ΔΕΣΜΗ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ "ΒΕΝΙΑΜΙΝ Ο ΛΕΣΒΙΟΣ"
• ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1878 •

Δωρῆ Ἰεῖς

Ἀπὸ Ἀρτῆ δοῦ Μαγαμῆ

1973

ΛΕΣΧΗ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ "BENIAMIN ΛΕΣΒΙΟΣ" • ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1878 •

ΔΕΣΧΗ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ "ΒΕΝΙΑΜΙΝ Ο ΛΕΣΒΙΟΣ"
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1878

572

Αρ. 455

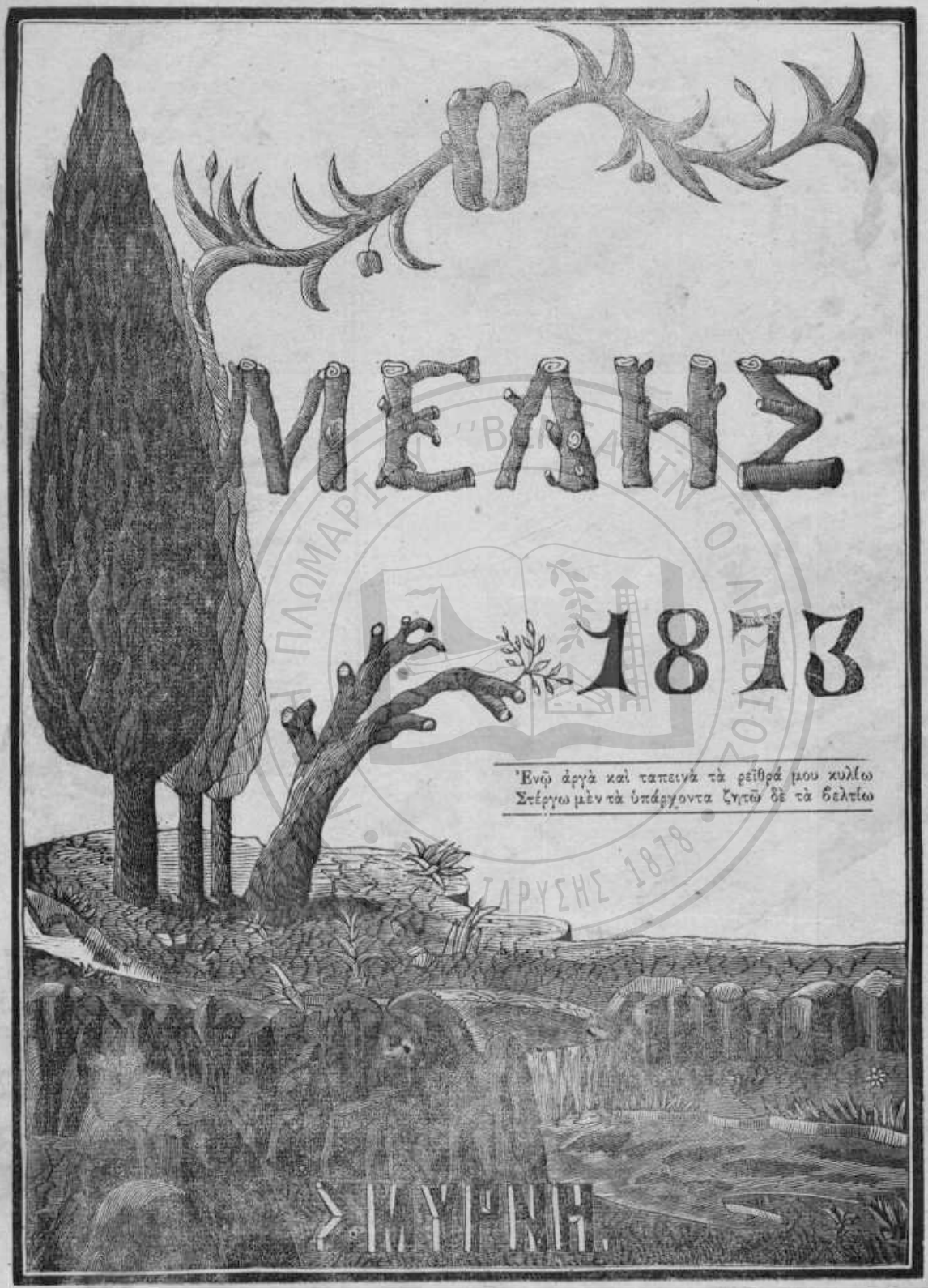
ΜΕΛΗΣ
1873
Ἐνῶ ἀργὰ καὶ ταπεινὰ τὰ ρείθρά μου κυλίω
Στέργω μὲν τὰ ὑπάρχοντα ζητῶ δὲ τὰ βελτίω
ΣΜΥΡΝΗ.

ΔΕΣΧΗ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ "ΒΕΝΙΑΜΙΝ Ο ΛΕΣΒΙΟΣ"
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1878

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

Σελ.

Ἀβροφροσύνη Χριστιανική 31
Ἀγάπη (ὁ Θεὸς εἶναι) 83
Ἀδάμαντες 57
Αἴτνα 28
Ἀκεραιότης (ἡ) ὑψοῦσα 41
Ἅλας μαγειρικὸν 10
Ἀλλαγὴ τοῦ ἔτους 97
Ἀλύπου χαρακτὴρ 168
Ἄμπελος 22
Ἀνακαλύψεις ζωολογικαὶ 134
Ἀνακάλυψις τοῦ καφὲ 86
Ἀνακάλυψις (μεγάλη) 205
Ἀνάλεκτα ἠθικὰ 232
Ἀνάλεκτα καὶ ποικίλα 64, 87, 152
Ἀνέκδοτα φυσικῆς ἱστορίας 183
Ἀνθρακοῦχα στρώματα 137, 180
Ἄνθρωπος 13
Ἀξιολογότης τῶν ἐπὶ τοῦ ἡλίου παρατηρήσεων 184
Ἀξιοσημείωτος πράξις ἐλέφαντος 152
Ἀόμματοι μαθηματικοὶ 78, 161
Ἀπάτη τοῦ ἄρρονος 238
Ἀποβαρβαρώσεως αἴτια καὶ κληρονομικότης 49
Ἀπόσπασμα ἐξ ἐπιστολῆς Δῶρας Ἰστριάδος 38
Ἀρχαῖοι (οἱ) περὶ Λαυρίου 182
Ἀσαντινῶν περίεργος παράδοσις 248
Ἀστεῖα 55
Ἀστέρων ἀπλανῶν ἀριθμὸς καὶ κίνησις 218
Ἀταραξία 88
Ἀτμόπλοια (τὰ πρῶτα) 53
Ἀτμοῦ πρῶται ἐφαρμογαὶ 26
Αὐταπαρνήσεως Χριστιανικῆς παράδειγμα 145
Ἀφροδίτη (ὁ πλανήτης) 108
Ἀχμὲτ καὶ Ρασεὶτ (μύθος) 192

Βεσούβιον 44
Βιβλιογραφίαι
Ἑρμηνεία συνοπτικὴ καὶ ἐκλεκτικὴ τῶν Εὐαγγελίων. Τὰ εὑρισκόμενα ἅπαντα τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου 136
Βιβλίον τῶν Παροιμιῶν 159
Βιλδέρου εἴσοδος εἰς τοῦ μέλλοντος πενθεροῦ του 196
Βιομηχανικὴ κίνησις εἰς τὰ μέρη μας 22
Βίος (ὁ ἐν Ἀβυσσινίᾳ) 43
Βοῦς 139
Βροχὴ ἐξ ἄμμου 105

Γάμοι τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Σινικῆς 55
Γέφυρα ἀσφαλὴς 163
Γεώργιος Μύλερος 190
Γιουρουκάκη (τὸ) 66
Γοητευτικὴ δύναμις ὄφεων 239
Γόητες ὄφεων 76
Γραφικὴ (νέα) μηχανικὴ 14
Γυπῶν γεῦμα 206
Γὺψ δασυπώγων 6

Δανιὴλ τοῦ Κεραμέως ἐπιστολαὶ ἀνέκδοτοι δ'. 69
Δένδρον ἱερὸν τῆς Φέρου 216
Δημοκριθηράκλειτος 9
Διάφορα 32
Δοδὼ (ἡ μικρὰ) 72
Δουλεμπόριον τῆς Ἀν. Ἀφρικῆς 64
Δουλία (ἡ) ὑπὸ μορφὴν ἄλλην 153
Δρόσος 29
Δυστυχὴς (πῶς γίνεταί τις) 189
Ἑβραῖοι μαῦροι 160
Ἐγκαίρων παρατηρήσεων ἀποτελέσματα 232
Εἶναι πλούσιος; 65
Ἔκστασις παρὰ τὸν Μέλητα 100
Ἐλέφας 1
Ἐξ μῆνες ἐπὶ πλέοντος πάγου 35
Ἐπηχρυσᾶ 50, 64, 80, 95, 96, 112, 114, 152, 160, 192, 224, 254. 252
Ἐπιγραφαὶ ἐπὶ ἡλιακῶν ὡρολογίων 49
Ἐπιρροὴ Σελήνης ἐπὶ φυτῶν 120
» φυτικῶν ὁσμῶν 123
Ἐπιτύμβιον Φραγκλίνου 32
Ἐρυθραὶ 111
Ἐφευρέσεις καὶ ἀνακαλύψεις 53, 86, 87.
Ἐφιάλτης 254

Ζωολογικαὶ ἀνακαλύψεις 134
Ζώων μακροβιότης 59
» Ὠφελιμώτης 173, 188, 211

Ἠθικὰ ἀνάλεκτα 232
Ἡλιοτρόπιον 124, 199,
Ἡφαίστια 28, 44 85, 93,

Θάρρος καὶ ἀκεραιότης 15
Θάρρους λογικοῦ Θεμέλιον 2
Θαυμάσια τοῦ Ὠκεανοῦ 204
Θέρμεσσα 93
Θυγατρὸς ἀφοσίωσις 51

Ἰαπωνία (κίνησις ἐν) 16
Ἰατρικὴ (ἡ) κατὰ τὸν μεσαιῶνα 19, 46
Ἱερὰ λείψανα δυτικῶν 146
Ἰνδοὶ ἐν Ἀμερικῇ 245
Ἰνδοκόκκινον 42
Ἰουστῖνος ὁ Β.' 3
Ἱστορία τῶν ὑποδημάτων 32
Ἴχνη τοῦ ὄφεως 67
Ἰχνογραφία 24

Κακὰ (τὰ ἐκ τῆς ἀχαριστίας) 16
Κακολογία 67
Καλὴ συμβουλὴ 224
Κάπνισμα καὶ μὴ κάπνισμα 206
Καρποὶ ὑγιεινοὶ 245
Καρποὶ φιλοπονίας 16
Καρτεσίου Ἠθικὴ 24
Κασμηρία 33
Καφὲ ἀνακάλυψις 86
Κεϋλάνη 143
Κῆπος 136
Κομήτης (ὁ) Βιέλας ἀνευρεθεὶς 169
Κοράλια 73
Κρεμίζιον 25
Κρῖνα (τὰ) τοῦ ἀγροῦ 142
Κυνὸς στοργὴ 8
Κύων ποιμενικὸς 238

Λαθρεμπορικὸν μουσεῖον 55
Λιβιγκστόνος ἀνεύρεσις 185, 193, 201, 209, 219, 225, 233, 249
Λιβιγκστόνος βιογραφία 38
Λούρδη καὶ ἡ ἐν αὐτῇ πανήγυρις 102
Λυτρώσεις θαυμασταί 195

Μάγοι ἀπὸ Ἀνατολῶν 89
Μάθησις ἀρίστη 112
Μαργαριτοφόρα ὀστρίδια 150
Μαῦροι Ἑβραῖοι 232
Μεγάλη ἀνακάλυψις 205
Μετάξης ἐξαγωγὴ 171
Μεταξοσκώληκος ἱστορία 165
Μετεωρολογικαὶ δι' ἀεροστάτου παρατηρήσεις 117
Μήκωνες 36
Μητέρες (αἱ) ὡς παράδειγμα 83
Μηχανὴ νέα πρὸς ἐξαγωγὴν ἀνθράκων 138
» » γραφικὴ 206
Μικραὶ ἀράχναι 35
Μουσικὰ ὄργανα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις 74, 83, 90, 100, 116, 132, 148, 156.

Μόθοι Ἰνδικοὶ 173, 192
Μυρμήκων γλῶσσα 20

Ναπολέων ὁ Α'. ἐν Ἁγ. Ἑλένῃ 129
Ναὸς (ὁ) τῆς Ἀρτέμιδος ἐν Ἐφέσῳ 123, 168
Νέα ἐπιστημονικὰ 58, 59, 104.
Νεύτωνος φιλοσοφία 24
Νησταία 126
Νικόλαος (ὁ ἅγιος) 81
Νὺξ (ἡ) τοῦ Ἁγ. Βαρθολομαίου καὶ τὸ μετάλλειον τοῦ Πάπα Γρηγορίου ΙΓ'. 106

Ὁδὸς τοῦ «ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν» 244
Ὀνειρα ἀξιοσημείωτα 47, 121, 131, 174, 179, 197, 237.
Ὄνειρον (ποίημα) 256
Ὀνείρων ὄψις εὐάρεστος 203
» » δυσάρεστος 213
» αἴτια 227
» διάρκεια 235
Ὀστρύδια μαργαριτοφόρα 150
Οὐρανὸς (ὁ) κατὰ τὰ Χριστούγεννα 95
Οὐρότριχος (ὁ) 230

Πάθημα καὶ μάθημα 144
Πάθημα πλοιάρχου Μαστέρσου 17
Παράκελσος 46
Παροιμίαι ἐκ τοῦ Σολομῶντος 184
» Χιδαῖκαὶ 191
Περίπλους νέος τῆς γῆς 111
Περσίας γεωγραφία 214
» Ἐθνολογία θρησκεῖαι 221
» Ἱστορία 246
Πιθήκων πράξις περίεργος 151
Πλούτη πραγματικὰ 8
Ποικίλα 87
Ποικιλόπτερος 101
Πόλεών τινων ὥρας διαφορὰ 167
Πολυτέλεια 224
Προφυλακτικὰ σιδήρου κλπ. 119

Ραδδίνου Ἀκιδᾶ συμβάντα 31

Σελήνη (ἡ) τῶν ὀρέων 92
Σινῶν ἔτος 245
Σκέπτεσθαι (περὶ τοῦ) 187
Στατιστικαὶ 40, 56, 96, 104, 136, 160, 168, 200 218
Στεφανηφόροι 141
Συμβάντα Ραδ. Ἀκιδᾶ 31
Συγκινήσεις 246

Σφηνοειδῆ γράμματα 11, 51, 62, 59,
Σχηματισμὸς ἀνθρακούχων στρωμάτων 180

Ταλμοὺδ 198
Ταρταρία 4
Τηλεσκόπια μεγάλα 110
Τί χάνει ὁ ἀκατάδεκτος 7
Τουκτοῦ καὶ Πογγῆς 173
Τύχη 88

Φαλάσαι 14
Φάρος τῆς Ρόνας 50
Φιλαδέλφεια 206
Φορέματα καὶ γυναῖκες 148
Φυτὰ ὡς ὁδηγοὶ τοῦ καιροῦ 200
Φυτὸν μαγνητικὸν 141
Φυτῶν περίεργοι ἰδιότητες 28

Χημεία πρακτικὴ 138
Χίδα 177
Χρημάτων ὑπόληψις 159
Χρόνος καὶ καλλιέργεια αὐτοῦ 113
Χρυσάετος 69
Χρυσόκονις 74
Χρώματα θαλασσίου ὕδατος 200

Ὠκεανοῦ θαυμάσια 204

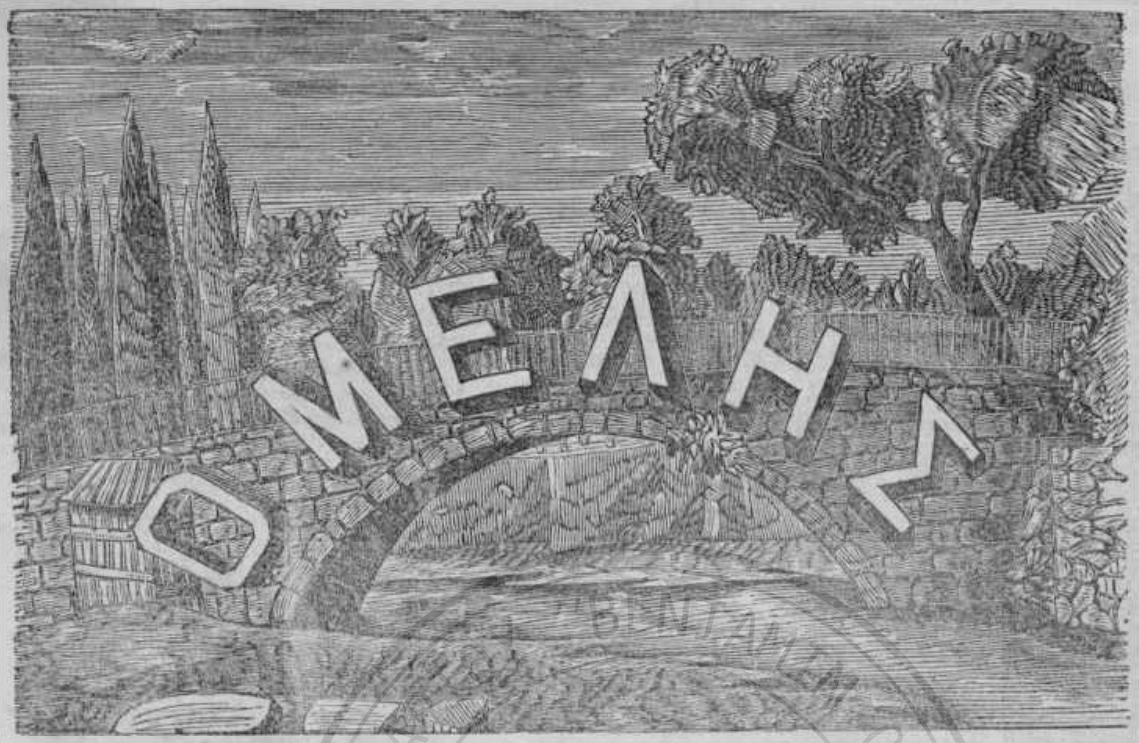
ΟΜΕΛΗΣ

ΣΜΥΡΝΗ. Ἔτος Α'. Φυλ. Α'. Ἰουλίου 7. 1872.

Η ΠΑΡΑ ΤΟΝ ΜΕΛΗΤΑ ΕΚΣΤΑΣΙΣ.

Ἦτο αὐγὴ ἀνέφελος, πρωΐα τοῦ Μαΐου·
Τὰ ἄστρα μὴ δυνάμενα τὴν φαῦσιν τοῦ ἡλίου
Μὲ τὰς χρυσὰς ἀκτῖνάς των τρυπῶντα νὰ περάσουν
Ὠχρὰ, ὠχρὰ, ἐκρύπτοντο ὅπως κ' ἄλλοῦ αὐγάσουν.
Ἤδη ἐξύπνουν τὰ πτηνὰ κ' ἀπὸ τὰς φωλεάς των
Ἔξω πηδῶντα εὔθυμα μὲ τὰς πολλὰς φωνάς των
Τὰς λιγυρὰς ἐγέμιζον τὸν δροσερὸν ἀέρα,
Σκιρτῶντα ὅτ' ὑπέφωσκεν ἡ ποθηνὴ ἡμέρα.
Αὖρα γλυκεῖα ἔπαιζε μὲ τὰ πυκνὰ τὰ φύλλα
Κ' ἀπὸ μακρὰν ὃ ἔψαλλεν ᾆσμα ἡ Φιλομῆλα
Ἐπὶ πτερύγων φέρουσα, ἡ ζάπτερος ἐκείνη
Δρόσον 'ς τὸ στῆθος ἔχυνεν, εἰς ἔκστασιν ἐκίνει·
Ὁ φλοῖσβος ὁ τοῦ ῥεύματος κ' αἱ τόσαι ἀναμνήσεις
Ὧν θέατρον ἐγένετο αὕτη ἐδὼ ἡ φύσις
Ἥρπαζον τὴν διάνοιαν κ' ἀπὸ τοὺς νῦν τοὺς πόνους
Ἐν πνεύματι μὲ ἔφερον εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους.
Ἐδὼ παρὰ τὰ ῥέεθρα τοῦ Μέλητος τοῦ θείου
Μὲ τὴν χρυσίνην γλῶσσάν του τὰς τύχας τοῦ Ἰλίου
Τὸν Ὁμηρόν μας ψάλλοντα βλέπω καὶ τῆς Παλλάδος
Τὰ κρύφια τεχνάσματα πρὸς πτῶσιν τῆς Τρῳάδος·
Ἐδὼ ὁ Μέγας Μακεδὼν, κρατῶν 'ς τὴν δεξιάν του
Τὴν δᾷδα τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ δρᾷκα ἀμιάντου
Ἐστάθη ὅτ' ἐβάδιζε 'ς τὰ πλάγχνα τῆς Ἀσίας
Ὅπως φυτεύσῃ καὶ ἐκεῖ τὴν γλῶσσαν τῆς *Σοφίας*
Ἐδὼ, ὁπόταν ἔφθασε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου
Ἐκ τοῦ ἐπουρανίου του καὶ αἰωνίου θρόνου
Ὁ *Λόγος* ὁ γλυκύτατος πρὸς τὸν ἀγαπητόν του
Ἐπιστολὴν ἀπηύθυνε τὸν θεῖον ἄγγελόν του
Καὶ τόση, τόση ἔλαμψε πρὶν ἄγνωστος ἀνδρεία
Ὅσην οὐδὲ ὑπώπτευε τοῦ ἅδου ἡ σκοτία.
Ἐδώ . . . πλὴν ὦ, τί πέλαγος βαθὺ ἐνθυμημάτων
Σπρώχνει τὸ πνεῦμ' ἀκάθεκτον 'ς τὸν κόσμον τῶν θαυμάτων. . . . . .
Τετυλιγμένοι εἰς λεπτὴν νεφέλην εὐωδίας
Ἀφάτου ἰδοὺ φθάνουσιν εἰς σχῆμα ἁρμονίας
Ἀπὸ τῆς γῆς ἀντίλαλοι 'ς τοῦ οὐρανοῦ τὰ τόξα
Καὶ ὅσον ἀναβαίνουσι τόσον κηρύττουν «Δόξα»
«Δόξα» 'ς τοὺς θόλους ἀντηχεῖ ἀπ' ἄκρου ἕως ἄκρου
Κ' ἄπειρα ἀπαράστατα σημεῖα τοῦ ἐπάκρου
Αὐτῆς τὴν ἀγαλλίασιν σταλάζουσι 'ς τὸ πνεῦμα
Ὅπερ τὰ πάντα λησμονεῖ καὶ τοῦ καιροῦ τὸ ῥεῦμα.

. . . . . .

Τῶν λόφων μας ἐχρύσωνε τὰς κορυφὰς ὁ Φοῖβος
Κ' ἀκτῖνας ἔθλα φωτεινὰς τοῦ ὕδατος ἡ τρίβος
Ὁπότε ὡς ἀπὸ τερπνοῦ ἀποσπασθεὶς ἀγκάλας
Ὕπνου τὸ ὄμμα ἔφερον εἰς καλλονὰς μεγάλας.
Τότε φωνὴ παρήγορος φωνὴ ἐκ τῶν ὑδάτων
Ἐξῆλθε κ' ὡς νὰ ἔλεγε «Μὴ κλαῖε τῶν πραγμάτων
Τὴν θέσιν, ἀλλ' ἱκέτευε δρόσον ἐκ τοῦ Πατρός της
Νὰ λάβῃ ἡ Ἀγαπητή· κ' ἐμὲ μιμήσου ὅστις
Ἐνῷ ἀργὰ καὶ ταπεινὰ τὰ ῥεῖθρά μου κυλίω
Στέργω μὲν τὰ ὑπάρχοντα ζητῶ δὲ τὰ βελτίω».

ΛΟΓΙΚΟΥ ΘΑΡΡΟΥΣ ΘΕΜΕΛΙΟΝ.

Ὁ Χασὰν Βὲν Ἀλῆς ἐκράτει μικρὸν μὲν ἀλλ' ὡραῖον ἐργαστήριον εἰς ἓν ἐκ τῶν πολλῶν βεζεστενίων τοῦ Καΐρου. Ἦτο νυμφευμένος, καὶ ὑπερηγάπα τὴν σύζυγόν του, ἥτις τῷ ἐγέννα τέκνα καλὰ, τόσον καλὰ μάλιστα ὥστε καθ' ὅλην τὴν πόλιν δὲν εὑρίσκοντο ὡραιότερα παιδία τῶν ἀνθούντων παρὰ τὰ γέναται τοῦ Χασάνη. Ἦτο χαρὰ νὰ τὰ βλέπῃ τις, δι' ὃ καὶ οἱ διαβάται πολλάκις ἐστέκοντο καὶ τὰ παρετήρουν διὰ τῶν δεκτυωτῶν, ὁπόθεν ἐκ τοῦ μέσου ἀνθέων κοικίλων ἔστρεφον τὰ γλυκᾶ καὶ ὡραῖα αὐτῶν πρόσωπα καὶ ἔβλεπον πρὸς τὸν δρόμον. Ἡ καρδία τοῦ Χασάνη ἦτο πλήρης χαρᾶς καὶ εὐχαρίστει τὸν Θεὸν τότε. Ἀλλ' ὀλίγον κατ' ὀλίγον καθόσον τὰ ἔτη παρήρχοντο, σκότος τι ἀπεδίωκεν ἀπ' αὐτοῦ τὴν χαρὰν καὶ τέλος κατήντησε μελαγχολικὸς καὶ τεθλιμμένος.

« Τί σὲ θλίβει, ἀδελφὲ, » τὸν ἠρώτησεν ἡμέραν τινα γείτων τις, ἀφοῦ ἡ ἐργασία ἐκόπασε καὶ ἐξῆλθε νὰ ἀναπνεύσῃ ὀλίγον εἰς τὸν δρόμον. « Τί σὲ θλίβει Χασάνη, καὶ βαδίζεις κυρτωμένος, ἐνῷ ἕως τώρα οὕτω δὲν ἐβάδιζες ; »

« Ἄ! Σαδῆ, » ἀπεκρίθη ὁ Χασάνης· « ὁ κόσμος οὕτως εἶναι κακὸς, εἶναι κόσμος ἄκαρδος, καὶ εἶμαι βέβαιος περὶ τούτου. Ἡ ψυχή μου βασανίζεται μὲ φροντίδας οἰκιακάς. Λάβε τὸ τσιμπούκι σου καὶ κάθησε κοντά μου, νὰ σοῦ εἰπῶ τὸν πόνον τῆς καρδίας μου, ἴσως καὶ μὲ παρηγορήσῃς τοὐλάχιστον σύ. »

Οὕτως ὁ Σαδῆς ἀνέβη πλησίον τοῦ Χασάνη καὶ διπλώσας τοὺς πόδας του ἐκάθησεν, ἐνῷ ὁ κόσμος εἰς τὸν δρόμον ἦτο εἰσέτι ἀρκετὰ ἐνησχολημένος. Ἀφοῦ ἤψαν τὰ τσιμπούκια, καὶ ἐρώφησαν τὰ πρῶτα ρουφήματα, ὁ Χασάνης ἤρχισε νὰ ἐκφράζηται τὸν πόνον τῆς ψυχῆς του.

« Οἱ μουστερίδες (ἀγορασταὶ) » εἶπε « δὲν μοὶ ἐστάθησαν τόσον πιστοὶ ὅσον ἔπρεπεν. Ὅταν σκεφθῶ τὰ μέσα τὰ ὁποῖα εἶχον, τὸν τρόπον τὸν ὁποῖον μεταχειρίζομαι, καὶ ἔπειτα θεωρήσω τὴν κατάστασίν μου, δὲν εἶμαι ὅσον ἤλπιζον εὐτυχής. Ὅτε ἤμην νεόνυμφος ἡ τύχη μοὶ ἐμειδία, ἡ ἐργασία μοὶ ὑπέσχετο πολλὰ καὶ ἠδυνάμην ὄχι μόνον ἀνετώτερον νὰ ζῶ, ἀλλὰ καὶ ἐκτάκτως διασκεδάσεις νὰ κάμω. Τώρα ὅμως εἰς πόσον διάφορον θέσιν εὑρίσκομαι! Αἱ ἐργασίαι δὲν ηὔξησαν, ὡς ἤλπιζον, ἐνῷ ἡ οἰκογένεια ηὔξησε, καὶ ἀληθῶς διὰ νὰ τὴν διαθρέψω μόλις δύναμαι νὰ τῇ προμηθεύω τί πλέον ἢ ἄρτον καὶ ὄσπρια. Ναὶ ὁ κόσμος δὲν εἶναι καλὸς· καὶ τοῦτο εἶναι ἀλήθεια.

« Ἄκουσον », ἀπεκρίθη ὁ Σαδῆς, « Ἄκουσον, γεῖτον, τὴν ἱστορίαν ἑνὸς ὅστις διῆλθε διὰ τῶν αὐτῶν βορβορωδῶν τῆς ἀπιστίας ὑδάτων, ἐντὸς τῶν ὁποίων καὶ σὺ σήμερον πνίγεσαι, ὅστις περιῆλθε ποτὲ εἰς τὴν αὐτὴν, εἰς ἣν καὶ σὺ σήμερον εὑρίσκεσαι θέσιν. Ὑπῆρξε καιρὸς (καὶ τότε ἤμην νεανίας,) ὁπότε ἐφοβούμην μήπως ἡ τοῦ Θεοῦ πρόνοια τίποτε ἄλλο δὲν ἦτο εἰμὴ λέξις κενὴ, ὄνομα οὐχὶ ὑπαρκτοῦ, ἀλλὰ πράγματος φαντασιώδους. Πόσον τότε ἔπασχον, πόσον ἐθλιβόμην! Εἰργαζόμην, ἐτυραννούμην, παρεκάλουν, ἔκλαιον· ἀλλὰ μόνον ὄσπρια καὶ ἄρτος ἦτο ἡ μερίς μου. Τὰ δὲ τέκνα μόλις ἐχόρταινον, μόλις ἐκάλυπτον τὴν γύμνωσίν των.

« Ἐνῷ δὲ νύκτα τινὰ δὲν ἠδυνάμην νὰ κοιμηθῶ, ἀλλ' ἐτυράννουν τὴν κεφαλήν μου μὲ τὰ σκληρὰ ταῦτα ἐνθυμήματα. Ἰδοὺ ἄνθρωπός τις πλησιάζει τὴν κλίνην μου καὶ « Σαδῆ », μοὶ λέγει, « τέλος πάντων λάβε, σοὶ φέρω χρήματα »! Καὶ μετὰ πολλοῦ τοῦ κόπου, καθότι ἦτο πολὺ βαρὺ, ἐξεφορτώθη κιβώτιον, τὸ ὁποῖον ἐναπέθεσεν εἴς τινα τοῦ δωματίου γωνίαν. Ἀνεγνώρισα τὸ κιβώτιον, ὡς κιβώτιον χρημάτων, δεδεμένον μὲ στερφάνας σιδηρᾶς καὶ κεκλεισμένον. « Ἰδοὺ τὸ κλειδίον », μοὶ εἶπεν ὁ ἄνθρωπος, « λάβε αὐτὸ, ἀλλὰ πρόσεχε μὴ τὸ ἀνοίξῃς ἂν δὲν περιέλθῃς εἰς ἀνάγκην ἀπόλυτον· διότι θὰ τὸ εὕρῃς κενόν. Ὅταν δὲν ἔχῃς κανένα παρὰ εἰς τὴν σακκοῦλάν σου καὶ τὰ μικρά σου πεινῶντα δὲν ἔχουσιν ἄρτον τότε ἄνοιξον τὸ κιβώτιον· ἀλλὰ μέχρι τοιαύτης στιγμῆς, μή! »

« Μὲ πόσην χαρὰν εὐχαρίστησα τὸν ἄνθρωπον ! Τὸν προσεκίνουν ἕως ἐδάφους. Ἀλλὰ « Αἴ! » μοὶ εἶπεν ἐκεῖνος, « τὸ δῶρον εἶναι τοῦ Ἀλλὰχ, ἐγὼ εἶμαι δοῦλός του. Ὕπαγε εἰς τὴν κλίνην σου. » Κατασυγχισθεὶς ἀπὸ τὰς μυστηριώδεις ταύτας λέξεις, ἐνῷ πολὺ ἐπεθύμουν νὰ ἐρωτήσω τὸν ξένον, ἠσθανόμην δεδεμένην τὴν γλῶσσάν μου· ἀλλ' ἐκεῖνος ἐνῷ ἀνεχώρει ἐστράφη πάλιν εἰς τὰ ὀπίσω ὡς εἴ εἶχε λησμονήσει τι· καὶ « Σαδῆ » μοὶ εἶπεν, « ἀκόμη ἓν τι ἔχω νὰ σοὶ εἴπω. « Ἐὰν ἐν διαστήματι δέκα ἐτῶν δὲν λάβῃς ἀ-

νάγκην νὰ ἀνοίξῃς τὸ κιβώτιον, δηλαδὴ ἂν μήτε σὺ μήτε τὰ τέκνα σου στερηθῆτε ἀπολύτως ἄρτου, μετὰ τὴν παρέλευσιν τῶν δέκα ἐτῶν ἄνοιξέ το καὶ λάβε τὸ ἐμπεριεχόμενον· » καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ μυστηριώδης ἀπεσταλμένος ἀπῆλθεν.

« Ἔκτοτε ἤρχισα νὰ περιπατῶ μὲ τὴν κεφαλὴν ὑψωμένην ἐπειδὴ ἤξευρον ὅτι ὅσον καὶ ἂν δυστυχήσω ποτὲ πλέον δὲν θὰ μείνω γυμνὸς καὶ νηστικός. Οἱ γείτονες ἔλεγον «Σαδῆς ὁ ἔμπορος εὗρε θησαυρόν, ἰδῆτέ τον πόσον εὐχαριστημένος εἶναι! » Ἐγὼ ἐν τούτοις ἔτρωγον τὸν ἄρτον μου καὶ τὰ ὄσπρια ὡς κατὰ τὸ σύνηθες ἀλλ' ἤδη μὲ καρδίαν πλήρη χαρᾶς καὶ διάθεσιν ἀναπεπαυμένην.

« Ὀλίγον κατ' ὀλίγον, καθόσον τὰ τέκνα μου ἐμεγάλωνον χρήματα ἐκέρδαινον εὐκολώτερον, καὶ ἐνῷ κατ' ἀρχὰς τῆς εὐτυχίας μου εἶχον σφοδρὰν τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἴδω τί ἐμπεριέχει τὸ κιβώτιον συνέβη ἀκολούθως ὥστε, ἀφοῦ παρῆλθον πλέον τὰ δέκα ἔτη, καὶ νὰ λησμονήσω ὅτι κατεῖχον πρᾶγμα τοιοῦτον.

« Ἡμέραν τινὰ ἐν τούτοις τὸ ἐνεθυμήθην καὶ τὸ ἐζήτησα. Ἦτο κεκαλυμμένον ἀπὸ ἀράχνας καὶ κόνιν. « Ποῦ εἶναι τὸ κλειδίον; » εἶπα εἰς τὴν σύζυγόν μου. Ἀλλ' ἀμέσως ἐνεθυμήθην ὅτι τὸ εἶχον κρύψει εἰς μέρος ἀσφαλὲς διὰ νὰ μὴ τὸ εὕρῃ ἡ μήτηρ τῶν τέκνων μου καὶ ἀπὸ περιέργειαν μεγάλην παραβῇ τὴν παραγγελίαν τοῦ Ἀλλάχ.

« Τί νομίζεις, Χασάνη, ὅτι εὕρομεν ἐντὸς τοῦ κιβωτίου; τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἔμελλον νὰ τὸ ἀνοίξω ἡ γυνὴ καὶ τὰ τέκνα μου ἔστεκον καὶ ἐπερίμενον. «Κοσμήματα πολύτιμα» ὀνειρεύοντο αἱ θυγατέρες μου. «Χρυσὸν» ἔλεγον οἱ υἱοί μου ὅτι ἐμπεριέχει. Ἀλλ' ὁποῖος θαυμασμὸς ὅτε ἀνοίξαντες αὐτό, εὕρομεν ἐντὸς τεμάχιον χονδρῆς περγαμηνῆς φερούσης τὰς ἀκολούθους λέξεις!

«Μεταχειρίζου καλῶς ὅ,τι ἔχεις καὶ εἶσαι πλούσιος· ὁ ἀληθὴς πλοῦτος συνίσταται εἰς τὴν χρῆσιν.» Περιπλέον «Ὅ,τι ὁ Θεὸς προσδιορίζει δι' ἐσὲ εἶναι πολὺ καλλείτερον ἐκείνου τὸ ὁποῖον σὺ ἀνοήτως ἐπιθυμεῖς. Ὥστε ὑποτάχθητι, πίστευε καὶ εὐχαρίστει. »

« Τοῦτο ἦτο πᾶν ὅ,τι τὸ κιβώτιον ἐμπεριεῖχε. Τοῦτο ἦτο ὁ θησαυρὸς ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐπαναπαυόμην! καὶ ὅμως ἀληθῶς σοὶ λέγω καθησύχαζε τὸ πνεῦμά μου· ὁ δὲ Θεὸς μοὶ παρεῖχε τὰ ἀναγκαῖα. »

«Ἀληθῶς Σαδῆ», ἀνέκραξεν ὁ Χασάνης ἅμα ὁ φίλος του ἐτελείωσεν, «ὁ Θεὸς εἶναι μέγας! καὶ ἡ διήγησίς σου θαυμαστή! Ἡ ἠχὼ αὐτῆς ἔπεσεν ὡς φῶς, διὰ μέσου πρωϊνῆς ὁμίχλης ἐντὸς τῆς καρδίας μου· ὕπαγε ἐν εἰρήνῃ. Θὰ μελετήσω ὅ,τι μοὶ εἶπες. »

Οὕτως οἱ δύο ἐκεῖνοι φίλοι ἐχωρίσθησαν· ὁ δὲ Χασάνης, ζυγίσας καλῶς τὰ παρὰ τοῦ Σαδῆ λεχθέντα εὗρε ποῦ κεῖται τὸ θεμέλιον τοῦ θάρρους τοῦ λογικοῦ, καὶ ἔκτοτε ὁπόταν εὕρισκεν εὐκαιρίαν τὸ ἐφανέρωνε καὶ εἰς ἄλλους.

ΙΟΥΣΤΙΝΟΣ Ο Β'. (565—578) Ο ΕΠΑΡΧΟΣ ΤΟΥ ΚΑΙ Η ΣΥΖΥΓΟΣ ΤΟΥ.

Τὸ 565ον μετὰ Χριστὸν καὶ 235ον μετὰ τὴν δημοτελῆ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐγκαινίασιν ἔτος ἀπέθανεν ἐν τῇ μεγαλουπόλει ταύτῃ ὁ ὑπὲρ τὰ τριάκοντα καὶ ὀκτὼ ἔτη ἐν αὐτῇ βασιλεύσας, ὁ δραστήριος καὶ εὐφυὴς Ἰουστινιανός, ὁ Α'., καὶ ἀφῆκεν εἰς τὸν θρόνον, ὡς κληρονόμον, τὸν ἀνεψιόν του Ἰουστῖνον τὸν Β'. Περὶ τοῦ βασιλέως τούτου λέγεται ὅτι τυχὼν σώματος νοσεροῦ παρημέλει συχνὰ τῶν καθηκόντων του, ἕνεκα τοῦ ὁποίου καὶ ἡ δικαιοσύνη ὑπὸ πολλῶν πολλάκις παρεβιάζετο καὶ τῶν ἀδικουμένων ὁ ἀριθμὸς καὶ τὰ παράπονα ηὔξανον καθ' ἑκάστην· μάλιστα δὲ καὶ ποτὲ προελθὼν ὁ βασιλεὺς ἠνοχλήθη παρὰ πολλῶν ὡς ἀδικουμένων. Ἤρχισε λοιπὸν νὰ σκέπτηται πῶς νὰ θέσῃ τέρμα εἰς τὴν ἕνεκα τῆς ἀδικίας ἐκρυθμον ταύτην κατάστασιν καὶ νὰ στενοχωρῆται ὡς μὴ ἐπιτυγχάνων τοῦ σκοποῦ. Ἐνῷ εἰς τοιαύτην εὑρίσκετο θέσιν, ἡμέραν τινὰ παρουσιάζεται ἐνώπιον αὐτοῦ ἄνθρωπός τις καὶ τῷ λέγει. «Βασιλεῦ, σοὶ ὑπόσχομαι ἐντὸς ὡρισμένου καιροῦ νὰ μὴ εὑρεθῇ πλέον κανεὶς ἀδικούμενος, φθάνει νὰ μὲ ἀναδείξῃς ἔπαρχον καὶ νὰ μοὶ δώσῃς κατὰ πάντων ἐξουσίαν. » Πόσον ὁ βασιλεὺς ηὐχαριστήθη διὰ τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου εὐκόλως ἐννοεῖται ἐκ τοῦ ὅτι ἀμέσως ἀνέδειξε τὸν ἄνδρα ἔπαρχον. Ἀφοῦ ὁ νέος ἔπαρχος προεκάθισε προσήρχοντο πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδικούμενοι, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦλθε καί τις λέγων ὅτι εἷς ἐκ τῶν ἐπισημοτέρων συγκλητικῶν τὸν ἠδίκει. Ὁ ἔπαρχος μετεκαλέσατο

τὸν συγκλητικόν, ἀλλ' ἐκεῖνος οὔτε κἂν ἀπήντησεν· ἠναγκάσθη λοιπὸν νὰ τοῦ πέμψῃ καὶ δεύτερον μήνυμα, ἐκεῖνος ὅμως καταφρονήσας καὶ τούτου μετέβη εἰς τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως διὰ νὰ συμφάγῃ μετ' αὐτοῦ, καθότι ἦτο προσκεκλημένος. Μαθὼν τοῦτο ὁ ἔπαρχος μετέβη καὶ ἐκεῖνος εἰς τὰ ἀνάκτορα ὅπου εὗρε τὴν τράπεζαν ἑτοίμην καὶ τοὺς συνδαιτημόνας περὶ αὐτήν· πλησιάσας δὲ εἰς τὸν βασιλέα τῷ λέγει. « Βασιλεῦ, σοὶ ὑπεσχέθην ὅτι μετὰ τόσον διάστημα καιροῦ δὲν θὰ ὑπάρχῃ πλέον κανεὶς ἀδικούμενος, ἀλλὰ διὰ νὰ κατορθώσω τοῦτο ἔχω ἀνάγκην τῆς ἐκ τοῦ κράτους σου βοηθείας· ἐὰν ὅμως σὺ ὁ ἴδιος ἔχῃς μετὰ τῶν ἀδίκων φιλίαν καὶ τοὺς προσκαλῇς εἰς τὴν τράπεζάν σου, ἐγὼ δὲν δύναμαι νὰ πράξω τίποτε· ὥστε ἡ αὐτοὺς μὴ βοηθεῖς ἢ εἰς ἐμὲ δῶσε τὴν παραίτησίν μου. » Τότε ὁ βασιλεὺς « καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος» εἶπεν « ἐὰν ἦμαι ὁ ἀδικῶν, ἐξανάστησόν με ἐντεῦθεν. » Ἀμέσως τότε ὁ ἔπαρχος ἐξαναστήσας ἐκ τῆς πανδαισίας τὸν αἰτιώμενον ἐκεῖνον ἔφερεν εἰς τὸ δικαστήριον καὶ συνδικάσας μετὰ τοῦ ἀντιδίκου εὗρε πραγματικῶς αὐτὸν ἀδικοῦντα καὶ ὡς τοιοῦτον ἐτιμώρησε μὲ τὴν κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους συνήθη ποινήν, τοὺς ῥαβδισμούς, εἰς δὲ τὸν ἀδικούμενον ἔδωκεν ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ ἀδικοῦντος πολλαπλάσιον τὸ ἀδίκημα. Τοῦτο ἔγεινε τόσον δραστικὸν παράδειγμα εἰς τοὺς ἀνθρώπους τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὥστε ὅσοι εἶχον προαίρεσιν πλεονεκτικὴν δὲν ἐτόλμουν νὰ ἀδικήσουν, οἱ δὲ ἀδικηθέντες προσεκαλοῦντο εἰς συμβιβασμούς.

Δυστυχῶς ὅμως αἱ ἄλλαι πράξεις τοῦ βασιλέως τούτου οἷος ὁ κατὰ τῶν Περσῶν κινηθεὶς πόλεμος οὐ μόνον δὲν ὠφέλησαν ἀλλὰ μᾶλλον ἔβλαψαν καὶ αὐτὸν καὶ τὸ ἔθνος. Περὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, τῆς βασιλίσσης Σοφίας, λέγεται ὅτι ἅμα ἐστέφθη Αὐγούστα ἠρεύνησε καὶ ἔμαθεν ὅλους τοὺς δανειστὰς καὶ πόσα ἕκαστος αὐτῶν εἶχε νὰ λαμβάνῃ καὶ πληρώσασα αὐτοὺς ἀφ' ἑαυτῆς ἔλαβεν ἀπὸ τὰς χεῖράς των τὰ ὁμόλογα καὶ τὰ ἐνέχυρα· καὶ τὰ μὲν ἐνέχυρα προσκαλεσαμένη τοὺς εἰς οὓς ἀνῆκον ἀπέδωκεν αὐτά, τὰ δὲ ὁμόλογα καύσασα ἐξηφάνισεν. Ἡρᾶξις ὄντως ἀξία βασιλίσσης καὶ Ἑλληνίδος.

ΤΑΡΤΑΡΙΑ.

Ἐνῷ πέραν τῶν μυστηριωδῶν τῆς Ταρταρίας ἐρήμων τὸ πᾶν ἐνομίζετο βεβυθισμένον εἰς σκότος ἀγρίας βαρβαρότητος, καθότι ἀπὸ τῶν ἡμερῶν τοῦ Μάρκου Πόλου οὐδεὶς περιηγητὴς κατώρθωσε νὰ εἰσχωρήσῃ μέχρις Ὑαρκάνδης καὶ ἐπιστρέψας νὰ διηγηθῇ ὅσα εἶδεν, αἴφνης ὁ Κ. Ρ. Β. Σαὺς ἐπισκεφθεὶς πρὸ δύο ἐτῶν τὴν Ὑαρκάνδην καὶ Κασγάρην ἐγνωστοποίησεν ὅτι ἀρκετὰ προχεχωρημένος πολιτισμὸς εὑρίσκεται πέραν τῶν ἐρήμων ἐκείνων.

Ὁ κόσμος ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, λέγει ὁ Κ. Σαύης, ἐφαντάζετο τὴν Ταρταρίαν ὡς σειρὰν ἐκτεταμένων πεδιάδων ἐπὶ τῶν ὁποίων ὀρδαὶ βαρβάρων σκηνητῶν ἐπλανῶντο μετὰ τῶν κτηνῶν καὶ ὑποζυγίων των· ἀλλ' ἡ πραγματικότης εὑρέθη πολὺ διαφέρουσα τούτου. Ἡ χώρα εἶναι καλῶς καλλιεργημένη, αἱ πόλεις αὐτῆς (πολλαὶ τῶν ὁποίων ἔχουσιν ὑπὲρ τὰς 100,000 κατοίκων) ἀνθοῦσι καὶ πολλαὶ τέχναι ἐν αὐταῖς ἐξασκοῦνται. Ἐν αὐτῇ ἀπαντᾶται ἀσφάλεια ζωῆς καὶ ἰδιοκτησίας· τὸ ἐμπόριον προστατεύεται· αἱ ὁδοὶ εἶναι πλήρεις ζωῆς καὶ κινήσεως καὶ κατὰ διωρισμένας ἡμέρας ἀγοραὶ γίνονται καὶ εἰς τὰ μικρότατα τῶν χωρίων. Εἰς τὰς πόλεις ὑπάρχουσιν ἐκτεταμένα βεζεστένια εἰς τὰ ἐργαστήρια τῶν ὁποίων εὑρίσκονται ἐκτεθημένα ἐμπορεύματα παντὸς εἴδους καὶ παντὸς τόπου. Ἐν Ὑαρκάνδῃ μόνῃ εὑρίσκονται ἑξήκοντα σχολαὶ πεπροικισμέναι, πρὸς ἐκμάθησιν τῆς Μουσουλμανικῆς νομοθεσίας καὶ θεολογίας, εἰς δὲ ἑκάστην ὁδὸν ὑπάρχει καὶ ἓν δημοτικὸν σχολεῖον προσηρτημένον εἰς τὸ τέμενος ἐν οἷς πλῆθος κιβαροφόρων παιδίων φοιτώντων καθ' ἑκάστην διδάσκονται τὴν γραφὴν καὶ ἀνάγνωσιν. Δι' ἕκαστον ἐμπορευμάτων εἶδος ὑπάρχει καὶ μία ὁδός. Ἐν μιᾷ τούτων, λ. χ. ἀπαντᾷ τις μεταξωτὰ τῆς Κίνας, ἐν ἄλλῃ βαμβακερὰ τῆς Ῥωσσίας, ἐν τρίτῃ φορέματα ἐξ ἀμφοτέρων, τρία ἢ τέσσαρα τῶν ὁποίων ἀποτελοῦσι κοινῶς τὴν ἐνδυμασίαν τῶν κατοίκων. Εἴς τινας ὁδοὺς πωλοῦνται παντὸς εἴδους ἀποικιακά· εἰς ἄλλας εἶναι τὰ κρεοπωλεῖα, ὅπου κρέατα ἵππων, καμήλων, βοῶν, καὶ προβάτων ἀπαντῶνται· τὰ πρῶτα θεωροῦνται πολυτελῆ, τὰ τελευταῖα ὅμως εἶναι ἄφθονα καὶ πωλοῦνται περίπου ἓν ἡμέτερον γρόσιον τὴν ὀκᾶν. Οἱ

ἀρτοποιοὶ κατασκευάζουσιν ἐξαίρετον ἄρτον· παρὰ τοῖς λαχανοπώλαις εὑρίσκονται πολλὰ καὶ πολυποίκιλα λαχανικὰ καὶ ἐξαίρετον ἀνθόγαλα (καϊμάκι). Σερβέτια πωλοῦνται πολλὰ καὶ μάλιστα εἰς τὰς γωνίας τῶν δρόμων. Ἐργαστήρια ὅπου κατασκευάζεται καὶ πωλεῖται τέϊον ὡς καὶ μαγηρεῖα ὑπάρχουσι πολλά. Τοιαύτη ἐν ὀλίγοις ἡ εἰς τὸ ἔθνος τοῦτο, τὸ τόσον ὀλίγον γνωστὸν, φανερουμένη ζωή.

Τὴν ἀνθηρὰν ταύτην χώραν, ὑποκειμένην μέχρι πρὸ μικροῦ εἰς τοὺς Κινέζους, ὁ νῦν βασιλεὺς αὐτῆς Ἀταλὶγ Γαζῆς, πρὸ ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ ἐτῶν, φέρων τότε τὸν τίτλον Ἰακοὺβ Μπὲγ, ἀποσπάσας, ἐκήρυξεν ἀνεξάρτητον· ἡ τελευταία κατὰ τῆς Σινικῆς κυριαρχίας πληγὴ κατεφέρθη ἀπὸ τοὺς Τουρὰς, οἰκογένειαν ἀξιοῦσαν ὅτι κατάγεται ἀπὸ τὸν Ζεγγὶς Χὰν, ἐξ ὧν οἱ Σῖναι εἶχον ἀφαιρέσει τὴν χώραν. Οὗτοι ὑποστηριζόμενοι ὑπὸ Ἀντιζάνων ἐκ Κοκάνδης, διοικουμένων ὑπὸ τοῦ Ἰακοὺβ Μπὲγ, ἀπεδίωξαν ἢ κατέστρεψαν τὴν Κινεζικὴν φρουρὰν κατὰ τὸ 1864. Τοὺς καρποὺς ὅμως τῆς νίκης ταύτης ἔδρεψε πρὸ πάντων ὁ Ἰακοὺβ Μπὲγ, ὅστις καὶ σήμερον βασιλεύει ἐπὶ χώρας εὐφόρου, καὶ κατοικουμένης ὑπὸ 20—60 ἑκατομμυρίων. Οἱ Ἀντιζάνοι κατέχουσιν ἤδη τὰς ὑψηλοτέρας διοικητικὰς θέσεις καὶ ἀποτελοῦσι τὴν ἰσχὺν τοῦ στρατοῦ, ἀλλ' ἡ διαγωγὴ αὐτῶν εἶναι τόσον καλὴ ὥστε δὲν θεωροῦνται ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων ὡς κατακτηταὶ ἀλλ' ὡς ἀδελφοὶ ὁμόθρησκοι καὶ ὁμαίμονες ἐλθόντες ὅπως ἐλευθερώσωσιν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ τῶν ξένων εἰδωλολατρῶν καὶ ἀπίστων. Οἱ Ἁρκάνδιοι φυσικῶς εἶναι ἔκδοτοι εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὰς τέχνας τῆς εἰρήνης, οἱ δὲ Οὐσβέκοι τοῦ Ἀντιζὰν εὐαρεστοῦνται καταγινόμενοι εἰς τὰ τῆς διοικήσεως καὶ τοῦ στρατοῦ. Ἀμφότεροι ὅμως λαλοῦσι μίαν καὶ τὴν αὐτὴν γλῶσσαν, ἥτις κατ' οὐσίαν εἶναι ἡ αὐτὴ μὲ τὴν τουρκικὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Μετὰ τὴν ἀποδίωξιν τῶν Κινέζων ὁ Ἰακοὺβ Μπὲγ κατεδάμασε τὴν ἀναρχίαν διὰ πράξεων αὐστηρῶν καὶ σκληρῶν, πλὴν καὶ ἐξησφάλισε τὴν ἡσυχίαν τῶν ὑπηκόων του. Ἤδη κάθηται δύο ἢ τρεῖς ὥρας καθ' ἑκάστην παρὰ τὴν πύλην τῆς Κασγάρης ὅπως ἀκούῃ παράπονα καὶ ὑπηρετῇ τὴν δικαιοσύνην.

Ὁλόκληρος ἡ χώρα ἀποτελεῖ ἐκτεταμένην τινὰ καὶ ὑψηλὴν λεκάνην ἐν τῇ μέσῃ Ἀσίᾳ 4,000 πόδας περίπου ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, κλειομένην ἀπὸ τριῶν ἐκ τῶν μερῶν αὐτῆς ὑπὸ χιονοσκεπῶν ὀρέων ὑψουμένων ἐνιαχοῦ ὑπὲρ τὰς 20,000 πόδας. Πρὸς ἀνατολὰς ἡ χώρα ἀπολήγει εἰς τὴν ἀμμώδη τοῦ Γοβῆ ἔρημον, ἥτις καὶ χωρίζει αὐτὴν ἀπὸ τῆς Κίνας. Πάντες οἱ ποταμοὶ, οἱ πηγάζοντες ἐκ τῆς ἀπὸ τῶν ὀρέων χιόνος καὶ πρὸς ἀνατολὰς ῥέοντες, χάνονται ἐν τῇ ἄμμῳ· ἐπειδὴ δὲ ὀλίγον ἢ διόλου δὲν βρέχει, ἡ γῆ ἀνάγκη νὰ ἀρδεύηται ὑπὸ διορύγων. Ἡ λαμπρὰ καὶ πλουσία καλλιέργεια τῶν καλῶς κατῳκημένων μερῶν ὀφείλεται καθ' ὁλοκληρίαν εἰς ταύτας τὰς διόρυγας, αἵτινες εἶναι πολυάριθμοι καὶ καλῶς ἐπιμεμελημέναι. Ὁ Κ Σαὺης εἶδεν αὐτὸν τὸν βασιλέα ἐπιστατοῦντα πρὸς κατασκευὴν νέας τινὸς διόρυγος καὶ ἐργαζόμενος ἰδίαις χερσὶ πρσέτι. Ἡ χώρα χωρίζεται ἀπὸ τῶν πεδιάδων τῆς Ἰνδικῆς διὰ τοῦ συστήματος τῶν Ἱμαλαίων ἀποτελούντων ζώνην 500 μιλίων ἀγγλικῶν τὸ πλάτος καὶ συνισταμένων ἐξ ἑνδεκα σειρῶν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον παραλλήλων.

Ἡ πρώτη τοῦ Κ. Σαὺη ἐνώπιον τοῦ βασιλέως παράστασις ἐγένετο οὕτω. Πρὸ αὐτοῦ προεπορεύθησαν οἱ φέροντες τὰ πρὸς τὸν βασιλέα δῶρα. Μετ' αὐτοὺς εἵποντο πολλοὶ προάγγελοι ἐνδεδυμένοι μακρὰ φορέματα καὶ φέροντες λευκὰς ῥάβδους. Μετὰ τούτους ἤρχοντο δύο ἀνώτεροι ἀξιωματικοὶ οἵτινες εἶχον πεμφθῆ εἰς προϋπάντησίν του. Αὐτὸς ὁ Σαὺης ἦτο ἐνδεδυμένος ἐνδυμασίαν ἐγχώριον. Ὅτε ἐπλησίασε τὰ βασίλεια διῆλθε διὰ σειρῶν στρατιωτῶν καὶ πυροβολικοῦ. Εἰσελθὼν εὑρέθη ἐντὸς ἐκτεταμένου τετραπλεύρου, κατεχομένου ὑπὸ σειρῶν φυλάκων, ἐνδεδυμένων λαμπρότατα, καθημένων σιωπηλῶς καὶ ἐχόντων τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐσταυρωμένας. Προχωρήσας ἐνδοτέρω ἀφέθη μόνος ὅπως μεθ' ἑνὸς μόνον ἀξιωματικοῦ εἰσχωρήσῃ εἰς τὸ βασιλικὸν δωμάτιον, εἰς τὴν ἐσχάτην ἄκραν τοῦ ὁποίου ὁ βασιλεὺς ἐκάθητο περιμένων. Ὅτε εἰσῆλθεν, ὁ βασιλεὺς ὑπεδέχθη αὐτὸν καὶ τὸν ἐκάθησε πλησίον του.

Ὁ βασιλεὺς εἶναι ἡλικίας 48 περίπου ἐτῶν, μικρὸς τὸ ἀνάστημα καὶ ἔχει πλατύτατον μέτωπον. Ὁ Κ. Σαὺης συνδέσας φιλικὰς σχέσεις μεταξὺ τοῦ βασιλέως τούτου καὶ τῆς κυβερνήσεώς του, ἀφορώσας πρὸ πάντων τὸ τοῦ τείου ἐμπόριον, ἐπανῆλθε καταγοητευμένος ἐκ τῶν ὅσων εἶδε καὶ ἤκουσεν ἐν τῇ τέως ἀγνώστῳ ταύτῃ χώρᾳ.

ΓΥΠΩΝ ΓΕΥΜΑ.

Οἱ γύπες εἶναι πτηνὰ ἁρπακτικὰ ἀνήκοντα εἰς τὴν αὐτὴν μὲ τοὺς ἀετοὺς τάξιν, τὴν τάξιν τῶν γαμψωνύχων ἢ ἁρπακτικῶν λεγομένων. Διαφέρουσι δὲ τῶν ἀετῶν πρῶτον κατὰ τὴν κεφαλὴν, τὴν ὁποίαν ἔχουσι γυμνὴν, καὶ δεύτερον κατὰ τοὺς ὄνυχας, ὄντας μικροτέρους καὶ ὀλιγώτερον κυρτούς. Ἡ πτῆσίς των δὲν εἶναι τόσον ταχεῖα ὅσον ἡ ἐκείνων, οὔτε ἡ στάσις τοῦ σώματός των τόσον ὀρθή· καὶ οὔτε ἡ ἰσχύς των τοσαύτη. Ἐν τούτοις εἶναι πτηνὰ διεγείροντα διὰ τῶν κινημάτων αὐτῶν λίαν τὸν θαυμασμὸν τοῦ ἀνθρώπου. Μόλις ἡ κάμηλος πέσει ἐν τῇ ἐρήμῳ ὅπως ἐκπνεύσῃ, μόλις ζῶον τι θανασίμως πληγωθῇ καὶ ἰδοὺ οἱ γύπες παρουσιάζονται ἐπὶ τῆς σκηνῆς περιμένοντες οὐ μόνον ἵνα παρέλθῃ ἡ τοῦ ζώου τελευταία ἀγωνία ἀλλὰ καὶ ἵνα ἡ διάλυσις τοῦ σώματος αὐτοῦ ἀρχίσῃ διὰ νὰ καταφάγωσιν αὐτό. Εἶναι δὲ ἀπορίας συνάμα καὶ θαυμασμοῦ ἄξιον ὅτι εἰς μέρη πολλῶν χωρῶν ὅπου οὗτοι δὲν συχνάζουσιν ἅμα ἡ παρουσία των γείνῃ ἀναγκαία, δηλαδὴ ὅταν τὸ σῶμα ἐκπνέοντος ζώου μέλλῃ νὰ μολύνῃ ἀναλυόμενον καὶ νὰ δηλητηριάσῃ τὸν ἀέρα, γύπες ἀρχίζουσι νὰ φαίνωνται πρὸς τὰ πέρατα τοῦ ὁρίζοντος, ὡς ἁπλᾶ ἐν τῷ οὐρανῷ σημεῖα, καὶ νὰ διευθύνωνται ἀκριβῶς καὶ ἀσφαλῶς εἰς τὴν θέσιν ὅπου τὸ σῶμα τοῦ ἐκπνέοντος ζώου εὑρίσκεται.

Ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἔχῃ διαυγῆ καὶ ὑγιᾶ τὴν διάνοιαν ζητεῖ νὰ ἀνακαλύψῃ τὴν αἰτίαν τῶν ὅσων ἐνώπιόν του βλέπει, καὶ δὲν ἡσυχάζει ἂν δὲν ἀνακαλύψῃ αὐτήν. Καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου λοιπὸν τὸ αὐτὸ συνέβη. Τινὲς τῶν παρατηρησάντων τὰ κινήματα ταῦτα τῶν γυπῶν διὰ νὰ ἐξηγήσωσι τὴν αἰτίαν λέγουσιν ὅτι οἱ ὀφθαλμοί των βλέπουσι τόσον μακρὰν ὅσον οἱ ἰδικοίμας ὅταν βοηθῶνται ὑπὸ ἰσχυροῦ τηλεσκοπίου· ἄλλοι πάλιν ὅτι αὐτοὶ ἔχουσι τὴν ὄσφρησιν καθ' ὑπερβολὴν ὀξεῖαν καὶ δι' αὐτῆς ὁδηγοῦνται. Περιηγητής τις ὅμως ἀναφέρει ὅτι περιηγούμενός ποτε τὴν Ἀφρικὴν ἐφόνευσε πρωΐαν τινὰ ἔλαφον, τὴν ὁποίαν, μὴ θέλων μήτε δυνάμενος νὰ φέρῃ μεθ' ἑαυτοῦ, ἔσυρεν ὀλίγον μακρὰν τοῦ μέρους ὅπου τὸ ζῶον ἔπεσεν, ἔκρυψεν αὐτὸ ἐντὸς λάκκου καὶ παρεφύλαττε νὰ ἴδῃ ἂν γύπες θὰ ἔλθωσι. Μετὰ ἡμίσειαν ὥραν πραγματικῶς γύπες ἦλθον, ἀλλὰ διευθύνθησαν κατ' εὐθεῖαν εἰς τὴν θέσιν ὅπου ἡ ἔλαφος ἐφονεύθη καὶ ταύτην μόνον ἠρεύνησαν κατὰ λεπτῶς. Μηδόλως διευθυνθέντες πρὸς τὸν λάκκον ἐντὸς τοῦ ὁποίου τὸ πτῶμα ἔκειτο, ἐννοεῖται ὅτι ἔχασαν τοὺς κόπους των καὶ ἀνεχώρησαν χωρὶς νὰ γευθῶσι τὴν ὁποίαν ἐζήτουν τροφήν· δηλαδὴ ἐνδεχόμενον οὔτε ἡ ὅρασις αὐτῶν οὔτε ἡ ὄσφρησις νὰ ἦναι τοιαῦται, ὁποίας τὰς λέγουσιν, καὶ ἑπομένως ἄλλη τις δύναμις, ἄγνωστος εἰς ἡμᾶς, εἰς τὴν ὁποίαν δίδουσι τὸ ὄνομα ἔνστιγκτον, νὰ τὰ διευθύνῃ.

Ἀλλὰ παρετηρήθη καί τι μεγαλείτερον τούτου. Περιηγητής τις διηγεῖται ὅτι, φυλή τις Ἰνδῶν, κατοικοῦσα μέρος τῆς Νειλγερίας, συνηθίζει κατ' ἔτος νὰ προσφέρῃ, ἐν ὁρισμένῃ τοῦ ἔτους ἡμέρᾳ, γεῦμα εἰς τοὺς γύπας. Δυστυχής τις βούβαλος ἀποτελεῖ τὸ παράξενον τοῦτο τῶν σαρκοβόρων πτηνῶν γεῦμα, τὸ ὁποῖον ὡς ἑξῆς ἑτοιμάζεται. Ἐντὸς περιτοιχίσμ τος, εἴκοσι περίπου ποδῶν διάμετρον ἔχοντος, καὶ ἀρκετὰ στερεοῦ κλείουσιν οἱ σκληροὶ ἐκεῖνοι Ἰνδοὶ τὸ ἀτυχὲς ζῶον, τὸ ἑκάστοτε εἰς θῦμα ἐκλεγόμενον· ἀφοῦ δὲ ἀσφαλήσωσι τὸ μέρος ἀναβαίνουσιν ὡπλισμένοι ἐπὶ τοῦ τοίχου, καὶ εἷς, ὁ πλησιέστατα τοῦ ζώου τυχὼν, πληγώνει αὐτὸ πρῶτος· τὸ ζῶον βιαζόμενον ὑπὸ τοῦ πόνου παραμερίζει τῆς θέσεως ἐφ' ἧς ἔστεκεν, ἀλλὰ διὰ νὰ πληγωθῇ καὶ πάλιν ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου πρὸς ὃν περισσότερον πλησιάσει· φεύγει καὶ πάλιν ἀλλὰ καὶ πάλιν πληγοῦ-

ται· καὶ ὅσον περισσοτέρους ἀνθρώπους πλησιάσει τόσον καὶ ἡ ἀγωνία καὶ οἱ πόνοι καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν πληγῶν του αὐξάνουσιν, ἑωσοῦ τέλος, χᾶσαν ὁλοτελῶς τὰς δυνάμεις, πίπτει καταπεπληγωμένον καὶ βαθμηδὸν ἀποθνήσκει. Τὸ θαυμαστὸν ὅμως εἶναι ὅτι εἰς τὸ διαμέρισμα ὅπου ἡ παράξενος καὶ σκληρὰ αὕτη θυσία γίνεται οἱ γύπες εἶναι τόσον σπάνιοι ὥστε ἑβδομάδες ἢ καὶ μῆνες πολλάκις παρέρχονται χωρὶς οὔτε κἂν εἷς τούτων νὰ φανῇ ἐνῷ τὴν παραμονὴν τῆς προσδιωρισμένης ἐκείνης τῆς θυσίας ἡμέρας ἐκ τῶν διαφόρων τοῦ ὁρίζοντος μερῶν διὰ τοῦ ἀέρος πετώμενοι ἔρχονται. Οἱ γύπες φθάσαντες καταλαμβάνουσι θέσεις ἐξ ὧν ὁ τῆς θυσίας περίβολος φαίνεται, καὶ ἐξ ὧν παρατηροῦσι τὴν μακρὰν τοῦ θύματος ἀγωνίαν οὐχὶ ἄνευ ἐνδιαφέροντος βέβαια. Τὸ ζῶον τέλος ἐκπνέει· πλὴν οἱ φιλοξενούμενοι δὲν πλησιάζουσι. Περιμένουσι πρῶτον ν' ἀρχίσῃ ἡ τοῦ σώματος σῆψις, ἥτις καὶ δὲν ἀργεῖ, καθότι εἰς τὰ πλάτη ἐκεῖνα τὸ κρέας δὲν διατηρεῖται νωπὸν ἐπὶ πολλὰς ὥρας. Ἀφοῦ τὸ κρέας καταντήσῃ κατάλληλον διὰ τὴν γύπιον γεῦσιν, οἱ ξενιζόμενοι περικυκλοῦσι τὸ πτῶμα καὶ μετ' ὀλίγον ἀφίνουσι καθαρώτατον τὸν σκελετόν. Διαρκοῦντος τοῦ γεύματος των ἄντις πρὸς αὐτὰ πλησιάσῃ μόλις μετατοπίζονται. Ἀφοῦ δὲ καὶ τὸ ἐλάχιστον τῆς σαρκὸς μέρος, ἀφαιρεθὲν ἐκ τῶν ὀστέων, καταφαγωθῇ οἱ συνδαιτυμόνες ἀποχαιρετίζοντες ἀλλήλους καὶ τοὺς ξενίσαντας λαμβάνει ἕκαστος τὴν πρὸς τὸ μέρος ἐξ οὗ ἦλθε διεύθυνσιν καὶ οὕτω γίνονται ἄφαντοι ἑωσοῦ ἔλθῃ πάλιν ἡ κατὰ τὸ ἀκόλουθον ἔτος τῆς γυποεορτῆς ἡμέρα.

Ἡ δύναμις διὰ τῆς ὁποίας οἱ γύπες ἀνακαλύπτουσι τὴν τροφήν των ἐξ ἀποστάσεως πολλῶν μιλίων εἶναι βέβαια θαυμαστή· φυσικῶς δὲ δὲν εἶναι ἀδύνατον οἱ ὀφθαλμοί των νὰ ἔχωσι δύναμιν τηλεσκοπίου ὅπως καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν ἐντόμων εἶναι μικροσκόπια. Ἀλλ' ὁ ἐτησίως θανατούμενος βούβαλος, ὁ κατατρωγόμενος ὑπὸ ὁμάδος μόνον ὀλίγων καὶ κεχωρισμένων πτηνῶν εἶναί τι ἔκτακτον, ἡ δὲ τακτικὴ αὐτὸν εἰς τὴν θέσιν ἐκείνην ἐπάνοδος πρᾶγμα μοναδικόν, τὸ ὁποῖον, διὰ τοῦ καλουμένου ἐνστίγκτου δὲν ἐξηγεῖται· λοιπόν, ἀριθμοῦσιν οἱ ὀλίγοι ἐκεῖνοι γύπες τὰς ἡμέρας;... ἔχουσι σημειωμένην τὴν παραμονὴν τοῦ προσφερομένου αὐτοῖς γεύματος;... γινώσκουσι τὰς ἐποχὰς, καὶ διδάσκουσιν οἱ γονεῖς τὰ τέκνα;... ὑπὸ πόσον περικυκλούμεθα θαυμασίων καὶ ὅμως πόσον ὀλίγα γινώσκομεν!

ΤΙ ΧΑΝΕΙ Ο ΑΚΑΤΑΔΕΚΤΟΣ.

Εἰς τὰ ἀπομνημονεύματα τοῦ διαβοήτου διὰ τὰ φιλανθρωπικὰ αὐτοῦ ἔργα καταζάντος ἀμερικανοῦ μεγαλεμπόρου, τοῦ Σαμψῶνος Βιλδέρου ἀπαντῶνται καί τινα περιστατικὰ τῶνὁποίων ἡ γνῶσις φαίνεται τόσον ὠφέλιμος πρὸς πάντας, καὶ μάλιστα τοὺς νέους τῆς ἐμπορικῆς ἡμῶν Σμύρνης ὥστε ἡ δημοσίευσις αὐτῶν δὲν εἶναι ἀνωφελής. Ἀφίσωμεν τὸν Κ. Βίλδερον νὰ λαλήσῃ.

Η ΠΡΩΤΗ ΜΟΥ ΠΡΟΟΔΟΣ.

Εἶχον τελειώσει τὸν χρόνον τῆς ὑπαλληλίας μου, ἤ, ὡς ἐλέγετο τότε, τῆς μαθητείας μου εἰς τὸν ἐν Καρολοπόλει ἀξιότιμον ἐμπορικὸν οἶκον τοῦ Συνταγματάρχου Χένλη, ἡ χήρα τοῦ ὁποίου ἦτο ἀδελφὴ τοῦ μεγαλεμπόρου Θωμᾶ Ῥοῦσελ καὶ νύμφη ἑτέρου μεγαλεμπόρου τοῦ Ἰωάννου Κοδμανοῦ. Εὐτυχήσας ν' ἀποκτήσω προσωπικὴν γνωριμίαν μετὰ τῶν ἀξιοτίμων ἐκείνων οἰκογενειῶν ἡτοιμαζόμην νὰ θέσω πέρας εἰς τὰς ἐργασίας τῶν προϊσταμένων μου, καὶ νὰ ἀρχίσω ἐργασίαν διὰ λογαριασμόν μου, ὅτε, πρωΐαν τινα ἦλθεν εἰς τὸ κατάστημα ἀγοραστής τις ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ ἐκλέξας ὅσα εἴδη ἐχρειάζετο ἐζήτησε καὶ εἶδός τι τὸ ὁποῖον δὲν εἴχομεν. Τῷ εἶπον ὅτι ὅταν ἔλθῃ νὰ πάρῃ καὶ τὰ ἄλλα πράγματα δηλαδὴ εἰς τὴν μίαν μετὰ μεσημβρίαν θὰ εὕρῃ ἕτοιμον καὶ ἐκεῖνο.

Πεισθέντος τοῦ ἀνθρώπου ἀμέσως ἀνεχώρησα διὰ Βοστώνην ὅπως προμηθευθῶ τὸ ὑποσχεθέν. Ἀγοράσας αὐτὸ καὶ μὴ εὑρὼν τὴν φορτηγὸν ἅμαξαν τὴν μεσημερινὴν, ἐμίσθωσα τὸ χειραμάξιον νέου τινος καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἔθεσα τὸ δέμα μου, παραγγείλας νὰ τὸ μεταφέρῃ εἰς τὸ κατάστημά μας. Ἀφοῦ δὲ καὶ ἐγὼ ἐτελείωσα τὰς ὑποθέσεις μου ἐκίνησα διὰ τὴν Καρολόπολιν. Ἀλλ' ἅμα ἔφθασα πλησίον τῆς γεφύρας εἶδον τὸν νέον καθήμενον ἐπὶ τοῦ χειραμαξίου ἐξηντλημένον ἀπὸ τὴν ζέστην τῆς ἡμέρας καὶ μὴ δυνάμενον νὰ προχωρήσῃ.

Ὑπεσχέθην νὰ παραδώσω τὸ πρᾶγμα εἰς

τὴν μίαν, καὶ ἤτον ἤδη ἡμίσεια μετὰ μεσημβρίαν· καιρὸς δὲν μοὶ ἔμενεν. Ἥρπασα λοιπὸν τὸ χειραμάξιον, ἂν καὶ ἐνδεδυμένος καλὰ φορέματα καὶ ἤρχισα νὰ τὸ κυλίω.

Ἐνῷ ἐκύλιον οὕτω τὸ χειραμάξιον ὁ πλούσιος τῆς Καρολοπόλεως ἔμπορος Κ. Κοδμανὸς μὲ ἀπήντησεν. Ἦτο ἔφιππος. Στραφεὶς πρὸς ἐμὲ «πῶς» μοὶ εἶπεν «ὁ Κ. Βίλδερος ἔγεινε χαμάλης;» «Ὦ, κύριε» τῷ ἀπεκρίθην, ὑπεσχέθην τὸ πρᾶγμα τοῦτο εἰς ἕνα ἀγοραστὴν, καὶ ὑπεσχέθην νὰ τὸ παραδώσω εἰς τὴν μίαν· ἔχω ἀπόφασιν νὰ μὴ τὸν δυσαρεστήσω· ὁ νέος ὅμως οὗτος ἀπέκαμε ἀπὸ τὴν ζέστην, καὶ μόνον ἐγὼ εἶμαι διὰ νὰ τὸν ἀντικαταστήσω.» «Καλὰ, καλὰ» εἶπεν ὁ Κ. Κοδμανὸς, καὶ κεντήσας τὸν ἵππον του, διέβη τὴν γέφυραν· πορευόμενος πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς νύμφης του. Ἐνταμώσας αὐτὴν εἰς τὸ κατάστημά μας τῇ εἶπεν «Ἐρχόμενος ἐδῶ τώρα, πρὸ ὀλίγου εἶδον μίαν σκηνὴν, πλησίον τῆς γεφύρας ἥτις εἰς ἄκρον μὲ εὐχαρίστησεν· εἶδον τὸν πρῶτόν σας γραμματέα σύροντα ἓν ἁμάξιον ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὑπῆρχε βαρύ τι δέμα· φαίνεται ὅτι ὑπεσχέθη νὰ τὸ παραδώσῃ εἰς ἕνα ἀγοραστὴν σας εἰς τὴν μίαν καὶ τώρα εἶναι μία παρὰ εἴκοσι. Ὁ νέος οὗτος» προσέθηκε «μέλλει μετ' ὀλίγον, νομίζω, νὰ ἀρχίσῃ ἐργασίας διὰ λογαριασμόν του. Ὅταν ἔλθῃ λοιπὸν, εἰπῆτε εἰς αὐτὸν ὅτι τόσον ηὐχαριστήθην ἐκ τῆς ἐνεργετικότητος τοῦ χαρακτῆρος τὴν ὁποίαν ἔδειξε προτιμήσας νὰ σύρῃ ὁ ἴδιος τὸ ἁμάξιον παρὰ νὰ δυσαρεστήσῃ ἕνα ἀγοραστὴν, ὥστε ἅμα ἀρχίσῃ ἐργασίας, τὸ ὄνομά μου εἶναι εἰς τὴν διάθεσίν του διὰ τριάκοντα χιλιάδας τάλληρα.»

Ἀναχωρῶν ἐκ τῆς νύμφης του ἔφιππος μὲ ἀπήντησε πάλιν εἰς τὴν πλατεῖαν σύροντα ἀκόμη τὸ ἁμάξιον. «Καλὰ, καλά!» μοὶ εἶπε πάλιν καὶ ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του.

Φθάσας εἰς τὸ κατάστημα εὗρον τὸν ἀγοραστὴν ἔχοντα ὅλα ἕτοιμα καὶ περιμένοντα μόνον τὸ φερόμενον πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ἔφθασεν ἐν καιρῷ ὅπως φορτωθῇ μετὰ τῶν λοιπῶν. Ἤμην κατακουρασμένος, ἔπλεον εἰς τὸν ὑδρῶτα· ἀλλ' ὅτε ἤκουσα περὶ τῆς ὑπολήψεως, εἰς ἣν μὲ ἔλαβεν ὁ Κ. Κοδμανὸς, καὶ τῶν ὑποσχέσεων τὰς ὁποίας δι' ἐμὲ ἔκαμε καὶ ἡ κούρασίς μου ἔφυγε καὶ ἡ ζέστη μου ἔγεινε δρόσος.

Ὀλίγους μετὰ ταῦτα μῆνας ἤρχισα νὰ ἐργάζωμαι διὰ λογαριασμόν μου εἰς Βοστώνην. Μολονότι δὲ ἀπέφυγον νὰ ζητήσω τὰς εὐκολίας ἃς ὁ Κ Κοδμανὸς μοὶ εἶχεν ὑποσχεθῇ, ἐκεῖνος μοὶ ἔπεμψε νὰ τοῦ πωλήσω φορτεῖον ὁλόκληρον πραγματειῶν ῥωσσικῶν· ἐκ τῆς πωλήσεως τοῦ ὁποίου καὶ ἐγὼ ἔλαβον ὡς δικαίωμά μου τρεῖς χιλιάδας τάλληρα, καὶ ἐκεῖνος τόσον ηὐχαριστήθη ὥστε μοὶ ἔπεμψε δύο ἢ τρία ἀκόμη ὅμοια ἐκ τῶν ὁποίων ἐκέρδησα, κατὰ τὸ πρῶτον ἐκεῖνο ἔτος, ὑπὲρ τὰς 10,000 τάλληρα.

Τὰ πραγματικὰ ἔθνους τινὸς πλοῦτη. — Πιστεύω ὅτι οὐδὲν μόνιμον μεγαλεῖον ὁποιουδήποτε ἔθνους ὑπάρχει, ἐὰν δὲν βασίζηται ἐπὶ τῆς ἠθικῆς. Δὲν φροντίζω περὶ δόξης στρατιωτικῆς, φροντίζω περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ λαοῦ ἐν μέσῳ τοῦ ὁποίου κατοικῶ. Στέμματα, μίτραι, ἀνάπτυξις στρατιωτική, καὶ ἡ πομπὴ τοῦ πολέμου, εἶναι, κας' ἐμὲ κριτὴν, ἐλαφρὰ καὶ εὐμετάβλητα ὡς ὁ ἀὴρ, καὶ ἐπομένως ἀνάξια πολλῆς προσοχῆς ἐὰν μετ' αὐτῶν δὲν συνυπάρχῃ καὶ ἀρκετὴ ἄνεσις, εὐτυχία καὶ εὐδαιμονία εἰς τὸ πολὺ τοῦ λαοῦ. Ναὶ, ἀνάκτορα, καὶ αἱ ἐπίλοιποι δημόσιοι οἰκοδομαὶ, δὲν σχηματίζουσιν ἔθνος. Τὸ ἔθνος δὲν κατοικεῖ εἰς κτήρια τοιαῦτα, κατοικεῖ σχετικῶς καλύβας καὶ μόνον ὅταν καλῶς ἀνατραφῇ γίνεται ἀληθῶς μέγα. *John Bright.*

Κυνὸς Στοργή. — Κύων τις γεννήσασα τέσσαρας σκύλακας μετ' οὐ πολὺ ἔχασεν αὐτούς· διότι οἱ ἄνθρωποι, οἱ κύριοί των, πνίξαντες αὐτοὺς ἔρριψαν διὰ νὰ μὴ τοὺς ἔχωσι βάρος. Ἡ κύων ὅμως μὴ δυναμένη νὰ ἡσυχάσῃ ἐζήτει αὐτοὺς μετὰ θαυμασίας ἐπιμονῆς καὶ λύπης· ἕως οὗ κατώρθωσε νὰ εὕρῃ ἕνα ἐξ αὐτῶν, τὸν ὁποῖον, ἂν καὶ κατὰ τὸ φαινόμενον νεκρὸν, εὗρε τὸν τρόπον νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν ζωὴν, διπλώνουσα τὸ σῶμά της ἐπ' αὐτοῦ καὶ θερμαίνουσα αὐτὸ, καὶ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τινάσσουσα διὰ τῶν ὀδόντων της. Ἀλλ' ἡ χαρά της δὲν ὑπῆρξε μακροχρόνιος ἐπειδὴ ὁ σκύλαξ δὲν ἔζησε πολύ. Μετὰ τὸν θάνατόν του ἡ τεθλιμμένη μήτηρ λαβοῦσα εἰς τοὺς ὀδόντας ἔφερε τὸ νεκρὸν τέκνον της εἰς τάφον ἐντελῆ, τὸν ὁποῖον κατεσκεύασε καὶ δακρύουσα καὶ θρηνοῦσα ἔθαψεν αὐτό!

ΤΟ ΙΕΡΟΝ ΔΕΝΔΡΟΝ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΦΕΡΟΥ.

Πέραν τῶν Ἡρακλείων στηλῶν ἡ πορθμοῦ τοῦ Γιβραλτὰρ, ὡς σήμερον κοινῶς λέγεται, ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ Ὠκεανῷ, παρὰ τῆς Ἀφρικῆς τὰ παράλια, κεῖνται αἱ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων νῆσοι τῶν Μακάρων, ὑπὸ δὲ τῶν νεωτέρων Καναρίαι νῆσοι λεγόμεναι, ἑπτὰ τὸν ἀριθμόν. Ἐπὶ μιᾶς τούτων, Φέρου καλουμένης, ὑπῆρχεν ἓν ἐκ τῶν πολλῶν τῆς φύσεως θαυμασίων, τὸ Γαρόκον ἢ Ἱερὸν τῆς νήσου Φέρου δένδρον, τὸ ὁποῖον ὁ Ἱστορικὸς τῶν Καναρίων Ἀβρέϋς Γαλύνδος ἰδὼν περιέγραψεν ὡς ἀκολούθως.

Ὁ κορμός του ἔχει δώδεκα σπιθαμῶν περιφέρειαν, τεσσάρων διάμετρον καὶ τριάκοντα ἢ τεσσαράκοντα ποδῶν ὕψος· τὸ φύλλωμα ἀποτελεῖ σχῆμα στρογγύλον ἔχον ἑκατὸν εἴκοσι ποδῶν τὴν περίμετρον· τὸ σχῆμα τῶν κλάδων εἶναι ὠοειδὲς, αὐτοὶ δὲ πυκνοί· ὁ καρπὸς ὁμοιάζει βάλανον μετὰ τοῦ περικαλύμματός της, ὁ δὲ σπόρος ἔχει τὸ χρῶμα καὶ τὴν ἀρωματικὴν γεῦσιν τῶν κουκουναρίων τὰ ὁποῖα ὁ κόνος τῆς πεύκης περιέχει. Περὶ τὸ δένδρον ὑπῆρχε τότε μεγάλη τις βάτος, ἥτις περιετυλίσσετο εἰς τοὺς κλόνους του, πλησίον δὲ αὐτοῦ φηγοί τινες καὶ θάμνοι διάφοροι. Τὰ φύλλα εἶχε πυκνότατα, ἀτρεπῆ, καθαρὰ, οὐδέποτε πίπτοντα καὶ πάντοτε θάλλοντα· ἀρκετὰ ὅμοια πρὸς τὰ τῆς δάφνης ἀλλὰ μεγαλείτερα. Ἐκ τῶν φύλλων αὐτοῦ ἔπιπτον ἀκαταπαύστως σταγόνες ὕδατος, τὸ ὁποῖον συνήγετο εἰς δύο δεξαμενὰς ἐσκαμμένας παρὰ τὸν πόδα τοῦ δένδρου. Αἱ δεξαμεναὶ ἐκεῖναι εἶχον εἴκοσι μὲν ποδῶν περιφέρειαν, τεσσαράκοντα δὲ καὶ ἔτι σπιθαμῶν βάθος καὶ ἐπρομήθευον εἰς πολλοὺς τῶν κατοίκων τῆς νήσου τὸ ἀναγκαῖον ὕδωρ. (1)

Ὅτε οἱ Εὐρωπαῖοι ὑπῆγον κατὰ πρῶτον διὰ νὰ κατακτήσωσι τὴν νῆσον, οἱ ἰθαγενεῖς συνήθροισαν περὶ τὸ ἱερὸν αὐτῶν δένδρον μεγάλην ποσότητα φύλλων καὶ κλάδων ὅπως

(1) Δυστυχῶς τὸ εὐεργετικὸν δένδρον τοῦτο ἐξερριζώθη ὑπό φοβερᾶς τινος θυέλλης.

κρύψωσιν αὐτὸ ἀπὸ τοὺς ξένους, οἱ ὁποῖοι μὴ εὑρίσκοντες ὕδωρ καὶ κινδυνεύοντες νὰ ἀποθάνωσι τῆς δίψης ἦσαν ἕτοιμοι νὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν κατάκτησίν των. Νέα τις ὅμως ἐκ τῶν ἰθαγενῶν, ἐρασθεῖσα Γάλλου τινὸς στρατιώτου καὶ μὴ δυναμένη νὰ βλέπῃ τὸν ἐραστὴν αὐτῆς ὑπὸ τῆς δίψης τυραννούμενον, ἐφανέρωσεν εἰς αὐτὸν τὴν θαυμάσιον δενδροπηγήν των· ὁ στρατιώτης μετεβίβασε τὸ μυστικὸν εἰς τὸν ἀρχηγόν· τὰ φύλλα μετετοπίσθησαν, ἡ πηγὴ ἀνεκαλύφθη καὶ ἡ νῆσος κατεκτήθη!

Πλὴν πῶς τὸ δένδρον ἐκεῖνο εἰς πηγὴν μετεβάλλετο; ποῦ εὑρίσκε τὴν τόσην τοῦ ὕδατος ποσότητα; Ὁ αὐτὸς ἱστορικὸς θέλων νὰ ἐξηγήσῃ τὸ φαινόμενον τοῦτο λέγει· ὄχι μακρὰν τῆς κοιλάδος, ὅπου τὸ δένδρον κεῖται, καθ' ἑκάστην σχεδὸν πρωΐαν ὑψοῦνται ἀτμοὶ καὶ νέφη, τὰ ὁποῖα ὑπὸ τῶν κοινῶς εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα πνεόντων ἀνατολικῶν ἀνέμων ὠθοῦνται πρὸς τοὺς μεγάλους βράχους, οἵτινες φαίνονται ἐκεῖ τεθέντες ἐπίτηδες διὰ νὰ τὰ ἐμποδίζωσιν. Οἱ ἀτμοὶ οὗτοι σωρεύονται εἰς τὸ δένδρον καὶ μεταβάλλονται εἰς σταγόνας ὕδατος ἐπὶ τῶν ὁμαλῶν φύλλων του· οἱ φηγοί, αἱ ἄκανθαι, τὰ χόρτα καὶ αἱ βάτοι οἱ γειτνιάζοντες ποιοῦσι τὸ αὐτό· ὅσον οἱ ἀνατολικοὶ ἄνεμοι κυριεύουσι τόσον καὶ ἡ σύναξις τοῦ ὕδατος γίνεται μεγαλειτέρα. Αἱ δεξαμεναὶ γεμίζονται. Ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἐγέμισαν ὑπὲρ τοὺς εἴκοσιν ἀσκούς. Φύλαξ τις διανέμει εἰς τοὺς κατοίκους τὸ ὕδωρ.

Οὕτως ἡ θεία Πρόνοια οἰκονομοῦσα διὰ θαυμασίου τρόπου τὰ πάντα καὶ εἰς τὰ σώματα ἡμῶν παρέχει τὰ ἀναγκαῖα καὶ εἰς τὴν διάνοιαν τὸ ἐνδόσιμον τοῦ νὰ θαυμάζωμεν αὐτήν.

ΟΛΙΓΑ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ
Ἢ
ΜΑΓΕΙΡΙΚΟΥ ΑΛΑΤΟΣ

Τὸ ἅλας ἔχει ἰδιότητάς τινας πολὺ ἀξιοσημειώτους. Προφυλάττει ἀπὸ τὴν σῆψιν καὶ διάλυσιν τὸ κρέας, καὶ ὅμως εἶναι καταστρεπτικὸν εἰς τοὺς ζῶντας σκώληκας καὶ ζωύφια, τὰ ὁποῖα διαλύει. Εἰς τὰς τροφάς μας εἶναι ἀπαραίτητον κατὰ δόσεις μετρίας, ἂν ὅμως κατὰ μεγάλας ποσότητας φαγωθῇ ἐπιφέρει θάνατον ὡς ἐρεθιστικὸν δηλητήριον καὶ εἰς ἀνθρώπους καὶ εἰς ζῶα. Τὰ φυτὰ καὶ τὰς ὀπώρας κεκομμένα διατηρεῖ, ἐνῶ ζῶντα οὕτω καταστρέφει ὥστε πᾶσα χώρα καταστᾶσα ἄφορος λέγεται ὅτι «ἐσπάρη μὲ ἅλας».

Τὸ ἅλας εὑρίσκεται εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ μέρη τοῦ κόσμου ποῦ μὲν ὡς ὀρυκτὸν καὶ ἐπομένως ἀδιάλυτον, ποῦ δὲ διαλυμένον εἰς τὰ ὕδατα λιμνῶν καὶ πηγῶν καὶ πρὸ πάντων τῆς θαλάσσης, ἀφ' ὧν ἐξάγεται διὰ τῆς ἐξατμίσεως. Εἰς τόπους παραλίους, οἱ ἄνθρωποι δύνανται νὰ ἐξάγωσιν ἅλας λαμβάνοντες ὕδωρ θαλάσσιον καὶ διὰ τοῦ πυρὸς ἐξατμίζοντες αὐτό. Διὰ τοῦ τρόπου ὅμως τούτου τὸ ἅλας ἐξάγεται ὄχι ὅσον πρέπει καθαρόν, ὅθεν καὶ δὲν εἶναι χρήσιμος. Εἴς τινας χώρας τὸ ἅλας εἶναι πολὺ ἀκριβὸν καθὸ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ φερόμενον. Εἴς τινα τῶν ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν μέρη ἡ τιμή του πολλάκις καταντᾷ ὑπέρογκος. Ἐνίοτε οἱ ἐπὶ τοῦ ἅλατος φόροι ὑπῆρξαν τόσον μεγάλοι ὥστε πολὺ ὑπέφερον ὡς ἐκ τούτου οἱ πτωχοί. Εἴς τινα μέρη οἱ κάτοικοι προμηθεύονται τὸ πρὸς χρῆσιν αὐτῶν ἅλας ἀπὸ τὴν στάκτην τῶν φυτῶν.

Οἱ Ῥωμαῖοι ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Μάρκου Ἄγκου 460 π. Χ. τετάρτου βασιλέως τῆς Ῥώμης ἔθεσαν φόρον ἐπὶ τοῦ ἅλατος. Ἐπλήρωνον δὲ καὶ τοὺς μισθοὺς τῶν στρατιωτῶν αὐτῶν ἐν μέρει μὲ ἅλας ἐξ οὗ καὶ προῆλθεν ἡ λέξις salarium σημαίνουσα μισθὸς (ἐκ τοῦ sal ἅλας). Εἰς τὴν Συρίαν ὑπάρχει λίμνη, τῆς ὁποίας τὰ ὕδατα ξηραινόμενα τὸ θέρος ἐγκαταλείπουσιν εἰς τὸν πυθμένα αὐτῆς στρῶμα ἅλατος ἑτοίμου πρὸς χρῆσιν.

Αἱ ἁλατοῦχαι πηγαὶ γενικῶς εὑρίσκονται ὑπὸ τὸ ἔδαφος καὶ εἰς πεδιάδας χαμηλοτέρας ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, τὸ δὲ ἀπολιθωμένον ἅλας εἰς ἁλατορυχεῖα 120 ἕως 800 ποδῶν βάθος. Εἰς τὴν Ἱσπανίαν ὅμως Ἰνδικὴν καὶ Ἀμερικὴν ὑπάρχουσι βουνοὶ ἅλατος ὑψούμενοι 500 πόδας ὑπὲρ τὴν πέριξ χώραν καὶ 300 ἕως 800 ὑπὲρ τῆς θαλάσσης τὴν ἐπιφάνειαν. Ἡ ἐν τῇ βορείῳ Ἀμερικῇ ἁλμυρὰ λίμνη Οὐτάχη εὑρίσκεται ἐπὶ μιᾶς τῶν τοιούτων «ὑψηλῶν πεδιάδων», αἵτινες εἶναι γυμναὶ καὶ ὅλως διόλου ἀδένδροι. Ἡ ἐντὸς τοῦ Περσικοῦ κόλπου εὑρισκομένη νῆσος Ὄρμους συνίσταται σχεδὸν ὅλη ἐξ ἀπολιθωμένου ἅλατος· ἐπ' αὐτῆς οὔτε πηγὴ γλυκέως ὕδατος ἀπαντᾶται οὔτε χλόη, ὅθεν καὶ ἐγκατελείφθη ἂν καὶ ἦτο πρὶν ἡ θέσις τῆς συναλλαγῆς τῶν Περσῶν καὶ Πορτογάλων.

Τὸ ἐκ τῶν ἁλατορυχείων ἐξαγόμενον ἅλας εἶναι γενικῶς εἴτε κοκκινωποῦ εἴτε πρασίνου ἢ γαλαζίου ἢ κιτρίνου χρώματος καὶ καθαρίζεται διὰ νὰ χρησιμεύσῃ. Διὰ νὰ καθαρισθῇ ἀναχύεται ἐντὸς ὕδατος καὶ τὸ ὑγρὸν ἐκεῖνο βράζεται ἐντὸς μεγάλων ἀβαθῶν ἀγγείων. Καθόσον τὰ ἀγγεῖα ταῦτα εὑρίσκονται ἐπὶ τοῦ πυρὸς τὸ ἐμπεριεχόμενον ἀνακατεύεται διὰ νὰ μὴ κρυσταλωθῇ τὸ ἅλας, τὸ ὁποῖον ἀφοῦ μείνῃ μόνον στεγνώνεται καλὰ καὶ φερόμενον εἰς τὰς ἀγοράς μας πωλεῖται ἐντὸς κιβωτίων καταλλήλου μεγέθους.

Τὸ ἁλατορυχεῖον τῆς Βιγελίτσικας πλησίον τῆς Κρακοβίας ἐκμεταλεύονται ἀπὸ τοῦ ἔτους 1251 ὁπότε καὶ τυχαίως τὸ ἀνεκάλυψαν σκάπτοντες πηγάδια. Ὑπολογίζεται ὅτι εἶναι ὑπὲρ τοὺς χιλίους ὀκτακοσίους πόδας κάτω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης· αἱ ὑπόγειαί του στοαὶ καὶ οἱ ὀρόμοι ἔχουσιν ὑπὲρ τὰ ὀκτὼ μίλια ἀγγλικὰ μῆκος. Εἴσοδοι πρὸς τὸ ἁλατορυχεῖον τοῦτο ὑπάρχουσιν ὀκτὼ, ὧν ἓξ ἐν τοῖς ἀγροῖς καὶ δύο ἐντὸς τῆς πόλεως. Διὰ τῶν δύο τούτων τῶν τελευταίων καταβιβάζονται ἐντὸς αὐτοῦ οἱ ἐργάται καὶ ἐξάγεται τὸ ἅλας, αἱ ἄλλαι ἓξ χρησιμεύουσι διὰ νὰ εἰσέρχηται ἀὴρ νὰ ἀερίπτωνται ἐντὸς ξύλα καὶ ἄλλα ἀναγκαῖα. Πολλοὶ ἐργάται καὶ ἵπποι διέρχονται ὅλην αὐτῶν τὴν ζωὴν ἐν αὐτῷ, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὑπάρχουσι χωρία μικρὰ καὶ ἐκκλησίαι. Ὅταν ἐντὸς τῶν ὑπογείων ἐκείνων ἀναφθῶσι πολλὰ φῶτα τὸ θέαμα γίνεται θαυμαστὸν διότι ἕνεκα τοῦ κρυστάλου τὸ φῶς διαχύνεται κατὰ λαμπρῶς κεχρωματισμένας ἀκτῖνας. Ἁλατορυχεῖα τοιαῦτα ἂν οὐχὶ τόσον ἐκτεταμένα, εὑρίσκονται καὶ ἀλλοῦ, τὸ δὲ ἅλας συνήθως ἀπαντᾶται πλησίον ἀργίλου, πηλοῦ, γύψου, ἀσβεστολίθου καὶ ἀμμολίθου.

Τὸ ὕδωρ τῶν ἁλμυρῶν πηγῶν δὲν εἶναι ἀκριβῶς ὅμοιον μὲ τὸ τῆς θαλάσσης, ἐπειδὴ ἐντὸς ταύτης δὲν εὑρίσκεται μόνον ἅλας ἀλλὰ καὶ ἄλλαι οὐσίαι ὡς ἐκ τῶν ὁποίων τὸ ὕδωρ αὐτῶν εἶναι πικρόν. Εἰς τὰ μέρη μας τὸ ἅλας ἐξάγεται διὰ τῶν ἁλικῶν ἐκ τῆς θαλάσσης. Εἶναι δὲ αἱ ἁλικαὶ τόποι χαμηλοὶ καὶ παράλιοι εἰς τοὺς ὁποίους διοχετευόμενον τὸ θαλάσσιον ὕδωρ κατὰ τοὺς θερινοὺς μῆνας ἐξατμίζεται διὰ τῆς ἡλιακῆς θερμότητος πολλάκις καὶ κατ' ἐπανάληψιν ἀφίνων ἑκάστοτε ἐπὶ τῆς ἁλικῆς στρῶμα ἅλατος, τὸ ὁποῖον παχυνθὲν θραύεται καὶ μεταφερόμενον εἰς τὰς ἀγορὰς πωλεῖται.

Τὸ ἁλμυρὸν ὕδωρ δὲν παγώνει τόσον εὐκόλα ὅσον τὸ γλυκύ, διότι χρειάζεται μεγαλείτερον ψῦχος διὰ νὰ τὸ μεταβάλλῃ εἰς πάγον, ὡς τοῦτο γίνεται εἰς τὰ ψυχρὰ κλήματα τὰ περὶ τοὺς πόλους. Τὸ ἅλας μιγνυόμενον μὲ χιόνα αὐξάνει τὸ ψῦχός της, ἕνεκα τοῦ ὁποίου καὶ οἱ κατασκευάζοντες κατὰ τὸ θέρος παγωτὰ πολὺ τὸ μεταχειρίζονται ὅπως παγώνωσιν εὐκολώτερον τοὺς χυμούς των. Εἰς τὰς ἁλατούχους στέππας τοῦ Ὀρεμβούργου ὑπάρχει σπήλαιον ἀξιοσημείωτον ὀνομαζόμενον « Σπήλαιον καταψύχον » καθότι τὰ περὶ τὸ σπήλαιον τοῦτο ἅλατα καθιστῶσι τὴν ἀτμοσφαῖραν αὐτοῦ τόσον ψυχρὰν διαρκοῦντος τοῦ θέρους ὥστε πᾶς ὁ εἰσερχόμενος ἐντὸς αὐτοῦ κατὰ τὴν θερμὴν ταύτην τοῦ ἔτους ὥραν αἰσθάνεται ψῦχος ὑπερβολικόν, ἐνῷ τὸν χειμῶνα τὸ αὐτὸ σπήλαιον εἶναι τόσον θερμότερον τοῦ ἔξω ἀέρος ὥστε, ὡς οἱ Ῥῶσσοι λέγουσι, δύνανται νὰ κοιμῶνται ἐντὸς αὐτοῦ χωρὶς τῶν μηλωτῶν των.

Τὸ ἅλας εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν χημικῶν ὀνομάζεται ἐγχλώριον νάτριον, ὡς συνιστάμενον ἐκ χλωρίου καὶ νατρίου, δύο ἁπλῶν σωμάτων, ἕκαστον τῶν ὁποίων ἔχει ἰδιότητας πολὺ διαφόρους ἀπὸ τοὺς τοῦ ἅλατος. Ἡ σόδα ἢ ἀνθρακικὸν νάτρον καὶ τὸ ὑδροχλωρικὸν ὀξὺ ἐξάγονται ἐκ τοῦ πολυτίμου ὀρυκτοῦ τούτου. Ἂν ἐντὸς τῆς καμίνου ὅπου τὰ κοινὰ ἀγγεῖα ψήνονται ῥιφθῇ ἅλας, εἶδός τι βερνικίου παράγεται ἐπ' αὐτῶν. Διὰ τοῦ ἅλατος ἡ λευκότης καὶ διαφάνεια τῆς ὑέλου καταντᾷ ἐντελής· δι' αὐτοῦ ὁ σάπων ἀποκτᾷ τὴν ἀπαιτουμένην σκληρότητα· ἅλας μεταχειρίζονται ὅταν ἀναλύωσι μέταλλα, ἅλας ὅταν βάφωσιν ὑφάσματα, ἡ φλὸξ δι' αὐτοῦ σβύνεται καὶ ξύλα βεβρεγμένα μὲ ἁλμυρὸν ὕδωρ δὲν ἀνάπτουσι. Λουτρὰ εἰς ὕδωρ ἐν ᾧ ἐμπεριέχεται ἅλας ἐνδυναμοῦσι τὰ ἀδύνατα μέλη, ἐπειδὴ τὸ ἅλας καθαρίζει τὸ δέρμα καὶ, προξενοῦν εὐάρεστόν τινα ἐρεθισμόν, αὐξάνει τὴν ὑγιεινήν του ἐνέργειαν.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΣΦΗΝΟΕΙΔΩΝ ΛΕΓΟΜΕΝΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ.

Ἐν τῇ ὡραίᾳ πατρίδι μας, ἥτις ἄλλοτε ἦτο ὁ λύχνος τῆς οἰκουμένης πρὸ ὀλίγων εἰσέτι ἐτῶν ὑπῆρχον ἀναρίθμητα τῆς σεμνῆς ἀρχαιότητος λείψανα ἐπὶ λίθων γεγλυμμένα

ἢ κεχαραγμένα, ἅτινα ἦσαν τόσαι ἐπιστολαὶ τῶν σοφῶν ἐκείνων παλαιῶν πρὸς ἡμᾶς τοὺς ἀπογόνους των· ἐκ τούτων σήμερον ἄλλα μὲν εὑρίσκονται εἰς χεῖρας ξένων, ἄλλα δὲ ἠφανίσθησαν ἀπὸ τοῦ προσώπου τῆς γῆς. « Σκάπτοντές ποτε εἰς τὴν Ἔφεσον διὰ νὰ κάμωμεν θεμέλια » μᾶς ἐδιηγήθη γέρων τις ἀλλ' ἀμαθὴς ἀρχιτέκτων, « εὕρομεν τέσσαρας στυλοβάτας γραμμένας ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη. Τοὺς ἐπελεκίσαμεν καὶ ἐκτίσαμεν. » Μετὰ πόσης λύπης ἐνθυμούμεθα τὰς ὀλίγας ταύτας λέξεις πᾶς ἀναγνώστης φιλόπατρις ἐννοεῖ· ἀλλ' ἡ λύπη δὲν ἐπαναφέρει πλέον εἰς ὕπαρξιν τὰς ἐπιγραφὰς ἐκείνας, δὲν ἐπανορθοῖ τὴν ἀνεπανόρθωτον ἀπώλειαν, ὡς οὔτε τὰ δάκρυα ἐπαναφέρουσι τὸν νεκρὸν εἰς τὴν ζωήν. Φρονοῦντες ὅμως ὅτι, ὅταν ὁ λαός μας μάθῃ πόσον φῶς τὰ παλαιὰ γράμματα, τὰ ἐπὶ τῶν λίθων εὑρισκόμενα, χύνουσιν εἰς πολλὰ ζητήματα, καὶ πόσον ζημιούμεθα πρῶτοι ἡμεῖς ὅταν ἡ ἱστορία τῆς πατρίδος μας πάσχῃ τοιαύτας ἀπωλείας, δὲν εἶναι ἀδύνατον νὰ διασωθῶσί τινα τοὐλάχιστον τῶν τυχὸν ὑπολειπομένων προγονικῶν μνημείων θέτομεν ἐν συντόμῳ ὑπ' ὄψιν τῶν ἀναγνωστῶν μας τὸ πόσον ἡ ἀρχαία τῆς Δυτικῆς Ἀσίας ἱστορία διεφωτίσθη ἐκ τῶν Ἀσσυριακῶν ἐπιγραφῶν. Καὶ πρῶτον περὶ τῆς ἀνακαλύψεως αὐτῶν.

Πρὸ ἑνὸς καὶ ἐπέκεινα αἰῶνος Γερμανός τις ἱστορικὸς Νεϊβουρος ὀνομαζόμενος, ἐπισκεφθεὶς τὴν Περσίαν, ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ ἐπιστρέφων, ἀντίγραφα ἐπιγραφῶν τινων γεγραμμένων δι' ἀγνώστων καὶ ἀκαταλήπτων γραμμάτων. Τὰ γράμματα αὐτῶν πρὸς οὐδένα τῶν γνωστῶν χαρακτήρων ὁμοιάζοντα εἶχον τὸ σχῆμα σφηνῶν διαφοροτρόπως συνδυαζομένων, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου καὶ ἔλαβον τὸ ὄνομα σφηνοειδῆ· εἰς ποίαν γλῶσσαν ὅμως ἀνῆκον, πῶς ἕκαστον αὐτῶν ἐπροφέρετο ἦτο μυστήριον. Ἔτη πολλὰ μετὰ ταῦτα πρόξενός τις Ἄγγλος ἐν Βαγδάτῃ, ὁ Ἰάκωβος Ῥὶτς, σκάψας ἀντικρὺ τῆς πόλεως Μοσσοὺλ, ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ Τίγρεως, εὗρε λίθους καὶ πλίνθους, φέροντας γράμματα τοιαῦτα ἀλλὰ μᾶλλον περίπλοκα τῶν ἐκ Περσίας μεταφερθέντων, τοὺς ὁποίους πέμψας εἰς Λονδῖνον, ἔθεσε τὰ πρῶτα θεμέλια τῆς συριακῆς συλλογῆς τοῦ Βρεττανικοῦ Μουσείου. Ἡ πρωτοφανὴς αὕτη καὶ παράξενος συλλογὴ κεντήσασα τὴν φιλοτιμίαν, παρεκίνησε τὴν ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίαν τῶν Ἐπιγραφῶν νὰ γράψῃ τὸ 1842 πρὸς τὸν ἐν Μοσσοὺλ πρόξενον τῆς Γαλλίας Κ. Βότταν, παρακαλοῦσα αὐτὸν νὰ ἐρευνήσῃ τὸν τόπον, καὶ εἰ δυνατὸν νὰ ἐνεργήσῃ ἀνασκαφὰς εἴς τινας παρὰ τὴν πόλιν λόφους, καὶ πρὸ πάντων εἰς τὸν παρὰ τὴν κώμην Κογιουνζσίκ. Ὁ Κ. Βόττας, σπεύσας νὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας ἤρχισεν ἀνασκάπτων τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος λόφον. Μαθὼν ὅμως παρὰ χωρικοῦ τινος ὅτι εἰς τὸ χωρίον του σκάπτοντες οἱ χωρικοὶ τὰ θεμέλια τῶν οἰκιῶν των εὕρισκον πολὺ ὡραιοτέρας ἀρχαιότητας τῶν ὅσων αὐτὸς ἐκεῖ ἀνεκάλυπτε, μετέβη ἀμέσως εἰς τὸ χωρίον ἐκεῖνο, πέντε ὥρας πρὸς βορειοανατολὰς τοῦ Μοσσοὺλ κείμενον καὶ Χόρσαβαδ καλούμενον, καὶ εἶδεν ὅσα οἱ χωρικοὶ ἔδειξαν εἰς αὐτόν. Ἐκεῖ παρατηρήσας ὅτι ἐπί τινος λοφίσκου ἦσαν πολλοὶ πλίνθοι καὶ ἐπιγραφαὶ ἀπεφάσισε νὰ ἀνασκάψῃ τὸν λοφίσκον ἐκεῖνον. Ἀνασκάπτων αὐτὸν εὗρε τοῖχον, ἀκολούθως δεύτερον, ἔπειτα τρίτον καὶ μετὰ ταῦτα στοὰς πλήρεις ἐπιγραφῶν καὶ ἀναγλύφων παριστώντων κυνήγια, πομπὰς ἢ πολέμους καὶ ἐνὶ λόγῳ εὑρέθη ἐν τῷ μέσῳ ἐρειπίων μεγαλοπρεποῦς ἀνακτόρου, τὸ ὁποῖον ἀκολούθως ἐβεβαιώθη ὡς τὸ ἀνάκτορον τοῦ βασιλέως Σαργοῦν.

Προσέτι ὁ ἄγγλος Ἑρρῖκος Λαγιάρδος, ὅστις, περιηγηθεὶς κατὰ τὸ 1839—40 τὴν Συρίαν καὶ Μικρασίαν, « ἠσθάνθη σφοδρὰν ἐπιθυμίαν νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς τὰς πέραν τοῦ Εὐφράτου χώρας, τὰς ὁποίας ἥ τε ἱστορία καὶ ἡ παράδοσις ὀνομάζουσι τόπον τῆς γεννήσεως τῆς σοφίας », ἐπεσκέφθη δὶς, κατὰ τὸ 1840 καὶ 1842 τὰς ὄχθας τοῦ Τίγρεως, κατὰ δὲ τὸ 1845 ἐπεχείρησε νὰ ἀνασκάψῃ λόφον τινὰ, ἐννέα ὥρας πρὸς νότον τοῦ Μοσσοὺλ κείμενον καὶ καλούμενον ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων Νιμρούδ, τὸν ὁποῖον κατερχόμενος ἀπὸ Μοσσοὺλ εἰς Βαγδάτην διὰ τοῦ ποταμοῦ εἶδε πλήρη ἀγγείων καὶ πλίνθων γεγραμμένων. Ἀνασκάπτων αὐτὸν εὗρε στοὰς κολοσσιαίας πλήρεις ἀναγλύφων καὶ ἐπιγραφῶν, μνημονευουσῶν τὰ κατορθώματα τοῦ κτίσαντος τὰς στοὰς ἐκείνας. Δύο μετὰ ταῦτα ἔτη ὁ Κ. Λαγιάρδος μεταβὰς εἰς τὸν παρὰ τὸ χωρίον Κογιουνζσὶκ λόφον, τὸν ὁποῖον ὁ Κ. Βόττας εἶχεν ἐγκαταλείψει ἐπεχείρησε καὶ ἐκεῖ ἀνασκαφὰς καὶ ἐν δια-

στήματι ἐξ μηνῶν ἀνεκάλυψεν 66 στοὰς κεκαλυμμένας ὑπὸ ἀναριθμήτων ἀναγλύφων καὶ ἐπιγραφῶν, ἤτοι τὰ βασίλεια Σενναχερὶμ υἱοῦ τοῦ Σαργοῦν βασιλέως τῆς Νινευῆ. Μετὰ ταῦτα ἀνεκάλυψε καὶ ἄλλας ἐπιγραφὰς καὶ ἀνάγλυφα καὶ ἀγάλματα καὶ τὸ ἀξιολογώτατον πάντων, αἴθουσαν πλήρη ὀπτῶν καὶ γεγραμμένων πλίνθων, ἥτις ὡς μετὰ ταῦτα ἀπεδείχθη ἀπετέλει μέρος τῆς βασιλικῆς τοῦ Σενναχερὶμ βιβλιοθήκης καὶ τῶν δημοσίων ἀρχείων. Μετὰ τὰς ἀνακαλύψεις ταύτας ὁ Κ. Λαγιάρδος μετέβη καὶ εἰς τὴν παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Εὐφράτου Βαβυλῶνα καὶ ἐπεχείρησε καὶ ἐκεῖ κατὰ τὸ 1849 ἀνασκαφάς. Τοῦτον ἐμιμήθησαν καὶ ἄλλοι ὡς ἐκ τῶν ἐργασιῶν τῶν ὁποίων πολλαὶ βαβυλωνιακαὶ ἀρχαιότητες ἤχθησαν εἰς φῶς.

Πλὴν εἰς τί τὰ τόσα ἔξοδα καὶ οἱ τόσοι κόποι θὰ ὠφέλουν ἂν τὰ ἐπὶ τῶν πλίνθων ἐκείνων γεγραμμένα ἔμενον ἄγνωστα καὶ ἀκατάληπτα; ... Ἀλλὰ πῶς ἦτο δυνατὸν τοῦτο ἀφοῦ καὶ τὰ γράμματα καὶ ἡ γλῶσσα τὴν ὁποίαν παρίστανον δὲν ἦσαν γνωστά; ... Πολλὰ ἐν ἀρχῇ φαίνονται ἀδύνατα ἀλλ' ἡ ἐπιμονὴ τοῦ ἀνθρώπου τὰ καθιστᾷ δυνατά. Διὰ τῆς ἐπιμονῆς ταύτης ὁ Ἀννοβερὸς Φρειδερῖκος Γρότεφενδ κατώρθωσε νὰ διακρίνῃ ἐπὶ τῶν ἐπιγραφῶν, ἃς ἔφερεν ἐκ Περσίας ὁ Νεϊβιυρος, τὰ ὀνόματα «Δαρεῖος» «Κύρος» καί τινα ἄλλα. Ἡ γλῶσσα τῆς ἀρχαίας Περσεπόλεως κατὰ πάντας τοὺς ὑπολογισμοὺς ἐφαίνετο ἀνήκουσα εἰς τὰς Ἀρίας ἢ Ἰνδογερμανικὰς καλουμένας γλώσσας, πλησιέσταται δὲ αὐτῆς ἔπρεπε νὰ ἦναι ἡ Ζενδικὴ καὶ Σανσκριτική· ἐδοκιμάσθη λοιπὸν ἂν ἐφαρμόζονται αἱ γλῶσσαι αὗται εἰς τὰς ἀρχαίας ἐκείνας ἐκ Περσίας ἐπιγραφάς, καὶ ὡς ἐκ θαύματος διὰ τῆς ἐφαρμογῆς ταύτης αἱ ἐπιγραφαὶ ἤρχισαν νὰ κατανοῶνται! Ἀλλ' αἱ ἄλλαι, αἱ ἐν Νινευῆ καὶ Βαβυλῶνι ἀνακαλυφθεῖσαι, ἦσαν εἰς ἄλλην γλῶσσαν γεγραμμέναι· πῶς δὲ ἀνεγνώσθησαν ἀκούσωμεν ἑνὸς τῶν ὀλίγων σοφῶν, τῶν καταγινόντων πρὸς λύσιν τοῦ δεινοῦ τούτου γρίφου. «Εὑρέθησαν» λέγει ὁ συνταγματάρχης Rawlinson, «εἰς πολλὰ τῆς Περσίας μέρη, εἴτε κεχαραγμέναι ἐπὶ βράχων, ὡς ἐν Ἀμαδὰν, Βὰν, Βεχιστοῦν, ἢ γεγραμμέναι ἐπὶ τῶν τοίχων τῶν ἀρχαίων ἀνακτόρων, ὡς ἐν Περσεπόλει καὶ Πασαργάδῃ, σφηνοειδεῖς ἐπιγραφαί, μνημονεύουσαι τῶν κατορθωμάτων τῶν Ἀχαιμενιδῶν. Αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τρίγλωσσοι, οὗσης ἑκάστης γλώσσης μὲ τὸ εἰς αὐτὴν ἀνῆκον ἀλφάβητον γεγραμμένης. Τὰ ἀλφάβητα αὐτῶν διαφέρουσιν οὐ μόνον κατὰ τοὺς χαρακτῆρας γραμματικῶς, ὡς ἀποτελουμένους ἐκ διαφόρων συνδυασμῶν τῶν ἀρχικῶν σημείων, τὰ ὁποῖα συνήθως ὀνομάζομεν σφῆνας, ἀλλὰ καὶ ἐν ὅλῃ αὐτῶν τῇ φωνητικῇ συνθέσει καὶ τῷ ὀργανισμῷ». ... «Εἰς τὰς ἐπιγραφὰς τοῦ Βεχιστοῦν, τοῦ Νάχρ-Ῥουσὰμ καὶ τῆς Περσεπόλεως, τὰς τριγλώσσους, εὑρέθησαν καὶ εἰς τὰς τρεῖς γραφὰς ὑπὲρ τὰ ὀγδοήκοντα κύρια ὀνόματα. Τῶν κυρίων τούτων ὀνομάτων ἐπὶ τοῦ Περσικοῦ κειμένου ἐξηκριβώθη ἡ ἀληθὴς προφορὰ διὰ τῆς Περσικῆς αὐτῶν ὀρθογραφίας, ἀκολούθως ἐγένετο προσεκτικὴ ἀντιπαραβολὴ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος εἰς τὰς δύο γλώσσας, ἡ δὲ ἀκρίβεια περὶ τὰς φωνητικὰς διαφορὰς, τὰς ἰδιαιτέρας εἰς ἑκάστην τῶν γλωσσῶν παρῆξε τὰ μέσα ὅπως προσδιορισθῇ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἀσφαλῶς ἡ ἀξία ἑκατὸν περίπου Ἀσσυριακῶν χαρακτήρων καὶ οὕτως ἀξιόλογος εὑρέθη βάσις πρὸς τελείαν τοῦ ἀλφαβήτου διευθέτησιν.» (1)

Ὡς δεῖγμα τῶν σφηνοειδῶν γραμμάτων παραθέτομεν μέρος τῆς ἐπὶ τοῦ περιφήμου ὀβελίσκου τοῦ Βρετ. Μουσείου ἐπιγραφῆς. Ἡ ἀνάγνωσις εἶναι κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Σ. Ῥωλινσῶνος.

Ἡ γλῶσσα τῶν ἐν Νινευῆ ἀνακαλυφθεισῶν ἐπιγραφῶν, ὡς ἐκ τοῦ ἀνωτέρω δείγματος φαίνεται, εὑρέθη οὖσα Σημιτικὴ, καὶ κατ' ἐξοχὴν συγγενεύουσα πρὸς τὴν ἀρχαίαν Ἑβραϊκήν. Πόσα δὲ ἤχθησαν εἰς φῶς ἐκ τῆς ἀναγνώσεως καὶ κατανοήσεως τῶν ἐπιγραφῶν ἐκείνων ἀκολούθως θέλομεν ἐκθέσει.

(1) Nineveh its rise and ruin. not. 3.

ΦΑΛΑΣΑΙ
ἢ
ΟΙ ΕΝ ΑΒΥΣΣΙΝΙΑ ΕΒΡΑΙΟΙ.

Ἐκτὸς τῶν Ἑβραίων τοὺς ὁποίους γινώσκομεν εἰς τὰ μέρη μας, καὶ οἱ ὁποῖοι ὀνομάζονται Ῥαββινισταὶ, ὡς ἀκολουθοῦντες τὰς διδασκαλίας τῶν Ῥαββίνων, ὑπάρχουσι καὶ οἱ Καραΐται λεγόμενοι, οἵτινες, ἀπορρίπτοντες τὰ διδάγματα ταῦτα μόνην τὴν Παλαιὰν διαθήκην ἀποδέχονται. Καὶ οἱ Σαμαρεῖται, τὰ λείψανα ταῦτα τῶν ἀρχαίων Σαμαρειτῶν, τοὺς ὁποίους τόσον ἐμίσουν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ οἱ ὁποῖοι μόνον τὰ τοῦ Μωσέως βιβλία ὡς ἅγια θεωροῦσιν. Ἐκ τούτων περὶ τὰς ὀγδοήκοντα οἰκογενείας, κατοικούσας παρὰ τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας πατρίδος των μόλις σήμερον σώζονται. Κατὰ τὰ πεπελευταῖα δὲ ταῦτα ἔτη ἔγεινε γνωστὸν ὅτι εὑρίσκεται καὶ τετάρτη τις μερὶς Ἑβραίων, κατοικοῦσα τὴν Ἀβυσσινίαν καὶ Φαλάσαι ὄνομα φέρουσα.

« Οἱ Φαλάσαι », λέγουσι τὰ Ἰουδαϊκὰ χρονικὰ, «ἂν καὶ ὁμοιάζουσι τοὺς Ἀβυσσινοὺς χριστιανοὺς κατά τε τὴν ἐνδυμασίαν καὶ τὰ ἄλλα, εἶναι ὅμως εὐρωστότεροι καὶ μελανώτεροι ἐκείνων· οἱ ὀφθαλμοί των εἶναι ὀλιγώτερον συνεσταλμένοι καὶ τὰ πρόσωπά των βραχύτερα· ὁμοιάζουσι δὲ παραδόξως φυλὴν Ἀγαυϊκὴν, κατοικοῦσαν ἐν Ἀβυσσινίᾳ πρεσβεύουσαν μονοθεϊσμὸν καὶ λαλοῦσαν διάλεκτόν τινα Ἀγαυϊκὴν, Φαλασίναν ἢ Καϊλίναν καλουμένην. Διὰ ταύτης τῆς γλώσσης οὐ μόνον διδάσκονται, μεταφράζοντες τὰ συγγράμματα τοῦ Μωσέως καὶ τῶν Προφητῶν, ἀλλὰ καὶ προσεύχονται. Ἡ θρησκεία των εἶναι μὲν εἶδος Μωσαϊσμοῦ βασιζομένου ἐπὶ Γηζικῆς τινος τῆς Γραφῆς μεταφράσεως, ἀλλὰ διαφέρει καὶ τῆς τῶν Ῥαββινιστῶν καὶ τῆς τῶν Καραϊτῶν καὶ τῆς τῶν Σαμαρειτῶν. Οἱ Φαλάσαι δὲν εἶναι ὀπαδοὶ τῆς πολυγαμίας· περιτέμνονται τὴν ἑβδόμην ἡμέραν· μόνοι οἱ ἱερεῖς των φοροῦσι σαρίκια· δὲν τρώγουσιν ὡς οἱ Ἀχμάραι κρέας ὠμόν· τὴν ἡμέραν τοῦ σαββάτου δὲν περῶσι ῥεῦμα ποτάμιον, ἐξ οὗ καὶ ὀνομάζονται καὶ Καϊλὶ, (μὴ διαπερῶντες, τὸ Φαλάσαι σημαίνει ἄποικοι)· τὰ κύριά των ὀνόματα παράγονται ἐκ τῆς Ἑβραϊκῆς, Γηζικῆς καὶ Ἀχμαρικῆς γλώσσης. Ἐν ταῖς συναγωγαῖς των αἱ γυναῖκες δὲν συγκάθηνται μὲ τοὺς ἄνδρας· εἰς τὰ παιδία των διδάσκουσι τὰ συγγράμματα τῶν Προφητῶν, τοὺς ψαλμοὺς, προσευχὰς καὶ ἱερὰν ἱστορίαν· αἱ προσευχαί των τινὰς τῶν ὁποίων εἴδομεν εἶναι ὡραῖαι. Αἱ ἐλπίδες των εἶναι ἐστραμμέναι πρὸς τὴν Ἱερουσαλὴμ, ἀλλ' αἱ περὶ τοῦ Μεσσίου ἰδέαι των εἶναι συγκεχυμέναι. Ἀγνοοῦσι καὶ τὴν ἑβραϊκὴν καὶ τὰς ἑορτὰς ὅσαι διετάχθησαν μετὰ τὰς ἡμέρας τοῦ Ἔσδρα· ὥστε οὔτε τὸ Χανουκὰ (1) γινώσκουσιν οὔτε τὸ Πουρεὶμ (2)· φυλάττουσιν ὅμως ἀκριβῶς τὸ σάββατον καὶ ἔχουσι καὶ ἡμιεορτὰς ἐκτάκτους ἀντιστοιχούσας ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τοῦ μηνὸς μὲ τὰς ἑορτὰς τὰς μεγάλας· τὴν δευτέραν καὶ πέμπτην ἑκάστης ἑβδομάδος νηστεύουσι, τὴν δὲ 9ην τοῦ μηνὸς Αβ Ἰουλίου ἔχουσι καθιερωμένην πρὸς τὴν θλιβερὰν τῆς καταστροφῆς τῶν Ἱεροσολύμων ἀνάμνησιν. Πρὶν ἢ φάγωσι νίπτονται τὰς χεῖρας, εὐχαριστοῦσι δὲ μετὰ τὸ φαγητόν. Ἔχουσιν ἐκ παραδόσεως τρόπον ἴδιον τοῦ σφάττειν τὰ πρὸς τροφὴν αὐτῶν ζῶα. Κατὰ τὰς ἑορτάς των ἐκτελοῦσι θυσίας μνημοσύνους, καὶ ὑπὲρ τῆς ἀναπαύσεως τῶν νεκρῶν. Τὰ νεκροταφεῖά των ἔχουσι μακρὰν τῶν κατοικιῶν των. Αἱ γυναῖκες χαίρουσι τὰ αὐτὰ ὡς οἱ ἄνδρες δικαιώματα, δὲν καλύπτονται, οὐδὲ ζῶσιν εἰς χαρέμια. Οἱ δοῦλοί των δουλεύουσιν ἓξ μόνον ἔτη καὶ ἔπειτα ἐλευθερώνονται. Οἱ Φαλάσαι ὑπολογίζονται εἰς διακοσίας πεντήκοντα χιλιάδας ψυχῶν. »

ΓΟΗΤΕΣ ΟΦΕΩΝ

Ἓν ἀπὸ τὰ μᾶλλον παράξενα θεάματα τὰ ὁποῖα κινοῦσι τὴν προσοχὴν τοῦ ἐπισκεπτομένου τὴν Αἴγυπτον, περισσότερον καὶ ἀπὸ αὐτὰ τὰ μυστηριώδη καμώματα τῶν ἐν Καίρῳ μάγων, οἵτινες διατείνονται ὅτι καὶ νεκροὺς ἐπαναφέρουσιν εἰς τὴν ζωὴν, εἶναι τὰ ὑπὸ τῶν γοήτων τῶν ὄφεων ἐκτελούμε-

(1) Ἡ λέξις σημαίνει ἐγκαινιασμός, εἶναι δὲ οὗτος ἑορτὴ τῶν Ἑβραίων διαρκοῦσα ὀκτὼ ἡμέρας (ἀπὸ τῆς 25ης τοῦ μηνὸς Κισλεῦ, Νοεμβρίου, καὶ ἀκολούθως) πρὸς ἀνάμνησιν τῆς ὑπὸ τῶν Μακκαβαίων γενομένης ἐξαγνίσεως τοῦ δευτέρου ναοῦ.

(2) Πουρεὶμ σημαίνει κλῆροι, λαχνοί· εἶναι δὲ καὶ αὕτη ἑορτὴ, διαρκοῦσα δύο ἡμέρας (τὴν 14ην καὶ 15ην τοῦ μηνὸς Ἀδὰρ ἢ Φευρουαρίου) καὶ γίνεται πρὸς ἀνάμνησιν τῆς ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τῆς βασιλίσσης Ἐσθὴρ ἀπολυτρώσεως τῶν Ἑβραίων ἐκ χειρὸς Ἀμάν. Κατ' αὐτὴν φυλάττονται καὶ αἱ νηστεῖαι, αἱ ὑπὸ τῆς βασιλίσσης ἐκείνης ὁρισθεῖσαι.

να. Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι, οἱ γόητες, ἀνήκουσιν εἰς τὴν τάξιν ἐκείνην τῶν Δερβισῶν, τῶν Ῥιφὰς καλουμένων. Ἀξιοῦσι δὲ ὅτι δύνανται νὰ ἀνακαλύπτωσι πάντα φαρμακερὸν ὄφιν, εὑρισκόμενον ἐν τῇ οἰκίᾳ, πρᾶγμα κοινὸν εἰς τὸ θερμὸν τῆς Αἰγύπτου κλῆμα, καὶ ἀνακαλύπτοντες ν' ἀποσπῶσιν αὐτὸν ἀπὸ τὸ εἰς ὃ κρύπτεται μέρος.

Ἐπειδὴ εἶναι πολὺ δυνατὸν οἱ γόητες ἐκεῖνοι νὰ ἔχωσιν ὄφεις κρυμμένους εἰς τὰς διπλας τῶν καυτανίων των ἢ ἐντὸς τῶν πλατέων λιβατέδων των, διὰ τοῦτο ὁ ὕποπτος θεατὴς βιάζει αὐτοὺς νὰ δείξωσι πρῶτον ὅλα τὰ μέρη τῶν φορεμάτων των ἢ καὶ νὰ ἀπεκδυθῶσιν αὐτὰ εἰς τὴν αὐλὴν καὶ ἀκολούθως νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν οἰκίαν. Πολλάκις καὶ αὐτὰ τὰ ὑποκάμισά των παρατηροῦνται ἀφοῦ τοῖς ἀφαιρεθῶσι τὰ ἄλλα φορέματα.

Ἀφοῦ πάντα ταῦτα τὰ μέτρα ληφθῶσιν, οἱ γόητες ἀφίνονται νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν οἰκίαν. Ἅμα λάβωσι τὴν ἄδειαν ταύτην μετασχηματίζουσι τὸ ὕφος των εἰς ὕφος μυστηριῶδες, κτυπῶσι τοὺς τοίχους καὶ τὸ πάτωμα διὰ μικρᾶς τινος ἐκ φοίνικος ῥάβδου, καὶ, ποιοῦντες κολακευτικόν τινα διὰ τῆς γλώσσης ἦχον καὶ ξέοντες τὸ πάτωμα ἀνακράζουσι. «Σᾶς ἐξορκίζω ἐὰν ἦσθε ἐπάνω ἢ κάτω, ἐξέλθετε!» «Σᾶς ἐξορκίζω εἰς τὸ μέγιστον ὄνομα, ἐὰν ἦσθε ὑπήκοοι ἐξέλθετε, ἐὰν δὲ ἦσθε παρήκοοι ἀποθάνετε! ἀποθάνετε!» Ὅσον καὶ ἂν ἠρευνήθησαν πρὶν ὅλαι αἱ γωνίαι καὶ τὰ μέρη τοῦ οἰκήματος, πάντα τὰ ἔπιπλα καὶ τὰ κρεμάμενα φορέματα, γενικῶς μετὰ δέκα τῆς ὥρας λεπτὰ ἀφότου αἱ φωναὶ τοῦ γόητος ἤρχισαν ὄφις τις παρουσιάζεται, ἐξερχόμενος ἐξ ἑνὸς τῶν πολλῶν ἀρμαρίων τῶν εἰς πολλὰ δωμάτια εὑρισκομένων ἢ κρεμῶν ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς ὀροφῆς τὸ σανίδωμα. Ἂν τις τῶν θεατῶν ἐκφράσῃ ἀμφιβολίαν ἢ εἴπῃ ὅτι ὁ ὄφις ἐκεῖνος εἶναι ἀβλαβὴς, ὁ γόης κινεῖται εἰς ἄκραν ἀγανάκτησιν καὶ ἁρπάζων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ὄφιν τινα ἀπὸ τὸν λαιμὸν κατακόπτει αὐτὸν μὲ τοὺς ὀδόντας του καὶ πτύει ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ κοπτόμενα τεμάχια μετ' ὀργῆς καὶ περιφρονήσεως.

Ἡ μόνη λύσις τοῦ μυστηρίου τούτου, (ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι οἱ γόητες πρὸ ὡρῶν ἢ καὶ ἡμερῶν δὲν θέτουσιν εἰς τὰς οἰκίας πειθυνίους εἰς αὐτοὺς ὄφεις καὶ ἔπειτα παρουσιαζόμενοι προσποιοῦνται ὅτι τάχα γοητεύουσιν αὐτοὺς) εἶναι ὅτι οἱ Δερβίσοι ἐκεῖνοι, οἱ γόητες, καταγινόμενοι εἰς τὸ νὰ ἡμερώνωσιν ὄφεις, ζῶντες συνήθως μετ' αὐτῶν, καὶ μὴ ὄντες καθάριοι ἀποκτῶσιν ὀσμήν τινα διαπεραστικὴν εἰς τὰ σώματα καὶ τὰ φορέματά των ἐξ αἰτίας ἐλαίου τινος εὑρισκομένου ἐπὶ τοῦ δέρματος τῶν ὄφεων· οἱ ὄφεις λοιπὸν, ὄντες πεπροικισμένοι μὲ ὀξέα νεῦρα ὀσφρητικὰ, ταχέως ἀντιλαμβάνονται τῆς ὀσμῆς, ἥτις κατὰ τὸ φαινόμενον τοῖς δεικνύει ὅτι μέλος τι τῆς οἰκογενείας των εἶναι πλησίον ἐκεῖ, καὶ ἐξέρχονται τοῦ κρυψῶνός των ὅπως τὸ ἐνταμώσωσι.

ΘΑΡΡΟΣ ΚΑΙ ΑΚΕΡΑΙΟΤΗΣ.

Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Κίνας Θὰμ εἶχε διδάσκαλον Καλέον τινα, ὅστις βαθμηδὸν ἀπέκτησε μεγάλην ἐπὶ τοῦ μονάρχου ἐκείνου ἐπιρροὴν, κολακεύων αὐτὸν καὶ λέγων πρὸς αὐτὸν πάντα ὅσα τῷ ἐφαίνοντο εὐχάριστα, ἀποκρύπτων δὲ πᾶν ὅ,τι φαινόμενον δυσάρεστον ἔπρεπεν ἐκεῖνος ὡς βασιλεὺς νὰ γινώσκῃ. Τοῦτο ἔβλαπτε πολὺ τοὺς ὑπηκόους ἀλλ' οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ ἐκφράσῃ τὰ παράπονά του. Τοιαῦτα τῆς δειλίας τὰ ἀποτελέσματα. Εἷς μόνον ἄνθρωπος ἐπιβάλλει τὴν θέλησίν του ἐπὶ τετρακοσίων ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων, ἑωσοῦ εἷς μόνος θαρραλέος δὲν φαίνεται. Ἀλλὰ τέλος ἀξιωματικός τις ἀπεφάσισε νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὸν αὐτοκράτορα καὶ γονατίσας ἐνώπιόν του νὰ περιμένῃ. «Τί θέλεις;» τὸν ἠρώτησεν ὁ βασιλεύς. «Εὐδόκησον,» εἶπεν ὁ ἀξιωματικὸς «νὰ κόψῃς τὴν κεφαλὴν κόλακός τινος αὐλικοῦ, ὅστις σὲ καταχρᾶται.» «Καὶ τίς εἶναι ὁ ἄνθρωπος οὗτος;» ἠρώτησεν ὁ αὐτοκράτωρ. «Ὁ Καλέος, ὁ ἱστάμενος πλησίον σου,» εἶπεν ὁ ἀξιωματικός. «Τί,» ἀνέκραξε μεθ' ὀργῆς ὁ αὐτοκράτωρ «θέλεις νὰ ἀποκεφαλίσῃς τὸν διδάσκαλόν μου, καὶ τοῦτο πρὸ τοῦ προσώπου μου; Σύρατέ τον ἀμέσως ἀπ' ἔμπροσθέν μου, καὶ κόψατε τὴν ἰδικήν του κεφαλήν.» Οἱ βασιλικοὶ ὑπηρέται συνέλαβον λοιπὸν αὐτὸν διὰ νὰ ἐκτελέσωσι τὴν διαταγὴν τοῦ βασιλέως, ἀλλ' ἐκεῖνος προφθάσας ἐπίασε μικρόν τινα ξύλινον κίονα, ὅστις, ἕνεκα τῆς ὁποίας οἱ ὑπηρέται κατέβαλον προσπαθείας διὰ νὰ τὸν ἀποσπάσωσιν ἐθραύσθη. Ἐν τούτῳ τῷ μεταξὺ τῆς τοῦ βασιλέως ὀργῆς κατευνασθείσης, δι-

ἔταξεν οὗτος νὰ ἀφίσωσι μόνον τὸν ἀξιωματικόν· διέταξε δὲ προσέτι καὶ νὰ ἐπιδιορθωθῇ τὸ θραυσθὲν, πλὴν οὐχὶ νὰ ἀντικατασταθῇ ὑπὸ νέου. «Ὅπως μένῃ διὰ παντὸς εἰς μνημόσυνον ὅτι εἷς ἐκ τῶν ὑπηκόων του ἔσχε τὸ θάρρος καὶ τὴν πίστιν, διακινδυνεύσας τὴν ἰδίαν του ζωὴν, νὰ συμβουλεύσῃ τὸν βασιλέα τί πρέπει νὰ πράξῃ διὰ τὴν σωτηρίαν ἑαυτοῦ τε καὶ τοῦ λαοῦ του».

ΤΑ ΕΚ ΤΗΣ ΑΧΑΡΙΣΤΙΑΣ ΚΑΚΑ.

Οὐδεὶς, ὅσον σκληρὰν καὶ ἂν ἔχῃ τὴν καρδίαν, ὑπάρχει ὅστις νὰ μὴ αἰσθάνηται ἀποστροφὴν κατὰ τῆς ἀχαριστίας, νὰ μὴ θεωρῇ αὐτὴν ὡς τὸ χαμερπέστατον καὶ μισαρότατον πάντων τῶν ἀσχημιζόντων τὴν ἀνθρώπινον φύσιν παθῶν· ὁ φονεὺς, ὁ κλέπτης καίτοι πολλάκις καυχώμενοι ἐπὶ τοῖς ἔργοις αὐτῶν, ἀποστρέφονται ὅμως τὸ τοῦ ἀχαρίστου ἐπίθετον· καὶ ὅμως ἡ ἀχαριστία εἶναί τι ἐκ τῶν κοινότατα ἀπαντωμένων. Πόσοι γονεῖς δὲν ἔχουσι παράπονα κατὰ τῆς τῶν τέκνων των ἀχαριστίας, πόσοι φίλοι κατὰ τῆς τῶν φίλων, πόσοι σωτῆρες κατὰ τῆς τῶν σωθέντων; τοῦ τελευταίου τούτου μάλιστα συγκινητικὸν παράδειγμα ἔχομεν τὸ ἑξῆς.

Πλοῖόν τι ἀγκυροβολήσαν ποτε εἰς τινα κόλπον ἔπεμψέ τινας τῶν ναυτῶν πρὸς ζήτησιν τροφῶν καὶ ὕδατος· ἡ χώρα ἦτο κατοικημένη ἀπὸ ἡμιαγρίους ἰθαγενεῖς οἵτινες, ἰδόντες τοὺς ναύτας προχωροῦντας πρὸς τὴν ξηρὰν, ἐνέδρευσαν αὐτοὺς καὶ ἐπιπεσόντες κατ' αὐτῶν ἄλλους μὲν συνέλαβον ἄλλους δὲ ἐφόνευσαν. Ἐκ τούτων νέος τις ὀνομαζόμενος Ἴγκλος κατώρθωσε νὰ διαφύγῃ τοὺς φονεῖς του. Τοῦτον ἀπαντήσασα νεᾶνις ἰθαγενὴς τόσην συμπάθειαν ἢ καὶ ἔρωτα πρὸς αὐτὸν ἠσθάνθη ὥστε τὸν ἔκρυψεν ἐντὸς σπηλαίου καὶ τὸν ἐπεριποιεῖτο ἐωσότου εὑρόντες εὐκαιρίαν κατέβησαν καὶ οἱ δύο εἰς τὸν αἰγιαλόν. Ὅτε εἶδον αὐτοὺς οἱ ἐκ τοῦ πλοίου πέμψαντες τὸ ἀκάτιον παρέλαβον αὐτοὺς, μαθόντες δὲ τὰ γενόμενα ἀνεχώρησαν. Ὁ νέος ὅμως, ἅμα τὸ πλοῖον ἔρθασεν εἰς Βαρβαδούην, λησμονήσας καὶ τὴν συμπάθειαν καὶ τὴν χάριν τῆς πτωχῆς νέας, ἥτις μὲ κίνδυνον τῆς ἰδίας της ζωῆς τὸν ἔσωσεν, ἐπώλησεν αὐτὴν δούλην! Οὕτως ἡ πτωχὴ νέα διὰ τὴν ἀγάπην ἔχασε τὴν ἐλευθερίαν της.

Τοιαῦτα τῆς ἀχαριστίας τὰ ἀποτελέσματα, ὁ ὑπ' αὐτῆς κατεχόμενος οὔτε γονεῖς τιμᾷ, οὔτε φίλους γινώσκει οὔτε εὐεργεσίαν ἀναγνωρίζει οὔτε πατρίδα ἢ θρησκείαν ἀγαπᾷ. Εἴθε μεταξύ μας νὰ μὴ ὑπάρξῃ τὸ φθοροποιὸν τοῦτο τέρας.

Η ΕΝ ΙΑΠΩΝΙΑ ΚΙΝΗΣΙΣ.

Ἀλλεπάλληλοι ἐξ Ἰαπωνίας εἰδήσεις ἐπιβεβαιοῦσι τὴν ταχεῖαν κοινωνικὴν τῆς χώρας ἐκείνης κίνησιν. Οἱ σιδηρόδρομοι βαθμηδὸν κατεσάθησαν δημοτικοί, σύστημα δέ τι ὁδῶν ἁμαξωτῶν ἤρξατο ἐκτελούμενον εἰς Γοκοχάμην. Ἑταιρία ὅπως ἐμποδίζῃ τὰς κατὰ τῶν ζώων σκληρότητας ἐσχηματίσθη· ἡ κυβέρνησις καταγίνεται πρὸς ἐξόντωσιν τῆς διαφθορᾶς· ἡ δὲ ἐλευθερία τοῦ ἐμπορίου, ἂν καὶ δὲν ἐγένετο εἰσέτι παρὰ πάντων δεκτὴ, φαίνεται ὅτι μετ' ὀλίγον θέλει διακηρυχθῇ. Ὁ νέος Μικάδος αὐτοκράτωρ ἵσταται ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ κινήματος· δὲν εἶναι πλέον ὡς ἄλλοτε μυςήριον κεκρυμμένον, ἀλλὰ παρουσιάζεται ἐλευθέρως ἐνώπιον τοῦ λαοῦ του. Παρευρίσκεται εἰς τελετὰς δημοσίους, ὡς λόγου χάριν τὴν ἐγκαινίασιν νέου τινὸς σιδηροδρόμου, σπουδάζει γερμανικὰ καὶ τέλος τὸ ἐπιὸν ἔτος σκοπεύει νὰ καταστήσῃ τὴν χώραν προσιτὴν πρὸς πάντας τοὺς ξένους. Τοιαῦτα τὰ Ἰαπωνικὰ τῶν καιρῶν σημεῖα.

Οἱ τῆς φιλοπονίας καρποί. — Ὁ Φραγκλῖνος ἦτό ποτε τυπογράφος ἁπλοῦς καὶ ὅμως ἀκολούθως ἀνεδείχθη μέγας τῆς Ἀμερικῆς πολιτικὸς καὶ φιλόσοφος. Εἰς τίνα χρεωστεῖ τὴν ἀνύψωσίν του; Εἰς τὴν φιλοπονίαν, τὴν μελέτην καὶ τὴν καρτερίαν του! Διὰ τῆς φιλοπονίας, τῆς μελέτης καὶ τῆς καρτερίας ὁ πτωχὸς ὑφαντὴς Σίμψων ὁ Σκῶτος κατέστη μαθηματικὸς ἄριστος καὶ συγγραφεὺς πολλῶν καὶ σοφῶν συγγραμμάτων. Διὰ τῆς φιλοπονίας, τῆς μελέτης καὶ τῆς καρτερίας ὁ Ἔρσχελος, ὅστις ἦτο ἁπλοῦς μουσικὸς εἰς τὸν στρατὸν, ἔγεινεν ὁ μέγας φυσικὸς καὶ ἀστρονόμος ἐκεῖνος. Διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ καὶ ὁ ἀποικος παῖς, ὁ μικρὸς ξυλοκόπος ἔρθασεν εἰς τὴν προεδρείαν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς καὶ ὠνομάσθη Σωτὴρ τῆς ἑνώσεως τῆς πατρίδος. Ὡραῖα καὶ ἐνθαρρυντικὰ ὄντως παραδείγματα. Μὴ δειλιῶμεν λοιπὸν τὸν κόπον.

ΤΟ ΠΑΘΗΜΑ ΤΟΥ ΠΛΟΙΑΡΧΟΥ ΜΑΣΤΕΡΣΟΥ.

Εἶναι εἰδός τι ὀπάτης τὴν ὁποίαν ἐξυπνάδα,
Ἕως ὅτου μᾶς κατέχει ἐκλαμβάνομεν καὶ φῶς.

Ὁ γέρων πλοίαρχος Μάστερσος, μετὰ τὸ πέρας μακρυνοῦ τινος ταξειδίου, εὑρίσκετό ποτε εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀδελφοῦ του, καὶ τότε διηγήθη πρὸς τοὺς ἀνεψιούς του τὸ ἀκόλουθον συμβὰν τῆς νεότητός του ὅπως προφυλάξῃ αὐτοὺς ἀπὸ κατεσπευσμένης κρίσεως.

« Ὅτε ἤμην πλοίαρχος εἰς τὸ πρῶτον πλοῖον τὸ ὁποῖον διηύθυνα εἶχον φορτώσει ποτὲ, εἰς λιμένα τινὰ τῶν δυτικῶν Ἰνδιῶν, τὸ ὄνομα τοῦ λιμένος δὲν ἐνδιαφέρει, καὶ ἡτοιμαζόμην μετὰ ὀκτὼ ἢ δέκα ἡμέρας ν' ἀναχωρήσω. Ἐν τούτῳ τῷ μεταξὺ εἶδον ἡμέραν τινὰ ὑψηλὸν ἰσχνὸν, καὶ μελανοενδεδυμένον ἄνθρωπον (τὸ ἐπάγγελμα διδάσκαλον ὡς ὑπέθεσα) ἐλθόντα καὶ παρατηροῦντα τὰ τοῦ πλοίου δωμάτια διότι, ὡς ἔλεγεν, ἐσκόπευε νὰ μεταβῇ εἰς Ἀγγλίαν, ὅπου μετεβαίνομεν καὶ ἡμεῖς, καὶ ἐπεθύμει νὰ ἔλθῃ μαζύ μας. Εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὸν υἱόν του, παιδίον δεκαετὲς, ἢ δωδεκαετὲς ὡς ἐφαίνετο.

« Εἰς τὸν αὐτὸν λιμένα ὑπῆρχε καὶ ἕτερον πλοῖον « Οὔνα » ὀνομαζόμενον, ἕτοιμον νὰ ἐκπλεύσῃ καὶ αὐτὸ δι' Ἀγγλίαν καὶ ἔχον δωμάτια δι' ἐπιβάτας, ὡς καὶ ἡμεῖς. Ἦτο ἀμφίβολον λοιπὸν ποῖον ἐκ τῶν δύο πλοίων ἤθελον ἐκλέξει ὁ πατὴρ ἐκεῖνος μετὰ τοῦ υἱοῦ του διότι πότε εἰς τὸ ἓν καὶ πότε εἰς τὸ ἄλλο ἔκλινον. Ἐν τούτοις διῆλθον σχεδὸν μίαν ἑβδομάδα ἐπὶ τῶν πλοίων εἰσερχόμενοι τὸ πρωὶ καὶ ἐξερχόμενοι τὸ ἑσπέρας καὶ ἐπειδὴ ἐθεωροῦντο ὡς ἐνδεχόμενοι ἐπιβάται προσεκαλοῦντο καὶ ἔτρωγον ἐντός.

« Τέλος ἐξέλεξαν ἐντὸς τοῦ πλοίου μου δωμάτιον τὸ ὁποῖον καὶ ἤθελον νὰ διευθετήσωσι κατὰ τὴν γνώμην των, ἐγὼ δὲ τοῖς εἶπον νὰ συνεννοηθῶσι μετὰ τοῦ Πράκτορος καὶ νὰ φέρωσι τὰ σκεύη των. Ἐξελθόντες ὅμως δὲν ἐπανῆλθον πλέον, ἡμεῖς δὲ χωρὶς αὐτοὺς ἀπεπλεύσαμεν. Μετά τινας μῆνας ἐπεστρέψαμεν εἰς τὸν αὐτὸν λιμένα, δύο δὲ ἡμέρας ὕστερον ἀπὸ ἡμᾶς ἠγκυροβόλησε καὶ ἡ Οὔνα εἰς τὴν παλαιὰν θέσιν της.

« Ὀλίγον μετὰ τὴν εἰς τὸν λιμένα τοῦτον ἐπιστροφήν μας μετέβην ἐπὶ πλοίου, ἀνήκοντος εἰς τὸν ἰδιοκτήτην τοῦ ἰδικοῦ μου, διὰ νὰ ἐπισκεφθῶ φίλον μού τινα ἀναχωροῦντα ἐπ' αὐτοῦ μετά τινας ἡμέρας εἰς Ἀγγλίαν. Μετ' ἐμοῦ ἦτο ὁ πλοίαρχος τῆς « Οὔνης, » πόσον δὲ ἐξεπλάγημεν καὶ οἱ δύο ἰδόντες τοὺς παλαιούς μας φίλους, τὸν διδάσκαλον μετὰ τοῦ υἱοῦ του, παίζοντας ὡς ἐφαίνετο τὸ παλαιὸν των παιγνίδιον, προσποιουμένους δηλαδὴ ὅτι ἐξέλεγον δωμάτιον ἐπὶ τῶν εἰς τὴν Ἀγγλίαν πλεόντων πλοίων καὶ χορταίνοντας ἐπ' αὐτῶν.!

« Ναί! οὐδόλως πλέον ἀμφέβαλλον ὅτι ἦσαν ἀπαταιῶνες. Περὶ τοὺς τέσσαρας μῆνας εἶχον παρέλθει καὶ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ εὕρωσι πλοῖον καὶ δωμάτιον τὰ ὁποῖα νὰ τοῖς ἀρέσκουσιν; Ἐρωτήσας ἔμαθον ὅτι ἐπὶ μίαν ὁλόκληρον ἑβδομάδα εἰσήρχοντο καὶ ἐξήρχοντο τοῦ πλοίου ἐκείνου καὶ, ὡς εἶχον συνήθειαν, ἐγευμάτιζον καὶ ἐδείπνουν ἐν αὐτῷ.

« Ὁ πλοίαρχος, τὸν ὁποῖον μετέβην νὰ ἐπισκεφθῶ, ἔλειπεν εἰς τὴν ξηρὰν ὁ δὲ ἀπαταιὼν ἐκάθητο μετὰ δύο ἢ τριῶν ἄλλων ἐντὸς τῆς αἰθούσης καὶ ἐδείπνει· ὅτε ὁ ὑποπλοίαρχος μὲ προσεκάλεσε νὰ εἰσέλθω τῷ εἶπον ὅτι δὲν ἐπιθύμουν νὰ μὲ ἴδῃ ἐκεῖνος ὁ ἀπαταιών.

« Ὁ τροφοδότης σας μοὶ εἶπεν ὅτι ὁ ψευδοεπιβάτης οὗτος ἔρχεται καθ' ἡμέραν· ἔπαιξε καὶ εἰς ἐμὲ πρὸ μηνῶν τὸ αὐτὸ παιγνίδι καὶ ἔχασα ἐξ αἰτίας του ἕνα ἐπιβάτην » εἶπον εἰς τὸν ὑποπλοίαρχον καὶ τῷ ἐξέθηκα τὰ πάντα· ὁ ὑποπλοίαρχος φυσικῷ τῷ λόγῳ ὑπερεθύμωσε καὶ ἤθελε νὰ τὸν ἀποδιώξῃ ἀμέσως, ἀλλὰ τὸν ἠμπόδισα.

« Περίμενε ὀλίγον » τῷ εἶπον « θέλω νὰ τῷ δώσω ἓν μάθημα. Κράτησέ τον μιαν ἢ δύο ὥρας περισσότερον τοῦ συνήθους καὶ διευθέτησε τὰ πράγματα οὕτως ὥστε νὰ μὴ εὑρίσκῃ πλοιάριον διὰ νὰ ἐξέλθῃ εἰς τὴν ξηρὰν ἕωσοῦ ἐπιστρέψω. » Τότε, ἐξέθεσα πρὸς αὐτοὺς τί ἐσκόπευον καὶ ὡς ναῦται τὸ ἐχειροχρότησαν. Ὅτε ἐνύκτωσε (καὶ ἡ νὺξ συνέβη νὰ ἦναι πολὺ σκοτεινὴ) ἀκάτιον ἔχον ἐν αὐτῷ δύο ἐκ τῶν ναυτῶν μου ἔφθασεν, ὁ δὲ διδάσκαλος μετὰ τοῦ υἱοῦ του ἤκουσαν

ὅτι δι' αὐτοῦ ἠδύναντο νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν ξηράν.

« Τὸ ἀκάτιον ἀντὶ νὰ διευθυνθῇ εἰς θέσιν κατάλληλον ἔπλευσεν εἰς τὴν ἄκραν ἀρχαίου προσχώματος ἐκτεινομένου μακρὰν τῆς παραλίας ἐντὸς ἀβαθῶν ὑδάτων. Ἐπεριμήναμεν καὶ ἐξῆλθον εἰς τὴν ξηρὰν χωρὶς νὰ ὑποπτεύωνται οὐδέν· ἀλλὰ μετὰ μίαν στιγμὴν καὶ οἱ δύο ἔπεσαν κατακέφαλα· ὁ σκοπὸς ἦτο τὸ παιδίον νὰ μὴ συνοδεύσῃ τὸν πατέρα, διότι μόνον ἐκεῖνον ἠθέλαμεν νὰ τιμωρήσωμεν. Ἀλλ' ἐν τῷ σκότει δὲν παρετηρήσαμεν ὅτι ὁ εἷς ἐκράτη τὸν ἄλλον.

« Ὦ, δὲν βλάπτει» εἶπον οἱ ναῦται « εἶναι ἁπλοῦν κύλισμα πρὸς τὴν ξηρὰν διὰ τῆς λάσπης·» καὶ ἔκαμαν τόσην ταραχὴν διὰ τῶν κωπῶν ὥστε νὰ μὴ ἀκούωνται αἱ φωναί, τὰς ὁποίας τὰ δυστυχῆ ἐκεῖνα πλάσματα, τὰ ἐγκαταλειφθέντα ἐντὸς τοῦ πηλοῦ, ἐξέβαλλον διὰ νὰ λάβωσι βοήθειαν.»

Ὁ πλοίαρχος διακόψας ἐνταῦθα τὴν διήγησίν του ἐσπόγγισε τὸ μέτωπόν του ἡ δὲ χείρ του ἔτρεμεν ἐνόσῳ ἔπραττε τοῦτο. Τὸ πρόσωπόν του ἦτο ὠχρὸν ἡ δὲ φωνή του καθόσον προεχώρει διεκόπτετο ὑπὸ τῆς συγκινήσεως.

« Μετέβην εἰς τὸ πλοῖόν μου καὶ ἐπλαγίασα κατευχαριστημένος μὲ τὸν ἑαυτόν μου. Ναί, ἐσκέφθην ὀλίγον περὶ τοῦ παιδίου ἀλλὰ τέλος ἦτο, ὡς καὶ οἱ ναῦται εἶπον, κύλισμα διὰ τῆς λάσπης. Ὅσον δὲ διὰ τὸν ἀπαταιῶνα τοῦ ἔπρεπε καὶ τοῦ ἔπρεπε καλά.

« Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν περὶ τὴν ἐνδεκάτην πρὸ μεσημβρίας ὥραν ὁ πλοίαρχος τοῦ ἄλλου πλοίου καὶ ὁ πράκτωρ ἦλθον εἰς τὸ πλοῖόν μου καὶ τότε ἠνοίχθη ἐπὶ τῆς καρδίας μου πληγὴ ἥτις ἀκόμη μὲ πονεῖ ἂν καὶ παρῆλθον εἴκοσι καὶ ὀκτὼ ἔκτοτε ἔτη.

« Ἀκριβῶς πρὸ ὀλίγου εἶχεν ἀποθάνει τὸ παιδίον.... Ὅτε ἔπεσεν ὁ λαιμός του ἐτρυπήθη ὑπὸ σιδήρου ἢ καρφίου ἐκεῖ πλησίον εὑρισκομένου πασσάλου καὶ τόσον πολὺ αἷμα ἔρευσεν ἐκ τῆς πληγῆς, ἕνεκα τοῦ πολλοῦ καιροῦ τὸν ὁποῖον ἐχρειάσθησαν ὅπως μεταβῶσιν εἰς τὴν ξηράν, ὥστε τὸ παιδίον ἀδιακόπως ἐλειποθύμει, καὶ πᾶσα ἀκολούθως βοήθεια ἰατροῦ ἀπεδείχθη παράκαιρος. Ὁ δυστυχὴς πατὴρ ἕνεκα τῆς ἀγωνίας τοῦ τέκνου του ἔμεινε καθ' ὅλην τὴν νύκτα ἐκείνην μὲ τὰ βεβρεγμένα καὶ λασπωμένα φορέματα καὶ κατελήφθη τέλος ὑπὸ φρικτοῦ ρίγους προδρόμου θανατηφόρου πυρετοῦ τῶν τόπων ἐκείνων. Πρὸς τὸ ἑσπέρας τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἔπεσεν εἰς παραφροσύνην καὶ ἐνῷ ἐκαθήμην παρὰ τὸ προσκεφάλαιόν του.... » Ὁ πλοίαρχος καὶ πάλιν διέκοψε τὴν διήγησιν μὴ δυνάμενος νὰ ἐξακολουθήσῃ ἐπίτινα λεπτά.

« Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἦτο τὸ χείριστον. Δὲν ἠδυνήθην οὔτε κἂν ἀθλίως ν' ἀνακουφίσω ἐμαυτὸν παρηγορούμενος μὲ τὴν ἀθλίαν ἰδέαν ὅτι αἱ ἄτιμοι πράξεις του ἐπέφερον τὰ δυστυχήματά του.

« Δὲν ἦτο ἀπαταιὼν μήτε, ὡς ἐσπευσμένως συνεπέρανα, καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἀπουσίας μου περιήρχετο τὰ πλοῖα ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι ζητεῖ δωμάτιον· δὲν ἐταξείδευσε μετ' ἐμοῦ διότι μερικὰ χρήματα τὰ ὁποῖα ἐπερίμενεν ἐκ τῆς πατρίδος του δὲν τοῦ ἔφθασαν ἐγκαίρως· ὁ πράκτωρ ἐγίνωσκεν ἐνῷ ἐγὼ ἠγνόουν ταῦτα. Ἦτο πολὺ ἀξιοσέβαστος ἄνθρωπος μὲ μικρὸν εἰσόδημα τὸ ὁποῖον καὶ μετ' αὐτοῦ ἐξέλειψε. Μόνη αἰτία δὲ δι' ἣν ἦλθεν εἰς τὰς δυτικὰς Ἰνδίας ἦτο ἡ ὑγεία τοῦ τέκνου του, τὸ ὁποῖον ἰατροὶ συνεβούλευσαν νὰ διέλθῃ ἔτη τινα εἰς θερμὸν κλίμα· ἕνεκα τούτου ἐδέχθη διδασκαλικήν τινα θέσιν, ἥτις ἦτο τότε εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην κενή.

« Ἀπέθανε μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀφήσας δύο ὀρφανὰς θυγατέρας εἰς παιδικὴν ἡλικίαν ἐν τῇ πατρίδι του.

« Εἰσήχθην εἰς δίκην ἕνεκα τοῦ παιδίου, ἐτιμωρήθην· μὲ ἤλεγξαν δηλαδὴ αὐστηρῶς καὶ μοὶ ἐπέβαλον πρόστιμον· ἐνταῦθα δὲ ἡ ὑπόθεσις αὕτη ἐτελείωσεν ὡς πρὸς τὸν κόσμον· ἀλλὰ μετὰ τῆς συνειδήσεώς μου, ὄχι.

« Προσεπάθησα τὸ κατὰ δύναμιν νὰ προστατεύσω τὰ ὀρφανὰ καὶ εἶχον τὸ βάρος των ἐπὶ πολλὰ ἔτη· τέλος ὑπανδρεύθησαν καὶ τὰ δύο καὶ ὡς ἀκούω εἶναι εὐτυχῆ. Ὁ Θεὸς ὅμως, ὅστις ἐτάζει καρδίας, γινώσκει πόσον ἡ συνείδησίς μου ἐλέγχουσά με ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη μὲ ἐβασάνιζεν.»

« Ὥστε, ἀγαπητοί, ἀφοῦ βλέπετε ὅτι ὑπάρχει εἶδος τοιοῦτον ἀπάτης ἡ ὁποία ἐνόσῳ μᾶς κατέχει μᾶς κάμει νὰ τὴν ἐκλαμβάνωμεν ὡς ἐξυπνάδα μας προσέχετε ἀπὸ τὰς κρίσεις τὰς κατεσπευσμένας, προσέχετε ἀπὸ τὰ βεβιασμένα συμπεράσματα, ὠφεληθῆτε ἀπὸ τὸ πάθημα τὸ ἰδικόν μου.»

ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΕΠΙ ΗΛΙΑΚΩΝ ΩΡΟΛΟΓΙΩΝ.

Παρὰ τὴν εἴσοδον τῆς Ἰταλικῆς πόλεως Νικαίας, ὁ δρόμος, καθὸ ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου πολὺ προσβαλλόμενος, εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πλήρης κόνεως. Εἰς τὸν δρόμον ἐκεῖνον εὑρίσκεται μικρά τις οἰκία, ἔχουσα πρὸ αὐτῆς κληματαρίαν καὶ ἄνωθι ταύτης ὡρολόγιον ἡλιακόν. Ἐπὶ τοῦ ὡρολογίου ἐκείνου πᾶς ὁ θέλων νὰ ἴδῃ τὴν ὥραν βλέπει καὶ τὸ ἑξῆς δίστιχον.

Io vado e vengo ogni giorno
Ma tu andrai senza ritorno

ὅηλ. Ἐγὼ ὑπάγω κ' ἔρχομαι καθημερ'νῶς ὡς δέον.
Σὺ ὅμως θέλεις διαβῇ καὶ δὲν θὰ ἔλθῃς πλέον.

Εἰς τὴν Ἰταλίαν εὑρίσκονται πολλὰ τοιαῦτα ὡρολόγια ἡλιακὰ, ἐπὶ τῶν ὁποίων σπανίως δὲν ἀναγινώσκει τις καὶ γνωμικόν τι τοιοῦτον, διὰ τοῦ ὁποίου οἱ γράψαντες ἐσκόπευον νὰ διαγείρωσι σκέψεις εἰς τὸν σπανίως ἐπιθυμοῦντα νὰ σκέπτηται περὶ ἑαυτοῦ ἄνθρωπον. Οὕτως ἐν Φλωρεντίᾳ ἐπὶ τοιούτου ὡρολογίου ἀναγινώσκεται.

Mia vita è il sol
Dell' uom la vita è Dio
Senza essa è l' uom
Qual senza sol son io

ἤτοι Ζωή μου εἶν' ὁ ἥλιος
Θεὸς δ' ἡ τοῦ ἀνθρώπου
Χωρὶς αὐτῆς ὁ ἄνθρωπος
Εἶν' ὅ,τι ἐπὶ τόπου
ἀνευ ἡλίου εἶμ' ἐγώ.

Ἐκεῖ ἐπίσης ἀπαντᾶται καὶ τὸ

Quod petis umbra est

ἤτοι Ὅ,τι ζητεῖς εἶναι σκιά.

Εἰς ἄλλο πάλιν μέρος ἐπὶ ἡλιακοῦ ὡρολογίου εὑρίσκεται ἡ ἀκόλουθος, χάριν, δύναμιν καὶ λεπτότητα μεγάλην ἔχουσα, ἐπιγραφή.

Horas non numero nisi serenas
Ὥρας δὲν ἀριθμῶ εἰμὴ λαμπούσας.

Παρὰ τὸν καπνοσολῆνα ἐξοχικῆς τινος οἰκίας εἶν' ἐστημένον ὡρολόγιον τοιοῦτον καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἡ ἐπιγραφή·

Fumus et umbra sumus
Καπνὸς καὶ σκιὰ εἴμεθα.

Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ μὴ ἡλιακῶν ὡρολογίων εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα γράφουσι τοιαύτας ἐπιγραφάς. Εἰς Νίκαιαν ἐστήθη ἐσχάτως πολυποίκιλον καὶ μέγα ὡρολόγιον, δεικνύον ἡμέρας καὶ καιροὺς, φάσεις σελήνης, καὶ ἔτη καὶ πλῆθος ἄλλων περιέργων πραγμάτων. Ἐπὶ τοῦ ὡρολογίου τούτου εὑρίσκεται καὶ ἡ ἑξῆς ἁπλουστάτη ἐπιγραφή·

Transit umbra, lux permanet
Ἡ μὲν σκιὰ παρέρχεται, τὸ φῶς δὲ διαμένει.

Οὕτως οἱ θέλοντες δύνανται καὶ νὰ διδάσκωσι καὶ νὰ διδάσκωνται καὶ διὰ τῶν ὡρολογίων εἰσέτι! ἀλλὰ πόση διαφορὰ μεταξὺ τούτων καὶ τῶν κοσμούντων διὰ χρυσοῦ ἢ καὶ λίθων πολυτίμων τὰ δεικνύοντα τὰς διαιρέσεις τοῦ χρόνου ἐργαλεῖα, καὶ οὕτω κολακευόντων τὴν κενοδοξίαν τῶν ἀσθενῶν!

Η ΙΑΤΡΙΚΗ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΡΑΒΩΝ.

Τὸ 476 Μ. Χ. ἔπεσεν ἡ δυτικὴ τῆς Ρώμης αὐτοκρατορία. Ἔκτοτε δὲ μέχρι τῆς δεκάτης ἕκτης ἑκατονταετηρίδος ἡ τέχνη τοῦ θεραπεύειν ἐξησκεῖτο καθ' ὅλην σχεδὸν τὴν Εὐρώπην ὑπὸ μόνον τῶν μοναχῶν, οἵτινες μετεχειρίζοντο φάρμακα καὶ ἐπῳδὰς συνάμα. Εἰς τὰς ἐπῳδὰς ἀπεδίδετο πολὺ περισσότερα δραστικότης ἢ εἰς τὰ ἰατρικά· ἡ δὲ θεραπευτικὴ οὐδόλως εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν προώδευσεν. Ἐν τούτοις οἱ μοναχοὶ δὲν παρεσύρθησαν καθ' ὁλοκληρίαν ὑπὸ τῶν προλήψεων τοῦ καιροῦ των. Ἐν τῷ μοναστηρίῳ ἀπηντᾶτο καὶ καλῶς διατηρούμενον νοσοκομεῖον, ὁ δὲ κῆπος ἦτο πλήρης βοτάνων εἰς ἃ ἀπεδίδοντο θεραπευτικαὶ ἰδιότητες. Ἀναμφιβόλως κατὰ τοὺς σκοτεινοὺς καὶ ταραχώδεις ἐκείνους τοῦ μεσαιῶνος χρόνους οἱ μοναχοὶ ἔσωσαν πολλῶν ἀνθρώπων ζωὴν, καθότι τότε τὸ μοναστήριον καὶ τὸ νοσοκομεῖον αὐτοῦ ἦσαν τὰ μόνα καταφύγια τῶν ἀσθενῶν καὶ πληγωμένων.

Κατὰ τοὺς ἀφεγγεῖς ὅρους ἐκείνους αἰῶνας ἀνεφάνησαν καί τινες ἀκτῖνες, ἀλλ' ἀπὸ μέρους ὅλως δι' ὅλου ἀνελπίστου. Οἱ Ἄραβες, οἵτινες κατέκτησαν τὴν δυτικὴν Ἀσίαν, τὴν βόρειον Ἀφρικὴν καὶ τὴν Ἱσπανίαν, ἀπὸ τῆς ἑβδόμης μέχρι τῆς δεκάτης τρίτης ἑκατονταετηρίδος, ἀφοῦ ἀπεκατεστάθησαν εἰς τὰς χώρας τὰς ὁποίας διὰ τῆς σπάθης ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν Χριστιανῶν ἁφήρεσαν, ἤρχισαν νὰ καλλιεργῶσι τὰς τέχνας

καὶ τὰς ἐπιστήμας. Ἵδρυσαν σχολὰς, ἀπέκτησαν βιβλιοθήκας, τὰ δὲ συγγράμματα τοῦ Ἀριστοτέλους, τοῦ Πλάτωνος, τοῦ Εὐκλείδου, τοῦ Ἱπποκράτους καὶ τοῦ Γαληνοῦ μετεφράσθησαν εἰς τὴν Ἀραβικὴν ὑπὸ τοῦ ἐκ Βαγδάτης ἰατροῦ Χοναὶρ τὸ 780 Μ. Χ. Ἐκτὸς τοῦ ὅτι συνέτειναν πολὺ εἰς τὴν διάσωσιν τῶν συγγραμμάτων τῶν μεγάλων διδασκάλων τῆς Ἑλλάδος οἱ Ἄραβες ἔκαμον καί τινας προόδους εἰς τὴν ἰατρικήν. Ὡς λόγου χάριν ἀντὶ τοῦ σκληροῦ καθαρσίου τοῦ Ἱπποκράτους ἑλλεβόρου εἰσῆξαν τὴν χρῆσιν εὐκόλων διουρητικῶν οἷα τὸ κοτοίλεον (senna) καὶ ῥαβέντι, προσέθηκαν εἰς τὸν κατάλογον τῶν φαρμάκων τὸν μόσχον καὶ πρῶτοι μετεχειρίσθησαν διύλισιν καὶ ἀνάλυσιν χημικήν.

Εἷς ἐκ τῶν μάλα διακεκριμμένων Ἀράβων ἰατρῶν ἦτο καὶ ὁ Ῥαζῆς ὅστις ἔγραψε δώδεκα βιβλία περὶ χημείας καὶ πραγματείαν περὶ εὐφλογίας, ἀσθένειαν τὴν ὁποίαν αὐτὸς πρῶτος περιέγραψε. Τὴν παθολογίαν καὶ θεραπευτικὴν του ἠρανίσθη ἐκ τοῦ Γαληνοῦ, τοῦ ὁποίου ἦτο μαθητὴς ἀφωσιωμένος. Μεγαλειτέρας φήμης παρὰ τὸν Ῥαζῆν ἠξιώθη ὁ Ἀβεκίννας, προσαγορευθεὶς «ἡγεμὼν τῶν ἰατρῶν.» οὗτος ἐγεννήθη εἰς Βοχάραν καὶ ἀπὸ νεαρᾶς ἡλικίας ἐφημίσθη διὰ τὴν πολυμάθειαν αὐτοῦ. Μετέφρασε τὰ συγγράμματα τοῦ Ἀριστοτέλους εἰς τὴν Ἀραβικὴν, ἐκ τῆς ὁποίας μεταφράσεως κατὰ τὴν δωδεκάτην ἑκατονταετηρίδα Μιχαὴλ ὁ Σκῶτος μετέφρασεν αὐτὰ λατινιστί. Εἶναι περίεργος ὁ ὁρόμος δι' οὗ τὰ συγγράμματα τοῦ σοφοῦ Ἕλληνος ἔφθασαν εἰς τὰς Βρεττανικὰς νήσους. Ὁ Ἀβεκίννας μετὰ βίον πολυτάραχον, ἀφοῦ ἔγεινε βεζίρης, ἐφυλακίσθη, ἐξωρίσθη, ἀπέθανε τέλος τὸ 1036 εἰς ἡλικίαν 58 ἐτῶν. Τὸ θεραπευτικόν του σύστημα οὐδόλως διέφερεν ἀπὸ τὸ τοῦ Γαληνοῦ.

Σύγχρονος τοῦ Ἀβεκίννα ἦτο ὁ Ἄραψ ἱστοριογράφος τῆς ἰατρικῆς Ἀλῆ Ἀββᾶς, ἐπονομαζόμενος Μάγος ἕνεκα τῆς μεγάλης αὐτοῦ μαθήσεως· τούτου τὸ μέγα σύγγραμμα, τοῦ ὁποίου μετάφρασις λατινικὴ εἰσέτι σώζεται, ὠνομάσθη «Ἀλμαλέκους» ἢ ἔργον βασιλικόν. Ὁμοίας ἢ καὶ μεγαλειτέρας φήμης ἠξιώθησαν εἰς τὴν ἰατρικὴν ὁ ἐκ Σεβίλλης Ἀβενζόαρ καὶ ὁ ἐκ Κορδόβης Ἀβερρόης δύο ἐκ τῶν μάλα πεπαιδευμένων ἀνδρῶν καὶ ἐκ τῶν λαμπροτέρων κοσμημάτων τῆς Ἱσπανίας ἐπὶ τῶν Σαρακινῶν. Μετὰ τούτους ἤνθισεν ὁ Ἀβουλκάσης διακεκριμμένος ἰατρὸς καὶ συγγραφεύς. Συνοψίζοντες ὅμως τὰ ἔργα πάντων τούτων εὑρίσκομεν ὅτι πᾶν τὸ εἰς τοὺς Ἄραβας χρεωστούμενον συνίσταται εἰς ὀχὶ ἀξιοκαταφρονήτους τινὰς προσθήκας, ἃς εἰς τὸν κατάλογον τῶν φαρμάκων ἐποίησαν, εἰς τὸ ὅτι περιέγραψαν πρῶτοι πάθη τινὰ, ὡς τὰς εὐφλογίας καὶ τὴν ἐρυθρῖτιν, καὶ ὅτι συνέτεινον εἰς τὴν διάσωσιν τῆς Ἑλληνικῆς σοφίας ἐν τῷ μέσῳ τοῦ μεγάλου ἐκείνου ἱστορικοῦ κατακλυσμοῦ, τοῦ προελθόντος ἐκ τῆς καταστροφῆς τῆς δυτικῆς αὐτοκρατορίας καὶ τῶν μεταναστεύσεων τῶν βορείων βαρβάρων ἐθνῶν. Οἱ βάρβαροι εἴτε Γότθοι εἴτε Βάνδαλοι, εἴτε Οὖνοι, ἢ Βισιγότθοι, ἢ Φράγκοι, ἢ Λομβαρδοὶ, καί τοι ὡς ἐκ τοῦ πρὸς τὰς ἀσθενείας φόβου τῶν ἐξετίμων τοὺς αἰχμαλώτους ἰατροὺς, δὲν εἶχον ὅμως καιρὸν ἢ κλίσιν νὰ καλλιεργήσωσιν αὐτοὶ τὴν ἐπιστήμην μήτε ἦτο δυνατὸν, ὡς ἐκ τῶν παραχῶν τὰς ὁποίας παντοῦ ἐπροξένουν, νὰ διατηρηθῇ τάξις ἐπιστημόνων ἀνδρῶν. Εἶναι ὅμως λίαν παράξενον ὅτι ἡ τοῦ θεραπεύειν τέχνη εὗρε θεραπευτὰς παρὰ τοῖς ὀπαδοῖς θρησκείας βασιζομένης ἐπὶ τῆς δυνάμεως τῆς σπάθης ὁποίους δὲν ἠδύνατο νὰ εὕρῃ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην μεταξὺ τῶν κηρυττόντων ἑαυτοὺς ὀπαδοὺς τοῦ Μεγάλου Ἰατροῦ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ ΤΩΝ ΜΥΡΜΗΚΩΝ.

Πολλὰ εἴδη ζώων ζῶσι κατ' ἀγέλας. Θὰ ἦτο δὲ ὅλως δι' ὅλου ἀκατανόητον τοῦτο ἂν αὐτὰ δὲν συνεννοοῦντο δι' ὁποιουδήποτε τρόπου, ἤτοι δὲν ἀπετέλουν κοινωνίας, ἀφοῦ μάλιστα γινώσκομεν ὅτι εἰς πολλὰς τοιαύτας ὁμάδας ζώων, ἕκαστον μέλος ἔχει καὶ ἰδιαίτερον ἔργον νὰ ἐκτελέσῃ, σχετιζόμενον μετὰ τοῦ τῶν ἄλλων μελῶν. Ὅταν οἰκογένειά τις καστώρων οἰκοδομῇ οἶκον, τὰ διάφορα μέλη, τὰ ἀποτελοῦντα τὴν οἰκογένειαν, οἱονδήποτε ἔργον ἕκαστον αὐτῶν καὶ ἂν ἐκτελῇ τόσον καλῶς συνεννοοῦνται καὶ μετὰ τοσαύτης ἁρμονίας ἐργάζονται πρὸς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν σκοπὸν, ὥστε ἐξ ἀνάγκης πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἔχουσι τρόπον συνεννοήσεως, διότι ἄλλως

ἀντὶ τῆς νῦν ἁρμονίας, θὰ περιέπιπτον εἰς μεγαλειτέραν σύγχυσιν ἢ οἱ ἐπιχειρήσαντες νὰ κτίσωσι τὸν πύργον τῆς Βαβέλ.

Ὅταν φωλεά τις μυρμήκων διαταράττηται οἱ εὑρισκόμενοι ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας εἰδοποιοῦσι περὶ τοῦ κινδύνου καὶ τοὺς ἐντὸς καὶ ὅλοι οὗτοι ἀμέσως ἀρχίζουσι νὰ μεταφέρωσι τὰ ὠὰ καὶ τὰ νεογνὰ εἰς τὰ κατώτερα τῆς φωλεᾶς μέρη, τὰ ὁποῖα καὶ θεωροῦσιν ἀσφαλέστερα. Ἐὰν ἡ φωλεὰ καταστραφῇ οἱ μύρμηκες σκορπίζονται κατὰ μυρίας διευθύνσεις ὅπως εὕρωσι θέσιν τινὰ καταφυγῆς· ἅμα δὲ εἷς ἐξ αὐτῶν εὕρῃ χάσμα τι ἐντὸς τοίχου ἢ ὑπὸ τὸ ἔδαφος ὅπου νὰ δύνανται νὰ διασωθῶσιν, ἀμέσως τρέχει πρὸς τοὺς συντρόφους του, εἰδοποιεῖ αὐτοὺς περὶ τῆς ἀνακαλύψεως καὶ ὁδηγεῖ αὐτοὺς πρὸς τὸ μέρος. Ἐντὸς ὀλίγου ἡ εἴδησις διαδίδεται μεταξὺ πάντων καὶ μετ' ὀλίγον οἱ μύρμηκες ἔχουσι νέαν συναθροίσεως θέσιν. Πᾶς δὲ ὅστις παρετήρησέ ποτε τὰ μικρὰ ταῦτα ζῶα εἶδε βεβαίως ὅτι ὅταν ἓν ἀπαντήσῃ ἕτερον καὶ τὰ δύο στέκονται καὶ τρόπον τινὰ συνομιλοῦσιν.

Ὁ Δ. Φραγκλῖνος διηγεῖται ὅτι ἡμέραν τινὰ εὗρε μύρμηκας τρώγοντας γλύκισμα εὑρισκόμενον ἐντὸς τοῦ δωματίου του· ἔλαβε λοιπὸν τὸ γλύκισμα, ἐτύναξεν ἀπ' αὐτοῦ τοὺς μύρμηκας καὶ ἔπειτα τὸ ἔθεσεν εἰς σκεῦος χρεμάμενον ἀπὸ τῆς ὀροφῆς, συνέβη ὅμως ὥστε εἷς μύρμηξ νὰ μείνῃ ἐπὶ τοῦ γλυκίσματος. Οὗτος ἀφοῦ ἐχόρτασεν εὗρε τὸν δρόμον διὰ τοῦ σπάγου εἰς τὴν ὀροφὴν καὶ ἀκολούθως εἰς τὴν φωλεὰν διὰ τοῦ τοίχου. Δὲν παρῆλθεν ἡμίσεια ὥρα καὶ μεγάλη συνοδία μυρμήκων ἐξῆλθεν ἀπὸ τὴν φωλεὰν διηυθύνθη πρὸς τὸν τοῖχον, ἀνέβη εἰς τὴν ὀροφὴν, εὗρε τὸν σπάγον καὶ δι' αὐτοῦ κατέβη εἰς τὸ χρεμάμενον γλύκισμα, τὸ ὁποῖον ταχέως κατηναλώθη. Ὁ Φραγκλῖνος διατείνεται ὅτι ὁ μύρμηξ ὅστις εἶχε μείνει ἐπὶ τοῦ γλυκίσματος, ἐπιστρέψας ἀφοῦ ἐχόρτασε διηγήθη καὶ εἰς τοὺς ἄλλους μύρμηκας τὰ περὶ τῆς νέας θέσεως τοῦ προσφιλοῦς των φαγητοῦ καὶ ὅτι ὡδήγησεν αὐτοὺς διὰ τῆς μόνης πρὸς αὐτὸ ὁδοῦ.

Οἱ ἐντομολόγοι διηγοῦνται τὴν θαυμάσιον ἱστορίαν ἐκδρομῶν καὶ κατορθωμάτων πολεμικῶν τὰ ὁποῖα εἴδη τινα μυρμήκων ἐκτελοῦσι, καὶ ἐκ τῶν ὁποίων εἶναι φανερώτατον ὅτι πολλάκις διαβιβάζουσιν εἰδήσεις οὐχὶ ἁπλᾶς, ἀλλὰ ποικίλας καὶ συνθέτους μεταξύ των. Πρὶν ἡ κινήσωσιν εἰς τὴν ἐκστρατείαν των πέμπουσι κατασκόπους, οἵτινες ἐρευνῶσι τὴν ἐχθρικὴν χώραν καὶ ταχέως ἐπιστρέφουσιν εἰς τὸ στρατόπεδον. Ἂν αἱ πληροφορίαι των φανῶσι καλαὶ ἀμέσως ὁ στρατὸς κινεῖ· διαρκούσης τῆς ὁδοιπορίας μηνυταὶ ἢ ἀξιωματικοὶ ἀδιακόπως μεταβαίνουσιν ἐκ τοῦ μετώπου εἰς τὴν ὀπισθοφυλακὴν ἀναμφιβόλως φέροντες διαταγὰς καὶ δίδοντες ὁδηγίας. Ἀφοῦ ἀρχίσῃ ἡ μάχη καὶ οἱ ἐπιτιθέμενοι αἰσθανθῶσιν ὅτι δὲν εἶναι ἀρκετὰ ἰσχυροὶ διὰ νὰ νικήσωσι τὸν ἐχθρὸν πέμπουσι ταχυδρόμους εἰς τὸ ἴδιόν των στρατόπεδον ζητοῦντες ἐπικουρίας, αἵ ὁποῖαι καὶ ἔρχονται. Διαρκούσης τῆς μάχης καί τοι τὰ διαμαχόμενα μέρη δὲν ἔχουσι στολὰς διακριτικὰς, ἀλλ' εἶναι τοῦ αὐτοῦ χρώματος καὶ μορφῆς, ἕκαστος τῶν μικρῶν στρατιωτῶν διακρίνει τὸν φίλον ἀπὸ τὸν ἐχθρόν του· ἐὰν δὲ συμβῇ φίλος νὰ προσβάλλῃ φίλον τὸ λάθος ἀμέσως ἀνακαλύπτεται καὶ θωπεῖαι διαδέχονται τοὺς κτύπους.

Ἡ γλῶσσα τῶν μυρμήκων εἶναι ἡ κωφὴ καὶ βωβὴ γλῶσσα τῶν σημείων καὶ τῶν νευμάτων, τὴν ὁποίαν σχηματίζουσι μεταχειριζόμενοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰ θαυμάσια ἐκεῖνα ὄργανά των, τὰ ὁποῖα ὀνομάζονται ἐπίκρια (antennæ). Οἱ στρατιωτικοὶ μύρμηκες πρὶν ἡ κινήσωσι κατὰ τὴν ἐκστρατείαν των ἐγγίζει ὁ εἷς τὸν κορμὸν ἢ τὸ σῶμα τοῦ ἄλλου μὲ τὰ ἐπίκρια καὶ μέτωπά των, καὶ φαίνεται ὅτι οὕτω μεταδίδουσι τὰς περὶ ὁδοιπορίας διαταγάς των. Οἱ κατάσκοποι καὶ σκοποὶ διαβιβάζουσι τὰς εἰδήσεις κτυπῶντες μὲ τὰ ἐπίκριά των. Πέτρος ὁ Οὔβερος, ὁ κατ' ἐξοχὴν ἱστοριογράφος τῶν μικρῶν τούτων ζώων, ὅστις μᾶς ἀφῆκε διασκεδαστικωτάτην ἱστορίαν τῶν εὐτάκτων κοινωνιῶν των, παρετήρησεν ὅτι, ὅτε ἐπείραζε τοὺς εὑρισκομένους ὅσον τὸ δυνατὸν μακρύτερον τῶν λοιπῶν οὗτοι ἔτρεχον πρὸς τοὺς ἄλλους, ἐκτύπων τὰς κεφαλάς των καὶ οὕτως εἰδοποίουν περὶ τοῦ κινδύνου· ὡς ἐκ τούτου δὲ οἱ μὲν ἐργατικοὶ μύρμηκες ἡτοιμάζοντο πρὸς ἄμυναν, αἱ δὲ βασίλισσαι καὶ οἱ ἄρρενες, ὡς ὄντα δειλὰ, ἔτρεχον καὶ ἐκρύπτοντο.

ΤΙΝΑ ΠΕΡΙ ΑΜΠΕΛΟΥ.

Ἂν ἐξετάσωμεν τὰς χώρας ὅπου ἡ ἄμπελος καλλιεργεῖται θέλομεν εὕρει ὅτι βορειότερον τῆς 51ης μοίρας Β. πλάτους μόνον ὄξος δύναται νὰ παράγῃ καὶ νοτειότερον τῆς 29ης Β. πάλιν πλάτους ἡ σταφυλὴ πρὶν ὡριμάσει ξηραίνεται. Πιάνει δὲ εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ γώματα ἀλλὰ προτιμᾷ τὰ ἐλαφρὰ καὶ ἀμμώδη καὶ εὐαρεστεῖται εἰς ὑψώματα, ἀνοικτὰ καὶ κεκλιμμένα πρὸς νότον. Αὐξάνει ταχέως, ζῇ πολὺν καιρὸν καὶ καθόσον ἡ ἡλικία της αὐξάνει συναὐξάνει καὶ τὸ μέγεθός της. Ὁ Πλίνιος (Ρωμαῖος φυσικοϊστορικὸς) διηγεῖται ὅτι μία μόνον ρίζα ἄμπελος ἐσκέπαζεν ὁλόκληρον δημόσιον περίπατον εἰς Ρώμην καὶ ὅτι ἔδιδεν ἕως δέκα ἀμφόρας οἴνου. Εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν, ἔτος 1757, ἀπαντᾶται ὅτι ξηλουργός τις, Βισσῶτος καλούμενος, ἐφύτευσε τὸ 1720 εἰς γωνίαν τινὰ τῆς οἰκίας του, ἐν Βεζανσῶνι, κλῆμα μυροστάφυλον (μουσκάτον). Τὸ κλῆμα ἐκεῖνο τόσον ταχέως ηὔξανεν ὥστε ἐντὸς ὀλίγου ἐκάλυψε τοὺς τοίχους τῆς οἰκίας. Ὅταν ἔφθασε τὴν στέγην κατεσκεύασαν κληματαρίαν δώδεκα μέτρων μήκους καὶ τριῶν πλάτους, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἔθεσαν τοὺς κλάδους του. Ἐνδεκα ἔτη μετὰ ταῦτα εἶχεν ἐξαπλωθῇ εἰς ὅλην τὴν γειτονίαν, ἔφερε 2406 βότρυας καὶ μετ' ὀλίγον ἐκάλυψε καὶ τὰς γειτονικὰς οἰκίας.

Ὁ κορμὸς τῆς ἀμπέλου γίνεται ἐνίοτε πολὺ χονδρός. Ὁ Στράβων περιγράφει τὴν Μαργιανὴν ὡς «γῆν εὐάμπελον» καὶ ἀναφέρει ὅτι λέγουσιν ὅτι ἐκεῖ πολλάκις ἡ ἄμπελος πρὸς τὴν ρίζαν καταντᾷ τόσον χονδρὴ ὥστε μόλις δύο ἄνδρες δύνανται νὰ τὴν ἀγκαλιάσωσιν. Λέγεται μετὰ βεβαιότητος ὅτι αἱ θύραι τῆς ἐν Ῥαβέννῃ μητροπολιτικῆς ἐκκλησίας εἶναι κατεσκευασμέναι ἐκ ξύλου ἀμπέλου, καὶ ὅτι αἱ σανίδες αὐτῶν ἔχουσιν ὑπὲρ τὰ τρία μέτρα μῆκος καὶ πλάτος 40 ἑκατοστά. Τὸ ξύλον τῆς ἀμπέλου λέγεται καθ' ὑπερβολὴν σκληρὸν καὶ «διαρκεῖ αἰωνίως» ὡς λέγει ὁ Πλίνιος ὅστις ἀναφέρει ὅτι εἰς Πεταπόντον ὑπῆρχε ναὸς τῆς Ἥρας στηριζόμενος ἐπὶ στήλων ἐκ ξύλου ἀμπέλου, καὶ ὅτι εἰς Ἔφεσον ἀνήρχοντο ἐπὶ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος διὰ κλίμακος κατασκευασθείσης ἐκ μιᾶς καὶ μόνης ἀμπέλου τῆς Κύπρου.

Ἡ ἄμπελος εἶναι φυτὸν ἑλικοφόρον καὶ ἀνέρπον ἢ ἐγκισσευόμενον. Τὰ ἄνθη του εἶναι μικρὰ, πράσινα μὲ πολυσχήμους ἀνθήλας ἢ μὲ κορυφὴν κορυμβοειδῆ· ὁ δὲ καρπός του, ἡ σταφυλὴ, εἶναι ἡ μᾶλλον ἐξαίρετος ὀπώρα ἐξ ὅσων ὁ Θεὸς ἐχάρισεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους.

Εἰς τὴν Γένεσιν, ἥτις εἶναι τὸ ἀρχαιότατον πάντων τῶν σήμερον σωζομένων βιβλίων, ἀναφέρεται ὅτι εὐθὺς μετὰ τὸν κατακλυσμὸν ὁ Νῶε, ὅστις ἦτο γεωργὸς, «ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα· καὶ ἔπιεν ἐκ τοῦ οἴνου καὶ ἐμεθύσθη·» ὥστε οἱ ἄνθρωποι οὐ μόνον τὴν ἄμπελον καὶ τὴν ἐκ τοῦ καρποῦ τῆς ἀμπέλου οἰνοποιίαν ἐγίνωσκον ἀπ' ἀρχῆς, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν μέθην παρεδίδοντο πολλάκις ὅπως ἀποδείξωσιν ἴσως ὅτι «ἔγκειται ἡ διάνοια τοῦ ἀνθρώπου ἐπιμελῶς ἐπὶ τὰ πονηρὰ ἐκ νεότητος αὐτοῦ.»

Η ΕΙΣ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ ΠΕΝΘΕΡΟΥ ΜΟΥ ΕΙΣΟΔΟΣ.

ΥΠΟ ΣΑΜΨΩΝΟΣ ΒΙΛΔΕΡΟΥ.

Ἡ πρώτη καὶ τελευταία φορὰ, καθόσον ἐνθυμοῦμαι, καθ' ἣν ἀπήλαυσα τῆς εὐχαριστήσεως νὰ συνομιλήσω καὶ γνωρίσω προσωπικῶς τὸν μέλλοντα πενθερόν μου ἦτο ὡς ἑξῆς.

Ὅτε ἤμην ὑπάλληλος εἰς τὸ κατάστημα τοῦ Κ. Χένλη ἤμεραν τινὰ παρουσίασα συνάλλαγμα 1000 ταλλήρων εἰς τραπεζικόν τινα οἶκον τῆς Βοστώνης ὅπου ὁ Κ. Ἰωσὴφ Βάρελλος ἦτο ταμείας καὶ ἔλαβον ἀπὸ τὸν λογιστὴν δύο χαρτονομίσματα τῶν 500 ταλ. Φθάσας εἰς τὸ κατάστημά μας ἤνοιξα τὸ χαρτοφυλάκιόν μου μὲ σκοπὸν νὰ ἐναποθέσω τὰ χρήματα, ἀλλ' ἀντὶ δύο χαρτονομισμάτων εἶχον τρία ἐκ 500 ταλλήρων ἕκαστον. Τὰ χαρτονομίσματα, ὄντα νέα, εἶχον κολλήσει ὁμοῦ ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου, ὡς φαίνεται, ἠπατήθη καὶ ὁ λογιστής. Ἀμέσως ἀνέφερα τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν προϊστάμενόν μου ὅστις καὶ μὲ ἐνίσχυσεν εἰς τὴν γνώμην μου, νὰ ἐπιστρέψω εἰς τοῦ τραπεζήτου καὶ ἐπιδιορθώσω τὸ σφάλμα.

Εἰσελθὼν εἰς τὴν τράπεζαν ἀμέσως εἶπον εἰς τὸν λογιστὴν ὅτι εὗρον λάθος εἰς τὰ

χρήματα τὰ ὁποῖα πρὸ ὀλίγου μοὶ ἔδωκε πρὸς ἐξαργύρωσιν τοῦ παρουσιασθέντος συναλλάγματος. Ἀλλ' ἐκεῖνος, «Κύριε,» μοὶ εἶπεν, «ἔπρεπε νὰ εἰδῆτε τὸ λάθος πρὶν ἐξέλθητε τοῦ καταστήματος, ἐπειδὴ δὲν διορθώνομεν λάθη ὕστερον ἀφοῦ ὁ λαβὼν τὰ χρήματα ἐξέλθῃ τὸ κατώφλιον τῆς θύρας μας.»

Συγχρόνως ἀνοίξας τὸ χαρτοφυλάκιόν μου μετὰ μεγάλης μου στενοχωρίας εἶδον ὅτι μοῦ ἔλειπον τὰ γραμμάτια τῶν 500 ταλλήρων. Χωρὶς νὰ ἀπαντήσω λέξιν ἐγκαταλείψας τὴν τράπεζαν μετέβην εἰς τὸ γραφεῖόν μας, καὶ ἐκεῖ, ἀνοίξας πάλιν τὸ χαρτοφυλάκιόν μου, τοῦ ὁποίου καὶ τὰ δύο μέρη ἦσαν ἀκριβῶς ὅμοια, ἰδοὺ, εὗρον πάλιν ἐντὸς αὐτοῦ τὰ χαρτονομίσματα.

Τότε ἀμέσως ἐπέστρεψα καὶ ἐκ τρίτου εἰς τὴν τράπεζαν· ἅμα εἰσῆλθον ὁ λογιστὴς ἀνέκραξε «Καλά!.. πάλιν ἔρχεσαι; Πρέπει καὶ πάλιν νὰ ἀκούσῃς ὅτι δὲν βλέπομεν λάθη ἅμα ὡς ὁ λαβὼν τὰ χρήματα ὑπερβῇ τὸ κατώφλιον τοῦ καταστήματός μας;» «Κύριε» τῷ ἀπήντησα, «ἔχω ἀπόφασιν νὰ μὴ φύγω ἀπὸ ἐδῶ ἂν δὲν τακτοποιηθῇ τὸ λάθος.» Ὁ λογιστὴς τότε στρέψας τὰ νῶτα μὲ ἀφῆκε νὰ στέκωμαι καὶ μετέβη εἰς πληρωμὰς διαφόρων συναλλαγμάτων καὶ γραμματίων τὰ ὁποῖα τῷ ἔφερον.

Ἀφοῦ ἐστάθην ἐπὶ ὥραν ὁ ταμίας Κ. Βάρελλος ἔτυχε νὰ διέλθῃ πλησίον τοῦ πληρώνοντος λογιστοῦ καὶ τὸν ἠρώτησε τί ὁ νέος ἐκεῖνος ἐπερίμενε στεκώμενος τόσην ὥραν ἐκεῖ κάτω. «Ἔχει ἀξίωσιν,» εἶπεν ὁ λογιστὴς, «ὅτι ἔκαμα λάθος ὅτε πρὸ μιᾶς ἢ δύο ὡρῶν τὸν ἐπλήρωνα καὶ δὲν θέλει ν' ἀκούσῃ ὅτι δὲν διορθώνομεν λάθη.»

Ἀκούσας τότε ὁ ταμίας Κ. Βάρελλος μὲ ἐπλησίασε μὲ πολὺ εὐγενῆ τρόπον καὶ μοὶ εἶπε «Νέε, δὲν εἰξεύρετε ἴσως ὅτι οἱ κανονισμοὶ τοῦ καταστήματος δὲν ἐπιτρέπουσιν εἰς τὸν λογιστὴν νὰ τακτοποιῇ λάθη οἱαδήποτε ἀφοῦ ὁ λαβὼν τὰ χρήματα ἐξέλθῃ ἅπαξ τοῦ καταστήματος.» Ἀπήντησα, «ὁ λογιστής σας μοὶ τῷ εἶπεν ἤδη, ἀλλ' ἐπιτρέψατέ μοι κύριε, νὰ σᾶς εἰπῶ ὅτι ἔγεινε λάθος, ὅτι ἡ δικαιοσύνη ἀπαιτεῖ νὰ μὴ φύγω ἀπὸ τὴν τράπεζάν σας ἂν τὸ λάθος δὲν διορθωθῇ, καὶ ὅτι θὰ ἐπιμείνω εἰς τὴν ἀπόφασίν μου ὁποιοιδήποτε καὶ ἂν ἦναι οἱ νόμοι καὶ κανονισμοί σας.»

Ὁμιλήσας ἀρκετὰ μεγαλοφώνως, καθότι εἶχον καὶ ὀλίγον ἐρεθισθῇ, ἠνάγκασα καὶ τὸν διευθυντὴν τῆς τραπέζης νὰ ἀφίσῃ τὸ γραφεῖον του καὶ τοὺς διαφόρους ὑπαλλήλους νὰ στρέψωσι τὰ βλέμματά των εἰς τὸ μέρος ὅπου εὑρισκόμην. Ὁ λογιστὴς τότε, ἀπαντῶν εἰς τὴν ἐρώτησιν τοῦ διευθυντοῦ, εἶπεν ὅτι φωνάζω καὶ ἐπιμένω νὰ μὴ συμμορφωθῶ πρὸς τοὺς κανονισμοὺς τοῦ καταστήματος. Ὅθεν μὲ ἀφῆκαν καὶ πάλιν μόνον.

Ὅτε ἡ ὑπηρεσία τῆς τραπέζης ἦτο πρὸς τὸ τελειοῦσθαι διὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ὁ εὐγενὴς τοὺς τρόπους ταμίας, μὲ τὴν γλυκύτητα ἐκείνην ἥτις ἐχαρακτήριζεν ὅλα του τὰ κινήματα μὲ ἐπλησίασε καὶ μοὶ εἶπε «Νέε, ἔχε ὀλίγην ὑπομονὴν ἕως ὅτου κλείσωμεν ἀπ' ἔξω, διότι τότε ὁ λογιστὴς θὰ παρατηρήσῃ τοὺς λογαριασμούς του καὶ θὰ προσπαθήσῃ νὰ ἐξακριβώσῃ, εἰ δυνατὸν, τὸ λάθος, ἂν πραγματικῶς λάθος ἔγεινε.» Τότε ἀπεκρίθην ὅτι «ἐπειδὴ βλέπω διάθεσιν εἰς τοὺς διοικοῦντας τὴν τράπεζαν νὰ ἱκανοποιήσωσι τὴν δικαιοσύνην, δὲν ἐπιθυμῶ νὰ λάβῃ τόσον βάρος ὁ λογιστὴς καὶ νὰ ἐπιθεωρῇ ταμεῖα καὶ κατάστοιχα.» Ὅθεν καὶ ἐξάξας ἐκ τοῦ χαρτοφυλακίου μου ἓν χαρτονόμισμα 500 ταλλήρων τὸ ἐνεχείρισα εἰς τὸν ταμεῖαν, εἰπὼν ὅτι ἦτο κολλημένον μὲ ἄλλα, καθὸ νέα καὶ ὅτι ἀνακαλύψας τὸ πρᾶγμα τοῦ τὸ ἐπιστρέφω.

«Ἠῶς» μοὶ εἶπε, «Νέε, ὀνομάζεσαι;» «Τὰ ὀνόματα εἶναι λέξεις,» τῷ ἀπήντησα, «ἐν τούτοις ὀνομάζομαι Βίλδερος.» «Κύριε Βίλδερε,» μοὶ εἶπε, «περάσατε μέσα εἰς τὸ γραφεῖον, παρακαλῶ, καθήσατε καὶ ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς συστήσω εἰς τὸν διευθυντήν μας» «Ζητῶ συγγνώμην, Κύριε» τῷ ἀπεκρίθην, «καθότι πολὺ ἐχρονοτρίβησα ἐδῶ καὶ εἶμαι βιασμένος νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὸ κατάστημά μας.»

Ὁ διευθυντὴς, ταμίας καὶ λογιστὴς, συμβουλευθέντες τότε πρὸς στιγμὴν κατ' ἰδίαν ἀπεφάσισαν νὰ ἔλθῃ ὁ τελευταῖος καὶ νὰ μοὶ προσφέρῃ 50 ταλλήρων γραμμάτιον, ἀλλ' ἐγὼ ἀπεποιήθην νὰ λάβω αὐτό, παρακαλέσας εἰς τὸ ἑξῆς νὰ μὴ ἀρνῶνται τόσον ἐπιμόνως τὴν διώρθωσιν τῶν σφαλμάτων.

Ὀλίγον ἐφανταζόμην κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ὅτι ὁ ταμίας ἐκεῖνος ἦτο πατὴρ τῆς

μελλούσης νὰ μοὶ παρέξῃ τὸ θέλγητρον, τὴν ἀγαλλίασιν καὶ τὴν χαρὰν τῆς ζωῆς μου.

ΙΧΝΟΓΡΑΦΙΑ.

Εἶναι περιττὸν νὰ εἴπωμεν ὅτι ὅλαι σχεδὸν αἱ τέχναι, εἴτε ὡραῖαι εἴτε βάναυσοι ὀνομάζονται, καὶ ἡ ἀρχιτεκτονικὴ δηλαδὴ καὶ ἡ γλυπτικὴ καὶ ἡ ζωγραφικὴ καὶ ἡ πλαστικὴ, ὡς καὶ ἡ τέχνη τοῦ ξηλουργοῦ κ' ἡ τοῦ λιθοξόου, ἡ τοῦ σιδηρουργοῦ καὶ τοῦ κτίστου, αἱ πλεῖσται τῶν βιομηχανικῶν ἐργασιῶν, ἡ ραπτικὴ, τὰ χειροτεχνήματα, εἰς ἃ αἱ ἀδελφαὶ καὶ αἱ θυγατέρες ἡμῶν καταγίνονται, ἔχουσιν ἀνάγκην τῆς διὰ γραμμῶν παραστάσεως σχημάτων, εἴτε ἐκ τῆς φύσεως λαμβανομένων εἴτε ὑπὸ τῆς φαντασίας πλαττομένων, ἤτοι τῆς τέχνης τῆς ἰχνογραφίας. Τοῦτο εἶναι τόσον αἰσθητὸν, τόσον ψηλαφητὸν ὥστε μᾶλλον θαυμάζομεν πῶς εἰς τὰ μέρη μας, ὅπου ἄλλοτε ὅλαι αἱ τέχναι ἤνθησαν καὶ ἐτελειοποιήθησαν τόσον ὥστε καὶ σήμερον ἀκόμη ἀπὸ τὰ λείψανά των ὅλα τὰ πεπολιτισμένα ἔθνη διδάσκονται, ὁ ἀπαραίτητος οὗτος κλάδος τῆς ἀνθρωπίνου ἐποινίας τόσον νὰ παραμελῆται.

Πόσον θὰ ὠφελοῦντο καὶ ὑλικῶς καὶ ἠθικῶς οἱ τεχνῖται μας ἂν κατὰ τὰς μακρὰς τοὐλάχιστον τοῦ χειμῶνος ἑσπέρας κατεγίνοντο μίαν μόνην ὥραν εἰς τὸ διασχεδαστικὸν καὶ ὠφέλιμον τοῦτο μάθημα! Πρῶτον, τὴν ὥραν ταύτην δὲν θὰ ἐσύχναζον εἰς καφφενεῖα ὅπου καθεὶς τοὐλάχιστον ἓν ἢ δύο γρόσια ἐξοδεύει καὶ ὅπου χίλιοι πειρασμοὶ ποτῶν ἢ χαρτοπαιγνίων τὸν περιστοιχίζουσι· δεύτερον, εἰς τὰς συνομιλίας των θὰ ἤρχετο συχνότερον τὸ περὶ τῆς τέχνης θέμα καὶ ὁ νοῦς των θὰ ἀπετρέπετο ἀπὸ ἄλλα μάταια ἴσως ἢ βλαβερὰ πράγματα· τρίτον, θὰ ἐγίνετο καθεὶς τεχνίτης καλλείτερος καὶ ἄμυλλα εὐγενὴς μεταξύ των θὰ ἐγεννᾶτο· τέταρτον θὰ ἔδιδον εἰς τοὺς μικροὺς καλὸν παράδειγμα νὰ καταγίνωνται εἴς τι χρήσιμον ἀντὶ τοῦ βλαβεροῦ παραδείγματος τοῦ νὰ διέρχωνται τὴν ὥραν εἰς καφφενεῖα· ἐνὶ λόγῳ θὰ ὠφέλουν καὶ ἑαυτοὺς καὶ τοὺς ἄλλους.

Ἐπιθυμοῦντες νὰ δοθῇ ὥθησίς τις πρὸς τοῦτο ἀποφασίζομεν νὰ δημοσιεύωμεν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν, καθ' ὅσον τὰ μέσα ἡμῶν ἐπιτρέπουσιν, ὕλην ἀποκλειστικῶς τεχνικὴν, ἀρχίζοντες ἀπὸ κοσμήματα καὶ ὁδηγίας.

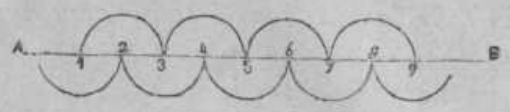

Τενεία στεφανωτή. (Bordure festonnée).

Τὸ κόσμημα τοῦτο ἐκτελεῖται ἁπλούστατα καὶ εὐκολώτατα· διότι ἂν πρῶτον γράψωμεν τὴν γραμμὴν, τὴν εὐθεῖαν, A B ὅσον μακρὰν θέλομεν, καὶ ἔπειτα σημειώσωμεν ἐπ' αὐτῆς τὰ ἴσα χωρίσματα 1, 2, 3, 4, κτλ. τόσον μεγάλα ὅσον θέλομεν νὰ ἦναι τὸ πλάτος τοῦ κοσμήματος ἀπὸ τὸ ἓν τῆς γραμμῆς μέρος, δηλαδὴ τὸ ἥμισυ τοῦ ὅλου πλάτους· τότε ἄλλο τίποτε δὲν μᾶς μένει εἰμὴ νὰ ἀνοίξωμεν τὸν διαβήτην ἴσον μὲ ἓν ἀπὸ τὰ σημειωθέντα χωρίσματα, καὶ θέτοντες τὸν ἕνα πόδα του ἐπὶ τοῦ σημ. 1, νὰ γράψωμεν τὸ ἡμικύκλιον A 2, ἔπειτα μεταφέροντες τὸν πόδα του ἐπὶ τοῦ σημείου 2 νὰ γράψωμεν ἀπὸ τὸ ἄλλο τῆς εὐθείας μέρος τὸ ἡμικύκλιον 1 3 καὶ οὕτω καθεξῆς μέχρι τέλους. Τὰ παχύτερα τῶν γραμμῶν μέρη γίνονται τοιαῦτα ἀκολούθως διὰ τῆς χειρός· ὅστις ὅμως γυμνασθεὶς ἀποκτήσῃ ὀλίγην ἐπιδεξιότητα δύναται νὰ τὰ ἐκτελῇ τοιαῦτα ἀμέσως.

Ὁ Μέγας καὶ πολὺς Νεύτων ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου του εἶπε. «Δὲν εἰξεύρω τὸ τί φαίνομαι εἰς τὸν κόσμον, ὅσον ὅμως τὸ κατ' ἐμὲ μοὶ φαίνεται ὅτι ὑπῆρξα ὅμοιος μὲ μικρὸν παιδίον παίζον εἰς τὸν αἰγιαλὸν καὶ διασκεδάζον ἐμαυτὸν διὰ τῆς εὑρέσεως πότε καὶ πότε λαμπρῶν τινων χαλικίων ἢ ὡραιοτέρων κογχυλίων παρὰ τὰ κοινὰ, ἐνῷ ὁ μέγας τῆς ἀληθείας ὠκεανὸς κεῖται ὅλος κεκαλυμμένος ἐνώπιόν μου.

Ὁ Καρτέσιος συνήθιζε νὰ λέγῃ ὅτι, ὅτε ἠδικεῖτο ἔθετε ἑαυτὸν τόσον ὑψηλότερα τοῦ ἀδικήματος ὥστε τοῦτο δὲν ἠδύνατο νὰ τὸν φθάσῃ.

ΑΙΤΙΑ ΚΑΙ ΚΑΠΡΟΝΟΜΙΚΟΤΗΣ

ΤΗΣ

ΑΠΟΒΑΡΒΑΡΩΣΕΩΣ.

Εἰς τὰ βόρεια τῆς Ῥωσσίας μέρη, πρὸς τὸν βόρειον παγωμένον ὠκεανόν, κατοικεῖ φυλή τις ἀνθρώπων Λαπλανδῶν καλουμένων, ἐξ ὧν καὶ ἡ χώρα λέγεται Λαπλανδία. Οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι οὔτε σωματικῶς δύνανται νὰ ἀναπτυχθῶσιν οὔτε διανοητικῶς ὡς οὔτε γράμματα ἔχουσιν οὔτε γνώσεις, οἱ δὲ πλεῖστοι ἐξ αὐτῶν κατέχονται ὑπὸ τόσον χονδροειδῶν προλήψεων καὶ εἰδωλολατρικοῦ σκότους ὅσον εἰς οὐδένα ἕτερον λαὸν σχεδὸν ἀπαντᾶται. Τούτους καὶ ἄλλας τινὰς ὁμοίως ἐκπεπεσμένας φυλὰς ἀνθρώπων ἀφοῦ ἀναφέρει ὁ Οὔγγος Μίλλερος καὶ περιγράψει αὐτὰς ὡς εἰδῶν ἀνθρωπίνων παραλλαγὰς (variations) αἵτινες ἐξέπεσον ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ τύπου τοῦ τελείου ἀνθρώπου ἐρωτᾷ. «Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος, τοὐλάχιστον εἰς τὰς μᾶλλον ἐξευτελισμένας παραλλαγὰς τοῦ γένους του ταύτας, δὲν ἦναι ὁποῖος ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ τοῦ Πλάστου του ἐδημιουργήθη, ὡς καθαρώτατα τοῦτο φαίνεται, ὑπὸ τίνος ἄρα τὸ δύστηνον πλάσμα ἐποιήθη τοιοῦτον, ὁποῖον εἰς τὰς φυλὰς ταύτας ἀπαντῶμεν;» Ἀπαντῶν δὲ ὁ ἴδιος εἰς τὴν ἐρώτησίν του ταύτην λέγει· «ὁ ἄνθρωπος ἔγεινεν ὁποῖος εἶναι ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου, ὁ δὲ τρόπος δι' οὗ τοιοῦτος κατήντησεν εἶναι ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν μας. Καθ' ἑκάστην βλέπομεν, ἂν οὐχὶ φυλὰς ὁλοκλήρους τοὐλάχιστον ἄτομα καὶ οἰκογενείας νὰ καταβιβάζωνται εἰς κατάστασιν ἐξευτελισμένων, βαρβάρων ἢ καὶ ἀγρίων ὄντων.»

Εἰς τὰς μεγάλας πόλεις, ὅπου λέγουσιν ὅτι ὁ πολιτισμὸς γιγαντιαίοις βήμασι προοδεύει, ἐκεῖ μάλιστα καὶ ὁ τρόπος τῆς πτώσεως τοῦ δυστήνου ἀνθρώπου εὐκολώτερον παρατηρεῖται. Ἡ μέθη καὶ τὰ σὺν αὐτῇ ἐπισπεύδουσι τὴν ἀθλιότητα τὴν προερχομένην ἐκ τροφῶν ἀθλίων καὶ ἀθλίων οἰκημάτων. Ἂν δέ τις ἐπισκεφθῇ τὰ ἐν Εὐρώπῃ καταγώγια καὶ τὰ παρ' ἡμῖν οἰνοπωλεῖα καὶ ἄλλα τοῦ εἴδους τούτου καταστήματα οὐκ ὀλίγους θέλει ἀπαντήσει, καὶ νέους καὶ γέροντας, ὀλίγον τῶν Καγότων ἢ Λαπλανδῶν διαφέροντας ἢ ἠθικῶς ἢ φυσικῶς. Ἡ δὲ κατάστασις αὕτη, καθ' ἣν καὶ τὸ σῶμα καὶ ὁ ἐσωτερικὸς ἄνθρωπος φθείρονται, δὲν περιορίζεται δυστυχῶς εἰς μόνον τὰ ἐκπίπτοντα ἄτομα, ἀλλὰ μεταβιβάζεται καὶ εἰς τὰ τέκνα αὐτῶν, ἤτοι εἶναι κληρονομική! «Εἶναι τρομερόν,» λέγει Εὐρωπαῖός τις συγγραφεύς, «καὶ ἄξιον βαθυτάτης μελέτης τὸ πλησίον καὶ πέριξ ἡμῶν συμβαῖνον· καὶ σήμερον ἐν ταῖς καρδίαις τῶν μεγάλων μας πόλεων καὶ ἐν ταῖς κατοικίαις τῶν ἐργατῶν μας νόμος τις φυσικὸς καὶ ἀπαρασάλευτος ἐνεργεῖ ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ δυνάμει. Δι' αὐτοῦ ἡ κατάπτωσις, ἡ ἠθικὴ, ἡ διανοητικὴ καὶ ἡ φυσικὴ, μεγάλης μερίδος ἀνθρώπων ἐκτελεῖται, καὶ ἐκτελεῖται οὐχὶ ὅπως ἐκλείψῃ μετὰ τῆς ὑπαρχούσης γενεᾶς, ἀλλ' ὅπως μεταδοθῇ ἔτι μεγαλητέρα εἰς τὰ τέκνα καὶ εἰς τὰ τέκνα τῶν τέκνων των· κατάπτωσις κληρονομικὴ καὶ αὔξουσα, ἥτις φθάσασα εἰς σημεῖόν τι τοσοῦτον ἐπηρεάζει τὰς τοῦ ἀνθρώπου δυνάμεις ὥστε καθιστᾷ αὐτὸν ἀνίκανον ὅπως ἐκτιμᾷ τὰ καλὰ τοῦ πολιτισμοῦ ἢ ἐννοῇ τῆς θρησκείας τὰς ἀληθείας.»

Ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἀπαντῶνται πολλὰ παραδείγματα ἀποδεικνύοντα τρανώτατα τὴν ἀλήθειαν τῆς κληρονομικότητος τῆς φοβερᾶς ταύτης καταπτώσεως, οὐ μόνον ὡς ἕκαστος ἡμῶν σήμερον ὀφθαλμοφανῶς δύναται νὰ βλέπῃ εἰς ἄτομα ἢ οἰκογενείας, ἀλλὰ καὶ εἰς φυλὰς ὁλοκλήρους. Τὸ 1641 συνέβη ἐν Οὐλστέρῃ τῆς Ἰρλανδίας ἀνταρσία τις μετὰ τὸ πέρας τῆς ὁποίας, ὡς καὶ τὸ 1689, πολλοὶ ἰθαγενεῖς Ἰρλανδοὶ ἀπεδιώχθησαν, ἐκ τῆς Ἀρμάγης καὶ τῶν πλησίων μερῶν, εἰς τὰ ὀρεινὰ τὰ ἐκτεινόμενα ἐκ τῆς βαρωνίας τοῦ Flews πρὸς ἀνατολὰς μέχρι τῆς θαλάσσης. Ἀπὸ τὸ ἄλλο τοῦ βασιλείου μέρος ἡ αὐτὴ φυλὴ ἀπεδιώχθη πρὸς τὸ Λειτρίμι Σλίγον καὶ Μάγιον. Ἔκτοτε σχεδὸν ἀδιακόπως διατελοῦσιν ἐκτεθημένοι εἰς τὰ τῆς πείνης καὶ τῆς ἀμαθείας, τῶν δύο τούτων ἀποκτηνωτῶν τῆς ἀνθρωπότητος, ἀποτελέσματα. Οἱ ἀπόγονοι τῶν ἐξορίστων ἐκείνων σήμερον εὐκολώτατα διακρίνονται ἀπὸ τοὺς ὁμοφύλους αὐτῶν τοὺς κατοικοῦντας εἰς Μεάθην καὶ ἄλλα διαμερίσματα, τὰ ὁποῖα δὲν ἔπαθον· διακρίνονται δὲ ἀπὸ τὰ ἀνοικτὰ καὶ προέχοντα στόματά των, τοὺς ἐξέχοντας ὀδόντας

καὶ τὰ ἐκτεθημένα οὖλα των, τὰ ὀστᾶ τῶν μήλων, τὰ ὁποῖα πολὺ ἐξέχουσι, καὶ τὰς πεπλατισμένας ῥίνας των, τὰς φερούσας ἐπὶ τοῦ μετώπου των βαρβαρισμόν. Εἰς τὸ Σλίγον καὶ τὸ βόρειον Μάγιον τὰ ἀποτελέσματα τοῦ ἐξευτελισμοῦ καὶ τῆς κακουχίας δύο αἰώνων φαίνονται ἔτι μᾶλλον οὐ μόνον ἐπὶ τοῦ προσώπου τῶν ἐξορίστων ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ὁλοκλήρου τοῦ σώματός των. Μικρόσωμοι, μὲ κοιλίας ἐξεχούσας, σκέλη μικρὰ καὶ πρόσωπα παραμεμορφωμένα, φέρουσαι ῥάκη ἀντὶ φορεμάτων, αἱ σκιαὶ αὗται λαοῦ ἄλλοτε γενναίου ἀνθηροῦ καὶ χαρίεντος, ἐξέρχονται νῦν φέρουσαι εἰς τὸ τοῦ πολιτισμοῦ φῶς τὰς ἀνάγκας καὶ ἀσχημίας τῆς Ἰρλανδίας, οὖσαι συγχρόνως παράδειγμα τρομερώτατον ἀποβαρβαρώσεως ἐκ γνωστῶν αἰτίων.

Εἴτε λοιπὸν ἐξ ἀκρασίας καὶ καταχρήσεων ἡ τῶν γονέων κατάπτωσις ἔγεινεν, εἴτε ὑπὸ καταπιέσεως καὶ ἐξωτερικῶν περιστάσεων εἰς αὐτοὺς ἐπεβλήθη, τὰ τέκνα καὶ τὰ ἔγγονα οὐ μόνον διαιωνίζουσιν ἀλλὰ καὶ αὐξάνουσιν αὐτήν!

Ο ΦΑΡΟΣ ΤΗΣ ΡΟΝΑΣ.

Πρὸς δυσμὰς τῆς Σκωτίας εὑρίσκεται σωρὸς νήσων τριακοσίων περίπου τὸν ἀριθμόν, αἵτινες ὀνομάζονται Ἑβρίδες. Τούτων 80 ἢ 90 κατοικοῦνται ὁ δὲ πληθυσμὸς αὐτῶν ἀνέρχεται εἰς 70,000 περίπου. Ἀνατολικώτερον τοῦ σωροῦ κεῖται ἡ μικρὰ βραχώδης καὶ ξηρὰ νῆσος Ῥόνα, ἥτις ἕνεκα τῆς μεμονωμένης θέσεώς της μόλις εἶναι γνωστὴ καὶ σπανίως ἄνθρωποι τὴν ἐπισκέπτονται· καὶ ὅμως δὲν εἶναι ἄνευ ἐνδιαφέροντος, διότι εἰς τὴν βορειοδυτικὴν αὐτῆς ἄκραν ὑπάρχει ὅρμος, ὀνομαζόμενος ὑπὸ τῶν πλεόντων τὰς βραχώδης ἐκείνας παραλίας ναυτῶν « Ὅρμος τοῦ Μοῦκλι». Ἐν τῷ ὅρμῳ ἐκείνῳ ὅσα πλοῖα ἀγκυροβολήσωσιν εὑρίσκονται εἰς ἄκραν ἀσφάλειαν, πλὴν διὰ νὰ εἰσέλθωσιν εἶναι δύσκολον, καὶ, παράξενον! ἡ εἰς αὐτὸν εἴσοδος ἐν καιρῷ νυκτὸς εἶναι πολλάκις εὐκολωτέρα ἢ ἐν καιρῷ ἡμέρας.

Αἴτιον τοῦ παραξένου τούτου εἶναι ὅτι ἐντὸς τοῦ ὅρμου ἐκείνου εὑρίσκεται καλύβη μεμονωμένη πτωχῆς τινος γραίας χήρας. Ἐν τῇ νεότητι αὐτῆς ἡ γυνὴ ἐκείνη εἶδε τὸν σύζυγόν της ναυαγήσαντα, εἶδεν αὐτὸν παλαίοντα κατὰ τῆς βίας τῶν κυμάτων, εἶδεν αὐτὸν τέλος καταβυθιζόμενον ὅπως οὐδέποτε πλέον ἀναφανῇ! Ἡ ἀπώλεια τοῦ συζύγου της αὐτὴ ἐγέννησεν εἰς τὴν καρδίαν τῆς γυναικὸς τόσην εὐσπλαγχνίαν πρὸς τοὺς δυστυχεῖς τῶν μερῶν ἐκείνων ναύτας ὥστε ἔκτοτε, ἀνάπτουσα ἀφ' ἑσπέρας τὸν λύχνον της, ἀφίνει αὐτὸν καθ' ὅλην τὴν νύκτα ἐπὶ τοῦ μικροῦ παραθύρου τῆς καλύβης της, ὑπὸ δὲ τοῦ ἀμυδροῦ φωτὸς ἐκείνου ὁδηγούμενοι οἱ ναῦται εἰσέρχονται ἀσφαλῶς εἰς τὸν λιμένα.

Διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἡ γραία ἐκείνη γυνὴ ἔσωσε πολλῶν ἀνθρώπων τὴν ζωήν, οἱ δὲ ναῦται ὑπὸ εὐγνωμοσύνης κινούμενοι ὀνομάζουσιν αὐτὴν μὲν « πιστὸν φύλακα » τὴν δὲ πτωχὴν καλύβην της « φάρον » τῆς Ῥόνας.

Πλὴν τί μέγα, τί διδακτικώτατον μάθημα· ἡ ἀπώλεια τῆς ζωῆς ἑνὸς νὰ γίνηται αἰτία ὅπως σώζωνται πολλοί!... Ἡ γυνὴ ἐκείνη γνωρίσασα ἐκ πικρᾶς πείρας ὅτι διὰ νὰ ὁδηγῶνται οἱ ναῦται διὰ τοῦ ἐπικινδύνου ἐκείνου περάσματος εἶχον ἀνάγκην φωτός, φῶς μετεχειρίσθη καὶ δι' αὐτοῦ ἔσωσε καὶ σώζει ἀνθρώπους. Ἄνευ φωτὸς εἶναι ἀδύνατον νὰ διέλθωμεν διὰ τοῦ ἐπικινδύνου περάσματος τοῦ βίου τούτου. Φῶς λοιπὸν ἕκαστος ἐξ ἡμῶν ἂς ζητῇ, φῶς καὶ δι' ἑαυτὸν καὶ διὰ τὸν πλησίον.

Β. Α. Σ.

ΕΠΗ ΧΡΥΣΑ.

— Τὸ φῶς τοῦ ἡλίου εἶναι ἰσχυρότατον κατὰ τῶν ἀσθενειῶν ἀντίδοτον. Ἐὰν λοιπὸν ποθῇς ὑγείαν καὶ εὐδαιμονίαν (καὶ τίς δὲν τὰς ποθεῖ;) προσπάθησε νὰ κατορθώσῃς ὅπως τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ἔλθῃ ἐντὸς τοῦ οἴκου σου.

— Αἱ ὕβρεις, λέγει νέος τις φιλόσοφος, εἶναι ὅμοιαι μὲ κίβδυλα νομίσματα. Τὸ νὰ μᾶς τὰς προσφέρωσι δὲν δυνάμεθα νὰ ἐμποδίσωμεν, πλὴν δὲν εἴμεθα καὶ ὑπόχρεοι νὰ τὰς λαμβάνωμεν.

— Χαλήνωνε τοὺς στοχασμούς σου ὅταν ἦσαι μόνος καὶ τὴν γλῶσσάν σου ὅταν ἦσαι μὲ ἄλλους μαζύ.

— Τὸ νὰ ὑπομένῃ τις πᾶν βάσανον μᾶλλον ἢ νὰ πράξῃ πρᾶξιν χαμερπῆ εἶναι ἀληθοῦς ἀνθρώπου διαγωγή.

— Ἐλευθερία. Οὐδεὶς δύναται νὰ ἀγαπᾷ ἐκ καρδίας τὴν ἐλευθερίαν ἐκτὸς τοῦ ἀγαθοῦ (καλοῦ) ἀνθρώπου. Πάντες οἱ ἄλλοι ἀγαπῶσιν οὐχὶ τὴν ἐλευθερίαν ἀλλὰ τὴν κατάχρησιν, ἥτις ἄγει πρὸ τὴν τυραννίαν. Ἐ-

νεκα τούτου οἱ τύραννοι οὐδέποτε ἐφοβήθησαν τοὺς κακοὺς, οὐδέποτε ἀμφέβαλον περὶ τῆς δουλικότητός των. Εἰς ὅσους ὅμως ἀπαντᾶται ἀρετὴ πολλὴ καὶ ἀλήθεια, τούτους καὶ πολὺ φοβοῦνται, ὡς δικαιώματι κυβερνήτας, καὶ κατὰ τούτων στρέφεται ἅπασα αὐτῶν ἡ ἀντιπάθεια, ὅλαι αὐτῶν αἱ ὑποψίαι. (Μίλτων).

ΘΥΓΑΤΡΟΣ ΑΦΟΣΙΩΣΙΣ.

Τὸ 1793 ἡ κυρία Σωσσάνδη διέτριβε μετὰ τῆς θυγατρός της Ἰσαύρας, δεκαεξαετοῦς κόρης, εἰς τὸ ἐν Καπεντρᾷ κτῆμά της. Κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας μετὰ τῆς αἰσχρᾶς ἀγενοευγενείας κατεδιώκετο καὶ ἡ ἀληθὴς εὐγένεια, παραγνωριζομένη ὑπὸ τοῦ ἐκ πολλῶν καταπιέσεων ἐξαχρειωθέντος καὶ ἐξαγριωθέντος πλήθους. Τινὲς λοιπὸν ἐκ τῶν χωρικῶν ὑποπτευθέντες, κατεμήνυσαν τὴν γυναῖκα εἰς τὸ ἐν Ὀράνζῃ ἐπαναστατικὸν δικαστήριον, κατὰ συνέπειαν τοῦ ὁποίου, καὶ ἐφυλακίσθη. Τότε ἡ προσφιλής της Ἰσαύρα μὴ θελήσασα νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν ἀκριβῆ της μητέρα θεληματικῶς ἐπῆγε μετ' αὐτῆς καὶ θεληματικῶς ὑπέφερεν ὅλα τὰ τῆς φυλακίσεως βάσανα. Τέλος ἀμφότεραι, καὶ μήτηρ καὶ θυγάτηρ, ἀχθεῖσαι ἐνώπιον τῆς ἐπιτροπῆς, κατεδικάσθησαν εἰς θάνατον, ὡς ἦτο συνήθεια τῆς σκληρᾶς ἐκείνης ἐποχῆς. Ἀλλὰ τὸ θάρρος καὶ ἡ ὡραιότης τῆς Ἰσαύρας τόσον συνεκίνησαν ὑπὲρ πάντας τὸν δῆμον ὥστε διὰ νὰ τὴν σώσῃ ἀπεφάσισε νὰ τὴν νυμφευθῇ. Οἱ δικασταὶ τὸ παρεδέχθησαν, ἡ δὲ Ἰσαύρα εἰδοποιήθη ὑπὸ ποίου ὅρου ἠδύνατο νὰ σώσῃ τὴν ζωήν της. Ὁδηγηθεῖσα ἐνώπιον τῶν δικαστῶν ἡ ἡρωϊκὴ κόρη ἠρώτησεν αὐτοὺς ἂν διὰ τῆς θυσίας ταύτης ἠδύνατο νὰ σώσῃ τὴν μητέρα της. Ὁ πρόεδρος τῇ ἀπήντησεν ὅτι μόνον ἡ ἰδική της ζωὴ τῇ ἐχαρίζετο διὰ τούτου. «Τότε» ἀπεκρίθη ἡ τρυφερὰ Ἰσαύρα, «φέρετε καὶ ἐμὲ εἰς τὸν θάνατον, δὲν θέλω νὰ χωρισθῶ τῆς μητρός μου.» Ὅθεν καὶ αἱ δύο ἀπεκεφαλίσθησαν!

ΚΥΡΙΩΤΑΤΑ ΕΞΑΓΟΜΕΝΑ

ΕΚ ΤΗΣ ΚΑΤΑΝΟΗΣΕΩΣ

ΤΩΝ ΑΣΣΥΡΙΑΚΩΝ ΕΠΙΓΡΑΦΩΝ.

Α

Ἐκ τῶν ἀρχαίων τῶν γραψάντων καὶ περὶ Ἀσίας, ὁ μᾶλλον ἐκτεταμένα περὶ τῆς Ἀσσυρίας γράψας εἶναι ὁ Κνίδιος ἰατρὸς Κτησίας ὁ καὶ θεραπεύσας τὸν μέγαν βασιλέα Ἀρταξέρξην ἀπὸ τῆς ὁποίας ὁ ἀδελφός του Κύρος τῷ ἐπροξένησε πληγῆς (1). Τούτου μέρη τῶν περὶ Νινευῆς καὶ Βαβυλῶνος, ὡς γνωστὸν, διέσωσαν ὁ Διόδωρος, Κάστωρ, Κεφάλων καὶ ἄλλοι καθότι αὐτό του τὸ σύγγραμμα ἀπώλετο. Κατὰ τοῦτον πρῶτος ὅστις ὑπέταξεν ὑφ' ἑαυτὸν πάντα τὰ τῆς Ἀσίας ἔθνη ἦτον ὁ Νῖνος, ὅστις καὶ ἔκτισε τὴν ὁμώνυμον αὐτῷ πόλιν· μετὰ δὲ τὸν Νῖνον ἡ γυνή του Σεμίραμις ἐθεμελίωσε τὴν Βαβυλῶνα. Πλὴν αἱ τοῦ Κτησίου διηγήσεις φαίνονται τόσον ἐξωγκωμέναι, ὡς λ. χ. ὅταν λέγῃ ὅτι ἡ Σεμίραμις κατεσκεύασεν ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Νίνου χῶμα τοῦ ὁποίου τὸ ὕψος ἦτο ἐννέα στάδια κτλ. ὥστε πολλοὶ κριτικοὶ κατέταξαν αὐτὸν μᾶλλον μεταξὺ τῶν μυθιστοριογράφων. Ὀλιγώτερα πλὴν ἀξιοπιστότερα τοῦ Κτησίου ἀναφέρει περὶ τῆς Ἀσσυρίας ὁ Ἡρόδοτος, ὅστις ὁμιλεῖ περὶ αὐτῆς παρεκβολικῶς, τοῦ Βηρωσοῦ, τοῦ Ἀβυδινοῦ, τοῦ Μανεθῶνος καὶ Μενάνδρου τοῦ Ἐφεσίου σώζονται μόνον τινὰ τεμάχια. Ὡς ἐκ τούτου λοιπὸν αἱ περὶ τὰς Ἀρχαίας Ἀσσυρίας εἰδήσεις ἦσαν τόσον συγκεχυμέναι ὥστε κατήντων σκοτειναὶ καὶ ἀντιφατικαί. Πλὴν αἱ ἐν Νινευῇ καὶ Βαβυλῶνι εὑρεθεῖσαι ἐπιγραφαὶ διέχυσαν τόσον φῶς ἐπὶ τῆς σκοτεινῆς ταύτης ἱστορίας ὅσον οὐδεὶς οὔτε κἂν ὑπώπτευεν.

Ἐκ τῆς γλώσσης τῶν ἐν Νινευῇ ἀνακαλυφθεισῶν διὰ σφηνοειδῶν γραμμάτων ἐπιγραφῶν, ἥτις, ὡς ἐν σελίδι 13 εἴπομεν, συγγενεύει πολὺ πρὸς τὴν ἀρχαίαν Ἑβραϊκὴν, καταφαίνεται ὅτι ὁ λαὸς τῆς Ἀσσυρίας ἦτο Σημιτικῆς καταγωγῆς ὡς οἱ Ἄραβες, Σύροι, καὶ Ἑβραῖοι. Ἀλλ' αἱ ἀρχαιόταται τῶν ἐν Βαβυλῶνι ἀνακαλυφθεισῶν, αἵτινες εἶναι καὶ πολὺ τῶν Νινευητικῶν παλαιότεραι, δὲν εἶναι εἰς τὴν αὐτὴν γλῶσσαν γεγραμμέναι, καὶ οὐδεμία τῶν Σημιτικῶν γλωσσῶν ἐπ' αὐτῶν ἐφαρμόζεται· μόνον διὰ τῶν ἐν τῇ Αἰθιοπίᾳ λαλουμένων γλωσσῶν ὁπωσοῦν ἐννοοῦνται· τὸ ὁποῖον φανερώνει ὅτι οἱ ἀρχαιότατοι τῆς Βαβυλῶνος κύριοι δὲν ἦσαν, ὡς οἱ τῆς Νινευῆ, Σημῖται, ἀλλ' ἦσαν Αἰθιοπικῆς καταγωγῆς. Τοῦτο οὐδεὶς τῶν ἀρχαίων ἱστορικῶν ἀναφέρει ἐκτὸς τοῦ Μωϋσέως ὅστις λέγει, ὅτι ὁ Νεβρὼδ, ὅστις ἦτο υἱὸς τοῦ Χοὺς καὶ ἔγγονος τοῦ Χὰμ, ἦτοι φυλῆς αἰθιοπικῆς,

(1) Κύρου ἀναβ. ἑ. 26, 27.

πρῶτος ἤρχισε νὰ ἦναι γίγας ἢ μέγας ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐβασίλευσεν εἰς Βαβυλῶνα καὶ Ὀρὲχ καὶ Ἀρχὰδ καὶ Χαλάννην ἐν τῇ γῇ Σενναάρ. Ἐκ τῆς γῆς ἐκείνης ἐξῆλθεν ὁ Ἀσσὺρ, ὅστις ἦτο υἱὸς τοῦ Σὴμ, καὶ ἔκτισε τὴν Νινευῆ κτλ. (Ἴδε Γένεσιν κεφ. ί.) ὥστε οὐ μόνον τὰ καθέκαστα ἀλλὰ καὶ αἱ ῥιζικαὶ πληροφορίαι τοῦ Κτησίου ἀποδεικνύονται ἐσφαλμέναι· καθότι ἀρχαιοτάτη πρωτεύουσα δὲν ἦτο ἡ Νινευῆ ἀλλ' ἡ Βαβυλὼν, ἥτις κατὰ τὰς 2000 Π. Χ. ἔτη φαίνεται ὅτι ὑπῆρχεν ἕδρα Χουσικοῦ βασιλείου.

Ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν λοιπὸν μανθάνομεν ὅτι ἡ Ἀσσυρία μετὰ τῆς πρωτευούσης αὐτῆς Νινευῆ ἦτο σχετικῶς ἀφανὴς μέχρι τοῦ 1270 πρὸ Χρ. ὁπότε διοικηθεῖσα ὑπὸ Σαλμανασάρου τινὸς τόσον ἰσχυρὰ ἐγένετο ὥστε ἤρξατο κατακτῶσα πλησίον καὶ μακρὰν χώρας· τότε καὶ ἡ Βαβυλὼν ἐταπεινώθη ἐνώπιον τῆς Νινευῆ. Ἀπὸ τὸ 1150 μέχρι τοῦ 1100 καθῆξε τὸν θρόνον τῆς Ἀσσυρίας ἀνὴρ μεγαλεπίβουλος, φέρων τὸ ὄνομα Θεγλὰθ Φελασὰρ Α'. ὅστις ὑποτάξας πάντα τὰ γειτνιάζοντα ἔθνη ὅσα μέχρις αὐτοῦ ἦσαν ἀνυπότακτα, ἐπροχώρησε μέχρι τῆς βορείου Συρίας. Ἐκ τῆς μεγάλης ἱστορικῆς ἐπιγραφῆς τοῦ μονάρχου τούτου (ἥτις καὶ εἶναι τὸ ἀρχαιότατον ἀσσυριακὸν μνημεῖον τὸ ἔχον μεγάλην ἔκτασιν) μανθάνομεν τὸν τρόπον καθ' ὃν ἐπολέμουν τὸν ὠδέκατον πρὸ Χριστοῦ αἰῶνα, ἀκριβῆ τὴν πολιτικὴν γεωγραφίαν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ ποικίλας πληροφορίας περὶ τῆς Ἀσσυριακῆς θρησκείας, τῶν ἐθίμων καὶ τοῦ τρόπου τοῦ σκέπτεσθαι καὶ ἐνεργεῖν τῶν βασιλέων. Τὸ κυνήγιον ἦτο ἡ κυριωτέρα βασιλικὴ διασκέδασις ἐν Ἀσσυρίᾳ, ὡς ἐν καιροῖς ἀρχαιοτέροις ἐν Βαβυλῶνι (Γεν. ί. 9) τὰ δὲ βασιλικὰ κατορθώματα ἐθεωροῦντο ἄξια ἀπομνημονεύσεως. Ὡς θεοὶ ἐλατρεύοντο ὁ Βῆλος, ὁ Νεργὰλ καὶ ὁ Νῖνος. Ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπιγραφῆς μανθάνομεν προσέτι τὴν ἀνέγερσιν ὑψηλῶν καὶ μεγαλοπρεπῶν κτιρίων, καὶ ἐν ἑνὶ λόγῳ δι' αὐτῆς ἡ Ἀσσυρία τίθεται ἐνώπιον ἡμῶν οὐχὶ ὡς κράτος παγιωθὲν, ἀλλ' ὡς μεγάλη κατακτῶσα δύναμις, ἀδιακόπως ἐπιχειροῦσα ἐπιδρομὰς εἰς τὰς γειτονικὰς χώρας καὶ φέρουσα λάφυρα καὶ αἰχμαλώτους. Ἐνίοτε φυλαί τινες ὑφίστανται τιμωρίαν σκληροτέραν καθιστάμεναι ὑποτελεῖς. Περὶ τούτων τῶν βασιλέων καὶ τῆς κατ' αὐτοὺς ἐποχῆς οὐδὲν μέχρι τοῦδε ἐγινώσκετο!

Ἀκολούθως αἱ ἐπιγραφαὶ ἀναφέρουσι Σαρδανάπαλόν τινα, βασιλεύσαντα ἀπὸ τὸ 886 μέχρι τοῦ 858 Π. Χ. Οὗτος προσέθηκε πολλὰς κατακτήσεις εἰς τὰς τῶν πρὸ αὐτοῦ προχωρήσας μέχρι Φοινίκης, ἧς αἱ πόλεις Τύρος, Σιδὼν, Βύβλος καὶ Ἄραδος τῷ ἐπλήρωσαν φόρους· ἔκτισε δὲ καὶ μεγαλοπρεπῆ βασίλεια εἰς Καλὰχ, τὸ νεώτερον Νιμρούδ, ὅπου φαίνεται ὅτι εἶχε τὴν πρωτεύουσάν του, καὶ ἀφῆκε πολλὰ ἀπομνημονεύματα, ὧν ἀρκετὰ ἔφθασαν μέχρις ἡμῶν. Πλὴν οὐδὲ περὶ τούτου γίνεται μνεία οὔτε κἂν ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ, ἥτις ἂν καὶ ἐμπεριέχῃ θησαυροὺς ἀνεκτιμήτους ἀρχαιοτάτων εἰδήσεων, δὲν ἐκτείνεται ὅμως καὶ εἰς τὰ μὴ σχετιζόμενα μετὰ τῆς ἱστορίας τῆς θρησκευτικῆς.

Διάδοχον τοῦ Σαρδαναπάλου κυρήττουσιν αἱ ἐπιγραφαὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Σαλμανάσαρον, βασιλεύσαντα ἀπὸ τοῦ 858 μέχρι τοῦ 823 Π. Χ. Ὁ βασιλεὺς οὗτος, λέγουσι, προχωρήσας μέχρι τῆς νοτίου Συρίας συνεκρότησε μεγάλην μάχην κατὰ τῶν Χετταίων, τῶν Ἀμαθητῶν, τῶν Δαμασκηνῶν, καὶ τοῦ λαοῦ τῆς Σαμαρείας. Ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Σαμαρειτῶν ἦτο ὁ Ἰσραηλίτης βασιλεὺς Ἀχαὰβ, ἀρχηγὸς δὲ τοῦ συμμαχικοῦ στρατοῦ ὁ Δαμασκηνὸς μονάρχης Βὲν Ἀδὰδ (πρόσωπα γνωστὰ ἐκ τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς). Ἔτη τινὰ μετὰ τὴν μάχην ταύτην ὁ Σαλμανάσαρος ἐξεστράτευσε καὶ πάλιν κατὰ τῆς Δαμασκοῦ, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτῆς δὲν ὑπῆρχε πλέον ὁ Βὲν Ἀδάδ. Τὸ ὄνομα τοῦ τότε βασιλέως της ἦτο, κατὰ τὰς Ἀσσυριακὰς ἐπιγραφὰς Χαζάηλ, ἤτοι ὁ Ἀζαὴλ τῆς Γραφῆς, ὃν ἔστεψεν Ἐλισσαῖος ὁ προφήτης. (Βασ. Δ'. ιέ.) Κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ὁ Ἀζαὴλ ἐνικήθη μὲν ἀλλὰ δὲν ὑπέκυψεν, οἱ δὲ βασιλεῖς τῆς Φοινίκης καὶ Σαμαρείας διὰ πολλῶν δώρων ἐπέτυχον τοῦ νικητοῦ τὴν εὔνοιαν. Ἐπὶ τοῦ «μέλανος ὀβελίσκου» τοῦ Βρεττανικοῦ μουσείου φαίνονται καὶ οἱ Ἑβραῖοι, οἱ τὰ δῶρα κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην φέροντες καὶ πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Ἀσσυρίας παρουσιάζοντες αὐτὰ διὰ τοῦ ἀρχιευνούχου.

Μετὰ τὸν βασιλέα τοῦτον, τὰ ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς ἀναφερόμενα πράγματα εἶναι ἧττον ἐνδιαφέροντα. Οἱ ἄμεσοι διάδοχοι τοῦ Σαλμανασάρου φαίνονται ἐκστρατεύοντες κατὰ τῆς Συρίας, Φιλισταίας, Σαμαρείας, καὶ Ἐδὼμ καὶ λαμβάνοντες φόρους, ἀλλ' οἱ μετὰ τούτους δὲν ἦσαν τόσον δραστήριοι ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου

τὸ κράτος ἤρξατο ἐξασθενοῦν. Ἐκ τούτου ἐξηγεῖται πῶς ὁ Ἱεροβοὰμ, ὁ βασιλεὺς τῆς Σαμαρείας ἠδυνήθη κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν νὰ ἐκτείνῃ τὰ ὅρια τοῦ Ἰσραὴλ μέχρι τοῦ Εὐφράτου.

Ἦλθε μετ' ὀλίγον ἡ βασιλεύουσα δυναστεία ἀλλάζει καὶ βασιλεὺς φέρων τὸ περίφημον τοῦ Θεγλὰθ Φερασὰρ ὄνομα ἀνέρχεται ἐπὶ τοῦ θρόνου (745—727 Π. Χ.) Κατὰ τὰς ἐπιγραφὰς ὁ Θεγλὰθ Φελασὰρ οὗτος, ὁ β'. ἐπολέμησε κατὰ τοῦ Ῥεσὶν, βασιλέως τῆς Δαμασκοῦ, καὶ Μεναὴμ καὶ Φεκία, βασιλέων τοῦ Ἰσραὴλ, ἔλαβε φόρον παρὰ τοῦ βασιλέως τοῦ Ἰούδα, ὃν ὀνομάζουσιν Ἰεοάχαζ, τῶν βασιλέων τῆς Τύρου Γάζης καὶ Ἀσκάλωνος· ἀπὸ τοὺς Μωαβίτας, Ἀμμωνίτας καὶ Ἰδουμαίους. Ἦλθεν αἱ τοῦ βασιλέως τούτου ἐπιγραφαὶ δὲν ἔφθασαν ὅλαι μέχρις ἡμῶν ὥστε τὰ καθέκαστα τῆς βασιλείας του μᾶς εἶναι ἄγνωστα. Ἐν τούτοις τὰ διασωθέντα μέρη τῶν ἀπομνημονευμάτων του εἶναι εἰς πλήρη ἁρμονίαν μετὰ τῶν ἐν τῇ Παλαιᾷ Γραφῇ ἀναφερομένων. (Βασ. Δ'. ις'. 7—10.

Περὶ τοῦ διαδόχου αὐτοῦ, τοῦ φέροντος τὸ ὄνομα Σαλμανασὰρ, περισσότερα γινώσκομεν ἐκ τῆς Δ'. τῶν Βασιλειῶν βίβλου ἢ ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν, καθότι αἱ τὰ κατορθώματα αὐτοῦ μνημονεύουσαι ἀπωλέσθησαν. Ἐπὶ δύο τεμαχίων πολὺ ἐφθαρμένων καὶ ἀνηκόντων εἰς τοῦτον τὸν βασιλέα ἀνεγνώσθη ἐπὶ μὲν τοῦ ἑνὸς τὸ ὄνομα «Ὡσιὲ βασιλεὺς Σαμαρείας,» ἐπὶ δὲ τοῦ ἄλλου Ῥεσὶν υἱὸς βασιλέως Συρίας. Ἂν δὲν ἐσώζοντο καὶ τὰ δύο ταῦτα τεμάχια οὐδὲν ἴχνος τοῦ Σαλμανασάρου τούτου θὰ ὑπῆρχε καθ' ὅλην τὴν ἐκταφεῖσαν φιλολογίαν. Ἐν τῷ περιφήμῳ καταλόγῳ τῶν Βασιλικῶν ὀνομάτων τὸ μὲν ὄνομά του εὑρίσκεται μεταξὺ τοῦ Θεγλὰθ Φελασὰρ β'. καὶ τοῦ Σαργοὺν, ἡ δὲ βασιλεία του λέγεται διαρκέσασα πέντε ἔτη. Ὁ βασιλεὺς οὗτος εἶναι ὁ πολιορκήσας τὴν Σαμάρειαν, ἥτις μετὰ τριετῆ πολιορκίαν ἐκυριεύθη. Ἀλλὰ τὰ κατὰ τὴν πολιορκίαν, τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ τὰ μετὰ ταῦτα ἔστωσαν διὰ τὸ ἑπόμενον.

ΕΦΕΥΡΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΑΚΑΛΥΨΕΙΣ.

Εἶναι γνωστὸν ὅτι εἰς πολλὰ πηγάδια, καὶ προπάντων τὰ βαθέα, ὅταν καταβῇ τις, εἴτε διὰ νὰ τὰ καθαρίσῃ, εἴτε δι' ἄλλον σκοπὸν προσβάλλεται ὑπὸ ἀσφυξίας πολλάκις. Τοῦτο προέρχεται ἀπὸ τὸ ἀέριον ἀνθρακικὸν ὀξὺ τὸ ὁποῖον εὑρίσκεται εἰς τὸ βάθος ἐκεῖνο. Διὰ νὰ καθαρίσωσι τὰ πηγάδια ἀπὸ τὸ θανατηφόρον ἀέριον πυρώνουσι σίδηρον ἕως ὅτου κοκκινίσῃ καὶ ἔπειτα καταβιβάζοντες βουτῶσιν αὐτὸν εἰς τὸ νερὸν τοῦ πηγαδίου· ὡς ἐκ τούτου παράγεται ἀτμὸς, ὅστις ἀμέσως ἀπορροφᾷ τὸ ἀέριον.

Ἀνεκαλύφθη νέον τι χρῶμα πράσινον τὸ ὁποῖον λέγεται ἀρκετὰ λαμπρὸν ὅπως δι' αὐτοῦ ἀντικατασταθῇ τὸ φαρμακερὸν πράσινον τὸ ὁποῖον γίνεται ἐκ τοῦ ἀρσενικοῦ. Κατασκευάζεται δὲ ἐξ εἴκοσι μερῶν ὀξυδίου ψευδαργύρου (oxyde de zinc) καὶ ἑνὸς μέρους θειικοῦ ἅλατος κοβάλτου (sulfate de cobalt) μιγνυομένων μεθ' ὕδατος εἰς εἶδος φυράματος καὶ ἐκθετομένων εἰς πῦρ.

Ἐπανηλειμμέναι φωτοσκοπικαὶ παρατηρήσεις, γενόμεναι κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐν Γερμανίᾳ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Ζολνέρου καὶ Βόγελ, δεικνύουσιν ὅτι ἡ ταχύτης τῆς περὶ τὸν ἄξονά του περιστροφῆς τοῦ ἡλίου εἶναι 660 μίλια τὴν ὥραν.

ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΑΤΜΟΠΛΟΙΑ.

Ἔτη τινὰ μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ Παπίνου (1) δύο ἄγγλοι, ὁ σιδηρουργὸς Νιούκομεν καὶ ὁ ὑελουργὸς Κώλης, κατεσκεύασαν ἀτμομηχανὴν (1705) ὁμοίαν μὲν μὲ τὴν τοῦ Παπίνου τελειοτέραν ὅμως. Εἰς ταύτην, διὰ νὰ ψυχραίνηται καὶ ὑγροποιῆται ὁ ἐντὸς τοῦ κυλίνδρου της ἀτμὸς καὶ οὕτω καταβαίνῃ τὸ κινούμενον ἔμβολον, δὲν ἀφῃρεῖτο τὸ πῦρ, ὡς εἰς τὴν μηχανὴν τοῦ Παπίνου, ἀλλὰ διὰ τῆς χύσεως ὕδατος ψυχροῦ ἐπὶ τοῦ ἐμπεριέχοντος τὸν ἀτμὸν μέρους ἡ ὑγροποίησις ἐπετυγχάνετο εὐκολωτέρα καὶ ταχυτέρα. Μετὰ ταῦτα ἐγένοντο καὶ ἄλλαι τινὲς βελτιώσεις ἀλλ' ἡ ἀτμομηχανὴ ἦτο εἰσέτι εἰς τὰ σπάργανά της ἐκ τῶν ὁποίων ἔμελλε μετ' οὐ πολὺ νὰ τὴν ἐλευθερώσῃ νέος τις ἐργάτης, ὁ Ἰάκωβος Οὐάττης.

Ὁ Ἰάκωβος Οὐάττης ἐγεννήθη εἰς Γρηνόκην τῆς Σκωτίας τὸ 1736 ἐκ γονέων πτωχῶν. Διὰ νὰ κερδαίνῃ τὸν ἄρτον του ὁ Οὐάττης ἔγεινεν ἐργάτης μηχανουργείου. Τὸ 1763 ἐδόθη εἰς αὐτὸν εὑρισκόμενον εἰς Γλασκώβην, παρὰ τοῦ πανεπιστημίου τῆς πόλεως ἐκείνης,

(1) Σελ. 27.

ἀτμομηχανή τις τοῦ Νιούκομεν διὰ νὰ ἐπιδιορθώσῃ αὐτήν. Ἐργαζόμενος ἐπὶ τῆς μηχανῆς ἐκείνης ἐννόησε τὰς ἐλλείψεις της καὶ ἤρξατο νὰ ἐπιδιορθώνῃ αὐτάς. Καὶ πρῶτον ἐπειδὴ τὸ μῆκος τοῦ κυλίνδρου ἦτο πολὺ δυσανάλογον πρὸς τὴν ἑστίαν ἠλάττωσεν αὐτό· ἀκολούθως ἐφεῦρε τρόπον ὅπως ἀποφύγῃ τὰς θερμάνσεις καὶ ψυχράνσεις τοῦ κυλίνδρου, μεταφέρων τὸν πρὸς ὑγροποίησιν ἀτμὸν εἰς ἰδιαίτερον δοχεῖον. Διὰ τούτων καὶ πολλῶν ἄλλων βελτιώσεων ἀνέδειξε τὴν ἀτμομηχανὴν χρήσιμον καὶ ἐφαρμόσιμον, οὐ μόνον εἰς μεταλλεῖα, ὡς ἕως τότε ἐγίνετο, ἀλλὰ καὶ εἰς πᾶν εἶδος ἐργασίας. Κυριωτάτη τῶν ἀνακαλύψεων καὶ βελτιώσεων, ἃς ἐπήνεγκεν εἶναι ἡ περιστροφικὴ κίνησις τὴν ὁποίαν κατώρθωσε νὰ ἐπιτύχῃ διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ παραλληλογράμμου του, τοῦ ἀριστουργήματος τούτου τῆς μηχανικῆς τέχνης. Ὁ ἴδιος Οὐάττης ἐθαύμασεν ὅτε κατὰ πρῶτον εἶδεν αὐτὸ κινούμενον. «Ἡ κανονικότης τῶν κινήσεών του,» λέγει «με ἐξέπληξεν. Ὅτε τὸ εἶδον κινούμενον ἠσθάνθην ἅπασαν τὴν ἡδονὴν τὴν προερχομένην ἐξ ὄψεως καινοφανοῦς τινος πράγματος, ὡς εἰ ἔβλεπον τὴν ἐφεύρεσιν ἄλλου ἀνθρώπου.»

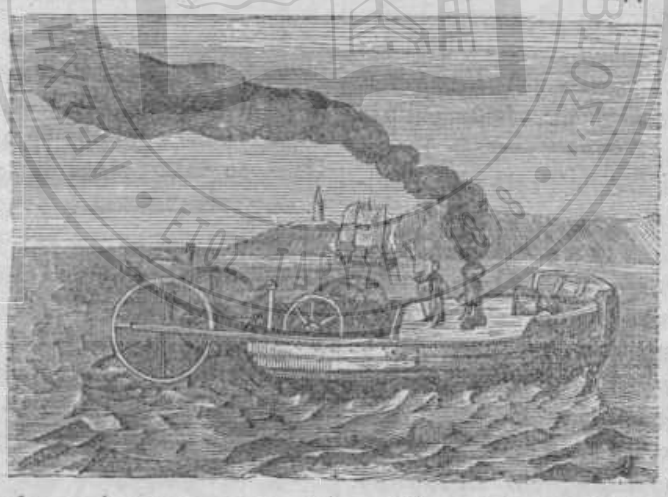

Ἀφοῦ ὁ Οὐάττης ἐτελειοποίησεν οὕτω τὴν ἀτμομηχανὴν ἤρχισαν νὰ γίνωνται καὶ ἀπόπειραι ὅπως ἐφαρμοσθῇ αὕτη καὶ εἰς τὴν θαλασσοπλοΐαν. Πρὸς ἀντικατάστασιν τῶν κωπῶν καὶ τῶν ἱστίων διὰ μηχανημάτων ἄλλων πολλαὶ πολλάκις ἐγένοντο ἀπόπειραι, καὶ μάλιστα, ὡς γινώσκομεν, εἰς πρὸ διακοσίων ἐτῶν συγγραφεῖς ἀπαντῶνται ἴχνοι ὅτι πυρομηχαναὶ ἢ ἀτμομηχαναὶ εἶναι δυνατὸν νὰ ἐφαρμοσθῶσιν εἰς τὴν θαλασσοπλοΐαν· ἐν ἀρχῇ αἱ δοκιμαὶ ἐγένοντο διὰ μηχανῶν κινουμένων ὑπὸ τῆς χειρὸς ἢ ἵππων καὶ ἐνεργουσῶν διὰ πτυαρίων. Τὸ 1682 τοιαύτη μηχανὴ κινουμένη ὑπὸ ἵππου ἐδοκιμάσθη ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἐπέτυχε πληρέστατα. Ὁ ἵππος «ἔφυγε μὲ τὸ πλοῖόν του ἀφίσας ὀπίσω πλοιάριον ὑπὸ δεκαὲξ εὐρώστων κωπηλατῶν κινούμενον.» Ἀκολούθως ἐγένοντο καὶ πολλαὶ ἄλλαι δοκιμαί. Τὸ δὲ 1736 ὁ Ἰωνάθαν Χούλης, ταπεινὸς ἀλλ' εὐφυὴς ἄνθρωπος, ἔλαβε δίπλωμα προνομίου διότι «ἀνεκάλυψε μηχανὴν ὅπως εἰσάγῃ ἢ ἐξάγῃ πλοῖα εἰς λιμένας, ποταμοὺς κτλ. ἐναντίον τῶν ἀνέμων καὶ τῶν ρευμάτων, ἢ ἐν καιρῷ γαλήνης.» Ἡ ἐπίνοιά του αὕτη φαίνεται ἐν τῇ προκειμένῃ εἰκονογραφίᾳ, ἧς τὸ πρωτότυπον εὑρίσκεται εἰς τὸ Βρεττανικὸν μουσεῖον. Ηλὴν φαίνεται ὅτι τὸ σχέδιόν του δὲν ἐπραγματοποιήθη διότι ὁ ἄνθρωπος ἦτο πτωχὸς καὶ δὲν εὗρε φίλους ὅπως τὸν ὑποστηρίξωσι.

Τὸ 1788 ὁ Κ. Μίλλερ, εὐγενὴς ἐν Δαλσιντόνῃ τῆς Σκωτίας, ἐδοκίμασε νὰ ἐφαρμώσῃ τὸν ἀτμὸν ὅπως κινήσῃ μικρόν τι πλοῖον. Διὰ τὸν σκοπὸν λοιπὸν τοῦτον ὁ Κ. Σύμιγκτον κατεσκεύασε μικρὰν, μηχανὴν ἡ δὲ ἐπίμονος ἐπιδεξιότης του ἐστέφθη δι' ἐπιτυχίας. Τὸ μικρὸν ἀτμόπλοιον διέπλευσε τὴν μικρὰν λίμνην τῆς Δαλσιντόνης μὲ ταχύτητα πέντε μιλίων τὴν ὥραν. Ἄλλοι ἐπιδέξιοι ἄνδρες εἶχον δοκιμάσει καὶ ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ ἀλλ' ἡ ἐπιτυχία των δὲν ἦτο τοιαύτη. Δι' ὃ ἐνθαρρυνθέντες οὗτοι ὑπὸ ταύτης τῆς ἐπιτυχίας ἐπανέλαβον τὰς δοκιμάς των, ἐπὶ πλοίου μεγαλητέρου καὶ ἐπέτυχον ταχύτητα μιλίων ἑπτά. Ηλὴν τόσην εὗρον ἀντίστασιν αἱ ἐργασίαι τῶν εὐεργετῶν τούτων τῆς ἀνθρωπότητος, ὥστε καὶ τὸ πλοῖον τοῦτο μετ' οὐ πολὺ κατεδικάσθη εἰς ἀχρηστίαν.

Τέλος τὸ 1807 ὁ Ἀμερικανὸς Ῥοβέρτος Φοῦλτον, ὅστις εἶχεν ἰδεῖ τὸ ἀτμοκίνητον τοῦ Συμιγκτόνος, κατεσκεύασε τὸ περίφημον «Κλερμόν» μεταχειρισθεὶς τὴν μηχανὴν τοῦ Οὐάττη, διὰ νὰ πλέῃ τὸν ποταμὸν Οὔδσωνα ἀπὸ Νέας Ὑόρκης μέχρις Ἀλβανίας (ἐν Ἀμερικῇ). Τὰ δεινὰ τὰ ὁποῖα καὶ οὗτος ὑπέστη ἐωσότου φέρῃ εἰς πέρας τὸ πρῶτον τοῦτο χρησιμοποιηθὲν ἀτμόπλοιον εἶναι πολυδιήγητα, ὡς μεγάλη εἶναι καὶ ἡ ἔκπληξις τὴν ὁποίαν ἐπροξένησεν εἰς τοὺς κατὰ πρῶτον

ἰδόντας αὐτὸ ἀνθρώπους. «Ἀπὸ τῶν πλοίων τῶν ὄντων ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ,» λέγει ὁ τοῦ Φούλτονος βιογράφος, «ἡ ὄψις τοῦ ἀτμοπλοίου ἦτο τρομερὰ ὅτε διήρχετο. Διὰ νὰ θερμαίνωσι τοὺς λέβητας εἰς τὰ πρῶτα ἀτμόπλοια ὡς καύσιμον ὕλην μετεχειρίζοντο ξηρὰ ξύλα πεύκης, τὰ ὁποῖα ἐκπέμπουσιν ὑψηλὴν στήλην καπνοῦ ἀνημμένου, καὶ ὅταν τὸ πῦρ αὐτῶν σκαλισθῇ ἀφίνουσι γαλαξίαν σπινθήρων, τὴν δὲ νύκτα παρέχουσι θέαμα λαμπρότατον καὶ ὡραιότατον. Τὸ ἀσυνήθιστον τοῦτο φῶς ἐπέσυρε κατὰ πρῶτον τὴν προσοχὴν τῶν ναυτῶν ἐκ τῶν ἄλλων πλοίων, οἵτινες βλέποντες τὸ ἀτμόπλοιον νὰ πλησιάζῃ ταχέως πρὸς αὐτοὺς, καίτοι ὁ ἄνεμος καὶ τὸ ῥεῦμα ἦσαν ἐναντία, κατελαμβάνοντο ὑπὸ θαυμασμοῦ· ὅτε ὅμως ἤρχετο πλησίον καὶ ὁ κρότος τῆς μηχανῆς του ἠκούετο πολλὰ πληρώματα ἐκρύπτοντο ἐγκαταλείποντα τὴν ὑπηρεσίαν τῶν πλοίων των, ἄλλα δὲ ἐρρίπτοντο ἐπὶ τῶν γονάτων, παρακαλοῦντα τὴν Πρόνοιαν ὅπως τοὺς προφυλάξῃ ἀπὸ τὸ πλησιάζον τρομερὸν τέρας, τὸ τρέχον ἐναντίον τοῦ ῥεύματος καὶ φωτίζον τὰ ἴχνη του μὲ τὸ πῦρ τὸ ὁποῖον ἐμέσσει.»

Μετὰ τὸν Φούλτωνα καταγινόντες πολλοὶ μεγάλοι ἄνδρες τόσον ἐτελειοποίησαν τὰ ἀτμόπλοια ὥστε ἀντὶ λιμνῶν καὶ ποταμῶν δι' οὓς κατὰ πρῶτον κατεσκευάσθησαν σήμερον διασχίζουσιν ἅπαντας τοὺς ὠκεανοὺς καὶ τὰς θαλάσσας.

ΑΣΤΕΙΑ.

— Μικρόν τι κοράσιον περιέγραψε τὸν ὄφιν ὡς ἓν «πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀπὸ τὴν ἄκραν ἕως τὴν κεφαλὴν εἶναι ὅλον οὐρά.»

— Λέγεται ὅτι ὁ βασιλεὺς τῆς Δαχομέης (εἰς Ἀφρικὴν) ἤλλαξε τὸν τρόπον τοῦ ὑποδέχεσθαι τοὺς ξένους. Πρὸ ὀλίγου ὑπεδέχθη ἐπιστημονικὴν ἐπιτροπὴν καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ κατακεκοσμημένος ἀπὸ γαλάζια, καὶ χρυσᾶ καὶ πράσινα χαρτία τὰ ὁποῖα προσεκτικῶς ἐξεκολλήθησαν ἀπὸ βουκάλια πλήρη ἰατρικῶν μεταφερθέντων ἐξ Εὐρώπης εἰς τὴν ἐπικράτειάν του.

Ἡ γεωγραφία παρὰ τοῖς πλείστοις τῶν Γάλλων. Διαρκοῦντος τοῦ γαλλογερμανικοῦ πολέμου οἱ Γάλλοι ἔπαθον πολλὰ ἕνεκα τῆς περὶ τὴν γεωγραφίαν ἀμαθείας των. Ὡς νεώτερον παράδειγμα τῆς ἀγνοίας των ταύτης λέγεται τὸ ἑξῆς. Δύο ἀστοὶ γάλλοι (Bourgeois) ἔλεγον τὰ νέα ἔν τινι προαστείῳ· ὁ πρῶτος εἶπε, «τὰ ἐκ Ῥωσσίας νέα εἶναι τρομερά. Εἴκοσι χιλιάδες ἄνθρωποι ἐκάησαν ἀπὸ τὴν ἔκρηξιν τοῦ Βεσουβίου. Ὁ δεύτερος παρισινὸς μετὰ θεατρικῆς ἐκπλήξεως ἀνεφώνησεν. Ὦ, εἶναι, τρομερόν, τρομερόν! ἀλλὰ τίς ἔθεσε τὸ πῦρ;» Ὁ πρῶτος ἀπήντησεν «εἶναι ἄγνωστον ἀκόμη, ἀλλ' ὁ Σουλτάνος ἀναμφιβόλως θέλει ἐξετάσει καὶ ὁ ἔνοχος θέλει ὑποστῇ ὅλην τὴν αὐστηρότητα τοῦ νόμου!.

ΒΡΟΧΗ ΕΞ ΑΜΜΟΥ.

Εἰς Παλέρμον Κοσέντσαν καὶ Περουγίαν τῆς Ἰταλίας παρετηρήθη τὴν 4 καὶ τὴν 10 τοῦ παρελθόντος Μαρτίου βροχὴ ἐξ ἄμμου, ἥτις τεθεῖσα ὑπὸ τὸ μικροσκόπιον ἀπεδείχθη προερχομένη ἐκ τῆς Ἀφρικανῆς ἐρήμου. Τὸ φαινόμενον τοῦτο δὲν εἶναι σπάνιον εἰς τὴν Ἰταλίαν, εἰς δὲ τὴν Μελίτην εἶναι πολὺ γνωστόν. Τὴν ἄμμον ταύτην φέρουσιν οἱ ἐκ νότου πνέοντες ἄνεμοι, ἀλλ' ὑπὸ περιστάσεις ἰδιαιτέρας.

Η ΕΙΣ ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΤΩΝ ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΩΝ ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ.

Τὰ παραπράγματα τὰ ὁποῖα κατ' αὐτὰς συμβαίνουσιν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἕνεκα τοῦ μονοπωλείου τοῦ καπνοῦ φέρουσιν εἰς μνήμην ἡμῶν ἐπίσκεψίν τινα εἰς τὸ ἐν τῷ τελωνείῳ τοῦ Λονδίνου εὑρισκόμενον μουσεῖον τῶν λαθρεμπόρων. «Ὅτε ἔφθασα, εἰς τὸ τελωνεῖον» λέγει ὁ ἐπισκεφθεὶς τὸ μουσεῖον ἐκεῖνο, «καὶ ἐξέφρασα τὸν σκοπὸν τῆς ἐπισκέψεώς μου ἀξιωματικός τις ἔχων λυγκὸς ὀφθαλμοὺς μὲ ἔβλεπεν ὅλον ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν καὶ ἐπί τινα χρόνον μοὶ ἐλάλει ἀορίστως πως περὶ τῆς ὑπάρξεως τῶν ὅσων ἐπεθύμουν νὰ ἴδω. Ἴσως ἐνόμισεν ὅτι ἀνήκω εἰς τῶν λαθρεμπόρων τὸ τάγμα, ὑποψία ἥτις δὲν ἤργησε νὰ διαλυθῇ ἅμα ἤλθομεν εἰς συνομιλίαν, διαρκούσης τῆς ὁποίας κατηντήσαμεν ἐνώπιόν τινος θαλάμου. Ἀνοίξας τὸν θάλαμον ἐκεῖνον ὁ συνοδεύων με ἀξιωματικὸς εἰσήλθομεν καὶ λαβὼν πρᾶγμά τι, μοὶ τὸ ἐνεχείρισε λέγων. «Πῶς ὀνομάζετε τοῦτο;» «Ξύλον σαρώθρου, νομίζω», τῷ ἀπήντησα. «Ὀρθῶς,» μοὶ εἶπε, «καὶ εὑρί-

σκονται πολλὰ ὅμοια ἐδῶ. Ξύλα τοιαῦτα εἰσάγονται κατὰ μεγάλας ποσότητας εἰς τὴν πόλιν· πρό τινων δὲ ἐτῶν ἓν δέμα τούτων ἐφέρθη ἐνταῦθα, πλὴν ὁ κύριός του οὐδόλως τὸ ἐζήτησε. Ἔμειναν λοιπὸν, καὶ διὰ νὰ μὴ μᾶς ἦναι ἐμπόδιον τὰ ἐθέσαμεν εἰς γωνίαν τινὰ τοῦ καταστήματος. Ἡμέραν ὅμως τινὰ τοῦ χειμῶνος δύο ἐκ κῶν γραμματέων διὰ νὰ θερμανθῶσιν ἀπεφάσισαν νὰ παίξωσι ραβδομαχίαν μεταχειριζόμενοι δύο ἐκ τῶν σαρωθροξύλων ἐκείνων. Μόλις ἔπαιξαν ὀλίγον καὶ ἡ ράβδος τοῦ ἑνὸς ἐθραύσθη ἀκριβῶς ὅπως τὴν βλέπετε, ὁπότε καὶ εὑρέθη ὅτι ὅλον τὸ ξύλον ἦτο ἔσωθεν κοῖλον, ὡς νὰ ἀποτέλει μακρόν τι κιβώτιον πεπληρωμένον καπνοῦ. Ἐπὶ πολὺν καιρὸν, κύριε, καπνὰ εἰσήγοντο λαθραίως διὰ τῶν ξύλων τούτων ἑωσοῦ ἀνεκαλύψαμεν αὐτό!»

«Τί εἶναι τοῦτο;» μὲ ἠρώτησε πάλιν ὁ ὁδηγός μου ἐγχειρίζων μοι, πρᾶγμα ὁμοιάζον μὲ δερμάτινον ὑποδήματος πάτον. «Πάτος ὑποδήματος» ἀπήντησα. «Ναὶ,» μοὶ εἶπε «πάτος ὑποδήματος εἶναι ἀλλ' οὐχὶ δερμάτινος. Εἶναι κατεσκευασμένος ἀπὸ καπνόν. Διὰ τούτου τοῦ τρόπου πολλὰ καπνὰ εἰσήχθησαν λαθραίως ἂν καὶ πολλοὶ λαθρέμποροι συνελήφθησαν καὶ ἐτιμωρήθησαν· ἀλλὰ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιθεωρῶμεν πᾶν ζεῦγος ὑποδημάτων.»

«Ἐξαίρετον παλαμάρι· δὲν εἶναι;» μὲ ἠρώτησε καὶ πάλιν ὅτε οἱ πόδες μου ἐπλησίασαν εἰς χονδρόν τι τυλιγμένον σχοινίον μαῦρον ὡς ἐφαίνετο. Ἂν δὲν εἶχον ἴδει τὰ προρηθέντα, ὡραῖον παλαμάρι θὰ ἔλεγον καὶ ἐγὼ, πλὴν τὴν φορὰν ταύτην μοὶ ἐγεννήθη ὑποψία· ἐπειδὴ δὲ ἡ ὀσμὴ βοηθεῖ εἰς ἀπόκτησιν γνώσεων ἐπλησίασα τὴν ῥῖνα. Ἦτο καπνόν! «Ναὶ, καπνὸν» μοὶ ἀπήντησε, «καὶ δὲν δύνασθε νὰ φαντασθῆτε πόσον δύσκολον εἶναι νὰ μὴ ἀπατηθῇ τις ἀπὸ σχοινίον τοιοῦτον· ὅτε ἓν μόνον εἰς μέρος τι εὑρίσκεται βέβαια καὶ τὴν ὀσμήν του τίς δοκιμάζει καὶ τὴν γεῦσίν του ἀκόμη, ἀλλὰ νὰ μεταβαίνῃ τις ἐντὸς πλοίων ὅπου ἑκατοστύες σχοινίων εὑρίσκονται ἐστιβαγμένα καὶ ἐκεῖ νὰ διακρίνῃ ποῖον τὸ ἀληθὲς ἀπὸ τὸ ἐκ καπνοῦ εἶναι πολὺ δύσκολον, διότι δὲν δύναται νὰ ὀσφραίνηται πᾶν σχοινίον τὸ ὁποῖον εὑρίσκεται ἐντὸς τῶν πλοίων.»

Μετὰ τὴν παρατήρησιν ταύτην ἔθεσε κατὰ μέρος τὸ ἐκ καπνοῦ σχοινίον καὶ μοὶ ἐνεχείρισε σκληρόν τι σῶμα φαινόμενον ἀκριβῶς ὡς πυρῆνες δι' ὧν τρέφονται οἱ βόες. Μεταχειρισθεὶς καὶ πάλιν τὴν ὄσφρησίν μου ἔμαθον ὅτι καὶ ἐκεῖνοι εἶχον τὴν ὀσμὴν τοῦ καπνοῦ. Οἱ φαινόμενοι πυρῆνες ἦσαν ταμβάκος ἰσχυρῶς πεπιεσμένος, τὸν ὁποῖον διὰ νὰ μεταχειρισθῇ τις ἦτο ἀνάγκη νὰ κοπανίσῃ.

Ἀλλὰ τὸ μᾶλλον εὐρυὲς μηχάνημα διὰ τὸ λαθρεμπόριον τοῦ καπνοῦ εἰσέτι δὲν εἶδον· ὁ δὲ ὁδηγός μου ἐπέσυρεν ἐπ' αὐτοῦ τὴν προσοχήν μου. «Τοῦτο μοὶ εἶπε δύνασθε νὰ ὀνομάσητε κλωβίον, καὶ εἶναι κλωβίον, διὰ περιστερὰς μάλιστα. Ἠξεύρετε δὲ ὅτι πολυάριθμοι περιστεραὶ εἰσάγονται ἐδῶ. Τὸ κλωβίον, ὡς παρατηρεῖτε, εἶναι οὕτω πως κατεσκευασμένον ὥστε τὰ πτηνὰ νὰ ἦναι κατὰ σειρὰς, ἕκαστον δὲ πτηνὸν νὰ ἔχῃ τὴν θέσιν του· πλὴν τὰ πλευρὰ, τὸ ἄνω, τὸ κάτω καὶ τὸ ὀπίσω ἑκάστης ἐκ τῶν θέσεων τούτων δὲν κατέχεται ὑπὸ ξύλου ὡς φαίνεται, διότι πράγματι ταῦτα ἔσωθεν εἶναι κοῖλα, αἱ δὲ κοιλότητες αὗται ἐγεμίζοντο μὲ καπνόν, τὸ ὁποῖον κατ' ἔτος εἰσήγετο λαθραίως ἐωσοῦ κατὰ τύχην ἐφανερώθη.»

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑΙ.

Εὐρώπης πληθυσμός. Ἡ Εὐρώπη ὑπολογίζεται ὅτι ἔχει 300,000,000 κατοίκων. Πρὸ ἑκατὸν ἐτῶν εἶχε μόνον 60,000,000.

Πληθυσμὸς Κίνας. Ὑπολογίζεται ὅτι ὁ ὅλος πληθυσμὸς τῆς Κίνας ἀνέρχεται εἰς τοὐλάχιστον 300,000,000 ψυχῶν.

Καμινευτήρια ἐν Ἀγγλίᾳ. Τὰ ἐν Μεγάλῃ Βρεττανίᾳ 600 καμινευτήρια ἐκκαμινεύουσιν ὑπὲρ τὰ 11,500,000 τόνων ἐκβολάδας καὶ σκωρίας καὶ παράγουσι 5,500,000 τόνων μέταλλα.

Σχολεῖα Σμύρνης Ἑλληνικά. Ἡ Σμύρνη ἔχει ὑπὲρ τὰς 200,000 κατοίκων ὧν τοὐλάχιστον αἱ 90,000 εἶναι ὀρθόδοξοι Ἕλληνες. Ἀποτελοῦσι δὲ οὗτοι τοὐλάχιστον 12,000 οἰκογενείας. Ἐπὶ τῇ ὑποθέσει λοιπὸν ὅτι ἑκάστη Ἑλληνικὴ οἰκογένεια ἔχει ἕνα μόνον παῖδα κατάλληλον διὰ τὸ σχολεῖον, οἱ μαθητευτέοι ἑλληνόπαιδες ἀνέρχονται εἰς 12,000. Εἰς τὰ πεπολιτισμένα μέρη ἔχουσι καὶ ἓν σχολεῖον διὰ 50—70 μαθητάς. Ἡμεῖς καὶ δι' 100 μαθητὰς ἂν ὑποθέσωμεν ἕκαστον σχολεῖον πάλιν χρειαζόμεθα τοὐλάχιστον 120. Πόσα ἔχομεν;

ΑΔΑΜΑΝΤΕΣ.

Ὁ ἀδάμας οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ἄνθραξ ὅπως καὶ οἱ γεάνθρακες, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι εἶναι καθαρώτατος, ἀποκρυσταλωμένος καὶ σπανιώτατος. Καιόμενος ἀφίνει τὸν αὐτὸν ὡς καὶ οἱ γαιάνθρακες ἀνθρακίτην (coke), ἀλλὰ διὰ νὰ καῇ ἀπαιτεῖ θερμότητα καθ' ὑπερβολὴν ὑψωμένην. Πολλοὶ χημικοὶ προσεπάθησαν νὰ ἀποκρυσταλώσωσιν ἄνθρακα καθαρὸν, δηλαδὴ νὰ καταστεύάσωσιν ἀδάμαντας ἀλλὰ μέχρις ὥρας οὐδὲν κατόρθωσαν. Καὶ ἂν κατορθώσωσι δὲ ἡ ἀνθρωπότης ὀλίγον ἐκ τούτου θὰ ὠφεληθῇ, ἐπειδὴ ἡ σπανία αὕτη καὶ πολύτιμος ὕλη οὐδεμίαν ἄλλην πρακτικὴν χρησιμότητα ἔχει ἢ νὰ κόπτῃ ὕέλους.

Ἐπὶ ὁλοκλήρου τῆς γῆς τέσσαρες μόνον τόποι μέχρι τοῦ παρόντος εὑρέθησαν ὁπόθεν ἐξάγονται ἀδάμαντες. 1ον. Ἐν Ἰνδοστάνῃ εἰς τὰ ἀδαμαντωρυχεῖα τῆς Γολκόνδης καὶ Βιζαπούρης, τὰ ὁποῖα εἶναι καὶ τὰ ἀρχαιότατα. 2ον Ἐν Βρασιλίᾳ εἰς τὴν Ἐπαρχίαν Μίναν Γεράην, ἧς τὰ ἀδαμαντωρυχεῖα ἀνεκαλύφθησαν περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς δεκάτης ὀγδόης ἑκατονταετηρίδος. 3ον Ἐν τῇ ὀρεινῇ χώρᾳ τῶν Οὐραλίων (Ῥωσσία) εἰς τὸ κυβερνεῖον τοῦ Πέρμι, ὅπου ἀνεκαλύφθησαν τὸ 1831. Καὶ τελευταῖον ἐν τῇ Νοτίῳ Ἀφρικῇ, εἰς τὴν πολιτείαν τοῦ Ὀράγγη παρὰ τὸν ποταμὸν Βαὰλ, ἐσχάτως ἀνακαλυφθέντα.

Εἰς Μίναν-Γεράην τῆς Βρασιλίας ὑπάρχει χωρίον τι Ἰθάμβη καλούμενον, ἀπὸ τοῦ ὁποίου μέχρι τῆς Συγκόρας, ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Περουαγρουάσου (Βαχία), ἀπὸ 20° 19' μέχρι 13' νοτίου πλάτους, ἡ χώρα εἶναι ἀδαμαντοφόρος. Τοιαῦται προσέτι εἶναι καὶ αἱ ἐκβολαὶ τῶν ποταμῶν Δόκου, Ἀρασουάκη, Ἰεκιτιγχόγχα κ. λ. π. ὁ τελευταῖος μάλιστα οὗτος εἶναι πλουσιώτατος, δι' ὃ καὶ ἐν αὐτῷ γίνονται πολλαὶ ἐργασίαι. Ἀπὸ τοῦ ἀπριλίου μέχρι τοῦ ὀκτωβρίου μηνὸς τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ ἕνεκα τῆς ξηρασίας ὀλιγοστεύουσι· τότε τὸ ῥεῖθρόν του μεταστρέφεται ἐντὸς διώρυγός τινος ἐσκαμμένης ἄνω τῆς κοίτης τοῦ ποταμοῦ ἐπὶ προχώματος ἐκ σάκκων ἄμμου. Τὸ ἐντὸς μένον ὕδωρ δι' ἀντλιῶν ἐξάγεται ἡ δὲ κοίτη σκάπτεται κατὰ δύο ἢ τρία μέτρα βαθέως. Τὸ χῶμα ἐκεῖνο, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὑπάρχουσιν ἀδάμαντες εἶναι ἀργιλλῶδες καὶ ὀνομάζεται ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων Κασκάλχο. Διαρκούσης τῆς ξηρασίας τὸ κασκάλχον τοῦτο ἐξάγεται καὶ μεταφέρεται εἰς τὸν τόπον ὅπου μέλλει νὰ πλυθῇ ἀκολούθως. Συμβαίνει ἐνίοτε ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ χώματος μετὰ τῶν ἀδαμάντων νὰ εὑρίσκηται καὶ χρυσός.

Ἀφοῦ παρέλθῃ ἡ ξηρασία καὶ φθάσει ἡ ἐποχὴ τῶν βροχῶν τότε παύει ἡ σύναξις τοῦ ἀδαμαντούχου χώματος καὶ ἄρχεται ἡ ἐργασία του ἐν τῷ πλυστηρίῳ. Τὸ πλυστήριον, συνίσταται ἀπὸ πολλὰς σκάφας, κατεσκευασμένας ἡ μία εἰς τὸ πλευρὸν τῆς ἄλλης καὶ τοποθετημένας εἰς τρόπον ὥστε εἰς ἑκάστην ἐξ αὐτῶν νὰ δύναται νὰ εἰσέρχηται ὕδωρ ἀπὸ τὴν μίαν ἄκραν της καὶ νὰ ἐξέρχηται ἀπὸ τὴν ἄλλην. Ἐπιστάτης τις καθήμενος ἐπὶ ὑψηλῆς ἕδρας ἐπιτηρεῖ ὅλους τοὺς εἰς τὴν ἐργασίαν καταγινομένους μαύρους· ἕκαστος τῶν ὁποίων ἀφοῦ μεταφέρῃ 20—25 ὀκάδας κοσκάλχον ἐντὸς τῆς σκάφης του, ἀφίνει τὸ ὕδωρ νὰ ῥέῃ δι' αὐτῆς, ταράττων αὐτὸ συγχρόνως ἑωσοῦ τὸ χῶμα παρασυρθῇ καὶ τὸ διὰ τῆς σκάφης ὕδωρ ῥέῃ καθαρώτατον. Τότε τὸ ῥεῦμα κλείεται τὰ δὲ μένοντα εἰς τὸν βυθὸν τῆς σκάφης ἐξετάζονται μετὰ μεγίστης προσοχῆς· ἐὰν εὑρεθῇ ἐντὸς αὐτῶν ἀδάμας, ὁ εὑρὼν αὐτὸν μαῦρος σηκώνεται καὶ κροτεῖ τὰς χεῖρας διὰ νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν ἐπιστάτην, ὅστις μεταβαίνων, λαμβάνει τὸ εὑρεθὲν καὶ θέτει αὐτὸ ἐντὸς λεκάνης πλήρους ὕδατος. Τὸ ἑσπέρας ὅλοι οἱ εὑρεθέντες ἀδάμαντες παραδίδονται εἰς τὸν γενικὸν ἐπιστάτην, ὅστις τοὺς ζυγίζει, τοὺς καταγράφει, καὶ τοὺς βάλλει εἰς μέρος ἀσφαλές.

Οἱ εὑρισκόμενοι ἀδάμαντες εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μικροί· ἐκ 10,000 μόλις ὁ εἷς ἔχει βάρος 20 καρατίων (4 γραμ. γαλ. καὶ 240]1000) 8,000 δὲ ζυγίζουσιν ὀλιγώτερον τοῦ 1 καρατίου (ἤτοι 212]1000) ἡ δὲ ἀξία των δὲν ἐξαρτᾶται μόνον ἀπὸ τὴν διαφάνειάν των, (ἢ τὴν καθαρότητα τοῦ νεροῦ των, ὡς κοινῶς λέγεται) ἀλλὰ κυρίως ἀπὸ τὸν ὄγκον των. Διὰ νὰ ὀνομασθῇ ἀδάμας τις διακεκριμμένος πρέπει νὰ βαρῇ ἀρκετὰ καράτια, ὅταν δὲ ἔχῃ τὸ μέγεθος ὠοῦ μικροῦ πτηνοῦ τότε τίθεται μεταξὺ τῶν σπανιοτήτων καὶ διαφημίζεται. Πλὴν φημισμένοι τοιοῦτοι ἀδάμαντες εἶναι ὀλίγοι γνωστοί. Πρῶτος εἶναι ὁ τοῦ Ῥαγιᾶ τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Βόρνεο Ματὰν ὅστις ἀκατέργαστος ζυγίζει 367 καράτια (75 γραμ.), δεύτερος ὁ Κοχινοὺρ

(ὄρος φωτὸς) ὅστις ἀνῆκεν εἰς τὸ στέμμα τῆς Λαχόρης καὶ, παραχωρηθεὶς εἰς τὴν Ἰνδικὴν Ἑταιρίαν, προσεφέρθη ὑπ' αὐτῆς εἰς τὸ στέμμα τῆς Ἀγγλίας· τὸ βάρος αὐτοῦ ἀκατεργάστου ἦτο 279 καράτια· κατεργασθεὶς ζυγίζει ἤδη μόνον 122 3]4. Τρίτος ὁ ἐπονομαζόμενος Ὄρλωφ, ὅστις κοσμεῖ ἤδη τὸ σκῆπτρον τῆς Ῥωσσίας· τούτου ὁ ὄγκος εἶναι ἴσος μὲ ὠοῦ περιστερᾶς τὸ δὲ βάρος του 193 καράτια. Τέταρτος ὁ τοῦ ποτὲ δουκὸς τῆς Τοσκάνης, 193 καρατίων· καὶ τέλος ὁ ἐπονομαζόμενος ἀντιβαλεὺς τὸν ὁποῖον ὁ δοὺξ τῆς Ὀρλεάνης κατὰ τὴν ἀνηλικιότητα τοῦ Λουδοβίκου ιέ. ἠγόρασε παρ' ἄγγλου τινος καλουμένου Πίτ· τούτου τὸ βάρος εἶναι 136 καράτια καὶ 1]2.

Ἡ λαμπρότης τοῦ ἀδάμαντος ἐξαρτᾶται πρὸ πάντων ἐκ τῆς κοπῆς ἢ κατεργασίας του (Taille)· ὥστε ἂν ἡ ἐργασία αὕτη δὲν ἐκτελεσθῇ καλῶς λείπει ἀπὸ τὸν ἀδάμαντα ἡ περιζήτητός του ἐκείνη λαμπρότης. Τοιοῦτον τι συνέβη καὶ εἰς τὸν περίφημον Κο-χι-νοὺρ, ὅστις μετὰ τὴν πρώτην του κατεργασίαν, ἐκτεθεὶς εἰς τὴν ἐν Λονδίνῳ παγκόσμιον ἔκθεσιν ἐφαίνετο ὡς κοινὸν κρύσταλον. Μετὰ δευτέραν ὅμως κατεργασίαν ἀνεδείχθη εἷς τῶν ὡραιοτάτων ἀδαμάντων τοῦ κόσμου. Ἡ κατεργασία αὕτη ἦτο τόσον δύσκολος ὥστε ἔγειναν ἀνάγκη νὰ κατασκευασθῇ ἐπίτηδες δι' αὐτὸν μηχανὴ, τεσσάρων ἵππων δυνάμεως, δι' ἧς, ἐργαζομένης δώδεκα καθ' ἑκάστην ὥρας, ἡ ἐργασία ἐτελειώθη εἰς τριάκοντα καὶ ὀκτὼ ἡμέρας.

Τὸ Ἀμστελόδαμον τῆς Ὁλλανδίας εἶναι ἡ κατ' ἐξοχὴν πόλις τῆς κατεργασίας τῶν ἀδαμάντων. Ἐξ εἴκοσι χιλιάδων Ἑβραίων, οἵτινες κατοικοῦσιν ἐν αὐτῇ, αἱ δέκα ἀποκλειστικῶς καταγίνονται εἰς τοῦτο τὸ εἶδος. Ἐκτὸς τῆς Γενικῆς Ἑταιρίας τῶν ἀδαμαντοπωλῶν, ἥτις κέκτηται πολλὰς μηχανὰς στρεφούσας πλῆθος πρὸς κατεργασίαν τῶν ἀδαμάντων τροχῶν, ὑπάρχουσι καὶ πολλὰ ἄλλα καταστήματα. Εἰς τὰ ἐργοστάσια ταῦτα οἱ ἐργάται κάθηνται κατὰ μῆκος τοῦ τοίχου ἔχοντες ἕκαστος ἔμπροσθέν του πλάκα μεταλλίνην κυκλοειδῆ (τροχὸν), ἡ ὁποία στρέφεται μετὰ μεγάλης ταχύτητος ὁριζοντίως· μοχλός τις ἔχων εἰς τὴν ἄκραν του μίγμα τι, ἐντὸς τοῦ ὁποίου εἶναι τεθημένος ὁ ἀδάμας, κρατεῖ τὸν πολύτιμον λίθον στερεῶς ἐπὶ τοῦ τροχοῦ. Ἀφοῦ ὁ ἀδάμας στερεωθῇ ἐντὸς τοῦ μίγματος εἰς τρόπον ὥστε μόνον τὸ πρὸς κατεργασίαν μέρος του νὰ ἦναι ἐκτὸς, ὁ ἐργάτης χύνει ἐπὶ τοῦ τροχοῦ κόνιν, προερχομένην ἐκ τῆς τριβῆς τῶν ἀδαμάντων μετ' ἀλλήλων, καὶ σταγόνας τινὰς ἐλαίου διὰ τῶν ὁποίων κατεργάζονται οἱ ἀδάμαντες.

Κοινῶς δύο σχήματα δίδονται διὰ τῆς κατεργασίας εἰς τὸν πολύτιμον τοῦτον λίθον, τὸ τοῦ ῥόδου (rose) καὶ τὸ λαμπρύνον (brillant.) Εἰς τὸ τοῦ ῥόδου λεγόμενον σχῆμα τὸ μὲν κάτω τοῦ ἀδάμαντος εἶναι πλατὺ τὸ δὲ ἄνω ὑψοῦται ὡς θόλος κεκομμένος εἰς εἴκοσι τέσσαρας ἕδρας. Εἰς δὲ τὸ λαμπρύνον τὸ ἄνω μέρος, τὸ ὁποῖον εἶναι καὶ τὸ τρίτον τοῦ ὅλου, παρουσιάζει ὀκτὼ κόγχας κεκομμένας εἰς τιγωνικὰς, ἡ ῥομβοειδεῖς ἐπιφανείας· τὸ δὲ κάτω, τὸ ὁποῖον εἶναι τὰ δύο τρίτα τοῦ ὅλου, εἶναι εἰργασμένον εἰς συμμετρικὰς ἕδρας ἀντιστοιχούσας πρὸς τὰς τοῦ ἄνω μέρους.

Ἡ τιμὴ τῶν ἀδαμάντων εἶναι ὑπέρογκος· ἐξαρτᾶται δὲ ἀπὸ τὴν διαφάνειαν, τὸ σχῆμα, τὴν λαμπρότητα, καὶ προπάντων τὸ μέγεθος· σήμερον ὁ καθαρὸς τιμᾶται 250 φράγκα τὸ καράτιον, οἱ δὲ προμνημονευθέντες ἐξετιμήθησαν πολλὰ ἑκατομμύρια ἕκαστος. Οὕτως τὴν ὕλην ταύτην (ἥτις ὡς καὶ ἐν ἀρχῇ εἴπομεν, εἰς οὐδὲν ἄλλο πρακτικὸν δύναται νὰ χρησιμεύῃ εἰμὴ εἰς τὸ νὰ κόπτῃ ὑέλους) οἱ ἄνθρωποι καὶ ζητοῦσι καὶ μετὰ τοσούτου κόπου κατεργάζονται ὅπως καταστήσωσι λαμπρὰν καὶ τόσον ὑπερτιμῶσι, τοὺς δὲ ἀληθεῖς ἀδάμαντας, τὴν διάνοιαν καὶ τὴν καρδίαν των, αἵτινες δι' αὐτοὺς εἶναι τὸ πᾶν, οὔτε ἐπιμελοῦνται οὔτε λαμπρύνουσι καὶ ἐπομένως οὐδὲ ἐκτιμῶσιν αὐτάς!

ΝΕΑ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΚΑΙ ΩΦΕΛΙΜΑ.

Ὑπόγειος σιδηρόδρομος. Ἀγγέλλεται ὅτι ὅσον οὔπω ἄρχεται ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ἡ κατασκευὴ ὑπογείου σιδηροδρόμου συνδέσοντος τὸ κάτω μετὰ τοῦ ἄνω τῆς πόλεως μέρους. Τὸ μῆκος τοῦ ὑπογείου τούτου σιδηροδρόμου ἔσται τεσσάρων περίπου μιλίων.

Μετατόπισις οἰκιῶν ἐν Χικάγῳ. Εἶναι συνηθέστατον εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς νὰ σηκώνωνται διὰ μηχανῶν οἰκίαι ὁλόκληροι καὶ μεταφερόμεναι νὰ ἐναποτίθενται εἰς ἄλλας θέσεις, χωρὶς οὔτε κἂν οἱ ἐν αὐταῖς κατοικοῦντες νὰ διατα-

ράττωνται. Ἐν Χικάγῳ, πρὶν ἡ καῆ ἡ πόλις αὕτη, τὸ τοιοῦτον ἐφηρμώσθη εἰς ὅλας της σχεδὸν τὰς οἰκίας (1867—68) ἐπειδὴ τὰ ἐν ἀρχῇ ᾠκοδομηθέντα ἐν αὐτῇ κτίρια εἶχον κτισθῇ χωρὶς νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν οἱ νόμοι τῆς ἀερίσεως καὶ τῆς ὑπονομοποιίας· τὴν αὐτὴν σειρὰν ἠκολούθησαν καὶ τὰ μετ' αὐτὰ, ἡ δὲ πόλις ταχέως ἐξαπλωθεῖσα κατέστη ἀνυπόφορος. Διὰ νὰ ἐξαλειφθῇ τὸ κακὸν τοῦτο ἦτο ἀνάγκη πᾶσαι σχεδὸν αἱ οἰκίαι τῆς πόλεως νὰ μετατοπισθῶσι συμφώνως πρὸς τοὺς νόμους τῆς ἀερίσεως. Τοῦτο ἐξετελέσθη διὰ δοκῶν μεγάλων καταλλήλως συνδεδεμένων καὶ ὑπὸ τοὺς τοίχους τεθημένων, ὑπὸ τοὺς ὁποίους δοκοὺς ἐστρέφοντο κοχλίαι (βίδαι). Ἓν ἐκ τῶν μεγίστων τῆς πόλεως ξενοδοχείων, τὸ γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα Βριξ, τὸ ὁποῖον εἶχε πρόσοψιν 180 ποδῶν, βάθος 80, ὀροφὰς πέντε, ἐχώρει 450 ξένους, καὶ ἐβάρει ὑπὲρ τὰς 20000 τόνους, ὑψώθη 4 πόδας καὶ δύο δακτύλους ἄνω τῶν θεμελίων του, χωρὶς νὰ διαταραχθῇ οὔτε εἷς τῶν ἐν αὐτῷ κατοικούντων διαρκούσης τῆς ἐργασίας, ἥτις ἐξετελέσθη εἰς ἡμέρας εἴκοσι καὶ ἑπτά. Ἄλλο ξενοδοχεῖον, Τρεμὸν καλούμενον καὶ ἴσον μὲ τὸ προρρηθὲν κατὰ τὸ μέγεθος, ὑψώθη ἐπίσης ἄνευ δυστυχήματος. Οἱ κογχίλαι (βίδαι), δι' ὧν ὑψώθη, εἶχον μῆκος δύο ποδῶν καὶ διάμετρον δύο ἡμίσυ δακτύλων· τὸ μεσόστροφόν των ἦτο ἡμίσεως δακτύλου διάστημα καὶ εἰργάζοντο ἐπὶ σκληρῶν μετάλλων. Διὰ νὰ ὑψωθῇ τὸ ξενοδοχεῖον Brigg's ἐχρειάσθησαν 1480 τοιοῦτοι κοχλίαι καὶ 600,000 κηβικῶν ποδῶν δοκοί. Διὰ παρομοίου τρόπου ὑψώθησαν ἐν Βοστώνῃ τὸ 1868 συνοικίαι ὁλόκληροι· κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην αἱ οἰκίαι ὑψοῦντο ὁμοῦ ἀνὰ ἓξ.

Γάνωμα διὰ ψευδαργύρου (ζίγκου). Ὁ καθηγητὴς Βοτγέρος λέγει ὅτι ἄν τις θέλῃ νὰ περιβάλῃ χαλκὸν ἢ ὀρείχαλκον διὰ μεταλλικοῦ ψευδαργύρου δύναται νὰ μεταχειρισθῇ τὴν ἑξῆς μέθοδον· θέτει ἐντὸς ἀγγείου πηλίνου λεπτῶς τετριμμένον ψευδάργυρον καὶ καλύπτει αὐτὸν μὲ πυκνὴν διάλυσιν ἅλατος ἀμμωνιακοῦ, ἐναποθέτει τὸ ἀγγεῖον ἐπὶ τῆς πυρᾶς ἑωσότου νὰ βράσῃ. Ἔχει τὸ χάλκινον ἢ ὀρειχάλκινον σκεῦος, τὸ ὁποῖον θέλει νὰ γανώσῃ, καλῶς κεκαθαρισμένον καὶ θέτει αὐτὸ ἐντὸς τοῦ ἀγγείου ἅμα τοῦτο βράσῃ· ὀλίγα λεπτὰ ἀρκοῦσιν ὅπως παραχθῇ ἐπὶ τοῦ σκεύους λαμπρὸν μεταλλικὸν γάνωμα.

ΖΩΩΝ ΜΑΚΡΟΒΙΟΤΗΣ.

Καί τοι ἡ μακροβιότης δὲν ἐκτείνεται ἐπὶ ζώων πολλῶν, ἐν τούτοις ὑπάρχουσιν εἴδη τινὰ καὶ ἄτομα φθάνοντα εἰς ἀρκετὰ μεγάλην ἡλικίαν. Μολονότι δὲ εἶναι ἄγνωστος ἡ ἡμέρα καθ' ἣν ἡ λέαινα τίκτει τὸν σκύμνον της, ἢ ὁ λύκος ἀποσυρόμενος εἰς τὸ βάθος σπηλαίου τινος ἐκπνέει, ὅμως πολλαὶ περιστάσεις παρουσιάζονται δι' ὧν ἡ ἡλικία τῶν ζώων δύναται νὰ παρατηρηθῇ. Προσέτι οἱ ὀδόντες καὶ τὰ κέρατα εἰδῶν τινων δεικνύουσιν ὡς πρὸς ἔγγιστα τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς των.

Ὁ λαγωὸς, ὁ δασύπους (κουνέλι) καὶ ὁ σκίουρος, ἐὰν διαφύγωσι τὸν διὰ τοῦ κυνηγοῦ θάνατον, φθάνουσι τὸ ἕβδομον ἔτος. Ἡ μέση ἡλικία τῆς ἀλώπεκος εἶναι ἐκ δώδεκα μέχρι δεκαπέντε ἐτῶν· ἡ γαλῆ ζῇ περίπου δεκαπέντε, ὁ δὲ λύκος ἀπὸ δεκαπέντε ἕως εἴκοσι. Ὁ ἵππος, ὁ ἥμερος, δὲν ζῇ πλέον τῶν εἴκοσι ἢ εἴκοσι πέντε ἐτῶν, ὁ δὲ ὄνος φθάνει περίπου τὴν αὐτὴν ἡλικίαν. Ὁ ἵππος τοῦ Οὐελλιγκτῶνος «Κοπεγχάγης» λέγεται ὅτι ἔζησεν εἴκοσι ἑπτὰ ἔτη. Πλὴν ὁ ἄγριος ὑποτίθεται ὅτι ζῇ πολὺ περισσότερα· μάλιστα ἀναφέρεται καὶ παράδειγμα ἵππου ἡμέρου (παράδειγμα ἔκτακτον), ζήσαντος ἑξήκοντα δύο ἔτη. Χοῖροι ἔζησαν περὶ τὰ τριάκοντα ἔτη, πλὴν γενικῶς ἡ διάρκεια τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν εἶναι πολὺ μικροτέρα. Ἡ κάμηλος ἀναπτύσσεται εἰς πέντε ἔτη, ζῇ τεσσαράκοντα ἢ πεντήκοντα, καὶ ἐνίοτε φθάνει καὶ ἑκατόν.

Ὁ κύων δὲν εἶναι πλέον τόσον ζωηρὸς κατὰ τὸ ἕκτον ἢ ἕβδομον τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἔτος, ὁπότε ἤδη καὶ παρῆλθεν ἡ νεότης του. Τρίχες λευκαὶ ἀρχίζουν ἐπ' αὐτοῦ νὰ φαίνωνται κατὰ τὸ τέλος τοῦ ὀγδόου του ἔτους, πρὸ πάντων περὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ εἰς τὰς γωνίας τοῦ στόματός του. Τὰ τοιαῦτα σημεῖα πληθύνονται μέχρι τοῦ ἑνδεκάτου ἢ δωδεκάτου ὁπότε καὶ ἡ ἐξασθένησις συνήθως ἄρχεται καὶ τοσοῦτον ταχέως προχωρεῖ ὥστε περὶ τὸ δέκατον τέταρτον τὸ ζῶον εἶναι φορτεῖον εἰς ἑαυτὸ καὶ βάρος εἰς τοὺς ἄλλους. Κύνες ὅμως ἔζησαν καὶ εἴκοσιν ἔτη.

Ἡ μέση ἡλικία τῶν προβάτων δὲν ὑπερβαίνει τὰ δέκα ἔτη. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο τὸ ζῶον ζῇ, γεννᾷ καὶ ἀνθεῖ. Ἐν τούτοις ὑπάρχουσι παραδείγματα μεγαλειτέρας ἡλικίας. Ὁ Σομερβίλλης ἀναφέρει κριὸν ἱσπανικὸν ὅστις ἀπέθανε δέκα τριῶν ἐτῶν. Ἀναφέρεται ἀμνὰς, ἥτις ἐγέννησεν ἀμνοὺς δύο κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς κουρᾶς· αὕτη λέγεται ὅτι ἐγέννα ἀνὰ δύο καὶ δὶς τοῦ ἔτους, ἐπὶ δεκαπέντε ἔτη ὁλόκληρα, καὶ ὅτι ἐπὶ δύο ἀκόλουθα ἔτη ἐγέννα ἀκόμη ἀλλ' ἕνα μόνον. Τὰ πρόβατα τὰ ὁποῖα οἱ ὀρεινοὶ ποιμένες μεταχειρίζονται ὅπως ὁδηγῶσι τὸ ποίμνιον εἰς μέρη ἔρημα λέγεται ὅτι ζῶσιν εἴκοσι περίπου ἔτη.

Αἱ ἀγελάδες ζῶσι κατὰ μέσον ὅρον δέκα πέντε ἔτη· δακτύλιοι περὶ τὰ κέρατά των δεικνύουσι τῶν ἐτῶν των τὸν ἀριθμόν· κατὰ τὸ τέταρτον τῆς ἡλικίας αὐτῶν ἔτος εἷς τοιοῦτος δακτύλιος σχηματίζεται περὶ τὴν ρίζαν ἑκάστου κέρατος καὶ ἀνὰ πᾶν νέον ἔτος καὶ νέος δακτύλιος προστίθεται. Οὕτω προσθέτοντες τρία ἔτη εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν δακτυλίων εὑρίσκομεν τὴν ἡλικίαν τοῦ ζώου.

Ἡ ἄρκτος σπανίως ὑπερβαίνει τὰ εἴκοσιν. Ὁ ῥινόκερος ἐγνώσθη ὅτι δὲν ζῇ ἐπὶ πλέον· ἴσως δὲ καὶ ὁ λέων, ἂν καὶ κηρύττεται ζῶον μακρόβιον, δὲν τὰ ὑπερβαίνει πολύ. Ἐν τούτοις ὑπάρχουσι παραδείγματα λεόντων οἵτινες ἔζησαν ἑβδομήκοντα· ὁ κατὰ τὸ 1760 ἐν Λονδίνῳ ἀποθανών, οὗ τὸ ὄνομα Παμπίνιος, ἦτο ὑπερεβδομηκοντούτης. Ἐκ πάντων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς μαστοφόρων ὁ ἐλέφας φαίνεται ὁ μακροβιώτατος ὡς ὑπερβαίνων πολλάκις τὰ ἑκατόν. Εἷς μάλιστα διακεκριμμένος ἐλέφας λέγεται ὅτι ἔζησε πολὺ περισσότερον. Ὅτε ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος κατέκτησε τὰς χώρας τοῦ Πώρου, ἑνὸς τῶν βασιλέων τῆς ἄνω Ἰνδίας, ἔλαβε μέγαν τινὰ ἐλέφαντα παρὰ τοῦ νικηθέντος βασιλέως, ὠνόμασεν αὐτὸν Αἴαν, καὶ ἀφιέρωσεν εἰς τὸν ἥλιον, θέσας δὲ ἐπ' αὐτοῦ τὴν ἐπιγραφὴν «Ἀλέξανδρος ὁ υἱὸς τοῦ Διὸς, ἀφιέρωσε τὸν Αἴαντα τῷ Ἡλίῳ», ἀφῆκεν αὐτόν. Λέγεται ὅτι τὸ ζῶον εὑρέθη φέρον ἐπ' αὐτοῦ τὴν ἐπιγραφὴν τριακόσια πεντήκοντα μετὰ ταῦτα ἔτη. Τοῦτο ἦναι ἀβέβαιον· ἀλλ' ὁ ἐλέφας ἂν καὶ δὲν ἦναι ὁ βασιλεὺς, εἶναι ὅμως ὁ Μαθουσάλας τῶν τετραπόδων.

Ὁ βασιλεὺς τῶν πτηνῶν ἀετὸς, ὑπερβαίνει πολλὰ τῶν πτερωτῶν κατὰ τὴν μακροβιότητα. Εἷς ἐν Βιέννῃ κρατούμενος ἀπέθανε ἑκατὸν καὶ τέσσαρα ἔτη μετὰ τὴν σύλληψίν του. Ὁ κόραξ φημίζεται ἐπίσης ὡς ζῶν αἰῶνα ὁλόκληρον. Πλησίον τῆς Σελβόρνης ζεῦγος κοράκων ἔστησε τὴν φωλεάν του ἐπὶ γηραιᾶς τινὸς δρυὸς ἐπὶ τόσον χρόνον ὥστε κατήντησε τὸ δένδρον νὰ ὀνομάζηται κορακόδενδρον. Ἀλλ' ὁ τῶν κύκνων βίος διαρκεῖ ἑκατὸν πεντήκοντα καὶ περὶ πλέον ἔτη. Ἡ μελῳδία τοῦ ἐκπνέοντος κύκνου ἥτις ἄλλοτε κοινῶς ἐπιστεύετο, καὶ ἐξ ἧς παρήχθη ἡ παροιμία «κύκνιον ᾆσμα», ἤδη ἀπεδείχθη ὅτι μόνον ἐν τῇ ἀρχαίᾳ μυθολογίᾳ πρέπει νὰ καταταχθῇ· ἐπειδὴ δὲ εἶναι σπανιώτατον νὰ εὑρεθῇ τις πλησίον τοῦ πτηνοῦ κατὰ τὰς τελευταίας αὐτοῦ στιγμὰς, αἱ προσωπικαὶ παρατηρήσεις ἔχουσι μεγάλην ἀξίαν. Κύκνος τις αἰσθανθεὶς φαίνεται τὴν προσσέγγισιν τοῦ θανάτου ἀντὶ νὰ ζητήσῃ καταφύγιον ἀφῆκε τὸ ὕδωρ, καὶ ἐκάθησε παρὰ τῆς λίμνης τὸ χεῖλος. Μετ' οὐ πολὺ κατήντησε τόσον ἀσθενὴς ὥστε δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ κρατῇ τὸν μακρὸν λαιμόν του. Ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν, προσεπάθησε ν' ἀνεύρῃ τὰς πρώην δυνάμεις· τὴν ἐκίνησε καὶ πάλιν καὶ πάλιν προσεπάθησεν· ἀλλὰ τέλος ἀποκαμὼν ἔθεσε αὐτὴν μετὰ χάριτος ἐπὶ τῆς χλόης, ἀφῆκε τὰς πτέρυγάς του νὰ ἀνοιχθῶσι, καὶ ἐξέπνευσεν, οὐδεμίαν ἀφήσας παραπονετικὴν φωνὴν οὔτε κἂν τὴν συνηθισμένην φωνήν του.

Ἐκ τῶν ἰχθύων ὁ κυπρῖνος (σαζάνι) εἶναι ἀξιοσημείωτος διὰ τὴν μακροβιότητά του. Εἰς τὸ Chantilly διετηροῦντο κυπρῖνοι ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν ἔτη, πολὺ ἐξ αὐτῶν ἐφαίνοντο παλαιοὶ ὡς ἐκ τῆς ἡλικίας καὶ τόσον ἥμεροι ὥστε ἅμα ὁ τροφοδοτῶν ἐκάλει αὐτοὺς ἤρχοντο· ὁ λύκος, (ἰχθὺς ποτάμιος) ἐθεωρεῖτο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὡς μακροβιότατος, νεώτεραι δὲ παρατηρήσεις ἐπεκύρωσαν τὰς μαρτυρίας Πλινίου τοῦ πρεσβυτέρου. Ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Πεννάτου ὅτι εἷς ἔζησε περὶ τὰ ἐννενήκοντα ἔτη, ἀλλὰ τὸ μᾶλλον ἔκτακτον παράδειγμα τῆς μακροβιότητος αὐτοῦ ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Γεσνέρου. Κατὰ τὸ 1497 ἰχθὺς τοιοῦτος συνελήφθη ἐν Θαιλβρούνῃ τῆς Σουαβίας, φέρων δακτύλιον ὀριχάλκινον ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἦτο κεχαραγμένη ἐπιγραφὴ, γράμμασιν ἑλληνικοῖς, «Ἐγὼ εἰμὶ ὁ ἰχθὺς ὁ πρώτιστος πάντων ῥιφθεὶς ἐν ταύτῃ τῇ λίμνῃ διὰ χειρὸς τοῦ τῆς οἰκουμένης Κυβερνήτου Φρειδερίκου τοῦ Β'. τὴν

5ην Ὀκτωβρίου 1250». Ὁ ἰχθὺς λοιπὸν ἦτο 247 ἐτῶν ἡλικίας καὶ λέγεται ὅτι ἐζύγισε 350 λίτρας. Ὁ σκελετὸς αὐτοῦ, 19 ποδῶν τὸ μῆκος, ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐφυλάττετο ἐν Μανχείμ ὡς περίεργόν τι τῆς φυσικῆς ἱστορίας.

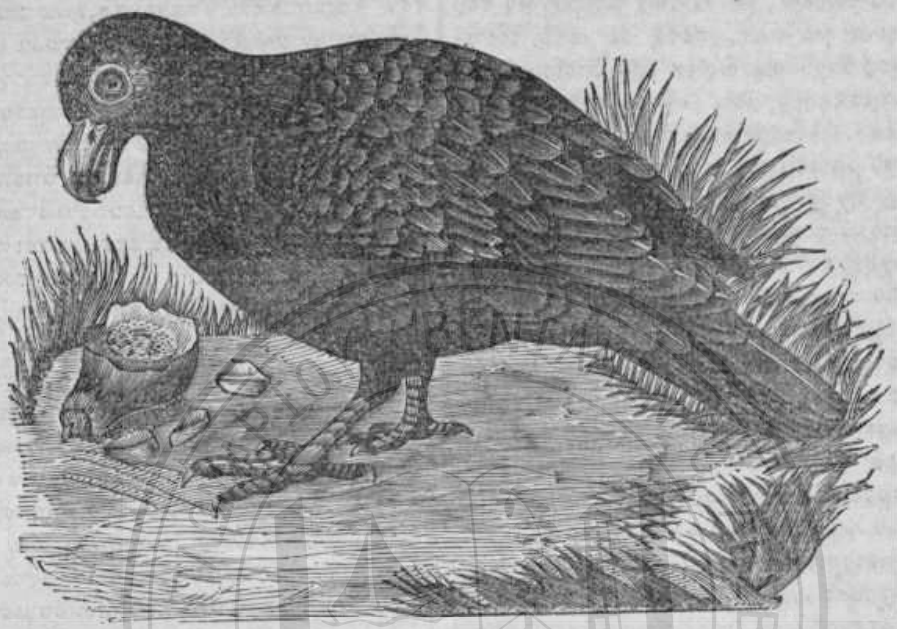

ΠΕΡΙΣΤΕΡΑ ΟΔΟΝΤΟΡΑΜΦΟΣ Ἢ ΜΙΚΡΑ ΔΟΔΩ.

Τὸ σπανιώτατον τοῦτο πτηνὸν εἰς οὐδὲν ἄλλο μέρος τοῦ κόσμου εὑρίσκεται εἰμὴ μόνον εἰς τὰς Σαμόας ἢ τῶν Θαλασσοπόρων τὰς νήσους, κειμένας πρὸς τὰ νότια τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ· ὠνομάσθη δὲ Μικρὰ Δοδὼ (Didunculus strigirostris) διότι πολὺ συγγενεύει πρὸς τὸ περίφημον Δοδὼ, τὸ ὁποῖον ἤδη ἐξέλειπεν. Εἶναι δὲ τόσον σπάνιον ὥστε μετὰ μεγίστης δυσκολίας εὑρίσκεται, καὶ ὀλίγοι ἐκ τῶν ἰθαγενῶν τῶν νήσων εἶδον αὐτὸ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς των. Κάποτε γέρων τις ἀπαντᾶται ἐνθυμούμενος ὅτι ἄλλοτε εὐκόλως συνελαμβάνετο καὶ ἐθεωρεῖτο ὡς τροφὴ πρέπουσα εἰς μεγάλους ἀρχηγούς, σήμερον ὅμως ἡ ἡμέρα τῆς τελείας ἐξαλείψεώς του πλησιάζει.

Τὸ πτηνὸν τοῦτο κάθηται εἰς τὰ κάτω τῶν κορμῶν ἢ πρὸς τὰς ῥίζας τῶν δένδρων καὶ ὡς ἐκ τούτου εὐκόλως γίνεται θῦμα τῶν ἀγρίων γαλῶν, αἵτινες εἶναι πολυπληθεῖς εἰς τὰς Σαμόας, ἂν καὶ εἰσήχθησαν ἐσχάτως εἰς αὐτάς. Κατὰ τὰ τελευταῖα δέκα ἔτη ὀλίγιστα μόνον (6 ἢ 7) ἐκ τῶν πτηνῶν τούτων συνελήφθησαν καὶ ταῦτα διὰ μεγάλης ἐρεύνης καὶ πολλοῦ μόχθου. Συλλαμβάνονται δὲ κυρίως ἢ ὅταν ἦναι πολὺ μικρὰ, πρὶν δηλαδὴ πτερωθῶσιν, ἢ ὅταν κάθηνται ἐπὶ τῶν ὠῶν των, τὸ ὁποῖον πράττουσιν ἐναλλὰξ καὶ τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν. Οἱ Πολυνήσιοι τῶν Σαμόων ὀνομάζουσιν αὐτὰ Μανοῦ-μέα· σημαινούσης τῆς μὲν λέξεως μανοῦ, ζῶον καὶ πρὸ πάντων πτηνόν, τῆς δὲ μέα βαθὺ κιτρινωπὸν, οἷον εἶναι τὸ χρῶμα τῶν ξηρῶν φύλλων. Τὸ μῆκος τοῦ πτηνοῦ εἶναι περίπου δώδεκα δακτύλων, ἐμπεριλαμβανομένης τῆς οὐρᾶς καὶ τῆς κεφαλῆς· καὶ τὸ πλάτος αὐτοῦ περίπου τὸ αὐτὸ ἀπὸ ἄκρας ἕως ἄκρας τῶν ἐξηπλωμένων του πτερύγων. Ἡ κεφαλή του εἶναι κεφαλὴ πτηνοῦ ἁρπακτικοῦ τὸ δὲ σῶμά του περιστερᾶς σῶμα. Κατὰ τὸ σχῆμα τοῦ ῥάμφους του καὶ τινα ἄλλα διαφέρει ἀπὸ ὅλα τὰ γνωστὰ τῶν πτηνῶν εἴδη. Τὸ ἄνω μέρος (χεῖλος) τοῦ ῥάμφους του εἶναι κυρτὸν καὶ πολὺ ἀγκυ-

λωτὸν εἰς τὴν ἄκραν· τὸ δὲ κάτω εἶναι οἰωνὶ κεκομμένον καὶ ἐφαρμόζεται ἀκριβῶς ἐντὸς τῆς κοιλότητος τοῦ ἄνω. Τρεῖς καλῶς διακεκριμμένοι ὀδόντες εὑρίσκονται ἀπὸ τὸ ἓν καὶ τὸ ἄλλο μέρος τοῦ κάτω τούτου χείλους. Ἐπὶ τῶν πλευρῶν τοῦ ἄνω χείλους ὑπάρχει μεμβράνη ἐντὸς τῆς ὁποίας εἶναι οἱ μακροί του ῥώθωνες. Ἡ τῶν πτερύγων του δύναμις εἶναι μεγάλη, πετᾷ δὲ μετὰ ἰδιαιτέρου τινος θορύβου, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου ἐγεννήθη ἡ Σαμοακὴ φράσις «θορυβώδης ὡς τὸ Μανοῦ-μέα». Ἀξιοσημείωτος εἶναι προσέτι ὁ τρόπος τοῦ βαδίσματός του, καθ' ὃ παράγεται βαρύς τις ἦχος. Τὸ πτηνὸν τοῦτο τρέχει προσέτι πολὺ ταχέως. Ὅταν ἦναι νέον, πρὶν ἢ ἀναπτυχθῇ καλῶς ἡ ῥάχη του, τὸ ἄνω μέρος τῶν πτερύγων καὶ τῆς οὐρᾶς του εἶναι ἐρυθρομέλανα καθ' ὑπερβολὴν στιλπνὰ καὶ ὡραιότατα. Ἡ κεφαλή, ὁ λαιμὸς καὶ τὸ στῆθός του ἔχουσι τὸ χρῶμα τῶν τῆς ἐλαίας φύλλων· τὰ σκέλη καὶ οἱ πόδες του εἶναι λαμπρὰ πορφυρᾶ· τὸ ῥάμφος του ἔχει χρῶμα πορτοκαλλίου ἐστιγματισμένου διὰ κιτρινωπῶν λευκωμάτων· οἱ ὄνυχές του εἶναι λευκοὶ κιτρινωποί· περὶ τοὺς ὀφθαλμούς του ὑπάρχουσι λαμπροὶ κύκλοι ἔχοντες χρῶμα πορτοκαλλίου ἡ δὲ ἶρις αὐτῶν εἶναι μελανή.

ΚΥΡΙΩΤΑΤΑ ΕΞΑΓΟΜΕΝΑ
ΕΚ ΤΗΣ ΚΑΤΑΝΟΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΑΣΣΥΡΙΑΚΩΝ ΕΠΙΓΡΑΦΩΝ.
Β

Ἐκ τῆς τετάρτης τῶν Βασιλειῶν βίβλου (κεφ. ιζ'. καὶ ιζ'. 9) μανθάνομεν ὅτι ἐπὶ τῆς βασιλείας Ὡσιὲ υἱοῦ τοῦ Ἠλᾶ βασιλέως τῆς Σαμαρείας ἀνέβη Σαλμανασὰρ ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀσσυρίας κατὰ τοῦ Ἰσραὴλ, ὁ δὲ Ὡσιὲ ἔγεινεν εἰς αὐτὸν ὑποτελὴς φόρου. Μετ' ὀλίγον ὅμως συμμαχήσας οὗτος μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Αἰγύπτου Σὼ ἠρνήθη τὴν πληρωμὴν τοῦ φόρου εἰς τὸν Ἀσσύριον, ὅστις ἐλθὼν πάλιν κατὰ τοῦ Ἰσραὴλ ἐπολιόρκησε τὴν Σαμάρειαν, ἥτις μετὰ τριετῆ πολιορκίαν ἐκυριεύθη· τὴν πτῶσιν τῆς Σαμαρείας ἠκολούθησεν ἡ αἰχμαλωσία καὶ μετοικεσία τῶν Ἰσραηλιτῶν εἰς τὴν Ἀσσυρίαν καὶ Μηδίαν, (οὐχὶ, ἐννοεῖται, ἡ τῶν Ἰουδαίων εἰς Βαβυλῶνα), κατὰ τὸ ἔννατον καὶ τελευταῖον ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ βασιλέως αὐτῶν Ὡσιέ. Ταῦτα ἐκ τῆς Γραφῆς. Ἐκ δὲ τῶν Ἀσσυριακῶν ἐπιγραφῶν μανθάνομεν προσέτι ὅτι ναὶ μὲν ἡ Σαμάρεια ἐπολιορκήθη ὑπὸ τοῦ Σαλμανασάρου, διαρκούσης ὅμως τῆς πολιορκίας αὐτῆς ὁ βασιλεὺς οὗτος ἀπέθανεν, ἡ δὲ πόλις ἐκυριεύθη κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τοῦ διαδόχου αὐτοῦ Σαργοῦν. Κατὰ τὸν Ἀσσυριακὸν «κανόνα», ἢ κατάλογον τῶν βασιλικῶν ὀνομάτων, ὁ Σαργοῦν οὗτος ἀνέβη ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Νινευῆ τὸ τεσσαρακοστὸν δεύτερον ἔτος περιφήμου τινὸς ἐκλείψεως συμβάσης κατὰ τὸν μῆνα Σιβὰν (Ἰούνιον)· ἡ ὁποία ἔκλειψις ὑπολογισθεῖσα ὡρίσθη τὴν 3]15 Ἰουνίου 763· ὥστε μετὰ τεσσαράκοντα καὶ δύο ἔτη, ἤτοι τὸ 721 μ. Χ. ἦτο τὸ πρῶτον τῆς βασιλείας τοῦ Σαργοῦν ἔτος ὁπότε ἐκυριεύθη καὶ ἡ Σαμάρεια. Καὶ τοῦ Πτολεμαίου δὲ ἡ Βαβυλώνιος χρονολογία ἐνουμένη μετὰ τῶν ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν Βασιλειῶν βίβλῳ ἀριθμῶν τὸ αὐτὸ ἔτος δεικνύει. Μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς πόλεως ἤχθησαν ὑπὸ τοῦ Σαργοῦν εἰς αἰχμαλωσίαν κατὰ τὰς ἐπιγραφὰς 27,280 ἐκ τῶν κατοίκων τῆς Σαμαρείας, οἵτινες μετῳκίσθησαν εἰς τὰς πόλεις τῆς Ἀσσυρίας καὶ τῶν Μήδων.

Ὁ Σαργοῦν οὗτος, τοῦ ὁποίου μόνον τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ Προφήτου Ἡσαΐου ἐγινώσκομεν, ἐβασίλευσεν ἀπὸ τὸ 722-705. Περὶ αὐτοῦ οὐδεὶς ἐκ τῶν ἱστορικῶν ἀναφέρει τι· ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν του ὅμως μανθάνομεν ὅτι ἦτο ὁ πατὴρ τοῦ Σενναχερὶβ καὶ μέγας κατακτητής, ὅτι ἐπολέμησεν εἰς Βαβυλωνίαν Σουσιανὴν Μηδίαν, Κιλικίαν, Φιλισταίαν καὶ τὰ σύνορα τῆς Αἰγύπτου, ὅτι ἔκτισε μεγάλην τινὰ πόλιν πλησίον τῆς Νινευῆ, εἰς ἣν ἔδωκε τὸ ὄνομά του καὶ ὅπου κατεσκεύασεν ὅλην ἐκείνην τὴν σειρὰν τῶν μνημείων, τὰ ὁποῖα εἰς Χόρσαβαδ ὁ κ. Βόττας ἀνεκάλυψε (1) καὶ τὰ ὁποῖα σήμερον εἶναι τὸ καύχημα τῆς Ἀσσυριακῆς συλλογῆς τοῦ Λούβρου. Ἐκ τῶν αὐτῶν προσέτι ἐπιγραφῶν μανθάνομεν ἰδιαιτέρως ὅτι ἀφοῦ ἐκυρίευσε τὴν πόλιν Γάζαν παρῆλθον ἔτη τινὰ καὶ ἡ πόλις Ἄζωτος ἀπεστάτησεν, ἀλλ' ἀμέσως πολιορκηθεῖσα ὑπετάγη· ὡς ἐκ τούτου δὲ ἐλθὼν ὁ Σαργοῦν εἰς σύγκρουσιν μετὰ τῶν δυνάμεων τοῦ Σεβὲκ, σουλτάνου τῆς Αἰγύπτου καὶ Αἰθίοπος τὴν καταγωγήν, ὅστις ἐβασίλευε καὶ ἐπὶ τῶν δύο χωρῶν, καὶ νική-

(1) Σελ. 13.

σας αὐτὸν παρὰ τὴν Ῥαφίαν, εἰς τὰ σύνορα τῆς Αἰγύπτου, ἐδέχθη τὴν περὶ ὑποταγῆς πρεσβείαν τῆς Αἰθιοπίας καὶ Αἰγύπτου, τὰ ὁποῖα παραβαλλόμενα μὲ τὸ εἰκοστὸν τοῦ Ἡσαΐου κεφάλαιον θαυμασίως κηρύττουσι τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς προφητείας.

Ἐκ τῶν αὐτῶν ἐπιγραφῶν προσέτι μανθάνομεν ὅτι ὁ Μερωδὰχ Βαλαδὰν βασιλεὺς τῆς Βαβυλῶνος ἦτο σύγχρονος τοῦ Σαργοῦν κατὰ τὰ δώδεκα πρῶτα ἔτη τῆς βασιλείας τοῦ τελευταίου τούτου (721—710), ὅτι ἦτο εἰς μέγαν κίνδυνον νὰ πάθῃ ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ὅτι τέλος ἀπεδιώχθη τοῦ θρόνου του ὑπὸ τοῦ Ἀσσυρίου, ὅστις ὑπέταξε τὴν Βαβυλῶνα καὶ κατέστησεν αὐτὴν ἐξάρτημα τῆς βασιλείας του. Τὰ κατὰ τὴν ἀσθένειαν τοῦ βασιλέως Ἐζεκίου καὶ τὴν ἀνάρρωσιν αὐτοῦ, τὰ περὶ τῶν ἐκ Βαβυλῶνος ἐλθόντων εἰς Ἱερουσαλὴμ πρέσβεων ὅπως συγχαρῶσι τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων ἐκ μέρους τοῦ Μερωδὰχ Βαλαδὰν, τὰ περὶ τῶν θησαυρῶν οὓς ὁ Ἐζεκίας πρὸς αὐτοὺς ἔδειξε καὶ ἠλέγχθη ἔπειτα πικρῶς διὰ τοῦτο ὑπὸ τοῦ Ἡσαΐου εἶναι μετὰ τοσαύτης χάριτος καὶ δραματικοῦ τρόπου ἐν τῇ Γραφῇ γεγραμμένα ὥστε οὐδέ ποτε ἐξαλείφονται ἀπὸ τῆς μνήμης τοῦ καὶ ἅπαξ ἀναγνῶντος αὐτά (2)· ἀλλ' ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς εὑρίσκομεν καὶ τὸν λόγον τῆς ἀποστολῆς τῶν πρέσβεων ἐκείνων. Ὁ κύριος αὐτῶν, ὁ Μερωδὰχ Βαλαδὰν, ἠπειλεῖτο μεγάλως νὰ ἐκθρονισθῇ· λοιπὸν εἶχεν ἀνάγκην συμμάχων, ὅθεν ἐπεδίωκε τὴν φιλίαν τοῦ βασιλέως τοῦ Ἰούδα καὶ τοῦ βασιλέως τῆς Αἰγύπτου· ἴσως δὲ τοῦτο ἐπέσπευσε καὶ τὴν καταστροφήν του, τὴν ὁποίαν ὁ Σαργοῦν ἐφιλοτιμήθη νὰ καταστήσῃ γνωστὴν καὶ εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεάς.

Τὸν Σαργοῦν διεδέχθη ὁ υἱός αὐτοῦ Σενναχερὶβ, ὅστις εἶναι ὁ περιφημότατος τῶν Νινευητῶν βασιλέων. Οὗτος κατὰ τὸν «κανόνα» ἐβασίλευσεν ἀπὸ τοῦ 705 μέχρι τοῦ 681 Π. Χ. καὶ ἔπραξε πολλὰ καὶ μεγάλα. Ἐκτὸς τῶν ἄλλων του πράξεων ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς ἀναφέρεται καὶ ὅτι κατὰ τὴν τετάρτην αὐτοῦ ἐκστρατείαν, τὴν ὁποίαν τὸ 701 π. Χ. ἐπεχείρησε κατὰ τῆς Συρίας, αἱ φοινικικαὶ πόλεις Τύρος, Σιδὼν, Ἄκκη, Σαρεπτὰ καὶ πολλαὶ ἄλλαι προσέφερον εἰς αὐτὸν τὴν ὑποταγήν των· ὅτι ἡ Ἄζωτος, ἡ Μωὰβ, ἡ Ἀμμὼν, καὶ ἡ Ἐδὼμ, ἐπλήρωσαν εἰς αὐτὸν φόρον, ὅτι ἡ Ἀσκάλων, Ἰόππη καὶ τρεῖς ἄλλαι ἐκυριεύθησαν· ὅτι οἱ στρατοὶ τῶν Φιλισταίων, Αἰγυπτίων καὶ Αἰθιόπων κατεστράφησαν· καὶ ὅτι μετὰ ταῦτα ὁ Σενναχερὶβ ἐβάδισε κατὰ τοῦ Ἐζεκίου βασιλέως τοῦ Ἰούδα, κατὰ τοῦ ὁποίου παραπονούμενος λέγει ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς· «δὲν ἤθελε νὰ ὑποταχθῇ (ὁ Ἐζεκίας) εἰς τὸν ζυγόν μου» ὅθεν «ἐβάδισα κατ' αὐτοῦ καὶ διὰ τῆς βίας τῶν ὅπλων καὶ τῆς ἰσχύος τῶν δυνάμεών μου ἐκυρίευσα τεσσαράκοντα ἓξ ἐκ τῶν ὀχυρῶν πόλεων (τοῦ Ἰούδα) ἐκ δὲ τῶν μικροτέρων πόλεων τῶν περὶ αὐτὰς ἐκυρίευσα καὶ κατέστρεψα ἀναριθμήτους.» Ἐκ τῶν διαφόρων τούτων πόλεων λέγεται ὅτι «συνέλαβε 200,150 ἀνθρώπους, γέροντας καὶ νέους, ἄνδρας καὶ γυναῖκας, προσέτι δὲ ἵππους καὶ ἡμιόνους, ὄνους καὶ καμήλους, βόας καὶ πρόβατα ἀναρίθμητα.» Περὶ δὲ αὐτοῦ τοῦ Ἐζεκίου λέγει «ἔκλεισα αὐτὸν εἰς τὴν πόλιν του, ὡς πτηνὸν εἰς κλωβίον, κτίσας πύργους περὶ τὴν πόλιν ὅπως περικυκλώσω αὐτὸν καὶ ὑψώσας χώματα κατὰ τῶν πυλῶν ὅπως ἐμποδίσω τὴν διαφυγήν του. Τότε ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν Ἐζεκίαν ὁ φόβος τῆς δυνάμεως τῶν ὅπλων μου καὶ ἔπεμψεν ἔξω τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς πρεσβυτέρους τῶν Ἱεροσολύμων μετὰ τριάκοντα ταλάντων χρυσοῦ καὶ ὀκτακοσίων ταλάντων ἀργύρου, καὶ διαφόρων ἄλλων θησαυρῶν, πλουσίου καὶ μεγάλου φόρου. Πάντα ταῦτα», προσθέτει «ἐπέμφθησαν πρὸς ἐμὲ εἰς Νινευῆ, τὴν ἕδραν τῆς διοικήσεώς μου, τοῦ Ἐζεκίου πέμψαντος αὐτὰ ὡς φόρον, καὶ ὡς σημεῖον ὑποταγῆς εἰς τὴν δύναμίν μου». Ἐν τοῖς ὁποίοις ἔχομεν τὴν Ἀσσυριακὴν ἔκδοσιν τῶν ἐν τῇ Δ'. τῶν Βασιλειῶν (κεφ. ιζ'. στιχ. 7, 13 καὶ 14) ἀναφερομένων. Μετὰ τὰ πράγματα ταῦτα ἐνῷ ἦτο φυσικὸν νὰ προχωρήσωσιν οἱ Ἀσσύριοι κατὰ τῆς Αἰγύπτου καὶ νὰ κυριεύσωσιν αὐτὴν ἀνεξηγήτως πως αἱ ἐπιγραφαὶ παύουσιν καὶ δὲν ἀναφέρουσιν ἐπὶ τριάκοντα ὅλα ἔτη ἐκστρατείαν εἰς ταῦτα τὰ μέρη. Τὸ ἀνεξήγητον τοῦτο ἐξηγεῖ ὁ Ἡρόδοτος ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν ἱστοριῶν (141) καὶ ἡ Γραφὴ ἐν Δ'. Βασιλειῶν (ιθ'. 36, 37.) ὅπου λέγεται ὅτι θαυμαστῶς πως ὁ στρατὸς τοῦ Σενναχερὶβ κατεστράφη. Πλὴν οὗτος δὲν ἐπέτρεψε νὰ γραφῇ τὸ τοιοῦτον ὡς οὔτε ὁ μέγας Ναπολέων ἐπέτρεψε νὰ γραφῶσι τὰ

(2). Βασιλ. Δ'. κ'. Ἡσαΐας λθ'.

περὶ τῶν ἐν Λείλω, Ἀβουκὶρ, Λειψίᾳ καὶ Ταλώζῃ μαχῶν, εἰς ἃς ἠττήθη, ἐπὶ ὅσων ἀνείγειρε μνημείων.

Κατὰ τὴν Δ'. τῶν Βασιλειῶν (ιθ'. 37) καὶ τὸν Ἡσαΐαν (λζ'. 38) διάδοχος τοῦ Σενναχερὶβ λέγεται ὁ υἱός του Ἐσαραδδών. Οὗτος κατὰ τὸν Ἀσσυριακὸν «κανόνα» ἐβασίλευσε μετὰ τὸν πατέρα του ἀπὸ τὸ 681 ἕως 668 π. Χ. καὶ ἔφερε κατὰ τὰς ἐπιγραφὰς τὸν τίτλον τοῦ βασιλέως «τῆς Ἀσσυρίας καὶ Βαβυλωνίας.» Μεταξὺ τῶν εἰς αὐτὸν ὑποτελῶν φόρου βασιλέων συγκαταριθμεῖται καὶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰούδα Μανασσῆς. Πλὴν ὀλίγαι μόνον τῶν ἀναφερουσῶν τὰς πράξεις τοῦ Ἐσαραδδὼν ἐπιγραφῶν μέχρις ἡμῶν διεσώθησαν.

Τὸν Ἐσαραδδὼν διεδέχθη ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἀσσὺρ-βανὶ-πὰλ ἢ Σαρδανάπαλος, ὅστις ἐβασίλευσεν ὡς εἰκάζεται μέχρι τοῦ 647. Οὗτος, κατὰ τὰς ἐπιγραφάς, πολεμήσας εἰς πολλὰ μέρη ὕψωσε τὴν δύναμιν τῆς Ἀσσυρίας εἰς τὸν ὕψιστον βαθμόν· οὗτος ὑπέταξε τὴν Σουσιανὴν καὶ μέγα μέρος τῆς Ἀραβίας, ἐκυρίευσε ἐπί τινα καιρὸν τὴν Αἴγυπτον καὶ ἔφερε τὰ τροπαιοῦχα τῶν Ἀσσυρίων ὅπλα εἰς Καππαδοκίαν καὶ Φρυγίαν. Γύγης ὁ τῶν Λυδῶν βασιλεὺς φαίνεται ὅτι ἐπλήρωσεν εἰς αὐτὸν φόρον. Εἰς τὰς Γραφὰς ὅμως οὐδεὶς περὶ αὐτοῦ γίνεται λόγος καθότι ὁ Μανασσῆς σωφρονισθεὶς ἀπὸ τὸ πάθημα τὸ ὁποῖον ἐπὶ τοῦ Ἐσαραδδὼν ἔπαθε (Βασ. Δ'. λγ'. 11) ἔμεινε πιστὸς ὑποτελὴς τοῦ Σαρδαναπάλου. Μετὰ τούτου τοῦ βασιλέως ἐκλείπουσι καὶ αἱ Ἀσσυριακαὶ ἐπιγραφαὶ, αἵτινες ἀρχίζουσαι, ἀπὸ Σαλμανασάρου τοῦ πρώτου, 1230 π. Χ. παύουσι μὲ τὸν Σαρδανάπαλιν 650 π. Χ., περιλαμβάνουσιν ἑξακοσίων εἴκοσιν ἐτῶν χρονικὸν διάστημα, διευκρινίζουσι τὴν ἱστορίαν, τὴν πολιτικὴν γεωγραφίαν, περιγράφουσι τὰ ἤθη, τὰ ἔθιμα, τὴν θρησκείαν τῶν ἐθνῶν καὶ τῶν ἐποχῶν ἐκείνων, καὶ ἐνὶ λόγῳ ἀποτελοῦσι φιλολογίαν ἥτις ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη διαμείνασα τεθαμμένη ἦλθε τέλος εἰς φῶς ὅπως μαρτυρήσῃ καὶ περὶ τῆς ἀληθείας τῆς ὑπὸ πολλῶν ἐπιβουλευομένης θρησκείας.

ΑΝΑΛΕΚΤΑ.

— Τὰ ἀρχαιότατα τῶν σωζομένων χειρογράφων εἶναι γεγραμμένα ἄνευ τόνων, στίξεως καὶ διαστημάτων μεταξὺ τῶν λέξεων. Μόλις μετὰ τὸν ἔννατον αἰῶνα οἱ ἀντιγραφεῖς ἤρχισαν ν' ἀφίνωσι διάστημα μεταξὺ τῶν μερῶν τοῦ λόγου.

— Αἱ μέλισσαι εἶναι καθ' ὑπερβολὴν αἰσθητικαὶ εἰς τὰς μεταβολὰς τῆς ἀτμοσφαίρας. Καὶ αὐτὴ ἡ διάβασις πυκνοῦ νέφους ἔμπροσθεν τοῦ ἡλίου τὰς βιάζει νὰ κρυφθῶσιν εἰς τὰς κυψέλλας των· ὅτε δὲ πνέει ἄνεμος ἀνατολικὸς, ὅσον καθαρὸς καὶ ἂν ἦναι ὁ οὐρανὸς, αἰσθάνονται εἶδος ρευματικῆς ἀνησυχίας καὶ καταφεύγουσιν εἰς τὰ κηψέλλια.

— Ἡ μακρυτάτη ἐν τῷ κόσμῳ διώρυξ εὑρίσκεται ἐν Κίνᾳ. Αὕτη διασχίζει χώραν δύο χιλιάδων ἀγγλικῶν μιλίων καὶ διέρχεται διὰ τεσσαράκοντα καὶ δύο πόλεων. Ἡ κατασκευή της ἤρξατο κατὰ τὴν δεκάτην ἑκατονταετηρίδα.

— Κινεζικὰ ἐπισκεπτήρια. Τὰ ἐπισκεπτήρια τῶν Κινέζων εἶναι πράγματι περίεργα. Ἀποτελοῦνται ἀπὸ ὑπερμέγεθες φύλλον λαμπροῦ πορφυροῦ χάρτου, φέροντος γεγραμμένον μὲ μεγάλα γράμματα τὸ ὄνομα τοῦ κτήτορος αὐτοῦ. Ὅσον χονδρὰ εἶναι τὰ γράμματα τόσον εὐγενικώτερον θεωρεῖται. Εἰς καθ' ὑπερβολὴν μεγάλας περιστάσεις ὁ χάρτης ἐκεῖνος διπλόνεται δεκάκις· τὸ δὲ ὄνομα γράφεται εἰς τὴν πρὸς τὰ δεξιὰ κάτω γωνίαν προταττομένων αὐτοῦ λέξεων ταπεινοτικωτάτων ὡς «ὁ μωρότατος ἀδελφός σου» «ὁ ἀνάξιος φίλος σου ὅστις κύπτων τὴν κεφαλήν σὲ προσκυνεῖ» κτλ. κτλ. Εἶναι δὲ συνήθεια νὰ ἐπιστρέφωνται τὰ ἐπισκεπτήρια ταῦτα εἰς τοὺς πέμποντας αὐτὰ, καὶ δικαίως, διότι τόσον δυσκόλως γίνονται ὥστε εἶναι ἀδύνατον νὰ μοιράζωνται.

ΕΠΗ ΧΡΥΣΑ.

Μόνον ἀληθὲς θάρρος εἶναι τὸ θάρρος ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον βασίζεται ἐπὶ τῆς συνειδήσεως καὶ τὸ ὁποῖον οὐδεὶς δύναται νὰ καταβάλῃ.

Ὁ ἄριστος τοῦ ζῆν τρόπος εἶναι νὰ ἐξαλείφῃ τις ἀπ' αὐτοῦ θλίψεις καὶ ταραχὰς τὰς ὁποίας ἀδυνατεῖ νὰ θεραπεύσῃ λυπούμενος. Πᾶν ὅ,τι ἔγεινεν ἀνήκει ἤδη εἰς τὸ παρελθόν, τὸ ὁποῖον ἀνεπιστρεπτὶ πλέον παρῆλθεν. Ὁ φρόνιμος δὲν βασανίζεται διὰ πράγματα τὰ ὁποῖα πλέον δὲν ξεγίνονται· ὡς οὔτε φέρει εἰς τὸ παρὸν φόβους οἱ ὁποῖοι ἀνήκουσιν εἰς τὸ μέλλον, τὸ σκοτεινὸν καὶ ἀβέβαιον.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ
ΕΓΚΑΙΡΩΝ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ.

Τὴν ἕκτην (18ην ε. ν.) Ἰουνίου 1815 συνεκροτήθη ἐν Οὐατερλῷ τοῦ Βελγίου ἡ φονικὴ ἐκείνη μάχη κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ ἔκτακτος ἀνὴρ ὁ καθαιρῶν καὶ διορίζων βασιλεῖς κατὰ βούλησιν, Ναπολέων ὁ πρῶτος, ἡττήθη τὴν ἐσχάτην αὐτοῦ ἧτταν. Ἀρχηγὸς τοῦ συμμαχικοῦ στρατοῦ τοῦ νικήσαντος τὴν ἀξιομνημόνευτον ἐκείνην μάχην ἦτο ὁ Ἄγγλος Δοὺξ τοῦ Οὐελιγκτὼν, ἀνὴρ ὅστις διὰ τῆς σπανίας αὐτοῦ ἱκανότητος ἀνῆλθε κατὰ μικρὸν εἰς τὸν ὕψιστον βαθμὸν τῆς ἀνθρωπίνου δόξης, τιμηθεὶς οὐ μόνον ὑπὸ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ἔθνους, ἀλλὰ καὶ ὑφ' ὅλων τῶν βασιλέων τῆς Εὐρώπης. Κατὰ τὴν νεανικὴν αὐτοῦ ἡλικίαν, ὅτε ὁ Δοὺξ ὠνομάζετο εἰσέτι Ἀρθοῦρος Βελλεσλέης, ὑπηρέτει ὡς συνταγματάρχης εἰς τὸν ἐν Ἰνδικῇ Ἀγγλικὸν στρατόν. Ἦτο τότε τριακοντούτης, ἀλλ' ἡ ἀνδρεία του, ἡ θαυμάσιος πειθαρχία τὴν ὁποίαν ὅπου ἐπήγαινεν εἰσῆγε καὶ ἡ πολλή του περίνοια ἐδείκνυον ὅτι ὁ ἀνὴρ ἔμελλέ ποτε νὰ ἀναδειχθῇ, ὡς καὶ πράγματι ἀνεδείχθη.

Ἡμέραν τινὰ, ὅτε ὑπηρέτει ἐν Ἰνδικῇ, ἀξιωματικοί τινες, ὄντες συνηθροισμένοι, συνελάλουν περὶ διαφόρων πραγμάτων. Εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν, νέος τὴν ἡλικίαν, Σάνδυς καλούμενος, λαβὼν τὸν λόγον ἤρχισε νὰ λαλῇ χλευαστικῶς καὶ νὰ ἐμπαίζῃ, ὡς ὄχι μόνον τότε ἀλλὰ καὶ σήμερον εἰσέτι πράττουσι πολλοὶ, τὰς εὐαγγελικὰς ἀληθείας. Ἐνῷ ἐλάλει, ἔχων τὸν σαρκασμὸν ἐπὶ τῶν χειλέων του, φωνή τις καθαρὰ καὶ γλυκεῖα πλὴν σοβαρὰ, «Σάνδυ, μὴ ὁμιλῇς περὶ πραγμάτων τὰ ὁποῖα δὲν ἐννοεῖς· μελέτησον πρῶτον», ἔξωθεν ἐρχομένη, ἔπεσεν ὡς κεραυνὸς ἐπὶ τοῦ νέου ἐκείνου ἀξιωματικοῦ. Ἡ φωνὴ, ἡ ἔξωθεν ἐρχομένη, ἡ φέρουσα τὸν σοβαρὸν καὶ ἔγκαιρον ἐκεῖνον ἔλεγχον, ἦτο ἡ τοῦ συνταγματάρχου Ἀρθούρου, ὅστις ἤκουσε λαλοῦντα τὸν νέον ἀξιωματικόν· τοσαύτην δὲ ἐνεποίησεν ἐντύπωσιν ἐπὶ τοῦ Σάνδυ, ὥστε οὐ μόνον διέκοψε τὸν λόγον του ἀμέσως καὶ ἔμεινε λίαν σκεπτικὸς, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἐφαίνετο ὅτι ῥιζικῶς μετεβλήθη. Δὲν ἐχλεύαζε πλέον οὐδὲ ἐνέπαιζεν ἀλλ' ἐμελέτα. Ἀπὸ φλυάρου ἔγεινε σοβαρὸς καὶ ἐμβρυθής· ἡ ἐπιπολαιότης, ὡς ἐκ τῆς ὁποίας ἦτο ἄστατος καὶ ἀκατάστατος, αἴφνης τὸν ἐγκατέλειψε καὶ ἔκτοτε ἔγεινε τακτικὸς σταθερὸς καὶ τόσον χρηστοήθης ὥστε οἱ ἐκεῖ τότε παρεπιδημοῦντες σπουδαῖοι ἄνδρες, οἷος ὁ Δόκτωρ Κλαύδιος Βουχάναν καὶ ἄλλοι, δὲν ὤκνησαν νὰ τὸν προσλάβωσιν ὡς ἐπιστήθιον αὐτῶν φίλον καὶ νὰ συνάψωσι μετ' αὐτοῦ ἀκολούθως ἀλληλογραφίαν ἐκ τῶν ἀθανάτων ἐκείνων αἱ ὁποῖαι δύνανται νὰ διδάσκωσιν ὁλόκληρον τὴν ἀνθρωπότητα.

Παρῆλθον ἔτη πολλά. Ὁ Σάνδυς, ὅστις διὰ τῶν ὑπηρεσιῶν του εἶχεν ἀποκτήσει βαθμὸν συνταγματάρχου, ἐπιστρέψας εἰς τὴν πατρίδα του, ἔζη μακρὰν τοῦ στρατοῦ· ὁ δὲ Ἀρθοῦρος Βελλεσλέης εἶχε καταντήσει στρατάρχης καὶ Δοὺξ τοῦ Οὐελλιγκτὼν, ἀποκτήσας τοσαύτην παγκόσμιον φήμην διὰ τῆς ἐπὶ τοῦ Ναπολέοντος νίκης του ὅσην ὀλίγοι θνητοὶ ἀπέκτησαν ἢ μέλλουσι νὰ ἀποκτήσωσιν. Ἐπιστρέφοντος ἐκ τῆς νίκης εἰς τὴν πατρίδα του, ἡ εἴσοδός του ἦτο τόσον θριαμβευτικὴ ὥστε πολλοὶ βασιλεῖς ἐζήλευον τὴν θέσιν του, ἄπειρα δὲ συγχαρητήρια, ἐνδείξεις θαυμασμοῦ καὶ ἐκφράσεις σεβασμοῦ τῷ ἐπέμποντο πανταχόθεν. Ἐν τούτῳ τῆς δόξης του τῷ σημείῳ εὑρισκόμενος ἔλαβεν ὁ Δοὺξ καί τινα ἐπιστολὴν μοναδικὴν ἴσως εἰς τὸ εἶδός της. Δι' αὐτῆς ὁ ἐπιστέλλων συνέχαιρε τὸν Δοῦκα διὰ τὴν εὐτυχίαν του, ἐθαύμαζεν αὐτὸν διὰ τὸ κατόρθωμά του καὶ τὸν ηὐχαρίστει ἐξ ὅλης καρδίας του διὰ φιλικόν τινα καὶ ἀδελφικὸν ἔλεγχον, τὸν ὁποῖον ὅτε καὶ οἱ δύο ἦσαν νέοι τῷ εἶχεν ἀποτείνει. Ὁ ἔλεγχος ἐκεῖνος τῷ ἔγραφεν, ἐξεγείρας τὴν συνείδησίν μου μὲ ἔκαμε νὰ ἴδω τὴν θέσιν μου καὶ νὰ αἰσθανθῶ τὴν κατάστασίν μου· κατάστασιν ἐλεεινὴν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν διὰ νὰ ἐλευθερωθῶ κατέφυγον εἰς τοῦ Χριστοῦ τὰς ἀγκάλας. Ἐν τέλει ὁ γράφων μετὰ τῆς αὐτῆς πάντοτε ἁπλότητος καὶ εἰλικρινείας ἐξώρκιζε τὸν Δοῦκα νὰ μὴ ἐγκαταλειφθῇ εἰς τὴν γοητείαν τῆς δόξης καὶ τῶν τιμῶν, τὰς ὁποίας τοσοῦτον δικαίως ἀπέκτησεν, ἀλλὰ νὰ ζητῇ τὴν ἐξ ὕψους βοήθειαν ὅπως φωτιζόμενος δύναται νὰ ἐκτιμᾷ αὐτὰς δεόντως καὶ οὕτως ὑψωθῇ ὑπεράνω τῶν γηΐνων τῆς παρούσης ζωῆς. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἔφερε τὴν ὑπογραφὴν τοῦ συν-

ταγματάρχου Σάνδυ καὶ εἰσέτι εὑρίσκεται μεταξὺ τῶν ἐγγράφων τοῦ Δουκός. Ὁποίαν ἐντύπωσιν ἐπροξένησεν εἰς τὸν στρατάρχην ὅτε κατὰ πρῶτον ἀνέγνωσεν αὐτὴν εἶναι ἄγνωστον, παρετηρήθη ὅμως ὅτι ἔκτοτε ὁ νικητὴς τοῦ Ναπολέοντος ἐμελέτα περισσότερον καὶ μετὰ πολλοῦ τοῦ ζήλου τὰς Γραφάς.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΥΛΛΕΡΟΣ

ΚΑΙ ΤΑ ΕΝ ΒΡΙΣΤΟΛΗ ΟΡΦΑΝΑ.

Τὴν 10 Φευρουαρίου ε. ν. 1870 πλῆθος λαοῦ εἶχε συναθροισθῇ εἰς τὸ νεκροταφεῖον τῆς Βριστόλης (Arno Vale) ὅπως ἀποδώσῃ τὰς τελευταίας τιμὰς εἰς κοιμηθεῖσάν τινα κυρίαν καὶ δείξῃ τὴν συμπάθειάν του εἰς τοὺς ἐπιζῶντας ἐκ τῆς οἰκογενείας της. Αἱ ὁδοί, δι' ὧν ἐφέρετο τὸ λείψανον, ἦσαν πλήρεις θεατῶν, τὴν δὲ κηδείαν συνώδευον ὑπὲρ τὰ χίλια ὀρφανὰ ἄρρενά τε καὶ θήλεα. Ἡ ἀποθανοῦσα ἦτο ἡ προσφιλὴς σύζυγος τοῦ Γεωργίου Μυλλέρου, τοῦ σεβασμίου ἀνθρώπου, ὅστις καὶ διηύθυνε τὴν νεκρόσιμον ἀκολουθίαν. Αἰτία τῆς παγκοίνου τιμῆς, τῆς ἀποδοθείσης εἰς τὴν κοιμηθεῖσαν καὶ διὰ τῆς μεγάλης ἐκείνης συρροῆς τοῦ λαοῦ, ὡς καὶ διὰ στιχουργημάτων, ἦτο ὅτι αὕτη ἐχρημάτισεν ἀξία σύζυγος καὶ συνεργάτης ἀνδρὸς ὅστις ἀνεδείχθη μέγας τῆς πόλεως ἐκείνης καὶ τῶν περιχώρων της εὐεργέτης. Ἐκ τῆς ἐτησίας ἐκθέσεώς του, τῆς πρὸ τοῦ θανάτου τῆς συζύγου του περὶ τὰ τέλη τοῦ 1869 δημοσιευθείσης, ἐρανιζόμενοι παραθέτομεν τὰ ἀκόλουθα ἐξ ὧν καταφαίνεται ὁποίου εἴδους εὐεργέτης ὑπῆρξε.

«Πρὸ τριάκοντα καὶ ἐννέα ἐτῶν ἤρχισα νὰ βαδίζω τὴν μακαρίαν ὁδὸν ταύτην, τῆς περιθάλψεως δηλονότι τῶν ὀρφανῶν, ἀδιαλείπτως δὲ εἶχον βοηθόν μου τὸν Κύριον, οὐ μόνον εἰς τὰς μεγίστας δυσκολίας ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς δεινοτάτας ἀνάγκας καὶ στερήσεις, οἱουδήποτε χαρακτῆρος καὶ ἂν ἦσαν· τούτου μάλιστα πεῖραν ἔλαβον κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰ χρηματικὰ μέσα, ἔλαβον διὰ τὸ ἔργον τοῦτο, ἁπλῶς ὡς ἀπάντησιν εἰς τὰς προσευχάς μου, χωρὶς νὰ ζητήσω ἀπὸ κανένα, τὸ ποσὸν 430,000 λιρῶν.

«Ἐὰν ὁ ἀναγνώστης, ἀγνοῶν τὰς προηγουμένας ἐκθέσεις μου, ἐρωτήσῃ τί ἔγειναν αἱ τετρακόσιαι καὶ τριάκοντα χιλιάδες λίραι, ἀπαντῶ ὅτι περὶ τὰς 17,000 παιδία ἀνετράφησαν εἰς τὰ διάφορα σχολεῖα, τὰ ὑπὸ τοῦ καθιδρύματός μας διατηρούμενα· ὅτι ὑπὲρ τὰς 48,700 ἀντίτυπα Παλαιῶν Γραφῶν, ὑπὲρ τὰς 47,300 Καινὰς Διαθήκας, ὑπὲρ τὰς 30,000 μικροτέρων τῆς Γραφῆς μερῶν καὶ 33,000,000 βιβλίων καὶ φυλλαδίων εἰς διαφόρους γλώσσας ἐκυκλοφόρησαν. Προσέτι 2,879 ὀρφανὰ διὰ τῶν ἰδίων μου φροντίδων ἐξεπαιδεύθησαν καὶ πέντε μεγάλα κτίρια, εἰς ἃ ἐξωδεύθησαν 110,000 λίραι, ἀνηγέρθησαν, χωροῦντα 2,050 ὀρφανά. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰ ἀποτελέσματα πάντων τούτων, ὁ Θεὸς μόνος γινώσκει κατὰ βάθος αὐτά, πλὴν καὶ ἐκ τῶν καρπῶν, τοὺς ὁποίους μέχρις ὥρας εἴδομεν, ἔχομεν πολλὰ διδόμενα ὅπως δοξάζωμεν καὶ εὐχαριστῶμεν αὐτόν.»

Περὶ δὲ τῶν ὀρφανῶν ἡ ἔκθεσις λέγει·

«Αἱ κόραι αἵτινες γίνονται δεκταὶ εἰς τὸ καθίδρυμα μένουσιν ἐν αὐτῷ ἕως οὗ γίνωσιν ἱκαναὶ πρὸς ἐργασίαν. Σκοπός μας εἶναι νὰ κρατῶμεν αὐτὰς ἕως οὗ ἀναπτυχθεῖσαι καλῶς δύνανται νὰ καθέξωσιν ἀξίως θέσιν τινά, τοὐλάχιστον καθ' ὅσον δυνάμεθα νὰ κρίνωμεν. Γενικῶς προτιμῶμεν νὰ συνειθίζωμεν αὐτὰς εἰς τὴν ἐργασίαν, ἀντὶ νὰ τὰς διδάσκωμεν καθιστικὴν ἐνασχόλησιν, καθότι τοῦτο κρίνομεν καταλληλότερον καὶ διὰ τὰ σώματα καὶ διὰ τὰς ψυχάς των· ὅταν ὅμως ἡ ὑγεία των δὲν τὸ ἐπιτρέπῃ τότε βαδίζομεν συμφώνως πρὸς αὐτήν. Ὅταν, ὡς ἐκ τῆς πολυχρονίου πείρας, βεβαιωθῶμεν ὅτι δυνάμεθα νὰ συστήσωμεν αὐτὰς εἰς θέσιν τινά, τότε δίδομεν εἰς αὐτὰς πᾶν ὅ,τι ταῖς ἀναγκαιοῖ δωρεάν. Γενικῶς αἱ κόραι διατελοῦσιν ὑπὸ τὰς φροντίδας μας μέχρι τοῦ δεκάτου ἑβδόμου ἔτους τῆς ἡλικίας των· πολὺ δὲ σπανίως ἐξέρχονται ἀρχήτερον· ἐπειδὴ δὲ προσλαμβάνομεν αὐτὰς μικρὰ παιδία μένουσι μεθ' ἡμῶν 13 ἢ 14 ἔτη. Διδάσκομεν δὲ αὐτὰς ἀνάγνωσιν, γραφήν, ἀριθμητικήν, γραμματικήν, γεωγραφίαν, ἱστορίαν, παντὸς εἴδους χρήσιμον διὰ βελόνης ἐργασίαν, καὶ πάντα τὰ τῆς οἰκίας ἔργα. Τὰ φορέματά των ἐργάζονται καὶ ἐπιδιορθοῦσι μόναι των, καὶ ἐν ἑνὶ λόγῳ, προσπαθοῦμεν παντὶ σθένει ὅπως ἀναδείξωμεν αὐτὰς χρήσιμα τῆς κοινωνίας μέλη. Τὰ ἄρρενα ὅταν γίνωσι 14 ἢ 15 ἐτῶν θέτομεν πρὸς ἐκμάθησιν τέχνης. Εἰς τοῦτο λαμβάνομεν ὑπ' ὄψιν τὰς

δυνάμεις ἑκάστου χωρὶς νὰ ἔχωμεν ὁρισμένον κανόνα· ἕκαστον ὀρφανὸν εἶναι ἐλεύθερον νὰ ἐκλέξῃ τὴν τέχνην τὴν ὁποίαν θέλει νὰ μάθῃ· ἅμα ὅμως ἐκλέξῃ αὐτὴν καὶ καταταχθῇ δὲν τῷ ἐπιτρέπομεν νὰ τὴν ἀλλάξῃ. Εἰς τὰ ἄρρενα, ὅπως καὶ εἰς τὰ θήλεα, ὅταν τελειοποιηθοῦν παρέχονται πάντα τὰ ἀναγκαῖα δωρεάν. Κατὰ τὰ τελευταῖα εἴκοσιν ἔτη ὅλα τὰ ἄρρενα ὅσα ἐδιδάχθησαν τέχνην ἔγειναν, ξυλουργοί, λεπτουργοί, κιβωτοποιοί, ὑποδηματοποιοί, ράπται καὶ ὑφασματοπῶλαι, μολυβδουργοί, χρωματισταί, τυπογράφοι, ἀρτοποιοὶ καὶ ἐν γένει ἔμαθον πᾶσαν χρήσιμον τέχνην· ἐκτὸς δὲ τούτου ἔλαβον πᾶσαν δυνατὴν διανοητικὴν καλλιέργειαν καὶ ἠθικὴν διάπλασιν ὡς καὶ τὰ θήλεα, καὶ ἔμαθον νὰ πλέκωσι καὶ ἐπιδιωρθῶσι τὰς περικνημίδας (κάλτσας των), νὰ στρώνωσι τὰς κλίνας των, νὰ καθαρίζωσι τὰ ὑποδήματά των, νὰ σαρώνωσι τὰ δωμάτιά των, καὶ νὰ ἐργάζωνται εἰς τοὺς περὶ τὰ ὀρφανοτροφεῖα κήπους, σκάπτοντα, φυτεύοντα, ποτίζοντα, κτλ.

«Διὰ τὰ ὀρφανὰ οὐδεμίαν χρηματικὴν ἀμοιβὴν ἀπαιτοῦμεν πλὴν διὰ νὰ γίνωσι παραδεκτὰ ἀπαιτοῦνται τὰ τρία ταῦτα·

ά.) Νὰ μὴν ἦναι νόθα ἀλλὰ γνήσια καὶ νόμιμα τέκνα.

β'.) Νὰ ἀπέθανον καὶ οἱ δύο των γονεῖς· καὶ

γ'.) Οἱ γονεῖς των νὰ τὰ ἀφῆκαν εἰς κατάστασιν ἀνεχείας.

Ὅπως βεβαιωθῶμεν δὲ περὶ τῶν τριῶν τούτων ἔρευναι μετὰ πάσης ἐπιστασίας ἐνεργοῦνται· ἀφοῦ ὅμως πεισθῶμεν περὶ αὐτῶν τότε τὸ ὀρφανὸν γίνεται παραδεκτὸν ἐξ ὁποιασδήποτε πατρίδος καὶ ἂν ἦναι καὶ εἰς ὁποιανδήποτε θρησκείαν καὶ ἂν ἀνήκῃ... Τὰ Νέα ὀρφανοτροφεῖα τῆς Βριστόλης δὲν εἶναι ἰδικά μου ὀρφανοτροφεῖα, ἀλλὰ ὀρφανοτροφεῖα τοῦ Θεοῦ καὶ πᾶν ἀνθρώπινον πλάσμα του, στερηθὲν μικρὸν τῶν γονέων του, εὑρίσκει ἐν αὐτοῖς τὴν ἰδικήν του κατοικίαν.»

Ὁ Κ. Μύλλερος ἐκ μικρῶν ἀρξάμενος κατήντησε τέλος νὰ ἀναδείξῃ ἓν τῶν εὐγενεστάτων καθιδρυμάτων τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου καὶ νὰ περιθάλψῃ καὶ ἀναθρέψῃ τόσας χιλιάδας ὀρφανῶν τὰ ὁποῖα ἄλλως, Κύριος οἶδε τί θ' ἀπεγίνοντο. Τοιούτου ἀνδρὸς ἀξία σύντροφος καὶ συνεργάτης ἦτο ἡ κοιμηθεῖσα καὶ διὰ τοῦτο πᾶσα ἡ πόλις τῆς Βριστόλης συνεκινήθη εἰς τὴν κηδείαν της. Εἴθε καὶ εἰς τὸ ἔθνος μας νὰ ἀναφανῶσι ζεύγη τοιαῦτα.

ΚΑΚΟΛΟΓΙΑ.

Ἡ κακολογία εἶναι κρυφή τις ὑπερηφανία ἥτις ἀνακαλύπτει τὸ ἄχυρον εἰς τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ ἀδελφοῦ μας, καὶ κρύπτει τὴν δοκὸν τὴν εὑρισκομένην ἐντὸς τοῦ ἰδικοῦ μας· εἶναι φθόνος χαμερπὴς, ὅστις, κεντούμενος ὑπὸ τῆς ἱκανότητος ἢ τῆς εὐτυχίας τοῦ ἄλλου, λαμβάνει αὐτὴν ὡς θέμα τῆς ἐπιτιμήσεώς του καὶ προσπαθεῖ ν' ἀμαυρώσῃ τὴν λάμψιν παντὸς ὅ,τι τὴν ἐξαλείφει· εἶναι μῖσος μετεμφιεσμένον ὅπερ χύνει ἐπὶ τῶν λέξεών του τὴν πικρίαν τὴν κεκρυμμένην ἐντὸς τῆς καρδίας· εἶναι διπροσωπία μισαρὰ, ἥτις ἐπαινεῖ μὲν κατὰ πρόσωπον, κρυφίως ὅμως καταξεσχίζει· εἶναι ἐπιπολαιότης αἰσχρὰ ἥτις δὲν γινώσκει νὰ νικᾶται καὶ ν' ἀποσύρηται ἀπό τινος λέξεως, καὶ ἥτις συχνὰ θυσιάζει τὴν τύχην καὶ τὴν ἡσυχίαν της εἰς τὴν ἀφροσύνην ἐπιτιμήσεως δυναμένης νὰ θέλξῃ· εἶναι βαρβαρότης ψυχρὰ ἥτις καταπληγώνει τὸν ἀπόντα ἀδελφόν μας· εἶναι σκάνδαλον διὰ τοὺς ἀκούοντας ὑμᾶς· εἶναι ἀδικία δι' ἧς ἀφαιρεῖς ἀπὸ τὸν ἀδελφόν σου πᾶν ὅ,τι προσφιλὲς ἔχει.

Ἡ κακολογία εἶναι κακὸν ἀνήσυχον, ταράττον τὴν κοινωνίαν, ῥίπτον διχόνοιαν εἰς τὰς πόλεις, χωρίζον τὰς στενωτάτας φιλίας· εἶναι ἡ πηγὴ τοῦ μίσους καὶ τῆς ἐκδικήσεως, πληροῦσα πάντας τοὺς τόπους εἰς οὓς εἰσχωρήσει, ἀταξίας καὶ συγχύσεις, οὖσα πανταχοῦ ἐχθρὸς τῆς εἰρήνης, τῆς γλυκύτητος καὶ τῆς εὐμενείας. Τέλος εἶναι πηγὴ δηλητηρίου θανατηφόρου· πᾶν ὅ,τι ἐξ αὐτῆς ἐξέρχεται εἶναι δηλητηριασμένον, καὶ δηλητηριάζει πᾶν ὅ,τι τὴν πιρικυκλοῖ. Αὐτοί της οἱ ἔπαινοι εἶναι φαρμακεροί· αἱ εὐφημίαι της κακεντρεχεῖς· ἡ σιωπή της ἐγκληματική· τὰ κινήματά της, αἱ κινήσεις της, τὰ βλέμματά της, πάντα ἔχουσι τὸ δηλητήριον αὐτοῦ ἕκαστον καὶ τὸ διαχύνουσι κατὰ τὸν ἴδιον αὐτῶν τρόπον.

ΜΑΣΣΙΛΙΑΝΩΝ.

ΤΑ ΙΧΝΗ ΤΟΥ ΟΦΕΩΣ.

Οὐδενὸς κτίσματος ζῶντος ἡ ὄψις προξενεῖ εἰς τὸν θεωροῦντα αὐτὸ τόσην ἀποστροφὴν καὶ τόσον φόβον ὅσον ἡ τοῦ ἑρπετοῦ ἐκείνου τὸ ὁποῖον ὀνομάζομεν ὄφιν, καὶ ἐν

τούτοις τὸ ἀποτρόπαιον τοῦτο ἑρπετὸν καὶ ἱερὸν ἐθεωρήθη καὶ ἐθεοποιήθη καὶ εἰσέτι εἰς πολλὰς χώρας λατρεύεται! Κατὰ τὰς ἀρχαίας ἡμέρας οἱ Αἰγύπτιοι κοινῶς τὸ ἐλάτρευον, ἐν μεγάλῃ δέ τινι καὶ δημοσίᾳ τελετῇ οἱ ἱερεῖς αὐτῶν, ὄντες ἐστεφανωμένοι καὶ φέροντες τὰ τοῦ ὄφεως σύμβολα, συνηθροίζοντο περὶ τὸν βωμὸν τοῦ ὄφεως θεοῦ των καὶ ἐπλήρουν τὸν ἀέρα φωνῶν κραυγάζοντες «εὖα! εὖα!», ἴσως αὐτὸ τὸ ὄνομα τῆς ὑπὸ τοῦ ἀρχαίου ὄφεως ἀπατηθείσης πρωτοπλάστου ἐκείνης. Εἰς τὰ ἱερογλυφικὰ δὲ αὐτῶν ἦτοι τὰ ἱερά των γράμματα ὁ ὄφις ἦτο σημεῖον δυνάμεως καὶ ἐκεντᾶτο ἐπὶ τῆς πορφύρας τῶν βασιλέων καὶ ἐτυποῦτο εἰς μετάλλια.

Οὐχὶ σπανίως ἡ τοῦ ἡλίου λατρεία συνηνοῦτο μετὰ τῆς λατρείας τοῦ ὄφεως εἰς μέρη ὅπου καὶ τὰ δύο ταῦτα κτίσματα προσεκυνοῦντο ἀντὶ τοῦ Κτίστου. Πολλάκις εὑρίσκομεν εἰκόνας τοῦ τῆς ἡμέρας φωστῆρος περιβεβλημμένου ὑπὸ ὄφεων, ὡς ὑπὸ δόξης, ὧν αἱ μὲν οὐραὶ ἀπεμακρύνοντο ἀπ' ἀλλήλων, αἱ δὲ κεφαλαὶ των ἦσαν συνηνωμέναι ἐντὸς τῆς κεντρικῆς τῶν ἀκτίνων του λάμψεως. Πολλαχοῦ ὁ ὄφις ἐθεωρεῖτο πηγὴ ὑπερανθρωπίνου σοφίας καὶ πολλὰ θαυμάσια εἰς αὐτὸν ἀπεδίδοντο. Ἐφ' ἑνὸς τῶν Ἀσσυριακῶν λίθων, τῶν ἐν τῷ Βρεττανικῷ μουσείῳ ἤδη εὑρισκομένων, φαίνεται μέγας τις ὄφις ἐξάγων ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ τὰ τοῦ σφηνοειδοῦς ἀλφαβήτου γράμματα, ἅτινα ἦσαν τῶν γνώσεων τὸ θεμέλιον. Διὰ τῶν ἀρχαιοτήτων γίνεται φανερὸν προσέτι ὅτι ἐν Βαβυλῶνι, ἐν τῷ ναῷ τοῦ Βήλου, ὄφεις ἀργυροῖ μεγάλοι κατὰ τὰ ἀρχαῖα ἐκεῖνα ἔτη ἐλατρεύοντο.

Ἂν δὲ ἐκ τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Ἀσίας στραφῶμεν εἰς τὴν Εὐρώπην, εὑρίσκομεν καὶ εἰς αὐτὴν ἔτι τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα, τὴν τῶν ἐπιστημῶν πατρίδα, τὸν ὄφιν ἱερὸν κηρυττόμενον. Τὰ περὶ τοῦ ἐν τῇ Ἀκροπόλει τῶν Ἀθηνῶν τρεφομένου ἱεροῦ ὄφεως ὡς καὶ τὰ περὶ τοῦ ἐν Δελφοῖς εἶναι πασίγνωστα. Παρὰ δὲ Ῥωμαίοις

«Γράψον (ζωγράφισε) δύο ὄφεις καὶ τότε ἡ θέσις εἶναι ἱερά.»

λέγει ποιητής τις Λατῖνος, μαρτυρῶν ὅτι οὔτε εἰς Ῥώμην ἡ τοῦ ὄφεως λατρεία ἦτο ξένη.

Καὶ ταῦτα παρὰ τοῖς πεπολιτισμένοις τῶν ἀρχαίων ἐθνῶν· παρὰ δὲ τοῖς ἀπολιτίστοις, ὁποῖοι τότε ἦσαν οἱ Γαλάται, Γερμανοί, Βρεττανοὶ κλπ., ὅπου καὶ τῆς ἀμαθείας τὸ σκότος ἦτο πυκνότερον καὶ ὁ φόβος ἐπὶ τοῦ ὁποίου πᾶσαι αἱ ψευδεῖς θρησκεῖαι βασίζονται μεγαλήτερος, ἡ τοῦ ὄφεως λατρεία ἦτο χονδροειδεστέρα. Οἱ ἱερεῖς αὐτῶν ἐκαλοῦντο Δρουίδαι. Παρὰ τοὺς πόδας τῶν βωμῶν αὐτῶν ἦσαν πάντοτε ὄφεις· τὸ δὲ ἔμβλημα τοῦ ἱερατικοῦ αὐτῶν τάγματος ἦτο ὄφεως ᾠά. Σήμερον εἰσέτι σώζονται ἐν Οὐϊλσάρῃ, ὡς λείψανα μεγίστου χειροποιήτου ὄφεως, τετρακόσιοι ἑξήκοντα καὶ εἷς ἐπιμήκεις λίθοι τεθημένοι εἰς δύο μιλίων μῆκος ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ δεικνύοντες τὴν θέσιν αὐτοῦ ἐπὶ καὶ πέριξ χλοερῶν λόφων ὅπου ὑπῆρχε ναὸς τῶν Δρουίδων. Καὶ πέραν δὲ τοῦ ὠκεανοῦ ὅτε ἐκ τῆς Εὐρώπης ἐπεβιβάσθησαν ἐπὶ τῆς Ἀμερικανικῆς ἠπείρου εὗρον παρὰ τοῖς ἐγχωρίοις τὴν λατρείαν τοῦ ὄφεως.

Πλὴν οὔτε σήμερον εἰσέτι ἐξέλειπεν ἐκ τῆς γῆς ἡ πρὸς τὸ ἀποτρόπαιον ἑρπετὸν προσφερομένη λατρεία. Περιηγητής τις, ἐπισκεφθεὶς ἐσχάτως τὴν Χρυσῆν παραλίαν, διηγεῖται ὅτι εἶδεν εἰς Χοάδην λιθόκτιστόν τι κτίριον, τὸ ὁποῖον ἦτο τῶν ὄφεων ἱερόν. Θεωρήσας ἐντὸς διά τινος ὀπῆς ἐν τῇ θύρᾳ τοῦ κτιρίου εὑρισκομένης παρετήρησεν ἐν αὐτῇ ἑκατοντάδας εἰδῶν καὶ μεγεθῶν ὄφεις ἡσυχάζοντας, τετιλυγμένους ὡς σχοινία ἢ κρεμαμένους διαφοροτρόπως. Καθ' ἑκάστην οἱ ὄφεις ἐκεῖνοι μετὰ πολλῆς τῆς ἐπιμελείας διατρέφονται, τρώγοντες τὴν μᾶλλον ἐκλεκτὴν τροφήν, τὴν ὁποίαν οἱ λατρευταί των δύνανται νὰ τοῖς παρέχωσι καὶ συνισταμένην εἰς γάλα, ζῶντα πτηνὰ καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἱερός τις βόας εἰσελθὼν εἰς παρακειμένην τινὰ οἰκίαν ἥρπασε παιδίον παῖζον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Ἡ δυστυχὴς τοῦ παιδίου μήτηρ ἐν τῇ σκληρᾷ θλίψει καὶ τῷ τρόμῳ αὐτῆς οὐδὲν ἄλλο ἐτόλμα νὰ πράξῃ ἢ νὰ προσεύχηται εἰς τὸν ὄφιν θεόν της, ὅπως ἐλεήσας μὴ καταφάγῃ τὸ τέκνον της· πᾶσα ἄλλη προσπάθεια ὅπως σώσῃ αὐτὸ θὰ ἦτο ἱεροσυλία!

Διὰ τῆς δουλεμπορίας ἐκ τῆς Ἀφρικῆς ἡ τοῦ ὄφεως λατρεία διεδόθη καὶ εἰς τῶν δυτικῶν Ἰνδιῶν τὰς νήσους. Ἐν Αὐτῇ μέχρις ἐσχάτων, ἂν οὐχὶ μέχρι σήμερον, μικρός τις πράσινος ὄφις ἐλατρεύετο δι' ἀγρίων χορῶν

καὶ μορφασμῶν ἀγροίκων! Δὲν εἶναι ταῦτα πάντα ἴχνη ὁρατὰ τοῦ Ἀρχαίου ἐκείνου Ὀρφέως, τοῦ ῥίψαντος ἐν ταῖς καρδίαις τῶν ἀνθρώπων τὰ τοῦ σκοτισμοῦ καὶ τοῦ θανάτου σπέρματα ὅπως ἀποσπάσῃ αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Ποιητοῦ των; Ἂν οὐχὶ πῶς ἄλλως δύνανται ταῦτα νὰ ἐξηγηθῶσι;

ΧΡΥΣΑΕΤΟΣ ΚΑΙ ΓΥΨ ΔΑΣΥΠΩΓΩΝ.

Ὄρη ἀπόκρημνα κεκαλυμμένα ὑπὸ πυκνῶν δασῶν καὶ διακοπτόμενα ὑπὸ φοβερῶν βαράθρων εἶναι τὸ προσφιλὲς ἐνδιαίτημα τοῦ βασιλέως τῶν πτηνῶν ὅστις καλεῖται χρυσάετος. Ὁ Χρυσάετος ἀνήκει εἰς τὴν τάξιν τῶν ἁρπακτικῶν λεγομένων πτηνῶν καὶ ὡς ἐκ τούτου ζῇ ζωὴν μονήρη καὶ εἶναι θηριώδης καὶ λίαν ἀπότολμος. Περιφρονῶν τὴν νεκρὰν τροφὴν, εἰς ἣν οἱ γύπες τοσοῦτον ἀρέσκονται, ζῇ, ὡς ὁ ὑπερήφανος τῶν δασῶν κυνηγός, ἐκ τῆς θήρας τὴν ὁποίαν, ὅταν δὲν ἦναι βαρεῖα, μεταφέρει εἰς τὴν μονήρη του φωλεὰν ὅπως καταφάγῃ ἐν ἠρεμίᾳ. Μεγάλα πτηνὰ, λαγωοὶ, ἀμνοὶ, ἐρίφια καὶ τὰ τοιαῦτα ἀποτελοῦσι τὴν λείαν του. Τὴν φωλεάν του, ἥτις συνίσταται ἀπὸ στρῶμα ῥάβδων, στήνει ἐπὶ τοῦ χείλους βαράθρου τινὸς ἀπροσίτου, καὶ ἐκεῖ γεννᾷ καὶ ἀνατρέφει τὰ μικρά του, ὄντα συνήθως δύο τὸν ἀριθμόν· τρέφει δὲ αὐτὰ μὲ τὰς αἱμοσταγεῖς σάρκας τοῦ εἰσέτι θερμοῦ θύματός του. Ἡ ὀθόρα τὴν ὁποίαν ἓν μόνον ζεῦγος αὐτῶν προξενεῖ εἰς τὰ ζῶα τῶν περὶ τὴν φωλεάν του τόπων ἐπὶ πολλῶν λευγῶν διάστημα εἶναι σχεδὸν ἀπίστευτος. Ὁ Βεχστεὶν λέγει ὅτι εἰς μίαν μόνον φωλεὰν ἀετοῦ ἐν Γερμανίᾳ εὑρέθησαν «οἱ σκελετοὶ τριακοσίων νησῶν καὶ τεσσαράκοντα λαγωῶν·» ἀναμφιβόλως δὲ οὗτοι ἦσαν σκελετοὶ ζώων τὰ ὁποῖα ὁ ἀετὸς ἠδύνατο νὰ μεταφέρῃ εἰς τὴν φωλεάν του· τὰ λείψανα τῶν μεγαλειτέρων βεβαίως ἠφίνοντο εἰς τὴν θέσιν ὅπου ἐφονεύοντο.

Ὁ λαμμεργεῖρος ἢ δασυπώγων Γὺψ εἶναι ἐφάμιλλος τοῦ ἀετοῦ κατὰ τὴν τόλμην καὶ ἁρπακτικότητά του. Διαιτώμενος ἐπὶ πάντων τῶν ὀρέων τῆς Εὐρώπης, Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς εἶναι ὁ τρόμος τῶν εἰς τὰς ὑποῤῥείας καὶ ἐντὸς τῶν κοιλάδων βοσκομένων ποιμνίων. Ὁ αἴγαγρος τῶν ἄλπεων, ὁ λαγωὸς, ὁ ὄρειος μῦς καὶ τὰ τοιαῦτα εἶναι ἡ συνήθης λεία του. Προσέτι πίπτουσι θύματά του τὰ νεογνὰ, τὰ ἄρρωστα καὶ τὰ ἀδύνατα ἐκ τῶν μεγάλων τετραπόδων, τῶν ὁποίων καὶ τὰ ἰσχυρὰ ἐνίοτε δὲν δύνανται νὰ τὸν διαφύγωσι. Λέγεται προσέτι ὅτι ἥρπασε καὶ μικρὰ παιδία. Πετώμενος ὑπὲρ τὰς χιονοσκεπεῖς κορυφὰς τῶν γιγαντιαίων Ἄλπεων παραφυλάττει ἑωσοῦ ὁ ἀπρόσεκτος αἴγαγρος πλησιάσῃ τὸ χεῖλος βαράθρου τινὸς ἢ διέρχηται στενὸν μεταξὺ κρημνῶν πέρασμα, καὶ τότε αἴφνης, ὡς ἡ ἀποκοπτομένη νηφοστιβὰς τῶν μερῶν ἐκείνων, ῥίπτεται πρὸς τὰ κάτω καὶ κρημνίζει τὸ δυστυχὲς ζῶον ἐντὸς τῆς χαινούσης ἀβύσσου. Μετὰ τοῦτο πετῶν πέριξ, ὡς νὰ ἐθεᾶτο τὸ ἀποτέλεσμα τῆς αἱμοχαροῦς του πράξεως, κατέρχεται εἰς τὸ βάθος καὶ κατατρώγει τὰς εἰσέτι σπαραττούσας σάρκας. Σπανίως πειρᾶται νὰ μεταφέρῃ εἰς τὴν φωλεάν του ὡς ὁ ἀετὸς τὴν λίαν του· μὴ ἔχων τὴν ἰσχὺν ἐκείνου ἀναπαύει τὴν πεινάν του ἐκεῖ· ἂν ὅμως ἔχῃ νεογνὰ τότε σχίζει τὴν σάρκα τοῦ λάχιστον τῶν μεγάλων θυμάτων του καὶ μεταφέρει κατὰ τεμάχια τὴν λείαν εἰς τὴν φωλεάν του. Καίτοι δὲ ὁ Γυπάετος οὗτος προκρίνει νὰ τρέφηται διὰ τοῦ καρποῦ τῆς ἁρπάγου τόλμης του, δὲν καταφρονεῖ ὅμως καὶ τὰ ὑδατώδη πτώματα εἰς ἃ εὐαρεστεῖται ὁ κυρίως Γὺψ· πολλάκις ὁρᾶται πετώμενος ἀργὰ καὶ χαμηλὰ καὶ διευθυνόμενος πρὸς τὴν τοιαύτην τροφὴν ἐπὶ τῆς ὁποίας καὶ συναπαντᾶται μετὰ τῶν ὁμοίων του τῶν κατοικούντων τὰ περίχωρα. Κοινῶς ὅμως τὰ πτηνὰ ταῦτα δὲν συζῶσιν ἀλλ' ἕκαστον ζητεῖ τὴν τροφὴν του μόνον του, ἢ συνοδευόμενον ὑπὸ τοῦ συζύγου του.

(Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ) Γ. Μ.

ΚΥΡΙΩΤΑΤΑ ΕΞΑΓΟΜΕΝΑ
ΕΚ ΤΗΣ ΚΑΤΑΝΟΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΒΑΒΥΛΩΝΙΩΝ ΕΠΙΓΡΑΦΩΝ.

Περὶ τὰ ἔσχατα τῆς βασιλείας τοῦ προμνημονευθέντος Σαρδαναπάλου (1) ἢ ὀλίγον μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ, εἰσέβαλον εἰς τὴν Ἀσίαν, ὡς μανθάνομεν ἐκ τοῦ Ἡροδότου, Σκύθαι, οἵτινες ἐκβαλόντες ἐκ τῆς Εὐρώπης τοὺς Κιμμερίους καὶ ἀκολουθοῦντες αὐτοὺς φεύγοντας κατήντησαν εἰς τὴν Μηδί-

(1) Σελ. 64.

κὴν χώραν (Α, 103). Τὴν Μηδίαν πρὸ μικροῦ εἶχεν ἤδη διοργανίσει ὁ Δηϊόκης, εἰς τὸν θρόνον τῆς ὁποίας ἐπὶ τῆς εἰσβολῆς τῶν Σκυθῶν ἐκάθητο ὁ ἔγγονός του Κυαξάρης, ὅστις λέγεται γενόμενος μέγας βασιλεὺς καὶ κατακτητής. Πλὴν ἡττηθεὶς ὑπὸ τῶν Σκυθῶν ἠναγκάσθη νὰ ἀνέχηται αὐτοὺς ἐπὶ εἴκοσι καὶ ὀκτὼ ὅλα ἔτη, μετὰ τὰ ὁποῖα διὰ δόλου κατακόψας πολλοὺς ἐξ αὐτῶν ἔλαβε τὴν κυριαρχίαν τῆς Ἀσίας. Τότε οἱ Μῆδοι «εἷλον καὶ τὴν Νῖνον καὶ τοὺς Ἀσσυρίους ὑποχειρίους ἐποιήσαντο πλὴν τῆς Βαβυλωνίης μοίρης (Ἡροδ. Α'. 106). Ἦτο λοιπὸν φυσικὸν μὲ τὸν Σαρδανάπαλον νὰ ἐκλείψωσι καὶ τὰ μνημεῖα τῆς Ἀσσυριακῆς δόξης· οἱ διάδοχοί του, διαρκούσης τῆς Σκυθικῆς κυριαρχίας οὐδὲν κατόρθωμα εἶχον νὰ χαράξωσιν ἐπὶ τῶν λίθων· ἀπ' ἐναντίας τὰ ὑπ' αὐτοὺς ἔθνη ἤρχισαν νὰ ἀποστατῶσιν ἑωσοῦ τέλος καὶ αὐτὴ ἡ Νινευὴ καταστραφεῖσα ὑπὸ τῶν Μήδων ἐξέλιπεν. Ἐν τούτοις ἡ Βαβυλωνία μοῖρα, ἥτις δὲν ὑπέκυψεν εἰς τοὺς Μήδους, ἤρχισε νὰ ἐνδυναμοῦται καὶ ὑπὸ τὸν Ναβοπαλάσσαρον τὸν πατέρα τοῦ Ναβουχοδονόσσορος, ὅστις ἔπεμψε τὸν υἱόν του τοῦτον καὶ ἐκυρίευσε τὴν Παλαιστίνην καὶ τὴν Αἴγυπτον 1), ἀνεδείχθη μεγάλη. Αἱ τῆς ἐποχῆς λοιπόν, τῆς μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Νινευὴ ἐπιγραφαί, αἱ ἐν Βαβυλῶνι ἀνακαλυφθεῖσαι, αἵτινες ἄρχονται ἀπὸ τοῦ Ναβουχοδονόσσορος 604 π. Χ. καὶ τελευτῶσιν εἰς τὸν Ναβόννηδον 538 π. Χ., περιλαμβάνουσαι ἑξήκοντα ἓξ ἐτῶν διάστημα, ὑποδηλοῦσι τὴν φυσικὴν συνέχειαν τῆς ἱστορίας ταύτης.

Ἀλλὰ, ἐκτὸς τῶν περὶ τῶν τελευταίων τούτων βασιλέων τῆς Βαβυλῶνος ἀνακαλυφθεισῶν, εὑρέθησαν, ὡς ἤδη εἴπομεν (2) καὶ ἄλλαι κατὰ χίλια καὶ ἐπέκεινα ἔτη αὐτῶν ἀρχαιότεραι, αἱ ὁποῖαι δυσκολώτατα ἀναγινώσκονται καὶ μόλις κατὰ μέρος ὑπὸ τῶν σοφῶν ἐννοοῦνται. Ἐπὶ τῶν λίθων ἐκείνων, τῶν παμπαλαίων, σημειοῦνται πράγματα πολὺ τῶν Ἀσσυριακῶν ἀρχαιότερα, καὶ σημειοῦνται διὰ γλώσσης οὐχὶ σημιτικῆς ἀλλὰ χουσικῆς ἢ Αἰθιοπικῆς, ἥτις διὰ τῆς ὁμοιότητος τῶν λέξεων αὐτῆς πρὸς τὰς τῶν νῦν ἐν Ἀβυσσινίᾳ, Γάλλᾳ, Γόγγᾳ, Ἀγαῦ καὶ λοιπῶν τῆς Ἀφρικῆς τόπων λαλουμένων ἐννοεῖται. Ἂν εἴπωμεν δὲ ὅτι τὸ τοιοῦτον εἶναι ἁπλῆ τις σύμπτωσις οὐδεμίαν λογικὴν ἐξήγησιν δίδομεν εἰς τὸ πρᾶγμα. Περιερχόμεθα λοιπὸν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι, καθὼς οἱ πρόγονοι τῶν Κελτῶν, Τευτόνων, Ἰώνων καὶ Ἰνδῶν συνῴκουν καὶ ἀπετέλουν ποτὲ ἓν καὶ μόνον ἔθνος, τὸ τῶν Ἀρίων, οὕτως ὑπῆρξε ποτε καιρὸς καθ' ὃν καὶ οἱ Αἰθίοπες ἐλάλουν μετὰ τῶν Βαβυλωνίων μίαν καὶ τὴν αὐτὴν γλῶσσαν καὶ ἐθεωροῦντο εἷς καὶ ὁ αὐτὸς λαός. Τὰ περὶ τοῦ Νεβρὼδ τοῦ Χουσίτου ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς Γενέσεως λεγόμενα πολλοὶ ἐθεώρουν ἀπίθανα καὶ ἐκήρυττον ὡς μύθον· ἑπόμενοι δὲ τῷ Κτησίᾳ οἱ πλεῖστοι ἐπίστευον ὅτι πρῶτος θεμελιωτὴς κράτους ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἦτο ὁ Νῖνος καὶ ὅτι μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἡ γυνή του Σεμίραμις ἔκτισε τὴν Βαβυλῶνα, εἰς δὲ τὸν Βηρωσσὸν ὅστις «μέμφεται τοῖς ἑλληνικοῖς συγγραφεῦσιν ὡς μάτην οἰομένους ὑπὸ Σεμιράμεως τῆς Ἀσσυρίας κτισθῆναι τὴν Βαβυλῶνα» οὐδεμίαν ἔδιδον προσοχήν. Ἐν ὅμως ἐκ τῶν κυριωτάτων ἀποτελεσμάτων τῶν ἐν Μεσοποταμίᾳ ἐρευνῶν ὑπῆρξε καὶ ἡ φανέρωσις τῆς ἀληθείας περὶ τῆς ὑπάρξεως ἀρχαιοτάτου Βαβυλωνιακοῦ βασιλείου καὶ τοῦ χουσικοῦ αὐτοῦ χαρακτῆρος.

Καὶ περὶ μὲν τοῦ ἐν τῇ Γενέσει Νεβρὼδ καὶ αἱ ἀρχαιόταται τῶν Βαβυλωνίων ἐπιγραφῶν οὐδὲν ἀναφέρουσιν, ἴσως διότι αἱ περὶ αὐτοῦ λαλοῦσαι δὲν περιῆλθον μέχρις ἡμῶν· περὶ ἄλλου τινὸς ὅμως ἀρχαιοτάτου συμβάντος, τοῦ ἐν τῷ δεκάτῳ τετάρτῳ τῆς Γενέσεως κεφαλαίῳ, αὗται φαίνονται μετὰ τῆς Γραφῆς συμφωνοῦσαι. Περὶ τὰς ἡμέρας τοῦ Ἀβραὰμ (2,000) π. Χ.) ἡ θέσις τοῦ Βαβυλωνιακοῦ βασιλείου εἶχε πολὺ ἀλλοιωθῆ, διότι ἀντὶ κράτους κυριάρχου ἦτο ὑποτελὲς εἰς τὸν βασιλέα τοῦ Αἰλὰμ ἡ Σουσιανῆς, κειμένης μεταξὺ τοῦ ποταμοῦ Τίγρεως καὶ τοῦ μεγάλου ὀροπεδίου τῆς Περσίας. Κατὰ τὴν Γραφὴν ὁ Χοδολλογομὸρ, βασιλεὺς τοῦ Αἰλὰμ ἐποίησε πόλεμον κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ Ἀβραὰμ, πρὸς τοὺς βασιλεῖς τῆς Παλαιστίνης καὶ εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ ὡς σύμμαχον, ἐκτὸς ἄλλων καὶ τὸν βασιλέα τῆς Σενναάρ, ἤτοι τοῦ τόπου ἐφ' οὗ ἡ Βαβυλὼν ἔκειτο. Ἐξ ἐσχάτως δὲ ἀναγνωσθείσης ἐπιγραφῆς γίνεται φανερὸν ὅτι βασιλεύς τις

(1) Βηρωσ. ἐν Ἰωσ. Α'. κατὰ Αἰπίωνος 19.
(2) Σελ. 51.

τοῦ Αἰλὰμ, Χουδοὺρ Νακοῦντα καλούμενος, ἐκυρίευσε τὸ 2296 ἢ 2286 π. Χ. τὴν Βαβυλῶνα, ἄλλα δὲ μνημεῖα μᾶς γνωστοποιοῦσιν ὅτι ἡ κυρίευσις αὕτη τέλος ἀπέλη ξεν εἰς τὸ νὰ ἀνέλθῃ ἐπὶ τοῦ Βαβυλωνίου θρόνου Αἰλαμιτικὴ δυναστεία. Μεταξὺ τῶν ἀναγνωσθέντων ὀνομάτων τῶν ἀρχαιοτάτων βασιλέων τῆς Βαβυλῶνος εὑρέθη καὶ τὸ τοῦ Χουδοὺρ-Μαβοὺκ, φέρον καθαρῶς Αἰλαμιτικὸν χαρακτῆρα καὶ ἀκριβῶς ἀνάλογον μὲ τὸ τοῦ Χουδοὺρ Νακοῦντα καὶ τὸ τοῦ Χουδοὺρ Λαγομέρ· ὅστις προσέτι ὀνομάζεται καὶ «ἐρημωτὴς τῆς Συρίας». Ἐν γένει λοιπὸν ἡ κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν κατάστασις τῆς Βαβυλωνίας δεικνύεται διὰ τῶν ἐπιγραφῶν ὁποία καὶ ἐν τῷ ιδ'. κεφαλαίῳ τῆς Γενέσεως ὑποδηλοῦται. Αἱ τῶν μετὰ ταῦτα ἐποχῶν ἐπιγραφαὶ οὐδόλως πλέον ἀναφέρουσιν ὅτι οἱ Βαβυλώνιοι εἰσέβαλον εἰς τὴν Σύριαν, ἡ δὲ Παλαιὰ Διαθήκη οὐδόλως ποιεῖται μνείαν αὐτῶν μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἐζεκίου. Πλὴν ἐν τούτῳ τῷ μεταξὺ ἡ Ἀσσυρία, ὡς ἤδη εἴδομεν, ἤρξατο διοργανιζομένη καὶ αὐξάνουσα ἐπὶ βλάβῃ τῶν ἑαυτῆς γειτόνων ἑωσοῦ τέλος ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Μεροδὰχ Βαλαδὰν, ἁλώσασα καὶ αὐτὴν τὴν Βαβυλῶνα, ἀνέδειξε μόνην τῆς Ἀσίας πρωτεύουσαν τὴν Νινευῆ. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦ Ἀσσυριακοῦ μεγαλείου ἐπιγραφαὶ κηρύττουσαι τὴν δόξαν τῆς Βαβυλῶνος οὔτε ἦσαν δυναταὶ οὔτε ἀνειγέρθησαν. Μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Νινευῆ ὅμως καὶ τὰ κατορθώματα τοῦ Ναβουχοδονόσσορος ἰδοὺ αὖται πάλιν ἄρχονται, πλὴν οὐχὶ πλέον εἰς Χουσικὴν ἀλλ' εἰς Σημιτικὴν γλῶσσαν. Ὁ Χουσικὸς χαρακτὴρ τῆς πρώτης Βαβυλῶνος ἕνεκα τῆς ἐπιπολάσεως τοῦ σημιτικοῦ στοιχείου ἤδη ἐξέλιπεν.

Αἱ νεώτεραι τῶν Βαβυλωνιακῶν ἐπιγραφῶν ἄρχονται, ὡς ἤδη εἴπομεν, ἀπὸ τοῦ Ναβουχοδονόσσορος, 604 π. Χ. καὶ ἐκλείπουσι μετὰ τοῦ Ναβοννήδου ἀλλ' εἶναι λίαν ἐλλειπεῖς. Τοῦ Ναβουχοδονόσσορος οὐδεμία ἱστορικὴ ἐπιγραφὴ μέχρις ὥρας ἀνεκαλύφθη. Αἱ δὲ εὑρεθεῖσαι δὲν διηγοῦνται κατορθώματα, φαίνεται ὅμως ἐξ αὐτῶν ὅτι ὁ Ναβουκουδουρ-ουζοὺρ οὗτος ἐγένετο ἱδρυτὴς ἢ μᾶλλον ἀνακαινιστὴς πάντων σχεδὸν τῶν ναῶν καὶ τῶν ἄλλων δημοσίων κτιρίων, πάσης τῆς χώρας του καὶ ἰδίως τῆς Βαβυλῶνος· ὥστε εἰς βασιλέα οἷος ἦτο οὗτος εἶναι φυσικότατον τὸ ὑπὸ τοῦ προφήτου Δανιὴλ εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ τιθέμενον. «Οὐχ αὕτη ἐστὶ Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἣν ἐγὼ ᾠκοδόμησα εἰς οἶκον βασιλείας, ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος μου, εἰς τιμὴν τῆς δόξης μου; (1)» Τὸ κράτος του, κατὰ τὰς ἐπιγραφὰς, ἐξετείνετο «ἀπὸ θαλάσσης εἰς θάλασσαν» ἤτοι ἀπὸ τῆς Περσικῆς μέχρι τῆς Μεσογείου θαλάσσης ἐμπεριλαμβάνον φυσικῶς καὶ τὴν Παλαιστίνην, τὰ δὲ πλούτη καὶ αἱ ἐπιχειρήσεις του ἦσαν κολοσσιαῖα· πλὴν δυστυχῶς αἱ περὶ τῶν ἐκστρατειῶν αὐτοῦ λαλοῦσαι ἐπιγραφαὶ δὲν εὑρέθησαν ὥστε τὰ κατὰ τὴν πολιορκίαν καὶ ἅλωσιν τῶν Ἱεροσολύμων, τὴν καταστροφὴν τοῦ περιφήμου πρώτου ναοῦ καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ Ἰούδα λείπουσιν.

Ὁ Ναβουχοδονόσσορ μετὰ βασιλείαν τεσσαράκοντα καὶ τριῶν ἐτῶν (604—561 π. Χ.) ἀρρωστήσας, κατὰ τὸν Βηρωσσὸν, ἀπέθανε· «τῆς δὲ βασιλείας κύριος ἐγένετο ὁ υἱὸς αὐτοῦ Εὐειλμαράδουχος. Οὗτος προστὰς τῶν πραγμάτων ἀνόμως καὶ ἀσελγῶς, ἐπιβουλευθεὶς ὑπὸ τοῦ τὴν ἀδελφὴν ἔχοντος αὐτοῦ Νηριγλισσόρου ἀνῃρέθη, βασιλεύσας ἔτη δύο (2)». Περὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ Ναβουχοδονόσσορος τούτου αἱ ἐπιγραφαὶ οὐδὲν λέγουσι· καὶ εἶναι φυσικὸν κατὰ τὸν βίον τὸν ὁποῖον διῆξεν. Ὁ φονεύσας αὐτὸν ὅμως, ὅστις καὶ ἐβασίλευσε τέσσαρα ἔτη (559—555 π. Χ.) ἐφιλοτιμήθη ν' ἀφίσῃ πλίνθους γεγραμμένους. Ἐκ τούτων μανθάνομεν ὅτι ὁ Νεργὰλσὰρ-ουζοὺρ οὗτος, ὁ γαμβρὸς τοῦ Ναβουχοδονόσσορος, μετὰ τοῦ βασιλικοῦ ἀξιώματος ἤνωνε καὶ τὸ μέγα τότε ἐν Βαβυλῶνι ἀξίωμα τοῦ Ῥούβου-Ἔμγα ἢ Ῥαβ-Μάγ· καὶ φαίνεται ὅτι ἦτο εἷς ἐκ τῶν στρατηγῶν τσῦ πενθεροῦ του εἰς οὓς ἀνετέθη ἡ ἰδιαιτέρα περὶ τοῦ Ἱερεμίου μέριμνα. Τοῦτον διεδέχθη ὁ υἱός του Λαβοροσοάρχοδος, ὅστις ἦτο παιδίον καὶ ἐβασίλευσε μόνον ἐννέα μῆνας, μετὰ τοὺς ὁποίους «διὰ τὸ πολλὰ ἐμφαίνειν κακοήθη ἀπετυμπανίσθη». Μετὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ κακοήθους παιδίου «συνελθόντες οἱ ἐπιβουλεύσαντες αὐτῷ κοινῇ τὴν βασιλείαν περιέθηκαν Ναβοννήδῳ τινὶ, τῶν ἐκ Βαβυλῶνος, ὄντι ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπισυστάσεως (3)». Τὸ δέκατον ἕβδομον ἔτος τῆς βα-

(1) Δαν. δ'. 27. (2) Βηρωσ. ἐν Ἰωσ. κατὰ Ἀπ. Α'. 20. (3)

σιλείας τοῦ Ναβοννήδου τούτου (538 π. Χ.), Κύρος ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν, ἀφοῦ ὑπέταξε τὴν λοιπὴν Ἀσίαν πᾶσαν, ὥρμησε καὶ κατὰ τῆς Βαβυλωνίας μετὰ δυνάμεως πολλῆς. Ὁ Ναβόννηδος τότε ἀπαντηθεὶς μετ' αὐτοῦ ἡττήθη καὶ μετ' ὀλίγον φυγὼν ἐκλείσθη εἰς τὴν πόλιν τῶν Βορσιππηνῶν. Ἀφοῦ ὁ Κύρος ἐγένετο κύριος τῆς Βαβυλῶνος, ἐκίνησεν ἐπὶ Βόρσιππον κατὰ τοῦ Ναβοννήδου, ὅστις, παραδοθεὶς, ἐπέμφθη ὑπὸ τοῦ νικητοῦ, ὅπως διέλθῃ τὸ ἐπίλοιπον τοῦ βίου του εἰς Καρμανίαν. Οὕτος κατηργήθη καὶ ἡ Βαβυλώνιος μοναρχία, κυρίαρχοι δὲ πάσης τῆς Ἀσίας ἀνεδείχθησαν οἱ Πέρσαι καὶ Μῆδοι.

Εἰς τὰ κατὰ τὴν ἅλωσιν ταύτην τῆς Βαβυλῶνος καὶ τὰ περὶ τοῦ τελευταίου αὐτῆς βασιλέως Ναβοννήδου ἡ Λαβυνήτου καὶ ὁ Ἡρόδοτος καὶ ὁ Βηρωσσὸς καὶ ὁ Πολυίστωρ καὶ ὁ Ἀβυδινὸς συμφωνοῦσι, μόνος δὲ ὁ τότε σύγχρονος καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Βαβυλῶνι ζῶν προφήτης Δανιὴλ φαίνεται οὐ μόνον μὴ συμφωνῶν ἀλλὰ καὶ ἀντιφάσκων πρὸς τοὺς ἱστορικοὺς τούτους. Κατὰ τὸν Δανιὴλ τὴν νύκτα καθ' ἣν οἱ Μῆδοι καὶ Πέρσαι εἰσῆλθον νικηταὶ εἰς Βαβυλῶνα εὗρον ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτῆς Βαλτάσαρόν τινα τὸν ὁποῖον καὶ ἐφόνευσαν. Οἱ ζητοῦντες λοιπὸν ἀφορμὴν ὅπως διασύρωσι τὴν θρησκείαν, βασιζόμενοι ἐπὶ τῆς ἀξιοπιστίας τῶν Ἑλλήνων ἱστορικῶν ἐκήρυττον τὸν Δανιὴλ ὡς ἱστορικῶς ἐσφαλμένον καὶ ἐπομένως ἀνάξιον πίστεως. Τὸ πρᾶγμα ἐφαίνετο δεινόν. Ἀφ' ἑνὸς ἡ ἀξιοπιστία τῶν συγγραφέων ἦτο ἐκτὸς πάσης ἀμφιβολίας, ἀφ' ἑτέρου τὸ βιβλίον τοῦ Δανιὴλ, ἀποτελεῖ μέρος τῆς Γραφῆς, ἥτις ὑπὸ πάντων τῶν χριστιανῶν πάντων τῶν αἰώνων καὶ πιστεύεται καὶ κηρύττεται ἄσφαλτος. Ἐπὶ τοῦ σκοτεινοῦ τούτου καὶ δεινοῦ τῆς ἱστορίας μέρους μικρά τις ἀνακάλυψις γενομένη πρό τινων ἐτῶν διέχυσε τόσον φῶς ὥστε τὰ πάντα ἦλθον εἰς ἁρμονίαν. Ἡ ἀνακάλυψις συνίσταται εἰς ἐπιγραφὴν ἐπὶ τῆς ὁποίας ἀναγινώσκεται ὅτι «Ναβοῦ-Ναὴδ ὁ βασιλεὺς τῆς Βαβυλῶνος», ὅστις ἀπεδείχθη ὁ αὐτὸς μὲ τὸν Ναβόννηδον τοῦ Βηρωσσοῦ καὶ τὸν Λαβύνητον τοῦ Ἡροδότου, «προσέλαβε Βὶλ-σὰρ-οὐζοὺρ, τὸν πρεσβύτατον αὐτοῦ υἱὸν συμμέτοχον τῆς βασιλείας» κατὰ τὰ τελευταῖά της ἔτη. Κατὰ τὴν εἰσβολὴν τῶν Περσῶν καὶ Μήδων λοιπὸν δὲν ἐβασίλευε μόνος ὁ Ναβόννηδος· ἂν δὲ ἦσαν ἐπὶ τοῦ Βαβυλωνίου θρόνου δύο βασιλεῖς εἶναι φυσικὸν ὅτι ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν ἤθελε τρέξει πρὸ τοῦ ἐπερχομένου κινδύνου, ὅπως ἀποσοβήσῃ αὐτὸν, ὁ δὲ ἕτερος, ὁ καὶ ἀπειρότερος θὰ ἔμενεν ἐν τῇ πρωτευούσῃ, ὅπως καὶ συνέβη. Τοῦτο ὑποδηλοῦται καὶ ἐν αὐτῇ τῇ διηγήσει τοῦ προφήτου λέγοντος, ὅτι τὴν αὐτὴν νύκτα καθ' ἣν οἱ Πέρσαι ἔμελλον νὰ εἰσβάλωσιν ὁ Βαλτάσαρος ὢν λίαν τεταραγμένος προσεκάλεσεν αὐτὸν καὶ τῷ εἶπεν, «Δανιὴλ, ἐὰν δυνηθῇς νὰ μοὶ ἀναγνώσῃς τὴν γραφὴν ταύτην καὶ νὰ ἐξηγήσῃς αὐτὴν, θέλω σὲ ἐνδύσει πορφύραν καὶ θὰ ἄρξῃς τρίτος ἐν τῇ βασιλείᾳ μου.» Ἡ περίστασις ἦτο τόσον δεινὴ ὥστε οὐχὶ τρίτον ἀλλὰ δεύτερον ἤθελε τὸν κηρύξει ἀμέσως, ἂν ἡ δευτέρα θέσις δὲν κατείχετο ὑπ' αὐτοῦ.

Τοιαῦτα τὰ κυριώτατα ἀποτελέσματα τῶν διὰ σφηνοειδῶν γραμμάτων ἐπιγραφῶν, ὡς κατ' ἐπιτομὴν πρὸ πάντων ἐκ τῶν τοῦ καθηγητοῦ Ῥωλινσῶνος ἠρανίσθημεν. Πόσον δὲ διέχυσαν φῶς οὐ μόνον ἐπὶ τῆς ἀρχαίας ἱστορίας ἀλλὰ καὶ ἐπὶ παντὸς εἴδους ὕλης ἀρχαίας, βεβαίως εἶναι ἀδύνατον δι' ὀλίγων νὰ παρασταθῇ. Ἐλπίζομεν ὅμως ὅτι καὶ διὰ τῶν ὀλίγων τῶν ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου μέχρι τοῦδε ῥηθέντων, ἂν ὄχι ἄλλο τοὐλάχιστον εἰδείχθη ἡ μεγάλη ἀξία τῶν ἐπὶ τῶν λίθων ἀπαντωμένων παλαιῶν γραμμάτων, τὰ ὁποῖα ὅταν δὲν ἐκτιμῶμεν οὐ μόνον τὴν πατρίδα ἀλλὰ καὶ ὅλην τὴν ἀνθρωπότητα ζημιοῦμεν.

ΔΙΑΦΟΡΑ.

Κοινῶς εἰς τὰς μολυβδούχους γέας ἐμπεριέχεται τόσος ἄργυρος ὥστε ἡ ἀπὸ τοῦ μολύβδου διαχώρησίς του ἀφίνῃ μεγάλα κέρδη.

— Ὅτε, ὡς ἐν περιπτώσει ἀσθενείας, εἶναι ἀνάγκη νὰ διατηρῆται ἀμυδρόν τι φῶς ἐντὸς τοῦ δωματίου καὶ πάντα τὰ ἄλλα μέσα ἐλλείπουσι, τότε καὶ διὰ μικροῦ τινος τεμαχίου κηρίου (σπερματσέτου) ἐπιτυγχάνεται τοῦτο. Ὁ τρόπος δὲ δι' οὗ ἐπιτυγχάνεται, εἶναι νὰ θέσῃ τις ἅλας ψιλὸν ἐπὶ τοῦ ἀναπτομένου μέρους τοῦ κηρίου ἐωσοῦ τὸ ἅλας φθάσῃ τὸ μαῦρον τῆς θριαλλίδος (τοῦ φητυλίου.) Διὰ τοῦ τρόπου τούτου μικρὰ καὶ ὡραία φλὸξ διατηρεῖται καθ' ὅλην τὴν νύκτα.

ΚΟΡΑΛΙΑ
ΚΑΙ
Η ΑΛΙΕΙΑ ΑΥΤΩΝ.

Τὰ κοράλια, ἐκ τῶν ὁποίων κατασκευάζονται διάφορα κοσμήματα, γεννῶνται καὶ αὐξάνουσιν ἐντὸς τῆς θαλάσσης. Τὰ σχήματα τὰ ὁποῖα λαμβάνουσιν εἶναι πολλὰ καὶ ποικίλα. Ἄλλοτε ὁμοιάζουσιν ὡς γιγάντια φυτὰ ἔχοντα ἄνθη καὶ φύλλα· συχνὰ γίνονται ὡς δένδρα μεγάλα μὲ κλάδους ἄνευ φύλλων· ἄλλοτε ὁ κορμὸς πλατύνεται πρὸς τὰ ἄνω καὶ λαμβάνει σχῆμα ρεπιδίου· πλὴν, οἱονδήποτε σχῆμα καὶ ἂν λαμβάνωσιν αὐξανόμενα, παρατηρεῖται ἐν αὐτοῖς τάξις τις θαυμασιωτάτη δι' ἧς διατηρεῖται ἡ ἰσορροπία των. Ἀντιθέτως ἑκάστου κλάδου φύεται ἄλλος διὰ νὰ τὸν ἀντιζυγίζῃ, ἕκαστος δὲ κορμὸς αὐξάνει καθέτως τοῦ ἐπιπέδου του.

Τὰ κοράλια τὰ ὁποῖα βλέπομεν εἶναι ὀστᾶ ἢ ὄστρακα ζωῦφίων. Ὅταν κλάδος τις κοραλίου ἐξαχθῇ κατὰ πρῶτον ἐκ τῆς θαλάσσης ἔχει τὴν ἐπιφάνειαν ἀνώμαλον καὶ ἀκανόνιστον, εἶναι κεκαλυμμένος ὑπὸ κολλώδους τινὸς ὕλης, καὶ ἐμπεριέχει μόρια κατὰ τὸ φαινόμενον κοκκίνης πηκτῆς. Τὰ μόρια ταῦτα εἶναι τὰ ζωῦφια. Ἐξεταζομένου μετὰ προσοχῆς τοῦ κλάδου, ὅτε οὗτος αὐξάνει ἐντὸς τῆς θαλάσσης, τὰ ἐπ' αὐτοῦ ζωῦφια φαίνονται κατὰ χιλιάδας, ἕκαστον δὲ αὐτῶν ἔχει καὶ τὸ ἴδιόν του δωμάτιον τὸ ὁποῖον οὐδέποτε ἐγκαταλείπει. Ἡ κεφαλὴ πολλῶν εἰδῶν ἐκ τῶν ζωῦφίων τούτων φέρει εἶδός τι καλύμματος ὁμοίου κατὰ τὸ σχῆμα μὲ ἀλεξήλιον. Οἱ πλόκαμοί των, οἵτινες εἶναι ὁπλισμένοι δι' ὀκτὼ δαγκανῶν, εἶναι μακροὶ ἀναλόγως τοῦ σώματος καὶ σχεδὸν πάντοτε εἶναι ἐξηπλωμένοι πρὸς σύλληψιν τροφῆς, ὡς κοινῶς πιστεύεται.

Κοινῶς λέγεται ὅτι τὰ ζωῦφια τῶν κοραλίων εἶναι ἐργατικά, ὅτι κτίζουσι καὶ ὅτι διὰ τῆς ἐργασίας αὐτῶν, ἥτις ἄρχεται εἰς τὸν βυθὸν τῆς θαλάσσης, ἐπὶ τέλους ὁλόκληροι νῆσοι ἀποτελοῦνται· τὸ ἀληθὲς ὅμως εἶναι ὅτι τὰ ζωῦφια ζῶσι καὶ πολλαπλασιάζονται ἐντὸς τῆς θαλάσσης, διὰ δὲ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ των, μὲ τὸν καιρὸν, φθάνουσι μέχρι τῆς ἐπιφανείας τῶν ῥυχῶν ὑδάτων, οὐδέποτε ὅμως ὑπερβαίνουσιν αὐτὴν καθότι μόνον ἐντὸς θερμοῦ ἁλμυροῦ ὕδατος δύνανται νὰ ζῶσιν. Ὁ παρατηρῶν τὰ σχήματα τῶν κοραλίων νομίζει ὅτι τὰ ζωῦφια συνεννοοῦνται μακρόθεν μεταξύ των ἂν καὶ δὲν δύνανται νὰ ἐγκαταλείπωσι τὰ ὄστρακά των. Εἶναι δὲ θαυμαστὸν καὶ μυστηριῶδες συνάμα ὅτι κατασκευάζουσι τὰ κοράλια βασιζόμενα ἐπὶ ἀρχῶν μαθηματικῶν. Πλὴν τίς διδάσκει τὰ μικρὰ ἐκεῖνα ζωῦφια, ὅταν κατασκευάζωσι τὸ κοράλιον εἰς σχῆμα δένδρου, νὰ μὴ ἐκτείνωσι τὸν ἕνα κλάδον περισσότερον τοῦ πρὸς τὴν ἐναντίαν διευθύνσιν ἐκτεινομένου; Ὅταν δὲ εἰς τὸν βυθὸν τοῦ ὠκεανοῦ φυλή τις ζωῦφίων ἀρχίσῃ τὴν κατασκευὴν κοραλίου, τίς ὁδηγεῖ αὐτὰ νὰ ἐκτείνωσι τὸ κοράλιον πρὸς δύο διευθύνσεις ἐπὶ κύκλου τελείου ἕωσοῦ τὰ δύο ἄκρα ἀπαντώμενα νὰ ἀποτελῶσι δακτύλιον ἐξ ἡμίσεως μέχρι δέκα μιλίων διαμέτρου; Τίς δὲ λέγει εἰς τὰ ἔντομα ἐκεῖνα, τὰ ἐργαζόμενα κατὰ διευθύνσεις ἀντιθέτους, καὶ ἄτινα καθόσον γεννῶνται ἀπομακρύνονται ἐκ τῶν πρώτων, ὅτι ὁ κύκλος των θὰ ἦναι μέγας ἢ μικρός;

Τὰ κοράλια ἁλιεύονται εἰς τὰ παράλια τῆς Ἀφρικῆς διὰ πλοιαρίων κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον. Δύο δυνατὰ καὶ περίπου τριῶν ὀργυιῶν ξύλα εἶναι προσηλωμένα τὸ ἓν ἐπὶ τοῦ ἄλλου εἰς σχῆμα σταυροῦ. Πρὸς τὸ κάτω μέρος τῶν ξύλων εὑρίσκεται δίκτυον κατεσκευασμένον ἐκ σχοινίου λεπτοῦ καὶ προσηρμοσμένον εἰς τὰς τέσσαρας ἄκρας τῶν ξύλων. Λίθος τις βαρὺς, διὰ νὰ καταβυθίζωνται τὰ ξύλα, εἶναι προσδεδεμένος ὅπου ταῦτα διασταυροῦνται καὶ σχοινίον δυνατὸν εἶναι δεδεμένον ἐπὶ τῆς διασταυρώσεως. Διὰ τοῦ ἐν λόγῳ σχοινίου τὸ ἐργαλεῖον τοῦτο ἀφίνεται ἐντὸς τῆς θαλάσσης εἰς μέρη ὅπου ὑποτίθεται ὅτι εὑρίσκονται κοράλια. Ἂν τὸ δίκτυον πέσῃ ἐπάνω κοραλίου τινός, αἱ θῆλαι αὐτοῦ ἐμπλέκονται εἰς τοὺς κλάδους τοῦ κοραλίου, ὅτε δὲ τὸ δίκτυον ἀνασύρεται τινὲς τῶν κλάδων ἀποσπώμενοι ἀναβιβάζονται μετ' αὐτοῦ. Ὅταν τὸ δίκτυον καὶ τὰ ξύλα ἐμπερδευθῶσι πρὸς μεγάλους κλάδους κοραλίων τότε ἀπαιτεῖται καὶ πολλὴ δύναμις ὅπως ἀναβιβασθῶσιν· ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἡ ἄκρα τοῦ σχοινίου προσαρμόζεται εἰς

ἐργάτην (μάγκανον) ὅστις τρεφόμενος ἀναβιβάζει τὸ δίκτυον ἐκ τοῦ βυθοῦ. Ἂν ἀναβιβασθῇ μέγα τι τεμάχιον κοραλίου μόνον μέρη τινὰ αὐτοῦ ἔχουσιν ἀξίαν. Ἐνίοτε τὸ δίκτυον ἐμπλέκεται τόσον πολὺ εἰς τὸν βυθὸν ὥστε καταξεσχίζεται ἀνασυρόμενον. Συμβαίνει πολλάκις τὸ σχοινίον δι' οὗ ἀνασύρεται νὰ κόπτηται, ἂν καὶ ἦναι πολὺ ἰσχυρότερον τοῦ δικτύου, καὶ τότε τὸ ἐργαλεῖον χάνεται· ἄλλοτε πάλιν τὸ δίκτυον πίπτον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ κοραλίου οὐδόλως μετ' αὐτοῦ ἐμπλέκεται.

Ἡ ἁλιεία τῶν κοραλίων ἐνεργεῖται ἀπὸ τοῦ μαΐου μηνὸς ἕως τοῦ αὐγούστου καὶ παρέχει ἀρκετὰ κέρδη εἰς τοὺς εἰς αὐτὴν ἐνασχολουμένους. Ἡ τιμή των ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ χρώματος τῆς ποιότητος καὶ τῆς ἐν τῇ ἀγορᾷ ποσότητός των. Μεγάλη ἀγορὰ τῶν κατωτέρων ποιοτήτων εἶναι ἡ Ἀφρική, ὅπου τὸ εἶδος τοῦτο ἀποτελεῖ κύριον κλάδον ἐμπορίου, πεμπόμενον εἰς τὸ ἐσωτερικόν, ὅπως χρησιμεύσῃ εἰς τοὺς ἰθαγενεῖς διὰ κοσμήματα.

ΧΡΥΣΟΚΟΝΙΣ.

Κόνις χρυσῆ διὰ χρύσωμα δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ ἐὰν θέσωμεν φύλλα τινὰ χρυσοῦ ἐντὸς ἰγδίου γηίνου (ἐκ πορσολάνης), προσθέσωμεν ὀλίγον μέλι ἢ κόμι ἀραβικὸν μεθ' ὕδατος καὶ τρίψωμεν τὸ μίγμα καλῶς ἕωσοῦ ὁ χρυσὸς διαιρεθῇ εἰς μικρότατα μέρη. Μετὰ τοῦτο ὀλίγον θερμὸν ὕδωρ ἀρκεῖ ὅπως ἐκπλύνῃ τὸ μέλι ἢ τὸ κόμι καὶ ἀφίσῃ τὸν χρυσὸν εἰς σχῆμα καθαρᾶς κόνεως. Ἄλλος τρόπος εἶναι νὰ διαλυθῇ χρυσὸς καθαρὸς ἢ φύλλα ἐντὸς νιτραλυκοῦ ὀξέως (eau regale, ἢ acide nitromuriatique) καὶ ἔπειτα νὰ κατακαθισθῇ δι' ἑνὸς τεμαχίου χαλκοῦ ἢ διὰ διαλύσεως θειϊκοῦ ἅλατος τοῦ σιδήρου (καρὰ μπογιά.) Τὸ καταπεσὸν, (ἂν τοῦτο γίνῃ διὰ χαλκοῦ) πρέπει νὰ τεθῇ ἢ βρασθῇ εἰς διϋλισμένον ὄξος καὶ ἀκολούθως νὰ πλυθῇ δι' ἐπανειλημμένης ἐπιχύσεως ὕδατος ἐπ' αὐτοῦ καὶ νὰ στεγνωθῇ. Τὸ διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἐπιτευχθὲν θέλει εἶσθαι λεπτοτάτη χρυσόκονις καταλληλοτάτη δι' ἐργασίαν.

ΜΟΥΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ
ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΑΡΧΑΙΟΙΣ.

Ἡ μουσικὴ ἐξ ἀρχαιοτάτων χρόνων ἐθεωρεῖτο ὡς δραστήριόν τι μέσον πρὸς μόρφωσιν τῶν ἠθῶν καὶ ἦτο σχεδὸν ἀχώριστος ἀπὸ τῆς ποιήσεως. Ἡ πρώτη της καλλιέργεια χρεωστεῖται βεβαίως εἰς τὴν ὁποίαν προξενεῖ ἡδονὴν, θέλγουσα τὰ ὦτα, ὑψοῦσα τὸ φρόνημα, καὶ γοητεύουσα τὴν καρδίαν, ἐξ ὧν καὶ παρετηρήθη ἡ ἐπὶ τῶν ἠθῶν ἐπιρροή της· ἡ ἀνάπτυξις αὐτῆς ὅμως, ὡς τέχνης, ὑπῆρξε βαθμιαία, δι' ὃ καὶ τὰ ὄργανα αὐτῆς παρὰ τοῖς μᾶλλον πεπολιτισμένοις τῶν ἐθνῶν ἀπαντῶσι τελειότερα. Τοῦτο τρανῶς ἀπαδεικνύει ἡ κάτωθεν περισπούδαστος πραγματεία, ἥτις γραφεῖσα ἀγγλιστὶ ὑπὸ Ἰωάννου τοῦ Σάχση μετεγλωττίσθη κατ' ἐπιτομὴν ὑπὸ τοῦ τὴν μουσικὴν καλλιεργοῦντος Α. Μόζερ καὶ προσφέρεται τοῖς ἀναγνώσταις τοῦ Μέλητος.

Τὰ μουσικὰ ὄργανα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, ὅπως καὶ σήμερον, διηροῦντο εἰς τρεῖς τάξεις· εἰς κρουστὰ, εἰς πνευστὰ καὶ εἰς ἔγχορδα.

Α'. ΟΡΓΑΝΑ ΚΡΟΥΣΤΑ.

Τὸ ἁπλούστατον τῶν κρουστῶν ὀργάνων εἶναι τὸ τύμπανον, τὸ ὁποῖον παρὰ τοῖς ἀρχαίοις συνίστατο ἀπὸ πλατύ τι στεφάνιον ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἦτο προσκεκολλημένον δέρμα, πέριξ δὲ αὐτοῦ ἦσαν κομμάτια μετάλλου. Τὸ ὄργανον τοῦτο καὶ μέχρι τῆς σήμερον εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὰ μέρη μας ὑπὸ τὸ ὄνομα τέρι.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἑβραῖοι, ὡς ἀπαντᾶται ἐν τῇ Γραφῇ, ὀνόμαζον αὐτὰ Τοφ· οἱ δὲ ἑβδομήκοντα μετέφρασαν «τύμπανον». Μετὰ τὴν διάβασιν τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης λέγεται ὅτι ἀπὸ τὴν χαρὰν της «Μαριὰμ ἡ ἀδελφὴ τοῦ Μωϋσέως ἔλαβε τὸ τύμπανον ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς, καὶ ἐξῆλθον πᾶσαι αἱ γυναῖκες ὀπίσω αὐτῆς μετὰ τυμπάνων καὶ χορῶν (Ἔξοδος ιέ. 20)» καὶ ἐν ἐποχῇ δὲ ἀρχαιοτέρᾳ, ὁ Λάβαν φαίνεται ἐλέγχων τὸν Ἰακὼβ ὡς μὴ φανερώσαντα εἰς αὐτὸν τὴν ἀναχώρησίν του ὅπως ἐξαποστείλῃ αὐτὸν «μετ' εὐφροσύνης, καὶ μετὰ μουσικῶν καὶ τυμπάνων, καὶ κιθάρας (Γένεσις λά. 27). Εἰς τὸ βιβλίον τῶν Κριτῶν (ιά. 34) ἀναγινώσκομεν ὅτι ὅτε ὁ Ἰεφθάε ἐπέστρεφε νικητὴς εἰς τὴν πατρίδα του, ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ «ἐξεπορεύετο εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ, ἐν τυμπάνοις καὶ χοροῖς (Κριταὶ ια. 34)».

Τύμπανα Αἰγυπτιακὰ ἐξ ἀπεικονίσματος ἀναγομένου εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Μωϋσέως.

Οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι μετεχειρίζοντο τὸ τύμπανον συχνὰ εἰς τὰς κηδείας των, ὡς παραδείγματα ἔχομεν πολλὰ ἐκ τῶν ἐν Θήβαις γενομένων ἀνασκαφῶν ὅπου ἀπηντήθησαν πολλὰ ἀνάγλυφα παριστῶντα κηδείας.

Τύμπανα ὁμοιάζοντα μὲ τὰ σημερινά μας μετεχειρίζοντο καὶ οἱ ἀρχαῖοι Ῥωμαῖοι. Καὶ ἐκείνων τὰ τύμπανα ἦσαν κατεσκευασμένα ἀπὸ στεφάνι ξύλινον κεκαλυμένον ἀπὸ τὸ ἓν μέρος μὲ δέρμα ζώου, ὡς κόσκινον, καὶ περιτριγυρισμένον ἀπὸ μικροὺς κωδωνίσκους. Τὰ σχήματα τῶν Ῥωμαϊκῶν τυμπάνων ἀνεκαλύφθησαν ἐπὶ λίθων καὶ μωσαϊκῶν μεταξὺ τῶν ἐρηπίων τῆς Πομπηίας.

Αἰγυπτιακὸν τουμπελέκιον.

Οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι μετεχειρίζοντο ὡσαύτως τύμπανα, κατεσκευασμένα ἐκ περγαμινῆς τεντομένης ἐπὶ τῆς μιᾶς ἄκρας κιλίνδρου πηλίνου ὡς εἶναι τὰ σημερινά μας «τουμπελέκια» ἐκρούοντο δὲ ἢ μὲ δύο ξυλάρια ἢ μὲ τὰς χεῖρας. Εἶδός τι αὐτῶν ἦσαν ἀπαράλλακτα ὡς τὸ Τομ Τομ τῶν Ἰνδῶν. Τύμπανον τοιοῦτον ἀνεκαλύφθη γεγλυμμένον καὶ ἐπὶ τῶν Ἀσσυριακῶν μαρμάρων, τὰ ὁποῖα σήμερον εὑρίσκονται εἰς τὸ Βρεττανικὸν μουσεῖον. Τὸ τύμπανον τοῦτο ὁμοιάζει πολὺ μὲ Ἀφρικανικόν τι ὄργανον τὸ ὁποῖον ὁ Κύριος Σχοίλχερος εὗρεν εἰς Χελσέαν τῆς Ἀφρικῆς. Οἱ Ῥαβῖνοι λέγουσιν ὅτι τύμπανόν τι τοιοῦτον ἦτο ἐν χρήσει κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους εἰς τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ναὸν ὅπως προσκαλῶνται οἱ ἱεροῖς εἰς προσευχὴν, οἱ λευῖται εἰς ψαλμῳδίαν καὶ οἱ λεπροὶ πρὸς καθαρισμόν· τολμῶσι μάλιστα νὰ προσθέτωσιν ὅτι ἠκούετο μέχρι τῆς Ἰεριχοῦς!

Μετὰ τὸ τύμπανον ἔρχεται τὸ κύμβαλον τὸ ὁποῖον ἐπίσης ἦτο κρουστὸν ἐκ μετάλλου μουσικὸν ὄργανον, ἡ χρῆσις τοῦ ὁποίου εἶναι ἀρχαιοτάτη. Ἐκ τοῦ ρν'. ψαλμοῦ (στ. 5) «Αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν κυμβάλοις εὐήχοις, αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν κυμβάλοις ἀλαλαγμοῦ» φαίνεται ὅτι παρ' Ἑβραίοις ὑπῆρχον δύο εἰδῶν κύμβαλα. Ἐν τῇ Αἰγυπτιακῇ καὶ Ἑλληνικῇ συλλογῇ τοῦ Βρεττανικοῦ μουσείου εὑρίσκονται δύο εἰδῶν κύμβαλα, τὰ μὲν ὁμοιάζοντα τοῖς σημερινοῖς, ἀλλὰ μικρότερα, τὰ δὲ εἰς εἶδος κυπέλλων. Τὰ τελευταῖα ταῦτα φαίνεται ὅτι ἦσαν τὰ εὔηχα· τὰ δὲ πλατέα τὰ ἀλαλάζοντα κύμβαλα τοῦ Ψαλμῳδοῦ. Τὰ κυπελλοειδῆ κύμβαλα ἀπαντῶνται

Κυπελλοειδῆ Ῥωμαϊκὰ κύμβαλα.

Πλατέα Αἰγυπτιακὰ κύμβαλα.

συχνότερον εἰς τὰ Ἑλληνικὰ ἀνάγλυφα. Τὰ ὄργανα ταῦτα ἦσαν ἀφιερωμένα εἰς τὴν μητέρα τῶν θεῶν Κυβέλην, ὡς ἔχοντα τὸ σχῆμα τοῦ οὐρανίου ἡμισφαιρίου. Ὁ Ἰώσηπος λέγει ὅτι τὰ κύμβαλα τῶν ἀρχαίων Ἑβραίων ἦσαν «πλατέα καὶ μεγάλα καὶ χάλκεα» (Ἀρχ. Ζ'. ιϐ'. 3). Εἰς ἄλλο δὲ μέρος τῆς ἱστορίας του ἀναφέρει ὅτι αἱ γυναῖκες ἐξελθοῦσαι εἰς προϋπάντησιν τοῦ νικηφόρου στρατοῦ μετὰ τυμπάνων καὶ κυμβάλων διήγειραν τὸν φθόνον τοῦ Σαούλ. Ἐκ πολλῶν τῆς Ἁγίας Γραφῆς μερῶν καταφαίνεται ὅτι ἡ χρῆσις τῶν κυμβάλων ἦτο μεγάλη. Ὅτε μετέφερον τὴν κιβωτὸν μετεχειρίζοντο καὶ κύμβαλα· ὁ Ἀσὰφ ἀναφέρεται ὡς ὢν ἐπὶ τῶν κυμβάλων (Α'. Παραλ. ις'. 5). Κατὰ τοὺς νεωτέρους ὅμως χρόνους δὲν ἦτο εἰς οἵαν ὑπόληψιν εἶχον αὐτὸ οἱ παλαιοὶ, διὸ καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος παρομοιάζει τοὺς μὴ ἔχοντας ἀγάπην μὲ κύμβαλα ἀλαλάζοντα.

Τρίτον κρουστὸν ὄργανον ἔχομον τὸ σεῖστρον τοῦ ὁποίου ἡ χρῆσις ἦτο μεγάλη παρ'

Αἰγυπτίοις. Οἱ Ἑβραῖοι κατὰ πᾶσαν πιθανότητα μετὰ τὴν ἔξοδον μετεχειρίσθησαν τὸ ὄργανον τοῦτο. Ὁ Δόκτωρ Κίττος παρατηρεῖ ὅτι ἡ λέξις μενάγανεγὶμ, ἥτις ἅπαξ μόνον ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν Βασιλειῶν (ς'. 5.) ἀπαντᾷ, καὶ τὴν ὁποίαν οἱ Ο'. μεταφράζουσι κύμβαλα, ἐνῷ δι' αὐτὰ ὑπάρχει ἄλλη λέξις καθιερωμένη, σημαίνει σεῖστρα. Τὰ σείστρα παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις ἦσαν καθιερωμένα εἰς τελετὰς θρησκευτικὰς, ὁ δὲ κωδωνίζων ἦχός των ἐπιστεύετο ὅτι ἀπεδίωκε τὸν Τυφῶνα ἤτοι Διάβολον. Ἐντὸς τοῦ ναοῦ μόνον εἰς βασιλίσσας καὶ ἱερείας ἐπετρέπετο νὰ τὰ βαστάζωσι, τὸ δὲ τοιοῦτον ἐθεωρεῖτο τιμὴ μεγίστη. Μυστικῶς ἡ κίνησίς των ἐσήμαινε τὴν τοῦ παντὸς κίνησιν.

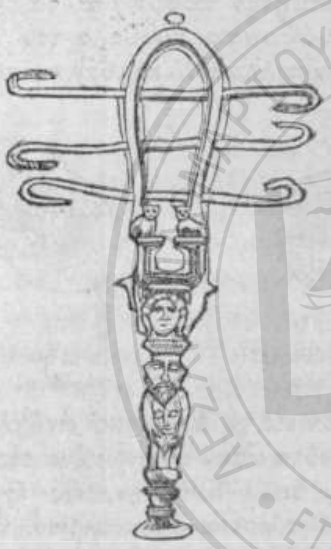

Ἐν τῇ ἐπισυναπτομένῃ εἰκονογραφίᾳ τὸ σχῆμα τοῦ σείστρου ἐλήφθη ἐξ ὀργάνου φυλαττομένου ἐν τῷ Βρεττανικῷ μουσείῳ. Τὰ σύρματά του, τὰ ὁποῖα ὅταν τὸ ὄργανον σείηται, κινοῦνται καὶ πρὸς τὰ ἐμπρὸς καὶ πρὸς τὰ ὀπίσω, ἀπολήγουσιν εἰς κεφαλὰς ὄφεων· ἐπὶ τοῦ ὀργάνου εὑρίσκονται δύο γαλαί, αἱ ὁποῖαι εἶναι τὸ σύμβολον τῆς Ἴσιδος· κοσμεῖται δὲ προσέτι τὸ ὄργανον καὶ ὑπὸ μιᾶς ἀνθρωπίνης μορφῆς καὶ ὑπὸ τέρατός τινος ἔχοντος κεφαλὰς δύο. Οἱ Ῥωμαῖοι ὀλίγον πρὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ ἔμαθον τὴν χρῆσιν τούτου τοῦ ὀργάνου. Σήμερον δὲ μεταχειρίζονται αὐτὸ οἱ Ἀβυσσινοὶ κατὰ τὰς θρησκευτικὰς τελετάς των, ὁμολογοῦντες ὅτι παρέλαβον τὸ ὄργανον ἐκ τῶν Αἰγυπτίων. Ὁ Βρούκιος λέγει ὅτι οἱ Ἀβυσσινοὶ μεταχειρίζονται τὸ ὄργανον τοῦτο εἰς ὁμαλὰ καὶ γηθόσυνα μέτρα, ψάλλοντες ψαλμοὺς ἢ προσευχόμενοι εὐχαριστίας. Ἕκαστος τῶν ἱερέων ἔχων τὸ σεῖστρόν του σείει αὐτὸ τόσον βιαίως πρὸς τὸν γείτονά του καὶ ἠχεῖ τόσον ἔξαφνα ὥστε ὁμοιάζουσι μᾶλλον πρὸς τοὺς ἱερεῖς τῶν εἰδωλολατρῶν, ἐξ ὧν καὶ παρέλαβον τὸ ὄργανον τοῦτο, ἢ πρὸς Χριστιανούς.

ΓΟΗΤΕΥΤΙΚΗ ΤΟΥ ΟΦΕΩΣ ΔΥΝΑΜΙΣ.

Εὐρωπαῖός τις ἐπισκεφθεὶς τὴν Αὐστραλίαν διηγεῖται ὅτι ἐνῷ ἐκυνήγει ἡμέραν τινὰ τὰ ὡραῖα πτηνὰ τὰ ὑπὸ τῶν ἀποίκων «ὀρεινὰς νήσας» καλούμενα αἴφνης ἐστράφη ἡ προσοχή του πρὸς μικρόν τι πτηνὸν τὸ ὁποῖον ἐκτύπα τὰς πτέρυγάς του εἰς δεκαπέντε ἢ εἴκοσι ποδῶν ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους καὶ ἐξέπεμπε φωνὰς καθ' ὑπερβολὴν γοερὰς· ἐφαίνετο ὅτι προσεπάθη νὰ πετάξῃ καὶ νὰ φύγῃ, ἀλλ' ὅτι καὶ δὲν ἠδύνατο· ἀργὰ ἀλλὰ βαθμηδὸν τὸ δυστυχὲς πλάσμα ἐπλησίαζε πρὸς τὴν γῆν, κινοῦν ἀδιακόπως μετὰ ταχύτητος τὰς πτέρυγάς του, ἀλλὰ κατὰ τὸ φαινόμενον οὐχὶ καὶ μὲ δύναμιν ἀρκετὴν ὅπως δυνηθῇ νὰ ὑψωθῇ, ἐωσοῦ τέλος ἔφθασε μετ' ὀλίγον πολλὰ πλησίον εἰς τὴν γῆν, ἡ δὲ θλιβερὰ φωνή του κατέστη ἀδυνατοτέρα. Ὅτε ἐπλησίασεν ἀρκετὰ εἰς τὴν γῆν αἴφνης καὶ ἡ αἰτία τοῦ τρόμου του εἰς τὰ ὄμματα τοῦ παρατηρητοῦ του ἐφανερώθη· ὑπεράνω τῆς χλόης ἐφαίνετο ἡ κεφαλὴ καὶ τὸ ἥμισυ σῶμα μαύρου τινὸς ὄφεως· τὸ στόμα του ἦτο ἀνοικτὸν, ἡ ὡς περόνη γλῶσσά του εὑρίσκετο εἰς ἀδιάκοπον κίνησιν, οἱ δὲ ὀφθαλμοί του μετὰ φοβερᾶς δυνάμεως ἦσαν προσηλωμένοι ἐπὶ τοῦ θύματος τὸ ὁποῖον περιέμενε νὰ κατέλθῃ. Ὁ παρατηρητὴς ἐπλησίασεν εἰς τὸν ὄφιν ἀρκετὰ ἀλλὰ τὸ ἑρπετὸν ἐφαίνετο πολὺ προσηλωμένον εἰς τὸ ἔργον του καὶ ἐπομένως δὲν ἠσθάνετο τὴν παρουσίαν τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις, ὑψώσας ἡσύχως τὸ πυροβόλον του, ἐπυροβόλησε κατὰ τοῦ ὄφεως τὴν στιγμὴν καθ' ἣν καὶ τὸ πτηνὸν ἔπιπτεν ἐπὶ τῆς γῆς ἓν ἢ δύο βήματα μακρὰν τοῦ φονευομένου ἐχθροῦ του. Ὁ ἄνθρωπος παρευθεὶς ἔλαβε τὸ πτηνὸν τὸ ὁποῖον οὐδόλως εἶχε πάθει ἐκ τοῦ πυροβολισμοῦ, ἀλλ' ἦτο σχεδὸν νενεκρωμένον· μετ' ὀλίγον ὅμως ἀναλαβὸν καὶ πετάξαν ἔφυγεν. Ὁ διηγούμενος ταῦτα προσθέτει ὅτι μετενόησε πυροβολήσας τόσον ταχέως καθότι δὲν εἰξεύρει ἂν ἡ τε-

λευταία τοῦ πτηνοῦ πτῶσις πρέπη νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὸν πυροβολισμὸν ἢ εἰς τὴν δύναμιν τοῦ ὄφεως, ὅστις καὶ εὑρίσκετο παρὰ τὴν φωλεὰν καὶ τὰ ὠὰ τοῦ πτηνοῦ.

Εἰς ἄλλην περίστασιν φίλος τις τοῦ προμνημονευθέντος τρέχων ἔφιππος ἀπήντησεν ὄφιν ἐξηπλωμένον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους· θαυμάσας δὲ ὅτι τὸ ἑρπετὸν οὐδόλως διεταράχθη ὑπὸ τοῦ κρότου ἀφίππευσε καὶ ῥαβδίσας αὐτὸ δὶς ἢ τρὶς τὸ ἐφόνευσε, τότε καὶ αὐτὸς αἴφνης εἶδε μικρόν τι πτηνὸν τύπτον τὰς πτέρυγας ἐπὶ τῆς χλόης ὀλίγον μακρὰν τῆς κεφαλῆς τοῦ ἑρπετοῦ. Ἀφοῦ τὸ πτηνὸν προσεπάθησε πολλάκις ἐπὶ τέλος ἠδυνήθη νὰ φύγῃ ἀλλ' ἦτο πολὺ ἀδύνατον.

Πολλοὶ φυσικοὶ θέλοντες νὰ ἐξηγήσωσι τὸ φαινόμενον τοῦτο ὑποστηρίζουσιν ὅτι ὁ ὄφις ἐξασκεῖ εἶδός τι ζωϊκοῦ μαγνητισμοῦ ἐπὶ τοῦ πτηνοῦ καὶ, καθιστῶν αὐτὸ οὕτως ἀνίκανον νὰ πετᾷ, ἐπὶ τέλους τὸ κατατρώγει· πλὴν ἄλλοι ἀποδίδουσι τοῦτο εἰς τὸν τρόμον ὑφ' οὗ τὸ πτηνὸν καταλαμβάνεται ὡς ἐκ τῆς ὄψεως τοῦ ὄφεως· ἡ μεγάλη ὅμως προσήλωσις τοῦ ἑρπετοῦ κατὰ τὰς στιγμὰς τῆς ἀγωνίας τοῦ πτηνοῦ εἶναι μᾶλλον σημεῖον τοῦ πρώτου, καθότι μάλιστα οὐ μόνον πτηνὰ ἀλλὰ καὶ ἄλλα ζῶα καὶ ἄνθρωποι εἰσέτι πάσχουσιν ὅταν ὄφις εὑρίσκηται πλησίον αὐτῶν. Κύριός τις Γ. Β. διηγεῖται ὅτι περιπατῶν ποτε εἰς τὴν ἐξοχὴν, παρὰ τὸν κόλπον τῆς Μορετόνης μετὰ δύο ἄλλων ἀνθρώπων διά τινα ἐργασίαν του, ἔφθασαν εἰς μέρος δασῶδες· ἐνῷ δὲ περιπατοῦντες συνωμίλουν περὶ τῆς ὑποθέσεώς του, αἴφνης ὁ εἷς ἐκ τῶν δύο ἐστάθη καὶ ἔνευσε καὶ εἰς τοὺς ἄλλους νὰ πράξωσι τὸ αὐτό.

«Τί τρέχει;» τὸν ἠρώτησαν.

«Κάπου ἐδῶ πλησίον εὑρίσκεται ὄφις», ἀπήντησε.

Φοβηθέντες ὀλίγον ἠρεύνησαν παντοῦ μετὰ προσοχῆς, ἀλλ' οὐδὲν ἐκεῖ πλησίον ἠδυνήθησαν νὰ ἀνακαλύψωσι.

«Καὶ τί σὲ κάμει νὰ νομίζῃς ὅτι ἐδῶ πλησίον εὑρίσκεται ὄφις;» ἠρώτησεν αὐτὸν ὁ διηγηθεὶς ἀκολούθως τὸ συμβὰν τοῦτο.

«Γινώσκω ὅτι ἐδῶ ὑπάρχει· τὸν αἰσθάνομαι,» ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος, βαδίζων βήματά τινα ἔνθεν κἀκεῖθεν ἀδιακρίτως· τὸ πρόσωπόν του εἶχεν ἤδη ἀλλοιωθῇ, ἡ δὲ κεφαλὴ καὶ τὸ σῶμά του ἔκυπτον εἰς τὰ ἐμπρός. Παρατηρήσας τοῦτο ὁ Γ. Β., ὅστις κάπου εἶχεν ἀναγνώσει ὅτι τινὲς ἐκ τῶν μαύρων εἶχον τὴν δύναμιν νὰ ὀσφραίνωνται τὴν παρουσίαν τῶν ὄφεων, ἠρώτησεν αὐτὸν ἂν διὰ τῆς ὀσφρήσεως ἐγίνωσκεν ὅτι ὑπάρχει ὄφις.

«Ὄχι», ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος, ὅστις ἀφοῦ ἐκινήθη κατὰ διαφόρους διευθύνσεις, ἤρχισε νὰ κινῆται πρὸς ὡρισμένον τι μέρος ἀργὰ καὶ προσεκτικῶς, «δὲν δύναμαι νὰ σᾶς εἴπω τὸ πῶς, ἀλλὰ ὅταν ἦμαι πλησίον ὄφεώς τινος τὸ αἰσθάνομαι. Εὑρίσκεται πρὸς τοῦτο τὸ μέρος· εἶμαι βέβαιος· ποτὲ δὲν ἠπατήθην·» ἐξηκολούθησε, καὶ βαδίσας ἐν τῷ μέσῳ τῶν δένδρων περὶ τὰ εἴκοσι βήματα ἐστάθη πάλιν.

«Εἶναι ἀκριβῶς εἰς ἐκεῖνο τὸ δένδρον· θὰ πάθω ἂν προχωρήσω ἀκόμη· ἤδη αἰσθάνομαι πολὺ ἀδύνατος». Καὶ πραγματικῶς εἶχε γίνει ὠχρότατος. Κρατοῦντες ῥάβδους εἰς τὰς χεῖρας ὁ Κ. Β. καὶ ὁ ἄλλος ἄνθρωπος προεχώρησαν πρὸς τὸ δεικνυόμενον δένδρον καὶ περιελθόντες παρὰ τὸν κορμόν του εὗρον τεμάχια φλοιοῦ, τὰ ὁποῖα κοπέντα ἀφέθησαν ἐκεῖ ὅπως ξηρανθῶσιν. «Εἶναι ὑπὸ τοὺς φλοιούς», ἐφώνησεν ὁ ἄνθρωπος, ὅστις παραμερήσας ἔβλεπε τὴν θέσιν, «καὶ ἡ εἷς μέγας εἶναι ἢ δύο τρεῖς ὁμοῦ». Παραμερισθέντων τῶν φλοιῶν πραγματικῶς εὑρέθησαν ὑπ' αὐτοὺς δύο ὄφεις οἵτινες καὶ ἐφονεύθησαν. Ἐκπλαγεὶς ὁ κύριος Β. ἐζήτησε παρὰ τοῦ ἀνθρώπου νὰ τῷ ἐξηγήσῃ διὰ τίνος δυνάμεως ἠσθάνετο τῶν ὄφεων τὴν παρουσίαν, ἀλλ' ἐκεῖνος δὲν ἠδυνήθη νὰ τῷ εἴπῃ τι περιπλέον ἀφ' ὅ,τι τῷ εἶχεν εἰπεῖ. Ἡ αἴσθησις τῆς παρουσίας τῶν ὄφεων, εἶπε, δὲν τῷ προσεγίνετο διὰ τῶν ἐξωτερικῶν αἰσθήσεων, οὔτε διὰ τῆς ὀσφρήσεως, ἀλλ' ὅτε ἐπλησίαζεν εἰς μέρος ὅπου ἑρπετὸν τοιοῦτον εὑρίσκετο ἠσθάνετο «καθ' ὅλον του τὸ σῶμα» ἀπερίγραπτόν τινα αἴσθησιν, ἥτις καθ' ὅσον μὲν ἐπλησίαζε πρὸς τὸν ὄφιν ηὔξανε καθ' ὅσον δὲ ἀπεμακρύνετο ἀπ' αὐτοῦ ἠλαττοῦτο.

Καὶ πόθεν μὲν ὁ ὄφις ἀρύεται τὴν γοητευτικὴν αὐτοῦ δύναμιν ταύτην, καὶ ὁποία τις εἶναι αὕτη ἀγνοοῦμεν, τὴν ἀναλογίαν ὅμως αὐτῆς πρὸς τὴν τῆς κακίας δὲν δυνάμεθα νὰ μὴ σημειώσωμεν, καθότι ὅπως τὸ πτηνὸν, ἐνῷ ἵπταται ἐλευθέρως ἐν τῇ φαιδρᾷ ἀτμοσφαίρᾳ, αἴφνης αἰσθάνεται ἑαυτὸ ἑλκυόμενον πρὸς τὰ κάτω ὑπὸ τῆς τοῦ ὄφεως δυνάμεως ἀκαταμαχήτως, οὕτω καὶ πᾶς

ἄνθρωπος ἅμα προσεγγίσῃ τὴν κακίαν ἀκαταμαχήτως ὑπ' αὐτῆς ἑλκυόμενος φέρεται μετὰ πολλῆς τῆς ταχύτητος πρὸς τὸ στόμα τοῦ ἠθικοῦ τούτου ὄφεως ἑωσοῦ πᾶσα αἴσθησις τὸν ἐγκαταλείψει. Μάλιστα οἱ τρυφερᾶς ἡλικίας νέοι εἶναι οἱ μᾶλλον ὑποκείμενοι εἰς τὴν φοβερὰν καὶ ἴσως ἀνεπανόρθωτον ταύτην πτῶσιν. Πόσα ἐκ τῶν πλασμάτων ἐκείνων τὰ ὁποῖα ὀνομάζομεν χρηστὰς τῆς Πατρίδος ἐλπίδας, δὲν πίπτουσι καθεκάστην θύματα ὄφεων οὐχὶ ἑρπετῶν ἀλλὰ διπόδων, γεννημάτων ἐχιδνῶν, καὶ δὲν πίπτουσι διὰ τῆς αὐτῆς μεθόδου δι' ἧς καὶ τὰ πτηνὰ εἰς τῶν ἑρπετῶν τὰ στόματα;...

ΑΟΜΜΑΤΟΙ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟΙ.

Πολλοὶ ἄνθρωποι ἀόμματοι ἀπέκτησαν μεγάλην φήμην ὡς ἔξοχοι ποιηταὶ καὶ μουσικοὶ διακεκριμμένοι· καὶ τοῦτο ἴσως δὲν εἶναι τόσον θαυμαστὸν καθότι οὗτοι ὄντες ἐστερημένοι τῆς δυνάμεως τοῦ βλέπειν καὶ ἀπεξενωμένοι, οὕτως εἰπεῖν, ἀπὸ τὰς περικυκλούσας αὐτοὺς φυσικὰς σκηνάς, ἠσθάνοντο τοὺς γλυκεῖς ἤχους, τοὺς ἀποτελοῦντας τὴν ἁρμονίαν, πλήττοντας δι' ἰδιαιτέρας τινὸς δυνάμεως τὰ ὦτά των. Ἐκτὸς τούτου ὄντες βεβιασμένοι νὰ προσφεύγωσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν μόνον ἐνίσχυον οὕτω τὴν ἰδίαν αὐτῶν δύναμιν τοῦ φαντάζεσθαι καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀπέκτησαν μεγάλην εὐκολίαν εἰς τὰς ποιητικὰς αὐτῶν συνθέσεις. Δὲν εἶναι λοιπὸν λίαν θαυμαστὸν ἂν τόσοι πολλοὶ ἀόμματοι ἀνεδείχθησαν διὰ τῶν δύο τούτων κλάδων τῆς ἀνθρωπίνου ἐπιστήμης, ἂν ὡραιοτάτη ποίησις καὶ μουσικὴ ποικιλωτάτη συνετάχθησαν καὶ ἐγράφησαν ὑπ' ἀνθρώπων ἐστερημένων τοῦ δώρου τῆς ὁράσεως. Τὸ θαυμαστὸν εἶναι ὅτι ἄνθρωποι μὴ δυνάμενοι νὰ βλέπωσιν ἔφθασαν εἰς πολὺ ὕψος οὐχὶ μουσικῆς καὶ ποιήσεως ἀλλὰ τῶν φυσικομαθηματικῶν ἐπιστημῶν.

Πλὴν ὁποῖον θέλγητρον, ἴσως τις ἐρωτήσει, δύνανται νὰ ἔχωσι τὰ φυσικομαθηματικὰ ἐπὶ τοῦ τυφλοῦ; Ὁποίας ἐννοίας δύναται οὗτος νὰ σχηματίσῃ περὶ τοῦ χώρου ἢ τῆς ἀποστάσεως; Ὁποία τις δύναται νὰ ἦναι ἡ ἀντίληψίς του περὶ τῶν μεγάλων τροχιῶν τῶν οὐρανίων σωμάτων; Τί γνῶσιν δύναται νὰ ἔχῃ περὶ τῶν ἀποστάσεων τῶν ἀστέρων ἀπὸ τῆς γῆς ἢ ἀπὸ τοῦ ἡλίου; Δύναται νὰ ἐννοήσῃ πόσον διαφόρως θὰ φαίνωνται τὰ σώματα θεωρούμενα ἐκ διαφόρων θέσεων, ἢ ὅτι τὸ τετράγωνον θὰ φαίνηται ὡς παραλληλόγραμμον, καὶ ὅτι ὁ κύκλος, θεωρούμενος ἐκ τοῦ πλαγίου, φαίνεται μηκυνόμενος εἰς ἔλλειψιν; Ἂν πρόκειται νὰ ἐκτελέσῃ πολυπλόκους καὶ δυσκόλους ὑπολογισμοὺς πῶς δύναται νὰ προχωρῇ ἀπὸ συλλογισμοῦ εἰς συλλογισμὸν βασιζόμενος ἐπὶ μόνης τῆς μνήμης του ἄνευ τῆς βοηθείας χάρτου καὶ γραφίδος; Ἢ, ἂν πάντα ταῦτα θεωρηθῶσι δυνατὰ καὶ ἡδονικὰ εἰς αὐτὸν, ὡς γυμνασίαι τῆς διανοίας, ἴσως ἔτι ἐρωτήσει τις· Δύναται ἐκεῖνος ὅστις οὐδέποτε εἶδε τὸ φῶς νὰ ἐννοήσῃ τὰς θαυμασίας ἰδιότητάς του τοὺς θαυμαστοὺς νόμους του, τὴν ἀντανάκλασιν καὶ θλάσιν τῶν ἀκτίνων του; Δύναται ὁ οὐδέποτε ἰδὼν χρώματα, ὁ ἀδυνατῶν νὰ διακρίνῃ αὐτὰ, δύναται λέγομεν νὰ καταλαμβάνῃ πῶς τὸ φῶς, τὸ κατὰ τὸ φαινόμενον ὁμογενὲς, ὅταν ἀναλυθῇ διὰ τοῦ πρίσματος ἀποδεικνύεται ὅτι εἶναι σύνθετον ἐξ ἑπτὰ χρωμάτων τόσον διαφόρων καὶ ὅμως τόσον ἁρμονικῶς μιγνυομένων; Καὶ δύναται τυφλὸς τοιοῦτος ἐρευνητὴς νὰ ἀποκτήσῃ τόσον καθαρὰς ἐννοίας τῶν νόμων τῆς ὀπτικῆς ἐπιστήμης καὶ τῶν κατ' αὐτὴν ὥστε νὰ ἐμπορῇ εὐκρινῶς καὶ ἀκριβῶς νὰ ἐξηγῇ αὐτοὺς εἰς ἄλλους, καὶ νὰ ὁμιλῇ περὶ οὐρανίου τόξου, πρίσματος, σκοτεινοῦ θαλάμου, τηλεσκοπίου, μικροσκοπίου καὶ νὰ καταθέλγῃ τοὺς ἀκροατάς του; Ἴσως λοιπὸν φανῇ ἀπίστευτον ὅτι εἶναι ποτὲ δυνατὸν τυφλοὶ νὰ φθάσωσιν εἰς τοιαύτην ἔκτακτον θέσιν· καὶ ὅμως ὑπάρχουσι πολλὰ καὶ αὐθεντικότατα παραδείγματα ἅτινα ἀποδεικνύουσιν αὐτό. Ὁ Δόκτωρ Ῥεὶδ ἐν τῇ «Ἐρεύνῃ ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνου διανοίας» παρατηρεῖ ὅτι «ἡ ὅρασις οὐδὲν σχεδὸν ἀνακαλύπτει τὸ ὁποῖον ὁ τυφλὸς δὲν δύναται νὰ καταλάβῃ. Ὁ οὐδέποτε ἰδὼν φῶς δυνατὸν νὰ διδαχθῇ καὶ νὰ γινώσκῃ πᾶσαν ἐπιστήμην, καὶ αὐτὴν τὴν ὀπτικὴν καὶ δύναται νὰ ποιήσῃ ἀνακαλύψεις εἰς πάντα κλάδον φιλοσοφίας· δύναται νὰ ἐννοῇ, ὡς πᾶς ἄλλος, οὐ μόνον τὴν τάξιν, τὰς ἀποστάσεις καὶ τὰς κινήσεις τῶν οὐρανίων σωμάτων, ἀλλὰ καὶ τὴν φύσιν τοῦ φωτὸς καὶ τοὺς νόμους τῆς ἀνταναλάσεως καὶ θλάσεως τῶν ἀκτίνων του.»

Ὁ δὲ Κικέρων ἀναφέρει ὅτι διδάσκαλός τις τῆς φιλοσοφίας, Διόδοτος καλούμενος, ἀφοῦ ἐτυφλώθη κατεγίνετο μετὰ πολὺ περισσοτέρας φιλοπονίας ἢ πρὶν, καὶ ὅτι ἐδίδασκε γεωμετρίαν μετὰ τοσαύτης ἀκριβείας ὥστε οἱ μαθηταί του οὐδεμίαν ἐδοκίμαζον δυσκολίαν εἰς τὸ γράφειν τὰ μᾶλλον πολύπλοκα διαγράμματα ὁδηγούμενοι ἀπὸ τὰς διδασκαλίας του. Ἄλλος τις Ῥωμαῖος, Αὐφίδιος Βάσσος καλούμενος, ὅστις κατὰ τὴν ἐφηβικήν του ἡλικίαν ἐτυφλώθη, ἀνεδείχθη φιλόσοφος καὶ μαθηματικὸς ἄριστος. Δίδυμος ὁ Ἀλεξανδρεὺς, ὅστις ἤκμαζε κατὰ τὴν τετάρτην ἑκατονταετηρίδα, ἀπὸ πενταετοῦς εἶχε τυφλωθῆ. Ὁ Ἱερώνυμος, ὅστις ἐχρημάτισε μαθητής του, μᾶς πληροφορεῖ ὅτι ὁ Δίδυμος ἦτο δεινὸς καὶ εἰς τὰς ἑπτὰ ἐπιστήμας (αἵτινες κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἐθεωροῦντο ὡς ἀποτελοῦσαι τὸν κύκλον τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων), ἀλλὰ πρὸ πάντων εἰς τὴν γεωμετρίαν καὶ ἀστρονομίαν, ἐπιστήμας τὰς ὁποίας (παρατηρεῖ ὁ πληροφορῶν) μόλις εἶναι καταληπτὸν ὅτι δύναταί τις ν' ἀποκτήσῃ ἄνευ τῆς ὁράσεως του. Ἄλλος τις μαθητής του, ὁ Παλλάδιος λέγει ὅτι ἡ τύφλωσις, τὸ τόσον δεινὸν τοῦτο πάθος εἰς ἄλλους, ὑπῆρξε μέγα διὰ τὸν Δίδυμον εὐεργέτημα καθότι, ἀποχωρισθέντος αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἐξωτερικῶν ἀντικειμένων, αἱ δυνάμεις του ἐγένοντο καταλληλότεραι διὰ τὴν σπουδὴν τῆς ἐπιστήμης. Ἐν τούτοις ἀναφέρεται συμβάν τι ἐξ οὗ φαίνεται ὅτι ὁ Δίδυμος δὲν ἦτο τῆς αὐτῆς μὲ τὸν Παλλάδιον γνώμης. Λέγεται ὅτι ὁ μέγας Ἀντώνιος, ὁ καθηγητὴς τῆς ἐρήμου, ἐπισκευφθεὶς ποτε τὸν φιλόσοφον ἠρώτησεν αὐτὸν ἂν λυπῆται δι' ὅτι ἦτο τυφλός; ὁ δὲ Δίδυμος ἀπήντησεν ὅτι «πολὺ ἐλυπεῖτο.» Τοῦτο ἀπήρεσεν εἰς τὸν Ἀντώνιον, ὅστις ὡμολόγησεν ὅτι θαυμάζει δι' ὅτι ἀνὴρ τόσον σοφὸς θλίβεται διὰ τὴν ἀπώλειαν δυνάμεως τὴν ὁποίαν ἔχομεν κοινὴν μετὰ τῶν κονώπων καὶ μυρμήκων.

Κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἄριστον μαθηματικὸν καὶ φιλόσοφον ἀόμματον ἀπαντῶμεν ἐν πρώτοις τὸν Νικόλαον Σωνδερσόνα, ἄγγλον τὸ γένος, ὅστις ἐγεννήθη τὸ 1682 εἰς Θυρλστόνην τῆς Γορξάϊρ. Οὗτος ὅτε ἦτο παῖς ἔτι προσβληθεὶς ὑπὸ εὐλογίας ἐστερήθη τῆς ὁράσεως. Καί τοι δὲ τυφλὸν παιδίον ὁ Νικόλαος ἐφοίτα εἰς τὸ σχολεῖον ὅπου διὰ τῆς ἐπιμελείας του ἐξέμαθε τὴν Λατινικὴν καὶ Ἑλληνικὴν, γλώσσας αἵτινες ἀκολούθως πολὺ τῷ ἐχρησίμευσαν, καὶ μάλιστα ἡ Ἑλληνικὴ, πρὸς τὴν κατάληψιν τῶν συγγραμμάτων τοῦ Εὐκλείδου, Ἀρχιμήδου καὶ Διοφάντους, ὅτε ἑλληνιστὶ τῷ ἀνεγινώσκοντο. Μετὰ τὴν ἐκμάθησιν τῶν ἀρχαίων γλωσσῶν ὁ πατήρ του ἤρχισε νὰ τῷ διδάσκῃ μαθήματα πρακτικὰ, καὶ μάλιστα τὴν ἀριθμητικὴν, ὁπότε καὶ παρετήρησεν ὅτι ὁ υἱός του ἠδύνατο νὰ ἐκτελῇ πολυπλόκους προσθέσεις ἐν τῷ νῷ αὐτοῦ πολὺ εὐκολώτερον καὶ ταχύτερον ἄλλων, οἵτινες ἔγραφον αὐτάς. Ἐν ἡλικίᾳ δεκαοκτὼ ἐτῶν ἤρχισε τὴν σπουδὴν τῆς γεωμετρίας καὶ ἀλγέβρης, ἀκολούθως δὲ ἐσχετίσθη μετὰ τοῦ δόκτορος Νετλετόνος ὅστις τὸν ἐφωδίασε μὲ βιβλία, τὰ ὁποῖα συχνὰ τῷ ἀνεγίνωσκε καὶ ἀνέπτυσσεν. Ὁ Νικόλαος ταχέως ὑπερέβη τοὺς διδάσκοντας αὐτόν· ἐπειδὴ δὲ οἱ γονεῖς του δὲν εἶχον τὰ μέσα ὅπως διατηρῶσιν αὐτὸν σπουδάζοντα, ὁ ἀόμματος νέος ἀπεφάσισε, κατὰ προτροπὴν φίλων, νὰ μεταβῇ εἰς Κανταβριγίαν καὶ ἐκεῖ διδάσκων τὰ μαθηματικὰ νὰ προσπορίζηται καὶ σπουδάζῃ συγχρόνως. Ἐλθὼν εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην τὸ 1707 ἔδειξε τόσην ἱκανότητα ὥστε αὐτὸς ὁ μέγας Νεύτων τὸν ἐσύστησεν ὡς καθηγητὴν τῶν μαθηματικῶν· ἂν δὲ καὶ δὲν εἶχε τὸ κατὰ τὸν τύπον ἀπαιτούμενον δίπλωμα, καθότι εἰς οὐδὲν πανεπιστήμιον εἶχε σπουδάσει, δὲν παρεγνωρίσθη ἡ ἱκανότης του. Ὁ ἐναρκτήριος λόγος του, εἰς καθαρὰν λατινικὴν, ἐποίησε μεγάλην ἐντύπωσιν, οἱ δὲ πολυπληθεῖς μαθηταί του εὗρον ἐν αὐτῷ διδάσκαλον προσφιλῆ καὶ μοναδικόν.

Τὸ 1723 ὁ βασιλεὺς Γεώργιος Β'. ἐπισκεφθεὶς τὸ πανεπιστήμιον ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἴδῃ τὸν τυφλὸν καθηγητὴν, ὅστις παρουσιασθεὶς ἐνώπιον τοῦ βασιλέως ἀνηγορεύθη κατὰ διαταγήν του διδάκτωρ τῆς νομικῆς. Τὸ 1736 ὁ Νικόλαος Σώνδερσον ἐγένετο μέλος τῆς Βασιλικῆς Ἐπιστημονικῆς ἑταιρίας, τὸ δὲ 1739 ἀποθανὼν ἐτάφη κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν του ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας τῆς Βοξουόρθης.

Τὸ μόνον σύγγραμμα τὸ ὁποῖον ὁ Σώνδερσον ἡτοίμαζεν ὅπως ἐκδόσῃ διὰ τοῦ τύπου ἦτο τὰ «Στοιχεῖα τῆς Ἀλγέβρης» του. Τοῦτο μετ' ἄλλων χειρογράφων, τὰ ὁποῖα τῷ εὑρέθησαν, ἐδημοσιεύθη μετὰ τὸν θάνα-

τόν του. Ὁ ἀόμματος οὗτος εἶχε ἀφὴν λεπτοτάτην, ἂν δὲ καὶ δὲν διέκρινε δι' αὐτῆς τὰ χρώματα, ὡς ἄλλοι, ἠδύνατο ὅμως νὰ διακρίνῃ καὶ τὰς ἐλαχίστας ἀνωμαλίας ἐπὶ ἐπιφανειῶν. Οὕτω διέκρινε διὰ τῆς ἀφῆς τὰ γνήσια ἀπὸ τὰ κίβδυλα μετάλλια ἐνῷ ταῦτα ἦσαν τόσον τεχνικῶς κατεσκευασμένα ὥστε νὰ ἀπατῶνται καὶ ἄνδρες ἔμπειροι βοηθούμενοι ὑπὸ τῆς ὁράσεως· ἐν κήπῳ δέ τινι, ὅπου ἐγίνοντο παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ ἡλίου, ἠσθάνετο τὴν παρουσίαν παντὸς νέφους, διακόπτοντος τὰς παρατηρήσεις, τόσον ἀκριβῶς ὅσον καὶ οἱ φίλοι του τὸ ἔβλεπον. Καὶ ἡ ἀκοή του δὲ ἦτο πολὺ ὀξεῖα καθότι ἠδύνατο νὰ διακρίνῃ τὸ πέμπτον μέρος ῥοθόγγου. Ἀλλὰ τὰ θαυμαστότερα ὅλων ἐξετέλει διὰ τοῦ λογιστικοῦ του πίνακος ἢ τῆς «Αἰσθητῆς ἀριθμητικῆς» του, ἥτις ἀπετελεῖτο ἐκ λεπτοῦ καὶ καλῶς κατειργασμένου σανιδίου, τὸ μέγεθος ἔχοντος ὀλίγον μεγαλείτερον ἑνὸς τετραγωνικοῦ ποδὸς καὶ τεθημένου ἐντὸς στεφάνης. Ἕκαστος τετραγωνικὸς δάκτυλος τοῦ σανιδίου ἐκείνου ἦτο διηρημένος εἰς ἑκατὸν μικρότερα τετράγωνα· ὅπου δὲ αἱ διακρίνουσαι αὐτὰ γραμμαὶ διεσταυροῦντο ὑπῆρχον λεπταὶ ὀπαὶ πρὸς ὑποδοχὴν καρφίδων, διὰ τῶν ὁποίων παρίστα τοὺς ἀριθμούς του. Αἱ καρφίδες, τὰς ὁποίας μετεχειρίζετο, ἦσαν δύο μεγεθῶν καὶ εἶχον τὴν ὀξεῖαν ἄκραν κεκομμένην· εἶχε δὲ πολλὰς τοιαύτας πλησίον του ὅτε κατεγίνετο εἰς ὑπολογισμούς. Ἠδύνατο νὰ θέτῃ καὶ νὰ μετατοπίζῃ τὰς καρφίδας μετὰ μεγίστης εὐκολίας, ὡς ἠδύνατο ἐπίσης νὰ διακόπτῃ τοὺς ὑπολογισμούς του καὶ νὰ ἐπαναλαμβάνῃ αὐτοὺς ὁπόταν ἤθελε, φέρων μόνον μετὰ χάριτος τὰ δάκτυλά του ἐπὶ τοῦ σανιδίου. Ἡ μέθοδος αὕτη τῆς «Αἰσθητῆς ἀριθμητικῆς» εἶναι οὐ μόνον θαυμαστὴ ἀλλὰ καὶ ἀξία σημειώσεως, ἕνεκα τῆς πρακτικῆς ὠφελείας ἣν παρῆξεν εἰς ἄλλους ἀομμάτους ἀνθρώπους, θελήσαντας νὰ σπουδάσωσι τὰ μαθηματικά.

ΕΠΗ ΧΡΥΣΑ.

—Εἰς τὸν γενναῖον ἄνθρωπον ἡ δυστυχία καὶ ἡ εὐτυχία εἶναι ὡς ἡ ἀριστερὰ καὶ ἡ δεξιά του χείρ. Ποιεῖται χρῆσιν ἀμφοτέρων.

—Πράγματι ἀνὴρ εἶναι ἐκεῖνος ὅστις προτιμᾷ τὸ ὀρθὸν μὲ ἀπόφασιν ἀμετάτρεπτον περιφρονῶν καὶ τοὺς σκληροτάτους πειρασμούς, ἐσωτερικούς τε καὶ ἐξωτερικούς, καὶ ὑποφέρων τὰ πάντα ἀγογγύστως. Ὁ πράγματι ἄνθρωπος εἶναι ἥσυχος ἐνώπιον τῶν τρικυμιῶν καὶ ἐνώπιον τῶν ἀπειλῶν εἶναι ἄφοβος· ἡ δὲ πεποίθησίς του εἰς τὴν ἀλήθειαν, εἰς τὴν ἀρετὴν καὶ εἰς τὸν Θεὸν εἶναι ἀκλόνητος.

—Πᾶσα σχέσις μετὰ παρέλευσιν καιροῦ χαλαρουμένη ψυχραίνεται· ἡ βασιζομένη ὅμως ἐπὶ τῆς στερεᾶς βάσεως τῆς ὁμοιότητος τῶν κλίσεων καὶ διαθέσεων καὶ σκοπῶν οὐδέποτε διαλύεται. Πολλὰ ἐκ τῶν γινομένων ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ μᾶς καταθλίβουσιν, οὐδὲν ὅμως ἐπιχέει τόσην ἐπὶ τῆς καρδίας μας πικρίαν ὅσην ἡ ψυχρότης ἐκείνων οἵτινες ἄλλοτε μᾶς ἠγάπων. Ἡ πραγματικὴ φιλία δὲν εἶναί τι κοινὸν μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων. Ὁ συχνὰ ἀπαντώμενος ἔρως οὐδὲν ἄλλο εἶναι εἰμὴ ἡδονικοτέρα τις τροποποίησις τῆς φιλαυτίας, ὅστις, ἅμα τὸ ἀντικείμενόν του παύσει παρέχον εἰς αὐτὸν εὐάρεστα αἰσθήματα, ἀμέσως γίνεται ἄφαντος. Ἡ φιλία ὅμως, ἡ ἀληθὴς φιλία, καὶ μετὰ τὴν δυσμορφίαν καὶ μετὰ τὴν ἡλικίαν καὶ μετὰ ἀσθένειαν ἐπιζῇ.

—Ἕκαστος ἐξ ἡμῶν ἐπιρρεάζει τοὺς ἄλλους, παρακινῶν εἴτε πρὸς τὸ καλὸν εἴτε πρὸς τὸ κακόν, καὶ διὰ τῶν λόγων του καὶ διὰ τῶν ἔργων του καὶ διὰ τῶν σκέψεων καὶ τῶν αἰσθημάτων του· ἤτοι ἑκάστου ἐξ ἡμῶν ἡ ἠθικὴ κατάστασις ἐπιρρεάζει τοὺς περὶ ἡμᾶς ἀνθρώπους. Καθὼς δὲ τὰ ἄνθη διαδίδουσι τὴν ὀσμήν των διὰ τῆς ἀτμοσφαίρας καὶ πᾶς ὁ πλησιάζων, δι' αὐτῆς τὴν ἀπορροφᾷ οὕτω καὶ οἱ περὶ ἡμᾶς ἄνθρωποι, ἀναπνέοντες τὴν περὶ ἡμᾶς ἀτμοσφαῖραν, ἀνεπαισθήτως πως ἀπορροφῶσι καὶ τὸ ἐκ τοῦ χαρακτῆρός μας λεπτὸν ἄρωμα. Ἐν τῇ οἰκογενείᾳ ὁ καθ' ἑκάστην βίος ἑκάστου τῶν γονέων καὶ ἑκάστου τῶν τέκνων μυριωδῶς πως ἐπενεργεῖ μᾶλλον πάσης διδασκαλίας ἐπὶ τοῦ βίου παντὸς ἐν τῇ οἰκογενείᾳ ἀτόμου. Ὅ,τι δὲ γίνεται ἐν μικρῷ ἐντὸς τῆς οἰκίας τοῦτο συμβαίνει ἐν ἐκτάσει ἐντὸς τῆς κοινωνίας· οὐδεὶς ζῇ καθ' ἑαυτὸν καὶ οὐδεὶς καθ' ἑαυτὸν ἀποθνήσκει. Ἄλλοι λοιπὸν οἰκοδομοῦνται καὶ ἐνισχύονται διὰ τῶν πράξεων τῶν ἄλλων καὶ ἄλλοι παρεκτρέπονται καὶ ἐκπίπτουσιν ἕνεκα τῆς τῶν ἄλλων ἐπηρείας.

ΟΛΙΓΑ ΠΕΡΙ ΤΟΥ

ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ.

Κατὰ τὸ δεύτερον ἥμισυ τῆς τρίτης μετὰ Χριστὸν ἑκατονταετηρίδος ἐγεννήθη εἰς τὴν πόλιν τῆς Λυκίας Ἥταρα, ἐκ γονέων καταστάσεως μετρίας, τέκνον μονογενές, τὸ ὁποῖον ἐκλήθη Νικόλαος. Οἱ γονεῖς τοῦ παιδίου, ὄντες ἀμφότεροι ἄνθρωποι εὐσεβεῖς, δὲν παρημέλησαν τὴν ἀνατροφήν του, ἀλλ' ἐξέτρεφον αὐτὸ ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου· ὁ δὲ οὐράνιος σπόρος, ὃν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ παιδὸς ἔρριπτον ἔπιπτεν εἰς γῆν ἀγαθήν. Καθόσον λοιπὸν τὸ παιδίον σωματικῶς ηὔξανε κατὰ τοσοῦτον καὶ προέκοπτεν εἰς τὴν ἀρετήν, τὴν ὁποίαν ὡς λογικὸν ἄδολον γάλα ἐκ τοῦ θείου λόγου ἐθήλαζεν, οἱ δὲ καρποὶ τῆς ἀρετῆς δὲν ἤργησαν νὰ φανῶσι. Στερηθεὶς τῶν γονέων του νέος καὶ ἐπομένως νέος γενόμενος κάτοχος τῆς μετρίας αὐτῶν περιουσίας ἀντὶ, ὡς κοινῶς οἱ πλεῖστοι τῶν νέων πράττουσι, νὰ δοθῇ εἰς ἀπολαύσεις σωματικὰς καὶ διασκεδάσεις ὁ Νικόλαος μετεχειρίσθη τὰ χρήματά του εἰς ἀπολαύσεις καὶ τρυφὰς πνευματικὰς πολὺ τῶν σωματικῶν διαρκεστέρας, πολὺ αὐτῶν ἡδονικωτέρας καὶ φερούσας οὐχὶ ὅπως ἐκεῖναι εἰς φθορὰν, ἀλλ' εἰς χαρὰν καὶ εἰς ἀφθαρσίαν. Ὡς παράδειγμα τῆς χρήσεως ἣν ἐποίει τῶν χρημάτων του καὶ ὡς ἔνδειξιν συγχρόνως τῆς πολλῆς ἀρετῆς του ἀναφέρεται τὸ ἑξῆς ἔργον του, ὃν ἓν ἐκ πολλῶν τὰ ὁποῖα οὐδέποτε ἠδυνήθησαν νὰ μάθωσιν οἱ ἄνθρωποι. Μαθών ποτε ὅτι τῶν συμπολιτῶν του τις καθ' ὑπερβολὴν ἐδυστύχει καὶ ὅτι μὴ δυνάμενος νὰ ὑποφέρῃ τὴν πολλὴν δυστυχίαν του ἐμελέτα νὰ ἐμπορευθῇ τὰς τρεῖς νέας καὶ ὡραίας θυγατέρας του, ὁ Νικόλαος ἀμέσως συνάγει ὅσα χρήματα ἠδύνατο νὰ ἐξοικονομήσῃ, δένει αὐτὰ καλῶς ἐντὸς μανδυλίου, πορεύεται ἐν καιρῷ νυκτὸς ἔξωθεν τῆς οἰκίας τοῦ πάσχοντος ἀνθρώπου, καὶ ῥίψας διὰ τοῦ παραθύρου ἐντὸς αὐτῆς τὰ χρήματα γίνεται ἄφαντος ἐντὸς τοῦ σκότους τῆς νυκτός. Διὰ τῆς πράξεως ταύτης, ὑπηγορευθείσης ὑπὸ θερμῆς χριστιανικῆς ἀγάπης, ὁ ἀληθὴς τοῦ Χριστοῦ μαθητὴς οὐ μόνον τὰς παρθένους ἐκείνας ἐκ βεβαίας καταστροφῆς ἔσωσεν, ἀλλὰ καὶ τὴν παραγγελίαν τοῦ Διδασκάλου του «μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιά σου» προσεπάθησε νὰ μὴ παραβῇ. Ἀλλ' «οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους κειμένη.» Ἡ ἀρετὴ εἶναι φῶς, καὶ ὁ καλλιεργῶν αὐτὴν γίνεται τέκνον φωτὸς καὶ ὡς τοιοῦτον ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει καὶ ἐν τῷ ψύχει θερμαίνει. Ὁ Νικόλαος ἦτο τέκνον φωτὸς καὶ τὰ ἔργα του φῶτος ἐποίει· ὢν δὲ τοιοῦτος πᾶσά του ἡ τρυφὴ ἦτο ἐν τῇ ἀγάπῃ Ἐκείνου ὅστις πρῶτος μᾶς ἠγάπησε καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν. Ἡ ἀγάπη λοιπὸν ἡ κατοικοῦσα ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ Νικολάου καὶ αἱ παρεπόμεναι αὐτῇ ἀρεταὶ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μένωσι κεκρυμμέναι. Ὁ λαὸς τῆς πατρίδος του τὰς ἠσθάνετο, τὰς ἐτίμα· διὸ καὶ ὅτε ἡ ἐπισκοπικὴ θέσις τῆς ἐκκλησίας Μυρέων ἐχήρευσεν, ἡ χριστιανικὴ τοῦ λαοῦ μερὶς τὸν ἐνάρετον Νικόλαον ἐξελέξατο ὡς ἐπίσκοπόν της.

Ἦλθεν ἡ κατάστασις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης δὲν ὡμοίαζε πολὺ μὲ τὴν σημερινήν. Τότε τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ οὐ μόνον ἐμισεῖτο ἀλλὰ καὶ φανερῶς κατεδιώκετο ὑπὸ τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν βασιλέων καὶ τοῦ ἐξηχροιωμένου ὄχλου· τότε ἡ ἐκκλησία διετέλει ὑπὸ φανεροὺς διωγμούς, τὰ δὲ μέλη της καὶ οἱ λειτουργοί της κατὰ πᾶσαν στιγμὴν ἐκινδύνευον. Οἱ Ῥωμαῖοι εἰς τοὺς ὁποίους σχεδὸν ὅλη ἡ οἰκουμένη τότε ὑπέκειτο, εἰς οὐδὲν ἄλλο συχνότερον κατεγίνοντο εἰμὴ εἰς ἀλλαγὰς τυράννων, οἱ πλεῖστοι τῶν ὁποίων καὶ ἀπεφάσισαν καὶ διέταξαν τὴν ἐντελῆ τῶν χριστιανῶν ἐξόντωσιν. Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Νικολάου ἐβασίλευεν ὁ Διοκλητιανός, ὅστις ἀπὸ τοῦ 284 μ. Χριστὸν εἶχεν ἀναγορευθῇ αὐτοκράτωρ. Ἐπὶ τῶν προκατόχων του εἶχον κινηθῇ φρικτοὶ κατὰ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ διωγμοὶ ἀλλὰ τὸν φρικτώτατον πάντων ἐκίνησεν ὁ αὐτοκράτωρ οὗτος. Ἦτο ἡ 23 Ἰανουαρίου τοῦ 303 ἔτους ὅτε ὁ Διοκλητιανός, διατρίβων ἐν Νικομηδείᾳ καὶ παρακινούμενος ὑπὸ τοῦ συνάρχοντος Γαλερίου, ὑπέγραψε τὸ πρῶτόν του κατὰ τῶν Χριστιανῶν θέσπισμα. Διὰ τοῦ θεσπίσματος ἐκείνου διέτασσεν ὁ αὐτοκράτωρ τὴν καταβάφισιν πασῶν τῶν χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν

καὶ τὴν ἀφαίρεσιν πάντων τῶν πολιτικῶν καὶ ἀστυκῶν τῶν Χριστιανῶν δικαιωμάτων. Ὅτε τὸ θέσπισμα ἐκεῖνο ἐξεδόθη σύγχυσις γενικὴ καὶ ταραχὴ κατέλαβε τὴν οἰκουμένην, καθότι οἱ Χριστιανοὶ, μεθ' ὅλους τοὺς κατ' αὐτῶν διωγμοὺς, ἀείποτε ἐπληθύνοντο καὶ παντοῦ ὑπῆρχον. Πλὴν τὸ αὐτοκρατορικὸν ἐκεῖνο διάταγμα δὲν ἔμεινε μόνον· μετ' αὐτὸ ἐξεδόθησαν καὶ ἄλλα δι' ὧν οἱ στερηθέντες τῶν δικαιωμάτων των κατεδικάζοντο εἰς ἐξορίαν, οἱ ἐξορισθέντες εἰς θάνατον, ἀπὸ δὲ θανάτου εἰς τὰ φρικτότατα τῶν βασανιστηρίων. Τότε ἐβράχη πᾶσα σχεδὸν χώρα ἐκ μαρτυρικοῦ αἵματος· τότε μυριάδες ἀνδρῶν, γυναικῶν καὶ παιδίων ἀπέθνησκον ὑπὲρ τῆς ἀγάπης ἐκείνης τὴν ὁποίαν οἱ μὴ Χριστιανοὶ οὔτε ἠσθάνθησάν ποτε οὔτε ἐννοοῦσιν. Ἀλλ' ἐκτὸς τῶν μαρτύρων, οἵτινες διὰ τῆς χύσεως τοῦ αἵματός των, ἔδιδον εἰς μὲν τὸν κόσμον τρανωτάτην τῶν ἀληθειῶν τοῦ εὐαγγελίου ἀπόδειξιν, εἰς δὲ τὴν Ἐκκλησίαν ἀναντίρρητον τῆς πίστεως αὐτῶν μαρτυρίαν, μέγα σέβας ἀπελάμβανον τότε παρὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ οἱ ὁμολογηταί. Ἐσήμαινε δὲ τὸ ὄνομα τοῦτο ὅτι ὁ φέρων αὐτὸ ἤχθη ἐνώπιον βασιλέων καὶ κριτῶν τῆς γῆς, ἐφυλακίσθη, ἔπαθε πολλὰ διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, ὅτι ἦτο ἕτοιμος νὰ χύσῃ καὶ αὐτὸ του τὸ αἷμα, ἀλλ' ὅτι οἱ διῶκται δὲν τὸν ἐθανάτωσαν. Ὅτε λοιπὸν ἔφθασε καὶ εἰς τὰ Μύρα τῆς Λυκίας ἡ αὐτοκρατορικὴ διαταγὴ ἀμέσως ὅσοι ἐγινώσκοντο ὡς Χριστιανοὶ συνελήφθησαν, καὶ μετ' αὐτῶν καὶ ὁ ἅγιος Νικόλαος, καὶ ἐρρίφθησαν εἰς φυλακάς. Ἐν τῇ φυλακῇ, φυσικῷ τῷ λόγῳ, ὑπέφερον πολλὰ, καὶ πεῖναν καὶ δίψαν καὶ κακοπαθείας, ἀλλ' εἶχον καὶ χαρὰν τὴν ὁποίαν οἱ ἄλλοι δὲν ἐνόουν. Ὁ Νικόλαος καθ' ὅλον τὸν χρόνον τῆς φυλακίσεώς των, προέτρεπεν, ἐνίσχυε καὶ ἐδείκνυεν εἰς τοὺς ἐν Χριστῷ ἀδελφούς του τοῦ οὐρανοῦ τὴν, θύραν περιμένων ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν τὸν τοῦ μαρτυρίου στέφανον. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον τὰ πράγματα ἤλλαξαν. Ὁ παρακινήσας τὸν Διοκλητιανὸν νὰ διατάξῃ τὸν ἀπάνθρωπον ἐκεῖνον διωγμὸν, ὁ καὶ διαδεχθεὶς τὸν αὐτοκρατορικὸν θρόνον Γαλέριος, ἀποθνήσκων ἐπὶ κλίνης βασάνων, ἀνεκάλεσε τὰ κατὰ τῶν Χριστιανῶν διατάγματα· ὁ δὲ Κωνσταντῖνος ὁ μέγας, ἀπορρίψας τὰ εἰδωλολατρικὰ καὶ παραδεχθεὶς ὡς σημαίαν του τοῦ σταυροῦ τὸ σύμβολον, ἐγένετο κύριος πάσης τῆς αὐτοκρατορίας καὶ ἀνεκήρυξε πανταχοῦ τὴν ἀνεξιθρησκείαν. Τότε, ὡς ἦτο ἐπόμενον οἱ ἕνεκα συνειδήσεως ἐν φυλακαῖς κρατούμενοι ἀπελύθησαν.

Ἀπολυθεὶς καὶ ὁ Νικόλαος ἐπεδόθη μετὰ πολλοῦ τοῦ ζήλου εἰς τῆς Ἐκκλησίας του τὴν κυβέρνησιν. Πᾶσαι αἱ πράξεις του ἦν εἶχον ἀποτέλεσμα τὸ γενικὸν καὶ συνάμα τὸ ἴδιον ἑνὸς ἑκάστου καλόν. Ἐπειδὴ δὲ οἱ λόγοι του, ὅτε ἐνουθέτει τοὺς περὶ αὐτὸν καὶ προέτρεπεν εἰς τῆς ἀρετῆς τὴν καλλιέργειαν καὶ τῶν καλῶν τὴν μίμησιν, συνωδεύοντο πάντοτε καὶ ὑπὸ τοῦ ἰδίου του παραδείγματος, οὐ μόνον πλείστων ὅσων καλῶν πρόξενος ἐγένετο εἰς τοὺς περὶ αὐτὸν ἀλλὰ καὶ ὡς παράδειγμα καλοῦ ἐπισκόπου ἐδείκνυετο εἰς ἐκκλησίας ἄλλας. Ὁ ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας τῶν ἄλλων καὶ ὑπὲρ τοῦ δικαίου ζῆλός του κατέστησαν αὐτὸν περίβλεπτον. Λέγεται ὅτι ὅτε ἐπεσκόπευε τρεῖς ἄνθρωποι, ὄντες ἀθῶοι, κατεδικάσθησαν ὑπὸ τοῦ διοικητοῦ Εὐσταθίου εἰς θάνατον· ὅτε ὁ ἐπίσκοπος ἔμαθεν ὅτι οἱ τρεῖς ἐκεῖνοι ἀθῶοι ἤχθησαν εἰς τὸν τόπον τῆς καταδίκης ἀμέσως τρέχει ἐκεῖ, διασχίζει τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ καὶ τὴν σειρὰν τῶν στρατιωτῶν, πλησιάζει πρὸς τὸν ἑτοιμαζόμενον νὰ ἐκτελέσῃ τὴν καταδίκην δήμιον, καὶ ἁρπάζει ἀπὸ τὰς χεῖράς του τοὺς καταδίκους. Ὁ ἐκπεπληγμένος στρατὸς δὲν τολμᾷ νὰ κινηθῇ, ὁ δὲ Εὐστάθιος, ἀκούσας τὸ κίνημα, τρέχει παρευθὺς εἰς τῆς μεγάλης ταύτης σκηνῆς τὸν τόπον· ἀλλ' ὁ θεῖος τῶν Μυρέων ἐπίσκοπος ἤρξατο νὰ ἐλέγχῃ τὸν ἄρχοντα τῆς πολιτείας καὶ νὰ ἀπειλῇ αὐτὸν ὅτι καὶ ἐνώπιον αὐτοῦ τοῦ αὐτοκράτορος θέλει παρασταθῇ ὅπως μὴ ἀποθάνωσιν οἱ τρεῖς ἐκεῖνοι ἀθῶοι. Διὰ δὲ τοῦ τρόπου τούτου ἔσωσε καὶ τῶν τριῶν τὴν ζωήν.

Κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ ἁγίου Νικολάου συνεκροτήθη προσέτι καὶ ἡ πρώτη οἰκουμενικὴ σύνοδος ἐν Νικαίᾳ τῆς Βιθυνίας τὸ 325 μ. Χ. συγκαλεσθεῖσα ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου ὅπως ὁρίσῃ τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἔπρεπε νὰ γίνηται τὸ πάσχα καὶ πρὸ πάντων ὅπως κρίνῃ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἀρείου. Εἷς δὲ ἐκ τῶν τριακοσίων καὶ δέκα ὀκτὼ θεοφόρων πατέρων τῶν ἀποτελεσάντων τὴν σεπτὴν ἐκείνην σύνοδον ἦτο καὶ ὁ Μύρων Νικόλαος, ὅστις ἂν καὶ δὲν εἶχε τὴν μεγάλην πολυμάθειαν πολλῶν ἄλλων διὰ τῆς ἀρετῆς του ὅμως καὶ πρὸ πάντων διὰ

τοῦ ἐν αὐτῷ οἰκοῦντος Ἁγίου Πνεύματος ἦτο τὸ ἀγλάϊσμα τῆς συνόδου.

Προχωρήσας εἰς ἡλικίαν καὶ διαπράξας πολλὰ θαυμαστὰ ἔργα τέλος ὁ κλεινὸς τῶν Μυρέων ἐπίσκοπος ἐκοιμήθη εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Διδασκάλου τὸν ὁποῖον τόσον δικαίως ἠγάπα καὶ εἰς τοῦ ὁποίου τὴν ὑπηρεσίαν εἶχεν ἀφιερώσει ὅλην του τὴν ζωήν· ἡ δὲ Ἐκκλησία, ἀναγνωρίζουσα τὰς πολλὰς ἀρετὰς καὶ τὰς μεγάλας του ὑπηρεσίας, κατέταξεν αὐτὸν μεταξὺ τῶν πρώτων ἡρώων της, παρέχουσα αὐτὸν ὡς παράδειγμα βίου χριστιανικοῦ καὶ πρὸ πάντων καλοῦ ἐπισκόπου.

Ο ΘΕΟΣ ΕΙΝΑΙ ΑΓΑΠΗ.

Ἄνευ τῆς ἀγάπης πᾶσαι αἱ πράξεις ἡμῶν, ὁσονδήποτε μεγάλαι καὶ ὡραῖαι αὐταὶ καθ' ἑαυτὰς καὶ ἂν ἦναι, οὐδεμίαν ἰσχὺν παρὰ τῷ Θεῷ ἔχουσιν. Ὁ Θεὸς δὲν εἰσακούει τὰς δεήσεις μας, δὲν ἐκπληροῖ τοὺς πόθους τῆς καρδίας ἡμῶν ἂν αὐτὴ δὲν ἦναι πλήρης τῆς πρὸς αὐτὸν ἀγάπης. Πᾶσαι αἱ ἀγαθοεργίαι μας δὲν εἶναι ἀγαθοεργίαι ἂν ἡ ἀγάπη δὲν τὰς ὑπαγορεύῃ, διὰ τὸ ὁποῖον οὐδὲ ἐκτιμῶνται ἄνευ αὐτῆς.

Ἂν δὲ καὶ πάσχωμεν ὑπὲρ πίστεως, ὡς πολλάκις ἐπάθομεν, καὶ πάλιν οὐδὲν ὠφελούμεθα, ἂν τὰ στήθη ἡμῶν δὲν θερμαίνωνται ὑπὸ τῆς ἀγάπης. Καὶ αὐτὸς ὁ Παῦλος μαρτυρεῖ λέγων:

«Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω γέγονα χαλκὸς ἠχῶν ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον· καὶ ἐὰν ἔχω προφητείαν, καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, καὶ ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν, ὥστε ὄρη μεθιστάνειν, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω οὐδὲν εἰμί. Καὶ ἐὰν ψωμίζω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου καὶ ἂν παραδῶ τὸ σῶμά μου ἵνα καυθήσωμαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι» (Παυλ. πρὸς Κορ. Α'. κεφ. ιγ. 1.). Διότι πάντα ταῦτα ἄνευ τῆς ἀγάπης εἶναι μηδέν. Ἡ ἀγάπη μᾶς ἀφομοιοῖ μὲ τὸν Θεόν, διότι ὁ Θεὸς εἶναι ἀγάπη. Ὁ Θεὸς ἀγαπᾷ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, πρὸς τοὺς ἁγίους ὅμως διατρέφει ἀγάπην ἰδιαιτέραν, καὶ πρὸς τοὺς ἀγγέλους ἀγάπην ὑψηλοτέραν, τὸν δὲ Χριστὸν ἀγαπᾷ ὑπὲρ πάντας, ὡς ὄντα υἱὸν τῆς ἀγάπης του. Οὕτω καὶ ἡμεῖς πρέπει νὰ ἀγαπῶμεν πάντας τοὺς ἀνθρώπους· πρὸς τοὺς ἁγίους ὅμως καὶ τοὺς ἀγγέλους νὰ διατρέφωμεν ἀγάπην ὑψηλοτέραν, ὑπὲρ πάντας δὲ νὰ ἀγαπῶμεν τὸν Χριστόν. Καὶ ὅταν ἀγαπῶμεν ὅπως καὶ ὁ Θεὸς ἀγαπᾷ, ἡ ἀγάπη ἡμῶν θέλει μᾶς καταστήσει ὁμοίους μὲ Ἐκεῖνον.

Β. Α. Σ.

ΑΙ ΜΗΤΕΡΕΣ ΩΣ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ.

Πρὸς ἀνατροφὴν τῶν παιδίων τὰ παραδείγματα εἶναι ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ. Ἂν λοιπὸν θέλωμεν χρηστοὺς πολίτας, ἂν θέλωμεν οὐχὶ τῆς πατρίδος ὀνείδη ἀλλὰ στεφάνους αὐτῆς, ἂν θέλωμεν χαρακτῆρας μεγάλους, ἀνάγκη ἀπαραίτητος νὰ θέτωμεν ἐνώπιον τῶν παίδων καὶ χρυσᾶ παραδείγματα. Πλὴν ἡ ὡς παράδειγμα ἐνώπιον τοῦ παιδίου σχεδὸν ἀδιακόπως εὑρισκομένη εἶναι ἡ μήτηρ του. «Ἡ ἀγαθὴ μήτηρ», λέγει σοφός τις, «ἀξίζει ὑπὲρ μυρίους διδασκάλους. Ἐντὸς τῆς οἰκίας αὕτη εἶναι ἡ μαγνητικὴ βελόνη πασῶν τῶν καρδιῶν, αὕτη εἶναι ὁ ἀστὴρ ὁ πολικὸς τῶν ὀφθαλμῶν πάντων.» Τὰ κινήματα αὐτῆς ἀκαταπαύστως εὑρίσκουσι μιμητάς. Αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν εἶναι διδασκαλία, διδασκαλία ἄνευ λέξεων, καὶ πολλάκις διδάσκουσα πολὺ πλείονα ἢ ὅσα γλῶσσα δύναται νὰ διδάξῃ. Ἐνώπιον κακοῦ παραδείγματος οἱ καλοὶ λόγοι οὐδεμίαν ἔχουσιν ἰσχύν. Τὸ παράδειγμα εὑρίσκει μιμητάς· οἱ λόγοι δὲν εὑρίσκουσιν ἐκτελεστάς· μάλιστα ὅταν καλοὶ λόγοι συνοδεύωνται ὑπὸ παραδειγμάτων κακῶν βλάπτουσι μᾶλλον ἢ ὠφελοῦσιν, ὡς διδάσκοντες χειροτέραν τινὰ κακίαν τὴν ὑποκρισίαν. Τὰ παιδία αἰσθάνονται τὴν ὑπηρεσίαν. Ὅταν δὲ οἱ γονεῖς των τοῖς λέγωσι πράγματα καλὰ καὶ πράττωσι κακὰς πράξεις τὰ παιδία δὲν ἀπατῶνται. Ἦτο ποτὲ δυνατὸν νὰ φέρῃ καλὸν ἀποτέλεσμα ἡ διδασκαλία τοῦ καλογήρου ἐκείνου ὅστις διδάσκων ποτὲ περὶ ἀρετῆς καὶ τιμιότητος ἐκράτει ὑπὸ μάλης χήναν κλεμμένην;

Σ. Σμήλης.

ΜΟΥΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΑΡΧΑΙΟΙΣ.

Β'. ΟΡΓΑΝΑ ΠΝΕΥΣΤΑ.

Σάλπιγγες. Πρώτη ἐκ τῶν πνευστῶν ὀργάνων μᾶς παρουσιάζεται ἡ κυρίως σάλ-

πιγξ. Ἦτο δὲ τὸ ὄργανον τοῦτο γνωστὸν παρ' Αἰγυπτίοις, καὶ εὑρίσκεται ἀπεικονισμένον ἐπὶ τῶν τοίχων τῶν τάφων των. Εὑρίσκεται ἐπίσης γεγλυμένον ἐπί τινων Ἀσσυριακῶν ἀναγλύφων, τὰ ὁποῖα διατηροῦνται ἐν τῷ Βρεττανικῷ Μουσείῳ. Μολονότι δὲ τὸ ὄργανον δὲν εἶχε κλειδία, ἦτο δυνατὸν πέντε ἤχοι νὰ παράγωνται δι' αὐτοῦ, διὰ τῶν ὁποίων ἤχων συνεχῶς μεταβαλλομένων διάφοροι διαταγαὶ ἠδύναντο νὰ διδωνται εἰς τὸν στρατόν, ἀφοῦ πρῶτον οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ οἱ ἄλλοι στρατιωτικοὶ ἐδιδάσκοντο τὴν σημασίαν ἑκάστου τῶν διὰ τῆς σάλπιγγος διδομένων σημείων. Ἐν τῇ προκειμένῃ εἰ-

Ἀσσύριοι Σαλπιγκταί.

κονογραφία ἥτις ἐλήφθη ἐξ Ἀσσυριακοῦ ἀναγλύφου, φαίνονται δύο Σαλπιγκταί, ὁ εἷς τῶν ὁποίων σαλπίζει. Ἐν τῇ Παλαιᾷ Γραφῇ κατὰ πρῶτον ἡ σάλπιγξ ἀναφέρεται εἰς τὸ Λευϊτικὸν (Κεφ. κγ. 24). «Τοῦ μηνὸς τοῦ ἑβδόμου, μιᾷ τοῦ μηνός, ἔσται ὑμῖν ἀνάπαυσις μνημόσυνον σαλπίγγων, κλητὴ ἁγία ἔσται ὑμῖν.» καὶ ἐν Ἀριθμοῖς (Κεφ. ι. 2—3.) «Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν λέγων, ποίησον σεαυτῷ δύο σάλπιγγας ἀργυρᾶς.» Ἡ Ἁγία Γραφὴ μᾶς περιγράφει πῶς καὶ πότε τὴν μετεχειρίζοντο. Εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Δαβὶδ τὸ ὄργανον τοῦτο ἦτο ἐν μεγάλῃ χρήσει, κατὰ δὲ τὴν ἐγκαινίασιν τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομῶντος, ἑκατὸν καὶ εἴκοσιν ἱερεῖς ἐσάλπιζον. Πλήρη περιγραφὴν τῶν ἐγκαινίων εὑρίσκομεν εἰς τὸ Β'. βιβλίον τῶν Παραλειπομένων (Ε. 13). «Καὶ ἐγένετο μία φωνὴ ἐν τῷ σαλπίζειν καὶ ἐν τῷ ψαλτῳδεῖν, καὶ ἐν τῷ ἀναφωνεῖν φωνῇ μιᾷ τῷ ἐξομολογεῖσθαι καὶ αἰνεῖν τῷ Κυρίῳ. Καὶ ὡς ὕψωσαν τὴν φωνὴν ἐν σάλπιγξι, καὶ ἐν κυμβάλοις, καὶ ἐν ὀργάνοις τῶν ᾠδῶν, καὶ ἔλεγον· ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ, ὅτι ἀγαθόν, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Καὶ ὁ οἶκος ἐνεπλήσθη νεφέλης δόξης Κυρίου.... ὅτι ἐνέπλησεν ἡ δόξα Κυρίου τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ.» Ὁ Ἰώσηπος οὕτω πῶς περιγράφει τὸ ὄργανον τοῦτο. «Ἔστι δὲ (ἡ ἀργυρὰ ὀηλαδὴ βυκάνη) τοιαύτη· μῆκος μὲν ἔχει πηχυαῖον ὀλίγῳ λεῖπον, στενὴ δ' ἐστὶ σύριγξ, αὐλοῦ βραχὺ παχυτέρα, παρέχουσα δὲ εὖρος ἀρκοῦν ἐπὶ τῷ στόματι πρὸς ὑποδοχὴν πνεύματος, εἰς κώδωνα ταῖς σάλπιγξι παραπλησίως τελοῦν· ἀσωσρὰ καλεῖται κατὰ τῶν Ἑβραίων γλῶτταν» (Ἀρχ. Γ. ιϐ. 6.). Μετὰ δὲ τὴν καταστροφὴν τοῦ ναοῦ ὑπὸ τοῦ Τίτου,

Σάλπιγγες ἐκ τῆς ἀψῖδος τοῦ Τίτου.

φαίνεται ὅτι τοιαῦτα ὄργανα ὑπῆρχον μεταξὺ τῶν λαφύρων, τὰ ὁποῖα θριαμβευτικῶς ἔφερεν ὁ πορθητὴς ἐκεῖνος εἰς Ῥώμην, καὶ τὰ ὁποῖα ἀνεγλύφησαν ἀκολούθως ἐπὶ τῆς φερούσης τὸ ὄνομά του ἀψῖδος.

Εἰς τὰ Ὁμηρικὰ ἔπη ἡ σάλπιγξ ἀπαντᾶται μόνον ἐν ἀντιπαραβολῇ, τὸ ὁποῖον εἶναι σημεῖον ὅτι ἂν καὶ ἦτο γνωστὸν εἰς τὸν Ὅμηρον τὸ ὄργανον τοῦτο, ἡ χρῆσις αὐτοῦ ὅμως ἦτο πολὺ περιωρισμένη. Ἐξ ἀναγλύφων ἐπὶ τῆς στήλης τοῦ Τραϊανοῦ εὑρισκομένων φαίνεται ὅτι μικρὰ ὑπῆρχε διαφορὰ μεταξὺ τῶν Ἑλληνικῶν καὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν σαλπίγγων.

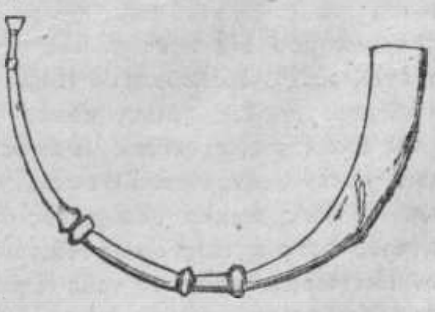

Κερατίνη.

Μετὰ τὴν σάλπιγγα ἔχομεν τὴν κερατίνην, ἥτις κατὰ πρῶτον ἀναφέρεται ἐν τῷ

βιβλίῳ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ (Κεφ. ΣΤ'. 3). «Καὶ ἑπτὰ ἱερεῖς λήψονται ἑπτὰ κερατίνας τροῦ Ἰωβὴλ ἐνώπιον τῆς κιβωτοῦ». Δι' ὃ καὶ ἡ ἀνάμνησις τῆς ἁλώσεως τῆς Ἰεριχοῦς γίνεται εἰσέτι εἰς τὰς συναγωγὰς τῶν Ἰουδαίων διὰ τῆς χρήσεως παρομοίων ὀργάνων. Ἡ κερατίνη ἦτον κατεσκευασμένη ἐξ ὀρυχάλκου. Οἱ Ἑβραῖοι μετεχειρίζοντο τὸ ὄργανον τοῦτο εἰς θρησκευτικὰς καὶ στρατιωτικὰς παρατάξεις, δι' ὃ καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀναφέρεται ἐν τῇ Γραφῇ μετὰ τῶν σαλπίγγων. Ἐν τῇ Β'. τῶν Βασιλειῶν ΣΤ'. 5. καὶ τῇ Α'. τῶν Παραλειπομένων ιε. 28, εὑρίσκομεν ὅτι τὴν μετεχειρίσθησαν εἰς τὴν παράταξιν τῆς μεταφορᾶς τῆς κιβωτοῦ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ Ὠβὴ Ἐδὼμ, εἰς Ἱεροσόλυμα. Ἐν τῇ Β'. τῶν Παραλειπομένων ιε. 14. ὁ ἦχος τῆς κερατίνης συνώδευε τὴν διαθήκην τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς ἔκαμε διὰ τοῦ Ἀσὰ μετὰ τοῦ Ἰούδα. Ἐν ψαλμῷ 97 ὁ ψαλμῳδὸς παρακινῶν τὸν λαὸν νὰ αἰνῇ τὸν Θεὸν λέγει· «Ψάλλατε τῷ Κυρίῳ ἐν κιθάρᾳ, ἐν κιθάρᾳ καὶ φωνῇ ψαλμοῦ, ἐν σάλπιγξιν ἐλαταῖς, καὶ φωνῇ σάλπιγγος κερατίνης». Εἰς τὰ ἀνάγλυφα τῆς στήλης τοῦ Τραιανοῦ ἀπαντᾷ καὶ τὸ ὄργανον τοῦτο. Τὸ σχῆμά του ἦτο ἡμικικλοειδὲς, φέρον εἶδός τι σταυροῦ διὰ τὴν εὐκολίαν τοῦ σαλπίζοντος. Οἱ Ῥωμαῖοι μετεχειρίζοντο αὐτὸ διὰ νὰ εἰδοποιῶσιν ὡς ἐπίσης εἶχον ἐν χρήσει καὶ τὴν βυκάνην (lituus), ἥτις διέφερε καὶ ἀπὸ τὴν σάλπιγγα καὶ ἀπὸ τὴν κερατίνην κατὰ τὸ σχῆμα, ὡς ἔχουσα μακρὸν καὶ στενὸν κορμὸν ὡς τὸν τῆς σάλπιγγος, ἐφοδιασμένον ὅμως εἰς τὴν ἄκραν μὲ ἁρμὸν κυρτὸν ὡς τὸν τῆς κερατίνης.

ΗΦΑΙΣΤΙΑ

ΣΤΡΟΓΓΥΛΗ (Stromboli).

Μεταξὺ τῆς Αἴτνης καὶ τοῦ Βεσουβίου, πρὸς τὴν βόρειον τῆς Σικελίας πλευρὰν, κεῖνται αἱ τῶν Λιπαραίων ἢ τοῦ Αἰόλου νῆσοι, ὡς τινες καλοῦσιν αὐτὰς, ἑπτὰ τὸν ἀριθμόν. Τούτων ἡ μεγίστη λέγεται Λιπάρα, ἔχουσα καὶ πόλιν ὁμώνυμον, τὴν καὶ πρώτευουσαν τῶν νήσων, κατοικουμένην ὑπὸ 12, 000 ψυχῶν. Ἐκ τῶν ἑπτὰ τούτων νήσων δύο, ἡ Στρογγύλη (Stromboli) καὶ ἡ Θέρμεσα ἢ Ἱερὰ νῆσος Ἡφαίστου (Vulcano) (1) οὐδὲν ἕτερον εἶναι ἢ κορυφαὶ ὀρέων πυριπνόων διατελούντων εἰς ἀδιάλειπτον ἔκρηξιν. Τὴν Στρογγύλην μάλιστα, ὀνομασθεῖσαν οὕτως ἀπὸ τοῦ σχήματός της, ἐν ὁποιαδήποτε τοῦ ἔτους ἐποχῇ καὶ ἂν πλησιάσῃ τις βλέπει πάντοτε ἐκπέμπουσαν οὐ μόνον καπνὸν ἀλλὰ καὶ φλόγας, ὁμοιάζουσα οὕτω πηγὴν ἀένναον, ἐξ ἧς ἀντὶ ὕδατος ἐξέρχεται πῦρ, καὶ τοῦτο ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων, χωρὶς ὅμως οὐδεμίαν καταστροφὴν ἢ βλάβην νὰ ἐπιφέρῃ.

Ἡ διηνεκὴς αὕτη τῆς Στρογγύλης ἔκρηξις ἀποτελεῖται ἀπὸ σειρὰν ἀκαταπαύστων μικρῶν ἐκρήξεων ἐπαναλαμβανομένων ἀνὰ δέκα ἢ δώδεκα τῆς ὥρας λεπτά. Ὁ ἀναβὰς μέχρι τοῦ στομίου τοῦ κρατῆρος της παρατηρεῖ ὅτι ἑκάστης τῶν μικρῶν τούτων ἐκρήξεων προηγεῖται κρότος καὶ ἐλαφρά τις τοῦ ἐδάφους δόνησις. Ὁ Κ. Κατρεφάγης, ὅστις ἐπεσκέφθη τὸ ἡφαίστιον κατὰ τὸν Ἰούνιον τοῦ 1841, λέγει ὅτι ἠρίθμησεν ἓξ ὀπὰς, δύο τῶν ὁποίων ἐξέπεμπον μόνον καπνὸν, ἐκ δὲ τῆς τρίτης, κειμένης πρὸς τὰ δεξιὰ ἐξήρχετο ἀτμὸς λευκὸς καὶ πυκνὸς, ἐν μέσῳ τοῦ ὁποίου ἔλαμπον, ὡς τόσοι σπινθῆρες, λίθοι πεπυρακτωμένοι. Οἱ λίθοι οὗτοι ὑψοῦντο καὶ πάλιν κατέπιπτον ἐν τῇ αὐτῇ ὀπῇ ἀκαταπαύστως, παράγοντες οὕτως ἰδιαίτερόν τινα καὶ τακτικὸν ἦχον. Πρὸς τὰ ἀριστερὰ ἦσαν τρεῖς ὀπαὶ περιοδικῶν ἐκρήξεων. Εἰς δύο ἐξ αὐτῶν, τὴν τετάρτην καὶ τὴν πέμπτην, ἐγίνοντο ἐκρήξεις σύγχρονοι, ἐπαναλαμβανόμεναι κατὰ πέντε ἢ ἓξ λεπτά. Αἱ δὲ διὰ τῆς ἕκτης ὀπῆς ἐκρήξεις ἐπανελαμβάνοντο μὲν κατὰ δέκα ἢ δώδεκα λεπτὰ, δὲν εἶχον ὅμως καμμίαν συνάφειαν μετὰ τῶν διὰ τῶν δύο ἄλλων ὀπῶν, καὶ ἦσαν πολὺ αὐτῶν ἰσχυρότεραι. Οἱ παρὰ τῆς τετάρτης καὶ πέμπτης ὀπῆς ἐκπεμπόμενοι λίθοι μόλις ἔρθανον εἰς τὸ ἥμισυ τοῦ μεταξὺ τοῦ κρατῆρος καὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους ὕψος· ἐνῷ αἱ διὰ τῆς ἕκτης ἐκπεμπόμεναι ἔρθανον, ἔστιν δὲ ὅτε καὶ ὑπερέβαινον, τὴν κορυφήν.

Αἱ μικραὶ ἐκρήξεις ἐξ ὧν ἀπετελεῖτο ἡ ἀένναος τοῦ ἡφαιστίου ἐνέργεια ἐπανελαμβάνοντο πάντοτε κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. Πρῶτον ὁ ἐκ τῶν δεξιῶν ὀπῶν ἐξερχόμενος κα-

(1) Τὰ ὀνόματα τῶν τεσσάρων λοιπῶν εἶναι Διδύμη, Ἐρικοῦσσα, Φοινικοῦσσα, καὶ Εὐώνυμος. Στράβ. ΣΤ'. 2. 11.

πνὸς αἴφνης ἐλάμβανε χρῶμα ζωηρὸν πυρῶδες· οἱ ἐν τῇ τρίτῃ ὀπῇ σπινθῆρες ἐγίνοντο πολυαριθμότεροι, ὑψοῦντο ἐν αὐτῇ ἔτι μᾶλλον καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἔπιπτον ἐκτὸς τῆς ῥπῆς. Ἐκ τῆς τετάρτης ἐξήρχετο πλατὺς πυροπίδαξ συγκείμενος πρὸ πάντων ἐκ λίθων, σχεδὸν ἄνευ καπνοῦ. Ἐκ τῆς πέμπτης οἱ λίθοι ἐξήρχοντο ὡς βιαζόμενοι ὑπὸ ῥεύματος ἀτμοῦ, ἔχοντος χρῶμα ἰου, καὶ ἀναπηδῶντος μετὰ συρυγμοῦ καὶ κρότου. Τέλος ἡ ἕκτη ἐξεσφενδόνιζε λαμπρὸν πίδακα ἐκ λίθων καὶ ἄμμου, μέρος τῶν ὁποίων ἔπιπτον πάλιν ἐντὸς τοῦ κρατῆρος, τὰ δὲ λοιπὰ ἐρρίπτοντο ἐκτὸς αὐτοῦ καὶ ἔπιπτον εἰς τὰ βάραθρα τὰ ἐκτεινόμενα μέχρι τῆς θαλάσσης. Ὁ Κ. Κατρεφάγης συνοψίζων τὰς παρατηρήσεις του λέγει· ἐκ τῶν ἓξ ὀπῶν αἱ τρεῖς ἦσαν εἰς ἀκατάπαυστον ἐνέργειαν, ὅτε ἡ τετάρτη καὶ ἡ πέμπτη ἐτίθοντο εἰς κίνησιν, αἱ τρεῖς πρῶται ἐγίνοντο ἐνεργητικώτεραι, ἡ δὲ ἕκτη ἐφαίνετο ὅλως δι' ὅλου ἀνεξάρτητος.

Πλὴν ἐκτὸς τῆς τακτικῆς ταύτης ἐνεργείας της ἡ Στρογγύλη ὑπόκειται καὶ εἰς ἐκτάκτους ἐκρήξεις, αἵτινες οὐ μόνον ὀίδουσιν εἰς τὸ ὄρος ὄψιν φοβερὰν, ἀλλὰ καὶ δονοῦσι τὴν νῆσον ὁλόκληρον μετὰ κρότων μεγάλων καὶ ἐκσφενδονίζουσι τέφραν καὶ λίθους εἰς μεγάλας ἀποστάσεις, πλὴν εὐτυχῶς οὐδεμίαν καταστροφὴν ἐπιφέρουσιν ὡς ἐκ τῆς θέσεως τῆς νήσου. Τὸ ὕψος τοῦ ὄρους εἶναι 3000 ποδῶν ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης.

ΑΝΑΚΑΛΥΨΙΣ ΤΟΥ ΚΑΦΕ.

Μουφτής τις, Σεγιαδαλῆς καλούμενος, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα σέβονται εἰσέτι οἱ τῆς Ἀνατολῆς κάτοικοι, ἐκ τοῦ βασιλείου τῆς Ὑεμένης, ἐν τῇ Εὐδαίμονι Ἀραβίᾳ, πολλάκις κατελαμβάνετο ὑπὸ ὕπνου διαρκουσῶν τῶν προσευχῶν του. Ἐνῷ δὲ ἡμέραν τινὰ, θέλων ν' ἀποφύγῃ τὴν δι' αὐτὸν δυσάρεστον ταύτην κλίσιν, περιεπάτει εἰς τὴν ἐξοχὴν, εἶδε ποιμένα λίαν ὠργισμένον ἐναντίον αἰγῶν τινων, αἵτινες ἔτρωγον ἐκ τῶν κλάδων τινῶν δενδρυλλίων. Κινηθεὶς ὑπὸ περιεργείας ἠθέλησε νὰ μάθῃ τὸ αἴτιον τοῦ θυμοῦ τοῦ ποιμένος, δι' ὃ καὶ ἠρώτησεν αὐτόν. «Τὰ κατηραμένα ταῦτα ζῶα», ἀπήντησεν ὁ ποιμὴν, «ἅμα φάγωσιν ἐκ τοῦ χόρτου ἐκείνου δὲν μὲ ἀφίνουσιν οὐδεμίαν στιγμὴν ἥσυχον· πηδῶσι, σκιρτῶσιν ἐν μέσῳ νυκτὸς καὶ δὲν δύνανται νὰ ἀναπαυθῶσιν. Ὁ Μουφτὴς, πλησιάσας τότε εἰς τὸ δενδρύλλιον ἐθαύμασε τὰ στίλβοντα αὐτοῦ φύλλα, τὰ ἄνθη του, τὰ ὁμοιάζοντα κατὰ τὸ χρῶμα καὶ τὴν ὀσμὴν μὲ τὰ τοῦ ἰάσμου (γιασεμίου), ἔδρεψεν ὅσους εὗρε μεταξὺ τῶν κλοναρίων του καρποὺς, ἐντὸς τοῦ περικαλύμματος τῶν ὁποίων ἐμπεριείχοντο σπόροι κίτρινοι, καὶ, εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν του, κατεσκεύασεν ἐξ αὐτῶν ἀφέψημα. Τὸ δενδρύλλιον ἐκεῖνο ἦτο ἡ καφέα. Ὁ ἀγαθὸς μουφτὴς ἐδοκίμασεν ἀμέσως τὸ θαυμαστὸν ἀποτέλεσμα τῆς ἀποπείρας του, διῆλθεν ὅλην ἐκείνην τὴν νύκτα ἐν ἡδονικῇ τινι ἀγρυπνίᾳ καὶ διαθέσει, ἥτις ἔδιδεν εἰς τὸ πνεῦμά του ὑπερφυᾶ ζωηρότητα. Διηγήθη τὴν ἀνακάλυψίν του καὶ ὁ καφὲς κατέστη μετ' οὐ πολὺ ἐπιζήτητος ὑπὸ πάντων τῶν εὐσεβῶν μουσουλμάνων ὡς δῶρον Θεοῦ. Ἡ χρῆσις τοῦ καφὲ κατέστη κοινὴ καθ' ὅλην τὴν Ἀνατολήν· ἔπινον καφὲν διαρκουσῶν τῶν προσευχῶν, ἔπινον αὐτὸν ἐντὸς τοῦ τεμένους, (τζαμίου) καὶ ἐντὸς τοῦ ἐν Μέκκᾳ ναοῦ καὶ μέχρις ἔμπροσθεν τοῦ προφητικοῦ τάφου.

Τὸ 1669 ὁ Σολιμὰν Ἀγᾶς, πρεσβευτὴς τῆς Υ. Πύλης παρὰ τῷ Λουδοβίκῳ ΙΔ'. εἰσήγαγεν εἰς Γαλλίαν τὴν χρῆσιν τοῦ καφὲ, ὄντος γνωστοῦ ἤδη ἐν Ἀγγλίᾳ ἀπὸ τοῦ 1652. Τὸ 1714 ἓν δενδρύλλιον καφέας μεταφερθὲν εἰς Παρισίους ἐφυτεύθη ἐντὸς τοῦ βοτανικοῦ κήπου. Ἐκ τοῦ δενδρυλλίου ἐκείνου κατάγονται οἱ πολυπληθεῖς καφεῶνες οἱ καθ' ἅπασας τὰς Γαλλικὰς ἀποικίας σήμερον ὑπάρχοντες.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ) μετάφρασις Θ. Τ.

ΕΦΕΥΡΕΣΕΙΣ.

Ἀκουστικὸς τηλέγραφος. Ὁ καθηγητὴς Βεινχόλδος ἐκ Κέμνιτσ τῆς Γερμανίας ἐφεῦρε τηλέγραφόν τινα φωνητικὸν ἐργαζόμενον ἄνευ ἠλεκτρισμοῦ ἢ μαγνητισμοῦ, φωτὸς ἢ θερμότητος. Τὸ σίρμα, τὸ ὁποῖον ὅσον τὸ δυνατὸν ἐντελῶς ἀπομονοῦται, συνέχεται κατὰ τὰς δύο του ἄκρας μὲ ἠχηρὰ κιβώτια· αἱ λέξεις, αἱ προφερόμεναι πλησίον τοῦ ἑνὸς τῶν κιβωτίων, ἐπαναλαμβάνονται εὐκρινέστατα ὑπὸ τοῦ ἄλλου. Δοκιμῆς γενομένης μεταξὺ δύο θέσεων ἀπεχου-

σῶν 2,200 πόδας εὑρέθη ὅτι ὁ τηλέγραφος οὗτος ἐργάζεται ἄριστα εἰς τὴν μικρὰν ταύτην ἀπόστασιν.

Φῶς νέον. Ὁ Κ. Κάρολος Μόρχιν ἐξ Ἀμβούργου ἐξέθηκεν εἰς τὸν σύλλογον τῶν ἐφευρετῶν λύχνον καίοντα νεοσύνθετόν τι ἔλαιον. Τὸ φῶς τὸ ὁποῖον ὁ λύχνος ἐξέπεμπεν ἦτο κατὰ τὴν δύναμιν, καθαρότητα, λαμπρότητα καὶ ἔντασιν σχεδὸν ὅμοιον μὲ τὸ ἠλεκτρικὸν φῶς. Δοκιμασθέντος τοῦ ἐλαίου τούτου εἰς ἄλλον λύχνον παρήχθη φῶς ἴσον μὲ 17 1]2 λαμπάδων ἐκ σπέρματος κήτους. Λέγεται ὅτι τὸ φῶς τοῦτο θὰ χρησιμοποιηθῇ εἰς φάρους θαλασσίους, σημεῖα σιδηροδρόμων, ἁμάξας σιδηροδρομικὰς καὶ τὰ τοιαῦτα.

Γαλάζιον τοῦ Ἀντιμονίου. Νέον τι χρῶμα, γαλάζιον, ἀρκετὰ λαμπρόν, ἐσχάτως ἐφευρεθέν, εἰσήχθη εἰς χρῆσιν παρὰ τῷ κοινῷ ἐν Εὐρώπῃ. Κατασκευάζεται δὲ τὸ χρῶμα ἐξ ἀντιμονίου κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον. Διαλύεται μεταλλικὸν ἀντιμόνιον ἐντὸς κοινοῦ νιτρικοῦ ὀξέως, ἡ δὲ διάλυσις στραγγίζεται διὰ καλῶς τετριμμένης ὕέλου. Εἰς τὸ οὕτως ἐπιτευχθὲν ὑγρὸν προστίθεται καὶ ἐλαφρά τις διάλυσις κιτρίνου προυσιάτου ποτάσης (Proussiate de potasse) ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου μετ' οὐ πολὺ ἀρχεται νὰ κατακαθίζῃ εἰς τὸν πυθμένα τοῦ ἐμπεριέχοντος τὸ ὑγρὸν ἀγγείου λαμπρά τις γαλάζιος ὕλη, ἥτις εἶναι τὸ ἐν λόγῳ χρῶμα. Τὸ χρῶμα τότε ἀποχωρίζεται τοῦ ὑγροῦ, πλύνεται καὶ ξηραίνεται. Εἶναι δὲ μόνιμον καὶ καταλληλότατον διὰ ζωγράφους καὶ χρωματιστὰς καὶ δύναται νὰ μιγνύηται μ' ἔλαιον καὶ κόλλαν καὶ κόμι.

ΠΟΙΚΙΛΑ.

Ταγγὸν βούτυρον. Τὸ βούτυρον εἶναι σύνθετον ἀπὸ πάχος καὶ ὀλίγον λεύκωμα. Ὅταν ὁ καιρὸς εἶναι ζεστὸς τὸ λεύκωμα ἐνεργεῖ ὡς προζύμιον καὶ ἀναλύει τὸ πάχος, μεταβάλλον αὐτὸ εἰς βουτυρικὸν ὀξύ. Τὸ ὀξὺ τοῦτο εἶναι διαλυτὸν εἰς τὸ ὕδωρ. Ὅσον ταγγὸν λοιπὸν καὶ ἂν ἦναι τὸ βούτυρον δύναται νὰ γένῃ γλυκὺ πάλιν καὶ πρόσφατον ἅμα πλυθῇ.

Βλαβερὰ ὑποδήματα. Ὑποδήματα μὲ πτέρνας (τακούνια) ὑψηλὰς βλάπτουσι καθ' ὑπερβολὴν τοὺς πόδας· διότι πληροῦσιν αὐτοὺς ἀπὸ τήλους (κάλους), παραμορφοῦσιν αὐτοὺς, καὶ καταστρέφουσι τὴν ἐλαστηκότητα τοῦ βήματος.

Ἀβυσσινιακὸς χρυσός. Τὸ μίγμα τοῦτο συνίσταται ἐξ ἐννενήκοντα καὶ ἑνὸς μερῶν χαλκοῦ καὶ ὀκτὼ μερῶν ψευδαργύρου (ζίγκου). Κοπανίζεται εἰς φύλλα ἐπὶ τῶν ὁποίων κολλᾶται διὰ σφηνοκοπημάτων λεπτότατος χρυσός· ἐκ τῶν μεταλλικῶν τούτων φύλλων κατασκευάζονται ἀκολούθως κατὰ τὸν κοινὸν τρόπον διάφορα κοσμήματα. Τὰ οὕτω κατασκευαζόμενα εἴδη εἶναι καλλήτερα καὶ τῶν διὰ ἠλεκτροπλαστικῆς κεχρυσωμένων.

Πλάτινα. Ἡ πλάτινα εἶναι τὸ βαρύτατον τῶν μετάλλων. Εὑρίσκεται ἐν τῇ ἄμμῳ πολλῶν ποταμίων κοιτῶν καὶ μάλιστα πολλὴ ὅπου ὑπάρχει καὶ χρυσός. Αἱ χρήσεις τοῦ μετάλλου τούτου εἶναι πολλαί, αἱ κυριώτεραι τῶν ὁποίων εἶναι αἱ ὑπὸ τῶν χημικῶν γινόμεναι. Ἕνεκα τῆς μὴ διαλυτότητός του εἰς ὅλα τὰ ὀξέα ἐκτὸς εἰς τὸ ὑδροχλωρονιτρικὸν ὀξὺ (eau regale) εἶναι καταλληλότατον διὰ χημικὰς ἐργασίας.

Χαλκοῦ ἀποτέλεσμα. Ἂν μικρὸν τεμάχιον χαλκοῦ, πεσὸν, ἔλθῃ εἰς συνάφειαν μετὰ τῆς ἐσωτερικῆς ἐπιφανείας σιδηροῦ πλοίου, οὕτω δὲ μένον, βρέχηται ὑπὸ τοῦ πάντοτε ἐντὸς τῶν πλοίων εὑρισκομένου ὕδατος, ἰσχυρὰ γαλβανικὴ ἐνέργεια θέλει γεννηθῇ ἐπὶ τῶν δύο μετάλλων· ἐπειδὴ δὲ ἐκ τοῦ ζεύγους τούτου τὸ φθειρόμενον μέταλλον εἶναι ὁ σίδηρος, ἕπεται ὅτι ἀργὰ ἢ ἐνωρὶς ὁ πλησίον τοῦ χαλκοῦ σίδηρος θέλει φθαρῇ καὶ οὕτως ὀπὴ θέλει ἀνοιχθῇ εἰς τὸν πυθμένα τοῦ πλοίου. Τοῦτο πολλάκις συνέβη καὶ συμβαίνει εἰς πλοῖα σιδηρᾶ.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑΙ.

Κατάστασις τῶν Παρισίων. Ἐκ τῆς ἐσχάτως ἐν Παρισίοις γενομένης ἀπογραφῆς προκύπτει ὅτι ὁ πληθυσμὸς τῆς πόλεως ταύτης ἠλαττώθη κατὰ τὰ τελευταῖα ἓξ ἔτη περὶ τὰς 400,000 ψυχῶν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν κενῶν οἰκημάτων ὑπερβαίνει τὰς 40,000, τὰ δὲ ἐκ τῶν κτημάτων εἰσοδήματα ἐξέπεσον ἀπὸ 1]8 μέχρις 1]4. Τῶν μεγάλων οἰκημάτων, τῶν ἐνοικιαζομένων ὑπὲρ τὰς 4,000 φράγκα, τὰ ἐνοίκια ἠλαττώθησαν κατὰ τὸ ἓν τρίτον, ἡ δὲ ἀξία τῶν ἀκινήτων

κτημάτων εἶναι ἤδη ἐκπεπεσμένη κατὰ 20 τοῖς ἑκατόν.

Καπηλεῖα καὶ Ζυθοπωλεῖα ἐν Γαλλίᾳ. Ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν κατὰ τὴν χώραν ταύτην καπηλείων καὶ ζυθοπωλείων ἀνέρχεται εἰς 373,000· ὥστε ἓν τῶν καταγωγείων τούτων ἀντιστοιχεῖ πρὸς 102 περίπου κατοίκους τῆς ἐν λόγῳ χώρας!

ΤΥΧΗ.

Μόνον ὁ ἐπιπόλαιος πιστεύει τύχην, μόνον οὗτος λέγει περὶ ἀνθρώπου προοδεύοντος «πάντοτε τυχερὸς ἐστάθη» περὶ δὲ μὴ προοδεύοντος «ὁ ταλαίπωρος εἶναι ἄτυχος.» Τύχη τοῦ ἀνθρώπου εἶναι γενικῶς τὸ μέτρον τῆς ἱκανότητος καὶ τῆς ἐπιμονῆς του. Παντοῦ αἱ αἰτίαι ἔχουσιν ἀποτελέσματα. Τὸ ὕδωρ δὲν ῥέει πρὸς ἀνήφορον· μήτε συνάγουσι καὶ κατὰ ταύτας τῆς προόδου τὰς ἡμέρας ἐξ ἀκανθῶν σταφυλὰς ἢ ἐκ τριβόλων σῦκα. Ἐὰν θέλωμεν νὰ θερίσωμεν χρυσοῦν καρπὸν ἀνάγκη πρῶτον νὰ σπείρωμεν αὐτοῦ τὸν σπόρον. Ἐὰν θέλωμεν νὰ γίνωμεν σοφοὶ πρέπει νὰ ἐργασθῶμεν πρὸς ἀπόκτησιν σοφίας. Τὰ πλούτη, τὰ ἀγαθά, ἡ φήμη, ἡ ἀγάπη ἔχει ἕκαστον τὸ ἴδιόν του ἀντίτιμον καὶ δὲν ἀποκτᾶται δι' ὀλιγωτέρου. Ἡ ζωὴ εἶναι ἀέναος τις ὀημοπρασία καθ' ἣν πάντα τὰ βραβεῖα εἶναι ἐκτεθειμένα εἰς τὸν πλειοδοτοῦντα. Μεγάλοι ἄνδρες εἰς τὸν κόσμον ἀνεδείχθησαν ἐκεῖνοι οἵτινες ἀδιακόπως ἠγωνίζοντο. Οὐδὲ αὐτὴ δὲ ἡ μεγαλοφυΐα εὑρίσκει τὴν πρὸς τὸν σκοπόν της ὁδὸν ὁμαλήν. Ὁ Γοίτθιος καὶ ὁ Μίλτων καὶ ὁ Νεύτων εἰργάζοντο ὅσον οἱ ἄβροὶ φιλόλογοι μας οὐδὲ κἂν νὰ καταλάβωσι δύνανται. Ἐὰν ἔγιναν μεγάλοι ἐβάδισαν πρὸς τὸ μεγαλεῖον, τὸ μεγαλεῖον δὲν ἐβάδισε πρὸς αὐτούς. Ἡ τύχη πάντοτε περιμένει νὰ συμβῇ τι. Ἡ ἐργασία, μετὰ τῆς ἱκανότητος καὶ ἰσχυρᾶς θελήσεως, πάντοτε κάτι παράγει. Ἡ τύχη ἐξηπλωμένη ἐπὶ τῆς κλίνης ὀνειρεύεται μωρίας μυρίας. Ἡ ἐργασία ἀπὸ λίαν πρωῒ ἐγειρομένη καὶ κρατοῦσα ἀεικίνητον ἐργαλεῖον θέτει τὰ θεμέλια τῆς εὐημερίας. Ἡ τύχη μεμψιμοιρεῖ· ἡ ἐργασία ᾄδει. Ἡ τύχη βασίζεται εἰς τυχαῖα· ἡ ἐργασία ἐπὶ χαρακτῆρος. Ἡ τύχη ὀλισθαίνει κάτω πρὸς τὴν ἀνέχειαν, ἡ ἐργασία βαίνει ἄνω πρὸς τὴν ἐλευθερίαν.

ΑΤΑΡΑΞΙΑ.

Ἡμέραν μίαν προτιμῶ γαλήνης κ' εὐτυχίας
Ἀπὸ ἡμέρας ἑκατὸν σκληρᾶς ἀνησυχίας.
Εἰς τὴν ψυχήν μας ἡ πηγὴ τῆς εὐνυχίας κεῖται,
Καὶ ὅστις τὴν ζητεῖ ἀλλοῦ, τὸν Ὕψιστον ἀρνεῖται.
Σκοποί μου, πάθοι, ὄνειρα εἰς μίαν στρέφουν σφαῖραν,
Τὴν ἠρεμίαν τῆς ψυχῆς, δὲν προχωροῦσι πέραν.
Οἱ ποταμοὶ καλλίῤῥοοι πρὸς τὰ πελάγη τρέχουν,
Εἰς τὴν πηγὴν των στρέφονται, κ' εἰς ἄλλο δὲν προσέχουν.
Ὁμοίως κ' ἡ καρδία μου τὸν δρόμον της χαράττει
Χωρὶς τοῦ κόσμου ἡ βοὴ ποσῶς νὰ τὴν ταράττῃ.
Πυξὶς μου ἡ ἀλήθεια κ' ἐλπὶς ἡ μετριότης·
Μὲ κάθε ἄνεμον φαιδρὸς πετῶ ταξειδιώτης.
Μακρὰν τὰ νέφη ἂν πετοῦν ἢ χύνωνται ῥαγδαῖα,
Ἐπίσης ἡ καρδία μου σκιρτᾷ γαληνιαία,
Καὶ ἂν τὸν ἥλιον ποτὲ μοῦ κρύπτουν τῆς ἡμέρας,
Τὴν νύκτα μόνος ἀγρυπνῶ μὲ τοὺς γλυκεῖς ἀστέρας.
Ἡ χελιδὼν εἰς τὴν θερμὴν πολλάκις φωλεάν της
Τὸ αἷμα βλέπει τῶν γυπῶν χυνόμενον μακράν της.
Ὦ, ἂς νικήσῃ ἐξ αὐτῶν ὅστις ποτὲ νικήσῃ·
Μυῖαι καὶ σκώληκες ἀρκοῦν ὡς πρὸς αὐτὴν νὰ ζήσῃ.
Τὸ ἔνδυμά μου ὕφασμα κοινὸν, πλὴν μὲ θερμαίνει·
Ἁπλοῦν τὸ δεῖπνόν μου, φρουτοκαμμία δὲν πικραίνει.
Μὲ φύλλα τὴν καλύβαν μου καὶ ἄχυρα σκεπάζω,
Καὶ ἂν τὰ φθείρῃ ὁ καιρὸς, μὲ τὸν καιρὸν ταλλάζω.
Αἴ, μήπως εὐτυχέστερος θὰ ἦμουν τὴν πρωΐαν
Ἐὰν ἐφόρουν σήμερον χρυσοῦφῆ μανδύαν,
Ἢ τὴν λιτήν μου τράπεζαν ἐβάφυνε κραιπάλη;
Στέγη χρυσῆ τὴν μέριμναν σπανίως ἀποβάλλει,
Καὶ εἰς αἰρνίδιον σεισμὸν ἂν πίπτουν ἄλλοι θῦμα,
Τὴν ταπεινὴν καλύβαν μου διέρχομαι μ' ἓν βῆμα.
Ἐντὸς τῶν δύω μου χειρῶν ἡ εὐτυχία κεῖται,
Καὶ τῆς ἡμέρας τἀγαθὰ ἡ φύσις δὲν μ' ἀρνεῖται.
Ἂν ἦναι καῦσων, ἡ σκιὰ τῆς λεύκης μὲ προσμένει·
Χειμὼν, ὁ κόπος κ' ἡ ἐλπὶς τὸ σῶμά μου θερμαίνει.
Τὸ γῆρας ἔρχεται ταχὺ, πλὴν ἔχω παῖδας νέους
Νὰ μ' ἀποδώσουν τοὺς καρποὺς τοῦ ἱεροῦ των χρέους.
Ἀγνοὶ καὶ σώφρονες, ζωὴν θὰ ζήσουν γλυκυτάτην
Καὶ μόλις θὰ στενάζωσι τὴν ὥραν τὴν ἐσχάτην.
Αἴ, ὅσαι θέλουν ἂς φυσοῦν πνοαὶ τῆς τρικυμίας,
Εἶν' ἡ γαλήνη ἄσυλον εἰς τὰς ἁγνὰς καρδίας.
Χαῖρε, γαλήνη, θέλγητρον τῶν ἐπὶ γῆς ἀγώνων!
Θὰ σ' ἀνεζήτουν βασιλεῖς, ἐὰν σ' ἐννόουν μόνον.
Ὡς τὴν ζωὴν ἠὐδόκησες φαιδρῶς ν' ἀπολαμβάνω,
Βοήθησέ με πάλιν σὺ ὁμοίως ν' ἀποθάνω.

Τοιαῦτα λέγει ποιητοῦ εἰδωλολάτρις Μοῦσα,
Τὴν ἠρεμίαν τῆς ψυχῆς ἁρμονικῶς ὑμνοῦσα.
Πλὴν ποίας θὰ ἠσθάνετο ἐκστάσεις οὐρανίας
Τὴν γλῶσσαν ἐὰν ἤκουεν αὐτὴν τῆς Ἐκκλησίας!
«Εἰρήνην δίδω εἰς ὑμᾶς, εἰρήνην οὐρανίαν·
Οὐχὶ τοῦ κόσμου, τὴν ἐμὴν ἀγάπην κ' εὐλογίαν.
Μὴ ταράττεσθω μετ' ἐμοῦ οὐδ' ἡ διάνοιά σας,
Οὐδ' ἡ καρδία. Ὁ Χριστὸς ἐλπὶς καὶ στήριγμά σας.»

Γ. Π.

ΙΔΟΥ ΜΑΓΟΙ ΑΠΟ ΑΝΑΤΟΛΩΝ.

Οἱ ἀπὸ ἀνατολῶν εἰς Ἱεροσόλυμα παραγενόμενοι μάγοι, τοὺς ὁποίους ἀναφέρει ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ αὐτοῦ ὁ εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος, ἔδωκαν ἀφορμὴν καὶ εἰς τοὺς σχολιαστὰς ὅπως μεταχειρισθῶσιν ἅπασαν αὐτῶν τὴν δύναμιν, καὶ εἰς τοὺς ἀστρονόμους ὅπως δοθῶσιν εἰς ἀστρονομικὰς ἐρεύνας καὶ εἰς τοὺς συναξαριστὰς ὅπως κατὰ πολὺ γυμνάσωσι τὴν γόνιμον αὐτῶν φαντασίαν. Καὶ ἐντούτοις φαίνεται ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι ἦσαν μαθηταὶ τοῦ Ζωροάστρου, καὶ ὅτι παρ' αὐτοῖς ἡ προφητεία τοῦ Βαλαὰμ «ἀνατελεῖ ἄστρον ἐξ Ἰακὼβ καὶ ἀναστήσεται ἄνθρωπος ἐξ Ἰσραὴλ κτλ.» (1) δὲν ἦτο ἄγνωστος. Ὁ Τάκιτος καὶ ὁ Βιργίλιος λέγουσιν ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην (καθ' ἣν δηλαδὴ ἐγεννήθη ὁ Χριστὸς) καθ' ὅλην τὴν οἰκουμένην, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν Ἀνατολὴν, διεδίδετο ὅτι μέγας τις βασιλεὺς καὶ σωτὴρ ἐγεννᾶτο, καὶ γενικῶς ὡς τόπος τῆς γεννήσεως αὐτοῦ ὑπεδεικνύετο ἡ Ἰουδαία.

Οἱ τὰ δόγματα τοῦ Ζωροάστρου ἀκολουθοῦντες ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐρασταὶ τῆς ἀστρονομίας. Καθὼς δὲ ἄνδρες ἁλιεῖς ἐνῷ κατεγίνοντο ἐπιδιορθοῦντες τὰ δίκτυα αὐτῶν προσεκλήθησαν ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ ὅπως γίνωσιν ἁλιεῖς ἀνθρώπων, καθὼς τελώνης ἐνῷ ἐκάθητο παρὰ τὸ τελωνεῖον προσεκλήθη ὅπως λάβῃ μετ' αὐτοῦ μέρος, οὕτω καὶ ἀστρονόμοι ἐνῷ κατεγίνοντο εἰς τὰς ἀστρονομικὰς αὐτῶν παρατηρήσεις εἶδον σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ.

Ἀλλὰ τί ἦτο τὸ σημεῖον ἐκεῖνο; Πολλοὶ εἶπον ὅτι ἦτο ἀστὴρ λάμπων μὲν ἐπί τινα χρόνον ἀκολούθως δὲ γενόμενος ἄφαντος. Πλὴν οὐδὲν φαινόμενον τόσον ἀξιοσημείωτον ἀναφέρεται ὑπὸ τῶν συγχρόνων συγγραφέων. Ὁ Κέπλερος ὑπολογίσας εὗρεν ὅτι ὀλίγον πρὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ ἐγένετο σπανία τις σύνοδος τῶν πλανητῶν Διὸς καὶ Ἄρεως. Οἱ δύο πλανῆται συνῆλθον ἐπί τινα χρόνον, ἐχωρίσθησαν ἀκολούθως, καὶ μετ' ὀλίγον καὶ πάλιν ἐκ δευτέρου συνῆλθον. Ἐκ τοῦ ὁποίου συνεπέρανεν ὁ Κέπλερος ὅτι οἱ μάγοι, ἰδόντες ἐκ τῆς χώρας αὐτῶν τὸ παράξενον φαινόμενον τῆς πρώτης τῶν δύο πλανητῶν συνόδου, ἐθεώρησαν αὐτὸ ὡς τὸ σημεῖον τοῦ περιμενομένου βασιλέως, καὶ ἐπομένως ἀνεχώρησαν ὅπως μετσβῶσιν εἰς τὴν χώραν ὅπου κατὰ τὴν κοινὴν παράδοσιν ἔμελλεν ὁ μέγας ἐκεῖνος βασιλεὺς νὰ γεννηθῇ, ἤτοι τὴν Ἰουδαίαν. Καθ' ὁδὸν ὅμως, χωρισθέντων τῶν πλανητῶν, ἔχασαν οἱ μάγοι τὸ σημεῖόν των, πλὴν ὅτε, ἐξελθόντες τῆς Ἱερουσαλὴμ, ἐπορεύοντο εἰς Βηθλεὲμ ἡ δευτέρα τῶν πλανητῶν σύνοδος ἐπῆλθε δι' ὃ καὶ ἐγράφη «ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα.» Νεώτεραι ὅμως ἔρευναι ἀπέδειξαν ὅτι ἡ σύνοδος αὕτη τῶν πλανητῶν δὲν ἱκανοποιεῖ τὴν ἱστορίαν καὶ ἐπομένως ὁ ὁδηγήσας τοὺς μάγους ἀστὴρ πρέπει νὰ ἦτο μετέωρον, καθότι

(1) Ἀριθμοὶ κδ'. 17.

πλανήτης ἢ κομήτης, ὡς ἐκ τῆς ἐν τῷ οὐρανῷ διευθύνσεως αὐτῶν καὶ τῆς μεγάλης των ἀπὸ τῆς γῆς ἀποστάσεως οὔτε ἐξ Ἱεροσολύμων πρὸς Βηθλεὲμ νὰ προάγῃ ἦτο δυνατὸν οὔτε νὰ σταθῇ καὶ νὰ δείξῃ τὸν οἶκον «ἐν ᾧ ἦν τὸ παιδίον».

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ ἀστέρος. Ἐπανερχόμενοι δὲ εἰς τοὺς μάγους λέγομεν ὅτι οἱ ἐν λόγῳ μάγοι κατὰ τοὺς πρώτους τοῦ Χριστιανισμοῦ αἰῶνας ἐθεωροῦντο ὡς βασιλεῖς. Ὁ Τερτυλλιανὸς μάλιστα ἀναφέρων ἐκ τοῦ ἑβδομηκοστοῦ πρώτου ψαλμοῦ τὸ «βασιλεῖς Ἀράβων καὶ Σαβὰ δῶρα προσάξουσι» προσθέτει ὅτι ἐν Ἀνατολῇ οἱ μάγοι ἦσαν βασιλεῖς.

ΜΟΥΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΑΡΧΑΙΟΙΣ.

Β'. ΟΡΓΑΝΑ ΠΝΕΥΣΤΑ.

Αὐλοί. Οἱ Ἀρχαῖοι εἶχον πολλῶν εἰδῶν αὐλοὺς ἐκ τῶν ὁποίων οἱ ἀξιολογώτεροι ἦσαν ὁ κυρίως αὐλός, ὁ πλαγίαυλος καὶ ὁ βαρύαυλος. Ὁ αὐλὸς κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους φαίνεται ὅτι ἦτο ἁπλούστατον κνήμης ζώου. Καὶ οἱ Λατῖνοι δὲ ὀνομάζοντες αὐτὸν τίμπια (Tibia) μετεχειρίζοντο τὴν αὐτὴν λέξιν, δι' ἧς ἐφανέρωνον τὸ ὀστοῦν τοῦ μηροῦ. Ἐνίοτε οἱ αὐλοὶ κατεσκευάζοντο καὶ ἐκ σκληροῦ ξύλου ἢ καλάμου.

Αἰγύπτιος αὐλὸς καὶ κιθάραι.

Ἡ προκειμένη εἰκονογραφία ἐλήφθη ἐκ τοιχογραφήματος εὑρισκομένου εἰς τὸ Βρεττανικὸν μουσεῖον, καὶ παριστάνοντος Αἰγυπτίας νεάνιδας παιζούσας διάφορα ὄργανα μουσικά. Ἡ πρὸς τὰ δεξιὰ νεᾶνις παίζει μακρόν τινα διπλοῦν αὐλὸν ἐκ καλάμου. Τοιοῦτόν τι ὄργανον διατηρεῖται ἐν τῷ Βρεττανικῷ μουσείῳ μεταξὺ τῶν Αἰγυπτιακῶν ἀρχαιοτήτων. Ὁ Τόνος τοῦ εἴδους τούτου τοῦ αὐλοῦ ἦτον πιθανῶς ἔρρινος. Ἐν τῇ κάτωθεν παρατάξει τῶν Ἀσσυρίων μουσικῶν, τοιοῦτόν τι ὄργανον πλὴν βραχύτερον παρατηρεῖται εἰς τὰς χεῖρας τοῦ 2ου καὶ 7ου μουσικοῦ.

τόν τι ὄργανον. Οἱ Αἰγύπτιοι τὸν ὠνόμαζον Σεμπὶ καθότι ἦτο κατεσκευασμένος ἐξ ὀ-

Ὁ Κύριος Βίλκινσον παρέχει δεῖγμα πλαγιαύλου ἀντιγραφέντος ἐξ ἑνὸς Τάφου ἐν Θήβαις, οὗτινος τὸ μῆκος ἦτο σχεδὸν τεσ-

Μουσικοὶ Ἀσσύριοι.

σάρων ποδῶν. Τὰ λείψανα ἑνὸς πλαγιαύλου ἐκ καλάμου, ἀνακαλυφθέντος εἰς Ἀλικαρνασσόν, καὶ μέρος ἴσως διπλοῦ ξυλίνου αὐλοῦ, ὡς καὶ τὸ πασίγνωστον ἄγαλμα τοῦ Ἡανὸς, διατυροῦνται εἰς τὸ Βρεττανικὸν Μουσεῖον. Ἐν τῷ τελευταίῳ τούτῳ τὸ στόμα κλίνει πρὸς τὰ πλάγια, ὁ δὲ δεξιὸς βραχίων καὶ τὸ κάτω μέρος τοῦ αὐλοῦ εἶναι ἐπιόιορ-

Αἰγυπτιακὸς πλαγίαυλος.

θώματα. Πρέπει δὲ νὰ ἐνθυμώμεθα ὅτι ὁ αὐλὸς, ἡ φλογέρα καὶ ὁ πλαγίαυλος παίζονται διὰ λεπτοῦ τινος σωλῆνος. Ὁ εἰς αὐτὸν ἐμφυσώμενος ἀὴρ εὑρίσκων ἀντίστασιν ἐπὶ μικροῦ τινος ξυλαρίου ἢ φελλοῦ ἢ ἄλλου τινὸς ἐμποδίου, εὑρισκομένου εἰς τὴν ἄκραν τοῦ ὀργάνου, ἐξέρχεται δι' ὀπῆς ὀλίγον τι κατωτέρω, καὶ παράγει τὸν ἦχον τὸν ὁποῖον καλῶς γινώσκομεν ὑπὸ τὸ ὄνομα συριγμόν.

Παρὰ τοῖς Ἑβραίοις, τοῖς Αἰγυπτίοις, τοῖς Ἀσσυρίοις, τοῖς Πέρσαις, τοῖς Ἕλλησι, καὶ τοῖς Ῥωμαίοις οἱ διπλοῖ αὐλοὶ φαίνεται ὅτι ἦσαν ἐν μεγάλῃ χρήσει, ὅπως δι' αὐτῶν προσαυλῶσιν εἰς τὰς ἀπαγγελίας ποιημάτων καὶ ᾀσμάτων, εἰς θρησκευτικὰς τελετὰς, εἰς κηδείας, καὶ χορούς. Οἱ αὐλοῦντες κάποτε ἔφερον ὡς ἐπίδεσμον (φορβειὰν) πλατὺ λωρίον ἐκ δέρματος ἔχον ἀνοιγμά τι διὰ τὸ στόμα. Οὗτος ἐτίθετο ὡς βρόχος περὶ τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπον, ἐπὶ σκοπῷ νὰ πιέζωνται τὰ χείλη καὶ αἱ παρειαὶ τὴν ὥραν καθ' ἣν ὁ αὐλητὴς ἐφύσα ἐντὸς τοῦ ὀργάνου καὶ οὕτω νὰ παράγηται τόνος πληρέστερος, ὁμαλώτερος, καὶ ἐντονώτερος. Τὸ δέμα τοῦτο ἐχαράχθη ἐπὶ λίθων ἐν Ῥώμῃ, ἀναφέρεται δὲ καὶ ἀπὸ Ἕλληνας συγγραφεῖς. Εἴδός τι τοιούτου ἐπιδέσμου φαίνεται καὶ ἐν τῇ προκειμένῃ εἰκονογραφίᾳ, ἀντιγραφθείσῃ ἔκ τινος ἀγγείου ἔχοντος ἐζωγραφισμένον Ἐτρουσκανὸν αὐλητήν. Ἡ χαλδαϊκὴ λέξις μασχροκίθα ἥτις ἀπαντᾷ εἰς τὸ βιβλίον τοῦ Δανιὴλ (γ'. 10) καὶ ἥτις ἐξηγεῖται κατὰ τοὺς ἑβδομήκοντα Σύριγξ, ὑποτίθεται ὅτι σημαίνει ὅλα τὰ ὄργανα τοῦ

Αὐλητὴς Ἐτρουσκανός.

εἴδους τῶν αὐλῶν, ὅπως μετεχειρίζοντο αὐτὰ οἱ Βαβυλώνιοι. Ἡ ἀντιστοιχοῦσα λέξις τοῦ Ἑβραϊκοῦ εἶναι Χαλὶλ ἥτις μεταφράζεται συνήθως σύριγξ.

Ἐξετάζοντες καλῶς τὴν Γραφὴν εὑρίσκομεν πολλὰς μαρτυρίας τοῦ ὅτι τὸ ὄργανον τοῦτο ἦτο λίαν ἐν χρήσει παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις. Εἰς Αην Βασιλειῶν ί. 5 παρίσταται χορὸς προφητῶν αὐλούντων. Εἰς τὴν Γ'. Βασιλειῶν, ά. 40. κατὰ τὸ Ἑβραϊκὸν κείμενον, ἐν τῷ ἀναγορεύειν τὸν Σολομῶντα βασιλέα, ὁ λαὸς εὐφραίνετο μὲ αὐλούς. Εἰς τὸν Ἡσαΐαν κεφ. έ. 12. κατάρα ἐκφράζεται ὅτι «μετὰ κιθάρας, καὶ ψαλτηρίου, καὶ τυμπάνων, καὶ αὐλῶν τὸν οἶνον πίνουσι, τὰ δὲ ἔργα Κυρίου οὐκ' ἐμβλέπουσι, καὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτοῦ οὐ κατανοοῦσιν.» Ἦτο ἔθιμον παρὰ τοῖς Ἑβραίοις ὅτι πᾶς ἄνθρωπος, ὁσονδήποτε πτωχὸς καὶ ἂν ἦτο, ἔπρεπε εἰς τὴν κηδείαν τῆς γυναικός του νὰ ἔχῃ τοὐλάχιστον δύο αὐλητάς. Ἐκ τοῦ Ἱερεμίου (Κεφ. λά. 36) φαίνεται ὅτι μετεχειρίζοντο τὸν αὐλὸν εἰς τὸ πένθος (μυριολόγια). Ἐπὶ δὲ τῆς ἐποχῆς τοῦ Σωτῆρος, οἱ αὐληταὶ εἰσέτι ἐσυνειθίζοντο, ὡς τοῦτο φαίνεται ἐκ τοῦ Εὐαγγελίου (Ματθ. θ'. 23) ὁπότε ὁ Ἰησοῦς «εἰσελθὼν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἄρχοντος καὶ εὐρὼν τοὺς αὐλητὰς καὶ τὸν ὄχλον θορυβούμενον λέγει αὐτοῖς, Ἀναχωρεῖτε, οὐ γὰρ ἀπέθανεν τὸ κοράσιον ἀλλὰ καθεύδει.» Ἐν δὲ τῷ Κεφ. ιά. 17. τοῦ αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς ὁμιλῶν περὶ τῶν μὴ μετανοούντων λέγει. «Τίνι ὁμοιώσω τὴν γενεὰν ταύτην, ὁμοία ἐστὶ παιδαρίοις καθημένοις ἐν ἀγοραῖς καὶ προσφωνοῦσι τοῖς ἑταίροις αὐτῶν, καὶ λέγουσιν, Ηὐλήσαμεν ὑμῖν καὶ οὐκ ὠρχήσασθε κτλ.» Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὴν πρὸς Κορινθίους Αην (Κεφ. ιδ'. 7) λέγει. «Ὅμως τὰ ἄψυχα φωνὴν δίδοντα, εἴτε αὐλὸς, εἴτε κιθάρα, ἐὰν διαστολὴν τοῖς φθόγγοις μὴ δῷ, πῶς γνωσθήσεται τὸ αὐλούμενον ἢ τὸ κιθαριζόμενον;» καὶ ἐν Ἀποκαλύψει (ιή. 22) ὁ αὐλὸς συγκαταριθμεῖται μετὰ τῶν ὀργάνων τῶν μὴ ἀκουομένων ἔτι ἐν Βαβυλῶνι.

Πολλὰ ἀρχαῖα ἔθνη μετεχειρίζοντο αὐλοὺς ὅτε ὡδήγουν τοὺς στρατούς των εἰς μάχην. Οἱ ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ αὐλοὶ διηροῦντο καθ' Ἡρόδοτον εἰς ἄρρενας καὶ θήλεις, δηλαδὴ χονδροὺς καὶ λεπτούς, ὧν ὁ ἦχος ἦτο ἴσως ἀντίστοιχος πρὸς φωνὴν γυναικείαν καὶ ἀνδρικήν. Οἱ Λακεδαιμόνιοι εἶχον ᾄσμά τι

ἐπὶ τοῦ ὅτι ὁ καλὸς αὐλητὴς ἠδύνατο νὰ καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον ἄφοβον πρὸς πάντα κίνδυνον, καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν μάχαιραν. Οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον εἰς πολλὴν ὑπόληψιν τὸν αὐλόν, ἴσως διότι ἡ ἐφεύρεσίς του ἀπεδίδετο εἰς τὴν Ἀθηνᾶν. Ὁ μέγας Ἀλέξανδρος ἐθαύμασε πολὺ τὴν τέχνην αὐλητοῦ τινός Τιμοθέου, ὁ δὲ Ἀθήναιος προσεκάλεσεν αὐτὸν νὰ αὐλήσῃ εἰς τοὺς γάμους του. Οἱ Θηβαῖοι ἐκαυχῶντο ὅτι ἦσαν ἄριστοι αὐληταί. Μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς πόλεώς των ὀλίγον ἐφρόντισαν περὶ τῆς ἐπανορθώσεως τῶν δημοσίων μνημείων, ἅτινα εἶχον καταριφθῇ, ἐκτὸς μόνον ἑνὸς ἀγάλματος τοῦ Ἑρμοῦ, ἀνεγερθέντος ἕνεκα τῆς ἀκολούθου ἐπιγραφῆς ἣν ἔφερεν. «Ἡ Ἑλλὰς ἐκήρυξεν ὅτι αἱ Θῆβαι ἐκέρδησαν τὸ γέρας ἐπὶ τοῦ αὐλοῦ». Κατὰ τὴν ἅλωσιν τῶν Ἀθηνῶν 404 π. Χ. οἱ Σπαρτιᾶται ἐκρίμνησαν τὰ μακρὰ τείχη καὶ ἔκαυσαν τὰ πλοῖα εἰς τὸν λιμένα ἠχοῦντος τοῦ αὐλοῦ. Μέχρι τῶν Περσικῶν Πολέμων, κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη, αὐληταὶ ἦσαν μόνον ἐκ τῆς κατωτέρας τάξεως τοῦ λαοῦ. Μετ' αὐτοὺς ὅμως ἤρχισαν καὶ αἱ ἀνώτεραι τῆς κοινωνίας τάξεις νὰ αὐλῶσιν, ἐφ' ὅσον ἐθεωρεῖτο διακεκριμένος πᾶς ὅστις ἤξευρε νὰ αὐλῇ. Προσέτι αὐληταὶ δὲν ἦσαν μόνον ἄνδρες, ὑπῆρχον καὶ αὐλητρίδες, αἵτινες περιήρχοντο ὅπως μισθόνωνται εἰς συμπόσια καὶ τὰς ἑορτάς. Ὁ Ὁράτιος ἀναφέρει ὅτι εἰς τὴν ἐποχήν του ὑπῆρχον σχολαὶ τριούτων αὐλητρίδων. Αἱ σχολαὶ αὗται ἀκολούθως κατήντησαν τόσον πολυπληθεῖς, ὥστε περὶ τὰ τέλη τῆς Βασιλείας τοῦ Ἰουστινιανοῦ τὸ ἐπάγγελμα αὐτῶν ἐθεωρεῖτο ἄτιμον καὶ κατηργήθη.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΑΔΑΜΑΝΤΟΣ ΤΟΥ ΚΑΛΟΥΜΕΝΟΥ «ΣΕΛΗΝΗ ΤΩΝ ΟΡΕΩΝ».

Εἰς τὸ αὐτοκρατορικὸν θησαυροφυλάκιον τῆς Ῥωσσίας εὑρίσκονται πολλοὶ λίθοι πολύτιμοι, δύο τῶν ὁποίων εἶναι ἀδάμαντες μεγάλοι. Περὶ τοῦ ἑνὸς τούτων, τοῦ ἔχοντος σχῆμα καὶ μέγεθος ὠοῦ περιστερᾶς καὶ ὀνομαζομένου Ὀρλὼφ, ἐγένετο μνεία ἐν τῇ περὶ ἀδαμάντων πραγματείᾳ (1). Ὁ ἄλλος, ἔχων σχῆμα πρίσματος ἀκανονίστου καὶ μέγεθος ἴσον μὲ μικρὸν χειρὸς δάκτυλον, ὀνομάζεται Σάχης, καθότι εἶναι ὁ εἷς ἐκ τῶν δύο μεγάλων ἀδαμάντων, οἵτινες ἐκόσμουν ἄλλοτε τὸν θρόνον τοῦ Ναδὶρ Σάχου τῆς Περσίας. Οἱ δύο ἐκεῖνοι ἀδάμαντες ὠνομάζοντο ὑπὸ τῶν Περσῶν ὁ μὲν «Ἥλιος τῆς θαλάσσης» ὁ δὲ «Σελήνη τῶν ὀρέων». Ὅτε ὁ Ναδὶρ Σάχης ἐδολοφονήθη, οἱ θησαυροί του διηρπάσθησαν, τοὺς δὲ πολυτίμους του λίθους διαμοιρασθέντες στρατιῶταί τινες ἔκρυψαν αὐτοὺς μετὰ μεγίστης προσοχῆς. Τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἀρμένιός τις, Σαφρὰς καλούμενος, κατῴκει μετὰ δύο ἀδελφῶν του εἰς Βυσσόραν. Ἡμέραν τινὰ Αὐγανός τις ἐλθὼν πρὸς αὐτὸν τῷ προσέφερε νὰ ἀγοράσῃ μέγαν τινὰ ἀδάμαντα, ὅστις ἦτο ἡ «Σελήνη τῶν ὀρέων», ἓν σμαράγδιον, ἓν ῥουβίνιον μυθικοῦ μεγέθους, ἓν σαπφήριον ὡραιότατον, καλούμενον ὑπὸ τῶν Περσῶν «ὀφθαλμὸς τοῦ Ἀλλάχ», καί τινας ἄλλους πολυτίμους λίθους, καὶ ἐζήτει τόσον ὀλίγα χρήματα ὥστε ὁ Σαφρὰς ὑποπτευθεὶς μήπως ἦσαν κλεμμένα εἶπεν εἰς τὸν Αὐγανὸν ὅτι δὲν εἶχε τὴν στιγμὴν ἐκείνην χρήματα, ἀλλὰ νὰ ἐπιστρέψῃ ἄλλην τινὰ ὥραν. Ὁ Αὐγανὸς ὅμως, φοβηθεὶς μήπως ὁ Σαφρὰς τὸν καταμηνύσῃ, ἔγειρεν ἀμέσως ἄφαντος ἐκ τῆς Βυσσόρας· οἱ δὲ τρεῖς ἀδελφοί, ἂν καὶ πολὺ ἐζήτησαν αὐτόν, ἐστάθη ἀδύνατον νὰ τὸν ἀνακαλύψωσι. Μετά τινα ἔτη ὁ πρεσβύτερος τῶν τριῶν ἀδελφῶν ἀπήντησεν αἴφνης τὸν ἄνθρωπον ἐν Βαγδάτῃ· ἐρωτήσας δὲ αὐτὸν περὶ τῶν πολυτίμων λίθων του ἔμαθεν ὅτι πρὸ ὀλίγου τοὺς εἶχε πωλήσει εἰς Ἰουδαῖόν τινα ἀντὶ 65,000 γροσίων καὶ δύο καλῶν ἵππων. Ὁ Σαφρὰς μαθὼν τὸν Ἰουδαῖον, ἀπηυθύνθη εἰς αὐτὸν καὶ τῷ προσέφερε διπλασίαν τιμὴν ὅπως ἀγοράσῃ τοὺς πολυτίμους λίθους, ἀλλ' ὁ Ἰουδαῖος ἀπεποιήθη. Ὁ Σαφρὰς τότε συμφωνήσας μετὰ τῶν δύο του ἀδελφῶν ἀπεφάσισε νὰ φονεύσῃ τὸν Ἰουδαῖον καὶ νὰ λάβῃ παρ' αὐτοῦ τοὺς λίθους, τὸ ὁποῖον καὶ κατώρθωσε νὰ ἐκτελέσῃ. Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν οἱ τρεῖς ἀδελφοὶ ἐδηλητηρίασαν καὶ τὸν Αὐγανὸν καὶ ἔρριψαν καὶ τῶν δύο τὰ σώματα εἰς τὸν ποταμόν. Ἦλθεν καθὼς πάντες οἱ κακοῦργοι συμφωνοῦσι μόνον διὰ νὰ κακουργῶσιν οὕτω καὶ οἱ τρεῖς ἐκεῖνοι κακοῦργοι ἀδελφοὶ μετὰ τὰ κακουργήματά των, θελήσαντες νὰ διαμερισθῶσι τὸν καρπὸν τῆς ἀδικίας των ἦλθον εἰς ῥῆξιν. Ὁ Σα-

(1) Σελ. 57 καὶ 58.

φρὰς ἐν τῇ περιπτώσει ἐκείνῃ ἀπεφάσισε νὰ θανατώσῃ καὶ τοὺς δύο του ἀδελφοὺς, τοὺς ὁποίους δηλητηριάσας ἔφυγεν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Ὁλλανδίαν, ὅπου ἐφανέρωσε τοὺς θησαυρούς του καὶ προσέφερεν αὐτοὺς πρὸς ἀγοράν εἰς τὰς Εὐρωπαϊκὰς αὐλάς. Ἡ Αἰκατερίνη Β'. τῆς Ῥωσσίας ἐπρότεινε τότε νὰ ἀγοράσῃ μόνον τὴν «Σελήνην τῶν ὀρέων». Ὁ δὲ Σαφρὰς προσεκλήθη εἰς Ῥωσσίαν καὶ εἰσήχθη εἰς τὸν τιμιοποιὸν (bijoutier) τῆς αὐλῆς. Ὁ Σαφρὰς ἐζήτησεν ἀντὶ τοῦ ἀδάμαντος πρῶτον τὸν τίτλον τῆς εὐγενείας, δεύτερον σύνταξιν ἰσόβιον 10,000 ῥουβλίων κατ' ἔτος, καὶ 500,000 ῥούβλια πληρωτέα εἰς ἴσας δόσεις ἐντὸς δεκαετίας. Ὁ Κόμης Πανὶν, ὅστις ἦτο τότε ὑπουργὸς τῆς Ῥωσσίας ἐπεμήχυνε τὰς διαπραγματεύσεις ὅσον ἠδύνατο καὶ ἐν τῷ μεταξὺ συνήργει ὅπως ὁ ἀρμένιος χρεωθῇ· ὅτε τοῦτο συνέβη ὁ ὑπουργὸς αἴφνης διέκοψε τὰς διαπραγματεύσεις. Ὁ Σαφρὰς τότε, κατὰ τοὺς νόμους τοῦ κράτους, δὲν ἠδύνατο νὰ ἀναχωρήσῃ ἐκ Ῥωσσίας ἂν πρῶτον δὲν ἐπλήρωνε τὰ χρέη του· ὁ δὲ τιμιοποιὸς τῆς αὐλῆς ἡτοιμάζετο νὰ ἐπωφεληθῇ ἐκ τῆς θέσεως τοῦ ἀρμενίου, ἐλπίζων ὅτι θὰ ἀγοράσῃ τοὺς πολυτίμους λίθους εἰς τὸ τέταρτον τῆς ἀξίας των. Ὁ Σαφρὰς ἐν τούτοις ἐννοήσας τὸ στρατήγημα καὶ διαθέσας τινὰς τῶν ἧττονος ἀξίας ἀδαμάντων του μεταξὺ τῶν συμπατριωτῶν του ἐπλήρωσε τὰ χρέη του καὶ ἐγένετο ἄφαντος. Ἡ Ῥωσσικὴ κυβέρνησις ἔπεμψε κατόπιν αὐτοῦ ἀλλὰ δὲν τὸν εὗρε. Μετὰ δέκα ἔτη, ἐνῷ εὑρίσκετο εἰς Ἀστραχὰν, νέαι προτάσεις τῷ ἐγένοντο ἀλλ' αὐτὸς ἀπεποιεῖτο νὰ ἔλθῃ εἰς διαπραγματεύσεις ἐκτὸς ἐὰν ἡ ἀγορὰ ἐγίνετο εἰς Σμύρνην. Ἡ Αἰκατερίνη παραδεχθεῖσα τέλος ἐγένετο κυρία τοῦ ἀδάμαντος ἀντὶ τοῦ τίτλου, 600,000 ἀργυρῶν καὶ 170,000 χαρτίνων ῥουβλίων, ἤτοι σχεδὸν δύο ἥμισυ ἑκατομμυρίων φράγκων. Ὁ Σαφρὰς μὴ δυνάμενος νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν πατρίδα του ἕνεκα τῶν δύο ἀνθρωποκτονιῶν καὶ τῶν δύο ἀδελφοκτονιῶν, τὰς ὁποίας εἶχε διαπράξει, ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ εἰς Ἀστραχὰν, ὅπου νυμφευθεὶς ἀρμενίδα τινὰ ἔσχε μετ' αὐτῆς ἑπτὰ θυγατέρας. Ἀφοῦ ἐνύμφευσε τὰς θυγατέρας του εἷς ἐκ τῶν γαμβρῶν του διὰ νὰ λάβῃ εἰς τὴν κατοχήν του τὸ μερίδιον τῆς συζύγου του ἐδηλητηρίασεν αὐτόν. Ἡ κολοσσιαία του περιουσία (περὶ τὰ 12 ἑκατομμύρια λιρῶν) διηρέθη καὶ κατεσπαταλήθη ὑπὸ τῶν κληρονόμων του, σήμερον δὲ πολλοὶ ἐκ τῶν ἐγγόνων τοῦ Σαφρὰ ζῶσιν ἐν Ἀστραχάνῃ ἐν ἄκρᾳ ἀνεχείᾳ καὶ ἀθλιότητι!

ΗΦΑΙΣΤΙΑ

ΘΕΡΜΕΣΣΑ Ἡ ΙΕΡΑ ΝΗΣΟΣ ΗΦΑΙΣΤΟΥ (Vulcano)

Μεταξύ πως τῆς Λιπάρας καὶ τῆς Σικελίας, λέγει ὁ Στράβων, κεῖται ἡ νῆσος «ἣν νῦν ἱερὰν Ἡφαίστου καλοῦσι, πετρώδης πᾶσα καὶ ἔρημος καὶ διάπυρος. Ἔχει δὲ ἀναπνοὰς τρεῖς ὡς ἐκ τριῶν κρατήρων. Ἐκ δὲ τοῦ μεγίστου καὶ μύδρους αἱ φλόγες ἀναφέρουσιν, οἱ προσκεχώκασιν ἤδη πολὺ μέρος τοῦ πόρου». Περὶ ταύτης, νέος τις περιηγητὴς, ἐπισκεφθεὶς ἐσχάτως τὰ Λιπάρας, λέγει.

«Ὁ ἐν ἐνεργείᾳ ὢν κρατὴρ ἤλκυσεν ἡμᾶς ὅπως ἐπισκεφθῶμεν τὴν νῆσον τοῦ Ἡφαίστου. Ὅθεν ἀποπλεύσαντες ἐκ Λιπάρας μετὰ πέντε περίπου μιλίων εὐάρεστον πλοῦν ἐφθάσαμεν ὑπ' αὐτὸν τὸν πόδα τοῦ κρατῆρος, ὅστις ὑψοῦτο ἀριστερόθεν ἡμῶν καὶ ἐξέπεμπε στήλην πυκνὴν καπνοῦ ἄσπρου. Ὀλίγον μακρὰν τῆς κορυφῆς ἦτο σωρὸς θείου κιτρίνου, παρὰ τὸν ὁποῖον ἐβλέπομεν ἐπίσης καπνὸν μετὰ ἀτμοῦ μεμιγμένον. Οὐδὲν ἴχνος φυτοῦ ἐπὶ τοῦ λόφου ἐκείνου ὑπάρχει. Δεξιόθεν ἐβλέπομεν τὸν κρατῆρα ἄλλου ἀποσβεσθέντος πυριπνόου. Ὁ λόφος ἐπὶ τοῦ ὁποίου καὶ αὐτὸς εὑρίσκετο καὶ πᾶν τὸ πλησιόχωρον ἔδαφος ἀπετελοῦντο ἀποκλειστικῶς ἐκ τέφρας καὶ ἦσαν γυμνὰ καὶ ἀνεπίδεκτα φυτῶν· τὸ πᾶν γενικῶς ἐφαίνετο ὡς ἀποτέλεσμα μεγάλης πυρᾶς ἀναφθείσης ὑπὸ χειρῶν γιγάντων. Ἐνώπιον ἡμῶν ἦτο παραλία ἐκ τέφρας καὶ ἐλαφροπετρῶν· πρὸς τὰ δεξιὰ δὲ ταύτης εἴδομεν ἀπότομον ὄγκον ἐκ γῆς καὶ βράχου ἐκ τοῦ ὁποίου μεγάλαι ποσότητες θείου εἶχον πρὶν ληφθῇ. Ἀποβιβασθέντες ἐπὶ τῆς παραλίας ἠκολουθήσαμεν τὴν ἀτραπὸν τὴν φέρουσαν εἰς τὸν κρατῆρα. Ἐπειδὴ δὲ αὕτη ἔχει σχῆμα γραμμῆς τεθλασμένης ἡ ἀνάβασις δὲν εἶναι δύσκολος. Μετὰ δέκα λεπτῶν ὁδοιπορίαν τὸ ἔδαφος αἴφνης ἤρξατο νὰ ἠχοῖ κάτωθεν καὶ νὰ δονῆται ὑπὸ τοὺς πόδας μας, προξενοῦν τὸν αὐτὸν κρότον οἷον καὶ μέγα τεμάχιον πάγου ὅταν τις περιπατῇ ἐπ' αὐτοῦ. Τοῦτο ἐξηκολούθει ἐπιτεινόμενον ἑω-

σοῦ διήλθομεν τὸν σωρὸν τοῦ Θείου, ὅπου ἡ ὀόννησις ἦτο καὶ βαρυτέρα ἢ εἰς οἱονδήποτε ἄλλο μέρος τοῦ λόφου. Πρὶν ἢ φθάσωμεν εἰς τὸν σωρὸν ἀπηντήσαμεν θεῖον λευκωποῦ χρώματος τὸ ὁποῖον καθ' ὅσον ἀνηρχόμεθα ἐλάμβανεν ὄψιν κιτρίνην. Ὅτε ἐπλησιάσαμεν τὸν σωρὸν ὀσμὴ βαρεῖα θείου προσέβαλε τὴν ὄσφρησίν μας, λευκὸς δὲ καπνὸς βραδέως ἀνήρχετο ἐκ μικρῶν χασμάτων· ὑπὸ τοὺς πόδας ἡμῶν ἦτο θεῖον λαμπρὸν κίτρινον κάποτε δὲ καὶ λευκόν. Ἡ θέα ἐκ ταύτης τῆς θέσεως ἦτο μαγευτική· ἐβλέπομεν ὅλας τὰς Λιπάρας, τὰ παράλια τῆς Καλαβρίας καὶ τοὺς λόφους τοὺς περὶ τὸ Παλέρμον. Στραφέντες πρὸς τὴν νῆσον εἴδομεν τὸν κρατῆρα μελανὸν τὴν ὄψιν καὶ κεκαλυμμένου ὑπὸ μικρῶν λίθων ἢ σκωριῶν, τεθέντων ἐκεῖ ὑπὸ τῆς δυνάμεως τοῦ ἡφαιστίου. Μετὰ πέντε εἰσέτι λεπτῶν ὁδοιπορίαν ἐφθάσαμεν ἐπ' αὐτοῦ τοῦ χείλους τοῦ κρατῆρος, ἔχοντος σχῆμα κυπέλλου, πλατέως εἰς τὰ ἄνω καὶ στενεύοντος πρὸς τὰ κάτω· ἡ περιφέρειά του εἰς τὸ χεῖλος εἶναι ἑνὸς μιλίου καὶ ἐπέκεινα. Βαθέως, πρὸς τὰ σπλάγχνα τῆς γῆς ὡς ἐφαίνετο, ἐβλέπομεν κίτρινα τεμάχια ἐμπηγμένα ἐπὶ τοῦ ἔχοντος χρῶμα πηλοῦ ἐδάφους.

Ὁ καπνὸς ἐνίοτε ἐγίνετο τόσον πυκνὸς ὥστε μόλις ἠδυνάμεθα νὰ βλέπωμεν ὁ εἷς τὸν ἄλλον. Ἐκ τοῦ βάθους ἐξήρχετο βαρύς τις ἦχος ὅμοιος μὲ τὸν ἀποτελούμενον ὑπὸ μεμακρυσμένου ποταμοῦ, κυλυομένου ἐπὶ πετρῶν κατὰ τὸν ῥοῦν του. Ἀφοῦ μετὰ τεσσαράκοντα λεπτῶν ὁδοιπορίαν ἀνήλθομεν εἰς τὴν κορυφήν, ἀναβάντες εἰς ἐννεακοσίων ποδῶν ὕψος, ἠρχίσαμεν ἤδη νὰ καταβαίνωμεν ἐντὸς τοῦ κρατῆρος. Ὁ κατήφορος ὁμοιάζει μὲ τὴν κοίτην χειμάρου ὀρεινοῦ καὶ εἰς πολλὰ μέρη εἶναι λίαν κρημνώδης· ὅτε κατήλθομεν εἰς τὸ βάθος, ἡ θέα ἥτις παρουσιάσθη ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν μας ἦτο ἀληθῶς θαυμάσιος. Ὑπὲρ τὴν κεφαλήν μας ἦσαν μέγιστοι ὄγκοι θείου λαμπροτάτου κιτρίνου καὶ πορτοκαλαίου χρώματος. Αἱ τοῦ ἡλίου ἀκτῖνες διερχόμεναι ἐκ διαλειμμάτων διὰ τοῦ λευκοῦ καπνοῦ ἐχρύσωναν τὴν ἤδη λαμπρὰν ταύτην ὕλην. Ἐξ ὀπῶν ἢ χασμάτων σκοτεινῶν, ἐν αὐτῷ τῷ θείῳ, ἐξήρχετο ἀτμός. Ὁ ἦχος, ὅστις εἰς τὴν κορυφὴν ἔφθανεν εἰς ἡμᾶς ὡς ποταμοῦ κίλυσμα, ἤδη κάτω ἠκούετο πολὺ δυνατὸς καὶ ὡμοίαζε πρὸς τὴν βοὴν τὴν ὑπὸ πολλοῦ πυρὸς προξενουμένην. Ὑπεράνω τοῦ θείου ἦσαν αἱ ὑψηλαὶ τοῦ κρατῆρος πλευραὶ καὶ μετ' αὐτὰς ὁ λαμπρὸς γαλάζιος οὐρανός, συχνὰ σκιαζόμενος ὑπὸ νεφέλης καπνοῦ. Τὸ ἐσωτερικὸν τῶν χασμάτων, καθόσον ἠδυνήθημεν νὰ ἴδωμεν, ἦτο κεκαυμένον, τελείως μελανόν· ἔξωθεν ἦτο θεῖον ὁμοιάζον, ἐξαιρέσει τοῦ χρώματος, πρὸς νεοπεσοῦσαν χιόνα, καὶ πυκνούμενον ὅταν σφυγχθῇ. Ἡ ὀσμὴ τῶν θειούχων ἀτμῶν ἦτο καθ' ὑπερβολὴν ἰσχυρὰ εἰς τὰς θέσεις ἐκείνας. Ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἦσαν πλῆθος ἐλαφροπετρῶν. Εἰς μέρος τι ἦτο στρῶμμα μαλακοῦ καὶ παχέως ἀργήλου πλησίον τοῦ ὁποίου εἴδομεν τὰ ἐρείπια οἰκίας χρησιμευούσης ἄλλοτε εἰς τοὺς ἐξάγοντας τὸ θεῖον ἐργάτας. Ὁ κρατὴρ οὗτος, ὅστις εὑρίσκεται εἰς ἀένναον ἐνέργειαν, ἔχει τετρακοσίων ποδῶν βάθος. Ἀναρυχώμενοι μετὰ δυσκολίας ἀνήλθομεν πάλιν τὸν κρατῆρα, καὶ ἀπὸ τῆς κορυφῆς διευθύνθημεν εἰς τὸ παράλιον. »

Ο ΕΥΤΥΧΕΣΤΑΤΟΣ ΕΚ ΤΩΝ ΤΕΣΣΑΡΩΝ.

Κατὰ τὴν καταχὴν τῶν Παρισίων ὑπὸ τῶν συμμαχικῶν στρατῶν, τὸ 1815, τρεῖς εὐγενεῖς στρατιωτικοὶ περιεπάτουν πρωΐαν τινὰ ἐντὸς τοῦ βοτανικοῦ κήπου, τὰς φυσικὰς καλλωνὰς τοῦ ὁποίου ὑπεδείκνυεν αὐτοῖς καὶ σχεδὸν ἐπιστημονικῶς περιέγραφεν ἄνθρωπός τις παραξένως ἐνδεδυμένος, τὸν ὁποῖον ἐξελάμβανον ὡς ὑποκηπουρόν. Ὅταν ἐλάλει περὶ τῶν δένδρων τῆς Ἰνδίας ὡς τὸν λωτόν, τὸν φοίνικα, τὴν βάλανον κτλ. ἡ περιγραφή του ἦτο ἐμφαντικωτέρα. Ἀφοῦ ἐτελείωσε τὴν βοτανικήν του ἔκθεσιν στραφεὶς πρὸς τὸ ἀκροατήριόν του διὰ τρόπου λίαν εὐγενοῦς ἠρώτα τὰ ὀνόματα τῶν ξένων. «Εἶμαι ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας» εἶπεν ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν. «Ἀληθῶς! Ἄ, ὁ δὲ κύριος;» «εἶναι ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας». «Ὦ! νὰ ὑποθέσω λοιπὸν» ἐξηκολούθησεν ὁ παράξενος ἄνθρωπος, «ὅτι καὶ ὁ εὐγενὴς οὗτος εἶναι ἐπίσης αὐτοκράτωρ;» «Ὄχι,» ἀπήντησεν ὁ Φρειδερῖκος Γουλιέλμος μειδιῶν, ὅστις τότε κατὰ πρῶτον ἔβλεπε τοὺς Παρισίους, «εἶμαι ἁπλῶς ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας. Ἀλλὰ,» ἐξηκολούθησεν ἡ μεγαλειότης του μετὰ τοῦ ὕφους ἐκείνου τοῦ χαρακτηρίζοντος τὴν φυλήν του, «θὰ λάβετε καὶ σεῖς τὴν καλοσύνην νὰ μᾶς εἰπῆτε τὸ ὄνομα τοῦ διακεκριμμένου ὁδηγοῦ εἰς τὸν ὁποῖον εἴμε-

θα τόσον ὑπόχρεοι;» «Κύριε ἀδελφέ μου» ἀπήντησεν ὁ παράξενος ἄνθρωπος τεντώνων ἑαυτὸν καὶ θέτων τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ στήθους του «Κύριοι ἀδελφοί μου, εἶμαι ὁ Μέγας Μογγόλος». Ὁ Ἀλέξανδρος τῆς Ῥωσσίας ὅστις πολλάκις μετὰ ταῦτα ἐδιηγήθη τὸ συμβὰν τοῦτο, συνήθιζε νὰ προσθέτῃ ὅτι ὁ Μέγας Μογγόλος ἐκεῖνος, ὅστις ἦτο ἁπλῶς ἀβλαβής τις παράφρων, πλὴν ἄλλοτε διακεκριμμένος βοτανικὸς, ἦτο ἀναμφιβόλως ὁ εὐτυχέστερος μονάρχης ἐκ τῶν τεσσάρων.

Ο ΟΥΡΑΝΟΣ ΚΑΤΑ ΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ.

Κατὰ τὰς λαμπρὰς ταύτας τὰς περὶ τὰ Χριστούγεννα ἑσπέρας ἄν τις, ὑψώσας τοὺς ὀφθαλμούς, ἴδῃ τὸν οὐρανὸν τῆς Ἰωνίας μας θέλει ἔχει ἐνώπιον αὐτοῦ ἓν ἐκ τῶν ὑψίστων καὶ ἴσως τὸ μοναδικὸν τῶν θεαμάτων, ἀφ' ὅσα ἐπιτρέπεται ὁ θνητὸς ἡμῶν ὀφθαλμὸς νὰ ἴδῃ ἐκ ταύτης τῆς γῆς. Ἀστέρες λαμπροὶ ἀκαταπαύστως χύνοντες τὸ μυστηριῶδες αὐτῶν φῶς, διαφόρων χρωμάτων, εἶναι διεσπαρμένοι καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις. Πρὸς τὸ μέρος τῆς ἀνατολῆς τίς δύναται νὰ μὴ θαυμάσῃ τὴν ἀπερίγραπτον ὡραιότητα τοῦ οὐρανοῦ βλέπων τὸν Ὠρίονα ὑψούμενον καὶ οἱονεὶ διώκοντα τὰς Πλειάδας, ἄνωθεν αὐτοῦ τὸν Ταῦρον καὶ τοὺς Διδύμους, ὄπισθεν δὲ αὐτοῦ τὸν λαμπρότατον Σείριον; Τίς δύναται βλέπων ταῦτα νὰ μὴ ἐνθυμηθῇ, ἂν ποτε ἀνέγνωσε, τὸ Σούτσιον.

Θεὲ ὑμνεῖ τὴν δόξαν σου ἡ νὺξ καὶ ἡ ἡμέρα
Μὲ ἄνθ' ἑστόλησας τὴν γῆν μὲ ἄστρα τὸν οὐθέρα;

Καθόσον ἡ ἑσπέρα προχωρεῖ ἄλλοι ἀστερισμοὶ ἐκ τῶν ὄπισθεν τοῦ Τμώλου καὶ τοῦ Σιπύλου μας ὑψοῦνται. Πρὸς τὸ βορειοανατολικὸν ἡ Μεγάλη Ἄρκτος, οἱ ἑπτὰ ἐκεῖνοι ἀστέρες, οὓς «καὶ ἅμαξαν», καθ' Ὅμηρον, «καλέουσιν», ὑψουμένη βαθμηδὸν ἄνωθεν τοῦ Σιπύλου τείνει νὰ πλησιάσῃ εἰς τὸν ὑπὲρ τὴν κορυφὴν ἡμῶν οὐρανὸν, ἐνῷ ἀκαταπαύστως οἱ δύο αὐτῆς ἀστέρες δεικνύουσι τὴν θέσιν οὐρανίου πόλου. Ὑπεράνω ἡ ὑπὸ ἄστρων διαφόρων χρωμάτων καὶ μεγεθῶν κεκοσμημένη ζώνη—ὁ Γαλαξίας, ζώνει ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς ὅλον τὸν οὐρανὸν, διερχόμενος ἐκ τοῦ κατακορύφου σημείου. Ἀπὸ τὸ δυτικὸν μέρος ναὶ μὲν λείπουσιν ὁποῖοι εἰς τὸ ἀνατολικὸν εὑρίσκονται ἀστέρες, ἀλλ' ἡ θεὰ τῆς ὡραιότητος—ἡ Ἀφροδίτη, λάμπει ἐκεῖ καλύπτουσα διὰ τοῦ θελκτικοῦ φωτός της πάντας τοὺς μικροὺς ἀστέρας καὶ ὑπερβαίνουσα κατὰ τὴν λαμπρότητα πάντα τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ. Ἡ Ἀφροδίτη, ὡς πλανήτης, δὲν βασιλεύει πάντοτε κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν Χριστουγέννων ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ οὐρανοῦ, ἀλλ' ὁ καθαρὸς οὐρανὸς, ὅστις ἐκίνει τὸν μικρὸν ποιμένα, τὸν ὕστερον ἀναδειχθέντα μονάρχην καὶ γλυκὺν τοῦ Ἰσραὴλ μελῳδὸν, νὰ γράψῃ «Οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται δόξαν Θεοῦ, ποίησιν δὲ χειρῶν αὐτοῦ ἀναγγέλλει τὸ στερέωμα» οὐδέποτε φαίνεται ἐστερημένος τῶν φωτοβόλων αὐτοῦ κοσμημάτων. Πρὸς δὲ τὸ νότειον ἐφέτος τὴν ἑσπέραν τῶν Χριστουγέννων θὰ ἔχωμεν τὴν σελήνην.

«Ἕκαστος τῶν ἀστέρων», λέγει ὁ Χάλμερος ἐν τοῖς ἀστρονομικοῖς αὐτοῦ λόγοις, «δὲν εἶναι ἀδύνατον νὰ κατέχῃ τὸ κέντρον μεγάλου καὶ λαμπροῦ συστήματος, ὁποῖον εἶναι τὸ ἡμέτερον. Κόσμοι περιφέρονται εἰς τὰς μεμακρυσμένας ἐκείνας ἀποστάσεις, οἱ δὲ κόσμοι ἐκεῖνοι πρέπει νὰ ἦναι σκηναὶ ζωῆς φυσικῆς τε καὶ διανοητικῆς. Εἰς τὸν μακρὰν κεχρυσωμένον γαλάζιον οὐρανὸν βλέπομεν τὴν ὄψιν τοῦ παντὸς, ὅπου κάθε λάμπον σημεῖον παριστᾷ ἕνα ἥλιον, ἕκαστος δὲ ἥλιος ἓν σύστημα κόσμων, καὶ ὅπου μεθ' ὅλου τοῦ μεγαλείου τῶν ὑψηλῶν αὐτοῦ ἰδιοτήτων βασιλεύει ὁ Θεός, πληρῶν τὸν ἄπειρον χῶρον μὲ τὰ θαυμάσιά του καὶ ἐπισκεπτόμενος ἐν τῇ μεγαλειότητι τῆς δυνάμεώς του πάντα τὰ μέρη τῆς ἀπείρου βασιλείας του.»

ΕΠΗ ΧΡΥΣΑ.

Ἐκ πασῶν τῶν ἐπὶ γῆς μουσικῶν ἡ ἀνερχομένη καὶ εἰσχωροῦσα ἐντὸς τοῦ οὐρανοῦ ὑψηλότερον εἶναι οἱ παλμοὶ ἀγαπώσης καρδίας.

Ἔσο κοινωνικός. Οἱ ἄνθρωποι οἵτινες ἀποχωρίζονται τῆς κοινωνίας καὶ δὲν ἔχουσι στενοὺς καὶ προσφιλεῖς οἰκογενειακοὺς δεσμοὺς εἶναι οἱ μᾶλλον ταλαίπωροι τῶν ζώντων. Ὁ Βύρων λέγει ὅτι «ἡ εὐδαιμονία ἐγεννήθη δίδυμος» ἀλλ' ἡ ποιητικὴ καὶ ὡραία αὕτη φράσις δὲν ἔχει ἐκτεταμένην τὴν σημασίαν. Εἴμεθα ἀγελαῖοι καὶ δὲν δυνάμεθα νὰ βαδίζωμεν τὸν δρόμον τῆς ζωῆς μόνοι ἢ καὶ μεθ' ἑνὸς ἄλλου μόνον. Ὁ ἄνθρωπος ὅστις δι' οὐδένα φροντίζει καὶ διὰ

τὸν ὁποῖον δὲν φροντίζει κανεὶς ὀλίγα θέλγητρα τῆς ζωῆς αἰσθάνεται καὶ ὀλίγον μέλλει νὰ ζήσῃ. Ὅταν ἔχῃς σωρὸν στάκτης ἀναμμένης ἔχεις καὶ καῖον πῦρ· σκόρπισε αὐτὴν καὶ θέλει σβύσει, θέλει κρυώσει. Οὕτω καὶ διὰ νὰ ἔχῃς ζωὴν πλήρη πρέπει νὰ ἔχῃς πολλῶν ζωὰς ὁμοῦ, ἵνα ἡ ζωὴ ἑκάστου θερμαίνηται ὑπὸ τῆς τῶν ἄλλων καὶ ἵνα ἐνθαρρύνωσιν ἀλλήλας καὶ ἐμπιστεύωνται ἀλλήλας καὶ ὑποστηρίζωσιν ἀλλήλας. Ἂν θέλῃς νὰ ζήσῃς ζωὴν ἀνθρωπίνην καὶ οὐχὶ ἀμανίτου ἔσο κοινωνικός, φιλάδελφος, βοηθητικός, συμπαθητικὸς καὶ ἐργάζου προθύμως ὑπὲρ τῆς εὐημερίας τῶν ἄλλων.

Ἀπόντες φίλοι. Κατὰ πόσον μᾶς ἐπιτρέπεται νὰ ὁμιλῶμεν περὶ τῶν ἀπόντων φίλων μας εἶναι ζήτημα ἐκ τῶν μάλα σπουδαίων. Περὶ τῶν προτερημάτων αὐτῶν ἀναμφιβόλως δυνάμεθα νὰ λαλῶμεν ὅσον μᾶς ἀρέσκει. Τοῦτο εἶναι ἐνασχόλησις θεάρεστος. Ἀλλὰ περὶ τῶν ἐλαττωμάτων αὐτῶν! Ἡ στεύω ὅτι ὅταν οὐδὲν εἰς αὐτοὺς ἀνακαλύπτωμεν ἐλάττωμα, ὅταν παραμελῶμεν νὰ σταθμίζωμεν ἀκριβῶς τὴν ποιότητά των καὶ νὰ ἀναλύωμεν τὸν χαρακτῆρά των, προσέχοντες τὸν νοῦν μόνον εἰς τὸ ἐπαινεῖν, τοῦτο εἶναι σημεῖον τοῦ ὅτι ὑπερβαίνομεν τὰ ὅρια. Ὑποθέτω ὅτι ἡ διαίρεσις μεταξὺ τῶν διαφόρων βαθμῶν τῆς φιλίας πρέπει νὰ ἐξακριβωθῇ. Ἂς ὀνομάσωμεν λοιπὸν γνωρίμους, φίλους καὶ ἀγαπητούς. Πολλοὶ δύνανται νὰ κατατάσσωσι τοὺς γνωστούς των εἰς τὰς τρεῖς ταύτας τάξεις. Εἶναι λοιπὸν οὐ μόνον φυσικὸν ἀλλὰ καὶ καλὸν νὰ γίνηται ἐλευθέρα πλὴν λογικὴ καὶ φιλικὴ συζήτησις, περὶ τοῦ παρελθόντος, τοῦ παρόντος, τῶν προλήψεων, τῶν ἰδιοτροποιῶν καὶ τῶν χαρακτήρων ἐκείνων μεθ' ὧν εἴμεθα εἰς συνάφειαν, καὶ τοὺς ὁποίους κατατάσσομεν εἰς τὴν πρώτην καὶ δευτέραν τάξιν. Οὕτω δυνάμεθα εὐκολώτερον νὰ ὑποφέρωμεν τὰς ἰδιοτροπίας των, νὰ ἐκτιμῶμεν τὰ καλά των, νὰ κρίνωμεν κατὰ πόσον πρέπει νὰ ἐπιτρέπωμεν ὅπως αἱ γνῶμαί των ἐπιρρεάζωσι τὰς ἰδικάς μας. Ὅσον ὅμως διὰ τὴν τάξιν τὴν τρίτην... ἡ ἀγάπη δὲν εἶναι αὐτὴ ἑαυτῆς νόμος;

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑΙ.

Πληθυσμὸς Γερμανίας. Ἡ Γερμανικὴ αὐτοκρατορία κατοικεῖται ὑπὸ τεσσαράκοντα καὶ ἑνὸς ἑκατομμυρίων ψυχῶν. Ἐκ τούτων 1,500,000 εἶναι Πολωνοί, κατοικοῦντες τὴν ἀνατολικὴν Πρωσσίαν. 100,000 Δανοὶ κατοικοῦντες τὸ βόρειον Σλέσβιγ, καὶ περὶ τὰς 200,000 Γάλλων κατοικούντων τὴν Λωραίνην καὶ Ἀλσατίαν. Τὸ μέγιστον ἐν Γερμανίᾳ κράτος, ἤτοι ἡ Πρωσσία, ἔχει 24,000,000 κατοίκων, τὸ δεύτερον, ἤτοι ἡ Βαυαρία κατοικεῖται ὑπὸ 4,800,000, τρίτη ἔρχεται ἡ Σαξωνία ἔχουσα 2,400,000 κατοίκων καὶ μετ' αὐτὴν ἡ Βιτεμβέργη, ἥτις κατοικεῖται ὑπὸ 1,800,000 ψυχῶν· τὰ ἐπίλοιπα εἴκοσι κράτη ἔχουσιν ὅλα ὁμοῦ 5,500,000. Κατὰ τὴν γαλλικὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1868 οἱ τῆς Λωραίνης καὶ Ἀλσατίας κάτοικοι ἀνήρχοντο εἰς 1,500,000 περίπου.

Ἡ τῆς Γερμανίας ἐπιφάνεια εἶναι 2,916 τετραγωνικὰ γεωγραφικὰ μίλια· εἶναι λοιπὸν οὐ μόνον καθ' ὑπερβολὴν μικροτέρα ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ῥωσσίας, οὔσης 100,285 τετρ. γεωγρ. μιλ. ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς ἐπιφανείας τῆς Αὐστρίας (10,780 τ. μ.). Αἱ ἐπιφάνειαι τῶν λοιπῶν Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν εἶναι τῆς Γερμανικῆς μικρότεραι.

Σχολεῖα ἐν Γερμανίᾳ. Καθ' ὅλην τὴν Γερμανικὴν αὐτοκρατορίαν ὑπάρχουσιν 60,000 σχολείων, εἰς ἃ μαθητεύονται 6,000,000 μαθητῶν, καὶ 20 πανεπιστήμια εἰς τὰ ὁποῖα φοιτῶσι 15,000 νέων. Ἐκ τῶν 48,000 διδασκάλων οἵτινες εὑρίσκονται εἰς μόνης τῆς Πρωσσίας τὰ σχολεῖα περὶ τὰς 20,000, λαμβάνουσι μισθὸν ἐτήσιον ἀπὸ 71|2 ἕως 15 λίρας ἀγγλ. 12,000 πληρώνονται ὀλιγότερον τῶν 22 κατ' ἔτος λιρῶν, καὶ 12,000 ἔχουσι τὴν ἁδρὰν μισθοδοσίαν τῶν 22—30 λ. μόνον 13 λαμβάνουσι 150 λίρας μισθόν. Πρότασις ἐγένετο ὅπως διανεμηθῶσιν εἰς τοὺς ἀτυχεῖς αὐτοὺς διδασκάλους 70,000 λ. ἐκ τῶν τοῦ γαλλικοῦ χρυσοῦ ἀλλὰ καὶ μὲ τοῦτο πόσον εἰς τοῦ καθενὸς τὸ μερίδιον θὰ πέσῃ;

Τὸ βιβλίον τῶν Παροιμιῶν περιέχει πλῆθὺν διαφόρων θείων παραγγελμάτων καταλλήλων διὰ πᾶσαν τοῦ βίου περίστασιν. Τὰ ἄλλα τῶν Γραφῶν βιβλία ὁμοιάζουσι πρὸς μεταλλεῖα πολύτιμα, ὁπόθεν ἄφθονος διανοητικὸς καὶ ἠθικὸς ἐκρέει πλοῦτος, τοῦτο δὲ πρὸς δέσμην μαργαριτῶν, οἱ ὁποῖοι, ἂν καὶ μικροὶ καὶ ἐλαφροί, δὲν εἶναι ὅμως τῶν ἄλλων ὀλιγότερον πολύτιμοι.

Η ΑΛΛΑΓΗ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ.

Εἰσελθόντες χάριτι θεία εἰς ἔτος νέον ἴσως δὲν εἶναι ἀνωφελὲς νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθά τινα περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἔτους, σχολογοῦντες ἐξ ὅσων ἐνθυμούμεθα ὅτι περὶ αὐτῆς ἀνέγνωμεν.

« Ἕκαστος ἄνθρωπος », λέγει νεώτερός τις συγγραφεύς, « δύο ἔχει γενεθλίους ἡμέρας, δηλονότι δύο κατ' ἔτος ἡμέρας, αἵτινες τῷ ὑπενθυμίζουσι τὴν παρέλευσιν τοῦ χρόνου, καθόσον ἡ παρέλευσις αὕτη συσχετίζεται πρὸς τὴν θνητὴν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ὕπαρξιν. Τὴν μίαν τῶν ἡμερῶν τούτων ἕκαστος ὀνομάζει ἰδιαιτέρως ἰδικήν του. Καθόσον ὅμως τὰ ἤθη καὶ ἔθιμα μεταβάλλονται καὶ ἡ ἡμέρα αὕτη εἰς πολλοὺς τόπους παραμελεῖται ἢ μόνον εἰς τὰ παιδία ἀφίνεται, τὰ ὁποῖα οὐδεμίαν περὶ αὐτῆς ἔννοιαν ἔχουσι καὶ οὐδὲν καταλαμβάνουσι περιπλέον τοῦ γλυκύσματος ἢ τοῦ πορτοκαλλίου τὸ ὁποῖον τοῖς δίδουσιν. Ἡ γέννησις ὅμως ἑνὸς νέου ἔτους δὲν εἶναι ἀναξία τῆς προσοχῆς οὔτε τοῦ βασιλέως οὔτε τοῦ χειρώνακτος. Οὐδείς ποτε ἐθεώρησε τὴν πρώτην τοῦ Ἰανουαρίου μετ' ἀδιαφορίας. Αὕτη εἶναι ἡ ἀφετηρία τῆς χρονολογίας, αὕτη ἡ γενέθλιος ἡμέρα τοῦ κοινοῦ ἡμῶν Ἀδάμ ».

« Διαμείνας ποτὲ », λέγει ἕτερός τις, « ἐπὶ δύο καὶ ἥμισυ ἔτη μεταξὺ ἰθαγενῶν τῆς Πολυνησίας, οἵτινες οὔτε κυριακὴν ἐγίνωσκον οὔτε Χριστούγεννα ἢ νέον ἔτος ἢ ἄλλην τινὰ ἑορτὴν εἶχον, ἐδιδάχθην ὅτι ὁ χρόνος μικρὰν ἔχει διὰ τὸν ἄνθρωπον τὴν ἀξίαν ὁπόταν δὲν μετρᾶται. Εἶναι ἀδύνατον δὲ νὰ ἐκτιμηθῇ δεόντως ἡ τοῦ χρόνου ἀξία ὅταν δὲν γινώσκωμεν πόσος ἐξ αὐτοῦ παρῆλθε καὶ πόσος μᾶς μένει, διότι εἴμεθα διατεθημένοι νὰ πιστεύωμεν ὅτι μᾶς ἐδόθη ἄνευ μέτρου. Ἐπιβὰς ἐπὶ πλοίων ἁλιευτικῶν τῆς φαλαίνης πολλάκις προσηγγίσαμεν εἰς νήσους τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ, ὅπου ἄνθρωποι λευκοὶ εὑρίσκοντο μεταξὺ τῶν ἰθαγενῶν. Ἡ πρώτη ἐρώτησις τὴν ὁποίαν οἱ πλεῖστοι ἐκ τούτων πρὸς ἡμᾶς ἀπέτεινον, ἅμα ἤρχοντο εἰς τὸ πλοῖον, ἦτο περὶ ἡμερομηνίας. Ὅλοι ἠσθάνοντο ἀνάγκην νὰ γινώσκωσι τὴν ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος, τὸν μῆνα καὶ τὴν ἡμέραν τοῦ μηνός.

» Ὅσον περισσοτέρας ἐπισήμους ἑορτὰς ἔχει λαός τις τοσοῦτον καὶ μακρυτέραν νομίζει τὴν ζωὴν αὐτοῦ, καθότι ἑκάστη ἐπίσημος ἡμέρα εἶναι καὶ ἓν σημεῖον ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἡ μνήμη δύναται νὰ ἀναπαύσῃ τὸν κεκοπιακότα πόδα της, τὸ δὲ πνεῦμα νὰ δοκιμάσῃ τὰς πτέρυγάς του, προετοιμαζόμενον πρὸς νέαν ἐν τῇ ἐκτάσει τοῦ χρόνου πτύσιν. » Μία δὲ ἐκ τῶν ἐπισήμων τούτων ἑορτῶν, ἡ τὴν πρώτην θέσιν κατέχουσα, εἶναι καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ ἔτους.

Ἡ ἑορτὴ τῆς πρώτης τοῦ ἔτους φαίνεται ὅτι εἶναι λίαν ἀρχαία. Ὁ Τ. Δ. Φοσβρόκης, ἐν τῇ πολυτίμῳ αὐτοῦ « Ἐγκυκλοπαιδείᾳ τῆς Ἀρχαιολογίας » φέρει πολλὰς συγγραφέων μαρτυρίας πειρόμενος ν' ἀποδείξῃ ὅτι εὐχαί, δῶρα, καὶ ἐπισκέψεις συνηθίζοντο παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην. Ἡ ἀρχὴ τούτων, λέγει, ἀποδίδεται εἰς τὸν Ῥωμύλον καὶ Τάτιον· τὰ συνήθη δῶρα ἦσαν σῦκα καὶ φοίνικες, κεκαλυμμένοι μὲ φύλλα χρυσοῦ καὶ πεμπόμενοι ὑπὸ τῶν ὑποδεεστέρων πρὸς τοὺς πάτρωνάς των, ὁμοῦ μὲ νόμισμα, ἐξοδευόμενον πρὸς ἀγορὰν ἀγάλματος θεοῦ. Αὐτόθι ἀναφέρει ἀμφόραν τινὰ (ἀγγεῖον) φέρουσαν ἐπιγραφήν, δι' ἧς γίνεται δῆλον ὅτι τὸ σκεῦος ἐκεῖνο ἐδόθη ὑπὸ τῶν κεραμέων ὡς δῶρον τῆς πρώτης τοῦ ἔτους εἰς τὴν κυρίαν αὐτῶν. Προσέτι φέρει ὡς μαρτυρίαν ἐκ τοῦ Καύλου ῥωμαϊκόν τι ἀγγεῖον ἐπὶ τοῦ ὁποίου εὑρηται ἐπιγραφὴ εὐχομένη « εὐτυχὲς πρὸς ἡμᾶς τὸ νέον ἔτος »· καὶ ἓν ἄλλο ἐφ' οὗ ἄνθρωπός τις εὔχεται τὸ αὐτὸ πρὸς ἑαυτὸν καὶ πρὸς τὸ τέκνον του. Καὶ τέλος τρία μετάλλια ἐπὶ τῶν ὁποίων εὑρίσκονται φύλλον δάφνης, σῦκον, καὶ φοῖνιξ. Ἕν, τοῦ Κομμόδου, ἄλλο, τῆς Νίκης, καὶ τρίτον φέρον τὸν Ἰανὸν ἱστάμενον εἰς ναόν τινα καὶ διὰ τῆς ἐπιγραφῆς εὐχόμενον εὐτυχὲς νέον ἔτος εἰς τὸν αὐτοκράτορα. Δῶρα τῆς πρώτης τοῦ ἔτους ἐξηκολούθουν νὰ δίδωνται ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων μέχρις ὅτου ἀπηγορεύθησαν ὑπὸ τοῦ Κλαυδίου. Ἐν τούτοις ὅμως κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας οἱ Χριστιανοὶ αὐτοκράτορες ἐδέχοντο τὴν πρώτην τοῦ ἔτους δῶρα, καὶ μήτε ἀκολούθως ἔπαυσαν δεχόμενοι τοιαῦτα, καί τοι καταδικα-

σθέντα ὑπὸ ἐκκλησιαστικῶν συνόδων, ἕνεκα τῶν εἰδωλολατρικῶν τελετῶν, τῶν γινομένων κατὰ τὴν προσφορὰν αὐτῶν. Τὸ ῥωμαϊκὸν τοῦτο ἔθιμον οὐ μόνον διετηρήθη καθ' ὅλους τοὺς μέσους αἰῶνας ἀλλὰ καὶ ἐξηπλώθη καὶ παρὰ τοῖς λοιποῖς ἐν Εὐρώπῃ λαοῖς, οἵτινες καὶ μέχρι σήμερον συνειθίζουσιν, ὅπως καὶ ἡμεῖς, εὐχὰς, δῶρα καὶ ἐπισκέψεις κατὰ τὴν πρώτην τοῦ ἔτους.

Πλὴν ἐκτὸς τῶν εὐχῶν, δώρων καὶ ἐπισκέψεων εἰς πολλὰς χώρας ἡ χαρὰ τῆς πρώτης τοῦ ἔτους ἐκδηλοῦται καὶ δημοσίᾳ. Ἐν Ἀθήναις ὅλος ὁ λαὸς πτωχοί τε καὶ πλούσιοι, ἄρχοντες καὶ ἀρχόμενοι, ἀπὸ τῆς παραμονῆς διαφοροτρόπως καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς καὶ ἐν ταῖς οἰκίαις ἐκδηλοῦσιν ἔκτακτόν τινα χαρὰν, ἐπὶ τοῦ ὅτι ἔφθασαν αἰσίως εἰς τὸ τέρμα τοῦ φθείνοντος ἔτους· ὅλην δὲ τὴν νύκτα διέρχονται εὐθυμοῦντες. Ἐν Ἀγγλίᾳ ἡ πρώτη τοῦ ἔτους χαιρετᾶται διὰ γενικῆς κωδωνοκρουσίας ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτός. Οἱ Δανοὶ ἔχουσι τὴν συνήθειαν νὰ ἀναγγέλλωσι τὴν πρώτην τοῦ ἔτους διὰ κανονοβολισμῶν. Ἡ Κοπεγχάγη σείεται κατὰ τὸ μεσονύκτιον τῆς τελευταίας τοῦ Δεκεμβρίου πρὸς τὴν πρώτην τοῦ Ἰανουαρίου ὑπὸ τῶν εἰρηνικῶν πυροβολισμῶν ἐκείνων. Εἰς τινας τῶν νήσων τῆς Δανίας, ὅπου διατηροῦνται εἰσέτι τὰ ἀρχαῖα σκανδιναυικὰ ἔθιμα, οἱ χωρικοὶ μεταβαίνουσιν ἐν σώματι εἰς τὰς οἰκίας τῶν κτηματιῶν καὶ πυροβολοῦσι μὲ τὰ ὅπλα των ὑπὸ τὰ παράθυρα τῶν κοιμωμένων κυρίων.

Οἱ Νορβηγοὶ, οἵτινες ἔχουσι πολλὰ φιλόξενα καὶ συγκινητικὰ ἔθιμα, κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν ἑτοιμάζουσι τράπεζαν διὰ πάντα εἰσερχόμενον εἰς τὰς οἰκίας των ὅπως τοῖς εὐχηθῇ τὰς εὐχὰς τῆς ἡμέρας. Οἱ Σουηδοὶ πράττουσι τὸ αὐτό· οἱ δὲ κάτοικοι τῆς Στοκόλμης προσκαλοῦσι τὸν βασιλέα των μετὰ τῆς οἰκογενείας του καὶ τῶν περὶ αὐτὸν εἰς γεῦμα, οἱ δὲ βασιλικοὶ προσκεκλημένοι παρακάθηνται εἰς τὴν κοινὴν τράπεζαν ἐν πάσῃ ἁπλότητι καὶ ἀδελφότητι. Ἐν Γαλλίᾳ ἕνεκα τῶν ἐκ τοῦ τελευταίου πολέμου συμφορῶν ἡ χαρμόσυνος «τοῦ ἔτους ἡμέρα» δὲν ἔχει τὴν ὁποίαν πρὶν εἶχε σπουδαιότητα. Ἐπὶ πόσα ἔτη σύμπασα ἡ Εὐρώπη δὲν ἐστρέφετο κατὰ τὴν πρώτην τοῦ ἔτους πρὸς τοὺς Παρισίους, περιμένουσα μετ' ἀνησυχίας ν' ἀκούσῃ τοὺς λόγους τῆς Σφιγγὸς τοῦ Σηκουάνα; Ἀλλὰ πόσον ἐφήμερα καὶ μάταια εἶναι τὰ τοῦ κόσμου τούτου πράγματα! Ἐν Ῥωσσίᾳ ἅμα σημάνει τὸ μεσονύκτιον τῆς πρώτης τοῦ ἔτους ἕκαστον μέλος ἑκάστης οἰκογενείας ἀσπάζεται τοὺς ἄλλους διὰ φιλήματος, ἀρχίζον ἀπὸ τὴν κεφαλὴν τῆς οἰκογενείας· ἅμα δὲ ἐξημερώσει πορεύονται εἰς τὰς ἐκκλησίας, μετὰ δὲ τὴν λειτουργίαν ἀρχίζουσι τὰς ἐπισκέψεις, οἱ μὲν ἄνδρες ἐπισκεπτόμενοι αἱ δὲ γυναῖκες δεχόμεναι αὐτούς· πρὸς δὲ τὸ ἑσπέρας παίζουσι παιγνίδιον ἀνάλογον μὲ τὸν ἡμέτερον κλήδονα. Ἐπισκέψεις προσωπιδοφόρων γίνονται εἴς τινας ἐπαρχίας τῆς Ῥωσσίας, ἀλλ' ἤδη βαθμηδὸν ἐγκαταλείπονται.

Ἂν ἤδη ἀπὸ τῆς Εὐρώπης στραφῶμεν εἰς τὴν Ἀσίαν θέλομεν εὕρει ὅτι καὶ τὰ ἀσιανὰ ἔθνη ἑορτάζουσι καὶ μετὰ πολλῆς πομπῆς μάλιστα, τοὐλάχιστόν τινα ἐξ αὐτῶν, τὴν πρώτην τοῦ ἔτους. Οἱ Τάρταροι ἀρχίζουσι τὸ ἔτος των δέκα πέντε ἡμέρας ὕστερον ἀπὸ ἡμᾶς, ἡ δὲ ἑορτή των φέρει εἰσέτι τὰ ἴχνη τῆς λαμπρότητος τῶν χρόνων καθ' οὓς ἡ Ταρταρία ἦτο ἡ μεγίστη καὶ μᾶλλον ἐπίφοβος ἐπικράτεια τῆς Ἀσίας. Ὁ μέγας περιηγητὴς Μάρκος Πόλος, παρευρεθεὶς ἐν Ταρταρίᾳ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς πρώτης τοῦ ἔτους, περὶ τὰ τέλη τῆς δεκάτης τρίτης ἑκατονταετηρίδος, διηγήθη τὰ κατ' αὐτήν. Πάντες, λέγει, ἐπαρουσιάσθησαν ἐν στολῇ λευκῇ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ μεγάλου Χάνου, τῆς λευκῆς στολῆς σημαινούσης συμβολικῶς τὴν Τύχην προσμειδιῶσαν πρὸς αὐτοὺς κατὰ τὸ ἀρχόμενον ἔτος. Οἱ διοικηταὶ τῶν πόλεων καὶ τῶν ἐπαρχιῶν προσέφερον εἰς τὸν αὐτοκράτορα δῶρα χρυσὸν καὶ ἄργυρον, μαργαρίτας καὶ πολυτίμους λίθους, πολλὰς λευκὰς στολὰς, λευκοὺς ἵππους, καὶ ἄλλα δῶρα «τοῦ αὐτοῦ χρώματος». Τῶν Ταρτάρων ἀνταλλασσόντων δῶρα λευκὰ ἐννεάκις ἐννέα μεταξύ των. Οἱ πεντακισχίλιοι ἐλέφαντες τοῦ αὐτοκράτορος κατακεκοσμημένοι ἔφερον εἰς τὴν αὐλὴν κιβώτια πλήρη σκευῶν χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν· αἱ δὲ κάμηλοι, κεκοσμημέναι ἐπίσης διὰ μεταξωτῶν, ἔφερον ἄλλα εἴδη πρὸς χρῆσιν τῶν ἀνακτόρων. Κατὰ τὴν πρωΐαν τῆς πρώτης τοῦ ἔτους πάντες οἱ μεγιστᾶνες, στρατηγοὶ, στρατιῶται, ἰατροὶ, ἀστρολόγοι, σταυλάρχαι, διοικηταὶ καὶ ἄλλοι ἀξιωματικοὶ τῆς αὐτοκρατορίας, συνηθροίσθησαν εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν καὶ ἐστάθησαν κατὰ τὴν τάξιν τοῦ

βαθμοῦ των· κήρυξ τις ἀναστὰς τότε ἐφώναξε μεγαλοφώνως «Πέσατε καὶ προσκυνήσατε!» καὶ πάντες ἔκυψαν. Φέροντες δὲ τὰ μέτωπά των πρὸς τὴν γῆν ἔκραζον «ὁ Θεὸς νὰ εὐδοκήσῃ». Τοῦτο ἦτο ἀπάντησις τῆς ἐπισήμου εὐχῆς, τῆς τετράκις ἐπαναληφθείσης, «ὁ Θεὸς νὰ φυλάξῃ τὸν κύριόν μας μὲ ἔτη πολλὰ καὶ χαράν»· τότε ὁ πρωθιερεὺς ἐπορεύθη εἰς πλουσιώτατόν τινα βωμόν, καὶ ἐθυμίασε, πρὸς τιμὴν τῆς βασιλείας του, τὸ ὄνομα τοῦ Χάνου, τὸ ὁποῖον ἦτο γεγραμμένον ἐπὶ πορφυροῦ πίνακος, μετὰ τοῦτο τέλος προσεφέρθησαν δῶρα, καὶ μέγα παρετέθη συμπόσιον, καὶ ἡμερός τις λέων φερθεὶς ἐκάθισε παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Χάνου, ὅπως πάντες οἱ προσκεκλημένοι δύνανται νὰ βλέπωσιν ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ ὑπερήφανος τῶν θασῶν κύριος ἦτο ὑπήκοός του.

Ἄλλοι λαοὶ τῆς Μογγολικῆς φυλῆς ἑορτάζουσι τὴν πρώτην τοῦ χρόνου διαφοροτρόπως. Οἱ Θηβέτιοι, λόγου χάριν, ἀγρυπνοῦσι τὴν μυστηριώδη νύκτα ἥτις μέλλει νὰ φέρῃ τὸ νέον ἔτος, κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον ἐξερχόμενοι εἰς τὰς ὁδοὺς ποιοῦσι τόσον θόρυβον ὅσον τοῖς ἐπιτρέπουσιν οἱ πνεύμονές των καὶ τὰ μουσικά των ὄργανα, τύμπανα, κώδωνες, κύμβαλα καὶ τὰ τοιαῦτα· ὅπως δὲ ἀποκτῶσι δύναμιν καταβρωγοΐζουσιν ὅσον δύνανται περισσότερα σφαιρίδια ἐξ ἀλεύρου καὶ μέλιτος κατασκευαζόμενα καὶ βραζόμενα εἰς ὕδωρ· τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν ἐπισκέπτονται τοὺς φίλους εἰς τὰς οἰκίας, ψάλλουσι, χορεύουσι, παίζουσιν εἰς τοὺς ὁρόμους καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἡ ἑορτὴ αὕτη χρησιμεύει ὡς πρόφασις εἰς τοὺς λάμας, ἢ ἱερεῖς βουδιστὰς καὶ τοὺς μαθητάς των νὰ ἐγκαταλείπωσι τὰ μοναστήρια καὶ συρρέωσιν εἰς τὰς πόλεις, ὅπου περιφερόμενοι εἰς τὰς ὁδοὺς κατὰ χιλιάδας ποιοῦσι πολὺν καὶ ἀηδῆ θόρυβον, προερχόμενον, ὡς λέγουσιν, ἐκ τοῦ θρησκευτικοῦ ἐνθουσιασμοῦ των.

Οἱ Σῖναι, οἱ Ἰαπωνοὶ, οἱ Ἰνδοὶ καὶ πολλὰ ἄλλα ἔθνη ἑορτάζουσι μετὰ πολλῆς ἐπισημότητος τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔτους· ὁ χῶρος ὅμως δὲν μᾶς συγχωρεῖ νὰ ἐπεκτανθῶμεν περὶ ἑνὸς ἑκάστου τούτων δι' ὃ καὶ καταςρέφομεν τὸν λόγον προσθέτοντες μόνον τινὰ περὶ ἐθίμου τινὸς κοινοῦ παρὰ τοῖς Ἐσκιμώοις. Ὅτε ἡ τελευταία νὺξ τοῦ παλαιοῦ ἔτους φθίνει, δύο Ἐσκιμῶοι, ὧν ὁ εἷς εἶναι ἐνδεδυμένος γυναικεῖα, ἐξέρχονται τῆς χιονοκτίστου καλύβης των, κατὰ τὸ προσυμπεφωνημένον· ἂν ἦτο δυνατὸν νὰ τοὺς ἴδῃ τις ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σκότους θὰ τοὺς ἐκλάβῃ ὡς σπεύδοντας πρὸς ἐκτέλεσιν σπουδαίας καὶ μυστηριώδους ὑπηρεσίας. Εἰσέρχονται εἰς πᾶσαν καλύβην ἢ ὀπὴν τοῦ χωρίου καὶ δὲν ἀφίνωσιν κανὲν φῶς ἀνημμένον. Ἀφοῦ σβύσωσι πᾶσαν πυρὰν, ἀνάπτουσι πῦρ νέον καὶ τελοῦσι συγχρόνως σκοτεινάς τινας τελετάς. Ἐκ τούτου δὲ τοῦ νέου πυρὸς πᾶν φῶς καὶ πᾶν πῦρ ἀνάπτεται ἐκ νέου εἰς τὸ χωρίον. Τὸ ἔθιμον τοῦτο ἐξηγεῖται ὡς ἑξῆς. Οἱ Ἐσκιμῶοι πιστεύοντες ὅτι ὁ ἥλιος ἀνανεοῦται τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὅπως φωτίσῃ τὴν χώραν των ἐπὶ δώδεκα ἔτι μῆνας, κρίνουσι καλὸν νὰ ἀκολουθῶσι τὸ παράδειγμά του. Ἐκ τούτου καὶ πολλῶν ἄλλων ἀναλόγων τῆς πρώτης τοῦ ἔτους ἐθίμων παρὰ τοῖς λοιποῖς ἔθνεσι καὶ παρ' ἡμῖν αὐτοῖς εἰς πόσα συμπεράσματα δὲν δύναται νὰ καταλύξῃ καὶ πόσα μαθήματα δὲν δύναται νὰ πορισθῇ πᾶς ἐταστικὸς νοῦς;

Τὸ πτηνὸν ὡς τὸ ἔμβλημα θέλουν
Τῆς ταχύτητος, καὶ ἄλλοι τὸ βέλος
Ἀλλ' ὁπόταν προφθάσῃ τὸ τέλος
Τί τοῦ χρόνου τὸ μᾶλλον ταχύ;

—

Ὦ, παρῆλθε καὶ πάλιν τὸ ἔτος
Ὡς τι ῥεῦμα, καὶ ἄλλαξ ὁ χρόνος.
Πάντ' ἀλλάσσουν καὶ μένει Εἷς μόνος
Κ' ὅσα θέλει νὰ μένουν Αὐτός.

—

Ἡλὴν ποῦ μένουν; . . . Καὶ πόλεις καὶ χῶραι
Καὶ τῆς γῆς μας τὸ πρόσωπον ἔτι
Ἀλλοιοῦνται καθόσον τὰ ἔτη
Εἰς αἰώνων πυκνοῦντ' ὁρμαθούς,

—

Τὸ δὲ σῶμα κἂν χόρτον κἂν ἄνθος
Κἂν σκιὰν ἢ ἀτμὸν ὀνομάσῃς
Ἢ πρὸς σκεῦος φθαρτὸν ὁμοιάσῃς
Δὲν θὰ σφάλλῃς εἰς τοῦτο ποσῶς!

—

Ποῦ λοιπόν; ποῦ μένουσι ταῦτα;
Ἐκεῖ ὅπου, ψυχή μου, θεόθεν
Ἐξηλείφθη ἡ λύπη κ' ὁπόθεν
Εἴθε, εἴθε μὴ λείψῃς καὶ σύ.

ΕΙΝΑΙ ΠΛΟΥΣΙΟΣ;

Πολλοὶ στεναγμοὶ βαρεῖς παράγονται, πολλαὶ καρδίαι σπαράττονται, πολλαὶ ὑπάρξεις καθίστανται ἐλεειναὶ ἐξ αἰτίας τῆς ἀπομωρώσεως ὑπὸ τῆς ὁποίας οἱ πλεῖστοι τῶν γονέων κατέχονται προκειμένου νὰ ἐκλέξωσι σύζυγον διὰ τὰς αὐτῶν θυγατέρας. Εἶναι δυνατὸν ποτὲ νὰ προέλθῃ εὐτυχία ἐκ τῆς ἑνώσεως δύο ἀρχῶν ἐκ διαμέτρου ἐναντίων καὶ μέχρις ἐξοντώσεως μαχομένων, οἷαι εἶναι ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ κακία; καὶ ὅμως τὰ συσταίνοντα σήμερον τοὺς νέους εἶναι τὰ χρήματα καὶ ὄχι ἡ ἀρετή! Ποσάκις ἡ πρώτη ἐρώτησις τῶν τῆς κόρης γονέων δὲν σύγκειται ἀπὸ τὰς δύο ταύτας λέξεις, «εἶναι πλούσιος;» Ναὶ, εἶναι ὑπέρπλουτος· ἀλλὰ μήπως διὰ τοῦτο δὰ θὰ ἦναι καὶ καλὸς καὶ προσφιλὴς σύζυγος; «Εἶναι πλούσιος;» Ναὶ, ἐνδύεται πορφύραν καὶ βύσσον, εὐφραίνεται καθ' ἡμέραν λαμπρῶς· ἀλλ' ἔπεται καὶ ἐκ τούτων ὅτι εἶναι ἐνάρετος; «Εἶναι πλούσιος;» ναὶ, ἔχει τὰ πλούτη τοῦ Κροίσου· ἀλλὰ μήπως τὰ πλούτη ἐνίοτε δὲν λαμβάνουσι πτέρυγας καὶ ἵστανται μακράν; Καὶ παραδέχεσαι λοιπὸν ἡ θυγάτηρ σου νὰ ὑπανδρευθῇ ἄνθρωπον οὐδὲν ἕτερον συστατικὸν ἔχοντα ἢ πλούτη; . . . . . Ἄνθη χρυσᾶ πολλάκις κρύπτουσι τρομερὸν βάραθρον. Μὴ ἐρωτᾶται λοιπὸν ἂν «ἦναι πλούσιος;» ἀλλ' ἂν «ἦναι ἐνάρετος;» Μὴ ἐρωτᾶτε ἂν ἔχῃ πλούτη ἀλλ' ἂν ἔχῃ τιμὴν, καὶ μὴ θυσιάζετε τὰς θυγατέρας σας εἰς χρήματα τὰ ὁποῖα σεῖς ἀδύνατον νὰ χαρῆτε.

ΜΟΥΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΑΡΧΑΙΟΙΣ.

Β'. ΟΡΓΑΝΑ ΠΝΕΥΣΤΑ.

Σύριγγες. Καίτοι οὔτε εἰς τὰ Ἀσσυριακὰ οὔτε εἰς τὰ Αἰγυπτιακὰ ἀνάγλυφα καὶ τοιχογραφήματα ἀπαντᾶται ἡ σύριγξ τοῦ Πανὸς, ἐν τούτοις εἶναι ἀναμφίβολον ὅτι ἡ χρῆσις τοῦ ὀργάνου τούτου εἰς πολλὰ τῶν ἀρχαίων ἐθνῶν ἦτο κοινοτάτη. Φαίνεται δὲ προσέτι ὅτι ἡ ἑβραϊκὴ λέξις ὑγὰβ, ἣν οἱ μὲν ἑβδομήκοντα μεταφράζουσι κιθάραν οἱ δὲ ἄλλοι μεταφρασταὶ ἁπλῶς ὄργανον ἢ αὐλὸν, ἐσήμαινε τὰς σύριγγας. Ἀπετελοῦντο δὲ αἱ σύριγγες ἀπὸ πολλὰ τεμάχια καλάμου δεδεμένα ὁμοῦ καὶ πεφραγμένα ἀπὸ τὴν κάτω ἄκραν διὰ κηροῦ ἢ ἄλλης τινὸς τοιαύτης ὕλης, καὶ ἐσυρίζοντο φυσωμένων πλαγίως καὶ κατὰ μῆκος τῶν ἀνοικτῶν ἄκρων τῶν καλαμίων. Εἶναι πολὺ πιθανὸν ὅτι πάντα τὰ ἔθνη πρὶν ἢ προχωρήσωσι πολὺ εἰς τὸν πολιτισμὸν μετεχειρίζοντο τὸ ὄργανον τοῦτο. Ὁ Ἱερὸς ἱστορικὸς ἐν τῇ Γενέσει (κεφ. δ'. 21) λέγει ὅτι ἦτο τὸ ἓν ἐκ τῶν δύο ὀργάνων τὰ ὁποῖα ἐφεῦρεν ὁ Ἰουβάλ. Ὁ δὲ Ἰὼβ (ἐν κά. 12 καὶ λ'. 31) ὑπαινήττεται τὸν ποιμενικὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν γηθόσυνον αὐτῶν χρῆσιν.

Οἱ Ἕλληνες ἀπέδιδον τὴν ἐφεύρεσιν τοῦ ὀργάνου τούτου εἰς τὸν θεὸν τῶν ἀγρῶν Πᾶνα. Λέγεται ὅτι ἡ νύμφη Σύριγξ, ἡ θυγάτηρ τοῦ ποταμοῦ Λάδωνος, διωκομένη ποτὲ ὑπὸ τοῦ Πανὸς καὶ κινδυνεύουσα νὰ συλληφθῇ ὑπ' αὐτοῦ, παρεκάλεσε τὸν πατέρα της νὰ ἔλθῃ πρὸς βοήθειάν της. Ὁ πατὴρ κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην μετεμόρφωσε τὴν θυγατέρα του εἰς κάλαμον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον κόψας ὁ Πᾶν κατεσκεύασε τὴν σύριγγά του. Κατ' ἄλλον τινὰ μῦθον, ὁ Πᾶν ἐφιλονείκει ποτὲ περὶ μουσικῆς μετὰ τοῦ Ἀπόλλωνος, αὐτὸς μὲν ἔχων τὴν σύριγγα ὁ δὲ Ἀπόλλων τὴν λύραν. Πρὸς διάλυσιν τῆς διαφορᾶς των συνεφώνησαν νὰ καταστήσωσι κριτὴν αὐτῶν τὸν βασιλέα τῆς Φρυγίας Μίδαν, ὅστις ἀκούσας ἀμφοτέρους ἐκήρυξε νικητὴν τὸν Πᾶνα. Ὁ Ἀπόλλων ὅμως δυσαρεστηθεὶς ἐτιμώρησε τὸν Μίδαν μεταβαλὼν τὰ ὦτα αὐτοῦ εἰς ὦτα ὄνου.

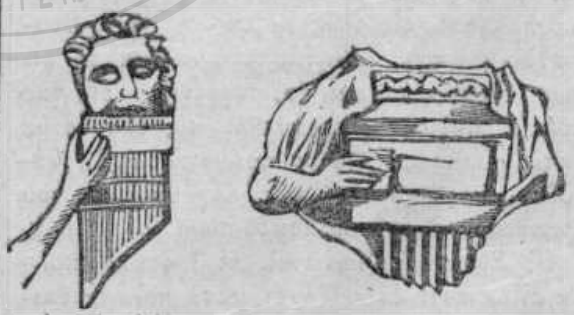

Ἀρχαῖαι Ἑλλ. σύριγγες. Σύριγγες μετὰ φυσητροῦ.

Ὁ Κ. Βάρκερ ἐν τῷ περὶ Κιλικίας συγγράμματι αὐτοῦ λέγει, κατὰ τὸν δόκτωρα Ῥιμβόλδον, ὅτι αἱ ἀρχαιόταται σύριγγες ἦσαν προσδεδεμέναι εἰς ἀσκόν.

Ὁ Κλαυδιανὸς ἀναφέρει, ὁ δὲ Ἀθήναιος περιγράφει ὑδραυλικόν τι ὄργανον, ἠχοῦν διὰ καταπίπτοντος ὕδατος. Προσθέτει δὲ ὅ-

τι ἐφευρέθη ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ δευτέρου Πτολεμαίου τοῦ Εὐεργέτου ὑπὸ τοῦ Κτησιβίου, μαθηματικοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ.

Ὁ Πλάτων ἀναφέρει νυκτερινόν τι ὡρολόγιον, τὸ ὁποῖον ἦτο κλεψύδρα, ἐντὸς τῆς ὁποίας ὑπῆρχον αὐλοὶ αὐλοῦντες τὰς νυκτερινὰς ὥρας ὁπότε δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ βλέπῃ τις αὐτὰς διὰ τοῦ ὡροδείκτου.

Ἐν τῇ συλλογῇ τῶν ἀρχαιοτήτων τοῦ Βατικανοῦ εὑρίσκεται μετάλλιόν τι τοῦ Βαλεντινιανοῦ ἐπὶ τοῦ ὁποίου παρίσταται ὑδραυλικόν τι ὄργανον μετὰ δύο ἀνθρώπων ἀντλούντων ὕδωρ, δι' οὗ νὰ τίθηται εἰς κίνησιν τὸ ὄργανον, καὶ ἀκουόντων τὸν ἦχον αὐτοῦ. Τὸ ὄργανον ἔχει ὀκτὼ σωλῆνας ἄνευ κλειδίων.

Ἀπὸ τὰς σύριγγας βαθμηδὸν τροποποιηθείσας προέκυψαν αἱ ἁρμονικαὶ φῦσαι καὶ τὰ ὄργανα τὰ καθ' ὅλας τὰς ἐκκλησίας τῆς Δύσεως σήμερον ἐν χρήσει. Τὰ ὄργανα ταῦτα φαίνεται ὅτι εἰσήχθησαν εἰς τὰς ἐκκλησίας πρὸ πολλῶν ἑκατονταετηρίδων, καθότι συγγραφεῖς τοῦ ἑνδεκάτου καὶ δωδεκάτου αἰῶνος, ὁμιλοῦντες περὶ προγενεστέρων αὐτῶν ἐποχῶν, ὡς καὶ περὶ τοῦ καιροῦ των, ἀναφέρουσιν αὐτά. Οὕτως ὁ Γουλιέλμος Μαλμεσβουρῆς, ὅστις ἐγεννήθη περὶ τὸ 1100 ἀναφέρει ὅτι ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἐδγάρου (Eadgar) πολλοὶ κώδωνες καὶ ὄργανα ἐδόθησαν εἰς τὰς ἐκκλησίας τῆς Δύσεως. Προσέτι ποιεῖται μνείαν ὑδραυλικοῦ τινος ἢ δι' ἀτμοῦ ἠχοῦντος ὀργάνου, εὑρισκομένου τότε ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Ῥεὶμς (Reims), ἐν τῷ ὁποίῳ ὁ ἀὴρ, ἀναπηδῶν ὡς ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ θερμαινομένου ὕδατος, ἐπλήρου τὸ κοίλωμα τοῦ ὀργάνου, οἱ δὲ ὀρειχάλκινοι αὐτοῦ σωλῆνες ἐξέπεμπον διαφόρους ἤχους διὰ πολυαρίθμων ὀπῶν. Τοιαῦτα ὄργανα περιγράφονται ὡς ἔχοντα φυσερὰ καὶ σωλῆνας ἐκ λευκοῦ σιδήρου. Ἐπίτινος χειρογράφου ψαλτηρίου, εὑρισκομένου ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς ἐν Κανταβριγίᾳ Σχολῆς τῆς Τριάδος (Trinity College) εὑρίσκεται ἐζωγραφημένον ὄργανον παιζόμενον ὑπὸ δύο, ἐνῷ τέσσαρες ἄλλοι ἄνθρωποι καταγίνονται κινοῦντες τὰ φυσερά του. Κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἦτο προσέτι ἐν χρήσει μικρόν τι εἶδος ὀργάνου «κινητοῦ» καλουμένου, δείγματα τοῦ ὁποίου φαίνονται εἰς πολλὰς εἰκόνας τῆς δεκάτης τετάρτης καὶ δεκάτης πέμπτης ἑκατονταετηρίδος. Τὰ κινητὰ ταῦτα ὄργανα φαίνεται ὅτι ἐφέροντο εἰς τὰ προαύλια τῶν ἐκκλησιῶν, καὶ ἐκεῖ ἐπαίζοντο διαρκουσῶν, καὶ ὡς μέρος θρησκευτικῶν τινων τελετῶν.

Ο ΠΟΙΚΙΛΟΠΤΕΡΟΣ.

Ἐκ πάντων τῶν ἐμψύχων ὄντων ἰδοὺ τὸ κομψότατον μὲν κατὰ τὸ σχῆμα, τὸ λαμπρότατον δὲ κατὰ τὸν χρωματισμόν. Οἱ πολύτιμοι λίθοι, τὰ σπάνια μέταλλα, τὰ καθιερώμενα στιλπνὰ καὶ λάμποντα ὑπὸ τῆς τέχνης τοῦ ἀνθρώπου, οὐδόλως δύνανται νὰ παραβληθῶσι πρὸς τὸ ἀπαράμιλλον τοῦτο κόσμημα τῆς φύσεως, ἥτις ἔθεσε μὲν αὐτὸ ἐν τῇ τελευταίᾳ βαθμίδι ὡς πρὸς τὸ μέγεθος, πλὴν καὶ ἐν τῇ πρώτῃ ὡς πρὸς τὸ κάλλος, εἰς τὴν τῶν πτηνῶν τάξιν. Τὸ ἀριστούργημά της τοῦτο, τὸν μικρὸν ποικιλόπτερόν της ἡ φύσις ἐπροίκισε μὲ πάντα τὰ χαρίσματα τὰ ὁποῖα εἰς τὰ ἐπίλοιπα πτηνὰ μόνον ἐμοίρασεν· ἐλαφρότης, ταχύτης, εὐκινησία, χάρις καὶ στολισμὸς πλούσιος, τὰ πάντα ἀνήκουσιν εἰς τὸν μικρόν της πεφιλημένον τοῦτον. Ὁ Σμάραγδος, ὁ ἄνθραξ, τὸ τοπάζιον λάμπουσιν ἐπὶ τοῦ πτερώματός του· αὐτὸς δὲ οὐδέποτε τὰ λερώνει μὲ τῆς γῆς τὸν κονιορτὸν, ὡς καὶ, καθ' ὅλην τὴν ἐναέριον ζωήν του, σπανίως ἐγγίζει τὴν χλόην, καὶ τοῦτο ἐπί τινα λεπτὰ μόνον· εἶναι δὲ πάντοτε ἐναέριος, πετῶν ἀπὸ ἄνθους εἰς ἄνθος, ὧν ἔχει τὴν ὡραιότητα, ὡς ἔχει καὶ τὴν λαμπρότητα αὐτῶν, καὶ ζῇ ἐκ τοῦ νέκταρος αὐτῶν, κατοικῶν μόνον τόπους ὅπου τὰ ἄνθη ἀκαταπαύστως γεννῶνται.

Εἰς μόνον τὰς θερμοτάτας ἐκ τῶν χωρῶν τοῦ νέου κόσμου ἀπαντῶνται πάντα τοῦ ποικιλοπτέρου τὰ εἴδη. Εἶναι δὲ ταῦτα πολυπληθῆ καὶ φαίνονται περιωρισμένα μεταξὺ τῶν τροπικῶν μόνον, καθότι ὅσα ἐν καιρῷ θέρους μεταβῶσιν εἰς τὰς εὐκράτους ζώνας ὀλίγον μόνον ἐν αὐταῖς διαμένουσι· φαίνον-

ται λοιπὸν ἀκολουθοῦντα τὸν ἥλιον, προχωροῦντα μετ' αὐτοῦ, ἀποσυρόμενα μετ' αὐτοῦ, καὶ πετῶντα ἐπὶ τῶν πτερύγων τῶν ζεφύρων ὅπως ζητῶσιν αἰώνιον ἄνοιξιν.

Τὸ μόνον χάρισμα τὸ ὁποῖον τὰ μικρὰ ταῦτα πτηνὰ ὑπερεκπερισσοῦ ἔχουσιν, ἂν δὲν ἦναι τὸ θάρρος των ἢ μᾶλλον ἡ τόλμη των, εἶναι ἡ μεγάλη των ζωηρότης· διώκουσιν, ὡς μανιῶδη, πτηνὰ εἰκοσάκις αὐτῶν μεγαλείτερα, προσκολλῶνται ἐπὶ τῶν σωμάτων των καὶ, ἀρινόμενα νὰ παρασύρωνται ὑπὸ τῆς πτήσεως ἐκείνων, τὰ κεντῶσιν ἀδιακόπως μὲ τὰ ῥάμφη των ἐωσοῦ κορέσωσι τὸν μικρὸν θυμόν των· ἐνίοτε μάλιστα συνάπτουσι καὶ μεταξύ των μάχας ζωηροτάτας· ψυχή των φαίνεται ὅτι εἶναι ἡ ἀνυπομονησία· ἐὰν πλησιάσωσιν ἄνθος καὶ εὕρωσιν αὐτὸ μαραμένον, τοῦ ἀποσπῶσι τὰ πέταλα μετὰ ταχύτητος δεικνυούσης τὴν ἀγανάκτησίν των. Ἡ μόνη φωνὴ τὴν ὁποίαν ἔχουσιν εἶναι μικρόν τι σκρεπ, σκρεπ, συχνὸν καὶ ἐπανειλημμένον. Ἀπὸ ὄρθρου βαθέως ἡ φωνή των ἄρχεται ἀκουομένη ἐντὸς τῶν δασῶν, καὶ ἐξακολουθεῖ μέχρις οὗ ἀνατείλῃ ὁ ἥλιος, ὁπότε καὶ οἱ ποικιλόπτεροι διασκορπίζονται εἰς τὰς πεδιάδας.

Βυρῶν μετάφρασις Θ. Σ. Τ.

ΛΟΥΡΔΗ ΚΑΙ Η ΠΑΝΑΓΥΡΙΣ ΑΥΤΗΣ.

Ἡ Λούρδη εἶναι μικρά τις πόλις κειμένη ἐν τῇ νοτείᾳ Γαλλίᾳ, ἐν τῷ διαμερισματι τῶν Ἄνω Πυρηναίων, παρὰ τὰ σύνορα τῶν πάλαι ἐπαρχιῶν Βεάρνης καὶ Γασκωνίας. Ἡ θέσις της εἶναι λίαν γραφική. Ἡ πόλις εἶναι ἐκτισμένη παρὰ τὸν πόδα σχεδὸν ἀπροσήτου βράχου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εὑρίσκεται φρούριον παλαιόν, κτισθὲν, κατὰ τὴν παράδοσιν, ὑπὸ Ἰουλίου Καίσαρος. Μικρός τις ῥύαξ, ὁ Γάβης, ῥέων παρὰ τὴν πόλιν, ἀφίνει μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ βράχου πεδίον τριάκοντα περίπου πλέθρων τὴν ἔκτασιν. Πρὸς βορρᾶν τῆς πόλεως ἐκτείνονται αἱ πεδιάδες τοῦ Ἀδούρου, πρὸς δὲ νότον ὑψοῦνται τὰ Πυρηναία, πολλαὶ κορυφαὶ τῶν ὁποίων εἶναι διὰ παντὸς χιονοσκεπεῖς. Πλὴν ἡ μικρὰ αὕτη πόλις, ἂν καὶ ἡ θέσις αὐτῆς ἦναι τόσον γραφικὴ, διετέλει ἄγνωστος καὶ εἰς πολλοὺς ἐξ αὐτῶν τῶν Γάλλων.

Ἐν τούτοις πρὸ δεκαπέντε ἐτῶν, ἤτοι τὴν 11 Φεβρουαρίου 1858, μικρά τις κόρη, περίπου ἐτῶν δώδεκα, (λέγει ἡ διήγησις), ὀνομαζομένη Μαρία Βερνάρδη, θυγάτηρ μυλωνᾶ τινος, ἐξῆλθε μετ' ἄλλων κορασίων διὰ νὰ συνάξῃ κλαδία παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Γάβου. Πρὸς τὸ ἄλλο μέρος τῆς πεδιάδος εὑρίσκεται ἀπόκρημνός τις βράχος ἔχων ὑπ' αὐτὸν σπήλαιον, ὀνομαζόμενον τὸ σπήλαιον τῆς Μασσαβιέλλης. Ἡ μικρὰ Μαρία, συνάγουσα τὰ ξύλα, εἶχεν ἀποπλανηθῇ μέχρι τοῦ ἀποκρήμνου ἐκείνου βράχου, καὶ, θέλουσα νὰ περάσῃ τὸν ῥύακα, ἔλυε τὰ ὑποδήματά της. Πλὴν ἐνῷ κατεγίνετο εἰς τοῦτο αἴφνης ἀκούει ὄπισθεν αὐτῆς θόρυβον· στρέφει, βλέπει παντοῦ, καὶ τί νὰ ἰδῇ; ... γυναῖκα ὡραιοτάτην, ἔχουσαν περὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς αἴγλην, μὲ φορέματα λευκὰ, καὶ ἱσταμένην παρὰ τὸ στόμιον τοῦ σπηλαίου! Ἐπιστρέψασα ἡ κόρη διηγήθη τὸ ὅραμά της, εἰς τοὺς γονεῖς της καὶ εἰς τὸν ἐφημέριον, ἀλλ' οὗτοι δὲν ἔδωκαν πολλὴν προσοχὴν εἰς τοὺς λόγους τοῦ παιδίου. Ἡ κόρη ἐν τούτοις ἐπήγαινε συχνὰ εἰς τὴν θέσιν ἐκείνην καὶ, (κατὰ τὴν διήγησιν πάντοτε) ὁσάκις ἐπήγαινεν ἔβλεπε καὶ τὸ λάμπον πρόσωπον ἐκεῖνο. Τέλος ὁ ἐφημέριος συνεβούλευσε τὸ παιδίον, ὅταν ἰδῇ καὶ πάλιν τὸ φάσμα νὰ τὸ ἐρωτήσῃ τίς ἦτο. Τὴν 25 λοιπὸν μαρτίου, ε. ν. ἡμέραν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ κατὰ Λατίνους, τὸ κοράσιον, ἐλθὸν κατὰ παρακίνησιν τοῦ ἐφημερίου, εὗρε τὸ λάμπον φάσμα εἰς τὴν συνήθη θέσιν του, καὶ ὡς τὸ εἶχε συμβουλεύσει ὁ ἱερεὺς ἐτόλμησε νὰ τὸ ἐρωτήσῃ τίς ἦτο. Τότε πρὸς ἀπάντησιν «ἡ Κυρία, (λέγει κατὰ γράμμα ἡ διήγησις) «ἀπέσυρε τὸ βλέμμα της ἀπὸ τοῦ παιδίου, ἔλυσε τὰς χεῖρας, ἔστρεψε τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὴν δόξαν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ λαμπροτέρα παρά ποτε ἀνεφώνησε γαλλιστὶ «Ἐγὼ εἰμαι ἡ Ἄσπορος Σύλληψις!» καὶ ἀμέσως ἐγένετο ἄφαντος.» Τὸ παιδίον ἐπιστρέψαν διηγήθη ταῦτα εἰς τὸν ἐφημέριον, ὅστις ἀμέσως διεκήρυξεν ὅτι ἦτο πολὺ πεπεισμένος ὅτι ἡ μικρὰ Μαρία εἶδε τὴν Ἄσπορον Σύλληψιν. Τὸ νέον δόγμα τῆς Ἀσπόρου Συλλήψεως, τὸ ὁποῖον πρὸ ἑνὸς ἔτους εἶχε διακηρυχθῇ ὑπὸ τοῦ Πάπα ὡς ἀπαραίτητον πρὸς σωτηρίαν, εὑρισκεν ἤδη διὰ τοῦ ὁράματος τῆς μικρᾶς Μαρίας ὀφθαλμοφανῆ τὴν ἐπιβεβαίωσιν! Ὁ ἐπίσκοπος λοιπὸν, μαθὼν τὸ συμβὰν δὲν ὤκνησε νὰ διακηρύξῃ ὅτι ἦτο φανερὸν θαῦ-

μα, ἡ δὲ διακήρυξίς του αὕτη σταλεῖσα εἰς Ῥώμην ἐπεβεβαιώθη καὶ ἐπισήμως ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πατρός. Μετ' ὀλίγον ἡ μικρὰ Μαρία ἀνεκάλυψεν ἐξερχομένην ἐκ τοῦ σπηλαίου πηγήν τινα, ἔχουσαν θαυματουργὸν δύναμιν καὶ θεραπεύουσαν τὰ ἀνίατα πάθη, οἱ δὲ ἐνδιαφερόμενοι ἤρχισαν νὰ κτίζωσι παρεκκλήσιόν τι πρὸς τιμὴν τῆς Ἀσπόρου Συλλήψεως, ἧς ἡ θαυματουργὸς φήμη ὑπέσχετο ὅτι ἔμελλε νὰ φθάσῃ παντοῦ. Ἐν τούτοις οἱ προσκυνηταί, πρὸ πάντων γυναῖκες, ἤρχισαν νὰ συρρέωσι, φέρουσαι προσφορὰς πλουσίας· οἱ διευθυνταὶ τῶν σιδηροδρόμων, βλέποντες ἀρκετὸν κέρδος, ἐσχημάτιζον ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐπίτηδες συνοδίας. Λαμπρὰ λοιπὸν ἐκκλησία μὲ τὸν καιρὸν ἀνηγέρθη ἐκ τῶν προσφορῶν τῶν προσκυνητῶν, πολλοὶ δὲ ἄρρωστοι ἤρχοντο ὅπως προσκυνήσωσι τὸ ἀλτάριον καὶ τὸ ἄγαλμα τῆς Ἀσπόρου Συλλήψεως καὶ πίωσιν ἀπὸ τὴν πηγὴν τοῦ σπηλαίου.

Καθόσον παρήρχοντο τὰ ἔτη καὶ ἡ φήμη τῆς Ἀσπόρου Συλλήψεως τῆς Λούρδης ηὔξανε διαβιβαζομένη εἰς μεγαλήτερον κύκλον· μετὰ τὸν Γαλλογερμανικὸν μάλιστα πόλεμον οἱ προσκυνηταὶ ἤρχισαν νὰ πολλαπλασιάζωνται θαυμασίως· ἀλλ' ἡ κατὰ τὸν τελευταῖον Ὀκτώβριον ὀργανισθεῖσα πανήγυρις κατέστησε τὴν φήμην τῆς μικρᾶς ἐκείνης πόλεως παγκόσμιον. Ἡμέρα τῆς πανηγύρεως ἦτο ἡ 6 ὀκτ. ἐ. ν. ἦτις καὶ ἐγένετο μετὰ μεγίστης πομπῆς συρρευσασῶν πολλῶν μυριάδων λαοῦ ἐκ πασῶν τῶν γωνιῶν τῆς Γαλλίας. Καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ Παρίσιοι, ἡ πόλις τῆς εὐθυμίας καὶ ἀδιαφορίας, ἔπεμψαν δι' ἰδιαιτέρας ἁμαξοστοιχίας τοὺς προσκυνητάς των. Κατὰ τὸν ἀνταποκριτὴν τοῦ Λουδινιαίου Χρόνου ὁ ἀριθμὸς μόνον τῶν ἐκ Παρισίων προσκυνητῶν ἀνήρχετο εἰς χιλίους καὶ τριακοσίους· σχεδὸν οἱ ἡμίσεις τούτων, λέγει ὁ ἀνταποκριτής, ἦσαν ἱερεῖς, φέροντες πλῆθος φυλλαδίων πρὸς δόξαν τῆς Ἀσπόρου Συλλήψεως, οἱ λοιποὶ ἦσαν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, γυναῖκες γραῖαι ἐκ τῆς μεσαίας καὶ κατωτάτης τάξεως, ἅπασαι φέρουσαι μεθ' ἑαυτῶν τὰς διατροφάς των, καὶ κρατοῦσαι ἀνὰ χεῖρας καλάθια, ὡς συνηθοῦσιν ἐν Γαλλίᾳ αἱ γραῖαι. Ἄνδρες ὑπῆρχον ὀλίγιστοι καὶ τούτων οἱ πλεῖστοι γέροντες· ἐργάται μόλις ὑπῆρχον εἴκοσι πέντε, ἀλλὰ τὸ προξενοῦν μεγάλην ἐντύπωσιν ἦτο ὁ θρησκευτικὸς ζῆλος καὶ ἡ ἁπλότης τῶν γραιῶν γυναικῶν.»

Λέγεται ὅτι ὑπὲρ τὰς ἑκατὸν χιλιάδας προσκυνητῶν ἔλαβον μέρος εἰς τὴν ἐν Λούρδῃ πανήγυριν, καὶ ὅτι αὕτη ἐνέβαλε εἰς πολλὰς σκέψεις τοὺς διευθύνοντας τὴν τύχην τῆς Γαλλίας, ὡς ἐκ τοῦ ὑποκρυπτομένου πολιτικοῦ σκοποῦ τῶν διοργανισάντων τὴν πανήγυριν ταύτην Ἰησουϊτῶν καὶ Βουρβουνιστῶν. Τὸ βέβαιον ὅμως εἶναι ὅτι ἐν αὐτῇ ὁ φανατισμὸς εὗρε πολλὴν τὴν τροφήν, ὅτι πολλαὶ λαμπάδες ἐκάησαν καὶ πολλὰ τ α ξ ί μ α τ α ἐκρεμάσθησαν ἐνώπιον τοῦ ἐκ λευκοῦ μαρμάρου ἀγάλματος τῆς Ἀσπόρου Συλλήψεως. Πλὴν ἐπειδὴ ὁ φανατισμὸς δὲν τρέφεται καλῶς μόνον διὰ τῆς διηγήσεως θαυμάτων τὰ ὁποῖα ἀλλοτε ἐν κοράσιον εἶδεν, οὐδὲ θεραπειῶν τὰς ὁποίας οὐδεὶς ἐκ τῶν παρευρισκομένων ἠδύνατο ἐν συνειδήσει νὰ εἰπῇ ὅτι διὰ τῶν ὀφθαλμῶν του ἑώρακε, ἔγεινεν ἀνάγκη, κατὰ τὴν περίστασιν μάλιστα ταύτην, ὅτε τόσον πλῆθος ἐμεγάλυνε τὴν Ἄσπορον Σύλληψιν καὶ τόση λατρεία προσεφέρετο εἰς μαρμάρινον ἄγαλμά της, νὰ δείξῃ καὶ ἡ Κυρία τῆς Λούρδης τὴν θαυματουργὸν αὐτῆς δύναμιν.

«Τὴν στιγμὴν καθ' ἣν γράφω» λέγει τις ἐκ τῶν παρευρεθέντων ἐν τῇ πανηγύρει, «πᾶσα ἡ πόλις εὑρίσκεται εἰς κίνησιν. Κόρη τις ἐκ τῆς Βλοᾶ, κωφὴ καὶ ἀλλαλος, εἴκοσι ἐτῶν ἡλικίας, διαμένουσα ἐν τῷ νοσοκομείῳ τῆς Ὀρλεάνης, ἐφέρθη εἰς τὴν πηγήν. Κυρία τις ἐκ τῆς Ἀγγεβίνης, καλῶς γνωστὴ ἐν τῇ χώρᾳ, καὶ ὀνομαζομένη κυρία Μονζσοῦ, ἔλαβεν ὕδωρ εἰς τὰς χεῖράς της καὶ ἔβρεξε τὰ αὐτία καὶ τὰ χείλη τῆς κόρης. Αἴφνης ἡ πτωχὴ νέα ἀνετριχίασεν. Ἔφερε τὴν χεῖρα εἰς τὰ αὐτία της καὶ ἔκαμε σημεῖον ὅτι ἀκούει. «Εἰπέ, Ζήτω ἡ Ἄσπορος Σύλληψις», ἐφώναξαν οἱ περὶ αὐτὴν «εἰπέ, ζήτω!» «Ζήτω ἡ Κυρία τῆς Λούρδης!» ἐφώναξαν πάλιν «Ζή-τω-ἡ-Κυ-ρί-α τῆς-Λούρ-δης!» ἐπανέλαβεν ἡ κόρη!»

Τίς δύναται νὰ περιγράψῃ τὴν κίνησιν καὶ τὸν ἐνθουσιασμὸν τοῦ λαοῦ, ἰδόντος ὀφθαλμοφανῶς τὸ θαῦμα τοῦτο; Αὐτὸς ὁ ἐπίσκοπος τῆς Τάρβης, ὅστις εἶχε λειτουργήσει τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐπὶ τοῦ ἀλταρίου τοῦ σπηλαίου, μὲ ὅσους λόγους καὶ ἂν μετεχειρίσθη, οὐδόλως ἠδυνήθη νὰ καθησυχάσῃ τὰ

πλήθη. Τότε έδέησε νὰ ἐπέμβῃ ἡ ἀστυνομία, ἥτις λαβοῦσα τὴν κόρην, ἔθεσεν αὐτὴν εἰς μέρος ἀσφαλές, ὅπως τὴν προφυλάξῃ ἀπὸ τὰς ἐρωτήσεις τῶν περὶ αὐτὴν προσκυνητῶν. Τὸ θαῦμα τοῦτο ἔλαβε χώραν μετὰ τὴν πανήγυριν, ὅτε δηλαδὴ οἱ διάφοροι ἀνταποκριταὶ τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐφημερίδων εἶχον πλέον ἀναχωρήσει ἐκ Λούρδης, καὶ οὐδεὶς μὴ πιστεύων εἰς τὴν θαυματουργὸν δύναμιν τῆς πηγῆς καὶ τοῦ ἀγάλματος τῆς Ἀσπόρου Συλλήψεως ηὐτύχησε νὰ τὸ ἰδῇ!

ΝΕΑ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΚΑΙ ΩΦΕΛΙΜΑ.

Ἐν τῇ συνελεύσει τῆς Βρεττανικῆς Ἑταιρίας (British Association) ἐξετέθησαν δύο μάχαιραι κατασκευασθεῖσαι ἐκ σιδήρου πεσόντος ἐκ τοῦ οὐρανοῦ (ἀερολίθου).

— Τὴν προσοχὴν πολλῶν ἐν Παρισίοις προσελκύει ἤδη νέα τις τέχνη ὑπὸ τοῦ Κ. Josz ἐφευρεθεῖσα καὶ ὀνομασθεῖσα «τύπος ἡλιοαυτογραφικός». Διὰ τῆς τέχνης ταύτης λέγεται ὅτι πᾶς τεχνίτης δύναται ὁ ἴδιος νὰ ἐκτελῇ τὰ σχέδια καὶ ἐγχαράγματά του, νὰ τυπώνῃ αὐτὰ ἐπὶ φωτογραφικοῦ χάρτου, νὰ μεταφέρῃ αὐτὰ ἐπὶ λιθογραφικοῦ λίθου καὶ νὰ ἐπιτυγχάνῃ ἐντελέστατα αὐτῶν ἀντίγραφα ἄνευ τῆς βοηθείας ἄλλου τινός.

— Εἰς τὴν πλατείαν τοῦ βασιλέως τῆς Ῥώμης Τροκοδέρον, ἐν Παρισίοις ὁ Κ. Λαρμενζάτος κατέστρωσε τὸν διὰ μιᾶς σιδηρᾶς ῥάβδου σιδηρόδρομόν του, ἀγγέλλεται δὲ ὅτι αἱ πρῶται δοκιμαὶ πληρέστατα ἐπέτυχον. Ἡ ἐφεύρεσις φαίνεται οὖσα ἡ αὐτὴ μὲ ἐκείνην τὴν ὁποίαν ὁ ἄγγλος μηχανικὸς Ἄδδις ἐφήρμοσεν ἐν Ἰνδικῇ.

— Εἰς Νέαν Γρενάδαν φύεται φυτόν τι, φυτὸν τῆς μελάνης (Coriaria Thymifolia) καλούμενον, ὁ χυμὸς τοῦ ὁποίου εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν ἐγχωρίων λέγεται κάλχι. Ὁ χυμὸς οὗτος ἅμα μὲν ἐξαχθῇ εἶναι ἐρυθρούς, μετ' ὀλίγας ὅμως ὥρας γίνεται καθ' ὑπερβολὴν μέλας, καὶ δύναται ἐν τῇ φυσικῇ του ταύτῃ καταστάσει νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀρίστη μελάνη, ἔχουσα τὴν ἰδιότητα νὰ μὴ καταστρέφῃ τὰς σιδηρᾶς γραφίδας, ὡς ἡ μελάνη ἡ κοινὴ, καὶ νὰ ἀντέχῃ εἰς τὴν πολυκαιρίαν καὶ τὴν χημικὴν ἐπήρειαν τῶν διαφόρων ὑλῶν. Τὸ φυτὸν τῆς μελάνης τοῦτο πρόκειται ἤδη νὰ μεταφερθῇ καὶ ἐγκλιματισθῇ καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην.

— Συνελήφθη, λέγει ἐφημερὶς τῆς Χιλῆς, κατάλευκος τις λέων ὅστις ἐξετέθη εἰς τὴν πόλιν Βουένος Ἄϋρες. Ἄγγλος δέ τις, θέλων ν' ἀγοράσῃ αὐτὸν καὶ πέμψῃ εἰς τὸν ζωολογικὸν κῆπον τοῦ Λονδίνου, προσέφερε 2,000 λίρας.

— Ἐν Καλλιφορνίᾳ συνέστη «Δενδροξενοδοχεῖόν» τι, τὸ ὁποῖον, λέγει ἀμερικανική τις ἐφημερὶς, ἀπαρτίζεται ἐκ τῶν κοίλων κορμῶν δέκα μεγίστων δένδρων φυτευμένων τὸ ἓν ὀλίγα βήματα μακρὰν ἀπὸ τὸ ἄλλο· ἐννέα ἐκ τῶν κορμῶν ἐκείνων εἶναι κάλλιστα καθαρισμένοι καὶ χρησιμεύουσιν ὡς κοιτῶνες, τὸ δὲ δέκατον εἶναι τὸ διευθυντήριον.

— Ἀνταποκριτής τις φύλλου ἐπιστημονικοῦ γράφει ὅτι εἰς Βέλγιον, ἐν Δινάντῃ, ἐντὸς δάσους ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ ἤκουσεν ἀηδόνα κελαδοῦσαν πλησίον του καὶ ἄλλην ἀπὸ μακρὰν ἀνταποκρινομένην. Τὸ μακρὰν εὑρισκόμενον πτηνὸν βαθμηδὸν ἐπλησίαζεν ἑωσοῦ ἐλθὸν ἐκάθησεν ὀλίγας μόνον πήχεις διάστημα μακρὰν τοῦ ἄλλου. Καὶ τὰ δύο πτηνὰ κατεβίβασαν καὶ ἐτέντωσαν τὰς πτέρυγάς των καὶ ἀνέπτυξαν τὰς οὐράς των ὡς ἰνδιάνοι· ἀκολούθως ἐκηλάδησαν ἐπὶ ὥραν πολλὴν, προσπαθοῦντα ποῖον νὰ ὑπερβῇ τὸ ἄλλο, ἑωσοῦ τέλος τὸ ἓν ἐξ αὐτῶν ἔπεσε νεκρὸν εἰς τὴν γῆν, ἐξάγον ἀπὸ τὸ ῥάμφος του αἷμα. «Εἶχον ἀκούσει» προσθέτει ὁ δίδων τὰς πληροφορίας ταύτας, «ὅτι οἱ σπῖνοι καί τινα ἄλλα πτηνὰ συμβαίνει νὰ πάσχωσι τὸ τοιοῦτον εἰς τοὺς φωνητικοὺς ἀγῶνας τῶν πτηνῶν, τοὺς ἐν Βερβιέρῃ καὶ ἄλλους τόπους, ἀλλ' οὔτε ὑπωπτευόμην κἂν ὅτι τὸ αὐτὸ συνέβαινε καὶ εἰς πτηνὰ διατελοῦντα ἐν καταστάσει ἀγρίᾳ.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑΙ.

Κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπογραφὴν ἡ Βιέννη ἔχει 901,000 κατοίκων, ἤτοι 120,000 περισσοτέρους τῶν ὅσων εἶχε πρὸ δύο ἐτῶν.

— Κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπαρίθμησιν τῶν κατοίκων ἡ Ῥωσσικὴ αὐτοκρατορία κατοικεῖται ὑπὸ 80,500,000 ψυχῶν. Ἐκ τούτων 61,400,000 ἀνήκουσιν εἰς τὴν κυρίως Ῥωσσίαν 6,000,000 εἰς τὴν Πολωνίαν καὶ 1,200,000 εἰς τὴν Φινλανδίαν.

Ο ΒΟΥΣ.

Ὑπάρχουσιν ὀλίγα ζῶα χρησιμεύοντα τόσον εἰς τὰς ἀνάγκας καὶ συντείνοντα πρὸς εὐζωΐαν τοῦ ἀνθρώπου ὅσον ὁ βοῦς. Ἐκτὸς τοῦ γάλακτος καὶ τοῦ κρέατος, τὰ ὁποῖα μᾶς παρέχει, καὶ ἄνευ τῶν ὁποίων θὰ ἐστερούμεθα τῶν ὑγιεστέρων τροφίμων, πολὺ χρήσιμοι μᾶς εἶναι καὶ αἱ σωματικαί του δυνάμεις ὅταν ζῇ, ὡς καὶ πάντα τὰ μέρη τοῦ σώματός του ὅταν σφαγῇ. Εἰς τὰ μέρη μας, ὡς καὶ εἰς πολλὰ μέρη τῆς Εὐρώπης εἰσέτι, οἱ βόες σύροντες τὸ ἄροτρον εἶναι οἱ συνεργάται τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν γεωργίαν· ἐκτὸς τοῦ ἀρότρου σύρουσι προσέτι ἁργὰ μὲν ἀλλὰ στιβαρῶς τὰ ἁμάξια, μεταφέροντες βάρη τὰ ὁποῖα δυσκόλως δι' ἄλλων ζώων θὰ ἐσύροντο. Ἐκ τοῦ σώματός του, ἐκτὸς τοῦ κρέατος, παράγονται καὶ πολλὰ ἄλλα χρησιμώτατα εἴδη. Ἀπὸ τὰ ὦτα, τοὺς ὄνυχας καὶ ἄλλα τινὰ μέρη αὐτοῦ κατασκευάζεται ἡ χρησιμωτάτη εἰς πλείστας τέχνας κόλλα. Τὸ δέρμα του χρησιμεύει εἰς κατασκευὴν ὑποδημάτων, λωρίων καὶ πλείστων ἄλλων πραγμάτων· τὰ ὀστᾶ του εἰς κατασκευὴν κομβίων, λαβῶν, κτενίων καὶ τόσων ἄλλων· αἱ τρίχες του εἶναι καταλληλοτάτη ὕλη, ἥτις, μιγνυομένη μετὰ τῆς λάσπης, δύναται νὰ χρησιμεύσῃ εἰς κτίσιν τοίχων. Ἂν οἱ βόες ἐξηλείφοντο ἀπὸ τοῦ προσώπου τῆς γῆς οἱ χημικοὶ ἤθελον στερηθῇ πολλῶν προϊόντων τῆς ἐφημοσμένης ἐπιστήμης των, ὡς καὶ πολλοὶ ἄλλοι τεχνῆται τῶν κυριωτέρων ὑλικῶν των.

Ὁ βοῦς εὑρίσκεται εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου καὶ παντοῦ ὑπηρετεῖ τὰς ἀνάγκας τοῦ ἀνθρώπου. Εἰς τὰς Ἀν. Ἰνδίας τὸ Ζεβοῦ, ἢ οἰκιακὸς βοῦς, διακρίνεται ὡς ἐκ τῆς παχείας κυφότητος (καμπούρας) του τῆς ἐξεχούσης ἀπὸ τὴν ὠμοπλάτην καὶ τῆς μεγάλης του ὑποδερίδος, ἤτοι τοῦ ὑπὸ τὸν λαιμόντου χρεμαμένου δέρματος, τὸ ὁποῖον μὲ πολλὰς πτυχὰς πίπτει ἀπὸ τοῦ στήθους. Τοῦ βοὸς τούτου ὑπάρχουσι διάφορα εἴδη, διαφέροντα κατὰ τὸ μέγεθος. Οἱ μικρότεροι τῶν βοῶν τούτων ἔχουσι τὸ μεγεθος μεγάλου κυνός, οἱ δὲ μεγαλείτεροι τελείου βουβάλου. Εἶναι δὲ ζῶον νοήμον, εὐκόλως ἀναδεχόμενον τὴν ἐργασίαν τοῦ ἀρότρου ἢ ἁμαξίου· δύναται δὲ καὶ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἵππος, φέρων ἀναβάτην πεντήκοντα ἢ ἑξήκοντα μίλια ἀγγλικὰ τὴν ἡμέραν. Τὸν Βράχμα Ταῦρον θεραπεύουσι μετὰ πολλῆς εὐλαβείας οἱ Ἰνδοί. Εἴς τινας πόλεις φαίνεται τὸ ζῶον περιπατοῦν κατὰ μῆκος τῶν ὁδῶν ὡς εἰ συνησθάνετο τὴν θέσιν του, μὲ μεγαλοπρεπὲς ὕφος, καὶ θεωροῦν πᾶν ὅ,τι καὶ πάντα ὅστις ἤθελε κινήσει τὴν περιέργειάν του. Βιάζει οἱονδήποτε διαβάτην νὰ τῷ παραχωρῇ τὴν διάβασιν καὶ ἂν ἐπιθυμήσῃ νὰ ἐπισκεφθῇ τὸ ἐργαστήριον ὀπωροπώλου ἢ λαχανοπώλου τινὸς διευθύνεται ἐλευθέρως διότι οὐδεὶς τολμᾷ νὰ τὸ ἐμποδίσῃ· ἐὰν δὲ θελήσῃ νὰ καθήσῃ εἰς στενόν τινα δρόμον οὐδεὶς δύναται νὰ διέλθῃ ἑωσοῦ τὸ ζῶον οἰκειοθελῶς ἐγερθῇ.

Ἐν Ἰνδικῇ εὑρίσκονται προσέτι καὶ πολλὰ εἴδη ἀγρίων βοῶν· ἐκ τούτων τὸ λεγόμενον Ἀρνὶ εἶναι ἀξιοσημείωτον διὰ τὸ μέγεθος καὶ τὸ σχῆμα τῶν κεράτων του, ἐχόντων πολλάκις πέντε ποδῶν μῆκος, καὶ πλησίον μὲν τῆς κεφαλῆς κλινόντων πρὸς τὰ ἔξω καὶ ἀπεχόντων ἀλλήλων, πρὸς δὲ τὰς ἄκρας βαθμηδὸν πλησιαζόντων ὡς νὰ ἀποτελῶσι τὸ σχῆμα τῆς λύρας. Ἐκτὸς τοῦ Ἀρνὶ ἐν Ἰνδικῇ εὑρίσκεται τὸ Γοὺρ, τολμηρὸν καὶ ὑπερήφανον ζῶον, ζῶν κατὰ μικρὰς ἀγέλας εἰς τὰ δάση τοῦ ἐσωτερικοῦ. Τὰ κέρατά του εἶναι μικρὰ ἀλλὰ χονδρὰ καὶ κυρτὰ καὶ κλίνοντα πρὸς τὰ κάτω κατὰ τὰς ἄκρας· τὸ χρῶμα του εἶναι βαθὺ μελανὸν κλῖνον πρὸς τὸ γαλάζιον, ἡ δὲ οὐρά του χονδρὴ καὶ φουντωτή. Εἰς τὰ ἀνατολικὰ τῆς Βεγγάλης διαμερίσματα εὑρίσκεται τὸ Γυχὰλ τὸ ὁποῖον ὡς πρὸς τὰ γενικὰ χαρακτηριστικά του ὁμοιάζει πρὸς τὸν ἥμερον βοῦν· αἱ τρίχες του εἶναι κονταὶ καὶ μελαναὶ ἐκτὸς εἰς τὸ μέτωπον καὶ κατὰ μῆκος τῆς ράχης ὅπου εἶναι φαιαὶ ἢ κυτρινωπαί· οἱ πόδες του εἶναι λευκοί· Εἰς τὰ ὀρεινὰ μέρη τὸ Γυχὰλ, ἡμερωθὲν χρησιμεύει ὡς φορτηγὸν ζῶον.

Ἐν Ἀφρικῇ μεταχειρίζονται τοὺς βόας καὶ εἰς τὸ νὰ σύρωσι τὸ ἄροτρον ἢ βάρη καὶ εἰς τὸ νὰ σηκόνωσι φορτία, τοὺς διδάσκουσι δὲ καὶ νὰ ὑπακούωσι τὸν χαλινὸν ὡς

ἵπποι. «Τὰ κέρατα τῶν βοῶν τούτων», λέγει ὁ αἰδ. Ι. Γ. Γουὸ «εἶναι καθ' ὑπερβολὴν μακρὰ καθότι εἶναι γνωστὸν ὅτι ὑπερβαίνουσι τοὺς δεκατρεῖς πόδας κατὰ τὸ μῆκος, αἱ δὲ ἄκραι των ἀπέχουσι σχεδὸν ἐννέα πόδας ἀπ' ἀλλήλων. Ἡ περιφέρεια τῶν κεράτων μετρηθεῖσα κατὰ τὴν βάσιν εὑρέθη δεκαοκτὼ δακτύλων. Αἱ ὁπλαὶ αὗται δὲν εἶναι μόνον μακραὶ ἀλλὰ καὶ ὀξεῖαι κατὰ τὰς ἄκρας, καὶ εἶναι τόσον φοβεραὶ ὥστε λέων τις εὑρεθεὶς παρὰ βοῦν ἐπὶ μίαν ὁλόκληρον νύκτα δὲν ἐτόλμησε νὰ πηδήσῃ κατὰ τοῦ τόσον καλῶς ὡπλισμένου τούτου ζώου. Ἐπειδὴ δὲ τὰ κέρατα ταῦτα δυνατὸν τὰ ἦναι ἐπιβλαβῆ εἰς τὸν ἀναβάτην, ὅτε τὸ ζῶον αἴφνης τινάσσει τὴν κεφαλήν, ἢ τὸν ῥίπτει πρὸς τὰ ἐμπρὸς διὰ σκιρτήματος, οἱ ἰθαγενεῖς τὰ μεταποιοῦσι διαφοροτρόπως καὶ οὕτω προφυλάττωνται ἀπὸ τὸν κίνδυνον. Ἐνίοτε τὰ κέρατα σχίζονται εἰς πολλὰς λωρίδας καὶ στρέφονται φανταστικῶς κατὰ διαφόρους διευθύνσεις· ἄλλοτε ἁπλῶς κλίνονται πρὸς τὰ ἐμπρὸς καὶ πρὸς τὰ κάτω· ἀλλὰ τὸ κοινότερον εἶναι νὰ κρεμάζωνται ἀπὸ τὸ ἓν καὶ τὸ ἄλλο μέρος τῆς κεφαλῆς, ἔχοντα τὴν ἄκραν αὐτῶν πρὸς τὴν γῆν καὶ ὄχι πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀναβάτου.

Εἰς τὴν νότιον Ἀφρικὴν εὑρίσκεται ὁ Βούβαλος τοῦ Ἀκρωτηρίου, ζῶον πολὺ μέγα καὶ ἄγριον, κατοικοῦν τὰ δάση καὶ τὰ ἑλώδη μέρη ὅπου καὶ ἐμβαίνει ἐντὸς τῆς λάσπης ὡς ὁ ῥινόκερος καὶ μένει ἐντὸς αὐτῆς καθ' ὅσον διαρκεῖ ἡ θερμότης τῆς ἡμέρας. Ὁ βούβαλος οὗτος φαίνεται πανοῦργος καὶ ἄγριος ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς βαθέως κλίνοντας πρὸς τὰ κάτω καὶ σκιαζομένους ὑπὸ τῶν κεράτων. Τὸ βάρος τῶν φοβερῶν τούτων ὅπλων του εἶναι πολὺ μέγα, ἀπαιτοῦν ὑπερβολικὴν δύναμιν λαιμοῦ καὶ ὤμων. Τὰ ὦτα κρεμῶσι πρὸς τὰ κάτω· οἱ πόδες του εἶναι μικροὶ καὶ ὀστεώδεις· τὸ σῶμα μυώδες· αἱ τρίχες του μελαναί, σκληραί, καὶ σπάνιαι. Τὸ δέρμα του εἶναι πολὺ χονδρόν, καὶ ὅταν κατεργασθῇ γίνεται σκληρὸν καὶ ἀδιαπέραστον· τὸ κρέας του εἶναι σκληρόν, ἀλλὰ λέγεται, οὐχὶ δυσάρεστον.

Οὐδὲν ἄξιον τιμῆς ὑπάρχει τὸ ὁποῖον νὰ μὴ ἦναι ὠθῶν, καὶ οὐδὲν χαμερπὲς τὸ ὁποῖον νὰ μὴ γεννᾷ πταίσματα.

Η ΝΥΞ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ

ΚΑΙ

ΤΟ ΜΕΤΑΛΛΙΟΝ ΤΟΥ ΠΑΠΑ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΙΓ΄.

Ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Γαλλίας ἐκάθητο Κάρολος ὁ Θ΄. Συμβούλιον ὑπουργικὸν ἐν ᾧ παρευρίσκετο ὁ βασιλεὺς μετὰ τῶν ἐπισημοτέρων ὑπουργῶν τοῦ κράτους, εἶχε συνέλθει ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ συμβουλίου, εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Λούβρου καὶ συνεζήτει τὴν εἰς θάνατον καταδίκην οὐχὶ ἑνὸς ἢ ὀλίγων ἀλλὰ μυριάδων εἰρηνικῶν κατοίκων τῆς δυστυχοῦς ἐκείνης χώρας. Ἐπὶ τῆς τραπέζης ἐνώπιον τοῦ συμβουλίου ἐκείνου ἔκειτο μέγας τις περγαμηνὸς χάρτης, ἐφ' οὗ ἦσαν καταγεγραμμένα τὰ ὀνόματα πάντων τῶν εὐγενῶν τῆς Γαλλίας κατοίκων, ὅσοι εἶχον ἀποτειναξει τὸν ζυγὸν τοῦ Πάπα, κηρύξαντες ὅτι θέλουσι τὴν συνείδησιν αὐτῶν ἐλευθέραν καὶ μόνον ὑπεύθυνον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ἐρευναὶ λεπτομερεῖς εἶχον ἐνεργηθῇ εἰς πάσας τὰς ἐπαρχίας τοῦ κράτους ὅπως καταγραφῶσι πάντων ἀνεξαιρέτως τὰ ὀνόματα. Τὸ συμβούλιον ἤδη συνεσκέπτετο τίνι τρόπῳ καὶ πότε ἔμελλε νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ πρᾶξις, δι' ἧς ἔπρεπε νὰ καθαρισθῇ πᾶσα ἡ χώρα ἀπὸ τοὺς μισουμένους ἐκείνους ἀνθρώπους, οἵτινες καὶ ὠνομάζοντο Οὐγονῶτοι. Ἡ ὥρα καὶ αἱ περιστάσεις τοῖς ἐφαίνοντο πρόσφοροι. Πολλοὶ ἐκ τῶν προγεγραμμένων εἶχον προσκληθεῖ εἰς Παρισίους ἐπὶ τῇ προφάσει νὰ παρευρεθῶσιν εἰς τοὺς γάμους τοῦ βασιλέως τῆς Ναβάρρας Ἑρρίκου μετά τινος βασιλοπαίδος τῆς Γαλλίας· ἑορταὶ καὶ ὑποδοχαὶ εἶχον προετοιμασθῇ δι' αὐτούς, ὡς καὶ πάντα εἶχον λειφθῇ τὰ μέτρα ὅπως οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ὑποψιασθῇ τὸ παραμικρόν.

Ὁ νέος βασιλεὺς λαβὼν τὴν γραφίδα ὅπως ὑπογράψῃ τὸ διάταγμα τῆς σφαγῆς καὶ στρέψας τοὺς ἡμικλείστους ὀφθαλμούς του πρὸς τὸ ἔδαφος, μετ' ἀγωνίας ἐκραύγασεν, «Ἀφοῦ πρέπει νὰ γείνῃ, φροντίσατε ἵνα μὴ διαφύγῃ κανεὶς καὶ μὲ κατηγορῇ.»

Ὡς ἡμέρα τῆς ἐκτελέσεως τοῦ διατάγματος ὡρίσθη ἡ ἑορτὴ τοῦ Ἁγ. Βαρθολομαίου, 24 Αὐγούστου 1572 ν. ε. καὶ ὥρα, ἡ τρίτη μετὰ τὸ μεσονύκτιον, ὁπότε τὰ θύματα ἔμελλον νὰ κοιμῶνται ἐπὶ τῶν κλι-

νῶν των· σημεῖον, ὁ ἦχος μεγάλου κώδωνος ἐκκλησίας τινὸς τῶν Παρισίων, καὶ ἀρχηγὸς τοῦ κινήματος ὁ Δοὺξ δὲ Γκίζ. Διετάχθη πᾶσαι αἱ πύλαι τῆς πόλεως νὰ ἦναι καλῶς κεκλεισμέναι, τὰ τείχη καλῶς νὰ φυλάττωνται, καὶ φανοὶ δὲ νὰ ἀναρτηθῶσιν εἰς μέρη κατάλληλα, ὅπως τὰ κρυφίως ποιηθέντα σημεῖα ἐπὶ τῶν οἴκων τῶν θυμάτων φαίνωνται καλῶς. Οἱ στρατιῶται καὶ λοιποὶ δολοφόνοι διετάχθησαν νὰ συναθροισθῶσιν ἀμέσως μετὰ τὸ μεσονύκτιον, φέροντες τεμάχιον λευκοῦ λινοῦ ὑφάσματος ἐπὶ τοῦ βραχίονος, λευκὸν σταυρὸν ἐπὶ τοῦ πίλου των καὶ τὴν εἰκόνα τῆς Παρθένου περὶ τὸν τράχηλόν των, ὅπως μὴ ἐν τῇ συγχύσει τῆς σφαγῆς προσβάλλῃ ὁ εἷς τὸν ἕτερον. Ἀμοιβὴ των ὡρίσθη ἡ διαρπαγὴ τῆς ἰδιοκτησίας τῶν δολοφονηθησομένων.

Αἱ ἔνοπλοι σπεῖραι, βοηθούμεναι ὑπὸ τοῦ σκότους τῆς νυκτὸς συνηθροίσθησαν εἰς τὰ αὐταῖς ὑποδειχθέντα μέρη, ἕτοιμοι ὅπως ἐκτελέσωσι τὸ αἱματηρὸν αὐτῶν ἔργον. Εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Λούβρου οἱ πάντες ἦσαν ἔξυπνοι. Ὁ βασιλεὺς ἦτο πολὺ ἀνήσυχος καὶ τεταραγμένος τὸν νοῦν· ἐφαίνετο ὡς προαισθανόμενος τὸ βάρος τοῦ κακουργήματος τὸ ὁποῖον ἔμελλε νὰ τὸν ἐπιβαρύνῃ, καὶ ἐπειθύμει νὰ ἀνακαλέσῃ τὸ φονικὸν θέσπισμά του· ἀλλ' ἡ βασιλική του μήτηρ, ἡ βασίλισσα Αἰκατερίνη, ἦλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν του εὐθὺς μετὰ τὸ μεσονύκτιον, ὅπως τὸν ἐνισχύσῃ πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ φρικτοῦ ἔργου. Τότε τὸν ὡδήγησεν εἰς ἓν τῶν παραθύρων, διὰ νὰ περιμείνωσι τὸ ἀποτέλεσμα, καὶ μέχρις οὗ τὰ ὡρολόγια τῆς πόλεως ἐσήμαναν τὴν δευτέραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον ὥραν ἡ βασιλομήτηρ ἐνεθάρρυνε τὸν υἱόν της νὰ διαπράξῃ πολλὰς μυριάδας φόνων!

Ἡ νὺξ ἦτο ἥσυχος, εὐχάριστος καὶ δροσερά, ὅπως συνήθως αἱ τελευταῖαι νύκτες τοῦ αὐγούστου ἐν Γαλλίᾳ· αὔρα γλυκεῖα ἐκ τοῦ μέρους τοῦ κήπου ἔπνεε πρὸς τὸ Λοῦβρον, τὰ δὲ λαμπρὰ τοῦ οὐρανοῦ σώματα διὰ τοῦ μαγευτικοῦ φωτός των ἐφαίνοντο λαλοῦντα μόνον περὶ εἰρήνης πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, ὅτε ἡ ἐκπυρσοκρότησις πιστολίου διέκοψε τὴν βαθεῖαν σιωπὴν τῆς νυκτός. Ὁ Κάρολος ἀκούσας τὴν ἐκπυρσοκρότησιν κατελήφθη ὑπὸ τρόμου καὶ ψυχροὶ σταγῶνες ἐστάθησαν ἐπὶ τοῦ μετώπου του. Εἰς τὴν ἐκπυρσοκρότησιν ἀνταπεκρίθη ὁ ἦχος τοῦ μεγάλου κώδωνος, τὸν ὁποῖον ἐμιμήθησαν πάντες οἱ κώδωνες τῶν ἐκκλησιῶν ἐπαναλαμβάνουσαι τὸ σύνθημα. Οἱ δὲ ἔνοπλοι ἐξῆλθον ἀπὸ τὰς θέσεις ἐν αἷς μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἦσαν κεκρυμμένοι καὶ διερχόμενοι τὰς ὁδοὺς ἐφώναζον « φονεύετε, φονεύετε, θάνατος εἰς τοὺς Οὐγονώτους ». Ὁ διαπεραστικὸς τῶν κωδώνων ἦχος, ἡ κλαγγὴ τῶν ὅπλων, αἱ κραυγαὶ τῶν δολοφόνων καὶ τὰ μουγγρίσματα τῶν σφαζομένων, δὲν ἤργησαν νὰ ἀναμιχθῶσι καὶ νὰ ἀποτελέσωσι μακρὰν βαρεῖαν καὶ φρικώδη βοήν.

Οἱ φονεῖς, ἐφ' οἱασδήποτε οἰκίας ἔβλεπον τὸ γνωστὸν αὐτοῖς σημεῖον, θραύοντες τὰς θύρας, εἰσήρχοντο καὶ ἀδιακρίτως ἐφόνευον ἄνδρας, γυναῖκας, γέροντας, παιδία! « Ἐπὶ τριάκοντα ἡμέρας », λέγει ἀφήγησίς τις τοῦ φρικτοῦ τούτου γεγονότος, ἓν ἔτος μετ' αὐτὸ γραφεῖσα, «ἡ σφαγὴ, ἡ καταστροφὴ καὶ ἡ διαρπαγὴ δὲν ἔπαυσε· σήμερον δὲ πολλαὶ χιλιάδες βρεφῶν καὶ παιδίων, καλῶν οἰκογενειῶν, εἶναι ἐζερημένα πατρὸς καὶ μητρὸς καὶ ὡς μόνην καταφυγὴν ἔχουσιν τὴν ἐλεημοσύνην ».

Ταχυδρόμοι εἶχον σταλεῖ εἰς τὰς ἐπαρχίας προσκαλοῦντες τοὺς κατοίκους νὰ μιμηθῶσι τὸ παράδειγμα τῆς πρωτευούσης, αἱ δὲ πλεῖσται τούτων ἔσπευσαν νὰ συμμορφοθῶσι πρὸς τὰς διαταγὰς τοῦ βασιλέως των. Ἐν Λυὼν, ἅμα τὰ τῆς αὐλῆς γράμματα ἀνεγνώσθησαν ὑπὸ τοῦ διοικητοῦ τῆς πόλεως Μανδελότου, οὗτος ἐν φωνῇ σάλπιγγος διέταξε πάντας τοὺς ἐν τῇ πόλει Οὐγονώτους νὰ παρουσιασθῶσιν ἐνώπιόν του. Οὐδὲν ὑποψιαζόμενοι οἱ ἄνθρωποι ὑπήκουσαν εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ διοικητοῦ των· ἀλλ' ἐκεῖνος ἀμέσως ἔρριψεν πάντας εἰς τὰς φυλακὰς καὶ προσκαλέσας τὸν στρατὸν τὸν διέταξε νὰ τοὺς κατακόψῃ· οἱ στρατιῶται ὅμως ἠρνήθησαν νὰ στρέψωσι τὰ ὅπλα των κατ' ἀνθρώπων δεδεμένων καὶ ἱκετευόντων εἰς τοὺς πόδας των. Πλήρης ὀργῆς τότε ὁ διοικητὴς εὗρε τοὺς χειρίστους τῶν ἐν τῇ πόλει ἀνθρώπων, τοὺς ὁποίους ὁπλίσας διὰ μαχαιρῶν καὶ πελέκεων κρεοπωλῶν ἔρριψε κατὰ τῶν θυμάτων. Λέγεται ὅτι τόση ἐγένετο σφαγὴ ὥστε ἐκ τῶν φυλακῶν τὸ θερμὸν αἷμα ἔρρεε διὰ τῶν ὁδῶν μέχρι τοῦ γειτνιάζοντος ποταμοῦ.

Εἴς τινας πόλεις ὅμως οἱ διοικηταὶ ἠρνήθησαν νὰ ὑπακούσωσι τὴν διαταγὴν τοῦ βασιλέως. Εἷς τούτων ὀνόματι Ὀρτέζος ἅμα ἀνέγνωσε τὰ βασιλικὰ γράμματα ἔπεμψε τὴν ἑξῆς εὐγενῆ ἀπάντησιν « Μεγαλειότατε· Ἔλαβον τὴν ἐπιστολήν σας δι' ἧς οἱ κάτοικοι τῆς Βαϊόννης παραγγέλλονται νὰ σφάξωσι τοὺς Γάλλους Οὐγονώτους. Ἡ ὑμετέρα Μεγαλειότης ἐν ταύτῃ τῇ πόλει ἔχει πολλοὺς πιστοὺς ὑπηρέτας, καὶ ἀνδρεῖον στρατὸν, ἀλλ' οὐδένα ἔχει δήμιον». Ἀξία μνήμης κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην εἶναι καὶ ἡ διαγωγὴ τοῦ ἐπισκόπου Bayeux· ὁ καλὸς ἐπίσκοπος, οὐ μόνον ἠρνήθη νὰ συμμεθέξῃ τοῦ ἀπανθρώπου κινήματος, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς ἔσωσε καὶ ἐπροστάτευσεν Οὐγονώτους. Καὶ ἀξιωματικός δέ τις τοῦ κράτους ἀνοίξας τὰς θύρας τῆς οἰκίας του, προσέφερεν ἄσυλον εἰς πάντα καταφεύγοντα. Ὁ ἀξιωματικὸς ἐκεῖνος δὲν ἐπέζησε πολὺ μετὰ τὸ φρικτὸν γεγονὸς, συχνάκις λέγων ὅτι «μετὰ τοιαύτας φρίκας δὲν ἐπεθύμει νὰ ζῇ ».

Ὁ ἀγγελιοφόρος ὅστις ἔφερε τὴν εἴδησιν τοῦ γεγονότος τούτου εἰς Ῥώμην ἔλαβεν ὡς δῶρον χίλια σκοῦδα, ὁ δὲ τότε Πάπας Γρηγόριος ὁ ιγ'. μὴ δυνάμενος νὰ κρατηθῇ ἀπὸ τὴν χαρὰν του ἀνέκραζε «καλὰ νέα! καλὰ νέα! » Τὸ φρούριον τοῦ Ἁγ. Ἀγγέλου ἐπυροβόλησε, πυροτεχνήματα δὲ καὶ ἔκτακτος φωτοχυσία ἐφώτισαν τὰς ὁδοὺς τῆς ἁγίας πόλεως. Οἱ ἱερεῖς, καρδηνάλιοι καὶ ὑπουργοὶ ἐν πάσῃ ἐπισημότητι μετέβησαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγ. Μάρκου καὶ προσέφερον εὐχαριστίας εἰς τὸν Θεὸν διὰ τὴν «καταστροφὴν τῶν αἱρετικῶν»· ὁ δὲ Πάπας, διὰ νὰ διαιωνίσῃ τὸ γεγονὸς, διέταξε νὰ κοπῇ μετάλλιον, τὸ ἀνωτέρω, φέρον ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν προτομὴν τοῦ Γρηγορίου ιγ'. ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐξολοθρευτὴν ἄγγελον κρατοῦντα διὰ μὲν τῆς μιᾶς χειρὸς σταυρόν, διὰ δὲ τῆς ἑτέρας ξίφος, δι' οὗ σφάζει τοὺς αἱρετικούς· ἐπὶ τοῦ μέρους τούτου τοῦ μεταλλίου εὑρίσκονται καὶ αἱ λέξεις Ugonotorum strages ἤτοι σφαγὴ τῶν Οὐγονώτων.

Ὁ Κάρολος Θ'. τῆς Γαλλίας εὐθὺς μετὰ τὸ γεγονὸς εἶδε τὰ ἀποτελέσματα τῆς πράξεώς του. Ἡ πρὸς αὐτὸν ἐμπιστοσύνη ἀπὸ τοῦ λαοῦ ἐξέλειπε, ταραχαὶ ἀνεφάνησαν εἰς τὸ βασίλειον, ἡ δὲ οἰκογένειά του ἦτο εἰς ἀκατάπαυστον σύγχυσιν. « Ὅς ἀποδίδωσι κακὰ ἀντὶ ἀγαθῶν, οὐ κινηθήσεται κακὰ ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ». Τὸ στῆθός του ἀνέκλειε κόλασιν ἥτις ἐν μέσῳ σκληρῶν ἀγωνιῶν καὶ ἐν ἡλικίᾳ εἴκοσι τεσσάρων ἐτῶν τὸν ἔφερον εἰς τὸν τάφον.

Ο ΠΛΑΝΗΤΗΣ «ΑΦΡΟΔΙΤΗ».

Ὀλίγον μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἀρχίζει νὰ φαίνηται πρὸς τὸ νοτειοδυτικὸν τοῦ οὐρανοῦ μέρος, μέγας τις ἀστὴρ, ὅμοιος πρὸς μικρὰν σελήνην, τοῦ ὁποίου τὸ φῶς εἶναι τόσον ὡραῖον καὶ τόσον πολὺ ὥστε εἰς μόνην τὴν βασίλισσαν τῆς νυκτὸς παραχωρεῖ τὰ πρωτεῖα. Ὁ ἀστὴρ οὗτος, ὅστις καθ' ὅλον τὸν φεβρουάριον καὶ τὸν μάρτιον τοῦ παρόντος ἔτους θέλει εἶσθαι ὁ βασιλεὺς τῆς ἑσπέρας, εἶναι ὁ πλανήτης «Ἀφροδίτη», ὁ ὁποῖος ἕνεκα τῆς περὶ τὸν ἥλιον περιστροφῆς του, ἐκτελουμένης εἰς 224 ἡμ. καὶ 17 ὥρ., δὲν εὑρίσκεται πάντοτε κατὰ τὴν αὐτὴν τοῦ ἔτους ὥραν εἰς τὴν αὐτὴν ἐν τῷ οὐρανῷ θέσιν. Τοῦτο εἶναι ἴδιον μόνον τῶν ἀστέρων τῶν ἀπλανῶν. Εἶναι δὲ ἀστέρες ἀπλανεῖς πάντα τὰ οὐράνια σώματα ἐκτὸς τῶν κομητῶν καὶ τῶν πλανητῶν. Καὶ οἱ μὲν κομῆται, ὡς πάντες γινώσκομεν, ἐκτὸς τοῦ ὅτι σπανίως φαίνονται, εἶναι καὶ εὐδιάκριτοι ἕνεκα τῆς ὁποίας φέρουσιν οὐρᾶς ἢ κόμης. Πλανῆται δὲ ἢ πλάνητες ἄνευ τηλεσκοπίου πέντε ἢ μᾶλλον τέσσαρες εἶναι ὁρατοὶ καὶ οὗτοι οὐχὶ πάντοτε οὔτε ὅλοι συγχρόνως· ὥστε, καίτοι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνακαλυφθέντων πλανητῶν ὡς ἡμέραι αὐξάνει, καίτοι κομῆται πολλοὶ ἐν τῷ διαστήματι τοῦ οὐρανοῦ περιφέρονται, σχεδὸν πάντες οἱ φαινόμενοι ἀστέρες εἶναι ἀπλανεῖς.

Οἱ ἀρχαῖοι, εἰς τοὺς ὁποίους τὰ τηλεσκόπια ἦσαν ἄγνωστα, μόνον τοὺς διὰ γυμνῶν ὀφθαλμῶν φαινομένους πλανήτας ἐγίνωσκον. Διόδωρος ὁ Σικελιώτης ἐν τῇ δευτέρᾳ

τῶν ἱστοριῶν του (κεφ. λ'.) μᾶς λέγει ὅτι οἱ Χαλδαῖοι, οἵτινες εἶχον κάμει πολυχρονίους παρατηρήσεις καὶ ἐγίνωσκον τὰς κινήσεις τῶν ἄστρων «ἀκριβέστατα πάντων ἀνθρώπων», ἔλεγον τὴν θεωρίαν καὶ τὴν δύναμιν τὴν περὶ τοὺς πέντε ἀστέρας, τοὺς πλάνητας καλουμένους μεγίστην, καὶ ὅτι ὠνόμαζον αὐτοὺς κοινῇ μὲν ἑρμηνεῖς, ὡς ἑρμηνεύοντας τοῖς ἀνθρώποις τὴν τῶν θεῶν ἔννοιαν καὶ δεικνύοντας τὰ μέλλοντα γίνεσθαι διὰ τῆς ἰδιαιτέρας αὐτῶν πορείας, ἰδίᾳ δὲ ὅπως καὶ οἱ Ἕλληνες ἀστρονόμοι αὐτοὺς ὠνόμαζον ἤτοι Ἄρεως, Ἀφροδίτης, Ἑρμοῦ, Διός. Ὁ Πλάτων ἐν τῷ Τιμαίῳ (λή.) λέγει ὅτι «Ἥλιος καὶ Σελήνη καὶ πέντε ἄλλα ἄστρα ἐπίκλην ἔχοντα πλάνητες, εἰς διορισμὸν καὶ φυλακὴν ἀριθμῶν χρόνου γέγονεν». Οἱ πέντε οὗτοι πλάνητες, ὧν ὁ εἷς, ὁ Ἑρμῆς, ὢν πολὺ πλησίον τοῦ ἡλίου, εἶναι σπανιώτατον νὰ φανῇ, μετὰ τῆς Γῆς μας, ἥτις ἀνάγεται εἰς τὴν σειρὰν τῶν πλανητῶν καὶ ἥτις ἔχει ὡς δορυφόρον της τὴν Σελήνην, σὺν τοῖς ἄλλοις, τοῖς διὰ τοῦ τηλεσκοπίου μόνον φαινομένοις, στρεφόμενοι πάντες περὶ τὴν κοινὴν ἑστίαν, τὴν λαμπάδα τοῦ κόσμου, τὸν ἥλιον ἀποτελοῦσι μετ' αὐτοῦ τὸ ἡλιακὸν λεγόμενον σύστημα τῶν κόσμων. Οἱ πλανῆτες, οἵτινες ὠνομάσθησαν οὕτως ἐκ τοῦ ὅτι περιστρεφόμενοι περὶ τὸν ἥλιον μὲ ἰδίαν ταχύτητα ἕκαστος καὶ ἀλλάζοντες ἀκαταπαύστως τὴν σχετικῶς πρὸς τοὺς ἀπλανεῖς ἀστέρας θέσιν των φαίνονται πλανώμενοι ἐντὸς τοῦ οὐρανοῦ, δὲν εἶναι σώματα αὐτόφωτα ὡς οἱ ἄλλοι ἀστέρες ἀλλὰ φέγγουσιν ἀνταναλκλῶντες τοῦ ἡλίου τὸ φῶς.

Οἱ ἀρχαῖσί μας ὠνόμαζον τὴν Ἀφροδίτην καὶ Ἑωσφόρον ἢ Φωσφόρον, ὄνομα ἀντιστοιχοῦν μὲ τὸ σημερινὸν «Αὐγερινός». Τὸ ὄνομα τοῦτο τῇ ἁρμόζει ὅταν εὑρίσκηται πρὸς δυσμὰς τοῦ ἡλίου ὁπότε καὶ ἀνατέλλουσα πρὸ τῆς ἀνατολῆς αὐτοῦ φαίνεται φέρουσα τὸ φῶς τῆς πρωΐας. Ὅταν ὅμως εὑρίσκηται πρὸς ἀνατολὰς τοῦ ἡλίου ἐπειδὴ δύει μετ' αὐτὸν, φαίνεται ἀφ' ἑσπέρας, ὅπως κατὰ τὴν παροῦσαν ἐποχὴν, καὶ τότε ὠνομάζεται ἕσπερος (ἑσπερινός).

Θεωρούμενος διὰ τοῦ τηλεσκοπίου ὁ πλανήτης τῆς Ἀφροδίτης παρουσιάζει φάσεις ὁμοίας πρὸς τὰς τῆς Σελήνης, φαίνεται δηλαδὴ ἄλλοτε μὲν πλήρης ἄλλοτε δὲ ἡμικυκλοειδὴς ἢ μονοειδὴς καὶ καταντᾷ ὡς καμπύλη τις φωτεινὴ θρίξ. Αἰτία τοῦ φαινομένου τούτου εἶναι ἡ σχετικὴ θέσις τοῦ Ἡλίου τῆς Γῆς καὶ τοῦ Πλανήτου. Ἐπειδὴ ἡ ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἀπόστασις τῆς Ἀφροδίτης εἶναι σχεδὸν τὰ 7]10 τῆς ἀποστάσεως τῆς Γῆς, ἐξ ἀνάγκης κατὰ τὴν περιστροφήν του ὁ πλανήτης οὗτος ἔρχεται μεταξὺ Ἡλίου καὶ Γῆς. Κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην ἂν τὰ τρία σώματα εὑρίσκωνται ἐπὶ γραμμῆς εὐθείας τότε ἡ Ἀφροδίτη θὰ μᾶς φανῇ περῶσα ἐπὶ τοῦ δίσκου τοῦ ἡλίου, ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον εἶναι σπάνιον, κοινότερον τὰ τρία σώματα δὲν εὑρίσκονται ἐπὶ τῆς αὐτῆς εὐθείας καὶ τότε ἡ Ἀφροδίτη φαίνεται ὡς θρὶξ φωτεινή. Προχωροῦσα εἰς τὴν περιστροφήν της φθάνει βαθμηδὸν εἰς τὴν μεγίστην φαινομένην ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἀπόστασίν της καὶ τότε βαθμηδὸν φαίνεται ὡς ἡμικύκλιον. Ἐξακολουθοῦσα τὴν πορείαν της καταντᾷ πέραν τοῦ ἡλίου καὶ τότε φαίνεται πλήρης, ἀλλὰ μικροτέρα διότι ἡ ἀφ' ἡμῶν ἀπόστασίς της τότε εἶναι μεγίστη. Τὸ φαινόμενον λοιπὸν τῆς Ἀφροδίτης μέγεθος δὲν εἶναι πάντοτε τὸ αὐτὸ ἀλλὰ μεταβάλλεται καθόσον εὑρίσκεται πλησιέστερον ἢ ἀπώτερον τῆς Γῆς μας. Πρῶτος ὅστις ἤρξατο νὰ παρατηρῇ τὰς φάσεις τῆς Ἀφροδίτης ἦτο ὁ περίφημος Γαλιλαῖος τὸ 1610.

Ἀπέχει δὲ ἡ Ἀφροδίτη ἀπὸ μὲν τοῦ ἡλίου 66 περίπου ἑκατομμύρια μιλίων (ἀγγ.) ἀπὸ δὲ τῆς Γῆς ὅταν μὲν εὑρισκώμεθα πλησίον 25,000,000, ὅταν δὲ πολὺ ἀπέχωμεν 157,000,000 περίπου. Ἡ διάμετρός της εἶναι 7,500 μίλια (οὔσης τῆς διαμέτρου τῆς Γῆς μας 7,900 περίπου). Ἡ περὶ τὸν ἥλιον περιστροφή της ἐκτελεῖται εἰς 224 ἡμ. καὶ 17 ὥρας· ἡ δὲ περὶ τὸν ἄξονά της εἰς ὥρας 23 καὶ λεπτὰ 21. Ὥστε ὁ πλανήτης οὗτος, ὢν κατὰ τὸ μέγεθος ὀλίγον τῆς Γῆς μας μικρότερος καὶ ἔχων ἡμερονύκτιον ἴσον σχεδὸν μὲ τὸ ἰδικόν μας καὶ ἔτος ἴσον μὲ ἑπτὰ καὶ ἥμισυ γηΐνους μῆνας, ὀλίγον πρέπει νὰ διαφέρῃ τῆς ἡμετέρας κατοικίας, τῆς Γῆς. Πλὴν ἡ φυσικὴ αὐτοῦ κατάστασις ὀλίγον μᾶς εἶναι γνωστὴ ἐπειδὴ ἡ ἐπιφάνειά του μᾶς δεικνύεται τόσον λαμπρὰ ὥστε τὸ ὄμμα μας θαμβοῦται καὶ ἑπομένως πᾶσα ἐπ' αὐτῆς παρατήρησις καθίσταται ἀδύνατος. Ἂν ὅ,τι περὶ αὐτῆς γινώσκομεν συγκεφαλαιοῦται εἰς τὸ περὶ σχήματος ὅτι δηλαδὴ εἶναι σφαι-

ρικὸν καὶ εἰς τὸ ὅτι φωτίζεται καὶ θερμαίνεται, ὅπως καὶ ἡμεῖς, ὑπὸ τοῦ ἡλίου. Εἶναι σχεδὸν βέβαιον προσέτι ὅτι ἀτμοσφαῖρα πυκνὴ τὸν περιβάλλει καὶ ὅτι ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ του ταύτῃ εὑρίσκονται νέφη, καθότι κατὰ τὴν ἐπὶ τοῦ ἡλιακοῦ δίσκον διάβασίν του (1761) ἐφάνη περιβεβλημένος εἰς νεφελοειδὲς δακτύλιον. Πλὴν ἐκτὸς τούτων οὔτε τὰ ἰσχυρότατα τῶν τηλεσκοπίων δύνανται νὰ μᾶς ἀποκαλύψωσί τι πλέον περὶ τῆς φύσεως αὐτοῦ.

Ἐρρέθη ὅτι ἐπειδὴ ὁ πλανήτης οὗτος εἶναι σχεδὸν ἴσος καὶ ὅμοιος μὲ τὸν ἰδικόν μας, πρέπει νὰ ἔχῃ καὶ δορυφόρον τινὰ ὡς τὴν ἡμετέραν Σελήνην, ἀλλὰ τὴν ἐπὶ τῆς εἰκασίας μόνον στηριζομένην ταύτην γνώμην δὲν ἐπιβεβαιοῦσιν αἱ παρατηρήσεις. Ἂν ὁ πλανήτης τῆς Ἀφροδίτης ἔχῃ κατοίκους, καὶ τοῦτο δὲν εἶναι ἀδύνατον, διότι ὁ Θεὸς δὲν ἔκαμεν ἕνα μόνον κόσμον, οἱ κάτοικοι αὐτῆς βλέπουσι τὸν ἥλιον διπλάσιον παρ' ὅσον ἡμεῖς τὸν βλέπομεν καὶ ἑπομένως φωτίζονται καὶ θερμαίνονται διπλασίως παρ' ὅσον ἡμεῖς. Ὅταν δὲ ὁ πλανήτης οὗτος εὑρίσκηται μεταξὺ ἡμῶν καὶ τοῦ ἡλίου οἱ κάτοικοί του βλέπουσι τὴν Γῆν μας ὡς ἀστέρα ἀλλὰ πολὺ μεγαλείτερον καὶ φωτεινότερον ἢ ὅσον ἡμεῖς βλέπομεν τὴν Ἀφροδίτην· δύνανται δὲ νὰ διακρίνωσι καὶ τὴν Σελήνην μας.

Ἀρκήσθωσαν τὰ ὀλίγα ταῦτα περὶ τῆς Ἀφροδίτης, ἥτις καθόσον γινώσκομεν εἶναι ὁ δεύτερος πλανήτης τοῦ ἡμετέρου ἡλιακοῦ συστήματος (οὗ ἡ Γῆ εἶναι ὁ τρίτος) καὶ ἔχει πρὸς τὸ ὅλον σύστημα οἷον λόγον ἔχει τὸ φύλλον πρὸς τὸ δένδρον!

ΤΗΛΕΣΚΟΠΙΑ ΜΕΓΑΛΑ.

Οἱ παρατηρηταὶ τῆς σελήνης μετ' ὀλίγον θέλουσι βλέπει τὸ ἄστρον τοῦτο ὡς πολὺ πλησιέστερον παρ' ὅσον ἔβλεπον αὐτὸ μέχρι τοῦ νῦν. Ἡ σελήνη θὰ παρατηρῆται ὡς νὰ ἀπεῖχε μόνον 128 χιλιόμετρα, ἤτοι ὡς νὰ ἀφῃρέθησαν 282,000 χιλιόμετρα ἀπὸ τὴν ἀπόστασίν της, διὰ τοῦ ἤδη κατασκευασθέντος ἐν Ἀγγλίᾳ γιγαντίου τηλεσκοπίου. Ἡ μεγεθυντικὴ δύναμις τοῦ ὀπτικοῦ τούτου ὀργάνου εἶναι 3,000. Ὁ ἐξωτερικὸς φακός, ὅμοιος τοῦ ὁποίου δὲν ὑπάρχει ἐν τῷ κόσμῳ, ἔχει διάμετρον 635 χιλιοστῶν τοῦ μέτρου. Ἂν ἤδη ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ κόρη τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ παρατηρητοῦ ἔχει διάμετρον 8 χιλιοστὰ τοῦ μέτρου, δυνάμεθα, ὡς ἐκ τῶν τετραγώνων τῶν δύο τούτων ἀριθμῶν, νὰ εἴπωμεν ὅτι διὰ τοῦ τηλεσκοπίου θὰ ἔρχωνται εἰς τὸν ὀφθαλμὸν, ἐξ ὡρισμένου τινὸς μέρους τῆς ἐπιφανείας τῆς σελήνης, 16,000 φορὰς τόσαι ἀκτῖνες ὅσαι εἰς τὸν γυμνὸν ὄμμα ἔρχονται.

Αἱ ἐργασίαι αἱ πρὸς κατασκευὴν τοῦ θαυμασίου τούτου φακοῦ ἀπεπερατώθησαν. Ἡ χυθεῖσα ὕελος ἐπέτυχε καθ' ὁλοκληρίαν· εἶναι καθ' ὅλα καθαρὰ, εἰς ἄκρον διαφανὴς καὶ ἐντελῶς ὁμογενής. Τὰ προσόντα ταῦτα εἶναι ἀπαραίτητα καθότι ἡ παραμικρὰ ἔλλειψις μεγαλοποιεῖται ἀναλόγως τοῦ μεγέθους τοῦ φακοῦ· πλὴν τὰ προτερήματα ταῦτα εἶναι καρπὸς πολλῆς ἐργασίας. Αἱ ἐργασίαι αἱ μετὰ τὴν χύσιν τῆς ὕέλου, ἤτοι ἡ διὰ τῆς τρίψεως διευθέτησις τῆς ἐπιφανείας καὶ ἡ καθάρισις αὐτῆς οὐχ ἧττον ἐπέτυχον· εἶναι δὲ καὶ ταῦτα ὅσον καὶ τὰ προρηθέντα ἀναγκαῖα καθότι εἶναι ἀπαραίτητον ἡ ἐπιφάνεια τριβομένη νὰ ἀποκτήσῃ τὴν γεωμετρικὴν κυρτότητα τὴν ὑπὸ τῶν ὑπολογισμῶν δεικνυομένην, ἡ δὲ ἐργασία αὕτη εἶναι τόσον δύσκολος ὅσον καὶ ἡ χύσις.

Ὁ σωλὴν τοῦ τηλεσκοπίου εἶναι χαλύβδινος ἀρκετὰ παχὺς ὅπως μὴ λυγίζῃ. Σωλὴν δέ τις ἐκ ψευδαργύρου χρησιμεύει ὅπως ἐμποδίζῃ τὰ ῥεύματα τοῦ θερμοῦ ἀέρος, τὰ δυνάμενα νὰ διαταράξωσι τὴν διεύθυνσιν τῶν φωτεινῶν ἀκτίνων. Τὸ τηλεσκόπιον στηρίζεται ἐπὶ ὑποστηρίγματος 9 περίπου μέτρων ὑψηλοῦ καὶ εἶναι ἐφωδιασμένον διὰ μηχανισμοῦ χρησιμεύοντος νὰ τὸ στρέφῃ πρὸς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο τοῦ οὐρανοῦ τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ παρατηρηθῇ. Τὸ ὁλικὸν βάρος τοῦ τηλεσκοπίου καὶ τῶν παραρτημάτων του εἶναι 9,000 χιλιόγραμμα.

Τὸ μέγιστον τηλεσκόπιον, τὸ ὁποῖον μέχρι τοῦ νῦν ὑπῆρχεν ἦτο τὸ τοῦ ἀστεροσκοπίου τῆς ἐν Ἀμερικῇ Σικάγου, κατασκευασθὲν ὑπὸ τοῦ Κ. Ἀλβάνου Κλάρκου καὶ τοῦ ὁποίου ὁ φακὸς ἔχει διάμετρον 470 χιλιοστὰ τοῦ μέτρου. Μετὰ τοῦτο τὰ δευτερεῖα εἶχον τὰ τηλεσκόπια τὰ εὑρισκόμενα εἰς τὰ ἀστεροσκοπεῖα τῆς Κανταβριγίας (Μασσαχουσέτη) καὶ τῆς Πουλτάβας ἐν Ῥωσσίᾳ, ὧν οἱ φακοὶ ἔχουσι 395 χιλιοστομέτρων διάμετρον.

Πλὴν τὸ νέον τηλεσκόπιον καὶ τοι σήμερον τὸ μέγιστον δὲν θὰ διαμείνῃ ἐπὶ πολὺ τοιοῦτον. Οἱ ἐν Κανταβριγίᾳ Κ.Κ. Κλὰρκ ἀνέλαβον πρὸ μικροῦ ἤδη τὴν κατασκευὴν φακοῦ 690 χιλιοστομέτρων διάμετρον ἔχοντος, πρὸς λογαριασμὸν τῆς κυβερνήσεως τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, συμφωνηθέντος 250.000 φράγκων. Τὸ τηλεσκόπιον τοῦ ὁποίου θὰ ἀποτελῇ μέρος, θὰ στηθῇ ἐπὶ ὑψηλῆς τινος θέσεως, πιθανῶς εἰς τὸν ἀστρονομικὸν σταθμὸν τὸν ὁποῖον μελετῶσι νὰ συστήσωσιν ἐπὶ τῶν ὀρέων τῆς Σιέρρας Νεβάδας. Ὁ σταθμὸς οὗτος, ὑψηλὸς 2,700 μέτρα ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, λέγεται ἔχων τὴν ἀτμοσφαῖραν καθαρωτάτην καὶ οὐρανὸν ἀνέφελον. Ὑπάρχουσι δὲ πολλαὶ ἐλπίδες ὅτι διὰ τοῦ τηλεσκοπίου τούτου θὰ προοδεύσῃ ἡ φυσικὴ ἀστρονομία.

Μετ' ὀλίγον ἴσως αἱ ἀναγνῶσται ἡμῶν θὰ ἀκούσωσι μετ' εὐχαριστήσεως ὅτι ταλμηροτέρα τις ἐπιχείρησις ἤρξατο καὶ ὅτι νέον τι τηλεσκόπιον πολὺ ἐντελέστερον τῶν ἐν λόγῳ κατασκευάζεται. Τὴν ἰδέαν ταύτην πολλάκις ἤδη ὑπεστηρίξαμεν, ἡ δὲ πραγματοποίησις της, δὲν θὰ ἐκθέσῃ τὴν κυβέρνησιν εἰς περισσότερα τῶν ἑνὸς ἑκατομμυρίου δολλαρίων ἔξοδα. Διὰ τοῦ γιγαντίου τούτου τηλεσκοπίου θὰ βλέπομεν τὴν σελήνην ὡς ἀπέχουσαν μόνον 4 ἢ 5 χιλιόμετρα, τὰ δὲ ἀποτελέσματα τούτου θὰ ἦναι ἴσως πολὺ μεγαλείτερα τῶν ὅσων τις δύναται νὰ φαντασθῇ. Τὸ ζήτημα, ἂν ὑπάρχωσι κάτοικοι εἰς τὴν σελήνην, ζήτημα, τὸ ὁποῖον ἐτάραξε τὴν διανοητικὴν ἰσορροπίαν τόσων αὐτοκαλουμένων ἀστρονόμων, θὰ λυθῇ τέλος, ἡ δὲ λύσις του θὰ βασίζηται ἐπὶ ἀποδείξεων ἀναμφιρήστων.

(Οἱ Κόσμοι.)

ΝΕΟΣ ΠΕΡΙΠΛΟΥΣ ΤΗΣ ΓΗΣ.

Ἐν Ἀγγλίᾳ προετοιμάζεται πλοῖόν τι ὅπως ἐκτελέσῃ τὸν περίπλουν τῆς Γῆς πρὸς ἐπιστημονικὰς ἐρεύνας. Τὸ πλοῖον τοῦτο ἀνῆκον εἰς τὸ βασιλικὸν ναυτικὸν τῆς Ἀγγλίας καὶ ὀνομαζόμενον Κάλλεγγερ (Challenger) ἔσεται ἕτοιμον ὅσον οὔπω. Ἐσχάτως μάλιστα οἱ λόρδοι τοῦ ναυαρχείου προσεκάλεσαν μέλη τινὰ τῆς ἐπὶ τοῦ περίπλου ἐπιτροπῆς ὅπως ἐπισκευθῶσι τὸ ἀναχωροῦν σκάφος τοῦ ὁποίου τὸ ταξείδιον θὰ διαρκέσῃ τρία ἢ τέσσαρα ἔτη. Μετὰ πολλοῦ λοιπὸν ἐνδιαφέροντος ἔσπευσαν οἱ προσκληθέντες νὰ ἐπισκεφθῶσι τὸ πλοῖον, τὸ πλήρωμα αὐτοῦ καὶ τὰ πολυποίκιλα ἐργαλεῖα, δι' ὧν θέλουν γίνεσθαι αἱ διάφοροι παρατηρήσεις. Εἰς τὸ διαμέρισμα τῆς φυσικῆς ἱστορίας εἶδον προμήθειαν παγίδων ἀρκετὰ ἰσχυρῶν ὅπως συλλαμβάνωνται δι' αὐτῶν αἰλουρόπαρδοι τῆς νοτείου Ἀμερικῆς (jaguar), δίκτυα λεπτότατα πρὸς σύλληψιν χρησαλίδων (πεταλούδων)· ὁλόκληρον ὁπλοστάσιον ἐργαλείων, ὅπως δι' αὐτῶν συλλαμβάνηται πᾶν ζῶον κατοικοῦν τὸν βυθὸν τῆς θαλάσσης, εὑρίσκεται ἐντὸς τοῦ πλοίου. Τὸ δὲ διαμέρισμα τῆς χημείας δὲν εἶναι ὀλιγώτερον ἐφωδιασμένον.

Οἱ ἐπιστήμονες οἵτινες μέλλουσι νὰ περιπλεύσωσι διὰ τοῦ ἐν λόγῳ πλοίου τὴν Γῆν θὰ ἐρευνήσωσι τὴν θερμοκρασίαν τῆς θαλάσσης ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ αὐτῆς καὶ εἰς διάφορα βάθη· θὰ ἐξακριβώσωσι τὴν κατάστασιν τοῦ πιθμένος αὐτῆς, προσέτι δὲ θὰ καταμετρήσωσι τὸ βάθος τοῦ ὠκεανοῦ παντοῦ ὅπου τὸ βολίζειν εἶναι δυνατόν, καὶ θὰ προσπαθήσωσι νὰ γνωρίσωσι τὰς σειρὰς τῶν ὑποβρυχίων ὀρέων καὶ καταστρώσωσιν αὐτῶν τὸν χάρτην.

ΕΡΥΘΡΑΙ.

Μεταξὺ Χίου καὶ τοῦ Ἑρμαϊκοῦ κόλπου κεῖται ἡ Χερσόννησος Ἐρυθραία πρὸς Βορ. μὲν ἔχουσα τὸν Μίμαντα λήγοντα εἰς τὴν Μέλαιναν ἄκραν (Καράπουρνα) πρὸς Νοτ. δὲ τὸν Κῶρκον (Κόρακα).

Ἐπὶ τῆς Χερσονήσου ταύτης πρὸ χρόνων ἤνθουν αἱ πόλεις, Κλαζομεναὶ (Κλαζομενιὸ), ἐξ ὧν καὶ ὁ περίφημος φυσικὸς Ἀναξαγόρας καὶ αἱ Ἐρυθραὶ (Λυθρί.) Τὴν πόλιν ταύτην ἄλλοτε μεγάλην καὶ ἀκμαίαν ἔκτισε κατὰ τὸν Στράβωνα (ΙΔ'. §. 633) ὁ νόθος υἱὸς τοῦ Κόδρου Κνῶπος, ἐξ οὗ τὸ κατ' ἀρχὰς Κνωπούπολις ὠνομάσθη, ᾠκισαν δὲ αὐτὴν, πιθανῶς κατὰ τὴν ΙΑ'. π. Χ. ἑκατοντ., οἱ ἐκ Βοιωτίας Ἐρυθραῖοι (Στραβ. Θ. §. 404) ὑφ' ὧν ἀκολούθως Ἐρυθρὰ προσωνομάσθη.

Ὅπως ἐν ταῖς ἄλλαις Ἰωνικαῖς πόλεσιν καὶ ἐν Ἐρυθραῖς ὁ ἑλληνικὸς πολιτισμός, τὰ γράμματα, αἱ ἐπιστῆμαι, τὸ ἐμπόριον

προήχθησαν εἰς μέγαν βαθμὸν ἀναπτύξεως, καὶ μάλιστα καθ' ἣν ἐποχὴν ἡ λοιπὴ Ἑλλὰς πολὺ τούτων ὑπελείπετο· οἱ Ἐρυθραῖοι καὶ ναοὺς περιφήμους εἶχον ὡς τὸν τοῦ Ἡρακλέους, καὶ νομίσματα ἴδια ἔκοπτον, καὶ πολίτας ἐπισήμους καὶ δυνάμεις ἀναλόγους εἶχον. Πρὸς δὲ τοὺς Χίους ὡς ἐκ τῆς γειτνιότητος τῶν χωρῶν εὑρίσκοντο εἰς μεγαλειτέρας σχέσεις πάντοτε καὶ μάλιστα καὶ νόμισμα ὑπάρχει φέρον ἐπιγραφὴν, «Χίων καὶ Ἐρυθραίων ὁμόνοια».

Παρὰ τὰς Ἐρυθρὰς ὑπῆρχεν ἄλσος καθιερωμένον τῷ Μεγάλῳ Ἀλεξάνδρῳ ἔνθα καὶ ἀγῶνες Ἀλεξάνδρεια καλούμενοι (Στραβ. ΙΔ. §. 644) ὑπὸ τῶν περιοίκων ἐτελοῦντο· ὡς δὲ ἐκ τοῦ ς'. στιχ. «Ἱερέα θεοῦ Ἀλεξάνδρου» τῆς κάτωθεν ἐπιγραφῆς εἰκάζομεν, ἐν Ἐρυθραῖς θείων τιμῶν ἐτύγχανεν ὁ Μ. Ἀλέξανδρος καὶ ἴσως καὶ ναὸς αὐτοῦ ἵδρυτο ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ Στράβωνος μνημονευομένῳ ἄλσει, ἔνθα καὶ οἱ πρὸς τιμήν του ἀγῶνες ἐτελοῦντο.

Σήμερον αἱ Ἐρυθραὶ μετεσχιματίσθησαν εἰς πενιχρὸν χωρίον κατοικούμενον ὑπὸ 120 περίπου οἰκογενειῶν Χριστιανικῶν.

Ἡ ἀκόλουθος ἐπιγραφὴ εὑρίσκεται ἐπὶ λίθου κοινοῦ πρὸ δύω περίπου ἐτῶν ἐξ Ἐρυθρῶν κομισθέντος.

ΕΡΥΘΡΑΙΩΝ ΠΟΛΕΩΣ
Τ ΦΛΑΥΡ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ
ΤΟΝΕΚΠΡΟΓΟΝΩΝΚΑΙΑΠΟ
ΠΑΙΔΟΣΗΛΙΚΙΑΣΑΙΤΟΥΡΓΟΝ
ΤΟΝΜΙΜΑΝΤΟΒΑΤΗΝ
ΚΑΙΠΕΡΕΑΘΕΟΥΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ
ΚΑΙΑΓΩΝΟΘΕΤΗΝΩΔΙΟΝΥΣΙΩΝ
ΤΟΝΚΑΙΑΥΤΟΝΙΕΡΕΑΤΗΣΙΩΝΙΑΣ
ΑΓΟΡΑΝΟΜΟΝ
ΒΟΥΛΑΡΧΟΝ.
ΣΕ.ΤΩΝΗΝΤΗΒ...
ΕΙΡΙΝΑΡΧΟΝ
ΦΛΑΒΙΑ ΑΥΡ-ΠΩΛΛΑ
ΚΑΙΦΛΑΒΙΑΑΥΡ-ΤΡΥΦΑΙΝΑ
ΑΙ ΘΥΓΑΤΕΡΕΣ
ΤΟΝΕΑΥΤΩΝΓΛΥΚΥΤΑΤΟΝ
ΠΑΤΕΡΑ
...ΝΑΓΩΝΟΘΕΤΟΥΚΑΙΤΕ...
...ΑΚΙΕΑ.ΓΩΝΟΘΕΤΗΝ...
...ΙΝΩΜΥΠ...
.....

ΕΠΗ ΧΡΥΣΑ.

Ἀπόβαλε φίλον τοιοῦτον ὁ ὁποῖος ἐμφανῶς μὲν εἶναι χρηστολόγος ἀφανῶς δὲ ῥαδιοῦργος· διότι οὗτος εἶναι ὡς μία στάμνος ἡ ὁποία εἰς μὲν τὸ στόμα ἔχει γάλα εἰς δὲ τὴν κοιλίαν δηλητήριον.

—Αἱ δυστυχίαι εἶναι τῆς ἀρετῆς ἡ παλαίστρα, εἰς τὴν ὁποίαν διακρίνεται ὁ ἀνδρεῖος ἀπὸ τὸν ἄνανδρον ἀθλητήν. Πότε ἄλλοτε ἔχει τις νὰ δείξῃ μὲ πλειοτέραν βεβαιότητα ὅτι εἶναι φρόνιμος ἂν δὲν τὸ δείξῃ εἰς τὴν συμφοράν του; Τὸ νὰ συμβουλεύῃ τις τὰ καλὰ δὲν χρειάζεται μεγάλην γνῶσιν. Τὸ νὰ τὰ ἐργάζηται, ὅταν ἡ χρεία τὸ καλέσῃ, εἶναι μόνης ἀνδρείας καὶ φρονίμου ψυχῆς προτέρημα. Κοραῆς.

Ὁ μεγαλόψυχος καὶ τῇ διανοίᾳ πλούσιος, κἂν ἁπάντων ἀνθρώπων πενέστερος ἐν χρήμασιν ᾖ, πάντας ὑπερβῆναι δυνήσεται καὶ φιλοξενίᾳ καὶ ἐλεημοσύνῃ καὶ τῇ λοιπῇ πάσῃ φιλοφροσύνῃ. Ὁ δὲ μικρολόγος καὶ πτωχὸς τὴν διάνοιαν καὶ χαμαὶ ἕρπων, κἂν ἁπάντων εὐπορώτερος ᾖ, πάντων ἐστὶ πτωχότερος καὶ ἀπορώτερος.

Ἔνθα διδασκαλία πνευματικὴ ἐκεῖ καὶ σωφροσύνη καὶ σεμνότης καὶ ἐπιήκεια· ἔνθα ἀνὴρ καὶ γυνὴ καὶ παιδία ὁμονοίᾳ καὶ φιλίᾳ καὶ τοῖς τῆς ἀρετῆς συνδεδεμένοι ὥσι δεσμοῖς, ἐκεῖ μέσος ἐστὶν ὁ Χριστός. Οὐ γὰρ χρυσοῦν ὄροφον ζητεῖ, οὐδὲ ἀσπαπὰς κιόνων, οὐδὲ κάλλη μαρμάρων, ἀλλὰ ψυχῆς ὥραν (ὡραιότητα) καὶ διανοίας εὐμορφίαν, καὶ τράπεζαν δικαιοσύνης γέμουσαν καὶ ἐλεημοσύνης καρποὺς ἔχουσαν. Ι. Χρυσόστομος.

Η ΑΡΙΣΤΗ ΜΑΘΗΣΙΣ.

Ἡ μάθησις ἥτις μᾶς κάμει νὰ γινώσκωμεν τὸν ἑαυτόν μας, νὰ γινώσκωμεν τὰς δυνάμεις τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦ, νὰ γινώσκομεν τὴν ἀλήθειαν τοῦ Θεοῦ, ἥτις πλήρης ἀπεκαλύφθη, μετὰ τῆς δυνάμεως αὐτῆς ἐπὶ τοῦ νοῦ καὶ τῆς καρδίας, ἡ μάθησις ἥτις μᾶς κάμει νὰ γινώσκωμεν τὴν ἀλληλουχίαν τῶν αἰτίων καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων, καὶ νὰ καταλαμβάνωμεν τὰ καθημερινὰ ἡμῶν χρέη, τὰ προερχόμενα ἐκ τῶν ἀναγκῶν ἡμῶν καὶ τῶν ἀναγκῶν τῶν πέριξ ἡμῶν, εἶναι μάθησις πολὺ καλλιτέρα ἐκείνης ἥτις μᾶς καθιστᾷ ἱκανοὺς νὰ ὀνομάζωμεν τὰ πράγματα μὲ διάφορα ὀνόματα καὶ ὅμως οὐδὲν μᾶς διδάσκει περὶ τῆς καλῆς ἢ κακῆς ποιότητός των.

Ο ΧΡΟΝΟΣ
ΚΑΙ Η ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΑΥΤΟΥ.

Λέγεται ὅτι εὐεργετικός τις ἄνθρωπος, μεταβάς ποτε εἰς τὸ γραφεῖον βαθυπλούτου ἐμπόρου ὅπως τὸν παρακινήσῃ νὰ συνδράμῃ φιλανθρωπικόν τι ἔργον, εὑρέθη ἐνώπιον σκηνῆς οὐχὶ λίαν ἐνθαρρυντικῆς δι' αὐτόν. Τὴν στιγμὴν καθ' ἣν εἰσήρχετο εὗρε τὸν βαθύπλουτον ἔμπορον πικρῶς ἐπιπλήττοντα ἕνα τῶν ὑπαλλήλων αὐτοῦ διὰ πέντε ἢ δέκα λεπτά. Τοῦτο βεβαίως τὸν ἔκαμε νὰ ὑποθέσῃ ὅτι ὀλίγον ἢ οὐδὲν ἔπρεπε νὰ προσδοκᾷ παρ' ἀνθρώπου δεικνύοντος τοσοῦτον αὐστηρὰν οἰκονομίαν ἵνα μὴ εἴπωμεν γλισχρότητα. Ἐν τούτοις μείνας εἰς τὸ γραφεῖον ἐφανέρωσεν εἰς τὸν ἔμπορον τὸν σκοπὸν τῆς ἀφίξεώς του, ἐκεῖνος δὲ μετὰ προσεκτικὴν ἀκρόασιν ἀντὶ, ὡς ὁ ἄνθρωπος ἐφοβεῖτο, νὰ τὸν ἀποπέμψῃ μὲ ἀπότομόν τινα ἄρνησιν ἢ εὐτελές τι ποσὸν, τῷ προσέφερε συνδρομὴν γενναιοτάτην. Τοῦτο τόσην ἔκπληξιν ἐπροξένησεν εἰς τὸν ἄνθρωπον ὥστε μὴ δυνηθεὶς νὰ κρατηθῇ ὡμολόγησεν εἰλικρινῶς εἰς τὸν ὠρητὴν ὅτι ἐξ ὅσων ἤκουσεν εἰσερχόμενος εἰς τὸ γραφεῖον οὐδέποτε προσεδόκα γενναιοδωρίαν τοιαύτην. «Αἴ, φίλε μου», τῷ ἀπεκρίθη ὁ ἔμπορος, «ὅσα μὲ ἤκουσες λέγοντα πρὸς τὸν ὑπάλληλόν μου ἀφορῶσι τὴν ὑπηρεσίαν· μάθε ὅμως ὅτι ἂν παρέβλεπον τὰς δεκάρας ἀμφιβάλλω ἂν σήμερον θὰ εἶχον λίρας ὅπως βοηθῶ τὰ καλά». Καὶ τοῦτο εἶναι ἀληθέστατον καθότι αἱ δεκάραι συνερχόμεναι ἀποτελοῦσι τὰς λίρας.

Ηλὴν ὅ,τι ὁ ἔμπορος εἶπε περὶ χρημάτων τοῦτ' αὐτὸ ἐφαρμόζεται καὶ ὡς πρὸς τὸν χρόνον. Αἱ ὀλίγαι ὧραι τὰς ὁποίας ἀσκόπως χάνομεν ἐδῶ, τὰ ὀλίγα λεπτὰ τὰ ὁποῖα ἀδιαφόρως ἐκεῖ ἐξοδεύομεν ὁμοιάζουσι πρὸς ψήγματα χρυσοῦ, τὰ ὁποῖα δύνανται συνερχόμενα νὰ ἀποτελέσωσι χρυσοῦν ὄγκον· καθότι αἱ στιγμαὶ συνερχόμεναι ἀποτελοῦσιν ὥρας, αἱ ὧραι ἡμέρας, αἱ ἡμέραι ἑβδομάδας, μῆνας, ἔτη, τὰ ὁποῖα δι' ἕκαστον ἐξ ἡμῶν παρέρχονται, καὶ παρελθόντα δὲν ὑπάρχουσι πλέον!

Θεωροῦντες τὰς βιογραφίας τῶν μεγάλων ἀνδρῶν ἀδύνατον νὰ μὴ κινηθῶμεν εἰς θαυμασμὸν, βλέποντες τὰ ὅσα κατώρθωσαν διὰ τῆς χρησιμοποιήσεως ὅλου αὐτῶν τοῦ καιροῦ, ἤτοι μὴ χάνοντες τὸν ἀπὸ τὰς ἐργασίας αὐτῶν περισσεύοντα χρόνον,—τὰ χρυσᾶ ἐκεῖνα ψίγματα, τὰ ὁποῖα οἱ ἀγνοοῦντες ὅτι ἡ ἐνεργητικότης καὶ ἐπιμονὴ ἄγει πρὸς τὸ μεγαλεῖον περιφρονοῦσιν. Ὁ Σμάϊλος (Smiles) ἐν τῷ ὠφελιμωτάτῳ αὐτοῦ συγγράμματι τῷ ἐπιγραφομένῳ «Αὐτοβοήθεια (self help)» διαβεβαιοῖ ὅτι ὁ Ἡλίας Βυρίττος (Buritte), ὅστις οὐδέποτε ἠθέλησε νὰ παραδεχθῇ τὴν εἰς αὐτὸν ἀποδιδομένην μεγαλοφυΐαν, ἀπέδιδεν ἅπασαν αὐτοῦ τὴν ἐπιτυχίαν εἰς τὴν χρησιμοποίησιν ὅλου του τοῦ καιροῦ. Ἐνῷ ἠργάζετο εἰς τὸ σιδηρουργεῖον ὡς σιδηρουργὸς ἐξέμαθε δεκαοκτὼ ἀρχαίας καὶ νεωτέρας γλώσσας σὺν εἰκοσιδύο διαλέκτοις εὐρωπαϊκαῖς! Ὁ δόκτωρ Μαζὸν Γούδης (Mason Good) μετέφρασε τὸν Λουκρήτιον ἐνῷ περιήρχετο τὰς ὁδοὺς τοῦ Λονδίνου ὅπως ἐπισκέπτηται τοὺς ὑπ' αὐτοῦ θεραπευμένους ἀσθενεῖς. Ὁ Δόκτωρ Δαρουΐνος (Darwin) συνέθεσε τὰ πλεῖστα τῶν συγγραμμάτων του ἐνῷ παρομοίως περιείρχετο τὴν χώραν. Ὁ δόκτωρ Βούρνυς (D. Burney) ἔμαθε τὴν Ἰταλικὴν καὶ τὴν Γαλλικὴν ἐν ᾧ μετέβαινεν ἔφιππος ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τοῦ ἄλλου μουσικομαθητοῦ του τοὺς οἴκους. Ὁ Ἐρρῖκος Κίρκης (Henriy Kiuki White) χρησιμοποιῶν τὸν χρόνον καθ' ὃν περιεπάτει πορευόμενος εἰς τὸ γραφεῖον δικηγόρου τινὸς καὶ ἀναχωρῶν ἀπ' αὐτοῦ ἐξέμαθε τὴν Ἑλληνικήν. Ὁ Χάλλης (Hall) ἔγραψε τὰς μελέτας του (contemplations) ἐν ᾧ ὡδηπόρει κατά τινα περιοδείαν. Ὁ Δαγεσσὼ, εἷς ἐκ τῶν ἀρίστων ὑπουργῶν οὓς εὐτύχησέ ποτε ν' ἀποκτήσῃ ἡ Γαλλία, ἔγραψε μέγα καὶ λαμπρὸν σύγγραμμα χρησιμοποιῶν τὰς στιγμὰς καθ' ἃς περιέμενεν ἕως οὗ ἑτοιμασθῇ τὸ γεῦμα. Ἡ δὲ Κυρία Γενλὴ (Madame de Genlis) ὁμολογεῖ ὅτι πολλὰ ἐκ τῶν συγγραμμάτων αὐτῆς συνέθεσεν ἐνῷ περιέμενε τὴν ἔλευσιν τῆς ἡγεμονίδος τὴν ὁποίαν ἐδίδασκεν.

Ἐν τῇ βιογραφίᾳ τοῦ Οὐώλτερ Σκώττου ὁ συγγραφεὺς αὐτῆς Λοκχάρτιος λόγον ποιούμενος περὶ τῶν πολυειδῶν γνώσεων τοῦ βιογραφομένου παρατηρεῖ, ὅτι πολλοὶ

θαυμάζοντες δὲν ἠδύναντο νὰ ἐννοήσωσι πῶς κατώρθωνε νὰ ἦναι ἐνήμερος εἰς παντὸς εἴδους σύγχρονον φιλολογίαν Ἀγγλικὴν, Γαλλικὴν καὶ Γερμανικήν. Εἶναι εὔκολον νὰ φαντασθῇ τις, προσθέτει ὁ Λοκχάρτιος, ὅτι δι' ἑνὸς βλέμματος ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος ἠδύνατο νὰ συνάγῃ περισσότερα τῶν ὅσων ἄλλος τις ἐμπόρει νὰ μάθῃ εἰς μίαν ἑβδομάδα, ἀλλὰ τὸ μυστικὸν συνίστατο εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ σοφοῦ του γνωμικοῦ «οὐδέποτε μένε ἀργός». Χρησιμοποιῶν πᾶσας του τὰς στιγμὰς εὗρισκε καιρὸν ὅπως βλέπῃ πάντα. Εἰς τὴν χρησιμοποίησιν ταύτην πασῶν τῶν στιγμῶν ὀφείλονται καὶ τὰ συγγράμματα τὰ «περὶ Διανοητικῶν καὶ Ἠθικῶν δυνάμεων» τοῦ δόκτωρος Ἀβερχρομβίου, ἅτινα τοσοῦτον διεφήμισαν αὐτὸν ὡς φιλόσοφον καὶ ἰατρόν. Ἐνῷ μετέβαινε πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν ἀσθενῶν του, εἴτε πλησίον κατῴκουν οὗτοι εἴτε μακρὰν, τὸ μολυβδοκόνδυλον καὶ τὸ σημειωματάριόν του ἦσαν εἰς ἀδιάκοπον χρῆσιν.

«Ὁ χρόνος εἶναι ἀγρός μου» ἔλεγέ ποτε συγγραφεύς τις Ἰταλός. Καὶ πράγματι ὁ χρόνος καθ' ὑπερβολὴν ὁμοιάζει μὲ ἀγρὸν, ὅστις μένων μὲν ἀκαλλιέργητος οὐδὲν φέρει, ἢ μᾶλλον ἀκάνθας καὶ τριβόλους, καλλιεργούμενος δὲ πλουσιοπαρόχως ἀνταμοίβει τὸν φιλόπονον. Τοῦ ἀγροῦ τούτου οὐδεὶς ἐφ' ὅσον ζῇ δύναταί ποτε νὰ στερηθῇ. Ἂν λοιπὸν θέλῃ νὰ διέρχηται τὰς ἡμέρας αὐτοῦ εὐαρέστους καὶ τὰς νύκτας ἀναπαυτικὰς, ἂν θέλῃ οὐ μόνον τὰς ἀνάγκας αὐτοῦ νὰ μὴ πολλαπλασιάζῃ ἀλλὰ καὶ εὐκόλως νὰ θεραπεύῃ τὰς ὑπαρχούσας, ἂν θέλῃ ὑγείαν, εἰρήνην, χαρὰν, εὐδαιμονίαν ἂς καλλιεργήσῃ τὸν ἀγρὸν τοῦτον καὶ δὲν θέλει μεταμεληθῇ. Ὅσον περισσότερον μέρος αὐτοῦ καλλιεργεῖ τόσον καὶ μεγαλειτέραν θέλει αἰσθάνεσθαι τὴν ἐσωτερικὴν ἐκείνην εὐχαριστησιν ἐξ' ἧς πηγάζει καὶ ἡ ὑγεία καὶ ἡ εὐτυχία. Ἰδοὺ τὸ μυστήριον τῆς συνήθους ἡμῶν εὐχῆς «ἔτη πολλὰ καὶ καλά!»

Πλὴν, τί ἄρα εἶναι ὁ χρόνος παραβαλλόμενος πρὸς τὴν αἰωνιότητα; Τί δὲ αἱ ἡμέραι, οἱ μῆνες ἢ τὰ ἔτη πρὸς τὴν ἀπειρίαν τῶν αἰώνων; Βεβαίως σχεδὸν μηδέν· καὶ ὅμως ἐνῷ πάντες λέγομεν ὅτι «ὁ χρόνος φεύγει,» ἐνῷ πάντες γινώσκομεν ὅτι φεύγων ἀπέρχεται ἀνεπιστρεπτί, πόσον ὀλίγοι ἐξ ἡμῶν αἰσθάνονται τὴν σημασίαν τῆς φυγῆς ταύτης τοῦ χρόνου! Τὸν χρόνον καθὼς καὶ τὴν ζωὴν δὲν δυνάμεθα νὰ ἀνακαλέσωμεν· καὶ ἐν τούτοις πόσοι ἐξ ἡμῶν δὲν σπαταλῶσιν ἀμφότερα ταῦτα εἰς μάτην; Πλὴν διὰ τούτους ἔρχεται ὥρα καθ' ἣν ματαίως θέλουσι μεταμεληθῇ, ὡς μὴ ἐργασθέντες ἐνόσῳ ἦτο ἡμέρα, διότι ἡ νὺξ «ἐν ᾗ οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι» τοὺς κατέλαβεν. Ἐνῷ διὰ τοὺς ἐργασθέντας ἡ νὺξ ἐκείνη ἔσται νὺξ ἀναπαύσεως μετὰ τὴν ὁποίαν ἀνατέλλει ἡμέρα χαρμόσυνος, ἡ ἡμέρα τοῦ Κυρίου ἡ μεγάλη καὶ ἐπιφανής.

ΠΑΘΗΜΑ ΚΑΙ ΜΑΘΗΜΑ.

Καρδία πάσης κοινωνίας εἶναι ἡ ἀνατροφή. Ὅταν αὕτη ἦναι καλὴ καὶ ἡ κοινωνία ἔσεται εὐτυχής, εὐδαίμων, ἐναρμόνιος· ὅταν ὅμως ἦναι κακὴ ἢ παρημελημένη τότε, ἑωσοῦ βελτιωθῇ, οὐδέποτε τὰ δεινὰ, αἱ συμφοραὶ καὶ ἡ ἀθλιότης θέλουσι τὴν ἐγκαταλείψει. Τοῦτο οὐδεὶς ἔχων νοῦν δύναταί ποτε νὰ ἀρνηθῇ, καὶ τοῦτο κυρίως ἡ ἱστορία, ἥ τε σύγχρονος καὶ ἡ τῶν παρελθόντων αἰώνων, σκοπεύει νὰ διδάσκῃ, θέτουσα ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν τῶν ζώντων πολλὰ, παντοειδῆ, μεγάλα καὶ φοβερὰ παραδείγματα. Πλὴν πόσοι ὠφελοῦνται ἐκ τῶν παραδειγμάτων τούτων; εἰς πόσους τὰ ξένα παθήματα γίνονται ἴδια μαθήματα; Δυστυχῶς εἰς ὀλίγους· οἱ πολλοὶ πρέπει νὰ πάθωσι διὰ νὰ μάθωσι· πλὴν εὐτυχεῖς καὶ οὗτοι, καθότι ἂν καὶ δὲν ὠφελῶνται ἐκ τῶν ἀλλοτρίων, τοὐλάχιστον ὠφελοῦνται ἐκ τῶν ἰδίων παθημάτων. Οἱ πλεῖστοι ὅμως οὔτε ἐκ τῶν ἀλλοτρίων οὔτε ἐκ τῶν ἰδίων παθημάτων δεικνύουσιν ὅτι ὠφελοῦνται· καὶ τοῦτο εἶναι ἀπελπιστικὸν, καθότι ἀποδεικνύει φοβεράν τινα ἠθικὴν ἀναισθησίαν, μικρὸν ἢ οὐδόλως τοῦ θανάτου διαφέρουσαν!

Τὸ δεινὸν συμβὰν, τὸ ὁποῖον κατεβύθισεν εἰς μέγα πένθος οὐ μόνον τὴν φιλτάτην ἡμῖν Σμύρνην ἀλλὰ καὶ πολλὰ ἄλλα μέρη, τὸ ὁποῖον ἔρριψεν εἰς πολλὰς καρδίας, θρηνούσας ἤδη τὴν ἀπώλειαν τῶν φιλτάτων, λύπην ἀπαρηγόρητον, τὸ ὁποῖον ἔσβυσε τὰς ἐλπίδας πολλῶν μητρικῶν καὶ πατρικῶν στηθῶν, ἵσταται φοβερὸν ἐνώπιόν μας. Πλὴν τὸ μάθημα, τὸ μέγα καὶ σκληρὸν μάθημα, τὸ σωτήριον μάθημα, τὸ ὁποῖον ἐξ αὐτοῦ ἔπρεπε νὰ πορισθῶμεν, πόσοι διεῖδον, πόσοι

ἐνόησαν, πόσοι καταλαμβάνουσιν ἢ πλέον ἐνθυμοῦνται; Μὴ φοβούμενοι μηδὲ δειλιῶντες νὰ εἴπωμεν ἁπλῶς καὶ καθαρῶς ὅτι δι' ὅσα πάσχομεν, ὅσα κακὰ καὶ ὅσαι συμφοραὶ μᾶς εὑρίσκουσιν, πταίομεν ἡμεῖς, προσθέτομεν καὶ, διότι πᾶν ὅ,τι κακὸν, πᾶν ὅ,τι αἰσχρὸν, πᾶν ὅ,τι ψυχοφθόρον ἐγέννησεν ἡ διαφορὰ τῆς δύσεως οὐ μόνον μετὰ πλείστης ὅσης ἐναγκαλιζόμεθα προθυμίας, οὐ μόνον ζητοῦμεν νὰ ἐξαπλώσωμεν, ἀλλὰ καὶ τὸν τολμῶντα νὰ ἐπισύρῃ ἐπ' αὐτῶν τὴν ἔλλογον προσοχήν μας χλευάζομεν ἐλεεινῶς. Τί δὲ τὸ τούτου ἀποτέλεσμα; Αὐτοκτονία ἠθικὴ ἡμῶν αὐτῶν, φόνος ἠθικὸς καὶ πνευματικὸς ἄσπλαγχνος τῆς ἐπερχομένης γενεᾶς καὶ καταδίκη τῆς ὡραίας καὶ φιλτάτης ἡμῖν Πατρίδος, τῆς ἀπεκδεχομένης ἐκ τῆς ἠθικῆς καὶ διανοητικῆς ἡμῶν ὑψώσεως ἡμέρας μέλλοντος καλλιτέρου. Ἂν δὲ ἐλπίς τις περὶ βελτίονος μέλλοντος, ναὶ μὲν ἀμυδρὰ ἀλλὰ πάντοτε ἐλπίς, δὲν ὑπέφωσκε, τότε οὐδὲν ἕτερον εἰς τοὺς ἀγαθοὺς θὰ ἔμενεν, εἰμὴ, ἀφινόμενοι εἰς τὸ μέγα τῆς ψυχῆς αὐτῶν πένθος, νὰ μιμῶνται τὸν ἀείποτε τὴν ἀγαπητὴν αὐτοῦ πατρίδα θρηνοῦντα Ἱερεμίαν. Πλὴν εὐτυχῶς ἡ ἐλπὶς ὑπάρχει· ὅσον δὲ περισσοτέραν καὶ διαρκεστέραν ἐνεποίησε τὴν ἐντύπωσιν ἡ φοβερὰ καταστροφή, ὅσοι περισσότεροι διεῖδον ὅτι ἡ ἀνατροφὴ παρ' ἡμῖν εἶναι ἐλλειπεστάτη κατὰ τοσοῦτον καὶ ἡ ἐλπὶς θέλει κραταιωθῇ.

Ὁ μέγας τῶν ἐθνῶν ἀπόστολος, ὁ θεσπέσιος Παῦλος ἀπαριθμῶν, ὡς τόσα παραδείγματα, τὰς ἀπωλείας καὶ καταστροφὰς ἃς ἡ ἐξ Αἰγύπτου ἐξελθοῦσα διεφθαρμένη γενεὰ ὑπέστη, ἐπιλέγει. «Ταῦτα δὲ πάντα τύποι συνέβαινον ἐκείνοις· ἐγράφη δὲ πρὸς νουθεσίαν ἡμῶν». Ἡ δὲ χρυσῆ τῆς Ἀντιοχείας ἀηδὼν, ὁ θεῖος Χρυσόστομος, λαλῶν περὶ τῶν συμφορῶν, ἃς προετοιμάζει εἰς ἑαυτὴν πᾶσα κοινωνία παραμελοῦσα τὴν ἀνατροφήν της, καὶ φέρων ὡς παράδειγμα τῆς καταστροφῆς, οὐ μόνον τῶν τέκνων, τῶν ὁποίων παραμελεῖται ἡ ἀνατροφὴ, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ὀλιγωρησάντων αὐτῆς γονέων, τὴν οἰκογένειαν τοῦ Ἠλεὶ, ὅστις ἂν καὶ εἶχε πολλὰς ἄλλας ἀρετὰς, ἂν καὶ ἔκρινεν ἐπὶ εἴκοσιν ὅλα ἔτη τὸν Ἰσραὴλ, οἰκτρῶς ὅμως καὶ αὐτὸς καὶ οἱ υἱοί του καὶ πολὺ πλῆθος λαοῦ ἕνεκα τῆς πρὸς τὴν ἀνατροφὴν ὀλιγωρίας του ἀπωλέσθησαν, ἐπιφέρει ὅτι πᾶσαι αἱ τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου ἀρεταὶ οὐδόλως ἴσχυσαν ὅπως σώσωσιν αὐτὸν τῆς καταστροφῆς. «Ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἐπεμελήθη μετ' ἀκριβείας τῶν τέκνων αὐτοῦ, σφόδρα καὶ ἐλεεινῶς κατεστράφη. Ἡ δὲ τῆς ὀλιγωρίας αὐτοῦ ταύτης ἁμαρτία, ὡς κῦμα ἄγριον καὶ μέγα, ὑπερέβη πάντα αὐτοῦ τὰ ἔργα τὰ καλὰ, καὶ τὰ κατορθώματα αὐτοῦ ἔκρυψεν ἅπαντα. Ἀφοῦ δὲ εὗρε ἐκεῖνον συμφορὰ τοιαύτη ὁποία τις δίκη δὲν περιμένει ἡμᾶς, οἱ ὁποῖοι ζῶμεν εἰς ἐποχὴν ἀπαιτοῦσαν πολὺ μείζονα ἀγάπην πρὸς τὴν σοφίαν, ἡμᾶς οἵτινες πολὺ ἀπέχομεν τῆς ἐκείνου ἀρετῆς, τῶν δὲ τέκνων ἡμῶν οὐ μόνον δὲν ἐπιμελούμεθα ἀλλὰ καὶ τοὺς θέλοντας νὰ πράξωσι τοῦτο ἐπιβουλευόμεθα καὶ πολεμοῦμεν, καὶ χαλεπώτερον παντὸς βαρβάρου περὶ τὰ τέκνα ἡμῶν διακείμεθα; Καὶ ἡ μὲν τῶν βαρβάρων ὠμότης μέχρι δουλείας καὶ ἀναστατώσεως καὶ ἀνδραποδισμοῦ τῆς πατρίδος προβαίνουσα περιορίζεται εἰς τὰ τοῦ σώματος δεινά· ὑμεῖς ὅμως καταδουλοῦτε τὴν ψυχὴν τῶν τέκνων, καὶ, καθάπερ τινὰ αἰχμάλωτον, δέσαντες παραδίδετε εἰς πονηροὺς καὶ ἀγρίους δαίμονας, εἰς αἰσχρὰ καὶ ἄτιμα πάθη· διότι ὅτε οὔτε ὑμεῖς διδάσκετέ τι πνευματικὸν πρὸς αὐτὰ οὔτε τοὺς θέλοντας νὰ πράξωσι τοῦτο ἀφίνετε, οὐδὲν ἕτερον ἢ τοῦτο ἐργάζεσθε. Καὶ μή μοι λεγέτω τις ὅτι πολλοὶ, ἀμελήσαντες τῶν τέκνων αὐτῶν πολὺ μᾶλλον ἢ ὁ Ἠλεὶ, οὐδὲν ἔπαθον πάθημα οἷον ἐκεῖνος· διότι πολλοὶ πολλάκις καὶ χαλεπώτερα τοῦ Ἠλεὶ ἔπαθον διὰ ταύτην τὴν ἁμαρτίαν. Πλὴν πόθεν ἄωροι θάνατοι; πόθεν νόσοι χαλεπαὶ καὶ συνεχεῖς εἰς ἡμᾶς καὶ εἰς τὰ τέκνα ἡμῶν; πόθεν ζημίαι; πόθεν περιστάσεις; πόθεν ἐπήρειαι; πόθεν τὰ μυρία κακά; »

Εἴθε ὁ τύπος τῆς ἑκατοννέκρου κιβωτοῦ τῆς ἀπωλείας νὰ μὴ μείνῃ ἄνευ σωτηρίου ἀποτελέσματος, διότι καθὼς οἱ δέκα καὶ ὀκτὼ ἐκεῖνοι ἐφ' οὓς ἔπεσεν ὁ πύργος ἐν τῷ Σιλωὰμ, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτοὺς, δὲν ἦσαν χειρότεροι τῶν λοιπῶν ἱεροσολυμιτῶν, πρὸς τοὺς ὁποίους ὁ Χριστὸς ἔλεγεν «ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοῆτε, πάντες ὁμοίως ἀπολεῖσθε» καὶ οἱ ὁποῖοι, πράγματι, δὲν παῤῥλθον τεσσαράκοντα ἔτη καὶ οὐ μόνον πάντες ἐκεῖνοι ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ἄλλοι σὺν αὐτοῖς ἀπωλέσθησαν, οὕτως οὔτε ἡμεῖς εἴμεθα καλλίτεροι τῶν πνιγέντων ἀδελφῶν μας καὶ ἐπομέ-

νως οὔτε ἐν ἀσφαλείᾳ ἐὰν μὴ ἀλλάξωμεν ὁδόν.

ΜΟΥΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ
ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΑΡΧΑΙΟΙΣ.

Γ'. ΟΡΓΑΝΑ ΕΓΧΟΡΔΑ.

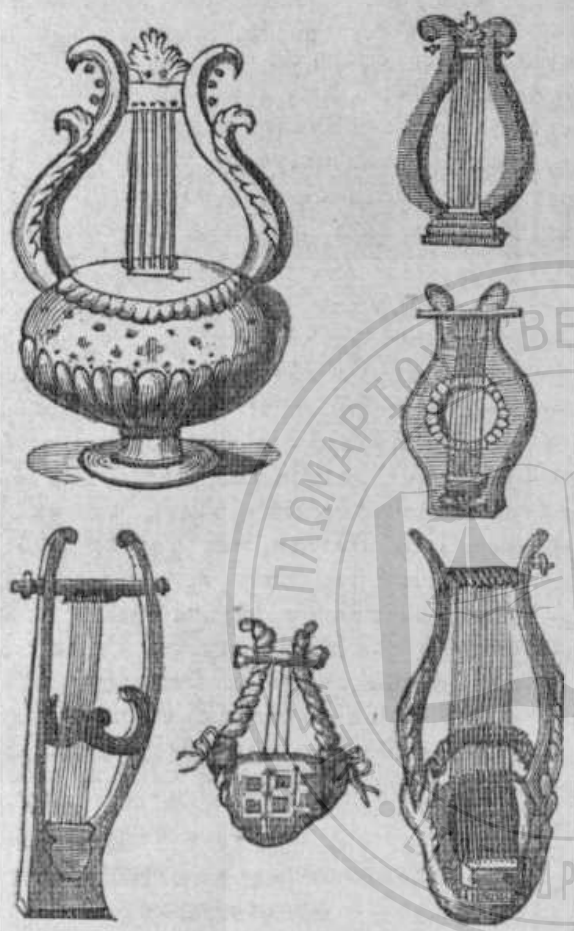

Λύραι.

Πολλὰ ἐκ τῶν ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ ἀναφερομένων μουσικῶν ὀργάνων εἶναι δυσκολώτατον νὰ ὁρισθῶσι, καθότι οἱ Ἑβραῖοι, μὴ καλλιεργοῦντες τὴν γλυπτικὴν καὶ ζωγραφικήν, οὐδὲν ἴχνος περὶ τοῦ σχήματος αὐτῶν μᾶς κατέλιπον· εἶναι λοιπὸν δυσκολώτατον ἐκ μόνου τοῦ ὀνόματος αὐτῶν νὰ σχηματίσωμεν ἰδέαν. Ἀλλ' ὅταν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι οἱ Ἰσραηλῖται καὶ ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων καὶ ὑπὸ τῶν Ἀσσυρίων καὶ Βαβυλωνίων ὑπεδουλώθησαν εἶναι λογικὸν νὰ συμπεράνωμεν ὅτι κατὰ τὴν διαμονὴν αὐτῶν ἔν τε Αἰγύπτῳ καὶ ἐν Μεσοποταμίᾳ ἡ μουσική των καὶ ἐπηρέασε καὶ ἐπηρεάσθη ὑπὸ τῆς μουσικῆς τῶν κυρίων των. Ἐκ τοῦ φωτὸς τὸ ὁποῖον διεχύθη ὑπὸ τῶν πολλῶν ἀνακαλυφθέντων Αἰγυπτιακῶν καὶ Ἀσσυριακῶν τοιχογραφημάτων καὶ ἀναγλύφων πᾶς παρατηρητὴς δύναται νὰ ἀποκτήσῃ ἀκριβῆ γνῶσιν τῆς μουσικῆς τῆς ἐπηρεασάσης τοὺς Ἑβραίους καὶ νὰ πεισθῇ ὅτι αἱ νεώτεραι ἀνακαλύψεις, διαφωτίζουσαι ἡμᾶς πρὸς κατάληψιν τῆς Γραφῆς οὐδόλως ἀντιφάσκουσι πρὸς τὰς ἐν αὐτῇ ἐμπεριεχομένας ἀληθείας.

Ἐκ τῶν ἐγχόρδων ὀργάνων, τῶν ἐν τῇ Παλαιᾷ Γραφῇ ἀναφερομένων, πολὺς γίνεται λόγος περὶ τοῦ Κιννὸρ, τὸ ὁποῖον οἱ Ἑβδομήκοντα ἄλλοτε μὲν μεταφράζουσι κινύραν (1) ἄλλοτε δὲ κιθάραν (2) ἔστιν ὅτι δὲ καὶ ψαλτήριον (3), καὶ περὶ τοῦ Νεβὲλ, τὸ ὁποῖον μεταφράζεται νάβλα, ἢ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ψαλτήριον δεκάχορδον, ἢ ἁπλῶς ψαλτήριον, ἐνίοτε δὲ καὶ κιθάρα (4). Ἡ ἐφεύρεσις τῆς κινύρας (Κιννὸρ) ἀποδίδεται ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ ἱστορικοῦ εἰς τὸν πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ ἀκμάσαντα Ἰουβάλ (Γέν. δ'. 21). Ὁ δὲ Λάβαν ἐν τῇ ἀπαριθμήσει τῶν μουσικῶν ὀργάνων τὴν ὁποίαν, ἐλέγχων τὸν γαμβρόν του, ποιεῖ (Γεν. λά. 27), τὸ ἀναφέρει. Ὅτε προέκειτο νὰ ἀναγορευθῇ βασιλεὺς ὁ Σαοὺλ λέγεται ὅτι ἔμπροσθεν τῶν προφητῶν, οἵτινες ἔμελλον νὰ τὸν κηρύξωσι βασιλέα, ἐπαίζοντο νάβλα καὶ τύμπανα καὶ αὐλὸς καὶ κινύρα (Α'. Βασ. έ. 5). Ὅτε δὲ ὁ αὐτὸς βασιλεὺς Σαοὺλ παρεφρόνησε προσκληθεὶς ὁ Δαβὶδ ὅπως τὸν διασκεδάζῃ διὰ τῆς μουσικῆς του «ἐλάμβανε τὴν κινύραν καὶ ἔψαλλεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἀνέψυχε Σαοὺλ, καὶ ἀγαθὸν αὐτῷ, καὶ ἀφίστατο ἀπ' αὐτοῦ τὸ πνεῦμα τὸ πονηρόν» (Α'. Βασ. ις. 23). Τὸ ξύλον ἐξ οὗ κατεσκευάζοντο κατὰ τὸ Ἑβραϊκὸν κείμενον ἦτο ξύλον ἐλάτης (5), πλὴν ὁ βασιλεὺς Σολομὼν κατεσκευάσατο αὐτὰς καὶ ἐξ ξύλων ἀλγουμείμ ἢ ἀλμουγείμ, ἤτοι ξύλων πευκίνων (6), τὰ ὁποῖα τῷ ἔφερον τὰ πλοῖά του ἐκ τῆς γῆς Ὀφείρ, ἢ Χρυσῆς γῆς κατ' Ἰώσηπον. Τὰ ξύλα ταῦτα, λέγει ὁ Ἰώσηπος (Ἀρχ. Η'. 7)

---

(1) Α'. Βασιλειῶν ι. 4, ις'. 16—23. Β'. Βασιλειῶν ς'. 5 κτλ. (2) Γενεσ. λά. 27. Ψαλμ. λδ'. 2, μθ'. 4, οά. 22 κτλ. (3) Γενεσ. δ'. 21. ψαλμ. μή. 5. (4) Ψαλμ. π. 3. (5) Ἱερὰ Γραμ. Β'. Σαμουὴλ ς'. 5. (6) Βασ. Γ'. ι. 12. Παραλ. Β'. θ'. 11.

ἐφαίνοντο ὡς ξύλα συκῆς πλὴν λευκότερα καὶ μᾶλλον στίλβοντα.

Ἡ χρῆσις τῆς κινύρας ἦτο πολυειδής. Ὅτε ἡ κιβωτὸς μετεφέρετο ἐξ οἴκου Ἀμιναβὰδ μετὰ τῶν ἄλλων ὀργάνων ἐπαίζετο καὶ κινύρα (Β'. Βασιλ. ς'. 5 Α'. Παραμ. κ'. 8). Ὅτε ἐνεκαινιάζετο ὁ ναὸς ὑπὸ τοῦ Σολομῶντος (Παραλ. Β'. ε. 12), ὅτε οἱ Ἰουδαῖοι ἐπέστρεφον ἐκ τῆς κατὰ τῶν Μωαβιτῶν νίκης των (αὐτόθι κ'. 28), ὅτε ὁ βασιλεὺς Ἐζεκίας ἐκαθάρισε τὸν ναὸν (αὐτόθι κθ'. 25). Ὅτε ἐν ἡμέραις Νεεμία ἐγένοντο τὰ ἐγκαίνια τοῦ τείχους τῶν Ἱεροσολύμων (Νεμ. ιβ'. 27) μετὰ τῶν ἄλλων μουσικῶν ὀργάνων ἐπαίζετο καὶ κινύρα. Ἐν Ἰὼβ, αἱ χρήσεις τοῦ κιννὸρ φαίνονται ποιμενικαὶ, ἐν ψαλμοῖς τὸ ὄργανον τοῦτο παρίσταται ὡς χρησιμεῦον εἰς τὸ αἰνεῖν καὶ δοξολογεῖν τὸν Θεόν· ἐν δὲ Ἡσαΐα καὶ Ἰεζεκιὴλ τὸ βλέπομεν καὶ εἰς συμπόσια. Καὶ ταῦτα περὶ τῆς χρήσεως τῆς κινύρας. Πλὴν ποῖον ἄρα ἦτο τὸ σχῆμά της (7); Ἐκ τῶν ὅσων ἐκ τῶν συγγραμμάτων τῶν προφητῶν ἐξάγομεν φαίνεται ὅτι ἦτο ἐλαφρόν τι ὄργανον τοῦ ὁποίου αἱ χρήσεις ἦσαν αἱ αὐταὶ μὲ τὰς τῆς λύρας. Αἱ λέξεις κιννὸρ, κιθάρα κιτάρα (λατινιστὶ) καὶ κισσὰρ, ἡ νεωτέρα τῶν Αἰγυπτίων λύρα δὲν εἶναι ἀνόμιαι (8).

Ἡ λύρα ἦτο ὄργανον γνωστότατον εἰς τοὺς ἀρχαίους Αἰγυπτίους καὶ Ἀσσυρίους· φαίνεται δὲ ὅτι καὶ Ἑβραϊκή τις λύρα τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰωσὴφ παρίσταται ἐν ἀρχαίᾳ τινὶ Αἰγυπτιακῇ τειχογραφίᾳ, ἀνακαλυφθείσῃ εἰς τάφον ἐν Βενὶ Χασάν. (Βενὶ Χασὰν λέγονται σπήλαιά τινα εὑρισκόμενα ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς ὄχθης τοῦ Νείλου). Τὸ σχῆμα τῆς λύρας ταύτης φαίνεται ἐν τῷ ὑπὸ ἀριθμὸν 2 ξυλογραφήματι ἡμῶν.

1. Λύρα Ἀσσυριακή.

2. Λύρα Αἰγυπτιακή.

Ἐπὶ τῶν Ἀσσυριακῶν ἀναγλύφων ἀπαντῶνται πολλῶν εἰδῶν λύραι, ὧν μία εἶναι καὶ ἡ διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 1 ξυλογραφήματός μας παριστανομένη. Ἐλήφθη δὲ αὕτη ἐξ ἀναγλύφου, παριστῶντος ὁμάδα τινὰ αἰχμαλώτων, παιζόντων λύρας καὶ ἐχόντων τὸ ὕφος ἑβραϊκόν. Ἐπί τινων νομισμάτων, ἀποδιδομένων εἰς Σίμωνα τὸν Μακκαβαῖον, ἀκμάσαντα περὶ τὰ τριακόσια πρὸ Χριστοῦ, φαίνεται κεχαραγμένη λύρα. Σχ. 3

Σχ. 3.

Παρὰ τοῖς Ἕλλησι, τοῖς Ῥωμαίοις καὶ τοῖς Πέρσαις αἱ λύραι ἦσαν εἰς μεγίστην χρῆσιν. Οἱ Ἕλληνες ἀπέδιδον τὴν ἐφεύρεσιν αὐτῆς εἰς τὸν Ἑρμῆν. Οἱ Σπαρτιᾶται ἦσαν αὐστηρότατοι ὡς πρὸς τὸ παραδεδεγμένον τῆς λύρας σχῆμα· οὗτοι περιώρισαν καὶ τὰς χορδὰς αὐτῆς εἰς ἑπτὰ καὶ ἐτιμώρουν πάντα τολμῶντα νὰ προσθέσῃ ἢ μεταβάλλῃ τι ἐπ' αὐτῶν. Πολύμνηστος ὁ Κολοφώνιος ἐν τούτοις μετέβαλε τὴν λύραν καταβιβάσας αὐτὴν καθ' ἡμιτόνον τοῦ Δωρικοῦ ῥυθμοῦ, καὶ χαλαρώνων, κατὰ Πλίνιον, τὰς χορδὰς πολὺ περισσότερον παρ' ὅσον πρὶν ἐγίνετο· πλὴν τεντώνων πάλιν αὐτὰς ὅταν ἤθελε νὰ λυρίσῃ κατὰ τὸν παλαιὸν τρόπον. Αἱ ἐκ τοῦ ὡραίου αὐτῶν σχήματος διακρινόμεναι ἑλληνικαὶ λύραι, αἱ ἐν κεφαλίδι τοῦ παρόντος ἄρθρου εὑρισκόμεναι, ἐλήφθησαν ἐκ διαφόρων ἀναγλύφων ἑλληνικῶν.

(1) Ὁ Ἰώσηπος λέγει μόνον ὅτι εἶχε δέκα χορδάς. Ἀρχ. Ζ'. ιβ'. 3. (2) The music of Ancient Nations by Carl Engel chap. VI.

ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΑΙ ΑΓ' ΑΕΡΟΣΤΑΤΟΥ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Ὁ Κ. Γ. Τισσανδιέρος, ἐπιχειρήσας τὴν 4ην φεβρουαρίου ἀεροστατικήν τινα ἐκδρομὴν διὰ μετεωρολογικὰς παρατηρήσεις, διηγεῖται τὰ κατ' αὐτὴν ἐν τῇ « Κοινοποιουμένῃ Ἐπιστήμῃ » ὡς ἀκολούθως.

Τὴν Κυριακὴν 4(16) φεβρουαρίου ἐπιβὰς ἀεροστάτου μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ μου Ἀλβέρτου καὶ πέντε ἄλλων ἀεροπόρων, ἀνεχωρήσαμεν 20 λεπτὰ μετὰ τὴν 11ην ὥραν ἐκ τοῦ καταστήματος τοῦ ἀερίου (gaz) τῆς Βιλλέττης (Παρίσιοι). Τὸ ἀερόστατον Ἰωάννης Βάπτ, 2,000 κυβικῶν μέτρων, τὸ ὁποῖον ὁ Κ. Ῥαμπόντης, γενικὸς διευθυντὴς τῶν ταχυδρομείων, εὐηρεστήθη νὰ μᾶς παραχωρήσῃ ὅπως ἐξακολουθήσωμεν τὰς ἀεροστατικὰς παρατηρή-

σεις μας, ἐπληρώθη ἐκ φωτιστικοῦ ἀερίου, μετὰ τὸ ὁποῖον ἤρχισε νὰ ἀνέρχηται διευθυνόμενον πρὸς νοτειοδυσμὰς καὶ μετ' οὐ πολὺ εἰσῆλθεν ἐντὸς πυκνοῦ στρώματος νεφῶν, ἅτινα ἐξετείνοντο ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ὡς ἀπέραντος ἐξ ἀτμῶν συνδόνη, εἰς ὕψος 1,200 μέτρων.

Δέκα λεπτὰ περίπου μετὰ τὴν ἀναχώρησίν μας εἴχομεν ἤδη διέλθει τὰ νέφη, τὸ δὲ ἀερόστατον εὑρέθη ἄνωθι ἀληθοῦς ὠκεανοῦ ἐξ ἀτμῶν τοὺς ὁποίους αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες καθ' ὑπερβολὴν ἐφώτιζον. Ὁ οὐρανὸς ὑπὲρ τὰς κεφαλάς μας ἦτο βαθὺς γαλάζιος καὶ ἐξετείνετο ὡς θόλος κυανοῦς ἐπὶ ἀληθοῦς ὁροπεδίου ἐκ σωροῦ στρογγύλου, ἔχοντος τὴν ὄψιν κρυσταλλίνης θαλάσσης ἐν πλήρει φωτισμῷ.

Ἐπὶ τρεῖς κατὰ συνέχειαν ὥρας ἐκρατούμεθα 400 περίπου μέτρα ὑψηλότερον τῶν νεφῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἔπιπτεν ἡ σκιὰ τοῦ ἀεροστάτου, περικυκλουμένη ὑπὸ φωτεινῶν κύκλων ἀπαραμίλλου ὡραιότητος. Παρετηρήσαμεν τρὶς τὰ ὀπτικὰ ταῦτα ἀποτελέσματα· εἰς ὕψος 1,350 μέτρων ἀπὸ τῆς γῆς ἡ σκιὰ τοῦ ἀεροστάτου δὲν εἶχε φωτεινὸν ἐξωτερικὸν κύκλον, ὅστις μόνον περὶ τὴν σκάφην ἐφαίνετο. Εἰς 1,700 μ. ὕψος ἡ σκιὰ ἦτο μικροτέρα καὶ περιεκυκλοῦτο ὑπὸ ἴριδος σχηματιζούσης στεφάνην σχήματος ἐλλειψοειδοῦς· ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ὕψους εἴδομεν τέλος ἀργότερα ὅτι ἡ ἐπὶ τῶν νεφῶν πίπτουσα σκιά μας περιεβάλλετο τρεῖς φωτεινοὺς καὶ ὁμοκέντρους κύκλους. Ἤντοτε τὸ ἰόχρουν ἦτο ἐσωτερικὸν καὶ τὸ ἐρυθροῦν ἐξωτερικόν· ἀλλὰ τὸ κυανοῦν καὶ χρυσοειδὲς ἦσαν τὰ μᾶλλον ἐμφανῆ τῶν ἐκ τῆς ἀναλύσεως τοῦ φωτὸς χρωμάτων.

Ἡ θερμοκρασία ἦτο πολὺ ὑψωμένη, τὸ ἑκατοβάθμιον θερμόμετρον ἐδείκνυε 17 1|2 βαθμοὺς ὑπεράνω τοῦ μηδενικοῦ, αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες ἦσαν πολὺ θερμαὶ καὶ ἐνίοτε μᾶς ἔκαιον τὸ πρόσωπον. Ἐκρατήσαμεν τὸ ἀερόστατον ἐπὶ τρεῖς ὥρας ὑπεράνω τῶν νεφῶν, εἰς 1,400 μέχρι 2,000 μέτρων, ὅπερ ἦτο καὶ τὸ ἀνώτατον ὕψος εἰς ὃ ἀνήλθομεν.

Τὴν 1 ὥραν καὶ 20 λεπτὰ μ. μ. ἐξετιλύξαμεν σύρμα χάλκινον 200 μέτρων μήκους, τὸ ὁποῖον ἀφήσαμεν νὰ κρέμαται ὑπὸ τὸ ἀερόστατον· ἡ κάτω ἄκρα τοῦ σύρματος ἦτο μυτηρά, ἡ δὲ ἄνω, ἥτις ἐκρατεῖτο ἀπὸ τῆς σκάφης μας καὶ ἦτο μεμονωμένη διὰ σωλῆνος ἐκ καουσούκ, ἐτελεύτα εἰς χάλκινον σφαιρίδιον. Ἅμα ἐθέσαμεν τὸ ἠλεκτροσκόπιον πλησίον τοῦ χαλκίνου σφαιριδίου τὰ χρυσᾶ φύλλα τοῦ ἠλεκτροσκοπίου ἀποτόμως ἐχωρήσθησαν ἀπ' ἀλλήλων· τότε διὰ ῥάβδου ἰσπανικοῦ κηροῦ ἐβεβαιώθημεν ὅτι ὁ ἠλεκτρισμὸς ἐκεῖνος ἦτο ἀρνητικός.

Εἰς τὰς 2 ὥρας καὶ 15 λεπτὰ τὸ ἀερόστατον καταβὰν ἔρθασε τὴν ἐπιφάνειαν τῶν νεφῶν, ὑπεράνω τῶν ὁποίων τόσον χρόνον ἐκρατεῖτο. Τὸ χαλκοῦν σύρμα ἐβυθίζετο τότε ἐντὸς τῶν νεφῶν. Τὸ ὕψος εἰς ὃ εὑρισκόμεθα ἦτο 1,350 μέτρων. Ἔφερα τὸν δάκτυλόν μου πλησίον τοῦ χαλκοῦ σφαιριδίου καὶ ἀμέσως ἐξῆλθε σπινθὴρ μετ' ἀρκετοῦ κρότου. Ἡ ἔντασις τοῦ ἠλεκτρισμοῦ ἦτο τοσαύτη ὥστε ὅστις ἔφερε τὸν δάκτυλον πλησίον τοῦ σφαιριδίου ἠσθάνετο ἰσχυρὸν κλονισμὸν εἰς τὸν βραχίονα. Διήρκεσε δὲ τὸ τοιοῦτον ὅλον τὸν χρόνον καθ' ὃν τὸ ἀερόστατον ἦτο περικυκλωμένον ὑπὸ νεφῶν, ἤτοι ἡμίσειαν ὥραν.

Εἰς τὰς 2 ὥρας καὶ 25 λεπτὰ ἤμεθα ἐντὸς τῶν νεφῶν. Τὸ ψῦχος μᾶς κατέλαβε μετὰ πολλῆς δυνάμεως, ἡ δὲ δριμύτης αὐτοῦ μᾶς ἐφαίνετο ὑπερβολικὴ ἐπειδὴ ἐπὶ τρεῖς προηγουμένας ὥρας ἤμεθα ἐκτεθημένοι εἰς τὰς θερμὰς τοῦ ἡλίου ἀκτῖνας. Οἱ λευκοὶ πλὴν ἀδιαφανεῖς ἀτμοὶ ἔκρυπτον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν τὸ ὑπὲρ τὴν κεφαλήν ἡμῶν αἰωρούμενον ἀερόστατον· τὸ θερμόμετρον ἐδείκνυε 2 βαθμοὺς ὑπὸ τὸ μηδενικὸν καὶ πάχνη ἄφθονος ἐκολλᾶτο εἰς τὰ σχοινία μας. Τὸ χαλκοῦν σύρμα ἐξέπεμπεν σπινθῆρας πολυπληθεῖς καὶ ἐκαλύπτετο μὲ πυκνὰ λεπίδια πάγου ἔχοντα ὄψιν ἀδαμαντίνην. Τὰ μικρὰ ταῦτα κρύσταλλα, μὴ πίπτοντα ἐκ τῶν περὶ ἡμᾶς ἀτμῶν ἐσχηματίζοντο στιγμιαίως ἐπὶ τῶν πλευρῶν τῆς σκάφης μας, ἐπὶ τῶν ἐνδυμάτων μας καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν τριχῶν μας.

Εἰς τὰς 2 ὥρας καὶ 45 λεπτὰ εἴδομεν τὴν γῆν· ἦτο κεκαλυμμένη ὑπὸ χιόνος. Τὸ ἀερόστατον κατήρχετο βραδέως καὶ βαθμηδὸν ἐπλησίαζε τὸ ἔδαφος. Τὸ βαρόμετρον ἐδείκνυε 300 ποδῶν ὕψος ὅτε αἴφνης ὁ ἀδελφός μου ἐφώνησεν ὅτι τὸ κρεμάμενον σχοινίον μας, τὸ ὁποῖον ἦτο 100 ποδῶν μακρὸν ἤγγισε τὴν γῆν. Ἤμεθα ἐπὶ τοῦ ὁροπεδίου

Μοντιρώ, ἔχοντος πραγματικῶς ὕψος 200 μέτρων ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης. Ἡ θέσις ἐφ' ἧς κατήλθομεν ἀπέχει 120 χιλιόμετρα τῶν Παρισίων, διήλθομεν δὲ ταῦτα εἰς 3 ὥρας καὶ 45 λεπτά.

Κατὰ τὴν ἀεροναυτικὴν ταύτην ἐκδρομὴν ἔσχομεν τὴν εὐτυχίαν νὰ ἐπαναλάβωμεν μετ' ἐπιτυχίας τὸ πείραμα τὸ ὁποῖον ὁ Γάϋ-Λουσσὰκ εἶχεν ἐπιχειρήσει ἐπὶ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ τῆς ἀτμοσφαίρας. Ἀλλὰ τὸ χαλκοῦν σύρμα μας ἦτο πολὺ μακρύτερον τοῦ ὑπὸ τοῦ περιφήμου φυσικοῦ μεταχειρισθέντος. Ὡς ἐκ τούτου δὲ ἐπετύχομεν καὶ ἠλεκτρισμὸν περισσότερον. Προσέτι ἐπεβεβαιώσαμεν τὴν παρατήρησιν τοῦ Κ. Βαρράλ περὶ τοῦ παγετώδους νέφους τὸ ὁποῖον δι' ἀεροστάτου εἶχε διασχίσει εἰς μέγα τῆς ἀτμοσφαίρας ὕψος. Πιστεύω ὅτι ὁ σωρὸς τῶν παγετωδῶν ἀτμῶν, δι' ὧν κατερχόμενοι διήλθομεν, ἦτο τῆς αὐτῆς φύσεως.

ΠΡΟΦΥΛΑΚΤΙΚΑ ΣΙΔΗΡΟΥ κλπ.

Εἶναι πασίγνωστον ὅτι ἡ ἀτμοσφαῖρα πολὺ ἐπηρεάζει τὴν ξυλίαν, τὸν σίδηρον καὶ ἄλλας πρὸς οἰκοδομὴν ἀναγκαιοτάτας ὕλας· ὁ σίδηρος λόγου χάριν ἐκτεθημένος ἐν αὐτῷ σκουριάζει, τὰ ξύλα σήπονται· ἂν λοιπὸν εὑρίσκετο τρόπος τις, δι' οὗ ἡ τοιαύτη βλάβη τῶν χρησίμων ὑλῶν προελαμβάνετο, βεβαίως μεγάλη ὑπηρεσία ἤθελε προσγίνει εἰς τὴν οἰκοδομητικὴν καὶ ἄλλας ἀναγκαίας ὑλικὰς ἐργασίας. Ἀγγλικόν τι φύλλον, « ἡ τοῦ Μηχανικοῦ Ἀποθήκη», (Mechanic 's Magazine) ἀναφέρει ὅτι ἀνεκαλύφθη μέσον τι δι' οὗ δυνατὸν νὰ προφυλαχθῶσιν αἱ ὕλαι αὗται ἀπὸ τὴν βλαβερὰν τοῦ ἀέρος ἐπήρειαν, περὶ τοῦ ὁποίου δίδει τὰς ἑξῆς συντόμους πληροφορίας.

«Ἀνεκαλύφθη εἰς τὰ βόρεια τῆς Οὐαλλίας περίεργον τι στρῶμα χαλικίτου (silice) λίθου σχεδὸν καθαροῦ· ἐκτείνεται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας λεκάνης τινός, εὑρισκομένης εἰς μέγα ὕψος ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης καὶ ἀποτελούσης τὴν κοίτην λίμνης. Τὸ στρῶμα τοῦτο τοῦ χαλικίτου ἔχει πάχος πολλῶν ποδῶν καὶ ἐπικάθηται ἐπὶ ἄλλου πολὺ μεγαλειτέρου στρώματος τῆς αὐτῆς ὕλης, ἀλλ' ὀλιγότερον καθαρᾶς.

Ἐκ τῆς ἀναλύσεως προέκειψαν τὰ ἑξῆς ἐξαγόμενα·

Χαλκίτης καθαρὸς	μέρη	79
Ὕδωρ	»	13
Ὀξύδειον σιδήρου	»	3
Λευκάργιλος (alumine)	»	4
Μαγνήσιον	»	1

Τὸ σύνθετον τοῦτο σῶμα δυνατὸν νὰ ἀποδειχθῇ πολὺ χρήσιμον εἰς τὴν βιομηχανίαν καὶ εἰς τὰς τέχνας, ὡς λόγου χάριν δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ εἰς τὴν ὑελοποιίαν, ἂν χωρισθῇ ἀπὸ τοῦ ἐν αὐτῇ ὀξυδείου τοῦ σιδήρου. Ἐκτὸς τούτου οἱ χημικοὶ εὗρον ὅτι δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς πολλὰς τέχνας ἕνεκα τῆς καταστάσεώς της, καθότι εἶναι κόνις λεπτοτάτη, τὴν ὁποίαν δι' οὐδενὸς μηχανικοῦ μέσου ὁ ἄνθρωπος ἠδύνατο νὰ ἐπιτύχῃ. Ἡ ὕλη αὕτη ἀφοῦ ἐξαχθῇ ἐκ τῆς θέσεώς της πλύνεται καλῶς ἐντὸς ὕδατος καὶ ἀκολούθως στεγνώνεται· εἶναι δὲ κόνις λευκὴ καὶ πολὺ λαμπρά. Μέχρι τοῦ παρόντος ἡ μόνη χρησιμοποίησις αὐτῆς συνίσταται εἰς κατασκευὴν βαφῆς, τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος. Διὰ τὴν χρῆσιν ταύτην ἡ κόνις ἀπαιτεῖται νὰ ἦναι ἐντελῶς ξηρά, ὁπότε καὶ ἐμπεριέχει 92 τοῖς 100 καθαρὸν χαλκίτην, καὶ τότε ἐξαίρετα καθίσταται ἡ βάσις τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος βαφῆς, καθότι ἐντελῶς ἑνοῦται μετὰ τῶν ἐλαίων (λινελαίου καὶ λοιπῶν) καὶ εἶναι εἰς ἄκρον εὐμεταχείριστος· ἀντέχει δὲ εἰς τὴν ἐπήρειαν πάντων τῶν ὀξέων καὶ εἰς τὴν ἐπιρροὴν τῆς θερμότητος. Προσέτι δὲ πρέπει νὰ προσθέσωμεν ὅτι δὲν ἐμπεριέχει καμμίαν μεταλλικὴν βάσιν καὶ ὅτι τὰ χρίσματα τὰ ὁποῖα διὰ τοῦ χρωστῆρος (βρούτσας) ἐναποτίθενται ἐπὶ ξύλου ἢ ἄλλου σώματος καθίστανται σκληρότατα καὶ δύνανται νὰ προφυλάξωσι καὶ ἀπὸ πυρκαϊὰν πᾶν ὅ,τι καλύπτουσι καὶ αὐτὰς τὰς μᾶλλον εὐφλέκτους ὕλας. Ταῦτα δὲν εἶναι προσόντα μικρά.

Ὁ διὰ τοῦ χαλικίτου οὗτος χρωματισμὸς εἰσήχθη εἰς τὸ ἐμπόριον διά τινος ἑταιρίας, ἥτις ἤνοιξε μέγα κατάστημα ἐν Λιβερπούλῃ (Fenwick street). Ἡ αὐτὴ ἑταιρία προμηθεύει ὕλην ἐκ τοῦ αὐτοῦ χαλικίτου, προωρισμένην ἵνα προφυλάττῃ τοὺς ἐσωτερικοὺς τοίχους τῶν οἰκιῶν ἀπὸ τὴν ὑγρασίαν, ὡς καὶ τοὺς ἐκτεθημένους εἰς πάσας τὰς μεταβολὰς τοῦ ἀέρος. Ὁ χαλικίτης εἰσχωρεῖ εἰς τοὺς πόρους τῶν πλίνθων, τοῦ

πηλοῦ, τῶν λίθων καὶ ἄλλων ὑλῶν τῆς αὐτῆς φύσεως· διὰ δὲ τῆς ἐπήρειας τοῦ ἀέρος σχηματίζει συμπαγῆ ἐπιφάνειαν ἔχουσαν μικρὸν πάχος καὶ πάντα τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ κοινοῦ χάλικος».

Καὶ ταῦτα περὶ τοῦ ἐκ χαλικίτου τούτου χρίσματος, τοῦ δυναμένου νὰ προφυλάξῃ πολλὰ χρήσιμα ἀπὸ σῆψιν καὶ καταστροφήν. Πλὴν καὶ ἐν ἄλλῳ τινὶ φύλλῳ ἀπαντήσαντες ἁπλοῦν τινα καὶ εὔκολον τρόπον δι' οὗ προλαμβάνεται ἡ σῆψις τῶν πασσάλων (πάλων) καλὸν νομίζομεν νὰ παραθέσωμεν καὶ αὐτὸν ἐνταῦθα. «Λάβε, λέγει λινέλαιον ἐψημένον καὶ ἐντὸς αὐτοῦ ῥίψον κόνιν ἀνθράκων λεπτὴν καὶ ἔνωσον ἑωσοῦ τὸ μίγμα λάβῃ μορφὴν χρωματιστικῆς ὕλης (μπογιᾶς). Βάψον τὰ ξύλα τῶν πασσάλων διὰ τῆς ὕλης ταύτης καὶ ὅσον πολὺ καὶ ἂν ζήσῃ ὁ μεταχειρισθησόμενος τοὺς πασσάλους δὲν θὰ προφθάσῃ νὰ ἴδῃ τὰ ξύλα σηπόμενα. Πρό τινων ἐτῶν, λέγει ὁ συντάκτης τοῦ ἐν λόγῳ ἀρθριδίου, εὗρον τὸν τρόπον τοῦτον, δι' οὗ τὸ ξύλον ἐντὸς τῆς γῆς δύναται νὰ διαρκέσῃ περισσότερον καὶ ἀπὸ τὸν σίδηρον ἀκόμη, ἀλλὰ τὸ ἐνόμισα τόσον ἁπλοῦν καὶ τόσον ἐφθηνὸν ὥστε δὲν ἐθεώρησα πρέπον νὰ προξενήσω δι' αὐτὸ θόρυβον. Πάσσαλοι ἐκ ξύλου μαλακοῦ προετοιμασθέντες διὰ τοῦ ἐν λόγῳ τρόπου ἀφοῦ ἔμειναν ἐπὶ ἑπτὰ ὅλα ἔτη ἐν τῇ γῇ ἀνασυρθέντες εὑρέθησαν εἰς τὴν αὐτὴν κατάστασιν, εἰς οἵαν ἦσαν καὶ πρὶν ἐμπηχθῶσι». Πρέπει ὅμως τὰ διὰ πασσάλους ξύλα νὰ ἦναι πολὺ ξηρὰ καὶ οὕτω νὰ ἀλοίφωνται μὲ τὸ καρβουνόχρωμα τοῦτο.

Η ΕΠΙ ΤΩΝ ΦΥΤΩΝ ΕΠΙΡΡΟΗ ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ.

Γενικῶς οἱ γεωργοὶ λέγουσιν ὅτι ἡ σελήνη ἐξασκεῖ μεγάλην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς γεωργίας καὶ πάντων ἐν γένει τῶν φυτῶν. Ἡ γεωργικὴ αὕτη πεποίθησις ἤρξατο ἤδη ἐν Εὐρώπῃ νὰ ἐρευνᾶται καὶ ἐπιστημονικῶς, κατὰ δὲ τὰς τελευταίας ταύτας ἡμέρας λεπτομερέστεραι ἔρευναι γίνονται, σκοποῦσαι τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ ἂν αὕτη ἔχῃ ἀληθεῖς καὶ σπουδαίας τὰς βάσεις. Οἱ χωρικοὶ πασῶν τῶν χωρῶν ἔχουσι τὰς προλήψεις των ὡς πρὸς τὴν σελήνην. Ἐν Γαλλίᾳ πιστεύουσιν ὅτι τὰ γογγύλια καὶ τὸ λινάρι πρέπει νὰ σπείρωνται, τὰ δένδρα νὰ φυτεύωνται καὶ αἱ ἄμπελοι νὰ κλαδεύωνται εἰς τὴν γέμισιν τοῦ φεγγαρίου. Ὁ Πλίνιος λέγει ὅτι οἱ κύαμοι (τὰ κουκία) πρέπει νὰ σπείρωνται κατὰ τὴν πανσέληνον αἱ δὲ φακαὶ κατὰ τὴν νέαν σελήνην. Ὁ Βαρρὼν συμβουλεύει νὰ γίνηται ἡ συγκομιδὴ κατὰ τὴν περίοδον τῆς αὐξούσης σελήνης (γέμισιν). Πρὸς τούτοις ὑπάρχει καί τις συνήθεια τῆς ὁποίας ἡ ἐπιστήμη σήμερον ἀναζητεῖ τὴν ἀρχήν, καὶ αὕτη εἶναι τὸ ὅτι μόνον κατὰ τὴν μείωσιν τῆς σελήνης (λήγευσιν τοῦ φεγγαριοῦ) κόπτουσι τὰ πρὸς ξυλίαν δένδρα, διότι ἄλλως, λέγουσιν οἱ ἐπαγγελλόμενοι τοῦτο τὸ ἔργον, τὰ ξύλα δὲν διατηροῦνται, ἀλλὰ καὶ οἱ σκώληκες τὰ τρώγουσι καὶ σήπονται. Ὥστε ἂν ἔχῃ οὕτω ἡ σελήνη ἐξασκεῖ ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς κυκλοφορίας τοῦ χυμοῦ τῶν δένδρων. Καὶ τοῦτο τὸ πρόβλημα καταγίνονται σήμερον οἱ ἐπιστήμονες νὰ λύσωσιν. Οἱ ἄγριοι Ἰνδοί, τὸ αὐτὸ ἐπίσης πιστεύοντες, μόνον καθ' ὡρισμένας τῆς σελήνης φάσεις κόπτουσι τὸ βάμβου (τὸν ἰνδοκάλαμον). Κατὰ τοὺς ἰθαγενεῖς ὅλον τὸ μυστήριον δι' οὗ διατηρεῖται τὸ ζιγγίβερι (ζιντζεφίλι) ἀπὸ τὰς τρώγας (σάρακας) αἵτινες ταχέως τὸ καταστρέφουσι διαρκούσης τῆς εἰς Εὐρώπην μεταφορᾶς του, συνίσταται νὰ συναχθῇ κατὰ ἀσελήνους νύκτας. Ἡ ἐπιρροὴ τῶν φάσεων τῆς σελήνης ἐπὶ τῆς περιοδικότητος τῆς θέρμης ἐθεωρεῖτο βεβαιοτάτη πρό τινων ἤδη ἐτῶν ἐν Ἰνδικῇ, αἱ δὲ θεωρίαι τοῦ δόκτωρος Γιρώλδου καὶ ἄλλων σοφῶν, οἵτινες κατεπολέμησαν τὴν ἰδέαν ταύτην, δὲν ἐφάνησαν ἀρκετὰ πειστικαί. Αἱ παρατηρήσεις μέχρι τοῦδε εἶναι ὀλιγάριθμοι καὶ οὐδὲ ἐγένοντο μετὰ τῆς ἀπαιτουμένης ἀκριβείας ὅπως δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς στερεὰ βάσις ἐπιστημονική. Ἐκτὸς τούτου οὐδεὶς δύναται νὰ καταδικάσῃ ἐκ τῶν προτέρων ὡς σαθρὰν πεποίθησιν συνισταμένην εἰς τὸ ὅτι τὸ ἄστρον, τὸ ὁποῖον προξενεῖ τὰς παλιρροίας ἔχει ἐπιρροὴν καὶ ἐπὶ τῆς κυκλοφορίας τῶν ὑγρῶν ἐντὸς τοῦ διοργανισμοῦ τῶν φυτῶν ἢ τῶν ζώων.

(Κ. Ἐπιστήμη).

ΟΝΕΙΡΟΝ ΑΞΙΟΣΗΜΕΙΩΤΟΝ.

Β'.

Ἡ ἀκόλουθος κάπως ἐπιτετμημένη διήγησις εἶναι κατ' οὐσίαν ἡ κατάθεσις τοῦ κυριωτέρου μάρτυρος ἐν δίκῃ, ἧς τὰ καθέκαστα εὑρίσκονται εἰς τὰ ἀρχεῖα τοῦ κακουργοδικείου τῆς Λαγκεδόκης. Ὁ μάρτυς οὗτος διηγεῖται ὡς ἀκολούθως.

Ὁδοιπορῶν ποτὲ δι' ὑπηρεσίαν τῆς ἐπαύλεως εἰς τὴν ὁποίαν ἠργαζόμην, ἐσπέραν τινὰ τοῦ Ἰουνίου ἔφθασα κατὰ πρώτην φορὰν εἰς πόλιν τῆς Λαγκεδόκης καὶ κατέλυσα εἴς τι ξενοδοχεῖον· ἐπειδὴ δὲ ἤμην πολὺ κεκοπιακὼς ἐπλαγίασα ἐνωρὶς μὲ σκοπὸν νὰ ἐξυπνήσω πρωὶ τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν καὶ ἀρχίσω τὴν ἐργασίαν μου. Μόλις ἐπλαγίασα καὶ ὡς ἐκ τοῦ καμάτου ἔπεσον εἰς βαθὺν ὕπνον, κοιμώμενος ὅμως εἶδον ὄνειρον τὸ ὁποῖον μοὶ ἐπροξένησε μεγάλην ἐντύπωσιν. Εἶδον ὅτι εἶχον φθάσει εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην ὄχι τὸ ἑσπέρας, ὅπως πραγματικῶς ἐφθασα, ἀλλὰ περὶ τὴν μεσημβρίαν· ὅτι κατέλυσα εἰς τὸ αὐτὸ ξενοδοχεῖον, καὶ ὅτι ἀμέσως ἐξῆλθον, περίεργος ὤν, νὰ ἴδω τί ἄξιον παρατηρήσεως περιεῖχεν ἡ πόλις. Περιπατήσας ἀρκετὰ εἰς τὴν μεγάλην ὁδόν, εἰσῆλθον εἰς ἄλλην, αὐτῆς κάθετον, ἥτις ἔφερεν εἰς τὴν ἐξοχήν. Μετ' ὀλίγον ἔφθασα εἰς ἐκκλησίαν, καὶ ἐστάθην ὀλίγον ὡς διὰ νὰ ἐξετάσω τὴν γοτθικὴν αὐτῆς στοάν· ἐκεῖθεν δὲ εἰσῆλθον εἰς πλάγιόν τινα δρόμον. Ὁ δρόμος οὗτος προσεβάλλετο πολὺ ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, ἦτον ἔρημος, ἀνώμαλος, ταχέως δὲ ἔφθασα εἰς ἀθλίαν τινὰ καλύβην εὑρισκομένην ἐντὸς κήπου, καὶ κεκαλυμένην ἀπὸ καλάμους. Εἰσῆλθον εἰς τὸν κῆπον δι' ἑνὸς ἐκ τῶν ἀναριθμήτων τοῦ περιφράγματος χαλασμάτων, καὶ πλησιάσας παλαιόν τι πηγάδιον, τὸ ὁποῖον εὑρίσκετο εἰς μακρυνὴν τινα γωνίαν, ἔσκυψα ἐντὸς αὐτοῦ διὰ νὰ ἴδω. Εἶδον, καὶ ἰδοὺ καθαρὰ καὶ φανερὰ, πτῶμα φέρον πληγὰς εἰς διάφορα αὐτοῦ μέρη ἔκειτο ἐντὸς τοῦ φρέατος! Ἠρίθμησα τὰς βαθείας πληγὰς καὶ τὰ μεγάλα τραύματα ἐκ τῶν ὁποίων ἔρρεεν αἷμα. Ἠθέλησα νὰ φωνάξω, ἀλλὰ δὲν ἠδυνάμην νὰ ἐξάξω φωνὴν, ὅθεν καὶ ἐξύπνησα τρέμων καὶ καταβεβρεγμένος ἀπὸ ἱδρῶτα, πλὴν τότε ἐνόησα ὅτι ἦτο ὄνειρον.

Προσεπάθησα νὰ κοιμηθῶ καὶ πάλιν ἀλλ' ἐστάθη ἀδύνατον, μολονότι δὲ ἦτο πολὺ ἐνωρὶς, ἠγέρθην καὶ ἐνεδύθην, ἀποφασίσας νὰ ἐξέλθω ὅπως ἀκολούθως φάγω τὸ πρόγευμά μου μὲ ὄρεξιν. Ἐξῆλθον λοιπὸν τῆς οἰκείας, καὶ ἠκολούθησα τὴν μεγάλην ὁδόν. Καί τοι δὲ κατὰ πρῶτον ἔβλεπον αὐτὴν ὅμως δὲν μοὶ ἐφαίνετο ἄγνωστος· καθ' ὅσον προεχώρουν κατὰ τοσοῦτον καὶ αἱ συγκεχυμέναι ἀναμνήσεις τῶν περὶ ἐμὲ ἀντικειμένων ηὔξανον. «Περίεργον», εἶπον κατ' ἐμαυτόν· «ἐγὼ ποτὲ ἄλλοτε δὲν ἦλθον ἐδῶ, καὶ ὅμως γνωρίζω τὰς οἰκίας ἔμπροσθεν τῶν ὁποίων διέρχομαι» . . . Ἐπροχώρησα ἕως ὅτου φθάσας εἰς τὴν ἄκραν τῆς ὁδοῦ ἐκείνης ἐνεθυμήθην τὸ ὄνειρόν μου, πλὴν ἐθεώρησα τὸ τοιοῦτον ὡς λίαν παράλογον. Ἐν τούτοις εἰς κάθε μου βῆμα νέα τις ὁμοιότης μὲ ἐξέπληττε. «Μήπως ὀνειρεύομαι ἀκόμη!» ἀνεφώνησα αἰφνιδίως, «θὰ εὑρεθῇ ἄρα μέχρι τέλους τὸ ὄνειρον μὲ τὴν ἀλήθειαν σύμφωνον;» Μετ' ὀλίγον ἔφθασα εἰς τὴν ἐκκλησίαν τὴν ὁποίαν καὶ κατ' ὄναρ εἶχον ἰδεῖ, καὶ τῆς ὁποίας ἡ ἀρχιτεκτονικὴ ἦτον ἡ αὐτὴ οἵα καὶ καθ' ὕπνον εἶχεν ἐπισύρει τὴν προσοχήν μου. Ἐκεῖθεν εἶδον τὴν ὁδὸν τὴν κάθετον τὴν ὁποίαν ἠκολούθησα καὶ ἔφθασα τέλος εἰς τὸν πλάγιον δρόμον, τὸν ὁποῖον πρό τινων ὡρῶν εἶχεν ἰδεῖ ἡ φαντασία μου. Δὲν ἠδυνάμην πλέον νὰ ἀμφιβάλλω. Κάθε δένδρον, κάθε στροφὴ μοὶ ἦσαν γνωστά. Μὴ ἀνατραφεὶς μὲ δεισιδαιμονίας, ἀλλὰ ζήσας βίον καθ' ὅλα πρακτικὸν καὶ ἐμπορικόν, ποτὲ δὲν ἐτάραττον ἐμαυτὸν μὲ τὰς ἀπάτας καὶ τὰς προαισθήσεις, τὰς ὁποίας ἡ ἐπιστήμη ἀρνεῖται καὶ ἀποῤῥίπτει, πλὴν ὁμολογῶ ὅτι κατὰ τὴν περίστασιν ἐκείνην ἠσθανόμην ἐμαυτὸν ὡς γοητευμένον, καὶ μὲ τὰς λέξεις τοῦ Πασχὰλ εἰς τὰ χείλη μου «Τὸ συνεχὲς ὄνειρον καθίσταται πραγματικότης», ἐπροχώρουν, οὐδόλως ἀμφιβάλλων ὅτι μετ' ὀλίγα βήματα θὰ ἀπαντήσω τὸ οἰκίδιον, τὸ ὁποῖον καὶ πραγματικῶς εὗρον. Τὸ ἐξωτερικόν του ἦτον ἀπαράλλακτον ὅπως τὸ εἶδον εἰς τὸ ὄνειρόν μου· τότε ἀπεφάσισα νὰ βεβαιωθῶ ἂν καὶ τὰ ἀκόλουθα ἦσαν τὰ αὐτά. Εἰσῆλθον λοι-

πὸν εἰς τὸν κῆπον διευθύνθην εἰς τὸ μέρος ὅπου εἶχον ἰδεῖ τὸ πηγάδιον, ἀλλ' ὡς πρὸς τοῦτο εὑρέθην ἠπατημένος, διότι πηγάδιον δὲν ὑπῆρχε! Παρετήρησα παντοῦ, ἐζήτησα εἰς ὅλον τὸν κῆπον, περιῆλθον τὴν καλύβην, ἥτις ὡμοίαζε κατῳκουμένη, μολονότι οὐδεὶς ἐφαίνετο, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθην πουθενὰ νὰ εὕρω ἴχνος πηγαδίου. Εἰς τὴν καλύβην δὲν ἐδοκίμασα νὰ εἰσέλθω, ἀλλ' ἔσπευσα ὀπίσω εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τεταραγμένος ὅσον δύναται νὰ φαντασθῇ τις. Δὲν ἠδυνάμην νὰ ἡσυχάσω μὴ ἐκατομίζων τόσον παράξενον σύμπτωσιν· ἀλλὰ πῶς νὰ εὕρω τὸν μύτον τοῦ μυστηρίου; Ἐπορεύθην πρὸς τὸν ξενοδόχον καὶ ἀφοῦ ὡμίλησα μετ' αὐτοῦ ἐπί τινα καιρὸν περὶ διαφόρων ἀντικειμένων ἦλθον καὶ εἰς τὸ προκείμενον καὶ τὸν ἠρώτησα τίνος ἦτον ἡ καλύβη ἐκείνη ἡ ὁποία εὑρίσκετο ἐπὶ τοῦ δρόμου, τὸν ὁποῖον καὶ τοῦ περιέγραψα. «Κατοικεῖται (μοὶ εἶπεν) ὑπὸ Γέροντός τινος μετὰ τῆς συζύγου του, οἵτινες φαίνονται ὅτι εἶναι πολὺ δύστροποι καὶ ἀκοινώνητοι. Σπανίως ἐξέρχονται τῆς οἰκίας των, κανένα δὲν βλέπουσι, καὶ οὐδεὶς τοὺς ἐπισκέπτεται, πλὴν εἶναι ἡσυχοι ἄνθρωποι καὶ οὐδέποτε ἤκουσά τι ἐναντίων των. Ἐσχάτως μάλιστα καὶ αὐτή των ἡ ὕπαρξις φαίνεται ὅτι ἐλησμονήθη, καὶ νομίζω, Κύριε, ὅτι εἶσθε ὁ πρῶτος ὅστις μετὰ πολλὰ ἔτη τοὺς παρετηρήσατε». Αὗται αἱ λεπτομέρειαι, μακρὰν τοῦ νὰ εὐχαρίστησωσιν, ηὔξησαν ἔτι μᾶλλον τὴν περιέργειάν μου. Τὸ πρόγευμά μου ἡτοιμάσθη ἀλλὰ οὐδὲ νὰ τὸ ἐγγίσω ἠδυνάμην. Ἤρχισα λοιπὸν νὰ περιπατῶ ἔνθεν κἀκεῖθεν εἰς τὸ δωμάτιόν μου· ἔβλεπον ἔξω ἐκ τοῦ παραθύρου· προσεπάθουν νὰ προσηλώσω εἰς ἄλλο τι τὸν νοῦν μου, ἀλλ' εἰς μάτην. Ἐδοκίμασα νὰ λάβω ἐνεργὸν μέρος εἰς φιλονεικίαν τινὰ μεταξὺ δύο ἀνθρώπων, εὑρισκομένων εἰς τὸν δρόμον, ἀλλ' ὁ κῆπος καὶ ἡ καλύβη εἶχον λάβει πλήρη κατοχὴν τοῦ νοῦ μου, καὶ ἐπὶ τέλους ἁρπάσας τὸν πῖλον μου ἀνεφώνησα «θὰ ὑπάγω καὶ ὅτι θέλει ἂς γείνῃ!»

Διευθύνθην εἰς τὸν πλησιέστερον ἀστυνομικὸν σταθμόν, ἐφανέρωσα εἰς τὸν ἀστυνόμον τὸ αἴτιον τῆς ἐπισκέψεώς μου, καὶ διηγήθην εἰς αὐτὸν ὁλόκληρον τὸ περιστατικόν, ὅσον τὸ δυνατὸν καθαρῶς. Οἱ λόγοι μου δὲν ἐχάθησαν. «Εἶναι τῇ ἀληθείᾳ πολὺ παράξενον», μοὶ εἶπεν ὁ ἀστυνόμος, «καὶ μετὰ τὸ συμβὰν τοῦτο νομίζω ὅτι δὲν πρέπει νὰ μείνῃ τὸ πρᾶγμα ἀνεξέταστον, λυποῦμαι ὅτι ἕνεκα ἄλλης ὑπηρεσίας δὲν δύναμαι νὰ σᾶς συνοδεύσω εἰς τὴν ἔρευναν, ἀλλὰ θέτω δύο ἀνθρώπους ὑπὸ τὰς διαταγάς σας. Πορεύθητε καὶ πάλιν εἰς τὴν καλύβην, ἰδῆτε τοὺς κατοικοῦντας, ἐρευνήσατε, καὶ ἴσως γείνῃ σπουδαία τις ἀνακάλυψις». Μετ' ὀλίγας στιγμὰς ἐπορευόμην μετὰ τῶν δύο ἀξιωματικῶν, καὶ δὲν ἠργήσαμεν νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν καλύβην. Γέρων τις μᾶς ἤνοιξε τὴν θύραν καὶ μᾶς ὑπεδέχθη κἄπως ψυχρῶς, ἀλλὰ δὲν ἔδειξε σημεῖον ὑποψίας ἢ ταραχῆς, ὅταν τῷ εἴπομεν ὅτι θέλομεν νὰ ἐρευνήσωμεν τὸν οἶκον. «Πολὺ καλά, Κύριε», ἀπεκρίθη «ὅπως θέλετε». «Ἔχετε κἀνὲν πηγάδιον ἐδῶ;» ἠρώτησα. «Ὄχι, Κύριε, εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ πηγαίνωμεν δι' ὕδωρ εἰς κρήνην τινα, ἀπέχουσαν μακρὰν ἀπ' ἐδῶ». Καθ' ὅσον ἐξητάζομεν τὴν οἰκίαν ἤμην ἀνήσυχος, ὡς ἀπὸ στιγμὴν εἰς στιγμὴν περιμένων νὰ φέρω εἰς φῶς φρικτόν τι μυστήριον. Ὁ Γέρων καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα ἐδείκνυε μεγάλην ἀδιαφορίαν, καὶ ἐπὶ τέλους ἀφίσαμεν τὴν καλύβην χωρὶς νὰ εὕρωμέν τι, τὸ ὁποῖον νὰ ἐπιβεβαιώσῃ τὰς ὑποψίας μου. Ἀπεφάσισα νὰ ἐρευνήσω καὶ πάλιν τὸν κῆπον, καὶ ἐπειδὴ ὡς ἐκ τῆς παρουσίας τῶν ἀνθρώπων τῆς ἀστυνομίας εἶχον συρρεύσει γείτονές τινες, ἤρχισα νὰ τοὺς ἐρωτῶ ἐὰν ἐγνώριζον τίποτε περὶ ἑνὸς πηγαδίου εὑρισκομένου εἰς ἐκείνην τὴν θέσιν. Οὐδεὶς ἀπήντησε κατ' ἀρχάς, ἀλλ' ἐπὶ τέλους γραῖα τις γυνὴ ἐπροχώρησε, βραδέως ἐπακουμβοῦσα ἐπὶ βακτηρίας. «Πηγάδι;» ἀνεφώνησε «πηγάδι ζητεῖτε; Τοῦτο ἐφράχθη πρὸ τριάκοντα ἐτῶν. Ἐνθυμοῦμαι, ὡς νὰ ἦτον χθὲς ἀκόμη, ὅτι ὅταν ἤμην μικρὰ συνείθιζα νὰ ῥίπτω πέτρας μέσα, διὰ νὰ ἀκούω τὴν βοὴν, τὴν ὁποίαν ἔκαμνον ἐπὶ τοῦ ὕδατος». «Καὶ δύνασαι νὰ μοὶ εἴπῃς πρὸς ποῖον μέρος ἦτον τὸ πηγάδιον;» ἠρώτησα. «Καθ' ὅσον ἐνθυμοῦμαι, εἰς τὸ μέρος αὐτὸ ὅπου σπέκεσθε», εἶπεν ἡ γραῖα. Ἤρχισαμεν ἀμέσως νὰ σκάπτωμεν τὴν γῆν. Εἰς δύο ποδῶν βάθος ἐφθάσαμεν εἰς στρῶμά τι ἐκ τουβούλων, τῶν ὁποίων μετακινηθέντων ἐφάνησαν στυλάρια ἄτινα ἐστηρίζοντο εἰς τὸ στόμιον τοῦ πηγαδίου. Ἐχρειάσθη ἀρκετὸς καιρὸς διὰ νὰ ἠμπορέσωμεν νὰ ἀνακαλύψω-

μεν τὸ μυστικὸν τῆς σκοτεινῆς ὀπῆς, ἀλλ' ἐπὶ τέλους κάτωθεν ἀπὸ πολλὰς πέτρας καὶ λάσπην εὕρομεν παλαιόν τι κιβώτιον. Ἦτο ἐντελῶς ἐφθαρμένον, καὶ δὲν ἐχρειάζετο πολλὴ βία διὰ νὰ ἀνοιχθῇ. Εὕρομεν δὲ ἐν αὐτῷ ὅ,τι ἤμην βέβαιος ὅτι θὰ εὕρωμεν καὶ τὸ ὁποῖον ἐνέπλησε φρίκης ὅλους τοὺς παρισταμένους, οἵτινες δὲν εἶχον τὴν ἰδικήν μου πρόγνωσιν· εὕρομεν τὰ λείψανα ἑνὸς ἀνθρώπου! Ἡ ἀστυνομία συνέλαβε τὸν γέροντα, ὅστις δὲν εἶχε διαφύγει, καὶ μετ' ὀλίγον εὗρε καὶ τὴν σύζυγόν του, κεκρυμμένην ἐντὸς θυμωνίας ὄπισθεν σωροῦ ξύλων. Τὸ γηραιὸν ζεῦγος ἐφέρθη ἐνώπιον τῶν ἁρμοδίων ἀρχῶν, ἕκαστος δὲ αὐτῶν ἐξετάσθη κατ' ἰδίαν. Ὁ Γέρων ἠρνεῖτο ἐπιμόνως, λέγων ὅτι εἶναι ἀθῷος, πλὴν ἡ σύζυγός του ὡμολόγησεν ἐπὶ τέλους ὅτι, τῇ συνενέσει τοῦ συζύγου της, πρὸ πολλοῦ καιροῦ εἶχε δολοφονήσει ἔμπορόν τινα, τὸν ὁποῖον ἀπαντήσασα τὴν νύκτα εἰς τὴν λεωφόρον, εἶχε προσκαλέσει εἰς τὸν οἶκόν των. Ἐπωφεληθέντες ἐκ τοῦ βαθέως ὕπνου ὅστις τὸν εἶχε καταβάλλει ἕνεκα τοῦ καμάτου, ἐφόνευσαν τὸν ξένον, ἀφήρεσαν ἀπ' αὐτοῦ τὰ χρήματά του, ἔθεσαν ἐντὸς κιβωτίου τὸ σῶμά του, ἔρριψαν τὸ κιβώτιον εἰς τὸ πηγάδιον, καὶ ἔφραξαν τὸ πηγάδιον. Ἐπειδὴ δ' ὁ ἔμπορος ἦτον ξένος, ἡ ἀπώλειά του δὲν προύξένησεν ἐρεύνας. Δὲν ὑπῆρχε δὲ οὐδὲ μαρτυρία τοῦ κακουργήματος, ἐπειδὴ τὰ ἴχνη αὐτοῦ ἐκρύφθησαν μετὰ πολλῆς προσοχῆς ὅπως μὴ φανῶσιν· οἱ δύο λοιπὸν κακοῦργοι ἐνόμιζαν ἑαυτοὺς ἐν ἀσφαλείᾳ πλὴν δὲν ἠδύναντο καὶ νὰ καθησυχάσωσι τὴν τῆς συνειδήσεως αὐτῶν φωνήν. Ἔφευγον τὴν παρουσίαν τῶν ἀνθρώπων. Ἔτρεμον εἰς τὸν ἐλάχιστον θόρυβον, ἡ ἡσυχία τοὺς ἐνέπλητε τρόμου. Πολλάκις εἶχον ἀποφασίσει νὰ ἀφίσωσι τὴν σκηνὴν τοῦ κακουργήματος αὐτῶν, φεύγοντες εἰς μεμακρυσμένην τινὰ χώραν, ἀλλὰ ἀκατάλειπτος τις δύναμις τοὺς ἐκράτει πλησίον τοῦ θύματός των. Ἔντρομος γενόμενος ὁ γέρων ἐκ τῆς καταθέσεως τῆς συζύγου του, καὶ μὴ δυνάμενος νὰ ἀντισταθῇ εἰς τὰς ἀνυπερβλήτους κατ' αὐτοῦ ἀποδείξεις, ὡμολόγησε καὶ αὐτὸς τὴν πρᾶξιν, καὶ μετὰ ἓξ ἑβδομάδας οἱ δυστυχεῖς κατάδικοι ὑπέστησαν τὸν διὰ τῆς λαιμητόμου θάνατον, κατὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ δικαστηρίου τῆς Τουλούσης. (Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ.)

ΕΠΙΡΡΟΗ ΤΩΝ ΦΥΤΙΚΩΝ ΟΣΜΩΝ.

Αἱ ὀσμαὶ τὰς ὁποίας τὰ χόρτα καὶ τὰ ἄνθη χύνουσιν ἐντὸς τῆς ἀτμοσφαίρας ἔχουσι πολὺ ὑγιεινὴν ἐπιρροήν. Κατὰ τὰς ἐρεύνας Ἰταλοῦ τινος καθηγητοῦ αἱ εὐωδίαι τῶν φυτῶν καὶ τῶν ἀνθέων μεταποιοῦσι τὸ ὀξυγόνον τῆς ἀτμοσφαίρας εἰς ὄζώνην (οὐσίαν ὀδμηρὰν), τὸ ὁποῖον αὐξάνει τὴν πρὸς ὀξύδωσιν δύναμίν του. Αἱ ὀσμαὶ αἱ μᾶλλον πρὸς τοῦτο κατάλληλοι εἶναι ἡ τῆς δαφνοκεράσου, τοῦ καρυοφύλλου, τῆς λαβάντας (ἰφύου) τοῦ ἡδυόσμου, τῆς ἀρκεύθου (κέτρου ἢ κέντρου, ἀρδίτου), τοῦ λεμωνίου, τοῦ μαράθρου (μαλάθρου) καὶ τῶν περγαμότων (εἴδους πολὺ εὐωδῶν πορτοκαλλίων). Τὰ ἄνθη τοῦ ναρκήσσου (μανουσίου, τερνεκαδὲ) τοῦ ὑακίνθου (ζιμπούλι), τὰ μικρὰ γαρούφαλλα καὶ τὰ κρίνα συμβάλλουσιν εἰς σχηματισμὸν ὄζώνης μόνον ἐντὸς κλειστῶν ἀγγείων. Τὰ ἄνθη, τὰ ἐστερημένα ὀσμῆς οὐδεμίαν τοιαύτην ἐπιρροὴν ἔχουσιν ἐπὶ τῆς ἀτμοσφαίρας· ὅσων ἡ ὀσμὴ εἶναι μικρὰ, ἔχουσι καὶ ὀλίγην ἐπιρροήν. Ὡς πόρισμα πάντων τούτων ὁ καθηγητὴς συμβουλεύει τὴν καλλιέργειαν πολλῶν ἀνθέων εἰς τόπους ἐλώδης καὶ ὅπου ἀναπτύσσονται ὀσμαὶ βλαβεραὶ, τὰς ὁποίας πάσας ἡ δύναμις τῆς ὀζώνης ἀμέσως καταστρέφει. Οἱ κατοικοῦντες λοιπὸν μέρη τοιαῦτα χρεωστοῦσιν, ἂν θέλωσι τὴν ὑγείαν των, νὰ περιβάλλωσι τὰς κατοικίας των, μὲ φυτείας εὐοσμοτάτων ἀνθέων.

Ο ΕΝ ΕΦΕΣΩ ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ.

Ὁ περιβόητος οὗτος ναός, θεωρούμενος ὡς ἓν ἐκ τῶν ἑπτὰ θαυμάτων τοῦ ἀρχαίου κόσμου, εἶχε μῆκος κατὰ τὸν Πλίνιον 425 ἀρχαίων ποδῶν, καὶ πλάτος 220. Κατὰ τὸν Φίλωνα ὁ εἰς αὐτὸν εἰσερχόμενος ἔπρεπε νὰ ἀνέλθῃ διὰ δέκα βαθμίδων· καίτοι εἰς πάντας τοὺς ἀρχαίους Ἑλληνικοὺς ναοὺς διὰ τριῶν μόνον βαθμίδων ἀνήρχοντο. Ὁ ἀρχιτεκτονικὸς ῥυθμὸς τοῦ ἀξιοθαυμάστου ἐκείνου κτιρίου ἦτο ἰωνικός. Ἤριξ τοῦ ναοῦ ἦτο ὁ περίβολος, πέριξ δὲ τοῦ περιβόλου ὑπῆρχε περιστύλιον ἐξ ἑκατὸν καὶ ἑβδομήκοντα κιόνων, ἑξήκοντα ποδῶν ὑψηλῶν καὶ ὄντων ἑκάστου δῶρον ἑνὸς βασιλέως. Πλὴν ἐπέπρωτο, ὁ θαυμαστὸς ναὸς οὗτος ἐπὶ τρ-

σοῦτον νὰ ἐξαλειφθῇ ὥστε καὶ ἡ θέσις αὐτὴ ἐν ᾗ ἔκειτο νὰ καταστῇ προβληματώδης.

Πέρυσι τὸ βασιλικὸν ἀγγλικὸν πλοῖον «Καληδονία», προσορμισθὲν εἰς τὸν λιμένα μας, ἐφόρτωσε μάρμαρα, προερχόμενα ἐκ τῆς ἀρχαίας Ἐφέσου, ὅπου, ἀπὸ δεκαετίας ἤδη, ὡς γνωστὸν, ἄγγλος τις, ὁ Κ. Οὔδ (Wood), ἀδεία τῆς αὐτοκρατορικῆς Κυβερνήσεως, ἐνεργεῖ ἀνασκαφάς. Τὰ μάρμαρα ἐκεῖνα ἦσαν, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ ἀγγλικοῦ Χρόνου, «αἱ ἀπαρχαὶ τῶν τοῦ Κ. Οὔδ ἀνασκαφῶν ἐν τῇ θέσει ὅπου ἔκειτο ὁ ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος», ἐκ τῆς μετακομιδῆς τῶν ὁποίων λαμβάνον ἀφορμὴν τὸ παγκόσμιον τοῦ Λονδίνου φύλλον καὶ ἀρυόμενον τὰς εἰδήσεις του ἐξ ἐκθέσεώς τινος τυπωθείσης μὲν, ἀλλὰ μὴ δημοσιευθείσης, ἔγραφε τὰς 10]22 Ἰουλίου σὺν ἄλλοις καὶ τὰ ἑπόμενα.

« Ἡ ἀνακάλυψις τοῦ ἐν Ἐφέσῳ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος δύναται δικαίῳ τῷ λόγῳ νὰ συγκαταριθμηθῇ μετὰ τῶν πρώτων μεγαλουργημάτων τῶν ἀρχαιολογικῶν ἐρευνῶν τοῦ αἰῶνος μας. Δὲν χρεωστεῖται εἰς τὴν τύχην. Ἐλύθη ὡς πρόβλημα ὑπὸ τῆς ἀκαταγωνίστου καρτερίας ἑνὸς καὶ μόνου ἀνθρώπου, ὅστις ηὐχαριστεῖτο σκάπτων ἐπὶ πολλὰ ἔτη, ἐλπίζων ἐναντίον τῆς ἐλπίδος καὶ ὑπερνικῶν τὰ πολλὰ ἐμπόδια διὰ τῆς ἰσχυρᾶς αὐτοῦ θελήσεως μόνον. Ἡ περιγραφὴ τῶν ἐργασιῶν τοῦ Κ. Οὔδ εἶναι ἀνάγνωσμα ὅμοιον μὲ τὴν ἱστορίαν πολιορκίας, καθ' ἣν ἡ κυριευομένη θέσις κατὰ μικρὸν πλησιάζεται διὰ σειρᾶς παραλλήλων, μέχρις οὗ ὄρυγμά τι ἀνοιχθῇ.

« Ἀνασκάπτων τὸ μέγα τῆς Ἐφέσου θέατρον ὁ Κ. Οὔδ εὗρεν ἐπιγραφήν τινα περιέχουσαν περιεργοτάτας ἀποκαλύψεις περὶ προσφορῶν καὶ λατρείας τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος, καὶ ὁρίζουσαν τὴν ὁδὸν, δι' ἧς κατὰ τὰ γενέθλια τῆς θεᾶς, τὰ ἀργυρᾶ αὐτῆς σκεύη καὶ ἄλλα κειμήλια, ἐφέροντο ἐν παρατάξει ἐκ τοῦ ναοῦ εἰς τὸ μέγα θέατρον διὰ μιᾶς πύλης τῆς πόλεως καὶ πάλιν ἐκ τοῦ θεάτρου εἰς τὸν ναὸν δι' ἄλλης τῆς πόλεως πύλης, καλουμένης Μαγνησίας. Διὰ τοῦ φωτὸς τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης ταχέως ἀνεκαλύφθη ἡ μία τῶν ἀναφερομένων πυλῶν. Διὰ ταύτης διήρχετο δρόμος, ἔχων εἰς τὰ πλάγια αὐτοῦ, ὡς ὁ τοῦ Ἀππιανοῦ, τάφους ῥωμαϊκῆς περιόδου, καὶ κατὰ μῆκος τοῦ ὁποίου εἰσέτι φαίνονται τὰ ἴχνη θεμελίων στοᾶς, ἥτις κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἶναι ἡ ὑπὸ Δαμιανοῦ τινος, κατὰ τὴν δευτέραν ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδα, κτισθεῖσα, ὅπως προφυλάττωνται αἱ λιτανείαι ἀπὸ τὰς προσβολὰς τοῦ ἡλίου καὶ τῶν αἰφνιδίων βροχῶν. Τὸ ἀρχαῖον λιθόστρωτον τοῦ δρόμου κεῖται περὶ τοὺς 12 πόδας ὑπὸ τὸ σημερινὸν ἔδαφος, κατὰ μῆκος δὲ αὐτοῦ ἦσαν οἱ τάφοι τῶν ἀντιστρατήγων καὶ ἄλλων ἀξιωματικῶν, οἵτινες ἐκυβέρνων τὴν Ἔφερον ἀφοῦ ὑπέκυψεν εἰς τὸν ῥωμαϊκὸν ζυγόν. Ἡ διεύθυνσις τοῦ ἀρχαίου τούτου δρόμου ἐδείκνυε τὸ βορειοανατολικὸν τοῦ ὁρίζοντος, διὰ δὲ τῆς ἀνασκαφῆς τοῦ ἐδάφους ἔξωθεν ἄλλης τινος πύλης παρὰ τὸ Στάδιον ἀνεκαλύφθη καὶ ἕτερος δρόμος κλίνων πρὸς τὸν ἤδη σημειωθέντα. Ὁ Κ. Οὔδ ἐσκέφθη ὅτι ἀκολουθῶν τοὺς δύο συμπίπτοντας δρόμους δυνατὸν νὰ εὕρισκε τὸν τοῖχον τοῦ ἱεροῦ περιβόλου ἐν ᾧ ἔκειτο ὁ ναός. Δὲν διεψεύσθη δὲ ταύτης του τῆς ἐλπίδος, ἐπειδὴ τὸν ἀπρίλιον τοῦ 1869 ἀπήντησε γωνίαν τινὰ τοῦ τοίχου τοῦ περιβόλου ἐπὶ τοῦ ὁποίου εὑρίσκετο ἐπιγραφὴ Ἑλληνικὴ καὶ λαπιντικὴ λέγουσα ὅτι ὁ Αὐτοκράτωρ Αὔγουστος ἀνέκτισεν ἐκ τῶν εἰσοδημάτων τῆς θεᾶς τὸν τοῖχον τοῦ περιβόλου περὶ τὸν ναόν της. Ἡ ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἀπόστασις καὶ τὸ πλάτος τοῦ δρόμου εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος ἦσαν ἐπίσης σημειωμένα ἐπὶ ἄλλων ἐπιγραφῶν ἐκτισμένων εἰς τὸν τοῖχον.

« Ἦτο φανερὸν, μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν ταύτην, ὅτι ὁ ναὸς θὰ εὑρίσκετο ἐντὸς τοῦ ἐν λόγῳ περιβόλου· πλὴν ἡ ἔκτασις τοῦ περιβόλου τούτου δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐξακριβωθῇ καθότι ἀμφοτέρων τῶν τοίχων, τῶν ἀποτελούντων τὴν εὑρεθεῖσαν γωνίαν, εἰς ὀλίγην ἀπ' αὐτῆς ἀπόστασιν, οὐδὲ ἴχνος πλέον ὑπῆρχεν, ὁ δὲ ναὸς ἔπρεπε νὰ ζητηθῇ διὰ τῆς ὠρύξεως λάκκων ἐντὸς τῆς ὑποτιθεμένης περιοχῆς τοῦ περιβόλου. Ἐνταῦθα τὰ καλύπτοντα τὸ ἀρχαῖον ἔδαφος χώματα ὑψοῦντο 22 περίπου πόδας ὑπεράνω αὐτοῦ· πολλοὶ δὲ μῆνες κατηναλώθησαν εἰς τὴν βαρεῖαν ταύτην ἐργασίαν· πλὴν τέλος κατὰ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1870 ὁ Κ. Οὔδ εὗρεν ἔδαφος ἐστρωμμένον δι' ὡραίων τετραγώνων χανδρῶν μαρμάρων ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὑπῆρχον τεμάχια κολοσσιαίων γλυ-

φῶν· τὰ λείψανα ταῦτα εὑρέθησαν 18 πόδες ὑπὸ τὸ σημερινὸν ἔδαφος, ἐπὶ δὲ τοῦ μαρμαροστρώτου ἦτο στρῶμα λεπτῶς τεθραυσμένων λευκῶν μαρμάρων ἐν μέρει ὑπὸ πυρὸς κεκαυμένων.

«Καθ' ὅσον ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος λάκκος εὑρύνετο λείψανα ἰωνικῆς ἀρχιτεκτονικῆς κολοσσιαίου μεγέθους καὶ χαρακτῆρος φανερῶς Ἑλληνικοῦ ἐξ ὅλων τῶν μερῶν ἀνεκαλύπτοντο· κατὰ δὲ τὸν φεβρουάριον 1871 μέρος κατωτάτου σπονδύλου στύλου τινὸς 6 ποδῶν καὶ 1 δακτύλου διάμετρον ἔχοντος εὑρέθη ἐν τῇ ἀρχικῇ αὐτοῦ θέσει ἐπὶ τῆς βάσεώς του. Τότε ἔγεινε σχεδὸν φανερὸν ὅτι ἡ ζητουμένη θέσις τοῦ ναοῦ εὑρέθη καὶ αἱ ἐργασίαι ἤρχισαν μετὰ πολὺ περισσοτέρου ζήλου. Τὸ φθινόπωρον τοῦ 1871 ὁ Κ. Οὐδ εὗρε τὸν κατώτατον σπόνδυλον ἄλλης στήλης σχεδὸν ὁλόκληρον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἦσαν γεγλυμμένοι πολλοὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ἄλλοι ὄρθιοι καὶ ἄλλοι καθήμενοι. Τὰ ὄρθια γεγλυμμένα σώματα εἶχον 6 ποδῶν ὕψος· ὁλόκληρον τὸ λευκὸν μάρμαρον ἐζύγιζεν ὑπὲρ τοὺς 11 τόνους· ἦτο δὲ φανερὸν ὅτι ἀνῆκεν εἰς μίαν ἐκ τῶν τριάκοντα ἓξ κιόνων οὓς ὁ Πλίνιος ἀναφέρει ὡς τὰς θαυμαστὰς τοῦ ναοῦ.

«Τὰ τεμάχια δύο ἔτι γεγλυμμένων σπονδύλων, παραστὰς μετὰ ὡραίου συμπλέγματος ἀναγλύφων, μεγαλοπρεπῆ κιονόκρανα, βάσεις καὶ σπόνδυλοι κιόνων, ἅπαντα ἐξ ὡραιοτάτου λευκοῦ μαρμάρου εὑρέθησαν καὶ ἐξήχθησαν περὶ τὰ τέλη τοῦ 1871. Τότε ἦτο καιρὸς νὰ μεταφερθῶσιν αἱ ἀπαρχαὶ αὗται τῆς ἐπιχειρήσεως, ἡ δὲ «Καληδωνία» διαταχθεῖσα ὑπὸ τοῦ ναυαρχείου ἀνεχώρησεν ἐκ Μελήτης, καὶ μεταβᾶσα εἰς Σμύρνην ἐφόρτωσεν ὑπὲρ τοὺς ἑξήκοντα τόνους μάρμαρα κατὰ τὸν Ἰανουάριον τοῦ παρελθόντος ἔτους 1872.

«Ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1872 ὁ Κ. Οὐδ μετετόπισε τὸ χῶμα ἐπὶ πολὺ μεγαλειτέρας ἐπιφανείας, προπαρασκευαζόμενος οὕτω διὰ βαθυτέρας ἀνασκαφὰς κατὰ τὸ φθινόπωρον, ὁπότε ἡ ἐποχὴ εἶναι κατάλληλος διὰ τοιαύτας ἐργασίας» ....

Αἱ ἀνασκαφαὶ πράγματι τὸ παρελθὸν φθινόπωρον ἐπανελήφθησαν καὶ πάλιν μάρμαρα κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος ἔτους πέμποντα εἰς Ἀγγλίαν· ἐξ ἐπιστολῆς δέ τινος ἣν αὐτὸς ὁ Κ. Οὐδ ἀπηύθυνε πρὸς τὸν Χρόνον τοῦ Λονδίνου πληροφορούμεθα τὰ ἑπόμενα. «Αἱ ἀνασκαφαί, ἐπαναληφθεῖσαι κατὰ τὸν παρελθόντα σεπτέμβριον ἐξηκολούθησαν ἐπασχολήσασαι πολλοὺς ἐργάτας. Τὸ ἔδαφος τὸ ὁποῖον εἶχε προετοιμασθῇ κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἄνοιξιν ἤδη μετετοπίσθη ἐπὶ ὅλης σχεδὸν τῆς θέσεως τοῦ ναοῦ. Ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου τοῦ ναοῦ, τὸ ὁποῖον εἰς πολλὰ μέρη σώζεται εἰσέτι ἀβλαβές, καὶ τὸ ὁποῖον κεῖται κατὰ μέσον ὅρον 22 πόδας ὑπὸ τὸ νῦν ἔδαφος, εὑρέθησαν οἱ περισσότεροι λίθοι οἱ ἀνακαλύπτοντες τὴν ἀρχιτεκτονικὴν καὶ τὴν γλυπτικὴν αὐτοῦ. Οἱ δύο πρῶτοι λίθοι, οἱ εὑρεθέντες κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἦσαν μέρη παραστάδων τοῦ προνάου καὶ παριστῶσι δύο ἄνδρας πολεμοῦντας. Οἱ μυῶνες τοῦ στήθους εἰς τὸν κάλλιον διατηρούμενον λίθον εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένοι· εἶναι δὲ καὶ οἱ δύο ἀνάγλυφα ἐντελῆ (haut-relief) καὶ οἱ ὑπ' αὐτῶν παριστώμενοι ἄνδρες ὁλόγυμνοι. Μετὰ τούτοις εὑρέθησαν δύο τεμάχια σπονδύλων γεγλυμένων, ἧττον ἐνδιαφέροντα, καὶ ἀκολούθως μέγα μέρος σπονδύλου ἐφ' οὗ ὑπάρχει τὸ ἄνω μέρος δύο γυμνῶν ἀνθρωπίνων μορφῶν εἰς ἐντελὲς ἀνάγλυφον. Αἱ δύο αὗται μορφαὶ παριστῶσιν ἄνθρωπον φέροντα πώγωνα, στιρυγμένον ἐπὶ ῥάβδου καὶ θεωροῦντα μετὰ προσοχῆς πρᾶγμά τι, τὸ ὁποῖον νέος ἀγένειος κρατεῖ εἰς τὴν χεῖρά του. Ἡ γλυφὴ αὕτη εἶναι πολὺ ἠκροτηριασμένη, ὥστε ὑπάρχει φόβος μήπως σταθῇ ἀδύνατον νὰ διευκρινισθῇ τὸ ὑπ' αὐτῆς παριστανόμενον. Τὸ τεμάχιον τοῦτο εἶναι ἀξιοσημείωτον διὰ τὸ πολὺ διάστημα τὸ ὁποῖον ὑπάρχει ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῶν γλυφῶν, μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν ἄλλων προσώπων τὰ ὁποῖα δυνατὸν νὰ ἦσαν γεγλυμμένα εἰς τὸ ἄλλο μέρος τῆς στήλης, τῆς ὁποίας τὸ ἐν λόγῳ τεμάχιον ἀποτελεῖ τὸ ἥμισυ τῆς περιφερείας. Ἡ βάσις ἄλλης στήλης, εὑρεθεῖσα ἐν τῇ θέσει αὐτῆς εἰς τὴν βόρειον τοῦ ναοῦ πλευράν, εἶναι πιθανὸν ὅτι ἀνῆκεν εἰς στήλην γεγλυμμένην τῆς ἀνατολικῆς ἄκρας ἤτοι τῶν ὀπισθίων τοῦ ναοῦ. Ἀπετέλει δὲ μέρος τῆς ἐσωτέρας σειρᾶς τῶν στηλῶν τῆς βορείου πλευρᾶς, ἐνῷ ἡ εὑρεθεῖσα κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἀνῆκεν εἰς τὴν ἐξωτερικὴν σειρὰν τῆς νοτείου πλευρᾶς.

«Καθόσον ἀφορᾷ τὸ πιθανὸν ὕψος μέχρι

τοῦ ὁποίου ἔφθανον αἱ γλυφαὶ φρονῶ ὅτι ἔπρεπε νὰ ἀνήρχοντο μέχρι τοῦ τρίτου τοῦ χορμοῦ τῶν στηλῶν. Εἷς ἐκ τῶν λίθων, σίτινες ἤδη εὑρίσκονται εἰς τὸ Βρεταννικὸν Μουσεῖον, καὶ ὅστις βεβαίως δὲν ἦτο ὁ κατώτατος τῆς στήλης, μαρτυρεῖ ὅτι τοὐλάχιστον ἔπρεπεν οἱ δύο σπόνδυλοι νὰ ἦσαν γεγλυμμένοι. Καθ' ὅσον ἐνθυμοῦμαι, ἡ ἀναλογία, ἡ γνωστοποιουμένη ἡμῖν ἐκ τῶν μεταλλείων, ἐφ' ὧν παρίσταται ἡ πρόσοψις τοῦ ναοῦ, δεικνύει ὅτι αἱ στῆλαι ἦσαν γεγλυμμέναι κατὰ τὸ ἓν τρίτον τοῦ ὕψους αὐτῶν περίπου. Αἱ μεγάλαι διαστάσεις τῶν μεσοστηλίων ὅπου ἀπαντῶνται αἱ γεγλυμμέναι στῆλαι, τείνει προσέτι νὰ φανερώσῃ ὅτι αἱ στῆλαι ἐκεῖναι ἦσαν εἰς πολὺ ὕψος γεγλυμμέναι.

«Ἀνευρέθησαν προσέτι μέρη τῶν τοίχων τῶν πρὸς δυσμὰς καὶ πρὸς νότιον τοῦ Σηκοῦ καὶ μεταξὺ αὐτῶν μικρά τινα μέρη τῶν τοίχων τοῦ ἀρχαιοτέρου ναοῦ, ἤτοι τοῦ ναοῦ ὅστις προηγήθη τοῦ σήμερον εὑρεθέντος. Οἱ ἀρχαῖοι τοῖχοι, ὅπως χρησιμεύσωσιν ὡς θεμέλια τοῦ νεωτέρου ναοῦ, ἐνισχύθησαν διὰ πάχους ἓξ ἕως δέκα τριῶν ἀγγ. ποδῶν. Ὁ ἀρχαιότερος ναὸς δὲν φαίνεται εὑρισκόμενος ἐπὶ ὑψώματος δέκα βαθμίδων ὡς ὁ νεώτερος. Οἱ τοῖχοί του ἦσαν ἐκ λίθων πελεκητῶν, καλῶς προσηρμωσμένων καὶ ἐχόντων τὰς γωνίας λοξῶς τετμημένας ὅπως οὕτω προλαμβάνωνται τὰ ἐκ σεισμοῦ ἢ ἄλλων αἰτίων δυστυχήματα.

«Τὸ στηρίζον τὰς δέκα βαθμίδας λιθόκτιστον ἀνευρέθη, σχετικῶς ἀβλαβὲς, πρὸς τὸ βόρειον μέρος. Τὸ πλάτος του μετρηθὲν εἰς τὴν κατωτάτην βαθμίδα εὑρέθη 238 ποδῶν ἀγγλικῶν καὶ 4 δακτύλων. Τὸ πλάτος δὲ αὐτοῦ τοῦ ναοῦ μετρηθὲν εἶναι 163 ποδῶν ἀγγ. καὶ 9 δακτ. τὸ δὲ μῆκος αὐτοῦ 308 π. α. καὶ 11 δ.

«Αἱ δύο στῆλαι, αἱ ἐν τῇ θέσει αὐτῶν εὑρεθεῖσαι, τὰ σωζόμενα μέρη τῶν τοίχων τοῦ Σηκοῦ, τὰ ἴχνη ἄλλων μερῶν τῶν τοίχων τούτων, τὸ λιθόκτιστον, τὸ στηρίζον τὰς βαθμίδας, παρέσχον ἀρκετὰ διδόμενα πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ σχεδίου τοῦ ναοῦ. Ἦτο ὀκτώστηλος καὶ ἐκοσμεῖτο ἔξωθεν ὑπὸ 100 στηλῶν 6 ποδῶν ἀγγλ. διάμετρον ἐχουσῶν. Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ Σηκοῦ πρέπει νὰ ἐκοσμεῖτο ὑπὸ δύο σειρῶν κιόνων μικροτέρας διαμέτρου, τῶν ὁποίων τεμάχια τινὰ εὑρέθησαν παρὰ τοὺς τοίχους. Αἱ 36 γεγλυμμέναι στῆλαι ἀναμφιβόλως ἦσαν τοποθετημέναι εἰς τὴν δυτικὴν καὶ ἀνατολικὴν τοῦ ναοῦ ἄκραν, ὡς τοῦτο φαίνεται ἐκ τῆς ἐκτάσεως τοῦ μεσοστηλίου ὅπου ἀφίνετο τὸ εἰς τὴν γλυπτικὴν πρέπον διάστημα ὡς ἐκ τῶν νεωστὶ ἀνακαλυφθέντων τεμαχίων ἐφάνη. Τοιοῦτον κατὰ τὰ κυριώτερα αὐτοῦ φαίνεται τὸ σχέδιον ἐκ τῶν εἰσέτι σωζομένων μερῶν τοῦ κτιρίου.

Ἐλπίσωμεν ὅτι νεώτεραι ἀνακαλύψεις θέλουσι παρέξει τὰ μέσα ὅπως ἀκριβῶς παρασταθῇ τὸ ἀριστούργημα τοῦτο τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ κόσμου.

ΟΛΙΓΑ ΠΕΡΙ ΝΗΣΤΕΙΑΣ.

Καθὼς ἀφοῦ παρέλθῃ ὁ χειμὼν καὶ φανῇ τὸ θέρος, ἕλκει μὲν πρὸς τὸ πέλαγος τὸ πλοῖον ὁ ναύτης, καθαρίζει δὲ ὁ στρατιώτης τὰ ὅπλα καὶ παρασκευάζει τὸν ἵππον εἰς πόλεμον, καὶ ὁ γεωργὸς δὲ ἀκονᾷ δρέπανον, καὶ ὁ ὁδοιπόρος θαρρῶν ἀναλαμβάνει μακρὰν ἀποδημίαν, καὶ πρὸς τοὺς ἀγῶνας ὁ ἀθλητὴς ἀποδύεται καὶ γυμνοῦται, οὕτω δὰ καὶ ἡμεῖς, ὡς θέρους τινὸς πνευματικοῦ τῆς νηστείας φανείσης, καὶ ὡς στρατιῶται τὰ ὅπλα καθαρίσωμεν, καὶ ὡς γεωργοὶ τὴν δρεπάνην ἀκονήσωμεν, καὶ ὡς κυβερνῆται πρὸς τὰ κύματα τῶν ἀτόπων ἐπιθυμιῶν τοὺς λογισμοὺς ἀντιτάξωμεν, καὶ ὡς ὁδῖται τὴν εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναλάβωμεν ἀποδημίαν, καὶ ὡς ἀθληταὶ ἐκδυθῶμεν πρὸς τοὺς ἀγῶνας· καθότι ὁ πιστεύων καὶ γεωργὸς καὶ κυβερνήτης καὶ στρατιώτης καὶ ἀθλητὴς καὶ ὁδοιπόρος εἶναι. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος λέγει· «οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχὰς πρὸς τὰς ἐξουσίας»· καὶ «ἐνδύσασθε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ». Εἶδες τὸν ἀθλητήν; εἶδες τὸν στρατιώτην; Ἐὰν ἦσαι ἀθλητὴς γυμνὸς πρέπει νὰ εἰσέλθῃς εἰς τὸν ἀγῶνα· ἐὰν ἦσαι στρατιώτης πρέπει νὰ σταθῇς ὡπλισμένος εἰς τὴν παράταξιν. Πλὴν πῶς εἶναι δυνατὰ καὶ τὰ δύο ταῦτα; πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἦναί τις καὶ γυμνὸς καὶ μὴ γυμνὸς, καὶ ἐνδεδυμένος καὶ μὴ ἐνδεδυμένος; πῶς; ἐγὼ λέγω· ἀπόδυσαι τὰ τῆς ὕλης καὶ ἔγεινες ἀθλητής· ἔνδυσαι τὰ ὅπλα τοῦ πνεύματος καὶ ἰδοὺ εἶσαι στρατιώτης· γύμνωσον σεαυτὸν ἐκ τῶν ματαίων

βιωτικῶν φροντίδων, διότι ὁ καιρὸς εἶναι καιρὸς πάλης· ἔνδυσαι ὅπλα πνευματικὰ διότι εὑρισκόμεθα ἐν καιρῷ χαλεποῦ πρὸς τοὺς δαίμονας πολέμου. Διὰ τοῦτο καὶ γυμνοὶ πρέπει νὰ ἤμεθα, ὥστε νὰ μὴ παρέχωμεν καμμίαν λαβὴν εἰς τὸν πρὸς ἡμᾶς παλαίοντα ἐχθρὸν, τὸν διάβολον, καὶ νὰ καθοπλιζώμεθα ὥστε, προφυλαττόμενοι παντοχόθεν, νὰ μὴ ἀφίνωμεν μέρος ἐκτεθημένον εἰς τὰς καιρίας προσβολὰς τοῦ ἐχθροῦ. Γεώργησον λοιπὸν τὴν ψυχήν σου, καὶ τὰς ἐν αὐτῇ ἀκάνθας ἐκρίζωσον· σπεῖρον ἐν αὐτῇ τὸν λόγον τῆς εὐσεβείας, καλλιέργει μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας τὰ καλὰ τῆς φιλοσοφίας (1) φυτὰ, καὶ ἰδοὺ ἔγεινες γεωργὸς καὶ θέλει σὲ εἰπεῖ ὁ Παῦλος «τὸν κοπιῶντα γεωργὸν δεῖ πρῶτον τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν». Ταύτην καὶ αὐτὸς μετεῖρχετο τὴν τέχνην· διὰ τοῦτο καὶ πρὸς Κορινθίους ἐπιστέλλων ἔλεγεν· «ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἀπολλὼς ἐπότισεν, ὁ δὲ Θεὸς ηὔξανεν». Ἀκόνησόν σου τὴν δρεπάνην ἣν ἤμβλωνας διὰ τῆς ἀδηφαγίας, ἀκόνισον δὲ διὰ τῆς νηστείας. Ἄρχισε τὴν ὁδοιπορίαν τὴν εἰς τὸν οὐρανὸν φέρουσαν, τὴν τεθλιμμένην καὶ στενὴν ἄρχισε, καὶ ὅδευσον. Πλὴν πῶς θὰ δυνηθῇς νὰ ἀρχίσῃς, πῶς νὰ ὁδεύσῃς; χαλιναγωγῶν καὶ κυβερνῶν τὸ σῶμα· διότι ὅπου ἡ ὁδὸς εἶναι στενόχωρος ἐκεῖ ἡ ἐκ τῆς ἀδηφαγίας πολυσαρκία εἶναι ἐμπόδιον μέγα. Κατάστειλον τὰ κύματα τῶν ἀτόπων ἐπιθυμιῶν, ἀπόκρουσαι τὸν χειμῶνα τῶν πονηρῶν λογισμῶν, διάσωσον τὸ σκάφος, πολλὴν ἐπίδειξαι ἐμπειρίαν, καὶ ἰδοὺ ἔγεινες κυβερνήτης ἄριστος. Πάντα δὲ ταῦτα δύναται νὰ μᾶς τὰ δώσῃ καὶ νὰ μᾶς τὰ διατάξῃ ἡ νηστεία. Νηστείαν ὅμως λέγω, οὐχὶ ταύτην τὴν τῶν πολλῶν, ἀλλὰ τὴν ἀκριβῆ νηστείαν· οὐχὶ τῶν φαγητῶν τὴν ἀποχὴν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν τῶν ἁμαρτημάτων· διότι οὐδὲν ὠφελεῖ ἡ νηστεία ἐὰν δὲν γίνηται ὅπως πρέπει, καθὼς οὐδὲ οἱ ἀθληταὶ στεφανοῦνται ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσωσιν. Ἵνα λοιπὸν, ἐνῷ ὑποφέρομεν τὰ τῆς νηστείας βάρη, μὴ χάσωμεν καὶ τὸν στέφανον τῆς νηστείας, μάθωμεν πῶς καὶ τίνα τρόπον πρέπει νὰ τὴν φυλάττωμεν. Ἐπειδὴ καὶ ὁ Φαρισαῖος ἐνήστευσεν, ἀλλὰ μετὰ τὴν νηστείαν ἐκείνην κατέβη ἔρημος καὶ κενὸς ἀπὸ τῶν τῆς νηστείας καρπῶν. Ὁ Τελώνης δὲν ἐνήστευσεν, ἀλλ' ἐράνη καλήτερος τοῦ νηστεύσαντος, ὁ μὴ νηστεύσας· καὶ τοῦτο διὰ νὰ μάθῃς ὅτι οὐδὲν τὸ ἐκ νηστείας ὄφελος ἐὰν δὲν συνυπάρχωσι καὶ πάντα τὰ καλά. Ἐνήστευσαν οἱ Νινευῖται καὶ ἐπέσυρον τοῦ Θεοῦ τὴν εὔνοιαν. Ἐνήστευσαν καὶ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ πλέον οὐδὲν ἔπραξαν, ἀλλὰ καὶ κατηγορηθέντες ἀπῆλθον. Ἀφοῦ λοιπὸν ὁ τῆς νηστείας κίνδυνος εἶναι τοιοῦτος εἰς τοὺς μὴ γινώσκοντας πῶς νὰ νηστεύωσι, μάθωμεν τῆς νηστείας τοὺς νόμους, ἵνα μὴ τρέχωμεν ἀδήλως, μηδὲ ἀέρα δέρωμεν, μηδὲ σκιαμαχῶμεν ἐνῷ ἀγωνιζόμεθα.

Ἡ νηστεία εἶναι φάρμακον, ἤτοι ἰατρικόν. Ἀλλὰ τὸ φάρμακον καὶ μυριάκις ὠφέλιμον ἂν ἦναι, πολλάκις γίνεται ἄχρηστον διὰ τὴν ἀπειρίαν τοῦ μεταχειριζομένου αὐτό· διότι καὶ τὸν καιρὸν καθ' ὃν πρέπει νὰ ἐφαρμωσθῇ ἀνάγκη πᾶσα νὰ γινώσκωμεν, καὶ τὴν ποσότητα αὐτοῦ τοῦ φαρμάκου, καὶ τοῦ δεχομένου σώματος τὴν κρᾶσιν, καὶ τὴν φύσιν τῆς χώρας, καὶ τὴν ὥραν τοῦ ἔτους καὶ δίαιταν κατάλληλον καὶ πολλὰ ἕτερα, ἐκ τῶν ὁποίων ὁποιονδήποτε καὶ ἂν παραμεληθῇ καθιστᾷ ἄχρηστα καὶ τὰ λοιπὰ πάντα. Ἐὰν δὲ θεραπεύοντες τὸ σῶμα, ἔχωμεν ἀνάγκην τοσαύτης ἀκριβείας, πολλῷ μᾶλλον ὅταν ἐπιμελώμεθα τῆς ψυχῆς, καὶ τοὺς λογισμοὺς θεραπεύωμεν, εἶναι ἀνάγκη νὰ διερευνῶμεν καὶ παρατηρῶμεν πάντα μετ' ἀκριβείας ἁπάσης.

Ἰδωμεν λοιπὸν πῶς ἐνήστευσαν οἱ Νινευῖται καὶ πῶς τῆς ὀργῆς ἀπηλλάγησαν ἐκείνης. «Οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ κτήνη καὶ τὰ πρόβατα καὶ οἱ βόες μὴ νεμέσθωσαν», λέγει. Τί λέγεις; εἰπέ μοι· καὶ τὰ ἄλογα νηστεύουσι; καὶ ἵπποι καὶ ἡμίονοι σάκκῳ περιβάλλονται; Ναὶ, λέγει· διότι καθὼς ὅταν εὔπορός τις τελευτήσῃ οὐ μόνον τοὺς ὑπηρέτας καὶ τὰς ὑπηρεσίας ἀλλὰ καὶ τοὺς ἵππους τοῦ τελευτήσαντος οἱ συγγενεῖς ἐνδύουσι πένθιμα, καὶ ἐγχειρίσαντες αὐτοὺς εἰς τοὺς ἱπποκόμους παραγγέλλουσιν αὐτοὺς νὰ συνοδεύωσι τὴν κηδείαν, τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς ἐπιδεικνύμενοι, καὶ πρὸς ἔλεον ἅπαντας κινοῦντες· οὕτω δὰ καὶ τῆς πόλεως ἐκείνης μελλούσης νὰ καταστραφῇ, καὶ τὴν ἄλογον φύσιν σάκκῳ περιέβαλον

(1) Φιλοσοφία, ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν σοφίαν, τὴν δικαιοσύνην τὸ τέλειον ἀγαθὸν, αὐτὸν τὸν Θεόν.

καὶ εἰς τὸν ζυγὸν ὑπέβαλον τῆς νηστείας. Δὲν δύνανται, λέγει, τὰ ἄλογα νὰ μάθωσι διὰ λόγου τοῦ Θεοῦ τὴν ὀργήν, μανθανέτωσαν λοιπὸν διὰ τῆς πείνης ὅτι ἡ πληγὴ εἶναι θεήλατος· διότι ἐὰν καταστραφῇ ἡ πόλις οὐχὶ ἡμῶν μόνων τῶν ἀνοικούντων ἀλλὰ καὶ τῶν ἀλόγων τούτων εἷς ἔσται τάφος κοινός. Τὰ μέλλοντα λοιπὸν νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὰ δεινὰ τῆς πόλεως ἂς λάβωσι μέρος καὶ εἰς τὴν νηστείαν....

Ἀλλ' ἴδωμεν τί τάχα ἔλυσε τὴν ἀπαραίτητον ἐκείνην ὀργήν· ἄρα ἡ νηστεία μόνη καὶ ὁ σάκκος; Οὐχί, μυριάκις οὐχί· ἀλλ' ἡ ῥιζικὴ τοῦ βίου μεταβολή. Πόθεν δὲ τοῦτο δῆλον; ἀπ' αὐτῶν τῶν προφητικῶν λόγων· διότι αὐτὸς ὁ διηγούμενος τὰ περὶ τῆς ὀργῆς τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς νηστείας ἐκείνων, αὐτὸς οὗτος λέγων τὰ περὶ καταλλαγῆς καὶ τῆς καταλλαγῆς τὴν αἰτίαν διδάσκων, οὕτω πως λέγει· «Καὶ εἶδε τὰ ἔργα αὐτῶν ὁ Θεός». Ποῖα ἔργα; ὅτι ἐνήστευσαν; ὅτι σάκκον περιεβάλλοντο; Οὐδὲν τούτων· ἀλλὰ πάντα ταῦτα παρασιωπήσας ἐπιφέρει· «Ὅτι ἀπέστρεψεν ἕκαστος ἀπὸ τῶν ὁδῶν αὐτοῦ τῶν πονηρῶν, καὶ μετενόησεν ἐπὶ τῇ κακίᾳ ᾗ ἐλάλησε ποιῆσαι αὐτοῖς Κύριος». Βλέπεις ὅτι οὐχὶ ἡ νηστεία ἔσωσεν ἀπὸ τοῦ κινδύνου, ἀλλ' ἡ μεταβολὴ τοῦ βίου τὸν Θεὸν κατέστησεν ἵλεω πρὸς τοὺς βαρβάρους καὶ εὐμενῆ;

Ταῦτα εἶπον οὐχὶ ἵνα νηστείαν ἀτιμάζωμεν ἀλλ' ἵνα νηστείαν τιμῶμεν. Τιμὴ δὲ τῆς νηστείας εἶναι οὐχὶ μόνον ἡ ἀπὸ τῶν φαγητῶν ἀποχὴ ἀλλ' ἡ ἀπὸ τῆς κακίας ἀναχώρησις. Ὁ δὲ λέγων ὅτι ἡ νηστεία περιορίζεται μόνον εἰς τῶν φαγητῶν τὴν ἀποχὴν αὐτὸς ἀτιμάζει καθ' ὑπερβολὴν τὴν νηστείαν. Νηστεύεις; δεῖξέ το διὰ τῶν ἔργων σου. Ποίων ἔργων; δύνασαι νὰ ἐρωτήσῃς. Ἐὰν ἴδῃς πάσχοντα βοήθησον, ἐὰν ἴδῃς ἐχθρόν σου συμφιλιώθητι, ἐὰν ἴδῃς φίλον σου προοδεύοντα μὴ τὸν φθονήσῃς, ἐὰν ἴδῃς γυναῖκα εὔμορφον πάρελθε. Ναί, οὐχὶ τὸ στόμα νὰ νηστεύῃ μόνον, ἀλλὰ καὶ ὁ ὀφθαλμός, καὶ ἡ ἀκοὴ καὶ οἱ πόδες καὶ αἱ χεῖρες καὶ πάντα τὰ τοῦ σώματος ἡμῶν μέλη. Νηστευέτωσαν αἱ χεῖρες ἁρπαγῆς καὶ πλεονεξίας καθαρεύουσαι· νηστευέτωσαν οἱ πόδες τὰν ἐπὶ τὰ παράνομα θεάματα μὴ βαδίζοντες δρόμον, νηστευέτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ βιαζόμενοι νὰ μὴ ἐπιπηδῶσιν ἐπὶ ὄψεων εὐμόρφων, μηδὲ νὰ περιεργάζωνται κάλλη ἀλλότρια. Τροφὴ τῶν ὀφθαλμῶν εἶναι ἡ θεωρία ἀλλ' ὅταν ἦναι παράνομος καὶ ἀπηγορευμένη καταστρέφει τὴν νηστείαν, διότι εἶναι ἀτοπώτατον ἀπὸ μὲν τῶν φαγητῶν καὶ τῆς συγκεχωρημένης τροφῆς νὰ ἀπέχῃς διὰ τὴν νηστείαν, τὴν δὲ ἀπηγορευμένην, τὴν διὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ νὰ γεύῃσαι. Δὲν τρώγεις κρέας; μὴ φάγῃς καὶ ἀκολασίαν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν σου. Νηστευέτω καὶ ἡ ἀκοή· νηστεία δὲ ἀκοῆς εἶναι νὰ μὴ δέχηται πὰς κακηγορίας καὶ τὰς διαβολάς. «Ἀκοὴν γὰρ ματαίαν μὴ παραδέξῃ» λέγει. Νηστευέτω καὶ τὸ στόμα ἀπὸ λέξεων αἰσχρῶν καὶ ἀπὸ λοιδορίας· διότι τί τὸ ὄφελος ὅταν ὄρνηθας μὲν καὶ ἰχθῦς δὲν τρώγωμεν, τοὺς δὲ ἀδελφούς μας δάκνομεν καὶ κατεσθίομεν; Ὁ κακηγορῶν ἔφαγεν ἀδελφικὰ κρέατα, διότι τὴν σάρκα τοῦ πλησίον του ἔδακε. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος ἐφόβησεν εἰπὼν «εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνετε καὶ κατεσθίετε βλέπετε μὴ ὑπὸ ἀλλήλων ἀναλωθῆτε». Δὲν ἐνέπηξας εἰς τὸ σῶμά του τοὺς ὀδόντας σου ἀλλ' ἐνέπηξας εἰς τὴν ψυχήν του τὴν κατηγορίαν· τὴν τοῦ ὁμοίου ὑπόληψιν τραυματίσας μυρία ἔπραξες κακὰ καὶ πρὸς σεαυτὸν καὶ πρὸς ἐκεῖνον καὶ πρὸς ἄλλους πολλούς, πρὸς δὲ τὸν ἀκούσαντα ἔπραξας χείρονα διαβαλὼν τὸν πλησίον.

Μή μοι εἴπῃς λοιπὸν τόσας ἡμέρας ἐνήστευσα, τὸ καὶ τὸ δὲν ἔφαγον, οἶνον δὲν ἔπιον, καὶ τὰ τοιαῦτα, ἀλλὰ δεῖξον μοι ἐὰν ἐνῶ ἦσο θυμώδης ἤδη ἔγεινας πρᾷος, ἐνῶ ἦσο ὠμὸς ἤδη ἔγεινας φιλάνθρωπος. Διότι ἐὰν μεθύσῃς ἐκ τοῦ θυμοῦ διατὶ καταθλίβεις τὸ σῶμα. Ἐὰν φθόνος κατοικῇ ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ πλεονεξία, τί ὠφελεῖ ἡ ὑδροποσία; Δὲν ζητεῖται ὁποία εἶναι ἡ τράπεζα ἀλλ' ἐὰν ἐγένετο κακῆς γνώμης μεταβολή. Ἐὰν ἡ κυρία, ἡ ψυχὴ λέγω, πορνεύῃ, πρὸς τί τὴν θεράπαιναν, τὴν γαστέρα στενοχωρεῖς; Ἐὰν ἡ ψυχὴ παρασύρεται πρὸς τί κατατήκεις τὸ σῶμα;

Ι. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ.

Ἡ ἄγνοια δεσμεύει τὴν γλῶσσαν τοῦ φρονίμου, πλὴν δίδει παντοτεινὴν κίνησιν εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ ἄφρονος.

— Ἡ σιωπὴ εἶναι ἡ ἀσφαλεστάτη ὁδὸς διὰ πάντα ἄνθρωπον μὴ ἔχοντα μεγάλην εἰς ἑαυτὸν ἐμπιστοσύνην.

Ο ΝΑΠΟΛΕΩΝ ΕΝ ΑΓΙΑ: ΕΛΕΝΗ.

Ἀφοῦ ὁ Ναπολέων κατώρθωσε νὰ διαφύγῃ ἀπὸ τὸ Οὐατερλὼ, τόσον καταβεβλημένος ἦτο ἀπὸ τοὺς κόπους τῆς μάχης ἐκείνης ὥστε ἐδέησε νὰ βαστάζηται ἐπὶ τοῦ ἵππου του ὑπὸ τῶν ὀλίγων στρατηγῶν του, οἵτινες τῷ εἶχον μείνει πιστοί. Ἔφθασεν εἰς Παρισίους, ἀλλὰ δὲν ἐπορεύθη εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Κεραμικοῦ. Τὰ διάφορα ἐν Γαλλίᾳ κόμματα εἶχον συνασπισθῇ ἐναντίον του, διὸ καὶ τὸ φρονιμώτερον ἦτο νὰ δώσῃ πέρας εἰς τὴν πολιτικὴν ὕπαρξίν του, τὸ ὁποῖον καὶ ἔπραξε, παραδώσας ἑαυτὸν εἰς τοὺς Ἄγγλους. Οἱ Ἄγγλοι, παραλαβόντες αὐτὸν ἐντὸς τοῦ πλοίου τοῦ ὀνομαζομένου «Βελλερεφόντης» καὶ διοικουμένου ὑπὸ τοῦ πλοιάρχου Μαϊτλάνδου, μετέφερον αὐτὸν εἰς Πλυμούθην. Τὸ ὑπουργεῖον τῆς Ἀγγλίας τότε ἀπεφάσισε νὰ θεωρήσῃ αὐτὸν ὡς αἰχμάλωτον καὶ νὰ πέμψῃ αὐτὸν εἰς τὴν ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ ὠκεανῷ νῆσον τῆς Ἁγίας Ἑλένης. Τὴν 28ην λοιπὸν Ἰουλίου (ἢ 9ην Αὐγούστου ε. τ.) 1815 ὁ ναύαρχος τῆς Ἀγγλίας Γεώργιος Κοκβούρνης, ἐπιβαίνων τοῦ πλοίου «Νορθουμβερλάνδη» καὶ ἔχων ὑπὸ τὰς διαταγὰς αὐτοῦ δύο φρεγάτας καὶ ἑπτὰ ἄλλα πολεμικὰ πλοῖα, ἀπέπλευσε φέρων τὸν αἰχμάλωτον εἰς Ἁγ. Ἑλένην. Κατὰ τὸν διάπλουν ὁ πρώην αὐτοκράτωρ ἐφέρετο μετ' ἀταραξίας καὶ ἀξιοπρεπείας, ἀγαπώμενος καὶ τιμώμενος ὑφ' ὅλων τῶν ἐντὸς τοῦ πλοίου εὑρισκομένων ἀνθρώπων. Τὴν δὲ 4/16 Ὀκτωβρίου 1815, τέσσαρας μῆνας μετὰ τὴν ἐν Οὐατερλῷ μάχην, ὁ Ναπολέων καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἀπεβιβάζοντο εἰς τὴν νῆσον. Ἀξιωματικός τις, ἔχων αὐστηρὰς διαταγὰς, ἐτέθη παρ' αὐτῷ ὡς διηνεκὴς φύλαξ του καὶ ἦτο ὑπόχρεως νὰ εἰδοποιῇ τὸν ναύαρχον δι' οἱονδήποτε ἔκτακτον κίνημα ἤθελε παρατηρήσει μεταξὺ τῶν Γάλλων, ἕως οὗ ἑτοιμασθῇ τὸ διὰ τὸν Ναπολέοντα οἴκημα εἰς Μακρυδάσος, ὅπου ἔπρεπε τὰ φροντίζῃ ὥστε ὁ αἰχμάλωτος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ μὴ μένωσιν ἐκτὸς τῆς οἰκίας πλέον τῆς ἐνάτης ἑσπερινῆς ὥρας.

Τὴν 10ην (ε. ν.) Δεκεμβρίου ὁ Βονοπάρτης μετῴκησεν εἰς Μακρυδάσος, ὅπου πρὶν ἦτο ἡ ἕδρα τοῦ κυβερνήτου τῆς νήσου. Μετὰ τοῦ αὐτοκράτορος ἦσαν ὁ στρατηγὸς Βερτράνδος ἡ σύζυγός του καὶ τρία τέκνα, ὁ Κόμης Μονθολὼν ἡ σύζυγός του καὶ δύο τέκνα, ὁ Κόμης Λὰς Κάζας μετὰ τοῦ υἱοῦ του, ὁ στρατηγὸς Γουργῶδος, καὶ ὁ ὀκτωρ Ὀμεάρα, ὅστις, ὑπηρετῶν ὡς χειροῦργος ἐντὸς τοῦ Βελλερεφόντου, εἶχε διορισθῇ ὑπὸ τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως ἰατρὸς τοῦ Ναπολέοντος. Εἰς τὰ πέριξ τοῦ μέρους ἐτέθησαν πολυάριθμοι φύλακες καὶ ἀπηγορεύθη εἰς τοὺς ἐντὸς τῆς οἰκίας νὰ συνομιλῶσι μετὰ τῶν ἐγχωρίων· τόσαι δὲ προφυλάξεις ἐλήφθησαν ὥστε πολὺ παρεπονοῦντο δι' αὐτὰς οἱ μετὰ τοῦ Ναπολέοντος συζῶντες ὡς λίαν ἐνοχλητικάς. Εἰς τὴν ἐρημικὴν ταύτην ἐξορίαν ὁ Ναπολέων ἀνέθηκεν εἰς ἕκαστον τῶν περὶ αὐτὸν ἴδια χρέη, ἑκάστης δὲ ὥρας ἡ ἐνασχόλησις ἦτο προσδιωρισμένη. Ὑπηγόρευεν ἢ συνωμίλει μετὰ τῶν φίλων του· ἐλάλει μετ' ἄκρας ἀταραξίας περὶ τῶν συμβάντων καὶ τῶν προσώπων ἅτινα εἶχον σχέσιν μετ' αὐτοῦ, καὶ διηγεῖτο τὴν παρελθοῦσαν ἱστορίαν του ὡς εἰ ἐλάλει περὶ πραγμάτων συμβάντων πρὸ τριῶν αἰώνων. Ὑπεδείκνυε τὰ λάθη διὰ τὰ ὁποῖα ἡ ἱστορία ἠδύνατο νὰ τὸν ψέξῃ καὶ ἔφερε τοὺς λόγους του ὅπως δικαιολογηθῇ.

Πολλαὶ συζητήσεις καὶ παρατηρήσεις ἐγένοντο ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος κατὰ τὴν ἐν Ἁγ. Ἑλένῃ διατριβήν του· ταύτας καὶ νὰ ἀπαριθμήσωμεν θὰ ἦτο λίαν μακρόν, μίαν τινὰ ὅμως, ἂν καὶ πασίγνωστον, δὲν θεωροῦμεν περιττὸν νὰ ἀναφέρωμεν καὶ ἐνταῦθα.

Μίαν τῶν ἡμερῶν ὁ Ναπολέων ἐλάλει περὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ θεότητος· ὁ δὲ στρατηγὸς Βερτράνδος τῷ εἶπε. «Δὲν ἐμπορῶ νὰ ἐννοήσω, μεγαλειότατε, πῶς εἷς μέγας ἀνὴρ, ὡς ὑμεῖς, δύναται νὰ πιστεύῃ ὅτι τὸ ὑπέρτατον ὃν ἐφανέρωσεν ἑαυτὸ εἰς τοὺς ἀνθρώπους λαβὸν ἀνθρωπίνην μορφὴν, μὲ σῶμα, πρόσωπον, στόμα, καὶ ὀφθαλμούς. Ὁ Ἰησοῦς ἦτο ἁπλῶς ἄνθρωπος, ὅστις ἐδίδασκε τοὺς μαθητάς του, καὶ ἠπάτα τοὺς εὐπίστους.» Ὁ Ναπολέων ἀμέσως ἀπήντησε. «Γινώσκω τοὺς ἀνθρώπους καὶ σοὶ λέγω ὅτι

ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς δὲν εἶναι ἄνθρωπος· ὑπάρχει μεταξὺ τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ πάσης ἄλλης θρησκείας διάστημα ἄπειρον. Ἡ εἰδωλολατρεία εἶναι ἐφεύρεσις ἀνθρώπων· εἰς τὸν Λυκοῦργον, τὸν Νουμᾶν καὶ τὸν Ἄραβα βλέπω νομοθέτας οἵτινες ἔπραξαν μεγάλα εἰς τὴν ἐποχήν των, ὅπως καὶ ἐγὼ ἔπραξα. Εἶχον ἀδυναμίας καὶ σφάλματα ὡς ἐκ τῶν ὁποίων δὲν διαφέρουσιν ἀπ' ἐμὲ καὶ τὴν λοιπὴν ἀνθρωπότητα. Τὸ τοιοῦτον εἰς τὸν Χριστὸν δὲν ὑπάρχει. Πάντα ἐν αὐτῷ μὲ ἐκπλήττουσι. Τὸ πνεῦμά του μὲ κατανικᾷ καὶ ἡ θέλησίς του μὲ αἰχμαλωτίζει. Μεταξὺ αὐτοῦ καὶ ὁποιουδήποτε ἄλλου ἐν τῷ κόσμῳ ἡ σύγκρισις εἶναι ἀδύνατος. Εἶναι ἀληθῶς ὄν αὐθύπαρκτον. Αἱ ἰδέαι του, τὰ αἰσθήματά του, αἱ ἀλήθειαι τὰς ὁποίας διακηρύττει, ὁ τρόπος δι' οὗ πείθει δὲν ἐξηγοῦνται μήτε διὰ τοῦ ἀνθρωπίνου διοργανισμοῦ μήτε διὰ τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων. Ἡ γέννησίς του καὶ τὰ κατὰ τὸν βίον του, τὸ βάθος τῆς διδασκαλίας του, ἥτις ἀντικρίζει πρὸς τὰς μεγίστας τῶν δυσκολιῶν καὶ ἥτις εἶναι τῶν δυσκολιῶν τούτων ἡ θαυμασιωτάτη λύσις· τὸ εὐαγγέλιόν του, ἡ ἐπιφάνειά του, ἡ βασιλεία του, ἡ διὰ μέσου τῶν αἰώνων καὶ τῶν αὐτοκρατοριῶν διάβασίς του, ἕκαστον τούτων εἶναι δι' ἐμὲ ἓν θαῦμα, ἓν μυστήριον ἄλυτον, ὅπερ μὲ ῥίπτει εἰς ἔκστασιν, ἐξ ἧς ἀδυνατῶ νὰ ἀποσπάσω ἐμαυτὸν, μυστήριον τὸ ὁποῖον οὔτε νὰ ἀρνηθῶ δύναμαι οὔτε νὰ ἐξηγήσω.

« Ὁ Χριστὸς, ἔχων ὀλίγους τινὰς καὶ ἀδυνάτους μαθητὰς κατεδικάσθη εἰς θάνατον. Ἀπέθανεν ὢν τὸ ἀντικείμενον τῆς ὀργῆς τοῦ Ἰουδαϊκοῦ ἱερατείου, καὶ τῆς περιφρονήσεως τοῦ ἔθνους· ἐγκαταλειφθεὶς καὶ ἀποκηρυχθεὶς καὶ ὑπὸ τῶν ἰδίων αὐτοῦ μαθητῶν. « Μέλλουσι νὰ μὲ συλλάβωσι καὶ νὰ μὲ σταυρώσωσιν » εἶπε, « θέλω παραδοθῆ εἰς χεῖρας ἀσεβῶν. Ἀλλὰ τότε, ἀφοῦ ἡ θεία δικαιοσύνη ἱκανοποιηθῆ καὶ ἡ ἁμαρτία ἐξαλειφθῆ διὰ τῶν παθῶν μου, ὁ σύνδεσμος τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸν Θεὸν θέλει ἀνανεωθῆ καὶ ὁ θάνατός μου ἔσεται ἡ ζωὴ τῶν μαθητῶν μου. Τότε θὰ ἦναι ἰσχυρότεροι ἄνευ ἐμοῦ ἢ μετ' ἐμοῦ, διότι θέλουσι μὲ ἰδεῖ νὰ ἀναστηθῶ πάλιν· θὰ ἀνέλθω εἰς τοὺς οὐρανοὺς, καὶ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ θέλω πέμψει πρὸς αὐτοὺς Πνεῦμα, τὸ ὁποῖον θέλει τοὺς διδάξει. Τὸ Πνεῦμα τοῦ Σταυροῦ θέλει καταστήσει αὐτοὺς ἱκανοὺς νὰ καταλάβωσι τὸ Εὐαγγέλιόν μου· θὰ πιστεύσωσιν εἰς αὐτὸ, θὰ κηρύττωσιν αὐτὸ καὶ θὰ μαθητεύσωσι τὸν κόσμον· » καὶ ἡ παράξενος αὕτη ὑπόσχεσις, ἡ τόσον καταλλήλως ὑπὸ τοῦ Παύλου καλουμένη « μωρία τοῦ σταυροῦ, » ἡ πρόρρησις αὕτη ἑνὸς ἀθλίως σταυρωθέντος ἐξεπληρώθη! Ἐπὶ τρεῖς αἰῶνας τὸ αἷμα τῶν χριστιανῶν ἔρεεν ὡς ποταμός. Παντοῦ χριστιανοὶ ἔπιπτον καὶ παντοῦ ἐθριάμβευον.

« Λαλεῖς περὶ τοῦ Καίσαρος, τοῦ Ἀλεξάνδρου, περὶ τῶν κατακτήσεών των, καὶ περὶ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τὸν ὁποῖον ἤναπτον εἰς τὰς καρδίας τῶν στρατιωτῶν των· ἀλλὰ δύνασαι νὰ ἐννοήσῃς, ἄνθρωπον ἀποθανόντα καὶ ὅμως κάμοντα κατακτήσεις διὰ στρατοῦ πιστοῦ καὶ ὅλως εἰς αὐτὸν ἀφωσιωμένου; Οἱ στρατοί μου καὶ ζῶντα εἰσέτι μὲ ἐλησμόνησαν, ὅπως ὁ τῶν Καρθαγενίων στρατὸς ἐλησμόνησε τὸν Ἀννίβαν. Τοιαύτη εἶναι ἡ δύναμίς μας! Μία μόνον μάχη ἀπολεσθεῖσα μᾶς κατασυντρίβει, καὶ ἡ δυστυχία διασκορπίζει τοὺς φίλους μας. Ἡ ἐξάπλωσις τῆς πίστεως καὶ ἡ κυβέρνησις τῆς (ἀληθοῦς) ἐκκλησίας εἶναι διαρκὲς θαῦμα. Ἔθνη ἐξαλείφονται, θρόνοι κατασυντρίβονται, ἀλλ' ἡ ἐκκλησία διαμένει. Ὁ Χριστὸς ἀπέδειξεν ὅτι ἦτο υἱὸς τοῦ Αἰωνίου, μὴ λαμβάνων ὑπ' ὄψιν τὸν χρόνον. Πᾶσαί του αἱ διδασκαλίαι ἓν καὶ μόνον δηλοῦσι, τὴν Αἰωνιότητα. Τὸ Εὐαγγέλιόν του δὲν εἶναι βιβλίον, εἶναι ὄν ζῶν, ὄν ὁραστήριον, καὶ ἰσχυρὸν τὸ ὁποῖον διὰ τῆς ἰσχύος του παρασύρει πᾶν ὅ,τι κωλύει τὴν ἐπέκτασίν του. Ἰδού, ἐπὶ ταύτης τῆς τραπέζης τὸ βιβλίον τὸ ὑπερβαῖνον πάντα τὰ λοιπὰ (καὶ ταῦτα λέγων ἤπλωσε μετ' ἐπισημότητος τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ Εὐαγγελίου) οὐδέποτε διαλείπω ἀναγινώσκων αὐτὸ, πᾶσαν δὲ ἡμέραν τὴν αὐτὴν ἡδονὴν εὑρίσκω. Ὁ ἐσωτερικὸς ἄνθρωπος οὐδέποτε ἀποπλανᾶται ἔχων τὸ βιβλίον τοῦτο ὁδηγόν του. Ἅμα ἅπαξ κυριεύσῃ τοῦ πνεύματός μας, ὁ Θεὸς εἶναι φίλος μας, Πατήρ μας καὶ ἀληθῶς Θεός μας. Ὁ Χριστὸς λαλεῖ καὶ ἀνάπτει ἐν ταῖς καρδίαις τὴν φλόγα ἀγάπης ἥτις κατατρώγει τὴν φιλαυτίαν, ἥτις νικᾷ πᾶσαν ἄλλην ἀγάπην. Ἐγὼ τόσον ἐνεθουσίαζα τὰ πλήθη ὥστε ἀπέθνησκον ὑπὲρ ἐμοῦ. Ἀλλὰ πρὸ πάντων ἡ

παρουσία μου ἦτο ἀναγαία· ἡ λάμψις τοῦ ὀφθαλμοῦ μου, ἡ φωνή μου, λέξις τις καὶ τὸ πῦρ ἀνήπτετο εἰς τὰς καρδίας των· εἶχον ταύτην τὴν δύναμιν, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθην νὰ τὴν μεταδώσω εἰς κανένα· οὐδεὶς ἐκ τῶν στρατηγῶν μου ἔμαθεν αὐτὴν παρ' ἐμοῦ. Ἤδη ὅτε εὑρίσκομαι ἐν Ἁγίᾳ Ἑλένῃ, ἤδη ὅτε εἶμαι μόνος, δέσμιος ἐπὶ τούτου τοῦ βράχου τίς ἀγωνίζεται καὶ καταχτᾷ δι' ἐμὲ βασιλείας; Τίς καταβάλλει δι' ἐμὲ προσπαθείας ἐν Εὐρώπῃ; Ποῦ εἶναι οἱ φίλοι μου; Ναὶ, δύο ἢ τρεῖς, οἵτινες χάριν τῆς πιστότητός σας ἀπαθανατίζεσθε, συμμερίζεσθε καὶ παρηγορεῖτε τὰ δεινὰ τῆς ἐξορίας μου.» Ἡ φωνὴ τοῦ αὐτοκράτορος, λέγοντος ταῦτα, ἔτρεμεν ἐκ τῆς συγκινήσεως, καὶ ἐπὶ μίαν στιγμὴν διεκόπη. Μετὰ τοῦτο πάλιν ἐξηκολούθησε «Ναὶ, ἡ ζωή μας ἄλλοτε ἔλαμπε δι' ὅλης τῆς λάμψεως τοῦ διαδήματος καὶ τοῦ θρόνου, ἀλλ' ἤδη ἀποθνήσκω πρὸ τοῦ καιροῦ μου, καὶ τὸ σῶμά μου θὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν γῆν. Ὁποία ἄβυσσος μεταξὺ τῆς ἀθλιότητός μου καὶ τῆς αἰωνίου βασιλείας τοῦ Χριστοῦ, ἥτις κηρύττεται, ἀγαπᾶται, λατρεύεται καὶ ἥτις ἐξαπλοῦται ἐπὶ ὅλης τῆς οἰκουμένης!»

ΟΝΕΙΡΑ ΑΞΙΟΣΗΜΕΙΩΤΑ.

Γ'.

Ἡ κυρία Κλέρκ συνήθιζε νὰ διηγῆται τὸ ἀκόλουθον περιστατικὸν τῆς ζωῆς τοῦ πατρός της Κ. Ι. Δάκρη, ἐκ Κίρκλιντστον.

«Ὅτε ὁ πατήρ μου ἦτο νέος μετέβη εἰς Ἐδιμβοῦργον διὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰς σπουδάς του ἐκεῖ· διέμεινε δὲ τὸν χειμῶνα μετὰ τοῦ θείου του καὶ τῆς θείας Κ. Κ. Γρίφφιθ. Ὅταν ἐφάνη ἡ ἄνοιξις αὐτὸς καί τινες ἄλλοι νέοι φίλοι του ὅπως διασκεδάζωσι μετέβαινον εἰς τὰ μᾶλλον ἀξιοθέατα ἐκ τῶν πλησιοχώρων μερῶν καὶ διήρχοντο πολλὰς ὥρας. Ἐσπέραν τινὰ, ἐλθὼν εἰς τὴν οἰκίαν ὁ νέος Δάκρης, εἶπεν εἰς τοὺς θείους του ὅτι τὴν ἐπαύριον ἐσκόπευον νὰ πορευθῶσιν εἰς ἁλιείαν, ἂν ὁ καιρὸς τὸ ἐπιτρέψῃ, ὅτι ἡτοίμασαν τὰ πρὸς τὴν ἐκδρομὴν ταύτην καὶ ὅτι πρέπει νὰ ἐγερθῇ εἰς τὰς ἓξ τὸ πρωΐ. Εἰς τοὺς λόγους τούτους τοῦ νέου οὐδεὶς οὐδεμίαν ἔκαμε παρατήρησιν, ἕκαστος δὲ, ὅταν ἦλθεν ἡ ὥρα, μετέβη ἥσυχος εἰς τὴν κλίνην του. Πλὴν μόλις ἡ Κ. Γρίφφιθ ἀπεκοιμήθη καὶ ἤρχισε νὰ κραυγάζῃ μεγαλοφώνως «Σώσατέ τους, σώσατέ τους, ἡ λέμβος βυθίζεται!» Ὁ σύζυγός της ἐξυπνίσας αὐτὴν ἤρχισε νὰ τὴν ἐρωτᾷ τί ἔχει; καὶ ἐὰν τὸ περὶ τῆς ἐκδρομῆς τοῦ ἀνεψιοῦ των ἄκουσμα τὴν ἀνησύχησεν «ὄχι» ἀπεκρίθη ἐκείνη, «οὔτε κἂν ἐσκέφθην περὶ αὐτῆς» καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἐστράφη ἐπὶ τοῦ ἄλλου πλευροῦ καὶ πάλιν ἀπεκοιμήθη. Πλὴν δὲν παρῆλθεν ὥρα πολλὴ καὶ ἤρχισε πάλιν νὰ φωνάζῃ, οὖσα ὑπὸ τὸ κράτος ὀνείρου φοβεροῦ «Ἰδοὺ βυθίζεται ἡ λέμβος!» ὁ σύζυγός της τὴν ἐξύπνησε καὶ ἐκ δευτέρου, ἀλλ' ἐκείνη τῷ εἶπεν ὅτι τὸ δεύτερον ὄνειρον ἦτο ἀποτέλεσμα τοῦ πρώτου ὀνείρου, ἐπειδὴ οὐδόλως ἀνησύχει περὶ τῆς ἐκδρομῆς. Ἀφοῦ συνωμίλησαν ὀλίγον ἀμφότεροι ἀπεκοιμήθησαν, ἀλλ' ὁ ὕπνος ἔρριψε πάλιν τὴν κυρίαν εἰς ἀγωνίαν δεινὴν, ἥτις τόσον γοερῶς ἤρχισε νὰ φωνάζῃ «ἐχάθησαν! ἡ λέμβος κατεβυθίσθη!» ὥστε αἱ φωναί της ἀφύπνισαν τὸν σύζυγόν της, ὁ ὁποῖος καὶ ἐκ τρίτου τὴν ἀπέσπασεν ἀπὸ τοῦ ὕπνου. «Ἄ! τώρα» εἶπεν ἡ Κ. Γρίφφιθ, ἀφοῦ τελευταίαν ταύτην φορὰν ἐξύπνησε, «δὲν δύναμαι πλέον νὰ ἡσυχάσω· πρέπει ὁ Κ. Δάκρης νὰ μὴ ὑπάγῃ αὔριον εἰς τὴν ἐκδρομὴν, διότι ἂν ὑπάγῃ ἐκεῖνος ἐγὼ πολὺ θὰ ὑποφέρω ἐωσοῦ ἴδω αὐτὸν ἐπιστρέφοντα· ὁ στοχασμὸς μόνον οὗτος μὲ θανατώνει.» Ταῦτα εἰποῦσα ἠγέρθη ἐκ τῆς κλίνης της, ἔρριψεν ἐπ' αὐτῆς φόρεμά τι καὶ ὁρμαίως ἐπορεύθη πρὸς τὴν κλίνην τοῦ ἀνεψιοῦ των, ἅστις ἐκοιμᾶτο εἰς τὸ πλησίον δωμάτιον, ἐξυπνίσασα δὲ αὐτὸν μετὰ πολλῆς δυσκολίας κατώρθωσε νὰ λάβῃ τὸν λόγον του ὅτι δὲν θὰ πορευθῇ εἰς τὴν μελετωμένην ἐκδρομήν. «Ἀλλὰ τί νὰ εἴπω εἰς τοὺς φίλους μου, οἵ ὁποῖοι θὰ μὲ περιμένωσιν εἰς τὴν Λείθην τὸ πρωὶ κατὰ τὰς 6;» «Δύνασαι νὰ εἴπῃς πρὸς αὐτοὺς μετὰ πάσης ἀληθείας ὅτι ἀδιαθετεῖ ἡ θεία σου, καθότι πράγματι εἶμαι ἀδιάθετος. Σκέψου ὅτι οἱ γονεῖς σου δὲν ἔχουν ἄλλον, ὅτι εἶσαι ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν μας καὶ ὅτι ἂν λυπηρόν τι συμβῇ θὰ εἶναι πρὸς θάνατόν μου.» Ὁ Κ. Δάκρης ἐγερθεὶς ἔγραψεν ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς φίλους του, εἰδοποιῶν αὐτοὺς ὅτι δὲν δύναται νὰ πορευθῇ μετ' αὐτῶν, καὶ τὴν ἔπεμψε διὰ τοῦ ὑπηρέτου εἰς Λείθην. Ἡ πρωΐα ἀνέτειλε λαμπρὰ, ἡ δὲ ἡμέρα σχεδὸν ὅλη ἦτο ὡραία, πλὴν κατὰ τὴν τρίτην μετὰ μεσημβρίαν

ὥραν ἠγέρθη τρικυμία τόσον σφοδρὰ ὥστε τὸ πλοιάριον, ἐφ' οὗ ἦσαν οἱ φίλοι τοῦ Δάκρη καὶ ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐπρόκειτο νὰ ἦναι καὶ αὐτὸς, ἐν ἀκαρεῖ κατεβυθίσθη καὶ οὐδέποτε πλέον οὔτε αὐτὸ οὔτε οἱ ἐντὸς αὐτοῦ οὔτε ἐφάνησαν οὔτε ἠκούσθη τι περὶ αὐτῶν!»

Ὅτε ὁ Δόκτωρ Χάρβεης, ὅστις ἀνεκάλυψε τὴν τοῦ αἵματος κυκλοφορίαν, ἦτο νέος, μετέβαινέ ποτε ἐξ Ἀγγλίας εἰς Γαλλίαν, μετά τινων συνοδοιπόρων. Ἀφοῦ κατήντησαν εἰς Δούβρην, ἕκαστος, ὡς τότε ἦτο συνήθεια, παρουσίασε τὸ διαβατήριόν του. Μετὰ πολλῆς ὅμως ἐκπλήξεως ἤκουσεν ὁ νέος Χάρβεης ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ διοικητοῦ ὅτι δὲν εἶχε τὴν ἄδειαν νὰ ἀναχωρήσῃ ἀλλ' ὅτι ἔπρεπε νὰ μείνῃ ὑπὸ κράτησιν. Ὁ νέος ἐζήτησε νὰ μάθῃ τὸν λόγον διὰ τὸν ὁποῖον ἐμποδίζετο, τὴν πρᾶξιν ἕνεκα τῆς ὁποίας ἐτίθετο ὑπὸ κράτησιν, ἀλλ' ὁ διοικητὴς οὐδένα τῷ ἔδωκε λόγον. Τὸ πλοῖον ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐπρόκειτο νὰ ἐπιβῇ ὁ Χάρβεης καὶ ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐπέβησαν οἱ συνοδοιπόροι του, ἀπέπλευσε κατὰ τὴν ἑσπέραν εὐρὸν πρόσφορον τὸν καιρόν. Τὴν νύκτα ὅμως, ἐγερθείσης τρικυμίας φοβερᾶς, καὶ τὸ πλοῖον κατεστράφη καὶ οἱ ἐπιβάται ἅπαντες ἐπνίγησαν, τὴν δὲ ἀκόλουθον ἡμέραν ἔφθασεν εἰς Δούβρην ἡ λυπηρὰ τῆς ἀπωλείας ταύτης ἀγγελία. Ἡ κράτησις λοιπὸν τοῦ Χάρβεη ἐγένετο αἰτία τῆς διασώσεως τῆς ζωῆς του, ἡ δὲ αἰτία τῆς κρατήσεως ταύτης ἦτο πράγματι θαυμαστή. Ὁ διοικητὴς οὐδόλως ἐγνώριζε τὸν Δόκτορα οὔτε προσωπικῶς οὔτε ἐξ ἀκοῆς, πλὴν τὴν προηγουμένην νύκτα εἶχεν εἰδεῖ καθ' ὕπνον ὅτι ὁ Κ. Χάρβεης ἤρχετο εἰς Δούβρην ὅπως μεταβῇ εἰς Γαλλίαν καὶ ὅτι ὤφειλε νὰ ἐμποδίσῃ αὐτόν. Τὸ ὄνειρον τοῦτο μετὰ τὴν ἄφιξιν τῆς θλιβερᾶς ἀγγελίας διηγήθη ὁ διοικητὴς εἰς τὸν Δόκτορα, ὁ δὲ Δόκτωρ, ὅστις ἦτο εὐσεβὴς καὶ καλὸς ἄνθρωπος, συχνάκις μετὰ ταῦτα διηγεῖτο τὸ παράξενον τοῦτο συμβὰν τοῦ βίου του.

ΜΟΥΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΑΡΧΑΙΟΙΣ

Γ'. ΟΡΓΑΝΑ ΕΓΧΟΡΔΑ.

Ἅρπαι. Ἐκ τῶν ὅσων ἀπαντῶμεν ἐν τῇ Παλαιᾷ Γραφῇ περὶ τοῦ Νέβελ ἡ νάβλης, φαίνεται ὅτι τὸ ὄργανον ἐκεῖνο ἦτον εὐχρηστότατον παρ' ἀρχαίοις Ἑβραίοις. Κατὰ πρῶτον ἀναφέρεται ἐπὶ τῆς Βασιλείας τοῦ Σαοὺλ (1 Βασιλειῶν Ι'. 5). Ὁ Βασιλεὺς Δαβὶδ περὶ πολλοῦ ποιούμενος τὸ ὄργανον τοῦτο μετεχειρίζετο αὐτὸ συχνὰ εἰς θρησκευτικὰς τελετάς. Ὅτε μετέφερον τὴν κιβωτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα μετεχειρίσθησαν καὶ τὴν νάβλαν (1 Παραλειπομένων ΙΕ. 16 καὶ ΙΣΤ'. 5). Κατὰ δὲ τὴν τελείαν διοργάνωσιν τῆς μουσικῆς τοῦ ναοῦ, τὰ ὄργανα ταῦτα ἀνετέθησαν εἰς τὰς οἰκογενείας τοῦ Ἀσὰφ, τοῦ Αἱμὰν καὶ τοῦ Ἰδιθούμ. (1 Παρελειπ. ΚΕ.1.) Ὡς πρὸς τὴν κατασκευὴν τῆς νάβλας κατεβλήθη μεγάλη προσοχή. Ἐν πρώτοις ἀπαντῶμεν ὅτι τὸ ὄργανον τοῦτο ἐν ἀρχῇ ἦτο κατεσκευασμένον ἐκ ξύλου ἐλάτης, ἀκολούθως κατεσκευάσθη ἐκ τοῦ σπανιωτάτου ξύλου ἀλμουγείμ, τὸ ὁποῖον ἦτο εἶδός τι πεύκης τῆς Ἰνδικῆς· τινὰ δὲ ἦσαν κατεσκευασμένα ἴσως καὶ ἐκ μετάλλου, ὡς λέγει ὁ Ἰώσηπος (Αρχ. Η'. γ'. 8.), ἐκτὸς ἐὰν πρέπῃ νὰ ὑποθέσωμεν τὸ μέταλλον ὡς μέρος τοῦ ὀργάνου. Ὁ Ἡσαΐας παραπονούμενος λέγει ὅτι καὶ τὸ ὄργανον τοῦτο μετεχειρίζοντο ὅτε ἔπινον τὸν οἶνον (Ἡσα. Ε. 12.). Ὁ Ἰώσηπος ἀναφέρει ὅτι «ἡ μὲν κινύρα Ἑβραϊστὶ κινὸρ, δέκα χορδαῖς ἐξημμένη τύπτεται πλήκτρῳ, ἡ δὲ νάβλα δώδεκα φθόγγους ἔχουσα τοῖς δακτύλοις κρούεται (Αρχαιολ. Ζ'. ιβ'. 3.) Ἡ τελευταία αὕτη περιγραφὴ ἁρμόζει εἰς τὴν παρ' ἀρχαίοις Αἰγυπτίοις καλῶς γνωστὴν μεγάλην ἅρπαν τὴν παριστανομένην εἰς τὰ ἀπεικονίσματά των κατὰ διάφορα σχήματα.

Ἀριθ. 1, ἀνεκαλύφθη εἰς Θήβας Αἰγύπτου.

Ὁ περιηγητὴς Ἰάκωβος Βρούσιος εὗρεν δύο τοιαύτας τοιχογραφημένας ἐπὶ τοῦ τοίχου ἀρχαίου τάφου ἐν Θήβαις, ὑποτιθεμένου ὅτι ἀνήκει εἰς Ῥάμεσιν τὸν τρίτον, βασιλεύσαντα περὶ τὸ 1250 Π. Χ. Ἐὰν ὑπολογίσωμεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὁ μεταχειριζόμενος τὸ ὄργανον τοῦτο εἶχεν ἀνάστημα 5 ποδῶν καὶ 10 δακτύλων, συμπεραίνομεν ὅτι ἡ ἄρπα, ὅσον μεγάλη καὶ ἂν κατεσκευάσθη, θὰ ἦτον κάτι μικροτέρα ἀπὸ 6 πόδας καὶ ἥμισυν. Ἡ Ἀσιατικὴ ἄρπα οὐδέποτε εἶχε προμετώπιον στύριγμα ὅπως ἀντιστέκηται εἰς τὸ ἐκ τῆς τεντώσεως τῶν χορδῶν λύγισμα, ἀλλὰ πιθανῶς μετεχειρίζοντο εἰς τὴν κατασκευὴν αὐτῆς μέταλλον ἢ ἐλεφαντόδοντον ὅπως δύνανται νὰ τανύωσιν πολὺ τὰς χορδάς. Αἱ μεγάλαι Ἄρπαι τὰς ὁποίας ὁ Βρούσιος εὗρεν τοιχογραφημένας, εἶχον ἡ μὲν μία 11 χορδὰς ἡ δὲ ἄλλη 13, δηλαδὴ μίαν περισσοτέραν καὶ μίαν ὀλιγωτέραν ἐκ τῶν 12 χορδῶν τῆς νάβλας ἣν περιγράφει ὁ Ἰώσηπος. Ἡ ὁμόφωνος μαρτυρία τοῦ Ἱερωνύμου, Ἰσιοδώρου καὶ Κασσιοδώρου εἶναι ὅτι ἡ νάβλα ἦτο κατὰ τὸ σχῆμα ὡς τὸ Ἑλληνικὸν στοιχεῖον Δ ἀνεστραμμένον. Τοῦτο ἔδιδε εἰς τὸ ὄργανον τὴν ὁμοιότητα τοῦ σχήματος μεγάλης ἄρπας καὶ ὄχι λύρας, ἡ ὁποία λύρα εἶχε πάντοτε 4 πλευρὰς ἤτοι μίαν ἄνω, μίαν κάτω καὶ δύο εἰς τὰ πλάγια, καὶ ὡμοίαζε πολὺ κατὰ τὸ σχῆμα πρὸς τετράγωνον.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω μνημονευομένων ἀνεκαλύφθησαν ὑπὸ τοῦ Ῥοζελλίνι καὶ ἄλλαι ἄρπαι ἐν Αἰγύπτῳ. Τὸ ὑπ' ἀριθ. 2

2. Μεγάλη Ἄρπα (Ῥοζελλίνη).

ξυλογράφημα παριστᾷ μεγάλην ἄρπαν κρουομένην ὑπὸ γυναικὸς γονατισμένης, ἥτις ἀπετέλει μέρος τῆς ὀρχήστρας. Ἡ ὑπ' ἀριθ. 3.

3. Βαρεῖα Ἄρπα. (Ῥοζελλίνη).

παριστανομένη ἦτον ἴσως βαρύτονος ἄρπα τὴν ὁποίαν μετεχειρίζοντο εἰς τελετάς. Εἰς τὴν ἐν σελίδι 90 φαινομένην σειρὰν τῶν Ἀσσυρίων μουσικῶν φαίνονται 7 ἄρπαι μὲ κομβία εἰς τὸ τέλος ἑκάστης χορδῆς πιθανῶς διὰ νὰ τανύσωσι τὸ ὄργανον.

4. Ὄργανον Ἑλληνικὸν (ἐλήφθη ἔκ τινος ἀγγείου εὑρισκομένου ἐν Μονάχῳ).

Τὰ παρ' Ἕλλησιν ὄργανα τοῦ εἴδους τούτου εἶχον μεγάλην ὁμοιότητα πρὸς τὰ τῶν Ἀσσυρίων. Οἱ Αἰγύπτιοι εἶχον ἐπίσης

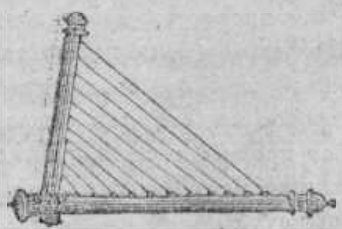

5. Τρίγωνος Ἑλλ. Ἄρπα.

τριγωνοειδεῖς ἅρπας ἄστινας παρέλαβον ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας. Παρομοία τις ἅρπα εἶναι εἰσέτι ἐν χρήσει παρὰ τοῖς ἰθαγενέσι τῆς μεσογείου Ἀφρικῆς.

ΗΛΙΟΤΡΟΠΙΟΝ.

Τὸ ἡλιοτρόπιον ὠνομάσθη οὕτως ἐκ τῆς ἐσφαλμένης ἰδέας ὅτι τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἀδιακόπως στρέφεται πρὸς τὸν ἥλιον. Οἱ Γάλλοι ὀνομάζουσιν αὐτὸ ἐπίσης tournesol. Ἀνήκει δὲ εἰς τὸ ὡραῖον καὶ πολυπληθὲς τῶν φυτῶν γένος, τὸ τῶν ἡλιανθῶν καλούμενον, καὶ φαίνεται ὅτι αἱ ἰδιάτητες αὐτοῦ εἶναι πολὺ ὠφελιμώτεραι ἢ ὅσον ἐθεωροῦντο μέχρι τοῦδε. Δύναται δὲ νὰ καλλιεργηθῇ ἐπωφελῶς καὶ νὰ ἐφαρμωσθῇ εἰς πολλὰ ὠφέλιμα ἔργα. Ἓν στρέμμα γῆς δύναται νὰ χωρέσῃ 25,000 φυτῶν, δώδεκα δακτύλους τὸ ἓν μακρὰν τοῦ ἄλλου.

Μία ἐκ τῶν πολλῶν καὶ πολυτίμων, πλὴν παραμεληθέντων, τοῦ ἄνθους τούτου ἰδιοτήτων εἶναι ὅτι παράγει τὸ ἄριστον μέλι καὶ τὸν ἄριστον κηρόν. Ὅτε τὸ ἄνθος εἶναι ἐν τῇ ὥρᾳ του αἱ μέλισσαι βρύθουσιν ἐπ' αὐτοῦ. Τὸ ἐκ τοῦ σπόρου αὐτοῦ παραγόμενον ἔλαιον, ὅταν καθαριαθῇ, εἶναι ἐξαίρετον καὶ διὰ φαγητὸν καὶ διὰ λύχνον, καὶ διὰ σάπωνα, καὶ πρὸς χρωμάτισμα, καὶ μάλιστα διὰ χρώματα πράσινα καὶ γαλάζια. Ἓν στρέμμα γῆς δύναται νὰ παράξῃ ὑπὲρ τὰς 120 ὀκάδας ἐλαίου· τὸ δὲ μένον ἐκ τοῦ σπόρου ξυλῶδες ὑλικὸν καιόμενον παράγει 10 τοῖς 100 κάλιον (ποτάσαν). Τὸ ἐκ τοῦ ἐλαίου τούτου κατασκευαζόμενον λαμπρὸν σαπώνιον, μαλακύνη τὸ δέρμα τοῦ προσώπου καὶ τῶν χειρῶν, καὶ εἶναι ἐξαίρετον διὰ ξύρισμα. Τὰ πράσινα τοῦ ἄνθους τούτου φύλλα ξηραινόμενα καὶ μιγνυόμενα μὲ πίτυρα εἶναι τροφὴ ἐξαίρετος διὰ γαλακτοφόρους δαμάλεις. Ὁ δὲ πυρὴν ὁ ἐξαγόμενος ἐκ τοῦ σπόρου του εἶναι καταλληλότερος καὶ ἀπὸ τὸν λινόσπορον διὰ θρέψιν καὶ πάχυνσιν ζώων. Πρόβατα, χοῖροι, περιστεραί, κουνέλλια, ὄρνιθες παντὸς εἴδους ταχέως παχύνονται, τρεφόμενα διὰ τοῦ σπόρου τούτου, τὸν ὁποῖον προτιμῶσι παντὸς ἄλλου. Αἱ ὄρνιθες μάλιστα γεννῶσι πολλὰ ὠὰ ὅταν οἱ αὐτοῦ τρέφωνται.

Τὸ ἡλιοτρόπιον δύναται νὰ καλλιεργῆται καὶ εἰς κάθε γωνίαν ἀγροῦ, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ δίδει ὄψιν κήπου. Πρέπει δὲ νὰ σπείρηται δώδεκα δακτύλους τὸ ἓν μακρὰν τοῦ ἄλλου καὶ εἰς ἑνὸς περίπου βάθος, ὅτε δὲ αὐξήσῃ περὶ τὸν ἕνα πόδα τότε νὰ περιχωθῇ μὲ γῆν· ἄλλην δὲν ἀπαιτεῖ φροντίδα. Ἕκαστος σπόρος δίδει χιλίους· ἢ καὶ περισσοτέρους. Μόνον τὸ ἐν κορυφῇ ἄνθος περιέχει 800—1,000 σπόρους· πλὴν ἐκτὸς αὐτοῦ ὑπάρχουσι συνήθως καὶ τέσσαρα ἄνθη εἰσέτι φέροντα 50—60 σπόρους ἕκαστον. Ἐκτὸς τοῦ πολυτίμου τούτου σπόρου, τὸ στέλεχος δύναται νὰ παράγῃ ἴνας λεπτὰς ὡς μέταξαν καὶ εἰς ποσότητα μεγάλην, ἂν ὑποβληθῇ εἰς τὴν μέθοδον δι' ἧς κατεργάζονται τὸ λινάριον. Ἤδη μάλιστα ὅτε τὰ ῥάκη (κουρέλια) εἶναι τόσον ἀκριβά, ὡς ἐκ τῆς μεγάλης ζητήσεώς των διὰ τὴν χαρτοποιίαν, τὰ ἀπελέχη ταῦτα δύνανται νὰ χρησιμοποιηθῶσι πολύ.

Οἱ Σῖναι καλλιεργοῦντες παράγουσιν ἑκατομμύρια κανταρίων τοῦ ἄνθους τούτου, καὶ προσκυνοῦσιν αὐτό. Δὲν εἶναι δὲ οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι εἰς πολλὰ ἐκ τῶν μεταξωτῶν των ἐμπεριέχεται μεγάλη ποσότης ἴνων ἡλιοτροπίου. Τὸ ἐκ τῶν σπόρων τοῦ ἄνθους τούτου ἔλαιον εἶναι πολὺ ζητημένον εἰς Ῥωσσίαν καὶ λέγεται ὅτι γίνεται μεγάλη χρῆσις αὐτοῦ.

ΖΩΟΛΟΓΙΚΑΙ ΑΝΑΚΑΛΥΨΕΙΣ.

Αἱ ζωολογικαὶ ἀνακαλύψεις, αἱ κατὰ τὰ τελευταῖα πεντήκοντα ἔτη γενόμεναι, λέγει Ἀγγλικόν τι φύλλον, ἐξ οὗ ἐρανιζόμεθα τὰ ἑπόμενα, εἶναι πολλαὶ καὶ σπουδαῖαι. Εἰς τὸν κατάλογον τῶν τέως γνωστῶν ζώων ἔκτοτε προσετέθησαν περίεργοι μεγάλοι καὶ ἀνθρωπόμορφοι πίθηκοι, προσέτι θηρία, παχύδερμα, πτηνὰ καὶ ἐν γένει πάσης ὁμοταξίας καὶ τάξεως ζῶα. Ἐν πρώτοις εἰς τοὺς ἀνθρωπομόρφους πιθήκους προσετέθη ἡ Γορίλλα, ἥτις κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη κατετάχθη εἰς τὴν ἀνήκουσαν αὐτῇ θέσιν. Δευτέραν μετὰ τὴν Γορίλλαν θέσιν ἐν τῇ σειρᾷ τῶν νεωτέρων ἀνακαλύψεων πρέπει νὰ καθέξῃ εἶδός τι μελαίνων πιθήκων (chimpanzé), οἱ τρωγλοδύται (Aubryi) τοῦ καθηγητοῦ Γρατιολέτου, ἐκ τῶν ὁποίων μέχρι τοῦ παρόντος ἓν μόνον δεῖγμα ὑπάρχει εἰς τὸ Μουσεῖον

τῶν Παρισίων. Εἰς τοὺς πιθήκους τέλος προσετέθη καὶ ὁ μικρὸς ὀραγγουτάγγος τῆς νήσου Βόρνεω, τοῦ ὁποίου ὁ ἄρρεν ἀφοῦ ἀναπτυχθῇ δὲν φέρει τὰ ἀηδῆ τυλώματα τὰ χαρακτηρίζοντα τὸν μέγαν ὀραγγουτάγγον.

Ἐκ τῶν σαρκοφάγων τὸ μᾶλλον ἀξιοσημείωτον εἶναι ὁ Αἰλουρόπους μελανόλευκος, ὅστις ἀνήκει εἰς τὸ γένος τῶν θαλασσίων ταύρων καὶ προῆλθεν ἐκ τῶν μογγολικῶν μερῶν. Τὸ ζῶον τοῦτο εἶναι μέγα τι τετράπουν ὁμοιάζον μὲ τὴν ἄρκτον, ἀποτελοῦν νέον καλῶς διακεκριμμένον εἶδος, καὶ εἰσέτι μόνον ἐκ τῶν λειψάνων του γνωστὸν εἰς τὸ Παρισινὸν Μουσεῖον. Καθόσον ἀφορᾷ τὰ μονώνυχα ὁ καθηγητὴς Ἰσίδωρος Γοδιφρέδος (Isidore Geoffroy Saint-Hilaire) διευκρίνισε νέον τι εἶδος τὸν ἡμίππον, ἢ ὄνον ἄγριον τῆς βορείου Ἀραβίας, τὸν ὁποῖον ὠνόμασαν καὶ ἵππον ἄγριον, ὡς ἐκ τῆς κεφαλῆς καὶ τῶν ὤτων του, τὰ ὁποῖα πολὺ ὁμοιάζουσι μὲ τὰ τοῦ ἵππου. Εἰς τοὺς ἱπποποτάμους προσετέθη μικροῦ μεγέθους ζῶον, εὑρισκόμενον εἰς Λιβηρίαν, καὶ εἰς τὸ ὁποῖον ὁ δάκτωρ Λεύδης ἔδωκε τὸ γενικὸν ὄνομα χοιρόπους. Τὸ ζῶον τοῦτο οὐδόλως εἶναι ὑψηλότερον τοῦ κάπρου, ἀλλὰ κατὰ τὸ σῶμα χονδρότερον· ἡ κεφαλή του εἶναι ἐπίσης σχετικῶς βραχυτέρα τῆς τοῦ ἱπποποτάμου. Ἀξιοσημείωτος προσθήκη εἰς τὰ παχύδερμα εἶναι καὶ ἡ ἀνακάλυψις τοῦ πηγμαίου χοίρου, ὅστις ἀπαντᾶται εἰς τοὺς πρόποδας τῶν ἀνατολικῶν Ἰμαλαίων καὶ ὅστις φαίνεται συγγενὴς τοῦ κάπρου τῶν Ἀπούων, τῆς Νέας Γουϊνέας.

Πολλαὶ πρόοδοι ἐγένοντο προσέτι ἀπὸ τῶν ἡμερῶν τοῦ Κουβιέρου πρὸς ἐξακρίβωσιν τῶν ζώων, τῶν ἀνηκόντων εἰς τὸ εἶδος τῶν βοῶν. Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ περιφήμου φυσικοῦ δύο μόνον βουβάλων παραλλαγαὶ ἦσαν γνωσταί, ὁ τῆς Ἀσίας καὶ ὁ τοῦ Ἀκρωτηρίου τῆς Καλῆς Ἐλπίδος· ἀλλ' ἔκτοτε ἀνεκαλύφθη ὁ περίεργος βραχύκερως βούβαλος. Εὑρίσκονται δὲ ἐν Ἀφρικῇ τρία τοὐλάχιστον ἕτερα εἴδη βουβάλων, τὰ ὁποῖα εἰσέτι καλῶς δὲν ἐξηκριβώθησαν.

Τὰ περὶ τῶν βονάσων (ἀγριοβώδων) τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς εἶναι μᾶλλον γνωστά· προσέτι δὲ ἐγνώσθη ὅτι ὁ βόνασος τοῦ Καυκάσου εἶναι ὁ αὐτὸς μὲ τὸν τῆς Λιθουανίας, ἐνῶ ἄλλοτε ὑπετίθετο τὸ ἐναντίον. Εἰς ταῦτα προσετέθησαν ὁ ἄγριος τῆς Θηβετίας βούβαλος (qah) καὶ ὁ τῆς Μογγολίας, ὡς ἐπίσης καὶ οἱ κατοικίδιοι. Τὰ μεγάλα ἄγρια τετράποδα τὰ ἀνήκοντα εἰς τοὺς ταύρους τῆς Ἰνδικῆς, τῆς Ἰνδοσινικῆς καὶ τῆς Μαλάκας ἐπίσης κατετάχθησαν λεπτομερέστερον.

Εἰς τὰ μηρυκαστικὰ (τὰ ἀναμασσῶντα) τὰ γενικῶς ὑπὸ τὸ ὄνομα ἀντιλόπαι δηλούμενα, πολλὰ εἴδη ἀνεκαλύφθησαν. Ἡ μεγίστη καὶ μία ἐκ τῶν ὡραιοτάτων εἶναι ἡ ἄλκη τῶν δασῶν (Orcas derbianus τοῦ δόκτωρος Γραίη) ἥτις εἶναι ὁ ὀρυμωνώδης τύπος τοῦ ζῴου, ἔχοντος μεγάλα τὰ ὦτα καὶ διακρινομένου ἀπὸ τῆς ἄλκης τῆς ἐρήμου, τῆς ἐχούσης στενὰ καὶ λογχοειδῆ ὦτα καὶ οὔσης γνωστῆς ἀπ' ἀρχῆς. Τὸ γένος τῶν ἐλαφοκάπρων (Cervicapra) ἐπλουτίσθη σὺν τοῖς ἄλλοις ὑπ' ἐνὸς νέου περιέργου εἴδους ἐθαγενοῦς τῆς νοτείου Ἀφρικῆς. Ἡ χερσόνησος τῆς Ἀραβίας ἔδωκε προσέτι νέον τι ζῶον καταταχθὲν μεταξὺ τῶν μεγάλων ἀντιλοπῶν, τῶν ἱπποειδῶν. Ὅσον δὲ διὰ τὰς ἀφρικανὰς αἰγάγρους (gnous) δύο εἴδη αὐτῶν εἶναι πάντοτε γνωστά· πλὴν ἀνακαλύψεις ἀξιοσημείωτοι ἐγένοντο ὡς πρὸς τὰ μεγάλα μηρυκαστικὰ ἄγρια ζῶα τὰ ἔχοντα κοῖλα κέρατα. (γένος βουβάλων). Ἡ βουδορκὰς (Budorcas tapicolor) τῶν Ἰμαλαίων εἶναι ἴσως ἡ μᾶλλον ἀξία προσοχῆς.

Εἰς τὸ γένος τῶν προβάτων πρέπει νὰ σημειωθῇ ὡς προσθήκη τὸ γιγαντιῶδες πόλι (ovis poli) τοῦ ὀροπεδίου Παμὶρ ἐν τῇ κεντρικῇ Ἀσίᾳ, καὶ τὸ ναθοῦρι (ovis nathura) εὑρισκόμενον εἰς τὰ Ἰμαλάϊα καὶ εἰς τὰ πλησίον αὐτῶν μέρη τῆς Θιβετίας. Ἐκ τῶν ἐλάφων ἡ δορκάδων νέος τύπος ὅλως διάφορος ὡς πρὸς τὸ σχῆμα τῶν κεράτων ἀπηντήθη, εἰς δὲ τὸν ζωολογικὸν κῆπον τοῦ Λονδίνου ὑπῆρχεν αἰσχάτως τὸ ἄρρεν ζεύγους τοιούτων. Ἀκριβῶς ὁ τόπος ὅπου ἡ τὰ μάλιστα ἀξιοσημείωτος αὕτη δορκὰς ζῇ εἰσέτι δὲν ἀνεκαλύφθη, καθότι μέχρι σήμερον ὡς ζῶον κεκλεισμένον εἰς τοὺς κυνηγετικοὺς παραδείσους τοῦ αὐτοκράτορος τῶν Σινῶν γινώσκεται. Μεταξὺ τῶν ζώων τῆς οἰκογενείας ταύτης, ἥτις εἶναι ἀρκετὰ ἀξιοπερίεργος σημειοῦμεν τὸν Χειρο-

πότην (chiropotes inermis) τῆς Σινικῆς, τοῦ ὁποίου τὸ ἄρρεν, μόνον ἐκ πάντων τῶν εἰδῶν τῶν δορκάδων δὲν ἔχει κέρατα, καὶ τοῦ ὁποίου τὸ θῆλυ γεννᾷ εἰς κάθε γέννην πολλὰ νεογνὰ, ἓξ ὡς λέγουσι, πρᾶγμα ἔκτακτον καὶ ὅμως ἐπιβεβαιούμενον.

Ὡς πρὸς τὰ πτηνὰ, καίτοι αἱ πλεῖσται καὶ λαμπρόταται τῶν ἀνακαλύψεων ἐγένοντο εἰς τὴν τάξιν αὐτῶν, εἶναι ἀξιοπερίεργον ὅτι οὐδὲν νέον εἶδος, κατὰ τὴν κυρίαν τῆς λέξεως σημασίαν, προσετέθη εἰς τὰ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Κουβιέρου γνωστά.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Ἑρμηνεία Συνοπτικὴ καὶ Ἐκλεκτικὴ τῶν Εὐαγγελίων μετὰ προλεγομένων περὶ γνησιότητος, αὐθεντίας, θεοπνεύστου, γλώσσης, ἐποχῆς αὐτῶν κ.τ.λ.

Ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον ἐξεδόθη πέρυσι ὁ πρῶτος τόμος, περιέχων τὰ κατὰ Ματθαῖον καὶ κατὰ Μάρκον Εὐαγγέλια, βιβλίου ὠφελίμου, ὅσον οὔπω δὲ, ὡς πιστεύομεν, ἐκδίδεται καὶ ὁ δεύτερος, ἤτοι τὰ κατὰ Λουκᾶν καὶ κατὰ Ἰωάννην.

Ὁρμώμενοι ἐκ τοῦ κατὰ πόσον συμβάλλουσι τὰ θεῖα τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου λόγια εἰς τὸν ἐξανθρωπισμὸν καὶ τὴν ἀνύψωσιν τοῦ φύσει μὲν εὐγενεστάτου, θέσει δὲ πεπτωκότος καὶ δυστήνου ἀνθρώπου, οὐδόλως δυστάζομεν νὰ εἴπωμεν ὅτι πᾶς ὁ μήτε κόπου, μήτε χρόνου, μήτε χρημάτων φειδόμενος ὅπως καταστήσῃ προσιτὰ εἰς τὸν λαὸν καὶ προσέτι εὐνόητα τὰ σωτήρια ταῦτα λόγια, εἶναι πράγματι εὐεργέτης καὶ ἑπομένως χρήζει πάσης ὑποστηρίξεως καὶ συνδρομῆς ἐκ μέρους τοῦ λαοῦ. Θεωροῦντες δὲ ὅτι καὶ ὁ πονήσας τὸ σύγγραμμα τοῦτο, τοῦτον προέθετο τὸν σκοπὸν καὶ, ὅτι οὔτε κόπου, οὔτε χρόνου φειδόμενος, ἐφιλοτιμήθη νὰ προμηθευθῇ ὅσους ἠδύνατο ἀρχαίους καὶ νεωτέρους Ἑρμηνευτὰς, νὰ μελετήσῃ αὐτοὺς, νὰ ἐκλέξῃ ὅσα ἔκρινεν ἀναγκαῖα, καὶ νὰ ἐκδώσῃ διὰ τοῦ τύπου, μηδεμιᾶς φειδόμενος δαπάνης ὅπως καταστήσῃ τὸ ἔργον του ὅσον τὸ δυνατὸν ὠφέλιμον, χρέος κρίνομεν ἀπαραίτητον νὰ συστήσωμεν τὸ πόνημα τοῦτο πρὸς πάντας ἀνεξαιρέτως, καθότι πάντες, ὡς ἄνθρωποι, αἰσθάνονται ἐνδόμυχον πρὸς τὴν πρόοδον πόθον.

Ὁ πρῶτος τόμος κοσμούμενος ὑπὸ γεωγραφικῶν πινάκων, πανομοιοτύπων ἀρχαίων χειρογράφων, καὶ ἄλλων εἰκονογραφιῶν τιμᾶται ἀντὶ δραχμῶν τεσσάρων ἤτοι γροσίων 18.

Οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἀποκτήσωσι τὸ ὠφέλιμον τοῦτο βιβλίον δύνανται νὰ ἀποτανθῶσιν εἴτε ἀπ' εὐθείας εἴτε διὰ τῶν ἐπιστατῶν εἰς τὴν Σύνταξιν τοῦ Μέλητος.

Ο ΚΗΠΟΣ.

Πᾶς κῆπος εἶναι ὡραῖον βιβλίον γεγραμμένον ὑπὸ τοῦ δακτύλου τοῦ Θεοῦ. Ἕκαστον ἄνθος, ἕκαστον φύλλον εἶναι καὶ ἓν γράμμα, τὰ ὁποῖα φθάνει μόνον νὰ μάθῃς — καὶ ὅστις θέλων δὲν δύναται νὰ τὰ μάθῃ εἶναι βλὰξ, ἄθλιος, τὰ ὁποῖα φθάνει, λέγω, νὰ μάθῃς καὶ νὰ συνθέτῃς καὶ τότε προχώρει ἀναγινώσκων. Διὰ τῆς λαμπρᾶς ἱστορίας ἣν θ' ἀναγινώσκεις θέλεις αἰσθάνεσθαι σεαυτὸν μεταφερόμενον πολὺ ὑπεράνω τῆς γῆς. Γινώσκεις πόσον λαμπρὰ νοήματα φυόμενα ἐκ τῆς γῆς φαίνονται λαλοῦντα εἰς τὸν ἄνθρωπον; Ὑπάρχουσι μάλιστα ἄνθη, ἅτινα μοὶ φαίνονται ὡς εὐπειθῆ παιδία· δῶσέ τοις ὅσον ὀλίγον θέλεις καὶ ἐκεῖνα ἀνέρχονται καὶ ἀνθοῦσι καὶ σοὶ δεικνύουσι, διὰ νὰ εἴπω οὕτω, τὸ λαμπρὸν καὶ εὐτυχές των πρόσωπον.

Δουγλᾶς Ἱερῶλδος.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ.

Σιδηρόδρομοι τῆς Εὐρώπης.

Ὑπελογίσθη ὑπὸ τοῦ Κ. Βούσσονος ὅτι διὰ τοὺς καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην κατεστρωμμένους ἤδη σιδηροδρόμους, ἔχοντας μῆκος 18,100 περίπου μιλίων ἀγγλικῶν, ἐδαπανήθησαν 424 ἑκατομμύρια λιρῶν στερλινῶν. Οἱ σιδηρόδρομοι οὗτοι ἀποτελοῦνται ὡς ἕπεται. Ἀγγλία 7,670 μίλια δαπάνη 264 1)2 ἑκατομ. Γαλλία 2,519 μίλ. δαπάνη 64 ἑκατομ. Πρωσσία 2,370 μιλ. δαπάνη 26 1)2 ἑκατομ. Γερμανίας διάφορα κράτη 2,175 μιλ. δαπάνη 21 ἑκατομ. Αὐστρία 1,490 μιλ. δαπάνη 15 ἑκατομ. Ῥωσσία 712 μιλ. δαπάνη 11 1)2 ἑκατομ. Βέλγιον 560 μιλ. δαπάνη 10 ἑκατομ. Ἰταλία καὶ λοιπὰ κράτη 610 μιλ. δαπάνη 11 1)2 ἑκατομμύρια.

ΓΑΝΘΡΑΚΕΣ.

Φαίνεται ὅτι ἡ χρῆσις τῶν γεανθράκων, τοὐλάχιστον διὰ τὴν Ἀγγλίαν, δὲν εἶναι πολὺ νέα. Ἀναφέρεται ὅτι τὸ 1180 μ. Χρ. τακτικῶς ἐξήγοντο ἐν Μεγάλῃ Βρεττανίᾳ γεάνθρακες. Ἐν τῇ ἱστορίᾳ γίνεται προσέτι μνεία αὐτῶν κατὰ τὴν βασιλείαν Ἐρρίκου τοῦ Β'. Κατὰ δὲ τὴν 1 μαΐου 1239 Ἐρρῖκος ὁ Γ'. παρεχώρησε τὴν ἄδειαν εἰς τοὺς κατοίκους τοῦ Νεοκάστρου (Neucatle-upon Tyne) νὰ « σκάπτωσι διὰ κάρβουνα » μετὰ τὸ ὁποῖον ἀπαντῶμεν ὅτι « θαλασσοκάρβουνα » ἐφέροντο εἰς Λονδῖνον. Τὸ 1306 ἡ βουλὴ τῶν Λόρδων καὶ ἡ τῶν Κοινοτήτων ἱκέτευσαν τὸν βασιλέα Ἐδουάρδον Α'. νὰ ἐμποδίσῃ τὴν εἰσαγωγὴν τῶν γεανθράκων εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Ἀγγλίας, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι « ὁ καπνὸς αὐτῶν ἦτο λίαν βλαπτικὸς εἰς τὴν ὑγείαν! » τῆς δὲ αἰτήσεως ταύτης εἰσηκουσθείσης ὁ μονάρχης ἀπηγόρευσε τὴν χρῆσιν αὐτῶν. Περὶ τὰ τέλη τῆς δεκάτης τρίτης ἑκατονταετηρίδος γίνεται μνεία τῶν ἀνθρακωρυχείων τῆς Οὐαλλίας καὶ Σκωτίας, κατὰ δὲ τὴν δεκάτην τετάρτην γεάνθρακες ἐξήγοντο ἐκ τῶν ἀνθρακωρυχείων τῆς Νορθυμβερλάνδης, Δουρχάμης, Ὑαρξαίρης καὶ Δερβυσαίρης.

Τὴν 17ην ἑκατονταετηρίδα τὰ ἀνθρακωρυχεῖα τῆς Ἀγγλίας ἦσαν ἐν πλήρει ἐκμεταλλεύσει, ἡ δὲ χρῆσις τῶν γεανθράκων ἤρξατο νὰ γίνηται κοινή, καίτοι ἱστορικός τις περὶ τὰ τέλη τῆς 16ης ἑκατονταετηρίδος λέγει ὅτι «αἱ ἄβραι κυρίαι τοῦ Λονδίνου εἰς οὐδεμίαν οἰκίαν ἢ δωμάτιον ὅπου ἐκαίοντο γεάνθρακες εἰσήρχοντο, μήτε ἤθελον νὰ φάγωσι φαγητὰ μαγειρευμένα διὰ πυρᾶς γεανθράκων. »

Τὸ 1648 οἱ γεάνθρακες καὶ τὰ καύσιμα ξύλα ὑπερετιμήθησαν ἐν Λονδίνῳ, καὶ πολλοὶ πτωχοὶ ὡς ἐκ τούτου ἀπέθανον. Λέγεται δὲ ὅτι αἴτιος τοῦ δυστυχήματος τούτου ἐγένετο ὁ διοικητὴς τοῦ Νεοκάστρου, ὅστις ἔθεσε φόρον βαρὺν ἐπὶ τοὺς γεάνθρακας. Διὰ φόρου ἐπίσης ἐπεβαρύνθησαν οἱ γεάνθρακες ὅτε ἐπρόκειτο νὰ κτισθῇ ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Παύλου, ὡς καὶ πεντήκοντα ἄλλαι ἐκκλησίαι τοῦ Λονδίνου μετὰ τὴν μεγάλην πυρκαϊὰν τοῦ 1666.

Ἐν Ἀμερικῇ κατὰ πρῶτον ἀνεκαλύφθησαν γεάνθρακες κατὰ τὸ 1790 ὡς ἀκολούθως. Κυνηγός τις νυκτωθεὶς ἐπὶ τῶν Πλατέων ὀρέων τῆς Πενσυλβανίας ἐξελέξατο ὡς κατάλυμά του τὴν ῥίζαν ἀποκρήμνων τινῶν βράχων, πλησίον τῶν ὁποίων ὑπῆρχον καὶ δένδρα· συναθροίσας δὲ ὀλίγα ξύλα ἧψε φωτίαν καὶ ἔπεσε νὰ κοιμηθῇ. Κατὰ τὸ μεσονύκτιον ὅμως, ὅτε τὰ ξύλα ἔπρεπε νὰ ἦναι χωνευμένα, θερμότης ὑπερβολικὴ τὸν ἐξύπνησε· τρίψας τοὺς ὀφθαλμούς του, ἔμεινεν ἔκθαμβος ἰδὼν ἀνημμένους τοὺς βράχους. Ἐπειδὴ δὲ εἶχεν ἀκούσει ὅτι πρό τινων ἐτῶν δύο σιδηρουργοὶ ἐκ Κοννεκτικούτης εἶχον ἀπαντήσει « λιθάνθρακας, » ἐχάρη πολὺ διὰ τὴν ἀνακάλυψίν του· πλὴν τὸ δημόσιον δὲν ἔδωκε πολλὴν προσοχὴν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου. Ἓν ἔτος μετὰ τὸ συμβὰν τοῦτο ἕτερος πτωχὸς κυνηγός, ἐπιστρέφων ἄνευ κυνηγίου καὶ τεθλιμμένος εἰς τὴν καλύβην του, ἀπήντησεν ἐκριζωμένον τι δένδρον εἰς τὴν ῥίζαν τοῦ ὁποίου εὑρίσκοντο λίθοι τινὲς μελανοί. Περιεργείᾳ φερόμενος ἔλαβεν ἓν τεμάχιον καὶ ἔφερεν αὐτὸ εἰς τὴν κατοικίαν του. Τὸ τεμάχιον ἐκεῖνο ἐξετάσας μετ' ὀλίγον ἀνὴρ ἐπιστήμων ἐκήρυξεν ὅτι ἦτο ἀνθρακίτης γεάνθραξ καὶ ταχέως ἡ ἐκμετάλλευσις αὐτοῦ ἤρξατο.

Οἱ γεάνθρακες εἶναι εὔκολον μὲν νὰ ἀνακαλυφθῶσιν ὅταν τὰ ἀνθρακοῦχα στρώματα, ὄντα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας, φαίνωνται· ἀλλ' ὅταν ἦναι κεκρυμμένα ὑπὸ τὸ ἔδαφος τότε ἀπαιτεῖται σπουδαία καὶ ἀκριβὴς γεωλογικὴ ἔρευνα, ὅπως δειχθῇ ἡ ὕπαρξίς των. Ὁ ἀσφαλέστερος καὶ πρακτικώτερος τρόπος εἶναι τὸ τρύπημα· πλὴν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀπαιτοῦνται σκληρὰ χαλύβδινα ἐργαλεῖα διὰ νὰ διαπερασθῶσιν οἱ βράχοι. Κυκλική τις κίνησις, εἴτε διὰ τῶν χειρῶν εἴτε δι' ἀτμομηχανῆς, διδομένη εἰς τὸν σκαπτῆρα βιάζει αὐτὸν, πιεζόμενον ὑπὸ βάρους ἱκανοῦ, νὰ εἰσδύῃ εἰς τὸ ἔδαφος· ἀφοῦ εἰσδύσῃ προσαρμόζεται εἰς αὐτὸν ῥάβδος σιδηρᾶ, ἥτις τὸν καθιστᾷ μακρύτερον, ἀφοῦ εἰσδύσῃ καὶ αὕτη προσαρμόζεται ἐπ' αὐτῆς δευτέρα καὶ οὕτω καθεξῆς ἑωσοῦ

καταντήσῃ εἰς τὸ ἀπαιτούμενον βάθος. Ὅσοι εἶδον νὰ ὀρύσσωνται φρέατα ἀρτεσιανὰ ἔχουσιν ἰδέαν τινὰ τῆς ἐν λόγῳ ἐργασίας. Ἡ ὑπὸ τοῦ σκαπτῆρος σκαπτομένη ὕλη ἀνασύρεται διά τινος ἀντλίας, καθότι τὸ ὄρυγμα κρατεῖται πάντοτε πλῆρες ὕδατος. Ἐσχάτως ὅμως τὰ ἐργαλεῖα ταῦτα πολὺ ἐτελειοποιήθησαν, ὁ δὲ σκαπτὴρ ἔλαβε σχῆμα κυλίνδρου, ἔσωθεν μὲν κοίλου, ἔχοντος δὲ εἰς τὴν βάσιν τέσσαρας αἰχμὰς (μύτας). Στρεφομένου τοῦ ἐργαλείου τούτου διὰ τοῦ ἄνω ῥηθέντος τρόπου τρυπᾶται μὲν ὁ βράχος ἀλλ' ἐντὸς τῆς κοιλότητος τοῦ ἐργαλείου μένει στερεὰ στήλη τις μικρά, οἱονεὶ τετορνευμένη. Ἀφοῦ ἡ στήλη αὕτη γίνῃ ἀρκετὰ μακρὰ ἐξάγεται μὲν ὁ σκαπτὴρ ἀντ' αὐτοῦ δὲ καταβιβάζεται ἄλλο κυλινδρικὸν ἐργαλεῖον, ἐξακτὴρ λεγόμενον, διὰ τοῦ ὁποίου, θραυομένη ἀπὸ τῆς βάσεώς της ἡ μικρὰ ἐκ βράχου στήλη, ἐξάγεται καὶ ἐρευνᾶται. Τὰ τρυπήματα ταῦτα ὅμως ἀπαιτοῦσι καὶ ἔξοδα μεγάλα καὶ κόπους πολλούς. Τὸ 1853 θελήσαντες ἐν Γαλλίᾳ νὰ ἐξακριβώσωσι τὸ βάθος τοῦ ἀνθρακούχου στρώματος τῆς Μουϊλιελόγγης ἤρχισαν νὰ τρυπῶσι. Μετεχειρίσθησαν τὰ ἄριστα ἐργαλεῖα καὶ κατέβαλον μεγίστην προσοχήν· ἀλλὰ μετὰ τεσσάρων ἐτῶν ἄγονον ἐργασίαν τὸ ἐργαλεῖον ἐθραύσθη εἰς 3,000 ποδῶν βάθος. Ἀφοῦ δὲ μετὰ ἓξ μηνῶν ματαίας προσπαθείας δὲν ἠδυνήθησαν νὰ τὸ ἐξάξωσιν ἠναγκάσθησαν νὰ παραιτήσωσι τὸ ἔργον.

Πλὴν πῶς ἡ καύσιμος αὕτη ὕλη ὑπάρχει εἰς τὰ σπλάγχνα τῆς γῆς; Περὶ τούτου γενήσεται λόγος ἀκολούθως.

ΝΕΑ ΠΡΟΣ ΕΞΑΓΩΓΗΝ ΓΕΑΝΘΡΑΚΩΝ ΜΗΧΑΝΗ.

Ἡ ὕψωσις τῶν γεανθράκων ἐγένετο ἤδη πανταχοῦ γνωστὴ καὶ εἰς τοὺς μὴ μεταχειριζομένους αὐτοὺς εἰσέτι, ὡς ἐκ τῆς ὑπερτιμήσεως πάντων σχεδὸν τῶν εἰδῶν ὅσα ἡ Εὐρωπαϊκὴ βιομηχανία μας παρέχει. Αἴτιοι τῆς ὑψώσεως τῆς τιμῆς τῶν γεανθράκων εἶναι οἱ πρὸς ἐξαγωγὴν αὐτῶν ἐνασχολούμενοι ἐργάται, οἵτινες ὁμοφώνως ἐζήτησαν ἀπὸ τοὺς ἰδιοκτήτας τῶν ἀνθρακωρυχείων μεγαλείτερα ἡμερομίσθια. Τοῦτο ὅμως ἐγένετο ἀφορμὴ, ὡς μανθάνομεν, πρὸς ἐφεύρεσιν μηχανῆς, ἥτις ἤδη ἐργαζομένη κόπτει γεάνθρακας μετὰ θαυμαστῆς ἐπιτυχίας. Λέγεται ὅτι ἡ μηχανὴ αὕτη ἐντὸς ὀκτὼ ὡρῶν δύναται νὰ κόψῃ 350 κυβικῶν ποδῶν ἀνθρακας, βαροῦντας 70 ἕως 75 τόνους, ἤτοι ἐργασίαν ἥτις ἐπησχόλει τεσσαράκοντα ἐργάτας εἰς τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα. Ἡ μηχανὴ διευθύνεται ὑπὸ τριῶν ἢ τεσσάρων ἀνθρώπων, ὑπολογίζεται δὲ ὅτι, ἂν γείνῃ χρῆσις μηχανῶν τοιούτων εἰς ὅλα τὰ ἀνθρακωρυχεῖα τῆς Ἀγγλίας, ἐκτῶν 360,000 ἐργατῶν, οἵτινες σήμερον ἐργάζονται, αἱ 300,000 θὰ καταστῶσιν ἄχρηστοι. Ἐκτὸς τούτου ἡ σπατάλη ἡ γενομένη ὡς ἐκ τῆς διὰ χειρῶν ἐξαγωγῆς, καὶ ἥτις ὑπολογίζεται εἰς 12 τοῖς ἑκατὸν ἐπὶ τοῦ ὅλου προϊόντος, θέλει περιορισθῇ εἰς τὸ τρίτον μόνον αὐτῆς διὰ τῆς χρήσεως τῆς νέας μηχανῆς, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου θέλει προκύπτει οἰκονομία ὑπὲρ τὰ 10,000,000 τόνων γεάνθρακος κατ' ἔτος.

ΧΗΜΕΙΑ ΠΡΑΚΤΙΚΗ.

Χάρτης ἀδιάβρεκτος.

Πρὸ πολλοῦ ἦτο γνωστὸν ὅτι διάλυσίς τις ἀμμωνιακὴ τοῦ ὀξειδίου τοῦ χαλκοῦ διαλύει τὴν κυψελώδη οὐσίαν (cellulose) ἀλλ' οὐδεμία ἰδιαιτέρα ἐφαρμογὴ εἶχε γείνει τῆς ἀνακαλύψεως ταύτης. Τὸ διάλυμα τοῦτο διαλύει κατὰ κράτος τὴν κυψελώδη οὐσίαν χωρὶς νὰ καταστρέφῃ τὰς χημικὰς ἢ φυσικὰς ἰδιότητάς της, ὥστε ἐκ τῆς διαλύσεως δύναται αὕτη νὰ κατακαθισθῇ ἐν τῇ καθαρᾷ αὐτῆς καταστάσει. Ἤδη πρόκειται νὰ ἐφαρμωσθῇ ἡ ἀνακάλυψις αὕτη ἐπὶ τῶν ξυλωδῶν καὶ φυτικῶν ἰνῶν, παλαιῶν ῥακῶν καὶ τῶν τοιούτων, ἐξ ὧν νὰ παράγωνται διάφορα ἄλλα ἤδη. Ἐπειδὴ δὲ ἡ διάλυσις τῆς κυψελώδους οὐσίας γίνεται ταχύτατα ὁ χάρτης δύναται νὰ κατασταθῇ ἀδιάβρεκτος (ἀδιαπέραστος ἀπὸ ὑγρὰ) ἂν ἁπλῶς βουτηθῇ ἐπί τινα μόναν λεπτὰ ἐντὸς τῆς ἄνω διαλύσεως, σιδεροθῇ καὶ ξυρανθῇ· τοῦτο καθιστᾷ τὸν χάρτην ἀδιαπέραστον καὶ ἀπὸ βράζον εἰσέτι ὕδωρ. Μὲ τεμάχιά τινα χάρτου, οὕτω πως καταστα-θέντος ἀδιαβρύκτου, πρόκειται νὰ ἀντικαταστήσωσι τὸ δέρμα. Τὸ διάλυμα γίνεται ἀν

ἐντὸς ἀμμωνίας διαλυθῇ θειικὸς χαλκὸς (sulfate de cuivre)· ἀνάγκη πᾶσα ὅμως τὸ διάλυμα τοῦτο νὰ ἦναι πολὺ ἰσχυρόν, διότι ἂν ἦναι ἀδύνατον δὲν προσβάλλει τὴν κυψελώδη οὐσίαν. Τὸ κατακάθισμα γίνεται ἂν ἐντὸς τοῦ διαλύματος χυθῇ ὕδωρ.

Εἰς τὴν Ἀγγλίαν τινὲς πρὶν ἢ μεταχειρισθῶσι τὴν θριαλίδα (φητῆλι) βρέχουσιν αὐτὸ εἰς δυνατὸν ὄξος (ξύδι) ἔπειτα ξηραίνουσιν αὐτὸ καλὰ, τὸ τοιοῦτον φητῆλι ὅταν καίῃ καθιστᾷ τὸ φῶς λαμπρότερον καὶ οὐδεμίαν δυσάρεστον ὀσμὴν ἢ καπνὸν παράγει.

Ἀργυρογάνωμα δι' ἠλεκτρισμοῦ.

Λάβε ἓν δράμιον νιτρικοῦ ἀργύρου (nitrate d'argent) καὶ διάλυσον αὐτὸ εἰς 400 δράμια νεροῦ καθαροῦ· ἀκολούθως πρόσθεσε εἰς τὸ νερὸν καὶ τρία δράμια κυανοῦχον κάλι (cyanure de potasse) καὶ ἀφοῦ διαλυθῇ καὶ τοῦτο καλῶς θέσε ἐντὸς τοῦ ὑγροῦ τὸ δι' ἀργύρωμα μετάλλινον σκεῦός σου. Πρέπει ὅμως τὸ μετάλλινον σκεῦος νὰ ἦναι πρῶτον καλῶς καθαρισμένον καὶ νὰ ἔχῃ ἐπάνω του μικρὰ τεμάχια ζίγκου. Ἀφοῦ ἀργυρωθῇ τρίβεται μὲ ὀλίγην λεπτὴν ἄμμον καὶ οὕτω λαμβάνει τὴν πρέπουσαν στιλπνότητα.

Ο ΕΝ ΑΒΥΣΣΙΝΙΑ ΒΙΟΣ.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως Θεοδώρου (1868) τὰ πράγματα τῆς Ἀβυσσινίας περιῆλθον εἰς θέσιν δεινὴν, πλὴν τέλος ὁ πρίγκιψ Κασσάης ἀνηγορεύθη βασιλεὺς ἁπάσης τῆς Ἀβυσσινίας ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἰωάννης. Ὑπὸ τὴν κυβέρνησιν τοῦ βασιλέως Ἰωάννου ἡ τῆς δυστήνου ἐκείνης χώρας κατάστασις ἤρξατο βελτιουμένη, οἱ δὲ κάτοικοι ἀπὸ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς τάξεως διάγουσι τὸν τακτικὸν αὐτῶν βίον, περὶ τοῦ ὁποίου ἀπαντῶμεν ἐν τῷ « Ἡμερησίῳ Τηλεγράφῳ » τὰ ἑξῆς.

« Ἀφ' ὅτου ὁ πρίγκιψ Κασσάης ἀνηγορεύθη βασιλεὺς Ἰωάννης ἔκτισεν ἀνάκτορα εἰς Κονδάρην τὴν πρωτεύουσαν τῶν Ἀμχαραϊκῶν ἐπαρχιῶν, καὶ ἐν Ἀδούνῃ τῆς Τίγριδος. Τὰ κτίρια ταῦτα, ὡς πᾶσαι αἱ ἐν Ἀβυσσινίᾳ οἰκίαι, εἶναι κτισμένα ἐκ λίθων καὶ πηλοῦ, εἶναι μονόροφα, δὲν ἔχουσι παράθυρα καὶ εἶναι ἐσεγασμένα μὲ ἄχυρα. Ὡς δὲ εἰς τὰ μᾶλλον πεπολιτισμένα μέρη ἡ διαμονὴ τῆς βασιλικῆς αὐλῆς σύρει περὶ ἑαυτὴν πολλοὺς, οἵτινες, κτίζοντες οἰκίας, ἀποκαθίστανται ἐν τῷ τόπῳ, οὕτω καὶ εἰς Κονδάρην καὶ Ἀδούνην συνέβη. Ἡ συρροὴ τοῦ πλήθους πολὺ ηὔξησε τὰς δύο ταύτας πόλεις. Συχνάκις ὁ βασιλεὺς, ὅταν μεταβάλλῃ θέσιν διαμονῆς, διατάττει νὰ μεταβάλλωσι τὴν οἰκίαν του εἰς ἐκκλησίαν καὶ παραχωρεῖ ἀρκετὴν γῆν εἰς τὰ περίχωρα πρὸς διατροφὴν τῶν ἱερέων. Ἡ γῆ αὕτη θεωρεῖται μὲν πάντοτε ὡς ἰδιοκτησία τῶν καλλιεργούντων αὐτὴν γεωργῶν, ἀλλὰ τὰ δέκατα ἀντὶ τοῦ βασιλέως λαμβάνει τὸ ἱερατεῖον. Τοὺς ἀρχιερεῖς ἐκλέγει αὐτὸς ὁ βασιλεὺς, οἱ ἱερεῖς ὅμως ἐκλέγονται ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου. Ὁ λαὸς φυλάττει μετὰ πολλῆς προσοχῆς τὰς ἑορτὰς καὶ τὰς νηστησίμους ἡμέρας καὶ ἔχει μεγάλην ἰδέαν περὶ τῆς ἁγιότητος τῶν μυστηρίων.

Τὰς ἐπαρχίας κυβερνῶσι διοικηταὶ, οἱ ὁποῖοι λαμβάνουσι ἀπὸ τοὺς γεωκτήμονας τὸ πέμπτον τῶν προϊόντων, καὶ αὐτοὶ δίδουσι τὸ δέκατον, ἤτοι τὸ ἥμισυ, εἰς τὸν βασιλέα. Πᾶς κάτοικος χρεώστει νὰ ὑπηρετήσῃ εἰς τὸν στρατὸν, ὅταν γείνῃ ἀνάγκη, καὶ πάντες ἐκ νεότητός των γυμνάζονται εἰς τὰ ὅπλα, ὅπως ὑπερασπίζωνται τὴν χώραν των ἀπὸ τὰς εἰσβολὰς τῶν γειτόνων των. Ἐν καιρῷ πολέμου ὁ βασιλεὺς δύναται νὰ ὁδηγήσῃ εἰς μάχην, κατὰ τὸν στρατηγὸν Κίρχαμ, 120,000 ἕως 150,000 στρατιωτῶν, ἀλλ' ἐν καιρῷ ἀνάγκης πᾶς κάτοικος καὶ ἄνευ τῆς προσκλήσεως τοῦ βασιλέως τρέχει πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς πατρίδος. Ἤδη οἱ στρατιῶται εἶναι ὁπλισμένοι μὲ ὅπλα εὐρωπαϊκά. Πυρίτιδα κατασκευάζουσιν εἰς τὸν τόπον. Τὸ ἱππικὸν ἀποτελεῖ τὸ σπουδαιότερον τοῦ στρατοῦ μέρος. Ἡ σωματοφυλακὴ τοῦ βασιλέως συνίσταται ἀπὸ 2,400 πεζοὺς καὶ 5000 ἱππεῖς.

Τὸ ἔδαφος τῆς Ἀβυσσινίας εἶναι εὐφορώτατον, καλλιεργεῖται δὲ δι' ἀρότρων χονδροειδῶν ξυλίνων ὡπλισμένων διὰ σιδήρου καὶ κατασκευαζομένων εἰς τὴν χώραν. Τὰ ἄροτρα σύρονται ὑπὸ τεσσάρων βοῶν· οἱ ἀγροὶ μεταβαίνουσι ἀπὸ τοὺς γονεῖς εἰς τὰ τέκνα. Αἱ οἰκίαι κτίζονται εἰς τρόπον ὥστε ὑπὸ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν στέγην νὰ ὑπάρχῃ ἀποθήκη,

σταῦλος, μύλος, μαγειρεῖον καὶ οἴκημα· φωτίζονται δὲ αἱ οἰκίαι δι' ὀπῶν ἀδιαφόρως προφυλαττομένων ἕνεκα τῆς γλυκύτητος τοῦ κλίματος. Ἅπαντα τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας τρώγουσι, πίνουσι καὶ κοιμῶνται ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ δωματίου· μόνον αἱ κλῖναι τῶν διαφόρων μελῶν εἶναι κεχωρισμέναι διὰ βαμβακηροῦ παραπετάσματος. Εἰς τὰ χωρία ἡ μεταξὺ νεανιῶν καὶ νεανίδων συναναστροφὴ εἶναι ἐλευθέρα, πλὴν ἡ ἠθικὴ οὐδόλως παραβαίνεται, καθότι γενικῶς οἱ χριστιανοὶ τῆς Ἀβυσσινίας περὶ πολλοῦ ποιοῦνται τὸ κεφάλαιον τῆς ἀρετῆς τοῦτο. Αἱ νέαι, καὶ μάλιστα αἱ ἀνήκουσαι εἰς τὴν φυλὴν Οὐλλὰ-Γαλλὰς, εἶναι ὡραῖαι τὸ σῶμα· τὸ ἀνάστημα αὐτῶν εἶναι ἀπὸ πέντε ἕως πέντε ἥμισυ πόδας ὑψηλόν, αἱ χεῖρες καὶ οἱ πόδες των μικροὶ καὶ τὰ μέλη των στρογγύλα· τὸ δέρμα ἔχουσι θερμόν, ὑποκόκκινον χαλκόχρουν, τοὺς ὀδόντας λευκοὺς καὶ κανονικούς, τὰς τρίχας μελαίνας καὶ τὰς πλέκουσιν ὄπισθεν. Αἱ ἐργάτιδες, οἷον μαγείρισσαι, ὑδροφόροι, ξυλοκόποι καὶ ὑπηρέτριαι, μόλις ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος κτενίζονται, ἀλλ' αἱ κυρίαι κτενίζονται τοὐλάχιστον ἅπαξ τῆς ἡμέρας. Κοινῶς τὸ φόρεμα τῶν γυναικῶν εἶναι λευκὸν βαμβακερὸν σινδόνιον καλύπτον ὅλον τὸ σῶμα ἀπὸ τὸν λαιμὸν ἕως τὰ σφυρὰ (ἀστραγάλους). Περὶ τὸν λαιμὸν φέρουσι τὸ «μετὲχ» ἢ μεταξωτὸν σχοινίον, ὡς σημεῖον ὅτι εἶναι χριστιαναί. Αἱ πλούσιαι πολλάκις φοροῦσι καὶ ἐπανωφόριον κεκοσμημένον μὲ χρυσὸν καὶ ἄργυρον, προσέτι δὲ καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας των, ἐνῷ αἱ πτωχότεραι περιπατοῦσιν ἀνυπόδητοι. Κυρίως εἰπεῖν οἱ κάτοικοι διαιροῦνται εἰς δύο τάξεις, εἰς κυβερνῶντας καὶ κυβερνωμένους. Οἱ ἄνδρες εἶναι ἔξυπνοι καὶ εὐκίνητοι, καλοὶ κυνηγοὶ καὶ ἱππεῖς ἄξιοι, ἀλλὰ δυστυχῶς ὡς πρὸς τὴν βιομηχανίαν φαίνονται ἀδρανεῖς· τὴν γῆν ὀλίγον ἐργάζονται, ἐνῷ καὶ διὰ τῆς ὀλίγης ταύτης ἐργασίας τοὺς διατρέφει.

Τὰ συνοικέσια συνδέονται ὑπὸ τῶν γονέων τοῦ γαμβροῦ καὶ τῆς νύμφης, τῆς ἡλικίας τῶν συζευγνυμένων οὔσης ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δέκα ἓξ ἕως δέκα ἑπτὰ ἐτῶν· ἕκαστον τῶν συμβαλλομένων μερῶν πρέπει νὰ προικίσῃ τοὺς μελλονύμφους μὲ ἴσην ποσότητα ποιμνίου, ἵππων, καρπῶν καὶ λοιπῶν ἀναγκαίων. Ἀφοῦ οἱ γονεῖς τῶν μελλονύμφων συμφωνήσωσιν ὡς πρὸς ταῦτα, τότε λαμβάνουσι καὶ τὴν συγκατάθεσιν τῶν ἱερέων καὶ τῶν δημογερόντων τοῦ χωρίου των καὶ ἀκολούθως πρασδιορίζουσι τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην γίνονται συμπόσια εἰς τὰς οἰκίας τῶν γονέων τῆς νύμφης καὶ τοῦ γαμβροῦ, ἑκάστου μέρους προσκαλοῦντος ὅσους φίλους δύναται καὶ περιποιουμένου αὐτοὺς ὅσον τὸ δυνατὸν καλλίτερον. Μετὰ τὸ συμπόσιον ὁ γαμβρὸς μεταβαίνει εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης, ὅπου ὁ ἱερεὺς παραδίδει εἰς αὐτὸν τὴν κόρην, τὴν ὁποίαν οὗτος λαμβάνει εἰς τὴν οἰκίαν του. Ἀφοῦ ζήσωσι ἐπί τινα καιρὸν ὁμοῦ καὶ ἴδωσιν ὅτι δὲν συμφωνοῦσι, τότε ὁ ἀνὴρ δίδει εἰς τὴν γυναῖκα πᾶν ὅ,τι ἔφερε καὶ ἀκολούθως ζητεῖ ἀπὸ τὸν ἱερέα τὸ διαζύγιόν του. Ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον εἶναι τόσον σπάνιον ὥστε μολονότι ὁ στρατηγὸς Κίρχαμ διέμεινε πέντε ἔτη ἐν Ἀβυσσινίᾳ μάλις εἶδε καθ' ὅλον τὸ χρονικὸν διάστημα δύο μόνον διαζύγια. Πλὴν καὶ ὁ χρόνος τῆς διαζεύξεως δὲν εἶναι ἀόριστος· διότι ἀφοῦ οἱ νεόνυμφοι κοινωνήσωσι τῶν ἀχράντων Μυστηρίων, τὸ ὁποῖον γίνεται δύο ἢ τρία ἔτη μετὰ τὸν γάμον των, δὲν δύνανται πλέον νὰ χωρισθῶσι. Πόσον σοφώτερος εἶναι ὁ ἐκκλησιαστικὸς οὗτος νόμος τῶν Ἀφρικανῶν Ἀβυσσινῶν τοῦ παραλλήλου νόμου πολλῶν ἄλλων ἐπὶ πολιτισμῷ καὶ σοφίᾳ καυχωμένων! Ἂν πρὶν ἢ χωρισθῶσιν ἀποκτήσωσι τέκνα, μετὰ τὸν χωρισμὸν τὰ μὲν ἄρρενα λαμβάνει ὁ πατὴρ τὰ δὲ θήλεα ἡ μήτηρ.

Ἡ κυριωτέρα τῶν Ἀβυσσινῶν τροφὴ συνίσταται εἰς εἶδός τι ἐλαφροῦ καὶ σπογκώδους ἄρτου κατασκευαζομένου ἐκ τινος καρποῦ φέροντος τὸ ὄνομα τ ά φ. Μέρος τοῦ καρποῦ τούτου, ἀφοῦ ἀλεσθῇ διὰ χειρομύλου, μιγνύεται μεθ' ὕδατος καὶ ἀφίνεται ἐπὶ 12 ὥρας διὰ νὰ ζυμωθῇ (γείνῃ προζύμι). Εἰς τοῦτο προστίθεται ἀκολούθως καὶ ἄλλο ὅμοιον ἀλεύρου, καὶ ὕδωρ καὶ ἅλας, τὸ δὲ φύραμα ἁπλώνεται ἐπὶ τηγάνου χωματίνου καὶ ψήνεται ὡς τηγανήτα. Εἶδός τι φαγητοῦ κατασκευαζόμενον ἐκ τοῦ ἀλεύρου καρποῦ τινος καλουμένου γ ρ ὰ μ, μεμιγμένου μετὰ κυάμων, (κουκίων) πίσων (πιζελίων) καὶ ἐλαίου, μετὰ κρέατος βοὸς, ἀρνίου ἢ πτηνῶν καὶ κοκκίνου πεπέριος, ἀποτελεῖ ἄλλο εἶδος τροφῆς καλλιτέρας καὶ θρεπτικοτέρας. Τὰς νηστη-

σίμους ἡμέρας οἱ Ἀβυσσινοὶ τρώγουσι μίαν μόνον φοράν, καὶ τοῦτο ξηροφαγοῦντες. Τὴν ὥραν τοῦ φαγητοῦ ἅπαντα τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας κάθηνται, ἐσταυρομένους ἔχοντα τοὺς πόδας, ἐπὶ ψιάθου, θέτουσιν ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν τὸ φαγητὸν καὶ τρώγουσι μὲ τὰ δάκτυλα ἢ μὲ χονδροειδῆ ξύλινα κοχλιάρια. Οἶνος κατασκευάζεται ἀπὸ μέλι, τὸ ὁποῖον ζυμοῦται διὰ τῆς δυνάμεως χόρτου τινὸς καλουμένου γάσα. Τὸ μέλι καθαρίζεται ἀπὸ τὸν κηρὸν, μιγνύεται μεθ' ὕδατος καὶ βάλλεται ἐντὸς στάμνου· μετὰ τρεῖς ἢ τέσσαρας ἡμέρας εἶναι οἶνος καλὸς καὶ δυνατός· πλὴν μετὰ δέκα ἢ δώδεκα γίνεται ὄξος. Διὰ τῶν αὐτῶν ὑγρῶν πλὴν διὰ τρόπου διαφόρου, ἀπαιτοῦντος περισσότερον χρόνον, κατασκευάζεται ἐπίσης οἶνος καλός. Οἰνόπνευμα ἢ ρακὶ ἐξάγεται διϋλιζομένου τοῦ οἴνου ὅστις τιμᾶται περὶ τὰ δύο ἡμέτερα γρόσια τὴν ὀκᾶν. Αἱ ἀνώτεραι τάξεις μεταχειρίζονται καὶ ἐκ σίτου ἄρτον. Λαχανικῶν γίνεται ὀλίγη χρῆσις, καί τοι εἰδός τι γεωμήλων φύεται σχεδὸν εἰς ἀγρίαν κατάστασιν. Αἱ ὀπῶραι εἶναι ἀφθονώταται. Οἱ Ἀβυσσινοὶ ἔχουσι συνήθειαν νὰ πλαγιάζωσιν εὐθὺς μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου καὶ νὰ ἐγείρωνται ἑνωρὶς τὴν αὐγήν.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ.

ΠΕΡΙ ΣΤΕΦΑΝΗΦΟΡΩΝ.

Ἡ κάτωθι ἐπιγραφὴ ἐπὶ κοινοῦ λίθου, ὕψος μὲν ἔχοντος 70, πλάτος δὲ 65 ἑκατοστομέτρων, καὶ πάχους ἀναλόγου, ἐνταῦθα εὑρεθέντος ἀναγινώσκεται. Ἐχρησίμευε δ' ὡς φαίνεται ὁ λίθος ὡς βάθρον ἀνδριάντος ἐπειδὴ ἐπὶ τῆς ἄνω ἐπιφανείας αὐτοῦ ὑπάρχει σφαιροειδές τι κοίλωμα. Ἰδοὺ ἡ ἐπιγραφή.

. ΑΕΞΑΝ . . . .
ΤΟΝΣΤΕΦΑΝΗΦΟ
ΡΟΝΕΠΙΜΕΛΗΘΕΝ
ΤΟΣ ΤΗΣ ΤΙΜΗΣ
ΦΑΒΙΟΥ
ΠΑΥΛΕΙΝΟΥ

Τὸ κύριον τοῦ Στεφανηφόρου ὄνομα καλῶς μὲν δὲν ἀναγινώσκεται, καθότι εἶναι ἡμιφθαρμένον, ἐκ τῶν ὑπαρχόντων ὅμως στοιχείων συνάγομεν ὅτι ὠνομάζετο Ἀλέξανδρος.

Οἱ ἀρχαῖοι Σμυρναῖοι, ἀντὶ τοῦ παρ' Ἀθηναίοις ἐπωνύμου ἄρχοντος, εἶχον ἱερέα ὅστις ἐπωνομάζετο Στεφανηφόρος· ἦν δ' οὗτος ἱερεὺς θεοῦ τινος, ὅμοιος μὲ τοὺς παρὰ Ῥωμαίοις καλουμένους Φλάμινας (Flamines), κατὰ Διονύσιον τὸν Ἁλικαρνασέα (Ἀρχαιολογία Ῥωμαϊκὴ Β'. 64) ὅστις καὶ τοὺς παραβάλλει.

Τοιούτους Στεφανηφόρους εἶχε καὶ ἡ Μαγνησία καὶ ἄλλαι τῆς Ἑλάσσονος Ἀσίας πόλεις, δὲν δυνάμεθα ὅμως νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ὁ ἐνταῦθα μνημονευόμενος Στεφανηφόρος Ἀλέξανδρος (;) ἀνήκει εἰς ἄλλην ἢ τὴν Σμύρνην (ἧς τοιούτους ὀλίγους γινώσκομεν) καθότι ὁ ἐφ' οὗ ἡ ἐπιγραφὴ λίθος ἐνταῦθα ἀνεσκάφη.

ΦΥΤΟΝ ΜΑΓΝΗΤΙΚΟΝ.

Τὰ φύλλα ὅλων σχεδὸν τῶν φυτῶν δεικνύουσιν ὅτι αἰσθάνονται τοῦ φωτὸς τὴν ἐνέργειαν. Τὴν ἰδιότητα αὐτῶν ταύτην πολλοὶ ἐπιστήμονες ἀπὸ πολλοῦ ἤδη χρόνου καὶ τὴν ἠρεύνησαν καὶ τὴν ἐξηκρίβωσαν· Ἀν λόγου χάριν λάβωμεν φύλλον ἀμπέλου, νεωστὶ κεκομμένον καὶ ἔχον τὸν μίσχον αὐτοῦ ἀβλαβῆ καὶ ἀκέραιον, καὶ κρεμάσωμεν αὐτὸ οὕτω πως εἰς τὸν ἥλιον ὥστε ἡ κάτω αὐτοῦ ἐπιφάνεια νὰ προσβάλληται ὑπὸ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων, μετά τινας ὥρας θέλομεν ἰδεῖ ὅτι ἔστρεψε τὴν ἄνω αὐτοῦ ἐπιφάνειαν πρὸς τὸ πολὺ φῶς. Ὅλα σχεδὸν τὰ φυτὰ ἔχουσι τὴν ἄνω ἐπιφάνειαν τῶν φύλλων αὐτῶν ἐστραμμένην πρὸς τὸ φῶς τὴν δὲ κάτω φυλάττουσι πάντοτε σκιασμένην. Αἴτιον τούτου εἶναι ὅτι εἰς τὴν κάτω τῶν φύλλων ἐπιφάνειαν εὑρίσκονται τὰ στόματα, δηλαδὴ τὰ ὄργανα τῆς ἀναπνοῆς των, τὰ ὁποῖα εἶναι εἶδός τι πόρων, οὓς ὅταν προσβάλλῃ ὁ ἥλιος δύναται καὶ νὰ ξηράνῃ καὶ νὰ κλείσῃ, ἐνῷ ἐν τῇ σκιᾷ καὶ τῇ ὑγρασίᾳ εἶναι πάντοτε χλωροὶ καὶ ἀνοικτοί.

Εἰς τὰς πεδιάδας τῆς Ἀμερικῆς ἀπαντᾶται μικρόν τι φυτὸν πολὺ ἀξιοσημείωτον ὡς πρὸς τὰς μετὰ τοῦ ἡλίου σχέσεις του. Τὸ φυτὸν τοῦτο ὀνομάζεται Σίλφιον (Silphium laciniatum) ἀνήκει εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν συνθέτων καὶ ἔχει ἀναλογίαν

τινὰ μὲ τὸ χρυσάνθεμον. Οἱ κυνηγοὶ καὶ οἱ ἄποικοι, ὅσοι συχνάζουσι τὰς ἐκτεταμένας πεδιάδας τοῦ νέου κόσμου, τὸ ὀνομάζουσι φυτὸν μαγνητικὸν διότι πάντοτε δεικνύει τὴν πρὸς βορρᾶν διεύθυνσιν, ὅπως καὶ ἡ μαγνητικὴ βελόνη. Καὶ πραγματικῶς τὰ φύλλα τοῦ φυτοῦ τούτου εἶναι ὅλα κάθετα, αἱ δὲ ἄκραι των διευθύνονται ἐκ βορρᾶ πρὸς νότον. Πολυμαθής τις φυσιοδύφης, ὁ Δόκτωρ Γραίης, φρονεῖ ὅτι ἀνεκάλυψε τὴν αἰτίαν τούτου τοῦ φαινομένου, ἀποδείξας ἐσχάτως ὅτι τὰ φύλλα τοῦ Σιλφίου καὶ ἀπὸ τὰς δύο αὐτῶν ἐπιφανείας δεικνύουσι τὴν αὐτὴν πρὸς τὸ φῶς αἰσθητικότητα, καὶ ὅτι καὶ ἐπὶ τῶν δύο ἐπιφανειῶν εὑρίσκονται ἰσάριθμα σχεδὸν στόματα· Οὐδεὶς λοιπὸν ὑπάρχει λόγος ὅπως τὸ φυτὸν κρατῇ τὰ φύλλα του ἄλλως πως ἢ κάθετα. Πρέπει κατὰ μὲν τὸ ἓν ἥμισυ τῆς ἡμέρας νὰ λαμβάνῃ τὸ φῶς ἐκ τῆς μιᾶς, κατὰ δὲ τὸ ἄλλο ὅμισυ ἐκ τῆς ἑτέρας τῶν ἐπιφανειῶν τῶν φύλλων του, καὶ ἐπειδὴ ὁ ἥλιος βαίνει ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς, ἐξ ἀνάγκης ἕπεται ὅτι αἱ ἄκραι τῶν φύλλων πρέπει νὰ διευθύνωνται ἐκ βορρᾶ πρὸς νότον.

(Μηνύτωρ τῆς Φωτογραφίας)

ΤΑ ΚΡΙΝΑ ΤΟΥ ΑΓΡΟΥ.

Ἐν τῇ μοναδικῇ ἐπὶ τοῦ ὄρους ὁμιλίᾳ αὐτοῦ ὁ Σωτὴρ λόγον ποιούμενος περὶ τῶν ἀκαίρων καὶ ματαίων μεριμνῶν τοῦ βίου τούτου καὶ καταντῶν εἰς τὸ περὶ ἐνδυμασίας κεφάλαιον ἐπιλέγει. « Καταμάθητε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ πῶς αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ οὐδὲ νήθει· λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι, οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξει αὐτοῦ περιεβάλλετο ὡς ἓν τούτων. »

Περὶ τῶν ὡς παράδειγμα φερομένων κρίνων πολὺς ἐγένετο λόγος· καὶ σήμερον δὲ εἰσέτι ἐρωτῶσι· Τίνα ἀκριβῶς τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ ταῦτα; Ὁ Λατίνος συγγραφεὺς Πλίνιος, ὁμιλῶν περὶ τῶν κρίνων τῆς Συρίας, ἀπαριθμεῖ τρία εἴδη, τὰ λευκὰ, τὰ κόκκινα καὶ τὰ πορφυρά. Ὁ Δ. Στάνλεῦ λέγει ὅτι ὑπὸ τὸ ὄνομα κρίνα δυνατὸν νὰ ἐμπεριλαμβάνωνται πάντα τὰ πολυάριθμα ἄνθη τοῦ τῶν λειρίων ἢ ἀμαρυλλίδων γένους, τὰ ὁποῖα ἀνθοῦσι κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ θέρους ἢ τὸ φθινόπωρον τῆς Παλαιστίνης. « Τὰ μόνα κρίνα, τὰ ὁποῖα εἶδον ἐν Παλαιστίνῃ, κατὰ τοὺς μῆνας Μάρτιον καὶ Ἀπρίλιον, ἦσαν μεγάλα κίτρινα νερόκρινα ἐν τῇ διαυγῇ πηγῇ τοῦ Αἰν Μελακὲ, παρὰ τὴν λίμνην Μερώμ. » Ἐν τούτοις δὲν εἶναι ἀδύνατον νὰ πλησιάσωμεν ἔτι μᾶλλον εἰς τὴν ἀλήθειαν. Ὁ Κύριος ἡμῶν λαλῶν μεταχειρίζεται τὰ κρίνα κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν δόξαν τοῦ Σολομῶντος, ἕπεται λοιπὸν ὅτι λαλεῖ περὶ ἀνθέων ἐχόντων λαμπρὸν τὸν χρωματισμόν. Περιηγητής τις, ὁ Κ. Ι. Ε. Σμὶθ, ποιεῖται λόγον περὶ φυτοῦ τινος, ἄλλοτε γνωστοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀμαρυλλὶς (luteal) « τοῦ ὁποίου τὰ χρυσᾶ κρινοειδῆ ἄνθη, κατὰ τὸ φθινόπωρον εἶναι ἐκ τῶν λαμπροτάτων καὶ μεγαλοπρεπεστάτων φυσικῶν θεαμάτων, ὅταν κοσμῶσι τοὺς ἀγροὺς τῆς Ἀνατολῆς· εἰς ταῦτα ἡ ἔκφρασις ὅτι « οὐδὲ ὁ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλλετο ὡς ἓν τούτων » ἰδίως ἀναφέρεται. » Ὁ Δόκτωρ Βόουριγγ ὁμιλεῖ περὶ κρίνου τινὸς τῆς Συρίας, λαμπροῦ ἐρυθροῦ χρώματος καὶ ἡμίσεως κατὰ τὸ μέγεθος τοῦ κρίνου τοῦ κοινοῦ· τὸ ὁποῖον ὁ Δόκτωρ Λίνδλεῦς θεωρεῖ (Gardeners' Chronicle,) ὡς τὸ Χαλκιδονικὸν ἢ πορφυροῦν, τὸ πρώην καλούμενον « κρίνον τοῦ Βυζαντίου » καὶ τὸ ὁποῖον μὲ τὰ πορφυρὰ καὶ κιδαροειδῆ του ἄνθη κινεῖ πραγματικῶς τὸν θαυμασμὸν τοῦ θεατοῦ. Τὸ κρίνον τοῦτο ἀνθεῖ τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ἡ ἐπὶ τοῦ ὄρους ὁμιλία εἰκάζεται ὅτι ἐγένετο καὶ φύεται ἀκριβῶς εἰς τὴν θέσιν ἐκείνην. Ὁ Δόκτωρ Τῶμσον, ἐν τῷ αὐτοῦ συγγράμματι « ἡ Γῆ καὶ ἡ Γραφὴ » ποιεῖται λόγον περὶ κρίνου τινὸς, τὸ ὁποῖον ἀνεκάλυψε καὶ τὸ ὁποῖον ὠνόμασε κρίνον τοῦ Οὐλέ. « Τὸ κρίνον τοῦτο εἶναι πολὺ μέγα. Τὰ ἐσωτερικὰ αὐτοῦ πέταλα ἑνούμενα πρὸς τὰ ἄνω σχηματίζουσιν εἶδός τι λαμπροῦ ἀνακλίντρου ὁποῖον οὐδέποτε ἡ τέχνη ἠδυνήθη νὰ μιμηθῇ καὶ ἐπὶ τοῦ ὁποίου οὐδέποτε βασιλεὺς ἐκάθισεν, οὐδὲ ἐν τῇ μεγίστῃ αὐτοῦ δόξῃ . . . . . Ὠνομάσαμεν αὐτὸ κρίνον τοῦ Οὐλὲ, διότι ἐνταῦθα ἀνεκαλύψαμεν αὐτὸ, τὸ βοτανικόν του ὄνομα, ἐὰν ἔχῃ, ἀγνοοῦμεν . . . . Τὸ ἄνθος προτιμᾷ τὰς κοιλάδας, ἀλλ' εὑρίσκεται καὶ ἐπὶ τῶν ὀρέων. Φύεται ἐν μέσῳ ἀκανθῶν. Ἀντίθεσις μεγαλειτέρα τῆς τοῦ λαμπροῦ τούτου ἄνθους, καὶ τῶν περὶ αὐτὸ ἀκανθῶν δὲν ὑπάρχει. Δορκάδες προσέτι μετὰ πολλῆς

τῆς χαρᾶς βόσκουσιν ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ μόλις διέρχεται ὁ διαβάτης διὰ τῶν δασῶν τῶν πρὸς βορρᾶν τοῦ Θαβὼρ, ὅπου τὰ κρίνα ταῦτα εὑρίσκονται, χωρὶς νὰ διαταράξῃ τὸ ἀνθοβόσκημά των.» Τέλος ὁ τελευταῖος καὶ εἷς ἐκ τῶν ἀρίστων περὶ τοῦ θέματος συγγραφέων ὁ Δόκτωρ Τρίστραμος (ἐν τῇ φυσικῇ τῆς Γραφῆς ἱστορίᾳ) ἐξετάζων τὴν Ἑβραϊκὴν λέξιν σουσὰν, ἥτις σημαίνει κρίνον ὡς εὑρίσκεται ἐν Ὡσιὲ ιδ' 5 «ἀνθήσει ὡς κρίνον» ἐν Ἄσματι Ἀσμάτων καὶ ἐν τοῖς ἱστορικοῖς βιβλίοις, λέγει «οἱ Ἄραβες μεταχειρίζονται τὴν αὐτὴν λέξιν σουσὰν, μὲ τὴν ὁποίαν οἱ χωρικοὶ ὀνομάζουσι πᾶν λαμπρῶς κεχρωματισμένον ἄνθος, γενικῶς ὁμοιάζον μὲ τὸ κρίνον, ὡς τὸ λείριον, τὴν ἀνεμώνην, τὸ βατράχιον. Ὀρθῶς δὲ δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ἐκ τοῦ ὑπαινιγμοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ὅτι τὸ κρίνον τοῦτο εὑρίσκετο ἐν ἀφθονίᾳ παρὰ τὸ πεδίον τῆς Γεννησαρὲτ, ὅπου ἡ ἐπὶ τοῦ ὄρους ὁμιλία ἐγένετο, καὶ ὅτι ἦτο λαμπρῶς κεχρωματισμένον, διότι ὑπερέβαινε τὰ ἐνδύματα τοῦ Σολομῶντος κατὰ τὴν δόξαν. Πολλὰ φυτὰ ἐκ τῆς φυλῆς τῶν κρίνων φύονται ἐν Παλαιστίνῃ, πλὴν οὐδὲν ἐξ αὐτῶν κυριεύει τῶν ἀνθέων. Τὸ μόνον πραγματικὸν κρίνον τὸ ὁποῖον εὗρον εἶναι τὸ Χαλκιδόνιον· ἐν τούτοις ὑπάρχουσι πολλὰ ἄλλα φυτὰ τὰ ὁποῖα κατὰ τὴν γλῶσσαν τοῦ λαοῦ δύνανται νὰ ὀνομασθῶσι «κρίνα». Αἱ ἶριδες εὑρίσκονται κατὰ διάφορα εἴδη, τῶν ὁποίων τινὰ εἶναι ἐξαισίας καλλονῆς». Ἐν κεφαλαίῳ, οὐδὲν καταλληλότερον τοῦ Χαλκιδονικοῦ κρίνου ἁρμόζει εἰς τὰς λέξεις τοῦ Εὐαγγελίου. Ἂν δὲ τὸ ἄνθος τοῦτο σήμερον σχετικῶς φαίνεται σπάνιον δὲν εἶναι ἀδύνατον νὰ μετεβλήθη ἡ φυσικὴ ἱστορία τῆς Ἁγίας Γῆς ἐν τῷ μακρῷ διαστήματι τῶν δισχιλίων περίπου ἐτῶν, τῶν ἀπὸ Χριστοῦ μέχρι σήμερον, οὐδὲ δύσκολον νὰ ὑποτεθῇ ὅτι ἄλλοτε ἦσαν κοινότερα ἢ σήμερον.

ΟΛΙΓΑ ΠΕΡΙ ΚΕΥΛΑΝΗΣ.

Ἡ Κεϋλάνη ὡς γνωστὸν εἶναι μεγάλη τις νῆσος τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ κατεχομένη σήμερον ὑπὸ τῶν Ἄγγλων. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς, ὡς καὶ πάσης ἄλλης χώρας, ἔχουσι τὰ ἤθη, τὰ ἔθιμά των, προσέτι δὲ τὰς προλήψεις, τὰς δεισιδαιμονίας των ὡς εἰδωλολάτραι, ὡς καὶ διαφόρους παραδόσεις, περὶ ὧν ἀπαντῶμεν ἔν τινι ἀλληλογραφίᾳ τῶν Ἡμερισίων Νέων τοῦ Λονδίνου τὰ ἀκόλουθα.

Λέγεται ὅτι ὅτε ὁ Σακία Μούνι, (ὄνομα ὑπὸ τὸ ὁποῖον ὁ Βούδας ἐφανερώθη εἰς τὰς Ἰνδίας) ἀπέθανεν, ἑπτὰ βασιλεῖς ἦλθον μετὰ στρατευμάτων ὅπως πολεμήσωσι διὰ τὸ σῶμά του. Ἀφοῦ τὸ σῶμα ἑκάη οἱ βασιλεῖς συνεφώνησαν νὰ διαμερισθῶσι τὴν στάκτην μεταξύ των, καὶ ἕκαστος αὐτῶν λαβὼν τὸ μερίδιον αὐτοῦ ἀπῆλθεν εἰς τὴν χώραν του, ὅπου καὶ ἔκτισε ναὸν δι' αὐτό. Ἐν τούτοις εἷς ἐκ τῶν ὀδόντων τοῦ Βούδα ἐφύτρωσε πάλιν, καὶ μετὰ πολλὰς περιπετείας κατήντησε τέλος εἰς Κεϋλάνην, ὅπου εἰσέτι φυλάττεται. Εἶναι περιττὸν νὰ εἴπωμεν ὅτι τινὲς ἀμφιβάλλουσιν ἂν ἦναι τὸ ὀδόντι τοῦ Βούδα, καθότι μάλιστα ἀμφιβάλλεται ἂν ἦναι ὀδούς. Τινὲς λέγουσιν ὅτι εἶναι τεμάχιον ἐλεφαντόδοντος, ἄλλοι ὅτι εἶναι ὀδοὺς μεγάλου τινὸς πιθήκου ἢ ἑτέρου ἀγρίου ζώου.

Τὸ μέγεθός του βεβαίως εἶναι πολὺ μεγαλείτερον τοῦ τῶν ὀδόντων κοινοῦ ἀνθρώπου. Περὶ τοῦ μεγέθους αὐτοῦ ἐρωτήσας ποτέ τινα ἐν Γάλλῃ οὐδεμίαν κατὰ πρῶτον ἀπάντησιν ἐλάμβανον, καθότι ὁ ἄνθρωπος ἐροβεῖτο ὅτι ἐσκόπευον νὰ στρέψω τὸ πρᾶγμα ἐπὶ τὸ γελοῖον, ἀκολούθως ὅμως ὑψώσας τὸν δείκτην τῆς χειρός του μοὶ ἔδειξεν ὅτι εἶχε τὸ ἥμισυ μῆκος τοῦ δακτύλου του. Ὁ,τιδήποτε καὶ ἂν ἦναι ὅμως φυλάττεται μετὰ μεγίστης εὐλαβείας εἰς τὸν ναὸν τῆς Μαλιγάουας, ἐν Κάνδῃ καὶ μόνον εἰς ἐπισήμους περιστάσεις ἐξάγεται. Ἐπειδὴ δὲ εἶναι τὸ Παλλάδιον τῆς Κεϋλάνης ἡ κυβέρνησις μετὰ προσοχῆς ἐπαγρυπνεῖ δι' αὐτό.

Ὑπάρχουσι πολλαὶ ἀρχαῖαι Δαγόπαι ἢ ναοὶ βουδιστῶν ὅπου φυλάττονται τοιαῦτα λείψανα, ἐν Κεϋλάνῃ. Μία ἐκ τούτων ἡ Σαϋταυναράμα Δαγόπα, ἥτις εὑρίσκεται εἰς Ἀναραδαπούραν, ἔχει 245 ποδῶν ὕψος· ἄλλη τις, εὑρισκομένη εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν καὶ ὀνομαζομένη Ἀβαϋαζίρη, εἶναι 236 ποδῶν ὑψηλή. Πολλὰ τῶν κτιρίων τούτων ηὐξήθησαν κατὰ καιροὺς ὡς πρὸς τὸ μέγεθος ὑπὸ βασιλέων, οἵτινες ἔκτιζον νέαν τινὰ Δαγόπαν περὶ τὴν παλαιὰν ὡς ἔργον ἀξίας. Εἶναι δὲ αὗται στρογγύλα κτίρια ἔχοντα εἰς τὸ κέντρον αὐτῶν κελίον ἐν ᾧ

φυλάττεται τὸ ἱερὸν λείψανον. Ἐν τῇ « Μαχαλαουάνσω » τὴν ὁποίαν μετέφρασεν ὁ Τυρνοὺρ περιγράφεται ἡ ἀνέγερσις μιᾶς τοιαύτης Δαγόπας. Ἐν τῇ τελετῇ τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἔργου ὁ βασιλεὺς προσκαλῶν τὸν ἀρχιτέκτονα ἐρωτᾷ. « Εἰς τί σχῆμα σκοπεύεις νὰ κτίσῃς τὴν Δαγόπαν ταύτην, » ὁ ἀρχιτέκτων παρουσιάζει χρυσῆν λεκάνην πλήρη ὕδατος, καὶ ῥίπτων σταγόνας τινὰς ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας, παράγει κωδωνοειδῆ πομφόλυγα, τὴν ὁποίαν δεικνύων ἀπαντᾷ. « Εἰς τοῦτο τὸ σχῆμα προτίθεμαι νὰ κτίσω τὴν Δαγόπαν, » Ἡ κωδωνοειδὴς ἐπὶ τοῦ ὕδατος πομφόλυξ παριστᾷ ἀκριβῶς τὸ σχῆμα τῶν κτιρίων τούτων· ὁ δὲ τρόπος δι' οὗ ὁ ἀρχιτέκτων σχηματίζει τὸ σχέδιόν του εἶναι ἀρκετὰ περίεργος. Ὑπάρχουσι πρὸς τούτοις καὶ ἄλλα παλαιὰ κτίρια ἐν Κεϋλάνῃ τὰ ὁποῖα κινοῦσι τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τοῦ νομοθέτου καὶ τοῦ ἀρχαιολόγου, ὡς δεικνύοντα τί κατὰ τοὺς παλαιοὺς χρόνους ἐγένετο, ἀφορῶν τὴν γεωργίαν τῆς νήσου. Τὰ κτίρια ταῦτα εἶναι πυραμίδαι, αἱ ὁποῖαι λέγεται ὅτι εἶναι ἀρχαιότεραι καὶ ὅτι εἶναι πολὺ ἐκτεταμέναι, καθότι εἰς πολλὰ μέρη μεταβάλλουσιν ὁλόκληρον κοιλάδα εἰς λίμνην ἢ ἀποθήκην ὕδατος, τὸ ὁποῖον οὕτω διατηρούμενον ἐχρησίμευεν εἰς ποτίσματα. Οἱ λίθοι ἐξ ὧν εἶναι κατεσκευασμέναι λέγονται μεγαλιθικοί. Μολονότι δὲ τὰ κτίρια ταῦτα εἶναι ἤδη ἐρείπια δεικνύουσι τὶ ἐθεωρεῖτο ὡς ἀναγκαῖον κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους.

Ἡ Κεϋλάνη, μὲ τὰ ὑψηλὰ ὄρη της καὶ τοὺς δασοστολίστους λόφους της, μὲ τὰς εὐφόρους χλοερὰς κοιλάδας της, ὅπου νερὰ ἄφθονα παίζουσι καὶ ῥέουσι, καὶ μὲ τὰ δαψιλῆ φυτὰ καὶ τὰ λαμπρότατα ἄνθη της, οὖσα χώρα ὅπου τὰ πάντα εἶναι ὡραῖα, καλῶς ἠδύνατο νὰ δώσῃ τροφὴν εἰς τὴν παράδοσιν ὅτι αὕτη ἦτο ὁ ἐπίγειος Παράδεισος. Προσέτι λέγεται ὅτι τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν τοῦ Ἀδὰμ, ὅτε ἐδιώχθη ἀπὸ τὸν Παράδεισον, καὶ κατῆλθεν ἀπὸ τὸν ἕβδομον οὐρανὸν εἰς Κεϋλάνην, φαίνονται ἐπὶ τοῦ ὄρους, τοῦ φέροντος τὸ ὄνομά του. Βεβαίως τὸ νὰ ζητήσῃ τις νὰ συμβιβάσῃ τὰς ἀντιφατικὰς ταύτας παραδόσεις εἶναι δύσκολον. Τὸ ὄρος Ἀδὰμ εἶναι ὑπὲρ τὰς 7,000 ποδῶν ὑψηλόν, τὰ δὲ ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ ἴχνη ποδῶν, θέλουσι καὶ οἱ Βουδισταὶ ὡς ὄντα τοῦ Βούδα, ὅθεν ἔχουσι μικρόν τινα ναὸν ἐπὶ τοῦ ὄρους, τὸ ὁποῖον καλοῦσι « Σαμανέλλα, » λέξιν παραγομένην ἐξ ἑνὸς τῶν πολλῶν ὀνομάτων τοῦ Βούδα. Καὶ οἱ Ἰνδοὶ δὲ προσέτι οἰκειοποιοῦνται τὰ ἴχνη ὡς ἀνήκοντα εἰς τοὺς θεούς των. Ἐκ τῶν παραδόσεων τούτων φαίνεται ὅτι τὸ ὄρος τοῦτο πρέπει κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους νὰ ἐθεωρεῖτο καθ' ὑπερβολὴν ἱερόν. Ἄλλη τις παράδοσις λέγει ὅτι ἡ Κεϋλάνη ἦτο τὸ Ὀφεὶρ καὶ Ταρσὶς τῆς ἐποχῆς τοῦ Σολομῶντος. Ἡ νῆσος εἶναι εἰσέτι περίφημος διὰ τοὺς πολυτίμους λίθους της. Ὁ ποικιλόστιλπνος (œil de chat) εἶναι ὁ ὀνομαστὸς αὐτῆς πολύτιμος λίθος, ἀλλὰ καὶ ῥουβίνια, ἀμέθυστοι, σάπφειροι καὶ τοπάζια ἐπίσης εὑρίσκονται. Ἡ κυριωτέρα πόλις τοῦ μέρους ὅπου οἱ λίθοι εὑρίσκονται ὀνομάζεται Ῥουτναπούρα ἡ πόλις τῶν κοσμημάτων. Τὸ κυριώτερον προϊὸν τῆς νήσου σήμερον εἶναι ὁ καφὲς, ὅστις ἀπὸ 40 ἐτῶν ἤρχισε νὰ καλλιεργῆται, κατὰ δὲ τὰ τελευταῖα ἔτη ἡ καλλιέργεια αὕτη τόσον ηὔξησεν ὥστε ὑπερέβη ὅλους τοὺς ἄλλους κλάδους τῆς παραγωγῆς· οἱ κόκκοι τοῦ καφὲ εἶναι σήμερον οἱ ἀληθεῖς μαργαρῖται τῆς Κεϋλάνης. Ἡ ἀξία των ὑπερβαίνει πολὺ τὴν τῶν ῥουβινίων καὶ σαπφείρων. Μάλιστα λέγεται ὅτι ἂν ὁ Ἀδὰμ ἐδιώκετο πάλιν ἀπὸ τὸν ἕβδομον οὐρανὸν καὶ ἤρχετο εἰς Κεϋλάνην κατὰ ταύτας τὰς ἡμέρας εἶναι πολὺ πιθανὸν ὅτι θὰ ἐγείνετο γεωργὸς τοῦ καφέ.

ΕΠΗ ΧΡΥΣΑ.

Ὁ καιρὸς εἶναι βότανον τὸ ὁποῖον θεραπεύει ὅλα τὰ πάθη.

— Ἡ ὑγεία εἶναι τὸ θεμέλιον τῆς τοῦ κόσμου εὐτυχίας. Ὁ πλοῦτος εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τῶν προσπαθειῶν τῆς ὑγείας. Δυνατὸν καὶ ἀντέχον σῶμα εἶναι ἀρκετὸν κεφάλαιον ὅπως ἀρχίσῃ τις δι' αὐτοῦ ἐπιχειρήσεις. Νοῦς ὑγιὴς καὶ καλὴ κρίσις αὐξάνουσι πολὺ τὴν ἀξίαν του. Ἔχων τις αὐτὰ εὐκόλως δύναται νὰ προσπορίζηται τὰ πρὸς τὸ ζῆν, καὶ νὰ νὰ εὐφραίνηται εἰς τὸν καρπὸν τοῦ κόπου του, ἀφοῦ τὸν ἀποκτήσῃ.

ΕΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΥΤΑΠΑΡΝΗΣΕΩΣ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ.

Ἐν ἔτει 1567 ὁ βασιλεὺς τῆς Ἱσπανίας Φίλιππος ὁ δεύτερος, ὅστις ἐβασίλευεν ἐπὶ σχεδὸν πάσης τῆς δυτικῆς Εὐρώπης, ἔπεμψεν ὡς διοικητὴν τῶν Κάτω Χωρῶν (Βελγίου καὶ Ὁλλανδίας) τὸν Δοῦκα τῆς Ἄλβας, ὅστις κατέστη διαβόητος διὰ τὸν τυραννικὸν χαρακτῆρά του καὶ διὰ τὰ κακὰ, τὰ ὁποῖα ἐπροξένει εἰς τοὺς κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην μὴ θέλοντας νὰ ἀναγνωρίσωσι τὸν Πάπαν ὡς ἀντιπρόσωπον τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς. Αἱ στρεβλώσεις, τὰ βασανιστήρια, καὶ αἱ θανατώσεις, αἱ κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς διοικήσεώς του ἐκτελεσθεῖσαι ἦσαν τόσον πολλαὶ καὶ τοσαύτην ἐπροξένησαν φοβερὰν ἐντύπωσιν ὥστε ἡ μὲν διοίκησίς του ὠνομάσθη «βασιλεία τρόμου» τὸ δὲ συμβούλιόν του «αἱμοχαρὲς συμβούλιον.»

Ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἐν λόγῳ ἐποχῆς ἀπαντῶμεν γεγονός τι ἀξιοσημείωτον, λαμπρὰν ἀντίθεσιν τῶν αἰσθημάτων τοῦ αἱμοχαροῦς ἐκείνου τυράννου καὶ τῶν συνεργῶν αὐτοῦ. Εἶναι δὲ τὸ ἑξῆς. Πτωχός τις ἄνθρωπος, ὀνομαζόμενος Δίρκος, κατηγορηθεὶς ὡς μὴ σεβόμενος τὸν ἐπίσκοπον Ῥώμης καὶ ὡς ἀναγινώσκων τὰ συγγράμματα τῶν Ἀποστόλων, συνελήφθη ὑπὸ τῶν ὀργάνων τοῦ διοικητοῦ καὶ δικασθεὶς κατεδικάσθη εἰς ποινὴν θανάτου. Τοιαῦται καταδίκαι ἦσαν κοιναὶ τότε, ὁ δὲ Δίρκος δὲν εὑρέθη ἐν τῇ φυλακῇ μόνος, περιμένων τὸν ἐπονείδιστον θάνατον. Πλὴν ἐν τῷ μεταξὺ τῆς καταδίκης καὶ τῆς ἐκτελέσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς, εὑρὼν ὁ Δίρκος εὐκαιρίαν, ἐδραπέτευσεν ἐκ τῆς φυλακῆς καὶ τρέχων προσεπάθει νὰ διασώσῃ τὴν κινδινεύουσαν ζωήν του. Ἡ δραπέτευσίς του ἐγνώσθη τόσον ταχέως ὥστε εἷς ἐκ τῶν ἀξιωματικῶν, τῶν ἐπιφορτισμένων νὰ ἐπιτηρῶσι τὴν φυλακήν του, τρέξας κατόπιν αὐτοῦ, ἐπλησίαζε νὰ τὸν προφθάσῃ. Πρὸς ἐπίμετρον τοῦ κινδύνου ἔμπροσθεν τοῦ Δίρκου τρέχοντος εὑρέθη λάκκος τις πλήρης ὕδατος παγωμένου. Ὁ πάγος ἦτο ἐν τῷ διαλύεσθαι· ἀλλ' ἡ ὥρα ἦτο κρίσιμος. Δυοῖν κακοῖν προκειμένοιν τὸ μὴ χεῖρον βέλτιστον. Κάλλιον νὰ ταφῇ ὑπὸ τὸν ῥηγνυόμενον πάγον παρὰ νὰ καῇ ζῶν ὑπὸ τῶν ἀνθρωπομόρφων θηρίων, τῶν αὐτοκαλουμένων στρατιωτῶν ἢ καὶ ἱερέων Θεοῦ. Ἐπικαλεσθεὶς λοιπὸν τὴν ἀρωγὴν τοῦ ἐτάζοντος καρδίας καὶ νεφροὺς ὥρμησεν ἐπὶ τοῦ ἀνισχύρου πάγου, ὅστις ἤρξατο νὰ τρίζῃ καὶ νὰ κλονῆται ὑπὸ τοὺς πόδας του. Μετὰ πολλῆς ἀγωνίας κατώρθωσε τέλος νὰ διέλθῃ τὸν ἑτοιμόθραυστον πάγον καὶ νὰ θέσῃ τὸν πόδα ἐπὶ γῆς στερεᾶς. Ἡλὴν μόλις ἐπάτησε τὴν στερεὰν γῆν καὶ φωνὴ γοερὰ ἔπληξε τὴν ἀκοήν του. Στρέψας τὴν κεφαλὴν εἰς τὰ ὀπίσω βλέπει καὶ ἰδοὺ ὁ διώκων αὐτὸν ἀξιωματικὸς κατεπίνετο ὑπὸ τοῦ διαραγέντος πάγου! Ἐκεῖ οὐδεὶς ἕτερος παρευρίσκετο ἐκτὸς αὐτοῦ καὶ τοῦ πνιγομένου. Ὁ πνιγόμενος ἦτο ἐχθρός του θανάσιμος, ὁ δὲ Δίρκος διὰ τοῦ πνιγμοῦ ἐκείνου ἠλευθεροῦτο. Ἀλλ' ἄραγε ἔπρεπε νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ πνιγῇ ὅπως οὕτω λυτρώσῃ τὴν ἰδίαν ζωήν του; Βεβαίως οὕτω θὰ ἔπραττε πᾶς ὁ μὴ λαβὼν μάθημά τι ἀνώτερον τῶν κοινῶς παραδιδομένων· ὁ δὲ φανατικὸς θὰ τὸ ἐνόμιζεν ἴσως καὶ ὡς θαυμαστὴν τῆς ζωῆς του ἀπολύτρωσιν. Ἀλλ' ὁ Δίρκος δὲν ἔπραξεν οὕτω. Θέσας τὴν ἰδίαν ζωὴν πάλιν εἰς κίνδυνον, ἐβάδισεν ὀπίσω ἐπὶ τοῦ θραυομένου πάγου, καὶ δώσας χεῖρα βοηθείας εἰς τὸν διώκτην αὐτοῦ κατώρθωσε νὰ τὸν ἀποσπάσῃ ἐκ βεβαίου θανάτου. Σωθεὶς ὁ ἀξιωματικὸς διὰ τῆς βοηθείας τοῦ Δίρκου ἐκ τοῦ φοβεροῦ κινδύνου καὶ πατήσας πάλιν ἐπὶ γῆς στερεᾶς δὲν ἐφάνη πλέον διώκτης τοῦ σωτῆρός του ἀλλὰ φίλος. Ἡλὴν ἡ αὐταπάρνησις τοῦ πτωχοῦ ἐκείνου ἀνθρώπου δὲν ἴσχυσε νὰ σώσῃ καὶ μέχρι τέλους τὴν ἄλλως πάντοτε πρόσκαιρον ζωήν του. Ὁ ὑπ' εὐγνωμοσύνης κατεχόμενος ἀξιωματικὸς δὲν ἠδύνατο βεβαίως νὰ παραδώσῃ τὸν σώσαντα τὴν ζωήν του εἰς τὴν ἐξουσίαν. Ἡλὴν τὴν ὥραν καθ' ἣν ἐπορεύοντο εἰς μέρος τι ἀσφαλὲς νομιζόμενον ὁ δήμαρχος τῆς Ἀσπέρνης προέφθασεν αὐτοὺς καὶ διέταξε τὸν ἀξιωματικὸν νὰ ὁδηγήσῃ ἀσφαλῶς εἰς τὴν εἱρκτὴν τὸν κατάδικον, ἐκεῖνος δὲ, φοβη-

θεὶς μήπως ἡ εὐγνωμοσύνη του ἀντὶ νὰ σώσῃ τὸν ἕνα ἀπωλέσῃ καὶ τοὺς δύο, παρέδωκε τὸν εὐεργέτην του.

Τὴν 16 Μαΐου 1569 ὁ Δίρκος, φερθεὶς εἰς τὸν τόπον τῆς καταδίκης, ἐκάη ζῶν! Ὁ στέφανος ὅμως τῆς ἀρετῆς, ὁ στέφανος τοῦ μαρτυρίου μένουσι, καὶ θὰ μένωσι διὰ παντὸς ἐπὶ τῆς ἡρωϊκῆς κεφαλῆς του, ἥτις προετίμα νὲ ἐκτελῇ κατὰ γράμμα τὴν παραγγελίαν τοῦ Σωτῆρος « ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, » παρὰ νὰ ζήσῃ ἔτη τινὰ πλέον τῶν ὅσων ἔζησε.

ΤΑ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΔΥΤΙΚΟΙΣ ΙΕΡΑ ΛΕΙΨΑΝΑ.

Ἐκ τινος εὐρωπαϊκοῦ περιοδικοῦ ἐρανιζόμενοι μεταφέρομεν τ' ἀκόλουθα.

Ἐσχάτως ἐξεδόθη ἐν Ῥώμῃ τεῦχός τι ἐκ διακοσίων καὶ τεσσαράκοντα σελίδων ὑπὸ τὸν τίτλον «Λεξικὸν τῶν Λειψάνων» ἐν τῷ περιέργῳ τούτῳ βιβλίῳ, πᾶς ὁ διερχόμενος αὐτὸ βλέπει ὅτι οἱ δυτικοὶ ἱερεῖς εἶναι κάτοχοι τῶν ὀστῶν τοῦ Ἀβραὰμ, τοῦ Ἰσαὰκ, τοῦ Ἰακὼβ καὶ ἀναριθμήτων ἄλλων ἁγίων ἀνδρῶν τῆς ἀρχαιότητος, προσέτι δὲ καὶ διαφόρων ἄλλων ὀστῶν καὶ κειμηλίων ἀληθῶς περιέργων καὶ θαυμαστῶν.

Ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Ῥώμης «Σάντα Μαρία« τῇ ὀνομαζομένῃ «Σόπρα Μινέρβα» λέγεται ὅτι φυλάττονται τὰ ὀστᾶ τοῦ πατριάρχου Ἀβραάμ. Ἐν δὲ τῷ μοναστηρίῳ τοῦ ἁγ. Γάλλου, ἐν Ἑλβετίᾳ ἐκτὸς τῶν ὀστῶν τοῦ Ἀβραὰμ εὑρίσκονται καὶ τὰ τοῦ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ, μεταφερθέντα ἐκ Παλαιστίνης τὸ ἔτος 1180 μ. Χ. ὑπὸ τοῦ κόμητος Ηφουλλινδορφίου. Πλὴν ὁ διπλασιασμὸς οὗτος τῶν λειψάνων τοῦ Ἀβραὰμ δὲν εἶναι τόσον παράξενος, καθότι πολλῶν ἄλλων ἁγίων ἀνδρῶν τὰ λείψανα εὑρίσκονται πολυπλασιασμένα. Τοῦ εὐαγγελιστοῦ Φιλίππου λ. χ. σώζονται εἰς διάφορα μέρη δώδεκα σώματα, τοῦ ἁγίου Φραγκίσκου τῆς Πάολας ἑκατὸν καὶ εἴκοσιν ἐννέα. Τοῦ ἀποστόλου Ἰακώβου (υἱοῦ τοῦ Ζεβεδαίου) ἑκατὸν ὀγδοήκοντα ἐννέα, τοῦ δὲ Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοθέου τέσσαρα. Τοῦ εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ εὑρίσκονται ὀκτὼ σώματα καὶ μία προσέτι κεφαλὴ ἐν Ῥώμῃ· τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου πέντε καὶ πολλαὶ κεφαλαί· τοῦ εὐαγγελιστοῦ Μάρκου, καίτοι ὁ ἀπόστολος οὗτος δημοσίᾳ ἐκάη, εὑρίσκεται ἓν σῶμα εἰς τὸν ἐν Βενετίᾳ ναόν του καὶ πολλὰ μέλη του εἰς διαφόρους ἄλλας θέσεις. Ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἐσκουριὰλ, ἐν Ἱσπανίᾳ, φυλάττονται ἑκατὸν ἑπτὰ κεφαλαὶ, ἑκατὸν ἑβδομήκοντα ἑπτὰ βραχίονες καὶ σκέλη, τριακόσια τεσσαράκοντα ἓξ φιάλαι αἵματος καὶ χίλια ἐννεακόσια ἄλλα ἅγια κόκκαλα μικρὰ ἢ μεγάλα. Ἐν τῷ παλατίῳ Ἐσκουριὰλ εὑρίσκεται ἓν τεμάχιον ἐκ τῆς ἐσχάρας ἐπὶ τῆς ὁποίας ἔψησαν ζῶντα τὸν ἅγ. Λαυρέντιον, καὶ ἓν σκέλος αὐτοῦ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου φαίνονται τὰ σημεῖα τοῦ ἐργαλείου δι' οὗ τὸν ἔστρεφον. Προσέτι μία πλευρὰ τοῦ ἁγίου Ἀλβίνου· σώματά τινα τῶν παιδίων τὰ ὁποῖα ἔσφαξεν ὁ Ἡρώδης· αἱ κεφαλαί τινων ἐκ τῶν παρθένων τῆς ἁγ. Οὐρσούλας, ἡ καλύπτρα τῆς Παρθένου καὶ ἴχνη τινὰ τῶν ποδῶν τοῦ Χριστοῦ μεταφερθέντα ἐκ τοῦ Γολγοθᾶ!

Ἐκτὸς τῶν ἀνθρωπίνων ἁγίων λειψάνων οἱ δυτικοὶ ἱερεῖς κατέχουσι καὶ λείψανα ζώων χαρακτηριζομένων καὶ τούτων ὡς ἁγίων. Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος λεξικὸν σημειοῖ τεσσαράκοντα καὶ τέσσαρα τοιαῦτα ἅγια ζῶα. Μεταξὺ τούτων συγκαταριθμοῦνται τὸ ἀρνίον τοῦ ἁγίου Ἄγνου (S. Agnes), τὸ κῆτος τοῦ ἁγ. Μαΐλονος, τὸ πρόβατον τοῦ ἁγ. Φραγκίσκου, αἱ ἔλαφοι καὶ οἱ κύνες πολλῶν ἄλλων ἁγίων ὁ χοῖρος τοῦ ἁγ. Ἀντωνίου, ὁ ἀλέκτωρ ὅστις ἐφώνησε τὴν νύκτα καθ' ἣν ὁ Πέτρος ἠρνήθη τὸν διδάσκαλόν του, οἱ κόρακες τῶν ἐρημητῶν Βικεντίου καὶ Παύλου, οἱ δράκοντες τοῦ Ἁγ. Σιλβέστρου καὶ τοῦ Ἁγ. Γεωργίου, οἱ βάτραχοι τῶν ἁγίων Οὔλφης καὶ Ῥιούλ, οἱ λέοντες τοῦ Ἁγ. Ἱερωνύμου καὶ τοῦ Ἁγ. Σάββα· οἱ λύκοι τῶν ἁγίων Ἐρβάνδου καὶ Βιαγίου, αἱ ἡμίονοι τῶν ἁγ. Θωμᾶ Ἀκουίνα καὶ Παύλου τῆς Πάδοβας καὶ τ.λ.π. Εἰς τὴν Βερώνην φυλάττονται τὰ ὀστᾶ τοῦ ἁγίου πώλου ὄνου ἐπὶ τοῦ ὁποίου κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν βαΐων καθήσας ὁ Χριστὸς εἰσῆλθεν εἰς Ἱερουσαλήμ. Ἡ ἱστορία τοῦ ζώου τούτου εἶναι εἰς ἄκρον θαυμαστὴ καὶ περίεργος, διότι λέγεται ὅτι μετὰ τὴν εἰς Ἱερουσαλὴμ εἴσοδόν του τὸ ζῶον δὲν παρεδέχετο πλέον νὰ ὑπηρετήσῃ οὐδένα ἄνθρωπον, διὸ καὶ ἐγκαταλεῖψαν τοὺς ἕως τότε κυρίους του ἐπλανᾶτο καθ' ὅλην τὴν Παλαιστίνην· φθάσαν εἰς τὴν παραλίαν ἤρχισε νὰ περιπατῇ ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἑωσοῦ κατήντησεν εἰς Κύπρον. Ἐκ τῆς Κύπρου μετέβη εἰς Ῥόδον, ἐκεῖθεν

εἰς Κρήτην, ἀκολούθως εἰς Μελίτην, μετὰ ταῦτα εἰς Σικελίαν καὶ τέλος κατήντησεν εἰς Βενετίαν· ἀλλὰ, μὴ ὑποφέρον τὴν κατάστασιν τοῦ τόπου ἐκείνου, μετέβη εἰς Βερώνην ὅπου ἔζησε τὰ μάλα τιμώμενον. Μετὰ τὸν θάνατόν του ἐκανονίσθη (ἐκηρύχθη ἅγιον) τὰ δὲ ὀστᾶ ἐφυλάχθησαν ὡς ἅγια λείψανα, τὰ ὁποῖα εἰσέτι τηροῦνται ἐν τῇ παλαιᾷ ἐκκλησίᾳ τῆς Παναγίας τῶν ὀργάνων καὶ δὶς τοῦ ἔτους φέρονται διὰ πασῶν τῶν ὁδῶν τῆς πόλεως ἐν παρατάξει καὶ λειτανίᾳ ὑπὸ τῶν ἱερέων· ἐν τούτοις καὶ οἱ κάτοικοι τοῦ Πουακτιὲ, ἐν Γαλλίᾳ, διατείνονται ὅτι ἔχουσι τὴν οὐράν του.

Καὶ αἱ ἱστορίαι δὲ τῶν ἄλλων ἁγίων ζώων εἶναι οὐχ ἧττον περίεργοι, ἀλλὰ περιεργοτέρα πασῶν εἶναι ἡ ἱστορία πτεροῦ τινος φυλαττομένου ἐν τῷ ἁγίῳ Οἴκῳ τοῦ Λορέττου καὶ ἀποδιδομένου εἰς τὸν Ἀρχάγγελον Γαβριήλ. Ὁ ἅγιος οὗτος οἶκος τοῦ Λορέττου λέγεται ὅτι εἶναι ὁ αὐτὸς μὲ τὸν ἐν Ναζαρὲτ, ἐντὸς τοῦ ὁποίου εὑρίσκετο ἡ Παρθένος ὅτε ἦλθε πρὸς αὐτὴν ὁ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ τὴν ἡμέραν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, καὶ ὅτι ἐκ Ναζαρὲτ μετεφέρθη ἀκολούθως εἰς Εὐρώπην. Τοῦ οἴκου τούτου δεικνύεται σήμερον στενόν τι παράθυρον, διὰ τοῦ ὁποίου ὁ ἄγγελος ἔπρεπε νὰ διέλθῃ ὅπως παρουσιασθῇ εἰς τὴν Μαριάμ. Τὴν ὥραν λοιπὸν καθ' ἣν διήρχετο τὸ στενὸν παράθυρον ἐκεῖνο, πτερόν τι ἀπ' αὐτοῦ ἀποσπασθὲν ἔμεινεν ἐντὸς τοῦ οἴκου ὅπου μέχρι σήμερον φυλάττεται.

Ἐκτὸς τοῦ πτεροῦ τὸ λεξικὸν ἀναφέρει καὶ πολλὰ ἄλλα περίεργα κειμήλια ὡς λ. χ. τὸν λίθον ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὁ Ἀβραὰμ εἶχε δέσει τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἰσαὰκ ὅτε ἔμελλε νὰ τὸν θυσιάσῃ (ἐνῷ τοιοῦτόν τινα λίθον ἡ ἁγία Γραφὴ δὲν ἀναφέρει), τὸ ἀλτάριον ἐπὶ τοῦ ὁποίου Ἰωάννης ὁ Βαπτιστὴς ἔκαμε λειτουργίαν (ἐνῷ λειτουργία τότε ἀκόμη δὲν ὑπῆρχε) εὑρισκόμενα ἐν Ῥώμῃ· τὸν τάπητα ἐπὶ τοῦ ὁποίου εὑρίσκετο ὁ Ἰωάννης ὅτε τὸν ἀπεκεφάλιζον, τὴν μάχαιραν δι' ἧς ἔκοψαν τὴν κεφαλήν του, τὸ ἐκ τριχῶν καμήλου φόρεμά του (ἐν Ἀβινιὼν) καὶ πλῆθος ἄλλων περιέργων κειμηλίων ἐκ πάντων σχεδὸν τῶν ἁγίων. Τῆς Παναγίας διϊσχυρίζονται οἱ δυτικοὶ ἱερεῖς ὅτι ἔχουσι πολλὰς τρίχας ἐκ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς, φυλαττομένας εἰς διάφορα μέρη τῆς Ἰταλίας, τῆς Γαλλίας καὶ Ἱσπανίας. Τὸ κτένι λέγουσιν ὅτι εὑρίσκεται εἰς Ῥώμην, ἡ καλύπτρα αὐτῆς καὶ τὸ ὑποκάμισον καὶ εἰς Ῥώμην καὶ εἰς Τρέβην καὶ ἀλλαχοῦ. Δύο ἐκκλησίαι τῆς Ῥώμης ἔχουσιν ἑκάστη ἀνὰ ἓν αὐτῆς φόρεμα· ἡ ζώνη της εὑρίσκεται εἰς Πλάτον, παρὰ τὴν Φλωρεντίαν, εἰς δὲ πολλὰς ἐκκλησίας εἰς διαφόρους τόπους φυλάττουσι γάλα τῆς Παναγίας καὶ διάφορα ἄλλα σουβενίρ!

Τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ λέγουσιν ὅτι ἔχουσι τὰ σπάργανα ἐν Ῥώμῃ, ἐν δὲ τῇ ἐκκλησίᾳ Σάντα Μαρία Ματζόρε, ἐπίσης ἐν Ῥώμῃ, φυλάττουσι τὴν φάτνην, ἐν ᾗ λέγεται ὅτι ἔθεσε τὸ βρέφος Ἰησοῦν ἡ μήτηρ του, καὶ ἡ ὁποία φάτνη περιφέρεται κατὰ τὰ Χριστούγεννα μετὰ πολλῆς παρατάξεως εἰς τὰς ὁδούς. Εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Λατεράνου φυλάττουσι τὸν χιτῶνά του, ἀντικρὺ δὲ τῆς ἐκκλησίας ταύτης ὑπάρχει μέγα τι κτίριον ἐνῷ εὑρίσκεται ἡ κλίμαξ τοῦ Ποντίου Πιλάτου, τὴν ὁποίαν ἀνέβη καὶ κατέβη ὁ Χριστὸς ὅτε ἐσύρετο ἀπὸ κριτήριον εἰς κριτήριον. Ταύτην τὴν κλίμακα οὐδεὶς ἐπιτρέπεται σήμερον ν' ἀναβῇ εἰμὴ γονατισμένος. Εἰς τὴν Ῥώμην προσέτι ἔχουσι τὰ ὑποδήματα τοῦ Ἰησοῦ. Τὰς ὑδρίας ἐν αἷς μετεβλήθη τὸ ὕδωρ εἰς οἶνον φυλάττουσιν ἐν Ῥαβέννῃ, Κλύνῃ καὶ Ἱσπανίᾳ. Τεμάχιον ἐκ τῶν πέντε ἄρτων, δι' ὧν ἐχορτάσθησαν οἱ πεντακισχίλιοι, φυλάττεται ἐν Ῥώμῃ καὶ ἐν Ἁγ. Σαλβατόρῳ τῆς Ἱσπανίας. Ἐν Τρέβῃ, Βιέννῃ καὶ Ὀρλεάνῃ φυλάττουσιν ἀπὸ ἓν ὄβκρυ τοῦ Σωτῆρος. Ἡ τράπεζα ἐπὶ τῆς ὁποίας ἔγεινε τὸ μυστικὸν δεῖπνον φυλάττεται καὶ ἐν Ῥώμῃ καὶ ἐν Γενεύῃ καὶ ἐν Ἄρλῃ· ἡ μάχαιρα δι' ἧς ἔκοψε τὸν ἄρτον ἐν τῇ περιπτώσει ἐκείνῃ, (καίτοι δὲν μετεχειρίσθη μάχαιραν,) φυλάττεται ἐν Τρέβῃ, πλὴν ἐπιλείψει ἡμᾶς ὁ χρόνος ἀπαριθμοῦντας τὰ φορέματα, τὰ ποτήρια, τὴν τριγλωσσον ἐπιγραφὴν ἣν ὁ Πόντιος Πιλάτος ἔθεσεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ καὶ λοιπὰ πολύμορφα σκεύη, ἃ διατείνονται ὅτι κατέχουσιν· ὅθεν προσθέτοντες ὀλίγα περὶ τῶν ἥλων (τῶν καρφίων) καὶ τοῦ τιμίου ξύλου τοῦ σταυροῦ παύομεν.

Οἱ δυτικοὶ ἱερεῖς διατείνονται ὅτι εἶναι μόνοι κύριοι τοῦ τιμίου σταυροῦ, ἔχοντες αὐτὸν ὁλόκληρον ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ ὅμως δεικνύοντες μεγάλα αὐτοῦ τεμάχια εὑρισκόμενα ἐν τῇ ἁγίᾳ Καπέλλᾳ τῶν Παρισίων, ἐν διαφόροις ἐκκλησίαις τῆς Ῥώμης, ἐν Βενε-

τία, Νυρεμβέργη, Άβινιῶνι, Μασσαλία καὶ πολλαῖς ἄλλαις πόλεσι· τόσα τεμάχια ὥστε συναζόμενα δύνανται νὰ ἐπαρκέσωσιν εἰς τὴν ναυπήγησιν μεγάλου πλοίου ! ! ! Προσέτι ἔχουσι τὸν σταυρὸν τοῦ μετανοήσαντος λῃστοῦ καὶ τόσα καρφία, δι' ὧν λέγουσιν ὅτι ἐτρυπήθη ὁ Χριστὸς, ὥστε συναζόμενα ὁμοῦ θὰ ζυγίζωσι καντάρια ! ! !

ΦΟΡΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

«Ἐνίοτε ἀμφιβάλλω,» λέγει τις «ἂν αἱ γυναῖκες λαλῶσι περὶ ἄλλου τινὸς ἢ περὶ ἐνδυμάτων. Ὅταν περιπατῶν εἰς τὸν δρόμον ἀπαντήσω δύο ὁμοῦ, λέξεις ὡς αἱ ἐξῆς πλήττουσι τὴν ἀκοήν μου· «ἔχει καὶ φραμπαλάδες» «Μὰ ταῖς φοροῦν πολὺν καιρόν.» «Τὸ μαῦρον μεταξωτὸν εἶναι τόσον εὐγενικόν.» «Τὴν ἔραψε ς τὸ σπῆτι· λέγει ὅτι τὴν ἔφερεν ἀπὸ τὰ Παρίσια, ἀλλ' ἐγὼ ἠξεύρω καλλίτερα.» «Ἐγὼ θὰ βάλλω βελιὸν κτλ.» Εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὁ τῶν γυναικῶν ψυθιρισμὸς εἶναι φοβερός. Ἂν παρατηρήσῃς θέλεις ἰδεῖ αὐτὰς οὐδόλως μὲν προσεχούσας εἰς τὴν ἀκολουθίαν, ἀλλὰ ἀνὰ δύο ἢ καὶ περισσοτέρας, οὐχὶ τόσον χαμηλῇ τῇ φωνῇ, συνομιλούσας. Τί λέγουσι τὴν ὥραν καθ' ἣν ἔπρεπε νὰ προσέχωσιν εἰς τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ; Ἂν τὰς πλησιάσῃς χωρὶς νὰ σὲ ἴδωσι θέλεις ἀκούσει ὅτι αἱ περισσότεραι λαλοῦσι περὶ φορεμάτων. Γινώσκω γυναῖκας, αἱ ὁποῖαι ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ συγγενοῦς των ἔχυσαν πικρὰ δάκρυα· μὴ νομίσητε ὅμως ὅτι τὰ ἔχυσαν διὰ τὸν συγγενῆ· ὄχι, τὰ ἔχυσαν διότι ὁ θάνατός του τὰς ἐβίαζε νὰ φορῶσιν ἐπί τινα χρόνον μαῦρα φορέματα! Πάντοτε τὸ « πῶς μοῦ πάγει; » καὶ οὐδέποτε τὸ « τί εἶν' αὐτὸ τὸ ὁποῖον κάμω; » πάντοτε τὸ « πῶς φαίνομαι » καὶ οὐδέποτε τὸ « Τί εἶμαι; » Ἀλλὰ ποῦ ἡ κατάστασις αὕτη μᾶς φέρει; Τοῦτο ἴσως μόνον οἱ κουτοὶ τὸ σκέπτονται.

ΜΟΥΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΑΡΧΑΙΟΙΣ.

Γ'. ΟΡΓΑΝΑ ΕΓΧΟΡΔΑ.

Ψαλτήρια καὶ κιθάραι. Τὰ ψαλτήρια διέφερον ἀπὸ τὰς λύρας καὶ τὰς νάβλας καθ' ὅτι αἱ χορδαί των ἦσαν τεντομέναι κατὰ μῆκος κιβωτίου ἠχηροῦ. Συνήθως ἐκρεμῶντο διὰ λωρίου περὶ τὸν λαιμὸν καὶ ἐκρούοντο, ἐπακουμβούμενα εἰς τὸ στῆθος, διὰ τῶν δακτύλων ἢ διὰ πλήκτρων. Τὸ ἀκόλουθον σχῆμα ἐλήφθη ἐκ ζωγρα-

Ψαλτήριον

φήματος τοῦ Ἀνδρέου Ὀρκάνια. Τὸ ὄργανον τοῦτο οὐδόλως ἀπαντᾶται ἀπεικονισμένον εἰς τὰ Αἰγυπτιακὰ τοιχογραφήματα ἢ Ἀσσυριακὰ ἀνάγλυφα, ἐνῶ ἡ νάβλα εὑρίσκεται ἐν ἀφθονίᾳ, ἐξ οὗ καὶ προκύπτει ὅτι ἡ νάβλα μεταφρασθεῖσα ὡς ψαλτήριον ἦτο ὄργανον ἔγχορδον ἐκ τοῦ εἴδους τῶν ἁρπῶν. Εἰς Ψαλ. λϐ'. 2. 91ῳ. 4 καὶ ρμγ'. 9. ἡ Ἑβραϊκὴ λέξις ἀζὸρ, μεταφραζομένη Ψαλτήριον, ἀναφέρεται ὡς ὄργανον δεκάχορδον. Ἡ λέξις αὕτη εἰς ὀλίγα μόνον τῆς Γραφῆς μέρη ἀπαντᾶται, καὶ πάντοτε ὁμοῦ μὲ τὴν νάβλαν. Ἐν τῇ παρατάξει τῶν Ἀσσυρίων μουσικῶν (ἴδε σελ. 90) ὁ τρίτος μουσικὸς φέρει ὄργανον συγκείμενον ἔκ τινων χορδῶν πετανυσμένων ἐπὶ τετρυπημένου κιβωτίου ἢ ἠχηρᾶς σανίδος. Αἱ χορδαὶ αὗται πλήττονται διὰ ῥαβδίου, κρατουμένου διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς, ὁ δὲ ἀπαιτούμενος ἦχος παρήγετο πιεζομένων τῶν χορδῶν πέραν τῆς θέσεως τοῦ πλήκτρου, διὰ τῶν δακτύλων τῆς ἀριστερᾶς χειρός. Τὸ ἀνάγλυφον ἐξ οὗ ἡ παράταξις ἐκείνη ἐλήφθη εἶναι πεθραυσμένον ὡς ἐκ τύχης, εἰς τὸ μέρος ὅπου αἱ χορδαὶ τοῦ ὀργάνου τούτου ἦσαν δεδεμέναι.

Τὸ ἀνάγλυφον εὑρέθη εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Ἐσαραδδὼν, υἱοῦ καὶ διαδόχου τοῦ Σεναχερὶβ, τὰ ὁποῖα ἀνηγέρθησαν τὴν 7ην πρὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδα, τοῦ ὑλικοῦ λειφθέντος ἐξ ἀρχαιοτέρων ἀνακτόρων τῆς Νινευῆ, τὰ ὁποῖα προηγούμενοι δυνάσται εἶχον ἀνεγείρει. Ὑπάρχουσιν ἐνδείξεις πιστοποιοῦσαι ὅτι τὸ ἀξιοσημείωτον τοῦτο προϊὸν τῆς τέχνης ὑπῆρχεν εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Δανιὴλ, καὶ πιθανῶς περιέχει πολλὰ ἐκ τῶν ὀργάνων τῶν ἀναφερομένων ἐν τῷ πρίτῳ Κεφαλαίῳ τοῦ Προφήτου « ᾗ ἂν ὥρᾳ ἀκούσητε τῆς φωνῆς τῆς σάλπιγγος, σύριγγός τε, καὶ κιθάρας, σαμβύκης τε, ψαλτηρίου, καὶ συμφωνίας, καὶ παντὸς γένους μουσικῶν, πίπτοντες προσκυνεῖτε τῇ εἰκόνι τῇ χρυσῇ ᾗ ἔστησε Ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλεύς. » (Δανιὴλ γ'. 5.) Ἡ Ἑβραϊκὴ λέξις σαβκὰ εἶναι ἡ αὐτὴ μὲ τὴν Ἑλληνικὴν Σαμβύκην, τὴν ὁποίαν ὁ Μουσώνιος περιγράφει ὡς παράγουσαν ὀξὺν ἦχον. Ὁ Πορφύριος καὶ ὁ Σουΐδας λέγουσιν ὅτι ἦτο τρίγωνόν τι ὄργανον, φέρον χορδὰς ἀνίσους κατά τε τὸ μῆκος καὶ τὸ πάχος. Ἐκ τῶν περιγραφῶν τούτων συμπεραίνεται ὅτι ἡ σαμβύκη εἶναι τὸ ἐκ τοῦ εἴδους τῶν κιθαρῶν ὄργανον, τὸ εὑρισκόμενον εἰς τὰς χεῖρας τοῦ τρίτου μουσικοῦ, τῆς παρατάξεως τῶν Ἀσσυρίων μουσικῶν. Ὅμοιόν τι ὄργανον εὑρόντες ἐν ἄλλῳ ἀσσυριακῷ ἀναγλύφῳ, μᾶλλον καθαρῶς φαινόμενον εἶναι τὸ κάτωθι.

Σαμβύκη Ἀσσυριακή.

Ἡ λέξις γιττὶθ ἀπαντᾶται μόνον εἰς τοὺς τίτλους τῶν ψαλμῶν ἡ. π'. καὶ πγ'. Κατὰ τὸν Γεσένιον ἡ λέξις αὕτη ἐσήμαινε πάντα ἐν γένει τὰ ἔγχορδα ὄργανα, ἐκ τῶν ὁποίων εἶχον πολλὰ οἱ Ἑβραῖοι. Ὁ Κύρχερος λέγει ὅτι ἡ πραγματεία τοῦ Ῥαββίνου Χαννασῆ, ἡ ἐπιγραφομένη « Ὑπεράσπισις τοῦ Ἰσχυροῦ, » πραγματεύεται περὶ τριάκοντα ἐξ ἐγχόρδων μουσικῶν ὀργάνων τῶν Ἑβραίων, καὶ ὅτι κατ' αὐτὴν ὁ Δαβὶδ ἤξευρε νὰ μεταχειρίζηται πάντα ταῦτα.

Κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους βλέπομεν τὸ ψαλτήριον ἀναφαινόμενον εἰς σχῆμα κεκαλοπισμένον ἐπὶ τῶν παλαιῶν λειτουργικῶν. Ἄλλο εἶδος ψαλτηρίου εἶναι τὸ λεγόμενον Ἰταλικὸν ψαλτήριον, συνήθως κρουόμενον μὲ πλῆκτρον προσδεδεμένον εἰς τὰ δάκτυλα. Ἀλλ' οἱ Ἰταλοὶ εἶχον ἐπίσης καὶ τὸ Γερμανικὸν ψαλτήριον, τὸ ὁποῖον ἐκρούετο μὲ δύο μικρὰ πλῆκτρα. (1) Περὶ τὰ τέλη τῆς δεκάτης τετάρτης ἑκατονταετηρίδος εἰς τὸ ψαλτήριον προσετέθησαν πληκτροφόροι, αἱ δὲ χορδαὶ ἐπλήττοντο διὰ πτερῶν προσηρμοσμένων εἰς αὐτούς, καὶ τὰ ὄργανα ὠνομάσθησαν παρθενικά. Τὸ ὄνομα τοῦτο ἐδόθη εἰς αὐτὰ πιθανῶς πρὸς τιμὴν τῆς Παρθένου Μαρίας, διότι τὰ ὄργανα μετεχειρίζοντο αἱ καλογραῖαι διὰ νὰ ὑποκροὺωσι τοὺς πρὸς τὴν Παρθένον Μαρίαν ἀπευθυνομένους ὕμνους. Ἐκ τῶν ὀργάνων τούτων τροποποιηθέντων ἐγεννήθησαν τὰ ἁρψίχορδα, ἢ ὡς οἱ Ἰταλοὶ ὠνόμαζον εἶδός τι αὐτῶν κλαβικύμβαλλα. Πολλὰ εἴδη τῶν ὀργάνων τούτων εὑρίσκονται εἰς τὸ μουσεῖον τῆς νοτίου Κενσικτώνης, καὶ μεταξὺ αὐτῶν τὸ ἁρψίχορδον τὸ ὁποῖον μετεχειρίζετο ὁ Γεώργιος Φρειδερίκος Χάνδελος, ἔχον δύο κλειδοφόρους, ὡς πληκτροφόρους, οἱ ὁποῖοι εἶναι οὕτω πῶς τεθημένοι, ὥστε ὁ μουσικὸς δύναται νὰ τοὺς μεταφέρῃ εἰς διάφορα μέρη τῶν χορδῶν καὶ οὕτω νὰ παράγῃ διαφόρους τόνους κατὰ βούλησιν.

Κιθάρα Ἀσσυριακή.

Αἱ κιθάραι ἦσαν γνωσταὶ εἰς τοὺς Αἰγυπτίους ἐξ ἀρχαιοτάτων χρόνων. Εἰς τὴν ἱερογλυφικὴν τῶν γλῶσσαν ἡ κιθάρα ἀπαντᾶται ὡς ἀρχικὸν ψηφίον τῆς λέξεως « καλός. » 600 ἔτη μετὰ ταῦτα ἀπαντᾶται εἰς τὰ τοιχογραφήματα τῆς δεκάτης ὀγδόης δυναστείας. Αἱ κιθάραι αὗται ἀπετελοῦντο ἐκ σώματος τινὸς ὠοειδοῦς, ἔχοντος ὀπὴν καὶ φέροντος δέρμα ἢ περγαμινὴν τεντωμένην ἐπ' αὐτοῦ μὲ μικρὰς ὀπὰς, ὅπως διαφεύγῃ ὁ ἦχος.

(1) Σχεδὸν ὅμοια τούτων εἶναι καὶ τὰ παρ' ἡμῖν σαντούρια.

Τὸ μῆκος τῆς λαβῆς ἦτο διπλάσιον τοῦ σώματος. Μακρά τις κιθάρα μὲ στενὴν λαβὴν εὑρίσκεται ἐπίσης εἰς τινα Ἀσσυριακὰ ἀνάγλυφα.

Ἐκ τῶν κόμβων οἵτινες πάντοτε εὑρίσκοντο προσκεκολλημένοι εἰς τὰς ἄκρας τῶν χορδῶν τῶν Ἀσσυριακῶν ἐγχόρδων ὀργάνων, δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ἡ κιθάρα αὕτη ἦτο δίχορδος. Ἐπεξηγηματική τις σημείωσις εἰς τὸ πρῶτον βιβλίον τῶν Βασιλειῶν (Κεφ. ιή'. 6) ἐπεξηγοῦσα τὰς λέξεις «μουσικὰ ὄργανα», θέλει αὐτὰ ὄργανα τρίχορδα. Ἡ Ἑβραϊκὴ λέξις ἡ σημαίνουσα ταῦτα ἐν τῷ περὶ οὗ ὁ λόγος χωρίῳ εἶναι σαλισὰμ, σημαίνουσα κυρίως τρία, καὶ μόνον εἰς τοῦτο τὸ μέρος τῆς Γραφῆς οὕτως ἀναφερομένη. Τὸ σαλισὰμ ἦτο πιθανῶς εἶδος κιθάρας. Ἐν τῇ εἰκονογραφίᾳ τῇ παριστανούσῃ τὰς Αἰγυπτίας νεάνιδας (ἴδε σελ. 90), τὰς παιζούσας διάφορα ὄργανα μουσικὰ, αἱ κιθάραι φαίνονται ἔχουσαι πολλὰ στενὴν τὴν λαβὴν καὶ ἑπομένως μὴ χωρούσαι περισσοτέρας τῶν δύο ἢ τριῶν χορδῶν, μολονότι οἱ Αἰγύπτιοι μετεχειρίζοντο κιθάρας σχήματος μεγαλειτέρου. Οἱ Ἕλληνες ἀπέδιδον τὴν ἐφεύρεσιν τῆς κιθάρας εἰς τὸν Ἀπόλλωνα. Εἶναι δὲ περίεργον ὅτι ὄργανα ἔχοντα τὴν λαβὴν διηρημένην ἢ ἔχοντα πληκτροφόρους, δὲν ἦσαν εἰς πολλὴν χρῆσιν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησι καὶ τοῖς Ῥωμαίοις.

Μετὰ τὴν δεκάτην τετάρτην ἑκατονταετηρίδα ἡ κιθάρα κατέστη κοινὸν ὄργανον καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην.

ΟΣΤΡΙΔΙΑ ΜΑΡΓΑΡΙΤΟΦΟΡΑ.

Ὀλίγοι ἀγνοοῦσι τὴν σκληρὰν ἐκείνην καὶ λαμπρὰν ὕλην τὴν ὁποίαν ὀνομάζομεν «μαργαριτάριον», πλὴν ὀλίγοι ἴσως ἠξεύρουσιν ὅτι τὸ πολύτιμον τοῦτο κόσμημα γεννᾶται ἐντὸς ὀστριδίων, ἐκ τῶν ὁποίων καὶ ἐξάγεται. Τὰ ὀστρίδια ὡς γνωστὸν εἶναι ζῶα τὰ ὁποῖα ζωολογικῶς ἀνάγονται εἰς τὰ ἀκέφαλα λεγόμενα, καὶ τὰ ὁποῖα μορφοῦνται καὶ αὐξάνουσιν ἐντὸς τῶν ὑδάτων, ὅθεν καὶ ἁλιεύονται. Εἰς τὰ μέρη μας αἱ πίνναι εἶναι μαργαριτοφόροι πλὴν τὸ μαργαριτάριον τῶν πιννῶν οὔτε κἂν ὀνομάζεται εἰς τὸ ἐμπόριον. Τὰ μαργαριτοφόρα ὀστρίδια εἰς δύο μόνον μέρη τοῦ κόσμου ἁλιεύονται, εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον καὶ εἰς τὸ στενὸν, τὸ χωρίζον τὴν νῆσον Κεϋλάνην ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς, τὸ ὁποῖον καὶ ὀνομάζεται πορθμὸς τοῦ Μαναάρ. Ἡ τελευταία αὕτη θέσις εἶναι κτῆμα τῶν Ἄγγλων, ἡ δὲ ὀστριδοφόρος θέσις ἔχει ὑπὲρ τὰ τριάκοντα χιλιόμετρα μῆκος. Ἵνα δὲ μὴ ἐκλείψωσιν ὅλως διόλου τὰ ὀστρίδια ἀπὸ ταύτης τῆς θέσεως οἱ Ἄγγλοι διήρεσαν αὐτὴν εἰς ἑπτὰ ἴσα μέρη καὶ μόνον εἰς ἓν ἐκ τῶν ἑπτὰ ἐπιτρέπεται κατ' ἔτος νὰ ἁλιεύωνται. Ἐπειδὴ δὲ ἓξ ὁλόκληρα ἔτη ἕκαστον τμῆμα μένει ἀνέπαφον τὰ ὀστρίδια ἔχουσιν ὅλον τὸν ἀπαιτούμενον χρόνον ὅπως μορφωθῶσι καὶ ἀναπτυχθῶσι. Καὶ ἐν τούτοις σπανίως τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἁλιείας εἶναι εὐάρεστον. Οἱ νόμοι καθ' οὓς αἱ κινήσεις τῶν μαργαριτοφόρων ὀστριδίων γίνονται τόσον ἄγνωστοι, καίτοι ἀπὸ ἑβδομήκοντα ἤδη ἐτῶν ἐπιστημονικῶς ἐρευνῶνται καὶ ἡ ἀποκτηθεῖσα πεῖρα τόσον ἀτελὴς ὥστε ἐπὶ τοῦ παρόντος μικρὰ ἐλπὶς τῆς πολλαπλασιάσεως αὐτοῦ ὑπάρχει. Ἓν ἐκ τῶν πολλῶν ἐτῶν καθ' ἃ ἡ ἐξαγωγὴ τῶν ὀστρίδων ἦτο σμικροτάτη ὑπῆρξε καὶ τὸ παρελθὸν ἤδη ἔτος, ἕνεκα τοῦ ὁποίου καὶ τὰ μαργαριτάρια ὑπερτιμῶνται. Οἱ Ἄγγλοι κατέχουσι τὴν Κεϋλάνην ἀπὸ τοῦ 1796 ἤδη, ἐν δὲ τῷ διαστήματι τούτῳ ὑπῆρξαν καὶ πλουσιώταται ἁλιεῖαι. Περὶ τούτων ἀπαντῶμεν ἔν τινι ἀνταποκρίσει τοῦ λονδινιαίου «Χρόνου» τὰς ἀκολούθους πληροφορίας.

«Ἀπὸ τὸ 1796 ἕως τὸ 1809 τακτικῶς κατ' ἔτος μαργαριτοφόρα ὀστρίδια ἐν ἀφθονίᾳ ἁλιεύοντο (γνωστὸν ὅτι ἡ ἁλιεία τῶν μαργαριταρίων μόνον κατὰ τοὺς μῆνας φεβρουάριον καὶ μάρτιον γίνεται), τὸ δὲ ἐκ τούτων εἰσόδημα κατὰ τὰ δεκατέσσαρα ταῦτα ἔτη ἀνῆλθεν εἰς 517,381 λίρας στερλίνας, ἤτοι ὑπὲρ τὰς 35,000 λίρας κατ' ἔτος. Μετὰ τὴν περίοδον ταύτην ἦλθον πέντε ἔτη καθ' ἃ οὐδεμία ἁλιεία ἐγένετο, ἐπειδὴ τὰ μαργαριτοφόρα ὀστρίδια μυστηριωδῶς εἶχον γείνει ἄφαντα.

Δευτέρα περίοδος ἐξαγωγῆς ἤρξατο τὸ 1814 ἀλλὰ διήρκεσε δύο μόνον ἔτη, μετὰ τὰ ὁποῖα πάλιν τὰ ὀστρίδια ἐγένοντο ἄφαντα μέχρι τοῦ 1820, ὁπότε κατὰ μόνον τὸ ἔτος ἐκεῖνο ἁλιεύθησαν. Τὸ εἰσόδημα καὶ τῶν τριῶν προσοδοφόρων ἐτῶν ὁμοῦ ἀνῆλθεν εἰς 90,000 λιρῶν.

Μετὰ τὸ 1820 ἐπῆλθον ὀκτὼ ἀλλεπάλληλα ἔτη, καθ' ἃ ἡ ὑποθαλάσσιος αὕτη πηγὴ πλούτου οὐδὲν ἔφερεν· ἀπὸ τοῦ 1828 ὅμως μέχρι τοῦ 1837 ταχτικαὶ ἁλιεῖαι ἔφερον πρόσοδον 227,000 λιρῶν.

Ἀπὸ τοῦ 1837, ἤτοι ἀμέσως μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ διοικητοῦ Ῥοβέρτου Οὐέλμοτ Χόρτονος, μέχρι τῆς κυβερνήσεως τοῦ σὶρ Ἐρρίκου Οὐάρδου τὰ ὀστρίδια οὐδεμίαν παρῆξαν πρόσοδον, ἀλλὰ κατὰ τὰ πέντε ἔτη τὰ ἀπὸ 1856—1860 εἰσήχθησαν εἰς τὸ δημόσιον θησαυροφυλάκειον ἐκ τούτων 119,000 λίραι στερλίναι. Μετὰ τὸ 1860 μία μόνον ἁλιεία ἔφερεν καλὸν ἀποτέλεσμα, ἡ τοῦ 1863, ἥτις μόνη παρεῖξε τὸ μέγα ποσὸν τῶν 51,000 λιρῶν. Ἐν γένει κατὰ τὴν περίοδον 70 περίπου ἐτῶν ἡ ἁλιεία τῶν μαργαριτοφόρων ὀστριδίων ἔφερε πρόσοδον ὑπὲρ τὸ ἓν ἑκατομμύριον λιρῶν στερλινῶν.

Μεθ' ὅλας τὰς περιπετείας τῆς ἁλιείας κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα τῶν ἑβδομήκοντα ἐτῶν ἀδιάκοποι καὶ λεπτομερεῖς ἐγένοντο ἔρευναι ἐπὶ τῶν στρωμάτων τῶν ὀστριδίων ὑπὸ ἀνδρῶν εἰδικῶν· ἀλλὰ (ὡς προερρέθη) εἰς μάτην προσεπάθησαν νὰ γνωρίσωσι τὰ ἤθη καὶ τὰς μεταποπίσεις τοῦ πλανήτου τούτου διθύρου, τοῦ τόσον πολυτίμου διὰ τὴν ἀποικίαν μας. Τὸ 1867 παρεκλήθη ὁ ὑπουργὸς νὰ πέμψῃ φυσιολόγον τινὰ, καὶ πράγματι ἔπεμψε τοιοῦτον, συστημένον ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Οὔξλη. Ἕκαστος προσεδόκα ἐξ αὐτοῦ μεγάλα, ἀλλὰ μετὰ παρέλευσιν ἐτῶν τινων, καθ' ἃ ἠρεύνα, ἀπῆλθεν οὐδὲν ὑποδείξας περὶ τῆς διατηρήσεως καὶ αὐξήσεως τῶν μαργαριτοφόρων ὀστριδίων καὶ οὐδὲν διδάξας περὶ τῶν αἰτίων τῆς περιοδικῆς ἀναχωρήσεως αὐτῶν ἀπὸ τὰ παράλιά μας.

Ἐν τούτοις ὁ τῆς κυβερνήσεως ἐπιθεωρητὴς ἠδυνήθη κατὰ τὰς δύο τελευταίας ὥρας, νὰ παρατηρήσῃ τὴν ἐμφάνισιν μικρῶν ὀστριδίων εἰς μίαν τῶν κυριωτέρων ἀκτῶν· ἂν δὲ ῥεῦμα τι λασπῶδες δὲν ἐπέλθῃ, ἡ ἁλιεία τοῦ 1874 θὰ ἦναι καλὴ, θὰ ἦναι ἡ πρώτη προσοδοφόρος ἁλιεία μετὰ ἑνδεκα ἔτη, ἡ δὲ ἔλλειψις τῶν τελευταίων ἐτῶν θέλει συντείνει εἰς καλὴν πρόσοδον.

ΠΕΡΙΕΡΓΟΣ ΠΡΑΞΙΣ ΠΙΘΗΚΩΝ.

Διερχόμενοι ποτὲ διά τινος ἀγρίας πεδιάδος τῆς Ἰνδικῆς, ἐκαθήσαμεν μετά τινος φίλου μου ὑπὸ τὴν σκιὰν βαναναίας, ὅπως φάγωμεν ὀλίγον ἄρτον, καὶ ἀναψυχθῶμεν διὰ δροσιστικοῦ ποτοῦ. Ἐνῷ ἐγευόμεθα θόρυβός τις ἐπέσυρε τὴν προσοχήν μας· ἦτο θόρυβος ἀγέλης τινὸς μελανοπροσώπων μεγάλων πιθήκων, εὑρισκομένων ἐπὶ τῶν κλάδων τοῦ δένδρου. Μᾶς ἐθεώρουν ἀναμφιβόλως ὡς σφετεριστὰς τοῦ τόπου, αἱ δὲ κινήσεις των ἐφαίνοντο τόσον ἀπειλητικαὶ, ὥστε ἐν ἀρχῇ ἐνομίσαμεν ὅτι ἤθελον διαφιλονεικήσει μεθ' ἡμῶν τὸ ἔδαφος. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον τὰ πράγματα ἐφάνησαν καθησυχάσαντα, καὶ ἐξηκολουθήσαμεν τὸ γεῦμά μας ἐν εἰρήνῃ. Μόλις ὅμως εἴχομεν ἐγερθῇ ἐκ τοῦ φαγητοῦ καὶ περιεπατοῦμεν ὑπὸ τὴν σκιὰν καὶ ἐξεπλάγημεν ἰδόντες νέον τινὰ πίθηκον πεσόντα ἐξ ὑψηλοῦ τινος κλάδου ἄπνουν πρὸ τῶν ποδῶν μας. Ἡ κραυγὴ ἥτις ἠγέρθη ἄνωθέν μας ὡς ἐκ τοῦ δυστυχήματος μᾶς ἐκώφανεν. Ὁλόκληρος ἡ ὁμὰς τῶν πιθήκων κατελθοῦσα συνηθροίσθη. Αἱ φωναί των ἦσαν μακραὶ καὶ βροντώδεις, τὰ δὲ κινήματά των ποικιλώτατα, ἕκαστος δὲ πίθηκος ἐφαίνετο ὡς φιλονεικῶν μετὰ τοῦ ἄλλου ἐν τῇ χονδρῇ γλώσσῃ των. Τὰ βλέμματά των καὶ αἱ κινήσεις των ἐφανέρωνον ὅτι ὑπωπτεύοντο ἡμᾶς ὡς αἰτίους τοῦ θανάτου τοῦ νεαροῦ αὐτῶν συντρόφου, καὶ ἂν εἴχομεν πυροβόλα εἰς τὰς χεῖράς μας ἢ ἄλλο τι φονικὸν ὅπλον, ἀναμφιβόλως ἐκεῖνοι ἤθελον ἐπιτεθεῖ καθ' ἡμῶν καὶ μᾶς βλάψει. Ἀλλὰ εἴμεθα ἄοπλοι καὶ οἱ πίθηκοι φαίνεται ἐνόησαν ὅτι ἄλλος τις ἦτο ὁ ἔνοχος. Ἀφοῦ συνεπέρανον τὸ τοιοῦτον εἷς ἐκ τῶν πιθήκων, ἴσως ὁ πρεσβύτερος καὶ ὁ ὁδηγὸς τῆς φυλῆς, ἐχωρίσθη ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ἔτρεξεν εἰς τὸν κλάδον ἐκ τοῦ ὁποίου ὁ νέος πίθηκος εἶχε πέσει, ἐξήτασεν αὐτὸν ἐπισταμένως, ὡσφράνθη τὸν κλάδον, καὶ ἔπειτα κατῆλθεν ἐλαφρῶς διά τινος ἐκ τῶν κρεμαστῶν ῥιζῶν τοῦ δένδρου, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ βαναναία ἔχει τόσον πολλάς. Ἀκολούθως ἦλθε πάλιν εἰς τὸ νεκρὸν σῶμα τοῦ πιθήκου, ἔλαβεν αὐτὸ τὸ ἐξήτασε λεπτομερῶς, ἰδιαιτέρως μάλιστα τὴν ῥάχιν, ἔνθα ὑπῆρχε πληγὴ μικροτέρα τῆς πληγῆς σφαίρας τουφεκίου. Τὸ ἔνστικτον ἔστρεψεν ἀμέσως τὴν ὑποψίαν εἰς πραγματικότητα. Ἔθεσε πάλιν τὸ πτῶμα κατὰ γῆς, καὶ στρέψας τὸ βλέμ-

μα του πρὸς ὅλας τὰς διευθύνσεις, ἐζήτει νὰ διαπεράσῃ δι' αὐτοῦ τὸ φύλλωμα, ὅπως εὕρῃ τὸν δολοφόνον. Μετ' ὀλίγον κάτι ἐφάνη ὅτι ἐφείλκυε τὴν προσοχήν του. Ἀμέσως τότε ἀνέβη εἰς τὸ δένδρον, ἔφθασεν εἰς τὸ μέρος, καὶ διὰ μιᾶς, ἥρπασε μακρόν τινα ὄφιν, μετὰ τοῦ ὁποίου ἔσπευσε νὰ κατέλθῃ. Τότε ἡ σκηνὴ ἦτο περίεργος. Ὁλόκληρος ὁ συρφετὸς τῶν πιθήκων, ἀκολουθῶν τὸν ὁδηγόν των, κατῆλθε ταχύτατα μετ' αὐτοῦ, καὶ τότε ὅσοι ἠδυνήθησαν ἐτοποθετήθησαν ἀπὸ τὸ ἓν καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τοῦ ὄφεως. Ἕκαστος ἐξ αὐτῶν ἔβαλε τὴν χεῖρά του καὶ συνέλαβε σφιγκτὰ τὸ ἑρπετὸν ἀπὸ τὸ δέρμα τῆς ῥάχης. Ἀκολούθως δοθέντος σημείου τινός, ἤρχισαν ὅλοι νὰ τρίβωσι τὸ σῶμα τοῦ ὄφεως ἐπὶ τῆς γῆς ἕως ὅτου ἔμεινε μόνον τὸ ῥαχοκόκαλον τοῦ φονέως. Ὁ τρόπος τῆς θανατώσεως ἦτο καὶ σύντομος καὶ ἀποτελεσματικός, ἡ δὲ ἐκτέλεσίς του φανερώνει ὅτι οἱ πίθηκοι διὰ τῆς γλώσσης των συνεννοοῦνται καλῶς ἀναμεταξύ των. Τοῦτο μοὶ φέρει εἰς τὴν μνήμην τὴν γλῶσσάν τινων ἐκ τῶν φυλῶν Φαγάρι, τῶν κατοικούντων εἰς τὰ Ἰμαλάϊα ὄρη. Ἡ γλῶσσα αὐτῶν συνίσταται εἰς ἀλλεπάλληλον ἐπανάληψιν τῶν φωνῶν χὰ χὰ χοῦ χοῦ χὴν χὴν, αἱ ὁποῖαι μᾶς εἶναι τόσον ἀκατάλληπτοι ὅσον καὶ αἱ φωναὶ τῶν πιθήκων, ἀλλὰ οἱ Χουνουμάνοι συνεννοοῦνται δι' αὐτῆς ἄριστα, ὡς καὶ οἱ πίθηκοι ἐννοοῦσιν ἀλλήλους.

(ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ).

ΕΠΗ ΧΡΥΣΑ.

Πράττων τὸ κακὸν μὴ φοβοῦ κανένα τόσον πολὺ ὅσον σὲ τὸν ἴδιον. Ὁ ἄλλος εἶναι εἷς μόνον μάρτυς ἐναντίον σοῦ· σὺ εἶσαι μυρίοι. Τὸν ἄλλον δύνασαι νὰ ἀποφύγῃς, ἀλλὰ σὲ αὐτὸν ὄχι. Ἡ κακία εἶναι τιμωρία αὐτὴ ἑαυτῆς.

— Ἐὰν ὑπάρχωσι διανοήματα μᾶλλον ἐπιθυμητὰ ἄλλων ταῦτα εἶναι τὰ περὶ τὰ φαινόμενα τῆς φύσεως ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὸν ὑπέρτατον Δημιουργὸν τῶν ἁπάντων περιστρεφόμενα. Ἐὰν ἔχωμεν τοῦτο ὡς κανόνα, ἐὰν συνήθως ἡ διάνοια ἡμῶν εἰς τοιαῦτα ἐνασχολῆται ἐθέσαμεν τὰ θεμέλια παντὸς ὀ,τι θρησκευτικόν. Ὁ κόσμος τότε δι' ἡμᾶς οὐδὲν ἕτερον εἶναι ἢ ναὸς ἄπειρος, ἡ δὲ ζωὴ ἀδιάκοπος θεία λατρεία.

— Εἶναι καλλίτερον νὰ παραβλέπῃ τις ὀλίγον παρὰ νὰ ἐρίζῃ συχνά. Ἡ συνήθεια τοῦ νὰ διεκδικῶμεν, ὡς κοινῶς λέγομεν, πάντα τὰ (μικρὰ) δίκαιά μας, εἶναι πολὺ ὀχληρὰ καὶ μᾶς καταβιβάζει τῆς ἀληθοῦς μας ἀξίας. Ἡ ζωὴ εἶναι καθ' ὑπερβολὴν βραχεῖα ὅπως ἐξαρκέσῃ εἰς τὰς ἀτελευτήτους λογομαχίας, τὰς προερχομένας ἐκ τοιαύτης διαθέσεως. Εἶναι λοιπὸν πολὺ καλλίτερον καὶ φρονίμου ἀνδρὸς ἴδιον νὰ παραβλέπῃ μᾶλλόν τινα καὶ ἐκ τῶν πολυτίμων αὐτοῦ δικαίων παρὰ νὰ μαλώνῃ ὅπως ὑποστηρίζῃ αὐτά. Ἡ ἀληθὴς σοφία εἶναι πρῶτον καθαρὰ ἔπειτα δὲ εἰρηνοποιὸς καὶ γλυκεῖα.

ΑΝΑΛΕΚΤΑ.

Τὸ ῥουβίνιον οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ἁπλῶς τεμάχιον ἀποχρυσταλλωθείσης γῆς κεχρωματισμένης διὰ σιδήρου. Ἡ ἄργιλλος ἢ ἀσπρόχωμα καὶ ὁ χάλιξ (τσακμακόπετρα) ἀποτελοῦσι τὰς βάσεις σχεδὸν ὅλων τῶν πολυτίμων λίθων. Τὸ ὀπάλλιον εἶναι χάλιξ μεθ' ὕδατος. Τὸ τοπάζιον ἐμπεριέχει καὶ ὀλίγον φθόριον. Ὁ σμάραγδος καὶ ὁ χρυσόλιθος ἐμπεριέχουσι γλυκίνην· ὁ δὲ καρχηδόνιος τόσον σίδηρον ἐμπεριέχει ὥστε σύρει τὴν μαγνητικὴν βελόνην.

— Οἱ ἀκόλουθοι ἀριθμοὶ δίδουσιν ἔννοιάν τινα τοῦ χρόνου καθ' ὃν ζῶσι τὰ διάφορα ὀνομαζόμενα δένδρα, ὡς οἱ πατριάρχαι αὐτῶν δεικνύουσι.

Πτελέα 335 ἔτη. Κισσὸς 450. Σφένδαμνος (εἶδος πλατάνου, σφεντάμνι) 516. Λάριξ 576. Πορτοκαλέα 630. Κυπάρισσος 800. Ἐλαία 800. Κυρυὰ 900. Πλάτανος 1,000. Φιλύρα (φλαμούρι, τίλια) 1,100. Πεύκη (κουκουναριὰ, τσάμι) 1,200. Δρὺς (βαλανιδιὰ) 1,500. Κέδρος 2,000. Σχαβερτία 3,000. Σμίλαξ (θύμνος taxus it) 3,200.

— Ὁ Μαχαραγιὰς (βασιλεὺς) τῆς Κασμηρίας διέταξε, καθ' ἃ μανθάνομεν, τὴν εἰς τὴν Σανσκριτικὴν γλῶσσαν μετάφρασιν διαφόρων εὐρωπαϊκῶν ἐπιστημονικῶν συγγραμμάτων, οἱ δὲ ἱκανώτατοι ἄνδρες τῆς Εὐρώπης πρόκειται νὰ προσκληθῶσιν ὅπως λάβωσι μέρος εἰς τὸ ἀληθῶς μέγα τοῦτο ἔργον.

ΤΟ ΔΟΥΛΕΜΠΟΡΙΟΝ
ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ.

Καί τοι σήμερον, χάριν εἰς τὰ φιλάνθρωπα αἰσθήματα τῆς Α. Μ. τοῦ ἡμετέρου Ἀνακτος, δὲν γίνεται πλέον εἰς τὰ μέρη μας, τοὐλάχιστον φανερὰ, τὸ ἀπάνθρωπον τῶν μαύρων σωματεμπόριον, εἰς ἄλλας ὅμως χώρας τῆς Ἀσίας, τῆς Ἀφρικῆς, καὶ τῆς Νοτείου Ἀμερικῆς εἰσέτι ἀκμάζει. Ὅτι τοῦτο εἶναι ἐναντίον καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς νόμους τῆς φύσεως πᾶς ὅστις σκεφθῇ ὅτι ὄντα ἀνθρώπινα πωλοῦνται ὑπὸ ὄντων ἀνθρωπίνων, ὡς κτήνη, εἰς ἄλλα ὄντα ἀνθρώπινα, βλέπει αὐτὸ ὀφθαλμοφανῶς. Πλὴν ὅστις ἀκούσει τὰ ἀνήκουστα δεινὰ εἰς ὅσα ἐκτίθενται πρῶτον μὲν οἱ πωλούμενοι καὶ κατὰ δεύτερον λόγον οἱ αἰχμαλωτίζοντες αὐτοὺς ἀδύνατον νὰ μὴ φρικιάσῃ, ἀναλογιζόμενος τὸν βαθμὸν τῆς πτώσεως εἰς ὃν ἔπεσε καὶ εἰσέτι διατελεῖ τοὐλάχιστον μέρος τι τῆς ἀνθρωπότητος.

Κυριωτέρα ἀγορὰ τοῦ θλιβεροῦ τούτου ἐμπορίου σήμερον, μετὰ τὴν κατάργησιν αὐτοῦ ἀπὸ τὰ δυτικὰ τῆς Ἀφρικῆς παράλια, εἶναι ἡ πόλις Ζανζιβάρη, ἥτις εὑρίσκεται ἐπὶ νήσου ὁμωνύμου, ἀπεχούσης εἴκοσι πέντε ἀγγλικὰ μίλια ἀπὸ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας τῆς Ἀφρικῆς, καὶ ἥτις εἶναι πρωτεύουσα βασιλείου ὁμωνύμου. Ὁ Ναύαρχος Κοκβούρνης, διοικητὴς τῆς Ἀγγλικῆς μοίρας, τῆς σταθμευούσης εἰς τὰ ἀνατολικὰ τῆς Ἀφρικῆς παράλια, ἐν τῇ ἐκθέσει αὐτοῦ, τῇ κατὰ μάϊον τοῦ 1871, ἀναφέρων τὴν ἀγορὰν ταύτην λέγει « χθὲς ἐπεσκέφθην τὴν ἐνταῦθα ἀγορὰν τῶν δούλων· θέαμα θλιβερώτερον καὶ μᾶλλον ἀποτρόπαιον τούτου οὐδέποτε εἶδον ἐν τῇ ζωῇ μου. Ἑκατοντάδες μαύρων, ἀμφοτέρων τῶν γενῶν, ἦσαν ἐκεῖ· τινὲς ἐξ αὐτῶν ὡμοίαζον πρὸς σκελετοὺς ζῶντας, ἄλλοι ἦσαν εὐτραφεῖς καὶ ἐνδεδυμένοι καὶ ἄλλων ἡ κατάστασις ἦτο διάφορος· οὗτοι, συρόμενοι διὰ ῥάβδου ἐχούσης εἰς τὴν ἄκραν ἁρπάγην, ὡς ἢ ἦσαν πρόβατα ἢ ἄλλα ζῶα ἐν ἀγορᾷ, παρετηροῦντο. » Περὶ τῆς ἀγορᾶς ταύτης ἔγραψαν πολλοὶ, πλὴν ἀρκεῖ νὰ παραθέσωμεν τὴν ὑπὸ τοῦ ἱεραποστόλου Π. Ὀρνέρου. « Ὀλίγον μακρὰν τῆς οἰκίας μου εὑρίσκεται ἡ ἀγορὰ τῶν δούλων. Εἶναι δὲ αὕτη ἀρκετὰ ἐκτεταμένη τις θέσις, εὑρισκομένη ἐν τῷ κέντρῳ τῆς πόλεως καὶ περικυκλουμένη ὑπὸ δυσμόρφων οἰκιῶν, ἐκτισμένων μὲ ἀχυρότριμμα καὶ κεκαλυμμένων ὑπὸ φύλλων κοκκοφοινίκων. Ἐκεῖ βλέπει τις μεμιγμένους, ὡς εἰ ἦσαν πραγματεῖαι ἀποθήκης τινὸς, ἄνδρας, γυναῖκας, παιδία, ἔχοντας ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὴν ξηρότητα τῶν σκελετῶν. Πληρεστάτη ἀποκτήνωσις φαίνεται ἐπὶ πάντων σχεδὸν τῶν προσώπων τῶν δυστυχῶν ἐκείνων, οἵτινες φοροῦσιν ὁποῖον καὶ οἱ πρωτόπλαστοι ἔφερον πρὸ τῆς παραβάσεως φόρεμα. Ἔχοντες δὲ τὸ ὄμμα ἀπηλιθιωμένον καὶ κρατοῦντες τὰ γόνατα διὰ τῶν βραχιόνων, ὅπως μὴ ἐκ τῆς ἄκρας ἀδυναμίας πίπτῃ τὸ σῶμα εἰς τὰ ὀπίσω, οἱ ἄθλιοι ἐκεῖνοι μαῦροι οὐδὲν σημεῖον ἀνθρώπου ἔχουσιν, ἐκτὸς τῆς ἐκφράσεως ὅτι καθ' ὑπερβολὴν πάσχουσιν. Ὁ μᾶλλον ἰσχυρὸς καὶ πεπειραμένος κάλαμος ἀδύνατον νὰ περιγράψῃ τὴν ἀγορὰν τῶν δούλων. Αὕτη εἶναι ἡ γνώμη πάντων τῶν Εὐρωπαίων ὅσοι ἐπεσκέφθησαν αὐτήν. Ὡδήγησα ποτὲ εἰς τὴν ἀγορὰν ἀξιωματικοὺς τοῦ ναυτικοῦ, τοσαύτην δὲ αἴσθησιν ἐπροξένησαν ἐπ' αὐτοὺς αἱ φρικώδεις ἐκεῖναι σκηναὶ, ὥστε μὲ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς μοὶ ἔλεγον· « πάτερ, ὑποφέρω· δὲν δύναμαι νὰ μένω· οὐδέποτε ἐπὶ ζωῆς μου εἶδόν τι τόσον σπαραξικάρδιον. » Καὶ ὄντως, ὅταν τις βλέπῃ τὸν δυστυχῆ μαῦρον, ἁρπαζόμενον ὑπὸ τοῦ δημοπράτου καὶ συρόμενον ἐν τῇ ἀγορᾷ ὅπως ἐξαιτασθῇ, δίκην κτήνους, αἰσθάνεται φρικίασιν. Ὁ ἀγοραστὴς βιάζει τὸν μαῦρον νὰ σταθῇ· τοῦ ἀνοίγει τὸ στόμα, παρατηρεῖ καλῶς τὴν γλῶσσαν καὶ τοὺς ὀδόντας του, ἐξετάζει τοὺς ὀφθαλμούς του, βλέπει τοὺς πόδας του καὶ ὅλα τὰ μέρη τοῦ σώματός του, ὅπως βεβαιωθῇ ὅτι οὐδὲν ἐλάττωμα ἔχει καὶ ὑπὸ οὐδεμιᾶς πάσχει ἀσθενείας· ἀφοῦ δὲ βεβαιωθῇ, προσφέρει τιμήν. Ἐκεῖθεν ὁ μαῦρος φέρεται πρὸς ὅλα τὰ μέρη τῆς ἀγορᾶς καὶ προσφέρεται εἰς τὸν πλειονοδοτοῦντα. Αἱ σκηναὶ αἱ λαμβάνουσαι χώραν κατὰ τὴν πώλησιν γυναικῶν ἀδύνατον νὰ περιγραφῶσιν ὑπὸ τιμίου κα-

λάμου, ἐκτὸς δὲ τούτου καὶ θὰ θεωρηθῶσιν ἀπίστευτοι εἰς χώρας χριστιανικάς. Ἀφότου ἡ τιμὴ τῶν μαύρων αἴφνης ὑψώθη, παιδίον ἕξ ἕως ἑπτὰ ἐτῶν πωλεῖται ἀντὶ πεντήκοντα φράγκων· ἀνὴρ ῥωμαλαῖος εἰκοσαετὴς ἀντὶ ἑκατὸν πεντήκοντα, καὶ γυνὴ τῆς αὐτῆς ἡλικίας ἀπὸ 100—150. Κυρίως τοὺς μαύρους ἀγοράζουσιν οἱ Ἄραβες ὅπως μεταχειρίζωνται αὐτοὺς εἰς τὰς γεωργικάς των ἐργασίας. Οἱ μαῦροι πρέπει νὰ ἐργάζωνται πέντε ἡμέρας διὰ τοὺς κυρίους των, οἵτινες, ἔστω γνωστόν, οὐδεμίαν τοῖς δίδουσι τροφὴν, ἀλλὰ τοῖς παραχωροῦσι δύο ἡμέρας, τὴν πέμπτην καὶ παρασκευὴν, κατὰ τὰς ὁποίας χρεωστοῦσι νὰ ἐργασθῶσιν ὅπως προμηθευθῶσι τὴν τροφὴν τῆς ἑβδομάδος των. Οἱ δοῦλοι, τοὺς ὁποίους μισθώνουσιν εἰς τοὺς ἐν τῇ πόλει Εὐρωπαίους, πληρώνονται πρὸς 8 σολδία (2 γροσάρας) τὴν ἡμέραν· πλὴν ἐκ τούτων οἱ κύριοί των λαμβάνουσι τὰ 6 καὶ ἀφήνουσιν εἰς τοὺς δούλους μόνον τὰ δύο (ἢ 20 παράδας) τὴν ἡμέραν πρὸς διατροφήν των. Οὕτως ὁ δυστυχὴς μαῦρος εἶναι τὸ κτῆνος τοῦ Ἄραβος, ὅστις ζῇ ἐκ τοῦ ἱδρῶτος τοῦ προσώπου αὐτοῦ. Μεταξὺ τῶν ἐν τῇ ἀγορᾷ ἐκτεθημένων δούλων ἀπαντᾷ τις ἐνίοτε καὶ λίαν παθητικὰς σκηνάς. Ἐπειδὴ εἶναι γνωστὸν ὅτι ἀγοράζοντες, ἀπελευθεροῦμεν τὰ παιδία, συχνὰ βλέπομεν τοιαῦτα δυστυχῆ μικρὰ ἀτενίζοντα πρὸς ἡμᾶς μετὰ παθητικοῦ μηδιάματος καὶ λέγοντα «Μζούγγου, νουνούα μίμι,» ἤτοι «λευκε, ἀγόρασέ με.»

Πλὴν ταῦτα, καίτοι ἀδύνατον νὰ παρασταθῶσι διὰ λόγου, εἶναι σχεδὸν μηδὲν παραβαλλόμενα μὲ τὰ ὅσα οἱ δυστυχεῖς μαῦροι πάσχουσιν ἀπὸ τῆς στιγμῆς καθ' ἣν αἰχμαλωτισθῶσι μέχρις οὗ φερθῶσιν εἰς ταύτην τὴν ἀγοράν. Λέγομεν δὲ αἰχμαλωτισθῶσι διότι οἱ δύστηνοι γεννῶνται ἐλεύθεροι, ἔχουσι τὰς οἰκογενείας των, ζῶσι καλλιεργοῦντες τὴν γενναίτηραν αὐτῶν γῆν, ἁλιεύοντες εἰς τοὺς ποταμοὺς καὶ τὰς λίμνας, τὰς ὁποίας ὁ Θεὸς ἔθεσε πλησίον αὐτῶν, καὶ σχηματίζουσιν ἔθνη καὶ φυλὰς ὅλως ἀνεξαρτήτους ἀπ' ἀλλήλων. Πλὴν ἐπειδὴ δὲν εἶναι συνηνωμένοι ὥστε νὰ ἀποτελῶσιν ἰσχυρόν τι κράτος, ἐπειδὴ δὲν γινώσκουσι τὰ φονικὰ ἐργαλεῖα, τὰ ὁποῖα οἱ ἄλλοι μεταχειρίζονται, καὶ πρὸ πάντων ἐπειδὴ εὑρίσκονται ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἄνθρωποι ἀγοράζοντες ἄλλους ἀνθρώπους, παρακινοῦνται ἕτεροι ὅπως, μεταβαίνοντες εἰς τὸ κέντρον τῆς Ἀφρικῆς, ἁρπάζωσι πλάσματα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πλασθέντα ἐλεύθερα, καὶ, μεταφέροντες, πωλοῦσιν αὐτὰ ὡς κτήνη. Πῶς δὲ γίνεται ἡ ἁρπαγὴ αὕτη καὶ πόσα δεινὰ πάσχουσι τὰ ἀτυχῆ θύματα, σκιαγραφεῖ ἐν ὀλίγοις τὸ ἀκόλουθον ἀπόσπασμα ἐγγράφου ἐπισήμου, ἤτοι τῆς ἐκθέσεως ἣν ἡ ἐπὶ τούτου ἐπιτροπὴ παρουσίασεν εἰς τὸ Ἀγγλικὸν Κοινοβούλιον ἐσχάτως. «Οἱ φέροντες τοὺς δούλους (οἵτινες εἶναι Ἄραβες) ἀναχωροῦσι διὰ τὸ ἐσωτερικὸν (τῆς Ἀφρικῆς) καλῶς ὡπλισμένοι καὶ ἐφωδιασμένοι μὲ τὰ εἴδη δι' ὧν ἀνταλλάσσουσι σώματα, ὡς κομβολόγια καὶ πανία βαμβακερά. Ἀφοῦ φθάσωσιν εἰς τὸ μέρος ὅπου προτίθενται, παρακινοῦσι καὶ πολλάκις βοηθοῦσι μίαν φυλὴν ἰθαγενῶν ὅπως πολεμήσῃ κατὰ τῆς ἄλλης. Διὰ τῆς βοηθείας αὐτῶν ἡ νίκη σχεδὸν πάντοτε εἶναι βεβαία διὰ τὸ μέρος τὸ ὁποῖον ὑποστηρίζουσιν, οἱ δὲ αἰχμαλωτισθέντες περιέρχονται εἰς τὴν κατοχήν των, εἴτε ὡς δικαίωμά των, εἴτε ἐπὶ ἀνταλλαγῇ· κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην περίπτωσιν ἡ τιμὴ ἑκάστου εἶναι ὀλίγαι μόνον πήχεις πανίου. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς διαμάχης χιλιάδες φονεύονται ἢ ἀποθνήσκουσι συνεπείᾳ πληγῶν καὶ στερήσεων. Χωρία καίονται αἱ δὲ γυναῖκες καὶ τὰ παιδία σύρονται εἰς δουλείαν. Ἡ ἐντελὴς ἐρήμωσις τῆς χώρας, τῆς μεταξὺ τῆς παραλίας καὶ τοῦ μέρους ὅπου σήμερον συλλαμβάνονται οἱ δοῦλοι ἀποδεικνύει τὸν φοβερὸν χαρακτῆρα τῆς ἐπιδρομῶν. . . Ἀφοῦ διὰ τοῦ τρόπου τούτου συναθροίσωσιν ἀριθμὸν δούλων ἀρκετὸν πως ἀντισταθμίσῃ τὰς μεγάλας ἀπωλείας τὰς κατὰ τὴν ὁδὸν, οἱ Ἄραβες ἀναχωροῦσι μετ' αὐτῶν διευθυνόμενοι πρὸς τὴν παραλίαν. Τὰ φρικτὰ δεινὰ τὰ ὁποῖα πάσχουσι κατὰ τὴν μακρὰν ταύτην ὁδοιπορίαν περιγράφει ὁ Δ. Λίβιγκστον καὶ ἄλλοι περιηγηταί. Οἱ δοῦλοι περιπατοῦσι καθ' ὁμάδας, οἱ ἄρρενες φέρουσι περὶ τὸν τράχηλον αὐτῶν βαρύ τι ξύλον, καλῶς στερεωμένον, τὸ ὁποῖον τὴν νύκτα καρφώνεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ δένεται μετ' ἄλλων εἰς τρόπον ὥστε ἡ τῶν δούλων δραπέτευσις νὰ καταστεθῇ ἀδύνατος. Αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδία δένονται διὰ λωρίων. Πᾶσα ἀπόπειρα φυ-

γῆς ἢ λύσεως τῶν δεσμῶν, ἡ πᾶσα ὑποψία ἢ ἄργητα κατὰ τὴν ὁδὸν πάντοτε τὴν αὐτὴν ἐπισύρει τιμωρίαν, ἥτις εἶναι ἀμέσως θάνατος. Οἱ ἀσθενεῖς ἐγκαταλείπονται εἰς τὸν δρόμον, ἡ δὲ ὁδὸς δουλεμπορικοῦ κερβανίου φαίνεται ὡς ἐκ τῶν ἀποθνησκόντων καὶ τῶν νεκρῶν. Οἱ Ἄραβες ἐκτιμῶσι τὰ δυστυχῆ πλάσματα μὲ τὴν τιμὴν τὴν ὁποίαν θὰ εὕρωσιν ἐν τῇ ἀγορᾷ, ὅταν δὲ νομίσωσιν ὅτι δὲν θὰ πληρωθῶσι διὰ τὰ τῆς ὁδοιπορίας των ἔξοδα ἀπαλλάττονται αὐτῶν. Ὥστε πολυάριθμοι δοῦλοι ἀποθνήσκουσιν ἢ φονεύονται καθ' ὁδὸν, οἱ δὲ ἐπιζῶντες φθάνουσιν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐν οἰκτροτάτῃ καταστάσει. »

Ὁ Δ. Λίβιγκστον ἐν ταῖς τελευταίαις αὐτοῦ ἐπιστολαῖς παθητικώτατα περιγράφει τὰς φρικώδεις ταύτας σκηνὰς ὧν ἐγένετο μάρτυς αὐτόπτης. Ὁ χῶρος δὲν μᾶς ἐπιτρέπει νὰ μεταφέρωμεν τὰς περιγραφάς του ταύτας ὅι' ὃ περιοριζόμεθα εἰς τὰς ἀκολούθους ὀλίγας λέξεις. Ἀφοῦ ὁ ἥρως Χριστιανὸς περιγράψει τὸν θάνατον 22 ὑποδουλωθέντων, οἵτινες ἀπέθανον ἀπὸ πόνον καρδίας, προσθέτει. « Εἶδον καὶ ἄλλους ἀποθνήσκοντας, μάλιστα ἓν ὡραιότατον παιδίον 10—12 ἐτῶν ἡλικίας· ὅταν τὸ ἠρώτησα ποῦ ἐπόνει, ἔθεσε τὴν χεῖρά του ἀκριβέστατα εἰς τὴν θέσιν ὅπου κεῖται ἡ καρδία. » Ἕτερος ἱεραπόστολος, ὁ προαναφερθεὶς Π. Ὄρνερος, περιγράφει ὡς ἑξῆς τὰ κατὰ τὴν πρὸς τὴν παραλίαν ὁδοιπορίαν τῶν δούλων. « Οἱ μαῦροι σαγινεύονται ὡς εἰ ἦσαν ἄγρια ζῶα. Τὰ παιδία πολλάκις ἀπατῶνται μὲ ὀπώρας ἢ παίγνια καὶ, ἀφοῦ φερθῶσιν εἰς παράμερον θέσιν, ἁρπάζονται. Ἔχομεν ἐνταῦθα παιδία τοιαῦτα κλαπέντα παρὰ τὴν λίμνην Νυάνσαν καὶ εἰς τὰ ὁποῖα ἐπεβλήθη ἑξάμηνος ὁδοιπορία ὅπως φθάσωσιν εἰς τὴν παραλίαν. Πλὴν τί ἔτρωγον κατὰ τὸ μακρὸν τοῦτο διάστημα; Ἐβιάζοντο νὰ πληρῶσι τὸν στόμαχόν των μὲ φύλλα δένδρων, χόρτα, καὶ ἐνίοτε χῶμα ὅπως κατευνάσωσι τὴν πεῖνάν των· διότι τὸ μέρος τῆς μανιόκας (εἶδος τροφῆς) τὸ ὁποῖον τοῖς δίδεται οὐδόλως ἐξαρκεῖ ὅπως διατηρήσῃ αὐτοὺς ζῶντας. Ἐν καιρῷ ἀνάγκης οἱ ἀνθρωποκάπηλοι οὐδόλως φοβοῦνται νὰ τρέφωσι τοὺς δούλους των καὶ διὰ κρέατος ἀνθρωπίνου. Ἡ μικρά μας Σουέμα πολλάκις μᾶς ἐδιηγήθη ὅτι ἡ ὁδοιπορία ἀπὸ τὴν πατρίδα της Μιάο, ὅπου τὴν ἥρπασαν, μέχρι Ζανζιβάρης, ὅπου τὴν ἔθαψαν ζῶσαν, πρέπει νὰ διήρκεσε τοὐλάχιστον μῆνας τρεῖς. « Κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν ἐκείνην, μᾶς εἶπεν, ὑπῆρχον εἰς τὸ κερβάνιον πολλοὶ ἀσθενεῖς, ὡς ἐκ τῶν ὁποίων ἡ ὁδοιπορία ἠργοπόρει. Τὰ τρόφιμα ἦσαν τόσον ὀλίγα καὶ ἡ πεῖνα τόσον πολλὴ ὥστε, διὰ νὰ καθησυχάζωμεν αὐτὴν, κατεφεύγαμεν εἰς χόρτα καὶ εἰς χῶμα εἰσέτι. Ὅταν ἀσθενής τις ἀπόθνησκε τὸν ἔκοπτον εἰς τεμάχια τὰ ἔψηναν καὶ μᾶς τὰ ἔδιδαν νὰ τὰ φάγωμεν λέγοντες· « εἶναι ἀρνί. » Ἡμεῖς δὲ τόσον ἐπεινούσαμεν ὥστε, μολονότι εἰξεύραμεν ὅτι ἦτο ἀνθρώπινον κρέας, τὸ ἐτρώγαμεν διὰ νὰ μὴ ἀποθάνωμεν τῆς πείνης. » Καὶ τῷ ὄντι πολυάριθμοι ἐκ τῶν δυστυχῶν μαύρων ἀποθνήσκουσιν ἐκ τοῦ κόπου καὶ τῆς πείνης πρὶν ἢ φθάσωσιν εἰς τὴν παραλίαν. »

Ἡ Λαμοῦ εἶναι πόλις κειμένη παρὰ τὰ βόρεια σύνορα τοῦ ἐπὶ τῆς Ἀφρικανικῆς ἠπείρου βασιλείου τῆς Ζανζιβάρης, ἡ δὲ Κίλουα εἶναι νοτιωτάτη. Εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην φέρουσαν ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ πάντας τοὺς παρὰ τὴν λίμνην Νυάνσαν ὑποδουλουμένους, εἰς δὲ τὴν πρώτην τοὺς ἐξ ἄλλων μερῶν. Μολονότι δὲ τὰ δεινὰ τὰ ὁποῖα πάσχουσιν ἐωσότου φθάσωσιν εἰς τὴν παραλίαν εἶναι ἀπερίγραπτα, μολονότι τὰ ἐκ τῆς παραλίας μέχρι Ζανζιβάρης διὰ θαλάσσης οὐδόλως ὑπολείπονται τῶν πρώτων, ἐκ δὲ τῶν τριῶν καὶ πολλάκις πέντε ὑποδουλωθέντων μόλις εἷς φθάνει, κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ Δ. Λιβγστόνος, εἰς Ζανζιβάρην ζῶν, πάλιν ὁ ἀριθμὸς τῶν κατ' ἔτος πωλουμένων δούλων ὑπερβαίνει τὰς 20,000. Ὥστε ὁ ἀριθμὸς τῶν φονευομένων κατ' ἔτος ὅπως αἱ 20 αὗται χιλιάδες πωληθῶσι καταντᾷ ἀμύθητος! Ὅπως τεθῇ πέρας εἰς τὴν ἀπανθρωπίαν ταύτην ἡ κυβέρνησις τῆς Μ. Βρετανίας ἔπεμψεν εἰς Ζανζιβάρην, ὡς ἔκτακτον ἀπεσταλμένον, τὸν πρώην διοικητὴν τῆς Βομβάης, Βάρτλη Φρὲρ, ἐπιφορτίσασα αὐτὸν νὰ ἐπιτύχῃ παρὰ τοῦ Σουλτάνου τοῦ βασιλείου ἐκείνου τὴν κατάργησιν τῆ δουλεμπορίας. Καὶ αἱ ἄλλαι δὲ εὐρωπαϊκαὶ κυβερνήσεις παρήγγειλαν εἰς τοὺς ἀπεσταλμένους των νὰ ὑποστηρίξωσιν ἐνώπιον τῆς κυβερνήσεως τῆς Ζανζιβάρης τὰς προτάσεις τοῦ Βρετανοῦ πρέσβεως. Ἐλπίσωμεν ὅτι αἱ προσπάθειαι

αὗται τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου θέλουσιν ἀπαλλάξει τοὺς δυστυχεῖς μαύρους ἀπὸ τὰ δεινὰ, τὰ ὁποῖα ἀδίκως πάσχουσι, καὶ τὴν ἀνθρωπότητα ἀπὸ τὴν αἰσχρὰν τῆς σωματεμπορίας κηλίδα.

ΜΟΥΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΑΡΧΑΙΟΙΣ.

Γ'. ΟΡΓΑΝΑ ΕΓΧΟΡΔΑ.

Καθ' ὅσον ἡ μουσικὴ ἐκαλλιεργεῖτο, τὸ οὖς ἀνεκάλυπτεν ὅτι ἦτον ἀνάγκη ὥστε τὰ ἔγχορδα ὄργανα νὰ ἀποτελῶσιν ἤχους συνεχεῖς, ὡς τοῦτο δύναται νὰ γείνῃ διὰ τῶν πνευστῶν ὀργάνων. Ἡ ἀνάγκη αὕτη ἐθεραπεύθη διὰ τῆς ἐφευρέσεως τοῦ ὀ ο ξ α ρ ί ο υ. Εἰς τὰ πρῶτα παραδείγματα τῶν ἀρχαίων χριστιανῶν, αἱ χορδαὶ τῶν κιθαρῶν φαίνονται ἐφωδιασμέναι μὲ μαγάδα (καβαλάρην) κυρτήν.

Ὅτι ὁ Δαβὶδ εἰσῆξε νέα μουσικὰ ὄργανα ἀναφαίρεται ὑπὸ τοῦ Ἀμὼς (ΣΤ' 5)· ἴσως δὲ εἰσῆξε καὶ τὴν χρῆσιν τοῦ ὀοξαρίου, ἀλλ' εἶναι ὁμολογούμενον ὅτι δὲν ἀπαντᾶται οὔτε εἰς τὰ ἀνάγλυφα οὔτε εἰς τὰ ἀπεικονίσματα τῶν περιστοιχούντων τοὺς Ἑβραίους ἐθνῶν. Ἐκ τῆς δυσκολίας τοῦ νὰ κρούηται ἐναρμονίως τὸ βιολίον (ἐκτὸς ἂν τὸ ὄργανον εὑρίσκηται εἰς χεῖρας καλοῦ μουσικοῦ), συμπεραίνομεν ὅτι οἱ βαθμοὶ τοῦ τόνου καὶ ἡ δύναμις τοῦ ἤχου θὰ ἦσαν ἐπὶ πολὺν καιρὸν ἄγνωστα. Ἐκ τῆς εὐκολίας ὅμως μὲ τὴν ὁποίαν ἁπλῆ μουσικὴ ἐπιτυγχάνεται δι' αὐτοῦ ἐξάγομεν ὅτι διὰ πολὺν καιρὸν τὸ βιολίον ἦτο ἐν χρήσει εἰς τὴν κατωτέραν τάξιν τῆς κοινωνίας, χωρὶς νὰ θεωρῆται ὑπὸ τῶν καλλιτεχνῶν τῆς ἐποχῆς ὡς κομψόν τι καὶ ἄξιον νὰ ἀπεικονισθῇ. Τοῦτο θὰ ἦναι καὶ ἡ αἰτία διὰ τὴν ὁποίαν οἱ νεώτεροι μεταφρασταὶ τῆς Γραφῆς ἐπροτίμησαν νὰ μεταφράσωσι τὴν ἑβραϊκὴν λέξιν νέμπελ διὰ τῆς λέξεως βάρβιτος ἢ βιολί, εἰς τὰ χωρία ἐκεῖνα ὅπου τὸ ὄργανον ἀπαντᾶται ἐν χρήσει εἰς διασκεδάσεις, ὡς π. χ. εἰς Ἡσαΐαν ε. 12 ὅπου ἀναφέρεται ὡς ἐν διασκεδάσει καὶ ἐπίσης εἰς Ἡσαΐαν ιδ'. 11 καὶ Ἀμὼς ε. 23 ἐν πολυτελείᾳ. Αἱ διάφοροι αὗται μεταφράσεις ἀποδεικνύουσιν ὅτι κατὰ τοὺς χρόνους τῶν μεταφραστῶν πλήρης ἄγνοια τῶν παρ' Ἑβραίοις μουσικῶν ὀργάνων ἐπεκράτει.

Σήμερον καὶ οἱ Ἄραβες καὶ οἱ Αἰγύπτιοι ἔχουν πολλὰ εἴδη ὀργάνων κρουομένων διὰ ὀοξαρίων. Μεταξὺ αὐτῶν εἶναι τὸ ρ ε μ π ά μ π, εἶδος τριχόρδου ὀργάνου, καὶ τὸ ρεμαγκὶ, τὰ ὁποῖα φανερώνουσι τὴν ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἐφεύρεσιν τοῦ βιολίου. Τινὰ τῶν ρεμαγκὶ τούτων κρούονται ἐπακουμβούμενα κάτω καθὼς ἡ μεγάλη εὐρωπαϊκὴ βάρβιτος (Violencello) καθὼς ἐπίσης καὶ τὸ ρεμπαμπ-εσ-χαὶρ ἢ βάρβιτος τῶν ποιητῶν, τὸ ὁποῖον μίαν ἢ δύο μόνον χορδὰς ἔχει.

Αἱ παραδόσεις τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν μαρτυροῦσιν ὅτι ἡ χρῆσις τῶν μουσικῶν ὀργάνων, τῶν κρουομένων διὰ δοξαρίων, ἦτο γνωστὴ εἰς πολὺ ἀρχαίαν ἐποχήν. Οἱ Ἰνδοὶ ἔχουσιν ὄργανόν τι ὀνομαζόμενον ραβάναστρον, ἀποδιδόμενον εἰς τὸν Ῥεβανὲμ (ἰσχυρόν τινα βασιλέα τῆς Κεϋλάνης, ὅστις ἔζη πρὸ πέντε χιλιάδων ἐτῶν). Τὰ σημερινὰ Σινικὰ καὶ Ἰαπωνικὰ μονόχορδα βιολία εἶναι πιθανῶς ἀπομίμησις ἀρχαίου τοιούτου ὀργάνου. Εἰς τὰ ἀρχαῖα λειτουργικὰ βιβλία τῶν Χριστιανῶν ἡ μικρὰ βάρβιτος φαίνεται ἔχουσα σχῆμα ἀπιδίου καὶ μίαν μόνον χορδήν, ὅπως φαίνεται εἰς τὸ ξυλογράφημα τὸ ὁποῖον ἀντεγράφη ἐξ ἑνὸς Ἀγγλοσαξωνικοῦ χειρογράφου ψαλτηρίου τῆς ἑνδεκάτης ἑκατονταετηρίδος, διατηρουμένου εἰς τὸ Βρετανικὸν μουσεῖον.

Ἀπιόσχημον βιολίον.

Ἡ κάτωθεν εἰκονογραφία, ἐν ᾗ φαίνεται ὄργανον σχεδὸν ὅμοιον πρὸς κιθάραν, ἐλήφθη ἐκ Βυζαντινοῦ τινὸς χειρογράφου, εὑρισκομένου εἰς τὸ Βρετανικὸν μουσεῖον καὶ χρονολογουμένου 1066 μ.Χ. Ὁ Δόκτωρ Βύρνης (Dr. Burney) φέρει παράδειγμα ὡοειδοῦς τινος βιολίου γεγλυμένου ἐπὶ λεκάνης, ἐκχωθείσης εἰς τὴν γαλλικὴν πόλιν Σουασσόνην (Soisson). Ἡ ἀρχαιότης αὕτη ὑποτίθεται ὅτι εἶναι τοῦ ὀγδόου αἰῶνος καὶ τὸ ἐπ' αὐτῆς ὄργανον ὁμοιάζει

μὲ ἀνάγλυφόν τι εὑρισκόμενον εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ ἁγίου Γεωργίου ἐν Βουερβέλ,

Ῥεβέκιον 15ης ἑκατονταετηρίδος.

Βυζαντινὴ Βάρβιτος.

πλησίον τῆς Ῥουένης, ἐφ' οὗ φαίνεται ὄργανόν τι εἰς τὰς χεῖρας προσώπου, ὄντος μέρους συμπλέγματος, τὸ ὁποῖον ὑποτίθεται ὅτι παρίστα τοὺς 12 ἀποστόλους, κρούοντας διάφορα μουσικὰ ὄργανα, ἐξαιρουμένου τοῦ Ἰσκαριώτου Ἰούδα, ὅστις ἀπεικονίζετο ἔχων τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ κάτω ἐντὸς λέβητος φλογῶν. Εἰς χειρόγραφόν τι τῆς δωδεκάτης ἑκατονταετηρίδος, εὑρισκόμενον εἰς τὸ Βρεταννικὸν μουσεῖον, εὑρίσκονται ἰχνογραφημένα καὶ 2 ταῦτα ὄργανα. Τὸ τοῦ μεγαλειτέρου εἴδους εἶναι κατὰ τὸ σχῆμα τὸ πρότυπον ἄλλου ὀργάνου, εὑρισκομένου εἰς τὰς χεῖρας ἀπεικονίσματος τινός, παριζῶντος τὸν Βασιλέα Χιλπερίκον. Τὸ ἀπεικόνισμα τοῦτο εὑρίσκεται εἰς τὸν ναὸν τῆς Παναγίας τῶν Παρισίων. Ὁ ναὸς οὗτος ἤρξατο ἀνακτιζόμενος κατὰ τὴν δεκάτην ἑκατονταετηρίδα καὶ ἐτελειώθη περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς δεκάτης τρίτης.

Η ΤΩΝ ΑΣΤΡΩΝ ΛΑΤΡΕΙΑ ΕΝ ΣΙΝΙΚΗ.

Εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Σινικῆς, τὸ Πεκῖνον, ὑπάρχουσι πολλοὶ ναοὶ ἀνήκοντες εἰς τὰ διάφορα εἴδη τῶν εἰδωλολατρῶν, οἱ ὁποῖοι κατοικοῦσι τὴν πόλιν ἐκείνην· μεταξὺ τούτων ὅμως διακρίνονται οἱ μεγάλοι αὐτοκρατορικοὶ ναοί, ἤτοι ὁ Ναὸς τοῦ Οὐρανοῦ, ὁ Ναὸς τῆς Γῆς, ὁ Ναὸς τῆς Γεωργίας καὶ οἱ Βωμοὶ τοῦ Ἡλίου καὶ τὴν Σελήνης. Τὴν ἄνοιξιν περὶ τὴν ἐαρινὴν ἰσημερίαν ὁ αὐτοκράτωρ τῶν Σινῶν ἀροτριᾷ ἰδίαις χερσὶ μέρος τι τοῦ ἀγροῦ καὶ σπείρει ἑνὸς ἢ δύο εἰδῶν σπόρους. Τοῦτο δὲ πράττει ὡς παράδειγμα εἰς τὸν λαὸν, παρακινῶν τοὺς ὑπηκόους του νὰ τιμῶσι τὴν γεωργίαν καὶ οὐχὶ νὰ τὴν ἀποστρέφωνται, ὅπως πολλοὶ ἐξ ἡμῶν ἐδῶ, καὶ νὰ ἀγαπῶσι τὴν ἐργασίαν καὶ οὐχὶ νὰ τὴν ἀποφεύγωσι. Τὸ παράδειγμα τοῦτο τοῦ αὐτοκράτορος ἔχει καλὰ πάντοτε ἀποτελέσματα, καὶ οἱ Σῖναι ἤδη εἶναι γεωργοὶ ἄριστοι. Προσέτι δὲ καὶ ἡ αὐτοκράτειρα καὶ πᾶσαι αἱ κυρίαι τῆς αὐλῆς της κατ' ἔτος καλλιεργοῦσι τὸν μεταξοσκώληκα καὶ τοῦτο ὡς παράδειγμα εἰς τὰς γυναῖκας τῆς Σινικῆς, ὅτι χρεωτοῦσι νὰ ἐργάζωνται. Λαμπρὸν καὶ ἀξιομίμητον καὶ τοῦτο τὸ παράδειγμα διὰ τὰς γυναῖκας, πολλαὶ τῶν ὁποίων δυστυχῶς εἰς τὰ μέρη μας ἀπέμαθον, φαίνεται, καὶ ἀπομανθάνουσιν ὅτι ἡ ἐργασία εἶναι μήτηρ σωφροσύνης ἡ δὲ ἀργία μήτηρ πάσης κακίας. Κατὰ τὴν περίπτωσιν λοιπὸν καθ' ἣν ὁ αὐτοκράτωρ δίδει τὸ ὡραῖον εἰς τοὺς ὑπηκόους του παράδειγμα, καλλιεργῶν τὴν γῆν ἰδιοχείρως, γίνεται καὶ ἐν τῷ Ναῷ τῆς Γεωργίας μεγάλη αὐτοκρατορικὴ τελετή. Κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ θερινοῦ ἡλιοστασίου λαμβάνει χώραν ἡ ἐπισημοτέρα τελετὴ ἐν τῷ Ναῷ τῆς Γῆς. Τὴν δὲ ἐννάτην δεκεμβρίου ἤτοι τὴν ἡμέραν τοῦ χειμερινοῦ ἡλιοστασίου ὁ αὐτοκράτωρ ἱερουργεῖ ἐν τῷ Ναῷ τοῦ Οὐρανοῦ, περὶ οὗ μεταφέρομεν ἔκ τινος ἀλληλογραφίας τὰ ἑπόμενα.

Ὑπάρχουσιν ἐν τῷ Ναῷ τοῦ Οὐρανοῦ δύο βωμοί, πλὴν εἰς μόνον τὸν ἕνα τούτων, ἤτοι τὸν νότιον, γίνεται ἡ μεγάλη ἐτήσιος τελετὴ, ἡ κατὰ τὸ χειμερινὸν ἡλιοστάσιον, ἥτις φέρει χαρακτῆρα μετανοίας καὶ θυσίας. Τὴν νύκτα, τὴν πρὸ τῆς 9ης δεκεμβρίου, ὁ αὐτοκράτωρ, καθήμενος ἐπὶ ἁμάξης, συρομένης ὑπὸ ἐλεφάντων ἐπίτηδες διὰ ταύτην τὴν περίστασιν τρεφομένων, μεταβαίνει εἰς τὸν Ναὸν καὶ διέρχεται τὴν νύκτα ἐν τῇ «αἰθούσῃ τῆς πρὸς μετάνοιαν νηστείας». Τὸ ὄνομα τῆς αἰθούσης δεικνύει τὸ εἶδος τῆς τελετῆς. Πρὸς τὸ τέλος τῆς νυκτὸς ἤτοι πρὸ τῆς αὐγῆς, ὁ αὐτοκράτωρ μεταβαίνει ἐκ τῆς αἰθούσης εἰς τὸν μέγαν νότειον βωμὸν, ὅπου προσφέρεται νέος τις ταῦρος θυσία, αὐτοῦ τοῦ αὐτοκράτορος θυσιάζοντος· ἀκολούθως τὸ σφαγιασθὲν ζῶον καίεται ὁλόκληρον· καὶ τεμάχια δὲ μεταξωτὰ καίονται ἐπίσης, ὡς προσφοραὶ, ἐπὶ μικροτέρων πυρῶν ἀλλ' ἐν τῇ αὐτῇ θέσει. Μετὰ ταῦτα οἱ εἰς τὴν τελετὴν λαβόντες μέρος τρώγουσι καὶ πίνουσιν, ὁ δὲ αὐτοκράτωρ γεύεται τὸ «κρέας τῆς εὐ-

τυχίας», ὄντος καὶ τούτου τῆς τελετῆς μέρους. Ἐν τῷ Ναῷ τοῦ Οὐρανοῦ οὐδὲν ὑπάρχει ἄγαλμα ἢ εἴδωλον καὶ ἑπομένως οὐδεμίαν ἰδέαν ναοῦ εἰδωλολατρικοῦ παρέχει· ἐν αὐτῷ ὅμως λατρεύονται μετὰ τῶν θεῶν καὶ καὶ θανόντες αὐτοκράτορες, ὁ δὲ ζῶν αὐτοκράτωρ τίθεται μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν θνητῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ μεγάλη τελετὴ τοῦ χειμερινοῦ ἡλιοστασίου γίνεται ἐπὶ τοῦ νοτείου βωμοῦ, οὗτος θεωρεῖται ὡς τὸ πρῶτον τῆς Σινικῆς θρησκευτικὸν κτίριον, καί τοι εἰς τὸ ὅμμα τοῦ Εὐρωπαίου οὐδένα δεικνύει θρησκευτικὸν χαρακτῆρα. Ὁ βωμὸς οὗτος εἶναι κυκλικὸς καὶ σύγκειται ἐκ τριῶν, τοῦ ἑνὸς ἐπὶ τοῦ ἄλλου τεθημένων, ἀνδήρων. Ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ἀνωτάτου ἀνδήρου, οὖσα κυκλική, φαίνεται μᾶλλον ὡς θέσις διὰ μουσικοὺς ὅπως παιανίζωσι, καὶ ὄχι ὡς βωμός· εἶναι δὲ ἐστρωμμένη μὲ λευκὰ μάρμαρα. Ἐκ τῆς ἄνω ἐπιφανείας αὐτῆς κατερχόμενός τις ἐννέα βαθμίδας φθάνει εἰς τὸ δεύτερον ἐκ τῆς αὐτῆς ὕλης ἄνδηρον. Ἐννέα βαθμίδας κατωτέρω τούτου κεῖται τὸ κατώτατον, ἐκ τοῦ ὁποίου κατέρχεταί τις εἰς τὸ ἔδαφος δι' ἐννέα πάλιν βαθμίδων. Ὥστε, διὰ νὰ ἀνέλθῃ τις ἀπὸ τοῦ ἐδάφους μέχρι τῆς κορυφῆς τοῦ βωμοῦ, πρέπει νὰ ἀνέλθῃ δι' εἴκοσι καὶ ἑπτὰ βαθμίδων. Κλίμακας ἔχει τέσσαρας ἐστραμμένας πρὸς τὰ τέσσαρα κύρια τοῦ ὁρίζοντος σημεῖα (ἀνατολὴν, δύσιν, βορρᾶν καὶ νότον). Ὁ βωμὸς περικλείεται ἐντὸς χαμηλοῦ τετραπλεύρου τοίχου, ἔχοντος ἐν ἑκάστῃ πλευρᾷ θύραν μαρμαρίνην, ἀντικρύζουσαν πρὸς μίαν κλίμακα. Εἰς τὴν νοτειοανατολικὴν γωνίαν τοῦ τοίχου τούτου εὑρίσκεται ὁ ἰδιαίτερος βωμός, ἐφ' οὗ κατακαίεται ὁ ταῦρος, μετὰ ὀκτὼ ἄλλων μικροτέρων ἐκ σιδήρου βωμῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων καίονται αἱ πρὸς τοὺς ὀκτὼ προγόνους τοῦ αὐτοκράτορος θυσίαι, τοῦ ταύρου προσφερομένου εἰς τὸν Σαγγ-τὶ μόνον. Ἀκριβῶς τὴν αὐγὴν, τοῦ πυρὸς καιομένου ἐπὶ τῶν ἑστιῶν ταύτων καὶ τοῦ αὐτοκράτορος εὑρισκομένου ἐπὶ τοῦ ἀνωτάτου ἀνδήρου καὶ θυμιῶντος καὶ προσευχομένου εἰς τὸν Σαγγ-τὶ καὶ τοὺς προγόνους του, μουσικὴ ἀκούεται καὶ χορὸς ἄρχεται εἰς μέρος τι τοῦ Ναοῦ, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀρχαιότατα εἴδη λατρείας. Ὅλοι οἱ μεγιστᾶνες τῆς αὐλῆς εὑρίσκονται ἐπὶ τῶν κλιμάκων τῶν ἀνδήρων ὄπισθεν τοῦ αὐτοκράτορος ἱερέως. Καίτοι δὲ τὸ φῶς τῆς πρωΐας προχωροῦν καθιστᾷ ὁρατὰ πάντα, πλὴν πάλιν τὸ κυριώτερον τοῦ Ναοῦ φῶς προέρχεται ἐκ τῶν βωμῶν. Τὸ ὄνομα τοῦ ἐφ' οὗ καίεται ὁ ταῦρος εἶναι λέξις τις σημαίνουσα «φωτοδότης».

Πολλοὶ περιηγηταὶ ἐξέλαβον τὸν βόρειον βωμὸν ὡς τὸν Ναὸν τοῦ Οὐρανοῦ, ἐνῷ πράγματι ὁ βωμὸς ἐκεῖνος μέρος μόνον τοῦ ὅλου ναοῦ ἀποτελεῖ· πλὴν, ἔχων ἐπὶ τοῦ ὑψηλοτάτου ἀνδήρου αὐτοῦ μόνιμόν τι κτίριον, ἐπισύρει πολὺ τοῦ παρατηρητοῦ τὴν προσοχήν. Συνίσταται δὲ καὶ οὗτος, ὡς καὶ ὁ νότειος, ἐκ τριῶν κυκλοειδῶν ἀνδήρων ἐκ λ κοῦ μαρμάρου, τεθημένων τοῦ ἑνὸς ἐπὶ ἄλλου, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι ἔχει ὀκ κλίμακας ἀντὶ τεσσάρων. Εἰς τὸ κέντρον τῆς ἄνω ἐπιφανείας αὐτοῦ εὑρίσκονται τρεῖς μαρμάρινοι βαθμίδες καὶ ἐπ' αὐτῶν μικρός τις κυκλοειδὴς ναὸς ξύλινος. Πάντα τὰ Σινικὰ κτίρια, εἴτε ναοὶ, εἴτε ἀνάκτορα, εἴτε οἰκίαι ἔχουσι σχῆμα ἐπίμηκες, ὥστε τὸ κυκλοειδὲς ἐκεῖνο ἀποτελεῖ ἀντίθετον ἐξαίρεσιν εἰς τὴν Σινικὴν ἀρχιτεκτονικήν. Εἰς τὸν βωμὸν τοῦτον ὁ αὐτοκράτωρ, μεταβαίνων κατὰ τὸ ἔτος, θύει καὶ εὔχεται ὑπὲρ τῆς συγκομιδῆς.

Ὁ Ναὸς τῆς Γῆς εὑρίσκεται εἰς τὸ βόρειον τῆς πόλεως μέρος, καὶ ἐμπεριέχει βωμοὺς ἀφιερωμένους εἰς τὰ Πνεύματα τῶν Ὀρέων καὶ τῶν Θαλασσῶν. Ἐπὶ τῶν βωμῶν ἐκείνων εἶναι τεθημένοι ἄβακες, ἀφιερωμένοι εἰς τὰ πέντε ὄρη τῆς Σινικῆς, καὶ εἰς ἄλλα τῆς Μαγγουρίας καὶ Ταρταρίας, ὡς καὶ εἰς τέσσαρας θαλάσσας καὶ τέσσαρας λίμνας.

Ὁ βωμὸς τοῦ Ἡλίου εὑρίσκεται εἰς τὸ ἀνατολικὸν τοῦ Πεκίνου μέρος, ἡ δὲ ἐπ' αὐτοῦ τελετὴ γίνεται τὴν ἀνοιξιν. Ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τούτου θυσιάζουσιν ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν Ἥλιον. Ὁ βωμὸς περικυκλοῦται, ὡς καὶ οἱ ἄλλοι, ἀπὸ ἅλση δένδρων.

Ἐπὶ τῶν βωμῶν τῆς Σελήνης γίνεται ἐπίσημος ἱεροπραξία κατὰ τὴν φθινοπωρινὴν ἰσημερίαν. Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ εὑρίσκονται ἄβακες τῶν ἑπτὰ ἀστέρων, τῶν ἀποτελούντων τὴν μεγάλην ἄρκτον, τῶν πέντε πλανητῶν (ἀγνοουμένων τῶν νεωστὶ ἀνακαλυφθέντων), τῶν 28 ἀστερισμῶν καὶ ἄλλων ἀποθεώσεων τοῦ ἀστερόεντος χώρου.

Ἐν Σινικῇ εὑρίσκονται τρία διάφορα εἰδωλολατρείας εἴδη, τὸ τῶν Ταοϊστῶν, Κομφουκιανῶν καὶ Βουδιστῶν, ἀλλ' αἱ ἐν τοῖς ἀναφερθεῖσι ναοῖς γενόμεναι τελεταὶ εἰς οὐδεμίαν τῶν τριῶν θρησκειῶν ἐκείνων ἀνή-

κουσιν. Ἡ κεντρικὴ κυβέρνησις ἀναγνωρίζει μὲν τὰ ἐν λόγῳ θρησκεύματα, ἀλλὰ κυρίως θρησκευτικαὶ τελεταὶ αὐτῆς εἶναι τὰ ἐν Πεκίνῳ γινόμενα. Εἶναι δὲ ταῦτα λατρεία τις αὐτοκρατορικὴ μετ' ἀποθεωθέντος τινὸς μονάρχου, ὡς ἀρχήν της, καὶ μόνον ἱερέα ἔχουσα τὸν αὐτοκράτορα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Τὰ εὑρισκόμενα ἅπαντα τοῦ ἐν Ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

Ὅσάκις ἐρρίψαμεν τὰ βλέμματα ἐπὶ τῶν μελιρρήτων λόγων τοῦ Χριστοφόρου τῆς Ἀληθείας κήρυκος τούτου, καὶ μάλιστα ὁπόταν, βεβαρυμμένοι ὑπὸ τῶν φροντίδων τοῦ πολυταράχου τούτου βίου, ἢ κατατεθλιμμένοι ὑπὸ τῆς σοβαρᾶς θεωρίας τῶν περὶ ἡμᾶς καθ' ἑκάστην συμβαινόντων, ἀποσυρόμεθα εἰς τὸν ἡμέτερον οἶκον, ὡς εἰς γαλήνιον λιμένα, καὶ λαμβάνομεν ἀνὰ χεῖρας τὰ χρυσᾶ τῆς χρυσῆς τῆς Ἀντιοχείας Ἀηδόνος κελαδήματα, δύναμίς τις οἱονεὶ μαγικὴ, ἁρπάζουσα ἡμᾶς αἴφνης ἐκ τοῦ ὑλικοῦ τούτου κόσμου, μεταφέρει εἰς σφαίρας ἔνθα χαρὰ καὶ ἡδονὴ ἀνεκλάλητος βασιλεύουσιν. Ἐκεῖ ἀκούομεν μουσικὴν οἵαν οὐδαμοῦ ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης τὰ σωματικὰ ἡμῶν ὦτα ἤκουσαν. Ἐκεῖ βλέπομεν σκηνὰς ὁποίας ποτὲ τὰ σωματικὰ ἡμῶν ὄμματα ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης ἀπήντησαν· βλέπομεν θέατρον ἀγγέλων, βλέπομεν θέατρον οὐρανίων δυνάμεων, θέατρον ἔνθα αὐτὸς ὁ θρόνος τοῦ τῶν ἁπάντων Δημιουργοῦ ἐν μέσῳ κεῖται· ἐκεῖ ἀπαντῶμεν τράπεζαν, τράπεζαν πνευματικὴν ἐφ' ἧς παντοδαπὰ καὶ ἄφθονα τὰ πνευματικὰ ἐδέσματα εἶναι παρατεθημένα. Ὁποῖα δὲ αἰσθήματα ἐν ἡμῖν ἐγείρονται κατὰ τὰς μακαρίας ταύτας ὥρας ἀδυνατοῦμεν διὰ λόγου νὰ παραστήσωμεν· πλὴν προσθέτομεν μόνον ὅτι λησμονοῦντες ἡμᾶς αὐτοὺς ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἡδονῆς ἐκείνης, λησμονοῦμεν τὸν χρόνον καὶ γευόμεθα τῆς αἰωνιότητος. Ὅτι μετὰ τὴν θείαν ἐκείνην ἀπόλαυσιν αἰσθανόμεθα ἡμᾶς αὐτοὺς πάντοτε βελτίους οὐδὲ κἂν νὰ ἀναφέρωμεν ἔπρεπε. Ποσάκις λοιπὸν ηὐχήθημεν νὰ ἴδωμεν τὰ συγγράμματα ταῦτα διὰ τοῦ τύπου πολυπλασιαζόμενα καὶ προσηνῆ τοῖς πολλοῖς καθιστάμενα ὁ Θεὸς μόνος γινώσκει, ὡς Αὐτὸς πάλιν ἠξεύρει ὁπόσην ἐδοκιμάσαμεν χαρὰν ἀκούσαντες ὅτι δύο ἄνθρωποι, οὐχὶ ἐκ τῶν πολυταλάντων πλουσίων μας, ἀλλὰ πλούσιοι κατὰ τὴν γνώμην τὴν ἀγαθὴν, ἀνέλαβον τὴν κοπιώδη καὶ πολυδάπανον ἔκδοσιν τῶν πνευματεμπόρων τούτων βιβλίων.

Ἤδη, εὐτυχήσαντες νὰ ἴδωμεν πλήρη τὸν πρῶτον τόμον τῆς νέας ταύτης καὶ πρώτης ἐν Ἀθήναις ἐκδόσεως τοῦ θείου Χρυσοστόμου, ἀδύνατον μὲν νὰ μὴ συγχαρῶμεν τοῖς ἐκδόταις διὰ τὸ γιγάντιον καὶ ὄντως χριστιανικὸν ἔργον, τὸ ὁποῖον τόσον φιλοτίμως ἀνέλαβον, καὶ ἔτι φιλοτιμότερον, σὺν Θεῷ, ἄξουσιν εἰς πέρας, ἀδύνατον δὲ νὰ μὴ παρακινήσωμεν καὶ τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας, οὐχὶ τόσον πρὸς ἐνθάρρυνσιν τῶν ἐκδοτῶν, ἀλλὰ πρὸς ἀπόκτησιν καὶ ἀπόλαυσιν τοῦ ἀνεκτιμήτου θησαυροῦ, πρὸς ὃν ἅπαντα τὰ χριστιανικὰ ἔθνη μετὰ θαυμασμοῦ ἀτενίζουσιν.

Ὁ πρῶτος τόμος τῶν Χρυσοστομικῶν συγγραμμάτων, ἐκ δύο μερῶν συνιστάμενος καὶ ἀπαρτιζόμενος ἀπὸ πλέον ἢ χιλίας σελίδας, περιέχει τὴν εἰς Ματθαῖον ἑρμηνείαν, συνισταμένην ἐξ ἐννενήκοντα συμμέτρων ὁμιλιῶν. Τῆς ἑρμηνείας προτέτακται «Θεοδώρου ἐπισκόπου Τριμηθούντων περὶ τοῦ βίου καὶ τῆς ἐξορίας καὶ τῶν θλίψεων Ἰωάννου τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου,» ἕπονται δὲ «περιλήψεις κατὰ παραγράφους τῶν ἐν τῷ ά. καὶ β'. μέρει τοῦ Α'. τόμου περιεχομένων 90 ὁμιλιῶν.» Αἱ περιλήψεις αὗται ἐγένοντο μετὰ πολλοῦ κόπου, (καίτοι ηὐχόμεθα τινὲς ἐξ αὐτῶν νὰ ἦσαν μᾶλλον ἐπιτυχεῖς) ὡς καὶ ἐν τῷ κειμένῳ μεγάλη κατεβλήθη προσοχὴ καὶ προσπάθεια ὅπως τυπωθῇ ὅσον τὸ δυνατὸν καθαρεῦον, καὶ μετὰ σημειώσεων τῶν ἐκ τῶν Ἁγίων Γραφῶν φερομένων μαρτυριῶν.

Πρὸς τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ ἀποκτήσωσι τὸν θησαυρὸν τοῦτον λέγομεν ὅτι ὁ ἤδη ἐκδοθεὶς πρῶτος τόμος εὑρίσκεται ἐν Σμύρνῃ, ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τῆς Ἀμαλθείας.

Η ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΩΝ ΥΠΟΛΗΨΙΣ.

Πόθεν καὶ διατί αἱ τόσαι ἀπάται καὶ αἱ τόσαι καταχρήσεις τῆς ἐμπιστοσύνης; Πρῶτον καὶ κύριον διότι ἡ πρὸς τὰ πλούτη ὑπόληψις εἶναι μεγάλη, ἀδιάτορον πόθεν καὶ πῶς τὰ πλούτη ταῦτα συνάγονται. Πολλοὶ νομίζουσιν ὅτι ἅμα κάμωσι

χρήματα, ἀδιάφορον διὰ τίνος μέσου, θὰ ἀπολαύσωσι τῆς ὑπολήψεως καὶ τοῦ σεβασμοῦ τῶν πολλῶν· καὶ δυστυχῶς πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι οὕτως ἔχει. Συχνότατα βλέπομεν τὴν ἐνάρετον καὶ τιμίαν Πτωχίαν περιφρονουμένην, τὸν δὲ κεχρυσομένον Δόλον ἐπισύροντα τὴν γενικὴν προσοχὴν, καὶ ἴσως καὶ τὸ σέβας ..... Ὡς πρὸς ταῦτα ὅμως πιστεύομεν ὅτι ὁ λαός μας ἤρχισε νὰ ἀλλάζῃ φρόνημα. Ἡ ἐρώτησις «ἔχει χρήματα;» ἤρχισε νὰ παρακολουθῆτε καὶ ὑπὸ τῆς ἐρωτήσεως «Πῶς τὰ ἔκαμε;» Προσέτι δὲ καὶ αὐταὶ αἱ μητέρες, αἵτινες πρὶν ἐφαίνοντο ἐπαναπαυόμεναι μόνον ἐπὶ τῆς βεβαιότητος ὅτι οἱ μέλλοντες σύζυγοι τῶν θυγατέρων των ἔχουσι χρήματα, ἤρχισαν τώρα νὰ ἐρωτῶσι πῶς οἱ καλοὶ γαμβροὶ οὗτοι ἀπέκτησαν τὰ χρήματα. Ἐλπίσωμεν δὲ ὅτι προϊόντος τοῦ χρόνου θέλει καὶ ὁ λαός μας, ἔτι καλλίτερον ἐκτιμῶν τὰ πράγματα καὶ τὰ πρόσωπα, δώσει καὶ εἰς τὸν πλοῦτον καὶ εἰς τὴν ἀρετὴν τὰς ἀνηκούσας αὐτοῖς θέσεις, καὶ οὕτω κλείσει τὴν ἀνοικτὴν πρὸς τὸν δόλον καὶ τὴν ἀπάτην σήμερον θύραν.

ΠΩΣ ΓΙΝΕΤΑΙ ΤΙΣ ΔΥΣΤΥΧΗΣ.

Ἐὰν ἐπιθυμῇς νὰ γείνῃς δυστυχὴς, συλλογίζου τὸν ἑαυτόν σου, συλλογίζου περὶ ὅσων σοῦ λείπουσι, συλλογίζου ὅσα σοῦ εἶναι ἐπιθυμητὰ, ποίαν ὑπόληψιν οἱ ἄνθρωποι ἔπρεπε περὶ σοῦ νὰ ἔχωσι, τί οἱ ἄλλοι περὶ σοῦ σκέπτονται· καὶ τότε θὰ ἴδῃς πόσον τὸ σοῦ τοῦτο θὰ σὲ φέρει εἰς τὸν σκοπόν σου. Τότε θὰ μολύνῃς πᾶν ὅτι ἐγγίζεις· τότε ἐκ παντὸς ὅ,τι ὁ Θεὸς χαρίζει εἰς σὲ σὺ θὰ ἐξάγῃς ἀθλιότητα καὶ κακίαν· τότε θὰ ἦσαι πράγματι τόσον δυστυχὴς ὅσον ζητεῖς.

ΤΑ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ.

Αἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει δημοσιευόμεναι ἐφημερίδες, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν περιοδικῶν, ἀριθμοῦνται εἰς τεσσαράκοντα καὶ τρεῖς. Τούτων δέκα ἐννέα ἐκδίδονται καθ' ἑκάστην, ἤτοι 5 τουρκικαὶ, 5 ἀρμενικαὶ 4 γαλλικαὶ, 3 ἑλληνικαὶ καὶ 2 ἀγγλικαί. Τέσσαρες ἐκδίδονται πεντάκις τῇ ἑβδομάδος· αὗται καὶ αἱ τέσσαρες εἶναι τουρκικαί. Δύο, ἤτοι 1 ἑλληνικὴ καὶ 1 ἀρμενικὴ, φαίνονται τρὶς τῆς ἑβδομάδος. Ἐννέα δημοσιεύονται δὶς τῆς ἑβδομάδος· τούτων εἶναι αἱ 3 ἀρμενικαὶ, αἱ 2 τουρκικαὶ, αἱ 2 βουλγαρικαὶ καὶ αἱ 2 γαλλικαί. Ἑπτὰ ἐκδίδονται ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος, 3 ἀρμενικαὶ, 2 ἑλληνικαὶ, 2 γαλλικαί. Τὸ ἑλληνικὸν περιοδικὸν ἡ «Εὐριδίκη» ἐκδίδεται δὶς τοῦ μηνός. Ὑπάρχει προσέτι καὶ τουρκική τις γυναικεία ἐφημερὶς ἥτις δὲν ἐκδίδεται καθ' ὡρισμένας περιόδους. Πολλαὶ κατεβλήθησαν προσπάθειαι ὅπως ἐκδοθῇ καὶ γερμανική τις ἐφημερὶς, ἀλλὰ μέχρι τοῦ παρόντος δὲν κατωρθώθη.

ΕΠΗ ΧΡΥΣΑ.

Κέντρον παντὸς ἐλέγχου εἶναι ἡ ἐν αὐτῷ εὑρισκομένη ἀλήθεια.

—Ἡ ἀληθὴς ἐλευθερία συνίσταται εἰς τὴν ἀκώλυτον ἐξάσκησιν τῶν ἰδίων δικαιωμάτων, πλὴν οὐχὶ καὶ εἰς τὴν καταπάτησιν τῶν δικαιωμάτων τῶν ἄλλων.

—Ὁ νοῦς χάνει τὸ πρὸς τὴν ἀρετὴν σέβας ἅμα ὡς εὑρεθῇ εἰς σχέσιν μετὰ τῆς κακίας. Ὅταν δὲ μειδιῶμεν εἰς τὰ κινήματα, τὰ ἐμπήγοντα ἄκανθαν εἰς τοῦ ἄλλου τὸ στῆθος, καθιστάμεθα καὶ ἡμεῖς ἔνοχοι τῆς ἠθικῆς ἐκείνης πληγῆς.

—Ἡ ἀνδρεία, οὐχὶ ἡ προσποιημένη ἀλλ' ἡ ἀληθὴς, εἶναι γαλήνιος, οὐδέποτε δὲ προσβλητική. Ἂν δὲν παραδέχηται νὰ προσβάλληται, πλὴν ἀλλ' ὅμως οὐδέποτε προσβάλλει, ὡς οὐδέποτε ἄρχεται φιλονεικιῶν, οὐδέποτε λαμβάνει μέρος εἰς ματαίας καὶ ἀνωφελεῖς ἔριδας. Οὖσα ὑπερτέρα τῆς ὀχληρᾶς μικροφιλοτιμίας, οὐδόλως ἀγαπᾷ νὰ ἐπιδεικνύηται κατὰ πᾶσαν στιγμὴν· ὑποφέρουσα σιωπηλῶς, ἀπαντᾷ μετὰ μετριότητος· μὴ φοβουμένη δὲ μηδένα ἐχθρὸν καὶ μηδὲ ἐχθρεύεται κανένα, ἀλλ' αἰσχύνεται διὰ τὴν θρασύτητα ὅσον καὶ διὰ τὴν δειλίαν.

—Τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθοῦς θρησκείας πνέει εὐγένειαν καὶ γλυκύτητα· εἶναι κοινωνικὸν, ἐράσμιον, εὐεργετικόν· εἶναι μακρὰν ἢ μᾶλλον ἀντίστροφον, τῆς σκοτεινῆς ἐκείνης καὶ ἰδοτελοῦς δεισιδαιμονίας, τοῦ ἀλόγου ἐκείνου θρησκευτικοῦ φανατισμοῦ, ὅστις συμπυκνώνει τὰς ὀφρεῖς, καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον εὐερέθιστον, θλίβει καὶ ἀμαυρώνει τὸ πνεῦμα, καὶ πληροῖ ἀπειθείας τὴν συμπεριφοράν.

ΑΟΜΜΑΤΟΙ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟΙ.

Β'.

Εἷς ἐκ τῶν πολλῶν ἀομμάτων ἀνθρώπων, οἵτινες ὠφελήθησαν ἐκ τῆς « αἰσθητῆς Ἀριθμητικῆς » τοῦ Σωνδερσῶνος (1) ἦτο καὶ ὁ ὑψηλὴν καθέξας θέσιν Δόκτωρ Ἐρρῖκος Μόγης (Moyes), ὅστις εἶναι ὁ πρῶτος ἀόμματος ἄνθρωπος, ὁ διδάξας δημοσίᾳ πειραματικὴν χημείαν. Ὁ Δόκτωρ Μόγης οὗτος, γεννηθεὶς εἰς Κιρκάλδην τῆς Φαϊφσάρης, ἐν Μ. Βρετανίᾳ, πρὶν ἢ γείνῃ τριῶν ἐτῶν ἡλικίας ἀπώλεσε τὴν ὅρασιν, προσβληθεὶς ὑπ' εὐφλογιῶν. Τὸ μόνον ἀντικείμενον, τὸ ὁποῖον ἐνεθυμεῖτο ὅτι εἶχεν ἰδεῖ, ἦτο νερόμυλός τις εἰς κίνησιν, περὶ τοῦ ὁποίου ἡ παιδική του διάνοια πολὺ ἐνησχολεῖτο, θαυμάζουσα ὅτι ἐνῷ τὸ ὕδωρ ἔρρεε τὴν φυσικήν του διεύθυνσιν ὁ τροχός, τὸν ὁποῖον ῥέον ἐκίνει, ἐστρέφετο κατὰ διεύθυνσιν ἐναντίαν. Ἐκ παιδικῆς του ἡλικίας ἐδείκνυε νοῦν κλίνοντα πρὸς τὰ μηχανικὰ καὶ διεσκέδαζε κατασκευάζων μικροὺς ἀνεμομύλους. Τυχὼν λοιπὸν καλῆς ἀνατροφῆς παρουσιάσθη ἐπὶ τέλους εἰς τὸ δημόσιον, διαλεχθεὶς κατὰ πρῶτον περὶ μουσικῆς ἐν Ἐδιμβούργῳ. Μὴ ἐπιτυχὼν ὅμως ὅσον προσεδόκα, ἔστρεψε πᾶσαν αὐτοῦ τὴν προσοχὴν εἰς τὰ φυσικομαθηματικά, διὰ τῶν ὁποίων καὶ ἐκέρδαινε τὰ πρὸς ζωάρκειάν του, διαλεγόμενος ἐπὶ πολλὰ ἔτη περὶ χημείας, ἀστρονομίας, ὀπτικῆς καὶ ἄλλων κλάδων τῆς φυσικῆς φιλοσοφίας. Ἰδίως ἐπετύγχανε κατὰ τὰς χημικὰς αὐτοῦ διαλέξεις, κινῶν τὸν θαυμασμὸν τῶν ἀκροατῶν του διὰ τῶν περιέργων πειραμάτων, τὰ ὁποῖα καὶ ἐξετέλει ὁ ἴδιος. Τὸ 1779, ἐγκαταλείψας τὴν Σκωτίαν, ἤρχισε νὰ περιέρχηται τὰς πόλεις τῆς Ἀγγλίας, εἰς τὰς ὁποίας μετὰ τιμῶν τὸν ὑπεδέχοντο, καταθελγόμενοι ὑπὸ τῶν διαλέξεών του. Ἀκολούθως μετέβη καὶ εἰς Ἀμερικήν, ὅπου τὸν ἠκολούθει ἡ αὐτὴ πάντοτε ἐπιτυχία. Ἀμερικανική τις ἐφημερὶς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης γράφει περὶ αὐτοῦ τὰ ἑξῆς. « Ὁ περίφημος Δόκτωρ Μόγης, ἂν καὶ τυφλός, διελέχθη περὶ ὀπτικῆς, διεχάραξε τὰς ἰδιότητας τοῦ φωτὸς καὶ τῆς σκιᾶς, καὶ ἔδωκε θαυμαστότατον δεῖγμα τῆς δυνάμεως τῆς ἁφῆς. Παρουσιασθείσης εἰς αὐτὸν πλακὸς χαλυβδίνης, καλῶς ἐξωμαλισμένης, ἐπὶ τῆς ὁποίας ὑπῆρχε γραμμὴ λεπτοτάτη, ἀπαιτοῦσα ἰσχυρὸν μικροσκόπιον ὅπως φανῇ, ἐκεῖνος διὰ τῶν δακτύλων του οὐ μόνον εὗρεν αὐτήν, ἀλλὰ καὶ κατεμέτρησε τὸ μῆκός της. Ὁ ἴδιος μᾶς διηγήθη ὅτι εὑρισκόμενός ποτε ἐντὸς ἁμάξης κατὰ σκοτεινήν τινα καὶ βροχερὰν νύκτα, ἐν Ἀγγλίᾳ, ἡ ἅμαξα ἐκείνη καὶ τέσσαρες ἵπποι ἔπεσον ἐντὸς λάκκου· ὁ δὲ ἁμαξηλάτης καὶ οἱ ἐπιβάται, ἂν καὶ εἶχον ὅλοι τοὺς ὀφθαλμούς των, ἐβιάσθησαν νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὴν βοήθειαν τοῦ ἀομμάτου, ὅπως ἐξάξωσιν ἐκ τοῦ λάκκου τοὺς ἵππους. « Ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ » μᾶς εἶπεν, « ἀφοῦ ἡ ὡς ἐκ τῆς πτώσεως ταραχὴ παρῆλθε, καὶ ἠσθάνθην ὅτι δὲν εἶχον βλαφθῇ, ἤμην ὡς ἐν τῷ οἴκῳ μου, ἐν τῷ σκοτεινῷ ἐκείνῳ λάκκῳ. Ἡ ἀνατροπὴ τῆς τάξεως τῶν πραγμάτων ἦτο περίεργος· ἐγώ, ὅστις ἐν καιρῷ ἡμέρας εἶχον ἀνάγκην νὰ ὁδηγῶμαι ὡς μωρὸν παιδίον, ἐδυνάμην τότε ὀκτὼ ἄνδρας νὰ σπρώχνωσιν ἐντεῦθεν καὶ νὰ σηκώνωσιν ἐκεῖθεν, μεθ' ὅλης τῆς ἐνεργητικότητος καλοῦ ἀρχηγοῦ. »

Ἐπιστρέψας ἐκ τῆς Ἀμερικῆς διέμενεν εἰς Ἐδιμβοῦργον, ἀγαπώμενος καὶ θαυμαζόμενος ὑπὸ πάντων, ὅσοι ηὐτύχησαν νὰ σχετισθῶσι μετ' αὐτοῦ. Τὸ 1790 ἐπεσκέφθη τὰς κυριωτάτας πόλεις τῆς Ἰρλανδίας, καὶ τέλος μετέβη εἰς Μαγχεστρίαν, ὅπου καὶ ἀπέθανε τὸ 1807. Ὢν μέλος τοῦ φιλοσοφικοῦ συλλόγου τῆς τελευταίας ταύτης πόλεως, ἐπλούτισε διὰ τῶν πολυτίμων περὶ χημείας καὶ ἄλλων φυσικῶν ἐπιστημῶν χειρογράφων του τὴν τοῦ συλλόγου βιβλιοθήκην. Ὁ φίλος αὐτοῦ Δόκτωρ Βιοῦ λέγει ὅτι « ὅτε εἰσήρχετο εἰς συνανα στροφήν, ἔμενεν ἐπί τινα χρόνον σιωπηλός. Ὁ ἦχος τὸν ὡδήγει νὰ σχηματίζῃ ἰδέαν περὶ τοῦ μεγέθους τοῦ δωματίου, αἱ δὲ διάφοροι φωναὶ, περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν παρόντων προσώπων· διέκρινε δὲ τὰ τοιαῦτα ἀκριβέστατα, καὶ ἡ μνήμη του ἦτο τόσον πιστή, ὥστε σπανίως ἠπατᾶτο· εἶδον αὐτὸν ἀναγνωρίζοντα

(1) Ἴδε Μέλητος σελ. 8ης.

ἀμεσως ἐκ τῆς φωνῆς ἄνθρωπον, τὸν ὁποῖον πρὸ διετίας δὲν εἶχεν ἐνταμώσει. Προσδιώριζε δὲ καὶ ἀρκετὰ ἀκριβῶς τὸ ἀνάστημα τῶν μετ' αὐτοῦ λαλούντων ἀπὸ τὴν διεύθυνσιν τῆς φωνῆς αὐτῶν. » Ἡμέραν τινὰ ἐνταμωθεὶς καθ' ὁδὸν μετά τινος νέου, τὸν ὁποῖον πρὸ πολλῶν ἐτῶν δὲν εἶχεν ἀπαντήσει, ἅμα ἤκουσε τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀμέσως ἀνέκραξεν. « Ὦ, πόσον ὑψηλότερος ἔγεινες, ἀφ' ὅτου σὲ εἶχον ἐνταμώσει. » Ἐφεῦρε δὲ δι' ἑαυτὸν σύστημά τι αἰσθητῆς ἀριθμητικῆς, βασιζόμενον ἐπὶ ἀρχῆς διαφόρου τῆς τοῦ Σωνδερσῶνος, καὶ ὑπερβαῖνον τὴν ἐκείνου κατὰ τὴν ἁπλότητα καὶ καθαρότητα· ὁ Δ. Μόγης οὐδέποτε ἐπὶ ζωῆς του ἔπιε πνευματώδη ποτά· εἶχε δὲ καὶ φυσικῶς ἀποστροφὴν πρὸς παντὸς εἴδους κρέας.

Μὴ δυνάμενοι νὰ ἀναφέρωμεν πάντας τοὺς ἀομμάτους μαθηματικοὺς ἀρχούμεθα προσθέτοντες λέξεις τινὰς περὶ τοῦ Λεονάρδου Εὐλέρου, τοῦ περιφήμου καθηγητοῦ τῶν μαθηματικῶν ἐν Πετρουπόλει. Δύσκολόν τι καὶ πολύπλοκον πρόβλημα εἶχε προταθῆ πρὸς λύσιν, ἐντὸς ὅσον ἔνεστι βραχυτέρου χρόνου, ὑπὸ τῆς ἐν Πετρουπόλει ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν. Πολλοὶ ἔξοχοι μαθηματικοὶ ἐζήτησαν μηνῶν προθεσμίαν· ἀλλ' ὁ Εὔλερος, μετὰ τριῶν ἡμερῶν καὶ τριῶν νυκτῶν ἀδιάκοπον ἐργασίαν, κατώρθωσε νὰ τὸ λύσῃ· πλὴν ὁ πολὺς τοῦ ἐγκεφάλου του κόπος τῷ ἐπέφερε δεινὸν πυρετόν, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου ἀπώλεσε τὸν ἕνα ὀφθαλμόν του. Τοῦτο συνέβη τὸ 1735, ὅτε ἦτο εἴκοσι καὶ ὀκτὼ ἐτῶν ἡλικίας. (2) Μετὰ ἀρκετὰ ἔτη ἔχασε καὶ ἐκ τοῦ ἄλλου του ὀφθαλμοῦ τὴν ὅρασιν, ὑπὸ καταράκτου. Στερηθεὶς οὕτω ὅλως δι' ὅλου τῆς ὁράσεως, δὲν ἀπεσύρθη ὅπως ἡσυχάσῃ, ὡς πᾶς ἄλλος ἴσως ἤθελε πράξει, ἀλλ' ἐξηκολούθη καὶ ἀπέσπα τοῦ κόσμου τὸν θαυμασμὸν διὰ τῶν ὑπολογισμῶν του. Τὸ θαυμαζόμενόν του σύγγραμμα. « Στοιχεῖα Ἀλγέβρας, » ἐγράφη καθ' ὑπαγόρευσίν του, ὑπὸ νέου τινὸς ῥάπτου, ὅστις ἦτο ὅλως δι' ὅλου ἀδαὴς τῆς ἐπιστήμης, ὅτε ἤρξατο τοῦ ἔργου, ἀλλ' ὅστις καὶ ἐξέμαθεν αὐτὴν πρὶν ἢ τὸ τελειώσῃ—τόσον ἦτο εὐκρινὴς ἡ μέθοδος τοῦ μεγάλου διδασκάλου του. Μετὰ τοῦτο ἐξεπόνησε διάφορα ὑψηλὰ συγγράμματα τῆς προσφιλοῦς αὐτῷ ἐπιστήμης, ἐκτὸς ἄλλων καὶ τὴν « Νέαν θεωρίαν τῆς σελήνης. » Ἐν προηγουμένῳ τινὶ ὑπομνήματι, περὶ τούτου τοῦ θέματος, ἐπεφυλάττετο νὰ λάβῃ ἐν τῷ μέλλοντι ὑπ' ὄψιν διαφόρους ἀνισότητας τῶν κινήσεων τῆς σελήνης, τὰς ὁποίας δὲν ἠδύνατο νὰ προσδιορίσῃ ἐν τῇ πρώτῃ του θεωρίᾳ, ἕνεκα τῶν πολυπλόκων ὑπολογισμῶν, εἰς οὓς ἡ ὑπ' αὐτοῦ τότε μεταχειριζομένη μέθοδος τὸν ἔφερεν. Ἀφοῦ ἔχασε τὴν ὅρασιν ἔσχε τὸ θάρρος νὰ ἐπιθεωρήσῃ ὅλην του τὴν θεωρίαν καὶ, βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ υἱοῦ του καὶ δύο φίλων, νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰς ἐρεύνας του, ἑωσοῦ τέλος κατεσκεύασε νέους πίνακας δημοσιευθέντας τὸ 1772. Κατ' αὐτὴν τὴν ἐποχὴν, ὅτε δηλαδὴ κατεγίνετο πρὸς σύνταξιν ἔργου, τὸ ὁποῖον ἐπροξένησε θαυμασμὸν καὶ ἔκπληξιν εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην, φοβερὰ πυρκαϊὰ τῷ διετάραξε τὴν οἰκιακὴν ἡσυχίαν, ἀποτεφρώσασα μέγα μέρος τῆς περιουσίας του, καὶ βιάσασα αὐτὸν τὰ ἐγκαταλείψῃ οἰκίαν, τῆς ὁποίας ἐγίνωσκεν ὅλας τὰς γωνίας καταλεπτῶς. Ἡ ἡρωϊκὴ ὑπομονή του καὶ ἡ ἀταραξία τῆς ψυχῆς, τὴν ὁποίαν κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ἔδειξεν, εἶναι ἀνώτεραι πάσης περιγραφῆς· προήρχοντο δὲ οὐ μόνον ἐξ ἀγάπης πρὸς τὴν ἐπιστήμην, ἀλλὰ πρὸ πάντων ἐκ τῆς δυνάμεως τῆς ἀληθοῦς θρησκείας. Πᾶς ἀληθὴς Χριστιανὸς δύναται χαίρων νὰ βλέπῃ ἐν τῷ χριστιανικῷ καταλόγῳ, ὃν τοσαῦτα λαμπρὰ κοσμοῦσιν ὀνόματα, καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Εὐλέρου. Τὰ πρῶτα τῆς ἀληθοῦς θρησκείας καὶ τῆς ἀρετῆς μαθήματα, τὰ ὁποῖα ὁ εὐσεβὴς πατήρ του ὡς τόσα ζωογόνα σπέρματα εἶχε ῥίψει εἰς τὴν παιδικήν του καρδίαν, ποτὲ δὲν τὸν ἐγκατέλιπον.

Ἐν μέσῳ τῶν ἀκαδημιακῶν του σπουδῶν ἐδράττετο πάσης εὐκαιρίας ὅπως ὠφεληθῇ ἐκ τῆς ἀναγνώσεως καὶ μελέτης τῶν θείων Γραφῶν. Ἦτο ψυχαγωγὸν, τῷ ὄντι, νὰ βλέπῃ τις τὸν καλὸν ἐκεῖνον ἄνθρωπον περικυκλωμένον ὑπὸ τῆς ἀγαπητῆς του οἰκογενείας καὶ καταγινόμενον εἰς χρέη ἱερά. Ὁ φιλόσοφος, ὁ μέγας ἀστρονόμος, ἀντικαθίστατο τότε ὑπὸ τοῦ Χριστιανοῦ, κλείοντος διὰ προσευχῆς καὶ δοξολογίας τὴν ἐργασίαν ἑκάστης ἡμέρας. Ὅτε, ἀφοῦ

(2) Ὁ Λ. Εὔλερος ἐγεννήθη εἰς Βάλην τὴν 15 ἀπριλίου (ε. ν.) 1707.

ἔχασε τὴν ὅρασιν, δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ἀναγινώσκῃ ὁ ἴδιος εἰς τὴν οἰκογένειάν του τὰ συγγράμματα τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν Προφητῶν, τότε ἓν ἐκ τῶν τέκνων του ἀνεγίνωσκεν, αὐτὸς δὲ ἐξήγει εἰς αὐτὰ καὶ διὰ καταλλήλων παρατηρήσεων ἐνεφύτευε τοὺς θείους λόγους εἰς τὰς ἁπαλὰς των καρδίας. Οὕτω διελθὼν τὴν ζωήν του μέχρι τοῦ ἑβδομηκοστοῦ ἕκτου τῆς ἡλικίας του ἔτους ἐσπέραν τινα, ἐνῷ ἠστιεύετο μετὰ τοῦ ἐγγονοῦ του, τὴν ὥραν τοῦ δείπνου, ἐκοιμήθη τὸν ὕπνον τὸν αἰώνιον.

ΟΙ ΓΑΜΟΙ ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΤΗΣ ΣΙΝΙΚΗΣ.

Πέρυσι ὁ νέος τῆς Σινικῆς αὐτοκράτωρ ἔφθασε τὸ 17ον τῆς ἡλικίας αὐτοῦ ἔτος, οἱ δὲ σύμβουλοι τοῦ κράτους ἐνόμισαν ὅτι ἦλθε πλέον ὁ καιρὸς νὰ ἀναλάβῃ τὰς ἡνίας τοῦ οὐρανίου του κράτους· ἐπειδὴ ὅμως, κατὰ τὰ ἔθιμα τὰ σινικά, ὁ ἄνθρωπος ὅταν νυμφευθῇ τότε θεωρεῖται καὶ ἐνῆλιξ, ἐθεωρήθη ἐπάναγκες νὰ δοθῇ εἰς τὸν νεανίαν αὐτοκράτορα σύζυγος, τὸ ὁποῖον καὶ ἐγένετο τὴν 3)15 τοῦ παρελθόντος ὀκτωβρίου (1872). Τὰ κατὰ τοὺς αὐτοκρατορικοὺς ἐκείνους γάμους, ἀγνώστους σχεδὸν καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Σινικήν, καθότι ἀπὸ διακοσίων περίπου ἐτῶν τοιοῦτοι δὲν εἶχον γείνει, ὡς ἀρκετὰ περίεργα μεταφέρομεν ἐκ τινος ἐκ Πεκίνου εὐρωπαϊκῆς ἀλληλογραφίας.

Ἡ ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Σινικῆς δυναστεία ἀνήκει εἰς τὴν φυλὴν τῶν Μαντσοῦ, μὴ ὄντων μήτε Σινῶν μήτε Ταρτάρων. Τούτων αἱ γυναῖκες δὲν ἔχουσι τοὺς πόδας μικρούς, ὡς αἱ τῶν Σινῶν, καὶ οὔτε οἱ νόμοι αὐτῶν ἐπιτρέπουσι νὰ νυμφεύωνται μικρόποδας γυναῖκας· ὥστε ἡ νέα αὐτοκράτειρα δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἔχῃ ἠκρωτηριασμένους τοὺς πόδας. Οἱ Μαντσοῦ διαιροῦνται εἰς ὀκτὼ σημαίας, τρεῖς ἀνωτέρας καὶ πέντε κατωτέρας. Ἐπειδὴ δὲ ὁ αὐτοκράτωρ μόνον ἐκ τῶν ὑπηκόων του δύναται νὰ λαμβάνῃ γυναῖκα, ἔπρεπε νὰ ἐκλεχθῇ αὕτη ἐκ μιᾶς τῶν ὀκτὼ τῶν Μαντσοῦ σημαιῶν, ἐξ οὗ καὶ πράγματι πρὸ τριετίας ἤδη ἐξελέγη. Ὅπως δὲ ἐκλεχθῇ ἐδέησεν ἵνα αἱ θυγατέρες πάντων τῶν μανδαρίνων (εὐγενῶν) μεταβῶσιν εἰς τὰ ἀνάκτορα καὶ ἐξετασθῶσιν ὑπὸ τῆς χήρας τοῦ ἀποθανόντος καὶ τῆς μητρὸς τοῦ νῦν αὐτοκράτορος. Ἡ τιμὴ ὅμως τῆς μετὰ τοῦ αὐτοκράτορος συγγενείας φαίνεται ὅτι δὲν ἀρέσκει εἰς τοὺς γονεῖς τῶν κορῶν, θεωρούντων τὰ ἀνάκτορα ὡς τάφον, ἐν ᾧ θάπτονται αἱ θυγατέρες αὐτῶν ζῶσαι, διὸ καὶ ἀκουσίως ἔπεμπον αὐτὰς καὶ μυρίας μετεχειρίσθησαν προφάσεις, ὅπως μὴ τὰς πέμψωσι, ποτὲ μὲν διακηρύττοντες αὐτὰς ὡς δυσμόρφους, ποτὲ δὲ ὡς ἀμβλεῖαν ἐχούσας τὴν ἀκοὴν καὶ τὰ παρόμοια. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὴν κοινὴν γνώμην, ἡ αὐτοκράτειρα πρέπει νὰ ἦναι τελεία καὶ κατὰ τὴν ὡραιότητα καὶ κατὰ πάντα, διὰ τοῦ τρόπου τούτου οἱ γονεῖς ἐκήρυττον ἀκαταλλήλους τὰς θυγατέρας των. Βλέπουσαι ὅμως αἱ πρώην αὐτοκράτειραι, ὅτι ὀλίγαι νέαι παρουσιάζοντο, διέταξαν νὰ φερθῶσιν ἐνώπιον αὐτῶν πᾶσαι, εἴτε κωφαί, εἴτε τυφλαί, εἴτε χολαὶ ἦσαν, καὶ ἐξ αὐτῶν ἐξελέξαντο μίαν, ἔχουσαν καθ' ὑπερβολὴν ὡραῖον τὸ πρόσωπον, ἀλλ' ὀλίγον κυφὴν (καμπούραν). Μετὰ τὴν ἐκλογὴν προσεκάλεσαν ἰατροὺς ὅπως τὴν θεραπεύσωσιν, ἀλλ' ἡ δυστυχὴς ἐξέπνευσεν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἀναλαβόντος νὰ τὴν θεραπεύσῃ χειρούργου. Μετὰ τὸν θάνατον τῆς δυστυχοῦς ἐκείνης ἐξελέγη ἄλλη, ἡ νῦν αὐτοκράτειρα, ἔχουσα τὸ πρόσωπον ἐπίμηκες, ἀλλὰ τόσον ζωηροὺς τοὺς ὀφθαλμούς, ὥστε οἱ Σῖνες λέγουσιν ὅτι ἔχει διπλᾶς τὰς κόρας. Ἀφοῦ ἐπὶ τέλους ἡ ἐκλογὴ ἀπεφασίσθη, ἡ νέα, ἥτις διέμενεν ἐπί τινα καιρὸν εἰς τὰ ἀνάκτορα ὑπὸ τὴν συνεχῆ ἐπίβλεψιν τῆς πρώην αὐτοκρατείρας, μετεφέρθη ἐντὸς κιτρίνου φορείου εἰς μέγα τι κτίριον, κείμενον εἰς τὸ βόρειον μέρος τῆς πόλεως καὶ κτισθὲν ἐπίτηδες διὰ τὰς ἀναπαύσεις της, πλὴν τὸ ὁποῖον θὰ δωρηθῇ ὡς κατοικία εἰς τὴν μόνην ἀδελφὴν τοῦ αὐτοκράτορος, ἥτις πρόκειται μετ' ὀλίγον νὰ ὑπανδρευθῇ. Εἰς τὴν μητέρα τῆς νύμφης ἐδόθη ἡ ἄδεια νὰ συγκατοικήσῃ μετὰ τῆς θυγατρός της, ἀλλ' εἰς τὸν πατέρα ἐπετράπη μόνον ἐν καιρῷ ἡμέρας νὰ τὰς ἐπισκέπτηται. Ἐξ ὑψηλῆς περιοπῆς κυρίαι διωρίσθησαν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος νὰ ἐπισκεφθῶσι τὴν νύμφην καὶ νὰ προσκαλέσωσιν εἰς συμπόσιον τὴν μητέρα της, ἐνῷ ἀφ' ἑτέρου οἱ πρίγκηπες καὶ οἱ ὑψηλῆς περιοπῆς μανδαρίνοι ἐτίμησαν τὸν πατέρα αὐτῆς δι' ὁμοίας προσ-

κλήσεως. Εἰς τὰ συμπόσια ἐκεῖνα πρὶν ἐγγισθῶσι τὰ φαγητὰ προσεφέρθη οἶνος· καὶ τότε ὁ πατὴρ ἐγερθεὶς προσεκύνησε μέχρις ἐδάφους ἐννεάκις· παρομοίως δὲ καὶ ἡ μήτηρ, πλὴν ἐκείνη ἑξάκις, καθότι οὗτος εἶναι ὁ διὰ τὰς γυναῖκας προσδιωρισμένος ἀριθμός. Μετὰ τὸ τέλος τῶν συμποσίων ἐπανελήφθησαν πάλιν τὰ αὐτὰ, ἅτινα δυνατὸν νὰ ὀνομασθῶσιν ἀρραβῶνες.

Μετά τινας ἡμέρας δύο πρίγκιπες ἐπεφορτήσθησαν νὰ δώσωσιν εἰς τὴν νύμφην τὴν ἐπιστολὴν τοῦ αὐτοκράτορος καὶ νὰ φέρωσι τὰ ὑπ' αὐτοῦ πεμπόμενα δῶρα. Ἡ παράταξις, μεθ' ἧς ἐπέμφθησαν τὰ δῶρα, ἐγένετο λαμπροτάτη. Πάντες οἱ βαστάζοντες αὐτὰ ἦσαν ἐνδεδυμένοι μὲ μεταξωτὰ φορέματα. Τὰ δῶρα συνίσταντο ἐκ 200 τάελ χρυσίου, (ἓν χρυσοῦν τάελ ἰσοδυναμεῖ μὲ πέντε ἀγγλικὰς λίρας) 10,000 τάελ ἀργυρίου (τὸ τάελ τοῦ ἀργυρίου ἰσοδυναμεῖ μὲ ἓν σχεδὸν μεζίτικον) ἓξ 1 χρυσοῦ καὶ 2 ἀργυρῶν κυπέλλων, ἓξ 2 λεκανῶν ἀργυρῶν, ἐκ 1,000 μεταξωτῶν, ἐκ 12 ἵππων μετὰ πορφυρῶν κοσμημάτων, 32 μετὰ κιτρίνων, 40 ἄνευ ἐφιππίων καὶ 20 ἁμαξῶν. Πρὸς δὲ τὴν οἰκογένειαν αὐτῆς ἐστάλησαν 100 τάελ χρυσίου, 5,000 τάελ ἀργυρίου, 1 χρυσοῦν κύπελλον καὶ 2 ἀργυρᾶ, ἀργυρᾶ λεκάνη, 500 μεταξωτὰ, 1,000 βαμβακερὰ ὑφάσματα, 6 ἵπποι, 1 ἅμαξα, τόξον καὶ βέλη, 2 κεντημένα φορέματα, 2 μεταξωταὶ σκέπαι, 2 γουναρικὰ, 22 ἐκ σαμουρίων φορέματα, καὶ 1 κιτρίνη ζώνη· καθ' ὅτι ὅλοι οἱ συγγενεῖς τοῦ αὐτοκράτορος φοροῦσι ζώνην κιτρίνην, ὄντος τοῦ κιτρίνου χρώματος ἐμβλήματος αὐτοκρατορικοῦ. Εἰς τὰς ὁδοὺς, δι' ὧν διήρχοντο τὰ δῶρα, ἦσαν στρατιῶται παρατεταγμένοι, αἱ δὲ εἰς ταύτας φέρουσαι κάθετοι ὁδοὶ ἦσαν ὅλαι περφραγμέναι. Ὅτε ἔφθασαν εἰς τὸν μέγαν οἶκον, ὅπου ἡ νύμφη διέμενεν, οἱ δύο διευθύνοντες τὴν παράταξιν ἐκείνην πρίγκιπες παρουσίασαν τὰ δῶρα εἰς τὸν πατέρα καὶ τὸν πάππον τῆς κόρης, οἵτινες ἐδέχθησαν αὐτὰ γονυπετεῖς, καὶ κύπτοντες μέχρις ἐδάφους, πρὸς ἔνδειξιν τῆς ἄκρας αὐτῶν εὐγνωμοσύνης διὰ τὰς εἰς τὴν οἰκογένειάν των ἀπονεμομένας τιμάς.

Δύο ἡμέρας πρὸ τῶν γάμων τέσσαρες μανδαρῖνοι ὑψηλῆς περιοπῆς ἐξελέγησαν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος. Ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν ἀπεστάλη εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Οὐρανοῦ, ὁ ἕτερος εἰς τὸν Ναὸν τῆς Γῆς, ὁ τρίτος εἰς τὸν ἰδιαίτερον τῶν αὐτοκρατορικῶν προπατόρων Ναὸν, καὶ ὁ τέταρτος εἰς τὸν ἰδιαίτερον τοῦ αὐτοκράτορος ὅπως ἀναγγείλωσιν εἰς τοὺς θεοὺς τὴν πρόθεσιν ἣν ἔχει ὁ αὐτοκράτωρ νὰ λάβῃ γυναῖκα.

Τὴν παραμονὴν τῶν γάμων ἡ αὐτοκρατορικὴ σφραγὶς καὶ ὁ χρυσοῦς πίναξ, ὁ φέρων ἐπ' αὐτοῦ γεγραμμένον τὸ θέσπισμα δι' οὗ ἡ νύμφη ἀναγορεύεται αὐτοκράτειρα, ἐφέρθησαν μετὰ πολλῆς πομπῆς εἰς τὸν οἶκον τῆς μελλονύμφου, συνοδευόμενα ὑπὸ τεσσαράκοντα μανδαρίνων ἐφίππων. Ὁ πίναξ ἐδόθη εἰς χεῖρας τοῦ ἐπὶ τούτῳ διορισθέντος εὐνούχου, ὅστις ἔφερεν αὐτὸν εἰς τὰ ὑπὸ τῆς νύμφης καὶ τῶν κυριῶν κατεχόμενα δωμάτια. Κῆρύξ τις ἀνήγγειλε τὴν ἔλευσίν του, ἡ δὲ περιμένουσα αὐτὸν αὐτοκράτειρα, ἐξελθοῦσα μέχρι τῆς θύρας, ἐδέχθη αὐτὸν γονυπετής. Τότε ἔθεσαν αὐτὸν ἐπὶ τραπέζης· ἐνῷ δὲ ἡ αὐτοκράτειρα ἔμενε γονυπετὴς δύο ἐκ τῶν κυριῶν, ἀνοίξασαι, ἀνέγνωσαν τὸ θέσπισμα εἰς ἐπήκοόν της. Ἀκολούθως ἐδόθη εἰς τὰς δύο κυρίας αἵτινες ἦσαν πρὸς τὰ ἀριστερὰ αὐτῆς καὶ τὴν ἐβοήθουν καὶ αἱ ὁποῖαι ἔθεσαν αὐτὸν εἰς τὰς χεῖράς της. Τότε ἐκείνη, ὑψώσασα αὐτὸν μέχρι τῆς κορυφῆς τῆς κεφαλῆς της, ἔδειξεν οὕτω τὴν ταπεινὴν καὶ εὐγνώμονά της ὑποταγήν. Ἀκολούθως μετὰ σεβασμοῦ ἔδωκεν αὐτὸν εἰς τὰς ἐκ δεξιῶν της κυρίας, αἵτινες ἐναπέθεσαν αὐτὸν ἐπὶ τῆς ἐνώπιον αὐτῆς τραπέζης ἡ δὲ αὐτοκράτειρα ἔκυψεν ἑξάκις. Κατὰ τὴν διάρκειαν ταύτης τῆς περιέργου τελετῆς ἡ μήτηρ τῆς νύμφης καὶ ἄλλαι συγγενεῖς της ἔμενον γονυπετεῖς ἔξω τῆς θύρας τοῦ δωματίου. Μετὰ τὸ τέλος τῆς τελετῆς ὁ εὐνοῦχος ἀπέδωκεν εἰς τὸν μανδαρῖνον τὸ ἔμβλημα (συνιστάμενον ἐκ τεμαχίου κιτρίνου μεταξωτοῦ ἐπὶ πορφυροῦ ῥάβδου, καὶ παριστῶν τὸν αὐτοκράτορα) ὅστις ἐπανῆλθε μετ' αὐτοῦ εἰς τὰ ἀνάκτορα.

Τὴν ἡμέραν τῶν γάμων ὁ αὐτοκράτωρ μετέβη ὅπως προσκυνήσῃ τὴν μητέρα του καὶ τὴν χήραν, ἀκολούθως δὲ ἐνθρονισθεὶς εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν ὑποδοχῶν ἐδέχθη τοὺς προσκυνησμοὺς τῶν πριγκίπων καὶ πάντων τῶν μανδαρίνων. Τὰ μέλη τοῦ ἀστρονομικοῦ συμβουλίου ἀνήγγειλαν τότε

ὅτι ἡ εὐτυχὴς στιγμὴ ἔφθασε, καὶ ἑπομένως τὸ φορεῖον πρέπει νὰ ἀναχωρήσῃ ἐκ τῶν ἀνακτόρων. Τότε ὁ αὐτοκράτωρ ἔδωκε διαταγὴν νὰ σταλῇ. Ἦτο ἡ πέμπτη ὥρα τῆς ἑσπέρας ὅτε ἡ συνοδεύουσα τὸ φορεῖον παράταξις ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὰ ἀνάκτορα. Τὸ φορεῖον ἐφέρετο ὑπὸ 16 ἀνθρώπων ἐνδεδυμένων μεταξωτὰ, οἵτινες ἐωσοῦ φθάσωσι τὸν πρὸς ὃν ὅρον ἤλλαξαν δεκατετράκις. Πρὸ τοῦ φορείου ἐβάδιζέ τις κρατῶν θυμιαστήριον καὶ ἐθυμίαζεν αὐτό. Τεσσαράκοντα ἐκ τῶν ἀνωτάτων ἀξιωματικῶν, ἐν οἷς ὁ Πρίγκιψ Κούγγ καὶ οἱ πέντε πρίγκιπες, ἔλαβον μέρος εἰς τὴν παράταξιν. Μετ' αὐτοὺς εἵποντο δώδεκα ἵπποι μετὰ κιτρίνων ἐφιππίων διὰ τὰς κυρίας· ἀκολούθως διάφορα σκεύη, ὡς σκιάδια, σημαῖαι, ἑκατὸν ἑξήκοντα φανοὶ, τεθημένοι ἐπὶ κοκκίνων ῥάβδων κ.τ.λ. Ἅμα ἡ παράταξις αὕτη ἔφθασεν εἰς τὸν οἶκον τῆς νύμφης, ἤρξαντο αἱ πρὸς ἀναχώρησιν ἑτοιμασίαι. Ἀκολούθως αἱ συνοδεύουσαι κυρίαι, λαβοῦσαι τὴν σφραγίδα καὶ τὸν χρυσοῦν πίνακα, ἔθεσαν αὐτὰ εἰς τὸ φορεῖον. Μετὰ ταῦτα ὁ ἀστρονόμος ἀνήγγειλεν ὅτι ἡ ὥρα ἔφθασεν, ἡ δὲ αὐτοκράτειρα προσεκλήθη νὰ λάβῃ τὴν θέσιν της ἐντὸς τοῦ φορείου. Ἡ ὥρα ἦτο περίπου ἑνδεκάτη τῆς νυκτός. Ἡ μήτηρ καὶ αἱ συγγενεῖς της ἐγονυπέτησαν ὁ δὲ πατήρ της μετέβη εἰς τὴν θύραν τῆς εἰσόδου ὅπου καὶ αὐτὸς ἐγονυπέτησε τὴν ὥραν καθ' ἣν διήρχετο τὸ φορεῖον. Ἄκρα ἡσυχία ἐβασίλευεν εἰς τὰς ὁδούς. Τὰ ἐργαστήρια ἦσαν κεκλεισμένα, καί τοι οἱ κύριοι αὐτῶν ὑπεχρεώθησαν νὰ στολίσωσιν αὐτὰ ἔξωθεν καὶ νὰ ἅψωσι δύο ἕκαστος κοκκίνους φανούς· πλὴν τοῦτο μόνον εἰς τὰς ὁδοὺς δι' ὧν ἔπρεπε νὰ διέλθῃ ἡ συνοδεία. Ὅτε ἔφθασαν εἰς τὴν ἐξωτέραν τῶν ἀνακτόρων θύραν, οἱ κρατοῦντες τὰ διάφορα πράγματα ἐστάθησαν, οἱ μανδαρῖνοι ἐπέζευσαν καὶ τὸ φορεῖον διῆλθεν. Ἀφοῦ διῆλθον ἑπτὰ θύρας τέλος ἔφθασαν εἰς τὰ αὐτοκρατορικὰ δώματα. Δύο μανδαρῖνοι, λαβόντες τὸν πίνακα καὶ τὴν σφραγίδα, ἔθεσαν αὐτὰ ἐντὸς τοῦ δωματίου τοῦ καλουμένου «Αἴθουσα ὅπου ὁ οὐρανὸς συναπαντᾶται μετὰ τῆς γῆς.» Ἐξελθόντων δὲ τῶν μανδαρίνων αἱ θύραι ἐκλείσθησαν καὶ αἱ κυρίαι προσεκάλεσαν τὴν αὐτοκράτειραν νὰ καταβῇ ἀπὸ τὸ φορεῖον. Ὁ πίναξ παρεδόθη τότε εἰς τὸν εὐνοῦχον, τὸν ἐκλεχθέντα ὡς ἰδιαίτερον σφραγιδοφύλακα, ἐν δὲ τῷ δωματίῳ ἐκείνῳ ἡτοιμάσθη τράπεζα, καὶ ὅταν ἡ στιγμὴ ἔφθασεν, εἰσελθὼν ὁ αὐτοκράτωρ, ἐκάθησε πλησίον τῆς νύμφης.

Ἡ ἀκόλουθος ἡμέρα διῆλθεν ἐν ἡσυχίᾳ, πλὴν τὴν μετ' αὐτὴν αἱ χῆραι αὐτοκράτειραι προσεκάλεσαν τὴν νέαν εἰς πρόγευμα. Δύο τράπεζαι εἶχον ἑτοιμασθῆ, αἱ δὲ χῆραι ἐκάθησαν εἰς τὴν κυριωτέραν καὶ ἡ νέα εἰς τὴν κατωτέραν· πρὶν δὲ αἱ χῆραι ἀρχίσωσι νὰ τρώγωσιν, ὡς καὶ μετὰ τὸ φαγητὸν, ἡ νέα ἐγερθεῖσα ἔκυψε μέχρις ἐδάφους ἑξάκις. Μετὰ τοῦτο προσεκλήθη νὰ φάγῃ, ἀφοῦ δὲ ἔφαγεν, εὐχαριστήσασα δι' ἐξ βαθυτάτων ὑποκλίσεων ἐξῆλθε καὶ μετέβη εἰς τὰ δωμάτιά της. Τὴν ἀκόλουθον ταύτης ἡμέραν (6|18) ὁ αὐτοκράτωρ, λαβὼν τοὺς πρίγκηπας καὶ τοὺς ἀνωτάτους ἀξιωματικοὺς, μετέβη μετ' αὐτῶν ὅπως προσφέρωσι τὰ συγχαρητήρια καὶ τὰ σεβάσματα αὐτῶν εἰς τὰς χῆρας. Κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην μὴ τολμῶν, ἕνεκα τοῦ μεγέθους τῆς τελετῆς, νὰ ὑπερβῇ τὴν ἐξωτέραν τῆς αὐλῆς τῶν θύραν, ὁ αὐτοκράτωρ ἔπεσεν ἔξω αὐτῆς ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Οἱ πρίγκηπες καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ ἔμενον πολὺ μακρύτερον, πρὸς ἔνδειξιν τοῦ ἀπείρου σεβασμοῦ των, οἱ δὲ ἡγεμόνες τῆς Κορέας καὶ τῆς Μογγολίας τόσον ὀπίσω ἐστάθησαν ὥστε μόλις διεκρίνοντο διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ.

Ἡ τελευταία μεγάλη τελετὴ τοῦ γάμου συνίστατο εἰς τὸ νὰ προσκληθῇ ὁ πατὴρ τῆς νύμφης ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος εἰς συμπόσιον, καὶ ἡ μήτηρ της ὑπὸ τῶν χηρῶν αὐτοκρατείρων. Τὰ κατὰ τοὺς γάμους τούτους ἐξοδευθέντα χρήματα ἀνέρχονται εἰς ποσὰ ὑπέρογκα, πλὴν διεπράχθησαν καί τινα καλά. Ὅλαι αἱ φυλακισμέναι γυναῖκες ἀπεφυλακίσθησαν καὶ συνεχωρήθησαν· εἰς πάντας τοὺς πέντας γεωργοὺς ἐχαρίσθησαν ἑνὸς ἔτους φόροι· αἱ γηραῖαι καὶ ἀσθενεῖς γυναῖκες τῆς τάξεως τῶν μανδαρίνων, ὅσαι εὑρίσκονται εἰς ἀνέχειαν, διετάχθη νὰ τραφῶσι καὶ νὰ ἐνδυθῶσιν.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΜΕΤΑΞΟΣΚΩΛΗΚΟΣ.

Ἐπειδὴ κατὰ ταύτην τὴν ἐποχὴν πολλαὶ οἰκογένειαι καὶ ἐνταῦθα καὶ εἰς τὰ περίχωρα, καλλιεργοῦσι, κατὰ ἀρχαῖον ἔθιμον, ἔστω καὶ

ἐν μικρῷ, τὸν μεταξοσκώληκα, δὲν κρίνομεν ἀνωφελὲς νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα τὴν ἱστορίαν τῆς παρ' ἡμῖν εἰσαγωγῆς του.

Ὁ μεταξοσκώληξ εἰς τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας καὶ Ῥωμαίους φαίνεται ὅτι δὲν ἦτο γνωστός, καίτοι σιρικὰ ὑφάσματα, ἤτοι μεταξωτά, δὲν τοῖς ἦσαν ἄγνωστα. Πολλὰ ἐκ τῶν ὑφασμάτων ἐκείνων, φερόμενα διὰ τῆς Περσίας ἐκ πολὺ ἀνατολικωτέρων τόπων, κατεβιβάζοντο εἰς τὴν Συρίαν καὶ ἐκεῖθεν μετεφέροντο εἰς Μικρασίαν, Ἑλλάδα, Αἴγυπτον καὶ λοιπὰ τῆς Μεσογείου παράλια, πλὴν ἦσαν τόσον ἀκριβὰ ὥστε καὶ οἱ βασιλεῖς πολλάκις δὲν ἐτόλμων νὰ τὰ ἀγοράσωσιν. Ἡ ὑπέρογκος λοιπὸν τιμή των καὶ τὸ ἄγνωστον τῆς κατασκευῆς των ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς πολλὰς εἰκασίας περὶ τῆς καταγωγῆς τῶν λαμπρῶν νημάτων, ἐξ ὧν κατεσκευάζοντο. Πολλοὶ ἔλεγον ὅτι ὑπῆρχεν εἶδός τι δένδρων εἰς τὴν γῆν τὴν Σιρίδα, μεταξὺ τῶν κλάδων τῶν ὁποίων ἐγεννῶντο τὰ λαμπρὰ ἐκεῖνα νήματα· ἄλλοι ἀπέδιδον τὴν ἀρχήν των εἰς ἄγνωστόν τι ζωύφιον καὶ ἄλλοι εἰς ἄλλο. Ἐν τούτοις ὁ Ἀριστοτέλης φαίνεται ὅτι εἶχεν ἀκριβῆ αὐτοῦ γνῶσιν καί τοι οἱ μετ' αὐτὸν συγγραφεῖς, ἀγνοοῦμεν πῶς, οὐδόλως ἔλαβον ὑπ' ὄψιν τὴν περιγραφήν του. Ὁ πολυμαθὴς τοῦ Μεγάλου Μακεδόνος διδάσκαλος, ὁμιλῶν περὶ τῆς μετάξης, λέγει καθαρῶς ὅτι εἶναι προϊὸν σκώληκός τινος, βόμβυκος καλουμένου, φέροντος κεράτια, πάσχοντος πολλὰς μεταμορφώσεις, καὶ τέλος κατασκευάζοντος βομβύκια· Πόθεν ὁ Ἀριστοτέλης ἠρύσθη τὰς πληροφορίας ταύτας δὲν εἶναι εὔκολον νὰ ὁρισθῇ, φαίνεται ὅμως ὅτι ἐπιστήμων τις, ἐκ τῶν ἀκολουθησάντων τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἐπληροφόρησεν αὐτὸν περὶ τούτου. Αἱ περὶ μεταξοσκώληκος ἰδέαι τῶν μεταγενεστέρων τοῦ Ἀριστοτέλους συγγραφέων εἶναι πολὺ συγκεχυμέναι. Ὁ Βεργίλιος λέγει ὅτι ἡ ὕλη, ἐξ ἧς κατασκευάζονται τὰ σιρικὰ ὑφάσματα, ἐγεννᾶτο ἔκ τινος δένδρου. Ὁ Πλίνιος ἀλλοῦ μὲν λέγει ὅτι τὰ σιρικὰ κατεσκευάζοντο εἰς Ἀσσυρίαν ἀλλοῦ δὲ ὅτι ἦσαν προϊὸν τῆς νήσου Κῶ. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι ἐν Κῷ γυνή τις, Παμφυλία καλουμένη, ἐφεῦρε τὸν τρόπον νὰ κατασκευάζῃ εἶδός τι σιρικῶν, ἀλλ' ἦσαν τόσον κατώτερα τῶν ἐκ τῆς Ἀσίας φερομένων, ὥστε εὐκολώτατα διεκρίνοντο ἀπ' αὐτῶν. Προσέτι δὲ καὶ ὁ τόπος ἐξ οὗ μετεφέροντο ἦτο ἄγνωστος. Τὸ μόνον τὸ ὁποῖον περὶ αὐτοῦ ἐγινώσκετο ἦτο ὅτι ἔκειτο πέραν τῆς Περσίδος καὶ τῆς Ἰνδικῆς καὶ ὅτι ἐκαλεῖτο γῆ τῆς Σιρίδος.

Εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας, ἕνεκα τῶν μετὰ τῆς Περσίας πολέμων, ἡ μεταφορὰ τῶν σιρικῶν ἦτο τόσον δύσκολος ὥστε, ἀφοῦ κατὰ πρῶτον αἱ τιμαὶ αὐτῶν μυθωδῶς ἐξωγκώθησαν, ἀκολούθως οὐδὲ πλέον εὑρίσκοντο· ὥστε ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἰουστινιανοῦ τὰ σιρικὰ ὑφάσματα κατήντησαν σχεδὸν ἄγνωστα. Καὶ ἐν τούτοις ἡ βασιλεία τοῦ Ἰουστινιανοῦ εἶναι στενῶς συνδεδεμένη μετὰ τῆς ἱστορίας τῆς μετάξης. Ὁ χριστιανισμὸς πρὸ πολλοῦ, μολονότι σκληρῶς κατεδιώκετο, εἶχεν εἰσχωρήσει, οὐ μόνον εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ πᾶν χωρίον τῆς τότε ἀπεράντου Ῥωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας, ἀλλ' εἶχεν εἰσδύσει καὶ εἰς αὐτὰ τὰ σπλάγχνα τῆς Ἀφρικῆς καὶ εἰς αὐτὸ τὸ κέντρον τῆς Ἀσίας. Παντοῦ εἶχον συστηθῇ ἐκκλησίαι χριστιανικαὶ· χριστιανοὶ δὲ κήρυκες εἰσεχώρουν εἰς πάντα τόπον, καθιστῶντες οὕτω γνωστὰ μέρη, τὰ ὁποῖα αὐτοκράτορες καὶ κατακτηταὶ, διὰ τῶν πολυαρίθμων αὐτῶν στρατῶν, οὔτε κἂν νὰ πλησιάσωσιν ἠδυνήθησαν. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἰουστινιανοῦ λοιπὸν δύο μοναχοὶ ἐκ Περσίας, κηρύττοντες τὸν Χριστόν, εἶχον καταντήσει εἰς τὴν ἀνατολικὴν Ἀσίαν, ὅπου εἶδον πῶς ἐγεννᾶτο ἡ μέταξα, πῶς ἐτρέφοντο αἱ μεταξοσκώληκες, κ.τ.λ. ἐλθόντες δὲ μετὰ καιρὸν οἱ μοναχοὶ ἐκεῖνοι εἰς Κωνσταντινούπολιν διηγοῦντο τὰ περὶ τῆς ἀγνώστου χώρας καὶ τῶν παραδόξων, τὰ ὁποῖα εἶδον ἐκεῖ. Ὁ αὐτοκράτωρ, μαθὼν τὰ κατ' αὐτούς, προσεκάλεσε τοὺς μοναχοὺς καὶ ὑπεσχέθη αὐτοῖς πολλὰς ἀμοιβὰς ἂν κατορθώσωσι νὰ τοῦ φέρωσιν ὡς δεῖγμα ζῶντάς τινας ἐκ τῶν μεταξοσκωλήκων ἐκείνων. Οἱ μοναχοὶ μετέβησαν πάλιν εἰς Σινικήν· ἐπειδὴ δὲ ἦτο ἀδύνατον νὰ μεταφέρωσι ζῶντας σκώληκας, ἔθεσαν ἀρκετὰ ἐκ τῶν ὠῶν αὐτῶν ἐντὸς κοίλης βακτηρίας, καὶ ἔσπευσαν νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ὅταν ἦλθεν ὁ καιρὸς, ὁ σπόρος ἤνοιξε καὶ ἐξῆλθον μεταξοσκώληκες, οἱ ὁποῖοι μετὰ προσοχῆς ἐτράφησαν καὶ οἱ ὁποῖοι τέλος κατεσκεύασαν κουκούλια, ἐξ ὧν ἐξήχθη ἡ κατὰ πρῶτον ἐξαχθεῖσα μέταξα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τοῦ παλαιοῦ κόσμου. Ἦτα τὸ

ἔτος 529 μ. Χ. Τὸ κλίμα τῆς αὐτοκρατορίας εὑρέθη θαυμάσιον διὰ τὴν μεταξοσκωληκοτροφίαν, ἥτις ἐγένετο πηγὴ πλούτου διὰ τὴν χώραν. Πολλὰ βιομηχανικὰ καταστήματα ἱδρύθησαν, ἐν οἷς κατασκευαζόμενα τὰ μεταξωτὰ ἐπέμποντο εἰς τὴν δυτικὴν Εὐρώπην, ὅπου ἡ κατασκευὴ των ἦτο τόσον ἄγνωστος ὅσον καὶ πρὶν μεταφερθῇ ὁ μεταξοσκώληξ ἐκ τῆς Σινικῆς, καθότι οἱ αὐτοκράτορες πολὺ ἐφιλοτιμῶντο νὰ φυλαχθῇ μυστικὴ ἡ ἀνεξάντλητος αὕτη διὰ τὴν χώραν πηγὴ πλούτου· καὶ πράγματι ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας ἐφυλάχθη τοιαύτη.

Ἠλὴν 600 ἔτη μετὰ τὴν εἰσαγωγήν του, Ῥογῆρος ὁ βασιλεὺς τῆς Σικελίας, ἐπιδραμὼν τὴν Ἑλλάδα καὶ κυριεύσας τὰς Ἀθήνας τὰς Θήβας, τὴν Κόρινθον, ἠχμαλώτισέ τινας ἐκ τῶν ἐργαζομένων τὴν μέταξαν, τοὺς ὁποίους, πέμψας εἰς Σικελίαν, ἐβίασε νὰ διδάξωσι τοὺς Σικελοὺς τὰ κατὰ τὴν τέχνην των. Μετ' ὀλίγα ἔτη ἡ μέταξα τῆς Σικελίας κατέστη περίφημος· ἡ δὲ Ἰταλία καὶ ἡ Ἱσπανία ἤρχισαν νὰ μιμῶνται τὴν νῆσον. Μετά τινας ἑκατονταετηρίδας, ἤτοι τὸ 1480, εἰσήχθη καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ ἀκολούθως εἰς τὰ λοιπὰ τῆς Εὐρώπης μέρη, ὅπου, διὰ τῆς ἐφευρέσεως διαφόρων μηχανῶν, οἱ ἐργαζόμενοι αὐτὴν κατώρθωσαν τέλος νὰ ἐξαλείψωσι σχεδὸν καθ' ὁλοκληρίαν τὴν βιομηχανίαν ταύτην ἐκ τῆς Ἀνατολῆς, τῆς ὁποίας ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη ἦτο πηγὴ ἀνεξάντλητος πλούτου.

ΠΟΛΕΩΝ ΤΙΝΩΝ ΩΡΑΣ ΔΙΑΦΟΡΑ.

Εἶναι γνωστὸν ὅτι ὅσον τόπος τις κεῖται ἀνατολικώτερον ἄλλου κατὰ τοσοῦτον καὶ ἡ μεσημβρία, ὡς καὶ πᾶσα ὥρα, τοῦ τόπου ἐκείνου προηγεῖται τῆς τοῦ ἄλλου. Οὕτως, εἰς τὴν Περσίαν, ἥτις κεῖται πρὸς ἀνατολὰς τῆς Μικρασίας, ἐξημερώνει καὶ νυκτώνει πολὺ πρὶν ἐξημερώσει ἢ νυκτώσει ἐνταῦθα, εἰς δὲ τὴν Ἑλλάδα, Ἰταλίαν, Γαλλίαν, καὶ πᾶσαν δυτικωτέραν ἡμῶν χώραν, ὁ ἥλιος ἀνατέλλει ὕστερον ἀφοῦ ἀνατείλῃ ἐνταῦθα καὶ δύει ἐπίσης ὑστερώτερον· ὥστε καὶ μεσημβρίαν οἱ μὲν δυτικώτεροι τόποι ἔχουσιν ὕστερον ἀπὸ ἡμᾶς, οἱ δὲ ἀνατολικώτερον πρὸ ἡμῶν. Ἂν λοιπὸν ὑπάρχῃ συνεχές τι τηλεγραφικὸν σύρμα ἐκ Παρισίων ἕως Σμύρνης καὶ λάβωμεν τηλεγράφημα ἐκ τῆς πρωτευούσης ἐκείνης, σημειοῦν ὅτι ἀπεστάλη ἀκριβῶς τὴν μεσημβρίαν, ἡμεῖς θὰ λάβωμεν αὐτὸ τὴν 1 ὥρ. καὶ 40 λ. περίπου μετὰ τὴν μεσημβρίαν μας, ὄχι διότι τὸ τηλεγράφημα ἀργεῖ νὰ φθάσῃ, ἀλλὰ διότι ὅτε ἡμεῖς ἔχομεν 1 ὥρ. 40 λ. μετὰ μεσημβρίαν τότε οἱ Παρισινοὶ ἔχουσι μεσημέριον. Εἰς τὰς Ἀθήνας γίνεται μεσημέριον ἓν περίπου τέταρτον ὕστερον ἀπὸ τὸ ἰδικόν μας, εἰς δὲ τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἥτις κεῖται ὑπὸ ἀνατολικώτερον τῆς Σμύρνης μεσημβρινόν, ἔχουσι μεσημβρίαν ἑπτὰ περίπου λεπτὰ πρὸ ἡμῶν.

Τὸν ἀκόλουθον πίνακα, δημοσιευθέντα ἐν τῷ «Χρόνῳ» καὶ σημειοῦντα τὴν ὥραν τῆς πόλεως Ἀδελαΐδος (εὑρισκομένης εἰς τὴν Νέαν Οὐαλλίαν τῆς Αὐστραλίας καὶ κειμένης ὑπὸ μεσημβρινὸν ἀπέχοντα τοῦ τῶν Παρισίων πρὸς ἀνατολὰς 135° καὶ εἰς νότιον πλάτος 35) κατὰ τὴν μεσημβρίαν τῶν διαφόρων ὀνομαζομένων πόλεων, μεταφέρομεν ἐνταῦθα ὡς δυνάμενον νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ ἐξακριβώνωσι τὸν χρόνον.

Εἰς τὸν πίνακα τοῦτον, εἰς ὃν ἡμεῖς προσεθέσαμεν τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν Σμύρνην, οἱ ἀραβικοὶ ἀριθμοὶ σημειοῦσι τὰς ὥρας, λεπτὰ καὶ δεύτερα τῆς Ἀδελαΐδος, ὅταν ἡ πρὸς τὰ δεξιὰ ἑκάστου αὐτῶν ὀνομαζομένη πόλις ἔχῃ μεσημβρίαν.

Ὥρα Ἀδελαΐδος M.M.	Μεσημβρία	Ὥρα Ἀδελαΐδος M.M.	Μεσημβρία
9. 51. 0	ἐν Λισβώνῃ	7. 25.48	ἐν Σμύρνῃ
9. 39. 0	» Δουβλίνῳ	7. 18.24	» Κωνστ)λει.
9. 35.48	» Γιβρατάρῃ	7. 14.52	» Ἀλεξανδρείᾳ
9. 34.29	» Φαλμούθῃ	7. 12.36	» Πετρουπόλει
9. 29.12	» Μαδρίτῃ	7. 4. 8	» Σομέζ.
9. 27. 4	» Ἐδιμβούργῳ	6. 14. 0	» Ἄδεν.
9. 14.44	» Λονδίνῳ	4. 22.30	» Βομβάῃ
9. 5. 0	» Παρισίοις	3. 54.48	» Κολόμβῳ
8. 44.36	» Βέρνῃ	3. 53.24	» Μαδρᾶ;
8. 31. 9	» Χριστιανίᾳ	3. 20.48	» Καλκούττᾳ
8. 22.24	» Ῥώμῃ	2. 43.56	» Μουλμένῃ
8. 20.48	» Βερολίνῳ	2. 34. 4	» Πενάγγῃ
8. 16.16	» Μελίτῃ	2. 32.32	» Βαγκόκῃ
8. 10.20	» Νεαπόλει	2. 18.56	» Σιγκαπόρῃ
8. 8.48	» Βιέννῃ	2. 7.40	» Βαταυίᾳ
7. 58.12	» Βάδῃ	1. 8.32	» Σαγχάῃ
7. 52. 8	» Στοκόλμῃ	0. 34.32	» Μαγασακῃ
7. 39.25	» Ἀθήναις	0 30.20	» Πόρτο-Δαρβίνῳ

Ὅταν ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ἦναι μεσημβρία ἐν Ἀδελαΐδι εἶναι 2. ὥρ. 12'. 4". πρωὶ τῆς ἑπομένης.

Ὅταν ἐν Ἁγ. Φραγκίσκῳ ἦναι μεσημβρία ἐν Ἀδελαΐδι εἶναι 4. ὥρ. 59 πρωὶ τῆς ἑπομένης.

Ἡ καθ' ὥραν διαφορὰ μεταξὺ δύο ἐκ τῶν ἀναφερομένων πόλεων εὑρίσκεται δι' ἁπλῆς ἀφαιρέσεως τῶν ἀντικρὺ ἑκάστης εὑρισκομένων ἀριθ.· οὕτως ὁ θέλων νὰ εὕρῃ τὴν διαφορὰν τῆς ὥρας μεταξὺ Σμύρνης καὶ Ἁρισίων οὐδὲν ἄλλο ἔχει νὰ πράξῃ ἢ νὰ ἀφαιρέσῃ ἐκ τοῦ ἀντικρὺ τῶν Ἁρισίων ἀριθμὸν 9 ὥρ. 5′ 0″ (ὅστις εἶναι ὁ μεγαλείτερος) τὸν ἀντικρὺ τῆς Σμύρνης 7 ὥρ. 25′ 48″, ὁ δὲ προκύπτων ἀριθ. 1 ὥρ. 39′ 12″ εἶναι ἡ ζητουμένη μεταξὺ τῶν δύο πόλεων καθ' ὥραν διαφορά.

ΚΑΙ ΠΑΛΙΝ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΝΑΟΥ ΤΗΣ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ.

Ὁ ἐν Ἐφέσῳ ἐνεργῶν τὰς ἀνασκαφὰς κ. Οὐὸ ἐπιστέλλει, περὶ τοῦ ἐσχάτως ἀνακαλυφθέντος πολυθρυλλήτου ναοῦ, τὰ ἑξῆς εἰς τὸ Ἀθήναιον. «Ὁ ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος, περὶ τοῦ ὁποίου τοσοῦτος ἐγένετο λόγος μεταξὺ τῶν λογίων ἐπὶ τοσαύτας γενεάς, ἤδη ἀπεδείχθη ὅτι ἦτο ὀκτώστυλος, ἤτοι εἶχεν ὀκτὼ στήλας εἰς τὴν πρόσοψίν του. Αἱ πληροφορίαι τοῦ Πλινίου, ὅτι εἶχεν ἑκατὸν στήλας (ἔξωθεν), εἶναι ἀκριβεῖς· περὶ τὰς εἴκοσιν ἑπτὰ ἐξ αὐτῶν δυνατὸν νὰ ἦσαν δῶρα βασιλέων. Περὶ τῆς θέσεως τῶν τριάκοντα ἓξ γεγλυμένων στηλῶν (columnæ coelatæ) δύναμαι νὰ ἐπιτύχω περισσοτέρας ἀποδείξεις πρὶν ἢ αἱ ἀνασκαφαὶ λάβωσι πέρας. Τὰ ἐπὶ τῶν στηλῶν τούτων ἀνάγλυφα ἐξέχουσι, κατὰ τὰ ἐσχάτως ἀνακαλυφθέντα τεμάχια, περὶ τοὺς δεκατρεῖς δακτύλους, ἡ δὲ διάμετρος τῶν στηλῶν ἦτο περίπου 5 ποδῶν καὶ 10 δακτύλων: Αἱ διαστάσεις τοῦ ναοῦ, οἵας σημειοῖ αὐτὸς ὁ Πλίνιος, ἤτοι 220 ποδ. πλάτος, καὶ 425 μῆκος, φαίνεται ὅτι εἶναι τὰ μέτρα τοῦ ὑψώματος (platform) ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὁ ναὸς ἦτο ἐκτισμένος. Τὸ σημερινὸν πλάτος τοῦ ὑψώματος, μετρηθὲν εἰς τὴν κατωτάτην βαθμίδα, εὑρέθη 238 πόδας καὶ 3 1⁄2 δακτύλους ἀγγλικούς. Ὡς πρὸς τὸ μῆκος εἰσέτι δὲν ἔχομεν πληροφορίας ἀκριβεῖς, ἡ δὲ διάστασις, ἡ ἐπὶ τοῦ σχεδίου μου φαινομένη, ἴσως γείνει ἀνάγκη νὰ διορθωθῇ, ἀφοῦ αἱ ἄκραι, ἀνατολικὴ καὶ δυτική, καλλίτερον ἐρευνηθῶσιν. Αἱ διαστάσεις τοῦ κυρίως ναοῦ, ἀπὸ τὸ ἓν πρόσωπον ἕως εἰς τὸ ἄλλο «ἀπὸ ἔξω ἕως ἔξω» εἶναι 163 ποδ. 9 1⁄2 δακτ. πλάτος, καὶ 308 ποδ. 4 δακτ. μῆκος. Τὸ ὕψος τοῦ ὑψώματος ἦτο 9 ποδ. 5 3⁄4 δακτ. Τὸ ἐσωτερικὸν φαίνεται ὅτι ἦτο κεκοσμημένον κατὰ τὰ δύο τρίτα δι' ἐλλειπτικῶν κιόνων, Ἰωνικῶν καὶ Κορινθιακῶν, καθότι τεμάχια αὐτῶν εὑρέθησαν παρὰ τοῦ σηκοῦ τοὺς τοίχους.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑΙ.

Κάτοικοι Βραζιλίας. Κατὰ τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν κατοίκων αὐτῆς, γενομένην τὸ παρελθὸν ἔτος, ἡ Βραζιλία κατοικεῖται ὑπὸ 10,095,098 ψυχῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ὑπὲρ τὰς 1,500,000 εἶναι δοῦλοι (σκλάβοι) καὶ 500,000 ἰθαγενεῖς.

—Ἀρμενίων πληθυσμός. Πάντες οἱ Ἀρμένοι ἀριθμ. εἰς 4,200,000. Ἐκ τούτων 2,500,000 κατοικοῦσιν ἐν Τουρκίᾳ καὶ 1,500,000 ἐν Ῥωσσίᾳ, οἱ λοιποὶ εἶναι διεσπαρμένοι εἰς πολλὰ μέρη τοῦ κόσμου, πρὸ πάντων ἐν Ἀσίᾳ. Οἱ εἰς τὰς ἀγγλικὰς κτήσεις κατοικοῦντες ἀριθμοῦνται εἰς 15,000. Ἐν Κωνσταντινουπόλει λέγεται ὅτι εὑρίσκονται 200,000 ἀηλαδὴ τόσοι ὅσαι εἰς οὐδεμίαν ἄλλην τῆς οἰκουμένης πόλιν εὑρίσκονται.

Ἀπώλειαι Γερμανῶν κατὰ τὸν Γαλλογερμανικὸν πόλεμον. Ἤδη, ὅτε ἐδημοσιεύθησαν ἀκριβεῖς στατιστικαί, γίνεται γνωστὸν ὅτι ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν φονευθέντων, πληγωθέντων καὶ χαθέντων ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ ἀνέρχεται εἰς 127,897 ἀνθρώπους. Ἐκ τούτων ἐπὶ τῶν πεδίων τῶν μαχῶν ἐφονεύθησαν 17,572, ἀπέθανον ἐκ πληγῶν ἀκολούθως 10,710, ἐξ ἀσθενειῶν 12,253, ἐκ δυστυχημάτων 316, καὶ αὐτοχειρίας 30. Ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν ἀποθανόντων ἀνέρχεται εἰς 40,881, ἐν οἷς καὶ 1,534 ἀξιωματικοί. Διαρκοῦντος τοῦ πολέμου συνέβησαν 1,599 συγκρούσεις, καθ' ἃς πάσας ἀπέθαναν ἄνθρωποι.

ΧΑΡΑΚΤΗΡ ΤΟΥ ΛΑΥΠΟΥ.

Ἐὰν θέλῃς νὰ εὕρῃς τινὰ ὅστις διῆλθε τὴν ζωήν του χωρὶς λύπην, πρέπει νὰ ζητήσῃς ἄτομον ἀνίκανον νὰ ἀγαπᾷ ἢ νὰ μισῇ, ἀνίκανον νὰ ἐλπίζῃ ἢ νὰ φοβῆται· ἄτομον τὸ ὁποῖον οὐδεμίαν νὰ ἔχῃ μνήμην τοῦ παρελθόντος, οὐδεμίαν περὶ τοῦ μέλλοντος μέριμναν, οὐδεμίαν πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα συμπάθειαν, καὶ τοῦ ὁποίου τὰ αἰσθήματα, ἐὰν ἔχῃ τοιαῦτα, νὰ μὴ ἦναι μετὰ τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων κοινά.

Ο ΚΟΜΗΤΗΣ ΒΙΕΛΑΣ ΑΝΕΥΡΕΘΕΙΣ.

Οἱ κομῆται, ὡς γνωστόν, εἶναι σώματα οὐράνια, διαφέροντα τῶν λοιπῶν ἀστρων οὐ μόνον κατὰ τὸ σχῆμα ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς κινήσεων αὐτῶν τὰς διευθύσεις καὶ τὴν ταχύτητα. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰ ἀστρα ταῦτα σύγκεινται ἐκ τριῶν μερῶν· ἤτοι τῆς οὐρᾶς, τοῦ πυρῆνος, καὶ νεφελοειδοῦς τινος περὶ τὸν πυρῆνα περικαλύμματος· πλὴν εἰς πολλὰ ἐξ αὐτῶν λείπει, ἄλλοτε μὲν ὁ πυρὴν, ἄλλοτε δὲ ἡ οὐρὰ, καὶ ἄλλοτε τὸ νεφελῶδες περικάλυμμα. Ἡ διεύθυνσις τῆς κινήσεως αὐτῶν δὲν εἶναι ὡς ἡ τῶν λοιπῶν ἄστρων. Οὗτοι φαίνονται κινούμενοι πρὸς ὅλας τὰς διευθύνσεις ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ ἄλλοτε μὲν πλησιάζουσι τόσον πολὺ εἰς ἡμᾶς ὥστε φαίνονται ὅτι μέλλουσι νὰ μᾶς ψαύσωσιν, ἄλλοτε δὲ τόσον ἀπομακρύνονται ὥστε καὶ διὰ τοῦ ἐντελεστάτου τηλεσκοπίου εἶναι ἀδύνατον νὰ φανῶσι. Καί τοι δὲ τὰ οὐράνια ταῦτα σώματα εἶναι πολυπληθέστατα καὶ ἀνήκουσιν ἅπαντα, ὅσα μᾶς πλησιάζουσιν, εἰς τὸ ἡμέτερον ἡλιακὸν σύστημα, ἕνεκα ὅμως τῆς ἀπεράντου γραμμῆς, τὴν ὁποίαν ἐν τῷ χώρῳ διαγράφουσι, σπανίως γίνονται ὁρατὰ εἰς ἡμᾶς.

Ἡ ἀμάθεια καὶ ἡ δεισιδαιμονία, ὁ σκοτισμὸς καὶ ἡ ἀγυρτεία, πολλάκις ἐπλήρωσαν τρόμου τὴν οἰκουμένην ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει, ἢ ἐμφανίσεως προσδοκίᾳ, ἑνὸς τῶν σωμάτων τούτων. Ἂν ἀνατρέξωμεν τὴν ἱστορίαν ἄπειρα τούτου θέλομεν ἀπαντήσει παραδείγματα· οὕτω λόγου χάριν, ἐμφανισθέντος κομήτου τινὸς ἐν ἔτει 837, ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Λουδοβῖκος ὁ πρῶτος τόσον ἐτρόμαξεν, ὥστε, διὰ νὰ ἐξευμενίσῃ τὴν ὀργὴν τοῦ οὐρανοῦ, διέταξε νὰ κτισθῶσιν ἐκκλησίαι καὶ μοναστήρια, τὰ ὁποῖα ἡ συνείδησίς του τῷ ἔλεγεν ὅτι εἶχε παραμελήσει ἕως τότε. Ὁ ἱστορικὸς Γιββὼν διηγεῖται ὅτι «ἐν τῷ πέμπτῳ ἔτει τῆς βασιλείας τοῦ Ἰουστινιανοῦ, τὸ 531 μετὰ Χριστὸν, κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον, κομήτης τις φανεὶς εἰς τὸ δυτικὸν τοῦ οὐρανοῦ μέρος, ἔρριπτε τὰς ἀκτῖνας του εἰς τὸ βόρειον. Μετὰ ὀκτὼ ἔτη, τοῦ ἡλίου εὑρισκομένου εἰς τὸν Αἰγόκερων, ἕτερός τις κομήτης ἐφάνη εἰς τὸν Τοξότην. Τὸ μέγεθος τούτου βαθμηδὸν ηὔξανεν· ἡ κεφαλή του ἦτο εἰς τὴν ἀνατολὴν ἡ δὲ οὐρά του εἰς τὴν δύσιν καὶ ἦτο ὁρατὸς περὶ τὰς τεσσαράκοντα ἡμέρας. Τὰ ἔθνη, ἅτινα μετ' ἐκπλήξεως ἐθεώρησαν αὐτοὺς, προσεδόκουν ἐκ τῆς ἐπηρείας αὐτῶν πολέμους καὶ δυστυχίας· αἱ δὲ προσδοκίαι αὗται ὑπερεπληρώθησαν.» Καθόσον ὅμως διαδίδονται τῆς ἀληθοῦς παιδείας τὰ φῶτα ἡ τῶν ἄστρων τούτων ἐμφάνισις φέρει φόβον εἰς ὀλιγωτέρους.

Οἱ ἐπισύροντες τὴν προσοχὴν τοῦ κοινοῦ κομῆται εἶναι ὅσοι ἄνευ τηλεσκοπίου γίνονται ὁρατοί. Τοιούτους ἀναγράφει πολλοὺς ἡ ἱστορία· κατὰ τὸν αἰῶνά μας ὅμως τέσσαρες μόνον ἐφάνησαν, ἤτοι τὸ 1811, 1843, 1858 καὶ 1861. Ἐκ τῶν κομητῶν τούτων τινὲς λέγονται τόσον λαμπροὶ ὥστε καὶ ἐν καιρῷ ἡμέρας ἐφαίνοντο. Πλὴν ἐκτὸς αὐτῶν ὑπάρχουσι καὶ ἄλλοι, ἀόρατοι μὲν διὰ γυμνῶν ὀφθαλμῶν, φαινόμενοι δὲ διὰ τῶν τηλεσκοπίων. Ἐκ τῶν τελευταίων τούτων οἱ ἀστρονόμοι βλέπουσι πολὺ συχνὰ καὶ δὲν παρέρχεται ἔτος χωρὶς νὰ σημειώσωσι δύο ἢ τρεῖς τοὐλάχιστον.

Ὁ δρόμος τὸν ὁποῖον οἱ πλεῖστοι τῶν κομητῶν διατρέχουσιν, οὔτε προσδιωρίσθη οὔτε ὑπάρχει ἐλπὶς ὅτι ταχέως θέλει προσδιορισθῇ, καθότι ἀφοῦ οὗτοι πλησιάσωσι τὸν ἥλιον παρακάμπτουσι λαμβάνοντες διεύθυνσιν ἥτις δεικνύει ὅτι ἡ οὐδέποτε θέλουσιν ἐπανέλθει πλέον ἢ, ἂν ἐπανέλθωσι, τοῦτο θέλει γείνει μετὰ παρέλευσιν χιλιάδων ἢ ἑκατοντάδων ἐτῶν. Τινῶν ὅμως ἐκ τῶν μικρῶν κομητῶν, ἤτοι τῶν διὰ τηλεσκοπίου μόνον φαινομένων, ὁ δρόμος ἤδη προσδιωρίσθη. Εἷς δὲ ἐκ τούτων εἶναι καὶ ὁ λεγόμενος Βιέλας, ὅστις ἐνομίζετο ἀπολεσθεὶς, καὶ περὶ τοῦ ὁποίου ἐγένετο ἐσχάτως πολὺς λόγος, ὡς ἀνευρεθέντος, καὶ ὡς αἰτίου τῆς κατὰ τὸν παρελθόντα Νοέμβριον ἐκτάκτου ἐμφανίσεως πολυπληθῶν μετεώρων.

Ὁ κομήτης οὗτος, φέρων τὸ ὄνομα τοῦ κατὰ τὸ 1826 ἀναχαλύψαντος αὐτὸν αὐστριακοῦ ἀξιωματικοῦ, πλέον ἢ ἅπαξ ἐθω-

κεν ἀφορμὴν εἰς λόγους. Καὶ πρῶτον ἐλέγετο τὸ 1832 ὅτι, ἐπειδὴ ὁ δρόμος αὐτοῦ διεσταυροῦτο μετὰ τοῦ τῆς Γῆς (περὶ τὸν ἥλιον), ἔμελλε κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο νὰ συγκρουσθῇ μετ' αὐτῆς καὶ νὰ τὴν καταστρέψῃ! ὥστε, ὡς βλέπομεν, δὲν μᾶς ἐφοβέρισε μόνον μίαν φοράν. Τῶν ἀνοήτων ὅμως τὰ ληρήματα, μολονότι μόνον οἱ ἀνόητοι πιστεύουσι, πολλάκις ταράττουσι τὴν κοινωνίαν· τὸ ὁποῖον σημαίνει ὅτι ὀλίγοι ἔχουσι νοῦν. Ἀκολούθως ἐπαρουσιάσθη διπλοῦς ἢ, ὡς λέγουσιν, ἐδιχοτομήθη ὑπὸ τὰ ὄμματα τῶν ἀστρονόμων. Καὶ τέλος ἐνῷ περιεμένετο νὰ μᾶς ἐπισκεφθῇ τὸ 1865 ἐγένετο ἄφαντος! Πλὴν πέρυσι, ὅτε ἦτο ὁ καιρὸς καθ' ὃν, ἂν δὲν ἐχάνετο, θὰ εὑρίσκετο πλησίον τῆς γῆς, εὑρέθη πάλιν! καὶ εὑρέθη διὰ τρόπου πολὺ ἀξιοσημειώτου.

Συχνάκις κατὰ τὸν αὔγουστον καὶ νοέμβριον φαίνονται πολλοὶ ἀστέρες διάττοντες, ἐνίοτε μάλιστα τόσον πολλοὶ ὥστε ὁμοιάζουσι μὲ βροχὴν πύρινον. Ἡ αἰτία τῶν μετεώρων τούτων, μὴ διακρινομένη ἐντὸς τῆς ἀτμοσφαίρας, ἤρχισε νὰ ἀποδίδηται εἰς ὕλην τινα, κοσμικὴν καλουμένην, ἀφανῆ μὲν, στρεφομένην δὲ περὶ τὸν ἥλιον, ἥτις, κατὰ τὴν περιστροφήν της, συμπίπτουσα μετὰ τῆς Γῆς καὶ ἐρχομένη εἰς ἐπαφὴν μετὰ τῆς ἀτμοσφαίρας αὐτῆς, παράγει τὰ φωτομετέωρα ἐκεῖνα. Ἀκολούθως αἱ παρατηρήσεις ἐδείκνυον ὅτι αἱ τροχιαί, ἤτοι οἱ δρόμοι, τῆς κοσμικῆς ἐκείνης ὕλης συνέπιπτον μὲ τὰς τροχιὰς τινων ἐκ τῶν προσδιορισθέντων κομητῶν. Τοῦτο ἐγέννησε τὴν ἰδέαν ὅτι σχέσις τις πρέπει νὰ ὑπάρχῃ μεταξὺ τῶν κομητῶν καὶ τῶν μετεώρων ἐκείνων. Τὴν 15|27 παρελθόντος Νοεμβρίου τόση ἐγένετο βροχὴ φωτομετεώρων ὥστε εἰς πολλοὺς τόπους ἀστέρες διάττοντες ἠριθμήθησαν ἀνὰ μυριάδας. Ἐκ τῆς ἰδέας λοιπὸν ὅτι οἱ κομῆται ἔχουσι σχέσιν μὲ τὰ φαινόμενα ταῦτα, πολλοὶ προέλεγον ὅτι κατὰ τὸν νοέμβριον τοῦ ἔτους, καθ' ὃ ὁ κομήτης Βιέλας θὰ πλησιάσῃ τὴν γῆν, ἡ τῶν μετεώρων βροχὴ θὰ ἐπήρχετο ραγδαία. Καίτοι δὲ ὁ κομήτης ἐνομίζετο ὑπὸ πολλῶν ὡς καταστραφείς, ὁ καθηγητὴς Ἐρσχελος ἐφήλκυσε τὴν προσοχὴν τῶν ἀστρονόμων εἰς τὴν παρατήρησιν τῶν μετεώρων, τὰ ὁποῖα περὶ τὰ τέλη νοεμβρίου 1872 ἡ πλησίασις τοῦ κομήτου Βιέλα θέλει προξενήσῃ ἐπὶ τῆς γῆς. Τὴν 15 λοιπὸν νοεμβρίου τὰ προρρηθέντα μετέωρα ἐφάνησαν, ἀλλὰ πολὺ ὑπερβαίνοντα τὰς προσδοκίας τῶν ἀστρονόμων· ὁ κομήτης ὅμως ἐστάθη ἀδύνατον δι' ὁποιουδήποτε τρόπου νὰ φανῇ, καίτοι πολὺ καὶ πρὸ πολλοῦ ἐζητεῖτο. Ἐν τούτοις ἀκριβὴς προσδιορισμὸς τῶν σημείων τοῦ οὐρανοῦ, ὅπου κατὰ πρῶτον ἐφάνησαν τὰ μετέωρα ἀναφορικῶς πρὸς τοὺς ἀπλανεῖς ἀστέρας, ἀπέδειξεν ὅτι ταῦτα ἐκινοῦντο ἐπὶ τῆς τροχιᾶς τοῦ κομήτου· ἔπεται λοιπὸν ὅτι ἂν δὲν διήλθομεν δι' αὐτοῦ τοῦ σώματος τοῦ κομήτου, τὸ ὁποῖον θὰ μᾶς παρεῖχε πολὺ περισσότερα καὶ λαμπρότερα μετέωρα, διήλθομεν διὰ μέρους τῆς οὐρᾶς του, ἵνα ἐνθυμηθῶμεν, κατὰ τὴν ἔκφρασιν ἀστρονόμου δοκίμου, ὅτι ὁ καιρὸς καθ' ὃν πρέπει νὰ παύσωμεν ζητοῦντες αὐτὸν εἰσέτι δὲν ἔρθασεν, ὡς οὔτε νὰ θεωροῦμεν αὐτὸν ὡς ὅλως δι' ὅλου ἀπολεσθέντα κομήτην πρέπει.

Πλὴν ἐνῷ οἱ τῆς Εὐρώπης ἀστρονόμοι ἀπεδείκνυον τὴν σχέσιν τῶν μετεώρων καὶ τοῦ κομήτου, γερμανός τις ἀστρονόμος, ὁ Δ. Κληγκέρφυος, ἐσκέφθη ὅτι, ἂν πράγματι ἡ γῆ διῆλθε διὰ τοῦ κομήτου, τὸ μέρος τοῦ οὐρανοῦ πρὸς ὃ οὗτος διευθύνεται, ἐδεικνύετο διὰ τῶν μετεώρων, καίτοι οὐδέποτε ἕως τώρα οἱ ἀστρονόμοι μετεχειρίσθησαν τρόπον παρόμοιον· Ὑπολογίσας λοιπὸν τὴν θέσιν τοῦ οὐρανίου θόλου ὅπου ὁ κομήτης ἔπρεπε κατὰ τὰ μετέωρα νὰ διευθύνεται, καὶ εὑρὼν σημεῖόν τι τοῦ νοτείου ἡμισφαιρίου, ἀόρατον ἀπὸ τὰ μέρη μας, δὲν ἔχασε καιρὸν, ἀλλ' ἔπεμψεν εἰς Μαδρὰς, πρὸς τὸν ἀστρονόμον τῆς κυβερνήσεως Κ. Πόγσωνα, τὸ ἑξῆς τηλεγράφημα. « Ὁ Βιέλας ἤγγισε τὴν Γῆν τὴν 15|27 Ζήτησον παρὰ τὸ 0 τοῦ Κενταύρου. » Τὸ τηλεγράφημα τοῦτο, πεμφθὲν διὰ Ῥωσσίας τὴν 18|30 νοεμβρίου ἐλήφθη εἰς Μαδρὰς μίαν ὥραν καὶ 35 λεπτὰ ὑστερώτερον. Τὸ 0 τοῦ Κενταύρου ἤρχετο ὑπὲρ τὸν ὁρίζοντα ὀλίγον πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου· τὴν ἑπομένην λοιπὸν αὐγὴν ὁ ἀστρονόμος ἦτο εἰς τὴν θέσιν του, ἀλλὰ δυστυχῶς ὁ οὐρανὸς ἦτο κεκαλυμμένος ἀπὸ νέφη, ὡς ἐπίσης καὶ τὴν ἀκόλουθον πρωΐαν· τὴν τρίτην ὅμως αὐγὴν, τυχὼν τῆς εὐκαιρίας καὶ

διευθύνας τὸ τηλεσκόπιον πρὸς τὴν ὑποδειχθεῖσαν θέσιν, εἶδον αὐτὸν ἐκεῖ! « Τὰς δύο ἑπομένας πρωΐας » γράφει ὁ Κ. Ηόγσων πρὸς τὸν Βασιλικὸν τῆς Ἀγγλίας Ἀστρονόμον, « περιέμενον ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ κομήτου μέχρι τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, πλὴν νέφη καὶ βροχὴ δὲν μοὶ ἐπέτρεψαν νὰ τὸν ἴδω. Πειραθεὶς ὅμως καὶ τὴν τρίτην ἐπέτυχον ὁπωσοῦν. Τὴν 17ην 1]4 ὥραν (ἤτοι τὰς 5 1]4 μετὰ μεσονύκτιον) μικρόν τι ἄνοιγμα τῶν νεφῶν μοὶ ἐπέτρεψε νὰ εὕρω τὸν Βιέλαν· μολονότι δὲ τετράκις μόνον ἠδυνήθην νὰ τὸν παραθέσω μετ' ἀνωνύμου τινὸς ἀστέρος, ἐντὸς τεσσάρων λεπτῶν παρετήρησα κίνησιν 2′ 5″, τὸ ὁποῖον μὲ ἔπεισε περὶ τῆς ταυτότητός του. Ἐσημείωσα αὐτὸν ὡς « Κυκλικὸν· λαμπρόν, ἔχοντα εὐκρινῆ πυρῆνα, ἀλλ' ἄνευ οὐρᾶς, καὶ ὄντα 45″ κατὰ τὴν διάμετρον. » Καὶ ταῦτα ἐν ὥρᾳ ἰσχυροῦ πρωϊνοῦ φωτός. Τὴν ἀκόλουθον πρωΐαν τὸν παρετήρησα πολὺ καλλίτερον· ἐποίησα ἑπτὰ παραθέσεις μετ' ἄλλου τινὸς ἀνωνύμου ἀστέρος, δύο μεθ' ἑνὸς ἐκ τῶν κοινῶν ἐν τῷ καταλόγῳ Μαδρὰς ἀστέρων· καὶ δύο μετὰ τοῦ 7734 Τάυλορ. » Τὴν φορὰν ταύτην, ἐπιφέρει, εἶδον αὐτὸν μεγαλλείτερον, μετὰ λαμπροῦ πυρῆνος καὶ μετ' ἀμυδρᾶς ἀλλὰ καλῶς διακεκριμμένης οὐρᾶς.

Ἀστρονομικῶς τὸ συμβὰν τοῦτο εἶναι πρωτοφανὲς καὶ ἀξιοθαύμαστον, καίτοι οὐδεὶς δύναται νὰ βεβαιώσῃ ὅτι οὐδέποτε ἄλλοτε συνέβη. Κοινωνικῶς ὅμως εἶναι διδακτικώτατον. Ἂς μάθωσι λοιπὸν ἐμπράκτως ὅσοι διὰ τοῦ φόβου αὐτῶν κηρύττουσιν ὅτι οὐδεμίαν πίστιν εἰς τὴν Πρόνοιαν τοῦ Πανσόφου Δημιουργοῦ ἔχουσιν, ἂς μάθωσιν ὅτι « ἡ μὲν ἐπίνοια τοῦ ἀνθρώπου ἐπισφαλής, » οἱ δὲ λόγοι τοῦ Χριστοῦ. « Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ τῆς ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν, εἰ μὴ ὁ Πατήρ μου μόνος· » εἶναι λόγοι αὐτοῦ τοῦ στόματος τῆς Ἀληθείας.

ΕΞΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΞΗΣ.

Διαλαβόντες ἐν ὀλίγοις τὰ περὶ τῆς μεταφορᾶς τοῦ μεταξοσκώληκος ἐκ Σινικῆς ὑπὸ τῶν δύο μοναχῶν, ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἰουστινιανοῦ, καὶ τοὺς χρόνους τῆς εἰς Εὐρώπην μετακομίσεώς του, ἤδη προσθέτομέν τινα περὶ τῆς ἐκ τῶν βομβυκίων (κουκουλίων) ἐξαγωγῆς τῆς μετάξης.

Ἀφοῦ οἱ μεταξοσκώληκες, ἀλλάξαντες καὶ τὸ τελευταῖον αὐτῶν ὑποκάμισον, ὡς κοινῶς λέγεται, ἔλθωσιν εἰς τὴν πλήρη αὐτῶν ἀνάπτυξιν, παύουσι πλέον τρώγοντες καὶ ἀνερχόμενοι εἰς κλαδία, (φρύγανα) ἀρχίζουσι νὰ ἐξάγωσιν ἐκ δύο ὀπῶν, εὑρισκομένων εἰς τὴν οὐρά των, λεπτὰ πεπλατισμένα νήματα. Ἡ ὕλη, ἐξ ἧς ἀποτελοῦνται τὰ νήματα ἐκεῖνα, εἶναι ρευστὴ ἢ μᾶλλον κολλώδης, πλὴν ἀμέσως στεγνώνουσα γίνεται στερεὰ καὶ ἀδιάλυτος. Τὰ ἐκ τῶν δύο ὀπῶν λοιπὸν ἐξερχόμενα δύο νήματα, ἐπειδὴ τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἐξέρχονται εἶναι ἀκόμη κολλώδη, ἐρχόμενα εἰς ἐπαφὴν, συγκολλῶνται καὶ ἀποτελοῦσιν ἓν μόνον νῆμα, τὸ ὁποῖον ἀμέσως ξηραινόμενον χάνει πλέον τὴν δύναμιν νὰ κολλᾶται μετ' ἄλλου ἀδιασπάστως. Τοῦτο ἂν δὲν ἐγίνετο θὰ ἦτο ἀδύνατος ἡ ἐκ τῶν βομβυκίων ἐξαγωγὴ τῆς μετάξης.

Ὁ τρόπος δι' οὗ τὸ ζωύφιον κατασκευάζει τὸ βομβύκιόν του συνίσταται εἰς τὸ νὰ διευθετῇ τὸ ἐξ αὐτοῦ ἐξερχόμενον νῆμα εἰς τρόπον ὥστε νὰ σχηματίζωνται μικρὰ σχήματα ὅμοια μὲ τὸ σημεῖον 8. Ἀφοῦ δὲ ἐπὶ ὀκτὼ περίπου ἡμέρας οὕτω πως ἐργασθῇ, τότε πλησιάζει εἰς τὴν τελευταίαν αὐτοῦ μεταμόρφωσιν, καθότι μετά τινας ἡμέρας, τρυπῶν τὸ βομβύκιόν του, ἐξέρχεται ὡς χρυσαλὶς, ὁπότε μηδὲν τρώγει ἀλλὰ μόνον εἰς συζυγικὴν ἕνωσιν ἐρχομένη, γεννᾷ πλῆθος ὠῶν καὶ μετὰ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας ἀποθνήσκει. Πλὴν ἐπειδὴ ἡ εἰς τὰ βομβύκια γενομένη ὀπὴν κόπτει εἰς ἀπειροπληθῆ μικρὰ τεμάχια τὸ ἐξ οὗ συνίστανται πολύτιμον νῆμα,, ἔπεται ὅτι, διὰ νὰ ἐξαχθῇ μέταξα, δὲν πρέπει νὰ τρυπῶνται. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον λοιπὸν ἀφοῦ χωρισθῶσι τὰ δι' ὠὰ προωρισμένα βομβύκια, ἐντὸς τῶν ἐπιλοίπων φονεύεται ὁ σκώληξ, εἴτε διὰ θερμοῦ ἀέρος, εἴτε δι' ἄλλου τινὸς τρόπου. Τοῦτο ὅμως ἀπαιτεῖ ἀκριβῆ γνῶσιν τῆς ὥρας καθ ἣν πρέπει νὰ φονευθῇ τὸ ζωύφιον, διότι ἂν φονευθῇ πρὸ τῆς ὥρας του θέλει προσγίνει οὐ μόνον ἀπώλεια μετάξης, ἀλλὰ καὶ χειροτέρευσις τῆς ποιότητος.

Ἀφοῦ ἐντὸς τῶν βομβυκίων φονευθῶσιν οἱ σκώληκες τότε ἔρχεται καὶ ὁ καιρὸς

τῆς εἰς μέταξαν μεταποιήσεως των, τὸ ὁποῖον συνίσταται εἰς τὸ ἐκτύλιγμα τοῦ εἰς μικρὰ σχήματα 8 διευθετηθέντος ὑπὸ τοῦ ζωϋφίου νήματος. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐπενοήθησαν μηχαναὶ διάφοροι. Εἷς ἐκ τῶν ἁπλουστέρων τρόπων εἶναι καὶ ὁ εἰς τὰ μέρη μας ἐν χρήσει· ἐπειδὴ ὅμως εἰς ἄλλους τόπους, ὡς λόγου χάριν, εἰς Ἰταλίαν καὶ Ἱσπανίαν, ἀντὶ τοῦ λέβητος τὸν ὁποῖον μεταχειρίζονται ἐδῶ, γίνεται χρῆσις ἀγγείων καὶ μαγγάνων μικροτέρων, εἰς τρόπον ὥστε πᾶσα γυνὴ δύναται εἰς τὴν οἰκίαν της νὰ ἐκτελῇ τὴν ἐργασίαν ταύτην, ὡς καὶ πράγματι τὴν ἐκτελεῖ, προσέτι δὲ καὶ ἵνα μὴ περιγράφωμεν πράγματα γνωστὰ παραὐτόθεμεν, ἀντὶ τοῦ ἡμετέρου, τὸν τρόπον, δι' οὗ αἱ γυναῖκες τῆς ἐν Ἱσπανίᾳ Ἀνδαλουσίας ἐξάγουσι τὴν μέταξάν των, ἐραντιζόμενοι ἐξ εἰδήμονος περιηγητοῦ. «Κατὰ τὰς θερινὰς ἑσπέρας, λέγει οὗτος πᾶς περιηγητὴς ἀπαντᾷ ὑπὸ τὰ δένδρα διαφόρους γυναῖκας, νέας τε καὶ προβεβηκυίας. Ἑκάστη αὐτῶν ἔχει παρ' ἑαυτῇ ἔνθεν μὲν ἀγγεῖον πλῆρες ὕδατος, τὸ ὁποῖον δι' ὀλίγων ἀνθράκων διατηρεῖ πάντοτε ὀρκετὰ θερμόν, ἔνθεν δὲ τροχὸν ἢ μάγγανον, τὸν ὁποῖον διὰ τῆς ἄλλης χειρός της στρέφει. Τὸ ἀγγεῖον καὶ ὁ τροχὸς ἀποτελοῦσιν ὅλην τὴν μηχανήν της. Παρὰ τοὺς πόδας της κεῖται κάνιστρον πλῆρες κουκουλίων. Ἐκ τούτων λαμβάνουσα ὀλίγα (φουκτιὰν) ῥίπτει ἐντὸς τοῦ ἀγγείου, ἀκολούθως δὲ ταράττει αὐτὰ δι' ἑνὸς κλαδίου· ἀφοῦ ἀνασύρει τὰ κλαδίον τὰ ἄκρα τῶν μεταξωτῶν νημάτων εὑρίσκονται προσκεκολλημένα ἐπ' αὐτοῦ. Ἐκ τῶν ἄκρων ἐκείνων λαμβάνουσα ὅσα θέλει νὰ συνθέσῃ ἀρχίζει τὸ τύλιγμα. Ὁ τρόπος οὗτος λίαν ἀνάλογος μὲ τὸν παρ' ἡμῖν εἶναι, ὡς πᾶς τις βλέπει, καὶ ἁπλούστερος καὶ εὐκολώτερος.

Συνήθως ἡ μέταξα συνθέτεται ἐκ τριῶν ἢ τεσσάρων νημάτων. Πλείονα τούτων καθιστῶσιν αὐτὴν πολὺ χονδρὴν ὡς καὶ ἡ ἐξ ὀλίγου μόνον συνισταμένη εἶναι πολὺ λεπτή. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ἐξ ὅσων νημάτων ἀρχίσει τις διὰ τοσούτων πρέπει καὶ νὰ τελειώσῃ, καθότι ἄλλως ἡ μέταξα ἀλλοῦ μὲν θὰ εἶναι χονδρὴ ἀλλοῦ δὲ λεπτή. Ὁ τρόπος δὲ δι' οὗ τὰ νήματα ταῦτα προσκολλώμενα συνενοῦνται εἶναι ἓν ἐκ τῶν ἀπείρων θαυμασίων, τὰ ὁποῖα πᾶς παρατηρητὴς ἀνακαλύπτει ἐν τῇ τάξει τῆς φύσεως. Ἡ μέταξα, ὡς καὶ ἀνωτέρω εἴδομεν, ὅταν ἐξέρχηται ἐκ τῶν δύο ὀπῶν παρὰ τὴν οὐρὰν τοῦ ζωϋφίου, εἶναι εἰς κολλώδη κατάστασιν, ἀμέσως ὅμως χάνει τὴν ἰδιότητά της ταύτην καὶ δὲν συγκολλᾶται πλέον. Τοιοῦτόν τι, ἀλλ' εἰς πολὺ ἀσθενέστερον βαθμόν, συμβαίνει καὶ ὅταν τὰ κουκούλια εὑρίσκωνται ἐντὸς τοῦ θερμοῦ ὕδατος. Ἂν λοιπὸν δύο ἢ περισσότερα νήματα ἐκ δύο ἢ περισσοτέρων βομβυκίων, ἀμαξαχθῶσιν τοῦ ὕδατος τεθῶσι τὸ ἓν παρὰ τὸ ἄλλο, ἀμέσως συγκολλῶνται πλὴν καὶ ἀμέσως μετὰ τοῦτο χάνουσι τὴν κολλητικήν των ἰδιότητα, τὸ ὁποῖον ἐπιτρέπει νὰ τυλιχθῶσιν εἰς τὸν τροχόν. Ἂν δὲν ἔχανον τοσοῦτον ταχέως τὴν κολλητικὴν ταύτην ἰδιότητα, ὁ τροχὸς θὰ ἐπληροῦτο οὐχὶ μεταξης, ἀλλ' ὕλης τινὸς συμπαγοῦς καὶ ἀχρήστου. Ἡ κολλητικὴ αὕτη ἰδιότης γίνεται αἰτία τῆς ἐπ' ἄπειρον μηκύνσεως τῶν νημάτων, καθότι, ἀφοῦ τὸ νῆμα κουκουλίου τινὸς τελειώσῃ, ἀρκεῖ εἰς τὸ τέλος ἐκείνου νὰ συναφθῇ ἡ ἀρχὴ ἄλλου νήματος ἄλλου κουκουλίου καὶ ἀμέσως προσκολλῶνται.

Ταύτη ἡ μέθοδος τῆς ἐκ τῶν βομβυκίων ἐξαγωγῆς τῆς μετάξης· ὅτι ἀπαιτεῖ προσοχήν τινα καὶ ἐπιτηδιότητα οὐδεὶς δύναται νὰ ἀρνηθῇ, πλὴν ἡ πρᾶξις τὸ πᾶν κατορθώνει. Ἡ ἀνακάλυψις τῆς μετάξης ἀποδίδεται ἀπὸ τοὺς Σίνας εἰς τινα αὐτοκράτειραν αὐτῶν Σι-λιν-τσὶ καλουμένην, σύζυγον τοῦ αὐτοκράτορος Χοαγγτί, ζῶντος κατὰ 2,698 Π. Χρ. Αὕτη, λέγουσιν, εἶναι ἡ πρώτη ἥτις ἔδειξεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους ὅτι μέταξα δύναται νὰ ἐξάγηται ἐκ τῶν βομβυκίων, ἂν ταῦτα βυθισθῶσιν ἐντὸς θερμοῦ ὕδατος. Μετὰ τὸν θάνατόν της ἡ αὐτοκράτειρα αὕτη ἀποθεωθεῖσα συγκατεριθμήθη μεταξὺ τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἔδειξε λάμπει, κατὰ τοὺς Σίνας ἀστρολόγους, εἰς τὸν ἀστερισμὸν τοῦ Σκορπίου.

Σπούδαζε τὸ παρελθὸν ἂν θέλῃς νὰ μαντεύῃς τὸ μέλλον.

ΖΩΩΝ ΩΦΕΛΙΜΟΤΗΣ.

Πολλάκις ὁ ἄνθρωπος, ἀγνοῶν τὸν λόγον τῆς ἐπὶ τῆς γῆς ὑπάρξεως πολλῶν ὄντων, ἐν ἀπορίᾳ ἐρωτᾷ διατὶ ἐπλάσθησαν; Καὶ ἐν τούτοις οὐδεὶς δύναται νὰ διϊσχυρισθῇ, ἢ μᾶλλον θὰ ἦτο ἀντικρυς μωρία ἂν τις διϊσχυρίζετο ὅτι καὶ τὸ ἐλάχιστον ὑπάρχει ἄνευ λόγου· ὥστε οὐδεὶς ὡς πρὸς τοῦτο δύναται νὰ κρύψῃ τὴν ἰδίαν ἄγνοιαν. Πολλῶν ὅμως καὶ ζώων καὶ φυτῶν διδαχθέντες ἤδη τὸν λόγον τῆς ὑπάρξεως οἱ ἄνθρωποι καὶ χρησιμοποιοῦντες αὐτὸν, καρποῦνται ὠφελειῶν ἀνεκτιμήτων. Περὶ τῶν ἐκδουλεύσεων τὰς ὁποίας οἵ τε βόες καὶ ἵπποι καὶ κάμηλοι καὶ πλεῖστα ἄλλα ζῶα τετράποδα, πτηνὰ ἢ νυκτὰ μᾶς παρέχουσι, περὶ τῶν ὠφελειῶν, ἃς ἐκ πλείστων ὅσων καὶ φυτῶν καὶ δένδρων καὶ ὀρυκτῶν καρπούμεθα οὐδὲν λέγομεν ὡς πασιγνώστων· οἱ πάντες γινώσκομεν ὅτι χωρὶς αὐτῶν ἡ ὕπαρξίς μας ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης θὰ ἦτο οἰκτροτάτη. Πλὴν ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω, ἤτοι τῶν ἀγνοουμένων καὶ τῶν γνωστῶν ὡς πρὸς τὸν τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν λόγον, ὑπάρχουσι καὶ πολλὰ ἄλλα ζῶα καὶ φυτά, τῶν ὁποίων ἡ τε ἐκ προλήψεως ἢ παρομοίας τινὸς ἀπάτης, ἀντὶ νὰ γινώσκωμεν αὐτῶν τοὺς λόγους καὶ ἑπομένως νὰ τὰ χρησιμοποιῶμεν, ἡμεῖς παραγνωρίζοντες αὐτοὺς τὰ καταστρέφομεν καὶ οὕτως ἀντὶ τῆς ἐξ αὐτῶν ὠφελείας ὑφιστάμεθα ζημίαν ὅσην οὐδὲ κἂν φανταζόμεθα.

Ἐν τινι ἀξιολόγῳ γαλλικῷ συγγράμματι «βιβλίον τῶν Ἀγρῶν» καλουμένῳ, εὑρόντες τινὰ περὶ πολλῶν ζώων, τῶν ὁποίων οἱ πλεῖστοι, ἀγνοοῦντες τὰς ἐκδουλεύσεις τὰς ὁποίας μᾶς παρέχουσιν, ἀντὶ νὰ ἐποφελῶνται ἐξ αὐτῶν, αὐτοὶ ἀδίκως καὶ πρὸς ζημίαν τὰ καταστρέφουσι, καὶ χρέος ἡμῶν θεωροῦντες νὰ ὑποδείξωμεν τὴν τοιαύτην ἀπάτην, μεταφράσαντες παραθέτομεν τὰ ἑξῆς ὀλίγα ὡς πρὸς τὸ παρὸν, ἐπιφυλαττόμενοι νὰ μεταφέρωμεν καὶ ἄλλα ἀκολούθως. Ἐπειδὴ δὲ τὰ ζῶα ταῦτα κυρίως εἰς δύο ἀνάγονται διαιρέσεις, μαστοφόρα καὶ πτηνὰ, καὶ ἡμεῖς δύο θέλομεν ἀπαρτίσει κεφάλαια, ἀρχίζοντες ἀπὸ τὰ μαστοφόρα, μεταξὺ τῶν ὁποίων συγκαταριθμοῦνται καὶ αἱ νυκτερίδες, αἱ ὁποῖαι, καίτοι πετῶσιν, οὐδὲν κοινὸν ἔχουσι πρὸς τὰ ζῶα τὰ πτερωτά.

Α'. ΜΑΣΤΟΦΟΡΑ. (1)

Ἐκ τῶν μαστοφόρων ζώων τὰ μᾶλλον ὠφέλιμα, τὰ μόνα τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ περιποιώμεθα ὑπὲρ πάντα τ' ἄλλα ὠφέλιμα ζῶα, εἶναι αἱ νυκτερίδες καὶ αἱ μυγαλαί, ζῶα ἐντομοφάγα, τὰ ὁποῖα καταδιώκονται καὶ ἀλόγως ἐξολοθρεύονται ὑπὸ τῶν μὴ γινωσκόντων ὁποίας μᾶς παρέχουσι καθ' ἑκάστην ἐκδουλεύσεις.

Αἱ νυκτερίδες, περὶ τῶν ὁποίων πολλὰ ἀνυπόστατα κατὰ τόπους λέγονται, τρέφονται κυρίως ἀπὸ ἔντομα ἐνοχλητικὰ, οἷον μηλολόνθας, κώνωπας, σκνίπας καὶ τὰ τοιαῦτα, τὰ ὁποῖα, νεμόμενα ἐν τῷ σκότει τῆς νυκτὸς, διαφεύγουσι τὰ ἐντομοφάγα πτηνὰ τῆς ἡμέρας. Αἱ νυκτερίδες εἶναι χελιδόνες νυκτεριναί. Ζῶσαι ὑπὸ τὴν αὐτὴν μεθ' ἡμῶν στέγην, πρέπει νὰ ἀπολαμβάνωσι τῆς αὐτῆς ὡς ἐκεῖναι προστασίας· καθότι διαρκοῦντος τοῦ ὕπνου ἡμῶν, αὗται ἀγρυπνοῦσι περὶ τὰς ἡμετέρας κατοικίας. Ἂν δὲ προσβάλωσι τὰ ἀνεπτυγμένα ἔντομα καὶ οὐχὶ τὰς νύμφας αὐτῶν, πάλιν ἡ καταστροφὴ τὴν ὁποίαν εἰς αὐτὰ προξενοῦσιν εἶναι μεγίστη, καθότι τὰ ἔντομα ἐκεῖνα ἔμελλον νὰ γεννήσωσι μυριάδας μικρῶν ὠῶν ἐπὶ τῶν ὠφελίμων φυτῶν μας. Ἀδίκως λοιπὸν τὰ ὠφέλιμα ταῦτα ζῶα φονεύονται· θὰ ἦτο δὲ εὐχῆς ἔργον ἂν τὰ παιδία, τὰ ὁποῖα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰς καταδιώκουσιν, ἐκωλύοντο ἀπὸ τοῦ νὰ τὰς καταστρέφωσι. Προσθετέον προσέτι ὅτι αἱ νυκτερίδες, μετὰ τοὺς πιθήκους, εἶναι τὰ μόνα ζῶα, τὰ ὁποῖα μετέχουσι τοῦ ὑψηλοῦ ἀνθρωπίνου διοργανισμοῦ. Ἐνὶ λόγῳ αἱ κατὰ τῶν νυκτερίδων προλήψεις καὶ ὁ κατ' αὐτῶν πόλεμος εἶναι ἄδικοι.

Μετὰ τὰς νυκτερίδας ἐρχόμεθα εἰς τὰς μυγαλάς. Αἱ μυγαλαὶ εἶναι ἐπίσης ζῶα ὠφέλιμα ὡς καθαρίζοντα τοὺς ἡμετέρους κήπους, τὰς δενδροστοιχίας, καὶ τὰ πέριξ τῶν οἰκιῶν μας ἀφ' ὅσας νύμφας καὶ ὅσους κοχλίας (σαλιάγγους) δυνηθῶσι νὰ εὕρωσιν· εὑρίσκουσι δὲ πλεῖστα ὅσα τοιαῦτα ἕνεκα τῆς σμικρότητος τοῦ σώματος αὐτῶν,

1) Μαστοφόρα, ὡς γνωστόν, λέγονται ὅσα ζῶα φέρου-

Μυγαλή.

τὸ ὁποῖον ταῖς ἐπιτρέπει νὰ εἰσχωρῶσιν εἰς πᾶσαν ὀπὴν καὶ εἰς πᾶν χάσμα τοίχου, καὶ πρὸ πάντων ἕνεκα τῆς λεπτοτάτης αὐτῶν ἀκοῆς καὶ ἐπίσης λεπτοτάτης ὀσφρήσεως. Αὗται προφυλάττουσι λοιπὸν καὶ τοὺς καρποὺς τῶν δένδρων μας ἀπὸ πολλὰ εἴδη ἐντόμων, πλὴν δυστυχῶς ἕνεκα τῆς πολλῆς αὐτῶν πρὸς τοὺς μεῖς (ποντικοὺς) ὁμοιότητος πολὺ καταδιώκονται καὶ ἐξολοθρεύονται· Ἂν τις ὅμως ὀλίγον προσέξῃ εἶναι εὔκολον νὰ τὰς διακρίνῃ καὶ ἀναγνωρίσῃ ἐκ τῆς μακρᾶς αὐτῶν καὶ ὀξείας (σουβλερᾶς) μύτης, ὡς ἡ ἀνωτέρω αὐτῆς εἰκονογραφία δεικνύει. Αἱ μυγαλαὶ δὲν τρώγουσι μήτε καρποὺς μήτε σπόρους μήτε ρίζας. Τὸ μόνον διὰ τὸ ὁποῖον δύναταί τις νὰ τὰς ἐλέγξῃ εἶναι ὅτι τρώγουσι τοὺς μικροὺς βατράχους, οἱ ὁποῖοι καὶ αὐτοὶ εἶναι πολὺ ὠφέλιμοι. Εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους τῶν μυγαλῶν τὸ δάγκασμα ἐθεωρεῖτο θανατηφόρον εἰς τὰ ζῶα, ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ἀνυπόστατον· ἐκτὸς τούτου τὰ μικρὰ ταῦτα καὶ ὡραῖα ζῶα οὐδέποτε δαγκάνουσιν, ἐκτὸς ἐὰν λάβῃ τις αὐτὰ εἰς τὰς χεῖρας.

Ἐκ τῶν ζώων τὰ ὁποῖα δὲν πρέπει νὰ συλλαμβάνωνται μήτε νὰ θανατώνωνται εἶναι καὶ ὁ ἀκανθόχοιρος, ὅστις εἶναι κατὰ πάντα ὠφέλιμον ζῶον· πλὴν καὶ τοῦτο δυστυχῶς ὅπου εὑρεθῇ συλλαμβάνεται ὑπὸ τῶν ἀγνοούντων τὰς ὁποίας μᾶς παρέχει ἀνεκτιμήτους ὑπηρεσίας.

Προσθέτοντές τινα περὶ τοῦ ἀσπάλακος (τυφλοποντικοῦ) τελειώνομεν τὰ περὶ τῶν ἐντομοφάγων μαστοφόρων. Πολλάκις συνεζητήθη ἂν οἱ ἀσπάλακες ἦναι ὠφέλιμοι.

σιν μαστούς (ἔχουσι βυζία). Ταῦτα δὲν γεννῶσιν ὡς τὰ πτηνὰ οἱ ἰχθεῖς καὶ τὰ ἔντομα, ἀλλὰ τίκτουσι τὰ ὁποῖα λέγονται καὶ ζωοτόκα.

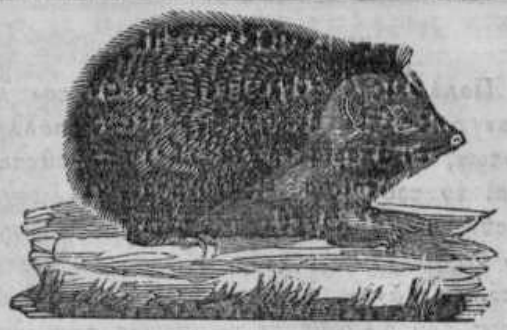

Ἀκανθόχοιρος.

Τοῦτο ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὰς περιστάσεις. Οἱ ἀσπάλακες εἶναι ζῶα ἐντομοφάγα καὶ σκωληκοφάγα. Ἐπειδὴ δὲ εἶναι ἀδηφάγοι κατατρώγουσι μέγαν ἀριθμὸν καμπῶν, ἰδίως τῶν λευκῶν (αἵτινες εἶναι αἱ νύμφαι τῶν μηλολονθῶν) καὶ ὅσους εὕρωσι γρυλλοασπάλακας (courtiliers), φυτὰ ὅμως δὲν τρώγουσι. Προσέτι ἡ πεῖρα ἀπέδειξεν ὅτι ὅπου οἱ ἀσπάλακες ἐξωλοθρεύθησαν ἐκεῖ αἱ ρίζαι τῶν φυτῶν πάσχουσι πολὺ ἀπὸ τὰς νύμφας τῶν μηλολονθῶν καὶ ἄλλων κολεοπτέρων φυτοφάγων. Ὥστε εἶναι φανερώτατον ὅτι ὑπὸ ταύτην τὴν ἔποψιν οἱ ἀσπάλακες εἶναι ὠφελιμώτατοι. Ἀλλ' ἔχομέν τινα κατ' αὐτῶν. Ἐπειδὴ τὰ ζῶα ταῦτα ζῶσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπὸ τὴν γῆν καὶ σκάπτουσιν ὑπογείους διαβάσεις, ἀνατρέπουσι πολλάκις τὰς ρίζας τῶν φυτῶν ἢ καὶ διασχίζουσιν αὐτὰς ὅπως ἀνοίξωσι δίοδον· ἐκτὸς τούτου καὶ τὰ ὑψώματα τὰ ὁποῖα σηκώνουσιν εἰς τὸ ἔδαφος βλάπτουσι τὰ σπαρτά. Τοιαῦτα τὰ κατὰ τῶν ἀσπαλάκων. Ἤδη λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν τὰ ὑπὲρ καὶ τὰ κατά, φθάνομεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὅταν οἱ ἀσπάλακες κατοικῶσι γῆν κατ' ἔτος σπειρομένην ἢ κῆπον λαχανικῶν ὁ κατ' αὐτῶν πόλεμος ἴσως δὲν φαίνεται ἄλογος· ὅταν ὅμως εὑρίσκωνται εἰς πεδιάδας καὶ μέρη δενδρόφυτα πρέπει νὰ προστατεύωνται, διότι ἐκτὸς τοῦ ὅτι κατατρώγουσι τὰ ἔντομα καὶ αἱ διαβάσεις τὰς ὁποίας εἰς μικρὸν βάθος ὑπὸ τὸ ἔδαφος ἀνοίγουσιν εἶναι εἶδός τι διοχετεύσεως ὠφελιμωτάτης διὰ τὰ δένδρα.

ΟΝΕΙΡΟΝ ΑΞΙΟΣΗΜΕΙΩΤΟΝ.

Δ'.

Ξενοδόχος τις τῆς Πορτλαίης, ἐννέα ἢ δέκα μίλια ἀπεχούσης τῆς Βατερφόρδης, Ἀδὰμ Ῥόγερος ὀνομαζόμενος, ὠνειρεύθη

νύκτα τινὰ, ὅτι εὑρεθεὶς εἰς χλοερὰν τινα θέσιν τῶν πλησιοχώρων ὀρέων ἔβλεπε δύο ἀνθρώπους, ὁ εἷς τῶν ὁποίων ἦτο μικρόσωμος καὶ ἰσχνός, ὁ δὲ ἕτερος μεγαλόσωμος καὶ ῥωμαλαῖος, καὶ ὅτι ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν ἐδολοφόνησε τὸν ἕτερον, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξύπνησεν ἐν μεγάλῃ ἀγωνίᾳ. Τὰ καθέκαστα τοῦ ὀνείρου ἦσαν τόσον καθαρὰ, καὶ τόσον ἐπιβλητικὰ, ὥστε ἡ ἐξ αὐτῶν ἐντύπωσις τῷ ἔγεινε μεγάλη. Τὴν ἑπομένην πρωΐαν λοιπὸν διηγήθη τὸ ὄνειρόν του εἰς τὴν σύζυγόν του καὶ εἰς διαφόρους ἄλλους ἀνθρώπους, εἷς τῶν ὁποίων ἦτον καὶ ὁ Κύριος Βρούνος, ὁ Ῥωμανοκαθολικὸς ἱερεὺς τῆς ἐνορίας. Τὴν ἐπιοῦσαν ἡ ἔλευσις δύο ξένων, εἰσελθόντων εἰς τὸ ξενοδοχεῖόν του, περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν τῆς πρωΐας τῷ ἐπροξένησε πολλὴν ἔκπληξιν. Ἀμέσως εἰσελθὼν εἰς ἐνδοτερόν τι δωμάτιον, παρεκάλεσε τὴν σύζυγόν του νὰ λάβῃ ἰδιαιτέρως σημείωσιν περὶ τῶν ἀνθρώπων, διότι ἦσαν ἀκριβῶς ἐκεῖνοι τοὺς ὁποίους εἶχεν ἰδεῖ καθ' ὕπνον. Ἀφοῦ οἱ ξένοι ἔφαγον ὀλίγον καὶ ἡτοιμάζοντο νὰ ἀναχωρήσωσιν, ὁ Ῥόγερος πολὺ παρεκίνησε τὸν μικρόσωμον ἄνθρωπον, Χίκην καλούμενον, νὰ μὴ ἀναχωρήσῃ, βεβαιῶν αὐτὸν ὅτι ἂν ἔμενε, τὴν ἀκόλουθον πρωΐαν ἤθελε τὸν συνωδεύσει ὁ ἴδιος εἰς Καρίκην, ὅπου καὶ ἐσκόπευε νὰ ὑπάγῃ. Ἐν τούτοις ἡ ἀνθρώπινος τοῦ Ῥογέρου πρόνοια εἰς οὐδὲν ὠφέλησε, διότι ὁ ἕτερος τῶν ξένων, Κολφίλδος καλούμενος, παρεκίνει τὸν Χίκην, νὰ ἐξακολουθήσωσιν ὁμοῦ τὴν ὁδοιπορίαν των. Μετὰ μίαν ὥραν ἀνεχώρησαν καὶ ἐπορεύοντο διὰ μονήρους τινὸς μέρους τοῦ ὄρους, ἀκριβῶς πλησίον τῆς θέσεως τὴν ὁποίαν ὁ Ῥόγερος εἶδε καθ' ὕπνον. Ὁ Κολφίλδος ἐπιτυχὼν τῆς καραδοκουμένης εὐκαιρίας, ἐδολοφόνησε τὸν σύντροφόν του. Ἀκολούθως ἠρεύνησε τὰ θηλάκια τοῦ Χίκη, ἀφήρεσεν ὅλα τὰ χρήματα καὶ μέρος τῶν ἐνδυμάτων του, καὶ ἐξηκολούθησε τὸν ἐρόμον του. Ὀλίγον μετὰ ταῦτα τὸ πτῶμα ἀνεκαλύφθη θερμὸν ὑπὸ ἐργατῶν τινων πορευομένων εἰς τὸ ἔργον των. Ἀμέσως ἔγειναν ἔρευναι, καὶ ὁ Κολφίλδος συνελήφθη εἰς Βατερφόρδην τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν. Κατὰ τὰς ἀνακρίσεις ἀπεδείχθη ὅτι ἦτον ἔνοχος. Ἐν τούτοις ὅταν ὁ Ῥόγερος λεπτομερῶς περιέγραφε τὰ φορέματα καὶ τὰ χαρακτηριστικά του, ὁ κατηγορούμενος ἀντέταξεν ὑπούλως τὸ ζήτημα «ἐὰν δὲν ἦτο πολὺ ἔκτακτον πρᾶγμα, ἄνθρωπος ὅστις ἐκράτει ξενοδοχεῖον, νὰ δύναται νὰ λαμβάνῃ τόσον λεπτομερεῖς σημειώσεις περὶ τῶν ἐνδυμάτων ξένου τινος, τυχαίως εἰσελθόντος ἐκεῖ.» Ὁ Ῥογέρος πρὸς ἀπάντησιν τοῦ ζητήματος τούτου εἶπεν ὅτι εἶχε πολλοὺς ἰδιαιτέρους λόγους, ἀλλ' ὅτι ἠσχύνετο νὰ τοὺς φανερώσῃ. Ὁ κατηγορούμενος ἐπέμενε διακηρύττων ὅτι πρέπει νὰ τοὺς εἴπῃ, καὶ τὸ δικαστήριον συγκατένευσε. Τότε ὁ Ῥόγερος διηγήθη κατὰ λεπτὸν τὸ ὄνειρόν του, ἐπεκαλέσθη τὴν μαρτυρίαν τοῦ πατρὸς Βρούνου, εὑρισκομένου τότε ἐν τῷ δικαστηρίῳ, καὶ ἐπρόσθεσεν ὅτι ἡ σύζυγός του αὐστηρῶς τὸν ἐπέπληξε, διότι ἀρῆκε τὸν Χίκην νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸ Ξενοδοχεῖον, ἐνῶ ἐγνώριζεν ὅτι διὰ τοῦ συντόμου μονοπατίου τοῦ φέροντος πρὸς τὴν Καρίκην θὰ ἐπέρνων ἀκριβῶς ἀπὸ τῆς θέσεως τοῦ ὄρους τὴν ὁποίαν εἶδεν εἰς τὸν ὕπνον του. Ἐπὶ τέλους ὁ κατηγορούμενος ἀπεδείχθη ἔνοχος, κατεδικάσθη, καὶ ἀπέκεφαλίσθη, ἀφοῦ προηγουμένως ὡμολόγησε τὴν ἐνοχήν του.

Η ΤΟΥΚΤΟΥ ΚΑΙ Ο ΠΟΓΓΗΣ. (1)

ΙΝΔΙΚΟΣ ΜΥΘΟΣ.

Ἐν παλαιᾷ τινι καὶ ἠρειπωμένῃ παγόδᾳ 2) τῆς ἀρχαίας πόλεως Παγὰν ἔζη τουκτοῦ τις. Ἡ ἡλικία της ἦτο πολὺ προβεβηκυῖα· κατῴκει δὲ ἐκεῖ ἀπὸ πολλῶν, ἀπὸ πλείστων ἤδη ἐτῶν, ἀφ' ὅτου καὶ ὁ ἐπὶ τοῦ ἀγάλματος τοῦ Βούδα Γωδαμᾶ χρυσὸς ἦτο ἔτι λαμπρὸς καὶ νέος, καὶ προσκυνηταὶ ἔφερον ἄνθη καὶ καθημερινὰς προσφορὰς εἰς τὸν βωμὸν τοῦ ἀγάλματος. Ζήσασα δὲ εἶδε τὸ κτίριον ἐρειπούμενον, ἀμελούμενον, ἐγκαταλειπόμενον, καὶ τὸ ἄλλοτε προσκυνούμενον εἴδωλον ἀφινόμενον εἰς νυκτερίδας καὶ γλαύκας, αἵτινες ἐφώλευσαν ὑπὲρ τὴν κεφαλήν του. Σπανίως, σπανιώτατα, ἔβλεπε πλέον τινὰ ἐρχόμενον εἰς τὸν ναὸν καὶ πίπτοντα ἐνώπιον τοῦ

(1) Ἡ τουκτοῦ εἶναι εἶδός τι μεγάλης σαύρας, τὴν ὁποίαν σέβονται οἱ Βουρμαῖοι ἐν Ἰνδικῇ· ἡ φωνή της εἶναι ἀρκετὰ εὐκρινὴς καὶ ἀκούεται ἀπὸ ἀρκετὸν διάστημα. Ποββγὴ δὲ εἶναι οἱ Βουρμαῖοι μοναχοί, οἱ ὁποῖοι φοροῦσι κίτρινόν τι φόρεμα, ξυρίζουσι τὰς κεφαλὰς καὶ ζῶσι ζητοῦντες ἀπὸ θύρας εἰς θύραν ἐλεημοσύνην. (2) Εἰδωλολατρικὸς τῶν Ἰνδῶν ναός.

εἰδώλου, μὲ τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἡ ὑψοῦντα τὰς χεῖρας Ἡ γραῖα τουκτοῦ λοιπὸν μόνη ἀπελάμβανε τῆς μοναξίας καὶ ἡσυχίας, τὴν ὁποίαν καὶ μόνη πάλιν διετάραττε διὰ τῆς μονοτόνου φωνῆς της «τουκτοῦ, τουκτοῦ.» Ηὐχαριστεῖτο πολὺ ἀκούουσα τὴν ἰδίαν φωνήν της ἐπαναλαμβανομένην ὑπὸ τῆς ἠχοῦς, ἣν πάλιν ἡ ἰδία ἐπανελάμβανε. Πλὴν ἡμέραν τινὰ, ἐν ᾧ ἐκοιμᾶτο ἐπὶ τῆς μεγάλης καὶ ἐκτεταμένης χειρὸς τοῦ Βοῦδα, χαμηλή τις ψαλμῳδία εἰς γλῶσσαν ἄγνωστον τὴν ἐξύπνισεν. Ἀνοίξασα τοὺς μεγάλους κρυσταλλώδεις ὀφθαλμούς της, ὅπως ἴδῃ τὸ αἴτιον τῆς ἀσυνήθους ταραχῆς, εἶδε κιτρινοφόρον τινὰ, καὶ ἐξυρισμένην τὴν κεφαλὴν ἔχοντα Πογγῆν, ἢ Βουρμαῖον μοναχὸν, ὅστις, ἔχων τὰς χεῖρας ὑψηλὰ, ἐπανελάμβανεν εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν Παλὶ φράσεις τόσον ταχέως ὅσον ἠδύνατο νὰ τὰς προφέρῃ, καὶ ἐκ διαλειμμάτων ἤγγιζε μὲ τὴν κεφαλήν του τὸ ἔδαφος.

«Αἶ, σὺ, Πογγῆ» ἐφώνησεν ἡ τουκτοῦ, ἥτις ἐθεώρει ἑαυτὴν κυρίαν τῆς παγόδας ἐκείνης ἐπὶ τέλους. «Αἶ, σὺ Πογγῆ· εἴθε νὰ διαραγῇ εἰς ἑπτὰ ἡ κεφαλή σου! Τί ἦλθες νὰ φλυαρῇς ἐδὼ τὴν ὥραν καθ' ἣν ἀναπαύομαι, κοιμωμένη τὸν τοῦ ἀπογεύματος ὕπνον;»

Ὁ μοναχὸς ἀνετυνάχθη, καὶ θέσας τὸ κομβολόγιόν του μεταξὺ τῶν δακτύλων «Ἀνέϊτσα, Ντοῦκα, Ἀνάττα!» (1) ἀνεφώνησε «τί τέρας εἶσαι;»

«Δὲν εἶμαι τέρας, εἶμαι τουκτοῦ· καὶ ἐπιθυμῶ νὰ μάθω τίς εἶσαι σὺ, ὅστις ὡς ψυττακὸς φλυαρεῖς, διαταράττων τὴν ἡσυχίαν τουκτοῦς σεβασμίας κατὰ τοιαύτην ὥραν.»

«Κράτει τὴν γλῶσσάν σου, σαῦρα ἀναιδὴς,» ἀπήντησεν ἐν ἀγανακτήσει ὁ μοναχὸς, «ἀπαγγέλλω τὰς προσευχάς μου.»

«Ἀπαγγέλλεις τὰς προσευχάς σου;» ἐπανέλαβεν ἡ τουκτοῦ, «Ἂν δὲν σφάλλω, σὺ εἶσαι Βουρμαῖος, πλὴν διατὶ δὲν σὲ ἀκούω νὰ ὁμιλῇς τὴν γλῶσσάν σου; Τί γλῶσσαν ψυττακίζεις;»

«Παλὶ, Παλὶ, τὸ ἱερὸν Παλὶ, πλάσμα ἀκάθαρτον. Δὲν εἰξεύρεις τὰς Πατανάς (1)» ὁ Πογγῆς ἠρώτησεν.

Ἡ Τουκτοῦ, ἤδη ἐντελῶς ἐξυπνήσασα, ἐπορεύθη πρὸς τὴν φίλην της τὴν νυκτερίδα, ἥτις ἐκρέματο ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν τοῦ Βούδα, καὶ ἐκεῖθεν μετὰ μεγάλης φωνῆς ἔκραξεν. «Ὄχι, αἰδέσιμε Πογγῆ, δὲν εἰξεύρω τὰς Πατανὰς ὅλας. Ἂν θέλῃς δύνασαι νὰ μοῦ τὰς μάθῃς, καὶ νὰ μοῦ φέρῃς ἀκόμη καὶ μίαν κορωνέτταν.»

«Θουράνα. οὐράνα, μουράνα, κέϊν ὦ·» ἤρχισε νὰ λέγῃ ὁ Πογγῆς προσκαλῶν καὶ τὴν Τουκτοῦν νὰ τὰ ἐπαναλάβῃ.

«Θουράνα, οὐράνα, μουράνα, κέϊν ὦ! ὑπάγω νὰ φάγω ὀλίγον, ὦ!» εἶπεν ἡ τουκτοῦ, σύουσα τὰ γεροντικά της πλευρὰ καὶ γελῶσα. «Πλὴν τί σημαίνει τοῦτο, κὺρ Πογγῆ;»

«Σημαίνει... σημαίνει... ὦ! ἀλλὰ δὲν εἰξεύρω, δὲν εἰξεύρω, εἶναι Παλικὴ προσευχή.»

«Εἶναι ἀληθές; καὶ δὲν εἰξεύρεις τί σημαίνει, κεφαλὴ ξυρισμένη; Μὰ τὸν Βούδαν εἶσαι πολὺ ἔξυπνος. Ἀλλὰ τότε θὰ ἦτο πολὺ καλλίτερον νὰ ἐφώναζες καθ' ὅλην σου τὴν ζωὴν «τούκου, τούκου» παρὰ νὰ ἐπαναλαμβάνῃς λέξεις τῶν ὁποίων ἀγνοεῖς τὸ νόημα, φλυαρῶν ὡς παπαγάλλος. Τί δύναται νὰ σὲ ὠφελήσῃ τοῦτο καλόγερε; ἔξελθε, ἔξελθε, καὶ ἂν δὲν ἦσαι ἠλίθιος, σήμερον μανθάνεις περισσότερον ἐκ μιᾶς πτωχῆς γραίας τουκτοῦς ἢ ὅσα ὁ Θαθανᾶς (2) αὐτὸς ἠδύνατο νὰ σὲ διδάξῃ. Πλὴν ὁ παλαιὸς οὗτος ξύλινος Γωδαμᾶς,» προσέθηκεν ἀπευθυνομένη εἰς τὴν φίλην της νυκτερίδα, «καταλαμβάνει τὰ Παλὶ ὅσον καὶ τὰ Βουρμαϊκά. Οἴμοι, οἴμοι, πόσοι τρελλοὶ ὑπάρχουσιν εἰς τὸν κόσμον τοῦτον! Τουκτοῦ, τουκτοῦ! ἂς πέσω καὶ πάλιν νὰ κοιμηθῶ.» Καὶ ταῦτα εἰποῦσα, ἀνέπαυσε τὴν σοφὴν κεφαλήν της, ὁ δὲ Πογγῆς ἐπῆρε τὰ βρεγμένα του καὶ ἐξῆλθεν, ἀμφιβάλλων ἂν ἤκουσέ ποτε διδαχὴν καλλιτέραν ἀπὸ τὸ στόμα κανενὸς ἐκ τῶν κιτρινοφόρων συναδέλφων του παρὰ τὴν τῆς τουκτοῦς.

---

(1) Αἱ τρεῖς αὗται Παλικαὶ λέξεις εἶναι ἀπόφθεγμα εὐχρηστότατον τῶν Βουρμαίων. Τὸ ἀνέϊτσα σημαίνει «ὀλιγοχρονιότης» τὸ Ντοῦκα «κόπος» τὸ ἀνάττα, «ἀπάτη, παραγνώρισις».

(1) Ἡ λέξις πατανᾶς ἀντιστοιχεῖ μὲ τὴν ἐνταῦθα λεγομένην λέξιν «πριέραις» εἴτε πατρεμὰ (προσευχαῖς).

(2) Θαθανᾶς λέγεται ὁ ἀνώτατος ἀρχηγὸς τῶν Πογγῆ.

ΟΛΙΓΑ ΠΕΡΙ ΧΙΒΑΣ.

Εἷς ἐκ τῶν μεγάλων ποταμῶν τῆς Ἀσίας εἶναι καὶ ὁ Ὦξος τῶν ἀρχαίων, ὁ σήμερον Δζιχοῦν ἢ Ἀμοῦ ὀνομαζόμενος. Ὁ ποταμὸς οὗτος, πηγάζων ἐκ τῶν ὑψωμάτων τοῦ Βελοὺρ, οὐχὶ πολὺ μακρὰν τῶν τῆς Ἰνδικῆς συνόρων, ῥέει διὰ τῆς Μέσης Ἀσίας, δεχόμενος δὲ καὶ τὰ ὕδατα διαφόρων ἄλλων ποταμῶν, καὶ διαῤῥέχων τὰς πόλεις Τέρμεζαν, Τσαρτσοῦν καὶ Χίβαν, ἐπὶ τέλους χύνεται ἐντὸς τῆς λίμνης Ἀράλης, ὅπου καὶ χάνεται.

Ὁ Ὦξος κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἦτο τὸ ὅριον τὸ μεταξὺ Βακτριανῆς, κειμένης πρὸς ὀυσμὰς, καὶ τῆς Σογδιανῆς, ἐκτεινομένης πέραν τοῦ ποταμοῦ τούτου. Τὰς χώρας ταύτας οἱ Ἕλληνες καὶ κατέσχον καὶ ἐκυβέρνησαν, ἀλλ' ἐπί τινα καιρὸν μονον, καθότι ἡ διαγωγὴ τῶν διαδόχων τοῦ Ἀλεξάνδρου δὲν συνετέλει εἰς τὴν μακροχρόνιον τῆς μεγάλης Ἀσίας κατοχήν. Σήμερον αἱ χῶραι αὗται ἀποτελοῦσι τὴν ἐλευθέραν Τουρκεστάνην λεγομένην, ἥτις σύγκειται ἐκ διαφόρων ἀνεξαρτήτων ἀπ' ἀλλήλων κρατῶν, τῶν καὶ Χανάτων ὀνομαζομένων. Ἐκ τῶν Χανάτων τούτων κυριώτερα εἶναι τὸ τῆς Κοκάνδης, τὸ τῆς Βοχάρας καὶ τελευταῖον τὸ τῆς Χίβας, εἰς τὸ ὁποῖον σήμερον εἰσέβαλον οἱ Ρῶσσοι, καὶ περὶ οὗ μεταφέρομεν τὰς ἀκολούθους ἱστορικὰς καὶ ἐθνογραφικὰς εἰδήσεις, ἐρανιζόμενοι ἔκ τινος πραγματείας τοῦ περιφήμου Ἑρμάννου Βαμπερὺ, ὅστις ὑπὸ τὸ σχῆμα Δερβύσου περιηγήθη πᾶσαν σχεδὸν τὴν Ἀσίαν, καὶ ὅστις νῦν κατέχει ἕδραν καθηγητοῦ τῶν ἀνατολικῶν γλωσσῶν ἐν τῷ τῆς Πέστης πανεπιστημίῳ.

« Ἡ μικρὰ χώρα, ἡ παρὰ τὸν κάτω Ὦξον, ἧς νῦν ἀπειλεῖται ἡ ἐλευθερία, εἶναι τὸ μικρότατον καὶ ἧκιστα θελκτικὸν πάντων τῶν Χανάτων, ἐξ ὧν ἀποτελεῖται ἡ Τουρκεστάνη. Ἐκτεινομένη ἐπὶ τῶν δύο ὀχθῶν τοῦ Ὦξου, ἀφ' οὗ σημείου ὁ ποταμὸς οὗτος λάβει τὴν πρὸς βορειοδυσμὰς διεύθυνσίν του πρὸς τὴν λίμνην Ἀράλην, ἡ Χιβαία χώρα ἔχει μῆκος μὲν 200 γεωγρ. μιλίων, πλάτος δὲ μέγιστον (παρὰ τὸ Κερτσὲκ) μόλις εἴκοσι καὶ πέντε. Ἐπειδὴ δὲ ἡ μία ἐκ τῶν ὀχθῶν τοῦ Ὦξου, ἡ δεξιὰ, εἶναι ὑψηλοτέρα τῆς ἄλλης, καὶ ἐπειδὴ αἱ πέραν τοῦ ποταμοῦ γέαι, μένουσαι ἀκαλλιέργητοι, μόνον πρὸς βοσκὴν χρησιμεύουσιν εἰς τοὺς νομάδας, πρέπει, ὁμιλοῦντες περὶ Χιβαίας χώρας, μόνον τὴν ἐντεῦθεν τοῦ ποταμοῦ νὰ ἐννοῶμεν, ἥτις καὶ δυνατὸν νὰ ἀρδεύηται διὰ διωρύχων. Κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας ἡ Χίβα ἢ Τσαρέσμ, ὡς τότε ἐλέγετο, πρέπει νὰ εἶχε καλλίτερον τοῦ σημερινοῦ σύστημα ἀρδεύσεως, καθότι οὐ μόνον ὁ πληθυσμὸς αὐτῆς ἦτο κατὰ τὸ ἓν τρίτον περισσότερος, ἀλλὰ καὶ ἡ τῶν κατοίκων της διανοητικὴ καλλιέργεια κατὰ τοὺς Προϊσλαμικοὺς χρόνους ἐφημίζετο καθ' ὅλην τὴν Ἀσίαν. Ἀφ' ὅτου ὅμως ἡ παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ὦξου χώρα ἄκουσα ὑπέκυψεν εἰς τὸν Μωαμεθανισμὸν διχόνοια κατέκλυσεν αὐτὴν μετὰ τῆς νέας θρησκείας. Οἱ Ταχίραι (καίτοι δυνάσται ξένοι) καθῆξαν τὸν θρόνον μέχρι τοῦ τέλους τῆς ἐνάτης ἑκατονταετηρίδος. Οὗτοι δυστυχῶς, θαμβούμενοι ὑπὸ τῆς βασιλικῆς αἴγλης, πολλάκις ἐθυσίασαν τὸ συμφέρον τῆς χώρας εἰς τὰ ἰδιάτων ἐπινοήματα. Ὑπὸ τοὺς Σελτζουκίδας ἡ κατάστασις τῆς χώρας ἐδεινώθη. ὅτε δὲ οἱ ἡγεμόνες αὐτῆς, κινούμενοι ὑπὸ τῆς ἐπικρατούσης θρησκείας, ἤρχισαν νὰ πέμπωσι βοηθείας εἰς ἄλλα κράτη τότε πλέον οἱ ἀδιάκοποι πόλεμοι ἔφερον ἐπ' αὐτῆς μεγάλην ἐρήμωσιν. Ἄγριαι Μογγόλων ὁρδαὶ ἔφερον ἐφ' ὅλου τοῦ τόπου τὸ πῦρ καὶ τὸν σίδηρον... Ὁ ἀεικίνητος καὶ φιλοπόλεμος βίος, ὅστις ἤρξατο μὲ τὴν δυναστείαν τῶν Τσεγγαρίδων ἐξηκολούθησε μέχρι σχάτων σχεδὸν ἄνευ διακοπῆς καὶ ἐπὶ τῶν ἀπογόνων καὶ διαδόχων αὐτῶν Οὐσβέγων.

Οἱ πόλεμοι, οἱ ἐρημώσαντες τὴν Χίβαν κατὰ τὴν μακρὰν ταύτην τῶν χρόνων περίοδον, ἦσαν ἢ ἐξωτερικοὶ, ἤτοι πρὸς τὴν Βοχάραν, μετὰ τῆς ὁποίας ἡ Χίβα δὲν ἦτο ἀρκετὰ ἰσχυρὰ ὅπως φθάσῃ εἰς τὸν σκοπόν της, ἢ ἐμφύλιοι. Ὅπου λαὸς πεπολιτισμένος περικυκλωθῇ πανταχόθεν ὑπὸ ὀρδῶν ἀγρίων πλανητῶν νομαδικῶν φυλῶν, ἐκεῖ οὐδεμία λογικὴ ἐλπὶς περὶ εἰρήνης καὶ ἡσυχίας δύναται νὰ ὑπάρξῃ. Τὸ ἄτομον τὸ ὁποῖον οὔτε οἰκίαν οὔτε κτῆμα ἔχει εἶναι βεβαίως ἀρπακτικώτερον παντὸς ἀποκατεστημένου γεωργοῦ. Ἡ

ὄρεξις τοῦ τοιούτου εἶναι νὰ φύγῃ τὰς καταπειζούσας αὐτὸν στερήσεις, θέτων χεῖρα ὄρπαγα ἐπὶ τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ εὐτυχεστέρου γείτονός του. Ἁρπαγαί, ληῃσεῖαι, βίαιαι κατοχαὶ ὁλοκλήρων ἐπαρχιῶν κατέστησαν ὁ κανὼν τοῦ βίου, ἡ ἡμερησία διάταξις. Καὶ τοῦτο διήρκεσε κατὰ τοὺς τρεῖς προηγουμένους αἰῶνας, καθ' ἃς ἡ Χίβα κατεκλύσθη ὑπὸ τῶν Καλμούκων, Κοσσάκων, Καρακαλπάκων, Τομούτων καὶ Οὐσβέγων· ἐκ τῶν ὁποίων νομαδικῶν φυλῶν ἀλληλοδιαδόχως ἐκάθησαν ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτῆς. Μόλις δὲ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ παρόντος αἰῶνος κατώρθωσεν ἡ βασιλεύουσα δυναστεία νὰ διατηρήσῃ ἀδιακόπως τὴν διαδοχήν. Τὰ μέλη τῆς δυναστείας ταύτης εἶναι ἀληθῶς Οὐσβεγικῆς καταγωγῆς, ἀνήκοντα εἰς τὴν φυλὴν Κουγκράτ, οἱ ἀρχηγοὶ τῆς ὁποίας, κατωρθώσαντες νὰ ματαιώσωσι Ρωσσικήν τινα ἔφοδον ἀφ' ἑνός, καὶ νὰ καθυποτάξωσιν ἀφ' ἑτέρου τοὺς Τουρκομάνους, ἀνῆλθον εἰς ὕψος πολιτικόν, κερδήσαντες οὕτω τὸν σεβασμὸν τῆς Περσίας.

Ἀληθὴς διανοητικὴ καλλιέργεια εἶναι παντάπασιν ἄγνωστος εἰς τοὺς τελευταίους ἡγεμόνας τῆς Χίβας, ὡς καὶ εἰς πάντα κυβερνήτην τῆς κεντρικῆς Ἀσίας. Ἡ ἱστορία τῆς Χίβας ἀνατανακλᾷ τὴν ἐθνικὴν κατάστασιν τῆς ἐπικρατούσης φυλῆς. Οἱ σημερινοὶ Οὐσβέγαι τῆς Χίβας εἶναι λαὸς τίμιος, εἰλικρινής, ἁπλοῦς, πρὸς ὃν ἠθικῶς οὐδεὶς λαὸς τῆς Μέσης Ἀσίας ὁμοιάζει. Ὡς φυλὴ μεμιγμένη μετὰ νεωτέρων στοιχείων Τουρανικῶν, φυσικῶς εἶναι διακεκριμένη πάσης ἄλλης ἐν τῇ κεντρικῇ Ἀσίᾳ. Τὸ χρῶμα ἔχουσι καθ' ὑπερβολὴν λευκὸν καὶ μάλιστα αἱ γυναῖκες· εὐκόλως δὲ ἄν τις δὲν προσέξῃ εἰς τοὺς ἀμυγδαλοειδεῖς ὀφθαλμούς των δύναται νὰ τοὺς συγχύσῃ μὲ τοὺς κατοίκους τῆς Σουαβίας. Οἱ ἄνδρες ἔχουσι μεγάλα τὰ ὀστᾶ καὶ ἰσχυρὰ τὰ νεῦρα, προσέτι δὲ ἀγκώδη τὴν κεφαλὴν καὶ πλατὺ μέτωπον.

Ἐν ἀρχαίῳ τοῦ βαρβαρισμοῦ προπυργίῳ, ἐν χώρᾳ πολὺ ἀνυποφόρου σκληρότητος, ἔνθα καὶ αὐτὸς ὁ ἀὴρ εἶναι πλήρης οἰμωγῶν τῶν βασανιζομένων δούλων—ὅπου τὸ αἷμα συχνὰ ποταμηδὸν ῥέει—παραδόξως ἡ ποίησις ἐνοῦται μετὰ τῶν γλυκυτάτων εἰκόνων καὶ τῶν καθαρωτάτων χαρακτηριστικῶν ἀρχαίου πατριαρχικοῦ βίου. Ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας ἡ Χίβα ἐφημίζετο διὰ τὴν μουσικὴν καὶ τὰ ἄσματά της, τὴν ποίησιν καὶ τοὺς ἀοιδοὺς αὐτῆς. Ἐν Βοχάρᾳ ὁ πελαργός, ἐν δὲ Χίβα ἡ ἀηδὼν τιμᾶται. Λέγεται ὅτι «ἡ ἀηδὼν ἐδίδαξεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη μουσικὴν εἰς τὸν λαὸν τῆς Χίβας», τὸ ὁποῖον εἴτε ἀληθὲς εἶναι εἴτε ὄχι, ἀδιάφορον· τὸ βέβαιον ὅμως εἶναι ὅτι ἀπὸ πολλῶν ἑκατονταετηρίδων οἱ ἄριστοι ψάλται, οἱ ἄριστοι μουσικοί, γνωστοὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει, Ἰσπαχάνῃ, Ἀαχώρᾳ καὶ τὴν ἀρχαίαν Φεργάνην (ὅπου ἀπέκτων καὶ ἀποκτῶσιν ἡγεμόνων εὐμενείας καὶ μεγάλους μισθοὺς) ἦσαν καὶ εἶναι Χιβαῖοι. Καθ' ὅλην τὴν Τουρκεστάνην, παρὰ τοῖς Ἀφγανεῖς τῆς βορείου Περσίας, παντοῦ, ἐν ἑνὶ λόγῳ, ὅπου ἡ τῶν Τουρκομάνων γλῶσσα εἶναι γνωστή, ἡ καλὴ μουσικὴ ὀνομάζεται διὰ τῆς λέξεως Οὐργκένδζ, ἤτοι Χιβαΐα... Προσέτι πολὺ διαδεδομένη εἶναι καὶ ἡ συνήθεια τοῦ ἀπαγγέλειν ποιήματα. Κατὰ τοῦτο πρὸ πάντων ἐξέχουσιν αἱ γυναῖκες· ὅταν δὲ ὁ ξένος ῥοθάσῃ νὰ ἐννοήσῃ τὸν κάπως δύσκολον ῥυθμόν, ἀμέσως αἰσθάνεται τὴν λυρικὴν τέχνην τῶν ἐγχωρίων ἐκείνων συνθέσεων. Εἶδον ὁλοκλήρους συλλογὰς τοιαύτης Οὐσβεγικῆς ποιήσεως. Τὰ λυρικὰ πρὸ πάντων δεικνύουσι τὰς συνηθεῖς τῶν Ἀσιατικῶν σκέψεις. Εἰς τὰς ποιήσεις ταύτας δὲν ἀπαντᾶτε συχνάκις πολὺ πρωτοτυπίαν, ἐν τούτοις τὸ φαινόμενον γυναικῶν χώρας βαρβάρου, καλλιεργουσῶν τὰς Μούσας, εἶναι ἀξιοσημείωτον. Αἱ Μαΐμαι, πρὸ πάντων αἱ ἡλικιωμέναι, πολλάκις μὲ ἐξέπληξαν διὰ τῆς δυνάμεως τῶν παραβολῶν των, τῶν πολλῶν διηγημάτων των, ἐμπεριεχόντων ἠθικὰ ἀξιώματα ἢ σκηνὰς βίου Χιβαΐου. Αἱ παροιμίαι τὰς ὁποίας ἔμαθον ἐν Χίβᾳ εἶναι τόσον ἐξαίρετοι ὥστε ἴσως δὲν εἶναι περιττὸν νὰ παραθέσω ἐνταῦθα ὀλίγας ὡς δεῖγμα (1).

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀνοίξεως γίνονται αἱ ἀληθῶς ἐθνικαὶ πανηγύρεις, ἀλλ' ἐκτὸς καὶ μακρὰν τῶν πόλεων εἴτε ἐπὶ τῶν πρὸς βοσκὴν χρησιμευόντων μερῶν, εἴτε ἐπὶ τῶν ἀμμωδῶν στεππῶν. Μετ' αὐτὰς ἔρχεται ἡ ἑορτὴ τοῦ Νοροὺζ, ἀπομεινάριον τῆς ἀρχαίας Παρθικῆς θρησκείας. Πᾶς ὁ λαός, φορῶν τὰ τῆς ἑορτῆς φορέματα, μεταβαίνει ὅπως θέσῃ ξύλα ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ πυρός. Δῶρα τότε δίδονται καὶ διάφοροι ἀνταλάσσονται εὐχαί. Τότε ἄσματα καὶ χοροὶ καθ' ἑκάστην, πολ-

1) Τὰς Χιβαϊκὰς ταύτας παροιμίας θέλομεν δημοσιεύσει διὰ τοῦ ἑπομένου μας φύλλου.

λάκις μέχρις ἑσπέρας, ἐξακολουθοῦσιν, ἡ δὲ Χιβαϊκὴ νεολαία κατὰ πυκνὰς φάλαγγας, φέρουσα ξύλα ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ πυρός, παρατηρεῖ μετὰ πολλῶν δεισιδαιμονιῶν τῶν μυρικῶν τοὺς κλάδους. Ὅσοι δύνανται στολίζουσι τὰς κεφαλάς των διὰ στεφάνων ἐξ ἀνθέων, ἐν οἷς φαίνονται διαφόρων παραλλαγῶν ῥόδα. Τότε γίνονται διάφοροι διασκεδάσεις, πρὸ πάντων ἀγῶνες εἰς τρέξιμον κλπ. ἡ ἱπποδρόμια, καθ' ἃ νεάνιδες λαμβάνουσι τὸ κυριώτερον μέρος. Ἐπὶ ἵππου ἀγρίου καὶ ἄνευ ἐφιππίου παρουσιαζόμεναι αὗται τρέχουσι μὲ πολλὴν ταχύτητα ἐπὶ τῆς ἄμμου. Συνήθως ἡ ὡραιοτάτη κόρη ἐκλέγεται διὰ τοῦτο· τρέχουσα δὲ κρατεῖ εἰς τοὺς βραχίονάς της μικρὸν ἀρνίον, τὸ ὁποῖον νέοι τινὲς χρεωστοῦσι νὰ τῆς ἀφαιρέσωσιν ὅπως λάβωσι τὸ διωρισμένον βραβεῖον. Κρατοῦσα λοιπὸν ἡ κόρη τὸ ἀρνίον τρέχει δι' ὅλης τῆς δυνάμεως τοῦ ἵππου της, ἐγείρουσα νέφος κονιορτοῦ παρ' ἑαυτὴν, καὶ τύπτουσα πάντα πλησιάζοντα αὐτὴν διὰ τῆς μάστιγός της.

Χίβα, ἡ μητρόπολις τῆς χώρας, κατοικεῖται ὑπὸ 12,000 περίπου ψυχῶν καὶ θεωρεῖται ἡ ἑστία τῶν φώτων ἕνεκα τῆς ἐν αὐτῇ σχολῆς. Ἐντούτοις ἡ Χίβα εἶναι σχεδὸν ἡ πτωχοτάτη πόλις τῆς Μέσης Ἀσίας. Παρ' αὐτὴν εἶναι ἡ πόλις Ζτενζὶ Οὐρζέντσ, ἥτις ἀπολαύει φήμης τινὸς ἕνεκα τῶν μετὰ τῆς Ῥωσσίας ἐμπορικῶν σχέσεών της. Τὸ αὐτὸ δύναται νὰ λεχθῇ καὶ περὶ τῆς Γερλένης, ἀπεχούσης εἴκοσι πέντε περίπου μίλια τῆς πρωτευούσης. Εἰς τοὺς κήπους τῆς πόλεως ταύτης φύονται οἱ ἄριστοι πέπονες, εἰς τὰς ἀγορὰς της πωλεῖται ὁ ἄριστος ἄρτος, οἱ δὲ ψάλται καὶ μουσικοί της εἶναι διαβόητοι. Τὸ Χαζσὰ Ἰλὶ εἶναι ἀξιοσημείωτον διὰ τὴν γενεαλογικὴν ὑψηλοφροσύνην τῶν κατοίκων του, λεγόντων ὅτι κατάγονται ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τοῦ Προφήτου· θεωρεῖται δὲ μεγάλη τιμὴ νὰ λάβῃ τις σύζυγον ἐκ ταύτης τῆς πόλεως. Ἡ Κουγγράδη κατοικεῖται ὑπὸ Καρακαλπάκων καὶ Τουρκομάνων, οἵτινες φέρουσιν εἰς αὐτὴν τὰ ποίμνιά των. Ἐνταῦθα τὸ βούτυρον, τὸ κρέας, καὶ τὰ γαλακτερὰ εἶναι εὐθηνότατα. Ἡ ἀρχαία Οὐργένζ, ἥτις ἄλλοτε ἦτο ἡ κυριωτέρα τῆς χώρας πόλις, σήμερον εἶναι σωρὸς ἐρειπίων. Ὑπάρχουσι καὶ πολλαὶ ἄλλαι μικραὶ πόλεις, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον συνίστανται ἐκ σκηνῶν ἐστημένων ἐντὸς τῶν περιβόλων τῶν κήπων. Ἐντούτοις ἡ τυραννικότης τῶν κυβερνώντων καὶ ὁ σκοτισμὸς τοῦ λαοῦ εἶναι τοσοῦτος ὥστε πᾶς φιλάνθρωπος πρέπει νὰ εὔχηται ὑπὲρ τῆς ἐλευθερώσεως αὐτοῦ.

ΟΝΕΙΡΟΝ ΑΞΙΟΣΗΜΕΙΩΤΟΝ.

Ε'.

Ὁ κύριος Ρ..., ἐκ Βουλάνδης, κτηματίας εἰς τὴν κοιλάδα τῆς Γάλης, ἐνήγετο ὡς χρεωστῶν μεγάλην τινὰ χρημάτων ποσότητα, προερχομένην ἀπὸ καθυστερήσεις δικαιώματος, τὸ ὁποῖον ἐχρεώστει νὰ δίδῃ εἰς εὐγενῆ τινα οἰκογένειαν, κυρίαρχον τῶν ὑπ' αὐτοῦ καλλιεργουμένων γεῶν. Ὁ κύριος Ρ... ἦτο πεπεισμένος ὅτι ὁ πατήρ του εἶχεν ἀγοράσει ἐκ τῆς οἰκογενείας ἐκείνης, δι' ἰδιαιτέρας πράξεως, ἐπιτρεπομένης ὑπὸ τοῦ νόμου τῆς Σκωτίας, τὰς γέας ἐκείνας, καὶ ὅτι ἑπομένως ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ ἦτο ἀβάσιμος. Ἀλλὰ, μολονότι προσεκτικῶς παρετήρησε πάντα τὰ ἔγγραφα τοῦ πατρός του, μολονότι ἠρεύνησε τὰ δημόσια βιβλία, μολονότι ἐξήτασε μετὰ λεπτομερείας πάντας ὅσοι διεξήγαγον τὰς ὑποθέσεις τοῦ πατρός του, ἐστάθη ἀδύνατον νὰ εὕρῃ ἀποδείξεις πρὸς ὑποστήριξιν τῆς πεποιθήσεως αὐτοῦ. Ἡ ἡμέρα καθ' ἣν προέβλεπε τὴν ἀπώλειαν τῆς δίκης του ἤδη ἔφθανε, ὁ δὲ ἄνθρωπος ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ εἰς Ἐδιμβοῦργον τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν καὶ διενεργήσῃ ὅ,τι δυνηθῇ ὅπως ἀπαλλαγῇ ὅσον τὸ δυνατὸν εὐθηνότερα. Τοῦτο ἔχων κατὰ νοῦν ἐπορεύθη εἰς τὴν κλίνην του· βασανίζων δὲ ὅλας τὰς περιστάσεις τῆς ὑποθέσεως ἀπεκοιμήθη, καὶ κοιμηθεὶς εἶδε τὸ ἑξῆς ὄνειρον. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ὅστις πρὸ ἐτῶν εἶχεν ἀποθάνει, παρουσιάσθη ἐνώπιόν του, ὡς ἐνόμισε, καὶ τὸν ἠρώτησε διατί ἦτο τεταραγμένος. Καθ' ὕπνον οἱ ἄνθρωποι δὲν ἐκπλήττονται ὑπὸ ἐμφανίσεων τοιούτων. Ὁ κύριος Ρ... εἶπεν, ὡς ἐνόμισεν, εἰς τὸν πατέρα του τὴν αἰτίαν τῆς στενοχωρίας του, προσθέσας ὅτι ἡ πληρωμὴ μεγάλης ποσότητος χρημάτων ἦτο δι' αὐτὸν πρᾶγμα πολὺ δυσάρεστον, καθότι ἦτο πεπεισμένος ὅτι δὲν τὰ ἐχρεώστει. «Ἔχεις δίκαιον, τέκνον μου», ἀπήντησεν ἡ πατρικὴ σκιὰ, «Ἐγὼ ἠγόρασα τὰ δικαιώματα πληρώσας δι' ὅσα σήμερον ἐνάγεσαι. Τὰ ἔγγρα-

φα, τὰ περὶ ταύτης τῆς ὑποθέσεως, εὑρίσκονται εἰς χεῖρας τοῦ κυρίου . . . ὅστις ἦτο πληρεξούσιος, καὶ ὅστις ἤδη ἀποσυρθεὶς τῆς ἐργασίας ἡσυχάζει εἰς Ἰνδερέσκην, πλησίον τοῦ Ἐδιμβούργου. Ἦτο ἄνθρωπος τὸν ὁποῖον δι' ἰδιαιτέρους λόγους μετεχειρίσθην κατὰ τὴν περίστασιν ἐκείνην, πλὴν ὁ ὁποῖος οὐδέποτε ἄλλοτε διεξήγαγεν ὑπόθεσίν μου τινά. Εἶναι πολὺ δυνατὸν», ἐξηκολούθησεν ὁ πατήρ, «ὁ Κ... νὰ ἐλησμόνησε τὴν ὑπόθεσιν ἐπειδὴ παρῆλθον ἔκτοτε πολλὰ ἔτη· ἀλλὰ δύνασαι νὰ τὴν ἐπαναφέρῃς εἰς τὴν μνήμην του διὰ τοῦ ἑξῆς περιστατικοῦ. Ὅταν ἐπῆγα νὰ τοῦ πληρώσω τὸν λογαριασμόν του, ἐπῆλθε δυσκολία τις ἕνεκα τῆς ἀλλαγῆς χρυσοῦ τινος Πορτογαλικοῦ νομίσματος, καὶ ἐβιάσθημεν νὰ πίωμεν τὸ περιπλέον ἐς τι χρασοπωλεῖον.» Ὁ Κ. Ρ... ἠγέρθη τὸ πρωὶ ἔχων πάσας τὰς λέξεις τοῦ ὀνείρου τούτου ἐντετυπωμένας εἰς τὸν νοῦν του. Ἐνόμισε δὲ πρέπον νὰ πορευθῇ εἰς Ἰμβερέσκην διὰ τῆς χώρας, ἀντὶ νὰ διευθυνθῇ εἰς Ἐδιμβοῦργον. Ἀφοῦ ἔφθασεν ἐκεῖ ἐζήτησε τὸν ἄνθρωπον, περὶ τοῦ ὁποίου εἶχεν ἀκούσει καθ' ὕπνον, καὶ ὅστις ἦτο πολὺ γέρων. Εὑρὼν δὲ αὐτὸν, χωρὶς νὰ τῷ ἀναφέρῃ τι περὶ τοῦ ὀνείρου του, ἠρώτησεν αὐτὸν ἐὰν ἐνεθυμεῖτο ὅτι ποτὲ διεξήγαγε τοιαύτην τινὰ ὑπόθεσιν τοῦ ἀσθενοῦς πατρός του. Ὁ γέρων δὲν ἠδύνατο νὰ ἐνθυμηθῇ τὴν ὑπόθεσιν, ἀφοῦ ὅμως ἤκουσε τὸ χρυσοῦν Πορτογαλικὸν νόμισμα, τὸ πᾶν τῷ ἦλθεν εἰς τὴν μνήμην. Τότε ἀμέσως ἐρευνήσας εὗρε τὰ ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα καὶ ἔδωκεν εἰς τὸν υἱόν. Οὕτως ὁ Κ. Ρ... μεταβὰς εἰς Ἐδιμβοῦργον, ἠδυνήθη ν' ἀποδείξῃ τὰ δίκαιά του καὶ νὰ κερδήσῃ ὑπόθεσιν, τὴν ὁποίαν παρ' ὀλίγον ἔχανεν.» Τὸ ἀξιοσημείωτον τοῦτο ὄνειρον, ἀναφέρει ὁ διάσημος Οὐόλτερ Σκῶττος εἰς τὸν «Ἀρχαιολόγον» του· ἐπιβεβαιοῖ δὲ ὅτι «πολλάκις ἤκουσεν αὐτὸ λεγόμενον ὑπὸ ἀνθρώπων, οἵτινες ἠδύναντο νὰ γινώσκωσι κατὰ λεπτῶς τὴν ὑπόθεσιν, οἵτινες δὲν ἦσαν εἰς θέσιν νὰ ἀπατηθῶσι καὶ οἵτινες βεβαίως δὲν ἠδύναντο νὰ ἀπατήσωσι. Δὲν ἐμπείρει λοιπὸν νὰ μὴ τὸ πιστεύσῃ ὅσον παράξενον χαρακτῆρα καὶ ἂν ἔχῃ.»

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΑΚΟΤΥΧΩΝ ΣΤΡΩΜΑΤΩΝ.

Οἱ ὀρυκτοὶ ἄνθρακες, ὡς ἤδη ἐκτὸς πάσης ἀμφιβολίας ἀπεδείχθη, προέρχονται ἀπὸ φυτὰ ἀπηνθρακωμένα καὶ ἐναποτεθημένα ὑπὸ τὸ ἔδαφος. Πλὴν πῶς καὶ πότε τὰ ἄπειρα ἐκεῖνα φυτὰ παρήχθησαν; πῶς ἀπηνθρακώθησαν; πῶς ἐτέθησαν ὑπὸ τὴν γῆν; Ἐν πρώτοις ἔστω γνωστὸν ὅτι ὁ ἡμέτερος κόσμος, ἤτοι ἡ γήινος σφαῖρά μας, δὲν ἦτο ἀπ' ἀρχῆς οἵα σήμερον εἶναι. Καί τοι δὲ ὑπῆρξαν ἄνθρωποι, φιλόσοφοι ὀνομαζόμενοι, οἱ ὁποῖοι ἐπίστευον καὶ ἐδίδασκον ὅτι ἡ Γῆ μήτε ἀρχὴν ἔλαβε μήτε τέλος θὰ ἔχῃ, ἡ ὀξασία των ὅμως, ὡς καὶ πᾶν ἄλλο ψευδὲς δόγμα ἀνθρώπινον, οὐδεμίαν ἔχει ἰσχὺν ὅπως καταργῆ γεγονότα. Ἡ ἐπιστήμη ἀποδεικνύει ὅτι ἡ Γῆ καὶ ἀρχὴν ἔσχε καὶ τέλος θὰ ἔχῃ. Πλὴν πότε; Τοῦτο μόνον ἡ ἄπειρος τοῦ Θεοῦ Σοφία γινώσκει. Εἰς ἡμᾶς ἐδόθη νὰ βλέπωμεν ὀλίγιστα ἐκ τῶν ἀπείρων Αὐτοῦ ἔργων. Ἂς ἀρκώμεθα λοιπὸν καὶ ἂς εὐγνωμονῶμεν, γινώσκοντες ὅτι ὑπάρχουσιν ἄπειρα ἄλλα Αὐτοῦ πλάσματα ἐστερημένα καὶ τῆς χάριτος ταύτης.

Ἂν προεκειτο νὰ γράψωμεν τὴν ἱστορίαν τῆς Γῆς, τότε θὰ ἦτο ἀνάγκη, καὶ ἀνάγκη ἀπαραίτητος, νὰ φέρωμεν, ἂν οὐχὶ πάσας, τοὐλάχιστον ἀρκετὰς ἐκ τῶν ἀποδείξεων, ἐφ' ὧν στηριζομένη ἡ θετικὴ ἐπιστήμη περιγράφει τὴν μόρφωσιν τοῦ ἡμετέρου πλανήτου· πλὴν προκειμένου μόνον περὶ γεανθράκων θεωροῦμεν περιττὸν τὸ τοιοῦτον. Ἐν τούτοις ἀδύνατον νὰ παρασιωπήσωμεν ὅτι χιλιάδας ἔτη πρὶν ἢ οἱ ἄνθρωποι ἀνακαλύψωσι τὰς βάσεις τῆς νεωτέρας ἐπιστήμης, ἡ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀποκαλυφθεῖσα διδασκαλία ἐκήρυττεν ὅτι «ἐν ἀρχῇ... ἡ γῆ ἦν ἀόρατος καὶ ἀκατασκεύαστος», ὅτι ξηρὰ, ὄρη, βουνὰ δὲν ὑπῆρχον, ἀλλ' ὅτι τὸ πᾶν ἐκάλυπτεν ὑδάτων ἄβυσσος, καὶ ὅτι ἦτο «σκότος ἐπάνω τῆς ἀβύσσου.» Τὸ ἐμποδίζον τὰς ἀκτίνας τοῦ φωτὸς νὰ φθάσωσι μέχρι τῆς ῥευστῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς μα; ἦτο μίγμα τι ἀερίων διαφόρων, ἀτμῶν καὶ καπνῶν. Πλὴν παρελθόντος τοῦ καιροῦ τοῦ σκότους, «ὁ Θεὸς εἶπε· Γενηθήτω

των φῶς, καὶ ἐγένετο φῶς», μετὰ τὸ ὁποῖον οἱ ἀτμοὶ ἔτι μᾶλλον ῥευστοποιούμενοι ἠρεοῦντο· ξηρὰ δὲ ὄρη, βουνά, πεδιάδες, κοιλάδες ἐκ τοῦ βυθοῦ τῶν ὑδάτων ἀνέδυσαν, κατὰ βούλησιν, ἐννοεῖται «τοῦ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα εἰς ὄντα.» Ἀφοῦ ἐφάνη ἡ ξηρὰ καὶ ἐκ τῶν ὑδάτων ἐσχηματίσθησαν θάλασσαι, ἡ ξηρὰ ἐκείνη, ἥτις καὶ ἐκλήθη γῆ, δὲν ἔμεινε γυμνὴ, ἔρημος καὶ ἀκόσμητος, ἀλλὰ διαταχθεῖσα «ἐξήνεγκε βοτάνην χόρτου καὶ ξύλον κάρπιμον» εἰς εἴδη τόσον ποικίλα ὅσον ἡ τοῦ Θεοῦ σοφία ἐγίνωσκε χρήσιμα. Τότε λοιπὸν, κατὰ τὰς ἀνακαλύψεις τῆς ἐπιστήμης, ἐσχηματίσθησαν καὶ τὰ ἀνθρακοφόρα τῆς γῆς στρώματα, ἀπορροφησάντων τῶν φυτῶν τὸν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ τότε εὑρισκόμενον εἰς σχῆμα ἀνθρακικοῦ ὀξέως ἀπειροπληθῆ ἄνθρακα, καὶ ἐναποθεσάντων αὐτὸν ὅπου σήμερον κεῖται.

Ἀπαντήσαντες θεωρίαν τινὰ περὶ σχηματισμοῦ τῶν ἀνθρακούχων στρωμάτων ἐν «Τοῖς Κόσμοις», καίτοι ἡ θεωρία αὐτὴ δυνατὸν νὰ ἦναι εἴς τινα ἀνακριβῆ, καθὸ εἰς πολλὰ στηριζομένη ἐπὶ μόνης τῆς εἰκασίας, πλὴν ἀλλ' ὅμως θεωρήσαντες αὐτὴν ὡς δεικνύουσαν τὸ μέτρον τῶν σημερινῶν ἡμῶν γνώσεων, μεταφέρομεν αὐτὴν ὡς ἀπάντησιν τῆς ἣν ἐθέσαμεν ἐν προηγουμένῳ ἄρθρῳ ἐρωτήσεως, «πῶς εὑρίσκονται ὑπὸ γῆν ἄνθρακες;«

« Ἡ Γῆ εἶχε πλέον ψυχρανθῆ καὶ περὶ αὐτὴν ὑπῆρχεν ἤδη ἀρκετὰ παχὺς φλοιὸς, ἀπολήγων σχεδὸν ὅλος εἰς ὑψώματα καὶ λάκκους· τῶν πρώτων ὄντων παντὸς ὕψους, τῶν δὲ δευτέρων παντὸς βάθους καὶ πάσης ἐκτάσεως. Τὰ ὕδατα εἶχον πρὸ πολλοῦ ὑγροποιηθῆ καὶ φυσικῶς κατεῖχον τοὺς λάκκους. Σχετικῶς γαλήνη καὶ ἡσυχία ἐπὶ τῆς γῆς, ἥτις πρὶν τοσαύτας εἶχεν ὑποστῆ ὑπὸ τῶν στοιχείων ἀναστατώσεις, τότε ἐβασίλευε· πλὴν ὁ ἀὴρ ἦτο δηλητήριος, ἕνεκα διαφόρων ἀερίων, καὶ μάλιστα τῶν ἐχόντων ὡς βάσιν τὸν ἄνθρακα. Ἡ πλάσις λοιπὸν ζώων ἀερπνέων τότε ἦτο ἀδύνατος, ἐπειδὴ ἂν ζῶα ἀνέπνεον τὴν ἀτμοσφαῖραν ἐκείνην ἀμέσως θὰ ἀπέθνησκον. Τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ νῦν σχηματίζοντος τὴν ἀτμοσφαῖράν μας ὀξυγόνου τότε ἦ ο συνηνωμένον μετ' ἄνθρακος καὶ ἀπετέλει τὸ γνωστὸν δηλητηριῶδες ἀέριον, τὸ καλούμενον ἀνθρακικὸν ὀξύ. Πλὴν, ὡς ἐκ τύχης τινὸς σοφωτάτης, τότε ἤρξατο καὶ ἡ μακρὰ ἐργασία τοῦ σχηματισμοῦ τῶν ἀνθρακείων.

« Ἀρχόμεθα περιγράφοντες, ὅπως ἐννοοῦμεν, παράδειγμά τι σχηματισμοῦ ἀνθρακούχου στρώματος. Πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται νὰ ἔχωμεν λίμνην τινὰ, ἱκανῶς ἐκτεταμένην καὶ βαθεῖαν, καὶ μεταξὺ ὑψωμάτων κειμένην. Λάβωμεν λοιπὸν τὴν Βοργέτου καὶ ἀνέλθωμεν διὰ τῆς διανοίας πρὸ μυριάδων τινῶν ἐτῶν. Τὰ πρῶτα φυτὰ (βοτάνη χόρτου) ἐκάλυψαν ἐν πρώτοις τὴν πλευρὰν τοῦ ὑψώματος, ἀκολούθως προέβησαν μέχρι τῆς ὄχθης, ἤγγισαν τὸ ὕδωρ καὶ ἔγειναν ἔνυδρα, ἤτοι ἑλαφρά. Τὰ πλεῖστα τῶν φυτῶν τούτων ἔχουσιν ὄργανα ἐμπεριέχοντα ἀέρα. Κατέβαζον λοιπὸν τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος, ἡ δὲ λίμνη τότε μετεμορφώθη εἰς ἀπέραντον λειμῶνα... Ὁ ἀὴρ ἦτο θερμὸς καὶ ὑγρὸς, τὸ φῶς ἀρκετὸν, τὰ ὕδατα χρυαρά καὶ πλήρη θρεπτικῶν στοιχείων... διὸ καὶ ἡ βλάστησις ἦτο γιγαντώδης, τὰ δὲ φυτὰ ἀνήρχοντο τὸν ἓν ἐπὶ τοῦ ἄλλου. Τὸ καλύπτον τὴν ἐπιφάνειαν τῆς λίμνης ὡραῖον περίβλημα ἐπαχύνετο ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον, ἐωσοῦ, καταστὰν πολὺ βαρὺ, κατέπιπτεν εἴς τινα μέρη ἢ ὁλόκληρον εὐθίζέτο εἰς τὸ ὕδωρ καὶ κατεκάθιζεν εἰς τὸν βυθόν. Ἀκολούθως νέα φυτὰ ἐλάμβανον τὴν θέσιν τῶν παλαιῶν, ἄτινα καὶ αὐτὰ, εἴτε ὑπὸ τοῦ ἰδίου των βάρους, εἴτε ὑπὸ τῶν θυελλῶν, αἵτινες ἦσαν πλειότεραι ἢ σήμερον, ἐρρίπτοντο ἐντὸς τοῦ ὕδατος. Ἐνίοτε συνέβαινον ἐπὶ τῆς ὄχθης φοβεραὶ ἐκριζώσεις... Τὰ μεγαλοπρεπῆ φαινόμενα, τὰ ὁποῖα ἐπὶ τῶν γεωλογικῶν ἐποχῶν, τῶν τόσον ἀφ' ἡμῶν μεμακρυσμένων, ἐλάμβανον χώραν ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς γῆς, ἐνήργουν ἐπὶ μεγάλων ὕλης ποσοτήτων καὶ μεθ' ὁρμῆς, ἧς οὐδεμίαν ἰδέαν ἔχομεν. Ἐν τούτοις ἔχομεν μικρά τινα παραδείγματα. Τὰ ἡφαίστια, τὰ ὁποῖα τότε ἦσαν πολυπληθέστατα, σήμερον εἶναι σπάνια, τὰ δὲ μεταξὺ τῶν ἐκρήξεων αὐτῶν χρονικὰ διαστήματα γίνονται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον μακρύτερα. Τοιοῦτόν τι συμβαίνει καὶ ὡς πρὸς τὸν σχηματισμὸν τῶν ἀνθράκων. Ἀπηντήσατε, ἐν καιρῷ θέρους, ἐντὸς τῶν δασῶν μικρὰ ἕλη καλῶς ἐκ τοῦ ἀνέμου προφυλαγμένα καὶ κεκαλυμμένα ὑπὸ χλόης ἐλαφρᾶς κατακοσμούσης τὰς ἐπιφανείας των; Τὰ μικρὰ ἐκεῖνα φυτὰ καλύπτουσι μὲν τὴν ἐπιφάνειαν ἀλλὰ δὲν ψαύουσι τὸν βυθόν. Ἡ

ρίζα των, οὖσα ἐντὸς τοῦ ὕδατος εἶναι λευκὴ καὶ νηματώδης· φύει, παράγει ἄνθη, παράγει καρπούς. Ἰδοὺ ἡ εἰκών, μυριάκις σμικρινθεῖσα, τῆς μορφώσεως τῶν ἀνθράκων....

Πλὴν πόσον χρόνον διήρκεσεν αὕτη ἡ μόρφωσις; Χρόνον ἀμέτρητον. Ἡ πτωχὴ ἀνθρωπότης μετρᾷ χρόνον, ἀλλ' ἡ φύσις ποτέ. Ὅπως δὲ εὑρίσκεται ἡ ἡλικία τῶν δένδρων διὰ τῆς ἀριθμήσεως τῶν ὁμοκέντρων ἐπιφανειῶν, τῶν ἀποτελουσῶν τὸν κορμόν, ἠδύνατό τις ἴσως προσπαθῶν νὰ εὕρῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀλληλοδιαδόχως καταβυθισθέντων φυτειῶν. Ἀλλ' αἱ φυτεῖαι ἐκεῖναι ἀπετελοῦντο ἐκ φυτῶν ποωδῶν καὶ μαλακῶν, τὰ ὁποῖα πιεσθέντα ὁμοῦ ἀπετέλεσαν ἕνα μόνον λίθον. Πολυμαθής τις βοτανικὸς τῆς Γαλλίας, ὁ Κ. Βρογνιάρτης, κατώρθωσε νὰ ἀνακαλύψῃ πολλὰ εἴδη καὶ γένη φυτῶν, συμβαλλόντων πρὸς μόρφωσιν τῶν γεανθράκων. Ἦτο ἀνάγκη νὰ διακριθῶσιν τῶν φυτῶν τὰ ὄργανα ὅπως λείψῃ πᾶσα ὑπόνοια ὅτι ταῦτα μετεφέρθησαν ὑπὸ ρευμάτων ὕδατος ἢ ἄλλως πως. Τὰ ποώδη φυτά, τὰ σχηματίσαντα τοὺς ἄνθρακας, ἐφύτρωσαν, ἔζησαν, καὶ ἀπέθανον ἐν τῇ θέσει ὅπου ἀπαντῶνται σήμερον. Ἂν μετεφέροντο, ἔστω καὶ εἰς μικρὰν ἀπόστασιν, θὰ ἐμιγνύοντο μὲ χῶμα, καὶ τότε μετὰ τὴν καῦσιν θὰ ἄφινον πολὺ περισσότερον κατάλειπον. Ἐνὶ λόγῳ, ἔζησαν ἐπὶ τοῦ ὕδατος, ῥίζα καὶ κορμός, χωρὶς νὰ ἐγγίσωσι σχεδὸν γῆν. Οὕτω δὲ στρῶμα ἐπὶ στρώματος ἐσχημάτισαν παχυτάτους σωρούς, ἀποτελοῦντας τὰ ἀνθρακούχα στρώματα, ὧν σμικρὸν μόνον μέρος εἶναι γνωστὸν εἰς τοὺς γεωλόγους.

Ὁ ἀὴρ ἦτο ἀνθρακικὸν ὀξύ, σύνθετον ἐξ ἄνθρακος καὶ ὀξυγόνου· τὸ ὁποῖον ἀναπνεόμενον φέρει θάνατον καὶ εἰς ἀνθρώπους καὶ εἰς ζῶα. Ἔπρεπε νὰ διαχωρισθῶσιν αἱ δύο ἐκεῖναι οὐσίαι, ὅπως ἐπέλθῃ ἡ πλάσις τῶν ἀεροπνόων ζώων, τῶν ἐπὶ τῆς ξηρᾶς καὶ ἐν τῷ ἀέρι ζώντων· τότε δὲ ἐπῆλθον τὰ ἀνθρακεῖα.

Πρέπει νὰ εἴπωμεν προσέτι ὅτι ἡ πρασίνη τῶν φυτῶν ἐπιφάνεια, φύλλα καὶ καυλοί, προσβαλλόμενα ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου, ἀπορροφῶσι τὸ ἀνθρακικὸν ὀξὺ τῆς ἀτμοσφαίρας, κρατοῦσιν ἐν ἑαυτοῖς τὸν ἄνθρακα καὶ ἐκπέμπουσι τὸ ὀξυγόνον. Τὸ τοιοῦτον εἶναι ἀληθὲς διὰ τοῦ ἀέρος τροφή, ὡς πᾶς τις βλέπει, καὶ οὐχὶ ἁπλῶς ἀναπνοή, ὡς μέχρι τοῦδε ἐπιστεύετο. Τότε τὰ φυτὰ ἔζων μόνον διὰ τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέως· αἱ ῥίζαι των, βυθισμέναι ἐντὸς τοῦ ὕδατος, εὕρισκον ὀλίγας θρεπτικὰς οὐσίας, τὸ δὲ ἀνθρακικὸν ὀξύ, τὸ ὁποῖον καὶ σήμερον εἰσέτι εἶναι βαρύτερον τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος, πρέπει νὰ ἦτο πολὺ πυκνότερον τότε καὶ ἑπομένως νὰ ἤρκει ἐν ἀφθονίᾳ πρὸς διατροφὴν αὐτῶν. Πόσος ἄνθραξ ἐπεσωρεύθη διὰ τούτου τοῦ τρόπου; Τὸ σύνολον τῶν γεανθράκων, ἤτοι τῶν εἴτε γνωστῶν εἴτε ἀγνώστων στρωμάτων· εἰ δέ τις τολμᾷ ἂς ὑπολογίσῃ τὸν δαπανηθέντα χρόνον.

Ἤδη, ἐὰν σκεφθῶμεν ὅτι τὰ φυτὰ ἐκεῖνα ἐπλάσθησαν ὅπως καθαρίσωσι τὴν ἀτμοσφαῖραν ἐκ τοῦ θανατηφόρου ἀερίου καὶ συγχρόνως ἐναποταμιεύσωσιν εἰς τὰ σπλάγχνα τῆς γῆς ἄνθρακας, ἤτοι πηγὰς θερμότητος διὰ τοὺς μέλλοντας αἰῶνας, δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν πλέον ὅτι τὸ τοιοῦτον ἦτο ἔργον τύχης τινος σοφωτάτης, ἀλλ' ἔργον τοῦ παντοδυνάμου Δημιουργοῦ.»

ΟΙ ΑΡΧΑΙΟΙ ΠΕΡΙ ΛΑΥΡΙΟΥ.

Τὰ ἀκόλουθα, εὑρόντες ἐν εἴδει σημειώσεως εἰς τὴν ἀξιόλογον πραγματείαν τοῦ φιλέλληνος καθηγητοῦ Δ. Παλαΐρη, τὴν ἐπιγραφομένην «ἡ Ἑλλὰς καὶ ἡ Ἰταλία ἐν τῷ Λαυριωτικῷ ζητήματι (1)» μετεφέραμεν ὅπως καὶ ἐκ τῶν Ἀρχαίων δειχθῇ κατὰ πόσον θὰ ἐζημιοῦτο τὸ ἔθνος ἂν ὁ ἐθνικὸς ἐκεῖνος πλοῦτος ἔμενεν εἰς τὰς χεῖρας τῶν ξένων.

Ἐν ἀρχῇ τῆς σημειώσεώς του ταύτης, τὴν ὁποίαν καὶ ἰδίως πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἀποτείνει, θαυμάζων ὁ φιλοδίκαιος καθηγητὴς πῶς τόσοι Ἕλληνες λόγιοι ἠδυνήθησαν νὰ λησμονήσωσι τὰς ἐν τοῖς προγονικοῖς συγγράμμασι περὶ Λαυρίου ἀπαντωμένας εἰδήσεις, προσθέτει: «Ἂν ἠδυνάμην νὰ θέσω ἐπὶ τοῦ βιβλίου μου ἐπιγραφὴν Ἑλληνικὴν καὶ οὐχὶ βραχεῖαν, βεβαίως ἤθελον ἐκλέξει τὴν ἀκόλουθον τοῦ Θουκυδίδου φράσιν, ἣν φαίνεται μὲν λέγων ὁ Ἀλκιβιάδης, ἀλλ' ἦτις ἤρμοζε μᾶλλον εἰς τὸ στόμα τῆς Πυ-

(1) La Grecia e l'Italia nella questione del Laurion». Ἀντίτυπα τοῦ Ἰταλιστὶ γεγραμμένου τούτου βιβλίου εὑρίσκονται παρὰ τῷ συντάκτῃ τοῦ Μέλητος καὶ πωλοῦνται 2 φράγκα.

θίας, κατεχομένης ὑπὸ προφητικοῦ οἴστρου ἐπὶ τοῦ αὐτῆς τρίποδος. « Οἱ Ἀθηναῖοι... καὶ τὰς τοῦ Λαυρίου τῶν ἀργυρείων μετάλλων προσόδους καὶ ὅσα ἀπὸ γῆς καὶ δικαστηρίων νῦν ὠφελοῦνται εὐθὺς ἀποστερήσονται. » (1) Θουκυδ. ΣΤ'. 91.

Ὁ αὐτὸς Θουκυδίδης ἐν τῇ Β'. τῶν ἱστοριῶν του (55) πάλιν λέγει· « Οἱ Πελοποννήσιοι ἐπειδὴ ἕτεμον τὸ πεδίον παρῆλθον ἐς τὴν Πάραλον γῆν καλουμένην μέχρι Λαυρίου, οὗ τὰ ἀργύρεια μέταλλά ἐστιν Ἀθηναίοις. »

Ὁ Στράβων, ὡς εἰ ἀπετείνετο πρὸς τὴν ξένην ἑταιρίαν μᾶλλον ἢ πρὸς Ἕλληνας, γράφει. « Τὰ δ' ἀργυρεῖα τὰ ἐν Ἀττικῇ, κατ' ἀρχὰς μὲν ἦν ἀξιόλογα, νυνὶ δ' ἐκλείπει. Καὶ δὴ καὶ οἱ ἐργαζόμενοι, τῆς μεταλλείας ἀσθενῶς ὑπακουούσης, τὴν παλαιὰν ἐκβολάδα καὶ τὴν σκωρίαν ἀναχωνεύοντες, εὕρισκον ἔτι ἐξ αὐτῆς ἀποκαθαιρόμενον ἄργυρον, τῶν ἀρχαίων ἀπείρως καμινευόντων. » Στραβ. Γεωγρ. Θ'. ἀ. 23. καὶ εὐθὺς κατωτέρω. « Τοῦ δὲ μέλιτος ἀρίστου τῶν πάντων ὄντος τοῦ Ἀττικοῦ, πολὺ βέλτιστον φασὶ τὸ ἐν τοῖς ἀργυρείοις, ὃ καὶ ἀκάπνιστον καλοῦσιν ἀπὸ τοῦ τρόπου τῆς σκευασίας.

Ὁ Παυσανίας ἄρχεται τῶν Ἀττικῶν του ἀπὸ τῶν ἑξῆς λέξεων. « Τῆς ἠπείρου τῆς Ἑλληνικῆς κατὰ νήσους τὰς Κυκλάδας καὶ πέλαγος τὸ Αἰγαῖον ἄκρα Σούνιον πρόκειται γῆς τῆς Ἀττικῆς. καὶ λιμήν τε παραπλεύσαντι τὴν ἄκραν ἐστί, καὶ ναὸς Ἀθηνᾶς Σουνιάδος ἐπὶ κορυφῇ τῆς ἄκρας. Πλέοντι δὲ εἰς τὸ πρόσω Λαύριόν τέ ἐστιν, ἔνθα ποτὲ Ἀθηναίοις ἦν ἀργύρου μέταλλα, καὶ νῆσος ἔρημος οὐ μεγάλη, Πατρόκλου καλουμένη.

Προσέτι ὁ Σουΐδας ἐν τῇ λέξει « Λαύριον », Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασσεὺς ἐν ᾧ χωρίῳ ποιεῖται περὶ Ἀττικῆς λόγον, ὁ Ἡσύχιος εἰς τοὺς Σχολιαστὰς τοῦ Ἀριστοφάνους, ὁ Πλούταρχος (ἐν βίῳ Νικείου) ἀναφέρουσι περὶ τῶν ἀργυρείων μετάλλων· ἀλλ' οὐδεὶς γράφει περὶ αὐτῶν ἐν ἐκτάσει τόσον ὅσον ὁ Ξενοφῶν ἐν τῇ « περὶ Προσόδων » πραγματείᾳ του, ἔνθα ὁμιλῶν περὶ Λαυρίου λέγει· « Ἔστι δὲ καὶ γῆ, ἣ σπειρομένη μὲν οὐ φέρει καρπὸν, ὀρυττομένη δὲ πολλαπλασίους τρέφει ἢ εἰ σῖτον ἔφερε· καὶ μὴν ὅπ ἀργυρός ἐστι σαφῶς θεία μοῖρα· πολλῶν γοῦν πόλεων παροικουσῶν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, εἰς οὐδεμίαν τούτων οὐδὲ μικρὰ φλὲψ ἀργυρίτιδος διήκει. » (Ξεν. Πόροι ἢ περὶ Προσόδων Κεφ. Α'. 5.)

Ἐν δὲ τῷ τετάρτῳ κεφαλαίῳ τῆς αὐτῆς πραγματείας ὁ Ξενοφῶν πάλιν λέγει. « Τά γε μὴν ἀργύρεια εἰ κατασκευασθείη ὡς δεῖ πάμπολα ἂν νομίζω χρήματα ἐξ αὐτῶν καὶ ἄνευ τῶν ἄλλων προσόδων προσιέναι. Βούλομαι δὲ καὶ τοῖς μὴ εἰδόσι τὴν τούτων δύναμιν δηλῶσαι. Οὐκοῦν ὅτι μὲν πάνυ παλαιὰ ἐνεργά ἐστι πᾶσι σαφές... Οὕτω δὲ πάλαι ὀρυττομένης τε καὶ ἐκφορουμένης τῆς ἀργυρίτιδος, κατανοήσατε τι μέρος οἱ ἐκβεβλημένοι σωροὶ τῶν αὐτοφυῶν τε καὶ ὑπαργύρων λίθων. Οὐδὲ μὴν ὁ ἀργυρώδης τόπος εἰς μεῖόν τι συστελλόμενος, ἀλλ' ἀεὶ ἐπὶ πλεῖον ἐκτεινόμενος φανερός ἐστιν. Ἐν ᾧ γε μὴν χρόνῳ οἱ πλεῖστοι ἄνθρωποι ἐγένοντο ἐν αὐτοῖς, οὐδεὶς πώποτε ἔργου ἠπόρησεν, ἀλλ' ἀεὶ τὰ ἔργα τῶν ἐργαζομένων περιῆν. Καὶ νῦν δὲ οἱ κεκτημένοι ἐν τοῖς μετάλλοις ἀνδράποδα, οὐδεὶς τοῦ πλήθους ἀφαιρεῖ, ἀλλ' ἀεὶ προσκτᾶται ὁπόσα ἂν πλεῖστα δύνηται. Καὶ γὰρ δὴ ὅταν μὲν ὀλίγοι ὠρύττωσι καὶ ζητῶσιν, ὀλίγα οἶμαι καὶ τὰ χρήματα εὑρίσκεται· ὅταν δὲ πολλοὶ, πολλαπλασία καὶ ἡ ἀργυρίτης ἀναφαίνεται. »

Ἐξακολουθῶν δὲ οὕτω νὰ ἐκθέτῃ ἐν ἐκτάσει τὰς περὶ μεταλλείων σκέψεις του, ἐπὶ τέλους ἐπιφέρει· « Ταῦτα μὲν οὖν ἐδήλωσα τούτου ἕνεκα, ὅπως θαρροῦντες μὲν ὅτι πλείστους ἀνθρώπους ἐπὶ τὰ ἀργυρεῖα ἄγωμεν, θαρροῦντες δὲ κατασκευαζόμεθα ἐν αὐτοῖς, ὡς οὔτε ἐπιλειψούσης ποτὲ ἀργυρίτιδος οὔτε τοῦ ἀργυρίου ἀτίμου ποτὲ ἐσομένου. » Μετὰ τὸ ὁποῖον καὶ φέρει ὡς παράδειγμα τὸν Νικίαν, Σωσίαν τὸν Θρᾷκα καὶ τὸν Ἱππόνικον, οἵτινες ἐνησχόλησαν ἐκεῖ 2,000—3,000 δούλων. »

1) Γνωστὸν ὅτι τὸ βιβλίον ἐγράφη πρὸ τῆς λύσεως τοῦ ζητήματος· ἐν αὐτῷ δὲ ὁ φιλέλλην συγγραφεὺς ὑπερασπίζει τὰ δίκαια τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐναντίον τῶν ἰδίων αὐτοῦ συμπολιτῶν.

ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΑΝΕΚΔΟΤΑ.

ΑΛΑΛΑ ΑΝΕΥ ΦΩΝΗΣ.

Κύριός τις, ὅστις εἶχε δύο κύνας, τὸν ἕνα πολὺ μικρότερον τοῦ ἄλλου κατὰ τὸ μέ-

γεθος, περιεπάτει ήμέραν τινὰ ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ μικροτέρου. Ἐν τινι ὁδῷ ὁ μικρὸς κύων, προσβληθεὶς αἴφνης ὑπὸ ἄλλου πολὺ ἰσχυροτέρου του, ἔπαθε πολὺ ἐκ τῆς προσβολῆς καὶ κατεκυλίσθη εἰς τὴν λάσπην. Ἀφοῦ ὁ ἐχθρός του τὸν παρήτησεν, ὁ μικρὸς κύων ἐγερθεὶς διηυθύνθη εἰς τὴν οἰκίαν, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ κυρίου του. Ὁ μέγας κύων, ὁ σύντροφός του, ἐκοιμᾶτο τὴν ὥραν ἐκείνην εἰς τὴν αὐλήν, ἥτις τόσον ἀπεῖχεν ἀπὸ τῆς θέσεως ὅπου ὁ μικρὸς προσεβλήθη, ὥστε καὶ ἔξυπνος ἐὰν ἦτο, οὐδόλως ἠδύνατο νὰ ἴδῃ ἢ ἀκούσῃ τὴν συμβᾶσαν συμπλοκήν. Ἐν τούτοις, εἰς τὴν προσέγγισιν τοῦ μικροτέρου, ὁ μέγας κύων ἠγέρθη· χωρὶς δὲ οὐδεὶς ἐκ τῶν δύο νὰ ἐκφέρῃ τὴν παραμικρὰν φωνήν, ἀφοῦ ὡσφράνθη ὁ εἷς τὸν ἕτερον, ἐξῆλθον καὶ οἱ δύο ὁμοῦ, διηυθύνθησαν πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ προσβαλόντος, τὸν ὁποῖον ἀπαντήσαντες, ὁ μέγας ἐτιμώρησε διὰ φοβεροῦ δαγκάσματος.

Ὅτι συνενοήθησαν οἱ δύο ἐκεῖνοι κύνες εἶναι πολὺ φανερόν· ὑπάρχουσι δὲ μυρία ἄλλα παραδείγματα, δεικνύοντα ὅτι οὐ μόνον κύνες καὶ ἄλλα τετράποδα, ἀλλὰ καὶ πτηνὰ καὶ ἔντομα συνεννοοῦνται χωρὶς νὰ ἐκφέρωσι φωνάς. Αἱ μέλισσαι λέγεται ὅτι πράττουσι τοῦτο διασταυροῦσαι τὰ κεράτιά των, τὰ δὲ πτηνά, καίτοι ἔχουσιν ἤχους σημαίνοντας τὸν κίνδυνον, ἔχουσι καὶ ἄλλον τρόπον δι' οὗ συνεννοοῦνται μεταξύ των.

ΚΥΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ ΤΟΝ ΧΡΟΝΟΝ.

Οἱ κύνες εἶναι πεπροικισμένοι διὰ τῆς ἀξιοσημειώτου δυνάμεως νὰ γινώσκωσι διακεκριμένας περιόδους χρόνου. Ὡς παράδειγμα φέρομεν τὴν ἀκόλουθον παρατήρησιν τοῦ καθηγητοῦ Βέλλ. «Εἷς τι ξενοδοχεῖον τῆς Δορσετσάϊρ εἶχον ὡραῖον κύνα τῆς Νέας Γῆς, τὸν ὁποῖον εἶχον συνηθίσει, κάθε πρωΐαν, ἅμα τὸ ὡρολόγιον ἐσήμαινε ὀκτώ, νὰ λαμβάνῃ εἰς τοὺς ὀδόντας του καλάθιον, προσδιωρισμένον δι' αὐτὸν ἐπίτηδες, καὶ ἐμπεριέχον χρήματά τινα, καὶ νὰ διευθύνηται μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἀρτοπωλεῖον. Ὁ ἀρτοπώλης ἐλάμβανε τὰ χρήματα καὶ ἔθετεν ἐντὸς τοῦ καλαθίου ψωμία, τὰ ὁποῖα λαμβάνων ὁ Ποσειδών, ἔφερεν εἰς τὸ μαγειρεῖον καὶ ἀσφαλῶς ἐναπέθετεν ἐκεῖ. Ἦτο ὅμως πολὺ ἀξιοσημείωτον ὅτι οὐδέποτε ἐλάμβανε τὸ καλάθιον ἢ ἐπλησίαζεν εἰς αὐτὸ τὴν ἡμέραν τῆς Κυριακῆς. Ἡμέραν τινὰ, ἐνῷ ἔφερε τὰ ψωμία, κύων τις ὥρμησε νὰ τοῦ ἁρπάσῃ, ἀλλὰ τὸ πιστὸν ζῶον, ἐναποθέσαν εἰς τὴν γῆν τὸ καλάθιον, ἐτιμώρησε τὸν ἅρπαγα καὶ ἔφερεν ἐν θριάμβῳ τὰ ψωμία εἰς τὸ ξενοδοχεῖον.»

ΑΞΙΟΛΟΓΟΤΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ.

Πρό τινος καιροῦ οἱ Κ.Κ. Κάρυγκτον καὶ Ὀδξων ἔκαμον παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ ἡλιακοῦ δίσκου, ὁ μὲν ἐν Λονδίνῳ ὁ δὲ ἐν Ὀξφόρδῃ. Αἱ ἔρευναι αὐτῶν περιεστρέφοντο περὶ μεγάλην τινὰ κυλίδα, ἥτις τότε ἐφαίνετο ἐπὶ τοῦ ἡλίου, ὅτε αἴφνης ἀμφότεροι παρετήρησαν ὅτι μέγα τι φῶς, ἀναφθὲν εἴς τι σημεῖον τῆς ἡλιακῆς ἐπιφανείας, ἤρξατο νὰ προχωρῇ, κατὰ μὲν τὸ φαινόμενον ἀργὰ, πράγματι ὅμως περὶ τὰς 7,000 μίλια ἀγγλ. ἕκαστον λεπτόν, ἐπί τινος μερίδος τοῦ ἡλιακοῦ δίσκου. Μετὰ ταῦτα ἐγνώσθη ὅτι τὰ ἐν Κέβῃ (Kew) μαγνητικὰ ὄργανα, ἅτινα μόνα των σημειοῦσι τὰς μαγνητικὰς μεταβολὰς, ἐσημείωσαν κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμὴν πολὺ ἀξιοσημείωτον κίνησιν. Ἐγνώσθη προσέτι ὅτι κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμὴν μεγάλη μαγνητικὴ καταιγὶς συνέβη εἰς τὰς Δυτικὰς Ἰνδίας, τὴν Νότιον Ἀμερικὴν καὶ τὴν Αὐστραλίαν. Οἱ τηλεγραφισταὶ τῶν μεταξὺ Οὐασιγτῶνος καὶ Φιλαδελφίας (τῆς Ἀμερικῆς) τηλεγραφικῶν σταθμῶν ᾐσθάνθησαν ἰσχυροὺς ἠλεκτρικοὺς κλονισμούς. Ἡ γραφὶς τοῦ τηλεγραφείου Βαίνης ἠκολουθεῖτο ὑπὸ φλογός. Ἐν τῇ Νορβηγίᾳ ἡ τηλεγραφικὴ μηχανὴ ἔψε. Τὴν δὲ νύκτα μέγα Σέλας βόρειον ἐφαίνετο εἰς διαφόρους τόπους καὶ τῶν δύο ἡμισφαιρίων.

Εἶδες ἄνθρωπον νομίζοντα ἑαυτὸν σοφόν; μᾶλλον ἐλπὶς εἶναι ἐκ τοῦ ἄφρονος παρὰ ἐξ αὐτοῦ.

Ὡς ἡ θύρα περιστρέφεται περὶ τοὺς στρόφιγγας αὐτῆς οὕτω καὶ ὁ ὀκνηρὸς ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ.

Ὁ ὀκνηρὸς νομίζει ἑαυτὸν σοφώτερον παρὰ ἑπτὰ σοφοὺς γνωμοδότας.

Φανερὸς ἔλεγχος εἶναι καλλίτερος παρὰ κρυπτομένη ἀγάπη.

Η ΑΝΕΥΡΕΣΙΣ ΤΟΥ Δ. ΛΙΒΙΓΚΣΤΟΝΟΣ.

Α'. ΕΚ ΜΑΔΡΙΤΗΣ ΕΙΣ ΖΑΝΖΙΒΑΡΗΝ.

Τὸ ὄνομα τοῦ Δ. Λιβιγκστόνος, τοῦ ἀτρομήτου τούτου τῆς Κεντρικῆς Ἀφρικῆς ἥρωος, κατέστη ἤδη τόσον γνωστὸν ὥστε ὀλίγοι, πιστεύομεν, δὲν ἠκουσάν τι περὶ αὐτοῦ, καὶ μάλιστα μετὰ τὴν ἐσχάτως ὑπὸ ἑτέρου ἀτρομήτου ἥρωος, τοῦ Κ. Στάνλεϋ, γενομένην ἀνέλπιστον εἰς αὐτὰ τὰ σπλάγχνα τῆς Ἀφρικῆς ἀνεύρεσίν του. Τὰ κατὰ τὴν ἀνεύρεσιν ταύτην εἶναι τόσον ἔκτακτα, τόσον παράδοξα, ὥστε φοβούμενοι μὴ ἀποστερήσωμεν τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας τῆς ἀφηγήσεως ἑνὸς ἐκ τῶν μάλα ἀξιοσημειώτων γεγονότων τῆς καθ' ἡμᾶς ἐποχῆς, ἂν ἐν σιγῇ παρέλθωμεν αὐτά, ἀναλαμβάνομεν τὴν ἀναγραφὴν αὐτῶν, μετὰ πάσης δυνατῆς συντομίας, συνοψίζοντες τὰ κυριώτερα τῶν ὅσων αὐτὸς ὁ Κ. Στάνλεϋ περὶ τῶν ὁδοιπορίων του ἀναφέρει. Ἐν ἀρχῇ ὅμως πρέπει νὰ εἴπωμεν λέξεις τινὰς περὶ τῶν αἰτίων, τῶν ὁδόντων ἀφορμὴν πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ γέροντος ἥρωος, ὧν ἄνευ οὐδεμίαν θὰ ἔβρεπε δάφνην ὁ νέος ἀνευρετής του.

Οἱ ἀναγνῶσται τοῦ Μέλητος γινώσκουσιν ἤδη (1) ὅτι ὁ Δ. Λίβιγκστον, εἰσχωρήσας εἰς μέρη, τὰ ὁποῖα ἄλλοι πρὸ αὐτοῦ δὲν εἶχον ἰδεῖ, ἔκαμε πολλὰς καὶ περιέργους ἀνακαλύψεις, μετὰ τὰς ὁποίας, κατὰ παράκλησιν θερμῶν του φίλων, ἀνέλαβεν ἐσχάτως νὰ λύσῃ, ἂν δυνηθῇ, τὸ περὶ τῶν πηγῶν τοῦ Νείλου γεωγραφικὸν ζήτημα. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον λοιπὸν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους 1866 μετέβη καὶ πάλιν εἰς Ἀφρικὴν καὶ μετὰ τριάκοντα ἀνθρώπων εἰσεχώρησεν ἐκ τρίτου εἰς μέρη ἄγνωστα τῆς ἀγνώστου ἐκείνης ἠπείρου. Ἀλλὰ δὲν παρῆλθε χρόνος πολὺς καὶ τινες ἐκ τῶν ἀποτελούντων τὴν συνοδείαν του, ἐπανελθόντες εἰς τὴν παραλίαν, διηγοῦντο ὅτι, προσβληθέντες ὑπὸ τῆς φυλῆς Μαζιτοῦ, αὐτοὶ μὲν διεσκορπίσθησαν, ὁ δὲ Λίβιγκστον ἐφονεύθη. Ὁ τρόπος τῆς διαδόσεως τῆς εἰδήσεως ταύτης εἰς πολλοὺς ἐγέννησεν εὐλόγους ὑποψίας, πλὴν οὐδεμία αὐθεντικὴ διάψευσις ἤρχετο, ἡ δὲ ἀβεβαιότης ἐκράτει μεταιώρους τοὺς πάντας. Ἐν τούτοις ὁ φίλος τοῦ περιηγητοῦ Ροδερίκος Μούρχεισον, καὶ ὁ πενθερὸς αὐτοῦ Δ. Μοφφάτ, ὅστις μάλιστα, διελθὼν πᾶσαν σχεδὸν τὴν ζωὴν αὐτοῦ εἰς τὴν νότιον Ἀφρικὴν, ἐγίνωσκεν ὅτι ὁ θάνατος τοῦ λευκοῦ ἀνθρώπου, ὁπουδήποτε τῆς χώρας ἐκείνης καὶ ἂν συνέβαινε, δὲν ἤθελε ποτὲ διαδοθῇ διὰ τρόπου τόσον ἀβεβαίου, οὐδέποτε, ἀπηλπίσθησαν περὶ τῆς ζωῆς αὐτοῦ.

Κατὰ τὰς τελευταίας εἰδήσεις ὁ Δ. Λίβιγκστον ἠρεύνα μέγα τι ὀροπέδιον, 5 ἕως 6000 ποδῶν ὑψηλόν, τὸ ὁποῖον ἔκλινε μέν, ἤτοι ἐγίνετο χαμηλότερον, πρὸς βορρᾶν καὶ βορρειοδυσμάς, ἐκόπτετο δὲ πολὺ ἀποτόμως ἀπὸ τὸ νότιον αὐτοῦ μέρος. Πολὺ πρὸς νότον τῶν ἀποτόμων ἐκείνων κρημνῶν ἔρρεεν ὁ ποταμὸς Ζαμπέζης. Ἐπ' αὐτοῦ δὲ τοῦ ὀροπεδίου ὑπῆρχον αἱ πηγαὶ ἄλλου τινὸς ποταμοῦ, Τσαμπέζη καλουμένου, ὅστις μὴ χυνόμενος, ὡς τινες ἐπίστευον, ἕνεκα τῶν παρεμπιπτόντων ὀρέων εἰς τὸν Ζαμπέζην, ἔπρεπεν, ὡς ἐκ τῆς ὑψηλῆς θέσεως τοῦ ρεύματός του, νὰ ἦναι ἡ ἀρχὴ ἄλλου τινὸς μεγάλου ποταμοῦ. Ποταμοὺς μεγάλους, δυναμένους κατὰ λόγον πιθανὸν νὰ πηγάζωσιν ἐκ τῆς θέσεως ἐκείνης, δύο μόνον ἔχει ἡ Ἀφρικὴ, τὸν Νεῖλον καὶ τὸν Κόγκον. Εἶναι λοιπὸν ὁ Τσαμπέζης ἀρχὴ τοῦ Κόγκου ἢ ἀρχὴ τοῦ Νείλου; Πρὸς λύσιν τοῦ προβλήματος τούτου ὁ Λίβιγκστον ἠκολούθησε τὸ ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ, καὶ εἶδεν αὐτὸν χυνόμενον ἐντὸς λίμνης τινός, Βαγγουέολο καλουμένης. Τὴν λίμνην ταύτην διασχίζων ὁ ποταμὸς ἐξέρχεται, πλὴν οὐχὶ πλέον ὑπὸ τὸ ὄνομα Τσαμπέζης ἀλλὰ Λουαπούλας καλούμενος. Ἐξερχόμενος τῆς λίμνης ἐκείνης καὶ λαμβάνων τὴν πρὸς βορρᾶν διεύθυνσιν ὁ ποταμὸς ἀπαντᾷ καὶ δευτέραν λίμνην, Μοέρο καλουμένην, τὴν ὁποίαν πάλιν διασχίζει καὶ ἐξέρχεται αὐτῆς ὑπὸ τὸ ὄνομα Λουαλάβας. Παρὰ τὴν δευτέραν ταύτην λίμνην Μοέρο, ὁ Λίβιγκστον παρετήρησεν ὅτι ὁ ποταμὸς ὑπέκειτο εἰς πλημμύρας περιοδικὰς, ἀναλόγους μὲ τὰς τοῦ Νείλου· ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου εὐελπίζετο ὅτι τὰ ὑπ' ἔρευνάν του ὕδατα ἀνῆκον εἰς τὸν πατέρα τῆς Αἰγύπτου. Ἐξερχόμενος τῆς λίμνης ἐκείνης ὁ ποταμὸς διέρχεται, ὡς ὁ περιηγητὴς παρὰ τῶν ἐγχωρίων εἶχε μάθη, καὶ διὰ λίμνης τρίτης

1) ἴδε Μέλητος σελ 38.

καὶ τετάρτης, τὰς ὁποίας μετέβαινε νὰ ἐπισκεφθῇ ὅτε ἡ περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἀγγελία διεδόθη. Αἱ ἐργασίαι λοιπὸν καὶ ἀνακαλύψεις τοῦ Λιβιγκτόνος, κατὰ τὰς τελευταίας εἰδήσεις, ἐνδιέφερον μεγάλως τὴν ἐπιστήμην. Πλὴν δὲν εἶναι τόσον αἱ πηγαὶ τοῦ Νείλου, αἵτινες ἐκίνουν τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου, ὅσον ἡ ἄνοιξις ὁδοῦ εἰς τὸ κέντρον τῆς Ἀφρικῆς, ὅσον ἡ μετάδοσις τοῦ ἀνθρωπισμοῦ εἰς τοὺς ἡμιαγρίους κατοίκους τῆς χώρας ἐκείνης, ὅσον «τὸ νὰ ἀνακουφισθῶσι τὰ δεινὰ τῆς ἀτυχοῦς ἀνθρωπότητος μᾶλλον, παρὰ νὰ ἀνακαλυφθῶσιν ὅλαι αἱ τοῦ Νείλου πηγαί», κατὰ τὴν ἔκφρασιν αὐτοῦ τούτου τοῦ Δ. Λιβιγκστόνος.

Πᾶσαι αἱ ἐκ Ζανζιβάρης προσπάθειαι, ὅπως ἐπιτευχθῇ θετική τις εἴδησις περὶ τῆς τύχης τοῦ ἥρωος περιηγητοῦ, εἶχον τέλος ἀποτυχεῖ. Ἀπόφασις λοιπὸν ἐγένετο νὰ ἀποσταλῶσιν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἀφρικῆς ἄνδρες κατάλληλοι, ἄνδρες περὶ ὧν ἠδύνατό τις νὰ τρέφῃ ἐλπίδας ἐπιτυχίας. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον λοιπὸν ὁ Κ. Βαΐκερ ὅστις καὶ πρίν, ἀνελθὼν τὸν Νεῖλον, εἶχεν εἰσχωρήσει εἰς τὸ κέντρον τῆς Ἀφρικῆς, καὶ περὶ οὗ πρὸ μικροῦ ἤδη διεδόθησαν φῆμαι ἀπαίσιαι, ἀνέλαβε νὰ ἀνέλθῃ καὶ πάλιν τὸν αὐτὸν ποταμὸν καὶ οὕτω νὰ μεταβῇ εἰς μέρη ὅπου ὑπέθετεν ὅτι ἠδύνατο νὰ ἀνεύρῃ, ἢ τοὐλάχιστον νὰ μάθῃ τι βέβαιον περὶ τῆς τύχης τοῦ περιηγητοῦ. Ἐξ ἄλλου μέρους αὐτὴ ἡ Β. Γεωγραφικὴ Ἑταιρία διωργάνισεν ἀποστολήν, ἥτις ἐπρόκειτο ἐκ Ζανζιβάρης νὰ εἰσχωρήσῃ ἀπ' εὐθείας εἰς τὰ μέρη, τὰ ὁποῖα ἠρεύνα ὁ Λίβιγκστων. Πλὴν καὶ αἱ προσπάθειαι αὗται εἰς οὐδὲν θετικὸν ἀπέληξαν. Ἐπέπρωτο, φαίνεται, ὁ ἀνταποκριτὴς τῆς ἐφημερίδος «Κήρυξ τῆς Νέας Ὑόρκης» Ἑρρῖκος Στάνλεϋ νὰ ἄρῃ τὸν πέπλον τοῦ μυστηρίου τούτου, καὶ νὰ ἐκπλήξῃ τὸν κόσμον διὰ τῆς τόλμης καὶ ἐπιτυχίας του. Πλὴν πόθεν κινούμενος ὡρμήθη πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ Λιβιγκστόνος; Τοῦτο ἀφίνομεν αὐτὸν τὸν Στάνλεϋ νὰ διηγηθῇ.

«Ἦτο ἡ δεκάτη ἕκτη (4η) τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου (1869), ὥρα πρωϊνὴ δεκάτη, ὅτε ὁ Ἑρρῖκος Στάνλεϋ, εὑρισκόμενος τότε ἐν Μαδρίτῃ, ἔλαβε τὸ ἑξῆς τηλεγράφημα· «Μετάβηθι εἰς Παρισίους· σπουδαία ὑπόθεσις.» Τὸ τηλεγράφημα ἔφερε τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Κ. Ἰακώβου Βεννέτου, διευθυντοῦ τοῦ «Κήρυκος τῆς Νέας Ὑόρκης» καὶ υἱοῦ τοῦ ἰδιοκτήτου τῆς ἐφημερίδος ταύτης, τῆς ὁποίας ὁ Στάνλεϋ ἦτο εἷς ἐκ τῶν ἀνταποκριτῶν. Μετὰ δύο ὥρας, βιβλία, κιβώτια, τὰ πάντα ἦσαν ἕτοιμα διὰ τὴν ὁδοιπορίαν, ὁ δὲ ἀνταποκριτὴς μετέβαινεν ὅπως ἀφίσῃ ὑγείαν εἰς τοὺς γνωρίμους, πρὶν ἡ ἀναχωρήσῃ. Τὴν ἐπαύριον εἰσελθὼν ἐντὸς τοῦ κοιτῶνος, τοῦ Κ. Βεννέτου, διαμένοντος εἰς τὸ Μέγα Ξενοδοχεῖον, εὗρεν αὐτὸν ἐπὶ τῆς κλίνης του.

— «Τίς εἶσαι;» τὸν ἠρώτησεν ὁ διευθυντής.

— «Ὁ Στάνλεϋ».

— «Αἴ, καλά! λάβε ἓν κάθισμα. Ποῦ στοχάζεσαι ὅτι εὑρίσκεται ὁ Λίβιγκστον;»

— «Ἀληθῶς δὲν εἶξεύρω τίποτε, κύριε;»

— «Νομίζεις ὅτι ἀπέθανε;»

— «Δυνατὸν ναί, καὶ δυνατὸν ὄχι.»

— «Ἐγὼ στοχάζομαι ὅτι ζῇ, ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ εὑρεθῇ, καὶ πέμπω σὲ πρὸς ἀναζήτησίν του.

— «Εἰς τὸ κέντρον τῆς Ἀφρικῆς; Ἐκεῖ ἐννοεῖς;»

— «Ἐννοῶ νὰ ἀναχωρήσῃς, νὰ τὸν ἀνεύρῃς, καὶ νὰ φέρῃς ὅσας εἰδήσεις εἶναι δυνατὸν, καὶ . . . τίς οἶδεν! ἴσως ὁ γέρων περιηγητὴς εὑρίσκεται ἐν ἀνάγκαις. Λάβε μετὰ σοῦ πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ τῷ χρησιμεύσῃ. Φυσικῶς θέλεις διευθύνεσθαι ὑπὸ τῶν σκέψεών σου, πράξε λοιπὸν ὅ,τι κρίνεις εὔλογον, πλὴν νὰ ἀνεύρῃς τὸν Λιβιγκστόνα.»

— «Ἐσκέφθης, κύριε, τὰ ἔξοδα τῆς τοιαύτης ἐπιχειρήσεως;»

— «Πόσα θὰ ἐξοδευθῶσιν;»

— «Ὁ Βύρτων καὶ ὁ Σπὴκ ἐξώδευσαν ἀπὸ τρεῖς ἕως πέντε χιλιάδας λιρῶν· φοβοῦμαι μήπως χρειασθῶσι τοὐλάχιστον δύο καὶ ἡμίσεια.»

— «Καλά. Ἰδοὺ τί θὰ γείνῃ. Λάβε ἤδη χιλίας λίρας, ἀφοῦ ἐξοδεύσῃς αὐτὰς τράβα ἄλλας χιλίας, τὰς ὁποίας ὅταν ἐξοδεύσῃς τραβᾷς ἑτέρας χιλίας καὶ οὕτω καθεξῆς, ἀλλὰ νὰ ἀνευρεθῇ ὁ Λίβιγκστον.»

— «Νὰ μεταβῶ ἀμέσως πρὸς ἀναζήτησίν του;

— «Ὄχι· ἐν πρώτοις θὰ παρευρεθῇς εἰς τὰ ἐγκαίνια τοῦ Σουέζ· ἐκεῖθεν θὰ ἀνέλθῃς τὸν Νεῖλον. Ἤκουσα ὅτι ὁ Βαΐκερ πρόκειται νὰ ἀναχωρήσῃ διὰ τὴν ἄνω Αἴγυπτον· πληροφορήσου ὅσον τὸ δυνατὸν κάλλιον περὶ τῆς ἀποστολῆς του. Ἀνερχόμενος τὸν ποταμὸν θὰ περιγράψῃς πᾶν ὅ,τι ὑπάρχει παρ' αὐ-

τὸν ἐνδιαφέρον τὸν περιηγητήν· θὰ μᾶς συντάξῃς ὁδηγὸν πρακτικόν, θὰ μᾶς εἴπῃς δηλαδὴ τί ἀξίζει νὰ ἴδῃ τις καὶ διὰ τίνος τρόπου δύναται νὰ τὸ ἴδῃ. Μετὰ τοῦτο θὰ ἦτο καλὸν νὰ μεταβῇς εἰς Ἱεροσόλυμα· λέγεται ὅτι ὁ Κ. Βάρρεν ἀνακαλύπτει ἐκεῖ σπουδαῖα πράγματα. Ἀκολούθως νὰ μεταβῇς εἰς Κωνσταντινούπολιν διὰ νὰ πληροφορηθῇς περὶ τῶν μεταξὺ τοῦ Χεδίβη καὶ τοῦ Σουλτάνου σχέσεων. Μετὰ ταῦτα θὰ διέλθῃς διὰ τῆς Κριμαίας, ὅπου θὰ ἐπισκεφθῇς τὰ πεδία τῶν μαχῶν· ἐκεῖθεν δὲ θὰ διευθυνθῇς εἰς Καύκασον μέχρι τῆς Κασπίας θαλάσσης· λέγεται ὅτι στρατὸς ρωσσικὸς ἑτοιμάζεται ἐκεῖθεν νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς Χίβαν. Τέλος μετάβηθι εἰς Ἰνδικὴν, διασχίζων τὴν Περσίαν. Ἐκ Περσεπόλεως δύνασαι νὰ γράψῃς ἐπιστολὴν ἐνδιαφέρουσαν· ἡ Βαγδάτη κεῖται ἐπὶ τῆς ὁδοῦ σου· ἀπεύθυνε καὶ ἐκεῖθέν τινα περὶ τοῦ σιδηροδρόμου τοῦ Εὐφράτου. Ἀφοῦ φθάσῃς εἰς Ἰνδικὴν ἐπιβιβάσου πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ Λιβιγκστόνος. Ἤδη εὔχομαι καλὴν νύκτα· εἴθε ὁ Θεὸς νὰ ἦναι μετὰ σοῦ.»

Μετὰ τὴν σκηνὴν ταύτην ὁ Κ. Στάνλεϋ, ἀναχωρήσας ἐκ Παρισίων, μετέβη εἰς Αἴγυπτον· ἐκπληρώσας δ' ἐκεῖ τὴν ἀποστολήν του, ἐπορεύθη εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ ἐκεῖθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, Ὀδησσὸν, Κριμαίαν, Καύκασον, Περσίαν καὶ τέλος Ἰνδικὴν, ὅπου ἔφθασε κατὰ τὸν Αὔγουστον τοῦ 1870, ἐξοδεύσας κατὰ τὰς ὁδοιπορίας του ταύτας περὶ τοὺς δέκα μῆνας. Ἀφοῦ δὲ εἰς τὴν Ἰνδικὴν διέμεινε μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου, δηλαδὴ δύο εἰσέτι μῆνας, ἐπεβιβάσθη εἰς πλοῖον ἀπερχόμενον εἰς τὴν νῆσον τοῦ Μαυρητίου, εἰς ἣν μετὰ τριάκοντα καὶ ἑπτὰ ἡμερῶν πλοῦν ἔφθασεν. Ἐκ Μαυρητίου, ἐπιβιβασθεὶς πάλιν, ἦλθε τέλος εἰς τὸν πρῶτον καὶ κυριώτατον σταθμόν του, τὸν τῆς Ζανζιβάρης, φέρων μεθ' ἑαυτοῦ νέον τινὰ χριστιανὸν Ἄραβα, Σελὶμ καλούμενον, ὃν ἐξ Ἱεροσολύμων εἶχε παραλάβει ὡς διερμηνέα, καὶ ναύτην τινὰ Σκῶτον, Λαυρέντιον Φάρκουαρ, μετὰ τοῦ ὁποίου, πλέων ἐξ Ἰνδικῆς εἰς Μαυρήτιον εἶχε γνωρισθῇ. Ἀφιχθεὶς εἰς Ζανζιβάρην τὴν 6 Ἰανουαρ. 1871 (ε. ν.) καὶ καταλύσας εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ἀμερικανοῦ προξένου Φραγκίσκου Οὐὲβ, ἤρχισε τὰς προετοιμασίας του, ὅπως ὅσον τὸ δυνατὸν ταχύτερον καὶ ἀσφαλέστερον εἰσχωρήσῃ εἰς τῆς Ἀφρικῆς τὰ ἐνδότερα. Τὰ κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν ταύτην, ἐν μέσῳ ἀγνώστων ἐρήμων, παρουσιάσασαν διὰ πάντα σχεδὸν ἄλλον κωλύματα ἀνυπέρβλητα, θέλομεν ἐν ἑπομένοις ἐκθέσει.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΚΕΠΤΕΣΘΑΙ.

Εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι ἡ δύναμις ἡ διευθύνουσα τοὺς λογισμούς μας ἔχει μεγίστην σπουδαιότητα. Πολλοὶ ἐκ τῶν σπουδαζόντων ἐρίσκουσι τὴν ἔλλειψιν τῆς δυνάμεως ταύτης κώλυμα ἀνυπέρβλητον εἰς τὴν πρόοδον αὐτῶν, βιαζόμενοι νὰ ἀναγινώσκωσι δὶς, τρὶς καὶ πολλάκις μίαν μόνην σελίδα, ὅπως ἀντιληφθῶσι κατὰ σειρὰν τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ μελετῶντες πολλάκις καὶ ἐπανηλημμένως ἓν καὶ τὸ αὐτὸ μάθημα, ὅπως ἀντισταθμίσωσι τὴν διανοητικὴν ταύτην ἔλλειψιν. Ἡ ὕπαρξις ἢ μὴ ὕπαρξις τῆς δυνάμεως ταύτης ἀποτελεῖ κυρίως τὴν μεταξὺ ἰσχυρᾶς καὶ μὴ ἰσχυρᾶς διανοίας διαφοράν. Πολλῶν ἀνθρώπων αἱ σκέψεις ὁμοιάζουσι μὲ τὸ παίγνιον παιδίου μικροῦ, κρατοῦντος εἰς χεῖρας μικρὸν σφυρίον καὶ κτυποῦντος ἐλαφρὰ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, ὅπως φθάσει, διὰ νὰ παίζῃ· ἐνῷ ἡ ἰσχυρὰ σκέψις δύναται νὰ παραβληθῇ μὲ βαρεῖαν τοῦ λιθοκόπου σφύραν, δι' ἧς οὗτος καταφέρει στιβαρὰ κτυπήματα ἐπὶ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ σημείου ἑωσοῦ διαρηγνύει καὶ τὸν σκληρότατον βράχον.

Ἡ δύναμις τῆς κατατάξεως καὶ διευθετήσεως τῶν ἐννοιῶν, καὶ εἰς αὐτὰς τὰς ἀρίστας διανοίας, ἔρχεται κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον βραδέως. Καθόσον δὲ ἡ δύναμις αὕτη ἐνισχύεται, ἡ ἀσυναρτησία καὶ ἡ σύγχυσις ἐλαττοῦνται, ἡ δὲ διάνοια δύναται μᾶλλον ὁρισμένως νὰ ἐργάζηται, προσέτι δὲ καὶ νὰ ἀρχίζῃ ἐκ τοῦ σημείου εἰς ὃ ἔπαυσε χωρὶς νὰ ἦναι βεβιασμένη νὰ ἐπαναλαμβάνῃ ἀπ' ἀρχῆς τὰ πάντα, ὅπως εὕρῃ τὸ νῆμα τῶν ἐννοιῶν της.

Ὥστε, συγκέντρωσις καὶ μέθοδος εἶναι τὰ δύο ἀπαραίτητα διὰ τὸ σκέπτεσθαι στοιχεῖα.

Ὅπως καλλιεργηθῇ τὸ πρῶτον, ἤτοι ἡ διευθύνουσα τοὺς συλλογισμοὺς δύναμις, ἀπαιτεῖται καὶ προσοχὴ σύντονος, ἵνα καὶ ἡ παραμικρὰ παρέκβασις μὴ μένῃ ἀπαρατήρη-

τος, καὶ ἄμεσος ἐξάσκησις τῆς θελήσεως, ὅπως ἡ διάνοια ἀνακαλῆται καὶ κρατῆται ἐπὶ τοῦ ὑπὸ σκέψιν ἀντικειμένου. Ὅπως ἀποκτηθῇ τὸ δεύτερον, ἤτοι ἡ δύναμις τῆς κατατάξεως τῶν ἐννοιῶν, ἀνάγκη ἀναλύσεων καὶ θεωρίας τῶν διαφόρων μερῶν παντὸς ἀντικειμένου, πρῶτον ἑνὸς ἑκάστου αὐτῶν ἰδιαιτέρως, καὶ δεύτερον κατὰ τὰς σχέσεις τοῦ ἑνὸς πρὸς τὰ ἄλλα.

Πᾶσα νεαρὰ διάνοια, κατ' ἀπαραίτητον ἀνάγκην, πρέπει νὰ καθυποβάλληται εἰς τὰ διανοητικὰ ταῦτα γυμνάσια· πλὴν δυστυχῶς τοῦτο ὑπὲρ πᾶν ἄλλο εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῆς καθ' ἡμᾶς νεολαίας παραμελεῖται.

Κράγγη. Μελισσοφάγοι.

ΖΩΩΝ ΩΦΕΛΙΜΟΤΗΣ.

Β'. ΠΤΗΝΑ.

Μετὰ τὰ ὀλίγα μαστοφόρα (1) μεταβῶμεν ἤδη εἰς τὰ μικρὰ πτηνά, τὰ ἐντομοφάγα, τὰ τόσον ὠφέλιμα καὶ ὅμως τόσον καταδιωκόμενα, εἴτε ὅπως κλεισθῶσιν ἐντὸς κλωβίου, εἴτε καὶ διὰ νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς τροφήν!

Τὰ πολυάριθμα γένη τῶν μικρῶν πτηνῶν, ἐξακολουθεῖ «τὸ Βιβλίον τῶν Ἀγρῶν», ἅτινα τρέφονται ἀποκλειστικῶς ἐξ ἐντόμων, πρέπει νὰ τεθῶσιν ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ δημοσίου. Πᾶσα πατρικὴ κυβέρνησις πρέπει νὰ προστατεύῃ πρὸ πάντων τοὺς αἰγοθήλας, τοὺς κυψέλους (πετροχελίδονα), τὰς χελιδόνας καὶ τοὺς μυιοθήρας. Τὰ τρία τελευταῖα γένη καταδιώκουσι τὰ ἔντομα ἐν καιρῷ ἡμέρας, ὅπως αἱ νυκτερίδες ἐν καιρῷ νυκτός. Οἱ αἰγοθήλαι (1) εἶναι πτηνὰ νυκτερινά, τὰ ὁποῖα τρώγουσι πλῆθος κολεοπτέρων καὶ φαλαινῶν (λαμπυρίδων), ὧν αἱ κάμβαι προσβάλλουσι τὰ καλλιεργούμενα φυτά. Πάντα τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος πτηνὰ συλλαμβάνουσι τὰ ἔντομα πετώμενα.

Ἡ κράγγη (καρακάξα) διάγει τὴν αὐτὴν δίαιταν· τρώγει δὲ προσέτι καὶ πλῆθος τρωξαλίδων. Τὰ μεγάλα ὅμως εἴδη αὐτῆς προσβάλλουσι ἐνίοτε τὰ νέα πτηνά.

Ἡ μεγάλη κλάσις τῶν πτηνῶν, τῶν φερόντων τὸ γενικὸν ὄνομα «λεπτόρραμφα» (2) καταστρέφουσι μέγα πλῆθος ἐντόμων ὑπὸ πάσας αὐτῶν τὰς μορφάς. Λεπτόρραμφα

(1) Ἴδε Σιλ. 173.

(1) Ὠνομάσθησαν αἰγοθῆλαι τὰ νυκτερινὰ ταῦτα πτηνὰ ἐκ τοῦ ὅτι ἐξελήφθησαν ὡς θηλάζοντα τὰς αἶγας ἐν καιρῷ νυκτός. (2) Πτηνὰ τῶν ὁποίων τὸ ῥάμφος εἶναι λεπτὸν καὶ εὐθὺ ὡς ὀπίτιον (σουβλί).

δὲ εἶναι αἱ σεισσοῦραι, αἱ σεισσοπυγίδες (σουσουράδες), αἱ ὑπολαΐδες (πετρῖται), οἱ τρογύλοι (τρυποφράκται, τρυποκαρίδες), αἱ ἀηδόνες οἱ συκοφάγοι καὶ λοιπά. Τὰ ἀθῶα ταῦτα μικρὰ πτηνά, ἐκτὸς τοῦ ὅτι καθαρίζουσι τοὺς κήπους, τὰς πεδιάδας καὶ τὰ δάση μας ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς τῶν προϊόντων μας, τὰ ἔντομα, πληροῦσι καὶ τὸν ἀέρα μὲ τὰ θελκτικὰ καὶ ποικίλλα των ἄσματα. Τὸν χειμῶνα σχεδὸν πάντα μᾶς ἐγκαταλείπουσι, βιαζόμενα ὑπὸ τῆς ἐλλείψεως τῶν ἐντόμων νὰ μεταβῶσιν εἰς νότια μέρη. Μένουσι μόνον οἱ πετρῖται καὶ τρυποκαρίδες, οἵτινες τρώγουσι τὰ ὠὰ τῶν ἐντόμων, τὰ ἐναποτεθέντα ἐπὶ τῶν φυτῶν. Συμπληροῦσι δὲ τὴν τροφὴν των τρώγοντες κώνωπας, μικροὺς σκώληκας καὶ σκύβαλα. Ὁ κέρθιος (grim pereau), ἡ σίττα καὶ ὁ μελισσοφάγος ἐπίσης δὲν μᾶς ἐγκαταλείπουσιν, ἀλλ' ἀδιακόπως, καθ ὅλον τῆς ἡμέρας τὸ διάστημα ζητοῦσιν ὠὰ καὶ κάμβας ἐντόμων, κεκρυμμένας ἐντὸς τῶν χασμάτων, τῶν φλοιῶν καὶ τῶν βλαστῶν τῶν δένδρων. Εἶναι δὲ εὐνόητον ὅτι, ἐπειδὴ τὸν χειμῶνα τὰ ἔντομα ἐκλείπουσι, τὰ πτηνὰ ταῦτα διὰ νὰ τραφῶσι ζητοῦσι τὰ ὠὰ καὶ τὰς κάμβας. Ἡ σίττα καὶ ὁ μελισσοφάγος, ὄντα ἐφωδιασμένα μὲ ράμφος ἰσχυρὸν, τρέφονται μὲ κόκκους, μὲ σπόρους φυτῶν κωνοφόρων καὶ ἄλλων τινῶν. Ἂν τις ἴδῃ τὸν μελισσοφάγον σκαλίζοντα βλαστοὺς εἰς φυταλιὰν, ἂς γινώσκῃ ὅτι ἐκεῖ κρύπτεται κάμβη. Οἱ κορυδαλοὶ, ἂν καὶ ἐν μέρῃ σποροφάγοι, ἀγαπῶσι καθ' ὑπερβολὴν τὰ ἔντομα καὶ καταστρέφουσι μεγάλην αὐτῶν ποσότητα.

Αἱ κίχλαι καὶ οἱ κόσσιφοι εἶναι μεγάλαι ὑπολαΐδες (πετρῖται)· ἔχουσι τὴν αὐτὴν φωνὴν καὶ τρέφονται ὡς αὐταί. Ἴσως περὶ τὰ τέλη τῆς ἀνοίξεως ὁ κόσσιφος γίνεται ὀχληρὸς, ὡς ἐγγίζων τὰ κεράσσια, ἀλλὰ καθ' ὅλας τὰς ἄλλας ἐποχὰς τὸ συμπλήρωμα τῆς τροφῆς του εἶναι κόκκοι καὶ σπόροι ἀγρίων φυτῶν.

Ἂν ὁ γεωργὸς, ἂν ὁ κηπουρὸς ἅπαξ μόνον ἀνελογίζετο τὸν μέγαν ἀριθμὸν τῶν ἐντόμων, τῶν καταστρεφομένων ὑπὸ τῶν μικρῶν πτηνῶν, τὰ ὁποῖα ἀνεφέρομεν, εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐπιτρέπῃ τὴν διατάραξίν των. Ἕκαστος τῶν μικρῶν τούτων μελωδῶν τρέφεται καὶ μὲ εἶδός τι ἐντόμων. Ἡ σεισοῦρα καταδιώκει τὰ τρέχοντα ἐπὶ γῆς, ἐντὸς τῶν δενδροστοιχιῶν καὶ τῶν βοσκημάτων· ἡ ἀκανθὶς (σκαθὶ) διαιτᾶται εἰς ὑγρὰς πεδιάδας· ἡ σουσουράδα καταδιώκει τὰς πυραλίδας τῶν ἀμπελώνων· ὁ τρωγολδύτης ἐρευνᾷ τὰς στέγας τῶν ἐξοχικῶν κατοικιῶν καὶ τοὺς σωροὺς τῶν δεσμῶν κλαδίων· ἡ κίσσα ἀγρυπνεῖ ἐπὶ τῶν οἰκιῶν· ὁ κέρθιος καὶ ἡ σίττα διατρέχουσι τοὺς κορμοὺς τῶν δένδρων· οἱ μελισσοφάγοι, κατὰ κοπάδια, περιφέρονται ἀπὸ δένδρου εἰς δένδρον ἐντὸς τῶν φυτειῶν. Οἱ λοιποὶ λεπτόρραμφοι μελωδοὶ νέμονται ἐντὸς τῶν δασῶν· ὅλα δὲ καταγίνονται ὅπως σώζωσι τὰ σπαρτὰ καὶ τοὺς καρπούς μας, ἐνῷ ἡμεῖς ἔχομεν πρὸς αὐτὰ πόλεμον ἐξοντώσεως!

Ἀκολούθως περὶ τῶν παχυράμφων.

ΔΡΟΣΟΣ.

Ὅταν ἡ ἀτμοσφαῖρα ἦναι θερμὴ τότε καὶ οἱ ἐντὸς αὐτῆς αἰωρούμενοι ὑδατώδεις ἀτμοὶ εἶναι περισσότεροι. Φυσιολόγος τις, ὁ καθηγητὴς Λεσλίκης, λέγει ὅτι ὅταν ἡ θερμοκρασία τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος εἶναι 113 βαθμῶν φαρενέττου, τότε ὁ ἀὴρ δύναται νὰ κρατῇ ἐντὸς αὑτοῦ ὕδωρ ἐν διαλύσει ἴσον μὲ τὸ εἰκοστὸν τοῦ ἰδίου του βάρους. Ἐνῷ ὅταν τὸ θερμόμετρον δεικνύῃ τὸ σημεῖον τοῦ πάγου, τότε μόλις τὸ ἓν ἑκατοστὸν δέκατον ἕκτον τοῦ βάρους αὐτοῦ δύναται νὰ κρατῇ. Ἕπεται λοιπὸν ὅτι ὅταν ἡ θερμὴ ἀτμοσφαῖρα, ἡ ἔχουσα ἐντὸς αὑτῆς πολλοὺς ὑδατώδεις ἀτμοὺς, χάσῃ μέρος τῆς θερμότητός της, τότε, ἐπειδὴ δὲν δύναται νὰ κρατῇ ὅλον τὸ ἐν διαλύσει εὑρισκόμενον ὕδωρ, ἀφίνει μέρος αὐτοῦ νὰ καταπίπτῃ ἐν εἴδει δρόσου ἐπὶ τῆς γῆς. Κατὰ τὰς θερινὰς μάλιστα νύκτας, ὅταν ὁ οὐρανὸς ἦναι αἴθριος, ἡ καπαπίπτουσα δρόσος εἶναι ἀφθονωτέρα, διότι ἡ θερμότης τῆς γῆς, εὑρίσκουσα καθαρὰν τὴν ἀτμοσφαῖραν, διὰ τῆς ἀκτινοβολίας, ταχέως ἐλαττοῦται, ἐνῷ ὅταν ὑπάρχωσιν εἰς τὸν οὐρανὸν σύννεφα, ταῦτα, κωλύοντα τὴν ἀκτινοβολίαν τῆς θερμότητος, ἐμποδίζουσι καὶ τὴν κατάπτωσιν τῆς ἐν τῷ ἀέρι ὑγρασίας. Ὡς ἐκ τούτου δὲ εἰς τὰ θερμὰ κλίματα ἡ δρόσος εἶναι πολὺ περισσοτέρα ἢ εἰς τὰ ψυχρά. Εἰς τὴν Ἰαμαϊκὴν, λόγου χάριν, τὴν αὐγὴν ὅλοι οἱ δρόμοι φαίνονται καταβεβρεγμένοι· εἰς δὲ τὴν Αἴγυπτον τόση εἶναι ἡ δρόσος ἥτις ἀρχίζει νὰ πίπτῃ μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, ὥστε ὁ περιπατῶν ἢ εὑρι-

σκόμενος ἐν ὑπαίθρῳ δὲν ἀργεῖ νὰ ἴδῃ τὰ φορέματα αὐτοῦ κάθυγρα. Πόσον εὐεργετικὴ λοιπὸν εἶναι ἡ κατὰ τὰς θερινὰς νύκτας καταπίπτουσα αὕτη δρόσος εἰς χώρας οἵα ἡ Αἴγυπτος, ἡ Παλαιστίνη καὶ αὐτὴ ἡ Μικρασία, ὅπου ἐπὶ μῆνας ὁλοκλήρους οὐδεμία σταγὼν βροχῆς πίπτει, ἕκαστος μετὰ θαυμασμοῦ δύναται νὰ φαντασθῇ. Τὴν εὐεργετικότητα δὲ ταύτην ἔχοντες ὑπ' ὄψιν καταλαμβάνομεν καὶ τὴν μεγίστην ἀξίαν τῆς εὐχῆς ἐκείνης τοῦ τυφλοῦ πατριάρχου, ἣν ηὐχήθη πρὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἰακὼβ, « Καὶ δῴη σοὶ ὁ Θεὸς ἀπὸ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ (ἄνωθεν), καὶ ἀπὸ τῆς πιότητος τῆς γῆς, καὶ πλῆθος σίτου καὶ οἴνου. » (Γεν κζ' 28) καθότι, ἂν ἔλειπεν ἡ δρόσος, τὰ ἄλλα ἀγαθὰ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ὑπάρξωσι.

Ὁ Δόκτωρ Σάυης (Dr· Shaws) ἐν ταῖς περιηγήσεσιν αὐτοῦ λέγει τὰ ἑξῆς περὶ τῆς ἐν Ἀραβίᾳ δρόσου « ἔχοντες μόνον στέγασμά μας τὸν οὐρανὸν, οὗτος συχνὰ μᾶς κατέβρεχε καὶ αὐτὸ ἔτι τὸ ὑποκάμισον, ἀλλὰ μόλις ἀνέτελλεν ὁ ἥλιος καὶ ἡ πολλὴ ὑγρασία, ἡ ἐπὶ τῆς ἄμμου ἐξητμίζετο καθ' ὁλοκληρίαν.» Ὁ δὲ Σαβαρὺς λέγει ὅτι «ἡ Αἴγυπτος θὰ ἦτο ἀκατοίκητος ἂν ἡ δρόσος τῆς νυκτὸς δὲν ἐζωογόνει τὰ φυτά· ἡ γῆ τόσον καταβρέχεται ὑπ' αὐτῆς, ὥστε τὸ πρωὶ ἕκαστος νομίζει ὅτι ὅλην τὴν νύκτα βροχὴ κατέπιπτε.»

Ὁ γλυκὺς τοῦ Ἰσραὴλ μελῳδὸς, ὁ βασιλεὺς Δαυὶδ, ψάλλων τὸ γόητρον τῆς ἀδελφικῆς συμβιώσεως διὰ τοῦ « Ἰδοὺ δὴ τί καλὸν, ἢ τί τερπνὸν, ἀλλ' ἢ τὸ κατοικεῖν ἀδελφοὺς ἐπὶ τὸ αὐτὸ », ποιεῖται λόγον καὶ περὶ τῆς δρόσου Ἀερμὼν, τῆς καταβαινούσης ἐπὶ τὰ ὄρη Σιὼν, ὡς εὐλογίαν Κυρίου. Ὁ δὲ περιηγητὴς Μάουνδρελ, σταθμεύσας εἰς τὴν ἐν λόγῳ θέσιν, λέγει· «ἐμάθομεν τί ὁ Ψαλμῳδὸς ἐννοεῖ διὰ τῆς φράσεως «δρόσος Ἀερμών·» αἱ σκηναίμας κατεβρέχθησαν ὑπ' αὐτῆς ὡς εἰ ὁ οὐρανὸς ἔβρεχε καθ' ὅλην τὴν νύκτα.»

Εἰς τὰ τροπικὰ κλίματα αἱ νύκτες εἶναι καθ' ὑπερβολὴν ψυχραί. Λέγεται ὅτι εἰς τὴν Βεγγάλην (Ἰνδίαν) πολλοὶ συνάγουσι πάγους, σχηματιζομένους ἐπὶ ἀβαθοῦς ὕδατος, ἐκθετομένου εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν τοῦ μεσονυκτίου. « Ἐγενέμην τῆς ἡμέρας συγκαιόμενος τῷ καύσωνι, καὶ παγετῷ τῆς νυκτός· » ἦτο τὸ παράπονον τοῦ Ἰακὼβ πρὸς τὸν πενθερόν του. Ἡ πάχνη εἶναι παγωμένη δρόσος, παγώνουσα ὅταν ἡ θερμοκρασία τῆς γῆς ἦναι εἰς τὸ σημεῖον τοῦ πάγου.

Πόσον φαίνεται ἡ τοῦ Θεοῦ σοφία εἰς τὸ ὅτι πάντα τὰ φυσικὰ ὄντα δὲν ἔχουσιν ἐξ ἴσου τὴν ἰδιότητα νὰ ἀπολύωσι τὴν θερμότητα, ἤτοι νὰ ψυχραίνωνται ἐπίσης ταχέως! ἡ χλόη καὶ τὰ φύλλα τῶν δένδρων, τὰ ὁποῖα ἔχουσι μεγίστην τῆς δρόσου ἀνάγκην, ψυχραίνονται πολὺ ταχύτερον, καὶ ἐπομένως δέχονται πολὺ περισσοτέραν δρόσον ἐκ τῆς ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ὑγρότητος, ἢ οἱ λίθοι, ἡ ἄμμος, τὰ ξύλα, τὰ μέταλλα καὶ τὸ γυμνὸν ἔδαφος. Τὰ τοιαῦτα εἶναι σχεδὸν ξηρὰ ὅταν ἡ χλόη καὶ τὰ φύλλα ἦναι ἤδη πλήρη δρόσου. Κατά τινα νύκτα φυσιολόγος τις θέσας τὸ θερμόμετρόν του ἐπὶ τῆς χλόης εἶδε τὸν ἐν αὐτῷ ὑδράργυρον καταβάντα δέκα ἓξ βαθμοὺς ὑπὸ τὸ σημεῖον, τὸ ὁποῖον ἐδείκνυεν ὅτε ἦτο ἐπὶ τῆς ἄμμου. Ὁ Πανάγαθος καὶ Πάνσοφος Θεὸς οὕτω πως διευθέτησε τὰ περὶ τῆς «δρόσου τῶν χόρτων», ὥστε, ὅπου γίνεται περισσοτέρου καλοῦ πρόξενος ἐκεῖ καὶ νὰ πίπτῃ περισσοτέρα, ὡς ὑπὸ φυσικῆς τινος ἀνάγκης κινουμένη, τὸ δὲ ἐλάχιστον χόρτον νὰ ἀπολαμβάνῃ τῆς εὐεργετικῆς της δυνάμεως ὅπως καὶ τὰ μέγιστα τῶν δένδρων.

ΑΣΦΑΛΗΣ ΓΕΦΥΡΑ.

Ἡ παράβασις παρῆξε μέγα τι πέλαγος μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων· τὸ Εὐαγγέλιον ὅμως ἀποκαλύπτει γέφυραν δι' ἧς οἱ παραβάται δύνανται νὰ διέλθωσιν ἐκ τῆς ἀθλιότητος αὐτῶν πρὸς τὴν θείαν χάριν κατὰ τὸν παρόντα βίον, καὶ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ κατὰ τὸν μέλλοντα. Αἱ καμάραι, αἱ ὑποστηρίζουσαι τὴν γέφυραν ταύτην, εἶναι ἡ Σοφία καὶ Δύναμις, ἡ Εὐσπλαγχνία καὶ Πιστότης τοῦ Θεοῦ. Ἀπαιτεῖται βαρύτατον κακιῶν φορτεῖον ὅπως κλονισθῇ μία τις ἀπὸ τὰς καμάρας ταύτας· οὐδεὶς δὲ, αἰσθανόμενος τὴν ἀθλιότητα τῆς θέσεώς του, πρέπει νὰ φοβῆται, ἐφ' ὅσον ἡ ἀσφαλὴς αὕτη γέφυρα διέρχεται τὸ τῆς θείας δικαιοσύνης πέλαγος. Ὅπου ὑπάρχει θέλησις ἐκεῖ ἡ σωτηρία δὲν εἶναι ἀδύνατος καὶ διὰ τὸν χείριστον εἰσέτι.

ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ ΧΙΒΑΪΚΑΙ.

Ἐπειδὴ, ὡς ἐν τοῖς προηγουμένοις ἐρρέθη (1), οἱ Χιβαῖοι εἶναι λαὸς ποιητικὸς, προσεπαθήσαμεν νὰ θέσωμεν τὰς ὑποσχεθήσας παροιμίας του εἰς λόγον ἔμμετρον, καίτοι τὸ τοιοῦτον, ὡς δυσκολώτατον, σπανίως ἐπιτυγχάνει. Κατὰ πόσον λοιπὸν ἐπετύχομεν ἀφίνομεν νὰ κρίνωσιν οἱ ἀναγνῶσται.

Ἡ Αἰσχύνη καὶ ταῦ Χάρου εἶν' ἀκόμη χειροτέρα.

Ὅστις ἀνάμεσα τεθῇ
Εἰς δύο πλοῖα θὰ πνιγῇ.

Ὅστις ἀπὸ τὰ βάθη τῶν σπλάγχνων του θρηνεῖ
Καὶ τοὺς τυφλοὺς ἀκόμη εἰς δάκρυα κινεῖ.

Ἵππος ἰσχνὸς, κατάξηρος, καὶ ἥρως εἰς τὰ ξένα
Πολὺ κακὴν ἐντύπωσιν παράγουν εἰς καθένα.

Ὅταν μὲ αὐτοκράτορα ἔχῃς νὰ δικασθῇς;
Τότ' ὁ Θεὸς ὁ ἴδιος χρειάζεται κριτής.

Ὁ φρόνιμος διπλοκτυπᾷ 'ς τὸν ἴδιον τὸν λίθον.

Ἀποθνήσκουσι κ' οἱ νέοι, πλὴν εἰς γέροντας ἐμπρέπει.

Γλῶσσα ἥτις πάντα λύχει προξενεῖ πληγὰς ταχέως. (2)

Ὁ φοβούμενος στρουθία
Οὔτε σπείρει κἂν κεχρία.

Ὄνος ἁλιγοφορτωμένος νὰ καθίζ' ἐπιθυμεῖ.

Λόγος ὅταν ἀφίνεται
Πίσω δὲν καταπίνεται.

Ἡ καρδιὰ ἡ φουσκωμένη
Ὑρίσκει γλῶσσ' ἀπολυμμένη.

Μόνον τὰ ξύλα τὰ πολλὰ
Πέμπουν καπνὸν ς' τὰ ὑψηλά.

Κάλλιον μῦς καὶ ζωντανὸς
Παρὰ λέων καὶ νεκρός.

Ἐφ' ἵππου ὅστι; κάθεται πατέρα δὲν γνωρίζει. 3)

Εἰς τὸν νεκρὸν κι' ὁ λάκκος εἶν' ἀναπαυτικός.

Ἄνθρωποι λαλοῦν μὲ λέξεις
Τὰ δὲ ζῶα μὲ σημεῖα.

Τὸ στόμα τ' ἀνοικτὸν
Δὲν μένει νηστικόν.

Τὸ φόρεμα μὴ σήκωνε νερὸν πρὶν ἀπαντήσῃς.

Ὁ Χρόνος δὲν σὲ προσκυνεῖ· σὺ κύπτεις πρὸ τοῦ Χρόνου.

Ὅταν σ' ἔλθωσι παπάδες 4)
Σὺ ἑτοίμαζε παράδες.

Ἡ μεγάλη κεφαλὴ
Ἔχει μέριμνα πολλή.

Τὰ ἔτη κι' ὅχ' ἡ κεφαλὴ, τὸν ἄνθρωπον διδάσκουν.

Πᾶσα φυλὴ τὸν κλέπτην της, τὸν λύκον του πᾶν ὄρος.

Διὰ τὸν καλὸν τὸν ἵππον ἓν μαστίγιον ἀρκεῖ
Πλὴν μυρία δὲν ἀρκοῦσι διὰ ἵππον ἀπειθῆ.

Ὁ πίνων καὶ μὴ κατορθῶν τὴν δίψαν του νὰ σβέσῃ,
Λύχων εἶναι ἀδύνατον τὸ πάθος νὰ κορέσῃ.

Ὁ ἄνθρωπος ἐντὸς αὐτοῦ φέρει τὴν δύναμίν του·
Τὸ ζῶον εἰς τὸ φανερὸν ἔχει τὴν ἰδικήν του.

Ἂν ὅσα τάζ' ἡ γλῶσσά μας τὰ ἔδιδον αἱ χεῖρες,
Ἐπαῖται δὲν θὰ ἔμενον, παντοῦ θὰ ἦσαν λίραις.

---

(1) Ἴδε σελ. 178.
(2) Ἡ κολακεύουσα δηλαδὴ γλῶσσα εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ βλάψῃ ταχέως τὸν κολακευόμενον.

3) Ἤτοι ὁ στρατιώτης καὶ τοὺς πλησιεστάτους του συγγενεῖς ἀψηφεῖ. 4) Διὰ τῆς λέξεως ταύτης ἐννοοῦνται οἱ κληρικοὶ (οἱ παπάδες) τῶν Χιβαίων.

ΑΧΜΕΤ ΚΑΙ ΡΑΣΙΤ.

ΙΝΔΙΚΟΣ ΜΥΘΟΣ.

Πρὸ πολλοῦ ἤδη χρόνου τρομερὰ ξηρασία ἠρήμωνε τὰς ἐφόρους τῆς Ἰνδικῆς πεδιάδας, ὅτε δύο βοσκοὶ Ἀχμέτης, καὶ Ρασίτης καλούμενοι, ἐλθόντες παρὰ τὰ ὅρια τῶν ἀγρῶν αὐτῶν, συνηντήθησαν. Δίψα ὑπερβολικὴ ἐφλόγιζε τὰ ἐντόσθια αὐτῶν, οἵτινες ἔτι μᾶλλον ἔπασχον βλέποντες τὰ ποίμνιά των ἀποθνήσκοντα, ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως ὕδατος. Μηδεμίαν λοιπὸν ἔχοντες ἐλπίδα ἐκ τῆς γῆς, ὕψωσαν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐπεκαλέσθησαν τὴν ἀρωγήν του. Τότε, αἴφνης σιγὴ βαθεῖα ἐκυρίευσε τὰ πέριξ· τὰ πτηνὰ ἔπαυσαν τὸ παραπονετικὸν κελάδημά των, τὰ δὲ βελάσματα καὶ μουγγρίσματα τῶν ποιμνίων διεκόπησαν. Ἔκπληξις καὶ φόβος κατέλαβε τοὺς βοσκούς, ἰδόντας ὑψηλήν τινα καὶ ὑπεράνθρωπον μορφὴν ἐρχομένην πρὸς αὐτούς. Ὑπὸ τὴν ἀσυνήθη ἐκείνην μορφὴν λέγεται ὅτι ἦτο τὸ μέγα τῆς γῆς πνεῦμα, τὸ ὁποῖον διανέμει κατὰ τοὺς Ἰνδοὺς εὐτυχίαν ἢ δυστυχίαν εἰς τοὺς θνητούς. Εἰς τὴν μίαν ἐκ τῶν χειρῶν του ἐκράτει δέμα τι, τὸ δέμα τῆς εὐπορίας, εἰς δὲ τὴν ἄλλην δρέπανον, τὸ δρέπανον τῆς ἐρημώσεως. Οἱ βοσκοί, βλέποντες τὸ φάσμα νὰ τοὺς πλησιάζῃ, ἔτρεμον ἐκ τοῦ φόβου των καὶ ἐζήτουν ποῦ νὰ κρυφθῶσι. Πλὴν τὸ πνεῦμα φωνήσαν πρὸς αὐτοὺς μὲ φωνὴν πραεῖαν, οἵαν καὶ ὁ Ζέφυρος, πνέων ἐπὶ τῶν εὐάσμων τῆς Ἀραβίας δενδρυλλίων ἐν καιρῷ νυκτὸς, ψιθυρίζει, «πλησιάσατε», εἶπε πρὸς αὐτούς, «τέκνα τῆς γῆς, καὶ μὴ φεύγετε τὸν εὐεργέτην σας. Ἦλθον νὰ σᾶς προσφέρω δῶρον· ἀλλὰ διὰ τῆς μωρίας σας δυνατὸν νὰ σᾶς γείνῃ ἐπιβλαβές· θὰ ἐκπληρώσω τὴν δέησίν σας· θὰ σᾶς δώσω ὕδωρ. Ἀλλὰ νὰ μοὶ εἰπῆτε πόσον θέλετε διὰ νὰ εὐχαριστηθῆτε. Δὲν ἐπηρεάζω τὴν ἀπάντησίν σας, σκεφθῆτε ὅμως ὅτι εἰς πάσας τὰς ἀνθρωπίνους χρείας τὸ περιττὸν εἶναι ἐπίσης βλαβερὸν ὅπως καὶ ἡ ἔλλειψις. Λέγετε λοιπόν. Σὺ Ἀχμέτη ἔχεις τὸν λόγον πρῶτο,.»

«Ὦ πνεῦμα ἀγαθόν!» ἀνεφώνεσε τότε ὁ Ἀχμέτης, «ἂν θέλῃς νὰ συγχωρήσῃς τὴν τόλμην μου, σὲ ἱκετεύω διὰ μικρόν τι ρυάκιον, τὸ ὁποῖον οὔτε τὸ θέρος νὰ ξηραίνηται οὔτε τὸν χειμῶνα νὰ πλημμυρῇ.»

«Θὰ τὸ ἔχῃς·» ἀπεκρίθη τὸ πνεῦμα, καὶ ἀμέσως, ὑψώσαν τὸ δρέπανόν του, τὸ ὁποῖον τότε ἐγένετο ἐργαλεῖον εὐεργεσίας, ἐκτύπησε δι' αὐτοῦ τὴν γῆν. Οἱ βοσκοὶ μετὰ πολλοῦ θαυμασμοῦ εἶδον πηγὴν διαυγῆ ἀναβλύζουσαν πρὸ τῶν ποδῶν των καὶ πέμπουσαν τὰ ὕδατά της διὰ μέσου τῶν ἀγρῶν τοῦ Ἀχμέτ. Τὰ ἄνθη τότε ἤρχισαν νὰ ἀποπνέωσι τὰς γλυκείας εὐωδίας των, τὰ μαραμένα τῶν δένδρων φύλλα νὰ ἀναλαμβάνωσι τὸ πράσινον αὐτῶν χρῶμα, τὰ δὲ ποίμνια νὰ σβένωσι τὴν δίψαν των.

Ἤδη τὸ πνεῦμα στραφὲν πρὸς τὸν βοσκὸν τὸν ἕτερον διατάττει αὐτὸν νὰ ζητήσῃ. «Σὲ παρακαλῶ» εἶπε τότε ὁ Ρασίτης, «θέλησον ὥστε ὁ μέγας Γάγγης, μὲ τὰ ἄφθονά του ὕδατα, καὶ μὲ τοὺς λαμπρούς του ἰχθεῖς, νὰ διέλθῃ διὰ μέσου τῶν ἀγρῶν μου.» Ὁ ἀγαθὸς Ἀχμέτ, ἀκούσας τὴν τολμηρὰν ταύτην τοῦ Ρασίτη αἴτησιν, πολὺ ἐθαύμασε καὶ κρυφίως ἐπέπληττεν ἑαυτὸν διὰ ὅτι δὲν ἐτόλμησε καὶ αὐτὸς τοσοῦτον· ἐνῷ ὁ Ρασίτης ἠὐρραίνετο ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ διὰ τὴν ὑπεροχὴν, τὴν ὁποίαν, ὡς κτηματίας τοῦ μεγάλου Γάγγου, θὰ ἔχῃ ἀπέναντι τοῦ Ἀχμέτου. Πλὴν τὸ πνεῦμα ἀκοῦσαν τὴν αἴτησιν ταύτην, ἔλαβεν ἀμέσως μορφὴν τρομερὰν, καὶ στραφὲν διηύθυνε πρὸς τὸν ποταμὸν τὰ βήματά του. Οἱ βοσκοὶ ἔπεσον εἰς ἀνησυχίαν, ἀγνοοῦντες τί τὸ πνεῦμα μέλλει νὰ πράξῃ· πλὴν βοὴ τρομερὰ ἤρχισε νὰ ἀκούηται μακρόθεν. Ὁ Γάγγης ἔβραυε τὰ προχώματά του καὶ ὁρμητικὸς ἐφέρετο πρὸς τοὺς ἀγροὺς τοῦ ἀνοήτου Ρασίτη, καταστρέφων πᾶν τὸ προστυχόν. Οἱ θάμνοι καὶ τὰ δένδρα ἅπαντα ἐξερριζώθησαν, οἱ ἀγροὶ κατεκλύσθησαν, τὰ ποίμνια ἐπνίγησαν καὶ αὐτὸς δὲ ὁ ἴδιος Ρασίτης ὑπὸ τοῦ ρεύματος παρεσύρθη. Τότε κροκόδειλός τις, ἐξελθὼν τοῦ ὕδατος, κατέφαγε τὸν ἀγέρωχον τοῦ Γάγγου κύριον, ἐνῷ ὁ ὀλιγαρκὴς Ἀχμέτης ἀνεπαύετο ὑπὸ τὴν σκιὴν αὐτοῦ ἥσυχος.

Οὐδεὶς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ πράττῃ ὅ,τι ἐπιθυμεῖ, ἐκτὸς ἐὰν ἐπιθυμῇ τὰ δίκαια.

Διὰ τῆς ἐκδικήσεως ὁ ἄνθρωπος γίνεται τῆς αὐτῆς κατηγορίας μὲ τὸν ἐχθρόν του, ἐνῷ παραβλέπων καθίσταται ἀνώτερος.

Η ΑΝΕΥΡΕΣΙΣ ΤΟΥ Δ. ΛΙΒΙΓΚΣΤΟΝΟΣ.

Β'. Ο ΠΡΩΤΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ.

(Ἡ πόλις Ζανζιβάρη.)

Ἡ Ζανζιβάρη, οὖσα ἡ ἀφετηρία τῆς παραβόλου ἐπιχειρήσεως, πρὸς δὲ καὶ περιβόητος ἤδη γενομένη διὰ τὴν ἐν αὐτῇ ἀγορὰν τῶν δούλων, δεῖται ἰδιαιτέρας τινὸς περιγραφῆς. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ Κ. Στάνλεϋ ἕνεκα τῶν κατεπειγουσῶν προπαρασκευῶν του, οὐδόλως ἐνδιατρίβει εἰς τὰ περὶ τῆς Ἀφρικανικῆς ταύτης νήσου καὶ τῆς ὁμωνύμου πρωτευούσης της, ἀρυόμεθα τὰς περὶ αὐτῆς πληροφορίας ἡμῶν ἐκ τῆς «Κοιν. Ἐπιστήμης» καὶ ἄλλων σπουδαίων συγγραμμάτων.

ΖΑΝΖΙΒΑΡΗ.

« Κατὰ τὰς μᾶλλον θετικὰς πιθανότητας Ζανζιβάρη εἶναι ἡ νῆσος Μενουθεσιάς, ἡ εἰς τὸν «Περίπλουν τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης» ἢ «Περίπλουν τοῦ Ἀρριανοῦ» ἀναφερομένη. Εἴτε δὲ τὸ σύγγραμμα τοῦτο ἐγράφη ὑπὸ τοῦ κλεινοῦ Ἀρριανοῦ, τοῦ συγχρόνου τοῦ Πτολεμαίου, κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου καὶ Λουκίου Βέρου (165 μ. Χ.) εἴτε ὑπὸ ἑτέρου τινὸς Ἕλληνος, ὀνομαζομένου Ἀρριανοῦ καὶ ζῶντος κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Σεπτίμου Σεβήρου, (200 μ. Χ.), κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Κ. Λετρόννη, γίνεται φανερὸν ὅτι ἡ νῆσος Ζανζιβάρη ἦτο γνωστὴ πρὸ πολλῶν αἰώνων. Ἂν δὲ κρίνωμεν ἐκ τῶν λόγων τοῦ γεωγράφου Μασσοὺδ, ὅστις ἔζη κατὰ τὴν ἕκτην ἑκατονταετηρίδα Μ. Χ. περὶ τῶν μεγάλων κινδύνων, εἰς οὓς ἐξετίθεντο οἱ ναυτιλλευόμενοι εἰς τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανὸν καὶ τὴν θάλασσαν τοῦ Ζίνδζ, καταλαμβάνομεν ὅτι ὁ πρὸς τὴν νῆσον ταύτην πλοῦς εἰς μόνον ἦρωας ναύτας ἦτο δυνατός. Ἰδοὺ οἱ λόγοι τοῦ γεωγράφου· «Τὰ κύματα τῆς θαλάσσης ἐκείνης εἶναι μεγάλα ὡς ὑψηλὰ ὄρη, καὶ εἶναι κύματα τυφλά. Τοῦτο τὸ ὄνομα δίδουσιν οἱ ναῦται εἰς τὰ κύματα ὅσα ὑψοῦνται ὡς ὄρη καὶ ἀφίνουσι μεταξύ των χάσματα βαθέα, ἴσα μὲ βαθυτάτας φάραγγας, ἀλλὰ τὰ ὁποῖα δὲν θραύονται καὶ οὐδένα παράγουσιν ἀφρόν, ὡς τῶν ἄλλων θαλασσῶν τὰ κύματα. Οἱ ναῦται πιστεύουσιν ὅτι τὰ κύματα ταῦτα εἶναι μαγευμένα (1)». Ἐν τούτοις πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ὅστις παρευρέθη ἐν τῷ Ἰνδικῷ Ὠκεανῷ, ἐν καιρῷ τρικυμίας, εὐκόλως θέλει ἐννοήσει τὴν δεισιδαίμονα ὑπερβολὴν τῆς περιγραφῆς τοῦ Μασσούδ. Ἀλλὰ τὰ τυφλὰ κύματα δὲν ἦσαν ὁ μόνος κίνδυνος, ὁ κατὰ τὰς θαλάσσας ἐκείνας. Ὑπῆρχον προσέτι, καὶ προπάντων εἰς τὴν θάλασσαν τῶν Ζίνδζ, ὄρη ἐκ μαγνήτου, τὰ ὁποῖα «παρέλυον τὰ πλοῖα, σύροντα τὰ καρφία των, καὶ πᾶν ὅ,τι ἐκ σιδήρου εἶχον (2)»· ἐφεύρεσις εὐφυὴς, προωρισμένη νὰ παραστήσῃ, εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ ἰδιώτου τὴν ἀδυναμίαν τῶν ναυπηγῶν, ὅπως ναυπηγῶσι πλοῖα δυνάμενα νὰ ἀντέχωσιν εἰς τὴν κοπιώδη ἐκείνην θάλασσαν.

Πρὶν ἢ παραιτήσωμεν τὴν περιγραφὴν τοῦ

(1) Guillain, Περὶ τῆς Ἀνατολικῆς Ἀφρικανικῆς παραλίας Γ. Α' σελ. 186. (2) Αὐτόθι σελ. 254.

Μασσοὺδ, πρέπει νὰ σημειωσωμεν ὅτι ἡ νῆσος Ζανζιβάρη χρεωστεῖ τὸ ὄνομά της εἰς τὴν χώραν τῶν Ζίνδ ἣν πολλάκις πρὸ αὐτοῦ ἄλλοι ἀνέφερον, καὶ ἥτις σημαίνει τὴν παραλίαν Ζαγγεβάρην.. Κυρίως τὸ ὄνομα τῆς νήσου ἔπρεπε νὰ γράφηται Ζανδζιβάρ, καὶ οὕτως εὑρίσκεται γεγραμμένον εἰς τινας γεωγραφικοὺς χάρτας. Ἡ λέξις Ζαγγεβὰρ ἔχει τὴν αὐτὴν παραγωγὴν, καὶ μάλιστα προσεπάθησαν, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἐπιτυχῶς νὰ ὑποδείξωσι τὴν σχέσιν τῆς λέξεως Ζίνδζ (Ἰνδὸς) πρὸς τὴν λέξιν Μένδ, ἥτις εὑρίσκεται εἰς τὰ συγγράμματα πολλῶν Ἀράβων γεωγράφων. Ἐν τούτοις οἱ ἰθαγενεῖς ὀνομάζουσι τὴν Ζανζιβάρην Ἀγγούϊαν.

Κατὰ τὰ χρονικὰ τῆς Κίλουας, πόλεως Ἀραβικῆς ἀξιοσημειώτου, κειμένης ἐπὶ τῆς Ἀφρικανικῆς παραλίας τρεῖς περίπου μοίρας πρὸς νότον τῆς Ζανζιβάρης, ἡ νῆσος αὕτη περὶ τὸν ἐνδέκατον αἰῶνα ἐκυριεύθη ὑπὸ τοῦ Σουλεμὰν Χάσεν, σουλτάνου τῆς Κίλουας, καὶ διέμεινεν ὑποτεταγμένη μέχρι τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος, ἐποχῆς καθ' ἣν οἱ Πορτογάλοι ἐφάνησαν εἰς ἐκεῖνα τὰ παράλια. «Ἡ ἐμφάνισις τοῦ Βάσκου δὲ Γάμα εἰς τὰς θαλάσσας τῆς Ἰνδικῆς, λέγει συγγραφεύς τις ἀναφερθεὶς ἤδη (1), ἦτο σύγκρουσις τῶν Εὐρωπαίων καὶ Ἀράβων, συγκρουομένων εἰς τὰς ἐσχατιὰς τῆς γῆς,... προσπαθούντων τῶν πρώτων ὅπως ἀποξηράνωσι τὰς πηγὰς ἐξ ὧν οἱ τελευταῖοι ἤντλουν τὰ πλούτη, τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν δύναμίν των. Ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἡ τοῦ Ἄραβος ἐπιρροὴ εἶναι μεγάλη· οὗτος ὁμοιάζει κολοσσιαῖον παράσιτον, οὗ οἱ μυρίοι πλόκαμοι εὑρίσκονται παντοῦ. Ὁ κλονισμὸς ὃν παρῆξεν ἡ ἐμφάνισις τῶν Πορτογάλων δὲν θὰ βραδύνῃ νὰ μεταδοθῇ εἰς τὰς πολλὰς διακλαδώσεις τοῦ μεγάλου ἐκείνου κορμοῦ. Ἐν τούτοις οἱ Ἄραβες τῆς Καλικοὺτ, ὡς τις ἐμπροσθοφυλακὴ, ἀφῆκαν πρῶτοι τὴν σημαίνουσαν τὸν κίνδυνον κραυγήν... Τὸ σημεῖον μακροῦ πολέμου ἐδόθη.» Κατὰ τὸν πόλεμον ἐκεῖνον ἡ νῆσος Ζανζιβάρη ἔπρεπε πρώτη νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὸν ζυγὸν τῶν Πορτογάλων.

Ὁ Βάσκο δὲ Γάμα εἶχεν ἀναχωρήσει τὴν 8 Ἰουλίου (ε. ν.) 1497 ἐκ Πορτογαλλίας, σκοπεύων οὐχὶ κατακτήσεις, ἀλλὰ νὰ ἀνοίξῃ εἰς τοὺς λαοὺς τῆς Εὐρώπης δρόμον θαλάσσιον ἄγοντα πρὸς τὰς Ἰνδίας· ἔρθασε δὲ εἰς Ζανζιβάρην 29 Ἀπριλίου 1499, ἐπιστρέφων ἐκ Καλικούτ. Ἡ ὑποδοχὴ, ἧς ἠξιώθη, ἦτο τόσον φιλικὴ ὥστε οὐδεμία πρόφασις παρουσιάσθη ὅπως ἐπιβληθῇ εἰς τὴν νῆσον τιμωρία τις ἐξ ἐκείνων, αἵτινες μετ' οὐ πολὺ ἔμελλον νὰ θ σωσιν ἀλληλοδιαδόχως ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ βασιλέως τῆς Πορτογαλίας Ἐμμανουὴλ πολυαρίθμους χώρας, βρεχομένας ὑπὸ τῶν ἰνδικῶν θαλασσῶν. Ἐκτὸς τούτου, κατὰ τὸ πρῶτον ἐκεῖνο ταξείδιον, ἐπεδιώκοντο ἀνακαλύψεις καὶ οὐχὶ κατακτήσεις. Ὁ Βάσκος δὲ Γάμας εἶχεν ὑπὸ τὰς διαταγάς του δυνάμεις ὀλιγαρίθμους, ἀνεπαρκεῖς διὰ πᾶν σπουδαῖον κίνημα. Τέλος ἐκράτει καὶ τὸ μυστικὸν τῆς πρὸς τὰς Ἰνδίας ἀγούσης, καὶ ἐχρεώστει πρὸ πάντων νὰ δείξῃ φρόνησιν, ὅπως ξυνηθῇ νὰ φέρῃ εἰς τὸν ἡγεμόνα του τὸ πολύτιμον ἐκεῖνο μυστικόν.

Τέσσαρα μετὰ τοῦτο ἔτη, τὸ 1503, οἱ λόγοι οὗτοι δὲν ὑπῆρχον πλέον· τότε ὁ Ῥοδρίγος Λαυρέννιος Ραβάσκος, κυβερνήτης πλοίου τινὸς τοῦ στόλου τοῦ Ἀντωνίου Σαλδάγχα, βιασθεὶς ὑπὸ τρικυμίας, ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ εἰς Ζανζιβάρην. Περιμείνας δὲ τὸν Σαλδάγχην ἐπὶ εἴκοσιν ἡμέρας ἐν τῷ λιμένι τῆς Ζανζιβάρης εἰς μάτην, ἤρξατο μετ' αὐτὰς νὰ περιπλέῃ τὴν νῆσον. Περιπλέων δύο μῆνας, καὶ τοι οἱ κάτοικοι τῆς Ζανζιβάρης εἶχον ὑποδεχθῇ αὐτὸν φιλοφρονέστατα, συνέλαβεν ὑπὲρ τὰ εἴκοσι πλοῖα πλήρη πραγματειῶν, καὶ μόλις συγκατετέθη νὰ τὰ ἀποδώσῃ ἀφοῦ τῷ προσέφερον ὑπέρογκα λύτρα. Αἱ πειρατικαὶ αὗται πράξεις ἐπροξένησαν πολλὴν ἀγανάκτησιν εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Ζανζιβάρης καὶ κατέστησαν τοὺς Πορτογάλους μισητοὺς εἰς πολλοὺς ἀνθρώπους, οἵτινες πρὶν τοὺς ἠγάπων. «Εἰς τὰς παραστάσεις, ὅσαι εἰς αὐτὸν ἐγένοντο, ὁ Ραβάσκος ἀπήντα δι' ὕβρεων καὶ προσβολῶν. Τότε ὁ Σεΐκης τῆς Ζανζιβάρης, χάσας τὴν ὑπομονὴν, ὡπλισε πλοιάριά τινα ὅπως προσβάλλῃ τοὺς Πορτογάλους, ἀλλ' ὁ Ραβάσκος, κυριεύσας τέσσαρα ἐξ αὐτῶν, διεσκόρπισε τὰ ἐπίλοιπα. Κατὰ τὴν ἀλιμαχίαν ἐκείνην ὁ υἱὸς τοῦ Σεΐκου ἀπώλεσε τὴν ζωήν. «Ὁ νενικημένος πληρώνει φόρον,» λέγει καταλλήλως καὶ ὀρθότατα ὁ σεβάσμιος Ὀσόριος. Καὶ ὄντως, ὁ νικηθεὶς ἠγόρασε τὴν εἰρήνην, ὑποσχεθεὶς νὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν κυ-

(1) Guillain T. A'. σελ. 365.

ριαρχίαν τοῦ βασιλέως τῆς Πορτογαλίας καὶ νὰ πληρώνῃ εἰς αὐτὸν φόρον ἐτήσιον»(1).

«Ἡ Ζανζιβάρη, ἐξακολουθεῖ ὁ αὐτὸς συγγραφεύς, ἦτο νῆσος κατοικουμένη ὑπὸ Κάφρων καὶ Μαύρων. Ὑπῆρχον ἐπ' αὐτῆς θάσῃ πυκνὰ, καλὰ ὑρεύματα καὶ πολυπληθῆ ζῶα. Ἐγίνετο μέγα ἐμπόριον ὀστράκων, ἐλέκτρου, ἐλεφαντόδοντος, κηροῦ, μέλιτος, καὶ ὀρυζίου· κατεσκεύαζον πολλὰ σχοινία ἐξ ἰνῶν κακκοφοίνικος, καὶ καλὰ ὑφάσματα μεταξωτὰ καὶ βαμβακερά. Ἐκτὸς τούτων ἡ νῆσος εἶχε καὶ καλὸν λιμένα, παρέχουσα οὕτως εὐκολον καὶ ὠφέλιμον ἀνάπαυσιν.»

Πλὴν, ἡ ἐπὶ τῆς Ζανζιβάρης κυριαρχία τῶν Πορτογάλων, οἵτινες ἀντὶ νὰ ἐκπολιτίσωσι τοὺς ὑποτεταγμένους ἐφέροντο ὡς πάνθρωποι καὶ αἰσχροκερδέστατοι τύραννοι, δὲν ἤργησε νὰ ἐξασθενήσῃ καὶ ἐπὶ τέλους νὰ περιέλθῃ εἰς τοὺς Ἄραβας τοῦ Ὀμάν. Κατὰ τὰς παραδόσεις καὶ τὰ χρονικὰ τῶν Ἀράβων τούτων, ἡ ἐπὶ τῶν μερῶν ἐκείνων ἐπιρροὴ τῶν Πορτογάλων ὑπέστη τὰς πρώτας προσβολὰς καὶ ἤρξατο νὰ ἐκπίπτῃ ὀλίγον πρὶν τοῦ μέσου τῆς δεκάτης ἑβδόμης ἑκατονταετηρίδος. Ἀφοῦ οἱ Πορτογάλοι ἀπώλεσαν τὴν Οὐρμούζην, ἡ ἀπώλεια αὕτη τῶν ἐν τῷ Περσικῷ κόλπῳ κτήσεών των ἐγένετο αἰτία ὅπως αὐξηθῇ ἡ δύναμις τῶν Ἰμαμῶν τοῦ Ὀμάν, τῶν ὁποίων τὴν βοήθειαν ἐπικαλεσθεῖσα ἀκολούθως ἡ ἀκαταδάμαστος Ἀφρικανικὴ πόλις Μομβάζη, ἠδυνήθη δι' αὐτῆς ν' ἀποτινάξῃ τὸν ζυγὸν καὶ νὰ θέσῃ εἰς μέγαν κίνδυνον τοὺς κατακτητάς της.

Σήμερον ἡ Ζανζιβάρη ὑπόκειται εἰς ἡγεμόνα Ἄραβα, οὗ ἡ κυριαρχία ἐκτείνεται καὶ ἐπὶ τῶν πλησιοχώρων νήσων Πέμβας καὶ Μομφίας καὶ ἐπὶ τῆς ἀντικρὺ Ἀφρικανῆς παραλίας, ἐπὶ 350 περίπου μιλίων μήκους. Πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου τούτου εἶναι ἡ πόλις Ζανζιβάρη, ἥτις κεῖται ἐπὶ τῆς ὁμωνύμου νήσου, (ἐχούσης 17 λευγῶν μῆκος καὶ 5—6 πλάτος,) καὶ κατοικεῖται ὑπὸ 100,000 περίπου ψυχῶν. (Οἱ κάτοικοι ὅλης τῆς νήσου εἶναι 200,000). Ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἶναι ἡ Μωαμεθανική. Ἡ νῆσος εἶναι χλοερὰ, φαίνεται εἰς τὸ ὄμμα χαμηλὴ, ἀλλὰ δὲν εἶναι πλατεῖα. Ἔχει λόφους ὑψουμένους ὑπὲρ τοὺς κοκοφοίνικας, τοὺς κοσμοῦντας τὰ ἄκρα της. Εἰς τὸν λιμένα της ἀπαντῶνται πλοῖα πολεμικὰ διαφόρων Εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν, ἐκτὸς τῶν πολυπληθῶν Ἀραβικῶν δαοὺν ἢ πλοιαρίων καὶ πλοίων ἐμπορικῶν ἐρχομένων ἐξ Ἰνδιῶν καὶ τοῦ Περσικοῦ κόλπου. Ἐκ πρώτης ὄψεως ἡ πόλις, ἥτις φέρει ἀραβικὸν χαρακτῆρα, φαίνεται ὡς σωρὸς λευκῶν πλατυστέγων οἰκιῶν. Ἡ Ζανζιβάρη ἐκτὸς τοῦ ὅτι εἶναι τὸ κέντρον τῶν δουλεμπόρων, εἶναι καὶ μέγα ἐμπορεῖον ἐλεφαντοδόντων καὶ ἄλλων προϊόντων τῆς Ἀφρικῆς. Οἱ Ἄραβες, οἱ Βανυάνοι καὶ ἄλλοι Ἰνδοὶ ἔμποροι ἀποτελοῦσι τὴν ἀνωτάτην καὶ μεσαίαν τάξιν· αὐτοὶ εἶναι κύριοι τῶν ἀγρῶν, τῶν πλοίων καὶ τοῦ ἐμπορίου· μετ' αὐτοὺς ἔρχονται οἱ τεχνῖται καὶ ἀκολούθως οἱ μαῦροι, ἐλεύθεροί τε καὶ δοῦλοι, οἵτινες ἀποτελοῦσι τὰ δύο τρίτα σχεδὸν τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ τῆς νήσου. «Ἡ Ζανζιβάρη, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Κ. Στάνλεϋ, εἶναι ἡ Βαγδάτη, ἡ Ἱσπαχάν, ἡ Σταμβοὺλ τῆς ἀνατολικῆς Ἀφρικῆς. Οἱ Ἄραβες τῆς Ζανζιβάρης ταξειδεύουσι σχεδὸν πάντες· οὗτοι προμηθεύουσι τοὺς ἐλεφαντόδοντας. Τὰ συμβάντα αὐτῶν, ἂν ἐγράφοντο θὰ ἀπετέλουν ὀγκώδεις τόμους· ἕνεκα τῶν ὑπερβαινομένων κωλυμάτων καὶ τῶν ὑπερνικωμένων κινδύνων ἀποκτῶσιν ὕφος ἀποφασιστικὸν καὶ ἐμπιστοσύνην εἰς ἑαυτοὺς, ἥτις δὲν εἶναι ἐστερημένη μεγαλείου. Ὁ Βανυάνος εἶναι ἐκ γενετῆς ἔμπορος· τὰ χρήματα συρρέουσιν εἰς τὰ θυλάκιά του τόσον φυσικῶς ὅσον τὸ ὕδωρ εἰς χαμηλὰς θέσεις· ὑπερβαίνει κατὰ πολλὰ τὸν Ἑβραῖον καὶ μόνον ἀντίπαλον ἔχει τὸν Παρσῆν, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου ὁ Ἄραψ εἶναι νήπιος. Πανουργότατος ἐπίσης εἶναι καὶ ὁ Ἰνδός.» Τοιοῦτοι εἶναι οἱ τὰ μάλα ἰσχύοντες ὑπήκοοι τοῦ Σουλτάνου τῆς Ζανζιβάρης Σεΐδ Βουργάς, ὅστις ἐφάνη πολὺ εὐμενὴς πρὸς τὸν Κ. Στάνλεϋ.

(1) Αὐτόθι σελ. 527.

ΑΥΤΡΩΣΕΙΣ ΘΑΥΜΑΣΙΑΙ.

Ὀλίγοι ἄνθρωποι, νομίζομεν, εὑρίσκονται, καὶ ἐξ αὐτῶν εἰσέτι τῶν διαγόντων βίον ἥσυχον καὶ τακτικόν, οἱ ὁποῖοι νὰ μὴ ἐνθυμῶνται ὅτι ἦλθε στιγμὴ, καθ' ἣν ἐκινδύνευσαν τὸν ἔσχατον κίνδυνον, ἐκ τοῦ ὁποίου ὡς ἐκ θαύματος ἐλυτρώθησαν. Ἀναμιμνησκόμενος τὰ κατὰ τὸν παρελθόντα μου βίον, λέγει σοφός τις περιηγητὴς, ἐξ οὗ καὶ ἐρα-

νιζόμεθα, ἐνθυμοῦμαι πολλὰς περιστάσεις, καθ' ἃς θαυμασίῳ τῷ τρόπῳ ἀπὸ μεγίστους κινδύνους καὶ ἀπὸ αὐτὸν τὸν θάνατον ἐλυτρώθην. Ἐπειδὴ δὲ ἀπὸ παιδικῆς μου ἡλικίας ἡ μοῖρά μου ἦτο νὰ διατρέχω ξηρὰς καὶ νὰ διασχίζω θαλάσσας, καὶ ἐπομένως νὰ ἔρχωμαι εἰς συνάφειαν μετ' ἀνθρώπων, ὧν ὁ βίος ἦτο πλήρης περιπετειῶν, εἰς διάφορα τοῦ κόσμου μέρη, ἐνθυμοῦμαι πολὺ περισσοτέρας θαυμασίας τοιαύτας λυτρώσεις, συμβάσας εἰς ἄλλους. Ὅτε ἤκουον τὰς διηγήσεις αὐτῶν τῶν ἄλλων, πολλάκις ἡ σμικρότης καὶ ὁ τυχαῖος χαρακτὴρ τοῦ τρόπου, δι' οὗ ἐλάμβανον γνῶσιν τοῦ ἐπικειμένου κινδύνου ἢ ἀπέφευγον τὴν καταστροφήν, μοὶ ἐπροξένησαν ἔκπληξιν. Πολλάκις τυχαία τις λέξις ἁπλῶς ἀφινομένη, ἢ συγκίνησίς τις ἀλόγως πως γεννωμένη, ἢ, ὡς καὶ ἐγὼ αὐτὸς εἰς πολλὰς περιστάσεις ἐδοκίμασα, ἀμυδρά τις προαίσθησις ἐπερχομένου κακοῦ, πλὴν ἄνευ φαινομένης λογικῆς βάσεως, προειδοποίουν τὸν κίνδυνον καὶ ἐγένοντο αἰτία σωτηρίας. Πλήν, οἱοσδήποτε καὶ ἂν ἦτο ὁ τρόπος δι' οὗ ἡ ἐκ τοῦ κινδύνου ἀπαλλαγὴ ἐπῆλθε, σπανίως ἤκουσά τινα ἀποδίδοντα τὴν λύτρωσιν ταύτην εἰς τύχην τυφλὴν ἢ ἁπλῆν σύμπτωσιν. Τὸ «δόξα σοι, ὁ Θεὸς» ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἀμέσως μετὰ τὴν ἐκ τοῦ κινδύνου ἀπαλλαγὴν προφέρουσι τοῦ ἀνθρώπου τὰ χείλη, δεικνύει ὁπόσης ῥίζας ἔχει εἰς τὰ βάθη τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας ἡ περὶ ὑπάρξεως προστάτιδος καὶ κυβερνήτιδος Προνοίας ἀλήθεια—Προνοίας κατεχούσης τὰς κλεῖς τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου. Μετὰ τὰ ὀλίγα ταῦτα ἐλθωμεν ἤδη καὶ εἰς παραδείγματα.

Ἐσπέραν τινά, μετὰ τὴν δύσιν καυστικοῦ ἡλίου, μετέβην εἰς τὸν αἰγιαλὸν διὰ νὰ κολυμβήσω. Εἰς τὴν θέσιν ὅπου ἐπορεύθην σπανίως ἄλλοι ἐκολύμβων· ἐγὼ δὲ ἀπό τινων ἑβδομάδων δὲν τὴν εἶχον ἐπισκεφθῆ· ἦτο λοιπὸν σχεδὸν ἔρημος. Παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης ἐκείνης ὑπῆρχον διάφορα ὑψώματα, ἀπὸ ἑνὸς ἐκ τῶν ὁποίων, ἀφοῦ ἔβγαλα τὰ φορέματά μου, ἐσκόπευον νὰ ῥιφθῶ εἰς τὴν θάλασσαν. Τὸ βάθος τῆς θαλάσσης ἐκεῖ ἦτο ἀρκετὸν, τὸ δὲ ὕψωμα ἐξεῖχε τοῦ ὕδατος περὶ τοὺς δέκα πόδας. Διὰ νὰ πηδήσω λοιπὸν μεθ' ὁρμῆς εἰς τὴν θάλασσαν, ἐπισθοχώρησα ἀρκετὰ βήματα. Μολονότι δὲ ἤμην ἀκόμη παῖς καὶ τὰ ὕδατα ἐκεῖνα ἦσαν πολὺ βαθέα, ἐγὼ δὲν ἐφοβούμην, ἐπειδὴ ἤμην καλὸς κολυμβητής. Ὕψωσα λοιπὸν τοὺς βραχίονάς μου εἰς τὴν κεφαλήν μου καὶ ἡτοιμαζόμην νὰ τρέξω πρὸς τὴν θάλασσαν, ὅτε αἴφνης ἐνεθυμήθην ὅτι εἰς προηγουμένην τινὰ περίστασιν, τρέξας νὰ πέσω εἰς τὴν θάλασσαν χωρὶς νὰ εἴδω πρὶν ἐντὸς αὐτῆς, ὀλίγον ἔλειψε νὰ πάθω ἐξ αἰτίας πλοιαρίου τινός, κειμένου ἐκεῖ πλησίον. Ἀναβαλὼν λοιπὸν τὸ τρέξιμον καὶ πορευθεὶς παρετήρουν τὰ ἐντὸς τῆς θαλάσσης. Τὰ πάντα μοὶ ἐφαίνοντο καθαρά. Τὸ ὕψωμα, ἐφ' οὗ εὑρισκόμην ἔρριπτε τὴν σκιάν του καὶ ἐσκότιζε τὰ ὑπὸ τοὺς πόδας μου, ἀλλὰ περαι ἐρῶ ἡ ἐπιφάνεια τοῦ βαθέως πρασίνου καὶ δροσεροῦ ὕδατος ἐφωτίζετο ὑπὸ τῆς τελευταίας μαρμαρυγῆς τοῦ δυτικοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐφαίνετο προσκαλοῦσά με νὰ δροσισθῶ ἐν αὐτῷ. Ἐσήκωσα λοιπὸν πάλιν τὰς χεῖράς μου καὶ ἐκράτησα τὴν ἀναπνοήν μου διὰ νὰ βουτήσω, ἀλλὰ τότε αἴσθημά τι ἀτολμίας μὲ κατέλαβε καὶ διέκοψα πάλιν τὴν ὁρμήν μου. Πρᾶγμα πολὺ παράξενον. Πρό τινων λεπτῶν εἶχον σφοδρὰν ἐπιθυμίαν νὰ κολυμβήσω· ἤδη δὲ, πορευθεὶς ὅπως καὶ πάλιν παρατηρήσω τὸ ὑποκάτω σκοτεινὸν ὕδωρ, ἀτολμία μικρὰ, δειλία κα τέλος φόβος μὲ ἐκυρίευσαν. Προσεπάθησα νὰ ἐξαλείψω ἀπ' ἐμοῦ τὸ αἴσθημα τοῦ φόβου ἀλλ' εἰς μάτην. Ματαίως ἠρώτων ἐμαυτὸν διατί ἐφοβούμην, καὶ ἀνεπόλουν ὅτι πολλάκις εἶχον κολυμβήσει ἐν τῷ μέσῳ τοῦ λιμένος καὶ κατ' αὐτὸ τὸ μεσονύκτιον. Καθόσον παρετήρουν καὶ καθόσον ἐσκεπτόμην κατ' ἐμαυτόν, κατὰ τοσοῦτον καὶ ἡ διάθεσίς μου νὰ ριφθῶ εἰς τὴν θάλασσαν ὀλιγόστευε· τέλος, φορέσας πάλιν τὰ ἐνδύματά μου, ἐπορεύθην εἰς τὴν αἰκίαν, αἰσχυνόμενος κατ' ἐμαυτὸν καὶ χαίρων ὅτι δὲν εὑρέθη ἐκεῖ καὶ τις ἄλλος ὅπως γείνῃ μάρτυς τῆς δειλίας μου. Πλὴν πόσον ἀλλοῖον ὑπῆρξε τὸ αἴσθημά μου ὅτε τὴν ἑπομένην πρωΐαν, μεταβὰς εἰς τὴν θέσιν ἐκείνην, εἶδον ἀκριβῶς τὸ μέρος, ὅπου ἐσκόπευον νὰ πέσω, πλῆρες πάλων, ἐξ ὧν ἄλλοι μὲν ἐξεῖχον ὀλίγον τῆς ἐπιφανείας, ἄλλοι δὲ ἦσαν μέχρις αὐτῆς, καὶ οἱ ὁποῖοι εἶχον ἐμπηχθῆ ἐκεῖ κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας διὰ νὰ μολωθῇ ἡ θέσις. Ἂν ἔπιπτον ἐκεῖ, ὡς ἐσκόπευον, τὸ γυμνόν μου σῶμα θὰ ἐκτύπα ἐπ' αὐτῶν καὶ ἀφεύκτως θὰ ἐτρονευόμην! Τὸ συμβὰν τοῦτο τοσαύτην εἰς ἐμὲ ἐπροξένησεν ἐντύπωσιν ὥστε καὶ τώρα, μετὰ παρέλευσιν πολλῶν ἐτῶν, ἀδύνατον νὰ τὸ ἐνθυμηθῶ χωρὶς νὰ φρικιάσω. Τίς δύναται νὰ μοὶ εἴπῃ ὁ-

ποίου ἀγαθοῦ φύλακος ἡ παρέμβασις μὲ ἔσωσεν ἐκ τοῦ θανάτου ἐκείνου;

Περὶ τὴν αὐτὴν τοῦ βίου μου περίοδον συνέβη καὶ ἄλλο τι ἀξιοσημείωτον τοιοῦτο. Ἤμην μαθητὴς τοῦ σχολείου, ὅτε τὴν παραμονὴν ἑορτῆς τινος ὁ διδάσκαλος μᾶς εἶπεν ὅτι τὴν ἐπαύριον ἔπρεπε νὰ ὑπάγωμεν ὅλοι οἱ μαθηταὶ εἰς τὸ σχολεῖον, καθότι δὲν ἐσκόπευε νὰ μὴ κάμῃ μάθημα. Τὴν ἑπομένην ἡμέραν λοιπόν, ἤτοι τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς, ἐπορεύθημεν εἰς τὸ σχολεῖον. Πλὴν μεγάλη ὑπῆρξεν ἡ ἔκπληξίς μας ὅτε εὕρομεν αὐτὸ κλειστὸν καὶ ἐπὶ τῆς θύρας γραμμάτιον, εἰδοποιοῦν ἡμᾶς ὅτι τὴν ἡμέραν ἐκείνην δὲν εἶχε μάθημα· ὁ διδάσκαλος εἶχεν ἀλλάξει γνώμην. Διὰ ποίαν αἰτίαν ἤλλαξε γνώμην ἡμεῖς οὐδέποτε ἐμάθομεν, καίτοι οὔτε ἄνθρωπος ἰδιότροπος ἦτο οὔτε εὐκόλως μετέβαλλε τὰς ἀποφάσεις του. Πλὴν, οἱαδήποτε καὶ ἂν ἦτο ἡ αἰτία, τὸ ἀποτέλεσμα ἐφάνη ἔργον τῆς Προνοίας τοῦ Θεοῦ. Πρὸς τὸ ἑσπέρας τῆς αὐτῆς ἐκείνης ἡμέρας, ὁλόκληρος ἡ ὀροφὴ (τὸ ταβάνι) τοῦ σχολείου, τὸ ὁποῖον ἦτο ἐκ πηλοῦ πολὺ χονδροῦ, καταπέσασα, κατέθραυσε καὶ αὐτὸ τὸ πάτωμα! Ὁποία θὰ ἦτο ἡ καταστροφὴ ἂν πεντήκοντα ἢ ἑξήκοντα μαθηταὶ εὑρίσκοντο ἐντὸς αὐτοῦ, ὃν εἶναι δύσκολον νὰ τὸ φαντασθῶμεν. Ἀδήλον ἂν εἷς μόνον ἐξ αὐτῶν διέφευγε τὸν ἀκρωτηριασμὸν ἢ τὸν θάνατον!

ΟΝΕΙΡΟΝ ΑΞΙΟΣΗΜΕΙΩΤΟΝ.

ΣΤ'.

Περὶ τὸ τέλος τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος, γεωργός τις, ὅστις ὁ ἴδιος ἐκαλλιέργει τοὺς πατρογονικούς του ἀγρούς, ὠνειρεύθη ὅτι, πωλήσας τὴν κληρονομίαν του, ἀπεσύρετο εἰς ἄλλον ἀγρὸν, μακρὰν τοῦ πατρικοῦ του οἴκου. Τῷ ἐφαίνετο λοιπὸν καθ' ὕπνον ὅτι ἦτο πολὺ ἐνησχολημένος δένων, μεταφέρων, λύων, καὶ διευθετῶν τὰ ἔπιπλά του, ὅτε, αἰσθανόμενος ὑπερβολικὸν κόπον, μετέβη εἰς τὴν ἀγγειοθήκην τῆς νέας οἰκίας, ὅπου ἦσαν τὰ ποτήρια καὶ τινα ποτὰ, ὅπως δροσισθῇ ὀλίγον. Τὸ μέρος ἐκεῖνο ἦτο σκοτεινὸν, καθότι ἡ ἑσπέρα ἐπλησίαζεν ἤδη. Ἐν τῇ θέσει ἐκείνῃ, ἐνῷ ἐζήτει τὸ ποτὸν, ἠσθάνθη σταγῶνα θερμοῦ τινος ὑγροῦ, πεσοῦσαν ἐπὶ τοῦ ὀπισθίου τῆς χειρός του. Μεταβὰς τότε εἰς τὸ παράθυρον, διὰ νὰ ἴδῃ τί ἦτο, εἶδεν ὅτι ἦτο αἷμα, πεσὸν ἐκ τῆς ρινός του, τὸ ὁποῖον ἐξηκολούθη νὰ τρέχῃ. Τότε ἐφώνησε τὴν σύζυγόν του, ἥτις εὑρίσκετο εἰς πλησιόχωρόν τι δωμάτιον, καὶ ἡ ὁποία ἀμέσως ἐφήρμοσε τὸ τότε ἐν χρήσει κατὰ τοιαύτας περιπτώσεις ἰατρικὸν, ἤτοι ἔθεσεν ψυχρόν τι κλειδίον εἰς τὴν ράχιν του. Πλὴν τὸ μέσον τοῦτο οὐδέλως ἐνήργησεν, ἡ αἱμορραγία ἐξηκολούθη, διὸ καὶ ἐγένετο ἀνάγκη νὰ προσκληθῇ ὁ ἰατρός. Ἀλλὰ οὔτε ὁ ἰατρὸς ἠδυνήθη νὰ φέρῃ τὸ ποθούμενον ἀποτέλεσμα· τὸ αἷμα ἐξηκολούθησε ῥέον, ὁ δὲ πάσχων μετεφέρθη εἰς τὴν κλίνην του, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἔφθεινεν, ὡς τῷ ἐφαίνετο, ἐπὶ ἱκανὰς ἡμέρας, καὶ τέλος ἔφθασεν ἡ ὥρα τοῦ θανάτου, ὅτε καὶ ἐξύπνησεν. Ἐγερθεὶς διηγήθη εἰς τὴν γυναῖκα καὶ εἰς τὰ τέκνα του τὸ ὄνειρόν του, τὸ ὁποῖον μεγάλην τῷ εἶχε προξενήσει ἐντύπωσιν, πλὴν εἰς τὸ ὁποῖον οἱ ἄλλοι ὀλίγην ἔδωκαν προσοχήν. Τὴν ἀκόλουθον νύκτα τὸ ὄνειρον ἐπανελήφθη ἀκριβῶς τὸ ὅμοιον, αὕτη δὲ δὲν ἦτο ἡ μόνη ἐπανάληψίς του. Ὁ γεωργὸς ὅμως, βλέπων ἑαυτὸν καταγελώμενον ὁσάκις διηγεῖτο τὸ ὄνειρόν του, ἀπεφάσισε νὰ μὴ ὁμιλῇ πλέον περὶ αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον μετὰ ταῦτα ἐφαίνετο καὶ ὡς λησμονήσας ὅλως δι' ὅλου. Ἡ πεποίθησις ὅτι οὐδέποτε θὰ πωλήσῃ τὸν ἀγρόν του, τὸν ὁποῖον ἠγάπα, οὐδὲ θὰ μεταβῇ εἰς ἄλλην οἰκίαν ἔτεινε νὰ ἐξαλείψῃ ἐκ τῆς διανοίας του τὴν ἐκ τοῦ ὀνείρου ἐντύπωσιν. Τὰ ἔτη ἐν τούτοις παρήρχοντο, ἡ δὲ μνήμη τοῦ ὀνείρου ἐφάνη ἐξαλειφθεῖσα ἐκ πάντων. Καθόσον ὅμως τὰ ἔτη παρήρχοντο καὶ πράγματα καὶ αἰσθήματα μετεβάλλοντο. Ὅτε δὲ αἱ τρίχες τοῦ γεωργοῦ ἤρχισαν νὰ λευκαίνωνται, ἡ δὲ εὐκινησία του νὰ τὸν ἐγκαταλείπῃ, πράκτωρ τις τῆς πλουσίου γεοκτήμονος κατέπεισεν αὐτὸν νὰ ἀλλάξῃ τὸν ἀγρόν του ἀντὶ μεγαλειτέρου τινὸς, τὸ ὁποῖον τῷ ἐφαίνετο πολὺ ἐπικερδές. Καί τοι δὲ ὁ προσφερόμενος αὐτῷ ἀγρὸς ἦτο εἰς ἄλλον τόπον, μετὰ ὥριμον σκέψιν, παρεδέχθη τὴν ἀλλαγήν. Ἡ ἐκ τοῦ ὀνείρου ἀρχαία εἰδοποίησις πρὸ πολλοῦ ἤδη δὲν εἶχεν ἐπαναληφθῇ πλέον καὶ ὅλως δι' ὅλου ἐλησμονήθη. Ἡ μετακόμησις τῶν ἐπίπλων ἐγένετο κατὰ τὸν συμφωνηθέντα καιρὸν, καὶ τὰ πάντα ἦσαν

καλά, διευθύνοντος αὐτοῦ τοῦ οἰκογενειάρχου τὰ κατὰ τὴν μετακόμισιν. Τὴν δευτέραν ὅμως ἡμέραν περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, ὧν οὗτος κατάκοπος, ἕνεκα τῆς πολλῆς ἐργασίας τῆς ἡμέρας ἐκείνης, μετέβη εἰς τὴν ἀγγειοθήκην διὰ νὰ πίῃ ὀλίγον, καὶ ἐνῷ ἐζήτει τὸ βουκάλιον ᾐσθάνθη σταγῶνά τινα θερμὴν πεσοῦσαν ἐπὶ τοῦ ὀπισθίου μέρους τῆς χειρός του. Τότε ἀμέσως τὸ πρὸ πολλοῦ λησμονηθὲν ὄνειρον ἐπανῆλθε μετὰ πολλῆς συνάμεως εἰς τὴν μνήμην του. Μετέβη εἰς τὸ φῶς, εἶδεν ὅτι ἦτο τὸ ἴδιόν του αἷμα, τὸ ὁποῖον ταχέως ἔρρεεν, ἐφώνησε τὴν σύζυγόν του, ἥτις ἀμέσως ἔτρεξε καὶ προσεπάθησε νὰ παύσῃ τὴν αἱμορραγίαν διὰ τῶν συνήθων τρόπων, ἀλλ' εἰς μάτην. Ἡ ἀνάγκη τοῦ νὰ προσκληθῇ ἰατρὸς ἔγεινε καταφανής· ὁ ἰατρὸς λοιπὸν προσεκλήθη, ἦλθεν ἀλλ', ὅπως τὸ ὄνειρον πρὸ πολλῶν ἐτῶν εἶχεν εἰδοποιήσει, οὐδὲν κατώρθωσεν. Ὁ πάσχων ἐπλαγίασεν ἀκολούθως εἰς τὴν κλίνην του, ἐκ τῆς ὁποίας οὐδέποτε πλέον ἠγέρθη.

ΤΑΛΜΟΥΔ.

Οἱ Ἑβραῖοι, ἐκτὸς τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ τῶν διαφόρων αὐτῆς παραφράσεων, τὰς ὁποίας ὀνομάζουσι Ταργοὺμ, ἔχουσι καὶ ἄλλα ἱερὰ βιβλία, ἐν οἷς ὑπάρχουσιν αἱ γνῶμαι τῶν ἀρχαίων ραββίνων περὶ θρησκευτικῶν, ὡς καὶ περὶ μὴ θρησκευτικῶν ἀντικειμένων. Τὰ βιβλία ταῦτα ὀνομάζουσι «Ταλμούδ» (1). Συνίσταται δὲ τὸ Ταλμοὺδ, ἢ ὁ κατὰ παράδοσιν νόμος τῶν Ἑβραίων, πρῶτον ἐκ τοῦ συγγράμματος τοῦ καλουμένου «Μισνᾶ» (2), τὸ ὁποῖον καὶ θεωρεῖται ὡς ἡ βάσις τοῦ ὅλου Ταλμοὺδ, καὶ δεύτερον ἐκ τῶν βιβλίων τῆς «Γεμάρας» (3). Τὸ Μισνᾶ ἀποτελεῖται ἐκ μερῶν ἓξ. Τὸ πρῶτον ἐκ τῶν ἓξ μερῶν τούτων, ἐπιγραφόμενον «Σπέρματα», ἄρχεται ἐκ τινος κεφαλαίου περὶ προσευχῶν καὶ εὐλογιῶν. Μετὰ δὲ τοῦτο πραγματεύεται περὶ δεκάτων καὶ προσφορῶν, περὶ τοῦ Σαββατικοῦ ἔτους, περὶ ἀπαγορεύσεως ἀναμεμιγμένων σπερμάτων καὶ οὕτω καθεξῆς. Τὸ δεύτερον μέρος, «περὶ Ἑορτῶν», γράφει περὶ σαββάτων καὶ ἑορτασίμων ἡμερῶν καὶ περὶ τῶν τελετῶν καὶ τῶν θυσιῶν τῶν ἁρμοζουσῶν εἰς ἑκάστην αὐτῶν. Τὸ τρίτον μέρος, «περὶ Γυναικῶν», λέγει περὶ ἀρραβώνων, γάμων, διαζυγίων, ὑποσχέσεων κτλ. Τὸ τέταρτον «περὶ Ζημιῶν καὶ Ἀδικημάτων», ὁμιλεῖ περὶ διαφόρων νομικῶν καὶ ἐμπορικῶν ζητημάτων, περὶ εἰδωλολατρείας, περὶ μαρτυριῶν καὶ ποινῶν, ἠθικῶν ἀξιωμάτων κλπ. Τὸ πέμπτον μέρος «Ἱερὰ ἀντικείμενα», πραγματεύεται περὶ θυσιῶν, περὶ πρωτοτόκων, περὶ τοῦ ναοῦ καὶ διαφόρων ἄλλων θρησκευτικῶν ἀντικειμένων. Ἐν δὲ τῷ ἕκτῳ τῷ καὶ τελευταίῳ, «περὶ Καθαρισμῶν», ἐπιγραφομένῳ, γίνεται λόγος περὶ πολλῶν καθαρῶν ἢ ἀκαθάρτων πραγμάτων.

Ἐκ τῶν περιεχομένων του γίνεται δῆλον ὅτι τὸ Μισνᾶ δὲν εἶναι βιβλίον κοινῆς ἀναγνώσεως καὶ ὅτι εἰς μόνους τοὺς ἱερεῖς καὶ πεπαιδευμένους εἶναι προσητόν. Ἀλλὰ τὸ Μισνᾶ μόνον δὲν ἀποτελεῖ τὸ Ταλμούδ. Μετ' αὐτὸ ἔρχεται ἡ Γεμάρα, ἥτις φαίνεται μὲν ὡς ὑπόμνημα, ἀλλὰ κυρίως εἶναι συλλογὴ λόγων καὶ γνωμῶν, ἐν οἷς εὑρίσκονται καὶ διηγήματα ἐκ τῶν μᾶλλον ἐκτάκτων. Τινὲς ἐκ τῶν μικροτέρων περικοπῶν τοῦ Μισνᾶ δὲν ἔχουσι γεμάραν, ἤτοι ὑπόμνημα, αἱ πλεῖσται ὅμως αὐτῶν, ἂν δὲν ἔχωσι τοιοῦτον εἰς τὸ ἕν, ἔχουσιν εἰς τὸ ἕτερον σχῆμα, ἐν οἷς τὸ Ταλμοὺδ εὑρίσκεται· καθότι τὸ Ταλμοὺδ εἶναι διπλοῦν, καὶ τὸ μὲν ἓν ὀνομάζεται τῆς Ἱερουσαλὴμ τὸ δὲ τῆς Βαβυλῶνος, ἐπειδὴ τὸ ἓν ἐφάνη εἰς τὴν Παλαιστίνην τὸ δὲ εἰς τὴν Βαβυλωνίαν.

Τὸ Μισνᾶ συνεπληρώθη περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς τρίτης μετὰ Χριστὸν ἑκατονταετηρίδος ὑπὸ τοῦ ραββίνου Ἰούδα, τοῦ ἐπονομαζομένου Ἁγίου. Μετὰ δὲ τὸ Μισνᾶ ἀνεφάνησαν αἱ Γεμάραι. Ἡ πρώτη, ἡ ἱεροσολυμιτικὴ, κυρίως συνετάχθη ἐν Τιβεριάδι, περὶ τὰ τέλη τῆς τετάρτης μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος, ἡ δὲ δευτέρα, ἡ Βαβυλώνιος, ἐγράφη ἐν Βαβυλωνίᾳ, ἔτη τινὰ ὑστερώτερον, ἀλλὰ συνεπληρώθη περὶ τὸ τέλος τῆς πέμπτης ἑκατονταετηρίδος. Εἶναι δὲ ἀδύνατον νὰ εἴπωμεν πόσας τροποποιήσεις ὑπέστησαν τὰ βιβλία ταῦτα ἔκτοτε, ἕνεκα τῆς χριστιανικῆς ἐπιρροῆς ἢ ἄλλων αἰτίων· τὸ βέβαιον ὅμως εἶναι ὅτι σήμερον τὰ βιβλία δὲν εἶναι πλήρη. Καὶ τοῦτο δὲν εἶναι θαυμαστὸν, καθότι

(1) Διδασκαλία. (2) Ἐπανάληψις τοῦ νόμου. (3) Ἐρμηνεία, ὑπόμνημα.

ὀλίγα βιβλία ἐν τῷ κόσμῳ ὑπέστησαν τόσας καταδρομάς, καθὼς καὶ ὀλίγα ἔθνη ἔπαθον ὅσα οἱ Ἰουδαῖοι.

«Τὸ Ταλμοὺδ, λέγει φιλολόγος τις διακεκριμένος (1), ἀφότου ἦλθεν εἰς ὕπαρξιν, σχεδὸν πρὶν συμπληρωθῇ καλῶς ἔτι, τὸ μετεχειρίσθησαν σχεδὸν ὡ, ἀνθρώπινον ὄν. Προεγράφη, ἐφυλακίσθη, ἐκάη, καὶ ταῦτα ἑκατοντάκις. Ἀπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ὅστις κατὰ τὸ 553 τὸ ἐτίμησε δι' ἰδιαιτέρας ἀπαγορευτικῆς Νεαρᾶς, μέχρι Κλήμεντος τοῦ Η'. καὶ ἔτι μετὰ ταῦτα, ἐπὶ χίλια καὶ ἐπέκεινα ἔτη, καὶ πολιτικαὶ καὶ πνευματικαὶ ἀρχαὶ, βασιλεῖς καὶ αὐτοκράτορες, Πάπαι καὶ Ἀντιπάπαι, ἐφιλοτιμῶντο τίς νὰ ὑπερβῇ τὸν ἕτερον κατὰ τὴν ἐκτόξευσιν ἀναθεμάτων καὶ βουλῶν καὶ διαταγμάτων πρὸς τελείαν δήμευσιν καὶ πυρπόλησιν τῶν ἀτυχῶν τούτων βιβλίων. Οὕτως, ἐν διαστήματι ὀλιγοτέρῳ τῶν πεντήκοντα ἐτῶν, τῶν ἀποτελούντων τὸ δεύτερον ἥμισυ τῆς δεκάτης ἕκτης ἑκατονταετηρίδος, ἑξάκις ἐκάη δημοσίως, καὶ οὐχὶ εἰς ὀλίγα ἀντίτυπα, ἀλλὰ καθ' ὁλοκληρίαν, εἰς ἁμαξῶν φορτία. Ἰούλιος ὁ Γ'. ἐξέδωκε διαταγὰς κατὰ τοῦ ὁποίου ἀγροίκως ἐκάλει «Γεμαρὸθ Θαλμοὺδ» τὸ 1553 καὶ 1555. Παῦλος ὁ Δ'. τὸ 1559 (ὁπότε λέγεται ὅτι ἐκάησαν 2,000 ἀντιτύπων). Πῖος ὁ Ε'. τὸ 1566. Κλήμης ὁ Η'. 1592 καὶ 1599. Ὁ ἐξ αὐτοῦ φόβος ἦτο πραγματικῶς μέγας· καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Πῖος ὁ Δ'. δίδων ἄδειαν διὰ νέαν ἔκδοσιν ἐπέμενεν ὅπως δημοσιευθῇ ἄνευ τοῦ ὀνόματος «Ταλμούδ.» Οἱ ἱεροδικασταὶ μετὰ ταῦτα, ἀφοῦ εἶδον ὅτι δὲν ἠδυνήθησαν νὰ τὸ καταστρέψωσιν, ἐφρόντισαν νὰ τὸ κολοβώσωσιν ὅπου τοῖς ἐφαίνετο ὅτι προσέβαλε τὸν χριστιανισμόν. Εἶναι δὲ λυπηρὸν ὅτι ὀλίγιστα μόνον ἀντίτυπα τῆς πρώτης πλήρους ἐκδόσεως, γενομένης ἐν Ἐνετίᾳ εἰς δέκα καὶ τρεῖς τόμους (1520—1523) εἶναι προσητὰ καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς Ἑβραϊστὰς εἰσέτι.

Εἶναι πραγματικῶς θαυμασμοῦ ἄξιον ὅτι σύγγραμμα τόσον ὀγκώδες διετηρήθη ὑπὲρ τὰ χίλια ἔτη χειρόγραφον· φαίνεται ὅτι οἱ Ἑβραῖοι πολὺ πρωίμως τὸ ἀντέγραψαν καὶ τὸ ἔθεσαν εἰς κυκλοφορίαν, ὥστε ὅτε εἰς χώραν τινὰ κατεστρέφετο, ἐσώζετο εἰς ἄλλην. Ἐκτὸς τούτου οἱ Ἑβραῖοι, ὑπὸ τοὺς Μωαμεθανοὺς, συχνὰ εὐνοοῦντο καὶ ἐνεψυχοῦντο ὅπως ἐξακολουθῶσι τὰς μελέτας των. Ἐν Ἱσπανίᾳ, λόγου χάριν, ἐπὶ τῶν Ἀράβων, τὸ Ταλμοὺδ ἀντεγράφετο μετεγράζετο καὶ ἐξηγεῖτο ὑπὸ γραμματισμένων Ἑβραίων ἐπὶ πολλὰς ἑκατονταετηρίδας. Μεγάλοι Ἑβραῖσαὶ, πλεύσαντες εἰς τὴν νότειον Γαλλίαν, ἐμελέτων ἐσπούδαζον καὶ ἐκεῖ τὸ Ταλμοὺδ, ἂν καὶ κατετρέχοντο ὑπὸ τῆς Ρωμαϊκῆς ἐκκλησίας. Καὶ ἐν Ἰταλίᾳ προσέτι οἱ Ἑβραῖοι εὗρον εἴς τινα μέρη καταφύγια· ἡ δὲ πρώτη ἔκδοσις τοῦ Ταλμοὺδ, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, ἐγένετο ἐν Ἐνετίᾳ. Ἡ Γραφὴ, τὰ Ταργοὺμ καὶ τὸ Ταλμοὺδ, ἦσαν πάντοτε οἱ ἀχώριστοι σύντροφοι τοῦ Ἑβραίου, ὁπουδήποτε καὶ ἂν εὑρίσκετο καὶ εἴτε εὐτυχεῖ εἴτε ἐδυστύχει.

(4) Mor. Deutsch Guarterly Retew. oct. 1867.

ΝΟΥΘΕΣΙΑΙ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΚΟΛΥΜΒΩΝΤΑΣ.

Ὁ γραμματεὺς τοῦ ἐν Λονδίνῳ Βασιλικοῦ φιλανθρωπικοῦ Συλλόγου ἀπευθύνει τὰς ἀκολούθους συμβουλὰς πρὸς τοὺς πριοῦντας χρῆσιν λουτρῶν θαλασσίων ἢ ἄλλων. «Ἀποφεύγετε τὸ λουτρὸν κατὰ τὰς δύο ὥρας τὰς μετὰ τὸ φαγητόν σας. Ἀποφεύγετε αὐτὸ ὅταν ἦσθε κατάκοπο, εἴτε ἕνεκα κόπου ἢ ἄλλης αἰτίας. Ἀποφεύγετέ το ἐπίσης ὅταν τὸ σῶμά σας μετὰ ὑδρῶτα κρυόνῃ· πλὴν μὴ τὸ ἀποφεύγητε ὅταν τὸ σῶμα εἶναι θερμόν· ρίπτεσθε δὲ ταχέως ἐντὸς τοῦ ὕδατος. Μὴ ἀφίνητε νὰ κρυόνῃ τὸ σῶμά σας, ἱστάμενοι ἢ καθήμενοι γυμνοί, ἀφοῦ ἐξέλθητε τοῦ ὕδατος. Μὴ μένητε πολὺ ἐντὸς τοῦ ὕδατος, ἀλλ' ἅμα ἀρχίσητε νὰ κρυόνητε ἐξέρχεσθε ταχέως. Ἀποφεύγετε νὰ λούησθε εἰς μέρος ἀνοικτὸν, ἂν ἀφοῦ μείνητε ὀλίγον ἐντὸς τοῦ ὕδατος, αἰσθάνησθε ψῦχος εἰς τὸ σῶμα καὶ αἱμοῦδίασμα εἰς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας σας. Ὅστις ἔχει ὑγιὲς καὶ δυνατὸν σῶμα δύναται νὰ κολυμβᾷ μὲ ὅλως διόλου κενὸν (ἄδειον) στόμαχον ἐνωρὶς τὸ πρωΐ· ἀλλὰ οἱ μικροὶ καὶ οἱ ἀδύνατοι θὰ ἦτο καλλίτερον ἂν ἐλούωντο τρεῖς ὥρας ὕστερον ἀφοῦ φάγωσιν. Οἱ πάσχοντες κεφαλοπόνους καὶ ἀδυναμίας, προσέτι δὲ καὶ οἱ ἔχοντες καρδιοκτύπους ἢ ἄλλην τινὰ διατάραξιν τῆς καρδίας, πρέπει νὰ μὴ λούωνται ἂν πρῶτον δὲν συμβουλευθῶσιν ἐπιστήμονά τινα ἰατρόν.»

ΑΞΙΑ ΤΟΥ ΗΛΙΟΤΡΟΠΙΟΥ.

Τὸ ἡλιοτρόπιον εἶναι φυτὸν εἰς πολλοὺς προσφιλὲς, πλὴν ὀλίγοι γινώσκουσι καὶ τας

κατὰ τῶν ἀσθενειῶν προφυλακτικὰς ἰδιότητάς του. Σπαρὲν παρὰ τὴν Ρώμην ποτὲ ἐπέφερεν εὐεργετικώτατα κατὰ τοῦ λοιμοῦ ἀποτελέσματα. Γεωκτήμων τις παρὰ τὸν Σχέλδην, καλλιεργήσας ἐν ἐκτάσει ἡλιοτρόπια διακηρύττει ὅτι ὅλοι οἱ χωρικοὶ ἀπέφυγον διὰ τοῦτο τὴν μιασματικὴν θέρμην, ἥτις καταμαστίζει τὰ τοῦ τόπου περίχωρα. Ἄλλος διακηρύττει ὅτι αὐτός τε καὶ ἡ οἰκογένειά του ἀπέφυγον φοβερὰν ἐπιδημίαν τυφοειδοῦς πυρετοῦ, ἀποδεκατίσαντος τὸ χωρίον, ἐν ᾧ κατώκουν, διὰ τῆς σωστικῆς δυνάμεως τῶν ἡλιοτροπίων, τὰ ὁποῖα ἦσαν πεφυτευμένα πέριξ τῆς οἰκίας των. Ὡς αἴτιον τῆς παραξένου ταύτης ἰδιότητος τοῦ ἡλιοτροπίου δυνατὸν νὰ θεωρηθῇ τὸ ὅτι τὸ φυτὸν τοῦτο, καθ' ὅλην τὴν αὔξησίν του, ἀπορροφᾷ μεγάλην ποσότητα ἀκαθάρτων ἀερίων. Τρέφεται κατὰ μέγα μέρος διὰ τῶν φύλλων του, ἀπορροφῶν νιτρογόνον ταχύτερον παντὸς ἄλλου φυτοῦ. Ὅσοι λοιπὸν κατοικοῦσιν εἰς τόπους νοσεροὺς δὲν θὰ ἔπραττον κακῶς καλλιεργοῦντες τὸ ὠφέλιμον φυτὸν τοῦτο. Ἡ δραστικότης του κατὰ τῶν αἰτιῶν τῶν ἀσθενειῶν εἶναι ἀναγνωρισμένη ὑπὸ πάντων τῶν σοφῶν τῆς Εὐρώπης, ἀλλ' ἡ ἀλήθεια αὕτη δὲν ἐγνωστοποιήθη εἰσέτι ἀρκούντως εἰς ὅλα τὰ μέρη, ἵνα χρησιμοποιηθῇ ὅσον εἶναι ἐπιθυμητόν.

ΤΑ ΦΥΤΑ ΩΣ ΟΔΗΓΟΙ ΤΟΥ ΚΑΙΡΟΥ.

Πρώσσός τις κηπουρός, παρατηρῶν μετὰ πολλῆς προσοχῆς διάφορα φυτά, εὗρέ τινα ἔχοντα πολὺ ἀξιοσημειώτους ἰδιότητας, αἵτινες δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς ὁδηγοὶ τοῦ καιροῦ. Οὕτω λόγου χάριν, εὗρεν ὅτι αἱ διάφοροι παραλλαγαὶ τοῦ τριφυλλίου συστέλλουσι τὰ φύλλα των ὅταν πλησιάζῃ βροχή. Ὅταν τὰ φύλλα τῆς ἀναγαλλίδος (γαλατσίδας) ἐκτυλύσσωνται καὶ τὰ ἄνθη της μένωσιν ὄρθια μέχρι μεσημβρίας, ἐπέρχεται καλὸς καιρός, πλὴν ὅταν αἱ τοῦ δάσους ἀνεμῶναι κλείωσι τὰ ἄνθη των προμηνύεται μεγάλη βροχή.

ΧΡΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΘΑΛΑΣΣΙΟΥ ΥΔΑΤΟΣ.

Πολλὰ ἐπιτόπια αἴτια, ἐξασκοῦντα ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ φαινομένου χρωματισμοῦ τῶν θαλασσίων ὑδάτων, δίδουσιν εἰς αὐτὰ εὐκρινεῖς καὶ μονίμους χροιάς. Ὅταν ὁ βυθὸς τῆς θαλάσσης καλύπτηται ἐκ λευκῆς ἄμμου, αὕτη δίδει εἰς τὸ ὕδωρ φαιὸν ἢ ἀνοικτόν τι πράσινον χρῶμα, ἂν τὸ βάθος τῆς θαλάσσης δὲν ἦναι μέγα· ὅταν ἡ ἄμμος ἦναι κιτρίνη τότε τὸ χρῶμα εἶναι βαθύτερον. Ὅταν εἰς τὸν βυθὸν ὑπάρχωσι βράχοι τότε τὸ ὕδωρ φαίνεται σκοτεινόν. Εἰς τὸν κόλπον τοῦ Λοάγκου τὰ ὕδατα ἔχουσι βαθὺ κόκκινον χρῶμα, ἐπειδὴ ὁ βυθὸς τῆς θαλάσσης ἐκείνης εἶναι φυσικῶς κόκκινος. Ἡ Θάλασσα φαίνεται λευκὴ εἰς τὸν κόλπον τῆς Γουϊνέας, κιτρίνη εἰς τὰ παράλια τῆς Ἰαπωνίας, πρασίνη πρὸς δυσμὰς τῶν Καναρίων νήσων καὶ μελανὴ περὶ τὰς νήσους Μαλδίβας. Ἡ Μεσόγειος Θάλασσα παρὰ τὰς Ἑλληνικὰς νήσους κάποτε γίνεται κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἐρυθρά. Ἡ λευκὴ λεγομένη Θάλασσα, παρὰ τὸν βόρειον ὠκεανόν, καὶ ὁ σήμερον «Μαύρη Θάλασσα» λεγόμενος Εὔξεινος Πόντος, φαίνεται ὅτι ὠνομάσθησαν οὕ ὡς, ἡ μὲν πρώτη ἕνεκα τῶν πάγων της, ὁ δὲ δεύτερος ἐξ αἰτίας τῶν φοβερῶν τρικυμιῶν του, καθότι οὔτε τῆς μιᾶς τὸ χρῶμα εἶναι λευκόν, οὔτε τοῦ ἄλλου μαῦρον.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑΙ ΡΩΣΣΙΑΣ.

Α'. Ἔκτασις καὶ Πληθυσμός.—Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Ρωσσικῆς αὐτοκρατορίας, συμπεριλαμβανομένης τῆς Φιλλανδίας, Πολωνίας, Ρωσσίας, καὶ Σιβηρίας, εἶναι περίπου 370 ἑκατομμύρια μίλια τετραγωνικά. Ἡ Σιβηρία καὶ ὁ Καύκασος ἔχουσι περίπου ἐννέα ἑκατομμύρια κατοίκων· ὅλη δὲ ἡ αὐτοκρατορία 77. Ἡ ἀνωτάτη πύκνωσις τῶν κατοίκων εἶναι εἰς τὴν Πολωνίαν, ὅπου καταντῶσι 2, 204 εἰς ἕκαστον τετραγωνικὸν γεωγραφικὸν μίλιον· ἡ δὲ ἐλαχίστη εἰς τὴν Σιβηρίαν ὅπου κατέρχονται εἰς μόνον 17.

Β'. Πρόβατα καὶ Μαλλία.—Ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν προβάτων ἐν Ρωσσίᾳ (ἐξαιρουμένης τῆς Πολωνίας) ἀνέρχεται εἰς 44,170,000. Ἐκ τούτων 11,665,000 παράγουσιν ἄριστον μαλλίον, τὰ δὲ λοιπὰ εἶναι ἐκ τῶν κοινῶν. Ἡ ἐτήσιος παραγωγὴ μαλλίου ἐν Ρωσσίᾳ ὑπολογίζεται εἰς 108,900,000—126,000,000 λίτρας (ἡ λίτρα ἀντιστοιχεῖ μὲ 140 περίπου δράμια). Ἐκ τοῦ μαλλίου τούτου τὰ μὲν δύο τρίτα κατεργάζονται ἐντὸς τοῦ κράτους, τὸ δὲ μένον ἓν τρίτον πέμπουσιν εἰς χώρας ξένας.

Η ΑΝΕΥΡΕΣΙΣ ΤΟΥ Δ. ΛΙΒΙΓΚΣΤΟΝΟΣ.

Γ'. Η ΔΙΑ ΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΝ ΑΝΑΧΩΡΗΣΙΣ.

Ὅπως ὑνηθῇ τις νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ἠπείρου, οἵα ἡ Ἀφρικὴ, εἶναι ἀνάγκη ἀπαραίτητος νὰ μάθῃ πρῶτον, πῶς οἱ ἰθαγενεῖς συναλλάσσονται καὶ ἐπομένως νὰ προμηθευθῇ τὴν εἰς αὐτὸν ἀναγκαιοῦσαν ὕλην. Ἂν οἱ μελανόδερμοι ἐκεῖνοι ἄνθρωποι ἀνεγνώριζον τὴν ἀξίαν τῶν ἡμετέρων χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν νομισμάτων καὶ ἐδέχοντο αὐτὰ, τὸ πρᾶγμα θὰ ἦτο εὔκολον δι' ἄνθρωπον ἔχοντα τὴν ἄδειαν νὰ τραβᾷ ὅσας χιλιάδας λιρῶν θελήσει. Δυστυχῶς ἢ εὐτυχῶς ὅμως οἱ κατοικοῦντες τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἀφρικῆς, οὔτε ἀξίαν τινὰ δίδουσιν εἰς τὸν χρυσὸν καὶ τὸν ἄργυρόν μας, οὔτε τὰ νομίσματά μας γινώσκουσι. Δι' αὐτοὺς νόμισμα ἀργυροῦν εἶναι τὸ ὕφασμα· διὰ μικροτέρας συναλλαγὰς ἔχουσι τὰ ὑέλινά μας χάνδρα, τὰ ὁποῖα πάλιν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ εἰσχωροῦσιν, ἀντὶ δὲ χρυσίου μεταχειρίζονται τὸ ὀρειχάλκινον σίρμα μας. Πλὴν οὔτε τὰ ὑφάσματα πάντα εἶναι τοῦ αὐτοῦ εἴδους, οὔτε τὰ χάνδρα τοῦ αὐτοῦ σχήματος καὶ χρώματος, οὔτε τοῦ αὐτοῦ πάχους τὰ σίρματα πάντα. Ποῖα ἐκ τῶν ἐμπορευμάτων τούτων ἦσαν καταλληλότερα; Πλούσιός τις ἔμπορος Ἄραψ, ἐπανελθὼν κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Ἀφρικῆς, ἔδωκεν εἰς τὸν ἀκάματον ὁδοιπόρον μας τὰς δεούσας πληροφορίας. «Παρ' αὐτοῦ, λέγει ὁ Κ. Στάνλεϋ, ἔμαθον ὅτι διὰ νὰ διαθρέψω ἑκατὸν ἀνθρώπους μοὶ ἤρκουν 10 Ντότοι, ἤτοι 40 μέτρα βαμβακεροῦ ὑφάσματος καθ' ἑκάστην, καὶ ἐπομένως 50,000 μέτρα μοὶ ἐξήρκουν ὅπως διατηρήσω 100 ἄνδρας ἐπὶ δύο ἔτη. Μετὰ τὸ ὕφασμα ἤρχοντο τὰ χάνδρα, πᾶν χρῶμα τῶν ὁποίων δὲν ἦτο εἰς πᾶσαν χώραν παραδεκτόν· ἔπρεπε νὰ σπουδάσω τὸ κεφάλαιον τῆς συναλλαγῆς, νὰ τὸ σπουδάσω κατὰ λεπτῶς καὶ νὰ ὑπολογίσω τὸν χρόνον ὃν ἔμελλον νὰ κατατρίψω διερχόμενος ἑκάστην χώραν. Ἡ ἀνησυχία μου διὰ τοῦτο ἦτο μεγίστη. Ἐπανελάμβανον ἀδιακόπως τὰ ὀνόματα τῶν εἰδῶν καὶ τῶν μέτρων, ὀνόματα βάρβαρα, τὰ ὁποῖα ἤλπιζον ὅτι ἐπὶ τέλους ἤθελον ἐννοήσει. Ἐπὶ τέλους ὑπέθεσα ὅτι 25,000 ὁρμαθοὶ χανδρων, ἕνδεκα διαφόρων σχημάτων καὶ χρωμάτων, θὰ μοὶ ἤρκουν. Μετὰ ταῦτα ἤρχετο τὸ σίρμα τὸ μεταλλικόν· ἀλλὰ καὶ περὶ τούτου τέλος κατώρθωσα νὰ μάθω ὅτι τὰ μᾶλλον κατάλληλα ἦσαν τὰ ὑπ' ἀριθμοὺς 5 καὶ 6, ἤτοι τὰ ὡς τηλεγραφικὰ σίρματα χονδρὰ, καὶ ὅτι 350 λίτραι ἐξ αὐτῶν μοὶ ἐξήρκουν.

Ἀφοῦ πάντα τὰ πράγματα ἐκεῖνα ἠγοράσθησαν καὶ κατετέθησαν ἐντὸς τοῦ Ἀμερικανικοῦ προξενείου, παρετήρησα αὐτὰ μεθ' ὑπερηφανίας τινός. Ἀλλὰ δι' αὐτῶν αἱ προπαρασκευαὶ μόλις ἤρχιζον. Μᾶς ἐχρειάζοντο τρόφιμα, σκεύη μαγειρικὰ, σάκκοι, σκηναὶ, σχοινία, ὄνοι, ἐφίππια, ὕφασμα χονδρὸν, πίσσα, βελόναι, ἐργαλεῖα, ὅπλα, πολεμοφόδια, ἰατρικὰ, σκεπάσματα, καὶ μυρία ἄλλα πράγματα, τὰ ὁποῖα δὲν εἶχον ἀγορασθῇ εἰσέτι.

Ἀφοῦ μετὰ πολλοῦ κόπου εὑρέθησαν 22 ὄνοι ἐζητήσαμεν καθ' ὅλην τὴν πόλιν σάγματα, ἀλλ' οὔτε εἶχεν, οὔτε κανεὶς ὑπῆρχεν ὅστις νὰ κατασκευάζῃ αὐτὰ, δι' ὃ καὶ ἠναγκάσθημεν, ὁ Φάρκουαρ καὶ ἐγὼ, νὰ κατασκευάσωμεν τοιαῦτα ἐκ σχοινίου, χονδροῦ ὑφάσματος καὶ βάμβακος, μιμηθέντες ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα οἱ Ἄγγλοι μετεχειρίσθησαν κατὰ τὴν εἰς Ἀβυσσινίαν ἐκστρατείαν των. Κατὰ ταύτας τὰς ἡμέρας καὶ Ἄγγλος τις ναυτικὸς, Ἰωάννης Γουλιέλμος Σαύης τὸνομα, προσελθὼν ἐζήτησε νὰ λάβῃ μέρος ἀντὶ μισθοῦ εἰς τὴν ὁδοιπορίαν μας. Δεκτῆς γενομένης τῆς προτάσεώς του, προσετέθη καὶ οὗτος ἀντὶ 1500 φράγκων κατ' ἔτος εἰς τὴν συνοδείαν μας.

Μετὰ τὴν ἀγορὰν πάντων τῶν ἀναγκαίων ἔπρεπε νὰ εὕρω καὶ εἰκάδα τινὰ μαχητῶν, καὶ νὰ τοὺς ὁπλίσω. Τότε ὁ διερμηνεὺς τοῦ Ἀμερικανικοῦ προξενείου Ἰωχάρης μοὶ ὡμίλησε περὶ τῶν συνοδευσάντων τὸν Σπήκ. Νὰ ἔχω μετ' ἐμοῦ ἄνδρας ἐξωκειωμένους μὲ τὰ Εὐρωπαϊκὰ ἔθιμα, ἀνθρώπους δυναμένους νὰ καταπείσωσι καὶ ἄλλους ἀνδρείους συντρόφους των ὅπως μὲ ἀκολουθήσωσι, μοὶ ἐφάνη εὕρημα. Ἐνεθυμήθην τὸν Βομβάην, τὸν «πιστὸν τῶν πιστῶν». Μετ' ὀ-

λίγας ὥρας, τῇ βοηθείᾳ τοῦ διερμηνέως, ἐξησφαλίσθη ἡ ὑπηρεσία πέντε ἀνδρείων, ἀκολουθησάντων τὸν Σπήκ· ἤτοι τοῦ Οὐλέδη, ἀρχαίου ὑπηρέτου τοῦ Γράντ, τοῦ Οὐλιμέγγου, τοῦ Βαράτη, τοῦ Μαβρούκη, ὑπηρέτου τοῦ Βύρτονος καὶ τοῦ Ἀμβάρη. Ὁ δὲ Βομβάης, ὅστις ἔμελλε νὰ ἀρχηγῇ, εὗρε δεκαοκτὼ εἰσέτι ἐθελοντάς, οἵτινες, ὡς ἔλεγε, δὲν ἐλειποτάκτουν καὶ περὶ τῶν ὁποίων ἠγγυᾶτο. Οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι ἦσαν ὡραῖοι καὶ ἐφαίνοντο ἔχοντες πολὺ περισσοτέραν νοημοσύνην ἢ ὅσην περιέμενον νὰ εὕρω εἰς τοὺς ἀγρίους τῆς Ἀφρικῆς. Συμφωνήσαντες πρὸς τρία τάλληρα κατὰ μῆνα ἔλαβεν ἕκαστος ἓν πυροβόλον, πυροτοβήκην, σφαιροθήκην, πέλεκυν, μάχαιραν, καὶ πολεμοφόδια διὰ 250 βολάς.

Ἀφοῦ ἐπερατώθησαν αἱ προπαρασκευαὶ καὶ εἶδον τὰς μακρὰς ἐκείνας σειρὰς τῶν δεμάτων, τὰς στίβας ἐκείνας τῶν κιβωτίων, τοὺς σάκκους ἐκείνους καὶ τὰς σκηνάς, τοὺς σωροὺς ἐκείνους παντὸς εἴδους πραγμάτων, ἐτρόμαξα διὰ τὴν τόλμην μου. Τὰ ὑλικὰ ἐκεῖνα εἶλκον βάρος ἓξ τοὐλάχιστον τόνων· πῶς δὲ ἤθελον δυνηθῇ νὰ μεταφέρω αὐτὰ διὰ τῆς ἐρήμου, ἥτις ἀπὸ τῆς παραλίας μέχρι τῶν μεγάλων λιμνῶν ἐκτείνεται;... Πά! εἶπον τότε κατ' ἐμαυτόν, ἔξω ἡ δειλία· καὶ ἐπὶ τὸ ἔργον! «Ἀρκετὴ τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς,» μὴ δανειζώμεθα καὶ ἐκ τῆς ἑπομένης. Διὰ νὰ μεταφερθῶσιν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τὰ πράγματα ἐκεῖνα ἔπρεπε νὰ διαιρεθῶσιν εἰς φορτεῖα, τὰ ὁποῖα νὰ σηκώνωσιν ἄνθρωποι· ἐπειδὴ δὲ τὸ βάρος ἑκάστου φορτείου εἶναι προσδιωρισμένον εἰς ἑβδομήκοντα τὸ πολὺ λίτρας, διὰ νὰ μεταφερθῶσιν ἐνδεκα περίπου χιλιάδες λιτρῶν χρειάζονται ἑκατὸν καὶ ἑξήκοντα ἀχθοφόροι. Τούτους ἂς φροντίσωμεν νὰ εὕρωμεν. Ἀλλ' εὑρίσκονται εἰς Βαγαμόγιον. Μεταβῶμεν λοιπὸν εἰς Βαγαμόγιον.

Καί τοι τὸ ἐπὶ τῆς ἀντικρὺ Ἀφρικανικῆς παραλίας κείμενον Βαγαμόγιον ἀπέχῃ μόλις εἴκοσι καὶ πέντε μίλια τῆς Ζανζιβάρης, ἡ βραδυκίνητος Δαοῦμας ἐχρειάσθη δέκα ἀκριβῶς ὥρας ὅπως διαπλεύσῃ τὸ μικρὸν ἐκεῖνο διάστημα. Ὅτε ἐπεβιβαζόμεθα εἰς τὴν Ἀφρικανικὴν ἐκείνην πολίχνην, ὁ λαὸς αὐτῆς εἶχε συναθροισθῇ ἕνεκεν ἡμῶν ἐπὶ τῆς ἀκτῆς. Τότε πλησιάσας πρὸς ἐμὲ ὁ τῶν ἐκεῖ ἐγκατεστημένων Ἰησουϊτῶν ἡγούμενος, εὐγενῶς μάλα μοὶ προσέφερε τὴν εἰς τὸ μοναστήριόν του φιλοξενίαν, τὴν ὁποίαν καὶ ἐδέχθην, πλὴν μόνον διὰ τὴν νύκτα ἐκείνην. Τὴν ἀκόλουθον πρωΐαν μεταβὰς εἰς τὰς σκηνάς μου, τὰς ὁποίας ἐκ τῆς προτεραίας εἶχον στήσει, διέμενον ἐκεῖ, σκεπτόμενος πῶς νὰ διενεργήσω ὅσον τὸ δυνατὸν ταχύτερον τὴν ἐκμίσθωσιν τῶν ἀχθοφόρων καὶ ἀναχωρήσω διὰ τὸ ἐσωτερικόν.

Τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἡμέραν Ἄραψ τις, Ἀλῆ Βὲν Σελὴμ καλούμενος, ἦλθε πρὸς ἐπίσκεψίν μου. Ὁ Ἄραψ ἐκεῖνος ἦτο ἀδελφὸς τοῦ ἄλλοτε ἀρχηγοῦ τῆς συνοδείας Βύρτονος καὶ Σπήκ, τὸν ὁποῖον καὶ ἐγὼ ἐξέλεξα ὡς πράκτορά μου ἐν Οὐνυανυέμβῃ. Πιστεύσας εἰς τὰς φιλοφροσύνας τοῦ Ἄραβος ἐκείνου, ὅστις μοὶ προσέφερεν ἄπειρα Σελὰμ, μετέβην τὸ ἑσπέρας εἰς τὴν οἰκίαν του διὰ νὰ πίωμεν τὸν καφὲν ὁμοῦ. Ὁ καφές του, καίτοι πικρός, ἦ ο εὐώδης, ὡς ἐπίσης καὶ οἱ λόγοι του κολακευτικώτατοι.

«Πῶς δύναμαι νὰ σοὶ φανῶ χρήσιμος; εἶμαι φίλος σου καὶ ἐπιθυμῶ νὰ τὸ ἀποδείξω ἐμπράκτως.

— Ἔχω, τῷ ἀπήντησα, μεγάλην ἀνάγκην ἀπὸ ἄνθρωπόν τινα πιστὸν, ὅστις νὰ μοὶ προμηθεύσῃ μερικοὺς ἀχθοφόρους καὶ νὰ μοὶ τοὺς πέμψῃ ταχέως. Εὑρέ μοι ἑκατὸν τεσσαράκοντα καὶ σὲ πληρώνω ὅσον θέλεις.

— Νὰ μὲ πληρώσῃς διὰ τόσον μικρὰν ὑπηρεσίαν! ἐρώτησε τὸ ἑρπετὸν μετὰ φωνῆς σειρομένης. Δὲν σοὶ ζητῶ τίποτε, φίλε μου· μένε ἥσυχος καὶ ἐντὸς δέκα πέντε τὸ πολὺ ἡμερῶν ἀναχωρεῖτε.

Ἕνεκα δύο ἰσχυρῶν λόγων ἔσπευδον νὰ ἀναχωρήσω ὅσον τὸ δυνατὸν τάχιον πρὸς τὸ ἐσωτερικόν. Ἂν πράγματι ὁ Δ. Λίβιγκστον ἦτο τοιοῦτος, ὁποῖον μοὶ τὸν εἶχον ἐν Ζανζιβάρῃ παραστήσῃ, δηλαδὴ ἄνθρωπος ἀποστρεφόμενος τὴν παρουσίαν ἄλλου, καὶ φεύγων πᾶσαν μετ' ἄλλου συνάντησιν, ἐγὼ ἔπρεπε νὰ φθάσω εἰς Οὐζιζὶ πρὶν ἢ ἐκεῖνος ἀκούσει περὶ τῆς ἀφίξεώς μου. Δεύτερον ἡ Μεσίκα, ἤτοι ἡ τῶν βροχῶν ἐποχὴ ἤρχετο ἐπλησίαζεν· ἂν δὲ μὲ κατελάμβανεν εἰς Βαγαμόγιον δὲν θὰ ἠδυνάμην ν' ἀναχωρήσω πρὶν ἢ παρέλθῃ, ἤτοι μετὰ τεσσαράκοντα τοὐλάχιστον ἡμέρας.

Ἐν τούτοις αἱ δεκαπέντε ἡμέραι, τὰς ὁποίας ὁ Ἄραψ μοὶ εἶχεν ὑποσχεθῇ, παρῆλθον, καὶ οὐδὲ ἴχνος ἀχθοφόρου ἐφάνη. Ἔπεμψα τὸν Μαβρούκην εἰς τὸν Βὲν Σελήμ·

«Ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν θὰ τοὺς ἔχετε ὅλους·» ἀπήντησεν ὁ Ἄραψ, ἀλλὰ καὶ πάλιν ψευδόμενος. Τέλος διὰ πολλῶν ἐξόδων καὶ οὐχὶ ὀλιγωτέρων κόπων καὶ πικριῶν κατωρθώθη, διά τινος οὐχὶ τόσον τιμίου νέου, Χατζῆ Παλλοῦ καλουμένου, νὰ εὑρεθῶσιν ὀλίγοι κατ' ὀλίγους οἱ ἀπαιτούμενοι ἀχθοφόροι, οἵτινες καὶ κατὰ συνοδείας ἀπεστέλλοντο πρὸς τὸ ἐσωτερικόν. Ἡ πρώτη τῶν συνοδειῶν τούτων ἐγκατέλειψε τὸ Βαγαμόγιον τὴν 18ην φεβρουαρίου (ε. ν.), ἡ δευτέρα τὴν 21ην καὶ ἡ τρίτη τὴν 25ην ἰδίου· τὴν 11ην μαρτίου ἀνεχώρησεν ἡ τετάρτη, ἡ δὲ πέμπτη καὶ τελευταία, ἧς μετεῖχον καὶ ἐγὼ μετὰ τοῦ Σαύη, ἐξεκίνησε τὴν 21 τοῦ αὐτοῦ μηνός. Τὴν συνοδείαν ταύτην ἀπετέλουν εἴκοσι ὀκτὼ παγάζοι ἢ ἀχθοφόροι, δώδεκα ὁπλῖται, εἷς μάγειρος, εἷς ῥάπτης, εἷς διερμηνεύς, εἷς ἐπιμελητὴς τῶν ὅπλων, δύο ἵπποι, δέκα ἕπτὰ ὄνοι καὶ εἷς κύων. Τὸ δὲ σύνολον τῶν πέντε συνοδειῶν ὁμοῦ, τῶν ἀπαρτιζουσῶν τὴν ἀποστολὴν τοῦ «Κήρυκος τῆς Νέας Ὑόρκης» περιεῖχεν ἑκατὸν καὶ ἐννενήκοντα δύο ἀνθρώπους.

Ἡ ἀπὸ Βαγαμόγιον ἀναχώρησίς μας ἐγένετο λαμπροτάτη. Ἕκαστος ἐξ ἡμῶν ἦτο πλήρης ζέσεως· οἱ ὁπλῖται ἐψάλλον, ὁ Κιραγγόζης, ἤτοι ὁ ὁδηγός, ἐξέπεμπε μεγάλας καὶ ἠχηρὰς φωνάς, καὶ ἔσειε τὴν Ἀμερικανικὴν σημαίαν, διὰ τοῦ ὁποίου ἔλεγε πρὸς τοὺς θεατὰς «ὦ, ἴδητε τὸ κερβάνιον ἑνὸς Μουσουγκοῦ,» ἤτοι λευκοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἰδική μου καρδία ἔπαλλε ταχύτερον ἢ ὅσον ἔπρεπεν ὅπως τὸ πρόσωπόν μου δείκνυῃ τὴν εἰς ἀρχηγὸν ἐμπρέπουσαν ἀταραξίαν. Αἱ φροντίδες, αἵτινες ἐπὶ δύο κατὰ συνέχειαν μῆνας μὲ ἐπίεζον ἤδη πλέον παρῆλθον, τὸ δὲ μέλλον μοὶ παρηγιάζετο πλῆρες ἐλπίδων χρυσῶν.

Ἡ χώρα ἦτο ὡραία· δένδρα παρά ἕνα, ἀγροὶ εὔφοροι, φυτὰ θελκτικά· ἤκουον τὴν φωνὴν τοῦ γρύλλου καὶ τοῦ χαραδριοῦ, τὸ τρίζιμον τῶν ἐντόμων· πάντα δὲ, διὰ μιᾶς φωνῆς, ἐνόμιζον ὅτι μοὶ ἔλεγον «τέλος ἀναχωρεῖτε!» Τί ἄλλο ἠδυνάμην τότε νὰ πράξω εἰμὴ στρέφων τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν ὑπὲρ ἐμὲ λάμποντα οὐρανὸν νὰ ἀναφωνήσω «Τῷ Θεῷ ἔστω δόξα»;

ΠΕΡΙ ΟΝΕΙΡΩΝ.

Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε δημοσιευθέντων ἐν ταῖς στήλαις τοῦ Μέλητος ἀξιοσημειώτων ὀνείρων, εἶδον οἱ ἀναγνῶσται ἡμῶν ὅτι ἐκτὸς τῶν κοινῶν ὑπάρχουσι καὶ ὄνειρα ἔκτακτα, δυνάμενα νὰ κινήσωσιν εἰς σκέψιν οἱονδήποτε ἐκ τῶν ἀνθρώπων. Ἦτο δὲ φυσικὸν ὅτι θέμα τόσον σπουδαῖον καὶ τόσον γαργαλίζον τὴν περιέργειαν ἤθελε βεβαίως κινήσει καὶ ἀρχαίους καὶ νεωτέρους εἰς τὴν βαθεῖαν αὐτοῦ ἐξέτασιν. Πλὴν φαίνεται ὅτι οὐδεὶς ἐκ τῶν περὶ αὐτῶν σκεφθέντων ἠδυνήθη νὰ μετακινήσῃ τὸν μυστηριώδη πέπλον, ὅστις καλύπτει τὴν ἀρχὴν καὶ πηγήν των, ὡς οὔτε νὰ ἐξακριβώσῃ τὰς σχέσεις ἃς πρὸς τὰ ἄλλα τῆς ζωῆς φαινόμενα ἔχουσιν· Ἐν τούτοις ἐκ σπουδαίας τινὸς περὶ ὀνείρων πραγματείας, ἐξ ἧς καὶ ἠρανίσθημεν σχεδὸν πάντα τὰ μέχρι τοῦδε δημοσιευθέντα ἀξιοσημείωτα ὄνειρα, ἀποσπῶμεν τὰς ἑξῆς περὶ τοῦ θέματος τούτου περικοπάς, αἵτινες κυρίως ἀναφέρονται εἰς τὰ κοινὰ ἢ καθημερινὰ ὄνειρα.

«Ὅ,τι περὶ ὀνείρων γινώσκομεν εἶναι σχεδὸν ὀλίγον τι πλέον ἢ τὸ ἑξῆς· δηλαδή· 1ον ὅτι ὄνειρον εἶναι συγκεχυμένη τις ἐργασία τῶν διανοητικῶν δυνάμεων, γινομένη κατὰ τὰς πρὸ τοῦ ὕπνου καὶ τὰς μετὰ τὸν ὕπνον ἡμιεγρηγόρσεις· 2ον ὅτι εἶναι καθ' ὑπερβολὴν ἀμφίβολον ἂν γεννῶνται ὄνειρα ὅταν ὁ ὕπνος ἦναι ὑγιής· 3ον ὅτι πιθανῶς δὲν θὰ ἐγεννῶντο διόλου ἂν ὁ νοῦς ἦτο κατὰ πάντα ἥσυχος καὶ τὸ σῶμα ἐντελῶς ὑγιές· καὶ 4ον ὅτι ὅταν γεννῶνται ἐπηρεάζονται κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ὑπὸ τῶν σωματικῶν τοῦ κοιμωμένου κλίσεων, καίτοι κατὰ μέγα μέρος περιορίζονται ὑπὸ τῶν ψυχικῶν αὐτοῦ διαθέσεων καὶ κλίσεων καὶ τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ.

Ἡ μεγίστη διαφορά, ἥτις ὑπάρχει μεταξὺ τῶν σκέψεών μας, τῶν ἐν καιρῷ ἐγρηγόρσεως καὶ τῶν ἐν καιρῷ ὑπνώσεως, συνίσταται εἰς τὸ ὅτι ἐν μὲν τῇ πρώτῃ περιπτώσει, αἱ ἀντιληπτικαί μας δυνάμεις διατελοῦσιν ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῆς κρίσεώς μας καὶ τῆς θελήσεώς μας, ἐνῷ κατὰ τὴν δευτέραν, αἱ ὁδοιγοὶ αὗται δυνάμεις ἀναπαύονται, ἡ δὲ πλαστικὴ μας δύναμις καὶ ἡ φαντασία, μένουσαι ἀπεριόριστοι, τρέχουσιν ἐλευθέρως παρασυρόμεναι εἰς παράδοξα καὶ εἰς πᾶν εἶ-

δος χονδροειδῶν καὶ ἀλόγων ἀβεβαιοτήτων· ἢ, πιεζόμεναι καὶ ντκώμεναι, καθίστανται θύματα σκληροτάτων καταπιέσεων ἀθλιότητος καὶ φρικτοῦ φόβου, τῶν μυστηριωδῶν ἀποτελεσμάτων ἀσθενησασῶν ἢ διαταραχθεισῶν τοῦ σώματος λειτουργιῶν. Λέγεται ὅτι ἡ δυσπεψία, ὑπὸ ὁποιανδήποτε μορφήν της, εἶναι ἄμεσος αἰτία πολλῶν ἐκ τῶν ὀνείρων μας, ἡ δὲ γνώμη αὕτη, ἥτις εἶναι ὅσον καὶ ἡ ἰατρικὴ ἀρχαία, φαίνεται πολὺ πλησιάζουσα τὴν ἀλήθειαν.

Πάντες, ἔχοντες πεῖραν τῶν ὀνείρων, γινώσκομεν ὅτι πολλάκις τὰ ὄνειρα οὐδὲν ἕτερον εἶναι ἢ εὐχάριστός τις ἢ δυσάρεστος ἐπανάληψις τῶν σκέψεων καὶ πράξεων, ἃς ἐκάμαμεν ἔξυπνοι, ἀλλὰ ταυτοχρόνως μεμιγμένη παραδόξως, κατὰ παραλογώτατον τρόπον, μετ' ἄλλων σκέψεων καὶ πράξεων, συχνὰ βρυθουσῶν γελοιωδεστάτων συνδυασμῶν, χωρὶς διόλου νὰ ἐγγίζωσι τὴν σοβαρότητά μας. Χρόνος, τόπος, οὐσία, ἄτομα καὶ πράγματα, ὅλα συγχέονται· «Οὕτω» κατὰ θελκτικήν τινα τοῦ ἀντικειμένου μας περιγραφήν, «ἀπαντῶμεν φίλον μας παρὰ τὴν θύραν, ὅστις ἐκτὸς τοῦ ὅτι εἶναι φίλος μας εἶναι καὶ ἐχθρός μας· καὶ μολονότι εἶναι Ἰωάννης ἢ Θωμᾶς εἶναι καὶ ταῦρος· καὶ ἐνῷ μᾶς προσκαλεῖ νὰ εἰσέλθωμεν μᾶς κλείει τὴν εἴσοδον. Καὶ ἐν τούτοις οὐδεμίαν δοκιμάζωμεν ἔκπληξιν ἢ ἂν δοκιμάσωμεν δὲν εἶναι ἔκπληξις. . . . . Τὸ νὰ εὑρίσκηται ταυτοχρόνως εἰς δύο θέσεις δὲν εἶναι σπάνιον εἰς τὸν ὀνειρευόμενον. Εἶναι ἐπίσης νέον καὶ γέρων ταυτοχρόνως, παιδίον καὶ ἀνήρ· ζῇ πολλὰ ἔτη ἐντὸς ὀλίγων στιγμῶν, ὡς τὸν ἡγεμόνα ἐκεῖνον, ὅστις εἰσῆξε τὴν κεφαλήν του ἐντὸς σωλῆνος ὕδατος· εἶναι πλήρης ζήλου καὶ πολυπραγμονεῖ περὶ πράγματος ἀδιαφόρου καὶ τὰ τοιαῦτα.» Τὰ τοιαῦτα ὄνειρα εἶναι τόσον κοινὰ ὥστε περιττὸν κρίνομεν νὰ ἐνδιατρίψωμεν εἰς αὐτά, θεωροῦντες μάλιστα ἀρκετὰ τὰ ἀνωτέρω πρὸς πᾶσαν ἀρχὴν σκέψεως περὶ αὐτῶν.

Πλὴν ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω παραδόξων ἀπαντῶνται καὶ ἀληθῶς θαυμαστὰ καθ' ὕπνον φαινόμενα. «Εἶναι ἀποδεδειγμένον ὅτι ἐνίοτε ὁ νοῦς ἐργάζεται πολὺ καλλίτερον καθ' ὕπνον ἢ ἄλλοτε· καὶ βεβαιοῦται ὅτι πολλὰ προβλήματα δύσλυτα ἐλύθησαν ἐν καιρῷ ὕπνου. Ὁ Καβάνης ἀναφέρει, ὅτι συχνάκις ἤκουσε παρὰ τοῦ Φραγκλίνου ὅτι πολλάκις ὡδηγήθη κατ' ὄναρ εἰς τὴν διεκπεραίωσιν τῶν ὑποθέσεών του. Ὁ Κονδιλλὰκ διηγεῖται ὅτι ὅταν ἔγραφε τὴν «Σειρὰν τῶν Μελετῶν» του πολλάκις ἐβιάζετο νὰ ἀφίνῃ ἓν κεφάλαιον ἀτελείωτον καὶ νὰ μεταβαίνῃ εἰς τὴν κλίνην, καὶ ὅτι πλέον ἡ ἄπαξ, ἀφοῦ ἠγέρθη τοῦ ὕπνου, εὗρε τὸ κεφάλαιον τελειωμένον ἐν τῇ διανοίᾳ του. Παρομοίως ὁ Κονδορσέτος, ἀφίνων ἐνίοτε τοὺς πολυπλόκους του ὑπολογισμοὺς ἡμιτελεῖς, ἀφοῦ παρεδίδετο εἰς ὕπνον εὕρισκε τὸ ἀποτέλεσμα εἰς ὄνειρον. Ὁ Λαφονταῖνος καὶ ὁ Βολταῖρος ἐστιχούργουν καθ' ὄναρ καὶ ἠδύναντο νὰ ἀπαγγέλωσι τοὺς στίχους ἐκείνους ἀφοῦ ἐξύπνουν. Ὁ Κολερίζης κατ' ὄναρ συνέθεσε τὸ ἄγριον καὶ ὡραῖον ποίημά του «Κουβλὰ Χάν», εἰς τὸ ὁποῖον τῷ ἔδωκεν ἀφορμὴν ἡ ἀνάγνωσις περικαπῆς τινος τῆς «Πουρσᾶ Ἀποδημίας» πρὶν ἢ κατακλινθῇ. Ἐγερθεὶς τοῦ ὕπνου ἐνεθυμεῖτο διακοσίους ἢ τριακοσίους στίχους τοὺς ὁποίους καὶ ἀμέσως ἔγραφε. Δυστυχῶς ἓν τέταρτον πρὶν ἡ τελειώσῃ διεκόπη ὑπὸ κατεπηγούσης ἐργασίας, ἥτις τὸν ἐπησχόλησεν ἐπὶ μίαν ὥραν, μετὰ τὸ πέρας τῆς ὁποίας εὗρεν ὅτι οἱ λοιποὶ στίχοι εἶχον ἐξαλειφθῇ ἐκ τῆς μνήμης του. Ἀλλ' ἢ μᾶλλον ἀξιοσημείωτος μαρτυρία τοῦ εἴδους τούτου εἶναι ἡ τοῦ Κ. Θωμᾶ Βράουν, ὅστις διεκήρυξεν ὅτι ἂν ἦτο δυνατὸν προετοίμα νὰ σπουδάζῃ καθ' ὕπνον· τόσον ἰσχυρότεραι ἦσαν αἱ διανοητικαί του δυνάμεις ὅταν τὸ σῶμά του ὕπνωττεν! Ὁ αὐτὸς προσέτι λέγει ὅτι ἂν ἡ μνήμη του ἦτο τόσον πιστὴ ὅσον γόνιμος ἡ διάνοιά του καθ' ὕπνον, θὰ προετίμα τὸν καιρὸν τοῦτον διὰ τὰς μελέτας του.»

Ταῦτα περὶ τῆς εὐαρέστου ὄψεως τῶν ὀνείρων· ἀκολούθως θέλομεν λαλήσει περὶ τῆς δυσαρέστου, περὶ τῆς ἀρχῆς αὐτῶν καὶ τῆς διαρκείας, περὶ Ἐφιάλτου, ὑπνοβασίας, ἡμερινῶν ὀνείρων καὶ φαντασμάτων.

ΘΑΥΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΩΚΕΑΝΟΥ.

Ἀναφέροντες περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος ἔτους τὸν τότε μελετώμενον νέον πρὸς ἐπιστημονικὰς ἐρεύνας περίπλουν τῆς Γῆς ὑπὸ τοῦ Βασιλικοῦ Ἀγγλικοῦ πλοίου Κάλεγγερ, εἴπομεν ὅτι ἐπ' αὐτοῦ ὑπῆρχεν ὁλόκληρον ὁπλοστάσιον ἐργαλείων, πρὸς σύλληψιν

καντὸς ζώου κατοικοῦντος ὑπὸ τὰ ὕδατα(1). Ἤδη ὅτε τὸ πλοῖον ἐκεῖνο διέπλευσε μέρος τοῦ ὠκεανοῦ, τοῦ ὁποίου ἠρεύνησε τὰ ὕδατα καὶ τὸν πυθμένα, ἀναγγέλεται ὅτι πολλὰ πρωτοφανῆ καὶ θαυμάσια ἐκ τῶν κατοικούντων τὸν ὠκεανὸν ὄντων ἤχθησαν εἰς φῶς. Ἀνεσύρθησαν ζῶα, τῶν ὁποίων οἱ ὀφθαλμοὶ ἦσαν τόσον μεγάλοι ὥστε ὁλόκληρον τὸ σῶμά των ἐφαίνετο ὡς παράρτημα τῶν ὀφθαλμῶν. Ἐσχάτως ἀνεσύρθη καὶ ἄλλο πρωτοφανὲς μαλακόστρακον, παντελῶς ἐστερημένον ὀφθαλμῶν. Καί τοι ὅμως τὸ ζῶον τοῦτο οὔτε ὀφθαλμοὺς οὔτε ἴχνη ὀφθαλμῶν ἔχει, ἐν τούτοις εἶναι πεπροικισμένον μὲ τοὺς λεπτοτάτους καὶ ὡραιοτάτους ὄνυχας, οὓς δύναταί τις νὰ φαντασθῇ. Τὸ βάθος τοῦ ὠκεανοῦ, καίτοι εἰς πολλὰ μέρη εὑρέθη περὶ τὰ τέσσαρα μίλια, ὡρίσθη κατὰ μέσον ὅρον εἰς μίλια δύο. Ἐκ βάθους ἡμίσεως μόνον μιλίου, παρὰ τὰς Δυτικὰς Ἰνδίας, ἀνεσύρθησάν τινα ὅμοια πλάσματα, τῶν ὁποίων ὅμως οἱ ὄνυχες, ὄντες μεγαλήτεροι ἀπὸ τὸ σῶμα, εἶναι ὡπλισμένοι καθ' ὅλον τὸ μῆκός των, μὲ ἀσταχυοειδεῖς ὀδόντας, καὶ φαίνονται ὡς σιαγόνες κροκοδείλων μᾶλλον ἢ ἕτερόν τι. Ὀλίγον μακρὰν τῆς Τενερίφης, ἐκ βάθους ἑνὸς καὶ ἡμίσεως μιλίου, πολλοὶ καὶ ἀξιοσημείωτοι σπόγγοι καὶ κοράλιον ἀνεσύρθησαν, ἀλλὰ δυστυχῶς τὸ κοράλιον ἐξήχθη νεκρόν· ἦτο δὲ τοῦτο λευκόν τι εἶδος μεγάλου καὶ βαρέως κοραλίου ὡς τὰ κοκκινωπὰ τῆς Μεσογείου. Ἐλπίζεται δὲ ὅτι θὰ ἀνασυρθῇ καὶ ζῶν. Ἡ φύσις τῆς ἐκ τοῦ πυθμένος ἀνασυρθείσης ὕλης, καὶ ὁ τρόπος δι' οὗ τὰ ἁλιευτικὰ ἐργαλεῖα ἐμπλέκονται εἰς τὸν βυθὸν ἀποδεικνύουσιν ὅτι ὁ πυθμὴν τοῦ ὠκεανοῦ καὶ εἰς τὰ μέγιστα εἰσέτι βάθη, δὲν εἶναι ἐπίπεδος, οὐδὲ σπανίζει βράχων, ὡς μέχρι τοῦδε ἐνομίζετο. Προσέτι τὰ ὕδατα εἰς τὸν βυθὸν φαίνονται κινούμενα μετὰ πολλῆς δυνάμεως.

(1) Ἴδε Μέλητ. Σελ. 111.

ΜΕΓΑΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΑΝΑΚΑΛΥΨΙΣ

Ὁ Δ. Φερριέρος, ὅστις κατώρθωσε νὰ καταστρώσῃ πλήρη σχεδὸν χάρτην τοῦ ἐγκεφάλου μεθ' ὅλων τῶν ὀργάνων του, ἐκτελῶν σπουδαῖα καὶ περίεργα συνάμα πειράματα κατήντησεν εἰς μεγάλην ἐπιστημονικὴν ἀνακάλυψιν. Τὰ πειράματά του εἶναι τόσον σπουδαῖα ὥστε κινοῦσι τὰ μέγιστα τὸ ἐνδιαφέρον. Ἐνώπιον τοῦ θεατοῦ ἐπὶ τραπέζης κεῖται κύων, οὗ τὸ κρανίον εἶναι ἀνοικτόν· τὸ πᾶν, τῇ ἐξαιρέσει τῆς ἀναπνοῆς καὶ τῆς κινήσεως τοῦ ἐγκεφάλου, φαίνεται νεκρός τις ὄγκος· ἀλλ' ὁ Δόκτωρ ἐφαρμόζει τὸν ἠλεκτροδότην εἴς τι σημεῖον τοῦ ἀσκεποῦς ἐγκεφάλου, καὶ ἰδοὺ ἡ τοῦ κυνὸς οὐρὰ ἄρχεται νὰ κινῆται. Ἀπομακρύνει τὸ ὄργανον, καὶ τὸ πᾶν εἰσέρχεται εἰς πλήρη πάλιν ἀκινησίαν. Ἐφαρμόζει ἀλλοῦ, καὶ εἰς ἐκ τῶν ἐμπροσθίων ποδῶν τοῦ κυνὸς ἐξαπλοῦται· ἀλλοῦ, καὶ ἡ κεφαλὴ ὀρθοῦται· ἀλλοῦ, καὶ τὸ στόμα ἀνοίγεται. Πάλιν τὸ μαγικὸν ἐργαλεῖον ἐγγίζει τὸν ἐγκέφαλον, τὸ δὲ ζῶον φαίνεται τιθέμενον εἰς κίνησιν ὑπὸ φόβου καὶ λύσσης. Ἡ ἀνακάλυψις αὕτη, ἡ ἤδη τόσον ἁπλῆ φαινομένη, θέλει σχεδὸν ἀναστατώσει τὴν φυσιολογίαν. Ἓν ἐκ τῶν κυριωτέρων συμπερασμάτων, εἰς ἃ ἔφθασεν ὁ Δ. Φερριέρος, εἶναι ὅτι ἑκάστη στροφὴ ἀποτελεῖ καὶ ἰδιαίτερον ὄργανον, καί τοι πολλαὶ ὁμοῦ δυνατὸν νὰ ἐργάζωνται δι' ἓν καινὸν ἀποτέλεσμα. Ἐπίσης εὗρεν ὅτι τὰ μεγάλα τῆς κινήσεως κέντρα κεῖνται εἰς τὸ ἐμπρόσθιον μέρος τοῦ ἐγκεφάλου· ἀποτέλεσμα δεικνύον ὅτι οἱ φρενολόγοι δὲν ἀπεῖχον πολὺ τῆς ἀληθείας ὡς πρὸς τὸ ἐν λόγῳ κεφάλαιον. Ἡ ἀνακάλυψις φανερώνει τὸ διατί μέγα μέρος τοῦ ἐγκεφάλου δύναται νὰ ἀσθενήσῃ χωρὶς νὰ ἐπηρεασθῇ τὸ λογικόν, καὶ διατί ἄλλαι ἐλαφραὶ διαταράξεις παράγουσιν ἐπιληψίαν.(1) Ὁ Δ. Φερριέρος εὗρεν ἐπίσης τὴν ἀρχὴν τῆς σκελοτύρβης (χορείας) (2) καὶ κατώρθωσε νὰ κάμῃ ζῶα νὰ δεικνύωσιν ὅλα τὰ συμπτώματα τούτου τοῦ πάθους τεχνικῶς. Τῇ προτάσει τοῦ καθηγητοῦ Οὐξλευ, ἡ ἐν Λονδίνῳ Βασιλικὴ Ἑταιρία τῶν ἐπιστημῶν προσεκάλεσε τὸν Δόκτορα νὰ δοκιμάσῃ τὰ πειράματά του καὶ ἐπὶ πιθήκων. Ὁ πίθηκος, ὡς γνωστόν, εἶναι τὸ πλησιέστερον εἰς τὸν ἄνθρωπον ζῶον, καὶ ἐπειδὴ τὰ πειράματα ταῦτα δὲν δύνανται νὰ γίνωσιν ἐπὶ ἀνθρώπου, ὁ πίθηκος εἶναι ὁ καταλληλότερος ἀντικαταστάτης.

(1) Ἡ ἐπιληψία εἶναι πάθος φανερούμενον κατὰ τὰς ὑπὸ σπασμωδικῶν κινήσεων συνοδευομένας αἰφνιδίους προσβολάς του, καθ' ἃς πᾶσαι αἱ τῶν αἰσθητηρίων καὶ τῆς ἀντιλήψεως λειτουργίαι παύουσι.

(2) Σπασμωδικὸν πάθος τῶν νεύρων ἢ τῶν μυῶν, καθ' ὃ ἀτάκτως καὶ ἀκουσίως κινοῦνται μέλη τινὰ τοῦ σώματος.

ΝΕΑ ΓΡΑΦΙΚΗ ΜΗΧΑΝΗ.

Μεταξὺ τῶν τῆς νέας ἐφευρέσεως μηχανῶν εὑρίσκεται ἤδη ἐν Λονδίνῳ (κατὰ τὴν Ἐφημερίδα «Κτίστην») καὶ γραφική τις μηχανή, ἐπινοηθεῖσα ὑπ' Ἀμερικανοῦ. Ἡ μηχανὴ αὕτη, περὶ ἧς λέγεται ὅτι ἐντὸς ὀλίγου θέλει κατασταθῇ πάγκοινος, ὁμοιάζει μὲ μικρὸν κλειδοκύμβαλον, ἔχον τρεῖς σειρὰς κλειδίων. Ὁ μεταχειριζόμενος αὐτὴν τὴν «κρούει» δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν. Σειρὰ πλήκτρων πτήττουσι ταινίαν τινὰ, οὕτω πως διατεθημένην ὥστε νὰ τυποῦται ἐπὶ λωρίδος χάρτου, διερχομένου δι' αὐτῆς, πᾶν γράμμα τοῦ ἀλφαβήτου, παριστάμενον ὑπὸ τοῦ εἰς κίνησιν θετομένου πλήκτρου. Ἡ μηχανὴ αὕτη ἤδη τιμᾶται ἀντὶ 25 λιρῶν στερλινῶν.

ΚΑΠΝΙΣΜΑ ΚΑΙ ΜΗ ΚΑΠΝΙΣΜΑ.

Πρό τινος χρόνου ὁ Κ. Βερτιλλιὼν, παρατηρήσας τίνες ἐκ τῶν 160 μαθητῶν τῆς ἐν Παρισίοις Πολυτεχνικῆς Σχολῆς ἐκάπνιζον καὶ τίνες δὲν ἐκάπνιζον, εὗρεν ὅτι γενικῶς οἱ 102 ἐξ αὐτῶν, οἵτινες ἐκάπνιζον, ἐδείκνυον περιωρισμένας διανοητικὰς δυνάμεις, ἐνῷ οἱ μὴ καπνίζοντες 58 εἶχον τὴν διάνοιαν μᾶλλον καθαρὰν καὶ ἐποίουν προόδους βεβαιοτέρας.

ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑ.

Κατὰ τὸ ἑκατοστὸν καὶ τεσσαρακοστὸν πρὸ Χριστοῦ ἔτος, Ἄτταλος ὁ Φιλάδελφος δεύτερος βασιλεὺς τῆς Περγάμου, ἔκτισε τὸ παρὰ τὴν βορειοανατολικὴν ἄκραν τῆς σειρᾶς τοῦ Τμώλου, πρὸς τὸ μέρος ὅπου τὰ δύο πεδία, τὸ τοῦ Ἕρμου καὶ τὸ τοῦ Μεάνδρου, συνάπτονται, ἐμπορικὸν κέντρον, τὸ ὁποῖον ὀχυρώσας ἐκάλεσεν ἐκ τοῦ ἰδίου του ὀνόματος Φιλαδέλφειαν. Ἡ Φιλαδέλφεια, ἥτις κατὰ τὸν Γεωγράφον Στράβωνα ἦτο «σεισμῶν πλήρης» καὶ ἧς «οὐ διέλειπον οἱ τοῖχοι θιῖστάμενοι, καὶ ἄλλοτ' ἄλλο μέρος τῆς πόλεως κακοπαθοῦν»(1), εὑρίσκεται καὶ σήμερον εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν καὶ ἐπὶ τῶν αὐτῶν λόφων, ἐφ' ὧν ἀπ' ἀρχῆς ἐκτίσθη. Ἀπέχουσα τῶν Σάρδεων ἑπτὰ περίπου ὡρῶν ὁδὸν πρὸς ἀνατολὰς, κεῖται πρὸς τὰ σύνορα τῆς Λυδίας καὶ Φρυγίας καὶ παρὰ τὸν μικρὸν ποταμὸν Κογάμην, ὅστις ὀλίγον περαιτέρω τῶν Σάρδεων χύνεται ἐντὸς τοῦ Ἕρμου.

Τὰ περὶξ τῆς πόλεως, φαινόμενα ὡς θάλασσα κυματώδης πλὴν πεπηγυῖα, παρέχουσι θέαν μαγευτικὴν καὶ μάλιστα κατὰ τὴν ἄνοιξιν ὅτε κατακοσμοῦνται ὑπὸ ποικιλοχρόων ἀνθέων τῶν πρὸς παραγωγὴν τοῦ ὀπίου μυκήτων, οἱ δὲ παρ' αὐτὴν λόφοι ἀποτελοῦσιν οἱονεὶ ἀμφιθέατρον, ἐξ ὧν ἡ τῆς πόλεως ὄψις εἶναι ὡραιοτάτη. Ἡ γῆ παρ' αὐτὴν, καίτοι ἡφαιστώδης, κατὰ τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς ἦτο εὐφορωτάτη, ὡς καὶ σήμερον τοιαύτη εἰσέτι διατελεῖ· καὶ τοῦτο ἴσως λύει τὴν ἀπορίαν τοῦ ἀρχαίου Γεωγράφου, θαυμάζοντος πῶς κατῴκουν ἐκεῖ ἄνθρωποι, καὶ ἔτι μᾶλλον πῶς ἔκτισαν πόλιν ἐκεῖ.

Κατὰ τὸν Ἡρόδοτον, μεταβαίνων ὁ Ξέρξης ἐξ Ἀσίας εἰς Εὐρώπην, ὅπως κατακτήσῃ τὴν Ἑλλάδα, πρὶν ἢ εἰσέλθῃ εἰς Σάρδεις διῆλθε διὰ τῆς θέσεως, ὅπου ὑπῆρχεν ἡ πόλις Καλλάβητον, ἧς οἱ κάτοικοι κατεσκεύαζον «μέλι (ζάκχαρι) ἐκ μυρίκης τε καὶ πυροῦ». Παρὰ τὴν θέσιν ἐκείνην τρεῖς καὶ ἥμισυ, αἰῶνας μετὰ ταῦτα συνῳκίσθη ἡ Φιλαδέλφεια, ἥτις ἴσως καθῆξε καὶ αὐτῆς τῆς ἀρχαίας πόλεως Καλλαβήτου, τὴν θέσιν. Παρὰ τὴν ἀρχαίαν ἐκείνην πόλιν ὁ μέγας βασιλεὺς εὗρε «πλατάνιστον» (πλάτανον), ὑπὸ τὴν σκιὰν τῆς ὁποίας καθήσας, τόσον ἐθαύμασε τὸ κάλλος τοῦ δένδρου, ὥστε ἀναχωρῶν κατεφόρτωσεν αὐτὸ ἀπὸ δῶρα καὶ ἄφῆκεν ἕνα τῶν «ἀθανάτων» του (τῶν σωματοφυλάκων του) ὅπως περιποιῆται αὐτόν. (1) Τὸ κυριώτατον ὅμως ἐκ τῶν προϊόντων τῆς γῆς, κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Στράβωνος, ἦτο ὁ «κατακεκαυμενίτης» καλούμενος οἶνος «οὐδενὸς τῶν ἐλλογίμων ἀρετῇ λειπόμενος». Ὠνομάζετο δὲ οὕτως ἐκ τῆς παραγούσης αὐτὸν γῆς, Κατακεκαυμένης καλουμένης, καὶ ἧς ἡ μὲν πεδινὴ ἐπιφάνεια ἦτο τεφρώδης, ἡ δὲ ὀρεινὴ καὶ πετρώδης μέλαινα ὡς ἂν ἐξ ἐπικαύσεως (2). Τὸν οἶνον τῆς χώρας ταύτης ἀναφέρει μετ' ἐπαίνου καὶ ὁ Βιργίλιος, τὰ δὲ ἀρχαῖα τῆς

(1) Στραβ. ΙΓ'. δ'. 10.

(1) Ἡρόδ. Ζ'. 31. (2) Στράβ. ΙΓ'. δ'. 11.

Φιλαδελφείας νομίσματα, ἐφ' ὧν φαίνεται κεφαλὴ Βάκχου ἢ Βακχίδος, μαρτυροῦσιν ὅτι ἡ πόλις ἦτο μεγάλη οἴνων ἀποθήκη. Σήμερον ὅμως, δυστυχῶς τὴν θέσιν τῶν ἀμπελώνων κατέχουσι δάση ἄγρια.

Πλὴν τὴν μεγίστην αὐτῆς δόξαν ἡ Φιλαδέλφεια χρεωστεῖ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν αὐτῆς, οὖσαν μίαν, τὴν μᾶλλον ἐπαινετὴν, ἐκ τῶν ἑπτὰ Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀποκαλύψεως. Ἡ πρὸς τὴν ἐν Φιλαδελφείᾳ Ἐκκλησίαν προφητικὴ ἐπιστολὴ τοῦ Σωτῆρος, ὡς καὶ αἱ πρὸς τὰς λοιπὰς τῶν ἑπτὰ ἐν Ἀσίᾳ Ἐκκλησιῶν, μέχρι κεραίας ἤδη ἐξεπληρώθησαν καὶ ἐκπληροῦνται, τὸ ὁποῖον καὶ μὴ Χριστιανοὶ ἱστορικοὶ βιάζονται νὰ ὁμολογήσωσιν. Ὁ Ἄγγελος τῆς ἐν Φιλαδελφείᾳ Ἐκκλησίας, ὡς μανθάνομεν ἐκ τῆς θείας ἐκείνης ἐπιστολῆς (1), μικρὰν μὲν εἶχε δύναμιν, μικρὸν ἐποίμαινε ποίμνιον, ἀλλ' ἐτήρησε τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, καὶ δὲν ἠρνήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Τόσον δὲ ἐστάθη γενναῖος, τόσον περιεφρόνησε τὰς συκοφαντίας καὶ τοὺς διωγμοὺς τῆς συναγωγῆς τοῦ Σατανᾶ, ὥστε αὐτὴ αὕτη ἠναγκάσθη ἐπὶ τέλους, ὡς μανθάνομεν ἐκ τῆς πρὸς Φιλαδελφεῖς ἐπιστολῆς τοῦ Ἰγνατίου, ζῶντος τὸν δεύτερον αἰῶνα, νὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν ὑπεροχήν του, καὶ νὰ στραφῇ πρὸς Ἐκεῖνον, ὃν ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ ἐξεκέντησεν· ὁ δὲ Ἄγγελος ἐτηρήθη ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πειρασμοῦ, τοῦ ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης.

Μετὰ τὸν Ἰγνάτιον ἅπαξ μόνον ἡ δὶς ἀπαντᾶται τὸ τῆς Φιλαδελφείας ὄνομα, καὶ τοῦτο ὡς ἐκ τύχης, εἰς τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς. Ἴσως διήρχετο τοὺς αἰῶνας ἄνευ ἱστορίας, ἤτοι μακαρία. Κατὰ τὸν μεσαιῶνα ὅμως τὸ ὄνομά της κατίστη ἐξακουστόν. Ἀπὸ τῆς ἑνδεκάτης ἑκατονταετηρίδος οἱ ἐκ τοῦ Βορρᾶ κατελθόντες καὶ τὴν ἀνατολικὴν αὐτοκρατορίαν κατακλύσαντες βάρβαροι, πολλάκις προσέβαλον τὴν Φιλαδέλφειαν, ἀλλὰ πάντοτε ἀπεκρούσθησαν ὑπὸ τῶν γενναίων κατοίκων της. Οἱ μόνοι ξένοι πρὸς οὓς ἐδιάσθησαν νὰ συνθηκολογήσωσιν, οἱ Φιλαδελφεῖς, εἶναι οἱ Σελδζουκίδαι (2), οἵτινες διὰ δεινῆς πολιορκίας ἠνάγκασαν τὴν πόλιν τὸ 1290 νὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν κυριαρχίαν των· ἀλλ' ἡ πόλις δὲν ὤκνησε νὰ ἀναπετάσῃ τὴν σημαίαν τῆς ἐλευθερίας της ἅμα ὡς ὁ Ρογῆρος ἀνεφάνη εἰς Μικρασίαν. Ὁ Ρογῆρος οὗτος, ἀναδειχθεὶς ἀρχηγὸς πολλῶν τυχοδιωκτῶν στρατιωτῶν μετὰ τὴν φοβερὰν ἐν Σικελίᾳ σφαγὴν τῶν Γάλλων (τὸν Σικελικὸν Ἑσπερινὸν) καὶ ὀνομασθεὶς ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀνδρονίκου Α'. Δοὺξ τῆς Ρουμανίας, διέβη τὸν Ἑλλήσποντον καὶ τόσον ἀπώθησε τοὺς κατακτητὰς τῆς Μικρασίας, ὥστε ὠνομάσθη σωτὴρ αὐτῆς. Πλὴν δολοφονηθέντος μετ' ὀλίγον τοῦ Ρογήρου, κατὰ διαταγὴν τοῦ Ἀνδρονίκου, ἅπασα ἡ Μικρασία ἐκυριεύθη πάλιν ὑπὸ τῶν ξένων, καὶ μόνη ἡ Φιλαδέλφεια ἔμεινε πόλις ἐλευθέρα. Ὁ Ἄγγλος ἱστορικὸς Γιββὼν, ὅστις ἔγραφε πρὸ ἑκατὸν περίπου ἐτῶν, καὶ ὅστις δὲν ἦτο τῶν Χριστιανῶν φίλος, διηγούμενος τὴν πλήρη ὑποδούλωσιν τῆς Βυθινίας ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Ὀρχὰν, κατὰ τὸ 1312, προσθέτει. «Ἡ αἰχμαλωσία ἢ ἡ καταστροφὴ τῶν ἑπτὰ ἐν Ἀσίᾳ Ἐκκλησιῶν ἐξετελέσθη· οἱ δὲ . . . κύριοι τῆς Ἰωνίας καὶ Λυδίας εἰσέτι καταπατοῦσι τὰ μνημεῖα τῆς κλασικῆς καὶ Χριστιανικῆς ἀρχαιότητος. Ἐν τῇ κατακτήσει τῆς Ἐφέσου οἱ Χριστιανοὶ εὐρήνησαν τὴν πτῶσιν τοῦ πρώτου Ἀγγέλου—τὴν ἀπόσβεσιν τῆς πρώτης λυχνίας τῆς Ἀποκαλύψεως· ἡ ἐρείπωσις ταύτης τῆς πόλεως εἶναι πλήρης· ὁ δὲ ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος καὶ ἡ ἐκκλησία τῆς Παναγίας θέλουσιν ἐπίσης ἐπισύρει τὰς ἐρεύνας τῶν περιηγητῶν. Τὸ ἱπποδρόμιον καὶ

(1) Ἴδε Ἀποκάλυψιν Ἰωάννου κεφ. γ', 7—13.

(2) Οἱ Σελδζουκίδαι ἦσαν περίφημος βασιλικὴ οἰκογένεια, ἔχουσα ἀρχηγὸν τὸν Τογρουλ-Βὲγ, ἐγγονὸν τοῦ Σελδζούκ. Ἀναχωρήσας ἐκ Τουρκεστάνης ὁ ἀρχηγὸς τῆς δυναστείας ταύτης ἐπὶ κεφαλῆς πολυαρίθμων ὁπαδῶν, ἐκυρίευσε περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ιά. αἰῶνος πολὺ μέρος τῆς Κεντρικῆς Ἀσίας καὶ τὴν Περσίαν, καὶ ἐγκατέστη εἰς Βαγδάτην. Μετὰ τὸν θάνατόν του, συμβάντο τὸ 1063, ὁ ἀνεψιός του Ἀλπ-Ἀσλὰν, ἐκυρίευσε τὴν Ἀρμενίαν, τὴν Γεωργίαν καὶ μέρος τῆς Μικρασίας. Ὁ υἱός τούτου, Μελὶκ-Σὰχ, ὑπέταξε τὴν Συρίαν καὶ παλλὰ μέρη τῆς Κεντρικῆς Ἀσίας ἀπὸ τὸ 1072—1092. Ζῶντος ὅμως τούτου, ὁ ἐξάδελφος αὐτοῦ Σουλειμὰν, ἐσύστησε δεύτερον κλάδον Σελδζουκιδῶν ἔχων πρωτεύουσαν αὐτοῦ τὸ Ἰκόνιον. Οὗτος πεμφθεὶς ὑπὸ τοῦ ἐξαδέλφου του ἐκυρίευσε τὴν Μικρασίαν σχεδὸν ἅπασαν καὶ τὴν Συρίαν, ἀλλ' ἐσύστησε δι' ἑαυτὸν τὸ κράτος τοῦ Ἰκονίου, τὸ ὁποῖον ἀκολούθως ἔσχε πρωτεύουσαν τὴν Νίκαιαν. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μελὶκ-Σὰχ τὸ Χαλέπιον, ἡ Δαμασκὸς, ἡ Ἀντιόχεια καὶ τὰ Μουσσοὺλ ἐσχημάτισαν μικρὰ Σελδζουκικὰ κράτη. Ἐκ Περσίας ἡ οἰκογένεια τῶν Σελζουκιδῶν ἐξέλιπε τὸ 1194 ἐν τῷ προσώπῳ Τογρουλ τοῦ Β'. ἐκθρονισθέντος ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου τοῦ Χαρὶσμ (Χίβας). Ἐκ δὲ Μικρασίας τὸ 1294 ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Καϊκαοὺσὶν Μασοὺδ, νικηθέντος ὑπὸ τῶν ἐπαναστατησάντων Ἐμιρῶν του, οἵτινες τότε συνέστησαν δέκα ἀπ' ἀλλήλων ἀνεξαρτήτους ἡγεμονίας.

τρία θέατρα τῆς Λαοδικείας σήμερον κατοικοῦνται ὑπὸ λύκων καὶ ἀλωπέκων. Αἱ Σάρδεις εἶναι χωρίον ἄθλιον. Ἀπὸ τὰ τεμένη τῶν Θυατείρων καὶ τῆς Περγάμου οἱ Μωαμεθανοὶ ἐπικαλοῦνται τὸν ἄνευ Υἱοῦ Θεόν. Οἱ δὲ Σμυρναῖοι ζῶσιν ἐκ τοῦ ξένου ἐμπορίου τῶν Φράγκων καὶ Ἀρμενίων. Μόνη ἡ Φιλαδέλφεια διὰ προφητείας ἢ δι' ἀνδρείας ἐσώθη. Ἀπέχοντες πολὺ τῆς θαλάσσης, ἐγκαταλειφθέντες ὑπὸ τῶν αὐτοκρατόρων, περικυκλωθέντες πανταχόθεν ὑπὸ τῶν Τούρκων, οἱ γενναῖοι αὐτῆς κάτοικοι ὑπερησπίζοντο τὴν θρησκείαν καὶ τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν ἐπὶ πλείονα τῶν ὀγδοήκοντα ἐτῶν· καὶ μόνον ἀκολούθως μετὰ τοῦ ἐπισημοτάτου τῶν Ὀθωμανῶν (τοῦ Σουλτὰν Βαϊαζήτ) ἐσυνθηκολόγησαν. Ἐκ πασῶν τῶν Ἑλληνικῶν ἀποικιῶν, ἐκ πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀσίας, ἡ Φιλαδέλφεια μόνη μένει εἰσέτι ὀρθὴ—ὡς στήλη ἐν μέσῳ ἐρειπίων—λαμπρὸν παράδειγμα τοῦ ὅτι αἱ ἕδραι τῆς τιμῆς καὶ τῆς ἀσφαλείας δυνατὸν κάποτε νὰ ταυτίζωνται. (Παρακμὴ καὶ Πτῶσις τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους κεφ. Ξδ'.).

Μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Βαϊαζὶτ πολιορκίαν τῆς Φιλαδελφείας, ὁπότε ἡ πόλις παρεδόθη εἰς τὸν ἡγεμόνα ἐκεῖνον τὸ 1394, δὲν παρῆλθε δεκαετία καὶ ἐδιάσθη νὰ ὑποστῇ καὶ δευτέραν ἐπίσης φοβερὰν, ἀντισταθεῖσα εἰς τὸν Τάρταρον κατακτητὴν Ταμερλάνον. Ἀλλὰ καὶ κατὰ ταύτην, καίτοι ἐναντίον τῆς θελήσεως τοῦ Ταμερλάνου, ἀπέφυγε τὴν καταστροφήν. Τὸ τουρκικὸν αὐτῆς ὄνομα, ἄλλοι μὲν θέλουσιν Ἀλλὰ-Σεὶρ (καλὴν πόλιν), ἄλλοι δὲ Ἀλλὰχ-Σεὶρ (πόλιν Θεοῦ)· Ἂν οἱ δεύτεροι ἔχωσι δίκαιον, τότε τὸ ὄνομα αὐτὸ τῆς πόλεως φανερώνει ὅτι οἱ κυριεύσαντες αὐτὴν, ἀνεγνώρισαν ὅτι διετέλει ὑπὸ ἰδιαιτέραν τινὰ τῆς θείας Προνοίας εὔνοιαν, καὶ ὅτι οἱ κάτοικοι αὐτῆς διέφερον κατὰ τὴν ἀρετὴν ἐκ τῶν λοιπῶν γειτόνων των.

Σήμερον οἱ τῆς Φιλαδελφείας κάτοικοι συμποσοῦνται εἰς 15,000 περίπου. Τούτων τὸ ἓν τρίτον εἶναι Χριστιανοὶ καλῶς ποιμαινόμενοι ὑπὸ τοῦ παντὸς ἐπαίνου ὑπερτέρου, τοῦ ζέοντος κατὰ τὸ πνεῦμα γεραροῦ Διονυσίου, ὃν εἴθε νὰ μιμηθῶσι καὶ οἱ λοιποὶ τῆς Μικρασίας ἐπίσκοποι.

Ἐκ τῶν ἀρχαίων κτιρίων φαίνονται εἰσέτι τὰ σχῆμα παραλληλογράμμου ἔχοντα τείχη τῆς πόλεως· τινὲς ἐκκλησίαι, ἐκτὸς τῶν πολλῶν ἠρειπωμένων, ὧν ἀξιολογωτάτη εἶναι ἡ τοῦ Ἁγίου Θεολόγου, κτισθεῖσα κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἐξ ὑλικῶν ἀρχαιοτέρων οἰκοδομῶν· καὶ τέλος τὸ στάδιον παρὰ τὴν ἀκρόπολιν. Ἐπιγραφαὶ ἀπαντῶνται πολλαὶ, ἐκτισμέναι εἰς τοὺς τοίχους ἢ εἰς ἄλλας θέσεις, ἐξ ὧν εἶναι καὶ αἱ ἀκόλουθοι, ἃς χρεωστοῦμεν εἰς τὴν εὐγενῆ προθυμίαν ὁμογενοῦς φίλου. Τούτων ἡ πρώτη ἀναγινώσκεται ἐπὶ στήλης, βαστα-ζούσης τὴν Ἁγ. Τράπεζαν ἐν τῇ μητροπολιτικῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγ. Γεωργίου.

ΞΑΝΘΙΠΠΗΝ ΑΚΥΛΑ(C)
ΤΟ
ΜΝΗΜΗ ΒΙΟΥ ΠΑΡΕΔΟΚ
ΤΕΙ
ΕΝ ΒΩΜΩ ΜΗCΑC CEMNO
(Τ)ΑΤΗΝ ΑΛΟΧΟΝ ΠΑΡΘ
ΕΝΟΝ ΗC ΑΠΕΛΥCΕ ΜΗΤ
ΤΡΗΝ ΗCΩΡΙΟΝ ΑΝΘΟC
ΕCΧΕΝ ΕΝΙΜΙΤΕΛΕΙ ΠΑΥ
CAMENON ΘΑΛΑΜΩ Ι
ΤΡΕΙC ΓΑΡ ΕΠΕΙΚΟCΙΟΥΤ
ΕΛΕΩC ΕΒΙΩΝΕΝΙΑΥΤΟΥC
ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΟΥC Λ ΕΘΑΝΕΝΤ
ΟΥΤΟ ΑΙΠΟΥCΑ ΦΑΟC

Ἡ στήλη ἐφ' ἧς ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἀναγινώσκεται ἔχει ὕψος ἑνὸς μέτρου καὶ διάμετρον 50 ἑκατοστῶν.

Ἡ κάτωθι ἀναγινώσκεται ἐπὶ πλακὸς

Τ Η V
ΕΤΑΛΜ ΔΕΓΕΙΟΥ
ΕΤΕΙΜΗΕΕΝΘΑ
ΛΕΙΑΤΟΝΤΟΝ
ΕΙΡΗΝΙΚΟΝ
Η Τ
Ζ Ε Α

Καὶ ἄλλας ἐπιγραφὰς τοιαύτας, καὶ μάλιστα ἐκ τινος παρακειμένου χωρίου, χρεωστοῦμεν εἰς τὴν καλοσύνην τοῦ εἰρημένου φίλου· ἀλλὰ ταύτας ἐπιφυλαττόμεθα νὰ δημοσιεύσωμεν προσεχῶς· ὡς πρὸς τὸ παρὸν παύοντες, εὐχόμεθα ὅπως οἱ ἀγαθοὶ Φιλαδελφεῖς οὐχὶ ἀπομάθωσι τὴν νῦν ὑπ' αὐτῶν λαλουμένην τουρκικὴν ἀλλ' ὅπως ἐκμάθωσι καὶ πάλιν τὴν ἱερὰν γλῶσσαν ἐν ᾗ ἡ πρὸς αὐτοὺς ἐπιστολὴ τοῦ Σωτῆρος ἐγράφη.

Η ΑΝΕΥΡΕΣΙΣ ΤΟΥ Δ. ΛΙΒΙΓΚΣΤΟΝΟΣ.

Δ'. ΤΡΙΜΗΝΟΣ ΟΔΟΙΠΟΡΙΑ.

Τσετσὲ, Μασίκα, Σιμπαμουέννη.

Καίτοι ἡ ἀπὸ τῆς παραλίας ἀναχώρησις ἦτο πανηγυρικὴ, ἡ δὲ ὁδοιπορία, κατὰ πὰς πρώτας ἡμέρας, λίαν εὐχάριστος, ὡς γινομένη διὰ χώρας καταφύτου καὶ θελκτικῆς, ἥτις μάλιστα παρίστα ὄψιν ὡραιοτάτην καὶ οὕτως εἰπεῖν μαγευτικὴν παρὰ τὰ χωρία Κικόκαν καὶ Ροζάκον, τὰ πέραν τοῦ ποταμοῦ Κιγγάνου, ἐν τούτοις δυσκολίαι καὶ κίνδυνοι ζὲν ἤργησαν νὰ φανῶσι. Μόλις παρῆλθεν ἡ πρώτη τῆς ὁδοιπορίας ἑβδομὰς καὶ τρεῖς ἐκ τῶν ἀνθρώπων, τῶν ἀποτελούντων τὴν τετάρτην συνοδείαν, ἣν εἶχε προφθάσει καὶ ἡ πέμπτη, ἀσθενήσαντες ἐβίασαν ὅλην τὴν συνοδείαν νὰ χρονοτριβήσῃ ἐπί τινας ἡμέρας παρὰ τὸ χωρίον Ροζάκον. Ἡ ὀπισθοφυλακὴ, ἧς μέρος ἀπετέλει καὶ αὐτὸς ὁ Στάνλεϋ, στήσασα, ἕνεκα τοῦ ἐμποδίου τούτου, τὰς σκηνάς α τῆς παρὰ τὴν κοίτην τινὸς χειμάρου, ἤρχισε νὰ πάσχῃ δεινῶς ἐνοχλουμένη ὑπὸ τῶν κατοικούντων τὴν θέσιν ἐκείνην ἀπειροπληθῶν ζωυφίων. «Μόλις κατεβιβάσθησαν τὰ φορτεῖα καὶ περιεφράγησαν αἱ σκηναὶ παρετηρήσαμεν, λέγει ὁ ἀρχηγὸς τῆς συνοδείας, ἀπειροπληθῆ ἐν τῇ θέσει ἐκείνῃ ἔντομα, τὰ ὁποῖα ηὔξησαν τὴν ἀνησυχίαν μας. Ἐκεῖ ἦσαν τριῶν εἰδῶν μυῖαι, ὧν πλεῖσται ἦλθον ἐντὸς τῆς σκηνῆς μου καὶ ἐβόμβιζον ἄνευ παύσεως ἢ διακοπῆς. Ἡ μία τούτων ἦτο μεσοβαρύφωνος, ἡ ἄλλη μεσόφωνος καὶ ἡ τρίτη λεπτόφωνος. Αἱ μυῖαι ἐκεῖναι, οὖσαι τόσον ἄγριαι ὅσον θορυβώδεις, πολὺ μὲ ἐπησχόλουν. Ἐνεθυμήθην τὴν λεγομένην Τσετσὲ, περὶ ἧς ἤκουσα παρὰ τοῦ Δόκτορος Κίρκη ὅτι κατῴκει τὴν θέσιν ἐκείνην. Κατὰ τοὺς ἀνθρώπους μου καὶ τὰ τρία ἐκεῖνα εἴδη ἦσαν θανατηφόρα εἰς τοὺς βόας, τὸ ὁποῖον ἐξήγει τὴν παντελῆ ἔλλειψιν βοῶν εἰς τὴν χώραν ἐκείνην, τὴν τόσον πλουσίαν εἰς βοσκάς. Τὰς μυίας ἐκείνας ἐξήτασα ὅσον ἠδυνήθην προσεκτικῶς. Ἡ μεσοβαρύφωνος, οὖσα περίπου τριῶν ἑκατοστομέτρων μακρὰ, μοὶ ἐφάνη ὅτι ἦτο ἡ ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀφρικανὸς Ταὼς δηλουμένη. Ἡ δευτέρα, ἡ μεσόφωνος, ἐπλησίαζε τὴν περιγραφὴν τῆς Τσετσέ. Ἦτο τόσον εὐκίνητος ὥστε οἱ ἄνθρωποί μου προσεπάθουν μίαν ὁλόκληρον ὥραν ὅπως συλλάβωσι μίαν. Ἀφοῦ συνελήφθη ἐκέντρωνε τὴν κρατοῦσαν αὐτὴν χεῖρα μετὰ λύσσης καὶ μόνον ὅτε διεπεράσθη εἰς καρφίδα ἔπαυσεν. Ἡ τρίτη ἦτο ὀλιγότερον θορυβώδης ἀλλ' ἦτο ἡ τρομερωτάτη. Οἱ ἵπποι καὶ οἱ ὄνοι ἁρπάζοντο καὶ ἐλάκτιζον εἰς τὸ κέντρωμά της, ἐξ οὗ τὸ αἷμα ἔρρεεν. Ἀνεγνώρισα μετὰ ταῦτα ὅτι αὕτη ἦτο ἡ Τσετσέ.

Μετ' ὀλίγον ἡ βροχὴ, ἡ πρόδρομος τῆς Μασίκας, φέρουσα χειμάρους ὕδατος, μᾶς κατέλαβε, τὰ δὲ ζῶά μας ἤρχισαν νὰ ἀποθνήσκωσιν. Ἐν τούτοις, ἀναλαβόντων κάπως τῶν ἀσθενῶν μας, οὐχὶ ἄνευ δυσκολειῶν ἐπανελάβομεν τὴν ὁδοιπορίαν. Σημειωτέον ὅτι τὴν ὁδὸν, ἣν ἠκολουθοῦμεν, οὐδεὶς τῶν πρὸ ἡμῶν περιηγητῶν διέτρεξε, καὶ ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦτο πολὺ δύσβατος, καθ' ὃ κεκαλυμμένη ὑπὸ πηλοῦ βαθυτάτου. Ἐκτὸς τούτου τὰ μιάσματα, τὰ διαλυόμενα φυτὰ ἐξέπεμπον τόσον διαπεραστικὴν ὀσμὴν ὥστε ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν περιέμενον τὸν κεραυνὸν τῆς θέρμης. Εὐτυχῶς οὐδὲν τοιοῦτον ἐπάθομεν· ἀλλ' ἡ τῶν ὄνων μας διάβασις διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης ἦτο εἰς ἄκρον ἐπιπονωτάτη. Ὅστις φαντασθῇ ὁδὸν μόλις ἑνὸς ποδὸς πλάτος ἔχουσαν, διασχίζουσαν πυκνὸν δάσος, καὶ ἔχουσαν ἔνθεν καὶ ἔνθεν τοίχη ἐξ ἀκανθῶν, τὸ δὲ ἔδαφος πηλοῦ πλῆρες ἐκεῖνος καταλαμβάνει τὴν δυσκολίαν μεθ' ἧς τὰ φορτωμένα ζῶά μας ἐβάδιζον.

Ἐξελθόντες τοῦ δυσβάτου ἐκείνου δάσους κατηντήσαμεν εἴς τι χωρίον, Μσουχούαν καλούμενον, ὅπου ἔπρεπε νὰ διαμείνωμεν ἡμέρας τινὰς ὅπως ἀνακτήσωμεν τὰς ἐξαντληθείσας μας δυνάμεις. Ὁ ἀρχηγὸς τοῦ χωρίου ἐκείνου, ἄνθρωπος καθ' ὅλα λευκὸς ἐκτὸς τοῦ δέρματος, μοὶ ἔπεμψε τὸ παχύτατον ἐκ τῶν προβάτων του καὶ πέντε μέτρα ἐντοπίου κεχρίου (σόργου καλουμένου). Οὐδέποτε δῶρον ὑπῆρξε τοσοῦτον ἔγκαιρον. Ἔδωκα, ὡς ἀντίδωρον, ὀκτὼ μέτρα ὑφάσματος,

καὶ ἀκολούθως διεσκέδασα τὸν καλὸν ἐκεῖνον ἀρχηγόν, δεικνύων πρὸς αὐτὸν τὰ πολύκροτά μου καὶ τὸν θαυμάσιον μηχανισμὸν τῆς δεκαεξακρότου καραβίνης μου. Ὢν πολὺ ὀξύνους, ὡς καὶ οἱ ἄνδρες τῆς ἀκολουθίας του, ὁ ἰθαγενὴς ἐκεῖνος ἐνόησε κάλιστα τὴν δύναμιν τῶν ὅπλων ἐκείνων, καὶ διὰ σχημάτων πολὺ ἐκφραστικῶν ἐξέφρασεν ὁποίαν ὑπεροχὴν δίδουσι τὰ ὅπλα ταῦτα εἰς ἕνα μόνον ἄτομον ἀπέναντι ὁλοκλήρου ἔθνους, ὡπλισμένου διὰ βελῶν μόνον. «Πόσον οἱ Βουασουγγοῦ εἶναι λοιπὸν σοφοί! ἀνέκραξεν. Ὁποίαν κεφαλὴν ἔχουσιν! ὁποῖα θαυμαστὰ πράγματα κατασκευάζουσιν! Ἰδεῖτε τὰς σκηνάς των, ἰδεῖτε τὰ ὅπλα των, ἰδεῖτε τὰ ὡρολόγιά των, ἰδεῖτε τὰ ὑφάσματά των!»

Ἀνακτήσαντες δυνάμεις ἐν Μσουχούᾳ ἀνελάβομεν τὴν ἐξακολούθησιν τῆς ὁδοιπορίας μας διὰ μέσου ἀγρῶν κεκαλλιεργημένων, οἱ κάτοικοι τῶν ὁποίων μᾶς ἔβλεπον μὲ στόμα ἀνοικτὸν, καὶ κατηντήσαμεν εἰς χωρίον, Κίσημον καλούμενον, καὶ κείμενον ἐν πολυανθρώπῳ χώρᾳ. Μεταξὺ τῶν χαμηλῶν λόφων τῆς χώρας ἐκείνης ὑπάρχουσι πολλαὶ κοιλάδες, ἐν αἷς καλλιεργεῖται τὸ σόργον καὶ ὁ ἀραβόσιτος, ὄπισθεν δὲ τοῦ χωρίου Κισήμου ῥέει ὁ μικρὸς καὶ διαυγὴς ποταμὸς Οὐγγερεγγέρης, ἔχων ὑψηλὰς τὰς ὄχθας, πλημμυρῶν τὴν ἐποχὴν τῶν βροχῶν καὶ χυνάμενος εἰς τὸν Κιγγάνην. Ἐν τῇ αὐτῇ χώρᾳ κεῖται καὶ τὸ χωρίον Μουσσοῦδι, εἰς ὃ ἐφθάσαμεν δι' ὁδοῦ θελκτικωτάτης τὴν 12 ἀπριλίου. Ἡ ὁδὸς ἐκείνη, πλήρης εὐωδιῶν ἐξ ἀπειραρίθμων ἀνθέων, ἐκτείνεται τοιαύτη μέχρι τῶν ὀρέων, τῶν χωριζόντων τὴν χώραν Οὐκάμην ἀπὸ τὴν Οὐδοῦην, εἰς τὰ ὁποῖα τότε διὰ νὰ ῥθάσωμεν ἔπρεπε νὰ περιπατήσωμεν εἰσέτι εἴκοσι μίλια.

Διαβάντες τὴν 14 τὸν ποταμὸν ἐφθάσαμεν τὴν 17 εἰς χωρίον Μουχαλέ. Εἰς τὸ χωρίον ἐκεῖνο συνηντήθημεν μετ' Ἄραβος, Σελὴμ βὲν Ρασσὶδ καλουμένου, ὅστις ἤρχετο ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ, φέρων τριακοσίους ἐλεφαντόδοντας. Ὁ Ἄραψ ἐκεῖνος μᾶς ἔδωκεν ὀρύζιον, καὶ, τὸ κάλλιστον πάντων, πληροφορίας περὶ τοῦ Λιβιγκστόνος. Μᾶς εἶπεν ὅτι εἶχεν ἀφίσει τὸν Δόκτορα εἰς τὴν παρὰ τὴν λίμνην Ταγκανύκαν Ἀραβικὴν πόλιν Οὐζιζῆν, ὅπου ἐπὶ δεκαπέντε ἡμέρας κατῴκουν δύο γειτονικὰς οἰκίας οἱ ὁδοί. «Ἦτο πολὺ ἄρρωστος, μοὶ εἶπεν ὁ Βὲν Σελὴμ, καὶ φαίνεται γέρων· τὸ πρόσωπόν του ἦτο χαλασμένον, ὁ δὲ πώγων του ἔγεινε φαιός».

Τὴν ἐπαύριον, βαδίζοντες διὰ τῆς κοιλάδος, διῆλθομεν ὑπὸ τὰ τείχη πόλεως ὀχυρᾶς, Σιμπαμουέννης καλουμένης, ἥτις ἦτο πρωτεύουσα τῆς χώρας Οὐσηγούχας. Ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ, οὐδέποτε ἐπίστευον ὅτι ἤθελον ἀπαντήσει πόλιν τοιαύτην. Ἐν Περσίᾳ, ἐν τῇ Μαζανδεράν, οὐδόλως ἤθελε μὲ ἐκπλήξει· ἀλλ' ἐνταῦθα ἡ συνάντησις μοὶ ἦτο ὅλως ἀπρόοπτος. Κειμένη εἰς τοὺς πρόποδας τῶν ὀρέων τῆς Οὐρουγγουροῦς, εἰς θελκτικωτάτην κοιλάδα, διαβρεχομένη ὑπὸ δύο ποταμῶν καὶ πολλῶν διαυγῶν ρυάκων, ἡ πόλις ἐκείνη ἠρίθμει περὶ τοὺς πεντακισχιλίους κατοίκους. Αἱ ἐν αὐτῇ οἰκίαι, περὶ τὰς χιλίας, ἦσαν ἐκτισμέναι κατὰ τὸν Ἀφρικανικὸν ρυθμὸν, ἀλλὰ τὸν μᾶλλον ὡραῖον· τὰ ὀχειρώματά της, ἀραβοπερσικὰ ὄντα, συνήνουν καὶ τῶν δύο ρυθμῶν τὰ προτερήματα. Τὰ τείχη ἀπετέλουν τετράγωνον, εἰς ἑκάστην γωνίαν τοῦ ὁποίου ὑψοῦτο πύργος ἐκτισμένος ἐκ τῶν αὐτῶν ὡς τὰ τείχη λίθων. Εἰς τὸ μέσον ἑκάστης πλευρᾶς ἦτο μία πύλη ἥτις ἠντίκριζεν ἓν ἐκ τῶν τεσσάρων κυρίων τοῦ ὁρίζοντος σημείων. Αἱ κολοσσιαῖαι πύλαι τῆς πόλεως ἐκείνης ἦσαν ξύλιναι, ἐκ τοῦ ἐγχωρίου ξύλου τοῦ καλουμένου τὲκ, καὶ κεκαλυμμέναι ἀπὸ ὡραῖα καὶ πολύπλοκα κοσμήματα. Ἐν πρώτοις ὑπέθεσα ὅτι αἱ πύλαι ἐκεῖναι εἶχον μεταφερθῆ ἐκ Ζανζιβάρης· ἀλλ' ὅτε εἶδον ὅτι καὶ τῶν μεγάλων οἰκιῶν αἱ θύραι ἦσαν ὁμοιοτρόπως κατειργασμένα ἐνόησα ὅτι κατεσκευάσθησαν καὶ ἐγλύφησαν ὑπὸ τεχνητῶν ἐγχωρίων. Τὸ βασιλικὸν ἀνάκτορον ἦτο μακρόν τι κτίριον, ὅμοιον μὲ τὰς ἐν τῇ παραλίᾳ οἰκίας, ἔχον βεράνδαν, καὶ μεγάλην στέγην πολὺ κεκλιμμένην καὶ πολὺ τῶν τοίχων ἐξέχουσαν. Ἐβασίλευε δὲ τῆς πόλεως Σουλτάνα τις, θυγάτηρ τυράννου τινὸς Κισαβέγγου καλουμένου, τὸν ὁποῖον, ὅτε ἔζη, ἓξ ἔτρεμον ἐπαρχίαι. Ὁ Κισαβέγκος οὗτος κατήγετο ἐκ γονέων ταπεινοτάτης τάξεως· ἀλλ' ἔχων τὸ σῶμα ἰσχυρὸν, λόγου εὐρειαν καὶ νοῦν λεπτὸν ἀπέκτησε πολλὴν ἐπιρροὴν ἐπὶ πολλῶν ἐκ τῶν ἐγχωρίων, οἵτινες τὸν ἐκήρυξαν ἀρχηγόν των. Ἡ ἐξουσία παρενέβη· ὁ δὲ Κισαβέγκος φυγὼν πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν ἤρχισε ζωὴν λῃστρικὴν καὶ ἀκολούθως κατακτήσεις, αἵτινες ἐβίασαν τοὺς Βοακαμοὺς νὰ τῷ

παραχωρήσωσι μέγα μέρος γῆς ἐν τῇ λαμπροτάτῃ αὐτῶν κοιλάδι. Ἐκλέξας δὲ τὴν θαυμασιωτέραν θέσιν, ἔκτισε τὴν πρωτεύουσάν του, εἰς ἣν ἔδωκε τὸ ὄνομα Σιμπαμουέννη, ἤτοι Λεοντόπολιν, ὡς ἰσχυροτάτην. Κατὰ τὸ γῆρας του ὁ ἅρπαξ ἐκεῖνος τῶν ἀνθρώπων ἤλλαξε τὸ ὄνομά του, καὶ ἀντὶ Κισαβέγκος ἐκλήθη μὲ τὸ ὄνομα τῆς πόλεώς του Σιμπαμουέννης. Ἀποθνήσκων δὲ διέταξε τὴν θυγατέρα του, ἣν ἀφῆκε διάδοχον τοῦ θρόνου του, νὰ λάβῃ ἐπίσης τὸ βασιλικὸν ὄνομα τοῦτο.

Τέσσαρα μίλια μακρὰν τῆς πόλεως Σιμπαμουέννης ἐστήσαμεν τὰς σκηνάς μας, παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ. Ἡ ἐποχὴ τῶν βροχῶν, πρὸ πολλοῦ ἀρχίσασα, εὑρίσκετο ἤδη εἰς τὸ ἀνώτατον αὐτῆς σημεῖον. Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν πρώτην φορὰν ἐνόησα ὅτι ἡ παρὰ τὰ ἕλη τῆς Ἀρκανσὰς πολυχρόνιος διαμονή μου κατ' οὐδὲν ἤθελε μοὶ χρησιμεύσει ἐν Ἀφρικῇ. Ἡ θέρμη μὲ εἶχε καταλάβει· πλὴν φάρμακα ὀραστήρια ὑμπόδισαν τὴν ἐπάνοδόν της ἐπί τινας ἡμέρας τοὐλάχιστον. Τὴν ἐπομένην ἡμέραν, θελήσαντες ν' ἀναχωρήσωμεν, εἴδομεν ὅτι ἡ πρὸς τὰ πρόσω πορεία μας κατέστη ἀδύνατος. Ὁ Οὐγγερεγκέρης, ὅστις εἶναι μικρὸς ἐν καιρῷ ξηρασίας, γίνεται μέγας καὶ πολὺς εἰς καιρὸν τῆς Μασίκας, καθότι τὰ ὕδατα ὁλοκλήρου σειρᾶς ὀρέων στραγγίζουσιν εἰς αὐτόν. Ἦτο λοιπὸν ὁρμητικώτατος, ἀδιάβατος, ἐκτὸς δὲ τούτου καὶ ἡ βροχὴ ἦτο ραγδαιοτάτη καὶ ἀδιάκοπος. Δυστυχῶς ἡ θέσις, ἣν κατείχομεν ἐντεῦθεν τοῦ ποταμοῦ, ἦτο ἑστία λοιμοῦ, φοβερὰ κατὰ τὴν ὄψιν, φρικώδης ἀναμιμνησκομένη. Ἕνεκα τῶν ἀκαθαρσιῶν μυριάδες ἑρπετῶν ζωυφίων κατεῖχον ἐκείνην τὴν θέσιν. Μύρμηκες μαῦροι, ἐρυθροὶ καὶ λευκοὶ εἶχον τὸ ἔδαφος· σκώληκες καὶ μυριάποδα παντὸς χρώματος ἤρπον ἐπὶ τῶν φυτῶν· σῆτες, ἔχουσαι τὴν κεφαλὴν κιτρίνην καὶ τὸ κέντημα ὅσον τὸ τοῦ σκορπίου δεινόν, εἶχον τὰς φωλεάς των ἐπὶ πάντων τῶν θάμνων· κάνθαροι ὑπερμεγέθεις, ἴσοι μὲ ποντικούς, οἵτινες ἔκαμον καὶ ἐκύλιον σφαίρας ἐκ κόπρου, ἔρυθον· ἐκεῖ ἀπηντῶντο σκωληκοειδῆ παντὸς σχήματος καὶ παντὸς χρώματος καὶ παντὸς γένους. Οὐδεμία ἐντομολογικὴ συλλογὴ ἠδύνατο νὰ παραβληθῇ κατὰ τὸν ἀριθμὸν καὶ τὴν ποικιλίαν τῶν ἐντόμων μὲ τὰ πλευρὰ τῆς σκηνῆς μου· καὶ ὅμως ἐν τῇ θέσει ταύτῃ ἤμεθα ἠναγκασμένοι νὰ περιμένωμεν.

ΖΩΩΝ ΩΦΕΛΙΜΟΤΗΣ.

Γ'. ΠΑΧΥΡΡΑΜΦΑ.

Αἱ ἐκδουλεύσεις τὰς ὁποίας μᾶς παρέχουσι τὰ μικρὰ πτηνὰ εἶναι, ὡς εἴδομεν (1) ἀνεκτίμητοι, διότι εἰς αὐτὰ κατὰ μέγα μέρος χρεωστοῦμεν τὴν ἐξασφάλισιν τῶν ἐσοδείων, ἐπειδὴ αὐτὰ καταστρέφουσι καὶ ἀκρίδας καὶ παντὸς εἴδους ἔντομα, τῶν ὁποίων ὁ πληθυσμὸς θὰ ἦτο δι' ἡμᾶς εἰς ἄκρον ἐπιζήμιος. Πλὴν ἐν τοῖς ὀλίγοις τὰ ὁποῖα περὶ αὐτῶν εἴπομεν πολλὰ ἐκ τῶν μικρῶν πτηνῶν δὲν ἀνεφέρθησαν, καὶ μάλιστα τὰ παχύρραμφα, τὰ ὁποῖα ὀνομάζουσι καὶ σποροφάγα. Ἡ ὠφέλειά τὴν ὁποίαν καὶ ταῦτα μᾶς παρέχουσι δὲν εἶναι μικρά. Ἀλλὰ πρὶν εἴπομέν τι περὶ αὐτῶν ἀναφέρωμεν περὶ δύο μεγάλων ἐντομοφάγων, ἐραννιζόμενοι πάντοτε ἐκ τῆς αὐτῆς πηγῆς.

« Πρέπει νὰ σιστήσωμεν, λέγει τὸ Βιβλίον τῶν Ἀγρῶν, ὡς μεγάλους τῶν καμβῶν καταστροφεῖς, δύο πτηνὰ μεγαλείτερα, τὸν ἔποπα (μποῦφον) καὶ τὸν κόκκυγα (κοῦκον). Ὁ τελευταῖος τούτων, ὡς εὐστόχως τὸ ὑπενθυμί-

(1) Σελ. 188.

ζει ὁ Δίκτωρ Τουρέλ, τρέφεται κυρίως ἐκ μεγάλων τρωξαλίδων τριχωτῶν, τὰς ὁποίας ὀλίγα πτηνὰ δύνανται νὰ χωνεύωσιν. Ἂν δέ τις ἀριθμήσῃ τὰ ὑπ' αὐτοῦ καταστρεφόμενα ἔντομα, θέλει εὕρει ὅτι τοὐλάχιστον καταστρέφει ἓν κάθε πέντε λεπτά, ἢ ἑβδομήκοντα τὴν ἡμέραν. Ὁ Κ. Σχούδης (M. de Tschudi) παρατηρεῖ ὅτι τὰ ἐξ ἐντόμων τρεφόμενα πτηνὰ ἀξιακόπως σχεδὸν καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας τρώγουσιν, ἐπειδὴ αἱ κάμβαι ἐμπεριέχουσι πολὺ ὑγρὸν καὶ ὀλίγα; στερεὰς θρεπτικὰς ὕλας.

« Ἤλθομεν ἤδη εἰς τὰ μικρὰ πτηνὰ τὰ ἔχοντα χονδρὸν ράμφος. Ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται ὅτι ἐπειδὴ τὰ πτηνὰ ταῦτα τρέφονται μὲ σπόρους ζημιοῦσι τὸν γεωργόν· ἀλλ' ἅμα τις ἀναλογισθῇ ὅτι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ζῶσι μὲ σπόρους φυτῶν ἀγρίων, καὶ ἐκ τῶν γεννημάτων μὲ μόνον τὰ πίπτοντα εἰς τὴν γῆν τὰ ὁποῖα ἄλλως θὰ ἦσαν ὅλως διόλου ἄχρηστα, βλέπει ὅτι τὰ πτηνὰ ταῦτα δὲν εἶναι εἰς τοὺς γεωργοὺς ἐπιζήμια. Ὅταν δὲ προσθέσῃ ὅτι σχεδὸν ἀνεξαιρέτως πάντα, ὅταν εἶναι μικρὰ, τρέφονται μὲ ἔντομα, τότε καταλαμβάνει ὅτι εἶναι καὶ λίαν ὠφέλιμα. Ἂς μὴ καταδιώκωνται λοιπὸν αἱ καρδερῖναι, ἂς μὴ καταδιώκωνται οἱ σπῖνοι, αἱ χλωρίδες, οἱ κριθολόγοι, οἱ πυροῦλαι, οἱ κωνορράμφαι. Ἂν δέ τινα ἐξ αὐτῶν, ὡς λόγου χάριν αἱ κογχρίδες (ortolans) εἶναι καταδεδικασμένα νὰ φαίνωνται ἐπὶ τῆς τραπέζης μας, τοὐλάχιστον ἂς μὴ φονεύωνται εἰμὴ πρὸς τὸ τέλος τοῦ θέρους, ὁπότε καὶ μόνον εἶναι παχέα.

« Ἤδη μένει νὰ κρίνωμεν, εἰ δυνατὸν, τὰ στρουθία (σποργίτας), τὰ πανταχοῦ σύντροφα τοῦ ἀνθρώπου ταῦτα πτηνά. Ὅταν τρώγωσι τὰ κεράσια καὶ τινα γεννήματα ἐσπαρμένα πολὺ πλησίον τῶν κατοικιῶν μας βεβαίως φαίνονται ἐνοχλητικὰ, ἀλλ' ὅταν τις ἀναλογισθῇ τὸν μέγαν ἀριθμὸν τῶν τρωξαλίδων, τῶν καμβῶν καὶ ἐντόμων τὰ ὁποῖα ἕκαστον στρουθίον φέρει εἰς τὰ μικρά του κατὰ τὰς τρεῖς ἢ τέσσαρας γέννας του κατ' ἔτος, τὸ πρᾶγμα ἀλλάζει μορφήν. Ἠρίθμησαν, λέγει ὁ Κ. Σχούδης, ὅτι ἓν ζεῦγος στρουθίων συλλαμβάνει τρεῖς περίπου χιλιάδας ἐντόμων, καμπῶν, ἀκρίδων, τρωξαλίδων, σκωλήκων, μυρμήκων, καθ' ἑβδομάδα διὰ νὰ διαθρέψῃ τὰ νεογνά του, ἑκάστου τῶν γονέων φέροντος εἰκοσάκις τοὐλάχιστον τὴν ὥραν τροφὴν εἰς τὰ πουλία!

« Ὁ Κ. Φλωρέντιος Πρεβόστης, φυσικοῖστορικὸς τοῦ ἐν Παρισίοις βοτανικοῦ κήπου, ὅστις ἐποίησε μακρὰς εὐσυνειδήτους καὶ ὠφελίμους ἐρεύνας ἐπὶ τῶν τροφῶν τῶν πτηνῶν, ἀναφέρει ὅτι πέριξ μιᾶς μόνον φωλεᾶς στρουθίων, ἐπί τινος δώματος, ἐν ὁδῷ Βιβιέν, ἐν Παρισίοις, εὑρέθησαν τὰ λείψανα ἑπτακοσίων μηλολονθῶν, δι' ὧν τὰ στρουθία εἶχον διαθρέψει τὰ μικρά των. « Ἐν Πρωσσίᾳ, λέγει ὁ Κ. Κόλτζ, ὑπῆρχε νόμος ἐπιτρέπων νὰ πληρώνωνται οἱ φόροι μὲ κεφαλὰς στρουθίων. Ἐννοεῖται ὅτι τὰ στρουθία ταχέως ἐξέλειπον· πλὴν μυριάδες τρωξαλίδων ἐφάνησαν ταυτοχρόνως. Ὅθεν καὶ ἐβιάσθησαν νὰ φέρωσι πάλιν στρουθία ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ.» Τὸ αὐτὸ συνέβη καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ εἰς μέρη ὅπου εἶχον ἐξολοθρεύσει τὰ στρουθία.

Ὁ δρυοκολάπτης, ὅστις διὰ τοῦ ἰσχυροῦ ράμφους του τρυπᾷ τὰ δένδρα ὅπως συλλάβῃ καὶ φάγῃ τοὺς ἐντὸς αὐτῶν καταστρεπτικοὺς σκώληκας, εἶναι πτηνὸν ὠφελιμώτατον, πτηνὸν δεικνύον τὴν πολλὴν πρόνοιαν καὶ μεγάλην τοῦ Δημιουργοῦ σοφίαν· καὶ ὅμως τινὲς θεωροῦσι τὰ πτηνὰ ταῦτα ὡς ἐπιζήμια· ἀλλὰ « τὸ θεωρεῖν τοὺς δρυοκολάπτας ὡς ἐπιζημίους, ἐπειδὴ τρυπῶσι τὰ δένδρα, ἂν καὶ τοιοῦτοι φαίνωνται ἐκ πρώτης ὄψεως, εἶναι σφάλμα, καθ' ὅτι οἱ δρυοκολάπται, ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ Κ. Τουσσενὲλ, εἶναι οἱ μεγάλοι συντηρηταὶ τῶν δασῶν μας. Δὲν εἴμεθα βέβαιοι ὅτι οἱ δρυοκολάπται τρυπῶσι μόνον τὰ πάσχοντα δένδρα, πιστεύομεν ὅμως ὅτι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τοῦτο γένεται. Οἱ δρυοκολάπται τρέφονται ἀποκλειστικῶς ἀπὸ ζωύφια, καταδιώκουσι τὰ ἐντὸς τῶν κορμῶν τῶν δένδρων ἔντομα, τὰ ὁποῖα εἶναι ὁ τρόμος τῶν δασονόμων, τοιαῦτα δὲ εἶναι οἱ σιρῆκαι (sirex) αἱ αἰγόκεροι, αἱ βοστριχίδες, οἱ σκολύπτορες. Ὅταν ὁ καιρὸς τὸ ἐπιτρέπῃ εἰσάγουσι τὴν μακρὰν καὶ ἀγκυλωτὴν γλῶσσάν των ἐντὸς τῶν μυρμηκιῶν. Πιστεύομεν δὲ ὅτι ἂν τὰ δένδρα τὰ ἐντὸς τῶν πόλεων, πρὸ πάντων αἱ πτελέαι, καταστρέφωνται ὑπὸ τῶν σκολυπτόρων, τούτου αἰτία εἶναι ὅτι ὁ δρυοκολάπτης, ὡς πτηνὸν ἄγριον, δὲν τολμᾷ νὰ τὰς πλησιάσῃ. Ὅσον δὲ διὰ τὰ κοιλώματα, τὰ ὁποῖα σκάπτουσιν εἰς τὰ δένδρα διὰ νὰ ἐμφωλεύσωσιν ἐντὸς, προσθέτομεν ὅτι ἀφοῦ ἅπαξ τὰ κοιλώματα ταῦτα γείνωσιν ἐωσότου τὸ δένδρον ὑπάρχει, χρησιμεύουσιν ὡς φωλεαὶ καὶ τῶν ὑπαρχόντων καὶ τῶν ἐπερχομένων γενεῶν τῶν δρυοκολαπτῶν. »

ΠΕΡΙ ΟΝΕΙΡΩΝ.

ΔΥΣΑΡΕΣΤΟΣ ΑΥΤΩΝ ΟΨΙΣ.

Εἰπόντες ὀλίγα περὶ τῆς εὐαρέστου τῶν ὀνείρων ὄψεως ἤδη προσθέτομεν καί τινα περὶ τῆς δυσαρέστου, ἐρανιζόμενοι ἐκ τῆς αὐτῆς πηγῆς πάντοτε.

Κατά τινας καταστάσεις τοῦ σώματος ἢ τοῦ πνεύματός μας δυνατὸν νὰ ὑποφέρωμεν πλέον τῶν ὅσων ἡ γλῶσσα δύναται νὰ περιγράψῃ· πολλοὶ δὲ ὑπάρχουσιν, οἵτινες, εἴτε ἕνεκα ἀσθενείας ἢ δυστυχίας, εἴτε ἕνεκα ἀνοησίας ἢ κακῆς πράξεως, πάσχουσιν ἀπὸ πολὺ ὀχληρὰ ὄνειρα καὶ εἰς τοὺς ὁποίους ὁ ὕπνος, ἀντὶ νὰ ἦναι ἐπιθυμητὸς, ὡς ἀναπαυτικὸς καὶ παρέχων ἀνάκτησιν δυνάμεων, εἶναι ἀντικείμενον πολλοῦ φόβου. Κατὰ τὰ ὄνειρα ταῦτα πιεζόμεθα ὑπὸ ἀπεριγράπτου φόβου, ὅστις μᾶς ἀπολιθώνει ἢ πλανώμεθα εἰς φοβεροὺς τόπους, περικυκλούμενοι ὑπὸ τερατωδῶν μορφῶν, ἢ πάσχομεν ὑπὸ βαρύτατα φορτεῖα, ἢ διωκόμεθα ἀπὸ δολοφόνων, ἄνευ ἐλπίδος διαφυγῆς — ἢ ἐργαζόμεθα μετὰ καταβιβρωσκούσης ἀνησυχίας εἰς φοβερῶς ἀδύνατον ἔργον—ἢ εὑρισκόμενοι μεταξὺ νεκρῶν, ἐγγίζομεν τὰ ψυχρὰ αὐτῶν σώματα καὶ τὰ τοιαῦτα, ἕνεκα τῶν ὁποίων ἡ στιγμὴ τῆς ἀγρυπνίσεώς μας εἶναι πράγματι στιγμὴ ἀληθοῦς ἐκστάσεως, καίτοι αὐτὴ εἶναι μικρὰ ἀμυδρὴ διὰ τὴν ὁποίαν ὑπέστημεν τυραννίαν.

Ὁ Κολερίγης ἔχει ὡραῖόν τι ποίημα «Δεινὰ τοῦ ὕπνου» ἐπιγραφόμενον, ἐν ᾧ παριστᾷ τὰ ἐκ φοβερῶν ὀνείρων πάθη του. Ὁ δὲ Κουίγκης διηγεῖται πολλὰ ὄνειρα φοβερὰ προερχόμενα ἐκ τοῦ ὀπίου, ἓν ἐκ τῶν ὁποίων εἶναι καὶ τὸ ἀκόλουθον. «Τὸ ὄνειρον ἤρξατο μέ τινα μουσικὴν, τὴν ὁποίαν συχνὰ τώρα ἀκούω εἰς τὰ ὄνειρά μου—μουσικὴν προπαγωγῆς καὶ παύσεως τῆς ἐγρηγόρσεως, μουσικὴν ὁμοίαν μὲ τὴν ἀρχὴν τοῦ τῆς Στέψεως Ἀνθήματος, καὶ ἥτις, ὅπως καὶ αὐτὴ, παρῆχε τὴν αἴσθησιν μεγάλης στρατιωτικῆς κινήσεως, ἀναριθμήτου ἱππικοῦ ἐκτυλισσομένου—καὶ ἀπείρου στρατοῦ βηματίζοντος. Ἡ πρωΐα μεγάλης ἡμέρας εἶχε φθάσει—ἡμέρας κρισίμου καὶ ἐσχάτης ἐλπίδος διὰ τὴν ἀνθρωπότητα, πάσχουσαν τότε μυστηριώδη τινὰ ἔκλειψιν· καὶ ἀγωνιῶσαν φοβερὰν ἀγωνίαν. Κάπου, δὲν εἰξεύρω που—κάπως, ἀγνοῶ πῶς—ὑπό τινων, δὲν εἰξεύρω τίνων—μάχη τις, πόλεμός τις, ἀγωνία τις διηυθύνετο—ἐξετυλίσσετο ὡς μέγα τι δρᾶμα, ἢ τεμάχιον μουσικῆς, πρὸς τὸ ὁποῖον ἡ συμπάθειά μου ἦτο ἔτι ἀνυπόφορος ἕνεκα τῆς συγχύσεώς μου, ὡς πρὸς τὴν θέσιν του, τὴν αἰτίαν του, τὴν φύσιν του καὶ τὴν δυνατήν του λύσιν. Ἐγὼ, ὡς τοῦτο συμβαίνει εἰς τὰ ὄνειρα (ὁπότε, ἐξ ἀνάγκης, καθιστῶμεν ἡμᾶς αὐτοὺς κέντρα πάσης κινήσεως), ἐγὼ εἶχον τὴν δύναμιν, καὶ ὅμως δὲν εἶχον τὴν δύναμιν, νὰ ἀποφασίσω αὐτήν. Εἶχον τὴν δύναμιν, ἂν ἠμπόρουν νὰ κινηθῶ, νὰ θέλω τοῦτο· καὶ ἐν τούτοις δὲν εἶχον τὴν δύναμιν, ἐπειδὴ εἶχοσιν ὄρη ὡς ὁ Ἄτλας μὲ ἐπίεζον, ἢ μὲ ἔθλιβεν ἀσυγχώρητόν τι ἁμάρτημα. «Βαρύτερος ὑπὸ μόλυβδον ἐκείμην ἀκίνητος.» Τότε, ἡ χαρὰ, τὸ πάθος ἐγένετο βαθύτερον. Μεγαλήτερόν τι συμφέρον διεκινδύνευεν, ὑψηλοτέρα τις ἀρχὴ ἀφ' ὅσας ποτὲ τὸ ξίφος διέκρινεν ἢ ἡ σάλπιξ προεκήρυξεν ἦτο εἰς κίνδυνον. Τότε ἤρχοντο φόβοι σιφνήλιοι, μεταδιδόμενοι ἔνθεν κακεῖθεν, τρόμοι ἀναριθμήτων φυγάδων, ἐκ τῶν ὑπερασπιστῶν τοῦ καλοῦ ἢ τοῦ κακοῦ ἀγνοῶ· σκότος καὶ φῶτα· τρικυμίαι καὶ μορφαὶ ἀνθρώπιναι, καὶ τέλος, μετὰ τῆς συναισθήσεως ὅτι τὸ πᾶν ἀπώλετο, γυναικεῖαι μορφαὶ, καὶ πρόσωπα ἄτινα δι' ἐμὲ ἤξιζον πλέον ὅλου τοῦ κόσμου, στιγμιαίως φαινόμενα—σφίγγοντα χεῖρας, ἀποχωριζόμενα θλιβερωτάτους ἀποχωρισμούς—αἰωνίως ἀποχωριζόμενα! μὲ στεναγμὸν δὲ ὅμοιον πρὸς ἐκεῖνον ὃν τὰ σπήλαια τοῦ Ἅδου ἐστέναξαν, ὅταν ἡ αἱμομίκτης μήτηρ προέφερε τὸ βδελικτὸν ὄνομα τοῦ θανάτου, ἡ φωνὴ ἀντήχει—ἀποχωρισμοὶ αἰώνιοι! καὶ πάλιν, καὶ ἀκόμη πάλιν ἀντήχει—ἀποχωρισμοὶ αἰώνιοι! Καὶ ἐξύπνησα ἐν ἀγωνίᾳ καὶ ἔκραξα μεγαλοφώνως «δὲν θέλω κοιμηθῇ πλέον!»

Ἐν τούτοις δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ φάγῃ τις ὄπιον διὰ νὰ ἴδῃ φοβερὰ καὶ θλιβερὰ ὄνειρα. Ταῦτα ἐνίοτε ἔρχονται μόνα των, καὶ μάλιστα ὅταν δὲν περιμένωνται, καὶ παράδειγμα τούτου ἔστω τὸ ἑπόμενον. Μουσικός τις, παίζον ὄργανον, ἐσυνήθισε νὰ ἐκτελῇ ἐπ' αὐτοῦ μερικὰ δυσκολώτατα τεμάχια, καὶ ἐξηκολούθει τὰ γυμνάσια ταῦτα ὡς πηγὴν μεγίστης εὐχαριστήσεως. Νύκτα τινὰ, μετὰ τὴν συνήθη του ἐργασίαν, ἤτις ἦτο νὰ διδάσκῃ μουσικὴν, κατεκλίνθη, μὴ ἐνθυμούμενος ἂν ἦτο πλέον ἢ ἄλλοτε κεκοπιακώς. Ἐνυπνιάσθη δὲ ὅτι ἔμελλε νὰ παίξῃ τὰ τεμάχια ἐκεῖνα ἐνώ-

πιον πολυαρίθμου συναθροίσεως. Ὅτε ἔφθασεν ἡ στιγμὴ, μετὰ φρίκης του εἶδεν ὅτι τὰ κλειδία τοῦ ὀργάνου του ἔμενον ἀκίνητα, καὶ ὅτι ἐπομένως ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐκτελέσῃ τὰ ὑψηλὰ τεμάχια ἐκεῖνα. Προσεπάθησε νὰ παίξῃ μετὰ μεγίστης ἀγωνίας καὶ πολλῆς ἐπιμονῆς, ἀλλ' αἱ δυσκολίαι ηὔξανον, ἡ δὲ λύπη καὶ ἀποτυχία του ἦσαν μεγάλαι. Διπλασιάσας τὰς προσπαθείας του προσεπάθει νὰ θέσῃ εἰς κίνησιν τὰ τοῦ ὀργάνου κλειδία, ἀλλ' οὔτε διὰ τούτου ἠδυνήθη νὰ ἐπιτύχῃ, ὅθεν καὶ ἀπελπισθεὶς ἐξύπνησεν. Ἦτο κατάκοπος, μάλιστα κατὰ τὰ σκέλη καὶ τοὺς βραχίονας, ὅπου ἠσθάνετο τόσον κόπον ὡς ἂν πραγματικῶς ἠγωνίζετο δι' αὐτῶν. Εἶναι δὲ φανερὸν ὅτι, καίτοι δὲν εἰργάσθη διὰ τῶν χειρῶν καὶ ποδῶν του, ἀπώλεσε τόσην ἐκ τῶν μελῶν τούτων δύναμιν ὅσην ἂν ταῦτα ἐκινοῦντο ὑπὸ τῆς συνειδύσεως θελήσεώς του.

Εἶναι δὲ ἀξιοπαρατήρητον ὅτι ἐξ ὁποίας ζύμης εἴμεθα ἡμεῖς, ὡς πρὸς τὸν ἠθικόν μας χαρακτῆρα, ἐξ ἀναλόγου ζύμης εἶναι καὶ τὰ ὀνειρά μας, ἐν ὁποιαδήποτε μορφῇ, γελοίᾳ ἢ σοβαρᾷ, παρουσιάζονται.... καὶ προσέτι ὀνειρευόμενοι οὐδέποτε χάνομεν τὴν προσωπικότητά μας. Οὐδέποτε ὁ ἄνθρωπος βλέπει κατ' ὄναρ ὅτι τὸ ἐγώ του ἤλλαξε καίτοι δυνατὸν νὰ ὀνειρεύηται ὅτι ἐδιπλασιάσθη ἢ ἐπολυπλασιάσθη ὁ ὀνειρευόμενος. Ἐκ τῶν ὁποίων, ὡς καὶ ἐκ τινων ἄλλων, φαίνεται ὅτι ἡμεῖς αὐτοὶ παρέχομεν κατὰ μέγα μέρος ὕλην εἰς τὰ ὀνειρά μας. Κατὰ πόσον ὅμως παρέχομεν τοιαύτην, ἴσως γείνει καταφανὲς ἐκ τῶν μετὰ ταῦτα.

ΘΑΠΓΑ ΠΕΡΙ ΠΕΡΣΙΑΣ.

Ἐπειδὴ ἕνεκα τῆς εἰς Εὐρώπην περιοδείας τοῦ βασιλέως τῆς Περσίας, ἀκούομεν καὶ ἀναγινώσκομεν ταύτης τὸ ὄνομα, δὲν κρίνομεν ἀνωφελὲς νὰ ῥίψωμεν ἐνταῦθα γεωγραφικά τινα καὶ ἱστορικὰς σημειώσεις περὶ τῆς ἄλλοτε μὲν κραταιᾶς, μεγάλης καὶ εὐτυχοῦς, νῦν δὲ δυστυχοῦς ταύτης χώρας.

Α'. ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ.

Ἡ Περσία, ἔχουσα ἐπιφάνειαν 1600,000 τετραγ. χιλιόμετρα, κατέχει τὸ ἥμισυ τοῦ Ἰρανικοῦ λεγομένου ὀροπεδίου, τὸ ὁποῖον ἐκτείνεται ἀπὸ τῆς Κασπίας θαλάσσης μέχρι τοῦ Περσικοῦ κόλπου καὶ ἀπὸ τοῦ Τίγριδος ποταμοῦ μέχρι τοῦ Ἰνδοῦ. Τὸ ὀροπέδιον τοῦτο ἔχει πολλὰς πεδιάδας ἐρήμους, ξηρὰς καὶ ἀγόνους, ἐν αἷς σπανιότατα ἀπαντᾶται ὕδωρ. Ἐκτὸς τούτου καὶ ὁλόκληρος ἡ Περσία σπανίζει ποταμῶν, καὶ πολλαὶ αὐτῆς ἐπαρχίαι θὰ ἦσαν ὅλως δι' ὅλου ἄνυδροι ἄνευ τῶν χειροποιήτων διορύχων. Ὁ Ἀράξης καὶ ὁ Ἀτρέκης, οἵτινες χρησιμεύουσιν ὡς ὅριον μεταξὺ Περσίας καὶ Ρωσσίας καὶ οἵτινες χύνονται εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν, εἶναι οἱ μόνοι ἀξιοσημείωτοι ποταμοὶ τῆς χώρας.

Τὸ κλίμα τῆς Περσίας εἶναι ποικίλον. Αἱ νότιαι αὐτῆς ἐπαρχίαι, αἱ μεταξὺ τῶν ὀρέων Μεκρὰν καὶ τοῦ Περσικοῦ κόλπου, εἶναι θερμαί. Εἰς αὐτὰς βροχαὶ πίπτουσι σπανίως καὶ ἡ χιὼν εἶναι ἄγνωστος, μόνον δὲ Ἄραβες δύνανται νὰ τὰς κατοικῶσιν, ἐνῷ αἱ βόρειαι, αἱ παρὰ τὴν Κασπίαν θάλασσαν, εἶναι πολὺ ὑγραί. Εἰς ταύτας ὁ χειμὼν γίνεται ἀρκετὰ δριμύς· οἱ πυρετοὶ εἶναι ἐνδημικοί, ἡ δὲ γῆ ἀρκετὰ εὔφορος. Αἱ πρὸς τὸ κέντρον ἐπαρχίαι, τὸ Ἰρὰκ καὶ τὸ Φαρσιστὰν, ἔχουσι κλίμα γλυκύ· ὁ οὐρανὸς αὐτῶν εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καθαρός, ὁ δὲ ἀὴρ τοσοῦτον ξηρὸς ὥστε ὁ καλῶς καθαρισμένος σίδηρος δυσκόλως σκωριάζει. Ἡ Ἰσπαχὰν εἶναι μία ἐκ τῶν ὡραιοτάτων τῆς Γῆς θέσεων κατὰ τὴν ἄνοιξιν· ἡ κοιλὰς Σχιρὰζ εἶναι παντοῦ ἐξακουστὴ διὰ τὸ γλυκὺ τοῦ κλίματός της καὶ τῶν ῥόδων της τὴν λαμπρότητα· εἶναι ἡ πατρὶς τῶν ποιητῶν καὶ ἡ μᾶλλον πεπροικισμένη τοῦ Ἰρὰν θέσις. Αἱ πρὸς δυσμὰς ἐπαρχίαι, κεκαλυμμέναι ὑπὸ ὀρέων, εἶναι ἐπὶ πολὺν χρόνον χιονοσκεπεῖς.

Ἡ σημερινὴ Περσία ὑποδιαιρεῖται εἰς ἕνδεκα ἐπαρχίας, ἑκάστη τῶν ὁποίων ἀντιστοιχεῖ πρὸς περίφημόν τινα χώραν τῆς ἀρχαιότητος, καὶ ἐν αἷς ἀπαντῶνται τὰ ἐρείπια λαμπρῶν ἄλλοτε μεγαλουπόλεων, ὡς τῆς Περσεπόλεως, τῶν Σούσων, Ἐκβατάνων κλπ. Ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν τούτων πρὸς δυσμὰς μὲν κεῖνται τρεῖς· ἤτοι ἡ Ἀδερβαϊνιὰν, ἥτις εἶναι μέρος τῆς Ἀρμενίας καὶ ἔχει πρωτεύουσαν τὴν Ταυρίδα, πόλιν ὑπὸ 100000 περίπου κατοικουμένην· ἡ Κουρδιστὰν καὶ ἡ Κουσιστὰν, ἤτοι ἡ ἀρχαία Σουσιανὴ καὶ μέρος τῆς Μηδίας. Αἱ ἐπαρχίαι αὗται εἶναι ὀρειναὶ καὶ κατοικοῦνται ὑπὸ ὀρδῶν νομαδικῶν καὶ φιλαρπάγων. Πρὸς νότον εὑρίσκεται ἡ Φαρσιστὰν, ἤτοι ἡ Περσὶς, ἔχουσα πόλιν πρωτεύουσαν τὸ Σχιρὰζ, ὑπὸ 40,000 κατοικουμέ-

νην. Ἡ ἐπαρχία αὕτη εἶναι ἡ πλουσιωτάτη, οἱ δὲ κάτοικοι αὐτῆς οἱ μᾶλλον βιομήχανοι τοῦ Ἰρανικοῦ ὀροπεδίου. Αὕτη εἶναι ἡ πατρὶς τῶν δύο μεγάλων ποιητῶν Σαὰδ καὶ Χαφίζ, εἶναι ἡ κοιλὰς τῶν ἀηδόνων καὶ τῶν ῥόδων. Ἡ Κερμὰν, εὑρισκομένη ἐπίσης πρὸς νότον, εἶναι ἐπαρχία συνορεύουσα μετὰ τῆς ἐρήμου, ἡ δὲ ὁμώνυμος αὐτῆς πρωτεύουσα παράγει περίφημα σάλια. Πρὸς ἀνατολὰς ἐκτείνονται ἡ Χορασὰν καὶ ἡ Κουχιστὰν, χῶραι ἀκαλλιέργητοι, κεκαλυμμέναι ὑπὸ στεππῶν καὶ κατεχόμεναι ὑπὸ φυλῶν Τουρκομάνων, νομάδων καὶ φιλοπολέμων, κατοικούντων ἐν σκηναῖς καὶ ὀνομαζόντων ἑαυτοὺς μάχαιραν τοῦ Ἰράν. Ἡ Μεσχέδη, κατοικουμένη ὑπὸ 25,000 ψυχῶν, εἶναι ἡ κυριωτέρα πόλις τῶν μερῶν ἐκείνων. Πρὸς βορρᾶν εὑρίσκονται τρεῖς ἐπαρχίαι, ἡ Ταβεριστὰν, ἡ Μαζανδεραὰν καὶ ἡ Γιλάν. Αὗται, κατέχουσαι τὰς πλευρὰς τοῦ ὄρους Ἐλβοὺρ καὶ κεκαλυμμέναι ὑπὸ πυκνῶν δασῶν καὶ ποικίλων γεωργικῶν προϊόντων, ἔχουσι καὶ πόλεις τινὰς μεγάλας ὡς τὴν Βαλφρούχην, κατοικουμένην ὑπὸ 100,000, τὴν Ρεχτ-Ἐνσελὶ (κάτοικοι 50,000) ἐν αἷς, διὰ τῆς Κασπίας θαλάσσης, ἐνεργεῖται μέγα μετὰ τῆς Ρωσσίας ἐμπόριον. Ἐν τῷ κέντρῳ τέλος τῆς Περσίας κεῖται ἡ ἐπαρχία Ἰρὰκ, ἥτις ἄλλοτε ἤνθει, πλὴν σήμερον ἐστερήθη τοῦ μεγαλείου της. Τὸ ἔδαφός της, ὂν ξηρὸν καὶ πετρῶδες, εἶναι ὀλίγον πρὸς γεωργίαν κατάλληλον. Ἐν τούτοις ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ εὑρίσκονται αἱ δύο τῆς Περσίας πρωτεύουσαι, ἡ Ἰσπαχὰν καὶ ἡ Τεχεράν· ἡ πρώτη τούτων λέγεται ὅτι ἐπὶ τῶν ἡμερῶν Ἀββᾶ τοῦ μεγάλου ἠρίθμει περὶ τὰς ἑκατὸν μυριάδας κατοίκων, ἡ δὲ δευτέρα εἶναι πρωτεύουσα τῆς νῦν δυναστείας. Σήμερον ἀμφότεραι αἱ πόλεις αὗται ἔχουσιν ἀνὰ 100,000 κατοίκων.

Τὰ προϊόντα τῆς Περσίας εἶναι τόσον πολυποίκιλλα ὅσον καὶ τὸ κλίμα της. Γενήματα, καρποὶ, λαχανικὰ, ὀρύζιον, βάμβαξ, ἰνδικὸν, φοίνικες, ἔλαια, γόμμαι, ριτίναι κτλ. Μεταλλεῖα ἔχει σιδήρου, χαλκοῦ, μολύβδου, θείου, ἅλατος κλπ. Ὁ κόλπος της ἦτο ἄλλοτε περίφημος διὰ τὰ ἐν αὐτῷ ἁλιευόμενα μαργαριτοφόρα ὀστρίδια. Σήμερον ὁ κυριώτερος τῆς χώρας πλοῦτος εἶναι ποίμνια καὶ τὰ προϊόντα τῆς γεωργίας· τὰ δὲ κυριώτερα τῆς ἐξαγωγῆς εἴδη εἶναι ἵπποι, διὰ τὸν ἐν Ἰνδικῇ στρατὸν, πρόβατα, δέρματα, τουμπεκὶ, σῖτος καὶ ὀρύζιον, ξηροὶ καρποὶ, μέταξα, βαμβάκιον καὶ τὰ τοιαῦτα. Κατασκευάζονται δὲ ἐν τῇ χώρᾳ τάπητες, σάλια καὶ ὅπλα (ὄχι πυροβόλα) τὰ ὁποῖα ἀπ' ἀρχαίων χρόνων φημίζονται.

Ἐπειδὴ τὸ τῆς Περσίας πολίτευμα εἶναι μοναρχία ἀπόλυτος, ὁ Σὰχ ἢ Σαχινσὰχ (1) (βασιλεὺς βασιλέων) εἶναι ὁ ἀπόλυτος κύριος τοῦ Κράτους, τῆς ζωῆς καὶ τῆς περιουσίας τῶν ὑπηκόων του. Μόνος νόμος εἰς ὃν πρέπει νὰ ὑπακούῃ ὁ τῆς Περσίας βασιλεὺς εἶναι ὁ θρησκευτικός. Ὁ βασιλεὺς ζῶν ἔτι ἐκλέγει τὸν διάδοχόν του ἐκ τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας, οἱ δὲ τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας ἡγεμονόπαιδες εἶναι διεσπαρμένοι εἰς τὰς ἐπαρχίας. Ἀρχηγὸς τῆς κυβερνήσεως εἶναι ὁ Μέγας Βεζίρης, τὸ δὲ ὑπουργικὸν συμβούλιον ἀπαρτίζεται ἐξ ὀκτὼ ὑπουργῶν. Βάσις τῆς νομοθεσίας εἶναι τὸ Κοράν. Τὰ εἰσοδήματα τοῦ κράτους λέγονται 4—5 ἑκατομμύρια λιρῶν, προερχόμενα ἀπὸ φόρους, τελωνεῖα καὶ λοιπά, τὰ δὲ ἔξοδα εἶναι πάντοτε ἀνάλογα μὲ τὰ ἔσοδα, ὥστε χρέος ἡ Περσία δὲν ἔχει. Ὁ στρατὸς τῆς Περσίας λέγεται 230,000, πλὴν ὁ ἀριθμὸς οὗτος εἶναι ὀνομαστικὸς, καθότι ὁ ἐν ἐνεργείᾳ στρατὸς μόλις ὑπερβαίνει τὰς 60,000.

Συγκοινωνίαν ἔχει ἡ χώρα μετὰ τῆς Εὐρώπης διὰ τῆς μετὰ τῆς Ταυρίδος καὶ Τραπεζοῦντος ἢ διὰ τῆς Τιφλίδος, ἐκ Μαύρης θαλάσσης. Λιμένας ἔχει δύο εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν, τὸν Ἐνσελὶ καὶ τὸν Βαλφρούχ, καὶ ἕνα εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον, τὸν Βουσίρ.

Οἱ κάτοικοι τῆς Περσίας ὑποθέτονται 9, 000,000. ἀνήκουσιν εἰς διαφόρους φυλὰς καὶ πρεσβεύουσι διάφορα θρησκεύματα, περὶ ὧν θέλομεν λαλήσει ἀκολούθως.

(1) Οἱ ἑξῆς εἶναί τινες ἐκ τῶν τίτλων τοῦ Σάχου, ἀναφερόμενοι ὑπὸ τοῦ Φασουλάρου (Τρία ἔτη ἐν Περσίᾳ). «Ζὶλ Ἀλλὰχ, «Σκιὰ τοῦ Θεοῦ». «Σὰχ-εν-Σάχ». «Βασιλεὺς βασιλέων». Ἐπίτροπος τοῦ Παντοδυνάμου ἐπὶ τῆς γῆς. Ὕψιστος τῶν ζώντων ἀνθρώπων. Ηγὴ τῆς Ὑψηλότητος, τῆς Μεγαλειότητος καὶ τῆς Τιμῆς. Ὁ Θρόνος του εἶναι ὁ Ἀναβολεὺς τοῦ Οὐρανοῦ. Ἴσος τῷ Ἡλίῳ καὶ Ἀδελφὸς τῆς Σελήνης καὶ τῶν Ἀστέρων. Ὑπουργὸς τοῦ Οὐρανοῦ ἐν τῷ Παρόντι Κόσμῳ. Ἀντικείμενον τῶν Εὐχῶν πάντων τῶν Θνητῶν Ἀνθρώπων. Διαθέτης τοῦ Καλοῦ καὶ πάντων τῶν Μεγάλων Ὀνομάτων. Ὁ Κύριος τῆς Τύχης. Ἀρχηγὸς τῆς Μᾶλλον Ἐξαιρέτου Ἕδρας τοῦ Σύμπαντος. Ἡγεμὼν τῶν Πιστῶν. Βασιλεὺς τῆς Πρώτης Τάξεως. Μονάρχης τῶν Σουλτάνων. Κυρίαρχος τοῦ Σύμπαντος. Κύριος τῶν Περιστροφῶν τοῦ Κόσμου. Πατὴρ τῶν Νικῶν.

ΔΑΝΙΗΛ ΤΟΥ ΚΕΡΑΜΕΩΣ
ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

Τῶν ἀοιδίμων τοῦ ἡμετέρου γένους διδασκάλων τὰς συγγραφὰς, κἂν μικροῦ λόγου ἄξιαι τυγχάνωσιν οὖσαι, περισυλλέγοντας τύποις παραδιδόναι τῶν ἀναγκαιοτάτων καθέστηκε· πλεῖστον γὰρ ὅσον συμβάλλεται τοῦτο εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς διανοητικῆς αὐτοῦ ἀναπλάσεως. Εἰ γὰρ καὶ τὰ ἐλάχιστα συντρίμματα τῆς τῶν προγόνων τέχνης ἐν πάσῃ σπουδῇ τιθέμεθα συλλέγειν τε καὶ ἐν ἰδίοις ἀποθησαυρίζειν μουσείοις, ἐπὶ τῷ ἐθνικῷ ἡμῶν μεγαλείῳ σεμυνόμενοι, πολλῷ δὴ μᾶλλον ἀποσώζειν προσήκει τοὺς οἱουσδήτινας λόγους τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, οἵτινες ὑπῆρξαν πρῶτοι ἀλεῖπται καὶ δαδοῦχοι τῆς τοῦ γένους παιδείας, ἐν ἡμέραις μάλιστα παντοίων πειρασμῶν καὶ θλίψεων πλήρεσι, καὶ προελαίαναν τὴν ὁδὸν ἐν ᾗ μετὰ κλέους προβαίνει σήμερον, σὺν Θεῷ δ' εἰρήσθω, καὶ εἰς τοὐπιὸν μετὰ μείζονος δόξης προβήσεται, ἀξίως δῆλον ὅτι τῆς κλήσεως αὐτοῦ.

Τοῦθ' οὕτως ἔγωγε ἐννοῶν ἐκδέδωκα πρὸ ἑξαετίας ἐν τῇ Πανδώρᾳ (*) Δανιὴλ τοῦ Κεραμέως, τοῦ τριακονταετηρίδα ὅλην (1769—1801) εὐκλεῶς διδάξαντος ἐν τῷ τῆς Πάτμου φροντιστηρίῳ τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, ἐπιστολὰς πέντε πρὸς Ἰωάννην τὸν Βαλέτταν. Ἔναγχος δὲ ἀνευρὼν ἀπόγραφον ἄλλων τεσσάρων τοῦ αὐτοῦ διδασκάλου ἐπιστολῶν πρὸς Ἰωάσαφ τινὰ, ἐκδίδωμι καὶ ταύτας ᾧδε, ἵνα μὴ ἐξίτηλοι ὑπὸ τοῦ χρόνου γένοιντο. Ἦν δ' ὁ Ἰωάσαφ οὗτος, ὡς ἐκ τῆς τελευταίας εἰκάζεται ἐπιστολῆς, οὐκ ἄλλος τις, ἀλλ' ἢ ὁ ἐν τῷ προλόγῳ τῆς Ἑρμηνείας εἰς τὸ τέταρτον τῆς τοῦ Θεοδώρου τοῦ Γαζῆ Γραμματικῆς, τῆς ὑπὸ τοῦ Δανιὴλ ἐκπονηθείσης, μνημονευόμενος, ὁ καὶ ἰδίοις ἀναλώμασι τὸ πρῶτον ἐκδοὺς αὐτὴν (τρὶς γὰρ ἐκδέδοται αὕτη, τῷ 1784, 1785 καὶ 1791), περὶ οὗ ταῦτα ἐπὶ λέξεως ἐκεῖ ἀναφέρονται: «Τούτου δὴ «[τοῦ Κυδωνίας ἐπισκόπου Ἰωάσαφ] ἱεροδιάκονός τις, τὸ μὲν γένος Κρής, τὴν δὲ κλῆσιν Ἰωάσαφ, ἐννεάσας παρ' αὐτῷ ἐξ ἁπάλων ὀνύχων, φασὶ, μετὰ τὴν πρὸς Κύριον «ἐκδημίαν τοῦ ταιαύτου πατρὸς καὶ ποιμένος, «εὐαγγελικῶς εἰπεῖν, θύαντος τὴν ψυχὴν αὐ«τοῦ ὑπὲρ τῶν προβάτων αὐτοῦ, μὴ φέρων «τὴν ὀρφανίαν, ἀλλ' οἷα ποτὶ φιλόστοργος «τῇ μνήμῃ τῶν τοῦ πατρὸς χαρίτων καὶ ἀ«ρετῶν κεντούμενος, οὐ μόνον εἰσποιήσα«σθαι ἑαυτὸν ἑτέρῳ τῷ ἀπηξίωσεν, ἀλλὰ καὶ «τοῖς πᾶσι χαίρειν εἰπὼν, ἐζήτησε τὴν παι«δείαν νύμφην ἀγαγέσθαι ἑαυτῷ, οὐκ ἀθεεί, «ἐμοὶ γοῦν δοκεῖ. Γενόμενος γὰρ ἐν τῇ Πά«τμῳ, καὶ ἰδὼν τοὺς φιλομαθεῖς τὰ μάλιστα «κάμνοντας ἐπ' ἀντιγραφῇ τῆς Γραμματικῆς «ταύτης, οἷκτον ἐκ ζήλου λαβὼν, αὐθαίρε«τον ποιεῖται τὴν τῆς Φιλαδελφίας ἐπίδειξιν. «Ἐξέδωκε γὰρ δ' ἰδίων ἀναλωμάτων καὶ ἐ«πιμελείας εἰς τύπους αὐτὴν, κτλ.». Καὶ ταῦτα μὲν ὁ Δανιὴλ περὶ τοῦ Ἰωάσαφ· ὁ δὲ χρόνος καθ' ὃν ἐγράφησαν αἱ ἐπιστολαὶ, εἴη ἂν ὁ μέσος τοῦ 1770 καὶ 1784.

Ἐκ Πάτμου, Ἰουλίου 24, 1873.

Ι. ΣΑΚΚΕΛΙΩΝ.

(*) Ἰδε τ. Γ', σελ. 145 ἐφ.

Ἐνταῦθα αἱ ἐπιστολαί.

Α'.

Τὴν φιλτάτην μοι κορυφὴν σου νοερῶς περιπτυσσόμενος καταπάζομαι μετὰ τοῦ σωτηρίου προσρήματος, περιπόθητέ μοι κὺρ Ἰωάσαφ.

Δύο προσφιλῆ γράμματα τῆς ἐλλογίμου σου χειρὸς ἐν μιᾷ ἐδεξάμην, καὶ μικροῦ ἐσκίρτων πρὸς τὴν θέαν τῆς σῆς εἰκόνος· ἀναγνοὺς δ' ἑκάτερα χάριτας ἔθυον τῷ κρείττονι ἐπὶ τῇ ἐρετωτάτῃ μοι ὑγείᾳ σου, καὶ ὅλος διαχυθεὶς αὐτὰ κατησπασάμην, αὐτὸν δοκῶν περιπτύσσεσθαι τὸν γλυκύν Ἰωάσαφ. Ἐπεὶ δὲ ὅλη ἡ ὑπόθεσις αὐτῶν δεινοπάθεια ἦν καὶ μέμψις κατ' ἐμοῦ, ὡς διὰ μακροῦ σιγήσαντος, καὶ τὸ χεῖρον καὶ ἀφόρητον, ὡς λήθην παθόντος, οὗ οὐκ ἂν ἐπιλησθείην οὐδ' εἰν Ἅιδαο 1), κατέλυσα τὴν κατήφειαν εἰς σταγόνας δακρύων, καὶ ἐπὶ πολὺ ἂν στένων διήγαγον, εἰ μή με λογισμὸς εἰσῆλθεν, ὡς ἡ περὶ ἐμὲ θερμότης τῆς φιλίας τοιούτους σοι ὑπαγορεύει λόγους· φιλοῦσι γὰρ αἱ θερμαὶ διαθέσεις ταῖς ὁμοίαις παραμυθεῖσθαι. Ἀλλ' εἰ μέν, ὦ φίλος, διὰ τοσούτου οὐκ ἐνέτυχες παρ' ἐμοῦ γράμμασι, δίκαιος ἂν εἴης καὶ δίκας ἀπαιτεῖν· ἐπεὶ δ' ἐγὼ ἐπέσταλκα, κακῶς ἀπόλοιτο ὁ τὰ ἐμὰ ἀπολλύων 2) γράμματα. Σὺ δὲ σύγγνωθι καὶ φίλει φιλοῦντα καὶ μέμνησο μεμνημένου, καὶ εὐδοκιμοίης ἐπὶ τὰ κρείττω, εὔθυμός τε καὶ ἐν ὑγείᾳ πανηγυρίζων.

Ὁ Σὸς

Δανιὴλ διδάσκαλος.

1) Παρὰ τὸ ὁμηρικὸν· εἰν Ἅιδαο δόμοισιν· Ὀδ. Δ'. 834. 2) Γραπτέον ἴσως ἀπολλύς.

Β'.

Τὴν φιλτάτην μοι κορυφὴν σου περιπτυσσόμενος κατασπάζομαι, περιπόθητέ μοι κὺρ Ἰωάσαφ.

Τὴν ἀπὸ τῆς σῆς διαστάσεως ἐπισυμβᾶσάν μοι ἀθυμίαν, εἰς δάκρυά με μόνον οὐχὶ κατάγουσαν, παρεμυθησάμην μικρὸν δεξάμενος τὸ ἀπὸ τῆς Χίου γραμμάτιόν σου, ἐπειδὴ αὐτόν σε ὁρᾶν ἐδόκουν καὶ τῆς σῆς ἐπαίειν φωνῆς. Ἐντεῦθεν καὶ ἀπὸ τῆς Κωνσταντίνου τῶν ἴσων ἀξιωθῆναι ηὐξάμην, καὶ αἴσιόν σου τὸν πλοῦν καταμαθεῖν. Ἐπεὶ τοίνυν, φίλτατόν μοι πατέριον, οἶδας τὸ θερμὸν τοῦ πρὸς σέ μου πόθου, μὴ παύσῃς γράφων καὶ φιλῶν, ὅπως τε ἔσχες καταστάσεως δηλῶν· ἐντεῦθεν γὰρ ἡ παραμυθία τοῖς φίλα φρονοῦσιν ἐπιγίνεται. Ἔρρωσο. Τὰ καθ' ἡμᾶς, ὅτι πάλιν πολιορκούμεθα ἀπὸ τοὺς πειρατὰς (sic), ἐρεῖ σοι ὁ Τηγανίτης, ὃς ἀποστέλλεται διὰ προσκύνησιν.

Ὁ σὸς

Δανιὴλ διδάσκαλος.

Γ'.

Τὴν μυριοπόθητόν μοι κορυφὴν σου περιπτυσσόμενος κατασπάζομαι, προσφιλέστατέ μοι καὶ ἀδελφὲ κὺρ Ἰωάσαφ.

Ἦν διαφυλάττοι ὁ ἅγιος Θεὸς ἐν ἄκρᾳ ὑγείᾳ καὶ εὐημερίᾳ, σὺν τῇ ἐπιτυχίᾳ τῶν καταθυμίων. Εἰ καὶ περιττὸν δοκεῖ τῷ Ἀποστόλῳ τὸ περπερεύεσθαι (3) πρὸς ἀλλήλους τοὺς φίλους, ἀλλ' οὖν, κατὰ τὸν κυριακὸν λόγον, ἐκ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας λαλεῖ τὸ στόμα (4). Ἄσμενος οὖν ἔλαβον τὴν διακομισθεῖσάν σοι ἐπιστολὴν τοῦ κὺρ Μακαρίου· καὶ ἥσθην μέν, ὅτι παρ' ἐκείνου, ὑπερήσθην δέ, ὅτι σοι ὑπαναγνωθεῖσα τοῖς παρὰ σοῦ κατεγλυκάνθη ῥήμασι καὶ ἀδελφικαῖς προσρήσεσι. Καὶ τῳόντι διεξερχόμενος ταύτην οὐδὲν, ἀλλ' ἢ κυκεῶνα νέκταρος ἀπαρύεσθαι ἐδόκουν. Εὖ σοι γένοιτο, φίλε μοι καὶ ἀδελφὲ περιπόθητε· πάνυ γάρ με λυπούμενον, ἐφ' οἷς διὰ χρόνου σιγὴν πρὸς ἐμὲ ἤσκησας, παρεμυθήσω, καί μοι ἐγένετο τὸ μικτὸν ἐκεῖνο γράμμα, οἷα πρὸς τὸ τοῦ Τηλέφου τραῦμα τὰ τῆς λόγχης ῥινήματα (5), οὐ μόνον ὅτι τὴν ἡδίστην μοι σαυτοῦ γλῶτταν ἔλυσας, ἀλλ' ὅτι οἷον αὐτὴν ἐέχεας τοῖς γράμμασι τὴν ψυχήν· καὶ οἷς τὴν περὶ ἐμὲ ἀγάπην ἀνεζωγράφεις, ὅλην τὴν ἐμὴν ἀνεμάξω ψυχήν, καί σοι συνῆν τῇ διανοίᾳ. Τοιοῦτος οὖν μοι εἶης διὰ βίου, φιλῶν καὶ μεμνημένος. Ἐγὼ γὰρ θαῤῥῶν περὶ σοῦ ἀποφαίνομαι, ἐμοὶ κέρδεον χθόνα δύμεναι (6), ἢ τῆς τοῦ Ἰωάσαφ μνήμης τε καὶ εὐνοίας ἁφαμαρτῆσαι. Πῶς οἴει δέ με διατεθῆναι ἡδέως μαθόντα τὴν ἀγαθήν σου κατάστασιν, καὶ ὡς εὐδοκιμεῖς κεχαρισμένως παρὰ τῷ σεβασμιωτάτῳ σαυτοῦ γέροντι; Ἐπιμείζοσιν ἀπολαύσαις αὐτοῦ τῆς εὐνοίας. Μέμνησο δέ μοι, ὡς ἄλλοις βιοῦν δεῖ (τουτέστι μὴ ἑαυτῷ ἀρέσκειν, ἀλλ' ὃν δεῖ δι' εὐπειθείας καὶ συντόνου προθυμίας ἀνακτᾶσθαι) τὸν μέλλοντα τελέως εὐπραγεῖν· τοιοῦτό τι γὰρ ἡμῖν ὑπαγορεύει καὶ ὁ θεῖος χρησμός, ἐν οἷς ἐπὶ πολλὰ, ταὐτὸν δὲ ἐστὶν εἰπεῖν μείζω τε καὶ κρείττω, προκαλεῖται τὸν ἐν ὀλίγοις εὐδοκιμήσαντα (7)· ὃ περὶ σοῦ μαντεύεσθαι πείθει με ἥ τε δεξειότης τῆς σῆς ψυχῆς, καὶ ἡ κατὰ σὲ χρόνιος πεῖρα. Ὅτε δὲ λόγοις παραμυθίας ῥᾴονα ποιοῦμαι τὴν σὴν μητέρα, καὶ οὐκ ἔστιν ὅτε οὐχὶ χρησταῖς αὐτὴν ἐλπίσι κουφίζω, αὐτὴ ἂν εἴη μάρτυς. Μέγιστον δ' ὅμως πρὸς παραμυθίαν τὰ σὰ γράμματα. Εἰ δὲ βούλει καί τί σοι ἐξειπεῖν ἀπόῤῥητον, παρεκάλεσέ με γράψαι πρὸς τὴν σὴν ἀγάπην, ὡς πειθομένην τοῖς παρ' ἐμοῦ λόγοις, ἐπιστέλλειν τῷ σαυτοῦ θείῳ, ἵνα μὴ δεινοπαθῇ διὰ τὴν σὴν σιωπήν. Γνοὺς οὖν τοῦτο, ἔχε ἐν ἀπορῥήτοις, καὶ γράφε ἐκείνοις μὲν, ὅταν εὐκαιρῇς, ἐμοὶ δὲ, τολμῶ λέγειν, κἂν μὴ εὐκαιρῇς, ὑποκλέπτων χρόνον, ὅσον ἀρκέσῃ πρὸς μέτρον ἐπιστολῆς. Γράφε· ἐγὼ γὰρ ὅλῳ θυμῷ ἐπιβοῶ· ἴδοιμε τὸν Ἰωάσαφ οἷον ἐπιποθῶ, καὶ λίποι με αἰών.

Ὁ Σὸς

Δανιὴλ διδάσκαλος.

Δ'.

Τὴν φιλτάτην μοι καὶ ἐλλόγιμον αὐτῆς κορυφὴν περιπτυσσόμενος κατασπάζομαι κὺρ Ἰωάσαφ.

Ἄσμενος λίαν ἐκομισάμην τὸ προσφιλές σου γραμμάτιον· τοῦτο μὲν ὅτι παρὰ φιλουμένου τε καὶ φιλοῦντος· τοῦτο δὲ ὅτι ἐξέλιπον ὑπὸ τοῦ πόθου αὐτοῦ. Ἥσθην οὖν ἐς ὑπερβολὴν γνοὺς τὴν ἐρετήν σου ὑγείαν, καίτοι

(3) Α'. Κορ. ιγ', 4. (4) Ματθ. ιβ', 34. (5) Τῶν Ἑλλήνων ἐπὶ Τροίαν στρατευομένων, καὶ τῆς τῆς Μυσίας παραλίας προσμιξάντων, Τήλεφος ὁ Ἡρακλέους βασιλεύων τῆς χώρας ἠμύνετο αὐτούς· τρωθεὶς δὲ ὑπ' Ἀχιλλέως, ἐθεραπεύθη ἔπειτα ὑπ' αὐτοῦ τούτου, ῥινήματα τῆς τοῦ ἰδίου δόρατος αἰχμῆς τῷ τραύματι ἐπιθέντος.

(6) Ἰλ. Ζ, 418—11. (7) Ματθ. κέ, 21.

φειδοῖ ρημάτων καὶ ζήλῳ, ἐκλελοιπότων ἤδη Ἀκκώνων, οὐ πάντα τὰ κατὰ σαυτὸν θυμήρη μοι τυγχάνοντα ἀνιστόρησας, καὶ ὅτι μου μέμνησαι τερμηράμενος. Εἰ γὰρ τῶν ἐμῶν τινος, σκότου ὄντος ἀξίου, ὡς ἂν φαῖεν οἱ κρίνοντες, λόγον πεποίησαι, ὡς καὶ τύποις ἐκδοῦναι, πολλῷ δὴ μάλιστα, οὗ ἡ γραμματική (8). Καὶ οὖν παρ' ἑκάτερα οἶδά σοι χάριν, καὶ ἀπενέγκοιο ἄνωθεν τὴν ἀμοιβήν. Ὅτι δὲ ἐκπεπόθηναι τὸν ἐμὸν πόνον, ἵνα μὴ ἔκτρωμα εἴπω, κυρίως ἀγγέλῃ προθυμήσεσθαι, οὐκ ἐμαυτοῦ χάριν, ἀλλὰ τὸν περὶ τὴν ἀντιγραφὴν πονούντων φιλολόγων, οὐκ ἀμελήσω τῆς ἀκριβοῦς αὐτῆς γραφῆς (9). Καὶ ἀπὸ (10) μόνον ἀξιῶ μὴ λόγων ἄλλως (11) εἶναι τὴν προαίρεσιν. Εἴσομαι δὲ τοῦτο, δηλώσαντός σου τίνες οἱ τὰ κοινὰ εὐεργετήσαντες, καὶ ὅπως. Μὴ οὖν κατοκνήσῃς διὰ συντόμων ἀναδιδάξαι. Ἐρρωμένος μοι εἶης, φίλτατε, καὶ εὔθυμος,

Ὁ Σὸς
Δανιὴλ Διδάσκαλος.

ΚΙΝΗΣΙΣ ΚΑΙ ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΛΑΝΩΝ ΑΣΤΕΡΩΝ.

Σχεδὸν πάντες οἱ ἐν τῷ οὐρανίῳ θόλῳ φαινόμενοι ἀστέρες, ἐπειδὴ φαίνονται ὡς μὴ ἀλλάσσοντες τὴν πρὸς ἀλλήλους θέσιν των, ὀνομάζονται ἀστέρες ἀπλανεῖς, κατ' ἀντιδιαστολὴν πρὸς τοὺς ὀλίγους (πέντε) τοὺς πλάνητας καλουμένους. Πλὴν καὶ οἱ ἀπλανεῖς οὗτοι, καθ' ὃ ἀπεδείχθη, δὲν μένουσι καὶ μεταξύ των ἀκίνητοι, ἀλλὰ κινοῦνται εἰς τόσον μεγάλας διαστάσεις καὶ μετὰ τοσαύτης ταχύτητος ὥστε ἡ διάνοια ἀδυνατεῖ νὰ καταλάβῃ. Καὶ ἐν τούτοις αἱ παρατηρήσεις ἑκατονταετηρίδων ὅλων δὲν κατώρθωσαν νὰ δείξωσιν ἄλλην μεταβολὴν, ἐκτὸς τῆς μικρᾶς καὶ ἀνεπαισθήτου μετατοπίσεως, τὴν ὁποίαν διὰ τῶν ἀστρονομικῶν ὑπολογισμῶν γινώσκωμεν, ἤτοι ὅτι περὶ τοὺς τριάκοντα ἀστέρας ἐκινήθησαν μόλις ἓν δευτερόλεπτον τοῦ τόξου ἐτησίως καὶ ὅτι ἄλλοι μόλις κινοῦνται δευτερόλεπτά τινα ἐν ὅλῃ ἑκατονταετηρίδι.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν ὁλοκλήρῳ τῷ οὐρανίῳ θόλῳ φαινομένων ἀστέρων, καίτοι αὐξάνων ἀναλόγως τῆς ὀξύτητος τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ θεωμένου, γενικῶς ὡρίσθη εἰς 6,000 περίπου, διὰ γυμνῶν ὀφθαλμῶν, ἐννοεῖται. Διὰ τῆς βοηθείας τηλεσκοπικῶν διόπτρων ὁ ἀριθμὸς οὗτος δεκαπλασιάζεται. Διὰ μικροῦ τηλεσκοπίου εὐκόλως φαίνονται περὶ τὰς 200,000 ἐνῷ διὰ τῶν ἀρίστων τηλεσκοπίων ὑπολογίζεται ὅτι καθίστανται ὁρατοὶ περὶ τὰ 25 000,000. Πλὴν καὶ οὗτοι ἀφοῦ φανῶσι καὶ ἀριθμηθῶσιν εἰς πόσον μέρος τοῦ ἀπείρου χώρου ἠδυνήθη νὰ φθάσῃ ὁ ὀφθαλμός;

ΡΩΣΣΙΑΣ ΟΡΥΚΤΑ ΠΛΟΥΤΗ.

Ἡ Ρωσσία, κατὰ τὸν «Ἐπιστημονικὸν Ἀμερικανὸν», εἶναι ἡ πλουσιωτάτη χώρα τῆς ὑφηλίου κατὰ τὰ ὀρυκτὰ πλούτη. Ἡ περὶ τῶν ἤδη ἐν ἐνεργείᾳ μεταλλείων ἔκθεσις τῆς Ρωσσικῆς κυβερνήσεως ἀπαριθμεῖ αὐτὰ ὡς ἑπεται· χρυσωρυχεῖα (κυρίως ἐν Σιβιρίᾳ) 1129· λευκοχρυσωρυχεῖα 6· ἀργυρεῖα καὶ μολυβδεῖα 26· χαλκωρυχεῖα 71· σιδηρωρυχεῖα 1,283· μεταλλεῖα ψευδαργύρου (ζίγκου) 6· κοβάλτου 1 (ἐν Καυχάσῳ). Κασσιτέρου 1· ἀρσενικοῦ 2· χρωμίου 1· ἀνθράκων 192· ἅλατος 4. Πηγαὶ νάφθης καὶ πετρελαίου 772. Μεταλλουργικὰ καταστήματα ὑπάρχουσι· νομισματοκοπεῖα 2· χωνευτήρια χρυσοῦ 2· ἀργύρου 10· χαλκοῦ 39· σιδήρου 164· προσέτι 214 καταστήματα ἐν οἷς ἐργάζονται τὸν σίδηρον καὶ τὸν χάλυβδον· 4 διὰ τὸν ψευδάργυρον, 1 διὰ τὸ κοβάλτον καὶ 1 διὰ τὸν κασσίτερον. Εἰς τὰ μεταλλεῖα καὶ τὰ καταστήματα ἀσχολοῦνται 154,199 ἄνθρωποι. Εἰς ἐργασίας ἐπὶ πολυτίμων μετάλλων 69,186 καὶ εἰς τὸ ἅλας 40,000· ὥστε ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν ἐργατῶν ἀνέρχεται εἰς 263,383. Αἱ εἰς τὰς ἐργασίας ταύτας μεταχειριζόμεναι ἀτμομηχαναὶ ἀριθμοῦνται εἰς 482, αἱ δὲ ὑδραυλικαὶ εἰς 2,223, πᾶσαι ὁμοῦ δυνάμεως 56,255 ἵππων.

---

(8) Θεοδώρου δῆλον ὅτι τοῦ Γαζῆ. Ἔνθεν τοι καὶ ὁ τῆς ἐν Σμύρνῃ Εὐαγγελικῆς σχολῆς ποτε σχολαρχήσας ἀείμνηστος Γαβριὴλ ὁ ἐκ Βρυούλλων, τῷ Γαζῇ ἐξομοιοῖ αὐτὸν, ἅτε δὴ τὸ Περὶ συντάξεως Δ' τῆς ἐκείνου Γραμματικῆς βιβλίον ἐξονυχίσαντά τε καὶ εὐστόχως ἑρμηνεύσαντα, ἐπιτύμβιον ἐπίγραμμα εἰς αὐτὸν ποιήσας τὸ ἑξῆς:

Σῆμα τὸ γραμματικοῦ Δανιήλου ἢ Θεοδώρου.
Ὧ δε Δανιὴλ τῆνος ὁ Πάτμιος, ὃν μετὰ Γαζῆν
Οἷον γραμματικῆς εὗρατο Ἑλλὰς ὄρον,
Κεῖται, φεῦ! κωφὴ κόνις ἁ μεγάλα ποτὲ αὐδὰ
Μῶσά τε, τὼς πάντας πάντοθεν ἀγρομένα
Νήσῳ ἐν ἀμφιρύτῃ, σιγῶσα δὲ νῦν ἐλί Πάτμῳ·
Φεῦ! πολέοντας ἔχει πένθεϊ τηκομένους.

(9) Γραπτέον οἶμαι: τῆς ἀκρ. ἀντιγραφῆς· (10) Γρ. ἴσ. αὐτό. (11) Γρ. ἴσ. ἄλλων.

Η ΑΝΕΥΡΕΣΙΣ ΤΟΥ Δ. ΛΙΒΙΓΚΣΤΟΝΟΣ.

Δ'. ΤΡΙΜΗΝΟΣ ΟΔΟΙΠΟΡΙΑ.

2 Τὸ πεδίον Μακάτα καὶ ἡ χώρα Οὐζαγάρα.

Μένοντες οἱονεὶ ἀποκεκλεισμένοι ἐν τῇ φοβερᾷ ἐκείνῃ θέσει, παρὰ τὴν ἀνατολικὴν ὄχθην τοῦ τότε ἀγρίως μυκωμένου Οὐγγερεγγέρου, τέλος τὴν 23 ἀπριλίου ε. ν., παυσάσης τῆς ἀδιακόπου βροχῆς καὶ καθαρισθέντος ὀλίγον τοῦ οὐρανοῦ, ἀπεφασίσαμεν νὰ διαβῶμεν τὸν ποταμόν. Ἀπὸ πρωΐας ἠρχίσαμεν νὰ μεταβιβάζωμεν εἰς τὴν ἀντίπεραν ὄχθην τὰς ἀποσκευάς μας, μεταχειριζόμενοι ὡς γέφυραν δένδρον τι ἐκεῖ πεφυτευμένον. Φορτώσαντες τοὺς ὤμους μας ἐλάβομεν τὴν πρὸς βορρᾶν διεύθυνσιν ἀφίνοντες πρὸς τὰ ἀριστερά μας δύο βουνά, τὰ ὁποῖα μᾶς ἀπέκρυψαν τὴν τρομερὰν κοιλάδα. Βαδίζοντες διὰ τῶν στενῶν κατηντήσαμεν εἰς μέγα τι καὶ ἀνοικτὸν πεδίον, τὸ τοῦ Μακάτα λεγόμενον, τὸ ὁποῖον μᾶς ἀφῆκε φρικτὰς ἀναμνήσεις.

Ἀφοῦ ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας ἐχρονοτριβήσαμεν πρὸς ἀνεύρεσιν πραγμάτων τινῶν, τὰ ὁποῖα οἱ λῃσταὶ μᾶς ἥρπασαν, καὶ τινων ἀποπλανηθέντων ἀνθρώπων μας, ἅραντες τὰς σκηνάς μας ἠρχίσαμεν πάλιν τὴν ὁδοιπορίαν μας, καίτοι ἐκ τῶν νεφῶν ἔπιπτε βροχὴ ῥαγδαία. Ἐν ἀρχῇ τὸ ἔδαφος ἐκαλύπτετο ὑπὸ κοκκινωποῦ τινος χώματος καὶ ἦτο κεκλιμμένον, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου καὶ ἡ ὁδοιπορία δὲν ἦτο ἐπίπονος. Ἀφοῦ ὅμως περιεπατήσαμεν ἐν περίπου μίλιον, εἰσήλθομεν εἰς τελματώδη τινὰ λειμῶνα, τοῦ ὁποίου τὸ ἔδαφος ἦτο τότε μαλακὸν καὶ κολλῶδες. Ὁ Σαύης ἦτο ἀσθενής· ἔμενον λοιπὸν μόνος ὅπως διευθύνω τὰ πάντα. Οἱ πόδες τῶν ὄνων εἰσχωροῦντες εἰς τὸν πηλὸν ἔμενον ἀκίνητοι. Ὅταν διὰ τῶν ξυλοκοπημάτων ἐβιάζετο τὸ ζῶον νὰ ἀποσπασθῇ ἄλλο τὸ διεδέχετο καὶ ἀκολούθως ἄλλο. Ἐπὶ δύο ὥρας τοσοῦτον μᾶς ἐμπόδιζε τὸ τοῦ Σισύφου ἔργον τοῦτο ὥστε μόλις ἓν καὶ ἥμισυ μίλιον κατ' αὐτὰς ἐπροχωρήσαμεν. Πλὴν πόσον καὶ τοῦτο μᾶς ἐφάνη ἐλαφρὸν ὅτε μετ' ὀλίγον ἀπηντήσαμεν χάνδακά τινα μεταβεβλημένον εἰς ποταμόν. Ἐστάθημεν, ἐξεφορτώσαμεν· ἠγωνίσθημεν ἐπὶ μίαν ὥραν ὅπως διαβῶμεν αὐτόν.

Διελθόντες δάσος τι ἀπηντήσαμεν ἄλλον ποταμὸν πλατύτερον καὶ βαθύτερον. Ἐβιάσθημεν νὰ διέλθωμεν αὐτὸν κολυμβῶντες καὶ σύροντες ἐπὶ τοῦ ὕδατος τὰς πλεούσας ἀποσκευάς μας. Ἡ διάβασίς του ἀπήτησε δύο ὥρας. Μετὰ τοῦτον ἐβαδίζομεν ἐντὸς τοῦ ὕδατος, τοῦ ὁποίου τὸ βάθος ἤλλαζεν· ἄλλοτε ἐβρεχόμεθα μέχρι τῶν γονάτων, ἄλλοτε καὶ μέχρις αὐτοῦ τοῦ λαιμοῦ. Τὸ ὑπὸ τοὺς πόδας μας ἔδαφος ἦτο πηλῶδες, διὸ καὶ ἐβουτούσαμεν, ἐγλυστρούσαμεν, ἐπίπτομεν καὶ μυρία ἐπάσχομεν· οὕτω δὲ βαδίζοντες ἠκολουθοῦμεν τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ Μακάτα, ἕως οὗ κλάδος τις αὐτοῦ μᾶς ἐμπόδισε νὰ προχωρήσωμεν περαιτέρω. Ἐπὶ δέκα ὁλοκλήρους ὥρας οὕτω πως βαδίζοντες μόλις διενύσομεν ἓξ μίλια!

Ὁ ποταμὸς Μακάτας, οὗ τὸ πλάτος μόλις εἶναι τεσσαράκοντα ποδῶν ἐν καιρῷ ξηρασίας, κατὰ τὴν τῶν βροχῶν ἐποχὴν λαμβάνει μεγάλας διαστάσεις· ἂν δὲ ἡ μασίκα εἶναι μεγαλητέρα παρὰ τὸ σύνηθες τότε ἐκχειλῶν μεταβάλλει ἅπασαν τὴν πεδιάδα εἰς λίμνην ἀπέραντον. Ὅτε ἡμεῖς τὸν ἐπλησιάσαμεν τόσον ταχὺ εἶχε τὸ ῥεῦμα, καὶ τόσον ἐπικίνδυνος ἦτο ἡ ἡμιβυθισμένη γέφυρα δι' ἧς ἔπρεπε νὰ τὸν διαβῶμεν, ὥστε ὅπως μεταβιβάσωμεν τὰς ἀποσκευάς μας ἐχρειάσθημεν πέντε ὁλοκλήρους ὥρας. Μόλις εἴχομεν ἐναποθέσει ἐπὶ τῆς ἑτέρας ὄχθης τὰ φορτεῖα, τὰ ὁποῖα πολὺ προσεπαθοῦμεν νὰ μὴ βρέχωμεν, καὶ κατακλυσμαία βροχὴ μᾶς τὰ κατέβρεξεν ὡς νὰ τὰ ἐρρίπτομεν ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ. Πλὴν τοῦτο δὲν ἦτο τὸ μόνον δυσάρεστον· ἡ βροχὴ ἐκείνη καταπεσοῦσα ἐσχημάτισεν ἕλος τὸ ὁποῖον ἦτο ἀδύνατον νὰ διέλθωμεν· ἐβιάσθημεν λοιπὸν νὰ κατασκηνώσωμεν. Ἀλλὰ ποῦ; Εἰς θέσιν ἔνθα ἑκάστη στιγμὴ ἔφερε καὶ τὰς περιπετείας της. Ἐν τούτοις ἡ βροχὴ ἐκείνη ἦτο ἡ τελευταία τῆς μασίκας, ἥτις ἀρχίσασα τὴν 23 μαρτίου ἔκλεισε τὴν 30 ἀπριλίου, διαρκέσασα τριάκοντα καὶ ἐννέα ἡ-

μέρας, ἀκριβῶς ὡς μᾶς εἶπον εἰς Βαγαμέγιον.

Τὴν πρώτην μαΐου ἠρχίσαμεν πάλιν νὰ τσαλαβουτῶμεν εἰς τὰ νερὰ καὶ εἰς τὴν λάσπην, ὄντες ὅλοι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἀσθενεῖς· τὸ τσαλαβούτημα διήρκεσεν ἐπὶ δύο ἡμέρας· τὸ βάθος τοῦ ὕδατος ἦτο κατὰ μέσον ὅρον περὶ τὸν ἕνα πόδα, πλὴν ὁπαὶ τεσσάρων καὶ πέντε ποδῶν βαθεῖα ὑπῆρχον πάμπολλαι. Πλὰτς, πλὰτς, πλὰτς, ἦτο ὁ μόνος ἦχος τὸν ὁποῖον ἐπὶ τὰς δύο ἐκείνας ἡμέρας ἠκούομεν. Οὕτω πῶς βαδίζοντες ἐφθάσαμεν τὸν ποταμὸν Ρουδεχούαν, ποταμὸν βαθὺν, οὗ αἱ ὄχθαι ἦσαν πλημμυρισμέναι ὑπὸ ῥέοντος ὕδατος. Ἅμα ἐξήλθομεν ἐκ τοῦ δασύματος τοῦ καλύπτοντος τὴν δεξιὰν ὄχθην ἑνὸς ἐκ τῶν κλάδων του, ἀπηντήσαμεν μεγάλην ὕδατος ἔκτασιν, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἐφαίνοντο δένδρα καὶ χόρτα διεσπαρμένα. Τὰ ὕδατα ἐκεῖνα περιωρίζοντο ὑπὸ τῆς ἀντικρὺ σειρᾶς τῶν ὀρέων, ἀπεχόντων ὑπὲρ τὰ δέκα μίλια. Τοῦτο ἦτο τὸ ἔπακρον τῶν δυστυχιῶν μας· τριῶν ὡρῶν δρόμος κεκαλυμμένος ὑπὸ τεσσάρων ποδῶν ὕδατος. Αἱ ἀναμνήσεις τὰς ὁποίας ἡ διάβασις αὕτη μᾶς ἀφῆκεν εἶναι φρικταί. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης οἱ ὄνοι μας ἤρχισαν νὰ ἀποθνήσκωσιν ἀνὰ δύο ἢ τρεῖς τὴν ἡμέραν, καὶ μόνον πέντε ἐπέζησαν ὅλως διόλου ἀποκεκμηκότες. Οἱ ὁπλοφόροι καὶ οἱ ἀχθοφόροι ἔπασχον δεινὰ ἀναρίθμητα· ἐγὼ αὐτὸς ἔφθασα εἰς τὸ χεῖλος τοῦ τάφου. Ἐν τούτοις δύο μόνον θύματα τῆς φρικτῆς ἐκείνης πεδιάδος ἀπεβάλομεν· ἕνα ἀχθοφόρον καὶ τὸν κύνα μου, τὸν δυστυχῆ μου Ὀμάρ, ὅστις ἐξ Ἰνδιῶν μὲ συνώδευε.

Διαβάντες τὸ πλημμυρισμένον ἐκεῖνο πεδίον εἰσήλθομεν εἰς τὴν χώραν τῆς Οὐζαγάρας, τὴν δὲ 4 μαΐου σταθμεύσαντες εἰς τὸ πρῶτον αὐτῆς χωρίον, Ρεχεννέκον καλούμενον, διενυκτερεύσαμεν. Τὸ χωρίον ἐκεῖνο ἦτο ἐκτισμένον παρὰ τοὺς πρόποδας ὄρους καὶ εἶχε τὸ κλίμα ὑγιεινόν· τείχη χονδρὰ ἐξ ἀργίλλου κατεσκευασμένα καὶ τετραγώνου σχῆμα ἔχοντα περιέκλειον τὰς κωνικάς του καλύβας, κατοικουμένας ὑπὸ χιλίων περίπου ψυχῶν. Πέριξ ἦσαν καὶ ἄλλα πλούσια καὶ πολυάνθρωπα χωρία, ὧν οἱ κάτοικοι εἶχον τρόπους δεικνύοντας θελκτικήν τινα ἀνεξαρτησίαν. Διαμείναντες τέσσαρας ἡμέρας ἐν τῷ εὐαρέστῳ ἐκείνῃ θέσει ἀνήλθομεν τὰ ὄρη, τὰ ὁποῖα διελθόντες ἐφθάσαμεν εἰς Κιόραν, χωρίον ῥυπαρὸν, ἐκτεθημένον εἰς καυστικὸν ἥλιον καὶ κατακλειζόμενον ὑπὸ μυιῶν καὶ παντὸς εἴδους γνωστῶν καὶ ἀγνώστων ἐντόμων.

Εἰς Κιόραν ἀπηντήσαμεν τὸ τρίτον ἀπόσπασμα, τὸ εἴκοσι πέντε ἡμέρας πρὸ ἡμῶν ἀνοχωρῆσαν ἀπὸ Βαγαμόγιον, καὶ τὸ ὁποῖον διηύθυνεν ὁ Φάρκουαρ. Οἱ ὁποτελεῦντες αὐτὸ ὑπέφερον καθ' ὁδὸν ὅσα καὶ ἡμεῖς ἢ μᾶλλον πλέον ἢ ἡμεῖς· ἦσαν ἄνευ ὁδηγοῦ· ἐκ δέκα ὄνων εἶχον ὀπωλέσει ἐννέα· δὲν εἶχον πλέον ὕφασμα, ὁ δὲ ἀρχηγός των ἠσθένει βαρέως! Συνενωθέντες ἐξηκολουθήσαμεν τὴν ὁδοιπορίαν. Διελθόντες ὡραίας καὶ εὐφορωτάτας κοιλάδας τῆς Οὐζαγάρας εὑρέθημεν εἰς χώραν ἔρημον. Τὸ ἔδαφος ἦτο ἄγονον, μόνον δὲ τὰ τῆς ἐρήμου φυτὰ ἀπηντῶμεν. Πέντε ἡμέρας ὡδοιπορήσαμεν ὅπως διαβῶμεν τὴν ἀκατοίκητον ἐκείνην γῆν.

Τὴν 14 Μαΐου μετὰ ἑπτὰ μιλίων ὁδοιπορίαν ἀνήλθομεν λόφους τινὰς ἐκ γρανίτου, ἐκ τοῦ ὕψους τῶν ὁποίων παρουσιάσθη ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν λίμνη τις· ἡ θέα δὲν ἦτο ὡραία, ἀλλ' ἦτο ἀναψυκτική. Πρὸς δυσμὰς ὑψοῦτο βουνόν τι ὑπὲρ τοὺς χιλίους πόδας ὑψηλόν, ὀνομαζόμενον Οὐγαμβὸν, ἐξ οὗ καλεῖται καὶ ἡ λίμνη· πλησιάσαντες τὴν λίμνην ἠκολουθήσαμεν τὴν βορείαν ὄχθην της, τὴν ὁποίαν διὰ νὰ διέλθωμεν ἐχρειάσθημεν μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν· ἡ ὄχθη ἐκείνη ἦτο ἡ μακροτέρα, ἐξ οὗ συνεπέραναν ὅτι τὸ μῆκος τῆς λίμνης ἦτο τριῶν μιλίων τὸ δὲ πλάτος αὐτῆς δύο. Παρὰ τὴν ὄχθην ἔκειτο ἕλος ἀδιάβατον βρύθον ἐνύδρων φυτῶν καὶ κατοικούμενον ὑπὸ πολλῶν ἱπποποτάμων. Ἐκεῖ προσέτι καμηλοπαρδάλεις, βούβαλοι, κάπροι καὶ διάφορα ἄλλα θηρία σβένουσι τὴν δείψαν των· μυριάδες δὲ πτηνῶν πετῶσιν ὑπὲρ τὸ ὕδωρ καὶ παρὰ τὰς ὄχθας. Εἰς τὴν θέσιν ἐκείνην ἐμείναμεν ἐπὶ δύο ἡμέρας.

Τὴν 16 διήλθομεν τὴν πρὸς δυσμὰς τοῦ Οὐγομβοῦ πεδιάδα· ἐν αὐτῇ ἀπηντήσαμεν πολλὰ δένδρα γιγάντια καὶ φυτὰ τῶν τροπικῶν χωρῶν. Μετὰ πεντάωρον ὁδοιπορίαν εἴδομεν πρὸς τὸ βορειοανατολικὸν τοῦ ὁρίζοντος μέρος ὄρη ὑψούμενα μέχρι τῶν νεφελῶν. Μετὰ δύο ἡμερῶν ὁδὸν ἐφθάσαμεν εἰς Μπουαμπούαν, εἰς τὴν ὁποίαν ῥέουσι διαυγέστατα ῥυάκια. Ἐκεῖ ἀπηντήσαμεν τὸν Σεὶκ Τάνην, ἀγαθὸν ἄραβα, ὅστις ἀπὸ δύο ἡμερῶν εἶχε

στήσει τὰς σκηνάς του ὑπὸ ὑπερμεγέθη τινὰ συκομωρέαν, ἀνακτῶν δυνάμεις διὰ τὴν περαιτέρω ὁδοιπορίαν του, καὶ ὅστις πολὺ μᾶς ἐστάθη χρήσιμος εἷς τινα μετὰ τῆς θυγατρός τοῦ Κασαβέγγου διαφοράν. Οὗτος ἅμα μὲ εἶδε «μὴ ἀναχωρήσητε ἀπ' ἐδῶ, μοὶ εἶπε, ἀλλ' ἀνάπαυσον ἐπὶ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας τοὺς ἀνθρώπους σου καὶ τὰ ζῶα. Προσέτι μίσθωσε νέους ἀχθοφόρους, καὶ ἀφοῦ χορτασθῶμεν ἐκ τῶν ἀγαθῶν ταύτης τῆς γῆς, ἐξακολουθοῦμεν ὁμοῦ τὴν ὁδοιπορίαν». Ἡ Μπουαμπούα ἢ Μπαμπούα, ὡς ὀνομάζουσιν αὐτὴν οἱ ἰθαγενεῖς, εἶναι σειρὰ ὀρέων ὑπὲρ τοὺς ἑξακισχιλίους πόδας ὑψουμένων ὑπὲρ τῆς θαλάσσης τὴν ἐπιφάνειαν, αἱ κοιλάδες τῶν ὁποίων εἶναι εὐφορώταται, οἱ δὲ κατοικοῦντες αὐτὰς Ἀφρικανοὶ ἥπιοι καὶ καλοί. Οὗτοι ὀφοῦ κατεσκηνώσαμεν μᾶς ἔφερον ὠά, πρόβατα, γάλα, μέλι, βούτηρον, ἄλευρον, κυάμους, καὶ ἄλλα τρόφιμα, τὰ ὁποῖα ἐνετρυφήσαμεν. Πέριξ τῆς θέσεως ὅπου κατεσκηνώσαμεν ὑπῆρχον χωρία πολυάριθμα εἰς ἓν ἐκ τῶν ὁποίων ἀφήσαμεν τὸν δυστυχῆ Φάρκουαρ, ἐμπιστευθέντες αὐτὸν εἰς τὰς φροντίδας τοῦ ἐγχωρίου ἀρχηγοῦ. Προσέτι δὲ ἐμισθώσαμεν δωδεκάδα ἀνδρῶν γενναίων, οἵτινες μᾶς ἠκολούθησαν μέχρι τέλους τῆς ὁδοιπορίας μας.

Ἡ Μπαμπούα ἀποτελεῖ τὸ δυτικὸν μέρος τῆς Οὐζαγάρας χώρας, ἧς αἱ ἀναμνήσεις κινοῦσι τὴν εὐγνωμοσύνην μας. Ἐν αὐτῇ ἐξελθόντες ἐκ τοῦ τρομεροῦ πεδίου τοῦ Μακάτα, ἀνεπνεύσαμεν, ἀνεπαύθημεν, ἀνεκτήσαμεν τὰς ἐκλειψάσας ἡμῶν δυνάμεις. Εἶναι δὲ, ὡς εἴδομεν, ἡ χώρα ὀρεινὴ, ἀποτελουμένη ἐκ σειρᾶς ὀρέων διευθυνομένων ἐκ νότου πρὸς βορρᾶν καὶ κλινόντων πρὸς ἀνατολὰς, καὶ ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ πεδίου Μουκάτα ἐξ ἀνατολῶν μέχρι τῆς χώρας Οὐγογγὼ πρὸς δυσμὰς, ἔχουσα 75 γεωγρ. μιλίων πλάτος. Οἱ κάτοικοί της (Βουαζαγάροι) πρὸς μὲν τὰ βόρεια μέρη εἶναι βίαιοι, λαβόντες τὰ ἤθη τῶν γειτόνων των Βουαχούμβων, ἀλλ' εἰς τὰ νότια μέρη εἶναι ἥπιοι καὶ καλοί. Ἕνεκα μακρῶν πολέμων μετ' ἄλλων φυλῶν ἀπέκτησαν δυσπιστίαν τινὰ πρὸς τοὺς ξένους, ἀλλ' ἅμα διαβεβαιωθῶσι φαίνονται πλήρεις εἰλικρινείας καὶ ἐρασμιότητος. Εἰς τὰ ἀνατολικὰ μέρη δυσκόλως διακρίνονται ἀπὸ τοὺς γείτονάς των, καθόσον ὅμως προχωρεῖ τις ἐντὸς τῆς χώρας των βλέπει τὸν ἰδιάζοντα χαρακτῆρά των. Οἱ νέοι ἀγαπῶσι νὰ στολίζωνται ἀλείφοντες τὸ σῶμα μὲ ὤχραν ἐρυθρᾶν, φέροντες ἐπὶ τοῦ μετώπου ὁρμαθὸν λαμπρῶν τεμαχίων καὶ μικρὸν κολοκύνθιον εἰς ἕκαστον ὠτίον· ἔχουσι δὲ τὴν κεφαλὴν κεκλιμμένην εἰς τὰ ὀπίσω, τὸ στῆθος μέγα καὶ ἐξέχον, τοὺς βραχίονας ἰσχυροὺς, καὶ σύμμετρα τὰ σκέλη. ὅθεν καὶ μᾶς ἐφάνησαν ὡς τὸ ἰδανικὸν τοῦ Ἀφρικανοῦ τῶν μερῶν ἐκείνων. Ἐκτὸς τῶν δύο μικρῶν κολοκυνθίων, ἐντὸς τῶν ὁποίων ὁ καμψευόμενός μας ἔχει τὸν καπνὸν καὶ τὸν ἄσβεστόν του, φέρει προσέτι διάφορα ἀρχαϊκώτατα πραγμάτια, ὡς λ. χ. περὶ τὸν λαιμὸν διάφορα γεγλυμμένα ξυλάρια, κεράτια αἰγὸς ἢ ἄλλο τι φυλακτήριον καθιερωμένον ὑπὸ τοῦ μάγου τῆς φυλῆς του.

ΟΛΙΓΑ ΠΕΡΙ ΠΕΡΣΙΑΣ.

Β'. ΕΘΝΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑΙ.

Ἡ Περσία, κειμένη ἐπὶ τῶν σημείων ἔνθα τρεῖς μεγάλοι ἐθνολογικοὶ κλάδοι, ὁ τῶν Σημιτῶν, ὁ τῶν Ἀρίων καὶ ὁ τῶν Τουρανίων ἔρχονται εἰς ἐπαφὴν, κατοικεῖται ὑπὸ ἐθνῶν ἀνηκόντων εἰς τοὺς τρεῖς μεγάλους τούτους κλάδους. Καὶ τὸν μὲν Σημιτικὸν κλάδον ἀντιπροσωπεύουσιν οἵ τε Ἄραβες καὶ οἱ Ἑβραῖοι, συμποσούμενοι ὁμοῦ εἰς 600,000 περίπου.

Πλὴν οὗτοι τόσον θεωροῦνται ἀσήμαντοι ὥστε οἱ λοιποὶ Πέρσαι τοὺς δύο μόνον κλάδους ἀναγνωρίζουσιν, ὀνομάζοντες τὸν μὲν ἕνα Φαρσὶ, τὸν δὲ ἄλλον Τουρκί. Οἱ Φαρσὶ, οἵτινες ἀντιπροσωπεύουσι τὴν Ἀρίαν φυλὴν, ὑποδιαιροῦνται εἰς Κούρδους καὶ εἰς Πέρσας. Οἱ Κοῦρδοι ὄντες ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Καρδούκων, οὓς ἀναφέρει ὁ Ξενοφῶν, εἶναι λαὸς ὀρεινὸς καὶ διατηροῦσι τὰ ἀρχαῖά των ἤθη καὶ ἔθιμα. Οὗτοι, μείναντες ἀμιγεῖς παντὸς ξενικοῦ στοιχείου, διατηροῦσι τὸν ἀρχικὸν τύπον τῆς Ἀρίας φυλῆς. Τὸ ἀνάστημά των εἶναι ὑψηλὸν, οἱ χαρακτῆρες τοῦ προσώπου των εὐγενεῖς, ἡ διάνοιά των ζωηρὰ, ἀλλ' εἶναι ἀπαίδευτοι· συμποσοῦνται δὲ εἰς πεντήκοντα περίπου μυριάδας (500,000). Οἱ ἄλλοι Φαρσὶ, ἤτοι οἱ κυρίως Πέρσαι, εἶναι μὲν καὶ οὗτοι Ἀρίας φυλῆς, οὐχὶ ὅμως καθαρᾶς ὡς οἱ Κοῦρδοι, ἀλλὰ μεμιγμένης μετ' Ἀράβων καὶ Τούρκων. Οὗτοι, συμποσούμενοι εἰς 7 περίπου ἑκατομμύρια, εἶναι ἐξηπλωμένοι ἐφ' ὅλης τῆς ἐπιφανείας τοῦ Ἰράν, κατοικοῦντες τὰς πόλεις καὶ καλλιερ-

γοῦντες τοὺς ἀγρούς. Γλῶσσαν λαλοῦσι τὴν Περσικὴν (Φαρσί), τὴν ὁποίαν οἱ ἴδιοι ὀνομάζουσι Ταζίκ. Οὗτοι καλιεργοῦσι τέχνας καὶ γράμματα, ἀλλὰ λέγονται φιλήδονοι καθ' ὑπερβολήν.

Καίτοι πολυαριθμότατοι τῶν κατοίκων τῆς Περσίας εἶναι οἱ Φαρσί, ἐντούτοις κυρίαρχος τῆς χώρας εἶναι ὁ Τουρανικὸς κλάδος. Οἱ Τουρκομάνοι (Τουρκί), οἵτινες μόλις ἀριθμοῦνται εἰς 7—800000 καὶ ζῶσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπὸ σκηνάς, κατώρθωσαν διὰ τοῦ ἰσχυροῦ δεσμοῦ ὅστις τοὺς συνέχει, νὰ κατέχωσιν ἀπὸ πολλοῦ τὸν θρόνον. Αἱ πλεῖσται τῶν νεωτέρων δυναστειῶν, αἵτινες ἐδέσποσαν τοῦ Ἰρὰν, ἐξῆλθον ἐξ αὐτῶν· ἐξ αὐτῶν δὲ κατάγεται καὶ ἡ νῦν βασιλικὴ οἰκογένεια, ἥτις ἀνήκει εἰς τὴν φυλὴν Καζὰρ.

Οἱ πλεῖστοι τῶν τῆς Περσίας κατοίκων πρεσβεύουσι τὸν Μωαμεθανισμόν, ἀλλ' εἶναι διηρημένοι εἰς πολλὰς αἱρέσεις. Ἐκ τῶν αἱρέσεων τούτων ἡ ἀριθμοῦσα περισσοτέρους ὀπαδοὺς εἶναι ἡ τῶν Σχιιτῶν, ἤτοι σχισματικῶν. Διαφέρουσι δὲ οἱ Σχιῖται ἀπὸ τοὺς μὴ αἱρετικοὺς Μουσουλμάνους, οἵτινες λέγονται Σουνῖται, κατὰ τὰ ἑξῆς. Οἱ Σουνῖται πιστεύουσιν ὅτι νόμιμοι τοῦ Μωάμεθ διάδοχοι εἶναι ὁ Ἀβουβέκερ, ὁ Ὀμὴρ καὶ ὁ Ὀσμάν· οἱ δὲ Σχιῖται διατείνονται ὅτι οἱ τρεῖς οὗτοι ἔνδοξοι ἄνδρες, ἂν καὶ διεδέχθησαν τὸν Προφήτην μετὰ τὸν θάνατόν του ἕκαστος κατὰ τὴν σειράν του, ἔπραξαν ὅμως τοῦτο παρὰ τὴν θέλησίν του, καθ' ὅτι αὐτὸς ὁ Προφήτης διάδοχόν του ὑπέδειξε τὸν γαμβρόν του Ἀλῆν· ὥστε οἱ τρεῖς ἐκεῖνοι Καλίφαι δὲν εἶναι νόμιμοι διάδοχοι, ἀλλ' ἁρπαγεῖς· ὁ δὲ Ἀλῆς, ὅστις εἶναι ὁ τέταρτος, κατ' αὐτοὺς θεωρεῖται πρῶτος διάδοχος τοῦ Μωάμεθ. Ἐκτὸς τῆς διαφορᾶς ταύτης οἱ Σχιῖται σέβονται τὸν Ἀλῆν καὶ τοὺς δύο υἱοὺς του Χασὰν καὶ Χουσεὴν, (ἀποθανόντας ἀμφοτέρους θάνατον βίαιον) σχεδὸν εἰδωλολατρικῶς. Τούτου ἕνεκα ἐνῷ πάντες οἱ Μουσουλμάνοι προσκαλοῦσι τοὺς πιστοὺς εἰς προσευχὴν διὰ τοῦ ἀκολούθου ῥητοῦ· «Οὐδεὶς ἕτερος θεὸς ὑπάρχει ἐκτὸς τοῦ Θεοῦ· ὁ δὲ Μωάμεθ εἶναι τοῦ Θεοῦ ἀπόστολος». οἱ Σχιῖται προσθέτουσιν «ὁ Ἀλῆς εἶναι τοῦ Θεοῦ φίλος». Προσέτι οἱ Σχιῖται κατ' ἔτος κατὰ τὸν μῆνα Μουχαρὲμ, ἄγουσι πένθος διὰ τὸν θάνατον τοῦ Χουσεὴν υἱοῦ τοῦ Ἀλῆ, καὶ τοῦτο οὐχὶ μόνον ἐν Περσίᾳ ἀλλὰ καὶ ἐν Ἰνδικῇ. Ἐνδύονται διὰ τοῦτο φορέματα πένθιμα, ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδία, στενάζουσι καὶ κλαίουσι καὶ τύπτονται τὰ στήθη ὡς εἰ ὁ θάνατος ἀφήρπασεν ἐκ τοῦ μέσου αὐτῶν τινα ἐκ τῶν φιλτάτων. Καὶ ἄλλη διαφορὰ μεταξὺ τῶν Σουνιτῶν καὶ Σχιιτῶν εἶναι ὅτι οἱ μὲν Σουνῖται παραδέχονται τὸ Κορὸν καὶ τὰς παραδόσεις τοῦ Προφήτου ὅπως ἑρμηνεύουσιν αὐτὰς οἱ τέσσαρες μεγάλοι διδάσκαλοι (1), ἐξ οὗ καὶ ὠνομάσθησαν Σουνῖται (ὀπαδοὶ τῆς παραδόσεως), οἱ δὲ Σχιῖται, ἀπορρίπτοντες τὸ κῦρος τῶν τεσσάρων τούτων μεγάλων διδασκάλων, ἔχουσιν ὡς ὁδηγοὺς τοὺς δώδεκα παρ' αὐτῶν μεγάλους Ἰμάμας καλουμένους, οἵτινες εἶναι ὁ Ἀλῆς, ὁ Χασὰν, ὁ Χουσεὴν, καὶ οἱ ἀπόγονοι τοῦ Χουσεὴν μέχρι τῆς ἐνάτης γενεᾶς. Ἐκτὸς δὲ πασῶν τῶν διαφορῶν τούτων οἱ Σχιῖται πόλιν ἱερὰν θεωροῦσιν οὐχὶ τὴν ὑπὸ τῶν Σουνιτῶν σεβομένην Μέκκαν, ἀλλὰ τὴν Κέρβελλαν, ὅπου ἐφονεύθη καὶ ἐτάφη ὁ Χουσεὴν, καὶ ὅπου μεταβαίνουσι πρὸς προσκύνησιν. Τοιαύτη ἡ θρησκεία τῶν Φαρσί.

Οἱ ὑπὸ τὰς σκηνὰς ζῶντες Τουρκὶ ἢ Τουρκομάνοι πρεσβεύουσι τὰ τῶν Σουνιτῶν δόγματα. Πλὴν ἐκτὸς τούτων καὶ τῶν Σχιιτῶν, ὧν ἡ θρησκεία εἶναι ἡ ἐπικρατοῦσα, εὑρίσκονται ἐν Περσίᾳ καὶ διάφοροι ἄλλαι Μωαμεθανικαὶ αἱρέσεις, ὡς λ. χ. ἡ τῶν Ἰσμαηλιτῶν ἢ Χασσισινῶν (2)· ἡ τῶν Σουφῆ, οἵτινες διατείνονται ὅτι ἔχουσι σχέσεις μετὰ τῶν κατοίκων τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐξηγοῦσι τὸ Κορὰν διὰ τρόπου ἀλληγορικοῦ· ἡ τῶν Δαβιδιτῶν, λεγόντων ὅτι μέγιστος πάντων τῶν προφητῶν εἶναι ὁ βασιλεὺς Δαβὶδ· ἡ τῶν Βαβυτῶν καὶ πλείονται ἄλλαι. Περὶ τῆς τελευταίας ταύτης τῶν Βαβυτῶν αἱρέσεως, οὔσης νεωτάτης καὶ διαταραξάσης ἐσχάτως τὴν Περσίαν, προσθέτομεν τὰ ἀκόλουθα.

Ὁ υἱὸς παντοπώλου τινὸς τῆς πόλεως

(1) Οἱ τέσσαρες μεγάλοι διδάσκαλοι τῶν Σουνιτῶν εἶναι· ὁ Ἀβοῦ-Χανιφὰ, ὅστις εἶναι ὁ ἀρχαιότερος καὶ ἀρχηγὸς τῶν Χανιφιτῶν, ἔπειτα ὁ Μαλὲκ, ἀρχηγὸς τῶν Μαλεκιτῶν, ὁ Σχαφεὶς, ἀρχηγὸς τῶν Σχαφειτῶν καὶ ὁ Ἐβν-Χαμπὰλ ἀρχηγὸς τῶν Χαμπαλιτῶν. Αἱ μικρὸν ἀπ' ἀλλήλων διαφέρουσαι αὗται κοινότητες ἀποτελοῦσι τοὺς Σουνίτας.

(2) Ἡ αἵρεσις αὕτη, ἧς ἀρχηγὸς εἶναι ὁ Χασὰν βὲν Σαβοὺ Ὀμαΐρι, ἔλκει τὸ ὄνομά της ἐκ τῆς ἀραβικῆς λέξεως Χασὶς, σημαινούσης χόρτον τι, προξενοῦν μέθην εἰς ὅσους τὸ καπνίζονται. Συνέστη δὲ ἡ αἵρεσις περὶ τὸ 1090 μ. Χ. καὶ κατέστη περιβόητος διὰ τὰς παρεκτροπὰς τῶν μελῶν της. Εἰς τὰς Εὐρωπαϊκὰς γλώσσας τὸ ὄνομά των σημαίνει δολοφόνοι.

Σιράζ, Συοὺδ Ἀλλὴ Μωάμεθ καλούμενος, ὧν ἐπιρρεπὴς πρὸς τὸν θεωρητικὸν βίον, ἤρξατο ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας νὰ μελετᾷ τὸ Κοράν· διὰ δὲ τῆς ἐγκρατείας καὶ τῶν ἀσκήσεών του ἀπέκτησεν ἀρκετὴν φήμην. Ἡ μελέτη τοῦ Κοράν καὶ ὁδοιπορία τις εἰς Μέκκαν ἔπεισαν αὐτὸν ὅτι οἱ διδάσκαλοι τοῦ Μωαμεθανισμοῦ δὲν ἦσαν ὁποῖοι ἔπρεπε νὰ ἦναι. Τότε συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ μεταρρυθμίσῃ τὴν θρησκείαν τοῦ Ἰσλάμ. Ἤρχισε λοιπὸν νὰ κηρύττῃ κατὰ τῶν λειτουργῶν τῆς θρησκείας ταύτης· καὶ συγχρόνως νὰ λέγῃ ὅτι αὐτὸς εἶναι ἡ Βάβ, ἤτοι ἡ θύρα, δι' ἧς καὶ μόνης οἱ ἄνθρωποι δύνανται νὰ φθάσωσιν εἰς τὴν γνῶσιν τοῦ Θεοῦ. Κηρύξας ἐπιτυχῶς εἰς Βουσίραν, μετέβη καὶ εἰς τὴν πατρίδα τοῦ Σιράζ, ὅπου διεκήρυξεν ὅτι ἡ τοῦ Μωάμεθ ἀποστολὴ ἐτελείωσε καὶ ὅτι αὐτὸς κατῆλθε νέος ἐξ οὐρανοῦ ὅπως ἐγκαινίσῃ νέαν τάξιν πραγμάτων. Συλληφθεὶς διὰ ταῦτα ἐτιμωρήθη διὰ ῥαβδισμῶν καὶ κατεδικάσθη εἰς δεσμὰ διὰ βίου. Καίτοι ὅμως οὗτος ἔφθινεν ἐν τῇ φυλακῇ ὅσοι ἠσπάσθησαν τὰς ἀρχάς του διέδιδον αὐτὰς, ἐν δὲ μικρῷ διαστήματι χρόνου τόσον πολυπληθεῖς ἔγειναν, ὥστε αἱ θρησκευτικαὶ ἀρχαὶ τῆς Περσίας ἐβιάσθησαν νὰ κηρύξωσιν ἔνοχον μεγίστης ἁμαρτίας πάντα πιστεύοντα τὸν ψευδῆ τοῦτον προφήτην, ὅστις ἕνεκα τῶν ἀνταρσιῶν τῶν ὀπαδῶν του ἐξαχθεὶς τῆς φυλακῆς καὶ κριθεὶς ὡς ἀρνηθεὶς τὴν πίστιν τοῦ Ἰσλὰμ κατεδικάσθη εἰς θάνατον, κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς βασιλείας τοῦ νῦν Σάχου.

Πρὶν ἡ εἰσαχθῇ ὁ Μωαμεθανισμὸς εἰς τὴν Περσίαν, οἱ κάτοικοι τῆς χώρας ταύτης, καίτοι πολλοὶ ἐξ αὐτῶν εἶχον ἀσπασθῇ τὸν Χριστιανισμόν, ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰδωλολάτραι, ἀκολουθοῦντες τὰς διδασκαλίας τοῦ Ζωροάστρου. Περὶ τὰ μέσα λοιπὸν τῆς ἑβδόμης ἑκατονταετηρίδος, οἱ Καλίφαι τῆς Δαμασκοῦ κυριεύσαντες τὴν χώραν, ἐβίασαν τοὺς κατοίκους της νὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν εἰδωλολατρείαν καὶ νὰ ἀσπασθῶσι τὸν Μωαμεθανισμόν. Μ' ὅλην ὅμως τὴν αὐστηρότητα κατὰ τῆς εἰδωλολατρείας σώζονται εἰσέτι λείψανα τῆς ἀρχαίας τοῦ τόπου θρησκείας οἱ Γέβροι, ἤτοι ἄπιστοι, καλούμενοι, οἵτινες εἶναι πυρολάτραι. Οἱ Γέβροι οὗτοι, ἀριθμούμενοι ἐντὸς τῆς Περσίας περὶ τὰς 7,000, ἀπαντῶνται κυρίως ἐν τῇ πόλει Γέζ, ὄντες ἐν ἀθλίᾳ καταστάσει. Πλὴν πολλοὶ ἐκ τῶν Γεβρῶν, βιασθέντες νὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν πάτριον γῆν, μετῴκησαν εἰς Ἰνδικὴν ὅπου ἐσχημάτισαν ἀνθούσας κοινότητας. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι, ἀριθμούμενοι περὶ τὰς 100000, φέρουσι τὸ ὄνομα Παρσοὶ (Πέρσαι) καὶ ζῶσιν εὐτυχεῖς, τιμώμενοι διὰ τὸν ἐμπορικὸν νοῦν των, τὴν φιλοπατρίαν καὶ τὴν ἐλευθεριότητά των. Οἱ Γέβροι οἵτινες καὶ Μαζοῦς, ἤτοι μάγοι, ὀνομάζονται, λατρεύουσι κυρίως τὸν ἥλιον, ὡς τύπον τοῦ καθαρωτάτου πυρὸς καὶ σέβονται πάντα τὰ ἄστρα. Οὐδέποτε σβεννύουσι πῦρ ἀλλ' ἀφίνουσι νὰ σβεσθῇ μόνον· νυμφεύονται τὰς ἰδίας των ἀδελφὰς, καὶ φυλάττουσι μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας τὰ βιβλία τοῦ Ζωροάστρου. Τοὺς νεκρούς των δὲν θάπτουσιν ἀλλ' ἐκθέτουσιν εἰς περιτοιχισμένον τινὰ καὶ ἀσκεπῆ τόπον διὰ νὰ διαλύωνται ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ἢ κατατρώγωνται ὑπὸ ὀρνέων, συνήθεια ἀπαίσιος ἥτις καὶ τὴν ὑγείαν παραβλάπτει.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω Μωαμεθανῶν διαφόρων αἱρέσεων, Πυρολατρῶν καὶ τῶν Ἰουδαίων (200 χ.) εὑρίσκονται ἐν Περσίᾳ καὶ περὶ τὰς 50 χιλιάδας Χριστιανῶν, ὧν οἱ ἡμίσεις εἶναι Ἀρμένιοι καὶ οἱ ἡμίσεις Νεστωριανοί. Οἱ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Νεστωρίου ἀκολουθήσαντες οὗτοι Χριστιανοί, θεωρηθέντες αἱρετικοὶ ὑπὸ τῶν συνόδων, ἐβιάσθησαν νὰ μεταβῶσι πρὸς τὰς ἀνατολικὰς χώρας. Κατὰ τὴν ἕκτην καὶ ἑβδόμην ἑκατονταετηρίδα εἶχον ἤδη σχηματίσει πολυαρίθμους κοινότητας εἰς Περσίαν καὶ διέδιδον τὸ Εὐαγγέλιον οὐ μόνον ἐν τῇ Κεντρικῇ Ἀσίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν Ἰνδικῇ καὶ ἐν Σινικῇ, ὅπου ἐσχημάτισαν ἀνθηρὰς Ἐκκλησίας. Ἀλλ' ἀναφανέντος τοῦ Ἰσλαμισμοῦ, οὐ μόνον πᾶσα αὐτῶν πρόοδος ἀνεχαιτίσθη ἀλλὰ καὶ αὐτὴ των ἡ ὕπαρξις ἐκινδύνευσε. Μετὰ ταῦτα πολλοὶ ἐξ αὐτῶν παραιτήσαντες τὴν διδασκαλίαν τοῦ Νεστωρίου 3) συνεχωνεύθησαν μετ' ἄλλων Ἐκκλησιῶν, ἄλλοι δὲ διετήρησαν αὐτὴν καὶ εἰσέτι διακρίνονται ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Ὅλοι οἱ Νεστωριανοὶ ὑπολογίζονται ὑπὲρ τὰς 150 χιλ. ὧν μόνον 25 κατοικοῦσιν ἐν Περσίᾳ· οἱ λοιποὶ εὑρίσκονται εἰς Κουρδιστὰν καὶ ἄλλα μέρη τῆς Ὀ-

3) Ὁ Νεστώριος ἀνηγορεύθη ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως τὸ 428· διδάξας ὅμως ὅτι ὁ Λόγος δὲν ἐγένετο μία ὑπόστασις μετὰ τῆς ἀνθρωπίνου φύσεως, ἀλλ' ἔμεινε κεχωρισμένος ἀπ' αὐτῆς, ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἰ. Χριστοῦ, κατεδικάσθη ὡς αἱρετικὸς ὑπὸ τῆς ἐν Ἐφέσῳ Οἰκ. Συνόδου τὸ 431 καὶ καθῃρέθη. Ἐξορισθεὶς δὲ εἰς Λιβύαν, ἀπέθανεν ἐκεῖ τὸ 439.

θωμανικῆς Αὐτοκρατορίας. Ἐν Περσίᾳ ἀπαντῶνται πρὸ πάντων εἰς τὴν πόλιν Ὀρουμίαν, κειμένην πλησίον τῆς ὁμωνύμου λίμνης καὶ κατοικουμένην ὑπὸ 200 χ. ψυχῶν. Οἱ φιλήσυχοι οὗτοι Χριστιανοὶ πολλάκις ὑπέφερον ὡς ἐκ τῶν καταδρομῶν τῶν Κούρδων καὶ διαφόρων ἄλλων βαρβάρων γειτονικῶν των φιλῶν.

Αἱ ἑτέραι 25 χ. Χριστιανῶν ἐν Περσίᾳ εἶναι, ὡς εἴπομεν Ἀρμένιοι, κατοικοῦντες ἐν Ἰουλφᾷ τῆς Ἰσπαχάνης καὶ εἰς εἴκοσι τρία χωρία τῆς Φεριδάν· πλὴν καὶ οὗτοι πάσχουσι πολὺ ἐκ τῶν μὴ Χριστιανῶν γειτόνων των. Ἐν τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς εἰς Εὐρώπην μεταβάσεως τῆς Α. Μ. τοῦ Σάχου πολλαὶ τῷ ἐγένοντο παρακλήσεις ὅπως βελτιωθῇ ἡ θέσις τῶν εἰς τὰ κράτη του εὑρισκομένων Χριστιανῶν, καὶ ὅπως κηρυχθῇ ἡ ἐλευθερία τῆς συνειδήσεως, ἥτις τόσον ὡραίους καρποὺς ἤρχισε νὰ φέρῃ εἰς τὴν Ὀθωμανικὴν Αὐτοκρατορίαν.

ΕΠΙ ΧΡΥΣΑ.

Ἡ καλῶς συγκεκροτημένη κεφαλὴ δύναται νὰ ἐπαναπαύηται ἐπὶ οἱωνδήποτε προσκεφαλέων αἱ περιπέτειαι τῆς τύχης ὑπ' αὐτὴν θέσωσι.

Ὅταν οἱ ἐχθροὶ ζητήσωσι νὰ μᾶς ἀπατήσωσιν ἢ οἱ φίλοι θελήσωσι νὰ μᾶς ἐμπαίξωσι καὶ ἡμεῖς λάβωμεν περὶ τούτου γνῶσιν δὲν δυνάμεθα νὰ τὸ ὑποφέρωμεν, καὶ ὅμως πόσον συχνὰ εὐχαριστούμεθα πράττοντες τοῦτο ἡμεῖς εἰς τὸν ἑαυτόν μας!

Πολλοὶ ἄνθρωποι ἐνθυμοῦνται τὰς χάριτας καὶ τὰς ὑποχρεώσεις αἱ ὁποῖαι τοῖς ἐγένοντο, ἀλλ' οὐχὶ ἵνα ὦσι καὶ συχνὰ δι' αὐτὰς εὐγνώμονες. Οἱ ὑπερήφανοι ἐρεθίζονται ἐνθυμούμενοι αὐτὰς, οἱ δὲ κενόδοξοι στωπῶσι.

Αἱ γνώσεις δύνανται νὰ καθιστῶσι τὸν ἄνθρωπον χειρότερον ὅταν ἡ καρδία του δὲν καλλιεργῆται ὅσον καὶ ἡ κεφαλή του.

Ὅλαι ὁμοῦ αἱ ἡδοναὶ τοῦ κόσμου, λέγει σοφός τις, εἶναι μικρότεραι ἀπὸ τὴν μίαν χαρὰν ἣν γεννᾷ ἡ φιλία. Τινὲς οὐδόλως ἐγεύθησαν τὴν φιλίαν εἰς τὴν ζωὴν αὐτῶν· προτιμῶσι νὰ ζῶσιν ἐν τῇ φιλαυτίᾳ. Ἡ ἀγνὴ καρδία εἶναι ἐπίσης ἀγαθὴ καὶ πρὸς ἑαυτὴν καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους. Ἀλλ' ὁ φίλαυτος ἄνθρωπος οὐδέποτε εἶναι ἀληθῶς εὐδαίμων· εἶναι πάντοτε μεμψίμοιρος καὶ δυσαρεστημένος καὶ οὐδεὶς πράγματι λυπεῖται αὐτόν.

ΚΑΛΗ ΣΥΜΒΟΥΛΗ.

Αἱ νεάνιδες πρέπει παρὰ πολὺ νὰ προσέχωσιν ὅπως μὴ ἐμπερδεύωνται δι' ἔρωτος μὲ νέους, εἴτε πλουσίους εἴτε πτωχοὺς, μετὰ τῶν ὁποίων εἶναι ἄδηλον ἂν θὰ ἔλθωσιν εἰς γάμου κοινωνίαν, διότι τὸ τοιοῦτον ἔχει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὀλέθρια ἀποτελέσματα, ὡς πολὺ συχνὰ βλέπομεν αὐτά. Προσέτι ὅταν νέα τις καθίσῃ καὶ σχεδιάζῃ τὸν τρόπον δι' οὗ νὰ αἰχμαλωτίσῃ πλούσιόν τινα διὰ σύζυγον, ὅπως ὁ στρατηγὸς σχεδιάζει τὸ σχέδιον τῆς μάχης, νομίζομεν ὅτι ἀναλαμβάνει ἔργον τὸ ὁποῖον θὰ ἔκαμε πολὺ καλλίτερον ἂν δὲν ἀνελάμβανε, διότι ἐκτὸς τοῦ ὅτι εἶναι πολὺ ἀμφίβολον ἂν θὰ ἐπιτύχῃ, καὶ ἂν ἐπιτύχῃ ἀκόμη δὲν θὰ εἶναι εὐτυχής. Ὁ γάμος ἔχει βάσιν τὴν συνένωσιν τῶν καρδιῶν, καὶ μόνον διὰ τῆς συνενώσεως ταύτης ἔρχεται ἡ εὐτυχία. Οἱ εἰσερχόμενοι λοιπὸν εἰς αὐτὸν κινούμενοι ἁπλῶς ὑπὸ ψυχρῶν ὑλικοῦ κέρδους ὑπολογισμῶν οὐδεμίαν εὐτυχίαν ἔχουσι νὰ ἐλπίζωσιν. Ἐὰν λοιπὸν νέα τις ἐπιθυμῇ ν' ἀποκτήσῃ σύζυγον καλὸν ὁ βεβαιότερος πρὸς τοῦτο τρόπος εἶναι νὰ στολίζῃ τὴν διάνοιάν της, νὰ μορφώνῃ τὰ ἤθη της καὶ νὰ μανθάνῃ ὅλας τὰς οἰκιακὰς ὑπηρεσίας αἱ ὁποῖαι εἶναι ἀπαραίτητοι εἰς τὸν ἔγγαμον βίον. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου δύναται νὰ τὸν ἑλκύσῃ—ἔστω ὅτι τῇ εἶναι σήμερον ἄγνωστος, ὅπως τὸ ὡραῖον ἄνθος ἑλκύῃ, καὶ ἀπὸ πολὺ μακρὰν ἀκόμη, τὴν καλὴν μέλισσαν.

ΠΟΛΥΤΕΛΕΙΑ.

Ἡ πολυτέλεια εἶναι κατάχρησις ὠθοῦσα πολλοὺς νὰ πίπτωσιν εἰς ἔξοδα ἀνώτερα τῶν δυνάμεών των. Πλὴν διὰ ποῖον λόγον; Διότι ἡ σπατάλη τιμᾶται· διότι ὁ μὴ ὑποκύπτων εἰς αὐτὴν περιφρονεῖται· διότι ἡ συνήθεια τοῦ δαπανᾶν ἐφ' ἃ μὴ δεῖ κατήντησε πάγκοινος· διότι τέλος πράγματα περιττὰ, πράγματα ἄχρηστα, πράγματα παιδαριώδη θεωροῦνται ὡς ἀναγκαῖα καὶ μάλιστα ἀπαραίτητα! Ἐνταῦθα κεῖται τὸ φθοροποιὸν τῆς πολυτελείας μυστήριον, καὶ εὐτυχὴς ὅστις εὑρῇ αὐτό.

Η ΑΝΕΥΡΕΣΙΣ ΤΟΥ Δ. ΛΙΒΙΓΚΣΤΟΝΟΣ.

Δ'. ΤΡΙΜΗΝΟΣ ΟΔΟΙΠΟΡΙΑ.

3. Αἱ χῶραι Οὐγογγώ, Μγουῆδα-Μκάλη καὶ Οὐνυαμουέζη.

Τὴν 22αν μαΐου αἱ τρεῖς συνοδεῖαι, ἡ τοῦ Τάνη, ἡ ἡμετέρα καὶ ἡ τοῦ Χαμῆδ, Ἄραβός τινος φθάσαντες ἐκεῖ τὴν προτεραίαν, συνηνοῦντο εἰς τὸ χωρίον Κούνυον, ἀπέχον τρεῖς καὶ ἡμίσειαν ὥρας ἀπὸ τὴν Μποαμπούαν. Τὸ χωρίον προφυλάττεται ὑπὸ ὄρους ἐκ τῶν σφοδροτάτων ἀνέμων, τῶν κατὰ τὴν θέσιν ἐκείνην, ἀλλὰ τὰ ὕδατά του εἶναι ἀηδέστατα. Τὰ ὕδατα τοῦ χωρίου τούτου, ὀνομαζόμενα Μαρέγγα-Μκάλι, ἤτοι πικρὸν ὕδωρ, δίδουσι τὸ ὄνομά των εἰς τὴν περαιτέρω κειμένην ἔρημον, τὴν χωρίζουσαν τὴν χώραν Οὐζαγάραν ἀπὸ τὴν πρὸς δυσμὰς αὐτῆς ἐκτεινομένην χώραν τῆς Οὐγογγώ. Καίτοι ὅμως τὰ ὕδατα ἐκεῖνα εἶναι ἀηδέστατα, οἱ Ἄραβες καὶ οἱ ἰθαγενεῖς τὰ πίνουσιν. Ἐν τούτοις εἰς τοὺς ὄνους εἶναι θανατηφόρα. Ἀγνοῶν τὴν ἰδιότητά των ταύτην ἀφῆκα νὰ ποτίσωσι τὰ ζῶά μου, καὶ μετά τινας ἡμέρας εἶδον τὸ θλιβερὸν ἀποτέλεσμα, ἀπωλέσας τοὺς πέντε ἐκ τῶν ἐννέα μου ὄνων.

Ὅτε ἀνεχωρήσαμεν ἐκ τοῦ ἐσχάτου τούτου τῆς Οὐζαγάρας χωρίου αἱ συνηνωμέναι συνοδεῖαί μας ἐπέβαλον σεβασμόν. Ἤμεθα περὶ τοὺς τετρακοσίους ἄνδρας, εἴχομεν ὅπλα, σημαίας, τύμπανα, σάλπιγγας, κραυγάς, ᾠδάς. Ἡ ἀπὸ τοῦ χωρίου Κουνύου μέχρι τῆς χώρας Οὐγογγὼ ἀπόστασις εἶναι τριάκοντα μιλίων, τὴν ὁποίαν διερχόμενοι ἐπὶ δύο ἡμέρας οὐδὲ κἂν σταγόνα ὕδατος εὕρομεν. Κατὰ τὴν διάβασιν ταύτην κατελήφθην ὑπὸ φοβεροῦ πυρετοῦ· ἐδέησε νὰ φερθῶ σηκωτὸς ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων μου· τὴν νύκτα ὅμως ὁ πυρετὸς μὲ ἀφῆκε, τὴν δὲ ἑπομένην ἡμέραν ἤμην ἐπὶ κεφαλῆς τῆς συνοδείας μου.

Ἀφοῦ διήλθομεν τὴν ἔρημον ἠρχίσαμεν νὰ βλέπωμεν ἀγροὺς καλλιεργημένους. Ἤμεθα ἐν τῇ χώρᾳ Οὐγογγώ. Αἱ πρῶται λέξεις, τὰς ὁποίας ἐν αὐτῇ ἤκουσα, προήρχοντο ἐκ γηραλέου τινὸς ἀνθρώπου, ἐπιμελουμένου ἀγελάδας, ὅστις ἅμα μὲ εἶδεν ἤρχισε μετὰ μεγίστης φωνῆς νὰ κραυγάζῃ «Ὑαμπὼ μουσουγγοῦ, ὑαμπὼ μπανά, μπανά!» Αἱ λέξεις αὗται ἔσχον ἠλεκτρικὸν ἀποτέλεσμα· μόλις τὸ ὄνομα μουσουγγοῦ (ἄνθρωπος λευκὸς) ἠκούσθη καὶ ὅλα τὰ χωρία συνεκινήθησαν. Πλῆθος μέγα ἀνδρῶν γυναικῶν καὶ παιδίων, πάντων γυμνῶν, ἤρχισαν νὰ ἀκολουθῶσι τὸν μουσουγγοῦ, σπρωχνόμενοι καὶ παλαίοντες ὅπως κάλλιον ἴδωσιν αὐτόν. Ἐκ παντὸς χωρίου, παρὰ τὸ ὁποῖον διηρχόμεθα νέον πλῆθος προσετίθετο εἰς τοὺς περιέργους καὶ ἀπελάμβανε τῆς αὐτῆς μὲ αὐτὸ εὐαριστήσεως. Τέλος ἐστάθημεν ὅπως κατασκηνώσωμεν, ἀλλ' οἱ περίεργοι ἔφθανον πανταχόθεν, καθότι ἡ εἴδησις περὶ τῆς εὐσεως τοῦ μουσουγγοῦ καθ' ὅλην τὴν περίχωρον διεδόθη. Δυστυχῶς ὅμως μετὰ μίαν ὥραν πάλιν θέρμη φοβερὰ μὲ κατέλαβε. Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν ἐφθάσαμεν εἰς τὸ χωρίον Μβοῦμι τὸ δυτικόν, ὅπου διέμενεν ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἐπαρχίας. Ἡ ἀφθονία καὶ ἡ ποικιλία τῶν προϊόντων τῆς χώρας ἐκείνης μὲ ἐξέπληξαν· εὗρον ἀκριβεῖς τὰς περὶ τῆς εὐτυχοῦς ἐκείνης χώρας πληροφορίας μου. Εἰς τὸ χωρίον ἐκεῖνο ἔπρεπε νὰ πληρώσωμεν τὸν φόρον, ἄνευ τοῦ ὁποίου ἡ διάβασις μᾶς ἀπηγορεύετο. Πληρώσαντες τὸν φόρον μετὰ πολλὰς δυσκολείας τὴν ἑπομένην ἀφήκαμεν τὴν βασιλικὴν ἐκείνην ὁδὸν καὶ ἐξηκολουθήσαμεν τὴν ὁδοιπορίαν μας. Ἡ χώρα ἔβριθεν ἀγρῶν ἄριστα καλλιεργουμένων καὶ χωρίων πολυανθρώπων, οἱ δὲ περίεργοι ἀδιαλείπτως ἔτρεχον ὅπως βλέπωσι τὸν μουσουγγοῦ. Ἦτο φανερὸν ὅτι ἐὰν ἤθελον ἤρκει νὰ ἐπιβάλωσιν ἐφ' ἡμᾶς τὰς χεῖρας καὶ νὰ μᾶς ἀφαιρέσωσι πᾶν ὅ τι εἴχομεν. Τότε ἤρχισα νὰ σκέπτωμαι εὐνοϊκότερον περὶ τοῦ λαοῦ ἐκείνου, ὅστις, ἔχων συναίσθησιν τῆς ἰδίας δυνάμεως ἀπεῖχε νὰ μεταχειρισθῇ αὐτήν, καὶ ὅστις, νικῶν τὸν πειρασμόν, ἄφινε νὰ διέρχωνται πλούσιαι συνοδεῖαι χωρὶς νὰ ἀπαιτῇ τι πλέον παρ' αὐτῶν εἰμὴ ἁπλοῦν τι δικαίωμα διαβάσεως.

Φυσικῶς καὶ ἠθικῶς ὁ λαὸς τῆς Οὐγογγὼ

(Βουαγογγὼ καλούμενος) εἶναι ἀνώτερος πάντων τῶν φυλῶν, ἃς ἕως τότε εἴδομεν. Ἔχουσι ἐπὶ τοῦ μετώπου κάτι λεόντιον· αἱ φυσιογνωμίαι των δεικνύουσι διάνοιαν, οἱ ὀφθαλμοί των εἶναι πολὺ ἀνοικτοὶ καὶ μεγάλοι· ἔχουσι τὴν ῥῖνα πεπλατυσμένην, τὰ χείλη ἐξογκωμένα ἀλλ' οὐχὶ τερατωδῶς πως, ὡς ὑποθέτομεν. Ἐνὶ λόγῳ, καίτοι εἶναι βίαιοι καίτοι ἐπιχειροῦσι τὰ πάντα ὅταν τὰ πάθη τοὺς παρασύρωσιν, οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι ἐπισύρουσι τὴν συμπάθειαν. Εἶναι ὑπερήφανοι διὰ τὸν ἀρχηγόν των, ὑπερήφανοι διὰ τὴν πατρίδα των, ὑπερήφανοι δι' ἑαυτούς, διὰ τὰ κατορθώματά των, διὰ τὰ ὅπλα των, διὰ πᾶν ὅ,τι ἔχουσι. Τὰ ὅπλα των κατασκευάζουσι μετὰ πολλῆς τῆς τέχνης. Σύγκειται δὲ ἡ παν-οπλία των ἐκ τόξου καὶ βελῶν, καλῶς κατεσκευασμένων ἐκ δόρατος, πελέκεως καὶ τῶν τοιούτων, εἰς τὰ ὁποῖα ἕκαστος ἀπὸ παιδικῆς ἡλικίας γυμνάζεται. Ὅταν πρόκειται πόλεμος ὁ κήρυξ τοῦ ἀρχηγοῦ, μεταβαίνων ἀπὸ χωρίου εἰς χωρίον, συρίζει τὴν φήμην τοῦ πολέμου ἐντὸς βοείου κέρατος. Ἐν τῷ ἀκούσματι τούτῳ πᾶς κάτοικος, ἐγκαταλείπων τοὺς ἀγροὺς, εἰσέρχεται εἰς τὸν οἶκόν του καὶ μετ' ὀλίγον ἐξέρχεται φέρων στολὴν πολέμου. Ἱτερὰ στρουθοκαμήλου, ἀετῶν καὶ γυπὸς σείονται ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του, μακρὸς μανδύας ἐρυθροῦς κυματίζει ὀπισθέν του. Εἰς τὸν ἀριστερὸν βραχίονα ἔχει τὴν ἀσπίδα του, οὖσαν ἐκ δέρματος ἐλέφαντος, ῥινοκέρωτος ἢ βουβάλου, κεκοσμημένην μὲ λευκὰ καὶ μαῦρα κοσμήματα· διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς κρατεῖ τὸ δόρυ καὶ διὰ τῆς ἄλλης τὰ βέλη. Τὸ σῶμά του εἶναι κεχρωματισμένον μὲ τὸ τοῦ πολέμου χρῶμα· ἔχει κωδώνια εἰς τὰ γόνατα καὶ εἰς τὰ σπυρὰ (ἀστραγάλους) εἰς δὲ τὰς χεῖρας πολλὰ δακτύλια ἐξ ἐλεφαντόδοντος, τὰ ὁποῖα κροτῶν, εἰδοποιεῖ τὴν παρουσίαν του. Οὕτω δὲ ἀπὸ γεωργοῦ μεταμορφοῦται εἰς πολεμιστὴν ὑπερήφανον. Οἱ Βουαγογγὼ πιστεύουσι τὴν ὕπαρξιν οὐρανίου πνεύματος, τὸ ὁποῖον ὀνομάζουσι Μουλουγγοῦ καὶ τὸ ὁποῖον ἐπικαλοῦνται κατά τινας περιστάσεις.

Ἐξακολουθοῦντες τακτικῶς τὴν ὁδοιπορίαν μας τὴν 7 Ἰουνίου περὶ τὴν ἑβδόμην πρωινὴν ὥραν ἐνῷ περιεπατοῦμεν ἄφνης ἡ σάλπιγξ τοῦ Κιραγκόζη ἤχησε δυνατώτερον καὶ εὐθυμότερον ἢ ὅπως ἤχει ἐπὶ δέκα ἡμέρας. Εἴχομεν διέλθει τὴν χώραν Οὐγογγώ. Κατὰ δὲ τὴν ἐννάτην ὥραν ἀνεπαυόμεθα παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ Μαβουγγουροῦ, τοῦ χωρίζοντος τὴν Οὐγογγὼ ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν Μαγούνδαν-Μκάλη. Ἡ θέσις ἐν ᾗ ἐστήσαμεν τὰς σκηνάς μας ἦτο 4500 πόδας ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης. Τὴν ἐπομένην ἡμέραν εἰσήλθομεν εἰς τὸ χωρίον Οὐνυαμβόγι, ὅπου εὕρομεν ἐξαιρέτους καὶ ἀφθόνους τροφάς. Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἄνθρωποί μου εἶχον δείξει ἀρίστην διαγωγὴν κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας ἔδωκα εἰς ἕκαστον ἐξ αὐτῶν ὁρμαθὸν χάνδρων, ὅπως ἀπολαύσωσιν ἐκ τῶν ἀγαθῶν ἐκείνης τῆς γῆς.

Οἱ ἄνθρωποι οἵτινες κατῴκουν τὴν γῆν ἐκείνην ἦσαν Βουακίμβοι, ἐλθόντες ἐκ τῶν περιχώρων τῆς χώρας Οὐρόρης. Ἦσαν δὲ φυσικῶς φιλήσυχοι, προτιμῶντες τὴν γεωργίαν ἀπὸ τοὺς πολέμους καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ἀπὸ τὰς κατακτήσεις. Ἐν τῇ ἐλαχίστῃ ἀκοῇ πολέμου μεταφέρουσι τὰς οἰκογενείας καὶ τὰ ποίμνιά των εἰς μέρος τι ἀκατοίκητον, ὅπου ἀμέσως ἀρχίζουσι νὰ καθαρίζουσι τὴν γῆν καὶ νὰ κυνηγῶσι τοὺς ἐλέφαντας διὰ νὰ προμηθεύωνται ἐλεφαντόδοντας. Ὁ τύπος τῆς φυλῆς εἶναι ὡραῖος, ὁ δὲ ὁπλισμός της καλὸς καὶ φαίνεται ὅτι δύναται νὰ ἀντιμετρηθῇ πρὸς οἱονδήποτε ἐκ τῶν γειτόνων της. πλὴν ἡ διαίρεσις πολὺ τὴν ἐξασθενεῖ. Ἑκάστη μικρὰ κοινότης τῆς φυλῆς ταύτης, διοικουμένη ὑπὸ ἀνεξαρτήτου ἀρχηγοῦ, ἀποτελεῖ μικρὸν ἐλεύθερον κράτος, μὴ δυνάμενον νὰ ἀντισταθῇ εἰς τὰς τῶν γειτόνων προσβολάς, ἐνῷ ἂν πάντα τὰ μικρὰ ἐκεῖνα κράτη ἦσαν συνηνωμένα θὰ ἠδύναντο νὰ παρατάξωσιν ἐναντίον παντὸς ἐχθροῦ δυνάμεις σοβαράς.

Τὴν 13ην ἰδίου ἐφθάσαμεν εἰς τὸ τελευταῖον χωρίον τῆς χώρας ταύτης, Κουσούρι καλούμενον, ὅπου ἀνεπαύθημεν καὶ ἐτροφήσαμεν ἐν πολλῇ ἀφθονίᾳ. Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν ὁ Χαμὴδ ἀνεχώρησε πρὸ ἡμῶν ὑποσχόμενος νὰ εἰδοποιήσῃ τοὺς Ἄραβας περὶ τῆς ἐλεύσεώς μου. Ὅτε καὶ ἐγὼ ἀκολούθως ἀνεχώρησα ἀφῆκα τὸν Τάνην κωλυόμενον νὰ προχωρήσῃ ὡς ἐκ τοῦ ὅτι πολλοὶ ἐκ τῶν ἀνθρώπων του ἔπασχον ὑπὸ εὐλογίας.

Μετὰ τὸ Κουσούρι ἀπηντήσαμεν τὸ Μγόγγο Τέμπο, τὸ ὁποῖον καὶ οἱ περιηγηταὶ Βύρτων καὶ Σπὴκ ἀναφέρουσι· πλὴν κατὰ τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν οἱ δύο οὗτοι περιη-

γηταὶ διῆλθον ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης (1857) τὸ Μγόγγο Τέμπο ἦτο ἀνθηρὸν καθίδρυμα, ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ κάτοικοι τῆς χώρας προσέβαλον πολλὰς συνοδείας οἱ Ἄραβες ἔκαυσαν τὰ ἐκεῖ χωρία τὸ 1868, ὥστε κατὰ τὴν διάβασίν μας μόνον ἐρείπια κεκαυμένα καὶ γέας χέρσους εὑρίσκομεν. Καθήσαντες ὑπὸ σύμπλεγμά τι φοινίκων, τὸ ὁποῖον μοὶ ἐνεθυμίσε τὴν Αἴγυπτον, ἀνεπαύθημεν ἐπὶ μίαν ὥραν, μετὰ τὴν ὁποίαν ἀνεχωρήσαμεν. Ὁ οὐρανὸς ἦτο θερμὸς καὶ ὡς πυρὸς χείμαροι προσέβαλον τὴν κεφαλήν μας. Ὅταν ὁ ἥλιος ἐχαμήλωσεν ἡ θερμότης κατέστη πνιγηρά, ὁ δὲ ἀὴρ ἔκαιε πρὶν ἢ φθάσει τοὺς πνεύμονάς μας. Εἷς ἐκ τῶν ἀχθοφόρων μου, προσβληθεὶς ὑπὸ εὐφλογίας, ἔπεσεν εἰς τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ διὰ νὰ ἀποθάνῃ. Οὐδεὶς ἐστάθη. Συνοδεία εἰς τὴν ἔρημον καὶ ἐν βιαίᾳ ὁδοιπορίᾳ ὁμοιάζει πρὸς πλοῖον ἐν μέσῳ τρικυμίας.

Τὴν 17ην τοῦ μηνὸς ἐφθάσαμεν εἰς τὰ ὄρια τῆς χώρας Οὐνυαμουέζης ὅπου τὰ χωρία Τούρα ἀνατολικὸν, Τούρα κεντρικὸν καὶ Τούρα δυτικόν. Εἰς τὸ τελευταῖον τοῦτο ἐφθάσαμεν τὴν ἑπομένην, ὅπου ἀναπαυθέντες ἐπὶ τρεῖς ὥρας, ἐκινήσαμεν ὅπως, φθάσαντες εἰς Ρουβούγαν, κατασκηνώσωμεν ἐκεῖ. Ἡ Ρουβούγα δὲν ἦτο ὁποία περιέγραψεν αὐτὴν ὁ Βύρτων· ἀντὶ τῶν ἄλλοτε πλουσίων κατοίκων της ἑξήκοντα μόλις Νέγροι ἐκ Ζανζιβάρης κατῴκουν τὰ ἐρείπιά της καὶ ἐτρέφοντο ἐκ τῶν ἐγκαταλελειμμένων ἀγρῶν της. Δύο σταθμοὶ μετὰ τὴν Ρουβούγαν μᾶς ἔφερον εἰς Χίζαν. Ἡ χώρα ἦτο λαμπρά· παντοῦ ἠκούομεν τὰς φωνὰς τῶν ποιμνίων. Διανυκτερεύσαντες ἐν τῷ χωρίῳ τὴν ἀκόλουθον πρωΐαν ἠρχίσαμεν νὰ ὁδεύωμεν πρὸς τὴν Κουικουροῦν, κειμένην δύο μίλια πρὸς νότον τῆς Ταβώρας, πρωτευούσης τῶν Ἀράβων,» μέχρι τῆς ὁποίας ἦσαν μεμισθωμένοι οἱ πλεῖστοι τῶν ἀχθοφόρων καὶ πέραν τῆς ὁποίας φραγμὸς ἀνυπέρβλητος ἔκλειε τὴν πρὸς τὰ πρόσω ὁδόν.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΙΤΙΩΝ ΤΩΝ ΟΝΕΙΡΩΝ.

Ἐπειδὴ καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα ἕδρα τῆς διανοίας εἶναι ὁ ἐγκέφαλος, ὅστις, ὅπως ἐργάζηται τακτικῶς, ἔχει ἀνάγκην καὶ τακτικῆς ποσότητος αἵματος (ἡ ἔλλειψις τοῦ ὁποίου ἐπιφέρει ὕπνον), τὰ δὲ ὄνειρα φέρουσι τὸν χαρακτῆρα ἀτελοῦς τῶν διανοητικῶν δυνάμεων ἐργασίας, φαίνεται ὅτι τὰ βαθύτερα αἴτια τῶν ὀνείρων πρέπει νὰ ζητηθῶσιν ἐντὸς τοῦ ἐγκεφάλου. Πλὴν αἱ σκέψεις τὰς ὁποίας ἄνδρες φιλόσοφοι ἐποίησαν ἐπὶ τῶν διανοητικῶν φαινομένων εἶναι τόσον λεπταὶ ὥστε δὲν φαίνονται καταληπταὶ εἰς πάντα ἀναγνώστην. Ἀφίνοντες λοιπὸν ταύτα περιοριζόμεθα εἰς αἰτίας ἐξωτέρας, δυναμένας νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς παρατηρήσεις, ἃς πιστεύομεν πολλοὶ τῶν ἀναγνωστῶν μας ἔλαβον ἀφορμὴν νὰ κάμωσιν. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι πρόκειται περὶ τῶν κοινῶν ὀνείρων, καὶ οὐχὶ περὶ τῶν ἐκτάκτων, ὧν τὸ αἴτιον κεῖται πολὺ περάνω τοῦ ἀνθρώπου.

«Ἐδείχθη μετ' ἀρκετῆς σαφηνείας· ὅτι σωματικαί τινες αἰσθήσεις προξενοῦσιν ὀνειρά τινα· καὶ ὅτι γενικῶς, ὅταν τὸ σῶμα εὑρίσκηται εἰς οὐχὶ ἡσυχον κατάστασιν ἐξ ὁποιασδήποτε αἰτίας, τότε καὶ ὄνειρα δυσάρεστα καὶ φοβερὰ φαίνονται. Κοινῶς ὅμως δὲν ὀνειρευόμεθα δυσάρεστα, ἀλλὰ μᾶλλον ἐξακολουθοῦμεν καὶ καθ' ὕπνον, τὰς αὐτὰς ἰδέας καὶ τὴν αὐτὴν σειρὰν τῶν σκέψεων, αἵτινες μᾶς ἐπησχόλουν καὶ ἐν καιρῷ ἐγρηγόρσεως.

Ὅτι ὄνειρά τινα ἀκολουθοῦσιν αἴσθησίν τινα τοῦ κοιμωμένου, προερχομένην εἴτε τυχαίως εἴτε ἐπίτηδες, ἐδείχθη καὶ διὰ τῆς παρατηρήσεως καὶ διὰ πειραμάτων. Ὁ Δόκτωρ Γρέγορυς, ὅστις πολὺ κατενίνετο εἰς τὸ θέμα τοῦτο, ἀναφέρει ὅτι πλαγιάσας ποτὲ εἰς τὴν κλίνην του ἔχων παρὰ τοὺς πόδας του ἀγγεῖον πλῆρες ὕδατος θερμοῦ, ὠνειρεύθη ὅτι περιεπάτει ἐπὶ τοῦ κρατῆρος τῆς Αἴτνης καὶ ἠσθάνετο θερμὸν τὸ ἔδαφος ὑπὸ τοὺς πόδας του. Ὁ αὐτὸς πάλιν ἄλλοτε ὠνειρεύθη ὅτι διήρχετο χειμῶνα, εὑρισκόμενος εἰς τὸν Οὔδσωνος κόλπον, καὶ ὅτι ὑπέφερε πολὺ ἀπὸ ψύχος ὑπερβολικόν· ὅτε δὲ ἐξύπνησεν εὗρεν ὅτι τὸ σκέπασμα τῷ εἶχε πέσει καὶ ἦτο ἐκτεθημένος εἰς ψύχος· εἶχε δὲ ἀναγνώσει πρό τινος καὶ περιγραφὴν τῆς ἐν λόγῳ ἀποικίας. Ὁ Δ. Ρείδ, ὁ γνωστὸς μεταφυσικὸς, διηγεῖται ὅτι ἐφαρμώσας ποτὲ ἐκδόριον (βεζικατόριαν) εἰς τὴν κεφαλήν του ἐπλαγίασεν. Κοιμωμένου δὲ αὐτοῦ τὸ ἐκδόριον ἐφούσκωσε καὶ τὸν ἐπόνει, ἐκεῖνος δὲ ὠνειρεύετο ὅτι εἶχεν ἐμπέσει εἰς χεῖρας Ἰνδῶν τῆς βορείου Ἀμερικῆς, οἱ ὁποῖοι τὸν ἐβασάνιζον. Πιθανῶς ὀλίγοι εὑρίσκονται, αἱ

ὁποῖοι δὲν ἔλαβον πεῖραν ὀνείρων ὡς τὰ ἀνωτέρω.

Ὁ Δ. Μώρης, ἐπιθυμῶν νὰ διευκρινήσῃ κατὰ πόσον αἱ αἰσθήσεις συμβάλλουσιν εἰς τὴν γένεσιν τῶν ὀνείρων, ὑπέστη διάφορα πειράματα, κατὰ τὰ ὁποῖα ἐνῷ αὐτὸς ἐκοιμᾶτο διεγείροντο τὰ ἐξωτερικὰ τῶν αἰσθήσεών του ὄργανα, τὰ δὲ βλεπόμενα ὄνειρα μετὰ πολλῆς προσοχῆς ἐσημειοῦντο. Τινὰ ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν πειραμάτων τούτων ἦσαν ἀξιοσημείωτα καὶ περίεργα· οὕτως, ὅτε τῷ ἐγαργάλισαν διὰ πτεροῦ τινος τὴν ρῖνα εἶδε κατ' ὄναρ ὅτι τὸν ὑπέβαλλον εἰς βασανιστήρια, καθ' ἃ ἔμπλαστρόν τι ἐκ πίσσης εἶχε τεθῇ ἐπὶ τοῦ προσώπου του, καὶ ἀκολούθως ἀποσπασθὲν τῷ ἔγδαρε τὰ χείλη καὶ τὰς παρειάς· ὅτε τῷ ἔθεσαν ὑπὸ τοὺς ῥώθωνας ὕδωρ τῆς Κωλωνίας ὠνειρεύθη ὅτι εὑρίσκετο εἰς μυροπωλεῖόν τι ἐν Καίρῳ. Ὅτε τῷ ἐπλησίασαν ἀναμμένον τι φητήλιον καὶ ᾐσθάνθη τὴν θερμότητα καὶ τὴν ὀσμὴν αὐτοῦ, ἐνῷ ταυτοχρόνως ὁ ἄνεμος ἔπνεε διὰ τῶν παραθύρων, ἐκεῖνος ἔβλεπεν ὄνειρον ὅτι ἐταξείδευε καὶ ὅτι ἡ πυριταποθήκη τοῦ πλοίου εἶχεν ἀνάψει. Ὅτε τῷ ἔθεσαν πλησίον τοῦ προσώπου του πυρωμένον τι σίδηρον ἐκεῖνος ὠνειρεύετο κλέπτας, εἰσελθόντας εἰς τὰς οἰκίας καὶ καίοντας μὲ πυρωμένα σίδηρα τοὺς πόδας τῶν κατοίκων ὅπως ἐκβιάσωσι παρ' αὐτῶν χρήματα. Εἰς σταγῶνα ὕδατος ὀφθεῖσαν νὰ πέσῃ ἐπὶ τοῦ μετώπου του ἐπηκολούθησεν κατ' ὄνειρον ἡ Ἰταλία, μεγάλη δεῖψα καὶ ἀναψυκτικὴ δρόσος. Λύχνος περιεβλημένος εἰς ἐρυθρὸν χάρτην καὶ θετόμενος καὶ ἀπομακρυνόμενος ἀλληλοδιαδόχως ἔμπροσθεν τῶν ὀφθαλμῶν του συνωδεύθη ὑπὸ ὀνείρου, καθ' ὃ βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ θύελλα ἐφαίνοντο.

Ἀνάλογον μὲ τὰ ἀνωτέρω, καὶ ἐπιβεβαιοῦν ταυτογρόνως καὶ τὴν ὑπ' αὐτῶν στηριζομένην θεωρίαν εἶναι καὶ τὸ ἀκόλουθον ἀκούσιον πείραμα ἰατροῦ, τὸ ὁποῖον ἀναφέρει ἡ «Ἐφημερὶς τῆς ψυχολογικῆς Ἰατρικῆς» 1866. Προσκληθεὶς ὁ ἰατρὸς νὰ ἐπισκεφθῇ ἀσθενῆ τινα εἰς μακρυνὸν μέρος ἐβιάσθη νὰ μείνῃ παρ' αὐτῷ πλέον παρ' ὅσον προσεδόκα· νυκτωθεὶς δὲ ἔγειτνεν ἀνάγκη νὰ μείνῃ εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο. Τῷ ἐδόθη λοιπὸν κλίνη τις παρά τινι τυροπώλῃ. Ὁ καιρὸς ἦτο θερμὸς ὁ δὲ τυροπώλης πρὸ ὀλίγου ἔτι εἶχεν ἐκφορτώσει φορτεῖον τυροῦ, τὸ ὁποῖον ἐπλήρωνεν εὐωδίας ὅλην τὴν γειτονίαν. Κατάκοπος ὁ ἰατρὸς ἐρρίφθη ἐπὶ τῆς προσφερθείσης αὐτῷ κλίνης, παρὰ τὴν ὁποίαν εὑρίσκοντο πολλοὶ ποντικοί. Ὡς ἐκ τοῦ κόπου δὲν ἤργησε νὰ ἀποκοιμηθῇ. «Ἀνέπνεον εἰσέτι, λέγει, τὴν τυρὸν ὄζουσαν ἀτμόσφαιραν· τοῦτο δὲ μετὰ τῆς ἐκ τῶν ποντικῶν ταραχῆς τόσον ἰσχυρῶς ἐνήργησεν ἐπὶ τῆς φαντασίας μου ὥστε ὄνειρον φοβερὸν ἐπῆλθεν. Ὠνειρεύθην ὅτι εὑρέθην εἰς βάρβαρόν τινα χώραν, ὅπου κατηγορηθεὶς διὰ πολιτικὰ ἐγκλήματα κατεδικάσθην νὰ ἐγκλεισθῶ ἐντὸς μεγαλοτάτου κεφαλίου τυροῦ. Καίτοι ὅμως ἡ περίεργος αὕτη τυρόκτιστος φυλακή μου ἦτο πολὺ ὀχληρά, ἀπετέλει μόνον μέρος τι τῶν δεινῶν μου, ἐπειδὴ μόλις ἔλαβον τὴν ἀπόφασιν διὰ τὴν οἰκτράν μου τύχην, καὶ ἰδοὺ, πρὸς ἐπίμετρον τοῦ κακοῦ, μῦς (ποντικὸς) ἀναρίθμητοι προσέβαλον τὸν γιγάντειον τυρὸν, ἤνοιξαν εἰς αὐτὸν εἴσοδον καὶ ἤρχισαν νὰ προσκολλῶνται ἐπὶ τοῦ γυμνοῦ σώματός μου. Ἡ ἀγωνία μου καθ' ὑπερβολὴν ηὔξανεν μὲ τὴν ἀδυνσμίαν ἣν ἐδοκίμαζον νὰ τοὺς ἀποδιώξω· εὐτυχῶς δὲ διὰ τὴν ὑγείαν μου ἐξύπνησα, ἀλλ' ἡ κεφαλή μου ἦτο ζεστὴ, οἱ μήνιγγες ἐκτύπων, ναυτίασις δὲ μὲ κατεῖχεν ὡς ἐκ τῆς ἰσχυρᾶς τοῦ τυροῦ ὀσμῆς.»

Πολλάκις αἰτία τῶν ὀνείρων φαίνεται ἡ ἀνησυχία, ἡ δὲ δίαιτα συχνάκις φαίνεται ἔχουσα σχέσιν μετ' αὐτῆς. Ἡ ἔλλειψις τῆς τροφῆς προσκαλεῖ ὄνειρα εἰς τὸν ὑγιᾶ. Ὁ πεινασμένος βλέπει ψωμία εἰς τὸν ὕπνον του, καὶ ὁ δειψασμένος νερὰ καὶ βρύσεις. Λέγεται ὅτι ἡ Κ. Ρεδκλίφη συνήθιζε νὰ τρώγῃ ὠμὰ κρέατα καὶ ἄλλα δυσκολοχώνευτα φαγητὰ εἰς τὸ δεῖπνόν της, ἐπίτηδες διὰ νὰ βλέπῃ εἰς τὸν ὕπνον της φαντάσματα καὶ νεκρικὰς σκηνὰς, αἱ ὁποῖαι τῇ ἐχρειάζοντο διὰ τὰ τρομακτικά της μυθιστορήματα. Ὁ ζωγράφος Φουζέλης συνήθιζε νὰ δειπνῇ μὲ χοίρινον κρέας, τσιλάχιστον οὕτω λέγεται, διὰ νὰ βλέπῃ ἐπίσης φοβερὰς καθ' ὕπνον σκηνὰς, τὰς ὁποίας ἀκολούθως νὰ ζωγραφίζῃ. Ἐὰν δέ τις κρίνῃ ἐκ τῶν ἔργων του, αἱ πολλαὶ εἰκόνες τῆς ἐναγωνίου ἀνθρωπότητος, τὰς ὁποίας ἀφῆκε, πολλαὶ τῶν ὁποίων φαίνονται ζῶσαι, δεικνύουσιν ὅτι πολὺ μάλιστα ἐπέτυχεν.

Ἡ ἐπιρροὴ ἣν ἡ ἀκρασία ἐξασκεῖ ἐπὶ τῶν ὀνείρων εἶναι εἰκτρά. Φαίνεται δὲ ὅτι ὁ μέθυ-

σος μεθύει καὶ καθ' ὕπνον καὶ ὅτι τὰ ὀνειρά του εἶναι τόσον ὀδυνηρὰ ὅσον καὶ ἄλογα, οὐδὲν ἕτερον ὄντα πολλάκις ἢ εἶδός τι οἰκτρᾶς μανίας, συνοδευομένης ὑπὸ φόβου. Ἐὰν ἐξακολουθῇ τὴν κατάχρησιν τὰ ὁράματα τῆς νυκτὸς κυριεύουσιν αὐτὸν καὶ προξενοῦσι τὸν τρόμον ἐκεῖνον, τὸν θανατηφόρον εἰς τόσα θύματα τῆς ἀκρασίας. Ἡ ἐκ τοῦ ὀπίου προξενουμένη μέθη, λέγεται ὅτι συνοδεύεται ἢ παράγει πολλὰ ὄνειρα, τὰ ὁποῖα πρῶτον μὲν εἶναι πολὺ εὐχάριστα, καὶ παρακινητικὰ εἰς περισσοτέραν χρῆσιν ὀπίου, τέλος ὅμως, καθιστάμενα τρομερὰ, τιμωροῦσι τὴν ἀνοησίαν τοῦ ὀπιοφάγου. Ὁ Δὲ Κουίγκης εἰς τὰς «Ἐξομολογήσεις Ἄγγλου Ὀπιοφάγου», περιγράφει ὡς ἀκολούθως τὰ ὄνειρά του.

«Ἡ φαντασία δὲν δύναται νὰ συλλάβῃ τὸν τρόμον τὸν ὁποῖον τὰ ὄνειρα Ἀσιατικοῦ φανταστικοῦ καὶ μυθολογικῶν βασανηστηρίων μοὶ ἐπροξένησαν. Ὑπὸ τὴν διπλῆν αἴσθησιν τροπικῆς θερμότητος καὶ καθέτων ἡλιακῶν ἀκτίνων ἐφανταζόμην ὁμοῦ παντὸς εἴδους πλάσματα, πτηνὰ, θηρία, ἑρπετὰ, παντὸς εἴδους δένδρα καὶ φυτὰ, ἄνθη καὶ φαινόμενα ὅσα εὑρίσκονται εἰς πᾶσαν τροπικὴν χώραν, καὶ συνήθροιζον ταῦτα πάντα εἰς Σινικὴν ἢ Ἰνδικήν. Ἀπὸ οἰκειότητος αἴσθημα ταχέως ἔθεσα τὴν Αἴγυπτον καὶ ὅλους τοὺς θεούς της εἰς τὸν αὐτὸν νόμον. Μὲ ἔβλεπον ἀσκαρδαμηκτί, μοὶ ἔτριζον τοὺς ὀδόντας, μὲ ἐζάλιζον μὲ φωνὰς, πίθηκοι, ψιττακοὶ, κοῦκοι. Ἔτρεχον ἐντὸς παγώδων καὶ προσηλούμην ἐπὶ ὅλας ἑκατονταετηρίδας ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἢ ἐντὸς τῶν μυστικῶν δωματίων των. Ἐγινόμην εἴδωλον· ἐγινόμην ἱερεύς· ἐλατρευόμην· ἐθυσιαζόμην. Ἔφευγον τὴν ὀργὴν τοῦ Βράχμα, τρέχων ὅλα τῆς Ἀσίας τὰ δάση. Ὁ Βισνοῦ μὲ ἐμίσει, ὁ Σηβᾶς μὲ ἐνέδρευεν.

«Ἠρχόμην αἴφνης εἰς τὴν Ἶσιν καὶ τὸν Ὄσιριν. Ἔπραττον ἔργον, ἔλεγον, διὰ τὸ ὁποῖον ὁ ἶβις καὶ ὁ χροκόδειλος ἔτρεμον. Ἐθαπτόμην ἐπὶ χίλια ἔτη ἐντὸς κιβωτίων λιθίνων, μετὰ μουμίων καὶ σφιγκῶν, εἰς στενὰ δωμάτια ὑπὸ τὴν κορυφὴν αἰωνίων πυραμίδων. Ἐφιλούμην μὲ καρκινώδη φιλήματα ὑπὸ χροκοδείλων, καὶ ἐμπερδευόμην εἰς μυρία ὄντα, μεταξὺ καλάμων καὶ τῆς ἰλύος τοῦ Νείλου ποταμοῦ.»

Πολλὰς ἄλλας τοιαύτας ἐξωτέρας αἰτίας, οἷον ἀσθενείας, συνενοχὰς, πολιτικὰς ὑποθέσεις, ζημίας κέρδη κτλ. δύναται νὰ ἐνθυμηθῇ βεβαίως ὁ ἀναγνώστης, αἱ ὁποῖαι καὶ πολυάριθμοι εἶναι καὶ μόνον νὰ ἀναφερθῶσιν ἀρκεῖ. Ἀλλὰ, καίτοι ταῦτα εἶναι ἀρκετὰ ὡς πρὸς τὰς αἰτίας τῶν κοινῶν ἐνυπνίων, οὐδόλως ὅμως περὶ τῶν αἰτίων τῶν ἐκτάκτων ὀνείρων μᾶς διαφωτίζουσι. Τί περὶ αὐτῶν νὰ εἴπωμεν; ὅτι εἶναι ὑπερφυσικά; πλὴν τοῦτο πολλοὶ ἐκ πῶν νεωτέρων ἀρνοῦνται. Ὅτι εἶναι φυσικά; πλὴν καὶ τοῦτο, τοὐλάχιστον ἕως τώρα δὲν ἀπεδείχθη. Ὁ Καθηγητὴς Ἄβεν πραγματευόμενος περὶ τοῦ θ ματος τούτου ἐρωτᾷ, «ὑπάρχουσιν ὑπερφυσικὰ ὄνειρα;» ἀπαντῶν δὲ μόνος εἰς τὴν ἐρώτησίν του λέγει· «Ἀναμφιβόλως τὸ μέλλον δυνατὸν νὰ φανερωθῇ ὑπερφυσικῶς κατ' ὄναρ. Ἀναμφιβόλως ἐφανερώθη, καὶ τοῦτο πολλάκις, ὡς πᾶς πιστεύων εἰς τὰς θείας Γραφὰς ὀφείλει νὰ παραδέχηται. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι ἀπαραίτητος ὑπόθεσις. Ὄνειρόν τι δυνατὸν νὰ ἦναι προφητικὸν καὶ ὅμως ὑπερφυσικὸν νὰ μὴ ἦναι. Δυνατὸν νὰ ὑπάρχῃ νόμος τις, οὐχὶ εἰς ἡμᾶς γνωστὸς, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου τὸ νευρικὸν σύστημα, ὅταν εὑρίσκηται εἰς ὑψηλῆς τινος διεγέρσεως κατάστασιν, νὰ κινῆται ὑπὸ αὐχὶ κοινῶν ἐντυπώσεων καὶ διὰ τρόπου εἰς ἡμᾶς μυστηριώδους νὰ συγκοινωνῇ μὲ σκηνὰς, τόπους, καὶ πράγματα πολὺ ἀπέχοντα καὶ οὕτω παραδόξως νὰ γνωστοποιῆται τὸ μέλλον. Δύναταί τις νὰ δείξῃ ὅτι τοῦτο εἶναι ἀδύνατον; Εἶναι μᾶλλον ἀπίθανον τοῦ ὅτι αἱ ἀναφερόμεναι τοῦ μέλλοντες ἀποκαλύψεις εἶναι ἁπλῶς συμπτώσεις; Δὲν πρέπει νὰ ἦναι μᾶλλον οὕτω παρὰ ἀφοῦ τὸ συμβὰν συμφωνεῖ, διὰ τόσον ἀξιοσημειώτου τρόπου μὲ τὸ προηγούμενον ὄνειρον, νὰ μὴ ὑπάρχῃ οὐδεμία αἰτία τῆς συμφωνίας; Εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑπάρχῃ φυσικός τις νόμος ἢ δύναμίς τις εἰσέτι ἀνεξήγητος, ἀλλ' ἐν μέρει γνωστή τις κατάστασις τοῦ φυσικοῦ συστήματος, ὅτε εἰς ἰδιαιτέραν τινὰ αἰσθητικὴν θέσιν, τῆς ὁποίας ὁ τρόπος τοῦ ἐνεργεῖν εἶναι εἰσέτι ἀκατάληπτος, ἀλλ' ἡ ὕπαρξις τῆς ὁποίας τρανῶς δεικνύεται ὑπὸ τῶν γεγονότων; Ὅτι τοῦτο εἶναι ἡ ἀληθὴς ἐξήγησις ἐγὼ οὐδόλως διισχυρίζομαι· λέγω δὲ ταῦτα ἁπλῶς ὅπως δείξω, ὡς μοὶ φαίνεται, ὅτι ἐνδεχόμενον νὰ ὑπάρχῃ δυνατή τις λύσις τοῦ παρόντος προβλήματος».

ΟΥΡΟΤΡΙΧΟΣ.

Ὁ οὐρότριχος εἶναι μικρὸν καὶ λίαν περίεργον ζῶον εὑρισκόμενον εἰς Ἰαπωνίαν καὶ τὴν Βορειοδυτικὴν Ἀμερικήν. Ἡ τροφή του συνίσταται κυρίως εἰς ἔντομα. Τὸ μῆκος τοῦ σώματός του εἶναι μικρὸν τε τῶν δύο δακτύλων μεγαλείτερον καὶ ὠνομάσθη οὐρότριχος ἕνεκα τῶν πολλῶν μακρῶν καὶ ὡραίων τριχῶν αἵτινες κοσμοῦσι τὴν ἑνὸς καὶ ἡμίσεως δακτύλου μῆκος ἔχουσαν οὐράν του. Τὸ χρῶμά του εἶναι γαλαζομελανόν, αἱ δὲ τρίχες του, οὖσαι λαμπραί, ὁπόταν μάλιστα ἀντανακλῶσι τὸ ἐπ' αὐτῶν πίπτον φῶς, φαίνονται ὑπόλευκοι· ἔχουσι δὲ καὶ τὴν ἰδιότητα νὰ κλίνωσι καὶ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς πρὸς τὴν οὐρὰν καὶ ἀπὸ τῆς οὐρᾶς πρὸς τὴν κεφαλὴν κατὰ τὰς περιστάσεις, ὅπως καὶ αἱ τοῦ ἀσπάλακος. Ἕνεκα τῆς ἰδιότητος ταύτης τῶν τριχῶν του τὸ ζῶον τοῦτο δύναται νὰ προχωρῇ καὶ νὰ ὀπισθοχωρῇ κατὰ βούλησιν, μετὰ τῆς αὐτῆς πάντοτε εὐκολίας, ἐντὸς τῶν ὑπογείων ὀπῶν τὰς ὁποίας κατασκευάζει. Ἡ ῥὶς (ἡ μήτη) του εἶναι πολὺ περίεργον ὄργανον, ὁμοιάζον πρὸς τὴν τοῦ χοίρου· ἀλλ' ἀντὶ νὰ χρησιμεύῃ πρὸς ἀπόσπασιν ριζῶν, κατὰ τὴν ἄκραν της μηκύνεται, καὶ σχηματίζει κυλινδρικόν τινα σωλῆνα, ὡς μικρὰν προβοσκίδα. Ἡ προβοσκὶς αὕτη καλύπτεται ὑπὸ μικροτάτων καὶ πυκνῶν τριχῶν καὶ ἀπολήγει εἰς γυμνὸν σαρκώδη ἀδένα, ὅστις εἶναι πεπροικισμένος μὲ θαυμαστὴν αἰσθητικότητα καὶ ἔχει δύο λεπτοτάτας ὀπάς, αἱ ὁποῖαι εἶναι οἱ ῥώθωνές του. Ἄνωθεν ἑκάστου ῥώθωνος κρέματε μικρὰ μεμβράνη, ὡς παραπέτασμα, ἥτις εἶναι ἀναγκαιοτάτη οὐ μόνον πρὸς εὐζωΐαν ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀσφάλειαν τοῦ ζώου, καθότι ἐμποδίζει τὰ μόρια τῆς ἄμμου καὶ τοῦ πηλοῦ ἀπὸ τοῦ νὰ εἰσχωρῶσιν ἐντὸς τῶν πνευστικῶν του ὀργάνων, ὁπόταν σκάπτῃ. Ἡ ῥὶς αὕτη χρησιμεύει οὐ μόνον ὅπως τὸ ζῶον ἀναπνέῃ καὶ ὀσφραίνηται, ἀλλὰ ἐκτελεῖ καὶ τὰς ἐργασίας τῶν χειρῶν καὶ τῶν ὀφθαλμῶν. Οἱ ἐμπρόσθιοι πόδες του εἶναι πλασμένοι διὰ νὰ σκάπτωσιν, ὄντες δὲ σκληραὶ εἶναι ὅλως διὰ ὅλου ἀκατάλληλοι διὰ ἀφήν. Ὀφθαλμοὺς δὲν ἔχει καὶ οὔτε σχεδὸν ὦτα, ἀλλ' ἡ μεγάλη αἰσθητικότης τῆς ῥινός του, ἥτις δύναται νὰ κλίνῃ καὶ νὰ στρέφηται ὡς δάκτυλος, τῷ χρησιμεύει θαυμασιώτατα ἐντὸς τῶν ὑπογείων ὀπῶν, ὅπου διέρχεται κυρίως τὴν ζωήν του, ὅπως αἰσθάνηται τὸν δρόμον του καὶ συλλαμβάνει τὰ ἔντομα, ὅσα τῷ χρειάζονται πρὸς τροφήν του.

Ἂν εἶχεν ὀφθαλμοὺς θὰ τῷ ἦσαν ὅλως διὰ ὅλου ἄχρηστοι, καθότι ἐντὸς τῶν ὑπογείων ὀπῶν ὅπου διαιτᾶται αἱ τοῦ ἡλίου ἀκτῖνες δὲν δύνανται νὰ εἰσέρχωνται· πρὸς δὲ ὁ ἦχος ὃν ἀποτελοῦσι τὰ ἐπὶ τῆς γῆς ὄντα, μόλις δύναται νὰ φθάνῃ μέχρις αὐτοῦ, ὥστε πᾶν ἀνεπτυγμένον ἀκοῆς ὄργανον θὰ τὸ ἦτο περιττόν. Οἱ ἐμπρόσθιοι πόδες ἢ χεῖρές του εἶναι παράξενα πρὸς σκαφὴν ἐργαλεῖα. Οἱ ὄνυχες ἔχουσι τὸ σχῆμα ἀντλητῆρος (σέσουλας) καὶ εἶναι κεκλιμμένοι ὡς κηπουρικὰ ἐργαλεῖα. Οἱ δάκτυλοι, ἕκαστος τῶν ὁποίων φέρει καὶ ἕνα τοιοῦτον σκαπτῆρα, εἶναι κοντοὶ καὶ ἰσχυροί, ἄνω στρογγύλοι καὶ πεπλατισμένοι πρὸς τὰ κάτω· ὡς δὲ χειρὸς δάκτυλοι, ὄντες ἡνωμένοι μετὰ τοῦ καρποῦ, ἀποτελοῦσιν οὕτως ἀπαράμιλλαν πρὸς σκαφὴν ἐργαλεῖον καὶ θαυμασίως ὑπηρετοῦσι τὸ ζῶον ὅπως κατασκευάζῃ τὰς ὑπογείους διαβάσεις του. Οἱ βραχίονές του εἶναι βραχεῖς, ἰσχυρότατοι, καὶ ἰσχυροποιοῦνται ἔτι μᾶλλον ὑπὸ ἐπίτηδες ἐστοῦ. Οἱ ὀπίσθιοι πόδες του ἔχουσι τοὺς δακτύλους κεκλιμμένους πρὸς τὰ ἐντός, ὥστε τὸ ζῶον ἵσταται μόνον ἐπὶ τοῦ πλαγίου τῶν ποδῶν του.

Ἡ κατοικία τοῦ ζώου τούτου εἶναι ὑπόγειος, καὶ συνίσταται ἐκ μιᾶς μεγάλης ὀπῆς, κυκλοειδοῦς σχήματος καὶ θολωτῆς πρὸς τὰ ἄνω. Ἡ ὀπὴ αὕτη εἶναι καλῶς ἐστρωμμένη διὰ ξηρῶν φύλλων, ἀποτελοῦσα ἀναπαυτικὸν ἐνδιαίτημα καὶ θερμὸν κοιτῶνα· ἐκ τῆς κεντρικῆς ταύτης ὀπῆς πρὸς ὅλας τὰς διευθύνσεις ὑπάρχουσιν ὑπόγειοι διαβάσεις, ὡς

τόσαι ἀκτῖνες, ἔχουσαι κατὰ κανονικὰς ἀποστάσεις ἀνείγματα πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς· αἱ ὑπόγειοι αὗται διαβάσεις εἶναι αἱ θηρευτικαὶ τοῦ ζώου γραμμαί. Ὅταν θέλῃ νὰ σκάψῃ τοιαύτην τινὰ διάβασιν ἀρχίζει ἀπὸ τῆς κατοικίας του ἢ κεντρικῆς του ὀπῆς, λαμβάνον διεύθυνσιν κλίνουσαν πρὸς τῆς γῆς τὴν ἐπιφάνειαν, καὶ οὕτω φθάνει ἐπὶ τῆς γῆς. Ἀφοῦ φθάσει ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας βαδίζει ἐπ' αὐτῆς ὀκαοκτὼ περίπου δακτύλων διάστημα καὶ μετ' αὐτὸ ἄρχεται πάλιν νὰ σκάπτῃ, ποιοῦν οὕτω τὴν συνέχειαν τῆς ὑπογείου διαβάσεώς του, τρεῖς δακτύλους ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς. Τὸ χῶμα τὸ ὁποῖον διὰ τῶν ἐμπροσθίων του ποδῶν (τῶν σκαπτήρων) ἀφαιρεῖ, ὅπως κατασκευάσῃ τὴν ὀπήν του, ὠθεῖ πρὸς τὰ ἔξω καὶ σκορπίζει διὰ τῶν ὀπισθίων ποδῶν του πρὸς τὰ δύο τῆς διαβάσεως μέρη, ὥστε ἂν οἱ ἐμπρόσθιοι πόδες εἶναι σκαπτῆρες οἱ ὀπίσθιοι εἶναι ὁμάλιστρα. Εἶναι δὲ ἀδύνατον καὶ ὁ ἐπιπολαιότατος τῶν παρατηρητῶν νὰ μὴ διΐδῃ ἐν τῇ κατασκευῇ τῶν ποδῶν του καὶ τῇ εἰς τὰ ἔσω κλίσει τῶν δακτύλων του τὴν ἰδιαιτέραν τοῦ Θεοῦ πρόνοιαν. Ἀφοῦ οὕτω σκάψῃ τὸ ὑπόγειόν του ἐπὶ ἀρκετὸν διάστημα ἀνοίγει πάλιν τὴν ὀπήν του ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας, καὶ προχωρῆσαν δεκαοκτὼ περίπου δακτύλους πάλιν ἄρχεται σκάπτον. Ἐκ τοιούτων δὲ ἐναλλὰξ ὑπογείων ἀποτελοῦνται αἱ θηρευτικαί του γραμμαί. Τοιαύτη ἡ τοῦ ζώου κατοικία καὶ τὰ περὶ αὐτήν.

Θηρεύει δὲ ἐν καιρῷ νυκτὸς τὴν τροφὴν αὐτοῦ, συνισταμένην ἐκ διαφόρων ἐπὶ τοῦ ἐδάφους εὑρισκομένων καμβῶν, (σαλιάγγων χωρὶς ὄστρακον), καὶ νυκτερινῶν κανθάρων. Ὅταν ἡ φύσις ἡσυχάζῃ καὶ πᾶν ἔμψυχον ἡμερόβιον ἀναπαύηται, ὁ οὐρότριχος μετὰ πολλῆς τῆς προσοχῆς ἐγκαταλείπων τὸ ἐνδιαίτημά του ἐξέρχεται δι' ἑνὸς τῶν ἀνειγμάτων του. Διὰ τῆς μακρᾶς δὲ εὐλυγίστου καὶ αἰσθητικῆς ρινός του ὀσφραινόμενος καὶ μανθάνων τὰ περὶ αὐτὸν διευθύνεται πρὸς πᾶν μικρὸν ἑρπετὸν τὸ ὁποῖον εὕρει. Οὐδέποτε ριψοκινδυνεύει πολὺ πρὸς τὰ δεξιὰ ἢ ἀριστερά· ἀλλ' ἀφοῦ ἐρευνήσῃ τὰ περὶ τὸ πρῶτον ἄνειγμά του, εἰσέρχεται εἰς τὴν μετ' αὐτὸ ὑπόγειον διάβασιν καὶ φθάνει εἰς τὸ ἀκόλουθον. Οὕτω δὲ διέρχεται τὰς γραμμάς του ἐωσοῦ κορέσῃ τὴν πεῖνάν του ἢ ἐωσότου ἡ αὐγὴ πλησιάσῃ, ὁπότε καὶ ἀποσύρεται περιμένων τὴν ἀκόλουθον νύκτα πάλιν. Χρησιμεύουσι δὲ εἰς αὐτὸ αἱ ὑπόγειοι διαβάσεις του ἐκτὸς ἄλλων καὶ ὅπως προφυλάττηται τῶν σαρκοφάγων ἐχθρῶν του. Ἐπειδὴ πάντοτε ἔχει ὄπισθεν αὐτοῦ ἢ καὶ ἔμπροσθεν ὑπόγειόν τινα διάβασιν ἅμα αἰσθανθῇ τὸν ἐλάχιστον κίνδυνον ἀμέσως τρυπώνει ἐντὸς τῆς πλησιεστέρας ὀπῆς, εἴτε πρὸς τὴν κεφαλήν του εὑρίσκεται αὕτη εἴτε πρὸς τὴν οὐράν του. Καὶ ἰδοὺ διατί ὁ χαρίσας εἰς αὐτὸν τὰς λαμπράς του τρίχας ἔδωκεν εἰς αὐτὰς τὴν ἰδιότητα νὰ κλίνωσι καὶ πρὸς τὴν κεφαλὴν καὶ πρὸς τὴν οὐράν!

Ὅταν τις ἐξετάζῃ τὰ διάφορα τῶν ζώων κινήματα καὶ μανθάνῃ τὰς διαφόρους αὐτῶν ἕξεις τότε, πλὴν τότε μόνον δύναται καὶ νὰ ἐκτιμᾷ τὰ καθέκαστα τῶν σωματικῶν αὐτῶν ὀργάνων, καὶ καθαρῶς νὰ διαβλέπῃ τὸ ἰδιαίτερον σχέδιον καὶ τὴν φανερὰν πρόνοιαν, εἰς πάντα τὰ μέρη, καὶ εἰς τὰ μικρότατα εἰσέτι καὶ τῶν ἁπλουστάτων τοῦ Θεοῦ πλασμάτων. Διὰ τῆς ἐρεύνης ταύτης, καὶ οὐχὶ εἰς τὰ σπουδαστήρια, παρατηρεῖ ὁ φυσιοδίφης παντοῦ καὶ ἐν παντὶ πράγματι ἁρμονίας, νόμους, ἀλληλουχίας αἰτίων καὶ ἀποτελεσμάτων θαυμασίως πεπλεγμένων εἰς ἄλυσιν ἀτελεύτητον, βλέπει πράγματα τὰ ὁποῖα καὶ ἀκουσίως αὐτοῦ, τὸν βιάζουσι νὰ θεωρῇ μετὰ μυστηριώδους χαρᾶς καὶ νὰ θαυμάζῃ πανταχοῦ τὴν χεῖρα τοῦ Ὑψίστου. Βλέπει ὅτι καὶ διὰ τὸ ἐλάχιστον τῆς ζωῆς σχῆμα ὡς καὶ διὰ τὸ πλουσιώτατα πεπροικισμένον, ὁ Θεὸς ἐπίσης φροντίζει καὶ ὅτι καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἀγριωτάτην ἐρημίαν οὐδὲ ἓν στρουθίον πίπτει ἐπὶ τῆς γῆς ἀδοήθητον. Καθόσον λοιπὸν παρατηρεῖ τις τὸ παράξενον ζῶον περὶ οὗ ὡμιλήσαμεν βλέπει μετὰ πόσης σοφίας εἶναι ἐσχηματισμένον, πεπροικισμένον καὶ πεπλασμένον κατάλληλον διὰ τὴν ὑπόγειον αὐτοῦ ζωήν. Τρεφόμενον καὶ διερχόμενον τὴν ζωήν του ἐν τῷ σκότει οἱ ὀφθαλμοὶ δι' αὐτὸ θὰ ἦσαν ἄχρηστοι καὶ μᾶλλον πόνου ἢ ἡδονῆς πρόξενοι. Ἦχος, ἐκτὸς ὅταν τὸ ζῶον ἦναι ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, μέχρις αὐτοῦ μόλις φθάνει· ἀνοικτὰ λοιπὸν ἀκοῆς ὄργανα οὐ μόνον θὰ τῷ ἦσαν περιττὰ ἀλλὰ καὶ ὀχληρὰ ὡς ὑποκείμενα νὰ πληρῶνται χώματος συχνάκις. Οἱ ἐμπρόσθιοι πόδες του, κατεσκευασμένοι διὰ νὰ σκάπτωσι καὶ κεκαλυμμένοι ὑπ' ὀστειώδους καλύμματος, καὶ οἱ ὀπίσθιοι πόδες του κα-

τεσκευασμένοι διὰ νὰ ὁμαλίζωσι ρίπτοντες ἔξω τὸ χῶμα δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ χρησιμεύωσιν καὶ ὡς ἀφῆς ὄργανα. Ἀλλ' ἡ ῥίς του οὐ μόνον τὸ ὁδηγεῖ διὰ τῆς λεπτοτάτης αὐτῆς ὀσφρήσεως καὶ τὸ φέρει νὰ εὑρίσκῃ τροφὴν, ἀλλὰ τῷ χρησιμεύει καὶ ὡς χεῖρες καὶ ὡς ὀφθαλμοί. Δι' αὐτῆς διακρίνει τὴν ὁδόν του ἀσφαλῶς καὶ βεβαίως καὶ μετὰ πολλῆς ἀκριβείας διὰ τῶν διαφόρων καὶ πολυπλόκων θηρευτικῶν αὐτοῦ γραμμῶν!

ΜΑΥΡΟΙ ΕΒΡΑΙΟΙ.

Εἰς τὴν πόλιν Κοτσχὶν, εὑρισκομένην ἐν Ἰνδοστάνῃ, καὶ εἰς τὰ περίχωρα αὐτῆς, κατοικοῦσι περὶ τὰς δύο χιλιάδας μελανόχροες ἄνθρωποι, ὀνομάζοντες ἑαυτοὺς Ἑβραίους. Τὸ χρῶμά των δὲν εἶναι τόσον μελανὸν ὅσον τὸ τῶν Αἰθιόπων. Κατὰ τὴν θρησκείαν εἶναι ἀληθεῖς Ἰσραηλῖται, λατρεύοντες πιστῶς τὸν Θεὸν τῶν πατέρων των. Περὶ τῆς καταγωγῆς αὐτῶν λέγουσιν οἱ ἴδιοι τὰ ἀκόλουθα. Ἀφοῦ οἱ Εὐρωπαῖοι κατέκτησαν μέρος τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν θύρα μεγίστης εὐτυχίας ἠνοίχθη εἰς τοὺς ἐμπορευομένους· ἡ δὲ εὐτυχία ἐπέσυρε πολλοὺς καὶ ἐκ πλησίον καὶ ἐκ μακρὰν εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον. Ἐκ τῶν μεταβάντων ἐκεῖ ἦσαν καὶ πολλοὶ νέοι Ἰσραηλῖται ἐκ Βαγδάτης, Βασσόρας, καὶ Ὑεμένης, ἐλθόντες ὅπως ζητήσωσι τύχην. Ἀφοῦ ἐγκατεστάθησαν οἱ πλεῖστοι ἐξ αὐτῶν ἠγόρασαν Αἰθιοπίδας δούλας, αἵτινες, ἐναγκαλισθεῖσα τὸν Ἰουδαϊσμόν, ἐγένοντο καὶ σύζυγοι τῶν νέων κυρίων των· ἐκ δὲ τῶν συνοικεσίων ἐκείνων κατάγονται οἱ σημερινοὶ μελανόχροες Ἰσραηλῖται. Ὁ Δ. Βούχαναν, ἐν τῇ βίβλῳ τῶν περιηγήσεών του, σημειοῖ ὅτι οἱ μαῦροι οὗτοι Ἑβραῖοι εἶναι κάτοχοι ἀρχαιοτάτων χειρογράφων καὶ ἐκ περγαμηνῆς κυλίνδρων, ἐφ' ὧν γέγραπται ὁ νόμος, ἀλλει ὅμως συγγραφεῖς λέγουσιν ὅτι τὰ χειρόγραφα ἐκ τοσοῦτον δὲν εἶναι τόσον παλαιότατα. Ὁ λαὸς οὗτος, ἕνεκα τοῦ χρώματός του ἀποτελεῖ ἰδίαν τάξιν· μήτε δὲ οἱ Ἑβραῖοι τῆς Βαγδάτης, μήτε οἱ λευκοὶ ὁμόθρησκοί των, οἱ κατοικοῦντες τὴν πόλιν ἐκείνην, ἔχουσι μετ' αὐτῶν ἐπιμιξίαν τινὰ καὶ οὐδὲ νὰ συνεταιρισθῶσι μετ' αὐτῶν θέλουσιν.

ΑΝΑΛΕΚΤΑ ΗΘΙΚΑ.

ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ.

Ἡ ἐμπιστοσύνη ὡς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἔχει τρεῖς ἐποχάς. Κατὰ τὴν πρώτην ὁ θέτων τὴν ἐμπιστοσύνην θεωρεῖ τὸν ἄνθρωπον ὡς ὄντα πᾶν ὅ,τι καλὸν καὶ θέτει εἰς αὐτὸν ἀπεριόριστον φιλίαν καὶ ἐμπιστοσύνην. Κατὰ τὴν δευτέραν, ἀποκτῶν πεῖραν, ἀποσύρει πᾶσαν ἐμπιστοσύνην· τότε μετὰ προσοχῆς ἀποφεύγει νὰ ἐμπιστεύηται τὸν καθένα. Τέλος ὅταν προχωρήσῃ ἡ ζωὴ τότε βλέπει ὅτι οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων, ἔχουσιν ἐν ἑαυτοῖς καί τινα καλὰ καὶ ὅτι (καὶ ὅτε ἀκόμη ἔχει διδόμενα νὰ τοὺς κατηγορῇ) εἶναι λογικώτερον νὰ τοὺς οἰκτίρῃ παρὰ νὰ τοὺς καταδικάζῃ.

ΑΘΩΟΤΗΣ ΚΑΙ ΑΡΕΤΗ

Ἡ ἀθωότης δὲν εἶναι ἀρετή· ὅσοι δὲ τὴν φαντάζονται τοιαύτην πάσχουσι δεινὴν ἀπάτην. Ἡ ἀθωότης εἶναι ἁπλῶς ἄγνοια τοῦ κακοῦ. Ἡ ἀρετὴ γινώσκει τὸ κακὸν, ζυγίζει αὐτὸ, ἀποῤῥίπτει αὐτό. Ἡ νηπιότης εἶναι προσφιλὴς ἐν τῇ ἀθωότητι αὐτῆς, ἀλλ' ἐν τῷ ῥεύματι τοῦ βίου, καθ' ὃ αἱ πραγματικότητες εἶναι σκληραί, ἀπαιτεῖται ἡ ἀήττητος τῆς ἀρετῆς δύναμις διὰ νὰ ἀντιστέκῃ εἰς τὰ κακά, νὰ ὑπερασπίζηται τὰ ἀγαθὰ, νὰ μορφώνῃ τὸν χαρακτῆρα καὶ νὰ εὐλογῇ τὸν κόσμον.

ΕΥΘΥΜΙΑ.

Ὑπάρχουσι δύο εἰδῶν εὐθυμίαι. Ἡ μία γεννᾶται ἐκ τῆς ἐλλείψεως τῆς καρδίας, ἥτις ὑπὸ οὐδενὸς ἐλέους ἐγγίζεται, πρὸς οὐδεμίαν λύπην συμπαθεῖ, οὐδὲ πρὸς τὴν τῶν πλησιεστάτων· αὕτη φέγγει ὡς παγωμένος τις ποταμὸς ὑπὸ τὰς ἡλιακὰς ἀκτίνας. Ἡ ἄλλη προέρχεται ἐκ μεγάλης καρδίας, ἥτοι καρδίας ζεούσης ἐξ ἀγάπης πρὸς πάντας καὶ πρὸς πάντα καὶ μὴ πιεζομένης ὑπὸ προσθέτου τινὸς θλίψεως· λάμπει δὲ ἀπὸ τὴν εὐδαιμονίαν τὴν ὁποίαν προξενεῖ, ἀπὸ τὴν εὐδαιμονίαν τὴν ὁποίαν βλέπει. Αὕτη δύναται νὰ ὁμοιωθῇ πρὸς ὡραῖον ποταμὸν ἀκτινοβολοῦντα καὶ μειδιῶντα ὑπὸ τὸν χρυσοῦν τῆς ἀνοίξεως ἥλιον, καὶ ῥέοντα ὅπως φέρῃ εὐλογίαν καὶ χαρὰν οὐ μόνον ὅπου διέρχεται ἀλλὰ καὶ μακρὰν ἀκόμη.

Η ΑΝΕΥΡΕΣΙΣ ΤΟΥ Δ. ΛΙΒΙΓΚΣΤΟΝΟΣ

Δ'. ΤΡΙΜΗΝΟΣ ΟΔΟΙΠΟΡΙΑ

§ Τὸ ἀνυπέρβλητον κώλυμα.

Ἡ παρὰ τὴν πρωτεύουσαν τῆς Οὐνυανυέμβης ἀραβικὴ ἀποικία Ταβώρα, τὴν ὁποίαν περιηγηταὶ προγενέστεροι, ὁ Βύρτων, ὁ Σπὴκ καὶ ὁ Γράντ, ἀναφέρουσιν ὑπὸ τὸ ὄνομα Καζὲ, εἶναι τὸ κυριώτερον καθίδρυμα, τὸ ὁποῖον οἱ Ἄραβες τῆς Μασκάτης καὶ τῆς Ζανζιβάρης ἔχουσιν ἐν τῇ κεντρικῇ Ἀφρικῇ. Κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα ἀφίξεως τοῦ Λ. Στάνλεϋ, ἡ ἀποικία ἐκείνη περιεῖχε χιλίας περίπου οἰκίας, οἱ δὲ κάτοικοι αὐτῆς, Ἄραβες Ζανζιβαρῖται καὶ ἰθαγενεῖς, πρέπει νὰ ἀνήρχοντο εἰς πεντακισχιλίους. Ἡ πεδιὰς, ἐφ' ἧς ἡ πόλις αὕτη εἶναι ἐκτισμένη, καίτοι σπανίζουσα δένδρων, εἶναι εὐφορωτάτη· ἀγροὶ ὀρυζίου, σησαμίου, γεωμήλων, ἀραβοσίτου καὶ ἄλλων γεννημάτων καὶ ποίμνια πολυάριθμα ἐκάλυπτον αὐτήν. Περὶ τὰς κατοικίας των οἱ Ἄραβες ἐκαλλιέργουν σῖτον, δένδρα καρποφόρα, κρόμμυα, σκόροδα καὶ λαχανικά· ἄπαξ δὲ τοῦ ἔτους τοὐλάχιστον μεταφέρουσιν ἐκ τῆς παραλίας καὶ πᾶν ὅ,τι ἐκ τῶν ἀναγκαίων δὲν παράγει ὁ τόπος.

Τὴν ἡμέραν καθ' ἣν οἱ ὁδοιπόροι εἰσῆλθον εἰς Κουικουροῦν, ὁ διοικητὴς τῆς Ταβώρας, Βὲν Σελὶμ καλούμενος, ὅστις διατρίβων ἐν τῇ πρωτευούσῃ τῶν ἰθαγενῶν, ὑπεδέχθη μετὰ πολλῆς φιλοφροσύνης τοὺς ξένους ὁδηγήσας εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ τὸν κ. Στάνλεϋ παρέθεσε τράπεζαν προγεύματος μετὰ τὸ ὁποῖον ἤρξατο νὰ ἐρωτᾷ τὰ νέα. «Νέα γράφει ὁ κ. Στάνλεϋς, ἐκ τῆς ὁδοῦ, νέα ἐκ Ζανζιβάρης, νέα ἐκ Μασκάτης, περὶ τῶν ἀρχαίων γνωρίμων κτλ.

—«Ποῦ εὑρίσκεται τώρα ὁ Χατζῆ Ἀβδαλλὰχ ἐκεῖνος, ὅστις πρὸ δώδεκα ἐτῶν ἦτο ἐδῶ μετὰ τοῦ Σπὴκ;

Κάτοικος τῆς Οὐγογγώ. (σελ. 226.)

— Τὸν Ἀβδαλλὰχ ἐκεῖνον ἡμεῖς ὀνομάζομεν Βύρτονα· ἤδη εἶναι πρόξενος ἐν Δαμασκῷ. Ὅσον δὲ περὶ τοῦ Σπὴκ ἐφονεύθη εἰς τὸ κυνήγιον.

— Οὐαλλάχ! ὁ Σπὴκης ἀπέθανε! Θλιβερὸν, θλιβερόν! Τί ἐξαίρετος ἄνθρωπος!

— Ἀλλ' εἰπῆτε μοι, ἐπανέλαβον, ποῦ εἶναι ἡ Καζέ;

— Δὲν εἰξεύρω.

— Πῶς; ἀλλ' ἦσθε ἐκεῖ μετὰ τοῦ Βύρτωνος, μετὰ τοῦ Σπὴκ καὶ ἀκολούθως μετὰ τοῦ Γράντ. Ὁ Βύρτων καὶ ὁ Σπὴκ δὲν κατῴκουν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Μουσᾶ Μζουρί;

—Ναί, ἀλλ' ἐν Ταβώρᾳ.

— Τότε ποῦ εἶναι αὐτὴ ἡ Καζέ; Ἐρωτῶ πάντας καὶ οὐδεὶς δύναται νὰ μοὶ εἰπῇ. Καὶ ἐν τούτοις τὸ μέρος ὅπου ἠναμώθητε ἐκεῖνοι ὀνομάζουσιν οὕτω.

— Ποτέ μου δὲν ἤκουσα τὸ ὄνομα τοῦτο. Ἀλλά . . . κατὰ τὴν ἐγχώριον γλῶσσαν καζὲ σημαίνει βασίλειον· ἴσως ὠνόμασαν οὕτω τὴν θέσιν ὅπου κατέλυσαν. Πάντοτε ἐπεσκεπτόμην αὐτοὺς αἱ δὲ οἰκίαι εἰς ἃς κατῴκουν ἦσαν καὶ αἱ δύο ἐν Ταβώρᾳ. Ἀλλ' ἤδη πρέπει νὰ σοὶ δείξω καὶ τὴν ἰδικήν σου οἰκίαν· αὕτη εὑρίσκεται εἰς τὸ χωρίον Κουικάραν, τὸ ὁποῖον ἀπέχει μίαν ὥραν τῆς Ταβώρας.»

Ἐγερθέντες λοιπὸν τῆς τραπέζης μετέβημεν εἰς τὴν ἐν μέσῳ λόφων εὑρισκομένην Κουικάραν· φθάσαντες εἰς τὸ χωρίον εὗρον παρὰ τὴν θύραν τῆς εἰς ἐμὲ προσδιορισθείσης οἰκίας τοὺς ἀχθοφορους μου καθημένους παρὰ τὰ δέματά των.

«Εἰσέλθετε, μοὶ εἶπεν ὁ Βὲν Σελήμης, αὕτη ἡ οἰκία εἶναι διὰ σᾶς, ἰδοὺ θέσις διὰ τοὺς ἀνθρώπους σας, αἱ ἀποθῆκαι, ἡ φυλακὴ, τὸ μαγηρεῖον. Ἐκεῖ θὰ ὑποδέχεσθε τοὺς Ἄραβας. Τὸ μέρος ἐκεῖνο εἶναι διὰ τὸν σύντροφόν σας, τοῦτο δὲ δι' ὑμᾶς· ἰδοὺ ὁ κοιτὼν, τὸ λουτρὸν, θέσις διὰ τὴν πυρίτιδα ὁπλοθήκη κτλ.»

Πολὺ ἀναπαυτικὴ ἦτο ἡ Ἀφρικανικὴ ἐκείνη οἰκία· ἤθελε δὲ κινήσει τὰς ποιητικάς χορδάς μας ἐὰν μόνον καιρὸν εἴχομεν νὰ σκεφθῶμεν περὶ αὐτῆς· ἀλλ' ἔπρεπεν ἀμέσως νὰ ἐξασφαλίσωμεν τὰς πραγματείας καὶ νὰ πληρώσωμεν τοὺς ἀχθοφόρους, τῶν ὁποίων ὁ χρόνος τῆς συμφωνίας ἐκεῖ ἔληγε. Μετὰ τὴν διευθέτησιν καὶ τὴν πληρωμὴν μόλις ἤρχισα νὰ πεινῶ καὶ σειρὰ δούλων μοὶ ἔφερον διάφορα δῶρα ἐκ μέρους τῶν Ἀράβων. Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν τὰ ὑψηλὰ τῆς Ταβώρας πρόσωπα ἦλθον νὰ μὲ συγχαρῶσι διὰ τὴν αἰτιον ἄφιξίν μου. Οἱ πλεῖστοι τῶν ἐπισκεφθέντων με ἦσαν Ἄραβες τοῦ Ὀμὰν, τινὲς δὲ ἐκ τῆς Ἀφρικανικῆς παραλίας. Ἦσαν αὐτοὶ ἐκεῖνοι οἵτινες τὴν προτεραίαν μοὶ ἔπεμψαν τὰ δῶρα ἐκεῖνα. Οὗτοι πάντες ἔζων ἐν ἀρθονίᾳ καὶ πολυτελείᾳ. Μετ' ὀλιγοχρόνιον τυπικὴν ἐπίσκεψιν ἕκαστος ἀνεχώρησεν εἰς τὰ ἴδια.

Τρεῖς μετὰ τοῦτο ἡμέρας ἀκολουθούμενος ὑπὸ 18 ἐκ τῶν ἀνθρώπων μου, μετέβην νὰ ἀποδώσω τὴν ἐπίσκεψιν. Πρῶτον ἐπεσκέφθην τὸν πλούσιον ἀτηματίαν Βὲν Ἀλῆ. Ἀκολούθως μετέβην εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄρχοντος Χαμὶτ Βὲν Ἀβδαλλὰχ, ὅπου καὶ εὗρον μεγάλην σύναξιν. Ἔφθανον ἀκριβῶς τὴν ὥραν καθ' ἣν ἔμελλον νὰ συγκροτήσωσι συμβούλιον πολεμικὸν, εἰς τὸ ὁποῖον προσεκλήθην καὶ ἐγὼ νὰ λάβω μέρος. Ἐπρόκειτο δὲ περὶ ἐγχωρίου τινὸς ἀρχηγοῦ, Μιραμβὼ καλουμένου, ὅστις εὑρίσκετο εἰς ἀδιακόπους πολέμους μετὰ τῶν γειτόνων του ἀρχηγῶν. Ὁ Μιραμβὼ οὗτος ἐξ ἁπλοῦ ἀχθοφόρου κατωρθώσας νὰ ἀνέλθῃ διὰ παντὸς ἀθεμίτου τρόπου εἰς τὸ ἀνώτατον τοῦ ἀπολύτου ἄρχοντος ἀξίωμα, οὐδὲν ἕτερον ἐσκέπτετο ἢ πῶς νὰ διαρπάσῃ τὰς περιοικούσας φυλάς. Λεηλατήσας τινὰς ἐκ τῶν πλησιοχώρων φυλῶν τόσον εἶχεν ὑψωθῇ κατὰ τὸ φρόνημα ὥστε πρὸς πάντας ἐφέρετο ἀφθαδέστατα. Ἀφοῦ ἔφερε τὸν πόλεμον μέχρι Οὐβίνζης καὶ Οὐκονόγγου, ἃς χώρας ἠρήμωσε κατασφάξας αὐτῶν τοὺς κατοίκους, ἐζήτει πόλεμον καὶ μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Οὐνυανυέμβης, Μκαζιχούα. Ἐπειδὴ δὲ οἱ παρὰ τὴν πρωτεύουσαν τοῦ ἀρχηγοῦ τούτου ἄποικοι Ἄραβες ἠρνήθησαν εἰς τὸν ἅρπαγα Μιραμβὼ τὴν ὁποίαν τοῖς ἐπρόβαλε κατὰ τοῦ παλαιοῦ φίλου των προδοσίαν, ὁ ἅρπαξ διέκοψε τὴν μεταξὺ Οὐζιζῆς καὶ Ταβώρας (ἀμφοτέρων Ἀραβικῶν ἀποικιῶν) συγκοινωνίαν, διακηρύξας ὅτι τότε μόνον θὰ δυνηθῇ νὰ διέλθῃ διὰ τῆς χώρας του κιρβάνιον, ὅταν οἱ ὁδοιπόροι πατήσωσι ἐπὶ τοῦ πτώματός του. Οὕτω δὲ οἱ πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ Δ. Λιβιγκστόνος πορευόμενοι, οἱ ὑποστάντες τόσα φοβερὰ δεινὰ ἤδη εὕρισκον τὴν ὁδὸν οὐχὶ πλέον ὑπὸ ποταμῶν ἢ ἕλων, οὐχὶ ὑπὸ ὀρέων ἢ φυσικοῦ τινος κωλύματος, ἀλλ' ὑπὸ αἱμοβόρου τυράννου κλειομένην. Νὰ προχωρήσωσι διὰ τῆς χώρας του, ἑωσοῦ διά τινος ὁποιουδήποτε τρόπου δὲν ἠνοίγετο ἡ ὁδὸς ἦτο ἀδύνατον. Ὁ διοικητὴς τῆς Ἀραβικῆς ἀποικίας Σεὶδ Βὲν Σελὶμ εἶχε μεταχειρισθῇ πάντα τρόπον ὅπως μαλάξῃ τὸν τύραννον, ἀλλ' οὗτος οὐδὲν ἤθελε ν' ἀκούσῃ καὶ οὐδὲ ἔκρυπτε πλέον τοὺς σκοπούς του.

«Ὁ Μιραμβὼ, εἶπεν εἰς τὸ συμβούλιον ὁ Βὲν Ἀβδαλλὰχ, μόνον ὅταν ἐκδιώξῃ τοὺς Ἄραβας, καταστρέψῃ τὸν Μκαζιχούαν καὶ κυριεύσῃ τὴν Οὐνυανυέμβην θὰ ἡσυχάσῃ. Θὰ ἀφίσωμεν αὐτὸν νὰ πράξῃ ταῦτα, τέκνα τοῦ Ὀμάν; Νὰ πολεμήσωμεν τοὺς εἰδωλολάτρας τούτους, ἢ νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὴν νῆσον μας;»

Ὁ διοικητὴς τῆς ἀποικίας συνεβούλευε συμβιβασμὸν, ἀλλ' ὅλων ἡ γνώμη ἔρρεπε πρὸς τὸν πόλεμον, δι' ὃ καὶ ὁ πόλεμος ἀπεφασίσθη. Κατὰ τοὺς Ἄραβας ὁ πόλεμος οὗτος μόλις ἤθελε διαρκέσει δεκαπέντε ἡμέρας· τοῖς προ-

σέφερον λοιπὸν τὴν ὑπηρεσίαν ἐμοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων μου, οἵτινες ἀφοῦ ἤθελον ἀφίσει τὰ φορτεῖά των εἰς τὸ χωρίον Μφοῦτον ὑπὸ τὴν φυλακὴν ὀλίγων, οἱ λοιποὶ ἐμέλλον νὰ μὲ ἀκολουθήσωσιν εἰς τὸν πόλεμον, μετὰ τὸ πέρας τοῦ ὁποίου, ἀνοιγομένης τῆς ὁδοῦ, ἠθέλομεν ἐξακολουθήσει τὴν ὁδοιπορίαν.

Ὡς ἡμέρα καθ' ἣν ἐμέλλομεν νὰ προσβάλλωμεν τὸν Μιραμβὼ ὡρίσθη ἡ 28 Ἰουλίου. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην πάντες οἱ ἄνθρωποί μου κατελήφθησαν ὑπὸ μεγάλης ἀθυμίας. Ἐν τούτοις πάντες ἀνεχωρήσαμεν ἐκ Κουικάρας, διευθυνόμενοι πρὸς τὸ χωρίον Μφοῦτον, ὅπου οἱ Ἄραβες μᾶς περιέμενον καὶ ὅπου ἐφθάσαμεν τὴν τετάρτην ἡμέραν. Μετ' ὀλίγον δύο χιλιάδες καὶ διακόσιοι πεντήκοντα ἄνδρες συνηθροίσθησαν, ἐκ τούτων οἱ χίλιοι πεντακόσιοι ἦσαν ὡπλισμένοι διὰ πυροβόλων. Τὴν τρίτην ἡμέραν ἐστρατοπεδεύσαμεν ἐνώπιον τῆς Ζιμπίζω, θέσεως ὀχυρᾶς, ὅπου κατῴκει εἷς τῶν ὑπάρχων τοῦ μονάρχου τῆς Οὐχιογικῆς. Ἐνῷ οἱ πολεμισταί μας κατελάμβανον τὰς θέσεις τὰς ὁποίας τοῖς εἴχομεν ὑποδείξει, πυροβολισμοὶ προερχόμενοι ἐκ τοῦ πλησίον δάσους μᾶς προσέβαλον. Ἡ μάχη ἤρξατο σπουδαία. Ἀφοῦ τὸ πῦρ τοῦ ἐχθροῦ ἐμετριάσθη, οἱ ἡμέτεροι στρατιῶται ὥρμησαν κατὰ τοῦ ὀχυρώματος, ἔθραυσαν τὰς πύλας του, ἀνέβησαν τὰ προχώματά του, ἐνῷ οἱ κάτοικοι αὐτοῦ ἔφευγον εἰς τὰ ὄρη καταδιωκόμενοι ὑπὸ τῶν ταχυπόδων μας. Ἀφίσαντες ἀρκετὰς δυνάμεις εἰς Σιμπιζὼ προεχωρήσαμεν· μετὰ μίαν δὲ ὥραν ἐκυριεύσαμεν δύο ἕτερα χωρία τὰ ὁποῖα καὶ κατεκαύσαμεν.

Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν ἑπτακόσιοι ἐκ τῶν ἀνδρῶν μας διέτρεχον τὴν χώραν, φέροντες τὴν ἐρήμωσιν μέχρι τῆς Βουιλυαγκουροῦς. Ὁ Σαοὺδ Βὲν Σελὶμ καὶ εἴκοσιν ἕτεροι νέοι Ἄραβες, ἐπὶ κεφαλῆς πεντακοσίων ἀνδρῶν, ἐστρατοπεύδευσαν παρὰ τὸ ὀχύρωμα τοῦτο ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὑπετίθετο ὅτι εὑρίσκετο αὐτὸς ὁ Μιραμβώ. Ἀπὸ τῆς πρωΐας μετέβην πρὸς ἐντάμοσιν τοῦ Βὲν Σελὶμ διὰ νὰ τῷ εἴπω κατὰ πόσον ἦτο λυσιτελὲς νὰ καῶσι τὰ ὑψηλὰ χόρτα, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἠδύνατο νὰ κρυφθῇ ὁ ἐχθρός. Ἐπιστρέφων ὅμως κατελήφθην ὑπὸ θέρμης ὁ δὲ λόγος μου δὲν ἐξετελέσθη δυστυχῶς. Κατὰ τὴν ἕκτην ἑσπερινὴν ὥραν ἦλθεν εἰς Ζιμπίζω ἡ εἴδησις ὅτι ὁ Σαοὺδ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ Ἄραβες ἔπεσον καὶ ὅτι ἐκ τῶν στρατιωτῶν ὑπὲρ τοὺς ἡμίσεις εἶχον φονευθῇ. Οἱ πλεῖστοι ἐκ τῶν ἀνθρώπων μου ἦσαν μετ' αὐτῶν· εὐτυχῶς ὅμως πέντε μόνον ἐφονεύθησαν. Ἰδοὺ δὲ καὶ πῶς συνέβη τὸ δυστύχημα. Οἱ Ἄραβες, ἐπιτεθέντες κατὰ τῆς Βουιλυαγκουροῦς, ἐκυρίευσαν καὶ ἐλεηλάτησαν αὐτήν. Ἐνῷ ἐπέστρεφον φέροντες λάφυρα πεντακοσίους ἐλεφαντόδοντας, διακοσίους ἕως τριακοσίους δούλους καὶ ἑξήκοντα δέματα ὑφασμάτων, προσεβλήθησαν ὑπὸ τοῦ Μιραμβὼ καὶ τῶν ὀπαδῶν του, οἵτινες, ὄντες κεκρυμμένοι ἐντὸς τῶν ὑψηλῶν χόρτων, αἴφνης ἐπετέθησαν κατὰ τῶν φορτωμένων στρατιωτῶν.

Τὴν ἐπαύριον ἤρχισε νὰ γίνηται λόγος περὶ ὑποχωρήσεως. Ἐμήνυσα εἰς τοὺς Ἄραβας ὅτι διὰ τῆς ὑποχωρήσεως προσεκάλουν τὸν Μιραμβὼ νὰ φέρῃ τὸν πόλεμον εἰς τὴν χώραν των, ὅτι δυνάμεις εἴχομεν ἀκόμη ἀρκετὰς καὶ ἐπομένως ἔπρεπε νὰ ἐξακολουθήσωμεν τὴν ἐκστρατείαν. Ἀφοῦ ἐμήνυσα ταῦτα κατεκλίνθην πάσχων δεινῶς ἐκ πυρετοῦ.

Ἐκοιμώμην ὕπνον βαθὺν ὅτε, κατὰ τὸ ἀπόγευμα ὁ Σελὶμ μὲ ἐξήγειρε.

«Σήκω, κύριε, ὅλοι φεύγουσι» μοὶ εἶπεν.»

Ἐγερθεὶς καὶ συρθεὶς πρὸς τὴν θύραν εἶδον ἕνα ἐκ τῶν Ἀράβων, ὅστις, ἅμα μὲ εἶδεν, μοὶ ἐφώναξε. «Σπεῦσον, ὁ Μιραμβὼ ἔρχεται!»

Πάντες εἶχον φύγει. Μόνον ἑπτὰ ἐκ τῶν ἀνθρώπων μου εἶχον μείνει, οἱ λοιποὶ ἐγένοντο ἄφαντοι. Ἐκάθισα ἐπὶ τοῦ ὄνου μου· οἱ ἄνθρωποί μου ὤθησαν αὐτὸν πρὸς ἄτακτον δρόμον. Ἔπασχον τόσον ὥστε ἐνίοτε προετίμων τὸν θάνατον. Κατὰ βάθος ὅμως ἡ ζωὴ μοὶ ἦτο γλυκεῖα· δὲν εἶχον ἀπολέσει πᾶσαν ἐλπίδα ἐπὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ἀποστολῆς μου· ἔπρεπε νὰ ζήσω τοὐλάχιστον ἕως οὗ ἐκτελέσω αὐτήν.»

ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΩΝ ΟΝΕΙΡΩΝ.

Ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐπεκράτει γνώμη ὅτι καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ ὕπνου ἐξηκολούθουν ὄνειρα—ὅτι ὁ νοῦς οὐδέποτε ἔπαυεν ἐργαζόμενος, ἀλλ' ἦτο πάντοτε εἰς κίνησιν, καὶ ἔτι ὅτε τὸ σῶμα βαθέως ἐκοιμᾶτο οὗτος ἐνησχολεῖτο μὲ συνεχῆ σειρὰν στοχασμῶν, ὅλως διακεκριμμένον καὶ ἀνεξαρτήτων ἀπὸ τῶν ἀντιλήψεων τῶν αἰσθήσεων. Τὴν γνώ-

μην ταύτην κατεπολέμησεν ὁ περίφημος Λόκκιος, φέρων πολλοὺς λόγους πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ὅτι ὁ νοῦς ἀναπαύεται διαρκοῦντος τοῦ ὑγιοῦς ὕπνου. Ὁ Δ. Οὐάτσ ἀνέλαβεν' ἀναιρέσῃ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ Λοκκίου, καὶ ἀπήντησεν ἀρκετὰ εὐστόχως. Πολλοὶ λοιπὸν ἐτάχθησαν μετὰ τῆς γνώμης τοῦ ἑνὸς καὶ πολλοὶ μετὰ τῆς τοῦ ἑτέρου. Πλὴν αἱ ἔρευναι νεωτέρων φυσιολόγων καὶ ψυχολόγων, ἀρκετὰ διαφωτίσασαι τὸ ζήτημα, ἔφερον πολλοὺς συγγράψαντας περὶ ἐνυπνίων εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι οὐδέποτε ὀνειρευόμεθα ὅταν βαθέως καὶ καθ' ὁλοκληρίαν κοιμώμεθα, καὶ ὅτι μόνον κατὰ τὸ ἡμικοίμισμα ἐκεῖνο, τὸ προηγούμενον τοῦ κυρίως ὕπνου, ὅταν παραδιδώμεθα εἰς αὐτὸν, καὶ τὸ μετ' αὐτὸν, ὅταν ἐξυπνῶμεν, βλέπομεν πάντα τὰ ὄνειρα, ὅσα βλέπομεν. Τοῦτο ἐξηγεῖ κάπως διατὶ τὰ πρωϊνὰ ὀνειρά μας εἶναι μᾶλλον διακεκριμμένα καὶ μένουσιν εἰς τὴν μνήμην καλλίτερον ἢ τὰ ἑσπερινά.

Ἕπεται λοιπὸν ἐκ τῶν ἀνωτέρω ὅτι ὅσον μακρὰ καὶ ἂν μᾶς φαίνωνται πολλάκις τὰ ὀνειρά μας, κυρίως ὀλίγον μόνον χρόνον ὀνειρευόμεθα, καθότι ἀφ' ἧς στιγμῆς μᾶς καταχνιάσῃ ὁ ὕπνος ἕωσοῦ καλῶς κοιμηθῶμεν, καὶ ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἀφ' ἧς ἀρχίζομεν νὰ ἐξυπνῶμεν ἕωσοῦ ἐξυπνήσωμεν τὰ χρονικὰ διαστήματα εἶναι πολὺ σύντομα. Πρὸς ὑποστήριξιν ὅτι τὰ ὄνειρα γεννῶνται ἐντὸς ἐλαχίστου πολλάκις χρονικοῦ διαστήματος ἐνῶ μᾶς φαίνονται ὅτι διαρκοῦσι πολὺ, ὑπάρχουσι πολλὰ παραδείγματα ἀναφερόμενα ὑπ' ἀνθρώπων, τῶν ὁποίων οὐδεὶς δύναται νὰ διαφιλονεικήσῃ τὴν φιλαλήθειαν. Οὕτως, ὁ λόρδος Ὄλλανδ πολλάκις διηγήθη ὅτι, ὢν ποτὲ κατάκοπος, ἤκουε φίλου τού τινος μεγαλοφώνως ἀναγινώσκοντος, ὅτε κυριευθεὶς ὑπὸ ὕπνου εἶδεν ὄνειρον τοῦ ὁποίου διὰ νὰ γράψῃ τὰ καθέκαστα ἐχρειάζετο ὑπὲρ τὸ ἓν τέταρτον τῆς ὥρας. Ἀφοῦ ἐξύπνησεν ἤκουσε τὸ τέλος φράσεως, ἧς τὴν ἀρχὴν εἶχεν ἀκούσει πρὶν καταληφθῇ ὑπὸ ὕπνου, ὥστε ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐκοιμήθη πλέον τῶν ὀλίγων δευτερολέπτων. Ὁ Κ. Βαββέγης ἔσχεν ὁμοίαν εὐκαιρίαν ὅπως καταμετρήσῃ τὸν πραγματικὸν χρόνον τῆς διαρκείας ὀνείρατος. Οὗτος, ὁδοιπορῶν ποτε μετά τινος φίλου εἰς Ἰταλίαν, καὶ πολὺ κεκοπιακὼς ἡμέραν τινὰ, ἀπεκοιμήθη καὶ εἶδε καθ' ὕπνον σειρὰν συμβεβηκότων ὡς γενομένων ἐν Ἀγγλίᾳ. Ἀφοῦ ἐξύπνησεν ἤκουσε τὰς τελευταίας λέξεις ἀπαντήσεώς τινος τοῦ φίλου του, ἀποκρινομένου εἰς ἐρώτησιν τὴν ὁποίαν οὗτος πρὶν κοιμηθῇ τῷ εἶχεν ἀπευθύνει. Ὁ Δ. Μάκνης λέγει· «Ἐσχάτως εἶδον καθ' ὕπνον ὅτι ἐταξείδευσα εἰς Ἰνδικὴν, ἔμεινα ἡμέρας τινὰς εἰς Καλκούταν, καὶ ἐπέστρεψα εἰς τὴν πατρίδα· μετὰ τοῦτο ἐπεβιβασθεὶς εἰς πλοῖον ἔπλευσα εἰς Αἴγυπτον, ὅπου ἐπεσκέφθην τοὺς καταράκτας τοῦ Νείλου, τὸ Κάϊρον καὶ τὰς πυραμίδας· πρὸς ἐπίμετρον δὲ πάντων ἔσχον τὴν τιμὴν νὰ παρουσιασθῶ εἰς τὸν Μεχμὲτ Ἀλῆν, εἰς τὴν Κλεοπάτραν καὶ εἰς τὸν Μέγαν Ἀλέξανδρον. Πάντα ταῦτα ἦσαν ἔργον μιᾶς μόνον νυκτὸς, ἴσως μιᾶς μόνον ὥρας ἢ καὶ ὀλίγον μόνον λεπτῶν καὶ ὅμως μοὶ ἐφαίνοντο ὅτι διήρκουν τοὐλάχιστον δώδεκα μῆνας.» Φίλος τις τοῦ Δ. Ἀβερκρομβίου ὠνειρεύθη ὅτι μετέβη εἰς Ἀμερικὴν, διέμεινεν ἐκεῖ δύο ἑβδομάδας καὶ ἀκολούθως ἐπιβιβαζόμενος εἰς πλοῖον διὰ νὰ ἐπιστρέψῃ ἔπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου καταληφθεὶς ὑπὸ τρόμου ἐξύπνησε καὶ εἶδεν ὅτι μόλις πρὸ δέκα λεπτῶν εἶχε κοιμηθῇ. Εἷς ἦν ἐκ τῶν ἐνυπνίων τῶν ἐκ τοῦ ὀπίου παραχθέντων, ἅτινα ὁ Δὲ Κίγκης διηγεῖται, ἀναφέρει ὅτι «πολλὴν ἐντύπωσιν τῷ ἐπροξένει ἡ ἔκτασις καὶ ἐν τέλει ὁ χρόνος. Κτίρια, χῶραι κλπ. ἐπαρουσιάζοντο τόσον ἐκτεταμένα ὥστε τὸ τοῦ σώματος ὄμμα δὲν δύναται νὰ χωρῇ. Τὸ διάστημα ἐξετείνετο καὶ ἐμεγαλοποιεῖτο ἀπείρως. Καὶ ὅμως τοῦτο δὲν μὲ ἐτάραττε τόσον ὅσον ἡ μήκυνσις τοῦ χρόνου· πολλάκις μοὶ ἐφαίνετο ὅτι ἔζων ἑβδομήκοντα ἢ καὶ ἑκατὸν ὅλα ἔτη ἐν μιᾷ νυκτί· ναί, ἐνίοτε μοὶ ἐφάνη ὅτι ὁλόκληρος χιλιετηρὶς διῆλθε κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα ἢ τοὐλάχιστον χρόνος πολὺ πέραν τῶν ὁρίων ἀνθρωπίνου πείρας.»

Ὁ Λαβαλέττης ὅτε ἦτο εἰς φυλακὴν, καταδικασμένος εἰς θάνατον, εἶδε τὸ ἑξῆς ὄνειρον, ὡς διηγεῖται αὐτὸ ἡ «Ἐπιθεώρησις τῶν Παρισίων.» «Νύκτα τινὰ ἐνῷ ἐκοιμώμην τὸ ὡρολόγιον τοῦ δικαστηρίου ἐσήμανε ὁ ὠ ὁ ε κ α καὶ μὲ ἐξύπνισεν. Ἤκουσα τὴν θύραν ἀνοιγομένην πρὸς ἀλλαγὴν τοῦ φύλακος ἀλλ' ἀμέσως ἀπεκοιμήθην. Κοιμηθεὶς ὀνειρεύθην ὅτι ἱστάμην εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ Ἁγ. Ὀνορίου εἰς τὴν γωνίαν τῆς ὁδοῦ τῆς Κλίμακος. Μελαγχολικόν τι σκότος ἦτο περὶ ἐμὲ· τὰ πάντα ἦσαν ἡσυχα, ἐντούτοις λαμπρὸς

καὶ ἀόριστός τις ἦχος ἠγέρθη. Αἴφνης εἶδον ἐκ τοῦ βάθους τῆς ὁδοῦ, ἐρχόμενον πρός με, σῶμα ἱππέων, ἀποτελούμενον ἐξ ἀνθρώπων καὶ ἵππων πάντων ἐκδαρμένων. Οἱ ἄνθρωποι ἐκράτουν δᾷδας, τῶν ὁποίων ἡ ἐρυθρὰ φλὸξ ἐφώτιζε πρόσωπα ἄνευ δέρματος καὶ αἱμοσταγεῖς μυόνας . . . Ὠχραὶ καὶ μὲ ἄπλεκτα μαλλιὰ γυναῖκες προέβαλλον εἰς τὰ παράθυρα καὶ πάλιν ἐκρύπτοντο ἐν νεκρικῇ σιγῇ· βαρεῖς καὶ ἀσυνάρτητοι κρότοι ἐπλήρουν τὸν ἀέρα· ἐγὼ δὲ ἔμενον εἰς τὴν ὁδὸν μόνος, ἀπολιθωθεὶς ἐκ τρόμου καὶ μὴ ἔχων τὴν ἀπαιτουμένην δύναμιν νὰ ζητήσω τὴν σωτηρίαν μου ἐν τῇ φυγῇ· ὁ φρικτὸς ἐκεῖνος στρατὸς ἐξηκολούθη διερχόμενος ταχὺς, μὲ ταχὺν καλπασμὸν καὶ ρίπτων φοβερὰ ἐπ' ἐμοῦ βλέμματα. Ἡ διάβασίς των ἐστοχάσθην ὅτι διήρκει π έ ν τ ε ὥ ρ α ς, μετ' αὐτοὺς δὲ ἤρχοντο πολυάριθμοι ἅμαξαι τοῦ πυροβολικοῦ, πλήρεις αἱμοκυλίστων πτωμάτων, ὧν τὰ μέλη εἰσέτι ἐσπάραττον . . · Τέλος ἡ σιδηρᾶ θύρα τῆς φυλακῆς κλεισθεῖσα μετὰ πολλῆς ὁρμῆς, πάλιν μὲ ἀφύπνισεν. Ἔκαμα τὸ ὡρολόγιόν μου νὰ σημάνῃ· ἦτο μ ε σ ο ν ύ κ τ ι ο ν, ὥστε ἡ φρικτὴ φαντασμαγορία μόλις δύο ἢ τρία λεπτὰ ἐξηκολούθη, ἤτοι τὸν μεταξὺ ἀλλαγῆς τοῦ φύλακος καὶ κλεισμοῦ τῆς θύρας χρόνον. Τὸ ψύχος ἦτο δριμὺ ἡ δὲ φυλακὴ σύντομος. Τὴν ἐπομένην πρωΐαν ἡ στροφὴ τῆς κλειδὸς ἐπεβεβαίωσε τοὺς ὑπολογισμούς μου. Ἐντούτοις οὐδὲν συμβὰν ἐν τῇ ζωῇ μου ἐνθυμοῦμαι τοῦ ὁποίου τὴν διάρκειαν ἠδυνήθην μετὰ πλείονος ἀκριβείας νὰ ὑπολογίσω, τοῦ ὁποίου τὰ καθέκαστα εἶναι βαθύτερον ἐντετυπωμένα εἰς τὴν μνήμην μου καὶ τοῦ ὁποίου ἔχω καθαρωτέραν συνείδησιν.»

Ἐκτὸς τούτων ὑπάρχουσι περιστάσεις, καθ' ἃς, ἐνῷ μέγας τις κρότος ἢ ἄλλο τι βιαίως μᾶς ἀποσπᾷ ἀπὸ βαθὺν ὕπνον ἡμεῖς βλέπομεν ὄνειρα τὰ ὁποῖα μᾶς φαίνονται μεγάλης διαρκείας. «Κύριος τις ὠνειρεύθη ὅτι εἶχε καταγραφεῖ στρατιώτης, ἠκολούθησε τὸ τάγμα του, ἐλειποτάκτησε συνελήφθη, ἐδικάσθη, κατεδικάσθη καὶ τέλος ἐφέρθη εἰς τῆς καταδίκης τὸν τόπον. Μετὰ τὰς συνήθεις προετοιμασίας πυροβόλον ἐπυρσοκρότησε· μὲ τὸν κρότον ἐξύπνησε καὶ εὗρεν ὅτι κρότος τις εἰς τὸ παρακείμενον δωμάτιον ἐπροξένησεν εἰς αὐτὸν τὸ ὄνειρον ἐνῷ τὸν ἀφύπνιζε ταυτοχρόνως.

Ἐλπίζοντες ὅτι τοῦτα εἶναι ἀρκετὰ ὅπως δειχθῇ ὅτι ἄλλη μὲν εἶναι ἡ πραγματικὴ διάρκεια τῶν ὀνείρων καὶ ἄλλη μᾶς φαίνεται ἀρκούμεθα εἰς τὰ ὀλίγα ταῦτα περὶ τοῦ σπουδαίου θέματος τούτου.

—

ΟΝΕΙΡΟΝ ΑΞΙΟΣΗΜΕΙΟΤΟΝ. Ζ'.

Ὁ Δ. Μάκνης διηγεῖται τὸ ἀκόλουθον λίαν παράδοξον παράδειγμα συνυπάρξεως ὀνείρου καὶ γεγονότος.

«Ἡ Κ. Μ . . . νέα κόρη κατοικοῦσα εἰς Ροσσάϊρ ἠρᾶτο νέου τινὸς ἀξιωματικοῦ, διατελοῦντος ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Σὶρ Ἰων. Μοὺρ κατὰ τὸν Χερσονησιακὸν πόλεμον. Ὁ διαρκὴς κίνδυνος εἰς ὃν ὁ νέος ἦτο ἐκτεθημένος, εἶχε φανερὰν ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ πνεύματος τῆς κόρης, ἥτις καθόσον ἐσκέπτετο περὶ αὐτοῦ κατὰ τοσοῦτον ἐγένετο ὠχρὰ καὶ μελαγχολική. Προσέτι ἠσθάνετο ἐνδόμυχόν τινα πεπείθησιν, ὅσον καὶ διὰ τῆς λογικῆς της προσεπάθει νὰ τὴν καταστρέψῃ, ὅτι ἡ φορὰ καθ' ἣν ἀπεχωρίσθη τοῦ ἐραστοῦ της ἦτο ἡ τελευταία. Ἐντὸς βραχυτάτου χρόνου τὸ χάριεν πρόσωπόν της προσέλαβε τὰ χαρακτηριστικὰ ἀνιάτου ἀσθενείας καὶ ἐφαίνετο ταχέως βαδίζουσα πρὸς τὸν τάφον· ὅτε ὄνειρον φοβερὸν ἐπεσφράγισε τὴν φρίκην, τὴν ὁποίαν πρὸ πολλοῦ ἐφοβεῖτο καὶ ἐπέφερε τὸ τελευταῖον κατὰ τῶν δεινῶν της κτύπημα. Νύκτα τινὰ ἐνῷ ἐκοιμᾶτο τῇ ἐφάνη ὅτι εἶδε τὸν ἐραστήν της κάτωχρον, αἱματοκυλισμένον καὶ θανάτου πληγὴν εἰς τὸ στῆθος φέροντα. Εἰσελθὼν οὗτος εἰς τὸ δωμάτιόν της, ὡς τῇ ἐφάνη, παρεμέρισε τὸ παραπέτασμα τῆς κλίνης καὶ μετὰ βλέμματος ἐμφαίνοντος ἄφατον γλυκύτητα τῇ εἶπεν ὅτι ἐφονεύθη εἰς τὴν μάχην, παρεκάλεσε δὲ αὐτὴν συγχρόνως νὰ παρηγορηθῇ καὶ νὰ μὴ ὑποκύψῃ ὡς ἐκ τοῦ θανάτου του εἰς τὴν λύπην. Ὁποῖον ἀποτέλεσμα ἔσχεν ἐπὶ τῆς κόρης τὸ ὄνειρον τοῦτο οὔτε κἂν νὰ εἴπωμεν χρειάζεται. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀποθνήσκουσα ἡ κόρη παρεκάλει τοὺς γονεῖς της νὰ σημειώσωσι τὴν ἡμέραν καθ' ἣν εἶδε τὸ ὄνειρον καὶ νὰ παρατηρήσωσιν ἂν θὰ ἐκπληρωθῇ ὅπως αὐτὴ ἐπίστευεν. Ὀλίγον μετὰ τὸν θάνατον τῆς κόρης χρόνον ἦλθον αἱ περὶ τῆς ἐν Κορούννῃ μάχης εἰδήσεις ἀγγέλουσαι καὶ τὸν θάνατον τοῦ νέου ἀξιωματικοῦ, πεσόντος ἐν τῇ μάχῃ ἐκείνῃ

ἤτις συνέβη ἀκριβῶς τὴν ἡμέραν κατὰ τὴν νύκτα τῆς ὁποίας ἡ κόρη εἶδε τὸν μνηστόν της εἰς ὅραμα.»

—o—

ΚΥΩΝ Ο ΠΟΙΜΕΝΙΚΟΣ.

Ἡ ὑπομονή, ἡ νοημοσύνη, καὶ ἡ πιστότης τοῦ ποιμενικοῦ κυνὸς, δι' ὧν ὑπηρετεῖ τὸν κύριόν του καθ' ὅλας αὐτοῦ τὰς βαρείας ἐργασίας εἶναι καθ' ὑπερβολὴν θαυμασταί. Ὁ Ἰάκωβος Ὄγγης, ὅστις ἦτο εἰς θέσιν νὰ σπουδάσῃ τὸν χαρακτῆρα τοῦ κυνὸς τούτου ὑπὲρ πάντα ἄλλον, διηγεῖται ὅτι εἶχε ποτὲ κύνα τὸν ὁποῖον ὠνόμαζε Σιρρᾶν, καὶ ὁ ὁποῖος ἦτο δύστροπος καὶ εἶχε τὸ ἐξωτερικὸν ἄσχημον, ἀλλ' ἠδύνατο νὰ κυβερνᾷ τὸ ποίμνιον θαυμασίως. Ὁ κύων ἐκεῖνος ἔπραξε πολλὰ κατορθώματα, ἓν ἐκ τῶν ὁποίων εἶναι καὶ τὸ ἑξῆς. «Ἑπτακόσια περίπου ἀρνία ἦσάν ποτε κατὰ τὸν ἀπογαλακτισμόν των ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησίν του. Νύκτα δέ τινα περὶ τὸ μεσονύκτιον τὰ ἀρνία ἐκεῖνα ὥρμησαν καὶ, μεθ' ὅλας τὰς προσπαθείας τοῦ ποιμένος καὶ τοῦ ὑπηρέτου του, διαιρεθέντα εἰς τρεῖς ὁμάδας ἐπῆραν τὰ ὄρη. «Σιρρᾶ,» ἔκραξε τότε ἐν ἀπελπισίᾳ ὁ ποιμὴν, «ἔφυγαν, πᾶνε!» Ἡ νὺξ ἦτο σκοτεινή, τόσον σκοτεινὴ ὥστε ὁ ποιμὴν δὲν ἠδύνατο νὰ ἴδῃ τὸν Σιρρᾶν, ἀλλὰ τὸ πιστὸν ζῶον ἤκουσε τὰς λέξεις τοῦ κυρίου του, ἐνόησεν αὐτὰς, καὶ σιωπηλὸν ἀνεχώρησεν. Ἐν τούτοις ὁ ποιμὴν καὶ ὁ παῖς του, διὰ νὰ εὕρωσι τὸ ἀπωλεσθὲν ποίμνιον, ἤρχισαν νὰ διατρέχωσι τὰ ὄρη, καὶ νὰ ζητῶσι τὰ ἀρνία ἕως τὸ πρωΐ· ἀλλὰ οὔτε τῶν ἀρνίων οὔτε τοῦ Σιρρᾶ εἶδον πουθενὰ τὰ ἴχνη. «Ἡ περίστασις ἐκείνη» λέγει ὁ ποιμὴν «ἦτο μοναδικὴ εἰς τὰ ποιμενικά μας χρονικά. Ἀφοῦ ἐξημέρωσε τίποτε ἄλλο δὲν ἔμενε νὰ πράξωμεν ἢ νὰ μεταβῶμεν εἰς τοῦ κυρίου μας καὶ νὰ τῷ εἴπωμεν ὅτι ἐχάσαμεν ὅλον τὸ ποίμνιον τῶν ἀρνίων χωρὶς νὰ εὕρωμεν οὔτε κἂν ἕν. Ἐπεστρέφομεν λοιπὸν κατάκοποι καὶ ἀπηλπισμένοι· πλὴν καθ' ὁδὸν εἴδομεν εἰς τὸ βάθος φάραγγος βαθείας ὁμάδα ἀρνίων καὶ τὸν Σιρρᾶν βλέποντα πέριξ δι' ἀνακούφισίν τινα, ἀλλὰ καὶ ἐμμένοντα εἰς τὸ ἔργον του. Ὁ ἥλιος εἶχεν ἀνατείλει· ἡμεῖς δὲ ὅτε εἴδομεν τὰ ἀρνία ἐνομίσαμεν ὅτι ἦτο μέρος τι τοῦ ποιμνίου, τὰ ὁποῖα ὁ Σιρρὰς διὰ νὰ κρατῇ συνηθροισμένα ὥθησεν εἰς ἐκείνην τὴν θέσιν. Ἀλλὰ πόσος ὑπῆρξεν ὁ θαυμασμός μας ὅτε κατὰ μικρὸν εὕρομεν ἐκεῖ ὁλόκληρον τὸ ποίμνιον χωρὶς νὰ λείψῃ οὔτε ἓν ἀρνίον! Πῶς ὁ κύων ἠδυνήθη νὰ εὕρῃ ἐν μέσῳ τοῦ πυκνοῦ σκότους ὅλας τὰς ὁμάδας τῶν ἀρνίων καὶ νὰ τὰς συναθροίσῃ εἰς ἐκείνην τὴν θέσιν ἀδυνατῶ νὰ ἐννοήσω. Ἀπὸ τοῦ μεσονυκτίου μέχρι τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου ὅλη ἡ φροντὶς ἦτο εἰς αὐτόν· ἂν δὲ πάντες οἱ ποιμένες τοῦ μέρους ἐκείνου ἔσπευδον εἰς βοήθειάν του οὐδόλως ἡ ἐργασία ἐκείνη θὰ ἐγίνετο καλλίτερον. Ὅτι δὲ δύναμαι νὰ προσθέσω εἰς ταῦτα εἶναι ὅτι οὐδέποτε ἠσθάνθην τόσην εὐγνωμοσύνην πρὸς πλάσμα τι ὑπὸ τὸν ἥλιον ὅσην πρὸς τὸν Σιρρᾶν τὴν πρωΐαν ἐκείνην.»

—o—

Η ΑΠΑΤΗ ΤΟΥ ΑΦΡΟΝΟΣ.

Οὐδεὶς εἰς τὸν κόσμον γινώσκει τὸν ἄφρονα ὀλιγώτερον αὐτοῦ τοῦ ἰδίου. Οὗτος εἶναι πλέον ἢ ἀμαθὴς, καθότι πάντοτε σφάλει ὡς πρὸς τοῦτο, ἐκλαμβάνων ἑαυτὸν, καὶ φερόμενος πρὸς τοὺς ἄλλους, ὡς καλλίτερος, φρονιμώτερος καὶ ἀξιότερος. Ἔχει μεγάλην ἰδέαν περὶ τῶν προτερημάτων καὶ ἀρετῶν του. Ἐπιθυμεῖ ἐπαίνους ἀκαταλλήλους δι' αὐτόν· φαντάζεται θέσεις πολὺ ὑπερτέρας τῶν δυνάμεών του. Οὐδεμία κωμῳδία δύναται νὰ παραστήσῃ χειρότερον καὶ γελοιοδέστερον σφάλμα ἀπὸ τὸ ἰδικόν του, ἐπειδὴ θαυμάζει καὶ ἀτενίζει καὶ θηρεύει, πλὴν οὐδέποτε δύναται νὰ καταλάβῃ ἡ διακρίνῃ ἑαυτὸν, ἀλλὰ πάντοτε ἀπαντᾷ σκιὰν ἀπατηλὴν ἀντ' αὐτοῦ, καὶ ταύτην περιπαθῶς ἐναγκαλίζεται καὶ θαυμάζει. (Ἰσαὰκ Βαρροῦ)

—o—

Ἐκ πάντων τῶν κλεπτῶν χείριστοι εἶναι οἱ ἄφρονες· οὗτοι ἀφαιροῦσιν οὐ μόνον τὸν καιρὸν ἀλλὰ καὶ τὴν ἡσυχίαν τοῦ ἄλλου.

Τινὲς ἀποστρέφονται νὰ διδαχθῶσιν· ἄλλοι πάλιν ἐντρέπονται ὡς νὰ ἐπρόκειτο νὰ ὑπάγωσιν εἰς τὸ σχολεῖον ὅταν εἶναι γέροντες. Πλὴν οὐδέποτε εἶναι ἀργὰ νὰ μάθῃ ὁ ἄνθρωπος ὅ,τι εἶναι ἀνάγκη νὰ εἰξεύρῃ, καὶ οὐδόλως εἶναι ἐντροπὴ νὰ διδασκώμεθα ἐνόσω εἴμεθα ἀμαθεῖς, δηλαδὴ ὅσῳ ζῶμεν.

ΤΟ ΓΙΟΥΡΟΥΚΑΚΗ

ΔΙΗΓΗΜΑ ΤΕΡΠΝΟΤΑΤΟΝ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΤΑΤΟΝ

—

Α'. Τὸ σχολεῖον.

Πλησίον τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔζη πρὸ πολλῶν ἐτῶν ξυλοκόπος τις ἐκ τῆς φυλῆς τῶν Γιουρούκων. Ὁ σκηνήτης ἐκεῖνος ἐκτὸς ὀλίγων ὀρνιθίων καὶ δύο ἢ τριῶν προβάτων εἶχε καὶ πέντε καμήλους, τὰς ὁποίας φορτώνων ξύλα ἀπὸ τὸ δάσος μετέφερε καὶ ἐπώλει εἰς τὴν πρωτεύουσαν, καὶ οὕτως ἐπορίζετο τὰ πρὸς ζωάρκειάν του.

Πολλάκις, ἀφοῦ ἐπώλει τὰ ξύλα του, ὁ Γιουρούκης ἐγονάτιζε τὰς καμήλους του εἴς τι πλάτωμα καὶ ἀκολούθως ἐκάθιζεν εἰς πλησιόχωρόν τι καφφενεῖον διὰ νὰ ἀναπαύηται. Ἀντικρὺ εἰς τὸ καφφενεῖον ἐκεῖνο ὑπῆρχεν ἄλλο πολὺ ὡραιότερον καὶ πολυτελέστερον, εἰς τὸ ὁποῖον ἐσύναζον ὑπάλληλοι πολιτικοὶ καὶ στρατιωτικοί. Ἡμέραν τινὰ βλέπων πολλοὺς τοιούτους καὶ καλοενδεδυμένους ὁ ξυλοκόπος ἔχασε τὴν ὑπομονήν καὶ ἤρχησε νὰ ἐρωτᾷ τὸν καφφεπώλην του ὡς ἀκολούθως.

— «Ἀμὰν Ἀγά, δὲν μοῦ λέγεις αὐτοὶ ὁποῦ κάθουνται εἰς τὸν πέραν καφφενὲν μὲ ταῖς καλαῖς γούναις καὶ μὲ τὰ μακρυὰ τσιμπούκια καὶ μὲ τὰ ἀκριβὰ τεσπίχια ποῦ τὰ εὑρίσκουν ὅλα αὐτά;»

— «Εἰξεύρουν γράμματα.» Ἀπήντησεν ὁ καφφεπώλης.

— «Πῶς; ὅποιος ξεύρει γράμματα γίνεται ὡς αὐτούς;»

— «Μάλιστα.»

— «Καὶ ποῦ μανθάνουν τὰ γράμματα;»

— «Εἰς τοῦ διδασκάλου.»

— «Καὶ ποιὸς εἶναι αὐτὸς ὁ διδάσκαλος;»

Ἀντὶ πάσης ἀπαντήσεως εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην ὁ καφφεπώλης ἔδειξεν εἰς τὸν Γιουρούκην Χότζαν τινὰ εὑρισκόμενον ἐκεῖ πλησίον καὶ στραφεὶς ἐπεμελεῖτο τὴν ἐργασίαν του. Ὁ ξυλοκόπος χωρὶς νὰ χάσῃ καιρὸν ἔτρεξε πρὸς τὸν δειχθέντα καὶ διὰ τοῦ φυσικωτάτου ὀρεινοῦ τρόπου του «Χότζα» τῷ λέγει, «θέλω νὰ μὲ μάθῃς τὰ γράμματα.»

Ὁ Χότζας ἀκούσας τὴν παράξενον ταύτην αἴτησιν τοῦ ξυλοκόπου διὰ νὰ μὴ τὸν ἀποβάλλῃ ἀποτόμως, «Σὺ εἶσαι πολὺ μεγάλος διὰ γράμματα πλέον», τῷ εἶπε «καὶ δὲν ἠμπορεῖς νὰ τὰ μάθῃς.»

«Καὶ πῶς τὰ ἔμαθαν αὐτοὶ ποῦ φοροῦν τὰς γούνας, Χότζα;»

«Τὰ ἔμαθαν ὅταν ἦσαν μικρὰ παιδία», ἀπήντησεν ὁ Χότζας.

«Ἔχω κ' ἐγὼ ἕνα μικρὸν παιδί, καὶ ἀφοῦ δὲν μανθάνω ἐγὼ ἂς μάθῃ μπάρεμ ἐκεῖνο.»

«Ἴστε, τοῦτο γίνεται» εἶπεν ὁ Χότζας· «ποῦναι τὸ παιδί;»

«Εἶναι στὸ βουνὸ» ἀπεκρίθη ὁ Γιουρούκης. «Νὰ πάγω νὰ σοῦ τὸ φέρω καὶ νὰ τὸχης ἐδῶ ὡς νὰ τὸ μάθῃς τὰ γράμματα, καὶ ὕστερα νἄλθω νὰ τὸ πάρω.»

«Σωστά,» εἶπεν ὁ Χότζας, «ἀμὰ τὸ παιδὶ θέλει νὰ φάγῃ, θέλει χαρτὶ καὶ φυλλάδα, θέλει ἔξοδα.»

«Καὶ πόσα ἔξοδα θέλει, Χότζα;»

«Χίλια ἄσπρα τὴν χρονιά.»

«Βάϊ! Βάϊ! ποῦναι χίλια ἄσπρα; Ἀμά ... ντοὺρ νὰ πωλήσω μιὰν καμήλα.»

Καὶ τοῦτο εἰπὼν ὁρμαίως ἀνεχώρησε.

Ὁ ξυλοκόπος ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἤρχισε νὰ ζητῇ ἀγοραστὴν διὰ μίαν ἐκ τῶν καμήλων του· ἐπιτυχὼν δὲ τοιούτου ἔδωκεν αὐτὴν ἀμέσως καὶ λαβὼν τὰ χρήματα καὶ τὸν μονογενῆ του υἱόν, τοῦ ὁποίου πρὸ ὀλίγου εἶχεν ἀποθάνει ἡ μήτηρ, ἦλθε πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ Χότζα εἰς τὴν πρωτεύουσαν. Εὑρὼν δὲ αὐτόν·

«Λάβε Χότζα, τῷ εἶπε, καὶ τὸ παιδὶ καὶ τὰ χρήματα καὶ μάθε μού το καλὰ τὰ γράμματα, διὰ νὰ γείνῃ καλλίτερον ἀπὸ ἐμέ.»

Ἀφοῦ εἶπε ταῦτα ὁ ἁπλοῦς ἐκεῖνος σκηνήτης ἐθώπευσε τὸ μονογενές του, παρεκάλεσε τὸν διδάσκαλον καὶ ἀκολούθως μετέβη πρὸς τὰς περιμενούσας αὐτὸν καμήλους.

Τὸ Γιουρουκάκη, χάσαν τὸν ἐλεύθερον τοῦ βουνοῦ ἀέρα καὶ τὸν ἀπεριόριστον ὁρίζοντα, ἐδόθη μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας εἰς τὰ μαθήματά του· ἂν δέ ποτε συνέβαινε νὰ προσέχῃ μᾶλλον εἰς κανὲν παιγνίδιον καὶ νὰ μὴ μελετᾷ, ὁ διδάσκαλος ἐτιμώρει αὐτὸ πολὺ αὐστηρότερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους μαθητάς του, διότι ἦτο πτωχὸν ὀρφανὸν καὶ ξένον καὶ δὲν ἐφοβεῖτο ἀπειλὴν ἄλλ' οὐδὲ παρατήρησίν τινα ἐκ μέρους τῶν γονέων του· ἐνῶ τὰ ἄλλα καὶ ἀμελέστατα ἂν ἦσαν δὲν ἐτόλμα νὰ τὰ τιμωρήσῃ, ἐπειδὴ οἱ γονεῖς των ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὡμοίαζον μὲ πολλοὺς ἐκ τῶν σημερι-

νῶν, οἱ ὁποῖοι ἅμα ἀκούσωσιν ὅτι ὁ διδάσκαλος ἐτιμώρησε τὰ ἀμελῆ καὶ ἄτακτά των τέκνα ἀμέσως κατακυριεύονται ὑπὸ θυμοῦ καὶ κινοῦσι πάντα λίθον διὰ νὰ διωχθῇ ὁ διδάσκαλος! καὶ οὕτω σ π ο υ δ ά ζ ο υ σ ι τὰ παιδιά των!

Ἀφοῦ παρῆλθεν ἓν ὁλόκληρον ἔτος ἰδοὺ αἴφνης παρουσιάζεται ὁ Γιουρούκης εἰς τὸν Χότζαν καὶ ζητεῖ τὸν υἱόν του. Ἐνόμιζεν ὁ πτωχὸς ὅτι εἰς ἓν ἔτος μανθάνονται τὰ γράμματα. Ὁ Χότζας ὅμως τῷ εἶπεν ὅτι εἰς τὸν πρῶτον ἐκεῖνον χρόνον ὁ υἱός του ἔμαθε μὲν γράμματα, ἀλλὰ π α ι δ ι α κ ί σ ι α καὶ ὅτι διὰ νὰ μάθῃ τὰ ἀ ν θ ρ ω π ι ν ὰ χρειάζεται ἀκόμη μία χρονιὰ, διὰ τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ φέρῃ ἀκόμη χίλια ἄσπρα.

Μολονότι ὁ πτωχὸς ὁ Γιουρούκης δὲν ἐπερίμενε ν' ἀκούσῃ τοιαῦτα, χωρὶς γογγυσμὸν ὅμως ἀπεφάσισε νὰ πωλήσῃ μίαν ἀκόμη ἐκ τῶν καμήλων του διὰ νὰ μάθῃ ὁ υἱός του τὰ ἀ ν θ ρ ω π ι ν ὰ γράμματα καὶ νὰ γίνῃ καλλίτερος· ἀφοῦ δὲ τὴν ἐπώλησεν ἔφερε τὰ χρήματα εἰς τὸν Χότζαν.

Μετὰ παρέλευσιν ἑνὸς ἔτους ἰδοὺ πάλιν ὁ Γιουρούκης ἔλθων ἐζήτει τὸν υἱόν του. Ὁ Χότζας τότε τῷ εἶπεν ὅτι ὁ υἱός του εἰξεύρει τὰ γράμματα τὰ π α ι δ ι κ ὰ καὶ τὰ γράμματα τὰ ἀ ν θ ρ ω π ι ν ὰ, ἀλλὰ πρέπει νὰ μάθῃ καὶ τὰ β α σ ι λ ι κ ὰ γράμματα, διὰ τὰ ὁποῖα χρειάζονται ἀκόμη χίλια ἄσπρα. Ἀκούσας ταῦτα ὁ πτωχὸς Γιουρούκης ἀνευ γογγυσμοῦ πάλιν πωλεῖ καὶ τρίτην ἐκ τῶν καμήλων του καὶ πληρώσας τὸν διδάσκαλον ἀναχωρεῖ.

Μετὰ τὸ τέλος τοῦ τρίτου ἔτους πλήρης ἐλπίδων χρυσῶν ὁ ξυλοκόπος, λαμβάνει μικρόν τι δῶρον καὶ μεταβαίνει εἰς τοῦ διδασκάλου διὰ νὰ λάβῃ πλέον τὸν καὶ τὰ βασιλικὰ γράμματα μαθόντα υἱόν του. Ὁ διδάσκαλος ὅμως ἀντὶ νὰ τὸν δώσῃ λέγει πρὸς τὸν πατέρα. «Ὁ υἱός σου ἔμαθε καὶ τὰ β α σ ι λ ι κ ὰ ἀλλὰ μένουν νὰ μάθῃ καὶ τὰ γράμματα τὰ Θ ε ϊ κ ὰ, τὰ ὁποῖα ἂν δὲν μάθῃ ἀντὶ νὰ γείνῃ καλλίτερος, ὅπως σὺ θέλῃς, αὐτὸς θὰ γείνῃ χειρότερος καὶ ἀπὸ θηρία.» Ὁ Γιουρούκης εἶχε πλέον δύο μόνον καμήλους καὶ διὰ νὰ πληρώσῃ τὸν διδάσκαλον ἔπρεπε νὰ πωλήσῃ τὴν μίαν. Ἐπειδὴ ὅμως ἠγάπα τὸν υἱόν του περισσότερον ἀπὸ τὴν καμήλαν του ἐπώλησεν αὐτὴν καὶ ἔμεινε βασανιζόμενος μὲ μίαν μόνον.

Β.' Ἡ ὑπόθεσις Λαδεμπόρου.

Ἀφοῦ παρῆλθε δρυμύς χειμὼν, λαδέμπορός τις ἐκ τῆς Ἀνατολῆς, ἀκούσας ὅτι τὰ ἔλαια ἦσαν ὑπερτιμημένα εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐφόρτωσεν ἀρκετὰ εἰς πλοῖον καὶ μετέφερεν αὐτὰ εἰς τὴν πρωτεύουσαν διὰ νὰ τὰ πωλήσῃ· πλὴν ἐωσοῦ φθάσει, ἡ τιμὴ τῶν ἐλαίων τόσον ἐξέπεσεν, ὥστε ἤθελε πολὺ ζημιωθῇ ἂν τὰ ἐδίδεν· ἀπεφάσισε λοιπὸν νὰ τὰ ἀποθηκεύσῃ. Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον ἐνοικίασεν ἀποθήκην, ἐγέμισε τοὺς ἐν αὐτῇ πίθους, ἐσφράγισε καθένα καλὰ, ἐσφράγισε τὴν θύραν τῆς ἀποθήκης, καὶ, παρακαλέσας φίλον τού τινα νὰ τὸν εἰδοποιήσῃ ἅμα ἡ τιμὴ τοῦ ἐλαίου ὑψωθῇ, ἀνεχώρησε.

Παρῆλθον 7—8 μῆνες. Ἡ τιμὴ τῶν ἐλαίων πολὺ ἤρχισε νὰ ὑψοῦται ὁ δὲ φίλος ἔγραψε πρὸς τὸν λαδέμπορον ὅτι ἡ ἐποχὴ ἦτο κατάλληλος διὰ νὰ πωλήσῃ τὰ ἐλαιά του. Ὁ λαδέμπορος ἅμα ἔλαβε τὴν εἴδησιν ταύτην ἐφεύσεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ εὑρὼν ἀγοραστὰς ἑτοίμους, μετέβη εἰς τὴν ἐσφραγισμένην του ἀποθήκην. Αἱ σφραγῖδες τῆς θύρας ἦσαν ἀβλαβεῖς. Ἀφοῦ, θραύσας αὐτὰς, ἤνοιξε τὴν θύραν καὶ εἰσῆλθεν εἶδε τοὺς πίθους ὅλους ἐν τάξει καλῶς ἐσφραγισμένους, ὅπως τοὺς ἄφῆκε. Θραύει λοιπὸν τὰς σφραγῖδας ἑνὸς ἐκ τῶν πίθων καὶ ἀνοίγει διὰ νὰ ἐξάξῃ δεῖγμα καθαρωτάτου παλαιοῦ ἐλαίου (λαγάρας) ὡς ἐνόμιζεν, ἀλλὰ παρὰ πᾶσαν του προσδοκίαν, βλέπει τὸν πίθον κενόν! ἀνοίγει δεύτερον, ἀνοίγει τρίτον, ἀνοίγει ὅλους, οἱ πάντες ἦσαν κενοί! Διαμαρτύρεται, φωνάζει, τρέχει εἰς τὴν δικαιοσύνην, ἀλλὰ πᾶσαι αἱ ἔρευναι τῆς ἀστυνομίας οὐδὲν ἴχνος κλοπῆς δύνανται νὰ ἀνακαλύψωσι. Τοσοῦτον δὲ κρότον ἐπροξένησεν ἡ ὑπόθεσις αὕτη ἐκείνας τὰς ἡμέρας εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὥστε πάντες περὶ αὐτῆς ἐλάλουν, ὁ δὲ Σουλτάνος καὶ συμβούλιον συνεκρότησε καὶ μετὰ πολλοῦ πόθου καὶ περιεργείας ἐζήτει νὰ μάθῃ πῶς ἐξετελέσθη ἐκείνη ἡ κλοπή.

Κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας οἱ βασιλεῖς καὶ οἱ βεζύραι συνήθιζον νὰ μεταμφιέζωνται καὶ ἀγνώριστοι νὰ περιέρχωνται τοὺς δρόμους διὰ νὰ βλέπωσιν οἱ ἴδιοι τὴν κατάστασιν τοῦ τόπου καὶ νὰ μὴ ἀπατῶνται ἀπὸ τοὺς κόλακας. Μετὰ τὸ τέλος λοιπὸν τοῦ συμβουλίου ὁ Βεζύρης μεταμφιεσθεὶς ἐξῆλθεν εἰς περίπατον ἐντὸς τῆς πόλεως. Τὸ ἐπασχολοῦν αὐτὸν ζή-

τημα ἦτο τὸ τῆς περιέργου κλοπῆς· σχεδὸν δὲ ὅπου καὶ ἂν ἐπήγαινε περὶ αὐτοῦ ἤκουε καὶ, κατὰ φυσικὸν λόγον, ἔδιδε προσοχὴν εἰς τὰ λεγόμενα. Οὕτω πως περιπατῶν κατήντησε πλησίον σχολείου τινός. Ἐντὸς οἱ μαθηταὶ ἀντὶ νὰ μελετῶσιν ἢ γράφωσι συνωμίλουν. Τοῦτο ἦτο σημεῖον ὅτι ὁ διδάσκαλος ἔλειπεν. Ἡ συνομιλία ὅμως τῶν παίδων, καίτοι παιδεία, ἔσυρε τὴν προσοχὴν τοῦ Βεζύρου, δι' ὃ καὶ προσηλώσας τὸν νοῦν εἰς αὐτὴν ἤκουσε τὰ ἑπόμενα.

«Οἱ κλέπται,» εἶπε φωνή τις, τοῦ «λαδιοῦ εἶναι τόσον πονηροὶ ὥστε μήτε ὁ βασιλεὺς μὲ τὴν δ ω δ ε κ ά δ α του δύναται νὰ τοὺς εὕρῃ.» «Ἐλᾶτε νὰ γίνω ἐγὼ βασιλεύς,» εἶπεν ἄλλη φωνή, «καὶ νὰ ἰδῆτε πῶς εὑρίσκεται ὁ κλέπτης. Σὺ νὰ γίνῃς βεζύρης· σὺ ὁ δεῖνα πασᾶς· σὺ ὁ δεῖνα, καὶ οὕτω καθεξῆς· (λέγων ὅλων τῶν τότε ὑπουργῶν τὰ ὀνόματα.) Τώρα καθίσατε ἡσυχα καὶ προσοχή. Λέγε, σὺ βεζύρη, πῶς γίνεται νὰ ἦναι 'σφραγισμένη ἡ θύρα, 'σφραγισμένοι οἱ πίθοι καὶ πάλιν νὰ χαθῇ τὸ λάδι ἀπ' αὐτούς.»

Τὸ ὑποκρινόμενον τὸν Βεζύρην παιδίον σκεφθὲν ὀλίγον εἶπεν ὅτι ἂν ἐπιτήδειός τις κλέπτης κάμῃ μίαν σφραγίδα, ὁμοίαν μὲ τὴν τοῦ ἐμπόρου καὶ ἀντίκλειδια τῆς ἀποθήκης καὶ ἔπειτα θραύσῃ τὰς πρώτας σφραγίδας, κλέπτει τὸ ἔλαιον. Ἀφοῦ δὲ σφραγίσει πάλιν τοὺς πίθους, οὗτοι θὰ εὑρεθῶσιν ἐσφραγισμένοι ὅταν ὁ ἔμπορος ἔλθῃ· ἄλλο δὲν εἶξευρε τί νὰ ὑποθέσῃ.

«Καλῶς,» εἶπεν ὁ ὑποκρινόμενος τὸν βασιλέα παῖς, «ἀλλὰ δι' ὅσων εἶπες δὲν εὑρίσκεται ὁ κλέπτης, καὶ ἡμεῖς κεπτόμεθα πῶς νὰ εὕρωμεν αὐτόν»· καὶ στραφεὶς ἔδωκε τὸν λόγον εἰς ἄλλον.

Ἀφοῦ ὅλα τὰ παιδία, κατὰ τάξιν, εἶπον ἕκαστον τὴν γνώμην του, μικρὸν διαφέρουσαν κατ' οὐσίαν ἀπὸ τὴν τοῦ βεζύρου, τὸ τὴν βασιλικὴν θέσιν κατέχον ἔλαβε τέλος τὸν λόγον. «Ἡ ἀποθήκη,» εἶπεν, «εἰς ἣν ὁ ἔμπορος εἶχε θέσει τὰ ἔλαιά του εἶναι 'κτισμένη ἐπίτηδες δι' ἐνοικίασμα. Ὁ κύριος λοιπὸν αὐτῆς, ὅταν τὴν ἔκτιζεν, ἂν ἐπεθύμει νὰ μὴ ἀγοράζῃ ἔλαιον, ἠδύνατο νὰ κάμῃ ὀχετόν τινα ὑπὸ τοὺς πίθους καλῶς 'χρισμένον, ἐννοεῖται, εἰς δὲ τὸν πάτον ἑκάστου πίθου νὰ κάμῃ μικράν τινα, πολὺ μικρὰν ὀπήν· ἀπ' αὐτῆς ὀλίγον κατ' ὀλίγον, στραγγίζον τὸ ἔλαιον, ἠδύνατο οὕτω νὰ μεταβαίνῃ δωραιὰν εἰς τοῦ κυρίου τῆς ἀποθήκης τὸν οἶκον. Ὅταν πρὶν ἐνοικίαζε τὴν ἀποθήκην του τὰ ἔλαια ἔμενον ὀλίγον καιρὸν ἐντὸς τῶν πίθων ἐκείνων καὶ ἑπομένως ποσότης ἀφανὴς ἐξ αὐτῶν ἔφευγε· τώρα ὅμως ἀφοῦ παρῆλθον ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ μῆνες ἔφυγεν ὅλον τὸ ἔλαιον· καὶ ἐπειδὴ ἡ θύρα καὶ οἱ πίθοι ἦσαν ἐσφραγισμένοι ὁ κλέπτης δὲν ἠδύνατο νὰ τὸ φέρῃ πάλιν εἰς τοὺς πίθους, καὶ οὕτως ἐγνώσθη ἡ κλοπή, μεινάντων κενῶν τῶν πίθων.»

«Καὶ πῶς δύνασαι νὰ βεβαιώσῃς ὅτι οὕτως ἔγεινεν;» ἠρώτησαν τὰ ἄλλα παιδία.

«Ἂν ἤμην ἀληθὴς βασιλεύς,» ἀπεκρίθη ὁ παῖς, «ἢ τοὐλάχιστον Βεζύρης θὰ ἔστελον ἀνθρώπους νὰ σκάψωσι τὴν ἀποθήκην ἐκείνην καὶ θὰ εὕρισκα τὴν ἀλήθειαν. Πλὴν πολὺ ἐπαίξαμεν ἂς κυττάξωμεν τώρα καὶ τὰ μαθήματά μας.»

Ὁ ἔξωθεν τοῦ σχολείου ἱστάμενος μεταμφιεσμένος βεζύρης, ἀκούσας ταῦτα, τόσον πιθανὰ καὶ δυνατὰ ἐθεώρησεν αὐτὰ ὥστε ἀμέσως, ἀλλάξας διεύθυνσιν, μετέβη εἰς τὸ ὑπουργεῖον, καὶ διέταξε νὰ σκάψωσι τὴν ἀποθήκην ἐκείνην. Αἱ ἀνασκαφαὶ ταχέως ἀπέδειξαν ὅτι κλέπτης τοῦ ἐλαίου ἦτο αὐτὸς ὁ ἰδιοκτήτης τῆς ἀποθήκης καὶ ὅτι πραγματικῶς ὅλοι οἱ πίθοι τῆς ἀποθήκης του εἶχον εἰς τὸν πυθμένα σμικροτάτην ὀπήν, δι' ἧς ἐκρέον τὸ ἔλαιον εἰσήρχετο εἰς ὑπόγειον ὀχετὸν καὶ οὕτως ἤρχετο εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἰδιοκτήτου. Καὶ ὁ μὲν ἔμπορος ἀποζημειωθεὶς ἀνεχώρησεν, ὁ δὲ κλέπτης ἐρρίφθη εἰς τὰς φυλακάς. Πλὴν ἡ ἀνακάλυψις τοῦ αὐτουργοῦ τῆς περιέργου καὶ μοναδικῆς ταύτης κλοπῆς ἐπροξένησε πολὺ μεγαλειτέραν ἐντύπωσιν ἢ αὐτὴ ἡ κλοπή. Ὁ δὲ βασιλεύς, περιεργείᾳ φερόμενος, ἠθέλησε νὰ μάθῃ πῶς ὁ βεζύρης του ἀνεκάλυψε τὸν κλέπτην. Ἠρώτησε λοιπὸν αὐτόν. Ὁ Βεζύρης ὅστις ἦτο ἄνθρωπος φιλαλήθης καὶ εἰλικρινὴς καὶ ὅστις οὐδόλως ὡμοίαζε μὲ τοὺς σημερινούς μας εὐφυεῖς, οἱ ὁποῖοι διὰ νὰ δείξωσι πνεῦμα οἰκειοποιοῦνται ἰδέας ξένας καὶ ἀσυστόλως δι' αὐτῶν ἐπιδεικνύονται, εἶπεν ἀπροκαλύπτως εἰς τὸν βασιλέα ὅτι διεφωτίσθη ἀπὸ τὸ παιγνίδιον παίδων τινῶν, μαθητῶν ἑνὸς τινος σχολείου, καὶ συγχρόνως διηγήθη ὅ,τι παρ' αὐτῶν ἤκουσεν.

Ὁ βασιλεὺς ἦτο ἐκ τῶν ὀλίγων πεφωτισμένων ἐκείνων ἀνδρῶν, οἱ ὁποῖοι, ἀντὶ νὰ φθονῶσι τὴν εὐφυΐαν, ὅπως κοινῶς οἱ ἄνθρωποι πράττουσιν, ἐκεῖνοι ἀγαπῶσι καὶ τιμῶσιν

αὐτὴν, ὅπου καὶ ἂν τὴν ἀπαντήσωσιν. Ἠθέλησε λοιπὸν νὰ ἴδῃ τὸν εὐφυᾶ ἐκεῖνον παῖδα καὶ νὰ τὸν ἀνταμοίψῃ διὰ τὴν εὐφυΐαν του. Πλὴν ἀγνοῶν τίς ἐκ τῶν μαθητῶν τοῦ σχολείου ἐκείνου ἦτο, πέμψας προσεκάλεσε τὸν διδάσκαλον. Ὁ διδάσκαλος ἀκούσας ὅτι ὁ βασιλεὺς τὸν ζητεῖ ἐτρόμαξεν ὄχι ὀλίγον, πλὴν δὲν ἠδύνατο καὶ μὴ πορευθῇ. Μετέβη λοιπὸν εἰς τὰ ἀνάκτορα καὶ παρουσιάσθη ἐνώπιον τοῦ βασιλέως σχεδὸν τρέμων ἐκ τοῦ φόβου, ὃν ἡ ἀδηλότης ἐγέννα εἰς τὴν καρδίαν του. Ὁ βασιλεὺς ὅμως ἅμα εἶδεν αὐτὸν μετὰ πολλῆς καλοκἀγαθίας τὸν ἠρώτησε «τίς ἐκ τῶν μαθητῶν του, παίζων μετὰ τῶν λοιπῶν, ὠνομάσθη βασιλεὺς, καὶ, σχηματίσας ὑπουργεῖον, συνεζήτησε τὴν ὑπόθεσιν τοῦ κλαπέντος ἐλαίου. Ὁ διδάσκαλος ἀπήντησεν ὅτι οὐδεμίαν τοῦ πράγματος τούτου εἶχε γνῶσιν.

«Μετάβηθι λοιπὸν εἰς τὸ σχολεῖον,» εἶπεν ὁ βασιλεὺς, «εὕρε τίς ἐκ τῶν μαθητῶν σου ἔπραξε τοῦτο καὶ ὁδήγησέ τον ἐνώπιόν μου ὀγρήγορα.»

Ὁ δυστυχὴς διδάσκαλος, προσκυνήσας τὸν βασιλέα, ἐξῆλθε μὴ γινώσκων τί νὰ ὑποθέσῃ ἢ τί τὸ τέλος ταύτης τῆς ὑποθέσεως. Ἐτρεξε λοιπὸν εἰς τὸ σχολεῖον, ἠρώτησε τοὺς μαθητάς του περὶ τοῦ ἐν λόγῳ παιγνιδίου των καὶ τίς ἐξ αὐτῶν εἶχε γίνει βασιλεύς. Τὰ παιδία ὡμολόγησαν ὅτι ἔπαιξαν τοιοῦτον παιγνίδιον καὶ ἔδειξαν τὸν λαβόντα τὴν θέσιν βασιλέως συμμαθητήν των. Ἦτο τὸ Γιουρουκάκη.

Κατασυγχισμένος ὁ διδάσκαλος λαμβάνει ἐκ τῆς χειρὸς τὸν πτωχὸν καὶ ὀρφανὸν μαθητὴν ἐκεῖνον καὶ παρουσιάζεται μετ' αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ ἀνωτάτου ἄρχοντος. Ὁ βασιλεὺς ἅμα εἶδε τὸν παῖδα ἐκεῖνον,

«Καλῶς τὸν ἀφθέντην μου τὸν βασιλέα, εἶπε μετὰ χαριεντισμοῦ. Σὺ εἶσαι ὁ δικάσας τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ἐλαίου βασιλεύς;»

«Ἐγὼ μεγαλειότατε,» ἀπήντησεν ἐρυθριῶν ὁ νεανίας καὶ ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς κεκλιμένους πρὸς τὴν γῆν, «δὲν εἶμαι βασιλεὺς ἀλλ' ἁπλοῦν καὶ πτωχὸν παιδίον καὶ μαθητὴς εἰς τὰ γράμματα.»

«Πλὴν δὲν ἐπεθύμεις νὰ ἦσαι βασιλεύς;»

«Ὁ ἄνθρωπος, μεγαλειότατε, ἤτό ποτε βασιλεὺς τῆς κτίσεως, ἀλλ' ἐξέπεσε καὶ διὰ τοῦτο ἡ ψυχή του ἐπιθυμεῖ πάντοτε νὰ γίνῃ καλλίτερος· διὰ τοῦτο ζῇ, διὰ τοῦτο ἐργάζεται, διὰ τοῦτο ἀγωνιᾷ· πλὴν οὔτε εἰξεύρει τὶ πρέπει νὰ γίνῃ, οὔτε ἀπὸ αὐτὸν ἐξαρτᾶται».

«Ἀπὸ ποῖον λοιπὸν ἐξαρτᾶται;»

«Ἀπὸ τὸν Θεὸν, βασιλεῦ. Ἂν Ἐκεῖνος δὲν δώσῃ ὀφθαλμὸν εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὁ ἄνθρωπος θὰ ἦναι τυφλός· ἂν Ἐκεῖνος δὲν ἐπιλάμψῃ τὸ φῶς του, ὁ ἄνθρωπος θὰ μένῃ εἰς τὸ σκότος. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Σολομῶν ὅτε ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον τοῦ πατρός του καρδίαν νοήμονα καὶ σοφὴν ἐζήτησε παρὰ τοῦ Θεοῦ διὰ νὰ κρίνῃ, ὡς ἔλεγεν, ἐν δικαιοσύνῃ, καὶ νὰ ὁδηγῇ εἰς τὸ ἀγαθὸν τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς τῷ ἐνεπιστεύθη λαόν.»

Ὁ βασιλεὺς, ἀκούσας ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ παιδὸς ἐκείνου λόγους τόσον σοφοὺς τοσοῦτον κατεθέλχθη ὥστε ἀπεφάσισε νὰ τὸ υἱοθετήσῃ· Δι' ὃ καὶ διέταξεν ἀμέσως νὰ ἐνδύσωσιν αὐτὸν βασιλικὰ φορέματα καὶ νὰ τιμῶσιν αὐτὸν ὡς υἱὸν βασιλέως. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας λοιπὸν ἐκείνης ὁ υἱὸς τοῦ καμηλάρου καὶ ξυλοκόπου συνέτρωγε μετὰ τοῦ βασιλέως, διέμενεν εἰς τὰ ἀνάκτορα καὶ ὑπὸ πάντων ἐθαυμάζετο καὶ ἐτιμᾶτο, ὁ δὲ βασιλεὺς, ὅστις ἦτο ἄτεκνος, τοσοῦτον ἠγάπησεν αὐτὸν ὥστε τὸν ἐθεώρει ὡς γνήσιόν του καὶ πολύτιμον τέκνον.

Γ'. Παράλληλον πατρὸς καὶ υἱοῦ.

Ἡμέραν τινὰ πρὸς τὸ τέλος τοῦ τετάρτου ἔτους ἰδοὺ πάλιν ὁ Γιουρούκης παρουσιάζεται εἰς τοῦ Χότζα καὶ ζητεῖ τὸν υἱόν του. Ὁ Χότζας ὑπεδέχθη αὐτὸν μετὰ πολλῆς φιλοφροσύνης καὶ ἀμέσως εἰδοποίησε τὸν θετὸν βασιλόπαιδα ὅτι τὸν ζητεῖ ὁ πατήρ του. Ὁ νέος ἅμα ἤκουσε τοῦτο ἀμέσως ἔσπευσε πρὸς ὑπάντησιν τοῦ ξυλοκόπου πατρός του, ὅστις, ἅμα εἶδεν αὐτὸν μακρόθεν ἐρχόμενον μὲ φορέματα βασιλικὰ, ἤρχισε νὰ τρίβῃ τοὺς ὀφθαλμούς του νομίζων ὅτι ὀνειρεύεται· ὁ νέος ἐντούτοις ἐπλησίασεν, ἔλαβε τὴν χεῖρα τοῦ πατρός του, κατεφίλησεν αὐτὴν καὶ ἐστάθη μὲ πολὺ σέβας ἐνώπιόν του.

«Βάϊ, βάϊ, βάϊ,» ἐξεφώνησεν ὁ Γιουρούκης, «λοιπὸν, παιδί μου, ἔμαθες ὅλα τὰ γράμματα καὶ ἐφόρεσες τόσον καλὰ ροῦχα;»

Ὁ νεανίας τότε προσεπάθησεν, ὅπως ἠδύνατο, νὰ δώσῃ εἰς τὸν πατέρα του νὰ ἐννοήσῃ τὰ τρέχοντα, ὅστις ἀκούων ταῦτα ἤρχισε νὰ πηδᾷ καὶ ὀλίγον ἔλειψε νὰ τὰ χάσῃ ἀπὸ τὴν χαράν του.

Ἀφοῦ παρῆλθεν ἡ πρώτη συγκίνησις ὁ υἱὸς εἶπε πρὸς τὸν πατέρα. «Μεῖνε, πατέρα,

ἐδῶ νὰ ὑπάγω νὰ σοὶ φέρω πρᾶγμά τι καὶ μὴ εὔγῃς ἔξω πρὶν ἡ ἔλθω.» Καὶ ταῦτα εἰπὼν δρομέως ἀνεχώρησε, σκοπεύων νὰ τῷ προμηθεύσῃ νέον τι φόρεμα διὰ νὰ μὴ ἀνοίξωσι τὰ στόματα τοῦ χλευαστοῦ κόσμου.

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ υἱοῦ του ὅμως ὁ Γιουρούκης ἐνθυμηθεὶς ὅτι δὲν ἔχει καπνόν, ἀφῆκε τὸ σχολεῖον καὶ διευθύνθη εἰς τὴν ἀγορὰν ὅπως ἀγοράσῃ· καθ' ὁδὸν τόσον ἀφῃρημένος ἦτο ὥστε μήτε ἔβλεπε μήτε ἤκουεν. Ἐνῷ λοιπὸν ἐπήγαινεν, ὁ βασιλεὺς, ὅστις, ὡς καὶ ἀνωτέρω εἴπομεν, πολὺ συχνὰ περιήρχετο τὰς ὁδοὺς ἄγνωστος, ἀπαντᾷ αὐτὸν (χωρὶς βεβαίως νὰ εἰξεύρῃ ποῖος εἶναι) καὶ, περιεργείᾳ κινούμενος, ἠθέλησε νὰ συνομιλήσῃ μετ' αὐτοῦ· ὁ Γιουρούκης ὅμως χωρὶς νὰ δίδῃ προσοχὴν εἰς τοὺς περὶ αὐτὸν ἐξακολουθεῖ τὸν δρόμον του ἀγέρωχος. Ὁ βασιλεὺς τὸν κράζει, ἀλλ' ἐκεῖνος δὲν δίδει ἀκρόασιν, ὁ βασιλεὺς τρέχει, τὸν προφθάνει, λαμβάνει τὴν χεῖρα του, ἀλλ' αὐτὸς τὴν ἀποσύρει βιαίως καὶ ἀναχωρεῖ· ὁ βασιλεὺς τρέχει πάλιν τὸν συλλαμβάνει καὶ

«Τίς εἶσαι;» τῷ λέγει.

«Ἄφες με, δὲν ξεύρω» ἀπαντᾷ ὁ Γιουρούκης, ζητῶν ν' ἀποσπασθῇ.

«Πῶς ὀνομάζεσαι;» τὸν ἐρωτᾷ ὁ βασιλεὺς πάλιν.

«Δὲν ξεύρω» ἀπαντᾷ πάλιν ὁ Γιουρούκης.

«Τοῦρκος εἶσαι, Χριστιανὸς ἢ Ἑβραῖος;»

«Οὔφ! γκὶτ ὀρτὰν,» τῷ ἀπαντᾷ μετ' ἀνυπομονησίας ὁ Γιουρούκης καὶ ταυτοχρόνως δίδει μίαν τόσον δυνατὴν σπρωξίαν εἰς τὸν βασιλέα, ὥστε ἐξέπλωσεν αὐτὸν ὕπτιον κατὰ γῆς.

Οἱ σωματοφύλακες τοῦ βασιλέως, ἰδόντες τὸ συμβάν, ἀμέσως συνέλαβον τὸν Γιουρούκην, ὁ δὲ βασιλεὺς ἐν παραφορᾷ τῆς ταραχῆς του διέταξε νὰ τὸν ἀπαγχονίσωσι.

Φέρουσι λοιπὸν τὸν πτωχὸν ἐκεῖνον ἄνθρωπον εἰς τόπον κατάλληλον διὰ τὴν ἐκτέλεσιν καὶ, ἑτοιμάσαντες ἀγχόνην, διάζουσιν αὐτὸν ν' ἀναβῇ εἰς αὐτήν.

Ἐνῷ ὁ δυστυχὴς Γιουρούκης εὑρίσκετο ἐν τῇ ἀγωνίᾳ τοῦ θανάτου, ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ θετὸς τοῦ βασιλέως υἱὸς ἐβάδιζεν ἀμέριμνος πρὸς τοῦ διδασκάλου του τὸ σχολεῖον· καθ' ὅσον ἐπροχώρει ὅμως ἀσυνήθης τις εἰς τὰς ὁδοὺς κίνησις καὶ ψιθυρισμοὶ τῶν κατοίκων τὸν ἔκαμον νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ἔκτακτόν τι συμβὰν ἠκολούθησε. Πλησιάσας λοιπὸν ἐρωτᾷ τί τρέχει; καὶ μανθάνει ὅτι ἀγροϊκός τις ξυλοκόπος, ἐγείρας τὴν χεῖρα κατὰ τοῦ βασιλέως, συνελήφθη καὶ ἄγεται εἰς θάνατον. Ἀκούσας ταῦτα ὁ νέος ἠγανάκτησε κατὰ τοῦ ἀγροίκου· πλὴν ἡ καρδία του τὸν παρεκίνει καὶ νὰ μεταβῇ εἰς τὸν τῆς καταδίκης τόπον. Στρέφει λοιπὸν πρὸς τὰ ἐκεῖ τὰ βήματά του. Ὅταν ἔφθασε βλέπει, καὶ τί νὰ ἴδῃ ἐπὶ τῆς ἀγχόνης, χρεμάμενον τὸν πατέρα του! Τρέχει ἀμέσως, διασχίζει τὸ πλῆθος, φωνάζει πρὸς τοὺς στρατιώτας, διατάσσων νὰ κόψωσιν ἀμέσως τὸ σχοινίον. Οἱ στρατιῶται ἰδόντες τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως, δὲν δύνανται νὰ μὴ ὑπακούσωσι. Κόπτουσι λοιπὸν τὸ σχοινίον καὶ καταβιβάζουσι τὸν κατάδικον. Ἦτο ἀναίσθητος, πλὴν οὐχὶ καὶ ἀποθαμένος. Τότε, δώσας τὰς δεούσας διαταγὰς ὅπως περιποιηθῶσι τὸν ἄνθρωπον καὶ φέρωσιν αὐτὸν ὅσον τὸ δυνατὸν ταχύτερον εἰς τὴν ζωὴν πάλιν, ἔσπευσε πρὸς τὸν βασιλέα καὶ εἰσελθὼν ἐστάθη πλησίον τοῦ θετοῦ πατρός του, ἔχων τὴν λύπην ἐπὶ τοῦ προσώπου του καὶ κάτωχρος. Ὁ βασιλεὺς ἰδὼν αὐτὸν ἐν τοιαύτῃ καταστάσει.

«Τί ἔχεις, τέκνον μου, τὸν ἠρώτησε μετὰ στοργῆς, καὶ εἶσαι τόσον ὠχρός;»

«Καὶ τί νὰ μὴ ἔχω» ἀπήντησε μετὰ τρεμούσης φωνῆς ὁ νεανίας, «ἀφοῦ σήμερον ὁ πατήρ μου ἔπεμψεν εἰς τὴν ἀγχόνην τὸν φυσικόν μου πατέρα.»

«Πῶς;...» ὑπετραύλισεν ὁ βασιλεύς,

«Ναί, μεγαλειότατε, εἰς τὸν ἀγροῖκον ἐκεῖνον σήμερον χρεωστῶ οὐ μόνον τὴν ὕπαρξίν μου ἀλλὰ καὶ τὸ ἔτι τιμώτερον τὴν χάριν ὅτι ὁ βασιλεύς μου μὲ ἀγαπᾷ καὶ μὲ ἀποκαλεῖ τέκνον του. Τὸ ἁμάρτημα τὸ ὁποῖον διέπραξε, ὑψώσας χεῖρα κατὰ τοῦ ἱεροῦ προσώπου τοῦ βασιλέως, εἶναι μέγα, ἀλλ' ἂς μοὶ ἐπιτρέψῃ ἡ Μεγαλειότης σου νὰ εἴπω καὶ κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην τὴν ταπεινήν μου γνώμην. Ἂν ἔζη ὁ πάππος μου, ὁ πατὴρ τοῦ ξυλοκόπου πατρός μου, ἤθελον καθικετεύσει τὴν ὑμετέραν μεγαλειότητα νὰ διατάξῃ τὸν θάνατόν του, διότι τοιοῦτον ἀνέθρεψε τὸν υἱόν του· αὐτὸν ὅμως, ὅστις ἐπώλησε τέσσαρας ἐκ τῶν πέντε καμήλων του καὶ ὑπέστη μυρίας στερήσεις διὰ νὰ ἀναθρέψῃ ἐμέ, μετὰ δακρύων σὲ ἱκετεύω νὰ συγχωρήσῃς διότι δὲν πταίει. Ὦ ἂν ἦτο δυνατὸν νὰ γραφῇ νόμος, ὅστις ποτὲ νὰ μὴ παραβαίνηται καὶ ὁ ὁποῖος νὰ τιμωρῇ αὐστηρῶς τοὺς

γονεῖς, ὅσοι παραμελοῦσι τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν τέκνων των, πολλὰ ἐκ τῶν σήμερον γινομένων ἀτόπων δὲν θὰ ἐγίνοντο καὶ πολλαὶ φυλακαὶ θὰ ἦσαν κεναί!

Ὁ βασιλεὺς ἀκούσας ταῦτα οὐ μόνον χάριν ἀπένειμεν ἀλλὰ καὶ στενάξας ἐκ βάθους ψυχῆς «ὦ, εἶπεν, ἐχει καρδίαν λιθίνην ὅστις δὲν ἀκούσῃ ταῦτα.» Ε. Σ.

Δ.' Σημείωσις

Ἂν τις ἐκ τῶν ἀναγνωσάντων τὰ ἀνωτέρω εἴπῃ καθ' ἑαυτὸν ὅτι εἶναι ὑπερβολικὸς ὁ μύθος, διότι τῶν πτωχῶν οἱ παῖδες, ὅταν ἐκπαιδευθῶσι, δὲν γίνονται υἱοὶ καὶ κληρονόμοι κανενὸς βασιλέως, ἂς μάθῃ ὅτι δεινῶς πλανᾶται. Ὅταν ὁ παῖς ἐκπαιδευθῇ, οὐχὶ βεβαίως τὴν ψευδῆ τῶν σχολαστικῶν παιδείαν, τὴν ἀπαρτιζομένην μόνον ἀπὸ γραμματικὰς, συντακτικὰ καὶ τὰ τούτοις ὅμοια, καίτοι καὶ ταῦτα εἶναι χρήσιμα, ἀλλὰ τὴν παιδείαν τὴν ἀληθῆ, τὴν φέρουσαν τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν γνῶσιν τῆς ἀληθείας καὶ γεννῶσαν εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἀγάπην θερμὴν πρὸς τὸν Ποιητὴν τοῦ παντὸς καὶ Πανάγαθον Σωτῆρα, ὁ παῖς ἐκεῖνος γίνεται υἱὸς καὶ κληρονόμος, οὐχὶ πλέον θνητοῦ τινος βασιλέως, ἀλλὰ τοῦ βασιλέως τῶν βασιλευόντων, τὸν ὁποῖον ἐκ βάθους καρδίας ὀνομάζει Π α τ έ ρ α, καὶ τοῦ ὁποίου τρέμει μὴ χάσῃ τὴν ἀνεκτίμητον φιλίαν· ἐνῷ οἱ μένοντες ἀπαίδευτοι τὴν παιδείαν ταύτην, καίτοι πολλοὶ ἐξ αὐτῶν διέρχονται ἀπὸ σχολεῖα, οὐ μόνον τὴν ἀλήθειαν ἀγνοοῦσιν, οὐ μόνον ἡ καρδία των εἶναι ἐστερημένη τῆς μακαρίας ταύτης πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπης, ἀλλὰ καὶ καθεκάστην οἱ ἴδιοι ἐργάζονται τὴν καταστροφήν των, δοῦλοι τῆς ὕλης γενόμενοι καὶ τὴν ἐλευθερίαν τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ βλασφημοῦντες. Ὥστε δὲν ὑπάρχει χειρότερος ἐχθρὸς τῶν παίδων ἀπὸ τοὺς γονεῖς οἱ ὁποῖοι ἀμελοῦσι τὴν τοιαύτην ἐκπαίδευσιν τῶν τέκνων των.

Τὴν σύντομον ταύτην σημείωσιν κλείομεν διὰ τῶν ἑξῆς ὄντως ὡραίων στίχων τοῦ ποιητοῦ Τανταλίδου.

Ἐκ τῆς ἄνω ἀπλέτου πηγῆς
Τοῦ φωτὸς ἡ Παιδεί' ἀπονάει
Κ' εἰς τὸν σκώληκα τοῦτον τῆς γῆς
Τὰ οὐράνια δείκνυσι φάη.

* * *

Τὸν εὐγνώμον' αὐτῆς ἐραστὴν
Πρὸς ζωὴν ὁδηγεῖ τὴν ἀρίστην,
Ἀθεάτων ποιεῖ θεατὴν,
Μυστηρίων καθίστησι μύστην.

* * *

Ἡ Παιδεί' ἀνυψεῖ ταπεινὸν
Καὶ πλησίον καθίζ' ἡγεμόνων
Τὸν ἀνώνυμον αἴρει κλεινὸν
Καὶ γεραίρ' εἰς αἰῶνας αἰώνων.

ΟΔΟΣ ΤΟΥ «ΑΓΑΠΑΤΕ ΤΟΥΣ ΕΧΘΡΟΥΣ ΥΜΩΝ.»

Εἰς τὴν Ἰταλικὴν πόλιν Βωλονίαν ὑπάρχει ὁδὸς φέρουσα τὸ ὄνομα «Ὁ δ ὸ ς τ ο ῦ ἀ γ α π ᾶ τ ε τ ο ὺ ς ἐ χ θ ρ ο ύ ς σ α ς.» Τὸ ὄνομα τοῦτο ἐδόθη εἰς τὴν ὁδὸν ἐκείνην ἕνεκα τοῦ ἀκολούθου συμβάντος.

Πρὸ διακοσίων ἐτῶν παιδίον τι ἔπαιζεν εἰς τὴν ὁδὸν ἐκείνην. Τὴν ὥραν δ' ἐκείνην, νέος τις διερχόμενος μετὰ σπουδῆς ἐκεῖθεν, τυχαίως πως ἔσπρωξε τὸ παιδίον καὶ ἔρριψεν αὐτὸ κατὰ γῆς. Τὸ παιδίον θυμωθὲν ἠγέρθη καὶ ἤρχισε νὰ ἐξυβρίζῃ βαναύσως τὸν νέον καὶ νὰ λιθοβολῇ αὐτόν. Ὀργισθεὶς τότε ἐκεῖνος ἐστράφη πρὸς τὸ παιδίον, ἐξέβαλλε τὸ ξίφος του καὶ εἰς τὴν ἔξαψίν του τὸ ἐφόνευσεν. Ὅταν ὁ νέος εἶδεν μετὰ φρίκης τὸ κακούργημα, τὸ ὁποῖον διέπραξεν, ἔφυγε τρέμων καὶ ἀγωνιῶν καὶ κατέφυγεν εἰς τὸν οἶκον χήρας τινός. Μετὰ πολλῆς λύπης καὶ φόβου μεγάλου παρεκάλεσε τὴν χήραν νὰ τὸν δεχθῇ καὶ νὰ τὸν κρύψῃ εἰς ἀσφαλές τι μέρος. Ἡ γυνὴ εὐσπλαγχνισθεῖσα αὐτὸν συνήνεσε.

Οἱ περιεστότες ἐντούτοις εἶδον αὐτὸν ὅτι κατέφυγεν εἰς τὸν οἶκον ἐκεῖνον καὶ μετ' ὀλίγον οἱ ἄνθρωποι τῆς ἀρχῆς ἐφάνησαν ἐρωτῶντες τὴν γυναῖκα ἐὰν ἐκρύβῃ κανεὶς εἰς τὸν οἶκον της· ἀλλ' ἡ χήρα τόσον καλῶς εἶχε κρύψει τὸν νέον, ὥστε μετὰ ἀκριβεστάτην ἔρευναν δὲν ἠδυνήθησαν νὰ τὸν εὕρωσιν.

Ὅταν οἱ ἄνθρωποι τῆς ἀρχῆς ἀνεχώρησαν, εἷς ἐκ τῶν παρευρισκομένων εἶπεν· «Ἡ ἀγαθὴ γυνὴ δὲν γνωρίζει βεβαίως ὅτι αὐτὸς ἐφόνευσε τὸ τέκνον της.»

Ἡ γυνὴ ἀκούσασα τὰς λέξεις ταύτας, τόσον κατελείφθη ὑπὸ τρόμου ὥστε τὸ αἷμα ἐπάγωσεν εἰς τὰς φλέβας της· ἐν τούτοις ἐφύλαξε τὴν ὑπόσχεσίν της καὶ δὲν παρέδωκε τὸν φονέα τοῦ τέκνου της.

Κατατεθλιμμένη ἐνώπιον τοῦ νεκροῦ παιδός της, ἦτον εἰς ἀπελπισίαν. Ἦτο χήρα, καὶ

ἄλλο τέκνον δὲν εἶχε, καὶ αὐτὸ μόνον ἦτον ἡ μόνη χαρὰ τὴν ὁποίαν εἶχεν ἐπὶ τῆς γῆς· ἡ καρδία της ἐξηγέρθη κατὰ τοῦ φονέως.

Γονατίσασα τότε παρὰ τὸ νεκρὸν σῶμα τοῦ τέκνου της, προσευχήθη μετὰ πολλῆς ζέσεως· ἀνέθηκε τὸ τέκνον της εἰς τὸν Θεόν, ἐπεκαλέσατο τὴν θείαν χάριν διὰ τὸν φονέα, καὶ ἱκέτευσεν ἐκ βάθους καρδίας τὸν Κύριον ὅπως τῇ δώσῃ δύναμιν νὰ συγχωρήσῃ ἐκεῖνον ὅστις τῆς ἀφήρεσε τὸν τιμαλφέστατον θησαυρόν της, τὸ μόνον τέκνον της.

Ὁ Θεὸς εἰσήκουσε τὴν προσευχὴν τῆς χήρας, πληρώσας δὲ τὴν καρδίαν της διὰ τῆς χάριτός του, τὴν ἐνεδυνάμωσεν ὥστε νὰ στραφῇ πρὸς τὸν φονέα καὶ νὰ τὸν διαβεβαιώσῃ ὅτι τὸν συγχωρεῖ ἐκ καρδίας διὰ τὴν λύπην ἣν τῇ ἐπροξένησεν. Μὴ ἀρκεσθεῖσα δὲ εἰς τοῦτο, ὑπερασπίσθη αὐτὸν ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου, οἱ δὲ δικασταὶ θαυμάσαντες τὴν αἴτησίν της καὶ σεβόμενοι τὴν λύπην τῆς ἤδη ἀτέκνου μητρὸς, συνεχώρησαν τὸν φονέα. Ἡ δὲ τεθλιμμένη χήρα διὰ νὰ ἐκτελέσῃ ἐντελῶς τὴν παραγγελίαν τοῦ Σωτῆρος, υἱοθέτησε καὶ τὸν φονέα τοῦ τέκνου της.

Βαθέως συναισθανθεὶς ὁ νέος τὸ ἔγκλημα, τὸ ὁποῖον διέπραξε, καὶ συγκινηθεὶς ἐκ τῆς χριστιανικῆς διαγωγῆς καὶ ἀπαραδειγματίστου αὐταπαρνήσεως τῆς μητρὸς ἐκείνης, μετενόησεν ἐκ βάθους ψυχῆς διὰ τὸν παρελθόντα ἄτακτον βίον του, καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς στιγμῆς ἐβάδισε τὴν ὁδὸν τοῦ Κυρίου, καὶ κατέστη πιστός, ἔνθερμος καὶ ἐνάρετος Χριστιανός.

Οὕτω ἡ πρὸς τὸν ἐχθρὸν ἀγάπη τῆς βαθέως τεθλιμμένης μητρὸς, ἔσυρε μίαν ψυχὴν πρὸς τὴν σωτηρίαν, ἥτις ἄλλως, θὰ ἔμενεν εἰς τὴν ἀπώλειαν.

Πρὸς τιμὴν δὲ τῆς γυναικὸς, καὶ τῆς καλῆς πράξεώς της, ἡ ὁδὸς εἰς τὴν ὁποίαν ὁ οἶκος τῆς χήρας ὑπάρχει μέχρι τῆς σήμερον καὶ δεικνύεται εἰς τοὺς διαβάτας, ὠνομάσθη ἡ «ὁ δ ὸ ς τ ο ῦ ἀ γ α π ᾶ τ ε τ ο ὺ ς ἐ χ θ ρ ο ὺ ς ὑ μ ῶ ν.»

—o—

ΕΤΟΣ ΤΩΝ ΣΙΝΩΝ.

Τὸ ἔτος τῶν Σινῶν συνίσταται ἐκ δώδεκα σεληνιακῶν μηνῶν, ἐχόντων ἐναλλὰξ εἴκοσι ἐννέα καὶ τριάκοντα ἡμέρας. Πλὴν ἀνὰ πᾶν τρίτον ἔτος καὶ δέκατος τρίτος μὴν προσθέτεται, μὴν ἐμβόλιμος, ὅπως λείψῃ πᾶσα διαφορὰ μεταξὺ σεληνιακοῦ καὶ ἡλιακοῦ ἔτους. Εἰς ἕκαστον κύκλον ἐξ ἑξήκοντα ἐτῶν, εἴκοσι καὶ δύο ἐμβόλιμοι τοιοῦτοι μῆνες τίθενται. Τὸ Σινικὸν ἡμερολόγιον εἶναι ἀξιοπερίεργον· ἐν αὐτῷ σημειοῦνται ἀκριβῶς «αἱ καλαὶ (τυχηραὶ) καὶ αἱ ἀποφράδες ἡμέραι,» οὐδεὶς δὲ ἀληθὴς Κ ι ν έ ζ ο ς τολμᾷ ν' ἀρχίσῃ οἱονδήποτε ἔργον κατὰ ἀποφράδα ἡμέραν. Τὸ ἔτος διαιρεῖται προσέτι εἰς εἴκοσι καὶ μίαν περιόδους, κατὰ τὴν ἐν τῷ οὐρανῷ θέσιν τοῦ ἡλίου, ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ἀρχὴν ἢ τὸ μέσον ἑκάστου σημείου τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου.

—o—

ΚΑΡΠΟΙ ΥΓΙΕΙΝΟΙ.

Ὀκνηρός τις, ὁ ὁποῖος πάντοτε παρεπονεῖτο ὅτι αἱ τροφαί, τὰς ὁποίας ἔτρωγε, πάντοτε τὸν ἔβλαπτον, ἀπαντήσας στενόν τινα καὶ εἰλικρινῆ φίλον ἠρώτα αὐτὸν τί ἔκαμνε καὶ ἦτο τόσον δυνατὸς καὶ ὑγιείς. «Ζῶ μὲ καρποὺς μόνον,» ἀπήντησεν ὁ φίλος. «Μὲ καρποὺς μόνον! Καὶ τί εἴδους καρποὺς, παρακαλῶ;»

«Τοὺς καρποὺς τῆς ἐργασίας», ἀπεκρίθη, «καὶ οὐδέποτε πάσχω τὸν στόμαχον.»

—o—

ΙΝΔΟΙ ΕΝ ΑΜΕΡΙΚΗ.

Ὅτε οἱ Εὐρωπαῖοι ἀνεκάλυψαν τὴν Ἀμερικὴν εὗρον αὐτὴν κατῳκημένην ἀπὸ ἀνθρώπους. Ἐπειδὴ δὲ ἐξέλαβον τὴν τότε ἄγνωστον ἐκείνην χώραν ὡς τὰς Ἰνδίας ὠνόμασαν καὶ τοὺς κατοίκους αὐτῆς Ἰνδοὺς, ὄνομα τὸ ὁποῖον μέχρι σήμερον τοῖς δίδουσιν. Οἱ Ἰνδοὶ οὗτοι τῆς Ἀμερικῆς, ἕνεκα διαφόρων αἰτιῶν, πρὸ πολλοῦ τοσοῦτον ἤρχισαν νὰ ὀλιγοστεύωσιν, ὥστε κίνδυνος ὑπάρχει ὅτι μετ' οὐ πολὺ θέλουσιν ἐκλείψει. Κατὰ τὰς ἀφθεντικωτέρας πληροφορίας ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν, εἰς τὴν ἀπέραντον ἐπικράτειαν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, ἐξαιρουμένης τῆς Ἀλάσκας, ἀνέρχεται εἰς 300,000, αἱ ὁποῖαι μερίζονται ὡς ἀκολούθως· 70000 εἰς Νεβράσκαν, Κανσὰς καὶ τὴν Ἰνδικὴν Γῆν· 32,000 εἰς Μινεσόταν καὶ τὰς πρὸς ἀνατολὰς τοῦ ποταμοῦ Μισσισσιπῆ Πολιτείας· 65,000 εἰς τὰ μέρη τῆς Δακότας, Μοντάνας, Βυομίγγου καὶ Ἰδαχοῦ· 84,000 εἰς Νεβάδαν καὶ ἄλλα μέρη, καὶ 48,000 παρὰ τὸν Εἰρηνικὸν ὠκεανόν.

Ἐκ πάντων τούτων τῶν Ἰνδῶν λέγεται ὅτι μόνον 8000 εἶναι πρὸς τους λευκοὺς ἀδιάλλακτοι.

ΣΥΓΚΙΝΗΣΕΙΣ.

Αἱ συγκινήσεις ἔχουσι μεγίστην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς ὑγείας. Ὁ Σοφοκλῆς ἀπέθανεν ἐκ χαρᾶς τὸ ὀγδοηκοστὸν τέταρτον ἔτος τῆς ἡλικίας του, ὅτε μία ἐκ τῶν τραγῳδιῶν του ἐστέφθη εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας. Λέων ὁ δέκατος ἀπέθανεν ἐκ χαρᾶς ἀκούσας ὅτι ἡ Πάρμα καὶ ἡ Πιαζέντσα ἐκυριεύθησαν πάλιν. Ἡ ἀνεψιὰ τοῦ Λειβνιτίου ἀπέθανεν ἐκ χαρᾶς, εὑροῦσα 60000 δουκάτων ὑπὸ τὸ στρῶμα τοῦ θείου της. Συγγραφεύς τις ἀναφέρει δύο γυναῖκας, ὧν τὸ δέρμα ἐγένετο μελανὸν ἐκ τοῦ φόβου. Ὥστε εἶναι καλὸν νὰ μὴ ἐκθέτωμεν μήτε νὰ ἐκθετώμεθα εἰς μεγάλας καὶ αἰφνιδίους συγκινήσεις.

—o—

ΠΕΡΙΕΡΓΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ ΤΩΝ ΑΣΑΝΤΙΝΩΝ.

Οἱ Ἀσαντινοί, οἱ κατοικοῦντες τὴν ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ βρεχομένην καὶ πρὸς νότον ἐστραμμένην παραλίαν τῆς Ἀφρικῆς, ἔχουσι τὴν ἑξῆς παράδοσιν, ἐφ' ᾗς αἱ θρησκευτικαὶ αὐτῶν πεποιθήσεις, ἂν θρησκευτικαὶ δύνανται νὰ ὀνομασθῶσι, στηρίζονται· λέγουσι λοιπὸν ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ κόσμου ὁ Θεὸς ἔπλασε τρεῖς λευκοὺς ἄνδρας καὶ τρεῖς λευκὰς γυναῖκας, ὡς καὶ τρεῖς μαύρους ἄνδρας καὶ τρεῖς μαύρας γυναῖκας. Ἵνα δὲ οἱ δώδεκα οὗτοι ἄνθρωποι μὴ ἔχωσι κανὲν κατὰ τοῦ Θεοῦ παράπονον, ὡς μεροληπτοῦντος, ὁ Θεὸς ἔκρινε καλὸν ὅπως ἕκαστος ἀποφασίσῃ περὶ τῆς ἰδίας του τύχης, ἐκλέγων μόνος του τὸ καλὸν καὶ κακόν. Μέγα τι κολοκύνθιον ἐτέθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, πλησίον δὲ τοῦ κολοκυνθίου ἐτέθη καὶ τεμάχιον μικροδιπλωμένου χαρτίου. Ὁ Θεὸς διέταξε τὸν μαῦρον ἄνθρωπον νὰ ἐκλέξῃ πρῶτος. Ὁ μαῦρος ἐξελέξατο τὸ κολοκύνθιον πιστεύων ὅτι, ἐπειδὴ τοῦτο ἦτο τόσον μέγα, θὰ περιεῖχε πᾶν ὅ,τι τῷ ἐχρειάζετο. Ἤνοιξε τὸ κολοκύνθιον καὶ εὗρεν ἐντὸς αὐτοῦ τεμάχιον χρυσοῦ, τεμάχιον σιδήρου καὶ διάφορα ἄλλα μέταλλα, τῶν ὁποίων δὲν ἐνόει τὴν χρῆσιν. Ὁ λευκὸς ἄνθρωπος οὐδὲν εἶχε νὰ ἐκλέξῃ, ἔπρεπε νὰ λάβῃ τὸ χαρτίον. Ἔλαβε λοιπὸν τὸ μικροδιπλωμένον χαρτίον, τὸ ὁποῖον ἐκδιπλώσας, εὗρεν μέγαν ἀριθμὸν γνώσεων ἐντὸς αὐτοῦ. Ὁ Θεὸς τότε ἀφήσας τοὺς μαύρους εἰς τὰ ἐνδότερα ὡδήγησε τοὺς λευκοὺς ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας εἰς τὴν παραλίαν, τοὺς ὁποίους δὲν ἀφῆκεν ἐκεῖ οὐδ' ἐλησμόνησεν, ἀλλὰ συγκοινωνῶν μετ' αὐτῶν ἀνὰ πᾶσαν νύκτα τοὺς ἐδίδαξε πῶς νὰ κατασκευάσωσι πλοῖον, καὶ πῶς ἐκ τῆς Ἀφρικῆς, ὅπου ἐγένετο ἡ τοῦ ἀνθρώπου πλάσις, νὰ πλεύσωσιν εἰς ἄλλην γῆν. Μετὰ παρέλευσιν χρόνου ἐπέστρεψαν οἱ λευκοὶ πάλιν εἰς τὴν Ἀφρικὴν, φέροντες διαφόρων εἰδῶν πραγματείας, τὰς ὁποίας ἀντήλλασσον μὲ τοὺς μαύρους ἄνδρας καὶ γυναῖκας, οἱ ὁποῖοι εἶχον μὲν τὴν εὐκαιρίαν νὰ γείνωσιν ἀνώτεροι καὶ σοφώτεροι ἀπὸ τοὺς λευκοὺς ἄνδρας καὶ τὰς λευκὰς γυναῖκας, ἀλλ' οἱ ὁποῖοι, ἕνεκα τῆς ἀνοήτου πλεονεξίας των, ἀφῆκαν τὴν καλὴν μερίδα εἰς τοὺς ἄλλους.

—o—

ΟΛΙΓΑ ΠΕΡΙ ΠΕΡΣΙΑΣ.

Γ'. ΙΣΤΟΡΙΚΑ.

—o—

Ἡ ἀρχαία ἱστορία τῆς Περσίας εἶναι τόσον γνωστὴ ὥστε περιττὸν χρίνομεν νὰ ἐνδιατρίψωμεν ἐν αὐτῇ. Πλὴν καὶ αἱ περικόπται, αἱ μετὰ τὴν ἐκθρόνησιν τῆς ἀρχαίας δυναστείας τῶν Ἀχαιμενιδῶν καὶ τὴν κατάργησιν τῆς Περσικῆς ἡγεμονίας ἐν Ἀσίᾳ ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος, εἶναι τόσον πολλαὶ καὶ φοβεραὶ ὥστε ἀδύνατον νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν ἐξιστόρησίν των. Κατὰ τὴν ἱστορικὴν λοιπὸν ταύτην σημείωσιν θέλομεν περιορισθῆ εἰς κατάλογόν τινα τῶν ἐπὶ τοῦ Περσικοῦ θρόνου ἀνελθόντων δυναστειῶν καὶ εἰς συμβάντα τινὰ γενόμενα ἀπὸ τῆς κατὰ τοὺς τελευταίους αἰῶνας ἐμφανίσεως τῶν Εὐρωπαίων εἰς τὴν Περσίαν.

Μετὰ τὴν μυθικὴν ἐποχὴν τῆς Περσίας ἀπαντῶμεν ἐπὶ τοῦ Περσικοῦ θρόνου τὴν δυναστείαν τῶν Ἀχαιμενιδῶν, εἰς ἣν ἀνήκει καὶ ὁ Κύρος. Πρὶν τοῦ Κύρου ἡ Περσὶς ἦτο μικρόν τι κράτος, ὅλως σκιαζόμενον ὑπὸ τοῦ Ἀσσυριακοῦ κολοσσοῦ. Μετὰ τὴν πτῶσιν ὅμως τῆς Νινευῆ καὶ τὰς μεγάλας τοῦ Κύρου νίκας ἡ Περσία ἐγένετο ἡγεμὼν τῆς Ἀσίας, τὴν δὲ ἡγεμονίαν διετήρησε μέχρι τοῦ Μεγά-

λου Ἀλεξάνδρου, (530—330 π. Χ.) Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, ἡ Περσία περιῆλθεν ὑπὸ τὴν δυναστείαν τῶν Σελευκιδῶν, οἰκογένειαν Ἑλληνικὴν, ἥτις ἐκυβέρνα τὴν χώραν μέχρι τοῦ 64 π. Χ. Μετὰ τὴν κατάλυσιν τῆς δυναστείας τῶν Σελευκιδῶν, καὶ αὐτοὶ οἱ ἀντίζηλοί των Πάρθοι, (οἵτινες ἀπὸ τοῦ 255 π. Χ. ἱδρύσαντες κράτος ἐλεύθερον εἰς τὴν κεντρικὴν Ἀσίαν, ἐζήτουν νὰ ἁρπάσωσι τὴν Περσίαν ἀπὸ τοὺς Σελευκίδας) ἠναγκάσθησαν νὰ γίνωσιν ὑποτελεῖς τῶν Ρωμαίων, ἡ δὲ Περσία ἐστέναζεν ὑπὸ ξένους κατακτητὰς μέχρι καταλύσεως τοῦ Παρθικοῦ κράτους ἐν ἔτῃ 226 μ. Χ. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἀνῆλθεν ἐπὶ τοῦ Περσικοῦ θρόνου ἡ οἰκογένεια τῶν Σασσανιδῶν, ἥτις, ὅπως στηριχθῇ, ἀνέλαβεν ἀδιαλείπτους πρὸς τοὺς Ρωμαίους πολέμους. Εἷς ἐκ τῶν βασιλέων τῆς δυναστείας ταύτης, ὁ Νασιρβὰν, ἀπέκτησεν ἐπίζηλον καθ' ὅλην τὴν Ἀσίαν φήμην διὰ τὴν δικαιοσύνην του. Μείνασα ἐπὶ τοῦ θρόνου μέχρι τοῦ 652 ἡ δυναστεία αὕτη ἐξεθρονίσθη τέλος ὑπὸ τῶν πρώτων Καλιφῶν, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν ὁποίων μέχρι τοῦ 1258 ἡ Περσία, διατελοῦσα ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἀράβων, ἔχασε σχεδὸν καὶ αὐτό της τὸ ὄνομα. Ἡ Ἀραβικὴ κατάκτησις εἶναι ἡ μᾶλον ἀξιοσημείωτος διὰ τὴν χώραν, καθότι ἐπ' αὐτῆς, προγραφεῖσα ἡ ἀρχαία τῶν κατοίκων θρησκεία, ἡ εἰδωλολατρεία, σχεδὸν καθ' ὁλοκληρίαν κατεστράφη, ἀντ' αὐτῆς δὲ ἐπεκράτησεν ὁ Μωαμεθανισμός.

Διαρκούσης τῆς Ἀραβικῆς κατοχῆς διάφοροι πατριῶται προσεπάθησαν κατὰ καιροὺς νὰ ἀποδιώξωσιν αὐτοὺς, ὡς ἐπίσης καὶ ἡ δυναστεία τῶν Σελζουκιδῶν, ἀλλὰ τοῦτο κατώρθωσεν ἐπὶ τέλους ὁ Μογγόλος κατακτητὴς Χουλαγοῦ Χάν. Ἀπὸ τοῦ 1258 λοιπὸν ἡ Περσία ὑπέκυψεν εἰς τοὺς Μογγόλους. Πλὴν ταυτοχρόνως εἴς τινα μέρη αὐτῆς (τὸ Χαρασὰν κλπ.) ἤρχισαν νὰ βασιλεύωσιν οἱ Ἰλχάνιοι τῆς Βαγδάτης (1336—1390 μ. Χ.) καὶ οἱ Τουρκομάνοι (1407—1499 μ. Χ.). Ἀπὸ τὸ 1499 ἤρχισαν νὰ ἀναφαίνωνται οἱ Σοφῆδαι, ἐν ἀρχῇ ἀσθενεῖς μέχρι Ἀββᾶ τοῦ μεγάλου, ὅστις κατὰ τὸ 1587 ἀνίδρυσε πάλιν τὴν Περσικὴν μοναρχίαν, ἀφήρεσεν ἀπὸ τοὺς Ὀθωμανοὺς τὴν Ταυρίδα, κατέκτησε τὴν Γεωργίαν καὶ ἐδίωξε τοὺς Πορτογάλους ἀπὸ τὴν Ὀρμούζην. Τὴν δυναστείαν τῶν Σοφῆδῶν ἐδίωξεν ἀπὸ τοῦ θρόνου ὁ Ναδὴρ Σὰχ 1736, μετὰ τὴν δολοφονίαν τοῦ ὁποίου 1747 ἡ κατάστασις τῆς Περσίας ἔφθασεν εἰς τὸ ἔπακρον τῆς ἀθλιότητος. Περὶ δὲ τὰ τέλη τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος (1794) ἀνέβη ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς δυστήνου ταύτης χώρας ἡ νῦν βασιλεύουσα δυναστεία τῶν Καδζάρων, ἧς τέταρτος ἡγεμὼν εἶναι ὁ νῦν βασιλεύων, ὁ καὶ ἐσχάτως ἐπισκεφθεὶς τὴν ἡμετέραν πρωτεύουσαν Νασρ-εδδὶν Σάχ.

Πρῶτοι ἐκ τῶν Εὐρωπαίων, οἵτινες κατὰ τὰς τελευταίας ταύτας ἑκατονταετηρίδας μετέβησαν εἰς Περσίαν εἶναι οἱ Πορτογάλοι· οὗτοι κυριεύσαντες τὴν παρὰ τὴν εἴσοδον τοῦ Περσικοῦ κόλπου νῆσον Ὀρμούζην (1415) ἀνέδειξαν αὐτὴν ἕνα ἐκ τῶν πρωτίστων ἐμπορικῶν σταθμῶν. Μετὰ τοὺς Πορτογάλους δὲν ἤργησαν νὰ φανῶσιν καὶ ἔμποροι Ἄγγλοι 1553. Ἀκολούθως ἐφάνησαν Ὁλλανδοὶ καὶ Γάλλοι, ἀλλὰ πᾶν ἄλλο ἐσκόπευον ἢ εἰρηνικὴν συμίβωσιν. Ὅθεν τὸ 1622 Ἀββὰς ὁ μέγας, βοηθούμενος ὑπὸ τῶν Ἄγγλων, ἀπεδίωξεν ὡς εἴδομεν τοὺς Πορτογάλους ἀπὸ τὴν Ὀρμούζην. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀββᾶ τούτου ἡ Περσία ἤρχισε πάλιν νὰ φθείνῃ ἕως οὗ ἀνήρ τις τολμηρὸς, ἐκθρονίσας τὴν δυναστείαν τῶν Σοφῆδῶν, ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον ὑπὸ τὸ ὄνομα Ναδὴρ Σὰχ (1736). Οὗτος ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἐξεστράτευσε κατὰ τῆς Δελχί, τὴν ὁποίαν κυριεύσας, ἐλαφυραγώγησε καὶ ἔσφαξε χιλιάδας ἐκ τῶν κατοίκων της, ἐκτὸς πολλῶν αἱματηρῶν πολέμων τοὺς ὁποίους διεξήγαγε, συνέλαβε κατὰ νοῦν νὰ ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ Περσικοῦ κλήρου ἣν εἶχε καὶ ἔχει ἀπεριόριστον δύναμιν. Εὐθὺς λοιπὸν ἅμα ἀνέβη τὸν θρόνον ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς νὰ ἐννοήσωσιν ὅτι, ἐπειδὴ αἱ πλεῖσται τῶν μεταξὺ Περσῶν καὶ τῶν γειτόνων των Ὀθωμανῶν ἔριδες πηγὴν ἔχουσι τὰς θρησκευτικὰς φιλονεικίας, εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο ἂν ἄνδρες φρόνιμοι ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν συνελθόντες, ἔλυον τὰς μεταξὺ ὑπαρχούσας θρησκευτικὰς διαφοράς. Ἡ πρότασις ὅμως αὕτη τοῦ Ναδὴρ Σὰχ ἀπήντησεν ἀνυπέρβλητον ἀντίστασιν. Ἀλλ' ὁ Ναδὴρ δὲν ἦτο ἄνθρωπος φοβούμενος τὴν ἀντίστασιν· διέταξε λοιπὸν νὰ πνίξωσι τὸν ἀρχηγὸν τῶν ἱερέων, διότι ἐτόλμησε νὰ τῷ παρατηρήσῃ ὅτι εἰς πράγματα θρησκευτικὰ ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ τοῦ Προφήτου παράδοσις πρέπει νὰ διευθύνωσι τοὺς πιστοὺς, καὶ ὅτι οἱ ἡγεμόνες δὲν ἐδικαιοῦντο νὰ εἰσάγωσι νεωτερισμοὺς εἰς τὰ τοιαῦτα.

Ὀλίγον καιρὸν μετὰ τὴν ἀπάνθρωπον ταύτην πράξιν του ὁ Ναδὴρ ἥρπασε τὰς γέας καὶ τὰ εἰσοδήματα τῶν ἱερῶν, λέγων πρὸς τοὺς ἱερεῖς ὅτι, ὡς ἡ πεῖρα ἀπέδειξεν, αἱ προσευχαί των δὲν εἰσηκούοντο, ἐπειδὴ ἀπὸ πεντήκοντα ἤδη ἐτῶν τὸ ἔθνος ἐξέπιπτε καὶ σχεδὸν ἠρημώθη, ὡς ἐκ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν γειτόνων καὶ τῶν ἀνταρσιῶν τῶν πολιτῶν, ἑωσοῦ ὁ Θεὸς ἔπεμψεν ἔνδοξα ὄργανα (ἐννοῶν τοὺς στρατούς του) τὰ ὁποῖα τὸν ἠλάφρωσαν· δεικνύων δὲ τοὺς στρατιώτας του προσέθηκεν· «οἱ πτωχοὶ οὗτοι ἱερεῖς ἔχουσιν ἀνάγκας καὶ πρέπει νὰ εὑρεθῇ τρόπος τις ὅπως ἐξοικονομηθῶσιν.» Πλὴν κατὰ τὸ 1747 ὁ Σάχης οὗτος ἔπεσε ὑπὸ δολοφόνους χείρας.

Εἶναι ἀδύνατον νὰ περιγραφῶσι τὰ δεινὰ τὰ ὁποῖα ἠκολούθησαν τὴν δολοφονίαν ταύτην. Ἔτη πολλὰ μετ' αὐτὴν (τὸ 1784) ἄγγλος τις, ὁ Κ. Φόστερ, μεταβαίνων ἐξ Ἰνδικῆς εἰς Ρωσσίαν διὰ τῆς Περσίας, γράφει· «Σήμερον ἡ Περσία δύναται νὰ θεωρῆται ὡς μέγας τις τάφος, πεπληρωμένος ἐκ θυμάτων τῆς ὑπερηφανείας, τῆς φιλαργυρίας καὶ τῆς ἐκδικήσεως. Εἶναι δὲ δύσκολον νὰ ἀποφανθῇ τις ἂν κατὰ τὸ διάστημα τῶν τελευταίων ἑξήκοντα ἐτῶν ἀπέθανον περισσότεροι εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν ἢ ὑπὸ χειρῶν δημίων καὶ δολοφόνων.» Κατὰ τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ὁ Κ. Φόστερ διῆλθε τὴν Περσίαν τὸ μὲν νότειον μέρος τῆς χώρας εἶχεν ἄλλον βασιλέα, εἰς δὲ τὸ βόρειον ἐβασίλευεν ὁ Ἀγὰ Μωχάμεθ, ὁ θεμελειωτὴς τῆς παρούσης δυναστείας, ὅστις τέλος ἐκθρονίσας τὸν ἀντίζηλόν του καὶ θανατώσας αὐτὸν ἐκηρύχθη βασιλεὺς τῆς ὅλης Περσίας (1794). Ὁ Ἀγὰ Μωχάμεθ Σὰχ, ὅστις πρῶτος μετέφερε τὴν πρωτεύουσαν εἰς Τεχεράνην, ἦτο ἄνθρωπος καθ' ὑπερβολὴν ὀραστήριος ἀλλὰ συνάμα καὶ πολὺ σκληρός, ἕνεκα τοῦ ὁποίου καὶ ἐδολοφονήθη τὸ 1797 ὑπὸ δύο ὑπηρετῶν του, οὓς διὰ μικρὰν αἰτίαν εἶχε καταδικάσει εἰς θάνατον. Ἐπειδὴ δὲ ἦτο εὐνοῦχος, μετὰ τὸν θάνατόν του ἀνῆλθεν ἐπὶ τοῦ θρόνου ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ Φουτὲχ Ἀλῆ Σὰχ, ὅστις ἐβασίλευσε μέχρι τοῦ 1834. Ἐπὶ τῆς μακρᾶς βασιλείας τοῦ Φουτὲχ Ἀλῆ Σὰχ, τὸ βασίλειον τῆς Περσίας ἤρχισε κάπως νὰ ἀναλαμβάνῃ, ἀλλ' οἱ πρὸς τὴν Ρωσσίαν πόλεμοι τοῦ βασιλέως τούτου ἀπεστέρησαν τὴν Περσίαν μεγάλου μέρους τῆς Ἀρμενίας.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Φουτὲχ Ἀλῆ ἐκινδύνευσε νὰ ἐκραγῇ ἐμφύλιος πόλεμος ἐν Περσίᾳ ἕνεκα τῶν πολλῶν μνηστήρων τοῦ θρόνου. Λαβὼν ὁ μονάρχης οὗτος πεντήκοντα συζύγους ἀφῆκε παμπληθεῖς κληρονόμους, ἐκ τῶν ὁποίων πολλοὶ ἐπεθύμουν τὸ βασιλικὸν διάδημα. Ἐπειδὴ ὅμως πρὸ τοῦ θανάτου του εἶχε διορίσει διάδοχον τοῦ θρόνου τὸν ἔγγονόν του Μωχάμεθ Σάχην, τῇ βοηθείᾳ τῆς Ρωσσίας καὶ Ἀγγλίας περιεβλήθη ὁ τελευταῖος οὗτος τὴν βασιλείαν, καὶ ἐστηρίχθη ἐναντίον πάντων τῶν ἀντιζήλων του. Ὁ Μωχάμεθ Σὰχ οὗτος εἶναι πατὴρ τοῦ νῦν βασιλεύοντος, κυριώτερον δὲ συμβὰν ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ εἶναι ἡ ἐμφάνισις τῆς αἱρέσεως τῶν Βαβὺ, περὶ ὧν μνεία ἐγένετο εἰς τὸ προηγούμενον. (Σελ. 221).

Τὸν σεπτέμβριον τοῦ 1848, ἀποθανόντος τοῦ Μωχάμεθ Σὰχ, ἀνῆλθεν ἐπὶ τοῦ Περσικοῦ θρόνου ὁ σήμερον βασιλεύων υἱός του Νασρ-ουδ-δὴν Σὰχ, ἐν ἀρχῇ τῆς βασιλείας τοῦ ὁποίου οἱ Βαβὺ ἔδειξαν παράβολον τόλμην. Πρῶτον, ἅμα τῷ θανάτῳ τοῦ πατρός του, ὑψώσαντες τὴν σημαίαν τῆς ἀνταρσίας περιεχαρακώθησαν εἰς Μαζανδεράν, ἐπὶ τῆς νοτείου παραλείας τῆς Κασπίας, ὁπόθεν μετὰ πολλῆς δυσκολίας ἐξεβλήθησαν. Μετὰ τοῦτο προσπαθήσαντες οἱ Βαβὺ νὰ καταλάβωσι τὸ φρούριον τῆς Γέδζης καὶ ἀποτυχόντες ἥρπασαν τὸ Ζινζὰν τὸ 1850, πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ ὁποίου ἀνέπτυξαν ἔκτακτον ἀνδρείαν οὐ μόνον οἱ ἄνδρες ἀλλὰ καὶ αὐταὶ αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδία· πρὸς ἀμοιβὴν ὅμως τῆς ὁποίας πάντες μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς πόλεως κατεκρεουργήθησαν. Διαρκούσης τῆς πολιορκίας ταύτης ὁ θεμελειωτὴς τῆς αἱρέσεως ἐθανατώθη, κατακριθείς. Ἀλλ' ἡ μεγάλη αὐστηρότης τῆς κυβερνήσεως τοῦ Σάχου, τόσον ἀπήλπισαν τοὺς Βαβὺ ὥστε τέσσαρες ἐξ αὐτῶν ἐπεβουλεύθησαν καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν τοῦ Σάχου. Ἡ ἀπόπειρα τῆς δολοφονίας ἐγένετο τὴν 3 Αὐγούστου 1852, μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς ὁποίας οὐ μόνον οἱ αὐτουργοὶ ἀλλὰ πολλοὶ ἄλλοι συνομῶται ὑπέστησαν σκληροτάτας ποινάς. Μετὰ ταῦτα οἱ Βαβὺ ἡσύχασαν, ἀλλ' ἡ Περσία ὑπέστη ἀνεκδιήγητα δεινὰ ἕνεκα τοῦ ἐσχάτως γενομένου λοιμοῦ, τὰ ὁποῖα ὡς πασίγνωστα παραλείπομεν.

Η ΑΝΕΥΡΕΣΙΣ ΤΟΥ Δ. ΛΙΒΙΓΚΤΟΝΟΣ

Ε'. Η ΔΙ ΞΗΡΑΣ ΟΔΟΥ ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΗΣΙΣ ΤΗΣ ΟΔΟΙΠΟΡΙΑΣ.

Ἀφοῦ, μετὰ τὴν ἐκ Ζιμπιζοῦς αἰσχρὰν φυγήν, ἠντάμωσα πάλιν τοὺς Ἄραβας, εἶπον πρὸς αὐτοὺς ἀπροκαλύπτως, ὅτι, ἐπειδὴ ἐγκαταλείπουσι τοὺς πληγωμένους καὶ τοὺς ἀσθενεῖς των, καὶ μόνον ὅπως σώζωσιν ἑαυτοὺς φροντίζουσι, δὲν πρέπει νὰ ἐλπίζωσι πλέον εἰς τὴν σύμπραξίν μου· ὅτι, ὄντες συνηθισμένοι νὰ φεύγωσι μετὰ τὴν παραμικρὰν ἥτταν, θὰ ἐξοδεύσωσιν ὑπὲρ τὸ ἓν ἔτος ὅπως θριαμβεύσωσι κατὰ τοῦ Μιραμβὼ καὶ ὅτι, ὅσον τὸ κατ' ἐμέ, δὲν εἶχον πλέον καιρὸν νὰ χάνω. Ἂν ἐβοήθησα αὐτοὺς τοῦτο ἔπραξα ἕνεκα τῆς πρὸς ἐμὲ καλοσύνης των· ἐγὼ καὶ οἱ ἄνθρωποί μου ἐξετελέσαμεν εἰς Ζιμπιζὼ τὸ καθῆκόν μας. Ἐξεπλήρωσα λοιπὸν τὸ χρέος μου, ἤμην ἐλεύθερος νὰ ἀναχωρήσω.

Πλὴν διὰ ποίας ὁδοῦ; Τὴν ὁδόν μου ἔκλειεν ὁ πόλεμος. Νὰ παρεκκλίνω πρὸς βορρᾶν; Ἀλλ' ἐκεῖθεν ἤθελον ἀπαντήσει τοὺς Βουασουχοὺς καὶ τὴν μητέρα τοῦ Μιραμβὼ, ἤθελον ἀπαντήσει τοὺς Βουατοῦτας, τοὺς καταστροφεῖς τῶν ὁδοιπόρων. Νὰ στραφῶ πρὸς νότον; Πλὴν, μολονότι ὁ δρόμος ἐκεῖνος δὲν ἐκλείετο ὑπὸ τοιούτων ἐχθρῶν, ὀλίγιστοι ἐγίνωσκον αὐτὸν, ἐκ δὲ τῶν ὀλιγίστων, παρ' ὧν ἠδυνήθην νὰ λάβω περὶ αὐτοῦ πληροφορίας, ἔμαθον ὅτι ἡ ἔλλειψις ὕδατος καὶ οἱ Βουαζαβίραι ἦσαν σπουδαῖα κωλύματα. Ἐντούτοις πρὶν ἢ ληφθῇ ὁποιοσδήποτε δρόμος ἦτο ἐπάναγκες νὰ εὑρεθῶσιν ἀχθοφόροι· τὸ ὁποῖον ἦτο δυσκολώτατον.

Ἐνῷ ἐνησχολούμην εἰς προετοιμασίας, τὴν 13 αὐγούστου, ἔμαθον ὅτι ὁ Φάρκουαρ καὶ ὁ ἄνθρωπος, ὃν εἶχον ἀφίσει παρ' αὐτῷ ἀπέθανον ἐν Μπουαπούᾳ. Ἐκ τῶν τριῶν λοιπὸν λευκῶν ἔλειψεν ὁ εἷς· τίς ἤδη ἔμελλε νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ; Τοῦτο ἐν τῷ μέλλοντι θέλει φανῇ. Ἐντούτοις καὶ οἱ Ἄραβες προητοιμάζοντο πρὸς νέαν ἐκστρατείαν, ἀλλὰ δι' ὀλιγωτέρων ἔργων παρὰ λόγων, ἐνῷ ὁ ἐχθρὸς αὐτῶν ἠργάζετο· συνεπείᾳ τοῦ ὁποίου, τὴν πρωΐαν τῆς 22 ἰδίου, οἱ ἄνθρωποί μου καὶ ἐγὼ, καταγινόμενοι νὰ διευθετήσωμεν τὰ χάνδρα, ἠκούσαμεν συνεχεῖς πυροβολισμοὺς πρὸς τὸ μέρος τῆς Ταβώρας. Ἦτον ὁ Μιραβὼ, ὅστις μετὰ δισχιλίων ἀνθρώπων ἦλθε νὰ πολιορκήσῃ τὴν Ἀραβικὴν ἀποικίαν, ἣν χίλιοι Βουατοῦται προσέβαλον ἐξ ἄλλης θέσεως. Περὶ τὴν μεσημβρίαν τῆς αὐτῆς ἡμέρας, οἱ διαφυγόντες ἦλθον σωρηδὸν εἰς Κουιχάραν καὶ μᾶς ἀνήγγειλαν τὸν θάνατον πέντε ἐκ τῶν κυριωτέρων Ἀράβων, τὴν διασκόρπισιν τῶν κατοίκων καὶ τὴν πυρπόλησιν τῆς ἀποικίας. Ὁ κίνδυνος ἦτο πλησίον μας· καθότι ἀπείχομεν μιᾶς μόνον ὥρας ὁδὸν ἀπὸ τῆς Ταβώρας. Προητοιμάσθημεν λοιπὸν εἰς ἄμυναν· ἀλλὰ παρῆλθε καὶ ἡ ἑπομένη ἡμέρα χωρὶς νὰ φανῇ ὁ Μιραμβὼ, ὅστις ἐστράφη πρὸς τὸ βορειοδυτικὸν, κατὰ τοῦ χωρίου Καζιμᾶ. Ἀλλ' ὁ Σαΐδης, ὁ τόσον ταχὺς, ὁ τόσον ἐπιτήδειος καὶ τόσον ἱκανὸς Σαΐδης, δὲν ἔκαμε πλέον τίποτε· ἐνῷ ἐγὼ ἠργαζόμην ὅσον ἠδυνάμην περισσότερον, ἐκεῖνος ἐκάθητο ἀκίνητος, ἔχωντοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους εἰς τὸ χάος! Προσέτι καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ὁπλοφόρων μου εἶχε καθ' ἑπτὰ ἐλαττωθῇ. Μεθ' ὅλα ταῦτα ὅμως τὴν 15 σεπτεμβρίου τὸ κιρβάνιόν μας εἶχε τέλος καταρτισθῇ· εἶχον ἐλαττώσει τὸ βάρος τῶν φορτείων, διὰ νὰ περιπατῶμεν ταχύτερον, προσέτι δὲ ἀφῆκα καὶ τὰς πραγματείας, αἵτινες διὰ τὴν ἐπιτροφὴν ἤθελον μοὶ χρειασθῇ, εἰς Κουιχάραν. Ἐλαφρυνθέντες οὕτως ἀρκετὰ τὴν 20 σεπτεμβρίου μετὰ τρίμηνον ἐν Οὐνυαννυέμβῃ διαμονὴν, ἐκινήσαμεν εἰς τὴν πρὸς νότον ἄγουσαν ὁδόν. Τὴν προτεραίαν ἔπασχον ὑπὸ θέρμης, οἱ δὲ Ἄραβες πολὺ προσεπάθησαν νὰ μὲ κρατήσωσιν, ἀλλ' εἶχον ἀποφασίσει νὰ ἀναχωρήσω.

Πεντήκοντα τέσσαρες ἄνθρωποι, ἀχθοφόροι, ὁπλῖται καὶ λοιποί, δυσκολώτατα συναθροισθέντες, ἀπετέλουν τὴν συνοδείαν. Πλὴν μόλις εἴχομεν προχωρήσει πεντακόσια βήματα καὶ ὁ Σαΐδης, ὅστις ἐκάθητο ἐπὶ ὄνου σχεδὸν ἀγρίου, ἔπεσεν ἐκ τοῦ ζώου. Πεσὼν «σὲ παρακαλῶ» ἔκραξε πρὸς ἐμὲ, «ἄφησέ με νὰ ἐπιστρέψω.» Δὲν τὸν ἀφῆκα. Περιπατήσαντες μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν διὰ χώρας μαγευτικῆς, ἐφθάσαμεν εἰς τὸ χωρίον Μκουεγκουέ, ὅπου καὶ ἐμείναμεν πρὸς διανυκτέρευσιν. Ἐγερθεὶς τὸ πρωὶ εἶδον ὅτι οἱ ἡμίσεις ἐκ τῶν ἀχθοφόρων μου ἔλειπον. Ζητήσας τότε παρ'

Ἄραβός τινος ἄλυσον, δι' ἧς δένουσι τοὺς δούλους, ἔπεμψα πρὸς ἀναζήτησιν τῶν φυγάδων. Τὴν ἑσπέραν τῆς ἡμέρας ἐκείνης μοὶ ἔφερον ἐννέα· οἱ λοιποὶ δὲν εὑρέθησαν· Προσκαλέσας τότε πάντας τοὺς ἀχθορόρους καὶ δείξας τὴν ἄλυσον εἶπον· «Ὅστις ἐκτελεῖ τὸ χρέος του δὲν ἔχει νὰ φοβῆται διόλου τὸ βασανιστήριον τοῦτο· τὸ ἔχω ὅμως διὰ τοὺς κλέπτας, ὅσοι πληρωθέντες μέρος τοῦ μισθοῦ των, φεύγουσι μὲ τὰ φορτεῖα, τὰ ὅπλα καὶ τὰ πολεμοφόδιά μου.» Τὴν ἐπαύριον μοὶ ἔλειπον πάλιν δύο· πρὸς τὸ ἑσπέρας μοὶ τοὺς ἔφερον καὶ τότε τοὺς ἔδεσε. Πλὴν ὁ ἄριστος τρόπος δι' οὗ ἠδυνάμην νὰ ἐμποδίσω τὰς ἀπεστεύσεις ἦτο νὰ ἐξέλθωμεν ἐκ τῆς ἐπαρχίας των. Ἀλλὰ αἱ ἀσθένειαι ἐπληθύνοντο· ἐφαίνετο ὅτι τύχη τις ἐναντία ἐζήτει νὰ μᾶς βιάσῃ ὅπως ἐγκαταλείψωμεν τὴν ἐπιχείρησιν. Τὴν 24 τοῦ μηνὸς ἐφθάσαμεν εἰς τὸ χωρίον Κιγανδοῦ, ὅπου μᾶς εἰδοποίησαν ὅτι διὰ νὰ εἰσέλθωμεν ἔπρεπε νὰ πληρώσωμεν φόρον, δι' ὃ καὶ δὲν εἰσήλθομεν. Ἐκ τῆς θέσεως ταύτης ἔπεμψα τὸν Σαύην, μὴ δυνάμενον νὰ προχωρήσῃ, μισθώσας ἐκ τοῦ χωρίου τέσσαρας ρωμαλαίους ἄνδρας διὰ νὰ τὸν σηκώνωσι.

Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν, ἐξηκολουθήσαμεν τὴν πρὸς νότον διεύθυνσιν. Ἔπρεπε νὰ διέλθωμεν διὰ δασῶν, δι' ὠκεανοῦ φύλλων, διὰ τῶν ὁποίων, μετὰ ἑπτάωρον ὁδοιπορίαν, ἐφθάσαμεν εἰς τὸ χωρίον Οὐγούνδα. Ἤμεθα τότε ἐκτὸς τῶν ὁρίων τῆς Οὐνυανυέμβης, ἧς τὰ νότια ὅρια διήλθομεν. Τὸ χωρίον Οὐγούνδα, κείμενον ἐπὶ ὁμωνύμου ἐπικρατείας, κατῳκεῖτο τότε ὑπὸ δισχιλίων ψυχῶν καὶ ἦτο τόσον καλῶς ὠχυρωμένον διὰ χώματος, τάφρων καὶ προμαχώνων, ὥστε τρὶς ὁ Μιραμβὼ, ἐπιχειρήσας νὰ τὸ κυριεύσῃ ἀπεκρούσθη, πάντοτε. Ὡς ἐκ τούτου οἱ Βουαγοῦνδαι (κάτοικοι τῆς Οὐγούνδης) δικαίως ὑψηλοφρόνησαν, ἀλλὰ πράγματι μόνον ὄπισθεν τῶν τειχῶν των ἦσαν ἀνδρεῖοι. Κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας φῆμαι πολέμων ἔφθανον πανταχόθεν. Ἐλέγετο ὅτι ὁ Μβόγος μετὰ χιλίων ἀνθρώπων ἤρχετο κατὰ τῆς Οὐγούνδης· ὅτι οἱ Βουαζαβῖραι προσέβαλον ἓν κιρβάνιον· ὅτι ὁ Σιμβὰ, ἐπὶ κεφαλῆς συμμορίας ἀγρίων, διέτρεχε τὴν χώραν κτλ. Ἡ θέρμη εἶναι παντοτεινὴ εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα, ὅπου ἡ φύσις οὐδένα ὀχετὸν διὰ τὰ ὕδατα ἔσκαψεν. Ἐν καιρῷ ξηρασίας φαίνονται ὑγειναί. Τὰ χόρτα καὶ τὸ ἔδαφος ξηραίνονται, ἂν δὲ δένδρον τι σαπῇ, μυριάδες ἐργατῶν ἀκαμάτων ἐργάζονται ὅπως τὸ ἀφανίσωσιν· οὐδὲν προσβάλλει τὴν ὅρασιν ἢ τὴν ὄσφρησιν. Καὶ ἐντεῦθεν ἐκ τῆς ξηρᾶς ἐκείνης γῆς ἐκ τῆς νεκρᾶς φυτείας ἐξέρχεται δηλητήριον λεπτὸν, οὐχὶ ὀλιγώτερον ἐπικίνδυνον τοῦ τῆς σκιᾶς τοῦ δένδρου οὐπᾶ, ὡς λέγουσιν, εἰς ὃν τινα τὸ ἀναπνέει. Ἀτονία καταθλιπτικὴ ἐπέρχεται, ἡ κεφαλὴ βράζει, πῦρ κυκλοφορεῖ ἐντὸς τῶν φλεβῶν, δίψα κατατρύχει. Ἐν τῷ διακεκαυμένῳ ἐκείνῳ ἀέρι κυματίζονται μυριάδες ἀσχημοτάτων τεράτων, ἑρπετὰ ἄγνωστα, μεταρμοφούμενα ἀδιακόπως ὅπως πάντοτε γίνωνται φοβερώτερα. Πᾶσα προσπάθεια ὅπως φύγῃ τις ἀπὸ τὴν σκηνὴν ἐκείνην καθιστᾷ αὐτὴν τρομερωτέραν καὶ προξενεῖ νέα βάσανα. Πολλὰς, πλείστας ὥρας ἐστέναξα καὶ ἠγωνίσθην ἐντὸς τοῦ καταχθονίου ἐκείνου κύκλου. Βάσανα πνεύματος, βάσανα σώματος, σκληρὰ ἀγωνία!

Μεθ' ὅλα ταῦτα τὴν 1 ὀκτωβρίου ἐφθάσαμεν παρὰ τὴν ὄχθην λίμνης τινός· τὴν δὲ ἀκόλουθον ἡμέραν μετὰ 6 1/2 ὡρῶν ὁδοιπορίαν ἀπαντήσαμεν τὸ χωρίον Μανυάραν, οἱ κάτοικοι τοῦ ὁποίου, οὐ μόνον ἕνεκα τοῦ πολέμου μᾶς ἠμπόδισαν νὰ εἰσέλθωμεν εἰς αὐτὸ, ἀλλ' οὐδὲ τροφὰς ἤθελον κατ' οὐδένα τρόπον νὰ μᾶς πωλήσωσιν, ἡ δὲ ὁδὸς, τὴν ὁποίαν ἐμέλλομεν νὰ διατρέξωμεν ἦτο ἔρημος. Ἐδέησε λοιπὸν νὰ καταπεισθῇ ὁ ἀρχηγὸς τοῦ τόπου διὰ πολλῶν δώρων ὅπως ἐπιτρέψῃ νὰ μᾶς δοθῶσιν τροφαί. Μετὰ τὸ ὁποῖον ἐπισκεφθεὶς ἡμᾶς ἐθαύμαζε τὰς ἀποσκευάς καὶ τὰ ὅπλα μας· ἀκολούθως ἰδὼν τὸ κιβώτιον τῶν ἰατρικῶν, ἠρώτησεν εἰς τί ἐχρησίμευον αἱ κομψαὶ ἐκεῖναι μικραὶ φιάλαι. Εἶναι «δοχούα» ἤτοι ἰατρικὰ, τῷ ἀπήντησα, δεικνύων δὲ εἰς αὐτὸν φιάλην ἀμμωνίας προσέθηκα· «τοῦτο λ. χ. ἰατρεύει τὸν κεφαλόπονον καὶ τὰ δήγματα τῶν ὄφεων.» Ἀμέσως τότε ὁ ἀρχηγὸς Μα-Μανυάρας ἤρχισε νὰ παραπονῆται ὅτι πάσχει ἀπὸ κεφαλόπονον. Τῷ εἶπον λοιπὸν νὰ κλείσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ ἐπλησίασα τὴν μικρὰν φιάλην ἀνοικτὴν ὑπὸ τὴν ῥίνα του. Ἀμέσως εὑρέθη ὕπτιος καὶ ἔκαμεν ἀπεριγράπτους μορφασμούς. Οἱ ἀξιωματικοί του ἐξεκαρδίσθησαν ἀπὸ τὸν γέλωτα. Μετ' ὀλίγον ὁ Μα-Μανυάρας ἀνέλαβεν. ἦτο ἔνδακρυς ἕνεκα τοῦ γέλωτος. «Ὦ, ἔλεγεν ἀναχωρῶν, οἱ λευκοὶ οὗτοι γινώσκουσι τὰ πάντα· οἱ Ἄραβες εἶναι πηλοὶ ἐνώπιον αὐτῶν.«

Ἀναχωρήσαντες ἐκ Μανυάρας καὶ διαβάντες τὸν ποταμὸν Γαμβῆν ἐπροχωροῦμεν διὰ τῆς ἐρήμου, πρὸς πολλὴν θλῖψιν τῶν πλείστων ἐκ τῶν ἀνθρώπων μου, τινὲς τῶν ὁποίων καὶ νὰ μὲ φονεύσωσιν ἐζήτησαν. Πλὴν διορθωθέντος καὶ τούτου ἐξηκολουθήσαμεν. Διηρχόμεθα διὰ δάσους, δάσους ἀπεράντου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἀπαντήσαμεν τέσσαρα χωρία περιτοιχισμένα διὰ τειχῶν λιθίνων καὶ ἔχοντα ἐπὶ τῆς κυριωτέρας πύλης του ἕκαστον ἐννέα κρανία λευκὰ ἐπὶ ἐννέα πασσάλων· σημεῖον ὅτι ὁ τόπος διετέλει εἰς πόλεμον πρὸς τοὺς Βουαζαβίρας, ὧν ἡ χώρα ἔκειτο δυτικώτερον. Ὁ Σελίμ, ὅστις μετ' ἐμὲ ἦτο τὸ κυριώτατον ἄτομον, ἦτο τόσον ἀσθενὴς, ὥστε ἐδέησε νὰ σταθμεύσωμεν.

Περιποιηθέντες αὐτὸν ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας, ἀκολούθως ἠδυνήθημεν νὰ προχωρήσωμεν. Οἱ ἄνθρωποι ἦσαν εὔθυμοι, διότι, ὡς ἔλεγον, ἤρχισαν νὰ ὀσφραίνωνται τοὺς ἰχθεῖς τῆς μεγάλης λίμνης. Μετ' ὀλίγον εἰσήλθομεν εἰς τὴν φοβερὰν τῶν Βουαζαβιρῶν χώραν, ἀλλ' οὐδένα εἴδομεν ἄνθρωπον. Ὁ ἀρχηγὸς τῶν Βουακαχουένδων Σιμβὰ, εἶχεν ἐρημώσει ὅλον τὸ βόρειον τῆς χώρας μέρος. Ἡ χώρα, καθόσον ἠδυνήθημεν νὰ κρίνωμεν ἐκ τῶν κατεστραμμένων χωρίων, ἦτο πρὶν πολυάνθρωπος, ἡ δὲ γῆ εὔφορος. Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν ἀπηντήσαμεν χωρίον ἐγκαταλελειμμένον, μετὰ τῶν οἰκιῶν αὐτοῦ ἀνεπάφων καὶ τῶν κήπων του βρυθόντων ἀπὸ λαχανικά. Ἡ ὁδὸς ὅμως τὴν ὁποίαν ἠκολουθοῦμεν ἔμελλε νὰ μᾶς φέρῃ ἐν μέσῳ λυσσωδῶς μαχομένων φυλῶν· ὅθεν καὶ μετὰ [illegible]μον σκέψιν ἀπεφασίσθη νὰ στραφῶμεν πρὸς βορρᾶν, ὅπως φθάσωμεν εἰς τὸν μέγαν ποταμὸν Μαλαγαράσην, τὸν χυνόμενον ἐντὸς τῆς λίμνης Ταγκανύκας. Δυστυχῶς ὅμως οὐδεὶς τῶν τῆς συνοδείας μας ἐγίνωσκε τὴν ὁδὸν, ὁ δὲ ἀρχηγὸς τοῦ χωρίου, ὅπου ἐλήφθη ἡ ἀπόφασις αὕτη, δὲν ἠθέλησε κατ' οὐδένα τρόπον νὰ μᾶς δώσῃ ἕνα ὁδηγόν. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης αἱ δυσκολίαι μας ηὔξησαν· οἱ ἄνθρωποι, εἴτε ὑπὸ φόβου εἴτε ἐξ ἰδιοτροπίας, εὕρισκον χιλίας προφάσεις, δὲν ἤθελον νὰ προχωρήσωσιν, αἱ δὲ στερήσεις καθίστων αὐτοὺς χειροτέρους. Αἱ δυσκολίαι καθ' ἑκάστην ηὔξανον· ὁ πόλεμος ἔκλεισε καὶ τὴν ὁδὸν τὴν ὁποίαν ἠκολουθοῦμεν. Τότε ἠναγκάσθημεν νὰ διέλθωμεν δι' ἑλῶν, ἐντὸς τοῦ πρώτου τῶν ὁποίων ὁλόκληρος συνοδεία 35 ἀνθρώπων εἶχε γείνει ἄφαντος. Ἐν τούτοις εἰς ἡμᾶς οὐδὲν ἀπευκταῖον συνέβη· φθάσαντες εἰς τὸν Μαλαγαράσην διέβημεν αὐτόν. Πλὴν διὰ νὰ προχωρήσωμεν ἐδέησε νὰ πληρώσωμεν ἀκριβά. Τὴν ἐπαύριον 3 Νοεμβρίου 1871, περὶ τὴν 10ην πρωϊνὴν ὥραν, ἐφάνη ἐκ τοῦ μέρους τοῦ Οὐζιζὶ συνοδεία 80 Οὐαγουχίων, φυλῆς κατοικούσης πρὸς τὸ νοτιοδυτικὸν μέρος τῆς λίμνης Ταγκανύκας. Ἐρωτήσαντες τὰ νέα ἐμάθομεν παρ' αὐτῶν ὅτι λευκός τις ἄνθρωπος ἔφθασε πρὸ ὀλίγου εἰς Οὐζιζὶ ἐκ Μανυουέμας· Ἡ εἴδησις αὕτη μᾶς συνεκίνησεν.

«Λευκός ἄνθρωπος;» ἠρωτήσαμεν.

«Ναὶ, λευκὸς ἄνθρωπος·» ἀπήντησαν.

«Πῶς εἶναι ἐνδεδυμένος;»

«Ὡς τὸν κύριον·» ἀπάντησαν δεικνύοντες ἐμέ.

«Νέος εἶναι ἢ γέρων;»

«Εἶναι γέρων· ἔχει λευκὰς τρίχας ἐπὶ τοῦ προσώπου καὶ εἶναι ἀσθενής.»

«Πόθεν ἦλθε;»

«Ἐκ πολὺ μακρινῆς χώρας, πέραν τῆς Οὐγούχης, ὀνομαζομένης Μανυουέμας.»

«Ἀληθῶς! καὶ μένει εἰς Οὐζιζὶ τώρα;»

«Ναὶ, τὸν εἴδομεν πρὸ ὀκτὼ ἡμερῶν.»

«Στοχάζεσθαι ὅτι θὰ μείνῃ ἐκεῖ ἐωσότου τὸν ἐνταμώσομεν;»

«Δὲν εἰξεύρομεν;»

«Ἦτο πρὶν εἰς Οὐζιζί;»

«Ναὶ, ἀλλὰ πρὸ πολλοῦ καιροῦ εἶχεν ἀναχωρήσει.»

Χαρά! Εἶναι ὁ Λίβιγκστον! Πρέπει νὰ ἦναι ὁ Λίβιγκστον! Ἀδύνατον νὰ ἦναι ἄλλος· ἀλλὰ, ἐνδεχόμενον νὰ ἦναι καὶ τις ἐκ τῆς δυτικῆς Παραλίας ἐλθὼν ἢ ἴσως ὁ Βαΐκερ! Ὄχι, ὁ Βαΐκερ δὲν ἔχει λευκὰς τρίχας ἐπὶ τοῦ προσώπου του. Ἀλλ' ἡμεῖς ἤδη πρέπει νὰ βαδίσωμεν ταχέως, ἵνα μὴ, ἀκούσας ὅτι ἐρχόμεθα, μᾶς φύγῃ.

Στραφεὶς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους μου, ἠρώτησα αὐτοὺς ἂν θέλωσι νὰ βαδίζωσιν εἰς Οὐζιζὶ χωρὶς νὰ σταθῶσιν εἰς κανὲν μέρος, καὶ τότε τοὺς ὑπεσχέθην, ὅτι ἂν παραδεχθῶσι τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ἐπιθυμίας μου, θέλω δώσει εἰς ἕκαστον ἐξ αὐτῶν δύο μέτρα ὑφάσματος. Ὅλοι ἀπήντησαν καταφατικῶς καὶ σχεδὸν τόσον χαίροντες ὅσον καὶ ἐγώ. Ἀλλ' ἡ χαρά μου μὲ ἐτυράννησε. Σφοδρὰ μὲ κατέλαβεν ἐπιθυμία νὰ λύσω τὸ φλογερὸν ζήτημα ἂν ἦναι ὁ περὶ οὗ ἐμάθομεν ὁ Δ. Λίβιγκ-

στον; Ὁ Θεὸς νὰ μοὶ δώσῃ ὑπομονήν, ἀλλ' ἐπεθύμουν νὰ ὑπῆρχον σιδηρόδρομοι ἢ τοὐλάχιστον ἵπποι εἰς ἐκείνην τὴν χώραν. Ἔχων ἵππον ἠδυνάμην νὰ φθάσω εἰς Οὐζίζι μετὰ δώδεκα ὥρας. Ἀλλ' ὤ! πρὸς δυσμὰς ἐπὶ ἑπτὰ εἰσέτι ἡμέρας, διὰ βάλτων καὶ ἑλῶν, διὰ ποταμῶν, διὰ καταπεφοβισμένων χωρίων, πληρώνοντες «Χόγγαν» ἢ μπαξὶς εἰς ὑπόπτους ἀρχηγοὺς καὶ .....

ΑΞΙΟΣΗΜΕΙΩΤΟΣ ΠΡΑΞΙΣ ΕΛΕΦΑΝΤΟΣ.

Κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν Ἄγγλων πολιορκίαν τῆς Ἰνδικῆς πόλεως Ποντιχερῆς, ἐπὶ τῆς κυβερνήσεως τοῦ κ. Λάλλυ, οἱ Γάλλοι εἶχον πολλοὺς ἐλέφαντας, οἵτινες πάντες, ἐκτὸς ἑνός, ἀπέθανον ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως τῶν τροφίμων. Ὁ εἷς, ὁ ἐπιζήσας, οὐδόλως θὰ διέφευγε τὴν τύχην τῶν συντρόφων του, ἐὰν δὲν ἦτο πεπροικισμένος μὲ σπάνια προτερήματα, τὰ ὁποῖα εἵλκυον τὴν συμπάθειαν καὶ διήγειρον τὸν θαυμασμὸν πάντων. Ὁ ἐλέφας οὗτος ἔπαιζεν ἡμέραν τινὰ εἰς τὸ ὕπαιθρον μετὰ τῆς ἀλύσσεώς του, κατὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ φύλακός του, ὅτε ἄνθρωπός τις, ὅστις εἶχε διαπράξει κλοπήν, κατεδιώκετο καὶ ἐκινδύνευε νὰ συλληφθῇ. Ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ἀπελπισθεὶς περὶ τῆς σωτηρίας του, κατέφυγεν εἰς τοῦ ἐλέφαντος τὴν προστασίαν. Καταγοητευθὲν τὸ ζῶον ἐκ τῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ ἀθλίου ἀνθρώπου, ἐστάθη ἐναντίον τοῦ πλήθους, ὕψωσε τὴν προβοσκίδα του, ἔρριψε τὴν ἄλυσσίν του εἰς τὸν ἀέρα, ὡς ἐν καιρῷ συμπλοκῆς μετὰ τοῦ ἐχθροῦ τὰ ζῶα ταῦτα πράττουσι, καὶ ἔγεινε τόσον μανιῶδες, ὑπερασπιζόμενον τὸν κακοῦργον, ὥστε οὐδεμία τέχνη, οὐδεμία κολακεία, οὐδ' αὐτὸς ὁ φύλαξ του, τὸν ὁποῖον πολὺ ἠγάπα, καὶ ὅστις προσεκλήθη νὰ τὸ κατευνάσῃ, ἠδυνήθησαν νὰ τῷ ἀποσπάσωσι τὸν κακοῦργον. Ἀφοῦ ἡ σκηνὴ αὕτη διήρκεσεν ἐπὶ τρεῖς ὁλοκλήρους ὥρας, ὁ διοικητὴς ἀκούσας τέλος τὸ παράξενον συμβεβηκὸς, μετέβη εἰς τὴν θέσιν ἐκείνην καὶ τοσοῦτον κατεθέλχθη ὑπὸ τῆς γενναίας ἐγκαρτερήσεως τοῦ εὐγενοῦς τετραπόδου, ὥστε συνεχώρησε τὸν ἔνοχον. Ὁ δυστυχὴς ἄνθρωπος, ἐν τῇ παραφορᾷ τῆς εὐγνωμοσύνης του, ἤρξατο νὰ ἐναγκαλίζηται καὶ νὰ καταφιλῇ τὴν προβοσκίδα τοῦ ὑπερασπιστοῦ του, ὅστις τόσον ἐνόησε τὰ γενόμενα, ὥστε ἀμέσως ὑπετάγη εἰς τὴν θέλησιν τοῦ φύλακός του.

ΕΞ ΜΗΝΕΣ ΕΠΙ ΠΛΕΟΝΤΟΣ ΠΑΓΟΥ.

Αἱ πρὸς τὸν βόρειον πόλον τῆς Γῆς ἐκδρομαὶ, αἱ χάριν ἐπιστημονικῶν παρατηρήσεων καὶ ἀνακαλύψεων γινόμεναι, κατέζησαν πολυπληθεῖς κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη. Πάντα τὰ πεπολιτισμένα ἔθνη τοῦ παλαιοῦ καὶ νέου Κόσμου, ἐφοδιάζοντα μὲ πάντα τὰ ἀναγκαῖα πλοῖα, ἀμιλλῶνται ποῖον νὰ ὑπερβῇ τὸ ἄλλο κατὰ τὴν ἀληθῆ ταύτην δόξαν. Τὰ πλοῖα ταῦτα, προχωροῦντα ὅσον δυνηθῶσι βορειότερον, πολλάκις κινδυνεύουσι νὰ καταστραφῶσι, προσκρούοντα εἰς τοὺς πάγους, ἢ καὶ αἰφνης μένουσιν ἀκίνητα, πηγνυομένης τῆς περὶ αὐτὰ θαλάσσης.

Ἡμέραν τινὰ τοῦ παρελθόντος Μαΐου εἴδησις ἀπρόοπτος κατασυνεκίνησε τοὺς κατοίκους τῆς ἐν Νέᾳ Γῇ πόλεως τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου. Κατὰ τὴν εἴδησιν ἐκείνην δεκαεννέα ἄνθρωποι, ἄνδρες γυναῖκες καὶ παιδία, ἐφέρθησαν εἰς τὸν λιμένα τῆς πόλεως, εὑρεθέντες ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὠκεανοῦ, ἐπὶ πάγου πλέοντος. Οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι εἶχον μείνει ἐπὶ τοῦ πάγου ὑπὲρ τοὺς ἓξ μῆνας καὶ εἶχον διατρέξῃ μετ' αὐτοῦ ὑπὲρ τὰ 1500 μίλια! Πῶς δὲ εὑρέθησαν ἐπὶ τοῦ πάγου ἐκείνου ἐξηγεῖται ὡς ἑξῆς.

Τὸ θέρος τοῦ 1871 τὸ ἀτμόπλοιον Πολικὸς, διοικούμενον ὑπὸ τοῦ Πλοιάρχου Χάλλ, ἀπέπλευσεν ἐκ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν διευθυνόμενον πρὸς τὸν βόρειον Πόλον. Μέχρι τοῦ μηνὸς Αὐγούστου τὰ πάντα εὐωδοῦντο καλῶς· τὸν μῆνα ὅμως ἐκεῖνον τὸ πλοῖον τόσον ἤρχισε νὰ ἀπειλῆται ὑπὸ τῶν πάγων ὥστε ἐκρίθη φρόνιμον νὰ πλεύσῃ πρὸς τὸν κόλπον τῆς Εὐχαριστίας. Ὁ πλοίαρχος ἀποβιβασθεὶς εἰς τὴν ξηρὰν ἐπεχείρησε μαράν τινα ὁδοιπορίαν ὡς ἐκ τῶν κόπων τῆς ὁποίας, ἐπανελθὼν μετὰ 15 ἡμέρας εἰς τὸ πλοῖον, ἔπεσεν ἀσθενὴς καὶ μετ' ὀλίγον ἀπέθανε.

Πᾶσα σκέψεις περὶ τοῦ ταξειδίου τότε ἐξέλειπεν. Ὁ χειμὼν ὑπῆρξε μακρὸς καὶ φοβερὸς, ἀλλὰ τέλος καὶ οὗτος παρῆλθε. Τὸν Ἰούνιον τοῦ ἑπομένου ἔτους τὰ πέριξ τοῦ λιμένος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου τὸ πλοῖον εἶχε παγώσει, ἠλευθερώθησαν ἐκ τῆς κατακαλυπτούσης αὐτὰ χιόνος καὶ φυτὰ τῶν κατεψυγμέ-

νων χωρῶν ἐφύτρωσαν. Ἡ γῆ ἐκαλύφθη ὑπ' ἀραιῶν χόρτων, ἱκανῶν ὅμως ὅπως διαθρέψωσι τοὺς πολλοὺς μοσχοβόας, οἵτινες εὑρίσκοντο εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον. Ἐκ τῶν βοῶν ἐκείνων οἱ ἐν τῷ πλοίῳ ἐφόνευσαν τριάκοντα ἕως τεσσαράκοντα. Ἡ ὕπαρξις τῶν ζώων τούτων εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο δεικνύει ὅτι ὁ χειμὼν δὲν εἶναι ὑπερβολικός. Ἐκτὸς τούτων κουνέλια ἦσαν πολλὰ, μία ἢ δύο ἄρκτοι ἐφάνησαν, τὰ ἄγρια ἄνθη ἦσαν λαμπρὰ, πτηνὰ δὲ πολυάριθμα ἐκ τῶν νοτειοτέρων μερῶν ἦλθον.

Τὴν 15 τοῦ ἑπομένου Ὀκτωβρίου ἐνῷ τὸ ἀτμόπλοιον ἔπλεεν ἐν καιρῷ σκοτεινῆς νυκτὸς εὑρέθη τόσον πολιορκημένον ὑπὸ πάγων ὥστε ἡ ἀπώλειά του ἐφαίνετο βεβαία· ἡ ἰσχυρὰ ξυλική του ἤρχισε νὰ τρίζῃ φοβερῶς καὶ ἐφαίνετο ἀπὸ ἄκρας εἰς ἄκραν σχιζομένη. Οἱ φεγγύται ἐθραύθησαν, μόνην δὲ σωτηρίαν οἱ πλέοντες ἔβλεπον εἰς τὴν ὅσον τὸ δυνατὸν ταχυτάτην ἀποβίβασιν ἐπὶ τοῦ πάγου. Αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδία ἀπεβιβάσθησαν πρῶται, οἱ δὲ ἄνδρες, ἔχων ἕκαστος παρ' αὐτῷ τὸν σάκκον του, ἤρχισαν νὰ ἐκφορτώνωσι τὰ τρόφιμα καὶ τὰ ἀναγκαιότερα τῶν ἐν τῷ πλοίῳ πραγμάτων. Ἀφοῦ πολλαὶ ζωοτροφίαι καὶ τὰ δύο ἀπομείναντα ἀκάτια τοῦ πλοίου ἐτέθησαν ἐπὶ τοῦ πάγου, αἴφνης τὸ μέρος τοῦ πάγου ἐφ' οὗ τὸ πλοῖον ἦτο ἐρριμμένον ἀπεσπάσθη, τὸ δὲ τεμάχιον αὐτοῦ ἐφαίνετο θραυόμενον ὑπὸ τοὺς πόδας τῶν ἐπ' αὐτοῦ εὑρισκομένων. Τὸ πλοῖον, τὸ ὁποῖον ἦτο κεκλιμμένον, αἴφνης ἐστάθη πάλιν ὄρθιον. Τινὲς ἐκ τῶν ἀνθρώπων εὑρέθησαν ἐπὶ ἄλλου τεμαχίου πάγου, ἔχοντος μόνον ὀργυιὰς διάμετρον, καὶ τόσον πλησίον τοῦ πλοίου ὄντες, ὥστε ἐφώνησαν εἰς τὸν πλοίαρχον νὰ τοὺς ρίψῃ σχοινίον, ἐκεῖνος ὅμως τοὺς παρήγγειλε νὰ φθάσωσι μέγαν πάγον εἰς τὸν ὁποῖον ἐπὶ τέλους κατώρθωσαν νὰ πλησιάσωσι, πλὴν δὲν εἶδον πλέον τὸ πλοῖον κατ' ἐκείνην τὴν νύκτα. Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν τὸ πλοῖον ἐφάνη τέσσαρα ἢ πέντε μίλια μακρὰν καὶ ἐφαίνετο ὅλον τὸ ἀπόγευμα. Οἱ ἐπὶ τοῦ πάγου ἐνόμιζον ὅτι ἐβλέποντο ὑπὸ τῶν ἐν τῷ πλοίῳ, ὡς φοροῦντες μαῦρα καὶ κινούμενοι ἐπὶ τοῦ λευκοῦ ὄγκου. Ἀνῆλθον ἐντούτοις εἰς τὸ ὑψηλότατον μέρος τοῦ πάγου καὶ διὰ μαύρου σκεπάσματος ἔκαμον σημεῖον εἰς τὸ πλοῖον. Τὸ πλοῖον ἐν πρώτοις ἐφάνη ἐρχόμενον πρὸς αὐτούς, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον εἶδον αὐτὸ νὰ διευθύνεται ὀπίσθεν φαινομένης τινὸς νήσου, τὴν τῆς Νορθυμβερλάνδης. Οἱ ἐπὶ τοῦ πάγου τότε ἤρχισαν ἀπηλπισμένας προσπαθείας ὅπως φθάσωσι τὴν ξηράν, πλὴν ἄνεμος ἰσχυρὸς καὶ θάλασσα τοὺς ἐμπόδιζον. Ὁ ἄνεμος ἐκεῖνος ἐντούτοις ἔσπρωξε πρὸς αὐτοὺς τεμάχιον πάγου ἐπὶ τοῦ ὁποίου εὑρίσκετο ἓν ἀκάτιον, ἓξ σάκκοι διπύρου καὶ ἄλλα πράγματα, τὰ ὁποῖα εἶχαν χάσει τὴν φοβερὰν νύκτα. Μετὰ πολλὰς προσπαθείας ἰδόντες τὸ ἀδύνατον νὰ φθάσωσι τὴν ξηράν ἀφέθησαν ἐπὶ τοῦ πάγου, ἄνεμος δὲ βορειοανατολικὸς τοὺς ἔσπρωχνε ταχέως πρὸς νότον.

Αἱ ζωοτροφίαι τῶν ἐπὶ τοῦ πάγου ἀνθρώπων τούτων ἦσαν 111(2 σάκκοι διπύρου καὶ διάφορα ἄλλα ἐντὸς κιβωτίων κεκλεισμένα φαγητὰ ὡς καὶ κρέας ἁλατισμένον· εἶχον δὲ οὗτοι καὶ σκεπάσματα, δέρματα βοῶν, μίαν σκηνὴν, καὶ πολλὰ πολεμοφόδια Κατὰ τὰς ἀποπείρας των ὅπως φθάσωσι τὴν ξηρὰν τὰ δύο ἀκάτια εἶχον πολὺ βλαβῆ, ἀπεφάσισαν λοιπὸν νὰ χαλάσωσι τὸ ἓν καὶ μὲ τὸν χαλκὸν αὐτοῦ νὰ ἐπιδιορθώσωσι τὸ ἄλλο, τὰ δὲ ξύλα του νὰ καύσωσιν. Ἐκτὸς τούτου ἤρχισαν νὰ κατασκευάσωσι καὶ καλύβας ἐκ χιόνος, κατὰ τὴν μέθοδον τῶν Ἐσκιμώων· ἀφοῦ δὲ κατεσκεύασαν τρεῖς, ἔστρωσαν αὐτὰς μὲ δέρματα, τὴν δὲ νύκτα ἐσκεπάζοντο μὲ τοιαῦτα. Ἡ θερμοκρασία ἐντὸς τῶν καλυβῶν ἦτο πάντοτε 0.

Ὁ πάγος ἐπὶ τοῦ ὁποίου εὑρίσκοντο εἶχε περὶ τῶν πέντε μηλίων περιφέρειαν, ἀλλ' ἕνεκα τῶν ἀνέμων, κυμάτων καὶ τοῦ παγετοῦ πάντοτε ηὔξανε. Κατὰ τοὺς μῆνας Νοέμβριον, Δεκέμβριον καὶ Ἰανουάριον οἱ ἐπὶ τοῦ πάγου ἔζων μόνον μὲ τὰς ζωοτροφίας των, τὰς ὁποίας μετ' οἰκονομίας ἐξώδευον· φῶκαι ἦσαν σπάνιαι, ἐφόνευσαν ἐν τούτοις μερικάς. Κατὰ τὰ τέλη τοῦ Φεβρουαρίου ἔζων κυρίως ἐκ πτηνῶν, κατὰ δὲ τὸν Μάρτιον εἶχον ἀφθονίαν τροφῆς καὶ φωτὸς, ἐπειδὴ ἐφόνευσαν πλείονας φώκας ἢ ὅσαι τοῖς ἐχρειάζοντο. Ἀτυχῶς τὸν μῆνα τοῦτον, ὁ πλωτὸς των πάγος ἐδείκνυε σημεῖα ἀναλύσεως, τὰ δὲ κύματα ἀδιακόπως ἐθραύοντο ἐπ' αὐτοῦ. Ἐβιάσθησαν λοιπὸν νὰ ζητήσωσι καταφύγιον εἰς τὸ μόνον ἀκατιόν των, πλὴν ἐπειδὴ ἦτο πολὺ μικρὸν ἀπεφάσισαν νὰ μὴ παραλάβωσιν ὅλας των τὰς τροφάς. Ἀπὸ

ταύτης τῆς ἐποχῆς ἤρχισαν νὰ πάσχωσι δεινῶς ἐκ τοῦ ψύχους καὶ τῶν στερήσεων. Ἄλλοτε ἐβιάζοντο νὰ ἐργάζωνται ἐντὸς τοῦ ὕδατος, ἄλλοτε νὰ ἔρπωσιν ἐπὶ τεμαχίων πάγου καὶ νὰ σύρωσιν ἐπ' αὐτῶν τὸ ἀκάτιόν των· ἐτύπτοντο ὑπὸ παγωδῶν κυμάτων, ἀπέβαλον τὰ ἀναγκαῖά των, καὶ εἴς τινα περίπτωσιν ἔχασαν τὴν σκηνὴν καὶ τὸ ὑπόλοιπον τῶν τροφῶν των. Ἂν ἄνδρες ἰσχυροὶ ἀντέχοντες εἰς τόσον μεγάλας κακουχίας προξενῶσι θαυμασμὸν, εἶναι πολὺ θαυμαστότερον προκειμένου περὶ γυναικῶν, παιδίων, καὶ ἑνὸς νεογεννήτου βρέφους. Τέλος ἡ ἐσχάτη ἀνάγκη τοὺς κατέλαβε· κατέφαγον πᾶν ὅ,τι εἶχον ζωϊκὸν, κατέφαγον καὶ αὐτὰ τὰ κατεργασμένα δέρματα, ὁ δὲ θάνατος ἐφαίνετο ἐρχόμενος φρικτός· πλὴν καὶ πάλιν διέφυγον αὐτόν. Ἐπὶ μεγαλητέρου τινὸς τεμαχίου πάγου, φερθέντος πρὸς αὐτοὺς διὰ τοῦ ἀνέμου, ἀνεκάλυψαν λευκήν τινα ἄρκτον, πολὺ πεινασμένην, τὴν ὁποίαν διὰ στρατηγήματος ἐφόνευσαν καὶ διὰ τῆς ὁποίας ἠδυνήθησαν νὰ ζήσωσιν ἐπί τινας ἡμέρας. Τοῦτο συνέβη τὴν 21 Ἀπριλίου, τὴν δὲ 28 ἰδίου ἤρχισαν νὰ χαίρωσι χαρὰν ἀπερίγραπτον· καθότι, ἰδόντες μακρόθεν ἀτμόπλουν τι πλέον, ἐνόησαν ὅτι εὑρίσκονται εἰς συχναζόμενον μέρος καὶ ἤλπισαν ὅτι ταχέως θέλει τοὺς ἀπαντήσει κανὲν ἐκ τῶν πολυαρίθμων πλοίων, τῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τοῦ ἔτους πλεόντων ἐκεῖ. Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν, εὑρισκόμενοι εἰς πλάτος 53 καὶ 35, ἢ μόνον 40 μίλια μακρὰν τῆς ξηρᾶς, ἰδόντες ἄλλο ἀτμόπλουν πλησιέστερον αὐτῶν πλέον, ἤρχισαν νὰ πυροβολῶσιν ἐπανειλημμένως ἑωσοῦ ἐπέσυρον τὴν προσοχὴν τῶν ἐν αὐτῷ. Ἦτο τὸ ἀτμόπλουν ἡ Τίγρις, διοικούμενον ὑπὸ τοῦ πλοιάρχου Βαρλέττου, ὅστις καὶ ἀμέσως διέταξε νὰ τοὺς λάβωσιν ἐντός.

Ὄντες συνηθισμένοι ἐπὶ τοῦ ψυχροῦ αὐτῶν πλοίου, ἅμα εἰσῆλθον εἰς τὸ ἀτμόπλουν τόσον ἐστενοχωρήθησαν ὅλοι ὥστε πολὺ ὑπέφερον ὑπὸ τῆς θερμότητος· ὑπέφερον δὲ μέχρις οὗ ἀπεβιβάσθησαν εἰς τὴν πόλιν τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου.

ΕΠΗ ΧΡΥΣΑ.

Ἀναγινώσκων τις δυνατὸν νὰ μάθῃ πολλὰ, διὰ νὰ χωρίσῃ ὅμως τὸ ἄχυρον ἀπὸ τὸν σῖτον ἀπαιτεῖται συνεχὴς σκέψις.

— Ὁμιλῶν πρὸς τοὺς μαθητὰς τῆς ἰατρικῆς ὁ Κ. Δομίνικος Κόρριγαν, εἶπε καί τινα ἐφαρμοζόμενα εἰς πάντα νέον. Εἶπεν ὅτι οἱ μεγάλοι ἄνδρες δὲν ἀνεδείχθησαν ὡς παίγνια τύχης, ἀλλ' ἐξουσίαζον αὐτήν· ὅτι οὐδεὶς ἄνθρωπος ἀνεδείχθη μέγας, ἂν δὲν ἀφιέρωσε πρῶτον τὸν καιρόν του εἰς σύντονον μελέτην. Οἱ φίλοι δυνατὸν νὰ ὑψώσωσι τὸν ἄνθρωπον ἀλλὰ μόνον ἡ δύναμις τῆς διανοίας του δύναται νὰ τὸν κρατῇ ὑψηλά.

— Πλουσιώτατος τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἐκεῖνος ὅστις, οἱαδήποτε καὶ ἂν ἦναι ἡ κατάστασίς του, εὐχαριστεῖται εἰς ὅ,τι ἔχει.

— Ἡ ἀρετὴ γεννᾷ ὡραιότητα, ἡ δὲ κατάχρησις ἀσχημίαν. Ἡ ἀρετὴ μηκύνει τὴν ζωὴν, ἡ δὲ κατάχρησις ἐπισπεύδει τὸν θάνατον. Τὴν εὐσέβειαν, ἥτις εἶναι ἡγεμὼν πάσης ἀρετῆς, ἀκολουθεῖ καθαρότης ἠθικὴ, καὶ σὺχὶ λελουμένον καὶ μυρωμένον δέρμα.

ΕΦΙΑΛΤΗΣ.

Εἶναι ἀδύνατον οἱ ἡμέτεροι ἀναγνῶσται νὰ μὴν ἤκουσάν ποτε περὶ τοῦ Β ρ α χ ν ᾶ, τοῦ τρομερωτάτου τούτου τῶν τυράννων καθ' ὕπνον. Ἡμεῖς ἠκούσαμεν ὅτι οἱ ὑπ' αὐτοῦ καταλαμβανόμενοι βλέπουσιν αὐτὸν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς σχῆμα φοβεροῦ ἀνθρωπομόρφου τέρατος, τὸ ὁποῖον ἐρχόμενον κάθηται ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ κοιμωμένου καὶ τυραννεῖ αὐτὸν εἰς τρόπον ἀπερίγραπτον· ὥστε ἐξ ὅλων τῶν καθ' ὕπνον φαινομένων, καὶ ἀπὸ αὐτὰ εἰσέτι τὰ φρικτὰ ὄνειρα, ὁ Ἐφιάλτης εἶναι τὸ φοβερώτατον. «Διακρίνεται δὲ ὁ Ἐφιάλτης ἀπὸ τὰ σκληρὰ ὄνειρα, καθότι κατὰ τὰ ὄνειρα ἡ δύναμις τοῦ κρίνειν λείπει ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον ἐνῷ ὅτε κατέχεται οὗτος ὑπὸ Ἐφιάλτου, ἡ δύναμις αὕτη εἶναι παροῦσα καὶ ἐνεργεῖ· ἡ δὲ παρουσία αὐτῆς αὐξάνουσα ἔτι μᾶλλον τὴν φρίκην των, τὴν ἐκ τοῦ ὁράματος, καθίσταται πρόξενος περισσοτέρων δεινῶν. Ἐκ τούτου φαίνεται ὅτι ὁ Ἐφιάλτης ἔρχεται κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ μεταξὺ ἐγρηγόρσεως καὶ ὕπνου διαστήματος, ἀρχήτερον παρὰ τὰ ὄνειρα καὶ πρὶν ἢ ἔτι τὰ τῆς σκέψεως ὄργανα κυριευθῶσιν ὑπὸ τοῦ ὕπνου. Ὁ τρόμος ἐντούτοις καὶ ἡ τυραννία τοῦ Ἐφιάλτου δὲν εἶναι πάντοτε τοῦ αὐτοῦ βαθμοῦ, ὡς οὔτε ὅλοι, ὅσοι ὑπ' αὐτοῦ καταλαμβάνονται, πάσχουσιν ἐξ ἴσου. Τινὲς μά-

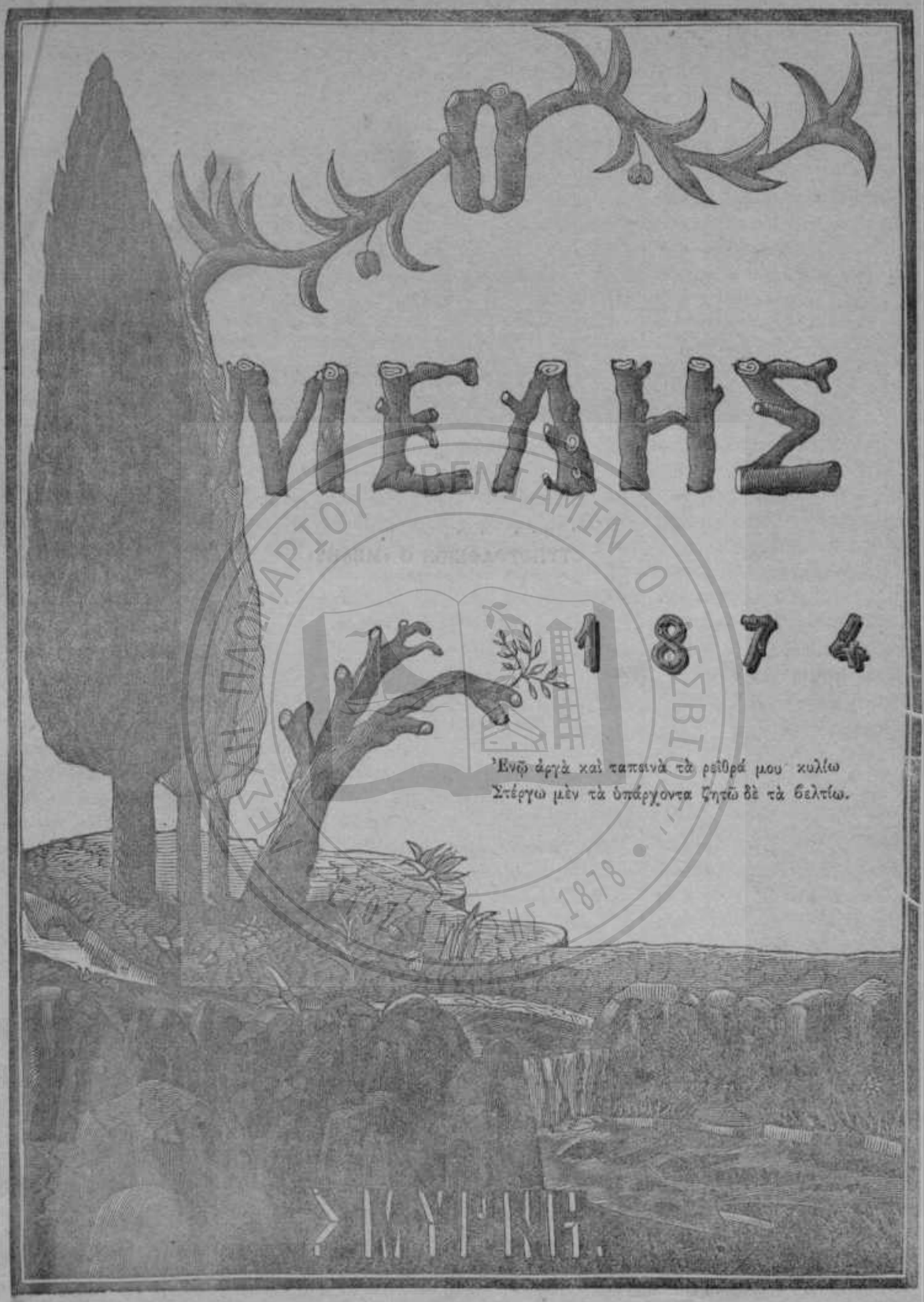
ΜΕΛΗΣ
1874
Ἐνῷ ἀργὰ καὶ ταπεινὰ τὰ ῥεῖθρά μου κυλίω
Στέργω μὲν τὰ ὑπάρχοντα ζητῶ δὲ τὰ βελτίω.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Ο «ΜΕΛΗΣ»

ΔΕΣΜΗ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ "ΒΕΝΤΑΜΙΝ Ο ΛΕΣΒΙΟΣ"
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1878

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἀγάπη (ἡ) πρὸς τὴν μητέρα 82
Ἀεροπορία (νέα) εἰς μεγάλα ὕψη 178, 203
Ἀεροπορίαι (αἱ πρῶται) 214
Ἀέρος ἀραίωσις καὶ ζωὴ 167
Αἰγάγρου αἷμα 109
Ἄκκα 94
Ἀκροπόλεις 130
Ἀληθειαι παραδειγματιζόμεναι 64, 92, 126
Ἀλιεία ἠλέκτρου 164
Ἄμαξα (ἡ) τοῦ Λαμαρτίνου 33
Ἀμαξᾶς (ὁ) τῆς Λαγγενδόρφης 121
Ἄμιλα 127
Ἀνάλεκτα 270
Ἀναπαύου ἐν τῷ ὀλίγῳ 70
Ἀνατολὴ Ἡλίου Δικαιοσύνης 277
Ἀνατροφὴ ἀληθὴς 31, 163
Ἀνατροφὴ νηπίων 125
Ἀνέκδοτον Ναπολέοντος Α'. 79
Ἀνεύρεσις τοῦ Δ. Λιβιγκστόνος 5, 13, 49, 73, 104
Ἀνθρωπολογίας περίεργα 211
Ἀντικατάστασις 67, 88
Ἄνοιξις 65
Ἀπατηλαὶ ἐνδείξεις 1, 93, 205
Ἀπόστασις τῆς γῆς ἀπὸ τοῦ ἡλίου 231
Ἀργίας ἀπολύτου ἡδονὴ 98
Ἀρχαιολογία Χριστιανικὴ 274
Ἀρχαιότητες Τρῳϊκαὶ 159, 170
Ἀσαντινοὶ (τινὰ περὶ αὐτῶν) 25
Ἀσαντινοί, στρατὸς αὐτῶν 47
Ἀσαντινοί, πόλεμος κατ' αὐτῶν 146
Ἄσμα ἑνὸς πτηνοῦ 284
Ἀστεῖα 96
Ἀστερίας 260
Ἀστρονομία παρὰ τοῖς ἀρχαίοις 96, 117, 144, 155, 191
Ἀσχολίαι ἐν Ἀμερικῇ 56
Ἀτσὶν 96
Αὐδαλόνυμος 271
Αὐταπάρνησις 34
Ἀφροδίτης διαβάσεις 245

—

Βουνέτος 224
Βουαρῆς 44
Βουτικαὶ 119
Βουτικῶν μηχαναὶ 57
Βρόμη 153
Βροχὴ καὶ κανονοβολισμοὶ 119
Βυθὸς θαλάσσης 81

—

Γάμοι ἀνθέων 103
Γάμος ἐν Ρωσσίᾳ 140
Γενναιότης Ἀρχιεπισκόπου Αὐγούστης 16
Γελῶν χόρτον 76
Γεωργικὴ ἐντομολογία 183
Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου μαρτύριον 85
Γραφαὶ 18
Γυναῖκες τῆς Βαϋμβέργης 27

—

Δημοσιογραφία Παρισίων 19
Διαβάλλουσα γλῶσσα 31
Διαβάσεις Ἀφροδίτης 245
Διατήρησις τῶν ὀδόντων 128
Δίψα 116
Δύναμις τῆς ἀληθείας 223

—

Εἰρήνη 134
Εἰρηνοποιὸς (ὁ τοῖος ὁ) 133
Εἶναι σκότος πέραν τοῦ τάφου; 235
Ἐκκλησία ὑπόγειος 274
Ἐκλείψεις ἱστορικαὶ 53, 76
Ἔλεγεῖον 60
Ἑλλήνων ἀρχαίων θρησκεία 281
Ἐμφανίσεις ἐκπνεόντων 34
Ἐναέρια κτίρια 201
Ἐνδείξεις ἀπατηλαὶ 193, 205
Ἐνθυμοῦ τοὺς φίλους σου 224
Ἔντομα καταστρεπτικὰ γεωμήλων 93
Ἐξάπλωσις γραμμάτων 31
Ἐξόριστοι (οἱ) τῆς Ἀλοπάλεως 265
Ἐπη χρυσᾶ 3, 31, 56, 79, 104, 139, 176, 200, 210, 248, 271
Ἑρμηνεία τοῦ α'. ψαλμοῦ 135
Εὐαγγελισμὸς 61
Εὐτυχεστάτη ἡμέρα Ναπολέοντος Α'. 17
Εὐφυΐα ἑνὸς αὐλικοῦ 270
Ἔχθροι (πώσκατα τρέφωνταιοἱ) 43

—

Ζοηρότης (ἓν κατ' αὐτῆς ἀντίδοτον) 210
Ζῶα τινὰ Γροιλλανδίας 114
Ζωὴ (ἡ) ἐν ἀραιῷ ἀέρι 167
Ἠθικὴ ἀσθοδέσμη 113
Ἠλέκτρου ἁλιεία 164
Ἡλίου Δικαιοσύνης ἀνατολὴ 277

—

Θάνατος Λιβιγκστόνος 107
Θαυμάσια ἐν τῇ ζωῇ τῶν ἐντόμων 123
Θαυμάσια τῆς θαλάσσης 259
Θεραπευτικὴ δύναμις γλοιοῦ 129
Θερμοκρασίαι ἀνώταται 139
Θρησκεία 187
Θρησκεία τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων 281

—

Ἰαπωνικὸν ἔθιμον 58
Ἱερὰ ἐξέτασις 52
Ἱερὰ τὰ χόρτα 238
Ἵππος (ὁ) κατὰ τὴν ἀρχαιότητα 80
Ἱστορία τῶν ἄστρων 96, 117, 144, 155, 191
Ἱστορία μιᾶς δεκάρας 251
Ἱστορία τῆς Τουρκίας 36
Ἱστορικαὶ ἐκλείψεις 53, 76
Ἰωάννα Σέβη 186
Ἰωάννης Οὐερλῖνος 197
Ἰωάννης Μόλιος 45

—

Καιρὸς 200
Καλλωπισμὸς ἀρχ. Αἰγυπτίων 188
Καμμερῶν (ὁ) περὶ δουλεμπορίας 236
Καποδίστριας (ὁ) περὶ παιδείας 169
Καρδία (ἡ διπλὴ σημασία τῆς λέξεως) 157
Καρπὸς ἀδικίας 4
Κῆπος παίδων 262
Κλίσις πρὸς ἀνάγνωσιν 57
Κόκκηγος ὀνομασίαι 19
Κολυμβητικαὶ μηχαναὶ 57
Κοραλιόνησοι 111, 143, 154, 176
Κριστάλλινον σπήλαιον 272
Κτίρια ἐναέρια 201
Κυνήγια περίεργα 41
Κύων κλέπτης 225
Λιβιγκστόνος ἀνεύρεσις 5, 13, 49 73, 104
Λιβιγκστόνος θάνατος 107
Λίθος εἰς τὸ μέσον τοῦ δρόμου 260

—

Μέλητος ρεῦμα 1

Μελάνη κακκίνη 152
Μελάνη ὁδοιπορική 152
Μελανοδοχεῖον μαγικόν 152
Μικροὶ μουσικοὶ 185
Μισισσίπης (ὁ ποταμός) 8
Μίτος μεταξης ἐμπεδευμένης 70
Μουσελίμας (ὁ ψιττακός) 59
Μουσικὴ (ἡ) καὶ τὰ ζῶα 89
Μῦρα (τὰ) ἐν Αἰγύπτῳ 128
» » καὶ ὁ Μωσαϊκὸς νόμος 226

—

Ναὸς τῆς τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος 175
Νέα φιλολογικὰ 68
Νεάνιδος ἐνασχολήσεις 138
Νικολῆς ὁ ξυλουργὸς 37
Νόστικος (ὁ) καὶ οἱ λέοντες 23

—

Ὀδερλέϋος Ἰωάννης 197
Οἰκογενειακὰ 248
Οἶστροι (περὶ αὐτῶν) 183
Ὄνειρον Ἀβραὰμ Λίγκολνος 98
Ὀξοπολύπους 32
Ὁρύζιον 94
Ὀσμαὶ (περὶ αὐτῶν) 99
Ὄφις καὶ βρέφος 35

—

Παγοδρόμοι 20
Πάγος 8
Παιδία καὶ ἄνθη 103
Παίδων κῆπος 262
Παταγῶνες 47
Πατρικὸς νόμος 44
Π. Δ. 30
Περίεργος ἑορτὴ ἐν Γερμανίᾳ 221
Περίπλους τοῦ Κάλλεγγερ 165
Περιστερὰ ἀγγελιοφόρος 42
Πετάσσαυ ἀρχαιότης 103
Πετρέλαιον ὡς ποτὸν ἀκριβὸν 116
Πηγὴ πολυτίμων λίθων 123
Πίθηκοι (τινὰ περὶ αὐτῶν) 89
Πλανώμενα ῥῶτα 257
Πλέκται (οἱ) 281
Πλούτη καὶ ἀνέχεια 51
Ποιμενικοὶ κύνες Καλιφορνίας 116
Ποντικοὶ ὠοκλέπται 32
Πρὸς τοὺς ἀναγνώστας 145
Πρῶται ἀεροπορίαι 214

—

Ῥεπίδια 117
Ῥεῦμα (τὸ) τοῦ Μέλητος 1

—

Σανδουχικαὶ νῆσοι (αἱ) 229, 241, 253
Σέβη Ἰωάννα 186
Σεληνοδρόμιον 76, 104, 126, 139, 163, 188, 221, 235
Σημεῖον θανάτου 47
Σημιτικαὶ γλῶσσαι 28
Σιδηρος ἐντὸς τῶν τροφῶν 259
Σκαλιτικὰ γράμματα 17
Σκυκὴ φιλοσοφία 19
Σκῶλις 32
Σκότος πέραν τοῦ τάφου (εἶναι;) 255
Σκότος (φῶς καὶ) 181
Σπήλαιον κρυστάλλινον 272
Σπόγγοι 93
Στατιστικαὶ 44, 68, 76, 139, 152, 176, 200, 211 225, 235, 249, 259, 271
Στοχασμὸς ὡραῖος 69
Σύζυγοι 200
Σύλληψις συζύγου 119
Συμβουλὴ κυρίας πρὸς τὰς νεάνιδας 151
Συμφωνία βασιλικῶν Γάμων 116
Συναξάριον ἀρχαίων 32
Σύνοδος ἐν Μαδαγασκάρῃ 249
Συντροφαὶ 250
Σχῆμα κοραλλίνων βράχων 143

—

Ταριχεύματα 141
Τρεῖς ἁρμονίαι 224
Τρωικαὶ ἀρχαιότητες 159, 170
Τύχη (ἡ) 115

—

Ὑπερηφάνεια καὶ ταπεινοφροσύνη 196
Ὑπνοβασία 10
Ὕπνοι καὶ ὄνειρα 217
Ὑπόγειος ἐκκλησία 274

—

Φάσματα 21
» ἐν θαλάσσῃ 47
» ἐξ ἐλέγχου συνειδήσεως 68
Φιλία (περὶ αὐτῆς) 256
Φίλοι ἀληθεῖς 236
Φίλος 43
Φιλόσοφος (ὁ) καὶ ἡ μαθήτρεια 237
Φυτὰ καὶ κυρίαι 52
Φωνὴ τοῦ καθήκοντος 8
» τῆς συνειδήσεως 128
Φῶς καὶ σκότος 181
Φῶτα πλανώμενα 257
Φωτὸς ἀνάλυσις ἐφαρμοζομένη εἰς τὸ αἷμα 79
Φωτοσκόπιον 9

—

Χαρτάετος (ὁ) 92
Χαρτινὴ ἐκκλησία 213
Χάϋδν Ἰωάννης 185
Χόρτα ἱερὰ 238
Χριστιανικὴ ἀρχαιολογία 274
Χριστιανοὶ τῆς Μαδαγασκάρης 176
Χριστὸς Ἀνέστη 75
» » (ἡ μεγάλη σημασία τοῦ) 97
Χριστὸς (ὁ) καὶ τὸ παιδάκι 151
Χριστούγεννα (περὶ αὐτῶν) 279
Χρώματος ἀνθέων μεταβολὴ 200

—

Ὡραιότης 163
Ὡραῖος στοχασμὸς 69

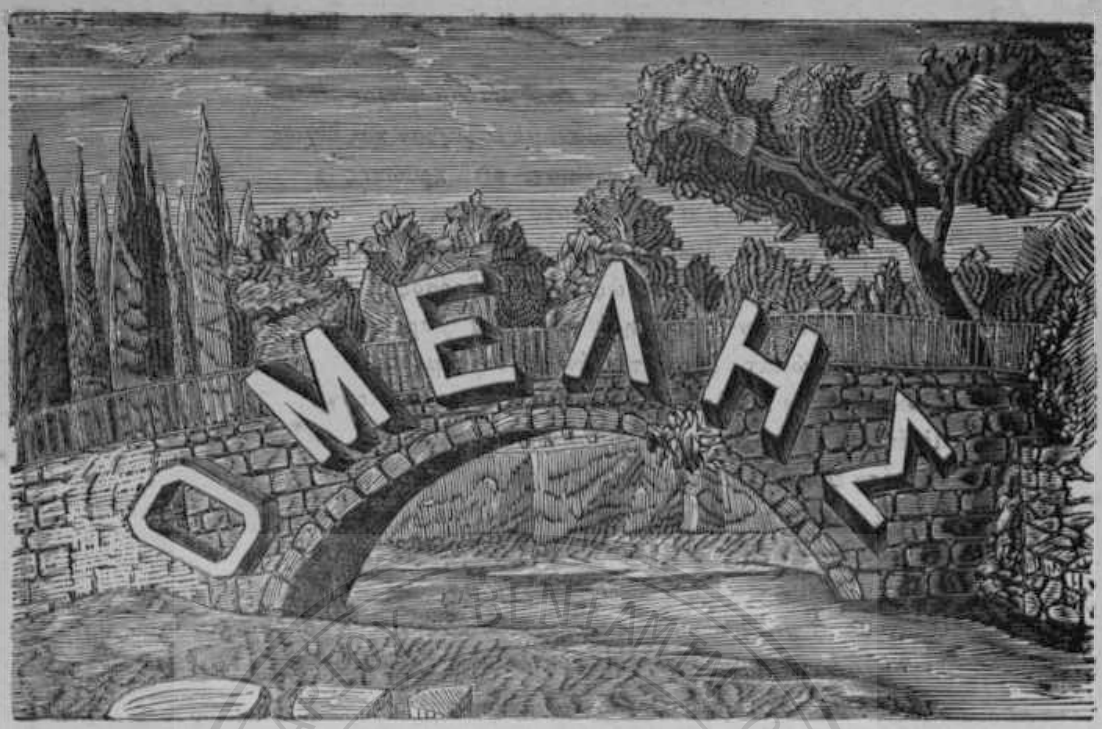

ΣΜΥΡΝΗ 7 Ἰανουαρίου 1874.

ΤΟ ΡΕΥΜΑ ΤΟΥ ΜΕΛΗΤΟΣ.

Ἐφέτος καίτοι ἤργησεν ὁ οὐρανὸς νὰ βρέχῃ
Πλὴν πάλιν τὸ νεράκι μου γλυκοφλοισβίζον τρέχει,
Καὶ, ῥέον πρὸς τὴν θάλασσαν τὴν πρώτην του μητέρα,
Τῇ λέγει εἰς τὴν γλῶσσάν των ὅ,τ' εἶδε 'ς τὸν ἀέρα
Ἐπάνω ὅταν ἔτρεχε, 'ς ἀνέμους καθισμένον,
Καὶ ὅ,τι εἶδεν ὑπὸ γῆν, ὅτε, 'ς αὐτὴν πεσμένον,
Εἰσήρχετο εἰς βάραθρα ὑπὸ βουνὰ καὶ ὄρη
Καὶ εἰς τὰ σπλάγχνα τ' ἀφεγγῆ τῶν λόφων ὡδοιπόρει·
Δὲν παραλείπει δὲ οὐδὲ ὅσα 'στὸ πέρασμά του
Ἐγίνοντο θαυμάσια μετὰ τὸ κύλισμά του.
«Βλέπεις, τῇ λέγει, μῆτέρ μου, τὰς λαμπερὰς ἐκείνας,
Τὰς ἀστραπτούσας καὶ χρυσᾶς ἡλιακὰς ἀκτίνας;
Ὦ, πόσον εἶναι μάγισσαι καὶ παίζουσαι μαγεύουν
Πᾶν ὅ,τι, παῖζον μετ' αὐτῶν, αὗται θερμοθωπεύουν!
Μ' αὐτὰς κ' ἐγὼ ὅτ' ἔπαιζον χωρὶς νὰ διακρίνω
Μ' ἐμάγευσαν καὶ ἀφανὲς μὲ ἔκαμαν νὰ γείνω.
Καὶ ὄχι μόνον ἀφανὲς, πλὴν κ' ἐλαφρὸν ἀκόμη
Κ' ὡς νὰ μοὶ ἔδιδον πτερὰ 'ς τὰ ἄνω ἐφερόμην.
Ἄνω τὸν ἀεικίνητον διέσχιζον ἀέρα
Καὶ ὑψηλὰ μ' ἐδέχετο ἡ κοῦφος ἀτμοσφαῖρα,
Ὅτε, ἰδοὺ ὑπὸ βουνὰ, ἐκεῖ 'ς τὴν γῆν ἐπάνω
Δύσας ἐκρύβ' ὁ ἥλιος καὶ τὰς ἀκτίνας χάνω!

Σκότος πυκνὸν ἐπλάκωνε τότε κρατοῦν καὶ ψύχος·
Μ' ἐπρόφθασαν, μ' ἠγκάλλιασαν, μὲ ἔσφιγξαν καὶ δίχως
Νὰ δύναμαι ν' ἀντισταθῶ μοὶ εἶπον, «Νὰ κρυώνῃς!»
Καὶ ἤρχισα νὰ γίνωμαι ὡς λεπτοτάτη κόνις,
Ἣν σπρώχνει ὅταν ἐγερθῇ ὁ ἄνεμος ὁ τόσος,
Κ' ἐπὶ τῆς γῆς κατέπιπτον ὡς οὐρανία δρόσος!
»Ἦσαν τὰ πάντα αὐχμηρὰ τὰ φύλλα μαραμένα,
Ἦσαν τὰ χώματα ξηρὰ τὰ δένδρα διψασμένα,
Κ' ὡς ἔπιπτον κ' ἐδρόσιζον, μὲ ἥρπαζον, μ' ἐφίλουν,
Μὲ ἔπινον καὶ ηὔξανον, κ' ὁλόκληρον ἠπείλουν.
Ὤ, πόσα εἶδον θαύματα, μυστήρια ὁπότε
Εἰς τὰ φυτὰ εἰσέδυσα ἐν μέρει, μῆτερ, τότε!
Παντοῦ ὑπῆρχε κίνησις, παντοῦ μεταμορφώσεις,
Παντοῦ ἐφαίνοντο Θεοῦ νόμοι καὶ ἐκδηλώσεις,
Παντοῦ... πλὴν πῶς, πῶς δύναται τ' ἀδύνατον τὸ στόμα
Νὰ λέγῃ ὅσα θαύματα βλέπει τοῦ νοῦ τὸ ὄμμα;
»Ὁ ἥλιος δὲν ἤργησε πάλιν νὰ ἀνατείλῃ,
Καὶ κάτω τὰς ἀκτῖνας του τὰς μαγικὰς νὰ στείλῃ·
Ἄχ! μῆτερ, ἂν μὲ ἔβλεπες τὴν ὥραν καθ' ἣν τότε
Αἱ πρῶται μὲ προσέβαλον μ' ἠντίκρισαν αἱ πρῶται,
Οὐδὲν ὑπῆρχεν ἐπὶ γῆς ὅσον ἐγὼ ὡραῖον·
Ναί, κ' ἔλαμπον καὶ ἤστραπτον ὅσον δὲν εἶδον πλέον.
Πλὴν ἐνῷ πάλιν ἔπαιζον μὲ τὰς χρυσᾶς ἐκείνας
Αἱ μάγισσαι μὲ ἥρπασαν ἀπ' τὰς χλωρὰς μου κλίνας
Καὶ πρὸς τὰ ἄνω μ' ἔφερον μὲ τόσας εὐωδίας,
Μ' ὅσας τὰ ἄνθη τὰ καλὰ, τὰ χόρτα τῆς πρωΐας
Τοῦ Πλάστου θυμιάζουσι τὸν παμμεγέθη θρόνον,
Ἀπὸ ἀρχῆς τῆς πλάσεως ὡς τέλους τῶν αἰώνων.
»Ἐπὶ πτερύγων ἐλαφρῶν καθίσαν τῶν ἀνέμων
Ὠχούμην ὡς τις βασιλεὺς κυρίαρχος κ' εὐδαίμων,
Κ' ἀπὸ τὰ ἄκρα τ' οὐρανοῦ μέχρι μερῶν ἀδήλων,
Μετέβαινον συρόμενον ὑπὸ πνοῶν ποικίλων.
Ἐπάνω μου ὁ οὐρανὸς μὲ ἄστρα στολισμένος
Ἐλάλει δόξαν ἄφατον, τρέμων κ' ἐκπεπληγμένος,
Καὶ κάτω μου Ἀνατολὴ, Νότος, Βορρᾶς καὶ Δύσις
Ἀντήχουν κ' ἐγὼ ἔβλεπον μυριοπληθεῖς κινήσεις.
Εἶδον θαλάσσας, στερεὰς, ἠπείρους, νήσους τόσας·
Ἔβλεπον πόλεις καὶ λαοὺς, ἔθνη, φυλὰς καὶ γλώσσας.
Τὰ πάντα ἐναρμόνια—καὶ ὄρη καὶ κοιλάδες
Καὶ θάλασσαι καὶ ποταμοὶ, λίμναι καὶ πεδιάδες,
Δένδρα καὶ ζῶα καὶ φυτὰ—μ' ἐφαίνοντο, κ' εἷς μόνον,
Ὁ ἄνθρωπος, διήρχετο μὲ στεναγμοὺς τὸν χρόνον.
»Ἐνῷ τὸν ἀεικίνητον διέσχιζον ἀέρα

Πέριξ ἐμοῦ ἠλάσσετο πολὺ ἡ ἀτμοσφαῖρα,
Κ' αὐξάνουσαι περὶ ἐμὲ, μ' ἐπύκνωνον ἡσύχως
Δυνάμεις δύο ἰσχυραὶ—ἠλεκτρισμὸς καὶ ψύχος·
Κατὰ μικρὸν εἰς σύννεφα πυκνὰ μὲ μεταβάλλουν,
Καὶ μ' ἀστραπὰς καὶ κεραυνοὺς πολλοὺς μὲ περιβάλλουν,
Καὶ ὥθησιν μοῦ δίδουσιν ἀκάθεκτον νὰ τρέχω,
Κ' ἀφοῦ βροντῶ καὶ χάλαζαν καὶ ὑετὸν νὰ βρέχω.
Τὰ κύματα ἐλύσσαζον καὶ ἔτρωγον τοὺς βράχους,
Αἱ φάραγγες ἐβόϊζον φρικτῶς καὶ μετὰ τάχους,
Ἀντιλαλοῦσαν τὰ βουνὰ, ἐσχίζοντο τὰ δένδρα,
Ἐκρύπτοντο τὰ ἔμψυχα, ἐσύοντο τὰ κέντρα,
Κ' ἐγὼ κροτοῦν ἐκόχλαζον καὶ ἤναπτον καὶ κάτω
Μετὰ ὁρμῆς φερόμενον ἔπαυον νὰ ταράττω!

»Βουνὰ μὲ ὑπεδέχοντο, φάραγγες, πεδιάδες,
Κ' ἀνοίγουσαί τὰ στήθη των μ' ἔσυρον αἱ κοιλάδες.
Παντοῦ τῆς γῆς ἐπότιζον τὰ δειψασμένα μέρη,
Τὸ δ' ἔδαφος ὑπὸ αὐτὴν κατὰ μικρὸν μὲ φέρει.
Ὅπαί πολλαὶ ὑπόγειοι μ' ἐδέχοντο κ' ἡσύχως
Ὑπὸ βουνὰ μὲ ἔφερον, ἕως ἀπήντων τεῖχος.
Ἡμέρα, ὦ, δὲν γίνεται, 'ς τὸν Τάρταρον ἐκεῖνον,
Πλὴν πόσα, πόσα θαύματα ἐπὶ πλακῶν λιθίνων!
Ἐκεῖ τρανὴ κ' ὁλόκληρος τῆς Γῆς ἡ ἱστορία
Ἐπὶ τῶν λίθων φαίνεται, κ' ἡ ἄπειρος σοφία
Τοῦ Πλάστου, ὅτε ἔπλασσε τὴν Γῆν καὶ τοὺς αἰῶνας,
Καὶ συνετέλει οὐρανοὺς καὶ ὑετῶν σταγόνας.

»Ἐξῆλθον, πλὴν τὸ πρόσωπον εἶδον τῆς γῆς ἀλλοῖον·
Χλόη τὸ πᾶν ἐκάλυπτε, λευκάνθιμον καὶ ἴον.
Κ' ἐγὼ τὸν ὁρόμον ἔλαβον κάτω, πρὸς σὲ, μητέρα,
Ποτίζον κήπους καθ' ὁδὸν δροσίζον τὸν ἀέρα,
Σβέννον τὴν δεῖψαν τῶν πτηνῶν, δίδον τροφὴν εἰς ἄνθη
Καὶ πρᾶττον ὅ,τι δύναμαι. Κ' οὕτως ἡ γῆ ηὐφράνθη.»

Τοιαῦτα κ' ἄλλα ὅμοια τὸ ρεῦμά μου φλοισβίζον,
Ἠδὴ χ α ρ ὰ ν σᾶς εὔχεται, τὰ βέλτιστα ἐλπίζον.
Κ' ἐγὼ δὲ οὕτως εὔχομαι, καὶ αὕτη ἡ χαρά μου
Διὰ παντὸς ὠφέλιμα νὰ ἦναι τὰ νερά μου.

ΕΠΗ ΧΡΥΣΑ

Ἡ μάθησις χωρὶς τὸν νοῦν εἶν' κόπος τις χαμένος·
Κ' ὁ νοῦς χωρὶς ἐκπαίδευσιν δὲν εἶν' ἠσφαλισμένος.
Τὸν λόγον σου ὁ ἴδιος ὁπόταν δὲν βαστάζῃς
Νὰ μὴ σὲ ἐμπιστεύωνται τοὺς ἄλλους ἀναγκάζεις.

———oo———

ΚΑΡΠΟΣ ΑΔΙΚΙΑΣ.

Ἐν Ρωσσίᾳ τὰ ξενοδοχεῖα εἶναι σχεδὸν παντοῦ ὅμοια. Ἔχουσι δὲ, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, μικρὰ τὰ δωμάτια, τὰ ὁποῖα χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων διὰ λεπτοῦ χωρίσματος. Τὰς ἡμέρας τοῦ αὐτοκράτορος Νικολάου, εὐγενής τις Ρῶσσος αὐλικὸς, ὁδοιπορῶν διὰ σπουδαίαν τινὰ ὑπόθεσιν, κατέλυσεν εἰς τὸ κυριώτερον ξενοδοχεῖον τῆς πόλεως, εἰς ἣν εἶχε φθάσει. Ἀπὸ τὴν πρώτην δὲ ἡμέραν παρετήρησεν ὅτι τὸ παρακείμενον δωμάτιον κατεῖχε ξένος τις, ὁ ὁποῖος τακτικώτατα ἠγείρετο, ἐξήρχετο καὶ ἐπέστρεφε καθεκάστην ἀκριβῶς εἰς προσδιωρισμένας ὥρας. Ἡ μεγάλη αὕτη ἀκρίβεια τοῦ ἐκίνησε πολὺ τὴν περιέργειαν καὶ ἀπεφάσισε νὰ βάλῃ εἰς πρᾶξιν τὸ ἐν Ρωσσίᾳ σύστημα τῆς κατασκοπεύσεως. Ταχέως λοιπὸν ἔμαθεν ὅτι ὁ γείτων του ἦτο Ἑβραῖος· εἶδε διὰ τῆς ὀπῆς τοῦ κλείθρου ὅτι πρὶν ἐξέλθῃ, ὡς καὶ ἅμα ἐπέστρεφεν, ἐξῆγεν κάτωθεν τῆς κλίνης του ἓν κιβώτιον καὶ ἔθετεν αὐτὸ ἐπὶ τῆς τραπέζης· ἀκολούθως θεωρῶν πέριξ αὐτοῦ μετά τινος φόβου καὶ ἀνησυχίας, παρετήρει μήπως τις τὸν ἔβλεπεν ἢ τὸν ἤκουεν· ἀφοῦ δὲ ἐβεβαιοῦτο ὅτι ἦτο μόνος ἤνοιγεν ἐλαφρὰ τὸ κιβώτιον μὲ μικρόν τι κλειδίον, ἐξῆγεν ἐκ τοῦ κιβωτίου ἄλλο μικρότερον, καὶ ἐκ τοῦ δευτέρου τούτου ἄλλο ἔτι μικρότερον τρίτον. Ἐντὸς τοῦ τρίτου τούτου κιβωτίου ὁ Ἑβραῖος ἔρριπτε βλέμματα τόσον ἱλαρὰ καὶ τόσον ἐμειδία, ὥστε ὁ Ρῶσσος ὑπέθετεν ὅτι περιείχετο μέγας τις θησαυρὸς, ὅλη ἴσως ἡ περιουσία τοῦ πλουσίου Ἑβραίου. Ὁ Ἑβραῖος μετὰ τοῦτο ἔθετε τὴν χεῖρα ἐντὸς τοῦ κιβωτίου ἐξῆγε δέμα τι χαρτονομισμάτων καὶ ἔπειτα ἔκλειε τὸ κιβώτιον, τὸ ὁποῖον περιεῖχε χαρτία μεγάλης ἀξίας. Καθεκάστην ἡμέραν ὁ Ρῶσσος παρετήρει τὸν Ἑβραῖον, τοῦ ὁποίου τὰ μεγάλα πλούτη τοῦ ἐθάμβωνον τοὺς ὀφθαλμούς. Ἐπιθυμία δὲν ἤργησε νὰ γεννηθῇ εἰς τὴν ψυχήν του ὅπως γίνῃ κάτοχος αὐτῶν. «Πρέπει νὰ ἀποκτήσω τὸ κιβώτιον ἐκεῖνο καὶ τὰ ἐν αὐτῷ,» εἶπε καθ' ἑαυτόν. «Ὁ Ἑβραῖος δὲν σημαίνει τίποτε, φθάνει μόνον νὰ εὕρω τὸν τρόπον πῶς νὰ λάβω τὰ πράγματά του. Πλὴν πῶς νὰ τὰ λάβω; . . . ἄ! εὔκολον!» Καὶ ταῦτα σκεφθεὶς ἀνεχώρησε διευθυνόμενος εἰς τὴν ἀστυνομίαν.

— Κύριε Ἀστυνόμε, κύριε Ἀστυνόμε, ἀνέκραξεν ἅμα ἐπλησίασε, μὲ κατέκλεψαν, μοὶ ἀφήρεσαν σχεδὸν πᾶν ὅ,τι εἶχον.

— Πῶς; Τί ἀκούω; ἀπήντησεν ὁ Ἀστυνόμος, θαυμάζων, ἔχετε ἴχνη ἢ ὑποψίας περί τινος;

— Ὄχι μόνον ὑποψίας, ἀλλὰ καὶ βεβαιότητα, ἀπήντησεν ὁ Ρῶσσος· εἶναι Ἑβραῖός τις γείτων μου εἰς τὸ ξενοδοχεῖον. Φαίνεται χθὲς τὸ ἑσπέρας, ὅτε ἔλειπον, ἤνοιξε τὴν θύραν, ἥτις ἀπὸ τὸ δωμάτιόν του φέρει εἰς τὸ ἰδικόν μου καὶ μὲ ἔκλεψεν· ἐπῆρεν ὅλα μου τὰ χαρτονομίσματα μὲ τὰ τρία κιβώτια, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἦσαν.

— Τώρα ἀμέσως ἐνεργοῦμεν ἔρευναν, εἶπεν ὁ Ἀστυνόμος· καὶ λαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ, ὀκτὼ ἄνδρας μετέβη μετὰ τοῦ εὐγενοῦς εἰς τὸ ξενοδοχεῖον. Ὁ Ἑβραῖος εἶχε πρὸ μικροῦ ἔλθει εἰς τὸ δωμάτιόν του.

Ὁ Ἀστυνόμος φθάσας πρὸ τῆς θύρας τοῦ δωματίου τοῦ Ἑβραίου ἔκρουσεν αὐτὴν λέγων· «ἐν ὀνόματι τοῦ αὐτοκράτορος ἄνοιξον.» Ὁ Ἑβραῖος ἅμα εἶδε τὴν ἀστυνομίαν ἔγινε κάτωχρος, ἀπελπισία καὶ λύσσα τὸν ἐκυρίευσαν, ἐπήδησεν ἐκ τῆς θύρας πλησίον τῆς κλίνης του, μόλις δὲ εἰσῆλθεν ὁ Ἀστυνόμος εἰς τὸ δωμάτιον καὶ κρότος ἐκπυρσοβολήσαντος πιστολίου ἠκούσθη. Ὁ Ἑβραῖος ἔπεσεν ἐπὶ τῆς κλίνης του, ἀλλ' ὁ ἐγκέφαλός του εἶχε κολλήσει εἰς τὸν τοῖχον· ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ του ἐπυροβόλησεν αὐτὸς ἑαυτόν!

Ὁ Ἀστυνόμος ἰδὼν τὸ γενόμενον ὑπέθεσεν ὅτι ὁ Ἑβραῖος ἐφονεύθη, διὰ νὰ μὴ πέσῃ εἰς χεῖρας τῆς δικαιοσύνης. Ἐξήτησε λοιπὸν τὸ κιβώτιον, τὸ ὁποῖον ταχέως εὗρε καὶ μετὰ μεγάλης προσοχῆς ἠρεύνησε. Παρατηρῶν τὰ χαρτονομίσματα ὁ Ἀστυνόμος προσέλαβεν ὕφος αὐστηρόν. Ἐντούτοις μετὰ φωνῆς γλυκείας στραφεὶς ἠρώτησε τὸν Ρῶσσον Βαρόνα·

— Εἶσθε βέβαιος ὅτι τὰ χαρτονομίσματα ταῦτα εἶναι ἰδικά σας;

— Ἄνευ ἀμφιβολίας, ἀπήντησεν ὁ Ρῶσσος εὐγενὴς, εἶμαι ὑπερβέβαιος.

— Δύνασθαι νὰ ὁρκισθῆτε διὰ τοῦτο;

— Μάλιστα.

— Καλὰ λοιπὸν, εἶπε σοβαρῶς ὁ Ἀστυνόμος, τότε ἐν ὀνόματι τοῦ αὐτοκράτορος, σᾶς συλλαμβάνω, ἐπειδὴ τὰ χαρτονομίσματα εἶναι κίβδηλα.

Ὁ Ρῶσσος εὐγενὴς ἔμεινεν ἄφωνος ἐκ τῆς

φρίκης του· πλὴν τί ἠδύνατο νὰ εἴπῃ; Τὸ ψεῦδος τιμωρεῖ αὐτὸ ἑαυτό. Ἔσκαψε λάκκον διὰ τὸν Ἑβραῖον καὶ ἔπεσεν ὁ ἴδιος· δι' ὃ καὶ δικασθεὶς κατεδικάσθη νὰ ἐργάζηται διὰ βίου εἰς τὰ μεταλλεῖα τῆς Σιβηρίας, ποινὴν τὴν ὁποίαν ὁ Ἑβραῖος διὰ νὰ ἀποφύγῃ ἐπροτίμησε τὸν θάνατον.

Η ΑΝΕΥΡΕΣΙΣ ΤΟΥ Δ. ΛΙΒΙΓΚΣΤΟΝΟΣ

ΣΤ΄. Η ΣΥΝΑΝΤΗΣΙΣ.

Εἶναι 236η ἡμέρα ἀφότου ἀνεχωρήσαμεν ἐκ Βαγομόγιου, ἡ 51η ἐξ Οὐνυανιέμβης. Παρασκευὴ 10η Νοεμβρίου. Ἡ πρωΐα εἶναι λαμπρά· ὁ ἀὴρ δροσερὸς καὶ εὐχάριστος. Ὁ οὐρανὸς μετ' ἀγάπης μειδιᾷ πρὸς τὴν γῆν καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς. Τὰ πυκνὰ δάση εἶναι κεκοσμημένα διὰ ζωηροῦ πρασίνου φυλλώματος, τὸ δὲ ρεῦμα τοῦ Μκούτι, κινούμενον ὑπὸ τὴν σμαραγδίνην σκιάν, τὴν ὑπὸ τῶν καταφύτων ὀχθῶν του προξενουμένην, φαίνεται διὰ τοῦ συνεχοῦς του μυρμυρίσματος προσκαλῶν ἡμᾶς νὰ ἀναλάβωμεν τὸν πρὸς Οὐζιζὶ δρόμον.

Εἴμεθα πάντες ἐκτὸς τοῦ χωρίου, ἕκαστος φαίνεται τόσον κεκοσμημένος, τόσον καθαρός, τόσον εὐτυχής, ὅσον καὶ ὅτε ἐπεβιβαζόμεθα ἐπὶ τῶν πλοιαρίων ἐν Ζανζιβάρῃ, τὸ ὁποῖον νομίζομεν ὅτι πρὸ χρόνων συνέβη· τόσον πολλὰ εἴδομεν, τόσον πολλὰ ἐπάθομεν.

— Ἐμπρός!

— Ἐὴ Βαλλά, ἐὴ Βαλλά, μπανὰ ἰαγγώ, καὶ οἱ εὔθυμοι ἀνδρεῖοι κινοῦσι μὲ ταχύτητα, ἥτις μετ' ὀλίγον ἔμελλε νὰ φέρῃ τὸ Οὐζιζὶ ὑπὸ τὰ βλέμματά μας. Ἀπερχόμεθα λόφον τινά, κεκαλυμμένον ὑπὸ Ἰνδοκαλάμων, κατερχόμεθα εἰς φάραγγα, δι' ἧς ῥέει ὁρμητικός τις μικρὸς χείμαρρος, ἀναβαίνομεν ἄλλον μικρὸν λόφον, καὶ ἀκολούθως δι' ὁμαλοῦς ὁδοῦ ἐπὶ κατωφεροῦς μακροῦ ὑψώματος, προχωροῦμεν ὡς μόνον σπεύδοντες καὶ καθαρᾶς συνειδήσεως ἄνδρες ἠδύναντο νὰ προχωρῶσιν.

Μετὰ δύο ὥρας εἰδοποιοῦμαι νὰ ἑτοιμασθῶ ὅπως ἴδω τὴν λίμνην Ταγγανύκαν, καθότι ἐκ τῆς κορυφῆς ἀποτόμου τινὸς βουνοῦ ὁ Κιραγγόζης (ὁδηγὸς) λέγει, ὅτι δύναμαι νὰ τὴν ἴδω. Μόλις ἠδυνήθην νὰ κρατηθῶ. Ἀλλ' ὑπομονή! ἀνάγκη νὰ ἴδωμεν αὐτὴν πρῶτον. Τρέχομεν λοιπὸν ἐμπρός, ἀνερχόμεθα τὸ βουνὸν ἀπνευστί, εἴμεθα ἐπὶ τῆς κορυφῆς του. Πλὴν... Ἄ! οὐδὲν εἰσέτι βλέπομεν. Ἐμπρὸς ἀκόμη, ἐμπρός! ἀλλ' ἰδοὺ ἀργυρά τις ἐπιφάνεια· μόλις διὰ μέσου τῶν δένδρων τὴν διακρίνω, ἀλλ' ἰδοὺ αὐτὴ τέλος! Ἀληθῶς εἶναι ἡ Ταγγανίκα! καὶ ἐκεῖνα εἶναι τὰ μελανογαλάζια ὄρη τῆς Οὐγόμας καὶ Οὐκαράμβας. Ὑπερμεγέθης πλατεία σινδόνη, καθαρὸν στρῶμα ἀργύρου· λαμπρὸς γαλάζιος οὐρανὸς ἄνωθεν, ὑψηλὰ ὄρη τὰ κοσμήματα καὶ δάση φοινίκων οἱ θήσανοί της! Ἡ Ταγγανύκα! Ζήτω! Οἱ ἄνθρωποι ἀνταποκρίνονται εἰς τὴν ἐνθουσιώδη φωνὴν τοῦ Ἀγγλοσαξωνος, διὰ στεντορίων πνευμόνων, τὰ μεγάλα δάση καὶ οἱ λόφοι φαίνονται συμμεριζόμενοι τὸν θριαμβόν μας!

Προχωροῦμεν ταχέως ἵνα μὴ οἱ κάτοικοι τοῦ Βενδὲρ Οὐζιζὶ μάθωσι τὴν ἄφιξίν μας πρὶν πλησιάσωμεν καὶ εἴμεθα ἕτοιμοι δι' αὐτούς. Σταθμεύομεν πρὸς ὀλίγον, ἀκολούθως ἀναβαίνομεν μακρὸν ἀνήφορον γυμνοῦ ὑψώματος, τοῦ τελευταίου ἐκ τῶν ἀναριθμήτων τὰ ὁποῖα διήλθομεν. Τοῦτο ἐμποδίζει ἡμᾶς νὰ ἴδωμεν τὴν λίμνην καθ' ὅλην αὐτῆς τὴν ἔκτασιν. Φθάνομεν τὴν κορυφήν, διερχόμεθα αὐτὴν καὶ ἐρχόμεθα εἰς τὴν δυτικὴν πλευρὰν καὶ ὦ! ὁ λιμὴν τοῦ Οὐζιζὶ κεῖται κάτωθέν μας ἐν μέσῳ φοινίκων καὶ μόνον πεντακοσίους πήχεις ἀπέχων ἀφ' ἡμῶν. Τὴν ἔκτακτον ἐκείνην στιγμὴν οὐδόλως ἐνθυμούμεθα πλέον, τὰς ἑκατοντάδας τῶν μιλίων τὰ ὁποῖα περιεπατήσαμεν, τὰς ἑκατοντάδας τῶν λόφων οὓς ἀνήλθομεν καὶ κατήλθομεν, τὰ πολλὰ δάση τὰ ὁποῖα διεσχίσαμεν, τὰς ἀκάνθας αἵτινες μᾶς ἠνόχλησαν, τὰς αὐχμηρὰς ἐξ ἅλατος πεδιάδας ἐφ' ὧν ὠλίσθαινον οἱ πόδες μας, τὸν θερμὸν ἥλιον ὅστις μᾶς κατέκαιεν, ὡς οὔτε τοὺς κινδύνους καὶ τὰς δυσκολίας, ἤδη εὐτυχῶς παρελθυθότας. Τέλος ἡ ἀνυπομόνως περιμενομένη ὥρα ἔφθασε, τὰ ὄνειρα, αἱ ἐλπίδες, καὶ αἱ προαισθήσεις μας, ἰδοὺ πραγματοποιοῦνται! Αἱ καρδίαι ἡμῶν, καὶ τὰ αἰσθήματα ἀκολουθοῦσι τοὺς ὀφθαλμούς μας, ζητοῦντας διὰ μέσου τῶν δένδρων νὰ ἀνακαλύψωσι τὴν καλύβην ἢ οἰκίαν, ὅπου ὁ λευκὸς ἄνθρωπος, ὁ ἔχων τὰς πολιὰς τρίχας, περὶ οὗ ἠκούσαμεν εἰς Μαλαγαράζι, κατοικεῖ.

— Λύσατε τὴν σημαίαν καὶ ἑτοιμάσατε τὰ ὅπλα σας!

— Ἐὴ Βαλλὰ, ἐὴ Βαλλὰ, μπανὰ, ἀπήντησαν εὐθύμως οἱ ἄνδρες.

— Ἕν δύο τρία—Ηὔρ!

Ἡ ἐκπυρσοκρότησις πεντήκοντα ὁμοῦ τουφεκίων ὡμοίαζε μὲ χαιρετισμὸν πυροβολικοῦ· περιμείνωμεν τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῆς ἐπὶ τοῦ εἰρηνικοῦ φαινομένου χωρίου κάτω.

— Τώρα, Κιραγγόζι, κράτει ὑψηλὰ τὴν σημαίαν τοῦ λευκοῦ ἀνθρώπου, ἡ δὲ σημαία τῆς Ζανζιβάρης ἂς μείνῃ εἰς τὴν ὀπισθοφυλακήν. Καὶ σεῖς παλληκάριά μου συναθροισθῆτε καὶ πυροβολῆτε ἐωσοῦ σταθῶμεν ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀγορᾶς ἢ ἔμπροσθεν τῆς οἰκίας τοῦ λευκοῦ ἀνθρώπου. Πολλάκις μοὶ εἴπατε ὅτι ἠδύνασθε νὰ ὀσφραίνησθε τοὺς ἰχθῦς τῆς Ταγγανίκας, τώρα δύναμαι νὰ τοὺς ὀσφραίνωμαι κ' ἐγώ. Ἐδὼ ὑπάρχουσιν ἰχθῦς, ζῆθος καὶ πολυχρόνιος ἀνάπαυσις. Βαδίζετε!

Πρὶν ἢ προβῶμεν ἑκατὸν εἰσέτι πήχεις οἱ ἐπαναλειμμένοι πυροβολισμοὶ μας ἔφερον τὸ ἐπιθυμητὸν ἀποτέλεσμα. Τὸ Οὐζιζὶ εἰδοποιήθη ὅτι συνοδεία τις ἤρχετο, ὁ δὲ λαὸς ἔτρεχε καθ' ἑκατοντάδας πρὸς ὑπάντησίν μας. Ἡ ἁπλῆ τῶν σημαιῶν θέα ἐπιστοποίησεν αὐτοὺς ὅτι ἤμεθα ὁδοιπόροι, πλὴν ἡ Ἀμερικανικὴ σημαία βασταζομένη ὑψηλὰ ὑπὸ τοῦ γιγαντώδους Ἀσμάνη, οὗτινος ἡ μορφὴ ἦτο ὅλη ἓν μειδίαμα κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν, μᾶλλον ἐν ἀρχῇ τοὺς ἐτρόμαξεν. Ἐν τούτοις πολλοὶ ἐκ τῶν πλησιαζόντων ἐνεθυμοῦντο τὴν σημαίαν. Εἶχον ἰδεῖ αὐτὴν κυματίζουσαν ὑπεράνω τοῦ Ἀμερικανικοῦ προξενείου καὶ ἐπὶ τῶν ἱστῶν πολλῶν πλοίων ἐν τῷ λιμένι τῆς Ζανζιβάρης, καὶ ταχέως ἠκούσθησαν χαιρετῶντες τὴν ὡραίαν σημαίαν διὰ τῶν «Μπιτέρα Κιζουγγοῦ!» λευκοῦ ἀνθρώπου σημαία καὶ Μπιντέρα Μερικάνα! σημαία Ἀμερικανική!

Τότε περιεκυκλώθημεν ὑπ' αὐτῶν· ἦσαν Οὐαζίζιοι, Οὐανυαμβιέζιοι, Οὐαγγουάνιοι, Οὐαρούνδιοι, Οὐαγόγχιοι, Οὐμανυουέμιοι, καὶ Ἄραβες, οἵτινες σχεδὸν μᾶς ἐκώφαινον μὲ τὰς φωνὰς «Ἰαμπὸ, Ἰαμπὸ, μπανά! Ἰαμπὸ, μπανά! Ἰαμπὸ μπανά! (καλῶς ἤλθατε!) χαιραιτῶντες ὅλους ὁμοῦ καὶ ἕνα ἕκαστον κατ' ἰδίαν.

Εἴμεθα εἰσέτι περὶ τοὺς τριακοσίους πήχεις ἔξω τοῦ χωρίου Οὐζιζὶ καὶ τὰ πλήθη περὶ ἡμᾶς συνωθοῦνται. Αἴφνης ἀκούω φωνήν τινα ἐκ τῶν δεξιῶν μου λέγουσάν μοι ἀγγλιστὶ, «καλὴ ἡμέρα, κύριε!

Ἀκούσας τὸ πάτριον φώνημα ἐξερχόμενον ἐκ τοῦ μέσου μαύρων ἀνθρώπων ἐξεπλάγην, καὶ αἴφνης ἐστράφην ὅπως ἴδω τὸν προσφωνήσαντά με. Ἦτο πλησίον μου· εἶχε τὸ πρόσωπον μελανότατον πάντων, ἀλλ' ἦτο ζωηρὸς καὶ χαρίεις· ἦτο ἐνδεδυμένος μακρὸν καὶ λευκὸν φόρεμα καὶ εἶχε περὶ τὴν κεφαλὴν κίδαριν. Ἀπετάνθην πρὸς αὐτόν·

— Τίς πειρασμὸς εἶσαι;

— Εἶμαι ὁ Σουσῆς, ὁ ὑπηρέτης τοῦ Λιβιγκστόνος, εἶπε πρός με μειδιῶν καὶ ἀφίνων νὰ φαίνωνται οἱ λαμπροί του ὀδόντες.

— Τί; εἶναι ἐδὼ ὁ Δ. Λίβιγκστον;

— Ναὶ, κύριε.

— Εἶσαι βέβαιος;

— Βέβαιος, βέβαιος κύριε, τώρα ἔρχομαι ἀπὸ πλησίον του.

— Καλὴ ἡμέρα, κύριε, εἶπεν ἀγγλιστὶ καὶ ἄλλη φωνή.

— Ὦ! ἀνεφώνησα, εἶναι οὗτος ἄλλος πάλιν;

— Ναὶ, κύριε.

— Καὶ πῶς ὀνομάζεσαι;

— Ὀνομάζομαι Χουμᾶς.

— Τί; εἶσαι σὺ ὁ Χουμᾶς ὁ φίλος τοῦ Οὐεκοτάνη;

— Ναὶ, κύριε.

— Καὶ εἶναι ὁ Δόκτωρ καλά;

— Ὄχι τόσον καλὰ, κύριε.

— Ποῦ ἦτο τόσον καιρόν;

— Εἰς Μανυουέμαν.

— Τώρα, σὺ Σουσῆ, τρέξε καὶ εἰπὲ εἰς τὸν Δόκτορα ὅτι ἔρχομαι.

— Ναὶ, κύριε, καὶ ἐγένετο ἄφαντος.

Ἐν τούτῳ τῷ μεταξὺ ἤλθομεν εἰς διακοσίων πηχῶν ἀπὸ τοῦ χωρίου ἀπόστασιν, τὸ δὲ πλῆθος ηὔξανε καὶ σχεδὸν μᾶς ἔκλειε τὸν δρόμον. Σημαῖαι καὶ τὰ τοιαῦτα ἦσαν ἄχρηστα· οἱ Ἄραβες καὶ οἱ Οὐαγγουάνιοι, διασχίζοντες τὸ πλῆθος τῶν ἐγχωρίων, ἤρχοντο νὰ μᾶς ὑποδεχθῶσι, καθότι, κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς αὐτῶν ἀνήκομεν εἰς αὐτούς. Ἦλθε τὸ θαυμαστὸν δι' αὐτοὺς ἦτο τὸ «πῶς ἠδυνήθητε νὰ ἔλθητε διὰ τῆς Οὐνυανυέμβης;»

Ταχέως ὁ Σουσῆς ἐπανῆλθε, τρέχων καὶ ἐρωτῶν τὸ ὄνομά μου· εἶχεν εἰπεῖ εἰς τὸν Δόκτορα ὅτι ἠρχόμην, ἀλλ' ἐκεῖνος ἐξεπλάγη ὥστε δὲν τὸν ἐπίστευσεν, ὅτε δὲ ἠρώτησεν αὐτὸν περὶ τοῦ ὀνόματός μου ὁ Σουσῆς εὑρέθη συγχεχυμένος,

Ἀλλὰ κατὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ Σουσῆ ἡ

φήμη ἔφερεν εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ Δόκτορος ὅτι ἀληθῶς λευκός τις ἄνθρωπος ἤρχετο, οὗ τινος τὰ πυροβόλα ἐκρότουν καὶ ἡ σημαία ἐφαίνετο· οἱ δὲ μεγάλοι Ἄραβες ἄρχοντες τοῦ Οὐζιζί, ὁ Μουχάμετ βὶν Σαλῆς, Σαὶτ βὶν Μεζιὸ, Ἀβιὸ βὶν Σουλιμὰν, Μουχάμετ βὶν Γαρὶβ καὶ ἄλλοι συνηθροίσθησαν ἔξωθεν τῆς οἰκίας τοῦ Λιβιγκστόνος, ὅπου καὶ ὁ Δόκτωρ ἐξελθὼν συνωμίλει μετ' αὐτῶν καὶ περιέμενε τὴν ἔλευσίν μας.

Ἐν τούτῳ τῷ μεταξὺ ὁ προπορευόμενος τῆς συνοδίας μας ἐστάθη, ὁ Κιραγγόζης ἦτο ἐκτὸς τῆς γραμμῆς, κρατῶν τὴν σημαίαν ὑψηλὰ, ὁ δὲ Σελίμης μοὶ εἶπε· «Βλέπω τὸν Δόκτορα, κύριε. Ὢ, πόσον γέρων εἶναι! αἱ τρίχες του ἐλευκάνθησαν.» Ἐγὼ δὲ, ὦ, τί δὲν ἔδιδον νὰ ἤμην κατάμονος, καὶ νὰ τὸν ἀπήντων ἐν μοναξίᾳ, ὅπως ἔχω ὅλην τὴν ἐλευθερίαν νὰ τὸν περιπτυχθῶ. Ἡ καρδία μου πάλλει ἰσχυρῶς, ἀλλ' ἀνάγκη νὰ κρύψω τὰ αἰσθήματά μου ἵνα μὴ τοῦτο προξενήσῃ κακὴν ἐντύπωσιν περὶ τῆς ἀξιοπρεπείας λευκοῦ ἀνθρώπου παρουσιαζομένου ὑπὸ τοσοῦτον ἐκτάκτους περιστάσεις.

Οὕτως ἠγέρθην ὅπως ἐνόμισα ἀξιοπρεπέστερον. Ἔσπρωξα εἰς τὰ ὀπίσω τὸ πλῆθος καὶ διελθὼν διὰ τῆς ὀπισθοφυλακῆς περιεπάτησα μέχρι τοῦ ἡμικυκλίου τῶν Ἀράβων, ἐνώπιον τῶν ὁποίων ἵστατο ὁ λευκὸς ἄνθρωπος μὲ τὰς πολιὰς τρίχας. Καθόσον ἐπλησίαζον κατὰ μικρὸν εἰς αὐτὸν παρετήρησα ὅτι ἦτο χλωμὸς, κεκοπιακὼς, λευκόθριξ, ἔφερεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς γαλάζιον κάλυμμα μετὰ τενείας χρυσῆς, ἐφόρει κοκκινωπὸν φόρεμα καὶ φαιὰς περισκελίδας. Ἂν τὸν ἐνηγκαλιζόμην δὲν εἰξεύρω πῶς ἤθελε μὲ ὑποδεχθῇ, ὄντος Ἄγγλου λοιπὸν ἐφέρθην ὅπως ἡ ψευδοϋπερηφάνεια διδάσκει καλλίτερον, ἤτοι ἐπλησίασα ἀγερόχως εἰς αὐτὸν καὶ ἐκβαλὼν τὸν πῖλόν μου εἶπον·

— Ὁ Δόκτωρ Λίβιγκστον, ὑποθέτω.

— Ναὶ, ἀπήντησε μετὰ τρυφεροῦ μειδιάματος, ἐκβαλὼν βραδέως τὸ κάλυμμά του.

Ἔθεσα πάλιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τὸν πῖλόν μου καὶ ἐκεῖνος τὸ κάλυμμά του, ἐδώκαμεν τὰς χεῖρας, καὶ τότε εἶπον μεγαλοφώνως·

— Δόξα τῷ Θεῷ, Δόκτωρ, διότι μοὶ ἐπετράπη νὰ σὲ ἴδω.

Ἐκεῖνος ἀπήντησεν· «Εὐγνωμονῶ ὅτι εὑρέθην ἐδῶ ὅπως σὲ ὑποδεχθῶ.»

Ἐκβάλω τὸν πῖλόν μου εἰς τοὺς Ἄραβας ἀνταποκρινόμενος εἰς τὸν ὁμόφωνον χαιρετισμόν των «Ἰαμπὸ,» ὁ δὲ Δόκτωρ μοὶ συστήνει αὐτοὺς κατ' ὄνομα. Τότε λησμονήσας τοὺς ἄνδρας, τοὺς συμμερισθέντας τοὺς κινδύνους μου, ἔστρεψα ὡς ὁ Λίβιγκστον τὸ πρόσωπον πρὸς τὴν κατοικίαν του. Μοὶ δεικνύει τὴν βεράνταν του ἢ μᾶλλον τὸ ἐκ χώματος ὕψωμα ὑπὸ τὸ πλατὺ προστέγιον τοῦ οἴκου του, μοὶ δεικνύει τὸ ἴδιον αὐτοῦ κάθισμα, τὸ ὁποῖον συνεφώνει μὲ τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν ἐν Ἀφρικῇ πεῖραν του· ἦτο δὲ ψίαθος ἔχουσα ἐπ' αὐτῆς αἰγὸς δέρμα ἐνῷ ἕτερον δέρμα προσηλωμένον εἰς τὸν τοῖχον προφυλάττει τὰ ὀπίσθια ἀπὸ τῆς μετὰ τοῦ ψυχροῦ πηλοῦ ἐπαφῆς. Δὲν ἤθελον νὰ λάβω τὸ κάθισμα ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον πολὺ περισσότερον ἁρμόζεν εἰς τὸν γέροντα· πλὴν ὁ Δόκτωρ ἐπέμενε καὶ ἐγὼ ἐδέησε νὰ τὸ λάβω.

Ὁ Δόκτωρ καὶ ἐγὼ ἐκαθήσαμεν, ἔχοντες τὰ νῶτα ἐστραμμένα πρὸς τὸν τοῖχον· οἱ Ἄραβες ἐκάθησαν ἐκ τῶν ἀριστερῶν μας. Ὑπερχίλιοι δὲ ἰθαγενεῖς ἵσταντο ἐνώπιον ἡμῶν, πληροῦντες τὴν πλατείαν ἅπασαν καὶ εὐχαριστοῦντες τὴν περιέργειάν των, συνωμίλουν περὶ τῶν δύο λευκῶν ἀνθρώπων τῶν ἐν Οὐζιζὶ συναντωμένων, τῶν ἐρχομένων τοῦ μὲν ἐνὸς ἐκ δυσμῶν διὰ Μανυουέμας, τοῦ δὲ ἐξ ἀνατολῶν δι' Οὐνυανυέμβης!

Συνωμίλησα μετὰ τοῦ Δόκτορος περὶ διαφόρων ἀντικειμένων, ἰδίως περὶ τῶν ἀνησυχιῶν του καὶ περὶ τῆς εἰς Οὐζιζὶ ἐλεύσεώς του, ὅτε καὶ μοὶ εἶπεν ὅτι ὅλα του τὰ πράγματα εἶχον πωληθῇ καὶ ὅτι εὑρίσκετο εἰς ἀνέχειαν. Σχεδὸν εἴκοσι μόνον ὑφάσματα τῷ ἔμενον ἐξ ὅλων τῶν πραγματειῶν ὅσαι ἦσαν παρακατατεθημέναι εἰς χεῖρας τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου τοῦ καλουμένου Σερίφη, τοῦ οἰνόφλυγος ράπτου, ὅστις εἶχε πεμφθῇ ὑπὸ Ἄγγλου προξένου ἐπιφορτισμένος τὴν μεταφορὰν καὶ τήρησιν αὐτῶν. Ἐκτὸς τούτων ἔπασχεν καὶ ὑπὸ δυσεντερίας, ἡ δὲ θέσις του ἦτο πολὺ οἰκτρά. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐντούτοις ἠσθάνετο ὅτι ἦτο καλλίτερον.

Ἡ ἡμέρα ἐκείνη, ὡς πᾶσαι αἱ ἄλλαι, καί τοι πλήρεις εὐτυχιῶν δι' ἐμὲ, ἐπλησίαζεν εἰς τὸ τέρμα της. Καθήμενοι μὲ τὰ πρόσωπα πρὸς ἀνατολὰς ἐστραμμένα, ὡς ὁ Λίβιγκστον συνήθιζε νὰ κάθηται κατὰ τὰς πρὶν τῆς ἐλεύσεώς μου ἡμέρας, ἐβλέπομεν τὰς σκιὰς τῆς νυκτὸς καλυπτούσας τὰ πέραν τοῦ χωρίου φοινικόδενδρα, καὶ τὰ ὀπίσθεν ὄρη, ἃ εἴχομεν

διέλθῃ τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Πλήρεις εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν μέγαν Δοτῆρα παντὸς ἀγαθοῦ, τὸν Αἴτιον πάσης Μακαριότητος ἠκούομεν τὰ θραυόμενα κύματα τῆς Ταγκανίκας, καὶ τὰς ἁρμονικὰς φωνὰς τῶν νυκτερινῶν ἐντόμων. Ὧραι εἶχον παρέλθει καὶ ἡμεῖς εἰσέτι ἐκαθήμεθα ἐκεῖ στοχαζόμενοι τὰ ἀξιοσημείωτα τῆς ἡμέρας συμβάντα ὅτε ἐνεθυμήθην ὅτι ὁ περιηγητὴς δὲν εἶχεν εἰσέτι ἀναγνώσει τὰς ἐπιστολάς του.

— Δόκτωρ, τῷ εἶπον, κάλλιον νὰ ἀναγνώσῃς τὰς ἐπιστολάς σου, δὲν ἐπιθυμῶ νὰ σὲ ἐπασχολῶ περὶ πλέον.

— Ναί, εἶπεν, εἶναι ἀργὰ καὶ θὰ ὑπάγω νὰ ἀναγνώσω τὰς ἐπιστολὰς τῶν φίλων μου. Καλὴν νύκτα καὶ ὁ Θεὸς νὰ σ' εὐλογήσῃ.

— Καλὴν νύκτα, ἀκριβέ μου Δόκτωρ, ἐπίτρεψόν μοι νὰ ἐλπίζω ὅτι αἱ εἰδήσεις θὰ ἦναι ὁποῖαι τὰς ἐπιθυμεῖς.

ΠΑΓΟΣ

Ἡ θερμότης εἰσχωροῦσα εἰς πάντα τὰ σώματα, οὐχὶ μόνον τὰ θερμαίνει ἀλλὰ καὶ τὰ διαστέλλει, δηλαδὴ τὰ κάμει νὰ γίνωνται μεγαλείτερα. Τὸ δὲ ψύχος, τὸ ὁποῖον εἶναι ἔλλειψις τῆς θερμότητος, κατὰ φυσικὸν λόγον παράγει τὰ ἀντίστροφα ἀποτελέσματα, δηλαδὴ καὶ ψυχραίνει τὰ σώματα καὶ κάμει αὐτὰ νὰ γίνωνται μικρότερα, ἤτοι τὰ διαστέλλει· εἰς τὸ νερὸν ὅμως παρατηρεῖται κάτι ἔκτακτον· τὸ ψύχος, ναὶ μὲν τὸ διαστέλλει ἀλλ' ἕως βαθμόν τινα, σχεδὸν ἕωσοῦ τὸ παγώσει, ἀκολούθως ὅμως τὸ περισσότερον ψύχος ἀντὶ νὰ τὸ συστέλλῃ τὸ διαστέλλει· ἕνεκα τούτου ὅταν τὸν χειμῶνα τὸ ἐντὸς στάμνης νερὸν παγώσῃ καὶ τὸ ψύχος εἶναι δριμὺ ἡ στάμνη θραύεται. Ἕνεκα τούτου προσέτι ὁ πάγος εἶναι ἐλαφρότερος τοῦ ὕδατος καὶ πλέει ἐντὸς αὐτοῦ ὡς εἰ ἦτο ξύλον. Ἀλλ' ἐκτὸς τούτων ὑπάρχει καὶ ἄλλο τι ἀξιοπέργον εἰς τὸ παγωμένον νερόν, τοῦτο δὲ εἶναι ἡ καθαρότης του. Ἂν, λαβόντες τεμάχιον πάγου, ἀναλύσωμεν αὐτό, θέλομεν εὕρῃ ὕδωρ καθαρώτατον, καθότι τὸ νερὸν ὅταν παγώνῃ ἀποβάλλει ἀπ' αὐτοῦ πᾶσαν ξένην οὐσίαν, ἥτις εἰς αὐτὸ ἐμπεριέχεται, δηλαδὴ ἅλας, ἀέρα, χρωματιστικὴν ὕλην καὶ πᾶσαν ἀκαθαρσίαν. Πάγος λοιπὸν προερχόμενος ἐξ ὕδατος θαλασσίου δὲν εἶναι πλέον ἁλμυρός, ἂν δὲ ἀναλυθῇ θέλει παράξει γλυκὺ, πότιμον ὕδωρ. Ἂν ἐκθέσωμεν εἰς τὸ ψύχος λεκάνην ἐμπεριέχουσαν ὕδωρ κεχρωματισμένον δι' ἰνδικοῦ (λουλακίου) καὶ παγώσει, ὁ πάγος δὲν θὰ ἔχῃ πλέον τὸ τοῦ νεροῦ χρῶμα ἀλλὰ θὰ ἦναι λευκὸς ἢ μᾶλλον ἄχρους ὡς εἰ ἀπετελεῖτο ἐκ καθαρωτάτου ὁραχίνου νεροῦ. Ὅταν μέγα ψύχος ἐπέλθῃ ἔξαφνα τότε αἱ ξέναι ὕλαι μὴ προφθάνουσαι νὰ ἀποχωρισθῶσιν, εἴτε ἀνερχόμεναι εἴτε βυθιζόμεναι, μένουσιν ἐντὸς τοῦ πάγου, ἀλλὰ χωρὶς καὶ νὰ ἀποτελῶσι μέρος αὐτοῦ. Ἡ ἰδιότης τοῦ πάγου νὰ διαστέλληται ὅσον ψυχραίνεται καθιστᾷ αὐτὸν κατάλληλον καὶ προφυλάττῃ τὴν γῆν ἀπὸ τὸν ψυχρότατον ἀέρα.

Ο ΠΟΤΑΜΟΣ ΜΙΣΣΙΣΣΙΠΗΣ.

Τὸ ὄνομα τοῦ ποταμοῦ τούτου σημαίνει «Πατὴρ ὑδάτων»· εὑρίσκεται δὲ ὁ ποταμὸς εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, ἐξερχόμενος ἐκ τῆς λίμνης Λήτσ καὶ χυνόμενος, ἀφοῦ δεχθῇ καὶ τὰ ὕδατα πολλῶν ἄλλων μεγάλων ποταμῶν, εἰς τὸν Μεξικανικὸν κόλπον. Ἐκ τῶν ποταμῶν, ὧν δέχεται τὰ ὕδατα, μέγιστοι εἶναι ὁ Μισσουρῆς, ὁ Ἀρκανσᾶς, ὁ Ὄχιος, ὁ Ἰλληνόης καὶ ἄλλοι, διασχίζοντες ἕκαστος τὴν ὁμώνυμόν των πολιτείαν. Τὸ πλάτος τοῦ ποταμοῦ τούτου, ἀφ' ὅτου δέχεται τὰ ὕδατα τοῦ Μισσουρῆ, εἶναι ἀπὸ 1600 ἕως 3200 μέτρα, τὸ δὲ ὁλικὸν μῆκος του 6,000,000 μέτρων. Πρῶτος ἐκ τῶν Εὐρωπαίων ὅστις ἔφθασεν εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμοῦ τούτου καὶ ὡς λέγεται, ἀνεκάλυψεν αὐτὸν, ἦτο ὁ Ἱσπανὸς Φερδινάνδος δὲ Σότος, τὸ 1541.

Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΚΑΘΗΚΟΝΤΟΣ

Νικόλαος ὁ τῆς Ρωσσίας αὐτοκράτωρ ἦτο πολὺ ἀπαιτητικὸς εἰς τὰς ἐκ τῶν στρατιωτικῶν ταχυδρόμων ἀπαιτήσεις του. Οἱ ταχυδρόμοι οὗτοι ἦσαν ἠναγκασμένοι νὰ διατρέχωσι δώδεκα καθ' ἑκάστην ὥραν μίλια καὶ μόνον τρία λεπτὰ νὰ στέκωνται ὅταν ἠλλαζον ἵππον. Οἱαδήποτε δὲ καὶ ἂν ἦτο ἡ ἀπόστασις τὴν ὁποίαν ἔμελον νὰ διατρέξωσιν οὐδόλως ἠδύναντο νὰ παραβῶσι τὸν νόμον τοῦτον. Ἡμέραν τινὰ ταχυδρόμος τις φθάσας εἰς Πετρούπολιν εἰσῆλθεν εἰς τὰ χειμερινὰ τοῦ αὐτοκράτορος ἀνάκτορα, φέρων εἰδήσεις ἐκ τοῦ Καυχάσου. Ὁ αὐτοκράτωρ εἰδοποιηθεὶς ἀμέσως περὶ τούτου (καθότι συνήθιζε νὰ λαμβάνῃ αὐτοπροσώπως τὰς εἰδήσεις ἐκ τῶν

ταχυδρόμων) ἔσπευσε νὰ μεταβῇ εἰς τὸ δωμάτιον ὅπου ὁ νεοαφιχθεὶς ἦτο. Ἰλὴν εἰσελθὼν εὗρεν αὐτὸν ἐξηπλωμένον ἐπὶ τοῦ πατώματος καὶ βαθέως κοιμώμενον. Ὁ ἄνθρωπος οὐδόλως εἶχε κοιμηθῇ ἀφότου ἀνεχώρησεν ἐκ τοῦ Καυχάσου· ἦτο λοιπὸν κατακυριευμένος ὑπὸ τοῦ κόπου καὶ ἐφαίνετο ὡς πεσὼν εἰς ἀπελπιστικήν τινα ληθαργίαν. Τὸν ἔκραζον, τὸν ἔβρεχον, τὸν ἐτύνασσον, ἀλλ' εἰς μάτην. Ἰλὴν τοῦτο δὲν ἔπρεπε νὰ ἐξακολουθήσῃ, καθότι ἦτο ἐναντίον τῆς ἐθημοταξίας νὰ κοιμᾶταί τις ἐνώπιον τοῦ αὐτοκράτορος. Ἀλλὰ τίς νὰ τὸν ἐξυπνίσῃ; Ὁ Τσάρος διέλυσε τὴν δυσκολίαν μόνος του. Ἰλησιάσας τὸν ταχυδρόμον ἔκυψεν εἰς τὸ ὠτίον του καὶ ἐψυθίρισεν εἰς τὴν τῶν στρατιωτικῶν ἱπποκόμων διάλεκτον τὴν ἑξῆς φράσιν· «οἱ ἵπποι εἶναι ἕτοιμοι, ἐξωχότατε!» Ἡ φράσις αὕτη ὡς εἰ εἶχε μαγνητικήν τινα δύναμιν ἔφερεν ἀνέλπιστον ἀποτέλεσμα. Ὁ δυστυχὴς ταχυδρόμος, νομίσας ὅτι εὑρίσκεται εἰσέτι καθ' ὁδὸν, αἴφνης ἀνεπήδησε καὶ «Καλά!» ἀνέξε, «τράβα, καὶ . . .» ἐξυπνήσας εἶδεν ὅτι αὐτὸς ὁ αὐτοκράτωρ ἵστατο ἐνώπιόν του. Ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἤρχισε πολὺ ταχέως νὰ προβιβάζηται.

———o———

ΦΩΤΟΣΚΟΠΙΟΝ

Ἐκ τῶν θαυμασιωτέρων ἀνακαλύψεων τῶν νεωτέρων χρόνων, μία τις εἶναι καὶ ἡ τῆς ἀναλύσεως τοῦ φωτός. Ἡ ἀνακάλυψις αὕτη χρονολογεῖται ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰσαὰκ Νεύτωνος, ἀλλ' ἡ ἐφαρμογὴ αὐτῆς εἰς τὴν χημείαν καὶ τὰ διάφορα ἀποτελέσματα τῆς ἐφαρμογῆς ταύτης, εἶναι τόσον νέα, ὥστε ἡ ἐφεύρεσις τοῦ φωτοσκοπίου, τοὐλάχιστον ὡς ἐργαλείου ἐρεύνης, δύναται νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὴν παροῦσαν γενεάν. Οὐδόλως ἀμφιβάλλομεν ὅτι πολλάκις οἱ ἀναγνῶσταί μας εἶδον, καὶ μετὰ θαυμασμοῦ ἴσως, τὰ λαμπρὰ ἐκεῖνα καὶ ὡραῖα χρώματα τὰ ὁποῖα παράγονται ὅταν ὀλίγαι ἡλιακαὶ ἀκτῖνες διέρχωνται διὰ τῶν τριγωνικῶν ὑελίνων πρισμάτων, τὰ ὁποῖα εἶναι κρεμασμένα εἰς τοὺς πολυελαίους τῶν ἐκκλησιῶν, προσέτι ἡ χαρὰ, μεθ' ἧς τὰ παιδία βλέπουσι τὸ ἓν ἀντικείμενον νὰ φαίνηται πολλὰ, καὶ ταῦτα πάντα χρωματισμένα, ὅταν τὸ θεωρῶσι διά τινος τεμαχίου πολυέδρου κρυστάλλου, εἶναι τοῖς πᾶσι γνωστή. Ἰλὴν τὰ φαινόμενα ταῦτα εἰς πόσους ἐκ τῶν θεωρούντων αὐτὰ δὲν εἶναι μυστήριον; Καὶ ἐν τούτοις ἡ ἐξήγησις εἶναι ἁπλουστάτη. Τὸ λευκὸν τοῦ ἡλίου φῶς δὲν εἶναι ἁπλοῦν, ἀλλὰ σύνθετον· συνίσταται δηλαδὴ ἐκ πολλῶν ἀκτίνων διαφόρων χρωμάτων, ὁμοῦ μεμιγμένων. Ὅταν λοιπὸν ἡλιακαὶ ἀκτῖνες περῶσι διὰ τοῦ τριέδρου πρίσματος, ἐπειδὴ ἄλλαι μὲν ἐκ τῶν κεχρωματισμένων ἀκτίνων, αἱ ὁποῖαι τὰς ἀποτελοῦσι, διέρχονται αὐτὸ ὀρθότεραι, καὶ ἄλλαι πλαγιώτεραι ἔπεται ὅτι ὅταν ἐξέλθωσι τοῦ πρίσματος εὑρίσκονται κεχωρισμέναι καὶ κατὰ σειρὰν τεταγμέναι. Ἐξ ἑνὸς μέρους εἶναι τὸ ἰόχρουν (μενεξελὶ) ἐκ τοῦ ἄλλου τὸ ἐρυθροῦν, ἐν μέσῳ δὲ αὐτῶν τὸ πορφυροῦν, κυανοῦν, πράσινον, κίτρινον, καὶ χρυσοειδὲς ἢ πορτοκαλί. Ἡ σειρὰ αὕτη τῶν χρωμάτων, τὰ ὁποῖα εἶναι καθαρώτατα καὶ λαμπρότατα, ὠνομάσθη, (ἐὰν μεταφράσωμεν κατὰ λέξιν τὸ ὄνομα) φάσμα καὶ ἀνεκαλύφθη, ὡς καὶ ἀνωτέρω εἴπομεν, ὑπὸ τοῦ Νεύτωνος, ὅστις καὶ ἀπέδειξεν ὅτι τὰ χρώματα ταῦτα τοῦ ἀναλυομένου φωτὸς δὲν δύνανται νὰ ἀναλυθῶσιν εἰς ἄλλα ἁπλούστερα. Διὰ νὰ ἀποδείξῃ δὲ μετὰ βεβαιότητος ὅτι τὸ λευκὸν τοῦ ἡλίου φῶς εἶναι σύνθετον ἐκ κεχρωματισμένων ἀκτίνων καλῶς μεμιγμένων, ἔλαβε κυκλοειδές τι σανίδιον, τὸ διήρεσεν εἰς ἑπτὰ ἴσα μέρη ἐχρωμάτισεν ἕκαστον μέρος κατὰ σειρὰν μὲ ἓν ἐκ τῶν προρρηθέντων χρωμάτωνκαὶ ἀκολούθως διὰ συστήματος τροχῶν ὁδοντοτῶν ἔκαμε τὸ σανίδιον νὰ περιστρέφηται ταχύτατα περὶ τὸν ἄξονά του. Στρεφόμενον οὕτω πῶς τὸ σανίδιον ἐφαίνετο ὡς δίσκος λευκός! Τὸ πείραμα τοῦτο δύναται εὐκόλως νὰ ἐπαναληφθῇ ἂν τὸ ἄνω μέρος στρόφιγγος (ἀσβούρας) διαιρεθῇ εἰς ἑπτὰ ἴσα μέρη καὶ ἕκαστον τούτων χρωματισθῇ μὲ ἓν χρῶμα κατὰ τὴν προρρηθεῖσαν σειράν.

Δευτέρα ἀνακάλυψις ἐπὶ τοῦ ἀναλυομένου φωτὸς ἐγένετο ὅταν ἡ σειρὰ τῶν ἐκ τῆς ἀναλύσεως τοῦ φωτὸς χρωμάτων ἐθεωρήθη διὰ μεγαλοποιοῦντος τηλεσκοπίου· ἐφάνη ὅτι πολυπληθεῖς μελαναὶ γραμμαὶ διέσχιζον τὰ χρώματα κατὰ μῆκος ἑκάστου. Τοῦτο τὸ ἀνεκάλυψεν ὁ Βόλλαστον, ἀλλ' ὁ Φρωνχόφερος ἠρίθμησε τὰς γραμμὰς, καὶ ἤδη φέρουσι τὸ ὄνομά του. Μετ' ὀλίγον παρετηρήθη ὅτι ἐὰν ἀκτῖνες φωτὸς προερχομένου ἐκ τῆς καύσεως οὐσιῶν τινων ἐντὸς ἀχρωματίστου φλογὸς, οἷα ἡ τοῦ οἰνοπνεύματος διέλ-

θωσι διὰ τοῦ πρίσματος χρῶμα τι λαμπρὸν ἐφαίνετο ἐπὶ τοῦ ὄπισθεν τοῦ πρίσματος τεθημένου χάρτου, καὶ κατελάμβανεν ἰδίαν θέσιν δι' ἑκάστην οὐσίαν. Ἐκ τῆς στροντίας παρήγετο χρῶμα ἐρυθροῦν καὶ κατελάμβανε τὴν θέσιν τὴν ὁποίαν καὶ τὸ ἐκ τῆς ἀναλύσεως τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων ἐρυθροῦν κατεῖχεν, ἐκ τῆς βαρύτιδος παρήγετο πράσινον καὶ κατελάμβανε τὴν θέσιν τοῦ ἐκ τοῦ ἡλίου πρασίνου καὶ οὕτω καθεξῆς. Τοῦτο ἤνοιξε νέον στάδιον εἰς τοὺς φυσικούς, ἐπανειλημμέναι δὲ ἔρευναι, πρὸ πάντων τοῦ Κιρχοφίου καὶ τοῦ Βενσενίου, ἀπέδειξαν τὴν σπουδαιότητα τῆς ἀνακαλύψεως, καθότι ἀφοῦ ἕκαστον μέταλον παράγει καὶ ἰδιαιτέρας λαμπρὰς σειρὰς, οὐδόλως εἶναι δύσκολον, καίοντες ἄγνωστόν τινα μεταλλικὴν οὐσίαν, νὰ ἐννοήσωμεν ἐκ τῆς θέσεως τῶν παραγομένων σειρῶν τί ἐν αὐτῇ περιέχεται.

Μετὰ ταύτην ἐπῆλθεν ἡ μεγίστη καὶ σπουδαιοτάτη πασῶν τῶν ἀνακαλύψεων. Παρετηρήθη ὅτι λαμπραὶ σειραὶ συνέπιπτον ἀκριβῶς μὲ τὰς μελανὰς γραμμὰς περὶ ὧν ἀνωτέρω εἴπομεν. Ἡ σύμπτωσις αὕτη παρεκίνησέ τινα νὰ δοκιμάσῃ, τί ἠδύνατο νὰ προκύψῃ ὅταν αἱ ἀκτῖνες φλογὸς χρώματός τινος, διερχόμεναι διὰ λευκοῦ φωτὸς, ἐπέρων τὸ πρίσμα· ἀντὶ δὲ ὡς ἤλπιζε νὰ ἴδῃ τὴν λαμπρὰν σειρὰν ἔτι λαμπροτέραν, εἶδεν ἁπλῶς γραμμὴν μελανήν! Φυσικῶς λοιπὸν προέκυψε τὸ συμπέρασμα ὅτι αἱ μελαναὶ ἐκεῖναι γραμμαί, αἱ ἐν τῷ φωτὶ τοῦ ἡλίου καὶ τῶν ἀστέρων φαινόμεναι, παράγονται ὑπὸ καιομένων μετάλλων. Οὐδεμία δὲ γραμμὴ εὑρέθη μέχρι τῆς ὥρας εἰς τὰς ἀναλύσεις τοῦ φωτὸς τοῦ ἡλίου καὶτῶν ἀστέρων, ἥτις νὰ μὴ ἀντιστοιχῇ πρὸς τὰς παραγομένας ὑπὸ τῶν διαφόρων στοιχείων τὰ ὁποῖα γινώσκομεν ἐπὶ τῆς γῆς.

———oo———

ΥΠΝΟΒΑΣΙΑ.

Ἐνῷ ἐν καιρῷ ὕπνου τὰ πλεῖστα τῶν σωματικῶν ὀργάνων ἡσυχάζουσι, κατὰ τὴν ὑπνοβασίαν ἀπ' ἐναντίας τὰ τῆς κινήσεως ὄργανα καί τινα ἐκ τῶν αἰσθητηρίων, ἂν ὄχι ὅλα, εἶναι εἰς πλήρη ἐνέργειαν. Καὶ ἐκ τῶν διανοητικῶν δὲ δυνάμεων ἄλλαι μὲν φαίνονται κοιμώμεναι ἄλλαι δὲ ἐν ἐνεργείᾳ, ὡς εἰ μέρη τινὰ τοῦ ἐγκεφάλου νὰ ἐργάζωνται καὶ μέρη νὰ ἀναπαύωνται. Προσέτι δὲ ἐκ τῶν παραδειγμάτων τῆς ὑπνοβασίας καταφαίνεται ὅτι οἱ βαθμοὶ αὐτῆς εἶναι πολλοὶ καὶ διάφοροι ἀναλόγως, ὡς φαίνεται, τῆς καταστάσεως τοῦ νευρικοῦ συστήματος τοῦ κοιμωμένου καὶ τῶν διεγερτικῶν ὠθήσεων ἐξ ὧν προέρχεται. Ὁ Δ. Μάκνης παρατηρεῖ ὅτι ἐὰν, ὅταν ὀνειρευώμεθα ὅτι περιπατοῦμεν, τὸ ὄνειρόν μας ἔχῃ ἀρκετὴν ἰσχὺν ὥστε νὰ θέσῃ εἰς κίνησιν τοὺς μυῶνας τῆς κινήσεως, ἡμεῖς ἐγειρόμεθα καὶ περιπατοῦμεν. Ἐὰν τὸ ὄνειρον ὑποκινῇ τὰ μέρη ἐκεῖνα τοῦ ἐγκεφάλου ὅπου γίνεται ἡ ἀντίληψις διὰ τῆς ὁράσεως καὶ τῆς ἀκοῆς, τότε δυνάμεθα νὰ βλέπωμεν καὶ νὰ ἀκούωμεν κοιμώμενοι ὡς εἰ ἤμεθα ἔξυπνοι. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον δυνατὸν νὰ ὑποκινῶνται τὰ φωνητικὰ ὄργανα καὶ τότε δυνατὸν νὰ ὁμιλῶμεν κοιμώμενοι· διὰ συνδυασμοῦ δὲ ὑποκινήσεων τοιούτων ὁ ὑπνώττων δυνατὸν καὶ νὰ περιπατῇ καὶ νὰ ὁμιλῇ καὶ νὰ βλέπῃ καὶ νὰ ἀκούῃ. Ἁπλουστέρα καὶ κοινοτέρα τῆς ὑπνοβασίας περίπτωσις εἶναι ὅταν τὰ κινητικὰ μόνον τοῦ κοιμωμένου ὄργανα ὑποκινηθῶσιν ὑπὸ ὀνείρου· τότε ὁ ὑπνώττων ἐγείρεται, προσκρούει εἰς ὅ,τι τύχει ἐμπρός του καὶ ἐξυπνᾷ ἢ, καταβαίνων τῆς κλίνης, ἐξαπλοῦται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ καὶ ἐξέρχεται τοῦ δωματίου του καὶ περιπατεῖ βήματά τινα. Τοιαῦται περιπτώσεις εἶναι κοινόταται καὶ δὲν διεγείρουσι πολὺ τὴν προσοχὴν οὔτε φαίνονται ἐπικίνδυνοι. Ὅτε ὅμως ἡ ὑπνοβασία δὲν εἶναι στιγμιαία ἀλλ' ἐξακολουθεῖ διαρκοῦσα ἀρκετὸν χρόνου διάστημα τότε τὸ πρᾶγμα εἶναι πολὺ διάφορον. Τοῦ τελευταίου τούτου εἴδους τῆς ὑπνοβασίας ἀναφέρονται πολλὰ καὶ παράξενα παραδείγματα ὧν ἓν εἶναι καὶ τὸ ἑξῆς, τὸ ὁποῖον ἀναφέρει ὁ Σμέλλιος εἰς τὴν Φιλοσοφίαν τῆς Φυσικῆς Ἱστορίας του. «Ἠρὸ τριάκοντα ἐτῶν περίπου εὑρέθην εἰς οἰκίαν γεωργοῦ τινος παρὰ τὸ Ἐδιμβοῦργον· ὁ φιλοξενήσας με Κ. Βούρδης εἶχεν ὑπηρέτριαν ἥτις ὠνομάζετο Σάρα. Ὀλίγον μετὰ τὴν εἰς τὸν οἶκον ἐκεῖνον ἔλευσίν μου ἔμαθον ἐκ τῶν τῆς οἰκογενείας ὅτι ἡ Σάρα, ὅταν μάλιστα ἤκουε προσβολήν τινα ἢ ἐθύμωνε, συνήθιζε νὰ ἐγείρηται κοιμωμένη, νὰ ἐξέρχηται καὶ νὰ περιπατῇ εἰς τοὺς ἀγρούς. Ἡ περιέργειά μου ἠρεθίσθη καὶ παρεκάλεσα νὰ μὲ εἰδοποιήσωσιν ὅταν ἡ Σάρα ὑπνοβατήσῃ. Μετά τινας νύκτας τὰ τέκνα τοῦ Κ. Βούρδη μὲ ἐξύπνισαν λέγοντα ὅτι ἡ Σάρα ἐσηκώθη ἀπὸ τὴν κλίνην της. Τότε ἀμέσως ἔσπευσα εἰς τὸ δω-

μάτιον ὅπου ἐκοιμᾶτο. Ὅτε ἔφθασα ὁ Κ. καὶ ἡ Κ. Βούρδη, εἷς ἐκ τῶν υἱῶν των καὶ μία ἄλλη ὑπηρέτρια ἦσαν ἐκεῖ. Ἡ Σάρα ἦτο ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν. Ἐγὼ ἐκάθησα πλησίον της. Ἠρχίσαμεν ἀμέσως νὰ ὁμιλῶμεν. Ἀπήντα καθαρώτατα εἰς πᾶσαν ἐρώτησιν, ἀλλὰ δὲν διέκρινε τὸ πρόσωπον μετὰ τοῦ ὁποίου ἐλάλει, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου ἠδυνάμεθα νὰ προσποιηθῶμεν πάντα γνώριμόν της. Ἐγίνωσκον ὅτι εἷς ἐκ τῶν ὑπηρετῶν τοῦ γεωργοῦ, Ἰωάννης Ηόρτεος καλούμενος, ἠρᾶτο αὐτῆς, καὶ ἑπομένως τῇ ὡμίλησα εἰς τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον ὑπέθετα ὅτι ὁ Ἰωάννης κάποτε τῇ ἐλάλει. Τότε ἤρχισε νὰ μὲ ἐλέγχῃ καὶ διὰ τοῦ θετικωτάτου τρόπου μοὶ ἀπηγόρευσε νὰ τῇ ὁμιλήσω πλέον ἐπὶ αὐτοῦ τοῦ θέματος. Ἡ ὁμιλία λοιπὸν ἤλλαξε. Τῇ ἔκαμα λόγον περὶ τῆς κυρίας της, ἥτις ἦτο παροῦσα καὶ μετὰ τῆς ὁποίας ἐγίνωσκον ὅτι ἐλογόφερον. Μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἐφοβούμην μὴ πάντα ἦσαν προσποιητά, πλὴν διά τινα σκοπὸν ἠγνόουν. Ἡ Σάρα ὅμως τὰ ἔψαλλε τῆς κυρίας Βούρδη στρογγυλὰ στρογγυλά· εἶπεν ὅτι τὴν προτεραίαν κατηγορήθη ὡς κλέψασα καὶ πιοῦσα βουκάλιά τινα ζύθου· ὅτι ἡ κυρία της ἦτο ὑποψιάρα σκληρὰ καὶ στενοκέφαλος. Ἐπειδὴ ἡ οἰκοδέσποινα ἦτο παροῦσα ὅτε αὗται καὶ ἄλλαι λέξεις δι' αὐτὴν ἐλέχθησαν, ἡ ὑποψία μου ὅτι ὅλα ἦσαν προσποιητὰ ἤρχισε νὰ διαλύηται, καὶ ἑπομένως ἤλλαξα τὸν σκοπὸν τῆς ἐρεύνης μου. Ἐζήτησα τοὺς ὀφθαλμούς της καὶ εἶδον ὅτι καίτοι ἦσαν ἀνοικτοί, ἄγριοι, καὶ ἠτένιζον, δὲν προσηλοῦντο. Ἔλαβον καρφίδα καὶ ἐκέντρωσα πολλάκις τὸν βραχιονά της, ἀλλ' οὐδεὶς τῶν μυώνων της ἐκινήθη οὔτε σημεῖον κανὲν πόνου ἐφάνη. Τέλος αἴφνης ἐζήτησε νὰ ἐξέλθῃ τοῦ δωματίου καὶ ἔτρεξε πρὸς τὴν θύραν, ἀλλ' οἱ ὑπηρέται τὴν ἐμπόδισαν. Μὴ δυναμένη νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὴν θύραν ὥρμησε πρὸς τὸ παράθυρον διὰ νὰ ριφθῇ ἔξω δι' αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον θὰ τῇ ἦτο πολὺ ἐπικίνδυνον. Διὰ νὰ πεισθῶ ὅτι οὐδεμία ἀπάτη ὑπῆρχε παρεκάλεσα τοὺς παρευρισκομένους, λαβόντας πάντα τὰ προφυλακτικὰ μέσα, νὰ δοκιμάσωμεν ἐὰν πραγματικῶς θέλῃ νὰ πέσῃ ἀπὸ τὸ παράθυρον. Πρὸς τοῦτο ἀφέθη ἄνοιγμά τι εἰς τὸ παράθυρον, τὸ ὁποῖον ἅμα εἶδε, μὲ τόσην ταχύτητα ὥρμησε πρὸς αὐτὸ ὥστε ἔξῆξε πλέον τοῦ ἡμίσεως τοῦ σώματός της πρὶν ἢ οἱ παρευρισκόμενοι προφθάσωσι νὰ τὴν πιάσωσι. Κατεπείσθη, καίτοι πολὺ δυσκόλως, νὰ καθίσῃ πάλιν. Ταχέως ἀνέλαβε τὴν πρώτην της γαλήνην καὶ ἤρχισε ν' ἀπαντᾷ εἰς ὅσας ἐρωτήσεις τῇ ἐπροβάλλοντο. Τοῦτο ἐξηκολούθησε πλέον τῆς μιᾶς ὥρας. Κατεπείσθην ἐντελῶς, μετὰ τὰς ἐν ἀρχῇ ὑποψίας μου, ὅτι ἡ γυνὴ ἐκινεῖτο ὑπὸ φυσικῶν καὶ ἰσχυρῶν ὑποκινήσεων καὶ ὄχι ὑπὸ σκοποῦ νὰ ἀπατήσῃ .... Ὅτε βιαίως ἀφυπνίσθη ὑπὸ τῆς συνυπηρετρίας της ἠτένισε μετ' ἐκπλήξεως, ἔστρεψε κύκλῳ τὰ βλέμματά της, καὶ ἠρώτησε διατὶ τόσοι ἄνθρωποι ἦλθον εἰς τὸ δωμάτιόν της εἰς τόσον ἀκατάλληλον ὥραν. Ἀφοῦ ἐξύπνησε καλῶς, τὴν ἠρώτησα τίς ἦτο ἡ αἰτία τῆς ἀδιακόπου καὶ ἰσχυρᾶς τραχῆς της. Ἀπήντησεν ὅτι ἔβλεπεν εἰς τὸ ὄνειρόν της ὅτι κατεδιώκετο ὑπὸ ἀγρίου ταύρου, ὁ ὁποῖος κατὰ πᾶσαν στιγμὴν ἔμελλε νὰ τὴν πληγώσῃ.»

Ἀπαντῶνται προσέτι πολλὰ παραδείγματα ὑπνοβατῶν ἐκτελεσάντων κατορθώματα ἀπαιτοῦντα ἱκανότητα μεγάλην· οὕτως ἀναφέρεται νεανίας τις ὅστις, σηκωθεὶς ἐνῷ ἐκοιμᾶτο, μετέβη εἰς λίαν ἐπικίνδυνον κρημνὸν καὶ ἔπηρε τὴν φωλεὰν ἀετοῦ μὲ τὰ νεογνά του· ὠνειρεύετο ὅτι ἔπηρε τὴν φωλεάν, καὶ ἔμεινεν ἔκθαμβος τὸ πρωὶ ὅτε εἶδεν αὐτὴν ὑπὸ τὴν κλίνην του, ὅπου ὠνειρεύθη ὅτι τὴν ἔθεσε. Πολλοὶ ἄνθρωποι προσέτι ὑπνοβατοῦντες ἐκτελοῦσι τὰς ἡμερινὰς ἐργασίας των. Σπουδαστής τις τῆς Θεολογίας ἐν Βορδῷ, συνήθιζε νὰ ἐγείρηται τὴν νύκτα ἀπὸ τὴν κλίνην του καὶ νὰ ἀναγινώσκῃ καὶ νὰ γράφῃ χωρὶς νὰ μεταχειρίζηται τοὺς ὀφθαλμούς του. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Βορδῶ διὰ νὰ δοκιμάζῃ ἔθετε μεταξὺ τοῦ ἀναγινωσκομένου ἢ γραφομένου χαρτίου καὶ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ νέου πρᾶγμά τι, ἀλλ' ὁ νέος ἐξηκολούθει γράφων ἢ ἀναγινώσκων ὡς καὶ πρίν, ἔργον τὸ ὁποῖον ὀλίγοι μὴ κοιμώμενοι εἶναι δυνατὸν νὰ κατορθώσωσιν

Εἰς πόλιν τινὰ τῆς Ἀγγλίας νέος τις, Γεώργιος Δαβὶδ καλούμενος, δεκαεξαέτης τὴν ἡλικίαν καὶ ὑπηρετῶν τὸν Κ. Χούσονα, κρεοπώλην, ἔπαθε τὴν ἑξῆς πολὺ ἀξιοσημείωτον ὑπνοβασίαν, συνοδευομένην μεθ' ὁμιλίας.

«Ἦτο περίπου εἴκοσι λεπτὰ μετὰ τὰς ἐννέα, ὅτε ὁ νεανίας, κύψας ἐπὶ τοῦ καθίσματός του ἐστήριξε τὸ μέτωπον εἰς τὰς χεῖράς του. Μετὰ δέκα λεπτὰ ἠγέρθη, ἐπορεύθη εἰς

τὸ μέρος ὅπου εἶχε τὴν μάστιγά του, ἔθεσε τὸν ἕνα πτερνιστῆρα του καὶ ἀκολούθως μετέβη εἰς τὸν σταῦλον. Μὴ εὑρὼν τὸ ἰδικόν του σάγμα εἰς τὴν οἰκείαν θέσιν του, ἐπέστρεψεν ἐντὸς τοῦ οἴκου καὶ ἠρώτα δι' αὐτό, ἐρωτηθεὶς τί θὰ τὸ κάμει ἀπήντησεν ὅτι θὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν γύραν του. Ἐπιστρέψας εἰς τὸν σταῦλον ἔλαβε τὸν ἵππον χωρὶς σάγμα καὶ ἀνεχώρει. Μετὰ πολλῆς δυσκολίας καὶ βίας, βοηθούμενος καὶ ὑπὸ ἄλλου τινὸς νεανίου, κατώρθωσεν ὁ νεώτερος Χοῦσον νὰ ἐμποδίσῃ αὐτόν· ἡ δύναμίς του ἦτο ἔκτακτος καὶ ἐχρειάσθη πολὺς κόπος διὰ νὰ τὸν μεταφέρωσιν εἰς τὴν οἰκίαν. Ἐπιστρέφων τὴν ὥραν ἐκείνην εἰς τὴν οἰκίαν καὶ ὁ Κ. Χοῦσον, ὁ πρεσβύτερος, ἔπεμψε νὰ προσκαλέσῃ τὸν Κ. Βενιαμὶν Ρίδζην, ἄριστον ἰατρὸν τῆς χώρας, ὅστις ἐλθὼν ἔμεινε παρὰ τῷ νεανίᾳ ἓν περίπου τέταρτον. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ὁ νεανίας, νομίζων ὅτι στέκεται εἰς τὴν πύλην τοῦ περιφράγματος, ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ κόλπου του ἥμισυ σελίνιον, διὰ νὰ πληρώσῃ τὸ δικαίωμα καὶ περάσῃ. Ὅτε ἐξέτεινε τὴν χεῖρά του διὰ νὰ λάβῃ τὰ περιπλέον ἀπὸ τὸ νόμισμα, τὸ ἥμισυ σελίνιον ἐπεστράφη εἰς αὐτὸν πάλιν. Τότε ἀμέσως ἐφώνησε, «Διατί εἶναι τὸ ἥμισυ σελίνι; δότε μοι τὰ μέλοντα.» Ὅτε δύο καὶ ἡμίσειαι πέννα ἐδόθησαν εἰς αὐτὸν, τὰ ἠρίθμησε καλῶς καὶ εἶπε· «δὲν εἶναι σωστὰ, λείπει μία πέννα ἀκόμη.» Ἀφοῦ τῷ ἐδόθη καὶ αὕτη εἶπε «δότε μοι τὸ καστόρι μου, (ἐννοῶν τὸν πῖλόν του, καθότι οὕτω συνήθιζε νὰ τὸν ὀνομάζῃ,) μετὰ τὸ ὁποῖον ἤρχισε νὰ μαστιγώνῃ καὶ νὰ κεντᾷ μὲ τὸν πτερνιστῆρα διὰ νὰ περάσῃ τὸν ἵππον. Ὁ σφιγμός του τὴν ὥραν ἐκείνην ἐκτύπα 136, καὶ ἦτο πλήρης καὶ δυνατός· οὐδεμίαν μεταβολὴν τῆς σφύξεώς του ἠδύνατο νὰ παρατηρήσῃ ὡς οὔτε καμμίαν σπασμωδικὴν κίνησιν τῶν μυώνων του, ἐπειδὴ οἱ ὀφθαλμοί του ἔμενον κλειστοὶ καθ' ὅλον τοῦτο τὸ διάστημα. Τῷ ἐγύμνωσαν τότε τὸν βραχίονα, ὁ δὲ Κ. Ρίδζης τὸν ἀφαίμαξε 33 οὐγγίας. Ἐν ἀρχῇ τῆς ἀφαιμάξεως οὐδεμία μεταβολὴ ἐφάνη εἰς αὐτόν· ὅταν ἔτρεξε περὶ τὰς 24 οὐγγίας αἵματος ὁ σφιγμὸς ἤρχισε νὰ γίνηται ἀργότερος, ὅτε δὲ πᾶσα ἡ ἀνωτέρω ποσότης τῶν 36 οὐγ. ἐξῆλθε τότε ὁ σφυγμὸς ἦτο 80 καὶ ὀλίγος ἰδρὼς ἐφάνη ἐπὶ τοῦ μετώπου του. Διαρκούσης τῆς ἀφαιμάξεως ὁ Κ. Χοῦσον ἀνέφερε τὸν υἱὸν διοπτροπώλου τινὸς ἐν Χολβόρνῃ, ὅστις πρό τινων ἐτῶν κοιμώμενος περιεπάτει εἰς τὰ περιφράγματα τῆς οἰκίας ὁ δὲ ὑπνοβατῶν λαβὼν μέρος εἰς τὴν συνομιλίαν προσέθηκε· «κατῴκει εἰς τὴν γωνίαν τῆς ὁδοῦ Βρανσυλάου.» Ἀφοῦ τῷ ἔδεσαν τὸν βραχίονα ἐξέβαλε τὸ ἓν ἐκ τῶν ὑποδημάτων του καὶ εἶπεν ὅτι θέλει νὰ πλαγιάσῃ. Τρία λεπτὰ μετὰ τοῦτο ἐξύπνησεν, ἠγέρθη καὶ ἠρώτησε τί τρέχει (ὢν ἐπὶ μίαν ὥραν εἰς ὑπνοβασίαν καὶ οὐδεμίαν ἔχων γνῶσιν τῶν διατρεξάντων, καὶ θαυμάζων ὅτι ὁ βραχίων του ἦτο δεμένος.) Τότε τῷ ἐδόθη ἰατρικὸν, μετέβη εἰς τὴν κλίνην του, ἐκοιμήθη καλῶς καὶ τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν ἦτο πολὺ καλὰ ἐκτὸς τῆς ἐκ τῆς ἀφαιμάξεως ἀδυναμίας, καὶ δὲν ἐνεθυμεῖτο διόλου τί συνέβη. Οὐδεὶς ἐκ τῆς οἰκογενείας του, οὔτε αὐτὸς, εἶχε πάθει παρόμοιόν τι πρίν.

Ἡ ὑπνοβασία, ἢ ἡ προδιάθεσις πρὸς αὐτὴν, ἀδύνατον νὰ ἀποδοθῶσιν εἰς ἰδιαιτέραν τινὰ γνωστὴν αἰτίαν. Ὅταν συμβῇ εἰς ἄνθρωπον ὅστις οὐδέποτε πρὶν ἔπαθε τοιοῦτόν τι, πιθανὸν νὰ προέρχεται ἀπὸ διατάραξίν τινα τῶν πεπτικῶν λειτουργιῶν καὶ δυνατὸν νὰ θεραπευθῇ διὰ τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν λειτουργιῶν τούτων ἐν ὑγείᾳ καταστάσει. Ὅταν ὅμως ὁ πάσχων συνηθίζῃ τὴν ὑπνοβασίαν τότε μόνον ἄριστον εἶναι νὰ κλείηται ἀσφαλῶς τὸ δωμάτιον ὅπου κοιμᾶται, κλειδωνομένης τῆς θύρας καὶ ἐξασφαλιζομένων τῶν παραθύρων, καὶ ν' ἀφαιρῆται ἀπ' αὐτοῦ πᾶν ἐπικίνδυνον ὅπλον ἢ ἐργαλεῖον. Δὲν εἶναι διόλου ἀσφαλὲς νὰ ἀφυπνίζηται ὁ ὑπνοβάτης, καθότι πολλὰ ἀπευκταῖα διὰ τούτου συνέβησαν. Ἐκ τῶν πολλῶν τοιούτου εἴδους παραδειγμάτων ἀναφέρομεν νέαν τινὰ, τῆς ὁποίας ἐπειδὴ ἦτο γνωστὸν τὸ πάθος, οἱ περὶ αὐτὴν ἐκλείδωνον τὴν θύραν καὶ ἐξησφάλιζον τὰ παράθυρα τοῦ δωματίου της, εἰς τρόπον ὥστε ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐξέλθῃ. Νύκτα τινὰ ἐλησμόνησαν δυστυχῶς νὰ λάβωσι τὰς προφυλάξεις ταύτας, ἡ δὲ νέα ἐν τῷ παροξυσμῷ τῆς ὑπνοβασίας της ἐξῆλθε καὶ περιεπάτει· κάποιος ἐκ τῶν τῆς οἰκίας ἰδὼν αὐτὴν, ἔτρεξε καὶ τὴν ἐξύπνισε. Τοσαύτη τότε ἦτο ἡ κατὰ τοῦ νευρικοῦ αὐτῆς συστήματος προσβολὴ ὥστε ἀμέσως ἐξέπνευσε. Γενικῶς ὁ ὑπνοβάτης πρέπει νὰ φέρηται εἰς τὴν κλίνην του πρὶν ἢ ἐξυπνήσῃ.

Η ΑΝΕΥΡΕΣΙΣ ΤΟΥ Δ. ΛΙΒΙΓΚΣΤΟΝΟΣ

Ζ΄. ΠΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΚΑΛΥΨΕΙΣ

«οο»

Τὴν ἀκόλουθον τῆς συναντήσεως ἡμέραν, ὅτε ἐξηγέρθην τοῦ ὕπνου, ἦτο λίαν πρωΐ. Ἐν ἀρχῇ ἐνόμισα ὅτι ὠνειρευόμην ἰδὼν ὅτι εὑρισκόμην ἐντὸς οἴκου καὶ ἐπὶ κλίνης. Ἀλλὰ πεισθεὶς ὅτι δὲν ἔβλεπον ὄνειρον ἀπεφάσισα νὰ ἐγερθῶ καὶ ἐξέλθω ὅσον τὸ δυνατὸν ἐλαφρὰ καὶ νὰ μεταβῶ παρὰ τὴν ὄχθην τῆς λίμνης ὅπως ἀναπνεύσω τὸν δροσερόν της ἀέρα, ἑωσοῦ ἐγερθῇ καὶ ὁ Δόκτωρ. Ἐξερχόμενος ὅμως ἐξεπλάγην, εὑρὼν αὐτὸν ἤδη ἐξυπνον καὶ καθήμενον εἰς τὸν ἐξώστην ὅπου μὲ ὑπεδέχθη φιλοφρονέστατα. Ἀφοῦ ἐκάθησα «ἤδη» τῷ εἶπον, «βεβαίως ἀπορεῖς, Δόκτορ, διὰ τίνα λόγον ἦλθον ἐνταῦθα.» «Ἀληθές,» μοὶ ἀπήντησε. «Λοιπόν, μὴ ἐκπλαγῇς, Δόκτορ· ἦλθον πρὸς ἀναζήτησίν σου.» «Ἠρὸς ἀναζήτησίν μου;» «Ναί· γινώσκεις τὸν Κήρυκα τῆς Νέας Ὑόρκης;» Καὶ τότε διηγήθην πρὸς αὐτὸν τὰ κατὰ τὴν ἀποστολήν μου.

— Ὁ κύριος Βεννέτος λοιπὸν σοὶ εἶπε νὰ ἔλθῃς πρὸς ἀνεύρεσίν μου! Ἤδη δὲν θαυμάζω πλέον δι' ὅσους ἐπαίνους ἤκουον νὰ τῷ ἀπονέμῃς χθές. Τῷ εἶμαι πολὺ εὐγνώμων.»

Μετὰ ταῦτα αἱ ἡμέραι παρήρχοντο ἡσύχως. Ὁ Κ. Στάνλεϋ διηγήθη εἰς τὸν Δόκτορα πάσας τὰς μεταβολὰς ὅσαι ἐγένοντο ἔν τε τῇ Εὐρώπῃ καὶ εἰς ἄλλα τοῦ κόσμου μέρη κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη, τὰς ὁποίας μετὰ πολλοῦ θαυμασμοῦ ἤκουσεν ὁ Λίβιγκστον. Οὗτος δὲ πάλιν διηγήθη εἰς τὸν Κ. Στάνλεϋ τὰς περιπλανήσεις, τὰ παθήματα καὶ τὰς ἀνακαλύψεις τὰς ἐν διαστήματι ἓξ ἐτῶν (1866—1872) ὧν ἰδοὺ τὰ κυριώτατα ἐν συντόμῳ.

Ἀναχωρήσας κατὰ τὸν μάρτιον τοῦ 1866 ἐκ Ζανζιβάρης ὁ Δ. Λίβιγκστον, τὴν 7 Ἀπριλίου (ἐ. ν.) ἀφῆκε τὸν κόλπον Μικινδίνης διευθυνόμενος πρὸς τὸ ἐσωτερικόν. Ἡ συνοδεία του ἀπετελεῖτο ἐκ δώδεκα Κιπαίων, (Ἰνδῶν μισθωτῶν στρατιωτῶν), ἐννέα Ἀνζουχανῶν, ἑπτὰ ἀπελευθέρων, καὶ δύο ἐκ τῶν παρὰ τὸν ποταμὸν Ζαμβέζην ἰθαγενῶν. Εἶχε δὲ ἓξ καμήλους, τρεῖς βουβάλους, δύο ἡμιόνους καὶ τρεῖς ὄνους. Ἡ ὁδὸς τὴν ὁποίαν ἠκολούθησεν ἦτο ἡ ἀριστερὰ ὄχθη τοῦ ποταμοῦ Ροβούμα, ὁδὸς δυσκολωτάτη διὰ τὰ ζῶα μάλιστα, εἰς τὰ ὁποῖα ὁ πέλεκυς ἔπρεπε νὰ ἀνοίγῃ τὴν ὁδόν. Ηλὴν ἐκτὸς τῶν δυσκολιῶν τούτων οἱ ἄνθρωποί του ἤρχισαν νὰ δεικνύωσι διάθεσιν ὅπως τὸν ἐγκαταλείψωσιν. Ἐν ἀρχῇ, διὰ νὰ διάσωσι τὸν Δόκτορα νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν παραλίαν, τόσον κακομετεχειρίσθησαν τὰ ζῶα ὥστε ὅλα ἀπέθανον· ἰδόντες ὅμως ὅτι διὰ τοῦτο δὲν ἐξετελεῖτο ὁ σκοπός των ἤρχισαν νὰ διαβάλωσιν τὸν Δόκτορα εἰς τοὺς ἐγχωρίους ὡς μετερχόμενον τέχνας μαγικάς. Ἡ διαβολὴ ἦτο πολὺ ἐπικίνδυνος, ὁ δὲ Λίβιγκστον διὰ νὰ λυτρωθῇ ἀπεφάσισε νὰ ἀποπέμψῃ τοὺς δώδεκα Κιπαίους, παρέχων αὐτοῖς τὰ τῆς ὁδοιπορίας των ἔξοδα.

Τὴν 18 Ἰουλίου ἡ συνοδεία, ἐλαττωθεῖσα κατὰ δώδεκα, ἦτο εἴς τι χωρίον τῆς χώρας Βουαχιχωοῦ, ἀπεχούσης ὀκτὼ ἡμερῶν δρόμον πρὸς νότον τοῦ ποταμοῦ Ροβούμα. Μεταξὺ δὲ τοῦ ποταμοῦ καὶ τῆς χώρας ταύτης ἡ γῆ εἶναι ἀκατοίκητος ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου πολλὰ ὑπέστησαν οἱ ὁδοιπόροι. Κατὰ τὸν Αὔγουστον ὁ Λίβιγκστον ἔφθασε παρὰ τὴν ὄχθην τῆς λίμνης Νυάσσης καὶ εἰσῆλθεν εἴς τι χωρίον, τοῦ ὁποίου ἀρχηγὸς ἦτο κάποιος Βαβίσης καλούμενος· ἄνθρωπος πολὺ φρόνιμος. Εἰς τὸ χωρίον τοῦτο εὗρεν Ἄραβά τινα ἐρχόμενον ἐκ τῆς δυτικῆς παραλίας ὅστις ἔλεγεν ὅτι καθ' ὁδὸν οἱ Μαζιτοῦ τὸν ἐλήστευσαν. Τὸ ἄκουσμα τοῦτο ἐχρησίμευσεν ὡς πρόφασις εἰς τοὺς Ἀνζουχανοὺς διὰ νὰ λειποτακτήσωσιν. Οὗτοι ἐπιστρέψαντες εἰς Ζανζιβάρην, διὰ νὰ δικαιολογήσωσι τὴν ἐπιστροφήν των, διέδωκαν ὅτι ὁ Δόκτωρ ἀπέθανεν!

—Εὐτυχῶς, ἐξηκολούθησεν ὁ Λίβιγκστον, εἰς τὴν χώραν ἐκείνην δὲν εἶχον ἀκόμη φθάσει οἱ δουλέμποροι, ὥστε εὗρον τοὺς ἀνθρώπους ἀληθῶς φιλοξένους, οἵτινες ἀντὶ μικρᾶς ἀμοιβῆς μετέφερον τὰ πράγματά μου ἀπὸ χωρίου εἰς χωρίον.

Περὶ τὰς ἀρχὰς Δεκεμβρίου ἐξελθὼν τῆς φιλοξένου ταύτης χώρας ὁ περιηγητής μας κατήντησεν εἴς τινα ἐπαρχίαν, τὴν ὁποίαν εἶχον ἐρημώσει οἱ Μεζιτοῦ, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου πολὺ ἐδεινοπάθησεν ἡ συνοδεία. Μετὰ πολλὰς δεινοπαθείας ὅμως ἔφθασαν τέλος εἰς τὴν

χώραν Λόνδαν, εἰς μέρος τι τῆς ὁποίας ἐβασίλευεν ὁ Κοζέμβης, περὶ οὗ λαλεῖ ὁ Πορτογάλος περιηγητὴς Δόκτωρ Λαυέρτας. Ὁ Καζέμβης οὗτος εἶναι ἡγεμὼν φρονιμώτατος· ὑπεδέχθη δὲ τὸν Λιβιγκστόνα μετὰ μεγάλης πομπῆς. Ἀρχηγός τις, τὸν ὁποῖον ὁ βασιλεὺς εἶχεν ἐπιφορτίσει νὰ ἐρευνήσῃ τὸν σκοπὸν τῆς ἀφίξεως τοῦ ξένου, ὧν παρὼν τὴν ὥραν τῆς ὑποδοχῆς μετὰ φωνῆς ἠχηρᾶς εἶπεν· «ἔμαθον ὅτι ὁ λευκὸς ἄνθρωπος ἦλθεν εἰς τὴν χώραν διὰ νὰ ἐρευνήσῃ τοὺς ρύακας, τοὺς ποταμοὺς καὶ τὰς λίμνας. Καίτοι δὲν δύναμαι νὰ μαντεύσω τί ἐνδιαφέρον ἔχει ὁ λευκὸς νὰ μάθῃ περὶ ὑδάτων ὅλως εἰς αὐτὸν ξένων οὐδόλως ὅμως ἀμφιβάλλω ὅτι παρακινεῖται ὑπὸ ἀξιεπαίνου σκοποῦ.»

Τότε ὁ Βασιλεὺς ἠρώτησε τὸν Λιβιγκστόνα, τίς ἦτο ὁ σκοπός του καὶ ποῦ ἐμελέτα νὰ μεταβῇ. Ὁ Δόκτωρ ἀπήντησεν ὅτι ἐπεθύμει νὰ μεταβῇ πρὸς νότον καθότι ἐκεῖ ἔμαθεν ὅτι ὑπάρχουσι λίμναι καὶ ποταμοί. «Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ μεταβῇς πρὸς νότον, εἶπεν ὁ Καμβέζης· ἐδῶ πλησίον τὰ ὕδατα εἶναι ἄφθονα·» καὶ ταῦτα εἰπὼν διέταξε νὰ δοθῇ πᾶσα ἐλευθερία καὶ πᾶσα εὐκολία εἰς τὸν λευκὸν ἄνθρωπον καθ' ὅλα τὰ μέρη τῆς ἐπικρατείας του· «οὗτος, εἶπεν, εἶναι ὁ πρῶτος Ἄγγλος, τὸν ὁποῖον βλέπω· εἶναι φίλος μου.» Ὁ Λίβιγκστον ἔχει πολλὰ νὰ διηγηθῇ περὶ τοῦ βασιλέως τούτου, τῆς συζύγου του, καὶ τῆς αὐλῆς του, τὰ ὁποῖα αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐπιφυλάττεται νὰ δημοσιεύσῃ.

Πρὶν ὁ Λίβιγκστον φθάσει εἰς τὴν χώραν ὅπου ὁ Καμβέζης ἐβασίλευε, διέβη ποταμόν τινα Τσαμβέζην καλούμενον. Τὸ ὄνομα τοῦ ποταμοῦ τούτου, ὃν σχεδὸν ὅμοιον μὲ τὸ τοῦ Ζαμπέζη, ἔκαμεν αὐτὸν νὰ ὑποθέσῃ ὅτι ὁ ποταμὸς ἐκεῖνος οὐδεμίαν εἶχε σχέσιν πρὸς τὸν Νεῖλον, τοῦ ὁποίου ἐζήτει τὰς πηγάς. Προσέτι δὲ καὶ οἱ Πορτογάλοι οἵτινες δεσπόζουσι τοῦ Ζαμπέζη, καὶ λέγουσι καὶ γράφουσιν ὅτι «διὰ νὰ μεταβῇ τις ἐκ τῆς λίμνης Νυάσσης πρὸς τὸ βασίλειον τοῦ Καζέμβη, ἀνάγκη νὰ διαβῇ τὸν Ζαμβέζην ποταμόν.» Πλὴν τοῦτο εἶναι ἐσφαλμένον, καθότι, ὡς καὶ ἐν ἀρχῇ τῆς πραγματείας ταύτης εἴπομεν, ὁ Τσαμπέζης κεῖται ἐπὶ ὀροπεδίου κλίνοντος ἀντιθέτως πρὸς τὸν ποταμὸν Ζαμπέζην, καὶ ἑπομένως, τὸ φυσικὸν ῥεῦμα τοῦ Τσαμπέζη εἶναι πρὸς βορρᾶν καὶ οὐχὶ πρὸς νότον ὅπου ῥέει ὁ Ζαμπέζης. Ὅταν ὁ Λίβιγκστον ἐν τῷ βασιλείῳ τοῦ Καζέμβη εὑρισκόμενος, εἶδε τὸ λάθος τοῦτο, ἀπεφάσισε νὰ ἐπανορθώσῃ αὐτό. Πρὸς τὸν σκοπὸν λοιπὸν τοῦτον ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ἤρχησε νὰ διατρέχῃ τὴν χώραν καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις ἐξετάζων πάντας περὶ τῶν ποταμῶν. Ἐνῷ δὲ ἠρεύνα κατήντησεν εἰς τὰς ὄχθας λίμνης μεγάλης, κειμένης πρὸς τὸ βορειοανατολικὸν τοῦ βασιλείου τοῦ Καζέμβη, τὴν ὁποίαν οἱ ἐγχώριοι ὀνομάζουσι Λιέμβην, πλὴν ἤτις οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ τὸ νότειον μέρος τῆς Ταγκανύκας, τὸ ὁποῖον ἐπὶ τοῦ χάρτου τοῦ Δόκτορος φέρει σχῆμα ὅμοιον πρὸς τὸ τῆς νοτείου Ἰταλίας. Ἡ νότειος ἄκρα τῆς λίμνης εἶναι 8ο 42' πρὸς νότον τοῦ ἰσημερινοῦ· ὥστε τὸ ὅλον μῆκός της, ἐκ νότου πρὸς βορρᾶν, 360 γεωγραφικὰ μίλια.

Ἀφήσας πρὸς ἀνατολὰς τὴν νότειον Ταγκανύκαν ὁ Λίβιγκστον διέβη τὸν ποταμὸν Μαρουγγοῦν καὶ ἀκολούθως ἔφθασεν εἰς τὴν λίμνην Μοέρα, ἔχουσαν ἐξήκοντα περίπου μιλίων μῆκος. Ἐξετάζων λοιπὸν τὰ κατὰ τὴν λίμνην ταύτην εἶδεν ὅτι εἰς τὴν νότιον αὐτῆς ἄκραν ὑπῆρχον αἱ ἐκβολαὶ ποταμοῦ τινος, ἐρχομένου ἐκ νότου καὶ ὀνομαζομένου Λουαπούλα. Τοῦτον ὁ Δόκτωρ ἀπεφάσισε νὰ ἀνατρέξῃ, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐπείσθη ὅτι ἐξήρχετο ἐκ μεγάλης τινὸς λίμνης, ἴσης σχεδὸν πρὸς τὴν Ταγκανύκαν, ἥτις καλεῖται Βαγγουέολο. Ἐρευνῶν τοὺς εἰς τὴν λίμνην ταύτην χυνομένους ποταμοὺς ὁ Λίβιγκστον ἐβεβαιώθη, ὅτι ὁ κυριώτατος εἶναι ὁ Τσαμπέζης! Διατρέξας λοιπὸν τὸν Τσαμπέζην ἐκ τῶν πηγῶν του μέχρι τῆς λίμνης Βαγγουέολον, ἐν ᾗ χύνεται, καὶ ἀνευρὼν αὐτὸν ἐξερχόμενον ἐκ τοῦ βορείου τῆς λίμνης καὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα Λουαλάβα ῥέοντα πρὸς τὴν λίμνην Νοέρον, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Καζέμβη, αἰσθανόμενος μέγαν ἐνδιαφέρον πρὸς τὸν ποταμὸν ἐκεῖνον ὃν ἀφῆκε διευθυνόμενον πρὸς βορρᾶν. Ἐκ τῆς αὐλῆς τοῦ Καζέμβη ἀναχωρήσας μετ' ὀλίγον ὁ Λίβιγκστον, ἔλαβε τὴν πρὸς Οὐζιζὶ ὁδόν, ὅπου ἔφθασε τὸν Μάρτιον τοῦ 1869, ἤτοι τρία ἔτη μετὰ τὴν ἐκ Ζανζιβάρης ἀναχώρησίν του, καὶ ἐξ οὗ ἔγραψεν ἐπιστολάς, διαψευδούσας τὴν περὶ τοῦ θανάτου του φήμην.

Καταμετρήσας ἐν Οὐζιζὶ ὁ Λίβιγκστον τὸ ὕψος τῆς λίμνης Ταγκανύκας διὰ βράζοντος ὕδατος καὶ εὑρὼν αὐτὸ πολὺ μεγαλήτερον τοῦ ὑπὸ τοῦ Σπὴκ προσδιορισθέντος (ὁ Σπὴκ

προσδιώρισεν αὐτὸ 1844 πόδας, ὁ δὲ Λίβιγκστον 2800) συνέλαβε τὴν ἰδέαν ὅτι ἴσως ποταμός τις ἐξέρχεται ἐκ τοῦ βορείου αὐτῆς καὶ ῥέει πρὸς τὸν Νεῖλον· αἱ μεγάλαι ὅμως τῶν Ἀράβων ἀπαιτήσεις ἠμπόδισαν αὐτὸν νὰ μεταβῇ καὶ ἐρευνήσῃ τὸ ζήτημα, τὸ ὁποῖον ἀνέβαλεν εἰς εὐθετώτερον καιρόν.

Διαμείνας τρεῖς μῆνας ὁ Δόκτωρ ἐν Οὐζιζί, ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ εἰς τὰς πρὸς δυσμὰς τῆς Ταγκανύκας χώρας, ὅπως ἐξακολουθήσῃ τὰς ἐπὶ τοῦ μεγάλου ποταμοῦ ἐρεύνας του. Αἱ χῶραι εἰς ἃς ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ ἦσαν ἄγνωσται καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς Ἄραβας, ὧν οἱ τολμηρότατοι πρὸς ζήτησιν ἐλεφαντοδόντων μόλις μέχρι πρὸ τῶν συνόρων τῆς Ρούχας ἔφθανον. Τὸν Ἰούνιον λοιπὸν τοῦ 1869, ἐγκαταλείψας ὁ Λίβιγκστον τὴν δυτικὴν τῆς λίμνης ὄχθην, διηυθύνθη πρὸς τὴν ἄγνωστον ταύτην χώραν, μετὰ δὲ δεκαπέντε ἡμερῶν ὁδοιπορίαν πρὸς δυσμὰς ἔφθασεν εἰς Βαμβάρην, πρῶτον ἐμπορεῖον ἐλεφαντόδοντος ἐν Μανυουέμῃ· πλὴν πληγωθέντων τῶν ποδῶν του, ἠναγκάσθη νὰ μείνῃ ἐν τῇ θέσει ἐκείνῃ ἐπὶ ἓξ ὅλους μῆνας. Ἅμα ὡς ἐθεραπεύθησαν αἱ πληγαί του ὁ περιηγητὴς ἀμέσως ἀναχωρήσας διηυθύνθη πρὸς βορρᾶν ἔνθα μετά τινων ἡμερῶν ὁδοιπορίαν ἀπήντησε μέγαν λιμνοειδῆ ποταμόν, ἔχοντα πλάτος ἐξ ἑνὸς μέχρι τριῶν μιλίων καὶ ῥέοντα πότε μὲν πρὸς βορρᾶν πότε δὲ πρὸς δυσμὰς πότε δὲ πρὸς νότον διὰ τοῦ μᾶλλον ἀτάκτου τρόπου. Ἀκολουθήσας μετ' ἐπιμονῆς τὸ ῥεῦμα τοῦ ποταμοῦ τούτου, Λουαλάβα καλουμένου, εἶδεν αὐτὸν χυνόμενον εἰς 6ο 30' νοτίου πλάτους ἐντὸς λίμνης, στενῆς καὶ μακρᾶς, Καμολόνδο καλουμένης. Στραφεὶς τότε ἄνω τοῦ ποταμείου ρεύματος καὶ ἀνατρέξας αὐτὸ εὑρέθη εἰς τὸ σημεῖον, ἔνθα ἀφῆκε τὸν Λουαπούλαν χυνόμενον ἐντὸς τῆς λίμνης Μοέρο! Ἡ περιγραφή, ἣν ὁ Δόκτωρ ποιεῖ τῆς λίμνης ταύτης κατὰ τὴν ἐξ αὐτῆς ἔξοδον τοῦ ποταμοῦ εἶναι μαγευτικωτάτη. Ὄρη κατάφυτα περικυκλοῦσι τὴν λίμνην, σχίσμα δέ τι εἰς τὴν ὄχθην αὐτῆς ἀφίνει τὸ περισσεῦον ὕδωρ νὰ πίπτῃ, τὸ ὁποῖον μὲ κρότον βροντῆς κυλίεται ἐντὸς χαράδρας στενῆς, πέραν τῆς ὁποίας ἀπλούμενον ῥέει πρὸς τὴν Καμολόνδον.

Πρὸς νοτειοδυσμὰς τῆς Καμολονδου, εὑρίσκεται ἄλλη λίμνη ἧς τὰ ὕδατα ῥέουσιν ἐντὸς τοῦ Λουαλάβα (ἢ Οὐέββη, ὡς ὁ Δ. Λίβιγκστον ὠνόμασεν αὐτὸν), διὰ ποταμοῦ καλουμένου Λοέκη ἢ Λομάνη. Εἰς τὴν λίμνην ταύτην, ἥτις ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων ὀνομάζεται Τσεσαγγὼ, ὁ Δόκτωρ ἔδωκε τὸ ὄνομα τοῦ ἐλευθερωτοῦ ἑκατομμυρίων Ἀφρικανῶν, τοῦ ἀοιδίμου Λίγκολνος. Πλὴν ὁ μέγας ἐκεῖνος ποταμὸς Οὐέββης ἢ Λουαλάβας δὲν χάνεται ἐντὸς τῆς λίμνης Καλαμόνδου· διασχίζων αὐτὴν ἐξέρχεται ἐκ τῆς βορείου αὐτῆς ἄκρας καὶ ῥέει πρὸς βορρᾶν. Ὀλίγον δὲ μετὰ τὴν ἐκ τῆς λίμνης ἔξοδόν του, δέχεται καὶ τὰ ὕδατα ἄλλου μεγάλου ποταμοῦ ἐρχομένου ἐκ νοτείου-νοτειοδυτικοῦ σημείου τοῦ ὁρίζοντος καὶ καλουμένου Λουφίρα. Τόσων δὲ ἄλλων μικροτέρων ποταμῶν δέχεται τὰ ὕδατα, ὥστε ὁ χάρτης τοῦ Δόκτορος εἶναι πλήρης ἐξ αὐτῶν. Ἀκολουθῶν οὕτω τοὺς διαφόρους ἑλιγμοὺς τοῦ ποταμοῦ ἔφθασε μέχρι τῆς τετάρτης μοίρας νοτίου πλάτους, ὅπου ἔμαθεν ὅτι πρὸς βορρᾶν ἔτι ἔκειτο μεγάλη τις λίμνη ἐντὸς τῆς ὁποίας ἐχύνετο ὁ ποταμός. Πλὴν ἐνῷ ἐβάδιζε πρὸς τὴν ἄγνωστον ταύτην λίμνην ἐβιάσθη νὰ διακόψῃ τὰς ἐρεύνας του. «Οἱ ἄνθρωποί μου, λέγει, δὲν ἤθελον νὰ βαδίσωσι πλέον· εἶχον ἀποφασίσει ἂν δὲν ἐστρεφόμην εἰς τὰ ὀπίσω, νὰ ὑποκινήσωσι ταραχὰς ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ καὶ νὰ μὲ ἐγκαταλείψωσιν, ὁπότε ὁ θανατός μου ἦτο ἄφευκτος.. Νὰ προχωρήσω λοιπὸν ἦτο πολὺ κινδυνῶδες. Ὅθεν ἀφοῦ ἠρεύνησα τὸν ροῦν τῶν ὑδάτων ἐπὶ ἑξακόσια μίλια καὶ ἐσημείωσα τοὺς κυριωτέρους ποταμοὺς, τοὺς χυνομένους ἐντὸς τῆς μεγάλης κεντρικῆς γραμμῆς, ἤμην δὲ ἕτοιμος νὰ ἐρευνήσω καὶ τὰ μένοντα εἰσέτι ἑκατὸν μίλια, ἐξέλειπεν ἡ καρδία τῶν ἀνθρώπων μου, καὶ ἐβιάσθην νὰ στραφῶ εἰς τὰ ὀπίσω.» Διὰ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Οὐζιζὶ ἔπρεπε νὰ βαδίσῃ ὁδὸν ἑπτακοσίων μιλίων, ὁδὸν ἐπικίνδυνον, ὁδὸν ἀπομακρύνουσαν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ σκοποῦ του! Πλὴν ἦτο ἀνάγκη νὰ ἔλθῃ, νὰ ἐφοδιασθῇ διὰ τῶν πραγματειῶν, ἃς ἐκ τῆς παραλίας τῷ εἶχον πέμψῃ, νὰ εὕρῃ ἄλλους γενναιοτέρους ἀνθρώπους, καὶ ἀκολούθως νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὰς ἐρεύνας του. «Τὸ πολὺ, ἔλεγεν καθ' ἑαυτὸν, θὰ χάσω πέντε ἢ ἓξ μῆνας.»

Ἐνῷ ἠκολούθει τὰ ρεύματα τῶν ποταμῶν, ἔμαθεν ὁ Λίβιγκστον ὅτι κάπου ἐκεῖ ἦσαν τέσσαρες πηγαί, ὧν τὰ ὕδατα ἔρρεον ἐν μέρει μὲν εἰς τὸν Λουαλάβαν, ἐν μέρει δὲ εἰς

τὸν Ζαμβέζην. Πλὴν οὐδὲ εἰς τὰς πηγὰς ταύτας ἠδυνήθη νὰ μεταβῇ. Ἐν τῇ πρὸς τὸν Κήρυκα τῆς Νέας Ὑόρκης ἐπιστολῇ του, ἀναφέρων περὶ αὐτῶν λέγει· «Τὰ περὶ τῶν τεσσάρων τούτων πηγῶν, ἐξ ὧν γεννῶνται τέσσαρες ποταμοί (ἐκ μὲν τῶν δύο ὁ Λιαμβάης ἢ Ἄνω Ζαμβέζης καὶ ὁ Καφούης, οἵτινες ῥέουσιν εἰς τὴν Ἐνδοτέραν Αἰθιοπίαν, ἐκ δὲ τῶν ἄλλων δύο ὁ Λουφίρας καὶ ὁ Λομάνης, ῥέοντες πρὸς βορρᾶν)κἄπως ὁμοιάζουσι μὲ τὴν περιγραφὴν τὴν ὁποίαν ὁ γραμματιστὴς τῶν ἱερῶν χρημάτων τῆς Ἀθηνᾶς ἔδωκεν ἐν τῇ πόλει Σαΐ περὶ τῶν ἀβύσσων πηγῶν τοῦ Νείλου εἰς τὸν πατέρα τῶν περιηγητῶν Ἡρόδοτον.» (Ἴδε Ἡρόδοτον βιβλ. Β'. κεφ. 28).

Ὡδοιπορήσας ἐν τούτοις τὰ ἑπτακόσια μίλια, τὰ ὁποῖα τόσον τὸν ἀπεμάκρυνον ἐκ τοῦ πεδίου τῶν ἐρευνῶν του, καὶ φθάσας μετὰ κόπους ἀτρύτους καὶ πολλοὺς κινδύνους «σωρὸς κοκκάλων» ὡς ὁ ἴδιος λέγει, καὶ ἡμιθανὴς εἰς Οὐζιζί, τὴν 16 ὀκτωβρίου 1871, μὲ σκοπὸν νὰ ἀναλάβῃ ὀλίγον καὶ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ στάδιον τῶν ἐργασιῶν του, ἔμεινεν ὡς κεραυνόπληκτος μαθὼν ὅτι ὁ ἐμπεπιστευμένος νὰ τῷ φέρῃ τὰς πρὸς αὐτὸν πεμπομένας πραγματείας εἶχε πωλήσει αὐτάς! «Ἡ προσοχὴς ἐπαιτία μου μεταξὺ τῶν κατοίκων τῆς Οὐζιζί, λέγει ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιστολῇ ὁ Δόκτωρ, μὲ καθίστα δυστυχῆ. Ἀλλὰ δὲν ἀπηλπιζόμην. Ὅταν κατῆλθον πολὺ ἤκουσα ἀόριστόν τινα φήμην περὶ τῆς ἐλεύσεως Ἄγγλου τινός. Ἐνόμιζον ἐμαυτὸν ὡς τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον τὸν κατερχόμενον ἐξ Ἱεροσολύμων εἰς Ἱεριχὼ καὶ ἐμπεσόντα εἰς λῃστάς· πλὴν μήτε ἱερεὺς, μήτε Λευίτης, μήτε Σαμαρίτης ἐπλησίαζεν. Ἡμέραν τινὰ εἷς ἐκ τῶν ἀνθρώπων μου, ἀνατυναχθεὶς ἀνέκραξεν· «Ἄγγλος τις ἔρχεται! τὸν βλέπω!» καὶ ἀμέσως ἔτρεξε πρὸς ὑπάντησίν του. Σημαία ἀμερικανικὴ, ἡ πρώτη ἥτις ἐφάνη εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα ἐπὶ κεφαλῆς τῆς συνοδείας, μοὶ ἐφανέρωσε τὴν ἐθνικότητα τοῦ ξένου. Εἶμαι τόσον ψυχρὸς καὶ τόσον ἐχθρὸς τῶν ἐπιδείξεων, ὅσον φημιζόμεθα ἡμεῖς οἱ νησιῶται, ἀλλ' ἡ ἀγαθότης σου ἐκλόνησε τὴν στωικότητά μου. Ἦτο τῷόντι συγκινητικὸν ὅτε εἶπον ἐν τῇ καρδίᾳ μου· «Εἴθε αἱ μέγισται εὐλογίαι νὰ κατέλθωσιν ἐκ τοῦ Ὑψίστου ἐπὶ σὲ καὶ τοὺς ἰδικούς σου!»

ΓΕΝΝΑΙΟΤΗΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΗΣ.

Τὸν Ἰούλιον τοῦ 1835 εἰς τὴν ἀρχαίαν Γαλλικὴν πόλιν Αὐγούσταν τὴν παρὰ τὸν Αἰγρίκιον ποταμὸν ἐξερράγη πυρκαϊά. Ἐν μιᾷ τῶν δύο καιομένων οἰκιῶν ἠκούσθη γοερὰ φωνὴ, «Σώσατέ μας! σώσατέ μας!» Ἡ φωνὴ προσέτι γυναικὸς λεγούσης· «Σώσατε τὸ τέκνον μου» ἠκολούθησεν.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τῆς Αὐγούστης, ὅστις εἶχε φθάσει εἰς τοῦ κινδύνου τὸν τόπον καὶ εἰργάζετο μετὰ τῶν καταπολεμούντων τὸ πῦρ, ἐνθαρρύνων οὕτω διὰ τοῦ παραδείγματός του τὰ πλήθη, ἀκούσας τὴν γοερὰν φωνὴν ἀνεφώνησεν

— Εἴκοσι πέντε χρυσᾶ λουίζια δίδω εἰς ἐκεῖνον ὅστις σώσει τὴν κινδυνεύουσαν γυναῖκα μετὰ τοῦ τέκνου της.

Μετὰ τὴν φωνὴν ταύτην τοῦ ἀρχιερισκόπου πολλοὶ ἐπροχώρησαν βήματά τινα πρὸς τὸ καιόμενον κτίριον, ἀλλὰ ταχέως ἐστράφησαν εἰς τὰ ὀπίσω.

— Πεντήκοντα λουδοβίκια χρυσᾶ εἰς τὸν ἄνθρωπον ὅστις σώσει τὸ παιδίον μετὰ τῆς μητρός του, εἶπε μετὰ μεγαλειτέρας ἔτι φωνῆς πάλιν ὁ ἀρχιεπίσκοπος. Ὅλοι ἤκουσαν τὴν φωνὴν ἀλλ' οὐδεὶς ἐκινήθη τῆς θέσεώς του.

Τότε θαυμαστὸν θέαμα ἔσυρε πάντων τὰ βλέμματα. Παρὰ τὴν τρομερὰν τῆς πυρκαϊᾶς φλόγα, προχωρήσας ὁ ἄξιος ἱερεὺς ἔλαβε μέγα τι ὕφασμα, ἐβούτησεν αὐτὸ ἐντὸς κάδου ἐμπεριέχοντος ὕδωρ καὶ τυλιχθεὶς μὲ τὸ βεβρεγμένον ἐκεῖνο ὕφασμα, ἤρχισε νὰ ἀναβαίνῃ κλίμακα, ἥτις κατὰ διαταγήν του εἶχε τεθῇ εἰς τὸν τοῖχον τῆς καιομένης οἰκίας. Τὰ παρευρισκόμενα πλήθη ἰδόντα τοῦτο ἔπεσον εἰς τὰ γόνατα καὶ προσήλωσαν τὰ βλέμματα ἐπὶ τοῦ γενναίου αὐτῶν ποιμένος, ὅστις ὡρμήσας κατώρθωσε νὰ εἰσέλθῃ ἐντὸς ὑπὸ φλογῶν περικυκλομένου παραθύρου. Μετά τινα δευτερόλεπτα ὁ ἀρχιεπίσκοπος, ἡ μήτηρ καὶ τὸ τέκνον της ἐφάνησαν ἐκ τοῦ παραθύρου· διὰ δὲ τῆς κλίμακος ταχέως ἐσώθησαν. Ἅμα κατῆλθον καὶ ἐπάτησαν σῶοι ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ὁ ἀρχιεπίσκοπος, ῥίψας ἐκ τῶν ὤμων του τὸ ἡμίκαυστον ὕφασμα, ἔπεσεν εἰς τὰ γόνατα καὶ ἤρξατο μεγαλοφώνως ν' ἀποδίδῃ εὐχαριστίας εἰς τὸν βοηθήσαντα αὐτὸν οὐράνιον Πατέρα, τὸν καὶ σώσαντα τὴν μητέρα μετὰ τοῦ τέκνου της.

Ἐγερθεὶς ἀκολούθως ἐκ τῶν γονάτων, ἐστράφη πρὸς τὴν γυναῖκα, ἧς ἅπασαν τὴν περιουσίαν εἶχε καταστρέψει τὸ πῦρ καὶ εἶπε· «Καλή μου γύναι, προσέφερα πεντήκοντα λουδοβίκια εἰς τὸν ὅστις ἤθελε σὲ σώσει. Μοὶ ἀνήκουσι τὰ χρήματα ταῦτα, ἀλλ' ἐγὼ τὰ χαρίζω εἰς σέ.»

—«ο»—

Η ΕΥΤΥΧΕΣΤΑΤΗ ΤΟΥ ΝΑΠΟΛΕΟΝΤΟΣ Α΄. ΗΜΕΡΑ.

Ὅταν ὁ Ναπολέων ὁ Α΄. εὑρίσκετο εἰς τὸ ἔπακρον τῆς δυνάμεως καὶ τῆς δόξης του, περικυκλωμένος ὑπὸ τῶν στραταρχῶν καὶ τῶν αὐλικῶν τῆς πρώτης Γαλλικῆς αὐτοκρατορίας, ἠρωτήθη ποτὲ ποίαν ἡμέραν τῆς ζωῆς του ἐθεώρει εὐτυχεστάτην. Πάντες λοιπὸν περιέμενον ν' ἀκούσωσι τὴν ἡμέραν μεγάλης τινὸς νίκης ἢ σπουδαίου πολιτικοῦ θριάμβου ἢ ἄλλην τινὰ περίστασιν ἐξ ἧς ἀπέρρεε μέρος τοῦ μεγαλείου του. Ὁ αὐτοκράτωρ ὅμως ἀδιστάκτως ἀπήντησεν· «Εὐτυχεστάτη τῆς ζωῆς μου ἡμέρα, εἶναι ἡ ἡμέρα ἐκείνη καθ' ἣν πρώτην φορὰν ἐκοινώνησα τὰ ἄχραντα μυστήρια (1).»

Ἡ ἀπρόοπτος αὐτὴ ἀπάντησις τόσην ἔκπληξιν ἐπροξένησεν ὥστε πάντες ἔμειναν σιωπηλοί· ὁ δὲ αὐτοκράτωρ, ὡς εἰ ἀπετείνετο πρὸς ἑαυτὸν προσέθεσεν. «Ἤμην τότε ἀθῶον παιδίον.»

—«ο»—

ΣΙΝΑΪΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ.

Οἱ περιηγηταί, οἱ ἐπισκεπτόμενοι τὸ ὄρος Σινᾶ ἀπαντῶσιν εἰς πολλὰ μέρη τῆς χερσονήσου, ἐπὶ τῆς ὁποίας τὸ ὄρος τοῦτο κεῖται, περίεργα σχήματα ζώων καὶ ἐπιγραφὰς κεχαραγμένας ἐπὶ τῶν παρὰ τὰς ὁδοὺς βράχων. Εἰς κοιλάδα μάλιστά τινα, Οὐάδη Μουκαττὲβ (Κοιλάδα τῶν ἐπιγραφῶν) καλουμένην, εὑρίσκονται τόσον ποικίλαι καὶ πολλαί, ὥστε οὐ μόνον ἐξ αὐτῶν ἡ κοιλὰς ἐκείνη ὠνομάσθη ἀλλὰ καὶ κατέστη διαβόητος. Ὁ ἰδιάζων καὶ ποικίλος χαρακτὴρ τῶν περιέργων ἐκείνων ἐπιγραφῶν ἐκίνησε τοὺς κατὰ καιροὺς ἰδόντας αὐτὰς εἰς πολλὰς καὶ διαφόρους εἰκασίας ὡς πρὸς τὸν χρόνον καθ' ὃν ἐχαράχθησαν καὶ τὴν φύσιν τῶν χαρακτήρων δι' ὧν εἶναι γεγραμμέναι, καὶ κατέστησεν αὐτὰς περιφήμους.

Ὁ κατὰ τὸ 1868 ἐπισκεφθεὶς τὴν χερσόνησον Ἰωάννης Κῆστος Δὸρδ, λόγον ποιούμενος περὶ τοῦ θέματος τούτου γράφει. «Ὁ κάλλιστος τρόπος, δι' οὗ οἱ ἀναγνῶσται μου δύνανται νὰ μάθωσι τὰ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου γνωστὰ συνίσταται εἰς τὸ νὰ ἐκθέσω μετὰ συντομίας καὶ καθαρῶς τὰς γνώμας τινῶν ἐκ τῶν κατὰ καιροὺς τὰ μάλα πεπαιδευμένων παλαιογράφων καὶ ἀρχαιολόγων τῆς Εὐρώπης, τὰς ἀφορώσας τὴν ἐποχήν, τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν αὐθεντικότητα τῶν χονδροειδῶν τούτων ἐπιγραφῶν. Πρῶτος ὁ μνείαν ποιούμενος περὶ ἐπιγραφῶν ἀπαντωμένων ἐπὶ τῆς Χερσονήσου Σινᾶ, εἶναι, ὡς ὑποθέτω, ὁ περὶ τὰ 10 πρὸ Χριστοῦ ἀκμάσας Διόδωρος ὁ Σικελιώτης, ὅστις, ἀναφέρων ἱερόν τι ἄλσος φοινίκων ἐπὶ τῆς νοτειοδυτικῆς πλευρᾶς τῆς Χερσονήσου, λέγει, «ἔστι δὲ καὶ βωμὸς ἐκ στερεοῦ λίθου παλαιὸς τοῖς χρόνοις, ἐπιγραφὴν ἔχων ἀρχαίοις γράμμασιν ἀγνώστοις.» Μετ' αὐτὸν Κοσμᾶς ὁ Ἰνδικοπλεύστης, ὅστις ἐπεσκέφθη τὴν Χερσόνησον περὶ τὸ 536 μετὰ Χριστὸν, ἀναφέρει ὅτι εἰς πάντα πρὸς ἀνάπαυσιν κατάλληλον τόπον οἱ ἀμέσως γειτνιάζοντες λίθοι, οἱ κεκομμένοι ἐκ τῶν ὀρέων, φέρουσι γράμματα Ἑβραϊκὰ κεχαραγμένα ἐπὶ τοῦ λίθου, καὶ παρακατιὼν σημειοῖ ὅτι ὁ Ἰουδαῖος συνοδοιπόρος αὐτοῦ, ἐξηγῶν εἰς αὐτὸν τὸ νόημα, εἶπεν ὅτι αἱ ἐπιγραφαὶ ἁπλῶς μνημονεύουσι τὴν ἀναχώρησιν «τοῦ δεῖνος ἢ δεῖνος προσώπου, διὰ τὸν δεῖνα ἢ δεῖνα τόπον, κατὰ τὸ δεῖνα ἔτος, τὸν δεῖνα μῆνα· ἀκριβῶς ὅπως καὶ παρ' ἡμῖν τινες ἐν τοῖς ξενοδοχείοις γράφουσιν.» Ἰρλανδός τις ἐπίσκοπος, ὁ Κλογίρου Κλαύτων, διήγειρε τὴν προσοχὴν τῶν λογίων τοῦ καιροῦ του, κατὰ τὸ 1753, κηρύξας ὅτι αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται ἦσαν ἀρχαιότατα καὶ δι' ἀγνώστων γεγραμμέναι χαρακτήρων. Διὰ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ ἐπισκόπου τούτου, νομίζω, ἐξεδόθη ὑπὸ ἡγουμένου τῶν ἐν Καίρῳ Φραγκισκανῶν μοναχῶν ἔκθεσίς τις περὶ αὐτῶν καὶ ἀνταμοιβὴ ὡρίσθη εἰς τὸν μέλλοντα νὰ ἐξηγήσῃ αὐτάς. Ἐν ἔτι νεωτέρᾳ ἐποχῇ ὁ Κ. Φόστερος, δι' ἀλφαβήτου ἐπινοηθέντος ὑπὸ τοῦ ἰδίου, προσεπάθησε νὰ δείξῃ ὅτι αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται ἦσαν κυρίως ἀπομνημονεύματα τῶν μᾶλλον ἀξιοσημειώτων συμβάντων τῶν τεσσαρακονταετῶν τῶν

(1) Γνωστὸν ὅτι οἱ δυτικοὶ Χριστιανοὶ ἂν δὲν διδαχθῶσι τὴν κατήχησιν τὰ τέκνα δὲν τοῖς ἐπιτρέπουσι νὰ μεταλαμβάνωσι.

Ἑβραίων περιπλανήσεων. Κατὰ τὸ 1839 ὁ ἐν Λειψίᾳ καθηγητὴς Βῆρος ἐπενόησεν ἐπίσης ἴδιον ἀλφάβητον, τῇ βοηθείᾳ τοῦ ὁποίου ἐνόμισεν ὅτι κἄπως ἔλυσε τὸ πρόβλημα καὶ ἀνεκάλυψε τὴν κλεῖδα τῆς κατανοήσεως πολλῶν ἐπιγραφῶν. Ἐδημοσίευσεν ὑπὲρ τὰς ἑκατὸν ἐπιγραφὰς ἔν τινι συγγράμματι αὐτοῦ, καὶ ὑπεστήριξεν ὅτι οἱ χαρακτῆρες ἀνῆκον εἰς διακεκριμένον καὶ ἀνεξάρτητον ἀλφάβητον, τὸ ὁποῖον μετεχειρίζοντο οἱ Ναβαθαῖοι, λαὸς κατοικῶν τὴν Πετραίαν Ἀραβίαν πρὶν ἢ ἡ ἀραβικὴ γλῶσσα ἀκουσθῇ ἐν τῇ ἐρήμῳ.

»Αἱ μέχρι πρὸ μικροῦ διάφοροι γνῶμαι περὶ τοῦ παρὰ τίνων ἐγράφησαν αἱ ἐπὶ τῶν Σιναϊκῶν βράχων ἐπιγραφαὶ ἂν καλῶς ἀναλυθῶσιν εὑρίσκονται ἐπὶ τέλους διαιρούμεναι εἰς δύο· αἱ μὲν θέλουσιν αὐτὰς ὡς γραφείσας ὑπὸ τῶν Ἰσραηλιτῶν, ὅτε οὗτοι διέτριβον εἰς τὴν ἔρημον, αἱ δὲ ἀξιοῦσιν ὅτι πρέπει νὰ θεωρῶνται ὡς ἔργον διασκεδαστικὸν ποιμένων χριστιανῶν διαμενόντων ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἢ ἴσως χριστιανῶν προσκυνητῶν ζητούντων τὸ ὄρος Σινᾶ. Ἐπ' ἐσχάτων ὅμως αἱ ἀνακαλύψεις τοῦ Κ. Πάλμερ ἀπέδειξαν ὅτι οἱ χαρακτῆρες μήτε μοναδικοὶ εἶναι μήτε ἄγνωστοι, ἀλλ' ἁπλῶς «ἄλλη τις φάσις τοῦ Σημιτικοῦ ἐκείνου ἀλφαβήτου, τοῦ ὁποίου τὰ σχήματα φαίνονται ὅμοια εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν, Ἀραβικὴν καὶ Ἑλληνικήν.» ἢ, ὡς ἄλλως δύναται νὰ ἐκφρασθῇ, ἀποτελοῦσι τὸ μέσον μεταξὺ Κουφικῶν καὶ Ἑβραϊκῶν. Ὁ Καθηγητὴς Βῆρος ἀναφέρει λίθον τινὰ ἐν Οὐάδῃ Μουκαττὲβ ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐλέγετο ὅτι ἦτό γεγραμμένη δίγλωσσός τις ἐπιγραφή· ὁ Κ. Πάλμερ ἐπίσης εὗρεν αὐτὴν καὶ λέγει ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι τὰ Ἑλληνικὰ καὶ Σιναϊτικὰ γράμματα, τὰ ἀποτελοῦντα τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην, ἐγράφησαν ὑπὸ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς χειρός· καὶ τοῦτο δὲν εἶναι μοναδικόν, καθότι πολλαὶ ἄλλαι ἐπιγραφαὶ εὑρέθησαν, τῶν ὁποίων οἱ Ἑλληνικοὶ καὶ Σιναϊτικοὶ χαρακτῆρες ἐχαράχθησαν ἐπὶ τοῦ βράχου ὑπὸ τῆς ἰδίας χειρός. Ὁ Κ. Πάλμερ, τρανῶς ἀποδεικνύει ὅτι τὰ γράμματα ταῦτα, τὰ τέως θεωρούμενα ἀρχαιότατα, εἶναι τέλος ἁπλῶς καὶ μόνον ρητὰ μεμονωμένα εἰς Ἀραμαϊκὴν διάλεκτον, «πολλὰ ἐξ αὐτῶν ὄντα κύρια ὀνόματα συνοδεύονται πολλάκις μὲ ἐναρκτηρίους τινὰς φράσεις ἐξ ἐκείνων ἃς οἱ λαοὶ τῆς Ἀνατολῆς ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων συνήθισαν νὰ προτάττωσιν εἰς τὰς συντάξεις των,» ὅθεν ἀντὶ νὰ ἐγράφησαν ὑπὸ τῶν Ἰσραηλιτῶν εἶναι ἔργον διαβατῶν ἄλλων. Ὑποθέτω ὅτι ἐγράφησαν ὄχι τόσον ἀπὸ προσκυνητὰς, ὅσον ἀπὸ ἐμπόρους κατοικοῦντας τὴν Χερσόνησον κατὰ τοὺς πρώτους τοῦ Χριστιανισμοῦ αἰῶνας. Σημεῖα χριστιανικὰ (σημεῖα διαφόρων σταυρῶν) δηλοῦσιν ὅτι πολλοὶ τῶν γραψάντων ἦσαν χριστιανοί· μεγάλη μερὶς αὐτῶν ὅμως κατὰ τὸν Κ. Πάλμερ ἦσαν εἰδωλολάτραι. «Αἱ ἐπιγραφαὶ πρέπει νὰ ἐξηκολούθουν γραφόμεναι μέχρι τῆς ἐξαπλώσεως τοῦ Ἰσλαμισμοῦ, ὅτις ἔφερε τοὺς προγόνους τῶν σημερινῶν κατοίκων τοὺς Βεδουΐνας, ἐκ τοῦ Ἐλ-Χαζὰζ καὶ ἄλλων μερῶν τῆς κυρίως Ἀραβίας, πρὸς τὰ ὄρη Σινᾶ καὶ διεσκόρπισεν ἢ ἀπερρόφησε τοὺς πρώην κατοίκους.»

—«»οο«»—

ΓΡΑΦΑΙ

Ἡ Ἁγία Γραφὴ ἐθαυμάσθη παρὰ πάντων τῶν σοφωτάτων περὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀρχαιότητα ἀνδρῶν, Ὠριγένους, Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ, Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, Ἱερωνύμου, Αὐγουστίνου, καὶ τῆς λοιπῆς τῶν ἁγίων Πατέρων χορείας. Ἀλλὰ καὶ ὅσοι τῶν δοκιμωτάτων καὶ αὐστηροτάτων κριτικῶν ἐπεχείρησαν τὴν κρίσιν αὐτῆς καὶ ἐξέτασιν, καὶ οὗτοι πάντες κατέδειξαν τὸν μέγαν δι' αὐτὴν θαυμασμόν. Εἰ δὲ προσεβλήθησαν τὰ βιβλία τῆς ἁγίας Γραφῆς ὑπό τινων ἀπίστων, αἱ προσβολαὶ τούτων εἰς οὐδὲν ἐχρησίμευσαν ἕτερον, ἢ εἰς τὴν ἐπὶ μᾶλλον βεβαίωσιν τοῦ θείου αὐτῶν κύρους. Ἔτι δὲ οὐχ ἧττον εἰς ἔνδοξον θρίαμβον τῆς ἁγίας Γραφῆς ἀποβαίνει νὰ ὑπομνήσωμεν, ὅτι κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους ἄνδρες διὰ τὴν μεγαλοφυΐαν καὶ βαθεῖαν μάθησιν ἀποθανατισθέντες, ἐφιλοτιμήθησαν νὰ ἀποτίσωσιν αὐτῇ φόρον τοῦ ὑπερβολικοῦ αὐτῶν θαυμασμοῦ. Τίς ἕτερος τῳόντι παρὰ τὸν Καρτέσιον ἔδειξέ ποτε μεγαλείτερον σέβας πρὸς τὰ βιβλία τῆς θείας Γραφῆς; Ὁ Πασχάλης ἐνετρύφα εἰς τὴν μελέτην αὐτῆς, καὶ ἐγίνωσκεν αὐτὴν σχεδὸν ἀπὸ μνήμης· ὁ Νεύτων ὡμολόγει ὅτι εἶναι τὸ γνησιώτατον πάντων τῶν βιβλίων, καὶ δὲν ἐνόμιζεν ὅτι ματαιοπονεῖ, ὑπομνηματίζων τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ Ἰωάννου· ὁ Λεϊβνίτιος εὕρισκε τὴν ἀρχὴν, καὶ γένεσιν τῶν λαῶν σύμφωνον πρὸς τὴν ἐξιστό-

ρησιν τοῦ Μωϋσέως, καὶ διὰ τὴν συμφωνίαν ταύτην ἐξεπλήττετο μεγάλως· ὁ Βάκων ἀπεφαίνετο ὅτι τὸ ἀσφαλέστερον μέσον νὰ ἀποκτήσῃ τις ἀληθῆ γνῶσιν τῆς τοῦ κόσμου ἀρχῆς εἶναι, ἐὰν ἐννοήσῃ καλῶς τὴν δημιουργίαν τῆς ἑξαημέρου· ὁ Εὔλερος ἀνεγίνωσκε καθ' ἑκάστην ἓν κεφάλαιον τῆς ἁγίας Γραφῆς, καὶ, τέλος, ὁ Φρερέτιος ἔλεγεν ὅτι εἰς τὸν θέλοντα νὰ γείνῃ ἀληθῶς πεπαιδευμένος εἶναι πάντως ἀναγκαία ἡ ἀνάγνωσις αὐτῆς.—Κ. ΚΟΝΤΟΓΟΝΗΣ.

—«»οο«»—

ΣΙΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ.

Κατὰ τὰς ἀρχαίας ἡμέρας ἔζη ἄνθρωπός τις, Σιὲν καλούμενος. Οὗτος, ἐνῷ ὡδοιπόρει ποτὲ, ἐβιάσθη νὰ καταλύσῃ νύκτα τινὰ εἰς ξενῶνα τῆς ὁδοῦ. Ὁ καιρὸς ἦτο καθ' ὑπερβολὴν θερμὸς, ἐντὸς δὲ τοῦ δωματίου μυριάδες κωνώπων ἠύλουν. Ὁ Σιὲν κατ' εὐτυχίαν ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ κωνωπολόγον, ἀλλὰ δυστυχῶς οὗτος δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀνθέξῃ εἰς τὰς προσβολὰς τοῦ ἐχθροῦ. Ὅλαι αἱ προσπάθειαι τοῦ ἀνθρώπου ὅπως ἐμποδίσῃ τὴν εἴσοδον τῶν κωνώπων ἐντὸς τοῦ παραπετάσματός του, ἀπεδείχθησαν μάταιαι. Οἱ ἦχοι τῶν κωνωπίων αὐλῶν περὶ αὐτὸν ἠΰξανον, τὰ δὲ καυστικά των κέντρα, ἤρχισαν νὰ τὸν βασανίζωσι. Τότε οἱ στοχασμοὶ τοῦ Σιὲν ἐστράφησαν εἰς τὴν εἰρηνικὴν αὐτοῦ οἰκίαν. Ἐσκέπτετο περὶ τῶν μεγάλων θαλάμων του, τῶν δροσερῶν κλινῶν του καὶ τῶν πολλῶν ὑπηρετῶν, οἵτινες ἐπηγρύπνουν περὶ αὐτόν. Πλὴν, ἐξηκολούθει καθ' ἑαυτὸν, πόθεν ἄραγε προέρχεται, πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ ὑποφέρω καὶ ἐπὶ μίαν στιγμὴν μόνον στενοχωρίαν εἰς παράδεισον τοιοῦτον; Διατί νὰ ἀναχωρήσω, ζητῶν ἐκτὸς αὐτοῦ εὐχαρίστησιν, καὶ ἀντ' αὐτῆς ἀπαντῶν τὴν ἀθλιότητα; Τοιαῦτα σκεπτόμενος εἶδε τὸν ταχυδρόμον, ὅστις δὲν εἶχε παραπετάσματα, περικυκλωμένον ὑπὸ μυριάδων κωνώπων, οἵτινες ἠύλουν περὶ αὐτὸν,καὶ διερχόμενον τὸ δωμάτιον. Ὅτι ἐξέπληξε τὸν Σιὲν ἦτο ἡ ἄκρα γαλήνη καὶ ἡσυχία τοῦ ἀνθρώπου. Μὴ δυνάμενος λοιπὸν νὰ κρατηθῇ ἀνεφώνησε· «Καλέ μου ἄνθρωπε, εἶσαι μυριάκις χειρότερα ἀπὸ ἐμέ· πλὴν πῶς συμβαίνει, ἐνῷ ἐγὼ τυραννοῦμαι σὺ ἀπ' ἐναντίας φαίνεσαι ἥσυχος;» Ὁ Ταχυδρόμος ἀπήντησε· «Κύριε, ταύτην τὴν στιγμὴν μοὶ ἦλθε κατὰ νοῦν ἡ θέσις, εἰς ἣν ἔτυχέ ποτε νὰ εὑρεθῶ. Ὢν ποτὲ ἐν φυλακῇ, δεδεμένος χεῖρας καὶ πόδας, ἐκείμην βορὰ ἀπροστάτευτος τῶν αἱμοβόρων τούτων ἐντόμων, καθόσον δὲν ἠδυνάμην νὰ κινηθῶ ταῦτα ἀτιμωρητὶ μὲ ἔτρωγον, ἡ δὲ ἀγωνία μου ἦτο ἀνυπόφορος. Ἡ ἀντίθεσις λοιπὸν τῆς τρομερᾶς ἐκείνης περιόδου πρὸς τὴν παροῦσαν μου θέσιν, ἐγέννησεν ἐν ἐμοὶ τὴν ἡσυχίαν ταύτην.» Ὁ Σιὲν ἀνετριχίασεν ὡς ἐκ τῆς ἀγνώστου εἰς αὐτὸν ταύτης φιλοσοφίας, καὶ εἶθε, εἶπε καθ' ἑαυτὸν, ὅλος ὁ κόσμος πάντοτε νὰ εἶχε κατὰ νοῦν καὶ νὰ ἐξῆγε τοιαύτην ἀναλογίας ἀρχήν. Πόσον μέγα τότε θὰ ἦτο τὸ ἀποτέλεσμα διὰ τὸν ἄνθρωπον.

—«»οο«»—

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑ ΠΑΡΙΣΙΩΝ.

Ὁ περιοδικὸς τύπος τῆς γαλλικῆς πρωτευούσης ἀριθμεῖ ἐν συνόλῳ 785 διαφόρων ἐπωνυμιῶν φύλλα. Ἐκ τούτων 76 εἶναι περιοδικὰ καὶ ἐπιθεωρήσεις, 58 Ρωμαιοκαθολικαὶ δημοσιεύσεις, 28 διαμαρτυρομένων καὶ 4 ἑβραϊκαὶ, 99 ἐπιστημονικὰ φύλλα, 124 νομικῆς, πολιτικῆς οἰκονομίας καὶ τῆς τοῦ λαοῦ ἀνατροφῆς, 82 ὄργανα φιλολογίας καὶ 3 ἐφημερίδες τοῦ πνευματισμοῦ. —Τὸ παρελθὸν ἔτος ἐδημοσιεύθησαν ἐν τῇ Ἰαπωνικῇ γλώσσῃ εἴκοσι τέσσαρα βιβλία μεταφρασθέντα ἐκ ξένων γλωσσῶν.

—«»ο«»—

ΚΟΚΥΓΟΣ ΟΝΟΜΑΣΙΑ.

Οἱ ἄνθρωποι εἰς τὰς ὀνομασίας τῶν ὄντων πολλάκις ὡδηγήθησαν ἀπὸ ἤχους φυσικούς. Ἡ ἡμετέρα μάλιστα γλῶσσα φαίνεται πλουσιωτάτη εἰς τοιούτας φυσικὰς ὀνομασίας· παραδείγματα ὑπάρχουσι πάμπολλα πρόχειρα, ἀλλ' ἓν ἢ δύο ἀρκοῦσιν. Ἐκ τοῦ ἤχου τὸν ὁποῖον παράγουσι τὰ ξηρὰ φύλλα, κλάδοι θραυόμενοι καὶ τὰ τοιαῦτα, ἤτοι κρρρ, προῆλθεν ἡ ὀνομασία κρότος, ἐκ τοῦ βρρρ τῆς βροντῆς, αἱ λέξεις βροντὴ, βρόντος, κτλ. Προσέτι καὶ ζῶα ἔλαβον τὰς ὀνομασίας αὐτῶν ἐκ τοῦ ἤχου τῆς φωνῆς των. Τοιοῦτος εἶναι καὶ ὁ σήμερον ὀνομαζόμενος κοῦκος, ὅστις οὐ μόνον εἰς τὴν ἡμετέραν, ἀλλὰ καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας γλώσσας φαίνεται λαβὼν τὴν ὀνομασίαν ἐκ τῆς φωνῆς του· κοῦ, κοῦ. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἔδιδον εἰς αὐτὸν τὸ ὄνομα κόκκυξ· οἱ Λατῖνοι κούκουλους· σήμερον οἱ Ἰταλοὶ ὀνομάζουσιν αὐτὸν κούκουλο· οἱ Γάλλοι κουκοῦ· οἱ Ἄγγλοι κού-

κου· οἱ Γερμανοὶ κουκούκ· οἱ Βανδαλοσλάβοι, κουκαλίτσα, κουκουβίτσα· οἱ Πολωνοὶ κουκοῦλχα· καὶ οἱ Ἰλλυροὶ κουκοῦτκα, κουκουβάσκα. Ἐν τούτοις ἡ συγκεκομμένη λέξις γκὸκ, ἥτις εἶναι τὸ Σουηδικὸν ὄνομα τοῦ πτηνοῦ τούτου, δὲν φαίνεται πολὺ ἐπιτυχημένη.

ΠΑΓΟΔΡΟΜΟΙ

Εἰς τὴν Νορβηγίαν καὶ Λαπλανδίαν τὸν περισσότερον καιρὸν τοῦ ἔτους ἡ γῆ εἶναι κεκαλυμμένη ὑπὸ χιόνος. Ἐκεῖ ὁ χειμὼν διαρκεῖ ἓξ ἢ καὶ ὀκτὼ ὅλους μῆνας. Περιττὸν νὰ προσθέσωμεν ὅτι οἱ ἄνθρωποι τῶν τόπων ἐκείνων θεωροῦσι τὸν ἰδικόν μας χειμῶνα, ὡς γλυκυτάτην ἄνοιξιν. Τόσον ὁρυμὺ εἶναι ἐκεῖ τὸ κλίμα. Ἀνάγκη ὅμως νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ πολλὴ χιών, εἰς τὰ ἀνώμαλα μάλιστα μέρη, καλύπτει ὅλους τοὺς δρόμους καὶ οὕτω διακόπτεται πᾶσα δι' αὐτῶν συγκοινωνία. Βεβαίως δὲ αἱ χῶραι ἐκεῖναι θὰ κατήντων πολὺ δυσκατοίκητοι ἂν ἡ χιὼν ἔμενε μαλακὴ, καὶ ἂν ὁ Θεὸς δὲν ἐδίδε νοῦν ἐφευρετικὸν εἰς τοὺς κατοίκους. Ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν κατάπτωσιν τῆς χιόνος ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς γίνεται σκληρὰ ὡς ὁ πάγος· οἱ δὲ κάτοικοι δι' ἐπίτηδες ὑποδημάτων, τὰ ὁποῖα δυνατὸν νὰ ὀνομασθῶσι παγοπέδηλα, κατορθοῦσιν οὐ μόνον νὰ συγκοινωνῶσι ἀλλὰ καὶ νὰ διασχίζωσιν τὴν χώραν των καθ' ὅλας αὐτῆς τὰς διευθύνσεις. Τῇ βοηθείᾳ τῶν ὑποδημάτων ἐκείνων τρέχουσι μετὰ πολλῆς εὐκολίας καὶ μεγάλης ταχύτητος καὶ ἐπὶ τῆς ξηρᾶς καὶ ἐπὶ τῶν παγωμένων λιμνῶν καὶ ποταμῶν, καταβαίνουσι τὰ βουνὰ μὲ ταχύτητα βέλους, προσέτι δὲ καὶ ἀναβαίνουσιν αὐτὰ πλαγίως μὲ πολλὴν ἐπιτηδειότητα.

Εἰς τὴν Νορβηγίαν, μέρος τοῦ στρατοῦ γυμνάζεται εἰς τὴν χρῆσιν τῶν παγοπεδήλων καὶ ὀνομάζονται παγοδρόμοι. Τὰ παγοπέδηλά των εἶναι κατεσκευασμένα ἐκ ξύλου· ἔχουσιν ἓξ ποδῶν μῆκος, τριῶν δακτύλων πλάτος καὶ εἶναι ἀπὸ τὸ κάτω μέρος των κοῖλα διὰ νὰ μὴ γλυστρῶσι πρὸς τὰ πλάγια. Εἰς πολλὰς περιστάσεις, καὶ μάλιστα καθ' ἣν ἐποχὴν ἡ χώρα των ἔπασχεν ἐπιδρομὰς, οἱ παγοδρόμοι οὗτοι ἀνεδείχθησαν καθ' ὑπερβολὴν χρήσιμοι εἰς τὴν πατρίδα των, ἐξολοθρεύσαντες παντάπασι τοὺς ἐχθροὺς, οἱ ὁποῖοι ἦτο ἀδύνατον νὰ προφυλαχθῶσιν ἀπὸ τὰς αἰφνιδίους προσβολάς των. Ἐπίσης οἱ παγοδρόμοι δύνανται νὰ περῶσι πάγους εὐθραύστους, πάγους ἐπὶ τῶν ὁποίων δὲν δύναται νὰ πατήσῃ ἄνθρωπος, καὶ περῶσιν ὀλισθαίνοντες μετὰ θαυμαστῆς ἐπιτηδειότητος. Ὅτε κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Φρειδερικουπόλεως, ὁ βασιλεὺς τῆς Σουηδίας Κάρολος ΙΑ'. ἐφονεύθη, παγοδρόμοι τινὲς ἔφερον τὴν εἴδησιν τοῦ θανάτου του εἰς Δρονθάμην, ἀπέχουσαν τετρακόσια μίλια τῆς προμνησθείσης πόλεως, καὶ ἔφερον αὐτὴν δώδεκα ὥρας ταχύτερον τοῦ κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ φόνου ἐπίτηδες ἀναχωρήσαντος ταχυδρόμου.

Κατὰ τὴν αὐτὴν περίστασιν συνέβη περιστατικόν τι τὸ ὁποῖον δεικνύει τὴν φοβερὰν δριμύτητα τοῦ χειμῶνος εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη. Σῶμά τι Σουηδικοῦ στρατοῦ εἰσβαλὸν εἶχε καταλάβει τὴν Δρονθάμην. Ὅτε δὲ τὸ σῶμα τοῦτο ἔμαθε τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως των, διέλυσαν τὸ στρατόπεδόν των καὶ ἤρχισαν τὴν ὀπισθοχώρησιν. Ὀπισθοχωροῦντες κατελήφθησαν ὑπὸ αἰφνιδίου χειμῶνος· Τὸ ψύχος κατήντησεν ὑπερβολικὸν, οἱ δὲ δυστυχεῖς στρατιῶται ἔπρεπε νὰ διέλθωσι δι' ὑψηλῶν ὀρέων, ἐκτεθημένοι εἰς πᾶσαν τοῦ κλίματος τὴν τραχύτητα, χωρὶς νὰ ἔχωσιν οὔτε κἂν μικρόν τι καταφύγιον. Ὀλίγοι παγοδρόμοι παρηνόχλουν ἀδιακόπως τὸ μετὰ μεγίστης δυσκολίας ὀπισθοχωροῦν σῶμα, παρεμβάλοντες διάφορα καλύμματα εἰς τὴν πορείαν του, καὶ βεβαίως ὀλίγον φανταζόμενοι τὸ οἰκτρὸν αὐτοῦ τέλος. Μετὰ ψυχροτάτην τινὰ νύκτα οἱ παγοδρόμοι κινήσαντες ὅπως προσβάλωσι τοὺς Σουηδοὺς πρωΐ, κατελήφθησαν ὑπὸ δεινῆς ἐκπλήξεως εὑρόντες ὁλόκληρον τὸν ὑποχωροῦντα στρατὸν παγωμένον! Ἄνθρωποι καὶ ἵπποι, ἀναμὶξ ἢ χωριστὰ, σωριδὸν ἔκειντο νεκροί. Τινὲς ἦσαν ὄρθιοι καὶ εἰς πυκνὴν γραμμὴν, ἄλλοι ἔκειντο ὁ εἷς ἐπὶ τοῦ ἄλλου, καθ' ὅσας θέσεις δύναταί τις νὰ φαντασθῇ, θέσεις μαρτυρούσας ὅτι τὰ δυστυχῆ ἐκεῖνα ὄντα προσεπάθησαν μὲν παντοτρόπως ὅπως διατηρήσωσι τὴν ἐν αὐτοῖς ζωικὴν θερμότητα, ἀλλ' εἰς μάτην. Ἦν τεμάχιον ξύλου, τὸ ὁποῖον ἠδύναντο νὰ εὕρωσι καὶ αὐτὰς τὰς λαβὰς τῶν πυροβόλων των εἶχον καύσει ὅπως θερμανθῶσιν, ἀλλὰ ἀνωφελῶς, τὸ ψύχος ἐθανάτωσε πάντας! Δυστυχῆ πλάσματα! πόσον εὐγνώμονες πρέπει νὰ ἦναι οἱ ἀκούοντες τὸ σκληρὸν τέλος σας καὶ ὅμως

δυσκολευόμενοι νὰ πιστεύσωσιν ὅτι σᾶς ἐθανάτωσε τὸ ψύχος.

Εἰς Νορβηγίαν εὑρίσκονται καὶ πολλὰ ζῶα καὶ πτηνὰ τὰ ὁποῖα εἶναι ἀντικείμενα κυνηγίου. Ἐκ τούτων τὰ μᾶλλον ἀξιοσημείωτα εἶναι ὁ ρέννος καὶ ὁ λευκὸς τέτραξ (ξυλοπετεινὸς) περὶ οὗ προσθέτομεν τὰ ἑξῆς ὀλίγα.

Οἱ τέτραγες τῆς χώρας ἐκείνης εἶναι δύο εἰδῶν· οἱ μὲν κατοικοῦσι τὰς ὑπορίας, ὅπου αἱ μικραὶ σκληθραι φύονται, οἱ δὲ τοὺς γυμνοὺς βράχους παρὰ τὰ ὅρια τῆς αἰωνίου χιόνος. Ἀμφότερα δὲ τὰ εἴδη ταῦτα πάσχουσιν ἀξιοσημείωτον μεταβολὴν τὴν ὁποίαν ἂν δὲν ἔπασχον, ἕνεκα τῶν πολυπληθῶν ἐχθρῶν των, θὰ ἐξωλοθρεύοντο ἀπὸ τῆς γῆς τὸ πρόσωπον. Διὰ νὰ μὴ τὰ διακρίνωσι λοιπὸν οἱ διῶκταί των εὐκόλα τὸ μὲν θέρος τὰ πτερά των γίνονται φαιὰ κίτρινα, ἤτοι ἀκριβῶς ὅμοια μὲ τὸ ἔδαφος, τὸ δὲ φθινόπωρον καθίστανται λευκὰ ὡς ἡ χιὼν καὶ μόνον τὰ ἄκρα τῆς οὐρᾶς των λαμβάνουσι μελανὸν χρῶμα, ὥστε ὅταν τὰ πτηνὰ νέμωνται ἐπὶ τῆς χιόνος εἶναι ὅλως ἀφανῆ καὶ μόνον μελανόν τι σημεῖον αὐτῶν φαίνεται.

Τὸ θέρος οἱ πολυπληθεῖς τῆς Νορβηγίας τέτραγες ἔχουσιν ἐπικινδύνους ἐχθροὺς τὰς πανούργους ἀλώπεκας, τοὺς πεινασμένους ἀετοὺς καὶ τοὺς ἐπιτηδείους κυνηγούς· τὸν χειμῶνα ὅμως ἡ θέσις τῶν δυστυχῶν πτηνῶν καθίσταται ἐλεεινοτάτη. Τὸ ψύχος καὶ ἡ πολλὴ χιὼν βιάζουσιν αὐτὰ νὰ κατέλθωσιν εἰς χαμηλὰ μέρη πρὸς ζήτησιν τροφῆς καὶ τότε συλλαμβάνονται καὶ φονεύονται ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων κατὰ χιλιάδας τῇ βοηθείᾳ τῶν παγοπεδήλων. Ἐν τούτοις τὸ κυνήγιον τοῦτο δὲν εἶναι ὅσον φαίνεται εὔκολον καθότι ὁ τέτραξ καταφεύγει εἰς δάση, πολὺ τῶν ἀνθρωπίνων κατοικιῶν ἀπέχοντα, οἱ δὲ κυνηγοὶ βιάζονται νὰ τοὺς διώκωσιν ἐπὶ ὁλοκλήρους ἑβδομάδας πολλάκις.

—«ο»—

ΦΑΣΜΑΤΑ

Ἐνίοτε συμβαίνει χωρὶς νὰ κοιμᾶται ὁ ἄνθρωπος νὰ βλέπῃ ἐνώπιόν του μορφὰς καὶ σκηνάς, αἱ ὁποῖαι πράγματι δὲν ὑπάρχουσι. Τοῦτο ἐγέννησε τὴν δημώδη πίστιν εἰς τὰ Στοιχειὰ, Νηρηίδας καὶ τὴν λοιπὴν χορείαν τῶν φαντσσμάτων τὰ ὁποῖα αὐτὴ ἡ κεφαλὴ τοῦ βλέποντος αὐτὰ μόνον γεννᾷ καὶ τὰ ὁποῖα ἐν τούτοις κατατρομάζουσι τοὺς ἀγνοοῦντας τὴν γένεσίν των. Εἶναι γνωστὸν ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι δὲν βλέπουσι φαντάσματα, ἀλλ' ὅτι οἱ βλέποντες αὐτὰ εἶναι σχετικῶς πολὺ ὀλίγοι. Τὸ αἴτιον διὰ τὸ ὁποῖον οἱ ὀλίγοι οὗτοι βλέπουσιν αὐτὰ φαίνεται ὅτι ἔγκειται εἰς διατάραξίν τινα τοῦ σωματικοῦ των διοργανισμοῦ, ὡς τοὐλάχιστον ἐκ πλείστων ὅσων παραδειγμάτων ἐπιβεβαιοῦται. Τὸ παράδειγμα τοῦ ἐν Βερολίνῳ βιβλιοπώλου Νικολάου γινώσκουσιν ἤδη οἱ ἡμέτεροι ἀναγνῶσται. Ἂν ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος δὲν ἦτο φιλόσοφος βεβαίως ἤθελεν ἀποθάνει ἢ τρελλαθῇ ἐκ τοῦ φόβου, ἀλλ' ὢν ἀπηλλαγμένος τῶν κοινῶν προλήψεων, οὐ μόνον τοιοῦτόν τι δὲν ἔπαθεν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν κόσμον ὅλον διεκήρυξεν ὅτι τὸ αἴτιον τῆς ἐπὶ δύο ὁλόκληρα ἔτη ἐμφανίσεως φαντασμάτων εἰς αὐτὸν ἦτο αὐτὴ ἡ σωματική του κατάστασις καὶ ὅτι ὀλίγαι βδέλλαι ἀπεδίωξαν διὰ παντὸς τὰ φαντάσματα. Ὁ Δόκτωρ Ἄλδερσον ἀναφέρει ὅτι προσκληθείς ποτε πρὸς ἐπίσκεψιν ἀσθενοῦς εὗρεν αὐτὸν διατελοῦντα ὑπὸ τὸ κράτος μεγίστου φόβου, καὶ ἤκουσε παρ' αὐτοῦ ὅτι ἐπί τινα καιρὸν τὸν ἐπεσκέπτοντο φαντάσματα. Κατὰ πρῶτον ὁ ἀσθενὴς τὸ ἐνόησεν, ἐκ τοῦ ὅτι εἰπὼν εἰς κοράσιόν τι νὰ συνάξῃ ὀστρακά τινα ἐπὶ τοῦ πατώματος φαινομένα, ὑπὸ μὲν τοῦ κορασίου ἐνεπαίζετο, αὐτὸς δὲ κύψας νὰ τὸ συνάξῃ εὗρεν οὐδέν.» Ὀλίγον μετὰ τοῦτο, πρὸς τὸ σκοτινίασμα, εἶδε στρατιώτην εἰσελθόντα εἰς τὴν οἰκίαν· μὴ ἐπιθυμῶν δὲ τὴν παρουσίαν του τὸν παρήγγειλε νὰ ἐξέλθῃ, ἀλλ' ἐκεῖνος ἔμενε κωφὸς, τότε ὥρμησε κατὰ τοῦ ἀνθρώπου καὶ πρὸς φρίκην του εὗρεν ὅτι ἦτο φάντασμα! Αἱ ἐπισκέψεις αὗται ἠύξανον ἡμέραν καὶ νύκτα, ὁ δὲ πάσχων κατήντησε νὰ μὴ διακρίνῃ πλέον ποῖα ἦσαν πραγματικὰ πρόσωπα καὶ ποῖα φαντασιώδη, τόσον διακεκριμένα ἔβλεπε τὰ τελευταῖα, τὰ ὁποῖα ἄλλοτε ἐλάμβανον τὴν μορφὴν ζώντων φίλων καὶ ἄλλοτε πρὸ πολλοῦ τεθνεότων ἀνθρώπων. Ὁ Δ. Ἄλδερσον ἀναλαβὼν νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς ὑγιᾶ κατάστασιν τὰ πεπτικὰ τοῦ ἀσθενοῦς ὄργανα, βαθμηδὸν ἀπεδίωκε τὰ φαντάσματα. Ἐν τέλει τῆς θεραπείας ὁ ἀσθενὴς διεκήρυξεν ὅτι ἀπέκτησεν «ἀκριβῆ γνῶσιν τῆς φύσεως τῶν φαντασμάτων.»

Ὁ Δ. Μάκνης ἀναφέρει ὅτι κάποιος κύριος Ε. . . ., κατὰ τὸ φαινόμενον ὑγιὴς, περιπατῶν ἡμέραν τινὰ εἰς τὸν δρόμον εἶδεν, ἢ μᾶλλον τῷ ἐφάνη ὅτι εἶδε τὸν γνώριμόν του

κύριον Κ.... περιπατοῦντα πρὸ αὐτοῦ. Κράξας αὐτὸν μεγαλοφώνως οὐδεμίαν ἔλαβεν ἀπάντησιν παρὰ τοῦ ἀνθρώπου ὅστις ὡς νὰ μὴ ἤκουσεν ἐξηκολούθει νὰ περιπατῇ. Τότε ὁ κ. Ε.... ἐπετάχυνε τὸ βῆμα διὰ νὰ φθάσῃ τὸν πρὸ αὐτοῦ πορευόμενον φίλον, ἀλλ' ὅσον ταχύτερον ἔτρεχε τόσον καὶ ταχέως ἔφευγεν ὁ φίλος, ὥστε ἐστάθη ἀδύνατον νὰ τὸν φθάσῃ. Τοῦτο ἐξηκολούθει ἐπί τινα καιρὸν, ἑωσοῦ ὁ φίλος φθάσας εἰς τινα πύλην ἤνοιξεν, εἰσῆλθε καὶ μετὰ βίας τὴν ἔκλεισε κατὰ πρόσωπον τοῦ κ. Ε. Συγχυσθεὶς ἐκ τοῦ φερσίματος τούτου ὁ κ. Ε.... ἤνοιξε τὴν πύλην εἶδε κατὰ μῆκος τῆς ὁδοῦ εἰς τὴν ὁποίαν ἔφερε καὶ πρὸς πολλὴν του ἔκπληξιν οὐδένα εἶδεν. Ἀποφασίσας νὰ μάθῃ τὸ μυστήριον ἐπορεύθη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ φίλου, ἀλλὰ μετὰ θαυμασμοῦ ἤκουσεν ὅτι ἦτο ἀσθενὴς καὶ ὅτι ἀπὸ πολλῶν ἡμερῶν ἔμενε κλινήρης. Μετὰ μίαν ἢ δύο ἑβδομάδας ἐνταμωθέντων καὶ τῶν δύο εἰς τὸν οἶκον φίλου τρίτου, ὁ κ. Ε. ἤρχισε μετ' ἀστεϊσμοῦ νὰ λέγῃ πρὸς τὸν κ. Κ. ὅτι εἶδε τὴν σκιάν του καὶ ὅτι κατὰ φυσικὸν λόγον ταχέως θὰ μεταβῇ εἰς τὰς αἰωνίους μονάς. Καὶ ὁ λέγων καὶ οἱ ἀκούοντες ἐγέλασαν καλὰ, πλὴν μετ' ὀλίγας ἡμέρας ὁ κ. Κ. προσβληθεὶς ὑπὸ ἀσθενείας τοῦ λαιμοῦ ἀπέθανεν, ἐντὸς ὀλίγου δὲ καὶ ὁ κ. Ε. τὸν ἠκολούθησεν εἰς τὸν τάφον.

Πολλάκις αἱ τοιαῦται ἐμφανίσεις συνοδεύουσι πυρετὸν ἢ ἐσωτερικὴν φλόγωσιν. Τὸ 1823 νομικός τις ἐν Ἀγγλίᾳ προσβληθεὶς ὑπὸ στηθικῆς φλογώσεως ἔπεσε κλινήρης, ὁ δὲ ἰατρός του ἐκήρυξε πολὺ ἐπικίνδυνον τὴν ἀσθένειαν. Νύκτα τινὰ μὴ δυνάμενος νὰ κοιμηθῇ ὡς ἐκ τοῦ πόνου καὶ τῆς θέρμης εἶδεν εἰς τὰ ἀριστερὰ τῆς κλίνης του καθημένην ἐπὶ καθέκλας νεάνιδα, τὴν ὁποίαν ἀμέσως ἀνεγνώρισεν ὡς γνωρίμην τινὰ πρὸ δύο περίπου ἐτῶν ἀποθανοῦσαν. Ἐν πρώτοις ἐξεπλάγη καὶ ἴσως ἐφοβήθη ὀλίγον, ἀκολούθως ὅμως ἐνόμισεν ὅτι κατέχεται ὑπὸ παραφροσύνης. Ὑπὸ τοιαύτην διατελῶν ἐντύπωσιν ἐκάλυψε τὴν κεφαλήν του μὲ τὸ ἐφάπλωμα καὶ προσεπάθησε νὰ κοιμηθῇ, ἀλλ' εἰς μάτην· τότε, διὰ νὰ δοκιμάσῃ τὴν ὑγείαν τῆς διανοίας του, ἤρχισε νὰ κάμῃ μακροὺς καὶ πολυπλόκους μεταφυσικοὺς συλλογισμοὺς, μετὰ τοὺς ὁποίους στραφεὶς πάλιν εἶδε τὴν αὐτὴν μορφὴν εἰς τὴν αὐτὴν ἀκόμη θέσιν καθημένην. Πῦρ ὑπῆρχεν ἀλλ' αὐτὸς δὲν ἤθελε φῶς ἢ ὑπηρέτριαν εἰς τὸ δωμάτιόν του. Εἰς τὸ πλευρόν του ὅμως εἶχε ράβδον τινὰ διὰ τῆς ὁποίας ἐκτύπα καὶ ἤρχετο ἡ ὑπηρέτρια ὅτε εἶχεν ἀνάγκην τινά. Μὴ δυνάμενος λοιπὸν νὰ σηκωθῇ ὡς ἐκ τῆς ἀσθενείας, ἀπεφάσισε νὰ ἐγγίσῃ τὴν μορφὴν μὲ τὴν ράβδον, πλὴν ἅμα ὡς ἡ ράβδος ἐτέθη ἐπὶ τῆς καθέκλας ἡ φαντασιώδης μορφὴ ἐγένετο ἄφαντος καὶ δὲν ἐφάνη πλέον κατ' ἐκείνην τὴν νύκτα. Τὴν ἑπομένην ἡμέραν ἐνεθυμήθη τὸ φάσμα καὶ περιέμενε τὴν ἐπάνοδόν του ἄνευ φόβου, μάλιστα μετά τινος εὐχαριστήσεως. Δὲν ἠπατήθη· τὸ φάσμα ἐπανελθὸν κατέλαβε τὴν θέσιν του, ἐκεῖνος δὲ ἤρχισεν ἐπ' αὐτοῦ ἐρεύνας. Ὅταν ἔκλειε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔστρεφε τὸ πρόσωπον δὲν ἔβλεπε πλέον τὴν μορφήν. Ὅταν ἔθετεν ἔμπροσθέν του τὴν χεῖρά του μέρος τῆς μορφῆς ἐκαλύπτετο καὶ τῷ ἐφαίνετο ὡς πᾶσα ὑλικὴ οὐσία, διὰ τῶν ἀκτίνων τοῦ πυρὸς, αἱ ὁποῖαι ἐπ' αὐτῆς ἔπιπτον, καὶ πάλιν ἀντηνακλῶντο. Καθόσον τὸ πῦρ ἐχώνευε καὶ ἡ μορφὴ ἐφαίνετο ὀλιγώτερον, ὅτε δὲ ἐσβύνετο, αὕτη ἐγένετο ἄφαντος. Κατὰ διαφόρους ἄλλας νύκτας εἶδε πάλιν τὴν αὐτὴν μορφὴν, πλὴν καθόσον ἡ ὑγεία του ἐβελτιοῦτο κατὰ τοσοῦτον καὶ ἡ μορφὴ ἐφαίνετο σπανιώτερον. Διεκήρυξε δὲ ὅτι ἡ ἐντύπωσις τὴν ὁποίαν τὸ φάσμα, βλέπων αὐτὸν ἡσύχως τῷ ἐπροξένει, ἦτο πάντοτε εἰς αὐτὸν εὐχάριστος. Οὐδέποτε ἐθεώρησεν αὐτὸ ἄλλο ἢ ὀφθαλμοαπάτην, πλὴν δὲν ἠδύνατο νὰ βασισθῇ ἐπ' οὐδεμιᾶς τῶν εἰς αὐτὸν γνωστῶν φιλοσοφικῶν ἀρχῶν διὰ νὰ τὸ ἐξηγήσῃ.

Οἱ ποιοῦντες χρῆσιν ὀπίου βλέπουσιν ἐνίοτε φάσματα. Ὁ Δὲ Κουέγκης διηγεῖται πολλὰς σκηνὰς καὶ μορφὰς τὰς ὁποίας ἔβλεπε χωρὶς νὰ κοιμᾶται, ὁ δὲ Δ. Ἀβερκρόμβιος ἀναφέρει ἀξιοσημείωτον παράδειγμα τούτου, συμβὰν εἰς τὸν Δ. Γρέγορυν. «Ἀναχωρήσας πρὸς τὰ βόρεια μέρη διὰ θαλάσσης ὅπως ἐπισκεφθῇ κυρίαν τινὰ, στενὴν συγγενῆ του, πολὺ πάσχουσαν ἀπὸ φθίσιν, ἐπέστρεφεν εἰς τὰ ἴδια πάλιν διὰ θαλάσσης. Διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὴν ναυτίασιν ἔλαβε μετρίαν τινὰ δόσιν λαυδάνου καὶ ἐξηπλώθη ἐντὸς τοῦ κοιτῶνος. Ἐκεῖ ἡ μορφὴ τῆς κυρίας παρουσιάσθη ἐνώπιόν του τόσον διακεκριμένως ὥστε καὶ αὐτὴ ἡ ἰδία ἂν ἦτο δὲν θὰ τὴν ἔβλεπε ζωηρότερον. Ἦτο ἔξυπνος καὶ ἐν πλήρει γνώσει

ὅτι τὸ ὁρώμενον ἦτο φάντασμα προξενηθὲν ὑπὸ τοῦ ὀπίου, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποδιώξῃ αὐτό.»

Ἐν τῇ θαλάσσῃ πολλὰ διηγοῦνται ὅτι βλέπουσιν οἱ ναῦται, πλὴν περὶ τούτων, περὶ ἐμφανίσεως ἐκπνεόντων καὶ φασμάτων φαινομένων εἰς τοὺς ὑπὸ ἐλέγχους συνειδήσεως διατελοῦντας, θέλομεν ἀναφέρει ἰδιαιτέρως. Ἤδη προσθέτομεν μόνον τὰ ἑξῆς ὀλίγα περὶ τοῦ ποιητοῦ καὶ ζωγράφου Βλάκη, ὅστις ἐχρησιμοποίει διὰ τρόπου πρακτικοῦ τὰς εἰς αὐτὸν γενομένας ἐμφανίσεις φασμάτων. Ὁ ἔκτακτος οὗτος ἄνθρωπος οὐ μόνον ἐπίστευε τὰς πρὸς αὐτὸν ἐμφανίσεις, ἀλλ' ἠδύνατο καὶ κατὰ βούλησιν νὰ προσκαλῇ ὁποιονδήποτε ἐκ τῶν φασμάτων ἐπεθύμει νὰ ἴδῃ· ἀντὶ δὲ νὰ τῷ ἦναι ἐνοχλητικὰ τῷ ἦσαν ἐπιθυμητὰ φίλα. Συνήθιζε προσέτι νὰ συνομιλῇ μετ' ἀγγέλων, δαιμόνων καὶ ἡρώων, καὶ νὰ ζωγραφίζῃ τὰς μορφάς των, ἐπειδὴ πολὺ τὸν ὑπήκουον ὅτε τοὺς ἐκάθιζε νὰ τοὺς ζωγραφίσῃ καὶ οὐδέποτε τῷ ἠρνήθησαν νὰ σταθῶσι νὰ γράψῃ τὰς μορφάς των ἐπὶ χάρτου. «Ἡ διάνοιά του,» λέγει ὁ Κ. Κέννιγγαμ, «ἠδύνατο νὰ μετατρέψῃ καὶ τὰ κοινότατα εἰς κάτι μυστηριώδες καὶ ὑπερφυσικόν.» «Εἴδετε, κυρία, ποτὲ τὴν κηδείαν νηρηίδος;» ἠρώτησέ ποτε κυρίαν, ἥτις κατά τινα συναναστροφὴν ἐκάθητο πλησίον του. «Ποτέ, κύριε,» ἀπήντησεν ἐκείνη. «Ἐγὼ εἶδον,» εἶπεν ὁ Βλάκης, «ἀλλὰ κατὰ πρώτην φορὰν τὴν παρελθοῦσαν νύκτα. Περιεπάτουν μόνος εἰς τὸν κῆπόν μου· οἱ κλάδοι καὶ τὰ ἄνθη ἦσαν ἡσυχώτατα, ὁ δὲ ἀὴρ ὑπὲρ τὸ σύνηθες γλυκύς. Ἤκουσα χαμηλὸν καὶ εὐχάριστον ἦχον καὶ δὲν εἶξευρον πόθεν προήρχετο. Τέλος εἶδον τὸ πλατὺ φύλλον ἄνθους τινὸς νὰ κινῆται, καὶ κάτωθεν εἶδον παράταξιν πλασμάτων ἐχόντων τὸ μέγεθος καὶ τὸ χρῶμα πρασίνων καὶ φαιῶν ἀκρίδων, φερόντων ἓν σῶμα, τεθημένον ἐπὶ φύλλου ῥόδου, τὸ ὁποῖον μὲ ψαλμῳδίας ἔθαψαν καὶ ἔπειτα ἔγειναν ἄφαντα. Τοῦτο ἦτο κηδεία Νηρηίδων.» Ἡμέραν τινὰ τὸν παρεκάλεσαν νὰ ζωγραφίσῃ τὴν εἰκόνα τοῦ Σὶρ Γουλιέλμου Οὐαλλάσῃ καὶ ἀμέσως ὁ ἥρως παρουσιάσθη ἐνώπιόν του, ὁ δὲ Βλάκης ἤρχισε νὰ γράφῃ τὴν εἰκόνα του. Ἀφοῦ ἐσχεδίασεν ὀλίγον μετὰ τῆς αὐτῆς προσοχῆς τῆς χειρὸς καὶ ἀκριβείας τοῦ ὀφθαλμοῦ, ὡς ἐὰν εἶχε ζῶντα ἄνθρωπον καὶ ἐζωγράφιζεν αἴφνης διεκόπη καὶ εἶπε· «Δὲν δύναμαι νὰ τὸν τελειώσω. Ἐδουάρδος ὁ πέμπτος ἦλθε καὶ ἐστάθη μεταξὺ ἐμοῦ καὶ αὐτοῦ». «Τοῦτο εἶναι εὐτύχημα,» εἶπεν ὁ φίλος του, «ἐπειδὴ μοὶ χρειάζεται ἐπίσης καὶ ἡ εἰκὼν τοῦ Ἐδουάρδου.» Τότε ὁ Βλάκης, λαβὼν ἕτερον φύλλον χάρτου ἐσχεδίασεν ἐπ' αὐτοῦ τὸ πρόσωπον τοῦ βασιλέως ἐκείνου, μετὰ τὸ ὁποῖον ἡ μεγαλειότης του εὐγενῶς ἐγένετο ἄφαντος, ὁ δὲ τεχνίτης ἠδυνήθη νὰ τελειώσῃ καὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ Οὐαλλάσῃ. Ὁ Βλάκης διῆλθε τὸ πλεῖστον τῆς ζωῆς του βλέπων ὁράματα καὶ σχεδιάζων αὐτά. Οὐδὲν πλάσμα ἐφαίνετο παράξενον ἢ ἄλογον εἰς τὴν ἀγρίαν του φαντασίαν, ἥτις ὅλως δι' ὅλου ὑπεσκέλιζε τὴν κρίσιν του καὶ τὸν ἔκαμε νὰ ἐκλαμβάνῃ τὰς χειμέρας ἐξημμένου ἐγκεφάλου ἀντὶ πραγματικοτήτων.

Ο ΝΟΣΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΛΕΟΝΤΕΣ.

Ἡμέραν τινὰ τοῦ Μαρτίου τοῦ 1490, ὁ βασιλεὺς τῆς Οὐγγαρίας, Ματθίας Κορβῖνος περιεπάτει ἐντὸς τοῦ βασιλικοῦ του παλατίου ἐν Βιέννῃ, περιστοιχισμένος ὑπὸ τῶν εὐγενῶν καὶ τῶν ὑπουργῶν του. Ὁ βασιλεὺς ἐφαίνετο πολὺ καταβεβλημένος καθότι ἀπὸ τριῶν ἡμερῶν ἔπασχε δεινῶς, οἱ δὲ ἰατροὶ προέβλεπον ταχὺ τὸ τέλος τῆς ζωῆς του ἂν δὲν ἐπέστηνεν ὅλην του τὴν προσοχὴν ἐπὶ τῆς ὑγείας του. Ἀλλ' ὁ Κορβῖνος οὐδόλως ἤκουε τῶν ἰατρῶν· ὁ ἰσχυρός του νοῦς παρέβλεπε τὴν ἀσθένειαν τοῦ σώματός του.

— Δὲν θὰ μείνω ἐπὶ τῆς κλίνης, ἐβόησε πρὸς τὸν ἰατρόν του Ἰούλιον Μίλιον καὶ τὸν ἀστρολόγον καὶ γραμματέα του Μάρτιον Γαλεόττην, ὅτε τὸν παρεκίνουν νὰ ἡσυχάσῃ. «Σεῖς οἱ εὐγενεῖς ἀγαπᾶτε πολὺ τὰ ἀνάκλιντρα ἐπὶ τῶν ὁποίων ἀδύνατον νὰ καθίσῃ λέων, καὶ τὰ ὁποῖα εὐχαριστοῦν τοὺς λαγωούς. Διασκεδάσατέ με μέ τινα ἱστορίαν, ἐφεύρετε νέον τι.»

— Βασιλεῦ, ὕπαγε νὰ ἴδῃς τὰ θηρία σου μίαν φορὰν ἀκόμη· παρῆλθε πολὺς χρόνος ἀφότου ἐπεσκέφθης αὐτά, εἶπεν ὁ αὐτοκρατορικὸς στρατάρχης Σιγισμόνδος Νόστικος ὃν ἐτίμα πολὺ ὁ βασιλεύς. Ἐκαλεῖτο δὲ κοινῶς ὁ Ἰσχυρὸς Νόστικος, καθότι κατὰ τὴν ἰσχὺν οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ παραβληθῇ πρὸς αὐτόν. Εἶχε τὸ ἀνάστημα ὑψηλὸν καὶ τὸ σῶμα εὐθύ, ἰσχυρὸς ὡς δρῦς, εἶχεν ἐπὶ τοῦ προσώπου πολλὰ σημεῖα τῆς ὑψηλῆς

διανοίας του καὶ τῆς μεγάλης του ἀνδρείας. Οἱ ἱππόται τὸν ἐφοβοῦντο, ὅσον καὶ αἱ κυρίαι ἐθαύμαζον αὐτόν, διότι οὐδὲν ὑπῆρχε λαμπρότερον τοῦ νὰ θεωρῇ τις τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον ὄντα ἐν πλήρει στολῇ.

— Καλά, Νόστικε, εἶπεν ὁ Κορβῖνος. Ἡ συμβουλή σου μοὶ ἀρέσκει. Ἂς ἐπισκεφθῶμεν λοιπὸν τοὺς λέοντας· εἶναι ἡ ὥρα τοῦ γεύματός των καὶ θὰ διασκεδάσωμεν καλά.

Οἱ εὐγενεῖς ἠκολούθησαν τὸν βασιλέα εἰς τὸν τόπον τῶν λεόντων. Ὁ Ματθίας ἐστάθη πρὸ κλωβοῦ τινος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὑπῆρχον τρεῖς λέοντες, ἀποτελοῦντες οἰκογένειαν καὶ ἔχοντες ἰσχυρότατα μέλη.

— Ἀληθῶς, ἀνέκραξεν ὁ βασιλεύς, ὁ λέων εἶναι ζῶον ἔχον μεγάλην δύναμιν καὶ θάρρος. Ἐπεθύμουν νὰ τὸν ἔβλεπον ἐν καταστάσει ὀργῆς καὶ μανίας.

Τότε ὁ Ἑρρῖκος Μετράδος, ὅστις ἀπὸ ἔτη πολλὰ ἦτο ἐχθρὸς τοῦ Νοστίκου, πλησιάσας τὸν ἐπιμελητὴν τῶν λεόντων εἶπε πρὸς αὐτὸν χαμηλῇ τῇ φωνῇ.

— Δεῖξε εἰς τοὺς λέοντας τὴν τροφήν των, ἀλλὰ μόνον δεῖξε την, διότι ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἴδωμεν τί θὰ κάμουν.

Ὁ φύλαξ ὑπακούων ἔλαβε τεμάχιον μέγα κρέατος καὶ ἐπλησίασε τὸν κλωβόν· ἀλλ' ἐπλησίασεν ὑπὲρ τὸ δέον καὶ ὁ ἀρσενικὸς λέων ἥρπασεν ἀπὸ τὰς χεῖράς του τὸ κρέας καὶ βρυχησάμενος ἔσυσε τὸν κλωβόν. Τότε ὁ Μετράδος εἶπε μετὰ διαβολικοῦ μειδιάματος.

— Τί θὰ ἐγίνετο τώρα ἂν εἰς ἐκ τῆς εὐγενοῦς ταύτης ὁμηγύρεως ἥρπαζε τὴν τροφὴν ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ λέοντος; Πολλοὶ ἐκ τῶν ἱππότων τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ῥώμης ἐτόλμησαν πράξεις τοιαύτας καὶ οὐδεὶς ἔχασε τὴν ζωήν του κατ' αὐτάς.

— Ὡραία ἰδέα, ἀνέκραξεν ὁ Ματθίας. Καλά! τί φρονεῖς περὶ τούτου ἀνδρεῖέ μου Νόστικε; Σὺ ἔθραυσας τὸν τράχηλον τόσον ἡρώων, ὥστε τοῦτο δ' ἐσὲ φαίνεται μικρὸν παίγνιον.

— Ναί, ναί, ἐφώνησαν ὅλοι. Ὑπάρχει τι ἐνώπιον τοῦ ὁποίου ὁ Νόστικος ὀπισθοχωρεῖ;

— Δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι δ ύ ν α τ α ι νὰ τὸ πράξῃ, εἶπε μειδιῶν ὁ Μετράδος, ἀλλ' ἀμφιβάλλω ἂν θ έ λ η.

— Καὶ ἐγώ, εἶπεν ὁ βασιλεύς, θὰ τὸν παρακινήσω, νὰ τὸ πράξῃ. Ἔλθε, Νόστικε, καὶ προξένησέ μας τὴν εὐχαρίστησιν ταύτην.

Μὲ ὑπερήφανον κίνησιν καὶ ἄκραν γαλήνην ὁ Νόστικος ἐξῆξε τὸ ἐγχειρίδιόν του ἐκ τῆς θήκης, καὶ εἰσῆλθεν ἐντὸς τοῦ κλωβοῦ ὅπου οἱ τρεῖς λέοντες ἔτρωγον τὸ κρέας.

— Ἀφῆτέ το, θηρία! ἔκραξε πρὸς τὰ ἔκθαμβα ζῶα. Ἀφῆτε τὸ ἡμιφαγωμένον σας φαγητόν, προσέθηκε πικρῶς. Εἷς βασιλεὺς θὰ σᾶς πληρώσῃ τὴν θυσίαν ταύτην μὲ τὸ αἷμα ἑνὸς ἐκ τῶν πιστοτέρων του φίλων.

Τὰ ζῶα μετὰ βρυχηθμοῦ ἀνηγέρθησαν· ὁ δὲ Νόστικος ἐπροχώρησεν ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν, κ' ἔλαβε τὸ τεμάχιον τοῦ κρέατος, οὐδόλως φροντίζων περὶ τοῦ ἀποβησομένου. Οἱ λέοντες ὅμως οἱονεὶ ἐκπεπληγμένοι ὡς ἐκ τῆς ἐκτάκτου τόλμης ἔμενον ἀκίνητοι, καὶ οὕτω ἀφῆκαν τὸν ἥρωα νὰ ἐξέλθῃ τοῦ κλωβοῦ σῶος.

Ὅτε ὁ Νόστικος ἐξῆλθε καὶ ὁ κλωβὸς ἐκλείσθη πάλιν, ὅλοι ἔκυψαν ἐνώπιόν του· Οἱ αὐλικοὶ συνωθοῦντο περὶ αὐτόν, ἀλλ' ἐκεῖνος διασχίσας αὐτοὺς ἐπορεύθη ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, ἔθεσε τὸ κρέας πρὸ τῶν ποδῶν του καὶ εἶπε·

— Βασιλεῦ, ἐτίμησα τὴν διαταγήν σου. Ὅτι εἶμαι ἄνθρωπος τὸ ἔδειξα πρὸ τῆς Βρεσλαύης καὶ ἰδίως εἰς τὰ καίρια τῆς μάχης, ὅπου ἀπεδείχθην γενναῖος ἱππότης. Χρεωστῶ ὅμως νὰ σοὶ εἴπω ὅτι ὅστις τιμᾷ τοὺς πιστούς του δὲν πρέπει νὰ ἐκθέτῃ τὴν ζωὴν αὐτῶν εἰς κίνδυνον. Ὑπόθεσε ὅτι οἱ λέοντες μὲ κατεξέσχιζον, τί τότε; Ἡ περίστασις ἦτο σπουδαία. Δοκίμαζε εἰς τὸ μέλλον ἄλλους· θεωρῶ ἐμαυτὸν ἀπηλλαγμένον τῆς ὑπηρεσίας σου.

Εἰπὼν τὰς λέξεις ταύτας μὲ βῆμα στερεὸν ἀπῆλθεν ἀφήσας τοὺς πάντας ἐκπεπληγμένους. Ὁ Ματθίας Κορβῖνος οὐδέποτε πλέον εἶδε τὸν Νόστικον, ὅστις εἰσῆλθεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ βασιλέως τῆς Πολωνίας Ἀλεξάνδρου.

Οὕτως ἡ κακία τῶν φθονερῶν καὶ ἡ ἰδική μας ἐπιπολαιότης πολλῶν ζημιῶν μᾶς γίνονται αἰτίαι.

Τὸ γεγονὸς τοῦτο, διαφημισθὲν καθ' ὅλην τὴν Βιέννην, ἔγινεν αἰτία νὰ δοθῇ εἰς οἰκόν τινα τῆς ὁδοῦ Καίρνθερ, ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, τὸ ὄνομα «Οἶκος τῶν τριῶν λεόντων,» τὸ ὁποῖον εἰσέτι φέρει, καὶ πιστεύεται ὅτι εἶναι ὁ αὐτὸς οἶκος, ἐν ᾧ ὁ Ματθίας Καρβῖνος κατῴκει.

ΤΙΝΑ ΠΕΡΙ ΑΣΑΝΤΙΝΩΝ.

Πολλάκις οἱ πόλεμοι καὶ αἱ ταραχαὶ γίνονται αἴτιοι νὰ ἀκουσθῶσιν εἰδήσεις ἐκ λαῶν καὶ ἐθνῶν, τὰ ὁποῖα εἰς ὀλίγους πρὶν ἦσαν γνωστά. Τοῦτο ἐσχάτως συνέβη μὲ τοὺς Χιβαίους, τοὺς Ἀσιναίους καὶ πρὸ πάντων μὲ τοὺς εἰσέτι πολεμοῦντας πρὸς τοὺς Ἄγγλους Ἀσαντινοὺς, περὶ ὧν παραθέτομεν τὰ ἑξῆς ὀλίγα.

Αἰτία τοῦ συγχρόνου πολέμου λέγεται ἡ ἐσχάτως γενομένη μεταβίβασις τῆς ἀποικίας Ἐλμίνης ἐκ τῶν Ὁλλανδῶν εἰς τοὺς Ἄγγλους. Φαίνεται ὅτι ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀσαντινῶν ἐπεθύμει νὰ γίνῃ κύριος τῆς ἀποικίας, καθότι, ὡς ἐξεφράσθη, «ἐν τῇ θέσει ἐκείνῃ οἱ προπάτορες αὐτοῦ ἀπὸ ἀμνημονεύτων χρόνων ἔφαγον καὶ ἔπιον.»

Ὁ ῥίπτων τὸ βλέμμα ἐπὶ τοῦ χάρτου τῆς Ἀφρικῆς πολὺ εὐκόλως δύναται νὰ εὕρῃ τὴν ἐκτεταμένην ἐκείνην παραλίαν, τὴν ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ βρεχομένην καὶ ἐστραμμένην πρὸς νότον. Ἡ παραλία αὕτη καλεῖται Παραλία Χρυσῆ, καὶ κατέχεται ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων. Ὀλίγον μεσογειότερον ἡ χώρα κατοικεῖται ὑπὸ τῶν Φαντῆ καὶ ἄλλων ἐγχωρίων φυλῶν, διατελουσῶν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν Εὐρωπαίων. Πέραν δὲ αὐτῶν ἐκτείνεται τὸ βασίλειον τῶν Ἀσαντινῶν, τὸ ὁποῖον, ἕνεκα τῶν κατὰ τὸν παρελθόντα καὶ τὸν παρόντα αἰῶνα κατακτήσεών του, ηὔξησε πολὺ εἰς δύναμιν καὶ ἐπιρροὴν, ἔχον ὑποτελεῖς τὰς πέριξ αὐτοῦ φυλάς.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ δεκάτου ἑβδόμου αἰῶνος οἱ Ἀσαντινοὶ ἦσαν φυλὴ ἄσημος, εὑρισκομένη εἰς ἀδιαλείπτους διενέξεις πρὸς τοὺς γείτονας αὐτῆς, ὅτε Ὀσάη Τουτοῦ τις, διωργανώσας αὐτὴν, τὴν ἀνέδειξε βασίλειον, γενόμενος αὐτὸς πρῶτος βασιλεύς. Διὰ τῆς ὁδηγίας τοῦ πρώτου αὐτῶν βασιλέως οἱ Ἀφρικανοὶ οὗτοι ἀνεδείχθησαν ὑπέρτεροι τῶν γειτόνων, κατὰ δὲ τὸν θάνατον αὐτοῦ τὸ 1700 ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἐπὶ πολλὰς ἄλλας φυλὰς ἐξετείνετο. Κατὰ 1765 ἀπαντᾶται ἡ πρώτη μνεία τῶν Ἀσαντινῶν εἰς τὰς ἐπισήμους ἐφημερίδας τῆς Ἀγγλικῆς ἀποικίας τῆς κατὰ τὸ Ἀκρωτήριον τῆς Παραλίας. Κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο τὸ συμβούλιον τῆς ἀποικίας εἶχεν ἀποφασίσει νὰ κρατήσῃ ἄκραν οὐδετερότητα κατὰ τὸν μεταξὺ Φαντῆ καὶ Ἀσαντινῶν πόλεμον.

Τὸ 1824, ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ὀσάη Τουτοῦ Κουαμίνα, ἤτοι τοῦ πέμπτου βασιλέως τῶν Ἀσαντινῶν, ἐξερράγη ὁ πρῶτος μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν Ἄγγλων πόλεμος. Ὁ τότε διοικητὴς τῆς ἀποικίας Σὶρ Κάρολος Μ' Κάρθυς, ἐξελθὼν μετ' ἰσχυρᾶς δυνάμεως κατὰ τῶν Ἀσαντινῶν, διαβάντων τὸν ποταμὸν Πρὰγ, τὸν χωρίζοντα αὐτοὺς ἀπὸ τοὺς Φαντῆ, συνεκρότησε μάχην. Πλὴν τὰ Ἀγγλικὰ στρατεύματα ἡττήθησαν· ὁ διοικητὴς καὶ σχεδὸν πάντες οἱ Εὐρωπαῖοι ἀξιωματικοὶ ἐφονεύθησαν· ἅπασα ἡ χώρα τῶν Φαντῆ ἠρημώθη καὶ κατεσχέθη ἐπὶ δύο ἔτη, ἡ δὲ ἀποικία ἐπολιορκήθη στενῶς. Μετὰ δύο ἔτη (τὸν Αὔγουστον τοῦ 1826) συγκροτηθείσης δευτέρας μεγάλης μάχης, οἱ Ἄγγλοι καὶ οἱ ἰθαγενεῖς σύμμαχοί των ἐνίκησαν τοὺς Ἀσαντινοὺς κατὰ κράτος καὶ ἐκυρίευσαν τὸ στρατόπεδον καὶ τὰς ἀποσκευὰς αὐτῶν. Μετὰ τὸ συμβὰν τοῦτο ἤρχισαν αἱ περὶ εἰρήνης διαπραγματεύσεις, αἵτινες ἕνεκα διαφόρων αἰτιῶν παρετάθησαν μέχρι τοῦ 1831, κατὰ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ ὁποίου ὑπεγράφη συνθήκη ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Ἀσαντινῶν Ὀσάη Ὀκότου (ἕκτου βασιλέως) ἀφ' ἑνὸς καὶ τοῦ Ἄγγλου διοικητοῦ τῆς ἀποικίας ἀφ' ἑτέρου. Ὡς ὁμήρους δὲ ὁ βασιλεὺς ἔπεμψεν εἰς τὴν ἀποικίαν ἕνα τῶν υἱῶν του, Κουανταμισσᾶν καλούμενον καὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀνσὰχ, μετὰ ἑξακοσίων οὐγκιῶν χρυσοῦ, οἱ ὁποῖοι καὶ διέμενον εἰς τὴν ἀποικίαν.

Περὶ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν νέοι τινὲς, ἰθαγενεῖς, οἱ ὁποῖοι ἐμαθήτευσαν εἰς τὸ κυβερνητικὸν σχολεῖον τῆς ἀποικίας, τόσον ἐνδιαφέρον ἔδειξαν εἰς τὴν ἀπόκτησιν καὶ μελέτην τῶν Γραφῶν, ὥστε παρεκάλεσαν πλοίαρχόν τινα νὰ τοῖς προμηθεύσῃ τὰ συγγράμματα τῶν Ἀποστόλων ἐξ Ἀγγλίας. Ὁ πλοίαρχος, ἰδὼν τὴν μεγάλην τῶν νέων προθυμίαν, ὄχι μόνον βιβλία ἀλλὰ καὶ διδάσκαλον, ἑρμηνευτὴν τῶν Γραφῶν ἀπεφάσισε νὰ τοῖς φέρῃ. Φθάσας λοιπὸν εἰς Ἀγγλίαν ἐνήργησε νὰ σταλῇ εἰς τὴν Χρυσῆν Παραλίαν διδάσκαλος τοιοῦτος, ὡς καὶ πράγματι ἀπεστάλη ὁ αἰδέσιμος Ἰωσὴφ Δενβέλλης, ὅπως ἐπισκεφθῇ τὰ μέρη ἐκεῖνα.

Μετὰ τοῦ διδασκάλου τούτου δὲν ἤργησαν νὰ σχετισθῶσι καὶ οἱ δύο ὅμηροι, οἱ ἐκ τῆς βασιλικῆς τῶν Ἀσαντινῶν οἰκογενείας, οἱ ὁποῖοι τόσον κατεθέλχθησαν ὑπὸ τῶν ἀληθειῶν τοῦ Εὐαγγελίου, ὥστε μετὰ πολλῆς

χαρᾶς ἐκηρύχθησαν μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ. Μετὰ ἓξ ὅμως μηνῶν διαμονὴν εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα ὁ αἰδ. Ἰωσὴφ ἀπεβίωσεν οἱ δὲ βασιλόπαιδες ἐπέμφθησαν εἰς Ἀγγλίαν, ὅπως κάλλιον ἐκπαιδευθῶσιν ἐκεῖ.

Ὀλίγα μετὰ ταῦτα ἔτη (τὸ 1836), ἀποθανόντος τοῦ Ὀσάη Ὀκότου, ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον τῶν Ἀσαντῆ ὁ ἀδελφός του Κουάκου Δουὰχ, περὶ τοῦ ὁποίου ἄλλος ἱεραπόστολος, ὁ Κ Ρίγλης, γράφει· «Ὁ νῦν βασιλεὺς τῶν Ἀσαντινῶν, εἶναι, ὡς μανθάνω, πολὺ ἀνεκτικώτερος ἀπὸ τὸν προκάτοχόν του, καθότι καὶ ἱεραπόστολος δύναται νὰ διαμένῃ εἰς τὴν πρωτεύουσάν του Κουμασσῆν», καὶ πάλιν «Τὴν ἑσπέραν ταύτην ἠντάμωσα ἕνα τῶν ἡμετέρων διαμείναντα εἰς Κουμασσῆν ἐπί τινα καιρόν. Οὗτος διηγεῖται ὅτι εἰς τὸν οἶκον ὅπου κατῴκει, πολλάκις μετέβησαν οἱ υἱοὶ τοῦ βασιλέως τῶν Ἀσαντινῶν καὶ συμπροσηύχοντο· τὴν δὲ ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων αὐτὸς ὁ βασιλεὺς προσεκάλεσεν αὐτὸν νὰ ψάλλῃ μεθ' ἑνὸς ἢ δύο ἄλλων ἐνώπιον τοῦ μονάρχου.»

Ἀφοῦ ὁ διαδεχθεὶς τὸν αἰδ. Ἰωσὴφ, Κ. Φρημάνος ἐπληροφορήθη ταῦτα, ἀπεφάσισε μὲ πρώτην εὐκαιρίαν νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν πρωτεύουσαν τῶν Ἀσαντινῶν, τὸν δὲ Ἰανουάριον τοῦ 1839 ἐπεχείρησε τὴν ὁδοιπορίαν, ἐφωδιασμένος μὲ γράμμα τοῦ Προέδρου Μακλέου καὶ συνοδευόμενος ὑπὸ διερμηνέως καὶ διαφόρων συνοδοιπόρων. Τὸ ἡμερολόγιον τοῦ Φρημάνου, πρώτου τότε μεταβαίνοντος εἰς τὸν σχεδὸν ἄγνωστον ἐκεῖνον τόπον, οὗ τὸ ἔδαφος ἀδιακόπως ἐμολύνετο ὑπὸ τοῦ αἵματος τῶν ἀνθρωποθυσιῶν, δημοσιευθὲν ἀκολούθως διήγειρε πολὺ τὸ ἐνδιαφέρον. Ἦσαν τὴν τῶν Φαντῆ χώραν, ἀπὸ τῆς ἀποικίας μέχρι τοῦ ποταμοῦ Πρὰχ, ἔχουσαν περὶ τὰ 85 μίλια πλάτος, εὗρεν ὁ Κ. Φρημάνος κεκαλυμμένην ὑπὸ λαμπροτάτων φυτῶν. Ὁ ποταμὸς Πρὰχ, κατὰ μὲν τὴν ἔηρὰν ἐποχὴν εἶναι μικρὸς, εἰς τὰς βροχὰς ὅμως γίνεται 10—15 πήχεων βαθὺς καὶ ὑπὲρ τὰς 100 πλατύς. Διελθὼν τοὺς λόφους τῶν Ἀσαντινῶν διήρχετο διὰ τῆς Ἀσσὶν, ἣν εὗρεν ὅλην ἔρημον ἐκ τοῦ τελευταίου πολέμου. Μετὰ πολλὰς χρονοτριβὰς, προερχομένας ἐκ τῶν ὑποψιῶν τοῦ βασιλέως, τέλος ὁ Κ. Φρημάνος εἰσῆλθεν εἰς Κουμασσῆν, εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς ὁποίας ὁ Ἀφρικανὸς μονάρχης μετὰ πομπῆς τὸν ὑπεδέχθη. Παρὰ τῷ βασιλεῖ ἦσαν οἱ μεγάλοι ἀρχηγοὶ καὶ οἱ ὀπαδοί των, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦσαν οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ βασιλικοῦ οἴκου, τινὲς τῶν ὁποίων ἔφερον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς των μεγάλα τεμάχια πεπλατυσμένου ἀργύρου, ἄλλοι εἶχον εἰς χεῖρας ξίφη καὶ ῥάβδους χρυσᾶς, ἐγχώρια κατασκευάσματα. «Κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην εἶδον, λέγει ὁ Κ. Φρημάνος, καὶ τὸ δυνάμενον νὰ ἐξεγείρῃ τὰ μᾶλλον ἰσχυρὰ καὶ θλιβερὰ αἰσθήματα, ἤτοι τοὺς βασιλικοὺς δημίους, κρατοῦντας τὰ αἱμοβαφῆ ἐργαλεῖά των, δι' ὧν ἑκατοντάδες ἢ καὶ χιλιάδες ἀνθρωπίνων ὄντων ἐθυσιάσθησαν ἀποκεφαλισθέντα, καὶ ἐπίσης τὸ μέγα θανατοτύμπανον, τὸ ὁποῖον κρούεται τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἡ μάχαιρα ἀποχωρίζει τὴν κεφαλὴν ἐκ τοῦ κορμοῦ καὶ τοῦ ὁποίου ὁ ἦχος προξενεῖ φρίκην.» Τὰς ἡμέρας καθ' ἃς ὁ ἱεραπόστολος οὗτος ἔφθασεν εἰς Κουμασσῆν συγγενής τις τοῦ βασιλέως εἶχεν ἀποθάνει, τὸ δὲ ἔθος κατὰ τοιαύτας περιστάσεις ἀπήτει ἀρκετὰς ἀνθρωποθυσίας, ὧν ἐγένετο μάρτυς.

Ἡ πρώτη αὕτη ἐπίσκεψις τοῦ ἱεραποστόλου παρῆξε καλὰ ἀποτελέσματα, καθ' ὃ διεγείρασα καλὰς ἐντυπώσεις εἰς τὸν βασιλέα, ὅστις ἀμέσως ἀπεφάσισε τὴν σύστασιν σχολείου καὶ τὴν ἐπάνοδον τῶν βασιλοπαίδων ἐξ Ἀγγλίας. Μετὰ τρία σχεδὸν ἔτη, τὸν Νοέμβριον τοῦ 1841 ὁ Κ. Φρημάνος συνοδεύων τοὺς ἐξ Εὐρώπης ἐπιστρέφοντας βασιλόπαιδας, ἐπεσκέφθη καὶ δεύτερον τὴν Κουμασσῆν. Ἡ ὑποδοχή, ἧς ἔτυχεν ὑπῆρξε λίαν τιμητική. «Ὁ βασιλεὺς,» γράφει ὁ Κ. Φρημάνος, «ἐστάθη ἐνώπιόν μας ἐπί τινα καιρὸν, καὶ παρετήρει τοὺς βασιλόπαιδας Κουανταμισσᾶν καὶ Ἀνσὰχ (ἱσταμένων τοῦ μὲν ἐκ δεξιῶν μου τοῦ δὲ ἐξ ἀριστερῶν μου) ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν μὲ πολλὴν συγκίνησιν.» Συνομιλήσας μετὰ ταῦτα ὁ ἱεραπόστολος μετὰ τοῦ βασιλέως ἐξήγησεν εἰς αὐτὸν διατὶ οἱ βασιλόπαιδες ἐπέμφθησαν εἰς Ἀγγλίαν, ἔδειξε τὴν μεγάλην πηγὴν ἐξ ἧς ἡ Ἀγγλία ἀρύεται τὴν δύναμιν καὶ τὸ μεγαλεῖον της καὶ τὸν διεβεβαίωσεν ὅτι ἡ μόνη ἐπιθυμία τῶν συμπατριωτῶν του εἶναι νὰ ἐκχριστιανισθῶσι καὶ πολιτισθῶσιν οἱ Ἀφρικανοί. Ταυτοχρόνως ὁ βασιλεὺς ἔμαθεν ὅτι ἰδιαίτερον ἔργον τῶν ἱεραποστόλων εἶναι ἡ διάδοσις τοῦ χριστιανισμοῦ εἰς τὸ κράτος του, διὰ τὸ ὁποῖον τῷ ἐζητοῦντο ἡ βασιλικὴ του προστασία, ὡς προσέτι καὶ ἡ ἄδεια νὰ κτίσωσιν ἴδιον οἶκον·

«Θὰ σᾶς προστατεύσω, ἀπήντησε, καὶ θὰ σᾶς δώσω γῆν νὰ κτίσηται οἶκον.» Ἵνα δείξῃ δὲ τὴν βασιλικήν του εὐαρέσκειαν διέταξε νὰ παραταθῇ δημοσίως δεῖπνον Εὐρωπαϊκὸν εἰς τοὺς ἱεραποστόλους.

Πρὶν ἢ ὁ Κ. Φρημάνος ἐγκαταλείψει τὴν πρωτεύουσαν τῶν Ἀσαντινῶν ἔσχε τὴν εὐχαρίστησιν νὰ ἴδῃ σχολεῖον καταρτιζόμενον καὶ νὰ συγκατοικῇ μὲ τοὺς βασιλόπαιδας καὶ τοὺς ἀνεψιοὺς τοῦ βασιλέως, εἰς μέγαν ἐγχώριον οἶκον, παραχωρηθέντα ἑωσοῦ κτισθῇ ὁ νέος του. Ἡ εὐάρεστος ὅμως τῶν πραγμάτων κατάστασις διήρκεσε μέχρι τοῦ 1867 ὁπότε καὶ ἀπέθανεν ὁ Κουάκου Δουὰχ, καθότι ὁ νῦν βασιλεύων διάδοχός του Κουφῆ Καλκάλης, ὄγδοος τῶν βασιλέων, ἅμα ἀνηγορεύθη βασιλεὺς, τὸν Αὔγουστον τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ἐκηρύχθη κατὰ τῶν χριστιανῶν, οἵτινες καὶ κατεδιώχθησαν.

Ὁ Κουφῆ Καλκάλης, ὅστις κατὰ μέγα μέρος εἶναι ὁ αἴτιος τῆς νῦν γενομένης εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα τῆς Ἀφρικῆς αἱματοχυσίας, λέγεται ἄνθρωπος μεγάλης ἱκανότητος ἀλλ' ἄμοιρος ἀνατροφῆς. Ἔχει τὸ ἀνάστημα μέτριον καὶ λεπτὰ τοῦ προσώπου τὰ χαρακτηριστικά· τρέφει πώγωνα μακρύτερον τοῦ συνήθους εἰς τὴν χώραν του. Εἶναι δὲ πολὺ ἐγκρατὴς καὶ λαμβάνει πολὺ ἐνεργὸν μέρος εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ τόπου· εἶναι προσέτι ἐξακουστὸς διὰ τὴν φιλοξενίαν καὶ γενναιοδωρίαν του. Δύναται δὲ νὰ φέρῃ εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης 100,000 ἀνδρῶν καὶ νὰ συναθροίσῃ ἐν καιρῷ ἀνάγκης καὶ διπλασίους. Ἡ ἀρχηγία τοῦ στρατοῦ, τοῦ εἰσβαλόντος κατὰ τὸν παρόντα πόλεμον εἰς τὴν χώραν τῶν Φαντῆ εἶναι ἀνατεθημένη εἰς μέγαν τινὰ εὐγενῆ, διοικητὴν τῆς Βανταμάχης, φρουρίου περιέχοντος τάφους τῶν πρώην βασιλέων καὶ ὅπου φυλάσσεται τὸ βασιλικὸν στέμμα καὶ οἱ πολύτιμοι θησαυροί. Τὸ φρούριον τοῦτο χρησιμεύει προσέτι καὶ ὡς ἡ κυριωτέρα πολεμικὴ ἀποθήκη τοῦ βασιλείου. Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀσαντινῶν ἐπισκέπτεται αὐτὸ ἅπαξ τοῦ ἔτους καὶ διαμένει ἐν αὐτῷ ἡμέρας εἴκοσι.

Οἱ Ἀσαντινοὶ εἶναι φυλὴ Ἀφρικανικὴ διακρινομένη ἐκ τῶν ἄλλων κυρίως ἐκ τῆς ὀξείας γενειάδος τὴν ὁποίαν τρέφουσιν οἱ εἰς αὐτὴν ἀνήκοντες· κατὰ γενικὸν κανόνα πᾶς ἀγένειος θεωρεῖται παρ' αὐτοῖς ὡς ἀκατάλληλος διὰ στρατιώτης. Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα παράξενα ἤθη καὶ ἔθιμα ἔχουσι, πλὴν περὶ τούτων ἴσως ἐπανέλθωμεν καὶ πάλιν.

ΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΤΗΣ ΒΑΪΝΣΒΕΡΓΗΣ

Ἐν Βυρτεμβέργῃ ὑπάρχει πόλις τις μικρὰ ἐπὶ λόφου, ἧς τὸ ὄνομα οὐ μόνον ἡ ἱστορία μετ' ἐπαίνου ἀλλὰ καὶ ἡ ποίησις ἀναφέρουσιν· ὄχι ὅμως τόσον διὰ τὴν γραφικὴν θέσιν της, οὔτε διὰ τοὺς καλούς της ἀμπελῶνας, οὔτε διὰ τοὺς γενναίους ἄνδρας της· ὄχι! τὴν πόλιν ἀνέδειξαν θαυμαστὴν αἱ γυναῖκές της, αἵτινες ἐν τούτοις οὐδέποτε τῆς θέσεως αὐτῶν ἐκινήθησαν, οὔτε τὴν δόξαν τῶν Ἀμαζόνων ἠθέλησαν νὰ μιμηθῶσι.

Τὸ 1140 ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας Κονράδος θέλων νὰ κυριεύσῃ τὴν μικρὰν πόλιν Βαϊνσβέργην ἐπολιόρκησεν αὐτήν. Οἱ κάτοικοι μὴ ἐπιθυμοῦντες νὰ ὑποκύψωσιν εἰς τὸν αὐτοκράτορα ἀντέταξαν γενναίαν ἀντίστασιν. Μὴ δυνάμενοι ὅμως νὰ ὑπομείνωσι τὰς κολοσσιαίας τοῦ ἐχθροῦ των δυνάμεις ἐπὶ τέλους ὑπέκυψαν. Ὁ νικητὴς των Κονράδος ἐξαγριωθεὶς διὰ τὴν τόλμην των ἀπεφάσισε σκληρῶς νὰ θανατώσῃ πάντας τοὺς γενναίους ἐκείνους ἄνδρας.

Εἰς μάτην μεγάλη τις ὁμὰς γυναικῶν παρουσιασθεισῶν εἰς τὸν αὐτοκράτορα ἐζήτουν νὰ μαλάξωσι τὴν καρδίαν του, παριστῶσαι εἰς αὐτὸν τὴν οἰκτρὰν των θέσιν, ἅμα ὡς οἱ ὑπερασπισταὶ καὶ τροφεῖς των ἀφαιρεθῶσιν ἀπ' αὐτῶν τόσον αἰφνιδίως· εἰς μάτην ἐδείκνυον τὰ ἀνήλικα τέκνα των, τὸ αὐτοκρατορικὸν διάταγμα ἐξεδόθη, οἱ ἄνδρες ἔπρεπε ν' ἀποθάνωσι.

Μίαν χάριν ἐν τούτοις ὁ αὐτοκράτωρ παρεχώρησεν εἰς τὰς γυναῖκας. Ἐπειδὴ πᾶσα ἡ πόλις ἀνῆκεν ἤδη εἰς αὐτὸν ὡς νικητὴν, αὐτὸς ἐπέτρεπεν εἰς ἑκάστην τῶν γυναικῶν νὰ λάβῃ ἐκ τῶν πολυτιμωτέρων πραγμάτων τῆς οἰκίας της ὅσα ἠδύνατο νὰ σηκώσῃ μὲ τὰς χεῖρας ἢ εἰς τὸν ὦμόν της.

— Δῶρον ἄδωρον, ἐκραύγασαν αἱ γυναῖκες, κλαίουσαι τὴν ἀπώλειαν τῶν οἰκιῶν των καὶ τῶν φιλτάτων των. Μετ' ὀλίγον ὅμως γενναία τις καρδία καὶ ἰσχυρὰ διάνοια ἤρχισε νὰ ἐμπνέῃ εἰς τὰς θρηνούσας θάρρος· ψυθυρισμός τις εἰς τὸ ὠτίον ἑκάστης παρῆγεν ὡς ἐκ θαύματος δύναμιν εἰς τὰ μέλη καὶ χρῶμα εἰς τὸ ὠχρὸν πρόσωπον τῶν τῆς Βαϊνσβέργης γυναικῶν.

Τέλος ἡ φοβερὰ ἡμέρα, καθ' ἣν αἱ μὲν γυναῖκες ἔπρεπεν ἀνυπερθέτως νὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν πόλιν τῆς γεννήσεώς των οἱ δὲ ἄνδρες νὰ ὑποστῶσι θάνατον διὰ τὴν ὁποίαν ἀντέταξαν κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος ἀντίστασιν, ἔφθασεν. Αἱ πύλαι τῆς πόλεως ἠνοίχθησαν αἱ δὲ γυναῖκες φορτωμέναι σωρηδὸν ἐξήρχοντο ἐξ αὐτῆς. Ἑκάστη τῶν γυναικῶν ἦτο βαρέως, πολὺ βαρέως φορτωμένη· δὲν ἐσήκονεν ὅμως χρυσὸν, οὔτε ἄργυρον, οὔτε φορέματα ἢ χαλκώματα. Ἑκάστη ἀληθὴς σύζυγος ἔφερεν ἐπὶ τῶν ὤμων της τὸν ἀγαπητὸν αὐτῆς ἄνδρα ὡς κτῆμά της, οὗ τὴν ἀσφάλειαν εἶχεν ἐγγυηθῇ ἑνὸς αὐτοκράτορος ὁ λόγος.

Οἱ πολιορκηταὶ ἰδόντες τὸ γινόμενον ἤρχισαν νὰ ὀργίζωνται. Ὁ αὐτοκράτωρ των, ἔλεγον, δὲν ἐνόει τοῦτο. Ἡ πρᾶξις αὕτη, ἐκραύγαζον, ἀναιρεῖ τὸ διάταγμα τοῦ κυρίου μας καὶ ἐπομένως πρέπει νὰ ἐμποδισθῇ.

Ὁ Κονράδος ὅμως, μεθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν αὐστηρότητα, δὲν εἶχε καρδίαν λιθίνην. Ὁ λόγος του προσέτι εἶχε δοθῇ· δὲν ἤθελε λοιπὸν νὰ τὸν ἀναιρέσῃ. Οἱ ἄνδρες λοιπὸν ἐσώθησαν, αἱ δὲ γυναῖκες τῆς Βοϊνσβέργης μέχρι τῆς σήμερον κατέχουσιν ἔντιμον θέσιν εἰς τὰς ἀναμνήσεις τῶν συμπολιτῶν των καὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς πατρίδος των.

ΠΕΡΙ ΣΗΜΙΤΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ.

Γλῶσσαι Σημιτικαὶ λέγονται αἱ ὑπὸ τῶν ἀπογόνων τοῦ Σὴμ λαλούμεναι. Διαιροῦνται δὲ οἱ ἀπόγονοι τοῦ Σὴμ εἰς τρεῖς κλάδους· τὸν Ἀραμαϊκὸν, τὸν Ἑβραϊκὸν καὶ τὸν Ἀραβικόν.

Ὁ Ἀραμαϊκὸς κλάδος κατέχει τὸ βόρειον τῆς Συρίας καὶ Μεσοποταμίας, καὶ μέρος τῶν ἀρχαίων βασιλείων τῆς Βαβυλωνίας καὶ Ἀσσυρίας. Μᾶς εἶναι δὲ γνωστὸς κυρίως διὰ δύο διαλέκτων, τῆς Συριακῆς καὶ Χαλδαϊκῆς. Τὸ πρῶτον τῶν δύο τούτων ὀνομάτων δίδεται εἰς τὴν γλῶσσαν ἐν ᾗ διατηρεῖται μετάφρασίς τις τῆς Γραφῆς (Πεσίτο (*) καλουμένη), ἥτις ἐγένετο κατὰ τὴν δευτέραν μετὰ Χριστὸν ἑκατονταετηρίδα, καὶ ἡ πλουσία χριστιανικὴ φιλολογία ἡ χρονολογουμένη ἀπὸ τῆς τετάρτης (2). Ἡ γλῶσσα αὕτη καὶ σήμερον εἰσέτι λαλεῖται, ἀλλὰ πολὺ διεφθαρμένη ὑπὸ τῶν Νεστωριανῶν τῆς Κουρδιστάνης, παρὰ τὰς λίμνας Βὰν καὶ Οὐρμίαν καὶ ὑπὸ Χριστιανῶν τινων τῆς Μεσοποταμίας. Οἱ παρὰ τὴν Οὐρμίαν σταθμεύοντες ἤδη Ἀμερικανοὶ ἱεραπόστολοι κατέβαλον ἀρκετὴν προσπάθειαν ὅπως καλλιεργηθῇ ἡ γλῶσσα αὕτη, καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐδημοσίευσαν πολλὰς μεταφράσεις καὶ γραμματικὴν τὴν ὁποίαν ὀνομάζουσι τῆς νεοσυριακῆς γλώσσης.

Χαλδαϊκὴ ὠνομάσθη ἡ γλῶσσα τὴν ὁποίαν οἱ Ἑβραῖοι ἤρχισαν νὰ λαλῶσι κατὰ τὴν ἐν Βαβυλῶνι αἰχμαλωσίαν των. Καίτοι δὲ ἐξεμάνθανον τὴν ἱερὰν τῶν πατέρων των γλῶσσαν δὲν ἐθεώρησαν ἀξίαν περιφρονήσεως οὔτε τὴν διάλεκτον τῶν αἰχμαλωτισάντων αὐτοὺς, ἐν τῇ ὁποίᾳ οὐ μόνον συνενοοῦντο διὰ φωνῆς ζώσης, ἀλλὰ καὶ βιβλία ἔγραψαν. Τὸ βιβλίον τοῦ Ἔσρα περιέχει τεμάχια Χαλδαϊκὰ σύγχρονα μὲ τὰς σφηνοειδεῖς ἐπιγραφὰς τοῦ Δαρείου καὶ Ξέρξου. Καί τινα δὲ ἐκ τῶν ἠθικῶν βιβλίων, οἷα εἶναι τὰ τοῦ Τωβὶτ καὶ Σειρὰχ, τὰ ὁποῖα μόνον ἑλληνιστὶ διεσώθησαν, εἶναι πιθανώτατον ὅτι συνετάχθησαν πρωτοτύπως οὐχὶ Ἑβραϊστὶ ἀλλὰ Χαλδαϊστί. Τὰ λεγόμενα Ταργοὺμ (3) ἤτοι μεταφράσεις καὶ παραφράσεις τῆς Παλαιᾶς διαθήκης, αἱ ὁποῖαι ἐγένοντο περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς χριστιανικῆς ἐποχῆς, εἶναι καὶ ἄλλο δεῖγμα τῆς Ἀραμαϊκῆς, ἤτοι τῆς Βαβυλωνίου γλώσσης μεταφερθείσης εἰς Παλαιστίνην. Αἱ ὀλίγαι ξέναι λέξεις αἵτινες ἀπαντῶνται ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ, ὡς τὸ Τ α λ ι θ ὰ κ ο ῦ μ ι, Μ α-

(*) Πεσίτο σημαίνει ἁπλοῦν. Ἡ μετάφρασις αὕτη εἰς ταύτην τὴν γλῶσσαν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ καὶ τῆς Νέας ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐγένετο πρὶν τοῦ 200ου μετὰ Χριστὸν ἔτους.

(2) Ἔφραὶμ ὁ Σύρος ἔζη περὶ τὰ μέσα τῆς τετάρτης ἑκατονταετηρίδος· πλὴν καὶ πολὺ ὑστερώτερον κατὰ τὴν ὀγδόην καὶ ἐννάτην ἑκατονταετηρίδα οἱ Νεστωριανοὶ τῆς Συρίας ἀνεδείχθησαν διδάσκαλοι τῶν Ἀράβων. Ἡ φιλολογία των, ὡς καὶ ἡ διανοητικὴ αὐτῶν ὑπεροχὴ ἤρξαντο νὰ ἐκπίπτωσι κατὰ τὴν δεκάτην. Τὴν τρισκαιδεκάτην ἑκατονταετηρίδα ἀνεδείχθη ὁ Γρηγόριος Βαρεβραῖος (Ἀβουλφαράϊ) ἀλλὰ μετὰ τὸν θάνατόν του δὲν εὑρέθησαν ἀντάξιοι αὐτοῦ διάδοχοι.

(3) Αἱ ἀρχαιότεραι τῶν μεταφράσεων τούτων εἶναι ἡ τοῦ Ὀγκέλου καὶ ἡ τοῦ Ἰωνάθαν κατὰ τὴν δευτέραν μετὰ Χριστὸν ἑκατονταετηρίδα. Αἱ ἄλλαι εἶναι πολὺ νεώτεραι, νεώτεραι καὶ αὐτοῦ τοῦ Ταλμούθ.

ρ α ν α θ ᾶ, ἀ β β ᾶ, δὲν εἶναι κυρίως ἑβραϊκαὶ ἀλλὰ Χαλδαϊκαὶ ἢ Ἀραμαϊκαί.

Μετὰ τὴν ὑπὸ Τίτου καταστροφὴν τῶν Ἱεροσολύμων οἱ Ἑβραῖοι ἐξηκολούθησαν γράφοντες ἐν τῇ αὐτῇ διαλέκτῳ. Τὸ Ταλμοὺθ τὸ ἱεροσολυμητικὸν τῆς τετάρτης μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος καὶ τὸ βαβυλώνιον τῆς πέμπτης εἶναι παραδείγματα τῆς Ἀραμαϊκῆς, ὡς ἐγράφετο ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων τῶν μερῶν ἐκείνων, ἂν καὶ πολὺ διεφθαρμένης ὑπὸ ξενικῶν στοιχείων. Ἡ γλῶσσα αὕτη διέμεινεν ἡ φιλολογικὴ γλῶσσα τῶν Ἑβραίων μέχρι τῆς δεκάτης ἑκατονταετηρίδος. Ἡ Μασόρα καὶ τὰ κατὰ παράδοσιν σχόλεια, εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην ἐγράφησαν περὶ ταύτην τὴν ἐποχήν. Μετὰ ταῦτα οἱ Ἑβραῖοι ἤρχισαν νὰ μεταχειρίζωνται τὴν Ἀραβικὴν ὡς φιλολογικὴν γλῶσσάν των καὶ ἐξηκολούθουν μέχρι τῆς δεκάτης τρίτης ἑκατονταετηρίδος. Ἀκολούθως δὲ ἐπανελθόντες εἰς τὴν προπατορικήν των γλῶσσαν ἐμόρφωσαν εἶδός τι νεοεβραϊκῆς τὴν ὁποίαν εἰσέτι μεταχειρίζονται κατὰ τὰς σπουδαίας των συζητήσεις.

Εἶναι περίεργον ὅτι ὁ Ἀραμαϊκὸς κλάδος τῶν Σημιτικῶν γλωσσῶν, καὶ τοι ἐν ἀρχῇ ἐλαλεῖτο εἰς τὰ ἰσχυρὰ κράτη τῆς Βαβυλωνίας καὶ Ἀσσυρίας, ἔφθασε μέχρις ἡμῶν διὰ τῆς φιλολογίας τῶν Ἑβραίων καὶ τῶν Χριστιανῶν τῆς Συρίας. Ὅτι ὑπῆρξε Βαβυλώνιος φιλολογία εἶναι ὑπερβέβαιον, καθότι ἡ περὶ τῆς σοφίας τῶν Χαλδαίων φήμη ἦτο ἀδύνατον νὰ διατηρηθῇ ἄνευ τοιαύτης. Ἐὰν δὲ ἀποκτήσωμεν γνώσεις τῆς Βαβυλωνίου φιλολογίας, ταύτας βεβαίως θέλομεν εὕρει ἐν ταῖς σφηνοειδέσιν ἐπιγραφαῖς ταῖς ἐν Βαβυλῶνι καὶ Νινευῆ ἀνακαλυφθείσαις. Αὗται εἶναι γεγραμμέναι ἐν γλώσσῃ Σημιτικῇ. Οὐδεμία περὶ τούτου πλέον ἀμφιβολία ὑπάρχει. Ἂν δὲ καὶ ἡ διαλεύκανσις αὐτῶν κατηνάλωσε πολὺν χρόνον, περισσότερον παρ' ὅσον ἐνομίζετο ὅτι ἀπητεῖτο, αἱ προσδοκίαι δὲν ἀνεδείχθησαν φρούδαι· καθότι ἔν τινι ἐπιστολῇ, χρονολογουμένῃ κατὰ μῆνα Ἀπρίλιον 1853 ὁ Ἕρρικος Ρώλινσον ἔγραφεν

«Ἐπὶ τῶν πλινθίνων πινακιδίων, τὰ ὁποῖα εὕρομεν ἐν Νινευῆ, καὶ τὰ ὁποῖα ἤδη ἀριθμοῦνται κατὰ χιλιάδας, ὑπάρχουσιν ἐπεξηγήσεις σχεδὸν πάντων τῶν ὑπ' οὐρανὸν πραγμάτων. Ἡ τέχνη τοῦ γράφειν, γραμματικαὶ καὶ λεξικά, σημειώσεις, σταθμὰ καὶ μέτρα, διαιρέσεις τοῦ χρόνου, χρονολογία, ἀστρονομία, γεωγραφία, ἱστορία, μυθολογία, γεολογία, βοτανικὴ κτλ. Πράγματι, ἤδη ἔχομεν εἰς χεῖρας πλήρη ἐγκυκλοπαιδείαν τῆς Ἀσσυριακῆς ἐπιστήμης.»

Ἐν τούτοις ὑπάρχει καὶ ἄλλο ἰσχνὸν ἀπομεινάριον τῆς ἄλλοτε φιλολογίας τῶν Χαλδαίων ἢ Βαβυλωνίων ἤτοι «τὸ βιβλίον τοῦ Ἀδὰμ» καὶ τινα ἄλλα συγγράμματα διασωθέντα ὑπὸ τῶν Μενδαϊτῶν ἢ Ναζωραίων, περιέργου τινὸς αἱρέσεως κατοικούσης παρὰ τὴν Βασσόραν. Ἂν δὲ καὶ τὰ συγγράμματα αὐτῶν συνετάχθησαν περὶ τὴν δεκάτην μ. Χ. ἑκατονταετηρίδα, ὑποτίθεται ὅτι ὑπὸ τὸ νέων των ἄθλιον σχῆμα ἐμπεριέχουσί τινα ἐκ τῶν ἀρχαίων Βαβυλωνίων διανοημάτων. Οἱ Μενδαῖται οὗτοι πραγματικῶς ἀπεδείχθησαν οἱ αὐτοὶ μὲ τοὺς Ναβαταίους περὶ ὧν λέγεται ὅτι καὶ κατ' αὐτὴν τὴν δεκάτην μ. Χ. ἑκατονταετηρίδα ἦσαν λαὸς εἰδωλολατρικὸς καὶ διεκρίνοντο ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους, τοὺς Χριστιανοὺς καὶ τοὺς Μωαμεθανούς. Ἐν τῇ Ἀραβικῇ γλώσσῃ τὸ ὄνομα Ναβαταῖοι σημαίνει Βαβυλώνιοι· ὑποτίθεται δὲ ὅτι οἱ Ναβαταῖοι, οἵτινες ἀναφέρονται περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς χριστιανικῆς ἐποχῆς ὡς λαὸς διακρινόμενος διὰ τὰς ἀστρονομικὰς καὶ γενικῶς ἐπιστημονικὰς αὐτοῦ γνώσεις, ἦσαν οἱ πρόγονοι τῶν Ναβαταίων τοῦ μεσαιῶνος καὶ οἱ ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Βαβυλωνίων καὶ Χαλδαίων.

Δεύτερος κλάδος τῆς Σημιτικῆς οἰκογενείας εἶναι ὁ Ἑβραϊκός, ὅστις κυρίως ἐκπροσωπεῖται ὑπὸ τῆς ἀρχαίας τῆς Παλαιστίνης γλώσσης ἤτοι τῆς Ἑβραϊκῆς, ἥτις ἐλαλεῖτο καὶ ἐγράφετο ἀπὸ τῶν ἡμερῶν τοῦ Μωϋσέως μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ Νεμίου καὶ τῶν Μακκαβαίων, ἥτις βεβαίως κατὰ τὸ μακρὸν ἐκεῖνο διάστημα πολλὰς ὑπέστη τροποποιήσεις καὶ πολὺ ἐμίχθη μὲ ἀραμαϊκά, μάλιστα ἀπὸ τῆς ἐν Βαβυλῶνι αἰχμαλωσίας καὶ τῆς ἐμφανίσεως ἰσχυροῦ πολιτισμοῦ εἰς τὴν γειτονικὴν τῆς Συρίας χώραν. Ἡ ἀρχαία γλῶσσα τῶν Φοινίκων, καθόσον ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν των φαίνεται, ἦτο ὁμοιοτάτη μὲ τὴν Ἑβραϊκὴν ὡς καὶ ἡ γλῶσσα τῶν Καρθαγενίων, προσέτι πρέπει νὰ ἀνῆκεν εἰς τὸν αὐτὸν κλάδον.

Ἡ Ἑβραϊκὴ γλῶσσα ὑπεσκελίσθη πρῶτον ὑπὸ τῶν Ἀραμαϊκῶν διαλέκτων διὰ τῆς πολιτικῆς ὑψώσεως τῆς Βαβυλῶνος καὶ ἔτι μᾶλλον τῆς Συρίας καὶ ἐπὶ τέλους ἀντεκα-

τέστη ὑπὸ τῆς Ἀραβικῆς, ἥτις, ἀπὸ τῆς κατακτήσεως τῆς Παλαιστίνης καὶ Συρίας ἐν ἔτει 636 ἀνεδείχθη σχεδὸν ἡ μόνη γλῶσσα πασῶν τῶν χωρῶν ὅπου ἄλλοτε ἐλαλοῦντο οἱ δύο ἀρχαιότεροι Σημιτικοὶ κλάδοι, ὁ Ἀραμαϊκὸς καὶ Ἑβραϊκός.

Ὁ Τρίτος οὗτος κλάδος, ἤτοι ἡ Ἀραβικὴ, διεδόθη ἐκ τῆς Ἀραβικῆς χερσονήσου ὅπου εἰσέτι λαλεῖται ὑπὸ τῶν ἰθαγενῶν κατοίκων... Τὰ πρῶτα φιλολογικὰ ἔργα τῆς Ἀραβίας εἶναι πολὺ ἀρχαιότερα τοῦ Μωάμεθ, ὀνομάζονται δὲ Μοαλλακάτ, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀρχαῖα δημοτικὰ ποιήματα περιγράφοντα τὴν ἐν ἐρήμῳ ζωήν. Ὁ Μωάμεθ ἀνέδειξε τὴν Ἀραβικὴν γλῶσσαν νικηφόρου θρησκείας, καὶ ἐπέβαλε τὴν κυριαρχίαν της ἐπὶ τῆς Ἀσίας, Ἀφρικῆς καὶ Εὐρώπης.

Οἱ τρεῖς οὗτοι κλάδοι Ἀραμαϊκὸς, Ἑβραϊκὸς καὶ Ἀραβικὸς, ἔχουσι τόσον στενὴν μεταξὺ αὐτῶν συγγένειαν ὥστε ἦτο ἀδύνατον νὰ μὴ ἀναγνωρισθῇ ἡ κοινὴ αὐτῶν πηγή. Ἑκάστη ρίζα λέξεως ἐν ταῖς τρισὶ ταύταις γλώσσαις, πρέπει, καθόσον γινώσκομεν, νὰ συνίσταται ἐκ τριῶν συμφώνων· πολυάριθμοι δὲ λέξεις παράγονται ἐκ τῶν ριζῶν δι' ἁπλῆς μεταλλαγῆς τῶν φωνηέντων, διατηρουμένου τοῦ ἐκ συμφώνων σκελετοῦ ὅσον τὸ δυνατὸν ἀμεταβλήτου. Εἶναι τῶν ἀδυνάτων νὰ σφάλλῃ τις εἰς τὴν διάγνωσιν Σημιτικῆς τινος γλώσσης· καὶ τὸ κυριώτερον πάντων εἶναι ἀδύνατον νὰ φαντασθῇ τις Ἀρύαν γλῶσσαν παραγομένην ἐκ Σημιτικῆς, ἢ Σημιτικὴν ἐξ Ἀρύας. Οἱ γραμματικοὶ σχηματισμοὶ εἶναι καθ' ὅλα διάφοροι εἰς τὰς δύο ταύτας τῶν γλωσσῶν οἰκογενείας. Πλὴν τοῦτο δὲν καθιστᾷ ἀδύνατον τὴν ταυτότητα τῆς πηγῆς των, οἱ παραλληλισμοὶ οἵτινες ἐγένοντο τῶν ριζῶν τῶν Σημιτικῶν γλωσσῶν, εἰς τὴν ἁπλουστάτην αὐτῶν μορφὴν πρὸς τὰς ρίζας τῶν Ἀρύων γλωσσῶν σχεδὸν ἀπέδειξαν ὅτι τὰ στοιχεῖα ἀμφοτέρων τῶν συστημάτων ἦσαν ἐν ἀρχῇ τὰ αὐτά.

Π. Δ.

Φόρος βαρὺς εἶχε τεθῇ πρὸ ἐτῶν εἰς τὸ πιπέριον. Οἱ ἔμποροι οἵτινες ἐμπορεύοντο καὶ τὸ εἶδος τοῦτο ἐσχημάτισαν τὴν γνώμην ὅτι δὲν ἔπρεπε πλέον νὰ πωλῶσιν αὐτὸ καθαρὸν καὶ ἄμικτον, διότι, ὡς ἔλεγον, εἰς τὸ ἐμπόριον δὲν συμφέρει. Εἷς τῶν ἐμπόρων τούτων ἦτο καὶ νέος τις κὺρ Σαμουὴλ καλούμενος ὅστις, κατὰ συνέπειαν τῆς κοινῆς ἐμπορικῆς γνώμης, ἔθεσεν ἐντὸς τοῦ καταστήματός του βαρέλλιον, σημειωμένον μὲ τὰ γράμματα Π. Δ. καὶ ἐμπεριέχον ὕλην τινὰ ὁμοίαν μὲ κοπανισμένον πιπέριον, ἐκ τῆς ὁποίας, ῥίπτων εἰς τὸ ἀληθὲς, ἐπώλει καὶ αὐτὴν ὡς τοιοῦτον. Κατὰ παράδοσιν ἐμπορικὴν τὸ ἀπόκρυφον Π. Δ. κατεῖχε θέσιν μεταξὺ τῶν κυριωτέρων εἰδῶν τοῦ καταστήματος· δυνάμει δὲ τῆς αὐτῆς ταύτης ἐμπορικῆς παραδόσεως ἄνθρωποι οἵτινες ἐθεώρουν ἑαυτοὺς τιμίους ἐπώλουν τὴν ὕλην ἐκείνην ὡς πιπέριον! Καθόσον ὅμως ὁ κὺρ Σαμουὴλ προεχώρει εἰς ἡλικίαν αἱ περὶ ἐμπορικῆς τιμιότητος ἰδέαι του ἤρχισαν νὰ μεταβάλλωνται· τὸ δὲ Π. Δ. ἤρχισε νὰ ἐγγίζῃ τὴν συνείδησίν του. Τοῦτο ἔδωκεν εἰς αὐτὸν ἀφορμὴν πολλῶν σκέψεων, μετὰ τὰς ὁποίας ἦλθεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι οἱουσδήποτε λόγους φέρει ὁ θέλων νὰ δικαιολογήσῃ τὴν πρᾶξιν ταύτην, οὐδέποτε θέλει δυνηθῇ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι αὕτη δὲν εἶναι ἄδικος. Ἀφοῦ ἔφθασεν εἰς τὸ συμπέρασμα τοῦτο ἠσθάνθη ὅτι οὐδέποτε θὰ εὐλογηθῶσιν οἱ κόποι του ἐωσότου ἡ ὕλη ἐκείνη μένει ἐντὸς τοῦ καταστήματός του. Ὅθεν καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἀφανίσῃ τὸ μὲ Π. Δ. σημειωμένον βαρέλλιον. Ἡ ὥρα καθ' ἣν ἔκαμε τὴν ἀπόφασιν ταύτην ὁ Σαμουὴλ ἦτο ὥρα νυκτὸς βαθείας· κατοίκει δὲ καὶ μακρὰν τοῦ καταστήματός του, εἰς τὴν οἰκίαν του. Ἐν τούτοις ἐγερθεὶς τὴν ὥραν ἐκείνην μετέβη εἰς τὸ κατάστημα, τὸ ὁποῖον ἀνοίξας εἰσῆλθε, λαβὼν δὲ τὸ ὑποκριτικὸν βαρέλλιον ἔκλεισε πάλιν. Ἀπομακρυνθεὶς ἀρκετὰ ἤρχισε νὰ σκορπίζῃ τὴν ὕλην Π. Δ. μεταξὺ τῆς ἄμμου, μετὰ τὸ ὁποῖον, θραύσας τὸ βαρέλλιον ἐπὶ τῶν λίθων, ἀνεχώρησε πάλιν πρὸς τὴν οἰκίαν του. Πλὴν πόσον ἐλαφρὰ ἦτο ἡ καρδία του! Τότε ἐκατάλαβεν ὅτι ὅτε ἐπώλει τὸ χῶμα ἀντὶ πράγματος ἄλλου εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἀκριβᾶ, δὲν ἐπώλει, ὡς ἐνόμιζε χῶμα, ἀλλὰ τὴν ἡσυχίαν τῆς συνειδήσεώς του! Ἀπάτη δεινή! Καὶ ὅμως πολλοὶ καὶ ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν ἐμπόρων καὶ πωλητῶν οὐ μόνον ὑποπίπτουσιν εἰς αὐτὴν, ἀλλ' οὔτε κἂν νὰ τὴν παραδεχθῶσιν ὡς ἀπάτην εἶναι διατεθειμένοι. Ἂς μάθωσιν ὅμως ὅτι ἐνόσῳ νοθεύουσι τὰ ὑπ' αὐτῶν πωλούμενα εἴδη, οἱ κόποι των ποτὲ δὲν θὰ εὐλογηθῶσι, καὶ ἂν θέλωσιν, ἂς τὸ

παρατηρήσωσιν. «Τὸ ἄδικον οὐκ εὐλογεῖται,» ὁ δὲ ἐπιχειρῶν νὰ ἀδικήσῃ τοὺς ἄλλους ἑαυτὸν ἀδικεῖ.

—«»ο«»—

ΑΛΗΘΗΣ ΑΝΑΤΡΟΦΗ

Ἂν ἕκαστος ἄνθρωπος, ὅστις εἶναι καὶ μέλος τῆς κοινωνίας, ἦτο τόσον καλοανατεθραμμένος κατὰ τὴν καρδίαν καὶ τὴν διάνοιαν ὅσον εἶναι κατὰ τοὺς ἐξωτερικοὺς τρόπους, ἡ κιβδηλότης τοῦ ἐπιτετηδευμένου κόσμου δὲν θὰ ὑπῆρχε. Φράσεις πεπολιτισμέναι τοῦ μᾶλλον στερεοτύπου εἴδους εἶναι ἐνίοτε ἐγκάρδιοι· ἡ δὲ ἐπιθυμία τοῦ νὰ καταστήσῃ τις τοὺς πλησίον αὐτοῦ ἢ τοὺς ξένους του εὐδαίμονας, ἢ νὰ τοῖς παρέξῃ ἀνάπαυσιν, πρέπει νὰ ἦναι ἀληθὴς καὶ καθαρὰ καὶ τότε, πλὴν τότε μόνον, ἡ ἔκφρασις αὐτῆς οὐδόλως βλάπτει. Ὁ ἄνθρωπος ὅστις ἁπλῶς ἐκφράζει καλὰ αἰσθήματα, ἐν δὲ τῇ ἀπουσίᾳ τοῦ ἄλλου λέγει τὰ ἐναντία ἔχει κιβδηλον τὴν ἀνατροφὴν, εἶναι πληγὴ τῆς κοινωνίας· ὁ ἀληθὴς πολιτισμὸς κατοικεῖ τὴν καρδίαν καὶ οὐχὶ ψευδῆ χείλη. Ὥστε ὅστις πράγματι ἀγαπᾷ τὸν ἀληθῆ πολιτισμὸν, ὅστις ἐν εἰλικρινείᾳ ἐπιθυμεῖ τὴν ἰδίαν του πρόοδον καὶ βελτίωσιν ἀνάγκη πᾶσα νὰ μισήσῃ τὸ ψεῦδος καθ' ὅλας του τὰς μορφὰς, εἴτε πολιτικὴν, εἴτε εὐγένειαν, εἴτε ἐξυπνάδα, εἴτε ὑποκρισίαν, εἴτε ἄλλο τι ὄνομα τῷ δίδουσιν, καθότι ὅπου ὑπάρχει τοῦτο ἐκεῖ ἀνατροφὴ καλὴ δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ.

—«»ο«»—

Η ΔΙΑΒΑΛΟΥΣΑ ΓΛΩΣΣΑ

Ἡ γλῶσσα τῆς διαβολῆς οὐδέποτε ἀποκάμει. Δι' ἑνὸς τρόπου ἢ δι' ἄλλου κατορθώνει νὰ εὑρίσκηται εἰς ἀδιάκοπον ἐνασχόλησιν. Ἄλλοτε ρίπτει μέλι καὶ ἄλλοτε φαρμάκι. Νῦν εἶναι πικρὰ, ἀκολούθως γλυκεῖα. Εἰσδύει λάθρα ἢ κάμει ἔφοδον κατὰ τὰς περιστάσεις. Κρύπτει κατάραν ὑπὸ γλυκεῖαν λέξιν καὶ δηλητηριάζει μεταχειριζομένη φράσεις ἀγάπης. Ὁμοία πρὸς τὸν θάνατον ἀγαπᾷ λάμπον σημεῖον. Οὐδέποτε δὲ εἶναι τόσον ἐλεύθερος καὶ εὔγλωττος ὅσον ὅταν δύναται νὰ καταστρέφῃ τὰς ἐλπίδας εὐγενοῦς καρδίας, νὰ ἀμαυρώνῃ τὴν ὑπόληψιν τοῦ καλοῦ καὶ νὰ καταβιβάζῃ ἢ ἀφανίζει τὸν χαρακτῆρα τοῦ γενναίου καὶ ἰσχυροῦ. Ὁποίαν εὐχαριστην εὑρίσκει ὁ ἀνὴρ ἢ ἡ γυνὴ εἰς ἔργον τοιοῦτον οὐδέποτε ἠδυνήθημεν νὰ ἐννοήσωμεν. Καὶ ὅμως πρέπει νὰ ὑπάρχῃ εἶδός τι ἡδονῆς εἰς αὐτό· διότι ἄλλως δὲν ἤθελον τὸ πράττει. Πάθος τι τῆς ψυχῆς ἢ τοῦ σώματος πρέπει νὰ θεραπεύηται δι' αὐτοῦ. Οὐδεμία ὅμως ψυχὴ ἥτις δὲν ἔρπει χαμαὶ χαίρει εἰς αὐτό. Ἡ διαβολὴ φανερώνει κατάχρησιν, κλίσιν πρὸς τὸ χάος, ἄκραν ἐξαχρείωσιν. Ἀποδεικνύει ὅτι ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ πράττοντος αὐτὴν ὑπάρχει ἀσθένεια, ἐρήμωσις, κακὴ φύσις. Ἡ ἀνατροφὴ καὶ ἡ ἐκπολίτησις οὐδεμίαν κατ' αὐτῆς ἔχουσιν ἰσχύν. Συχνὰ μάλιστα χρησιμεύουσιν εἰς τὸ νὰ εὐπρεπίζωσι τὴν διαβάλλουσαν γλῶσσαν, νὰ αὐξάνωσι τὴν ἐπιτηδειότητά της, καὶ νὰ τῇ δίδωσι λεπτότητα καὶ στρατηγικότητα.

—«»ο«»—

ΕΞΑΠΛΩΣΙΣ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ.

Ἡ ἐξάπλωσις τῶν γραμμάτων εἰς τὰ κυριώτερα τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν ἔχει ὡς ἑξῆς κατὰ γερμανικόν τι φύλλον. Ὡς πρὸς τὴν ἀγραμματοσύνην ἡ Ρωσσία κατέχει τὴν πρώτην θέσιν· ἐν αὐτῇ οἱ ἀγράμματοι εἶναι 96 εἰς κάθε 100. Μετὰ τὴν Ρωσσίαν ἕπεται ἡ Πολωνία, ἔχουσα 91 τοῖς 100 ἀγραμμάτους. Μετὰ τὴν Πολωνίαν πλησιέστατον ἔρχονται ἡ Βλαχία καὶ Μολδαυία, ἡ Ἱσπανία, Πορτογαλλία καὶ τὰ πρώην Παπικὰ κράτη. Μετὰ τὰς χώρας ταύτας ἔρχονται ἡ Ἰταλία, ἡ Ἑλλὰς καὶ ἡ Αὐστριακὴ Αὐτοκρατορία. Εἰς τὴν Νότιον Ἰταλίαν εἰς 100 κατοίκους μόνον 26 δύνανται νὰ ἀναγινώσκωσι καὶ νὰ γράφωσιν· εἰς δὲ τὴν Οὐγγαρίαν πρὸ ὀλίγων μόνον ἐτῶν ἀπηντῶντο πολλοὶ διδάσκαλοι γινώσκοντες μὲν τὴν ἀνάγνωσιν ἀλλ' ἀγνοοῦντες τὴν γραφήν. Ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἐν Βελγίῳ οἱ ἀγράμματοι εἶναι 50 τοῖς 100· ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τὰ διάφορα αὐτῆς διαμερίσματα οἱ ἀνίκανοι νὰ ἀναγινώσκωσι καὶ γράφωσιν εὑρίσκονται ἀπὸ 30 ἕως 75 τοῖς 100. Ἡ Ὁλλανδία, Ἑλβετία, Γερμανία, Δανία, Σουηδία καὶ Νορβηγία, εἶναι αἱ χῶραι καθ' ἃς τὰ γράμματα εἶναι πολὺ ἐξηπλωμένα. Εἰς τὰς τελευταίας μάλιστα (Σουηδίαν καὶ Νορβηγίαν) λέγεται ὅτι ἐκ 1000 κατοίκων μόλις 1 ἀγνοεῖ ἀνάγνωσιν καὶ γραφήν.

—«»ο«»—

Παράβαλλε ὅ,τι ἐτελείωσες μὲ ὅ,τι ἠδύνασο νὰ τελειώσῃς.

ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙΕΡΓΑ.

ΟΞΟΠΟΛΥΠΟΥΣ.

Δῶρόν τι πολὺ περίεργον προσεφέρθη ἐσχάτως εἰς τὸ ἰχθυοτροφεῖον τοῦ ἐν Παρισίοις κήπου τῆς ἐγκληματίσεως. Τὸ δῶρον εἶναι πολύπους μέδουσα, ἥτις τὴν ἐπομένην ἡμέραν τῆς εἰς τὴν δεξαμενὴν ἐνθέσεώς της ἐσχημάτισε κενὸν πέριξ τοῦ σώματός της καὶ οὕτως ἀπεχωρίσθη ἀπὸ πάντων τῶν γειτόνων της. Πῶς; Τοῦτο διέμενε μυστήριον ἑωσοῦ τὸ ὕδωρ τῆς δεξαμενῆς ὑπεβλήθη εἰς ἀνάλυσιν, διὰ τῆς ὁποίας εὑρέθη ὅτι τὸ ὕδωρ εἶχε μεταποιηθῆ εἰς διάλυσιν ὀξους· ἐφάνη λοιπὸν ὅτι τὸ μαλάκιον ἦτο ἐκ τῶν σπανίων ἐκείνων, ἅτινα καλοῦνται ὀξοπολύποδες, τὸ σῶμα τῶν ὁποίων ἅμα πεθῆ ἐντὸς καθαροῦ ὕδατος ἀμέσως δίδει γένεσιν εἰς ὀξικὴν οὐσίαν. Ἡ φύσις τοῦ ζώου εἶναι πολὺ περίεργος· παράγει οἰνόπνευμα τὸ ὁποῖον μεταποιεῖ εἰς ὄξος. Τὸ ἀηλητηριῶδες μαλάκιον ἀμέσως ἐξήχθη τῆς δεξαμενῆς καὶ ἐτέθη μόνον εἰς μέγα τι ἀγγεῖον, ἐν ᾧ ἡσύχως δύναται νὰ ἐξακολουθῆ τὴν κατασκευὴν τοῦ ὀξειδίου του.

ΠΟΝΤΙΚΟΙ ΩΚΕΑΝΙΤΑΙ

Πλοίαρχος ἐμπορικοῦ πλοίου, ταξειδεύων ἐμπορευόμενος εἰς τὸν λιμένα τῆς Βοστόνης, ἐν Ἀμερικῇ, ἔχανεν ἀκαταπαύστως ὠὰ ἀπὸ τὴν θέσιν ὅπου τὰ ἐφύλαττεν. Ὑποπτεύθη λοιπὸν ὅτι ἐκ τῶν ναυτῶν τις τὰ ἔκλεπτε· μὴ δυνάμενος ὅμως ἐπὶ πολὺν καιρὸν νὰ συλλάβῃ τὸν κλέπτην ἀπεφάσισε νὰ παραφυλάξῃ αὐτόν· ἐπομένως θέσας ὠὰ εἰς μέρος, τὸ ὁποῖον ἐθεώρει κατάλληλον πρὸς κατόπτευσιν, ἐκρύβη τὴν νύκτα καὶ μετὰ προσοχῆς παρετήρει ἂν τις θὰ ἔλθῃ. Πρὸς μεγάλην του ἔκπληξιν τότε εἶδε ποντικούς τινας νὰ ἔλθωσιν· οὗτοι ἐσχημάτισαν γραμμὴν ἀπὸ τὸ καλάθιον, ἐν ᾧ ἦσαν τὰ ὠά, μέχρι τῆς ὀπῆς των, καὶ διὰ τῶν ἐμπροσθίων ποδῶν των διεβίβαζον ὁ εἷς πρὸς τὸν ἄλλον τὰ ὠά, μεταφέροντες αὐτὰ οὕτως εἰς τὴν φωλεάν των. Πιστεύομεν ὅτι εἶναι τοῖς πλείστοις γνωστὸν ὅτι οἱ ποντικοὶ ἁφαιροῦσι ὠὰ ἀπὸ τοὺς ὀρνιθῶνας χωρὶς νὰ τὰ θραύωσιν, ἀλλ' ὁ τρόπος δι' οὗ τὰ ἁφαιροῦσι δὲν εἶναι τόσον γνωστοποιημένος.

ΣΚΕΨΙΣ

Σκέπτου μόνος σου, σκέπτου διὰ τὸν ἑαυτόν σου. Εἶναι καλὸν νὰ ἀκούῃς τὰς σκέψεις τῶν ἄλλων ὅταν ἐκφράζωνται αὐτάς, εἶναι εὐχάριστον νὰ λέγῃς τὰ διανοήματά σου, ἀλλ' ὅταν ἦσαι μόνος στάθμιζε καλῶς ὅ,τι ἤκουσας, καὶ σκέπτου ὅ,τι εἶπες. Τοῦτο εἶναι πολὺ χρήσιμον, διότι διὰ τοῦ τρόπου τούτου αἱ ἐσφαλμέναι γνῶμαί σου θέλουσιν διορθωθῆ πολλαὶ βλαβεραὶ ἰδέαι θέλουσιν ἐκριζωθῆ οὕτως ἐν καιρῷ θέλεις ἀναδειχθῆ καλλίτερος ἄνθρωπος. Ὅ,τι δὲ διὰ τῶν περὶ σὲ συμβαινόντων ἀποκτήσῃς, τοῦτο καὶ θὰ μεταδώσῃς εἰς τὴν ἐπερχομένην γενεὰν καὶ οὕτω θέλεις συντείνει εἰς τὸ μέγα καὶ ἔνδοξον, ἔργον τῆς ἀνυψώσεως τῆς ἀνθρωπότητος· λοιπὸν σ κ έ π τ ο υ ὅταν μένῃς μόνος σου.

Η ΣΥΝΑΛΛΑΓΗ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΑΡΧΑΙΟΤΑΤΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ.

Κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους αἱ εὐκολίαι τῆς συναλλαγῆς, αἱ σήμερον παρ' ἡμῖν ἐν χρήσει, ἦσαν ἄγνωστοι. Ἐν τούτοις πάντοτε οἱ ἄνθρωποι συνηλλάσσοντο καὶ πρὸς τοῦτο μετεχειρίζοντο μέσα τινὰ, διαφέροντα κατὰ τὰς ἐποχὰς καὶ τοὺς τόπους. Ἡ διαφορὰ αὕτη, ἡ κατὰ τόπους, ἔτι καὶ σήμερον ὑφίσταται· καὶ αἴτιον εἶναι ὁ διάφορος κατὰ τόπους βαθμὸς τοῦ πολιτισμοῦ. Ἐκ τῶν εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Ἀφρικῆς περιηγήσεων εἶναι γνωστὸν ὅτι οἱ κάτοικοι τῶν τόπων ἐκείνων ὅλως διόλου ἀγνοοῦσι τὴν χρῆσιν νομισμάτων, συναλλάττονται δὲ διὰ ὑφάσματος ἢ ἄλλου ἀναγκαίου ἢ καὶ πρὸς κόσμησιν εἴδους.

Περὶ τῆς κατὰ τοὺς μεμακρυσμένους ἐκείνους ἀφ' ἡμῶν χρόνους συναλλαγῆς, ἀναγνόντες ἐν ἀξιολόγῳ περὶ ἀρχαίων ἑβραϊκῶν νομισμάτων διατριβῇ τοῦ Κ. Φρεδερίκου Μάδδεν, μεταφέρομεν τὰ ἑξῆς ὀλίγα.

«Ὑπῆρξαν συγγραφεῖς ἀποδίδοντες εἰς τὸν Τουβὰλ-Κάϊν (Γεν. δ'. 22) τὴν ἐφεύρεσιν τοῦ μὴ σεσημασμένου νομίσματος· πολλὰ δὲ ἐκ τῶν κιββήλων Ἑβραϊκῶν νομισμάτων προῆλθον ἀναμφιβόλως ἐκ τῆς ἐν τῷ Ταλμοὺδ περιγραφῆς αὐτῶν. Λέγεται ὅτι εἶναι τέσσαρες εἰς οὓς ἡ ἐφεύρεσις τοῦ σεσημασμένου νομίσματος δύναται νὰ ἀναφερθῇ. Ὁ Ἀβραὰμ, περὶ οὗ λέγεται ἐν τῇ Γενέσει (ιβ'. 2)

«Καὶ ποιήσω σε εἰς ἔθνος μέγα.» Τὰ νομίσματά του φέρουσιν ἀφ' ἑνὸς μὲν μέρους γέροντα μετὰ γυναικὸς, ἀφ' ἑτέρου δὲ νεανίαν μετὰ νεάνιδος. Ἀκολούθως ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ, περὶ τοῦ ὁποίου γέγραπται· (Ἰησ. ς΄. 27) «καὶ ἦν Κύριος μετὰ Ἰησοῦ καὶ ἦν τὸ ὄνομα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν τὴν γῆν.» Τὰ νομίσματά του φέρουσιν ἀφ' ἑνὸς μέρους ταῦρον καὶ ἀπὸ τοῦ ἄλλου βούβαλον κατὰ τὸ γεγραμμένον (Δευτ. λγ΄. 17) Πρωτότοκος ταύρου τὸ κάλλος αὐτοῦ καὶ κέρατα μονοκέρωτος τὰ κέρατα αὐτοῦ.» Μετὰ τοῦτον λέγεται ὁ Δαυὶδ, κατὰ τὰς λέξεις (Α΄. Χρον. ιδ΄. 17) «Καὶ ἐγένετο τὸ ὄνομα Δαυὶδ ἐν πάσῃ τῇ γῇ, καὶ Κύριος ἔδωκε τὸν φόβον αὐτοῦ ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη.» Ταῦτα φέρουσι ποιμενικὴν πήραν καὶ ράβδον ἐκ τοῦ ἑνὸς καὶ πύργον ἐκ τοῦ ἄλλου μέρους, κατὰ τὴν ρῆτραν (Ἄσμ. δ΄. 4) «ὡς πύργος Δαυὶδ τράχηλός σου.» Τέλος ὁ Μαρδοχαῖος, περὶ τοῦ ὁποίου λέγεται (Ἐσθὴρ θ΄. 4) «ὁ γὰρ φόβος Μαρδοχαίου ἐνέκειτο αὐτούς.» Τὰ νομίσματά του φέρουσιν ἐξ ἑνὸς σάκκον καὶ σποδὸν καὶ ἄλλου χρυσοῦν στέφανον. Νομίσματα ἀπεδόθησαν εἰς τὸν Μωυσῆν, Σαοὺλ καὶ Σολομῶντα· ἀλλὰ συχνὸν ἀπαντᾶται ἓν φέρον τὴν προτομὴν τοῦ Κυρίου, τὸ ὄνομα «Ἰησοῦς» καὶ τὴν θαυμαστὴν ἐπιγραφὴν «ὁ βασιλεὺς Μεσίας ἔρχεται ἐν εἰρήνῃ· ὁ Θεὸς ἐγένετο ἄνθρωπος.»

Ἐν τούτοις ἀδύνατον νὰ ὑποτεθῇ, ἔστω καὶ πρὸς στιγμὴν, ὅτι λαὸς οἷος ὁ ἀρχαῖος Ἑβραϊκὸς, ἀφιερωμένος ὅλως εἰς ζωὴν ποιμενικὴν κατεσκεύασέ ποτε ἴδιον νόμισμα ἢ ἔσχεν αὐτοῦ ἀνάγκην, καθότι τὰ πλούτη του ἀπετελοῦντο ἐκ ποιμνίων. Εἰς τὸ μᾶλλον πεπολιτισμένον ἐκ τῶν ἐθνῶν τῆς ἀρχαιότητος, τοὺς Ἕλληνας, ὧν τὴν βαθμιαίαν ἀνάπτυξιν βλέπομεν ἐν τῇ ἱστορίᾳ, οὐδὲν ἴχνος νομίσματος βλέπομεν κατὰ τὴν Ὁμηρικὴν ἐποχὴν (900 Π. Χ.)· εἰς τὰς συναλλαγὰς τὰ πάντα ἐτελείωνον διὰ τῆς μεταλλαγῆς. Ποίμνια βοῶν ἦσαν τὰ τῶν πολιτῶν πλούτη, διότι ἡ ἀξία τῶν πραγμάτων ἐξετιμᾶτο μὲ βόας, καὶ τὰ πρόστιμα ἐπληρώνοντο δι' αὐτῶν. Ἡ αὔξουσα συναλλαγὴ τέλος ἐβίασεν αὐτοὺς νὰ εὕρωσι βάσιν, ἥτις νὰ παρέχῃ ὀλιγωτέρας δυσκολίας παρὰ τοὺς βόας, καὶ τοιαύτην εὗρον τὰ πολύτιμα μέταλλα διὰ τὴν ὡραιότητα, τὸ σπάνιον καὶ τὸ ἄφθαρτον αὐτῶν. Οἱ ἀρχαῖοι Ἑβραῖοι λοιπὸν δὲν εἶναι οἱ μόνοι οἱ μὴ ἔχοντες νόμισμα. Κατὰ τὰς πολλὰς ἀνασκαφὰς τὰς γενομένας ἐν Αἰγύπτῳ, Ἀσσυρίᾳ καὶ Βαβυλωνίᾳ, μόνον πλίνθοι ἐφ' ὧν εἶναι γεγραμμέναι δωρεαὶ χρημάτων, προσδιοριζομένων μὲ βάρος, εὑρέθησαν εἰς μέγαν ἀριθμὸν (Ρωλινσόνος Ἡρόδοτος τόμ. Α΄ σελ. 684). Πρὸ τῆς ὀγδόης πρὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος σεσημασμένον νόμισμα δὲν εἶχεν ἀκόμη κυκλοφορήσει ὡς βάσις ἀξίας καὶ βεβαίως εἰς Παλαιστίνην εἰσήχθη μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Σαμαρείας ὑπὸ τῶν Ἀσσυρίων. (721 π. Χ.). Οἱ ἀρχαῖοι τῆς Ἰταλίας λαοὶ ἤλλαζον τὰ χρειώδη μεταχειριζόμενοι πρὸ πάντων χαλκὸν, βόας καὶ πρόβατα. Εἰς τὴν μεγάλην Ἀσίαν τὸ νόμισμα εἰσήχθη αἰῶνας ὕστερον ἀφοῦ ἄλλα ἔθνη μετεχειρίσθησαν αὐτό. Σήμερον χῶραι ὀλίγον εἰς τὸν πολιτισμὸν προκεχωρημέναι μεταχειρίζονται ὡς νομίσματα εἴδη κοσμημάτων, ὡς ὄστρακα, καρφίδας, ὑελία, σαπώνιον κ. τ. λ.»

Καὶ ὅμως ὁ πολιτισμὸς ἐν Ἀνατολῇ φαίνεται ἀρκετὰ προκεχωρημένος καὶ κατ' αὐτὰς εἰσέτι τὰς ἡμέρας τοῦ Ἀβραὰμ, καθότι βλέπομεν τὸν πατριάρχην ἀγοράζοντα τάφον ἀντὶ ἀργυρίου. «Καὶ ἀπεκατέστησεν Ἀβραὰμ τῷ Ἐφρὼν τὸ ἀργύριον, ὃ ἐλάλησεν εἰς τὰ ὦτα τῶν υἱῶν Χέτ, τετρακόσια δίδραχμα ἀργυρίου δοκίμου ἐμπόροις.» (Γεν. κγ΄. 16) ὅπου τὸ ἑβραϊκὸν ῥῆμα, τὸ μεταφραζόμενον ἀπεκατέστησεν, εἶναι ἰσχὺ καὶ σημαίνει κυρίως ἐζύγισεν, ἐκ τοῦ ὁποίου, ὡς καὶ ἐξ ἄλλων περικοπῶν τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς, καταφαίνεται ὅτι εἰς τοὺς χρόνους τῶν πατριαρχῶν οἱ ἔμποροι μετεχειρίζοντο εἰς τὰς συναλλαγὰς τῶν ἄργυρον ἢ καὶ χρυσὸν οὐχὶ ὅμως εἰς νομίσματα σεσημασμένα κεκομμένον, ἀλλὰ ζυγίζοντες αὐτόν. Πότε δὲ κατὰ πρῶτον ἐφάνησαν τὰ σεσημασμένα νομίσματα θέλομεν προσεχῶς ἐκθέσει δι' ὀλίγων.

Η ΑΜΑΞΑ ΤΟΥ ΛΑΜΑΡΤΙΝΟΥ.

Ὁ Κ. Λαμαρτῖνος, εἷς τῶν εὐγενεστέρων Γάλλων πολιτικῶν, ὅστις ἔσωσε τὴν πατρίδα του ἀπὸ μεγάλα δυστυχήματα κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1848 διὰ τῆς τόλμης καὶ τῆς φρονήσεώς του, δὲν ὑπῆρξέ ποτε πλούσιος. Ἦτο δὲ τόσον γενναῖος ὥστε οὐδέποτε εἶδε πάσχοντα χωρὶς νὰ τὸν βοηθήσῃ.

Ὅταν ἐγήρασεν ἡ μόνη του ἐπιθυμία ἦτο ν' ἀποκτήσῃ ἰδικήν του ἅμαξαν, καθότι οὐδὲν ηὐχαρίστει αὐτὸν ὅσον τὸ νὰ ἐπιβαίνῃ ἁμάξης· κατεσκεύασε λοιπὸν μικρόν τι κιβώτιον ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἔρριπτεν ὅσα ἠδύνατο νὰ οἰκονομήσῃ ἐωσοῦ συνάξει καὶ ἀγοράσει μικράν τινα ἅμαξαν. Εἶχε συνάξει δύο περίπου χιλιάδας φράγκα καὶ ἐχρειάζοντο εἰσέτι χίλια, ὅτε ἡμέραν τινὰ γυνή τις πτωχὴ παρουσιάσθη ἐνώπιόν του· ἡ γυνὴ ἦτο χήρα, μήτηρ ἑπτὰ ὀρφανῶν, ἥτις, ἅμα εἰσελθοῦσα εἰς τὸ δωμάτιόν του ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας του, καὶ ἔχυνεν ἄφθονα δάκρυα, λέγουσα ὅτι δὲν εἶχεν ἄρτον, ὅτι κατέσχον τὰ πράγματά της καὶ ὅτι ἐξέβαλον εἰς τὸν δρόμον τὰ τέκνα της.

— Καὶ πόσα σοὶ χρειάζονται, ἠρώτησεν ὁ Λαμαρτῖνος, πορευόμενος ἡσύχως εἰς τὸ κιβώτιον.

— Χίλια φράγκα, ἀπήντησεν ἡ πτωχὴ μήτηρ.

— Λάβε τα, εἶπεν ὁ γενναῖος ποιητὴς καὶ πολιτικός.

— Ἡ δὲ ἅμαξά σου; ἠρώτησεν εἷς ἐκ τῶν φίλων του τὴν ἐπομένην ἡμέραν.

— Ἄ, φίλε μου, εἶναι καλλίτερον διὰ τὴν ὑγείαν νὰ πηγαίνω πεζός.

—«»«»«»«»—

ΑΥΤΑΠΑΡΝΗΣΙΣ.

Τὸ ἀκόλουθον ἁπλοῦν καὶ μικρόν, κατὰ τὸ φαινόμενον, συμβὰν ἐξηγεῖ κάλλιον παντὸς λεξικοῦ τὴν σημασίαν τῆς λέξεως αὐταπάρνησις.

Ὅτε ὁ ἀρχιδιάκονος Χάρης ἦτο καθηγητὴς εἰς τὴν ἐν Κανταβριγίᾳ Σχολὴν τῆς Τριάδος, ἡμέραν τινὰ ἐνῷ παρέδιδεν ἠκούσθη ἡ φωνὴ «Πυρκαϊά!» Ἀμέσως οἱ μαθηταί του ὥρμησαν ἐκτὸς τῆς σχολῆς καὶ σχηματίσαντες γραμμὴν μεταξὺ τοῦ καιομένου κτιρίου, ὄντος πλησίον, καὶ τοῦ ποταμοῦ μετεβίβαζον κάδους πλήρεις ὕδατος ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα. Ὁ διδάσκαλος φθάσας μετ' αὐτοὺς εὗρεν αὐτοὺς καταγινομένους· εἰς δὲ τὸ τέλος τῆς γραμμῆς εἶδε νεανίαν τινὰ ἱστάμενον μέχρι τῆς μέσης ἐντὸς τοῦ ὕδατος καὶ πληροῦντα τοὺς κάδους· ὁ νεανίας ἐκεῖνος ἦτο πολὺ ἁβρὸς καὶ ἐφαίνετο πάσχων ἀπὸ φθίσιν.

— Ἠῶς, ἐφώνησεν ὁ καθηγητὴς, σὺ ἐντὸς τοῦ ὕδατος, Στέρλη; σὺ, ὁ τόσον ὑποκείμενος εἰς κρυολόγημα;

— Εἷς ἔπρεπε νὰ ἔμβῃ, ἀπεκρίθη ὁ νεανίας, διατὶ λοιπὸν ὄχι ἐγὼ ὅπως ὁποιοσδήποτε ἄλλος;

Τὸ πνεῦμα τῆς ἀπαντήσεως ταύτης εἶναι τὸ πνεῦμα πάσης μεγάλης καὶ περιφανοῦς πράξεως. Ἡ δειλία καὶ ἡ ψυχρότης λέγει μὲν «Ναὶ, κάποιος πρέπει νὰ πράξῃ τοῦτο,» ἀλλὰ δὲν ἀφίνει τὸν λαλοῦντα καὶ νὰ κινηθῇ πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως. Ἡ εὐγένεια τοῦ χαρακτῆρος ὅμως, θεωροῦσα τὴν ἀνάγκην λέγει· «Ναὶ, κάποιος πρέπει νὰ πράξῃ τοῦτο· διατὶ λοιπὸν νὰ μὴ τὸ πράξω ἐγώ;» καὶ ἡ πρᾶξις ἐκτελεῖται ἀμέσως.

—«»«»«»«»—

ΕΜΦΑΝΙΣΕΙΣ ΕΚΠΝΕΟΝΤΩΝ.

Ὑπάρχουσι παραδείγματα καθ' ἃ ἄτομά τινα μακρὰν ἄλλων πεφιλημένων εὑρισκόμενα καὶ οὐδεμίαν γνῶσιν τῆς θέσεως αὐτῶν ἔχοντα, βλέπουσιν ἢ νομίζουσιν ὅτι βλέπουσιν αὐτὰ, καὶ ἀκολούθως πληροφοροῦνται ὅτι ἀκριβῶς τὴν στιγμὴν καθ' ἣν εἶδον τὸν πεφιλημένον ἐκεῖνος ἐξέπνεε! Καί τοι ἠκούσαμεν ἰδίοις ὠσὶ παράδειγμα τοιοῦτον, ἀρκούμεθα ὅμως εἰς τὰ ἑξῆς δύο, τὰ ὁποῖα λαμβάνομεν ἐκ τῆς αὐτῆς μὲ τὰ μέχρι τοῦδε ὄνειρα πηγῆς.

Ἐν ἔτει 1857 χαρίεις τις καὶ φίλεργος νεανίας, ἀπεφασίσας νὰ μεταβῇ ἐξ Ἀγγλίας εἰς Αὐστραλίαν, μὲ τὸ μέσον γνωρίμου τινός, ἐπεβιβάσθη εἰς πλοῖον ἀπερχόμενον ἐκεῖ. Ὅτε τὸ πλοῖον ἦτο περὶ τὸ μέσον τοῦ πλοῦ του, ἡμέραν τινὰ οἱ ναῦται κατὰ διαταγὴν τοῦ πλοιάρχου, ἔπλυνον τὸ κατάστρωμα, ὁ δὲ νεανίας, ὅστις ἐπεθύμει πάντοτε νὰ ἐργάζηται ἠθέλησε νὰ λάβῃ καὶ αὐτὸς μέρος εἰς τὴν τῶν ναυτῶν ἐργασίαν. Δυστυχῶς ὅμως ἐνῷ εἰργάζετο εἰς τὴν ἄκραν τοῦ πλοίου, ὠλισθήσας ἔπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἀμέσως ἔγεινεν ἀφανής. Ἅμα οἱ ναῦται ἐφώνησαν «ἄνθρωπος ἔπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν!» εὐθὺς ὁ κυβερνήτης διέκοψε τὸν δρόμον τοῦ πλοίου, ἀμέσως δὲ τὰ ἀκάτια κατεβιβάσθησαν. Ὁ νεανίας ὅμως, ὅστις πιθανῶς ἐσύρθη ὑπὸ τὸ πλοῖον, δὲν ἀνέβη πλέον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος, καὶ οὐδέποτε πλέον ἐφάνη! Ἀφοῦ ἐπὶ πολὺ τὸν ἐζήτησαν εἰς μάτην, πᾶσα ἐλπὶς περὶ ἀνευρέσεως αὐτοῦ ἐξέλιπε, δι' ὃ καὶ τὸ πλοῖον ἐξηκολούθησε τὸν πλοῦν του. Ὅτε ἡ περὶ τῆς ἀπωλείας ταύτης εἴδησις ἔφθασεν εἰς τὸν φίλον ἐκεῖνον, τῇ

μεσητείᾳ τοῦ ὁποίου ὁ νεανίας ἐπεβιβάσθη εἰς τὸ πλοῖον, ὁ ἄνθρωπος ἠσθάνθη ὅτι ἦτο χρέος του νὰ εἰδοποιήσῃ τοὺς γονεῖς τοῦ ἀπολεσθέντος. Μετέβη λοιπὸν εἰς τὸ μέρος ὅπου τοῦ νεανίου ὁ πατὴρ εἰργάζετο καὶ εὗρεν αὐτόν. Ὁ πατὴρ ἅμα εἶδε τὸν ἄνθρωπον ἐρχόμενον συνωφρυώθη καὶ ἀμέσως ἠρώτησεν ἂν τὸ πλοῖον ἐφ' οὗ ἐπέβαινεν ὁ υἱός του ἔφθασεν ἀσφαλῶς εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον.

— Ναί, ἔφθασεν ἀσφαλῶς εἰς τὸν λιμένα.

— Τὸ παιδί μου εἶναι καλά;

— Δὲν ἔχει τίποτε αὐτὸ τώρα.

— Τί, ἦτο ἀσθενές;

— Ὄχι, ὄχι ἀσθενές.

— Τότε ἀπέθανεν.

Ἡ σιωπὴ καὶ τὰ τεθλιμμένα βλέμματα τοῦ ἀνθρώπου ἐβεβαίωσαν τὸν πατέρα περὶ τῆς ἀπωλείας. Ὁ πατὴρ, συνελθὼν ταχύτερον ἢ ὅσον τις περιέμενεν, εἶπε βραδέως·

— Θὰ σᾶς εἴπω τώρα πότε ἀπέθανε. Τότε ἐξάξας σημειωματάριον, ἤνοιξεν αὐτὸ καὶ εἶπεν ἀκριβῶς τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ὥραν μὲ τὴν ἐκ τοῦ μήκους διαφοράν, καθ' ἣν ὁ νεανίας ἔπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν. Εἶπε δὲ ὅτι γινώσκει τοῦτο ἐκ τοῦ ἀκολούθου συμβεβηκότος. Τὴν σημειωμένην ἡμέραν εἶχε μεταβῆ εἰς τὸν οἶκόν του διὰ νὰ γευματίσῃ. Ὅτε δὲ ἡτοιμάζετο νὰ καθίσῃ εἰς τὴν τράπεζαν, ἡ γυνή του εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον κατατρομασμένη. Εἰδὼν αὐτὴν εἰς ἐκείνην τὴν κατάστασιν ἤρχισε νὰ τὴν ἐρωτᾷ τί ἔχει, ἡ γυνὴ δὲ τὸν ἐβεβαίωνεν ὅτι ἐκείνην τὴν στιγμὴν εἰς τὸ ἄλλο δωμάτιον εἶδε τὸν υἱόν της, ὅστις τὴν ἐκάλει καὶ ὅστις ἀκολούθως ἐχάθη ἀπ' ἐμπρός της. Ὁ πατὴρ κατώρθωσε νὰ διαλύσῃ τὸν φόβον τῆς γυναικὸς, πείθων αὐτὴν ὅτι τοῦτο ἦτο πλάνη τῆς φαντασίας, ἀλλ' ἐσημείωσε τὸ συμβὰν τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ἀπὸ τῆς ὁποίας καὶ αὐτὸς καὶ ἡ σύζυγός του μετὰ πολλῆς ἀνυπομονησίας περιέμενον εἰδήσεις παρὰ τοῦ υἱοῦ των.

— Τὸ θέρος τοῦ 1832, λέγει ὁ γράψας τὸ ἀκόλουθον συμβάν, διέτριβον εἰς γραφικόν τι χωρίον τῆς δυτικῆς Ἀγγλίας. Εἰς τὸ αὐτὸ χωρίον, ἓν περίπου τέταρτον μιλίου μακρὰν τῆς οἰκίας μου, εἶχε πρὸ μικροῦ καθίσει ἀρχαῖός τις συμμαθητής, ὅστις πρὸ ὀλίγου ἐχ ε νυμφευθῇ νέαν τινὰ ἐξ Οὐαλλίας. Συνηνωμένος μὲ τὴν οἰκίαν του ἦτο ἐκτεταμένος τις κῆπος, στολισμένος μὲ ἄνθη καὶ θάμνους, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἡ νέα σύζυγος πολὺ εὐχαριστεῖτο νὰ διέρχηται τὸν καιρόν της. Δύο ἀδελφαὶ νεώτεραι τῆς συζύγου ἐλθοῦσαι διέμενον πολὺ μέρος τοῦ θέρους ἐκείνου εἰς τῆς ἀδελφῆς των κατὰ δὲ τὸν Σεπτέμβριον (τὴν πρώτην αὐτοῦ ἑβδομάδα, ἂν δὲν ἀπατῶμαι) ἔφθασεν εἰς τὸ χωρίον καὶ ὁ πατήρ των διὰ νὰ τὰς πάρῃ, ὅστις ἀφοῦ ἔμεινεν ἡμέρας τινὰς, ἀνεχώρησε μετ' αὐτῶν εἰς τὴν Νότειον Οὐαλλίαν, ὄντων ὅλων κατὰ τὸ φαινόμενον ἐν πλήρει ὑγείᾳ. Ἡμέρας τινὰς μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν ξένων του, μετέβην πρωΐαν τινὰ μεταξὺ τῆς ἐννάτης καὶ δεκάτης ὥρας, πρὸς ἐντάμωσιν τοῦ φίλου μου, ἐλπίζων ὅτι θὰ εὕρω αὐτόν, ἐπειδὴ ἡ ἡμέρα ἦτο ὡραία καὶ θερμὴ, καπνίζωντα μετὰ τὸ πρόγευμά του ὑπὸ τὴν σκιάν. Ὁ ἐκτεταμένος κῆπος, ὅστις περιεφράττετο ὑπὸ τοίχων ὑψηλῶν, εἶχε δύο θύρας, ἐκτὸς τῶν ἐκ τῆς οἰκίας εἰσόδων. Τὴν μὲν μίαν ἀριστερὰ τῆς οἰκίας καὶ τὴν ἄλλην εἰς τὸν ὀπίσθιον τοῖχον, παρὰ τὸν ὁποῖον ἦτο καὶ ἡ ἀναδενδράς. Πλησιεστέρα δι' ἐμὲ, διὰ μέσου τῶν ἀγρῶν, ἦτο ἡ τελευταία αὕτη, τὴν ὁποίαν ἀνοίξας ἐλευθέρως, ὡς συνήθιζον, εἰσῆλθον. Ἀντὶ τοῦ φίλου μου, καθημένην εἰς τὴν ἀναδενδράδα εἶδον τὴν νέαν σύζυγόν του ὠχρὰν ἀνήσυχον καὶ κατατρομασμένην, καὶ μετὰ δυσκολίας κρατοῦσαν ἑαυτὴν ἐπὶ τοῦ καθίσματος. Ἅμα μὲ εἶδεν ἀνέλαβεν ὀλίγον καὶ μετὰ προθυμίας μὲ ἠρώτησεν ἂν εἶδον τὸν πατέρα της.

— Ἀπὸ τὴν τρίτην τὸ πρωΐ, ὁπότε ἀνεχώρησε μὲ τὰς ἀδελφάς σας, τῇ εἶπον, δὲν τὸν εἶδον πλέον.

— Εἶναι ἐδῶ, ἀπήντησεν, εἶμαι βεβαία ὅτι εἶναι ἐδῶ, καὶ ὅμως δὲν δύναμαι πουθενὰ νὰ τὸν εὕρω.

— Τί λέγετε; τῇ εἶπον, δὲν σᾶς καταλαμβάνω. Ὁ Κ. Μόργαν δὲν ἠδύνατο νὰ ἔλθῃ ἐδῶ. Εἰξεύρετε ὅτι σήμερον πρέπει νὰ μεταβαίνῃ εἰς Γλούτσεστερ.

— Σᾶς λέγω ὅτι εἶναι ἐδῶ. Τὸν εἶδον, μοὶ ὡμίλησεν ἐδῶ εἰς τὸν κῆπον, δὲν εἶναι ἓν τέταρτον τῆς ὥρας ἀκόμη. Τί νὰ κάμω; Ποῦ νὰ ἦναι; Πάτερ! Πάτερ! καὶ ἐφώναζεν δυνατὰ καὶ ἐπανειλημμένως ὡς βεβαία ὅτι θ' ἀκούσῃ ἀπάντησιν.

Βλέπων ὅτι ἦτο πολὺ συγχυσμένη προσεπάθουν νὰ τὴν ἡσυχάσω, ἀλλὰ δὲν εἶξευρον τί νὰ τῇ εἰπῶ.

— Ἐὰν ὁ πατήρ σας ἦναι ἐδῶ, τῇ εἶπον, ταχέως θὰ τὸν εὑρωμεν· θὰ ἦλθεν ἀπὸ τὴν

ἐμπροσθεινὴν θύραν καὶ ἡ ὑπηρέτρια θὰ τοῦ ἤνοιξεν. Ἂς τὴν ἐρωτήσωμεν.

— Ἐκείνη ἐπῆγε μὲ τὸν σύζυγόν μου εἰς τοῦ Ροῦσσελ, διὰ νὰ φέρωσι μερικὰ φυτὰ τὰ ὁποῖα ἠγόρασε. Δὲν εἶναι κἀνεὶς ἄλλος ἐκτὸς ἐμοῦ εἰς τὸν οἶκον.

— Τότε ποῖος ἤνοιξε τοῦ πατρός σας;

— Κἀνείς, ἦλθεν ἀπὸ τὴν πλαγίαν θύραν καὶ ἐφώναξε τὸ ὄνομά μου· Ἑλένη! Ἑλένη! ἀπήντησεν. Ἤμην ἐνησχολημένη ὅτε ἤκουσα τὴν φωνήν. Σηκώσασα τὴν κεφαλὴν τὸν εἶδον κατὰ πρόσωπον καὶ ἔτρεξα γύρω ἀπὸ τὴν διάβασιν διὰ νὰ τὸν ἐνταμώσω. Τὸν ἔβλεπον τόσον καλὰ ὅσον βλέπω καὶ σᾶς τὴν στιγμὴν ταύτην, ἑωσοῦ ἔφθασα πέραν εἰς τὰς λεπτοκαρυὰς, αἱ ὁποῖαι τὸν ἔκρυψαν ἀπὸ τὰ βλέμματά μου, ἀφοῦ δὲ διῆλθον αὐτὰς ἐκεῖνος δὲν ἦτο ἐκεῖ πλέον καὶ δὲν δύναμαι νὰ τὸν εὕρω πουθενά.

— Παρετηρήσατε ἐντὸς τῆς οἰκίας;

— Ἐκύτταξα εἰς ὅλα τὰ δωμάτια καὶ ὅλας τὰς γωνίας τῆς οἰκίας καὶ ὅλα τὰ μέρη τοῦ κήπου. Ὦ! τί τοῦτο σημαίνει;

— Εἶναι φαντασία τῆ εἶπον, πιστεύσατε· ἐμείνατε μόνη ἐδῶ καὶ νευρικός τις κλονισμὸς σᾶς ἐτάραξε.

Ἐμειδίασε πικρῶς καὶ ἀκολούθως ἤρχισε νὰ χύνῃ δάκρυα, τὰ ὁποῖα κατὰ τὸ φαινόμενον τὴν ἀνεκούφιζον. Μετ' ὀλίγον ἐγερθεῖσα ἐπορεύθη εἰς τὸν οἶκον καὶ ἀπεσύρθη εἰς τὸ δωμάτιόν της. Μετά τινα λεπτὰ ὁ σύζυγός της καὶ ἡ ὑπηρέτρια ἐπανῆλθον. Τότε προσκαλέσας τὸν σύζυγον κατὰ μέρος εἶπον εἰς αὐτὸν τὰ διατρέξαντα. Ἐκεῖνος ἐξέλαβε τὸ πρᾶγμα μικρὸν λέγων ὅτι ἐπειδὴ ἦτο ἄβρα καὶ νευρικῆς κράσεως ἐτρόμαξεν ἀπὸ πλάσμα τι τῆς φαντασίας της. Ἐν τούτοις ἀμέσως ἔτρεξε πρὸς αὐτὴν, ἐγὼ δὲ ἀποχαιρετήσας ἐπέστρεψα εἰς τὸν οἶκόν μου.

— Τὴν ἑπομένην πρωΐαν, εὐθὺς μετὰ τὸ πρόγευμά μου, ἀνεχώρησα διὰ τὸν οἶκον τοῦ φίλου μου, κατεχόμενος ὑπὸ στοχασμῶν οὓς μᾶλλον ἠσχυνόμην νὰ φανερώσω. Φθάσας εἰς τὴν ὀπισθίαν θύραν προσεπάθησα νὰ τὴν ἀνοίξω ὡς συνήθιζον· ἀλλ' εὗρον αὐτὴν καλῶς κλειδομένην, ὥστε ἠναγκάσθην νὰ ὑπάγω ἀπὸ τὸν οἶκον, τοῦ ὁποίου φθάσας ἔκρουσα τὴν θύραν. Ὁ φίλος μου ὁ ἴδιος ἦλθε καὶ τὴν ἤνοιξεν· ἐνόησα δὲ ἀμέσως ἀπὸ τὸ ὕφος του ὅτι θλιβερόν τι εἶχε πάθει. Ἡ Ἑλένη ἦτο εἰς τὴν κλίνην της ἀκόμη, μοὶ εἶπε δὲ ὅτι, ἀφοῦ ὅλην τὴν νύκτα ἔμεινεν ἄγρυπνος ἤδη ἐκοιμᾶτο. Διὰ νὰ μὴ τρομάξῃ δὲ ἡ γυνὴ ἀπὸ τὸν κτύπον τοῦ ταχυδρόμου, ἂν οὗτος ἔφερε τίποτε (ἤρχετο δὲ γενικῶς περὶ τὰς ὀκτὼ τὸ πρωΐ) ὁ φίλος μου ἐπῆγε πρὸς ἐντάμωσίν του καὶ ἔλαβεν ἐπιστολὴν ἥτις ἔκειτο ἀνοικτὴ ἐπὶ τῆς τραπέζης. Τὸ ἐμπεριεχόμενόν της τῷ εἶχε προξενήσει μεγάλην ἔκπληξιν. Ὁ Κ. Μόργαν, ὁ πατὴρ τῆς συζύγου του, ἐνῷ ἐνεδύετο διὰ τὸ ταξείδιον περὶ τὴν ἕκτην ὥραν προσεβλήθη ὑπὸ ἀποπληξίας, ὡς ἐκ τῆς ὁποίας ἔπεσεν ἀναίσθητος ἐπί τινας ὥρας καὶ τέλος ἐξέπνευσε κατὰ τὴν ἐννάτην καὶ τέταρτον, ἤτοι ἀκριβῶς τὴν ὥραν τῆς μυστηριώδους ἐμφανίσεως εἰς τὸν κῆπον.

Ἡ θλιβερὰ εἴδησις ἔπρεπε νὰ φανερωθῇ εἰς τὴν κυρίαν, διὸ καὶ ἐφανερώθη μετὰ πάσης δυνατῆς προφυλάξεως καὶ διὰ τοῦ ἀρίστου τρόπου. Πρὸς ἔκπληξιν ὅμως τοῦ συζύγου μικρὰν μόνον ἐντύπωσιν τῇ ἐπροξένησεν. Ἡ Ἑλένη εἶπεν ὅτι τὸ ἤξευρεν ἀπὸ πρίν, πλὴν εὐτυχῶς δι' αὐτὴν καὶ διὰ τὸν σύζυγόν της δὲν προέβλεπε κακόν τι. Ἦτο δὲ αὕτη τὸ προσφιλὲς τοῦ πατρός της τέκνον, καὶ τὸν ἠγάπα θερμῶς καὶ τὸν ἔκλαυσεν ἐκ βάθους καρδίας.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ

ΥΠΟ ΙΩΑΝΝΙΝΟΥ ΚΑΙ ΒΑΝ ΓΑΒΕΡ.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ Π. Σ. ΦΩΤΙΑΔΟΥ

Ὅτε κατὰ πρῶτον ἀνέγνωμεν ἐν τῇ Γαλλικῇ γλώσσῃ τὸ ὡραῖον τοῦτο βιβλίον τόσον μᾶς ἐκέντησε τὴν περιέργειαν καὶ τόσον μᾶς ἐκίνησε τὸ ἐνδιαφέρον ὥστε ἀληθῶς ἐλυπήθημεν ὅτι δὲν εὑρίσκεται καὶ εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς γλῶσσαν καὶ δὲν ἀναγινώσκεται ὑπὸ πάντων ἡμῶν. Ὅσην δὲ τότε ἠσθάνθαμεν λύπην τόσην, νῦν δοκιμάζομεν χαρὰν ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ τῆς μεταφράσεως καὶ προσεχοῦς ἐκδόσεως τῆς Ἱστορίας ταύτης ὑπὸ νέου ἀγαπῶντος τὰ γράμματα καὶ τὴν πρόοδον τῆς πατρίδος.

Συγχαίροντες λοιπὸν τῷ νέῳ μεταφραστῇ καὶ ἐκδότῃ διὰ τὸ κοινωφελὲς ἔργον του, παρακινοῦμεν καὶ τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας πρὸς ἀπόκτησιν τοῦ ἀναγκαίου τούτου βιβλίου, ὅπερ, καὶ τοι συγκείμενον ἐκ 40 τυπογραφικῶν φύλλων, τιμᾶται μόνον ἓξ (6) φράγκων.

ΝΙΚΟΛΗΣ Ο ΞΥΛΟΥΡΓΟΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ.

Α'. Πτῶσις.

Εἴς τινα γωνίαν τῆς ἄλλοτε πολλὰς τοιαύτας ἐχούσης ὁδοῦ Φ. ὑπῆρχε πρὸ πολλοῦ ξυλουργοῦ ἐργαστήριον. Εἰς τὸ ἐργαστήριον ἐκεῖνο ὅστις εἰσήρχετο καθ' ὁποιανδήποτε ὥραν ἐργασίμου ἡμέρας ἀπήντα νέον ξυλουργὸν, ἔχοντα περὶ αὐτὸν δύο ἢ τρεῖς μαθητὰς, τοὺς ὁποίους εὐστόχως διευθύνων ὡδήγει εἰς τὴν ἐργασίαν, ἐνῷ καὶ ὁ ἴδιος εἰργάζετο. Καίτοι ἡ ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ ἐκείνῳ ξυλία δὲν συνίστατο ἀπὸ ἀκριβὰ πρὸς κατασκευὴν πολυτελῶν ἐπίπλων ξύλα, ἦτο ὅμως ἐν τάξει τοποθετημένη· τὰ δὲ ἐργαλεῖα καθαρὰ, ἠκονισμένα καὶ ἕκαστον εἰς τὴν οἰκείαν θέσιν του, ἐμαρτύρουν ὅτι ὁ ἐργάτης ἦτο φίλος τῆς τάξεως ὅσον καὶ τῆς ἐργασίας. Ὁ νέος ξυλουργὸς, ὅστις ὠνομάζετο Νικολῆς, ὢν ἔτι πολὺ νέος κατώρθωσε διὰ τῆς δραστηριότητός του καὶ τῆς οἰκονομίας του νὰ ἐκμάθῃ ταχέως τὴν τέχνην καὶ νὰ συστήσῃ ἴδιον ἐργαστήριον, τὸ ὁποῖον τῷ παρεῖχε μέσα ἄφθονα καὶ αὐτὸς νὰ ζῇ ἐν ἀνέσει καὶ οἰκογένειαν νὰ συντηρήσῃ. Ἡ σύζυγός του, ἥτις ἦτο κόρη πτωχῆς μὲν ἀλλὰ τιμίας οἰκογενείας, ἔζη εὐτυχὴς ἐν τῇ ἀγάπῃ τοῦ συζύγου της καὶ κατεγίνετο ἀνατρέφουσα τὰ τέκνα τὰ ὁποῖα ὁ Θεὸς τοῖς ἐχάριζεν. Ἡ οἰκογενειακὴ τοῦ Νικολῆ ζωὴ ἦτο ἐπίζηλος ἡ δὲ τέχνη του τῷ παρεῖχε καλὸν στάδιον προόδου. Δυστυχῶς ὅμως τὰ τοῦ κόσμου πράγματα ἀδιακόπως μεταβάλλονται· ἡ δὲ ἀστασία τῶν γηίνων, ἡ πηγάζουσα ἐκ τῆς γνώμης τῶν ἀνθρώπων εἶναι τόσον μεγάλη, ὥστε οὐδεὶς γινώσκει τί τέξεται ἡ ἐπιοῦσα.

Παρῆλθον ἔτη τινὰ καὶ ἄνθρωποι, τῶν ὁποίων ἡ συναναστροφὴ ἐφαίνετο εὐχάριστος, ἐσχετίσθησαν μετὰ τοῦ Νικολῆ. Ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων ποτὲ μὲν εἷς, ποτὲ δὲ ἄλλος, μεταβαίνοντες εἰς τοῦ ξυλουργοῦ τὸ ἐργαστήριον συνωμίλουν μετ' αὐτοῦ ἢ προσεκάλουν αὐτὸν εἴς τι πλησιόχωρον καφφενεῖον, ὅπως ὁμιλῶσι μὲ περισσοτέραν ἄνεσιν. Ὁ Νικολῆς πρῶτον μὲν διὰ νὰ μὴ δυσαρεστήσῃ τοὺς νέους γνωρίμους του ἔπειτα δὲ καὶ διὰ νὰ ἀναπαύηται ὀλίγον, ἤρχισε νὰ παραιτῇ τὴν ἐργασίαν του καὶ νὰ μεταβαίνῃ εἰς τὸ καφφενεῖον. Πλὴν πόσον ὀλισθηρὸς εἶναι ὁ ἠθικὸς κατήφορος καὶ πόσον ἀκαθέκτως μᾶς σύρει ἅμα εἰσέλθομεν εἰς αὐτόν! Ἡ εἰς τὸ καφφενεῖον φοίτησις βαθμηδὸν κατήντησε συνήθεια, ἡ δὲ ἐν ἀρχῇ χρῆσις ἀναψυκτικοῦ ποτοῦ κατὰ μικρὸν ἔγεινε πάθος πρὸς ποτὰ φθείροντα καὶ κατάστασιν καὶ ὑγείαν. Ἡ ἀκαταγώνιστος ἐκείνη δύναμις, ἥτις σύρει τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ νὰ εὐχαριστήσῃ τὸ κυριεῦον αὐτὸν πάθος, ἤρχισε νὰ βιάζῃ καὶ τὸν Νικολῆν νὰ παραιτῇ συχνὰ τὴν ἐργασίαν του καὶ νὰ μεταβαίνῃ εἰς τὰ καπηλεῖα. Ἡ δὲ παραμέλησις τῆς ἐργασίας ἀφ' ἑνὸς, τὰ εἰς ποτὰ ἐξοδευόμενα χρήματα ἀφ' ἑτέρου καὶ πρὸ πάντων ἡ ἐκ τῶν ποτῶν ζάλη τοσοῦτον κατέστρεφον τὰ ὑλικὰ τοῦ ἀνθρώπου συμφέροντα ὥστε ὁ καιρὸς δὲν ἤργησε καθ' ὃν οὐ μόνον τὴν οἰκογένειάν του δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ συντήρῃ ὅπως πρὶν, ἀλλὰ καὶ καταχρεωμένος καὶ ἄνευ πίστεως εὑρέθη. Τὸ ἐργαστήριόν του κατήντησε σχεδὸν ἔρημον, ἡ χαρὰ καὶ ἡ εὐφροσύνη ἐξωρίσθη ἀπὸ τοῦ οἴκου του, ἡ σύζυγος καὶ τὰ τέκνα του ἤρχισαν νὰ μένωσι πεινασμένα καὶ γυμνὰ, αὐτὸς δὲ, βλέπων τὴν σπαραξικάρδιον κατάστασιν εἰς ἣν κατήντησε καὶ αὐτὸς καὶ ἡ οἰκογένειά του, ἐζήτει μεθυσκόμενος νὰ μὴ ἐνθυμῆται τίποτε! Ἀντὶ ὡς ὀφείλων νὰ σκεφθῇ καὶ νὰ ἀπορρίψῃ ἀπ' αὐτοῦ τὸ αἴτιον τῆς δυστυχίας του, ἤδη ὅμοιος μὲ τὸν εἰς τὴν θάλασσαν πνιγόμενον, ὅστις, ἀντὶ νὰ ζητήσῃ νὰ ἐξέλθῃ ἀπ' αὐτῆς, συλλαμβάνει τὰ ἐν τῷ βυθῷ φύκη καὶ τὰ κρατεῖ μεθ' ὅλης του τῆς δυνάμεως, ὁ πρώην δραστήριος ἐργάτης, ζητεῖ τὴν ἀπαλλαγὴν τῶν δεινῶν του ἐν αὐτῇ τῇ καταστρεψάσῃ αὐτὸν μέθῃ! Πλὴν μεθυσκομένου τοῦ Νικολῆ τὰ τέκνα του δὲν ἐχόρταινον, διὸ ὃ καὶ ἐγένετο ἀνάγκη νὰ πωληθῶσιν ἓν πρὸς ἓν πάντα τὰ τῆς οἰκίας ἔπιπλα ὅπως προμηθεύηται ὁ ἀπαραίτητος ἄρτος. Καίτοι δὲ ἡ δυστυχὴς μήτηρ τῶν τέκνων του, νυχθημερὸν ἐργαζομένη, ἠγωνίζετο νὰ σώσῃ τὰ προσφιλῆ της ἀπὸ τὰ δεινὰ τῆς πείνης καὶ τῆς γυμνότητος, ταῦτα καὶ νηστικὰ πολλάκις ἐκοιμῶντο καὶ ἠμίγυμνα πολλάκις ἐφαι-

νοντο· ὁ δὲ δύστηνος πατήρ των δὲν ἠδύνατο νὰ ἀπομακρυνθῇ τοῦ καπηλείου, δὲν ἠδύνατο νὰ μὴ πίνῃ, δὲν ἠδύνατο νὰ μὴ μεθύσκηται. Ὡς δὲ νὰ μὴ ἤρκουν ταῦτα πάντα ἐκτὸς τῆς ἀκαθέκτου πρὸς τὸ πίνειν ὁρμῆς ἡ διάθεσίς του μετεβλήθη ἐπὶ τοσοῦτον εἰς τὸ χεῖρον, ὥστε μὲ τὸ παραμικρὸν ὠργίζετο καὶ φρικτῶς ἐβλασφήμει. Δὲν ἐσέβετο λοιπὸν οὐδένα, δὲν ἐσέβετο ἑαυτὸν καὶ ἀντὶ τοῦ πρώην φιλοστόργου οἰκογενειάρχου, τοῦ τιμίου τεχνίτου, καὶ καλοῦ πολίτου ἤδη κατέστη ἐλεεινὸς μέθυσος.

Ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἔλθῃ εἰς κατάστασιν τοιαύτην, οἱ ἄλλοι ἀντὶ νὰ τὸν λυπῶνται τὸν ἐμπαίζουσιν ἢ τὸν ἀποστρέφονται! Ἐνταῦθα φέρουσιν αἱ κακαὶ συναναστροφαί, ἐδῶ σπρώχνουσιν οἱ ψευδεῖς φίλοι, καὶ μακάριος ὅστις εὐτυχήσει νὰ ἀποφύγῃ, μάλιστα κατὰ τὴν νεανικὴν αὐτοῦ ἡλικίαν, τὰς τοιαύτας σχέσεις. Πλὴν καίτοι πάντες ἐμπαίζουσιν ἢ ἀποστρέφονται τοιαῦτα ἠθικὰ συντρίμματα, οἷα ὁ Νικολῆς ἐν τῇ ἐλεεινότητί του, ἀπαντῶνται καὶ κάποτε ἄνθρωποι θεωροῦντες χρέος αὐτῶν ἀπαραίτητον νὰ παρέχωσι πᾶσαν δυνατὴν συνδρομὴν εἰς τοὺς ναυαγίαν παθόντας. Βεβαίως, γενικῶς οἱ κάτοικοι τῶν παραθαλασσίων μερῶν ὅταν ἴδωσι θύελλαν ἢ τρικυμίαν τινὰ κλείονται εἰς τὰς κατοικίας των, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ τινες γενναῖοι, οἵτινες τὴν ὥραν μάλιστα τῆς θυέλλης, ἐπιβαίνοντες τῶν ἀκατίων των, σπεύδουσι πρὸς βοήθειαν τῶν πνιγομένων. Πλὴν μεθ' ὅσης ἐναγωνίου χαρᾶς βλέπουσιν οἱ πνιγόμενοι τοὺς πρὸς βοήθειαν αὐτῶν σπεύδοντας ἥρωας, μετὰ τοσαύτης δυσαρεσκείας ὑποδέχονται οἱ ἄθλιοι τοὺς τὴν σωτηρίαν αὐτῶν ἐπιθυμοῦντας καὶ ὑπὲρ αὐτῆς ἐργαζομένους. Κατὰ τοσοῦτον ἡ ἠθικὴ πτῶσις εἶναι τῆς φυσικῆς φοβερωτέρα.

Β'. Ἀνάστασις.

Ἦτο χειμών. Ἐσπέραν τινὰ ὁ βορρᾶς, πνέων ψυχρός, ἐσύριζε, προσκρούων εἰς τῶν οἰκοδομῶν τὰς γωνίας καὶ τῶν στεγῶν τὰς ἄκρας. Σπάνιοι διαβάται, περιτετυλιγμένοι εἰς χονδρὰ φορέματα ἐφαίνοντο ἐπισπεύδοντες τὰ βήματά των ὅπως φύγωσιν ὅσον τὸ δυνατὸν ταχύτερον ἀπὸ τὸ φοβερὸν ἐκεῖνο ψύχος. Πᾶσαι αἱ θύραι καὶ πάντα τὰ παράθυρα ἦσαν ἑρμητικῶς κεκλεισμένα, καὶ μόνον κύνες τινές, ἔχοντες τὴν οὐρὰν ὑπὸ τὰ σκέλη των καὶ τὴν κεφαλὴν κεκλιμμένην ἐφαίνοντο εἰς τὰς ὁδοὺς ὡς οἱ μόνοι ἄστεγοι καὶ πάσχοντες ἐκ τοῦ καιροῦ τῆς δριμύτητος. Ἡ ὥρα ἦτο ἤδη προκεχωρημένη, αἱ δὲ σκιαὶ τῆς ἑσπέρας ἤρχισαν νὰ γίνωνται βαθύτεραι ὅτε εἰς μικράν τινα παρὰ τὸ ρυάκιον οἰκίαν, γυνή τις νέα, ἐντὸς γυμνοῦ δωματίου καθημένη, ἔραπτε σάκκους ἐκ κανάβεως μεθ' ὅσης ταχύτητος ἠδύνατο. Ἀριστερόθεν αὐτῆς δύο μικρὰ, τὸ μὲν τριετὲς τὸ δὲ τετραετὲς, τὸν ἓν πολὺ πλησίον τοῦ ἄλλου εἶχον ἀποκοιμηθῇ ἐπὶ τοῦ σάκκου, ἐφ' οὗ ἐκάθητο καὶ ἡ μήτηρ των, καὶ δι' ἑτέρου σάκκου ἦσαν σκεπασμένα. Πρὸς δὲ τὰ δεξιὰ κοράσιον πενταετὲς ἐκάθητο παρὰ τὴν γυναῖκα καὶ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν, ἐγεῖρον τὴν συμπαθητικὴν κεφαλήν του, μετὰ φωνῆς παρακλητικῆς καὶ παραπονετικῆς συνάμα ἀπέτεινε τὸν λόγον πρὸς τὴν μητέρα του·

— Ἂν εἴχαμεν, μητέρα, κομμάτι ψωμάκι θὰ ἐκρυόναμεν τόσον πολύ;

— Ὄχι, παιδί μου· ἀλλ' ἔχε ὑπομονὴν καὶ ὁ Θεὸς δὲν θὰ μᾶς ἀφήσει.

— Ναί, μητέρα· σὺ μοῦ εἶπες ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ξεχνᾷ, καὶ ὅτι ἔχει ἀπ' ὅλα τὰ πράγματα καὶ ὅτι δίδει εἰς ὅλους, καὶ περισσότερα εἰς ὅσους ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀγαποῦν· ἐγὼ τὸν ἀγαπῶ, μητέρα, καὶ σὺ τὸν ἀγαπᾷς· δὲν τὸν ἀγαπᾷς; Καὶ ἡ Μαριγὼ καὶ ὁ Πέτρος μας, καὶ ἐκεῖνοι τὸν ἀγαποῦν. Διατὶ τώρα ποῦ κάμει τόσον κρύο δὲν μᾶς δίδει κομμάτι ψωμὶ νὰ μὴ πεινῶμεν καὶ νὰ μὴ κρυόνωμεν;

Μόλις τὸ παιδίον εἶχε προφέρει τὴν τελευταίαν ταύτην λέξιν καὶ ἡ θύρα τῆς οἰκίας ἠνοίχθη, ρακενδύτης δέ τις καὶ τρέμων εἰσῆλθεν ἐν αὐτῇ. Ἂν ἡ οἰκία ἦτο φωτισμένη θὰ ἔβλεπέ τις ὅτι ὁ εἰσελθὼν ἐκεῖνος, καὶ τοι νέος, ἦτο πολὺ καταβεβλημμένος, καὶ εἶχε τὸ πρόσωπον ὠχρὸν, καὶ ἐπ' αὐτοῦ δύναμίν τινα, προξενοῦσαν φρίκην εἰς τὸν βλέποντα· ἐπὶ τοῦ μετώπου του ἦσαν ἐζωγραφημένοι κάματος καὶ ἀπελπισία. Ἦτο ὁ Νικολῆς, ὁ σύζυγος τῆς γυναικὸς καὶ πατὴρ τῶν τέκνων ἐκείνων. Εἰσελθὼν μὲ τὴν κεφαλὴν κεκλιμμένην διηυθύνθη εἰς τινα γωνίαν τοῦ δωματίου καὶ ἐκεῖ ἐκάθησεν. Ἡ γυνή του ἅμα ἰδοῦσα αὐτὸν ἀνεστέναξε βαρύν τινα στεναγμὸν, ἀλλ' οὐδὲν εἶπε, τὸ κοράσιον ὅμως δὲν ἐμιμήθη τὴν μητέρα του, ἀλλὰ στραφὲν πρὸς αὐτόν·

— Πατέρα, τῷ εἶπεν, εἶναι τόσον κρύο καὶ δὲν ἔχομεν καθόλου, καθόλου ψωμί.

Ἅμα ὁ Νικολῆς ἤκουσε ταῦτα, κατακυριευθεὶς ὑπὸ θυμοῦ, ἤρχισε νὰ βλασφημῇ καὶ νὰ ὑβρίζῃ, τὸ δὲ παιδίον καταφοβηθὲν ἐλύθη εἰς δάκρυα καὶ ἐρρίφθη εἰς τῆς μητρός του τὴν ἀγκάλην. Ἡ μήτηρ λαβοῦσα τὸ κοράσιόν της εἰς τοὺς βραχίονας ἔθλιβεν αὐτὸ ἐπὶ τοῦ στήθους της οὐ μόνον ὅπως τῷ ἐμπνεύσῃ θάρρος, ἀλλ' ὅπως καὶ τὸ θερμάνῃ συγχρόνως· ἡ καρδία της ὅμως ἐντὸς ἔβραζε, δι' ὃ καὶ χάσασα τὴν ὑπομονήν·

— Μὴ κλαίῃς, παιδί μου, τῷ εἶπε, μὴ κλαίῃς, καὶ ὁ Θεὸς ἔχει πολλοὺς ἀγγέλους. Ἂν μερικοὶ ἀπὸ αὐτοὺς ἔπεσον, καὶ ἀπὸ ἀγγέλους φωτὸς ἔγειναν ἄγγελοι σκότους, αὐτοὺς θὰ τοὺς τιμωρήσῃ ὁ Θεός.

Παρῆλθεν ὥρα πολλή. Τὸ σκότος τῆς νυκτὸς εἶχε γείνει πολὺ πυκνὸν ἡ δὲ δριμύτης τοῦ κρύους εἶχεν αὐξήσει ἀναλόγως. Τὸ κοράσιον εἶχεν ἀποκοιμηθῇ νηστικὸν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς μητρὸς, ἥτις ἐκ τοῦ μέσου τοῦ σκότους, στρέψασα τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν της πρὸς τὴν πηγὴν τοῦ φωτὸς, ἔχυνε δάκρυα ἄφθονα ἀνακουφίσεως, ὅτε κρότος τις ἀπροσδόκητος εἰς τὴν θύραν τῆς οἰκίας τὴν ἀπέσπασεν ἀπὸ τὴν ἔκστασίν της. Ἐναποθέσασα ἐλαφρῶς τὸ ὁποῖον ἐκράτει εἰς τὰς ἀγκάλας τέκνον της παρὰ τὰ δύο ἄλλα, καὶ σπογγίσασα μετὰ σπουδῆς τοὺς ὀφθαλμούς της, ἔσπευσε πρὸς τὴν θύραν καὶ ἠρώτησε τίς ὁ κρούων. Φωνή τις οὐχὶ ἄγνωστος ἀπήντησεν, «ἐγώ». Ὁ κρούσας ἦτο γνωστὸς, ἀλλ' ἡ γυνὴ ἐδίσταζε νὰ τῷ ἀνοίξῃ. Πῶς νὰ ὑποδεχθῇ αὐτὸν εἰς τὸ σκοτεινόν της οἴκημα; Ποῦ νὰ βάλῃ αὐτὸν νὰ καθίσῃ; . . . πῶς νὰ ἴδῃ ὁ ξένος ἐκείνην τὴν κατάστασιν; Πλὴν οὐδὲ ἔπρεπε νὰ μὴ ἀνοίξῃ. Ὁ ξένος ἀφ' ἑτέρου, γινώσκων τὴν κατάστασιν τῆς οἰκογενείας καὶ μὴ βλέπων ἔξωθεν φῶς ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐνόησεν ἀμέσως τὰ τρέχοντα· δι' ὃ καὶ ἐναποθέσας ἐλαφρῶς εἰς τὴν γῆν μανδύλιόν τι, τὸ ὁποῖον εἰς τὴν δεξιάν του ἐκράτει, ἐξῆξεν ἐκ τοῦ κόλπου του πυρεῖα καὶ ἦψε χάρτινόν τι φανάριον. Ὁποῖοι στοχασμοὶ ἀνέδησαν εἰς τὴν καρδίαν του ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ γυμνὸν ἐκεῖνο καὶ ψυχρὸν δωμάτιον, ὅπου τὰ τρία τέκνα ἐπὶ τοῦ σάκκου ἐκοιμῶντο καὶ εἰς μίαν τῶν γωνιῶν τοῦ ὁποίου ἐκείτετο ὁ Νικολῆς, μόνον ὅστις παρευρέθη εἰς σκηνὰς παρομοίας γινώσκει. Ὁ Νικολῆς, ἰδὼν τὸ φῶς εἰς τὸ δωμάτιόν του ἀμέσως ἠγέρθη καὶ ἠτένισε πρὸς τὸν ξένον. Τῷ ἦλθε νὰ τὸν ὑβρίσῃ καὶ νὰ τὸν ἀποδιώξῃ, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμα, διότι ἐκ πάντων τῶν ἀνθρώπων ὅσους ἔβλεπε, μόνος οὗτος δὲν τὸν ἀπεστρέφετο, μόνος οὗτος ἐπεθύμει τὸ καλόν του, μόνος οὗτος ἔπεμπεν ὀλίγην ὑγειινὴν τροφὴν εἰς τὰ πεινα λέα του τέκνα· ἔμεινε λοιπὸν ἐνώπιον αὐτοῦ ἄφωνος. Ὁ δὲ ξένος, καίτοι ἐνόησε τὴν διάθεσιν τοῦ ξυλουργοῦ, δὲν ὤκνησεν ὅμως νὰ τὸν πλησιάσῃ μὲ πολλὴν καλοκαγαθίαν καὶ μὲ γλυκύτατον τρόπον νὰ τῷ ὁμιλῇ.

— Καλησπέρα, Νικολῆ, τῷ εἶπε, τὸ κρύο μᾶς ἐπλάκωσεν ἔξαφνα. Εἶχα πολὺ καιρὸν νὰ σᾶς ἰδῶ, καὶ περνῶν ἀπ' ἐδῶ σᾶς ἐνθυμήθηκα. Τί κάμετε;

— Αἴ, τί νὰ κάμωμεν, ἀπήντησεν, ἡ μοῖρά μας εἶναι κακή.

— Ἔχεις δίκαιον, φίλε μου, ἀλλὰ νομίζεις ὅτι πάντοτε τοιαύτη θὰ ἦναι; Φθάνει ἡμεῖς νὰ θελήσωμεν καὶ ὁ Θεὸς τὴν κάμει καλήν.

— Ὤ, εἶναι πλέον ἀργά, ἐψυθύρισεν ὁ Νικολῆς, ἐγὼ ἐλπίδα πλέον δὲν μ' ἔμεινε νὰ ἔχω· ἐγὼ εἶμαι πλέον χαμένος ἄνθρωπος, χωρὶς ὑγείαν, χωρὶς δύναμιν, χωρὶς τέχνην.

— Εἶναι πολὺ θλιβερὰ αὐτά, Νικολῆ μου, ἀλλὰ δὲν εἶναι ἡ ἀδυναμία τοῦ σώματος, οὔτε τὰ χρέη, τὰ ὁποῖα σὲ ἔχουν δυστυχῆ, εἶναι ἄλλο τι τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι τόσον ἀθεράπευτον ὅσον νομίζεις. Ὅταν ἀσθενήσῃ τὸ σῶμα τότε ἀληθῶς ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐμπορεῖ νὰ ἐργασθῇ, ἐν τῇ ψυχῇ του ὅμως ὁ πόθος τῆς ἐργασίας μένει, ὁ δὲ πόθος ἐκεῖνος συντείνει εἰς τὴν ὑγείαν τοῦ σώματος· ὅταν ὅμως ἀσθενήσῃ ἡ ψυχὴ τότε ὁ ἄνθρωπος καταστρέφεται. Ἀλλὰ παρατήρησε· ὅταν ἀσθενήσῃ τὸ σῶμά μας μετὰ πόσης προθυμίας ζητοῦμεν τὸν ἰατρὸν, μετὰ πόσης ἐμπιστοσύνης πίνομεν ὁποιαδήποτε ἰατρικὰ μᾶς δώσῃ καὶ μετὰ πόσης προσοχῆς πράττομεν ὅλας τὰς παραγγελίας του· ἐνῷ ὅταν ἀσθενήσῃ ἡ ψυχή μας πράττομεν ὅλως τὸ ἐναντίον, καὶ τοῦτο ἐνῷ ὁ τῆς ψυχῆς Ἰατρὸς εἶναι πλησιέστατος καὶ ἀπειράκις ἀγαθότερος πάντων τῶν τοῦ σώματος ἰατρῶν! Ναὶ, φίλε μου Νικολῆ, ὁ τῶν ψυχῶν ἰατρὸς εἶναι τόσον ἀγαθὸς, τόσον γλυκὺς καὶ τόσον δυνατὸς ὥστε, ἄνευ ἀργυρίου καὶ ἄνευ τιμῆς, ἐν ριπῇ ὀφθαλμοῦ θεραπεύει πᾶσαν ψυχὴν καταφεύγουσαν εἰς αὐτὸν, οἱανδήποτε ἀσθένειαν καὶ ἂν ἔχῃ. Νομίζεις ὅτι εἶναι πλέον ἀργὰ νὰ προστρέξῃς εἰς Ἰατρὸν τοιοῦτον; Ἄκουσον τί ὁ ἴδιος

λέγει· «Ἔλθετε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς.» Ὦ! σὲ παρακαλῶ, ἀδελφὲ, διὰ τὴν ἀγάπην τῶν τέκνων σου, διὰ τὴν ἀγάπην τῆς ἰδίας σου ζωῆς, στρέψον τὴν καταπεπληγωμένην σου καρδίαν πρὸς τὸν Παντοδύναμον Ἰατρόν καὶ ἔσο ὑπερβέβαιος ὅτι ἀμέσως θέλει σὲ θεραπεύσει.

Ταῦτα εἰπὼν ὁ ξένος ἀφῆκεν ἐν νόμισμα πλησίον τοῦ Νικολῆ καὶ μὲ ὀφθαλμοὺς πλήρεις δακρύων, εὐχηθεὶς καλὴν νύκτα εἰς τὴν δυστυχῆ ἐκείνην οἰκίαν, ἀπῆλθε.

Ἀφοῦ ἀνεχώρησεν ὁ ξένος, ὁ Νικολῆς λαβὼν τὸ πλησίον αὐτοῦ ἀφεθὲν νόμισμα ἤρχισε νὰ σκέπτηται. Στοχασμοὶ ἀλεπάλληλοι, στοχασμοὶ θλιβεροὶ ἐξηγέρθησαν εἰς τὴν καρδίαν του· τόσον δὲ ταχέως διεδέχοντο ἀλλήλους ὥστε ὁλόκληρος ὁ παρελθὼν βίος του ἐξετυλίσσετο μετὰ θαυμασίας ταχύτητος ἐνώπιόν του. Τότε ἐνεθυμήθη τοὺς εὐτυχεῖς μὲν ἀλλ' ὡς ὄνειρον τῆς νεότητός του χρόνους, καθ' οὓς ἕνα μόνον εἶχε σκοπὸν, πῶς νὰ γείνῃ καλὸς καὶ ἀνεξάρτητος τεχνίτης· ἐνεθυμήθη τὰ πρῶτα τῆς ἐγγάμου του ζωῆς ἔτη, ἔτη πλήρη μακαριότητος καὶ ἐλπίδος καὶ χαρᾶς, τὴν ὁποίαν φεῦ! αὐτὸς καὶ μόνος κατέστρεψεν· εἶδε τὴν φοβερὰν θέσιν ἐν ᾗ διετέλει ἤδη ἡ οἰκογένειά του, καὶ ὅτι αὐτὸς μόνος ἦτο αἴτιος καὶ ὑπεύθυνος δι' αὐτά· εἶδε τὸ φρικτὸν μέλλον τὸ ὁποῖον περιέμενε τὰ τέκνα του, ἂν αὐτὸς ἐξηκολούθει τὴν ὁποίαν διῆγε ζωὴν, ἤτις ἄλλως καὶ θὰ ἦτο λίαν ὀλιγοχρόνιος, καὶ ἤρχισε νὰ τρέμῃ. Τότε τῷ ἐφάνη ὅτι εὑρέθη ἐνώπιον φοβεροῦ καὶ ἀδεκάστου δικαστηρίου ἐν ᾧ τῷ ἐζητεῖτο λόγος τῶν πράξεών του, λόγος τῆς φυσικῆς καὶ ἠθικῆς αὐτοκτονίας του, λόγος τῆς ἀπωλείας τῶν ἀτυχῶν του τέκνων, καὶ «ὤ!» ἀνεφώνησεν, «εἶμαι χαμένος, εἶμαι ἐλεεινὸς ἄνθρωπος!...» Ἐν τῷ μέσῳ τῆς φρικτῆς ταύτης ἀγωνίας εὑρισκόμενος καὶ ὁμοιάζων ὡς μικρόν τι καὶ εὔθραυστον σκάφος ἐν μέσῳ τοῦ μυκωμένου ὠκεανοῦ, ὅπου οὐδεμίαν ἐλπίδα σωτηρίας βλέπει, ἰδοὺ, αἴφνης ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ παρουσιάσθη εἰς τὴν μνήμην του, ὡς καὶ ὁ πλησίον τοῦ Ἰησοῦ κρεμάμενος κακοῦργος καὶ κατελήφθη ὑπὸ φρίκης. Τότε οἱ ὀφθαλμοί του ἐγεμίσθησαν ἀπὸ δάκρυα, στεναγμὸς δὲ βαθὺς ἐκυρίευσεν τὴν καρδίαν του, καὶ αἴφνης ἀνατυναχθεὶς κατὰ πρώτην ἤδη φορὰν ἤρχισε νὰ προσεύχηται ἀπὸ τὰ ἔγκατα τῆς ψυχῆς του. Πῶς διῆλθον αἱ ὧραι οὐδ' αὐτὸς ὁ ἴδιος Νικολῆς ἐνόησε. Τὴν ἑπομένην αὐγὴν, ὅτε ἡ ροδοδάκτυλος Ἠὼς ἐχρύσωνε τῆς Ἀνατολῆς τὰς πύλας· ὁ ξυλουργός μας ἦτο εἰσέτι εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν. Ὁ χειμὼν τῆς ψυχῆς του εἶχεν ἀνεπιστρεπτὶ παρέλθει, ἐπὶ δὲ τοῦ προσώπου του ἦτο ἐζωγραφημένη ἐλπίς! Τὰ σημεῖα τῆς γλυκυτάτης ἐπιρροῆς τοῦ Παρακλήτου ἔστεφον τὸ ἱλαρὸν τοῦ Θεοῦ τέκνον· δι' ὃ καὶ ἦτο πλήρης εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν σώσαντα αὐτὸν δωρεάν.

Ἀφοῦ καλῶς ἐξημέρωσεν ὁ Νικολῆς λαβὼν τὸ νόμισμα, τὸ ὁποῖον τὴν προηγουμένην ἑσπέραν τῷ ἀφῆκεν ὁ καλὸς ἐκεῖνος ἄνθρωπος, ἐξῆλθε δρομαίως ἐκ τῆς οἰκίας. Ἡ πρώτη του φροντὶς ἦτο νὰ προμηθευθῇ ἄρτον καὶ ζάκχαρι καὶ ὀλίγους ἄνθρακας διὰ τὰ ριγῶντα τέκνα του, μετὰ δὲ τοῦτο ἤρχισε νὰ ζητῇ ἐργασίαν μὲ ἀπόφασιν νὰ ἐργασθῇ, ὁ δὲ Θεὸς τῷ ἐστάθη βοηθός.

Γ'. Μαρτυρία.

Ἓν μετὰ ταῦτα ἔτος ὁ Νικολῆς, σώφρων καὶ δραστήριος τεχνίτης, ἱστάμενος παρὰ τὴν θύραν τοῦ ἀνθηροῦ ἐργαστηρίου του, συνωμίλει μετ' ἀγαθοῦ τινος γείτονος, πρὸς ὃν σὺν ἄλλοις εἶπε καὶ ταῦτα·

— Φρίττω, ἀδελφὲ, καὶ μένω ἄφωνος ὅσον θεωρῶ τί ἐπ' ἐμοῦ ἡ θρησκεία ἐξετέλεσεν. Ἐνθυμεῖσαι βέβαια, γεῖτον, εἰς ποίαν κατάστασιν πρὸ ὀλίγου εἰσέτι καιροῦ εὑρισκόμην. Ἤμην καθ' ὅλας τὰς ἐπόψεις κατεστραμμένος· ἡ οἰκογένειά μου εἶχε καταντήσει εἰς τὸ ἔπακρον τῆς δυστυχίας καὶ ἀθλιότητος· ἐργαστήριον δὲν εἶχον· ἤμην καταχρεωμένος· εἶχον ἐξασθενήσει τὸ σῶμά μου, εἶχον ἀφανίσει τὸν ἑαυτόν μου. Ἤδη πολλὰ ἀπὸ τὰ χρέη μου ἐπλήρωσα, τὰ παιδιά μου καλοενδεδυμένα καὶ εὐτυχῆ πηγαίνουσιν εἰς τὸ σχολεῖον, ἡ γυνή μου εἶναι καθ' ὅλα εὐχαριστημένη, ἡ δὲ ψυχή μου ἀγαλλιᾶται ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ σωτῆρι μου. Σὲ βεβαιῶ φίλε, ἂν πρὶν μοὶ ἔλεγέ τις ὅτι ἡ θρησκεία ἔχει δύναμιν τοιαύτην, ἐγὼ θὰ ἐγέλων μαζή του καὶ θὰ τὸν ἀπεκάλουν μωρόν· κσὶ ὅμως ἐνῷ ἐγὼ αὐτὸς ἤμην νεκρὸς, ἡ θρησκεία μὲ ἀνέστησεν! Οὐδέποτε, σὲ βεβαιῶ, θέλω λησμονήσει τὸν καλὸν ἐκεῖνον ἄνθρωπον, ὅστις μοὶ ἐστάθη ἄγγελος σωτηρίου εἰς τὴν δυστυχίαν μου ἐκείνην, ὡς οὐδέποτε θέλω παύσει παρακι-

νῶν πάντα ἄνθρωπον νὰ γίνῃ φίλος μὲ τὸν βασιλέα Χριστόν.

ΠΕΡΙΕΡΓΑ ΚΥΝΗΓΙΟΥ ΕΙΔΗ

Οἱ ἄνθρωποι, εἴτε ἐξ ἀνάγκης, εἴτε πρὸς διασκέδασιν ἢ ἄλλην τινὰ αἰτίαν, ἐπενόησαν πολλοὺς τρόπους νὰ συλλαμβάνωσιν ἢ νὰ φονεύωσι τὰ ζῶα. Ἐν τοῖς ἀκολούθοις λέγομεν ὀλίγα περὶ περιέργων τινῶν μεθόδων, ἐφευρεθέντων κατὰ διαφόρους καιροὺς καὶ τόπους πρὸς σύλληψιν καὶ καταστροφὴν τῶν πτηνῶν.

Ἀρχαιότατος τρόπος τοῦ συλλαμβάνειν τὰ πτηνὰ εἶναι ὁ δι' ἄλλων πτηνῶν ἁρπακτικῶν, πρὸς τοῦτο ἀνατραφέντων, ἐνεργούμενος. Ὁ Ἀριστοτέλης λέγει ὅτι εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς Θράκης τὸ ὀνομαζόμενον Κεδρόπολιν, οἱ ἄνθρωποι ἐξέρχονται πρὸς σύλληψιν πτηνῶν φέροντες μεθ' ἑαυτῶν ἱέρακας. Οἱ ἄνθρωποι κτηπῶσι τὰ δένδρα καὶ τοὺς θάμνους διὰ ῥάβδων καὶ ἀναγκάζουσι τὰ πτηνὰ νὰ πετῶσι· τότε οἱ ἱέρακες πετῶσι κατόπιν των, τὰ δὲ πτηνὰ τόσον τρομάζουσιν ὥστε πίπτουσιν εἰς τὴν γῆν καὶ οἱ ἄνθρωποι φονεύουσιν αὐτὰ διὰ τῶν ῥάβδων των. Ὁ Αἰλιανὸς ἀναφέρει ὅτι εἰς τὰς ἡμέρας του ἐθέτοντο δίκτυα ἐντὸς τῶν ὁποίων τὰ πτηνὰ ὠθοῦντο ὑπὸ ἱεράκων. Ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς λέγει προσέτι ὅτι οἱ Ἰνδοὶ συλλαμβάνουσι λαγωοὺς καὶ ἀλώπεκας οὐχὶ διὰ κυνῶν ἀλλὰ δι' ἀετῶν, κορωνῶν καὶ πρὸ πάντων ἱεράκων, συλλαμβανομένων νέων καὶ εἰς τοῦτο ἀνατρεφομένων. Ὁ δὲ Πέτρος Κρεσέντιος λέγει ὅτι τὸ πάλαι πολλὰ ζῶα ἀνετρέφοντο διὰ κυνήγιον καὶ ἁλιείαν, οἷον φῶκαι, θαλάσσιοι λύκοι καὶ λπ. τὸ ὁποῖον πλέον δὲν γίνεται. Ἐν τούτοις εἰς Σιβηρίαν καὶ ἄλλους τόπους ἔτι καὶ σήμερον μεταχειρίζονται τοὺς κυνηγετικοὺς ἱέρακας.

Εἰς Κογκάνην τῆς Ἰνδικῆς οἱ κάτοικοι μεταχειρίζονται ἄλλον τρόπον νὰ συλλαμβάνωσιν ἢ φονεύωσι πτηνά. Εὑρίσκοντες δηλαδὴ ῥάβδους ἐκ σκληροῦ ξύλου ὀνομαζομένου βουρβοὺρ, θραύουσιν αὐτὰς ἀπὸ τῆς ῥίζης εἰς τρόπον νὰ σχηματίζωσιν εἶδος κεφαλῆς, τόσον δὲ γυμνάζονται ὥστε μὲ τὰ ἀρχαῖκὰ ταῦτα ὅπλα φονεύωσι πέρδικας, περιστερὰς καὶ ἄλλα πτηνά.

Ἐν τῇ Γαλλικῇ ἐπαρχίᾳ Πικαρδίᾳ πλῆθος ἀγρίων πτηνῶν φονεύονται ἐν καιρῷ νυκτὸς ὑπὸ κυνηγῶν κεκρυμμένων ἐντὸς εἴδους ὑπογείων κρυπτρῶν παρὰ τὰς χάνδακας καὶ τὰς μικρὰς λίμνας, ὅπου τὰ πτηνὰ σύρονται διὰ τροφήν. Ὅλα τὰ ἄγρια πτηνὰ εἶναι δειλὰ ἀλλ' εὐκόλως ἀπαντῶνται. Οἱ Γάλλοι κατασκευάζουσι καλύβας εἰς τὰς λίμνας εἰς θέσιν τοιαύτην ὥστε τὰ δυστυχῆ πτηνὰ πολὺ ἀργὰ βλέπουσι τὴν παγίδα καὶ τὴν καταστροφὴν ἐν ᾗ πίπτουσι. Διὰ νὰ σύρωσιν αὐτὰ ἀπὸ τὰ ὕψη των οἱ κυνηγοὶ μεταχειρίζονται χῆνας, αἱ ὁποῖαι ὅλην τὴν νύκτα παρὰ τὰς καλύβας φωνάζουσιν. Αἱ καλύβαι εἶναι ἀρκετὰ μεγάλαι διὰ νὰ χωρῶσιν δύο ἀνθρώπους καὶ ἕνα κύνα· ὁ εἷς τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὸ ἥμισυ τῆς νυκτὸς φυλάττει ἐνῷ ὁ σύντροφός του κοιμᾶται, κατὰ δὲ τὸ ἄλλο ἥμισυ κοιμᾶται ὁ πρῶτος καὶ φυλάττει ὁ δεύτερος. Ἔχουσι μεθ' ἑαυτῶν σκεπάσματα ὅπως διέρχονται ἐν ἀναπαύσει τὰς νύκτας εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα, ὅπου ἄλλως θὰ ἦσαν ἐκτεθημένοι εἰς τὴν ὑγρασίαν καὶ τὸ ψύχος. Αἱ καλύβαι κατασκευάζονται ὡς ἑξῆς. Μέρος τοῦ ἐδάφους ὑψοῦται ὅσον νὰ προφυλάττωνται οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ τὸ ὑγρὸν χῶμα, ἐπὶ δὲ τοῦ ὑψώματος ἐκείνου κατασκευάζεται ὁ σκελετὸς τῆς καλύβης ἐκ ξύλων καὶ ἐπιστεγάζεται μὲ ξηρὰ καλάμια· ἡ καλύβη χρίεται μὲ πηλὸν καὶ ἐπ' αὐτοῦ τίθεται χῶμα μὲ γλόην ὥστε τὸ ὅλον νὰ φαίνηται ὡς σωρὸς καταφύτου χώματος. Τρεῖς ἢ τέσσαρες μικραὶ ὀπαὶ ἀφίνονται διὰ νὰ βλέπωσιν οἱ κυνηγοὶ ἔξω καὶ νὰ πυροβολῶσι δι' αὐτῶν τὰ πτηνά, τὰ ὁποῖα μόνον ἐκ τοῦ κρότου τῶν πτερύγων των ἀκούονται.

Ἡ Σινικὴ βρύθει ὑδροβίων ἀγρίων πτηνῶν. Ἀναρίθμητα στήφη νησῶν τὸν χειμῶνα καλύπτουν τὸν ποταμὸν τῆς Καντόνος. Τὰ πτηνὰ ταῦτα ἐν καιρῷ θέρους μεταβαίνουσιν εἰς τὰ βόρεια μέρη. Διακρίνονται δὲ διὰ τὰ ἀγελαῖα των ἤθη, ἀλλ' οἱ κάτοικοι τοῦ οὐρανίου κράτους, χωρὶς τινα φαινομένην βάσιν, μεταχειρίζονται τὰ πτηνὰ ὡς ἔμβλημα γαμηλίου ἀφοσιώσεως καὶ πάντοτε φέρουσιν αὐτὰ εἰς τὰς τελετὰς τῶν γάμων. Χῆνες ἄγριαι εἶναι ἐπίσης πολυάριθμαι εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο, ἀλλ' εἰς τὸ ἐσωτερικὸν εἶναι ὑπερπληθεῖς καὶ μάλιστα εἰς τὰς λίμνας δι' ὧν ἡ διώρυξ διέρχεται. Οἱ Σῖναι ἔχουσι πολὺ ἐφυᾶ τρόπον δι' οὗ συλλαμβάνουσιν αὐτάς. Ῥίπτουσιν ἐντὸς τοῦ ὕδατος πολλὰς μεγάλας καὶ τρυπημένας κολοκύνθας εἰς τὰς ὁποίας τὰ πτηνὰ

συνηθίζουσι νὰ πλησιάζωσιν. Οἱ κυνηγοὶ τότε γυμνόνονται καὶ θέτοντες τὰς κεφαλάς των ἐντὸς ὁμοίων κολοκύνθων τρυπημένων, πίπτουσιν εἰς τὴν λίμνην καὶ διὰ τοῦ θολοῦ ὕδατος φθάνουσι τὰ πτηνά, τὰ ὁποῖα μὴ ὑποπτευόμενα συλλαμβάνονται ἀπὸ τὸν πόδα.

ΠΕΡΙΣΤΕΡΑ ΑΓΓΕΛΙΟΦΟΡΟΣ

Ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἀναφέρεται ἐν τῇ ἱστορίᾳ ὅτι περιστεραὶ ἡμερωμέναι ἐχρησίμευσαν ὡς ἀγγελιοφόροι, χρησιμοποιουμένης τῆς ἀγάπης, ἣν πρὸς τὴν φωλεάν των ἔχουσι, καὶ τῆς ἱκανότητος νὰ ἐπανέρχωνται εἰς αὐτὴν ἐκ πολὺ μακρινῶν μερῶν πολλάκις.

Εἶναι πασίγνωστον ὅτι ἡ περιστερὰ ἔφερεν εἰς τὸν Νῶε τὴν εἴδησιν ὅτι ἐξέλιπον τὰ ὕδατα τοῦ κατακλεισμοῦ, ἐνεγκοῦσα τὸν τῆς ἐλαίας κλάδον. Ἴσως δὲ ἐκ τούτου λαμβάνοντες ἀφορμὴν οἱ μεταγενέστεροι μετεχειρίσθησαν τὴν πτερωτὴν ἀγγελιοφόρον. Ἀποσπῶντες αὐτὴν ἐκ τῆς φωλεάς της ἔφερον εἰς τὸν τόπον ἐξ οὗ ἐσκόπευον νὰ πέμψωσιν ταχέως τὴν εἴδησιν καὶ, ἀφοῦ προσέδενον σημεῖα δηλωτικὰ ἐπὶ τοῦ πτηνοῦ, ἄφινον αὐτὸ νὰ πετάξῃ καὶ οὕτως ἐπανήρχετο εἰς τὸν τόπον του. Οὕτως ὁ Ταυροσθένης ἔπεμψεν ἐξ Ὀλυμπίας εἰς Αἴγιναν πρὸς τὸν πατέρα του τὴν εἴδησιν ὅτι ἐνίκησεν εἰς τοὺς ἀγῶνας διὰ περιστερᾶς, τυλίξας εἰς τὸ σκέλος τοῦ πτηνοῦ ἐρυθροῦν τι νῆμα. Ὁ Βάρρος ἀναφέρει ὅτι οἱ ἐν τῷ ἀμφιθεάτρῳ τῆς Ρώμης θεαταὶ μετὰ τὸ πέρας ἀγῶνος ἄφινον ἐκ τῶν χειρῶν των περιστεράς, δι' ὧν ἐφανέρωνον εἰς τοὺς μακρὰν κατοικοῦντας φίλους τὸ ὄνομα τοῦ νικήσαντος ἀθλητοῦ. Ὁ Δέκιος Βροῦτος μεταχειριζόμενος περιστερὰς συνενοεῖτο μετὰ τῶν ὑπάτων.

Ἡ μέθοδος αὕτη τοῦ διαβιβάζειν εἰδήσεις διὰ περιστερῶν ἦτο ἐν χρήσει παρὰ τοῖς ἐν Ἀσίᾳ κατὰ τὸν μεσαιῶνα καὶ πολὺ ὑστέρους ἔτι χρόνους. Ἐπὶ τῶν σταυροφοριῶν ὁ Σαλαδὶν εἰδοποίει τοὺς ἐν Ἄκρῃ πολιουρκουμένους διὰ περιστερᾶς ὅτι ταχέως ἔρχεται πρὸς βοήθειάν των καὶ νὰ ἐγκαρτερῶσιν. Τῆς περιστερᾶς ἐκείνης φονευθείσης τυχαίως πρὶν ἢ φθάσῃ εἰς τὴν πόλιν ἔμαθον οἱ σταυροφόροι καὶ τὸ στρατήγημα καὶ τὴν εἴδησιν, ἄνευ τοῦ ὁποίου δὲν θὰ ἐκυρίευον τὴν θέσιν.

Ὁ Ροῦσσελ ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ συγγραφείσῃ ἱστορίᾳ τοῦ Χαλεπίου λέγει. «Κατὰ τοὺς προτέρους χρόνους τὸ Ἀγγλικὸν πρακτορεῖον μετεχειρίζετο περιστερὰς ὅπως πέμπῃ εἰδήσεις ἐξ Ἀλεξανδρέττης εἰς Χαλέπιον. Ὅταν σκάφος τι τῆς ἑταιρίας ἔφθανεν εἰς τὸν λιμένα, τὸ ὄνομα τοῦ πλοίου, ἡ ὥρα τῆς ἀφίξεώς του καὶ ὅ,τι ἄλλο ἠδύνατο νὰ σημειωθῇ δι' ὀλίγων λέξεων ἐγράφετο ἐπὶ λεπτοῦ χάρτου. Τὸ τεμάχιον τοῦ χαρτίου ἐτίθετο ἀσφαλῶς πέριξ ἑνὸς τῶν πτερῶν τῆς πτέρυγος εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ ἐμποδίζηται ἡ πτῆσις τοῦ πτηνοῦ διὰ τοῦ τοιούτου. Οἱ πόδες ἐβρέχοντο μὲ ὄξος διὰ νὰ ἦναι πάντοτε δροσεροὶ καὶ νὰ μὴ βιάζεται τὸ ζῶον νὰ κατέρχηται ὅταν ἔβλεπεν ὕδωρ, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου ἠδύνατο ν' ἀργήσῃ ἢ καὶ νὰ χαθῇ. Τὸ διάστημα ἀπὸ τοῦ λιμένος μέχρι τοῦ Χαλεπίου εἶναι 60 ἕως 70 μίλια κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν, αἱ δὲ περιστεραὶ διήνυον αὐτὸ εἰς δύο ὥρας καὶ ἡμίσειαν. Αἱ περιστεραὶ ἐκεῖναι εἶχον τὰς φωλεὰς εἰς Χαλέπιον καὶ ἀνέτρεφον μικρὰ, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐχωρίζοντο καὶ ἐντὸς κλωβοῦ ἀκαλύπτου ἐφέροντο εἰς Ἀλεξανδρέτταν, ἐκ τῆς ὁποίας ἅμα ἠφίνοντο ἐλεύθερα ἐπέστρεφον μετὰ πάσης δυνατῆς ταχύτητος εἰς τὰς φωλεάς των. Ἦτο τότε συνήθεια ὅτε περιεμένετο πλοῖον νὰ πέμπωσιν ἐκ Χαλεπίου εἰς τὸν λιμένα περιστερὰν διὰ νὰ ἦναι πάντοτε πρόχειρος ἅμα φθάσῃ τὸ πλοῖον ν' ἀφεθῇ ἐλευ-

τέρα· πλὴν ὅταν τὸ πτηνὸν διέμενε πλέον τῶν δεκαπέντε ἡμερῶν ἐλησμόνει τὴν φωλεάν του καὶ τότε δὲν ἦτο ἀσφαλὲς νὰ ἀφεθῇ. Ἡ περιστερὰ ἅμα ὡς ἀπελύετο εἰς Ἀλεξανδρέτταν, ἀντὶ νὰ λάβῃ τὴν πρὸς τὰ ὑψηλὰ ὄρη τὰ περικυκλοῦντα τὴν πεδιάδα διεύθυνσιν, ἀνήρχετο εἰς μέγα ὕψος καὶ οὕτως ἐγένετο ἄφαντος, ὡς εἰ ἤθελε νὰ ὑπερβῇ διὰ μιᾶς πᾶν ἐμπόδιον κείμενον μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ τόπου ὅπου ἐπεθύμει νὰ φθάσῃ . . .»

Παρομοία ὑπηρεσία διὰ τῶν περιστερῶν εἶχε συστηθῇ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν καὶ εἰς Κεϋλάνην, μεταξὺ τοῦ λιμένος τῆς Γάλλης, ὅπου προσεγγίζουν τ' ἀτμόπλοια, καὶ τῆς πρωτευούσης Κολόμβω, ἀπεχούσης ἑβδομήκοντα δύο μίλια. Διὰ δὲ τοῦ τρόπου τούτου διεδίδοντο αἱ κυριώτεραι εἰδήσεις ἐκ πολλῶν μερῶν τοῦ κόσμου ταχύτερον εἰς τὴν μεμακρυσμένην ἐκείνην πρωτεύουσαν.

Ἐπὶ τῆς τελευταίας πολιορκίας τῶν Παρισίων, χάρις εἰς τὴν μικροσκοπικὴν φωτογραφίαν, αἱ εἰδήσεις αἱ δι' ἑνὸς καὶ μόνου πτηνοῦ μεταβιβαζόμεναι ἀπετέλουν ἀληθὲς ταχυδρομεῖον. Πρὶν ὀλίγαι μόνον λέξεις ἢ σημεῖα ἐγράφοντο ἐπὶ λεπτῆς μεμβράνης ἢ χαρτίου τὸ ὁποῖον ἐτυλίσσετο εἰς τὸν ταρσὸν καὶ ἐστερεοῦτο διὰ λεπτῆς μετάξης, ἤδη ὅμως διὰ τῆς φωτογραφίας ἀντιγράφονται ὁλόκληραι σελίδες εἰς μικρότατα μεγέθη, ἀόρατοι μὲν εἰς γυμνὸν ὀφθαλμόν, ἀναγινωσκόμεναι δὲ διὰ τοῦ μικροσκοπίου. Ὁ δεκάλογος, ἀντιγραφεὶς οὕτω φαίνεται εἰς τὸ ὄμμα ὡς κυλὶς μικρὰ κόνεως· ἂν ὅμως τὴν κόνιν ταύτην θέσῃ τις ὑπὸ τὸ μικροσκόπιον νομίζει ὅτι ἀναγινώσκει συνήθη παλαιὰν Διαθήκην. Διὰ τοῦ τρόπου λοιπὸν τούτου ἠδυνήθησαν νὰ θέσωσιν ἐπὶ μιᾶς περιστερᾶς 70,000 λέξεων. Τὸ χαρτίον, τὸ περιέχον τὰς εἰδήσεις, ἐτυλίσσετο μετὰ προσοχῆς μόνον, ἔπειτα προσεδένετο στερεῶς εἰς τὸ μεσαῖον πτερὸν τῆς οὐρᾶς, τὸ ὁποῖον μένει ἀκίνητον ἄλλα δὲ πτερὰ ἐσημειοῦντο μὲ τὸ ὄνομα τῆς θέσεως, ἐξ ἧς ἀνεχώρει ἡ περιστερὰ, τὸν ἀριθμὸν τοῦ πτηνοῦ καὶ ἄλλα ἀναγκαῖα σημεῖα.

Αἱ περιστεραὶ διὰ νὰ κατασταθῶσιν ἀγγελιοφόροι δὲν ἐξαρτῶνται μόνον ἐκ τοῦ εἴδους των ἀλλὰ πρὸ πάντων ἐκ τῆς συνηθείας. Εἴδη ἐκλέγονται τὰ εὐρωστότερα, συνηθίζονται δὲ βαθμιδόν· πρῶτον λαμβανόμενον τὸ πτηνὸν ἀπὸ τῆς φωλεᾶς του μεταφέρετσι εἰς μικρὰν ἀπόστασιν καὶ ἀφίνεται, μετὰ τοῦτο εἰς ἀπόστασιν μεγαλειτέραν καὶ οὕτω καθεξῆς ἑωσοῦ γυμνασθῇ καλῶς. Ἐν Εὐρώπῃ ἡ τοιαύτη τῶν περιστερῶν τούτων ἀνατροφὴ εἶναι τόσον ἐξηπλωμένη ὥστε ἐν μόνῃ τῇ Βελλικῇ ὑπάρχουσι 150 σύλλογοι ἀριθμοῦντες ὑπὲρ τὰς 10,000 ἀνατροφέων τοιούτων. Τοιαύτας λοιπὸν περιστερὰς εἶχον ἐν Παρισίοις ὅταν ἐγένετο ὁ ἀποκλεισμὸς καὶ δι' ἀεροστάτου μετεφέροντο ἐκτὸς τῆς πόλεως δι' αὐτῶν δὲ οἱ Παρισινοὶ ἐλάμβανον ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν καὶ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ εἰδήσεις. Οἱ Γερμανοὶ πολιορκηταὶ ἐγίνωσκον τοῦτο, καὶ διὰ νὰ διακόψωσι πᾶσαν συγκοινωνίαν μετεχειρίσθησαν ἱέρακας, πεμπομένους πρὸς καταδίωξιν τῶν περιστερῶν. Ἕνεκα τούτου ἐξηγεῖται ἴσως τὸ ὑπὸ ἀνταποκριτοῦ τινος γράφοντος ἐκ Παρισίων κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ ἀποκλεισμοῦ ἀναφερόμενον ὅτι ἐξ 170 περιστερῶν, ἐξαχθεισῶν δι' ἀεροστάτου ἐκ Παρισίων τὸν Νοέμβριον τοῦ 1870, μόνον 22 ἐπέστρεψαν εἰς τὴν πόλιν καὶ οὐδεμία μετὰ παρέλευσιν πλέον τῶν δεκαπέντε ἡμερῶν.

ΦΙΛΟΣ

Ἔν τινι ἀγροκηπίῳ μεταξὺ πολλῶν τρεφομένων ζώων ἦσαν καὶ πολλοὶ ὄρνιθες καὶ δύο πετεινοί. Ἡμέραν τινὰ οἱ πετεινοί, δι' αἰτίαν ἣν μόνοι των γινώσκουσιν, ἤρχισαν νὰ μάχωνται. Ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν, πληγωθεὶς δεινῶς, ἀπεσύρθη τῆς πάλης κατησχυμμένος. Ὁ νικητὴς περιεπάτει κομπάζων καὶ αἱ ὄρνιθες ἔσπευσαν νὰ τὸν συνοδεύσωσι πᾶσαι ἐκτὸς μιᾶς ἥτις ἐπλησίασε τὸν πληγωμένον καὶ πάσχοντα πετεινὸν καὶ προσεπάθει τὸ κατὰ δύναμιν νὰ τὸν παρηγορήσῃ· τοῦτο δὲ διήρκεσε ἐπὶ ἀρκετὰς ἡμέρας.

Τὸ φέρσιμον τοῦτο πόσον ὁμοιάζει μὲ τὸ ἀνθρώπινον. Ἐὰν δυστυχήσῃ τις ἀμέσως βλέπει πόσον ὀλίγους φίλους ἔχει· πλὴν εἷς μόνον πιστὸς φίλος ὅταν τις πάσχῃ ἀξίζει μᾶλλον σμήνους κολάκων περικυκλούντων τὸν ἄνθρωπον ὅταν εὐτυχῇ.

ΠΩΣ ΚΑΤΑΣΤΡΕΦΟΝΤΑΙ ΟΙ ΕΧΘΡΟΙ

Ναγγ-Φῆ, ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Σινικῆς ἀκούσας ὅτι οἱ ἐχθροί του διοργανίσαντες ἀνταρσίαν εἰς μεμακρυσμένην τινὰ ἐπαρχίαν

τοῦ ἀπεράντου κράτους του, ἠγέρθησαν κατ' αὐτοῦ, εἶπεν·

— Ἔλθετε, φίλοι μου, ἀκολουθήσατέ με καὶ σᾶς ὑπόσχομαι ὅτι ταχέως θέλομεν τοὺς καταστρέψει. Ἐκίνησε λοιπὸν κατὰ τῶν ἀνταρτῶν, οἵτινες ἅμα ἤκουσαν τὴν προσέγγυσίν του κατέθεσαν τὰ ὅπλα. Πάντες περιέμενον ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ ἤθελε τιμωρήσει παραδειγματικῶς τοὺς ἐχθρούς του, ἀλλ' ἔμειναν ἐκπεπληγμένοι ἰδόντες αὐτὸν φερόμενον μετὰ πολλῆς φιλανθρωπίας, πρὸς τοὺς αἰχμαλώτους.

— Τί ! ἐκραύγασεν ὁ προθυπουργός· εἶναι οὗτος ὁ τρόπος δι' οὗ ἐκπληροῖς τὴν ὑπόσχεσίν σου ; Ἔδωκας τὸν βασιλικόν σου λόγον ὅτι θὰ καταστρέψῃς τοὺς ἐχθρούς σου, καὶ ἤδη ἀντὶ τούτου, συγχωρεῖς μὲν πάντας θωπεύεις δέ τινας ἐξ αὐτῶν !

— Ὑπεσχέθην, ἀπήντησε μετὰ σταθερότητος ὁ αὐτοκράτωρ, νὰ καταστρέψω τοὺς ἐχθρούς μου. Ἐξεπλήρωσα τὸν λόγον μου. Ἰδοὺ πλέον ἐχθροὶ δὲν ὑπάρχουν, ἔγειναν ὅλοι φίλοι μας.

Ο ΠΑΤΡΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ

Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ζωῆς τοῦ παιδίου οἱ γονεῖς εἶναι δι' αὐτὸ εἰς τὴν θέσιν τοῦ Θεοῦ. Πᾶν ὅ,τι τὸ παιδίον δύναται νὰ ἐννοῇ εἶναι ὁ πατρικὸς νόμος, τὸν ὁποῖον καὶ ὑπακούει προθύμως· προετοιμαζόμενον οὕτω νὰ ὑπακούσῃ καὶ τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ. Ὁ πατρικὸς λοιπὸν νόμος εἶναι παιδαγωγὸς ἄγων πρὸς τὸν θεῖον νόμον, δι' ὃ καὶ ἀποτελεῖ μίαν ἐκ τῶν δέκα ἐντολῶν. Οὕτω δὲ κεῖται ἐν τῷ μέσῳ· εἶναι χαμηλότερος ἀπὸ τὰ πρὸς τὸν Θεὸν ὠφειλόμενα, ἀλλὰ καὶ ἀνώτερος ἀπὸ πάντα τὰ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους χρέη. Τόσον δὲ συντείνει εἰς τὴν εὐημερίαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τόσον εὐάρεστος εἶναι εἰς τὸν Θεὸν ὥστε συνοδεύεται ὑπὸ ὑποσχέσεων ὡς οὐδεμία ἄλλη τῶν ἐντολῶν. Αἱ ὑποσχέσεις δὲ εἶναι ἀξιοσημείωτοι ὡς ὑποδεικνύουσαι ἐπίγεια ἀγαθά. Μακροβιότης καὶ εὐτυχία εἶναι ἡ ἀνταμοιβὴ τοῦ τέκνου τοῦ τιμῶντος τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα του. Ὥστε ὅσα τέκνα δὲν τιμῶσι τοὺς γονεῖς των, οὐ μόνον ζωὴν ὀλίγην καὶ δυστυχῆ θὰ ἔχωσιν ἀλλὰ καὶ τὰ αἰώνια ἀγαθὰ δὲν θὰ ἀπολαύσωσι, διότι τὸν παιδαγωγοῦντα εἰς αὐτὰ νόμον δὲν ἀκολουθῶσι.

ΦΩΣ .

Κατὰ τὴν θεωρίαν τὴν κοινῶς σήμερον παραδεδεγμένην ὁλόκληρον τὸ σύμπαν εἶναι πλῆρες λεπτοτάτης ὕλης, μὴ ὑποπιπτούσης εἰς τὰ αἰσθητήρια, ἐντὸς τῆς ὁποίας τὰ οὐράνια σώματα ἐλευθέρως κινοῦνται. Τὸ ρευστὸν τοῦτο, εἰς τὸ ὁποῖον ἐδόθη τὸ ὄνομα αἰθὴρ, πληροῖ ὅλον τὸ διάστημα οὐ μόνον τὸ μεταξὺ τῶν οὐρανίων σωμάτων, ἀλλὰ καὶ τὸ μεταξὺ τῶν ἀτόμων ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ σώματος. Τὰ λεπτότερα ἐκ τῶν μορίων τῆς λεπτοτάτης ταύτης ὕλης εὑρίσκονται εἰς ἀδιάκοπον δόνησιν. Ὅταν δὲ ἡ κίνησις αὕτη μεταδίδηται καὶ εἰς τὴν κόρην τοῦ ὀφθαλμοῦ παράγει, ἐὰν ἡ ἐπὶ τῶν νεύρων παραγομένη προσβολὴ εἶναι ἀρκετὰ ἰσχυρά, αἴσθησίν τινα τὴν ὁποίαν ὀνομάζομεν φ ῶ ς. Πᾶσα οὐσία λοιπὸν ἥτις προξενεῖ εἰς τὸν αἰθέρα ἰσχυρὰς δονήσεις εἶναι φωτεινή. Αἱ ἰσχυραὶ δονήσεις θεωροῦνται ὡς ἐντεταμένον (πολὺ) φῶς, αἱ δὲ ἐλαφραὶ δονήσεις ὡς ἀμυδρὸν φῶς, πλὴν ἀμφότερα ταῦτα προέρχονται ἐκ τοῦ φωτεινοῦ σώματος μὲ τὴν ἄκραν ταχύτητα 186,000 μιλίων τὸ δευτερόλεπτον ' κατ' ἀνάγκην δὲ ἐλαττοῦνται κατὰ τὴν δύναμιν καὶ τὴν ποσότητα καθόσον διέρχονται μεγαλείτερα διαστήματα. Τὸ φῶς λοιπὸν αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ εἶναι οὐχὶ ο ὐ σ ί α ἀλλ' ἁπλῶς κ ί ν η σ ι ς τοῦ ἀβαροῦς αἰθέρος.

Ο ΒΟΥΑΡΗΣ

Πρό τινος καιροῦ ἀπεβίωσεν ἐν Ἡρισίοις ἀλλοκότου χαρακτῆρος ἄνθρωπος. Ἐκαλεῖτο Βουαρῆς καὶ ἐπίστευεν ὅτι ὑπῆρξε καὶ πρὶν γείνει ἄνθρωπος ἀλλ' εἰς μορφὴν κυνός. Ὡς ἐκ τούτου ἅμα ἀπήντα σκύλον πάντοτε ἐστέκετο διὰ νὰ τῷ ὁμιλῇ. Κατήντησε δὲ καὶ νὰ θεωρῇ ἑαυτὸν ὡς βασιλέα τῆς κυνικῆς φυλῆς.

ΑΥΞΩΝ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΟΥ ΛΟΝΔΙΝΟΥ ΕΠΙ ΔΥΟ ΚΑΙ ΗΜΙΣΥ ΑΙΩΝΑΣ.

Τὸ 1631 ὁ πληθυσμὸς τοῦ Λονδίνου ἦτο 130,268. Τὸ 1801, 958,863. Τὸ 1811, 1,138,815. Τὸ 1821, 1,378,947. Τὸ 1831, 1,654,994. Τὸ 1841, 1,948,417. Τὸ 1851, 2,362,236, Τὸ 1861, 2,803,989. Τὸ 1871, 3,254,260.

ΟΦΙΣ ΚΑΙ ΒΡΕΦΟΣ

Πρό τινων ἐτῶν περιηγητής τις φθάσας εἴς τι χωρίον, ὄχι μακρὰν τῆς Βεζανσόνος, ἠντάμωσε ξυλοκόπον καὶ ἤρχισε νὰ τὸν ἐρωτᾷ περὶ τῶν εἰδῶν τῶν ὄφεων, τῶν εὑρισκομένων εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον. Ὁ γέρων χωρικὸς δεικνύων εἰς τὸν ξένον διαφόρους μικροὺς πρασίνους ὄφεις εὑρισκομένους εἰς τὰ πέριξ ἔλεγεν ὅτι τὸ δάγκαμά των εἶναι πολὺ ἐπικίνδυνον· ἀκολούθως δὲ διηγήθη καὶ τὸ ἀκόλουθον συμβάν.

— Πρό τινων ἑβδομάδων πτωχὴ γυνή, κατοικοῦσα πλησίον τοῦ δάσους, ἀφῆκε τὸ τέκνον της ἐντὸς λίκνου ἐπὶ τοῦ πατώματος τοῦ δωματίου της καὶ ἐξῆλθε νὰ συνάξῃ ξύλα. Ἀφοῦ ἔκαμεν ἓν δέμα ἐπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκόν της καὶ ἐναπέθεσε τὰ ξύλα εἰς τὴν γωνίαν τοῦ δωματίου ὅπου ἦτο καὶ ἡ ἑστία. Τὸ τέκνον της ἐκοιμᾶτο ἀκόμη ἡσύχως, ἡ δὲ γυνὴ ἐξῆλθε πάλιν δι' ἄλλην της ἐργασίαν. Ταύτην τὴν φορὰν ὅμως ἦτο πλησίον τῆς οἰκίας καὶ ἠδύνατο ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν νὰ βλέπῃ διὰ τοῦ παραθύρου τὸ κοιμώμενον τέκνον της. Μετά τινα λεπτὰ κύψασα ἐκ τοῦ παραθύρου εἶδε, καὶ φρίκη κατέλαβεν αὐτήν, ἰδοῦσαν ὄφιν πράσινον τυλιγμένον εἰς τὸ παιδίον. Ἀναμφιβόλως ὁ ὄφις ἦτο ἐντὸς τοῦ δέματος τῶν ξύλων· ἡ δὲ θερμότης τοῦ λίκνου ἔσυρεν αὐτὸν πρὸς τὸ κοιμώμενον βρέφος. Εἰς τὸ θέαμα τοῦτο ἡ γυνὴ ὥρμησε νὰ εἰσέλθῃ ἐντὸς τῆς οἰκίας, ἀλλὰ στοχασμός τις ἀνεχαίτησεν αὐτήν. Ἂν εἰσερχομένη ἀφύπνιζε τὸ παιδίον ἡ ζωή του διέτρεχε μέγιστον κίνδυνον. Ὁ Θεὸς λοιπὸν τὴν ἐφώτισε νὰ κρατήσῃ τὴν καρδίαν της καὶ νὰ τρέξῃ πρὸς γέροντά τινα κατοικοῦντα ἐκεῖ πλησίον, καὶ γινώσκοντα νὰ συλλαμβάνῃ καὶ φονεύῃ τοὺς ὄφεις, καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν συμβουλὴν καὶ βοήθειάν του. Ὁ γέρων λοιπὸν τῇ παρήγγειλε νὰ μεταβῇ ταχέως εἰς τὸν οἶκόν της, ἀλλὰ νὰ μὴ εἰσέλθῃ εἰς τὸ δωμάτιον, πλὴν μόνον νὰ παρατηρῇ μετὰ προσοχῆς τὸ παιδίον καὶ τὸν ὄφιν.

Ἐν τούτῳ τῷ μεταξὺ ὁ γέρων ἐθέρμανεν ὀλίγον γάλα καὶ μεταβὰς εἰς τῆς γυναικὸς εἰσῆλθεν ἐλαφρῶς ἐντὸς τοῦ δωματίου καὶ ἔθεσεν πινάκιον πλῆρες γάλακτος πλησίον τοῦ λίκνου. Οἱ ὄφεις, ὡς ἐγίνωσκεν, ἀγαποῦσι τὴν ζέστην καὶ τὸ γάλα. Μετ' ὀλίγα λεπτὰ λοιπὸν ὁ ὄφις, ὅστις ἐφαίνετο πρὶν ὡς κοιμώμενος, ἤγειρε τὴν κεφαλήν του καὶ ἤρχισε νὰ κινῆται. Βαθμιδὸν ἐγκατέλειψε τὸ παιδίον, ἐξῆλθε τοῦ λίκνου καὶ ἐπορεύθη εἰς τὸ πινάκιον τοῦ γάλακτος ἐξ οὗ ἤρχισε μετὰ πολλῆς ἡδονῆς νὰ πίνῃ. Ὁ γέρων τότε τὸν συνέλαβεν, ἡ δὲ γυνὴ μετὰ πολλῆς ἀνησυχίας ὥρμησεν ἐντὸς τοῦ δωματίου της, ἥρπασε τὸ τέκνον της καὶ εὑροῦσα αὐτὸ σῶον ἐγένετο ἔξαλλος ὑπὸ τῆς χαρᾶς της.

Ὅπως τὰ πλοῖα συναπαντῶνται ἐν τῇ θαλάσσῃ καὶ τότε λέξεις μεταξὺ τῶν πληρωμάτων ἀνταλλάσσονται, μετ' ὀλίγον δὲ τὸ ἓν χάνει τὸ ἄλλο, οὕτω καὶ οἱ ἄνθρωποι συναπαντῶνται ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ. Δὲν πρέπει λοιπὸν ὅταν ὁ ἐν τῷ βίῳ δρόμος μας διασταυροῦται μετὰ τοῦ δρόμου ἑτέρου νὰ μὴ χαιρετῶμεν αὐτὸν καὶ ἐν ἀνάγκῃ νὰ μὴ παρέχωμεν πᾶσαν δυνατὴν βοήθειαν.

Ἡ ὀκνηρία εἶναι ρυάκιον τὸ ὁποῖον ῥέει μὲν ἀργά, ἀλλ' ὑποσκάπτει πάσης ἀρετῆς τὰ θεμέλια.

ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΜΟΛΛΙΟΣ

Τὴν τετάρτην Σεπτεμβρίου 1554 συνῆλθεν ἐν Ῥώμῃ πρώτην ἤδη φορὰν εἰς δημοσίαν συνεδρίασιν τὸ μέγα τῆς ἁγιοτάτης Ἱερᾶς Ἐξετάσεως δικαστήριον, ἐντὸς τῆς μεγάλης αἰθούσης τοῦ περιφήμου αὐτοῦ μεγάρου, ἥτις καὶ ἐχώρει χιλίους ἀκροατάς.

Εἰς τὸ κέντρον, ἀντικρὺ τοῦ ἀποτάτου τοίχου, ἦτο τοποθετημένος ὁ Παπικὸς θρόνος, ὄχι διότι ὁ Πάπας ἔμελλε νὰ παρευρεθῇ αὐτοπροσώπως, ἀλλὰ πρὸς ἀπόδειξιν ὅτι ἦτο ὁ ἐπίτιμος τοῦ Συλλόγου πρόεδρος. Πρὸς τὰς δύο πλευρὰς τοῦ θρόνου ὑπῆρχεν ὕψωμα κεκαλυμμένον μὲ ἰσχρουν δαμασκινὸν ὕφασμα, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔμελλον νὰ καθίσωσι δώδεκα καρδινάλιοι, μεγάλοι ἱεροεξεταστάι. Εἰς τοὺς πόδας τοῦ θρόνου ἦσαν δύο ἕδραι διὰ τοὺς σεβασμιωτάτους εἰσαγγελεῖς καὶ παρέδρους τοῦ δικαστηρίου. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς αἰθούσης ἵστατο τράπεζα κεκαλυμμένη μὲ μαῦρον ἐριοῦχον, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἦτο τεθημένος σταυρὸς ἐκ μαύρου μετάλλου. Ἑκατέρωθεν τοῦ τοίχου ἦσαν δύο μακρὰ θρανία κεκαλυμμένα ἀπὸ ἰσχρουν ἐριοῦχον διὰ τοὺς δικαστὰς καὶ τοὺς συμβούλους τοῦ ἁγιοτάτου δικαστηρίου, καὶ ὄπισθεν αὐτῶν ἄλλη τράπεζα διὰ γραμματεῖς καὶ ὑπαλλήλους. Τέλος ἦρχετο τὸ θρανίον τῶν μαρτύρων, ὄπισθεν τοῦ ὁποίου εἶχε τεθῇ χονδρο-

εἰδής τις ἔδρα διὰ τὸν κατηγορούμενον. Μετὰ ταῦτα στρατιῶται Ἑλβετοὶ ἠμπόδιζον τὴν εἴσοδον τῶν ἄλλων. Κύκλῳ τῆς αἰθούσης ὑπῆρχε στοὰ προωρισμένη διὰ τὴν Ρωμαϊκὴν ἀριστοκρατίαν, ἡ δὲ λοιπὴ θέσις ἐναπελείφθη διὰ τὸ δημόσιον. Πᾶσα ἡ προπαρασκευὴ αὕτη οὐδένα ἄλλον εἶχε σκοπόν, εἰμὴ τὴν εἰς θάνατον καταδίκην πολλῶν ἐναντιουμένων εἰς τὰς καταχρήσεις τοῦ Πάπα καὶ τῆς αὐλῆς του, περὶ ἑνὸς τῶν ὁποίων μόνον πρόκειται λόγος. Ἐκ τούτου δὲ δύναταί τις νὰ κρίνῃ καὶ περὶ τῶν λοιπῶν.

Ἰωάννης ὁ Μόλλιος ἐγεννήθη εἰς Μολτελκίνην, παρὰ τὸν ποταμὸν Σιένναν εἰς τὴν Τοσκάνην. Νέος ἔτι ὤν, κατετάχθη εἰς τὸ τάγμα τῶν Φραγκισκάνων, ἀλλ' ἀντὶ νὰ χάνῃ τὸν καιρόν του εἰς τὴν ὀκνηρίαν καὶ δεισιδαιμονίαν, ἀφιερώθη εἰς τὴν σπουδὴν τῆς φιλολογίας καὶ τῆς θεολογίας. Διὰ τῆς συνεχοῦς ἀναγνώσεως τῶν Γραφῶν καὶ τῶν συγγραμμάτων χριστιανῶν συγγραφέων κατεπείσθη περὶ τῶν πολλῶν ἀποπλανήσεων τοῦ Παπισμοῦ. καὶ ἐνηγκαλίσθη μόνον τὰς ἀληθείας τοῦ Εὐαγγελίου. Ἡ μεγαλοφυία του, ἡ πολυμάθειά του, καὶ αἱ χριστιανικαί του ἀρεταὶ συνέτειναν πολὺ νὰ ἐκλεχθῇ διδάσκαλος τοῦ Εὐαγγελίου, καθηγητὴς τῆς θεολογίας εἰς πολλὰς πόλεις. Ἀποκτήσας μεγάλην φήμην ὡς καθηγητὴς εἰς τὴν Βρέσκιαν, τὰ Μενδιόλανα καὶ τὴν Παβίαν, προσεκλήθη κατὰ τὸ ἔτος 1533 εἰς τὸ πανεπιστήμιον τῆς Βολωνίας ὡς καθηγητὴς τῆς ἑρμηνείας καὶ ἀνεδείχθη βαθὺς ἑρμηνευτὴς τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Παύλου. Ἕνεκα λόγων τινῶν, ἀποβλεπόντων τὴν ἐκ τῆς πίστεως δικαίωσιν, τὴν διὰ Χριστοῦ σωτηρίαν, κτλ. καθηγητής τις τῆς μεταφυσικῆς, ὀνομαζόμενος Κορνήλιος ἐκηρύχθη κατ' αὐτοῦ. Οὗτος ἀποστομωθεὶς ἐν δημοσίᾳ τινὶ συζητήσει, ἐσυκοφάντησε τὸν Ἰωάννην, ὡς αἱρετικὸν καὶ ἐνήργησε νὰ προσκληθῇ οὗτος ἐνώπιον τοῦ ἐν Ρώμῃ ἱεροῦ Δικαστηρίου. Ὁ Ἰωάννης ἀπελογήθη τόσον εὐστόχως, ὥστε ἀπολυθεὶς ἐπέστρεψεν εἰς Βολωνίαν. Ἀλλὰ συκοφαντηθεὶς καὶ πάλιν ὡς αἱρετικός, προσεκλήθη ἐκ δευτέρου εἰς Ρώμην καὶ ἐρρίφθη εἰς τὰς φυλακὰς ἄνευ πιθανότητος τοῦ νὰ ἐξέλθῃ πλέον, καθότι ταύτην τὴν φορὰν εἶχεν ὡς κατήγορον ὄχι μόνον τὸν Κορνήλιον, ἀλλ' αὐτὸν τὸν Καρδινάλλιον Καμπέγγιον. Ὁ Ἰωάννης σταθεὶς ἐνώπιον τοῦ μεγάλου τούτου δικαστηρίου, ἐνόησεν ὅτι αἱ προπαρασκευαὶ ἐκεῖναι θὰ ἔληγον διὰ τοῦ θανάτου του. Ὅταν οἱ Καρδινάλιοι καὶ οἱ ἱεροεξεταταὶ τὸν ἠρώτησαν περὶ τῶν δογμάτων καὶ τῆς διδασκαλίας, τὴν ὁποίαν ἐδίδασκεν εἰς τὸ πανεπιστήμιον τῆς Βολωνίας, ὡς καὶ περὶ τῶν διδαχῶν του εἰς Τοσκάνην καὶ Νεάπολιν, οὗτος πεπεισμένος ὢν περὶ τοῦ ἀνωφελοῦς τῆς ἀπολογίας του, καὶ βέβαιος ὅτι θέλει καταδικασθῇ, ἀπεφάσισε νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν διδασκαλίαν του, καὶ νὰ ὁμιλήσῃ περὶ ἀληθείας εἰς τοὺς δικαστάς του. «Κατηγοροῦμαι ὡς Λουθηρανός», εἶπεν, «ἀλλ' ἂν ὁ ἀπόστολος Παῦλος, τοῦ ὁποίου πιστεύω καὶ διδάσκω τὰς διδασκαλίας, ἦτο Λουθηρανός, καὶ ἐγὼ εἶμαι!» Τότε στηριζόμενος ἐπὶ τοῦ Εὐαγγελίου ἀπέδειξεν τὴν διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ ἐλευθερίαν καὶ συνεπέρανε διὰ τῶν ἑξῆς· «Ὅσον δ' ἀφορᾷ ὑμᾶς, Καρδινάλιοι, ἐπίσκοποι καὶ ἱερεῖς, ἐὰν ἡ ἰσχύς σας ἦτον ἀποστολική, ὡς διατείνεσθε, καὶ ἡ διδασκαλία σας καὶ ἡ διαγωγή σας θὰ ὡμοίαζε μὲ τὴν διδασκαλίαν καὶ διαγωγὴν τῶν Ἀποστόλων. Ἀλλὰ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἦσθε διάδοχοι τῶν Ἀποστόλων σεῖς οἵτινες καταδιώκετε τὴν διδασκαλίαν των; Δὲν εἶσθε οὔτε κἂν Χριστιανοί, ἐπειδὴ ἀρνεῖσθε τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ· δὲν εἶσθε Χριστιανοὶ διότι καταδιώκετε τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ· εἶσθε τύραννοι τῶν συνειδήσεων τῶν ἀνθρώπων. Ἐπειδὴ δὲ γνώσκω ὅτι ἡ καταδίκη μου ἤδη ἀπεφασίσθη, ὅτι πᾶσα ὑπεράσπισις ἐμαυτοῦ εἶναι ἀνωφελής, ὅτι ἡ ἀπόφασίς σας εἶναι θάνατος, κάμω ἔφεσιν ἀπὸ τὸ δικαστήριόν σας τοῦτο εἰς τὸ δικαστήριον τοῦ Χριστοῦ, ὅπου ἤδη μεταβαίνω διὰ νὰ λάβω τὴν ἀμοιβὴν τῆς πίστεώς μου, καὶ ὅπου σᾶς περιμένω διὰ νὰ κριθῆτε κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ.»

Τὸ πλῆθος ἐχειροκρότησε μὲν τοὺς εὐγλώττους τούτους λόγους, ἀλλ' ὁ Ἰωάννης ἐφέρθη ἐν πομπῇ ἐκ τοῦ μεγάρου τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως εἰς τὴν πλατείαν. «Ἀγρὸς τῶν ἀνθέων» ὅπου ὑπῆρχον ἑτοιμασμένα ξύλα, καὶ ὅπου ἐνώπιον πολλῶν χιλιάδων θεατῶν τεθεὶς ἐπ' αὐτῶν ἐκάη ζῶν. Δεδεμένος ὢν ἐπὶ τῆς πυρᾶς, ἔδειξε διὰ σχημάτων ὅτι θέλει νὰ ὁμιλήσῃ πρὸς τὸν λαόν, ἀλλ' οἱ δήμιοι πυρώσαντες σίδηρον, ἐτρύπησαν δι' αὐτοῦ τὴν γλῶσσάν του, ὅπως ἐμποδίσωσιν αὐτὸν οὕτω ἀπὸ τοῦ νὰ ὁμιλήσῃ.

ΣΗΜΕΙΟΝ ΘΑΝΑΤΟΥ.

Ἡ ἐν Παρισίοις Ἀκαδημία τῶν ἐπιστημῶν ὥρισε τὸ 1870 ὡς γέρας 20000 φράγκων εἰς τὸν ὄντινα ἤθελεν ὑποδείξει ἁπλοῦν τι καὶ ἄσφαλτον σημεῖον δι' οὗ νὰ διακρίνωνται ὑπὸ οἱουδήποτε ἀνθρώπου οἱ ἐκπνεύσαντες. Τὸ πρακτικώτερον λοιπὸν ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε ὑποδειχθέντων κατὰ τὸν Βρετανικὸν Ἰατρικὸν Τύπον εἶναι τὸ ἑξῆς. Ἐπειδὴ ὁσονδήποτε καὶ ἂν φαίνηται ὡς νεκρὸς ἕωσοῦ ἡ κυκλοφορία τοῦ αἵματος ἐξακολουθεῖ, ἔστω καὶ ἡ ἀσθενεστάτη, ὁ ἄνθρωπος δὲν ἀπέθανε, διὰ νὰ φανῇ ἂν ὁ ἄνθρωπος ζῇ, τυλίσσεται περὶ ἕνα τῶν δακτύλων αὐτοῦ σφιγκτὰ κλωστή, ἐὰν τὸ αἷμα κυκλοφορῇ, ὁσονδήποτε ἀσθενῶς, ὁ δάκτυλος ἀπὸ τὴν κλωστὴν πρὸς τὴν ἄκραν ἀδύνανον νὰ μὴ φουσκώσῃ μετά τινα χρόνον καὶ νὰ μὴ γείνῃ κόκκινος.

ΠΑΤΑΓΩΝΕΣ.

Οἱ ἄνθρωποι οἱ κατοικοῦντες τὴν νότειον ἄκραν τῆς Νοτείου Ἀμερικῆς, οἵτινες φέρουσι τὸ ὄνομα Παταγῶνες, θεωροῦνται ὡς οἱ μᾶλλον μεγαλόσωμοι τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Περὶ τοῦ κολοσσιαίου των ἀναστήματος οἱ ἀπὸ τὸ μέρος ἐκεῖνο ταξειδεύοντες λέγουσι πολλὰ καὶ σχεδὸν μυθώδη. Ἐν τούτοις οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς ὑπὸ τὸν πλοίαρχον Μαίνην ὑδρογραφικῆς ἐπιτροπῆς, ἥτις εἰργάσθη εἰς τὰ παράλια ἐκεῖνα ἀπὸ τοῦ 1866 ἕως τοῦ 1879, κατὰ τὰς ἐπὶ τῆς ξηρᾶς ἐργασίας των πολλάκις ἀπήντησαν Παταγῶνας παρὰ τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν. Οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, ὡς συνηθίζουσιν, ἦσαν ἐνδεδυμένοι μὲ τὰς μακρὰς των χλαμύδας, αἱ ὁποῖαι τοὺς δεικνύουσι πολὺ ὑψηλοτέρους παρ' ὅσον πραγματικῶς εἶναι. Ὁ ἀρχηγός των, Καζίμιρος ὀνομαζόμενος, ἐλάλει τὴν ἱσπανικήν. Ὅτε κατὰ πρῶτον εἶδε τοὺς Εὐρωπαίους ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν πλοίαρχον δύο βουκάλια ρούμιον, ἐξηγῶν συνάμα ὅτι τοῦτο δὲν ἦτο φόρος ἀλλὰ δῶρον ἀρχηγοῦ πρὸς ἀρχηγόν. Ὁ πλοίαρχος Μαίνης ἔλαβε τὸν κόπον νὰ μετρήσῃ τὸ ἀνάστημα πολλῶν ἀγρίων. Τὸ ὕψος ἑνὸς ἦτο ἓξ πόδας καὶ 10 1(2 δακτύλους ἀγγλικοὺς ἢ 2 μέτρα καὶ 95 χιλιοστά· πολλοὶ ἦσαν 1 μέτρου καὶ 92 χιλιοστῶν, ἀλλὰ γενικῶς οἱ πλεῖστοι εἶχον 1 μ. καὶ 80 χ. ὕψος. Εἱ γυναῖκες εἶναι ἐπίσης ὑψηλαὶ κατ' ἀναλογίαν. Ἂν λοιπὸν εἰς τὸ ὑψηλὸν τῶν ἀναστημα προστεθῇ καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ μακροῦ φορέματός των, ἀποτέλεσμα ὅμοιον μὲ τὸ εἰς τὸν ἄνδρα τῶν μερῶν μας ὅταν φορέσῃ γυναικεῖα ἐνδύματα, τότε ἐξηγοῦνται τὰ περὶ τοῦ κολοσσιαίου αὐτῶν ἀναστήματος θρυλλούμενα, εἰς τὰ ὁποῖα ἔδωκεν ἀρχὴν ἡ συνήθεια ἣν οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι ἔχουσι, νὰ στέκωνται δηλαδὴ ἐπὶ τῶν βράχων παρὰ τὰς μικρὰς των καλύβας καὶ νὰ παρατηρῶσι μετὰ θαυμασμοῦ τὴν διάβασιν τῶν ἐκεῖθεν διερχομένων πλοίων.

Ο ΣΤΡΑΤΟΣ ΤΩΝ ΑΣΑΝΤΙΝΩΝ

Στρατὸς τῶν Ἀσαντινῶν εἶναι ὅλον τὸ ἔθνος. Ἅμα ὡς τὸ σημεῖον τῆς ἀναχωρήσεως δοθῇ πᾶς ἀνὴρ ἔχων ὑγιὲς τὸ σῶμα σπεύδει νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν πόλιν μὲ τὸ οἰκεῖον σῶμα φέρων μεθ' ἑαυτοῦ τὴν τροφήν του. Τότε αἱ γυναῖκες ἐξέρχονται εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ ἅμα ἴδωσιν ἄνδρα μένοντα εἰς τὴν πόλιν δέρουσιν αὐτὸν ἀνιλεῶς. Εἰς τὴν μάχην οἱ ἀρχηγοὶ λαμβάνουσι θέσιν ὄπισθεν τῶν στρατιωτῶν καὶ φονεύουσι πάντα θέλοντα νὰ φύγῃ. Ἐὰν ἡ μάχη χαθῇ τότε καὶ αὐτοὶ αὐτοχειριάζονται. Αὐτοχειρίαν τοιαύτην εἶδεν ὁ Κ. Οὐϊνοὺδ Ρείδης εἰς Βόλταν. Μάχη τις συνεκροτήθη ἐκεῖ μεταξὺ Ἀγγλων καὶ Ἀσαντινῶν, ἡττηθέντων τῶν τελευταίων, ὁ ἀρχηγὸς αὐτῶν, ὅστις ἦτο παρὼν, ἐκβαλὼν τὰ σήματα τοῦ βαθμοῦ του ἔρριψεν αὐτὰ εἰς τὸν ποταμὸν, ἀκολούθως δὲ καθήσας ἐπὶ βαρελίου πυρίτιδος ἔβαλε πῦρ καὶ ἀνετυνάχθη εἰς τὸν ἀέρα.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΘΑΛΑΣΣΗ ΦΑΣΜΑΤΩΝ

Οἱ ναῦται, οἱ εἰς διάφορα μέρη τῆς σφαίρας ταξειδεύοντες, λέγουσι πολλὰ περὶ φασμάτων ἐμφανιζομένων ἐνῷ τὸ πλοῖον πλέει, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου πολλαὶ προλήψεις ἐγεννήθησαν. Φαίνεται δὲ ὅτι πολλαὶ τρομεραὶ διηγήσεις ἔλαβον ἀρχὴν ἀπὸ πραγματικὰς ἐμφανίσεις, ἀποδιδομένας κυρίως εἰς τὴν ἄτακτον αὐτῶν δίαιταν καὶ τὴν πεπτικὴν ἀταξίαν ἣν αὕτη προξενεῖ συνηνωμένην μὲ τὴν μονότονον φύσιν τῶν ἐνασχολιῶν των καὶ τὰς συμβαινούσας τρικυμίας. Πλοίαρχός τις τοῦ βασιλικοῦ Ἀγγλικοῦ ναυτικοῦ, ὁ Κ. Μὸττ, συχνάκις διηγεῖτο συμβὰν τοιοῦτον τὸ ὁποῖον ἔπαθεν εἷς ἐκ τῶν ναυτῶν του. Ὁ ἄξιος ἐκεῖνος ἄνθρωπος καὶ καλὸς ναύτης πολὺ

ὑπέφερεν ἀπὸ φόβου δι' οὗ τὸν ἐτυράννουν αἱ προλήψεις. Ὅτε ἤρχετο ἡ σειρά του νὰ φυλάττῃ τὴν νύκτα ἔβλεπεν ὁράματα καὶ ἤκουεν ἤχους εἰς τὰ κατάρτια καὶ εἰς τὰ κάτω τὰ ὁποῖα πάντοτε τὸν εἶχον κατατρομασμένον. Ἡμέραν τινὰ ὁ δυστυχὴς ἄνθρωπος διηγεῖτο ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ὅτι τὴν παρελθοῦσαν νύκτα ὁ διάβολος ἐλθὼν ἐστάθη πλησίον του καὶ τῷ εἶπεν ὅτι τρεῖς μόνον ἡμέρας ἔμελλε νὰ ζήσῃ. Οἱ σύντροφοί του προσεπάθησαν νὰ διασκεδάσωσι τὴν λύπην του, στρέφοντες τὸ πρᾶγμα εἰς τὸ γελοῖον, ἀλλ' εἰς μάτην. Τὴν ἐπομένην ἡμέραν διηγήθη τὴν ἱστορίαν του εἰς τὸν πλοίαρχον Μὸττ, προσθέσας ὅτι ὁ πονηρὸς τὸν ἐπεσκέφθη καὶ ἐκ δευτέρου τὴν ἐπομένην νύκτα, ἐπαναλαμβάνων τὸ ὀλιβερὸν προμήνυμα. Ὁ πλοίαρχος εἰς μάτην προσεπάθησε νὰ τῷ δείξῃ τὸ μωρὸν τοιούτων ἀλόγων φόβων. Ἡ πρωία τῆς σκληρᾶς ἡμέρας ἦλθεν· ὁ καιρὸς ἦτο πολὺ τεταραγμένος, οἱ δὲ ναῦται ἐν οἷς καὶ ὁ ἐν λόγῳ διετάχθησαν νὰ ἀναβῶσιν εἰς τὰ ἱστία καὶ νὰ ἐκτελέσωσιν ἀναγκαίαν τινὰ ἐργασίαν ἐκεῖ. Πρὶν ἢ ἀναβῇ εἶπεν εἰς τοὺς συντρόφους του ὅτι εἶχε καὶ τρίτην εἰδοποίησιν ἐκ τοῦ διαβόλου καὶ ὅτι ἐπίστευεν ὅτι πρὶν τῆς νυκτὸς θὰ ἀποθάνῃ. Κατεχόμενος ὑπὸ τούτου τοῦ φρονήματος ἀνῆλθεν εἰς τὰ ἱστία πλὴν δὲν παρῆλθον πέντε λεπτὰ καὶ χάσας τὴν ἰσορροπίαν του κατέπεσεν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος καὶ ἔμεινεν ἀμέσως νεκρός.

Ἐκ τῶν μάλα ἀξιοσημειώτων φάσεων τῆς ὀφθαλμοαπάτης εἶναι ἡ χαρακτηρίζουσα τὴν νόσον φρενίτιδα, τὴν ἀσθένειαν

> Ἥτις πρασίνους καὶ γνωστοὺς ἀγροὺς ἀπὸ τὰ βάθη
> Τὰ ἄγρια, μ' ὁμοίωσιν τοιαύτην ἐμπρὸς φέρει
> Εἰς τὰ φλογώδη ὄμματα ἀθλίου ἐξορίστου
> Ὥστε ὁ ἐμπ ἀκάθικτος οὗτος ς' αὐτοὺς νὰ τρέξῃ.

Τοῦτο εἶναι διατάραξις συνοδευομένη ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπὸ βαθμοῦ τινος θέρμης καὶ ὑποτίθεται ὡς προερχόμενον ἐκ τοῦ μακροῦ ἐντὸς τοῦ πλοίου περιορισμοῦ καὶ πολλῆς ἐπιθυμίας διὰ ξηράν. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ νέοι πάσχουσιν ἐξ αὐτοῦ· εἶναι δὲ οὐδὲν ἕτερον ἢ ὄνειρον ἐν ὥρᾳ ἐγρηγόρσεως συνοδευόμενον ὑπὸ μελαγχολίας καὶ ὀλίψεως. Τὸ ἑξῆς παράδειγμα ἀναφέρει μάρτυς αὐτόπτης. «Εἶδον παιδά τινα δώδεκα ἕως δεκατεσσάρων ἐτῶν ἡλικίας, ὅστις ἵστατο πέραν μόνος του, ἔχων τεθλιμμένον τὸ σχῆμα, καὶ μετὰ τῆς ὠχρότητος ἐκείνης ἥτις συνήθως χαρακτηρίζει τὰς ἀσθενείας. Ἠρώτησα ἂν δὲν εἰμπόρει καὶ τῷ προσέφερον ἓν πορτοκάλιον, ἀλλ' ἐκεῖνος ἀπορρίψας τὴν προσφορὰν ὕψωσε τοὺς βραχίονας καὶ ἀπῆλθε. Μετ' ὀλίγον παρετήρησα αὐτὸν καθήμενον ἐπὶ τοῦ ἐ ρ γ ά τ ο υ μὲ τοὺς βραχίονας εἰσέτι ὑψωμένους καὶ ρίπτοντα ἀδιάκοπα βλέμματα ἐπὶ τοῦ καταστρώματος. Τὸν ὑπέδειξα εἰς τὸν πλοίαρχον ἐκφράζων φόβον μήπως ἦτο ἀσθενὴς, ἀλλ' ὁ παῖς ὅτε ἠρωτήθη ἠρνήθη νὰ ἀναγνωρίσῃ ὅτι εἶχέ τι, καὶ πάλιν ἤλλαξε τὴν θέσιν του. Οὐδεμία δυστροπία ἐφαίνετο εἰς τὰ κινήματά του, ἀλλὰ μᾶλλον λύπη, ἔτι μᾶλλον ἀξιοσημείωτος καθότι κατὰ τὰς προηγουμένας ἡμέρας τοῦ ταξειδίου ἦτο ἐπιρρεπὴς εἰς παιγνίδια καὶ ἠγάπα νὰ ἀστειεύηται μετὰ τῶν συντρόφων του. Μετὰ τὸ γεῦμα ἀνελθὼν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος εἶδον ὅτι ὁ δυστυχὴς παῖς ἐκεῖνος εἶχεν ἀλλάξῃ πάλιν θέσιν καὶ ἵστατο εἰς τὸ παράφραγμα βλέπων τὴν θάλασσαν, ἐνῷ τὸ πλοῖον ἔμενεν ἀκίνητον ἐπὶ τοῦ ὕδατος, καθότι ἦτο ἄκρα γαλήνη. Ἠρώτησα αὐτὸν μετὰ γλυκύτητος, πῶς ἦτο, ἐπειδὴ ἡ ὄψις του κατὰ τὸ διάστημα ἐκεῖνο εἶχε γείνει ὡς νεκροῦ, καὶ προφανῶς πολὺ ἔπασχε. Δὲν μοὶ ἀπεκρίθη ἀλλ' ἤρχισε νὰ δακρύῃ καὶ ἤλλαξε πάλιν θέσιν καὶ ἠτένιζε τὴν θάλασσαν ὡς εἰ ἔβλεπεν ἐν αὐτῇ τι τὸ ὁποῖον αἴφνης διήγειρε τὴν προσοχήν του. «Πάρτε τὸ φτωχὸ αὐτὸ κάτω,» ἐφώναξε γέρων τις τραχὺς ναύτης, «ἡ φρενῖτις τὸ ἔπιασε·» πλὴν πρὶν ἢ ἐγγιχθῇ, ὁ παῖς ἐρρίφθη ἐντὸς τῆς θαλάσσης. Εἷς ἐκ τῶν τοῦ πληρώματος πέσας ἀμέτως μετ' αὐτὸν τὸν ἔσωσεν ἐκ τοῦ θανάτου. Εἴτε ἡ ἀναψυκτικὴ δύναμις τοῦ δροσεροῦ ὕδατος, εἴτε ἡ βία διὰ τῆς ὁποίας ὁ σώσας αὐτὸν τὸν ἥρπασε καὶ τὸν ἔσυρε συνετέλεσαν νὰ τὸν φέρωσιν εἰς συναίσθησιν ἑαυτοῦ, ἀγνοῶ, πλὴν ὅτε ἐφέρθη ἐπὶ τοῦ καταστρώματος πάλιν ἔκλαυσε, χύνων πολλὰ δάκρυα, καὶ τέλος ἡσύχασε καὶ μετ' ὀλίγον ἔγεινεν εὔχαρις, ὡς νὰ ἐγέλα τὴν ἀσθένειάν του. Μᾶς διηγήθη δὲ ὅτι ὅλην ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἐνεθυμεῖτο τὴν οἰκίαν του, ἕως οὗ ἔπεισεν ἑαυτὸν ὅτι ἔβλεπε τὸν οἶκον τῆς μητρὸς ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ τὰ δένδρα καὶ τοὺς πρασίνους ἀγροὺς ὅλους διαλάμποντος εἰς τὸν ἥλιον περὶ αὐτὸν καὶ ὅτι δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀναχαιτισθῇ ἀπὸ τοῦ νὰ μετσβῇ εἰς αὐτὰ πάλιν.

Η ΑΝΕΥΡΕΣΙΣ ΤΟΥ Δ. ΛΙΒΙΓΚΣΤΟΝΟΣ.

Η'. ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΝ ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΔΟΚΤΟΡΟΣ.

Καθόσον παρήρχοντο αἱ ἡμέραι ἡ ὑγεία τοῦ Δόκτορος ἐβελτιοῦτο, ὁ δὲ πρὸς τὴν ἐργασίαν πόθος του ἤρχισε νὰ γίνηται διακαής. Πλὴν πῶς ἠδύνατο νὰ ἀναλάβῃ τὰς μακρὰς καὶ ἐπιπόνους ὁδοιπορίας του, ἔχων μόνον πέντε ἀνθρώπους καὶ μόλις τριάκοντα ἢ τεσσαράκοντα πήχεις ὑφάσματος ;

Καθήμενος μετ' αὐτοῦ ἑσπέραν τινὰ τὸν ἠρώτησα·

— Γινώσκεις τὸ Βόρειον τῆς λίμνης μέρος ;

— Ὄχι, μοὶ ἀπήντησεν, ἐπεθύμουν νὰ τὸ ἐπισκεφθῶ ἀλλ' οἱ ἐγχώριοι μὲ ἐνόμιζον πλούσιον, καὶ ἤθελον νὰ μὲ μεταχειρισθῶσιν ὡς τὸν Βύρτωνα καὶ τὸν Σπήκ. Ἂν ἐπήγαινον ἐκεῖ δὲν θὰ ἠδυνάμην νὰ μεταβῶ εἰς Μανυουέμαν, τὸ ὁποῖον ἦτο ἀσυγκρίτως καλλίτερον. Ἐν τούτοις ὑποθέτω ὅτι ποταμός τις ἐρχόμενος ἐκ ταύτης τῆς λίμνης, ἣν ὀνομάζω Ἄνω Ταγκανύκαν, ῥέει πρὸς τὴν Ἀλβέρτου λίμνην, ἥτις θὰ ἦναι ἡ Κάτω Ταγκανύκα. Τὴν γνώμην ταύτην στηρίζω ἐπὶ τῶν πληροφοριῶν τῶν Ἀράβων, καὶ ἐπὶ τῆς διευθύνσεως τοῦ ῥεύματος τὸ ὁποῖον παρετήρησα δι' ἀπὸ τῶν ἐνύδρων φυτῶν. Πλὴν τοῦτο ἀπαιτεῖ καὶ σπουδὴν καὶ σκέψιν περισσοτέραν.

— Ἂν ἤμην εἰς τὴν θέσιν σου, ἐπανέλαβον, δὲν θὰ ἐγκατέλιπον τὸ Οὐζιζὶ ἂν δὲν ἔλυον τὸ ζήτημα τοῦτο. Ἡ γεωγραφικὴ τοῦ Λονδίνου Ἑταιρία θεωρεῖ αὐτὸ ὡς σπουδαιότατον ζήτημα. Ἂν δύναμαι νὰ σοὶ φανῶ κατά τι χρήσιμος ὡς πρὸς τοῦτο μίαν μόνον λέξιν ἔχεις νὰ εἴπῃς. Εἶμαι περίεργος νὰ ἴδω τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος τούτου καὶ εὐχαρίστως θὰ σὲ συνωδεύσω. Ἐγὼ μετ' ἐμοῦ εἴκοσιν ἄνδρας γινώσκοντας νὰ κωπηλατῶσιν. Ἔχομεν πυροβόλα, ὕφασμα, χάνδρα· ἂν δὲ δύνασαι νὰ προμηθευθῇς ἐν ἀκάτιον παρὰ τῶν Ἀράβων, τὸ πᾶν διευθετήθη.

— Θὰ ἔχωμεν ἓν, ἀπήντησεν ὁ Δόκτωρ, τὸ τοῦ Σειδ-βὲν-Μεδζὶτ, ὅστις πάντοτε ἐφέρθη εὐγενέστατα πρὸς ἐμέ.

— Λοιπὸν ἀναχωροῦμεν ;

— Ὁπόταν θέλεις.

— Ἐγὼ εἶμαι εἰς τὰς διαταγάς σου.

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης ἔμαθον κατὰ βάθος τὸν χαρακτῆρα τοῦ Λιβιγκστόνος· εἶναι ἀδύνατον νὰ διέλθῃ τις μετ' αὐτοῦ χρόνον τινὰ χωρὶς νὰ τὸν γνωρίσῃ, καθότι ὁποῖος φαίνεται τοιοῦτος καὶ εἶναι. Ἡ ἡλικία του εἶναι περίπου ἑξήκοντα ἐτῶν, πλὴν ἀφότου ἀνέλαβεν ἐφαίνετο μόλις πεντήκοντα. Ἡ κόμη του, καίτοι περὶ τοὺς κροτάφους ἔχει τρίχας τινὰς φαιὰς, εἶναι πάντοτε καστανοῦ χρώματος. Ἐὰν ὁ μύσταξ καὶ ὁ πώγων του ἦναι σχεδὸν λευκοί, οἱ λαμπροὶ μαῦροι ὀφθαλμοί του εἶναι ζωηρότατοι, ἡ δὲ ὅρασίς του εἶναι διαπεραστικὴ ὡς τὴν τοῦ ἱέρακος. Βιασμένος νὰ ζῇ ἐξ ἀραβοσίτου, ὅτε ἦτο εἰς Λόνδαν ἐχάλασε τοὺς ὀδόντας του, καὶ τοῦτο μόνον ἔχει γεροντικόν. Τὸ ἀνάστημά του εἶναι ὀλίγον τι ὑψηλότερον τοῦ μετρίου· τὸ σῶμά του εἶναι ἰσχυρὸν, οἱ ὦμοί του ἐλαφρότατα κεκλιμμένοι. Τὸ βάδισμά του εἶναι βαρὺ ὡς ἀνθρώπου ὑποστάντος ὑπερβολικοὺς κόπους, ἀλλὰ τὸ βῆμά του εἶναι στερεώτερον· φέρει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς πῖλον ἀξιωματικοῦ τοῦ ναυτικοῦ, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου διακρίνεται ὅθεν καὶ ἂν διέλθῃ. Τὰ φορέματα τὰ ὁποῖα ἐφόρει ὅτε κατὰ πρῶτον εἶδον αὐτὸν ἐφαίνοντο πολλάκις διορθωθέντα, ἀλλ' ἦσαν καθαρώτατα. Ὁ χαρακτήρ του εἶναι γλυκύτατος· τίποτε δὲν τὸν ἀποθαρρύνει· οὐδὲν δυστύχημα, οὐδὲν πάθος ἔχει ἐπ' αὐτοῦ ἐπιρροὴν ὥστε νὰ τὸν ἐμποδίσῃ ἀπὸ τοῦ σκοποῦ του. Φρονεῖ ὅτι «πάντα θὰ τελειώσωσι καλῶς,» διότι ἔχει ἀκράδαντον πίστιν εἰς τὴν ἀγαθότητα τῆς Προνοίας.

— Δὲν αἰθάνεσαι τὴν ἀνάγκην νὰ ἡσυχάσῃς, νὰ ἐπανέλθῃς μεταξὺ τῶν ἀγαπητῶν σου ; τὸν ἠρώτησα ἡμέραν τινά· ἰδοὺ παρῆλθον ἓξ ἔτη ἀφότου ἐγκατέλιπες τὴν πατρίδα.

— Ναὶ, ἀπεκρίθη, θὰ ἦμαι εὐδαίμων ὅταν ἐπανίδω τὴν πατρίδα μου, ὅταν ἐναγκαλισθῶ τὰ φίλτατά μου. Ἀλλὰ νὰ ἐγκαταλείψω τὸ χρέος μου τὴν ὥραν καθ' ἣν μέλλει νὰ τελειώσῃ δὲν δύναμαι. Δὲν ἀπαιτοῦνται περισσότεροι τῶν πέντε ἢ ἓξ μηνῶν ὅπως συνενώσω μετὰ τοῦ Ηεθερίκου ἢ τῆς Ἀλβέρτου Νυάνζας (λίμνης) τὴν ὁποίαν ἀνεκάλυψα

πηγήν. Διατὶ νὰ ἀφίσωμεν εἰς τὸ μέλλον ζήτημα τὸ ὁποῖον δύναται νὰ λυθῇ σήμερον;

Καθεκάστην ἡμέραν ὁ ἐνθουσιασμός του διὰ τὸ ἔργον του ηὔξανεν. Ἐξ ἄλλου προσέτι ἡ φυσική του εὐθυμία εἶναι ἀνεξάντλητος. Ἐν ἀρχῇ ἐνόμισα ὅτι τοῦτο ἦτο ἀποτέλεσμα τῆς ἡμέρας, ἀλλ' εἶναι τῆς φύσεώς του. Τὸ μειδίαμά του εἶναι μεταδοτικόν· τὸ πᾶν ἐν αὐτῷ μιγνύεται· γελᾷ ἐκ τῆς κεφαλῆς μέχρι ποδῶν. Ὅταν διηγῆται ἱστορίαν τινά, νόστιμόν τι ἀνέκδοτον τὸ πρόσωπόν του μεταρσιοῦται καὶ λαμπρύνεται δι' ὅλης τῆς λεπτότητος τοῦ ἱστορουμένου. Ὑπὸ τὸ καταβεβλημένον ἐξωτερικόν, ὑφ' ὃ εὗρον αὐτὸν κατὰ πρῶτον, ἐκρύπτετο ἰσχὺς πνεύματος καὶ ζωηρότης ἀπίστευτος, ψυχὴ νεανικωτάτη. Ἐκ πάντων ὅμως ὅσα ἐν αὐτῷ ἔβλεπον θαυμαστά, ἡ μνήμη του μὲ ἐξέπληττε· μοὶ ἀπήγγελε ποιήματα ὁλόκληρα τοῦ Βύρωνος, τοῦ Βυρνίου, τοῦ Ταννυσόνος, καὶ ἄλλων ποιητῶν, καὶ ταῦτα μετὰ τόσον μακροχρόνιον διαμονὴν ἐν Ἀφρικῇ ἄ ν ε υ β ι β λ ί ω ν. Πλὴν ὁ χαρακτὴρ τοῦ Λιβιγκστόνος εἶναι ἀτελὴς, ἀτελέστατος ἂν τις δὲν λάβῃ ὑπ' ὄψιν καὶ τὸ θρησκευτικόν του μέρος. Ἡ θρησκεία του δὲν εἶναι θεωρητική, δὲν περιορίζεται εἰς δόγματα, ἀλλ' εἶναι ἀδιάλειπτος πρόθυμος καὶ εἰλικρινὴς πραγματοποίησις τῶν ἐντολῶν τοῦ Σωτῆρος· λαλεῖ ὀλίγα πλὴν πράττει πολλά! Ἡ ἀγάπη εἶναι ἐν αὐτῷ ἡ κινοῦσα δύναμις. Αὕτη τοσοῦτον ἐγλύκαινε τὸ θερμὸν τοῦ χαρακτῆρός του, τόσον ἐμαλάκωνε τὴν ἀκλόνητον θέλησίν του, ὥστε ἐξ ἀνθρώπου ἀχαλινώτου ἐνεργητικότητος ἀνέδειξε Χριστιανὸν πρᾶον, σύντροφον κοινωνικώτατον, κύριον κατακτῶντα τὰς καρδίας. Παρετήρησα ὅτι πάντες ἐσέβοντο αὐτόν. Οἱ Ἄραβες διερχόμενοι ἐνώπιον τῆς οἰκίας του ἀδυνατοῦσι νὰ μὴ εὔχωνται πρὸς αὐτὸν τὸ «ὁ Θεὸς νὰ σὲ εὐλογήσῃ!» Καθ' ἑκάστην δὲ Κυριακὴν προσκαλεῖ πάντας τοὺς περὶ αὐτὸν καὶ ἀφοῦ τοὺς ἀναγνώσει ἓν κεφάλαιον ἐκ τῆς Ἁγίας Γραφῆς μὲ ἁπλούστατον καὶ φυσικώτατον τόνον, ἑρμηνεύει τὸ ἀναγνωσθὲν συντόμως καὶ ζωηρότατα, ὁμιλῶν εἰς γλῶσσαν τῶν Κιζαυαχίλι, τῶν δὲ ἀκροατῶν του τὸ ἐνδιαφέρον δεικνύεται ἐκ τῆς μεγίστης προσοχῆς, ἣν πρὸς αὐτὸν δίδουσι.

Ἡ καλὴ δίαιτα ἔσχεν ἐξαίρετον ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς ὑγείας τοῦ Λιβιγκστόνος μεθ' οὗ διηρχόμην τὸν καιρὸν, κατὰ μὲν τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας ὑπὸ τὴν σκιὰν τοῦ ἐξώστου του, συνομιλοῦντες περὶ τῶν σκοπῶν μας καὶ συζητοῦντες αὐτοὺς, ὁμιλοῦντες περὶ τῶν τελευταίων ἐτῶν ἢ περὶ τοῦ μέλλοντος. Πρωΐαν δὲ καὶ ἑσπέραν περιδιεβάζομεν ἔξω διὰ νὰ ἀναπνέωμεν τὸν καθαρὸν καὶ δροσερὸν ἀέρα τῆς λίμνης. Ὁ καιρὸς ἦτο ὡρσιότατος· εὑρισκόμεθα ἐν τῷ μέσῳ τῆς ξηρᾶς ἐποχῆς. Μολονότι δὲ ὁ οὐρανὸς ἦτο καθαρότατος τὸ θερμόμετρον οὐδέποτε ἀνῆλθεν ὑπεράνω τῶν 26 1/2 βαθμῶν ἐν τῇ σκιᾷ. Ἡ χώρα ἦτο μαγευτικὴ τὰ δὲ ἤθη τῶν κατοίκων της λίαν παράξενα. Ἐν τούτοις ἡ ἡμέρα καθ' ἣν ἔπρεπε νὰ προετοιμασθῶμεν διὰ τὴν εἰς τὰ βόρεια τῆς λίμνης ἐκδρομὴν ἔφθανεν, ἀλλ' ὁ Λίβιγκστον ἦτο ἀνήσυχος διὰ τὸ μέλλον. Ἡ μελετωμένη ἐκδρομή μας, βεβαίως δὲν ἦτο καθ' ὑπερβολὴν ὀχληρά, ἡ δὲ θέσις του ἦτο πραγματικῶς ἀξιοθάκρυτος· οὔτε ἀνθρώπους εἶχεν, οὔτε πραγματείας, αἱ δὲ ἐσχάτως εἰς αὐτὸν σταλεῖσαι εἶχον φθάσει μεθ' ἡμῶν εἰς Ταβώραν, ἀλλ' ἕνεκα τοῦ πρὸς τὸν Μιραμβὼ πολέμου ἔμενον ἐκεῖ. Πόσον καιρὸν λοιπὸν ἔπρεπε νὰ κάθηται ἀργὸς καὶ νὰ περιμένῃ; ἐπὶ πόσον ἤθελε διαρκέσει ὁ πόλεμος; Ὁ Μιραμβὼ ἔκλειε πάντοτε τὴν ὁδόν. Μετὰ πολλὰς σκέψεις καὶ συζητήσεις τέλος ὁ Δόκτωρ ἀπεφάσισεν, ἀφοῦ ἐπιστρέψωμεν ἀπὸ τὴν ἐκ τοῦ βορείου μέρους τῆς λίμνης ἐκδρομήν μας, νὰ μεταβῇ εἰς Κουιχάραν (Ταβώραν) ὅπου ἦσαν αἱ πραγματεῖαί του, καὶ ὅπου ἔμελλον νὰ τὸν συνωδεύσω καὶ ἐγώ· ἀφοῦ δὲ φθάσωμεν ἐκεῖ, παρεκτὸς τῶν ἰδικῶν του πραγμάτειῶν νὰ τῷ δώσω καὶ ἐγὼ ὅσα χάνδρα, ὑφάσματα μοὶ ἐπερίσσευον· ἀκολούθως δὲ αὐτὸς μὲν νὰ μείνῃ ἐκεῖ, ἐγὼ δὲ νὰ σπεύσω πρὸς τὴν παραλίαν, νὰ διοργανίσω σῶμα πεντήκοντα ἀνθρώπων καὶ νὰ τοῦ τὸ πέμψω. Ἀφοῦ διευθετήσαμεν τὸ ζωτικότατον τοῦτο ζήτημα ἤμεθα ἐλεύθεροι νὰ ἐπισκεφθῶμεν τὸ βόρειον τῆς λίμνης.

Ἐπιβιβασθέντες εἰς τὸ πλοιάριον τὸ ὁποῖον ὁ Βὲν Μεδζὶτ μᾶς εἶχε παραχωρήσει ἠρχίσαμεν νὰ πλέωμεν πρὸς τὸ βόρειον τῆς λίμνης. Αἱ σκηναὶ τὰς ὁποίας ἐβλέπομεν ἦσαν μαγευτικώταται. Τὰ παράλια κατεῖχον λόφοι κατάφυτοι καὶ ἦσαν πυκνῶς κατῳκημένα. Μετά τινων ἡμερῶν πλοῦν ἐφθάσαμεν τὴν βόρειον ἄκραν τῆς λίμνης καὶ εὕρομεν τὸν ποταμὸν Ρουσίζην, ὃν ὑπεθέτυμεν ὡς ἐξερχόμενον τῆς λίμνης καὶ ῥέοντα πρὸς βορρᾶν,

περὶ οὗ ἐβεβαιώθημεν ὅτι συμβαίνει τὸ ἐναντίον, δηλαδὴ ῥέων ἐκ βορρᾶ χύνεται ἐντὸς τῆς λίμνης. Ἐν τούτοις ὁ Λίβιγκστον δὲν ἔπαυσε νὰ φρονῇ ὅτι ἡ λίμνη Ταγκανύκα ἔχει διέξοδόν τινα καὶ ὅτι πέμπει τὰ ὕδατά της δι' ἀγνώστου τινὸς ὀχετοῦ εἰς ἄλλην βορειότερον κειμένην λίμνην. Ἐξοδεύσαντες εἴκοσι ὀκτὼ ἡμέρας εἰς ταύτην τὴν ἐκδρομὴν ἐπανήλθομεν εἰς Οὐζιζὶ τὴν 12ην Δεκεμβρίου.

Ἐπανελθόντες εἰς Οὐζιζὶ ἀμέσως ἠρχίσαμεν νὰ σκεπτώμεθα περὶ τῆς ἀναχωρήσεώς μας. Ἐπειδὴ δὲ προέκειτο νὰ διευθύνω ἐγὼ τὴν ὁδοιπορίαν ἔπρεπε νὰ σπουδάσω πάσας τὰς ὁδοὺς καὶ νὰ ἐκλέξω τὴν καταλληλοτάτην. Ἐνῷ λοιπὸν ὁ Δόκτωρ ἡτοίμαζε τὴν ἀλληλογραφίαν του καὶ συνεπλήρου τὸ ἡμερολόγιόν του ἐγὼ ἐσχεδίαζον ἐπὶ τοῦ χάρτου, ὃν εἶχον κατασκευάσει, ὁδὸν δι' ἧς νὰ ἀποφύγωμεν τὰς φορολογίας τῶν ἐγχωρίων καὶ πολλὰς ἄλλας δυσκολίας, ἀφοῦ ἡ κοινὴ ὁδὸς ἕνεκα τοῦ πολέμου ἦτο κλειστή. Ἐσχεδίασα λοιπὸν νὰ μεταβῶμεν δι' ἀκατίων μέχρι τοῦ πρὸς τὸ νοτειανατολικὸν τῆς λίμνης χυνομένου ποταμοῦ Λοαζέρη καὶ ἀκολούθως νὰ εὕρωμεν τὴν ὁδὸν δι' ἧς ἦλθον εἰς Οὐζιζὶ καὶ δι' αὐτῆς νὰ μεταβῶμεν εἰς Κουιχάραν. Ἀφοῦ ὁ Δόκτωρ ἐνέκρινε τὸ σχέδιον, ἤρχισα νὰ διευθετῶ τὰς πραγματείας μας, τὰς ὁποίας θέσαντες ἐντὸς τῶν ἀκατίων ἐπεβιβάσθημεν καὶ ἡμεῖς τὴν 27 Δεκεμβρίου καὶ ἠρχίσαμεν νὰ πλέωμεν πρὸς νότον. Φθάσαντες εἰς τὸν λιμένα Οὐριμβᾶ περιεμέναμεν τοὺς διὰ ξηρᾶς ἐρχομένους ἀνθρώπους μας, οἵτινες ἔφθασαν τρεῖς ἡμέρας ἀργότερον ἀπὸ ἡμᾶς. Τὴν 7 Ἰανουαρίου 1872 ἀποχαιρετήσαντες τὴν λίμνην καὶ τὰ ὄρη της ἐλάβομεν τὴν πρὸς ἀνατολὰς ὁδόν.

Μετὰ εἴκοσι πέντε ἡμερῶν ἐπιπονωτάτην ὁδοιπορίαν φθάσαντες εἰς τὴν χώραν Μουαροῦ ἀπηντήσαμεν κιρβάνιον, ὁδηγούμενον ὑπὸ δούλου τινὸς τοῦ Σειὸ-βὲν-Χαμὶδ παρ' οὗ ἠρωτήσαμεν τὰ νέα.

— Τὰ πάντα βαίνουσι καλῶς, μοὶ εἶπεν ὁ δοῦλος· ὁ Μιραμβὼ πολιορκεῖται ὑπὸ τῆς πείνης· οἱ δὲ κύριοί μας εἶναι παντοῦ νικηταί.

— Καλὰ νέα, τῷ εἶπον, πλὴν ποῦ ὁδηγεῖς τὸ κιρβάνιον;

— Εἰς Οὐζιζί.

— Ἔχεις τίποτε νὰ μοὶ εἴπῃς περὶ τοῦ συντρόφου τὸν ὁποῖον ἀφῆκα εἰς Οὐνυανυέμβην;

— Ἀπέθανε.

— Πότε;

— Πρὸ μηνῶν.

— Ἀπὸ τί;

— Ἀπὸ θέρμην.

Δυστυχῆ Σαύη!

Τὴν 14ην διενυκτερεύσαμεν εἰς Οὐγούνδην, τὴν δὲ 18 εἰσήλθομεν εἰς τὴν κοιλάδα τῆς Κουιχάρας, ἣν ἐκάμαμεν ν' ἀντηχῇ ἐκ τῶν πυροβολισμῶν. Ἦτο ἡ πεντηκοστὴ τρίτη ἡμέρα ἀφοῦ ἐγκαταλείψαμεν τὸ Οὐζιζὶ καὶ ἡ ἑκατοστὴ τριακοστὴ πρώτη ἀφ' ὅτου ἐξῆλθον ἐκ τῆς αὐτῆς κοιλάδος, χωρὶς νὰ γινώσκω ἂν θὰ δυνηθῶ νὰ ἐκτελέσω τὸν σκοπὸν τῆς ὁδοιπορίας μου. Ἤδη ὁ μῦθος μου εἶχε γείνει πραγματικότης, ἥτις οὐδέποτε μοὶ ἐφάνη τόσον ζωηρὰ ὅσον τὴν ὥραν καθ' ἣν εἰσελθόντες εἰς τὸ παλαιόν μου δωμάτιον εἶπον πρὸς τὸν Λιβιγκστόνα·

— Ἐπὶ τέλους, Δόκτορ, εἴμεθα εἰς τὸν οἶκόν μας.

Ἡ Οὐνυανυέμβη ἦτο δι' ἡμᾶς ὁ ἐπίγειος παράδεισος, ἐν αὐτῇ εἴχομεν οἶκον καλὸν καὶ πολλὰς πραγματείας, ἤμεθα πλούσιοι. Εἶχον 74 φορτεῖα πραγματειῶν ἐξ ὧν ἠδυνάμην νὰ δώσω τὰ πλεῖστα εἰς τὸν Δόκτορα, ὅπως δι' αὐτῶν ἐπανέλθῃ πάλιν πρὸς τὰς πηγὰς τοῦ Νείλου.

ΠΛΟΥΤΗ ΚΑΙ ΑΝΕΧΕΙΑ

Τί εἶναι πλοῦτος; Πλοῦτος εἶναι πᾶν ὅ,τι οἱ ἄνθρωποι δύνανται νὰ λάβωσιν ἐκ τοῦ ὑλικοῦ κόσμου καὶ νὰ χρησιμοποιήσωσιν αὐτὸ πρὸς ἀπόλαυσιν καὶ ἡδονήν. Τὸ λαμβάνουσι δὲ καὶ τὸ χρησιμοποιοῦσι διὰ τῆς ἐ ρ γ α σ ί α ς. Ἡ φρόνησις φέρει τὴν οἰκονομίαν, ἡ δὲ οἰκονομία γεννᾷ κεφάλαια, τὰ ὁποῖα συντείνουσι πρὸς ἐπέκτασιν τῆς ἐργασίας, ἥτις γεννᾷ καὶ ἄλλα κεφάλαια. Ὑπάρχουσι τρεῖς τάξεις τιμίων πλουσίων, ἤτοι οἱ κληρονομήσαντες πλούτη παρ' ἄλλων, οἱ ὡς ἐκ συμπτώσεως πλουτήσαντες, καὶ οἱ ἀποκτήσαντες αὐτὰ διὰ τῆς ἐργασίας καὶ ἱκανότητός των, ὡς ὑπάρχουσι καὶ τρεῖς τάξεις πτωχῶν, δηλαδὴ, οἱ κληρονομήσαντες πτωχίαν παρ' ἄλλων, οἱ ἐκ συμπτώσεως πτωχεύσαντες, καὶ οἱ καταστρέψαντες τὴν περιουσίαν των. Ὁ κοινότερος τρόπος δι' οὗ καταντᾷ τις πτωχὸς εἶναι ἡ ὀκνηρία. Ὅστις δὲν θέλει νὰ ἐργασθῇ οὐ μόνον νὰ ἀποκτήσῃ τι εἶναι ἀδύνατον, ἀλ-

λὰ καὶ ἂν ἔχῃ τι τὸ σπαταλᾷ, καὶ ἐπομένως πίπτει εἰς τὴν πενείαν. Ἂν δὲ πάλιν ἐργάζηται καὶ ὅμως ἀσκόπως σπαταλᾷ πάντας τοὺς καρποὺς τῶν κόπων του, ἡ ἔλλειψις τῆς οἰκονομίας θέλει τὸν ρίπτει πάντοτε εἰς ἀνέχειαν. Ἡ ἐκ τῆς ὀκνηρίας προερχομένη ἀνέχεια ἓν μόνον ἰατρικὸν ἔχει, τὴν φ ι λ ο π ο ν ί α ν· ὡς ἐπίσης καὶ ἡ ἐκ τῆς ἀφροσύνης ἓν ἕτερον, τὴν ο ἰ κ ο ν ο μ ί α ν.

ΦΥΤΑ ΚΑΙ ΚΥΡΙΑΙ.

Εἶναι πολὺ ὠφέλιμον εἰς τὰς κυρίας νὰ καλλιεργῶσι μικρὸν κηπάριον ἢ ἐν ἐλλείψει καὶ μίαν γλάστραν μόνον. Τί ὑπάρχει μᾶλλον εὐχάριστον τοῦ νὰ διέρχηταί τις ὀλίγην ὥραν καθεκάστην ἡμέραν ἐν μέσῳ φυτῶν, παρατηρῶν τὴν αὔξησίν των καὶ προσέχων εἰς τὸ ἄνοιγμα τῶν ἀνθέων των, καθ' ὅσον ὁ χρόνος προχωρεῖ; Ἡ δὲ γνῶσις ὅτι αἱ χεῖρές σας ἐφύτευσαν τὰ φυτὰ ἐκεῖνα, αἱ χεῖρές σας περιεποιήθησαν καὶ ἐπότισαν αὐτὰ, πόσον δὲν αὐξάνει τὴν εὐχαρίστησιν τὴν πρώτην; Πρὸς ἀπόλαυσιν τῆς εὐχαριστήσεως ταύτης μήτε πλούτη μεγάλα ἀπαιτοῦνται μήτε γνώσεις βαθεῖαι, ἐνῷ αἱ ὠφέλειαι δὲν εἶναι μικραί. Σκάπτουσαι τὸ ἔδαφος καὶ ἀναπνέουσαι τὸν δροσερὸν τῆς πρωΐας ἀέρα αἱ κυρίαι ἀποκτῶσι τρυφερότητα καὶ ὡραιότητα εἰς τὸ πρόσωπον, λαμπρότητα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἐρασμιότητα εἰς τοὺς τρόπους καὶ εἰς τὴν καρδίαν ἀγνότητα.

ΤΙΝΑ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΕΞΕΤΑΣΕΩΣ

Πρό τινων ἐτῶν, ἐνῷ οἱ ἐργάται ἐξωμάλυνον τὸ ἔδαφος πρὸς κατασκευὴν πλατείας ἐν Μαδρίτῃ, εὗρον τὸ παλαιὸν ἔδαφος τοῦ Κουεμαδέρου, τῆς θέσεως ὅπου τὰ σώματα τῶν αἱρετικῶν ἢ μᾶλλον τῶν θυμάτων τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως ἐκαίοντο. Στρώματα μελανῆς στάκτης μεμιγμένης μετὰ ἡμικαύστων ὀστῶν καὶ ἄλλων λειψάνων ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἐξεθάπτοντο. Τοῦτο συνεκίνησε τὸν λαὸν καὶ πάντες ἔτρεχον νὰ ἴδωσι τὰς τοῦ ἐδάφους ἀποκαλύψεις, ἔδωκε δὲ καὶ ἀφορμὴν νὰ γίνῃ πολὺς λόγος περὶ τῶν κακουργημάτων τοῦ Ἱεροῦ Δικαστηρίου, ἐξ ὧν ἐλπίζεται ὅτι καλόν τι ἐγένετο εἰς τὸν τόπον καὶ θὰ γίνῃ ἴσως ἔτι μεγαλείτερον.

Ἡ Ἱερὰ Ἐξέτασις κατὰ πρῶτον ἐσυστήθη ὑπό τινος Ἱσπανοῦ Δομινίκου ἐκ Καστιλίας διὰ νὰ ἐξολοθρευθῇ ἡ αἵρεσις τῶν Ἀλβιγενσίων. Οἱ δυστυχεῖς λοιπὸν Ἀλβιγένσιοι κατεδιώκοντο ὑπὸ τῶν Δομινικανῶν ὡς πρόβατα ὑπὸ λύκων. Ἡ τελικὴ τοῦ μυστικοῦ Δικαστηρίου ἐξασφάλισις ἐγένετο μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Δομινίκου τὸ 1229 ἐν τῇ συνόδῳ τῆς Τουλούζης. Ἐρρίζωσε δὲ ὡς θεσμὸς μόνιμος μᾶλλον εἰς τὴν Ἱσπανίαν καὶ Ἰταλίαν ἢ εἰς Γαλλίαν. Δεύτεροι ἱδρυταί του ἦσαν οἱ Ἱσπανοὶ Τορκουεμάδας καὶ Ξιμένης, ὧν ὁ πρῶτος ἐχρημάτισε καὶ πρῶτος μέγας Ἱεροεξεταστής. Οὗτος προσεπάθησε ὅσον ἠδύνατο νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τὴν τότε βασίλισσαν Ἰσαβέλλαν τὸ αὐτὸ τοῦ θρησκευτικοῦ καταδιωγμοῦ πνεῦμα ὑπὸ τοῦ ὁποίου κατείχετο. Κατώρθωσε δὲ νὰ ἐπιτύχῃ παρ' αὐτῆς ὅτε ἦτο εἰσέτι κοράσιον τὴν ὑπόσχεσιν ὅτι «ἂν ποτε ἀνέβαινεν εἰς τὸν θρόνον θὰ ἀφιέρωνεν ἑαυτὴν εἰς τὴν καταστροφὴν τῆς αἱρέσεως, πρὸς δόξαν Θεοῦ καὶ μεγάλυνσιν τῆς καθολικῆς πίστεως.» Ὅταν ἡ Ἰσαβέλλα ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῆς Καστιλλίας ὁ Τορκουεμάδας ἐζήτησε παρ' αὐτῆς τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ὑποσχέσεώς της ὑποβοηθούμενος καὶ ὑπὸ τοῦ Φερδινάνδου. Ἐπὶ πολὺ ἡ τῆς Ἰσαβέλλας καρδία ἀντέτεινεν εἰς τὴν γνώμην τοῦ Τορκουεμάδα, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἐνέδωκε. Βοῦλλα παπικὴ, Σήξστου τοῦ ς'. φθάσασα εἰς Ἱσπανίαν ἔδιδεν εἰς τὸν Φερδινάνδον καὶ τὴν Ἰσαβέλλαν τὴν «ἄδειαν νὰ διορίσωσιν ἱεροὺς Ἐξεταστὰς πρὸς ἀνακάλυψιν καὶ ἐξολόθρευσιν τῆς αἱρέσεως ἀπὸ τὰ κράτη των.» Τὸ 1480 λοιπὸν δύο Δομινικανοὶ διωρίσθησαν ὡς τοιοῦτοι, ὄντες περιβεβλημένοι μεγάλην δύναμιν καὶ ἀνεύθυνοι.

Ὁ Φλωρέντης, ὅστις ὑπῆρξε γραμματεὺς τοῦ Ἱεροῦ Δικαστηρίου καὶ ὅστις ὡς ἐκ τῆς θέσεώς του ἠδύνατο νὰ γινώσκῃ θετικῶς τὰ πράγματα, ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ συγγραφείσῃ ἱστορίᾳ λέγει πολλὰ περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν θυμάτων, τὰ καθέκαστα τῶν ὁποίων εἶναι μακρά, ἀλλὰ τὸ γενικὸν ἔχει οὕτως·

Ἄνθρωποι καταδικασθέντες καὶ καέντες ζῶντες.	31,912
Καέντες τυπικῶς, ὡς πρὶν ἀποθανόντες ἢ διαφυγόντες	17,659
Καταδικασθέντες εἰς διὰ βίου δεσμὰ	291,450
	341,021

«Ἡ Ἱερὰ Ἐξέτασις, προσθέτει ὁ Φλωρέντης, κατέστρεψε καὶ ἐστιγμάτισεν ὑπὲρ τὰς

τριακοσίας τεσσαράκοντα χιλιάδας ἀνθρώπων ὧν ἡ δυστυχία ἔσχεν δυσάρεστα ἀποτελέσματα ἐπὶ τῶν οἰκογενειῶν των καὶ ἔφερε καταστροφὴν καὶ ἀθλιότητα εἰς τὰ τέκνα των. Προσθέσατε εἰς ταῦτα ὑπὲρ τὰς ἑκατὸν χιλιάδας οἰκογενείας, αἵτινες ἐγκατέλειψαν τὸν τόπον διὰ νὰ μὴ πέσωσιν εἰς τοὺς ὄνυχας τοῦ αἱμοχαροῦς Δικαστηρίου, καὶ θέλετε ἰδεῖ ὅτι ἡ Ἱερὰ Ἐξέτασις ἦτο τὸ δραστηριώτερον ὄργανον τῆς καταστροφῆς τῆς Ἱσπανίας. Ἦλθε τὸ ἐπιβλαβέστατον ἔργον της ἦτο ἡ ἔξωσις τῶν Μαυριτανῶν. Ἂν εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀποδιωχθέντων προστεθῶσι καὶ οἱ ἀναρίθμητοι, οἵτινες ἀπωλέσθησαν κατὰ τὰς ἐπαναστάσεις τῆς δεκάτης ἕκτης ἑκατονταετηρίδος, καὶ αἱ ὀκτακόσιαι χιλιάδες Ἑβραίων, οἵτινες ἐγκατέλιπον τὴν χώραν, βλέπομεν ὅτι ὁ τόπος ἔχασεν, ἐν διαστήματι ἑκατὸν καὶ εἴκοσιν ἐτῶν μόνον, ὑπὲρ τὰ τρία ἑκατομμύρια ἐκ τῶν μᾶλλον βιομηχάνων καὶ φιλεργῶν του κατοίκων.»

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΕΚΛΕΙΨΕΙΣ

Τὰς ἑξῆς σπουδαίας σημειώσεις περὶ τῶν ἱστορικῶν ἐκλείψεων ἔπεμψεν ὁ κ. I. P. Χίνδ ἐκ Τουκενχάμης, πρὸς τὸν Χρόνον τοῦ Λονδίνου. Ταύτας ὡς πολὺ χρησιμευούσας πρὸς ἐξακρίβωσιν τῆς χρονολογίας, μεταφέρομεν καὶ ἡμεῖς διαιροῦντες εἰς μέχρι καὶ μετὰ Χριστὸν ἐκλείψεις.

«Εἶναι φανερὸν ὅτι αἱ ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἀναφερόμεναι ἐκλείψεις, κυρίως αἱ τοῦ ἡλίου, πολὺ μᾶς ἐνδιαφέρουσιν, ὡς πρὸς τὴν γνῶσιν τῶν στοιχείων τῆς σεληνιακῆς κινήσεως, ὡς παρέχουσαι ἡμῖν τὰ μέσα νὰ δοκιμάζωμεν τὴν ἀκρίβειαν τῶν στοιχείων τούτων, ἐφαρμοζομένων εἰς πολὺ ἀπεχούσας ἐποχάς. Πέμπω ὑμῖν σύντομον ἔκθεσιν τῶν ἐξαγομένων εἰς ἃ ἔφθασα διὰ συστηματικῆς ἐξετάσεως τῶν ἐκλείψεων τούτων, ἐκλέξας ἐξ αὐτῶν μόνον τὰ ἐνδιαφέροντα πάντας. Θὰ παραλείψω οἱανδήποτε ἀναφορὰν πρὸς τὰ καθαρῶς ἀστρονομικὰ συμπεράσματα, εἰς ἃ κατήντησα, ὡς μὴ κατάλληλα διὰ τὰς στήλας σας καὶ ἀληθῶς δυνάμενα νὰ ὑπερμηκύνωσι τὴν παροῦσαν πραγματείαν. Ἴσως ὅμως πρέπει νὰ ἀναφέρω ὅτι μετεχειρίσθην τὸν τελευταῖον προσδιορισμὸν τῆς κατ' αἰῶνα αὐξούσης ταχύτητος τῆς μέσης κινήσεως τῆς σελήνης, τοῦ καθηγητοῦ Ἄνσεν, τῆς Γόθης, συντάκτου τῶν τελευταίων σεληνιακῶν πινάκων, καὶ ὅτι συνεδύασα ἄλλα ἀναγκαῖα στοιχεῖα, ὡς ὑπ' αὐτοῦ προσδιορίζονται, μετὰ τῶν ἐξαγομένων τῶν ἡλιακῶν πινάκων τοῦ κυρίου Λεβερριέρου. Ἐκ νεωτέρων ἐρευνῶν οὐδόλως φαίνεται ἀπίθανον ὅτι δυνάμεθα νὰ στηριχθῶμεν ἐπὶ τῶν ἀρχαίων ἐκλείψεων ὅπως προσδιορίσωμεν τὴν ἀκριβῆ ἐπιτάχυνσιν τῆς κινήσεως τοῦ ἡμετέρου δορυφόρου.

Ἐν ταῖς κάτωθι σημειώσεσιν ἐπί τινων ἐκ τῶν μᾶλλον γνωστῶν ἐκλείψεων τῶν ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἀναφερομένων θέλω ἀκολουθήσει τὴν χρονολογικὴν τάξιν. Εἶναι δὲ αὗται μέρος μόνον τῶν φαινομένων, τὰ ὁποῖα ἀκριβῶς ἐζήτησα διὰ τοῦ αὐτοῦ συστήματος τοῦ ὑπολογισμοῦ.

1) Ἡ ἔκλειψις τῆς Νινευῆ, 763 πρὸ Χριστοῦ Ἰουν. 1)15.— Ἡ ἀνακάλυψις τῆς ἀπομνημονευούσης τὴν ἔκλειψιν ταύτην Νινευητικῆς ἐπιγραφῆς, τῆς εὑρισκομένης ἐν τῷ Βρετανικῷ Μουσίῳ, ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ Κ. Ἐρρίκου Ρωλινσόνος ἐν τῷ Ἀ θ η ν α ί ῳ τῆς 18 Μαΐου 1867· ὅπου καὶ παραπέμπω διὰ τὰ καθέκαστα, τὰ συσχετιζόμενα μετὰ τῆς ἱερᾶς καὶ πολιτικῆς ἱστορίας τῆς περιόδου ἐκείνης. Ἐν τῇ παρούσῃ καταστάσει τῶν ἡμετέρων γνώσεων ἡ ἔκλειψις αὕτη εἶναι τὸ ἀπώτατον ὅριον τῶν ἐρευνῶν μας, πιστεύω δὲ ὅτι οὐδόλως σφάλλω λέγων ὅτι ἡ ἀξία της ὑπὸ ἀστρονομικὴν ἔποψιν εἶναι μεγαλειτέρα τῆς ἀποδιδομένης εἰς τὴν περίφημον ἔκλειψιν τὴν προρρηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Θαλοῦ εἰς τοὺς Ἴωνας, ὡς ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου. Ὁ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ὑπογραμμισμὸς φαίνεται δεικνύων ὅτι τὸ φαινόμενον ἦτο ἀσύνηθες ἢ ὅτι ἡ ἔκλειψις ἦτο ὁλικὴ ἐν Νινευῆ ἢ πλησίον αὐτῆς. Παραδεχόμενος τὴν τοποθεσίαν τῆς πόλεως κατὰ τὸ μῆκος καὶ πλάτος, τὰ ὁποῖα ὁ βασιλικὸς Ἀστρονόμος προσδιώρισε διὰ τὴν πυραμίδα Νιμρούδ, εὑρίσκω ὅτι τὸ ὑπολογισθὲν νότιον ὅριον τῆς ὁλικότητος ἔπρεπε νὰ διέλθῃ μίλιά τινα πρὸς νότον τῆς Νινευῆ ἀφίνον μεγάλην μερικὴν ἔκλειψιν ἐπὶ τῆς πόλεως. Ἀσήμαντοι διωρθώσεις τῶν σεληνιακῶν στοιχείων, ὧν ἐγένετο χρῆσις, ἀρκοῦσιν ὅπως φέρωσιν τὴν ὁλικὴν ἔκλειψιν ἐπ' αὐτῆς. Εἰς τὸν μεσημβρινὸν ἐκεῖνον ἡ διάρκεια τῆς ὁλικότητος κατὰ τὴν κεντρικὴν γραμμὴν ἦτο 4 λεπτὰ καὶ 20 δεύτερα, τὸ δὲ μέσον τῆς ἐκλείψεως ὥρα ἐννάτη καὶ ἡμίσεια τοῦ τόπου.

2) Ἡ ἔκλειψις τοῦ 689 π. Χ. Ἰανουαρίου 11 (ε. ν.)—Ἡ γνώμη ὅτι ἡ κατὰ δέκα βαθμοὺς ὀπισθοχώρησις τῆς σκιᾶς «ἐπὶ τοῦ ἡλιακοῦ ὡρολογίου τοῦ Ἄχαζ» (1) κατὰ τὴν ἀσθένειαν τοῦ Ἐζεκίου δυνατὸν νὰ συνείχετο μετά τινος ἐκλείψεως ἡλιακῆς ἐγέννησε πολλὰς συζητήσεις, πολλοὶ δὲ συγγραφεῖς προσεπάθησαν νὰ δείξωσι πῶς τὸ συμβὰν ἐκεῖνο δύναται οὕτως νὰ ἐξηγηθῇ. Ἐκ πασῶν δὲ τῶν προταθεισῶν ἐκλείψεων ἡ ἄνω φαίνεται ἴσως ἡ μᾶλλον πιθανή. Ἦτο μερικὴ δακτυλοειδὴς ἔκλειψις καθ' ἣν ὁ ἥλιος ἐν Ἱερουσαλὴμ ἐφάνη ἐπὶ 7 1(2 λεπτὰ ὡς φωτεινὸς δακτύλιος· τὸ μέσον τῆς ἐκλείψεως ὥρα 10η καὶ 18 λεπτά. Ἐν Βαβυλῶνι ὁ ἥλιος ἐφάνη ἐπίσης τοιοῦτος ἐπὶ 7 λεπτά. Φαίνεται ὅμως ἀπίθανον ὅτι ἡ ἔκλειψις ἠδύνατο νὰ συμβῇ πολὺ ἀργότερον ἐν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, καίτοι πολλοὶ συγγραφεῖς ἐθεώρησαν τοῦτο ἀπαραίτητον, ὅπως ἐξηγηθῇ ἡ εἰς τὰ ὀπίσω στροφὴ τῆς σκιᾶς ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου σχήματος ἡλιακῶν ὡρολογίων διά τινος ἐκλείψεως. Εἰς τὸν ἀναγνώστην ἀφίνεται νὰ κρίνῃ κατὰ πόσον ἡ φράσις «τὸ σημεῖον τὸ γενόμενον ἐν τῇ χώρᾳ» δύναται νὰ ἔχῃ σχέσιν πρὸς τοιοῦτον φαινόμενον, τὸ ὁποῖον ἐν τούτοις εἶναι σπανιώτατον ὡς πρὸς ὡρισμένην τινὰ θέσιν.

3) Ἡ ἔκλειψις τοῦ Θαλοῦ 585 π. Χ. Μαΐου 16(28.— Ἡ ἔκλειψις αὕτη, ἥτις, καθὼς μᾶς πληροφορεῖ ὁ Ἡρόδοτος (2), ἔθεσε τέρμα εἰς τὸν μεταξὺ Λυδῶν καὶ Μήδων πόλεμον, ἐπὶ Κυαξάρου καὶ Ἀλυάττου, ὁπότε διαρκούσης τῆς μάχης συνέβη «τὴν ἡμέραν ἐξ ἀπίνης νύκτα γενέσθαι,» πολὺ ἐπησχόλησε τοὺς χρονολόγους καὶ τοὺς ἀστρονόμους. Μολονότι δὲ ἕνεκα σφαλμάτων προερχομένων ἐκ τῆς ἀτελείας τῶν πινάκων τῆς σεληνιακῆς κινήσεως, ἄλλοτε ἄλλη ὑπεδεικνύετο ἔκλειψις, τέλος πρό τινων ἐτῶν ἐγνώσθη ὅτι ἡ ὑπὸ τοῦ Πλινίου ἀναφερομένη χρονολογία (τὸ τέταρτον ἔτος τῆς 48ης ὀλυμπιάδος) εἶναι ἡ ἀκριβὴς ἐποχὴ αὐτῆς. Κατὰ τὸν νέον μου ὑπολογισμὸν ἡ σκιὰ ἔπεσεν ἀκριβῶς ἐπὶ τοῦ μέρους τῆς χώρας ὅπου πιθανώτατα οἱ δύο στρατοὶ συνεκρούοντο· προσέτι δὲ ἐξ αὐτοῦ δείκνυται καί τι περιστατικόν, τὸ ὁποῖον νομίζω οὐδεὶς τῶν προηγουμένων ὑπολογισμῶν ἔδειξε, καὶ τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ἦναι ὠφέλιμον εἰς τὴν χρονολογίαν, δηλαδὴ ἡ ἔκλειψις ἦτο ὁλικὴ ἐν Νινευῇ, τρία ἢ τέσσαρα λεπτὰ πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου. Ἡ χρονολογία τῆς τελευταίας καταστροφῆς τῆς Νινευῇ εἶναι στενῶς συνδεδεμένη μετὰ τῆς ἐκλείψεως τοῦ Θαλοῦ.

4) Ἡ ἔκλειψις τοῦ Ξέρξου π. Χ. 478 Φεβρουαρίου 5(17.— Πολλὴν δυσκολίαν ἐδοκίμασαν οἱ χρονολόγοι ὡς πρὸς τὴν ἔκλειψιν ἥτις κατὰ τὸν Ἡρόδοτον, (3) συνέβη ἐν ἀρχῇ τῆς ἀνοίξεως καθ' ἣν ὁ Ξέρξης ἐκ Σάρδεων ἐκίνει εἰς τὴν κατὰ τῆς Ἑλλάδος στρατείαν. Εἶναι βέβαιον ὅτι οὐδὲν τοιοῦτον φαινόμενον συνέβη κατὰ τὸ ἔτος 480 π. Χ. ἔτος εἰς ὃ συνήθως λέγεται γενομένη ἡ τῶν Περσῶν ἐκστρατεία. Ἐξετάζων τὰς ἐκλείψεις τὰς περὶ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εὗρον μόνον μίαν δυναμένην νὰ ἐφαρμοσθῇ. Οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ὁ ἥλιος κατὰ μέγα μέρος ἐξέλιπεν εἰς Σάρδεις κατὰ τὴν πρωΐαν τῆς 5(17 Φεβρουαρίου 478 π. Χ. Ἄμεσος ὑπολογισμὸς ὡς πρὸς τὴν θέσιν ἐκείνην δεικνύει ὅτι ὑπὲρ τὰ 94 ἑκατοστὰ τῆς ἡλιακῆς διαμέτρου ἐκαλύφθησαν, μεγίστη φάσις 11 ὥρ. 10 λεπ. ἐπιτόπιος ὥρα. Ἡ ἔκλειψις ἦτο δακτυλιοειδὴς, αἱ δὲ Σάρδεις φαίνονται εὑρεθεῖσαι ἀκριβῶς ἐκτὸς τοῦ δακτυλίου. Ἄλλη τις ἔκλειψις γενομένη περὶ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην καὶ ὁρατὴ ἐν τῇ ἀνατολικῇ Εὐρώπῃ, συνέβη τὸ 479 Ὀκτ. 2 (ε. ν.) καὶ ἐθεωρήθη ὡς συμβᾶσα τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ὁ Κλεόμβροτος ἔθυεν ἐν Σπάρτῃ ἐπὶ τῷ Πέρσῃ (4), τὸ μέγεθός της ἦτο 6(10 ἡ δὲ μεγίστη ἔκλειψις 0 πρὸς 50 λεπτά. Ἐὰν ἡ ἔκλειψις τοῦ 478 ἦναι πραγματικῶς ἡ ὑπὸ τοῦ ἱστορικοῦ ἀναφερομένη, τότε ἡ χρονολογία τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας πρέπει νὰ καταβιβασθῇ κατὰ δύο ἔτη.

5) Ἡ ἔκλειψις τοῦ Ἀγαθοκλέους 310 π. Χ. Αὐγούστου 3(15 (Διόδωρος, Ἰουστῖνος). —Τὴν ἐπαύριον τῆς ἡμέρας καθ' ἣν τὰ πλοῖα τοῦ Ἀγαθοκλέους ἀποπλεύσαντα τῶν Συρακουσῶν διηυθύνοντο εἰς Λυβίαν (Ἀφρικὴν) οἱ ἱστορικοὶ λέγουσιν ὅτι «τηλικαύτην ἔκλειψιν ἡλίου συνέβη γενέσθαι, ὥστε ὁλοσχερῶς φανῆναι νύκτα, θεωρουμένων τῶν ἀστέρων πανταχοῦ (5).» Μολονότι ὁ Ἀγαθοκλῆς μόλις ἀπεῖχεν 100 μίλια τῶν Συρακουσῶν, εἶναι

(1) Ἡσαΐας λη'. Βασιλέων Β'. κ'.
(2) Μοῦσαι Α'. 74
(3) Ἡρόδ. Ζ'. 37.
(4) Αὐτ. Θ'. 10.
(5) Διοδ. Κ'. 5.

ἄδηλον πρὸς ποίαν διεύθυνσιν ἔπλεεν ἤ ἂν παρέπλεε τὴν βόρειον ἢ τὴν νότειον τῆς Σικελίας πλευράν, τοῦτο δὲ ἐλλατοῖ πολὺ τὴν ἐπιστημονικὴν ἀξίαν τοῦ συμβάντος. Κατὰ τοὺς ὑπολογισμούς μου ἡ κεντρικὴ γραμμὴ διήρχετο παρὰ τὰ παράλια τῆς Ἀφρικῆς· ὥστε ἂν ὁ στόλος ἔπλεε πρὸς νότον ἦτο πλησίον τοῦ βορείου ὁρίου τῆς ὁλικότητος.

6) Ἡ κατὰ τὴν ὑπὸ Καίσαρος διάβασιν τοῦ ποταμοῦ Ρουβικῶνος ἔκλειψις (Δίων) 51 π. Χ. Μαρτίου 7 (ε. ν.)— Ἡ ἔκλειψις αὕτη πρέπει νὰ ἦτο πολὺ ἀξιοσημείωτον φαινόμενον ἐπὶ τοῦ Ρουβικῶνος καὶ τῆς βορείου Ἰταλίας ἐν γένει. Ἡ ἔκλειψις ἦτο δακτυλιοειδὴς, ἡ δὲ φάσις της αὕτη διήρκεσεν ἐπὶ 6 λεπτὰ καὶ 30 δεύτερα. Ἀπὸ τὴν Ρώμην ἡ ἔκλειψις ἐφαίνετο μερικὴ, ὄντων περίπου τῶν τριῶν τετάρτων τῆς ἡλιακῆς διαμέτρου κεκαλυμμένων. Γραμμή τις ἀγομένη ἐκ τῆς 9ο 24' Ἀνατολ. μήκους καὶ 43ο 26' Βορείου πλάτους πρὸς 14ο 39' Ἀν. μ. καὶ 46ο 15' Β. πλ. θέλει προσδιορίσει τὸν διὰ τῆς Ἰταλίας δρόμον τῆς κεντρικῆς ἐκλείψεως, ἡ δὲ δακτυλιοειδὴς τοῦ ἡλίου ὄψις ἐδεικνύετο περίπου μίαν μοίραν καὶ 35 λεπτὰ πρὸς βορρᾶν καὶ πρὸς νότον τῆς γραμμῆς ταύτης. Ὁ δὲ Ρουβικὼν ηὑρίσκετο ἐν μέσῳ τῆς κεντρικῆς γραμμῆς καὶ τοῦ νοτείου ὁρίου. Παρὰ τὸ Ἀρίμινον τὸ μέσον τῆς ἐκλείψεως συνέβη 0 ὥρ. 50 λεπτά. Συγγραφεῖς τινες (ἐν οἷς καὶ ὁ Ἀββᾶς Φρεσνόη ἐν τοῖς ἀξιολόγοις αὐτοῦ «χρονολογικοῖς πίναξι») θέτουσι τὴν ἐν λόγῳ ἔκλειψιν εἰς τὸ 50 π. Χ. ἀλλὰ τὸ ἄνωθι εἶναι τὸ ἀκριβὲς αὐτῆς ἔτος.

Μεγάλη τις ἔκλειψις λέγεται συμβᾶσα κατὰ τὸ ἔτος 43 ἢ 44 π. Χ. ἀμέσως μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος καὶ ἐξελήφθη ὑπὸ τοῦ Βαρῶνος Ζάχη καὶ τοῦ Ἀραγὼ ὡς ἡ προρρηθεῖσα δακτυλιοειδὴς ἔκλειψις. Οἱ ὑπολογισμοὶ δεικνύουσιν ὅτι ἀδύνατον νὰ ἐγένετο τοιαύτη ἔκλειψις δακτυλιοειδὴς ἡ ἄλλη ὁρατὴ ἐν Ἰταλίᾳ εἴτε κατὰ τὰ ἔτη ταῦτα, εἴτε πραγματικῶς ἐπὶ ἀρκετὰ ἔτη πρὸ καὶ μετ' αὐτά. Τὸ ἀναφερόμενον φαινόμενον ἦτο ἀναμφιβόλως μετεωρολογικὸν, καὶ τοῦτο φαίνεται ἐκ τοῦ χωρίου τοῦ Σουετωνίου, ἑνὸς ἐκ τῶν πρὸς μαρτυρίαν φερομένων συγγραφέων.

7) Ἡ ἔκλειψις τοῦ Ἡρώδου. (Ἰώσηπος) —Ἡ σεληνιακὴ ἔκλειψις, τὴν ὁποίαν ἐκλαμβάνω ὡς ἐκείνην ἣν ἀναφέρει ὁ Ἑβραῖος ἱστοριογράφος συμβᾶσαν ἐπὶ τῆς ἐσχάτης τοῦ Ἡρώδου ἀσθενείας, συνέβη 1 π. Χ. Ἰαν. 9 ε. ν. Κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην ἡ σελήνη διῆλθε σχεδὸν κεντρικῶς διὰ τῆς σκιᾶς τῆς γῆς, εἰσελθοῦσα ἐν αὐτῇ τὴν 11ην ὥραν καὶ 23 λεπτὰ πρὸ μεσονυκτίου, μέση ὥρα τῶν Ἱεροσολύμων, καὶ ἐξελθοῦσα τὰς 2 ὥρ. καὶ 57 λεπτὰ μετὰ τὸ μεσονύκτιον Ἰαν. 10· ἡ ὁλικὴ ἔκλειψις διήρκεσε 1 ὥραν 39 λεπτά. Τὴν χρονολογίαν ταύτην ἀναγνωρίζει ὁ Καλβίσιος καὶ ἐσχάτως ὑπεστήριξεν ὁ Κ. Βοσαγκέτος. Ἔκλειψίς τις συμβᾶσα τὸ 4ον π. Χ. ἔτος κατὰ τὴν μεταξὺ 12 καὶ 13 Μαρτίου ε. ν. νύκτα, τὴν ὁποίαν ἄλλοι χρονολόγοι ἐκλαμβάνουσιν ὡς τὴν ὑπὸ τοῦ Ἰωσήπου ἀναφερόμην, ἦτο μόνον μερικὴ καὶ δὲν ἤρξατο πρὸ τῆς 1 ὥρας· ὀλίγον τι ὑπὲρ τὸ ἥμισυ τῆς σελήνης ἐκαλύφθη ὑπὸ τῆς σκιᾶς τῆς γῆς κατὰ τὴν μεγίστην φάσιν.

8) Ἡ ἔκλειψις τοῦ Φλέγωνος κατὰ τὴν 202αν ὀλυμπιάδα (Εὐσέβιος) 29 μ. Χρ. Νοεμβρ. 12(24. Ὁλικὴ ἐπὶ γραμμῆς διερχομένης διὰ τοῦ Εὐξείνου Πόντου ἐκ δυσμῶν τῆς Ὀδησσοῦ πρὸς τὴν Σινώπην καὶ ἐκεῖθεν παρὰ τὴν Νινευῆ πρὸς τὸν Περσικὸν κόλπον. Ἐν Ἱεροσολύμοις ἡ ἔκλειψις ἦτο μερική· περὶ τὴν 11ην ὥραν 10 λεπτ. τὰ ὀκτὼ δέκατα τῆς ἡλιακῆς διαμέτρου ἐκαλύφθησαν. Ἐν Ἡλιουπόλει τῆς Αἰγύπτου (Βααλβὲκ) ἦτο ἐπίσης μερικὴ 9(10. Ἐν τινι σημείῳ ἐπὶ τῆς κεντρικῆς γραμμῆς ἡ ὁλικότης διήρκεσεν 1 1(2 λεπτόν. Ὁ Οὐμβόλδος λέγει ὅτι ἡ ἔκλειψις αὕτη ὑπελογίσθη ὑπὸ τοῦ Βουρμίου, ἀλλὰ δὲν εἶδον τὰ ἐξαγόμενα τοῦ ὑπολογισμοῦ. Αὕτη εἶναι ἡ μόνη ὁρατὴ ἐν Ἱεροσολύμοις ἔκλειψις καθ' ἅπασαν τὴν κοινῶς προσδιοριζομένην χρονικὴν περίοδον τῆς δημοσίας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὑπηρεσίας.

Ἔκλειψις τῆς σελήνης ἐγένετο ἐν τῇ γενικῶς παραδεδεγμένῃ ἐποχῇ τῆς σταυρώσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ· 33 μ. Χ. Ἀπριλίου 3 ε. ν. Εὑρίσκω ὅτι ἡ σελήνη κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην εἶχεν ἐξέλθῃ ἐκ τῆς σκιᾶς τῆς Γῆς ἓν τέταρτον τῆς ὥρας πρὶν ἡ ἀνατείλῃ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα· ἀλλ' ἡ ἡμισκιὰ ἐξηκολούθει οὖσα ἐπὶ τοῦ δίσκου της ἐπὶ μίαν εἰσέτι ὥραν.

Η ΣΕΛΗΝΗ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΜΑΡΤΙΟΝ

Νέα σελήνη τὴν πρωΐαν τῆς 6.

Τὴν πρωΐαν τῆς 3 ἡ σελήνη ἦτο πλησίον τοῦ πλανή-

του Κρόνου, τὴν δὲ 6 πλησίον τῶν πλανητῶν Ἑρμοῦ καὶ Ἀφροδίτης, οἵτινες ἀνατέλουσι καὶ δύουσι σχεδὸν ταυτοχρόνως μὲ τὸν ἥλιον. Τὴν 8ην θέλει εἶσθαι παρὰ τὸν Ἄρην, δύοντα μίαν καὶ ἡμίσειαν περίπου ὥραν μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, τὴν δὲ 19ην πρὸς ἀριστερὰ τοῦ Διὸς, ὅστις ἀνατέλει πολὺ πρὶν δύσει ὁ ἥλιος καὶ θὰ ἦναι ὁ λαμπρότατος τῶν οὐρανίων σωμάτων κατὰ τὸν παρόντα μῆνα. Τέλος τὴν 31ην θὰ ἦναι πάλιν πλησίον τοῦ Κρόνου ἀνατέλλοντος τὴν αὐγήν.

ΑΣΧΟΛΙΑΙ ΕΝ ΑΜΕΡΙΚΗ

Τὰ ἀκόλουθα δίδουσι μικράντινα ἰδέαν περὶ τῶν ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς ἐργασιῶν τῶν κατοίκων, ὡς φαίνεται ἐκ τῆς ἀπογραφῆς τοῦ 1870. Ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν ἐπιδιωκόντων ἐπικερδεῖς ἀσχολήσεις κατὰ 1 Ἰουνίου 1870 ἀνήρχετο εἰς 12,505,923. Ἐκ τούτων 548,088 ἦσαν κοράσια καὶ 191,143 ἄρρενα ἀπὸ 10—15 ἐτῶν ἡλικίας· 9,486,307 ἦσαν νεανίσκοι καὶ ἄνδρες, καὶ 1,594,959 νεάνιδες καὶ γυναῖκες ἀπὸ 16—59 ἐτῶν· 635,041 ἄνδρες καὶ 50,385 γυναῖκες ἀπὸ 60 ἐτῶν καὶ ἄνω. Ἐξ ὅλων τούτων 9,802,038 εἶχον γεννηθῆ εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας, 836,502 εἰς Γερμανίαν· 949,164 εἰς Ἰρλανδίαν· 301,779 εἰς Ἀγγλίαν καὶ Οὐαλλίαν· 71,633 εἰς Σκωτίαν· 106,681 εἰς Σουηδίαν Νορβηγίαν καὶ Δανίαν, 58,197 εἰς Γαλλίαν· 189,307 εἰς Ἀγγλικὴν Ἀμερικὴν καὶ 46,300 εἰς Κίναν καὶ Ἰαπωνίαν. Ἐκ τούτων πάλιν 5,992,471 ἦσαν γεωργοί· 2,707,421 κατεγίνοντο εἰς βιομηχανίαν, μηχανικὴν καὶ μεταλλουργικήν· 1,191,238 ἐνησχολοῦντο εἰς ἐμπόριον καὶ μεταφορὰν καὶ 2,684,792 ἦσαν ὑπάλληλοι καὶ διδάσκαλοι παντὸς εἴδους καὶ ἐπιστήμης.

ΕΠΗ ΧΡΥΣΑ

Οὐδεμία λέξις φαίνεται τόσον σκληρὰ εἰς τὸν ἄνθρωπον ὅταν πρόκηται νὰ τὴν προφέρῃ ὅσον ἡ λέξις ε σ φ α λ α.

— Αἱ μιμήσεις ἡδύνουσιν, οὐχὶ διότι τίθενται εἰς τὴν θέσιν τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ διότι φέρουσι τὰ πράγματα εἰς τὸν νοῦν.

— Πᾶν πλοῖον ὅταν εὑρίσκηται ἐν τῷ ἀνοικτῷ πελάγει οὐδενὸς πρωρέως ἔχει ἀνάγκην, ὅταν ὅμως πλησιάσῃ εἰς τὰ παράλια, ὅταν εἰσέλθῃ ἐντὸς ποταμοῦ τότε εὑρίσκεται εἰς προφανῆ κίνδυνον ὡς ἐκ τῶν ὑφάλων. Τοῦτ' αὐτὸ συμβαίνει καὶ ὡς πρὸς τὸν βίον. Κατὰ τὰς ἀνοικτὰς, τὰς ἐκτεθειμένας πράξεις μας δὲν ἔχομεν τόσην ἀνάγκην τοῦ σιωπηλοῦ μηνύτορος ὅσον κατὰ τὰς μικρὰς, τὰς ἰδιαιτέρας μας τοῦ καθημερινοῦ μας βίου, ὁπότε ἡ φωνὴ τῆς συνειδήσεως πρέπει νὰ μᾶς καθιστᾷ προσεκτικοὺς ὡς πρὸς τοὺς κεκρυμμένους κινδύνους ἐφ' ὧν διερχόμεθα.

— Ὅπως ἡ ὡραιότης τῶν χρωμάτων καταθέλγει τὸ ὄμμα, ὅπως ἡ γλυκύτης τῶν ἤχων ἡδύνει τὴν ἀκοὴν, οὕτω καὶ ἡ εὔρυθμος κίνησις τὸ ὑγιὲς σῶμα. Πάντα τὰ νέα ὄντα θέλγονται, σκιρτῶντα καὶ χορεύοντα. Τὸ παιδίον ὅταν ἀκούῃ ἁρμονικὴν καὶ ζωηρὰν μουσικὴν αἰσθάνεται τὰ νεῦρα αὐτοῦ, οὕτως εἰπεῖν, ἠλεκτριζόμενα καὶ θέλει διὰ τῶν κινήσεων ἢ τῆς φωνῆς του νὰ ἀκολουθῇ τὸν χρόνον τῆς μουσικῆς. Τοῦτο δὲ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ὁ πρῶτος ὕμνος τοῦ παιδίου πρὸς τὸν Ποιητήν του. Χαιρόμενον τὴν ὁποίαν Ἐκεῖνος τῷ δίδει ζωὴν, τὸ παιδίον λεληθότως πως ὑμνεῖ Αὐτὸν διὰ τῶν εὐρύθμων κινήσεών του ὡς ἀκολούθως κατὰ τὴν ὡριμον αὐτοῦ ἡλικίαν ἐν γνώσει θέλει διέρχεται τὸν βίον του πρὸς δόξαν Ἐκείνου. Οὕτω καὶ ἐν τῇ παιδικῇ τῆς ἀνθρωπότητος ἡλικίᾳ ἄνθρωποι ἐχώρευον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ὅπως ἐκφράσωσι τὴν μεγάλην χαρὰν τῆς καρδίας των.

— Ὅταν πρόκηται νὰ ζητήσῃς χάριν ἀπό τινα ἄνθρωπον σκέψου πρῶτον τὰ ἑξῆς τρία. Πρῶτον· εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποφύγῃς τὴν αἴτησιν τῆς χάριτος ταύτης; Δεύτερον, ἀφοῦ ἦσαι βιασμένος νὰ τὴν ζητήσῃς, ὁ ἐξ οὗ τὴν ζητήσεις θὰ σοὶ τὴν κάμῃ; Τρίτον ἂν ἦσο σὺ εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου, ἐξ οὗ ζητεῖς χάριν, θὰ ἔκαμες τὴν χάριν αὐτήν; Δὲν εἶναι ἀνωφελεῖς αἱ σκέψεις αὗται, καθότι πολλάκις δύνανται νὰ μεταβάλλωσι τὰς ἀποφάσεις πρὸς τὸ καλλίτερον.

— Πᾶς ἄνθρωπος δύναται νὰ ἦναι ἴλαρὸς ἐν τῷ μέσῳ τῆς εὐτυχίας, ἀνδρεῖος μακρὰν τοῦ κινδύνου καὶ ἀτάραχος ἐν ἐλλείψει ὑποψιῶν. Ὁ ἀληθὴς ἀνθρωπισμὸς ἀδύνατον νὰ δοκιμασθῇ ἂν ὁ ἄνθρωπος δὲν ἀπαντήσῃ δυστυχίας, δὲν εὑρεθῇ εἰς κινδύνους καὶ δὲν καταληφθῇ ὑπὸ ἀμφιβολιῶν ὡς πρὸς τὴν ὕπαρξιν τῆς ἀνθρωπίνου ἀρετῆς.

Η ΠΡΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΙΝ ΚΛΙΣΙΣ

Πᾶς νέος, ἀφοῦ ἐξέλθῃ τοῦ σχολείου καὶ ἀρχίσει νὰ ἐξασκῇ βιοποριστικόν τι ἐπάγγελμα, χρεωστεῖ νὰ μὴ παραδίδηται ὅλος εἰς αὐτό, ἀλλὰ νὰ ἀφιερώνῃ τακτικῶς χρόνον τινά, ἡμίσειαν τοὐλάχιστον ὥραν καθ' ἑκάστην—πρὸς διανοητικήν του ἀνάπτυξιν, ἀπόκτησιν ὠφελίμων γνώσεων, καὶ καλλιέργειαν κλίσεώς τινος εὐγενοῦς. Ἄνθρωπος, ὅστις ὅλην του τὴν ψυχὴν ἔχει εἰς μόνην τὴν ἐργασίαν εἶναι ὅμοιος μὲ μηχανὴν καὶ οὐδὲν ἕτερον. Ἡ πρὸς τὴν ἀνάγνωσιν κλίσις εἶναι τιμιωτέρα πολλῶν ἀριθμῶν χρημάτων. Ὁ πλούσιος ὅστις δὲν ἔχει ταύτην ἢ ἄλλην τινὰ ἀνάλογον κλίσιν δὲν ἠξεύρει πῶς νὰ χαρῇ τὰ χρήματά του. Ὅλη του ἡ διάνοια θὰ περιστρέφηται ἀκαταπαύστως εἰς τὴν ἀπόκτησιν ὕλης, ἐκτὸς ἐὰν προτιμᾷ νὰ ἐξοδεύῃ αὐτήν· διάνοια δὲ μὴ καλῶς ἀνεπτυγμένη δὲν γινώσκει νὰ ἐξοδεύῃ φρονίμως. Γνωστός τις ἑκατομμυριοῦχος συχνὰ ἔλεγεν ὅτι εὐχαρίστως ἔδιδεν ὅλην του τὴν κατάστασιν ἐὰν ἦτο δυνατὸν νὰ λάβῃ τὴν ἀνατροφὴν τὴν ὁποίαν ὁ ὀκνηρὸς καὶ ἀνόητος υἱός του ἠρνεῖτο νὰ δεχθῇ. Ἂς γίνῃ λοιπὸν κανών,—κανὼν ἀπαράβατος—νὰ ἀφιερώνωμεν ἡμίσειαν τοὐλάχιστον ὥραν καθεκάστην εἰς ἀνάγνωσιν ὠφελίμου τινὸς βιβλίου. Ὠφέλιμα δὲ βιβλία ὀνομάζομεν τὰ ἱστορικά, τὰ ἐξηγοῦντα τὰ κοινότερα τῶν φαινομένων τῆς φύσεως, τὰ περιγράφοντα τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ καὶ πρὸ πάντων τὰ δεικνύοντα εἰς τὸν ἄνθρωπον τὰ πρὸς ἑαυτόν, τὰ πρὸς τοὺς ὁμοίους καὶ τὰ πρὸς τὸν Πλάστην του χρέη. Ἔσο λοιπὸν πεινῶν καὶ διψῶν διὰ μάθησιν καὶ θέλεις γνωρίσει ἐκ πείρας ὅτι τοῦτο θέλει συντείνει καὶ πρὸς τελειοποίησιν τοῦ βιοποριστικοῦ σου ἐπαγγέλματος.

ΚΟΛΥΜΒΗΤΙΚΑΙ ΜΗΧΑΝΑΙ

Ἐργασίαι τινὲς, οἷαι εἶναι ἡ ἁλιεία τῶν σπόγγων, τῶν μαργαριτοφόρων ὀστριδίων, τοῦ ἠλέκτρου, ἡ κατάθεσις θεμελίων εἰς μεγάλων ποταμῶν γεφύρας, εἰς οἰκοδομὰς φάρων, προκυμαιῶν καὶ ἄλλων ἐναλίων κτιρίων, ἡ ἐπίσκεψις τῶν ἐντὸς τοῦ ὕδατος μερῶν πλοίου, ἡ ζήτησις ναυαγίων καὶ αἱ ταύταις ὅμοιαι, ἀπαιτοῦσιν ὥστε οἱ μετερχόμενοι αὐτὰς νὰ μένωσιν ὑπὸ τὸ ὕδωρ ἀρκετὸν χρόνου διάστημα. Ὁ ἄνθρωπος ὅμως εἶναι πεπλασμένος εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ ζήσῃ ἄνευ ἀέρος ἀτμοσφαιρικοῦ, τὸν ὁποῖον ἀδύνατον νὰ ἀπαντήσῃ ὑπὸ τὸ ὕδωρ. Καίτοι δὲ ὑπάρχουσιν ἄνθρωποί τινες δυνάμενοι νὰ κρατήσωσι τὴν ἀναπνοήν των πολὺ περισσότερον ἄλλων, οὗτοι εἶναι τόσον σπάνιοι ἀφ' ἑνὸς καὶ τόσον ὀλίγα λεπτὰ μόνον δύνανται νὰ μὴ ἀναπνεύσωσιν, ὥστε ἀδύνατον κατελθόντες εἰς μεγάλα βάθη νὰ ἐκτελέσωσί τι ἐκεῖ, ἀπαιτοῦν μακρὸν ὁπωσοῦν καιρόν. Ἡ ἀνάγκη αὕτη παρεκίνησε τοὺς ἀνθρώπους νὰ ζητήσωσι τρόπον δι' οὗ νὰ κατέρχωνται εἰς τὸν βυθὸν πολὺ περισσότερον χρόνον παρ' ὅσον ἡ φύσις τῆς θέσεως ταύτης ἐπιτρέπει.

Πρῶτος ἐκ τῶν συγγραφέων εἰς οὓς ἀπαντᾶταί τι περὶ τοῦ θέματος τούτου εἶναι ὁ Ἀριστοτέλης. Ὁ ἐκ Σταγείρων φυσιοδίφης λέγει που τῶν συγγραμμάτων του ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ παρέξωμεν εἰς τοὺς ὑπὸ τὸ ὕδωρ κολυμβητὰς ἀέρα ἂν καταβιβάσωμεν αὐτοὺς ὑπὸ ἀνεστραμμένην λεκάνην. Ἡ ἰδέα αὕτη τοῦ Ἀριστοτέλους εἶναι ἀκριβῶς ἡ βάσις ἐφ' ἧς κατασκευάζονται οἱ Κολυμβητικοὶ λεγόμενοι Κώδωνες.

Οἱ ἐκ σιδήρου χυτοῦ κατασκευαζόμενοι Κώδωνες οὗτοι ἔχουσι τὸ σχῆμα τμήματος πυραμίδος τετραγώνου, ἧς τὸ μεγαλείτερον τετράγωνον, ὃν ἀνοικτὸν, κεῖται πρὸς τὰ κάτω, τὸ δὲ μικρὸν κλειστὸν πρὸς τὰ ἄνω. Φωτίζεται δὲ ὁ ἐντὸς αὐτοῦ καταβαίνων κολυμβητὴς, διὰ δύο ὑελίνων φακῶν μεγάλων καὶ ἰσχυρῶν, ἐφηρμοσμένων ἐπὶ τοῦ ἄνω τετραγώνου. Ὁ Κώδων οὗτος κρεμᾶται ἀπὸ πλοίου ἢ τῆς παραλίας ἀκριβῶς εἰς τὴν θέσιν ὅπου ὁ κολυμβητὴς πρέπει νὰ ἐργασθῇ καὶ δι' ἀεροφόρου τινὸς ἀντλίας, ἣν ἀπὸ τοῦ 1720 ἐφήρμοσεν εἰς αὐτὸν ὁ Δ. Χάλλεϋς, ἀνανεοῦται ὁ ἐν αὐτῷ ἀὴρ ἐφ' ὅσον χρόνον ἀπαιτεῖ ἡ ἐργασία. Ἐσχάτως πολλαὶ τελειοποιήσεις ἐγένοντο εἰς τὸ ἐργαλεῖον τοῦτο ἐν Ἀμερικῇ ὅπου καὶ ὀνομάζεται Ναυτίλος.

Πλὴν τὸ ἐργαλεῖον τοῦτο φαίνεται ἀνεπαρκὲς εἰς ἐργασίας καθ' ἃς ὁ ὑποβρύχιος ἐργάτης πρέπει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον νὰ κινῆται ἐλευθέρως καὶ νὰ περιπατῇ εἰς τὸν τῆς θαλάσσης βυθόν· δι' ὃ ἐγένετο ἀνάγκη νὰ ἐπινοηθῇ ἄλλος τις τρόπος, ἐπιτρέπων κίνησιν εἰς τὸν ὑπὸ τὸ ὕδωρ ἐργάτην. Τὴν ἀνάγκην ταύτην ἐθεράπευσεν ἡ Κολυμβητικὴ λεγομένη ἐνδυμασία ἥτις καλεῖται καὶ Σκάφανδρος.

—Ὁ Σκάφανδρος, λέγει ὁ Βετέτος, εἶναι ὄργανον καθιστῶν τὸν φοροῦντα αὐτὸν ἄνθρωπον ἱκανὸν νὰ κινῆται καὶ νὰ ἐργάζηται

εἰς τὸν βυθὸν τοῦ ὕδατος ὅπως καὶ ἐπὶ τῆς ξηρᾶς. Πρῶτον δὲ λαμβάνομεν γνῶσιν περὶ τοῦ ἐργαλείου τούτου ἐκ σχεδιογραφήματός τινος τοῦ ἐκ Βιγκίου Λεονάρδου, ὅστις λέγει ὅτι μετεχειρίζοντο αὐτὸ εἰς Ἰνδικὴν ὅπως δι' αὐτοῦ ἁλιεύωσι μαργαρίτας.

Καίτοι ὑπάρχουσι πολλῶν εἰδῶν Σκάφανδροι, γενικῶς ὅμως τὸ ἐργαλεῖον τοῦτο ἀπαρτίζεται ἐκ τεσσάρων κυρίων μερῶν, ἤτοι τοῦ χιτῶνος, τοῦ θώρακος, τῆς περικεφαλαίας καὶ τῶν ὑποδημάτων. Ὁ χιτὼν εἶναι κατεσκευασμένος ἐξ ὑφάσματος ἀδιαβρόχου, ἐκτεινομένου ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ μέχρι τῶν ποδῶν. Αἱ κάτω ἄκραι του, οὖσαι εἰς σχῆμα περισκελίδος, σφίγγονται παρὰ τὰ σφυρὰ καὶ θέτονται ἐντὸς τῶν ὑποδημάτων, αἱ δὲ περὶ τοὺς βραχίονας ἄνωθεν τῶν χειρῶν ἵνα μὴ εἰσέρχηται δι' αὐτῶν τὸ ὕδωρ. Παρὰ τοὺς ὤμους ἐφαρμόζεται καλῶς ὁ ἐκ μετάλλου θώραξ, ὅστις στερεοῦται καὶ σφίγγεται ἐπὶ τοῦ χιτῶνος διὰ στροφίγγων. Ἐπὶ τοῦ θώρακος τούτου δι' ἰσχυρῶν πάλιν στροφίγγων προσαρμόζεται ἡ περικεφαλαία, ἥτις εἶναι μεγάλη καὶ χαλκῆ, φέρουσα εἰς τὸ μέτωπον καὶ τὰ πλάγια ὀπὰς μὲ ὑέλους, δι' ὧν δύναται νὰ βλέπῃ ὁ κολυμβητής. Ἡ περικεφαλαία αὕτη προσαρμόζεται τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ὁ ἄνθρωπος θὰ κατέλθῃ ὑπὸ τὸ ὕδωρ καὶ ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης τίθεται εἰς κίνησιν ἡ ἀεροφόρος ἀντλία, καθότι ἄλλως ὁ φορῶν αὐτὴν δὲν δύναται νὰ ζῇ. Βιαζόμενος ὁ ἀὴρ ὑπὸ τῆς ἀντλίας μεταβαίνει διὰ σωλῆνος ἐλαστικοῦ, διερχομένου ὑπὸ τὸν ἀριστερὸν τοῦ κολυμβητοῦ βραχίονα, ἐντὸς τῆς περικεφαλαίας, διὰ τοῦ ὀπισθίου αὐτῆς μέρους καὶ διέρχεται ἀπὸ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, ἐκεῖθεν δὲ μεταβαίνων διάζει μικρὸν γλωσσίδιον καὶ ἐξέρχεται τῆς περικεφαλαίας. Τὰ ὑποδήματα εἶναι ἐφωδιασμένα μὲ παχείας πλάκας μολύβδου, ὡς ἐπίσης καὶ δύο ἀρκετὰ βαρεῖαι ἄλλαι πλᾶκες τίθενται ἐπὶ τῆς ράχεως καὶ τοῦ στήθους τοῦ κολυμβητοῦ καὶ δένονται στερεῶς διὰ σχοινίων. Τὸ βάρος μὲ τὸ ὁποῖον φορτώνεται ὁ κολυμβητὴς εἶναι ὑπὲρ τὸ καντάριον καὶ ὅμως ἐντὸς τοῦ ὕδατος νομίζει ὅτι δὲν σηκόνει τίποτε! Σχοινίον τι λεπτόν, οὗ τὴν ἄκραν κρατοῦσιν οἱ ἐκτὸς, δένεται περὶ τὴν μέσην τοῦ κολυμβητοῦ, ὅπως δι' αὐτοῦ οὗτος συννενοῆται πρὸς τοὺς ἔξω. Εἷς τινα γμὸς τοῦ σχοινίου δηλοῖ ὅτι ὁ κολυμβητὴς ἔχει ἀνάγκην ἀέρος περισσοτέρου, δύο, ὅτι ὁ πεμπόμενος ἀὴρ εἶναι πολὺς καὶ τρεῖς ὅτι ὁ κολυμβητὴς ἐπεθυμεῖ νὰ ἀνέλθῃ.

Εἴς τινα μέρη τὰ νερὰ εἶναι τόσον σκοτεινὰ ὥστε οἱ ὑποβρύχιοι ἐργάται δὲν δύνανται νὰ μεταχειρίζωνται τοὺς ὀφθαλμούς των. Πλὴν καὶ ταύτην τὴν ἀνάγκην ᾠκονόμησεν ἡ φρόνησις. Κατὰ τὰς εἰς Βίγον ὑποβρυχίους ἐρεύνας ὁ Κ. Βαζὲν ἐπενόησεν λύχνον ὑποβρύχιον φωτίζοντα δι' ἠλεκτρισμοῦ!

Μ' ὅλας ὅμως ταύτας τὰς ἐφευρέσεις ἀπεδείχθη ὅτι ὅταν πρόκηται νὰ ἐργάζωνται πολλοὶ ἄνθρωποι ὁμοῦ διὰ νὰ ἐπιτηρῶνται καὶ διευθύνωνται χρειάζεται καί τις ἄλλη μηχανὴ, ἣν καὶ κατεσκεύασεν ὁ ἀνωτέρω ἀναφερθεὶς Κ. Βαζέν. Ἡ μηχανὴ αὕτη, ἥτις δυνατὸν νὰ ὀνομασθῇ Σκοπιὰ ὑποβρύχιος, συνίσταται ἐξ ἰσχυροτάτου σιδηροῦ κυλίνδρου, ἔχοντος εἰς τὴν κάτω βάσιν ὀπὴν κυκλικὴν καλῶς κλεισμένην. Φακός τις ἰσχυρὸς ὑέλινος, προσηρμοσμένος εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ κυλίνδρου, χρησιμεύει ὡς παράθυρον δι' οὗ ὁ ἐντὸς αὐτοῦ καταβαίνων δύναται νὰ παρατηρῇ τὰ πέριξ γινόμενα. Ὁ ἀὴρ μεταφέρεται εἰς τὸν κύλινδρον δι' ἀντλίας καὶ σωλῆνος. Ἐκτὸς ὅμως τούτου ὁ ἐντὸς τῆς σκοπιᾶς συνεννοεῖται μετὰ τῶν ἐκτὸς δι' ἠλεκτρικοῦ σίρματος καὶ σωλῆνος ἀκουστικοῦ.

Ὅπως συμπληρώσωμεν τὰ ὀλίγα ταῦτα περὶ κολυμβητικῶν μηχανῶν ὑπολείπεται νὰ ἀναφέρωμεν τὰ ὑποβρύχια πλοῖα. Τὰ πλοῖα ταῦτα εἶναι δύο εἰδῶν· εἴτε ἀνοικτὰ πρὸς τὰ κάτω καὶ πλήρη πεπυκνωμένου ἀέρος, εἴτε κλειστὰ καὶ συγκοινωνοῦντα μετὰ τῆς ἀτμοσφαίρας διὰ σωλήνων. Κατεσκευάσθησαν πρώτην ἤδη φορὰν κατὰ τὸ τέλος τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος· αἱ ὑποβρύχιοι αὗται μηχαναὶ τελειοποιοῦνται καθ' ἑκάστην καὶ ἐλπίζεται ὅτι θέλουσιν ἀποδειχθῇ πολὺ χρήσιμοι.

ΙΑΠΩΝΙΚΟΝ ΕΘΙΜΟΝ

Ἡ μεταξὺ ὑπηρέτου καὶ κυρίου σχέσις παρὰ τοῖς Ἰαπωνοῖς εἶναι καθ' ὑπερβολὴν περίεργος. Ὁ κύριος δίδει εἰς τὸν ὑπηρέτην του τὴν ἄδειαν νὰ λαμβάνῃ μέρος καὶ εἰς τὰς μᾶλλον στενὰς συναναστροφάς του, ἀλλ' ὁ ὑπηρέτης οὐδέποτε ὡς ἐκ τούτου λαμβάνει καὶ θάρρος. Κάθηται μετὰ τῶν κυρίων εἰς τὴν αὐτὴν τράπεζαν, ἀλλὰ μετ' ἄκρας ταπεινότητος· ἀφοῦ καθίσει λαμβάνει μέρος εἰς τὰς

συνομιλίας, ἀποτεινόμενος ἐλευθέρως οὐχὶ μόνον πρὸς τὸν κύριόν του, ἀλλὰ καὶ πρὸς προσκεκλημένους ὑψίστης περιοπῆς. Ὁ κύριος δίδει τὸ ποτήριόν του εἰς τὸν ὑπηρέτην του ὡς εἰ οὗτος ἦτο ἔντιμός τις φιλοξενούμενος καὶ εἰς τὸν μὴ γινώσκοντα τὰς λεπτοτάτας διαφορὰς τῆς στροφῆς τῆς γλώσσης των φαίνονται ὡς δύο ἴσοι συλλαλοῦντες. Ἐν τούτοις μετὰ τὸ τέλος τῆς τραπέζης ὁ ὑπηρέτης ὑποχωρεῖ μετὰ τῆς αὐτῆς ταπεινότητος καὶ τῶν αὐτῶν σημείων σεβασμοῦ μεθ' ὧν εἰσῆλθεν εἰς τὸ συμπόσιον, καὶ ἀναλαμβάνει τὰ τῆς ὑπηρεσίας του, οὐδόλως ὑψηλοφρονῶν διὰ τὴν ὁποίαν ὁ κύριός του ἔδειξεν οἰκειότητα, ἥτις διαρκέσασα τὰς ὥρας της παρῆλθεν ὅπως καὶ πάλιν ἐπανέλθῃ.

Ο ΨΙΤΤΑΚΟΣ ΜΟΥΝΤΕΖΟΥΜΑΣ

Περιοδικόν τι τῆς Λειψίας περιέχει τὴν ἀκόλουθον ἱστορίαν ἥτις, εἴτε ἀληθὴς εἶναι εἴτε πλαστὴ, δεικνύει διὰ παραδείγματος περιέργου τὴν ἀστασίαν τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων.

Πρό τινων ἐτῶν, γράφει τὸ ἐν λόγῳ περιοδικόν, ἐπιστρέφοντες οἱ Γάλλοι ἐκ τῆς εἰς Μεξικὸν ἐκστρατείας των, ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν πολλοὺς ψιττακούς, ἐν οἷς καὶ ὡραιότατόν τι πτηνόν, ἔχον λαμπρὸν τὸ πτέρωμα καὶ ἀκοῦον τὸ ὄνομα Μουντεζουμᾶ.

Ὁ ὑπασπιστὴς τοῦ αὐτοκράτορος Ναπολέοντος, κόμης Καστλενώ, ὅστις ἐπὶ πολὺν καιρὸν ἦτο μετὰ τοῦ δυστυχοῦς Μαξιμιλιανοῦ, ἐδίδασκεν ὁ ἴδιος ἐντὸς τοῦ ἀτμοπλοίου, κατὰ τὴν εἰς Γαλλίαν ἐπιστροφήν, ἐκεῖνον τὸν ψιττακὸν νὰ προφέρῃ ὅσας ἠδύνατο λέξεις. Φθάσας ὁ στρατηγὸς ἔπειτα εἰς Παρισίους καὶ μὴ ἔχων νὰ καταθέσῃ εἰς τοὺς πόδας τῆς αὐτοκρατείρας του δάφνας δόξης προσέφερεν εἰς αὐτὴν τὸν ψιττακὸν Μουντεζουμᾶν, ὅστις ἅμα ἐφέρθη ἐνώπιον τῆς Εὐγενείας ἤρχισε νὰ κραυγάζῃ μὲ τὴν ὀξεῖαν φωνήν του, «βίβ λ' ἰμπερατρίς! (ζήτω ἡ αὐτοκράτειρα).

Πόσον εὐχαριτεῖτο ἡ Εὐγενεία ἀκούουσα τὴν φράσιν ταύτην εἴτε ἐκ τοῦ στόματος τοῦ λαοῦ, εἴτε ἐκ τοῦ στόματος τοῦ πτηνοῦ εἶναι πολὺ γνωστόν. Τὸ πτηνὸν λοιπὸν ἐτέθη ἐντὸς χρυσωμένου κλωβοῦ εἰς τὰ δώματα τῆς αὐτοκρατείρας, ἡ ἰδία δὲ ἔδιδεν εἰς αὐτὸ γλυκύσματα καὶ ὀπώρας μὲ τὰς ἁβρὰς της χεῖρας, ἐθώπευε τὰ ὡραῖα πτερά του καὶ τῷ ἔδιδε ζάκχαρι ἐκ τῶν χειλέων της. Ὁ Μουντεζουμᾶς ἦτο ὁ εὐνοούμενος τῆς αὐτοκρατείρας, ἥτις ἅμα ἐπέστρεφεν ἔκ τινος ταξειδίου ἔσπευδε πρὸς τὸν κλωβὸν τοῦ Μουντεζουμᾶ διὰ νὰ θωπεύσῃ αὐτόν· τότε δὲ τὸ πτηνὸν ἐκραύγαζε «βίβ λ' ἰμπερατρίς!»

Τέλος αἱ ἀτυχεῖς ἡμέραι τοῦ κατὰ τὸ 1870 Σεπτεμβρίου ἔφθασαν ὁ δὲ «εὐγνώμων» λαὸς τῶν Παρισίων ἀπεδίωξε τὴν αὐτοκράτειραν, ἥτις μόλις καὶ μετὰ κινδύνου ἠδυνήθη νὰ διαφύγῃ, καὶ νὰ φθάσῃ εἰς Ἀγγλίαν, οὐχὶ μακρὰν τῆς θέσεως ὅπου ἡ σύζυγος τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου, ἡ πρὶν αὐτῆς βασίλισσα τῆς Γαλλίας, εἰς ἀρκετὰ προβεβηκυῖαν ἡλικίαν ἐτελεύτησεν ἐν ἐξωρίᾳ. Πλὴν μόλις ἡ αὐτοκράτειρα ἡσύχασεν ἐν Ἀγγλίᾳ, καὶ ἐνεθυμήθη τὸν ψιττακόν, ὅστις ἐπὶ ἓξ ἔτη τῇ ἦτο τόσον εὐνοούμενος καὶ ὅστις τόσον τὴν διεσκέδαζε κατὰ προηγουμένας ἀνησυχίας ἡμέρας. Ὁ Μουντεζουμᾶς εἶχε λησμονηθῇ ἐν τῇ βίᾳ μεθ' ἧς ἡ φυγὴ ἐγένετο.

Ἡ αὐτοκράτειρα πολὺ ἐλυπεῖτο ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ ἐκείνου τοῦ πτηνοῦ· εἷς δὲ ἐκ τῶν ὑπηρετῶν της ἀνέλαβε νὰ μεταβῇ εἰς Παρισίους καὶ νὰ προσπαθήσῃ νὰ φέρῃ εἰς αὐτὴν τὸν ψιττακόν. Πλὴν ἅμα ἔφθασεν ἐνώπιον τῆς πρωτευούσης ἠναγκάσθη νὰ στραφῇ εἰς τὰ ὀπίσω, καθότι οἱ Γερμανοὶ εἶχον ἤδη πολιορκήσει αὐτήν. Ὁ Μουντεζουμᾶς λοιπὸν ἔμεινεν μετὰ τῶν πολιορκουμένων.

Μετὰ πέντε περίπου μηνῶν πολιορκίαν οἱ Παρίσιοι παρεδόθησαν, ἅμα δὲ ἡ εἴδησις αὕτη ἔφθασεν εἰς τὰς ἀκοὰς τῆς αὐτοκρατείρας, ὁ ἴδιος ὑπηρέτης ἀπεστάλη πάλιν, ἐπιφορτισμένος νὰ εὕρῃ καὶ νὰ φέρῃ τὸν Μουντεζουμᾶν.

Ἡ ἀποστολὴ, τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ὁποίας ὁ πιστὸς ἐκεῖνος ὑπηρέτης ἀνέλαβε, δὲν ἦτο ἄνευ κινδύνων. Μεταμφιεσθεὶς λοιπὸν ὡς ἐργάτης ἤρχισε νὰ ἐρωτᾷ εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Κεραμεικοῦ περὶ τοῦ πτηνοῦ. Ἀλλὰ τί ἐγίνωσκον τότε περὶ τοῦ Μουντεζουμᾶ; Τὰ πάντα εἶχον μεταβληθῇ· πᾶν δὲ ἴχνος δυνάμενον νὰ ἐνθυμίσῃ τὰς λαμπρότητας τῆς πρώην αὐτοκρατορίας εἶχεν ἐκλείψει. Αἱ μεγαλοπρεπεῖς τοῦ ἀνακτόρου αἴθουσαι, οὖσαι ἤδη κτῆμα ἐθνικὸν, μετεβλήθησαν εἰς νοσοκομεῖα καὶ συνεντευκτήρια. Πλὴν ποῦ εἶναι ὁ Μουντεζουμᾶς;

Κατεχόμενος ὑπὸ τῆς σκέψεως ταύτης καὶ φοβούμενος τὴν ὀργὴν τῆς κυρίας του, ἂν ἐπέστρεφε μὲ χεῖρας κενὰς, ὁ ὑπηρέτης ἤρχισε νὰ περιπλανᾶται εἰς τὰς ὁδοὺς τῶν Παρισίων, ὅτε ἡμέραν τινὰ ἐστάθη πρό τινος καταστήματος ἐν ᾧ ἐπωλοῦντο ἔπιπλα μεταχειρισμένα. Παρατηρήσας εἶδεν ὅτι πολλὰ ἐκ τῶν ἐπίπλων ἐκείνων πρὸ ἓξ μηνῶν ἐκόσμουν τὰ αὐτοκρατορικὰ τοῦ Κεραμεικοῦ δώματα. Τὰ βλέμματα ὅμως τοῦ πιστοῦ ἀνθρώπου πρὸ παντὸς ἄλλου εἶδον χρυσωμένον τινὰ κλωβόν. Ναί, ἦτο ἐκεῖ περιφερόμενος ἐντὸς τοῦ κλωβοῦ, θραύων καρύδιον, ὁ Μοντεζουμᾶς, ὁ εὐνοούμενος, ὁ ψιττακὸς τοῦ Μεξικοῦ! Δὲν ἐφαγώθη κατὰ τὴν πολιορκίαν, ὁ μὴ κρύπτων τὰ φιλοαυτοκρατορικά του αἰσθήματα διέφυγε τὴν τύχην τὴν ὁποίαν ἵπποι καὶ κύνες, γαλαὶ καὶ ποντικοὶ καὶ αὐτὰ τὰ ἐν τῷ ζωολογικῷ κήπῳ θηρία δὲν διέφυγον. Ἀμέσως ὁ ὑπηρέτης παρουσιάζεται ὡς ἀγοραστὴς, πληρώνει τὰ ζητηθέντα χρήματα, εἰσέρχεται μετὰ τοῦ κλωβοῦ ἐντὸς ἁμάξης, φθάνει εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ βορείου σιδηροδρόμου, καὶ διὰ τῆς συντομωτέρας ὁδοῦ ἐπανέρχεται εἰς Ἀγγλίαν καὶ παρουσιασθεὶς εἰς τὴν πρώην αὐτοκράτειραν·

— Μεγαλειοτάτη, τῇ λέγει, ἡ ἀποστολή μου ἐξετελέσθη, σᾶς ἔφερα τὸν Μοντεζουμᾶν!

Ἡ αὐτοκράτειρα ἐπορεύθη πρὸς τὸν κλωβὸν ὅστις ἵστατο ἐπὶ τῆς τραπέζης· ἤρχισε νὰ θωπεύῃ τὸ ὡραῖον πτηνὸν καὶ, ὡς ἐν τῷ Κεραμεικῷ τῷ ἔδωκε πάλιν γλυκύσματα καὶ ζάκχαρι.

Ὁ Μουντεζουμᾶς ὅμως ἐφαίνετο δυσηρεστημένος. Μήπως τὸ κλίμα τῆς Ἀγγλίας δὲν τῷ ἤρεσκεν; ἢ ἠσθάνετο ὅτι ἡ πρώην κυρία του δὲν εἶχε πλέον τὴν πρώτην της θέσιν, ὅτι κατῆλθε τοῦ θρόνου, ὅτι εὑρίσκετο ἐν ἐξορίᾳ; Φώναξε «βιβ λ' ἰμπερατρὶς,» εἶπεν ἡ Εὐγενεία θωπεύουσα τὸ πτηνὸν, ὁ ψιττακὸς ὅμως ἔμεινε σιωπῶν καὶ δυσηρεστημένος.

Πάλιν ἡ Εὐγενεία θωπεύει τὸν ψιττακὸν καὶ ἤδη φαίνονται σημεῖα ὅτι τὸ πτηνὸν θὰ φωνάξῃ. Ὁ Μουντεζουμᾶς τυνάσσεται, ὑψώνει τὴν κεφαλὴν καὶ ἀνοίγει τὸ ράμφος. Πάντες προσηλοῦσι τὴν προσοχήν. Τότε τὸ δωμάτιον ἀντηχεῖ μὲ διαπεραστικὴν φωνὴν «βιβ λὰ ρεπουπλίκ! βιβ λὰ ρεπουπλίκ! (ζήτω ἡ δημοκρατία!) Ἐκπεπληγμένοι καὶ δυσηρεστημένοι πάντες ἀποχωροῦσιν ἀπὸ τοῦ κλωβοῦ· ἀπὸ δὲ τὰ ὄμματα τῆς αὐτοκρατείρας ἔσταξε δάκρυ·

— Τὸ ἀχάριστον πτηνόν! εἶπεν ἀναστενάζουσα καὶ εἰσῆλθεν εἰς παρακείμενον δωμάτιον.

Τί μετὰ ταῦτα ὁ Μουντεζουμᾶς ἀπέγεινεν ἀγνοοῦμεν. Ἀλλὰ δυνάμεθα νὰ κατακρίνωμεν τὸ πτηνόν; ἦτο χειρότερον ἀπὸ τόσα ἄλλα; ἢ καὶ ἀπὸ αὐτὸν τὸν ὄχλον τῶν Παρισίων, ὅστις πρὸ ὀλίγου καιροῦ ἐκραύγαζε ζήτω ἡ αὐτοκράτειρα; Ὁ Μοντεζουμᾶς ἔζησεν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ τῶν Παρισίων, καὶ τοῦτο ἔσχε πολλὴν ἐπιρροὴν ἐπ' αὐτοῦ. Ἤδη ὅτε γινώσκομεν τὸ νέον του πολιτικὸν σύμβολον οὐδόλως θαυμάζομεν ὅτι δὲν ἔπαθε τὸ πάθημα πολλῶν ἄλλων ζώων. Οὐδεὶς βέβαια ἐπεθύμει νὰ φάγῃ ψιττακὸν δημοκράτην!

ΕΛΕΓΕΙΟΝ ΕΙΣ ΤΟΝ

ΘΑΝΑΤΟΝ

Τῆς

ΕΥΦΡΟΣΥΝΗΣ

(Συζύγου τοῦ ἐξαδέλφου Κωνσταντίνου Χ. Δήμου.)

Ποσάκις ὥρα δύστηνος! καθ' ἣν χρυσῆ ἐνόνει
τοῦ ὑμεναίου ἡ παστὰς δύο σφριγῶντα στήθη!
Παρῆλθον μόλις τρεῖς γλυκεῖς, τερπνοὶ Μαΐου χρόνοι
κ' ἔκαιε νεκρικὴ λαμπὰς, κ' ὑψοῦντο κρύοι λίθοι.

—

Ἡ νύμφη χρυσοπλόκαλος ἀλλ' ὠχριῶσα τώρα
ὑπὸ τοὺς λίθους, τὴν σιγὴν καθεύδει τοῦ θανάτου·
Τρεῖς χρόνοι γάμου ἔρευσαν ταχεῖς ὡς μία ὥρα
καὶ τώρα διελύθησαν εἰς γῆν τὰ στέφανά του!

—

Ἐκεῖ ὅπου κατέπεσαν τὰ φύλλα τοῦ Ναρκίσσου
ἡ πένθιμος κυπάρισσος ὑψοῦται ἐν γαλήνῃ,
Κ' ἐν ᾧ μακρόθεν μειδιᾷ εὐδαίμων ἡ ψυχή σου
τὸ μνῆμά σου ποτίζεται μὲ δάκρυ, Εὐφροσύνη.

—

Φεῦ! ὁ θνητὸς εἰς τοῦ θνητοῦ τὴν θέαν προσκολλᾶται.
Θρηνοῦμεν ὅταν ἡ σκιὰ τὸ χῶμα παραιτήσῃ,
Ἐν ᾧ τὸ πνεῦμα τῆς ζωῆς περιπαθῶς ἐρᾶται
καὶ μετ' αὐτῆς ἀπέρχεται φαιδρὸν νὰ κατοικήσῃ.

Ἐν Κων(πόλει τῇ 12 Ὀκτωβρίου 1873

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΜΑΝΩΛΗ.

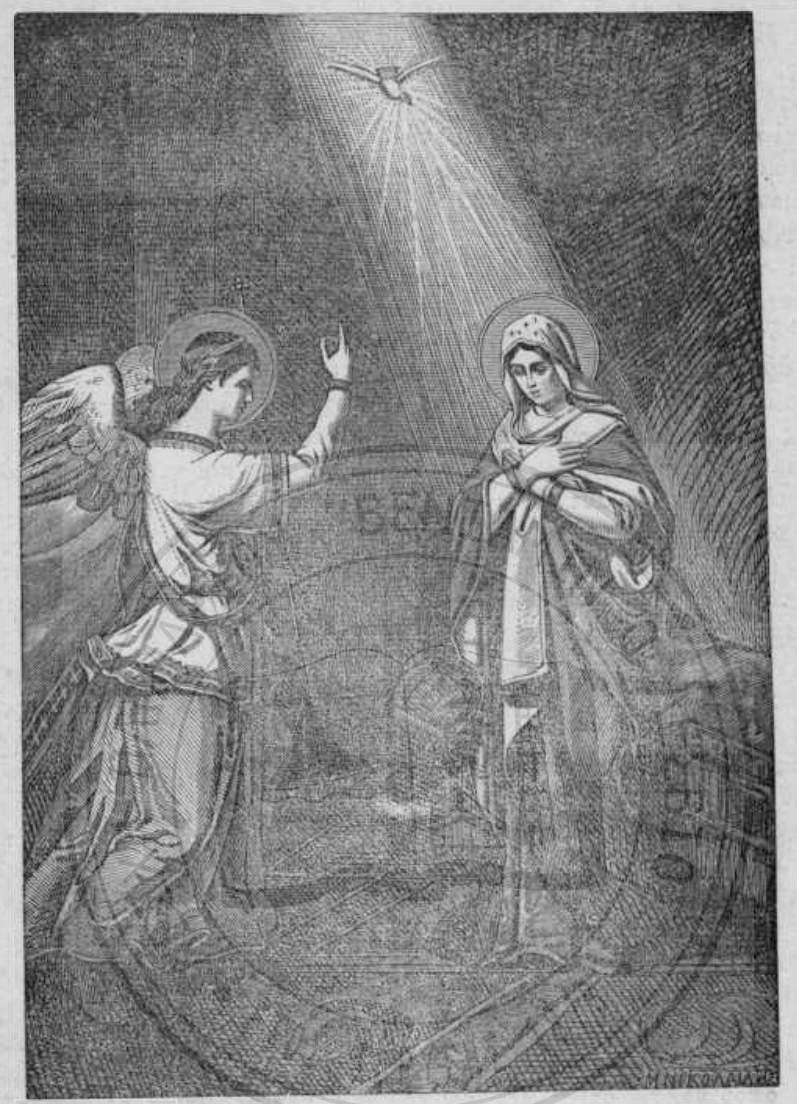

Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ.

Πάλιν χαρᾶς εὐαγγέλια! πάλιν ἐλευθερίας μηνύματα! πάλιν ἀνάκλησις! πάλιν ἐπάνοδος! πάλιν εὐφροσύνης φωνή! πάλιν δουλείας ἀπαλλαγή! Ἄγγελος μετὰ παρθένου λαλεῖ, ἐπειδὴ πρὸς γυναῖκα ὡμίλησεν ὁ Ὄφις.

«Τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, πρὸς παρθένον μεμνηστευμένην ἀνδρί.» Ἀπεστάλη Γαβριὴλ ἵνα τὴν παγκόσμιον μηνύσῃ σωτηρίαν· ἀπεστάλη Γαβριὴλ φέρων πρὸς τὸν Ἀδὰμ ὑπογραφὴν ἀνακλήσεως· ἀπεστάλη Γαβριὴλ πρὸς παρθένον ἵνα τὴν ἀτιμίαν τοῦ θήλεως εἰς τιμὴν μεταβάλλῃ· ἀπεστάλη Γαβριὴλ ἵνα τὸν θάλαμον ἄξιον εὐτρεπίσῃ διὰ τὸν καθαρὸν Νυμφίον· ἀπεστάλη Γαβριὴλ ἵνα συζεύξῃ τὸ πλάσμα μετὰ τοῦ Πλάσαντος· ἀπεστάλη Γαβριὴλ πρὸς τὸ ἔμψυχον τοῦ βασιλέως παλάτιον· ἀπεστάλη Γαβριὴλ πρὸς Παρθένον μεμνηστευμένην μὲν τῷ Ἰωσὴφ, τηρουμένην δὲ τῷ Υἱῷ· ἀπεστάλη δοῦλος ἀσώματος πρὸς Παρθένον ἀμόλυντον· ἀπεστάλη ὁ ἁμαρτίας ἐλεύθερος πρὸς τὸν φθορᾶς ἀνεπίδεκτον· ἀπεστάλη λύχνος ὅπως μηνύσῃ τὸν Ἥλιον τῆς Δικαιοσύνης· ἀπεστάλη ὄρθρος προτρέχων τοῦ φωτὸς τῆς ἡμέρας· ἀπεστάλη Γαβριὴλ δηλῶν τὸ ἐν κόλποις τοῦ Πατρὸς καὶ ἐν ἀγκάλαις τῆς Μητρός· ἀπεστάλη Γαβριὴλ

δεικνύων τὸν ἐν θρόνῳ καὶ ἐν σπηλαίῳ! ἀπεστάλη στρατιώτης βοῶν τὸ τοῦ βασιλέως μυστήριον! Μυστήριον γνωριζόμενον διὰ τῆς πίστεως, ἀλλ' ἀνεξερεύνητον ὑπὸ τῆς πολυπραγμοσύνης· μυστήριον προσκυνούμενον ἀλλ' οὐχὶ καὶ ζυγοστατούμενον· μυστήριον θεολογούμενον ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἐρευνώμενον· μυστήριον ὁμολογούμενον ἀλλ' οὐχὶ καὶ μετρούμενον.

«Τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη Γαβριὴλ πρὸς παρθένον.» Ποῖον ἕκτον μῆνα λέγει; ποῖον; Ἀφ' ὅτου ἐδέξατο ἡ Ἐλισάβετ τὰ εὐαγγέλια· ἀφ' ὅτου συνέλαβε τὸν Ἰωάννην. Πόθεν τοῦτο ὅῆλον; Ἑρμηνευέτω αὐτὸς ὁ Ἀρχάγγελος λέγων πρὸς τὴν Παρθένον· «Ἰδοὺ, Ἐλισάβετ ἡ συγγενής σου, καὶ αὐτὴ συνειληφυῖα υἱὸν ἐν γήρᾳ αὐτῆς· καὶ οὗτος μὴν ἕκτος ἐστὶν αὐτῇ τῇ καλουμένῃ στείρᾳ.» Τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ· ἕκτος μὴν τῆς συλλήψεως τοῦ Ἰωάννου. Διότι ἔπρεπε νὰ προφθάσῃ ὁ στρατιώτης, ἔπρεπε νὰ προλάβῃ ὁ δορυφόρος, ἔπρεπε νὰ προετοιμάσῃ τὴν ὁδὸν ὁ μηνυτὴς τῆς δεσποτικῆς παρουσίας.

«Τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ πρὸς παρθένον μεμνηστευμένην ἀνδρὶ» ἀλλ' οὐ συνημμένην· μεμνηστευμένην μὲν ἀλλὰ τηρουμένην. Πλὴν διατί μεμνηστευμένην; Διὰ νὰ μὴ μάθῃ ταχέως ὁ λῃστὴς τὸ μυστήριον. Διότι ὅτι μὲν διὰ παρθένου ἔμελλε νὰ ἔλθῃ ὁ Βασιλεὺς, ὁ πονηρὸς τοῦτο ἐγίνωσκε· διότι ἤκουσε καὶ οὗτος τῶν φωνῶν τοῦ Ἡσαΐου, ἤκουσε τὸ «ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει·» καὶ μετὰ πολλῆς προσοχῆς παρετήρει τὰ περὶ τῆς παρθένου προρρηθέντα, ἵνα ὅπου νοήσῃ ὅτι πληροῦται τὸ μυστήριον τοῦτο, ἀμέσως προσκολλήσῃ τὸν ψόγον. Διὰ τοῦτο ὁ Δεσπότης ἦλθε διὰ μεμνηστευμένης· διότι πᾶσα μνηστευθεῖσα πλέον κατηγγυᾶτο.

«Τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ πρὸς παρθένον μεμνηστευμένην ἀνδρὶ ᾧ ὄνομα Ἰωσήφ.» Ἄκουσον τί περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου καὶ τῆς Παρθένου ὁ προφήτης λέγει. «Δοθήσεται τὸ ἐσφραγισμένον βιβλίον ἀνδρὶ εἰδότι γράμματα.» Τί τὸ ἐσφραγισμένον τοῦτο βιβλίον; τί ἄλλο ἢ ἡ Παρθένος ἡ ἀμόλυντος; Παρὰ τίνων δὲ δοθήσεται; Παρὰ τῶν ἱερέων, δηλονότι. Καὶ πρὸς τίνα; Πρὸς τέκτονα Ἰωσήφ. Οὗτος ὁ Ἰωσὴφ εἶχε νυμφευθῇ πρότερον καὶ εἶχεν ἀποκτήσει υἱοὺς, ἀλλ' ἔχασε τὴν γυναῖκά του, μετὰ τὸν θάνατον τῆς ὁποίας διῆλθε ζωὴν σώφρονα, «ἐκτρέφων τὰ τέκνα του ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου.» Ἕνα τῶν υἱῶν τούτου καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος ὅταν ἐκύρηττεν ἰδὼν, γράφει λέγων· «ἕτερον δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον εἰμὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κυρίου·» οὐχ ὡς ἐκ τῆς παρθένου Μαρίας ἀλλ' ἐκ τοῦ Ἰωσὴφ γεννηθέντα. Οἱ ἱερεῖς λοιπὸν παρέδωκαν τὴν Μαρίαν εἰς τὸν Ἰωσὴφ, ὡς εἰς ἄνδρα σώφρονα, οὗτος δὲ λαβὼν ἐτήρει μέχρι τοῦ καιροῦ τοῦ γάμου τὴν παρθένον ἐν ἀφθαρσίᾳ. Τοῦτο δὲ μακρόθεν (πρὸ 700 ἐτῶν) ἰδὼν ὁ προφήτης προανεφώνησε· «δοθήσεται τὸ βιβλίον τὸ ἐσφραγισμένον ἀνδρὶ εἰδότι γράμματα·» δηλαδὴ δοκιμάσαντα καὶ γινώσκοντα τὸν γάμον, «καὶ ἐρεῖ· οὐ δύναμαι ἀναγνῶναι· τὸ γὰρ βιβλίον ἐσφράγισται.» Διὰ τίνα τηρούμενον; διὰ τὸν Δημιουργὸν τῶν ἁπάντων κατοικητήριον φυλαττόμενον. Ἀλλ' ἐπὶ τὸ προκείμενον ἐπανέλθωμεν.

«Τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη Γαβριὴλ πρὸς παρθένον» δεχθεὶς πάντως που ἐντολὰς τοιαύτας. «Ἐλθὲ, ὦ ἄγγελε, καὶ γενοῦ ὑπουργὸς φοβεροῦ μυστηρίου· ὑπηρέτησον θαῦμα ἀποκεκρυμμένον. Κινοῦμαι ὑπὸ τῶν οἰκτιρμῶν μου ἵνα κατέλθω πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ πλανηθέντος Ἀδάμ. Ἡ ἁμαρτία (ἡ κακία) ἔφθειρε τὸν πλασθέντα κατὰ τὴν ἰδίαν εἰκόνα μου, ἐσάθρωσε τὸ δημιούργημα τῶν χειρῶν μου, ἠμαύρωσε τὸ κάλλος τὸ ὁποῖον ἔπλασα. Ὁ λύκος κατανέμεται τὸ ἴδιόν μου θρέμμα· τὸ κατοικητήριον τοῦ Παραδείσου εἶναι ἔρημον· τὸ ξύλον τῆς ζωῆς φυλάττεται ὑπὸ τῆς φλογίνης ρομφαίας καὶ τὸ χωρίον τῆς τρυφῆς εἶναι κεκλεισμένον. Ἐλεῶ τὸν πολεμηθέντα καὶ βούλομαι νὰ συλλάβω τὸν πολέμιον. Θέλω πᾶσαι αἱ ἐν οὐρανῷ δυνάμεις μηδὲν νὰ γινώσκωσιν· εἰς σὲ μόνον θαρρῶ τὸ μυστήριον. Πορεύθητι πρὸς τὴν Παρθένον Μαρίαν, ἄπελθε πρὸς τὴν ἔμψυχον πόλιν, περὶ ἧς ὁ προφήτης ἔλεγε, «δεδοξασμένα ἐλαλήθη περὶ σοῦ, πόλις Θεοῦ·» ἄπελθε πρὸς τὸν λογικόν μου παράδεισον· ἄπελθε πρὸς τὴν ἀνατολικὴν πόλιν· ἄπελθε πρὸς τὸ ἄξιον ἐμοῦ τοῦ Λόγου κατακοιτήριον· ἄπελθε πρὸς τὸν δεύτερον ἐπὶ γῆς οὐρανόν· ἄπελθε πρὸς τὴν κούφην νεφέλην, μήνυσον αὐτῇ τῆς ἐμῆς παρουσίας τὸν ὄμβρον· ἄπελθε πρὸς τὸ ἡτοιμασμένον μου ἁγίασμα· ἄπελθε πρὸς τὴν παστάδα τῆς ἐνανθρωπήσεώς μου· ἄπελθε

πρὸς τὸν καθαρὸν νυμφῶνα τῆς κατὰ σάρκα μου γεννήσεως· λάλησον εἰς τὰ ὦτα τῆς λογικῆς κιβωτοῦ· ἑτοίμασαί μοι τῆς ἀκοῆς τὰς εἰσόδους· ἀλλὰ μὴ θορυβήσῃς, μὴ ταράξῃς τὴν ψυχὴν τῆς Παρθένου· φανερώθητι ἐπιεικῶς εἰς τὸ ἁγίασμα· πρώτην πρὸς αὐτὴν φωνὴν χαρᾶς ἀναβόησον. Σὺ εἰπὲ πρὸς τὴν Μαρίαν «χαῖρε κεχαριτωμένη,» ἵνα ἐγὼ ἐλεήσω τὴν Εὔαν, τὴν κεκακωμένην.» Ἤκουσεν ὁ ἄγγελος ταῦτα καὶ καθ' ἑαυτὸν, ὡς εἰκὸς, ἐλογίζετο· «παράξενον τὸ πρᾶγμα· ὑπερβαῖνον ἔννοιαν τὸ λαλούμενον ... Ὁ τοῖς Χερουβεὶμ φοβερὸς, ὁ τοῖς Σεραφεὶμ ἀθεώρητος, ὁ πάσαις ταῖς ἀγγελικαῖς δυνάμεσιν ἀκατανόητος, ποίαν ἐπαγγέλεται συντυχίαν; Πρὸς κόρην μηνύει τὴν αὐτοπρόσωπον αὐτοῦ παρουσίαν, μᾶλλον δὲ ὑπόσχεται εἴσοδον εἰς αὐτὴν διὰ τῆς ἀκοῆς, καὶ ὁ κατα δικάσας τὴν Εὔαν ἐπείγεται νὰ δοξάσῃ τοσοῦτον τὴν αὐτῆς θυγατέρα, καὶ λέγει, «ἑτοίμασαί μοι τῆς ἀκοῆς τὰς εἰσόδους!» Καὶ δύναται νὰ χωρῇ γαστήρ; ὄντως φοβερὸν τὸ μυστήριον!» Ταῦτα τοῦ ἀγγέλου καθ' ἑαυτὸν λέγοντος, ὁ Κύριος εἶπε πρὸς αὐτόν. «Τί ταράττεσαι καὶ ξενίζεσαι, ὦ Γαβριήλ; Δὲν ἀπεστάλης πρότερον ὑπ' ἐμοῦ πρὸς Ζαχαρίαν τὸν ἱερέα; Δὲν ἔδωκας εἰς αὐτὸν τῆς γεννήσεως τοῦ Ἰωάννου τὰ εὐαγγέλια; Δὲν ἐτιμώρησας τὸν ἀπιστοῦντα ἱερέα διὰ τῆς σιωπῆς; δὲν κατεδίκασας τὸν γέροντα εἰς ἀφωνίαν; Ὅσα σὺ εἶπας ἐγὼ δὲν τὰ ἐκύρωσα; Τὸν εὐαγγελισμόν σου δὲν ἐπηκολούθησεν ἔργον; Δὲν συνέλαβεν ἡ στεῖρα; Δὲν ὑπήκουσεν ἡ μήτρα; Δὲν ἀνεχώρησεν ἡ νόσος τῆς ἀκαρπίας; Δὲν ἔφυγεν ἡ ἀργία τῆς φύσεως; Νῦν δὲν σταχυοφορεῖ ἡ πρὶν μὴ καρποφοροῦσα; Μήπως ἀδυνατεῖ πᾶν ῥῆμα παρ' ἐμοὶ τῷ κτίσαντι; Πῶς λοιπὸν περιεβλήθης ὑπὸ ἀμφιβολίας; Πῶς;» Ὁ δὲ ἄγγελος «Κύριε, τὸ νὰ θεραπεύσῃς τὰ τῆς φύσεως σφάλματα, τὸ νὰ διαλύσῃς τῶν παθῶν τὸν χειμῶνα, τὸ νὰ ἀνακαλέσῃς πρὸς ζωτικὴν δύναμιν τῶν μελῶν τὴν νέκρωσιν, τὸ νὰ ἐπιβάλῃς εἰς τὴν φύσιν ἐνέργειαν παιδοποιίας, τὸ νὰ λύσῃς τὴν στείρωσιν εἰς μέλη ὑπερόρια, τὸ νὰ μετασχηματίσῃς γεγηρακεῖαν καλάμην εἰς σχῆμα χλοηφόρον, τὸ νὰ ἀναδείξῃς ἐξαίφνης τὴν ἄγονον γῆν μητέρα δραγμάτων εἶναι ἔργον τῆς δυνάμεώς σου ἐκ συνηθείας τελούμενον. καὶ μαρτυρεῖ ἡ Σάρρα καὶ μετὰ ταύτην ἡ Ρεβέκκα, καὶ πάλιν ἡ Ἄννα, αἵτινες ἐδούλευσαν ὑπὸ τὸ σκληρὸν τῆς στειρώσεως πάθος, καὶ ἔπειτα παρὰ σοῦ τὴν ἐλευθερίαν ἐδέχθησαν. Ἀλλὰ τὸ νὰ γεννήσῃ παρθένος μὴ μετ' ἀνδρὸς συνευρεθεῖσα εἶναι ἀνώτερον τῶν νόμων τῆς φύσεως. Πλὴν ἐκτὸς τούτου μηνύεις πρὸς τὴν κόρην καὶ τὴν ἰδίαν σου παρουσίαν. Τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς τὰ πέρατα δὲν σὲ χωροῦσι, καὶ πῶς θὰ σὲ χωρέσῃ μήτρα παρθενική;» καὶ εἶπεν ὁ Κύριος· «Πῶς μὲ ἐχώρεσεν ἡ σκηνὴ τοῦ Ἀβραάμ; Ὁ δὲ ἄγγελος, «Ἐπειδὴ εἶχε τῆς φιλοξενίας τὸ πέλαγος. Ἀλλὰ, Κύριε, ἐκεῖ ὤφθης εἰς τὸν πατριάρχην ἐν τῇ παροδίῳ σκηνῇ καὶ παρέδραμες, ὁ τὰ πάντα πληρῶν. Ἀλλὰ πῶς θὰ φέρῃ ἡ Μαρία τὸ πῦρ τῆς Θεότητος; Ὁ θρόνος σου φλέγεται περιλαμπόμενος ὑπὸ αἴγλης καὶ δύναται ἡ παρθένος νὰ σὲ φέρῃ ἀκαταπλήκτως;» «Ναὶ, ἐὰν ἔβλοψε τὸ πῦρ ἐν ἐρήμῳ τὴν βάτον, θέλει βλάψει καὶ τὴν Μαρίαν ἡ παρουσία μου, ἀλλ' ἐὰν τὸ πῦρ ἐκεῖνο, τὸ σκιογραφῆσαν τὴν τοῦ Θεϊκοῦ πυρὸς ἐξ οὐρανοῦ παρουσίαν, ἤρδευσε τὴν βάτον ἀλλὰ δὲν τὴν κατέφλεξε, τί δύνασαι νὰ εἴπῃς περὶ τῆς Ἀληθείας, οὐχὶ ἐν πυρὶ φλογὸς ἀλλ' ἐν σχήματι ὑετοῦ καταβαινούσης;» Τότε λοιπὸν ὁ ἄγγελος ἐξεπλήρου τὸ πρὸς αὐτὸν προσταχθέν· καὶ πορευθεὶς πρὸς τὴν Παρθένον καὶ εἰσελθὼν πρὸς αὐτὴν ἐβόησε λέγων·

«Χαῖρε, κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετὰ σοῦ!» Οὐδόλως πλέον κατὰ σοῦ ὁ ἐχθρὸς ἰσχύει, καθότι ὅπου πρῶτον ἐτραυμάτισεν ὁ πολέμιος ἐκεῖ τὸ ἔμπλαστρον ὁ ἰατρὸς ἐπιθέτει· ὁπόθεν τὴν ἀρχὴν τῆς ἐξόδου ἔσχεν ὁ θάνατος ἐκεῖθεν ἡ Ζωὴ τὴν εἴσοδον τῆς ζωῆς ἐτεκτήνατο. Διὰ γυναικὸς ἦλθον τὰ κακὰ, διὰ γυναικὸς πηγάζουσι τὰ κρείττονα. «Χαῖρε, κεχαριτωμένη!» μὴ αἰσχύνου ὡς τῆς καταδίκης αἰτία, καθότι ἰδοὺ γίνεσαι μήτηρ τοῦ καταδικάσαντος. «Χαῖρε, κεχαριτωμένη!» Χαῖρε τοῦ χηρεύσαντος κόσμου νυμφετόκε ἀμίαντε. «Χαῖρε, κεχαριτωμένη!» ἡ ἐν μήτρᾳ τὸν τῆς μητρὸς βυθίσασα θάνατον. Χαῖρε, ὁ ἔμψυχος ναὸς τοῦ Θεοῦ. Χαῖρε, οὐρανοῦ καὶ γῆς ἰσόρροπον οἴκημα. Χαῖρε, τῆς ἀχωρήτου φύσεως εὐρύχωρον χωρίον.

Ἀλλὰ τούτων οὕτως ἐχόντων πρὸς τοὺς ἀσθενοῦντας ὁ ἰατρὸς ἐπεφάνη, ὁ τῆς Δικαιοσύνης Ἥλιος πρὸς τοὺς ἐν σκότει καθημένους, πρὸς τοὺς χειμαζομένους ἡ ἄγκυρα καὶ ὁ λιμὴν ὁ ἀκύμαντος. Πρὸς τοὺς ἀδιάλλα-

κτα μισουμένους δούλους ἐγεννήθη ὁ Πρέσβυς καὶ τῆς εἰρήνης ὁ σύνδεσμος· πρὸς τοὺς αἰχμαλώτους ἀπεδήμησεν ὁ Λυτρωτὴς, πρὸς τοὺς πολεμουμένους ἡ κραταιὰ τῆς ἀνεκλαλήτου χαρᾶς καὶ ἀγάπης Σκέπη· διότι «αὐτὸς εἶναι ἡ εἰρήνη ἡμῶν,» ὡς εἶπεν ὁ θεῖος Ἀπόστολος, καὶ ἧς εἴθε νὰ ἀπολαύσωμεν διὰ παντὸς, χάριτι αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν, ᾧ ἔστω δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.— Ἰ. Χ ρ υ σ ό σ τ ο μ ο ς.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΙΖΟΜΕΝΑΙ

Γνωριμίαι

Ἂν ἀποκτῶμεν πολλοὺς Γνωρίμους, ἂν συνάπτωμεν σχέσεις πολλὰς, διὰ τοῦτο οὐδὲν ἄλλο πράττομεν ἢ ἀνοίγομεν τὰς θύρας μας εἰς τοὺς Ἐπιδρομεῖς τοῦ καιροῦ μας· ἐκθέτομεν τὴν ζωήν μας εἰς καθημερινὸν Παροξυσμὸν ψυχρῶν Μηδαμινοτήτων· τὸ ὁποῖον ὁ φρόνιμος ἄνθρωπος καὶ νὰ φαντασθῇ μόνον τρομάζει. Ἐν τούτοις ἀδυνατῶ νὰ ἐννοήσω τὴν Τιμὴν ἥτις κεῖται εἰς τὸ νὰ ἦναί τις προσωπικῶς πολὺ γνωστὸς καὶ νὰ δεικνύηται, οὕτως εἰπεῖν, μὲ τὸν δάκτυλον. Πᾶς Ἀγύρτης εἶναι προσωπικῶς γνωστότερος καὶ τοῦ ἀρίστου Ἐπιστήμονος. (Κῶπερ.)

Τὸ παρακινοῦν ἡμᾶς νὰ ζητῶμεν Γνωρίμους νέους δὲν εἶναι τόσον τὸ ὅτι βαρυνόμεθα τοὺς παλαιοὺς, οὔτε ἡ ἡδονὴ τῆς ἀλλαγῆς, ὅσον ἡ δυσαρέσκεια ὅτι δὲν θαυμαζόμεθα ἀρκετὰ ὑπ' ἐκείνων οἵτινες καλῶς μᾶς γινώσκουσι, καὶ ἡ ἐλπὶς ὅτι θὰ θαυμασθῶμεν περιπλέον ὑπὸ τῶν μὴ γινωσκόντων ἡμᾶς καλῶς. (Ροσεφουκώλδ).

Προσποίησις

Εἰς Ἄνδρα ἡ Γυναῖκα, ἀλλὰ προπάντων εἰς Ἄνδρα, καὶ μάλιστα Λειτουργὸν, ὑπηρετοῦντα τὸ θυσιαστήριον, ἡ ψυχή μου ἀποστρέφεται Πᾶσαν Προσποίησιν. (Κῶπερ).

Δὲν θὰ ὀνομάσω τὴν Ματαιοφροσύνην καὶ τὴν Προσποίησιν διδύμους, ἐπειδὴ κυρίως ἡ Ματαιοφροσύνη εἶναι Μήτηρ, ἡ δὲ προσποίησις ἡ ἀγαπητὴ Θυγάτηρ αὐτῆς. Ἡ Ματαιοφροσύνη εἶναι τὸ Κακούργημα ἡ δὲ Προσποίησις εἶναι ἡ Ποινή· ἡ πρώτη δυνατὸν νὰ ὀνομασθῇ ἡ Ρίζα τῆς ἰδιοτελείας ἡ δὲ ἄλλη ὁ Καρπός. Ἡ Ματαιοφροσύνη οὐδέποτε φθάνει εἰς τὴν πλήρη αὐτῆς ἀνάπτυξιν ἐωσοῦ δὲν διαλύεται εἰς τὴν Προσποίησιν. Καὶ τότε εἶναι πλήρης. (Σαβέλ.)

Ἡ Προσποίησις εἶναι ἐχθρὸς χειρότερος τοῦ προσώπου παρὰ ἡ εὐφλογία. (Σ. Εὐρεμόνδος.)

Ὑπόκρισις

Δὲν ὑπάρχει κρύφιον ἐντὸς τῆς καρδίας τὸ ὁποῖον αἱ Πράξεις μας νὰ μὴ σημειώνωσιν. Ὁ μέγιστος τῶν ὑποκριτῶν ἀδύνατον νὰ κρύπτῃ πάντοτε τὰς ἐργασίας τῆς Διανοίας.

Εἶναι σκληρὸν νὰ ἀναλαμβάνῃ τις μέρος καὶ νὰ ὑποκρίνηται αὐτὸ ἐπὶ χρόνον πολύν· διότι ὅπου ἡ Ἀλήθεια δὲν κεῖται ὡς βάσις, ἐκεῖθεν ἡ φύσις τείνει νὰ ἀπομακρυνθῇ· δι' ὃ ταχέως ἢ ἀργὰ θέλει φανερωθῇ. (Ζίλλοτσον).

Κτῆσις

Ὅ,τι ἀποκτῶμεν μετὰ περισσοτέρου κόπου τοῦτο καὶ φυλάττομεν ἐπὶ χρόνον περισσότερον. Οὕτως οἱ ἀποκτῶντες περιουσίαν εἶναι συνήθως προσεκτικώτεροι πρὸς αὐτὴν, ἀπὸ τοὺς Κληρονομοῦντας τοιαύτην ἐξ ἄλλων. (Κόλτων).

Πρᾶξις

Σκέπτου μετὰ Φρονήσεως, ἀλλ' ἐκτέλει μετ' Ἀποφάσεως· ὑποχώρει μετὰ Χάριτος ἢ ἀντίτεινε μετὰ Σταθερότητος. (Κόλτων).

Συμβουλὴ

Ὁ δυνάμενος νὰ λαμβάνῃ συμβουλὴν εἶναι ἐνίοτε ἀνώτερος τοῦ δυναμένου νὰ δίδῃ. (Κνέβελ).

Ἡ ἀγάπη εἶναι πολλάκις ἓν μεμονωμένον φύλλον, ἀλλ' οὔτε θύελλα, οὔτε καυθμὸς δύνανται νὰ τὸ μαράνωσιν. Ὁμοία μὲ ὀσμὴν ἣν τὰ ξηραμένα ἄνθη ἐκπέμπουσιν, εἶναι γλυκεῖα ὅταν καὶ ὅλον τὸ ζωογόνον τοῦ ἡλίου φῶς ἐκλείψῃ. Ὅταν ὅλον της τὸ ἄνθος παρέλθῃ τότε ἔχει τὴν εὐωδίαν τῆς μνήμης, Εἶναι τὸ μᾶλλον διαρκοῦν φῶς, τὸ ὁποῖον ἀφοῦ δύσωσιν ὁ ἥλιος καὶ οἱ ἀστέρες λάμπει Εἶναι λιμὴν προφυλάττων ἐκ τῶν τρικυμιῶν καὶ καταιγίδων τοῦ βίου.

Ἐν εὐτυχίᾳ φίλον εὑρεῖν εὔπορον· ἐν δὲ δυστυχίᾳ πάντων ἀπορώτατον.

Η ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ

Ὅτε ἤμην παιδίον, λέγει σοφός τις ἀνὴρ, καὶ ἐπήγαινα εἰς τὸ σχολεῖον, ἡμέραν τινὰ εἶδον θέαμα, τὸ ὁποῖον δὲν δύναμαι νὰ λησμονήσω· εἶδον ἄνθρωπον δεδεμένον καὶ συρόμενον ἐνώπιον τοῦ πλήθους ἐπί τινος ἁμαξίου διὰ τῶν ὁδῶν τῆς γενεθλίου μου πόλεως καὶ ἔχοντα τὴν ῥάχιν καταξεσχισμένην καὶ αἱμάσσουσαν ἀπὸ τῆς μάστιγος τὰς πληγάς. Ἡ τιμωρία του ἦτο πλήρης αἰσχύνης. Πλὴν ποσάκις ἄρα ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἠδίκησεν; Ἅπαξ μόνον! καὶ ὑπέστη τὴν ποινὴν αὐτός· ποινὴν ὁριζομένην ὑπὸ νόμου ἀνθρωπίνου, ὅστις δὲν εἶναι αἰώνιος ἀλλὰ μεταβάλλεται, καθὼς καὶ μετεβλήθη, ἐπειδὴ σήμερον δὲν ὑφίσταται πλέον.

Ὅτε ἤμην φοιτητὴς εἰς τὸ πανεπιστήμιον εἶδον καὶ ἄλλο θέαμα, τὸ ὁποῖον ἐπίσης δὲν δύναμαι νὰ λησμονήσω. Εἶδον ἄνθρωπον συρόμενον εἰς θάνατον. Αἱ χεῖρές του ἦσαν δεδεμέναι, τὸ πρόσωπόν του ἦτο ὠχρὸν ὡς ὁ θάνατος, χιλιάδες δὲ λαοῦ ἔβλεπον αὐτὸν συρόμενον εἰς τὸν τόπον τῆς καταδίκης. Πλὴν ἐκ τῶν πολλῶν ἐκείνων θεατῶν νομίζετε ὅτι ἠθέλησε κανεὶς νὰ λάβῃ τὴν θέσιν του; εὑρέθη κανεὶς ὅστις, ἐλθὼν εἰς τὸ μέσον νὰ ἥρπασε τὸ σχοινίον τῆς ἀγχόνης λέγων· «Θέσατε αὐτὸ περὶ τὸν λαιμόν μου, ἐγὼ θέλω νὰ ἀποθάνω ἀντὶ τοῦ ἀνθρώπου;» Ὄχι· αὐτὸς καὶ μόνος ὑπέστη τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου ἐπιβαλλομένην ποινήν. Διὰ πόσας δὲ παραβάσεις; Ὦ! διὰ μίαν καὶ μόνην. Εἶχε κλέψει χρήματα καὶ ἀπέθνησκεν ὡς παραβὰς τὸν νόμον, νόμον ἀνθρώπινον, νόμον μεταβαλλόμενον, ὡς καὶ πράγματι μετεβλήθη, καθότι ἐκείνη ἦτο ἡ τελευταία περίπτωσις καθ' ἣν κεφαλικὴ ποινὴ ἐπεβάλλετο εἰς τὸ κακούργημα ἐκεῖνο.

Μετὰ ταῦτα εἶδον καὶ ἰδοὺ ἕτερον θέαμα μᾶλλον φοβερόν. Εἶδον ἐμαυτὸν παραβάτην, παραβάτην ἱστάμενον εἰς τῆς ἀπωλείας τὸ χεῖλος, παραβάτην μέλλοντα νὰ καταδικασθῇ εἰς αἰώνια βάσανα. Ἤμην παραβάτης οὐχὶ ἑνὸς, ἀλλὰ πολλῶν, οὐχὶ ἀνθρωπίνων μεταβαλλομένων νόμων, ἀλλὰ τῶν νόμων τῶν αἰωνίων τοῦ Θεοῦ. Ἐνῷ δὲ ἡ τιμωρία μου ἦτο ἄφευκτος, βλέπω καὶ ἰδοὺ αὐτὴν ἀναλαμβάνει ἄλλος! Ἀντὶ ἐμοῦ μαστιγοῦται Ἐκεῖνος, ἀντὶ ἐμοῦ ἀποθνήσκει ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ὁ Χριστός! Εἶδον, ἔκραξα, συνεχωρήθην! Ἤδη δύναμαι νὰ μὴ ὁμιλῶ περὶ τοῦ Σωτῆρος; Δύναμαι νὰ μὴ ἐπιθυμῶ ὥστε πάντες νὰ στραφῶσι πρὸς αὐτὸν καὶ νὰ ζήσωσι; Καὶ ταῦτα ὁ καλὸς οὗτος τοῦ Χριστοῦ φίλος.

Πλὴν τίς ἐκ τῶν ἀνθρώπων, εἰς ὁποιονδήποτε καὶ ἂν ἀνήκῃ ἔθνος, εἰς ὁποιανδήποτε καὶ ἂν ἐγεννήθη ἐποχήν, ἅμα στραφῇ καὶ ἴδῃ τὰς πράξεις του, ἅμα σκεφθῇ τοὺς λόγους του, ἐνθυμηθῇ τοὺς στοχασμούς του καὶ ἀναλύσῃ τὰς διαθέσεις του δὲν ἀναγκάζεται νὰ ὁμολογήσῃ ἐνδομύχως ὅτι εἶναι παραβάτης οὐχὶ ἑνὸς ἀλλὰ πολλῶν ἐκ τῶν νόμων τοῦ Θεοῦ; Ἂν δέ τις θεωρήσῃ τὴν ὑπαίαν ὁ Θεὸς τῷ ἐχάρισεν ἐλευθερίαν τοῦ νὰ πράττῃ κατὰ βούλησιν τὸ καλὸν ἢ τὸ κακὸν, δύναται νὰ μὴ αἰσθανθῇ ἑαυτὸν ὑπεύθυνον διὰ ταύτας του τὰς παραβάσεις; Ἂν δὲ πάλιν ταύτην τὴν ἡμέραν, ἂν ταύτην τὴν στιγμὴν κλονισθῇ ἡ γῆ, ὡς πολλάκις ἔδωκεν ἡμῖν σημεῖα ὅτι δύναται νὰ γίνῃ τοῦτο, ἂν ἀνοιχθῶσι βιβλία καὶ ζητηθῇ ἀπὸ ἕνα ἕκαστον ἐξ ἡμῶν λόγος τῶν πράξεών του, τίς θέλει δυνηθῇ νὰ σταθῇ; Ὅτι πάντες θέλομεν φύγει ἐκ τῆς παρούσης καταστάσεως καὶ μεταβῇ εἰς ἄλλην, οὔτε οἱ τυφλοὶ οὔτε οἱ ἄφρονες τὸ ἀγνοοῦσιν. Ἂν δὲ ἄλλος δὲν λάβῃ τὰ βάρη μας, ἂν ἄλλος δὲν πάθῃ διὰ τὰς παραβάσεις μας, ἂν τὴν εἰς ἡμᾶς πρέπουσαν τιμωρίαν δὲν ἀναδεχθῇ ἄλλος τί ἡμεῖς θέλομεν γενῇ. Πλὴν τίς δύναται καὶ τίς μᾶς ἀγαπᾷ τόσον ὥστε νὰ μὴ παραδέχηται νὰ τιμωρηθῶμεν ἡμεῖς οἱ ἔνοχοι, ἀλλὰ τὴν εἰς ἡμᾶς πρέπουσαν ποινὴν νὰ ἀναλαβάνῃ αὐτός; Τίς ἄλλος ἀπὸ Ἐκεῖνον, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα εἶναι Ἀγάπη, καὶ περὶ τοῦ ὁποίου ὁ Ἡσαΐας, ἑπτακόσια πρὸ τοῦ συμβάντος ἔτη ἔγραψε τὰ ἑξῆς·

«... Καταπεφρονημένος καὶ ἀπερριμμένος ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· ἄνθρωπος ὀλίψεων καὶ δόκιμος ἀσθενείας· καὶ ὡς ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἀποστρέφει τις τὸ πρόσωπον, κατεφρονήθη καὶ ὡς οὐδὲν ἐλογίσθημεν αὐτόν. Αὐτὸς τῷ ὄντι τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἐβάστασε καὶ τὰς ὀλίψεις ἡμῶν ἐπεφορτίσθη· ἡμεῖς δὲ ἐνομίσαμεν αὐτὸν τετραυματισμένον, πεπληγωμένον ὑπὸ Θεοῦ καὶ τεταλαιπωρημένον. Ἀλλ' αὐτὸς ἐτραυματίσθη διὰ τὰς παραβάσεις ἡμῶν· ἐταλαιπωρήθη διὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν· ἡ τιμωρία, ἡ φέρουσα τὴν εἰρήνην ἡμῶν, ἔπεσεν ἐπ' αὐτόν· καὶ διὰ τῶν πληγῶν

αὐτοῦ ἡμεῖς ἰάθημεν. Πάντες ἡμεῖς ἐπλανήθημεν ὡς πρόβατα· ἐστράφημεν ἕκαστος εἰς τὴν ὁδὸν αὐτοῦ· καὶ ὁ Κύριος ἔθεσεν ἐπ' αὐτὸν τὴν ἀνομίαν πάντων ἡμῶν· Αὐτὸς ἦτο κατατεθλιμμένος καὶ βεβασανισμένος, ἀλλὰ δὲν ἤνοιξε τὸ στόμα αὐτοῦ· ἐφέρθη ὡς ἀμνὸς ἐπὶ σφαγὴν, καὶ ὡς πρόβατον ἐνώπιον τοῦ κήροντος αὐτὸ ἄφωνον, οὕτω δὲν ἤνοιξε τὸ στόμα αὐτοῦ. Ἀπὸ καταθλίψεως καὶ κρίσεως ἀνηρπάχθη· τὴν δὲ γενεὰν αὐτοῦ τίς θέλει διηγηθῇ ; διότι ἐσηκώθη ἀπὸ τῆς γῆς τῶν ζώντων· διὰ τὰς παραβάσεις τοῦ λαοῦ μου ἐτραυματίσθη· καὶ ὁ τάφος αὐτοῦ ὡρίσθη μετὰ τῶν κακούργων. Πλὴν εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐστάθη μετὰ τοῦ πλουσίου, διότι δὲν ἔκαμεν ἀνομίαν οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ. (Ἡσ. νγ'.)

Ἐπὶ ξύλου κρεμάμενος τοῦ ἐπαράτου,
Καθημαγμένος κ' ἐν ἀγωνίᾳ θανάτου·
Ἐπὶ κεφαλῆς μ' ἐξ ἀκανθῶν στεφάνη
Σ τὸν Γολγοθᾶ ποτε τίς ἦτο ; τίς ἐφάνη ;
Τὸ πρόσωπον αὐτοῦ κατεῖχεν ἡ ὀδύνη
Τὸ σῶμα ἐκ πληγῶν ἰόχρουν εἶχε γείνει,
Ἡ δίψα φοβερῶς τοῦ ἔφλεγε τὰ στήθη
Κ' ἐνέπαιζον αὐτὸν τ' ἀχάριστα τὰ πλήθη !
Σὺ ὁ Υἱὸς, ναί, εἶσαι τοῦ ἀνθρώπου
Δὲν ἀστοχῶ, σὲ βλέπω ἐκ τοῦ τρόπου.

—

Ἐπὶ ξύλου κρεμάμενος τοῦ ἐπαράτου,
Φοβερὸς κ' ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ τοῦ θανάτου,
Καίτοι ἀφ' ἑαυτοῦ ἐλθὼν νὰ ἀποθάνῃ,
Σ τὸν Γολγοθᾶ ποτε τίς ἦτος τίς ἐφάνη ;
Αὐτὸς ἀγωνιᾷ κ' ὁ ἥλιος μαυρίζει,
Αὐτὸς δεινοπαθεῖ κ' ἡ γῆ μας τρέμει, σχίζει,
Αὐτὸς βοᾷ φωνὴν κ' ἀνοίγονται οἱ τάφοι,
Κλίνει τὴν κεφαλὴν καὶ γίνετ' ὅ,τι ἐγράφη !
Σὺ ὁ Σωτὴρ, σὲ βλέπω προσκυνεῖσαι,
Σὺ τοῦ Θεοῦ, σὺ ὁ Υἱὸς ναὶ εἶσαι.

Τίς ἅμα πληροφορηθῇ ὅτι ὁ Λόγος, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο, κατεδέχθη νὰ περιβληθῇ σάρκα ἀνθρωπίνην, καὶ νὰ ἀναλάβῃ τὴν τιμωρίαν, ἣν διὰ τῶν παραβάσεών του ἐπέσυρεν ἀφ' ἑαυτοῦ ὁ ἄνθρωπος, δὲν ἐκπλήττεται διὰ τὴν ἄφατον τοῦ Θεοῦ ἀγάπην καὶ εὐσπλαγχνίαν πρὸς τὸν ἀνάξιον αὐτῆς θνητόν ; Πλὴν ἂν ἡ ἐκπληξις τὸν κατελάμβανε μόνον ἡ πληροφορία του δὲν θὰ εἶχεν ἴσως μεγάλα ἀποτελέσματα. Ἀλλ' ἤδη τὰ ἀποτελέσματα ὑπερβαίνουσι τὸν νοῦν καὶ τὰς δυνάμεις τοῦ ἀνθρώπου. Ἤδη ὁ πρὸς τὸν ἐν μέσῳ δύο λῃστῶν κρεμασθέντα Υἱὸν τοῦ Θεοῦ στρεφόμενος πρῶτον μὲν καταλαμβάνετσι ὑπὸ βαθυτάτης λύπης, οὐχὶ ἀμίκτου μετὰ φρίκης, προερχομένης ἐκ τῆς συναισθήσεως τῆς ἐνοχῆς του καὶ ἐκ τοῦ ὅτι αὐτὸς ἐγένετο αἴτιος τηλικαύτης θυσίας. Μετ' ὀλίγον ὅμως τὸ αἴσθημα τῆς λύπης ὑποχωρεῖ εἰς ἄλλο ζωηρότερον καὶ γλυκύτατον αἴσθημα ἀφάτου εὐγνωμοσύνης, συνοδευομένης ὑπὸ ἀγάπης πρώην ἀγνώστου. Τότε ὁ ἄνθρωπος βλέπει ὅτι ριζικὴ μεταβολὴ ἐγένετο εἰς τὰ ἐνδόμυχα τῆς καρδίας του, καὶ ὅτι ἡ διάνοιά του θεωρεῖ κόσμον τὸν ὁποῖον χθὲς καὶ πρώην ἠγνόει. Ἤδη δὲν ἡδύνεται πλέον εἰς ἡδυπαθείας εἰκόνας, ὅπως πρὶν, ἀλλὰ καὶ ἀνὴτὰς ἐνθυμηθῇ τρομάζει. Ἤδη ἕνα μόνον ἔχει στοχασμὸν κύριον, περὶ ὃν στρέφονται πάντες οἱ ἄλλοι, πῶς νὰ μὴ δυσαρεστήσῃ τὸν μέγαν του Εὐεργέτην καὶ Φίλον, ἀλλὰ νὰ γίνῃ ἄξιος τῆς ἀγάπης του. Ἤδη ἐπιθυμεῖ διακαῶς ὥστε πάντες οἱ ἄνθρωποι νὰ γίνωσι φίλοι τοῦ Θεοῦ καὶ ἀντὶ τῆς παρούσης ἀθλιεστάτης κοινωνίας νὰ ἀποτελεσθῇ κοινωνία ἀγνὴ, ἧς πάντα τὰ μέλη νὰ ἦναι συνδεδεμένα δι' ἱερᾶς καὶ ἀδιαρρήκτου φιλίας, ἐχούσης τὰς ρίζας ἐν τῇ φιλίᾳ τοῦ Αἰωνίου. Ἤδη, πολλὰ ἀδύνατα εἰς πάντα ἄλλον ἄνθρωπον εἶναι δυνατὰ εἰς αὐτὸν, καὶ ὡς παράδειγμα ἔστω ἡ πρὸς τοὺς ἐθχρούς ἀγάπη. Ἐν τῇ παρούσῃ καταστάσει τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἀδύνατον νὰ τρέφῃ τις αἴσθημα ἀγάπης πρὸς τοὺς ἐχθρούς του· ὁ τοῦ Χριστοῦ φίλος ὅμως δὲν δύναται νὰ μὴ ἀγαπᾷ πάντα τὰ πλάσματα τοῦ Εὐεργέτου του, ἔστω καὶ νὰ τὸν ἐχθρεύωνται, ἔστω καὶ νὰ ζητῶσι νὰ τὸν κακοποιῶσιν. Ἐκτὸς τούτων ἐλπὶς ζωηρὰ περὶ μέλλοντος καθ' ὑπερβολὴν λαμπροῦ καταλαμβάνει τὴν καρδίαν του καὶ καθιστᾷ αὐτὸν ἀτρόμητον καὶ εἰς τὰς μεγίστας δυσκολίας. Τόσον δὲ τίμια ἔχει πάντα τοῦτα, ὥστε καὶ τὴν ζωὴν αὐτοῦ δίδει διὰ νὰ μὴ στερηθῇ αὐτά. Καὶ παραδείγματα ἔχομεν πάντα τὰ ἑκατομμύρια τῶν μαρτύρων, οἵτινες ἐπροτίμησαν νὰ χύσωσι τὸ αἷμά των παρὰ νὰ εἴπωσι μίαν μόνον κατὰ τοῦ Εὐεργέτου των βλάσφημον λέξιν. Ταῦτα δὲ πάντα δὲν θὰ ἐγίνοντο ἂν ὁ ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ ἀντικαταστήσας τὸν παραβάτην ἄνθρωπον δὲν ἦτο αὐτὸς ἐκεῖνος, ὅστις ἐκ τοῦ μὴ εἶναι ἐκάλεσεν εἰς τὸ εἶναι τὰ πάντα.

Καὶ τοῦτο εἶναι τὸ γεγραμμένον, «τὰ ἀδύνατα παρ' ἀνθρώποις, δυνατά ἐστι παρὰ τῷ Θεῷ,» καὶ πάλιν «ἰδοὺ ἐγὼ πορεύομαι πρὸς τὸν Πατέρα καὶ πέμψω ὑμῖν ἄλλον Παράκλητον, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας.» Τοῦτο ἐκίνει τοὺς Ἀποστόλους, καὶ κινεῖ πάντα τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ νὰ κηρύττωσιν «Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον, Ἰουδαίοις μὲν σκάνδαλον, Ἕλλησι δὲ μωρίαν· ὑμῖν δὲ τοῖς σωζομένοις, Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησι, Θεοῦ δύναμιν καὶ Θεοῦ σοφίαν.»

Παρέχοντες τὰ ὀλίγα ταῦτα ὡς σκέψεις κατὰ τὴν ἁγίαν καὶ μεγάλην Παρασκευὴν, παρακαλοῦμεν τὸν ἀναγνώστην νὰ μὴ παρέλθῃ αὐτὰ ἄνευ ἐφαρμογῆς εἰς τὸν ἑαυτόν του. Ἂν δὲν ἐδοκίμασέ ποτε τὴν ἐνταῦθα ἀναφερομένην σωτήριον μεταβολὴν, ἥτις ὁμοιάζει μὲ ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν, καὶ ἑπομένως οὐδεμίαν περὶ αὐτῆς εἶχε γνῶσιν, ἤδη, ὅτι ἔμαθε περὶ αὐτῆς, ἂς ἐπωφεληθῇ. Ἂς στραφῇ πρὸς τὸν αἰώνιον βασιλέα, τὸν φορέσαντα δι' ἡμᾶς ἀκάνθινον στέφανον, ἂς ἴδῃ αὐτὸν, μὲ τὸν τῆς διανοίας του ὀφθαλμὸν, χύνοντα τὸ αἷμά του διὰ νὰ μὴ πάθωμεν ἡμεῖς, ἂς θέσῃ τὰς ἐλπίδας του εἰς Αὐτὸν καὶ ἔστω βέβαιος ὅτι θᾶττον ἢ βράδιον θέλει ἀκούσει τὸ «σήμερον μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ παραδείσῳ.»

ΕΠΙΤΥΧΙΑ

Ἐὰν τὸ κάθισμά σου ἦναι πολὺ σκληρὸν διὰ νὰ κάθησαι, ὀρθώσου. Ἐὰν βράχος ὑψοῦται ἐνώπιόν σου, κύλισε αὐτὸν ἢ ἀνάβα καὶ πέρασε ἐπάνωθέν του. Ἐὰν χρειάζησαι χρήματα πορίσου αὐτά. Ἂν ποθῇς ἐμπιστοσύνην, φάνου αὐτῆς ἄξιος. Ἀπαιτεῖται περισσότερος καιρὸς διὰ νὰ ἐκδάρῃ τις ἐλέφαντα παρὰ ποντικὸν, ἀλλὰ τὸ δέρμα τοῦ πρώτου ἀξίζει. Μὴ ἀρκεῖσαι πράττων ὅ,τι ἄλλος πρὸ σοῦ ἔπραξε· προσπάθει νὰ ὑπερβῇς αὐτό. Γίνου ἄξιος ἐπιτυχίας καὶ ἡ ἐπιτυχία ἔρχεται. Τὸ βρέφος δὲν γεννᾶται μεγάλον ὡς ἄνθρωπος, ἀκολούθως γίνεται τοιοῦτος. Ὁ ἥλιος δὲν ὑψοῦται ὡς πυροτέχνημα, οὔτε κατέρχεται ὡς σφαῖρα πυροβόλου. Ἀργὰ ἀλλ' ἀσφαλῶς ἐκτελεῖ τὸν κύκλον του καὶ ποτὲ δὲν ἀποκάμει. Ἐὰν ὁ δρόμος ἦναι μακρὸς ἡ πληρωμὴ θὰ ἦναι μεγάλη· ἐὰν τὸ ἔργον ἦναι δύσκολον ἡ ἀμοιβὴ δὲν θὰ ἦναι μικρά.

Η ΑΝΟΙΞΙΣ

Τὰ λευκὰ ἀπεκδυθεῖσα,
Ἃ ἐφόρει τὸν χειμῶνα,
Ἤδη πράσινον χιτῶνα
Περιβάλλεται ἡ γῆ·
Καὶ καλεῖ Ζεφύρους ἵνα,
Στολισθεῖσα μ' ἄνθη κρίνα,
Περιμένῃ τὴν Λαμπρήν.

Τὰς γλυκείας πτέρυγάς της
Ἐξαπλόνουσα ἡ αὔρα,
Ἡ θαλάσσιος, τὰ μαῦρα,
Τὰ ψυχρὰ καὶ φοβερὰ,
Ἰδοὺ σπρώχνει τοῦ χειμῶνος
Σύννεφα, κ' ὁ νέος χρόνος
Ἄρχεται νὰ μειδιᾷ.

Τὸ ὁλόχρυσόν του ἅρμα
Νὰ, ὁ ἥλιος μᾶς φέρει
Πρὸς τὰ ψυχραθέντα μέρη,
Πρὸς τὰ πήξαντα νερὰ,
Καὶ θερμαίνει καὶ φωτίζει,
Καὶ χρυσώνει καὶ στολίζει
Ὄρη, δάση καὶ βουνά.

Γερανοὶ ἀεροπόροι
Διασχίζουν τοὺς ἀέρας
Μὲ φωνὰς ἰδιαιτέρας,
Βροντερὰς καὶ λιγηράς,
Ὡς νὰ λέγουν «χελιδόνες
Ἔρχονται κ' αἱ ἀηδόνες
Ἑτοιμάζουν μουσικάς.»

Τὰ νερὰ γλυκοφλοισβίζουν,
Παίζοντα μὲ τὰς ἀκτῖνας.
Καὶ πτηνὰ ὑπὸ μυρσίνας,
Ὑπὸ δάφνας σκιερὰς,
Εἰς κοιλάδας, εἰς δρυμῶνας
Ψάλλουν· «Ἔφυγ' ὁ Χειμώνας
Ἔρχετ' Ἄνοιξις! Χαρά!»

Πανταχοῦ Ἐλπὶς ὡς νέφος
Φεγγοβόλον λάμψεις χύνει,
Πλὴν παντοῦ ἡ εὐφροσύνη
Δὲν εἰσδύει, δὲν γελᾷ.
Δὲν γελᾷ εἰς πληγωμένα,
Λείπ' ἀπὸ φυλακισμένα
Εἰς ψυχροὺς κλωβοὺς πτηνά!

Κύριε, τὴν αὔραν πέμπων
Σὺ ἐκ τῆς ὑγρᾶς θαλάσσης
Τοῦ χειμῶνος ἀπαλλάσσεις

Καὶ τοῦ παγετοῦ τὴν γῆν.
Τὸν δὲ ἥλιόν σου πάλιν
Ἀνατέλλων τὴν μεγάλην
Ἐκτελεῖς μεταβολήν.

Κ' ἐκ τῆς ἄλλης σου θαλάσσης,
Τῆς κυκλούσης σου τὸν θρόνον
Πνεῦμα πέμψον ζωογόνον
Νὰ λυθῇ ὁ παγετὸς,
Νἄλθῃ ἄνοιξις γλυκεῖα,
Στὴν ψυχὴν καὶ ἁρμονία
Καὶ χαρὰ διὰ παντός.

ΝΕΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ

Λέγεται ὅτι ὁ ἐν Λειψίᾳ καθηγητὴς Ἔδεν ἐπισκεφθεὶς ἐσχάτως τὴν Αἴγυπτον ἀπέκτησεν ἀρχαῖόν τινα πάπυρον (ἀρχαιότατον χειρόγραφον). Περιέχει δὲ οὗτος πλήρη πραγματείαν περὶ τῆς κατ' ἀρχαίους Αἰγυπτίους ἰατρικῆς. Ἐννέα φύλλα τοῦ παπύρου περιγράφουσι τὰς ἀσθενείας τοῦ ὀφθαλμοῦ. Εἶναι δὲ γεγραμμένος μὲ ἀρχαιοτάτους ἱερογλυφικοὺς χαρακτῆρας, εἶναι πλήρης καὶ θεωρεῖται ὡς γραφεὶς πρὸ 3400 ἐτῶν.

— Ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Χιβαίου Χάνου, εὑρισκομένη ἤδη εἰς χεῖρας τῶν Ρώσσων, ἐρευνᾶται μετὰ πολλῆς προσοχῆς ὑπὸ τοῦ Κ. Κοὺν, ὅστις εἶναι πολυμαθὴς κάτοχος τῶν Ἀσιατικῶν γλωσσῶν. Ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ εὑρίσκονται τεσσαράκοντα χειρόγραφα ἱστορικὰ ἐν οἷς συγκαταριθμεῖται σύγγραμμα ἐπὶ τῆς ἀστρονομίας καὶ ἡ ἱστορία τῶν Χάνων τῆς Χίβας. Ὁ Κ. Κοὺν ηὐτύχησε προσέτι ν' ἀνακαλύψῃ ἀρχαῖον Χιβαϊκὸν νόμισμα.

ΑΥΞΩΝ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΟΥ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ

Τὸ 1646 τὸ Βερολίνον κατῳκεῖτο ὑπὸ μόνον 12,000 ψυχῶν· τὸ 1789, ὁπότε ἀπέθανεν ὁ μέγας Φρειδερῖκος, εἶχεν 145000 κατοίκων. Καίτοι δὲ ὑπέφερε πολλὰ ἡ Πρωσσία ἐπὶ Ναπολέοντος τοῦ πρώτου, ὁ πληθυσμὸς ἐν τούτοις τῆς πρωτευούσης της ηὔξανε καὶ τὸ 1815 ἠρίθμει 175,000 κατοίκων. Τὸ 1860 τὸ Βερολῖνον εἶχε 800,000 κατοίκων. Μετὰ δὲ τὴν μάχην τῆς Σαδόβας καὶ τὰ γεγονότα κατὰ συνέπειαν τῶν ὁποίων τὸ Βερολῖνον ἀνεδείχθη πρωτεύουσα τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας, ὁ πληθυσμὸς τῆς πόλεως ταύτης ηὔξησεν ὑπερβολικῶς. Λέγεται ὅτι ὑπερέβη κατὰ πολὺ τὸν τῆς Βιέννης, ἥτις κατοικεῖται ὑπὸ 800,000, οἱ δὲ τελευταῖοι ὑπολογισμοὶ δεικνύουσιν αὐτὸν προσεγγίζοντα τὸ ἑκατομμύριον.

Θείου νοῦ τὸ ἀεὶ διαλογίζεσθαι καλόν.

— Μεγάλα βλάπτουσι τοὺς ἀξυναίτους οἱ ἐπαινέοντες.

ΤΑ ΕΞ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΥΝΕΙΔΗΣΕΩΣ ΦΑΣΜΑΤΑ

Πολλοὶ ἐκ τῶν διατελούντων ὑπὸ φοβερὰς τύψεις συνειδότος, καὶ ἐχόντων συναίσθησιν φρικτοῦ τινος ἁμαρτήματος· ἀκούουσι πολλάκις φωνὰς ἀπειλητικὰς ἢ βλέπουσι φοβερὰ ὁράματα. Παραδείγματα τοῦ εἴδους τούτου εὑρίσκονται πολλὰ, ἀλλ' ἡμῖν δύο μόνον ἀρκοῦσι.

Κάρολος ὁ Θ'. βασιλεὺς τῆς Γαλλίας μετὰ τὸ φρικτὸν ἐκεῖνο κακούργημα τῆς σφαγῆς τοσούτων χιλιάδων εἰρηνικῶν κατοίκων κατὰ τὴν φοβερὰν τοῦ Ἁγ. Βαρθολομαίου νύκτα (1), δὲν ἠδύνατο νὰ μένῃ μόνος χωρὶς νὰ κατατρομάζηται ἀπὸ κραυγὰς ἀγωνιῶν των, ὁμοίας μὲ ἐκείνας τὰς ὁποίας εἶχεν ἀκούσει ἀφοῦ διέταξε τὴν σφαγὴν τῶν ὑπηκόων του.

Ἄλλο παράδειγμα ἐπηρείας κακῆς συνειδήσεως ἐπὶ τῆς διανοίας κακούργου ἔχομεν τὸ ἐξῆς δολοφόνου τινὸς, ἀπαντώμενον εἰς τὰς τοῦ «Περιηγητοῦ Διηγήσεις» τοῦ Οὐασιγκτόνος Ἰρβιγγος, τὸ ὁποῖον οὗτος ἔλαβε παρὰ τοῦ Κολερίγου καὶ διηγεῖται μὲ τὸν ἑξῆς τρόπον.

— Ξένος τις ἦλθε συστημένος εἰς οἶκον ἐμπόρου τινὸς ἐν Λουβέκκῃ. Ἡ ὑποδοχὴ, ἣς ὁ ξένος ἔτυχεν, ἦτο καλὴ, ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ ἐν τῷ οἴκῳ κατοικοῦντες ἦσαν πολλοὶ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, ἐδόθη εἰς αὐτὸν καλῶς κεκοσμημένον δωμάτιον, εἰς τὸ ὁποῖον σπανίως ἐκοιμῶντο. Ἐν τῷ δωματίῳ ἐκείνῳ οὐδὲν ὑπῆρχε τὸ ὁποῖον νὰ προξενήσῃ ἐντύπωσιν εἰς τὸν ξένον ὅτε ἀφέθη μόνος, πλὴν ἀκολούθως τὰ βλέμματά του ἀπήντησαν εἰκόνα τινὰ, ἥτις ἀμέσως ἔσυρε τὴν προσοχήν του. Αὕτη παρίστα κεφαλήν τινα ἔχουσάν τι τόσον ἔκτακτον, τόσον φοβερὸν καὶ μὴ γήϊνον εἰς τὴν ἔκφρασίν της, καίτοι οὐδόλως

(1) Ἴδε Μελ. τομ. Α'. σελ. 406.

ἄσχημον, ὥστε ἠσθάνετο δύναμίν τινα ἑλκύουσαν αὐτὸν εἰς τὸ νὰ τὴν βλέπῃ. Πράγματι δὲν ἠδύνατο ν' ἀποσπασθῇ ἀπὸ τὴν γοητείαν τῆς εἰκόνος ἐκείνης, ἑωσοῦ ἡ φαντασία του ἐνεπλήσθη ἐξ αὐτῆς καὶ ἔχασε τὴν ἡσυχίαν του. Κατεκλίνθη, ἐκοιμήθη, ἀλλ' ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἀφυπνίζετο βλέπων τὴν κεφαλὴν ἀτενίζουσαν πρὸς αὐτόν. Τὴν ἑπομένην πρωΐαν ὁ φιλοξενήσας ἐνόησεν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ φιλοξενηθέντος ὅτι οὗτος κακῶς ἐκοιμήθη τὴν νύκτα καὶ τὸν ἠρώτησε τὸ αἴτιον, τὸ ὁποῖον καὶ ἔμαθεν. Ὁ οἰκοκύρης ἀκούσας πολὺ ἐταράχθη καὶ εἶπεν ὅτι ἡ εἰκὼν ἐκείνη δὲν ἔπρεπε ν' ἀφεθῇ εἰς τὸ δωμάτιον, ὅτι ἔμεινεν ἐξ ἀμελείας καὶ ὅτι πάντοτε ἐξεβάλετο ὅτε ἐγίνετο χρῆσις τοῦ δωματίου. Ἡ εἰκὼν, εἶπεν, εἶναι πραγματικῶς φοβερὰ πρὸς πάντα, ἀλλ' εἶναι τόσον καλὴ, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν οἰκογένειαν διὰ τρόπου τόσον περιέργου ὥστε οὔτε νὰ τὴν δώσῃ εἰς ἄλλον ἐπεθύμει, οὔτε νὰ τὴν καταστρέψῃ· ἡ δὲ ἱστορία της ἦτο αὐτή.

— Ὁ πατήρ μου, εἶπεν ὁ οἰκοκύρης, μεταβὰς εἰς Ἀμβοῦργον δι' ὑποθέσεις του ἐγευμάτιζεν ἡμέραν τινὰ εἴς τι καφφενεῖον. Ἐκεῖ εἶδε νέον τινὰ καλοῦ ἐξωτερικοῦ εἰσελθόντα εἰς τὸ κσφφενεῖον νὰ καθίσῃ μόνος εἰς γωνίαν τινὰ καὶ νὰ γευματίζῃ κατάμονος. Τὰ κινήματά του ἐδείκνυον ἄκραν διανοητικὴν ἀνησυχίαν, συχνὰ ἔστρεφε ταχέως γύρω τὴν κεφαλὴν, ὡς εἰ ἤκουέ τι, μετὰ τὸ ὁποῖον ἔφριττε, ἐγίνετο κάτωχρος, καὶ μετὰ ταῦτα ἔστρεφεν εἰς τὸ φαγητόν του μετ' ἀγωνίας. Ὁ πατήρ μου εἶδε τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν κατὰ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας, καὶ τέλος τόσον ἠσθάνθη πρὸς αὐτὸν ἐνδιαφέρον ὥστε ἀπεφάσισε νὰ τὸν πλησιάσῃ καὶ νὰ τῷ ὁμιλήσῃ. Ὁ νέος δὲν ἀπέφυγε τὴν ὁμιλίαν, ἀλλὰ μᾶλλον ἔδειξεν ὅτι εὑρίσκει ἀνακούφισίν τινα εἰς τὸν συμπαθητικὸν καὶ φιλικὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον ὁ πατήρ μου πρὸς αὐτὸν ὡμίλησεν. Ἦτο δὲ ὁ ξένος Ἰταλὸς, καλοανατεθραμμένος, πτωχὸς, ἀλλ' οὐχὶ ἄπορος, καὶ ἔζη οἰκονομικῶς μὲ τὰ ἐκ τῆς τέχνης του κέρδη, ὡς ζωγράφος. Ἡ σχέσις ηὔξησεν, ὁ δὲ Ἰταλὸς, βλέπων τὰς ἀκουσίους συγκινήσεις τοῦ πατρός μου, ὅτε αὐτὸς σπαμωδικῶς ἔστρεφε καὶ ἔφριττε, τὸ ὁποῖον ἐγίνετο πάντοτε καὶ τὸ ὁποῖον διέκοπτεν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τὴν ὁμιλίαν, διηγήθη τὴν ἱστορίαν του εἰς αὐτόν. Ἦτο Ρωμαῖος· ἔζη εἰς σχέσεις καὶ διετέλει ὑπὸ τὴν προστασίαν νέου τινὸς εὐγενοῦς, ἀλλὰ διὰ μικράν τινα αἰτίαν ἐσυγχίσθησαν, ὁ δὲ εὐγενὴς του πάτρων οὐ μόνον τὸν ἐξύβρισεν ἀλλὰ καὶ τὸν ἐκτύπησεν. Ὁ ζωγράφος δὲν ἠδυνήθη νὰ ὑποφέρῃ τὴν προσβολὴν, ἀλλὰ καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ ζητήσῃ ἱκανοποίησιν ἀπὸ τὸν εὐγενῆ ἕνεκα τοῦ βαθμοῦ του· παραφυλάξας λοιπὸν αὐτὸν τὸν ἐδολοφόνησεν, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου ἔφυγεν ἀπὸ τὴν πατρίδα του καὶ τέλος κατήντησεν εἰς Ἀμβοῦργον. Δὲν παρῆλθον ἐν τούτοις πολλαὶ ἑβδομάδες ἀπὸ τὴν νύκτα τῆς δολοφονίας ὅτε ἡμέραν τινὰ, ἐνῷ ὁ ζωγράφος εὑρίσκετο εἰς τὸν δρόμον ἤκουσε φωνὴν γνωστὴν νὰ λέγῃ τὸ ὄνομά του, καὶ στραφεὶς εἶδε τὸ πρόσωπον τοῦ θύματός του ἀτενίζον ἀσκαρδαμικτὶ πρὸς αὐτόν. Ἐκ τῆς στιγμῆς ἐκείνης δὲν ἔλαβε πλέον ἡσυχίαν. Κατὰ πᾶσαν ὥραν, εἰς πᾶσαν θέσιν, ἐν μέσῳ πάσης συναναστροφῆς, εἰς ὁ,τιδήποτε ἐργασίαν καὶ ἂν ἦτο ἐνησχολημένος, ἤκουε τὴν φωνὴν καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ μὴ στρέφηται κύκλῳ, ὅπου δὲ καὶ ἂν ἔβλεπε πάντοτε ἀπήντα τὸ αὐτὸ πρόσωπον ἀτενίζον πρὸς αὐτόν. Τέλος εἰς ἀπηλπισμένην τινὰ περίστασιν ἠτένισε καὶ αὐτὸς πρόσωπον πρὸς πρόσωπον καὶ ἐζωγράφισεν ἐλευθέρως τὸ πρόσωπον τοῦ φάσματος ὡς ἔβλεπε πρὸς αὐτόν· καὶ αὕτη ἦτο ἡ εἰκών. Ὁ Ἰταλὸς εἶπεν ὅτι ἠγωνίσθη πολὺ, ἀλλ' ἡ ζωὴ τῷ ἦτο βάρος τὸ ὁποῖον δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ σηκώνῃ, καὶ ὅτι εἶχεν ἀποφασίσει ἀφοῦ οἰκονομήσει τὰ ἔξοδά του νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Ρώμην, νὰ παραδοθῇ εἰς χεῖρας τῆς δικαιοσύνης καὶ νὰ ἐξιλεώσῃ τὸ ἁμάρτημά του ἐπὶ τῆς λαιμητόμου. Ἔδωκε δὲ τὴν τελειωθεῖσαν εἰκόνα εἰς τὸν πατέρα μου, ὡς ἀμοιβὴν τῆς ὁποίας τῷ ἔδειξε φιλίας.

ΣΤΟΧΑΣΜΟΣ ΩΡΑΙΟΣ

Ὅτε τὸ θέρος τῆς νεότητος φθάνῃ ἐνώπιον τῆς ἑσπέρας τοῦ βίου, ἡ δὲ σκιὰ τοῦ παρελθόντος καθίσταται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον βαθεῖα, καὶ ἡ ζωὴ φθάνει πρὸς τὸ τέρμα της, εἶναι εὐχάριστον νὰ ῥίπτωμεν τὸ βλέμμα διὰ μέσου τοῦ χρόνου καὶ νὰ θεωρῶμεν τὰς λύπας καὶ τὰς εὐκολίας τῆς νεανικῆς ἡλικίας μας. Ἂν ἔχωμεν οἶκον νὰ ὑπερασπίσωμεν καὶ καρδίας νὰ χαίρωσι μεθ' ἡμῶν, φίλοι δὲ συνάγονται περὶ τὴν ἑστίαν μας, τότε αἱ ἀνώμαλοι τῆς ὁδοῦ θέσεις καθίστανται ὁμαλαὶ

καὶ εὐχάριστοι εἰς τὸ λυκόφως τῆς ζωῆς ἐνῷ τὰ πολλὰ μελανὰ σημεῖα, δι' ὧν διήλθομεν, θέλουν γείνει λαμπρὰ καὶ ὡραῖα. Εὐδαίμονες ἀληθῶς εἶναι ἐκεῖνοι, εἰς οὓς ἡ διὰ τοῦ βίου διάβασις οὐδόλως μετέβαλε τοὺς τόνους τῶν ἱερῶν αὐτῶν αἰσθημάτων, μήτε ἔθραυσε τὰς μουσικὰς ἐκείνας τῆς καρδίας χορδὰς, ὧν αἱ δονήσεις εἶναι τόσον μελωδικαί, τόσον γλυκεῖαι καὶ τόσον συγκινητικαὶ κατὰ τὴν ἑσπέραν τῆς ζωῆς των.

ΑΝΑΠΑΥΟΥ ΕΝ ΤΩ ΟΛΙΓΩ

Ὅταν ἔχῃς ὀλίγον, μὴ λυπῆσαι διὰ τοῦτο, διότι λυπούμενος δὲν θὰ τὸ κάμῃς πολύ. Ὅλοι ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἔχωμεν πολλὰ, ἐὰν ὅμως ἐξετάσωμεν τὸ πρᾶγμα βλέπομεν ὅτι αἱ ἀνάγκαι μας δὲν εἶναι τόσον πολλαὶ ὅσον νομίζομεν, καὶ ἑπομένως πρέπει νὰ προτιμῶμεν τὰ ὀλίγα μὲ τὴν ἐσωτερικὴν μας εἰρήνην παρὰ τὰ πολλὰ μὲ ταραχὰς τῆς ψυχῆς. Δύο ἄνθρωποι ἀπεφάσισαν νὰ γίνωσι πλούσιοι, ἀλλὰ ἠκολούθησαν δύο διαφόρους τρόπους. Ὁ ἕς προσεπάθει νὰ αὐξάνῃ τοὺς πόρους του διὰ νὰ θεραπεύῃ ὅλας τὰς ἐπιθυμίας του· ὁ ἄλλος ἤρχισε νὰ ἐλαττώνῃ τὰς ἐπιθυμίας του διὰ νὰ τὰς φέρῃ εἰς ἁρμονίαν μὲ τοὺς πόρους. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο ὅτι ὁ μὲν πρῶτος ἔπεσεν εἰς ἀδιάλειπτον ταραχὴν καὶ ἀδιεξόδους φροντίδας, ὁ δὲ δεύτερος ἔφθασεν εἰς σημεῖον νὰ ἦναι πάντοτε ἥσυχος.

Ο ΜΙΤΟΣ ΤΗΣ ΕΜΠΕΡΔΕΥΜΕΝΗΣ ΜΕΤΑΞΗΣ

Ἐνθυμούμεθα ὅτι ἠκούσαμεν περὶ εὐφυοῦς τινος γραίας γυναικὸς, ἥτις διετείνετο ὅτι ἦτο ἀρκετὴ νὰ γνωρίζῃ καλῶς τὸν χαρακτῆρα ἑκάστης τῶν νεανίδων, τὰς ὁποίας ἠγάπα νὰ συναθροίζῃ περὶ ἑαυτὴν εἰς τὸν ὡραῖον της οἶκον. Συνήθιζε νὰ δίδῃ εἰς ἑκάστην ἐξ αὐτῶν δύσκολόν τινα θηλειὰν μετάξης νὰ τυλίγωσιν, καὶ, ἐνῷ ἐκεῖναι ἠγνόουν τὸν σκοπόν της, αὕτη παρετήρει μετὰ πολλῆς προσοχῆς πῶς θ' ἀρχίσωσιν. Ὁ τρόπος οὗτος ἦτο βεβαίως πολὺ εὐφυής.

Οἱ ἀναγνῶσταί μας γινώσκουσι βεβαίως ὅτι εἰς ἑκάστην θηλειὰν ὑπάρχει καὶ ἀρχὴ τῆς ὁτρᾶς, καὶ ὅτι διὰ νὰ συναχθῇ ἡ μέταξα εἶναι ἀνάγκη νὰ εὑρεθῇ ἡ ἀρχὴ αὕτη· πλὴν τὸ τοιοῦτον δὲν εἶναι πάντοτε τόσον εὔκολον ὅσον φαίνεται. Τινὲς θέλουσι νὰ τὴν τελειώσωσι διὰ μιᾶς, πρὶν ἡ ἀρχίσωσι νὰ συνάζωσιν· ἀλλὰ τοῦτο φέρει ἀθεράπευτον σύγχυσιν.

Πολλάκις συμβαίνει νὰ εὕρῃ τις τὸ τέλος καὶ νὰ τὸ ἐκλάβῃ ὡς ἀρχήν· ἀλλὰ καὶ τότε διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς ἐπιμονῆς πολὺ κατορθοῦται, ἂν δὲν λησμονῇ τις νὰ μὴ ἀφαρπάζῃ τσι ὅταν ἀπαντᾷ ἐμπέρδευμα, τὸ ὁποῖον ἂν ἐλαφρῶς καὶ προσεκτικῶς δὲν διαλυθῇ καταντᾷ εἰς σκληρὸν κόμβον.

Τινὲς ρίπουσι πέραν τὴν ἐμπερδευμένην θηλειὰν διακηρύττοντες ὅτι ματαίως προσπαθοῦσι νὰ τὴν ἐκπερδεύσωσιν, ἄλλοι δὲ, ὡς ὁ Ἀλέξανδρος, κόπτουσι τὸν Γόρδιον δεσμὸν, τὸν ὁποῖον βαρύνονται νὰ λύσωσι, καὶ οὕτω λύουσι τὸ πρόβλημα, καὶ καταστρέφουσι τὴν μέταξαν, καθιστῶντες αὐτὴν σωρὸν κόμβων καὶ ἄκρων.

Εἶναι βέβαιον ὅτι θηλειαί τινες εἶναι ὀλιγώτερον εὔκολοι ἀπὸ ἄλλας, καὶ ἀπαιτοῦσι πολὺν κόπον διὰ νὰ συναχθῶσιν ἕως τέλους.

Ἀναμφιβόλως ὁ τρόπος δι' οὗ ἡ θηλειὰ κρατεῖται συντείνει εἰς τὴν ἐκτύλιξίν της. Τινὲς τεντώνουσιν αὐτὴν πολύ· ἄλλοι κρατοῦσιν αὐτὴν χαλαρὰν τόσον ὥστε ἀφεύκτως ἐμπερδεύεται. Ἡ γραῖα ἐντούτοις παρετήρει ὅτι σχεδὸν ὅλαι αἱ κομψαὶ τυλίκτριαί της ἔθετον κατὰ μέρος τὰ μικρὰ καὶ χωρὶς κόμπον τεμάχια ὡς ἄχρηστα, ἀντὶ νὰ τὰ θέτωσιν ὁμοῦ καὶ νὰ προσπαθῶσι νὰ τὰ χρησιμοποιήσωσιν.

Ὁ Φλάβελος παρομοιάζει τὴν Πρόνοιαν μὲ «περίεργον περίστρωμα ἐκ μυρίων τεμαχίων, τὰ ὁποῖα καθὲν δὲν εἰξεύρομεν εἰς τί νὰ τὰ μεταχειρισθῶμεν, πλὴν τὰ ὁποῖα ἐὰν θέσωμεν ὁμοῦ καὶ ράψωμεν κατὰ τάξιν, παριστῶσιν ὡραίαν ἱστορίαν εἰς τὸ ὅμμα.» Οὕτω καὶ ἡμεῖς δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν τὸ ὕφασμα τῆς ἀνθρωπίνου ζωῆς, μεθ' ὅλων τῶν ποικίλων καὶ θαυμασίων αὐτῆς τύπων, ὑφαινόμενον ἐκ διακεκριμένων ὑπάρξεων, τὰς ὁποίας ὡς πρὸς τὸ παρὸν ἂς ὀνομάσωμεν θηλειάς. Καλῶς δὲ εἶπε καὶ ὁ ποιητὴς ὅτι,

> Πᾶν πνεῦμα ὑφαίνει ὃν φέρει χιτῶνα
> Ἐκ τῆς πολυμόχθου ζωῆς τοῦ ἱστοῦ·
> Συνήθη δὲ ἔργα καὶ πράγματα μόνα
> Τὰ νήματα εἶναι τῆς μοίρας αὐτοῦ.

Οἱ ἀρχαῖοι ἐπίστευαν ὅτι αἱ Μοῖραι ἀδιακόπως κατεγίνοντο νήθουσαι καὶ κόπτουσαι τὰ νήματα τοῦ μυστηριώδους ἱστοῦ τούτου. Ἀλλ' ὁ σκοτεινὸς αἰὼν τῶν προλήψεων, δόξα τῷ Θεῷ τῆς Προνοίας καὶ Χάριτος, πρὸ

πολλοῦ ἤδη παρῆλθε καὶ χαίρομεν γινώσκοντες ὅτι στήμων, ὑφάδιον καὶ ἱστὸς τὰ πάντα εὑρίσκονται εἰς χεῖρας τοῦ οὐρανίου Πατρός μας. Εἶναι δὲ παρήγορον ὅτι πᾶσα ἀτόμου θηλειὰ, ἥτις ἀποτελεῖ μέρος τοῦ θαυμαστοῦ ὅλου, εἶναι τεθημένη εἰς τὴν θέσιν, ὑψηλὴν ἢ ταπεινὴν, πλουσίαν ἢ πτωχὴν, εἰς ἣν ηὐδόκησεν ὁ Θεὸς νὰ μᾶς θέσῃ.

Ἐν τούτοις Γερμανική τις παροιμία λέγει· ὅτι «τὸ νανούρισμα, τὸ ὁποῖον ψάλλεται παρὰ τοῦ βρέφους τὸ λίκνον, πολὺ σημαίνει.» Ἡ τῆς θηλειᾶς παραβολή μας δύναται νὰ μᾶς δώσῃ παρόμοιον μάθημα. Εἶναι βέβαιον ὅτι πολλὴν ἔχει ἐπιρροὴν ὁ τρόπος δι' οὗ ἡ θηλειὰ κρατεῖται,—ἤτοι κατὰ τὴν νεότητά μας. Τινὲς ἐκ τῶν γονέων τόσον τεντώνουσιν ὥστε ὑπάρχει πάντοτε κίνδυνος νὰ κοπῶσιν τὰ νήματα αἴφνης καὶ ἴσως τὸ πᾶν νὰ χαθῇ. Εἶναι θλιβερὸν ὅταν οὕτω γείνῃ καὶ ὅμως γινώσκομεν ὅτι πολλάκις γίνεται.

Ἄλλοι ἀπ' ἐναντίας τόσον χαλαρῶς συνηθίζουσι νὰ κρατῶσι τὴν θηλειὰν, ὥστε σπανίως γίνεται ὅλη σύγχυσις ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως στιβαρᾶς χειρός. Φαίνεται δὲ ἡμῖν ὅτι τὸ τελευταῖον τοῦτο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ σημερινοὶ γονεῖς πάσχουσιν. Ἀμφότερα ἐντούτοις φέρουσιν ἐπίσης κακὰ ἀποτελέσματα. Χεὶρ στιβαρὰ ἀλλὰ καὶ φιλικὴ συγχρόνως εἶναι ἀπαραιτήτως ἀναγκαία διὰ τὴν μικρὰν ἡλικίαν.

Ἠρχίσαμεν διὰ τῆς παρατηρήσεως ὅτι πρέπει πάντοτε νὰ ὑπάρχῃ ἀρχὴ ὁτρᾶς εἰς ἑκάστην θηλειὰν καὶ ὅτι τὸ πρῶτον τὸ ὁποῖον ἔχομεν νὰ πράξωμεν εἶναι νὰ εὕρωμεν αὐτήν. Ὁ εὐλογημένος Σωτήρ μας λέγει πρὸς ἡμᾶς ἐν τῷ θαυμαστῷ ἐκείνῳ βιβλίῳ, τὴν Ἀποκάλυψιν. «Ἐγὼ εἰμὶ τὸ Α καὶ τὸ Ω, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος.» Ταύτην τὴν μεγάλην καὶ ἔνδοξον ἀρχὴν τῆς Χριστιανικῆς ζωῆς ἅμα εὕρωμεν, ἅμα διὰ τῆς πίστεως λάβομεν τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, τότε πλείστας ὅσας ἀπεφύγαμεν δυσκολίας, πλείστην ὅσην ἀπεφύγαμεν σύγχυσιν· θέλει δὲ μένει ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὁ καλὸς γέρων Ρουθερμόνδος λέγει, ἤτοι «αἱ ἀνώμαλοι θέσεις εἰς τὸν δρόμον μας πρὸς τὸν οὐρανὸν, αἱ ὁποῖαι θὰ χρησιμεύωσιν ὅπως μόνον καταστήσωσι τὴν ἐκεῖ ἀνάπαυσιν γλυκυτέραν.»

Ἄλλοι, ὡς παρετηρήσαμεν, θέλουσι νὰ ἔλθωσιν εἰς τὸ τέλος διὰ μιᾶς, πρὶν ἡ ἀρχίσωσι, καὶ τοῦτο φέρει φοβερὰν σύγχυσιν. «Εὑρίσκω πολὺ βοηθητικὸν» λέγει ὁ Ἰωάννης Μίλνης, «νὰ μὴ βλέπω τὰ πράγματα ἐν σωρῷ, ἀλλὰ νὰ λαμβάνω αὐτὰ ἓν πρὸς ἕν, ὥραν καθ' ὥραν, ἡμέραν καθ' ἡμέραν,»—νῆμα πρὸς νῆμα. Εἰς τὸ ὁποῖον ἄλλος καλὸς συγγραφεὺς, πραγματευόμενος τὸ αὐτὸ θέμα, φέρει εὔγλωττον ὑποστήριξιν λέγων· «Ἂς ζῶμεν ἡμέραν καθ' ἡμέραν, προσπαθοῦντες νὰ ἐκτελῶμεν τὰ τῆς ἡμέρας καθήκοντα καὶ πιστεύοντες ὅτι ὑπάρχει χεὶρ ἐπίσης δικαία ὅσον καὶ φιλάνθρωπος, ἥτις κρατεῖ τὴν σελίδα τῆς ἑπομένης καλῶς κεκλεισμένην.» Εἶναι διὰ τὸ καλόν μας ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν δι' ὅλης τῆς θηλειᾶς διὰ μιᾶς, διότι ἴσως συχνὰ θὰ ἐδειλιῶμεν καὶ θὰ ἤμεθα ὑποκείμενοι νὰ χάσωμεν πάσας τὰς ἐλπίδας μας. Τοῦτο ἀναγινώσκομεν καὶ εἰς τὴν ἐμπνευσμένην τῆς Γραφῆς γλῶσσαν· «ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς·» σὺν τῇ γλυκείᾳ ὑποσχέσει ὅτι «οἷα ἡ ἡμέρα μας τοιαύτη καὶ ἡ ἰσχύς μας.» «Ἔλπισον ἐπὶ Κύριον.» Ζήτησον ἰσχὺν νὰ ἐκτελέσῃς τὰ ἁπλᾶ καθήκοντα τῆς παρερχομένης ταύτης ὥρας καὶ ἀνάθεσον τὰ λοιπὰ εἰς Ἐκεῖνον. Ἡ ἡμέρα ἔρχεται καθ' ἣν πᾶν ὅ,τι εἶναι ἐμπερδευμένον θὰ γείνῃ καθαρὸν καὶ εὐθὺς, καθ' ἣν δὲν θὰ ὑπάρχωσι πλέον ἐμπερδεύματα, οὔτε σκληροὶ κόμβοι, ἀλλ' ὁπότε θέλομεν γνωρίσει καθὼς καὶ ἐγνώσθημεν.

Καθὼς εἴπομεν οὐχὶ σπανίως συμβαίνει νὰ ἐκλάβῃ τις τὸ τέλος ἀντὶ τῆς ἀρχῆς. Πλὴν καὶ ἐν ταύτῃ τῇ περιπτώσει πάλιν δύναται νὰ γίνῃ. «Ἔχε ὑπομονὴν δι' ὅλα,» λέγει παλαιός τις συγγραφεὺς «ἀλλὰ πρὸ πάντων διὰ τὸν ἑαυτόν σου.» Οὐδὲν ἐμπερδεύει τὴν θηλειὰν τῆς καθημερινῆς μας ζωῆς ὅσον ἡ ἀνυπομονησία. Θὰ χρειασθῇ πολὺ νὰ χαλασθῇ, πολλὰ νήματα νὰ τεθῶσιν εἰς τὴν θηλειὰν ὀπίσω, πολλαὶ στροφαὶ νὰ ἀναστραφῶσι, πολλοὶ κόμβοι νὰ προληφθῶσι· πολλὰ λάθη νὰ διορθωθῶσι, πολλὰ ἁμαρτήματα καὶ σφάλματα νὰ ὁμολογηθῶσι καὶ νὰ ἀφεθῶσιν. Ἀλλὰ μὴ φοβοῦ ἀλλὰ πίστευε καὶ τὰ πάντα ἐπὶ τέλους θὰ κατευοδοθῶσι—Θεοῦ βοηθοῦντος ἡμᾶς. Ἀναλαμβάνοντες τὴν θηλειὰν τῆς ζωῆς πολλάκις εἶναι ἀσφαλέστερον νὰ ἐκλέγωμεν τὸ πλησιέστερον τοῦ νήματος—τὸ καθῆκον ὅπερ κεῖται πλησιέστερον ἡμῶν, καὶ ὄχι νὰ ζητῶμεν ἄλλα τὰ ὁποῖα ἴσως μᾶς φαίνονται θελκτικώτερα. Ἐὰν ὁ ἁπλοῦς οὗτος κανὼν ἠκουλουθεῖτο πεπείσμεθα ὅτι πολλαὶ

ἐκ τῶν μετὰ ταῦτα θλίψεων καὶ ταραχῶν συχνάκις θὰ προελαμβάνοντο.

Παρετηρήσαμεν ὅτι θηλειαί τινες εἶναι δυσκολώτεραι ἄλλων. «Ὁ βίος τινῶν,» λέγει ἡ κυρία Βρέμερ «εἶναι κατά τινα μέρη, ἐμπέρδευμα τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ διαλυθῇ ὑπὸ φιλικῶν χειρῶν διὰ νὰ μὴ καταντήσῃ ἀδιάλυτος κόμβος.» Οὐδὲν τοῖς φαίνεται καλόν. Συνάζουσι τὸ νῆμα καὶ ὅμως δὲν προοδεύουσιν, ἀλλ' ἀδιακόπως ἐμπίπτουσιν εἰς δυσκολίας,καὶ εἰς συγχύσεις καὶ εἰς ἐμπερδεύματα, ἔρχονται εἰς σκληροὺς κόμβους καὶ ἔχουσι τὴν ἀνάγκην ἄλλων ὅπως βοηθήσωσιν αὐτοὺς νὰ τὰ διαλύωσι. Πολλοὶ ἐκ τῶν ἀναγνωστῶν μας πιθανῶς δύνανται νὰ ἐνθυμηθῶσι τοιαύτην τινὰ θηλειάν. Ἴσως ποτὲ ἔχασαν πᾶσαν ἐλπίδα διορθώσεως, καὶ κάπως ἦλθον εἰς πειρασμὸν νὰ τὰ ἀφίσωσιν ἢ καὶ νὰ κόψωσι διὰ τῆς βίας τὸν Γόρδιον δεσμόν. Ἐὰν οὕτως ἔχῃ, ἀναγνῶστα φίλε, τὸ καθῆκόν σου εἶναι πολὺ δύσκολον. Πλὴν μὴ τὸ ἐγκαταλείψῃς. «Μὴ ἀποκάμητε εὐεργετοῦντες. Ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζητε καὶ οὕτω πληροῦται τοῦ Χριστοῦ τὸν νόμον.» Ἐνθυμοῦ πόσον σὲ ἠνέχθη καὶ μετὰ πόσης ὑπομονῆς ὁ εὐλογημένος Σωτήρ. Ἤδη ἡ ἀγαθότης του ὑπομένει ἀδιακόπως καθ' ἑκάστην. Οὐδὲν εἶναι ἀδύνατον εἰς τὸν Θεόν. Ἀνάθετε τὰ πάντα εἰς αὐτὸν, διὰ προσευχῆς καὶ πίστεως· καὶ ἐκεῖνος θέλει τὰ διευθετήσει εἰς τὸν καιρὸν καὶ κατὰ τὸν τρόπον του.

Ὑπάρχουσιν, ὡς ἀνεφέρθη, πάντοτε καὶ ὁμαλότητες εἰς τὰς δυσκολωτάτας θηλειάς. «Γαληνιαῖαι ἡμέραι», ὡς ὁ Λείκτων ἀποκαλεῖ αὐτὰς, «ἄνευ καταιγίδος, καίτοι ἴσως ὁ ἥλιος δὲν φαίνεται, ἀλλ' ἐν τούτοις ἡμέραι καθ' ἃς ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ ὁδοιπορῇ ἐν ἡσυχίᾳ.»

Εἶναι βέβαιον ὅτι τινὲς θηλειαὶ εἶναι ὀλιγώτερον δύσκολοι ἀπὸ ἄλλας καὶ οὐδέποτε καταντῶσιν εἰς κόμβους ἢ ἐμπερδεύματα. Τὸ πᾶν ἐν αὐταῖς εἶναι ὁμαλόν. «Δὲν εὑρίσκονται εἰς ταραχὴν ὡς ἄλλοι ἄνθρωποι, μήτε εἶναι τεθλιμμένοι ὡς ἄλλοι. Εὐτυχοῦσιν εἰς τὸν κόσμον· ἀποκτῶσι χρήματα· ὁ κόσμος φθονεῖ τὴν εὐτυχίαν των· καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ ἐνάρετοι κλονοῦνται θεωροῦντες τὴν καλήν των τύχην. Πλὴν τί ἡ Γραφὴ λέγει; «Ἐπειδὴ δὲν δοκιμάζουσι θλῖψιν δὲν φοβοῦνται τὸν Θεόν.» «Εὐκολώτερον νὰ διέλθῃ κάμηλος διὰ τρυπήματος βελόνης ἢ πλούσιος νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.» «Ὃν ἀγαπᾷ Κύριος παιδεύει.» Ὁ λαμπρὸς ἥλιος εἶναι ἔνδοξος καὶ εὐάρεστος ἀλλὰ καὶ αὐτὸς καταντᾷ βαρετὸς καὶ κατὰ τὰς μακρὰς μάλιστα τοῦ θέρους ἡμέρας ἡ δύσις του γίνεται ἐπιθυμητή. Τὰ ὁμαλὰ ἐδάφη δὲν εἶναι πάντοτε τὰ ἀσφαλέστατα. Ἔχομεν ἀνάγκην καὶ δυσκολειῶν τινων, καὶ ἀνωμάλων τινῶν θέσεων, διὰ νὰ μᾶς καθιστῶσι προσεκτικοὺς εἰς τὸν δρόμον μας. Ἐκ πάντων τῶν δεινῶν καὶ τῶν μεταβολῶν τυῦ θνητοῦ τούτου βίου πρέπει νὰ ἤμεθα βέβαιοι ὅτι ὅσα μᾶς εὑρίσκουσι μᾶς χρειάζονται.

Ἂς φροντίζωμεν λοιπὸν νὰ ἤμεθα προσεκτικοὶ καὶ φειδωλοὶ πρὸς «τὰ χωρὶς κόμβων νημάτια·» καὶ τὰς κλωστὰς τῆς ζωῆς, καὶ ἂς προσπαθῶμεν νὰ τὰ συνάζωμεν καὶ νὰ τὰ μεταχειριζώμεθα ὅσον τὸ δυνατὸν κάλλιστα, ὅπως μὴ θετόμενα κατὰ μέρος καταπατῶνται ἢ παραριπτόμενα χάνονται διὰ παντός.

Οὐδόλως ἀμφιβάλλομεν ὅτι ἂν αἱ ὡραῖαι νεάνιδες, ἀφ' ὧν ἤρχίσαμεν τὸν λόγον, ἐγίνωσκον ὅτι ἡ ἀγαθὴ γραῖα φίλη των παρετήρει μετὰ πολλῆς προσοχῆς πῶς ἤρχιζον καὶ πῶς ἐτύλισσον τὴν θηλειάν της ἑκάστη, θὰ ἦσαν πολὺ προσεκτικώτεραι εἰς τὸ ἔργον των, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ τὴν εὐχαριστήσωσι, διότι πᾶσαι πολὺ τὴν ἠγάπων. Καλὸν λοιπὸν θὰ ἦτο καὶ δι' ἡμᾶς, καθόσον προχωροῦμεν, ἀνὰ πᾶσαν ὥραν, ἀνὰ πᾶσαν στροφὴν, συνάζοντες τὸ συχνὰ ἐμπερδευμένον τῆς καθημερινῆς ζωῆς νῆμα, ἂν ἠδυνάμεθα νὰ ἔχωμεν κατὰ νοῦν ὅτι ὁ Θεὸς μᾶς βλέπει, ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ οὐρανίου μας Πατρὸς εἶναι προσηλωμένοι εἰς ἡμᾶς καὶ ἀδιακόπως παρατηροῦσι τὸν τρόπον δι' οὗ ἀρχίζομεν πᾶν ἔργον μας—ἂν ἠδυνάμεθα νὰ αἰσθανώμεθα τὴν ἀγάπην Ἐκείνου ὅστις μᾶς ἠγάπησε καὶ ἀπέθανε δι' ἡμᾶς.

Ἐκτὸς τῶν ἐκ μετάξης θηλειῶν ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι, ἀλλ' οἱ αὐτοὶ γενικοὶ κανόνες ἐφαρμόζονται γενικῶς εἰς ὅλας.

Τέλος ἂς μὴ λησμονῶμεν ποτὲ ὅτι ἡ προσευχὴ εἶναι τὸ ἀργυροῦν νῆμα τὸ διερχόμενον διὰ τοῦ ὅλου ἱστοῦ τῆς ἀνθρωπίνου ὑπάρξεως, «ἡ περιρραφή,» ὡς ἀποκαλεῖ αὐτὴν ὁ Ἑρρῖκος Φίλιππος, «πάσσης ἄλλης ἐργασίας, προφυλάττουσα αὐτὴν ἀπὸ χάλασμα.

Η ΑΝΕΥΡΕΣΙΣ ΤΟΥ Δ. ΛΙΒΙΓΚΣΤΟΝΟΣ.

Θ΄. ΑΠΟΧΩΡΙΣΜΟΣ

Ἡμέρας τινὰς μετὰ τὴν εἰς Κουιχάραν ἄφιξίν μας, ὁ Ἄραψ, πρὸς ὃν εἶχε σταλῆ τὸ πρῶτον μέρος τῶν πρὸς Λιβιγκστόνα πεμφθέντων πραγματειῶν, ἦλθεν εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην, ἀλλ᾽ ἀπέφυγε νὰ μᾶς ἐνταμώσῃ. Ὁ Δόκτωρ ἔπεμψε ζητῶν τὰς πραγματείας του. Ὁ Ἄραψ ἀπήντησεν ὅτι ἦτο ἀσθενὴς καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ μεριμνᾷ περὶ αὐτῶν, τὴν ἐπαύριον ὅμως ἔπεμψε τὰ δέματα ζητῶν συγγνώμην διὰ τὴν ἀθλίαν κατάστασιν εἰς ἣν εὑρίσκοντο. Τὰ δέματα ἐκεῖνα καὶ τὰ κιβώτια εἶχον πεμφθῆ ἀπὸ τὸ 1867 ὁ δὲ Ἄραψ τὰ ἐκράτει διὰ νὰ κληρονομήσῃ ἴσως πολύτιμά τινα ὅπλα, τὰ ὁποῖα ἦσαν ἐντὸς καὶ τὰ ὁποῖα κατήντησαν πλέον ἄχρηστα. Τὸ ὕφασμα τὸ ὁποῖον τῷ ἐπέμπετο εἶχε γείνει ἄφαντον, ἐκ δὲ τῶν πνευματωδῶν ὑγρῶν μόνον αἱ φιάλαι ἔμενον. Ἐξ ὅλων λοιπὸν τῶν πραγματειῶν ἐκείνων ὁ Δόκτωρ μόνον δύο φιάλας ρακῆς εὗρε καὶ μικρὸν κιβώτιον ἰατρικῶν! Εὐτυχῶς ἐγὼ ἠδυνάμην νὰ τῷ ἀφήσω 2500 μέτρα ὑφάσματος, πλεῖστα ὅσα χάνδρα καὶ ὅλον σχεδὸν τὸ μεταλλικὸν σίρμα, τὸ ὁποῖον ἐν Ζανζιβάρῃ εἶχον προμηθευθῆ, ὡς προσέτι ὅπλα, πολεμοφόδια, φορέματα, ἐργαλεῖα, ἓν πλοιάριον, μίαν σκηνὴν κτλ. τὰ ὁποῖα προσθετόμενα εἰς τὸ δεύτερον μέρος τῶν πραγματειῶν, αἱ ὁποῖαι τῷ ἐπέμφθησαν, ἀπετέλουν ὑπὲρ τὰς 5,000 μέτρα ὑφάσματος. Τὸ ὕφασμα τοῦτο μετὰ τῶν χάνδρων καὶ λοιπῶν καθίστα τὸν Δόκτορα ἱκανὸν νὰ διαθρέψῃ 60 ἀνθρώπους ἐπὶ τέσσαρα ἔτη. Ἐκτὸς τούτων εἶχεν ἀνάγκην καὶ διαφόρων ἄλλων πραγμάτων, ὧν ἔλαβον σημείωσιν καὶ τὰ ὁποῖα ὑπεχρεούμην νὰ τῷ πέμψω ἐκ Ζανζιβάρης ὅσον τὸ δυνατὸν ταχύτατα. Πᾶσαι αἱ πραγματεῖαι αὗται ἀπήτουν 70 ἀχθοφόρους, ὁ δὲ Δόκτωρ εἶχε μόνον ἐννέα, τῷ ἐχρειάζοντο λοιπὸν ἀκόμη 60. Πλὴν ἐπειδὴ ὁ πόλεμος ἐξηκολούθει, οἱ δὲ ἐγχώριοι δὲν ἐγκαταλείπουσι τὴν πατρίδα των ἐν καιρῷ πολέμου, ἔπρεπε νὰ ζητηθῶσιν ἀχθοφόροι μακρόθεν. Ἀνεδέχθην λοιπὸν, ἅμα φθάσω εἰς Ζανζιβάρην, νὰ μισθώσω πεντήκοντα ἐλευθέρους ἄνδρας, νὰ ὁπλίσω αὐτοὺς, νὰ ἐφοδιάσω αὐτοὺς καὶ νὰ τοὺς πέμψω εἰς Κουιχάραν πρὸς τὸν Δόκτορα.

Ἀναλαβὼν τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποστολῆς ταύτης ἔπρεπε νὰ σπεύσω πρὸς τὴν παραλίαν καὶ νὰ ἐνεργήσω ὅσον ἠδυνάμην ταχέως. Τοῦτο δὲν ἐδίστασα νὰ πράξω, καίτοι μὲ ἐμπόδιζε νὰ ἐπιστρέψω διὰ τοῦ Νείλου καὶ νὰ φέρω εἰδήσεις καὶ ἐκ τοῦ Βαΐκερ.

Τὴν ἀναχώρησίν μου ἐκοινοποίησα πρὸ δύο ἡμερῶν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ πόλεμος εἶχε διακόψει πᾶσαν συγκοινωνίαν μετεβλήθην εἰς ταχυδρόμων τῆς Ἀραβικῆς ἀποικίας, παρ᾽ ἧς ἔλαβον 45 ἐπιστολάς.

Τὸ ἑσπέρας πολυάριθμοι ἐκ τῶν ἐγχωρίων, ἐλθόντες πρὸ τῆς οἰκίας μου ἐχόρευσαν πρὸς τιμήν μου τὸν χορὸν τοῦ ἀποχωρισμοῦ. Ὁ χορὸς ἐκεῖνος ἦτο χορὸς θερμότατος, ἡ δὲ μουσικὴ ἦτο ζωηρά. Ἀφοῦ ἡ μουσικὴ ἔπαυσεν οἱ τραγῳδισταὶ ἐγονάτισαν, ἔκλιναν πολλάκις τὴν κεφαλήν των πρὸς τὸ ἐνώπιον αὐτῶν ἐσκαμμένον, ἔπειτα ἤρχισαν σοβαρόν τι ᾆσμα, τοῦ ὁποίου τὰ μέτρα ἦσαν μακρά. Τὰς τελευταίας λέξεις ἑκάστου στίχου ἐπανελάμβανον μετὰ φωνῆς λυπηρᾶς οἱ πολλοὶ ἐν χορῷ καὶ γονατισμένοι ἐπίσης. Τοῦ ᾄσματος τούτου ἰδοὺ ἡ κατὰ λέξιν μετάφρασις.

Τρ. «Ὄχ! ὄχ! ὄχ! Ὁ λευκὸς ἄνθρωπος ἀπέρχεται εἰς τὴν πατρίδα του.

Χορ. «Ὄχ! ὄχ... ὄχ... εἰς τὴν πατρίδα του... εἰς τὴν πατρίδα του... Ὄχ! ὄχ... ὄχ...

Τρ. «Εἰς τὴν εὐδαίμονα τῆς θαλάσσης νῆσον, ὅπου οἱ μαργαρῖται εἶναι ἄφθονοι, ὄχ! ὄχ... ὄχ...

Χορ. Ὄχ! ὄχ... ὄχ... ὅπου ἡ μαργαρῖται εἶναι ἄφθονοι· ὄχ... ὄχ... ὄχ...

Τρ. Ἐνῷ ὁ Σιγγέρης μᾶς ἔχει τόσον πολὺν καιρὸν μακρὰν τῆς πατρίδος μας· ὄχ! ὄχ... ὄχ... τόσον πολὺν καιρὸν ὄχ... ὄχ... ὄχ...

Χορ. Μακρὰν τῆς πατρίδος μας ὄχ... ὄχ... ὄχ... —ὄχ... ὄχ... ὄχ...

Τρ. Καὶ νηστεύομεν ἀπὸ τόσον καιρὸν ὄχ... ὄχ... ὄχ... ἀπὸ πλεῖστον καιρὸν ὄχ ἀποθνήσκομεν ἀπὸ πεῖναν· μπανά· Σιγγέρη!

Χορ. Ἀπὸ τόσον καιρὸν, τόσον καιρὸν, ὀχ . . . ὀχ . . . ὀχ . . . Μπανὰ Σιγγέρη, Σιγγέρη, Σιγγέρη, ὀχ ! Σιγγέρη !

Τρ. Ὁ Μιραμβὼ ἔχει πόλεμον καὶ πολεμεῖ τοὺς Ἄραβας. Οἱ Ἄραβες καὶ οἱ Βουαγγουάνοι ἔχουσι πόλεμον καὶ πολεμοῦσι τὸν Μιραμβώ.

Χορ. Ὀχ . . . ὀχ . . . ὀχ . . . πολεμοῦσι τὸν Μιραμβὼ, ὀχ ! Μιραμβὼ, Μιραμβὼ, πολεμοῦσι τὸν Μιραμβώ.

Τρ. Ἀλλ' ὁ λευκὸς ἄνθρωπος θὰ μᾶς δώσῃ εὐθυμίαν. Ἐπιστρέφει εἰς τὴν πατρίδα του ! Ἐπιστρέφει εἰς τὴν πατρίδα του καὶ μᾶς κάμει εὐθύμους . . . σ. σ. σ.

Χορ. Ὁ λευκὸς ἄνθρωπος μᾶς κάμει εὐθύμους, σ. σ. σ. σ. σ. σ. χ. χ. σ. χ. χ. χ. Οὔμ . . . μ. μοῦ—οὔμ . . . μ. . . μ . . σ . . . !»

Εἶναι ἀδύνατον νὰ παραστήσωμεν τὸν τόνον καὶ τὸ τάθος τοῦ ᾄσματος τούτου, ἐχοντος τέλειον ρυθμὸν καὶ ᾀδομένου ὑπὸ ἀνθρώπων τοσοῦτον ἡδυνομένων εἰς τὸ νὰ ψάλλωσιν ἐν χορῷ.

Ἐκ πάντων τῶν ἰθαγενῶν τῆς χώρας ταύτης οἱ Βουανυαμουέζοι λεγόμενοι εἶναι οἱ μᾶλλον ἀξιοσημείωτοι. Οὗτοι ἔχουσι τὸ ἀνάστημα ὑψηλόν, τὴν ἐπιδερμίδα μέλαιναν, τὰ σκέλη μακρὰ, χαρίεν πρόσωπον, ἐφ' οὗ εἶναι διακεχυμένον παντοτεινὸν μειδίαμα. Φέρουσι μεταξὺ τῶν τομέων τῆς κάτω σιαγόνος των μικράν τινα ὀπὴν, τὴν ὁποίαν τοῖς ἔκαμον ὅτε ἦτον παῖδες διὰ νὰ διακρίνωνται εἰς ποίαν φυλὴν ἀνήκουσιν. Ἡ κόμη των διαιρουμένη εἰς μυρίους βοστρύχους, πίπτει ἐπὶ τῶν ὤμων των. Ἡ δὲ γυμνότης των, σχεδὸν ὁλοσχερὴς, ἀποκαλύπτει μέλη δυνάμενα νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς πρωτότυπα πρὸς κατασκευὴν μέλανος Ἀπόλλωνος. Κλίνουσι πολὺ εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ εἶναι οἱ μεταφορεῖς τῆς κεντρικῆς Ἀφρικῆς. Δυστυχῶς ὅμως ἡ φυλὴ ἐλαττοῦται, καὶ δὲν εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐξολοθρευθῇ, ὡς συνέβη καὶ εἰς τὴν ἀνδρείαν τῶν Μακολόλων φυλὴν, ἥτις τόσον ἤνθει ὅτε κατὰ πρῶτον εἶδεν αὐτὴν ὁ Δ. Λίβιγκστον.

Ἡ παραμονὴ τῆς ἀναχωρήσεώς μου ἔφθασε· πλὴν μοὶ ἐπροξένησεν ἐντύπωσιν ἀλγεινήν. Τὸ ἑσπέρας ἤμην μόνος μετὰ τοῦ Δόκτορος. Ἦτο σκεπτικός. Τί ἐσκέπτετο ; ἀδυνατῶ νὰ εἴπω. Αἱ ἰδικαί μου σκέψεις ὅμως ἦσαν θλιβεραί. Ἀφοῦ δὲ ὁ ἀποχωρισμὸς μοὶ ἐπροξένει τόσην λύπην, ἔπεται ὅτι ἤμην εὐαίμων μετὰ τοῦ Δόκτορος. Ὁ ἀποχωρισμὸς οὗτος ἦτο πολὺ ἐγγικτικὸς, ἴσως ἦτο παντοτεινός ! Ἔγρσψα ὅτ,ι εἶπε τὴν ἑσπέραν ἐκείνην, πλὴν τὰ φυλλάττω δι' ἐμὲ μόνον· εἶμαι δι' αὐτὰ ζηλότυπος, ὅπως καὶ ἐκεῖνος δυνατὸν νὰ ἦναι ζηλότυπος διὰ τὸ ἡμερολόγιόν του, τὸ ὁποῖον μοὶ ἔδωκε νὰ μεταφέρω εἰς τὴν πατρίδα του καὶ τὸ ὁποῖον τυλίξας εἰς ὕφασμα ἀδιάβρεκτον ἔγραψα ἐπ' αὐτοῦ «δὲν πρέπει νὰ ἀνοιχθῇ ἐφ' οἱαδήποτε προφάσει.»

— Τέλος Δόκτορ, τῷ εἶπον, αὔριον θὰ ἦσαι μόνος.

— Ναὶ, καὶ θὰ μοὶ φανῇ ὅτι ὁ θάνατος διέβη διὰ τοῦ οἴκου τούτου. Ἦτο καλλίτερον νὰ ἔμενες ἑωσοῦ παρέλθωσιν αἱ πλησιάζουσαι βροχαί.

— Καὶ ἐγὼ ἐπεθύμουν τοῦτο, Δόκτορ, ἀλλὰ πάσης στιγμῆς χρονοτριβὴ ἀπομακρύνει τὸ τέλος τῶν ἐργασιῶν σου καὶ τὴν ἡμέραν τῆς ἐπανόδου σου.

— Εἶναι ἀληθὲς· ἀλλ' ἑβδομάδες τινὲς εἶναι ἀσήμαντόν τι. Ἐκτὸς τούτου ἡ κατάστασίς σου δὲν εἶναι δι' ὁδοιπορίαν. Ἂν ἀναχωρήσῃς μετὰ τὰς βροχὰς θὰ φθάσῃς ταχύτερον.

— Μὴ τὸ πιστεύεις· ἐντὸς τεσσαράκοντα ἢ πεντήκοντα τὸ πολὺ ἡμερῶν θὰ φθάσω εἰς τὴν παραλίαν· ἡ ἰδέα ὅτι θὰ σοὶ φανῶ χρήσιμος θέλει μὲ κεντᾷ.

Τὴν ἐπαύριον, 14 Μαρτίου, λίαν πρωὶ ἠγέρθημεν ἀμφότεροι. Τὰ δέματα ἐξήχθησαν ἐκ τῆς ἀποθήκης καὶ οἱ ἄνθρωποι ἡτοιμάσθησαν. Τὸ πρόγευμά μας ἦτο οἰκτρόν· μήτε ἐγὼ μήτ' ἐκεῖνος ἠδυνήθημεν νὰ φάγωμεν· πλὴν ἐνῷ ἔμελλον νὰ ἀναχωρήσω τὴν πέμπτην τῆς πρωΐας ὥραν, ἦλθεν ἡ ὀγδόη καὶ ἤμην ἀκόμη ἐκεῖ ! Ἐγερθεὶς τέλος· «θὰ σοὶ ἀφίσω, τῷ εἶπον, δύο ἀνθρώπους· ἐνδεχόμενον νὰ ἐλησμόνησες τίποτε· θὰ διημερεύσωμεν εἰς Τοῦρναν, ἐκεῖ δὲ δύνανται νὰ μοὶ φέρωσι τὰς τελευταίας σου παραγγελίας. Ἤδη . . .»

— Ὦ ! θὰ σὲ συνοδεύσω· πρέπει νὰ σᾶς ἴδω ὁδοιπορούντας !

— Ἐμπρὸς, Κιραγγόζη, ἐκτύλιξε τὴν σημαίαν !

Ἡ συνοδεία ἤρχισε νὰ ψάλλῃ· ἐγὼ δὲ ἔβλεπον τὸν Λιβιγκστόνα διὰ νὰ ἐντυπώσω καλλίτερον εἰς τὴν μνήμην μου τοὺς χαρακτῆράς του.

— Καθόσον ἠδυνήθην νὰ ἐννοήσω, τῷ εἶπον·

δὲν θὰ ἐγκαταλείψῃς τὴν Ἀφρικὴν πρὶν διευκρινισθῇ τὸ περὶ πηγῶν τοῦ Νείλου ζήτημα· ἅμα δὲ διευκρινισθῇ θὰ ἔλθῃς ὅπως δώσῃς εὐχαρίστους εἰδήσεις καὶ εἰς ἄλλους. Ἔχει οὕτως ;

— Ἀκριβέστατα· ἅμα ἔλθωσιν οἱ ἄνθρωποι τοὺς ὁποίους θὰ μοὶ πέμψῃς θέλω ἀναχωρήσει διὰ τὴν Οὐφίπαν· ἀφοῦ διαβῶ τὸν ποταμὸν Ρουγγόναν θὰ ἀκολουθήσω τὴν νότειον ὄχθην τῆς Ταγκανύκας. Ἐκεῖθεν θέλω μεταβῇ εἰς τὸ χωρίον τοῦ Τσικουμβί, τὸ ὁποῖον εὑρίσκεται ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Λοαπούλα. Θὰ διέλθω τὸν Λοαπούλαν καὶ θὰ διευθυνθῶ πρὸς δυσμὰς εἰς τὰ Χαλκορυχεῖα τῆς Κατάγγας. Εἰς ὀκτὼ ἡμερῶν δρόμων πρὸς νότον τῆς Κατάγγας λέγουσιν οἱ ἰθαγενεῖς ὅτι εὑρίσκονται αἱ πηγαί. Ἀφοῦ εὕρω αὐτὰς θέλω ἐπιστρέψει εἰς Κατάγγαν, καὶ ἐκεῖθεν θέλω μεταβῇ εἰς τὰς ὑπογείους κατοικίας τῆς χώρας Ρούας. Ἀπὸ τὰ σπήλαια ταῦτα, δέκα ἡμερῶν ὁδοιπορία θέλει μὲ φέρει εἰς τὴν λίμνην Καμολόνδον. Ταύτην θέλω διαπλεύσει διὰ τοῦ πλοιαρίου σου, καὶ διὰ τοῦ ποταμοῦ Λουφίρα θέλω μεταβῇ εἰς τὴν λίμνην τοῦ Λίγκολνος. Ἀφοῦ ἐπιστρέψω πάλιν εἰς τὴν λίμνην Καμολόνδον θέλω λάβει τὴν πρὸς βορρᾶν διεύθυνσιν καὶ ἀκολουθῶν τὸ ρεῦμα τοῦ Λουαλάβα θὰ φθάσω εἰς τὴν τετάρτην (τὴν ἄγνωστον) λίμνην, ὅπου, ὡς φρονῶ θὰ εὕρω τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος.

— Καὶ πόσος καιρὸς φρονεῖς ὅτι χρειάζεται διὰ τὸ μικρὸν τοῦτο ταξείδιον ;

— Ἓν καὶ ἥμισυ ἔτος τὸ πολὺ ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀναχωρήσω ἐξ Οὐνυανυέμβης.

— Ὑποθέσωμεν ὅτι χρειάζονται δύο· συμβαίνουσιν καὶ ἔκτακτα, ὡς εἰξεύρεις· πρέπει λοιπὸν νὰ μισθώσω τοὺς ἀνθρώπους διὰ δύο ἔτη, ἀρχίζοντος τοῦ χρόνου ἀφ' ἧς ἡμέρας φθάσωσιν εἰς Οὐνυανυέμβην.

— Ἐξαίρετα !

— Ἤδη, ἀγαπητέ μου Δόκτορ, δύο ἄριστοι φίλοι ἀποχωρίζονται. Περιεπάτησες ἀρκετὰ καὶ καλὸν θὰ ἦτο νὰ ἐπιστρέψῃς.

— Καλά· ἀλλ' ἄφισέ με νὰ σοὶ εἴπω μίαν λέξιν· ἔπραξες ὅ,τι ὀλίγοι ἄνθρωποι δύνανται νὰ πράξωσι· καλλίτερον ἀπὸ πολλοὺς περιηγητὰς τοὺς ὁποίους γινώσκω. Σοὶ εἶμαι πολὺ εὐγνώμων. Ὁ Θεὸς ἂς ἦναι ὁδηγός σου· ὁ Θεὸς νὰ σὲ εὐλογήσῃ, φίλε μου.

— Καὶ σὲ ὁ Θεὸς νὰ σὲ φέρῃ ὑγειᾶ πάλιν εἰς τὰς ἀγκάλας μας !

Τότε ἐσφίγξαμεν ἀλλήλων τὰς χεῖρας. Ἀπεσπάσθημεν ταχέως διὰ νὰ μὴ συγκινηθῶ πολύ· ἀλλ' ὁ Σουσῆς, ὁ Χουμᾶς καὶ ὁ Χαμουδᾶς, οἱ τρεῖς πιστοὶ τοῦ Δόκτορος ἀκόλουθοι, μοὶ ἥρπασαν τὴν χεῖρα καὶ τὴν κατεφίλησαν· κατασυνεκινήθην !

— Χαῖρε, Δόκτορ, φίλε ἀκριβέ . . .

— Χαῖρε ! . . . . .

Οὕτως ἀπεχωρίσθησαν μετὰ τετράμηνον συμβίωσιν ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Ἀφρικῆς οἱ δύο οὗτοι ἥρωες, πλήρεις χρηστῶν διὰ τὸ μέλλον ἐλπίδων.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ

Δένδρα καὶ φύλλα τρυφερὰ
Χορεύετε, πηδᾶτε
Μὲ χάριν, καὶ σκιρτᾶτε
Ὡς τοῦ Ζεφείρου τὰ πτερὰ,
Τὰ μαλακὰ καὶ δροσερὰ,
Κ' ἠχοῦντα τραγουδᾶτε·
«Ἦλθ' ἡ Λαμπρὰ, ἦλθ' ἡ Χαρὰ
Μὲ τὰ χρυσᾶ πτερά !»

—

Καὶ σεῖς μικροί μου μελῳδοὶ
Τὴν μαλακήν σας κλίνην
Πρωὶ πρὶν τώρα γείνει
Ἀφίσατε κ' εἰς τὸ κλαδὶ
Πετάξατε, κι' ἂς κελαδῇ
Καθεὶς σας μ' εὐφροσύνην·
«Χριστὸς ἀνέστ', ἦλθ' ἡ Χαρὰ
Μὲ τὰ χρυσᾶ πτερά !»

—

Νερά μου κρύα καὶ γλυκὰ
Μὲ τὰς χρυσᾶς ἀκτῖνας
Τῶν ἄστρων μας ἐκείνας
Ἀγκαλιασθῆτ' ἀδελφικὰ
Καὶ ψάλλατε μελῳδικὰ
Κοντὰ εἰς τὰς μυρσίνας·
«Εἶναι Λαμπρὰ κ' ἦλθε ἡ Χαρὰ
Μετὰ χρυσᾶ πτερά !»

—

Σὺ δὲ καρδία μὲ πληγὴν,
Ἥτις πικρίας πίνεις
Καὶ δάκρυα τὰς χύνεις,
Τρέξε 'ς ἀθάνατον Πηγὴν,
Ἥτις ἀνέβλυσε 'ς τὴν Γῆν,
Καὶ ὑγειὴς θὰ γίνῃς·
Χριστὸς ἀνέστ' ἦλθ' ἡ Χαρὰ
Μὲ τὰ χρυσᾶ πτερά.

ΤΟ ΓΕΛΩΝ ΧΟΡΤΟΝ

Ὁ Κ. Παλγράβιος, ἐπισκεφθεὶς τὴν Ἀραβικὴν χερσόνησον, ἐξέδωκε σύγγραμμα περὶ Κεντρικῆς καὶ Ἀνατολικῆς Ἀραβίας, ἐν ᾧ ἀπαντῶνται πολλὰ περίεργα καὶ νέα εἰς τὴν βοτανικήν. Ἐν αὐτῷ περιγράφεται φυτὸν, καλούμενον τὸ «γελῶν χόρτον,» τοῦ ὁποίου ὁ σπόρος προξενεῖ πολὺ περίεργον ἀποτέλεσμα. Φύεται δὲ μόνον ἐν Ἀραβίᾳ καὶ εἰς μὲν τὸ Κασὴμ ἀποκτᾷ μέχρι 10 δακτύλων ὕψος· ἐνῷ εἰς Ὁμὰν γίνεται ἕως τριῶν ἢ τεσσάρων ποδῶν ὑψηλὸν μὲ ἐκτεινομένους κλάδους, ὃν ξυλῶδες καὶ ἔχον φύλλα πράσινα. Τὰ ἄνθη του εἶναι κίτρινα· οἱ δύο ἢ τρεῖς μελανοὶ σπόροι του, πολὺ ὁμοιάζοντες κατὰ τὸ σχῆμα καὶ τὸ μέγεθος μὲ γαλλικὰ κουκία, γεννῶνται εἰς εἶδος μαλακοῦ καὶ τριχωτοῦ κάλυκος. Ἔχουσι γλυκεῖαν τὴν γεῦσιν καὶ ὀσμὴν παρεμφερῆ πρὸς τὴν τοῦ ὀπίου· ἡ ὀσμὴ των εἶναι βλαβερὰ προξενοῦσα ἀδιαθεσίαν. Ἡ κυριωτέρα ἰδιότης τοῦ περιέργου τούτου φυτοῦ ἀπαντᾶται εἰς τὸν σπόρον, ὅστις μεταβαλλόμενος εἰς κόνιν καὶ χρησιμοποιούμενος μετὰ προσοχῆς, ταχέως ἄρχεται ἀφέρη ἀποτέλεσμα, παράγων ἔκπληξιν. Ὁ λαμβάνων αὐτὸν ἀρχίζει νὰ γελᾷ θορυβωδῶς ἀκολούθως χορεύει, τραγῳδεῖ καὶ κάμει διάφορα γελοτοποιὰ κινήματα, ὁποῖα οὐδὲν ἄλλο δύναται νὰ προξενήσῃ. Διατελεῖ δὲ ἐν τῇ καταζάσει ταύτῃ ὁ λαβὼν μίαν περίπου ὥραν. Οἱ ἐγχώριοι θεωροῦσι ὡς κοινὴν διασκέδασιν νὰ θέτωσιν ἐκ τῆς κόνεως ἐκείνης εἰς τὸ φαγητὸν τοῦ ἀνυπόπτου ἀνθρώπου, διὰ νὰ βλέπωσιν ἔπειτα τὰ γελοῖα πλὴν ἀβλαβῆ του κινήματα. Ἀφοῦ ὁ ὑπὸ τῆς κόνεως ἐρεθιζόμενος ἀποκάμει πίπτει εἰς βαθὺν ὕπνον καὶ μετὰ μίαν ἔτι ὥραν ἐξυπνεῖ, ἀγνοῶν ὅλως διόλου τὰ διατρέξαντα.

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΣΙΔΗΡΟΥ

Κατὰ τὰς ἐπισήμους στατιστικὰς τῆς ἐν Βιέννῃ παγκοσμίου Ἐκθέσεως, ἡ παραγωγὴ τοῦ σιδήρου ἔχει ὡς ἑξῆς.

(1871)	Ἀγγλία	τόνους	134,664,277
»	Γερμανία	»	33,296,042
»	Γαλλία	»	23,620,000
»	Βέλγιον	»	11,406,480
»	Αὐστροουγγαρία	»	8,492,122
»	Ρωσσία	»	7,208,141
»	Σουηδία καὶ Νορ.	»	6,138,347
(1872)	Ἰταλία	»	1,474,180
(1866)	Ἱσπανία	»	1,474,180
(1872)	Ἑλβετία	»	150,000
	Εὐρώπη		227,923,729
»	Βόρειος Ἀμερικὴ		46,900,000
»	Νότειος Ἀμερικὴ		1,000,000
(1871)	Ἰαπωνία		187,000
»	Ἀσία		800,000
»	Ἀφρικὴ		500,000
»	Αὐστραλία		200,000
	τὸ ὅλον		276,712,729

Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω πίνακος φαίνεται ὅτι ἡ Ἀγγλία μόνη παράγει πλέον τοῦ ἡμίσεως τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς, ὅτι ἡ βόρειος Ἀμερικὴ περίπου τὸ 1(5, ἡ Γαλλία τὸ 1(12, τὸ Βέλγιον τὸ 1(24, καὶ ὅτι αἱ τέσσαρες αὗται χῶραι παράγουσι τὸν πλεῖστον σίδηρον ἐπὶ τῆς γῆς.

Η ΣΕΛΗΝΗ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΑΠΡΙΛΙΟΝ

Νέα σελήνη τὸ ἀπόγευμα τῆς 4.

Τὴν 2αν τοῦ παρόντος μηνὸς ἡ σελήνη ἦτο πλησίον τοῦ πλανήτου Ἑρμοῦ, τὴν δὲ 3ην πλησίον τῆς Ἀφροδίτης. Ὁ Ἑρμῆς ἀνατέλλει καὶ δύει πρὸ τοῦ ἡλίου, ἡ δὲ Ἀφροδίτη μετὰ τὸν ἥλιον. Ἔτι ἀργότερον τῆς Ἀφροδίτης ἀνατέλλει καὶ δύει ὁ πλανήτης Ἄρης, πλησίον τοῦ ὁποίου ἡ σελήνη διέρχεται τὴν 9ην τοῦ μηνός. Ὁ πλανήτης Ζεὺς καὶ κατὰ τὸν παρόντα μῆνα θὰ ἦναι τὸ λαμπρότατον τῶν οὐρανίων σωμάτων, ἡ δὲ σελήνη θὰ διέλθῃ πλησίον αὐτοῦ κατὰ τὴν 15ην τοῦ μηνός. Τέλος τὴν 26 ἡ σελήνη θὰ ἦναι πρὸς τὰ ἀριστερὰ τοῦ Κρόνου καὶ θὰ ἀπομακρύνηται ἀπ' αὐτοῦ καθόσον ἡ νὺξ προχωρεῖ.

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΕΚΛΕΙΨΕΙΣ

Β'. Μετὰ Χριστὸν

9) Ἡ ἔκλειψις τοῦ 113 μ. Χ. Μαΐου 19(31. —Ὁ Κέπλερος, προσπαθήσας νὰ ἐξακριβώσῃ τὴν χρονολογίαν ὁλικῆς τινος ἐκλείψεως ἀναφερομένης ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου, ὡς ἐσχάτως συμβάσης περὶ μέσην ἡμέραν καθ' ἣν τὸ σκότος ἦτο ὅμοιον πρὸς τὸ τῆς νυκτὸς, ἀστέρες δὲ ἐφάνησαν πρὸς ὅλα τὰ μέρη, λέγει ὅτι οὐδεμίαν ἄλλην εὗρε μᾶλλον τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος κατάλληλον. Ὑπολογιζομένης διὰ

τῶν νέων στοιχείων τῆς ἐκλείψεως ταύτης φαίνεται ὅτι ἡ κεντρικὴ αὐτῆς γραμμὴ διῆλθε πολὺ βορείως, ἤτοι διὰ τῆς κεντρικῆς Γερμανίας. Δὲν ἠδυνήθην νὰ ἀνακαλύψω τὴν χρονολογίαν τῆς ἐκλείψεως ταύτης, καίτοι μετὰ πολλῆς προσοχῆς ἐξήτασα διαφόρους συμβάσας περὶ τὰ τέλη τῆς πρώτης καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς Δευτέρας μετὰ Χριστὸν ἑκατονταετηρίδος.

10) Ἡ ἔκλειψις τοῦ 418 μ. Χ. Ἰουλίου 7.—Φανεῖσα μεγίστη ἐν Κωνσταντινουπόλει, κατὰ τὸν Φιλοστόργιον, ὅστις λέγει ὅτι κατὰ τὴν ὀγδόην τῆς ἡμέρας ὥραν ὁ ἥλιος τόσον ἐξέλιπεν ὥστε οἱ ἀστέρες ἐφάνησαν, κομήτης δέ τις, ὅστις πρὶν δὲν ἐφαίνετο, γενόμενος ὁρατὸς κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἐκλείψεως, ἐξηκολούθησε μετὰ ταῦτα νὰ φαίνηται ἐπὶ τέσσαρας μῆνας καὶ πλέον. Κατὰ τὸν ὑπολογισμόν μου ἡ κεντρικὴ τῆς ἐκλείψεως ταύτης γραμμὴ διῆλθεν ὀλίγον τι νοτειότερον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅπου τὰ ἐννενήκοντα πέντε ἑκατοστὰ τῆς ἡλιακῆς διαμέτρου ἐφάνησαν κεκαλυμμένα. Ὀλίγον τι κατωτέρω τοῦ σημείου τούτου ἡ ἔκλειψις ἦτο ὁλική. Αὕτη εἶναι ἡ δευτέρα περίπτωσις καθ' ἣν κομήτης ἀνεκαλύφθη διαρκούσης ὁλικῆς ἢ σχεδὸν ὁλικῆς ἐκλείψεως, τὴν ὁποίαν ἀναφέρει ἡ ἱστορία.

11) Ἡ ἔκλειψις τοῦ 671, Δεκεμβρίου 7 συμβᾶσα κατὰ τὴν ἀπόπειραν τῆς μετακομίσεως τοῦ ἄμβωνος τοῦ Μωάμεθ ἐκ τῆς Μεδίνης. Ὁ καθηγητὴς Ὄκλεη ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ φιλοπονηθείσῃ «Ἱστορίᾳ τῶν Σαρακηνῶν», βασιζόμενος ἐπὶ τοῦ κύρους διαφόρων Ἀράβων συγγραφέων, ἀναφέρει μεγάλην τινὰ ἔκλειψιν ἡλίου συμβᾶσαν περὶ τὸ 52ον τῆς Ἐγίρας ἔτος. Τοῦ Καλίφου Μοαβιγιὰχ ἀποφασίσαντος νὰ μεταφέρῃ τὸν ἄμβωνα τοῦ προφήτου ἐκ Μεδίνης, ὁ λαὸς αὐτοῦ ἠθέλησε νὰ ἐκτελέσῃ τοῦτο «ὅτε αἴφνης πρὸς μεγάλην αὐτῶν ἀπορίαν καὶ πολὺν θαυμασμὸν ὁ ἥλιος τοσοῦτον ἐξέλειπεν ὥστε ἐφάνησαν οἱ ἀστέρες.» Ὁ Βαρόνος Ζάχης θέτει τὴν ἔκλειψιν ταύτην εἰς τὸ ἔτος 674 Ὀκτ. 4 ἀλλ' ὡς πρὸς τοῦτο βεβαίως ἠπατήθη, νομίζω ὡς ἐξ ἐσφαλμένης τινὸς ὑποθέσεως, ἀφορώσης τὸ πλάτος τῆς σελήνης. Ἡ ἀληθὴς χρονολογία φαίνεται οὖσα 671 Δεκεμ. 7. Ἡ ἔκλειψις τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἦτο δακτυλοειδὴς κατὰ τὴν κεντρικὴν γραμμήν. Ἐν Μεδίνῃ ἡ μεγίστη φάσις της ἦτο κατὰ τὴν 10 ὥραν καὶ 43 λεπτὰ ὁπότε τὰ 85/100 τῆς ἡλιακῆς διαμέτρου ἐκαλύφθησαν. Εἰς τὸν καθαρὸν οὐρανὸν τῶν μερῶν ἐκείνων τῆς γῆς, τοιοῦτος βαθμὸς ἐκλείψεως εἶναι ἀρκετὸς ἴσως νὰ κάμῃ τοὺς μεγάλους πλανήτας ἢ ἀστέρας νὰ φαίνωνται Οὐδεμία ἄλλη μεγαλειτέρα ἔκλειψις, ὁρατὴ ἐν Μεδίνῃ, ἐγένετο περὶ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην.

12) Ἡ ἔκλειψις τοῦ 480, Μαΐου 5 Μεταξὺ τῶν αἰτίων ἅτινα ἐπροξένησαν εἰς τὸν βασιλέα Λουδοβῖκον Ηραῦθυμον τὴν ἀβληχρὰν νόσον (μαρασμὸν) ἥτις τὸν ἔφερεν εἰς τὸν θάνατον ἦτο «ὁ φόβος ὃν τῷ ἐπροξένησεν ὁλική τις ἔκλειψις τοῦ ἡλίου.» Λέγεται ὅτι ὁ βασιλεὺς ἠσθένησεν ἐν Βόρμῃ καὶ μεταφερθεὶς εἰς Ἰγγελχάϊμ, παρὰ τὴν Μαγουντίαν, ἀπέθανεν ἐκεῖ τὴν 8 τοῦ Ἰουνίου. Εὗρον ὅτι τὸ βόρειον ὅριον τῆς ὁλικότητος διῆλθεν κατὰ τὴν ἔκλειψιν ταύτην 100 μίλια πρὸς νότον τῆς Βόρμης· ἐπὶ δὲ τῆς κεντρικῆς γραμμῆς, ἡ ὁλικότης διήρκεσε 5 λεπτὰ καὶ 25 δεύτερα, ἀσυνήθης διάρκεια διὰ τὴν Εὐρώπην. Τὸ μέσον τῆς ἐκλείψεως ἦτο 1 ὥρα 15 λεπτὰ μετὰ μεσημβρίαν· τὸ δὲ ὕψος τοῦ ἡλίου ἦτο 57 μοιρῶν. Τὸ φαινόμενον ἐν τοιαύταις περιπτώσεσιν ἦτο πολὺ σοβαρὸν καὶ καλῶς ὑπολελογισμένον ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ὅπως προξενήσῃ φόβον.

13) Ἡ ἔκλειψις τοῦ 1133 (ἀναφερομένη ὑπὸ Γουλιέλμου Μαλμεσβουρύ).—Μεγάλη ἡλιακὴ ἔκλειψις, θεωρηθεῖσα ὡς προμηνύουσα κακὸν εἰς τὸν Ἔρρικον πρῶτον τῆς Ἀγγλίας. Ἡ κεντρικὴ αὐτῆς γραμμὴ διῆλθε τὴν Σκωτίαν ἀπὸ Ρὼς εἰς Φορφὰρ ἡ δὲ ἔκλειψις ἦτο μεγάλη καθ' ὅλην τὴν χώραν. Εἰς Νορθαμβερλάνδην ἦτο ὁλική. Εἰς τὸ κέντρον τῆς Φοφαρσάϊρ ἡ ὁλικότης διήρκεσε 4ο 20". Ἡ ἐπὶ τοῦ Πείδου Βερβίκη ἦτο 20 μίλια ἐντὸς τοῦ νοτείου ὁρίου.

Διαρκοῦντος τοῦ βασιλείου τῆς Ἱερουσαλὴμ ἀναφέρεται ἔκλειψις, ἥτις κατὰ τὸ φαινόμενον ἦτο ὁλικὴ εἰς τὴν πόλιν ἢ τὰ περίχωρα αὐτῆς καὶ ἥτις διαφοροτρόπως ἐχρονολογήθη ἀπὸ ἐκλογῆς Γοδεφρέδου τοῦ Βουιλλόνος ἐν ἔτει 1097. Κλίνω νὰ πιστεύσω ὅτι ἡ ἀναφερομένη ἔκλειψις ἦτο ἡ τοῦ Αὐγούστου τοῦ ἔτους 1133 καὶ ὅτι ὁ ἱστορικὸς δυνατὸν νὰ ἀνέμιξε προηγούμενα ἢ μεταγενέστερα συμβάντα. Ἐξακολουθῶν τὸν ὑπολογισμὸν τῆς ἐκλείψεως, εὗρον ὅτι ἀφοῦ διέβη τὴν νῆσον τῆς Μ. Βρετανίας ἀκολούθως ἐ-

σῆλθεν εἰς Παλαιστίνην παρὰ τὴν Ἰόππην καὶ διῆλθε διὰ τῶν Ἱεροσολύμων καὶ Χεβρῶνος, ὅπου ὁ ἥλιος φυσικῶς ἐκρύβη ἐπὶ 4 1(2 λεπτὰ περὶ τὴν 3 μ. μ. ὥραν· καὶ ἐκ τῆς Ναβλοῦς δὲ πρὸς βορρᾶν μέχρις Ἀσκάλωνος, πρὸς νότον ἡ χώρα ἐσκοτίσθη ἐπὶ ἴσον διάστημα χρόνου. Τὸ μέγεθος τῆς ἐκλείψεως τοῦ 1187, Σεπτεμβρίου 4 ἦτο ὀλίγον τι πλέον τῶν 9(10 ἐν Ἱεροσολύμοις ἡ κεντρικὴ γραμμὴ τῆς ὁποίας διῆλθεν ὀκτὼ ἢ ἐννέα μοίρας βορειότερον. Τὸ δὲ μέγεθος τῆς ἐκλείψεως τοῦ 1191 Ἰουνίου 11(23 ἦτο περίπου 7(10.

14) Ἡ ἔκλειψις τοῦ 1433 Ἰουνίου 7, ἐπὶ πολὺ μνημονευομένη ἐν Σκωτίᾳ ὡς ἡ «μαύρη ὥρα». Ἡ ἔκλειψις αὕτη ἦτο ἀξιοσημείωτος, οὔσης τῆς μὲν σελήνης παρὰ τὸ περίγεων σύτῆς σημεῖον, τοῦ δὲ ἡλίου εὑρισκομένου οὐχὶ μακρὰν τοῦ ἀπογέου. Ἡ κεντρικὴ γραμμὴ διῆλθε τὴν χώραν κατὰ νοτειοανατολικὴν διεύθυνσιν ἀπὸ Ρὼς εἰς Φορφάρ, διερχομένη παρὰ τὴν Ἰνβερνες καὶ Δύνδην. Ὁ Μακλώριν ἀναφέρει ὅτι εἰς τὰς ἡμέρας του ὑπῆρχε χειρόγραφος περιγραφὴ τῆς ἐκλείψεως ταύτης, φυλαττομένη εἰς τὸ πανεπιστήμιον τοῦ Ἐδιμβούργου, ὅπου λέγεται ὅτι τὸ σκότος ἦλθε περὶ τὰς 3 μ. μ. καὶ ἦτο πολὺ βαθύ. Διὰ τοῦ ὑπολογισμοῦ εὗρον ὅτι ἡ ὁλικότης ἐν Ἐδιμβούργῳ ἤρξατο τὰς 3 ὥρας 3 λεπτ. καὶ διήρκεσε 3 λεπτ. 41". Εἰς Ἰνβερνες ἡ ὁλικότης διήρκεσε 4' 32". Ἀκολούθως ἡ ἔκλειψις διέβη διὰ Φραγφόρτης καὶ Μονάχου, ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου, διῆλθε πρὸς νότον τοῦ Χαλεπίου καὶ ἐκεῖθεν σχεδὸν παραλλήλως εἰς τὸν Εὐφράτην διὰ τῆς βορειοανατολικῆς ἄκρας τῆς Ἀραβίας. Ἡ ὁλικότης τῆς ἐκλείψεως παρετηρήθη καὶ ἐν Τουρκίᾳ ὡς ἀναφέρει ὁ Καλβίσιος.

15) Ἡ ἔκλειψις τοῦ 1598, Φεβρουαρίου 13. Ὁ Μακλώριν λέγει ὅτι ἡ ἔκλειψις αὕτη διετηρήθη ἐν τῇ μνήμῃ τοῦ λαοῦ τῆς Σκωτίας καὶ ὅτι «τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὠνόμασαν σκοτεινὸν σάββατον.» Προσθέτει δὲ ὅτι ὑπάρχει παράδοσις καθ' ἣν τινες εἰς τὰ μέρη τοῦ βορρᾶ, ἀποπλανηθέντες τῆς ὁδοῦ αὐτῶν κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἐκλείψεως, ἀπωλέσθησαν ἐν τῇ χιῶνι· τὴν πιθανότητα τοῦ ὁποίου αἱ παρατηρήσεις ἡμῶν ἐπὶ νέων φαινομένων οὐδόλως ὑποστηρίζουσιν. Ἡ κεντρικὴ ἔκλειψις διῆλθε πέντε μίλια νοτειότερον τοῦ Στρανράερ πρὸς τὸ Βασρόκον, ὀλίγον τι πρὸς νότον τοῦ Ἐδιμβούργου ἢ ἀκριβέστερον ἐπὶ τοῦ Δαλχαίθ. Ἡ ὁλικότης ἦλθεν ἐπὶ τοῦ Ἐδιμβούργου τὴν 10 ὥραν 15 λεπτ. καὶ διήρκεσε 1 λεπτ. 30". Ἡ διάρκειά της ἦτο ἡ αὐτὴ καὶ εἰς Δουγλὰς, εἰς Ἀὶλ οφ μάν. Ὡς ἐκ τῆς ταχείας κατὰ κλίσιν κινήσεως τῆς σελήνης ἡ κεντρικὴ τῆς ἐκλείψεως γραμμὴ ἀνεβιβάζετο κατὰ πλάτος ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ἡ δὲ ὁλικότης εἰσῆλθεν ἐντὸς τοῦ πολικοῦ κύκλου. Ἡ ὑπὸ τοῦ Κεπλέρου ἀναφερομένη ἔκλειψις, ἥτις παρετηρήθη ὑπὸ τοῦ Ζεσενίου ἐν Τοργάνῳ ἐπὶ τοῦ Ἔλβα καὶ τοι φέρουσα τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος χρονολογίαν πρέπει νὰ ἦναι ἄλλη.

16) Ἡ ἔκλειψις τοῦ 1652 Ἀπριλίου 8, τὴν ὁποίαν ἐπίσης ἀναφέρει καὶ ὁ Μακλώριν ὡς «εἰσέτι ὀνομαστὴν παρὰ τῷ λαῷ τῆς Σκωτίας καὶ γνωστὴν μεταξὺ αὐτῶν διὰ τοῦ ὀνόματος Σκοτοδευτέρα.» Ἡ κεντρικὴ γραμμή της διῆλθε διὰ τοῦ νοτειοανατολικοῦ τῆς Ἰρλανδίας παρὰ τὸ Βεξφόρδον καὶ Βίκλοβον ἔφθασεν εἰς τὰ παράλια τῆς Σκωτίας παρὰ τὸ Βαρουχάδον, τῆς Βικτονσάϊρ, διῆλθεν ὀλίγα μίλια ἀποτέρω τοῦ Ἐδιμβούργου, Μοντρόζης καὶ Ἀβερδάννης καὶ ἐξῆλθε τῆς νήσου ἀπὸ Πατερχάνδον. Τὸ Γρεινόχον καὶ ἡ Ἐλγίνη ἦσαν παρὰ τὸ βόρειον ὅριον, ἡ δὲ Χεβιότη καὶ ἡ Βερβίκη ἐπὶ τοῦ νοτείου ὁρίου τῆς ὁλικότητος. Ἡ ἔκλειψις παρετηρήθη ἐν Καρρικφέργῳ τῆς Ἰρλανδίας ὑπὸ τοῦ δόκτορος Οὐυβέρδου. Εὑρίσκω διὰ τοῦ ὑπολογισμοῦ ὅτι ἡ θέσις αὕτη ἦτο μόλις ὀλίγον ἐντὸς τοῦ βορείου ὁρίου τῆς ὁλικότητος, ἥτις ἤρξατο τὴν 10 ὥραν 8' 30" καὶ διήρκεσε 44 δευτερόλεπτα. Ἡ μικρὰ αὕτη διάρκεια ἐξηγεῖ ἐν μέρει περιέργου τινα σημείωσιν τοῦ δοκτ. Οὐυβέρδου, καθ' ἣν ἀφοῦ ὁ ἥλιος κατήντησε «στενοτάτη τενεία φωτὸς ἡ σελήνη διὰ μιᾶς ἐρρίφθη ἐντὸς τοῦ ἡλιακοῦ δίσκου μετὰ τοσαύτης εὐστροφίας ὥστε ἐφαίνετο περιστρεφομένη ὡς ἄνω μυλόπετρα, παρέχουσα ὡραῖον θέαμα περιστροφικῆς κινήσεως.» Ἡ περαιτέρω τοῦ Οὐυβέρδου περιγραφὴ φανερῶς περιστρέφεται εἰς τὸν Στέφανον.

Νομίζω ὅτι γενικῶς ὑποτίθεται ὅτι ἡ ἔκλειψις τοῦ 1715 Μαΐου 3 εἶναι ἡ ἐσχάτη ὁλικὴ ἔκλειψις ἥτις ἦτο ὁρατὴ ἐν Ἀγγλίᾳ. Τὴν ἔκλειψιν ταύτην λίαν καλῶς ἀνέφερεν ὁ Χάλλης εἰς τὰ φιλοσοφικὰ χρονικὰ τῆς Βασιλικῆς Ἑταιρίας· καὶ ἐγὼ δὲ ἐνόμιζον ὅτι πραγματικῶς αὕτη ἦτο ἡ τελευταία, ἀλλ' ὅτε ὑπελόγισα τὰ στοιχεῖα τῆς ἐν ἔτει 1724 (Μαΐου

10(22) παρατηρηθείσης ἐν Παρισίοις καὶ ὑπὸ τοῦ Βασιλέως τῆς Γαλλίας εἰς Τριανόν, ἀνεκάλυψα ὅτι πρὶν ἡ φθάσῃ εἰς Γαλλίαν ἡ ζώνη τῆς ὁλικότητος διῆλθε τὸ νοτειοδυτικὸν μέρος τῆς Ἀγγλίας καὶ φαίνεται ὅτι ἡ ὁλικότης δὲν διῆλθεν ἀπαρατήρητος.

Χρεωστῶ χάριτας εἰς τὸν Βασιλικὸν Ἀστρονόμον τὸν γνωστοποιήσαντά μοι περιγραφήν τινα ὑπὸ τοῦ δόκτ. Στουκέλη, ὅστις παρετήρησε τὴν ἔκλειψινἐκ Σαλισβουρῆ Πλαὶν ἡ διάρκεια τῆς ὁλικότητος ἐν ταύτῃ τῇ θέσει ἦτο σχεδὸν τρία λεπτά. Ἡ ἔκλειψις τοῦ 1724 εἶναι λοιπὸν ἡ ἐσχάτη ὁλικὴ ἔκλειψις ἡ ἐν Ἀγγλίᾳ ὁρατή· ὡς δὲ καὶ ἄλλοτε εἴπομεν οὐδεμία ὁλικὴ ἔκλειψις θέλει εἶσθαι ὁρατὴ ἐν τῇ χώρᾳ μέχρι τῆς 11 Αὐγούστου 1999 ὁπότε καὶ πάλιν μόνον ἐν τῇ νοτειοδυτικῇ αὐτῆς γωνίᾳ θέλει περιορισθῆ.

ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ ΝΑΠΟΛΕΟΝΤΟΣ Α'.

Κατὰ τὸ 1776 ἡ Ἰωσηφίνα πρὶν ἢ ὑπανδρευθῆ τὸν στρατηγὸν Βοναπάρτην, συνεβουλεύθη τὸν νομικόν της Κ. Ρακιδὼ περὶ τῆς μελετωμένης συζεύξεώς της μετὰ τοῦ νικητοῦ τοῦ Σαὶν Ρόκ.

— Εἶναι τρέλλα, ἀπεκρίθη ὁ σοφὸς νομικὸς, νὰ ὑπανδρευθῇς νέον ἀξιωματικὸν χωρὶς κατάστασιν καὶ χωρὶς μέλλον.

Ἡ Ἰωσηφίνη ὅμως εἶχε περισσοτέραν ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν Δ. Λενορμὰν, τὴν περίφημον προφήτρειαν, ἢ μᾶλλον ἔπραξεν ὅπως πάντες ἀφοῦ ζητήσωσι συμβουλὴν πράττουσιν, ἤτοι ἠκολούθησε τὸν στοχασμόν της καὶ ἔπραξεν ἄριστα. Ὁ Βοναπάρτης ἔμαθε τὴν περὶ αὐτοῦ γνώμην τοῦ Ρακιδὼ, ἀλλ' ἐξηκολούθησε τὸν σκοπόν του. Τέλος ὁ νέος ἀξιωματικὸς κατήντησεν αὐτοκράτωρ. Καίτοι δὲ προήχθη πολὺ,οὐδὲν ὅμως ἐλησμόνησεν. Ὅτε ἦτο ἐνδεδυμένος τὴν κατὰ τὴν στέψιν του στολὴν, ὀλίγα λεπτὰ πρὶν ἢ μεταβῇ εἰς τὴν μητροπολιτικὴν τῆς Παναγίας ἐκκλησίαν ἔκραξε μετὰ φωνῆς κεραυνώδους· «Φέρατε τὸν Ρακιδώ!» Ὁ δυστυχὴς συμβολαιογράφος ἐνόμισεν ὅτι ἔγραψε πλέον τὸ τελευταῖόν του συμβόλαιον. «Καλὰ, εἶπεν ὁ αὐτοκράτωρ ἅμα εἶδεν αὐτὸν,ἰδοὺ ὁ ἄνθρωπος ὁ χωρὶς κατάστασιν καὶ χωρὶς τύχην!» Μετ' ὀλίγα λεπτὰ σιωπῆς, καθ' ἃ ὁ δυστυχὴς νομικὸς ἔμεινεν ὡς κεραυνόπληκτος, στραφεὶς πάλιν ὁ Ναπολέων προσέθηκε· «Σὲ διωρίζω συμβολαιογράφον τῆς οἰκογενείας μου.» Καὶ ταῦτα περὶ τοῦ Ρακιδώ. Περὶ δὲ τῆς Ἰωσηφίνης ὅλοι λέγουσιν ὅτι ἔπραξε καλὰ ὑπανδρευθεῖσα τὸν Ναπολέοντα· ἀλλὰ τοῦτο ἴσως δὲν ἔχει οὕτως ἅμα ἀναλογισθῇ τις τὰς μετὰ ταῦτα θλίψεις της καὶ τὴν ἀγωνίαν τῆς νυκτὸς ἐκείνης καθ' ἣν, γινώσκουσα τὴν τύχην της, ἔλαβε τὸν Ναπολέοντα εἰς τὸ παράθυρον καὶ δεικνύουσα τὸν οὐρανὸν προφητικῶς τῷ εἶπεν· «ὡς ἐκεῖνα τὰ δύο ἄστρα ἀνετείλαμεν ὁμοῦ, τώρα χωριζόμενα θὰ πέσωμεν.»

Η ΤΟΥ ΦΩΤΟΣ ΑΝΑΛΥΣΙΣ ΕΦΑΡΜΟΖΟΜΕΝΗ ΕΙΣ ΤΟ ΑΙΜΑ

Ἡ τοῦ φωτὸς ἀνάλυσις ἔλαβε τόσας ἐφαρμογὰς ὥστε οὐδεὶς δύναται νὰ μὴ θαυμάσῃ. Ἐσχάτως ἤρχισε νὰ ἐφαρμόζηται καὶ πρὸς ἀνακάλυψιν τῶν συστατικῶν τοῦ αἵματος. Οἱ τοῦ αἵματος χαρακτῆρες μεταβάλλονται κατὰ τὰς διαφόρους ὕλας, αἵτινες δυνατὸν νὰ προστεθῶσιν εἰς αὐτό. Ὅταν λόγου χάριν, καταβάς τις εἰς βαθὺ φρέαρ πάθῃ ἀπὸ ἀσφυξίαν, τότε εἰς τοῦ οὕτω θανατωθέντος ἀνθρώπου τὸ αἷμα εὑρίσκεται καὶ ποσότης τις ὀξέως ἀνθρακικοῦ, ἡ δὲ ἀνάλυσις τοῦ φωτὸς τοῦ προερχομένου ἐκ τῆς καύσεως τούτου τοῦ αἵματος εἶναι πολὺ διάφορος τῆς ἀναλύσεως τοῦ ἐκ φυσικοῦ αἵματος φωτός. Ἐπίσης ὅταν τὸ αἷμα ἦναι μεμιγμένον μετὰ θειούχου ὑδρογόνου, προυσσικοῦ ὀξέως, ἢ ἄλλων ξένων οὐσιῶν, ἡ τοῦ ἐξ αὐτῶν φωτὸς ἀνάλυσις εἰς πᾶσαν περίστασιν εἶναι ἰδιαιτέρα καὶ διακεκριμμένη. Ἡ ἐφαρμογὴ αὕτη παρέχει τὰ μέσα νὰ εὑρίσκηται ἡ αἰτία τοῦ θανάτου εἰς πολλὰς περιστάσεις,καθ' ἃς ἄλλως θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ γνωσθῇ. Τὰ μόρια τοῦ αἵματος εἶναι τόσον μικρὰ ὥστε 3200 ἐξ αὐτῶν ἂν τεθῶσιν κατὰ σειρὰν μόλις ἔχουσιν ἑνὸς δακτύλου μῆκος καὶ ὅμως καὶ μέρους ἑνὸς ἐκ τούτων ἡ παρουσία δεικνύεται διὰ τῆς τοῦ φωτὸς ἀναλύσεως.

ΕΠΗ ΧΡΥΣΑ

Ὡς τὸ δένδρον γονιμοποιεῖται ἐκ τῶν ἰδίων αὐτοῦ τεθρυσμένων κλάδων, καὶ πεσμένων φύλλων, καὶ ἀρύεται δύναμιν ἐκ τῆς ἰ-

δίας του ἀδυναμίας, οὕτω καὶ οἱ ἄνθρωποι, οὕτω καὶ τὰ ἔθνη βελτιοῦνται καὶ τελειοποιοῦνται ὑπὸ τῶν παθημάτων καὶ συνέρχονται εἰς ἑαυτοὺς ἐκ τῆς ματαιώσεως προσφιλῶν ἐλπίδων καὶ λαμπρῶν προσδοκιῶν.

— Οὐδὲν ὑπάρχει τόσον πολύτιμον ὅσον τὸ θάρρος ἐν καιρῷ δυστυχίας. Μετὰ τὴν Πίστιν εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὴν τὰ πάντα κυβερνῶσαν πρόνοιαν Αὐτοῦ, ἡ πίστις τοῦ ἀνθρώπου εἰς ἑαυτὸν εἶναι ἡ σωτηρία του. Τοῦτο εἶναι τὸ μυστήριον πάσης δυνάμεως καὶ πάσης ἐπιτυχίας. Τοῦτο καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον ἰσχυρὸν ὡς τὸν σφυρηλατημένον σίδηρον καὶ εὐλύγιστον ὡς τὸν καλὸν χάλυβα.

— Ἔσο εἰλικρινὴς πρὸς πάντας. Ἡ εἰλικρίνεια εἶναι θυγάτηρ τῆς τιμιότητος καὶ τοῦ θάρρους. Φέρου εἰς πᾶσαν περίστασιν δικαίως. Ἐάν τις ἐκ τῶν φίλων σου σοὶ ζητήσῃ χάριν πρέπει νὰ τὴν κάμῃς, ἐὰν ἦναι λογική. Ἐὰν ὅμως δὲν ἦναι εἰπὲ πρὸς αὐτὸν καθαρὰ ὅτι δὲν δύνασαι καὶ διὰ ποῖον λόγον. Ἐὰν δὲν φερθῇς οὕτω θὰ βλάψῃς καὶ σεαυτὸν καὶ τὸν φίλον σου.

— Οἱ μικροὶ φοβοῦνται νὰ φανῶσι καταγινόμενοι εἰς μικρά, ἐνῷ αἱ μεγάλαι διάνοιαι χρεωστοῦσι μέγα μέρος τοῦ μεγαλείου των εἰς ἐπίμονον προσοχὴν τῶν λεπτομερειῶν τοῦ ἔργου των.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

Ο ΙΠΠΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

Καίτοι εἰς πολλὰς χώρας, μεταξὺ τῶν ὁπαστέων τῶν προκατακλυσμαίων ζώων εὑρέθησαν καὶ ὁστᾶ διαφόρων εἰδῶν ἵππων, εἶναι πιθανότατον ὅτι ὁ ἵππος μετέβη εἰς τὰ ἄλλα τοῦ κόσμου μέρη ἐκ τῶν κεντρικῶν ὀροπεδίων τῆς ἀνατολικῆς Ἀσίας, ὅπου μέχρι σήμερον διαιτᾶται ἐλεύθερος καὶ ἐν καταστάσει φυσικῶς ἀγρίᾳ. Φαίνεται δὲ ὅτι συνελήφθη καὶ ἐξημερώθη λίαν προΐμως ὅπως ὑπηρετῇ τὰς ἀνάγκας τῶν ἀνθρώπων, καθότι ἐν Ἀσσυρίᾳ καὶ Βαβυλωνίᾳ, πολὺ πρὶν ἢ οἱ Μῆδοι καὶ οἱ Πέρσαι κυριεύσωσι τῶν μερῶν ἐκείνων, ὁ ἵππος ἦτο ἐν χρήσει εἰς ἐργασίας πολεμικὰς καὶ ἀνετρέφετο πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον. Τὰ ἀνάγλυφα τὰ ὁποῖα ἐν Νιμρούδ ἀνεκαλύφθησαν, καὶ τὰ ὁποῖα ἦσαν τεθαμμένα ὑπὲρ τὰ τρισχίλια ἔτη, μαρτυροῦσιν ὅτι πρὸ τριάκοντα καὶ ἐπέκεινα ἑκατονταετηρίδων οἱ ἄνθρωποι μετεχειρίζοντο ἵππους εὐγενεστάτης καταγωγῆς καὶ ὡραιοτάτους τὸ σχῆμα. Παρίστανται δὲ οἱ ἱππεῖς ἐπὶ τῶν ἀναγλύφων ἐζευγμένοι ἀνὰ δύο ἢ τρεῖς εἰς ἅρματα, ὁ εἷς εἰς τὸ πλάγιον τοῦ ἄλλου, καὶ κεκοσμημένοι διὰ κεντημένων ἐφιππίων ὑφασμάτων· ἵππος δὲ φέρων πτερὰ ἐπὶ κεφαλῆς, χαλινὸν καὶ ἐφίππιον, ἦτο πάντοτε ἕτοιμος παρὰ τῷ ἅρματι πρὸς χρῆσιν τοῦ βασιλέως ἁρματηλάτου. Ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἀναγλύφων φαίνονται προσέτι ἵπποι μετ' ἐφιππίων, φερόμενοι ὑπὸ ἱπποκόμων, ἢ φέροντες ἱππεῖς ὡπλισμένους διὰ τόξων, ἀκοντίων καὶ σπάθης. Οὗτοι ἄλλοτε παρίστανται ὡς εὑρισκόμενοι εἰς μάχην, ἄλλοτε ὡς καταδιώκοντες, ἄλλοτε δὲ καὶ ὡς φεύγοντες, ἐνῇ περιπτώσει πολλάκις ὁ φεύγων ἱππεὺς στρέφεται καὶ τοξεύει κατὰ τῶν διωκόντων αὐτόν.

Ὅτε οἱ Ἑβραῖοι κατέλαβον τὴν Παλαιστίνην εὑρέθησαν περικυκλωμένοι ὑπ' ἐθνῶν μεταχειριζομένων ἵππους κατὰ τοὺς πολέμους των· ἀλλ' εἰς αὐτοὺς ἀπηγορεύθη ἡ χρῆσις τῶν ἵππων, τοὐλάχιστον ἡ μεγάλη, ἵνα μὴ ἐπανακάμψωσιν εἰς Αἴγυπτον. Οἱ Ἑβραῖοι δὲν εἶχον ἱππικὸν οὔτε ἅρματα εἰς τὰς στρατιωτικὰς αὐτῶν δυνάμεις· πλὴν τοῦτο διήρκεσε μέχρι Σολομῶντος (1015 π. Χ.) ὅστις ἐσχημάτισε πολὺ ἱππικὸν καὶ κατεσκεύασε πολλὰ ἅρματα.

Ἡ δύναμις τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων συνίστατο κυρίως ἐξ ἱππικοῦ καὶ μάλιστα ἁρμάτων. Συγκρίνοντες δὲ τὰ ἅρματα, καὶ τοὺς ἵππους τοῦ λαοῦ τούτου πρὸς τοὺς τῶν Ἀσσυρίων, ὡς εὑρίσκομεν αὐτοὺς κεχαραγμένους ἐπὶ τῶν Νινευητικῶν λίθων καὶ πλίνθων, παρετηρήσαμεν ὀλίγην τὴν μεταξὺ αὐτῶν διαφοράν. Καὶ τῶν δύο ἐθνῶν οἱ ἵπποι ἦσαν ἀρίστου εἴδους εἰς ἄκρον σύμμετροι, ἔχοντες μεγάλους τοὺς ὀφθαλμούς, μικρὰ τὰ ὦτα καὶ ἀνεπτυγμένους τοὺς ῥώθωνας. Ἐπὶ τῶν Αἰγυπτιακῶν ἀρχαιοτήτων πάντοτε εἰς ἕκαστον ἅρμα ὑπάρχουσι δύο ἵπποι· αἱ χαῖται των εἶναι κεκομμέναι ἢ πεπλεγμέναι ὅπως φαίνωνται εὔρωστοι, τὰ δὲ ἐπ' αὐτῶν ὑφάσματα ὀλιγώτερον κεκοσμημένα. Τὸ Αἰγυπτιακὸν ἅρμα διέφερε πολὺ τοῦ Ἀσσυριακοῦ· ἐπ' αὐτοῦ μόνον εἰς πολεμιστὴς ἀνέβαινεν, ὅστις ἐν καιρῷ μάχης εἴτε ἔθετε τοὺς χαλινοὺς ἐπὶ τοῦ ἑνὸς τῶν ὤμων του, εἴτε ἠσφάλιζεν αὐτοὺς περὶ τὴν μέσην του, διὰ νὰ ἔχῃ ἐλευθέρας τὰς χεῖράς του καὶ οὕτω με-

ταχειρίζηται τὸ τόξον.

Οἱ ἐπὶ τῶν ἀρχαιοτάτων τῆς Νινευῆ λειψάνων κεχαραγμένοι ἵπποι ἔχουσι τὴν χαίτην μακρὰν καὶ κυματίζουσαν ἢ πεπλεγμένην εἰς πολυαρίθμους ἑλικοειδεῖς πλεξίδας. Εἰς τὰ ἅρματα συχνότερον βλέπομεν τρεῖς ἵππους ἐζευγμένους τὸν ἕνα εἰς τὸ πλάγιον τοῦ ἄλλου· ἐφ' ἑκάστου δὲ ἅρματος ἀναβαίνοντας τρεῖς πολεμιστάς· ὁ εἷς τούτων (ὅστις συχνὰ παριστᾷ τὸν βασιλέα) φαίνεται μόνον τοξεύων, ὁ ἕτερος διευθύνων μόνον τοὺς ἵππους καὶ ὁ τρίτος κρατῶν μεγάλην τινὰ ἀσπίδα καὶ προφυλάττων τὸν πολεμοῦντα, ἢ ἐν καιρῷ εἰρήνης σκιάζων τὴν βασιλικὴν κεφαλήν· ἵππος ἕτερος, ἔχων ἐφίππιον ἦτο πάντοτε ἕτοιμος παρὰ τὰ ἅρματα ὅπως χρησιμεύῃ ἐν καιρῷ ἀνάγκης. Εἰς χρόνους ὅμως μεταγενεστέρους τὰ Ἀσσυριακὰ ἅρματα, ὅπως τὰ Αἰγυπτιακὰ καὶ τὰ Περσικά, ἐσύροντο πάντοτε ὑπὸ δύο καὶ οὐχὶ ὑπὸ τριῶν ἵππων.

Ἂν ἤδη κατέλθωμεν εἰς τὴν κλασικὴν τῆς Ἑλλάδος ἐποχὴν καὶ εἰς τοὺς Ρωμαϊκοὺς χρόνους πολλὰ ἠδυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ἀλλ' ἀρκείσθωσαν τὰ ἑξῆς ὀλίγα.

Ἐν πρώτοις βλέπομεν ὅτι καθ' ὅλην τὴν Ἰλιάδα τοῦ Ὁμήρου ἅρματα μὲν καὶ μάχαι δι' ἁρμάτων περιγράφονται, ἱππεῖς ὅμως καὶ μάχαι ἱππικοῦ οὔτε ἐκ μέρους τῶν Ἑλλήνων οὔτε ἐκ μέρους τῶν Τρώων ὑπῆρχον. Εἰς πολὺ δὲ μεταγενεστέρους χρόνους οὔτε οἱ Ἕλληνες φαίνονται ὄντες στρατιῶται ἱππεῖς οὔτε οἱ Ρωμαῖοι· ὁ δὲ ἱππικὸς αὐτῶν στρατὸς ἀπηρτίζετο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ Θρᾳκῶν καὶ ἄλλων συμμάχων ξένων.

Καὶ δεύτερον ἡ ἐμφάνισις ἱππέων εἰς τὴν Ἑλλάδα, τόσον παράξενος ἐφάνη ὥστε ἐγέννησε τὸν περὶ Κενταύρων μύθον. Ὁ Παλαίφατος εἰς τὸ περὶ Ἀπίστων Ἱστοριῶν ὁμιλῶν περὶ τῶν Κενταύρων λέγει. «Οἱ Κένταυροι λέγονται ὅτι ὑπῆρξαν θηρία ἔχοντα ὅλον μὲν τὸ σῶμα ἵππου τὴν δὲ κεφαλὴν ἀνδρός. Εἴ τις λοιπὸν πείθεται ὅτι τοιαῦτα ζῶα ὑπῆρξαν πιστεύει εἰς ἀδύνατα· διότι οὔτε ἡ φύσις τοῦ ἵππου καὶ τοῦ ἀνδρὸς εἶναι σύμφωνος, οὔτε ἡ τροφὴ ὁμοία, οὔτε διὰ στόματος καὶ φάρυγγος ἀνθρωπίνου δυνατὸν νὰ διέλθῃ ἵππου τροφή. Ἐὰν δὲ τοιαῦτα ὄντα εὑρίσκοντο τότε θὰ ὑπῆρχον καὶ τώρα· τὸ δὲ ἀληθὲς ἔχει οὕτως. Ὅτε ὁ Ἰξίων ἐβασίλευεν τῆς Θεσσαλίας εἰς τὸ Πήλιον ὄρος ἀπηγριώθη ἀγέλη ταύρων καὶ καθίστανεν ἄβατα καὶ τὰ λοιπὰ ὄρη. Προσέτι δὲ κατερχόμενοι οἱ ταῦροι καὶ εἰς τὰ κατοικούμενα μέρη ἔσινον τὰ δένδρα καὶ διέφθειρον καὶ τοὺς καρποὺς καὶ τὰ ὑποζύγια. Ὁ Ἰξίων λοιπὸν ἐκήρυξεν ὅτι ὅστις καταστρέψει τοὺς ταύρους ἐκείνους, εἰς αὐτὸν ἤθελε δώσει χρήματα πολλά. Τότε νεανίσκοι τινὲς ἐκ τῆς ὑπωρείας, ἐκ κόμης τινὸς καλουμένης Νεφέλης, ἐπινοοῦσι νὰ ἐπιβῶσιν ἵππων· διότι πρότερον δὲν εἶξευρον νὰ ἱππεύωσιν, ἀλλὰ μόνον εἰς ἅρματα μετεχειρίζοντο τοὺς ἵππους. Ἀναβαίνοντες λοιπὸν ἐφ' ἵππων οἱ νεανίσκοι μετέβαινον εἰς τὸ μέρος ὅπου ἦσαν οἱ ταῦροι, καὶ εἰσβάλλοντες εἰς τὴν ἀγέλην, ἠκόντιζον. Καὶ ὅτε μὲν ἐδιώκοντο ὑπὸ τῶν ταύρων ἀπέφευγον οἱ νεανίαι, ἐπειδὴ οἱ ἵπποι ἦσαν ταχύτεροι· ὅτε δὲ ἐστέκοντο οἱ ταῦροι ἐπιστρέφοντες οἱ ἱππεῖς ἠκόντιζον· καὶ διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἐφόνευσαν τοὺς ταύρους. Καὶ τὸ μὲν ὄνομα ἔλαβον οἱ κένταυροι ἐκ τούτου, ὅτι δηλαδὴ κατεκέντουν τοὺς ταύρους, καὶ οὐχὶ ὅτι εἶχον κοινόν τι μετὰ τῶν ταύρων, καθότι λέγονται ὄντες ἵπποι καὶ ἄνδρες.» Ὅτι τὸ ἱππεύειν ἦτο ἄγνωστον κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ὅτι ἡ ἐμφάνισις ἀνθρώπων ἀναβαινόντων ἵππους εἰς τὴν Θεσσαλίαν ἐγέννησε τὸν μύθον τῶν Κενταύρων ἀναφέρει καὶ ὁ Ἡράκλειτος· λέγων ὅτι δύο διηλλαγμέναι φύσεις ἂν συνέλθωσιν εἰς ἓν εἶναι ἀδύνατον νὰ ζωογονηθῶσι καὶ νὰ τραφῶσι. «Ἀλλ' ἔτι τῆς τῶν ἵππων χρήσεως οὔσης ἀγνώστου, πρῶτοι (οἱ περὶ τὸ Πήλιον ὄρος) καθίσαντες ἐφ' ἵππων, κατέτρεχον τὰ πεδία λῃστεύοντες, φαντασίαν τε ἀπετέλεσαν, τοῖς πρώτοις θεασαμένοις μακρόθεν, ὡς ἐξ ἑνὸς εἰσὶ γεγονότες φύσεως.

Ο ΒΥΘΟΣ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΗΣ

Μέχρι τῶν τελευταίων τούτων χρόνων παρεδέχοντο οἱ ἐπιστήμονες, πρῶτον ὅτι ἐν ἐλλείψει τῶν φωτεινῶν καὶ θερμῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου οὐδὲν ζῶον ἠδύνατο νὰ ζήσῃ, καὶ ἐπομένως εἰς βάθος μεγαλείτερον τῶν 500 μέτρων, ὅπου βαθεῖα νὺξ βασιλεύει διὰ παντὸς, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εὑρεθῇ ζῶν ὀν, ζῶον ἢ φυτόν· καὶ δεύτερον ὅτι ἡ μεγάλη πίεσις ἣν ἐξασκεῖ τὸ ὕδωρ αὐξάνει τὸ ἀδύνατον τῆς διατηρήσεως τῆς ζωῆς εἰς μεγάλα βάθη.

Ἐν τούτοις τῶν παραλίων τῆς Σουηδίας καὶ Νορβηγίας ἐρευνηθέντων διὰ τῆς βολιδοσκοπήσεως μέχρι 2000 μέτρων βάθους, τε-

τρακόσια εἴκοσι πέντε εἴδη ζώων εὑρέθησαν, τὰ μὲν κεχρωματισμένα τὰ δὲ λίαν λεπτοφυῆ, τὰ ὁποῖα ἀνήκουσιν εἰς διαφόρους ζωολογικὰς τάξεις. Ἀφοῦ δὲ οἱ φυσιοδίφαι, Οὐυβίλλ, Θῶμσον καὶ Κάρπαντερ ἀπέδειξαν ὅτι ὑπάρχει ἐλπὶς μεγάλων ἀνακαλύψεων, ἂν ἐκ τοῦ βυθοῦ ἀνασυρθῶσι μεγάλαι ποσότητες ὕλης, ἡ βασιλικὴ τοῦ Λονδίνου Ἑταιρία ἐπέτυχε παρὰ τοῦ ναυαρχείου νὰ σταλῇ πλοῖον ὅπως ἐκτελέσῃ ταύτας τὰς ἀνασύρσεις. Πράγματι δὲ ἀπεστάλη πρῶτον μὲν τὸ πλοῖον Ἀστραπὴ τὸ 1868 καὶ τὸ ἀκόλουθον ἔτος ἄλλο πλοῖον. Τὸ πρῶτον ἀνέσυρεν ὕλην ἐκ βυθοῦ θαλάσσης μέχρι 1100 μέτρων, τὸ δὲ δεύτερον μέχρι 4450. Ἐκ τῆς ἐρεύνης δὲ τῶν ὑλῶν ἐκείνων καὶ τῶν ἐν αὐταῖς περιεχομένων προέκυψαν τὰ ἑξῆς ἐξαγόμενα.

1. Ἂν τὰ βαθέα ὕδατα δὲν ὑπόκεινται εἰς τὰς ἐκ τῶν τρικυμιῶν ταραχὰς, αἵτινες ταράττουσι τὴν ἐπιφάνειαν, κινοῦνται ὅμως ἀπὸ ἀκατάπαυστα ρεύματα, τείνοντα νὰ ἰσορροπήσωσι τὰς θερμοκρασίας τῶν διαφόρων μερῶν, καὶ τὰ ὁποῖα ἐξασκοῦσι μεγάλην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς ἐξαπλώσεως τῶν ζώων καὶ τῶν φυτῶν. 2. Τὸ βάθος τῶν 300 ὀργυιῶν δὲν εἶναι τὸ ὅριον τῆς ὑπάρξεως τῆς ζωῆς. Ζωὴ δυνατὸν καὶ εἰς μικρότερον τούτου βάθος νὰ μὴ ὑπάρχῃ, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐκτείνηται καὶ εἰς πολὺ μεγάλα βάθη. 3. Μεθ' ὅλην τὴν μεγάλην πίεσιν, τὴν ὁποίαν τὰ ἄνω στρώματα τοῦ ὕδατος ἐξασκοῦσιν ἐπὶ τῶν κάτω καὶ ἥτις εἰς βάθος 2000 μέτρων ἀντιστοιχεῖ εἰς 200 περίπου ὀκάδας δι' ἕκαστον τετραγωνικὸν ἑκατοστὸν τοῦ μέτρου, ζῶα λεπτοφυέστατα δύνανται νὰ ζῶσι, νὰ κινῶνται κτλ. 4. Ἡ ἔλλειψις τοῦ φωτὸς δὲν ἐμποδίζει τὰ ζῶα νὰ ἦναι κεχρωματισμένα μὲ λαμπρότατα χρώματα. 5 Εἰς τὰ βάθη τῶν ἀβύσσων δυνατὸν νὰ ὑπάρχωσι τύποι ὀργανισμῶν, θεωρουμένων ὡς ἐκλιπόντων πρὸ πολλοῦ, καὶ ἐρχομένων ὅπως μεταβάλλωσι τοὺς παλαιοντολογικοὺς νόμους.

Αἱ ἀνασύρσεις αἱ ἐκτελεσθεῖσαι ἐν τῷ πορθμῷ τῷ μεταξὺ Σκωτίας καὶ τῶν νήσων Φερόων, τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος οὔσης πάντοτε ἐν τῇ αὐτῇ θερμοκρασίᾳ, ἔδειξαν κατὰ ὅμοια βάθη 900 ἕως 1200 μέτρων, εἰς ἓν μέρος θερμοκρασίαν μηδὲν ἢ 1 βαθμὸν ὑπὸ τὸ μηδενικὸν καὶ παντελῆ ἔλλειψιν ὀργανικῶν ὄντων, εἰς ἄλλο δὲ θερμοκρασίαν 7 ἕως 9 βαθμῶν καὶ παντοδαπὰ ζῶα. Ἡ φαινομένη αὕτη ἀνωμαλία ἐξηγεῖται εὐκολώτατα. Τὸ ρεῦμα ἀνερχόμενον πρὸς τὸν πόλον κινεῖ τὰ ψυχρὰ ὕδατα πρὸς τὰ μικρὰ πλάτη· καὶ οὕτω σχηματίζει ρεῦμα ἀντίστροφον. Τὰ δύο ρεύματα κινοῦνται εἴτε τὸ ἓν ἄνωθι τοῦ ἄλλου εἴτε εἰς τὸ πλάγιον· ἐκ τούτου ἡ διαφορά· ὅπου θερμὰ ρεύματα ἐκεῖ καὶ πολλὰ ὀργανικὰ ὄντα· ὅπου ψυχρὰ ἐκεῖ ἔλλειψις ζωῆς. Ὡς ἐκ τούτου καὶ εἰς αὐτὰς τὰς Ἰνδικὰς θαλάσσας εὑρίσκονται ζῶα ἀνήκοντα εἰς τοὺς πολικοὺς κύκλους. Ἐκ τούτου ἐννοεῖται ὅτι καὶ εἰς μικρὰ βάθη δυνατὸν σπανίως νὰ ἀπαντᾶται ζωὴ καὶ εἰς μεγάλα ἡ ζωὴ νὰ ἦναι ἄφθονος ἀφοῦ τὸ πᾶν ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς θερμοκρασίας τῶν ρευμάτων. Ἐπειδὴ δὲ τὰ τῶν κατωτάτων τάξεων ἐκεῖνα ζῶα δὲν ἐμπεριέχουσιν ἀέρα εἰς τὰ σώματα οὐδεμίαν πίεσιν τοῦ ὕδατος αἰσθάνονται ὅσον λεπτοφυῆ καὶ ἂν ἦναι τὰ σώματά των. Ὡς πρὸς τοὺς ἰχθύας ὅμως τοῦτο δὲν εἶναι δυνατὸν ἐπειδὴ ἐμπεριεκλείουσιν εἰς τὰ σώματα νηκτικὴν κύστιν.

Η ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΜΗΤΕΡΑ ΑΓΑΠΗ

Εἰς χωρίον τι παρὰ τὴν πόλιν τῆς Τεργέστης ὑπῆρχε καλύβη, κατοικουμένη ὑπὸ γυναικός τινος γραίας καὶ τοῦ υἱοῦ της. Ἡ μήτηρ ἦτο ἡλικιωμένη καὶ ἀσθενὴς, ὁ δὲ υἱὸς ἠγάπα αὐτὴν θερμῶς, τὴν ἐπεριποιεῖτο, τὴν ἔτρεφε καὶ τὴν παρηγόρει. Πλὴν ἡ ἡσυχία τῆς Εὐρώπης ἤρχισε νὰ ταράσσηται. Οἱ Ἰταλοὶ ἐξηγέρθησαν ὅπως ἀποδιώξωσι τοὺς Αὐστριακοὺς ἀπὸ τὰς ὡραίας των πεδιάδας. Τότε ὁ νέος προσελήφθη ὡς στρατιώτης. Ὅτε ἀνεχώρει ὁ νεανίας, ἐκάθισε κατατεθλιμμένος ἐπὶ τοῦ λόφου, τοῦ ὑπερκειμένου τοῦ χωρίου του, καὶ ρίψας τὰ τελευταία βλέμματα εἰς τὴν καλύβην, ἧς μόνος κάτοικος ἔμενεν ἤδη ἡ τάλαινα μήτηρ του, ἐνεθυμήθη τὰ δάκρυά της καὶ τὰς εὐχάς της καὶ ἔκλαυσε πικρῶς.

Μετά τινας μῆνας ὁ Ἰωσὴφ ἦτο εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν. Μετ' ὀλίγον συνεκροτήθη μεγάλη μάχη παρὰ τὴν Νοβάραν, καθ' ἣν ὁ Στρατάρχης Ραδέσκης ἐνίκησεν. Ὁ νεοσύλλεκτός μας τόσον γενναῖος καὶ ἱκανὸς ἐφάνη κατ' αὐτὴν ὥστε ὁ αὐτοκράτωρ τῷ ἔπεμψε παράσημον. Ἡ στρατιωτική του στολὴ μετὰ τοῦ παρασήμου καὶ ἡ τῆς ἐκστρατείας σκλη-

ραγωγία ἐδείκνυον αὐτὸν ὡς ἀνδρεῖον πολεμιστήν. Ἀλλ' οἱ θησαυροί, οὓς ἔκρυπτεν εἰς τὴν καρδίαν του καὶ οἱ ὁποῖοι ἦσαν γνωστοὶ εἰς μόνον τὸν Θεόν, ἦτοι ἡ πασῶν τῶν ἀρετῶν ἡγεμὼν εὐσέβεια καὶ αἱ εὐλογίαι τῆς ἀγαπητῆς μητρός του, ἦσαν τὰ πάντων ἄριστα. Τούτους τοὺς θησαυροὺς φέρων μεθ' ἑαυτοῦ διετήρει ἐν μέσῳ τοῦ πυρὸς τῶν μαχῶν, ὡς τιμαλφέστατα κειμήλια.

Μετὰ τὴν καθησύχασιν τῆς Ἰταλίας ὁ Ἰωσὴφ πολὺ ἐπεθύμει νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ χωρίον του, ὅπου ἡ μήτηρ του τὸν ἐπόθει, ἀλλ' οἱ καιροὶ ἦσαν πολὺ θολωμένοι, ὁ δὲ νεανίας ἔπρεπε νὰ πορευθῇ εἰς ἐκστρατείας ἄλλας· πρῶτον εἰς τὸ Τυρόλον, ἔπειτα εἰς Οὐγγαρίαν καὶ τέλος εἰς Ὀλστάϊν, παρὰ τὸ Ἀμβοῦργον.

Τὸ Ἀμβοῦργον ἐτέθη εἰς πολλὴν κίνησιν. Καθόσον οἱ Αὐστριακοὶ εἰσήρχοντο, τὰ ἐργαστήρια ἔμενον κενά, οἱ δὲ κάτοικοι ἔσπευδον νὰ ἴδωσι τὰ στρατεύματα, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦτο καὶ ὁ Ἰωσήφ. Μέρος τοῦ στρατοῦ ἔμεινεν ἐντὸς τοῦ Ἀμβούργου, ὁ δὲ λοιπὸς ἐπροχώρησεν εἰς Ὀλστάϊν, ὅπου κατέλαβε χωρίον τι τοῦ Δουκάτου. Ἐκεῖ ὁ νέος εὗρεν ἀνάπαυσιν μετὰ τοὺς πολλοὺς τῶν ὁδοιποριῶν κόπους, ἡ δὲ συναναστροφὴ τῶν κατοίκων δὲν ἦτο δι' ὅλου δι' αὐτὸν δυσάρεστος. Ἐν τούτοις πάντοτε ἐνεθυμεῖτο τὸ μακρὰν, πολὺ μακρὰν αὐτοῦ κείμενον χωρίον, ὅπου ἡ μήτηρ του μόνη της ἐστέναζεν· καὶ διήρχετο πολλὰς ὥρας σκεπτόμενος περὶ τῆς καταστάσεώς της.

Ἡμέραν τινὰ ὁ Ἰωσὴφ ἤκουσεν ὅτι εἰς τὸ πλησιόχωρον χωρίον ἔζη γραῖά τις, ἥτις ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἦτο κατάκοιτος καὶ διὰ τὴν ὁποίαν οὐδεὶς ἐφρόντιζεν. Ὁ υἱός της, ὅστις πρὶν τὴν διετήρει, εἶχε φονευθῇ ὑπὸ τῶν Δανῶν εἰς τὴν μάχην τῆς Φριδερικίας, καὶ ἤδη οὐδεὶς ἐνεδιεφέρετο περὶ τοῦ δυστυχοῦς πλάσματος. Τὸ ἄκουσμα τοῦτο ἐπροξένησε μεγάλην ἐντύπωσιν εἰς τὸν Ἰωσὴφ, ὁ ὁποῖος τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν ἔλαβεν ἄδειαν ἀπουσίας ἀπὸ τὸν ἀρχηγὸν, σκοπεύων νὰ μεταβῇ εἰς τὸ ἐν λόγῳ χωρίον διὰ νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν γραῖαν. Ἐπορεύθη λοιπὸν εἰς τὸ ὑποδειχθὲν μέρος καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν καλύβην τῆς γυναικὸς, ἥτις ἅμα εἶδε ξένον στρατιώτην ἐντὸς τοῦ δωματίου της ἔμεινεν ἐκπεπληγμένην καὶ παρετήρει αὐτὸν μετὰ θαυμασμοῦ. Ὁ Ἰωσὴφ πλησιάσας αὐτὴν τότε·

— Ἡ μήτηρ μου, τῇ εἶπεν, εἶναι ἐπίσης ἀσθενὴς καὶ μακρὰν, πολὺ μακρὰν ἀπὸ τὸ χωρίον τοῦτο· καὶ ὡς σὲ, καὶ ἐκείνη δὲν ἔχει πλέον τέκνον διὰ νὰ τὴν παρηγορῇ· λοιπὸν ἦλθον νὰ σὲ εὕρω. Εἶσαι ἀπὸ πολὺν καιρὸν ἀσθενής;

— Δέκα πέντε ἔτη, καὶ τρεῖς μῆνας, ἀπεκρίθη.

— Τί ἡλικίαν ἔχεις;

— Ἑβδομήκοντα τριῶν ἐτῶν.

— Τότε ὁ Θεὸς βέβαια θὰ σοὶ ἔδωκε καὶ καλὰ, ἐπρόσθεσεν ὁ Ἰωσήφ.

— Καλά! ἀνέκραξεν ἡ γραῖα, ἀνάγκας, δυστυχίας, θάνατον τοῦ παιδιοῦ μου, καὶ ἤρχισε νὰ χύνῃ πικρὰ δάκρυα, τὰ ὁποῖα δὲν ἠδύνατο νὰ σπογγίσῃ μὲ τὰς πασχούσας χεῖράς της.

Ὁ Ἰωσὴφ ἔσπευσε νὰ σπογγίσῃ αὐτὰ, ἡ δὲ καρδία του ἐκλονίσθη, ἅμα ὡς ἐνεθυμήθη τὴν μητέρα του.

— Μὴ κλαῖε, τῇ εἶπε, λαμβάνων τὴν γεροντικὴν χεῖρα ἐντὸς τῶν ἰδικῶν του, ὁ Θεὸς βοηθεῖ. Καὶ ἔπειτα μικρὰ ἡσυχία καὶ ἀνάπαυσις εἶναι εἰς ὅσους ζητοῦσι καὶ ἐλπίζουσιν αὐτὴν διὰ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, ὅταν ἀπαλλαγῶσιν ἀπὸ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου; Προσεύχου, διότι ὁ Θεὸς ἀκούει καὶ ἐκπληροῖ τὰς δεήσεις.

— Ναί, ἀπήντησεν ἐκείνη ἀμέσως. Ὅταν δὲν εἰξεύρω πῶς νὰ ἀπαλλαγῶ ἀπὸ τὰς θλιβερὰς σκέψεις μου, τότε στρέφω πρὸς τὸν Θεὸν τὸν νοῦν μου. Ἀλλ' εἶναι εὐχάριστον ὅτι ἦλθες νὰ μὲ εὕρῃς, καὶ μειδίαμα διῆλθε διὰ τοῦ προσώπου της.

Ὁ πυροβολιστὴς τότε ἐγερθεὶς εἶπε·

— Σήμερον εἶναι ἑορτὴ καὶ πρέπει νὰ χαρῶμεν. Πρέπει νὰ ἀναπνεύσῃς ἀέρα καθαρόν· οὔτε ἥλιος οὔτε φεγγάρι δύναται νὰ εἰσέλθῃ καθὼς εἶναι ἐδῶ. Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἤνοιξε τὰ παράθυρα διὰ νὰ εἰσέλθῃ ἡ δροσερὰ αὔρα. Λαβὼν δὲ ἀγγεῖον ἀπὸ τῆς τραπέζης ἔφερε ὕδωρ ἀπὸ τὴν βρύσιν καὶ ἀκολούθως συνάξας ὀλίγα ξύλα ἤψε πῦρ καὶ ἐξάξας ἀπὸ τὸν κόλπον του ὀλίγον τέϊ καὶ ζάκχαρι ἡτοίμασε διὰ τὴν γραῖαν. Ἀφοῦ ἡ ἀσθενὴς ἔπιεν, ὁ νέος ἔλαβε βιβλίον, καὶ ὡς συνήθιζε νὰ πράττῃ εἰς τὴν μητέρα του, ἀνέγνωσεν ὀλίγον καὶ εἰς τὴν γραῖαν, ἥτις δὲν εἶξευρε πῶς νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ.

Ὅτε ὁ Ἰωσὴφ ἀνεχώρει ἡ γραῖα τὸν ηὔχετο ἐκ βάθους ψυχῆς καὶ τὸν ηὐχαρίστει διὰ

τὴν ἐπίσκεψίν του. Ὁ νέος στρατιώτης ὑπεσχέθη, νὰ ἔλθῃ καὶ πάλιν, τὴν δὲ ὑπόσχεσίν του ταύτην ἐξετέλει ὁσάκις τὰ στρατιωτικὰ χρέη του τῷ ἐπέτρεπον. Οἱ σύντροφοί του ὅμως ἤρχισαν νὰ κινοῦνται ἐκ περιεργείας, διὰ τὰς συχνὰς εἰς τὸ χωρίον ἐκεῖνο ἐπισκέψεις τοῦ Ἰωσήφ. Νομίζοντες ὅτι ἦτο ὑπόθεσις ἐρωτικὴ, ἀπεφάσισαν νὰ τὸν συλλάβωσιν ἀπροσδοκήτως, πλὴν μεγάλη ὑπῆρξεν ἡ ἔκπληξίς των ὅτε εὗρον αὐτὸν συντροφεύοντα τὴν γραῖαν χωρικὴν, καὶ ταυτοχρόνως μαγειρεύοντα ἁπλῆν τινα τροφὴν, καὶ φερόμενον ὡς υἱὸς μόνον ἡ θυγάτηρ δύναται νὰ πράττῃ. Οἱ γείτονες ἔβλεπον τοῦτο· καὶ τινες μὲν ἐκακολόγουν αὐτὸν, ἄλλοι δὲ ἐθαύμαζον πῶς εἶναι δυνατὸν ἡ Αὐστρία νὰ παράγῃ στρατιώτας τοιούτους.

Μετά τινας ἑβδομάδας ἡ χαρὰ τοῦ Ἰωσὴφ ἐκορυφώθη. Ὁ λόχος των μετέβη νὰ σταθμεύῃ εἰς τὸ χωρίον ἐκεῖνο. Ἠδύνατο λοιπὸν νὰ βλέπῃ τὴν γραῖαν καθ' ἑκάστην· ὅτε δὲ δὲν εἶχεν ὑπηρεσίαν ἐκάθητο ὥρας μετὰ τῆς γυναικός. Πολλάκις αὕτη τόσον ἔπασχεν ὥστε δὲν ἠδύνατο νὰ κοιμηθῇ καὶ τότε ὁ Ἰωσὴφ τὴν περιεποιεῖτο ὅσον ἠδύνατο, παρηγορῶν αὐτὴν συνάμα καὶ λαλῶν πρὸς αὐτὴν περὶ τῆς ἐλπίδος τῶν ἀγαπητῶν τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Υἱοῦ του. Πλὴν μετά τινα καιρὸν ἦλθε διαταγὴ νὰ μεταβῇ ὁ λόχος εἰς πολὺ μακρυνόν τι χωρίον, τὸ ὁποῖον κατελύπησε καὶ τὴν γραῖαν καὶ τὸν Ἰωσὴφ, ὅστις πρὶν ἢ ἀναχωρήσῃ παρεκάλεσε θερμῶς τὸν ἐφημέριον τοῦ χωρίου νὰ ἐνθυμῆται κάποτε τὴν ἔρημον ἐκείνην γυναῖκα. Ὅτε ὁ νέος ἀπήρχετο τοῦ χωρίου ὁ ἱερεὺς ἦλθε πρὸς ἐντάμωσίν του καὶ σφίγξας τὴν χεῖρά του τῷ εἶπε·

— Τὸ ἔργον τὸ ὁποῖον ἔπραξες εἰς τὴν πτωχὴν ταύτην γραῖαν εἶναι θεάρεστον.

— Μὴ μὲ ἐπαινεῖς, ἀπήντησεν ὁ Ἰωσὴφ διὰ ὅ,τι ἦτο χρέος μου καὶ τὸ ὁποῖον μοὶ ἐπροξένησεν εὐχαρίστησιν τοσαύτην.

Ἀφοῦ παρῆλθε πολὺς καιρὸς καὶ ὁ στρατὸς ἡτοιμάζετο νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὰ ἴδια, ὁ δὲ Ἰωσὴφ οὐδὲ νὰ μάθῃ πλέον ἠδύνατο. περὶ τῆς γραίας ἂν ζῇ ἢ ἀπέθανεν, αἴφνης ἦλθε διαταγὴ νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὸ ἐν Ἀλτόνῃ ἀρχηγεῖον. Ὁ λοχαγὸς, εἰς ὃν ἦλθεν ἡ περὶ τοῦ Ἰωσὴφ διαταγὴ, ἐξεπλάγη διὰ τὸ πρᾶγμα καὶ ἠρώτα τὸν νέον ἂν ἔπραξέ τι κακόν· ὁ Ἰωσὴφ διεβεβαίωσεν αὐτὸν ὅτι οὐδέποτε παρέβη τὸ χρέος του, καὶ διηυθύνθη εἰς Ἀλτόνην. Ἀφοῦ παρουσιάσθη εἰς τὸν ἀρχηγὸν, οὗτος, θέσας τὴν χεῖρά του ἐπὶ τοῦ ὤμου τοῦ νέου, «εἶσαι ἐλεύθερος,» τῷ εἶπε «νὰ ἐπισκεφθῇς τὴν γραῖαν φίλην σου πρὶν ἀναχωρήσωμεν.» Ἅμα ὁ Ἰωσὴφ ἤκουσε τοῦτο κατελήφθη ὑπὸ πολλοῦ θαυμασμοῦ, πῶς ὁ ἀρχηγὸς ἔμαθε τὰ κατὰ τὴν μετὰ τῆς γραίας φιλίαν του, τὸ ὁποῖον μετὰ ταῦτα ἐξηγήθη ὅτι ἦτο ἔργον τοῦ ἐφημερίου. Ἅμα ὅμως συνῆλθεν ἀμέσως ἐσκέφθη ὅτι ἦτο πολὺ ἐνδεχόμενον ἡ γραῖα νὰ ἔπασχε· δι' ὃ, καίτοι ἡ ὥρα ἦτο προκεχωρημένη, ἀμέσως ἀνεχώρησε διευθυνόμενος εἰς τὸ χωρίον, ὅπου ἔφθασε τὴν αὐγήν. Τὰ πάντα ἦσαν σιωπηλὰ, ὁ δὲ Ἰωσὴφ ἔπρεπε νὰ περιμείνῃ ἕωσοῦ ἐγερθῶσιν οἱ χωρικοί. Τέλος ἰδὼν παιδίον, ὁδηγοῦν ἀγελάδα εἰς βοσκὴν, ἠρώτησεν αὐτὸ ἂν ἀπέθανε.

— Τίς; ἀντηρώτησετὸ παιδίον.

— Ἡ γραῖα, ἀπήντησεν ὁ Αὐστριακός.

— Ὄχι, ζῇ ἀκόμη.

Βάρος τι ἤρθη ἐκ τοῦ στήθους τοῦ στρατιώτου, ἀκούσαντος ταῦτα. Ἀμέσως δὲ ἔτρεξε πρὸς τὴν ἀσθενῆ.

— Ἰωσὴφ, Ἰωσήφ! ἔκραξεν αὕτη, ἐκτείνουσα πρὸς αὐτὸν τοὺς βραχίονάς της ὅπως ἐναγκαλισθῇ αὐτόν. Ἡ σκηνὴ ἦτο συγκινητική. Ἡ γραῖα, ἡ ἄπαις καὶ ὁ νέος ἐκεῖνος ἦσαν μακάριοι ἐνώπιον ἀλλήλων, ἀλλ' ἡ μακαριότης των αὕτη δὲν ἠδύνατο νὰ διαρκέσῃ ἐπὶ πολύ. Ὁ νέος ἔπρεπε νὰ ἀναχωρήσῃ. Πρὶν ἢ ἀναχωρήσει ὅμως ἔλαβε τὸ βιβλίον, ἀνέγνωσε περικοπήν τινα, μετὰ τὸ ὁποῖον, ὑψώσας τὴν καρδίαν παρεκάλεσε τὸν Συντηρητὴν Θεὸν νὰ λάβῃ εὐσπλαγχίαν διὰ τὴν πτωχὴν ἐκείνην γυναῖκα· καὶ ἀκολούθως ἀνεχώρησε, βέβαιος ὅτι θέλει τὴν ἐπανίδῃ εἰς τὸν οὐρανόν.

Δὲν παρῆλθε πολὺς καιρὸς καὶ ὁ Ἰωσὴφ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν μητρικήν του οἰκίαν, ὅπου εὗρε τὴν γραῖαν μητέρα του ἔτι ζῶσαν. Ἡ λύπη κατὰ τὴν ἀναχώρησίν του ἦτο μεγάλη, ἀλλὰ μεγαλητέρα ἐστάθη ἡ κατὰ τὴν ἐπιστροφήν του χαρά. Ὁ Θεὸς, ὁ βοηθῶν τὰς χήρας καὶ τὰ ὀρφανὰ, ἐπροστάτευσε καὶ τὴν γυναῖκα ταύτην καὶ πάντοτε ἤγειρε φίλους οἱ ὁποῖοι νὰ θεραπεύωσι τὰς ἀνάγκας της. Οὕτως ὁ Ἰωσὴφ ἐν τῇ εὐτυχίᾳ τῆς ἰδίας μητρὸς ἀντημοίφθη διὰ τὴν αὐταπάρνησιν μεθ' ἧς προσηνέχθη πρὸς τὴν ταλαίπωρον γραῖαν τοῦ Ὀλστάϊν.

ΜΑΡΤΗΡΙΟΝ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ ΤΡΟΠΑΙΟΦΟΡΟΥ

Ἀφοῦ οἱ θεῖοι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀπόστολοι, διατρέξαντες πάντα τὰ τῆς οἰκουμένης μέρη, ἔσπειραν τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, ἀμέσως εἰς πᾶσαν σχεδὸν πόλιν καὶ χώραν ἤρχισαν νὰ θάλλωσι κοινότητες χριστιανικαί, ἐ κ κ λ η σ ί α ι ὀνομαζόμεναι, αἱ ὁποῖαι, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ νεωτέρου ἡμῶν ἱστορικοῦ, «ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἠθικῆς καὶ ὑλικῆς ἀναρχίας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὡς ὀάσεις τινὲς ἐρήμου αὐχμηρᾶς, παρίστων θέαμα παντάπασιν ἀλλοῖον. Ἐνῷ κύκλῳ αὐτῶν οἱ νόμοι παρέλυον, ἐνῷ πολυάριθμοι αὐτοχειροτόνητοι αὐτοκράτορες διεπολέμουν πρὸς ἀλλήλους περὶ τῆς κυριαρχίας τοῦ κόσμου, ἐνῷ ἀναρίθμητα βαρβάρων στίφη κατεπάτουν καὶ κατεπυρπόλουν πόλεις καὶ χώρας, ὁ χριστιανὸς ἤξευρε τίς ἦτο ἡ κυβέρνησις αὐτοῦ καὶ τίς ὁ νόμος αὐτοῦ. Αὐτὸς μόνος εἶχεν ἡγεμόνας καὶ λειτουργοὺς ἀσαλεύτους· αὐτὸς μόνος ἠσθάνετο ἑαυτὸν προστατευόμενον, συνεχόμενον, χειραγωγούμενον· αὐτὸς μόνος ἐν τῷ γενικῷ ἐκείνῳ κατακλυσμῷ δὲν ἐνόμιζεν ὅτι βλέπει τὸν οὐρανὸν καταπίπτοντα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ τὴν γῆν σχιζομένην ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ.» (1) Καὶ τῷ ὄντι ἡ κατάστασις τῆς κοινωνίας κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦτο οἰκτροτάτη· γενικῶς οἱ ἄνθρωποι τόσον εἶχον ἐξαχρειωθῆ ὥστε οὐδὲν πλέον εἶχον ἱερὸν ἢ ὅσιον, ἀλλ' ἦσαν δοῦλοι αἰσχροτάτης ἀκολασίας, καὶ ὡς περιγράφει αὐτοὺς ὁ ἀπόστολος Παῦλος, πεπληρωμένοι πάσῃ ἀδικίᾳ, πορνείᾳ, πονηρίᾳ, πλεονεξίᾳ, κακίᾳ· ἦσαν μεστοὶ φθόνου, ἔριδος, δόλου, κακοηθείας· ἦσαν ψιθυρισταί, κατάλαλοι, θεοστυγεῖς, ὑβρισταί, ὑπερήφανοι, ἀλαζόνες, ἐφευρεταὶ κακῶν, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀσύνετοι, ἀσύνθετοι, ἄστοργοι, ἄσπονδοι, ἀνελεήμονες (2), καὶ ἑνὶ λόγῳ ἀσκοῦντες πᾶσαν κακίαν. Αἱ δὲ κακίαι αὗται ἦσαν καρποὶ τῆς ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς αὐτῶν καταστάσεως. Ἐν κοινωνίᾳ λοιπὸν ἐκ τοιούτων ἀπαρτιζομένη ἀτόμων κοινότητες ἀνθρώπων, οὐ μόνον ἐλευθέρων τῶν κακιῶν ἐκείνων, ἀλλὰ καὶ ἐργαζομένων πᾶσαν ἀρετὴν καὶ μοχθούντων ὑπὲρ τῆς σωτηρίας καὶ τῶν ἄλλων, ἦσαν βεβαίως ὡς ὀάσεις ἐν μέσῳ ἐρήμου αὐχμηρᾶς, ὡς βεβαίως θὰ ἦσαν καὶ σήμερον ἂν παρ' ἡμῖν εὑρίσκοντο τοιαῦται.

Ἀλλὰ τὸ εἰς τὰς καρδίας τῶν διεφθαρμένων ἀνθρώπων ἐμφωλεῦον σκότος δὲν δύναται ἐπὶ πολὺ νὰ ὑποφέρῃ τὴν παρουσίαν ἀνθρώπων ἐναρέτων, τῶν ὁποίων ὅλος ὁ βίος εἶναι τρόπον τινὰ τῆς κακίας ἔλεγχος. Καὶ τοῦτο βλέπεται ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀρχῆς τοῦ κόσμου. Ὁ Κάϊν ἐφόνευσε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἄβελ· «Καὶ διατί ἔσφαξεν αὐτόν; Ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἦν τὰ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ δίκαια.» Οἱ Ἀθηναῖοι ἐξωστράκισαν τὸν Ἀριστείδην διότι ἦ τ ο δ ί κ α ι ο ς, ἔδωκαν τὸ κώνιον εἰς τὸν Σωκράτην διότι ἠγάπα τὴν ἀρετήν, ἐθανάτωσαν τὸν ἐνάρετον Φωκίωνα διότι διὰ τοῦ βίου του ἠλέγχετο ἡ ἰδική των κακία. Καὶ οἱ Σκύθαι δὲ ἐφόνευσαν τὸν Ἀνάχαρσιν καὶ οἱ Ἑβραῖοι ἔσφαζον τοὺς προφήτας. Ἀφοῦ δὲ ἄνθρωποι ὄχι διεφθαρμένοι ὅσον οἱ ἀμέσως μετὰ Χριστὸν ζῶντες διέπραττον τοιαῦτα εἰς τοὺς ἐναρέτους τί ἔπρεπε νὰ περιμένῃ τις ἐκ τῶν ἐξαχρειωμένων ἐκείνων εἰδωλολατρῶν; «Μὴ θαυμάζετε, ἀδελφοί μου,» ἔγραφε πρὸς τοὺς χριστιανοὺς ὁ Ἰωάννης, «εἰ μισεῖ ἡμᾶς ὁ κόσμος,» καὶ παρακατιὼν «οἴδαμεν ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐσμὲν καὶ ὁ κόσμος ὅλος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται.» Τὸ μῖσος λοιπὸν τοῦτο, τὸ ὁποῖον ὁ ἐν τῷ πονηρῷ κείμενος κόσμος ἐδείκνυε πρὸς τοὺς καθαρισθέντας πάσης κακίας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ καὶ ζητοῦντας καὶ νὰ ἐλευθερώσωσι καὶ ἅπαν τὸ ἀνθρώπινον γένος δὲν ἤργησεν αὐξανόμενον νὰ γεννήσῃ σκηνὰς αἱματηρὰς, αἱ ὁποῖαι ὅμως παρὰ πᾶσαν τῶν διωκτῶν προσδοκίαν, ὠφέλουν πάντοτε καὶ τοὺς διωκομένους καὶ πολλοὺς ἄλλους. Ὅπως δὲ ἔχωσιν εὐλογοφανῆ τινα πρόφασιν εἰς τὰς δηώσεις καὶ σφαγὰς τῶν χριστιανῶν οἱ ὀδηγοὶ τῆς κακίας διέδιδον εἰς τὰ πλήθη πολλὰς κατὰ τῶν ἀθώων συκοφαντίας. Καὶ πρῶτον

(1) Ἱστορ. Ἑλλ. Ἔθνους ὑπὸ Κ. Παπαρρηγοπούλου Τομ. Β.' σελ. 514.

(2) Ἐπιστολ. πρὸς Ρωμαίους ά. 29.

ἔπειθον τὸν ἀμαθῆ ὄχλον ὅτι οἱ χριστιανοί, μὴ λατρεύοντες ἀλλὰ περιφρονοῦντες τοὺς θεούς, κινοῦσιν οὕτω τὴν ὀργὴν των καὶ ἑπομένως αὐτοὶ μόνοι ἦσαν οἱ αἴτιοι τῶν κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας πολλῶν συμφορῶν. Δεύτερον, ἐσυκοφάντουν αὐτοὺς ὡς βρεφοκτόνους, ἀνθρωποφάγους καὶ διαπράττοντας ὄργια φοβερά. Τρίτον ἔλεγον αὐτοὺς μάγους, πλάνους, τερατουργοὺς, ὡς ἐκτελοῦντας ἔργα τεράστια. Τέταρτον ἐκήρυττον αὐτοὺς ἀθέους καὶ καταφρονητὰς τῶν θεῶν αὐτοκρατόρων καὶ πολλὰ ἄλλα, ὧν μόνον ἓν ἦτο ἀρκετὸν νὰ καταστήσῃ τὸν τέλειον αὐτὸν ἀφανισμὸν ἐπιθυμητὸν παρὰ πάντων. Διωγμοὶ λοιπὸν δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ λείπωσιν ἀφοῦ τὰ ἄτομα τὰ ἀποτελοῦντα τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ ἦσαν ὅλα ἄνθρωποι ἀγνοὶ καὶ ἐνάρετοι, πλὴν ζῶντες ἐν μέσῳ γενεᾶς πονηρᾶς καὶ διεφθαρμένης. Ὅταν ὅμως οἱ ἐπὶ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ τῆς Ρώμης θρόνου καθήμενοι ἐλάμβανον μέρος εἰς τοὺς διωγμοὺς τότε καὶ ὁ χαρακτὴρ αὐτῶν ἐγίνετο φοβερώτατος καὶ τὰ κατ' αὐτοὺς βασανιστήρια ἦσαν φρικτά.

Ἐν τοιαύτῃ τῶν πραγμάτων καταστάσει οἱ χριστιανοὶ ἦσαν πάντοτε ἄγρυπνοι, καὶ πάντοτε ἕτοιμοι νὰ ὑποδέχωνται τὰς προσβολὰς τῶν ἐχθρῶν των, ἀπὸ πάσας τάξεις τῶν ὁποίων πάντοτε προσείλκυόν τινας εἰς τὴν ἁγίαν πίστιν των. Συνήρχοντο δὲ ὅσον αἱ περιστάσεις τοῖς ἐπέτρεπον καὶ παρηγόρουν ἀλλήλους καὶ ἐνεψύχωνον ἀλλήλους καὶ ἐβοήθουν ἀλλήλους, ὅπως, εὑρεθέντες πιστοὶ μέχρι θανάτου, μὴ ἀπωλέσωσι τῆς ζωῆς τὸν στέφανον. Ἦσαν λοιπὸν ὡς στρατὸς συγκεκροτημένος, ἐκράτουν τοῦ σταυροῦ τὴν σημαίαν καὶ εἶχον ἀπόφασιν νὰ ἀντισταθῶσι μέχρις ἐσχάτων εἰς τὴν γενικὴν φθορὰν τῆς ἀνθρωπότητος. Τὰ ὅπλα των ἦσαν ἀήττητα. «Ἦσαν παριεζωσμένοι τὴν ὀσφὺν αὐτῶν ἐν ἀληθείᾳ, ἐφόρουν τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης καὶ οἱ πόδες των ἦσαν ὑποδεδημένοι ἐν τῇ ἑτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελλίου τῆς εἰρήνης· ἐπὶ πᾶσι δὲ εἶχον τὴν ἀσπίδα τῆς πίστεως, ἐφόρουν τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου καὶ ἐκράτουν τὴν μάχαιραν τοῦ πνεύματος, ἥτις εἶναι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ· διότι ἐγίνωσκον ὅτι ἡ πάλη των δὲν ἦτο πρὸς αἷμα καὶ σάρκα ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχὰς, πρὸς τὰς ἐξουσίας καὶ πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους'» Ὦ, πόσον ἦτο δύσκολον ἀνθρωπίνως νὰ ἦναί τις κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας χριστιανός! Καὶ ἐν τούτοις οἱ τὰς τάξεις τῆς τότε στρατευομένης ἐκκλησίας ἀπαρτίζοντες οὐ μόνον δὲν κατεβάλλοντο ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν δεινῶν ἀλλὰ καὶ τοσοῦτον μᾶλλον ἔχαιρον ὅσον περισσότερα ἀπήντων, διότι εἰς οὐδὲν ἐλογίζοντο τὰ παθήματα τοῦ παρόντος πρὸς τὴν μέλλουσαν ἀποκαλυφθεῖναι δόξαν, καὶ διότι ἐν τῷ μέσῳ τῶν φρικτοτάτων βασάνων ἠδύναντο νὰ πιστεύωσι, νὰ ἐλπίζωσι καὶ νὰ ἀγαπῶσι.

Καθὼς δὲ πᾶς στρατὸς ἔχει καὶ τοὺς κατ' ἐξοχὴν γενναίους του, οὓς τιμᾷ καὶ σέβεται πλέον τῶν ἄλλων, οὕτω καὶ ἡ ἐκκλησία εἶχε τοὺς ἥρωάς της διηρημένους εἰς φονευθέντας, οὓς ἐκάλει μάρτυρας, καὶ εἰς ἐπιζῶντας οὓς ὠνόμαζεν ὁμολογητάς. Ἔλαβον δὲ οἱ πρῶτοι τὸ ὄνομα μάρτυρες διότι διὰ τῆς χύσεως τοῦ αἵματός των ἐβεβαίωνον ὅτι ἡ μαρτυρία των ἦτο ἀληθινή. Καὶ ποία ἦτο ἡ μαρτυρία των αὕτη; μία, ἡ ἑξῆς· ὅτι αὐτοὶ γεννηθέντες ἐκ τῶν σπλάγχνων τῆς διεφθαρμένης κοινωνίας ἔφερον ἐντὸς αὐτῶν πάντα τῆς κακίας τὰ σπέρματα, τὰ ὁποῖα εὕρισκον εὐχαρίστησιν θεραπεύοντες· πλὴν ἀφότου ἔλαβον γνῶσιν περὶ Χριστοῦ καὶ ἠγάπησαν αὐτὸν, ἐκεῖνος τοὺς ἐκαθάρισεν ἀπὸ πάσης κακίας, τοὺς ἔκαμε κτίσματα νέα καὶ τοὺς ἀνέδειξεν ἐραστὰς πάσης ἀρετῆς. Ἦτο λοιπὸν εὐεργέτης των, φίλος των, ἦτο Σωτὴρ των, καὶ περὶ τούτου ἐμαρτύρουν οὐχὶ μὲ λέξεις ἁπλᾶς ἢ μὲ αὐτὴν τοῦ αἵματός των τὴν χύσιν, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τὰ φρικτότερα βασανιστήρια. Τοσαύτην εἶχον πεποίθησιν καὶ τόσον ἠγάπων ὥστε προετίμων νὰ ὑποστῶσι πᾶν ὅ,τι ἡ φαντασία τῶν διωκτῶν των ἐφεύρισκε εἶδος βασάνων παρὰ νὰ εἴπωσι μίαν μόνον κατὰ τοῦ Ἀγαπητοῦ λέξιν. Τοιοῦτοι ἦσαν οἱ μάρτυρες, οἱ μαρτυρήσαντες τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου. Ὁ ἡρωισμός των εἰς πολλοὺς αὐτοκαλουμένους σοφοὺς φαίνεται ἀκατανόητος, ὡς ἀκατανόητοι δι' αὐτοὺς εἶναι καὶ αἱ μεγάλαι ἀλήθειαι ὑπὲρ ὧν ἐμαρτύρουν ἐκεῖνοι. Πρὸς τοὺς τοιούτους μίαν ἐρώτησιν ἀποτείνομεν. Τίς ἐξ αὐτῶν, ἀρνούμενος τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου, δύναται νὰ ἀρνῆται αὐτὴν μετὰ τοσαύτης πεποιθήσεως μεθ' ὅσης οἱ μάρτυρες ἠρνοῦντο τὴν θεότητα τῶν εἰδωλολατρικῶν θεῶν; ὑπερβαιότατα οὐδείς· διότι πάντες ἐν τῇ σοφίᾳ των ἀμφιβάλλουσιν!

Οὐχ ἧττον τίμιοι τῶν μαρτύρων ἦσαν καὶ οἱ ὁμολογηταὶ, οἵτινες ἤχθησαν μὲν ἐνώπιον δικαστηρίων ἀπίστων, ἐνώπιον ἀρχόντων καὶ

βασιλέων διὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἔδειξαν ὅτι γινώσκουσιν αὐτὸν καὶ ἀγαπῶσιν αὐτὸν ὑπὲρ πᾶν ἄλλο, ἀλλὰ ἡ ζωὴ δὲν τοῖς ἀφηρέθη, δι' ὃ ἦσαν καὶ οἱ ἐπιζόντες ἥρωες, ἕτοιμοι νὰ παρουσιασθῶσι καὶ πάλιν καὶ νὰ χύσωσιν, ἐὰν χρειασθῇ, καὶ τὸ αἷμά των.

Τοιαύτη ἦτο ἡ κατάστασις τῶν πραγμάτων καὶ ἡ θέσις τῆς ἀνθρωπότητος κατὰ τὰς τρεῖς πρώτας ἑκατονταετηρίδας μ.Χ. ἐξ ἑνὸς μὲν οἱ πολλοί, οἱ ἄρχοντες, οἱ εἰδωλολάτραι ἐν τῷ πονηρῷ κείμενοι καὶ εἰς τὰ πάθη τῆς ἀτιμίας φθειρόμενοι, σφαζόμενοι ὅπως ὑποστηρίζωσιν αἰσχροὺς αὐτοκράτορας ἢ δηούμενοι ὑπὸ τῶν μεταναστευόντων βαρβάρων στιφῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ οἱ ὀλίγοι, οἱ ταπεινοί, οἱ ἀγαπητοὶ τοῦ Χριστοῦ καθαροὶ πάσης κακίας καὶ πᾶσαν ἀρετὴν ἀσκοῦντες, πλὴν καὶ «καταδιωκόμενοι, ἀλλ' οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι· καταβαλλόμενοι, ἀλλ' οὐκ ἀπολλύμενοι.» Α'. Κορ. δ'. 9. Καὶ ὅτε μὲν οἱ ἄρχοντες ἦσαν ἀνεκτικοί, ὅπερ πολλάκις συνέβαινεν, οἱ Χριστιανοὶ ἐλάμβανον κάπως ἄνεσιν, ὅτε ὅμως ἦσαν ἐχθροὶ τῶν τότε τὰ δεινὰ ἐπληθύνοντο μάλιστα δὲ καὶ ἐκορυφοῦντο ὅτε μισόχριστοι αὐτοκράτορες ἀπεφάσιζον νὰ ἐξοντώσωσιν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς γῆς. Καὶ τοιοῦτοι αὐτοκράτορες ἐφάνησαν οὐκ ὀλίγοι, ὧν σκληρότατος ἀνεδείχθη ὁ Διοκλητιανὸς καὶ ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ Γαλέριος, κινήσαντες τὸν δέκατον καὶ τελευταῖον πλὴν συνάμα καὶ τὸν ὠμότατον πάντων τῶν κατὰ χριστιανῶν διωγμῶν, μὲ σκοπὸν νὰ ἐξαλείψωσιν ἀπὸ τῆς γῆς τοῦ Χριστοῦ τὸ ὄνομα.

Ὁ ἐκ Δαλματίας Διοκλητιανὸς ἀναγορευθεὶς αὐτοκράτωρ τὸ 284 μ. Χ. ἦτο μὲν ἄνθρωπος ἀγχίνους καὶ δεινὸς ἰχνευτὴς τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ συνάμα ὠμὸς καὶ τραχύς· ἐγίνωσκε δὲ καὶ τὴν τέχνην τοῦ βασιλεύειν. Μετὰ τρία ἢ τέσσαρα ὅμως ἔτη, διὰ νὰ ἐπαρκῇ εἰς τὰ χρέη τῆς ἀχανοῦς αὐτοκρατορίας παρέλαβε συνάρχοντα τὸν Μαξιμιανόν. Μετὰ ταῦτα τὸ (291) ἑκάτερος τῶν αὐτοκρατόρων ἀνέδειξαν καὶ ἀνὰ ἕνα βοηθόν, δόντες εἰς αὐτοὺς τὸν τίτλον Καίσαρος· ὁ μὲν Διοκλητιανὸς τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ Γαλέριον, ὁ δὲ Μαξιμιανὸς τὸν γαμβρὸν του Κωνστάντιον τὸν Χλωρόν, πατέρα τοῦ μετὰ ταῦτα Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου. Καὶ ὁ μὲν Διοκλητιανὸς βαρυνθεὶς μετὰ ταῦτα τὴν ἐν Ρώμῃ διατριβήν, μετέβη καὶ διέτριβεν εἰς Νικομήδειαν, ὁ δὲ Μαξιμιανὸς εἰς Μεδιόλανα τῆς Ἰταλίας Εὑρισκομένου τοῦ Διοκλητιανοῦ ἐν Νικομηδείᾳ οἱ εἰδωλολάτραι ἤρχισαν νὰ ταράττωνται, ὁ δὲ αὐτοκράτωρ ἀπεφάσισε νὰ πνίξῃ ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ τὸν χριστιανισμόν. Περὶ τὰς ἀρχὰς λοιπὸν τοῦ 303 μ.Χ. «ἔτος τοῦτο ἦν ἐννεακαιδέκατον τῆς Διοκλητιανοῦ βασιλείας. Λύστρος μὴν, λέγοιτο δ' ἂν οὗτος Μάρτιος κατὰ Ρωμαίους, ἐνῷ τῆς τοῦ σωτηρίου πάθους ἑορτῆς εἰσελαυνούσης, ἥπλωτο παν.αχόσε βασιλικὰ γράμματα, τὰς μὲν ἐκκλησίας εἰς ἔδαφος φέρειν, τὰς δὲ γραφὰς ἀφανεῖς πυρὶ γενέσθαι, προστάττοντα· καὶ τοὺς μὲν τιμῆς ἀπειλημμένους, ἀτίμους· τοὺς δ' ἐν οἰκετείαις εἰ ἐπιμένειν ἐν τῇ τοῦ χριστιανισμοῦ προθέσει, ἐλευθερίας στερεῖσθαι προαγορεύοντα. Καὶ ἡ μὲν πρώτη καθ' ἡμῶν γραφὴ τοιαύτη τις ἦν· μετ' οὐ πολὺ δὲ ἑτέρων ἐπιφοιτησάντων γραμμάτων, προσετάττετο τοὺς τῶν ἐκκλησιῶν προέδρους, πάντας τοὺς κατὰ πάντα τόπον, πρῶτα μὲν δεσμοῖς παραδίδοσθαι, εἶθ' ὕστερον πάσῃ μηχανῇ θύειν ἐξαναγκάζεσθαι. Τότε δὴ οὖν, τότε, πλεῖστοι μὲν ὅσοι τῶν ἐκκλησιῶν ἄρχοντες, δειναῖς αἰκίαις προθύμως ἀθλήσαντες, μεγάλων ἀγώνων ἱστορίας ἐπεδείξαντο· τῶν δὲ λοιπῶν ἕκαστος εἴδη διάφορα βασάνων ἐνήλλαττεν· οὐδ' ἔστι λόγῳ δυνατὸν ἀφηγήσασθαι ὅσους καὶ ὁποίους τοῦ Χριστοῦ μάρτυρας ὀφθαλμοῖς παρῆν ὁρᾶν τοῖς ἀνὰ πάσας τάς τε πόλεις καὶ τὰς χώρας οἰκοῦσιν.» (Εὐσέβειος.)

Εἷς ἐκ τῶν ἀπείρων μαρτυρησάντων κατὰ τὸν δέκατον διωγμὸν τοῦτον ἦτο καὶ νέος τις ἐκ Καππαδοκίας ὡραῖος μὲν τὸ σῶμα πλὴν ὡραιότατος τὴν ψυχήν, ὅστις καὶ ἀνεδείχθη ἓς τῶν πρωτίστων τῆς ἐκκλησίας ἡρώων καὶ ὅστις παντοῦ διαφερόντως τιμᾶται ὑπὸ τὸ ὄνομα Τροπαιοφόρος Γεώργιος. Οἱ γονεῖς του ἦσαν ἄνθρωποι οὐχὶ ἀνήκοντες εἰς τὴν διεφθαρμένην γενεὰν τῆς ἐποχῆς, ἀλλὰ ἐρασταὶ τῆς ἀρετῆς, τοῦ Χριστοῦ φίλοι. Πόσον δὲ συμβάλλει ἡ ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων ἐν Χριστῷ ἀνατροφὴ καὶ ὁποίους καρποὺς μετὰ ταῦτα φέρει ἔστω παράδειγμα οὐ μόνον ὁ Γεώργιος ἀλλὰ καὶ ὁ Χρυσόστομος, καὶ ὁ Νικόλαος, καὶ ὁ Ὠριγένης καὶ τόσοι ἄλλοι ἀπηρίθμητοι τῆς ἐκκλησίας ἥρωες. Ἀλλ' ὁ Γεώργιος ταχέως ἐστερήθη τῶν γονέων του. Ἦτο δεκαετὴς περίπου ὅτε ἔχασε τὸν πατέρα του, μαρτυρήσαντα ὑπὲρ τῆς πίστεως τοῦ

Χριστοῦ. Μετ' ὀλίγα δὲ ἔτη ἀποθανούσης καὶ τῆς μητρός του ἔμεινε παντόρφανος. Ἡ εἰκογένεια ὅμως εἰς ἣν ἀνῆκε δὲν ἦτο πτωχὴ, οὔτε ταπεινῆς καταγωγῆς· δι' ὃ καὶ βλέπομεν αὐτὸν μετ' ὀλίγον φέροντα τὸν τίτλον τοῦ κόμητος καὶ ἔχοντα ἀξίωμα ἐπάρχου ἢ ἡγεμόνος ἢ καὶ στρατηλάτου. Ἡ λαμπρὰ θέσις του ὅμως καὶ ἡ μεγάλη του νεότης, ἀντὶ, ὡς εἰς τοὺς πλείστους συμβαίνει, νὰ τὸν παρασύρωσιν, εἰς αὐτὸν ἀπεναντίας ἦσαν ὡς δύο λαμπροὶ ἀδάμαντες στέφοντες τὰς ἀρετάς του, διότι ὁ Γεώργιος ἠγάπα τὸν Χριστὸν καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ πράξῃ τι τὸ ὁποῖον νὰ μὴ εὐαρεστῇ τὸν Ἀγαπητόν του. Διὰ τοῦτο καὶ ὅτε ὁ Διοκλητιανὸς διέταξε τὴν καταστροφὴν τῶν χριστιανῶν, ὁ Γεώργιος εὑρεθεὶς παρὼν δὲν ἠδύνατο νὰ σιωπήσῃ, ἀλλ' εἶπεν εἰς τὸν αὐτοκράτορα ὅτι ἡ διαταγή του ἦτο πολὺ ἄδικος καὶ ἐπιζήμιος, καθότι οἱ χριστιανοὶ δὲν εἶναι ὁποῖοι τοὺς ἐφαντάζετο καὶ ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ Γεώργιος ἦτο χριστιανός. Μετὰ τὸ ὁποῖον ἤρχισε νὰ ἀποδεικνύῃ κατὰ πόσον οἱ ἄνθρωποι πλανῶνται θεωροῦντες ὡς Θεοὺς τὰ κενὰ ὀνόματα καὶ λατρεύοντες ξύλα καὶ μέταλλα, ἐνῷ ὁ Θεὸς εἶναι πνεῦμα· καὶ διὰ νὰ σωθῶσιν ἐκ τῆς φθοροποιᾶς πλάνης κατ' οὐδένα ἄλλο τρόπον εἶναι δυνατὸν εἰμὴ διὰ τοῦ Χριστοῦ. Ἀκούσας ταῦτα ὁ αὐτοκράτωρ ἔμεινεν ἐκπεπληγμένος· καὶ πρῶτον μὲν ἐζήτησε διὰ λαμπρῶν ὑποσχέσεων νὰ πείσῃ τὸν Γεώργιον ν' ἀρνηθῇ τὴν μωρίαν τοῦ σταυροῦ, πλὴν βλέπων αὐτὸν στερεὸν ἤρξατο τὰς ἀπειλάς· ὁ Γεώργιος ὅμως περιεφρόνησε τὰς ἀπειλὰς ὅπως καὶ τὰς ὑποσχέσεις τοῦ Διοκλητιανοῦ, ὅστις τόσον ὠργίσθη ἐκ τούτου ὥστε διέταξεν ἀμέσως νὰ τὸν ἀκοντήσωσι καὶ νὰ τὸν ῥίψωσιν εἰς φυλακάς. Τὰ βασανιστήρια τὰ ὁποῖα ὁ Γεώργιος ὑπέστη διὰ νὰ βιασθῇ νὰ μὴ ἀγαπᾷ τὸν Χριστὸν εἶναι πολλὰ καὶ φοβερὰ, ἀλλ' ἡ γενναιότης μεθ' ἧς ὑπέστη αὐτὰ ἦτο τόσον μεγάλη καὶ τόσον σεβαστὴ ὥστε πολλοὺς ἐκ τῶν βασανιστῶν του ἐκλόνισε καὶ πολλοὺς ἠνάγκασε νὰ κηρύξωσιν ἀναφανδὸν ὅτι τοῦ Χριστοῦ ἡ δύναμις εἶναι ὑπεράνθρωπος. Τέλος ὁ αὐτοκράτωρ ἰδὼν ὅτι οὔτε μὲ ἀπειλὰς οὔτε μὲ ὑποσχέσεις, οὔτε μὲ τὰ σκληρότατα βασανιστήρια ἠδύνατο νὰ μετατρέψῃ τὸν Γεώργιον διέταξε νὰ τὸν ἀποκεφαλίσωσιν ἂν ἐπιμένῃ ὢν χριστιανός· τὸ ὁποῖον καὶ ἐγένετο τὴν 23 Ἀπριλίου 303 μ. Χ. Τὸ μαρτύριον τοῦ Γεωργίου τόσον κρότον ἐπροξένησε μεταξὺ τῶν χριστιανῶν ὥστε πάντες ὁμοφώνως ἐκήρυξαν αὐτὸν ὡς γενναιότατον ἥρωα, ἔδωκαν εἰς αὐτὸν τὸ ὄνομα τροπαιοφόρος καὶ ἀλληγόρησαν αὐτὸν ὡς ἀήττητον στρατιώτην, καταπατοῦντα φοβερὸν δράκοντα, τὸν δράκοντα τοῦ σκότους, ὃν εἶθε καὶ ἡμεῖς νὰ καταπατήσωμεν.

Η ΑΝΟΙΞΙΣ

Ἡ ὥρα τῆς ἀναγεννήσεως τῆς γῆς, ἤτοι ἡ ἄνοιξις, φέρει ἐπὶ τῶν αὐτῆς πτερύγων πλέον τι ἢ τὸν δροσερὸν τοῦ ἀγροῦ χόρτον, πλέον τι ἢ τῶν ἀνθέων τὴν ὡραιότητα. Εἶναι ἡ ὑπόσχεσις ἀνανεώσεως, ἥτις πάλιν εἶναι σύμβολον τῶν ἀρίστων ἐλπίδων τοῦ κόσμου τούτου καὶ τοῦ ἐρχομένου. Ἐκ τῆς τακτικῶς ἐπανερχομένης ἀνοίξεως οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἐδιδάχθησαν τὸ μάθημα τῆς ἀθανασίας. Ἀφοῦ εἰς κόσμον ὅστις ἔκειτο ψυχρὸς καὶ παγωμένος ὑπὸ τὰ χιονώδη στρώματα τοῦ χειμῶνος, ἐπέρχεται ἀνάστασις βλαστήσεως καὶ ἄνθη καὶ πτηνῶν κελαδήματα, πρέπει ὁ ἄνθρωπος, ἀφοῦ πέσῃ ψυχρὸς καὶ ἀκίνητος, τόσον, ὥστε οὐδεμία φωνὴ νὰ δύναται νὰ τὸν ἐξυπνίσῃ, οὐδεμία ἀνθρώπινος προσπάθεια νὰ τὸν ἀποσπάσῃ ἐκ τῆς λιθίνης αὐτοῦ ἀναισθησίας, πρέπει ἄρα νὰ μὴ ἔχῃ καὶ αὐτὸς ὑψηλοτέραν, θαυμασιωτέραν καὶ γλυκυτέραν τινὰ ἄνοιξιν καθ' ἣν νέα ζωὴ νὰ κυκλοφορήσῃ πάλιν εἰς τὰς φλέβας του, καὶ ἐλπίδες νέαι νὰ βλαστάνωσιν ὡς ἄνθη παρὰ τὴν ὁδόν του; Τοῦτο πρέπει νὰ τὸ πιστεύωμεν πάντες. Τινὲς εἶναι περὶ αὐτοῦ βέβαιοι διότι βιβλία ἱερὰ καὶ ἄνθρωποι ἅγιοι τὸ ἐδίδαξαν· ἀλλὰ, καὶ τὴν σεβαστὴν ταύτην βάσιν ἂν πρὸς στιγμὴν παραμερίσωμεν, αὐτὸς ὁ νοῦς μας πάλιν μᾶς διδάσκει. Ἡ ὕπαρξίς μας εἶναι τόσον ἐνδελεχὴς ὥστε οὐδὲ κἂν νὰ ἐννοήσωμεν δυνάμεθα ὅτι θέλομέν ποτε παύσει ὑπάρχοντες. Ἐκτὸς τούτου οὐδεμία φιλοσοφία, ἥτις θυσιάζει τὸ ἄτομον εἰς τὸ γένος, οὐδεὶς ἰνδικὸς μυστικισμὸς, ὅστις ἀπορροφᾷ ἑκάστην ψυχὴν ἐντὸς τοῦ θείου ὅλου δύνανται νὰ ἀνταποκριθῶσιν εἰς τοὺς μυχίους πόθους τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας. Αἱ γενεαὶ παρέρχονται, πάντοτε τῆς νέας ἀνεγειρομένης ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς παλαιᾶς, καὶ ἡμεῖς ἐπίσης παρερχόμεθα, ἀλλ' ἕκαστος ἐξ ἡμῶν φέρων μεθ' ἑαυτοῦ τὴν συνείδησιν τῆς ἀτομικότητός του, ὡς καὶ τῆς ἀθανασίας του.

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΤΑ ΖΩΑ

Οἱ μουσικοὶ ἦχοι ἔχουσιν ἐπιρροὴν οὐ μόνον ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ αὐτῶν τῶν ζώων. Ὑπάρχουσι πολλὰ παραδείγματα καθ' ἃ καὶ πολλὰ ζῶα δεικνύουσιν ἀγάπην πρὸς τὴν τῶν Μουσῶν τέχνην, καὶ τοιαῦτα δυνάμεθα νὰ φέρωμεν τὰ ἀκόλουθα.

Κύριός τις εἶχε κύνα ὅστις ἐδείκνυε πολὺ ἐνδιαφέρον εἰς τὴν μουσικήν. Ὅταν ἔθετεν ἐπὶ τῆς τραπέζης αὐτοκίνητον μουσικὸν σκεῦος ὁ κύων ἔτρεχε πρὸς αὐτὴν καὶ ἅμα ἔφθανεν ἔμενε προσεκτικὸς ἑωσοῦ τὸ σκεῦος παρῆγε τοὺς μουσικούς του ἤχους. Ὅταν δὲ πάλιν ἔκρουον κλειδοκύμβαλον τὸ ζῶον δὲν ἐκινεῖτο καὶ οἰδεμίαν ἐφαίνετο δίδον προσοχήν, ἑωσοῦ ἰδιαίτερόν τι τεμάχιον ἐκρούετο καὶ τότε ὕψωνε τὴν κεφαλὴν καὶ ἤρχιζε νὰ φωνάζῃ πολὺ θλιβερά. Ὅταν ὁ σκοπὸς ἐκεῖνος ἔπαυε τότε καὶ τὸ ζῶον ἔπιπτεν εἰς τὴν πρώτην του ληθαργίαν.

Κυρία τις εἶχε κύνα ὅστις ἐδείκνυε μεγάλην ἡδονὴν ὅταν τὴν ἤκουε κρούουσαν τὸ κλειδοκύμβαλον. Ἐὰν δὲ ἡ συνήθης ὥρα διὰ τὸ καθημερινὸν τοῦτο παίξιμον παρήρχετο ὁ κύων ἐφαίνετο ἀνήσυχος, ἐγαύγιζε καὶ δὲν ἔπαυε νὰ ταράττῃ, ἑωσοῦ ἡ κυρία ἐκάθιζε νὰ εὐχαριστήσῃ τὴν γνώμην του. Ὅσον καιρὸν τὸ κλειδοκύμβαλον ἐκρούετο ὁ κύων ἐκάθητο ἀκίνητος ἐπὶ καθέκλας πλησίον τῆς κυρίας του, ὅταν δὲ ἡ μουσικὴ ἔπαυε τὸ ζῶον ἐπήδα κάτω καὶ ἐφαίνετο εὐχαριστημένον ὅλην ἐκείνην τὴν ἡμέραν.

Γεωργός τις ἐν Ἀγγλίᾳ εἶχεν υἱόν, ὅστις τόσον ἠγάπα μικράν τινα γαλῆν ὥστε καὶ πρωὶ καὶ ἑσπέρας καὶ τὴν ὥραν ἀκόμη τῆς τραπέζης εἶχεν αὐτὴν ἐπὶ τῶν γονάτων του. Ὁ νεανίας ἐκεῖνος ἕνα μόνον σκοπὸν ἔκρουε πάντοτε ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου, καὶ φαίνεται ὅτι τοῦτο ἐπροξένησε βαθεῖαν ἐντύπωσιν εἰς τὴν γαλῆν. Ἀφοῦ παρῆλθε καιρὸς ὁ νεανίας ἀνεχώρησεν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν καὶ δὲν ἐπέστρεψε πλέον. Μετὰ πέντε ἔτη ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του νέα τις μετέβη πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ γεωργοῦ πατρός του, καὶ ἰδοῦσα τὸ κλειδοκύμβαλον ἐκάθησε νὰ παίξῃ ἐπ' αὐτοῦ. Ἀφοῦ ἔπαιξε διάφορα τεμάχια τυχαίως ἤρχισε νὰ κρούῃ καὶ τὸν σκοπὸν τὸν ὁποῖον ὁ νεανίας συνήθιζε νὰ παίζῃ. Τότε θαυμάσιον καὶ ἄμεσον ἠκολούθησεν ἀποτέλεσμα. Ἡ γαλῆ ἀνετινάχθη, ἐτεντώθη καὶ ἐν καταστάσει ἀγριοτάτου ἐρεθισμοῦ ἔτρεχε εἰς ὅλον τὸ δωμάτιον, ἐπήδησεν ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου, καὶ τέλος ἐκυλίσθη ἐπὶ τῶν κλειδίων του μυαουρίζουσα μετ' εὐφροσύνης. Τὸ κίνημα τῆς γαλῆς ἐνεθύμισεν εἰς τὸν γέροντα γεωργὸν τὸν ἀποθανόντα υἱόν του καὶ ἐλύπησεν αὐτὸν καθ' ὑπερβολήν.

Ὁ Δ. Οὐέσλης εἶχεν ἀράχνην τινα ἥτις παρομοίως ἐδείκνυεν ἀγάπην πρὸς τοὺς μουσικοὺς ἤχους. Ἅμα τὸ κλειδοκύμβαλον ἠνοίγετο τὸ ἑσπέρας καὶ τις ἤρχιζε νὰ τὸ κρούῃ ἡ ἀράχνη ἐξήρχετο τῆς ὀπῆς της καὶ ἐκρεμάζετο ἄνωθεν τοῦ ὀργάνου ἐνόσῳ ἐκρούετο. Ὅταν ἡ μουσικὴ ἔπαυεν ἡ ἀράχνη ἀνέβαινε καὶ ἐκάθητο εἰς τὴν θέσιν της. Ἐὰν τὸ κλειδοκύμβαλον ἠνοίγετο πολλάκις ἑσπέραν τινὰ καὶ ἡ ἀράχνη πολλάκις κατήρχετο. Τοῦτο διήρκεσεν ἑωσοῦ νέα τις ὑπηρέτρια καθαρίζουσα τὸ δωμάτιον ἐφόνευσε τὸ ἔντομον.

Ἡ ἐκ τῶν μουσικῶν ἤχων ἡδονὴ παρετηρήθη καὶ εἰς αὐτὸν τὸν ὄνον. Ἔχομεν παράδειγμα ὄνου ὅστις πολὺ ἠλκύετο ὑπὸ τοῦ ἤχου μουσικοῦ τινος ὀργάνου (κονσερτίνας.) Ἐγνώσθη δὲ τοῦτο τυχαίως καὶ ἐχρησιμοποιήθη ὑπὸ τοῦ κυρίου του, καθ' ὅτι ὁ ὄνος συνήθιζε νὰ βόσκῃ εἰς λειβάδιον παρὰ τὸ ὁποῖον ὑπῆρχε δάσος· τὸ θέρος λοιπὸν διὰ νὰ ἀποφεύγῃ τὰς μυίας εἰσήρχετο καὶ ἐπλανᾶτο εἰς τὸ δάσος, ἀλλ' ἐντὸς τούτου ἦτο πολὺ δύσκολον νὰ τρέχωσι καὶ νὰ τὸν ζητῶσιν. Ἀφοῦ λοιπὸν ἐγνώσθη ὅτι τὸ ζῶον ἀγαπᾷ τὴν μουσικὴν, ἀντὶ νὰ τὸν ζητῶσιν ἐξῆγον τῆς οἰκίας ὄργανον, ἔπαιζον αὐτὸ καὶ μετ' ὀλίγα λεπτὰ ὁ ὄνος ἐξήρχετο τοῦ δάσους, ἔχων τὴν οὐρὰν πεντωμένην καὶ ὀγκώμενος μελωδικῶς. Τότε ἄφινε καὶ νὰ τὸν σαγμαρώσωσιν.

ΤΙΝΑ ΠΕΡΙ ΠΙΘΗΚΩΝ

Οἱ πίθηκοι ἀποτελοῦσιν εἰς τὴν ζωολογικὴν κλίμακα οἰκογένειαν ἰδίαν καὶ τάξιν τὴν τῶν τ ε τ ρ α χ ε ί ρ ω ν καλουμένην. Εἶναι δὲ διεσπαρμένοι εἰς τὰς νήσους τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ, τὰ νότια τῆς Ἀσίας παράλια, εἰς πολλὰ τῆς Ἀφρικῆς μέρη, εἰς τὴν Νότειον Ἀμερικὴν καὶ ἐπὶ τοῦ Βράχου τῆς Γιλβραρτάρης ἐν Εὐρώπῃ. Οἱ πίθηκοι δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν εἰς Ὀράγγους, Γουένους καὶ Βαβούνους, κατοικοῦντας τὸν Παλαιὸν κόσμον, καὶ εἰς Οὐρλιστὰς καὶ Σαπαζοὺς, κατοικοῦντας τὸν Νέον. Ἐκ πάντων δὲ μέγιστοι

κατὰ τὸ ἀνάστημα εἶναι οἱ Ὀράγγοι, οἵτινες καὶ πλησιάζουσι μᾶλλον πάντων τῶν ζώων εἰς τὸ σχῆμα τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ Μέλας Ὀράγγος, ὅστις λέγεται καὶ Σιμπαζῆς, εὑρίσκεται εἰς Ἀφρικήν. Οὗτος λέγεται ὅτι ζῇ κατ' ἀγέλας καὶ ὅτι εἶναι κινδυνώδες νὰ πλησιάσῃ τις εἰς τὰ δάση ὅπου κατοικεῖ. Λέγεται δὲ πολὺ ἔξυπνος. Πρό τινων ἐτῶν ὁ Πλοίαρχος Παίνης, μεταφέρας τοιοῦτόν τινα ἐξ Ἀφρικῆς εἰς Εὐρώπην, γράφει περὶ αὐτοῦ τὰ ἀκόλουθα. «Ὅτε ἤλθεν ἐπὶ τοῦ πλοίου πρός τινας μὲν ἐκ τῶν ναυτῶν προσέφερε τὴν χεῖρά του, εἰς ἄλλους δὲ ἠρνήθη αὐτὴν μετὰ φανερῶν σημείων ὀργῆς. Ἐν τούτοις ταχέως συνωμοσιώθη μεθ' ὅλου τοῦ πληρώματος, ἐκτὸς μετά τινος νέου, μετὰ τοῦ ὁποίου οὐδέποτε ἠθέλησε νὰ φιλιωθῇ. Ὅταν τὸ φαγητὸν τῶν ναυτῶν ἐφέρετο ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ἦτο πάντοτε μετ' αὐτῶν· πρῶτον περιήρχετο κύκλῳ καὶ ἐνηγκαλίζετο ἕκαστον, ἐκβάλλων μεγάλας φωνάς, ἀκολούθως δὲ καθήμενος μεταξὺ αὐτῶν ἐλάμβανε μέρος εἰς τὴν τράπεζαν. Ὅταν ἦτο θυμωμένος, ἄλλοτε μὲν ἐφώναζεν ὡς κύων, ἄλλοτε δὲ ἐγρύλλιζεν ὡς κακὸν παιδίον καὶ ἐξύετο μὲ πολλὴν ὁρμήν. Εἰς κλίματα θερμὰ ἦτο δραστήριος καὶ εὐχαριστημένος· ἀλλ' ὅτε ἐρθάσαμεν εἰς μέρη ψυχρὰ ἐδείκνυεν ἐπιθυμίαν νὰ ἔχῃ θερμόν τι σκέπασμα καὶ ἐτυλίσσετο μετὰ προσοχῆς εἰς τὸ σκέπασμα ὅτε ἀπεσύρετο ὅπως ἡσυχάσῃ· γενικῶς περιεπάτει μὲ τὰ τέσσαρα καὶ ὅταν ἐφαίνετο εὐχαριστούμενος εἰς τὴν ὀρθίαν στάσιν· ἐν τούτοις ἠδύνατο νὰ τρέχῃ ἐπὶ τῶν δύο ἐπὶ μικρὸν διάστημα, βοηθούμενος πάντοτε ὑπὸ τῶν ἐμπροσθίων χειρῶν. Συχνὰ ἀνερχόμενος ἐπὶ σχοινίου ἐκινεῖτο ἐπὶ μίαν ὥραν ἄνευ ἀναπαύσεως. Ἔτρωγεν εὐχαρίστως πᾶν εἶδος φυτικῆς τροφῆς· ἔμαθε δὲ νὰ τρώγῃ μὲ χουλιάριον καὶ νὰ πίνῃ μὲ ποτήριον καὶ ἐδείκνυε πολλὴν κλίσιν εἰς τὸ νὰ μιμῆται τὰ κινήματα τῶν ἀνθρώπων. Ἠλκύετο ὑπὸ τῶν λαμπρῶν μετάλλων, ἐδείκνυεν ὑπερηφάνειαν ἐνδυόμενος καὶ συχνὰ ἔθετε πῖλον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του.» Οἱ πίθηκοι τῆς Νοτείου Ἀμερικῆς διαφέρουσι πολὺ ἀπὸ τοὺς τῆς Ἀφρικῆς καὶ τοὺς τῆς Ἀσίας, ὡς ὄντες γενικῶς μικρότεροι κατὰ τὸ μέγεθος καὶ ἧττον ἄγριοι· προσέτι ὁ ἀντίχειρ αὐτῶν δὲν εἶναι τεθειμένος ἀντιθέτως τῶν δακτύλων, δὲν ἔχουσι δίπλας εἰς τὰς παρειὰς οὔτε ἄτριχα τηλώματα ἐπὶ τοῦ σώματος, οἱ δὲ ὀδόντες των εἶναι τριάκοντα ἓξ καὶ οὐχὶ τριάκοντα δύο, ὡς οἱ τῶν ἄλλων. Ἡ οὐρὰ εἶναι παρ' αὐτοῖς πολὺ χρήσιμος· δι' αὐτῆς περιβάλλουσι τὸ ἀντικείμενον καὶ μόνον ὅταν ὁ ποῦς των συλλάβῃ καλῶς αὐτό, τὴν ἐκτυλίσσουσι διὰ νὰ τὴν θέσωσιν ἀλλοῦ. Ὑποδιαιροῦνται δὲ, ὡς εἴπομεν, εἰς Οὐρλιστὰς καὶ Σαπαζούς. Εἰς τοὺς Οὐρλιστὰς ἀνήκουσι ἑπτὰ παραλλαγαί, διακρινόμεναι ἐκ τῆς μεγάλης ἀναπτύξεως τοῦ λάρυγγός των, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου ἡ φωνήτων ὁμοιάζει μὲ θλιβερόν τινα ἦχον, εἰς ὃν χρεωστοῦσι καὶ τὸ ὄνομά των. Οἱ Σαπαζοὶ ἔχουσι τὸ σχῆμα λεπτότερον, τὸ πρόσωπον πλατύτερον, τὴν οὐρὰν μακρυτέραν καὶ ἡμερωτέραν τὴν διάθεσιν. Ὁ Οὐμβόλδος εἶδεν ἕνα ἐκ τούτων εἰς Μαϊπούρην, ὅστις ἑκάστην πρωΐαν ἐκάθιζεν ἐπὶ τῆς ράχεως χοίρου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου διέμενε καθήμενος ὅλην τὴν ἡμέραν, ἐνῷ ἔβοσκε παρὰ τὰς καλύβας τῶν Ἰνδῶν. Ἱεραπόστολος δέ τις ἀναφέρει ἄλλον τινὰ ὅστις ηὐχαριστεῖτο νὰ κάθηται ἐπὶ γαλῆς. Οὗτοι χαρακτηρίζονται ὡς πολὺ ἔξυπνοι καὶ ἔχοντες πολλὴν δύναμιν καὶ μεγάλην κλίσιν εἰς μίμησιν, αἱ δὲ μιμήσεις ἀνθρωπίνων τινῶν πράξεων εἶναι ἐνίοτε εἰς ἄκρον περίεργοι, οἷα λόγου χάριν εἶναι ἡ ἑξῆς.

Κυρία τις, ἥτις κατῴκει ἐν τῇ Ἀμερικανικῇ πόλει Οὐασιγκτόνι, ἐπιστρέφουσα ἡμέραν τινὰ ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν εἶδε πλῆθος λαοῦ στεκομένου καὶ θεωροῦντος ἄνω εἰς τι παράθυρον. Ἐπὶ τοῦ παραθύρου ἐκείνου ἐκάθητο πίθηκος κρατῶν εἰς χεῖρας βιβλίον καὶ ποιῶν ὅλα τὰ σχήματα ὁμιλοῦντος ἱεροκήρυκος. Φαίνεται δὲ ὅτι ἀνῆκεν εἰς τοὺς ἐν Βρασιλίᾳ ὑπὸ τὸ ὄνομα, «Διδάχους» ἀπαντωμένους περὶ τῶν ὁποίων ὁ περιηγητὴς Μαρηγράβιος λέγει, «ὅτι καθεκάστην πρωΐαν καὶ ἑσπέραν συναθροίζονται εἰς τὰ δάση· ὅτι εἷς ἐξ αὐτῶν ἀνέρχεται εἰς ὑψηλότερόν τινα κλάδον ἐνῷ οἱ λοιποὶ κάθηνται χαμηλά· ὅτι ἀφοῦ ἰδεῖ ὅλους καθημένους ἀρχίζει ὡς νὰ διδάσκῃ, καὶ ἐκπέμπει τόσον μεγάλην καὶ ὀξεῖαν φωνήν, ἥτις ἀπὸ πολὺ μακρὰν ἀκούεται, τινὲς λέγουσιν ἀπὸ ἓν μίλιον. Ἀπὸ μακρὰν τις νομίζει ὅτι πολλοὶ συμφωνάζουσιν, ἀλλ' ὅλοι γενικῶς κρατοῦσι ἄκραν σιωπὴν ἑωσοῦ ὁ εἷς παύσῃ καὶ κάμῃ σημεῖόν τι διὰ τῆς χειρός του, ὅτε ὅλοι ὁμοῦ συνενοῦσι τὰς φωνάς των μέχρις οὗ ὁ ὑψηλότερα καθήμενος τοὺς

εἰδοποιήσῃ διὰ νέου σημείου νὰ παύσωσι. Τότε ὁ ῥήτωρ ἀναλαμβάνων τὸν λόγον τελειώνει τὴν διδαχὴν καὶ ἡ συνάθροισις διαλύεται.»

Οἱ πίθηκοι συλλαμβάνονται διὰ πολλῶν τρόπων, ὧν εἷς εἶναι καὶ ὁ ἀκόλουθος. Θέτουσιν ἐντὸς ἐμβάδων (παπουτσίων) ψαρόκολλαν καὶ ἀφίνουσι τὰς ἐμβάδας παρὰ τὰς ῥίζας τῶν δένδρων μετὰ τὸ ὁποῖον καταβαίνοντες οἱ πίθηκοι φοροῦσιν αὐτὰς, μὴ δυνάμενοι δὲ ἀκολούθως νὰ τὰς ἐκβάλλωσι μήτε νὰ ἀναβῶσιν εἰς τὰ δένδρα μετ' αὐτῶν συλλαμβάνονται.

ΑΣΤΕΙΑ

Η ΜΟΔΑ

Βασιλεύς τις Ἀφρικανικῆς τινος πόλεως, Σαλὲ καλουμένης, μαθὼν ὅτι μεταξὺ τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐσχάτως αἰχμαλωτισθέντων πολεμίων εὑρίσκετο καὶ περίφημός τις ζωγράφος, προσεκάλεσεν αὐτὸν καὶ τῷ εἶπε·

— Θέλω νὰ μοὶ ζωγραφίσῃς εἰκόνα τινὰ διὰ τὴν αἴθουσάν μου.

— Εὐχαρίστως, μεγαλειότατε, ἀπεκρίθη ὁ τεχνίτης, ἐλπίζων ὅτι διὰ τοῦ μέσου τούτου ἦτο πολὺ δυνατὸν νὰ ἐξαγοράσῃ τὴν ἐλευθερίαν του, φθάνει μόνον νὰ μὲ διατάξητε τί εἴδους εἰκόνα ἐπιθυμεῖτε.

— Θέλω, εἶπεν ὁ βασιλεὺς, νὰ μοῦ παραστήσῃς πρόσωπα ἐξ ὅλων τῶν ἐθνῶν, ὅσα γνωρίζεις, μὲ τοὺς φυσικοὺς χαρακτῆρας καὶ τὰς ἐθνικὰς ἐνδυμασίας ἑκάστου.

— Θὰ προσπαθήσω, μεγαλειότατε, νὰ σᾶς εὐχαριστήσω, ἀπήντησεν ὁ αἰχμάλωτος, ἀρκεῖ μόνον νὰ μοῦ χωρηγηθῶσι τὰ ἀπαιτούμενα χρώματα καὶ τὰ ἀναγκαιοῦντα ἐργαλεῖα.

—Ὅλα θὰ τὰ ἔχῃς, προσέθηκεν ὁ βασιλεὺς, ἐπιθυμῶ ὅμως νὰ ἴδω τὴν εἰκόνα τελειωμένην πρὸ τοῦ Ραμαζανίου.

Τὰ πάντα ἡτοιμάσθησαν, ὁ δὲ ζωγράφος ἤρχισε τὸ ἔργον τὸ ὁποῖον ἐτελείωσε κατὰ τὸν προσδιορισθέντα καιρόν. Ἡ εἰκὼν ἦτο λαμπρὰ, ἐπ' αὐτῆς ἐφαίνοντο συμπλέγματα ἐκ διαφόρων ἀτόμων ἀνηκόντων εἰς διάφορα ἔθνη, ἐχόντων τοὺς φυσικούς των χαρακτῆρας καὶ ἐνδεδυμένων τὰς ἐθνικάς των στολάς· πλὴν μεταξὺ αὐτῶν ἦτο καὶ σύμπλεγμά τι γυμνῶν, κρατούντων εἰς χεῖρας τεμάχιον ἐριούχου. Ἀφοῦ ἡ εἰκὼν ἐτελειώθη, ὁ βασιλεὺς εἰδοποιηθεὶς, ἦλθε νὰ τὴν παρατηρήσῃ. Ἡ τέχνη, μεθ' ἧς ἦτο ἐπεξηργασμένη τὸν ἔκαμε νὰ θαυμάζῃ, τὰ ἐν τῇ εἰκόνι ὅμως γυμνὰ πρόσωπα ἐκίνησαν τὴν χολήν του διὸ καὶ στραφεὶς μετ' ἀγανακτήσεως πρὸς τὸν ζωγράφον ἠρώτησε·

— Τί ἄνθρωποι εἶναι οἱ γυμνοὶ οὗτοι;

— Γάλλοι, μεγαλειότατε, ἀπήντησεν ὁ ζωγράφος.

— Καὶ λοιπὸν ἐτρελλάθης καὶ ἐζωγράφισες αὐτοὺς γυμνούς;

— Ὄχι μεγαλειότατε, δὲν ἐτρελλάθην, ἀλλὰ δὲν ἠθέλησα νὰ σᾶς ἀπατήσω, καὶ ἰδοὺ πῶς· εἶναι ἀρκετὸς καιρὸς ἀφ' ὅτου δὲν εἶδον Γάλλους, ἀφ' ἑτέρου δὲ

Τόσον συχνὰ ἀλλάζουσι φορέματα καὶ μόδα.
Ὥστε ἡ τέχνη μ' ἀπορεῖ πῶς νὰ τοὺς παραστήσῃ
Ἀφοῦ τοὺς δίδει βραχὺ μακρὺν ἕως τὸν πόδα
Νὰ ἐνδυθῶσιν ἕκαστος ὅπως καὶ ἂν θελήσῃ.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ μετάφρασις Α. Γ. Κ.)

ΓΥΦΤΟΥ ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΙΣ

Γύφτος τις ἐν Ἱσπανίᾳ ἡμέραν τινὰ ὑπῆγε νὰ ἐξομολογηθῇ. Ἐνῷ δὲ ἐξωμολογεῖτο ἔθεσεν ἐπιτηδείως τὴν χεῖρα ἐντὸς τοῦ φορέματος τοῦ πνευματικοῦ του καὶ τῷ ἀφῄρεσε τὴν ἀργυρᾶν ταμβακοθήκην του. Ἀφοῦ ἔλαβε τὴν ταμβακοθήκην·

— Πάτερ μου, προσέθηκε, καταγγέλω ἐμαυτὸν ὡς κλέψαντα μίαν ἀργυρᾶν ταμβακοθήκην.

— Τότε, τέκνον μου, πρέπει βέβαια νὰ τὴν ἀποδώσῃς.

— Θέλετε νὰ τὴν λάβετε, πάτερ μου;

— Ἐγὼ, τέκνον μου, βέβαια ὄχι.

— Τὸ ἀληθὲς εἶναι, πάτερ μου, ὅτι προσέφερα αὐτὴν εἰς τὸν κύριόν της, ἀλλ' αὐτὸς δὲν ἠθέλησε νὰ τὴν λάβῃ, εἶπε τότε ὁ γύφτος.

— Τότε, τέκνον μου, ἀπήντησεν ὁ πνευματικὸς, δύνασαι νὰ τὴν ἔχῃς μὲ ἡσυχον συνείδησιν.

Ἡ Γενναιοδωρία διαρκούσης τῆς ζωῆς εἶναι διάφορος τῆς Γενναιοδωρίας τῆς κατὰ τὴν ὥραν τοῦ θανάτου. Ἡ πρώτη προέρχεται ἐξ ἐλευθεριότητος καὶ καλοκαγαθίας, ἡ δευτέρα ἐξ ὑπερηφανείας ἢ φόβου.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΙΖΟΜΕΝΑΙ

Ἡλικία

Γέρων ὑγιὴς καὶ μὴ Ἄφρων εἶναι τὸ εὐτυχέστατον ὂν τὸ ὁποῖον ζῇ. Εὑρίσκεται ἐν τῇ ἐποχῇ τῆς ζωῆς ἐκείνῃ καθ' ἣν ὁ Ἄνθρωπος εὐφραίνεται ἐν ταῖς δυνάμεσιν αὐτοῦ. Τότε οὐδὲν ἔχομεν νὰ κ α τ ω ρ θ ώ σ ω μ ε ν, ὡς ὁ λόγος λέγει· τότε λαλοῦμεν καθαρὰν τὴν ἀλήθειαν, καὶ εἴτε ὁ ἐπίλοιπος Κόσμος μᾶς δίδει τὸ δικαίωμα εἴτε ὄχι, ἡμεῖς τόσον ὀλίγον ἔχομεν νὰ ζητήσωμεν παρ' αὐτοῦ, ὥστε δυνάμεθα νὰ τὸ λάβωμεν μόνοι μας.—Στήλ.

Ὀλίγοι Ἄνθρωποι γινώσκουσι πῶς νὰ γηράσκωσιν.—Ροσεφουκώλδ.

Ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ δυστυχέστερον πλάσμα Γέροντος, ἔχοντος διαθέσεις κακὰς καὶ μὴ δυναμένου νὰ δοκιμάζῃ ἡδονὰς μήτε ἔχοντος τὴν εὐαισθησίαν νὰ προξενῇ τοιαύτας εἰς ἄλλους.—Τέμπλε.

Εἶναι δύσκολον νὰ γηράσκῃ τις μετὰ χάριτος.—Στάελ.

Ἐρασμιότης

Δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν περὶ τῆς Ἐρασμιότητος, ὡς διακεκριμένης ἀπὸ τῆς Ὡραιότητος, ὅτι εἶναι Συμμετρία τις, ἣς ἀγνοοῦμεν τοὺς κανόνας, καὶ κεκαλυμμένη Συμμόρφωσις τῶν χαρακτηριστικῶν πρὸς ἄλληλα καὶ πρὸς τὸ ὕφος τοῦ ἀτόμου.—Ροσεφουκώλδ.

Σκοποί

Τίνες Σκοποὶ εἶναι ταυτοχρόνως καὶ Χρεῖη; Ἡ τελειοποίησις ἡμῶν αὐτῶν, ἡ εὐδαιμονία τῶν ἄλλων.—Κάντιος.

Κενοδοξία

Ὁ δοῦλος ἔχει ἕνα μόνον Κύριον, ὁ Κενόδοξος ἔχει τόσους Κυρίους ὅσων ἡ σύμπραξις συντελεῖ πρὸς αὔξησιν τῆς περιουσίας του.—Βρουγιέρ.

Ὄνειρα ἀληθῶς εἶναι ἡ Κενοδοξία, ἐπειδὴ αὐτὴ ἡ οὐσία τῆς Κενῆς Δόξης οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ σκιὰ ὀνείρου. Θεωρῶ δὲ τὴν Κενοδοξίαν τόσον ἀερώδους καὶ ἐλαφρᾶς ποιότητος ὥστε μόλις εἶναι σκιὰ τῆς σκιᾶς.—Σαικσπεῖρος.

Ἀνατομία

Εἶναι καταισχύνη τοῦ Ἀνθρώπου νὰ ἀγνοῇ τὴν κατασκευὴν τοῦ ἰδίου του Σώματος, ἰδίως ὅταν ἡ γνῶσις αὕτη φέρῃ πρὸς τὸ καλόν του καὶ ὁδηγεῖ πρὸς τὴν χρῆσιν τῶν ἰδίων του δυνάμεων.—Μελάγχθων.

Πρόγονοι

Ὅ,τι συμβαίνει μὲ τὴν Ἀρχαιότητα τοῦτο γίνεται καὶ μὲ τοὺς προγόνους. Τὰ Ἔθνη εἶναι ὑπερήφανα διὰ τὴν πρώτην, τὰ Ἄτομα διὰ τοὺς δευτέρους· ἀλλὰ ἂν ταῦτα, δηλαδὴ τὰ ἔθνη καὶ τὰ ἄτομα, ἦναι οὐτιδανὰ τότε ἐκεῖνο δι' ὃ εἶναι ὑπερήφανα ἔπρεπε νὰ ἦναι ἡ ταπείνωσίς των.—Κόλτων.

Ο ΧΑΡΤΑΕΤΟΣ

«Ἄχ! δεμένος καὶ πάλιν εἰς ὕψος
Τόσον μέγα ὁ δύστηνος φθάνω!
Ἔτ' ὀλίγον καὶ θάμην ἐπάνω
Εἰς τὸ νέφος αὐτὸ τὸ λευκόν!
Ἂν δὲν εἶχον αὐτὰ τὰ σχοινία
Ποῦ ἐμπόρουν; ποῦ τώρα νὰ ἦμαι;
Ὑπὲρ πάντα τὰ νέφη νὰ κεῖμαι,
Κ' εἰς τὰ ἄστρα αὐτὰ ν' ἀναβῶ!»
Ταῦτ' ἐλάλει, τεντόνων τὸν σπάγον,
Ἀετός τις, βοΐζων καὶ τρίζων,
Ὅτ' ὁ πνέων βορρέας εἰς μεῖζον
Ὕψος ἔτι ἐκίνει αὐτόν.
Ἦλθεν τοιαῦτα ἐνῷ μωρολόγει
Αἴφνης βλέπει τὸν ἀπάγον κομμένον
Γύρει, κλίνει, κ' ἀντὶ ὑψωμένον,
Ὡς ἐθάρρει, αὐτὸν νὰ ἰδῇ
Τοῦ ἀνέμου τὸν σύρει τὸ ρεῦμα,
Τὸ δὲ βάρος του κάτω τὸν φέρει
Εἰς δασώδη κ' ἀκάθαρτα μέρη
Καὶ ἀφίνει τὰ κῶλα ἐκεῖ!
Τοῦτο εἶναι εἰκὼν τῆς καρδίας
Ἥτις, ὅσον μ' ἀγάπην δεμένη
Εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Πλάστου της μένει,
Μὲ ἀνέμων βιαίας πνοὰς
Ἀναβαίνει εἰς ἔκτακτον ὕψος
Καὶ τῶν κόσμων τὸ θαῦμα θεᾶται
Ἄνευ φόβων, χωρὶς νὰ πλανᾶται
Εἰς Ἀπάτης ματαίας Σκιάς.
Πλὴν ὁπότ' ἡ μαύρη νομίσῃ
Ὅτι μόνη κατέστη μεγάλη
Τότε, τότε ἐπέρχεται ζάλη
Τὴν ἁρπάζει μὲ βίαν πολλὴν
Καὶ 'ς τὰ κάτω ταχέως τὴν σύρει
Πρὸς ποικίλα καὶ ἄτιμα πάθη
Κ' εἰς βορβόρου τὰ ἄβατα βάθη,
Τέλος ἔχει φρικώδες κ' οἰκτρόν.

ΤΟ ΟΝΕΙΡΟΝ ΤΟΥ ΑΒΡΑΑΜ ΛΙΓΚΟΛΝΟΣ

Κοινοποιεῖται ὄνειρον παράξενον τοῦ Προέδρου τῆς Ἀμερικῆς Λίγκολνος, τὸ ὁποῖον ὁ κύριος Δίκενς διηγήθη εἰς τὴν βασίλισσαν Βικτωρίαν ὅτε ἦτο ξένος της ἐπί μίαν ἡμέραν εἰς Βίνδσορ Κάστλ, καὶ τὸ ὁποῖον ὁ ἴδιος εἰχεγράψει ἐντὸς ἐπιστολῆς πρὸς τὸν κύριον Φόρστερ. «Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἡμέρας πρὸς τὴν νύκτα τῆς ὁποίας ἐφόνευσαν τὸν πρόεδρον συνεκροτήθη συμβούλιον ὑπουργικὸν τοῦ ὁποίου προήδρευεν. Ὁ Κ. Στάντων, ὅστις ἦτο ὁ ἀρχιστράτηγος τῶν ἐκεῖ συγκεντρωμένων δυνάμεων, ἤργει ὀλίγον νὰ ἔλθῃ. Πραγματικῶς περιέμενον αὐτὸν,καὶ τὴν στιγμὴν καθ' ἣν εἰσῆλθεν, ὁ πρόεδρος διακόψας τὴν ὁποίαν ἔλεγεν ὁμιλίαν εἶπεν, «ἂς ἀρχίσωμεν, κύριοι, τὴν ὑπόθεσιν.» Ὁ Κ. Στάντων παρετήρησε τότε μετ' ἐκπλήξεως, ὅτι ὁ πρόεδρος ἐκάθητο μετὰ πολλῆς ἀξιοπρεπείας ἐπὶ τῆς ἕδρας του, ἐνῷ πάντοτε συνείθιζε νὰ στηρίζηται διαφοροτρόπως ἐπ' αὐτῆς· καὶ ὅτι, ἀντὶ νὰ λέγῃ ἱστορίας, ἦτο σοβαρὸς καὶ ἥσυχος καὶ σχεδὸν ἄλλος ἄνθρωπος. Ἀφοῦ ὁ Κ. Στάντων ἐξῆλθε τοῦ συμβουλίου μετὰ τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτρόπου εἶπε πρὸς αὐτόν· «Τοῦτο εἶναι τὸ ἀξιολογώτατον συμβούλιον ἐξ ὅσων ἀπὸ πολλῶν ἡμερῶν παρευρέθην! Ὁποία ἔκτακτος μεταβολὴ τοῦ Κ. Λίγκολνος!» Ὁ Γενικὸς Ἐπίτροπος ἀπήντησε. «Τοῦτο τὸ εἴδομεν πάντες πρὶν ἔτι εἰσέλθῃς. Ὅτε σ' ἐπεριμέναμεν ὁ Πρόεδρος ἔχων τὸν πώγωνα ἐπὶ τοῦ στήθους μᾶς εἶπε, «Κύριοι, κάτι καθ' ὑπερβολὴν ἔκτακτον θὰ συμβῇ, καὶ πολὺ ταχέως.» Τότε ὁ Ἐπίτροπος παρετήρησε, «Κάτι καλὸν, κύριε, ἐλπίζω.» Πρὸς τὸ ὁποῖον ὁ Πρόεδρος λίαν σοβαρὸς ἀπήντησε. «Δὲν εἰξεύρω, δὲν εἰξεύρω. Ἀλλὰ θὰ συμβῇ καὶ πολὺ ταχέως.» Ἐπειδὴ δὲ ὅλοι ἐθαύμαζον διὰ τὸν τρόπον του ὁ Ἐπίτροπος ἠρώτησε πάλιν. «Ἐλάβετε καμμίαν εἰδοποίησιν, κύριε, τὴν ὁποίαν εἰσέτι δὲν μᾶς διεκοινώσατε;» «Ὄχι, ἀπεκρίθη ὁ Πρόεδρος, ἀλλ' εἶδον ἓν ὄνειρον. Εἶναι δὲ τώρα ἡ τρίτη φορὰ καθ' ἣν βλέπω τὸ ὅμοιον ὄνειρον. Πρῶτον εἶδον αὐτὸ τὴν νύκτα τὴν προηγηθεῖσαν τῆς μάχης τοῦ Βὺλλ-Ρὺν, δεύτερον τὴν νύκτα τῆς παραμονῆς ἄλλης μάχης» (ἣν καὶ ὠνόμασε καὶ κατὰ τὴν ὁποίαν ἐπίσης ἐνικήθησαν οἱ Βόρειοι). Τὸ γένειόν του ἔκλινε πάλιν πρὸς τὸ στῆθός του καὶ ἔμεινε σκεπτικός. «Δυνάμθα νὰ ἐρωτήσωμεν τὴν φύσιν τοῦ ὀνείρου, κύριε;» Εἶπε πάλιν ὁ Ἐπίτροπος. «Ὦ, ἀπήντησεν ὁ Πρόεδρος, χωρὶς νὰ ὑψώσῃ τὴν κεφαλὴν ἢ νὰ κινηθῇ διόλου, Εἶμαι ἐντὸς μεγάλου πλατέως καὶ ὁρμητικοῦ ποταμοῦ.—Καὶ εἶμαι ἐντὸς πλοιαρίου—καὶ κλειδωνίζομαι, καὶ κλειδωνίζομαι! Ἀλλὰ ταῦτα δὲν εἶναι ἡ ἐργασία μας·» καὶ ὑψώσας τὴν κεφαλὴν καὶ ἰδὼν τὸν Κ. Στάντονα εἰσερχόμενον, «ἂς ἀρχίσωμεν, κύριοι, τὴν ὑπόθεσιν» εἶπεν. Ὁ Κ. Στάντων καὶ ὁ Γενικὸς ἐπίτροπος περιπατοῦντες καὶ συνομιλοῦντες περὶ τούτου ἐσυμφώνησαν ὅτι ἦτο πολὺ περίεργον νὰ σημειώσωσιν ἂν θὰ συμβῇ τίποτε. «Ἐκείνην τὴν νύκτα ἐδολοφονήθη ὁ Πρόεδρος.»

ΣΠΟΓΓΟΙ

Οἱ σπόγγοι εἶναι ζῶα· ἡμεῖς μεταχειριζόμεθα μόνον τοὺς σκελετούς· ὁ ὀργανισμὸς ἀποτελεῖται ἀπὸ βλενώδη τινὰ οὐσίαν διακεχυμένην εἰς ὅλα των τὰ μέρη. Τεμάχιον κοινοῦ σπόγγου βραζόμενον ἐντὸς νιτρικοῦ ὀξέως σχεδὸν ἀναλύεται ἐντὸς μικροτάτων τινῶν καὶ λεπτῶν μερῶν «κέντρων» (σφούγγου) καλουμένων, τὰ ὁποῖα ἐξεταζόμενα διὰ τοῦ μικροσκοπίου τινὰ φαίνονται ὡς ἄγκυραι, ἄλλα ὡς τόξα καὶ ἄλλα ἄλλως, παρουσιάζοντα μεγάλην ποικιλίαν σχημάτων. Εὑρίσκονται σπόγγοι καθόλα ἀνόμοιοι πρὸς τοὺς κοινῶς μεταχειριζομένους.

ΕΝΤΟΜΑ ΚΑΤΑΣΤΡΕΠΤΙΚΑ ΤΩΝ ΓΕΩΜΗΛΩΝ

Τὰ γεώμηλα (αἱ πατάται) ἐπαπειλοῦνται ὑπὸ ἐχθροῦ πολὺ μᾶλλον ἐπικινδύνου τῆς ἀσθενείας, ἥτις τοσοῦτον ἐπέσυρε τὴν προσοχὴν τοῦ κοινοῦ, ἀπὸ τριάκοντα ἤδη ἐτῶν. Ὁ ἐχθρὸς οὗτος εἶναι ἔντομον ὀναμασθὲν Κολοράδον. Ἀφότου κατὰ πρῶτον ἐφάνη εἰς ἀγροὺς καλλιεργουμένους, καὶ ἐφάνη πρὸ ὀλίγων ἐτῶν, ἐπροξένησε μεγάλην φθορὰν καὶ ἐξηπλώθη μετὰ τόσης θαυμαστῆς ταχύτητος καθ' ὅλην τὴν βόρειον Ἀμερικὴν ὥστε ὑπάρχει φόβος μήπως, διαπεράσαν τὸν ὠκεανὸν φανῇ καὶ εἰς Εὐρώπην. Πατρὶς τοῦ λοιμοῦ τούτου εἶναι τὰ Βραχώδη Ὄρη, ὅπου τρέφεται ἀπὸ εἶδος ἀγρίων γεωμήλων. Ἅμα ὅμως κοιναὶ πατάται ἤρχισαν νὰ φυτεύωνται εἰς τοὺς πρόποδας τῶν ὀρέων ἐκείνων ἀμέσως προσεβλήθησαν ὑπὸ τῶν ἐντόμων, τὰ ὁποῖα

ἔκτοτε ἤρχισαν νὰ ὁδοιπορῶσιν πρὸς ἀνατολὰς ἐξαπλούμενα πρὸς δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ καθόσον προϋχώρουν. Τὸ 1859 εἶχον φθάσει ἕως 100 μίλια δυτικῶς τῆς Ὁμάχης, εἰς Νεβράσκαν· δύο μετὰ ταῦτα ἔτη ἐφάνησαν εἰς Ἰόουαν, καὶ τὸ 1865 ἤρχισαν νὰ ἐρημώνωσι τὴν Μισσουρῆν, διέβησαν τὸν ποταμὸν Μισσισίπην καὶ ἤρχισαν νὰ καταστρέφωσι τὰς φυτείας τῆς Ἰλλινόης. Ἐκεῖθεν ἐξηκολούθησαν τὴν ὁδόν των μετὰ τοσαύτης ταχύτητος ὥστε τὸ 1870 εἶχον καταλάβει τὴν Ἰνδιάναν, τὸ Ὄχιὸν, τὴν Πενσυλβανείαν, τὴν Πολιτείαν τῆς Νέας Ὑόρκης καὶ τὴν Μασσαχουσέτην, ἐκτελέσαντες οὕτω ὁδοιπορίαν 1700 περίπου μιλίων ἐντὸς ἑνδεκα ἐτῶν. Τὸ 1871 μέγας ἀριθμὸς τῶν κανθάρων τούτων διεπέρασε τὴν λίμνην Ἐρίην ἐπὶ ξηρῶν πλεόντων φύλλων καὶ ἄλλων ἐλαφρῶν ὑλῶν καὶ ἐντὸς ὀλίγου ἤρξαντο τοῦ καταστρεπτικοῦ των ἔργου ἐν τῇ χώρᾳ τῇ μεταξὺ τῶν ποταμῶν Ἁγ. Κλαίρου καὶ Νιαγάρα. Ὡς παράδειγμα δὲ τῆς πολυπλασιάσεως τῶν ἐντόμων τούτων δυνατὸν νὰ εἴπωμεν ὅτι γεννῶσι συνήθως τρὶς τοῦ ἔτους. Ἡ πρώτη γένα γίνεται τὸν Ἀπρίλιον ἢ τὸν Μάϊον, κατὰ τὴν ψυχρότητα ἢ γλυκύτητα τοῦ ἔτους, ἐν μικρῷ δὲ διαστήματι καιροῦ αἱ θήλειαι ἐναποθέτουσιν ἐπὶ τοῦ κάτω μέρους τῶν φύλλων 1000 περίπου ὠὰ ἑκάστη. Εἰς ὀλιγότερον δὲ τῆς ἑβδομάδος διάστημα, οἱ σκώληκες ἐξέρχονται τῶν ὠῶν, καὶ, ἀφοῦ τραφῶσιν ἐπὶ τῶν φύλλων τῶν γεωμήλων ἐπὶ ἑβδομήκοντα ὅλας ἡμέρας, εἰσέρχονται ὑπὸ τὴν γῆν, ἐξ ἧς μετὰ δεκαπέντε ἡμέρας ἐξέρχονται μεταμεμορφωμένοι καὶ εἰς τελείαν ἀνάπτυξιν, αἱ δὲ θήλειαι των ἀρχίζουσι νὰ ἐναποθέτουσιν ὠὰ ὡς καὶ πρίν. Τὰ τελευταῖα γεννήματα μένουσιν ὑπὸ τὴν γῆν καθ' ὅλον τὸν χειμῶνα. Οἱ ἀγροὶ τῶν γεωμήλων ἅμα προσβληθῶσιν ἀπὸ τὰ ἔντομα ταῦτα ταχέως χάνουσι πᾶν ἴχνος πρασινάδας ἐν αὐτοῖς ἡ δὲ συγκομιδὴ καταστρέφεται πᾶσα. Ἠλπίζετο πρὶν ὅτι οἱ κάνθαροι οὗτοι, ἀφοῦ, ὡς ἐχθρικός τις στρατὸς, ἠρήμωνον τὴν χώραν ἤθελον διέλθει καὶ ἀφίσει αὐτὴν, ἀλλ' ἐγνώσθη ὅτι ἀποικίαι ἀφίνονται ἡ δὲ καταστρεπτικὴ πληγὴ καθίσταται μόνιμος. Μέγα ψύχος ἢ μεγάλη θερμότης δὲν τὰς βλάπτει καὶ μέχρι τοῦ παρόντος οὐδεὶς ἀνεκαλύφθη τρόπος πρὸς καταστροφήν των, ἐκτὸς ἢ διὰ τῆς χειρὸς σύναξις, ἥτις καὶ κοπιωδεστάτη εἶναι καὶ ἐπικίνδυνος, καθότι τὸ αἷμα τῶν θραυσμένων ἐντόμων ἢ τῶν σκωλήκων των προξενεῖ φουσκαλίδας ἐπὶ τοῦ δέρματος ὅταν καὶ ὅπου ἐγγίσῃ αὐτό, καὶ ὅταν πέσῃ ἐπάνω πληγῆς παράγει σοβαρὰν φλόγωσιν, ἀκολουθουμένην ὑπὸ πολλῶν καὶ ὀδυνηρῶν πόνων. (Ἀποθήκη τοῦ Κηπουροῦ). Περὶ τοῦ ἐντόμου τούτου γράφει ἡ Ἀμάλθεια τῆς παρελθούσης τετάρτης (10 Ἀπριλίου) ὅτι ποιεῖ μεγάλην φθορὰν ἐν Εὐρώπῃ· εἴθε ἡ εἴδησις νὰ μὴ ἦναι ἀληθής.

ΑΚΚΑ

Ἡ Γεωγραφικὴ Ἑταιρία τῆς Ἰταλίας ἔλαβεν ἐσχάτως ἐξ Ἀλεξανδρείας μὲ τὴν εἴδησιν ὅτι ὁ περιηγητὴς Μιάνης ἀπέθανε καὶ διάφορα ἐθνολογικὰ ἀντικείμενα ἐν οἷς καὶ δύο νάννους, οὓς ἐζήτει, ἐκ τῶν φυλῶν Ἄκκα ἢ Τίκκου Τίκκ καὶ τοὺς ὁποίους ὁ πολυμαθὴς περιηγητὴς εἶχεν ἀγοράσει παρὰ τοῦ βασιλέως Μουνζοῦ. Τὰ ἄτομα ταῦτα, ὧν τὸ ἓν εἶναι δεκαοκτὼ ἐτῶν ἡλικίας καὶ ἔχει τεσσαράκοντα δακτύλων ἀνάστημα, τὸ δὲ δεκαεξ ἐτῶν καὶ τριάκοντα ἑνὸς δακτύλων, λέγει ὁ Μιάνης ὅτι ἀνήκουσιν εἰς τὴν φυλὴν τῶν ὑπὸ Ἡροδότου περιγραφομένων νάννων, οὓς ἐσχάτως ὁ Γερμανὸς περιηγητὴς Σβάϊνφουρτ ἀνεκάλυψε καὶ ἐν ἐκτάσει περιέγραψεν. Ἔχουσι δὲ οἱ παράξενοι ἐκεῖνοι ἄνθρωποι κοιλίαν μὲν μεγάλην μέλη πολὺ λεπτὰ, τὰ γόνατα συγκρουόμενα καὶ σφαιρικὰ μὲ προγνάθους κρανίας μέλη μακρὰ, χρῶμα χαλκοῦ, καὶ τρίχας οὖλας.

ΟΡΥΖΙΟΝ

Ὁ ἐν Ἰνδικῇ λιμὸς εἶναι ἤδη τόσον γνωστὸς ὥστε ὀλίγοι δὲν αἰσθάνονται συμπάθειάν τινα πρὸς τοὺς δυστυχεῖς κατοίκους τῆς χώρας ἐκείνης, ἥτις, καίτοι οὖσα ἡ εὐφορωτάτη χώρα τῆς ὑφηλίου, πάσχει ὅμως ἀπὸ συχνὰς καὶ οὕτως εἰπεῖν περιοδικὰς πείνας. Ἡ μάστιξ τοῦ λιμοῦ, ἣν καὶ ἐνταῦθα ἤρχισάν τινες νὰ φοβοῦνται, ἔρχεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ θείας ὀργῆς, καθότι τὸ νὰ κλείσῃ ὁ οὐρανὸς ἢ νὰ ἐπέλθωσι νέφη καταστρεπτικῶν ζωϋφίων δὲν ἐξαρτᾶται ἀμέσως ἐκ τοῦ ἀνθρώπου· ἡ ἀπρονοησία ὅμως αὐξάνει τὰ δεινὰ τοῦ κακοῦ ἢ καὶ ἐπιφέρει αὐτὸ καθὼς καὶ ἡ πρόνοια ἐλαττώνει τὴν ὁρμὴν τῆς μάστιγος ἢ καὶ παραμερίζει αὐτήν. Τοιαύτην τινὰ πρόνοιαν

ἔλαβε καὶ ἡ ἐν Ἰνδικῇ κυβέρνησις, ἐξ οὗ ἐλπίζεται ὅτι πολλῶν ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων ἡ ζωὴ θέλει λυτρωθῆ ἀπὸ ὀδυνηρὸν θάνατον.

Οἱ κάτοικοι τῆς Ἰνδικῆς ζῶσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὲ ὀρύζιον, ὅταν δὲ ἡ ἐσοδία τοῦ ὀρυζίου ἀποτύχῃ τότε καὶ ὁ λιμὸς εἶναι ἄφευκτος. Τοῦτο συνέβη τὸ 1865 ὅτε ἓν καὶ ἥμισυ ἑκατομμύριον ἀνθρώπων ἀπέθανον ἀπὸ ἔλλειψιν τροφῆς. Τὸ 1870 τόσον τρομερὸς ἦτο ὁ λιμὸς ὥστε δέκα ἑκατομμύρια ἀνθρώπων ἀπωλέσθησαν ἐξ αὐτοῦ. Ὅμοιος μὲ τοῦτον θὰ ἦτο καὶ ὁ παρὼν ἂν δὲν ἐλαμβάνετο κατ' αὐτοῦ τόσον σύντονος πρόνοια. Ἐν τοῖς ἑξῆς λέγομέν τινα περὶ ὀρυζίου ἐρανιζόμενοι αὐτὰ ἐκ Λονδινιαίου περιοδικοῦ.

Ἐκ χρόνων ἀμνημονεύτων τὸ ὀρύζιον εἶναι ἡ κυριωτάτη τροφὴ τοῦ ἑνὸς τρίτου τῶν ἀνθρώπων. Ἐν Ἰνδικῇ τὰ δύο τρίτα τῶν κατοίκων ζῶσιν ἐκ τῶν ἐσοδιῶν τοῦ ὀρυζίου ἂν δὲ αὗται ἀποτύχωσι τότε τὰ δεινὰ εἶναι ἄφευκτα. Καίτοι δὲ τὸ τρόφιμον τοῦτο καλλιεργεῖται εἰς τὰς πλείστας τροπικὰς καὶ πολλὰς εὐκράτους χώρας, σπανίως ἀκούομεν λιμοὺς προερχομένους ἐξ ἐλλείψεως ὀρυζίου, ἐκτὸς ἐν Ἰνδικῇ καὶ πρὸ πάντων εἰς τὰς βορειοανατολικὰς αὐτῆς ἐπαρχίας. Τοῦτο δὲ διὰ δύο αἰτίας. Εἰς οὐδὲν ἄλλο μέρος οἱ ἄνθρωποι δὲν τρέφονται τόσον ἀποκλειστικῶς μὲ ὀρύζιον καὶ εἰς οὐδὲν ἄλλο μέρος αἱ ἐσοδίαι τοῦ ὀρυζίου δὲν ἐξαρτῶνται τόσον καθ' ὁλοκληρίαν ἀπὸ τὰς βροχάς. Οἱ Σῖναι καταβάλλουσι πολλὰς φροντίδας διὰ τὴν καλλιέργειαν αὐτοῦ καὶ ἐν αὐτῇ δὲ τῇ Κεϋλάνῃ κατὰ τὰς ἀρχαίας ἡμέρας εἶχεν ἐπίσης ἐφαρμοσθῆ καλὸν σύστημα τεχνητῆς ὀρδεύσεως. Ἐν Ἀμερικῇ, ὅπου φύεται ἄριστον ὀρύζιον καὶ ὅπου ποτὲ δὲν ὑπάρχει ἔλλειψις βροχῶν οἱ γεωργοὶ οὐδέποτε ἐμπιστεύονται εἰς μόνα τὰ νέφη. Τὸ ὀρύζιον ἔχει τὴν ἰδιότητα νὰ φύηται ἐκεῖ ὅπου ἄλλα σπαρτὰ δὲν γίνονται, ἀλλὰ τότε ἀπαιτεῖ πολλὰς φροντίδας.

Τὸ ὀρύζιον τῆς ἐν Ἀμερικῇ Καρολίνας εἶναι τὸ πρῶτον κατὰ τὴν ποιότητα, αἱ δὲ κυριώτεραι γαῖαι ὅπου καλλιεργεῖται ἐκτείνονται κατὰ μῆκος τῶν ποταμῶν τῆς Γεωργίας καὶ τῆς Νοτείου Καρολίνας, ἀκριβῶς ὑπεράνω τῶν ἁλμυρῶν ὑδάτων, ἀλλ' ὑποκείμεναι εἰς κίνδυνον ἐκαίρων πλημμυρῶν. Εἰς τὰς γονίμους ταύτας γαίας τὸ ὀρύζιον εὑρίσκει τὰ δύο αὐτοῦ ἀπαραίτητα, ἤτοι θερμότητα καὶ ὑγρασίαν. Οἱ ἀγροὶ προφυλλάττονται μὲ προχώματα ἀπὸ διώρυγας, τῶν ὁποίων τὸ ὕδωρ ἀφίνετσι εἰς αὐτοὺς διὰ πυλῶν. Ὁ σπόρος σπείρεται κατὰ σειρὰς, οὐχὶ ριπτόμενος ἀλλὰ μετὰ προσοχῆς φυτευόμενος εἰς τὸ βάθος αὐλάκων, ἀπεχουσῶν ἕνα καὶ ἥμισυ πόδα ἀλλήλων. Ἀμέσως ἀφοῦ σπαρῇ ὁ σπόρος τὸ ὕδωρ ἀφίνεται· ὁ δὲ ἀγρὸς μένει πλημμυρισμένος ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, καθ' ἃς τὸ ὀρύζιον φρυσκόνει καὶ ἀργίζει νὰ βλαστάνῃ. Μετά τινας ἑβδομάδας τὰ λεπτὰ πράσινα φύλλα ἔχουσι τριῶν ἢ τεσσάρων δακτύλων ὕψος καὶ τότε οἱ ἀγροὶ πάλιν πλημμυροῦνται καὶ ἀφίνονται ὑπὸ τὸ ὕδωρ δύο ἕως τρεῖς ἑβδομάδας. Τοῦτο γίνεται κατὰ τὸν Ἀπρίλιον ὁπότε ἡ βλαστικὴ δύναμις τῆς γῆς εἶναι μεγάλη, τὸ δὲ δεύτερον πλημμύρισμα καταστρέφει τὰ ἄλλα χόρτα, τὰ ἧττον ὑδρόβια, ἐξ ὧν βρύθουσιν αἱ αὐλακες τῶν ἀγρῶν. Ἀφοῦ τὸ κατὰ τὴν ἄνοιξιν πλημμύρισμα ἀποτραφῇ, τὰ σπαρτὰ μετὰ προσοχῆς φυλλάττονται καὶ καθαρίζονται ἀπὸ τὰ ἄλλα χόρτα ἐπὶ ἀρκετοὺς μῆνας. Τὸν Ἰούλιον οἱ ἀγροὶ πλημμυροῦνται καὶ ἐκ τρίτου. Τὸ δὲ ὕδωρ μένει ἐν αὐτοῖς ἕως οὗ ὡριμάσῃ τὸ ὀρύζιον. Θερίζεται δὲ ἐν Ἀμερικῇ τὸν Αὔγουστον καὶ Σεπτεμβρίου ἐν δὲ τῇ Ἰνδικῇ καὶ τῇ Σινικῇ γίνονται δύο θερισμοὶ τὸ ἔτος.

Ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τῆς Ἀμερικῆς ἡ Νότειος Καρολίνα παράγει τὸ περισσότερον ὀρύζιον. Μετ' αὐτὴν ἔρχεται ἡ Γεωργία καὶ ἔπειτα ἡ Βόρειος Καρολίνα καὶ ἡ Λουιζιάνα. Τὸ δέλτα τοῦ Μισσισσίπη εἶναι θαυμάσιον πρὸς παραγωγὴν τοῦ τροφίμου τούτου, τὸ ὁποῖον ἐπιτυχῶς καλλιεργεῖται εἰς πάσας τὰ θερμὰς Πολιτείας τῆς βορείου Ἀμερικῆς. Τὸ 1840 αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι παρῆξαν 80,841,422 λίτρας ὀρυζίου τὸ δὲ 1850, 215,313,497, ἐξ ὧν 160,000,000 παρῆξε μόνη ἡ Νότειος Καρολίνα. Ἀπὸ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου ὅμως ἡ παραγωγὴ πολὺ ἠλαττώθη.

Ἐν Ἰνδικῇ αἱ ἐπαρχίαι, εἰς ἃς τόσον ἡ συγκομιδὴ ὑπόκειται εἰς καταστροφὴν, κατοικοῦνται ὑπὸ 24,000,000 ἀνθρώπων οἵτινες χρειάζονται 20,000 τόνους ὀρυζίου καθ' ἑκάστην. Εἰς μέρη τινὰ τὰ ἡμερομίσθια τῶν χωρικῶν πληρώνονται μὲ ὀρύζιον. Ἕκαστος Ἰνδὸς τρώγει δύο λίτρας ὀρυζίου τὴν ἡμέραν. Νέος τις συγγραφεὺς λέγει ὅτι ἡ Βεγγάλη μόνη καταναλίσκει 5,500,000 τόνος ὀρυζίου τὸ ἔτος.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΑΣΤΡΩΝ

Τίς, στρέφων μετά τινος προσοχῆς τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν οὐρανὸν ἐν καιρῷ εὐδείας νυκτὸς, δὲν καταλαμβάνεται ὑπὸ θαυμασμοῦ διὰ τὸ ἄφατον μεγαλεῖον τοῦ οὐρανίου θόλου, θεωρῶν αὐτὸ καταστόλιστον ὑπὸ τόσων φωτεινῶν ὄντων ; Βεβαίως ἐν τῇ ὄψει τοῦ ἀστερόεντος οὐρανοῦ ὑπάρχει ἑλκτική τις δύναμις ἥτις ἀπ' ἀρχῆς ἤλκυσε τοὺς ἀνθρώπους νὰ τὸν παρατηρῶσιν. Ἐκ τῆς παρατηρήσεως δὲ ταύτης πολλοὶ ἐξωκειώθησαν μὲ τὴν φαινομένην τῶν ἄστρων κίνησιν, καὶ οὕτως ἤρχισεν ἡ ἀστρονομία. Εἶναι ἀναντήρητον ὅτι ἐν ἀρχῇ αἱ παρατηρήσεις δὲν ἠδύναντο νὰ ἦναι ἀκριβεῖς καὶ διὰ τοῦτο καὶ αἱ γνώσεις ἦσαν συγκεχυμέναι, καθ' ὅσον ὅμως παρήρχετο ὁ καιρὸς νέα προσετίθετο ὕλη εἰς τὴν παλαιὰν καὶ οὕτω βαθμηδὸν ἐμορφώθη ἡ ἀστρονομικὴ ἐπιστήμη. Ἀπαντήσαντες ὀλίγα τινὰ περὶ τῶν ἀστρονομικῶν γνώσεων παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἔθνεσιν ἐν ἀξιολόγῳ συγγράμματι γαλλιστὶ γεγραμμένῳ ὑπὸ τοῦ K. M. P. Ραμβοσόνος καὶ φέροντι τὸ ὄνομα «Ἱστορία τῶν ἄστρων,» μεταφέρομεν ἐνταῦθα ἀρχίζοντες ἀπὸ τοὺς

ΙΝΔΟΥΣ

Ἡ Ἰνδικὴ, ἡ πρωιμώτατα πολιτισθεῖσα, ὡς λέγεται, μερὶς αὕτη τοῦ παλαιοῦ κόσμου, παρέχει, ὑπὸ ἐπιστημονικὴν ἔποψιν, ὕλην πολὺ ἐνδιαφέρουσαν εἰς τὸν θέλοντα νὰ σπουδάσῃ εἰδικῶς τὴν κατ' αὐτὴν ἀστρονομίαν. Καίτοι δὲ ὀλίγα γινώσκομεν περὶ τῆς τῶν Ἰνδῶν ἀστρονομίας, οὐδεὶς ἀμφιβάλλει ὅτι τὸ ἔθνος τοῦτο πολὺ προώδευσεν εἰς ταύτην τὴν ἐπιστήμην, καλλιεργηθεῖσαν ἰδίως ὑπὸ τῶν φυλάκων τῶν ἱερῶν του. Ὁ Κασσινῆς, ὁ Βάϊλος, ὁ Ἡλαίφαιρος πιστεύουσιν ὅτι αἱ παρατηρήσεις ἃς μᾶς ἀφῆκαν ἐγένοντο πλέον τῶν τριῶν χιλιάδων ἐτῶν πρὸ Χριστοῦ. Καίτοι δὲ ἡ χρονολογία αὕτη δὲν φαίνεται παραδεκτὴ εἰς πολλοὺς μεγάλους ἐπιστήμονας, γενικῶς παρὰ πάντων ὁμολογεῖται ὅτι τὰ βιβλία, ἅτινα μᾶς γνωστοποιοῦσι τὰς παρατηρήσεις ταύτας εἶναι ἀρχαιότατα. Ὁ θερμότερος ἀντίπαλος τῶν Ἰνδικῶν τούτων ἀξιώσεων ὁμολογεῖ ὅτι ἡ εἰς εἰκοσιεπτὰ σεληνιακοὺς σταθμοὺς διαίρεσις τῆς ἐκλειπτικῆς πρέπει νὰ ἐγένετο τὸ 1442 π. Χ. ἡ δὲ διαίρεσις αὕτη ὑποθέτει μέγαν ἀριθμὸν προγενεστέρων παρατηρήσεων. Ὁ ἐν ταῖς Βέδαις περιεχόμενος ἀστρονομικὸς νόμος, ὁ πρὸς τακτοποίησιν τοῦ ἡμερολογίου, ἀναγκαίως ἀνέρχεται εἰς τὴν αὐτὴν μὲ τὰς Βέδας, ἐποχὴν ἤτοι τὸν δέκατον τέταρτον πρὸ Χριστοῦ αἰῶνα· ὁ δὲ Παρασάρας, ὁ πρῶτος γνωστὸς Ἰνδὸς συγγραφεὺς ὅστις ἔγραψε περὶ ἀστρονομίας, πιθανῶς ἔζη κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχήν.

Εἶναι δὲ θαυμαστὸν πῶς οἱ Ἰνδοὶ, οἵτινες γενικῶς εἶχον προχωρήσει εἰς τὰς ἐπιστήμας, ἠγνόουν τόσον τὴν ὑδρόγειόν μας σφαῖραν. Κατ' αὐτοὺς τὸ ὄρος Μεροῦ εὑρίσκεται εἰς τὸ κέντρον τοῦ κόσμου. Εἶναι δὲ κατ' αὐτοὺς τὸ Μεροῦ ὄρος κωνικὸν, τοῦ ὁποίου τὰ πλευρὰ ἀποτελοῦνται ἐκ πολυτίμων λίθων, ἐπὶ δὲ τῆς κορυφῆς του εὑρίσκεται ὁ ἐπίγειος παράδεισος. Ἡ παράδοξος αὕτη ἰδέα ἴσως ἐγεννήθη εἰς τοὺς Βραχμάνας ἐκ τῶν μεγαλοπρεπῶν ὀρέων τῶν εὑρισκομένων εἰς τὰ βόρεια ὅρια τῆς Ἰνδικῆς. Ἐντούτοις τὸ Μεροῦ δὲν εὑρίσκεται εἰς τὰ Ἰμαλάϊα, καὶ μόνον ἐν τῇ Φαντασίᾳ τῶν Ἰνδῶν μυθολόγων ὑπάρχει. Περικυκλοῦται δὲ ὑπὸ ἑπτὰ ζωνῶν ὁμοκέντρων ἐκ γῆς κατοικησίμου, χωριζομένων ἀπ' ἀλλήλων ὑπὸ ἑπτὰ θαλασσῶν. Ἡ κεντρικὴ ζώνη περιέχει τὴν Ἰνδικὴν, ἥτις περικυκλοῦνται ὑπὸ ἁλμηρᾶς θαλάσσης. Αἱ ἓξ ἄλλαι ζῶναι χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων διὰ θαλασσῶν ἐκ γάλακτος, οἴνου, χυμοῦ ζακχαροκαλάμου κτλ. Παρὰ τὰς μεγάλας ὅμως ταύτας ἀποπλανήσεις ἀπαντῶνται εἰς τὰ ἀστρονομικὰ τῶν Ἰνδῶν συγγράμματα, δείγματα ἀληθῶς ἐκτάκτου ἐπιστήμης.

ΑΤΣΙΝ

Ἡ χώρα τῶν Ἀτσὶν κατέχει τὸ βορειοδυτικὸν μέρος τῆς νήσου Σουμάτρας. Ἔχει δὲ ἐπιφάνειαν 800 περίπου τετραγωνικῶν γεωγραφικῶν μιλίων καὶ 2,000,000 κατοίκων, ἀνηκόντων εἰς τὴν Μαλαίαν φυλήν. Οἱ Ἀτσιναῖοι εἶναι ὑψηλοὶ, εὔρωστοι, καὶ χαρακτῆρος βιαίου, καίτοι διανοητικῶς φαίνονται πολὺ μᾶλλον ἀνεπτυγμένοι καὶ ἐφευρετικοὶ ἀπὸ πολλοὺς ἄλλους κατοίκους τῆς Σουμάτρας. Θρησκείαν πρεσβεύουσιν κυρίως τὴν Μωαμεθανικήν. Ἡ πρωτεύουσά των ἀριθμεῖ 8600 οἰκίας καὶ 36000 κατοίκων· ἡ δὲ χώρα των γενικῶς εἶναι ὀρεινὴ ἀλλ' εἰς ἄκρον εὔφορος. Πεπέριον, καφὲς, βαμβάκιον, καπνὸς καὶ λαχανικὰ φύονται ἐλευθέρως καὶ ἀρθονώτατα. Χρυσὸς δὲ καὶ λίθοι πολύτιμοι ἀπαντῶνται εἰς ποσότητας μεγάλας.

Η ΜΕΓΑΛΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ

«ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ»

Ἐπειδὴ κατ' αὐτὰς σώνεται, ὡς λέγομεν, τὸ «Χριστὸς ἀνέστη» καλὸν νομίζομεν νὰ εἴπωμεν τὰ ἑξῆς ὀλίγα περὶ τῆς μεγάλης σημασίας του.

Δὲν ὑπάρχει κἀνείς, ὅσον ἀμαθὴς καὶ ἂν ἦναι, ὅσον μικρὰν καὶ ἂν ἔχῃ τὴν ἡλικίαν, ὁποιασδήποτε καταστάσεως, ὅστις νὰ ἀγνοῇ τὴν ἐκ δύο λέξεων συνισταμένην φράσιν ταύτην «Χριστὸς ἀνέστη.» Ὁ τρόπος δι' οὗ ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων ἐντυποῦται εἰς τὸν νοῦν μας εἶναι ἔκτακτος, εἶναι μοναδικός. Τὸ παιδίον ἢ μᾶλλον τὸ βρέφος ἄρχεται βλέπων εἰς τὴν οἰκογένειαν κίνησιν ἔκτακτον. Βλέπει τὴν τράπεζαν γινομένην ὅλως δι' ὅλου ἰσχνήν· ξηροφαγία ἀπόλυτος, τροφὴ ὀλίγη. Οἱ γονεῖς καθ' ἑκάστην σχεδὸν πηγαίνουσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, φαίνονται σκεπτικώτεροι ἢ ἀλλοτε, γίνονται σοβαρότεροι. Μανθάνει δὲ ὅτι εἶναι μεγάλη ἑβδομὰς καὶ ἀκούει περὶ τῶν παθῶν τοῦ Σωτῆρος. Μετ' ὀλίγον βλέπει προετοιμασίας ἐκτάκτους· βλέπει εἰς τοὺς δρόμους ἀρνία πολλά, ἓν ἐκ τῶν ὁποίων ἀγοράζοντες οἱ γονεῖς τῷ λέγουσιν ὅτι εἶναι ἰδικόν του. Πόσον χαίρει τὸ παιδίον εἰς τοῦτο τὸ ἄκουσμα, καὶ πόσην ἀγάπην ἀρχίζει νὰ αἰσθάνηται πρὸς τὸ ἀθῷον ζῷον. Κοιμᾶται καὶ σκέπτεται περὶ αὐτοῦ, ἐξυπνᾷ, τῷ δίδει τροφήν, καὶ ἀγάλλεται τρέχον καὶ παίζον μετ' αὐτοῦ ὅλην τὴν ἡμέραν. Προσέτι βλέπει εἰς τὴν οἰκίαν ὠὰ πολλά, ὠὰ κόκκινα! τὰ ὁποῖα τῷ ἐπιτρέπεται μὲν νὰ βλέπῃ καὶ νὰ ἐγγίζῃ ἀλλ' οὐχὶ καὶ νὰ φάγῃ· βλέπει φορέματα νέα, φορέματα ὡραῖα καὶ μανθάνει ὅτι ἔρχεται ἡ Λαμπρά! Μετὰ δύο ἡμέρας ἀκούει τὸν ἀέρα ἀντηχοῦντα ἐκ τοῦ ἤχου πολλῶν κωδώνων· ἀκούει ἐκπυρσοκροτήσεις πυροβόλων, καὶ βλέπει... ὦ! τὸ ἀγαπητόν του ἀρνάκι σφαζόμενον, προετοιμαζόμενον! Λυπεῖται διὰ τοῦτο, κλαίει πολλάκις, ἀλλὰ καὶ ἀκούει ὅτι εἶναι λαμπρά!

Ἔρχεται ἡ νύξ. Εἶναι νὺξ ἀγρυπνίας. Οἱ γονεῖς δὲν κοιμῶνται. Ἂν αὐτὸ κοιμηθῇ περὶ τὸ μεσονύκτιον ἀφυπνίζεται καὶ ὁδηγεῖται εἰς τὴν ἐκκλησίαν· καθ' ὁδὸν ἀκούει πάλιν ἤχους κωδώνων, ἀκούει κρότους χαρᾶς. Ἐμβαῖνον εἰς τὴν αὐλὴν τῆς ἐκκλησίας βλέπει θέαμα μοναδικόν· βλέπει χιλιάδας ἀνθρώπων, κρατούντων λαμπάδας ἀναμμένας. Δίδεται καὶ εἰς αὐτὸ λαμπὰς χρυσῆ, τὴν ὁποίαν ἀνάπτει καὶ κρατεῖ ἀναμμένην. Ἀναβαῖνον εἰς θέσιν ὑψηλὴν βλέπει ὅλον τὸν περίβολον τῆς ἐκκλησίας ὅμοιον μὲ ἀγρὸν εὐρύχωρον, κατάστιλιστον ἀπὸ ἄνθη, πλὴν ἄνθη φωτεινά, τὰ ὁποῖα ὡς εἰ ὑπῆκον εἰς πνοὴν αὔρας γλυκείας μαγευτικῶς κυματίζουσι καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὁποίων καλῶς κεκοσμημένη ἡ εἰκὼν τῆς ἀναστάσεως ὑψοῦται. Μετ' ὀλίγον, ὡς ἐκ συνθήματος οἱ κώδωνες παύουσι, τὰ φῶτα μένουσιν ἀκίνητα καὶ πάντων ἡ προσοχὴ προσηλοῦται εἰς τὰς ἐπὶ ὑψώματος ἱσταμένους χρυσοενδεδυμένους λειτουργοὺς τῆς θρησκείας, εἷς ἐκ τῶν ὁποίων, ὁ προεστὼς ἀναγινώσκει τὸ εὐαγγέλιον. Ἅμα τελειώσει ἡ ἀνάγνωσις οἱ κώδωνες πάλιν ἄρχονται, οἱ πυροβολισμοὶ πίπτουσιν ὡς χάλαζα, τὰ φῶτα κυματίζονται τρεῖς μεγάλους κυματισμούς, ἐκ δὲ τῆς καρδίας ἀποσπᾶταί τι, τὸ ὁποῖον ὑψώνει ὑπεράνω τῆς σφαίρας ταύτης. Τότε ἀπὸ στόματος εἰς στόμα ἀκούεται τὸ «Χριστὸς ἀνέστη!» Εἶναι λοιπὸν δυνατὸν νὰ λησμονήσῃ ποτὲ τὸ παιδίον τὴν φράσιν ταύτην, ἀφοῦ μάλιστα κατ' ἔτος ἐξακολουθεῖ βλέπον τὰ αὐτά; Ὄχι βεβαίως· ἀφοῦ δὲ ἀνδρωθῇ τὴν διδάσκει εἰς τὰ τέκνα του ὅπως καὶ αὐτὸ τὴν ἐδιδάχθη.

Πλὴν, καίτοι ἡ ἐντύπωσις γίνεται διὰ τρόπου τόσον ἐκτάκτου, πόσοι γινώσκουσι τὸ ὑψηλὸν νόημα ταύτης τῆς φράσεως καὶ τὰ γλυκύτατα αἰσθήματα τὰ ὁποῖα δύναται νὰ γεννᾷ; Δυστυχῶς ὀλίγιστοι!

Καὶ ἐντούτοις ἅμα ὁ ἄνθρωπος σκεφθῇ ὅτι ἀφ' ἧς στιγμῆς ἐξῆλθε τῆς μήτρας μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν ἀποδίδει τὴν τελευταίαν ἀναπνοὴν ἡ ζωή του εἶναι πλήρης πικριῶν καὶ βασάνων, πλήρης στενοχωριῶν καὶ στεναγμῶν, ὀλίγισται δὲ μόνον αἱ τῆς εὐφροσύνης του ὧραι αἰσθάνεται ἐνδόμυχόν τινα φωνὴν ἐρωτῶσαν τὸν λόγον τῆς τοιαύτης ὑπάρξεώς του. Στρέφει τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς πάντα τὰ περὶ αὐτὸν κτίσματα· θεωρεῖ αὐτά.

πλὴν ὅσον τὰ ἐξετάζει τόσον μᾶλλον θαυμάζει τὴν σοφίαν τοῦ Κτίσαντος, τόσον μᾶλλον ἐξίσταται ἐνώπιον τῆς λογικότητος τῶν ὑπάρξεών των. Ὅλα ἔχουσι τὸν λόγον των· διότι «χωρὶς τοῦ λόγου ἐγένετο οὐδὲ ἓν ὃ γέγονε.» Καὶ λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρχῃ μόνον διὰ νὰ ὑπάρχῃ, νὰ πάσχῃ μόνον διὰ νὰ πάσχῃ καὶ νὰ ἀποθνήσκῃ μόνον διὰ νὰ ἀποθνήσκῃ; Ἄ, ὄχι βέβαια! Ἔπειτα, ἡ καρδία ἄνευ ἐλπίδος, εἶναι ὡς κόσμος ἄνευ ἡλίου, εἶναι ὡς κῆπος ἄνευ φυτῶν, εἶναι ὡς παταμὸς ἄνευ ὕδατος. Τί δὲ δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ ἐλπίζῃ ἀφοῦ καθεκάστην πείθεται ὑπὸ τῆς πείρας ὅτι σύμπασα ἡ ζωή του οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ἀγὼν πλήρης κόπων καὶ μόχθων, πλήρης ἀσθενειῶν καὶ παθημάτων, ἂν ὁ θάνατος δὲν ἦναι π ρ ό σ κ α ι ρ ο ς; Ὁ θάνατος πρόσκαιρος!—Ναί, π ρ ό σ κ α ι ρ ο ς ὁ θάνατος· καὶ ὅσοι κλείουσι τὰ ὄμματα εἰς τὴν μεγάλην ταύτην ἀλήθειαν ἀδικοῦσιν ἑαυτούς, ἐπειδὴ ἀποδιώκουσι τὴν ἐλπίδα ἀπὸ τὰς ἑαυτῶν καρδίας. Δι' αὐτοὺς ὁ κόσμος βεβαίως οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ αἴνιγμα· δὲν εἰξεύρουσι πόθεν ἔρχονται, δὲν εἰξεύρουσι ποῦ πορεύονται, ζῶσιν ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου. Τὴν παραμικρὰν αὐτῶν ἀποτυχίαν ἀκολουθεῖ λύπη· ψυχοφθόρος· τὸ ἐλάχιστον δυστύχημα, πόνος ἰσχυρὸς τῆς καρδίας· τὴν ζημίαν θλῖψις· τὴν ἀσθένειαν, φόβος· τὸν θάνατον, φρίκη· καίτοι λέγουσιν ὅτι ἀσπάζονται τῆς ἀθανασίας τὴν ἐ λ π ί δ α ν!

Ἀλλὰ πόθεν δῆλον ὅτι ὁ θάνατος εἶναι πρόσκαιρος; Ἐκ τοῦ ὅτι ἀνέστη ὁ Χριστός. Διότι, ὡς λέγει καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος,(1) ἂν ἀνάστασις νεκρῶν δὲν ὑπάρχῃ, τότε οὔτε ὁ Χριστὸς ἀνέστη· καὶ ἂν ὁ Χριστὸς δὲν ἀνέστη τότε ἐκτὸς τῶν ἄλλων, οἱ διὰ τῆς χύσεως τοῦ αἵματός των μαρτυρήσαντες ὅτι ἀνέστη ὁ Χριστὸς οὐδὲν ἄλλο ἦσαν ἢ ψευδομάρτυρες τοῦ Θεοῦ, μαρτυρήσαντες κατ' αὐτοῦ ὅτι ἀνέστησε τὸν Χριστόν, τὸν ὁποῖον δὲν ἀνέστησεν ἂν οἱ νεκροὶ δὲν ἐγείρωνται. Ἐὰν λοιπὸν νεκροὶ δὲν ἐγείρωνται τότε οὔτε ὁ Χριστὸς ἀνέστη, καὶ ἂν ὁ Χριστὸς δὲν ἀνέστη τότε οὐδεμίαν ἐλπίδα δύνανται νὰ ἔχωσιν οἱ ἄνθρωποι, τότε ἡ ὕπαρξίς των εἶναι ἄλογος, τότε οἱ ἀκολουθοῦντες τὸν Χριστὸν εἶναι οἱ ἐλεεινότεροι πάντων τῶν ἀνθρώπων.

Ἀλλ' ἤδη οὐδεὶς δύναται νὰ διαμφισβητήσῃ σπουδαίως ὅτι ὁ Χριστὸς ἀνέστη. Αἱ ἀποδείξεις τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀναστάσεως εἶναι πλεῖσται καὶ μέγισται. Ἀφοῦ λοιπὸν ὁ Χριστὸς ἀνέστη, τότε ὑπάρχει καὶ ἀνάστασις νεκρῶν, ἤτοι ὁ θάνατος εἶναι π ρ ό σ κ α ι ρ ο ς. Ἰδοὺ τὸ ὑψηλὸν νόημα τῆς τόσον συνηθιζομένης, πλὴν καὶ τόσον ἀγνοουμένης φράσεως ταύτης «Χριστὸς ἀνέστη.» Ὁποίαν δὲ χαράν, ὁποίαν ἀγαλλίασιν, ὁποίαν ἐλπίδα γεννᾷ εἰς τὴν καρδίαν μόνον οἱ ἔχοντες τὴν πεποίθησιν τῆς ἀληθείας ταύτης δύνανται νὰ γινώσκωσι.

ΗΔΟΝΗ ΤΗΣ ΑΠΟΛΥΤΟΥ ΑΡΓΙΑΣ

Ὁ Κ. Βερριέρος, ὅστις ἀνεδείχθη εἷς ἐκ τῶν μεγάλων καὶ εὐγλωττοτάτων πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς Γαλλίας, ἦτο πολὺ ὀκνηρὸς κατὰ τὴν νεανικήν του ἡλικίαν. Ὁ διδάσκαλός του ἐδοκίμαζε πολλοὺς κόπους διὰ νὰ τὸν κάμῃ νὰ συμμορφωθῇ μὲ τὴν τάξιν τοῦ σχολείου· ἐκεῖνος ὅμως δὲν ἤθελε νὰ γυμνάζῃ τὴν μνήμην του ἐκείνην, ἥτις ἀκολούθως ἐφάνη τόσον ἔκτακτος. Ὁ διδάσκαλος τέλος ἀπελπισθεὶς ἐπορεύθη εἰς τὸν διευθυντήν, Κ. Δὲ Ζουιλῆ, παραπονούμενος ὅτι ὁ παῖς ἐκεῖνος δὲν ἤθελε νὰ κάμῃ τίποτε καὶ ἐπομένως ὅτι οὔτε ὁ διδάσκαλος ἠδύνατο νὰ ὑποσχεθῇ τι δι' αὐτόν. Ὁ διευθυντὴς ὅστις ἦτο ἄνθρωπος σπουδαῖος ἐσκέφθη διαφορετικῶς περὶ τοῦ Βερριέρου. Ἡμέραν δὲ προσεκάλεσεν αὐτὸν μὲ γλυκύτατον τρόπον καὶ τῷ εἶπε. «Παιδί μου, ἡ ἐργασία δι' ἐσὲ εἶναι πολὺ δυσάρεστος, καὶ φρονεῖς ὅτι ἡ εὐτυχία συνίσταται εἰς τὸ νὰ μὴ πράττῃς ἀποκλειστικῶς τίποτε. Καλά· ἐλθὲ εἰς τὸ σπουδαστήριόν μου· θὰ μὲ βλέπῃς ὅσον ἐργάζομαι· τοῦτο δὲν θὰ σοὶ προξενήσῃ βέβαια κανένα κόπον ἐπειδὴ δὲν θὰ κάμῃς ἀποκλειστικῶς τίποτε. Πλὴν θέλω νὰ ἤμεθα σύμφωνοι· ἐνθυμοῦ ὅτι δὲν θὰ κάμῃς ἀποκλειστικῶς τίποτε.»

Τὸ παιδίον κατηυχαριστήθη. Μετέβη λοιπὸν εἰς τοῦ φιλόφρονος διδασκάλου τὸ σπουδαστήριον, ὅστις ἤρχισε νὰ ἐργάζηται ὡς νὰ μὴ ἦτο κανεὶς εἰς τὸ δωμάτιον ἐκεῖνο. Διῆλθε μία ὥρα ὁ δὲ μαθητὴς κατ' αὐτὴν ηὐφραίνετο, ὅτι εἶχε θρισμβεύσει κατὰ τοῦ διδασκάλου του καὶ ὅτι δὲν θὰ ἀνοίγῃ πλέον τὰ φορτικὰ λεξικὰ οὔτε θὰ μανθάνῃ ἀπ' ἔξω μαθήματα. Ἀφοῦ ὅμως παρῆλθεν ἡμίσεια ὥρα καὶ

(1) Πρὸς Κορινθίους ἐπ. Α'. κεφ. ιε'.

ὁ μαθητὴς ἠὐφράνθη ὀνειρευόμενος ἔξυπνος, τέλος ἤπλωσε τὴν χεῖρα πρὸς βιβλίον τι εὑρισκόμενον ἐκεῖ πλησίον, Ἀλλ' ὁ καθηγητὴς ἀμέσως τὸ ἐμπόδισε. «Παιδί μου τῷ εἶπε, λησμονεῖς τὰς συμφωνίας μας; πρέπει νὰ μὴ κάμῃς ἀποκλειστικῶς τίποτε. Ἡ ἀνάγνωσις εἶναι μία πρᾶξις. Ἔχε τὴν ἄδειαν τὴν ὁποίαν σοὶ ἔδωκα· μὴ πράττῃς τίποτε.

Ὁ παῖς ἤρχισε νὰ καταλαμβάνῃ ὅτι ἡ ἐκ τῆς ἀργίας εὐχαρίστησις ταχέως καταντᾷ μονότονος. Ἐπρόβαλεν ἐρωτήσεις τινὰς ἀλλ' ὁ διευθυντὴς οὐδεμίαν τῷ ἔδωκεν ἀπάντησιν. Μετὰ ταῦτα ὅμως ἀφοῦ ἐτελείωσε τὸ φύλλον τὸ ὁποῖον ἔγραφεν εἶπε. «Παιδί μου, ἕκαστος ἔχει τὴν κλίσιν του· σὺ νὰ μὴ κάμῃς τίποτε, ἐγὼ νὰ ἐργάζωμαι· ἐγὼ δὲν σοῦ ταράττω τὴν ἡσυχίαν, μή μοῦ διακόπτῃς λοιπὸν καὶ σὺ τὸ ἔργον μου.»

Ὁ Βερριέρος ὀλίγον ἔλειψε νὰ εἴπῃ εἰς τὸν διευθυντὴν ὅτι τῷ ἦτο πολὺ δύσκολον νὰ εὕρῃ εὐχαρίστησιν εἰς τοιαύτην κατάστασιν. Μετὰ παρέλευσιν τριῶν ὡρῶν ὁ καθηγητὴς ἐσηκώθη νὰ περιπατήσῃ ὀλίγον ὑπὸ τὰ δένδρα τοῦ κήπου. «Ὦ, εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ παῖς, τώρα ἐλευθερώνομαι ἀπὸ ταύτην τὴν φυλακήν· ἔξω κάπως θὰ διασκεδάσω. Ἅμα ἔφθασαν εἰς τὸν κῆπον ἐζήτησε ν' ἀφίσῃ τὸν διδάσκαλον καὶ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰ παιδία τὰ ὁποῖα ἔπαιζον τότε· ὁ διδάσκαλος ὅμως τὸν ἔλαβεν ἀπὸ τῆς χειρὸς καὶ «Παιδί μου, τῷ εἶπε, λησμονεῖς τὰς συμφωνίας μας. Μένε εἰς τὸ πλευρόν μου, θὰ περιπατῶμεν ἄνω καὶ κάτω ὑπὸ τὰ δένδρα ἢ ἂν θέλῃς κάθισε ἐκεῖ.»

Τίμιος καὶ νουνεχὴς διδάσκαλος! ἄνθρωπος εὐφυὴς εἰς ὃν ἴσως ὁ κόσμος χρεωστεῖ τὸν Βερριέρον, ὅστις, δοκιμάσας τὴν ἀνυπόφορον κατάστασιν τῆς ἀπολύτου ἀργίας ἤρχισε νὰ ἐκτιμᾷ καὶ ἀγαπᾷ τὴν ἐργασίαν.

ΠΕΡΙ ΟΣΜΩΝ. (*)

Ἡ ἄνοιξις, ἡ μαγευτικὴ αὕτη τοῦ ἔτους ὥρα, ἣν ὁ Ἰταλὸς ποιητὴς χαιρετῶν τοσοῦτον καταλλήλως ὀνομάζει τοῦ «ἔτους νεότητα» παράγει τὰς μᾶλλον ποικίλας καὶ τὰς μᾶλλον διαπεραστικὰς τῶν ὀσμῶν.

Τὸ Ἔαρ ἐκ τῶν κόλπων του τὰς χάριτας παράγει
Κ' ἐν πρώτοις τὸ λευκόϊον τὴν κεφαλὴν ἐξάγει,
Λευκάνθιμον ἀκολουθεῖ, πολύανθον πλακώνει.
Ἔρχεται τὸ καρύφυλλον, ὁ κρόκος καμαρώνει,
Κ' ἐκεῖνο τἄνθος τὸ γλυκὺ, ἰδοὺ εὐθὺς ἐφάνη
Ποῦ κρύπτει ἀπ' τὰ ὄμματα τὸ κυανοῦν στεφάνι·
Πάντα, ὡραῖα τὴν μορφὴν, τὰ χρώματα ποικίλα
Τὰς εὐωδίας χύνουσι 'ς τοὺς κήπους, εἰς τὰ φύλλα· (1)

Ἡ γῆ, ἀποτινάσσουσα τότε τὸν σκοτεινὸν πέπλον, μὲ τὸν ὁποῖον ὁ χειμὼν τὴν εἶχε σκεπάσει περιβάλλεται τὰ λαμπρότατα τῶν ἐνδυμάτων της καὶ ἀναλαμβάνει νυμφικὴν ἀνθοδέσμην.

Ἡ φύσις ἡ ἀθάνατος πληροῦται μ' εὐωδίας
Μ' ἔρωτας μὲ ψυθιρισμοὺς, ὡς κλίνη νυμφική. (2)

Τὸ πτηνὸν ἐπὶ τοῦ φυλλώματος καὶ τὸ ἔντομον ἐπὶ τοῦ χόρτου φαίνονται συνενοῦντα τὰς φωνάς των ὅπως ἀναπέμψωσιν ἀπὸ κοινοῦ ὕμνον εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν Πλάστην, ἐνῷ τὰ δένδρα καὶ τὰ φυτὰ, μὴ ἀνεχόμενα νὰ ἀποκλεισθῶσι τῆς τιμῆς ταύτης, κινοῦσιν ἐντὸς τῶν ἀέρων τὰ κυματύζοντα αὐτῶν θυμιατήρια· εἰκὼν θελκτικὴ ἣν μεταχειρίζεται καὶ ὁ ποιητής μας λέγων·

Ἴασμε, ἀσφόδελε,
Κυματώδη θυμιατὰ,
Χλωροὶ κλάδοι, εὐθρανστοι
Ὅπου κάμ' ἡ χελιδὼν
Τὴν ἄνοιξι φωλιά. (3)

Καίτοι πρὸ τούτου ὁ τῶν Ὡρῶν συγγραφεὺς εἶπεν·

Ὑφοῦτε θυμιάματα, χόρτα καρποὶ καὶ ἄνθη
Σ' ἐκεῖνον οὗ ὁ ἥλιος σᾶς ἔδωκεν ὑπάρξεις
Τὸ μυρισμένον φύσημα ὀσμὴν ἐξ ἀμβροσίας
Καὶ ἡ γραφὶς ἡ θεϊκὴ τὰς ζῶσας σας χροιάς. (4)

Τὴν ὥραν καθ' ἣν ὁ ὑπὸ τὸν ὁρίζοντα κεκρυμμένος ἥλιος χρυσώνει μὲ τὰς λαμπράς του ἀκτῖνας τοὺς ἐν τοὺς τῶν ἐκτάσεων κρεμαμένους ἀτμοὺς, τὸ δὲ φῶς του φαίνεται παλαιὸν μὲ τὰς ἀκτῖνας τῶν μεγάλων τοῦ οὐρανοῦ ἀστέρων, αὔρα ἐλαφρὰ διατρέχει τὰς πεδιάδας, κυλίεται ἐντὸς τῶν θάμνων, ναὶ πληροῦται εὐωδιῶν.

(*) Τὴν ὄντως ὡραίαν πραγματείαν ταύτην, ἀποτελουμένην ἐκ πολλῶν αὐτοτελῶν κεφαλαίων καὶ τυχοῦσαν λαμπρᾶς ἐν Εὐρώπῃ ὑποδοχῆς, οὖσαν δὲ ἔργον τοῦ Κ. Ριμμέλου, μεθερμηνεύοντες μεταφέρομεν ἐκ τοῦ Παγκοσμίου Μουσείου.

(1) Θῶμσον.
(2) Α. Μουσσέτος.
(3) Βίκτωρ Οὐγώ.
(4) Θῶμσον.

Εἶναι τ' ἀέρι τῆς ξηρᾶς, οὗ ἡ βαλσαμωμένη
Πνοὴ θωπεύει ἐλαφρὰ τὰ ἀνθησμένα ἴα
Καὶ ἐξαπλώνει εἰς τὴν γῆν, ὡς αὖρα μυρισμένη
Τὸ ἄρωμα τὸ θελκτικὸν ἐν ὅλῃ τῇ ὁρσίᾳ. (1)

Τότε εὐφροσύνη ἀπερίγραπτος φαίνεται κατακυριεύουσα ἡμᾶς· ζωὴ ὁραστικοτέρα διατρέχει τὰς φλέβας, συγκινήσεις πλήρεις γλυκύτητος ἐκχειλίζουσιν ἐκ τῆς καρδίας· ἡ δὲ ψυχὴ, παρασυρομένη, ὑπὸ ἡδυτάτων θεωριῶν, ἀνευρίσκει ἀναμνήσεις μεμακρυσμένας καὶ ἐγκαταλείπεται εἰς εὐτυχίας ὄνειρα. Ἀλλὰ πρόσκαιροι, ὡς καὶ τὰ παράγοντα αὐτὰς, αἱ ἐντυπώσεις αὗται διαρκοῦσι μόνον ὅσον καὶ τὰ ὄνειρα. Εὐθὺς, οἴμοι! μετὰ τὰς ὡραίας τοῦ ἔαρος ἡμέρας τὰ σημεῖα ἄλλων ὡρῶν ἀναφαίνονται. Τὸ δὲ ἄνθος, ὅμοιον μὲ νέαν κόρην ἥτις μετ' ὀλίγον γίνεται μήτηρ οἰκογενείας, μεταμορφοῦται εἰς καρπὸν καὶ ἀν τέχνη μυστηριώδης δὲν ἀνελάμβανε νὰ συνάγῃ ἐν ὅλῃ του τῇ δυνάμει καὶ τῇ ὡραιότητι τὸ ἄρωμα ἡ ὄσφρησις ἐπὶ μῆνας πολλοὺς θὰ ἐστερεῖτο τῶν μᾶλλον εὐαρέστων ἀπολαύσεων αὐτῆς.

Μετὰ μικρὸν καὶ φαίνονται τὰ ῥόδα μαραμένα
Ἀλλ' εἶχον μετὰ προσοχῆς καί τινες ὀρέψει ἄνθη,
Ὧν ὁ χυμὸς διυλισθεὶς κρατεῖ τὰ μυρισμένα
Τοῦ ἔαρος ἀρώματα ἀφοῦ τὸ πᾶν μαράνθη. (2)

Τὰ πρῶτα ἀρώματα ἐξήχθησαν διὰ τῆς καύσεως ρητινῶν καὶ ξύλων ἀρωματικῶν, ἡ δὲ ἀνακάλυψις αὕτη πρέπει νὰ ἐγένετο ἐν Ἀραβίᾳ, τῇ κλασσικῇ ταύτῃ τῶν ἀρωμάτων χώρᾳ ὅπου:

Μυρίοι θάμνοι χύνουσιν, ὡς μάτια δακρυσμένα
Μύρα, πολλὰ πολύτιμα, βάλσαμα μυρισμένα,

Εὐγνωμοσύνη συγκινητικὴ ὤθησε βεβαίως τοὺς πρώτους λαοὺς νὰ προσφέρωσιν εἰς τὰ ἀντικείμενα τῆς λατρείας των τὰς ἀπαρχὰς τῶν προϊόντων τῆς γῆς. Τότε τὰ θυμιάματα ἐχρησίμευσαν ἐν πρώτοις ὡς ὁλοκαυτώματα ἀκολούθως δὲ ἐθεωρήθησαν ὡς ὁ τρόπος τῆς θυσίας ὁ μᾶλλον εὐάρεστος πρὸς τὸν λατρευόμενον.

Ὁ Ἄραψ, οὗ ἡ φαντασία εἶναι θερμὴ καὶ μυστικὴ, εὐκόλως ἐπίστευσεν ὅτι αἱ εὐχαί του φθάνουσι ταχύτερον εἰς τὸ ἀθάνατον κατοικητήριον ὅταν φαίρωνται ἐπὶ νεφῶν καιομένων ἀρωμάτων, ἃ ἔβλεπον ὑψούμενα ἐκ τοῦ βωμοῦ καὶ εἰσχωροῦντα ἀργὰ εἰς τὰς ἀπείρους ἐκτάσεις ἐνῷ οἱ μεθυστικοὶ ἀτμοί των τὸν ἔρριπτον εἰς θρησκευτικὴν ἔκστασιν.

Τὰ θυμιάματα εἰσεχώρησαν εἰς τὰς τελετὰς ὅλων τῶν θρησκειῶν, ὡς βλέπομεν αὐτὰ καὶ εἰς τὸν ἐν Ἱερουσολύμοις ναὸν, καὶ ἐν Περσίᾳ εἰς τοὺς βωμοὺς τοῦ Ζωροάστρου, καὶ ἐν Σινικῇ εἰς τοὺς τοῦ Κομφουκίου καὶ εἰς τοὺς ναοὺς τῆς Μέμφιδος ἐν Αἰγύπτῳ. Οἱ δὲ Ἕλληνες, μὴ ἀρκούμενοι νὰ μεταχειρίζωνται αὐτὰ εἰς τὰς πράξεις τῆς λατρείας των, τὰ ἐθεώρουν ὡς ἀνήκοντα τοῖς θεοῖς καὶ ἐπομένως ὡς διακριτὰ σημεῖα τῆς παρουσίας των. Ὁ Ὅμηρος ὅταν περιγράφῃ τὴν ἐμφάνησιν θεότητός τινος πάντοτε ὁμιλεῖ περὶ τῆς ὀσμῆς τῆς ἀμβροσίας ἣν αὐτὴ χύνει, ὁ δὲ Εὐριπίδης θέτει εἰς τὸ στόμα τοῦ θνήσκοντος Ἱππολύτου:

Ὦ θεῖον ὀδμῆς πνεῦμα· καὶ γὰρ ἐν κακοῖς
Ὧν ἠσθόμην σου κ' ἀνεκουφίσθην δέμας·
Ἔστ' ἐν τόποισι τοισίδ' Ἄρτεμις θεά;

Ἡ ἱστορία τῶν ἀρωμάτων εἶναι ἐν μέρει αὐτὴ ἡ ἱστορία τοῦ πολιτισμοῦ· καθότι ἡ χρῆσις των δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοηθῇ καὶ ἐκτιμηθῇ εἰμὴ ὑπὸ λαῶν πεπολιτισμένων, λαῶν αἰσθημάτων ἐξευγενισμένων· οὕτω βλέπομεν αὐτὰ τιμώμενα κατὰ σειρὰν ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων, τῶν Ἑβραίων, τῶν Ἀσσυρίων, τῶν Ἑλλήνων, τῶν Ῥωμαίων, τῶν Ἀράβων καὶ νεωστὶ τῶν Εὐρωπαίων, οἵτινες μετὰ πολλοὺς αἰῶνας πολέμων καὶ βαρβαρισμοῦ ἔκαμον τὰς τέχνας τῆς εἰρήνης πάλιν νὰ θάλλωσιν.

Εἶναι ἡ ὀσμὴ ἀέριόν τι ἀδιόρατον τὸ ὁποῖον ἐξέρχεται ἐκ τοῦ μυρίζοντος σώματος ἢ εἶναι δυναμική τις ἐνέργεια, ἐπενεργοῦσα ἐπὶ τοῦ ὀργάνου τῆς ὀσφρήσεως ὡς τὸ φῶς ἐπενεργεῖ ἐπὶ τῆς κόρης τοῦ ὀφθαλμοῦ, καὶ ὁ ἦχος ἐπὶ τοῦ ἀκουστικοῦ νεύρου;—Τὸ σπουδαῖον τοῦτο ζήτημα καίτοι πολλάκις ἀνεκινήθη οὐδέποτε μέχρι τοῦ παρόντος ἐλύθη κατὰ τρόπον θετικόν. Ἂν ἦναι ἀέριον οἱαδήποτε καὶ ἂν ἦναι ἡ πύκνωσίς του, δὲν δύναται νὰ ἦναι ἀβαρές· καὶ ἐντούτοις μεθ' ὅλα τὰ πειράματα καὶ ὅλας τὰς λεπτομερεστάτας ἐρεύνας ἀκόμη δὲν κατωρθώθη ὁ προσδιορισμὸς τῆς σχετικῆς βαρύτητος τῶν ὀζόντων μορίων. Εἷς ἐκ τῶν ὑπομονητικῶν ἐκείνων ἐρευνητῶν, οὓς ἡ Γερμανία γεννᾷ, ἀπέδειξε μαθη-

(1) Σαικσπῆρος.
(2) Θωμᾶς Μούρ.

ματικῶς ὅτι κύστις μόσκου, ἐκτεθημένει ἐπὶ εἰκοσιτέσσαρας ὥρας ἐντὸς ἀκτῖνος τριάκοντα μέτρων παρῆξε πεντήκοντα ἑπτὰ ἑκατομμύρια μορίων χωρὶς νὰ χάσῃ διόλου ἐκ τοῦ βάρους της. Τὰ διὰ τῆς μεθόδου χημικοῦ τινος Γάλλου, τοῦ κ. Μίλλονος, ἐξαγόμενα μύρα, παρέχουσιν ἐπίσης διδόμενα πειστικὰ τοῦ ἀβαροῦς τῶν ὀσμῶν· καθότι, καίτοι εἶναι τόσον πεπυκνωμένα ὥστε ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνονται ὡς ἡ στερεοποιηθεῖσα οὐσία τῆς ὀσμῆς, δύνανται νὰ παραχωρήσωσιν ὅλον των τὸ ἄρωμα εἰς τὸ οἰνόπνευμα χωρὶς νὰ χάσωσι τίποτε ἐκ τῆς ὑλικῆς των οὐσίας. Ἐπιτρέπεται λοιπὸν ἴσως νὰ ὑποθέτωμεν ὅτι σώματά τινα ἔχουσι τὴν ἰδιότητα νὰ ἐκπέμπωσι κ υ μ α τ ώ σ ε ι ς ὀσμῆς, ὡς ὁ ἀδάμας ἐκπέμπει κυματώσεις φωτεινὰς καὶ ὅπως αἱ δονήσεις κυνήρας παράγουσιν ἠχηρὰ κύματα.

Τὰ κύματα τῶν ὀσμῶν, μάλιστα τὰ παραγόμενα ὑπὸ τῶν ἀνθέων, διατρέχουσι μεγάλας ἐκτάσεις καὶ μετὰ θαυμασίας ταχύτητος. Συχνὰ καταθέλγουσι τὰς καρδίας τῶν ναυτιλομένων μετὰ μακρὰν θαλασσοπορίαν εἰδοποιοῦντα αὐτοὺς περὶ τῆς πλησιάσεως τῆς τόσον ἐπιθυμητῆς ξηρᾶς.

Ἡ ἔντασις (δύναμις) τῶν ὀσμῶν μεταβάλλεται κατὰ τὰς περιστάσεις. Σώματα δυνατὸν νὰ ἐκπέμπωσιν ὀσμὰς πάντοτοτε ἢ κατά τινα καιρόν. Ἄνθη τινὰ μυρίζουσι τὸ πρωΐ, ἄλλα τὸ ἑσπέρας· τὰ μὲν ἐν καιρῷ ἡμέρας τὰ δὲ ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτός. Ἡ διαφορὰ αὕτη τοῦ καιροῦ τῶν ὀσμῶν ἐνέπνευσε τὴν ἰδέαν εἰς ὑπομονητικόν τινα βοτανικὸν νὰ κατασκευάσῃ ἀνθικὸν ὡρολόγιον ἐν ᾧ ἑκάστη ὥρα σημειοῦται ὑπὸ τοῦ ἄνθους τὸ ὁποῖον ἀνοίγει. Σημειοῦμεν ἐνταῦθα τὸ ὡρολόγιον τοῦτο χωρὶς ἐντούτοις νὰ ἐγγυώμεθα περὶ τῆς ἀκριβείας του. Ἀποτελεῖται ἐκ τῶν ἀκολούθων ἀνθέων, ὧν τὰ μὲν ἀνοίγουσι τὸ πρωΐ τὰ δὲ τὸ ἑσπέρας κατὰ τὴν δεικνυομένην ὥραν.

1 Ῥόδον	2 Ἡλιοτρόπιον,	3 Νυμφαία,
4 Ὑάκινθος,	5 Ἰασίνη,	6 Γεράνιον,
8 Οἰνάνθη,	8 Γαρύφαλον	9 Κάκτος
10 Συρίγγιον,	11 Μαγνήλιον,	12 Ἴον.

Εἰς τὸν πρακτικὸν ἐντούτοις οὐδὲν χρησιμεύει τὸ ὡρολόγιον τοῦτο. Ἡ πεῖρα τῷ δεικνύει πολὺ ἀσφαλέστερον τὴν ὥραν καθ' ἣν πρέπει νὰ δρέψῃ τὸ ἄνθος καὶ νὰ λάβῃ τοὺς εὐώδεις θησαυρούς του. Ἂν ἀφίσῃ τὴν καταλληλον ταύτην ὥραν νὰ παρέλθῃ, τὸ ἄρωμα τὸ ὁποῖον θὰ δρέψῃ θὰ ἦναι ἀσθενὲς καὶ ἀνίκανον νὰ εὐαρεστήσῃ λεπτὴν αἴσθησιν. Ἡ κατάστασις τῆς ἀτμοσφαίρας πρέπει προαέτι νὰ λαμβάνηται σπουδαίως ὑπ' ὄψιν. Ὁ ἠλεκτρισμός, ἡ θερμότης καὶ τὸ φῶς ἔχουσιν ἄμεσον ἐπὶ τῶν ὀσμῶν ἐπιρροήν. Ἡ ὑγρασία ἥτις ἀναζωογονεῖ τὸν μόσκον, φονεύει τὸν ἴασμον· ἡ θερμότης αὐξάνει τὴν ἔντασιν τῶν εὐωδῶν ἀτμῶν· τὸ ψύχος τὴν ἐλαττώνει· ὁ ἠλεκτρισμὸς δίδει ἢ ἀφαιρεῖ ὅλην τὴν δύναμιν ἀπό τινα ἀρώματα. Ἕκαστον τούτων ἔχει σχέσιν τινὰ μικρὰν ἢ μεγάλην πρὸς ἰδιαιτέρας οὐσίας· καὶ πᾶσαι αὗται αἱ γνώσεις ὁδηγοῦσι τὸν μυρεψὸν εἰς τὰς συνθέσεις ἃς προετοιμάζει.

Πολλάκις ἐδοκίμασαν νὰ κατατάξωσι μεθοδικῶς τὰς ὀσμάς. Ὁ Φουρκρουὰ διήρει αὐτὰς εἰς πέντε κατηγορίας, ὁ Χάλλερ εἰς τρεῖς. Ὁ Λινναῖος τὰς διήρεσεν εἰς ἑπτὰ τάξεις χαρακτηριζομένας ὑπὸ τῆς αἰσθήσεως ἣν παράγουσιν εἰς τὴν ἔμψυχον οἰκονομίαν.

1 Ὀσμὰς ἀρωματικὰς, οἷα ἡ τοῦ Γαρυφάλου, τῆς δάφνης καὶ ὅλων τῶν χειλωτῶν.

2 Ὀσμὰς ἡδείας, ὡς ἡ τοῦ ῥόδου, τοῦ κρίνου, τοῦ ἰάσμου, τοῦ κρόκου κτλ.

3 Ἀμβροσιώδης, ὡς ἡ τοῦ μόσχου καὶ διαφόρων ἐξωτικῶν γερανίων.

4 Ὀσμαὶ σκορώδεις, εὐάριστοι εἰς ὀλίγους μόνον, εἰς δὲ τοὺς πολλοὺς δυσάρεστοι ὡς ἡ τοῦ σκόροδου καὶ πολλῶν ρητινῶν.

5 Ὀσμαὶ δυσώδεις ὡς ἡ τῶν σατυρίων.

6 Ὀσμαὶ ἀηδεῖς, ὡς ἡ τοῦ Ἰνδικοῦ γαρυφάλου καὶ πολλῶν ἄλλων φυτῶν τῆς οἰκογενείας τῶν στρυχνοειδῶν.

7 Τέλος ὀσμὰς ναυτιώδης ὡς τὴν τῶν ἀνθέων βεράτρων κτλ.

Ἐδοκιμάσαμεν νέαν τινὰ τῶν ὀσμῶν κατάταξιν, λαβόντες ὑπ' ὄψιν τὰς εὐαρέστους μόνον καὶ θέσαντες βάσιν τὴν ἀρχὴν ἐφ' ἧς στηρίζονται τὰ εὐρικὰ χρώματα, ἐξ ὧν παράγονται τὰ μεσαῖα, ἐπειδὴ ὑπάρχουσιν ὀσμαὶ ἀρχικαὶ δυνάμεναι νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς τύποι καὶ εἰς ἃς προσκολλῶνται ἄλλαι εἴτε ἐν φυσικῇ καταστάσει, εἴτε διὰ συνθέσεων.

Ἡ κατάταξις αὕτη περιλαμβάνει δεκαοκτὼ σειρὰς ἀπαρτιζομένης ἑκάστης ἐξ ἀρχικῆς τινος ὀσμῆς καὶ τῶν δευτερευουσῶν ὅσαι τῇ ὁμοιάζουσιν.

ΝΕΑ ΤΩΝ ΟΣΜΩΝ ΚΑΤΑΤΑΞΙΣ

ΣΕΙΡΑΙ	ΤΥΠΟΙ	ΟΣΜΑΙ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΑΙ
Ροδίνη	Ρόδον	Γεράνιον, κυνόρροδον, ρόδιον, ἰόξυλον.
Ἰασμίνη	Ἴασμος	Ἀνθεμὶς, Ἰλὰγξ-ἰλὰγξ.
Πορτοκαλλίνη	Ἄνθος πορτοκαλέας	Ἀκακία, Σύριγγον, φύλλα νερανζίας.
Ὑακινθίνη	Ὑάκινθος Ἰνδικός.	Κρίνον, Νάρκισσος, Ὑάκινθος
Ἴου	Ἴον	Ψευδακακία, Ἶρις, Οἰνάνθη.
Βαλσαμίνη.	Βανίλλιον	Βάλσαμον Τολοῦ, Περοῦ, Βενζόϊνον, Στύραξ, Ἰύγκα, Ἡλιοτρόπιον.
Ἀρωματικὴ	Κινάμωμον	Κανέλλα, Μοσχοκάριον καὶ τὰ ὅμοια.
Καρυοφιλλίνη	Καρυόφυλον	Γαρύφαλον.
Καμφορίνη	Κάμφορα	Δενδρολίβανον, πατσούλιον.
Σαγαλήνη	Σαγάληνον	Κέδρος καὶ τὰ ὅμοια
Κιτρίνη	Κίτρον	Πορτοκάλιον, Βεργαμότον κτλ.
Χορτίνη	Λεβάντα	Ψευδόναρδος, Θύμος, Ἔρπυλον, Μάραν (Μαντσουράνα).
Μινθίνη	Μίνθη	Ἀγρία Μίνθη, βασιλικὸς, ἐλελίφασκον.
Ἀνισίνη	Γλυκάνισον	Συνάνισον, κάρος, ἄνηθον, μάραθρον, κυριάνθρον.
Ἀμυγδαλίνη	Πικραμύγδαλον	Δάφνη, δαφνόκοκκον,
Μοσκίνη	Μόσκος	Μοσχογαλῆ, ὀβίσκος.
Ἀμβροσίνη	Ἄμβρον	Βρύον ὄρυος.
Καρπίνη	Ἀπίδιον	Μῆλον, ἀνανὰς, κλ.

Ὁ κατάλογος οὗτος βασίζεται ἐπὶ τῆς συγγενείας τῶν ὀσμῶν πρὸς ἀλλήλας, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἐπὶ τῆς ἐπιστημονικῆς των ἐνδείξεως, μήτε ἐπὶ τῆς ἀρχῆς των, ἥτις θέλει εἶσθαι τὸ ἰδιαίτερον ἀντικείμενον διαιρέσεως διαφόρου εἰς ἄλλο κεφάλαιον. Δὲν ἠδυνήθημεν νὰ περικλείσωμεν αὐτὰς εἰς ἀριθμὸν μικρότερον σειρῶν, ὡς προσέτι ὑπάρχουσιν ὀσμαὶ ἰδιαίτεραι, ἃς εἶναι δύσκολον νὰ κατατάξωμεν εἰς μίαν τῶν σειρῶν τούτων. Ὑπάρχουσι προσέτι ὀσμαὶ μικταὶ, ὡς ἡ τοῦ μαγνολίου, ἔχουσαι τοὺς χαρακτῆρας δύο ἢ καὶ τριῶν τύπων συνάμα.

Αἱ ὀσμαὶ ὡς καὶ οἱ ἦχοι ἔχουσι τὴν ἰδιότητα νὰ φέρωσι διὰ τρόπου ζωηροῦ τὰς ἀναμνήσεις τοῦ παρελθόντος. Ὀσμὴ τοιαύτη μᾶς φέρει κατὰ νοῦν θελκτικὴν ἐξοχὴν, ἐν ᾗ διήλθομεν ὥρας ἐν εὐφροσύνῃ, ἄλλη μᾶς ἐπενθυμίζει ὄντα ἀγαπητὰ, ὧν τὰ φορέματα ἐξέπεμπον ὀσμὴν ὁμοίαν. Ἡ θαυμάσιος αὕτη ἰδιότης τῶν ὀσμῶν δὲν διέφυγε τὴν προσοχὴν τῶν ποιητῶν. Ὁ Θωμᾶς Μοὺρ περιγράφει ὡς ἑξῆς τὸ ἀποτέλεσμα ὃ παρήγαγον αὗται ἐπὶ τῆς νέας αἰχμαλώτου ἐντὸς χαρεμίου.

Ὁπόταν ἡ Ἀράβισσα τῆς χώρας της τὰ ἄνθη
Ἐπανιδῇ μαγεύεται. Ἄλλοτε τὰ ὡσφράνθη!
Ἔχει δ' ἡ μαγικὴ ὀσμὴ τὴν δύναμιν νὰ φέρῃ
Στὴν μνήμην ἐπιθυμητὰ καὶ πράγματα καὶ μέρη·
Τὸ δένδρον τὸ κατάσκιον, ὃ ἔκλινεν ἐμπρός της,
Τὸ ρεῖθρ, τὰς καμήλους των, τὴν σκηνὴν τὴν τοῦ πατρός της,
Αἴκνον γλυκὺ, ὃ ἔφυγε . . . Τ' ἐνθύμημα ἐκεῖνο
Τὴν κάμει νὰ ἐπιθυμῇ τὸ πᾶν, κ' αὐτὸν τὸν θρῆνον.

Ὁ Τέννησον ἐκφράζει ἐπίσης διὰ τρόπου ὄχι ὀλιγότερον θελκτικοῦ τὴν ἐπενέργειαν τῶν ὀσμῶν ἐπὶ τῆς μνήμης.

Τὸ ἄνθος τὸ μυρίζον τὴν πρασινάδα
Ἐπαναφέρει τὸν νοῦν μου τὴν ψυχήν μου
Εἰς τὰς ἡμέρας ὁπότε ἡ ζωή μου
Ἦτο ἀγνὴ, αἱ κλίσεις μου ἀθῶαι.

Συγγραφεῖς τινες ἀρχαῖοι καὶ νεώτεροι ἀποδίδουσι δυνάμεις θρεπτικὰς εἰς τὰς ὀσμάς. Ὁ Πλίνιος λέγει τὴν ἱστορίαν λαοῦ τινος ἐν Ἰνδικῇ ὅστις μόνον διὰ τῆς ὀσφρήσεως τρέφεται. (Βιβλ. Ζ'. κεφ. β'.) Ὁ Πέτρος δ' Ἀπόνος συμβουλεύει τοὺς γέροντας νὰ ἐπιμηκύνωσι τὴν ζωήν των ὀσφραινόμενοι μίγμα ζαφορᾶς καὶ καστορίου ἐντὸς τοῦ οἴνου. (Σύμβουλος) Ὁ Βάκων ἀναφέρει ἄνθρωπον δυνάμενον νὰ ζῇ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας χωρὶς νὰ τρώγῃ, μόνον περικλειόμενος ἐν μέσῳ χόρτων ἀρωματικῶν. (Περὶ ζωῆς καὶ θανάτου) Τέλος Διογένης ὁ Λαέρτιος βεβαιοῖ ὅτι ὁ Δη-

μόκριτος ἔζη ἐπί τινα καιρὸν διὰ τοῦ ἀτμοῦ τοῦ θερμοῦ ἄρτου. Μακρὰν τοῦ νὰ διασαλπίσωμεν τοιαύτας ἀξιώσεις διὰ τὰς ὀσμὰς εὐχόμεθα εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας νὰ μὴ εὑρεθῶσι ποτὲ εἰς ἀνάγκην νὰ δοκιμάσωσι τοιούτου εἴδους τροφάς.

ΟΙ ΓΑΜΟΙ ΤΩΝ ΑΝΘΕΩΝ

Μὲ λουλούδια καὶ ρόδα ποικίλα
Ἐστολίσθη καὶ πάλιν ἡ γῆ μας,
Παίζ' ἡ αὔρα χορεύουν τὰ φύλλα,
Παίζ' ἡ αὔρα τὰ ἄνθη κινεῖ.
Ἦλθ' ἡ ὥρα τῶν γάμων των ἦλθεν,
Ὅλ' ἡ κτίσις κηρύττ' ἑορτήν.

—

Τὰ νερὰ κελαρίζοντα τρέχουν,
Ψυθιρίζουν, μαγεύουν οἱ θάμνοι,
Πανταχόθεν ὀσμαὶ διατρέχουν
Τὸν ἀέρα εὐώδεις, πολλαί.
Ἦλθεν, ἦλθεν ἡ ὥρα τῶν γάμων,
Παίζουν πάντα, χωρεύουν χαραί.

—

Μὲ πορφύραν χρυσῆν στολισμένη,
Οἵαν ἄλλη δὲν ἔχει καμμία,
Ἡ αὐγὴ ἡ ἀγήρως προβαίνει
Μὲ τὸ φῶς εἰς τὰς χεῖρας γλυκύ.
Ὡχριοῦν οἱ ἀστέρες ἐμπρός της,
Πλὴν μὲ χάριν ἐκλείπουν πολλήν.

—

Μὲ τὰς τόσας πολλὰς εὐωδίας
Τοῦ ἀέρος μεθύσκοντοι πάντα·
Τὰς δ' ᾠδὰς των τονίζουν γλυκείας
Τῶν δασῶν οἱ μικροὶ μελῳδοί.
Κ' «ἦλθεν, ἦλθεν ἡ ὥρα τῶν γάμων,
Ἦλθε, ψάλλουν, οἱ τόσον χρυσῆ.»

—

Ὅλ' ἡ κτίσις, οἱ λίθοι τὸ χῶμα
Τῶν ἐμψύχων σκιρτήμα, ἦχοι,
Τῶν ἀψύχων τὸ σχῆμα, τὸ χρῶμα
Προκηρύττουν παντοῦ ἑορτήν,
Καὶ Χαρίτων γωρεύοντες κύκλοι,
Καὶ Ἐρώτων πηδῶντες χοροί

—

Τοῦ νυμφῶνος μαγεύουν τὴν κλίνην,
Μ' οὐρανίαν ραντίζοντες δρόσον.
Κάθε δ' ἄνθος κινεῖται, καὶ κλίνει
Ἓν πρὸς ἄλλο μ' ἀγάπην πολλήν·
Ἓν πρὸς ἄλλο χρυσόκονιν ραίνει,
Ἓν τὸ ἄλλο ἐγγίζει, φιλεῖ!

—

Καὶ ὦ θαῦμα μυστήριον! τότε,
Ἐνῷ οὕτω φιλοῦνται τὰ ἄνθη,
Τῶν σπερμάτων τελοῦνται αἱ πρῶται
Κ' ἡ μεγάλη ἐκείνη τροπὴ,
Ἐξ ἧς θέλουν 'ς τὸν κόσμον προκύψει
Τόσ' ὡραῖοι κ' εὐώδεις καρποί!

—

Πλὴν, ὡς γίγας μεγάλου ἀγῶνος
Μὲ τὸ ἅρμα τ' ὁλόχρυσον τρέχων
Τὴν ἡμέραν ὁ ἥλιος μόνος,
Ῥίπτει κάτω χειμάρους φωτός.
Τότε, τότε κ' ἡ ὥρα τῶν γάμων
Τρέχει, τρέχει ὡς τρέχει κ' αὐτός!

—

Μὲ πτερύγων δονήσεις ἀνίσους
Τἄλλα τἄνθη τὰ ἔμψυχα τότε
Ἀπὸ ρόδα εἰς κρίνα, ναρκίσσους
Ὡς τρελλὰ δύο δύο πετοῦν.
Εἶχον μέρος καὶ ταῦτα 'ς τοὺς γάμους,
Εἶχον, ἔχουν, τὸ νέκταρ ροφοῦν!

—

Μὲ πτερύγων κρυφίων δονήσεις
Ἄλλα ἄνθη ἀθάνατα ὅταν
Ἀνακύπτουν κηρύττοντ' ἐπίσης
Ἐς τὰ οὐράνι' Ἀγγέλων χαραί!
Εἶναι, εἶναι ἀθάνατα ἄνθη
Κ' ἔχουν γάμους ἁγνοὺς κ' αἱ ψυχαί.

—

Ἐν τῷ μέσῳ ᾠδῶν οὐρανίων,
Ἀθανάτων ὀσμῶν ἐν τῷ μέσῳ
Κλίν' ὁ Λόγος, τὸ Πνεῦμα τὸ θεῖον
Κύπτει, ῥέπει, φιλεῖ τὴν ψυχήν.
Καὶ φιλῶν των τὸ σπέρμα τῇ δίδει
Καρπῶν θείων καὶ θείαν ζωήν,

—

Ἥτις πλέον οὐδέποτε παύει,
Ἥτις εἶναι μυστήριον μέγα,
Ἥτις πάντα τὰ σπλάγχν' ἀναπαύει,
Ἥτις φέρει ἀγάπην πολλήν.
Εἴθε, εἴθε τῶν γάμων ἡ ὥρα
Νὰ γελάσῃ πρὸς πᾶσαν ψυχήν!

ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΑΝΘΗ

Ὅστις, λαμβάνων τὸ παιδίον ἢ τὰ παιδία του, ἐξέρχεται εἰς ἐξοχικὸν μετ' αὐτῶν περίπατον, δύναται, συνάγων ἄνθη ἐκ τῶν καθ' ὁδὸν ἀπαντωμένων φυτῶν, νὰ διδάξῃ εἰς αὐτὰ δι' ὀλίγων λέξεων μαθήματα ἀνεξάλειπτα· ὁ κισσὸς, ὁ δροσίζων καὶ ὡραίζων τὸ ὑποστηρίζον αὐτὸν δένδρον, ἡ μολόχη, τὸ

χαμόμηλον καὶ τόσα ἄλλα τὰ ὁποῖα παρέχουσιν εἰς τοὺς δυστυχεῖς ἀσθενεῖς τὴν τόσον πολύτιμον βοήθειάν των· τὰ κέντρα, τὰ οἰωνεῖ προμαχόμενα τῶν ρόδων· ἡ χλόη, τὸ δροσερὸν τοῦτο τῆς γῆς φόρεμα, καὶ πλῆθος τοιούτων παρέχουσιν ἀρίστην εἰσαγωγὴν εἰς τὰ ἀναγκαιότατα τῶν μαθημάτων. Ἂν τις ἓν ἄνθος μόνον δρέψῃ καὶ δείξῃ τὰς σπερματίδας καὶ τὰ στήματα, —ἤτοι τοὺς γονεῖς τῶν καρπῶν· τὰ πέταλα ἅτινα κατακοσμοῦσι τὸν κάλικα, ὅστις ἐσκέπαζεν ὅλα ἐν καιρῷ τῆς μικρότητός των, ὁποῖον μάθημα δὲν θέλει δώσει εἰς τὰ μικρά; Ἐκτὸς τούτου τοιαῦτα μαθήματα καθιστῶσιν ἐνδιαφέρουσαν ἑκάστην ἐκδρομήν. Ἄνθρωπός τις, ὅστις ἐλάλει «πρὸς τὰ τέκνα του περὶ ἄνθους τινός, ὁπότε μετ' αὐτῶν ἐξήρχετο εἰς περίπατον,» λέγει ὅτι ἦν ἐκ τῶν παιδίων ἐκείνων, τὸ ὁποῖον τώρα ἀγαπᾷ νὰ ζῇ ἐν μέσῳ τῶν ἀνθέων, καὶ τὸ ὁποῖον γράφει τὴν ἱστορίαν καὶ τὰ μυστικά των, χαράττει τὴν αὐξήσασαν ἀγάπην του πρὸς τὰ μαθήματα, τὰ ὁποῖα κατὰ τοὺς μετὰ τοῦ πατρός του περιπάτους ἐδιδάχθη.

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΜΗΝΑ

Νία σελήνη τὴν 3ην.

Ἐπειδὴ ὁ πλανήτης Ἑρμῆς εἶναι πλησιέστατος εἰς τὸν ἥλιον ἡ σελήνη κατὰ τὴν 3ην τοῦ μηνὸς ἦτο πλησίον αὐτοῦ. Τὴν 4ην ἦτο πλησίον τοῦ Ἄρεως, ὅστις τόσον ἐπροχώρησε πρὸς τὸν ἥλιον ὥστε δὲν φαίνεται πλέον. Τὴν 5ην ἡ σελήνη διέρχεται πλησίον τῆς Ἀφροδίτης, ἥτις κατὰ τὸν παρόντα μῆνα θὰ ἦναι ἀστὴρ ἑσπερινός, ὄμορφον περὶ τὴν ἑννάτην ὥραν. Τὴν δὲ 12ην θέλει διέλθει πλησίον τοῦ Διός, ὅστις κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον μέχρι σχεδὸν τοῦ μεσονυκτίου δὲν φαίνεται. Τέλος τὴν 21ην θὰ ἦναι πλησίον τοῦ Κρόνου, ἀνατέλλοντος καὶ δύοντος πρὸ τοῦ ἡλίου.

ΑΡΧΑΙΟΤΗΣ ΤΟΥ ΠΕΤΑΣΟΥ

Καίτοι ἐν Γαλλίᾳ ὁ πέτασος μόλις ἀπὸ τοῦ 1680 εἶναι γνωστὸς ὁ ἐν Σινικῇ ἱεραπόστολος Δ. Μόρρισον, ἀναφέρει ὅτι εἰς βιβλία τυπωθέντα ἐν Σινικῇ πρὸ 1500 καὶ ἐπέκεινα ἐτῶν γίνεται μνεία τοῦ πετάσου (ὀμπρέλλας, παρασολίου)· ὁ δὲ Κ. Λαγιάρδος λέγει ὅτι εἰς τὰς ἀνασκαφὰς τῆς Νινευὴ εὗρε μεταξὺ τῶν ἐρειπίων καὶ ἀνάγλυφον, ἐν ᾧ παρίστατο βασιλεὺς καθήμενος ἐπὶ ἅρματος καὶ ἔχων παρ' ἑαυτῷ ἄνθρωπον κρατοῦντα πέτασον ὑπὲρ τὴν κεφαλήν του. Ἐν Ἰνδικῇ ἐπίσης ἡ χρῆσις τοῦ πετάσου φαίνεται ἀρχαιοτάτη· ἦτο δὲ κυρίως ὁ πέτασος ἔμβλημα τῆς βασιλείας καὶ ὀλίγον διέφερε κατὰ τὸ σχῆμα ἀπὸ τοὺς σημερινούς. Οἱ Βιρμαῖοι ἡγεμόνες μεταχειρίζονται μέγαν τινὰ πέτασον, ὃν ἐμπιστεύονται εἰς τὰς φροντίδας ἀξιωματικοῦ διακεκριμένου· εἷς ἐκ τῶν βασιλικῶν τίτλων εἶναι καὶ ὁ ἑξῆς: «Βασιλεὺς τοῦ λευκοῦ ἐλέφαντος καὶ κύριος τῶν εἴκοσι τεσσάρων πετάσων.» Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Σινικῆς οὐδέποτε ἐξέρχεται εἰς κυνήγιον ἂν δὲν ἔχῃ προπορευομένους αὐτοῦ εἴκοσι τέσσαρας πετασοφόρους ἀνθρώπους. Οἱ Σῖναι γενικῶς μεταχειρίζονται τὰ κατὰ τῆς βροχῆς ἢ τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου προφυλακτικὰ ὄργανα ταῦτα, τὰ ὁποῖα κατασκευάζουσιν ἐκ μετάξης ἢ χάρτου λαμπρῶς κεχρωματισμένων.

ΕΠΙ ΧΡΥΣΑ

Ἐνδεχόμενον ὅταν ζητῶμεν νὰ κάμωμεν φίλον νὰ μὴ ἐπιτυγχάνωμεν, ἐνδεχόμενον μάλιστα ἐνῷ ζητῶμεν νὰ συνάψωμεν φιλίαν νὰ κάμωμεν ἐχθρούς. Ἀπὸ ἡμᾶς ἐξαρτᾶται νὰ ὑφωθῶμεν ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε νὰ δυνάμεθα νὰ λέγωμεν: «Ἐστάθην φίλος ἀληθής· καὶ κάλλιον νὰ πάσχω ὡς ἀπατηθεὶς φίλος παρὰ νὰ ἦμαι χαμερπὴς φίλου ἀπαταιών.»

— Ἡ ζωή, κατά τινα παροιμίαν ἀραβικὴν, συνίσταται ἐκ δύο μερῶν· ἐκ τοῦ παρελθόντος, ὄντος ὀνείρου· καὶ ἐκ τοῦ μέλλοντος, ὄντος πόθου.

— Ἡ ὡραιότης δυνατὸν νὰ κινῇ εἰς ἀγάπην, ἀλλὰ μόνη ἡ ὡραιότης δύναται νὰ τὴν διατηρήσῃ.

Η ΑΝΕΥΡΕΣΙΣ ΤΟΥ Δ. ΛΙΒΙΓΚΣΤΟΝΟΣ

Ι'. Η ΕΠΑΝΟΔΟΣ

Μετὰ τὸν συγκινητικὸν ἐκεῖνον ἀποχωρισμὸν ὁ κύριος Στάνλεϋ ἤρχισε νὰ ὁδοιπορῇ μετὰ σπουδῆς πρὸς τὴν παραλίαν. Ἡ ἐποχὴ ἦτο κατὰ τὰς παραμονὰς τοῦ βροχεροῦ καιροῦ, ἡ δὲ ὁδὸς ἦτο ἡ αὐτὴ, ἣν ἐπὶ τρεῖς μῆνας περιεπάτει μετὰ τόσων κινδύνων κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, ὅτε μετὰ πολλῶν ἀμφιβολιῶν, ἐγκαταλείψας τὴν παραλίαν, εἰσέδυεν εἰς τὰ σπλάγχνα τῆς Ἀφρικῆς πρὸς ζήτησιν

τοῦ Λιβιγκστόνος. Οἱ κίνδυνοι λοιπὸν καὶ αἱ δυσκολίαι ἂς καθ' ὁδὸν ἔμελλε νὰ ἀπαντήσῃ δὲν ἦσαν μικροὶ οὔτε ἄγνωστοι· ἀλλ' ἤδη εἶχεν ἐξοικειωθῇ καὶ πρὸς αὐτοὺς καὶ πρὸς τὸ κλίμα καὶ πρὸς τὸν τόπον· ἐκτὸς τούτων ἡ συναίσθησις ὅτι ἡ ἐπιχείρησίς του εἶχε στεφθῇ δι' ἄκρας ἐπιτυχίας καὶ ὁ πόθος τοῦ νὰ φανῇ χρήσιμος πρὸς τὸν σεβάσμιον ἄνδρα μεθ' οὗ διῆλθε τόσον εὐχαρίστους ἡμέρας κατέστηνον αὐτὸν σχεδὸν ἀναίσθητον πρὸς τὰς δυσκολίας. Ἐκ τῶν κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν ταύτην λοιπὸν παραλείποντες σχεδὸν πάντα σημειοῦμεν μόνον τὰ ἑξῆς ὀλίγα.

Ἓξ ἡμέρας μετὰ τὴν ἐκ Κουϊχάρας ἀναχώρησιν ἡ συνοδεία ἔφθασεν εἰς τὴν ἀνατολικὴν Τούραν. Ἐκεῖ μόλις ἤρχισαν νὰ ἀναπαύωνται καὶ αἴφνης ἠκούσθησαν κρότοι πυροβόλων. Ἦσαν ὁ Σουσῆς καὶ ὁ Χαμοδᾶς, ἐρχόμενοι μετὰ τῶν δύο ἀνθρώπων τοὺς ὁποίους ὁ Στάνλεϋ εἶχεν ἀφίσει παρὰ τῷ Δόκτορι καὶ φέροντες δύο ἐπιστολάς. Ἀφοῦ ἐνεχείρισαν τὰς ἐπιστολὰς συνωμίλησαν καὶ ἀνεπαύθησαν, οἱ δύο πιστοὶ τοῦ Λιβιγκστόνος ἀκόλουθοι ἔλαβον τὴν πρὸς τὴν Κουϊχάραν διεύθυνσιν, ὁ δὲ Στάνλεϋ μετὰ τῆς συνοδείας του τὴν πρὸς τὴν παραλίαν.

Μετὰ τριῶν ἑβδομάδων ὁδοιπορίαν ῥθάσας εἰς Μκάλι ὁ Ἀμερικανὸς περιηγητὴς ἔκρινε καλὸν νὰ πέμψῃ ἐκ τῶν ἀνθρώπων του ἄνδρας τινὰς πρὸ αὐτοῦ εἰς τὴν παραλίαν, φέροντας γράμματα πρὸς τὸν ἐν Ζανζιβάρῃ Ἀμερικανὸν πρόξενον, καὶ τηλεγράφημα πρὸς τὸν Κήρυκα τῆς Νέας Γόρκης, δι' ὧν ἐφανέρωνεν εἰς τὸν κόσμον τὴν ἐπιτυχίαν του. Καὶ οἱ μὲν ἄνδρες ἔσπευδον ὅσον τὸ δυνατὸν πρὸς τὴν παραλίαν, αὐτὸς δὲ ἠκολούθη καὶ μετὰ πολλῆς ταχύτητος διήνυε τὴν φοβερὰν ὁδὸν ἐν πλήρει ἐποχῇ τῶν βροχῶν.

Διελθὼν οὕτω τὴν τρομερὰν κοιλάδα τῆς Μακάτας τὴν 29 Ἀπριλίου ἐστάθη ἐνώπιον τῆς Σιμπαμουέννης. Ἀλλ' ὁποία μεταβολή! ἡ πόλις ἦτο ἔρημος, τὰ τείχη της εἶχον ἐκλείψει, πολλαὶ τῶν οἰκιῶν της εἶχον καταπέσει. Πλεῖστοι ἐκ τῶν κατοίκων της εἶχον ἀπωλεσθῇ, οἱ δὲ ἐπιζήσαντες ἦσαν διεσπαρμένοι. Ἡ Σουλτάνα δὲν ἦτο πλέον ἐκεῖ, ἡ Λεοντόπολις δὲν ὑπῆρχε πλέον! Ὁ ποταμὸς εἶχεν ἐξέλθη ἐκ τῆς παλαιᾶς του κοίτης καὶ εἶχε σκάψει νέαν παρὰ τὴν Ἀφρικανικὴν ἐκείνην πόλιν, ἥτις πρὸ ἐνὸς μὲν ἔτους ἦτο τόσον ἀνθηρὰ ὥστε ἐκίνει τὸν θαυμασμὸν τῶν ὁδοιπόρων ἤδη δὲ ἔκειτο σωρὸς ἐρειπίων, εἰκὼν τῆς τῶν πραγμάτων ματαιότητος, καὶ οὐδεὶς ἄνθρωπος εὑρίσκετο, παρ' οὗ ἐρωτήσαντες νὰ μάθωσι τὸν καιρὸν καὶ τὸ αἴτιον τῆς καταστροφῆς! Ἐνώπιον τῶν ἐρειπίων ἐκείνων βεβαίως δὲν ἠδύναντο ἐπὶ πολὺ νὰ μένωσιν οἱ ὁδοιπόροι, δι' ὃ καὶ προχωρήσαντες ἔφθασαν εἰς τὸ χωρίον Μασοῦδα. «Ἐκεῖ, λέγει ὁ Κ. Στάνλεϋ, ἠρωτήσαμεν τὸν ἀρχηγὸν τοῦ χωρίου περὶ τῆς καταστροφῆς τῆς Λεοντοπόλεως, καὶ μᾶς ἀπεκρίθη ὡς ἀκολούθως.

— Οἱ πάντες ἐκοιμῶντο· αἴφνης δὲ κρότος, ὅμοιος μὲ κρότον πολλῶν ὁμοῦ κεραυνῶν, ἀφύπνισε τοὺς ἐντρόμους κατοίκους. Ὁ θάνατος ἐθέριζεν ὑπὸ τὸ σχῆμα ὑδάτων πολλῶν· ἐνόμιζες ὅτι τοῖχός τι ὑγρὸν ἔτρεχε καὶ ἐξερίζονε δένδρα καὶ παρέσυρεν οἰκίας. Ἑκατὸν χωρία κατεστράφησαν.

— Οἱ δὲ κάτοικοι; ἠρώτησα.

— Ὁ Θεὸς ἐπῆρε τοὺς περισσοτέρους· οἱ διασωθέντες κατέφυγον εἰς Οὐδούην.»

Τὸ δυστύχημα εἶχε γίνει πρὸ ἓξ ἡμερῶν. Τὰ ὕδατα εἶχον ἀποσυρθῆ· ἡ δὲ σκηνὴ ἦτο τρομερά· Ἐκ τῶν πολυαρίθμων χωρίων τῆς περιχώρου τρία μόνον εἶχον μείνει!

Ἐντούτοις οὔτε βροχαὶ οὔτε πλημμύραι ἐμπόδισαν τὴν κατεσπευσμένην ὁδοιπορίαν καὶ τέλος ὁ κ. Στάνλεϋ μετὰ τῶν συνοδοιπόρων του ἔφθασεν εἰς τὸ παραθαλάσσιον Βαγαμόγιον. «Ἐκεῖ, λέγει, οἱ Ἄραβες καὶ οἱ ἰθαγενεῖς μᾶς περιεκύκλωσαν· πλὴν ἐπὶ τοῦ κατωφλίου οἰκίας τινὸς βλέπω ἄνθρωπον ἐνδεδυμένον ὡς ἐμέ. Ἦτο νέος· εἶχε ξανθὸν τὸ γένειον καὶ τὸ πρόσωπον ζωηρόν. Ἄνθρωπος λευκὸς δι' ἐμὲ ἦτο τό.ε συγγενής μου· διηυθύνθην λοιπὸν πρὸς αὐτόν· ἐκεῖνος δὲ ἅμα μὲ εἶδεν ἔτρεξεν εἰς συνάντησίν μου· καὶ «τί θέλεις νὰ πίης; μὲ εἶπεν. Αἰ, ἀληθῶς σὲ συγχαίρω διὰ τὴν ἐπιτυχίαν σου.» Ἦτο Ἄγγλος· ἔμαθον δὲ μετ' ὀλίγον ὅτι ἐκαλεῖτο Γουλιέλμος Χέννης καὶ ἦτο ἀξιωματικὸς τοῦ βασιλικοῦ ναυτικοῦ καὶ ἐκ τῆς συνοδείας, τὴν ὁποίαν οἱ Γεωγραφικὴ Ἑταιρία τοῦ Λονδίνου ἔπεμψε πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ Λιβιγκστόνος. Μετ' ὀλίγον ἦλθεν ἐκεῖ καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Δόκτορος, τὴν δὲ ἐπαύριον μετέβημεν ὅλοι ὁμοῦ εἰς Ζανζιβάρην, ὅπου ὁ πρόξενος Οὐέβης μᾶς ὑπεδέχθη μετὰ πολλῶν φιλοφρονήσεων· Μετὰ ταῦτα εἶδον καὶ τὸν κύριον Κάραλον,

Νέον, ὄντα καὶ αὐτὸν ἐκ τῆς πεμπομένης συνοδείας, ὡς καὶ τὸν ἀρχηγὸν αὐτῆς Δάουσον, μετὰ τοῦ ὁποίου συνωμιλήσαμεν περὶ τῶν ὁδηγιῶν αἵτινες τῷ εἶχον δοθῆ παρὰ τῆς Γεωγραφικῆς Ἑταιρίας, καὶ αἱ ὁποῖαι ἤδη ἔμενον ἄχρηστοι. Ἀφοῦ ἤκουσα αὐτὰς, «πῶς; τὸν ἠρώτησα μετὰ θαυμασμοῦ, οὐδὲν περὶ ἐμοῦ σᾶς εἶπον; Καὶ ἐντούτοις ἐγίνωσκον ποῦ μετέβαινον, ὡς καὶ ἡμεῖς ὁμολογεῖτε τοῦτο. Ἦτο πολὺ δυνατὸν νὰ πάθω τι ἀπευκταῖον· τοῦτο λοιπὸν δὲν σᾶς ἐνδιέφερεν;»

— Ἡ ἀλήθεια εἶναι, μοὶ ἀπήντησεν, ὅτι δὲν ἐπεθύμουν νὰ εὑρεθῇ ὁ Λίβιγκστον ὑφ' ὑμῶν.

— Δὲν ἐπεθύμουν νὰ ἀνευρεθῇ, νὰ βοηθηθῇ; καὶ τί σημαίνει πῶς καὶ ὑπὸ τίνος;

Τὴν ἑπομένην ἡμέραν ἀπέλυσα τοὺς ἀνθρώπους μου, ἐκ τῶν ὁποίων εἴκοσιν ἐμισθώθησαν πάλιν διὰ νὰ ὑπηρετήσωσι τὸν Λιβιγκστόνα. Εἰς πάντας δὲ ἀνεξαιρέτως ἐκτὸς τοῦ μισθοῦ ἔδωκα καὶ δῶρον ἀπὸ 30—35 τάλληρα εἰς ἕκαστον. Μετὰ τοῦτο φροντίσας συνεπλήρωσα τὸν ἀριθμὸν 57 ἀνθρώπων, τοὺς ὁποίους ἔθεσα ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν νέου τινὸς Ἄραβος, ἔχοντος πάντα τῆς τιμιότητος καὶ ἱκανότητος τὰ συστατικὰ, καὶ τοὺς ὁποίους ἐφοδίασας μὲ πάντα τὰ ἀπαιτούμενα ἔπεμψα ἀμέσως εἰς Κουϊχάραν. Καθ' ἣν λοιπὸν ὥραν ἀνεχώρουν στραφεὶς πρὸς τοὺς παλαιούς μου συνοδοιπόρους τοῖς εἶπον:

— Ὑπάγετε νὰ ἐπανεύρητε ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον ὀνομάζετε μεγάλον κύριον. Τὸν γνωρίζετε καὶ εἰξεύρετε πόσον εἶναι καλός. Ἡ φωνή του εἶναι εὐάρεστος, καὶ οἱ λόγοι του γλυκεῖς. Ἐὰν πράξητε τὸ κακὸν δὲν θὰ σᾶς τὸ εἰπῇ μὲ θυμὸν, ἀλλὰ μὲ λύπην. Μοὶ ὑπόσχεσθε ὅτι θὰ τὸν ἀκολουθήσητε καὶ θὰ τὸν ὑπακούητε κατὰ πάντα;

— Ναὶ, κύριε, θὰ τὸν ἀκολουθήσωμεν καὶ θὰ τὸν ὑπακούωμεν, ἀνέκραξαν ὅλοι μετ' ἐνθουσιασμοῦ. Τότε λαβὼν τὴν χεῖρα ἑκάστου ἔσφιγξα αὐτὴν, μετὰ τὸ ὁποῖον εἶδον αὐτοὺς ἀναχωροῦντας. Ἔμεινα μόνος, λυπούμενος διὰ τὸν χωρισμὸν τῶν συνοδοιπόρων ἐκείνων, τῶν μαύρων ἐκείνων φίλων, οἵτινες εἶχον συμμερισθῇ τοὺς κινδύνους μου. Ἐκ τῶν φιλικῶν προσώπων των ἆρά γε θὰ ἴδω πλέον κἀνένα;

Τὴν 29 τοῦ μηνὸς οἱ ΚΚ. Χίνης, Κάρολος Νέου, Ὀσβάλδος, Λίβιγκστον καὶ ἐγὼ ἐπεβιβαζόμεθα ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου ἡ Ἀφρικὴ, τὴν δὲ 9 Ἰουνίου ἐφθάσαμεν εἰς Σεϋσχέλλας. Πρὸ δώδεκα ὡρῶν τὸ ταχυδρομεῖον εἶχεν ἐγκαταλείψει τὸν λιμένα, ἡμεῖς δὲ ἐβιάσθημεν νὰ μείνωμεν εἰς Μαχὶ ἐπὶ ἕνα ὁλόκληρον μῆνα, διαμονὴ ἥτις μοὶ ἀφῆκεν ἀρίστας ἐντυπώσεις.

Ἀναχωρήσαντες τέλος ἐκ Μαχὶ διὰ τὸ Ἄδεν ἐπεβιβάσθημεν εἰς τὸ ἀτμόπλουν Μὲ-Κόγγ, τὸ ὁποῖον μᾶς ἔφερεν εἰς Μασσαλείαν ὅπου μὲ ὑπεδέχθη ἐξαίρετα ὁ Δόκτωρ Χόσμερ καὶ ὁ ἀνταποκριτὴς τοῦ ἡμερησίου τηλεγράφου. Τότε ἔμαθον πῶς ἤκουσαν ἐν Ἀγγλίᾳ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀποστολῆς μου. Ἐντούτοις ἔπρεπε νὰ μεταβῶ εἰς Λονδῖνον διὰ νὰ συλλάβω περὶ τούτου ἰδέαν εὐκρινῆ. Τὸ ταξείδιόν μου ἐθεωρεῖτο ἀμφίβολον, αἱ ἐπιστολαί ἂς ἐδημοσίευον ἐλέγοντο ψευδεῖς, αἱ διακηρύξεις μου κεναὶ λέξεις. Παρὰ τῶν μὲν σαρκασμοί, παρὰ τῶν δὲ κακοπαραστάσεις. Ἐπίστευον ἐν τῇ ἀθωότητί μου ὅτι ἐγενόμην κομιστὴς καλῆς εἰδήσεως καὶ ηὐφραινόμην ἐν τῇ χαρᾷ τὴν ὁποίαν ἔμελλε νὰ προξενήσῃ· διηγούμην τὰ συμβάντα ἐν ἁπλότητι, ὡς συνέβησαν. Ἡ διήγησίς μου ἦτο ἀληθής· ὅτε δὲ ἔπαυσαν πλέον νὰ ἀμφιβάλλωσιν, τότε εὗρον αὐτὴν ἀδύνατον μικρολόγον.

Εἶχον ὑποσχεθῇ εἰς τὸν Λιβιγκστόνα ὅτι εἰκοσιτέσσαρας ὥρας μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῶν πρὸς τὸν Κήρυκα τῆς Νέας Ὑόρκης ἐπιστολῶν του διὰ τῶν ἀγγλικῶν ἐφημερίδων, ἤθελον ῥίψει εἰς τὰ ταχυδρομεῖα τὰς πρὸς τὴν οἰκογένειάν του καὶ τοὺς φίλους του ἐπιστολάς. Διὰ νὰ ἐκτελέσω δὲ ὅσον τὸ δυνατὸν ταχύτερον τὰς ὑποσχέσεις μου ὁ κύριος Βεννέτος, θέτων ἐπίμετρον εἰς τὴν γενναιοδωρίαν του, διέταξεν νὰ τηλεγραφηθῶσιν ἐξ Ἀμερικῆς εἰς Εὐρώπην αἱ δύο ἐπιστολαί, πληρώσας πεντήκοντα χιλιάδας φράγκων.

Τέλος ἡ Γεωγραφικὴ τοῦ Λονδίνου Ἑταιρία ἀνεκάλυψεν ὅτι δὲν ἤμην ἀγύρτης καὶ ὅτι πραγματικῶς ἔπραξα ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον διηγούμην. Τότε μοὶ ἔτεινε τὴν δεξιὰν καὶ μοὶ ἔδωκε τὸ μετάλλιόν της, τὸ ὁποῖον φυλάττω μετὰ σεβασμοῦ ὡς καὶ τὴν πλουσίαν ταμβακοθήκην μὲ τὴν ὁποίαν ἡ βασίλισσα Βικτωρία ηὐδόκησε νὰ τιμήσῃ.»

Ἐνταῦθα λήγει ἡ μὲ πᾶσαν δυνατὴν συνόψησιν ἀφήγησις τῶν κατὰ τὴν ἀνεύρεσιν τοῦ Δ. Λιβιγκστόνος. Ὁποῖα ἀποτελέσματα θὰ ἔχῃ αὕτη ἐπὶ τῆς ἐρευνηθείσης χώρας ὁ καιρὸς θέλει τὸ δείξει. Ἡ ἐπιστήμη ἐντούτοις

ἀπέκτησε πολλὰ ἐκ τῶν ὁδοιποριῶν τοῦ ἀτρομήτου γέροντος καὶ θὰ ἀπέκτα ἔτι πλείονα ἂν ὁ θάνατος δὲν ἐπήρχετο νὰ τὸν ἁρπάσῃ ἐκ τοῦ μέσου τοῦ τελευταίου του σταδίου.

ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ Δ. ΛΙΒΙΓΚΣΤΟΝΟΣ.

Ἐπιθυμοῦντες νὰ παρακολουθήσωμεν τὸν μέγαν περιηγητὴν καὶ μέχρι τῆς τελευταίας του ἀναπνοῆς παραθέτομεν κατὰ τὸ παρὸν τὴν ἀκόλουθον ἐκ Ζανζιβάρης ἐπιστολήν, λαμβάνοντες αὐτὴν ἐκ τοῦ Ταχυδρόμου τῆς Μαγχεστρίας, ἐν ᾗ συντομώτατα ἐκθέτονται αἱ ἐργασίαι του ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Κ. Στάνλεϋ μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἀπῆλθε τοῦ προσκαίρου τούτου κόσμου. Ἀπέθανε δὲ τὴν 4 Μαΐου ε. ν. 1873 εἰς Ἰλαλὰ τῆς κεντρικῆς Ἀφρικῆς, ἐξ ἧς τὸ σῶμα του μετεφέρθη εἰς Ζανζιβάρην καὶ ἐκεῖθεν εἰς Ἀγγλίαν. Τὸ ἐκ τῆς Ἰλαλᾶς μέχρι τῆς παραρίας διάστημα εἶναι περίπου 1500 μίλια. Περὶ τῆς ὁδοιπορίας τῶν φερόντων τὸ νεκρὸν σῶμα ὀλίγα εἰσέτι γινώσκομεν· ἐξ ὅσον δὲ ἐδημοσιεύθησαν φαίνεται ὅτι οἱ φέροντες αὐτὸ ἡμέραν καὶ νύκτα ἦσαν ἐστεθημένοι εἰς μεγάλους κινδύνους ἀγρίων θηρίων καὶ ἀγριωτέρων ἔτι ἀνθρώπων, ὅτι πολλοὶ ἀπέθανον καθ' ὁδὸν, ὅτι διήρχοντο διὰ τόπων σχεδὸν ἀδιαβάτων, ἐπέρασαν ἀναριθμήτους ποταμοὺς, διῆλθον πολλὰ ἄγρια ὄρη καὶ ἐπλανήθησαν εἰς αὐχμηρὰς ἐρήμους· τέλος τὴν 12 Μαρτίου ε. ν. ἔφθασαν εἰς Ζανζιβάρην, ἐξ ἧς διὰ θαλάσσης τὸ σῶμα ἐστάλη εἰς Λονδῖνον ὅπου δημοσίᾳ δαπάνῃ ἐγένετο μεγαλοπρεπεστάτη κηδεία, τὸ σάββατον 6(18 τοῦ παρελθόντος Ἀπριλίου, ἀξία τοῦ μεγίστου τῆς Ἀγγλίας περιηγητοῦ ὡς ἀποκαλοῦσιν αὐτὸν οἱ συμπατριῶται του.

Ζανζιβάρη 12 Μαρτίου 1874.

Ἀκριβέ μου κύριε Βάρτλ.

Βεβαίως παρὰ πολλῶν ἐνδιαφερομένων θέλεις ἀκούσει περὶ τοῦ Δ. Λιβιγκστόνος· ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν εἶμαι βέβαιος ὅτι ἄλλος τις ἐξήτασε τόσον πολὺ τοὺς ἀνθρώπους οἵτινες κατέβησαν μετὰ τῶν λειψάνων του, συνοψίζω ἐν συντόμῳ ὅ,τι ἠδυνήθην νὰ ἐξάξω ἐκ λεπτομεροῦς ἐξετάσεως τοῦ Μαζουάρα, ὅστις ἦτο πάντοτε εἰς τὸ πλευρόν του κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας, ὡς ὁ Σουσῆς καὶ ὁ ἐκ Νασσίκης παῖς γενικῶς ἐπιβεβαιοῦσιν ὅ,τι λέγει. Ἐγκλείω μικρὸν σχέδιον χάρτου, ὁ ὁποῖος ἁπλῶς ἐκφράζει τὴν περὶ τῆς θέσεως ἰδέαν μου, ἐν ᾧ προσέθηκα ἐκ στιγμῆς γραμμὴν διὰ νὰ δείξω τὴν ὁδὸν, ἣν ἠκολούθει κατὰ τὴν τελευταίαν τῆς ζωῆς του ὁδοιπορίαν. Οἱ ἄνθρωποι οὓς ὁ Κ. Στάνλεϋ ἐμίσθωσεν ἐν Ζανζιβάρῃ καὶ ἐπεμψε πρὸς τὸν Λιβιγκστόνα, ἀναχωρήσαντες ἐξ Οὐνυανυέμβης μετὰ τοῦ Δόκτορος περὶ τὰ τέλη τοῦ αὐγούστου 1872 διηυθύνθησαν κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὸ νότειον τῆς λίμνης Ταγκανύκας, διὰ τοῦ Οὐφίπα, διαβάντες τὸν ποταμὸν Ρογκούαν, ὅπου ἀπήντησαν πηγὰς φυσικὰς ὕδατος βράζοντος καὶ ἀναπηδῶντος ὑψηλὰ ὑπὲρ τὸ ἔδαφος. Ὅταν ἔφθασαν τὸν Τσαμπέζην ἢ Καμπέζην ποταμὸν διέβησαν αὐτὸν εἰς μιᾶς ἑβδομάδος ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς λίμνης Βέμβας, διαβάντες προσέτι καὶ μέγαν τινὰ παραπόταμον αὐτοῦ, ἀλλὰ κατὰ τὴν συμβουλὴν τοῦ Σουσῆ ὁ Λίβιγκστον ἐστράφη πρὸς βορρᾶν καὶ διέβησαν πάλιν τὸν Καμπέζην ἢ Λουαπούλαν, ὡς τότε ἐκάλει αὐτὸν, ἀκριβῶς πρὶν ἐκβάλλει εἰς τὴν λίμνην. Δὲν ἠδύνατο ἐν τούτοις νὰ ὁδοιπορῇ παρὰ τὴν βόρειον ὄχθην τῆς λίμνης ἕνεκα τῶν πολλῶν ἐσοχῶν καὶ ποταμῶν, οἵτινες ἐκρύπτοντο εἰς βάσῃ ὑψηλῆς χλόης καὶ βούρλων. Μετὰ παρέκβασίν τινα ἀπήντησε πάλιν τὴν λίμνην παρά τι χωρίον, ὅπου εὑρὼν πλοιάρια μετέβη δι' αὐτῶν εἰς νῆσον ἐν τῷ μέσῳ τῆς λίμνης εὑρισκομένην καὶ καλουμένην Ματίπαν. Ἐκεῖθεν αἱ ὄχθαι καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη δὲν ἐφαίνοντο, ὁ δὲ Δόκτωρ ἐστενοχωρήθη πολὺ ὑπὸ τῶν Ἰθαγενῶν, μὴ ἐπιτρεπόντων εἰς αὐτὸν νὰ μεταχειρισθῇ τὰ πλοιάριά των καὶ νὰ μεταβῇ εἰς τὴν ἀντικρὺ ὄχθην. Τότε συνέλαβε διὰ τῆς βίας ἑπτὰ πλοιάρια καὶ ὅτε οἱ Ἰθαγενεῖς ἐζήτησαν ν' ἀντισταθῶσιν ἐκεῖνος ἐπυροβόλησεν εἰς τὸν ἀέρα ὑπὲρ τὰς κεφαλάς των, μετὰ τὸ ὁποῖον ἔπαυσαν πάσης ἀντιστάσεως. Πλεύσας τὴν λίμνην κατὰ διαγώνιον ἔφθασεν εἰς μακράν τινα κοιλάδα καὶ ἐπειδὴ βροχαὶ εἶχον πέσει πολλαὶ οἱ ὁδοιπόροι ἐβάζοντο νὰ περιπατῶσιν ἐντὸς ὑδάτων, διερχόμενοι ἀδιλείπτως ποταμοὺς ἀδιεξόδους καὶ ἕνεκα τῶν ὑψηλῶν χόρτων μὴ δυνάμενοι νὰ διακρίνωσι τὴν γῆν ἀπὸ τὴν λίμνην. Ὁ Δ. Λίβιγκστον ἦτο ἀδύνατος καὶ πάσχων ἀφότου ἀνεχώ-

ρησεν ἐξ Οὐνυανυέμβης καὶ ὅτε διήρχοντο διὰ τῆς χώρας Οὐκαβένδης, πρὸς τὸ νοτειοδυτικὸν τῆς λίμνης, εἶπεν εἰς τὸν Μαζουάραν (τὸ παιδίον τὸ ὁποῖον ὁ Στάνλεϋ τῷ ἀφῆκε καὶ τὸ ὁποῖον ἤδη εὑρίσκεται εἰς τὴν ὑπηρεσίαν μου) ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ τελειώσῃ τὸ ἔργον του, ἀλλ' ὅτι ἤθελε προσπαθήσει νὰ διαβῇ τοὺς λόφους τῆς Κατάγκας (Κατάνδας;) καὶ ἐκεῖ νὰ ἀναπαυθῇ, φροντίζων ν' ἀγοράσῃ ἐλεφαντόδοντας οἱ ὁποῖοι εἶναι πολὺ εὐθηνοὶ εἰς ἐκείνην τὴν χώραν (μὲ τρεῖς πήχεις ἀμερικανικὸν ἀγοράζεται εἰς δοῦλος ἢ εἰς ὁδοὺς) καὶ ἀφοῦ ἐπιστρέψει διὰ τῆς Μανυουέμας εἰς Οὐζιζῆ νὰ ἀναδιοργανώσῃ τὰ κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν. Ἀλλὰ ὅτε ἐπλησίαζε τὸ βόρειον μέρος τῆς χώρας Βίζας (χώρας πολὺ ἐκτεταμένης) φθάσας εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Οὐλαλᾶς, πρῶτον ἐγένετο ἀνάγκη ν' ἀγοράσῃ ὄνον διὰ νὰ κάθηται ἐπ' αὐτοῦ, ἀκολούθως δὲ ἐδέησε νὰ φαίρηται ἐπὶ κιτάνδας (ἐγχωρίου κραββάτου) τὸ ὁποῖον κατ' ἀρχὰς ἦτο πολὺ δύσκολον. Κατὰ τὸ διάστημα ἐκεῖνο οὐδέποτε ἄφινε τὸ παιδίον Μαζουάραν νὰ ἀπομακρυνθῇ ἀπ' αὐτοῦ. Τότε εἶπεν εἰς τὸν πιστὸν καὶ καλὸν παῖδα ὅτι οὐδέποτε θὰ διαβῇ τοὺς ὑψηλοὺς λόφους τῆς Καντάνδας. Προσκαλέσας τὸν Σουσῆν ἠρώτησε πόσον μακρὰν ἦσαν ἀπὸ τὸν Λουαπούλαν, ἀκούσας δὲ τριῶν ἡμερῶν ὁρόμον προσέθηκεν ὅτι οὐδέποτε πλέον θέλει ἐπανίδει τὸν ποταμόν του. Ὅτε ἔφθασαν εἰς Ἰλάλαν τὴν πρωτεύουσαν τῆς ἐπαρχίας, ὅπου ἔζη ὁ Σουλτάνος Κιταμβὼ δὲν τοῖς ἐπετράπη νὰ καταλύσωσι καὶ ἐβιάσθησαν νὰ φέρωσιν ὀπίσω τὸν Λιβιγκστόνα τριῶν ἡμερῶν ὁρόμον πρὸς τὴν Καβένδην, ἐκεῖ ᾠκοδόμησαν δι' αὐτὸν χονδροειδῆ τινα καλύβην καὶ περίφραγμα καὶ δὲν ἐπετρέπετο εἰς οὐδένα νὰ τὸν πλησιάζῃ κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τῆς ζωῆς του, εἰμὴ εἰς τὸν Μαζουάραν καὶ τὸν Σουσῆν, ἐκτὸς τοῦ ὅτι καθ' ἑκάστην πρωΐαν ἐπήγαινον ὅλοι ἔξωθεν τῆς θύρας καὶ ἤϋχοντο καλὴν ἡμέραν. Κατὰ τὰς ὀλίγας ἐκείνας τελευταίας του ἡμέρας ὑπέφερε πολύ· ὁ στόμαχός του οὔτε ἐπὶ μίαν στιγμὴν ἠδύνατο νὰ κρατήσῃ τίποτε. Ἀπώλεσε τὴν ὅρασιν ὥστε νὰ μὴ διακρίνῃ ἂν ἀνήπτετο λύχνος, καὶ βαθμηδὸν ἐξέπνευσε τὴν 4 Μαΐου 1873 (ἐ. ν.) Μόνον ὁ Μαζουάρας ἦτο παρὼν, ὅτε ἀπέθανε πλὴν καὶ οὗτος ἀδυνατεῖ νὰ εἴπῃ πότε ὁ Δόκτωρ ἔπαυσε ν' ἀναπνέῃ. Ὁ Σουσῆς ἀκούσας ὅτι ἐξέπνευσε, εἶπεν εἰς τὸν Ἰάκωβον Βαινράητ (1) νὰ σημειώσῃ εἰς τὸ ἡμερολόγιον τοῦ Δόκτορος τὰ πράγματα ὅσα εὗρεν. Ὁ Βαινράητ δὲν ἐγίνωσκε τὴν ἡμερομηνίαν καὶ ἐπειδὴ ὁ Σουσῆς τῷ εἶπεν ὅτι ὁ Δόκτωρ ἔγραψε τὴν προτεραίαν, οὗτος δὲ εὗρεν ἐντὸς τοῦ ἡμερολογίου σημειώσεις μέχρι τῆς 27 ἀπριλίου ἔγραψεν 28. Ἀλλὰ φθάσαντες εἰς Οὐνυανυέμβην καὶ παραβαλόντες τὸ ἡμερολόγιον, εὑρέθη ὅτι ἡμέρα τοῦ θανάτου ἦτο ἡ 4 Μαΐου· τοῦτο ἐπιβεβαιοῦται καὶ ὑπὸ τοῦ Μαζουάρα λέγοντος ὅτι ὁ Λίβιγκστον δὲν ἠδύνατο νὰ γράφῃ κατὰ τὰς τέσσαρας ἢ πέντε τελευταίας τῆς ζωῆς του ἡμέρας. Ὑποθέτω ὅτι ἡ θέσις ὅπου ὁ Λίβιγκστον ἐξέπνευσεν εἶναι 11ο 25' N. πλ. καὶ 27ο Α. μκ. ἀλλὰ τοῦτο ἀπαιτεῖ διόρθωσιν καὶ μολονότι ἐξώδευσα πολλὰς ὥρας νὰ τὸ εὕρω, τὸ ἡμερολόγιον τοῦ Δόκτορος εἰμπορεῖ νὰ τὸ ἀποδείξῃ πολὺ ἀτελές. Φοβοῦμαι ὅτι θέλετε εὕρει τὰ γραφόμενά μου διήγησιν ἀσυνάρτητον, ἀλλ' ἀπολογοῦμαι ὅτι ὁ γενικὸς Πρόξενος δὲν ἔχει καλῶς, ὁ δὲ ἕτερος τῶν βοηθῶν λείπει δι' ὑπηρεσίαν· ἐγὼ δὲ ἔχω ἐργασίας πολλὰς νὰ ἐκτελέσω. Ὁ Κ. Ἀρθοῦρος Λαϊγκ ἐπεφορτίσθη τὴν μεταφορὰν τοῦ λειψάνου καὶ τῶν ἡμερολογίων. Τὰ τελευταῖα ταῦτα θὰ ἐγχειρίσῃ εἰς τὸν λόρδον Δέρβυν. Ἐλπίζων ὅ.τι ἔχεις καλῶς τὴν ὑγείαν· μένω κτλ.

ΦΡΙΔΕΡΙΚΟΣ ΟΛΜΧΟΥΣΔ.

Τῷ Ἐξ. Κ. Βάρλτῃ Φρὲρ
Προέδρῳ τῆς Βασιλικῆς Γεωγραφικῆς Ἑταιρίας.

---

(1) Ὁ Ἰωάννης Βαινράητ, ὅστις λέγεται καὶ ὁ ἐκ «Νασσίκης παῖς,» εἶναι εἷς ἐκ τῶν πιστοτάτων ὑπηρετῶν τοῦ Λιβιγκστόνος. Ὁ νέος οὗτος εἶναι Αἰθίοψ τὴν καταγωγὴν καὶ ἔχει 20 ἐτῶν ἡλικίαν. Ὅτε ἦτο παιδίον συνελήφθη καὶ ἐπωλήθη ὡς δοῦλος καὶ μετ' ἄλλων τοιούτων ἐφέρετο ἐκ Ζανζιβάρης εἰς Ἀραβίαν· ἐλευθερωθεὶς ὅμως ὑπὸ πλοίου Ἀγγλικοῦ ἐφέρθη εἰς Βομβάην, ὅπου ἐδιδάχθη τὴν γραφὴν καὶ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης εἰς τὸ ἐκεῖ σχολεῖον τῶν Ἱεραποστόλων. Μετὰ ταῦτα ἀκολουθήσας τὸν Λιβιγκστόνα εἰς τὰς πρὸς ζήτησιν τῶν πηγῶν τοῦ Νείλου ὁδοιπορίας του ἀφοσιώθη ὅλως εἰς αὐτόν. Αὐτὸς ἀνέγνωσε τὰ πρῶτα εὐκτήρια εἰς τὸ νεκρόν, αὐτὸς ἐκράτησεν ἡμερολόγιον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Δόκτορος, αὐτὸς ἠκολούθησε τὸ σῶμα μέχρι τοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ νεκροταφείου, ὧν μετὰ τῶν τέκνων τοῦ Δόκτορος κατὰ τὴν κηδείαν.

ΤΟ ΑΙΜΑ ΤΟΥ ΑΙΓΑΓΡΟΥ

ΔΙΗΓΗΜΑ ΤΥΡΟΛΙΚΟΝ

Α΄ Εἰσαγωγή.

Οἱ αἴγαγροι τῶν Ἄλπεων, (οὓς οἱ ἐγχώριοι ὠνομάζουσι διὰ τῆς λέξεως σ α μ ο υ ά,) εἶναι ὄντως ὑψηλῆς καταγωγῆς ζῶα, καθότι ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν κορυφῶν, ὅπου ἡ χιὼν εἶναι αἰώνιος καὶ τὰ ρόδα τῶν Ἄλπεων ἀνθοῦσι, ἔχουσι τὰς κατοικίας των. Ἀνέρχονται ἐπὶ τῶν χιονοσκεπῶν κρημνῶν, ὅπου ἄνθρωπος ἀδυνατεῖ νὰ φθάσῃ. Ἵστανται ἐπὶ τοῦ ὀλισθηροῦ πάγου, ἡ χιὼν δὲν τῶν βλάπτει τοὺς ὀφθαλμούς, μήτε παγώνει τὸ θερμὸν αὐτῶν αἷμα· ἀμελῶς περιπλανῶνται παρὰ τὰ φοβερὰ βάραθρα, καὶ ὅταν αἱ τρομεραὶ καταιγίδες, αἱ τοσοῦτον φοβίζουσαι τοὺς ἀνθρώπους, κυλίωσι κάτω βράχους καὶ χιονοστιβάδας ἐκ τῶν κορυφῶν, οἱ αἴγαγροι δὲν τὰς φοβοῦνται. Διέρχονται ἀσφαλῶς διὰ τῆς πυκνοτάτης ὁμίχλης καὶ τῶν σκοτεινοτάτων νεφῶν. Γοργοὶ καὶ ἐλαφρόποδες, ἥσυχοι καὶ ἀδιάβλητοι, ὑπερήφανοι καὶ ὑπομονετικοὶ διάγουσι ζωὴν εὐτυχῆ ἐωσοῦ ὁ ἄνθρωπος δὲν τοὺς διαταράξει.

«Ὢ, πόσον εὐγενὲς ζῶον εἶναι ὁ αἴγαγρος! Φαίνεται ὑμνῶν τὴν ἰσχὺν τοῦ Παντοδυνάμου μᾶλλον παντὸς ἄλλου ζώου. Ὅσον σπουδάζω αὐτὸν τόσον καὶ θαυμάζω», ἔλεγέ ποτε γέρων τις κυνηγὸς ἐκ Τυρόλου. Ἦλθε δ' ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἦτο πρᾶος, καὶ δὲν εἶχε πίει αἷμα αἰγάγρου, καθότι λέγεται ὅτι ὅσοι πίουσιν αἷμα αἰγάγρου καταλαμβάνονται ὑπὸ μανιώδους πρὸς κυνήγιον αὐτῶν ὁρμῆς, ζῶσι ζωὴν ἀγρίαν καὶ κακὴν, καὶ συχνὰ καταντῶσιν εἰς αἰσχρὰς καὶ φονικὰς πράξεις. Τοῦτο ἐπίσης φέρεται καὶ ὡς λόγος τῆς ἐλαττώσεως τῶν αἰγάγρων ἐν Τυρόλῳ, ὅπου καὶ τὸ ἀκόλουθον διήγημα λέγεται περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ αἵματος τούτου.

Β΄. Ὁ Μαρτῖνος.

Περὶ τὰ τέλη τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος ἔζη ἐν Ζιλλενθάλῃ τοῦ Τυρόλου, πλησίον τῆς θέσεως ὅπου τὰ χλοερὰ πλατώματα συναντῶσι τὰ χιονοσκεπῆ βάραθρα, νεανίας τις, Μαρτῖνος Ἰντερβιχλερος τὸνομα, τὸν ὁποῖον ὅλοι ἐγίνωσκον ὡς καλὸν καὶ χρήσιμον παιδίον, ἔχον καλὴν καρδίαν καὶ εὐγενικὰ καὶ ἥσυχα ἤθη. Εἶχε ὑψηλὸν τὸ ἀνάστημα, εὐλύγιστον καὶ ἰσχυρὸν τὸ σῶμα. Τὸ βλέμμα του ἦτο ἄφοβον καὶ διαπεραστικόν. Ὅταν ὁ καλὸς οὗτος νεανίας κατήρχετο εἰς τὴν κοιλάδα πολλαὶ ὡραῖαι νεάνιδες ἐφιλοτιμῶντο νὰ κοσμήσωσι τὸν πῖλον του μὲ ἄνθη. Τὸ φυσικὸν τοῦτο τῶν Ἄλπεων τέκνον μόνον μίαν ἀγελάδα καὶ πενιχράν τινα καλύβην, ἐν ᾗ ἔζη μετὰ τῆς μητρὸς καὶ δύο νεωτέρων ἀδελφῶν του, εὗρεν ἀπὸ τὸν πατέρα του. Ἂν δὲ τὸ γενναῖον τέκνον τὰς ἡμέρας τῶν ἑορτῶν ἀνήρχετο εἰς τὰς κορυφὰς, καὶ ἐκτύπα αἰγαγρόν τινα, διὰ νὰ φάγῃ μετὰ τῆς ἀσθενοῦς μητρός του καὶ τῶν ἀδελφῶν του οὐδεὶς κατ' αὐτοῦ ἠδύνατο νὰ παραπονεθῇ.

Ὅταν ὁ νεανίας εἶχε φθάσει τὸ δέκατον ἔνατον ἔτος τῆς ἡλικίας του, ἑορτήν τινα ἠναμώθη μετὰ γέροντός τινος κυνηγοῦ, Στεφάνου καλουμένου, ὅστις, καίτοι εἶχε γηράσει ἐν κακίᾳ, ἐφέρθη εἰς τὸν νέον ὡς μεταμορφωμένος Σατανᾶς· καὶ

Μὲ λίξις τορνευμένας
Καὶ πλάνον ὁμιλίαν
Ἐπλάνεσε τὸν νέον
Νὰ ζήσῃ 'ς τὰ βουνά!

Ὁ Μαρτῖνος ἐν πρώτοις ἀπέκρουσε τὸν Στέφανον, ἀλλ' ὁ ἀλητήριος γέρων τῷ παρέστησε τόσον μαγευτικὴν τὴν ἐπὶ τῶν ὀρέων ἀνεξάρτητον ζωὴν καὶ τοῦ ὑπεσχέθη νὰ τῷ δείξῃ τρόπον δι' οὗ νὰ εὕρῃ τόσον θελκτικὸν καὶ εὔκολον τὸ κυνήγιον τῶν αἰγάγρων ὥστε ἐπὶ τέλους τὸν κατέπεισε νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ.

Ἦτο ἡ ἀρχὴ τοῦ φθινοπώρου. Τότε οἱ αἴγαγροι εὑρίσκονται εἰς τὰς ὑψίστας τῶν ὀρέων κορυφὰς, οἱ δὲ κυνηγοί μας ἔπρεπε πολὺ ν' ἀναβῶσι διὰ νὰ εὕρωσι τὴν ὁποίαν ἐζήτουν ἄγραν. Ἀνήρχοντο λοιπὸν μετὰ προσοχῆς ὅτε, ἐκ τινων βράχων εἶδον πέραν αἰγάγρους τινάς. Ἐπειδὴ ὅμως οἱ αἴγαγροι οὐδὲν ἄλλο πλάσμα φοβοῦνται τόσον ὅσον τὸν ἄνθρωπον, τῇ ἐξαιρέσει τοῦ ἀετοῦ ἴσως, ἐχρειάζετο τρόπος διὰ νὰ τοὺς πλησιάσωσι. Λαβόντες τότε πλαγίαν διεύθυνσιν οἱ δύο κυνηγοὶ δὲν ἤργησαν ν' ἀπαντήσωσι αἴγαγρόν

τινα μετὰ τοῦ μικροῦ της. Ὁ Στέφανος τότε χωρὶς νὰ χάσῃ καιρὸν ὑψώσας τὸ πυροβόλον του ἐπυροβόλησε κατ' αὐτοῦ. Τὰ ὄρη ἀντήχησαν ἀλλὰ μόνον ὁ μικρὸς αἴγαγρος ἔπεσεν. Ἡ μεγάλη ἐτράπη εἰς φυγὴν· πλὴν μετ' ὀλίγον ὡς μήτηρ γενναία ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω διὰ νὰ βοηθήσῃ τὸ αἱματόφυρτον τέκνον της. Πλὴν τοῦτο οὐδόλως συνεκίνησε τοὺς δύο ἀνθρώπους. Δεύτερος πυροβολισμὸς ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ Μαρτίνου, ἀντηχήσας εἰς τὸν ἀέρα ἔρριψε καὶ τὴν μητέρα χαμαί. Μὲ ταχύτητα ἀστραπῆς οἱ δύο κυνηγοὶ ἔτρεξαν εἰς τὴν λείαν των. Οὐδὲν ἐκ τῶν ζώων εἶχεν εἰσέτι ἐκπνεύσει. Μὲ συγκινητικὴν φιλοστοργίαν, ἡ μεγάλη αἴγαγρος προσεπάθει νὰ βοηθήσῃ τὸ ἀδυνατισμένον καὶ ἐκπνέον τέκνον της· δεδακρυσμένον δὲ βλέμμα ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν της ἐφαίνετο λέγον «Ὠφονεύσατέ με, ἀλλὰ φεισθῆτε τοῦ τέκνου μου.» Κτύπος εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ζώου τοιοῦτος ὥστε τὸ αἷμα νὰ ἐκπηδήσῃ ἀθρόον ἦτο ἡ σκληρὰ τῶν κυνηγῶν ἀπάντησις.

—Πίε το σύντροφε, ἀνέκραξεν ὁ Στέφανος, γεμίσας μικρὸν ποτήριον ἐκ τοῦ αἵματος τοῦ ζώου καὶ προσφέρων αὐτὸ εἰς τὸν νεανίαν. Ἂν θέλῃς νὰ ἦσαι πάντοτε τυχηρὸς μὲ τοὺς αἰγάγρους πρέπει πρῶτον νὰ πίῃς τὸ αἷμά των· ὅσον περισσότερον τόσον καλλίτερον· ὅσον δὲ θερμότερον κυκλοφορεῖ εἰς τὰς φλέβας σου τόσον καὶ τυχηρότερος θὰ ἦσαι· τοῦτο εἶναι τὸ μαγικὸν ποτόν· τὸ ὁποῖον θὰ σοὶ δίδῃ θάρρος καὶ ὀξυδέρκειαν, θέλει σὲ προφυλάττει ἀπὸ δυστυχήματα· θὰ σὲ φέρῃ εἰς συναντήσεις μὲ τὰ καλλίτερα ζῶα καὶ θὰ σὲ καθιστᾷ ἄτρωτον ἀπὸ τὰς σφαίρας τῶν δασοφυλάκων.

Ὁ Μαρτῖνος ἔπιε τότε ἓν ποτήριον αἵματος. Μετὰ τοῦτο σηκόσαντες ἕκαστος ἀνὰ ἓν ζῶον εἰς τοὺς ὤμους των, ὁ Στέφανος τὴν μεγάλην καὶ ὁ νεανίας τὸ μικρόν, ἔλαβον τὸν πρὸς τὴν κοιλάδα δρόμον. Καὶ ὁ μὲν Μαρτῖνος κατελθὼν ἔφαγε τὴν ἄγραν του ὁ δὲ γέρων ἐπώλησεν αὐτήν.

Τὸ αἷμα τοῦ αἰγάγρου ἔσχε φαίνεται ἄμεσα ἀποτελέσματα, διότι ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὁ Μαρτῖνος δὲν ἠδύνατο νὰ ἡσυχάσῃ· παρημέλησεν ὅλα του τὰ χρέη, ἤθελε νὰ διαιτᾶται εἰς τὰ ὄρη, καὶ ἠσθάνετο πάθος νὰ φονεύῃ αἰγάγρους. Ἀπὸ τότε ὁ πρώην καλὸς νεανίας ἤρχισε νὰ γίνηται πονηρός, ἄπιστος, ἄσπλαγχνος, ψεύστης καὶ πρὸς τοὺς φίλους του καὶ πρὸς τοὺς ἀδελφούς του καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν ἀσθενῆ μητέρα του καὶ οὐδὲν πλέον ἐσκέπτετο ἢ τὴν μετὰ τῶν αἰγάγρων ὑπόθεσίν του. Ἀνήρχετο λοιπὸν εἰς τὰς ὑψηλοτάτας τῶν κορυφῶν· καὶ οὔτε τὸ δριμύτατον ψῦχος οὔτε ἡ μᾶλλον πνιγηρὰ ζέστη τὸν ἐμπόδιζον. Ἐν καιρῷ καταιγίδων καὶ φοβερῶν ἀνέμων, ἐν καιρῷ βροχῶν καὶ χιόνων τὸ ἀκάθεκτον πάθος του τὸν ὤθει νὰ πλανᾶται ἐπὶ τῶν φοβερῶν ὀρέων· ἡμέραν καὶ νύκτα περιεπλανᾶτο μεταξὺ τῶν χιονοσκεπῶν βράχων οὐχὶ πλέον ὡς ἄνθρωπος, ἀλλ' ὡς θηρίον καὶ μόνον ὅταν ἀπέκαμεν ἀνεπαύετο ὑπὸ τοὺς βράχους τὴν νύκτα. Ὅμοιος μὲ αἴγαγρον ἠδύνατο νὰ διέρχηται διὰ τῆς ὁμίχλης, νὰ περιφρονῇ τὰς χιονοκαταιγίδας, καὶ νὰ πηδᾷ τοὺς κρημνούς. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐκ τοῦ ἐπιτυχοῦς κυνηγίου του ἐπορίζετο τὰ πρὸς ζωάρκειαν. Ὅσον ὅμως παρήρχετο ὁ καιρὸς καὶ τὸ πάθος του ηὔξανε τόσον καὶ ἐγίνετο μισάνθρωπος, τόσον καὶ κατήντα αἱμοβόρος. Ἀπεστρέφετο νὰ πλησιάζῃ μέρη κατῳκημένα, πολὺ μᾶλλον νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν ἐκκλησίαν· οὐδὲν αἴσθημα φιλίας ἢ ἀγάπης εἶχε πλέον θέσιν ἐν τῇ καρδίᾳ του. Μετὰ πολλῆς ἀδιαφορίας ἤκουσε τὸν θάνατον τῆς μητρός του, ἤτις ἡ δυστυχὴς ἀπέθανεν ἀπὸ τὴν δι' αὐτὸν λύπην της! Ἂν ποτὲ κατήρχετο εἰς τὴν κοιλάδα μόνην εὕρισκεν εὐχαρίστησιν μεθύων καὶ χαρτοπαίζων μετ' ἀτίμων ὑποκειμένων, μεθ' ὧν καὶ συνεπλέκετο εἰς αἱματηρὰς συμπλοκὰς, καὶ τὰς ὁποίας ἐγκαταλείπων πάλιν ἀνήρχετο εἰς τὰ ὄρη.

Καθ' ὅσον παρήρχετο ὁ καιρὸς κατὰ τοσοῦτον καὶ ἀνυπόφορος κατήντα καὶ ἡ ἐσωτερικὴ ἀνησυχία τοῦ Μαρτίνου, τὸν ὁποῖον καὶ ἐκ τῶν βράχων αὐτῶν μόνον οἱ ἀγριότατοι ἤρχισαν νὰ εὐχαριστῶσι. Πλὴν σκοτεινήν τινα καὶ πολὺ ὁμιχλώδη ἡμέραν, ἀνερχόμενος βράχον τινὰ αἴφνης εὑρέθη εἰς τὸ χεῖλος φοβεροῦ βαράθρου! Νὰ προχωρήσῃ, ἀλλὰ ποῦ; νὰ ὀπισθοχωρήσῃ; ἦτο ἀδύνατον! Διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς ὤθει τὸν ὀλισθηρὸν πάγον, διὰ δὲ τῆς ἄλλης προσεπάθει νὰ συρθῇ ἐπὶ λίθου σκληροῦ. Εἰς ἑκάστην κραυγήν, τὴν ὁποίαν διὰ βοήθειαν ἐξέπεμπε, τὰ ὄρη ἀπήντων διὰ τῆς ἠχοῦς, ἀλλὰ μόνον ὅπως τὸν περιπαίζωσιν!

Οὕτως ἔμενε κρεμάμενος ἑωσοῦ ὁ ἥλιος ἔδυσε· τὰ ὄρη ἐσκοτίσθησαν, ἡ δὲ νὺξ ἐξήπλω-

σε τὰς μελανὰς πτέρυγάς της, καὶ τὴν φοβερὰν αὐτῆς σιωπήν. Τότε αἱ δυνάμεις τοῦ Μαρτίνου καθ' ὁλοκληρίαν ἐξέλιπον· τὰ γόνατά του ἔτρεμον· ἡ ἀναπνοή του ἐκόπη, ἱδρὼς τὸν περιέχυσε ψυχρὸς, οἱ δὲ ὀφθαλμοί του ἐκλείσθησαν. Αἱ χεῖρές του, μὴ δυνάμεναι πλέον νὰ τὸν βοηθήσωσιν, οὔτε λαβὴν οὔτε στήριγμα τῷ παρεῖχον, ἀφέθη, ἐκυλίσθη εἰς τὴν ἄβυσσον καὶ οὐδέποτε πλέον ἐφάνη!

Ἰδοὺ εἰς τί τέλος ἔφερε τὸν πρώην καλὸν νεανίαν ἡ μετὰ κακοῦ ἀνθρώπου συναναστροφή! Τοῦτο ἡ ποιητικὴ τῶν ὀρεινῶν τοῦ Τυρόλου γλῶσσα ἀποδίδει εἰς τὸ αἷμα τοῦ αἰγάγρου, καὶ εἴθε ποτὲ οἱ νεανίαι νὰ μὴ συναπαντῶνται μετ' ἀνθρώπων οἱ ὁποῖοι τοῖς τὸ προσφέρουσιν.

ΑΙ ΕΚ ΚΟΡΑΛΙΩΝ ΝΗΣΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΕΣ ΑΥΤΩΝ (*)

Ἀρχίζομεν ρίπτοντες βλέμμα ἐπὶ τῆς κατασκευῆς καὶ τῶν ἠθῶν τῆς **κλινίας** ἢ θαλασσίας ἀνεμώνης, ὡς τύπου τοῦ πολύποδος τοῦ κοραλίου. Εἶναι δὲ αὕτη σάκκος τις σάρκινος, κεκολλημένος διὰ μεγάλης τινὸς βάσεως, εὑρισκομένης εἰς τὴν μίαν του ἄκραν, καὶ ἔχων εἰς τὴν ἄλλην του στόμα περικυκλωμένον ὑπὸ στεφάνης ἐκ πλοκάμων. Τὸν στόμαχόν του ἀποτελεῖ ἄλλος σάκκος μικρότερος, κρεμάμενος ἐντὸς τοῦ μεγαλητέρου καὶ ἀνοίγων ἐξ ἑνὸς μὲν διὰ τοῦ στόματος ἐξ ἄλλου δὲ μέρους ἐντὸς τῆς κοιλότητος τοῦ μεγάλου σάκκου. Ἡ ἐλευθέρα αὕτη κοινωνία τοῦ στομάχου μετὰ τῆς μεγάλης κοιλότητος τοῦ σώματος, εἶναι πολὺ ἀξιοσημείωτον χαρακτηριστικὸν καὶ δὲν ἀπαντᾶται εἰς καμμίαν ἄλλην ὁμάδα ζώων εἰμὴ εἰς μόνον ἐκείνην ἧς μέρος ἀποτελεῖ καὶ ἡ θαλάσσιος ἀνεμώνη. Τὰ ζῶα ταῦτα ὀνομάζονται **κοιλεντερωτὰ**, ὄνομα σημαῖνον τὸ ἰδιαίτερον χαρακτηριστικὸν περὶ οὗ λέγομεν. Ὁ περίεργος οὗτος ἀνοικτὸς στόμαχος κρατεῖται εἰς τὴν θέσιν του διὰ σειρᾶς ἐνωδῶν τεμαχίων συνεχομένων μετὰ τῆς ἐσωτερικῆς ἐπιφανείας τῆς κοιλότητος τοῦ σώματος. Τὰ διάφορα μέρη τὰ ἀποτελοῦντα τὴν ἀνεμώνην εἶναι διευθετημένα καθ' ὡρισμένον ἀριθμὸν κανονίζοντα τὴν συμμετρίαν. Εἶναι δὲ οὗτος ὁ ἀριθμὸς ἓξ· καὶ τὰ ἐνώδη λοιπὸν στερεώματα τοῦ στομάχου εἶναι ἢ ἓξ ἢ πολλαπλάσια τοῦ ἓξ, ὡς ἐπίσης καὶ οἱ περὶ τὸ στόμα πλόκαμοι.

Ὅταν ἡ ἀνεμώνη ἦναι βυθισμένη εἰς τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης καὶ περικυκλοῦται ὑπὸ πάντων τῶν συντεινόντων πρὸς ὑγείαν καὶ εὐζωίαν της ἐξαπλώνει τὴν ὡραίαν στεφάνην τῶν πλοκάμων της, λαμβάνει τὸ σχῆμα ἀνοικτοῦ ἄνθους καὶ ἔχει συχνὰ λαμπρότατα καὶ ὡραιότατα χρώματα. Ἀλλ' ἅμα κίνδυνός τις παρουσιασθῇ, ἂν δάκτυλός τις τὴν ἐγγίσῃ, ἀμέσως συνάγει τοὺς πλοκάμους της, αὐτὴ δὲ ἡ ἰδία συστέλλεται περὶ ἑαυτὴν καὶ οὕτως ἀντὶ τοῦ πρώην ἀνοικτοῦ ἄνθους ἤδη ἔχομεν κάλυκα κλειστόν.

Ἡ καρυοφυλλία, ἥτις ἀπαντᾶται εἰς διάφορα μέρη τῶν παραλίων, προσκεκολλημένη εἰς τοὺς βράχους, εἶναι οὐσιωδῶς τῆς αὐτῆς κατασκευῆς ὡς καὶ ἡ ἀνεμώνη· ἔχει δὲ τὴν δύναμιν ν' ἀποχωρίζῃ ἀπὸ τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης τὸ ἀνθρακικὸν ἄλας τῆς τιτάνου καὶ νὰ ἐναποθέτῃ τὴν ὕλην ταύτην, μόριον πρὸς μόριον, ἐντὸς τοῦ ἱστοῦ της, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἀποτιτανοῦται κατὰ μέγα μέρος· ἐν ἄλλαις λέξεσιν ἔχει τὴν δύναμιν νὰ μετασχηματίζηται εἰς ἀληθῆ σκελετὸν κοραλίου.

Ἤδη ἡ καρυοφυλλία μετὰ τοῦ κοραλίνου σκελετοῦ της ἀντὶ νὰ μένῃ μόνη καὶ ἁπλῆ, ὡς ἡ ἀνεμώνη, δύναται νὰ παράγῃ βλαστοὺς, ὡς φυτὸν, ἢ νὰ πολλαπλασιάζηται, χωριζομένη εἰς δύο ἢ περισσότερα τεμάχια καὶ οὕτω νὰ μεταποιῆται εἰς οὕτως εἰπεῖν ἀποικίαν, ἀποτελουμένην ἐκ πολυπόδων κατασκευαστῶν κοραλίου, ἐχόντος ἑκάστου πολύποδος τὸ στόμα του, τὸν στόμαχόν του τοὺς πλοκάμους του καὶ τὰ ἐνώδη του στηρίγματα, καὶ συντελοῦντος ἑκάστου οὐ μόνον πρὸς ἰδίαν συντήρησιν ἀλλὰ καὶ πρὸς κοινὴν εὐζωίαν. Τὸ σχῆμα τῆς τοιαύτης ἀποικίας ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς διευθύνσεως καὶ τοῦ τρόπου τῆς αὐξήσεως τῶν κλάδων ἢ τῶν νέων πολυπόδων τῶν παραγομένων ἐκ τῆς διαιρέσεως τῶν ἀρχαιοτέρων. Ἐὰν μείνωσι συνεσφυγμένοι παράγονται κοράλια ὀγκώδη ὡς ἡ **Ἀστρέα** καὶ ἡ Μαιανδρίνη, ἂν δὲ χωρίζωνται καὶ ἀναπτύσσωνται κατὰ κλάδους θὰ ἔχωμεν κοράλιον δενδρῶδες, ὡς τὴν Δενδροφυλλίαν καὶ τὴν Μανδραπόρην. Ζῶα λοιπὸν τοιαῦτα οἷα αἱ Ἀστρέαι καὶ αἱ Μαι-

(*) Ἀνεγνώσθη εἰς τὴν βασιλικὴν Ἑταιρίαν τῆς Μεγάλης Βρεττανίας ὑπὸ Μ. Γ. Ι. Ἄλμαν.

ανδρίναι, αἱ Δενδροφυλλίαι καὶ Μανδρηπόροι σχηματίζουσι τοὺς ἐκ κοραλίων ὑφάλους καὶ νήσους· περὶ τῆς ἱστορίας τῶν ὁποίων ἤδη πρόκειται.

Ἐν τούτοις δὲν πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι πάντα τὰ ζῶα τῶν κοραλίων σχηματίζουσιν ὑφάλους. Τὸ κόκκινον κοράλιον, παραδείγματος χάριν, τὸ ὁποῖον εἶναι πολὺ γνωστὸν εἰς τὸ ἐμπόριον δὲν ἐνοῦται ποτὲ πρὸς σχηματισμὸν ὑφάλων. Τὸ κοράλιον τοῦτο, ὡς καὶ πάντα τὰ ἄλλα ὅσα δὲν σχηματίζουσι βράχους, διαφέρουσι προσέτι ἀπὸ τὰ ἄλλα κατὰ δευτερεύοντάς τινας λόγους ὡς πρὸς τὸν σχηματισμόν· εἰς ταῦτα δὲν κανονίζει τὴν συμμετρίαν ὁ ἀριθμὸς ἓξ, ἀλλ' ὁ τέσσαρα.

Μετὰ τὰ ὀλίγα ταῦτα περὶ τῆς φύσεως τοῦ ζωοκοραλίου καὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν σχηματίζεται, μένει νὰ περιγράψωμεν τὰ μέρη ὅπου κατοικοῦσιν οἱ κατασκευασταὶ τῶν ὑφάλων. Τὰ μέρη ταῦτα σχηματίζουσι ζώνην ἀνώμαλον, ἐκτεινομένην ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν τοῦ ἰσημερινοῦ, ἀλλ' οὐδέποτε ὑπερβαίνουσαν τὴν 30ην. μοῖραν τοῦ πλάτους. Οὐδεμία δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀμφιβολία ὅτι ἡ ζώνη αὕτη, ἡ κοραλίνη, περιορίζεται ὑπὸ τῆς θερμοκρασίας· ἐδείχθη δὲ ὑπὸ τοῦ Δάνα, οὗ ἡ μαρτυρία δὲν εἶναι ἄνευ ἀξίας, ὅτι τὰ βόρεια καὶ νότια ὅρια ἀποτελοῦσι γραμμαὶ ἰσόθερμοι 68 βαθμῶν, δηλαδὴ γραμμαὶ διερχόμεναι διὰ τῶν σημείων τοῦ ὠκεανοῦ ὅπου τὸ μεγαλείτερον ψῦχος τὸν χειμῶνα εἶναι 68 βαθμῶν τοῦ Φαρενέττου ἢ 20 βαθμῶν τοῦ ἑκατοβαθμίου θερμομέτρου. Αἱ ἰσόθερμοι αὗται γραμμαὶ δὲν συμπίπτουσι μὲ τοὺς παραλλήλους τοῦ πλάτους, καθότι ἐνῶ εἰς τινα μέρη ἀπομακρύνονται πολὺ ἀπὸ τὴν 30 μοίραν, εἰς ἄλλα πολὺ πλησιάζουσιν ὡς ἐκ τῆς ἐπιρροῆς τῶν ψυχρῶν ρευμάτων τῶν πόλων.

Ἀφ' ὅτου αἱ θάλασσαι ἐκεῖναι ἤρχισαν νὰ ἐξιχνιάζωνται ἡ ἔκτασις τῶν σχηματισμῶν τούτων τῶν κοραλίων ἐκίνησε πάντοτε τὸν θαυμασμὸν τῶν θαλασσοπόρων. Κατὰ μῆκος τῆς δυτικῆς παραλίας τῆς Νέας Καλλιδονίας εὑρίσκεται ὕφαλος 400 μιλίων μῆκος ἔχων· πλησίον δὲ τῆς βορειοανατολικῆς πλευρᾶς τῆς Αὐστραλίας ἀπαντᾶται ἕτερος ὑπὲρ τὰ 1200 μίλια μακρός. Εἰς τὰς ἐργασίας τῶν πολυπόδων, τῶν κατασκευαζόντων βράχους, χρεωστοῦνται ὅλαι σχεδὸν αἱ ὡραῖαι νῆσοι αἱ ὡραίζουσαι τὸ τροπικὸν μέρος τοῦ εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ καὶ πολλαὶ τῶν νήσων τοῦ Ἰνδικοῦ.

Εἶναι πολὺ δύσκολον νὰ περιγραφῇ ἡ θαυμαστὴ τοῦ τροπικοῦ Ὠκεανοῦ ὄψις, καὶ πρὸ πάντων ἡ ζώνη ἐκείνη ἐν ᾗ θάλασσα, ἀήρ, θερμότης καὶ φῶς, θαυμασίως συνερχόμενα, ἀναπτύσσουν καὶ συγκεντρώνουν μετὰ πολλῆς ἐπιτάσεως τὴν ζωήν, καὶ ἐν τῇ ὁποίᾳ ἀπαντῶνται τὰ ὡραιότατα καὶ μᾶλλον θαυμάσια ζῶα. Ἐν αὐτῇ αἱ μέδουσαι καὶ οἱ σιφωνοφόροι θαλασσοποροῦσιν ὅπως ἡ φαντασία των τοὺς κινεῖ, ὠθούμενοι δι' ὑδάτων καθαρῶν ὑπὸ τῶν παλμῶν τοῦ κρισταλίνου αὐτῶν κώδωνος, ἢ τοῦ μεγάλου των ποικιλοχρόου δίσκου· ἢ πλέουσιν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας ὡς πολυάριθμοι στόλοι, ἔχοντες τὰ ἱστία των ἀναπεπταμένα εἰς τὴν πνοὴν τῶν ζεφύρων. Ἐν αὐτῇ τὰ πτεροπόδα περιφέρονται, ἔχοντα τὰς πτέρυγας ἐντὸς τοῦ ὕδατος, ὡς αἱ χρυσαλίδες εἰς τὸν ἀέρα· ἐν αὐτῇ αἱ βερόαι δεχόμεναι ἐπὶ τοῦ σώματός των τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ἀποπέμπουσιν αὐτὸ κεχρωματισμένον μὲ τὰ λαμπρότατα τοῦ οὐρανίου τόξου χρώματα. Ἐν αὐτῇ αἱ σάλπαι παίζουσι κατὰ μακρὰς κυματιζούσας ἀλύσεις, τὰ δὲ πυρόσωμα, καίτοι διαυγῆ καὶ κρισταλλώδη ἐν καιρῷ ἡμέρας, μεταμορφοῦνται τὴν νύκτα εἰς κυλίνδρους πυρός. Ὁποία ὑπερβολὴ ζωῆς! ὁποία δαψίλεια εὐτυχίας! ὁποία ποσότης ἀναριθμήτων κατοίκων θερμαινομένων ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τῶν τροπικῶν, θραυόντων μὲ τὰ σκιρτήματά των τὸ κάτοπτρον τοῦ πελάγους, ὑποχωρούντων εἰς τὴν γλυκείαν ὥθησιν τῶν ἐτησίων (ἀνέμων) ἢ φωτιζόντων τὴν νύκτα μὲ τὰς φωσφορώδεις λάμψεις των τὰ σκοτεινὰ τῆς θαλάσσης βάθη.

Τὰ κοράλια μοιράζονται μετὰ τῶν λαμπρῶν τούτων καὶ ζωηρῶν κατοίκων τὴν γόνιμον ἐπιφάνειαν τῆς ζώνης ταύτης τοῦ ὠκεανοῦ. Ἡλὴν δὲν κατέχουσιν μόνον τὴν ἐπιφάνειαν, ἀπ' ἐναντίας εἰς πολλῶν ὀργυιῶν βάθος ἀπαντῶνται οἱ ἀνθοειδεῖς δίσκοι των, ὡς τοῦτο δηλοῦται ἐκ τῆς ἀνασύρσεως καὶ βολιδοσκοπήσεως. Ἀλλὰ καὶ ἡ κατὰ βάθος αὐτῆ ἔκτασις δὲν εἶναι ἀπεριόριστος. Καθόσον τὸ βάθος τοῦ ὠκεανοῦ μεταβάλλεται κατὰ τοσοῦτον καὶ αἱ φυσικαὶ ἰδιότητες καὶ οἱ ὅροι τῆς ὑπάρξεως συμμεταβάλλονται· τὰ δὲ βραχοποιὰ κοράλια δὲν εὑρίσκουσι τὰ πρὸς εὐζωΐαν αὐτῶν ἀπαιτούμενα πέραν βάθους

προσδιωρισμένου. Τὸ βάθος τοῦτο δὲν ὑπερβαίνει τὰς εἴκοσιν ἢ τριάκοντα ὀργυιάς, ὥστε εἰς βάθος μεγαλείτερον τούτου δὲν ἀπαντῶνται πλέον ζῶντα κοράλια.

Τὸ ἄνω μέρος τῶν ὑπὸ κοραλίων κεκαλυμμένων τόπων παρέχει πᾶσαν εὐκολίαν πρὸς σπουδὴν τελείαν τῆς ἀνωτάτης ἀναπτύξεως καὶ τῆς ζωῆς τῶν ζωοφύτων. Ἡ Θάλασσα εἶναι διαφανὴς ὡς τὸ καθαρώτατον βηρύλλιον, τὸ δὲ ὄμμα δύναται νὰ εἰσχωρήσῃ πολλὰς ὀργυιὰς ὑπὸ τὸ πλοιάριον καὶ νὰ φθάσῃ ὑπὸ τὸ ὕδωρ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν κοραλίων ὅπου ἀπαντᾷ σκηνὴν καλλονῆς θαυμασίας. Ἐν τῷ βυθῷ τῆς θαλάσσης ἐκείνης ὑπάρχει κῆπος· γαρύφυλλα, ἀστέρες, ἀνεμῶναι, ἄνθη κάκτου ποικίλα φαίνονται ἁπλώνοντα τὰ λαμπρά των πέταλα· θάμνοι εὐλύγιστοι ἐκτείνουσι τὰς ρίζας των εἰς τὰς χαραγὰς τῶν βράχων καὶ περιβάλλουσι τοὺς κλάδους των μὲ λαμπρούς ἐξ ἀνθέων βοστρύχους. Ὁποία σύνθεσις σχημάτων! ὁποῖος πλοῦτος χρωμάτων· πορφύρα, χρυσός, σμάραγδος, λευκότης χιόνος! οὐδεὶς ἀνθὼν ἐπὶ τῆς ξηρᾶς δύναται νὰ ὑπερβῇ κατὰ τὴν χάριν τὸν θαλάσσιον τοῦτον ἀνθῶνα. Ἀλλὰ, πόσον εἶναι μᾶλλον παράξενον! ἕκαστον πέταλον εἶναι πεπροικισμένον μετὰ αἰσθήσεως, ἕκαστον ἄνθος, ἕκαστον δενδρύλλιον εἶναι ἓν ζῶον! ἐγγίσατέ το καὶ θέλει ἀποσύρει τὸ ἐγγιχθὲν μέρος του· δώσατέ του τροφὴν καὶ θέλει τὴν φάγει, θέλει τὴν χωνεύσει· εὐχαριστεῖται εἰς τὸ θερμὸν τοῦ ἡλίου φῶς, καὶ αἰσθάνεται ἑαυτὸ εὐτυχὲς θωπευόμενον ὑπὸ τῶν χλιαρῶν κυμάτων.

Πλὴν τὰ ζῶντα ἄνθη τοῦ θαυμαστοῦ τούτου τῶν θαλασσῶν ἀνθῶνος, δὲν διέρχονται τὴν ζωὴν αὐτῶν ἐν ὀκνηρίᾳ. Πᾶσαν τὴν ἡμέραν καὶ πᾶσαν τὴν νύκτα ἐργάζονται! Αὐτὰ εἶναι οἱ ἐργάται, αὐτὰ εἶναι οἱ ἀρχιτέκτονες, οἱ ἐκ τοῦ βάθους τοῦ ὠκεανοῦ ἀναγαγόντες πολλὰς καὶ ὡραίας νήσους.

Μετὰ τὰ ὀλίγα ταῦτα περὶ τῶν ἐργατῶν καὶ τῆς θέσεως ἐν ᾗ κατοικοῦσιν μέλλομεν ἤδη νὰ ἐξετάσωμεν τὴν φύσιν τῆς ἐργασίας των, διαιροῦντες, διὰ περισσοτέραν εὐκρίνειαν, τὸ θέμα τοῦτο εἰς τρία μέρη, ἤτοι τὸν σχῆμα καὶ μηχανισμὸς τῶν ὑφάλων· 2ον ὁ τρόπος καθ' ὃν κατασκευάζονται καὶ 3ον ἡ σχέσις αὐτῶν πρὸς τὸν ἄνθρωπον.

Οὐδ' ὑφ' ἑνὸς φιλεῖσθαι δοκεῖ μοι ὁ φιλῶν μηδένα.

ΠΟΙΚΙΛΗ ΑΝΘΟΔΕΣΜΗ

—

Πρὸς τὰς νεάνιδας.

Αἱ νεάνιδες δὲν ἔχουσι γνῶσιν καθαρὰν τῆς ἰδίας των δυνάμεως. Εἶναι δὲ αὕτη πολὺ μεγαλειτέρα παρ' ὅσον νομίζουσι. Φθάνει μόνον νὰ θελήσωσι νὰ μεταχειρισθῶσιν αὐτὴν καὶ ἐντὸς ὀλίγου, ἐντὸς μιᾶς γενεᾶς ἡ κατάστασις τῆς κοινωνίας μας μεταβάλλεται. Στρέφοντες λοιπὸν πρὸς αὐτὰς τὸν λόγον ταῖς λέγομεν μετὰ θάρρους: Νεάνιδες! Μεταχειρισθῆτε τὴν δύναμίν σας πρὸς τὸ καλόν· ἐξασκήσατε τὴν ἐπιρροήν σας ἐπὶ τῶν νέων μεθ' ὧν ἔρχεσθε εἰς συνάφειαν, οὐχὶ δεικνύουσαι εἰς αὐτοὺς ὅτι ὁ νοῦς σας ἀποκλειστικῶς περιστρέφεται εἰς ἀλλαγὰς φορεμάτων, εἰς κόσμον κόμης καὶ προσώπου, τὸ ὁποῖον καὶ σᾶς καταβιβάζει ἀπὸ τὴν ἀληθῆ σας ἀξίαν, καὶ τοὺς ἀκούοντάς σας δὲν ὠφελεῖ· ἀλλὰ ὑψοῦσαι αὐτοὺς εἰς σφαίρας ὑψηλὰς διὰ τῆς ἐπιδείξεως ἀγνῶν αἰσθημάτων καὶ τῆς πρὸς τὴν ἀρετὴν ἀγάπης σας, καὶ ἀποτρέπουσαι αὐτοὺς ἀπὸ τὰ χαμηλὰ διὰ τῆς ἐπιδείξεως τῆς πρὸς αὐτὰ ἀποστροφῆς σας. Ἀλλ' ὅπως δυνηθῆτε νὰ κατορθώσητε εὐκολώτερον τοῦτο ἀρχίσατε ἀφ' ὑμῶν αὐτῶν. Ὅταν εὑρίσκεσθε μόναι σας μὴ ἐξοδεύετε τὰς ὥρας σας εἰς μηδαμινὰ καὶ εἰς χαμηλὰ ἀλλὰ προσπαθῆτε νὰ ἀνυψώσητε καὶ τακτοποιήσητε ἡ μία τῆς ἄλλης τὸν χαρακτῆρα.

—

Ἡ διὰ θυγατέρας ἀρμόζουσα φροντὶς

(πρὸς τοὺς γονεῖς)

Θέλεις νὰ γείνῃς ἀληθῶς φιλόστοργος πρὸς τὰς θυγατέρας σου; Φάνου πρὸς αὐτὰς ἐλευθέριος, οὐχὶ θέτων περὶ τὸν λαιμόν των ὁρμαθοὺς μαργαριτῶν ἢ ἀδαμάντινα ἐνώτια εἰς τὰ ὦτά των, ἀλλὰ κατ' ἄλλον τινὰ τρόπον. Ἀνάθρεψε αὐτὰς διὰ τὴν ἱερὰν τῆς ἐλευθερίας αὔραν πρῶτον καὶ ἀκολούθως ἐργάσου ὅπως δώσῃς αὐτὴν εἰς αὐτάς. Καθ' ὅσον αὐξάνουσι δίδασκέ τας νὰ κερδαίνωσι μόναι των ἐργαζόμεναι, καὶ νὰ διαθέτωσι καλῶς τὸν τῆς ἐργασίας των καρπόν, ὥστε νὰ μὴ λάβωσι ποτὲ τοῦ ξένου τὴν ἀνάγκην. Τοὺς δι' αὐτὰς ὑπολογισμούς σου βάσιζε οὐχὶ εἰς μετὰ πλουσίου τινὸς γάμον, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ἐνδεχομένου νὰ μείνωσιν ἀνύπανδροι, καὶ ἐπομένως νὰ δύνανται καὶ μόναι των νὰ ζῶσι. Ἀνάτρεφε αὐτὰς εἰς τρόπον ὥστε τὸ

κατὰ τὴν παιδικὴν αὐτῶν ἡλικίαν οἰκημά των νὰ μὴ ἦναι καλλίτερον ἀπὸ τὸ τῆς μετὰ ταῦτα, οὐδὲ ἡ ἐνδυμασία των πολυτελεστέρα. Ἂν διδαχθῶσι νὰ βοηθῶσιν αὐταὶ ἑαυτὰς, ἂν κατασταθῶσιν ἱκαναὶ νὰ μὴ ἔχωσι κανενὸς τὴν ἀνάγκην, ἂν καλλιεργηθῶσι πᾶσαι αὐτῶν αἱ δυνάμεις, μετὰ δὲ ταῦτα νυμφευθῶσιν, οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι θὰ ζήσωσιν εὐτυχέστεραι ἢ ἐὰν ἐλάμβανον προῖκας μεγάλας, ἂν ταῖς ἐδίδοντο ἑκατομμύρια. Ἐὰν δὲ μείνωσιν ἀνύπανδροι, ὡς μυρίαι νέαι τὴν σήμερον μένουσι, τότε θέλουν εὐλογεῖ τὴν μνήμην σου, καὶ μετὰ τὸν θάνατόν σου λέγει ὅ, τι μυρίαι πεπροικισμέναι θυγατέρες δὲν δύνανται νὰ εἴπωσι διὰ τοὺς γονεῖς των, «ὁ πατήρ μας ἐφρόντισε νὰ ἤμεθα εὐδαίμονες καὶ μετὰ τὸν θάνατόν του ὅσον ἤμεθα ὅταν μᾶς εἶχε μικρὰ εἰς τὰς ἀγκάλας του.»

—

Τὸ μέλλον.

Τὸ μέλλον εἶναι πάντοτε ἡ μαγευμένη χώρα τῶν νέων. Ἡ ζωὴ ὁμοιάζει μὲ ὡραίαν καὶ πλήρη καμπυλοτήτων ὁδὸν· ἐν ἑκάστῃ τῶν πλευρῶν της ἄνθη λαμπρὰ, ὡραῖαι χρυσαλίδες καὶ ἐπιθυμητοὶ καρποὶ εὑρίσκονται, ἀλλ' ἡμεῖς μόλις ἱστάμεθα ὅπως θαυμάσωμεν ἢ δοκιμάσωμεν ταῦτα. Σπεύδομεν ὅπως φθάσωμεν ταχέως εἰς ἀνοικτόν τι μέρος, τὸ ὁποῖον φανταζόμεθα ὡς καθ' ὑπερβολὴν ὡραῖον καὶ εὐχάριστον. Ἀλλὰ βραδέως, καθόσον προχωροῦμεν, τὰ δένδρα γίνονται κίτρινα, τὰ ἄνθη καὶ αἱ χρυσαλίδες ἐκλείπουσιν, οἱ καρποὶ χάνονται, καὶ τότε βλέπομεν ὅτι φθάνομεν εἰς ἐκτεταμένην τινὰ ἔρημον, εἰς τὸ κέντρον νεκρᾶς τινος λίμνης, τῆς Λήθης, ἐπὶ τῆς ὁποίας κυλίονται καὶ πτερυγίζουσι τὰ μελανόπτερα πτηνὰ, αἱ ἀναμνήσεις τοῦ παρελθόντος.

—

Τὸ κατὰ τῶν περιπετειῶν φάρμακον.

Ἂν οἱ ἄνεμοι καὶ τὰ κύματα τῆς δυστυχίας μυκῶνται φοβερῶς ἐναντίον σου, σὺ κράτει τὴν ὁδὸν τῆς εὐθύτητος καὶ θὰ ἦσαι στερεὸς ὡς βράχος. Θεμελιώσου ἐπὶ τῆς ἀληθείας καὶ περιφρόνει τὰ ἀτυχήματα. Ἐὰν ἡ διαβολὴ διὰ τῆς φαρμακερᾶς αὐτῆς γλώσσης ζητῇ νὰ σοῦ ἀμαυρώσῃ τὴν ὑπόληψιν, σὺ μηδόλως λάμβανε αὐτὴν ὑπ' ὄψιν. Ἔσο εὐθὺς, βάδιζε τὴν ὁδὸν τὴν εὐθεῖαν καὶ διὰ τῆς φρονίμου διαγωγῆς σου καὶ τοῦ ἀγνοῦ βίου σου διάψευδε πάντας τοὺς ζητοῦντας νὰ σὲ παραστήσωσιν ἄλλον παρ' ὅστις εἶσαι.

—

Φάσεις τοῦ βίου.

Ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι φαίνονται ὅτι εἶναι ἀπηλλαγμένοι πάσης μερίμνης, ἐλεύθεροι ἀπὸ πάσης θλίψεως· τόσον ἡσυχα καὶ εὐχάριστα διέρχονται τὴν ζωήν των! Πλὴν ἡ τοιαύτη αἰθρία παρατηρεῖται γενικῶς κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀνοιγμά τι γίνεται εἰς τὸν οἰκογενειακὸν κύκλον ἢ κρίκος τις τῆς ἁλύσσου βιαίως θραύεται. Ἀκολούθως μετὰ φοβερᾶς ταχύτητος ἔπονται ἄλλα, ἑωσοῦ ὅλη ἡ οἰκογένεια φαίνεται ὡς ἐν διαλύσει. Τινῶν αἱ αἴθριοι ἡμέραι εἶναι αἱ ὑστεριναί των. Ἡ λαμπρότης, τὸ γαλήνιον καὶ ἡ ὡραιότης τοῦ δύοντος ἡλίου τοῦ βίου των εἶναι εἰς παράδοξον ἀντίθεσιν πρὸς τὸ σκοτεινὸν, τὸ πολυτάραχον καὶ ἀνυπόφορον πρωΐ των. Πάντα ταῦτα εἶναι αἴνιγμα, πλὴν οὐδόλως ταράττουσι τὸν πιστεύοντα ὅτι ὁ Θεὸς «ποιεῖ τὰ πάντα καλῶς λίαν.»

—

Οἶκος.

Ἂν τις σκεφθῇ τί εἶναι εὐτυχὴς οἶκος θέλει εὕρει ἐν αὐτῷ τὴν εἰκόνα τοῦ οὐρανοῦ. Οἶκος ἐν ᾧ ὁ σύζυγος καὶ ἡ σύζυγος, ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ, ὁ ἀδελφὸς καὶ ἡ ἀδελφὴ, οἱ γονεῖς καὶ τὰ τέκνα βοηθοῦσιν ἀλλήλους, ἕκαστος ὅσον δύναται καὶ ὅπως οὐδεὶς ἄλλος ἠδύνατο πρὸς αὐτοὺς νὰ πράξῃ, εἶναι πραγματικὸς παράδεισος. Οὐδεὶς τῶν ἐκτὸς ἔχει τὰς αὐτὰς εὐκαιρίας, οὐδεὶς τῶν ἐκτὸς γινώσκει τόσον καλῶς τὸν χαρακτῆρα, οὐδεὶς τῶν ἐκτὸς ἔχει τόσον ἐνδιαφέρον εἰς τὴν εὐημερίαν, τὴν ὑπόληψιν καὶ τὴν κατάστασιν τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας ὅσον αὐτὰ τὰ μέλη, τὰ ὁποῖα εἶναι ὀστοῦν ἐκ τῶν ὀστέων καὶ σὰρξ ἐκ τῆς σαρκὸς ἀλλήλων. Ἐν τῇ εὐτυχίᾳ καὶ τῇ δόξῃ τῶν μὲν καθίστανται εὐτυχῆ καὶ ἔνδοξα καὶ τὰ ἄλλα, ἐνῷ ἐν τῇ δυστυχίᾳ των, γίνονται δυστυχῆ, διὰ τῆς ἰδιοτελείας των, τῆς κακίας των ἢ τῆς ὑλικότητός των ρίπτονται χαμαί, διὰ δὲ τῆς καθαρότητος, τῆς εὐγενείας καὶ τῆς δυνάμεώς των ἀναβιβάζονται εἰς τὴν ὑψηλὴν τοῦ καθήκοντος σειρὰν, εἰς τὸν οὐρανὸν, εἰς τὸν Θεόν.

—

Ἀγάπη.

Ὅτι ἡ ἀγάπη εἶναι τὸ μᾶλλον ἀξιοσημεί-

ωτον ἐν τῇ ἀνθρωπίνῳ ζωῇ οὐδεὶς δύναται νὰ ἀμφιβάλλῃ. Διότι ἰδοὺ τί κατακτᾷ. Οὐχὶ μόνον καταβάλλει τὴν ἰδιοτέλειαν, ἀλλὰ καὶ κατανικᾷ τὴν ἀδυναμίαν καὶ τὸν κάματον καὶ τὴν οἰκειότητα. Ὅταν εὑρίσκησαι μετ' ἀτόμου ἀγαπητοῦ αἰσθάνεσαι ἐνδόμυχόν τινα εὐχαρίστησιν, ἥτις εἶναι ἡ γεῦσις τῆς ἀγάπης· ἐνῷ ὅταν εὑρίσκησαι μετ' ἀνθρώπων τοὺς ὁποίους δὲν ἀγαπᾷς οὐδέποτε ἔχεις ἄκραν ἐνδόμυχον γαλήνην. Αἰσθάνησαι κάτι ὁμοιάζον μὲ ὅ,τι ὅταν περιπατῇς ἐπὶ ἄμμου πυρωμένης.

Ὅταν συνομιλῇς μετ' αὐτῶν, ὁσονδήποτε καὶ ἂν τοὺς θαυμάζῃς ἢ ἐνδιαφέρησαι εἰς αὐτούς, ἡ δυσάρεστος ἰδέα «τοῦ τί θὰ εἴπῃς μετὰ ταῦτα» θὰ σὲ ἐνοχλῇ. Ἡ μετ' αὐτῶν συνομιλία δὲν εἶναι τελεία συνανάστροφή. Ὅταν ὅμως εὑρίσκησαι μετ' ἀνθρώπων τοὺς ὁποίους ἀγαπᾷς ἡ εὐχαρίστησις τὴν ὁποίαν δοκιμάζῃς ἐν τῇ παρουσίᾳ των ἔχει τι τὸ ὁμοιάζον πρὸς τὴν σχέσιν τῶν οὐρανίων σωμάτων, τὰ ὁποῖα καίτοι στιφηλὰ περιστρέφονται οὐδέποτε χάνουσι τὴν ἑλκτικὴν αὐτῶν δύναμιν τὸ ἓν πρὸς τὸ ἄλλο· ὁ ἥλιος δὲν λαλεῖ πρὸς τὸν κόσμον, πλὴν ἕλκύει αὐτόν.

Τὸ 67ον τάγμα τοῦ Ἀγγλικοῦ στρατοῦ διατελεῖ ἤδη ἐν Ἰνδικῇ. Τούτου οἱ ἀξιωματικοὶ πρὶν ἢ ἀπέλθωσιν ἐξ Ἀγγλίας, ἐξοδεύσαντες 300 λίρας, ἃς εἶχον ἐξοικονομήσει, ἠγόρασαν πιεστήριον καὶ στοιχεῖα τυπογραφικά. Ἀφοῦ ἔφθασαν εἰς Ῥαγγούνην, ἐσύστησαν περίεργον δημοσιογραφικὸν ὄργανον, ἤτοι τοῦ «τάγματος ἐφημερίδα», οἱ συντάκται, στοιχειοθέται καὶ ἐκδόται τῆς ὁποίας ἀνήκουσιν ὅλοι εἰς τὸ 67ον τάγμα. «Τὰ Χρονικά μας,» ὡς ὀνομάζεται τὸ φύλλον περιέχουν, κύρια ἄρθρα, δραματικὰς καὶ μουσικὰς ἐπικρίσεις, ποίησιν, τὴν ἱστορίαν τοῦ τάγματος, τοπογραφικὰς καὶ ἐθνολογικὰς περιγραφάς, εἰδήσεις καὶ τὰ τοιαῦτα.

Ὅπως οἱ φρόνιμοι ἄνθρωποι ἐλαττοῦσι τὰ δεινὰ τῆς ζωῆς ταύτης διὰ τῶν συλλογισμῶν τῆς φιλοσοφίας, οὕτως οἱ ἄφρονες πολυπλασιάζουσιν αὐτὰ διὰ τῶν ἐκ προλήψεων αἰσθημάτων.

ΠΤΥΧΗ

Πρὸ Σκότου κ' Ἀπάτης
Τὸν κόσμον ἐκράτουν
Ἀγάπη κ' Εἰρήνη
Καὶ Πίστις καὶ Φῶς.

—

Ἀλλ' αὗται ἀπῆλθον,
Κ' ὁ Σκότος πλακώνει
Τὸν κόσμον, ἁπλόνων
Τὸν π έ π λ ο ν ψυχρῶς.

—

Ὁπόταν εἰς ἄλλους
Ἀπήρχοντο κόσμους
Αἱ Χάριτες Ἐκεῖναι
Ἀφίνουσ' αὐτόν.

—

Μαζύτων ἐπῆραν
Χαράν κ' Εὐτυχίαν,
Ἀφίσασαι κάτω
Τὸν Πόθον αὐτῶν.

—

Ἐκ Σκότου ἡ πλάνος
Γεννᾶται Ἀπάτη·
Αὐξάνει κοσμεῖται
Κ' ἀρέσκει παντοῦ.

—

Εὑρίσκουσα δ' οἴκους
Παντοῦ ἐλευθέρους
Εἰσέρχεται, μένει
Κ' ἀνάπτει δαυλούς.

—

Τὸν δ' ἔρημον Πόθον
Παντοῦ ἀπαντῶσα
Ὡς σύζυγον θέλει
Κ' ἐκείνην αὐτός.

—

Ἐκ τούτων τῶν δύο
Γεννᾶται ἓν τέρας
Ὃ λέγεται Τύχη
Ἡ Μοῖρα κοινῶς.

—

Τοιαύτην τὸ τέρας
Συγγένειαν ἔχει
Καὶ ὅμως φιλεῖται
Σ' ὁλον κόσμον παντοῦ!

—

Ἀφ' ὅτου δ' εὑρέθη
Δὲν παύει σπαράττον,
Καὶ θυμά του εἶναι
Ὁ πλάστης αὐτοῦ!

ΠΟΙΜΕΝΙΚΟΙ ΤΗΣ ΚΑΛΙΦΟΡΝΙΑΣ ΚΥΝΕΣ

Οἱ ἐν Καλιφορνίᾳ ποιμένες διδάσκουσι τοὺς κύνας των νὰ φυλάττωσι τὰ ἀναρίθμητα πρόβατα τῆς χώρας ἐκείνης διὰ πολὺ εὐφυοῦς τρόπου. Ὁ περιηγητὴς ὁ διερχόμενος πολλῶν μιλίων χώραν βλέπει πολυάριθμα ποίμνια ἀλλ' οὐδένα ἀπαντᾷ ἄνθρωπον φυλάττοντα αὐτά· κύνες μόνον, πέντε ἢ ἓξ, φαίνονται πέριξ ἑκάστου ποιμνίου. Οὗτοι μόνοι ἔχουσι πᾶσαν τὴν φροντίδα τῶν προβάτων, οὗτοι μόνοι ὁδηγοῦσιν αὐτὰ πρὸς βοσκὴν τὸ πρωΐ, προφυλάττουσιν αὐτὰ ἀπὸ ἀποπλανήσεις καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν καὶ ἐπαναφέρουσιν αὐτὰ εἰς τὴν μάνδραν τὴν νύκτα. Τὰ ζῶα ταῦτα, ἔχουσι μὲν ἐκ φύσεως τὴν ἰδιότητα ταύτην, ἀλλ' ἡ ἰδιότης των καλλιεργεῖται ὡς ἑξῆς. Ὅταν ἀμνάς τις γεννήσῃ, ἐὰν οἱ ποιμένες ἔχωσι σκύλακα νὰ ἀναθρέψωσιν, ἀποσπῶσι τὸ ἀρνίον ἀπὸ τὴν μητέρα καὶ βάλλουσι τὸ κυνάριον νὰ τὴν δυζαίνῃ. Ὅταν τὸ κυνάριον αὐξηθῇ ὅσον νὰ τρώγῃ στερεὰν τροφὴν τρέφεται τὸ πρωΐ καὶ ἀποστέλεται μετὰ τῶν προβάτων, μένει μετ' αὐτῶν διότι συνήθισε νὰ μένῃ μετὰ τῆς τροφοῦ του· ἀλλὰ δὲν δύναται καὶ νὰ βόσκῃ μετ' αὐτῶν· εἰς τρόπον ὥστε ὅταν τὰ πρόβατα χορτάσωσι τὸ κυνάριον πεινᾷ. Τέλος ἀνυπόμονον νὰ ἐπιστρέψῃ τὴν ὥραν καθ' ἣν ἐλπίζῃ νὰ φάγῃ, ἀρχίζει νὰ γαυγίζῃ καὶ νὰ ὠθῇ τὴν θετὴν του μητέρα καὶ τέλος τὴν σπρώχνει πρὸς τὴν οἰκίαν· τὰ λοιπὰ πρόβατα ἀκολουθοῦσι καὶ οὕτως ὅλον τὸ ποίμνιον φέρεται. Ἐὰν τὰ φέρῃ πολὺ ἐνωρὶς ἢ ἐλθῃ χωρὶς αὐτὰ ὁ κύων τιμωρεῖται· οὕτω δὲ διὰ τῆς χρησιμοποιήτεως τοῦ ἐνστίκτου καὶ τῆς ὀρέξεώς των οἱ κύνες οὗτοι ἀνατρέφονται καλῶς καὶ καθίστανται χρησιμώτατοι εἰς τοὺς κατέχοντας ποίμνια μεγάλα.

ΤΟ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΝ ΠΩΛΟΥΜΕΝΟΝ ΩΣ ΑΚΡΙΒΟΝ ΠΟΤΟΝ

Εἶναι γνωστὸν ὅτι τὰ διαμερίσματα ἐκεῖνα ὅπου καλλιεργεῖται ἡ ἄμπελος, ἐξ ἧς κατασκευάζεται ὁ καμπανίτης οἶνος, εἶναι τόσον περιωρισμένα ὥστε μόλις δύνανται νὰ παράγωσι τὸ πέμπτον τοῦ κατ' ἔτος καταναλισκομένου καμπανίτου. Τὰ τέσσαρα πέμπτα λοιπὸν τοῦ καμπανίτου οἴνου οὐδεμίαν ἔχουσι σχέσιν μετὰ τῶν ἀμπέλων τῆς Καμπανίας. Οἱ κατασκευασταὶ ἐκεῖνοι τῶν οἴνων, οἵτινες ἠδυνήθησαν νὰ πωλῶσι τὰς ἀφεψίσεις ἢ ζεματίσεις φραγκοσταφύλων, ραβαρβάρου, δαμασκίνων ἢ καὶ γογγυλίων μετὰ τῆς ἀπαιτουμένης προσθήκης χημικῆς τινος οὐσίας διδούσης γεῦσιν καμπανίτου ἢ ἄλλου οἴνου, εἶναι ἴσως ἀξιέπαινοι διὰ τὴν ἱκανότητά των. Δὲν δυνάμεθα ὅμως νὰ εἴπωμεν τὸ αὐτὸ καὶ διὰ τὸν εὑρετὴν ἐκεῖνον ὅστις ἐφεῦρε μέθοδον δι' ἧς νὰ μεταποιῇ τὸ πετρέλαιον εἰς καμπανίτην. Ἐν τούτοις εἴμεθα βέβαιοι ὅτι οἱ καθαρισταὶ τοῦ Ἀμερικανικοῦ ὀρυκτοῦ ἐλαίου πωλοῦσι μεγάλας ποσότητας πετρελαίου εἰς κατασκευαστὰς καμπανίτου. Τὸ πετρέλαιον μιγνύεται μηχανικῶς μετὰ γλυκερίνης, ἀκολούθως ἀερίζεται διὰ μηχανῆς σόδας καὶ καλεῖται τεχνικῶς «βάλλ—ρούμ». Ἐπιφέρει κεφαλόπονον ἐκ τῶν χειρίστων, διάρροιαν δυνατὴν καὶ ἔχει κακὰ ἀποτελέσματα. Λέγεται ὅτι ἀρκετὴ ποσότης τοῦ ποτοῦ τούτου εἰσήχθη εἰς τὴν Ἀγγλίαν διὰ τῆς Γαλλίας.

ΝΑΥΤΙΚΗ ΑΠΟΘΗΚΗ.

ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ ΓΑΜΩΝ

Τὸ συμβόλαιον τὸ μεταξὺ τῆς βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας Βικτωρίας καὶ τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας Ἀλεξάνδρου, δι' οὗ ἐγένοντο οἱ γάμοι τοῦ βασιλόπαιδος Ἀλφρέδου μετὰ τῆς θυγατρὸς τοῦ Τσάρου Μαρίας Ἀλεξανδρόβνας, γράφει ὅτι ἡ μεγάλη δούκισσα θέλει ἐξασκεῖ ἐλευθέρως τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων της ἀλλ' εἰς ἐπισήμους περιστάσεις θὰ πηγαίνῃ εἰς τὰς ἐκκλησίας τῶν διαμαρτυρομένων, τὰ δὲ τέκνα της θέλει ἀναθρέψει ὡς διαμαρτυρόμενα. Λαμβάνει δὲ προῖκα ἐκ μὲν τοῦ δημοσίου θησαυροῦ 150,000 λίρας ἄλλας δὲ τόσας ἐκ τοῦ ἰδιαιτέρου ταμίου τοῦ πατρός της. Ἀμφότερα τὰ χρηματικὰ ταῦτα ποσὰ θὰ μένωσιν εἰς Ῥωσσίαν, τοκιζόμενα πρὸς 5 τοῖς 100. Ἐκτὸς τούτων θέλει ἔχει καὶ ὡς δῶρον 11,250 λίρας κατ' ἔτος ἐφ' ὅλης τῆς ζωῆς της. Ἐάν ποτε χηρεύσῃ θέλει λαμβάνει ἐκ τῆς Ἀγγλίας 6,000 λίρας. Ἡ Δούκισσα προσέτι μένει κυρία τῆς ἰδιαιτέρας της περιουσίας, συνισταμένης εἰς 90000 λίρας. Ὥστε ὅλη ἡ παραγωγικὴ τῆς ἡγεμονίδος περιουσία ἀνέρχεται εἰς 400,000 λιρῶν, ἔχει δὲ εἰσόδημα 31,250 κατ' ἔτος. Ἐὰν ὁ Δοὺξ καὶ ἡ Δούκισσα ἀποθάνωσιν ἄτεκνοι αἱ 150,000 λίραι ἐπιστρέφονται εἰς τὸ Ῥωσσικὸν ταμεῖον,

ΡΕΠΙΔΙΑ

Ἡ κατασκευὴ τῶν ρεπιδίων εἶναι εἷς ἐκ τῶν μᾶλλον ἐκτεταμένων κλάδων τῆς Παρισινῆς βιομηχανίας, καθότι ἐκ Παρισίων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰ ρεπίδια πέμπονται εἰς ὅλα τοῦ κόσμου τὰ μέρη. Τὰ ρεπίδια ἦσαν γνωστὰ ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων, εἰς δὲ τὴν Εὐρώπην εἰσήχθησαν τὴν ἐποχὴν τῶν Σταυροφόρων. Τὴν δεκάτην ἕκτην ἑκατονταετηρίδα ἡ χρῆσις αὐτῶν ἐγενικεύθη. Κατεσκευάζοντο δὲ κυρίως ἐκ πτερῶν ταώνων ἢ στρουθοκαμήλων, ἐρημοσμένων εἰς στερεάν τινα λαβίδα. Τὴν ἐποχὴν τοῦ Λουδοβίκου ιδ'. ἤτοι τὰ μέσα τῆς δεκάτης ἑβδόμης ἑκατονταετηρίδος, εἰσήχθη εἰς Εὐρώπην τὸ διπλούμενον ρεπίδιον, μεταφερθὲν ὑπὸ τῶν Ἰησουιτῶν ἐκ Σινικῆς. Ἤδη ἐν Παρισίοις κατασκευάζονται πάσης ἀξίας καὶ παντὸς εἴδους ρεπίδια, ἀπὸ ἡμίσεως γροσίου μέχρις ἑκατὸν λιρῶν ἀξίας· ἓν ἐκ τῶν τελευταίων τούτων εἶχεν ἐπ' ἐσχάτων παραγγείλει ὁ τοῦ Μαρόκκου αὐτοκράτωρ. Τὰ κυριώτερα μέρη τοῦ ρεπιδίου εἶναι ἡ λαβίς, τὰ στυλάρια, τὰ κάλυπτρα, αἱ ἄκραι καὶ τὸ φύλλον. Ἡ λαβὶς εἶναι τὸ μέρος δι' οὗ στερεοῦται τὸ ρεπίδιον, καὶ κατασκευάζεται ἐξ ἐλεφαντόδοντος, ξύλου, ἢ σκληροῦ τινος μετάλλου· τὰ στυλάρια εἶναι τὰ κινούμενα καὶ ἀνοιγοκλείοντα στερεὰ τεμάχια, τὰ περὶ τοὺς τέσσαρας δακτύλους μακρά, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀπὸ δώδεκα μέχρις εἰκοσιτεσσάρων· Τὰ κάλυπτρα εἶναι τὰ δύο ἄκρα, ἡ ἐξωτερικὰ στυλάρια, τὰ ὁποῖα, ὄντα πλατύτερα καὶ ἰσχυρότερα, προφυλάττουσι τὰ λοιπά· ἄκραι εἶναι τὰ ἐλαστικὰ τεμάχια τὰ ὁποῖα συνδέουσι τὰ στυλάρια μετὰ τῆς λαβίδος· φύλλον δὲ τέλος λέγεται ὅλη ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ρεπιδίου, ἔχουσα σχῆμα τομῆς κύκλου, καὶκατασκευαζομένη ἐκ χάρτου, βελούδου, περγαμινῆς, μεταξωτοῦ κτλ. ἡ διακόσμησις τῆς ὁποίας αὐξάνει τὴν τοῦ ρεπιδίου ἀξίαν.

ΧΡΕΗ ΕΘΝΙΚΑ

Ἐκ πασῶν τῶν χωρῶν αἵτινες συνωμολόγησαν δάνεια ἡ Ἱσπανία ἐζημίωσε περισσότερον τοὺς δανειστάς της. Ἡ τιμὴ τῶν χρεογράφων της ἐξέπεσεν ἀπὸ 44 εἰς 18, ἡ δὲ παραχθεῖσα οὕτω ἀπώλεια τῶν χρημάτων ἀνῆλθεν εἰς 93,000,000 λιρῶν στερλινῶν. Μετὰ τὴν Ἱσπανίαν ἔρχεται τὸ Μεξικὸν τοῦ ὁποίου, ναὶ μὲν τὰ χρεώγραφα ἐξέπεσον ἀπὸ 60 εἰς 9 μόνον, ἀλλ' ἡ ὁλικὴ τῶν δανειστῶν ζημία ἀνῆλθεν εἰς 40,000,000. Τρίτη ἔρχεται ἡ Ἰταλία. Ταύτης τὰ χρεώγραφα ἐξέπεσον ἀπὸ 71 εἰς 61, ἀλλ' ἡ ζημία ἀνέρχεται εἰς 36,000,000. Ὡς πρὸς τὴν Αὐστρίαν ἡ ἀπώλεια τῶν δανειστῶν της ἀνέρχεται εἰς 19,000,000· τὴν Βενεζουέλαν 5,300,000· τὴν Ἑλλάδα 6,000,000· καὶ τὰς Ὀνδούρας 4,200,000, Ἡ ἀξία πολλῶν χρεωγράφων ἐξέπεσε πολὺ, ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ χρέη ἦσαν μικρὰ ἡ ἀπώλεια τῶν δανειστῶν δὲν ἀνέρχεται εἰς ποσότητας μεγάλας.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΑΣΤΡΩΝ.

Η ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΣΙΝΑΙΣ

Εἰς τοὺς Σίνας χρεωστοῦνται αἱ ἀρχαιότεραι τῶν ἀστρονομικῶν γνώσεων, τῶν φερουσῶν σημεῖά τινα ἀκριβείας καὶ σειρᾶς παρατηρήσεων. Ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων ὁ λαὸς τῆς Σινικῆς ἑώρταζε μετὰ χορῶν κατὰ τὰς θερινὰς τροπὰς ἐπὶ τῇ ἀληθῶς ποιητικῇ ἐλπίδι ὅτι ἤθελεν ἐλκύσει τὸν ἥλιον καὶ μὲ τοὺς χοροὺς καὶ τὰς ἑορτάς του ἤθελε παρακινήσει αὐτὸν νὰ βραδύνῃ τὸν πρὸς τὴν ἰσημερίαν ὁρόμον του. Καί τοι δὲ αἱ πρῶται ἐκλείψεις, τὰς ὁποίας τὰ χρονικὰ τῶν Σινῶν μᾶς γνωστοποιοῦσιν εἶναι πολὺ ἀόριστοι, ἀποδεικνύουσιν ὅμως ὅτι κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ αὐτοκράτορος Γιαὼ (δύο περίπου χιλιάδας π. Χ. ἔτη) ἡ ἀστρονομία δὲν περιεφρονεῖτο. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ αὐτοκράτορος Γιαὼ, ζήσαντος 118 ἔτη, καὶ ἀφιερώσαντος τὴν ζωὴν αὐτοῦ εἰς τὸ δημόσιον καλὸν, ὁ λαὸς ἐπένθησε τρία κατὰ συνέχειαν ἔτη. Τὴν πρώτην τῆς ἀνοίξεως ἡμέραν ὁ Τσοῦν ἀνεδείχθη διάδοχος τῆς αὐτοκρατορίας ἐν τῇ «αἰθούσῃ τῶν προγόνων.» Οὗτος παρατηρῶν «.ὸ ἐργαλεῖον, τὸ κεκοσμημένον μὲ πολυτίμους λίθους, τὸ ὁποῖον παρίστα τοὺς ἀστέρας, καὶ τὸν κινητὸν σωλῆνα, ὅστις ἐχρησίμευεν εἰς τὸ νὰ τὰ παρατηρῇ,» ἐτακτοποίησε τὰ κατὰ τοὺς ἑπτὰ πλανήτας.

«Ἀκολούθως ἐθυσίασεν εἰς τὸ μέγιστον τοῦ οὐρανοῦ πνεῦμα, ἐξετέλεσε τὰς τελετὰς, τὰς πρὸς τιμὴν τῶν ἓξ μεγάλων πνευμάτων, ὡς καὶ τὰς συνηθιζομένας πρὸς τὰ ὄρη, τοὺς ποταμοὺς καὶ πάντα ἐν γένει τὰ πνεύματα.»

Τὸ ἐργαλεῖον, τὸ περιστῶν τὰ ἄστρα ἦτο οὐράνιός τις σφαῖρα, ὀνομαζομένη Σικουον-κί. Οἱ Σῖναι διατηροῦσι σχεδιογράφημα αὐτῆς

εἰς πολλὰς ἐκδόσεις τοῦ Τσοῦ Κίγκ. Ἡ σφαῖρα παριστᾷ τὸ κοῖλον τοῦ οὐρανοῦ διηρημένον εἰς μοίρας, ἔχον τὴν γῆν ἐν τῷ κέντρῳ, τὸν δὲ ἥλιον, τὴν σελήνην, τοὺς πλανήτας καὶ τοὺς ἀστέρας εἰς τὴν ἁρμόζουσαν θέσιν των, κατὰ τὸ τοῦ Πτολεμαίου σύστημα. Ἂν λοιπὸν πράγματι οἱ Σῖναι εἶχον σφαῖραν τοιαύτην κατὰ τὴν ἀρχαιοτάτην περὶ ἧς ὁ λόγος ἐποχὴν τότε αἱ ἀστρονομικαὶ αὐτῶν γνώσεις δὲν ἦσαν εὐκαταφρόνητοι.

Οἱ Σῖναι ἐγίνωσκον τὸν γνώμονα καὶ ἐμέτρων τὸν χρόνον διὰ κλεψυδρῶν. Κατεσκεύασαν ἐργαλεῖα διὰ νὰ μετρῶσι τὰς κατὰ γωνίας ἀποστάσεις τῶν ἀστέρων καὶ ἠδυνήθησαν νὰ γνωρίσωσιν ὅτι ἡ διάρκεια τοῦ ἡλιακοῦ ἔτους ὑπερβαίνει κατὰ ἓν περίπου τέταρτον τοῦ ἡμερονυκτίου τὰς τριακοσίας καὶ ἑξήκοντα πέντε ἡμέρας. Ἤρχιζον δὲ τὸ ἔτος ἀπὸ τὰς χειμερινὰς τροπάς. Πολιτικὸν ἔτος εἶχον τὸ σεληνιακόν, διὰ νὰ τὸ φέρωσι δὲ εἰς ἁρμονίαν πρὸς τὸ ἡλιακὸν μετεχειρίζοντο περίοδον δέκα ἐννέα ἡλιακῶν ἐνιαυτῶν, ἀντιστοιχοῦσαν μὲ διακοσίας τριάκοντα ἓξ σελήνας, ἤτοι ἀκριβῶς τὴν περίοδον ἣν ὁ Κάλιππος εἰσῆξεν εἰς τὸ ἀρχαῖον ἑλληνικὸν ἡμερολόγιον. Εἶχον προσέτι διαιρέσει τὸν ἰσημερινὸν εἰς δώδεκα ἀκίνητα σημεῖα καὶ εἰς εἴκοσι ὀκτὼ ἀστερισμούς, ἐν τοῖς ὁποίοις μετὰ πολλῆς προσοχῆς διώριζον τὴν θέσιν τῶν τροπῶν τοῦ ἡλίου.

Ἡ θεωρία ἐπιβεβαιοῖ τριάκοντα καὶ μίαν ἐκ τῶν 36 ἐκλείψεων, ὧν τὰ στοιχεῖα διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν, καὶ ἃς λέγουσι παρατηρηθείσας μεταξὺ τῶν ἐτῶν 776 καὶ 480 πρὸ Χριστοῦ.

Ἐν τῷ Τσοῦ Κίγκ (Μεγάλη Μελέτη, βιβλίον ἱερὸν τῶν Σινῶν,) ἀναφέρεται ἔκλειψίς τις τοῦ ἡλίου γενομένη ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Τσοὺγκ-Κάγκ, ἕνεκα τῆς ὁποίας ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος ἐθανάτωσε τοὺς σοφοὺς Χὶ καὶ Χὼ, οἵτινες ἦσαν ἀστρονόμοι καὶ λειτουργοὶ τῆς θρησκείας συνάμα. Λέγεται δὲ ἔγκλημα τῶν ἀστρονόμων ἐκείνων ἦτο ὅτι, ἀντὶ νὰ παρατηρῶσι τὴν κίνησιν τῶν ἀστέρων, νὰ συντάξωσι τὸ ἡμερολόγιον καὶ νὰ ἀναγγείλωσι τὰς ἐκλείψεις, αὐτοὶ παρεδόθησαν εἰς τὸν οἶνον. Ἰδοὺ πῶς ἐκφράζεται τὸ παλαιὸν Σινικὸν βιβλίον. «Ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ὁ Χὶ καὶ ὁ Χὼ, πεσόντες εἰς ἀκρασίαν, παρημέλησαν τὰ χρέη των. Παρεδόθησαν ὁλοσχερῶς εἰς τὴν μέθην· ἔπραξαν ἐναντίον εἰς τὰ καθήκοντα τοῦ ὑπουργήματός των καὶ οὕτως ἀπεμακρύνθησαν τῆς ἀξιοπρεπείας των. Ἀπ' ἀρχῆς ἔφερον σύγχυσιν εἰς τὴν οὐρανίαν ἅλυσσιν καὶ ἔρριψαν πολὺ μακρὰν τὰς ἐργασίας των. Τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς τρίτης σελήνης τοῦ φθεινοπώρου ἡ Τσὶν (σύνοδος) τῶν ἄστρων δὲν ἦτο εἰς ἁρμονίαν ἐν τῷ ἀστερισμῷ Φὰγκ (Σκοπίῳ). Ὁ τυφλὸς ἐσήμανε τὴν μουσικὴν (ὁ ἀρχιμουσικὸς ἦτο τυφλός.) Οἱ ἄρχοντες καὶ ὁ λαὸς ἔτρεξαν μεθ' ὁρμῆς ὡς ἀποπλανηθεὶς ἵππος. Ὁ Χὶ καὶ ὁ Χὼ ἦσαν ὡς δοῦλοι ἐν τῇ δουλείᾳ των· οὐδὲν ἤκουσαν, οὐδὲν ἔμαθον. Τυφλοὶ καὶ καταντήσαντες ἀνόητοι ὡς πρὸς τὰ φαινόμενα καὶ τὰ σημεῖα τοῦ οὐρανοῦ ὑπέστησαν τὴν ποινὴν τὴν ἐπιβαλλομένην ὑπὸ τῶν προκατόχων μας βασιλέων. Ὁ Τσιγκτιὲν λέγει: «Ὁ μεταθέτων πρὸς τὰ ὀπίσω ἢ τὰ ἐμπρὸς τὸν χρόνον πρέπει νὰ ἀποθάνῃ ἀφεύκτως.»

Ὁ Η. Γωβίλης, ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ συγγραφείσῃ ἱστορίᾳ τῆς Σινικῆς ἀστρονομίας, ὑποθέτει τὴν ἐν λόγῳ ἔκλειψιν ὡς συμβᾶσαν 2155 π. Χ.

Ἐν Σινικῇ πάντοτε ἡ τοῦ ἡλίου ἔκλειψις ἐθεωρήθη ὡς ὑπόθεσις ἔχουσα ἀποτελέσματα ἐπὶ τοῦ κράτους. Κατὰ τὴν προρρηθεῖσαν περίπτωσιν οἱ Μανδαρῖνοι ἅμα εἶδον αἴφνης τὴν ἔκλειψιν ἐταράχθησαν, καὶ ἐβιάσθησαν νὰ προετοιμασθῶσι κατεσπευσμένως καὶ νὰ μεταβῶσιν εἰς τὰ ἀνάκτορα ἐν ἀταξίᾳ· τότε ἔπρεπε νὰ φέρωσι τὸ τόξον καὶ τὸ βέλος ὡς μεταβαίνοντες πρὸς βοήθειαν τοῦ αὐτοκράτορος, ὅστις θεωρεῖται ὡς εἰκὼν τοῦ ἡλίου. Ὁ ἀρχιμουσικός, ὅστις ἦτο τυφλὸς, ἔκρουε τὸ τύμπανον, οἱ Μανδαρῖνοι προσέφερον δῶρα πρὸς τιμὴν τοῦ Πνεύματος, ὁ αὐτοκράτωρ καὶ οἱ ἄρχοντες ἐνεδύοντο ἁπλᾶ καὶ ὑπέβαλλον ἑαυτοὺς εἰς νηστείαν. Τὸ δὲ λεγόμενον περὶ τῶν νόμων, τῶν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων βασιλέων γραφέντων καὶ καταδικαζόντων τοὺς ὑπολογίζοντας κακῶς τὸν χρόνον, ὑποθέτει μεγάλην ἀρχαιότητα τῆς Σινικῆς ἀστρονομίας. Πρέπει προσέτι νὰ σημειωθῇ ὅτι ὅταν οἱ ἀστρονόμοι ἦσαν ἔνοχοι παραμελήσεως ἢ λάθους τινὸς κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς ἡ ποινὴ ἡ ἐπιβαλλομένη αὐτοῖς ἦτο ἡ στέρησις τῶν ὠφελημάτων των, ἢ ἡ παῦσις ἢ μέγα τι πρόστιμον. Ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου ἡ ἐξορία, ἐπεβάλλετο εἰς ἄλλα ἐγκλήματα τοῦ κατέχοντος τὴν θέσιν τοῦ ἀρχιαστρονόμου.

ΣΥΛΛΗΨΙΣ ΣΥΖΥΓΟΥ

Οἱ Ἐσκιμῶοι ἐκτελοῦσι τοὺς γάμους των κατὰ πολὺ περίεργον τρόπον. Ὅταν ὁ νεανίας φονεύσῃ ἄρκτον πολικὴν τοῦτο θεωρεῖται ὡς ἀρκετὴ ἀπόδειξις ὅτι δύναται νὰ διατηρήσῃ οἰκογένειαν· τότε δὲ καὶ παρακινεῖται νὰ ὑπάγῃ καὶ ν' ἁρπάξῃ γυναῖκα. Φυλάττων λοιπὸν τὴν νύκτα, ὁρμᾷ κατὰ νέας κόρης καὶ προσπαθεῖ νὰ τὴν ἀπαγάγῃ· ἐκείνη ἐντούτοις ἀντιστέκεται καὶ κτυπᾷ ἐωσοῦ συναθροίσῃ περὶ ἑαυτὴν ἀριθμόν τινα συμπαθούντων ἀτόμων. Τότε στρέφει πρὸς τὸν ἅρπαγα καὶ τὸν δαγκάνει, καὶ τὸν ὀνυχίζει, ἐωσοῦ τὸν βιάζει νὰ τὴν ἀφήσῃ· ὁπότε ὁρμᾷ πρὸς τοὺς περὶ αὐτὴν, ζητοῦσα νὰ φύγῃ. Ὁ γαμβρὸς τρέχει κατόπιν της, πλὴν οὐχὶ ἀνενόχλητος. Ὅλαι αἱ γραῖαι ἁρπάζουσι λωρία ἐκ ξηροῦ δέρματος φώκης καὶ μαστιγοῦσιν αὐτὸν ἀνιλεῶς ὅταν περνᾷ, προσπαθοῦσαι συγχρόνως νὰ ἐμποδίσωσι τὴν ὁρμήν του. Ἐὰν μεθ' ὅλην τὴν ἐπίθεσιν τῶν γραιῶν κατορθώσῃ νὰ συλλάβῃ πάλιν τὴν κόρην τὰ ὀγκάματα καὶ τὰ τσουγκρανίσματα πάλιν ἀρχίζουσι καὶ καθ' ὅλας τὰς πιθανότητας βιάζεται καὶ πάλιν νὰ τὴν ἀφίσῃ, καὶ νὰ ἐπαναλάβῃ καὶ ἐκ δευτέρου τὴν καταδίωξιν, ὑφιστάμενος πάλιν τῶν γραιῶν τὴν ἐπίθεσιν. Ἂν ὑπερνικήσῃ ὅλα τὰ ἐμπόδια καὶ συλλάβῃ καὶ ἐκ τρίτου τὴν κόρην, αὕτη οὐδόλως πλέον ἀντιστέκεται ἀλλ' ἀκολουθεῖ τὸν νεανίαν ἐν τῷ μέσῳ τῶν χαρμοσύνων φωνῶν τῶν περιεστώτων.

ΒΡΟΧΗ ΚΑΙ ΚΑΝΟΝΟΒΟΛΙΣΜΟΙ

Ὁ καθηγητὴς Ἐδουάρδος Πόουερς ἐκ Χικάγω, καταγίνεται νὰ ἀποδείξῃ ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπισύρηται ἡ βροχὴ διὰ κρότων κανονίων. Ἐπορίσθη δὲ τὰ τῆς θεωρίας του ἐκ τῆς ἐρεύνης 130 μαχῶν, ἃς ἐπηκολούθησε βροχὴ ραγδαία. Ὑποστηρίζει ὅτι εἰς περίπου 60 τοῖς 100 ἐκ τῶν μαχῶν ἢ σπουδαίων κατὰ πόλεων ἢ φρουρίων κανονοβολισμῶν ἐπηκολούθησαν βροχαὶ ἐντὸς τῶν πρώτων 24 ὡρῶν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ πυκνοῦ πυρός. Εἰς ὅλας τὰς μεγάλας μάχας, εἰς ἃς ἐγένετο χρῆσις πυροβολικοῦ, καθ' ὅσον ἔχομεν πληροφορίας θετικάς, ἐπηκολούθησε βροχή. Τὸ μέσον χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ πυκνοῦ πυροβολισμοῦ μέχρι τῆς ἐπακολουθούσης βροχῆς εἶναι 26 1(2 ὧραι. Βροχὴ ἐπακολουθοῦσα μάχας, ἐν αἷς πολὺ πυροβολικὸν ἦτο ἐν χρήσει, εἶναι πάντοτε πολὺ ραγδαία.

Ἐκτὸς τῶν μεγάλων μαχῶν καὶ κατ' ἄλλας περιστάσεις, καθ' ἃς ἐγένετο χρῆσις πολλῶν κανονοβολισμῶν ἐπηκολούθησε βροχὴ ραγδαία. Οἱ τουφεκισμοὶ ὅμως δὲν φέρουσι πολὺν ὑετόν. Βροχὴ ἐπακολουθεῖ μετὰ μάχας οὐ μόνον ἐν καιρῷ ἀνοίξεως ἢ θέρους ἀλλὰ καὶ τὸν χειμῶνα καὶ τὸ φθινόπορον. Αἱ βροχαὶ αἱ ἀκολουθοῦσαι τὰς μάχας συνοδεύονται κοινῶς ὑπὸ ἀστραπῶν καὶ βροντῶν.

Καθεκάστην ἡμέραν διερχόμεθα ἀπὸ ὅλας τὰς φάσεις τῆς ἀνθρωπίνου πείρας. Τὸ πρωὶ εἴμεθα παιδία μὲ τὰ ἐλαφρά των σώματα καὶ αἰσθήματα· τὴν μεσημβρίαν εἴμεθα εἰς πλήρη ἡλικίαν, ὡς φθάσαντες εἰς τὸ ἀνώτατον τῆς ἐνεργητικότητος σημεῖον· εἴμεθα δὲ γέροντες βαρεῖς καὶ κατάκοποι τὴν νύκτα.

ΤΙΝΑ ΠΕΡΙ ΒΟΥΤΗΚΤΩΝ

Ἐπόντες ὀλίγα περὶ κολυμβητικῶν μηχανῶν (1) ἤδη προσθέτομεν καὶ τινα περὶ τῶν μεταχειριζομένων αὐτὰς ἀνθρώπων καὶ περὶ τῶν κινδύνων εἰς οὓς ἐκτίθενται.

Ἡ πολυπλασίασις τῶν ὑποβρυχίων ἔργων ἀνέδειξε τάξιν ἐργατῶν ἀποκτώντων τὰ πρὸς συντήρησιν αὐτῶν καὶ τῶν οἰκογενειῶν των δι' ἐργασίας ἣν ἐκτελοῦσιν εἰς τὸν ὑπὸ τὰ ὕδατα κόσμον. Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι πρέπει νὰ ἔχωσι νεῦρα σιδηρᾶ καὶ νὰ ἦναι ἀτρόμητοι διὰ νὰ ἀντέχωσιν εἰς τὴν ἐπίπονον καὶ ἐπικίνδυνον αὐτῶν ἐργασίαν· πρέπει δὲ νὰ ἔχωσιν οὐ μόνον ὑγείαν σώματος πλήρη, ἀλλὰ καὶ καθαρότητα διανοίας καὶ ἑτοιμότητα πνεύματος.

Πρῶτος ὅστις μεταχειρισθεὶς Κώδωνα κολυμβητικὸν κατῆλθεν εἰς τὸν βυθὸν τῆς θαλάσσης εἶναι ὁ Δ. Χάλεϋς, ὅστις καὶ ἐκθέτει τὰς ἀποπείρας καὶ τὰς δοκιμάς του. Οὗτος τὸ 1720 προσθέσας τὴν ἀεροφόρον ἀντλίαν εἰς τὸν Κώδωνα ἠδύνατο νὰ μένῃ εἰς τὸν βυθὸν ὅσον χρόνον ἤθελε. Μετ' αὐτὸν ἀρχιτέκτονές τινες, θέλοντες νὰ ἐπιτηρῶσι τὰ ὑπὸ τὸ ὕδωρ ἔργα τῶν ἐργατῶν των, κατήρχοντο τῇ βοηθείᾳ τοῦ κώδωνος. Σήμερον, ὡς εἴδομεν δύνανται νὰ κατέρχωνται οὗτοι μὲν διὰ τῆς σκοπιᾶς, οἱ δὲ ἐργάται διὰ τοῦ Σκαφάνδρου.

Τὰ βάθη εἰς ἃ ἐνίοτε κατέρχονται οἱ κο-

(1) Ἴδε σελ. 57.

λυμβηταὶ εἶναι καταπληκτικά, τὰ δὲ συμβαίνοντα αὐτοῖς πολλάκις περίεργα καὶ ἐπικίνδυνα. Ἐργάτης τις κατεγίνετο πρό τινων ἐτῶν εἰς τὸ νὰ ἐξάξῃ τὰς μηχανὰς ἀτμοπλοίου ναυαγήσαντος εἰς τὰ παράλια τῆς Νέας Γῆς, ἀφοῦ δὲ ἔπεμψεν ἄνω τεμάχιά τινα σιδήρου ἐκάθησε περιμένων νὰ τοῦ καταβιβάσωσι πάλιν τὰ σχοινία διὰ νὰ δέσῃ καὶ ἄλλα. Ἐνῶ περιέμενε μεγάλη τις μουρούνα ἦλθε πλησίον του καὶ, κολυμβῶσα περὶ αὐτὸν, τὸν ἐξήταζεν ἐωσοῦ κολλήσασα τὸ ράμφος της εἰς τὸν ὑελον τῆς περικεφαλαίας καὶ ἰδοῦσα ἐντὸς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ ἀνθρώπου αἴφνης ἀνεπήδησε τύπτουσα διὰ τῆς οὐρᾶς της τὸ ὕδωρ. Ὁ αὐτὸς ἐργάτης συνήθιζεν ἀφοῦ ἐτελείωνε τὸ ἔργον του νὰ συλλαμβάνῃ δύο καλοὺς ἀστακοὺς καὶ κρατῶν εἰς ἑκάστην τῶν χειρῶν του ἕνα νὰ ἀνέρχηται.

Ὁ μέγιστος τῶν κινδύνων εἰς οὓς ὑπόκεινται οἱ κολυμβηταὶ οὗτοι συνίσταται εἰς τὴν διακοπὴν τοῦ αὐτοῖς μεταδιδομένου ἀέρος. Ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται οὔτε λεπτά τινα νὰ ζήσῃ ἂν τοῦτο συμβῇ. Διὰ τοῦτο οἱ κατερχόμενοι ὑπὸ τὸ ὕδωρ πρέπει πολὺ νὰ προσέχωσιν ὅπως μὴ πάθῃ τι ὁ ἀεροφόρος σωλὴν, εἴτε ἐμπερδευόμενος εἰς ἐξέχοντα βράχον, εἴτε ἄλλως πως, καὶ νὰ κρατῶσιν ἐλεύθερον τὸ σηματοσχοινίον των. Ἡμέραν τινὰ νέος τις υἱὸς κολυμβητοῦ, εἰς τὰ μέρη τῆς Φλωρίδος ἠθέλησε, κατελθὼν εἰς τὸν βυθὸν, νὰ συνάξῃ μερικὰ κοράλια. Ὢν ὅμως ὀλίγον ἄπειρος, ἀφῆκε τὸν ἀεροφόρον σωλῆνα νὰ ἐμπλεχθῇ εἰς κλάδον κοραλίου, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου ἐθραύσθη ὁ σωλήν. Θὰ ἀπέθνησκε δὲ ἀφεύκτως ὁ νέος ἂν δὲν εἶχε τὴν ἑτοιμότητα τοῦ πνεύματος νὰ τυλίξῃ περὶ τὴν περικεφαλαίαν τὸν σωλῆνα καὶ νὰ εἰδοποιήσῃ νὰ τὸν ἀνασύρωσιν ἀμέσως. Ὅτε τὸν ἐξῆξαν τοῦ ὕδατος ἦτο ὅλως διόλου ἀναίσθητος καὶ αἷμα ἔρρεεν ἀπὸ τὴν ῥίνα καὶ τὰ ὠτία του.

Ἄλλοτε πάλιν ἄλλος κολυμβητὴς κατῆλθε μετά τινος συντρόφου του διὰ νὰ ἐξετάσωσι τὴν κατάστασιν βυθισθέντος πλοίου καὶ νὰ εὕρωσι τρόπον νὰ ἐξάξωσι τὸ φορτεῖόν του. Ὅταν κατῆλθον εἰς τὸν βυθὸν ὁ κολυμβητὴς μετέβη καὶ εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ πλοιάρχου ὅπου εἶδε πολλὰ χρυσᾶ νομίσματα σκορπισμένα ἐπὶ τοῦ πατώματος. Σπεύσας ἴσως νὰ συνάξῃ τὰ νομίσματα πρὶν ἢ προφθάσῃ ὁ σύντροφός του, παρημέλησε τὸν ἀεροφόρον σωλῆνα ὅστις ἐμπερδευθεὶς ἔπαυσε νὰ τῷ μεταδίδῃ ἀέρα, ὁ δὲ δυστυχὴς ἄνθρωπος ἔμεινεν αὐθωρὶ νεκρός.

Γάλλος τις σχεδιαστὴς, ὁ Κ. Δυράνδος, καταβάς ποτε ἐντὸς Σκοπιᾶς εἰς τὸν βυθὸν λέγει τὰ ἑξῆς: «Ὁ κατὰ πρῶτον εἰσερχόμενος ἐντὸς τοῦ κυλινδρικοῦ ἐκείνου κιβωτίου ἐν ἀρχῇ δοκιμάζει δυσάρεστόν τινα πίεσιν προερχομένην ἀπὸ τὸ κλείσιμον τοῦ ἐργαλείου ἥτις ὅμως ταχέως παρέρχεται. Ἅμα ὁ κύλινδρος τεθῇ ἐντὸς τοῦ ὕδατος ὁ ἐν αὐτῷ αἰσθάνεται ἦχόν τινα προερχόμενον ἐκ τῆς μετὰ τοῦ ὕδατος κρούσεως τοῦ βυθιζομένου κυλίνδρου. Τοῦτο διαρκεῖ δύο ἢ τρία λεπτὰ, μετὰ τὰ ὁποῖα ὁ ἀνήσυχος ὀφθαλμὸς θεωρεῖ διὰ τῆς ὑέλου μετὰ περιεργείας τὰ βάθη τῆς θαλάσσης. Ἐντούτοις ὁ κύλινδρος, εἰσέτι κατέρχεται, τέλος δὲ ἐλαφρός τις κτύπος δίδει εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ἔφθασεν εἰς τὸν βυθόν. Τότε ἰσχυροτέρα αἴσθησις, ἡ τῆς ἀπολύτου σιωπῆς σὲ καταπιέζει. Ἡ σιωπὴ ἐκείνη εἶναι ἀνέκφραστος, εἶναι τὸ μηδέν. Ἂν οἱ βουτηκταὶ ἐργάζωνται, τὸ πρᾶγμα ἀλλάζει. Τότε τὴν σιωπὴν ἀντικαθιστᾷ παραξενός τις ψυθιρισμὸς καὶ δυσεξήγητος· εἶναι τρίξις τις ἥτις φαίνεται γενομένη εἰς τὴν ἐξωτερικὴν ἐπιφάνειαν τοῦ σιδήρου, ἄλλοτε ἄνωθεν, ἄλλοτε εἰς τὰ πλάγια καὶ ἄλλοτε κάτωθεν.

Τὸ ἀνήσυχον βλέμμα ἐξετάζει διὰ τῆς ὑέλου τὰ βάθη τῆς θαλάσσης καὶ τέλος διακρίνει ὡς ἐν μέσῳ πυκνοτάτης ὁμίχλης σχήματα φανταστικά, κινούμενα ἀργῶς καὶ ἀδεξίως· αἱ ὑπέρογκοι κεφαλαί των κινοῦνται βαρέως ἔνθεν κἀκεῖθεν δεικνύουσαι ἐκ διαλειμμάτων τοὺς μεγάλους αὐτῶν ὀφθαλμούς. Ἄλλοτε φαίνονται τρίχειρες, ἀλλὰ τότε ἔχουσι μόνον ἕνα πόδα, ἄλλοτε τρίποδες καὶ μὲ μίαν χεῖρα. Τὰ μέλη ταῦτα ὅμοια πρὸς τοὺς πλοκάμους μεγάλου πολύποδος, βραχύνονται καὶ μηκύνονται ἐωσοῦ γίνωσιν ἀφανῆ εἰς τὰ βάθη τοῦ ὑποβρυχίου σκότους. Τότε οὐδὲν ἄλλο βλέπει τις ἢ ὄγκον ἄμορφον· οὗτος φαίνεται πλησιάζων τὴν Σκοπιάν· τότε φαίνεται ἐγγίζουσα τὸν φακὸν τῆς ὁπῆς ἡ περικεφαλαία τοῦ βουτηκτοῦ. Ὁ ἄφοβος οὗτος ἐργάτης κόσμου ὑποβρυχίου χαιρετᾷ τὴν εἰς τὰ Κράτη του ἄφιξίν σου, ἀλλὰ μετὰ φωνῆς τόσον ὑποχθονίου ὥστε φαίνεται προερχομένη ἐκεῖθεν τοῦ τάφου.

Ο ΑΜΑΞΑΣ ΤΗΣ ΛΑΓΓΕΝΔΟΡΦΗΣ

Εἰς πόλιν τινὰ τῶν Βρετανικῶν νήσων, Λαγγενδόρφην καλουμένην, ἔζη πτωχός τις ἁμαξᾶς, Ἰωάννης Βούχης ὀνομαζόμενος. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὡς ἐκ τοῦ ἔργου τὸ ὁποῖον μετήρχετο, καὶ πρὸ πάντων ὡς ἐκ τοῦ τρόπου μὲ τὸν ὁποῖον ἔζη, ἦτο πάντοτε εἰς ἀνέγειαν. Συνήθιζε δὲ νὰ συχνάζῃ πολὺ εἰς τὸ καπηλεῖον, καὶ μάλιστα τὴν κυριακήν, ὅπου εὑρίσκων σχετικοὺς ὁμοίους μὲ αὐτὸν, ἤρχιζαν τὰ χαρτιὰ καὶ μετ' αὐτῶν τὰ κερά σματα, καὶ οὕτω διήρχοντο εὐχαρίστως, ὡς ἐφρόνουν, τὴν ὥραν. Ἡ ἰδέα τὴν ὁποίαν ὁ ἁμαξᾶς οὗτος εἶχε περὶ ἑαυτοῦ δὲν ἦτο ταπεινή· ἐνόμιζεν ὅτι ἦτο καλὸς πατριώτης, ἐπίστευεν ὅτι ἦτο καλὸς χριστιανός, διὸ καὶ ἐπήγαινε κάποτε εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Ἠλλὰ ὅταν ἡ καρδία τοῦ ἀνθρώπου εὐχαριστῆται ἀπατῶσα αὐτὴ ἑαυτὴν, καὶ χωρὶς μάλιστα νὰ τὸ γινώσκῃ, ὡς τοῦτο δυστυχῶς παρὰ πολλοῖς γίνεται, τότε τὰ καλὰ ἀκούσματα οὐδεμίαν δύνανται νὰ ἔχωσιν ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου ἐπιρροὴν καὶ οὐδεμίαν προξενοῦσιν ὠφέλειαν, ἂν πρῶτον δὲν διεγείρωσι τὴν συνείδησιν, καὶ δὲν ἀφυπνισθῇ ἡ ὑπὸ μανδραγόραν κοιμωμένη καρδία.

Κυριακήν τινα ὁ Ἰωάννης, πρὶν ἢ μεταβῇ εἰς τὸ συνηθισμένον του καπηλεῖον, ἐκενθυμήθη ὅτι εἶχε πολὺν καιρὸν νὰ ὑπάγῃ εἰς ἐκκλησίαν καὶ ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα ποτὲ δὲν ἐκκλησιάζονται οἱ ἄνθρωποι χωρὶς καὶ νὰ ἀκούσωσι λόγον ἀπὸ ἱεροκήρυκος στόμα· οἱ δὲ ἱεροκήρυκες ἐκεῖνοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὄχι μόνον λέγουσιν ἀλλὰ καὶ πράττουσι τὸ καλόν. Τὴν ἡμέραν λοιπὸν ἐκείνην ὁ Ἰωάννης ἤκουσε καὶ τὸν λόγον τοῦ ἱεροκήρυκος, καὶ, πρᾶγμα παράξενον! οὐ μόνον πολὺ δυνατὸς τῷ ἐφαίνετο ἀλλὰ καὶ ὅτι ἀποκλειστικῶς εἰς αὐτὸν ἀπετείνετο ἐνόμιζεν. Ἔλεγε δὲ ὁ ἱεροκήρυξ, ἐκτὸς πολλῶν ἄλλων, ὅτι πολλοὶ ἄνθρωποι φαντάζονται μὲν ὅτι εἶναι χριστιανοί, ἀλλὰ πράγματι δὲν εἶναι· διότι ὁ χριστιανισμὸς δὲν συνίσταται εἰς τὸ νὰ μὴ ἐργάζηταί τις τὰς ἑορτὰς, εἰς τὸ νὰ φορῇ καλὰ φορέματα καὶ νὰ πηγαίνῃ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἢ εἰς τὸ νὰ κάμῃ τὰ κοινῶς λεγόμενα χρέη, τὰ ὁποῖα οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ τύποι ἐξωτερικοί, εἰς τοὺς ὁποίους ἀρκοῦνται οἱ καυχώμενοι οὗτοι. Ὄχι! ὁ Χριστιανισμὸς ὁμοιάζει πρὸς μάχαιραν δίστομον, ἥτις χωρὶς νὰ προξενῇ πόνον, εἰσχωροῦσα εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας, κόπτει τὴν ρίζαν ὁποιασδήποτε κακίας καὶ ἂν ἀπαντήσῃ ἐν αὐτῇ· ὥστε ὁ ἀληθὴς χριστιανὸς οὐδὲ μιᾶς κακίας, οὐδενὸς πάθους δύναται νὰ ἦναι δοῦλος. Ὁ ἀληθὴς Χριστιανισμὸς θέτει εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου πεποίθησιν ἀπεριόριστον, πίστιν ἀκράδαντον, ὅτι ὁ Ποιήσας τὰ πάντα εἶναι πατήρ του, ὅτι ἀπείρως τὸν ἀγαπᾷ καὶ ὅτι ἀδιαλείπτως περὶ αὐτοῦ φροντίζει. Ὁ Χριστιανισμὸς γεννᾷ εἰς τὴν καρδίαν ἐλπίδα, ὅτι ὁ ἀγαπῶν αὐτὴν Θεὸς θέλει τῇ χαρίσει χαρίσματα ἀνάλογα πρὸς τὴν μεγαλοφωΐαν του, «ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη»· ὁ δὲ χριστιανὸς διὰ τῆς ἐλπίδος ταύτης καὶ τῆς πίστεως οὐ μόνον ζῇ εἰς κόσμον τὸν ὁποῖον οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι ἀγνοοῦσιν, ὡς μὴ δυνάμενοι νὰ πιστεύωσιν, ἀλλὰ καὶ τὰ τοῦ παρόντος βίου δεινὰ, ὅσον μεγάλα καὶ ἂν θεωρῶνται, ἀψηφῶν διέρχεται, βλέπων μόνον πρὸς τὸ οὐράνιόν του μέλλον. Ὁ Χριστιανισμὸς θέτει εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου τόσην εὐγνωμοσύνην καὶ τόσην ἀγάπην πρὸς τὸν τὰ τοιαῦτα χαρίζοντα οὐράνιον Πατέρα, ὥστε ὁ Χριστιανὸς καὶ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ τεθλιμμένου τούτου κόσμου ζῇ μὲ εὐφροσύνην καὶ χαράν, αἱ ὁποῖαι δὲν περιγράφονται. Τοιοῦτος δὲ ὢν πόσων ἀγαθῶν πρόξενος δὲν γίνεται εἰς τοὺς περὶ αὐτόν; Ἀφοῦ καὶ τοὺς ἐχθρούς του ἀγαπᾷ, τίνα δύναται νὰ μὴ ἀγαθοποιήσῃ; Ὥστε ὅστις νομίζει ὅτι εἶναι Χριστιανὸς καὶ δὲν ἔχει τὰ προσόντα ταῦτα ἂς μάθῃ ὅτι ἡ καρδία του τὸν πλανᾷ, ἂς μάθῃ ὅτι ζῇ ἐν δεινῇ ἀπάτῃ.

Οἱ λόγοι οὗτοι τόσην ἐντύπωσιν ἐπροξένησαν εἰς τὸν Ἰωάννην ὥστε ἀναχωρήσας ἐκ τῆς ἐκκλησίας, ἀντὶ νὰ πορευθῇ εἰς τὸ συνηθισμένον καπηλεῖον ἔτρεξεν εἰς τὸν οἰκόν του καὶ κλεισθεὶς εἰς τὸ δωμάτιόν του ἔπεσεν εἰς σκέψεις σοβαράς. Εἶδεν ὅτι ὅλη του ἡ ζωὴ

ἀντὶ νὰ ἦναι χριστιανική, ὡς ἐνόμιζεν, ἦτο ζωώδης, ἦτο κτηνώδης, καὶ ἴσως χειροτέρα. Ἠσθάνθη ὅτι οὐδέποτε ἐδοκίμασε τὴν εὐφροσύνην καὶ τὴν χαρὰν περὶ ὧν ἐποιήσατο λόγον ὁ ἱεροκύρηξ, ὅτι δὲν εἶχε τὴν ἐλπίδα περὶ τῆς ὁποίας ἤκουσε, οὔτε τὴν ἀγάπην, ἡ δὲ πίστις του ἦτο μᾶλλον σύγχυσις. Ἐνόησε τέλος ὅτι δὲν ἦτο χριστιανός· διὸ ὃ καὶ ἀπεφάσισε νὰ γείνῃ.

Ἀφοῦ παρῆλθον ἀρκεταὶ ὧραι, ὁ Ἰωάννης ἐκ τοῦ κοιτῶνος του ἤκουσε κρότον ἀσυνήθη πολλῶν βημάτων ἐρχομένων, οἵτινες καὶ ὥρμησαν εἰς τὸ δωμάτιόν του. Ἦσαν δὲ οὗτοι οἱ σχετικοί του, οἱ παίζοντες μετ' αὐτοῦ καὶ μεθύοντες, οἵτινες, μὴ ἰδόντες αὐτὸν τὸ πρωὶ εἰς τὸ καπηλεῖον, ἤρχοντο πρὸς ἀναζήτησίν του. Ἅμα εἰσῆλθον, εἶδον αὐτὸν ἡσύχως καθήμενον καὶ ἔχοντα ἐνώπιόν του ἀνοικτὴν τὴν Καινὴν Διαθήκην. Ἀφοῦ τὸν ἠρώτησαν καὶ ἔμαθον ὅτι δὲν ἦτο ἀσθενὴς ἐζήτησαν νὰ τὸν συμπαραλάβωσιν εἰς τὸ καπηλεῖον, ἀλλ' ἐκεῖνος ἠρνήθη. Τὸ τοιοῦτον βεβαίως οὗτοι δὲν περιέμενον. Ἐν τούτοις ἐξηκολούθησαν νὰ τὸν παρακινῶσι νὰ ὑπάγῃ μετ' αὐτῶν. Ἀφοῦ ἐπὶ πολὺ τὸν ἐπίεσαν στραφεὶς εἶπε πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰωάννης. «Ἀκούσατε, φίλοι μου, νά σᾶς προτείνω καὶ ἐγώ· ἕως τώρα ὁπότε μοὶ εἴπετε νὰ παίξωμεν ἐγὼ ποτὲ δὲν σᾶς τὸ ἠρνήθην, καὶ σεῖς λοιπὸν πρέπει νὰ μὴ μοῦ ἀρνηθῆτε μίαν χάριν, ἂν θέλετε σήμερον νὰ ἤμεθα μαζή.» «Ὄχι, ὄχι,» ἐφώνησαν ὅλοι, «ἂς ἀκούσωμεν τί ζητεῖς.» «Θέλω νὰ περάσωμεν καὶ μίαν ἡμέραν χωρὶς νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὸ καπηλεῖον, καὶ τὸ ζήτημά μου εἶναι νὰ καθήσωμεν σήμερον ἐδῶ, καὶ νὰ ὁμιλήσωμεν ποῖον εἶναι τὸ καλλίτερόν μας.» «Δίκαιον,» ἐφώνησεν εἷς. «Δίκαιον» ἀπήντησαν ὅλοι. Ἀφοῦ ἐκάθησαν ὁ Ἰωάννης ἤρχισε νὰ τοῖς διηγῆται τί ἀνέγνωσεν εἰς τὸ βιβλίον του· τοῦτο ἐγένετο ἀρχὴ συνομιλίας, ἥτις διήρκεσεν ὥραν πολλήν. Μετὰ τὴν ὁμιλίαν πάλιν ὁ Ἰωάννης ἐπρότεινε νὰ ψάλλωσι, καὶ ἀμέσως ἤρχισαν οὐχὶ ἄσματα ἄσεμνα ἀλλ' ὑψηλοὺς καὶ διδακτικοὺς ὕμνους· τὸ ὁποῖον τόσον τοὺς ἐγοήτευσεν, ὥστε ὅλοι ὡμολόγησαν ὅτι οὐδεμίαν σύγκρισιν ἐπιδέχεται ἡ σημερινὴ εὐφροσύνη μὲ τὴν διασκέδασιν τοῦ κοπηλείου. Ὅταν ἦλθεν ἡ ὥρα νὰ ἀναχωρήσωσιν ἕκαστος ἠσθάνετο ὅτι ἦτο καλλίτερος ἀναχωρῶν ἢ ὅτε ἤρχετο, τὸ ὁποῖον δὲν συμβαίνει μὲ τὸ καπηλεῖον. Εἷς δέ τις ἐξ αὐτῶν εἶπεν εἰς τὸν Ἰωάννην ὅτι μετὰ μεγάλης προθυμίας δὲν θὰ ἐπάτει εἰς καπηλεῖον, ὀφθάνει νὰ εὕρισκε πάντοτε τοιαύτην συναναστροφήν. «Ἀπὸ σᾶς ἐξαρτᾶται, ἀπήντησεν ὁ Ἰωάννης, ἐγὼ ἀπεφάσισα νὰ μὴ παίξω πλέον, μήτε νὰ μεθύσω, ἀλλὰ νὰ περνῶ τὴν κυριακὴν εἰς τὸν οἰκόν μου· ἂν θέλητε ἐμπορεῖτε νὰ μὲ συντροφεύητε.» «Ναί», ἀπήντησαν ὅλοι ὁμοῦ, καὶ ἀνεχώρησαν ἕκαστος εἰς τὸν οἰκόν του.

Δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὴν ἀξιοσημείωτον διὰ τὸν Ἰωάννην κυριακὴν ἐκείνην, ὁ ἁμαξᾶς μας ἐπιστρέφων ἐκ τοῦ ἔργου εἰς τὸ δωμάτιόν του εὗρε δύο μικρὰ παιδία περιτετυλιγμένα ράκη, τρέμοντα ἀπὸ τὸ ψύχος, μελανὰ ἐκ τῆς πείνης, τὰ ὁποῖα μετὰ δακρύων ἔκρουον τὴν θύραν τῆς οἰκίας του καὶ ἐζήτουν ὀλίγον ἄρτον. Ὁ λόγος, ὃν τὴν κυριακὴν ὁ Ἰωάννης εἶχεν ἀκούσει διέμενεν ἔναυλος εἰς τὰς ἀκοάς του, ἡ δὲ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη δὲν τῷ ἐπέτρεπε νὰ ἀποπέμψῃ τὰ πτωχά. Ἐρωτήσας αὐτὰ καὶ μαθὼν ὅτι ἦσαν ὀρφανά, μὴ ἔχοντα ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίναι, ἠσθάνθη τὴν καρδίαν του παρακινοῦσαν αὐτὸν νὰ τὰ προσλάβῃ· ἀλλὰ πῶς νὰ πράξῃ τοῦτο ἀφοῦ μόλις ἠδύνατο νὰ τρέφῃ αὐτὸς ἑαυτόν; Ἐν τούτοις ἀπεφάσισε νὰ τὰ δεχθῇ λέγων καθ' ἑαυτόν, «Ἐκεῖνος ὅστις μοὶ τὰ ἔπεμψεν, αὐτὸς βεβαίως θέλει φροντίσει καὶ νὰ τὰ διαθρέψῃ. Τὴν ἑπομένην κυριακὴν οἱ φίλοι τοῦ Ἰωάννου δὲν ἐλησμόνησαν τὴν ὑπόσχεσίν των, ὡς οὔτε τὴν ὁποίαν ἐδοκίμασαν κατὰ τὴν πρώτην κυριακὴν εὐφροσύνην ἠδύναντο πλέον νὰ λησμονήσωσιν. Ἀφοῦ λοιπὸν συνηθροίσθησαν εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ Ἰωάννου, καὶ ἀνέγνωσαν καὶ ὡμίλουν, παρετήρησαν καὶ τὰ δύο πτωχὰ παιδία καὶ ἤρχισαν νὰ ἐρωτῶσι τὸν Ἰωάννην τίνος εἶναι καὶ πῶς εὑρέθησαν ἐκεῖ. Ὁ ἁμαξᾶς τοῖς ἀνέφερε τότε τὰ περὶ αὐτῶν καὶ τοῖς εἶπεν ὅτι ἔχει ἀπόφασιν νὰ τὰ ἀναθρέψῃ, προσθέσας ὅτι ἡ ἐκ τῆς ἀποχῆς τοῦ καπηλείου οἰκονομία δὲν θὰ τῷ εἶναι μικρὸν βοήθημα. «Ὄχι», ἀνεφώνησεν εἷς ἐξ αὐτῶν, «δὲν πρέπει νὰ σὲ ἀφίσωμεν μόνον· εἶναι πολὺ εὔκολον νὰ καταθέτωμεν ὁ καθεὶς δύο δηνάρια (ἓν γρόσιον) καθ' ἑβδομάδα, διὰ νὰ πηγαίνουν τὰ ὀρφανὰ εἰς τὸ σχολεῖον.» Οὕτως, ὁ Θεός, διὰ τοῦ ἁπλουστάτου τούτου μέσου, οὐ μόνον συνέδεσεν ἔτι μᾶλλον τοὺς νέους ἐκείνους, ἀλλ' εὐλογήσας τὸν εἰλικρινῆ των σύνδεσμον, εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἔρριψεν ἐντὸς αὐτοῦ τὰ σπέρματα μεγάλου ἔργου.

Κυριακήν τινα, ὅτε τὰ μέλη τοῦ οὕτω πως καταρτισθέντος μικροῦ συλλόγου ἦσαν συνηθροισμένα εἰς τοῦ Ἰωάννου τὸ δωμάτιον, ὁ ἱερεὺς τῆς ἐνωρίας, ὁ ἀγαθὸς Χρυσέλλιος, ἀκούσας περὶ αὐτῶν, ἦλθεν εἰς ἐπίσκεψίν των. Ἀφοῦ εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον ἐγένετο δεκτὸς, ἀλλ' οἱ νέοι δὲν ἔκριναν καλὸν νὰ ἀλλάξωσιν ἐξ αἰτίας του τὴν ὁμιλίαν των. Συνωμίλουν δὲ μετὰ τοσαύτης ζέσεως ἐπὶ περικοπῆς τινος τοῦ εὐαγγελίου, ὥστε ἡ καρδία τοῦ ἀγαθοῦ γέροντος ἐνεπλήσθη εὐφροσύνης καὶ χαρᾶς. Μετὰ τὸ τέλος τῆς συνομιλίας ὁ καλὸς ἱερεὺς ἐξέφρασε πρὸς τοὺς νέους τὴν χαράν του δι' ὅσα ἤκουσε καὶ παρεκίνησεν αὐτοὺς θερμῶς νὰ ἐμμείνωσιν εἰς τὸ θεάρεστον ἔργον τὸ ὁποῖον ἤρχισαν, προσέτι δὲ προσέφερε καὶ τὸν ἔρανόν του διὰ τὴν ὑποστήριξιν τῶν ὀρφανῶν, καὶ πάντοτε, ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἐλάλει μετὰ πολλῶν ἐπαίνων περὶ τοῦ καλοῦ ἔργου τὸ ὁποῖον οἱ νέοι ἐκεῖνοι ἤρχισαν.

Αἱ καλαὶ τοῦ ἱερέως συστάσεις τόσον ἐνεψύχωσαν τὸν ἀμαξᾶν ὥστε, εὑρὼν μετ' ὀλίγον καὶ ἄλλα ὀρφανὰ, δὲν ἐδίστασε νὰ τὰ λάβῃ εἰς τὴν οἰκίαν του. Ὁ δὲ τρέφων τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ διέθεσε τὰ πράγματα οὕτω πως ὥστε πολλοὶ ἀπεφάσισαν νὰ μὴ ἀφίσωσι τὸν πτωχὸν ἐκεῖνον ἄνθρωπον ἀβοήθητον. Δὲν παρῆλθε δὲ πολὺς χρόνος καὶ ὁ ἀμαξᾶς κρεμάσας τὸ μαστήγιόν του εἰς τὸν τοῖχον εὑρέθη πατὴρ πολλῶν ὀρφανῶν καὶ διευθυντὴς μεγάλου καὶ ἀνθηροῦ ὀρφανοτροφείου τῆς Λαγγενδόρφης. Τοῦτο ἐγένετο τὸ 1710.

ΠΗΓΗ ΤΩΝ ΠΟΛΥΤΙΜΩΝ ΛΙΘΩΝ

ΑΡΑΒΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ

Ἐκ παλαιοῦ λέγεται ὅτι ὑπῆρχεν ἐντὸς τοῦ παραδείσου ναὸς ἐκτισμένος ἐκ λίθων πολυτίμων. Οἱ ἄνθρωποι οὔτε τολμῶσι νὰ φαντασθῶσι τὴν μεγαλοπρέπειάν του! Ἔστεκε ἐν τῷ μέσῳ τῶν πεδιάδων τῆς Ἐδὲμ ἀγγελόκτιστον ὑπερθαύμαστον ἱερόν. Εἰς τὰς αὐλάς του δὲ οἱ πρωτόπλαστοι προπάτορες εἰσερχόμενοι ἔψαλλον τοὺς ἑσπερινοὺς ὕμνους των κατὰ τὰς γλυκείας τῆς ἑσπέρας σκιώσεις. Ἐν τῷ ναῷ ἐκείνῳ ὑπῆρχον αὐλαὶ μὲ κίονας καὶ περιφράγματα ἐκ σμαράγδου καὶ μαργαρίτου, ἐκεῖ πηγαὶ διαυγῶν ὑδάτων ἔπαιζον μὲ τὸ σιωπηλὸν φῶς τῆς σελήνης, ἐκεῖ κρατούμενοι ἀπὸ τὰς χεῖρας ἐν τῇ ὡραιότητι τῆς ἀνσμαρτησίας των περιεπάτουν φωτοβολοῦντες οἱ πρῶτοι ἐκεῖνοι ἐρασταί. Ὁ ναὸς εἶχεν ἀετώματα καὶ θόλους ἐκ σαπφείρου, λάμποντας εἰς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ἐν καιρῷ ἡμέρας, καὶ φέγγοντας μὲ τοὺς ἀστέρας ἐν καιρῷ νυκτός. Ἐκ τῶν ὑψωμάτων ὕδατα ἐκυλίοντο, ἐσχημάτιζον καταράκτας καὶ καθίστων καθ' ὑπερβολὴν θελκτικὴν τὴν θέσιν ἐκεῖ, ἐπειδὴ ὁ ναὸς ἔκειτο ἐν τῷ μέσῳ τῆς κοιλάδος τῆς Ἐδὲμ, ὁπόθεν οἱ τέσσαρες ποταμοὶ ἐξήρχοντο. Πλὴν ἡ θλιβερὰ ἡμέρα τῆς πτώσεως τοῦ ἀνθρώπου ἔφθασεν, ἀφοῦ δὲ ὁ Ἀδὰμ ἀπεδιώχθη τοῦ παραδείσου ὁ ἔνδοξος ἐκεῖνος ναὸς καταστραφεὶς ἐθραύσθη εἰς ἑκατομμύρια τεμάχια τὰ ὁποῖα ἐσκορπίσθησαν ἐφ' ὅλου τοῦ προσώπου τῆς γῆς. Τὰ τεμάχια ταῦτα σήμερον ἡμεῖς ζητοῦμεν, καὶ συνάγομεν, καὶ τιμῶμεν καὶ ἐπιμελούμεθα καὶ ὀνομάζομεν αὐτὰ σμαράγδια, ρουβίνια, σαπφείρους, ἀδάμαντας, πλὴν τίποτε ἄλλο δὲν εἶναι ἢ ὁ ἀρχικὸς ἐκεῖνος ναός. Αἱ λαμπρότητες τοῦ δύοντος ἡλίου καὶ τῶν ἡγεμόνων τὰ διαδήματα, ὁ ἐν τῷ οὐρανῷ Γαλαξίας, καὶ τὰ κοσμοῦντα τὰς κόμας τῶν νεανίδων πετράδια οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ἡ πολύτιμος κόνις τοῦ ἀπολεσθέντος ἐκείνου ἱεροῦ, ἡ θλιβερὰ ἐνθύμησις παρελθυθότος παραδείσου.

ΘΑΥΜΑΣΙΑ ΕΝ ΤΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΕΝΤΟΜΩΝ

Ὁπουδήποτε τῆς κτίσεως καὶ ἂν στρέψωμεν τὸν νοῦν, θαύματα ἐξαίσια σύρουσι τὴν προσοχήν μας· μεταξὺ τῶν ἐντόμων ὅμως ὁ νοῦς μένει ἐκπεπληγμένος. Ὁ τρόπος τῆς ζωῆς αὐτῶν, ἡ διάρκεια αὐτῆς, ὁ σκοπὸς τῆς ὑπάρξεώς των καὶ πρὸ πάντων αἱ μεταμορφώσεις των εἶναι τόσον παράξενα ὥστε καὶ ὁ ἐπιπολαιότατος τῶν ἀνθρώπων αἰσθάνηται τὴν προσοχὴν αὐτοῦ αἰχμαλωτιζομένην, ἅμα ὡς ἴδῃ τὰ θαυμάσια ταῦτα. Καίτοι δὲ κατὰ πᾶσαν τοῦ ἔτους ὥραν, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν ἄνοιξιν καὶ τὸ θέρος, περιστοιχούμεθα ὑπὸ πολυωνύμων καὶ διαφόρων σχημάτων ἐντόμων, ὀλίγα μόνον ἔχομεν τὴν εὐκαιρίαν νὰ σπουδάζωμεν. Τὰ πλεῖστα μένουσιν εἰς ἡμᾶς ξένα, καίτοι ἀδιακόπως μεθ' ἡμῶν συζῶσι. Πόσοι, λόγου χάριν, ἐξ ἡμῶν γινώσκουσι τί αἱ μυῖαι γίνονται τὸν χειμῶνα; Πόσοι δὲ, βλέποντες τὰς ὡραίας καὶ ποικιλοχρόους χρυσαλίδας (πεταλοῦδας), εἰξεύρουσιν ὅτι αὗται πρὶν γίνωσι κάτοικοι τοῦ ἀέρος, ἦσαν σκώληκες ταπεινοὶ ἕρποντες εἰς τὴν γῆν;

Πλὴν, ἴσως εἴπει τις, τί μᾶς χρειάζονται νὰ μάθωμεν ταῦτα; Πολὺ, ἀπαντῶμεν· διότι ἐὰν ἐπιθυμῶμεν νὰ γείνωμεν καλλίτεροι, (καὶ ὅστις δὲν τὸ ἐπιθυμεῖ δὲν εἶναι ἄνθρωπος) εἷς ἐκ τῶν τρόπων δι' ὧν δυνάμεθα νὰ φθάσωμεν εἰς τὸ ποθούμενον, εἶναι νὰ σπουδάζωμεν τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ, καθότι, ὅσον σπουδάζομεν αὐτὰ τόσον περισσότερον θαυμάζομεν τὸν Ποιητὴν καὶ τόσον σφοδροτέραν αἰσθανόμεθα τὴν ἐπιθυμίαν νὰ γείνωμεν ὡς Ἐκεῖνος, ἐπιθυμία ἥτις ἀδύνατον νὰ μὴ μᾶς ἀναδείξῃ καλλιτέρους. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἂν λείπῃ (τὸ ὁποῖον ἀδύνατον), πάλιν τὸ κέρδος δὲν εἶναι μικρὸν, ἐπειδὴ, διερχόμενοι τὴν ὥραν εἰς τὰ τοιαῦτα, δὲν ἐξοδεύομεν αὐτὴν εἰς λόγους ἀργοὺς ἢ βλαβερὰς ἐνθυμήσεις. Ἵνα λοιπὸν δώσωμεν ἀφορμὴν ὅπως στραφῇ ἡ προσοχὴ τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν πρὸς τὸν ὠφελιμώτατον τοῦτον τῆς παρατηρήσεως κλάδον ἀρχόμεθα δημοσιεύοντες ὀλίγα μὲν καὶ ἀτελῆ, ἀλλ' ἀρκετὰ πρὸς τὸ παρὸν ἴσως περὶ ἐντόμων, ἀρχίζοντες ἀπὸ τὴν

ΜΕΓΑΛΗΝ ΠΡΑΣΙΝΗΝ ΑΚΡΙΔΑ

ἥτις ἐνδιαιτᾶται ἐν τῇ χλόῃ τῶν ἀγρῶν. Ὅταν κατὰ τοὺς εἰς τὴν ἐξοχὴν περιπάτους μας διερχώμεθα διὰ τῶν ἀνθοστολίστων χλοερῶν τόπων συχνότατα βλέπομεν αἴφνης ἔμπροσθεν ἡμῶν πηδῶντα τὰ ὡραῖα μακρόποδα καὶ πράσινα ταῦτα ἔντομα, τὰ ὁποῖα ἐνοχλεῖ ἴσως ἡ πρὸς αὐτὰ πλησίασίς μας, προσέτι δὲ ἀκούωμεν τὸ ἰδιόρρυθμον τρίξιμον αὐτῶν. Ἀνήκουσι δὲ τὰ ἔντομα ταῦτα εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀκρίδων, τὴν καταστρεπτικότητα ἑνὸς εἴδους τῶν ὁποίων οἱ πάντες γινώσκωμεν. Ἐνθυμούμεθα ὅτε ἤμεθα παιδία ὅτι ὁ οὐρανὸς τρεῖς κατὰ συνέχειαν ἡμέρας ἦτο κεκαλυμμένος ὑπὸ νέφους θλιβεροῦ, συνισταμένου ἐξ ἀναριθμήτων ἑκατομμυρίων ἀκρίδων, αἱ ὁποῖαι ἐρχόμεναι ἐξ ἀνατολῶν ἐρρίπτοντο εἰς τὴν θάλασσαν, ἥτις ὁλόκληρος σχεδὸν ἐκαλύφθη ὑπὸ τῶν πεπνιγμένων ἐκείνων φθοροποιῶν ζωυφίων, ἀπὸ τὰ ὁποῖα διὰ νὰ ἀπαλλάξῃ ἡ θεία Πρόνοια τοὺς κατοίκους τῆς Ἰωνίας, ὤθησεν αὐτὰ ἐντὸς τῶν ὑδάτων. Περὶ τῶν φθοροποιῶν τούτων ζωυφίων εἰς πολλὰ μέρη τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς ἀπαντῶμεν ὅτι ἀποτελοῦσι σύννεφα, ὅτι ὡς μάστιξ ἀφανίζουσι πᾶν πράσινον χόρτον, ὅτι ἀποθνήσκουσιν κατὰ μυριάδας καὶ ἐκ τῆς ἀποφορᾶς τῶν νεκρῶν των παράγεται ἀσθένεια. Πλὴν αἱ φθοροποιαὶ αὗται ἀκρίδες εἶναι χρώματος παρεμφεροῦς μὲ τὸ ἄχυρον καὶ πολὺ μικρότεραι κατὰ τὸ μέγεθος ἀπὸ τῆς ἐπασχολούσης ἡμᾶς μεγάλης πρασίνου καὶ ὅλης ἀβλαβοῦς χλοοβίου ἀκρίδος.

Τὸ σῶμα τοῦ ἐντόμου τούτου ἀποκτᾷ ὑπὲρ τοὺς δύο δακτύλους μῆκος· τὸ χρῶμά του εἶναι ὅμοιον μὲ τὸ τῆς χλόης, ἐν ᾗ ζῇ· Οἱ ὀφθαλμοί του εἶναι τοποθετημένοι ἐπὶ τῆς ἄκρας τῆς κεφαλῆς, παρ' αὐτοὺς δὲ φύονται τὰ μακρὰ καὶ εὐλύγιστα τοῦ ζώου κεράτια. Ὡς ὅλα τὰ ἔντομα ἔχει ἓξ σκέλη, δύο ζεύγει τῶν ὁποίων φύονται ἐκ τῆς αὐτῆς ἐντομῆς· αἱ ἄνω κλειδώσεις τοῦ ἑνὸς ζεύγους εἶναι ἐστραμμέναι εἰς τὰ ἐμπρός, αἱ δὲ τοῦ ἄλλου εἰς τὰ ὀπίσω. Τὸ τρίτον ζεῦγος εἶναι πολὺ μακρύτερον τῶν δύο ἄλλων καὶ εὑρίσκεται προσηρμοσμένον εἰς τὸ μέσον τοῦ σώματος· αἱ ἄνω κλειδώσεις τῶν μακρῶν τούτων σκελῶν ὑπερβαίνουσι πολὺ τὸ ὕψος τῆς ράχεως, αἱ δὲ κάτω ἐγγίζουσι τὸ ἔδαφος εἰς τὴν αὐτὴν γραμμὴν μὲ τοὺς ἄλλους πόδας. Διὰ τῶν σκελῶν τούτων, μεθ' ὁρμῆς τυνασσομένων, τὸ ἔντομον ἐκτελεῖ τὰ ἔκτακτα ἐκεῖνα πηδήματα τὰ ὁποῖα ἀναλόγως τοῦ σώματός του εἶναι πράγματι θαυμαστὰ καὶ σχεδὸν εἰς αὐτὸ μόνον ἰδιάζοντα· ὡς γνωστὸν δι' ἑνὸς του πηδήματος δύναται νὰ διέλθῃ ἂν οὐχὶ κατὰ χιλιάδας τοὐλάχιστον καθ' ἑκατοντάδας φορὰς μεγαλήτερον τοῦ σώματός του διάστημα, χάρισμα τὸ ὁποῖον ἂν εἶχεν ὁ ἄνθρωπος μὲ ἓν του πήδημα θὰ διήρχετο ὅρη! Ὁ Θεὸς εἰς ἕκαστόν του πλάσμα δίδει χαρίσματα συντείνοντα εἰς τὴν εὐζωΐαν καὶ χρησιμότητα αὐτοῦ θαυμασιώτατα.

Εἰς τὰς ἄκρας καὶ τῶν ἓξ σκελῶν του εὑρίσκονται ζεύγη λεπτῶν ἀγκυστρίων, ὁλόκληρα δὲ τὰ σκέλη καλύπτονται ὑπὸ εἴδους τινὸς ἀκανθῶν χρησιμευουσῶν ὡς ὅπλων ἢ καὶ ὡς κτενίων διατηρούντων τὸ σῶμα τῆς ἀκρίδος καθαρὸν, καίτοι τὸ ζωύφιον εἰσέρχεται πολλάκις εἰς πολὺ ἀκάθαρτα μέρη. Τὰ ἰσχυρότατα τῶν ὅπλων του ὅμως εἶναι αἱ σιαγόνες του, δι' ὧν μασσᾷ τὴν χλόην καὶ τὰ ἄλλα φυτὰ, μὲ τὰ ὁποῖα ὡς χορτοφάγον τρέφεται.

Τὸ θῆλυ εἶναι ἐφωδιασμένον μὲ ἐργαλεῖόν τι, δυνάμενον νὰ ὀνομασθῇ ὠοθέτης. Διὰ τοῦ μακροῦ καὶ κοπτεροῦ ὀργάνου τούτου τὸ ζωύφιον τρυπᾷ τὴν γῆν ἢ τὰ νεκρὰ τῶν δένδρων μέρη καὶ ἐναποθέτει τὰ ᾠά του, τὰ ὁποῖα

ἅμα ἐκκολαφθῶσιν ἐν εἴδη σκωληκίων, εὑρίσκουσιν οὕτω πλησίον των τὴν διὰ συντήρησιν τῆς ζωῆς των ἀπαιτουμένην τροφὴν, μὲ τὴν ὁποίαν τρεφόμενα αὐξάνουσι βαθμηδὸν ἑωσοῦ μορφωθῶσιν εἰς ἐντελῆ ἔντομα. Πρὶν ὅμως φθάσωσιν εἰς τὴν κατάστασιν ταύτην ὑφίστανται πολλὰς μεταμορφώσεις, ἀλλάζοντα συχνὰ τὸ δέρμα των σχεδὸν ὅπως καὶ ἡμεῖς ἀλλάζομεν φορέματα, καὶ πλησιάζοντα ἑκάστοτε εἰς τὸ ἐντελέστερον καὶ πτερωτὸν αὐτῶν σχῆμα.

Οὕτως οἱ μουσικοὶ οὗτοι τῆς χλόης μορφοῦνται. Πλὴν, εἰς τί χρησιμεύουσιν; ἴσως ἤθελέ τις ἐρωτήσει. Βεβαίως οὐδὲν ὑπάρχει εἰς τὸν κόσμον ἄνευ λόγου καὶ ἄνευ χρησιμότητος. Διὰ τοῦτο ἀφοῦ ὁ οὐρανὸς βρέξει τὰ δὲ ὕδατα, συναχθέντα, λιμνάζουσιν εἰς μέρη χαμηλὰ τότε διὰ τῆς ἐπιρροῆς τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων τὰ ἐν αὐτοῖς διάφορα σπέρματα γονιμοποιούμενα ἀρχίζουσι νὰ παράγωσιν ἕκαστον κατὰ τὸ εἶδος αὐτοῦ φυτά. Πολλαὶ ἐκ τῶν φυτικῶν οὐσιῶν ταχέως ἀρχίζουσι νὰ σήπωνται· ἐκ δὲ τῆς σήψεως αὐτῶν νὰ παράγωνται μιάσματα βλαβερὰ πρὸς ἀναπνοὴν τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν μεγάλων ζώων. Ἂν δὲ τὰ μιάσματα ταῦτα δὲν ἦσαν κατάλληλα πρὸς διατροφὴν διαφόρων κωνώπων καὶ ἄλλων μικρῶν ζωυφίων καὶ ἂν τὰ ζωύφια ταῦτα δὲν ὑπῆρχον τί ἤθελε συμβῆ; Βεβαίως ἡ γῆ θὰ καθίστατο σχεδὸν ἀκατοίκητος. Ὁ Θεὸς ὅμως ηὐδόκησε νὰ δημιουργήσῃ τὰ ζωύφια ὅπως οὕτω καθαρίζωσι τὸν ἀέρα. Ἐπειδὴ δὲ ὅταν καὶ ταῦτα πληθύνωνται καθίστανται πολὺ ὀχληρὰ, (καὶ ἀκολούθως καὶ ἄχρηστα ἀφοῦ ἐξατμισθῶσι τὰ ὕδατα καὶ λείψουσι τὰ μιάσματα) ἔθεσε τοὺς ἀεροβίους μελῳδοὺς, τὰ πτηνὰ, νὰ καθαρίζωσιν ἐξ αὐτῶν τὸν ἀέρα, τὸν ὁποῖον τόσον κοσμοῦσι πετῶντα, καὶ τόσον μελῳδικῶς διὰ τῶν φωνῶν αὐτῶν ταράττουσι. Τὰ πτηνὰ ταῦτα ὅσῳ μὲν εὑρίσκουσι ζωύφια εἰς τὰ μέρη μας μένουσιν, ὅταν δὲ λείψωσι (καὶ λείπουσι τὸν χειμῶνα) ἀνσχωροῦσι. Μίαν ἐκ τῶν βαθμίδων τῆς ἐμψύχου καὶ εὐεργετικῆς ταύτης κλίμακος ἀποτελεῖ καὶ ἡ ἄνω περιγραφεῖσα πράσινος ἀκρὶς, τὸ ὁποῖον ὅταν μάθωμεν βεβαίως δὲν θὰ ἐρωτῶμεν πλέον εἰς τί χρησιμεύει.

ΑΝΑΤΡΟΦΗ ΤΩΝ ΝΗΠΙΩΝ.

Τοὺς ἀκολούθους ὠφελιμωτάτους κανόνας ἀποσπῶμεν ἔκ τινος φυλλαδίου τοῦ Δόκτ. Λαγκεστέρου πραγματευομένου περὶ τῆς τῶν νηπίων ἀνατροφῆς.

Καθαριότης.—Εἶναι πολὺ ἀναγκαῖον νὰ λούωνται τὰ νήπια πρωὶ καὶ ἑσπέρας μὲ χλιαρὸν ὕδωρ καὶ νὰ σπογγίζωνται μὲ μαλακὸν ὕφασμα.

Ἐνδυμασία.—Τὰ παιδία πρέπει νὰ ἐνδύωνται εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἀφίνηται ἀπόλυτος ἐλευθερία εἰς ὅλα των τὰ μέλη· οἱ βραχίονές των καὶ τὰ σκέλη των δὲν πρέπει νὰ ἀφίνωνται γυμνά. Μάλλινα ἐνδύματα εἶναι καλλίτερα τὸν χειμῶνα καὶ βαμβακερὰ τὸ θέρος.

Ἀερισμός.— Τὰ παιδία πρέπει νὰ ἐναποτίθενται εἰς κλίνας ὅπου ἀὴρ καθαρὸς φθάνει ἐλευθέρως. Δὲν πρέπει ποτὲ νὰ πλαγιάζωνται πλησίον τῶν γονέων των ἀλλ' εἰς χωριστὸν λίκνον. Τὰ παιδία πρέπει νὰ φέρωνται ἔξω τῆς οἰκίας τοὐλάχιστον δὶς τῆς ἡμέρας ὅταν ὁ καιρὸς ἦναι καλός.

Ὕπνος.—Τὰ νήπια πρέπει νὰ κοιμίζωνται κατὰ τακτικὰς ὥρας καὶ οὐδέποτε νὰ ἀφυπνίζωνται ἄνευ ἀνάγκης. Οὐδέποτε προσέτι πρέπει νὰ ζαλίζωνται κουνούμενα εἰς τὸ λίκνον (κούνιαν) διὰ νὰ κοιμηθῶσι ἢ ποτιζόμενα μὲ ναρκωτικὰ ὑπνόχορτα καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἐὰν τὸ νήπιον δὲν κοιμᾶται εἶναι ἀσθενὲς καὶ πρέπει νὰ ζητηθῇ ἡ συμβουλὴ ἰατροῦ.

Τροφή.—Ἡ καταλληλοτάτη τῶν τροφῶν εἶναι τὸ γάλα τῆς μητρός του· οὐδέποτε πρέπει νὰ δίδηται βούτυρον, μέλι ἢ καστόριον ἔλαιον εἰς βρέφη νεογέννητα. Ὅταν τὸ γάλα τῆς μητρὸς ἦναι ὀλίγον τότε ἂς δίδηται εἰς τὸ βρέφος γάλα νέας ἀγελάδας μὲ ζάκχαρι καὶ νερὸν (ἓν τρίτον). Τὰ νήπια πρέπει νὰ ἀπογαλακτίζωνται τὸν ἔνατον μῆνα καὶ νὰ τρέφωνται μὲ ζωμὸν ἐντὸς τοῦ ὁποίου νὰ βράζηται παξιμάδιον, ἢ μὲ ἄλευρον βρασμένον, ἢ ἄρτον. Ὅταν ἡ τροφὴ δίδηται εἰς τὰ νήπια διὰ τῶν θηλαστικῶν φιαλῶν, πρέπει ἡ φιάλη ἀμέσως μετὰ τὸ φαγητὸν τοῦ παιδίου νὰ καθαρίζηται.

ΔΙΑΤΗΡΗΣΙΣ ΤΩΝ ΟΔΟΝΤΩΝ

Ὁ Κ. Βάουδιτσ ἐξετάσας τοὺς ὀδόντας τεσσαράκοντα ἀνθρώπων, διαφόρων ἐπαγγελμάτων, καὶ ζώντων διαφοροτρόπως, εὗρεν ἐπὶ ὅλων σχεδὸν φυτικοὺς καὶ ζωικοὺς παρασίτους. Οἱ παράσιτοι ἦσαν πολλοὶ κατὰ

λόγον τῆς παραμελήσεως τοῦ καθαρίζειν τοὺς ὀδόντας. Τὰ συνήθως ἐν χρήσει μέσα πρὸς καθαρισμὸν τῶν ὀδόντων οὐδόλως ἰσχυον κατὰ τῶν παρασίτων, ἐνῷ τὸ σαπωνόνερον ἐφάνη ὅτι καταστρέφει αὐτούς. Ἐὰν τοῦτο ἦναι ἀκριβὲς τότε διὰ νὰ διατηρῶνται οἱ ὀδόντες ἀπαιτεῖται νὰ καθαρίζηται καλῶς τὸ στόμα δι' ὕδατος ἐμπεριέχοντος ὀλίγον σαπώνιον. Τοῦτο εἷς τινας δὲν φαίνεται εὐχάριστον ὅσον ἄλλα ὀδοντοκαθαρτικὰ, ἀλλ' εἶναι δραστικὸν καὶ ἐπιστημονικὸν, καθότι τὰ ὀξέα τὰ ἐμπεριεχόμενα εἰς τὰ ὀδοντοκαθαρτικὰ δὲν ἐνεργοῦσι τόσον ἀβλαβῶς ὅσον αἱ ἐλαφραὶ διαλύσεις τοῦ καλίου, καὶ τοιαύτη εἶναι ἡ μὲ ὀλίγον σαπώνιον. Τὰ καλὰ ἀποτελέσματα τῆς διασώσεως τῶν ὀδόντων φαίνονται διὰ τῶν ἐν λόγῳ πειραμάτων λογικά. Οὕτω προλαμβάνεται ἡ ὑπὸ τῶν ὀξέων διαφθορὰ τῶν ὀδόντων.

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΙΟΥΝΙΟΝ.

—

Νέα σελήνη τὴν 2αν πρωΐ.

Ἐπειδὴ ὁ πλανήτης Ἄρης εὑρίσκεται πλησιέστατα τοῦ ἡλίου τὴν ἡμέραν τῆς νέας σελήνης, ἤτοι τὴν 2αν τοῦ μηνὸς ἡ σελήνη διέρχεται πλησίον αὐτοῦ. Τὴν 3ην ἡ σελήνη εὑρίσκεται πλησίον τοῦ πλανήτου Ἑρμοῦ καὶ τὴν 4ην πλησίον τῆς Ἀφροδίτης, ἥτις εἶναι ὁ λαμπρὸς Ἕσπερος κατὰ τὴν παροῦσαν τοῦ ἔτους ἐποχήν. Τὴν 9ην ἡ σελήνη θὰ εὑρίσκηται πλησίον τοῦ πλανήτου Διός, ὅστις καὶ οὗτος θὰ ἦναι Ἕσπερος, δύων μετὰ τὴν Ἀφροδίτην, ἀλλὰ καθόσον παρέρχονται αἱ ἡμέραι θὰ χάνῃ πολὺ ἐκ τῆς λαμπρότητός του, ἐπειδὴ θὰ προχωρῇ νὰ κρυβῇ ὀπισθεν τοῦ ἡλίου. Τέλος τὴν 20ην τοῦ μηνὸς θὰ ἦναι πλησίον τοῦ πλανήτου Κρόνου, ὅστις θὰ ἀνατέλλῃ περὶ τὴν 10 1/2 ἑσπερινὴν ὥραν.

Ἡ ἐν . . . . . Ἀδελφότης τῶν Μουσῶν τῷ Μέλητι.

Ἀπέθανον πρὶν γεννηθῶ· τὸν θάνατον κατέχω.
Ζωῆς σημεῖα μοὶ ζητεῖς, ἐνῷ ζωὴν δὲν ἔχω.
Τὸ φύσημα ὁμίλου μου θὰ μὲ ζωογονήσῃ;
Καὶ περ χρηστὸς εἶναι Χριστὸς ὅπως μὲ ἀναστήσῃ; (1)
Ὁ Θάνατος μόνον τινῶν ζωὴν θὰ μοὶ παρέξῃ.
Ἐρ' ὅσον ζοῦν ἔδραν ζωῆς δὲν θέλω φεῦ! καθέξει.

Ζ.

(1) Τῷ πιστεύοντι τὰ πάντα δυνατά. Σ. Μ.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΙΖΟΜΕΝΑΙ

—

Ὀργή.

Οἱ ὀργίλοι καὶ θυμώδεις ἄνθρωποι εἶναι τόσον ἀχάριστοι καὶ τόσον ἀκοινώνητοι ὅσον οἱ Κεραυνοὶ καὶ αἱ Ἀστραπαὶ, ὄντες καθ' ἑαυτοὺς ὅλοι Καταιγὶς καὶ Τρικυμία. Ἀλλὰ ἥσυχοι καὶ γλυκεῖς χαρακτῆρες εἶναι ὡς Εὐδεία παρὰ πάντων μετὰ χαρᾶς δεκτοί. Οὗτοι συνάγουσιν ὅ,τι οἱ ἄλλοι σκορπίζουσι καὶ συνδιαλλάττουσιν ὅ,τι οἱ ἄλλοι χωρίζουσιν. Ὅπως δὲ ἀπολαύουσι τῆς ὑπολήψεως καὶ τῶν εὐχῶν τῶν ἄλλων οὕτως ἔχουσι καὶ πλήρη ἐπὶ τοῦ ἰδίου ἑαυτοῦ των κυριαρχίαν, στοχάζονται πάντας τοὺς ἰδίους αὐτῶν στοχασμοὺς ἐν εἰρήνῃ καὶ εἶναι ἥσυχοι καὶ εὐχαριστημένοι μὲ τὴν κατάστασίν των, ὁσονδήποτε καὶ ἂν ἦναι μικρά.—Κ λ ά ρ ε ν δ ο ν.

—

Ὁ ἥλιος δὲν πρέπει νὰ δύῃ ἐπὶ τῆς Ὀργῆς μας μήτε νὰ ἀνατέλλῃ ἐπὶ τῆς Ἐμπιστοσύνης μας. Χρεωστοῦμεν ἐλευθέρως νὰ συγχωρῶμεν, ἀλλὰ σπανίως νὰ λησμονῶμεν. Δὲν θέλω νὰ ἐκδικῶμαι, καὶ τοῦτο τὸ χρεωστῶ εἰς τὸν ἐχθρόν μου, ἀλλὰ θέλω νὰ ἐνθυμῶμαι, καὶ τοῦτο τὸ χρεωστῶ εἰς ἐμαυτόν. —Κ ό λ τ ω ν.

—

Ἀνταγωνισμός.

Χαρακτῆρές τινες ὁμοιάζουσι μέ τινα σώματα ἐν τῇ Χημείᾳ· πολὺ καλοὶ ἴσως καθ' ἑαυτοὺς, ἐντούτοις φεύγουσι καὶ ἀρνοῦνται καὶ τὴν παραμικρὰν μετ' ἀλλήλων σύμπραξιν.— Γ ρ ε β ί λ λ.

—

Ἀρχαιότης.

Παρετηρήθη ὅτι Νάνος τις, ἱστάμενος ἐπὶ τῶν ὤμων Γίγαντος, βλέπει μακρύτερα καὶ ἀπὸ αὐτὸν τὸν Γίγαντα· καὶ οἱ νέοι λοιπὸν, ἱστάμενοι ἐπὶ τοῦ ὑψώματος προγενεστέρων ἀνακαλύψεων καὶ συνενοῦντες ὅλους τοὺς καρποὺς τῶν προπατόρων των μετὰ τῆς παρούσης αὐτῶν ἰδίας παρατηρήσεως, δυνατὸν νὰ ὑποτεθῇ ὅτι ἔχουσιν εὐρυτέραν καὶ περιεκτικωτέραν τῶν πραγμάτων θέαν ἢ αὐτοὶ οἱ Ἀρχαῖοι. Εἶναι δὲ καλὴ ἡ ἀ λ η θ ὴ ς Ἀ ρ χ α ι ό τ η ς μόνον διότι ἐμπεριέχει τὴν ἀρχαιότητα τοῦ Κόσμου, καὶ οὐχὶ διότι μᾶς ἐπαναφέρει εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν ὁ Κ ό σ μ ο ς ἦ τ ο ν έ ο ς. Ἀλλὰ τίνες ἐπωφελοῦνται τὴν

ἀ λ η θ ῆ ταύτην Ἀρχαιότητα ; Ὄχι οἱ Ἀρχαῖοι, οἵτινες ἔζων ἐν τῇ νηπιότητι, ἀλλ' οἱ Νέοι, οἵτινες ζῶσιν ἐν τῇ ὡριμότητι τῶν πραγμάτων.—Κ ό λ τ ω ν.

—

Ἐπιφάνειαι

Καθ' ὅλα τὰ Ἐπιτηδεύματα ἕκαστος ἀποκτᾷ ἰδιαίτερον ὕφος καὶ ἐξωτερικὸν, διὰ νὰ φαίνηται ὁποῖος ἐπιθυμεῖ νὰ θεωρῆται. Οὕτω λοιπὸν δυνατὸν νὰ εἴπῃ τις ὅτι ὁ Κόσμος ἀποτελεῖται ἀπὸ Ἐπιφανείας.—Ροσεφουκώλδ.

—

Τὰ ὄξ' ὀρέγεται πολὺ
ς' ἐκεῖνα προσκολλᾷται
Τὰ μέσα δὲν παρατηρεῖ
ὁ Κόσμος κ' ἂς γελᾷται.

Β η λ α ρ ᾶ ς.

Α Μ Ι Λ Λ Α (*)

Ἐσ ἀνθοστόλιστο κλαδάκι
Κάθητο ἕνα πουλάκι
Κ' ἔψαλλε μελῳδικά·
Τῆς ἀνοίξεως τὰ τόσα
Κάλλη 'ς τὴν ἰδικήν του γλῶσσαν
Ὕμνει, τὰ μαγευτικά.

—

Πλὴν ὡς ἔπαυσε καὶ ἄλλη
Τὰ ὠτία του προσβάλλει
Κελαδήματος φωνή.
Τὰ ὡραῖα ἄσματά του
Ἐψάλλε μὲ τὰ σωστά του
Κ' ἄλλος μελῳδὸς ἐκεῖ.

—

Ἡ φωνὴ τὸ ἠλεκτρίζει·
Συγκινεῖται, πτερυγίζει·
Πρὸς αὐτὴν γοργὸν πετᾷ.
Κάθηται 'ς ἄλλο κλαδάκι,
Κ' ἀρχινᾷ τὸ τραγουδάκι
Μ' ὅλα του τὰ δυνατά.

Ὡς τὸ ἤκουσε τὸ ἄλλο
Τρέχει μὲ πτερύγων σάλον,
Ἔρχεται κοντὰ πολύ.
Καὶ τὸ βλέπει, καὶ τ' ἀκούει,
Καὶ τὰς πτέρυγάς του κρούει
Εἰς τὰ φύλλα μὲ ὁρμήν.

—

Τότε ἀρχινᾷ μεγάλη
Μεταξὺ τῶν δύο πάλη,
Ἀλλὰ ὄχι μὲ τσιμπιαῖς.
Ἦτο πάλη δι' ἀσμάτων,
Ἄμιλλα κελαδημάτων,
Ἦτο μάχη μὲ φωναῖς.

—

Τὸ ἓν παύει τ' ἄλλ' ἀρχίζει
Κελαδεῖ γλυκὰ, συρίζει
Ὅσον δύναται πολύ.
Νικητὴς τοῦ ἄλλου τέλος
Στὸ κελάδημα, 'ς τὸ μέλος
Προσπαθεῖ ν' ἀναδειχθῇ.

—

Μετὰ κρατερὸν ἀγῶνα
Τελευταῖον παύει τόνα
Πλὴν τὸ ἄλλο δὲν λαλεῖ·
Τὰ πτερύγιά τ' ἀφίνει
Καὶ τὴν κεφαλήν του κλίνει,
Πίπτει κάτω, ξεψυχεῖ!

—

Διὰ νὰ φανῇ μεγάλος
Ἐστερήθη καὶ τὸ κάλλος
Καὶ τὸν κόσμον καὶ τὸ φῶς.
Κ' ἔπεσε νεκρὸς ὡς κτῆνος
Ὁ Κενόδοξος ἐκεῖνος
Τῶν δασῶν μας μελῳδός.

—

Πλὴν τί μάθημα ὡραῖον
Διὰ γέροντα καὶ νέον
Καὶ μεγάλον καὶ μικρόν!
Καὶ πατέρας καὶ μητέρας
Καὶ υἱοὺς καὶ θυγατέρας
Δὲν διδάσκει τὸ πτηνόν ;

—

Ὁ καθεὶς λοιπὸν πρὶν πάθῃ
Τὴν ἀλήθειαν ἂς μάθῃ
Ἣν ἐκήρυξ' ὁ Χριστὸς,
Ὅ σ τ ι ς ἑ α υ τ ὸ ν ὑ ψ ώ ν ε ι
Τ ο ῦ τ ο ν τ έ λ ο ς τ α π ε ι ν ώ ν ε ι
Ν ό μ ο ς Θ ε ῖ ο ς γ ε ν ι κ ό ς.

(*) Διὰ νὰ μὴ νομίσωσί τινες ὅτι ἡ ὑπόθεσις τοῦ παρόντος ποιηματίου εἶναι πλάσμα φαντασιώδες, ἤτοι μῦθος, σημειοῦμεν ὅτι τοιαύτην μεταξὺ πτηνῶν μέχρι θανάτου ἄμιλλαν πλέον ἢ ἅπαξ παρετήρησαν οἱ ἀγαπῶντες νὰ παρατηρῶσι τὰ περὶ αὐτοὺς καὶ μεταξὺ τῶν ἄλλων τοῦ Θεοῦ πλασμάτων συμβαίνοντα. Ἐθέσαμεν δὲ ἐπ' αὐτὸ τὴν ἐπιγραφὴν Ἄ μ ι λ λ α, οὐχὶ βεβαίως εἰς τὴν καλὴν τῆς λέξεως σημασίαν, ὁπότε ἡ ἄμιλλα εἶναι ὠφέλιμος, ἀλλ' ἀποβλέποντες τὴν κοινὴν, τὴν κενόδοξον, τὴν βλαβερὰν.

Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΙΔΗΣΕΩΣ

Εἷς ἐκ τῶν διασωθέντων ἐκ τῆς καταστροφῆς τοῦ ἀτμοπλοίου «Κεντρικὴ Ἀμερική,» διηγούμενος διὰ τοῦ «Χρόνου» τῆς 5ης Ὀκτωβρίου 1857 τὰ περὶ τῆς ἐν λόγῳ καταστροφῆς, λέγει τὰ ἑπόμενα :

«Ἡ καταιγὶς ἐξηκολούθει δι' ὅλης τῆς ἡμέρας. Οὐδεμία πλέον ἐλπὶς εἶχε μείνει. Οἱ ἐπιβάται, πολλοὶ τῶν ὁποίων ἦσαν φορτωμένοι χρυσὸν, τὸν ὁποῖον ἀπέκτησαν ἐκ τῶν χρυσωρυχείων, ἦλθον εἰς παντελῆ ἀπελπισίαν. Εἷς ἐκ τῶν ἐπιβατῶν, λύσας τὴν πλήρη πολυτίμου μετάλλου ζώνην του, ἐτύλιξεν αὐτὴν περὶ τὸ στῆθος καὶ τὸν λαιμόν του, ὅπως, ἀφοῦ βυθισθῇ τὸ πλοῖον, πνιγῇ μετὰ τοῦ μετάλλου του. Βαλάντιον πλῆρες χρυσῶν νομισμάτων ἔκειτο ἐκεῖ ἐντὸς τοῦ ἐστιατορίου παρερριμένον. Τίς ἤθελε τολμήσει νὰ διαπράξῃ κλοπὴν εὑρισκόμενος εἰς τὰ πρόθυρα τῆς αἰωνιότητος ; Ἄλλος πάλιν ἄνθρωπος, παράφρων ἐκ τῆς λύπης καὶ τοῦ φόβου του γενόμενος, ἐξεκένωσεν ἐκ τοῦ σάκκου του χρυσὸν ἀξίας πολλῶν χιλιάδων ταλλήρων. Τέλος τὸ πλοῖον ἤνοιξε, καὶ οἱ πεντακόσιοι περίπου ἐπιβάται του, τὸ πλήρωμά του, καὶ φορτίον ἀξίας 2 ἑκατομμυρίων ταλλήρων ἐβυθίσθησαν εἰς τὴν θάλασσαν. Συμπεραίνω ὅτι ἔμεινα περὶ τὰς τέσσαρας ὥρας ἐντὸς τοῦ ὕδατος, καὶ ὅτι ἤμην πολὺ μακρὰν τῶν ἄλλων, ὅτε τὰ κύματα ἔπαυσαν νὰ βοΐζωσιν. Τότε ὅμως ἐνόμισα ὅτι ἤκουσα τὴν μητέρα μου νὰ μοῦ λέγῃ «Ἰωάννη, ἔφαγες τὰ σταφύλια τῆς ἀδελφῆς σου.» Εἴκοσι ἔτη εἶχον παρέλθῃ χωρὶς νὰ σκεφθῶ περὶ τούτου τοῦ πράγματος, τοῦ ὁποίου ἰδοὺ ἡ σημασία. Εἶχον καλήν τινα ἀδελφὴν ἥτις ἀπέθανεν ἐκ φθίσεως πρὸ τριάκοντα ἐτῶν, (ἤμην δὲ ἐνδεκαετὴς περίπου παιδίον ὅταν ἀπέθανε) γείτων τις εἶχε στείλει πρὸς αὐτὴν ὀλίγα σταφύλια, τὰ ὁποῖα ἡ μήτηρ εἶχε θέσει εἰς τὸ δωμάτιον εἰς τὸ ὁποῖον εὑρισκόμην, ἐγὼ δὲ ὢν παιδίον κακὸν ὅλα τὰ κατεβρόχθησα. Ὅταν ἐπλάγιασα, ἡ μήτηρ μου μὴ δυνηθεῖσα νὰ εὕρῃ τὰ σταφύλια, τὰ ὁποῖα ἡ ἀσθενὴς εἶχε ζητήσει ἐκείνην τὴν ὥραν διὰ νὰ δροσίσῃ τὰ χείλη της, ἦλθε καὶ μὲ ἠρώτησεν, «Ἰωάννη, σὺ ἔφαγες τὰ σταφύλια τῆς ἀδελφῆς σου ;» Εἰς τὴν οὐτιδανότητά μου δὲν ἐπρόσθεσα καὶ ψεῦδος, ἀλλὰ ὡμολόγησα τὴν ἀλήθειαν, ἡ δὲ μήτηρ μου, ἀνεχώρησε κλαίουσα, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ μὲ τιμωρήσῃ. Τοῦτο μοὶ ἐπροξένησε πολλὰς τύψεις συνειδήσεως ἐπὶ πολλὰ ἔτη, πλὴν πρὸ εἴκοσι τοὐλάχιστον ἐτῶν δὲν εἶχον πλέον σκεφθῇ περὶ τούτου, ὅτε, ἐνῷ ἐκολύμβων εἰς ἐκείνην τὴν θάλασσαν, μουδιασμένος ἐκ τοῦ ψύχους, μοὶ ἐφάνη ὅτι ἤκουσα καθαρότατα τὴν φωνὴν τῆς μητρός μου λεγούσης μοι, «Ἰωάννη, σὺ ἔφαγες τὰ σταφύλια τῆς ἀδελφῆς σου ;» Δὲν ἠξεύρω πῶς νὰ ἐξηγήσω τοῦτο. Ἐνόμισα ὅτι ἦτο ἡ προειδοποίησις τοῦ θανάτου μου.»

Ἡ διήγησις αὕτη δὲν εἶναι ἐστερημένη διδασκαλίας. Ἡ συνείδησις τοῦ παιδίου παρακολουθεῖ τὸν ἄνθρωπον καὶ εἰς τὴν ἀνδρικὴν ἡλικίαν, ἡ δὲ μνήμη τῆς κακῆς πράξεως, ἂν καὶ πολλάκις φαίνηται, δὲν ἐξαλείφεται ὅμως διὰ τοῦ χρόνου. Ὁ ῥίζος τοῦ τρυφεροῦ δένδρου ὑπάρχει εἰς αὐτὸ καὶ ὅταν σκληρυνθῇ.

Ἡ ἀσέβεια οὐδέποτε ἐπροξένησε τὸ παραμικρὸν καλὸν εἰς τὸν ἄνθρωπον. Οὐδεὶς τῶν ἀνθρώπων ἐγένετο πλουσιώτερος, εὐτυχέστερος ἢ φρονιμώτερος δι' αὐτῆς. Αὕτη οὐδένα καλοσυνταίνει εἰς τὴν κοινωνίαν. Προξενεῖ ἀποστροφὴν εἰς τὸν καλοανατεθραμμένον καὶ εἶναι βδελυκτὴ εἰς τὸν ἀγαθόν.

ΤΑ ΜΥΡΑ ΕΝ ΑΙΓΥΠΤΩ

Εἰς τὴν Αἴγυπτον, ὡς εἰς πᾶσαν ἄλλην χώραν, οἱ ἄνθρωποι μετεχειρίσθησαν τὰ ἀρώματα εἰς τὰς θρησκευτικὰς αὐτῶν τελετάς. Μεταξὺ δὲ τῶν δώρων τῶν προσφερθέντων εἰς τοὺς θεοὺς ταῦτα φαίνονται κατέχοντα τὴν πρώτην θέσιν. Καὶ ἄλλοτε μὲν ἔκαιον αὐτὰ εἰς σχῆμα στρογγύλων ὀσφραδίων τὰ ὁποῖα οἱ ἱερεῖς μετὰ πολλῆς ἐπιτηδιότητος ἐντὸς θυμιατηρίου, ἔχοντος λαβὴν καὶ ὀνομαζομένου ἀμσχίρ, ἄλλοτε δὲ τὰ προσέφερον ὡς σπονδὴν ἐπὶ τῶν βωμῶν, ἢ ὡς μύρα ἐμπεριεχόμενα ἐντὸς ἀγγείων σχήματος ἰδιαιτέρου. Τὰ θρησκευτικὰ τῆς Αἰγύπτου ἀνάγλυφα μας παρέχουσι πλῆθος τοιούτων παραδειγμάτων.

Εἰς τὰς μεγάλας τελετὰς αὐτὸς ὁ βασιλεὺς ἦτο λειτουργὸς, κρατῶν εἰς τὴν μίαν τῶν χειρῶν του θυμιατήριον εἰς δὲ τὴν ἄλλην ἀγγεῖον ὕδατος καθαρτηρίου. Οὕτως φαίνεται παριστάμενος ὁ Ράμεσις Γ.' εἰς τινα θυσίαν.

Ἄλλοτε ἐπίσης ὁ μονάρχης, ἁπλώνων τὴν χεῖρα, ἔθετε διὰ τοῦ μικροῦ του δακτύλου εὐῶδες βάλσαμον ἐπὶ τοῦ ἀγάλματος τοῦ θεοῦ.

Ἐν Αἰγύπτῳ ἐγίνοντο δύο μέγισται ἑορταὶ κατ' ἔτος πρὸς τιμὴν τοῦ Ὀσίριδος καὶ ἀπεῖχον ἀλλήλων καθ' ἑξάμηνον χρονικὸν διάστημα. Ἡ πρώτη ἦτο εἰς μνήμην τῆς ἀπωλείας τοῦ θεοῦ τῆς Αἰγύπτου ἡ δὲ δευτέρα τῆς ἀνευρέσεώς του. Κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην ἑορτὴν οἱ ἱερεῖς περιέφερον εἰς τὰς ὁδοὺς μετὰ πολλῆς πομπῆς μυστικόν τι κιβώτιον περιέχον ἀγγεῖον χρυσοῦν πλῆρες ὕδατος. Ὅτε ἔφθανον εἰς τὸν ναὸν οἱ παρευρισκόμενοι ἀνέκραζον μιᾷ φωνῇ « ὁ Ὄσιρις ἀνευρέθη.» Τότε ἐρρίπτετο ἐντὸς τοῦ ὕδατος ὀλίγον χῶμα μεμιγμένον μὲ ἀρώματα καὶ οὕτως ἐπλάσσετο μικρὰ τις εἰκὼν εἰς σχῆμα ἡμισελήνου ἥτις ἦτο σύμβολον τῆς ἐξουσίας τοῦ θεοῦ ἐκείνου ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐπὶ τῶν ὑδάτων.

Ὁ Ἄπις, ὁ θεὸς—ταῦρος οὗτος, ὅστις κατά τινας συγγραφεῖς ἦτο εἰκὼν τοῦ Ὀσίριδος, εἶχε καὶ αὐτὸς μέρος εἰς τὰς ἀρωματικὰς προσφοράς. Ὅσοι ἐπεθύμουν νὰ τὸν συμβουλευθῶσιν ἔκαιον θυμιάματα ἐπὶ τοῦ βωμοῦ του, ἐπλήρουν τὰς κανδύλας του μὲ εὐῶδες ἔλαιον, καὶ ἔθετον νόμισμα ἀργυροῦν ἐνώπιον τοῦ ἀγάλματός του· ἀκολούθως μὲ φωνὴν χαμηλὴν τὸν ἠρώτων, καὶ κλείοντες τὰ ὦτα ἐξήρχοντο τοῦ ἱεροῦ, αἱ δὲ πρῶται λέξεις ἃς ἤκουον ἐξερχόμενοι τοῦ ναοῦ ἐθεωροῦντο ὡς ἡ τοῦ θεοῦ ἀπάντησις.

Ἡ Ἡλιούπολις, ὡς καὶ τὸ ὄνομά της δεικνύει, ἦτο ἡ πόλις ἡ ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν λατρείαν τοῦ ἡλίου ἀφιερωμένη. Τὸν ἥλιον οἱ Αἰγύπτιοι ἐλάτρευον ὑπὸ τὸ ὄνομα Ρὰ, Ρὲ ἢ Φρέ. Ὁ δὲ Πλούταρχος μᾶς πληροφορεῖ ὅτι οἱ ἱερεῖς τῷ προσέφερον καθεκάστην τριῶν εἰδῶν θυμιάματα· κατὰ μὲν τὴν ἀνατολήν του ρητίνην κατὰ τὸ μεσουράνημά του σμύρναν καὶ κατὰ τὴν δύσιν του μίγμα τι ἐκ δεκαεξ εἰδῶν ἀποτελούμενον καὶ ὀνομαζόμενον Κουφί.

Πρὸ πάντων κατὰ τὰς λιτανείας τῶν πανηγύρεων οἱ Αἰγύπτιοι ἀνέπτυσσον μεγάλην εἰς τὰ θυμιάματα πολυτέλειαν. Οἱ ἱστορικοὶ περιγράφουσιν ἐπίσημόν τινα τοιαύτην, γενομένην κατὰ τὴν βασιλείαν Πτολεμαίου τινὸς καθ' ἣν προεπορεύοντο ἑκατὸν καὶ εἴκοσι παιδία, κρατοῦντα εἰς χεῖρας σκεύη χρυσᾶ πλήρη θυμιαμάτων, σμύρνης καὶ κρόκου καὶ ἀρκεταὶ κάμηλοι φορτωμέναι αἱ μὲν μὲ τριακοσίας λίτρας θυμιαμάτων αἱ δὲ μὲ κρόκον, κινάμωμον, ἰρίδα καὶ ἄλλα πολύτιμα ἀρώματα.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀρωμάτων τὰ ὁποῖα ἐγνώριζον οἱ Αἰγύπτιοι ἦτο πολὺ μέγας, μάλιστα μετὰ τὰς ἐν Ἀσίᾳ κατακτήσεις των, ἀλλὰ σήμερον εἶναι δύσκολον νὰ εὑρεθῇ ἡ συνωνυμία τῶν διαφόρων οὐσιῶν ἐξ ὧν συνίσαντο.

Τὸ ἄρωμα οὗ ἐγίνετο μεγίστη χρῆσις κατὰ τὰς θρησκευτικὰς τελετὰς ἦτο τὸ θυμίαμα τὸ καλούμενον ν ε τ ὲ ρ-σ ί ν τ. ἢ θεῖον ἄρωμα. Τὸ γόμι τὸ ὀνομαζόμενον ἀ ν τ ὶ προήρχετο ἐξ Ἀραβίας καὶ πρέπει νὰ ἦτο ἡ σμύρνα. Διέκρινον δὲ πολλὰ αὐτῆς εἴδη, ὧν τινα ἐθεωροῦντο ἀκατάλληλα εἰς χρῆσιν ἱεράν. Τὸ δένδρον, ἐξ οὗ παρήγετο τὸ ἀ ν τ ὶ, ἐκαλεῖτο ν χ ὺ τ καὶ ἦτο ἀφιερωμένον εἰς τὴν θεὰν Νοῦ. Μετεχειρίζοντο προσέτι τὸ σ ο ὺ δ ζ τῆς μεσημβρίας ἢ τοῦ βορρᾶ (τὸ τῆς Ἐλεοῦ ἦτο περίφημον)· τὸ τ ε σ ὲ ψ, ὅπερ ἐχρησίμευεν εἰς τὴν ἰατρικὴν ἢ τὰ ταρυγεύματα· τὸ χ ὲ τ, στερεὸν ἢ ὑγρόν· καὶ τὸ ἔλαιον τοῦ ἄ σ χ (κέδρου) καὶ τοῦ ἔ τ έ ν.

Τὰ κυριώτερα σύνθετα ἀρώματα ἦσαν τὸ Κάπου, τὸ ὁποῖον ὑποτίθεται ταὐτὸν μὲ τὸ ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου ἀναφερόμενον Κ ο υ φ ί· τὸ μρχ ἔλαιον εἰς τὴν σύνθεσιν τοῦ ὁποίου μετεχειρίζοντο βάλσαμόν τι καλούμενον τ ο υ ὰ τ καὶ πολλὰ φυτικὰ εἴδη· τὸ Μάδτζ, μύρον πολύτιμον φυλαττόμενον ἐντὸς ἀγγείων χρυσῶν ἢ ἀργυρῶν· τὸ τ ε ζ ὲ ρ, ὑγρὸν ἀρωματισμένον καὶ χρωματισμένον διαφοροτρόπως· καὶ τὸ ἀ κ έ ν, οὗ ἡ κατασκευὴ ἀπήτει πολυάριθμα συστατικὰ καὶ ἑκατὸν ὀγδοήκοντα ἡμερῶν ἐργασίαν.

Τινὲς ἐκ τῶν οὐσιῶν τούτων ἦσαν προϊόντα τῆς χώρας, αἱ περισσότεραι ὅμως προήρχοντο ἐξ Ἀραβίας καὶ τῶν Ἰνδιῶν. Ἐπὶ δὲ τῆς βασιλείας τῆς Κλεοπάτρας ἐφυτεύθησαν ἐν Αἰγύπτῳ τὰ δένδρα τοῦ βαλσάμου καὶ τῶν θυμιαμάτων.

ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΔΥΝΑΜΙΣ ΓΛΟΙΟΥ

Ἀνταποκριτής τις τοῦ Ἐπιστήμονος Ἀμερικανοῦ ὁμιλῶν περὶ τῆς θεραπευτικῆς δυνάμεως τῆς κόλλας (γλοιοῦ) λέγει: «Κατὰ τὰ τελευταῖα δεκατέσσαρα ἔτη εἶμαι ὑπάλληλος καταστήματος ἐν ᾧ ἐργάζονται ὑπὲρ τοὺς τετρακοσίους ἐργάτας· μόλις δὲ παρέρχεται ἡμέρα καθ' ἣν εἷς ἐξ ἡμῶν δὲν πληγώνεται. Ἐκ τῆς πείρας δὲν ἠργήσαμεν νὰ διδαχθῶμεν ὅτι μία λωρὶς πανίου βεβρεγμένη εἰς ψαρόκολ-

λαν καὶ τεθεμένη ἐπὶ τῆς πληγῆς οὐ μόνον ταχέως ἰατρεύει, ἀλλὰ καὶ προφυλάττει ἀπὸ περισσοτέραν βλάβην.»

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

ΠΕΡΙ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΝ (*)

Ὅταν οἱ ἄνθρωποι ἤρχισαν νὰ πολίζωνται αἱ πόλεις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκτίζοντο ἐπὶ ὑψωμάτων κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἀποκρήμνων· οὕτως ἡ ὑπεράσπισις αὐτῶν ἦτο εὐκολωτέρα. Ἀφοῦ ὅμως ἡ ἀσφάλεια ηὔξησε καὶ οἱ κάτοικοι, συμπυκνούμενοι καὶ πολυπλασιαζόμενοι, ἐξῆλθον ἀπὸ τὰ τείχη, ἅτινα ἐν ἀρχῇ ἔστεφον τὸ ὕψωμα, τότε τὸ ὄνομα π ό λ ι ς, τὸ ὁποῖον ἐδίδετο εἰς τὸ ἐντὸς τοῦ περιτειχίσματος μέρος, ἀντεκατεστάθη ὑπὸ τοῦ ὀνόματος ἀ κ ρ ό π ο λ ι ς, πόλις ἄκρα ἢ κορυφὴ τῆς πόλεως, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ μέρος τὸ ἐκτεινόμενον ἐν τῇ πεδιάδι παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης, ἢ εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ λόφου, τὸ ὁποῖον ἔφερε τὸ ὄνομα Ὑ π ό π ο λ ι ς. Ἡ ἀκρόπολις, τὸ λίκνον τῆς πόλεως, ἔμεινε θέσις ὀχυρωμένη, τὸ καταφύγιον ὅπου ἔπρεπε νὰ προσφεύγωσιν ἀπὸ τῶν ἐπιδρομῶν, ὅπου ἀπεσύροντο οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες ἐν καιρῷ κινδύνου· ἦτο προσέτι ὁ περίβολος ὅστις ἔπρεπε νὰ προφυλάττῃ τοὺς ναοὺς τῶν θεῶν τῶν πολιούχων, τὸν δημόσιον θησαυρὸν καὶ ὅ,τι ἡ πόλις εἶχε πολυτιμότατον καὶ ἱερώτατον.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω γίνεται φανερὸν ὅτι αἱ ἀκροπόλεις ἔπρεπε νὰ ἦναι πολυάριθμοι, σχεδὸν ἰσάριθμοι μὲ τὰς πόλεις τὰς ἀρχαίας· ἐν τούτοις τὸ ὄνομα Ἀκρόπολις κυρίως δίδεται εἰς τὴν ἀκρόπολιν τῶν Ἀθηνῶν, ἥτις εἶναι ἡ ὡραιοτάτη, ἡ πλουσιωτάτη εἰς ἀρχαιότητας παντὸς εἴδους, μεθ' ἧς συνδέονται αἱ πλεῖσται τῶν μεγάλων ἀναμνήσεων καὶ παραδόσεων, καὶ ἥτις, ἐν ἑνὶ λόγῳ, εἶναι ἡ κατ' ἐξοχὴν Ἀκρόπολις. Εὐτυχῶς δὲ διεσώθη καὶ πασῶν πληρεστέρα.

Αἱ ἀκροπόλεις, οὖσαι ἐκ φύσεως ὠχυρομέναι, ὀλίγην μόνον τῆς ἀνθρωπίνης τέχνης εἶχον ἀνάγκην· τεῖχός τι μόνον ἐκτίζετο καθ' ὅλην τὴν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἀκανόνιστον περιφέρειαν τῆς ἀποκρήμνου ἄκρας, τὸ δὲ προσηνὲς μέρος, ἤτοι ἡ εἴσοδος μόνον, ἐτίθετο ἐνίοτε ὑπὸ τὴν προστασίαν πύργων.

Εἰς πολλὰς τῶν ἀκροπόλεων, ἔτι καὶ σήμερον, παρατηρεῖται ὅτι μέρος τῶν τειχῶν ἢ καὶ ὁλόκληρα τὰ τείχη, εἶναι τῆς Πελασγικῆς λεγομένης κατασκευῆς. Εἰς πολλὰς προσέτι ἀπαντῶνται καὶ ὑπόνομοι κατασκευῆς ἀναλόγου. Ταῦτα οἱ ἀρχαῖοι ἀπέδιδον εἰς τοὺς Κύκλωπας, ἐκ τοῦ ὁποίου φαίνεται πόσον ἀρχαῖα καὶ δι' ἐκείνους ἀκόμη ἦσαν τὰ κέντρα ταῦτα τοῦ πολιτισμοῦ. Αἱ ἀκροπόλεις τῶν Μυκηνῶν καὶ τῆς Τιρύνθου, ὧν τὰ λείψανα εἰσέτι φαίνονται, κατὰ τὸν πέμπτον πρὸ Χριστοῦ αἰῶνα ἦσαν ἤδη ἐρειπωμέναι. Παρὰ τὰ ἐρείπια τῶν ναῶν, τῶν βωμῶν καὶ τῶν ὀχυρωμάτων, εἴς τινας ἀκροπόλεις ἀπαντῶνται καὶ κρύπτραι, ὡς αἱ ὑπόνομοι περὶ ὧν ἐρρέθη· στέρναι, ἀποθῆκαι ὑπόγειοι, ὡς εἰς Ραμνοῦντα, εἰς Σούνιον, εἰς Ἄργος, εἰς Φερεντίνον κτλ. τάφοι, ὡς εἰς Τρωάδα· ἐπιγραφαί, μνημεῖα τιμητικά, ἔργα τέχνης, ἀναθήματα, γραφαί, ἀγάλματα ἢ ἀνάγλυφα, ὡς εἰς Ἀθήνας.

Πρὶν ἢ περιγράψωμεν τὴν Ἀκρόπολιν τῶν Ἀθηνῶν, ἥτις εἶναι ὁ πληρέστατος, ἐντελέστατος καὶ κάλλιον διατηρούμενος τύπος, θέλομεν ἀπαριθμήσει διὰ βραχέων τὰς κυριωτέρας ἀκροπόλεις τῆς Ἑλλάδος, τῆς Σικελίας, τῆς Μικρασίας καὶ τῆς κεντρικῆς Ἰταλίας, ὧν μένουσιν εἰσέτι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἀξιοσημείωτα λείψανα.

Αἱ τῆς Ἑλλάδος ἀκροπόλεις, ὧν τὰ λείψανα ἀνευρέθησαν, εἶναι πολυάριθμοι. Πρώτην ἀναφέρομεν τὴν Λυκόσουραν ἐν Ἀρκαδίᾳ· κατὰ τὸν Παυσανίαν αὕτη ἐθεωρεῖτο ἡ ἀρχαιοτάτη τῶν πόλεων, ἣν ὁ ἥλιος εἶδε κτιζομένην καὶ λέγεται ὅτι ἐχρησίμευσεν ὡς παράδειγμα εἰς τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὸ νὰ κτίζωσι πόλεις (1). Εἰς τὰς ἡμέρας του τῆς Λυκοσούρας τὰ τείχει ὀλίγους μόνον περιελάμβανον κατοίκους. Ἡ ἀκρόπολις αὕτη ἀνεκαλύφθη ὑπὸ τοῦ Δοδυέλλου ἐπὶ τοῦ ὄρους Λυκαίου, ἐσχεδιογραφήθη ὑπὸ τοῦ Κ. Γέλλ, καὶ κατεμετρήθη ὑπὸ τοῦ Βλουέτου. Εἰς τὴν Ἀρκαδίαν εὑρίσκονται προσέτι αἱ ἀκροπόλεις τῆς Μαντινείας, τῆς Γόρτυνος, τῆς Φιγαλίας, τῆς Ἀλέας, τοῦ Συμφήλου καὶ τοῦ Ὀρχομενοῦ. Περὶ τῆς τελευταίας ταύτης, ἥτις ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Ὁμήρου ὑπῆρχεν, ὁ Παυσανίας τὸν δεύτερον μετὰ Χριστὸν σιω-

(*) Ἐκ τοῦ γαλλιστὶ ἐν Παρισίοις ἐκδιδομένου λεξικοῦ τῶν Ἑλληνικῶν καὶ Λατινικῶν Ἀρχαιοτήτων,

(1) Παυσαν. Ἀρκαδικὰ ΑΠ'. 4.

να ἔγραφε: «Ὀρχομενίοις δὲ ἡ προτέρα πόλις ἐπὶ ὄρους ἦν ἄκρα τῇ κορυφῇ, καὶ ἀγορᾶς τε καὶ τειχῶν ἐρείπια λείπεται· τὴν δ' ἐφ' ἡμῶν πόλιν ὑπὸ τὸν περίβολον οἰκοῦσι τοῦ ἀρχαίου τείχους.» (2).

Ἐν Ἀργολίδι ἀπαντῶνται αἱ ἀκροπόλεις τῆς Τιρύνθου, τοῦ Ἄργους τῶν Μυκηνῶν καὶ τῆς Κορίνθου, ἧς τὸ ἀρχαῖον ὄνομα Ἀκροκόρινθος ἐπιστηρίζει τὴν ὁποίαν ἐν ἀρχῇ τοῦ παρόντος ἄρθρου ἐδώκαμεν σημασίαν εἰς τὴν λέξιν ἀκρόπολις. Ἡ Τίρυνθος καὶ αἱ Μυκῆναι, περὶ ὧν ποιεῖται λόγον ὁ Ὅμηρος, καὶ σήμερον εἰσέτι εἶναι σχεδὸν τὰ ἐρείπια ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα περιγράφει ὁ Παυσανίας. Αἱ ἀκροπόλεις αὗται ἀνήκουσιν, ὡς καὶ ἡ τοῦ Ἄργους, εἰς τὸν ἀρχαιότατον πολιτισμὸν τῶν Ἑλλήνων. Ἐν Ἄργει ἡ ἀκρόπολις ἐκαλεῖτο Λάρισσα, ὄνομα διδόμενον εἰς πολλὰς πόλεις ἀρχαίας, καὶ τὸ ὁποῖον φαίνεται ὅτι ἦτο τὸ κοινὸν ὄνομα τῶν Πελασγικῶν ἀκροπόλεων. Ἐπὶ ταύτης ὁ Παυσανίας εἶδε τὸν ναὸν τοῦ Λαρισσαίου Διὸς καὶ ναόν τινα τῆς Ἀθηνᾶς (3). Ἐπ' αὐτῆς σήμερον οὐδὲν ἕτερον ὑπάρχει ἢ τέσσαρες καλαὶ στέρναι, ἐσκαμμέναι ἐπὶ τοῦ βράχου καὶ κεχρισμέναι. Ἀνερχόμενός τις εἰς τὴν Ἀκροκόρινθον, ἀπῆντα κατὰ τὸν Παυσανίαν διαφόρους περιβόλους, ἀφιερωμένους εἰς τὴν Ἶσιν, τὸν Σέραπιν, θωμοὺς εἰς τὸν Ἥλιον, εἰς τὴν Βίαν, εἰς τὴν Ἀνάγκην, ναόν τινα τῶν Μοιρῶν καὶ ἕτερον τῆς Ἥρας· ἐπὶ τῆς κορυφῆς τέλος ἦτο ὁ ναὸς τῆς Ἀφροδίτης, ὄπισθεν τοῦ ὁποίου εὑρίσκετο πηγή. Ἐκ πάντων τούτων σήμερον μόνον πελασγικοί τινες ὄγκοι, κίονές τινες καὶ ἡ ἀρχαία πηγὴ μένουσι. (4).

Ἐν Μεσσηνίᾳ ὑπάρχουσιν ἀκόμη αἱ ἀκροπόλεις Εἴρας, Κυπαρισσιῶν, Πύλου καὶ Μεσσήνης. Αὕτη ἔκειτο ἐπὶ τοῦ ὄρους Ἰθώμης εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὁποίου ἐξετείνετο ἡ πόλις καὶ ἡ ὑπερμεγέθης αὐτῆς περιοχή, ἣν θαυμάζει ὁ Παυσανίας, παραβάλλων αὐτὴν μὲ τὰς περιοχὰς τῆς Βαβυλῶνος καὶ τῶν Σούσων καὶ κηρύττων αὐτὴν ὀχυροτέραν παρὰ τὰ τείχη τῆς Ἀμβρύσσης ἐν Φωκίδι, τοῦ Βυζαντίου καὶ τῆς Ῥόδου, αἵτινες ἐθεωροῦντο ὡς αἱ ἄριστα ὀχυρωμέναι πόλεις. (5)

Ἐν Λακωνίᾳ σώζονται λείψανά τινα τῆς ἀκροπόλεως Σπάρτης. Κατὰ τὸν Παυσανίαν ἡ ἀκρόπολις τῆς Λακεδαίμονος δὲν ἦτο λόφος τις ἀξιοσημείωτος διὰ τὸ ὕψος του, οἷα ἦτο ἡ Καδμεία τῶν Θηβαίων ἢ ἡ Λάρισσα τῶν Ἀργείων, ἀλλ' ὑπαρχόντων ἐντὸς τῆς πόλεως λόφων πολλῶν, ὁ ὑψηλότερος ἐκαλεῖτο ἀκρόπολις· ἐπ' αὐτοῦ ἔκειτο ὁ ναὸς τῆς Ἀθηνᾶς, ἕτερος τῆς Ἐργάνης Ἀθηνᾶς, Στοά τις, ὁ ναὸς τοῦ Διὸς Κοσμητᾶ, ἱερὸν τῶν Μουσῶν κτλ. (6). Σήμερον εἶναι δύσκολον νὰ εὑρεθῶσι τὰ ἴχνη τῶν κτιρίων τούτων προσέτι δὲ καὶ νὰ ὁρισθῇ ἀκριβῶς ἡ θέσις ἣν κατεῖχεν ἡ ἀκρόπολις.

Ἐν Τριφυλίᾳ ἀπαντᾶται ἡ ἀκρόπολις τοῦ Σαμικοῦ, ἧς τὰ ὀχυρώματα ἔχουσι πολλὴν ἀναλογίαν πρὸς τὰ τῆς Τιρύνθου, καὶ ἡ ἀκρόπολις τῆς Λεπρέου.

Ἂν ἐξέλθωμεν τῆς Πελοποννήσου ἐν τῇ Ἀττικῇ ἀπαντῶμεν τὴν ἀκρόπολιν τοῦ Σουνίου, ἣν εἰσέτι στέφει ὁ ναὸς τῆς Σουνιάδος Ἀθηνᾶς· τὴν τῆς Ραμνοῦντος, ἐντὸς τῶν μαραθωνίων τειχῶν τῆς ὁποίας εὑρίσκονται πολλὰ φρέατα ἐσκαμμένα ἐν τῷ βράχῳ, καὶ πολλὰ ἐρείπια κτιρίων· καὶ τὴν τῶν Ἐλευθερῶν παρὰ τὰ σύνορα τῆς Βοιωτίας. Ἡ τῶν Ἀθηνῶν, ὡς καὶ ἀνωτέρω εἴπομεν, δεῖται περιγραφῆς ἰδιαιτέρας. Ἐν Βοιωτίᾳ εὑρίσκεται ἡ ἀκρόπολις τῶν Θηβῶν, καλουμένη Καδμεία, ἀπὸ Κάδμου τοῦ θεμελιωτοῦ αὐτῆς, ἡ τῆς Λεβαδείας, ἡ τοῦ Ὀρχομενοῦ τοῦ Μινύου, ἐρειπωθεῖσα κατὰ τὸν τέταρτον πρὸ Χριστοῦ αἰῶνα, καὶ ἡ τῆς Χαιρωνείας. Κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ Παυσανίου αἱ Θῆβαι ἦσαν περιωρισμέναι μόνον εἰς τὴν ἀκρόπολιν καὶ εἰς ὀλίγους κατοίκους. Ἡ Φωκὶς ἐμπεριέχει δύο ἀκροπόλεις, τὴν τῆς Ἐλατείας καὶ τὴν τῆς Ἀμβρύσσου. Τέλος ἂν διέλθωμεν τὴν κυρίως Ἑλλάδα μέχρι τῆς δυτικῆς αὐτῆς ἄκρας δυνάμεθα νὰ ἀναφέρωμεν τὰς ἀκροπόλεις Λιμναίας καὶ Ἁλαίρου· ἡ πρώτη τῶν ὁποίων μᾶς παρέχει τὸ περίεργον παράδειγμα μακρῶν τειχῶν, καλῶς εἰσέτι σωζομένων, καὶ συνδεόντων τὴν ἀκρόπολιν μετὰ τῆς παραλίας καὶ τῆς παραλίου πόλεως.

Ἐκ τῶν ἀκροπόλεων τῶν προϊστορικῶν χρόνων ἀναφέρομεν τὰς τῆς μέσης Ἰταλίας, ὅπου πρέπει νὰ κατῴκησε λαὸς Πελασγικῆς καταγωγῆς. Αἱ ἀκροπόλεις αὗται εἶναι ἡ τῆς

(2) Αὐτόθι Π'. 2.
(3) Παυσαν. Κορινθ. ΚΔ'. 3.
(4) Κορινθ. Δ'. 4.
(5) Μεσσηνιακὰ ΑΑ'.
(6) Λακωνικὰ ΙΖ'.

Νόρβης, ἡ τῆς Κόρας, ἡ τῆς Ἀτίνης, ἡ τοῦ Ἀρπίνου, ἡ τῆς Σιγνίας ἡ τοῦ Φερεντίνου, ἡ τοῦ Ἀλατρίου, ἡ τοῦ Τουσκούλου καὶ ἡ τοῦ Πρενεστίνου. Αἱ πλεῖσται τῶν ὁποίων διετήρησαν τὰ πελασγικά των τείχη σχεδὸν ὁλόκληρα. Εἷς τινας ἡ κυρίως ἀκρόπολις συνδέεται μετὰ τῶν τειχῶν, ὧν δεσπόζει· εἰς ἄλλας ἀποτελεῖ περίβολον δεύτερον, ἐσωτερικὴν ἀκρόπολιν. Ἀναφέρομεν προσέτι ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Ἑτρουσκικάς τινας ἀκροπόλεις, ἤτοι τὴν τῶν Βοΐων, ἥτις ἀντέκρουσε τὸν Κάμιλλον καὶ τοὺς Ρωμαίους ἐπὶ δέκα ἔτη· ταύτης σήμερον ἡ θέσις φαίνεται ἐπὶ τοῦ λόφου τῆς Φαρνήσου· καὶ τὴν τῶν Φιεσόλων παρὰ τὴν Φλωρεντίαν, ἥτις διατηρεῖ τὰ ἀρχαῖα τείχη της· τὰ λείψανα τῆς ἀκροπόλεως ὑπάρχουσι ὡς μοναστήριον Φραγκισκανῶν.

Ἡ Σικελία, εἰς ἣν ἐπίσης οἱ Πελασγοὶ μετέβησαν καὶ ὅπου ἀκολούθως συνεστήθησαν πολυάριθμοι Ἑλληνικαὶ ἀποικίαι, εἶχεν ἔδαφος ὀρεινὸν καὶ κατάλληλον εἰς κτίσιν ἀκροπόλεων· ἐν αὐτῇ ἀπαντῶνται αἱ ἀκροπόλεις Ἀκράγαντος, Σελινοῦντος, ὅπου φαίνονται τὰ λείψανα τριῶν ναῶν, Ταυρομινίου καὶ Κεφαλοιδίδος, ὅπου ἀπαντῶνται ἀξιοσημείωτα λείψανα κτιρίων Πελασγικῶν.

Τῆς Ἀφρικῆς μίαν μόνον ἀναφέρομεν ἀκρόπολιν, τὴν τῆς Καρχηδόνος. Ἀπετέλει δὲ τὴν ἀρχικὴν πόλιν, τὴν κτισθεῖσαν ὑπὸ τῶν Φοινίκων, καὶ ἐκαλεῖτο Βύρσα· περὶ αὐτὴν ἐξηπλώθη ἔπειτα ἡ ὑπερμεγεθὴς πόλις, ἐκτίσθησαν αἱ συνοικίαι καὶ οἱ λιμένες ὠρύχθησαν. Πρὸ πολλοῦ ἤδη καὶ αὐτὰ τὰ λείψανα τῆς ἀντιζήλου τῆς Ρώμης εἶχαν ἀφανισθῆ· ἀλλὰ χάρις εἰς τὰς μελέτας καὶ ἐρεύνας τοῦ Κ. Βελέ, τὰς κατὰ τὸ 1859 καὶ 1860, ἐλάβομεν γνῶσιν αὐτῶν, εἴδομεν δὲ καὶ τὴν τοπογραφίαν τῆς πόλεως στηριζομένην ἐπὶ τοῦ κύρους συγγραφέων ἀρχαίων.

Ἡ Μικρασία περιέχει πολλὰς ἀκροπόλεις διαφόρων ἐποχῶν καὶ διαφόρων πολιτισμῶν. Ἀναφέρομεν ἐν Βιθυνίᾳ τὴν ἀκρόπολιν Νικομηδείας, ἧς τὰ ὡραῖα ἑλληνικὰ τείχη εἶναι ἀκόμη ἀξιοθαύμαστα· τὴν τῆς Προύσης (ἐπ' Ὀλύμπου) καὶ τὴν τῆς Κίου, ἧς τὰ τείχη πολυγώνου ὄντα κατασκευῆς ἢ πελασγικὰ εἶναι ἀξιοσημείωτα. Ἡ Μυσία μᾶς παρουσιάζει τὴν ἀκρόπολιν τῆς Κυζίκου καὶ τὴν τῆς Ἄσσου, οὖσαν τὰ μάλα ἀξιοσημείωτον ὡς ἐκ τῆς διατάξεώς της, τῆς κατασκευῆς τῶν τειχῶν της, ὄντων ἐν μέρει μὲν ἐν πολυγώνοις, ἐν μέρει δὲ κατὰ τακτικὰς στιβάδας· προσέτι δὲ οὖσαν ἀξιοσημείωτον ὡς ἐκ τῆς διατηρήσεώς της, καὶ διὰ τὸν ἐν αὐτῇ περίεργον ὡρικὸν ναόν, οὗ τὰ ἀνάγλυφα μετεφέρθησαν εἰς τὸ μουσεῖον τοῦ Λούβρου (εἰς Παρισίους). Ἡ ἀκρόπολις τῆς Περγάμου, ἐπίσης ἐν Μυσίᾳ, δεῖται ἰδιαιτέρας σημειώσεως. Ἡ πρωτεύουσα τῆς ἀρχαίας Μαιονίας, ἡ Ταντάλις, καταστραφεῖσα ἐν ἀρχαιοτάτῃ ἐποχῇ ὑπὸ σεισμοῦ, μᾶς ἀφῆκεν ἐπὶ τοῦ ὄρους Σιπύλου ἀκρόπολιν τὰ μάλα ἐνδιαφέρουσαν. Ἐν Ἰωνίᾳ εὑρίσκονται αἱ ἀκροπόλεις τῆς Σμύρνης ἐπὶ τοῦ Πάγου, καὶ ἡ τῆς Πριήνης. Ἐν Λυδίᾳ διατηροῦνται τὰ λείψανα τῆς ἀκροπόλεως τῶν Σάρδεων. Ἐν Καρίᾳ εὑρίσκονται αἱ ἀκροπόλεις τῆς Κνίδου καὶ τῆς Ἁλικαρνασσοῦ. Εἰς Λυκίαν ἀπαντῶνται ἡ τῆς Τελεμισσοῦ καὶ ἡ τοῦ Ἀντιφέλλου· καὶ εἰς Παμφυλίαν ἡ τῆς Πέργης.

Προχωροῦντες εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς μεγάλης χερσονήσου σημειοῦμεν ἐν Φρυγίᾳ τὴν ἀκρόπολιν τοῦ Κοτιαίου· ἐν Γαλατίᾳ, τὴν τῆς Πεσσινοῦντος· ἐν Καππαδοκίᾳ τὴν τοῦ Πτερίου, ἀρχαίας τῆς Πτερίας πρωτευούσης, καταστραφείσης ὑπὸ Κροίσου. Ἐν τῷ περιβόλῳ τῆς τελευταίας ταύτης πόλεως φαίνονται πολλαὶ ἀκροπόλεις, ἐπὶ βράχων μεμονωμένων· τὰ τείχη των, ὡς καὶ τὰ ἀποτελοῦντα τὸν περίβολον, εἶναι σχεδὸν καθ' ὁλοκληρίαν τῆς πολυγώνου κατασκευῆς ἢ πελασγικά. Ἐκεῖ ἀπαντῶνται καὶ πολλαὶ ὑπόνομοι μακρύτατοι, ὁμοιαι πρὸς τὰς τῆς Τιρύνθου καὶ τῆς Δήλου. Ἐν τῷ βασιλείῳ τοῦ Πόντου ἀπαντῶνται ἐπίσης εἰς Ἀμάσειαν λείψανα ἀξιοθέατα ἀκροπόλεως Ἑλληνικῆς ἐποχῆς.

Αἱ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου ἔχουσιν ἐπίσης διαφόρους ἀκροπόλεις. Σημειοῦμεν τὴν τῆς Μιτυλήνης, ἐν τῇ νήσῳ Λέσβῳ· τὴν τῆς Σαμοθράκης· τὴν τῆς Ἁτμου· τὴν τῆς Σάμου καὶ τέλος τὴν τῆς Δήλου, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους Κύνθου. Ἐν ταύτῃ ἀπαντᾶται δρόμος ὑπόγειος ἀνάλογος μὲ τὰς ὑπονόμους τῆς Τιρύνθου. Τὰ τείχη της, ὄντα ἐκ γρανίτου καὶ κατὰ τακτικὰς στιβάδας, περιέχουσι λείψανα μαρμαρίνων οἰκοδομῶν.

Μένει ἤδη νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ τοῦ θαυμασίου βράχου, ὅστις ὑπῆρξε τὸ λίκνον τῶν ἀρχαίων Ἀθηνῶν καὶ τῆς θρησκείας αὐτῶν, καὶ ὅστις ἐγένετο τὸ ἀντάξιον βάθρον τῶν εὐγενεστάτων καὶ ἐντελεστάτων μνημείων, ὅσα ποτὲ ἄνθρωποι ᾠκοδόμησαν.

ΟΠΟΙΟΣ Ο ΕΙΡΗΝΟΠΟΙΟΣ;

Εἴς τινα τοῦ ἐσωτερικοῦ πόλιν κατῴκει πλούσιός τις ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἦτο κάτοχος πολλῶν προβάτων. Οὗτος ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν εἶχεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του ἁπλοῦν τινα ποιμένα, ὁ ὁποῖος οὐδέποτε εἶχεν ὑπηρετήσει ἄλλον, ἐπειδὴ εἶχε γεννηθῇ καὶ ἀνατραφῇ εἰς τοῦ πλουσίου κυρίου του τὰ κτήματα ἀπὸ πατέρα ὄντα ἐπίσης ποιμένα τῆς οἰκογενείας ἐκείνης, τὸν ὁποῖον ἀφοῦ ἐβοήθει παιδιόθεν διεδέχθη ἀποθανόντα.

Ὁ κτηματίας καὶ ὁ ποιμαίνων τὰ πρόβατά του ἦσαν γενικῶς εὐχαριστημένοι πολὺ ὁ εἷς ἀπὸ τὸν ἄλλον, διότι καὶ καλῶς ἐγίνωσκον ὁ εἷς τὸν ἕτερον, καὶ πάντοτε πρεπόντως ἐφέροντο. Ὁ πλούσιος εἴξευρεν ὅτι ὁ ποιμήν του ἦτο ὁ ἄριστος τῶν περιχώρων ποιμὴν καὶ ἄνθρωπος σοβαρὸς καὶ τίμιος. Καὶ ὁ ποιμὴν δὲ εἴξευρεν ὅτι ὁ κύριός του ἦτο ἄνθρωπος καλός, φιλαλήθης καὶ δίκαιος εἰς τὰς συναλλαγάς του καὶ πρόθυμος νὰ βοηθῇ τὸν πτωχὸν ὅταν ἔβλεπεν αὐτὸν εἰς ἀνάγκην πραγματικήν. Πλὴν καὶ οἱ δύο εἶχον ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ἐλλάττωμα, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου δὲν ἦσαν πάντοτε ἐν ἁρμονίᾳ. Καὶ οἱ δύο ἦσαν εὐερέθιστοι, καὶ οἱ δύο ὅταν ἐθύμωνον δὲν ἠδύναντο νὰ κρατῶσι τὴν γλῶσσαν. «Ἰδοὺ ὀλίγον πῦρ, λέγει ὁ ἀπόστολος, ἡλίκην ὕλην ἀνάπτει· καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας.»

Ἡμέραν τινὰ ἐνῷ ἡ ὥρα εἶχεν ἀρκετὰ προχωρήσει καὶ ὁ ποιμὴν ἔπρεπε νὰ εὑρίσκηται παρὰ τὰ πρόβατα, αὐτὸς ἀπ' ἐναντίας ἐφάνη περιπατῶν ἀσκόπως καὶ πλανώμενος εἰς τοὺς δρόμους, ὡς ἄνθρωπος μὴ ἔχων καμμίαν ἐργασίαν, ἀλλὰ σκεπτικὸς καὶ λυπούμενος. Ἐνῷ οὕτω περιεφέρετο μεταξὺ ἄλλων εἶδε καθ' ὁδὸν καὶ τὸν ἱερέα των. Ὁ ἱερεὺς ὅστις καλῶς ἐγίνωσκε καὶ τὸν ποιμένα καὶ τὸν κύριόν του ἅμα εἶδε τὸν ἄνθρωπον οὕτως ἀμελῶς περιπατοῦντα ἀμέσως ὑποπτεύθη ὅτι συνέβη τι δυσάρεστον, δι' ὃ καὶ πλησιάσας μετὰ γλυκύτητος :

— Τί νέα, τὸν ἠρώτησε, ποιμήν ; Συχνὰ δὲν σὲ βλέπω μακρὰν ἀπὸ τὰ πρόβατά σου κατὰ τοιαύτην ὥραν.

— Δὲν ἔχω πλέον πρόβατα, γέροντά μου, ἀπεκρίθη ὁ ποιμήν, τὸ ἀφεντικό μᾶς ἀπέλυσε.

— Πῶς ; ἐσὲ ἀπέλυσεν ! ἐσὲ ὅστις εἶσαι ποιμὴν ἐδῶ πέραν ἀφότου ἐγὼ ἦλθα καὶ πρὶν ἀκόμη ! Διατί ; τί συνέβη ;

— Χθὲς τ' ἀφεντικό μὲ παραφούσκωσεν· ἔτσι δὲν ἐμπόρεσα κ' ἐγὼ πλέον νὰ βαστάξω καὶ ἤνοιξα τὸ στόμα μου καὶ τοῦ τὰ ἔψαλα. Τότε μ' εἶπε νὰ ξεκουμπισθῶ, νὰ κρημνισθῶ καὶ νὰ πάγω ὅπου 'ς τὴν ὀργὴν θέλω, ἀλλ' ὄχι πλέον εἰς τὰ πρόβατα. Καὶ πόσον εἶναι δύσκολον, γέροντά μου, ὕστερον ἀπὸ τόσα χρόνια.

— Πολὺ μοῦ κακοφαίνεται, φίλε μου, ἀλλὰ μὴ λυπεῖσαι· ἴσως τὰ πράγματα διορθωθῶσι πολὺ ὀγλύγορα.

— Μὴ τὸ ἐλπίζῃς, γέροντά μου, αὐτὴν τὴν φοράν· ὁ ἀφεντικὸς εἶναι πολὺ ἀψίθυμος καὶ ὅταν εἰπῇ τὸν λόγον του δὲν τὸν πέρνει πλέον ὀπίσω.

— Καλά, φίλε μου, ἀλλὰ μήπως ἐκεῖνος μόνον εἶναι ἀψίθυμος ; Ἴσως ἐκεῖνος μόνον δὲν σ' ἐφούσκωσεν, ἀλλὰ καὶ σὺ ἐφούσκωσες ἐκεῖνον.

— Ἐκεῖνος ἤρχισε. Δὲν ἔπρεπε νὰ μοῦ 'πῇ ὅσα μοῦ εἶπε.

— Ἴσως ὄχι. Ἀλλ' ἄραγε, ἔπρεπε καὶ σὺ νὰ τῷ εἰπῇς ὅσα τῷ εἶπες ;

— Δὲν εἰξεύρω, γέροντα, ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ἐθύμωσα.

— Ἐγὼ ἐμπορῶ νὰ ζητήσω συγχώρησιν δι' ἐσέ, εἶπε τότε μετὰ πολλῆς πραότητος καὶ γλυκύτητος ὁ ἱερεύς, ἀλλὰ καὶ σὺ πρέπει νὰ μὴ ἀντιλέγῃς εἰς ἐκεῖνον, ὅταν μάλιστα τὸν βλέπῃς θυμωμένον.

— Εἶναι δύσκολον νὰ μὴ ἀντιλέγωμεν ὅταν οἱ ἄλλοι λέγουν λόγους τοὺς ὁποίους δὲν πρέπει.

— Νοί, εἶναι δύσκολον, πολὺ δύσκολον μάλιστα, καὶ δύσκολα εἶναι πολλὰ ἄλλα καλὰ καὶ δίκαια πράγματα· ἀλλὰ πρέπει μόνον τὰ εὔκολα νὰ κάμωμεν καὶ τὰ δύσκολα νὰ μὴ κάμωμεν ; Λάβε τώρα τὴν θέσιν τοῦ κυρίου σου καὶ εἰπέ μου· ἂν σὺ ἦσο κύριος ἤθελες

εἰς ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους σου νὰ σὲ συγχίζῃ; Ἐκτὸς τούτου εἰξεύρεις τί τὸν ἔκαμεν ἐκεῖνον νὰ σοῦ ὁμιλήσῃ ὅπως ὡμίλησεν; Ἴσως κἄτι ἔκαμε καὶ ἐκεῖνον νὰ θυμώσῃ. Νομίζω ὅτι λυπεῖσαι δι' αὐτὰ ποῦ σοῦ λέγω· δὲν λυπεῖσαι;

— Βέβαια καὶ λυποῦμαι· ἀλλὰ τί νὰ κάμω;

— Ἐγὼ νὰ σοὶ εἴπω. Νὰ ὑπάγῃς καὶ νὰ εὕρῃς τὸν κύριόν σου καὶ νὰ τῷ εἰπῇς ὅτι λυπεῖσαι. Μὴ ἐντραπῇς ἢ μὴ νομίσῃς ὅτι πίπτεις ἀπὸ τὴν ἀξιοπρέπειάν σου πράττων τοῦτο· δι' αὐτοῦ μάλιστα ὑψώνεσαι. Ἐλπίζω ὅτι ἕως τώρα δὲν ἐπῆρεν ἄλλον, ἀλλὰ νὰ ὑπάγῃς χωρὶς ἄλλο ἀπόψε.

Ὁ ποιμὴν ἔμεινε σύννους· μήτε ναὶ εἶπε μήτε ὄχι· ὁ ἱερεὺς ὅμως ἀποχαιρετήσας αὐτὸν μετὰ πολλῆς γλυκύτητος ἀνεχώρησεν.

Ἀφοῦ ὁ ποιμὴν καὶ ὁ ἱερεὺς ἀπεχωρίσθησαν ὁ τελευταῖος οὗτος ἔλαβε τὸν πρὸς τοὺς ἀγροὺς δρόμον, ὅπου εἶξευρεν ὅτι ἔμελλε κατ' ἐκείνην τῆς ἡμέρας τὴν ὥραν ν' ἀπαντήσῃ τὸν γεοκτήμονα, τὸν ὁποῖον καὶ πράγματι εὗρε καὶ πρὸς τὸν ὁποῖον δὲν ἤργησε νὰ ἐκθέσῃ τὸν σκοπὸν τῆς ἐπισκέψεώς του. Ὁ γεοκτήμων ἀκούσας μετὰ προσοχῆς τὸν ἱερέα

— Εἶναι καλοὶ οἱ λόγοι σου, γεροντά μου, τῷ εἶπεν, ἀλλὰ σᾶς βεβαιῶ ὅτι ποτὲ κανεὶς ἐκ τῶν ἀνθρώπων μου δὲν μοὶ ὡμίλησε μὲ τρόπον τοιοῦτον, καὶ οὔτε θὰ μοὶ ὁμιλήσῃ. Δὲν εἶξευρα ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔχει τοιαύτην γλῶσσαν.

— Δὲν εἶναι ἀμφιβολία, εἶπεν ὁ ἱερεύς, ὅτι δὲν ἔπρεπεν· ἀλλὰ ποτὲ δὲν θὰ ὡμίλει οὕτως ἂν δὲν ἐθύμωνε. Τί δὲ τὸν ἔκαμε νὰ θυμώσῃ; Ἐκεῖνος, ναί, δὲν ἔπρεπε νὰ φερθῇ καθὼς ἐφέρθη, ἀλλ' εἶσθε βέβαιος ὅτι σεῖς ἔπρεπε νὰ τῷ εἰπῆτε ὅσα τῷ εἴπετε;

— Εἰξεύρω ὅτι εἶμαι ὀλίγον ὀξύθυμος· τοῦτο δὲν εἰμπορῶ νὰ τὸ ἀρνηθῶ. Τῷ εἶπον, ναί, κἄτι ἐρεθιστικόν, διότι ἐθύμωσα, τὸ ὁποῖον ὅμως δὲν δύναμαι νὰ ἐνθυμηθῶ τώρα. Ἀλλ' εἰς ἐκεῖνον δὲν ἠρμοζε νὰ μοὶ ἀποκριθῇ ὅπως μοὶ ἀπεκρίθη.

— Πρέπει νὰ ὑποφέρωμεν καὶ νὰ συγχωρῶμεν, ἀγαπητέ. Ἂν ἔλθωμεν μάλιστα εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ πράγματος βλέπομεν ὅτι κἄτι σὲ ἔκαμε νὰ θυμώσῃς, ὁ δὲ θυμὸς σὲ παρεκίνησε νὰ ὁμιλήσῃς ὀργίλως πρὸς τὸν ποιμένα· τοῦτο ἔκαμε ἐκεῖνον νὰ θυμώσῃ, καὶ ὁ θυμὸς τὸν ἔφερε νὰ σοὶ ὁμιλήσῃ ἀπρεπῶς. Ὡς ἀποτέλεσμα δὲ βλέπομεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔχασε τὴν θέσιν του δι' αὐτό. Τοῦτο δὲν εἶναι σκληρόν, μάλιστα δι' ἕνα παλαιὸν ὑπηρέτην;

Ὁ γεοκτήμων ἔμεινε σιωπηλῶς. Εἶξευρεν ὅτι οὕτως ἔχει, ἀλλὰ δὲν ἤθελε νὰ ὑποχωρήσῃ. Ὁ δὲ καλὸς ἱερεὺς ἐξηκολούθησεν

— Εἰξεύρω ὅτι ἀγαπᾷς τὴν ἀλήθειαν καὶ ἐλπίζω ὅτι θὰ φερθῇς ὡς χριστιανός. Ὢ, ἂν μόνον σκεφθῶμεν ποσάκις τῆς ἡμέρας σφάλλομεν, εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ συγχωρῶμεν τὰ σφάλματα τῶν ἄλλων. Ἂν ἀπόψε ἔλθῃ ὁ ποιμὴν μὴ τὸν ἀποβάλλῃς. Ναί, εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ τὸν δεχθῇς.

Ταῦτα εἰπὼν ὁ ἱερεὺς καὶ χαιρετήσας τὸν γεοκτήμονα ἀνεχώρησε. Τί συνέβη μετὰ ταῦτα ἀγνοοῦμεν.

Γινώσκομεν δὲ μόνον ὅτι ὁ ποιμὴν τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν ἔβοσκε πάλιν τὰ πρόβατα καὶ ὅτι μέχρι σήμερον τὰ βόσκει. Πλήν, ἐὰν ἔλειπεν ὁ εἰρηνοποιὸς ἔμελλον ἄραγε ποτὲ νὰ ἔλθωσι πάλιν εἰς συναφειαν ὁ ποιμὴν καὶ ὁ γεοκτήμων; Ἀμφιβάλλομεν. «Μακάριοι λοιπὸν οἱ εἰρηνοποιοί!» Ὢ, πόσον θὰ ἦτο καλλίτερον καὶ δι' ἑαυτὸν καὶ διὰ τοὺς ἄλλους ἂν ἕκαστος τῶν ἀνθρώπων ἦτο εἰρηνοποιός, ἂν δὲν ὑπῆρχον οἱ ψυθιρισταὶ καὶ οἱ καταλάλοι, οἱ σπείροντες μεταξὺ φίλων διχονοίας, μεταξὺ ἀδελφῶν ἔριδας, οἱ ποιοῦντες τὸ κακὸν χειρότερον, οἱ ἐφευρίσκοντες καὶ διαδίδοντες συκοφαντίας! Μὴ νομίσωμεν ὅμως ὅτι διὰ νὰ γείνῃ τις εἰρηνοποιὸς πρέπει νὰ ἦναι ἱερεύς· οὐχί, πᾶς ἄνθρωπος φθάνει νὰ θέλῃ καὶ δύναται νὰ γείνῃ τοιοῦτος· οἱ ἱερεῖς ὅμως πρέπει πρῶτοι νὰ δίδωσι τὸ καλὸν παράδειγμα.

ΕΙΡΗΝΗ

Ὑπὸ τὸ ὡραῖον τοῦτο καὶ παρήγορον ὄνομα ἐκδίδεται ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Ἰανουρίου κατὰ σάββατον ἐν Ἀθήναις σπουδαία ἐφημερὶς, σκοπὸν ἔχουσα τὴν διάδοσιν τῶν χριστιανικῶν ἀρχῶν διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῶν ἀληθειῶν τοῦ Εὐαγγελίου, αἵτινες δυσγυχῶς οὐ μόνον ὑπὸ τῶν πλείστων ἐξημῶν ἀγνοοῦνται ἀλλὰ καὶ διασύρονται καὶ χλευάζονται· οἱ δὲ τολμῶντες νὰ κηρύττωσιν αὐτὰς καταδικάζονται εἰς τὸν μαρτυρικώτατον διὰ πείνης θάνατον. Ὡς ἐκ τούτου οἱ ἀναλαβόντες τὴν ἔκδοσιν τῆς Εἰρήνης ὑπέβαλον ἑαυτοὺς ἀναντιρρήτως εἰς ἀγῶνα δεινόν, ἀγῶνα δεόμενον αὐταπαρνή-

σεως καὶ πρὸ πάντων βοηθείας ἐξ ὕψους. Ἐν τῷ καλῷ λοιπὸν τούτῳ ἀγῶνι προτρέπομεν τοὺς ἀγαθοὺς συντάκτας καὶ ἐκδότας νὰ ἐγκαρτερήσωσι καὶ ἔστωσαν βέβαιοι περὶ τῆς ἀμοιβῆς. Εὐχόμεθα ἐντούτοις ὥστε τινὲς ἐκ τῶν γραφόντων ἐν τῇ Εἰρήνῃ καὶ ἐν αὐτῇ εἰσέτι τοῦ πειρασμοῦ τὴν δύσκολον ὥραν νὰ μὴ μεταχειρίζωνται πολλὰ κατὰ τῶν ἀντιφρονούντων ἐπίθετα ἀλλὰ νὰ δεικνύωνται ἐμπράκτως ἀληθεῖς μαθηταὶ Ἐκείνου «ὃς λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδόρει, πάσχων οὐκ ἠπείλει· παρεδίδου δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως.» Προσέτι δὲ καὶ νὰ ἔχωσιν εὐκρινεστέραν καὶ εὐρυτέραν περὶ τῆς ἐλευθερίας τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ ἰδέαν, ἐλευθερίας ἀποκτηθείσης διὰ τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ καὶ παρεχομένης δωρεὰν, οὐχὶ παρ' ἀνθρώπων οὐδὲ ὑπ' ἀνθρώπων, ἀλλὰ παρ' αὐτοῦ τοῦ Σωτῆρος εἰς πάντα ριπτόμενον εἰς τὰς θείας ἀγκάλας του,καὶ διὰ τοῦ Παρακλήτου. Μετὰ τὰς φιλικὰς ταύτας παρατηρήσεις, ἃς χρεὼς ἡμῶν ἐθεωρήσαμεν. προσθέτομεν ὅτι εἰς πάντας τοὺς μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντας ἀριθμοὺς τῆς Εἰρήνης πάντοτε εὕρομεν καὶ ὕλην σπουδαίαν, ἀξιανάγνωστον, λίαν ὠφέλιμον καὶ ἐπομένως ἀξιοσύστατον· διὸ καὶ παρακινοῦμεν πάντας τοὺς ἐπιθυμοῦντας τὴν ἀληθῆ αὐτῶν καὶ τῶν φίλων των πρόοδον νὰ γίνωσι τακτικοὶ ἀναγνῶσται καὶ συνδρομηταὶ τοῦ ἐν λόγῳ φύλλου, ὄντες βέβαιοι ὅτι πάντοτε θέλουσιν εὑρίσκει ἐν αὐτῇ ὕλην σπουδαίαν οἵα ἡ ἑξῆς

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΟΥ Α'. ΨΑΛΜΟΥ

«Μακάριος ἀνὴρ, ὃς οὐκ ἐπορεύθη ἐν βουλῇ ἀσεβῶν, καὶ ἐν ὁδῷ ἁμαρτωλῶν οὐκ ἔστη, καὶ ἐπὶ καθέδρας λοιμῶν οὐκ ἐκάθισεν, ἀλλ' ἢ ἐν τῷ νόμῳ Κυρίου τὸ θέλημα αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ μελετήσει ἡμέρας καὶ νυκτός.»

Μακάριος γενόμενος ὁ θεῖος Δαβὶδ, πῶς γίνεται, καὶ ὁποῖός τις ἐστιν ὁ μακάριος ἀνὴρ ἐν τῷ πρώτῳ τούτῳ ψαλμῷ ἐκδιδάσκει. Καὶ γίνεται μὲν μακάριος ἕκαστος, τρία φεύγων κακὰ, οἷον τὴν βουλὴν τῶν ἀσεβῶν, τὴν ὁδὸν τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ τὴν καθέδραν τῶν λοιμῶν, καὶ ἐν ἀγαθὸν ἀεὶ ἐπιδιώκων, οἷον τὴν μελέτην καὶ κατανόησιν τοῦ θείου νόμου, πρὸς ὃν ταυτίζων τὴν ἑαυτοῦ θέλησιν καὶ κατ' αὐτὸν πράττων γίνεται φίλος Θεοῦ καὶ τῆς μακαρίας αὐτοῦ φύσεως κοινωνός. Ἀλλ' ἵνα τις φεύγῃ τὰ κακὰ καὶ ἐπιδιώκῃ τὰ ἀγαθὰ, ἀνάγκη πᾶσα νὰ ἔχῃ ἐν τῷ νῷ σαφῆ καὶ διακεκριμένην ἑκατέρων ἰδέαν. Διὰ τοῦτο ὀφείλομεν νὰ ὁρίσωμεν τὰ ἀνωτέρω τρία φευκτέα κακὰ, καὶ τὸ διωκτέον ἀγαθὸν, ἵνα ἕκαστος, εἰδὼς καὶ φεύγων ἐκεῖνα, καὶ προσκολλώμενος τούτῳ, γένηται μακάριος. Καὶ πρῶτον φέρε ὁρίσωμεν, τίνες οἱ ἀσεβεῖς καὶ τίς ἡ βουλὴ αὐτῶν. Ὁ Θεὸς, ποιητὴς ὢν τοῦ ἀνθρώπου, εἶναι καὶ φύσει ἄρχων αὐτοῦ. Εἶναι αὐτοῦ ὁ νομοθέτης καὶ ὁ δικαστὴς καὶ ὁ ὑπέρτατος Βασιλεὺς καὶ Κύριος, εἰς ὃν ὀφείλει ἀπόλυτον σέβας καὶ ὑπακοήν. Ἡ δύναμις αὐτοῦ οὐκ ἔχει ὅριον, οὐδ' ἔστιν ὁ δυνάμενος νὰ ἀντιταχθῇ ἢ νὰ ἀνθέξῃ κατ' αὐτῆς. Ὅσοι λοιπὸν, τῶν ἀνθρώπων, σεβόμενοι τὴν δύναμιν καὶ τὸ μεγαλεῖον τοῦ Θεοῦ, ὑποτάσσονται αὐτῷ ἑκουσίως καὶ πολιτεύονται κατὰ τὸ θέλημα καὶ τοὺς νόμους αὐτοῦ, οὗτοί εἰσιν οἱ εὐσεβεῖς. Ὅσοι δὲ, περιφρονοῦντες τὴν παντοδυναμίαν καὶ τὸ μεγαλεῖον τοῦ Θεοῦ καὶ ἀποστατοῦντες ἀπὸ τοῦ φυσικοῦ αὐτῶν Βασιλέως καὶ Κυρίου, πορεύονται κατὰ τὴν ἰδίαν ἑαυτῶν θέλησιν καὶ ἐπιθυμίαν, ἐχθρικῶς πρὸς τὴν θέλησιν τοῦ Θεοῦ διακείμενοι καὶ κατ' αὐτῆς, ὅσον δύνανται, ἀντιταττόμενοι, οὗτοί εἰσιν οἱ ἀσεβεῖς. Καὶ συντόμως εἰπεῖν, ὁ ἀσεβὴς εἶναι ἀγνώμων ἀποστάτης ἀπὸ τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ ἐχθρὸς αὐτῆς καὶ πολέμιος. Ὁ δὲ εὐσεβὴς εἶναι εὐγνώμων ὑπήκοος καὶ πολίτης τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, καὶ τῆς ἀνόμου τῶν ἀσεβῶν βασιλείας ἐχθρὸς καὶ πολέμιος. Ἡ δὲ βουλὴ τῶν ἀσεβῶν, περὶ ἧς λαλεῖ ὁ ψαλμὸς, εἶναι αὕτη. Ἐπειδὴ ὁ Θεὸς ἐξελέξατο ἑαυτῷ λαὸν, ἐφ' ὃν κατέστησε Βασιλέα τὸν ἑαυτοῦ ἀγαπητὸν Υἱὸν καὶ Υἱὸν Δαβὶδ γενόμενον κατὰ τὸ ἀνθρώπινον, ὃς ἐκλήθη Ἰησοῦς Χριστὸς, καὶ βούλεται πάντας ἀνθρώπους ὑπηκόους γενέσθαι τῆς Βασιλείας ταύτης, οἱ ἀσεβεῖς τοὐναντίον βούλονται νὰ ἀφανίσωσι πάντα ὑπήκοον καὶ πολίτην τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ, καὶ νὰ ἐξαλείψωσιν ἀπὸ τῆς γῆς τὸ μνημόσυνον αὐτῆς. Ἀνὴρ λοιπὸν, ὃς οὐκ ἐπορεύθη ἐν βουλῇ ἀσεβῶν, ἐστὶν ἐκεῖνος, ὅστις οὐκ ἐγένετο ἀποστάτης ἀπὸ τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ ἐχθρὸς αὐτῆς καὶ πολέμιος· ἐκεῖνος, ὅστις οὐκ ἠθέτησε τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν καὶ οὐκ ἐγένετο διώκτης τῶν χριστιανῶν καὶ ἐχθρὸς τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ. Οἱ μὲν οὖν ἀσεβεῖς οὗτοι, καὶ αὕτη ἡ βουλὴ αὐτῶν. Τίνες δὲ οἱ ἁμαρτωλοὶ καὶ τίς ἡ ὁδὸς αὐτῶν;

Ὅσοι ἐθισθῶσι νὰ πολιτεύωνται κατὰ τοὺς θείους νόμους, οὗτοι λέγονται δίκαιοι. Ὅσοι δὲ τοὐναντίον ἐθισθῶσι νὰ πράττωσιν ἔργα ὑπὸ τῶν θείων νόμων ἀπαγορευόμενα, οὗτοι λέγονται ἁμαρτωλοί. Ὁ ἁμαρτωλὸς οὐκ ἔχει κακὴν βούλησιν, ὡς περ ὁ ἀσεβὴς, ἔχει ὅμως κακὴν ἕξιν. Αὕτη δὲ, ἐπειδὴ ἐγένετο αὐτῷ δευτέρα φύσις, διὰ τοῦτο οὐ δύναται νὰ ἀποφύγῃ τὴν πρᾶξιν τῆς ἁμαρτίας. Ὁ δὲ βίος τῆς κακῆς ἕξεως συνιστᾷ σειρὰν καὶ ἀκολουθίαν ἁμαρτιῶν, καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ὁδὸς τῶν ἁμαρτωλῶν. Ἐν τῇ ὁδῷ ταύτῃ οὐχ ἵσταται καὶ οὐ χρονοτριβεῖ ὁ μακάριος ἀνὴρ οὐδὲ ἐθίζεται εἰς τὸ ἁμαρτάνειν. Ἀλλ' ἐὰν τυχὸν καὶ εἰς αὐτὴν ὀλισθήσῃ, εὐθὺς ἀφίσταται καὶ μετανοεῖ καὶ ἐπανέρχεται εἰς τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης. Ὁρίσωμεν ἤδη καὶ τὸ τρίτον κακὸν τὴν καθέδραν τῶν λοιμῶν. Καθέδρα νοεῖται ἡ διδασκαλία. Διδασκαλία δὲ λοιμῶν ἐστιν ἐκείνη, ἥτις ὡς λοιμώδη νόσον μεταδίδει εἰς τοὺς ἀκούοντας τὴν ἀσέβειαν καὶ τὴν εἰς τὸ ἁμαρτάνειν ἕξιν. Ἐπὶ τοιαύτης δὲ καθέδρας οὐδέποτε καθίζει ὁ μακάριος ἀνὴρ, διότι ἵνα πράξῃ τοῦτο, πρέπει πρῶτον νὰ γείνῃ ἀσεβὴς καὶ ἁμαρτωλὸς, ὅπερ ἀδύνατον. Τὰ τρία ταῦτα κακὰ φεύγων καὶ ἀποστρεφόμενος ὁ βουλόμενος γενέσθαι μακάριος ἀνὴρ, ὀφείλει νὰ προσκολληθῇ εἰς τὸ ἀντίθετον ἀγαθὸν, ἤγουν τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ, νὰ θέλῃ καὶ νὰ πράττῃ κατ' αὐτὸν καὶ νὰ μελετᾷ αὐτὸν ἡμέρας καὶ νυκτός. Ἀλλὰ τίς οὗτος ὁ νόμος, ὁ ἡμερονυκτίου μελέτης δεόμενος, καὶ καθ' ὃν ἡ θέλησις ἑκάστου ὀφείλει νὰ θέλῃ καὶ νὰ πράττῃ; τοῦτο σκεπτέον ἤδη. Πάσης βασιλείας οἱ νόμοι εἶναι συστατικὸν οὐσιῶδες, διότι ἄνευ νόμων βασιλεία οὐχ ὑφίσταται. Καὶ αἱ μὲν ἀνθρώπιναι βασιλεῖαι ἔχουσι νόμους, τὰς ἀτελείας καὶ κακίας τῶν θεμένων αὐτοὺς ἀνθρώπων φέροντας. Οἱ δὲ νόμοι τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ εἶναι ἄριστοι καὶ κάλλιστοι, ἔχοντες τὰς ἀρετὰς καὶ τὴν τελειότητα τοῦ θεμένου αὐτοὺς Θεοῦ. Οἱ νόμοι οὗτοι, τῆς θείας σοφίας ἔργον, εἶναι σύστημα συνηρμολογημένον, πρὸς τὴν φύσιν καὶ τὰς χρείας τοῦ ἀνθρώπου ἀνάλογον, ἀρχὴν ἔχον καὶ τέλος. Ἐν τῷ συστήματι τούτῳ ὑπάρχει εἷς πρῶτος καὶ ἀρχικὸς καὶ θεμελιώδης νόμος, ἐξ οὗ οἱ λοιποὶ πάντες προέρχονται, συνέπειαι, οὕτως εἰπεῖν, αὐτοῦ οὖσαι. Ἵνα δέ τις νοήσῃ τὸν ἀρχικὸν τοῦτον νόμον καὶ πάσας τὰς συνεπείας αὐτοῦ κατὰ λόγον καὶ ἐπιστήμην, δεῖται μελέτης ἡμέρας καὶ νυκτός. Διότι ἡ κατὰ λόγον καὶ σύνεσιν νόησις, ἡ τὸν σύνδεσμον καὶ τὴν ἀκολουθίαν τῶν ἀρχῶν πρὸς τὰς συνεπείας καθορῶσα καὶ τὰ καθ' ἕκαστα πρὸς τὸ γενικὸν καὶ τὸ καθόλου συμβιβάζουσα, εἰς οὐδένα προσγίνεται καὶ παρ' οὐδενὸς ἀποκτᾶται ἄνευ πολυχρονίου πείρας καὶ μελέτης. Ὁ δὲ θεῖος νόμος, ὡς ἄπειρον ἔχων βάθος καὶ πλάτος, ἀπαιτεῖ καὶ μελέτην ἀκατάπαυστον, διότι, ὅσον καὶ ἂν μελετᾶται, οὐδέποτε ἡ γνῶσις αὐτοῦ ἐξαντλεῖται. Μετὰ τὰς ἐξηγήσεις ταύτας ἐπόμενον νὰ ἐρωτήσωμεν καὶ τίς ὁ ἀρχικὸς καὶ θεμελιώδης νόμος τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ἐξ οὗ πηγάζουσιν οἱ λοιποὶ πάντες καὶ ὃν δεῖ μελετᾶν ἡμέρας καὶ νυκτός; Τὸ ἐρώτημα τοῦτο προὔβαλεν εἰς τὸν Χριστὸν εἷς νομικὸς, πειράζων αὐτὸν καὶ λέγων· «Διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ νόμῳ;» Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· «Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου. Αὕτη ἐστὶ πρώτη καὶ μεγάλη ἐντολή. Δευτέρα δὲ ὁμοία αὐτῇ· Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. Ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται κρέμανται.» (Ματθ. κβ'. 35.) Κατὰ τὴν μαρτυρίαν ταύτην τοῦ πανσόφου ἡμῶν Διδασκάλου Χριστοῦ, ὅλος ὁ νόμος, ἤγουν ὅλοι οἱ ἓν σύζυγα ἀποτελοῦντες θεῖοι νόμοι καὶ ὅλοι οἱ προφῆται, ἤγουν πᾶσα τῶν προφητῶν ἡ παραινετικὴ διδασκαλία, περιέχονται ἐν τῇ πρώτῃ ταύτῃ καὶ μεγάλῃ ἐντολῇ, καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ τῇ ὁμοίᾳ αὐτῇ καὶ ἐξ αὐτῶν προέρχονται ὥσπερ ἐκ πηγῆς, ἢ ὥσπερ συνέπειαι ἐξ ἀρχῆς. Ἵνα δέ τις ἐννοήσῃ κατὰ λόγον καὶ ἐπιστήμην τὰς δύο πρώτας καὶ μεγάλας ἐντολὰς καὶ ὅλον τὸν ἐξ αὐτῶν ἐξαρτώμενον νόμον καὶ συλλάβῃ τὴν ἰδέαν τοῦ ὅλου συστήματος τῶν θείων νόμων, καὶ θεωρήσῃ τὰς σχέσεις τῶν ἀρχῶν πρὸς τὰς συνεπείας, καὶ τῶν συνεπειῶν πρὸς τὰς ἀρχὰς καὶ πρὸς ἀλλήλας, καὶ γένηται σοφὸς καὶ ἐπιστήμων περὶ τὰ θεῖα νομικὰ, ὀφείλει νὰ μελετᾷ αὐτὰς ἡμέρας καὶ νυκτός. Τὴν μελέτην ταύτην συνιστᾷ καὶ ὁ Θεὸς εἰς τὸν Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ, λέγων· «Καὶ οὐκ ἀποστήσεται ἡ βίβλος τοῦ νόμου τούτου ἐκ τοῦ στόματός σου, καὶ μελετήσεις ἐν αὐτῇ ἡμέρας καὶ νυκτὸς, ἵνα εἰδῇς ποιεῖν πάντα τὰ γεγραμμένα. Τότε εὐοδωθήσῃ, καὶ εὐοδώσεις τὰς ὁδούς σου καὶ τότε συνήσεις.» (Ἰησοῦς Ναυῆ. ά. 8.) Ἐν δὲ τῇ

Νέᾳ Διαθήκῃ ἐπειδὴ ὁ Πατὴρ κατέστησε Βασιλέα τὸν ἑαυτοῦ ἀγαπητὸν Υἱὸν ἐπὶ Σιὼν ὄρος τὸ ἅγιον αὐτοῦ, ἔθετο καὶ θεμελιώδη νόμον τόνδε· «Οὗτός ἐστιν ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, ἐν ᾧ εὐδόκησα· αὐτοῦ ἀκούετε.» Βεβαίως ὁ τοῦ Θεοῦ ἀγαπητὸς Υἱὸς εἶναι Κύριος καὶ Θεὸς καὶ ἀγαπητέος ἴσα τῷ Πατρὶ ἐξ ὅλης τῆς καρδίας καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας. Ἐγένετο δὲ καὶ ἡμῶν πλησίον, καὶ ὀφείλομεν αὐτὸν ἀγαπᾶν ὡς ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ κατὰ τὴν δευτέραν ἐντολὴν, ὥστε ὁ θεμελιώδης νόμος τῆς Νέας Διαθήκης ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὰς δύο μεγάλας τοῦ παλαιοῦ νόμου ἐντολὰς, ἐξ ὧν ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται κρέμανται. Τὴν ἰσοδυναμίαν ταύτην ἐμαρτύρει καὶ μείζων πάντων τῶν προφητῶν, λέγων· «Ὁ Πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν Υἱὸν καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. Ὁ πιστεύων εἰς τὸν Υἱὸν ἔχει ζωὴν αἰώνιον. Ὁ δὲ ἀπειθῶν τῷ Υἱῷ οὐκ ὄψεται τὴν ζωὴν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ μένει ἐπ' αὐτόν.» (Ἰωάν. γ'. 35). Ὡσαύτως καὶ ὁ Ἰωάννης ὁ Θεολόγος λέγει· «Πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν Υἱὸν οὐδὲ τὸν Πατέρα ἔχει.» (Α. Καθ. ἐπ. Ὁ'. 23.) Καὶ· «Ὁ ἔχων τὸν Υἱὸν ἔχει τὴν ζωήν. Ὁ μὴ ἔχων τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει.» (έ. 12.) Ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ Δευτερονομίῳ προεγράφη ὁ ἀρχικὸς οὗτος νόμος τῆς Νέας Διαθήκης. Μωσῆς γὰρ πρὸς τοὺς πατέρας εἶπεν· «Ὅτι προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ. Αὐτοῦ ἀκούσεσθε κατὰ πάντα ὅσα ἂν λαλήσῃ πρὸς ὑμᾶς. Ἔσται δὲ πᾶσα ψυχὴ, ἥτις ἂν μὴ ἀκούσῃ τοῦ προφήτου ἐκείνου, ἐξολοθρευθήσεται ἐκ τοῦ λαοῦ.» (Πράξ. γ'. 22). Ὁ μὲν οὖν πρῶτος καὶ ἀρχικὸς καὶ θεμελιώδης νόμος τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ὁ μελετητέος ἡμέρας καὶ νυκτὸς, οὗτός ἐστι. Κατὰ δὲ τὰ ἐξηγηθέντα μακάριος ἀνὴρ γίνεται ἐκεῖνος, ὅστις, τὴν βουλὴν τῶν ἀσεβῶν, τὴν ὁδὸν τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ τὴν καθέδραν τῶν λοιμῶν μισήσας καὶ ἀποστραφείς, ἔχει τὴν πρόθεσιν νὰ θέλῃ, ὅσα θέλει ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ, καὶ μελετᾷ αὐτὸν ἡμέρας καὶ νυκτὸς, ἵνα πάντοτε νοῇ καὶ πράττῃ συμφώνως πρὸς αὐτόν. Ὁποῖος δὲ ἔσται ὁ γενόμενος μακάριος;

«Καὶ ἔσται ὡς τὸ ξύλον τὸ πεφυτευμένον παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων, ὃ τὸν καρπὸν αὐτοῦ δώσει ἐν καιρῷ αὐτοῦ, καὶ τὸ φύλλον αὐτοῦ οὐκ ἀπορυήσεται, καὶ πάντα, ὅσα ἂν ποιῇ, κατευοδοθήσεται.»

Τὸ ξύλον τὸ πεφυτευμένον παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων, ἀεὶ ποτιζόμενον ἀεὶ θάλλει καὶ ἐν καιρῷ καρποφορεῖ, σήψεως καὶ φθορᾶς διατελοῦν κρεῖττον. Ὡσαύτως καὶ ὁ μακάριος ἀνὴρ ὑπὸ τῆς εἰς αὐτὸν ροῆς τῶν χαρίτων τοῦ Παναγίου Πνεύματος ἀεὶ ποτιζόμενος καὶ δροσιζόμενος, ἀεὶ θάλλει καὶ εὖ ἔχει καὶ ἄφθαρτος καὶ ἀθάνατος διατελεῖ, φέρων ἀντὶ φύλλων τὸν κόσμον τῶν ἀρετῶν, καὶ ἀντὶ καρποῦ τὴν εἰς ἄλλους ὠφέλιμον ἀγαθοεργίαν. Ὅσα δὲ ποιεῖ κατευοδοῦνται, ὅτι πάντα κατὰ λόγον ποιεῖ, καὶ χαίρει, ὁρῶν ὅσα ἐπιχειρεῖ εἰς πέρας ἐρχόμενα. Διὸ καὶ ἡ λέξις μακάριος (ἐκ τοῦ μὴ καὶ κὴρ) τὸν ἄφθαρτον καὶ ἀθάνατον σημαίνει, τὸν κατὰ πάντα εὖ ἔχοντα καὶ εὖ πράττοντα καὶ χαίροντα καὶ τοῖς ἄλλοις χαρᾶς γινόμενον πρόξενον. Καὶ τοιοῦτος μὲν ἔσται ὁ μακάριος ἀνὴρ καὶ τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ πολίτης. Ὁ δὲ ἀσεβὴς ὁποῖος;

«Οὐχ οὕτως οἱ ἀσεβεῖς, οὐχ οὕτως ἀλλ' ἢ ὡσεὶ χνοῦς ὃν ἐκρίπτει ὁ ἄνεμος ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς.»

Ὁ λόγος οὗτος σημαίνει ὅτι τοὺς ἀσεβεῖς πατάξει πρῶτον καὶ συντρίψει εἰς κονιορτὸν ἡ κραταιὰ τοῦ Θεοῦ δύναμις καὶ ἔπειτα ἐκλείψουσιν ὡσεὶ χνοῦς, ὃν ἐκρίπτει ὁ ἄνεμος ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς.

«Διὰ τοῦτο οὐκ ἀναστήσονται ἀσεβεῖς ἐν κρίσει, οὐδὲ ἁμαρτωλοὶ ἐν βουλῇ δικαίων, ὅτι γινώσκει Κύριος ὁδὸν δικαίων καὶ ὁδὸς ἀσεβῶν ἀπολεῖται.»

Διότι δὲ τὸ τέλος τῶν ἀσεβῶν τοιοῦτόν ἐστι, διὰ τοῦτο καὶ ἐν τῇ ἀναστάσει οὐκ ἀναστήσονται ἐν κρίσει, ἤγουν ἵνα κρίνωσι καὶ δικάσωσι ἀλλ' ἵνα κριθῶσι καὶ καταδικασθῶσι καὶ παταχθῶσι καὶ συντριβῶσι καὶ ἀφανισθῶσιν. Ὡσαύτως οὐδὲ οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀναστήσονται ἐν βουλῇ δικαίων, ἤγουν ἵνα συνεδριάσωσι καὶ βουλευθῶσι μετὰ τῶν δικαίων, ἀλλ' ἵνα ἀφορισθῶσι διὰ παντὸς ἀπ' αὐτῶν, βληθέντες εἰς τὸν προσήκοντα αὐτοῖς τόπον, εἰς τὴν τοῦ πυρὸς γέενναν. Διότι ἐνταῦθα οἱ ἀσεβεῖς, βασιλείαν ἔχοντες καὶ ἐξουσίαν, κρίνουσι καὶ δικάζουσι τοὺς εὐσεβεῖς καὶ ποιοῦσι κατὰ τὰ ἑαυτῶν θελήματα, καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ μετέχουσι τῶν τιμῶν τῶν δικαίων. Ἀλλ' ἐν τῇ ἀναστάσει, οἱ μὲν ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ, οἱ ἐνταῦθα περιφρονηθέντες, καταδιωχθέντες καὶ βασανισθέντες ἔσονται κριταί, οἱ δὲ ἀσεβεῖς, οἱ ἐνταῦθα τὰ ἄδικα

συντελέσαντες ἔσονται ὑπόδικοι. Δικασθέντες δὲ καὶ καταδικασθέντες ἀσεβεῖς τε καὶ ἁμαρτωλοί, ταχθήσονται εἰς τὸν τόπον τῆς βασάνου, καὶ τοῦ χοροῦ καὶ τῆς εὐφροσύνης τῶν δικαίων οὐδόλως μεθέξουσι. Ταῦτα δὲ οὕτω γενήσονται, διότι ὁ παντοκράτωρ Κύριος στέργει καὶ ἀγαπᾷ τὴν ὁδὸν τῶν δικαίων καὶ διαιωνίσει αὐτὴν, μισεῖ δὲ καὶ ἀποστρέφεται τὴν τῶν ἀσεβῶν καὶ ἀπολεῖ αὐτήν.

Τοιαῦτα τοῦ πρώτου τούτου ψαλμοῦ τὰ νοήματα, δι' ὧν καὶ ὁποῖός τίς ἐστιν ὁ ποιητὴς αὐτοῦ καταφαίνεται κατά τε τὸ φρόνημα καὶ τὸ αἴσθημα καὶ τὴν προαίρεσιν. Ἐν τῇ διανοίᾳ τοῦ μακαρίου Δαβὶδ εἶναι ζωηρῶς καὶ σαφῶς ἐντετυπωμένη ἡ ἰδέα τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ τῆς τῶν ἀσεβῶν καὶ ἁμαρτωλῶν καὶ λοιμῶν, ἡ ἐχθρικῶς καὶ πολεμίως πρὸς ἐκείνην ἔχουσα. Ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ὁ Δαβὶδ γινώσκει τοὺς νόμους καὶ τὰ μυστήρια τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ διακρίνει ἀπὸ τῆς τῶν ἀσεβῶν βασιλείας, ἧς γινώσκει καὶ προλέγει τὸ κάκιστον τέλος. Αἰσθάνεται δὲ τόσην ἀγάπην πρὸς ἐκείνην, ὅσον μῖσος πρὸς ταύτην, καὶ βούλεται καὶ προαιρεῖται, ἵνα πάντες οἱ ἄνθρωποι ὁμοίως αὐτῷ γένωνται μακάριοι, ὑπήκοοι τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ γενόμενοι, καὶ τὴν ἀντικειμένην τῶν ἀσεβῶν μισοῦντες καὶ ἀποστρεφόμενοι ὅση δύναμις. Ἵνα δὲ πείσῃ ἕνα ἕκαστον μὴ πορεύεσθαι ἐν βουλῇ ἀσεβῶν, μηδὲ ἵστασθαι ἐν ὁδῷ ἁμαρτωλῶν, μηδὲ καθίζειν ἐπὶ καθέδρας λοιμῶν καὶ διδάσκειν τὰ ἄνομα, ἀλλ' ἔχειν τὸ ἑαυτοῦ θέλημα ἐν τῷ νόμῳ Κυρίου καὶ μελετᾷν αὐτὸν ἡμέρας καὶ νυκτὸς, διὰ καταλλήλων εἰκόνων ὁποῖός τίς ἐστιν ὁ εὐσεβὴς καὶ ὁποῖος ὁ ἀσεβὴς ἐκδιδάσκει. Ὁ εὐσεβὴς τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ ὑπήκοος καὶ πολίτης ἔχει φύσιν ὁμοίαν πρὸς τὸ ξύλον τὸ πεφυτευμένον παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων, τὸ ἀειθαλὲς, τὸ εὔκαρπον καὶ ἄσηπτόν τε καὶ ἄφθαρτον. Ὁ δὲ ἀσεβὴς καὶ παράνομος ἀποστάτης ὁμοιάζει πρὸς τὸν χνοῦν, ὃν ἐκρίπτει ὁ ἄνεμος ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς. Πρὸς δὲ τούτοις προφητεύει καὶ οἷον κάκιστον τέλος ἔξουσιν οἱ ἀσεβεῖς μετὰ τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν, καὶ οὕτως ἕλκει τὸν ἀναγινώσκοντα καὶ συνιέντα εἰς τὴν φίλην ὁδὸν τῆς μακαριότητος, ἣν καὶ αὐτὸς βαδίσας ἐγένετο μακάριος. Εἰ δὲ τοιοῦτος ὁ Δαβὶδ ὁ Πατὴρ τοῦ Χριστοῦ, ἡμεῖς οἱ χριστιανοὶ οἱ ἀδελφοὶ Χριστοῦ καὶ υἱοὶ Δαβὶδ πρέπει ἆρά γε νὰ ἔχωμεν ἄλλως; Δὲν πρέπει καὶ ἡμεῖς νὰ γινώσκωμεν τὰ μυστήρια καὶ τοὺς νόμους τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, εἰς ἣν ἀνήκομεν, νὰ διακρίνωμεν ἀπὸ τῆς ἀντικειμένης τῶν ἀσεβῶν ἐξουσίας, καὶ νὰ ἀγαπῶμεν τὰ ἡμέτερα, μισοῦντες τὰ ἀλλότρια; Δὲν πρέπει νὰ φαινώμεθα ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων ὡς τὸ ξύλον τὸ πεφυτευμένον παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων, ἵνα δοξάζηται ὁ Πατὴρ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, πολλῶν προσερχομένων εἰς τὴν Βασιλείαν τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ; Ἀλλὰ δυστυχῶς οἱ σημερινοὶ χριστιανοὶ οὔτε φρόνημα, οὔτε αἴσθημα χριστιανικὸν ἔχουσι, καὶ ὁμοιάζουσι μᾶλλον πρὸς τὴν γενεὰν τῶν ἀσεβῶν ἢ πρὸς τὸν προπάτορα αὐτῶν Δαβίδ. Διὰ τοῦτο καὶ οὐδεμίαν καρποῦνται ὠφέλειαν ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῶν ψαλμῶν καὶ τῶν ἄλλων θείων λόγων, οὓς ἀκούουσιν ἐν τοῖς ναοῖς ἐκκλησιαζόμενοι, σφόδρα δὲ βλάπτονται, μὴ διακρίνοντες τοὺς ἀσεβεῖς καὶ ἁμαρτωλοὺς καὶ λοιμούς, τοὺς ὁποίους καὶ πολλοὶ ἀπομιμούμενοι μετατρέπονται ἐκ χριστιανῶν ὀρθοδόξων εἰς υἱοὺς ἀπωλείας. Διὰ τοῦτο ὅσοι ἠτύχησαν νὰ ἀποκτήσωσι φρόνημα καὶ αἴσθημα Δαβιτικὸν τε καὶ χριστιανικὸν καὶ προαίρεσιν ἐκλεκτικὴν καὶ κατορθωτικὴν τῶν καλῶν ἔργων, οὗτοι ὀφείλουσι μετὰ θείου ζήλου νὰ διδάσκωσι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν καὶ νὰ ἄγωσιν αὐτοὺς εἰς τὴν ὁδὸν τῆς μακαριότητος, ἣν ἡμῖν ὁ προπάτωρ ἡμῶν Δαβὶδ προδιέγραψεν. Ἐξαπόστειλον Κύριε, διδασκάλους τῷ λαῷ σου, ἵνα ποιήσωσιν αὐτὸν ἀληθῶς λαόν σου, διότι νῦν λέγεται λαός σου, ἀλλ' οὐκ ἔστι. Ἔχει τὸ ὄνομα, ἔλλειποντος τοῦ πράγματος.

ΝΕΑΝΙΔΟΣ ΕΝΑΣΧΟΛΗΣΙΣ

«Ἡ θυγάτηρ μου κρατεῖ τοὺς λογαριασμοὺς τῆς οἰκίας μου, κύριε, καὶ εἶναι τόσον ἀκριβὴς ὅσον ἦτο καὶ ὁ μεγαλείτερος υἱός μου πρὶν ἀναχωρήσῃ. Σᾶς λέγω ὅτι εἶναι καλὸν διὰ τὰς νέας (καὶ διὰ τὰ παιδία ἀκόμη προσθετέον) νὰ ἀναδέχωνται εὐθύνας τινὰς καὶ νὰ ἐπιφορτίζωνται τὴν ἐπιτήρησιν τῶν κατὰ τὴν οἰκίαν ἢ κατὰ τὸν ἀγρὸν πραγμάτων. Μανθάνουσιν, ὡς εὑρίσκω, διὰ τοῦτο οἰκονομίαν καὶ ταχέως ἀνακαλύπτουσιν ὅτι ὁ γέρων πατήρ των δὲν εἶναι ἐλεεινός τις γλίσχρος, ἐπειδὴ δὲν ἀνοίγει τὸ βαλάντιόν του νὰ εὐχαριστῇ πάσας τὰς ἰδιοτροπίας των· διότι ἀνακαλύπτουσι τὴν ἀληθῆ αἰτίαν δι' ἣν τὸ βαλάντιον

δὲν πρέπει νὰ ἀνοίγηται.» Ταῦτα ἔλεγεν οἰκοκύρης τις, φιλόστοργος, διακριτικὸς καὶ ἄξιος πατὴρ, μεγαλόψυχος καὶ γενναῖος πολίτης. Οἱ δὲ λόγοι του δὲν πρέπει νὰ παραδοθῶσιν εἰς τὴν λήθην.

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΕΡΧΟΜΕΝΟΝ ΙΟΥΛΙΟΝ

Νέα σελήνη τὴν 4ην.

Ἐπειδὴ ὁ πλανήτης Ἄρης προχωρήσας ἤδη, κατήντησε πέραν τοῦ ἡλίου καὶ φαίνεται πλησιέστατα αὐτοῦ, διὰ τοῦτο καὶ ἡ σελήνη κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς νουμηνίας της, ἤτοι τὴν 4ην Ἰουλίου θὰ φαίνεται εὑρισκομένη πλησίον αὐτοῦ. Τὴν 5αν θὰ πλησιάσῃ εἰς τὸν Ἑρμῆν, ἀνατέλλοντα καὶ δύοντα ὀλίγον μετὰ τὸν ἥλιον. Τὴν 6ην θὰ ἐγγὺς πλησιάζουσα τὴν Ἀφροδίτην, ἥτις θὰ ἦναι ὁ λαμπρότερος ἀστὴρ τοῦ οὐρανοῦ κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον, φαινόμενος ὡς μικρὰ ὡραιοτάτη σελήνη τὴν ἑσπέραν πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος τοῦ οὐρανοῦ. Τὴν 8ην θὰ εὑρίσκῃ πλησίον τοῦ Διὸς, ὅστις καθόσον προχωρεῖ νὰ κρυβῇ ὀπίσθεν τοῦ ἡλίου κατὰ τοσοῦτον καὶ χάνει τὴν λαμπρότητα καὶ τὸ μέγεθος αὐτοῦ· καὶ τέλος τὴν 15ην θὰ πλησιάσῃ τὸν Κρόνον.

ΑΝΩΤΑΤΑΙ ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑΙ ΕΝ ΚΑΙΡΩ ΘΕΡΟΥΣ

Παρατηρήσεων γενομένων εὑρέθη ὅτι ἡ Θιβετία εἶναι ἡ θερμοτάτη τῶν χωρῶν τῆς οἰκουμένης ἐν καιρῷ θέρους· ἐκεῖ τὸ θερμόμετρον ἀνέρχεται μέχρι τῶν 150ο Φαρεννέτου. Ἐν Σενεγάλῃ καὶ Γουαδαλούπῃ ἡ θερμότης κατὰ τὸ θέρος λέγεται ὅτι καταντᾷ μέχρι τῶν 130ο Φαρεννέτου. Ἐπὶ τοῦ Δέλτα τοῦ Γάγγου ὁ ὑδράργυρος ἀναβαίνει μέχρις 120ο. Ἡ Κεντρικὴ Ἀμερικὴ φαίνεται ἔχουσα τὴν αὐτὴν σχεδὸν θερμοκρασίαν. Παρὰ τὸ Ἀκρωτήριον τῆς Καλῆς Ἐλπίδος, εἰς τὰ Ἀφρικανικὰ ἀδαμαντωρυχεῖα καὶ εἰς τινα μέρη τῆς Οὐτάχης ἡ θερμότης κατὰ τὸ μέσον τοῦ θέρους καταντᾷ 105ο. Οἱ ἀνώτατοι βαθμοὶ τῆς ἐν Εὐρώπῃ θερμότητος εἶναι ἀπὸ 70ο ἕως 90ο. Ἐν Ἰσλανδίᾳ ἡ θερμότης ἐν μέσῳ τῷ θέρει καταντᾷ 46ο, ἐν δὲ τῇ Νέᾳ Ζέμλᾳ 34ο.

ΕΠΗ ΧΡΥΣΑ

Ὅστις δὲν κρατεῖ τὸν λόγον του διάζει τοὺς ἄλλους νὰ μὴ ἐμπιστεύωνται αὐτόν.

— Ἡ μετάνοια ἡ εἰς τὴν πρεσβυτικὴν ἡλικίαν ἀπαντωμένη πολλάκις εἶναι λύπη προερχομένη ἐκ τῆς ἀνικανότητος τοῦ νὰ διαπράξωσιν οἱ μετανοοῦντες καὶ ἄλλας ἀκόμη καταχρήσεις.

— Ἡ ἀνατροφὴ πρὸ πάντων χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ καταστήσῃ ἡμᾶς ἱκανοὺς νὰ συμβουλευώμεθα τοὺς σοφωτάτους καὶ ἀρίστους τῶν ἀνθρώπων εἰς πάσας τὰς δυσκολίας αἱ ὁποῖαι μᾶς ἔρχονται. Ἡ καλὴ τῶν βιβλίων χρῆσις συνίσταται εἰς τὸ νὰ καταφεύγωμεν εἰς αὐτὰ ὅπως βοηθηθῶμεν· νὰ συμβουλευώμεθα αὐτὰ ὅταν ἡ γνῶσις καὶ αἱ δυνάμεις μας ἦναι ἀνεπαρκεῖς· νὰ διαφωτιζώμεθα ὑπ' αὐτῶν καὶ νὰ παραδεχώμεθα τὴν ἐν αὐτοῖς εὑρισκομένην κοινὴν ἀπόφασιν τῶν κριτῶν καὶ συμβουλίων πάντων τῶν αἰώνων ἐναντίον τῆς μεμονωμένης καὶ ἀστάτου γνώμης μας.

— Τὰ ἀπαρτίζοντα τὸν ἄνθρωπον. Τὰ κάλλιστα τῶν πραγμάτων, ἤτοι ὅσα ἡμεῖς ὀνομάζομεν κάλλιστα, δὲν εἶναι ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα κάμουσι τὸν ἄνθρωπον. δὲν εἶναι δὲ οὔτε τὰ εὐάρεστα, ὡς οὔτε ἡ ἡσυχος ἐν τῇ ζωῇ πεῖρα, ἀλλ' εἶναι ἡ σκληρὰ τῆς ζωῆς πεῖρα, αἱ τριχυμίαι της, οἱ πειρασμοί της. Τὰ κατὰ τὴν ζωὴν συμβαίνοντα εἶναι ποτὲ μὲν καλὰ, ποτὲ δὲ κακὰ, ποτὲ ταραχὴ καὶ ποτὲ χαρὰ, ποτὲ ἀνωμαλία, ποτὲ ἡσυχία, τοῦ ἑνὸς ἐνεργοῦντος μετὰ τοῦ ἄλλου· καὶ αἱ διαδοχαὶ τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ ἄλλου, τὸ ὁποῖον ἐξ ἀνάγκης ἀπαιτεῖ συμμορφώσεις, ἀποτελεῖ τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς ἀνατροφῆς τὸ ὁποῖον καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον ἄνθρωπον διακρινόμενον ἀπὸ παντὸς ἄλλου ζώου τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει ἀνατροφήν. Ὁ πράγματι ἄνθρωπος φέρει παντοτε ἐπὶ τοῦ μετώπου του τὰ σημεῖα τῶν δυσκολιῶν τὰς ὁποίας εἶχε νὰ ὑπερνικήσῃ.

— Ἡ ὀκνηρία καὶ ἡ πολυτέλεια φέρουσι πολὺ προωρότερον γήρας ἀπὸ πολλὰς ἐργασίας θεωρουμένας ὡς βραχυνούσας τὴν ζωήν. Γενικῶς ἡ ἐργασία δὲν βραχύνει ἀλλὰ μηκύνει τῆς ζωῆς τὸ νῆμα· ἀπ' ἐναντίας ἡ μὴ ἐργασία φέρει προώρως τόσους πλουσίους εἰς τὸν λάκκον.

— Φίλοι οὐ πάντες οἱ ξυγγενέες, ἀλλ' οἱ συμφωνέοντες περὶ τοῦ συμφέροντος.

Ὁ Καθηγητὴς Α. Ι. Σχέμ πρὸ μικροῦ ἐδημοσίευσε στατιστικὰ τοῦ κόσμου διὰ τὸ 1873 ἐν αἷς ἀπαντᾶται καὶ ὁ ἑξῆς περὶ τῶν φερόντων ὄνομα Χριστιανοῦ πίναξ. Ἐν Βορείῳ καὶ Νοτίῳ Ἀμερικῇ ἐκ τῶν 84,500,

000 κατοίκων 47,000,000 εἶναι καθολικοὶ καὶ 30 διαμαρτυρόμενοι. Ἐν Εὐρώπῃ ἐκ 301, 000,000 κατοίκων τὰ 147,000,000 εἶναι καθολικοὶ τὰ 71,800,000 εἶναι διαμαρτυρόμενοι καὶ τὰ 70,000,000 ὀρθόδοξοι. Ἐν Ἀσίᾳ ἐξ 794,000,000 κατοίκων τὰ 81(2 εἶναι ἀνατολικοὶ διαφόρων ἐκκλησιῶν (Ὀρθόδοξοι, Ἀρμένιοι, Νεστωριανοὶ κλπ.) 4,700, 000 καθολικοὶ καὶ 1,800,000 διαμαρτυρόμενοι. Ἐν Ἀφρικῇ ἐξ 192,500,000 κατοίκων 3,200,000 εἶναι ἀνατολικοὶ, 1,200,000 διαμαρτυρόμενοι, 1,100,000 καθολικοὶ. Ἐν Αὐστραλίᾳ καὶ Πολυνησίᾳ ἐκ 4,400,000 κατοίκων 1,500,000 εἶναι διαμαρτυρόμενοι καὶ 400,000 καθολικοί. Ἐκ τοῦ ὅλου λοιπὸν πληθυσμοῦ τῆς γῆς, ἀνερχομένου εἰς 1,377, 000,000 κατοίκων, 201,200,000 εἶναι καθολικοὶ, 106,300,000 διαμαρτυρόμενοι καὶ 81, 900,000 Ἀνατολικοί.

Κατὰ τὰς ὑγειινὰς ἐκ Βρασιλίας εἰδήσεις ἡ φθίσις λαμβάνει μεγίστας διαστάσεις ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ. Ὁ ἐκθέτων τὰ περὶ τούτου Δόκτωρ Βούχερερ ἀποδίδει τὴν μεγάλην ἐξάπλωσιν τοῦ θανατηφόρου νοσήματος ἐν μέρει εἰς τὴν μεγίστην τοῦ καπνοῦ κατάχρησιν. Ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ καὶ τὰ μικρὰ παιδία εἰσέτι καπνίζουσι, ἐνῷ δὲ πρὸ τριακονταετίας ἓν μόνον σιγαροπωλεῖον ὑπῆρχεν εἰς Βαχίαν, σήμερον ὑπάρχουν ἀναρίθμητα.

ΓΑΜΟΣ ΕΝ ΡΩΣΣΙΑ

Ὁ Ἰάκωβος Γόροβιτσ κατεγίνετο πελεκῶν μικρὸν ξύλινον ἀγαλμάτιον. Ἐδείκνυε δὲ πολλὴν εὐφυΐαν εἰς τὴν κατασκευὴν αὐτοῦ. Ἐκάθητο ἔξωθεν τῆς καλύβης των, ἀπὸ καιροῦ δ' εἰς καιρὸν ἐσήκονε τὴν κεφαλήν του καὶ ἔβλεπε τὴν περὶ αὐτὸν φύσιν, ἥτις δὲν ἦτο ἐκτάκτου καλλονῆς. Ἡ περιξ χώρα ἦτο ὀλίγον κυματώδης· βαθύσκια δάση ἐν πλήρει φυλλώματι κατεῖχον τὰ ὀπίσω· μέγας ποταμὸς, ἐξ οὗ πάντοτε προεμηθεύοντο ἰχθύας, ἔρρεεν ἡσύχως κατὰ μῆκος, καὶ παρ' αὐτὸν ἦτο κῆπος πλήρης λαχανικῶν καὶ δένδρων καρποφόρων. Πέπονες ἦσαν ἄφθονοι καὶ τὰ κεράσια ἐκρέμαντο ὡραῖα. Κοπάδια χηνῶν ἔβοσκον καὶ ἐφώναζον· ἀγελάδες ἔτρωγον χόρτον ἐπὶ τῶν ὀχθῶν καὶ μακρὰν ἐφαίνετο ἵππος τρέχων ἐν ὅλῃ τῇ ἐκ τῆς ἐλευθερίας του χαρᾷ. Ὅστις παρετήρει πλησιέστερον τὸν νέον ἤθελε θαυμάσει τὴν μακρὰν μαύρην κόμην του, δεδεμένην ὀπίσω ἐκ τοῦ μετώπου διὰ κοκκίνης ταινίας, τὰ ὡραῖα χαρακτηριστικὰ τοῦ σοβαροῦ του προσώπου καὶ τὴν ἔκφρασιν τῆς λύπης καὶ ὀνειροπολησίας ὑφ' ὧν ἦτο κυριευμένος. Βεβαίως ἐβίαζεν ἑαυτὸν διὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν γλυφήν του. Ἐφαίνετο ὡς ποθῶν τι τὸ ὁποῖον δὲν εἶχεν. Ὧραι παρῆλθον καὶ ὁ ἥλιος ἐπλησίαζε νὰ δύσῃ ὅτε ἡ μήτηρ του ἐλθοῦσα ἐκάθισε πλησίον αὐτοῦ· καὶ

— Τί ἔχεις ; παιδί μου, τῷ εἶπέν.

— Ὤχ, μητέρα μου, μητ' ἐγὼ δὲν εἰξεύρω. Αἰσθάνομαι ὅτι κάτι μοῦ λείπει καὶ θλίβομαι καὶ πάσχω, καὶ δὲν ἐμπορῶ νὰ ὑποφέρω.

— Εἶσαι ἄρρωστον, παιδί μου ;

— Ἄ, ὄχι, μητέρα μου, ὄχι.

— Τέκνον μου, ἡ μητέρα σου σὲ ἀγαπᾷ, εἰπέ της τί σὲ θλίβει ;

— Δὲν εἰξεύρω, μητέρα, δὲν εἰξεύρω, ἀλλὰ στὸν νοῦν μου εἶναι πάντα ἡ Μαρία Λαβόβνα τοῦ ἄλλου χωρίου.

— Ἄχ, παιδί μου, τοῦτο εἶναι ; Καὶ τὴν πέρνεις ἂν τὰ διορθώσω ;

Σιωπὴ διεδέχθη τὴν ἐρώτησιν ταύτην. Ἀκολούθως μειδίαμα ἐλάμπρυνε τὸ πρόσωπον τοῦ Ἰακώβου, ὅστις ἀπήντησε

— Ναὶ, μητέρα.

Ἐνταῦθα ἡ συνομιλία ἔπαυσεν. Ἡ γραῖα ἐφίλησε τὸν υἱόν της καὶ τὸν ἀφῆκεν εἰς τὰς σκέψεις καὶ τὰ πελεκήματά του· καὶ μὲ ὅσην ἠδύνατο ταχύτητα μετέβη εἰς τὸ γειτονικὸν χωρίον καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς Μαρίας Λεβόβνας. Εὗρε τὴν οἰκογένειαν εἰς τὸ δεῖπνον καὶ προσκληθεῖσα ἐκάθησεν εἰς τὴν τράπεζαν. Ἀφοῦ ἐδείπνησαν καὶ καθεὶς ἀπεσύρθη καὶ ἔμεινε μόνον ὁ πατὴρ τῆς Μαρίας, ἐκείνη βλέπουσα αὐτὸν ἐπιθυμοῦντα νὰ μάθῃ τὴν αἰτίαν τῆς ἐπισκέψεώς τῷ εἶπεν·

— Ἔχω ἕνα περιστέρι 'ς τὸ σπῆτι καὶ μ' εἶναι πολὺ λυπημένο· ἔχει τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ κάτω καὶ τὰ πτερὰ μαραμένα. Δὲν θέλει νὰ φάγῃ· ἀρνεῖται νὰ πίῃ νερὸν καὶ ὅλην τὴν ἡμέραν κάθηται εἰς τὴν γωνίαν του καὶ κλαίει. Τὸ ἐθώπευσα, τὸ ἔθεσα εἰς τὸ στῆθός μου, ἀλλ' ἐκεῖνο οὐδόλως εἰς ἐμὲ προσέχει. Τὸ ἐπῆρα ἀπὸ τὴν γωνίαν του καὶ τῷ ἔδειξα τὸν λαμπρὸν ἥλιον, ἀλλ' αὐτὸ κύπτει τὴν κεφαλὴν κάτω. Τὸ ἀφῆκα εἰς τὸν ἐλεύθερον ἀέρα, τὸ ἔρριψα ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀνθέων, ἀλλ'

ἐκεῖνο περισσότερον ἀναστενάζει. Συνήθροισα περὶ αὐτὸ ἄλλα περιστέρια καὶ δὲν τὰ βλέπει, ἀλλὰ βλέπει ἐμὲ μὲ ὀφθαλμοὺς βεβαρυμένους. Ἀγαπῶ τὸ περιστέρι μου, τὸ καλόν μου περιστέρι καὶ φοβοῦμαι μὴ μοῦ ποθάνῃ, καὶ ἦλθα διὰ νὰ μοῦ τὸ σώσῃς.

— Νὰ τὸ σώσω! Καὶ πῶς δύναμαι νὰ τὸ σώσω, μητέρα;

— Εἶδεν ἓν ἄλλο περιστέρι ἐδῶ καὶ μὲ τοὺς ὀφθαλμούς του τὸ ἠκολούθησε καὶ πάντοτε πρὸς τὸ μέρος τοῦτο βλέπει. Ἡ ἐδῶ περιστερὰ εἶναι τόσον καλή, τόσον ὡραία· τὰ πτερά της εἶναι τόσον μαλακὰ καὶ τὸ βλέμμα της τόσον θερμόν, αἱ πτέρυγές της τόσον ἥσυχοι, περιπατεῖ μὲ τόσην ταπεινότητα καὶ ἡ μουσική της φωνῆς της τόσον μοῦ τὸ κατεμάγευσεν ὥστε θὰ ἀποθάνῃ ἂν δὲν τὴν ἰδῇ κοντά του.

— Ἀλλά, μητέρα, ἔχει τὸ περιστέρι σου φωλεάν; ἐπειδὴ τὸ ἰδικόν μου εἶναι χαϋδευμένον καὶ δὲν εἰμπορεῖ νὰ μένῃ εἰς τὸ ὕψος τὴν νύκτα οὐδὲ νὰ τὸ φυσᾷ ὁ παγωμένος ἄνεμος. Τὸ περιστέρι μου κοιμᾶται ζεστὰ καὶ τρώγει καλά· ἔχει φωλεὰν τὸ ἰδικόν σου;

— Τὸ περιστέρι μου ἔχει φωλεὰν ὡραίαν· εἶναι ζεστὴ καὶ εὐάρεστος. Τὰ ἄγρια ἄνθη φύονται περὶ αὐτήν, καὶ αἱ χεῖρες ἐκείνων οἱ ὁποῖοι τὸ ἀγαπῶσι τῷ παρέχουσι πάντα ὅσα εὐφραίνουσι τὰς περιστεράς.

— Καλά, μητέρα, ἀλλ' ἔχει τὸ περιστεριόν σου τὸν σῖτον καὶ τὸ νερὸν καὶ τὴν ἄμμον;

— Βετούτσκα, τὸ περιστεράκι μου ἔχει ὅλα καὶ ἂν τὸ ἰδικόν σου θέλει νὰ ἔλθῃ νὰ τὸ εὕρῃ θὰ περνᾷ ὅπως καὶ μαζύ σου. Ἀλλὰ τί λέγω, Ἀ, ὄχι, ὄχι, πολὺ καλλίτερα.

— Ἀλλά, μητέρα, τὸ περιστέρι σου ἴσως τσιμπᾷ. Ἴσως μαθεῖ τὰ πτερὰ τῆς περιστερᾶς μου· ἴσως τὰ ἀποσπᾷ εἰς τὸν θυμόν του. Ἡ περιστερά μου εἶναι πολὺ ἁβρὰ καὶ πολὺ εὐκόλως τρομάζει.

— Ὄχι, πατέρα, τὸ περιστεράκι μου εἶναι τρυφερὸν πρὸς τὴν μητέρα του καὶ εὐγενικὸν πρὸς τὸν πατέρα καὶ τὰς ἀδελφάς του. Ὁ ἀδελφός του ὁμιλεῖ μὲ ἀγάπην δι' αὐτὸν καὶ τὸ ἐπαινεῖ πάντοτε. Τὸ ὡραῖόν μου, τὸ ὡραῖόν μου περιστεράκι.

— Ἐὰν οὕτως ἔχῃ, μητέρα, δύνασαι νὰ φέρῃς τὸ περιστέρι σου ἐδῶ ἐπὶ δύο ἡμέρας καὶ ἂν ἡ περιστερά μου τὸ ἀγαπήσῃ, ἴσως κτίσωσιν ὁμοῦ νέαν φωλεὰν εἰς ὡραῖον ἀγρὸν καὶ φωνάζουσιν ὁμοῦ τὴν ἄνοιξιν.

Οὕτω, ἡ ὑπόθεσις ἐτελείωσεν. Ὁ Ἰάκωβος Γόροβιτσ ἐφέρθη ὑπὸ τῆς μητρός του εἰς τὴν οἰκίαν τῆς Μαρίας Λαβόβνας καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν γονέων των οἱ μελλόνυμφοι δὶς εἶδον ἀλλήλους. Τότε δὲ καὶ ἀπεφασίσθη ὁ γάμος.

Μετά τινας ἑβδομάδας ἡ Μαρία, κεκοσμημένη μὲ τὰ νυμφικά της ἐνδύματα, ἔλαμπεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός της μὲ ὅλην τὴν ὡραιότητα τῆς νεότητος τῆς ὑγείας καὶ τῆς εὐτυχίας. Οἱ πολύτιμοι λίθοι καὶ τὰ χρυσᾶ κοσμήματα τῆς κυρίας της ἐστόλιζον τὴν νέαν χωρικήν· ἐπειδὴ πᾶσα εὐγενὴς Ρωσσὶς δανείζει εἰς τὴν νέαν χωρικήν της πάντα τὰ κοσμήματά της ὅπως φανῇ ὅσον τὸ δυνατὸν ὡραία κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν γάμων της. (1)

ΤΑΡΙΧΕΥΜΑ

Κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους τὰ ἀρώματα ἐχρησίμευον μόνον εἰς τὰς θρησκευτικὰς τελετάς, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα εὑρέθη καὶ ἄλλη αὐτῶν χρῆσις.

Παρετηρήθη ὅτι εἶχον τὴν ἰδιότητα νὰ προφυλάττωσι τὰς ζωικὰς οὐσίας, ἐμποδίζοντα τὰ παράσιτα νὰ ἐργασθῶσι τὴν καταστροφήν των· τὰ μετεχειρίσθησαν λοιπὸν εἰς τὸ νὰ ταριχεύωσι τὰ σώματα καὶ νὰ διατηρῶσιν ἀμετάβλητα τὰ σχήματά των.

Οἱ Αἰγύπτιοι ἐδόξαζον τὴν μετεμψύχωσιν· δοξασίαν ἣν καὶ ὁ Πυθαγόρας παρεδέχθη καὶ διέδωκε μετὰ ταῦτα. Ἐφαντάζοντο ὅτι ἡ ψυχή, ἐξερχομένη τοῦ σώματος τοῦ ἀνθρώπου, εἰσήρχετο εἰς τὸ σῶμα ζώου καὶ ἀφοῦ διέβαινεν ἀλληλοδιαδόχως δι' ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν ζώντων ἐπὶ τῆς γῆς, εἰς τὸν ἀέρα, καὶ ἐντὸς τῶν ὑδάτων, περιήγησιν ἣν ἐξετέλει εἰς 3000 ἐτῶν, ἐπέστρεφε πάλιν νὰ κατοικήσῃ τὸ πρῶτον κατοικητήριόν της. Ἐπίστευον προσέτι καὶ εἰς τὴν ἀθανασίαν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, καὶ εἶναι πολὺ πιθανὸν ὅτι τὸ δόγμα τοῦτο, ἀναπτυχθὲν εἰς τὰς ἐπικηδείους τελετάς των, ἐγέννησε παρ' αὐτοῖς τὴν ἰδέαν τῆς ταριχεύσεως, ὡς τὸν μόνον τρόπον, καθ' ὃν ἡ-

(1) Ἡ περικοπὴ αὕτη ἀναφέρεται φανερῶς εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν ἀκόμη οἱ δολοπάροικοι τῆς Ρωσσίας δὲν εἶχον ἐλευθερωθῆ· πλὴν τὰ ἔθιμα δὲν μεταβάλλονται εὐκόλως παρὰ τοῖς λαοῖς. Συγγραφεὺς τῶν περὶ τοῦ γάμου τούτων εἶναι Ἄγγλος τις χρηματίσας ἐπὶ ἔτη ἱερεὺς ἐν Μόσχᾳ. Οὗτος ὡς ξένος περιγράφει καὶ τὰ κατὰ τὴν τελετήν, τὰ ὁποῖα ἡμεῖς ὡς γνωστὰ παραλείπομεν.

δύναντο νὰ ἐπανεύρωσι τὰ σώματά των κάπως διατηρούμενα ὅταν προέκειτο νὰ εἰσέλθωσι καὶ πάλιν εἰς αὐτά.

Ἄλλοι διϊσχυρίζονται ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι, τρέφοντες μέγα σέβας πρὸς τοὺς γονεῖς των, ἐφεῦρον τὴν συνήθειαν ταύτην διὰ νὰ ἔχωσι παρ' αὐτοῖς τοὺς προγόνους ἐπὶ πολλὰς γενεάς. Καὶ ὄντως διετήρουν τὰ σώματα μετὰ πολλοῦ σεβασμοῦ ἐντὸς λαμπρῶν αἰθουσῶν ἐπίτηδες διὰ τὴν χρῆσιν ταύτην, εἰς ἃς καὶ μεταβαίνοντες ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τὰ ἐπεσκέπτοντο καὶ τοῖς ἀπέδιδον τιμὰς οἵας καὶ εἰς τοὺς θεούς. Οἱ ἱερεῖς συνήθως παρευρίσκοντο εἰς τὰς τελετὰς ταύτας καὶ ἔκαιον ἐνώπιον τῶν σωμάτων θυμιάματα ἢ ἔχυνον ἐπ' αὐτῶν ἀρωματισμένον ἔλαιον, τὸ ὁποῖον ἀκολούθως μετὰ προσοχῆς ἐσφούγγιζον.

Οἱαδήποτε αἰτία καὶ ἂν ἐκίνει τοὺς Αἰγυπτίους εἰς τὸ νὰ ταριχεύωσι τοὺς νεκρούς των, ἰδοὺ κατὰ τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς ὁ τρόπος ὃν μετεχειρίζοντο.

Πρῶτον ἐξῆγον μετὰ πολλῆς προσοχῆς τὰ ἐντόσθια, ἔπλυνον αὐτὰ μὲ οἶνον ἐκ φοινίκων καὶ ἔθετον μετ' ἀρωμάτων ἐντὸς ἀγγείων ἀλαβαστρίνων, ἀφιερωμένων εἰς τέσσαρας διαφόρους θεούς, σημαινομένου ἑκάστου ὑπὸ τῆς ἐπὶ τοῦ πώματος κεφαλῆς. Εἰς τὸν Ἀμ-σὲτ, τὸν ἔχοντα κεφαλὴν ἀνθρωπίνην καὶ λεγόμενον πνεῦμα τοῦ νότου, ἐδίδετο ὁ στόμαχος. Εἰς τὸ ἀγγεῖον τοῦ Χαρπί, πνεύματος τοῦ βορρᾶ, τὸ ἔχον πῶμα εἰς σχῆμα κυνοκεφάλου, ἐτίθεντο τὰ μικρὰ ἔντερα. Ὁ πνεύμων καὶ ἡ καρδία ἐφιεροῦτο εἰς τὸν Τραουτ-μοὺφ, τὸ πνεῦμα τῆς ἀνατολῆς τὸ μὲ κεφαλὴν θῶος· ἡ δὲ χολὴ καὶ ἡ κύστις ἐθέτοντο ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Γρὲβ-σνὶφ, πνεύματος τῆς δύσεως, ὁ ὁποῖος διεκρίνετο ἐκ τῆς ἱερακίνης κεφαλῆς του. Τὰ τέσσαρα ταῦτα πνεύματα ἦσαν τέκνα τοῦ Ὀσίριδος καὶ ἐκυρίευον, ὡς βλέπει τις, τὰ τέσσαρα κύρια τοῦ ὁρίζοντος σημεῖα.

Μετὰ ταῦτα ἐξήγετο ὁ μυελὸς, διὰ σιδήρου κυρτοῦ, εἰσαγομένου ἐντὸς τῶν ρωθώνων. Ἔπειτα ἐγέμιζον τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ σῶμα μὲ σμύρναν, κινάμμομον καὶ ἄλλα ἀρώματα, ὧν μόνα τὰ θυμιάματα ἐξηροῦντο· ἀφοῦ δὲ τὸ σῶμα ἐρράπτετο ἐτίθετο ἐντὸς νάτρου, ἐπὶ ἑβδομήκοντα ὅλας ἡμέρας, ὅπως πᾶσα ἀφορμὴ σήψεως ἐξαλειφθῇ. Μετὰ τὰς ἡμέρας ταύτας τὸ σῶμα ἐτυλίσσετο μὲ λωρίδας ἀλεμμένας ἀλειφὴν ἀρωματικὴν καὶ ἐτίθετο ἐντὸς κιβωτίου μακροῦ, ἄνω τοῦ ὁποίου εὑρίσκετο κεφαλὴ ἀνθρωπίνη. Ἐπὶ τοῦ κιβωτίου ἐκείνου ἐγράφοντο, τὸ ὄνομα, τὰ σήματα καὶ ἡ ἀξία τοῦ νεκροῦ, συχνὰ δὲ ἐζωγραφίζοντο αἱ ἰδιότητες καὶ αἱ σκηναὶ, αἱ ἀπομνημονεύουσαι τὰς ὑπηρεσίας του. Τοιαῦται λ. χ. εἶναι διάφοροι λάρνακες εὑρισκόμεναι εἰς τὸ Βρετανικὸν μουσεῖον καὶ σὺν ἄλλαις ἡ τοῦ Χὰρ, θυμιατοφόρου εἰς τὸν ναὸν τοῦ Νοὺμ, καὶ ἡ τοῦ Τνεναμὲν, ἐκτελοῦντος τὰς αὐτὰς λειτουργίας εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἀμὲν-Ρά. Ἐπὶ τῆς τελευταίας ταύτης παρίστανται θυσίαι προσφερόμεναι εἰς τὴν Ἶσιν, Νέφθιν, Ὄσιριν, βοῦν Ἄπιν καὶ εἰς τοὺς δαίμονας Ἀμίντα.

Τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ ταριχεύματος, τὸ ὁποῖον ἐκαλεῖτο «κατ' Ὄσιριν» ἀπήτει ἔξοδον ἑνὸς ταλάντου (300 περίπου λιρῶν) ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου μόνον εἰς βασιλεῖς, μεγιστάνας καὶ ἱερεῖς ἐγίνετο. Διὰ τοὺς τῆς μεσαίας τάξεως ἠρκοῦντο εἰσάγοντες ἐντὸς τοῦ σώματος ἔλαιον κέδρου, χωρὶς νὰ ἀφαιρέσωσι τὰ ἐντόσθια, εἰς δὲ τοὺς πτωχοὺς τὸ νάτρον καὶ τὸ ἅλας ἀντικαθίστων τὰ πολύτιμα ἀρώματα. Ὁ Κ. Ρουγέρος, χημικὸς ἀκόλουθος τῆς ἐπιστημονικῆς ἐπιτροπῆς εἰς τὴν κατ' Αἰγύπτου ἐκστρατείαν, ἐπιβεβαιοῖ τὰ καθέκαστα ταῦτα διὰ τῆς ἀναλύσεως. Προσθέτει δὲ ὅτι καὶ τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου γνωρίζονται καὶ μόλις φαίνονται ἐπηρεασμένα ἐκ τόσον πολυχρονίου ταφῆς.

Περὶ τῆς ἀληθείας τούτου πᾶς τις ἠδύνατο νὰ πληροφορηθῇ κατὰ τὴν ἔκθεσιν τοῦ 1867, ὁπότε ὁ σοφὸς Μαριέττος Βέης ἔθεσεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῆς ἀνθρωπολογικῆς Ἑταιρίας ἀριθμόν τινα μομιῶν, αἵτινες ἀπεκαλύφθησαν ἐν τῇ παραχωρηθείσῃ εἰς αὐτὴν θέσει κατὰ τὸ πεδίον τοῦ Ἄρεως. Τὰ πρόσωπα ἦσαν ἀνέπαφα, κεκοσμημένα μὲ ὀφθαλμοὺς ἐκ σμάλτου οἵτινες τοῖς ἔδιδον παράξενόν τινα ἔκφρασιν. Αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς διετηροῦντο ἄριστα· τινὲς ἐκ τούτων ἦσαν ἐρυθραὶ ἴσως ἀπὸ τὸ ἔ ν ν έ χ. Οἱ ὀδόντες, οἱ ὄνυχες τῶν χειρῶν καὶ οἱ τῶν ποδῶν ἦσαν χρυσωμένοι· πλάκες ἐκ χρυσοῦ ἦσαν ἐπίσης ἐπὶ τοῦ προσώπου καὶ ἐπὶ τοῦ στήθους.

Αἱ μομίαι ἦσαν περιτυλιγμέναι μὲ λωρίδας ἐκ λινοῦ χρώματος ὠχροῦ καὶ ἀκόμη διατηροῦσαι τὸ ἄρωμα. Ἦσαν δὲ κεκλεισμέναι ἐντὸς κιβωτίων πλουσίως κεχρωματισμένων καὶ χρυσωμένων. Τὰ πρῶτα κιβώτια ἐμπε-

ριείχοντο εἰς δεύτερα ἁπλούστερα καὶ ταῦτα εἰς σαρκοφάγους, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἦσαν γεγραμμένα, μὲ γράμματα ἱερογλυφικά, τὰ ὀνόματα καὶ ἐπαγγέλματα καὶ τὰ κυριώτερα τῶν τεθνεώτων συμβάντα.

ΣΧΗΜΑ ΤΩΝ ΚΟΡΑΛΙΝΩΝ ΒΡΑΧΩΝ

Οἱ σχηματισμοὶ τῶν κοραλίων διαιροῦνται εἰς τρεῖς τάξεις· πρῶτον τὰς τεναγώδεις νήσους, δεύτερον τοὺς φραγμώδεις ὑφάλους καὶ τρίτον τοὺς ὑφάλους τοὺς κροσσωτούς.

Τύπος τῆς ἐκ κοραλίων νήσου εἶναι ὁ τεναγώδης σχηματισμός. Ἁριστᾷ δὲ οὗτος τὴν ὄψιν μεγάλου κυκλικοῦ ἢ ἀνωμάλου ἐκ κοραλίων δακτυλίου, ὑψουμένου ἐκ τῶν κόλπων τοῦ ὠκεανοῦ, περιβαλλομένου συνήθως μὲ δαψιλῆ φυτείαν τῶν κατὰ τοὺς τροπικοὺς κλιμάτων, ἤτοι κοκκοφοινίκων, σανδάνων καὶ πισονιῶν, περικυκλουμένου ὑπὸ στεφάνης λευκῆς ἀφροῦ, ὅστις σχηματίζεται ὑπὸ τῆς θραυομένης θαλάσσης καὶ ἔχοντος εἰς τὸ ἐσωτερικὸν αὐτοῦ χάσμα ἢ λίμνην ἀκινήτων ὑδάτων.

Ὁ ἐκ κοραλίων δακτύλιος ἐκεῖνος συνήθως δὲν εἶναι συνεχής, ἀλλὰ διακόπτεται εἰς ἓν ἢ περισσότερα μέρη· διὰ δὲ τῶν οὕτω σχηματιζομένων διωρύγων τὰ πλοῖα δύνανται νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ἥσυχον ὕδωρ, τὸ ὁποῖον τοῖς παρέχει ἀσφαλὲς ἄσυλον, ὅσον καὶ ἂν ἦναι τεταραγμένη ἡ θάλασσα ἐκτός.

Μόλις ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ φαντασθῇ ὡραιότερόν τι μιᾶς τῶν λιμνούχων τούτων νήσων μὲ τοὺς χαριέντας φοίνικάς της καὶ τὰ ἐκ πισονίας δάση της, τὴν ἥσυχον ἐσωτερικὴν λίμνην της, τὴν περιαὐτὴν θάλασσαν ταραττομένην, τὸν θαμβοῦντα οὐρανὸν τῶν τροπικῶν ἐκτεινόμενον ὑπὲρ αὐτὴν «ὅπου κλίνει, τὸ λίκνον πεφορτωμένον ἀπὸ ἄνθη, τὸ δένδρον πεφορτωμένον καρποὺς, νῆσοι γοητευμέναι τῆς Ἐδὲμ, ἐσπαρμέναι ἐπὶ τῆς κυανῆς σφαίρας τῆς θαλάσσης.»

Πολλαὶ μικραὶ νῆσοι κατοικημέναι φαίνονται ἰδίως ὅτι εἶναι ἔργον μαγείας. Τὰ ἄγρια ζῶα τὰ ὁποῖα ἐπ' αὐτῶν εὑρίσκονται καθιστῶσι πραγματικὰ τρόπον τινὰ τὰ θαυμαστὰ διηγήματα τῶν νηρηίδων καὶ σχεδὸν μᾶς πείθουσιν ὅτι εὑρίσκοντσι ὑπὸ τὴν γοητευτικὴν δύναμιν τερατουργοῦ μάγου. Οἱ Ἀμερικανοί, οἵτινες ἐρεύνησαν τὰ μέρη ἐκεῖνα βεβαιοῦσιν ὅτι εἷς τινας ἐκ τῶν νήσων ἐκείνων τὰ πτηνὰ τόσον ἄφοβα ἐφαίνοντο εἰς τὴν παρουσίαν τῶν ἀνθρώπων ὥστε ἐστέκοντο καὶ συνελαμβάνοντο ἐπὶ τῶν κλάδων τῶν δένδρων ὡς εἰ ἦσαν ἄνθη.

Ὅταν τις ἐξετάσῃ μετὰ προσοχῆς τὴν τεναγώδη νῆσον βλέπει ὅτι ἡ κεντρικὴ λίμνη ἔχει δέκα ἕως εἴκοσι ποδῶν βάθος, ἄμμος δὲ ἐκ κοραλίου καθαρὰ καλύπτει τὸν πυθμένα· εἴδη κοραλίων καμπτῶν καὶ ὁμοίων πρὸς θάμνους φύονται ἐντὸς, καὶ μυριάδες παραξένων πλασμάτων ἐμφωλεύουσιν εἰς τοὺς κλάδους των, ἕρπουσιν ἐπὶ τοῦ κοραλίνου βράχου καὶ ρίπτονται εἰς τὰ ὕδατα.

Ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς πλευρᾶς τοῦ δακτυλίου τὰ πράγματα εἶναι πολὺ διάφορα. Ὁ βράχος ἐκτείνεται ἐντὸς τῆς ἀνοικτῆς θαλάσσης ἐπί τι διάστημα συνήθως μὲ ἐλαφρὰν κλίσιν κεκαλυμμένος μὲ ῥηχὰ ὕδατα. Ἀκολούθως ὅμως τὸ βάθος αἴφνης αὐξάνει καὶ ἀμέσως ἡ βολὶς δὲν εὑρίσκει πλέον τὸν πυθμένα τοῦ ὠκεανοῦ. Χαρακτὴρ λοιπὸν ἀξιοσημείωτος τοῦ εἴδους τούτου τῶν νήσων εἶναι ἡ ἐκτάκτως ὀρθία κλίσις μεθ' ἧς ἡ ἐξωτερικὴ αὐτῶν πλευρὰ βυθίζεται εἰς τὸν ὠκεανόν. Πρέπει δὲ νὰ σημειώσωμεν τοῦτο ἐπειδὴ θέλει μᾶς χρησιμεύσει ὡς βοήθημα εἰς τὴν ἐξήγησιν τοῦ σχηματισμοῦ τῶν νήσων.

Ὅταν τεμάχια κοραλίων, τὰ αὐτὰ μὲ τὸν βράχον, συρθῶσιν ἀπὸ βάθη διάφορα μέχρις εἴκοσιν ἢ τριάκοντα ὀργυιῶν, συνήθως τὰ κοράλια εἶναι ζῶντα. Ἐκ μεγαλειτέρου βάθους τεμάχια ἀποσπώμενα ἐκ τοῦ βράχου ἀνασύρονται, ἀλλὰ πάντα νεκρά. Τοῦτο συμφωνεῖ μὲ τὰ προρρηθέντα περὶ τῶν ὁρίων ἐντὸς τῶν ὁποίων τὰ κοράλια ταῦτα ζῶσι καὶ εἶναι ἐπίσης πολὺ ἀξιοσημείωτον ὡς ἀναγκαῖον πρὸς κατάληψιν τῶν περὶ σχηματισμοῦ τῶν νήσων.

Ἐὰν ἐδώκαμεν ἔννοιαν καθαρὰν περὶ τῶν τεναγωδῶν νήσων οὐδεμία μένει δυσκολία ὅπως ἐννοηθῶσι καὶ τὰ δύο ἄλλα εἴδη τῶν ἐκ κοραλίων σχηματισμῶν.

Οἱ φραγμώδεις ὕφαλοι συνίστανται ἐκ τῶν αὐτῶν συστατικῶν ὡς καὶ οἱ τεναγώδεις νῆσοι, ἀλλ' ἐκτείνονται παραλλήλως εἰς τὰς ἀκτὰς ἠπείρου τινὸς ἢ περικυκλοῦσι κοινήν τινα νῆσον· ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς δύο περιπτώσεις εἰς κατάλληλον ἀπόστασιν ὅπως σχηματίζηται μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῆς στερεᾶς αὔλαξ ἡσύχου ὕδατος.

Οἱ κροσσωτοὶ λεγόμενοι ὕφαλοι εἶναι μικρότεροι ἀπὸ τοὺς προειρημένους, μόλις σχηματίζουσιν αὔλακα μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῆς στερεᾶς, τὴν ὁποίαν οὕτως ἁπλῶς κοσμοῦσι μὲ κροσσὸν βράχων κοραλίνων.

Η ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΧΑΛΔΑΙΟΙΣ

Μετὰ τοὺς Ἰνδοὺς καὶ τοὺς Σίνας ἔλθωμεν ἐπὶ τῶν Χαλδαίων. Οὗτοι, καθ' ἃ λέγεται, εἶχον σειρὰν παρατηρήσεων ἐκτεινομένων ἐπὶ δέκα ἐννέα αἰῶνας πρὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ὅτε ὁ Ἀλέξανδρος εἰσῆλθε νικητὴς εἰς Βαβυλῶνα τὸ 331 π. Χ. οἱ Χαλδαῖοι ἔδειξαν εἰς αὐτὸν ἀστρονομικὰς παρατηρήσεις ἃς οἱ προκάτοχοί των συνήθροισαν· περιέκλυον δὲ αὗται περίοδον 1903 ἐτῶν καὶ ἑπομένως ἀνήρχοντο μέχρι σχεδὸν τῶν χρόνων τοῦ Νεβρώδ. Ὁ Καλλισθένης, ὅστις συνώδευε τὸν Ἀλέξανδρον, διεβίβασε τὰς παρατηρήσεις κατὰ διαταγὴν τοῦ βασιλέως εἰς τὸν Ἀριστοτέλην. Ὁ Ἀριστοτέλης λέγει προσέτι ὅτι γνώσεις ἀρχαιότεραι ἀπωλέσθησαν· δεικνύει περιφέρειάν τινα τῆς γῆς, ἧς τὸ μέτρον ἔχει σχέσιν πρὸς τὸ κλίμα τῆς Ταρταρίας, χωρὶς ὅμως νὰ ἀναφέρῃ πῶς καὶ ὑπὸ τίνος ὑπελογίσθη, ἐνῷ τὰ χρονικὰ τῆς Σινικῆς ἐξηγοῦσι τὸ ἔργον τοῦτο χωρὶς νὰ ἀναφέρωσι τὸ ἀποτέλεσμα. Παρὰ τοῖς Χαλδαίοις ἦσαν ἐν χρήσει περίοδοι, ὧν ὁ προσδιορισμὸς ἀπαιτεῖ αἰῶνας ὅλους παρατηρήσεων· ἐγίνωσκον δὲ προσέτι οὗτοι τοὺς ἀρχαίους γνωστοὺς πλανήτας· εἶχον ζωδιακὸν διῃρημένον εἰς δώδεκα ἀστερισμούς· εἶχον κατασκευάσει σφαῖραν ἥτις ἐχρησίμευσεν ὡς πρότυπον εἰς τὴν παρ' ἡμῖν· ἐγίνωσκον νὰ προλέγωσι τὰς ἐκλείψεις. Ὁ Πτολεμαῖος ἀναφέρει ὅτι ἐξ ἀρχαιοτάτων χρόνων παρετήρουν τοὺς ἀστέρας, οὓς ἐκάλυπτεν ἡ σελήνη καὶ μετεχειρίζοντο ἡλιακὰ ὡρολόγια. Ἐγίνωσκον τὴν περίφημον περίοδον τὴν ὀνομαζομένην Σάρος, ἣν ἔλαβον καὶ οἱ Ἕλληνες. Συνίστατο δὲ αὕτη ἐκ δεκαοκτὼ ἐτῶν δεκαπέντε ἡμερῶν καὶ δέκα ὡρῶν περίπου ἡλιακῶν. Κατὰ τὴν ἐπάνοδον τῆς περιόδου ταύτης αἱ ἐκλείψεις ἔμελλον νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὰς αὐτὰς ἡμέρας καὶ τὴν αὐτὴν τάξιν ὡς καὶ προηγουμένως. Εἶναι δὲ αὕτη ὁ κύκλος ὃν ὁ Μέτων ἐγνωστοποίησεν εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ τοῦ ὁποίου τοὺς ὑπολογισμοὺς οἱ Ἀθηναῖοι ἐχάραξαν μὲ χρυσᾶ γράμματα. Ὁ Βάυλος λέγει ὅτι οἱ Χαλδαῖοι ἐδιδάχθησαν τοῦτο ὑπὸ λαοῦ ἀρχαιοτέρου· καὶ εἶναι ἀξιοσημείωτον ὅτι ἀπαντᾶται παρὰ τοῖς Σίναις, τοῖς Ἰνδοῖς καὶ ἄλλοις λαοῖς. Ἐν τούτοις κατὰ τοὺς πλείστους τῶν ἱστορικῶν αἱ εὔφοραι καὶ λαμπραὶ πεδιάδες, αἱ ὑπὸ τοῦ Τίγριδος καὶ Εὐφράτου ἀρδευόμεναι, ὑπῆρξαν τὸ λίκνον τῆς ἀστρονομίας.

Ὁ Ἀβραὰμ, γεννηθεὶς ἐν Οὖρ τῆς Χαλδαίας, περὶ τὸ 2040 π. Χ. εἶναι τὸ σημεῖον ἐξ οὗ ἄρχεται ἡ Ἱστορία τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ. Οὗτος ἐγνώρισε τὸν ἀληθῆ Θεὸν καὶ διῆλθε ζωὴν ἀγνήν. Ὁ μέγας οὗτος ἀνὴρ ἐστάθη πάντοτε περίφημος ἐν Ἀνατολῇ, οἱ δὲ Χαλδαῖοι, οἱ συμπολῖταί του, ἐθεώρουν αὐτὸν ὡς ἕνα τῶν μεγίστων τῶν ἀστρονόμων.

Τὸ ἑξῆς λαμπρότατον τεμάχιον τοῦ βιβλίου τοῦ Ἰὼβ εἶναι πασίγνωστον, πλὴν ὡς μὴ ξένον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀστρονομίας παραθέτομεν ἐνταῦθα.

«Δύνασαι νὰ δεσμεύσῃς τὰς γλυκείας ἐπιρροὰς τῆς Πλειάδος; ἢ νὰ λύσῃς τὰ δεσμὰ τοῦ Ὡρίωνος; Δύνασαι νὰ ἐκβάλῃς τὰ Ζώδια εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν; Δύνασαι νὰ ὁδηγήσῃς τὸν Ἀρκτοῦρον μετὰ τῶν υἱῶν αὐτοῦ;

«Γνωρίζεις τοὺς νόμους τοῦ οὐρανοῦ; δύνασαι νὰ διατάξῃς τὰς ἐπιρροὰς αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν; δύνασαι νὰ ὑψώσῃς τὴν φωνήν σου εἰς τὰ νέφη διὰ νὰ σὲ σκεπάσῃ ἀφθονία ὑδάτων; δύνασαι νὰ ἀποστείλῃς ἀστραπὰς ὥστε νὰ ἐξέλθωσι καὶ νὰ εἴπωσι πρὸς σὲ, Ἰδοὺ ἡμεῖς;»

Πιστεύεται δὲ ὅτι ὁ Ἰὼβ κατῴκει εἰς Ἀραβίαν, οὐ μακρὰν τῶν συνόρων τῆς Χαλδαίας κατὰ τὸν δέκατον ὄγδοον αἰῶνα πρὸ Χριστοῦ.

«Ἡ ἀρχὴ τῶν ἀστρονομικῶν παρατηρήσεων, λέγει ὁ Κ. Ἠλίας Βωμὸν, κρύπτεται εἰς τὴν σκιὰν τῶν χρόνων. Οἱ Χαλδαῖοι παρετήρουν ἤδη τοὺς ἀστέρας καὶ εἶχον γνώσεις τινὰς τῶν νόμων εἰς οὓς ὑπόκεινται αἱ κινήσεις των. Ἀπὸ τριῶν χιλιάδων ἐτῶν αἱ ἀστρονομικαὶ παρατηρήσεις συνήχθησαν εἰς μέγαν ἀριθμὸν καὶ βαθμιδὸν καθίσταντο ἀκριβεῖς. Ἐκ τῶν ἐξαγομένων δὲ αὐτῶν συνετάχθησαν πίνακες ἀλληλοδιαδόχως τελειοποιούμενοι, βοηθείᾳ τῶν ὁποίων δυνάμεθα νὰ προλέγωμεν ἐν δεδομένῳ χρόνῳ τὴν θέσιν παντὸς ἀστέρος τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος. Οὗτοι παρέχουσι τὰ στοιχεῖα ἐξ ὧν συντάσσονται τὰ ἡμερολόγια, ὧν ἡ ἀκρίβεια κατήντησε παροιμιώδης.

τοῦ πράκτορος ἐμπορικοῦ τῆς Βριστόλης οἴκου νὰ ἐργασθῇ τοιουτοτρόπως.

Εἶναι θαυμαστὸν ἂν οἱ μαῦροι, ταῦτα πάσχοντες, δὲν δύνανται νὰ ὑποφέρωσι τοὺς ξένους, ἀλλὰ δράττονται πάσης εὐκαιρίας ὅπως ἐκδικῶνται καὶ ἐξεγείρωνται;

Τὸ πλουσιώτατον μέρος τῆς Γουϊνέας εἶναι ἡ Χρυσῆ Ἀκτή, ἐπὶ τῆς ὁποίας εὑρίσκεται ἡ ἀποικία τῆς Καὶπ-Κόαστ. Εἶναι δὲ ἡ χώρα χαμηλὴ, κεκαλυμμένη κατὰ μέγα μέρος ἀπὸ πυκνὰ δάση καὶ διακόπτεται ἀπὸ ἕλη καὶ σαβάνας, ὅπου παντὸς εἴδους σκληρὰ φυτὰ καθιστῶσιν ἄβατον τὴν χώραν. Τὸ ἔτος, ὡς εἰς πάσας τὰς μεταξὺ τῶν τροπικῶν χώρας, διαιρεῖται εἰς δύο ἐποχὰς, τὴν τῶν βροχῶν καὶ τὴν τῆς ξηρασίας. Κατὰ τὴν πρώτην, ἥτις διαρκεῖ ἀπὸ τὸν Ἀπρίλιον ἕως τέλος Αὐγούστου, ἡ θερμοκρασία ὁμοιάζει μὲ τὴν τῶν εὐκράτων χωρῶν κατὰ τὸ θέρος των· ὡς τώρα, παραδείγματος χάριν, ἐνταῦθα· ἀπὸ τὸν Αὔγουστον ὅμως ἕως τὸν Ἀπρίλιον ἡ Γουϊνέα ὑπόκειται εἰς τὰ μέγιστα ἐπὶ τῆς γῆς καύματα. Πλὴν καὶ κατὰ ταύτην τὴν ἐποχὴν αἱ νύκτες εἶναι δροσεραὶ καὶ δρόσος ἄφθονος ζωογονεῖ τὰ φυτὰ, τὰ ὁποῖα καταβάλλει κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας ἡ ζέστη.

Ὁ ἀέναος οὗτος συνδυασμὸς τῆς θερμότητος καὶ τῆς ὑγρασίας εἶναι φθοροποιὸς εἰς τοὺς Εὐρωπαίους, ὡς προξενῶν δυσσεντερίας, πυρετοὺς ἀφρικανοὺς καὶ πολλὰ ἄλλα νοσήματα ἐξαντλοῦντα τὰς σωματικὰς δυνάμεις· δίδει ὅμως εἰς τὰ φυτὰ θαυμασίαν ἀνάπτυξιν. Εἰς τὰ δάση αὐξάνουσι βαμβακόδενδρα πεντήκοντα μέτρων ὑψηλὰ, βανάναι γιγαντώδεις, ἀλόαι, φοινικόδενδρα, βαοβάβαι, ὧν ὁ κορμὸς, καίτοι μὴ ὑψηλὸς, καθιστάμενος κοῖλος ὑπὸ τῆς πολυκαιρίας, δύναται νὰ χωρέσῃ εἴκοσιν ἄνδρας, καὶ ὧν οἱ κλάδοι σκεπάζουσι πλατεῖαν ὁλόκληρον. Παρὰ τὰς ρίζας τῶν γιγαντωδῶν τούτων δένδρων, δενδρύλλια ἀκανθωτὰ, ἡ ἀκακία βαρὲκ, ἡ μιμόζα, ὁ κάκτος, σχηματίζουσι πυκνοὺς φράκτας, ἐνῷ ὁ ἀμερικανικὸς σχοῖνος ἀπὸ τοῦ ἑνὸς δένδρου περιτυλισσόμενος εἰς τοῦ ἄλλου τοὺς μᾶλλον ὑψηλοὺς κλώνους καθιστᾷ τὸ δάσος ἀδιαπέραστον ἀπὸ τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου.

Ὀλίγοι περιηγηταὶ ἐτόλμησαν νὰ εἰσχωρήσωσιν ὑπὸ τὰς σκοτεινὰς ταύτας ἐρημίας· ἐκεῖ ζῶσι λέοντες, ἐλέφαντες, ρινόκεροι, λεοπαρδάλεις, ὕαιναι, πάνθηρες καὶ παντὸς εἴδους ζῶα καὶ ὄφεις· ὑπὸ τὰς πέτρας κατοικοῦσι σκορπίοι· ἐντὸς τῶν σκοτεινῶν ὀπῶν οἱ φοβεροὶ φρύνοι ἀναπτύσσονται ὅσον εὐτυχῶς οὐδέποτε ἐν Εὐρώπῃ· εἰς τὰς ὄχθας τῶν ποταμῶν ὑπὸ τοὺς μεγάλους καλάμους κρύπτονται κροκόδειλοι. Ἕλη ἀπέραντα καλύπτουσι μέγα τῆς χώρας μέρος· ἐντὸς τῶν δυσωδῶν καὶ θερμῶν ὑδάτων των κινοῦνται ζῶα δηλητηριώδη καὶ ἄνευ ὀνόματος· ὑπὲρ αὐτὰ νέφη κωνώπων περιστρέφονται καὶ μιάσματα, ἐξερχόμενα ἐκ πάσης τῆς διαφθορᾶς ταύτης, φέρουσιν εἰς τοὺς Εὐρωπαίους θέρμας θανατηφόρους.

Εἰς τὰ δάση ἀπαντῶνται πτηνὰ μὲ λαμπρὸν πτέρωμα, ψιττακοὶ καὶ συνεγάλια πάντων τῶν χρωμάτων. Μετ' αὐτῶν ζῶσιν ἐπὶ τῶν δένδρων ἀπειράριθμα εἴδη πιθήκων καὶ οἱ κυνοκέφαλοι, οὓς ἄλλοτε ἐλάτρευον ἐν Τύρῳ, ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἐν Καρχηδόνι. Εἰς τὰ ἄδενδρα μέρη τὰ χόρτα γίνονται δύο ἕως τρία μέτρα ὑψηλὰ, ἐντὸς δὲ τούτων τὰ ἄγρια ζῶα καὶ οἱ ὄφεις βόαι κρύπτονται ὅπως συλλαμβάνωσι τὰ θύματά των. Κάποτε οἱ μαῦροι καίουσι τὰ χόρτα ταῦτα, ἀφοῦ ὁ ἥλιος τὰ ξηράνει· καὶ τότε τὴν νύκτα ποταμοὶ πύρινοι φαίνονται διασχίζοντες τὴν πεδιάδα καὶ διασκεδάζοντες τὰ σκότη, τὴν δὲ ἡμέραν στῆλαι καπνοῦ καλύπτουσι τὸν ὁρίζοντα, καὶ τὰ ἁρπακτικὰ πτηνὰ ἔρχονται σωρηδὸν ὅπως φάγωσι τὰ ὑπὸ τοῦ καπνοῦ πνιγόμενα ζῶα.

Εἰς πεντήκοντα χιλιομέτρων ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἀπόστασιν ἡ χώρα γίνεται ὀρεινὴ. Ὁ ὁδοιπόρος τότε πρέπει νὰ διέλθῃ διὰ στενῶν ἐν μέσῳ ἀποκρήμνων θέσεων καὶ περικυκλωμένων ἀπὸ σκοτεινὰ καὶ ἐπικίνδυνα δάση. Πλὴν καὶ ἐπὶ τῶν ὑψωμάτων εἰσέτι ἀπαντῶνται λίμναι δυσώδης, καὶ ἐκεῖ ὁ ὁδοιπόρος καταδιώκεται ὑπὸ κωνώπων, θέρμης καὶ τῶν θανατηφόρων ζώων τοῦ ἕλους. Τὰ ὄρη ταῦτα, τὰ ὁποῖα εἶναι ἡ πρώτη βαθμὶς τῶν ὀρέων Κόγγων, σχηματίζουσι ἐκτεταμένον ὕψωμα· ἐκεῖ δὲ εἶναι ἡ χώρα τῶν Ἀσαντινῶν, ἧς ἡ ὄψις ἐπενθυμίζει τὴν παραλίαν καὶ ἥτις οὐδόλως εἶναι ὑγειεινωτέρα ὡς πρὸς τοὺς Εὐρωπαίους. Ἡ πρωτεύουσα τῆς χώρας Κουμασσία κεῖται πεντήκοντα λεύγας σχεδὸν μακρὰν τῆς θαλάσσης, ἀλλ' ἡ πρὸς αὐτὴν ἄγουσα ὁδὸς εἶναι τόσον σκολιὰ ὥστε καταντᾷ ὀγδοήκοντα.

Οἱ ἀρχαῖοι κατήντησαν νὰ τρομάζωσι μόνοι τῶν ὁμιλοῦντες περὶ τῶν δρακόντων τῶν φυλασσόντων τὸν κῆπον τῶν Ἐσπερίδων.

Νομίζω, κυρία, ὅτι οἱ Ἀσαντινοὶ φυλάσσονται ἀπὸ τὰ δάση των, τὰ ἕλη των καὶ τοὺς πυρετοὺς πολὺ καλλίτερον ἢ τὰ μυθώδη χρυσᾶ μῆλα. Ἐν τούτοις οἱ Ἀφρικανοὶ οὗτοι δὲν ἐπαναπαύονται εἰς τοὺς φυσικούς των ὑπερασπιστάς, οἵτινες φαίνονται καθιστῶντες τὴν χώραν των ἀπρόσιτον εἰς τοὺς Εὐρωπαίους. Εἶναι φυσικῶς πολὺ φιλοπόλεμοι, ἡ δὲ φιλοπόλεμος διάθεσίς των ὑποκινεῖται καὶ ὑπὸ ἐθνικῶν μύθων καὶ τελετῶν θρησκευτικῶν. Οἱ στρατιῶται εἶναι σχεδὸν ὁλόγυμνοι καὶ γενικῶς κακῶς ὡπλισμένοι· φέρουσι δὲ τόξον, βέλη, ἀκόντιον καὶ εἶδος ζώνης ἐφ' ἧς κρεμῶσι πολλὰ μαχαίρια. Τὰ καλλίτερα στρατεύματα φέρουσι τουφέκια, εὑρίσκονται μάλιστα παρ' αὐτοῖς ὅπλα τελειοποιημένα καὶ μακρυβόλα, ἀλλὰ τὰ συνηθέστερα εἶναι παλαιοτούφεκα, τὰ ὁποῖα τοῖς φέρουσι τὰ γαλλικά, ἀγγλικὰ καὶ ὁλλανδικὰ πλοῖα. Οἱ ἀρχηγοὶ των ἔχουσι χονδροειδῆ τινα ἐνδυμασίαν, ἀποτελουμένην ἀπὸ κέρατα ἐλάφου, πτερὰ ἀετοῦ ἢ γυπὸς, οὐρὰς ἵππων, καὶ παμμεγέθη ὑποδήματα ἐκ δέρματος ἐρυθροῦ.

Τὸ μέγιστον δυστύχημα τὸ δυνάμενον νὰ ἐπέλθῃ κατὰ τοῦ Ἀσαντινοῦ καὶ μάλιστα τοῦ βασιλέως των, εἶναι νὰ μὴ ἀποθάνῃ ἐν τῇ μάχῃ. Ὁ προκάτοχος βασιλεὺς Κουαχοῦ-Δουὰχ, πατὴρ τοῦ νῦν βασιλεύοντος Κουφὶ Καλκάλη ὀλίγον ἠγαπᾶτο ὑπὸ τῶν θεῶν ἀφοῦ ἀπέθανεν ἐπὶ κλίνης ἐντὸς τῶν ἀνακτόρων του εἰς Κουμασσίαν. Διὰ νὰ ἐκπλύνῃ τοιαύτην καταισχύνην ὁ εὐσεβής του διάδοχος ἐσκέφθη νὰ φέρῃ εἰς τὰς μάχας τὰ λείψανα τοῦ πατρός του ἐντὸς λαμπροῦ φερέτρου κεκοσμημένου διὰ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου. Πρὸς ἐπιμετρον τῆς δυστυχίας ὅμως τὸ φέρετρον καὶ τὰ ὀστᾶ ἔπεσον εἰς χεῖρας τῶν Ἄγγλων. Οὐδέποτε ὁ βασιλεὺς Κουφῆς θὰ παρηγορηθῇ διὰ τοῦτο.

Οἱ κάτοικοι τῶν τροπικῶν πολὺ ὀλίγον φροντίζουσι περὶ ἐνδυμάτων. Οἱ Ἀσαντινοὶ λοιπὸν εἶναι ὅσον τὸ δυνατὸν ἥκιστα ἐνδεδυμένοι. Μόνον οἱ πλούσιοι καὶ οἱ εὐγενεῖς καλύπτονται τὸ σῶμα κάποτε μὲ ὕφασμα μεταξωτόν· καίτοι ὅμως λησμονοῦσι καὶ τὸ ἀναγκαιότατον ἔνδυμα οὐδέποτε ὅμως δὲν ἐνθυμοῦνται νὰ μὴ φορτωθῶσι χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ κοσμήματα. Κατὰ τὰς μεγάλας ἑορτὰς λέγεται ὅτι τὰ ὑψηλὰ πρόσωπα τόσον φορτώνουσι τοὺς βραχίονάς των μὲ ἀλύσεις καὶ βραχιόλια ὥστε διάζονται νὰ στηρίζωσιν αὐτοὺς ἐπὶ τῶν κεφαλῶν ἢ τῶν ὤμων δούλων οὓς ἐπὶ τούτῳ φέρουσι μεθ' ἑαυτῶν. Ὁ Δανὸς περιηγητὴς Ροίμερος, ὅστις ἐπεσκέφθη τὴν Κουμασσαίν κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα, ἀναφέρει ὅτι ὅταν ὁ βασιλεὺς Ὀποκκοῦ τὸν ὑπεδέχθη εἶχε τὸ σῶμα ἀλειμμένον μὲ πάχος καὶ κουκισμένον μὲ ψίγματα χρυσοῦ· ὁ τράχηλος, οἱ βραχίονες καὶ τὰ σκέλη τοῦ μονάρχου ἦσαν κεκαλυμμένα ἀπὸ κρίκους καὶ βραχιόλια. Διὰ νὰ φιλοξενήσῃ τὸν ξένον ὁ Ὀποκκοῦ διέταξε νὰ φέρωσι βουκάλιον πλῆρες ζύθου ἀγγλικοῦ, ἀφοῦ ἔπιεν μέρος ἔδωκε τὸ ἐπίλοιπον εἰς τὸν Ροίμερον, ὅστις ἔπιεν μόνον σταγόνας τινὰς, προφασιζόμενος ὅτι φοβεῖται μὴ ζαλισθῇ.

— Δὲν θὰ σὲ ζαλίσῃ ὁ ζύθος, ἀπήντησεν ὁ βασιλεύς· θὰ σὲ ζαλίσῃ ἡ λάμψις τοῦ προσώπου μου· αὕτη ρίπτει τὸ σύμπαν εἰς μέθην.

Οἱ Ἀσαντινοὶ εἶναι βεβαίως λαὸς ἐκ τῶν μᾶλλον βαρβάρων καὶ μᾶλλον ἀγρίων ὅσοι ποτὲ ὑπῆρξαν, καὶ ἐν τούτοις ἔχουσι καὶ αὐτοὶ διοργανισμὸν πολιτικὸν, διοικητικὸν καὶ στρατιωτικόν. Νὰ εἴπω ὅτι παρὰ τῷ λαῷ τούτῳ παρ' ᾧ τὸ ἀνθρώπινον αἷμα τρέχει ποταμηδὸν ἐνώπιον τῶν βωμῶν τῶν θεῶν των ἢ εἰς τὴν ἁπλῆν θέλησιν τοῦ μονάρχου των ὑπάρχει εἶδος βουλευτικότητος;

Παρὰ τῷ βασιλεῖ ἐκείνῳ ὅστις εἶναι παντοδύναμος καὶ ὅστις καταχρᾶται τὸ ἐπὶ τῆς ζωῆς ἢ τοῦ θανάτου τῶν ὑπηκόων του δικαίωμα ὑπάρχει εἶδος ἀνωτάτου συμβουλίου διευθύνοντος τὴν ἐσωτερικὴν καὶ ἐξωτερικὴν πολιτικήν· ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰ στρατιωτικὰ ταῦτα εἶναι ἀνατεθημένα εἰς τὴν συνέλευσιν τῶν Καβουκὺρ ἢ πριγκίπων οἵτινες ἔχουσιν ἐν τῷ στρατῷ περίπου βαθμὸν στρατηγοῦ.

Ἂν προσθέσω, κυρία, ὅτι οἱ Ἀσαντινοὶ εἶναι βιομήχανοι καὶ γεωργοί, ἐὰν εἴπω τέλος ὅτι ἡ χώρα των, κειμένη μεταξὺ τῆς παραλίας καὶ τῆς κεντρικῆς Ἀφρικῆς, εἶναι στάδιον μεγάλου ἐμπορίου, θὰ ἀναγνωρίσῃς διὰ τῶν γενικοτήτων τούτων τὸν λαὸν πρὸς ὃν οἱ Ἄγγλοι εἶχον νὰ πολεμήσωσι. Τελευταῖον πρέπει νὰ προσθέσω ὅτι ὁ βασιλεὺς Κουφὴ Καλκάλης ἔχει ἓν ἑκατομμύριον ὑπηκόων καὶ εὐκόλως δύναται νὰ ὁδηγήσῃ εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν δέκα μυριάδας στρατοῦ· μάλιστα ἠδύνατο καὶ διπλάσιον τούτου προσκαλῶν τοὺς γείτονάς του ἢ ὑποτελεῖς αὐτῷ βασιλεῖς.

Βλέπετε, κυρία, ὅτι οἱ ἐχθροὶ, οὓς οἱ Ἀγ-

γλοι ἐπορεύοντο νὰ πολεμήσωσι δὲν ἦσαν ἀξιοκαταφρόνητοι. Ἐν ἀρχῇ ὅμως ἠπατήθησαν, ἐνόμισαν ὅτι εἶχον νὰ κάμωσι μὲ τὰ ἀρνία ἐκεῖνα, τοὺς Ἰνδοὺς, ἀλλὰ ταχέως ἔμαθον μὲ ζημίαν των ὅτι οἱ Ἀφρικανοὶ δὲν μάχονται ὅπως οἱ ὑπὸ τοῦ ὀπίου καὶ τοῦ πεπρωμένου χαυνωθέντες Ἀσιανοί. Τὸν ἰανουάριον τοῦ 1873 οἱ Ἀσαντινοὶ καταβάντες ἐκ τῶν ὀρέων των ἠρήμονον ἐπὶ ὀκτὼ μῆνας τὴν παραλίαν καὶ ἠπείλουν τὰς πόλεις Ἐλμίναν Κὰπ Κόαστ. Οἱ ὀλίγοι ναῦται οἱ διαμένοντες εἰς ταύτας τὰς ἀποικίας δὲν ἠδύναντο νὰ ἀνθέξωσι, μάλιστα εἰς πολλὰς συμβολὰς ἐνικήθησαν. Οἱ ἰθαγενεῖς σύμμαχοι ἔπαθον τὰ αὐτὰ καὶ ἦλθε καιρὸς καθ' ὃν ἠπειλεῖτο γενικὴ τῶν μαύρων ἀνταρσία. Τὰ γεγονότα ταῦτα ἠνάγκασαν τὴν Ἀγγλίαν νὰ πέμψῃ ἐκστρατείαν εἰς τὴν χώραν ταύτην, ἀναθέτουσα τὴν ἀρχηγίαν αὐτῆς εἰς τὸν Κ. Γαρνέτον Οὐαρσελεύν.

Ὁ Κ. Γαρνέτος εἶναι στρατηγὸς νέος τὴν ἡλικίαν, περίπου τεσσαρακονταετής· ὅπερ δὲ εἶναι ἀξιοσημείωτον εἰς πᾶσαν χώραν, ἀλλὰ σπάνιον ἐν Ἀγγλίᾳ, ὁ στρατηγὸς ἐκέρδησεν ὅλους αὐτοῦ τοὺς βαθμοὺς εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν. Τὸ 1852, μόλις δεκαεννέα ἐτῶν ἡλικίας ἐξεστράτευσεν εἰς Ἰνδικὴν· ἐκεῖθεν μετέβη εἰς Κριμαίαν, καὶ πάλιν ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Ἰνδίας· ἔλαβε μέρος εἰς τὸν κατὰ τῆς Σινικῆς πόλεμον καὶ εἰσῆλθε μετὰ τῶν Γάλλων εἰς Πεκῖνον. Τὸ 1870 τέλος ἐξελέγη νὰ διευθύνῃ τὴν ἐκστρατείαν, τὴν ἐκ τοῦ Καναδᾶ κατὰ τῶν ἐπαναστατῶν τοῦ Γαρροῦ πεμπομένην.

Ἐθισθεὶς εἰς μακρυνὰς ἐκστρατείας ὁ Κ. Γαρνέτος ἦτο παντὸς ἄλλου καταλληλότερος νὰ ὁδηγήσῃ τὴν κατὰ τῶν Ἀσαντινῶν ἐκστρατείαν. Δυστυχῶς ἐν ἀρχῇ καὶ αὐτὸς συνεμερίζετο τὴν κοινὴν γνώμην καὶ ἤλπιζε νὰ θριαμβεύσῃ σχεδὸν ἀμαχητί. Οὕτως ἀναχωρῶν ἐξ Ἀγγλίας τὸν παρελθόντα σεπτέμβριον μόνον ἐπιτελεῖον εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ· ἐνόμιζεν ὅτι ὁ ναυτικὸς στρατὸς ὁ διαμένων ἐν τῇ παραλίᾳ ἐπὶ τῶν πλοίων καὶ οἱ ἰθαγενεῖς σύμμαχοι θὰ ἦσαν ἀρκετοί, καὶ δι' αὐτῶν ἤρχισε τὸν πόλεμον κατὰ τὸν Ὀκτώβριον· κατώρθωσε νὰ μεταφέρῃ εἰς τὴν χώραν μερικὰ πυροβόλα, εἰς μεγάλην ἀπὸ τῆς παραλίας ἀπόστασιν καὶ ἔκαυσε χωρία τινὰ ὅπου οἱ Ἀσαντινοὶ εἶχον συνηθροισμένα τὰ τρόφιμα καὶ τὰ πολεμοφόδιά των. Οἱ βάρβαροι ἐν τούτοις ἐπολέμουν μετὰ πολλῆς δραστηριότητος καὶ μάλιστα ἐξεδικήθησαν σκληρῶς εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν τὰς ὀλίγας ἥττας των, παρ' ὀλίγον δὲ ἐφόνευον καὶ αὐτὸν τὸν ἀρχηστράτηγον, ὁδηγοῦντα αὐτοπροσώπως τοὺς στρατιώτας του εἰς τὰς μάχας.

Αἱ μικραὶ τῶν Ἀγγλων ἐπιτυχίαι τόσον εἶχον τὸ ἀποτέλεσμα ὥστε ὁ Κ. Γαρνέτος ἔκρινε φρόνιμον νὰ ὁδηγήσῃ πάλιν τὸν μικρὸν στρατόν του εἰς τὴν παραλίαν, καὶ αὐτὸς δὲ, καταβεβλημένος ὑπὸ τοῦ πυρετοῦ καὶ τοῦ κόπου, νὰ μεταβῇ ἐντὸς πλοίου ἀραγμένου μακρὰν τῆς ξηρᾶς.

Τότε ἀπεφάσισε νὰ ζητήσῃ στρατιώτας ἐξ Ἀγγλίας μὲ ὅλον τὸν φόβον ὃν εἶχεν ὅτι ἤθελε τοὺς βλέπει δεκατιζομένους ὑπὸ τοῦ ἡλίου καὶ τῶν πυρετῶν ἅμα ἔφθανον. Τετρακισχίλιοι λοιπὸν ἄνδρες ἐπεβιβάσθησαν οὐχὶ βεβαίως ἄνευ τινὸς δυσαρέσκειας, καίτοι εἶχον πολυάριθμα προφυλακτικὰ μὲ τὰ ὁποῖα ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις ἐφρόντισε νὰ τοὺς ἐφοδιάσῃ. Οὐδέποτε ἀναμφιβόλως στρατὸς εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ περισσοτέρας ἀποσκευὰς καὶ μάλιστα περισσότερα ἰατρικά. Πᾶς στρατιώτης ἐδιδάχθη τὴν ὑγειινὴν, οἱ δὲ ἀξιωματικοὶ ἐπετήρουν· πᾶς στρατιώτης ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ μικρὰν ποσότητα καφὲ, μύλον διὰ νὰ τὸν ἀλέθῃ καὶ ὄργανα διὰ νὰ τὸν βράζῃ, εἶχον προσέτι μικρὰ στραγγιστήρια διὰ τὸ ὕδωρ καὶ φιάλας ὄξους ἀρωματικοῦ. Τέλος, ἐπειδὴ ἡ ὑγρασία τῆς νυκτὸς εἶναι φονικωτέρα καὶ αὐτοῦ τοῦ καύσωνος τῆς ἡμέρας, ἕκαστος ἀνὴρ εἶχε δύο ἐνδυμασίας διὰ νὰ ἀλλάζῃ φορέματα, δύο μάλλινα ἐφαπλώματα καὶ μέγαν χιτῶνα ἐκ καουσοὺκ ἐντὸς τοῦ ὁποίου τυλισσόμενος προεφυλάττετο ἀπὸ τῆς νυκτὸς τὴν δρόσον.

Θὰ ἦτο ὅμως ἀδύνατον εἰς τοὺς Ἀγγλους νὰ σύρωσιν ὀπισθέν των τόσας ἀποσκευὰς ἂν οἱ ἰθαγενεῖς δὲν τοῖς ἔδιδον πολύτιμον βοήθειαν. Ἐνῷ οἱ ἄνδρες τῶν συμμαχικῶν φυλῶν ἐμάχοντο εἰς τὰ πλευρά των καὶ τοῖς ἐχρησίμευον ὡς ὁδηγοὶ αἱ γυναῖκες τοὺς ἠκολούθουν, φέρουσαι ἐπὶ τῶν κεφαλῶν των βαρέα κιβώτια πλήρη πολεμοφοδίων· ἔτρεχον δὲ εἰς τὸν πόλεμον ὡς εἰς ἑορτὴν, μὲ τὸν ἦχον τοῦ τυμπάνου καὶ κεκοσμημέναι μὲ τὰ ὡραιότατά των χάνδρα.

Οὕτω τὰ ὀλίγα ταῦτα τάγματα εἰσεχώρησαν εἰς τὰ ἐνδότερα μετὰ τόλμης, θάρρους καὶ χαρτερίσας ἀληθῶς τιμώσης αὐτὰ, καὶ δεικνυούσης τῆς φυλῆς τὴν εὐστάθειαν. Μάχαι

φονικαὶ συνήφθησαν ὁ ἀρχηγὸς ἔχασε μέρος τοῦ στρατοῦ καὶ ἐβιάσθη νὰ ἐξαποστείλῃ πολλοὺς ἀσθενεῖς καὶ πληγομένους εἰς τὴν παραλίαν· ἀλλὰ πάντοτε προϋχώρει, καθεκάστην μαχόμενος καὶ ἀποφασισμένος νὰ νικήσῃ ἢ νὰ χαθῇ. Τέλος πρὸς τὰ τέλη τοῦ Ἰανουαρίου ἔφθασεν ἐνώπιον τῆς Κουμασσίας· ἐκεῖ ὁ βασιλεὺς Καλκάλης εἶχε συναθροίσει στρατὸν πολυάριθμον. Ἐκεῖ τότε συνήφθη καὶ μάχη φονικὴ διαρκέσασα ἑπτὰ ὁλοκλήρους ἡμέρας ἀπὸ τῆς 30 Ἰανουαρ.ἕως τῆς 5 Φευρ. Ἀποτέλεσμα τῆς μάχης ταύτης ἦτο ἡ τῆς ἀφρικανικῆς πρωτευούσης κυρίευσις, καὶ ἡ φυγὴ τοῦ βασιλέως μετὰ τῶν λειψάνων τοῦ στρατοῦ του πρὸς ἀνατολάς.

Οἱ Ἄγγλοι, οἵτινες ἐνόμιζον ὅτι θὰ ἴδωσι σωρὸν καλυβῶν ἐθαύμασαν εἰς τὴν ὄψιν τῆς Κουμασσίας καὶ τὴν σχετικὴν κομψότητα τῶν ἐν αὐτῇ οἰκιῶν. Ἡ πρωτεύουσα εἶν' ἐκτισμένη ἐπὶ βράχου εὐρυχώρου καὶ περικυκλοῦται ὑπὸ ποταμοῦ ὅστις τὴν ἀρδεύει· αἱ ὁδοί της εἶναι πλατεῖαι καὶ εὐθύγραμμοι· τὰ βασιλικὰ ἀνάκτορα κεῖνται ἐν τῷ μέσῳ τῆς πόλεως, τὰ δωμάτια ἐν αὐτοῖς εἶναι μικρὰ ἀλλὰ πολυάριθμα καὶ κεκοσμημένα διὰ διαφόρων ἐπίπλων χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν. Ἡ πόλις ἔχει ὡραίους περιπάτους καταφύτους μὲ δένδρα, μὲ ὑψώματα ἐφ' ὧν πίθεται ὁ βασιλικὸς θρόνος, ὅταν ὁ ἡγεμὼν οὗτος, περικυκλωμένος ὑπὸ τῶν αὐλικῶν του πορεύεται ἐκεῖ διὰ νὰ πίῃ οἶνον ἐκ φοινίκων, ἢ νὰ κρίνῃ ἢ νὰ παρασταθῇ εἴς τινα ἑορτὴν ἢ βασανισμόν. Παντοῦ πραγματικῶς ἀπαντῶνται ἴχνη τῶν φονικῶν ἐθίμων τῶν Ἀσαντινῶν, οὐ μόνον θυσιάζουσιν εἰς τὰ εἴδωλά των ἀνθρώπους, ἀλλ' εἰς ὅλας των τὰς ἑορτὰς συνειθίζουσι νὰ σφάζωσι δούλους καὶ προσέτι καὶ ἀξιωματικοὺς βασιλικούς.

Ὅταν ὁ Ἀσαντινὸς ἀποθάνῃ οἱ ἐπιζῶντες σφάζουσι τοὺς δούλους του. Κατὰ τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως ἡ σφαγὴ γίνεται γενικὴ· οἱ ἀδελφοί του, αἱ ἀδελφαί του, οἱ ἀνεψιοί του, καταλαμβανόμενοι ὑπὸ προσκαίρου μανίας, ὁρμῶσιν εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ διὰ πιστολίων ἢ μαχαιρῶν φονεύουσι πάντα τὸν προστυχόντα. Ἀφοῦ ἡ πρώτη ὥρα τοῦ πένθους παρέλθῃ οἱ συγγενεῖς τοῦ ἀποθανόντος βασιλέως χύνουσιν ἐπὶ τοῦ τάφου του τὸ αἷμα ἑκατοντάδων τινῶν δούλων. Εἶναι ἤδη παράξενον, ἀφοῦ οἱ Ἀσαντινοὶ ἔχουσι τοιαῦτα ἤθη νὰ προτιμῶσι κοσμήματα κατεσκευασμένα ἐξ ἀνθρωπίνων ὀστῶν; Ἐντὸς τοῦ βασιλικοῦ παλατίου οἱ Ἄγγλοι εὗρον κρεμάμενα εἰς τοὺς τοίχους ἢ ἐπὶ τῶν ἐπίπλων κρανία, ὀστᾶ βραχιώνων, κνημῶν διεσταυρομένα ὡς τρόπαια. Τοῦτο δὲ βλέπεται καὶ εἰς τοὺς οἴκους ὅλων τῶν ὑψηλῆς περιοπῆς ὑποκειμένων, εἰς τοὺς οἴκους τῶν Καβοκίρων. Ὁ ἦχος τοῦ τυμπάνου εἶναι ἡ μᾶλλον ἀρεστὴ εἰς αὐτοὺς μουσική. Ἐν τῷ ἤχῳ δὲ τοῦ τυμπάνου καὶ ἐν χοροῖς, ἅτινα εἶναι αἱ ἡδονικώτεραι δι' αὐτοὺς διασκεδάσεις, γίνονται αἱ μεγάλαι σφαγαὶ τῶν ἀνθρωπίνων θυμάτων κατὰ τὰς ἑορτὰς τῶν θεῶν Ὑὰμ καὶ Ἀδάν. Πρὸς μνήμην δὲ τῶν ἑορτῶν τούτων τὰ τύμπανα εἶναι περιεστοιχισμένα ἀπὸ κρανία, ὀλένας, καὶ βαμβακερὰ ὑφάσματα βουτημένα εἰς αἷμα· αἷμα τῶν πρὸς τιμὴν τῶν θεῶν των καὶ τοῦ βασιλέως των σφαγιασθέντων θυμάτων.

Λαλῶ περὶ τῆς Κουμασσίας ἐν ἐνεστῶτι ἐνῷ ἔπρεπε νὰ ὁμιλήσω ἐν παροχημένῳ, καθότι δὲν ἀγνοεῖτε, κυρία, ὅτι ἡ βδελυκτὴ αὕτη πρωτεύουσα ἐπυρπολήθη ὑπὸ τοῦ Κ. Γαρνέτου. Ἡ ἐποχὴ τῶν βροχῶν, ἥτις εἶναι καταστρεπτικὴ εἰς τοὺς Εὐρωπαίους, ἐπλησίαζεν· ὁ δὲ μαῦρος βασιλεὺς ἤλπιζεν ὅτι αὕτη ἤθελε τὸν ἐλευθερώσει ἀπὸ τοὺς ἐπιδρομεῖς του. Κρυφθεὶς λοιπὸν εἰς τὸ βάθος τοῦ βασιλείου του περιέμενεν ἀτάραχος, ἀφίνων τὸν Κ. Γαρνέτον κύριον τῆς Κουμασσίας καὶ μὴ πέμπων κατ' αὐτοῦ στρατὸν οὔτε πρέσβεις. Ἐὰν ἐπιτρέπηται νὰ παραβάλλωμεν τὰ μικρὰ πρὸς τὰ μεγάλα, ὁ Ἀγγλικὸς στρατὸς ἐκινδύνευε νὰ ἴδῃ τὴν ἐκ τῆς Μόσχας του φυγήν, ἔμελλε καὶ οὗτος νὰ νικηθῇ ὑπὸ τῆς κατακτήσεώς του ἂν ὁ ἀρχηστράτηγος δὲν διέταττε νὰ καταβαφισθῇ τὸ βασιλικὸν παλάτιον καὶ νὰ πυρποληθῇ ἡ Κουμασσία. Οὗτος δὲν ἦτο βεβαίως ὁ ἄριστος τρόπος νὰ μάθωσιν οἱ βάρβαροι τὴν ὑπεροχὴν τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, ἀλλ' ἦτο ἴσως τὸ μόνον μέσον νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ ἀναχώρησις τοῦ στρατοῦ καὶ νὰ βιασθῇ ὁ μαῦρος βασιλεὺς νὰ κλείσῃ ταχέως εἰρήνην.

Μαθὼν τὴν πυρπόλησιν τῆς πρωτευούσης του ὁ Κουφὴ ἔσπευσε νὰ πέμψῃ πρέσβεις εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Κ. Γαρνέτου. Συνθήκη ἐπηκολούθησε δι' ἧς ὁρίζονται τὰ ὅρια τῶν Ἀγγλικῶν κτήσεων καὶ τοῦ βασιλείου τῶν Ἀσαντινῶν· ὁ βασιλεὺς ἔστερξε προσέτι νὰ πληρώσῃ τὰ ἔξοδα, παραχωρῶν μεγάλην ποσότητα ψιγμάτων χρυσοῦ, νὰ διατηρῇ τὴν

ὁδὸν τὴν ἄγουσαν ἐκ τῶν συνόρων εἰς Κουμασσίαν καὶ νὰ ἀπαγορεύσῃ εἰς τὸ ἑξῆς τὰς ἀνθρωποθυσίας.

Ἀμέσως μετὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς εἰρήνης οἱ Ἄγγλοι ἐξεκίνησαν πρὸς τὴν παραλίαν, ὅπου ἔφθασαν ἄνευ πολλῶν κόπων καὶ ἀπωλειῶν.

(Ἐκ τοῦ Παγκ. Μουσείου.) ΕΥΓΕΝΙΟΣ ΡΟΒΕΡΤΟΣ

Ο ΧΤΙΣΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΙΔΑΚΙ.

Α'.

Μάνα μὲ πέντε ὀρφανὰ, στὸ μεγαλείτερό της
παιδάκι εἶπε μιὰν αὐγὴ,
κ' ἐστάλαζε στὴ μαύρη γῆ,
σιγὰ τὸ δάκρυό της.

—«Εἰς τὸ σχολειό σου πήγαινε, παιδί μου πικραμένο,
»μὲ καλαθάκι ἀδειανό . . . .
»Θὰ πᾷς φτωχό μου ὀρφανό,
»καὶ πάλι πεινασμένο

»Καὶ τ' ἄλλα τ' ἀδελφάκια σου ψωμάκι δὲν θὰ ἰδοῦνε·
»ἀλλοίμονον, ἔχει τιμὴ
»πολὺ μεγάλη τὸ ψωμὶ
»γιὰ κείνους ποῦ πεινοῦνε! . . .

Μὲ καλαθάκι ἀδειανὸ κι ὡς τὴν καρδιὰ θλιμμένο,
τὸ ἔρημο 'κεῖνο φτωχό,
εἰς τὸ σχολειὸ τοῦ μοναχὸ
τραβοῦσε τὸ καῦμένο.

Περνοῦσε ἀπὸ κάτασπρο μικρὸ ἐρημοκκλῆσι·
τοῦ φάνηκε ὡσὰν φωλιὰ,
ὁποῦ ζεσταίνη τὰ πουλιὰ,
χιονιᾶς ὅταν φυσήσῃ.

Σὰ μάνας εἶχε ἀγκαλιὰ τὴ θύρα ἀνοιγμένη·
καὶ μ' ὁλοπρόθυμη σπουδὴ
ἐμπῆκε μέσα τὸ παιδί
μ' ἐλπίδα φοβισμένη

Εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ καλοῦ Σωτῆρός μας ἐστάθη.
κ' ὡς νᾷχ' ἐμπρός του τὸ Χριστὸ,
τοῦ ἔλεγε γονατιστὸ
ἀπ' τῆς ψυχῆς τὰ βάθη.

Β'.

»Χριστὲ, δὲν ἔχομε ψωμὶ στὸ σπίτι μας, καὶ κλαίγω·
»Ἰδὲ στὸ καλαθάκι μου ἂν ψέμματα σοῦ λέγω.
»Ἐγὼ εἶμαι καλὸ παιδί, μοῦ εἶπε ἡ μητέρα,
»καὶ δὲν πειράζει νηστικὸ νὰ μείνω καὶ μιὰ μέρα,
»μὰ τὰ μικρὰ τ' ἀδέλφια μου, κ' ἡ πλιὸ μικρή μας Φρόσω
»δὲν εἶνε κρῖμα νὰ πεινοῦν νύχτα κ' ἡμέρα τόσο;

»Καλὰ, ἐμᾶς ἂν ἄφησες καὶ δὲν μᾶς συλλογᾶσαι,
»ὅμως τὴ Φρόσω δὲν μπορεῖς νὰ πῇς πῶς δὲν λυπᾶσαι.
»Νὰ, σοῦ τὰ εἶπα ὅλα μας τὰ βάσανα καὶ λύπαις,
»γιὰ νὰ μὴ λέγῃς ὕστερα γιατὶ δὲν μὲ τὸ εἶπες . . .

. . . . . .

Γ'.

Σὰν σχόλασε, ὦ τί χαρά! ὡσὰν πουλιὰ πετοῦσαν
τ' ἀδέλφια του μέσ' τὴν αὐλή·
μαζῆ κ' ἡ Φρόσω ἡ καλὴ,
καὶ σὰν τρελὰ γελοῦσαν.

Καινούρια ροῦχα καὶ ζεστὰ φοροῦσε τὸ καθένα·
κι' ὅταν τὸ εἶδαν νὰ φανῇ,
χαρᾶς ἀφήσανε φωνὴ,
μεγάλη τὰ καϋμένα.

—«Ψωμάκι τώρα ἔχομε, μικρό μου λυπημένο,
»τοῦ εἶπ' ἡ μάννα του, κι' αὐτὸ
»ὅπου στὰ χέρια μου κρατῶ,
»χρυσάφι γεμισμένο.

«Ἀπ' ὅλα τώρα ἔχομε· τί θέλεις νὰ σοῦ φέρω;
»Ξεύρεις, χλωμό μου ὀρφανὸ,
»πῶς πλέον δὲν θὰ λὲς πεινῶ;»
Κ' εἶπε ὁ μικρὸς—«Τὸ ξέρω. . . .»

«—Τὸ ξέρεις; πῶς;—Νὰ ὁ Χριστὸς μᾶς πλούτηνε μητέρα.
»Σχολειό μου σὰν ἐπήγαινα, στὸ ρημοκκλῆσι πέρα,
»τοῦ εἶπα τοῦ καλοῦ Χριστοῦ γιὰ νὰ μᾶς βοηθήσῃ.
»Δὲ στῶπε;—Ναί, ὁ Κύριος μᾶς ἔχει ἐλεήσει . . .
»Μ' ἕνα του ὅμως ἄγγελο γιὰ χάρι ἐδική σου·
»γι' αὐτὸ λαμπάδα νὰ τοῦ πᾷς στὴν ἐκκλησιὰ θυμήσου.»

Τὸ θαῦμα πῶς ἐγίνηκε; Ὅταν στὴν Ἐκκλησία,
Παρακαλοῦσε ὁ μικρὸς, μυριόπλουτος κυρία,
Τὸ ἄκουσε σὲ μιὰ γωνιὰ κρυμμένη, καὶ βοήθεια
Εἰς τὴν μητέρα ἔστειλε μὲ πονεμένα στήθια . . .
Θαῦμα, ἀλήθεια! Σήμερα ποιὰ στὴν Ἀθήνα δίνει;
Ποίαν ἀφίνει ὁ συρμὸς νὰ κάν' ἐλεημοσύνη!

ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ.

(Ἐκ τοῦ Παρθενῶνος)

Ἔξ τινὰ μαλακύνουσι τὰς σκληρότητας τῆς ζωῆς ταύτης· καλὴ δίαιτα, ἀληθὴς φίλος, πιστὴ σύζυγος, ὑπήκοον τέκνον, φρόνιμος γλῶσσα καὶ ἔμφρων κεφαλή.

ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΥΡΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΑΣ ΝΕΑΝΙΔΑΣ

Αἱ νέαι πολλάκις ὁμιλοῦσι καὶ γελῶσι διὰ τὴν ὑπανδρείαν ὡς εἰ ἦτο χαροποιόν τι καὶ εὐχάριστον, ῥόδον τι ἄνευ κέντρων. Καὶ

πραγματικῶς τοιαύτη εἶναι ὅταν γίνηται καλῶς, ὅταν αἱ νέαι βαδίζωσι πρὸς αὐτὴν ὡς ὄντα λογικὰ καὶ ὄχι ὡς παιδία. Ἡ ὑπανδρεία εἶναί τι σοβαρόν. Εἶνσι ἐποχὴ τῆς ζωῆς, ἔχει δύναμιν ἐπὶ τῆς καρδίας, ἔχει ἰσχὺν ἐπὶ τῆς εὐδαιμονίας. Ὅθεν ἂς μὴ γίνεται κατεσπευσμένως· ποτὲ μὴ τρέχητε πρὸς τὴν ὑπανδρείαν, ποτὲ μὴ «κλέπτητε τὴν ὑπανδρείαν», ποτὲ μὴ ὑπανδρεύεσθε διὰ πλούτη, ἢ διὰ θέσιν ἢ δι' ὡραιότητα προσώπου ἢ τρόπων, ἀλλὰ μόνον, διὰ χαρακτῆρα, δι' ἱκανότητα, καὶ διὰ τὴν ποιότητα ἐκείνην τῆς διανοίας καὶ τῆς καρδίας ἥτις ἀποδεικνύει τὸν τίμιον ἄνθρωπον. Λάβετε καιρὸν, σκέφθητε πολὺ καὶ καλῶς πρὶν ἢ δεχθῆτε τὰς δι' ὑπανδρείαν προτάσεις· συμβουλεύεσθε μετὰ τῶν γονέων σας, μετὰ φρονίμων φίλων, καὶ ἀκολούθως τὴν ἰδίαν σας κρίσιν. Μάθετε πᾶν ὅ,τι εἶναι δυνατὸν νὰ μάθητε περὶ τοῦ προτεινομένου ὑμῖν συζύγου καὶ ἀφοῦ πᾶσα ἀμφιβολία καὶ ὑποψία διαλυθῇ, πλὴν οὐχὶ πρὶν τότε, δεχθῆτε τὴν προτεινομένην ὑπανδρειαν.

ΜΕΛΑΝΗ ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΜΑΓΙΚΟΝ ΜΕΛΑΝΟΔΟΧΕΙΟΝ

Κατὰ νέαν τινὰ συνεδρίασιν τοῦ πολυτεχνικοῦ συλλόγου τῶν Παρισίων ὁ Κ. Βροιτγέρος ἔδειξε νέον εἶδος μελάνης ἣν κατασκευάζει πρὸς χρῆσιν τῶν ὁδοιπορούντων.

Ἰδοὺ πῶς κατασκευάζει αὐτήν.

Λαμβάνει πολλὰ φύλλα χάρτου ἀπορροφητικοῦ λευκὰ καὶ τὰ ποτίζει μὲ κυανομέλανον χρῶμα τῆς ἀνιλίνης, ἀκολούθως συνάπτων αὐτὰ τὰ πιέζει τὸ ἓν ἐπὶ τοῦ ἄλλου εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἀποτελέσωσι σύνολον εὐκολομετάφερτον.

Βεβαίως πᾶς τις δύναται νὰ μεταχειρισθῇ καὶ ἄλλα τῆς ἀνιλίνης χρώματα καὶ οὕτω νὰ κατασκευάσῃ μελάνην κοκκίνην, ἰόχρουν, πρασίνην κτλ.

Ὅταν τις θέλῃ νὰ γράψῃ κόπτει τεμάχιον ἐκ τοῦ ἐν λόγῳ χάρτου, τοῦ μετ' ἀνιλίνης δηλαδὴ ποτισμένου, καὶ ῥίπτει αὐτὸ ἐντὸς σταγόνων τινῶν ὕδατος καὶ τότε ἀμέσως ἔχει μελάνην διὰ νὰ γράψῃ. Μὲ ἁπλοῦν τεμάχιον τοιούτου χάρτου, δύο δακτύλων τετραγωνικῶν δυνατὸν νὰ ἐκτελέσῃ τις μακρὰν ἀνταπόκρισιν.

Πᾶς ὁδοιπόρος λοιπὸν δύναται νὰ προπαρασκευάζῃ τοιαῦτα χαρτία καὶ λαμβάνων αὐτὰ μεθ' ἑαυτοῦ νὰ ἔχῃ μελάνην πάντοτε καὶ οὕτω νὰ μὴ βιάζηται νὰ μεταχειρίζηται μολυβδοκόνδυλα, ὡς ἔχων μελάνην πολὺ ἐλαφρὰν καὶ μὴ χυνομένην διὰ νὰ τοῦ μελανώνῃ τὰ πράγματά του.

Ἄλλη παρομοία ἐφεύρεσις εἶναι ἡ ἐπινόησις τοῦ μαγικοῦ ὠνομασθέντος μελανοδοχείου, τὸ ὁποῖον δὲν ἐμπεριέχει κανὲν ὑγρὸν, ἀλλ' ἅμα τις στάξῃ ἐντὸς ὀλίγας σταγόνας ὕδατος ἔχει μελάνην. Ἐμπεριέχει δὲ τὸ ἀγγεῖον τοῦτο χρῶμα ἐπίσης τῆς ἀνιλίνης μεμιγμένον μὲ κόμι εἰς κόνιν. Ἡ ποσότης τοῦ ἐμπεριεχομένου χρώματος εἶναι ἀρκετὴ νὰ παρέχῃ μελάνην ἐπὶ μακρὸν διάστημα χρόνου φθάνει μόνον νὰ προσθέτῃ τις ὕδωρ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν. Ἡ ποσότης αὕτη ἐντούτοις δὲν εἶναι ἀνεξάντλητος, καὶ διὰ νὰ διαρκέσῃ ἑκατὸν ἔτη, ὡς ὁ ἐφευρετὴς λέγει, πρέπει νὰ μὴ γράφῃ τις καθεκάστην καὶ πολύ.

Τὸ μελανοδοχεῖον τοῦτο παρέχει μελάνην μαύρην, κοκκίνην, κιτρίνην κτλ. κατὰ τὸ χρῶμα δι' οὗ εἶναι ἐφωδιασμένον.

Τὸ χρῶμα εἶναι ἐναποτεθημένον ἐντὸς κοιλώματος διαφόρου τοῦ παρέχοντος τὴν μελάνην, ἀλλὰ συγκοινονοῦντος μετ' αὐτοῦ κάτωθεν δι' ὀπῆς λεπτῆς, εἰς τρόπον ὥστε ἡ γραφὶς δὲν λαμβάνει κανὲν ἀδιάλυτον μόριον.

Τὸ μελανοδοχεῖον τοῦτο δὲν εἶναι βεβαίως τόσον ἁπλοῦν ὅσον ἡ ὁδοιπορικὴ μελάνη τοῦ Κ. Βροιτγέρου, ἀλλὰ φαίνεται ἄρθρον ἐμπορικὸν καὶ ἴσως ἐξαπλωθῇ εὐκολώτερον.

ΜΕΛΑΝΗ ΚΟΚΚΙΝΗ ΑΦΘΑΡΤΟΣ

Διὰ νὰ κατασκευασθῇ αὕτη ἡ μελάνη τρίβεται ἐντὸς ἰγδίου ἐκ πορσολάνης καρμίνιον μὲ ὀλίγον χαλυβδοῦχον κάλιον (σιλικάτον τῆς ποτάσσης) διαλελυμένον ἑωσοῦ τὸ μίγμα λάβῃ τὴν μορφὴν ρευστῆς μελάνης. Ὅ,τι γράψει τις διὰ τῆς μελάνης ταύτης ξηραίνεται ταχύτατα καὶ γίνεται λαμπρότατον. Πρέπει ὅμως διὰ νὰ διατηρῆται ἀπὸ τὴν ἐπήρειαν τοῦ ἀέρος νὰ φυλάττηται ἐντὸς ὑελίνου φιάλης κλειομένης καλῶς μὲ λαδομένον βούλωμα.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑΙ

Ἐκ τῆς ἀπογραφῆς τοῦ 1871 φαίνεται ὅτι ἡ βασίλισσα Βικτωρία βασιλεύει ἐπὶ διπλασίων σχεδὸν ὑπηκόων παρ' ὅσους εἶχεν ὁ αὐ-

τοκράτωρ Κλαύδιος. Ὑπὸ τὸ Ἀγγλικὸν στέμμα διατελοῦσι 234 ἑκατομμύρια ἀνθρώπων κατοικούντων ἐπὶ 7,769,449 μιλίων γῆν. Κατοικοῦσι δὲ ἐντὸς 44,142,651 οἰκιῶν καὶ ἄλλων καταλυμάτων, τὰ ὁποῖα συναθροίζονται εἰς 2,200 πόλεις καὶ κωμοπόλεις, ὧν τὸ Λονδῖνον, κατοικούμενον ὑπὸ 3,800 χιλ. καὶ ἔχον ἀκτῖνα 15 μιλίων, εἶναι τὸ κέντρον.

Αἱ ἐν Ἀφρικῇ κτίσεις τῆς Μ. Βρετανίας ἀποτελοῦνται ἐκ 236,860 τετραγωνικῶν μιλίων χωρῶν κατοικουμένων ὑπὸ 1,813,450 ἀνθρώπων. Ἐκ τούτων 27 εὑρίσκονται ἐπὶ τῆς νήσου τῆς Ἀναλήψεως καὶ 9,251 εἰς τὴν νῆσον τῆς Ἁγ. Ἑλένης. Ἐπὶ τῆς ἠπείρου ἡ Σιέρρα Λεόνε τὸ 1871 εἶχε 38,936 κατοίκων, ἐξ οὗ κατσφαίνεται ἐλάττωσις τοῦ πληθυσμοῦ κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν. Αἱ ἐν Γαμβίᾳ ἀποικίαι ἐξ ἄλλου δεικνύουσιν αὔξησιν κατοικούμεναι ὑπὸ 14,190. Περὶ τῶν κατοίκων τῆς Χρυσῆς Ἀκτῆς μόνον ὡς προσέγγιστα δυνάμεθα νὰ ὁρίσωμεν αὐτοὺς εἰς 400,000. Ἡ νῆσος Λάγος, ἥτις τὸ 1861 παρεχωρήθη εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἔχει 62,021 κατοίκους, ὧν 94 εἶναι λευκοί. Ἐν τῇ Νοτίῳ Ἀφρικῇ αἱ τρεῖς ἀποικίαι, Ἀκρωτήριον τῆς Καλῆς Ἐλπίδος, Γρικουαλάνδη καὶ Νατάλ, ἔχουσαι 229,582 τετρ. μιλίων ἐπιφάνειαν, κατοικοῦνται ὑπὸ 161,500 κατοίκων.

Χρυσὸς

Ἡ ὁλικὴ ποσότης τοῦ παρὰ τοῖς ἀνθρώποις εὑρισκομένου χρυσοῦ ὑπελογίσθη κατὰ τὸ 1848 ὡς ἀντιστοιχοῦσα πρὸς 560 ἑκατ. λιρῶν στερλινῶν. Ἡ ἐκ τῶν χρυσωρυχείων ἐτήσιος ἐξαγωγὴ χρυσοῦ κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἀντεστοίχει πρὸ 8 ἑκατομ. λιρ. στερ. Ἀλλ' ἡ ἐξαγωγὴ αὕτη τὸ 1852 ἀνῆλθεν εἰς 27 ἑκατ. λιρ. καὶ ἔκτοτε ἐξηκολούθει νὰ αὐξάνῃ ἕως τὸ 1856 ὅτε καὶ ἔφθασεν εἰς 36,250,000. Ἡ ποσότης τοῦ χρυσοῦ ἥτις ἐτέθη εἰς χρῆσιν τῆς ἀνθρωπότητος ἀπὸ τὸ 1851 ἕως τὸ 1871 ἀνέρχεται εἰς 500 ἑκατ. λίρ. στερ. ἤτοι ὁ ἐν τῷ κόσμῳ χρυσὸς ἐν διαστήματι εἴκοσιν ἐτῶν σχεδὸν ἐδιπλασιάσθη.

Καφὲς Κεϋλάνης

Ἡ κατὰ τὸ 1837 ἐξαγωγὴ τοῦ καφὲ ἐκ Κεϋλάνης ὑπελογίσθη εἰς 30,000 ἑκατόλιτρα ἀξίας 100,000 λιρῶν. Τὸ 1870 ἡ ἐξαγωγὴ ἀνῆλθεν εἰς 1,000,000 ἑκατόλιτρα, ἀξίας 3,500,000 λιρῶν. Κατὰ τὰ τελευταῖα δεκαπέντε ἔτη ὁ ἀριθμὸς τῶν καλλιεργουμένων μερῶν ηὔξησεν ἀπὸ 404 εἰς 1004 ἢ τὰ στρέμματα ἐξ 80,000 εἰς 200,000, ἤτοι πλέον τῶν 312 τετραγωνικῶν μιλίων, ἐξαιρουμένων τῶν 50,000 περίπου στρεμμάτων τῶν ὑπὸ Ἰθαγενῶν καλλιεργουμένων.

Ἰχθύες ἐν Κασπίᾳ

Ἡ Κασπία θάλασσα εἶναι καθ' ὑπερβολὴν πλουσία εἰς διάφορα εἴδη ἰχθύων, πολλοὶ τῶν ὁποίων εὑρίσκονται εἰς ἀκαταλόγιστον ἀριθμόν. Εἰς ἓν μόνον μέρος 15000 μύραιναι συλλαμβάνονται πολλάκις ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ. Ὅταν δὲ ἡ ἁλιεία διακοπῇ ἐπὶ εἰκοσιτέσσαρας ὥρας, τὰ ὕδατα παράσσονται ὡς ἐκ τῆς πληθύος τῶν ἰχθύων, οἵτινες εἶναι τοσοῦτοι ὥστε ὠθοῦνται εἰς τὴν παραλίαν. Ἡ ἐτήσιος ἁλιεία ὑπελογίσθη εἰς 13,000,000 πούδια, ἀξίας 2,500,000 λιρῶν.

ΒΡΟΜΗ

Ἐκτὸς τῆς κοινῆς πείρας, ὁ μέγας χημικὸς Λείβικ ἀπέδειξεν ὅτι ἡ βρόμη εἶναι τόσον θρεπτικὴ ὅσον καὶ τὰ ἐξαιρετότερα κρέατα, καὶ ὅτι ἐμπεριέχει περισσότερα στοιχεῖα πρὸς σχηματισμὸν τῶν ὀστῶν καὶ τῶν μυόνων παρὰ τὸν σίτινον ἄρτον. Τοῦτο προσέτι ἀπεδείχθη διὰ σειρᾶς πολυχρονίων πειραμάτων ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Φόρβη. Ὅτε ὁ μέγας οὗτος φιλόσοφος ἦτο καθηγητὴς τῆς φυσικῆς φιλοσοφίας ἐν τῷ Πανεπιστημείῳ τοῦ Ἐδιμβούργου καὶ ἀκολούθως ὅτε μετέβη εἰς τὸ πανεπιστήμειον, τοῦ Ἁγ. Ἀνδρέου, ἐπὶ εἴκοσιν ὅλα ἔτη ἐμέτρα τὸ πλάτος καὶ ὕψος ὡς καὶ τὰς δυνάμεις τῶν βραχιόνων καὶ τῆς μέσης τῶν πολυαρίθμων αὐτοῦ μαθητῶν, τοὺς ὁποίους ἐκ διαφόρων χωρῶν εἶχε σύρει πρὸς αὐτὸν ἡ φήμη του. Ἰδοὺ τὸ ἀποτέλεσμα τῶν παρατηρήσεών του.

Καθόσον ἀφορᾷ τὸ ὕψος τοῦ σώματος, τὸ πλάτος τοῦ στήθους καὶ τῶν ὤμων καὶ τὴν ἰσχὺν τῶν βραχιόνων καὶ τῆς ὀσφύος, τὴν κατωτάτην βαθμίδα κατεῖχον οἱ Βέλγοι· ὀλίγον τι καλλίτεροι τούτων ἦσαν οἱ Γάλλοι· πολὺ τῶν Γάλλων καλλίτεροι ἦσαν οἱ Ἄγγλοι· ὑπερεῖχον δὲ πάντων οἱ Σκῶτοι καὶ οἱ Σκωτο—Ἰρλανδοὶ τῆς Οὐλστέρης, οἵτινες κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ζωῆς των τρώγουσι τοὐλάχιστον ἅπαξ τῆς ἡμέρας καλὸν γάλα, ζωμόν, καὶ ἄρτον ἐκ βρόμης.

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΚΟΡΑΛΙΝΩΝ ΒΡΑΧΩΝ

Ὅτε κατὰ πρῶτον ἐγνώσθη ὅτι πολλαὶ νῆσοι τοῦ Ἰνδικοῦ καὶ τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ ἐχρεώστουν τὴν ὕπαρξίν των εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν ζώων κοραλίων ἐνόμισαν ὅλοι ὅτι οἱ ἀρχιτέκτονες ἐκεῖνοι ἤρχιζαν τὸ ἔργον των εἰς τὸν βυθὸν τὸν ἐπίπεδον τῆς θαλάσσης, εἰς βάθη ἄγνωστα καὶ ἀνεξερεύνητα, ἐκ τῶν ὁποίων ἀδιακόπως ὑψοῦντο πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν. Ἐντούτοις ἡ ὑπόθεσις αὕτη δὲν συμφωνεῖ μετὰ τῆς πραγματικότητος, καθ' ἣν τὰ κοράλια δὲν δύνανται νὰ ζῶσιν εἰς βάθη μεγάλα.

Τὸ σχῆμα τῆς τεναγώδους νήσου ἔδωκεν ἀφορμὴν, εἰς ἄλλην ὑπόθεσιν, καθ' ἣν τὰ κοράλια συναζόμενα πέριξ τοῦ κρατῆρος ὑφαιστίου ὑποβρυχίου ὑψοῦσιν ἐπομένως τὴν ἐργασίαν των μέχρι τῆς ἐπιφανείας εἰς τὸ κυκλικὸν σχῆμα τοῦ θεμελίου των· ἀλλὰ καὶ ἡ ὑπόθεσις αὕτη φέρει εἰς συμπέρασμα ἥκιστα πιθανὸν, ὅτι δηλαδὴ ὑπάρχουσιν ἀναρίθμητοι κρατῆρες εἰς τὴν ζώνην τῶν κοραλίων, οἵτινες ὅλοι εὑρίσκονται εἰς τὸ αὐτὸ σχεδὸν βάθος, ἤτοι τὸ κατάλληλον πρὸς ζωτικὴν ἐνέργειαν τῶν κοραλίων. Ἡ ἀπιθανότης τοῦ τοιούτου γίνεται καταφανεστέρα εἰσέτι ἐκ τοῦ ὅτι δὲν ὑπάρχουσι γνωστοὶ ἡφαίστιοι κρατῆρες ἔχοντες τὴν διάμετρον πολλῶν ἐκ τῶν κοραλίνων νήσων.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν ὡραίαν θεωρίαν, τὴν γενικῶς σήμερον παραδεδεγμένην, τὴν μόνην συμβιβαζομένην μετὰ τῶν γνωσῶν φαινομένων καὶ οὖσαν μίαν ἐκ τῶν μᾶλλον ἀξιοσημειώτων, μεθ' ὧν ἡ ἱστορία τῆς γῆς ἐπλουτίσθη κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη, αὕτη χρεωστεῖται εἰς τὸν Δάρουϊν.

Ἡ θεωρία τοῦ Δάρουϊν στηρίζεται ἐπὶ δύο ἀναντιρρήτων πραγμάτων, τοῦ μὲν ἑνὸς καθαρῶς φυσιολογικοῦ τοῦ δὲ ἄλλου καθαρῶς φυσικοῦ.

Τὸ φυσιολογικὸν στοιχεῖον τῆς θεωρίας τοῦ Δάρουϊν συνίσταται εἰς τὸ προαναφερθὲν, ὅτι δηλαδὴ τὰ κοράλια δὲν δύνανται νὰ ζήσωσιν εἰς βάθη ἀπροσδιόριστα, ὅτι ἔχουσιν ἀνάγκην φωτὸς καὶ ἄλλων τινῶν, τὰ ὁποῖα μόνον πλησίον τῆς ἐπιφανείας εὑρίσκουσι, καὶ ὅτι 20—30 ὀργυιὰς ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν εἶναι τὸ μέγιστον βάθος ἐν ᾧ τὰ κοράλια δύνανται νὰ ζῶσιν.

Ἀλλ' ἐπίσης εἴδομεν ὅτι ἐρευνηθέντων τῶν ἐξωτερικῶν πλευρῶν τῶν καραλίνων νήσων, κοράλια νεκρὰ εὑρέθησαν εἰς βάθη πολὺ μεγαλείτερα. Εἶναι δὲ φανερὸν ὅτι τὰ κοράλια ταῦτα πρέπει νὰ ἔζων εἴς τινα ἐποχήν. Διὰ νὰ συμβιβασθῇ λοιπὸν ἡ ὕπαρξις κοραλίων εἰς βάθη μεγάλα μετὰ τῆς ἀβαθοῦς θέσεως ἐν τῇ ὁποίᾳ μόνῃ δύνανται ταῦτα νὰ ζῶσιν ἀπαιτεῖται καὶ ἄλλη τις πρόσθετος παρατήρησις. Τότε ἔρχεται πρὸς βοήθειαν τὸ φυσικὸν στοιχεῖον τῆς θεωρίας, τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ ἑξῆς. Καίτοι ὁ ὠκεανὸς διατηρεῖ πάντοτε τὸ αὐτὸ ὕψος καθ' ὅλην τὴν ἐπιφάνειαν τῆς σφαίρας, τὴν ὁποίαν καλύπτει, ἡ στερεὰ γῆ ὑπόκειται εἰς ὑψώσεις καὶ ταπεινώσεις, ὑψουμένη εἰς θέσιν τινὰ καὶ καταβαίνουσα εἰς ἄλλην, καὶ τοῦτο κατὰ χιλιάδας πόδας ἐνίοτε.

Ἀφοῦ ἀπέδειξε τὴν πραγματικότητα τοῦ τοιούτου, φέρων πολλὰ γνωστὰ γεωλογικὰ παραδείγματα, ὡς λόγου χάριν τὸ καταβίβασμα τῆς νοτείου παραλίας τῆς Σκανδιναυίας καὶ τῆς δυτικῆς παραλίας τῆς Γρηλανδίας, καὶ τὸ ὕψωμα τῶν βορείων παραλίων τῆς Σκανδιναυίας καὶ Σιβηρίας, ὁ Δάρουϊν συνεδύασε τὰ δύο φαινόμενα, φυσιολογικὸν καὶ φυσικὸν, διὰ νὰ ἐξηγήσῃ τὸν σχηματισμὸν τῶν κοραλίων.

Ἔδειξε λοιπὸν πῶς ὄρος τι, ἀνελθὸν ἐκ τοῦ βυθοῦ τῆς θαλάσσης ἐν σχήματι νήσου ἀποτόμου, ἐντὸς τῆς ζώνης τῶν κοραλίων, θέλει παρέχει εἰς τὰς πλευράς του πάντα τὰ ἀπαιτούμενα, ὅπως οἱ πολύποδες κολληθῶσιν ἐπ' αὐτῶν καὶ ἀρχίσωσι νὰ κτίζωσι πρὸς μὲν τὰ κάτω ὅσον τὸ βάθος τοῖς ἐπιτρέπει, πρὸς δὲ τὰ ἄνω μέχρις ὅτου ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ὕδατος ἐμποδίσῃ τὴν περετέρω ἐργασίαν των. Ὕφαλος λοιπὸν κοραλίου θέλει ἐκτανθῇ οὕτω κύκλῳ τῶν παραλίων τῆς νήσου καὶ ἀποτελέσει τὸν κροσσωτὸν λεγόμενον κοράλινον βράχον.

Ἀλλ' ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος νῆσος εὑρίσκεται εἰς τὸν καιρὸν τοῦ καταβιβασμοῦ της καὶ ἀρχίζει ἀργὰ νὰ βυθίζηται, σύρουσα μεθ' ἑαυτῆς τὸν ἤδη σχηματισθέντα περὶ αὐτὴν κοράλινον κροσσὸν εἰς βάθη ἀκατάλληλα διὰ τὴν ζωὴν τῶν κοραλίων. Οἱ πολύποδες τότε ὠθούμενοι ὑπὸ ἐνστίγκτου ἀσφάλτου ἐξακολουθοῦσι τὸ ἔργον των πρὸς τὰ ἄνω, καθ' ὅσον ἡ γῆ καταβιβάζεται, καὶ οὕτως ὁ βράχος ἀκαταπαύστως ὑψοῦται πρὸς

τὴν θερμὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, ὅπου ὁ ἥλιος φωτίζει καὶ ὅπου εὑρίσκονται πάντα τὰ ἀπαιτούμενα πρὸς ζωὴν τῶν κοραλίων. Τὰ εὑρισκόμενα ὅμως εἰς βάθος ἀρκετὸν, καθόσον ἡ νῆσος κατέρχεται, ἐξερχόμενα τῶν ὁρίων των, παύουσι πλέον νὰ ζῶσιν.

Οὕτως ὁ βράχος αὐξάνει· καὶ ἐπειδὴ τὸ κοράλιον γεννᾶται μετὰ περισσοτέρας δυνάμεως πρὸς τὰς πλευρὰς τὰς ἐξωτερικὰς τοῦ βράχου, τὰς ἐκτεθημένας εἰς τὴν ἀνοικτὴν θάλασσαν, τὸ μέρος τοῦτο φθάνει ταχύτερον εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ἢ τὸ ἐντὸς, ὅπου ἡ αὔξησις τοῦ κοραλίου βραδύνεται ἔτι μᾶλλον ὡς ἐκ τῆς συναθροίσεως ἄμμου καὶ πηλοῦ ἐκ κοραλίων, ἀποσπωμένων καὶ φερομένων εἰς τὴν ξηρὰν ὑπὸ τῶν κυμάτων. Αὔλαξ βαθεῖα σχηματίζεται μεταξὺ τοῦ ἐξωτερικοῦ μέρους τοῦ βράχου καὶ τῆς παραλίας ἐφ' ἧς εἶναι κεκολλημένα τὰ κοράλια. Ὅ,τι δὲ ὑπὸ πρὶν ὕφαλος κροσσωτὸς μετεμορφώθη ἤδη εἰς ὕφαλον φραγμώδη.

Κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον τεμάχια κοραλίων ἀποσπώμενα ὑπὸ τῶν κυμάτων στοιβάζωνται ἐπὶ τῆς ἄνω ἐπιφανείας τοῦ ὑφάλου, ὥστις μετὰ καιρὸν ὑψοῦται ὑπεράνω τῆς θαλάσσης εἰς σχῆμα ταινίας γῆς ξηρᾶς, κεχωρισμένης ἀπὸ τοῦ εἰσέτι μένοντος μέρους τῆς ἀρχικῆς νήσου διὰ τῆς ἐν τῷ μέσῳ αὔλακος τοῦ ἡσύχου ὕδατος, καὶ ἱκανῆς διὰ τῆς διαλύσεως τῆς ἐπιφανείας της νὰ παρέξῃ μετὰ παρέλευσιν πολλῶν χρόνων γῆν κατάλληλον διὰ φυτείαν.

Ἀλλ' οἱ μεταμορφώσεις δὲν ἴστανται μέχρι τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ ὑφάλου· καθότι ὁ καταβυθισμὸς ἐξακολουθεῖ, ἡ δὲ ἀρχαία γῆ προχωρεῖ ἀκαταπαύστως πρὸς τὰ κάτω, σύρουσα μεθ' ἑαυτῆς τοὺς πολύποδας εἰς τὰ ἀφεγγῆ τοῦ ὠκεανοῦ βάθη, ὅπου κατ' ἀνάγκην πρέπει νὰ ἀποθάνωσι. Τέλος καὶ ἡ ὑψηλοτέρα κορυφὴ τῆς ἀρχικῆς νήσου βυθίζεται καὶ μέγα ὑγρὸν πεδίον ἄνευ ἴχνους γῆς καταλαμβάνει τὴν θέσιν της.

Οἱ ἀρχιτέκτονες ὅμως δὲν ἀποκάμουσι. Καθόσον τὰ κατώτερα τοῦ βράχου μέρη βυθίζονται εἰς βάθη φονικὰ, τὰ ἀνώτερα ἐκτείνονται, ἀναπτύσσονται εἰς ὄγκον κοραλίων ζώντων πλησίον τῆς ἐπιφανείας, τὴν ὁποίαν τέλος φθάνουσιν εἰς σχῆμα ὑφάλου κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον κυκλοειδοῦς, ἐφ' οὗ τὰ κύματα θραύονται, ὑφάλου περικλείοντος λάκκον, ἤδη καθ' ὁλοκληρίαν ἀπηλλαγμένον παντὸς ἴχνους γῆς τὴν ὁποίαν πρὶν περιελάμβανεν. Ὁ φραγμώδης ὕφαλος μετεβλήθη εἰς νῆσον τεναγώδη.

Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῶν μεταμορφώσεων ἃς ἀνεφέραμεν τὸ πάχος τοῦ ἐκ ζώντος κοραλίου στρώματος μένει πάντοτε τὸ αὐτὸ καὶ εὑρίσκεται πάντοτε ὀλίγον τι ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης μὴ ὑπερβαῖνον τὰ ὅρια πέραν τῶν ὁποίων οἱ πολύποδες ἀποθνήσκουσιν, ἐνῷ ὀφ' ἑτέρου ὁ ὄγκος τῶν νεκρῶν κοραλίων ἀδιακόπως αὐξάνει καθόσον ὁ βράχος βυθίζεται.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω γίνεται καταφανὲς ἐπίσης ὅτι ἡ ἐκ κοραλίων τεναγώδης νῆσος δεικνύει τὴν θέσιν ὅπου ἄλλη νῆσος κοινὴ κατεβυθίσθη καὶ ὅλη ἡ ζώνη τῶν ἐκ κοραλίων νήσων καὶ τῶν φραγμωδῶν ὑφάλων βαθηδὸν κατεβιβάσθη. Ἡ ἐξέτασις τῶν φαινομένων τῶν κοραλίνων ὑφάλων μᾶς παρέχει καὶ γνῶσιν σπουδαιότητος μεγίστης. Ἀναγκαίως φθάνομεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι εἰς τὸ μέρος τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ, τὸ χωρίζον τὸν παλαιὸν ἀπὸ τὸν νέον κόσμον, εὑρίσκετο ἄλλοτε ἤπειρος μὲ τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων της καὶ τὰ ὀροπέδιά της· ὅτι τὸ πᾶν ἐβυθίσθη ὑπὸ τὰ ὕδατα ἐκτὸς τῶν ὑψηλοτάτων ὀροπεδίων καὶ τῶν κορυφῶν τῶν ὑψίστων ὀρέων· ὅτι εἰς τὴν ζώνην τῶν κατασκευαστῶν τῶν ὑφάλων τὸ κοράλιον περιεκύκλωσε μὲ τοὺς κυκλικούς του βράχους τὰ τελευταῖα ἀπομεινάρια τῆς παλαιᾶς ἠπείρου καὶ ὅτι πᾶσα τεναγώδης νῆσος δεικνύει τὴν θέσιν ὅπου κορυφὴ ὄρους τῆς ἀρχαίας ἐκείνης γῆς καθ' ὁλοκληρίαν ἐγένετο ἄφαντος ὑπὸ τὰ ὕδατα.

Εἰς τὰ μέρη τὰ πέραν τῆς ζώνης τῶν κοραλίων ἡ γῆ κατεβυθίσθη ἴσως ἀλλὰ χωρὶς ν' ἀφίσῃ ἴχνη τῆς πρώην ὑπάρξεώς της, καθότι οἱ βραχοποιοὶ ἀρχιτέκτονες δὲν ἠδύναντο νὰ ζῶσιν εἰς ὕδατα ψυχρὰ καὶ ἐπομένως οὐδὲν ἔλαβε τὴν θέσιν της ὅπως διαιωνίζῃ τὴν μνήμην τῶν ἀφανισθέντων ἠπείρων.

Η ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ ΕΝ ΦΟΙΝΙΚΗ ΚΑΙ ΑΙΓΥΠΤΩ

Ταχέως ἐκ τῆς γῆς τῶν Χαλδαίων αἱ ἀστρονομικαὶ γνώσεις μετεδόθησαν εἰς Φοινίκην καὶ Αἴγυπτον. Ἡ παρατήρησις, ἣν οἱ Αἰγύπτιοι ἐποίησαν ὡς πρὸς τὴν κίνησιν τῶν πλανητῶν Ἑρμοῦ καὶ Ἀφροδίτης περὶ τὸν ἥλιον, δεικνύουν τὴν ἐπιτυχίαν αὐτῶν ὡς πρὸς τὸ εἶδος τῶν γνώσεων τούτων· οἱ ἱερεῖς

των πρὸ πάντων κατεστάθησαν περίφημοι· ἀλλὰ ὑπὸ τὸ ὄνομα ἀ σ τ ρ ο λ ο γ ί α, συνεσχέτιζον τὴν κίνησιν τῶν ἀστέρων μὲ τὰ διάφορα τοῦ βίου συμβάντα καὶ οὕτως ἠξίουν ὅτι προεγίνωσκον τὰ μέλλοντα.

Ἰδίως αἱ μαθηματικαὶ ἐπιστῆμαι ἐσπουδάζοντο εἰς τὰ ἱερά, ἐκεῖ ἐτελειοποιοῦντο, ἐκεῖ ἐζητοῦντο μετὰ προσοχῆς αἱ ὠφέλιμοι ἐφαρμογαί των. Οἱ ἀστρονόμοι προεβιβάζοντο εἰς τὸν βαθμὸν τῆς ἱερωσύνης, αἱ δὲ ἐκτεταμέναι περιοχαὶ τῶν ναῶν ἐχρησίμευον ὡς ἀστεροσκοπεῖα. Ἡ ἀδιάκοπος τῶν παρατηρήσεων σειρὰ ἀπεκάλυψεν εἰς αὐτοὺς ὅτι ἡ ἀνατολὴ τῶν αὐτῶν ἄστρων, μετὰ παρέλευσιν πολλῶν αἰώνων δὲν συνέπιπτε πλέον κατὰ τὰς αὐτὰς τοῦ ἔτους ἐποχάς, καὶ ἐσημείωσαν τὴν μετατόπισιν. Διήρεσαν τὸν οὐρανὸν εἰς ἀστερισμοὺς ὧν τὰ ὀνόματα καὶ τὰ σχήματα εἶχον λόγον πρὸς τὸ κλίμα τῆς Αἰγύπτου. Ἐσχημάτισαν ζωδιακὸν τὸν ὁποῖον τινες ἀναβιβάζουσιν εἰς εἰκοσιπέντε πρὸ Χριστοῦ αἰῶνας. Ἐτακτοποίησαν τὸ πολιτικὸν ἡμερολόγιον καὶ ὑπελόγισαν τὸ ἔτος εἰς 365 ἡμέρας, διηρημένον εἰς δώδεκα μῆνας, ἐκ 30 ἡμερῶν ἀκολουθουμένους ἀπὸ 5 συμπληρωματικὰς ἡμέρας. Τότε προσέτι ἦτο γνωστὴ καὶ ἡ ἑβδομὰς ἡ περίοδος ἐξ ἑπτὰ ἡμερῶν.

Ἡ ἀστρολογία, ὡς εἴπομεν ἦτο ἐν χρήσει παρ' Αἰγυπτίοις, τὰ δὲ ἴχνη αὐτῆς ἀπαντῶνται καὶ εἰς τὸν ζωδιακόν, ὃν μᾶς ἀφῆκαν. Ἂν τις παρατηρήσῃ μετὰ προσοχῆς τὸν κυκλικὸν ζωδιακὸν τοῦ Δενδερὰ ἐν πρώτοις θέλει ἴδει σύμπλεγμα διαφόρων σχημάτων περικυκλωμένων ἐξ ἐπιγραφῶν ἱερογλυφικῶν· ὀλίγη προσοχὴ ὅμως δεικνύει, πρῶτον μὲν ζώνην τινὰ ἐξωτερικὴν, κατεχομένην ὑπὸ ἱερογλυφικῆς ἐπιγραφῆς καὶ διακοπτομένην κατ' ἴσα διαστήματα ὑπὸ σχημάτων σωμάτων ἀνθρωπίνων, ἐχόντων κεφαλὴν γυναικὸς ὀρθῆς, ἡ δυάδος τοιούτων ἐχόντων κεφαλὴν ἱέρακος, καὶ ἄτινα πάντα διὰ τῶν χειρῶν των ὑψωμένων κρατοῦσι δίσκον πλήρη διαφόρων σημείων. Ἐπὶ τοῦ δίσκου τούτου παριστῶντος τὸν οὐρανὸν, σχεδὸν ὑπὸ τὸ κέντρον, φαίνεται λέων τις ἀκολουθούμενος ὑπὸ γυναικὸς καὶ περιπατῶν ἐπὶ ὄφεως. Εἶναι τὸ ζῴδιον τοῦ Λ έ ο ν τ ο ς. Ὄπισθεν τοῦ συμπλέγματος τούτου φαίνεται γυνὴ περιπατοῦσα καὶ κρατοῦσα εἰς τὴν ἀριστερὰν αὐτῆς στάχυν σίτου. Εἶναι τὸ ζῴδιον τῆς Παρθένου. Μετὰ τοῦτο ἔρχεται ὁ Ζυγὸς ἔχων δύο πλάστιγγας, ὁ Σκορπίος, ὁ Τοξότης ὑπὸ τὸ σχῆμα πτερωτοῦ κενταύρου· ὁ Αἰγόκερως κατὰ τὸ ἥμισυ αἴξ καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ ἰχθύς· ὁ Ὑδροχόος, ἄνθρωπος χύνων ὕδωρ ἐμπεριεχόμενον εἰς δύο ἀγγεῖα. Οἱ Ἰχθύες ἡνωμένοι δι' ἑνὸς τριγώνου· ἔπειτα ὁ Κριὸς, ὁ Ταῦρος, οἱ Δίδυμοι, δύο ἀνθρώπιναι μορφαὶ περιπατοῦσαι ὁμοῦ· ὁ Καρκῖνος ἀκολουθούμενος ἀμέσως ὑπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ Λέοντος. Ὁ Λέων εἶναι τὸ πρῶτον σημεῖον εἰς τὸ σύστημα τοῦ ζωδιακοῦ. Ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν τῆς γραμμῆς τῶν δώδεκα ζωδίων εὑρίσκονται οἱ κυριώτεροι ἀστερισμοί. Γενικῶς τὸ τερατῶδες ζῶον τὸ περιπατοῦν ὄρθιον καὶ κατέχον τὸ κέντρον τοῦ δίσκου, θεωρεῖται ὡς ἡ ἀρχαία προσωποποίησις τῆς Μεγάλης Ἄρκτου ὥστε πλησίον αὐτῆς εὑρίσκεται ἡ θέσις τοῦ βορείου πόλου. Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ ἀνακάλυψις τῶν ζωδιακῶν τοῦ Δανδερὰ καὶ τοῦ Ἐσνὲ προεκάλεσε ζωηρὰς συζητήσεις, ἀλλ' αὗται ἐξέρχονται τοῦ κύκλου ἡμῶν.

Αἱ πυραμίδες ὑπὸ τὴν ἀστρονομικὴν ἔποψιν εἶναι πολὺ ἀξιοσημείωτοι. Εἶναι δὲ αὗται τὰ ἀρχαιότατα μνημεῖα τῆς ἀνθρωπίνου μεγαλοφυΐας ἐν τῷ γνωστῷ κόσμῳ. Ἡ μεγίστη πασῶν, ἡ τοῦ Γιζὲ καλουμένη, ἠρευνήθη μετ' ἐπιτυχίας. Αἱ τέσσαρες αὐτῆς γωνίαι δεικνύουσιν ἀκριβῶς τὰ τέσσαρα κύρια τοῦ ὁρίζοντος σημεῖα. Καὶ σήμερον δὲ εἰσέτι εἶναι πολὺ δύσκολον νὰ χαραχθῇ μεσημβρινὸς τόσον ἐκτεταμένος χωρὶς νὰ παρεκκλίνῃ. Ἐκ τῆς θέσεως δὲ τῆς μεγάλης πυραμίδος ἐξάγεται τὸ ἑξῆς ἐνδιαφέρον συμπέρασμα ἐπὶ τῆς φυσικῆς τῆς ὑδρογείου σφαίρας· ὅτι δηλαδὴ ἀπὸ πολλῶν χιλιάδων ἐτῶν ἡ θέσις τοῦ πλανήτου μας δὲν ἤλλαξεν ἐπαισθητῶς καὶ ὅτι ἡ μεγάλη πυραμὶς εἶναι τὸ μόνον ἐπὶ γῆς μνημεῖον, τὸ ὁποῖον ὡς ἐκ τῆς ἀρχαιότητός του δύναται νὰ μᾶς παρέξῃ τὸ διδόμενον τοιαύτης παρατηρήσεως.

Ἡ ἐμψύχωσις ἦν οἱ Πτολεμαῖοι βασιλεῖς τῆς Αἰγύπτου, καὶ πρὸ πάντων ὁ Φιλάδελφος λεγόμενος, παρεῖξαν εἰς τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰς τέχνας, ἔδωκαν τὴν μεγίστην ὤθησιν πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς ἀνθρωπίνου διανοίας. Εἶναι δὲ γνωστὸν ὅτι ὁ τελευταῖος οὗτος, προσκαλέσας εἰς τὴν πρωτεύουσάν του τοὺς σοφοὺς τῆς Ἑλλάδος, ἐξένισεν αὐτοὺς εἰς τὰ ἀνάκτορά του καὶ παρεῖξεν αὐτοῖς πάντα τὰ μέσα τὰ δυνάμενα νὰ εὐκολύνωσι τὰς ἐρεύνας τὰς ἐπιστημονικάς.

Η ΔΙΠΛΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΛΕΞΕΩΣ

«ΚΑΡΔΙΑ»

Εἰς πᾶσαν γλῶσσαν εὑρίσκονται λέξεις, αἵτινες ἔχουσι δύο ἢ καὶ περισσοτέρας σημασίας ἑκάστη, κατὰ τὴν χρῆσιν ἣν ποιοῦνται αὐτῶν οἱ μεταχειριζόμενοι αὐτὰς ἄνθρωποι. Καὶ αὗται εἶναι τόσον πολυάριθμοι ὅσον καὶ τὸ ἔθνος, εἰς οὗ τὴν γλῶσσαν ἀνήκουσιν, εἶναι μᾶλλον εἰς τὰς γνώσεις προκεχωρημένον. Τοιαῦται δισήμαντοι ἢ καὶ πολυσήμαντοι λέξεις ἀπαντῶνται πολλαί, πλεῖσται μάλιστα, εἰς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν, κατὰ λόγον φυσικόν, ἐπειδὴ καὶ τὸ ἔθνος μας, καίτοι σήμερον μεῖναν ὀπίσω πολλῶν ἄλλων ἐθνῶν, ἦτο ἄλλοτε ὁ σημαιοφόρος οὕτως εἰπεῖν τῆς ἀνθρωπότητος ὡς πρὸς τὰς γνώσεις, ἐξ οὗ καὶ ἡ γλῶσσά του ὑπῆρξε καὶ ὑπάρχει ἡ πρωτίστη τῶν ἀνθρωπίνων γλωσσῶν, γλῶσσα ἣν καὶ αὐτὸς ὁ Παντοκράτωρ, ἀποτεινόμενος πρὸς τὴν ὅλην ἀνθρωπότητα, μετεχειρίσθη·

Καὶ ὅτε σὰρξ ἐγένετο, ὅτε συνανεστράφη
Μὲ τοὺς ἀνθρώπους ἐπὶ γῆς ὁ Ὕψιστος ὁ Λόγος
Σ' τὴν γλῶσσαν τῶν προγόνων μας οὐδόλως ἐνετράπη
Νὰ ὁμιλήσῃ πρὸς ἡμᾶς.

Ἐκ τῶν δισημάντων τούτων λέξεων πρόκειται νὰ ἐξετάσωμεν μίαν· τὴν λέξιν κ α ρ δ ί α.

Δι' αὐτῆς πρῶτον ἐννοοῦμεν τὸν σάρκινον ἐκεῖνον ἀδένα, τὴν σαρκίνην, τὴν αὐτοκίνητον καὶ ἀεικίνητον ἐκείνην ἀντλίαν, ἥτις, εὑρισκομένη ἐντὸς τοῦ στήθους, ὠθεῖ διὰ τῶν ἀκαταπαύστων παλμῶν της τὸ αἷμα καὶ βιάζει αὐτὸ νὰ ῥέῃ διὰ τῶν ἀρτηριῶν καὶ ἀγγείων εἰς τὰ ἔσχατα ἄκρα τοῦ σώματος καὶ νὰ ἐπανέρχηται εἰς αὐτὴν διὰ τῶν φλεβῶν, ἀφοῦ πρῶτον ζωογονήσει ὅλον τὸ σῶμα· ἐκεῖθεν δὲ μεταβιβαζόμενον εἰς τοὺς πνεύμονας καὶ καθαριζόμενον πέμπεται πάλιν εἰς ὅλον τὸ σῶμα. Ἐκ τῆς ἀδιακόπου δὲ ταύτης κυκλοφορίας διατηρεῖται ἡ τοῦ σώματος ζωή. Ὥστε ἅμα ἡ καρδία παύσῃ πάλλουσα, τότε, διακοπτομένης τῆς κυκλοφορίας παύει καὶ ἐν τῷ σώματι ἡ ζωή. Τοιοῦτον τὸ ὄργανον τὸ διὰ τῆς λέξεως κ α ρ δ ί α δηλούμενον, ὄργανον ἀπαραίτητον εἰς τὴν φυσικὴν ὕπαρξιν τοῦ ἀνθρώπου.

Ἀλλ' ὅπως λέγομεν ἡ κ α ρ δ ί α πάλλει, ἡ κ α ρ δ ί α πέμπει τὸ αἷμα εἰς ὅλα τὰ μέλη τοῦ σώματος οὕτω λέγομεν καὶ ἡ κ α ρ δ ί α π ο ν ε ῖ τοὺς δυστυχεῖς, ἡ κ α ρ δ ί α ἀποστρέφεται τὴν ἀπάτην. Πλὴν εἰς τὰς τελευταίας ταύτας φράσεις ἡ λέξις καρδία ἔχει σημασίαν πολὺ διάφορον ἢ εἰς τὰς πρώτας· καθότι ἐνῷ εἰς τὰς πρώτας σημαίνει τὸν ἐντὸς τοῦ στήθους πάλλοντα σάρκινον ἀδένα εἰς τὰς τελευταίας σημαίνει ἄλλο τι, ἀνάλογον μέν, ἀλλ' οὐχὶ πλέον ὑλικὸν ἢ σωματικόν, ἀλλὰ ψυχικόν, ἀλλὰ ἄϋλον. Καρδίαν ὀνομάζομεν ἐνταῦθα τὴν δύναμιν ἐκείνην τῆς ψυχῆς δι' ἧς αἰσθανόμεθα συμπάθειαν, δι' ἧς εἴμεθα ἱκανοὶ ν' ἀγαπῶμεν ἢ μισῶμεν, νὰ ἐπιθυμῶμεν ἢ ν' ἀποστρεφώμεθα, νὰ χαίρωμεν ἢ νὰ λυπώμεθα· δύναμιν ἥτις ἔχει τὸν αὐτὸν λόγον πρὸς ὕπαρξιν τοῦ ἐσωτερικοῦ ἢ κυρίως ἀνθρώπου οἱὸν λόγον ἔχει πρὸς τὴν σωματικὴν ζωὴν ὁ ὠθῶν τὸ αἷμα ἀδήν. Ἂν ὁ ἄνθρωπος ἦτο ἐστερημένος τῆς δυνάμεως ταύτης, ἂν δὲν ἠγάπα, κἂν δὲν ἐμίσει ἂν δὲν ἐπεθύμει καὶ δὲν ἀπεστρέφετο· ἂν δὲν ἔχαιρε καὶ δὲν ἐλυπεῖτο οὐδὲ νὰ ζῇ ψυχικῶς θὰ ἠδύνατο· καθότι τὸ κυριώτατον τῆς ζωῆς χαρακτηριστικὸν εἶναι ἡ κίνησις καὶ ἄνευ τῶν αἰσθημάτων τούτων ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἀκίνητος, εἶναι νεκρός.

Ἂν ἤδη θεωρήσωμεν πλησιέστερον τὰ ὑπὸ τῆς λέξεώς μας σημαινόμενα, ἂν ῥίψωμεν βλέμμα ἐταστικώτερον ἐπὶ τῆς σωματικῆς καρδίας θέλομεν κυριευθῇ ὑπὸ θαυμασμοῦ θεωροῦντες τὴν κατασκευήν της. Αἱ κοιλότητές της ἢ κοιλίαι της, τὰ διαφράγματα, αἱ φλέβες καὶ αἱ ἀρτηρίαι της, τὰ νεῦρα καὶ οἱ μυῶνές της κινοῦσιν ὅλα καὶ θαυμασμὸν καὶ σκέψιν· ἐκεῖνο ὅμως τὸ ὁποῖον φέρει τὸν μέγιστον θαυμασμόν, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον δύναται νὰ μᾶς κρατῇ ἀφώνους ἐνώπιόν της, εἶναι ἡ ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσα δύναμις δι' ἧς κινεῖται, δι' ἧς ἐκτελεῖ τὸ μέγα τῆς ζωῆς ῥεῦμα. Τίς βλέπων αὐτὴν πάλλουσαν δὲν κινεῖται νὰ ἐρωτήσῃ τί τὴν κάμει νὰ πάλλῃ; Καὶ ὅμως ὅσον ἐμβριθὴς καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὁ παρατηρητὴς, ὅσον καὶ ἂν δύναται νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς τῶν πραγμάτων τὰς αἰτίας ταχέως θέλει

βιασθῇ νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι ἡ κινοῦσα τὴν καρδίαν αἰτία εἶναι δι' αὐτὸν ἀκατάληπτος. Βλέπει τὴν ὕπαρξίν της, δύναται νὰ τὴν ὀνομάσῃ ἀλλ' ἀδυνατεῖ νὰ τὴν καταλάβῃ, ἀδυνατεῖ νὰ ἴδῃ αὐτήν. Ὁ Θεὸς ἔθεσεν ὅρια εἰς τὸ νοητικὸν τοῦ ἀνθρώπου. Ἀλλὰ καίτοι ὡς πρὸς τὴν κατανόησιν τῆς κινούσης αἰτίας ὁ ἄνθρωπος βλέπει τὴν ἀδυναμίαν του, τὸν σκοπὸν ὅμως τῆς ὑπάρξεώς της καταλαμβάνει καὶ καταλαμβάνει τόσον εὐκρινῶς ὡς καὶ πάντα τὰ εἰς αὐτὸν εὔληπτα. Οὐδόλως εἶναι δύσκολον νὰ καταλάβωμεν ὅτι σκοπὸς τῆς κινήσεως τῆς καρδίας εἶναι ἡ ζωὴ καὶ πάντα τὰ συνοδεύοντα αὐτὴν ἀγαθὰ, τὰ μετὰ τοσαύτης ἡδονῆς συνηνωμένα.

Πᾶν ἀνώτερον φυσικῶς συνοδεύεται ὑπὸ δυνάμεων καὶ ἰδιοτήτων ἀνωτέρων ἢ τὸ κατώτερον αὐτοῦ. Ἀφοῦ δὲ ἡ σωματικὴ καρδία κινεῖ τόσον τὸν θαυμασμὸν καὶ ἐμπεριλείει δύναμιν ἐξ ἧς ἀμέσως ἐξαρτᾶται ἡ φυσικὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου πολλῷ μᾶλλον ἡ καρδία ἡ μὴ σωματικὴ, ἡ ψυχικὴ, ἡ ἀνωτέρα. Ἐνώπιον αὐτῆς ὁ σωματικὸς ὀφθαλμὸς οὔτε ὄγκον βλέπει, οὔτε σχῆμα, οὔτε διαιρέσεις, οὔτε τίποτε· εἶναι ἀνίσχυρος. Ὁποῖος λοιπὸν ὁ μηχανισμός της! οὐχὶ πλέον κοιλότητες καὶ ἀγγεῖα, οὐχὶ μυῶνες καὶ νεῦρα, οὐχὶ ὤθησις καὶ ἕλξις αἵματος, ἀλλὰ κλίσεις, ἀλλὰ διαθέσεις, ἀλλὰ ἕλξεις ἢ ἀπωθήσεις ὄντων ἀπ' αὐτῆς ὅλως ἀνεξαρτήτων. Ἐν αὐτῇ ἑνότης καὶ ποικιλία, ἀντιθέσεις καὶ ἁρμονία, πολλαπλότης ἐν τῷ ἑνί! Ἐν αὐτῇ δύναμις κινητικὴ πρὸς διατήρησιν οὐχὶ πλέον ζωῆς σωματικῆς ἀλλ' αὐτῆς τῆς ὑπάρξεως τοῦ κυρίως ἀνθρώπου! Ἐν αὐτῇ ἡ ρίζα τῆς εὐδαιμονίας καὶ ἐν αὐτῇ ἡ ἀρχὴ τῆς κακοδαιμονίας ἡμῶν. Τίς ἀγνοεῖ ὅτι εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας του κατοικεῖ πόθος τις, πόθος ἰσχυρὸς, ὅμοιος πρὸς μέγαν ποταμὸν, ὁ ὁποῖος σύρει τὸν ἄνθρωπον ὅλον; Τίς δὲν αἰσθάνεται ἑαυτὸν μακάριον ἅμα ὡς δυνηθῇ, ἔστω καὶ πρὸς στιγμὴν, νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν πόθον του τοῦτον, καὶ τίς δὲν αἰσθάνεται ἑαυτὸν ἄθλιον, ἐλεεινὸν ἐφ' ὅσον ὁ πόθος του μένει ἀπραγματοποίητος; Τίς ἀγνοεῖ ὅτι εἴτε ἀγαπήσει εἴτε μισήσει, εἴτε λυπηθῇ εἴτε χαρῇ εἴτε ἄλλο τι τοιοῦτον πάθει ὑπὸ μόνου τοῦ πόθου τούτου κινεῖται; Τίς δὲν εἰξεύρει ὅτι τὰς πλείστας τῶν ἐπιχειρήσεών του μόνον διὰ νὰ πραγματοποιήσῃ τὸν πόθον τοῦτον ἀναλαμβάνει; Ἀλλὰ τίς οὗτος ὁ Πόθος; Ὅπως εἰς τὴν σαρκίνην καρδίαν βλέπομεν τὴν ὕπαρξιν τῆς κινούσης δυνάμεως, ὀναμάζομεν τὴν δύναμιν, διακρίνομεν τὸν σκοπόν της, αὐτὴν δὲ δὲν καταλαμβάνομεν οὕτω καὶ ἐνταῦθα βλέπομεν τὴν ὕπαρξίν τινος, ὀνομάζομεν αὐτὸ Πόθον, διακρίνομεν τὸν σκοπὸν τῆς ὑπάρξεώς του ἀλλὰ νὰ καταλάβωμεν αὐτὸ ἀδυνατοῦμεν. Ἐν τούτοις γινώσκομεν ὅ τ ι π ο θ ο ῦ μ ε ν κ α ὶ π ρ ο σ έ τ ι τ ί π ο θ ο ῦ μ ε ν, διότι πάντες συνοίδαμεν ὅτι ποθοῦμεν ἀπόλαυσιν μακαριότητος, πάντες συνοίδαμεν ὅτι ποθοῦμεν νὰ γίνωμεν εὐδαίμονες, πάντες, μικροί τε καὶ μεγάλοι, συνοίδαμεν ὅτι ἐπιθυμοῦμεν, ὡς κοινῶς λέγομεν, νὰ καντατήσωμεν εὐτυχεῖς. Πρὸς τοῦτο πράττομεν τὰ πάντα, πρὸς τοῦτο ὑφιστάμεθα τὰ πάντα, τούτου ἅμα χάσωμεν τὴν ἐλπίδα ἀποστρεφόμεθα καὶ αὐτήν μας τὴν ζωήν. Ὥστε κυρίως τὸ συμφέρον παντὸς ἀνθρώπου εἶναι ἡ ἐκπλήρωσις τούτου τοῦ πόθου.

Πλὴν καίτοι πάντες ἐπιδιώκομεν πάσαις δυνάμεσι τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ πόθου τούτου, καίτοι τὰ πάντα πρὸς τοῦτο πράττομεν, πόσοι ἐξ ἡμῶν φθάνουσιν εἰς τὸν σκοπόν; Δυστυχῶς τόσον ὀλίγοι ὥστε, παραβαλλόμενοι πρὸς τοὺς μὴ φθάνοντας, δύνανται νὰ μετρῶνται ἐπὶ τῶν δακτύλων. Τοῦτο τὸ αἰσθανόμεθα ὅλοι· τοῦτο ὅλοι σχεδὸν τὸ βλέπομεν ἕκαστος εἰς ἑαυτὸν, μάλιστα ὅταν, ὕστερον ἀπὸ πολλοὺς κόπους ἐνῷ ἠλπίζομεν ὅτι κάπως ἐμέλλομεν νὰ ἀπολαύσωμεν τοῦ ποθουμένου, αἴφνης βλέπομεν ἡμᾶς αὐτοὺς τόσον μακρὰν αὐτοῦ ἢ καὶ ἔτι μακρύτερον, ἢ ὅσον ἐν ἀρχῇ ἤμεθα! Ἀλλὰ διατὶ ἄραγε τοῦτο; Διατί ἐνῷ τόσον διακαῶς ποθοῦμεν καὶ τόσα πρὸς ἀπόκτησιν πράττομεν ἡμεῖς ὁλοὲν ἀπομακρυνόμεθα τῆς εὐδαιμονίας; Ὁ λόγος εἶναι τόσον ἁπλοῦς καὶ τόσον πρόχειρος ὥστε θαυμάζομεν πῶς εἰς τοὺς πολλοὺς εἶναι κεκαλυμμένος. Ἀλλὰ μὴ θαυμάζομεν, διότι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ ἦναι κεκρυμμένος ἐκεῖ, ὁπόθεν τὸ φῶς λείπει. Καὶ ὅπου λείπει τὸ φῶς ἐκεῖ σκότος· ὅπου δὲ σκότος ἐκεῖ καὶ τοῦ σκοποῦ ἐξαμάρτησις.

Οὐδέποτε λέξις εἰλικρινὴς ὅλως διόλου ἐχάθη· οὐδέποτε μεγαλοψυχία ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν χωρὶς νὰ εὑρέθη καὶ τις καρδία, ἥτις νὰ συνήγαγε καὶ ἀνελπίστως νὰ παρεδέχθη αὐτήν.

ΤΡΩΙΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ

Ἐσχάτως πολὺς ἐγένετο καὶ γίνεται λόγος περὶ τῶν ἀρχαιοτήτων, ἃς ὁ Κ. Σλίμαν ἀνεκάλυψεν ἐν Τρῳάδι. Περὶ τούτων ἀπαντήσαντες τὰ ἑξῆς σπουδαῖα, γεγραμμένα ὑπὸ τοῦ Λίδ. Γ. Φ. Οὐίλκισσῶνος εἰς Λονδίνιαῖον Περιοδικὸν, Leisure Hour p 271, μεταφέρομεν καὶ εἰς τὰς ἡμετέρας στήλας.

«Αἱ ἀνασκαφαὶ τῶν ἐρειπίων τῶν μεγάλων ἀνατολικῶν πόλεων ἔφερον κατὰ τὰς ἡμέρας μας εἰς ἀξιολογώτατα ἀποτελέσματα. Πολλοὶ ἀναγνῶσται γινώσκουσι τὰς ἐρεύνας τοῦ Κ. Λαγιάρδου ἐπὶ τῶν τοποθεσιῶν τῆς Νινευῆ καὶ Βαβυλῶνος ὡς καὶ τὰς ἀξιοσημειώτους ἀνακαλύψεις μὲ τὰς ὁποίας ἐστέφθησαν (1). Μνημεῖα, ἔργα τέχνης, ἐπιγραφαί, σκεύη οἰκιακὰ, ἐργαλεῖα, κοσμήματα καὶ ἄλλα τοῦ παρελθόντος ἀπομνημονεύματα ἤχθησαν εἰς φῶς, πολλὰ τῶν ὁποίων εὑρίσκονται ἤδη εἰς τὸ Βρετανικὸν Μουσεῖον. Οὐκ ὀλίγα ἐκ τούτων ἐμαρτύρησαν περὶ τῆς ἀληθείας πολλῶν εἰδήσεων ἀναφερομένων ὑπ' ἀρχαίων συγγραφέων καὶ μάλιστα τῆς Ἁγίας Γραφῆς, περὶ τῆς ἐκτάσεως, τοῦ μεγαλείου καὶ τοῦ πλούτου τούτων τῶν πόλεων, καὶ περὶ τῶν ἔργων καὶ τῆς διαδοχῆς διαφόρων μεγάλων βασιλέων, οἵτινες εἶχον τὰς πόλεις ταύτας πρωτευούσας τοῦ βασιλείου των. Πολὺ μετὰ τὰς ἀνασκαφὰς ταύτας ὕστερον, αἱ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀνασκαφαὶ, αἱ ὑπὸ τῆς Παλαιστινίου Ἑταιρίας ἐνεργηθεῖσαι, ἔφεραν εἰς φῶς τὰ θεμέλια τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομῶντος, τὰ ὁποῖα ἐβεβαίωσαν τὴν ἀλήθειαν τῶν ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν Βασιλειῶν γεγραμμένων περὶ τοῦ ὑλικοῦ, τῶν περιστάσεων καὶ τοῦ τρόπου τῆς καταθέσεώς των. Κατὰ δὲ τοὺς τελευταίους τούτους μῆνας ἀνηγγέλθη καὶ ἡ τελεία ἀνακάλυψις ὁλοκλήρου τοῦ χώρου ἐφ' οὗ ἔκειτο ὁ ἐν Ἐφέσῳ ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος, μετὰ μεγάλων ἐρειπίων, ναὸς ὅστις ἦτο ἓν ἐκ τῶν ἑπτὰ θαυμάτων τοῦ παλαιοῦ κόσμου ἡ θέσις τοῦ ὁποίου ἐφιλονεικεῖτο, καίτοι ὁ ναὸς ἦτο εἰς καλὴν κατάστασιν μέχρι τῆς δευτέρας μετὰ Χριστὸν ἑκατονταετηρίδος. Ἤδη δὲ οἱ ἀρχαιολόγοι καὶ σύμπας ὁ τῶν γραμμάτων κόσμος συνεκινήθησαν ὑπὸ τῆς ἀγγελίας ἀνακαλύψεως, ἥτις, ἐὰν εὑρεθῇ ἀληθὴς, θέλει συντείνει πρὸς λύσιν ἑνὸς ἐκ τῶν μάλα ἐνδιαφερόντων καὶ μάλα φιλονεικουμένων ἀρχαιολογικῶν καὶ φιλολογικῶν ζητημάτων. Ὁ Δ. Ἑρρῖκος Σλίμαν, γερμανὸς ἀρχαιολόγος, ἐξέδωκεν ἐσχάτως βιβλίον, ἐν ᾧ ἐκθέτει τὰς ὑπ' αὐτοῦ ἐπὶ τριετίαν ἐνεργηθείσας ἀνασκαφὰς, ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς καλουμένης Τρῳάδος κατὰ τὴν βορειοδυτικὴν παραλίαν τῆς Μικρασίας, διὰ τῶν ὁποίων, ὡς διαβεβαιοῖ, ἠδυνήθη νὰ προσδιορίσῃ τὴν τοποθεσίαν τῆς περιφήμου πόλεως Τροίας. Λέγει ὅτι εὗρε τὰ ἐρείπια τῶν ἀνακτόρων τοῦ τελευταίου αὐτῆς βασιλέως, καὶ ὅτι ὑπ' αὐτὰ ἀνεκάλυψε καὶ ἀσφαλῶς μετέφερεν εἰς Ἀθήνας πολυπληθῆ συλλογὴν διαφόρων πραγμάτων, περισσοτέρων τῶν 20,000, συνισταμένων εἰς χρυσᾶ, ἀργυρᾶ καὶ χάλκινα ἀγγεῖα καὶ κοσμήματα, στρατιωτικὰ ἐργαλεῖα, (ὅπλα, πήλινα ἀγγεῖα καὶ ἄλλα). Προκαλεῖ δὲ τὴν πίστιν περὶ τῆς ἀληθείας τῆς μεγάλης του ἀνακαλύψεως βασιζόμενος ἐπὶ τῆς τοπογραφικῆς καὶ σχετικῆς τοποθεσίας τῶν ἐρειπίων, τῆς φύσεως καὶ τοῦ ρυθμοῦ τῶν κτιρίων, ὧν ταῦτα εἶναι λείψανα· καὶ τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς πρὸς ἔγγιστα γνωστῆς ἐποχῆς εἰς ἣν ἀνήκουσι τὰ εὑρεθέντα πράγματα.

Οὐδεμία διήγησις γεγραμμένη εἰς ἔμμετρον ἢ εἰς πεζὸν λόγον, μυθολογικὴ ἢ ἱστορικὴ, ἐκτὸς ἐκείνης ἐφ' ἧς βασίζεται ὁ Χριστιανισμὸς, ἐξήσκησεν ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος τόσην ἐπιρροὴν καὶ τόσον βαθέως ἐνετυπώθη εἰς τὴν φιλολογίαν τοῦ ἀρχαίου καὶ νεωτέρου δυτικοῦ κόσμου ὅσον ἡ διήγησις τῆς πολιορκίας καὶ πτώσεως τῆς Τροίας. Τὰ κυριώτατα τῶν κατ' αὐτὴν συμβάντων ἀποτελοῦσι τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ἀρχαιοτάτου καὶ μεγαλοπρεπεστάτου ἐκ τῶν ἐπικῶν ποιημάτων τῆς Ἰλιάδος τοῦ Ὁμήρου. Ταῦτα εἶναι τὸ θέμα τῶν Ἑλλήνων ἐπικῶν ποιητῶν, τῶν μετὰ τὸν Ὅμηρον κατὰ τὴν τάξιν καὶ τὴν χρονολογίαν ἐρχομένων, ἵνα μὴ εἴπωμεν καὶ τῆς συγχρόνου καὶ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ποιητοῦ γραφείσης Ὀδυσσείας. Ταῦτα παρέχουσι τὴν ὕλην πρὸς σύνταξιν τῶν μεγαλοπρεπῶν καὶ παθητικῶν ποιημάτων τοῦ Αἰσχύλου, τοῦ Σοφοκλέους καὶ τοῦ Εὐριπίδου, τῶν μεγίστων Ἑλλήνων τραγικῶν καὶ πράγματι πατριαρχῶν τῆς δραματικῆς τέχνης. Ἡ Αἰνειὰς τοῦ Ρωμαίου ποιητοῦ Βιργιλίου, τὸ δεύτερον ἐπικὸν ποίημα τοῦ κόσμου, εἶναι συνέχεια, ὡς ἡ Ὀδύσσεια, τῆς Ἰλιάδος, ὡς ἔχουσα θέμα τὰς περιπετείας τῶν Τρώων προσφύγων ὑπὸ

(1) Ἴδε Μέλητα τόμ. Α.' σελ. 51.

τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Αἰνείου, βλαστοῦ τῆς βασιλικῆς τῆς Τροίας οἰκογενείας καὶ περιλαλήτου προγόνου τοῦ τῆς Ρώμης θεμελιωτοῦ. Πλὴν ἐκτὸς τῆς μεγάλης ταύτης φήμης καὶ τῆς γενικῆς παραδοχῆς τοῦ Τρωικοῦ πολέμου ὡς συμβάντος ἀληθοῦς οὐ μόνον ὑπὸ ποιητῶν ἀλλὰ καὶ ὑπὸ ἱστορικῶν καὶ φιλοσόφων καὶ γεωγράφων καὶ παντὸς εἴδους συγγραφέων Ἑλλήνων τε καὶ Λατίνων, κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἠγέρθησαν ὑποψίαι καὶ ἤρχισαν φιλονεικίαι ἂν ἡ κατὰ τῆς Τρῳάδος ἐκστρατεία καὶ ἂν αὐτὴ ἀκόμη ἡ πόλις Τροία ὑπῆρξαν. Αἱ ἐγερθεῖσαι ὑποψίαι ἐβασίζοντο ἐν μέρει ἐπὶ τοῦ ὅτι οὔτε ἐρείπια οὔτε λείψανα πραγματικὰ ἀνεκαλύπτοντο, καίτοι πολλάκις ἡ θέσις ἠρευνήθη. Ἀλλ' οἱ κυριώτεροι λόγοι κατα τοῦ ἱστορικοῦ χαρακτῆρος τοῦ Τρωικοῦ πολέμου εὑρίσκονται εἰς τὰς ἀπιθανότητας καὶ τας ἀδυσιμότητας, αἱ ὁποῖαι, ὡς λέγεται, ἀπαντῶνται εἰς αὐτὰ τα στοιχεῖα τοῦ νήματος τῆς διηγήσεως, ὡς καὶ εἰς τὰ πολλά του καθέκαστα. Τόσον πεπεισμένος εἶναι ὁ καθηγητὴς Μαξ Μυλλερ ὅτι πᾶσα ἡ διήγησις εἶναι μύθος, ὥστε ἀδιστάκτως διακηρύττει ὅτι ὁσαδήποτε ἐρείπια καὶ λείψανα καὶ ἂν ἀνακαλυφθῶσιν εἰς τὴν Τρῳάδα, ἀδύνατον ταῦτα να ἦναι τὰ ἐρείπια τῆς Ὁμηρικῆς Τροίας, ἢ τὰ λείψανα θησαυρῶν καὶ ὅπλων ἀνηκόντων εἰς Ἥρωας ὁμηρικούς. Εἶναι λοιπὸν ἐπάναγκες πρὶν εἰσέλθομεν εἰς τὴν ἀνάλυσιν τῶν ὑλικῶν ἀποτελεσμάτων τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ Κ. Σλίμαν, νὰ θεωρήσωμεν τὰς βάσεις ἐφ' ὧν στηριζόμενος ἐπίστευσε καὶ ἤλπισε νὰ φθάσῃ εἰς ποθητόν τι ἀποτέλεσμα, ἀναλαμβάνων τὰς ἀνασκαφὰς, καὶ νὰ ἐξετάσωμεν ἂν αὗται εἶναι ἀρκεταὶ νὰ καταστήσωσι πιστευτὸν τὸ συμπέρασμα ὅτι τὰ λείψανα, εἴτε κινητὰ εἴτε ἀκίνητα, τὰ ὁποῖα ἀνεκάλυψε, δὲν λέγομεν πρέπει ἀλλ' ἂν ἦναι δυνατὸν νὰ ἀνήκωσιν εἰς τὴν Τροίαν τῆς Ἰλιάδος καὶ τῆς Ὀδυσσείας, τῶν Ἑλλήνων δραματικῶν καὶ ἱστορικῶν καὶ τῆς Αἰνειάδος τοῦ Βιργιλίου.

Περιοριζόμενοι εἰς ὅσας εἰδήσεις περὶ τῆς Τρωικῆς ἱστορίας δυνάμεθα νὰ συνάξωμεν ἐκ τῶν ὁμηρικῶν ποιημάτων, ἅτινα εἶναι κατά τινας ἑκατονταετηρίδας ἀρχαιότερα ἀπὸ πᾶν ἄλλο σύγγραμα περιέχον παραδόσεις ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, εὑρίσκομεν ἀναφερομένην ὅλην σειρὰν γεγονότων, ἅτινα δύνανται νὰ ἀνακεφαλαιωθῶσιν ὡς ἀκολούθως.

Τὴν πέμπτην γενεὰν, ἴσως 200 ἔτη, πρὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἐν τῇ Ἰλιάδι διηγήσεως, ὑποτεθημένης ὡς συμβάσης τὸ 1200 π. Χ. πόλις τις ἐκτίσθη ἐπὶ τῆς βορειοδυτικῆς ἄκρας τῆς Μικρασίας, μεταξὺ Ἑλλησπόντου καὶ τῆς σειρᾶς τῆς Ἴδης, εἰς τὴν ἐρημίαν μιᾶς ἐκ τῶν βορείων τοῦ ὄρους πλευρῶν. Ἡ πόλις ἐκείνη ὠνομάσθη Δαρδανία, ἐκ Δαρδάνου τοῦ θεμελιωτοῦ αὐτῆς, ὅστις πιθανῶς ἦτο Ἑλληνικῆς καταγωγῆς ἢ συγγενείας. Ὁ ἐκ τῶν ἀπογόνων αὐτοῦ Λαομέδων κατὰ τὴν γενεὰν τὴν προηγηθεῖσαν τοῦ πολέμου, ἔκτισεν ἢ μᾶλλον συνῴκισε καὶ ὠχύρωσεν ἄλλην πόλιν, ἔτι βορειότερον, καὶ ἐπομένως πλησιέστερον τοῦ Ἑλλησπόντου, ἥτις ὠνομάθη Ἴλιον, ἐξ Ἴλου τοῦ πατρὸς τοῦ Λαομέδοντος, καὶ προσέτι πᾶσα ἡ περίχωρος ἔλαβε τὸ ὄνομα Τροία, ἐκ τοῦ πάππου αὐτοῦ Τρῴου. Ἡ πόλις αὕτη προσεβλήθη καὶ ἐκυριεύθη ὑπὸ ἐκστρατείας ἑλληνικῆς, ἀρχηγοῦντος τοῦ Ἡρακλέους ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Λαομέδοντος· ἀλλ' ἀναλαβοῦσα ἐκ τοῦ παθήματος κατέστη ἡ πρωτεύουσα ἀνθηροῦ κράτους ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Πριάμου. Πάρις ὁ Ἀλέξανδρος, υἱὸς τοῦ Πριάμου, ἐπισκεφθεὶς τὴν Λακωνίαν ἐν Πελοποννήσῳ ἔκλεψε τὴν Ἑλένην, σύζυγον τοῦ Μενελάου βασιλέως τοῦ τόπου ἐκείνου, μετὰ πολλῶν θησαυρῶν. Ὅλοι οἱ μικροὶ βασιλεῖς τῆς Ἑλλάδος ἢ ἀρχηγοὶ συνήνωσαν τὰς δυνάμεις των, ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ἀγαμέμνονος, βασιλέως τῶν Μυκηνῶν καὶ ἀδελφοῦ τοῦ Μενελάου, καὶ ἔπλευσαν μὲ ὑπερχίλια πλοῖα καὶ δέκα μυριάδας στρατοῦ εἰς τὰ παράλια τῆς Τρῳάδος, ὅπου νικήσαντες τοὺς Τρῴας, οἵτινες ἐμπόδιζον τὴν ἀποβίβασίν των, ἐπολιόρκησαν τὴν Τροίαν ἐπὶ δέκα ἔτη. Ὁ Πρίαμος εἶχε βοηθοὺς τοὺς γείτονας βασιλεῖς μὲ τοὺς στρατούς των, οἵτινες ἦσαν εἴτε ὑποτελεῖς του, εἴτε ἁπλῶς σύμμαχοι. Προσέτι ὑπεστηρίχθη ὑπὸ τῶν Θρᾳκῶν καὶ τῶν Πελασγῶν, κατοικούντων ἐν τῇ Εὐρώπῃ, τῶν τελευταίων ὄντων συγγενῶν τῶν Ἑλλήνων, περίστασις στηρίζουσα τὴν γνώμην ὅτι καὶ οἱ Τρῶες ἦσαν συγγενεῖς τῶν ἐπελθόντων κατ' αὐτῶν. Μεγάλα ἀποσπάσματα τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ μέχρι τοῦ τελευταίου ἔτους τῆς πολιορκίας ἐπέμποντο κατὰ πόλεων καὶ χωρῶν τῆς Μικρασίας, συμμαχουσῶν μὲ τοὺς Τρῶας. Ἀλλὰ τὸ δέκατον ἔτος συνεκεντρώθησαν ἐνώπιον τῆς πόλεως. Ἐν ταύτῃ τῇ

θέσει λοιμὸς ἐφάνη εἰς τὸν στρατόν· πρᾶγμα λογικῶς παρεπόμενον ὡς ἐκ τῆς συμπυκνώσεως πολλῶν καὶ ὡς ἐκ τῆς ἑλώδους φύσεως τοῦ τόπου ὅπου ἦσαν ἐστρατοπεδευμένοι· καί τοι ὁ ποιητὴς τὸν ἀποδίδει,ὡς καὶ οἱ ἴδιοι ἐπίστευον, εἰς αἰτίαν ὑπερφυσικήν. Ἔρις ἐπηκολούθησε μεταξὺ τοῦ ἀρχηστρατήγου καὶ τοῦ Ἀχιλλέως, τοῦ ἰσχυροτάτου τῶν ἡρώων ἐπὶ τῇ αἰτίᾳ τοῦ λοιμοῦ, καὶ σὺν τούτῳ περὶ νεάνιδός τινος αἰχμαλώτου, αἴτια ἔριδος πολὺ φυσικὰ εἰς τοιαύτην ἐποχὴν καὶ εἰς τοιοῦτον στρατόν. Ὁ Ἀχιλλεὺς διεκήρυξεν ὅτι δὲν θὰ λάβῃ πλέον μέρος εἰς τὸν πόλεμον. Ὁ Ἀγαμέμνων, ἐντούτοις, ἀμέσως μετὰ ταῦτα, κινούμενος, ὡς περιγράφει ὁ Ὅμηρος ὑπὸ θεοῦ ἀπατηλοῦ, ἀλλὰ πιθανῶς ὑπὸ ὑπερηφανίας καὶ ἐμπαθείας, διέταξε τὸν στρατὸν νὰ προσβάλλῃ τὴν πόλιν. Μετά τινων ἡμερῶν σκληρὰς μάχας, καθ' ἃς ἡ νίκη διαφοροτρόπως ἔρρεπεν, οἱ Τρῶες τέλος τόσον ἀνώτεροι ἀνεδείχθησαν ὥστε ἀπώθησαν τοὺς πολιορκητάς των μέχρι τοῦ στρατοπέδου καὶ τῶν πλοίων των, ὁ δὲ Ἕκτωρ, ὁ υἱὸς τοῦ Πριάμου,ὁ ἀρχηγός των ἔθεσε τὸ πῦρ εἰς ἓν ἐκ τῶν πλοίων. Τότε ὁ Πάτροκλος, ἀρχηγὸς ὑπὸ τὸν Ἀχιλλέα καὶ ἐνθέρμως ὑπ' αὐτοῦ ἀγαπώμενος κατώρθωσε νὰ πείσῃ τὸν Ἀχιλλέα νὰ τὸν ἀφήσῃ ὅπως παρουσιασθῇ μὲ τὰ ὅπλα τοῦ φίλου εἰς τὸ μέρος τοῦ κινδύνου. Παρουσιασθεὶς κατώρθωσε ν' ἀποδιώξῃ τοὺς Τρῶας, πλὴν γνωρισθεὶς ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ ὁ Πάτροκλος ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ Ἕκτορος. Τοῦτο ἐκίνησε τὴν ὀργὴν τοῦ Ἀχιλλέως, ὅστις ἐπανῆλθεν εἰς τὸ πεδίον τῶν μαχῶν καὶ ἀφοῦ ἔσφαξε πολλοὺς Τρῶας ἐφόνευσε καὶ τὸν μέγαν αὐτῶν ἀρχηγόν. Μὲ τὸν θάνατον τούτου καὶ τὴν κηδείαν κλείει ἡ τῆς Ἰλιάδος διήγησις. Ἐκ τῆς Ὀδυσσείας μανθάνομεν ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ Ἀχιλλεὺς ἀκολούθως ἐφονεύθη καὶ ὅτι ἡ πόλις ἐκυριεύθη διὰ στρατηγήματος. Ἡ Τροία κατεκάη καὶ κατεστράφη· ἡ Ἑλένη συνελήφθη καὶ ἀπεδόθη εἰς τὸν σύζυγόν της Μενέλαον. Ὁλόκληρος ὁ στρατὸς ἐγκατέλειψε τὴν σκηνὴν τῆς πολυχρονίου αὐτοῦ ἐκστρατείας, χωρὶς νὰ θελήσῃ νὰ λάβῃ κατοχὴν τῆς κυριευθείσης χώρας.

Τοιαύτη εἶναι ἡ συνόψισις τῆς διηγήσεως τῆς ἐμπεριεχομένης εἰς ποιήματα ποιηθέντα κατὰ τὸν ἱστορικὸν Ἡρόδοτον,ζῶντα τὸ 450 π. Χ. τετρακόσια περίπου ἔτη πρὸ τῆς ἐποχῆς του καὶ ἑπομένως περὶ τὸ 900 π. Χ. Ὁ πόλεμος παρίσταται ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ ὡς συμβὰς πολλὰς πρὸ αὐτοῦ γενεὰς καὶ ὡς γενόμενος πρὶν τὸ θέμα ἱστοριῶν καὶ ᾀσμάτων. Διάφορα ποιήματα, ὧν μόνον τεμάχια διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν εἰς μεταγενεστέρους συγγραφεῖς, ἐφάνησαν μετὰ τὴν Ἰλιάδα καὶ Ὀδύσσειαν, τινὰ ὄντα ἐξακολούθησις αὐτῶν, τινὰ συμπλήρωσις, πλὴν ὅλα βεβαιοῦντα τὴν ἱστορικὴν βάσιν τῶν κυριωτάτων γεγονότων τοῦ πολέμου. Ὁ Ἡρόδοτος, καίτοι ἀρνούμενος τὴν παρουσίαν τῆς Ἑλένης ἐν Τροίᾳ, οὐδεμίαν εἶχεν ἀμφιβολίαν ὡς πρὸς τὴν κατ' αὐτῆς ἐκστρατείαν καὶ πολιορκίαν. Ὁ Θουκυδίδης, ὁ ἐμβριθέστατος καὶ κριτικώτατος τῶν Ἑλλήνων ἱστορικῶν, καίτοι πολλὰ ἀναφερόμενα ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ κηρύττει ἀβάσιμα, παραδέχεται τὸν πόλεμον ὡς ἀδιαφιλονεικήτως συμβάντα. «Τὸ πραγματικὸν τῆς πολιορκίας τῆς Τροίας» λέγει ὁ ἐπίσκοπος Θίρλουαλ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ του ἱστορίᾳ «διαμφισβητήθη ἄνευ ἀρκούσης βάσεως καὶ ἐναντίον ἐνδείξεως ἰσχυρᾶς. Κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ὑγιοῦς κριτικῆς ἀπαιτοῦνται ἰσχυρότατοι λόγοι ὅπως μᾶς διάσωσι ν' ἀπορρίψωμεν ὡς ἁπλοῦν πλάσμα φαντασίας, παράδοσιν τόσον ἀρχαίαν, τόσον γενικῶς παραδεδεγμένην, τόσον ὡρισμένην, καὶ τόσον συνηνωμένην μὲ πάσας τὰς ἐθνικὰς ἀναμνήσεις, ὅσον εἶναι ὁ Τρωικὸς πόλεμος.» Ὁ Κ. Γλάδστων εἰς τὸ «Κόσμου νεότης», βασίζει ἐπὶ ἑνδεκα λόγων τὴν πεποίθησιν ὅτι ὁ Ὅμηρος καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰ κύρια πρόσωπα καὶ συμβάντα, εἶναι ἱστορικός. Ὁ καθηγητὴς Μὰξ Μύλλερ ὡς κυρίαν ἀντίρρησιν κατὰ τῆς ἀληθείας τῆς διηγήσεως φέρει ὅτι «ἂν ἀφαιρέσωμεν ἀπὸ τῆς Ἰλιάδος πάντα τὰ θαυμαστὰ καὶ ἀδύνατα ὅσα ἐν αὐτῇ εὑρίσκονται ὁλόκληρον τὸ ποίημα μηδενίζεται.» Ἀλλ' ἂν ὁ ἀναγνώστης λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὴν ἀνωτέρω ἐκτεθεῖσαν σύνοψιν τῶν γεγονότων, ἐξαχθεῖσαν ἀποκλειστικῶς ἐκ τῶν ἡρωϊκῶν ποιημάτων, ἤτοι ἐκ τῆς διηγήσεως τῆς Ἰλιάδος καὶ συμπληροθεῖσαν ἐκ τῶν ἐν τῇ Ὀδυσσείᾳ ἀναφερομένων, βλέπει ὅτι πολὺ πιθανὴ καὶ φυσικὴ ἐξιστόρησις δύναται ν' ἀποτελεσθῇ χωρὶς νὰ ἦναι ἀπαραίτητα καὶ τὰ ὑπερφυσικὰ στοιχεῖα. Τὰ συμβούλια καὶ αἱ πράξεις τῶν θεῶν ἀληθῶς εἶναι συνδεδεμένα μὲ τὰ συμβούλια καὶ τὰς πράξεις τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ τὸ νῆμα τῶν κοινῶν καὶ πιθανῶν πράξεων εὐκολώτα τα

χωρίζεται ἀπὸ τὰ μυθολογικὰ καὶ θαυμαστὰ μὲ τὰ ὁποῖα ἀποτελεῖται ἡ σύνθετος γραμμὴ τῆς ὁμηρικῆς διηγήσεως. Προκύπτει λοιπὸν ὅτι αἱ ἐνδείξεις κλίνουσι πρὸς τὸ μέρος τῶν παραδεχομένων ὅτι ὑπῆρξέ ποτε ἡ πόλις Τροία, καὶ ὅτι αὕτη πραγματικῶς ἐπολιορκήθη καὶ καταστράφη ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ, δώδεκα περίπου ἑκατονταετηρίδας πρὸ τοῦ κοινοῦ ἔτους.

Μετὰ τοῦτο κύριον ζήτημα ἔρχεται ἡ θέσις τῆς πόλεως Τροίας. Ἐν τῇ Ἰλιάδι ἀπαντῶνται πολλαὶ ἐνδείξεις περὶ τῆς τοποθεσίας τῆς πόλεως, ὧν τινας καὶ προανεφέραμεν. Ἡ Τροία τοῦ Ὁμήρου ἀδύνατον νὰ ἀπεῖχε ὑπὲρ τὰ δύο ἢ τρία μίλια μακρὰν τῆς παραλίας τοῦ Ἑλλησπόντου, ἐκτεινομένης πρὸς βορρᾶν καὶ κατὰ μῆκος τῆς ὁποίας ὁ ἑλληνικὸς στρατὸς ἦτον ἐστρατοπεδευμένος, ὁ δὲ στόλος συρμένος εἰς τὴν ξηρὰν μεταξὺ δύο ἄκρων παρισταμένων ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου (Ἰλ. Ξ. 34) ὡς μὴ πολὺ ἀπεχουσῶν ἀλλήλων· περικλειουσῶν θέσιν μικρὰν διὰ τὸν ἀριθμόν των καὶ οὐδὲ δώδεκα μίλια μακράν, ὡς λέγει ὁ Γίββων. Ὁ ποταμὸς Σκάμανδρος ἢ Ξάνθος, ῥέων ἀπὸ τῆς Ἴδης εἰς τὸν Ἑλλήσποντον, διήρχετο πρὸς δυσμὰς τῆς πόλεως, διὰ τῆς πεδιάδος, τῆς κειμένης μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς παραλίας. Ἄλλος ποταμὸς μικρός, ὁ Σιμόεις ἔρρεε πρὸς ἀνατολὰς τῆς πόλεως ἀλλ' οὐχὶ μακρὰν τοῦ Σκαμάνδρου, μετὰ τοῦ ὁποίου καὶ ἡνοῦτο. Δύο πηγαὶ (ἡ μία θερμὴ) ἀνέβρυον πλησίον τῆς πόλεως καὶ ὀνομάζονται ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου αἱ πηγαί, ἀλλ' οὐχὶ εἰς τὴν ἔννοιαν τῶν κυρίως πηγῶν, τοῦ Σκαμάνδρου. Ἡ τοπογραφία τοῦ ποιήματος δὲν εἶναι παντοῦ εἰς ἁρμονίαν πρὸς ἑαυτὴν ἀλλ' ἐν συνόλῳ, ὡς παρατηρεῖ ὁ Κ. Γλάδστων, «ὁ ἀριθμὸς τῶν φυσικῶν περιγραφῶν τῶν χωρίων, καὶ ἡ σήμερον ὁμοιότης πολλῶν ἐξ αὐτῶν, χωριστὰ λαμβανομένων, μὲ ὅσα σήμερον γινώσκομεν, ἐπιβεβαιοῖ τὴν γενικὴν τῆς σκηνῆς αὐθεντίαν. (Κοσμ. Νεοτ. σελ. 473.) Ἔχομεν δὲ καὶ τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἱστορικοῦ Ξάνθου, γεννηθέντος εἰς Λυδίαν τῆς Μικρασίας καὶ ἀκμάσαντος τὸ 460 π. Χ. ὅτι τὸ Τρωϊκὸν κράτος ὑπῆρξε καὶ μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς Τροίας, διότι διηγεῖται τὴν ἱστορίαν τῆς καταστροφῆς του ὑπὸ φυλῆς Θρακικῆς. Τοῦτο ἐμμέσως πως μαρτυρεῖται καὶ ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου παριστῶντος τὸν Ποσειδῶνα προλέγοντα ὅτι οἱ ἀπόγονοι τοῦ Αἰνείου, οἱ ἄρχοντες τῆς Δαρδανίας, θὰ βασιλεύσωσιν ἐπὶ τῶν Τρώων ἀφοῦ ἡ γενεὰ τοῦ Πριάμου χαθῇ. (Ἰλ. Υ. 306).

Ἀλλὰ δὲν ἔχομεν εἰδήσεις ἂν ἡ πρωτεύουσα ἢ ἄλλη τις πόλις τοῦ βασιλείου τούτου καθῆξε τὴν τοποθεσίαν τῆς ἀρχαίας Τροίας. Ἐντούτοις ἡ ἀκριβὴς τῆς Τροίας θέσις ὑποτίθεται ὡς προσδιωρισμένη κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ Ξέρξου (477 π. Χ.) ὅστις, κατὰ τὸν Ἡρόδοτον, ἐπεσκέφθη τὴν ἀκρόπολιν τοῦ Πριάμου (καλουμένην ὑπὸ τοῦ ἱστορικοῦ καὶ τοῦ Ὁμήρου Πέργαμον) καὶ ἐθυσίασεν εἰς τὴν Ἀθηνᾶν τῶν Τρώων. Λέγεται ὅτι καὶ ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος ἐπεσκέφθη τὸ Ἴλιον καὶ ἐθυσίασεν εἰς τὴν Ἀθηνᾶν, ἐντὸς ναοῦ ὑπάρχοντος ἐκεῖ. Εἶναι λόγος προσέτι ὅτι ἐκεῖ τῷ ἐδείχθησαν ἀπομειναρία ὅπλων χρησιμευσάντων εἰς τὸν μέγαν πόλεμον, καίτοι δὲν δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν τοῦτο ὡς αὐθεντικόν, ἐπειδὴ ἐκτὸς ἄλλων τῷ ἐδείχθη καὶ ἡ λύρα τοῦ Πάριδος. Ἐν Τροίᾳ ὁ Ἀλέξανδρος περιῆλθε κύκλῳ σωροῦ τινος χώματος ὑποτιθεμένου ὡς τοῦ τάφου τοῦ Ἀχιλλέως, τοιοῦτος δὲ σωρός, πιθανόν ὁ αὐτός, ὑπάρχει ἐκεῖ σήμερον. Οὕτως ὁ Βύρων λέγει :

Ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Ἀχιλλέως ἐστάθην,
Καὶ ἤκουσα ν' ἀμφιβάλλουν περὶ τῆς Τροίας.
Μετὰ καιρὸν θὰ ἀμφιβάλλουν καὶ περὶ Ρώμης.

Πόλις τις ἀναμφιβόλως ἐπὶ ἢ πλησίον τῆς θέσεως τοῦ χωρίου τὸ ὁποῖον ὁ Ἀλέξανδρος ἐπεσκέφθη, ἐκτίσθη ἔπειτα ἐπὶ τοῦ Λυσιμάχου, τοῦ στρατηγοῦ καὶ ἑνὸς τῶν διαδόχων τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ ὠνομάσθη Νέα Τροία. Κατῳκήθη δέ, ὡς καὶ ὅλη ἡ χώρα πρὸ καιροῦ κατῳκεῖτο, ὑφ' Ἑλλήνων ἀποίκων. Ἡ πόλις ὅμως αὕτη καὶ οἱ κατοικοί της ἐθεωροῦντο ὑπὸ τῶν Ρωμαίων ὡς ἀντιπρόσωποι τοῦ γνησίου Τρωϊκοῦ Κράτους, καὶ ὅτε ἡ θέσις κατεστράφη ὑπὸ τοῦ Φιμβρίου ἐπιτρόπου τοῦ Κίννα, ἀνεκτίσθη διὰ δημοσίων τῆς Ρώμης ἐξόδων, οἱ δὲ κάτοικοι ἐκηρύχθησαν ἀσίδοται. Λέγεται ὑπὸ τοῦ Λουκανοῦ ὅτι μετὰ τὴν ἐν Φαρσάλοις νίκην ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ ἐπεσκέφθη τὴν Τρῳάδα καὶ ἠρεύνησε νὰ εὕρῃ τὰ θεμέλια τῶν ἀρχαίων τειχῶν ἀλλὰ δὲν εὗρε τίποτε. «Καὶ αὐτὰ τὰ ἐρείπια,» λέγει ὁ ποιητὴς, «ἠφανίσθησαν.» Μανθάνομεν ἐντούτοις ἐκ τοῦ ἱστορικοῦ Σουετωνίου ὅτι ὁ Καῖσαρ, καὶ φαίνεται ἐξ ᾠδῆς τινος τοῦ Ὁρατίου ὅτι ὁ Αὔγουστος, εἶχον σχέδιον ὄχι

μόνον νὰ κτίσωσι πόλιν ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας Τροίας, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀναδείξωσιν αὐτὴν πρωτεύουσαν τῆς αὐτοκρατορίας των. Τὸν αὐτὸν σκοπὸν συνέλαβεν ἀναμφιβόλως καὶ ὁ Κωνσταντῖνος καὶ κτίρια ἤρχισαν νὰ γίνωνται εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Τροίας, ἀλλὰ χάριν τοῦ Βυζαντίου ἐγκατελείφθησαν. Στράβων ὁ γεωγράφος, ἀκολουθῶν τὸν Δημήτριον ἀπὸ Σκέψιν, πόλιν μικρὰν τῆς Τρῳάδος, διεσχυρίσθη ὅτι ἡ θέσις ἡ γνωστὴ ὡς Νέα Τροία δὲν ἦτο ἡ τοποθεσία τῆς ἀρχαίσς Τροίας ἀλλ' ἔπρεπεν αὕτη νὰ ζητηθῇ πολὺ μακρύτερον τῆς θαλάσσης. Ὁ Γάλλος περιηγητὴς Σεβαλιέρος τὸ 1786 εὗρε παρὰ τὸ χωρίον Βουνάρβασι δύο πηγὰς, αἱ ὁποῖαι κατὰ τὴν γνώμην του, τόσον ἀκριβῶς ἐφαίνοντο ταυτιζόμεναι μὲ τὰς ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου ἀναφερομένας πηγὰς τοῦ Σκαμάνδρου, ὥστε οὐδόλως ὤκνησε νὰ προσδιωρίσῃ τὴν θέσιν τῆς Τροίας ἐπὶ τῶν ὑψωμάτων τῶν καλουμένων Βαλὶ Δὰγ, ἓν μίλιον μακρὰν τοῦ χωρίου καὶ ὀκτὼ ἕως ἐννέα μίλια μακρὰν τοῦ Ἑλλησπόντου. Ἔκτοτε ἡ θέσις αὕτη ἐδεικνύετο καὶ ἐπεσκέπτετο ὡς ἡ τοποθεσία τῆς ἀρχαίας Τροίας. Ὁ Κ. Γρότε ὅμως ἐν τῇ Ἑλληνικῇ του Ἱστορίᾳ, ἀφοῦ καλῶς ἐστάθμισε πάσας τὰς ἐνδείξεις, δίδει γνώμην ὅτι ἡ τοποθεσία τῆς ἀρχαίας Τροίας εἶναι ἡ αὐτὴ μὲ τὴν τῆς Νέας, ἥτις τόσον καιρὸν ἐθεωρεῖτο ὡς κτισθεῖσα ἐπὶ τῆς θέσεως ἢ μέρους τῆς Ὁμηρικῆς πόλεως.

Τὰ ἐρείπια τῆς Νέας Τροίας, ὄντα λείψανα πόλεως ἢ πόλεων, φερουσῶν τοῦτο τὸ ὄνομα ἐπὶ τῶν ἱστορικῶν χρόνων, φαίνονται ἐπὶ τοῦ ὑψώματος τοῦ καλουμένου Ἰσαρλὶκ ἀπέχοντος δύο ἀπὸ τῆς θαλάσσης μίλια. Ὁ Δ. Σλίμαν πείσας ἑαυτὸν, διά τε τῆς ἀναγνώσεως καὶ τῶν ἐπιτοπίων ἐρευνῶν του, ὅτι πρὸ πάντων εἰς ταύτην τὴν θέσιν ἦτο δυνατὸν νὰ ἀνακαλυφθῶσι τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας πόλεως, ἤρχισε τὰς ἀνασκαφὰς τὸ 1871» ὧν τὸ ἀποτέλεσμα ἀφίνομεν διὰ τὸ προσεχές.

ΩΡΑΙΟΤΗΣ

Ἐὰν ὁ ἀνὴρ ἢ ἡ γυνὴ ἐπιθυμῇ νὰ ἀποκτήσῃ πλήρη ἐφικτὴν ὡραιότητα χρεωστεῖ νὰ ἀγαπήσῃ ἐλπίδας καὶ σκοποὺς εὐγενεῖς· χρεωστεῖ νὰ πράττῃ πάντοτέ τι καὶ νὰ ζῇ διά τι τὸ ὁποῖον εἶναι ἄξιον τῆς ἀνθρωπότητος. Ταῦτα, ἐνῷ ἀναπτύσσουσι τῆς ψυχῆς τὰς δυνάμεις, δίδουσι καὶ εἰς τὸ σῶμα, ἐν ᾧ αὕτη κατοικεῖ, ἀνάπτυξιν καὶ συμμετρίαν θαυμάσιον.

— Πᾶν νέον ἔχει θέλγητρα, τὰ ὁποῖα ὁ νοῦς μας ἀδυνατεῖ ν' ἀποκρούσῃ. Τὰ πολυτιμώτατα ὄντα ὅταν διαμείνωσι καιρὸν ἀρκετὸν παρ' ἡμῖν, οὐδεμίαν πλέον ἐντύπωσιν μᾶς προξενοῦσιν ὡς καλὰ, ἀλλὰ μάλιστα ὡς παλαιὰ τὰ βαρυνόμεθα. Ὅταν ὅμως ἡ ἐπήρεια τῆς φανταστικῆς μας ταύτης διαθέσεως παρέλθῃ, θαυμάζομεν καὶ πάλιν τοὺς αὐτοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ αὐτὰ πράγματα δι' εὐτυχοῦς τινος ἐπιστροφῆς τῆς καλαισθησίας μας.

— Ἡ θελκτικὴ μορφὴ ἔτι μᾶλλον θαυμάζεται ὅταν ἡ ἀρετὴ δι' αὐτῆς λάμπῃ, διότι ὁμοιάζει μὲ τὸ στερέωμα πρὸς τὸ ὁποῖον συχνότερον στρέφουσιν οἱ ἄνθρωποι τὸ πρόσωπον ἐπειδὴ ἐκεῖ εἶναι ὁ οὐρανός.

— Ἡ ταπεινὴ παρθένος, ἡ φρόνιμος σύζυγος, ἡ καλὴ οἰκοδέσποινα, εἶναι πολὺ ὡραιότεραι καὶ σεβαστότεραι εἰς τὸν πρακτικὸν βίον ἢ αἱ φιλάρεσκοι, φιλοσόφισσαι, αἱ κενόδοξοι ἡρωΐδες, αἱ τῶν χορῶν βασίλισσαι. Ἐκείνη ἥτις καθιστᾷ τὸν σύζυγον καὶ τὰ τέκνα της εὐτυχῆ, ἐκείνη ἥτις τὸν μὲν ἕνα ἀποσπᾷ ἐκ τῶν καταχρήσεων τὰ δὲ τέκνα ἐν τῇ ἀρετῇ ἀνατρέφει ἔχει πολὺ ὑψηλότερον χαρακτῆρα ἀπὸ τὰς εἰς μυθιστορήματα περιγραφομένας κυρίας, αἱ ὁποῖαι παντοιοτρόπως καταστρέφουσι τὰς οἰκογενείας των.

ΑΝΑΤΡΟΦΗ

Πᾶς ἄνθρωπος ἔχει διπλῆν ἀνατροφήν· τὴν μὲν λαμβάνει παρα τῶν ἄλλων τὴν δὲ, ἥτις εἶναι καὶ ἡ κυριωτέρα, δίδει αὐτὸς εἰς ἑαυτόν.

— «Ἂν χύσῃς πολὺ ὕδωρ διὰ μιᾶς εἰς ἀγγεῖον ἔχον στενὸν τὸ στόμειον ὀλίγον θέλει εἰσέλθει· ἂν χύσῃς βαθμιδὸν κατ' ὀλίγον, τὸ ἀγγεῖον πληροῦται.» Ταύτην τὴν παρομοίωσιν μεταχειριζόμενος ὁ Κουιντιλιανὸς ἀπεδείκνυε τὴν ἀφροσύνην τῶν ζητούντων νὰ διδάσκωσι πολλὰ διὰ μιᾶς εἰς τὰ παιδία.

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΕΡΧΟΜΕΝΟΝ ΑΥΓΟΥΣΤΟΝ

—ο—

Νέα σελήνη 31 Ἰουλίου.

Ἐπειδὴ οἱ πλανῆται Ἑρμῆς καὶ Ἄρης εὑρίσκονται ἤδη πρὸς ἀνατολὰς τοῦ ἡλίου ἡ σελήνη διέρχεται πλησίον αὐτῶν πρὸ τῆς νουμηνίας της· ἤτοι τὴν 29' καὶ 30 Ἰουλίου. Τὴν 3ην

Αὐγούστου θὰ διέλθῃ πλησίον τοῦ Διός, ὅστις κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον τόσον θέλει προχωρήσει πέραν τοῦ ἡλίου ὥστε πρὸς τὸ τέλος θὰ καταντήσῃ ἀφανής. Τὴν αὐτὴν ἑσπέραν ἡ σελήνη θὰ ἦναι ἐπίσης πλησίον τῆς Ἀφροδίτης, ἥτις θὰ ἦναι ὁ λαμπρότατος ἀστὴρ τοῦ οὐρανοῦ, φαινόμενος πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος. Τὴν δὲ δεκάτην τρίτην θὰ διέλθῃ πλησίον τοῦ Κρόνου. Τέλος ἐπειδὴ ἡ ἑπομένη νέα σελήνη θὰ ἦναι τὴν 29 τοῦ Αὐγούστου καὶ οἱ πλανῆται Ἑρμῆς καὶ Ἄρης, ὡς εἴπομεν, ἀνατέλλουσιν ὀλίγον πρὸ τοῦ ἡλίου, τὴν 28 θὰ διέλθῃ πλησίον τοῦ Ἄρεως, τὴν δὲ 29 πλησίον τοῦ Ἑρμοῦ.

ΑΛΙΕΙΑ ΤΟΥ ΗΛΕΚΤΡΟΥ

Τὸ ἤλεκτρον κατὰ τὴν μυθολογίαν τῶν ἀρχαίων, ἦτο δάκρυα, τὰ ὁποῖα αἱ ἀδελφαὶ τοῦ Φαέθοντος, τοῦ δυστυχοῦς τούτου ἡνιόχου τοῦ ἡλιακοῦ δίφρου, ἔχυνον ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τοῦ ἀδελφοῦ των. Ἐπὶ αἰῶνας δὲ ὅλους ἦτο μονοπώλειον τῶν Φοινίκων, οἵτινες διὰ νὰ ἔχωσι πάντοτε αὐτὸ διεσπειρον τρομεροὺς περὶ αὐτοῦ μύθους· ἦτο δὲ ἡ ἀξία του ἴση μὲ τὴν τοῦ χρυσοῦ. Εἶναι ἀξιοσημείωτον ὅτι ἐπ' αὐτοῦ πρώτου ὁ Θαλῆς παρετήρησε τὴν ἐλκτικὴν δυναμιν, τὴν ἐκ τῆς τρίψεως αὐτοῦ ἀναπτυσσομένην, ἥτις ἠλεκτρισμὸς ἐκλήθη, καὶ ἥτις τοσαύτας παρέχει σήμερον ἐκδουλεύσεις εἰς τὴν ἀνθρωπότητα. Πολλάκις ἀπαντῶνται τεμάχια ἠλέκτρου ἐμπεριέχοντα μυίας ἢ ἄλλα ἔντομα τὰ ὁποῖα πλέον δὲν ὑπάρχουσι. Λέγεται δὲ ὅτι λείψανα χιλίων εἴκοσι τεσσάρων εἰδῶν ἐντόμων εὑρέθησαν ἐντὸς ταύτης τῆς ἀπολιθώσεως.

Προέρχεται δὲ τὸ ἤλεκτρον ἀπὸ τὰ παράλια τῆς βορείου θαλάσσης. Ὕστερον ἀπὸ τρικυμίαν οἱ ἁλιεῖς συνάγουσι πολὺ ἤλεκτρον, τὸ ὁποῖον πλέει καὶ τὸ ὁποῖον πάντοτε εἶναι ἐγκεκλεισμένον εἰς εἶδός τι βώλων. Εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους τὰ κύματα ἔρριπτον ἐπὶ τῆς ξηρᾶς τοὺς ἐμπεριέχοντας τὸ ἤλεκτρον βώλους, σήμερον ὅμως τὸ πολύτιμον ὀρυκτὸν τοῦτο συστηματικῶς ἁλιεύεται, καὶ μάλιστα κατὰ μεγάλας ποσότητας διὰ τῶν νέων μηχανῶν. Κυριωτέρα θέσις τῆς ἁλιείας του εἶναι ἡ εἰς τὰ παράλια τῆς ἀνατολικῆς Πρωσσίας Καινισβέργη, ὅπου ἐγένετο ἀρχὴ ὡς ἑξῆς.

Ἡμέραν τινὰ τοῦ 1862 αἱ ἀρχαὶ τῆς Καινισβέργης ἔλαβον ἀναφορὰν δι' ἧς ἐπροτείνετο οὐ μόνον νὰ καθαρίσῃ ὁ ἀναφερόμενος δωραιὰν τὰ ὕδατα τοῦ Κούρισχερ Χόφ, διὰ τὰ ὁποῖα μεγάλαι ποσότητες ἐξοδεύοντο χάριν τῆς ναυτηλίας, ἀλλὰ καὶ νὰ πληρώνῃ 25 τάλληρα δι' ἑκάστην ἐργάσιμον ἡμέραν, καὶ νὰ ἔχῃ ἀποκλειστικῶς τὸ δικαίωμα τῆς ἐξαγωγῆς τοῦ ἠλέκτρου. Ἡ πρότασις αὕτη ἐγένετο δεκτὴ, ὁ δὲ ἀναδεχθεὶς τὴν ἐξαγωγὴν ἐσύστησε κατάστημα εἰς Σβαρτσόρτην, ἥτις ταχέως ἐγένετο ἡ Καλλιφορνία τῆς ἀνατολικῆς Πρωσσίας.

Εἷς ἐκ τῶν τρόπων δι' ὧν ἐξάγεται τὸ ἤλεκτρον εἶναι εἶδός τι σαγηνεύματος. Συνίσταται δὲ ἡ πρὸς τοῦτο μηχανὴ ἐκ βαρέων σφηνιλάτων κάδων (κουβάδων) ἐχόντων μετ' αὐτοὺς ἄλλους ἐλαφρυτέρους καὶ πλήρης ὁπῶν ὡς κόσκινα. Οἱ κάδοι οὗτοι προχωροῦντες ἀργῶς καὶ εἰσερχόμενοι ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον βαθέως ἐργάζονται ἐντὸς χάνδακος, ὁ ὁποῖος ἀνοίγεται εἰς τὸ περιέχον τὸ ἤλεκτρον στρῶμα, καὶ ἐκκενώνουσι τὸ ἐμπεριεχόμενόν των ἐπάνω εἴδους ἐσχάρας. Τὸ ὑλικὸν τοῦτο πλύνεται δι' ἰσχυροῦ ρεύματος ὕδατος καὶ οὕτω τὸ ἤλεκτρον ἀποχωρίζεται ἀπὸ τὰς περιττὰς μετ' αὐτοῦ ὕλας· ἀκολούθως δὲ τίθεται ἐντὸς σάκκων καὶ μεταφέρεται εἰς Μεμέλην, ὅπου καθαρίζεται εἰς ἐντέλειαν εἰς τὸ ἐκεῖ διὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην κατάστημα. Ἐργάζονται δὲ εἰς τὸ κατάστημα τοῦτο ἑκατοντάδες ὅλαι ἀνθρώπων, ἐνασχολουμένων νύκτα καὶ ἡμέραν μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ παγετοῦ.

Πλὴν τοῦ ἀνωτέρω τρόπου, ὅστις δὲν ἐξαρκεῖ διὰ τὴν ἐξαγωγὴν μεγάλων τεμαχίων κατὰ τὰς γαληνιαίας ἡμέρας κατέρχονται εἰς τὸν βυθὸν κολυμβηταί, ἐφωδιασμένοι διὰ καταλλήλων ἐργαλείων καὶ, ἀποσπῶντες τὰ ἤλεκτρα ἀπὸ τοὺς λίθους, ῥίπτουσιν αὐτὰ ἐντὸς σάκκων ἐκ δικτύου, τοὺς ὁποίους ἄλλοι ἐργάται ἐντὸς ἀκατίων εὑρισκόμενοι ἀνασύρουσιν. Τὸ βάθος ὅπου ἀπαντᾶται τὸ ἤλεκτρον εἶναι ἀπὸ δέκα μέχρι τριάκοντα ποδῶν, ἡ κολυμβητικὴ ἐνδυμασία εἶναι ἐφευρέσεως νεωτάτης. Ἄνθρωπος ὅστις εἶδε αὐτὴν τὴν περιγράφει ὡς ἑξῆς. «Μετὰ θερμὸν μάλινον φόρεμα ὁ κολυμβητὴς ἐνδύεται ἀδιαπέραστόν τι μονοκόμματον ἔνδυμα, τὸ ὁποῖον ὡς καὶ ἡ περικεφαλαία, ἐπιτρέπει εἰς τὸν φοροῦντα νὰ λάβῃ ὅ,τι θέσιν θέλει, ἐπειδὴ οἱ ἐργάται οὗτοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐργάζονται γονατισμένοι ἢ ἐξηπλωμένοι.

«Ἀντὶ τῆς βαρείας χαλκῆς περικεφαλαίας

τὴν ὁποίαν πρὶν μετεχειρίζοντο, καὶ ἥτις ὡμοίαζε μὲ τὰς ὑπὸ τῶν ἱπποτῶν τοῦ μεσαιῶνος φορουμένας, καλύπτουσα καὶ τὴν κεφαλὴν καὶ τὸν τράχηλον· ἤδη ὑπάρχει προσωπεῖον λίαν ἐλαφρὸν, ἔχον τὸ σχῆμα σκεπάσματος χύτρας, ἐφηρμοσμένον ἀμέσως ἐπὶ τοῦ ἀδιαβρέκτου ἐνδύματος, τὸ ὁποῖον ἐκάλυπτεν ὅλην τὴν κεφαλὴν ὡς γυναικεῖον σκούφωμα. Διὰ τῆς ἐνδυμασίας ταύτης ὁ κολυμβητὴς δύναται νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ἄνευ τῆς βοηθείας ἄλλου, φθάνει νὰ γεμίσῃ τὸ περὶ τὴν κεφαλήν του μέρος μὲ πέντε ἢ ἓξ ἀναπνοῶν ἀέρα. Τὸ προσωπεῖον ἔχει ὀπὰς ὑελομένας διὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ὀπὴν διὰ τὸ στόμα· αἱ ὀπαὶ προφυλάττονται ὑπὸ ἰσχυρῶν χαλκῶν καὶ δύνανται νὰ κλείωνται. Ἕκαστος κολυμβητὴς φέρει ἐπὶ τῆς ράχεώς του μικρὸν σιδηροῦν κιβώτιον. Τὸ κιβώτιον τοῦτο εἶναι ἀποθήκη ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος καὶ συγκοινωνεῖ διὰ σωλῆνος 40 ποδῶν μακροῦ μὲ ἀεραντλίαν. Ὁ εἰς αὐτὸ εἰσερχόμενος ἀὴρ κανονίζεται διὰ μηχανισμοῦ καὶ ἀφοῦ διέλθῃ ἀπὸ τὸ πρόσωπον τοῦ κολυμβητοῦ ὅσος ἀπαιτεῖται διὰ μίαν ἀναπνοὴν ἐξέρχεται ἀπὸ τὸ ἄλλο τοῦ κιβωτίου μέρος δι' ἀνοιγομένου θυριδίου.»

Αἱ ἐργασίαι τῆς ἁλιείας τοῦ ἠλέκτρου διαρκοῦσι τριάκοντα ἑβδομάδας ἡ δὲ ποσότης ἡ ἐξαγομένη ἀνέρχεται εἰς 75,000 λίτρας. Τὸ τῆς κατωτέρας ποιότητος ἤλεκτρον χρησιμεύει διὰ π ί π α ς καὶ πρὸς κατασκευὴν εἴδους τινὸς βερνικίου, τὸ δὲ τῆς καλλητέρας πρὸς κατασκευὴν κοσμημάτων διὰ τοὺς πολυτελεῖς.

Ο ΠΕΡΙΠΛΟΥΣ ΤΟΥ ΚΑΛΛΕΓΓΕΡ

Ἐνθυμοῦνται βεβαίως οἱ ἀναγνῶσταί μας τὰ ὀλίγα ὅσα περὶ τοῦ ἀγγλικοῦ βασιλικοῦ πλοίου Κάλλεγγερ ἐγράψαμεν, ὅτι δηλαδὴ ἐπρόκειτο νὰ ἐκτελέσῃ περίπλουν τῆς γῆς, ἐφωδιασμένον μὲ πάντα τὰ ἐργαλεῖα τῶν τελευταίων ἐφευρέσεων, δι' ἐπιστημονικὰς ἐργασίας καὶ ἀνακαλύψεις. Ἤδη τὸ πρῶτον μέρος τοῦ πλοῦ του μετὰ δεκάμηνον ἐργασίαν ἀφοῦ τετράκις διέσχισε τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν ἐπερατώθη καὶ ἤρξατο τὸ δεύτερον. Περὶ τοῦ πρώτου αἱ ἐφημερίδες τοῦ Ἀκρωτηρίου τῆς Καλῆς Ἐλπίδος δημοσιεύουσι τὰς ἑξῆς εἰδήσεις.

«Ἀνεχωρῆσαν τὸ Κάλλεγγερ ἐκ Πορτσμούθης τὴν 21 Δεκεμβρίου 1872 διηυθύνθη κατὰ πρῶτον πρὸς τὴν Πορτογαλικὴν πρωτεύουσαν Λισαβώνην, ὅπου αὐτὸς ὁ βασιλεὺς ἐτίμησεν, ἐπισκεφθεὶς τὸ πλοῖον. Ἀπὸ Λισαβώνης ἔπλευσεν εἰς Γιλβραρτάρην, ὁπόθεν καὶ ἤρξατο πραγματικῶς τῶν ἐργασιῶν του. Ἀφοῦ ἐπεσκέφθη τὴν Μαδέραν καὶ τὴν Τενερίφην τὸ πλοῖον τὴν 14 φευρουαρίου ἐστράφη πρὸς τὰ Ἀμερικανικὰ παράλια διαπλέον τὸ πρῶτον τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν. Εἴκοσι καὶ δύο σημεῖα εἶχον ὡρισθῆ πρὸς ἔρευναν κατὰ τὸν πρῶτον τοῦτον διάπλουν. Εἰς ἕκαστον τῶν σημείων τούτων ἐξηκριβώθη τὸ βάθος τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ πυθμένος ἡ φύσις· ἡ θερμοκρασία καὶ ἡ βαρύτης τοῦ ὕδατος παρετηρήθησαν κατὰ διάφορα βάθη καὶ διάφορα δείγματα ζώων, φυτῶν καὶ ὀρυκτῶν ἀνεσύρθησαν.

Ἀφοῦ τὰ ἐπὶ τῆς νήσου τοῦ Ἁγ. Θωμᾶ εὑρισκόμενα ζῶα ἐσπουδάσθησαν καὶ ἐγένοντο καὶ τινες ἄλλαι παρατηρήσεις, τὸ πλοῖον διηυθύνθη πρὸς τὰς νήσους Βερμούδας, πρὸς ἐξέτασιν τοῦ περιέργου γεωλογικοῦ σχηματισμοῦ τῶν νήσων ἐκείνων. Ὀλίγον βορειότερον τοῦ Ἁγ. Θωμᾶ αἱ βολιδοσκοπήσεις καὶ αἱ ἀνασύρσεις ἔφθασαν εἰς 3875 ὀργυιῶν βάθος, ἤτοι τὸ μέγιστον τῶν μέχρι τοῦδε ἐξετασθέντων. Ἡ πίεσις ἦτο τόσον μεγάλη ὥστε τὸ θερμόμετρον ἐθραύσθη, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου ἐστάθη ἀδύνατον νὰ ὁρισθῇ ἐκεῖ ἡ τοῦ ὕδατος θερμοκρασία. Ἐκ τῶν Βερμούδων τὸ Κάλλεγγερ διηυθύνθη εἰς Ἀλιφὰξ βολιδοσκοποῦν καὶ ἀνασύρον ἐκ τοῦ βυθοῦ καὶ καθ' ὅλον του τὸν πλοῦν ἐξετάζον μετὰ πολλῆς προσοχῆς τὰς διαφόρους θερμοκρασίας τοῦ μεγάλου ὠκεανίου ρεύματος τοῦ φέροντος τὸ ὄνομα Κόλπου Ρεῦμα.

«Κατὰ τὸν δεύτερον τοῦ ὠκεανοῦ διάπλουν, ἐκ τῶν Βερμούδων πρὸς τὴν Μαδέραν, ἐξητάσθησαν ἐπὶ ἄλλης ὁδοῦ αἱ κατὰ τὸν πρῶτον διάπλουν γενόμεναι παρατηρήσεις. Τὸ πλοῖον ἤγγιζεν εἰς τὰς Ἀσόρας, εἰς τὴν Μαδέραν εἰς τὰς νήσους τοῦ Πρασίνου Ἀκρωτηρίου καὶ ἀκολούθως ἐστράφη πάλιν ὅπως διασχίσῃ καὶ ἐκ τρίτου τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν σχεδὸν ὑπὸ τὸν ἰσημερινόν, μεταξὺ τῶν ἀκρωτηρίων Πάλμα καὶ Ἁγ. Ρώκου.

«Ἐκ τῆς Βρασιλίας τὸ πλοῖον ἀνέλαβε τὸν τέταρτον διάπλουν τοῦ Ἀτλαντικοῦ, ἀλλ' ἐντὸς τοῦ νοτείου ἡμισφαιρίου πλέον, καὶ ἀφοῦ ἐπεσκέφθη τὰς νήσους Τριστὰν δ' Ἀ-

κούγχα, Ἀπρόσητον καὶ Ἀηδόνος, ἔφθασεν εἰς τὸ Σίμνος-Βέη, εἰς τὰ τῆς Νοτίου Ἀφρικῆς παράλια, ὅπου τὸ πλήρωμα θέλει ἀναπαυθῆ ἐπὶ ἕνα μῆνα τὸ δὲ πλοῖον ὑποστῆ μικράς τινας ἐπισκευάς.

Ἀφοῦ ἀναχωρήσει ἐκ τοῦ Ἀκρωτηρίου τῆς Καλῆς Ἐλπίδος τὸ Κάλλεγγερ θέλει ἐπισκεφθῆ τὰς νήσους Μαριώνην, Κροζέτην καὶ Καργουέλην, ὅπου θὰ περιμείνῃ τὴν ἔλευσιν τῶν ἀστρονόμων, οἵτινες μέλλουσι νὰ παρατηρήσωσι τὴν ἐπὶ τοῦ δίσκου τοῦ ἡλίου διάβασιν τῆς Ἀφροδίτης κατὰ τὸν ἐρχόμενον Δεκέμβριον 1874. Ἀκολούθως θέλει διευθυνθῆ πρὸς νότον καὶ πλησιάσει ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον τὰ παγωμένα μέρη. Ἐπιστρέφον ἐκεῖθεν θέλει ἐρευνήσει τὴν Μελβούρνην, Σύδνιον, τὸν πορθμὸν τοῦ Τορρὲς, ἕως τὴν Βόρνεω, τὰς Φιλιππίνας νήσους καὶ ὅλον τὸ ἀνερεύνητον μέρος τῆς Νέας Γουϊνέας. Μετὰ ταῦτα θὰ διευθυνθῆ πρὸς τὴν Ἰαπωνίαν καὶ τὰς Ἀλεοντινὰς νήσους καὶ ἀφοῦ ἐπισκεφθῆ τὴν νῆσον Βανκοῦβερ θὰ ἐπιστρέψῃ διὰ τοῦ Καποχόρνου εἰς Ἀγγλίαν τὸ 1877.

ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΠΑΥΣΕΩΣ ΔΙΨΗΣ ΕΙΣ ΘΕΡΜΟΥΣ ΤΟΠΟΥΣ

Ὁ ἄνθρωπος, λέγει ὁ δόκτωρ Βερθεράνθος, ὅστις ἐμπορεῖ νὰ ζῇ εἰς μεγάλα ψύχη, παρὰ τοὺς πόλους, ὡς ἐκ τῆς ἀδιακόπου καύσεως, ἧς ἑστία ἄσβεστος εἶναι τὰ πνευστικά μας ὄργανα, δύναται ἐπίσης νὰ παλαίῃ καὶ κατὰ τῆς ζέστης, ὑπὸ καυστικὸν ἥλιον, εἰς τὰ κλίματα τὰ τροπικά. Χρεωστεῖ δὲ τὴν τελευταίαν ταύτην του δύναμιν εἰς τὴν ἐξάτμισιν ἀρκετῆς ποσότητος ὕδατος, εἰσαγομένου εἰς τὸ σῶμα διὰ τῶν ποτῶν, ἢ τῶν ὑγρῶν τροφῶν, τὸ ὁποῖον ἀνερχόμενον κατὰ τοὺς φυσιολόγους εἰς 2 ὀκάδας περιπλέον, ἀφαιρεῖ καθ' ἑκάστην ἀπὸ τὸ σῶμα ἐξατμιζόμενον ὑπὲρ τὰς 1,500,000 μονάδας θερμότητος.

Διὰ νὰ διατηρῆται ἡ ἰσορροπία αὕτη ὁ διοργανισμὸς αἰσθάνεται αἰσθήματά τινα, ὧν κυριώτατον εἶναι ἡ δίψα. Ταύτην ζητοῦμεν νὰ καταπαύσωμεν ὅπως ἠμποροῦμεν, ὁ δὲ εὐκολώτατος τρόπος καὶ ὁ ἡδονικώτατος συνάμα εἶνσι ἡ χρῆσις ποτῶν ἀναψυκτικῶν. Τὸ ὕδωρ, τὸ ὁποῖον παντοῦ ἀπαντᾶται, φαίνεται τὸ φυσικώτατον πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ποθητοῦ ἀποτελέσματος.

Τὸ ψυχρὸν ὕδωρ, τὰ παγωτὰ, λαμβανόμενα μετὰ μέτρου, εἶναι βεβαίως ἰσχυρὰ κατευναστικὰ τῆς δίψης καὶ ἀβλαβῆ ἴσως. Πρέπει ὅμως νὰ εἰξεύρωμεν ὅτι τὰ ποτὰ ταῦτα πινόμενα ἄνευ προφυλάξεως καὶ ἀμέτρως συχνὰ ἐπέφερον σπουδαίαν βλάβην τῆς ὑγείας. Καταπινόμενον ταχέως, ὅταν ὁ στόμαχος ἦναι τὸ παγωτὸν κενὸς, φέρει αἰφνιδίους διακοπὰς τοῦ ἱδρῶτος καὶ κατὰ δεύτερον λόγον ἐπικινδύνους τροπὰς εἰς τὰ ἐντόσθια.

Ἐπειδὴ εἶναι σπάνιον, ὅταν τις πιέζηται ὑπὸ μεγάλης δίψης, νὰ δύναται νὰ μὴ πίνῃ πολὺ, σχεδὸν ἀφεύκτως θέλει πάθει ὅταν μεταχειρίζηται ψυχρὰ (χιονόνερον καὶ τὰ τοιαῦτα) σύγχυσιν τοῦ πεπτικοῦ σωλῆνος, ἀνορεξίαν, καὶ διατάραξιν ὅλου τοῦ διοργανισμοῦ· ὅλα ταῦτα αἴτια ἐπιφέροντα δαιρροίας, δυσεντερίας κτλ.

Ἀπὸ τὸ 1822 ἕως τὸ 1825 ἐγένετο συρμὸς εἰς τοὺς Παρισίους καὶ ἄλλας μεγαλουπόλεις τῆς Γαλλίας νὰ καταναλίσκωνται πολλὰ παγωτὰ καὶ σερβέτια μὲ χιόνι, καὶ παρετηρήθη ὅτι πολλοὶ ἀπὸ τοὺς λάτρας τοῦ συρμοῦ ἐκείνου μετέβησαν εἰς τὴν ἄλλην ζωήν. Τὸ δημόσιον ὑποπτεύθη δηλητηριάσεις. Τὰ ἐργοστάσια πάντα ὅπου κατεσκευάζετο ὁ πάγος ἠρευνήθησαν καὶ ἐπετηρήθησαν καὶ τέλος πάντες ἐπείσθησαν ὅτι ἡ μόνη αἰτία τῶν θανάτων ἦτο ἡ πολλὰ χαμηλὴ θερμοκρασία δι' ἧς ἐπαγώνοντο. Παρετήρησαν προσέτι ὅτι οἱ αἰφνίδιοι θάνατοι ἐφαίνοντο καὶ ἐπολυπλασιάζοντο καθόσον τὸ θερμόμετρον ὑψοῦτο.

Πολλοὶ ἐκ τῶν συναδέλφων μας, οἵτινες διέμειναν εἰς τὰς ἀποικίας ἔκσμαν βεβαίως μεθ' ἡμῶν τὴν παρατήρησιν, παράξενον κατὰ τὸ φαινόμενον, ἀλλ' ἀληθῆ κατὰ βάθος, ὡς διὰ πειραμάτων ἐπείσθημεν καὶ ἐν Ἀλγερίᾳ καὶ ἐν Μεξικῷ ὅτι ποτὸν χλιαρὸν κατευνάζει καὶ σβύνει τὴν δίψαν μᾶλλον ἢ ποτὸν ψυχρόν. Ὁ πάγος μόνον πρὸς στιγμὴν δροσίζει καὶ μετὰ τοῦτο ἐρεθίζει, ἐξ οὗ γεννᾶται ἡ ἀκάθεκτος ἐπιθυμία νὰ ἐπαναλειφθῆ τὸ ποτὸν. Οἱ πίνοντες ζύθον δὲν δύνανται νὰ σβέσωσι τὴν δίψαν των καὶ τέλος βουτοῦνται εἰς ἱδρῶτα.

Ἐλαφρὸν ἀφέψημα τείου ἢ καλλίτερον καφὲ χλιαροῦ, ἂν καὶ δὲν ἡδύνῃ ἀμέσως τὸ διψασμένον στόμα μετ' ὀλίγον ὅμως φέρει εἰς ὅλον τὸ σῶμα αἴσθημα δροσισμοῦ καὶ ἡδονῆς, τὴν ὁποίαν πρέπει τις νὰ δοκιμάσῃ διὰ νὰ γνωρίσῃ. Εἶναι καλὸν, ὅταν τις δύναται νὰ

κόπτη τὸ ποτὸν μέ τι πνευματῶδες. Ἐν κεφαλαίῳ συμβουλεύομεν τοὺς μεγάλην δίψαν δοκιμάζοντες νὰ μὴ ἀπορροφῶσι διὰ μιᾶς ὅσον δύνανται, ἀλλὰ νὰ πίνωσι ὅσον τὸ δυνατὸν μικραῖς γουλιαῖς καὶ ἀργὰ, διὰ νὰ μὴ καταστρέφωσι τὴν ὑγείαν των. (Ἐφημ. ἰατρικὴ τῆς Ἀλγερίας.)

Η ΑΡΑΙΩΣΙΣ ΤΟΥ ΑΕΡΟΣ ΚΑΙ Η ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΣ ΖΩΗ.

Εἶναι πασίγνωστον ὅτι ὁ ἀτμοσφαιρικὸς ἀὴρ, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ζῶμεν, εἶναι καὶ βαρὺς καὶ ἐλαστικὸς, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου εἰς μὲν τὰ χαμηλὰ μέρη γίνεται πυκνότερος εἰς δὲ τὰ ὑψηλὰ ἀραιοῦται. Ὅσοι ἀναβαίνουσιν εἰς ὄρη πολὺ ὑψηλὰ, ἢ ἀνέρχονται εἰς μεγάλα ὕψη διὰ τῶν ἀεροστάτων δοκιμάζουσιν ἀδιαθεσίαν ἡ ὁποία προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι ὁ ἀὴρ εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα εἶναι ἀραιὸς, πολὺ ἀραιότερος ἢ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας. Ἡ ἀδιαθεσία αὕτη προέρχεται οὐχὶ ἐκ τοῦ ὅτι ὁ ἀὴρ ἐκεῖ εἶναι ἐλαφρὸς, ἀλλ' ἐκ τοῦ ὅτι εἰς τὸν εἰσπνεόμενον ἀέρα ἡ ποσότης τοῦ ὀξυγόνου εἶναι ἀνεπαρκὴς πρὸς διατήρησιν τῆς ζωῆς. Τοῦτο ἀπέδειξεν ὁ ἐν Παρισίοις ἐπιστήμων Κ. Βέρτ, ὅστις ἐσχάτως ἔγραψε τὰ ἑπόμενα περὶ τῆς ἐπιρροῆς ἣν ἔχει ἡ ἀραίωσις ἢ ἡ πύκνωσις τοῦ ἀέρος ἐπὶ τῶν φαινομένων τῆς ζωῆς.

«Ἀπέδειξα ἤδη ὅτι αἱ μεταβολαὶ τῆς βαρομετρικῆς πιέσεως (ἐξαιρουμένων τῶν αἰφνιδιωτάτων καὶ ἰσχυροτάτων ἀραιώσεων) οὐδεμίαν ἔχουσιν ἐπὶ τῶν ζώων καὶ τῶν φυτῶν φυσικομηχανικὴν ἐπενέργειαν ἀλλ' ὅτι ἡ ἐπιρροὴ εἶναι ὅλως διόλου χημική. Εἰς ὀλιγοτέραν τῆς συνήθους πίεσιν, ἡ ἔντασις τοῦ ὀξυγόνου εἶναι πολὺ μικροτέρα τῆς ἀπαιτουμένης καὶ ἑπομένως αὔξων ὁ τῆς ἀσφυξίας κίνδυνος· εἰς πίεσιν μεγαλητέραν, ὀξυγόνον πολὺ, καὶ ἀπειλὴ αὔξουσα τῶν δεινῶν ἐκείνων τὰ ὁποῖα ὠνόμασα, παραδόξως ἴσως, δηλητηριασμὸν δι' ὀξυγόνου. Πόρισμα τούτου ἐξήγετο ὅτι εἶναι δυνατὸν ν' ἀποφύγῃ τις πάντα κίνδυνον ὅταν μεταβάλλῃ τὴν ἐν τῷ ἀέρι περιεχομένην ποσότητα τοῦ ὀξυγόνου κατὰ λόγον ἀντίστροφον τῆς πιέσεως. Λοιπὸν καθόσον ἀφορᾷ τὴν ἀραίωσιν τοῦ ἀέρος, τὴν ἀδιαθεσίαν τῶν ὀρέων καὶ τῶν ἀεροπόρων, ἔλεγον·

«Ἐὰν οἱ ἀεροπόροι, τοὺς ὁποίους εἰς τὴν κατακάθετον γραμμὴν ἀνάβασιν δὲν ἐμποδίζει ἡ περαιτέρω τοῦ ἀεροστάτου ὕψωσις, ἀλλὰ τὸ ἀδύνατον τοῦ ζῆν, θελήσωσιν ν' ἀναβῶσιν ὑψηλότερον παρ' ὅσον ἕως τώρα ἀνέβησαν, θὰ δυνηθῶσιν ἅμα λάβωσι μεθ' ἑαυτῶν σφαῖραν πλήρη ὀξυγόνου, εἰς τὸ ὁποῖον νὰ καταφεύγωσιν ὅταν πάσχωσιν ἐκ τῆς ἀραιώσεως τοῦ ἀέρος.»

Σήμερον ἐκθέτω πειράματά τινα τὰ ὁποῖα ἐπιβεβαιοῦσι πληρέστατα τὴν πρόρρησίν μου ταύτην.

Τὴν 20 παρελθόντος Μαρτίου, εἰς τὰς 2 ὥρας καὶ 37 λεπτὰ εἰσῆλθον ἐντὸς τοῦ μεγάλου μου κώδωνος, ἤτοι τῆς μηχανῆς ἥτις ἀραιόνει τὸν ἀέρα. Ἡ θερμοκρασία ἐντὸς ἦτο 12 βαθμῶν ἡ δὲ πίεσις τοῦ ἀέρος 759 χιλιοστόμετρα. Διὰ τῆς ἐνεργείας τῶν ἀεραντλιῶν αἱ ὁποῖαι παρῆγον ἐντὸς τῆς μηχανῆς ρεῦμα ἀέρος βαθμιαίως ἀραιουμένου, τὴν 3ην ὥραν 10 λ. ὁ ἀὴρ ἠραιώθη τοσοῦτον ὥστε ἐδείκνυε 450 χ. πίεσιν. Μεταξὺ τῆς πιέσεως ταύτης ἥτις ἀντιστοιχεῖ μὲ 4100 μέτρων ὕψος, καὶ τῆς 408 χ. ἀντιστοιχούσης πρὸς 5100 μέτρων ὕψος, διέμενον μεχρὶ τῆς 4ης ὥρ. 20 λ. ἀκολούθως ἤρχισα νὰ ἐπανέρχωμαι εἰς τὴν πρώτην πίεσιν, ἣν καὶ ἔφθασα 4. ὥρ. 55 λεπτά.

Ὅταν ἐντὸς τῆς μηχανῆς ἡ πίεσις ἔγεινε 450 χ. ἤρχισα νὰ αἰσθάνωμαι τὰ συμπτώματα τῆς ἀδιαθεσίας τῶν ὀρέων. Ηὔξανον ὅσον ὁ ἀὴρ ἠραιοῦτο. Ἦσαν δὲ ταῦτα αἴσθημα βάρους καὶ ἀδυναμίας, μὲ εἶδος ναυτιάσεως, κόπωσις τῆς ὁράσεως, ἀδιαφορία γενικὴ καὶ ὀκνηρία τοῦ νοῦ ἀνυπέρβλητος. Τὴν στιγμὴν καθ' ἣν εὑρέθην ὑπὸ πίεσιν ἀντιστοιχοῦσαν μὲ τὴν τοῦ λευκοῦ ὄρους τῶν Ἄλπεων ἠρίθμησα τοὺς κτύπους τοῦ σφυγμοῦ μου ἐπὶ ἓν τρίτον τοῦ λεπτοῦ καὶ θελήσας νὰ τριπλασιάσω τὸν εὑρεθέντα ἀριθμὸν οὐδόλως ἠδυνήθην. Μετ' ὀλίγον θελήσας νὰ σηκώσω τὸ δεξιὸν σκέλος μου ἠσθάνθην αὐτὸ τρέμον σπασμωδικῶς τὸ ὁποῖον μετεδόθη καὶ εἰς τὸ ἀριστερὸν καὶ διήρκησέ τινα λεπτά. Τὸ πρόσωπόν μου εἶχε τότε ὀλίγην πληθώραν ἡ δὲ θερμοκρασία τοῦ σώματός μου, ἣν μετὰ πολλῆς προσοχῆς ἠρεύνησα ὑπὸ τὴν γλῶσσάν μου, εἶχεν αὐξήσει 1 ἕως 2 δέκατα τοῦ βαθμοῦ. Ἡ δύναμις τῆς ἀναπνοῆς μου, μετρηθεῖσα διὰ τοῦ πνευμέτρου, εἶχε κατέλθη ἐκ 17 εἰς 12. Τέλος σημειῶ ὅτι εἰς πίεσιν ὀλιγωτέραν τῶν 450 χ. μοὶ ἦτο ὅλως ἀδύνατον νὰ συρίξω. Δὲν ἐνδιατρίβω

εἰς τὰ πράγματα ταῦτα. Τὸ σημεῖον τὸ μᾶλλον ἐνδιαφέρον τοῦ πειράματός μου εἶναι τοῦτο :

Εἶχον μετ' ἐμαυτοῦ μικρὰν σφαῖραν πλήρη ὀξυγόνου σχεδὸν καθαροῦ. Ὅταν ἡ πίεσις ἦτο 430 χ. ἡ ἀδιαθεσία μου ἦτο μεγάλη καὶ ὁ σφυγμός μου ἐξ 62 εἶχε φθάσει εἰς 84, τότε ἐρρόφησα ἅπαξ ὀξυγόνον καὶ ἀμέσως ὁ σφυγμός μου κατῆλθεν εἰς 71. Ἔγινεν ὅμως ἀμέσως ταχύτερος, καὶ μάλιστα καθόσον προσεπάθουν νὰ φυσῶ εἰς τὸ πνεόμετρον, καὶ ἀνῆλθεν ἕως 100 διὰ νὰ καταβῇ ἀκολούθως εἰς 90. Μία νέα εἰσπνοὴ ὀξυγόνου ἠλάττωσεν αὐτὸν ἀμέσως εἰς 70. Τὸ πείραμα ἐπανελήφθη δεκάκις κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐν μεγάλῃ ἀραιώσει διαμονῆς μου καὶ πάντοτε τὸ αὐτὸ ἐδείκνυεν ἀποτέλεσμα.

Πᾶσαν εἰσπνοὴν ὀξυγόνου ἠκολούθει θάμβος πολὺ δυσάρεστον. Ὅτε εἰσέπνευσα τρεῖς κατὰ συνέχειαν, ὀλίγον ἔλειψε νὰ πέσω ἐκ τοῦ καθίσματός μου, σκοτοδινίασις μὲ κατέλαβεν· ἀλλὰ τοῦτο δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολύ· ἐπηκολούθησε μικρὰ χρόνου περίοδος καθ' ἣν πᾶσα ἀδιαθεσία ἐξέλιπε· καθόσον ὅμως ἡ τοῦ σφυγμοῦ ταχύτης ηὔξανεν αὕτη ἐπανήρχετο πάλιν. Τὸ βιαιον ἀποτέλεσμα τι ὁποῖον προξενεῖ ἡ εἰσπνοὴ τοῦ ὀξυγόνου ἐξηγεῖται εὐκολώτατα. Τὸ ὀξυγόνον μου ὑπὸ τὴν πίεσιν 430 χ. εἶχεν ἔντασιν ὀξυγόνου ἐμπεριεχομένου εἰς 2,5 ἀτμοσφαίρας· μετέβαινον λοιπὸν βιαίως ἐξ 1(2 ἀτμοσφαίρας εἰς 2 1(2· τοιαύτη βιαία μεταβολὴ ἔπρεπε φυσικῶς νὰ ἐπιφέρῃ δυσάρεστόν τι ἀποτέλεσμα, πλὴν ἐβεβαιώθη ὅτι ἡ ἀδιαθεσία παρήρχετο, ὅτι ἡ τοῦ αἵματος κυκλοφορία ἐπανήρχετο εἰς τὸν ἀρχικὸν ρυθμόν της, ἐκ μιᾶς μόνον εἰσπνοῆς ὀξυγόνου.

Οἱ ΚΚ. Κρόσης Σπινέλλη καὶ Σίβελ, οἵτινες ἠθέλησαν νὰ προετοιμασθῶσιν ἐντὸς τοῦ κώδωνός μου διὰ τὴν λαμπρὰν των μετεώρησιν, τὴν ἐκτελεσθεῖσαν τὴν 22 Μαρτίου, ἐδοκίμασαν τὰ αὐτά. Ἠραίωσα τὸν ἐντὸς τοῦ κώδωνος ἀέρα μέχρι 300 χ. Ὁ Κ. Σίβελ, ἄνθρωπος πολὺ εὔρωστος, ἤρχισε νὰ πάσχῃ εἰς κάτω τῶν 400 χ. πίεσιν καὶ δὲν ὑπέστη σπουδαίας διαταράξεις· ὁ Κ. Κρόσης ὅμως, ὅστις ἦτο πολὺ ἀσθενέστερος, ταχέως ἤρχισε νὰ ὑποφέρῃ· εἰς 300 χ. πίεσιν τὰ χείλη του ἔγιναν μελανὰ καὶ τὸ δεξιόν του ὠτίον μαῦρον· ἦτο ἀσφυξία. Ἀλλὰ μία μόνη εἰσπνοὴ ὀξυγόνου ἀπεδίωκε πρὸς στιγμὴν τὰ φοβερὰ ταῦτα φαινόμενα· ὁ σφυγμὸς κατήρχετο, ἡ ἀναπνοὴ ἐγίνετο ἐλευθέρα· ἐπὶ μίαν στιγμὴν ὁ Κ. Κρόσης εἶχε τυφλωθῇ, ἀλλὰ τὸ ὀξυγόνον τῷ ἀπέδωκεν ἀμέσως τὴν ὅρασιν.

Ἀλλ' ὡς ἐγὼ, οὕτω καὶ ἐκεῖνοι εἶδον ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ εἰσπνέωσιν τακτικῶς καθαρὸν ὀξυγόνον. Ὅθεν ἔδωκα εἰς αὐτοὺς δύο μίγματα ἀέρος καὶ ὀξυγόνου νὰ λάβωσι μεθ' ἑαυτῶν εἰς τὴν ἀεροπορίαν των· τὸ ἓν ἦτο 45 τοῖς 100 καὶ τὸ ἄλλο 75 τοῖς 100 ὀξυγόνον· τὸ τελευταῖον ἤρμοζε διὰ μεγάλα ὕψη.

Ἀφίνω εἰς τοὺς δύο ἀτρομήτους ἀεροπόρους νὰ ἐκθέσωσι τὰ ἀποτελέσματα τῆς ὡραίας των ἀεροπορίας, λέγω μόνον ὅτι ἄνευ τοῦ ὀξυγόνου πιθανῶς δὲν θὰ ἀνέβαινον τόσον ὑψηλὰ ὅσον νὰ ἐπανεύρωσι τὴν πίεσιν τῶν 300 χ. οἵαν ἐδοκίμασαν καὶ ἐντὸς τοῦ κώδωνός μου, μὲ θερμοκρασίαν—22. Χωρὶς ὀξυγόνου ὁ Κ. Σίβελ δὲν ἠδύνατο νὰ σηκόνῃ τοὺς σάκκους τοῦ ἔρματος· μήτε ὁ Κ. Κρόσης νὰ βλέπῃ τὰς γραμμὰς εἰς τὸ φωτοσκόπιον τὰς ὁποίας ἀνεδέχθη νὰ σπουδάσῃ. Εἰσέπνεον δὲ τὸ μίγμα χωρὶς νὰ δοκιμάζωσι σκοτοδινιάσεις.

Ἠθέλησα νὰ δοκιμάσω ὁ ἴδιος μίγμα περιέχον πολὺ ὀξυγόνον. Κατὰ τὸ πρῶτον πείραμα μεταχειρισθεὶς 45 τοῖς 100 ὀξυγόνον ἠδυνήθην νὰ κατέλθω ἀβλαβῶς μέχρι 338 χ. εἰς τὸ βαρόμετρον, τὸ ὁποῖον ἀντιστοιχεῖ μὲ 5600 μέτρων ὕψος· ἦτοι τὸ ὕψος τοῦ ὄρους Χιμβοράγου. Εἰς τὸ δεύτερον πείραμα εἶχον μίγμα 63 τοῖς 100 καὶ ἔφθασα ἕως 250 χ. καὶ ἀκόμη θὰ προεχώρουν ἂν ἡ μηχανή μου ἠδύνατο.

Στρουθίον τι τὸ ὁποῖον εἶχον πλησίον μου ὀλίγον ἔλειψε νὰ ἀποθάνῃ· ἡ θερμοκρασία τοῦ σώματός του ἀπὸ 41, 9 κατῆλθε 36, 1. Ἡ πίεσις εἰς ἣν ἔφθασα ἄνευ διαταράξεως εἶναι ἡ αὐτὴ εἰς ἣν ὁ Κλαΐσερ καὶ ὁ Κόξβελ ἔπεσον λειποθυμισμένοι εἰς τὸ σκαφίδιόν των· ἀντιστοιχεῖ μὲ τὴν ὑψηλοτάτην κορυφὴν ἐπὶ τῆς γῆς, τὴν Γαουρ'ιγκαν, κορυφὴ ἥτις οὕτω θεωρητικῶς εἶναι προσητή. Φρονῶ ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ φθάσῃ τις μέχρι 150 χ. ὥστε ὁ Κ. Κλαΐσερ, εἶχε δίκαιον λέγων :

«Οὐδόλως ἀμφιβάλλω ὅτι ἄλλοι θὰ ποιήσωσι παρατηρήσεις εἰς ὕψη ὅπου δὲν ἠδυνήθην νὰ φθάσω χωρὶς νὰ λειποθυμήσω. Ἐγὼ δὲν θὰ ἀναλάβω νὰ διαγράψω τὰ ὅρια τῆς ἀνθρωπίνου ἐνεργητικότητος.»

Ο ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ

ΠΕΡΙ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Κατὰ τὰς συνεχεῖς εἰς Περιβόλαν ἐκδρομάς μου ἀναγκασθεὶς ἐνίοτε νὰ μείνω πλέον ἢ ἄλλοτε μόνος μετὰ τοῦ Κυβερνήτου, πολλὰ πολλάκις ἀληθῶς σοφὰ ἤκουσα ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ. Μίαν τῶν ἡμερῶν ἐγχειρίσας μοι ἰδιωτικὴν πρὸς αὐτὸν ἐπιστολήν, ἀνάγνωθι, εἶπε, μεγαλοφώνως. Καὶ ἀναγνοὺς εἶδον ὅτι ὁ ἐπιστέλλων, ὅστις ὑπεγράφετο Ἀριστείδης Μωραϊτίνης, εἰδοποίει ὅτι μετ' ὀλίγον ἐσκόπει ν' ἀναχωρήσῃ ἐξ Ἀγκῶνος κατὰ τὴν παραγγελίαν τοῦ Κυβερνήτου καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς Αἴγιναν.

— Ἠξεύρεις, μὲ ἠρώτησεν ὁ Κυβερνήτης μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ἐνῷ ἐδίπλου φάκελλον, διατί σ' ἔδωκα ν' ἀναγνώσῃς τοῦτο τὸ γράμμα; Διότι ὁ γράφων ἂν καὶ νέος, εἶναι πολλὰ πεπαιδευμένος καὶ πρὸ πάντων χρηστοηθέστατος. Ἀπαγγέλων δὲ βραδύτερον καὶ ἐντονώτερον τὴν τελευταίαν ταύτην λέξιν, ἀνύψωσε τὴν κεφαλὴν καὶ προσήλωσεν ἀτενῶς ἐπ' ἐμοῦ τοὺς ἀείποτε διαυγεῖς αὐτοῦ ὀφθαλμούς.— Ναί, ἐπανέλαβε μετὰ βραχεῖαν σιωπήν, χρηστοηθέστατος· καὶ διὰ τοῦτο τὸν παρεκάλεσα ὅταν ἐπέρασα ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα. Σὺ τί νομίζεις καλήτερα; γράμματα χωρὶς χρηστὰ ἤθη ἢ χρηστὰ ἤθη χωρὶς γράμματα;

Καὶ ἐπειδὴ νεύσας τοὺς ὀφθαλμούς, διότι μοὶ ἦτο ἀδύνατον ν' ἀντικρύσω τὸ φλογερὸν τοῦ λαλοῦντος βλέμμα, ἐσιώπων, αὐτὸς ἀναλαβὼν τὸν λόγον προσέθετο·

— Δὲν ἀποκρίνεσαι; Διέστρεψε λοιπὸν καὶ σὲ, τόσον νέον ἀκόμη, ἡ ἑλληνικὴ οἴησις; Πολλοὶ Ἕλληνες λογιώτατοι τοὺς ὁποίους ἐγνώρισα εἰς τὴν Βιέννην καὶ ἀλλοῦ, ἐνόμιζον ὅτι ἦναι σοφώτατοι, διότι ἔμαθαν μόνον ὀλίγα γράμματα. Ἐὰν, ὡς καυχᾶσθαι, εἶσθαι ἀπόγονοι τῶν Ἑλλήνων, δὲν ἔπρεπε νὰ λησμονῆτε ὅτι σοφίαν ἐκεῖνοι οὔτε ἐνόμιζαν οὔτε ὠνόμαζαν μόνην τὴν ἄσκησιν τοῦ νοὸς, ἀλλὰ καὶ τῆς ψυχῆς τὴν καλλιέργειαν. Ὁ γνωρίζων μόνον γράμματα μὴ ἔχων δὲ καὶ ψυχῆς ἀγωγὴν, εἶναι χειρότερος καὶ τοῦ χειροτέρου κακούργου, διότι ἔμαθε νὰ κακουργῇ ἐπιτηδειότερον παντὸς ἄλλου. Γνωρίζεις τὸν Σ. . . .;

— Μάλιστα ἐξοχώτατε.

— Αὐτὸς εἶναι ἀπὸ τοὺς πλέον προκομμένους σας, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοὺς πλέον κακοήθεις· ὅταν ἦτον εἰς Π. . . . ἔκλεπτεν· ἀφίνω τὰς ἄλλας του παρεκτροπάς.

Ἀνέπτυξε δὲ μετὰ τοσαύτης εὐγλωττίας, εἰ καὶ δὲν ὡμίλει εὐχερῶς τὴν ἑλληνικὴν, τὸ θέμα τοῦτο, καὶ τοσαῦτα περὶ ἀγωγῆς ἀνέφερε παραγγέλματα τοῦ Πλάτωνος, τοῦ Ἰσοκράτους, τοῦ Ξενοφῶντος, τοῦ Πυθαγόρου καὶ ἄλλων ἀρχαίων συγγραφέων, ὥστε κατεστείλας καὶ τὴν πνοήν μου ἐκρεμάσθην ἀπὸ τῶν χειλέων αὐτοῦ. Ἀφοῦ δὲ ἐτελείωσε, μήπως, μὲ ἠρώτησε γελῶν, ἐξέλαβες καὶ ἐμὲ, διότι ἀνέφερα τόσους Ἕλληνας, λογιώτατον; Τὸ κακὸν τὸ ἐδικόν σας εἶναι ὅτι μόλις μάθετε μερικοὺς κανόνας τῆς γραμματικῆς, ἔστω καὶ εἰς τὴν Γερμανίαν, καὶ μόλις ἰδῆτε μερικὰ τῆς Εὐρώπης βουνὰ, καὶ χειροτονεῖτε ὑμᾶς αὐτοὺς διορθωτὰς τῆς κοινωνίας καὶ νομοθέτας τῆς πολιτείας· πλὴν ἄλλο γραμματικὴ, ἄλλο κοινωνία καὶ ἄλλο πολιτεία· τόσον ἀέρα πέρνει ὁ νοῦς σας, ὥστε δὲν κατορθώνετε νὰ ἐννοήσητε τί χάσμα εἶναι μεταξὺ τῆς πρώτης καὶ τῶν δύο ἄλλων. Οἱ παλαιοὶ σοφισταὶ ἤξευραν περισσότερα γράμματα ἀπὸ σᾶς, καὶ ὅμως αὐτοὶ ἔχασαν τὰς Ἀθήνας.

Ἐμοῦ δὲ ἐκορυφοῦτο ὁ θαυμασμὸς οὐ μόνον διὰ τὴν χάριν καὶ τὴν σαφήνειαν καὶ τὴν πειθὼ μεθ' ὧν ἡρμήνευε τὴν διάνοιαν αὐτοῦ ὁ Κυβιρνήτης, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἀπροσδόκητον ἀνακάλυψίν μου ὅτι ἦσαν τοσοῦτον οἰκεῖοι πρὸς αὐτὸν οἱ ἀρχαῖοι, ἐνῷ ἠγνόει τὴν γλῶσσαν εἰς ἣν ἔγραψαν.

— Ἐν τοσούτῳ δὲν ἀπεκρίθης, προσέθετο μετὰ τὸ τέλος τῆς ὁμιλίας, εἰς τὴν ἐρώτησίν μου, ἐὰν προτιμᾷς γράμματα χωρὶς χρηστὰ ἤθη ἢ χρηστὰ ἤθη χωρὶς γράμματα;

— Καὶ ἂν ἦτον δυνατὸν, ἑτοίμησα ν' ἀποκριθῶ, νὰ προτιμῶ τὸ πρῶτον, ὅσα ἤκουσα ἀπὸ τὸ στόμα σας ἦσαν ἀρκετὰ ἰσχυρὰ διὰ

νὰ μὲ διάσουν νὰ ἀγαπήσω τὸ δεύτερον.

Ἐκεῖνος δὲ μειδιάσας εἶπε :

— Πιθανὸν να νομίζῃς καὶ σὺ ὁμοῦ μὲ τοὺς κατηγόρους μου ὅτι εἰμαι φωτοσβέτης· τί ἤθελαν ; να κάμω εὐθὺς ἀκαδημίαν ὡς τοῦ Γκιλφόρ ; ἀλλὰ διὰ νὰ φθάσῃ τις εἰς τὴν ἀκαδημίαν πρέπει ν' ἀρχίσῃ ἀπὸ τὸ ἀλληλοδιδακτικον. Ἰδοὺ προσεκάλεσα εἰς τὸν Πόρον τὸν Κλεόβουλον, καὶ ἔστειλα τὸν Βυτρὸν νὰ ἐπισκεφθῇ τὰ σχολεῖα καὶ νὰ μοὶ δώσῃ γνώμην πῶς νὰ τὰ βελτιώσω καὶ νὰ τὰ αὐξήσω. Πόσος καιρος εἶναι ἀφοῦ ἦλθα; μόλις τρεῖς μῆνες.»

Καὶ ταῦτα περὶ τοῦ σπουδαιοτάτου τούτου θέματος, ἔλεγε πρὸ ἡμίσεως σχεδὸν αἰῶνος ὁ πρῶτος τῆς Ἑλληνικῆς Πυλιτείας Κυβερνήτης. Ἀναδημοσιεύοντες ἤδη αὐτὰ ἐκ τῆς Πανδώρας (ὅρα Τόμον ιγ' σελ. 43) μετὰ ψυχικοῦ ἄλγους παρατηροῦμεν ὅτι τόσον ἐρριζώθη παρ' ἡμῖν ἡ στρεβλὴ περὶ παιδείας ἰδέα ὥστε κινδυνεύομεν νὰ καταντήσωμεν οἱ μᾶλλον οἰηματίαι τῶν ἀνθρώπων. Συχνὰ πυκνὰ ὑπερεκθειάζομεν τὴν παιδείαν· πλὴν πόσαι ἐξ ἡμῶν ἀκούοντες ἢ λέγοντες τὴν λέξιν ταύτην «παιδεία» ἐννοοῦσιν πλέον τι ἢ τὰ εἰς τὰ σχολεῖα διδασκόμενα ; Τί δὲ διδασκόμεθα εἰς τὰ σχολεῖα; Πᾶν ἄλλο ἀπὸ τὸ δυνάμενον νὰ διαπλάσῃ τὰς καρδίας μας· πᾶν ἄλλο παρὰ τὸ δυνάμενον νὰ μᾶς φωτίσῃ περὶ τῆς πραγματικῆς καταστάσεώς μας· πᾶν ἄλλο ἀπὸ τὸ δυνάμενον νὰ μᾶς ἀναδείξῃ πολίτας ἀγαθοὺς, ἀληθῶς ἀνθρώπους. Διὰ τοῦτο ἅμα ἐξέλθωμεν τοῦ σχολείου ἕκαστος ἐξ ἡμῶν θεωρεῖ ἑαυτὸν σοφὸν, θεωρεῖ ἑαυτὸν τοῦ ἄλλου ἀνώτερον, θεωρεῖ ἑαυτὸν ὡς ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ καταβάντα! Καθιστάμενοι δὲ τοιοῦτοι ποῦ τρέχομεν; Ὤ, εἴθε ὁ Θεὸς νὰ μᾶς φωτίσῃ!

ΤΡΩΙΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ

(Συνέχεια ἀπὸ σελ. 163)

Τὸ ὕψωμα τὸ ὁποῖον ἐπέσυρε τὴν προσοχὴν τοῦ Κ. Σλίμαν, ὡς ἐκ τῆς θέσεως καὶ τοῦ σχήματός του ἐφαίνετο πιθανώτατα ὡς ἡ τοποθεσία τῆς ἀκροπόλεως, τῆς Περγάμου τοῦ Ὁμήρου. Αὕτη ἦτο ἡ βορειοδυτικὴ γωνία τοῦ λόφου Ἰσσαρλίκ, ὑψηλοτέρα εἰκοσιπέντε περίπου πόδας τοῦ ἐπιλοίπου λόφου, καὶ ἔχουσα μῆκος 325 καὶ πλάτος 235 ὑπαρδῶν ἢ δεκαἑξ περίπου πλέθρων ἐπιφάνειαν. Ταχέως ἐφάνη ὅτι τὸ ἄνω στρῶμα τοῦ λόφου ἀπετελεῖτο ἐκ συσσωρευμένων ἐρειπίων, τῶν λειψάνων τῆς Νέας Τροίας τῆς ἱστορίας, ὡς ἐκ τῶν ἑλληνικῶν νομισμάτων καὶ τῶν θραυσμάτων ἀγγείων ἑλληνικῶν ἐντὸς αὐτῶν εὑρέντων ἐφάνη. Τὰ θεμέλια ναοῦ τινος ἀνεκαλύφθησαν, ὁ ὁποῖος ναὸς οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ἦτο ὁ τῆς Ἀθηνᾶς, ὃν ἐπεσκέφθησαν ὅτε Ξέρξης καὶ Ἀλέξανδρος. Ὑπὸ τὰ ἐρείπια ταῦτα ἓξ πόδας βαθύτερον, εὑρέθησαν ἐρείπια οἰκιῶν καταστραφεισῶν φανερῶς ὑπὸ πυρός. Δεκατρεῖς δὲ πόδας ὑπὸ τὸ δεύτερον τοῦτο στρῶμα πολυάριθμα λίθινα σκεύη ἢ ἐργαλεῖα ἐξ ἐκείνων τὰ ὁποῖα γενικῶς θεωροῦνται ὡς τῆς ἀπομεμακρυσμένης ἐκείνης καὶ βαρβάρου καταστάσεως τῆς ἀνθρωπότητος τῆς κοινῶς καλουμένης «λιθίνης ἐποχῆς.» Ἀλλὰ ὑπὸ βάθος δέκα ποδῶν ἀκόμη ὁ Δ. Σλίμαν εὗρε πολυάριθμα χάλκινα ἐργαλεῖα, σκεύη καὶ ὅπλα, λεπτῶς καὶμὲ χάριν εἰργασμένα καὶ ἀγγεῖα πήλινα τοῦ αὐτοῦ χαρακτῆρος. Ἐξακολουθῶν νὰ σκάπτῃ πλαγίως ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ βάθους εὗρε τὰ λείψανα τείχους ἓξ ποδῶν πλάτος ἔχοντος, καὶ ἀνεκάλυψε πύργον στερεᾶς λιθοκτίστου ἐργασίας, τεσσαράκοντα ποδῶν εὐρὺν καὶ εἴκοσι ὑψηλόν. Ἐκ τούτου ὁδὸς λιθόστρωτος ἔφερε πρὸς διπλῆν πύλην, τὰ δύο ἀνοίγματα τῆς ὁποίας ἀπεῖχον εἴκοσι πόδας. Οὐ μακρὰν τῆς ὁδοῦ ἐντὸς τῆς ἀκροπόλεως ἀνεκάλυψε τὰ λείψανα κτιρίου πολὺ ἰσχυρῶς κτισμένου. Ἀμέσως πλησίον τοῦ κτιρίου τούτου, καὶ ὑπὸ φλοιὸν παχὺν στάκτης κοκκίνης καὶ κεκαυμένων ἐρειπίων εὗρε μέγα τι χάλκινον ἀντικείμενον, τὸ ὁποῖον ἐγνώσθη ὡς ἀσπίς. Ἐξακολουθῶν δὲ νὰ ἐρευνᾷ ἐν τῇ ἀπουσίᾳ τῶν ἐργατῶν του, καὶ μόνον ὑπὸ τῆς ἀφωσιομένης συζύγου του Ἑλληνίδος Ἀθηναίας βοηθούμενος ἐξέθαψε σωρὸν χρυσῶν, ἀργυρῶν καὶ χαλκῶν ἀντικειμένων. Τὰ μᾶλλον ἀξιοσημείωτα τούτων εἶναι τὰ ἑξῆς.—Χαλκοῦν λεβήτιον, δεκαἑξ ἡμίσυ δακτύλων διαμέτρου καὶ πέντε ἡμίσυ βάθους, τρία ἀγγεῖα, φανερῶς κύπελλα, ἐκ στερεοῦ χρυσοῦ, ζυγοῦντα, ἑπτὰ, δεκατρεῖς, καὶ δεκαεννέα οὐγγίας. Τρία ἀργυρᾶ ἀγγεῖα, τὸ μεγαλήτερον τῶν ὁποίων ἔχει ὀκτὼ δακτύλων ὕψος καὶ ἑπτὰ διάμετρον· δύο μικρότερα ἀργυρᾶ ἀγγεῖα, λεπτοτάτης ἐργασίας, καὶ ἓν ἀργυροῦν τριβλίον, ὡς καὶ διάφορα πέταλα ἢ τεμάχια ἀργύρου. Ἐκτὸς τῶν σκευῶν τού-

των εὑρέθησαν δεκατρεῖς αἰχμαὶ ἀκοντίων χάλκιναι, ἔχουσαι μῆκος ὀκτὼ καὶ πλάτος δύο δακτύλων· δεκατέσσαρα μέταλλα πελέκεων, τὸ μέγιστον τῶν ὁποίων ἔχει βάρος τριῶν λιτρῶν (μιᾶς ὀκᾶς), πολλὰ ἐγχειρίδια ἢ ξιφίδια καὶ μία μάχαιρα ἐκ τοῦ αὐτοῦ μετάλλου. Ἐντὸς τοῦ μεγάλου ἀργυροῦ ἀγγείου εὑρέθη θαυμαστὴ συλλογὴ γυναικείων κοσμημάτων ἐκ καθαροῦ χρυσοῦ, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἦσαν μεγαλοπρεπῆ καὶ λαμπρὰ σκουφώματα ἐξ ἀλυσσιδωτῆς ἐργασίας, ἓν κεφαλόδεσμον, τέσσαρα περιφήμως εἰργασμένα ἐνώτια καὶ πεντήκοντα ἓξ κατωτέρας ποιότητος, ἓξ βραχιόλια, καὶ, ὡς ἀκούομεν, χιλιάδες δακτυλιδίων, περονῶν καὶ ἄλλων μικρῶν ἀντικειμένων ἁπάντων χρυσῶν. Εἰς τὰς μακρυτέρας ἀλύσσεις τῶν σκουφωμάτων εἶναι κρεμασμένα κοσμήματα, ἑνὸς δακτύλου καὶ τετάρτου μακρά, ἔχοντα σχῆμα παρεμφερὲς πρὸς σῶμα ἀνθρώπινον καὶ κεφαλὴν γλαυκός. Πλησίον τῆς θέσεως τοῦ θησαυροῦ ἦτο καὶ μία περικεφαλαία· ὅλα δὲ ταῦτα τὰ ἀντικείμενα, μάλιστα τὰ χάλκινα, ἐφαίνοντο ὡς ὑπὸ πυρὸς προσβεβλημένα.

Ὁ Δ. Σλίσμαν διαχωρίζεται ὅτι ἀνεκάλυψεν, εἰς τὰ ἀναμφιβόλως ἀρχαιότατα ταῦτα ἐρείπια, τὰ τείχη καὶ τὴν βόρειον πύλην, τὰς περιφήμους Σκαιὰς Πύλας τῆς Τροίας, τὸ μέγαρον τοῦ Πριάμου καὶ τὸν πύργον τοῦ· ὅπλα δι' ὧν ἐπολέμησαν οἱ τῆς Τρῳάδος μαχηταί· καὶ μέρος τοῦ θησαυροῦ, πολὺ πιθανῶς τοῦ βασιλικοῦ θησαυροῦ, φανερῶς συμμαζευθέντος διὰ φυγὴν, ἀλλὰ τὸ ὁποῖον καί τοι διαφυγὸν τοὺς Ἕλληνας, ἀπωλέσθη, πιθανῶς μετὰ τοῦ κυρίου του ὑπὸ τὰ καιόμενα ἐρείπια τῆς πόλεως.

Σπουδαία ἀντίρρησις ὡς πρὸς τὴν ταυτότητα τῆς ἐπὶ τόσους αἰῶνας τεθαμμένης ταύτης ὁμηρικῆς πόλεως Τροίας γεννᾶται ἐξ αὐτῆς τῆς μικρᾶς της ἐκτάσεως. Ἡ περίμετρος τῶν τειχῶν της δὲν φαίνεται ἐγκλείουσα θέσιν μεγαλητέραν τῆς (ἐν Λονδίνῳ) πλατείας τοῦ Τραφαλγάρ. Αἱ διαστάσεις της ὁμοιάζουσι διαστάσεις ἁπλοῦ φρουρίου καὶ εἶναι δύσκολον νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἔκτασις τόσον περιωρισμένη ἠδύνατο νὰ περιλαμβάνῃ κατοίκους δίδοντας χιλίους ὁπλίτας ἢ ὅτι ἠδύνατο νὰ παρέχῃ τὰς ἀπαιτουμένας εὐκολίας εἰς τοὺς πολυαρίθμους συμμάχους οὓς ὁ Ὅμηρος παριστᾷ ὡς ἐλθόντας νὰ βοηθήσωσι τοὺς Τρῶας καὶ ὡς ἐξερχομένους ἐκ τῶν πυλῶν της. Τὸ μικρόν της μέγεθος εἶναι ἐπίσης ἀσυμβίβαστον ὄχι μόνον μὲ τὰς γενικότητας τῆς γλώσσης τοῦ ποιητοῦ, ὀνομάζοντος αὐτὴν «μεγάλην πόλιν Πριάμου» «πλατύδρομον Τροίαν» ἀλλὰ καὶ μὲ τὰ καθέκαστα τὰ ὁποῖα περὶ αὐτῆς ἐκθέτει ὡς πρὸς τὸν ἀριθμόν, τὸ εἶδος καὶ τὴν θέσιν τῶν ἐν αὐτῇ κτηρίων. Περιγράφει αὐτὴν ὡς ἔχουσαν ἀκρόπολιν Πέργαμον, ἐν ᾗ ἦτο τὸ εὐρύχωρον μέγαρον τοῦ Πριάμου, μὲ τὰς αὐλάς του καὶ μὲ τοὺς ἑξήκοντα δύο κοιτῶνάς του, κεχωρισμένον ἀπὸ τὰ μέγαρα τοῦ Ἕκτορος καὶ τοῦ Πάριδος, καὶ ὁ ναὸς τῆς Παλλάδος Ἀθηνᾶς. Ἐπανειλημμένως δὲ λέγει ὅτι διὰ νὰ φθάσῃ τις ἀπὸ τὴν ἀκρόπολιν εἰς τῆς πόλεως τὰ τείχη ἔπρεπε νὰ διέλθῃ μέγα μέρος τῆς πόλεως καὶ ὁδοὺς διαφόρους. Ὁ Δ. Σλίμαν ἀναγνωρίζει τὴν δυσκολίαν ταύτην καὶ συναισθάνεται τὸ δύσαρεστον τῆς θέσεώς του, εὑρίσκοντος ὅτι τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἐν ἀρχῇ ὡς μόνον ἀκρόπολιν ἐκλαμβανόμενον ἦτο ὅλη ἡ πόλις καὶ ὅτι πράγματι αὐτὴ δὲν εἶχεν ἀκρόπολιν. Ὑπάρχει δὲ τὸ ἀσυμβίβαστον μεταξὺ τῶν Ὁμηρικῶν περιγραφῶν καὶ τῶν σημερινῶν φαινομένων διὰ τῆς ὑπερβολικῆς μεγαλοποιήσεως καὶ τῆς ζωηρᾶς καὶ μεγάλης τοῦ ποιητοῦ φαντασίας. Δυνάμεθα νὰ παρατηρήσωμεν, πρὸς ὑποστήριξιν τῆς θεωρίας του ὅτι ὁ ἱστορικὸς Θουκυδίδης ἀποδίδει πιθανὰς ὑπερβολὰς εἰς τὸν Ὅμηρον, ἀπαριθμοῦντα τὸν Ἑλληνικὸν στρατὸν, ὑπόθεσις ἥτις λογικῶς δύναται νὰ ἐπεκταθῇ καὶ εἰς τὸ μέγεθος καὶ τοὺς πόρους τῆς Τροίας. Ἔτι καταλληλοτέρα πρὸς ὑποστήριξιν τῆς τοῦ Δ. Σλίμαν ἀνακαλύψεως κατὰ τῶν ἀντιρρήσεων εἶναι ἡ παρατήρησις τοῦ Θουκυδίδου ὡς πρὸς τὰς Μυκήνας, τὴν πρωτεύουσαν τοῦ Ἀγαμέμνονος, τοῦ ἰσχυροτάτου τῶν Ἑλλήνων συμμάχων καὶ ἀρχηγοῦ τῆς ἐκστρατείας. «Ἡ σμικρότης τῶν Μυκηνῶν,» λέγει, «ἢ ἡ ταπεινότης τῶν ὀχυρῶν πόλεων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης δὲν εἶναι λόγος ἰσχυρὸς ἵνα συμπεράνωμεν ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκστρατευσάντων δὲν ἦτο οἷος παρίστανται ἀπὸ ποιητὰς καὶ παραδόσεις.» Βασίζει δὲ τοῦτο ἐπὶ τῆς παρατηρήσεως τῶν δύο μεγίστων πόλεων τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν ἐποχήν του. «Τὰ ἐρείπια τῆς Σπάρτης, κατὰ τὴν γνώμην του, δὲν θὰ συμφράσκουσι μὲ τὰς ἱστορικὰς διηγήσεις περὶ τοῦ πολιτικοῦ καὶ στρατιωτικοῦ μεγαλείου της, ἐνῷ τὰ ἐρείπια τῶν Ἀθηνῶν θὰ δεικνύωσι δύ-

ναμιν καὶ ὑπεροχὴν τῆς πραγματικῆς διπλασίαν.» Καὶ ἐπ' αὐτῶν δὲ τοῦ Ὁμήρου τῶν περιγραφῶν τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τοῦ μεγέθους τῆς πόλεως, κείτοι οὖται εἶναι πρὸς ἀλλήλας ἀσύμφωνοι, δυνάμεθα νὰ στηριθῶμεν. Ὁ ποιητὴς θέτει εἰς τὸ στόμα τοῦ Ἀγαμέμνονος ὅτι οἱ ἐντόπιοι Τρῶες ὕτε κἂν τὸ δέκατον τῶν πολιορκητῶν των ἦσαν κατὰ τὸν ἀριθμόν. Ἂν δὲ κατ.βάσωμεν τὴν ἀπαρίθμησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ κατὰ ἓν τρίτον, θὰ ἔχομεν μόνον 6000 κατοίκους τῆς Τροίας. Προσέτι, πρὸς τὸ τέλος τῆς Ἰλιάδος διηγούμενος τὴν μονομαχίαν τοῦ Ἀχιλλέως καὶ Ἕκτορος λέγει ὅτι ἀφοῦ ὁ Ἀχιλλεὺς ἐφόνευσε τὸν Ἕκτορα ἔσυρεν αὐτὸν τρὶς κύκλῳ τῶν τειχῶν τῆς πόλεως, περίστασις μὴ ἐπιτρέπουσα νὰ φαντασθῶμεν μεγάλην τὴν τῆς πόλεως περιφέρειαν. Εἰς τὴν αὐτὴν περίστασιν ἡ Ἀνδρομάχη εὑρισκομένη ἐντὸς τοῦ μεγάρου της ἐν τῇ ἀκροπόλει ἀκούει τὴν οἰμωγὴν τῆς πενθερᾶς της Ἑκάβης, ἐκ τοῦ τείχους τῆς πόλεως βλεπούσης θανατούμενον τὸν Ἕκτορα. Οὕτως ὥστε ἡ βασιλικὴ κατοικία πρέπει νὰ ἦτο τότε ἐν τῇ διανοίᾳ τοῦ ποιητοῦ τόσον πλησίον τῶν τειχῶν τῆς πόλεως, ὅσον οἱ τοῦ Δ. Σλίμαν ἀνακαλύψεις δεικνύουσιν αὐτήν. Τέλος πάντων εἶναι πολὺ δυνατὸν ὥστε τὰ ἀνακαλυφθέντα τείχη καὶ αἱ πύλαι νὰ ἦναι μόνον προμαχῶνες τῆς ἀκροπόλεως, ἀνασκαφαὶ δὲ ὑστερώτεραι νὰ φέρωσιν εἰς φῶς ἴχνη κτηρίων καὶ θεμέλια τειχῶν πέραν τῆς κορυφῆς τοῦ Ἰσσαρλικίου. Ὁ Δ. Σλίμαν ἀληθῶς ἠνοιξεν ὀπὰς εἰς τὰ πέριξ τῶν ἐρειπίων ἀλλὰ δὲν εὗρεν ἴχνη οἰκιῶν ἢ τείχους. Ἐν τούτοις εἶναι τόσον γοητευμένος μὲ τὴν ἰδέαν ὅτι εὗρε τὰς Σκαιὰς Πύλας, αἵτινες ἀναντιρρήτως ἦσαν ἔξοδος τῶν τειχῶν τῆς πόλεως ὥστε ἴσως θὰ ἐδοκίμαζε θλῖψιν ἂν εὕρισκε καὶ πέραν ἐρείπια, τὰ ὁποῖα θὰ τὸν ἐβίαζον νὰ παραδεχθῇ τὰς ἤδη ἀνακαλυφθείσας πύλας οὐχὶ ὡς τὰς Σκαιὰς, ἀλλ' ὡς ἀνηκούσας εἰς τὸ τεῖχος τῆς ἀκροπόλεως.

Τὰ πράγματα, τα εὑρεθέντα ὑπὸ τὴν στάκτην καὶ τὰ κεκαυμένα ἐρείπια παρέχουσιν ἐνδείξεις ἐφ' ὧν ὁ Δ. Σλίμαν φαίνεται κυρίως βασιζόμενος ὅταν κηρύττῃ τὴν ταυτότητα τῶν ἐρειπίων, μεταξὺ τῶν ὁποίων ταῦτα εὑρέθησαν καὶ τῆς ὁμηρικῆς Τροίας. Πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι τὰ λείψανα ταῦτα ἀνήκουσιν εἰς τάξιν καὶ φέρουσι χαρακτηριστικὰ πολὺ σύμφωνα μὲ τὰ κοινῶς εἰς χρῆσιν τῶν ἐν τοῖς Ὁμηρικοῖς ποιήμασιν ἀναφερομένων. Ἡ χαλκίνη ἀσπὶς ἔχει δύο διακριτικὰ σημεῖα τῶν ἀσπίδων, Τρωικῶν τε καὶ Ἑλληνικῶν, συχνότατα ἀναφερόμενα ἐν τῇ Ἰλιάδι, ἔχει ὀμφαλὸν εἰς τὸ κέντρον, καὶ εἰς τὴν ἄκραν ὑψουμένην περιφέρειαν. Ἀληθῶς τὸ μέγεθός της εἶναι μικρὸν, καθότι μόνον εἴκοσι δακτύλων ἔχει διάμετρον, ὄντως τοῦ ὀμφαλοῦ τεσσάρων δακτύλων τὴν περιφέρειαν τοῦ δὲ ἄκρου ὑψωμένου ἑνὸς καὶ ἡμίσεως δακτύλου, καὶ ἑπομένως πολὺ διαφέρει ἀπὸ τὴν ἀσπίδα τοῦ Ἕκτορος, τοῦ ὁποίου καὶ ὁ λαιμὸς καὶ οἱ ἀστράγαλοι ἐκτυπῶντο ἐνῷ περιεπάτει ὑπὸ τῆς περιφερείας, ἥτις ἐξεῖχε τῆς λοφωτῆς ἀσπίδος, ἐχούσης τοὐλάχιστον τεσσάρων ποδῶν διάμετρον. Ἀλλ' αὕτη φαίνεται ἀσπὶς κοινοῦ πολεμιστοῦ, ἐνῷ ὁ Ἕκτωρ ἦτο ἥρως καὶ ἰσχυρὸς μεταξὺ τῶν ἰσχυρῶν τῆς ἐποχῆς του. Ἐκτὸς τούτων ὁ Κ. Σλίμαν δύναται νὰ εἴπῃ ὅτι ἐνταῦθα ἔχομεν ἔνδειξιν τῆς Ὁμηρικῆς ὑπερβολῆς καὶ ὅτι δυνάμεθα νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἐμεγαλοποίησε τὴν πόλιν τῶν Τρώων καὶ τὸ στρατόπεδον τῶν Ἑλλήνων, κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰς αὐτῶν ἀσπίδας. Ἡ χαλκίνη χύτρα ἀδύνατον νὰ μὴ ὑπενθυμίσῃ τὸν σπουδαστὴν τοῦ Ὁμήρου τὴν συχνὴν χρῆσιν ἣν ὁ ποιητὴς ποιεῖται τοῦ ὀνόματος αὐτῆς ἔν τε τῇ Ἰλιάδι καὶ τῇ Ὀδυσσείᾳ. Μὲ τὰς αἰχμὰς εὑρέθησαν καὶ δεκατέσσαρες πελέκεις, ἐργαλεῖα πολὺ συχνὰ ἀναφερόμενα ὑπο τοῦ Ὁμήρου καὶ βεβαίως εἰς χρῆσιν παρὰ τοῖς πολεμισταῖς αὐτοῦ ἐν ταῖς μάχαις (Ἰλ. Ο. 711). Τὸ μέγα χρυσοῦν κύπελλον, τὸ ὁποῖον ἔχει βάρος εἴκοσι οὐγγιῶν καὶ εἶναι ἑπτὰ δακτύλων μακρὺ καὶ ἑπτα πλατὺ, τριῶν δὲ ὑμίσεως ὑψηλὸν, ἔχει σχῆμα πλοίου καὶ εἰς ἑκάστην ἄκραν του σῶμα διὰ νὰ πίνῃ τις εὐκόλως καὶ δυο χειριδια εἰς τας πλευράς. Τὸ περιεργότατον τοῦτο ἀγγεῖον θεωρεῖται ὑπὸ τοῦ Δ. Σλίμαν ὡς δεῖγμα κυπέλλου συχνότατα ὑπὸ τοῦ Ομήρου περιγραφομένου δι' ἐπιθέτου ἀμφιβόλου. ἀλλ' ἐννοοῦντος ὅτι κἄπως εἶναι διπλοῦν. Τὰ γυναικεῖα κοσμήματα συμφωνοῦσιν ἔτι μᾶλλον πρὸς τὰ ὑπὸ τῶν Ὁμηρικῶν κυριῶν, Ἑλληνίδων καὶ Τρῳῶν, καὶ αὐτῶν τῶν Θεῶν φορούμενα. Μεταξὺ αὐτῶν εὑρίσκονται, ὡς καὶ ἀνωτέρω ἐρρέθη, λαμπρότατα ἐπεξειργασμένα χρυσᾶ ἐνώτια, καὶ πολλὰ μικρότερα, καὶ βραχιόλια χρυσᾶ. Μεταξὺ αὐτῶν εὑρίσκονται προσέτι πολλαὶ χρυσαῖ περόναι, κομβία κτλ. Λαμπρὰ χρυσᾶ

ἐνώτια (ἔρματα) εἶναι μέρος τοῦ διακόσμου τῆς θεᾶς Ἥρας καὶ ἐκ τῶν δώρων τῶν προσφερομένων εἰς τὴν Πηνελόπην ὑπὸ τῶν μνηστήρων. (Ὀδυσ. Σ. 295) καὶ κατὰ τὰς δύο δὲ περιστάσεις περιγράφονται ὡς καλῶς εἰργασμένα καὶ τρίγληνα (ἔχοντα τρεῖς πέτρας λαμπράς.) Τὰ ἄλλα δῶρα πρὸς τὴν Πηνελόπην εἶναι, πέπλος ποικίλος, ἔχων δώδεκα χρυσᾶς περόνας κομβονούσας, χρυσοῦν βραχιόλιον καὶ περιδέραιον. Τῆς Ἥρας τὸ φόρεμα ἐκρατεῖτο διὰ χρυσῶν καρφίδων. Ὁ Ἥφαιστος, ὁ τεχνήτης θεὸς, ὅτε ἦτο παιδίον ἔκαμε διὰ τας τροφούς του κομβια καὶ βραχιόλια, ἐνώτια εἰς σχῆμα βλαστοῦ, καὶ περιδέραια. Τὸ ἤλεκτρον, μίγμα ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, ἦτο ἓν μέρος τοῦ περιδεραίου (ὅρμου), καὶ φαίνεται εἰς τὸν διάκοσμον τοῦ μεγάρου τοῦ Μενελάου. Ἓν ἐκ τῶν εὑρεθέντων κυπέλλων εἶναι ἐκ τῆς αὐτῆς ὕλης, κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων διδομένην ἀναλογίαν. Προσέτι ἡ παρ-βολὴ τῶν τῆς κεφαλῆς κοσμημάτων μὲ τὴν περιγραφὴν τῶν ὑπὸ τῆς Ἀνδρομάχης, τῆς συζύγου καὶ χήρας τοῦ Ἕκτορος, φορουμένων δεικνύει τὸν ὁμηρικὸν αὐτῶν χαρακτῆρα. Τὰ κοσμήματα τῆς κεφαλῆς ταῦτα συνίστανται ἀπὸ ἄλυσιν εἴκοσι δακτύλων μακρὰν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν κρέμανται ἐξ ἑκάστου μέρους ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ ἀλύσεις κεκαλυμμέναι μὲ μικρὰ ἐκ χρυσοῦ φύλλα, δεκαπέντε δακτύλων μακραὶ, καὶ μεταξὺ αὐτῶν εἰκάδες μικρῶν ἀλύσεων τριῶν δακτύλων μήκους. Ὁ διάκοσμος τῆς κεφαλῆς τῆς Ἀνδρομάχης ἀπετελεῖτο ἀπὸ πολλὰ κοσμήματα—λαμπρὰς τενείας ἢ ἀλύσεις, διάδημα, δίκτιον διπλούμενον, ἐπίδεσμον, καὶ κ ρ ή δ ε μ ν ο ν, κόσμημα τὸ σχῆμα καὶ ἡ χρῆσις τοῦ ὁποίου φιλονεικεῖται. Ἡ αὐτὴ λέξις ἀλλοῦ σημαίνει ὅλον τὸν τῆς κεφαλῆς κόσμον. Τὸ ὑπὸ τῆς Πηνελόπης φορούμενον, ἐκρέμα ἀπὸ τὰ δύο μέρη (Ὀδ. Α.' 334) ὥστε κατὰ θέλησιν ἠδύνατο νὰ φέρηται ταχέως πρὸ τοῦ προσώπου (Λιόδελλος καὶ Σκώτ.) Τὰ ἀνακαλυφθέντα σκουφώματα πλησιάζουσι πολὺ εἰς ταύτην τὴν περιγραφήν. Νύμφη τις θαλασσία ἔδωκεν εἰς τὸν ναυαγήσαντα Ὀδυσσέα κρήδεμνον ὡς μαγικὸν κολυμβητικὸν ἐργαλεῖον.

Φαίνεται ὅτι ἡ ἰδέα ἐγεννήθη ἐκ τῆς χρήσεως τοιούτου ἀκριβῶς ἀντικειμένου, ὡς τοῦ ἐντὸς τοῦ ἀγγείου εὑρεθέντος, τὸ ὁποῖον, ἂν βιπλασιασθῇ κατὰ τὸ μῆκος, ὡς πᾶσα φαντασία ποιητικὴ δύναται νὰ πράξῃ καὶ ὡς πράγματι ἀναμφιβόλως αἱ γυναῖκες ἔπραξαν, δύναται νὰ περιβάλλῃ στῆθος ἀνδρός. Αἱ συμπτώσεις αὗται εἶναι περίεργοι καὶ ἀξιοσημείωτοι.

Ἀναθεωροῦντες τὸν κατάλογον τῶν ἐν Ἰσαρλὶκ ἐκτεθέντων ἀντικειμένων καὶ παραβάλλοντες μὲ τὰς ἐν Ἰλιάδι καὶ Ὀδυσσείᾳ διεσπαρμένας περιγραφὰς ἀγγείων, σκευῶν, κοσμημάτων καὶ ὅπλων πολεμικῶν φανταζόμεθα ὅτι ἂν τις ἦτο ἀρκετὰ πλούσιος καὶ εὐφυὴς καὶ συνήθροιζεν ἀρχαιότητας τοῦ εἴδους τούτου, ἢ ἂν τις κατεσκεύαζε τοιαύτας καὶ τὰς ἔθετε βαθέως ὑπὸ κεκαυμένα ἐρείπια, μὲ σκοπὸν νὰ κάμῃ τὸν κόσμον νὰ πιστεύσῃ ὅτι αὐτὰ εἶναι ἀπομεινάρια τῆς τοῦ Ὁμήρου Τροίας, ὁ δὲ τόπος ὅπου ἀνεκαλύπτοντο να ἦτο ἡ θέσις τῆς Τροίας, ἤθελε βεβαίως θέσει μεταξὺ αὐτῶν ἀκριβῶς τοιαῦτα ἀγγεῖα, κοσμήματα καὶ ὅπλα, ἃ εἶναι τὰ ἀποτελοῦντα τὸν εὑρεθέντα θησαυρὸν, κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν ἀντικειμένων ἑκάστου διακεκριμένου χαρακτῆρος, καὶ ὁμοιζόντων, οὐχὶ ὅμως ἀκριβέστατα, μὲ τὰ εἰς τὰ ποιήματα περιγραφόμενα. Ἦ ἂν ἠρωτᾶτό τις ἐντριβὴς εἰς τὰ ὁμηρικὰ ποιήματα τί εἴδους ἀντικείμενα, ὧν χρῆσιν ἐποιοῦντο κατὰ τὸν Ὅμηρον, εἰς τοὺς ἡρωικοὺς χρόνους, ἤλπιζε νὰ εὕρῃ εἰς τὰ ἐρείπια τῆς Τροίας, καὶ ἀπὸ ποίαν ὕλην, ἀναμφιβόλως θὰ ὠνόμαζεν ἀκριβῶς τοιαῦτα, χρυσᾶ, ἀργυρᾶ, χάλκινα καὶ ἠλέκτρινα, οἷα περιέχει περίπου ἡ τοῦ Δ. Σλίμαν συλλογή.

Ὁ Δ. Σλίμαν διὰ ν' ἀποδείξῃ τὴν γνησιότητα τῶν εὑρεθέντων φέρει ὡς λόγον καὶ τὰ γλαυκοκέφαλα κοσμήματα τῶν σκουφωμάτων, ὡς καὶ τὰ γλαυκὸς κεφαλὰς φέροντα ἀγγεῖα καὶ εἰδώλια ἐκ διαφόρων ὑλῶν. Νομίζει δὲ ὅτι αὗται εἶναι συμβολικαὶ παραστάσεις τῆς Ἀθηνᾶς, ἧς ἡ γλαὺξ ἦτο ἱερὰ καὶ ἧς ἦτο τὸ ἔμβλημα, τῆς θεᾶς ἐκείνης, ἧς ὁ ναὸς, ὡς γινώσκομεν ἦτο ἐν τῇ ἀκροπόλει τῆς Τροίας καὶ ἣν θεωρεῖ, οὐχὶ ἀλόγως, λατρευομένην ὡς τὴν προστάτιν θεὰν τῆς πόλεως. Ἐπωφελεῖται δὲ καὶ ἐκ τοῦ γνωστοῦ ἐπιθέτου, τὸ ὁποῖον ὁ Δ. Σλίμαν ἐξηγεῖ διὰ τοῦ «ἔχουσα πρόσωπον γλαυκός» Ὁ καθηγητὴς Μάξ Μύλλερ καὶ ἄλλοι ἐπικρίναντες τὴν νέαν ταύτην ἐξήγησιν μετὰ σαρκασμοῦ ἐρωτῶσιν ἂν καὶ τὸ ἐπίθετον β ο ώ π ι ς, τὸ ὁποῖον ὁ Ὅμηρος ἀποδίδει εἰς τὴν Ἥραν, δὲν πρέπει νὰ ἐξηγηθῇ διὰ τοῦ «ἔχουσα πρόσωπον βοός.» Ἐν τού-

τοις καίτοι ὁ Κ. Σλίμαν δυσκολεύεται νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ὁποίαν ποιεῖ ἐξήγησιν τοῦ ἐπιθέτου γ λ α υ κ ῶ π ι ς, εἶναι ὅμως πολὺ πιθανὸν ὅτι αἱ εἰκόνες τῆς Ἀθηνᾶς, κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους ἔπρεπε νὰ κατασκευάζωνται μὲ γλαυκῶν κεφαλάς. Ἀνάλογα τούτου ἔθη ἀπαντῶνται πολλὰ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. Ὁ Ἄμμων Ζεὺς παρίστατο μὲ κεφαλὴν κριοῦ· ὁ Βάκχος καὶ διάφοροι ποτάμιοι θεοὶ μὲ κέρατα· ὁ Αἰγύπτιος θεὸς Φρὲ (ὁ ἥλιος) ἐζωγραφίζετο μὲ κεφαλὴν ἱέρακος. Εἰς τὰς Ὄρνιθας τοῦ κωμικοῦ Ἀριστοφάνους λέγεται ὅτι ὁ Ζεὺς ὡς βασιλεὺς συνήθως ἵσταται μὲ ἀετὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του, καὶ ἡ κόρη του (Ἀθηνᾶ) μὲ γλαυκα καὶ ὁ Ἀπόλλων μὲ ἱέρακα.» Δὲν εἶναι δὲ δύσκολον νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἂν αἱ εἰκόνες τῆς Ἀθηνᾶς εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Ἀριστοφάνους (435 π. Χ.) ἔφερον κοινῶς γλαῦκας ἐπὶ τῆς κεφαλῆς εἰς χρόνους ἀρχαιοτέρους καὶ ἧττον πεπολιτισμένους ἔφερον γλαῦκας ἐπὶ τῶν ὤμων. Ἐν κεφαλαίῳ φαίνεται λογικὸν νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἂν ὁ Δ. Σλίμαν δύναται νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ἀντικείμενα διαφόρων εἰδῶν εἶχον κεφαλὰς ἢ προσωπα γλαυκὸς ἐπ' αὐτῶν (πρᾶγμα τὸ ὁποῖον αἱ ὑπ' αὐτοῦ δημοσευθεῖσαι φωτογραφίαι δὲν καθιστῶσιν ὅλως διόλου φανερὸν) καὶ ὅτι ταῦτα ἦσαν εἴδωλα, ἢ παριστῶν ἰδιαιτέραν εἰδώλου λατρείαν, ἔχει δίκαιον συμπεραίνων ὅτι ὁ λαός, ὅστις εἶχε καὶ μετεχειρίζετο αὐτὰ, προσεκύνει θεότητα ἐχουσαν ἔμβλημα γλαῦκα, καὶ βεβαίως αὕτη ἦτο ἡ θεὰ ἡ γνωστὴ ὡς Παλλὰς Ἀθήνη.

Οἱ ἀρχαιολόγοι, οἵτινες ἐξήτασαν τὰς ἀρχαιότητας ταύτας, εἴτε μελετήσαντες τὰς περιγραφὰς καὶ τὰς φωτογραφίας τοῦ Δ. Σλίμαν, εἴτε ἰδόντες αὐτὰς, διαβεβαιοῦσιν ὅτι εἶναι ἀρχαιότεραι παντὸς ὅ,τι ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς ἢ Ἑλληνοφοινικικῆς τέχνης μέχρι τοῦδε ἀνεκαλύφθη. Εἶναι λοιπὸν προγενέστεραι, καὶ ἴσως κατὰ πολλὰς ἑκατονταετηρίδος, τοῦ ἔτους 700 π. Χ. καὶ παρουσιάζουσι φάσιν τέχνης τοιαύτην οἵα ἀκριβῶς δύναται νὰ συμφωνῇ εἰς τοιαύτην ἐποχήν. Κατὰ τοῦτο ἔχομεν ἀναλογίαν μὲ τὴν διαφορὰν τῶν ἐν Μυκήναις ἀπαντωμένων γλυφῶν, ἀναβιβαζομένων εἰς τὴν αὐτὴν ἡρωϊκὴν ἐποχὴν τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, καὶ τὴν μεταγενεστέραν, πλὴν πάλιν πολὺ ἀρχαίαν, Ἑλληνικῶν γλυφῶν. Περιμένομεν μετὰ πολλοῦ ἐνδιαφέροντος τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἀνασκαφῶν εἰς τὴν θέσιν ταύτης καὶ ἄλλων ἀρχαίων Ἑλληνικῶν πόλεων ὡς καὶ τὸ ἀποτελεσμα τοῦ παραλληλισμοῦ τῶν εὑρεθησομένων σκευῶν καὶ κοσμημάτων, πρὸς τὰς περὶ ὧν ὁ λόγος Τρωϊκὰς ἀρχαιότητας. Ἐντοσουτῳ φῶς ἀρκετὸν δύναται νὰ χυθῇ ἐπὶ τούτου τοῦ θέματος δι' ἐπισταμένης παραβολῆς τῆς τοῦ Δ Σλίμαν συλλογῆς, τῶν ἐκ πολυτίμων μετάλλων καὶ κεραμείνων ἀρχαιοτήτων πρὸς ἀρχαιότητας Αἰγυπτιακὰς καὶ Φοινικικὰς τοῦ αὐτοῦ εἴδους. Καθότι, κατὰ τὸν Ὅμηρον, καὶ ἡ Αἴγυπτος καὶ ἡ Φοινίκη ἐφημίζοντο διὰ τὰ πλούτη των καὶ τὰς τέχνας των τὸν καιρὸν τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, καὶ προσέτι, ὡς ἐκ τοῦ ἰδίου φαίνεται, ὑπῆρχε μεγάλη συναλλαγὴ τότε μεταξὺ τῶν χωρῶν τούτων καὶ τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἀναμφιβόλως μεταξὺ Φοινίκης καὶ Μικρασίας. Λόγου χάριν ἀναφέρει ὅτι οἱ Φοινίκες ἔδωκαν εἰς τὸν βασιλέα τῆς Λήμνου, νήσου ἀντικρὺ τῆς Τρωάδος κειμένης, λαμπρότατον ἀργυροῦν ἀγγεῖον τέχνης Σιδωνίας, τὸ ὁποῖον ἐδόθη εἰς τὸν Ἀχιλλέα ὡς λυτρον διὰ νὰ ἐξαγορασθῇ ἕς ἐκ τῶν υἱῶν τοῦ Πριάμου, ὅστις συνελήφθη αἰχμάλωτος.

Νομίζωμεν πρόωρον καὶ ἄκαιρον νὰ εἴπωμεν ἀπροκαλύπτως κατὰ πόσον αἱ ἀνακαλύψεις τοῦ Δ. Σλίμαν συνέτειναν πρὸς λυσιν τοῦ μεγάλου ζητήματος, τὸ ὁποῖον ἔφερον πάλιν εἰς τὸ μέσον καὶ ἔθεσαν εἰς τὴν κοινὴν συζήτησιν· ἤτοι τοῦ ζητήματος ἂν ὑπῆρξεν ἡ πόλις Τροία, καὶ ἂν ἡ δεκαετὴς πολιορκία της καὶ τὰ κυριώτερα τῶν ἐκεῖ τότε συμβάντων καὶ προσώπων ἔχουσι χαρακτῆρα ἱστορικόν. Δυνάμεθα ἐν τούτοις νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι οἱ κριτικοὶ καὶ ἀρχαιολόγοι βαθμηδὸν σχηματίζουσι πεποίθησιν ὅτι τὰ ἐπὶ τοῦ λόφου Ἰσσαρλὶκ ἀνακαλυφθέντα ἐρείπια φρουρίου εἶναι πραγματικῶς τὰ ἐρείπια τοῦ ὁμηρικοῦ καὶ τοῦ τῆς παραδόσεως Ἰλίου, καὶ ἐπομένως ὅτι εἰς τὴν θέσιν ἐκείνην ὑπῆρχε πόλις, ἡ καταστροφὴ τῆς ὁποίας, γενομένη ἐν καιρῷ πολέμου καὶ διὰ πυρός, ὑπῆρξεν ἡ ἱστορικὴ βάσις τῶν Ὁμηρικῶν ποιημάτων. Δυσκόλως λοιπὸν εἰς τὸ ἑξῆς θὰ λέγουσιν, ὡς ὁ καθηγητὴς Μὰξ-Μύλλερ ἀκόμη φαίνεται λέγων, ὅτι μῦθοι ἀόριστοι προγενεστέρας ἐκδρομῆς τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῆς Ἀσίας βαθμηδὸν συνεκεντρώθησαν εἰς τὸ μέρος τῆς Τρωάδος ἄνευ οὐδενὸς λόγου, ἀλλὰ κατὰ τὴν φαντασίαν ποιητοῦτινος, ὅστις ἐκεῖ εἶδεν ἐρείπια, καὶ ὅτι ἡ ἀνακάλυψις πόλεως ἢ φρουρίου μὲ χονδρὰ τείχη,

πύλας, πύργους καὶ κτίρια, ἐν τῇ ὑπὸ τῆς Ἰλιάδος δεικνυομένῃ καὶ ὑπὸ τῆς παραδόσεως βεβαιουμένῃ θέσει, εἶναι ἁπλῆ συμπτωσις, οὐδεμιαν παρέχουσα ἀπόδειξιν τοῦ ἱστορικοῦ χαρακτῆρος τοῦ Τρωικοῦ πολέμου. Ἐξ ἄλλου ὅσον μεγάλη καὶ ἂν ἦναι ἡ συμφωνία μεταξὺ τῶν περιγραφῶν τῆς Ἰλιάδος καὶ πολλῶν ἐκ τῶν ἀνακαλυφθέντων εἴτε ἀρχιτεκτονικῶν λειψάνων, εἴτε βαθέως τεθαμμένου θησαυροῦ, πολλοὶ θα διστάσωσι νὰ δώσωσιν εἰς τὸν Δ. Σλίμαν τὴν πίστιν, ἣν ἀπαιτεῖ, ὅτι δηλαδὴ ἐστάθη ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ πύργου ἐκ τοῦ ὁποίου ἡ Ἑλένη ἐδείκνυεν εἰς τὸν Πρίαμον τοὺς πρώτους ἥρωας τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ, ὅτι διέβη δια τῶν αὐτῶν Σκαιῶν Πυλῶν, δι' ὧν διῆλθεν ὁ Ἕκτωρ, καὶ ἡ Ἀνδρομάχη· ὅτι ἐπλούτησε τὴν Ἑλλάδα διὰ νέου τροπαίου ἐκ Τροίας, διὰ τῆς ἀσπίδος ἥτις εἶδε πολλὰς μάχας, ἃς ὁ Ὅμηρος ἔψαλε· καὶ ὅτι ἡ δραστήριος σύντροφός του Κυρία Σλίμαν δύνανται ὅταν θέλῃ νὰ στολίζηται ὡς πρὸ 3000 ἐτῶν ἐστολίζοντο αἱ Ἑλληνίδες, φοροῦσα τὰ πολύτιμα κοσμήματα μιᾶς ἐκ τῶν πολλῶν θυγατέρων ἢ νυμφῶν τοῦ βασιλέως Πριάμου.

Εἶχον τυπωθῇ τὰ ἀνωτέρω ὅτε ἐμάθομεν ὅτι ἐν Τροίᾳ ἐνεργοῦνται καὶ πάλιν ἀνασκαφαί, ἀλλὰ ταύτην τὴν φορὰν ὑπὸ τῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως. Ἡ εἰς βάθος τριάκοντα ποδῶν ὑπὸ τὴν νῦν ἐπιφάνειαν ἀνακαλυφθεῖσα ὁδὸς ἐξεστρώθη καὶ ὑπὸ αὐτὴν ἄλλη ἀρχαιοτέρα ὁδὸς ἐστρωμένη διὰ πολὺ μεγάλων λίθων ἤχθη εἰς φῶς. Ἐνῷ δὲ τὸ στρῶμμα, τὸ ὁποῖον ὁ Δ. Σλίμαν καὶ ἄλλοι ἀποδίδουσιν εἰς τὸν Πρίαμον καὶ τὴν οἰκογένειάν του, ἐκτείνεται ἐξ 23 ἕως 32 ποδῶν, αἱ νέαι ἀνασκαφαὶ προχωροῦσιν ἀπὸ 30 ἕως 53 ποδῶν βάθος. Προσετι ἐμάθομεν ὅτι ὁ Δ. Σλίμαν ὑπεχρεώθη νὰ θέσῃ 100—150 ἐργάτας καὶ δι' ἐξόδων του ὅ'τι ἤθελεν ἀνακαλυφθῇ εἰς Ισσαρλὴκ νὰ ἀνήκῃ εἰς τὴν αὐτοκρατορικὴν κυβέρνησιν.

ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ

Ὁ Κ. Οὐδ ἐδημοσίευσεν ἔκθεσιν τῶν ἀποτελεσμάτων εἰς ἃ ἔφθασε κατα τὰς τελευταίας ἀνασκαφὰς ἐπὶ τῆς τοποθεσίας τοῦ μεγάλου ναοῦ τῆς ἐν Ἐφέσῳ Ἀρτέμιδος. Κατὰ τὴν ἔκθεσιν ταύτην ἡ τοῦ ναοῦ ἀρχιτεκτονικὴ, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν βάσεων, κιονοκράνων καὶ γεγλυμμένων στηλῶν, τῶν εὑρισκομένων ἤδη εἰς τὸ Βρετανικὸν Μουσεῖον, εἶναι ἰωνική. «Αἱ διαστασεις τοῦ ναοῦ εὑρέθησαν 163 ποδας 9 1(2 δακτυλ. ἐπὶ 342 π. 6 1(2 δακτ. το δὲ ὑψωμα εφ οὗ ὁ ναὸς ἦτο ἐκτισμένος εχει πλατος 239 π. 4 1(2 δακτ. καὶ μῆκος 4 8 π. 1 1(2 δ. Τὸ μῆκος συμφωνεῖ μὲ το υπὸ τοῦ Πλινίου ἀναφερόμενον, ἤτοι 425 ποδῶν ρωμαϊκῶν, τὸ πλάτος ὅμως δὲν συμφωνεῖ καὶ φαίνεται ὅτι τὸ λαθος χρεωστεῖται εις τους αντιγραφεῖς τοῦ βιβλίου. Ἀνεκαλυφθη τρόπος μεγαλου καλλωπισμοῦ, ὅστις ὀφείλεται εἰς τὴν χρῆσιν πολλοῦ χρυσοῦ εἰς τὴν τοῦ ναοῦ διακόσμησιν. Κατα τύχην ευρέθη τεμαχιον στήλης ἀποτελούμενον εκ δυο ἀστραγαλων. Μεταξὺ τῶν ἀστραγάλων τούτων ἦτο στενὴ ταινία μολύβδου διπλωμένη, ἐντὸς δὲ τῆς διπλας ἦτο στενὴ ταινία χρυσοῦ, ἥτις ἐσχημάτιζε χρυσῆν λεπτὴν ζώνην μεταξυ τῶν αστραγάλων. Ὑποθέτω ὅτι αἱ τρεῖς σειραὶ τῶν διπλῶν ἀστραγάλων τῶν βασεων τῶν στηλῶν, ὧν μία εὑρίσκεται εἰς το Βρετανικὸν Μουσεῖον, ἦσαν ὅλαι κεκοσμημέναι μὲ χρυσὸν ὡς ἀνωτέρω περιεγράφη. Ἡ ὡραιότης τοῦ ναοῦ προσέτι ἦτο ὑπερβολικὴ δια τῆς χρήσεως λαμπρῶν χρωμάτων, λείψανα των ὁποίων εὑρίσκονται ἐπὶ πολλῶν τεμαχίων, κυανῶν, κοκκίνων καὶ κιτρίνων, ἀμέσως διακρινομένων, τὸ μὲν κυανοῦν δια τα βαθέα τῶν ἀναγλυφων μέρη καὶ τὴν περιοχὴν τῶν κοσμημάτων, τὸ δὲ κόκκινον και κιτρινον δια τα ἐξέχοντο.

Πολλαὶ στῆλαι ἔχουσιν εἰς τὰς βάσεις των ἐπιγραφας δεικνυουσας ὅτι αφιερώθησαν εἰς τὴν Ἀρτεμιν ὑπο διαφόρων προσωπων ἢ πόλεων. Το ζήτημα ἂν ὁ πρόναος ἦτο περιπεφραγμένος ἐκτὸς τοῦ περιστυλίου ἐλυθη δια τῆς ἀνακαλυψεως τινῶν ἐκ τῶν ἐγκοπῶν, τῶν προς τοποθέτησιν τῶν σιδηρῶν σημαιῶν. Τα θεμέλια τοῦ μεγάλου βωμοῦ ἐντὸς τοῦ Σηκοῦ ἠρευνήθησαν περισσοτέρως καὶ ἑπομένως ἡ θέσις ἐν ᾗ ἔκειτο τὸ ἄγαλμα τῆς θεᾶς προσδιωρίσθη. Εὑρέθησαν ἔτι τὰ λείψανα μεγάλης στοᾶς περιβαλλούσης τὸν ναὸν ἐκ τριῶν μερῶν καὶ εἰς ἑβδομήκοντα ποδῶν ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς νοτείου πλευρᾶς ἀπεκαλύφθη ἐσχάτως ἄλλος ναὸς ἢ ἄλλο κτίριον, ρυθμοῦ δωρικοῦ, τὸ ὁποῖον ἤδη κατὰ μέρος ἐρευνᾶται.

Πεῖραν ἀνθρώπου ἐκ τῶν ἔργων μᾶλλον λάμβανε ἢ ἐκ τῶν λόγων,

ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ ΤΗΣ ΜΑΔΑΓΑΣΚΑΡΗΣ

Ὁ ἐσχάτως ὑπὸ τῆς Ἀγγλικῆς κυβερνήσεως πρὸς τὸν Σουλτάνον τῆς Ζανζιβάρης, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς καταργήσεως τῆς δουλίας πεμφθεὶς Σὶρ Βάρτλ Φρὲρ, ἐπιστρέψας εἰς τὴν πατρίδα του εἶπεν ὅτι μία ἐκ τῶν μεγίστων ἐντυπώσεων ἃς φέρει ἐκ τῆς νοτειοανατολικῆς Ἀφρικῆς εἶναι καὶ ἡ προξενηθεῖσα εἰς αὐτὸν ὑπὸ χριστιανῶν τινων κατοίκων τῆς νήσου Μαδαγασκάρης. Κυριακὴν τινα πρωὶ ἔπλεον παρὰ τὴν βόρειον τῆς νήσου ἀκτήν· ἡ ξηρὰ ἦτο πολὺ πλησίον καὶ πόλις τις ἐγχωρίων ἐφάνη. Ἐπιθυμῶν ὁ Κ· Φρὲρ νὰ ἴδῃ πῶς εἶναι αἱ τῶν ἐγχωρίων πόλεις, ἐμβὰς εἰς λέμβον καὶ ἐξῆλθεν εἰς τὴν ξηράν. Εἰσχωρήσας εἰς τὴν πόλιν εὗρεν ὅλας τὰς ὁδοὺς ἐρήμους ἀνθρώπων. Ἀπορῶν διὰ τοῦτο ἠρώτησε τὴν αἰτίαν τοῦ πράγματος· καὶ μὲ θαυμασμόν του ἤκουσεν ἀπὸ τὸν διερμηνέα του ὅτι «ὁ λαὸς διετέλει προσευχόμενος.» Ἐζήτησε νὰ ἴδῃ τὴν ἐκκλησίαν· ὡδηγήθη εἰς μεγάλην τινὰ καλύβην ὅπου διακόσιοι περὶ που ἄνθρωποι μετὰ μεγίστης προσοχῆς ἤκουον τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Ἀφιερώσας ὅλην του τὴν προσοχὴν ὡμολογεῖ ὅτι οὐδέποτε εἶδεν ἢ ἤκουσε θεῖαν λατρείαν μετὰ τοσαύτης ἀφωσιώσεως· καὶ λογικότητος γινομένην. Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐξήγησιν τοῦ Εὐαγγελίου τινὲς ἐκ τῶν ἐκκλησιαζομένων ἀνεχώρησαν, οἱ πολλοὶ ὅμως ἔμειναν εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Ἐρωτήσας διατί ἄλλοι ἀναχωροῦσι καὶ ἄλλοι μένουσιν ἔμαθεν ὅτι οἱ μένοντες θὰ κοινωνήσωσι. Τότε ὁ Κ. Φρὲρ ἐκάθησε μετ' αὐτῶν διὰ νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸ κυριακὸν δεῖπνον. Τὸ ἱερὸν δισκοπότηρον ἦτο ἐξ ἀργύρου καθαροῦ κατασκευῆς ἐγχωρίου. «Οὐδέποτε, καθ' ὅλον τὸν χριστιανικὸν κόσμον, προσθέτει ὁ Σὶρ Βάρτλ Φρὲρ, εἶδον κυριακὸν δεῖπνον μετὰ τοσαύτης ἀγνότητος καὶ τοσαύτης ἁπλότητος ἐκτελούμενον.» Ὅτε ἠρώτησε πῶς καὶ παρὰ τίνων ὁ λαὸς ἐκεῖνος ἔμαθε τὸν Χριστόν, ὁ θαυμασμός του ἐκορυφώθη ἀκούσαντος ὅτι τὸ 1846 δύο ἐγχώριοι, οἵτινες διετέλεσαν δοῦλοι, ἐλευθερωθέντες, ἔφερον εἰς αὐτοὺς τῆς σωτηρίας τὸ εὐαγγέλιον.

Ὑπὸ γυναικὸς ἄρχεσθαι ὕβρις, καὶ ἀνανδρία ἐσχάτη.

ΕΠΗ ΧΡΥΣΑ

Ἡ ἀγάπη εἶναι πολλάκις ἓν μεμονωμένον φύλλον, ἀλλ' οὔτε θύελλα οὔτε καῦμα δύνανται νὰ τὸ μαράνωσιν· ὁμοία μὲ ὀσμὴν, ἣν τὰ ξηραμένα ἄνθη ἐκπέμπουσιν, εἶναι γλυκεῖα ὅταν καὶ ὅλον τὸ ζωογόνον τοῦ ἡλίου φῶς ἐκλείψῃ· ὅταν ὅλον της τὸ ἄνθος παρέλθῃ τότε ἔχει τὴν εὐωδίαν τῆς μνήμης. Εἶναι τὸ μᾶλλον διαρκοῦν φῶς, τὸ ὁποῖον ἀφοῦ δύσωσιν ὁ ἥλιος καὶ οἱ ἀστέρες λάμπει. Εἶναι λιμὴν προφυλάττων ἐκ τῶν τρικυμικῶν καὶ τῶν καταιγίδων τοῦ βίου.

— Ὅταν ἀνακοινώνωμεν τὰς θλίψεις μας αἰσθανόμεθα αὐτὰς ἐλαττουμένας, ἐνῷ ὅταν ἀνακοινώνωμεν τὴν χαράν μας αὕτη γίνεται μεγαλειτέρα. Τί σημαίνει τοῦτο;

—Οὐδέποτε δείκνυε ὅτι ἔχεις ὑποψίαν ἢ κατηγόρει κανένα ἐωσοῦ βεβαιωθῇς ὅτι αἱ ὑποψίαι σου εἶναι βάσιμοι.

— Φίλος μωρὸς εἶναι μᾶλλον ἐνοχλητικὸς ἢ ἐχθρὸς φρόνιμος.

—Ὅσον ἐκλεκτὰ κάμῃ τις τὰ φαγητά του τόσον ἄθλιον καθιστᾷ τὸ στομάχι του.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ

Κεντρικὴ Ἀσία

Ἡ ἔντασις καὶ ὁ πληθυσμὸς τῆς Κεντρικῆς Ἀσίας, καθόσον φαίνεται ἐκ διαφόρων ὑπολογισμῶν, ἔχει ὡς ἑξῆς.

Ρωσσικὴ Τουρκεστάνη

Ἐπαρχία Οὐρὰλ	9, 88	μ. τ.	490,000	κτ.
» Τουργάη	6,123	» »	350,000	»
» Σὺρ-Δαρία	8,800	» »	771,500	»
» Σεμιρετσένσκ	6,200	» »	550,000	»
» Ζὲρ-Ἀφσὰν	190	» »	200,000	»
Τὸ ὅλον	30,701		2,361,500	

Μὴ Ρωσσικὴ Τουρκεστάνη

Βοχάρα	3,200	μ. τ.	1,500,000	κτ.
Κοκάνδη	1,500	» »	600,000	»
Χίβα	2,100	» »	300,000	»
Ἀφγὰν	2,000	» »	300,000	»
Μικρὰ Χανάτα	2,700	» »	100.000	»
Τουρκομενία	2',10	» »	61 ,000	»
Τὸ ὅλον	32,600		3,10 ,000	

ΑΙ ΕΚ ΚΟΡΑΛΙΩΝ ΝΗΣΟΙ ΚΑΙ Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Ἡ τενάγωδης νῆσος, ὡς ἠκολουθήσαμεν

τὸν σχηματισμὸν αὐτῆς, δὲν εἶ αι εἰσέτι γῆ ξηρά. Εἶναι μᾶλλον βράχος ὑποβρύχιος ἐπὶ τοῦ ὁποίου κυλίονται τὰ κύματα, καθότι οἱ πολύποδες δὲν δύνανται νὰ ἐπεκτείνωσι τὰς ἐργασίας των καὶ ἐντὸς τοῦ ἀέρος. Τεμάχια ἀποσπώμενα ὑπὸ τῶν κυμάτων ἐκ τῆς ἐξωτερικῆς του πλευρᾶς προσκολοῦνται εἰς τὴν ἐπιφάνειάν του, ἥτις ἀναβαίνει ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ὑπεράνω τῆς θαλάσσης. Τὰ διαλυόμενα κοράλια βαθμηδὸν καλύπτουσι τοὺς ὑφάλους μὲ γῆν γόνιμον πρὸς ἣν οἱ ἄνεμοι καὶ τὰ ὠκεάνια ρεύματα δύνανται νὰ φέρωσι σπόρους ἐξ ἄλλων τόπων καὶ φυτεία θελκτικὴ περιβάλλει μετὰ καιρὸν τὰς ὑπὸ τῆς θαλάσσης βρεχομένας ἀκτάς.

Οὕτως ἡ τεναγώδης νῆσος καθίσταται κατάλληλος πρὸς κατοίκησιν ζώων καὶ ἀνθρώπων. Ἀναρίθμητα θαλάσσια πτηνὰ εὑρίσκουσιν ἐν αὐτῇ καταφύγιον, πτηνὰ δὲ χερσαῖα ἐρχόμενα ἐκ τόπων μακρυνῶν εὑρίσκουσι γῆν κατοικήσιμον. Κορμοὶ δένδρων, ἀποσπώμενοι ἐκ δασῶν μετὰ ἐντόμων καὶ σαυρῶν, φέρουσι πρὸς αὐτὴν καὶ ἄλλων εἰδῶν κατοίκους. Μεγάλαι τινὲς ὀπωροφάγοι νυκτερίδες ἐπίσης τὴν ἀνακαλύπτουσιν, ἀλλ' οὐδὲν ἄλλο μαστοφόρον δύναται νὰ ἔλθῃ ἐπὶ τῆς κοραλίνου νήσου. Ἔσχατος οἰκιστὴς ἔρχεται ἀναμφιβόλως ὁ ἄνθρωπος· ἀλλὰ πόθεν ἔρχεται; ἐκ τίνος ἀρχαιοτέρου συμπλέγματος ἀνεχώρησεν ἡ ἀποικία; Οὐδεμίαν θετικὴν ὑπόδειξιν διὰ νὰ προσδιορίσωμεν τὸ τοιοῦτον ἔχομεν.

Ἐξαιρέσει τῶν Φιδζίων καὶ ἄλλων τινῶν νήσων, εὑρισκομένων εἰς τὴν δυτικὴν τῆς ζώνης ἄκραν καὶ κατοικουμένων ὑπὸ μαύρων εὑρίσκομεν εἰς τοὺς κατοίκους τῶν κοραλίνων νήσων τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ κύριόν τινα τύπον, χαρακτηριζόμενον ἐκ τοῦ λευκοτέρου δέρματος, τῶν λείων ἢ βοστρυχωδῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς καὶ ἔχοντα πολλὴν τὴν σχέσιν πρὸς τὸν τύπον τῶν μαλαίων φυλῶν τῶν κατοίκων τῆς νοτειοανατολικῆς Ἀσίας. Δὲν ὑποθέτομεν ἐν τούτοις ὅτι αἱ νῆσοι κατεψήφθησαν ὑπὸ ἀποίκων, ἀναχωρησάντων ἀπ' εὐθείας ἐκ τῶν Ἀσιατικῶν παραλίων. Ἐὰν παραδεχθῶμεν ὅτι αἱ ὀρειναὶ νῆσοι αἱ περικυκλωμέναι ὑπὸ ὑφάλων κοραλίνων εἶναι τὰ τελευταῖα λείψανα ἠπείρου καταβυθισθείσης εἶναι πολὺ δυνατὸν αἱ νῆσοι αὗται νὰ κατοικῶνται ὑπὸ τῶν ἐναπολειφθέντων κατοίκων τῆς ἀπωλεσθείσης ἠπείρου. Ἀλλὰ εἴτε οὕτως ἔχει τὸ πρᾶγμα εἴτε ὄχι οἱ κάτοικοι τῶν τεναγωδῶν νήσων ἦλθον εἴτε ἐξ ἄλλων πλησιοχώρων νήσων εἴτε ἐξ ἠπείρου μακρύτερον κειμένης. Ἡ τεναγώδης νῆσος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ κόλπου τῆς θαλάσσης ἐστερημένη παντὸς χερσαίου ζώου καὶ πρέπει νὰ παρῆλθον πολλοὶ αἰῶνες πρὶν ἢ ἡ παρουσία τοῦ ἀνθρώπου ταράξῃ τὴν ἡσυχίαν τῶν ἀκτῶν της. Δυνάμεθα νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι τέλος ἄγριοί τινες παρασυρθέντες ὑπὸ ἐναντίων ἀνέμων ὥθησαν τὰ πλοιάριά των πρὸς τὴν χαμηλὴν νῆσον καὶ ἔλαβον κατοχὴν τῆς χώρας τῶν πολυπόδων. Οἱ ἰχθύες τῆς λίμνης, τὰ μαλάκια τῶν ἀκτῶν, οἱ καρποὶ τοῦ δάσους ἐχρησίμευσαν πρὸς τροφήν των· εὗρον ὅτι πηγάδιον σκαπτόμενον εἰς ὀλίγον βάθος παρεῖχεν ὕδωρ γλυκὺ, προερχόμενον ἐκ τῶν βροχῶν, αἵτινες εἶχον διαπεράσει τὸ ἐπάνω στρῶμμα· ἠτρίψις δύο τεμαχίων ξύλου ξηροῦ τοῖς παρῆξε πῦρ, τὰ δὲ βέλη τῶν συνέβαλλον πρὸς εὐκολωτέραν διατροφήν των.

Τὰ ἔτη παρῆλθον οἱ δὲ ἀπόγονοι τῶν πρώτων ἐλθόντων κατῴκουν τὴν γῆν. Καίτοι ὅμως ἡ πεῖρα ἔπρεπε νὰ τοῖς διδάξῃ πολλὰ, καίτοι ἠδυνήθησαν νὰ κατορθώσωσιν ἀτελῆ τινα διαίρεσιν τῆς ἐργασίας καὶ νὰ σχηματίσωσιν εἴδη κοινωνίας, τόσον ὅμως ἐπηρεάσθησαν ὑπὸ τῆς περὶ αὐτοὺς φύσεως ὥστε οἱ αἰῶνες παρήρχοντο χωρὶς νὰ φέρωσι σπουδαίας μεταβολάς, καθότι τέλος πάντων ἡ κοράλινος νῆσος οὐδόλως εἶναι κατάλληλος πρὸς ἀνθρώπινον ἀνάπτυξιν. Ἄνευ οὐδενὸς λόφου νὰ διακόπτηται ἡ μονοτονία τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, ἄνευ ποταμοῦ κυλιομένου καὶ σκάπτοντος λαγκάδια, ἄνευ μετάλλων, ἄνευ ὀρυκτῶν ἄλλων ἐκτὸς τοῦ κοραλίνου βράχου, ἄνευ ζώου μαστοφόρου ἐκτὸς τῆς νυκτερίδος, τῆς τόσον ὁμοιαζούσης πρὸς τὰ πτηνὰ, ὁ κάτοικος, ἀπομεμονωμένος τῶν ἄλλων τοῦ κόσμου κατοίκων ὀλίγας μόνον θὰ ἔχῃ ἰδέας· Αἱ ἀνάγκαι του, ὀλίγαι καὶ εὐκόλως θεραπευόμεναι ὑπὸ τῶν φυσικῶν προϊόντων τῆς νήσου, σπανίως τὸν στενοχωροῦσι, σπανίως ὠθοῦσιν αὐτὸν πρὸς ἀνάπτυξιν. Μόνον ἀργότερον λαοὶ ἄλλοι, παρ' οἷς ὁ πολιτισμὸς ἤδη ὑπάρχει καὶ ἡ ἐπιστήμη δὲν εἶναι ἄγνωστος θὰ φέρωσιν ἐπιστήμην καὶ πολιτισμὸν εἰς τὴν νῆσον τὴν κοράλινον,

Αἰῶνες θὰ παρέλθωσιν ἀκόμη μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν ἀναχωρήσασα ἐξ αὐτῶν ὅλων, ἡ φυλὴ ἡ προωρισμένη νὰ καταλάβῃ τὴν νῆσον—φυλὴ δυνάμεως μεγάλης, διανοίας ὑψηλῆς, ἱκανότητος ἐπιδεκτικῆς τελειοποιήσεως—φέρει ἐπ' αὐτῆς μορφὴν νέαν καὶ πολιτισμὸν μεθ' ὅλων τῶν ἀγαθῶν του, πλὴν οἴμοι! καὶ μεθ' ὅλων τῶν κακῶν αὐτοῦ· ἀλλὰ τὸ καλὸν εἶναι μεγαλείτερον τοῦ κακοῦ, ἡ δὲ χαμηλοτέρα φάσις ὑποχωρεῖ εἰς τὴν ὑψηλοτέραν. Τότε σχέσεις κοινωνικαὶ τελειότεραι εἰσάγονται, νόμοι καθαιροῦνται, δεισιδαιμονίαι ἐξευτελιστικαὶ ἐκδιώκονται ὑπὸ δογμάτων καθαροτέρων καὶ ὑψηλοτέρων Ἐλευθερουμένη ἐκ τῆς στενῆς πολιτικῆς, ἥτις δὲν βλέπει μακρύτερον τῶν ἰδίων κοραλίνων ἀκτῶν, ἡ νῆσος ἑνοῦται μετ' ἄλλης νήσου γειτονικῆς διὰ κοινῶν συμφερόντων ὁ δὲ ἐθνικὸς βίος ἄρχεται ἀνατελλων ἐπὶ τοῦ ἀρχιπελάγους τοῦ πολύποδος. Τὰ προϊόντα χωρῶν ἄλλων ἀναπληροῦσι τὰ ἐλλείποντα· εἰσάγεται ἡ καλλιέργεια τοῦ ἀρτοκάρπου, τῆς βανάνας καὶ τῆς διοσκουρείας· ὁ βιομήχανος χρησιμοποιεῖ τοὺς καρποὺς τῶν δασῶν καὶ τοὺς μαργαρίτας καὶ τὰ ἄλλα προϊόντα τοῦ λάκκου· σχέσεις ἐμπορικαὶ συνδέονται, οἱ δὲ κοραλίνοι νῆσοι λαμβάνουσι μέρος εἰς τὴν μεγάλην οἰκογένειαν τῶν ἐθνῶν.

ΝΕΑ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ ΕΙΣ ΜΕΓΑΛΑ ΥΨΗ ΠΡΟΣ ΑΥΞΗΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ

Τὴν 10(22 παρελθόντος Μαρτίου οἱ κύριοι Ι. Κρόση-Σπινέλλης καὶ Σίβελ ἀνέβησαν διὰ τοῦ ἀεροστάτου «Πολικὸς Ἀστὴρ» εἰς μέγα ὕψος ἐπὶ σκοπῷ ἐπιστημονικῶν παρατηρήσεων. Τὴν ἔκθεσιν τῆς ἀεροπορίας αὐτῶν, δημοσιευθεῖσαν ἤδη, μεταφράζοντες καταχωρίζομεν εἰς τὸν Μέλητα. Ἰδοὺ αὐτὴ:

Βέβαιοι περὶ τῶν σπουδαίων ἀποτελεσμάτων, τὰ ὁποῖα ὑπό τε μετεωρολογικὴν καὶ φυσιολογικὴν καὶ ἀστρονομικὴν προσέτι ἔποψιν, ἐπέρχονται ἐκ τῶν δι' ἀεροστάτου ἀναβάσεων εἰς μεγάλα ὕψη, ἀπεφασίσαμεν νὰ ἀκολουθήσωμεν τὰ ἴχνη τοῦ ἀοὺ Λουσσὰκ, τῶν κκ. Βαρρὰλ καὶ Βιξίου καὶ μάλιστα τὰ τοῦ Κ. Βλαισέρου. Τὸ ὑπουργεῖον τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως εὑρεστήθη νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὰ ἀπαιτούμενα ἔξοδα τῆς ἀεροπορίας. ὁ γαλλικὸς τῆς ἀεροπορίας Σύλλογος υἱοθέτησε τὴν ἐπιχείρησίν μας καὶ πολλὰ μέλη αὐτοῦ, ἐξ ὧν ἀναφέρομεν τοὺς Κ. Κ. Γάνσεν, Ἐρβὲ Μαγγὸν καὶ Βὲρτ, ὡς ἐπίσης τοὺς κυρίους Οὐρὼ Δεβιλλενεῦ, Πενὼ καὶ Ἰοβὲρ, μᾶς παρεῖξαν συμβουλὰς, μᾶς ὥρισαν τὰ ὅσα ἔπρεπε νὰ σπουδάσωμεν καὶ μᾶς ἔδωκαν πολλὰ ἐργαλεῖα.

Ἡ ἀεροπορία μας ἐπραγματοποιήθη τὴν 22 Μαρτίου διὰ τοῦ «Πολικοῦ Ἀστέρος» ἀεροστάτου 2800 κηβικῶν μέτρων, ἀνήκοντος εἰς τὸν Κ. Σίβελ καὶ ἔχοντος σκαφίδιον ἐσωτερικῶς κεκαλυμμένον μὲ ἐλαστικὰ ξηρόχορτα κατὰ συμβουλὴν τοῦ Κ. Ἰάνσωνος ὅπως οὕτω ἐλαττωθῇ ὁ τυναγμὸς ὅταν κατὰ τὴν κατάβασιν ἐγγίσῃ τὴν γῆν, ὡς καὶ ἡ αἴσθησις τοῦ ψύχους. Προσέτι ὅπως κατὰ τὸ σύρσιμον μὴ ἐπέλθῃ αἰφνίδιος ἡ διακοπὴ τοῦ δρόμου τὸ σχοινίον τῆς ἀγκύρας ἦτο ἐφωδιασμένον μὲ κόνους, εἴδος σφιγκτῶν μὲ τριβὴν αὐξουσαν, τὰ ὁποῖα ἐπενόησεν ὁ Κ. Σίβελ καὶ τὰ ὁποῖα ἐπετυχον ἐξαισίως.

Ἀναχωρισαντες ἐκ τοῦ ἐργοστασίου τοῦ ἐν Βιλλέττῃ ἀερίου κατὰ τὴν 11ην ὥραν 33 λεπτὰ προμεσημβρίας ἐφθάσαμεν εἰς τὸ ἀνώτατόν μας ὕψος τὴν 1 ὥραν καὶ 33 λεπτά. Ἐκεῖ ἡ βαρομετρικὴ πίεσις ἦτο 300 χιλιοστόμετρα, τὸ ὁποῖον ἀντιστοιχεῖ πρὸς 7,300 περίπου μέτρα ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης. Ἡ θερμοκρασία, ἥτις ἐπὶ τῆς γῆς ἦτο 13 βαθμοὺς ὑπεράνω τοῦ 0, εἰς τὸ ὕψος κατέβη 22ο ὑπὸ τὸ μηδενικόν. Τὸ ὕψος μᾶς ἐδείκνυεν ἐξαίρετον βαρόμετρον ὁλοστηρικὸν ἐν ᾧ ὁ ὑδράργυρος ἠδύνατο νὰ κατέλθῃ μέχρι 16 ἑκατοστομέτρων ὡς καὶ δύο ἐφραγισμένα βαρόμετρα. Τὰ ἐργαλεῖα ταῦτα μᾶς εἶχε δανείσει ὁ Κ. Ἰάνσων. Κατέβημεν παρὰ τὸ ἐπὶ τοῦ Σηκουάνα Βὰρ εἰς τὰς 2 ὥρας καὶ 12 λεπτὰ, ἀφοῦ διετρέξαμεν 190 χιλιόμετρα ἐντὸς δύο στρωμάτων ἀτμοσφαίρας, κινουμένων διαφοροτρόπως καὶ μὲ διάφορον ταχύτητα.

Σήμερον ἐκθέτομεν τὰς φωτοσκοπικὰς καὶ φυσιολογικὰς παρατηρήσεις μας ὡς καὶ τὰ πειράματα τὰ ὁποῖα ἐκάμαμεν ὡς πρὸς τὰς ἀγγελιοφόρους περιστερὰς, ἐπιφυλασσόμενοι νὰ ἐκθέσωμεν ἀκολούθως καὶ τὰ μετεωρολογικά.

Α'. Φωτοσκοπικά.

Ὁ Κ. Ἰάνσων εἶχε δανείσει εἰς τὸν Κ. Κρόση Σπινέλλην μικρὸν φωτοσκόπιον, δεί-

ξας εἰς αὐτὸν καὶ τὰ σημεῖα τὰ ὁποῖα ἔμελλε νὰ παρατηρήσῃ. Προέκειτο πρὸ πάντων νὰ γνωσθῇ ἂν κατὰ τὴν ἀνάλυσιν τοῦ φωτὸς φαίνωνται καὶ εἰς μεγάλα ὕψη αἱ δύο σκοτειναὶ ταινίαι αἱ εὑρισκόμεναι ἀπὸ τὰ δύο μέρη τῆς διπλῆς γραμμῆς τοῦ σοδίου καὶ αἱ ὁποῖαι εἶναι αἱ τοῦ ὑδατώδους ἀτμοῦ. Ὁ Κ. Ἰάνσων, ὅστις ταῖς ἀπέδιδε γήινον γένεσιν, ἐφρόνει ὅτι ὅταν τις ἀναβῇ ἀρκετὰ ὥστε νὰ ἀφήσῃ ὑποκάτω του πάντας τοὺς ὑδατώδεις ἀτμοὺς αἱ σκοτειναὶ ταινίαι θὰ ἠφανίζοντο. Κατὰ τὸν Πάτρε Σέκκην, ἀπ' ἐναντίας, ὅστις ἀποδίδει τοὺς ὑδατώδης ἀτμοὺς εἰς αὐτὴν τὴν ἡλιακὴν σφαῖραν, αἱ ταινίαι ἔπρεπε νὰ μείνωσιν. Αἱ γενόμεναι παρατηρήσεις φαίνονται δικαιοῦσαι τὸν Κ. Ἰάνσωνα· εἰς 5500 μέτρων ὕψος ἡ πρὸς τὰ δεξιὰ τῆς γραμμῆς ταινία τοῦ σοδίου δὲν ἐφαίνετο πλέον εἰς δὲ 7000 μέτρων καὶ ἡ πρὸς ἀριστερὰ ἐγένετο επίσης ἄφαντος. Αἱ δὲ γραμμαὶ Ε καὶ F ἀπ' ἐναντίας πολὺ διεκρίνοντο καὶ ἦσαν μᾶλλον ἰσχυραὶ ἢ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς. Τὸ ἐρυθρὸν χρῶμα ἐφαίνετο πλέον βαθὺ καὶ δυσκόλως ἐντὸς αὐτοῦ ἐφαίνοντο αἱ γραμμαὶ Β καὶ C.

Κατὰ τὴν θέσιν τοῦ ἐργαλείου ἀναφαρικῶς πρὸς τὸν ἥλιον ἡ τοῦ φωτὸς διάλυσις πολὺ διέφερεν. Ἀντιθέτως τοῦ ἄστρου ἐφαίνετο ἀτελὴς διάλυσις μὲ μόλις φαινομένας γραμμάς· ὑπεράνω τῶν 6000 μέτρων μάλιστα μόνον τὸ κίτρινον χρῶμα ἐφαίνετο καὶ ἄνευ γραμμῶν. Ἀλλαχοῦ ἡ ἀπ' εὐθείας ὄψις τοῦ ἡλίου ἦτο ἀδύνατος, ἔπρεπε νὰ κλίνῃ τις τὸ ἐργαλεῖον 5 ἕως 7 βαθμούς.

B.' φυσιολογικά.

Βασιζόμενοι ἐπὶ τῆς θεωρίας τοῦ Κ. Βέρτ, ὅστις συμβουλεύει τὴν εἰσποὴν ὀξυγόνου, ὅπως τις ἀντισταθμίζῃ τὰ ἐκ τῆς ἀραιώσεως τοῦ ἀέρος ἀποτελέσματα, ἀποτελέσματα πολὺ δυσάρεστα εἰς τοὺς ὀλίγους ἐρευνητὰς τῶν ὑψηλῶν τῆς ἀτμοσφαίρας στρωμάτων, καταντήσαντα μάλιστα μέχρι λειποθυμίας εἰς τὸν Κ. Γλαίσερ, ἐλάβομεν μεθ' ἑαυτῶν σφαίρας πλήρεις ὀξυγόνου.

Ἀνερχόμενοι ὑψηλὰ εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν ἠσθάνθημεν αἰσθήματα ἀνάλογα πρὸς ἐκεῖνα ἃ πρὸ ὀλίγον ἡμερῶν εἴχομεν δοκιμάσει ὑπὸ τοὺς ἀραιωτικοὺς τοῦ Κ. Βέρτ κώδωνας· (1) ὑπ' αὐτοὺς εἰσήλθομεν πρὸ τῆς ἀναβάσεώς μας καὶ ἐμείναμεν ἕως οὗ ὁ ὑδράργυρος κατέβη 304 χιλιοστόμετρα. Ἐν τούτοις εἰς τὸ ἀεροστατον μεθ' οὗ ἀνήλθομεν εἰς 7000 χιλιοστόμετρα ἡ ἀδιαθεσία ἦτο πολὺ μεγαλητέρα παρα ὑπὸ τὸν κώδωνα, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὴν πολὺ περισσοτέραν ἐργασίαν, εἰς τὸ πολὺ ψυχρὸν τῆς θερμοκρασίας καὶ εἰς τὴν πολυκαιρίαν ὅσην διεμείναμεν εἰς τὰ ὑψηλὰ ἐκεῖνα στρώματα. Ἐπὶ τοῦ ἀεροστάτου τὸ θερμόμετρον ἐδείκνυε 22—24 βαθμοὺς ὑπὸ τὸ μηδενικὸν ἐνῶ ὑπὸ τὸν κώδωνα ἦτο 13 ὑπεράνω τοῦ 0. ἐπὶ πλέον ὑπὸ τὸν κώδωνα διεμείναμεν μίαν μόνον ὥραν, ὅσον δηλαδὴ ἀπαιτεῖται ν' ἀνέλθῃ τις εἰς ὕψη μεγάλα ὑπὲρ τὰς 7000 μέτρων, ἐνῷ ἐμείναμεν 2 ὥρας 40 λεπτὰ ἐν τῷ ἀέρι καὶ 1 ὥραν ὑψηλότερον τῶν 5000 μέτρων. Προσθέτομεν ὅτι ὑπὸ τὸν κώδωνα τὸ καθαρὸν ὀξυγόνον τὸ ὁποῖον ἀνεπνέομεν μᾶς ἐπροξένει ζάλην ὁμοίαν μὲ τὴν τῆς μέθης καὶ ὅτι ἀπ' ἐναντίας ἐμείναμεν κατὰ πάντα εὐχαριστημένοι μὲ τὰ δύο μίγματα, τὸ ἓν 40 τοῖς 100 ὀξυγόνου καὶ 60 ἀζώτου, τὸ ἄλλο 70 ὀξυγόνου καὶ 30 ἀζώτου, μὲ τὰ ὁποῖα ὁ Κ. Βέρτ μᾶς ἐφωδίασε διὰ τὴν ἀνάβασιν μας.

Ὅταν ἐφθάσαμεν εἰς 4600 μέτρων ὕψος ἠρχίσαμεν νὰ εἰσπνέωμεν τὸν ἐμπεριέχοντα 40 μέρη ὀξυγόνου ἀέρα καὶ τοῦτο ἐπράττομεν ἕωσοῦ ἀνήλθομεν εἰς 6000 μέτρων· ἀνωτέρω μετεχειρίσθημεν τὸν ἐξ 70 μερῶν, καθότι τὸ πρῶτον ἦτο ἀνεπαρκὲς πλέον, μάλιστα διὰ τὸν Κ. Κρόσῃ Σπινέλλην. Εἰς τὰ μέρη ὅπου ὁ ἀὴρ ἦτο μᾶλλον ἀραιωμένος εἴχομεν πάντοτε εἰς τὸ στόμα τοὺς ἐκ καουσούκ σωλῆνας, οἵτινες συνεκοινώνουν μὲ τὰς σφαίρας. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν εἰσεπνέομεν καὶ ἅμα ἠσθανόμεθα ὑγείαν ἐσφίγγομεν τοὺς σωλῆνας μὲ τοὺς ὀδόντας. Ὅταν ὁ Κ. Σίβελ ἔρριπτε τὸ ἔρμα, ἐπειδὴ εἰμποδίζετο τότε νὰ εἰσπνέῃ τὸ ὀξυγόνον ἐνόμιζεν ὅτι οἱ 15 χιλιογράμμων σάκκοι ἦσαν 100 χιλ. βαρεῖς.

Τὰ ἀποτελέσματα τῆς εἰσπνοῆς τοῦ ὀξυγόνου ἦσαν πολὺ μεγαλείτερα ἐπὶ τοῦ Κ. Κρόσῃ Σπινέλλη, ὄντος κράσεως λυμφατι-

(1) Περὶ τῆς ἐπιρροῆς τῆς ἀραιώσεως τοῦ ἀέρος ἐπὶ τῆς ζωῆς καὶ τῶν πειραμάτων τοῦ Κ. Βέρτ ὅτε σελὶς 161.

κονευρικῆς, ἢ ἐπὶ τοῦ Κ. Σίβελ, ἀνθρώπου λίαν εὐρώστου καὶ κράσεως αἱματώδους. Ὅταν ὁ πρῶτος δὲν εἰσέπνεεν ὀξυγόνον ἦτο βιασμένος νὰ κάθηται ἐπὶ σάκκου ἔρματος καὶ νὰ κάμῃ τὰς παρατηρήσεις τοῦ ἀκίνητος. Ἀλλὰ ὅμως εἰσέπνεεν ἡμέσως ἐφαίνετο ὡς νὰ ἀνεγεννᾶτο, καὶ μετὰ δεκάδα εἰσπνοῶν ἠγείρετο, ἐλάλει εὐθύμως, ἔβλεπε μετὰ προσοχῆς τὴν γῆν καὶ ἔκαμε λεπτοτάτας παρατηρήσεις. Τὸ πνεῦμά του ἦτο διαπεραστικὸν καὶ ἀξιόλογος ἡ μνήμη του. Διὰ νὰ παρατηρῇ τὸ φωτοσκόπιον ἔπρεπε ν' ἀναπνέῃ τὸ ὀξυγόνον τὸ ὁποῖον δικαίως ἐκλήθη ζωτικόν· αἱ γραμμαί, αἵτινες τῷ ἐφαίνοντο συγκεχυμέναι τότε ἦσαν πολὺ εὐκρινεῖς.

Τὸ ὀξυγόνον ἔφερεν ἐπίσης ἐπὶ τοῦ Κ. Σπινέλλη καὶ ἄλλο ἀποτέλεσμα οὗ ἡ ἐξήγησις, ἐξ ὅσων ἐρρέθησαν, εἶναι πολὺ εὔκολος. Διὰ νὰ ἀντέχῃ εἰς τὸ ψῦχος καὶ τὴν ἀραίωσιν προσεπαθήσε νὰ φάγῃ· καὶ ἐν ἀρχῇ τῷ ἦτο ἀδύνατον· ὅταν ὅμως ἐσκέφθη νὰ τρώγῃ συγχρόνως καὶ νὰ εἰσπνεῇ ὀξυγόνον, ἐδοκίμασεν ἀρκετὴν ὄρεξιν καὶ ἡ χώνευσις ἐνηργεῖτο καλῶς. Ὁ σφυγμός του μεταξὺ 6500 καὶ 7400 μέτρων ὕψος πρὶν ἢ εἰσπνεύσῃ τὸ ὀξυγόνον ἐκτύπα 140 καὶ ἅμα εἰσέπνεεν 120. Ἐπὶ τῆς γῆς κατὰ μέσον ὅρον ὁ σφυγμός του κτυπᾷ 80.

Οὔτε τοῦ ἑνὸς οὔτε τοῦ ἄλλου ἐξ ἡμῶν ἡμάτωσεν ἡ μύτη, τὰ χείλη, ἢ τὰ ὦτα, ὡς ἔπαθεν ὁ Γάϋ Λουσσὰκ, καίτοι τὰ πρόσωπά μας ἔγειναν πολὺ κόκκινα καὶ αἱ μύξαι μας σχεδὸν μελαναί. Ἐνίοτε ᾐσθανόμεθα, ὅπως καὶ ὑπὸ τὸν κώδωνα, θερμότητα εἰς τὸ πρόσωπον καὶ νυγμοὺς εἰς τὴν κεφαλήν. Τὰ μέτωπά μας ἐπὶ στιγμὸς ἐνομίζομεν ὅτι σφίγκονται ἐντὸς μηχανῆς διχείλου, καὶ εἴχομεν τὴν αἴσθησιν ἣν ἤθελε παράξῃ λεπτὴ ἀλλὰ σκληρὰ ῥάβδος πιεζομένη μετὰ πολλῆς δυνάμεως ὑπεράνω τῶν ὀφρύων. Μία εἰσπνοὴ ὀξυγόνου ἀπεδίωκε κατὰ μέγα μέρος τὰς δυσαρέστους αἰσθήσεις.

Ἡ κατάβασις ἐγένετο σχεδὸν ἄνε ἔρματος καὶ ἄνευ ὀξυγόνου· ἡ προμήθειά του, ἐξ ἧς ὁ Κ. Σπινέλλης εἶχεν εἰσπνεύσει τὰ δύο τρίτα ἐτελείωσεν. Εἰς περίπου 4000 μέτρων ὕψος τὸ θερμόμετρον ἐδείκνυεν 7 βαθμοὺς ὑπὸ τὸ μηδενικόν, ὁ δὲ Κ. Σίβελ ἤρχισε νὰ τρέμῃ πολὺ ἰσχυρῶς καὶ νὰ καταλαμβάνηται ὑπὸ μεγάλης ἀδιαθεσίας. Τὸ πρόσωπόν του συνεσταλη καὶ τὸ στόμα του ἄνοιξεν. Ὁ σύντροφός του, καίτοι πολὺ ὀλιγώτερον εὔρωστος, μόνον ψύχος ὑπερβολικὸν ᾐσθάνετο, προερχόμενον ἐκ τῆς ταχείας διαβάσεως τοῦ ἀέρος. Καίτοι εἰς 22 βαθμοὺς μόνον ὀλίγον ψύχος ᾐσθανόμεθα, ἐπειδὴ ὁ ἀὴρ ἦτο ἥσυχος, εἰς τὴν ταχεῖαν κατάβασιν ἐρηγοῦμεν. Ἐξ ἄλλου ὑπῆρχε βεβαίως καὶ ἄλλη αἰτία τῆς ἀδιαθεσίας τοῦ Κ. Σίβελ καὶ αὕτη εἶναι ἴσως ὅτι ἐκοπίασε πολύ· εἰς ὕψος 2500 μέτρων ἡ ἀδιαθεσία ὁλοσχερῶς παρῆλθε.

Γ'. Περιστεραί.

Ἐν τῷ ἀεροστάτῳ εἴχομεν καὶ ἄλλους συντρόφους, δηλαδὴ περιστερὰς ἀγγελιοφόρους τὰς ὁποίας μᾶς εἶχε δώσει ὁ Βὰν Ρουσβήκης. Τέσσαρες περιστεραὶ ἐκλεκταὶ ἦσαν ἐντὸς κλωβίου, ἔχουσαι ἡτοιμασμένον τὸ πτερὸν, τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ δεχθῇ τὰς εἰδήσεις. Εἰς τὰ ὑψηλὰ στρώματα αἱ περιστεραὶ αὗται ἐφαίνοντο πολὺ ἀδιάθετοι· ἐκάθηντο ἐπὶ τῆς κοιλίας των καὶ εἶχον κλειστὰ τὰ βλέφαρα.

Ἀνερχόμενοι, ἡμίσειαν ὥραν μετὰ τὴν ἀπὸ τῆς γῆς ἀναχώρησίν μας, ὅτε ἐφθάσαμεν εἰς 5000 μέτρων ὕψος, ἀφήσαμεν τὴν μίαν. Ἤρχισε νὰ κτυπᾷ μὲ τὰς πτέρυγας, καὶ ἐπί τινα λεπτὰ ἐκρατεῖτο, ζητοῦσα νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν κλωβόν της· ἀκολούθως, ἰδοῦσα ὅτι ματαίως ἐκοπίαζεν ἤρχισε νὰ καταβαίνῃ, ἔχουσα ἀνοικτὰς τὰς πτέρυγας καὶ διαγράφουσα κύκλους 200 ἕως 300 μέτρων διαμέτρου, καὶ τοῦτο μετὰ τῆς φοβερᾶς ταχύτητος 40—50 μέτρων τὸ δευτερόλεπτον. Αὕτη εἶναι ἡ μόνη ἐκ τῶν τεσσάρων ἥτις ἐπορεύθη εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον μετὰ τῆς φερομένης εἰδήσεως καὶ τοῦτο μετὰ τριάκοντα ὥρας. Ἡ δευτερα ριφθεῖσα ἐπίσης κατὰ τὴν ἀνάβασιν εἰς 5200 μέτρων ὕψος ἐφέρθη ὅπως καὶ ἡ πρώτη ἀλλὰ κατώρθωσε νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν κλωβόν.

Αἱ δύο ἄλλαι ἐφυλάχθησαν διὰ τὴν κατάβασιν. Ἡ μία ἔφυγε τὴν ὥραν καθ' ἣν ἐσύρετο εἰς τὴν γῆν τὸ σκαφίδιον, ἡ δὲ ἄλλη ἀφέθη εἰς τὰς δύο τὸ ἀπόγευμα. Τεθεῖσα ἐπὶ τῆς ἄκρας τοῦ σκαφιδίου καὶ περικυκλωθεῖσα ὑπὸ θεατῶν πολυαρίθμων πολὺ ἀμφεταλαντεύθη στρεφομένη πρὸς ὅλας τὰς διευθύνσεις, τέλος ἐπέταξε καὶ ἀφοῦ περιέγραψε γραμμὰς καμπύλας 100 ἕως 500 μέτρων, διηυθύνθη πρὸς τὸν Σικουάναν, ἀπέχοντα ἓν χιλιόμετρον, καὶ ἐφάνη ἀκολουθοῦσα τὸν ροῦν του.

ΦΩΣ ΚΑΙ ΣΚΟΤΟΣ

Λέξεών τινων αἱ σημασίαι εἶναι τόσον φανεραὶ καὶ τόσον εὐκρινεῖς ὥστε ἅμα τις θελήσει νὰ τὰς παραστήσῃ εὐκρινεστέρας ἀπ' ἐναντίας τὰς ἐπισκοτίζει. Τοιαύτη τις εἶναι καὶ ἡ σημασία τῆς λέξεως φ ῶ ς, λέξεως τόσον καθαρὰν καὶ ἁπλῆν παρεχούσης τὴν ἔννοιαν τοῦ ὑπ' αὐτῆς σημαινομένου, ὥστε ἂν καὶ μικρὸν παιδίον ἐρωτηθῇ «τί εἶναι φῶς;» πολὺ πιθανῶς θέλει μειδιάσῃ ὡς μὴ δυνάμενον νὰ ὑποθέσῃ ὅτι ὁ ἐρωτῶν αὐτὸ ἀγνοεῖ τὸ τί εἶναι φῶς.—Τί εἶναι φῶς; ἠρωτήθη ποτὲ εὐφυές τι παιδίον, τὸ ὁποῖον στρέψαν τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν ἐρωτῶντα μετὰ μειδιάματος ἀπήντησε·—Νὰ, αὐτὸ ποῦ μᾶς κάμει νὰ βλέπωμεν. Ὅταν δὲ καὶ πάλιν ἠρωτήθη, —Τί μᾶς κάμει νὰ βλέπωμεν;—Τὸ φῶς, ἀπεκρίθη ἀφελέστατα τὸ παιδίον καὶ ἐπὶ τοῦ προσώπου του διεχύθη ἡ ἱλαρότης ἐκείνη ἡ προερχομένη ἐκ τῆς συναισθήσεως ὅτι εὐστόχως ἀπήντησεν εἰς τὸ λογοπαίγνιον. Καὶ τὸ παιδίον εἶχε δίκαιον. Ἡ ἁπλότης τῆς ἐννοίας, τὸ ἀσύνηθες τῶν ἐρωτήσεων καὶ ἡ ἀφέλεια τῶν ἀπαντήσεων ἦσαν ἀρκεταὶ νὰ θέλξωσι τὴν παιδικήν του διάνοιαν. Καὶ ἐν τούτοις ἂν εἰς ἄνδρα τέλειον ἀποτείνῃ τις τὴν αὐτὴν ἐρώτησιν ταύτην, ἂν ἀνὴρ φιλόσοφος ἐρωτηθῇ «τί εἶναι φῶς;» οὔτε θὰ μειδιάσῃ, οὔτε ἁπλῶς θὰ ἀπαντήσῃ ὅτι φῶς εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον καθιστᾷ εἰς ἡμᾶς ὁρατὰ τὰ ἀντικείμενα, ἀλλὰ θὰ εἰσέλθῃ εἰς θεωρίας, τὰς θεωρίας τῶν εἰς τὴν φυσικὴν φιλοσοφίαν καταγινομένων, αἵτινες ἐν ὀλίγοις εἶναι αἱ ἑξῆς.

Κατὰ τοὺς μὲν σώματά τινα, ὡς ὁ ἥλιος, οἱ ἄλλοι ἀπλανεῖς ἀστέρες, οἱ φλόγες, ἔχουσι τὴν ἰδιότητα νὰ ἐκπέμπωσι πρὸς πάσας τὰς διευθύνσεις, καὶ ἐν εἴδει ἀπειραρίθμων ἀκτίνων, ρευστόν τι ἀβαρὲς καὶ λεπτότατον, τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ φῶς. Τὸ ρευστὸν τοῦτο, διαχυνόμενον πέριξ τῶν ἐκπεμπόντων αὐτὸ σωμάτων, τὰ ὁποῖα καὶ ὡς ἐκ τούτου ὀνομάζονται φωτεινά, τρέχει μετ' ἀκατανοήτου ταχύτητος (320,000,000 μέτρα ἀνὰ πᾶν δευτερόλεπτον) κατὰ γραμμὴν πάντοτε εὐθεῖαν, ἐωσοῦ ἀπαντήσει ἄλλα σώματα. Καὶ εἰ μὲν δύναται νὰ διαπεράσῃ τὰ σώματα ταῦτα, τὰ ὁποῖα τότε λέγονται διαφανῆ, οἷα εἶναι ὁ ἀὴρ, ἡ ὕελος κτλ., κλίνον ὀλίγον τὰ διαπερᾷ· ἐὰν δὲ δὲν δύναται νὰ διαπεράσῃ, τότε, ἀφοῦ προσβάλῃ αὐτά, λαμβάνει ἄλλην διεύθυνσιν, προσδιοριζομένην ὑπὸ τῆς κλίσεως μεθ' ἧς τὰ προσέβαλε καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ τρέχῃ πρὸς τὴν διεύθυνσιν ταύτην. Ὅταν τὸ ρευστὸν τοῦτο φθάσῃ καὶ ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν μας μᾶς καθιστᾷ ὁρατὰ τὰ σώματα, καὶ ἐὰν μὲν ἔρχηται ἀπ' εὐθείας ἐκ τῶν ἐκπεμπόντων αὐτὸ σωμάτων τότε βλέπομεν τὰ σώματα τὰ φωτεινά· ἂν δὲ ἔρχηται ἀφοῦ διασθῇ νὰ ἀλλάξῃ διεύθυνσιν τότε βλέπομεν τὰ διάσαντα αὐτὸ ν' ἀλλάξῃ ὁρόμον. Οὕτω βλέπομεν τὴν σελήνην, οὕτω βλέπομεν πάντα τὰ ἐπὶ γῆς μὴ φωτεινὰ ἀντικείμενα. Καὶ ὅτε μὲν εἴμεθα πλησίον αἱ ἀκτῖνες μᾶς ἔρχονται πυκναί, ὅτε δὲ εἴμεθα μακρὰν λαμβάνομεν τὰς ἀκτῖνας ἀραιὰς καὶ τότε βλέπομεν ἀμυδρῶς.

Ἄλλοι πάλιν λέγουσιν ὅτι τὸ φῶς δὲν εἶναι ρευστὸν ἐκπεμπόμενον ὑπὸ τῶν ἐν λόγῳ σωμάτων, ἀλλ' ὅτι εἶναι δ ο ν ή σ ε ι ς ρευστοῦ λεπτοτάτου. Κατὰ τούτους εἰς ὅλον τὸ ἄπειρον διάστημα εἶναι διακεχυμένον ρευστόν τι λεπτότατον, α ἰ θ έ ρ καλούμενον, αἱ δονήσεις ἢ οἱ κυματισμοὶ τοῦ ὁποίου μᾶς κάμουσι νὰ βλέπωμεν. Κατὰ τὴν θεωρίαν ταύτην τὰ σώματα τὰ ὁποῖα ὀνομάζομεν φωτεινὰ ἔχουσι τὴν ἰδιότητα νὰ μεταδίδωσιν εἰς τὸν περὶ αὐτὰ αἰθέρα τόσον ταχυτάτας καὶ ἀλλεπαλλήλους κινήσεις ὥστε νὰ φαίνωνται ὡς μία συνεχὴς κίνησις, παράγουσα οὕτω δόνησιν ἢ κυματισμὸν ἀδιάκοπον, ὁ ὁποῖος εἴτε ἀπ' εὐθείας φθάνει ἕως εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, εἴτε ἔρχεται εἰς αὐτοὺς ἀφοῦ προσβάλλει ἄλλα ἀντικείμενα, ἤτοι δι' ἀνταναλάσεως, μᾶς καθιστᾷ τὰ σώματα ὁρατὰ καὶ ἑπομένως αὐτὸς εἶναι τὸ φ ῶ ς ἀπαραλλάκτως ὡς αἱ τοῦ ἀέρος δονήσεις φθάνουσαι εἰς τὰ ὦτα εἶναι ἦ χ ο ι. Οὕτως ὁ ἥλιος καὶ οἱ ἀστέρες, δονοῦντες τὸν περὶ αὐτοὺς αἰθέρα πρὸς ὅλας τὰς διευθύνσεις, καὶ αὐτοὶ καθίστανται ὁρατοί, καὶ τὰ σώματα τὰ ὁποῖα διάζουσι τὸν κυματισμὸν τοῦ αἰθέρος ν' ἀλλάξῃ διεύθυνσιν μᾶς κάμωσι νὰ βλέπωμεν. Τὸ αὐ-

τὸ συμβαίνει καὶ ὅταν τὴν νύκτα ἢ εἰς μέρος σκοτεινὸν ἀνάψωμεν λύχνον· ἡ φλὸξ αὐτοῦ θέτουσα εἰς κίνησιν τὰ περὶ αὐτὴν μόρια τοῦ αἰθέρος, προξενεῖ εἰς αὐτὸν συνεχῆ κυματισμὸν καὶ οὕτω παράγει τὸ φῶς.

Ταῦτα λέγουσι περὶ τοῦ φωτὸς οἱ περὶ τὴν φυσικὴν φιλοσοφίαν καταγινόμενοι, καὶ σήμερον ἡ γνώμη τῶν περισσοτέρων κλίνει πρὸς τὴν τελευταίαν ταύτην θεωρίαν, τὴν τῶν δονήσεων. Τί ὅμως εἶναι ὁ ὑπ' αὐτῶν καλούμενος αἰθὴρ καὶ πῶς δονούμενος οὗτος μᾶς κάμει νὰ βλέπωμεν, ὅλως διόλου ἀγνοοῦμεν, ὡς ἐπίσης ἀγνοοῦμεν καὶ τί εἶναι αὐτὸ καθεαυτὸ τὸ κατὰ τὴν πρώτην θεωρίαν ὑπὸ τῶν φωτεινῶν σωμάτων ἐκπεμπόμενον ἀβαρὲς καὶ λεπτότατον ρευστὸν, τὸ λαμβάνον τὸ ὄνομα φῶς. Ὥστε ἐξ ἀνάγκης καὶ ἐνταῦθα πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι, ναὶ μὲν βλέπομεν τὴν ὕπαρξίν τινος, ὀνομάζομεν τοῦτο φ ῶ ς, ἐννοοῦμεν τὸν σκοπὸν τῆς ὑπάρξεώς του, σκοπὸν πολλαπλοῦν, αὐτὸ ὅμως δὲν δυνάμεθα νὰ καταλάβωμεν· ἤτοι ὅσον ζητοῦμεν νὰ εἰσδύσωμεν εἰς τὸ φῶς βαθύτερον τόσον τὸ φῶς μᾶς φεύγει!

Ἀλλὰ τὸ φῶς, ὅσον ἄπλετον περὶ ἡμᾶς καὶ ἂν ἦναι ποτὲ δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ μᾶς καθιστᾷ ὁρατὰ τὰ ἀντικείμενα ἂν δὲν συνήργουν καὶ οἱ ὀφθαλμοί. Τίς ἀγνοεῖ ὅτι ὅσον φῶς καὶ ἂν ὑπάρχῃ διὰ νὰ βλέπωμεν πρέπει νὰ ἔχωμεν ὑγιεῖς ὀφθαλμοὺς καὶ νὰ ποιώμεθα αὐτῶν χρῆσιν; Τίς δὲν εἰξεύρει ὅτι ἅμα τὰ ὄργανα τῆς ὁράσεως πάθωσιν ἢ ἅμα τὰ βλέφαρα κλεισθῶσιν, ὅσον καὶ ἂν ὑπάρχει περὶ ἡμᾶς φῶς, ἡμεῖς εὑρισκόμεθα εἰς σκότος; Ὥστε διὰ νὰ βλέπωμεν δὲν ἀρκεῖ μονον τὸ φῶς, ἀπαιτοῦνται καὶ ὄργανα ὁράσεως, ὄργανα δυνάμενα νὰ μεταβιβάζωσιν εἰς τὸν ἐντὸς ἄνθρωπον ὅσα τὸ φῶς ἔξωθεν τοῖς φανερώνει.

Ἂν ὑπάρχῃ αἰσθητήριον διεγειρόμενον εἰς ἄκρον τὸν θαυμασμὸν τοῦ παρατηροῦντος αὐτὸ, τοῦτο εἶναι οἱ ὀφθαλμοί. Ναὶ μὲν, καὶ τὰ ἄλλα αἰσθητήρια εἶναι σοφῶς καὶ θαυμασίως πεπλασμένα, ἀλλ' ὁ ὀφθαλμὸς εἶναι ὑπερβαλλόντως. Τὰ ἀπαρτίζοντα αὐτὸν μέρη, ἡ ὕλη ἐξ ἧς ἕκαστον εἶναι κατεσκευασμένον, ἡ κατάταξις αὐτῶν καὶ αἱ ἰδιότητες ἑκάστου εἶναι τόσον περίεργα, τόσον διδακτικὰ ὥστε ὄχι μόνον κινοῦσιν εἰς ἔκπληξιν ἀλλὰ καὶ ἐπιστήμας, ἀλλὰ καὶ τέχνας διδάσκουσιν εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Ὁ Γαλινὸς, βλέπων τὴν θέσιν τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τὰ προφυλάσσοντα αὐτοὺς ἀπὸ τὰς ἔξωθεν προσβολὰς, θαυμάζων τὴν πρόνοιαν τοῦ Δημιουργοῦ λέγει ὅτι παντοίως ὠχύρωσεν αὐτοὺς μὲ βλέφαρα καὶ μὲ βλεφαρίδας καὶ μὲ τὰ πέριξ ὀστᾶ καὶ μὲ τὸ δέρμα. «Τὰς μὲν βλεφαρίδας οἷον χάρακά τινα τῶν μικρῶν ἕνεκα προτάξας σωμάτων, ὡς μὴ ραδίως ἐμπίπτειν ἀνεωγόσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, ὑπὸ τῶν τριχῶν τούτων ἀπειργόμενα, τὰ βλέφαρα δ' αὖ συμπτυσσόμενά τε καὶ κλείοντα τὸν ὀφθαλμὸν εἴ τι τῶν μειζόνων ἐπιφέροιτο· πρὸς δὲ τὴν τῶν ἔτι μειζόνων προσβολὴν ἄνωθεν μὲν τὰς ὀφρῦς προὐτάξατο, κάτωθεν δὲ τὰ μῆλα, κατὰ δὲ τὸν μέγαν κανθὸν, τὴν ῥῖνα, κατὰ δὲ τὸν μικρὸν τὴν τοῦ ζυγώματος ἔκφυσιν· ὑφ' ὧν ἁπάντων προτέρων ἐκδεχομένων τὰς προσβολὰς τῶν μειζόνων σωμάτων, αὐτὸς ἐν κύκλῳ τεταγμένος ὁ ὀφθαλμὸς οὐδὲν πάσχει κτλ.» (Περὶ χρείας τῶν μ. λογ. Κ. ς.') Ἀλλὰ τί εἶναι ταῦτα παραβαλλόμενα μὲ τὴν κατασκευὴν τοῦ βολβοῦ μὲ τοὺς τόσους χιτῶνάς του, τὰ τόσον θαυμαστὰ ὑγρά του, τοὺς μῦς του, τὰ νεῦρα, τὰς ἀρτηρίας, τοὺς ἀδένας καὶ ὅλα του τὰ συστατικά; Ὁ πρὸς ὅλας τὰς διευθύνσεις δυνάμενος νὰ στρέφηται βολβὸς οὗτος εἶναι τὸ σοφώτατα κατεσκευασμένον, εἶναι τὸ θαυμασιώτατον πάντων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης ἀπαντωμένων κατόπτρων, κάτοπτρον δυνάμενον νὰ μεταβιβάζῃ ἐντὸς εἰς τὸν κύριόν του πᾶσας τὰς εἰκόνας τῶν ἐνώπιον αὐτοῦ ἀντικειμένων, τῶν ἐγγὺς καὶ τῶν μακρὰν, καὶ συγχρόνως νὰ μεταφέρῃ ἐκ τῶν ἔνδον εἰς τὰ ἔξω τὴν εἰκόνα τῆς καταστάσεως τοῦ κυρίου του! Πῶς δὲ ταῦτα; Καὶ ἐδῶ αἱ γνώσεις μας ἔχουσιν ὅρια. Παρατηροῦντες τὰς ἰδιότητας τῶν μεμβρανῶν καὶ τῶν ὑγρῶν τοῦ ὀφθαλμοῦ καὶ θεωροῦντες τὸ σχῆμα αὐτῶν καὶ τὴν κατάταξιν ἐξηγοῦμεν μὲν διὰ τῶν νόμων τῆς φυσικῆς, διὰ τῆς θλάσεως τοῦ φωτὸς, μεταβαίνοντος ἀπὸ μέσου ἀραιοτέρου εἰς μέσον πυκνότερον καὶ διερχομένου ἐπιφανείας κυρτᾶς, τὸν ἐντὸς τοῦ βολβοῦ σχηματισμὸν τῶν εἰκόνων, ἀλλὰ πῶς αἱ εἰκόνες αὗται διὰ τοῦ ὀπτικοῦ νεύρου μεταβιβάζονται εἰς τὸν νοῦν καὶ πῶς ἡ κατάστασις τῆς ψυχῆς ζωγραφίζεται ἐπὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ δι' ἡμᾶς εἶναι μυστήριον. Ἐν τούτοις ἀρκετὰ καὶ ὅσα περὶ τοῦ θαυμασίου τούτου ὀργάνου γινώσκομεν· ὀργάνου ἄνευ τοῦ ὁποίου ὡς καὶ ἀνωτέρω εἴπομεν, μεθ' ὅλον τὸ περὶ ἡμᾶς φῶς, ἡμεῖς θὰ ἤμεθα εἰς τὸ σκότος,

ὡς ἐπίσης εἰς τὸ σκότος θὰ περιεπατοῦμεν, ἂν ἔχοντες ὀφθαλμούς, δὲν εἴχομεν φῶς. Ὥστε σκότος εἰς τὴν κοινὴν τῆς λέξεως σημασίαν δὲν εἶναι μόνον ἡ ἔλλειψις τοῦ φωτὸς ἀλλὰ καὶ τὸ ἀδύνατον τοῦ νὰ βλέπωμεν.

Ἀλλ' ἡ λέξις φῶς δὲν ἔχει μόνον τὴν σημασίαν ταύτην. Εἶναι μία ἐκ τῶν πολλῶν ἐκείνων τῆς γλώσσης μας λέξεων, αἱ ὁποῖαι

Ἔχουσι δύο ἢ πολλὰ νοήματα συνάμα.

Ἐκτὸς τοῦ καθιστῶντος ὁρατὰ εἰς ἡμᾶς τὰ φυσικὰ ἀντικείμενα φῶς προσέτι ὀνομάζομεν καί τι πολὺ ἀνώτερον καὶ καθ' ὑπερβολὴν θαυμαστὸν, τὸ ὁποῖον, χωρὶς νὰ ὑποπίπτῃ εἰς τοὺς ὑλικοὺς τοῦ σώματος ὀφθαλμοὺς, φωτίζει ὀφθαλμὸν ἄλλον, οὐχὶ ἐξ ὑγρῶν καὶ μεμβρανῶν καὶ νεύρων καὶ μυῶν κατεσκευασμένον, ἀλλὰ ὀφθαλμὸν ἄυλον, ὀφθαλμὸν ἐσωτερικὸν, τὸν ὀφθαλμὸν τῆς ψυχῆς καὶ καθιστᾷ εἰς ἡμᾶς φανερὰν οὐχὶ πλέον ὕλην ἀλλ' αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν, ἱκανοῦν οὕτως ἡμᾶς νὰ διακρίνωμεν τὸ ὀρθὸν ἀπὸ τὸ μὴ ὀρθὸν, τὸ πραγματικόν μας ἀπὸ τὸ νομιζόμενον ἡμῶν συμφέρον. Καὶ περὶ τούτου τοῦ φωτὸς, τελειώνοντες τὸ περὶ διπλῆς σημασίας τῆς λέξεως «καρδία» ἀρθρίδιόν μας, ἐλέγομεν ὅτι μᾶς λείπει. Ἀλλὰ, τί εἶναι τοῦτο τὸ φῶς; Ἀφοῦ τὸ ὑλικὸν φῶς, τὸ ὑποπίπτον εἰς τὸ σωματικὸν τῆς ὁράσεως ἡμῶν ὄργανον ἀδυνατοῦμεν νὰ καταλάβωμεν, πόσῳ μᾶλλον ἀδύνατοι πρέπει νὰ ἤμεθα ἐνώπιον τοῦ μὴ ὑλικοῦ, τοῦ ὑπερθαυμάστου Φωτὸς τούτου; Ἐν τούτοις ὅσοι ηὐτύχησαν νὰ μὴ ἦναι αὐτοῦ ἐστερημένοι οὔτε εἰς θεωρίας καταφεύγουσι νὰ τὸ ἐξηγήσωσιν, οὔτε ἔχουσι περὶ αὐτοῦ τὰς γνώμας διηρημένας· οὗτοι φωτιζόμενοι παρ' αὐτοῦ οὐ μόνον βλέπουσι πόθεν τοῖς ἔρχεται καὶ πόσον τοὺς ζωογονεῖ καὶ ἐπαναπαύονται εἰς ταῦτα, ἀλλὰ καὶ τὴν ἰδίαν ἀσθένειαν ἢ μᾶλλον οὐτιδανότητα δι' αὐτοῦ καθορῶντες περὶ ταύτης καὶ μόνης ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μεριμνῶσιν, ἀρκούμενοι εἰς ὅσα περὶ τοῦ γλυκυτάτου, τοῦ προσφιλεστάτου αὐτοῖς Φωτὸς τούτου γινώσκουσι. Γινώσκουσι δὲ ὅτι καθὼς τὸ ὑλικὸν φῶς προέρχεται κυρίως ἐκ τοῦ ὑλικοῦ ἡλίου οὕτω καὶ τὸ Φῶς, τὸ πνευματικὸν ἀπορρέει ἐκ τοῦ Ἡλίου τοῦ πνευματικοῦ, τοῦ Ἡλίου τῆς Δικαιοσύνης, ὅστις εἶναι αὐτὸς ὁ Θεός. Περὶ τοῦ Φωτὸς τούτου ὁμιλῶν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος λέγει ὅτι εἶναι τὸ ἀπαύγασμα τῆς δόξης καὶ ἡ εἰκὼν τῆς ὑποστάσεως τοῦ Θεοῦ. (Ἐπιστολὴ πρὸς Ἑβραίους κεφ. α'. 3.) Περὶ τοῦ Φωτὸς τούτου λόγον ποιούμενος καὶ ὁ Υἱὸς τῆς βροντῆς λέγει ὅτι εἶναι αὐτὸς ὁ αἰώνιος τοῦ Θεοῦ λόγος, ὅστις σὰρξ ἐγένετο καὶ κατῴκησεν ἐν ἡμῖν. (Εὐαγ. κατὰ Ἰωάννην Α'. 9.) Αὐτὸ δὲ τὸ στόμα τῆς ἀληθείας, ἐπιμαρτυροῦν λέγει, «ἐγὼ εἰμὶ τὸ φῶς τοῦ κόσμου, ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ περιπατήσῃ ἐν τῇ σκοτίᾳ ἀλλ' ἕξῃ τὸ φῶς τῆς ζωῆς. (αὐτόθι κ. 12) Καθὼς ὅμως, ὅσον καὶ ἂν λάμπῃ περὶ ἡμᾶς ὁ ἥλιος, οἱ ἔχοντες κεκλεισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς εὑρίσκονται εἰς σκότος, οὕτω καὶ οἱ ἔχοντες κεκλεισμένον τὸν ἐσωτερικὸν ὀφθαλμὸν διατελοῦσιν εἰς πυκνὸν πνευματικὸν σκότος. Καθὼς δὲ λέγομεν περὶ τῶν ἐστερημένων τοῦ φυσικοῦ φωτὸς ὅτι κόσμον ἀκούουσι καὶ κόσμον δὲν βλέπουσιν, οὕτω δυνάμεθα νὰ λέγωμεν καὶ περὶ τῶν ἐστερημένων τοῦ πνευματικοῦ φωτὸς ὅτι ἀκούουσι μὲν κόσμον πνευμάτων, ἀλλὰ κόσμον πνευματικὸν ἀδύνατον νὰ βλέπωσιν, εἰς κόσμον πνευματικὸν ἀδύνατον νὰ ἐντρυφῶσιν. Ὥστε ὅταν ἀκούωμέν τινα μὴ παραδεχόμενον κόσμον ἄλλον, ἐκτὸς τοῦ ὑλικοῦ, μὴ βλέποντα τὸν πνευματικὸν κόσμον, ἀλλ' ἴσως χλευάζοντα καὶ περιγελῶντα τοὺς περὶ πνευματικῶν ὁμιλοῦντας, ἔχομεν τρανωτάτην καὶ βεβαιοτάτην ἀπόδειξιν ὅτι ὁ τοιοῦτος εὑρίσκεται εἰς σκότος πνευματικόν. Ἀφοῦ δὲ λυπούμεθα βλέποντες τοὺς ἐστερημένους τῶν σωματικῶν ὀφθαλμῶν των καὶ ἐλεοῦμεν αὐτοὺς, πολὺ περισσότερον πρέπει νὰ λυπῆταί τις τοὺς πνευματικῶς τυφλοὺς, ἐπειδὴ οἱ τοιοῦτοι εἶναι πολὺ ἀθλιέστεροι, πολὺ ἐλεεινότεροι ἀπὸ τοὺς ἐστερημένους τοῦ φωτὸς τοῦ παρόντος κόσμου.

ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΕΝΤΟΜΟΛΟΓΙΑ.

ΠΕΡΙ ΟΙΣΤΡΩΝ

Γενικῶς τὰ ἔμψυχα τὰ ἀνήκοντα εἰς τὴν πολυάριθμον τῶν ἐντόμων τάξιν, κατὰ τὴν περίοδον τῶν μεταμορφώσεών των, ζῶσιν ἐκ φυτῶν ἢ ζωικῶν λειψάνων. Ἐν τούτοις ὑπάρχουσι καί τινα τὰ ὁποῖα ζῶσιν ἐντὸς ζώντων ζώων, ἤτοι εἰς τὸν στόμαχον, τὰ ἔντερα, ἢ καὶ ὑπὸ τὸ δέρμα τετραπόδων τινῶν, ἑωσοῦ φθάσαντα εἰς τὴν τελειότητά των ἐξέρχονται εἰς τὸ φῶς.

Τὰ ἔντομα ταῦτα ὀνομάζονται οἶστροι. Φαί-

νεται δὲ ὅτι οἱ ἀρχαῖοι δὲν εἶξευρον τὰς μεταμορφώσεις τῶν ἐντόμων τούτων καθότι ἐξελάμβανον τὰς κάμβας αὐτῶν ὡς εἴδη τινὰ ἑλμίνθων (σκωλήκων ζώντων ἐντὸς τῶν ἐντέρων.)

Περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ δεκάτου ὀγδόου αἰῶνος οἱ φυσιολόγοι Μαλπίγης, Βαλισνιέρης, Ρεωμύρης καὶ Λινναῖος παρετήρησαν καὶ ἐσπούδασαν τὰς διαφόρους περιόδους τῆς ὑπάρξεως τῶν περιέργων τούτων ἐντόμων, ἀλλ' οὔτε κατέταξαν οὔτε περιέγραψαν αὐτὰ ἀκριβῶς. Τὰ ἤθη, τὰς μεταμορφώσεις καὶ τοὺς χαρακτῆράς των περιέγραψαν πολὺ καλλίτερον ἀπὸ τοῦ 1815—1862 ὁ Βράσυ-Κλάρκ, καὶ οἱ Κ.Κ. Νούμαν, Ἔστβιγ, Σβάλης, Τόλης καὶ Κολίν. Οἱ οἴστροι ἀνάγονται εἰς τὰ οἰστροειδῆ ἔντομα τῆς τάξεως τῶν διπτέρων, τῆς οἰκογενείας τῶν ἀθερικέρων.

Ὅπως ὅλα τὰ ἔντομα οὕτω καὶ τὸν οἶστρον πρέπει νὰ σπουδάσῃ τις καὶ κατὰ τὰς τρεῖς του περιόδους, ἤτοι τὴν τῆς κάμβης, τὴν τῆς νύμφης καὶ τέλος τὴν τοῦ τελείου ἐντόμου.

Τὰ γενικὰ χαρακτηριστικὰ κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην κατάστασιν τοῦ ἐντόμου εἶναι σχῆμα μεγάλης μυίας, ὁμοιαζούσης ὀλίγον τῆς κηφῆνας, ὡς ἐκ τοῦ κατὰ ζώνας χρωματισμοῦ τῶν τριχῶν, τῶν καλυπτουσῶν τὰ διάφορα τοῦ σώματος μέρη. Ἡ κεφαλή του εἶναι ἡμισφαιρική, ὀλίγον πεπλατυσμένη. Οἱ ὀφθαλμοί του εἶναι ὠοειδεῖς, τὰ κεράτιά του εἶναι πλησίον ἀλλήλων καὶ συνίστανται ἐκ τριῶν ἄρθρων. Πολλοὶ εἶπον ὅτι δὲν ἔχει στόμα, πράγματι ὅμως καὶ στόμα ἔχει καὶ πεπτικὸν σύστημα ἐντελές. Ἔχει τὴν κοιλίαν τριγωνικὴν μὲ γωνίας ποτὲ μὲν τελείας ποτὲ δὲ καμπυλωμένας. Αἱ θηλικαὶ ἔχουσι τὰς τελευταίας ἐντομάς των ἀπολιγούσας εἰς μήλην, δυναμένην νὰ συστέλληται, γρώματος λαμπροῦ μελανοῦ καὶ λεπτυνομένην εἰς τὴν ἄκραν. Τὰ πτερύγιά των εἶναι μεγάλα, ἀπέχοντα, τριγωνικά, ὁριζόντια καὶ νευρώδη, ὡς τὰ τῶν κοινῶν μυιῶν. Οἱ ταρσοὶ τῶν ποδῶν των ἀπολήγουσιν εἰς δύο τολύπας (κουβάρια) καὶ δύο ἄγκυστρα.

Οὕτω πως ἀνεπτυγμένα τὰ ἔντομα ταῦτα ἀπαντῶνται σπανίως, αἱ δὲ ἐντομολογικαὶ συλλογαὶ περιέχουσιν ὀλίγα ἐξ αὐτῶν. Ἀπαντῶνται δὲ ἀπὸ τὸν Ἰούνιον ἕως τὸν ὀκτώβριον εἰς τὰς πεδιάδας, κυρίως πλησίον εἰς δασώδη μέρη, ὅπου φαίνονται εἰς ἀδιάκοπον κίνησιν καὶ προξενοῦσιν ἦχόν τινα, ὅστις αὐξάνει, ὅταν τὸ ἔντομον καθίσῃ. Ὁ ἦχος εἶναι ἀποτέλεσμα τελείας κινήσεως τῶν πτερυγίων.

Τὸ εἶδος τῆς τροφῆς τοῦ ἐντόμου τούτου ὅλως δι' ὅλου ἀγνοεῖται· εἶναι δὲ φανερὸν ὅτι τὸ ἔντομον τρώγει καθότι εἶναι ἐφωδιασμένον μὲ ἐντελὲς πεπτικὸν σύστημα.

Ἡ ζωὴ τῶν οἴστρων ἐν τῇ τελείᾳ αὐτῶν ἀναπτύξει μόνον δέκα ἕως δώδεκα ἡμέρας διαρκεῖ, ἡ δὲ διάρκεια αὕτη ὅλη εἰς γάμους καὶ γέννας ἀφιεροῦται· ὁ τρόπος ὅμως τῆς ἑνώσεως τῶν γεννῶν εἶναι ὅλως ἄγνωστος. Ἀφοῦ τὸ ἄρρεν ἐκτελέσει τὴν λειτουργίαν του ἀποθνήσκει, τὸ δὲ θῆλυ ἀρχίζει νὰ ζητῇ ζῶα ἐπὶ τῶν ὁποίων νὰ ἐναποθέσῃ τὰ ὠά του, τὰ μέλλοντα νὰ διαιωνίσωσι τὸ εἶδός των. Ἐνστιγκτον ἰδιαίτερον ὁδηγεῖ τὰς μητέρας, ὅπως ἐναποθέτωσι τὰ ὠά των ἑκάστη εἰς τὸ ἀπαιτούμενον ζῶον κατὰ τὸ εἶδός των. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ ἐναποθέτει τὰ ὠὰ ἐπὶ τῶν τριχῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων κολλῶνται διὰ κολλητικῆς τινος ὕλης, μεθ' ἧς εἶναι ἀλειμμένα. Ἡ θέσις δὲ εἶναι εἴτε περὶ τὰς φυσικὰς ὀπάς, ἐντὸς τῶν ὁποίων θὰ εἰσχωρήσωσιν αἱ κάμβαι, ἢ εἰς τὰ μέρη τὰ ὁποῖα τὸ ζῶον συνηθίζει νὰ λύχῃ. Τοιαύτας θέσεις ἐκλέγει τὸ ἔντομον διὰ τὸν ἵππον, τὸ πρόβατον, τὴν ἔλαφον καὶ τὴν κάμηλον. Ἄλλοτε πάλιν, ὡς εἰς τὸν βοῦν, τὸν λαγωόν, τὸν ρέννον, τὸν πίθηκον καὶ αὐτὸν εἰσέτι τὸν ἄνθρωπον εἴς τινας χώρας, τὸ ἔντομον ἐναποθέτει τὰ ὠά του ἐπὶ τοῦ δέρματος. Ἀφοῦ δὲ ἐκκολαφθῶσιν, αἱ κάμβαι εἰσχωροῦσιν ὑπ' αὐτὸ καὶ ἐκεῖ μένουσιν ἕως οὗ ἀποκτήσωσι τὴν ἀπαιτουμένην ἀνάπτυξιν.

Τὸ ἔντομον διὰ νὰ ἐναποθέσῃ τὰ ὠά του πρέπει νὰ ἐπιδιώξῃ ἐπιμόνως τὸ ζῶον, τὸ ὁποῖον πάλιν ζητεῖ παντοιοτρόπως νὰ ἀποφύγῃ τὸ ἔντομον. Οὕτω δὲ πολλάκις, ὑπὸ τοσούτου φόβου καταλαμβάνονται τὰ ζῶα ὥστε ἀρχίζωσι νὰ τρέχωσιν ἀτάκτως, νὰ κτυπῶσι μὲ τοὺς πόδας τὸ ἔδαφος, νὰ κρύπτωσι τὴν κεφαλὴν εἰς τὰ χόρτα καὶ, ὡς λέγουσι, νὰ ρίπτωνται καὶ εἰς αὐτὸ τὸ ὕδωρ ὅταν ἀπαντῶσιν αὐτό.

Τὰ ὠὰ εἶναι ἐπιμήκη ἔχοντα τὴν μίαν ἄκραν, τὴν εἰς τὰς τρίχας κεκολλημένην, ὀξεῖαν, τὴν δὲ ἄλλην ὡς κεκομμένην καὶ ἔχουσαν εἶδος κάλυκος, ὅστις ἀνοίγεται διὰ νὰ ἐξέλθῃ ἡ κάμβη ὅταν ἀρκετὰ ἀναπτυχθῇ.

Πόσος ὅμως καιρὸς ἀπαιτεῖται διὰ τὴν ἐκκόλαψιν; Τοῦτο βεβαίως διαφέρει κατὰ τὰ εἴδη. Ἐν τούτοις δὲν ἀπαιτοῦνται πλέον τῶν τεσσάρων ἢ πέντε ἡμερῶν. Μετὰ τὰς ἡμέρας ταύτας ἡ κάμβη ἐξέρχεται τοῦ ὠοῦ καὶ εἰσέρχεται ἀφ' ἑαυτῆς ἐντὸς τῆς ὀπῆς ὅπου μέλλει νὰ ζήσῃ, ἢ μεταφέρεται ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ζώου, τὸ ὁποῖον τὴν καταπίνει λιχόμενον. Εἰσελθοῦσα εἰς τὰ διάφορα ἐκεῖνα μέρη τρέφεται καὶ ἀναπτύσσεται, ἀφοῦ δὲ διαμένει κατὰ τὸ εἶδος δέκα ἕως ἑνδεκα μῆνας ἐντὸς τοῦ ζώου, ἐξέρχετσι ἀπ' αὐτοῦ. Πρὶν ὅμως ἀκολουθήσωμεν αὐτὴν εἰς τὴν ἐκτὸς τοῦ ζώου περίοδόν της, δίδομεν τοὺς γενικοὺς χαρακτῆρας αὐτῆς.

Σχῆμα ἔχει ἡ κάμβη αὕτη ὠοειδὲς, μῆκος δὲ εἴκοσι ἕως εἴκοσι πέντε χιλιοστομέτρων· εἶναι δὲ ἄπους καὶ συνίσταται ἐξ ἑνδεκα μερῶν· ὑπὸ τὴν κοιλίαν εἶναι ἐλαφρῶς πεπλατυσμένη ἐπὶ δὲ τῆς ῥάχεως ἀρκετὰ κυρτή. Ἡ κεφαλὴ, εἰς τὰ εἴδη τὰ ζῶντα ἐντὸς τοῦ στομάχου, εἶναι ἐφωδιασμένη μὲ μικρὰ ἄγκιστρα, διὰ τῶν ὁποίων τὸ ἔντομον κρεμᾶται εἰς τὰς μεμβράνας τὰς καλυπτούσας ἐσωτερικῶς τὴν κατοικίαν του. Μεταξὺ τῶν ἀγκιστρίων εἶναι τοποθετημένον τὸ στόμα, πέριξ δὲ αὐτῶν ὑπάρχουσι πολλαὶ σειραὶ κυκλικαὶ ἀκανθῶν, μέχρι τῆς ἀρχῆς τοῦ πρώτου μέρους. Τὰ ἀγκύστρια καὶ αἱ ἄκανθαι λείπουσιν ὅλως διόλου εἰς τὰ εἴδη τὰ ζῶντα ὑπὸ τὸ δέρμα, ἀντ' αὐτῶν δὲ εὑρίσκονται μικραὶ ἐξοχαί. Τὸ κάτω μέρος τοῦ σώματος ἀποτελεῖ φυλλίδωμα κερατῶδες ἰσχυρόν, συνιστάμενον ἐκ πολλῶν φυλλίδων, καὶ ἔχει πομφόλυγας, αἱ ὁποῖαι χρησιμεύουσιν ὡς ὄργανον ἀταπνοῆς. Τὸ ὄργανον τοῦτο καλύπτεται ὑπὸ δύο μεμβρανωδῶν χειλέων, δυναμένων νὰ ἀνοίγωνται ὅταν τὸ ζῶον θέλῃ.. Τὸ χρῶμα εἶναι ἄλλοτε λευκὸν, ἄλλοτε κίτρινον ἢ κόκκινον, καὶ ἐνίοτε ἔχει καὶ ζώνας πρασίνας. Εἶναι δὲ πιθανὸν ὅτι, καθὼς αἱ κάμβαι πάντων σχεδὸν τῶν ἐντόμων οὕτω καὶ αὗται ὑπόκεινται εἰς ἀλλαγὴν τοῦ δέρματος.

Ἀφοῦ φθάσωσι τὴν τελείαν ἀνάπτυξίν των, αἱ κάμβαι ἐγκαταλείπουσι τὸ ζῶον καὶ πίπτουσιν εἰς τὴν γῆν. Ἐκλέγουσι δὲ πάντοτε γῆν ἐλαφρὰν, κόπρον, καὶ λεπτὰ χόρτα, ὅπου σκάπτουσι μικρὰν κλίνην καὶ ἀμέσως ναρκώνονται. Μετά τινας ἡμέρας τὸ δέρμα των σκληρύνεται, γίνεται βαθὺ μελανὸν καὶ λαμπρὸν καὶ ὁμοιάζει μὲ κέλυφος. Τότε τὸ ζῶον ὀνομάζεται νύμφη. Κατὰ δὲ τὴν περίοδον ταύτην τῆς ὑπάρξεώς του, περίοδον διαρκοῦσαν, κατὰ τὰς διαφόρους παρατηρήσεις, ἀπὸ εἴκοσι πέντε ἕως πεντήκοντα ἡμέρας, γίνεται ἡ εἰς ἐντελὲς ἔντομον μεταμόρφωσις.

Ὅταν φθάσῃ ἡ προσδιωρισμένη ὥρα τὸ κέλυφος ἀνοίγεται, ὁ δὲ οἶστρος ἐξέρχεται ἐντελὴς ἐκ τοῦ τάφου του ἐκείνου. Ὁ Κ. Κολὶν, ὅστις ἐπέστησε πολὺ τὴν προσοχήν του εἰς τὸν τρόπον δι' οὗ τὰ ἔντομα ἐξέρχονται ἐκ τοῦ κελύφους των, παρετήρησεν ὅτι ὁ οἶστρος ἔχει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του μικροτάτην φοῦσκαν κιτρινωπὴν περιέχουσαν ὑγρόν τι· διὰ δὲ τῆς βοηθείας τοῦ ὑγροῦ ἐκείνου τὸ ζῶον φιλοτεχνεῖ καὶ θραύει τὸ κέλυφος. Ἀφοῦ λοιπὸν ἐξέλθῃ τῆς φυλακῆς του, τυνάζει τὰ πτερύγιά του, στεγνώνεται καὶ τέλος ἀρχίζει νὰ πετᾷ!

ΜΙΚΡΟΙ ΜΟΥΣΙΚΟΙ.

Α. ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΑΫΔΝ.

Ὁ Ἰωάννης Χάϋδν ἐγεννήθη τὸ 1732 εἰς Ροχράου, χωρίον τῆς Αὐστρίας. Ὁ πατήρ του ἦτο πτωχὸς τις τροχοποιὸς καὶ σκευοφύλαξ εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς ἐνορίας. Ἠγάπα δὲ καὶ αὐτὸς καὶ ἡ σύζυγός του πολὺ τὴν μουσικὴν, καὶ κατὰ τας κυριακὰς συνείθιζον, αὐτὸς μὲν νὰ κρούῃ τὴν κινύραν, ἡ δὲ σύζυγός του νὰ ψάλλῃ μετ' αὐτοῦ. Αἱ οἰκιακαὶ αὗται μουσικαὶ συμφωνίαι κατέθελγον τὸν μικρὸν Ἰωάννην, ὅστις ἀπὸ πενταετοῦς ἤρχισε νὰ λαμβάνῃ μικρὸν σανίδιον καὶ ραβδίον, καὶ ὡσεὶ κρούων βιολίον, νὰ συμπαίζῃ μὲ τοὺς γονεῖς του. Ὁ πατήρ του εἶχεν ἐξάδελφον, ὀνόματι Φράγκην, ὁ ὁποῖος ἦτο διδάσκαλος συνάμα καὶ μουσικός. Οὗτος, παρατηρήσας ὅτι τὸ παιδίον παῖζον διήρει τὸν χρόνον ἀκριβέστατα, προέτεινε νὰ τὸ ἀναθρέψῃ. Ἡ πρότασίς του ἐγένετο μετὰ χαρᾶς δεκτὴ, καὶ ἀμέσως ἤρχισε νὰ τὸ διδάσκῃ λατινικὰ, βιολίον καὶ ἄλλα μουσικὰ ὄργανα, νὰ τὸ βάλλῃ δὲ καὶ νὰ ψάλλῃ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Ἀλλ' ὁ Χάϋδν συνείθιζε μετὰ ταῦτα νὰ λέγῃ ὅτι ἐλάμβανε περισσότερα ραπίσματα ἢ πλακούντια.

Ὁ Ρέουτερ, μουσικοδιδάσκαλος ἐν Βιέννῃ, ἦλθε τότε εἰς τὸ χωρίον ζητῶν ψάλτας διὰ

τὴν μητροπολιτικὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Στεφάνου. Ἡ ἐξαίσιος τοῦ ὀκταετοῦς τότε Ἰωάννου φωνὴ ἤλκυσε τὴν προσοχήν του. Ἡ ἀκρίβεια, μεθ' ἧς τὸ παιδίον ἔψαλλε, καὶ ἡ μελωδικότης τῆς φωνῆς του ἐκίνησαν τὴν ἔκπληξιν τοῦ μουσικοδιδασκάλου. Παρετήρησεν ὅμως ὅτι δὲν ἐξετέλει διόλου λαρυγγισμούς, διὸ καὶ πλησιάσας, ἠρώτησεν αὐτὸ τὸ αἴτιον.

— Καὶ πῶς δύναμαι, ἀπεκρίθη ὁ Ἰωάννης, νὰ λαρυγγίζω, ἀφοῦ καὶ ὁ ἐξάδελφος Φράγκης δὲν εἰξεύρει;

— Ἐγὼ νὰ σοὶ δείξω, εἶπεν ὁ Ρέουτερ. Καὶ λαβὼν αὐτὸ εἰς τὰ γόνατά του, τὸ ἐδίδαξε πῶς νὰ ἀναγινώσκῃ ταχύτατα καὶ ἀμέσως τὸ ἓν μετὰ τὸ ἄλλο δύο ἢ περισσότερα μουσικὰ σημεῖα, πῶς νὰ κρατῇ τὴν ἀναπνοήν του καὶ νὰ κινῇ τὸν οὐρανίσκον του. Ἀμέσως τότε ὁ Ἰωάννης ἐξετέλεσε καλὸν λαρυγγισμόν, ὁ δὲ Ρέουτερ τόσον κατεθέλχθη, ὥστε λαβὼν πινάκιον πλῆρες κερασίων, τὰ ὁποῖα ὁ ἐξάδελφος Φράγκης τῷ εἶχε προσφέρει, ἐκένωσεν ὅλα εἰς τὸν κόλπον τοῦ παιδός. Ὁ Χάϋδν, ὅτε ἠνδρώθη, διηγεῖτο γελῶν τὸ συμβὰν τοῦτο καὶ προσέθετεν ὅτι ἅμα ἐξετέλει λαρυγγισμόν, τῷ ἐφαίνετο ὅτι ἔβλεπε τὰ ὡραῖα ἐκεῖνα κεράσια.

Ὁ Ρέουτερ, παραλαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ τὸν μικρὸν Χάϋδν, ἔφερεν αὐτὸν εἰς Βιέννην καὶ κατέταξεν αὐτὸν εἰς τὸν χορὸν τῶν ψαλτῶν, ὅπου παρέμεινεν ἐπὶ ἑνδεκαέτη καταγινόμενος μετ' ἀκαμάτου φιλοπονίας εἰς τὴν σπουδὴν τῆς μουσικῆς.

Ὅτε ὁ Ἰωάννης ἔγινε δεκαετὴς συνέθετε μελῳδήματα ἑξάφωνα καὶ ὀκτάφωνα. Πλὴν ὅτε κατὰ πρῶτον ἐπεχείρισε νὰ συνθέσῃ, εὑρέθη πολὺ συγχεχυμένος δι' ἔλλειψιν γνώσεων. Ὁ Ρέουτερ δὲν ἐδίδασκε τὴν μελοποίησιν, τὸ δὲ παιδίον ἦτο ἄπορον καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ πληρώσῃ διδάσκαλον διὰ νὰ τὴν μάθῃ. Ἐν τούτοις εὗρον, ἠγόρασε παλαιά τινα περὶ μουσικῆς βιβλία, λίαν σκοτεινὰ καὶ ἀτελῆ, τὰ ὁποῖα μετὰ πολλῆς καρτερίας καὶ ἐπιμονῆς χωρὶς νὰ βοηθῆται ὑπ' οὐδενός, ἐμελέτα. Ἦτο δὲ οὐ μόνον τὸ παιδίον πτωχόν, ἀλλὰ καὶ ἄνευ φίλων καὶ κατῴκει εἰς ἄθλιόν τι ὑπερῷον. Ὅτε ὅμως μετὰ ταῦτα συνῆψε σχέσεις μετὰ βασιλέων καὶ ἡγεμόνων συχνὰ ἔλεγεν ὅτι αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι τῆς νεότητός του ἦσαν αἱ εὐτυχέσταται τοῦ βίου του, διότι εἶχε πάντοτε ἐνασχολημένον τὸν νοῦν του μὲ ἀντικείμενον ἀγαπητὸν καὶ ἀκατσπαύστως προσέθετεν εἰς τὰς γνώσεις του. Ὁ Χάϋδν ἀνεδείχθη εἷς ἐκ τῶν πρώτων μουσικῶν τοῦ κόσμου. Αἱ μουσικαί του συνθέσεις εἶναι σαφεῖς καὶ θελκτικαί, ὁμοιάζουσαι πρὸς μεγάλας καὶ ὡραίας πεδιάδας φωτιζομένας ὑπὸ λαμπροῦ ἡλίου. Ὁ ὕμνος εἰς τὴν δημιουργίαν θεωρεῖται τὸ κάλλιστον τῶν ἔργων του.

ΙΩΑΝΝΑ ΣΕΒΥΣ

Η ΓΕΝΝΑΙΑ ΤΟΥ ΡΙΝΟΥ ΚΟΡΗ

Εἰς τὸ Δουκάτον τῆς Κλέβης, ὅπου ὁ Ρῖνος ῥέει ἀργὰ ἐν τῇ χαμηλῇ χώρᾳ, αἱ ὄχθαι αὐτοῦ περικυκλοῦνται ἀπὸ ὑψηλὰ χώματα ἐπειδὴ ὁ ποταμὸς δὲν εἶναι πάντοτε ἥσυχος. Κατὰ καιροὺς βροχαὶ πολλαὶ πληθύνουσι τὰ ὕδατά του, ὅταν δὲ ἀναλύσωσιν οἱ πάγοι, οἵτινες τὸν καλύπτουσι τὸν χειμῶνα, τότε ῥέει ὁρμητικώτατα. Κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας οἱ κάτοικοι τῆς χαμηλῆς χώρας πολὺ κινδυνεύουσι, διότι ἡ μεγάλη τοῦ ῥεύματος ὁρμὴ σπᾷ τὰ προχώματα, καὶ καταπλημμυρεῖ ὅλη ἡ χώρα· πολλάκις δὲ τότε παρασύρει καὶ οἰκίας καὶ ζῶα.

Ὅταν ὁ ποταμὸς μεταβληθῇ οὕτω εἰς λίμνην πλατεῖαν, τὸ θέαμα εἶναι τρομερόν. Τότε μόνον αἱ κορυφαὶ τῶν δένδρων, αἱ καπνοδόχαι τῶν οἰκιῶν καὶ τὰ κωδωνοστάσια καὶ αἱ στέγαι τῶν ἐκκλησιῶν φαίνονται ἱστάμεναι ὑπεράνω τῆς ὑγρᾶς ἐκείνης ἐρήμου. Τότε πᾶς τις φυσικῶς ἐρωτᾷ τί ἀπέγειναν ὁ πτωχὸς λαὸς ὁ κατοικῶν τὴν χώραν; προέφθασαν νὰ σωθῶσιν ἢ ἐτάφησαν ὑπὸ τὰ ὕδατα;

Ὁ χειμὼν τοῦ 1809 ἦτο δριμύς. Ὁ Ρῖνος περιεβλήθη ὑπὸ πάγων τόσον χονδρῶν ὥστε καὶ τὰ βαρύτατα φορτωμένα ἁμάξια ἠδύναντο νὰ περῶσιν ἐπ' αὐτοῦ. Κατὰ τὰ μέσα ὅμως τοῦ Ἰανουαρίου ἐπῆλθε τῆξις, ὁ δὲ Ρῖνος ἐκύλιε μεθ' ὁρμῆς μεγάλα τεμάχια πάγου, τὰ ὁποῖα ἐκτύπων τὰ προχώματα. Ἄνω τῆς πόλεως Κλέβης τὰ προχώματα ἔσπασαν, καὶ πλημμύρα ἐκάλυψεν ὅλην τὴν χώραν. Εἰς πολλὰ χωρία οἱ ἄνθρωποι ἐκάθησαν ἐπὶ τῶν στεγῶν· αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδία προσβαλλόμενα ὑπὸ τοῦ ψύχους ἔκραζον βοήθειαν. Τὰ ζῶά των εἶχον πνιγεῖ, αἱ διατροφαί των εἶχον ἀφανισθῇ, τὰ δὲ ὕδατα ὑπέσκα-

πτον τὰ θεμέλια τῶν οἰκιῶν των καὶ ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν περιεμένετο ἡ καταστροφή. Μερικοὶ οἴτινες εἶχον καθίσει ἐπὶ κλάδου δένδρου ἢ πλέοντος ἐπίπλου, ἀντεῖχον μὲν ὀλίγον, ἀλλ' ἀκολούθως καταλαμβανόμενοι ὑπὸ τοῦ ψύχους ἔπιπτον καὶ ἐπνίγοντο. Γενναῖοί τινες διὰ πλοιαρίων ἐζήτουν νὰ σώσωσιν ὅσους ἠδύναντο, ἀλλὰ δὲν εἰμπόρουν νὰ νικήσωσι τὸ ρεῦμα, καὶ ὄχι ὀλίγοι καὶ ἐκ τούτων, ἀνατραπέντων τῶν πλοιαρίων των, ἐχάθησαν.

Οὐ μακρὰν τῆς πόλεως Κλέβης ἔκειτο ἡ οἰκία χήρας τινος Σέβυς ὀνομαζομένης. Αὕτη μετὰ τῆς γενναίας θυγατρός της Ἰωάννας καὶ ἄλλης τινος χήρας Βὰν Βήκης καλουμένης, μετὰ τῶν τριῶν αὐτῆς τέκνων, κατῴκουν εἰς τὴν οἰκίαν. Ἡ Ἰωάννα ἦτο νεᾶνις δεκαεπτὰ ἐτῶν ἡλικίας, ἔχουσα ἰσχυρὸν σῶμα καὶ ὡραῖον ἀνάστημα, προσέτι δὲ, τὸ ὁποῖον ἦτο καὶ τὸ καλλίτερον πάντων, εἶχε καρδίαν καθαρὰν καὶ διαγωγὴν ἄμεμπτον, ἐπειδὴ ἔτρεφε μεγάλην ἀγάπην καὶ πίστιν ἀνυπόκριτον εἰς τὸν Χριστὸν τὸν Σωτῆρά της.

Καίτοι τὰ ὕδατα εἶχον ὑψωθῆ ἀρκετὰ αἱ γυναῖκες οὐδένα ὑπέπτευσαν κίνδυνον. Ἀναμφιβόλως δὲ θὰ ἐσώζοντο πᾶσαι ἂν προέβλεπον τὴν μετ' ὀλίγον αἴφνης ἐπελθοῦσαν καταστροφήν. Ρεῦμα ὕδατος, τὸ ὁποῖον ὡς τότε ἠμποδίζετο ὑπὸ μεγάλου πάγου, ὥρμησεν ἐντὸς τῆς οἰκίας τῆς χήραν καὶ κατετρόμαξε τὰς γυναῖκας. Ἡ Ἰωάννα μόνη διετήρησε τὴν ἑτοιμότητα τοῦ πνεύματός της καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην ἣν εἶχεν εἰς τὸν Θεόν. Ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἀναβολῆς ἥρπασε τὴν γραίαν μητέρα της, ἥτις ἦτο σχεδὸν νεκρὰ ἐκ τοῦ φόβου καὶ διὰ τοῦ ὕδατος ἔφερεν αὐτὴν ἐπὶ τῶν ὤμων της διακόσια περίπου βήματα μακρὰν τῆς οἰκίας ἐπὶ ὑψώματος, τὸ ὁποῖον ἵστατο ὡς πύργος καταφυγῆς.

Ἀφοῦ ἡ γενναία κόρη ἐναπέθεσε τὴν ἀγαπητήν της μητέρα εἰς τόπον ἀσφαλῆ, ἐστράφη πάλιν πρὸς τὴν οἰκίαν μὲ ἀστραπῆς ταχύτητα λέγουσα, «ὑπάγω νὰ βοηθήσω τὴν χήραν Βὰν-Βήκην καὶ τὰ τέκνα, νὰ σώσω δὲ ἂν δυνηθῶ καὶ τὴν αἶγα.»

— Στάσου, κόρη, στάσου! εἶναι πολὺ ἀργά! ἤρχισε νὰ κράζῃ ἡ μήτηρ της, ἀλλ' ἐκείνη οὐδεμίαν ἔδωκεν εἰς τοὺς λόγους τούτους προσοχήν.

— Πρέπει νὰ τὰς σώσω, εἶπε, καὶ ὥρμησεν ἐντὸς τοῦ ἀφρίζοντος ὕδατος διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὸ σχετικῶς ὑψηλὸν μέρος ὅπου ἡ χήρα καὶ τὰ τέκνα της εἶχον προσφύγει, καὶ ὅπου τὰ κύματα φοβερῶς τὰ ἠπείλουν. Ἡ Ἰωάννα, παλαίουσα μὲ τὰ ὕδατα, τέλος κατώρθωσε νὰ φθάσῃ τὴν θέσιν. Ἀλλ' οἴμοι! τὰ ὕδατα ἀδιακόπως ὑψοῦντο, ἡ δὲ ἀγωνιῶσα μήτηρ εἶδεν ὅτι ἡ ἐπιστροφὴ τῆς θυγατρός της κατέστη ἀδύνατος· ἡ πλημμύρα φοβερῶς ηὔξανε καὶ τὸ ὕδωρ ἀνέβη πολύ!

Ἡ χήρα Βὰν-Βήκη, βλέπουσα τὸν θάνατον ἐρχόμενον φοβερὸν πρὸς αὐτὴν, κατελήφθη ὑπὸ ἀπελπισίας. Καλύψασα τὸ πρόσωπόν της καὶ τὰ πρόσωπα τῶν τέκνων της μὲ τὰ φορεματά των, ἀφέθη εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ μυκωμένου στοιχείου. Ἡ Ἰωάννα ἔμενε μόνη ἄφοβος καὶ ἥσυχος μὲ τὰς χεῖρας ἐσταυρωμένας. Ἔρριψε βλέμμα πρὸς τὸ μέρος ὅπου ἡ ἀγαπητή της μήτηρ ἤπλωνε τὰς χεῖράς της· καὶ ἄλλο βλέμμα πρὸς τὸν οὐρανὸν ὅπου μετ' ὀλίγον ἤλπιζεν ὅτι θὰ ὑπάγῃ. Τὰ χείλη ἐκινοῦντο εἰς προσευχὴν ὅτε κῦμά τι μέγα τὴν ἐκάλυψε καὶ τὴν ἔθαψεν ὑπὸ τὸ ὕδωρ.

Ἀφοῦ ἡ πλημμύρα παρῆλθε τὸ νεκρὸν τῆς εὐγενοῦς κόρης σῶμα εὑρέθη παρὰ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ χωρίου Ρινδέρνου, καὶ ἐκεῖ τὸ ἐνεταφίασαν. Ἡ μήτηρ της ἐσώθη, ἀλλ' ἔχουσα πάντοτε τὰ θάκρυα σύντροφα. Νέαν οἰκίαν ἔκτισαν δι' αὐτὴν, ἀλλ' ἡ καρδία της εἶχε διαρραγῆ. Πολλοὶ ἀληθῶς ἔπειτα ἐθρήνησαν τὴν γενναιόψυχον κόρην, ἐπὶ δὲ τῆς θέσεως ὅπου ἀπέθανε μνημεῖον διαιωνίζει τὸ ἔργον τῆς ἀγάπης τὸ ὁποῖον ἔπραξεν.

Τί ζητεῖς; νὰ διδάξῃς κοινωφελεῖς ἀληθείας; Ταλαίπωρε, ὅλοι σὲ φεύγουν, οὐδεὶς σὲ βοηθεῖ, καὶ ὀλίγοι σὲ καταλαμβάνουν.

ΘΡΗΣΚΕΙΑ

Θρησκευτικῶς ἀνατεθραμμένος ἄνθρωπος δὲν εἶναι εἶναι ἐκεῖνος ὅστις ἁπλῶς λέγει τὴν προσευχήν του εἰς ὥρας διωρισμένας, ἢ συμμορφοῦται μὲ τοὺς τύπους τῆς ἐκκλησίας του, ὡς οὔτε ποιητὴς εἶναι ἐκεῖνος ὅστις γράφει ἁπλῶς στίχους. Καὶ δι' ἀμφοτέρους ἀπαιτεῖται αἴσθημα, εἰλικρίνεια, πίστις, πάθος· ἄνευ τούτων οὔτε Χριστιανὸς δυνατὸν νὰ ἦναι ὁ ἄνθρωπος οὔτε ποιητής.

Ὁ σκεπτικισμὸς οὐδέποτε ἐθεμελίωσεν αὐτοκρατορίας, οὐδέποτε ἔδωκεν ἀρχάς, οὐδέποτε μετέβαλε τὰ αἰσθήματα τῶν ἀνθρώπων. Πάντα τὰ μεγάλα ἐν τῇ ἱστορίᾳ πρόσωπα ὑπῆρξαν πάντοτε ἄνθρωποι π ι σ τ ε ω ς.

Πολλοὶ λέγουσιν ὅτι ἡ ἀμάθεια εἶναι ἡ μήτηρ τῆς εὐσεβείας, καὶ ἐνταῦτοις ὁστις ἔχει νοῦν βλέπει ὅτι αὕτη ἂν εὑρίσκηται εἰς σκληρὰν γῆν γεννᾷ τὴν ἀθείαν, ἂν εἰς γῆν μαλακὴν φέρει τὰς προλήψεις, ἂν δὲ προέρχηται ἐκ στρεβλῶν περὶ Θεοῦ ἰδεῶν εἶναι μεγάλη ἀσέβεια, τόσον ῥθοροποιὰ ὅσον καὶ αὐτὴ ἡ ἀθεία.

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΕΡΧΟΜΕΝΟΝ ΜΗΝΑ

Νέα σελήνη Αὐγούστου 29.

Ἤδη ὅτε ὁ πλανήτης Ἄρης, προχωρήσας, μετέβη ἀνατολικώτερον τοῦ ἡλίου καὶ ἀνατέλλει καὶ δύει πρὸ τοῦ μεγάλου τῆς ἡμέρας φωστῆρος, ἡ σελήνη, καὶ πρὸ τῆς νουμηνίας της, ἤτοι τὴν 28 Αὐγούστου θὰ ἦναι πλησίον αὐτοῦ, τὴν δὲ 29, ἤτοι τὴν ἡμέραν τῆς νουμηνίας της θὰ εὑρεθῇ πλησίον τοῦ Ἑρμοῦ, ὅστις ἤδη εὑρίσκεται πλησιέστατος εἰς τὸν ἥλιον. Ὁ Ζεὺς προχωρῶν ἤδη πέραν τοῦ ἡλίου κρύπτεται ἐπίσης ἐντὸς τοῦ ἡλιακοῦ φωτὸς διὰ νὰ φανῇ τὸν Νοέμβριον, ἀνατέλλων τὴν αὐγὴν πρὸ τοῦ ἡλίου. Ἡ σελήνη λοιπὸν δύο μετὰ τὴν νουμηνίαν της ἡμέρας, ἤτοι τὴν 31 Αὐγούστου, θὰ εὑρεθῇ πλησίον αὐτοῦ. Ἡ Ἀφροδίτη καὶ κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον θὰ ἦναι ὁ λαμπρότατος τοῦ οὐρανοῦ ἀστὴρ, φαινόμενος ὡραῖος καὶ μεγάλος, ὡς μικρά τις σελήνη ἀφ' ἑσπέρας πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος τοῦ οὐρανοῦ· ἡ δὲ σελήνη θὰ εὑρεθῇ πλησιέστατα αὐτῆς τὴν 2 Σεπτεμβρίου. Τέλος παρὰ τὸν Κρόνον, ὅστις τώρα ἀνατέλλει ἀφ' ἑσπέρας καὶ φαίνεται καθ' ὅλον σχεδὸν τῆς νυκτὸς τὸ διάστημα, θὰ εὑρεθῇ τὴν 9 Ἰδίου καὶ προχωροῦσα θὰ ῥθάσῃ πάλιν πλησίον τοῦ Ἄρεως τὴν 26.

ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΑΙΓΥΠΤΙΩΝ.

Κ Α Λ Λ Ω Π Ι Σ Μ Ο Σ

Ὁ καλλωπισμὸς ἦτο τόσον ἐν χρήσει παρὰ ταῖς πλουσίαις Αἰγυπτίαις, ὅσον καὶ παρὰ ταῖς πλείσταις τῶν σημερινῶν κυριῶν. Τοῦτο τοὐλάχιστον ἐξάγομεν ἐκ τῶν πολυπλήθων ἀντικειμένων, τῶν εἰς αὐτὸν ἀναγομένων, τὰ ὁποῖα μέχρις ἡμῶν διεσώθησαν. Ἐν τοῖς ἀκολούθοις δίδομεν σύντομόν τινα περιγραφὴν αὐτῶν, καθ' ἣν θέλομεν προσπαθήσει νὰ παραστήσωμεν τὰς διαφόρους φάσεις τοῦ καλλωπισμοῦ τούτου, ὅστις τόσον συχνὰ ἀπαντᾷ εἰς τὰ τειχογραφήματα.

Ἀφοῦ ἡ ὡραία νυκοδέσποινα ἐκάθητο ἐπὶ ψιάθου ἐκ βύρλων αἱ δοῦλαι ἤρχιζαν νὰ λούωσιν αὐτήν. Μία ἐκ τούτων ἔχυνεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς της τὸ ἐντὸς ποικιλοχρόου ἀγγείου περιεχόμενον ὑγρόν· ἄλλη ἤλειφε τὸ σῶμά της μὲ μυρισμένην τινὰ ἀλειφὴν, τρίτη ἔδιδεν εἰς αὐτὴν νὰ ὀσφρανθῇ τὰ ἄνθη τοῦ λωτοῦ, τετάρτη τέλος προετοίμαζεν ἀνθοδέσμην μέλλουσαν νὰ μαρανθῇ ἐπὶ τοῦ στήθους τῆς κυρίας της.

Μετὰ τὸ λούσιμον καὶ τὸ μύρωμα ἤρχετο τὸ ζωγράφισμα, τὸ ὁποῖον ἀπήτει προσοχὴν μεγάλην. Ἡ Αἴγυπτία ἐβύθιζε πρῶτον βελώνην ἐξ ἐβένου ἢ ἐλεφαντόδοντες εἰς ἀγγεῖον περιεχον τὸ σ τ ε μ—τ ἢ τὸ κολλύριον καὶ δι' αὐτοῦ ἔγραφε κύκλον μέλανα περὶ τοὺς ὀφθαλμούς, ὅστις ἔκαμεν αὐτοὺς νὰ φαίνωνται γλυκεῖς καὶ συνάμα νὰ λάμπωσι καὶ νὰ μαγεύωσι. Μετὰ τοῦτο παρουσιάζετο εἰς τὴν κυρίαν κιβώτιον μὲ πολλὰ χωρίσματα ἐντὸς τῶν ὁποίων ὑπῆρχε τὸ χρῶμα τὸ λευκὸν, τὸ ὁποῖον διώρθωνε τὰς ἀνωμαλίας τοῦ δέρματος, τὸ χρῶμα τὸ κόκκινον, τὸ ὁποῖον ἔδιδεν εἰς τὰς παρειὰς τὴν ζωηρότητα, τὸ χρῶμα τὸ κυανοῦν, διὰ τοῦ ὁποίου ἐγράφοντο φλέβες ἐπὶ τοῦ μετώπου, τὸ ἐρυθροῦν, δι' οὗ ἐβάφοντο τὰ χείλη, καὶ τὸ κάνθινον, τὸ ὁποῖον ἔδιδεν εἰς τὰ διαφανῆ των δάκτυλα τὰ χρυσοειδῆ χρώματα τῆς αὐγῆς.

Μετὰ τὴν κοπιώδη ταύτην ἐργασίαν ἤρχετο τὸ κτένισμα. Ἡ μαύρη καὶ μακρὰ κόμη τῆς νέας γυναικὸς ὠμαλίζετο διὰ κτενὸς ἐξ ἐλεφαντόδοντος, ἀκολούθως ἐχωρίζετο εἰς πολυπλήθη πλεξίδια, τὰ ὁποῖα διαφοροτρόπως ἐπλέκοντο. Πολλάκις ἡ κόμη ἔμενε χωρὶς κοσμήματα, μόνον ἐκρατεῖτο διὰ πολυτελοῦς ταινίας· ἀλλ' ὅτε ἡ κυρία ἔπρεπε νὰ παρευρεθῇ εἰς μεγάλην τινὰ ἑορτὴν, καθ' ἣν ἐπεθύμει νὰ λάμπῃ μὲ ὅλην της τὴν λάμψιν

τότε ἔθετεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διάδημα χρυσοῦφαντον τελευτῶν εἰς ἄνθος λωτοῦ, ἡ ἐσκουφώνετο μὲ μελεαγρίδα. Τὰ ποικίλα τοῦ πτηνοῦ πτερὰ, περιβάλλοντα τὸ ὡραῖόν της πρόσωπον, ἐδιδον εἰς αὐτὸ θέλγητρα νέα.

Ἀφοῦ πάντα τὰ τοῦ καλλωπισμοῦ ἐτελείωνον ἐδίδετο εἰς τὴν κυρίαν δίσκος μετάλλινος στιλπνὸς, ὁ ὁποῖος ἐχρησίμευεν ὡς κάτοπτρον, καὶ ἐντὸς αὐτοῦ ἔβλεπε τὸ ἐρωτευτικὸν πρόσωπόν της. Ὅτε ἔμενεν εὐχαριστημένη τότε αἱ δοῦλαι τῆς ἔβαλλον ὑποκάμισον γραμμωτὸν ἐκ διαφανοῦς ὑφάσματος, τῇ ἔθετον εἰς τοὺς πόδας κομψὰ σανδάλια, τὴν ἐκόσμουν μὲ πολύτιμα κοσμήματα τὰ ὦτα, τὸν τράχηλον καὶ τοὺς βραχίονας, καὶ ἀφοῦ ὁ στολισμὸς συνεπληροῦτο ἡ κυρία ἐξήρχετο ἀκουμβῶσα ἐπὶ τῶν δούλων της καὶ κρατοῦσα τεχνητὴν ἀνθοδέσμην, ἧς ἕκαστον ἄνθος περιέκλειε φυαλίδιον μύρου.

Ἐν Αἰγύπτῳ ἡ πρὸς τὰ μύρα κλίσις πάντοτε ηὔξανε. Κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν Πτολεμαίων τόσον εἶχε τελειοποιηθῇ ἡ τέχνη ἐν τῇ χώρᾳ ὥστε εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου ἔπεμπεν ἀρώματα. Τὰ μύρα προσέτι ἦσαν τόσον ὑπερτιμημένα κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ὥστε οἱ ἐργάται, οἱ ἐργαζόμενοι εἰς τὰ πολυάριθμα τῆς Ἀλεξανδρείας μυρεψεῖα, ἅμα ἐτελείωνον τὴν ἐργασίαν των ἔπρεπε νὰ ἐκβάλλωσι τὰ φορέματά των καὶ νὰ ἐρευνηθῶσι μήπως ἔκρυψαν ἐντὸς αὐτῶν τίποτε.

Ἡ Κλεοπάτρα ἠγάπα ἐμπαθῶς τὰ μύρα καὶ πολλάκις ἐζήτει δι' αὐτῶν νὰ αὐξήσῃ τὰ ἐξαίσιά της κάλλη. Τοῦτο ἔπραξε καὶ ὅτε ἀπεφάσισε νὰ παρουσιασθῇ ἐνώπιον τοῦ Μάρκου Ἀντωνίου ἐπὶ τοῦ Κύδνου, διὰ νὰ ὑποδουλώσῃ ἐκεῖνον ὅστις ἤρχετο νὰ τὴν νικήσῃ. Ὁ Πλούταρχος μᾶς ἀφῆκε λαμπρὰν τῆς συνεντεύξεως ταύτης περιγραφὴν (Αν. κέ.—) τὴν ὁποίαν ἠκολούθησε κατὰ γράμμα ὁ Σαξπεῖρος ἐν τῇ τραγωδίᾳ « Ἀντώνιος καὶ Κλεοπάτρα.» Ἡ βασίλισσα τῆς Αἰγύπτου, καθίσασα ἐντὸς πορθμίου χρυσοπρύμνου, ἔχοντος ἀργυρωμένας τὰς κώπας καὶ τὰ ἱστία ἐκπεπετασμένα ὡς ἀλουργίδας, ἀνέπλεε τὸν ποταμὸν Κύδνον, κινουμένων τῶν κωπῶν ἐν τῷ ἤχῳ αὐλοῦ, συρίγγων καὶ κιθαρῶν. Καὶ αὐτὴ μὲν κατέκειτο ὑπὸ κάτω σκιάδος χρυσοπάστου, κεκοσμημένη γραφικῶς ὡς Ἀφροδίτη, ἐνῷ παιδία ἐνδεδυμένα ὡς Ἔρωτες, στεκόμενα πλησίον της, τὴν ἐρρίπιζον. Ὁμοίως δὲ καὶ αἱ θεραπενίδες αὐτῆς ἐκαλλίστευον, ἔχουσαι Νηρηίδων καὶ Χαρίτων στολάς· καὶ αἱ μὲν ἦσαν πρὸς τοὺς ἴακας αἱ δὲ πρὸς τοὺς κάλους. Ὀσμαὶ δὲ θαυμασταὶ ὑπὸ θυμιαμάτων πολλῶν διεχύνοντο εἰς τοῦ ποταμοῦ τὰς ὄχθας, καὶ οἱ ἄνθρωποι ἔτρεχον σωρηδὸν νὰ ἴδωσι τὸ ἐξαίσιον θέαμα.

Ἐκ τῶν περιεργοτάτων λειψάνων τοῦ Αἰγυπτιακοῦ πολιτισμοῦ ἅτινα μέχρις ἡμῶν διεσώθησαν ἀναφέρομεν τὰς φενάκας (περούκας). Οἱ Αἰγύπτιοι συνήθως ἐξύριζον τὴν κεφαλὴν· μάλιστα ἀπετροπιάζοντο τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς Ἀσιανοὺς, οἱ ὁποῖοι ἔτρεφον κόμην καὶ πώγωνα. Τὸ ἔθος τοῦτο καθίστα ἀναγκαίαν τὴν χρῆσιν τῶν φενακῶν, αἱ ὁποῖαι ἐλάμβανον καὶ τὴν θέσιν καλυμμάτων. Οἱ πτωχοὶ ἔπλεκον τοιαύτας μὲ μαλλία, ἐνῷ οἱ πλούσιοι μετεχειρίζοντο τρίχας ἀνθρωπίνας. Τοιούτων φενακῶν δείγματα εὑρίσκονται εἰς τὸ Βρετανικὸν μουσεῖον καὶ εἰς τὸ τοῦ Βερολίνου.

Οἱ Αἰγύπτιοι ἔφερον προσέτι γένια πρόσθετα, ὧν τὸ σχῆμα ἐδείκνυε τὴν τάξιν τοῦ φέροντος. Οἱ τῆς ἀνωτάτης τάξεως ἔφερον γενειάδα κοντὴν τετράγωνον, ὁ βασιλεὺς τετράγωνον μακρὰν, οἱ δὲ θεοὶ καὶ οἱ ἀποθεωθέντες βασιλεῖς κυρτήν· ὁ λαὸς ὅμως ἔπρεπε νὰ μὴ φέρῃ τοιαύτην. Οἱ κουρεῖς ἐγονάτιζον ἐνώπιόν των τοὺς ξυριζομένους καθ' ὅλην τὴν ὥραν καθ' ἣν ἠργάζοντο ἐπὶ τῶν κεφαλῶν καὶ τῶν προσώπων των· καὶ ἤλειφον τὰ ξυρισθέντα μέρη μὲ ἀλειφὴν γλυκαντικήν. Ἐκ τινος παπύρου μανθάνομεν ὅτι ἔτρεχον ἀπὸ οἰκίας εἰς οἰκίαν ζητοῦντες ἐργασίαν.

ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΑ ΕΝ ΣΥΡΙΑ

Ἡ Συρία περιέχει κατοίκους ἀνήκοντας εἰς πάντα τὰ ἐν Ἀνατολῇ ἀπαντώμενα θρησκεύματα καὶ προσέτι εἴς τινα μὴ εὑρισκόμενα πέραν τῶν ὁρίων της. Εἶναι δὲ

Α'.) Οἱ Μωαμεθανοί, οἱ κύριοι τῆς χώρας, ἀριθμούμενοι εἰς 150,000 περίπου καὶ διαιρούμενοι εἰς Σουνίτας, ἢ ὀπαδοὺς τοῦ Ὁμὰρ, ἐπικρατοῦντας καθ' ὅλην τὴν Τουρκίαν καὶ μέρος τῆς Ἰνδικῆς, καὶ εἰς Σχιήτας ἢ ὀπαδοὺς τοῦ Χασὰν καὶ Χουσεὴν, οἵτινες ἐπικρατοῦσιν ἐν Περσίᾳ καὶ διάκεινται ἐχθρικῶς πρὸς τοὺς πρώτους.

Οἱ Δροῦσοι, ἀριθμούμενοι εἰς 100,000, οἱ οἱ Ἀνσεύροι 200,000, οἱ Ἰσμαηλῖται ἢ Ἀσσασσινοί, ἤδη ὀλιγοστοί, καὶ οἱ Μεταυτλοὶ 250,000 δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς αἱρετικοὶ ἀποσπασθέντες τοῦ Ἰσλαμισμοῦ, καίτοι τὰ ἰδιαίτερά των δόγματα κρατοῦνται τόσον μυστικὰ ὥστε δὲν διευκρινίσθησαν.

Β'.) Οἱ Γεζίδαι ἢ λατρευταὶ τοῦ διαβόλου, ὧν οἱ πολλοὶ κατοικοῦσιν τὴν Μεσοποταμίαν καὶ Ἀσσυρίαν.

Γ'.) Οἱ Ἑβραῖοι 40,000, διαιρούμενοι εἰς Ταλμουδιστάς· εἰς Καραΐτας ἢ ἀπορρίπτοντας τὸ Ταλμοὺδ, ὧν οἱ πολλοὶ ἀπαντῶνται ἐν Κριμαίᾳ· εἰς Χασιδὶμ ἢ θρησκομανεῖς, παρεμφερεῖς πρὸς Δερβύσας· εἰς Ἀβαδὶμ ἢ Ἠρεμιστὰς καὶ εἰς Ζοχαρίτας, οὕτω καλουμένους ἐκ τῆς μεγάλης ὑπολήψεως ἣν ἔχουσιν εἰς ἓν βιβλίον τοῦ Ταλμοὺδ καλούμενον Ζοχάρ.

Εἰς τούτους δυνατὸν νὰ προστεθῶσι καὶ οἱ Σαμαρεῖται μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ Ἑβραίων ὑπάρχει ἔχθρα μεγίστη ἕως σήμερον. Συμποσοῦνται δὲ οὗτοι εἰς 150—200 ψυχὰς καὶ κατοικοῦσιν εἰς τὴν πόλιν Ναβλοὺς, τὴν ἀρχαίαν Συχάρ.

Δ.') Οἱ Χριστιανοὶ κατοικοῦντες τὴν Συρίαν καὶ τὰς παρακειμένας χώρας καὶ διαιρούμενοι:

α.') Εἰς Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν, καλουμένην ὑπὸ τῆς ἰδίας «Ἀνατολικὴ ὀρθόδοξος τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία» ἔχουσα τέσσαρα πατριαρχεῖα, τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἐν Ἀντιοχείᾳ καὶ ἐν Ἱεροσολύμοις. Τὰ δύο τελευταῖα φαίνονται, καίτοι δὲν λέγεται, ὡς ἐξαρτώμενα ἐκ τοῦ πατριάρχου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἔχουσιν ἕκαστον ὀκτὼ ἐπισκόπους ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν του.

β.') Εἰς Οὐνητικὴν ἢ Ἑλληνοκαθολικὴν Ἐκκλησίαν, ἀριθμοῦσαν 40,000 μελῶν. Ἡ ἐκκλησία αὕτη ἐσχηματίσθη πρὸ 120 ἐτῶν ἀποσχισθεῖσα ἐκ τῆς Ὀρθοδόξου. Τὸ λειτουργικόν της εἶναι εἰς γλῶσσαν ἀραβικὴν. κοινωνοῦσι καὶ ὑπὸ τὰ δύο εἴδη· οἱ ἱερεῖς των δύνανται νὰ νυμφεύωνται· ἔχουσι πάσχα ὁμοῦ μὲ τοὺς ὀρθοδόξους, ἀναγνωρίζουσιν ὅμως ὡς κεφαλὴν τῆς ἐκκλησίας των τὸν Πάπαν καὶ ἐδέχθησαν πολλὰ ρωμανικὰ ἔθιμα. Ὁ πατριάρχης τῆς ἐκκλησίας ταύτης ἔχει τὴν ἕδραν του εἰς Δαμασκὸν, οἱ δὲ ἱερεῖς της εἶναι μὲν ἐγχώριοι, ἀλλ' ἐκπαιδεύονται εἰς Ρώμην.

γ'. Εἰς Μαρωνίτας· (λαβόντος τοῦτο τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ πρώτου αὐτῶν ἐπισκόπου, ἀκμάσαντος τὴν ἑβδόμην ἑκατονταετηρίδα) οὗτοι ἀριθμοῦνται εἰς 200,000 ψυχῶν καὶ κατάγονται ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους Σύρους. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ των γλῶσσα εἶναι ἡ Συριακὴ, γλῶσσα ἄγνωστος εἰς τοὺς πολλοὺς ἐξ αὐτῶν. Ὁ πατριάρχης των ἐδρεύει εἰς τὸ ὄρος Λίβανον. Εἶναι δὲ δεισιδαίμονες καὶ θρησκομανεῖς παπισταί, ἔχοντες ἐντούτοις πολλοὺς ἐκ τῶν ἱερέων των νυμφευομένους.

δ'. Εἰς Λατίνους ἢ ἰθαγενεῖς παπιστὰς ἀνήκοντας εἰς τὴν ἐν Εὐρώπῃ Ρωμάναν ἐκκλησίαν. Οὗτοι εἶναι ὀλίγοι καὶ ὑπόκεινται εἰς τὰ μοναστήρια.

ε.') Εἰς Σύρους ἢ Ἰακωβιτικὴν ἐκκλησίαν. Οὗτοι εἶναι ὀλίγοι ὁ δὲ πατριάρχης των ἐδρεύει παρὰ τὴν Μαρδίνην ἐν Μεσσοποταμίᾳ.

ς'.) Εἰς Συροκαθολικοὺς ὄντας ὀλίγους καὶ ἔχοντας τὸν αὐτὸν λόγον πρὸς τοὺς Σύρους ὃν λόγον ἔχουσιν οἱ Γραικοκαθολικοὶ πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ἤτοι ἀνεγνώρισαν τὴν κυριαρχίαν τοῦ Πάπα, πλὴν κρατοῦσι τὴν γλῶσσαν καὶ τινα ἐκ τῶν ἐθίμων τῆς ἐκκλησίας ἐξ ἧς ἀπεσπάσθησαν.

ζ'.) Εἰς Ἀρμενίους. Οἱ ἐν Συρίᾳ Ἀρμένιοι εἶναι ὀλίγοι τὸν ἀριθμὸν ἀλλ' ἄνθρωποι πλούσιοι. Ἡ ἐκκλησία των εἶναι ἀρχαία τῆς Ἀνατολῆς ἐκκλησία, ἡ δὲ μετάφρασις τῶν ἱερῶν Γραφῶν εἰς τὴν γλῶσσάν των (γενομένη τὸ 431 μ. Χ.) εἶναι πολύτιμος ὡς χρησιμεύουσα πρὸς διευκρίνισιν τῶν Ἑβραϊκῶν καὶ Ἑλληνικῶν κειμένων. Ἔχουσι ὀλίγας ἑορτὰς καὶ καταδικάζουσι τὴν λατρείαν τῶν εἰκόνων.(1) Διοικοῦνται ὑπὸ τεσσάρων πατριαρχῶν ὧν ὁ

(1) Παρατηροῦμεν εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ ἐξαιρέτου τούτου ἄτλαντος ὅτι αἱ πληροφορίαι αὐτῆς, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν καταδίκην τῶν εἰκόνων ὑπὸ τῶν Ἀρμενίων δὲν εἶναι ἀκριβεῖς. Οἱ Ἀρμένιοι καὶ ἔχουσιν εἰς τὰς ἐκκλησίας των καὶ λατρεύουσιν εἰκόνας.

ἀνώτερος ἐδρεύει ἐν Ἐχμιαζίν, παρὰ τὸ Ἐριβάν.

(ή.) Εἰς Ἀρμενοκαθολικούς, ὄντας Ἀρμενίους ἐκπαπισθέντας.

(θ.) Εἰς Κόπτας, οἵτινες ἀνήκουσιν εἰς τὴν Αἰγυπτιον ἐκκλησίαν, ἀριθμοῦσαν περὶ τὰς 200,000 μελῶν. Οὗτοι κατάγονται ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους Αἰγυπτίους, ἡ δὲ ἀραβικὴ μορφὴ τοῦ ὀνόματός των Κουπτ εἶναι ἴσως παραφθορὰ τῆς Ἑλληνικῆς λέξεως Αἴγυπτος. Οὗτοι περιτέμνονται.

(ί.) Εἰς Ἀβυσσινούς, οἵτινες θεωροῦσιν ἑαυτοὺς ὡς κλάδον τῆς Κοπτικῆς ἐκκλησίας, καίτοι πολὺ ἀπομακρύνονται αὐτῆς, ἔχοντες πολλὰ παράλογα συναξάρια καὶ δεισιδαιμονικὰς τελετάς. Οὗτοι λατρεύουσι τοὺς ἁγίους καὶ τοὺς ἀγγέλους καὶ θεωροῦσι τὸν Πόντιον Πιλάτον καὶ τὴν γυναικά του ὡς ἁγίους. Ἡ λειτουργία των γίνεται εἰς τὴν ἀρχαίαν καὶ ἐπομένως εἰς αὐτοὺς ἤδη ἀκατανόητον αἰθιοπικὴν γλῶσσαν. (Ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ ἱεραποστολικοῦ ἄτλαντος).

Η ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΑΡΧΑΙΟΙΣ ΕΛΛΗΣΙ

Οἱ Ἕλληνες ἤρχισαν καλλιεργοῦντες τὴν ἀστρονομίαν πολὺ ὕστερον ἀπὸ τοὺς Αἰγυπτίους, ὧν ἐγένοντο μαθηταί. Θαλῆς ὁ Μιλήσιος, τὸ 640 π. Χ. μεταβὰς εἰς Αἴγυπτον ἐσπούδασε, καὶ ἐπανελθὼν εἰς Ἰωνίαν ἐσύστησε τὴν Ἰωνικὴν λεγομένην σχολήν, ἐν ᾗ ἐδίδασκε τὸ σφαιρικὸν τῆς γῆς, τὴν κλίσιν τῆς ἐκλειπτικῆς καὶ τὰς αἰτίας τῶν ἡλιακῶν καὶ σεληνιακῶν ἐκλείψεων.

Μετὰ τὸν Θαλῆν ἀπαντῶμεν τὸν Ἀναξίμανδρον καὶ τὸν Ἀναξαγόραν, εἰς τὸν πρῶτον τῶν ὁποίων ἀποδίδεται ἡ ἐφεύρεσις τοῦ γνώμονος, τῆς τεχνητῆς γηίνου σφαίρας καὶ τῶν γεωγραφικῶν χαρτῶν.

Μετ' ὀλίγον χρόνον ἐξῆλθε τῆς Ἰωνικῆς σχολῆς ὁ Σάμιος Πυθαγόρας, μαθητὴς τοῦ Θαλοῦ. Οὗτος πλεύσας πολλάκις εἰς Αἴγυπτον καὶ μεταβὰς εἰς Ἰνδικήν, ἐπέστρεψε τέλος εἰς τὴν πατρίδα του Σάμον, ἀλλ' ἐβιάσθη νὰ τὴν ἐγκαταλείψῃ ἕνεκα τῆς πιεζούσης τυραννίας καὶ νὰ μεταβῇ εἰς Ἰταλίαν, ἥτις τότε ὠνομάζετο Μεγάλη Ἑλλάς, ὅπου καὶ ἐσύστησε τὴν Πυθαγορικὴν ἢ Ἰταλικὴν λεγομένην σχολήν. Ἐν αὐτῇ, ἐκτὸς τῶν ἐν τῇ Ἰωνικῇ σχολῇ διδασκομένων ἀστρονομικῶν γνώσεων ὁ Πυθαγόρας ἐδίδαξε τὴν διπλῆν τῆς γῆς κίνησιν, ἤτοι τὴν περὶ τὸν ἄξονα καὶ περὶ τὸν ἥλιον περιστροφήν. Κατ' αὐτὸν πάντες οἱ ἀπλανεῖς ἀστέρες ἦσαν ἥλιοι καὶ κέντρα τοσούτων πλανητικῶν συστημάτων, ὥστε ἡ θεμελιώδης ἀρχὴ τοῦ σήμερον κοινῶς παραδεδεγμένου ἀστρονομικοῦ συστήματος ἐγινώσκετο καὶ ἐδιδάσκετο ὑπὸ τοῦ Πυθαγόρα, πέντε πρὸ τοῦ Χριστιανισμοῦ αἰῶνας!

Ἀπὸ τὸν καιρὸν τοῦ Πυθαγόρ ἐπεκράτησεν ἡ ἰδέα ὅτι ἡ τακτικὴ κίνησις τῶν ἀστέρων εἰς τὸ διάστημα τοῦ οὐρανοῦ ἀπετέλει ἁρμονίαν τινὰ ἄστατον, ἥτις ὠνομάσθη ἁρμονία τῶν σφαιρῶν. Ἐν πρώτοις ἤρχισαν νὰ θεωρῶσι τὴν φαινομένην ἀπ' ἀλλήλων ἀπόστασιν ὡς ἔχουσαν ἀναλογίαν μὲ τὰς διαλείψεις τῶν τόνων. Οὕτως ἡ κατὰ 90 μοίρας ἢ τέταρτον περιφερείας ἀπόστασις ἔχει πρὸς τὴν καθ' 60 μοίρας ἢ ἕκτον περιφερείας τὸν αὐτὸν λόγον ὁποῖον καὶ ὁ ἀριθμὸς 3 πρὸς τὸν 2· ἤτοι τὸν αὐτὸν λόγον τὸν ὁποῖον ἔχουσι καὶ οἱ τόνοι οἱ ἀποτελοῦντες τὴν πενταφωνίαν ἐν τῇ μουσικῇ. Καὶ αὕτη ἡ δόξα ἐξηκολούθησε μέχρι τῶν τελευταίων χρόνων, καθότι βλέπομεν καὶ αὐτὸν τὸν Κέπλερον ζητοῦντα νὰ συγκρίνῃ τὰς ἀναλογίας τῶν ἀποστάσεων πρὸς τὰς μουσικὰς τὰ διαστήματα. Ἀλλ' αἱ ἀναλογίαι αὗται εἶναι πολὺ αὐθαίρετοι καὶ ἀτελεῖς. Ὑπέθετον λοιπὸν ὅτι ἡ Σελήνη, ἥτις εἶναι ὁ χαμηλότατος τῶν ἀστέρων, ἤτοι ὁ πλησιέστατος εἰς ἡμᾶς, ἀντεστοίχει μὲ τὴν μουσικὴν φωνὴν μί· ὁ Ἑρμῆς μὲ τὸ φᾶ, ἡ Ἀφροδίτη μὲ τὸ σὸ λ, ὁ ἥλιος μὲ τὸ λὰ, ὁ Ἄρης μὲ τὸ σί, ὁ Ζεὺς μὲ τὸ ν τὸ καὶ ὁ Κρόνος μὲ τὸ ρέ· ἡ δὲ τροχιὰ τῶν ἀπλανῶν, ὡς ὄντων ὅλων ὑψηλοτάτων, ἦτο ἀντίστοιχος τῆς ὀγδόης φωνῆς ἢ τοῦ ὑψηλοῦ μί.

Μετὰ τὸν Πυθαγόραν ἀνεδείχθησαν ἀστρονόμοι περίφημοι πρῶτον ὁ Πηθεύς, ὅστις ἐδίδαξε τὴν κατάταξιν τῶν κλιμάτων ἀπὸ τὸ μῆκος τῶν ἡμερῶν καὶ τῶν νυκτῶν. Ἀρίσταρχος ὁ Σάμιος, ὁ προσδιωρίσας τὴν φαινομένην τοῦ ἡλίου διάμετρον τὸ 281 π. Χ. καὶ ὑπολογίσας τὴν ἀπὸ τῆς γῆς ἀπόστασιν αὐτοῦ. Ὁ Ἀριστοτέλης, ὁ μαθητὴς τοῦ Πλάτωνος, ὅστις ἐζήτησε διὰ τῶν ἀστρονομικῶν παρατηρήσεων νὰ προσδιορίσῃ τὸ σχῆμα καὶ τὸ μέγεθος τοῦ πλανήτου μας.

Μετ' αὐτοὺς ἔρχεται Ἵππαρχος ὁ ἐκ Βιθυνίας, ὅστις διακρίνεται ἐν τῇ ἐνδόξῳ Ἀλε-

ξανδρινῇ σχολῇ. Ὁ μέγας οὗτος ἀστρονόμος, ὀλίγον εὐχαριστούμενος εἰς τὰς παραταρήσεις τῶν προκατόχων του, ἀπεφάσισε νὰ ἐπαναλάβῃ αὐτὰς ὅλας καὶ νὰ μὴ παραδεχθῇ εἰμὴ τὰς ἐχούσας ἀληθεῖς βάσεις. Οὗτος ἐξηκρίβωσε τὸ τροπικὸν ἔτος, ἀνεκάλυψε τὴν μετατόπισιν τῶν ἰσημερινῶν σημείων καὶ ἐφεῦρε τὴν εἰς μῆκη καὶ πλάτη διαίρεσιν. Ἰδὼν νέον τινὰ ἀστέρα, αἴφνης φανέντα, ὑπεφάσισε νὰ συντάξῃ κατάλογον τῶν ἀστέρων, ὡς καὶ συνέταξε τοιοῦτον, περιέχοντα 1022 ἀστέρας, οὓς ὑπελόγισε διὰ τὸ 128 ἔτος π. Χ. «Ἔργων ἄξιον τῶν θεῶν, λέγει ὁ Πλίνιος, διότι ὁ Ἵππαρχος παρεῖχεν οὕτω τὸ μέσον εἰς τοὺς μεταγενεστέρους νὰ διακρίνωσιν ἂν οἱ ἀστέρες γάνωνται ἢ γίνωνται ἀφανεῖς, ἂν ἀλλάζωσι θέσιν ἢ μέγεθος ἢ φῶς· ἄφινεν ἐνὶ λόγῳ τὸν οὐρανὸν ὡς κληρονομίαν εἰς τοὺς μετ' αὐτὸν καὶ εἰς ὅσους θὰ ἔχωσι τὴν εὐφυΐαν νὰ τὸ κατορθώσωσι.»

Ἀπὸ τοῦ Ἱππάρχου μέχρι τοῦ Πτολεμαίου, περὶ οὗ ἀκολούθως γενήσεται λόγος, παρῆλθον τρεῖς αἰῶνες. Κατὰ τὸ μακρὸν τοῦτο διάστημα ἐφάνησαν καὶ τινες παρατηρηταί, ἡ δὲ ἀστρονομία δὲν ἔπεσεν εἰς παντελῆ λήθην. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ὁ Ποσειδώνιος ἀνεκάλυψε τὴν αἰτίαν τῆς παλιρροίας· κατ' αὐτὴν μετερρυθμίσθη τὸ ἡμερολόγιον καὶ ὠνομάσθη Ἰουλιανὸν ἐκ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουλίου Καίσαρος, ὅστις διέταξε τὴν μεταρρύθμισίν του, ἀναθέσας τὸ ἔργον εἰς τὸν Σωσιγένην τὸ 46 π. Χ. Ὁ Εὔδοξος εἶχε ὑπολογίσει τὸ ἔτος εἰς 365 ἡμέρας καὶ 6 ὥρας, τὴν δὲ διάρκειαν ταύτην παρεδέχθη ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ, ἢ μᾶλλον ὁ τῆς Ἀλεξανδρείας ἀστρονόμος Σωσιγένης εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ ἡμερολογίου. Τὰ ἔτη λοιπὸν διωρίσθησαν τρία μὲν εἰς 365 πᾶν τέταρτον δὲ εἰς 366 ἡμέρας. Πλὴν εἰς τὰ ἔτη ταῦτα ἀκολούθως ἐφάνη σφάλμα, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου μετὰ περίοδον 134 ἐτῶν γεννᾶται διαφορὰ μιᾶς ἡμέρας.

Ἐκ τῆς ἱστορίας μανθάνομεν ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ ἠγάπα τὰς ἐπιστήμας, καὶ ἰδίως τὴν ἀστρονομίαν. «Ἦλθον εἰς Αἴγυπτον, λέγει πρὸς τὸν Ἀχωραῖον, νὰ ζητήσω τὸν Πομπήιον, ἀλλὰ ἡ φήμη σου μ' ἔσυρεν ἐπίσης. Ἐν τῷ μέσῳ τῶν μαχῶν πάντοτε παρετήρουν τοῦ οὐρανοῦ τὰς κινήσεις, τὸν δρόμον τῶν ἄστρων, τὰ μυστήρια τῶν θεῶν.» Ἀφοῦ δὲ ὁ Καῖσαρ ἔπαυσε λαλῶν ὁ γέρων πρὸς ἀπάντησιν συνοψίζει διὰ τῶν ἑξῆς τὰς περὶ τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος γνώσεις. «Εἰς τὰ ἄστρα ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα μόνα μεταβάλλουσι τοῦ οὐρανοῦ τὴν κίνησιν καὶ προχωροῦσι πρὸς τὸν πόλον, ἀπ' ἀρχῆς ὁ τοῦ κόσμου νόμος ἀποδίδει ἰδιαιτέραν εἰς ἕκαστον δύναμιν. Ὁ Ἥλιος μοιράζει τὰς ὥρας τοῦ ἔτους καὶ προσδιωρίζει τὰς ἀλλαγὰς τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτός· διὰ δὲ τῆς δυνάμεως τῶν ἀκτίνων του κρατεῖ πεφυλακισμένα τὰ ἄστρα καὶ δένει εἰς τὸ κέντρον του τὸν πλάνητα δρόμον των. Ἡ Σελήνη μὲ τὰς διαφόρους φάσεις της μιγνύει τὴν θάλασσαν καὶ τὰς ἠπείρους. Εἰς τὸν Κρόνον ἀνήκουσιν οἱ παγωμένοι τόποι καὶ ἡ ζώνη ἡ χιονώδης. Ὁ Ἄρης διοικεῖ τοὺς ἀνέμους, τοὺς πλάνητας κεραυνούς. Εἰς τὸν Δία ἀνήκει ὁ ἥσυχος ἀὴρ καὶ ὁ αἰθὴρ ὁ ἀμετάβλητος. Ἡ γόνιμος Ἀφροδίτη κρατεῖ τὰ σπέρματα πάντα. Ὁ Ἑρμῆς εἶναι ὁ ἐξουσιαστὴς τῶν μεγάλων κυμάτων, ἅμα φθάσει εἰς τὴν θέσιν ἐκείνην τοῦ οὐρανοῦ ὅπου τὰ ἄστρα τοῦ Λέοντος μιγνύονται μὲ τὰ τοῦ Καρκίνου, ὅπου ὁ Σείριος ἀναδίδει τὰ ταχέα πυρά του, ὅπου οἱ μεταβαλλόμενοι κύκλοι τοῦ ἔτους κατέχουσι τὸν Αἰγόκερον καὶ τὸν Καρκῖνον, μάρτυρα μυστυριώδη τῶν τοῦ Νείλου πηγῶν.»

Εἶναι δὲ γνωστὸν ὅτι ὁ Καῖσαρ κατεγίνετο εἰς τὴν ἀστρονομίαν καὶ συνέταξε περὶ αὐτῆς σύγγραμμα.

Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Πομπήιος εἶχε κλίσιν εἰς τὴν ἀστρονομίαν. Μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ στρατοῦ του, ἐγκαταλείπων τὴν Λέσβον βεβαρυμένος ὑπὸ φροντίδων καὶ ἀποτεθαρρυμένος ὑπὸ τῆς σκοτεινῆς εἰκόνος τοῦ μέλλοντος προσπαθεῖ νὰ διασκεδάσῃ τοὺς βασανίζοντας αὐτὸν στοχασμοὺς διὰ τῆς παρατηρήσεως τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀποτείνεται πρὸς τὸν πρωρέα· ἐρωτᾷ λοιπὸν αὐτὸν περὶ ὅλων τῶν ἄστρων· τὸν ἐρωτᾷ πῶς ἀναγνωρίζει τὰς ἀκτάς, ποῖα μέσα τῷ παρέχει ὁ οὐρανὸς ὅπως καταμετρῇ τὸ διαπλευσθὲν διάστημα, ποῖος ἀστὴρ τῷ δεικνύει τὴν Λυβίαν, ποῖα φῶτα τῆς Ἀμάξης τὸν φέρουσι πρὸς τὴν Συρίαν. Ὁ πρωρεὺς τῷ ἀπαντᾷ. Δὲν ἀκολουθοῦμεν τὰ ἄστρα ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἀργὰ κλίνουσιν εἰς τὸν ἔναστρον οὐρανόν, καὶ τὰ ὁποῖα ἀπατῶσι τὸν δυστυχῆ ναύτην. Ὄχι· ὁ ἄξων ὅστις οὐδέποτε δύει, ὅστις οὐδέποτε βυθίζεται εἰς τὰ κύματα καὶ ὅστις φωτίζει τὴν διπλῆν Ἄρκτον εἶναι ὁ ὁδηγός μας.

ΑΠΑΤΗΛΑΙ ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ.

Πολλάκις ἡ ἡσυχία, τὸ μέλλον καὶ αὐτὴ ἡ ὕπαρξις τοῦ ἀνθρώπου ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὰ συμπεράσματα εἰς ἃ σκεπτόμενος φθάνει, ἀπὸ τὰς γνώμας περὶ τῶν διαφόρων πραγμάτων καὶ προσώπων τὰς ὁποίας σχηματίζει, ὡς καὶ ἀπὸ τὰ φρονήματα τῶν ἄλλων περὶ αὐτοῦ. Καὶ εἰ μὲν τὰ συμπεράσματα ταῦτα καὶ αἱ γνῶμαι καὶ τὰ φρονήματα ἦσαν ὀρθὰ ἡ ἡσυχία μας σπανίως θὰ διεταράσσετο. Ἐκ τῆς πείρας ὅμως βλέπομεν ὅτι οἱ ἄνθρωποι συχνὰ, πολὺ συχνὰ σφάλλουσιν εἰς τοὺς συλλογισμούς των καὶ ὡς ἐκ τούτου καὶ ἑαυτοὺς ζημιόνουσι καὶ τοὺς ἄλλους. Τοῦτο εἶναι ἀπόρροια τῆς ἀτελείας μας, ἐκδηλουμένης εἰς τὴν ἐπιπολαιότητα μεθ' ἧς σταθμίζομεν τὰ πράγματα εἰς τὴν ὀκνηρίαν τοῦ νὰ ἐμβαθύνωμεν εἰς τὰς αἰτίας. Ἀλλὰ ἂν ἦσαν ταῦτα μόνον τὰ αἴτια πάλιν τὸ κακὸν δὲν θὰ ἦτο τόσον μέγα. Δυστυχῶς ὅμως τὰς σκέψεις μας καὶ τὰς γνώμας μας ἐπηρεάζουσι συμπάθειαι καὶ ἀντιπάθειαι, τὸ κακῶς ἐννοούμενον ἀτομικόν μας συμφέρον, ὁρμαὶ, πάθη, τὰ ὁποῖα τόσον μᾶς σκοτίζουσιν ὥστε καὶ ἡμεῖς γινόμεθα δυστυχεῖς καὶ τοὺς ἄλλους καθιστῶμεν τοιούτους.

Πολλάκις καὶ ἡμεῖς σχηματίζομεν γνώμην περὶ τῶν ἄλλων καὶ οἱ ἄλλοι περὶ ἡμῶν ἐκ φαινομένων τινῶν, τὰ ὁποῖα ὀνομάζομεν ἐ ν δ ε ί ξ ε ι ς. Ἂν λ. χ. μὲ ἴδωσιν εἰσερχόμενον εἰς οἰνοπωλεῖον ἀμέσως ὑποθέτουσιν ὅτι εἰσέρχομαι διὰ νὰ πίω, λαμβάνοντες ὡς ἔ ν δ ε ι ξ ι ν τὴν εἰς τὸ κατάστημα τοῦτο εἴσοδόν μου. Ἀλλ' ἂν εἰσέρχωμαι διὰ νὰ λαλήσω πρὸς τὸν οἰνοπώλην; ἂν εἰσέρχωμαι διὰ νὰ ἐνταμώσω ἄλλον τινά; τότε βεβαίως καὶ ἡ ὑπόθεσις θὰ ἦναι ἐσφαλμένη καὶ ἡ ἔ ν δ ε ι ξ ι ς ἀ π α τ η λ ή· καὶ ἐν τούτοις δὲν εἶναι διόλου ἀδύνατον νὰ ἐξέλθῃ λόγος ἀπὸ τὴν ἀπατηλὴν ταύτην ἔνδειξιν, ὅτι ἠδύνομαι εἰς τὴν οἰνοποσίαν!

Μλλὴν ἂν αἱ τυχαῖαι αὗται ἐνδείξεις καὶ ἡ ἐπιπολαιότης μόνον ἐγέννων τὰς ἐσφαλμένας τῶν ἀνθρώπων γνώμας, τὸ κακὸν δὲν θὰ ἦτο τόσον μέγα ὅσον γίνεται σήμερον, ὁπότε εἰς ταύτας προστίθενται καὶ πολλὰ, πλεῖστα γεννήματα τοῦ φθόνου, τῆς πρὸς ἐκδίκησιν ὁρμῆς καὶ ἄλλων βρομερῶν παθῶν, τὰ ὁποῖα προετοιμαζόμενα εἰς μορφὴν ἐνδείξεων φέρουσι τὰς φοβερὰς καταστροφὰς τὰς ὁποίας πάντες καθεκάστην βλέπομεν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ πάντες ἐννοοῦμεν.

Βεβαίως πᾶν ὅ,τι προετοιμάζεται ἔχει καὶ τὸν σκοπόν του· ὁ δὲ σκοπὸς κατὰ τὴν περίστασιν καθ' ἣν ζητεῖται νὰ παρασταθῇ ὡς πραγματικὸν τὸ μὴ πραγματικὸν, ἀναμφιβόλως καλὸς δὲν εἶναι· καὶ ὅμως ἓν μόνον βλέμμα ἂν ρίψωμεν ἐπὶ τῶν καθημερινῶς συμβαινόντων ἡ πρὸς τοῦτο κίνησις εἶναι ἀκατάπαυστος πάγκοινος. Τί ἄλλο εἶναι τὰ ψιμίθια καὶ αἱ λοιπαὶ ἐφευρέσεις, ἃς πλεῖσται γυναῖκες μεταχειρίζονται ὅπως δείξωσι κάλλος πλαστὸν, εἰμὴ ἐνδείξεις ἀπατηλαὶ καὶ πεπλασμέναι διὰ νὰ φανῇ ὡς ὑπάρκτὸν τὸ μὴ ὑπάρχον; Τί ἄλλο εἶναι τὰ διάφορα μέσα τὰ ὁποῖα πλεῖστοι ὅσοι μεταχειρίζονται ὅπως παραστήσωσιν ἑαυτοὺς ὡραιοτέρους, εὐγενεστέρους, πλουσιοτέρους, μᾶλλον πεπαιδευμένους καὶ ἐνὶ λόγῳ κάτι πλέον παρ' ὅ,τι πραγματικῶς εἶναι, εἰμὴ πεπλασμένα σημεῖα, κατεσκευασμέναι ἐνδείξεις πρὸς παράστασιν ἄλλου τινὸς ἐκτὸς τῆς ἀληθείας, πρὸς ἐξαπάτησιν τῶν ἄλλων, πρὸς οὐχὶ καλὸν βεβαίως σκοπόν; Ἀλλα τὰς μικρὰς ταύτας καὶ τετριμμένας ὑποκρισίας, ὅσον βλαβεραὶ καὶ ἂν ὦσιν, παρατρέχομεν ἐπειδὴ δὲν πρόκειται νὰ ἐνδιατρίψωμεν εἰς αὐτάς.

Συγκινητικὸν, ἅμα καὶ ἀρχαιότατον παράδειγμα ἐνδείξεων προπαρασκευασμένων ἀπαντῶμεν ἐν τῇ βίβλῳ τῆς Γενέσεως (Γεν. κεφ. λζ'.) ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ Ἰωσήφ. Ὁ Ἰωσὴφ πέμπεται ὑπὸ τοῦ πατρός του διὰ νὰ ἴδῃ πῶς ἔχουσιν οἱ ἀδελφοί του· αὐτοὶ ὅμως συλλαμβάνουσιν αὐτὸν, ἐκδύουσι τὸν χιτῶνα αὐτοῦ, τὸν ποικιλόχροον χιτῶνα, ῥίπτουσιν εἰς λάκκον τὸν ἀδελφόν των, πωλοῦσιν αὐτὸν εἰς Ἰσμαηλίτας ἐμπόρους καὶ ἀκολούθως σφάξαντες ἐρίφιον ἐκ τῶν αἰγῶν βάπτουσι τὸν χιτῶνα ἐν τῷ αἵματι καὶ φέρουσιν αὐτὸν καθημαγμένον πρὸς τὸν πατέρα. Ὁ πατὴρ ἀναγνωρίσας τὸν χιτῶνα «ὁ χιτὼν τοῦ υἱοῦ

μου «ἀνεφώνησε «θηρίον κακὸν κατέφαγεν αὐτόν· ὅλος κατεσπαράχθη ὁ Ἰωσήφ μου.» Ναί, θηρίον κακὸν κατέφαγε τὸν Ἰωσήφ, ἀλλ' οὐχὶ λέων ἢ πάρδαλις ἢ τίγρις· τὸ θηρίον τὸ κακὸν τὸ ὁποῖον κατέφαγεν αὐτὸν ἦτο ὁ ἐν ταῖς καρδίαις τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ ἐμφωλεύων φθόνος. Καὶ τὸν ἔφαγε διότι ἐν τῇ ἀθωότητι αὐτοῦ διηγήθη πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς τὰ ὀνειρά του!

Πρὸ ἑνὸς καὶ ἐπέκεινα αἰῶνος ἔζη εἰς Παρισίους ἡλικιωμένη τις γυνὴ, ἥτις ἐκράτει ἐργαστήριον ἔν τινι οἰκίᾳ ὄχι μακρὰν τῆς πλατείας τοῦ Ἁγ. Μιχαήλ. Φήμη διέτρεχεν ὅτι ἡ γυνὴ ἐκείνη ἦτο πλουσία καὶ ὑπετίθετο ὅτι ἐφύλαττε τὰ χρήματά της ἐν τῇ οἰκίᾳ. Εἶχεν ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν νέον τινὰ ὑπηρέτην, ὅστις ἐκοιμᾶτο ἐκεῖ, ἀλλ' ὑψηλὰ εἰς τὸ τέταρτον πάτωμα ἢ μᾶλλον εἰς τὸ ὑπερῶον, ὅπου ἀνέβαινε δι' ἀναβάθρας, ὡς ἦτο τότε ἔξωθεν τοῦ τῆς οἰκίας τοίχου, ἐνῷ ἡ γυνὴ ἐπλαγίαζεν εἰς κάτω δωμάτιον ὄπισθεν τοῦ ἐργαστηρίου. Χρέος τοῦ ὑπηρέτου ἦτο νὰ κλείῃ τὴν θύραν τοῦ ἐργαστηρίου τὴν νύκτα καὶ νὰ κρατῇ μεθ' ἑαυτοῦ τὸ κλειδίον. Αὐγήν τινα οἱ γείτονες εὗρον τὴν θύραν τοῦ ἐργαστηρίου ἀνοικτὴν πολὺ ἐνωρίτερον ἢ κατὰ τὸ σύνηθες καὶ ἐπειδὴ οὐδεὶς ἐφαίνετο ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ, τινὲς ἐξ αὐτῶν, ὑποπτεύοντές τι ἔκτακτον, εἰσῆλθον εἰς αὐτό. Οὐδὲν ἴχνος βίας ἐφαίνετο εἰς τὴν εἴσοδον, ἀλλ' ἡ γυνὴ εὑρέθη νεκρὰ ἐπὶ τῆς κλίνης της, φέρουσα πολλὰς πληγὰς καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα μαχαιρίου· μαχαίριον τι καταιματωμένον εὑρέθη εἰς τὸ μέσον τοῦ πατώματος τοῦ ἐργαστηρίου. Ἡ μία χεὶρ τῆς νεκρᾶς ἐκράτει εἰσέτι σύστριμμα τι πυκνὸν κόμης, εἰς δὲ τὴν ἄλλην ἦτο μανδύλιον. Ἀπεδείχθη τρανώτατα ὅτι τὸ μαχαίριον καὶ τὸ μανδύλιον ἀνῆκον εἰς τὸν νέον, ὅστις ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ἦτο ὑπηρέτης της, τὰ δὲ μαλλία ὡμοίαζον ἀκριβῶς πρὸς τὰ ἰδικά του. Συνελήφθη λοιπὸν, κατηγορούμενος ἐπὶ τῷ κακουργήματι καὶ (ὑπὸ τοὺς πόνους τοῦ βασανιστηρίου) ὡμολόγησε καὶ ὑπέστη κεφαλικὴν ποινὴν ὡς δολοφόνος. Καὶ ὅμως ἦτο ἀθῶος. Ὀλίγον μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς καταδίκης ἄλλος τις νέος, ὑπηρέτης γειτονικοῦ κρασοπωλείου, συλληφθεὶς δι' ἄλλο ἀδίκημα καὶ καταληφθεὶς ὑπὸ τρομερῶν τύψεων συνειδήσεως, ὡμολόγησε τὴν δολοφονίαν τῆς γυναικός. Ἦτο ἀπὸ πολλοῦ σχετικὸς μετὰ τοῦ ὑπηρέτου τῆς γυναικὸς ὅστις, ἀθῶος ὤν, ὑπέστη τὸν θάνατον, καὶ ἐσυνήθιζε νὰ τὸν κτενίζῃ. Ἐσύναζε δὲ κατὰ μικρὸν τὰς τρίχας τοῦ νέου ἀπὸ τὸ κτένιον τὸ ὁποῖον μετεχειρίζετο, καὶ σχηματίσας ποσότητά τινα ταύτην εἶχε θέσει εἰς τὴν χεῖρα τῆς νεκρᾶς γυναικός. Εἶχε κλέψει ἓν ἐκ τῶν μανδυλίων τοῦ παιδὸς, ὡς καὶ τὸ μαχαίριον αὐτοῦ. Εἶχε λάβει τὸν τύπον τοῦ κλειδίου διὰ κηροῦ καὶ κατασκευάσας ἄλλο ὅμοιον ἤνοιξε καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἐργαστήριον. Αἱ ἀποδείξεις ὡς βλέπετε, κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην φαίνονται καθαραὶ, φυσικαὶ, οὕτως εἰπεῖν αὐτόκλητοι, ἀλλ' ἐκ πρώτης ὄψεως. Ἡ μεγάλη ἀκρίβεια τῶν ἀποδείξεων ἔπρεπε νὰ διεγείρῃ ὑπονοίας, ἂν δὲ ὀρθή τις καὶ ἐμβριθὴς ἔρευνα συνώδευε τὰς ἀνακρίσεις ἀναμφιβόλως ἡ τοῦ κατηγορουμένου ἀθωότης ἤθελεν ἔλθει εἰς φῶς· ἀλλ' ἡ ἔλλειψις συντόνου προσοχῆς ἀφ' ἑνὸς, καὶ ἡ κακοβουλία ἀφ' ἑτέρου ἐπέφερον τὸν ἐλεεινὸν θάνατον τοῦ ἀθώου ἐκείνου νέου.

Ἄλλο παράδειγμα εἴδους ἀξιοσημειώτου πλαστῶν ἐνδείξεων ἔχομεν συμβάν τι τὸ ὁποῖον κατὰ τὸ 1742 συνέβη πλησίον τῆς ἀγγλικῆς πόλεως Χούλ. Εὐγενής τις, ὁδοιπορῶν πλησίον τοῦ τόπου ἐκείνου συνηντήθη πρὸς τὸ ἑσπέρας, ἑπτὰ περίπου μίλια μακρὰν τῆς πόλεως ὑπὸ προσωπιδοφόρου τινὸς κλέπτου, ὅστις ἀφήρεσεν ἀπ' αὐτοῦ θυλάκιον ἐμπεριέχον 20 γινέας. Ὁ κλέπτης ἔφυγε δρομαίως διὰ πλαγίας τινὸς ὁδοῦ, ὁ δὲ ὁδοιπόρος, ὅστις οὐδεμίαν ὑπέστη βλάβην ἐκτὸς τῆς χρηματικῆς, ἐξηκολούθησε τὴν ὁδοιπορίαν του. Ἦτο ἤδη ἀργὰ, καὶ, ὢν ἐξημμένος καὶ τρομασμένος ὡς ἐκ τοῦ συμβάντος φυσικῶς ἐζήτησε σταθμόν τινα. ἀντὶ λοιπὸν νὰ πορευθῇ εἰς τὴν πόλιν κατέλυσεν εἰς τὸ πρῶτον ξενοδοχεῖον τὸ ὁποῖον ἀπήντησε καὶ τὸ ὁποῖον ἦτο τὸ ξενοδοχεῖον «Κώδων», κρατούμενον ὑπὸ τοῦ Ἰακώβου Βράνελ. Εἰσελθὼν εἰς τὸ μαγειρεῖον διὰ νὰ διορίσῃ τὸ δεῖπνον του διηγεῖτο εἰς πολλοὺς τὸ συμβὰν τῆς γυμνώσεως του, προσθέτων διὰ περισσοτέραν πληροφορίαν, ὅτι, ὁσάκις ταξειδεύει, συνηθίζει νὰ τυπώνῃ σημεῖον τι εἰς τὸν χρυσὸν, τὸν ὁποῖον μεθ' ἑαυτοῦ φέρει καὶ ὅτι ἑκάστη γινέα ἐκ τῶν κλαπεισῶν ἦτο οὕτω πως σημειωμένη. Ἤλπιζε λοιπὸν ὅτι ὁ κλέπτης ἠδύνατο νὰ συλληφθῇ. Ἑτοιμασθέντος δὲ τοῦ φαγητοῦ ἀπεσύρθη. Μόλις ὅμως ὁ εὐγενὴς εἶχε τελειώσει τὸ δεῖπνον, καὶ ὁ ξενοδόχος ἦλθεν εἰς τὸ μέρος ὅπου οὗτος ἔτρωγε, καὶ μετὰ τὰς συνήθεις

ἐρωτήσεις, ἂν ἐπιθυμῇ καίτι ἄλλο παρετήρησε. «Κύριε, μανθάνω ὅτι ἐγυμνώθητε ἐδῶ εἰς τὴν γειτονίαν τὴν ἐσπέραν ταύτην.» «Μάλιστα» εἶπεν ὁ ὁδοιπόρος, «ἐγυμνώθην.» «Καὶ τὰ χρήματά σας ἦσαν σημειωμένα;» ἐξηκολούθησεν ὁ ξενοδόχος. «Μάλιστα» ἀπήντησεν ὁ ξένος. «Περιστατικόν τι», εἶπεν ὁ Βροῦνελ, «μὲ κάμει νὰ νομίζω ὅτι δύναμαι νὰ ὑποδείξω τὸν κλέπτην. Σᾶς παρακαλῶ, Κύριε, κατὰ ποίαν ὥραν τῆς νυκτὸς ἐγυμνώθητε;» «Ἀκριβῶς κατὰ τὸ συρούπωμα» ἐπανέλαβεν ὁ ὁδοιπόρος; «Ἡ ὥρα ἐπιβεβαιοῖ τὰς ὑπονοίας μου» εἶπεν ὁ ξενοδόχος καὶ ἤρχισε νὰ λέγῃ εἰς τὸν ξένον ὅτι ὑπηρέτης τις τοῦ ξενοδοχείου του, Ἰωάννης Ζέννιγκ, εἶχεν ἐσχάτως τόσον πολλὰ χρήματα καὶ εἶχε καταντήσει τόσον ἀλλόκοτος, ὥστε αὐτὸς (ὁ ξενοδόχος) ἐθαύμαζε διὰ ταῦτα καὶ εἶχεν ἀπόφασιν νὰ τὸν ἀποδιώξῃ ἐπειδὴ ἡ διαγωγή του ἦτο πολὺ ὕποπτος. Διηγήθη προσέτι ὅτι πολὺ πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου τὴν ἡμέραν ἐκείνην εἶχεν ἀποστείλει τὸν Ζέννιγκ νὰ τοῦ ἀλλάξῃ μίαν γινέαν, ὅτι ἐπέστρεψε μετὰ τὴν ἄφιξιν τοῦ ὁδοιπόρου λέγων ὅτι δὲν ἠδυνήθη νὰ τὴν ἀλλάξῃ καὶ ὅτι, ἰδὼν αὐτὸν πολὺ μεθυσμένον, τὸν ἔστειλε νὰ κοιμηθῇ, σκοπεύων νὰ τὸν ἐκφορτωθῇ τὸ πρωΐ. Ὁ Βροῦννελ ἐξηκολούθησε λέγων ὅτι τὸ νόμισμα τὸ ὁποῖον ὁ ὑπηρέτης τῷ εἶχε φέρει ὀπίσω δὲν ἦτο τὸ αὐτό, τὸ εἶδεν, ἐπειδὴ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶχε πέμψει διὰ νὰ ἀλλάξῃ δὲν ἔφερε σημεῖόν τι, τὸ ὁποῖον τὸ δεύτερον ἔφερεν· ἀλλὰ οὐδόλως ἤθελε σκεφθῇ περὶ τούτου βεβαίως, ἐπειδὴ ὁ Ζέννιγκ εἶχε συχνὰ χρυσὸν εἰς τὸ θυλάκιον του τώρα ἐσχάτως ἂν οἱ ἄνθρωποι τοῦ μαγειρείου δὲν ἔλεγον εἰς αὐτὸν τὰ περὶ τῆς γυμνώσεως τοῦ ὁδοιπόρου, καὶ τὸ περὶ τῶν σημείων τὰ ὁποῖα τὰ νομίσματα ἔφερον. Προσέθεσεν ἀκόμη ὅτι αὐτὸς (ὁ ξενοδόχος) δὲν ἦτο παρὼν ὅτε ὁ ξένος ἔλεγε ταῦτα εἰς τὸ μαγειρεῖον καὶ ὅτι ἀτυχῶς, πρὶν ἡ ἀκούσει περὶ τούτου εἶχεν ἐξοδεύσει τὸ νόμισμα, τὸ ὁποῖον ἔλαβεν ἄνθρωπός τις κατοικῶν μακρὰν, ὅστις ἀνεχώρησεν ἤδη. «Ἡ περίστασις μόλον τοῦτο» εἶπεν ὁ ξενοδόχος συμπεραίνων «μὲ ἔκαμε τόσον πολλὴν ἐντύπωσιν, ὥστε, ὡς τίμιος ἄνθρωπος δὲν ἠδυνήθην νὰ μὴ ἔλθω νὰ σὲ εἰδοποιήσω.»

Ὁ Βροῦνελ κατὰ χρέος ἔλαβεν εὐχαριστίας διὰ τὴν ἀνακοίνωσίν του. Τοῦτο ἐφάνη ἀρκετὸν ὅπως πέσωσιν ἐπὶ τοῦ Ζέννιγκ ὑπόνοιαι· ἂν δὲ, ἐρεύνης γενομένης, ἀνακαλυφθῶσιν ἐπ' αὐτοῦ καὶ ἄλλα νομίσματα τὰ ὁποῖα ὁ ὁδοιπόρος νὰ γνωρίσῃ ὡς ἰδικά του, τότε πλέον οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ κλέπτης. Ἀπεφασίσθη λοιπὸν νὰ μεταβῶσιν εἰς τὸ δωμάτιον του. Ὁ Ζέννιγκ ἐκοιμᾶτο βαθέως, τὰ θυλάκιά του ἠρευνήθησαν, καὶ ἐκ τοῦ ἑνὸς ἐξήχθη σακκίδιον ἐμπεριέχον ἀκριβῶς δέκα ἐννέα γινέας. Ἡ ὑποψία ἤδη ἔλαβε μορφὴν βεβαιότητος, ἐπειδὴ ὁ ὁδοιπόρος διεκήρυξεν ὅτι καὶ τὸ σακκίδιον καὶ τὰ νομίσματα ἦσαν αὐτὰ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα τῷ ἀφηρέθησαν. Προσεκλήθησαν καὶ ἄλλοι, ὁ Ζέννιγκ ἐξυπνίσθη, ἐσύρθη ἔξω τῆς κλίνης, καὶ ἐπεβαρύνθη διὰ τῆς κλοπῆς. Ἠρνήθη αὐτὴν ἐπιμόνως, ἀλλὰ αἱ ἐνδείξεις ἐναντίον αὐτοῦ ἦσαν τόσον δυναταὶ ὥστε οὐδόλως ἐπιστεύθη. Ἐξησφαλίσθη τὴν νύκτα ἐκείνην τὴν δὲ ἑπομένην ἡμέραν ἐφέρθη εἰς τὸ δικαστήριον. Ὁ εὐγενὴς καὶ ὁ Βροῦνελ κατέθεσαν τὰ γενόμενα ἐνόρκως, ὁ δὲ Ζέννιγκ, μὴ ἔχων καμμίαν ἀπόδειξιν ἀλλὰ μόνον ἁπλᾶς διαμαρτυρήσεις τῆς ἀθωότητός του, ἦτο ἀδύνατον νὰ πιστευθῇ, δι' ὃ καὶ ἐφυλακίσθη διὰ νὰ δικασθῇ εἰς ἀκολούθους συνεδριάσεις.

Τόσον ἰσχυραὶ ἐφάνησαν αἱ ἐνδείξεις ἐναντίον αὐτοῦ ὥστε πολλοὶ φίλοι τοῦ ἀνθρώπου παρεκίνουν αὐτὸν νὰ ὁμολογήσῃ τὸ σφάλμα του καὶ νὰ ἐπικαλεσθῇ τὸ ἔλεος τῶν δικαστῶν του. Αὐτὸς ὅμως τὴν μὲν συμβουλὴν ταύτην ἀπέρριψεν, ὅτε δὲ ἐκηρύττετο ἔνοχος ἠρνεῖτο. Ὁ Κατήγορος ὡρκίσθη ὅτι ἐγυμνώθη· ἐπειδὴ δὲ τοῦτο συνέβη σκοτεινὰ καὶ ὁ γυμνώσας αὐτὸν ἔφερε προσωπίδα δὲν ἠδύνατο νὰ ὁρκισθῇ περὶ τοῦ προσώπου τοῦ πεφυλακισμένου, ἀλλ' ἐφαίνετο εἰς αὐτὸν ὡς ἔχων τὸ αὐτὸ περίπου σῶμα μὲ τὸν γυμνώσαντα αὐτὸν, ὅσον δὲ διὰ τὸ σακκίδιον καὶ διὰ τὰς γινέας, ὅτε ἐφέρθησαν εἰς τὸ δικαστήριον ὤμωσε μετὰ θετικότητος, καὶ ἐμαρτύρησεν ὅτι εὑρέθησαν εἰς τὸ θυλάκιον τοῦ πεφυλακισμένου.

Ὁ τοῦ κατηγορουμένου κύριος Βροῦνελ, κατέθεσεν ὅτι ἔπεμψε τὸν Ζέννιγκ διὰ νὰ τοῦ ἀλλάξῃ μίαν γινέαν, καὶ ὅτι ὁ ὑπηρέτης οὗτος ἐπέστρεψε φέρων μίαν ἄλλην ἔχουσαν σημεῖον, ἐνῷ ἡ πρώτη δὲν εἶχεν. ἐμαρτύρησε προσέτι ὅτι τὸ σακκίδιον καὶ αἱ γινέαι εὑρέθησαν εἰς τὸ θυλάκιον τοῦ κατηγορουμένου. Διὰ νὰ γίνωσι δὲ αἱ ἀποδείξεις πλήρεις, ἦλθε καὶ ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸν ὁποῖον ὁ Βροῦνελ εἶχε δώσει τὸ νόμισμα, ὡς ἐρρέθη, καὶ κατέ-

θεσε τὴν γινέαν, μαρτυρῶν ὅτι εἶχε λάβει αὐτὴν τὴν αὐτὴν τῆς κλοπῆς ἑσπέραν παρὰ τοῦ κυρίου τοῦ κατηγορουμένου διὰ χρέος τι αὐτοῦ· ὁ δὲ κατήγορος παραβαλὼν αὐτὴν πρὸς τὰς δέκα ἐννέα ὥμωσεν ὅτι ἦτο μία ἐκ τῶν εἴκοσι αἱ ὁποῖαι τῷ ἐκλάπησαν, καὶ αἱ δέκα ἐννέα τῶν ὁποίων εὑρέθησαν ἐπὶ τοῦ Ζέννιγκ.

Τὸ δικαστήριον, λαβὸν ὑπ' ὄψιν ὅλας ταύτας τὰς ἐνδείξεις, κατεδίκασε τὸν κατηγορούμενον, ὅστις μετ' ὀλίγας ἡμέρας ὑπέστη τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου ὁριζομένην θανατικὴν ποινὴν διαμαρτυρόμενος μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς περὶ τῆς ἀθωότητός του.

Μετὰ ἓν περίπου ἔτος ὁ κύριος τοῦ Ζέννιγκ Βροῦνελ, συνελήφθη ὡς γυμνώσας ξένον τινά, ἐλθόντα εἰς τὸ ξενοδοχεῖον του, καὶ, ἀποδειχθείσης τῆς κλοπῆς, κατεδικάσθη καὶ οὗτος εἰς θάνατον. Ἡ προσέγγισις τοῦ θανάτου ἔφερεν εἰς αὐτὸν τὴν μετάνοιαν καὶ ἐξομολόγησιν. Ὁ Βροῦνελ οὐχὶ μόνον διεκήρυξεν ἑαυτὸν ἔνοχον πολλῶν κλοπῶν, ἀλλὰ καὶ κατηγόρησεν ἑαυτὸν ὡς τὸν πράξαντα καὶ ἐκείνην δι' ἣν ὁ πτωχὸς Ζέννιγκ ἔπαθε. Διηγήθη λοιπὸν ὅτι ἀφοῦ ἐγύμνωσε τὸν ὁδοιπόρον, ἔτρεξε ταχύτερον καὶ δι' ὁδοῦ συντομωτέρας. Ὅτι ἅμα ἔφθασεν εὗρεν ἄνθρωπόν τινα ὅστις τὸν περιέμενε καὶ πρὸς τὸν ὁποῖον χρεωστῶν ἔδωκε μίαν ἐκ τῶν πρὸ ὀλίγου κλαπεισῶν γινεῶν, ὡς μὴ ἔχων ἀρκετὰ ἄλλα χρήματα εἰς τὸ θυλάκιόν του τὴν ὥραν ἐκείνην. Τότε ἔφθασε καὶ ὁ γυμνωθεὶς ὁδοιπόρος, ὅστις διηγήθη εἰς τὸ μαγειρεῖον τὸ συμβάν του, ἐνῶ ὁ Βροῦνελ, ἀγνοῶν τὴν ἄφιξιν αὐτοῦ, ἦτο εἰς τὸν σταῦλον. Μόλις ὁ ξένος εἶχεν ἐξέλθει τοῦ μαγειρείου καὶ εἰσῆλθεν ὁ Βροῦνελ ὅστις μετ' ἐκπλήξεως ἤκουσεν ὅτι τὸ συμβὰν ἐγένετο γνωστὸν καὶ ὅτι τὰ νομίσματα ἦσαν σημειωμένα· ὡς ἐκ τούτου ἐφοβήθη καθ' ὑπερβολήν. Τὸ νόμισμα τὸ ὁποῖον εἶχε δώσει δὲν ἐτόλμα πλέον νὰ ζητήσῃ ὀπίσω· καὶ ἐπειδὴ τὰ περὶ τῆς κλοπῆς ὡς καὶ τὰ περὶ τοῦ σημείου τοῦ εἰς τὰ νομίσματα ταχέως ἤθελον διαδοθῆ, οὐδὲν ἄλλο περιέμενεν ἢ ἀνακάλυψιν, δυστυχίαν, θάνατον. Ἐν τῇ δεινῇ ταύτῃ θέσει εὑρισκόμενος ἐσκέφθη νὰ κατηγορήσῃ καὶ θυσιάσῃ τὸν πτωχὸν Ζέννιγκ. Ἡ δὲ κατάστασις τῆς μέθης, εἰς ἣν ὁ Ζέννιγκ κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην εὑρίσκετο, ἐπέτρεψεν αὐτῷ νὰ θέσῃ τὰ κλαπέντα εἰς τὸ θυλάκιόν του.

Ἰδοὺ λοιπὸν αἱ φυσικοί, αἱ ἀλληλένδετοι, αἱ πειστικαὶ ἐνδείξεις καὶ ὅμως ὁ ἀθῶος κατεδικάσθη, ἐθανατώθη! Τὸ παράδειγμα τοῦτο εἶναι πολὺ ἀρκετὸν βεβαίως, ἐντυπούμενον εἰς τὴν μνήμην, νὰ ἐξεγείρῃ τὴν προσοχὴν παντὸς φρονίμου ἀνθρώπου εἰς περιπτώσεις καθ' ἃς ἀκούει κατηγορίας κατά τινος, αἵτινες ἐνδεχόμενον νὰ ἦναι συκοφαντίαι. Ἀλλὰ τὸ ἐκπληκτικώτατον παράδειγμα καθ' ὃ πᾶσαι αἱ ἐνδείξεις κατεσκευάσθησαν ὑπό τινος ὅπως καταστρέψῃ ἄλλον εἶναι συμβάν τι τὸ ὁποῖον ἀπαντᾶται εἰς τὰ χρονικὰ τῆς Δανίας, καὶ τὸ ὁποῖον, ἕνεκα τῆς ἐντυπώσεως ἣν παράγει, ἔγινε θέμα διηγημάτων εἰς Δανοὺς καὶ Γερμανοὺς συγγραφεῖς. Τοῦτο ὡς ἀρκετὰ ἐκτεταμένον ἀφίνομεν εἰς τὸ προσεχὲς φύλλον μας.

ΥΠΕΡΗΦΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΤΑΠΕΙΝΟΦΡΟΣΥΝΗ

Ἡ μὲν ὑπερηφάνεια περιπατεῖ ἐπὶ τῆς γῆς μὲ βάδισμα ἀγερώχου μονάρχου, λογαριάζουσα τὰ ἐξ ἀργύρου καὶ ἐκ πολυτίμων λίθων πολυπληθῆ κοσμήματά της, τὰ λαμπρὰ καὶ μεγαλοπρεπῆ μέγαρα καὶ παλάτιά της, καὶ τὰ ἐκτεταμένα καὶ ἄπειρα κράτη της. Ἡ δὲ ταπεινοφροσύνη βαδίζει ἁπαλῶς καὶ ἐλαφρῶς ὡσανεὶ ἐβάδιζεν ἐπὶ ὀλισθηροῦ ἐδάφους, λογαριάζουσα οὐδὲν ὡς ἴδιόν της κτῆμα, ἐκτὸς τοῦ σταυροῦ καὶ τοῦ στεφάνου τοῦ Σωτῆρός της.

Ἡ μὲν ὑπερηφάνεια περιφρονεῖ καὶ χλευάζει τὸν πτωχὸν καὶ τὸν πένητα, καὶ συχνάζει εἰς τὰ μέγαρα καὶ τὰς μεγαλοπρεπεῖς οἰκίας τῶν πλουσίων· ἡ δὲ ταπεινοφροσύνη παρηγορεῖ καὶ παραμυθεῖ τὴν τεθλιμμένην καρδίαν, ἐπισκέπτεται τοὺς ἀσθενεῖς καὶ ἐνδεεῖς καὶ πληροῖ χαρὰς καὶ εὐφροσύνης τὰς κατοικίας τῆς πενίας καὶ ἀπορίας μὲ τὴν λίαν προσφιλῆ καὶ ἐνθαρρυντικὴν παρουσίαν της.

Ἡ μὲν ὑπερηφάνεια ὁμιλεῖ ἀλαζονικῶς, προπετῶς καὶ ἀγερώχως· εἶναι λίαν βραδεῖα εἰς τὸ συγχωρεῖν, σφόδρα ὅμως ταχεῖα εἰς ὀργήν· ἡ δὲ ταπεινοφροσύνη δίδει τὴν πραεῖαν καὶ ἀπαλὴν ἀπάντησιν τὴν ἀποστρέφουσαν καὶ καταπραύνουσαν τὸν θυμὸν καὶ τὴν ὀργήν, καὶ καθὼς τὸ ἄνθος τὸ θλιβόμενον καὶ καταπατούμενον, εὐωδιάζει γλυκύτερον ὅσον περισσότερον πιέζεται καὶ πληγώνεται.

Ἡ μὲν ὑπερηφάνεια ἀνοικοδομεῖ ἀποθήκας, ἐπισκευάζει καὶ στολίζει διὰ λαμπρῶν ἐπίπλων οἰκίας, ἀποκοιμίζει τὴν ψυχήν της ὅπως ἐπαναπαύηται καὶ καθησυχάζῃ ἀκούουσα ψευδεῖς καὶ ἀπατηλοὺς ὕμνους, ἢ μᾶλλον νανα-

ρίσματα κοσμικῶν διασκεδάσεων, ἡδονῶν καὶ μεγαλείων· ἡ ταπεινοφροσύνη ὅμως θεωρεῖ φθοράν, ὄλεθρον καὶ θνησιμότητα καὶ εἰς αὐτὰς τὰς καλλίστας καὶ ὡραιοτάτας τῶν κοσμικῶν προσδοκιῶν, καὶ διὰ τοῦτο κτίζει τὴν κατοικίαν της ἐπὶ «τοῦ Βράχου τῶν Αἰώνων.»

Ἡ μὲν ὑπερηφάνεια καταφρονεῖ καὶ χλευάζει τὴν τιμίαν ἐργασίαν, καὶ παρατηρεῖ μετὰ κούφου περιφρονήσεως καὶ ἀλαζονείας τὰς τραχείας καὶ τυλώδεις χεῖρας τοῦ χειρώνακτος, καὶ μεμψιμοιρεῖ ἀγενῶς ἕνεκα τῆς δῆθεν σκληρᾶς τύχης της· ἡ δὲ ταπεινοφροσύνη τιμᾷ καὶ σέβεται τὴν τιμιότητα καὶ ἐργατηκότητα, καὶ δέχεται μετὰ χαρᾶς ἐκεῖνο τὸ ἔργον καὶ ἐκείνην τὴν θέσιν ἐν τῷ βίῳ, τὰ ὁποῖα προσδιώρισε δι' αὐτὴν ἡ εὐμενὴς θεία Πρόνοια.

Ἡ μὲν ὑπερηφάνεια ἐνδύεται κατὰ τὸν προσωρινὸν καὶ πρόσκαιρον συρμὸν τοῦ κόσμου τούτου, ἡ δὲ ταπεινοφροσύνη στολίζεται μὲ τὰ ἐνδύματα τῆς πραότητος καὶ ταπεινότητος, ἅτινα εἶναι πολύτιμα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

Ἡ μὲν ὑπερηφάνεια «κάμνει πρὸς τὸ θεαθῆναι μόνον μακρὰς προσευχὰς» καὶ εὐχαριστεῖ τὸν Θεὸν ὅτι «δὲν εἶναι ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἄνθρωποι·» ἡ ταπεινοφροσύνη ὅμως κλίνει τὴν κεφαλὴν πρὸς τὴν γῆν, καὶ κράζει «Κύριε ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ.»

Ἡ μὲν ὑπερηφάνεια λήσμονεῖ τὸν τάφον. Ἡ ταπεινοφροσύνη ὅμως ἐνθυμεῖται πάντοτε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν αἰωνιότητα — ἐνθυμεῖται διηνεκῶς τὸ ἐφήμερον, τὸ πρόσκαιρον, τὸ λίαν ἀσθενὲς καὶ θνητὸν αὐτῆς καὶ οὕτως ἑτοιμάζεται διὰ τὸ μέγα καὶ αἰώνιον μέλλον.

(Ἀστὴρ τῆς Ἀνατολῆς)

ΙΩΑΝΝΗΣ Φ. ΟΒΕΡΛΙΝΟΣ.

Ὁ Ἰωάννης Φ. Ὀβερλῖνος ἐγεννήθη εἰς Στρασβοῦργον πρὸ ἑνὸς καὶ ἐπέκεινα αἰῶνος ἤτοι τὸ 1740, εἶχεν ὀκτὼ ἀδελφοὺς καὶ ἀδελφάς, ὁ δὲ πατήρ του, καὶ τοι πολὺ τρυφερὸς πρὸς τὰ τέκνα του, δὲν ἦτο πλούσιος, ὡς καὶ ἐκ τῶν ἑπομένων γίνεται δῆλον.

Ὁ Ἰωάννης ἀπὸ παιδίον εἶχε πολὺ γενναίαν καὶ εὐγενῆ καρδίαν· ἦτο δὲ καὶ τόσον προσεκτικὸς καὶ διακριτικὸς ὥστε ὅταν κάποτε τὸ σαββατόβραδον ἔφερεν ὁ ράπτης ἢ ὁ ὑποδηματοποιὸς τὸν λογαριασμόν του αὐτὸς ἠδύνατο ἀπὸ τὰ βλέμματα τοῦ πατρός του (ὄντος ἀνθρώπου ἐξεδιασμένης τιμιότητος) νὰ ἐννοήσῃ ἂν εἶχεν ἀρκετὰ χρήματα νὰ πληρώσῃ· ἂν δὲ κατελάμβανεν ὅτι δὲν εἶχεν ἔτρεχεν ἀμέσως εἰς τὸ κιβώτιόν του καὶ ἐπιστρέφων ἐν θριάμβῳ ἔθετεν εἰς χεῖρας τοῦ πατρός του ὅσας δεκάρας εἶχε συνηγμένας. Τὰ χρήματα ταῦτα ἦσαν πάντοτε ὀλίγα ἐπειδὴ ὁ πατήρ του δὲν τῷ ἔδιδε περισσότερον ἀπὸ μίαν δεκάραν, ἀλλὰ τὸ παιδίον δὲν ἠγόραζε ποτὲ σχεδὸν καρποὺς ἢ γλυκύσματα. Ἂν ποτε τῷ ἐδίδετο γλύκυσμα τὸ ἐμοιράζετο μὲ τοὺς φίλους του, καὶ ὁμολογεῖ ὁ ἴδιος ὅτι οὐδέποτε ἠσθάνετο τόσην ἡδονὴν ὅσην ὅταν ηὐχαρίστει ἄλλους.

Ἡ ἐκ τῆς ἀγαθοποιΐας ἡδονὴ εἶναι ἡ μᾶλλον ἐνδόμυχος, ἡ μᾶλλον ὡραία. Ὅστις δύναται νὰ πράττῃ τὸ καλὸν εἰς ἄλλους αἰσθάνεται τὴν μακαριότητα ἐντὸς τοῦ στήθους του· πλὴν διὰ νὰ φθάσῃ τις εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἀπαιτεῖται πρῶτον αὐταπάρνησις, ἥτις δυσχωρεῖναι ἀρετὴ σπανία. Πρέπει νὰ δίδωμεν θελημάτικῶς πᾶν ὅ,τι θεωροῦμεν πολύτιμον —τὴν ἡσυχίαν μας, τὴν τροφήν μας, τὸν καιρόν μας, διὰ νὰ πράξωμεν εἰς τὸν κόσμον τοῦτον τὸ καλὸν, καὶ ὅταν πράττωμεν τοῦτο, θὰ γευώμεθα τὴν γλυκυτέραν εἰρήνην, τὴν ἡδονικωτέραν μακαριότητα, καὶ ἂν ἀκόμη ἐκεῖνοι πρὸς οὓς πράττομεν τὸ καλὸν φέρωνται πρὸς ἡμᾶς ὡς ἀγνώμονες.

Ἡ αὐταπάρνησις ἦτο τὸ κυριώτατον γνώρισμα τοῦ νέου Ὀβερλίνου. Ἡμέραν τινὰ διερχόμενος διὰ τῆς ἀγορᾶς τοῦ Στρασβούργου, εἶδε κακοανεθραμμένα τινὰ παιδία περικυκλώσαντα πτωχὴν χωρικὴν, ἐρχομένην ἐκ τῆς ἐξοχῆς καὶ ἔχουσαν καλάθιον μὲ ὠὰ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς της. Τὰ ὠὰ ἐκεῖνα ἡ πτωχὴ γυνὴ μετὰ πολλῆς ἐλπίδος ἔφερεν ἐκ τοῦ χωρίου διὰ νὰ τὰ πωλήσῃ καὶ οἰκονομήσῃ τὰς ἀνάγκας της. Πόσον λοιπὸν ἐλυπήθη ὅταν ἄφνης τὰ παιδία ἐκεῖνα τῆς ἔρριψαν κατὰ γῆς τὸ καλάθιον καὶ τῆς ἔθραυσαν ὅλα τὰ ὠὰ δὲν εἶναι δύσκολον νὰ φαντασθῶμεν. Ἡ πτωχὴ γυνὴ ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ της δὲν εἶξευρε τί νὰ κάμῃ, μήτε ποῦ νὰ προστρέξῃ ζητοῦσα βοήθειαν, ὅτε ὁ νέος Ὀβερλῖνος προχωρήσας ἤλεγξε τὰ παιδία διὰ τὴν σκληρὰν διαγωγήν των καὶ εἶπεν εἰς τὴν γυναῖκα νὰ περιμείνῃ· τότε τρέξας εἰς τὴν οἰκίαν ἤνοιξε τὸ κιβώτιόν του καὶ ὅσα εἶχε τὰ ἔφερεν εἰς τὴν πτωχὴν χωρικήν.

Ἄλλην τινὰ ἡμέραν περιπατῶν εἰς τὴν αὐτὴν ἀγορὰν διήρχετο πλησίον ἐργαστηρίου ὅπου ἐπωλοῦντο παλαιὰ φορέματα· ἐκεῖ εἶδε πτωχὴν καὶ ἀσθενῆ γυναῖκα, ζητοῦσαν ν' ἀγοράσῃ ἓν φόρεμα ὀλίγον ἐφθηνότερον παρ' ὅσον τῇ ἐζήτουν. Ἐφαίνετο πολὺ ἐπιθυμοῦσα νὰ τὸ ἀγοράσῃ, ἀλλ' οἴμοι! τὰ χρήματά της δὲν ἔφθανον, τῇ ἔλειπαν δύο σολδία, καὶ ὁ πωλητὴς δὲν τῆς τὸ ἔδιδεν. Ἡ πτωχὴ γυνὴ κατατεθλιμμένη ἐκίνησε νὰ φύγῃ· ἅμα ὅμως ἀπεμακρύνθη τοῦ ἐργαστηρίου ὁ Ἰωάννης ὅστις προσεποιεῖτο ὅτι κάτι παρετήρει πλησιάσας τὸν πωλητὴν τῷ ἔδωκε δύο σολδία καὶ τῷ εἶπε νὰ κράξῃ ὀπίσω τὴν γυναῖκα καὶ νὰ τῇ δώσῃ τὸ φόρεμα, αὐτὸς δὲ ἔφυγε δρομαίως διὰ νὰ ἀποφύγῃ τῆς πτωχῆς τὰ εὐχαριστήρια. Ἄλλοτε πάλιν ἰδὼν κλητῆρά τινα κακομεταχειριζόμενον πτωχὸν καὶ ἀσθενῆ ἐποίτην εἰς τὸν δρόμον, χωρὶς νὰ σκεφθῇ τὸ τί ἠδύνατο νὰ πάθῃ, ἔτρεξε μεταξὺ τοῦ κλητῆρος καὶ τοῦ ἐπαίτου, καὶ ἤρχισε νὰ ἐπιπλήττῃ μεγάλως τὸν κλητῆρα διὰ τὴν ἄσπλαγχνόν του πρὸς τὸν πτωχὸν διαγωγήν. Ὁ κλητὴρ μεγάλως ὠργίσθη διὰ τὴν πρᾶξιν ταύτην καὶ συνέλαβε τὸν Ὀβερλῖνον διὰ νὰ φυλακίσῃ αὐτὸν, ἀλλ' οἱ γείτονες, οἵτινες ὅλοι ἐγίνωσκων καὶ ἠγάπων τὸν νέον διὰ τὴν μεγάλην του καρδίαν, ἐξῆλθον τῶν καταστημάτων των καὶ δὲν ἀφῆκαν τὸν κλητῆρα νὰ τὸν ἀπαγάγῃ. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ὁ Ὀβερλῖνος διαβαίνων διὰ στενῆς ὁδοῦ εἶδε τὸν κλητῆρα ἐρχόμενον. «Νὰ στραφῶ ὀπίσω;» ἐσκέφθη καθ' ἑαυτὸν,» ὄχι, ὁ Θεός εἶναι μαζύ μου. Ἠλευθέρωσα ἕνα πτωχὸν ἄνθρωπον, διατὶ νὰ φοβηθῶ;» Ἔχων κατὰ νοῦν ταῦτα ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του ὁ δὲ κλητὴρ μειδιάσας τὸν ἀφῆκεν ἀνενόχλητον.

Ὅταν ἠνδρώθη ἡ αὐτὴ γενναιοψυχία καὶ αὐταπάρνησις τὸν συνώδευον. Ἐπειδὴ δὲ εἶχε κλίσιν ἰδιοτέραν εἰς τὴν ἱερωσύνην ἔγεινεν ἱερεύς. Ἀκούσας δὲ ὅτι εἷς τι χωρίον, Βὰν δὲ λὰ Ρὸσχ καλούμενον, ἡ κατάστασις τῶν κατοίκων ἦτο ἀθλιεστάτη ἀπεφάσισε νὰ ἐγκαταλείψῃ καὶ οἰκογένειαν καὶ φίλους καὶ μεταβὰς εἰς τὸ ἄθλιον χωρίον νὰ κατοικήσῃ μεταξὺ ἡμιαγρίου καὶ ἀμαθοῦς λαοῦ. Ἐκεῖ ἠδύνατο νὰ ζῇ μὲ πᾶσαν δυνατὴν ὀλιγάρκειαν καὶ ἁπλότητα καὶ νὰ ἐξασκῇ ἀδιακόπως τὴν αὐταπάρνησίν του. Ἡ ἐνορία του, ἐν ᾗ ὑπηρέτησεν ὑπὲρ τὰ ἑξήκοντα ἔτη, ἦτο ἐν μέσῳ ἀποκρήμνων βουνῶν, συχνὰ κεκαλυμμένων ὑπὸ χιόνος καὶ σχεδὸν πάντοτε προσβαλλομένων ὑπὸ ραγδαίων βροχῶν. Οἱ κάτοικοι ἦσαν ἀπομεμωνημένοι ἀπὸ τὸν ἄλλον κόσμον δι' ἔλλειψιν δρόμων καὶ διὰ ποταμοῦ πλατέως ἐπὶ τοῦ ὁποίου δὲν ὑπῆρχε γέφυρα. Ὡμίλουν δὲ καὶ τόσον βάρβαρον διάλεκτον, ὥστε δυσκόλως ἐννόουν αὐτὴν οἱ κάτοικοι τῶν περιχώρων. Ὁ Ὀβερλῖνος ἤρχισε μὲ ὅλον τὸν συνήθη ζῆλόν του νὰ προσπαθῇ νὰ τοὺς βελτιώσῃ· ἀλλὰ τόσον ἦσαν ἐσκοτισμένοι, ὥστε δὲν ἤθελον νὰ βελτιωθῶσι, δὲν ἤθελον νὰ ἀνοίξωσι τοὺς ὀφθαλμοὺς, δὲν ἤθελον νὰ γίνωσιν εὐδαίμονες· μάλιστα τινὲς ἐξ αὐτῶν τόσον πολὺ ἐταράχθησαν ὅταν ἤκουσαν τὸν Ὀβερλῖνον νὰ τοὺς παρακινῇ εἰς τὸ καλὸν, ὥστε ἀπεφάσισαν νὰ τὸν ξηλοφορτώσωσι διὰ νὰ τῷ δείξωσιν ὅτι δὲν παραδέχονται νὰ ὁμιλῇ ἐναντίον εἰς τὰ πάτριά των, εἰς τὰ ἀρχαῖά των ἤθη καὶ ἔθιμα. Τοιαύτη συνήθως εἶναι ἡ μοῖρα πάντων ἐκείνων ὅσοι ποθοῦσι τὴν βελτίωσιν τῶν ἄλλων καὶ ἐργάζονται ὑπὲρ αὐτῆς· δὲν ἐννοοῦνται, κατατρέχονται, διώκονται. Ἀλλ' αὐτοί, ἂν ἀληθῶς καὶ εἰλικρινῶς ποθοῦσι τὸ καλὸν τῶν ἄλλων, ὑποφέρουσι ταῦτα μεθ' ὑπομονῆς καὶ ἀγγογίστως, καὶ διότι ἔχομεν χρέος νὰ πράττωμεν τὸ καλὸν πρὸς τοὺς θέλοντας νὰ μᾶς βλάπτωσι καὶ διότι ἀδύνατον νὰ μὴ οἰκτήρωμεν πάντας τοὺς ἐσκοτισμένους ἐκείνους οἵτινες νομίζουσιν ὅτι εἶναι τόσον καλοὶ καὶ τόσον φρόνιμοι ὥστε δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην νὰ γίνωσι καλλίτεροι καὶ φρονιμώτεροι. Ὁ εὐγενὴς καὶ ἀκλόνητος διδάσκαλος ὢν ἀληθῶς τοῦ Χριστοῦ μαθητὴς, εἶχε ταῦτα ὡς ἐλατήριά του· διότι ἀκούσας περὶ τοῦ σκοποῦ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, οἵτινες ἔμελλον νὰ τὸν προσβάλλωσι τὴν κυριακὴν, ἐξέλεξεν ὡς θέμα τοῦ λόγου του τὰς ἑξῆς λέξεις τοῦ Σωτῆρος, εἰλημμένας ἐκ τῆς θαυμαστῆς ἐπὶ τοῦ ὄρους ὁμιλίας Του. «Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ· ἀλλ' ὅστις σὲ ραπίσει ἐπὶ τὴν δεξιάν σου σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην·» καὶ ἀπέδειξεν μεθ' ὁπόσης ὑπομονῆς πρέπει νὰ ὑποφέρωμεν τοῦ κόσμου τὰ ἀδικήματα. Μετὰ τὴν ἐκκλησίαν οἱ ἐχθροί του συνῆλθον εἰς μίαν οἰκίαν καὶ ἐγέλων λέγοντες, σήμερον θὰ ἴδωμεν ἂν ὁ δάσκαλος πράττῃ ὅσα διδάσκει εἰς τοὺς ἄλλους. Αἴφνης ὅμως εἶδον τὴν θύραν τῆς οἰκίας των ἀνοιγομένην καὶ αὐτὸν τὸν Ὀβερλῖνον εἰσερχόμενον.—Ἰδοὺ ἐγὼ, φίλοι μου, τοῖς εἶπε μετὰ τῆς συνήθους αὐτῷ ἀτα-

ραξίας καὶ ἀξιοπρεπείας, εἰξεύρω τὰ σχέδιά σας· θέλετε νὰ μὲ τιμωρήσητε διότι δὲν σᾶς ἀρέσκει ἡ διαγωγή μου. Ἂν ἔπραξά τι κακὸν τιμωρήσατέ με. Εἶναι καλλίτερον νὰ ἔλθω ἐγὼ εἰς τὰς χεῖράς σας παρὰ νὰ ὑποπέσητε εἰς τὸ κακὸν τῆς ἐνέδρας.

Αἱ ἁπλαῖ αὗται λέξεις, ἡ γλυκύτης καὶ ὁ εὐγενὴς τόνος μεθ' οὗ ἐρρέθησαν, ἔφερον τὸ θαυμάσιον ἀποτέλεσμά των, μεταβαλοῦσαι τὴν γνώμην τῶν χωρικῶν, οἵτινες εἰλικρινῶς τῷ ἐζήτησαν συγχώρησιν καὶ ὑπεσχέθησαν ὅτι ποτὲ δὲν θὰ ἀμφιβάλλουσι περὶ τῶν εὐγενῶν του αἰσθημάτων.

Μετ' ὀλίγον καιρὸν τινὲς ἐκ τῶν κατοίκων πλησιοχώρου χωρίου ἀπεφάσισαν νὰ τὸν συλλάβωσι καὶ νὰ τὸν ρίψωσιν εἰς λάκκον ὕδατος. Ὁ Ὠβερλῖνος τὸ ἔμαθε καὶ εἰς τὸν λόγον του ὡμίλησε περὶ τῆς εὐτυχίας καὶ τῆς ἀσφαλείας, ἣν ἀπολαύουσιν ὅσοι ἐμπιστεύονται εἰς τὸν Κύριον, καὶ περὶ τῆς ἀρωγῆς, ἣν παρέχει εἰς τοὺς ὑπηρέτας Του. Ἐξέφρασε δὲ πίστιν ἀκλόνητον ὅτι οὐδὲ θρὶξ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς αὐτῶν πίπτει χωρὶς νὰ τὸ ἐπιτρέψῃ Ἐκεῖνος. Πορευόμενος εἰς τὸν οἶκον τινὸς διῆλθε πλησίον δύο ἐκ τῶν ἐνεδρευόντων αὐτὸν ἀλλ' οὗτοι δὲν ἐτόλμησαν νὰ τὸν προσβάλλωσιν. Ἂν εἰς τὰ χωρία ἐκεῖνα ὑπῆρχε καί τις ἄλλος ἱεροκήρυξ, ὅμοιος μὲ τοὺς εἰς τὰ μέρη μας, ὁ Ὠβερλῖνος δὲν θὰ ἔμενε βεβαίως τόσα ἔτη ἐκεῖ ἀλλὰ θὰ ἀπεδιώκετο κακῶς ἔχων ὡς ἀνίερος τῶν πατρίων καταπατητής, ὡς ἐχθρὸς τῆς θρησκείας καὶ τῆς πατρίδος. Κατὰ καλὴν ὅμως τύχην τῶν χωρικῶν τοιοῦτος ἀνοικτομάτης ὁδηγὸς ἔλειπε καὶ ὁ Ὠβερλῖνος δὲν ἀπεδιώχθη.

Τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν κατὰ πρῶτον ὁ Ὠβερλῖνος ἦλθε μεταξὺ ἐκείνων τῶν χωρικῶν οἱ ἄνθρωποι δὲν εἶχον ἐργαλεῖα διὰ νὰ σκάπτωσι τὴν γῆν καὶ ἑπομένως ἔπασχον ἀπὸ πολλὴν ἀνέχειαν. Δὲν ἠδύναντο νὰ σπείρωσιν, ἀλλ' ἐτρέφοντο μὲ εἶδος γεωμήλων. Πρὸ ὀλίγον ἐτῶν ἔζων μὲ ἄγρια μῆλα καὶ ἀπίδια, ἀλλ' ἡ πεῖνα τοὺς ἠνάγκασε νὰ φυτεύσωσι πατάτας. Ἡ τροφὴ λοιπὸν συχνάκις ἔλειπε· δὲν ὑπῆρχον δὲ καὶ δρόμοι διὰνὰ μεταβαίνωσιν οἱ χωρικοὶ εἰς πλησιόχωρα μέρη καὶ πωλοῦντες τὰ προϊόντα των ν' ἀγοράζωσιν ἄρτον· ὁ ποταμὸς ἦτο διαβατὸς μόνον τὸ θέρος διὰ πετρῶν ριπτομένων ἐντὸς αὐτοῦ. Ὁ Ὠβερλῖνος ἐπείσθη ὅτι μέγα καλὸν θὰ προσεγίνετο εἰς τὸν τόπον ἂν ὁ ποταμὸς ἐγεφυροῦτο, καὶ ἀν δρόμος τις κατεσκευάζετο· ἀπεφάσισε λοιπὸν νὰ ἀρχίσῃ τὰ ἔργα ταῦτα ὁσαδήποτε ἔξοδα καὶ ἂν ἀπήτουν, μολονότι δὲν εἶχε λεπτόν. Ὁ λαὸς τὸ τοιοῦτον ἐνόμιζεν ἀδύνατον καὶ ἑπομένως πάντες ἠρνοῦντο νὰ συμπράξωσιν αὐτῷ. Ἀλλ' ὁ Ὠβερλῖνος ἠδύνατο νὰ μένῃ ἄπρακτος; Ὄχι· λοιπὸν ἀδιακόπως παρέστηνεν εἰς τοὺς χωρικοὺς τὰς ὠφελείας, αἱ ὁποῖαι θὰ προκύψωσιν ὅταν δύνανται νὰ μεταβαίνωσιν εἰς τὰς ἀγορὰς καὶ πολλὰ τοιαῦτα. Ἀλλὰ βλέπων ὅτι οὐδὲν ὠφέλει, τέλος ἀνεφώνησεν, «ὅσοι εὑρίσκουν καλὴν τὴν πρότασίν μου ἂς ἔλθωσι νὰ ἐργασθῶμεν ὁμοῦ·» εἰπὼν δὲ τοῦτο ἔλαβε σκαπάνην εἰς τὸν ὦμόν του καὶ διηυθύνθη εἰς τὸ μέρος ὁπόθεν τὸ ἔργον ἔπρεπε ν' ἀρχίσῃ. Τότε ἐκθαμβοι οἱ χωρικοὶ ἐλησμόνησαν τὰς προφάσεις των καὶ ἔτρεχαν πρὸς βοήθειάν του· ἔθεσεν ἕκαστον νὰ ἐργάζηται εἰς θέσιν τινά, αὐτὸς δὲ ἐκράτησε τὸ δυσκολώτερον καὶ κινδυνωδέστερον ἔργον. Καθ' ἑκάστην δὲ ἡμέραν μετὰ πολλῆς προθυμίας ἠργάζετο ἀδιαφορῶν δ' ὅτι οἱ λίθοι ἐκτύπτων τὰς χεῖράς του καὶ διότι αἱ ἄκανθαι ἐτρύπων αὐτάς. Τὸ πνεῦμα τῆς ἀμίλλης, τὸ ὁποῖον τὸ εὐγενές του παράδειγμα ἐξήγειρε ταχέως συνεκίνησεν ὅλην τὴν ἐνορίαν· οἱ χωρικοὶ ἔσπευδον εἰς βοήθειάν του καὶ μετὰ παρέλευσιν οὐχὶ πολλοῦ χρόνου ἔσχε τὴν εὐχαρίστησιν νὰ περιπατῇ ἐπὶ τῆς νέας καὶ ἐξαιρέτου ὁδοῦ καὶ τῆς ξυλίνης γεφύρας ἣν κατεσκεύασε μέχρι τῆς πόλεως Στρασβούργου!

Πόση ἐμπιστοσύνη καὶ χαρὰ ἐγεννᾶτο εἰς τὰς καρδίας τῶν χωρικῶν ἐκείνων καὶ ἑκαρποφόρει ὅτε ἀφ' ἑνὸς μὲν ἤκουον τὰς κυριακὰς τὸν διδάσκαλόν των ὁμιλοῦντα πρὸς αὐτοὺς περὶ τῆς «καταπαύσεως ἐκείνης ἥτις μένει εἰς τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ» καὶ περὶ τῆς πόλεως ἐκείνης ἥτις ἔχει «θεμέλια» καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν ἄλλην ἡμέραν συνώδευαν αὐτὸν φέροντα σκαπάνην ἐπὶ τοῦ ὤμου, ἀδιαφοροῦντα εἰς τοὺς κόπους καὶ εἰς τοὺς κινδύνους καὶ μόνην ἐπιθυμίαν ἔχοντα νὰ ὑπηρετήσῃ αὐτούς!

Σήμερον μένουσι πολλὰ σημεῖα τοῦ ἀκαμάτου ζήλου του καὶ τῆς ἀνεξαντλήτου ἐνεργητικότητός του εἰς τὸ μηκέτι βάρβαρον ἐκεῖνο χωρίον. Οἱ χωρικοὶ ἤδη λαλοῦσι γλαφυρὰν γλῶσσαν, αἱ ὡραῖαι οἰκίαι των πᾶσαι εἶναι περικυκλωμέναι ἀπὸ ἀνθηροὺς κήπους· οἱ δὲ περιηγηταὶ λέγουσιν ὅτι εἶναι κατ' ἐξαίρεσιν εὐγενεῖς καὶ γλυκεῖς τοὺς τρόπους. Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν σήμερον εἶναι ἀληθῶς εὐσε-

βεῖς ἄνθρωποι καὶ οὐ μόνον συνδέονται μεταξύ των διὰ μεγάλης ἀγάπης, ἀλλὰ καὶ δεικνύονται πολὺ φιλόξενοι εἰς τοὺς ξένους, καί τοι οὐχὶ πλούσιοι, καὶ εὐεργετικοὶ πρὸς πάντας τοὺς πτωχοτέρους των· προσέτι δίδουσι καὶ μέγαν ἀναλόγως τῆς καταστάσεώς των ἔρανον εἰς ἑταιρίας φιλανθρωπικάς. Ὁ σεβαστὸς καὶ ἀγαπητός των διδάσκαλος διέτριψε μεταξὺ αὐτῶν καὶ ἠργάσθη ἐπὶ ὅλα ἑξήκοντα ἔτη· τίς δὲ δύναται νὰ μετρήσῃ τὸ καλὸν τὸ ὁποῖον προῆλθεν ἐκ τῆς εὐσεβείας καὶ ὑπομονῆς ἑνὸς μόνου ἀνθρώπου; Πόσα καλὰ λοιπὸν δυνάμεθα νὰ διδαχθῶμεν ἐκ τῆς ἱστορίας τοῦ μεγάλου καὶ ἀγαθοῦ Ὀβερλίνου; Οἱ περὶ ἡμᾶς δυνατὸν νὰ εὑρίσκωνται ἐν σκότει, νὰ μὴ μᾶς ἐννοῶσι, νὰ μᾶς κατατρέχωσιν· ἡμεῖς ὅμως ἂν ἤμεθα χριστιανοί, ὡς ὀνομαζόμεθα, πρῶτον μὲν κανένα δὲν θὰ κατατρέχομεν ἀλλὰ μᾶλλον θὰ συμπαθῶμεν πρὸς ὅσους πάσχουσιν ἐνῷ ζητοῦσι νὰ πράττωσι τὸ καλὸν καὶ δεύτερον θὰ θεωροῦμεν χρέος μας νὰ βοηθῶμεν καὶ νὰ εὐεργετῶμεν, ἔστω καὶ κατατρεχόμενοι διὰ τοῦτο, καθότι καὶ ὁ Χριστὸς «διήρχετο εὐεργετῶν.»

ΚΑΙΡΟΣ

Ἀφοῦ προσδιωρίσῃς τὸν καιρόν, καθ' ὃν πρέπει νὰ ἀναπαύσαι μὴ ζῇς μήτε μίαν ὥραν χωρὶς νὰ πράττῃς ἀκριβῶς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ πράξῃς, ἀρχίζων καὶ μὴ διακόπτων τὴν ἐργασίαν ἕως οὗ τελειώσῃ. Ἐργασία, παίγνιον, ἢ μελέτη, ὅ,τι καὶ ἂν ἦναι, ἄρχιζέ το καὶ τελείωνέ το· μετὰ τοῦτο ἄρχιζε τὸ ἀκόλουθον χρέος σου χωρὶς ν' ἀφίσῃς νὰ παρέλθῃ ἐν τῷ μέσῳ καιρός.

ΣΥΖΥΓΟΙ

Αἱ γυναῖκες πρέπει νὰ γινώσκωσιν ὅτι οὐδεμία ὡραιότης ἔχει διαρκὲς θέλγητρον ἐκτὸς τῆς ἐσωτερικῆς τῆς ψυχῆς καὶ ὅτι ἡ τῶν τρόπων καλοκαγαθία εἶναι μᾶλλον ἑλκτικὴ ἀπὸ τοῦ προσώπου τὴν εὐμορφίαν, ὅτι ἡ μετριότης καὶ γλυκύτης εἶναι τὰ ἀληθῆ καὶ διαρκῆ κοσμήματα· καθότι ἡ ἔχουσα τὰ προτερήματα ταῦτα εἶναι ἱκανὴ νὰ διοικήσῃ οἰκογένειαν, νὰ ἀναθρέψῃ τέκνα, νὰ θέλγῃ τὸν σύζυγον καὶ νὰ ζῇ σωφρόνως. Ταῦτα μόνον εἶναι τὰ θέλγητρα, τὰ καθιστῶντα τὰς γυναῖκας ἀξιεράστους καὶ τὰ ἀποσπῶντα τὸ σέβας τῶν ἀνδρῶν.

ΕΠΙ ΧΡΥΣΑ

Ἐὰν ἀποφεύγῃς τὰς πράξεις δι' ἃς κατακρίνεις τοὺς ἄλλους θέλεις ἀποκτήσει καλὸν ὄνομα.

— Ἂν ἦσαι ἄνθρωπος φρόνιμος θὰ φέρησαι εἰς τὸν κόσμον ὅπως φέρεται καὶ ἡ σελήνη· δείκνυε τὸ ἓν μόνον μέρος σου, μὴ πολυδεικνύεσαι διὰ μιᾶς· ὅ,τι δὲ δεικνύεις ἔστω ἤρεμον, ψυχρὸν καὶ καθαρόν.

— Ἀπόφευγε πάντοτε τὴν συναναστροφὴν, ἐν ᾗ εἶσαι διασμένος νὰ λέγῃς χονδροειδεῖς ἀστειότητας, διότι ἡ τοιαύτη συναναστροφὴ πολὺ ἠθικῶς σὲ βλάπτει. Ἡ βαναυσότης οὐδέποτε εἶναι ἀστεία· ἡ βεβήλωσις οὐδέποτε κινεῖ εἰς θαυμασμόν, ἅμα δὲ οἱ τρόποι καὶ ἡ ὁμιλία σου κλίνουσι πρὸς τὸν κατήφορον τοῦτον, πᾶν ὅ,τι ἔχουσιν ἀνθρώπινον, πᾶν ὅ,τι ἔχουσι θελκτικὸν κινδυνεύει τὸν ἔσχατον κίνδυνον.

— Πολλοὶ γονεῖς καταστρέφουσι τὰ τέκνα των διὰ τῆς ἀλόγου ἀγάπης των, ὑπὸ τῆς ὁποίας κινούμενοι θεραπεύουσιν ὅλας των τὰς ὀρέξεις οὐ μόνον τὴν ὥραν τῆς τραπέζης ἀλλὰ καὶ πάντοτε.

ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΧΡΩΜΑΤΟΣ ΑΝΘΕΩΝ

Τὰ ἄνθη τίθενται ἐντὸς ὑελίνου χωνίου, τὸ ὁποῖον ἀναστρέφεται ἐπὶ πινακίου περιέχοντος σταγόνας τινὰς διαλελυμένου ἀμμωνιακοῦ ἅλατος. Μετ' ὀλίγα λεπτὰ τὰ γαλάζια ἰόχροα καὶ ροδόχροα ἄνθη γίνονται πράσινα, τὰ ἐρυθρὰ γίνονται μαῦρα, τὰ δὲ λευκὰ κίτρινα. Κρατοῦσι δὲ τὰ χρώματα ταῦτα ἐπί τινας ὥρας. Ἂν ἀντὶ τοῦ διαλελυμμένου ἀμμωνιακοῦ ἅλατος τεθῇ ὑδροχλωρικὸν ὀξὺ πολλὰ ἄνθη δυνατὸν νὰ γίνωσι κόκκινα.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑΙ

Ἐξαγωγὴ γαιανθράκων ἐξ Ἀγγλίας τὸ 1872.

Κατὰ τὴν τελωνιακὴν ἔκθεσιν τοῦ ἡνωμένου βασιλείου τῆς Ἀγγλίας καὶ Ἰρλανδίας, κατὰ τὸ 1872 ἐξήχθησαν ἐκ τῆς ἐπικρατείας ἐκείνης γαιάνθρακες βαροῦντες 12,712,231 τόνους, καὶ ἐκτιμώμενοι 9,858,418 λ. σ. Ἐκ τούτων ἔλαβον, ἡ μὲν Γαλλία 2,152,527 τ. ἡ δὲ Γερμανία 2,074,622 τ. ἡ Ἰταλία 898,468 τ. ἡ Ρωσσία 771255 τ. ἡ Ἰνδικὴ 518653 τ.

ἡ Αἴγυπτος 509,719 τ. ἡ Ἱσπανία 501,599 τ. ἡ Δανία 637,706 τ. ἡ Σουηδία 486,763 τ. ἡ Ὁλλανδία 468,424 τ. τὰ δὲ λοιπὰ ἐπέμφθησαν εἰς ἄλλας χώρας ἀναλόγως τῆς βιομηχανίας ἑκάστης.

Ἰαπωνία καὶ ἡ πρωτεύουσα αὐτῆς

Ὁ ἐν Ἰεδδὼ ὑποπρόξενος τῆς Ἀγγλίας γράφει ὅτι ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἰαπωνίας ἀνέρχεται εἰς 32,794,897 ψυχάς, ὧν 16,733,698 ἄρρενες καὶ 16,061,199 θήλεα. Ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἰεδδοῦς κατὰ πολὺ ἐξωγκώθη. Κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπογραφήν, γινομένην μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς τάξεως, οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἀριθμοῦνται εἰς 780,321 ἤτοι 416,812 ἄρρενες 363,509 θήλεις. Ἡ ἀνισότης μεταξὺ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀρρένων καὶ τοῦ τῶν θηλέων ἀποδίδεται εἰς τὸν μέγαν ἀριθμὸν τῶν «κουλίων» ἤτοι ἀστέγων ἀνθρώπων οἵτινες ἐκτελοῦσιν ὅλα τὰ βαρέα ἔργα τῶν πολιτῶν. Ἡ Ἰεδδὼ εἶναι πόλις καθ' ὑπερβολὴν ἐκτεταμένη. Ἡ ἐπιφάνεια τὴν ὁποίαν ἡ πρωτεύουσα αὕτη κατέχει, ἐμπεριλαμβανομένων τῶν διασχιζουσῶν αὐτὴν ὁδῶν, διωρύχων, ποταμοῦ κλπ. εἶναι περίπου 21,828,000 Σουῆδοι, ἤτοι 18,040 στρέμματα ἢ 28 τετραγωνικὰ ἀγγλικὰ μίλια. Ὥστε ἡ πόλις αὕτη ὡς πρὸς τὴν ἔκτασιν, ἐξαιρέσει μόνου τοῦ Λονδίνου, εἶναι ἡ μεγίστη πόλις τοῦ κόσμου.

Ταχυδρομεῖα Εὐρώπης

Τὸ γενικὸν εἰσόδημα ὅλων τῶν Εὐρωπαϊκῶν ταχυδρομείων εἶναι σχεδὸν 20,000,000. Ἔχουσι δὲ ὅλα τὰ ταχυδρομεῖα ὁμοῦ 180,000 ὑπαλλήλων, ὧν 33,000 τὰ ἐν Ἀγγλίᾳ, 27,000 τὰ ἐν Γαλλίᾳ, 60,000 τὰ ἐν Γερμανίᾳ. Ἐκ 3,300,000,000 ἐπιστολῶν, ἐτησίως ριπτομένων εἰς τὰ ταχυδρομεῖα, αἱ 490,000, φθάνουσιν εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον δυνάμει διεθνῶν συνθηκῶν, ὧν ὁ ἀριθμὸς ἀνέρχεται εἰς σχεδὸν χιλίας.

ΕΝΑΕΡΙΑ ΚΤΙΡΙΑ

Ὡς πολλαὶ ἄλλαι πολύτιμοι ἐφευρέσεις οὕτω καὶ αἱ νέαι κρεμασταὶ γέφυραι εἶναι ἀποτέλεσμα συνεχῶν τελειοποιήσεων. Ἀγνοοῦμεν πόθεν προέκυψεν ἡ ἰδέα τῆς συζεύξεως ὀχθῶν ποταμοῦ ἢ χασμάτων κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον. Δυνατὸν νὰ ἐλήφθη ἐκ τῶν πιθήκων, οἵτινες, ὡς οἱ περιηγηταὶ περιγράφουσι, κατασκευάζουσι μὲ τὰ σώματά των γεφύρας ὅταν τύχωσιν ἐμπόδιον ὡς τὰ ἄνω, κατὰ τὴν πορείαν των. Τινὲς νομίζουσιν ὅτι δένδρον ἐκριζωμένον ἢ κλῆμα ἔδωκε τὸ σχέδιον. Πλὴν τοῦτο ἔστω ὡς εἶναι, ἡμεῖς γινώσκομεν ὅτι γέφυραι κρεμασταὶ χονδροειδεῖς ὑπῆρχον πρὸ αἰώνων εἰς Ἰνδικὴν, Σινικὴν, καὶ Νότιον Ἀμερικὴν, ὅπου κλάδοι καὶ κλωνάρια σχηματίζοντα πάτωμα κρεμασμένον διὰ σχοινίων ἐξ ἰσχυρῶν φλοιῶν ἢ κλημάτων ἐχρησίμευον ὡς γέφυραι πρὸς μεταφορὰν φορτείων ἐλαφρῶν. Τὰ εὔθραυστα ταῦτα κατασκευάσματα πολλάκις θὰ διεσπῶντο αἴφνης καὶ θὰ ἐκλονίζοντο ὑπὸ τὰ βάρη ἢ ὅτε ἰσχυροὶ ἄνεμοι ἔπνεον. Τὸ ζήτημα ἂν οἱ Σῖναι καὶ οἱ Ἰνδοὶ ἐδιδάχθησαν ἀπὸ τοὺς πιθήκους ἢ οἱ πίθηκοι ἀπὸ αὐτοὺς ἀφίνομεν εἰς ἄλλους νὰ λύσωσι.

Αἱ τῶν ἀγρίων αὗται γέφυραι ἦσαν βεβαίως πολὺ διαφορετικαὶ ἀπὸ τὰς σημερινὰς κρεμαστὰς γεφύρας. Ἐκεῖναι ἦσαν κατεσκευασμέναι διὰ τὴν τῶν πεζῶν διάβασιν· δὲν εἶχον πλατὺν ἐπίπεδον ἐπ' αὐτῶν δρόμον καὶ ἀκόμη ὅτε ἦσαν μικραὶ· ὅτε δὲ αἱ συνδεόμεναι ὄχθαι ἀπεῖχον ἀρκετὸν διάστημα ἐκρέμαντο ἀπὸ ὄχθης εἰς ὄχθην ὡς ἀνεστραμμένη ἀψὶς ἐντὸς τῆς ὁποίας ὁ διαβάτης ἔπρεπε νὰ καταβῇ διὰ νὰ ἀναβῇ πρὸς τὴν ἄλλην ἄκραν. Ἡ ἰδέα νὰ κρεμάζηται δρόμος ὁριζόντιος ἀπὸ τεντωμένα σχοινία πρέπει νὰ ἐγεννήθη εἰς τὴν κεφαλὴν ἀνθρώπου καταγινομένου εἰς τὰ μηχανικὰ καὶ μόνον κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους ἐβλήθη εἰς πρᾶξιν.

Γέφυραι κρεμασταὶ σήμερον ὑπάρχουσι πολυάριθμοι καὶ ἐν Εὐρώπῃ καὶ ἐν Ἀμερικῇ· καὶ συνδέουσι μέρη τὰ ὁποῖα ἦτο ἀδύνατον νὰ συνδεθῶσι διὰ κοινῶν γεφυρῶν.

Τὸ 1814 ὁ περίφημος ἀρχιτέκτων Τελφόλδ ἐφείλκυσε τὴν προσοχὴν τοῦ δημοσίου εἰς τὰς κρεμαστὰς γεφύρας. Μετὰ δὲ τέσσαρα ἔτη ἔδωκε σχέδιον πρὸς κατασκευὴν ἐξ ἀλύσσεων γεφύρας ἐπὶ τοῦ Ὄρους Μιναὶ εἰς τὴν βόρειον Οὐαλίαν, ἡ ὁποία γέφυρα ἔπρεπε νὰ κρατῇ τὴν ὁδὸν 100 πόδας ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῶν ὑψωμένων ὑδάτων. Ἡ ἀπόστασις ἡ μεταξὺ τῶν κέντρων τῶν στηριζουσῶν στηλῶν ἦτο 550 ποδῶν, αἱ δὲ στῆλαι ὑψοῦντο ἐκ τῆς κοίτης τοῦ Ὄρους. Αἱ κύριαι ἁλύσσεις ἦσαν δεκαὲξ τὸν ἀριθμὸν καὶ αἱ ἄκραι των ἔπρεπε νὰ στερεωθῶσι δι' ὀγκώδους κτιρίου, στηριζομένου ἐπὶ λιθοκτίστων

ἀψίδων μεταξὺ τῶν στηλῶν καὶ τὴν πλησίον ἑκάστης στήλης ὄχθην. Τὸ σχέδιον ἐνεκρίθη καὶ ἡ οἰκοδομὴ ἤρξατο τὸ 1819. Πρῶται ἐκτίσθησαν αἱ παρὰ τὰς δύο ὄχθας τοῦ στενοῦ ἀψίδες, ὁ δὲ ὄγκος αὐτῶν εἶναι τοιοῦτος, ὥστε καίτοι ἠργάζοντο ὅσοι ἦτο δυνατὸν νὰ ἐργασθῶσιν, ἡ ἐργασία ἐτελείωσε τὸ φθινόπωρον τοῦ 1824. Αἱ δύο στῆλαι εἶναι 153 ποδῶν ὑψηλαί. Τὸ ὁλικὸν βάρος τοῦ ἀπαιτηθέντος σιδήρου ἀνῆλθεν εἰς 2187 τόνους· τὸ δὲ ὁλικὸν μῆκος τῆς γεφύρας 1710 ποδῶν, Ἡ μεταξὺ τῶν δύο σημείων, ἐξ ὧν κρέμαται, ἀπόστασις 579 ποδ. καὶ τὸ ὁλικὸν ἔξοδον 120, 000 λιρῶν στερλινῶν.

Διὰ νὰ ἐννοήσωμεν πῶς αἱ γέφυραι αὗται κατασκευάζονται ὑποθέσωμεν πλατύν τινα ποταμὸν ἢ χάσμα τι μεταξὺ ὀρέων. Εἰς ἑκάστην τοῦ ποταμοῦ ὄχθην κτίζεται μεγάλη στερεὰ καὶ ὑψηλὴ στήλη. Ἀπὸ τὰς δύο πλευρὰς τῆς μιᾶς στήλης μέχρι τῶν δύο πλευρῶν τῆς ἄλλης· στερεοῦνται δύο ἀλύσεις, αἱ ὁποῖαι ὅσον καὶ ἂν τεντωθῶσιν οὐδέποτε θὰ σχηματίσωσιν εὐθεῖαν γραμμὴν ἕνεκα τοῦ μεγάλου βάρους των. Ὑπὸ τὰς δύο ταύτας ἀλύσσεις κρεμῶνται ῥάβδοι σιδηραὶ προσηρμοσμέναι εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἀποτελῶσι γραμμὴν εὐθεῖαν καὶ ἐκτεινόμεναι ἀπὸ τῆς μιᾶς στήλης μέχρι τῆς ἄλλης, ἢ καὶ περαιτέρω. Αἱ ῥάβδοι αὗται εἶναι ἡ βάσις τοῦ ὁριζοντίου δρόμου, τοῦ κρεμαμένου ἀπὸ τὰς ἀλύσσεις, ὅστις ἐπειδὴ συνέχεται μὲ τὰς ἀλύσσεις κατὰ μικρὰς ἀποστάσεις φυλάττεται εὐθύγραμμος.

Ἡ πρώτη τῶν ἐπὶ τοῦ Ταμέσιος κατασκευασθεισῶν τοιούτων κρεμαστῶν γεφυρῶν ἦτο ἡ εἰς Χάμμερσμιθ. Κατεσκευάσθη δὲ ὑπὸ τοῦ Γ. Κλάρκ. Ἡ γέφυρα ἐκείνη δὲν ὡμοίαζε καθ' ὅλα μὲ τὰς κοινὰς κρεμαστάς, ἐπειδὴ μέρος τοῦ εὐθυγράμμου δρόμου ἐστηρίζετο ἐπὶ τῶν ἀλύσσεων καὶ δὲν ἐκρέματο ἀπ' αὐτάς. Ὁ αὐτὸς ἀρχιτέκτων κατεσκεύασε τὰς κρεμαστὰς γεφύρας τοῦ Μαρλόου, τῆς Νορφίλης καὶ τὴν μεγαλοπρεπῆ γέφυραν ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, ἥτις συνδέει τὰς πόλεις Πέστην καὶ Βούδην. Καὶ αὕτη κρέμαται ἀπὸ ἀλύσσεις καὶ ἀπήτησε δέκα ἐτῶν ἐργασίας ὅπως τελειωθῇ, ἐτελείωσε δὲ τὸ 1849 ἀφοῦ ἐξωδεύθησαν 100,000 λίραι.

Ἡ ὡραιοτάτη τῶν ἐπὶ τοῦ Ταμέσιως κρεμαστῶν γεφυρῶν ἦτο ἡ ἐπὶ δεκαοκτὼ ἔτη συνδέουσα τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ ἐκείνου εἰς τὸ Οὐγκερφόρ-Μάρκετ. Ἀνηργέθη τὸ 1841 ὑπὸ τοῦ Βρουνελ. Συνίστατο ἐκ δυο πλινθοκτίστων στηλῶν ἢ πύργων, ἐκτισμένων κατὰ τὸν Ἰταλικὸν τρόπον καὶ θεμελιωμένων ἐντὸς τῆς κοίτης τοῦ ποταμοῦ. Αἱ ἀλύσεις ἦσαν περασμέναι ἐπὶ κυλίνδρων τοποθετημένων εἰς τὸ ἄνω μέρος τῶν πύργων, τὸ δὲ πάτωμα ἢ ὁριζόντιος δρόμος ἐκρέματο ἀπὸ τὰς ἀλύσσεις διὰ μοχλῶν, 12 πόδας ἀπεχόντων ἀλλήλων. Τὸ μῆκός της ἦτο 1352 ποδῶν ὁ καταναλωθεὶς σίδηρος ἐβάρη ὑπὲρ τοὺς χιλίους τόνους καὶ ἀνηγέρθη δι' ὀλίγων μόνον μοχλῶν χωρὶς νὰ παρεμποδίσῃ τὴν ποταμοπλοΐαν. Ἡ ὡραία αὕτη γέφυρα μετετοπίσθη τὸ 1862 ὅπως χρησιμεύσῃ εἰς τὸν σιδηρόδρομον Τσάριν-Κρός.

Ἐκ πασῶν τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ κρεμαστῶν γεφυρῶν ἡ τῆς Κλίφτονος εἶναι ἡ μᾶλλον ἀξιοσημείωτος, ὡς οὖσα ἡ μεγίστη καὶ ὑψηλοτάτη. Ἡ μεταξὺ τῶν στηριγμάτων της ἀπόστασις εἶναι 703 ποδῶν καὶ τὸ ὕψος της 240 πόδας ὑπὲρ τὸ ὕδωρ. Προσέτι ἡ θέσις της εἶναι γραφικωτάτη. Τὰ ὑλικὰ ἐξ ὧν συνίστανται εἶναι τὰ αὐτὰ ὡς καὶ τῶν ἄλλων γεφυρῶν, ἀλλ' ἐπειδὴ εἶναι μεγαλειτέρα ἐκείνων κατηνάλωσε ὑπὲρ τοὺς 1500 τόνους σιδήρου.

Ἄλλη περίεργος τοιαύτη γέφυρα ἐν Ἀγγλίᾳ εἶναι ἡ σιδηροδρομικὴ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Τάμαρ, ἐν Σαλτάσῃ. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ποταμὸς εἰς τὴν θέσιν ἐκείνην εἶναι 900 ποδῶν πλατὺς, ἡ γέφυρα ἔχει καὶ κεντρικὴν στήλην, ἡ οἰκοδομὴ τῆς ὁποίας ἐφαίνετο ἀδύνατος, καθότι τὸ βάθος τῶν ὑδάτων εἰς τὴν θέσιν αὐτῆς ἦτο 70 ποδῶν, ὁ δὲ βυθὸς ἦτο βορβορώδης ἐπὶ 20 εἰσέτι πόδας. Πρὸς κατανίκησιν τῶν ἐμποδίων τούτων κατεσκευάσθη πρῶτον μέγας σιδηροῦς κύλινδρος, 100 πόδας ὑψηλὸς καὶ 37 ποδ. διαμέτρου, βαρὺς ὑπὲρ τοὺς 300 τόνους καὶ ἐστήθη ἀκριβῶς εἰς τὴν θέσιν ὅπου ἔπρεπε νὰ ἀνεγερθῇ ἡ στήλη. Ἡ κάτω βάσις τοῦ κυλίνδρου διασχίσασα τὸν βορβορώδη βυθὸν ἐστάθη ἐπὶ τοῦ στερεοῦ ἐδάφους, ἡ δὲ ἄνω ἐξεῖχε 10 πόδας ὑπὲρ τοῦ ὕδατος τὴν ἐπιφάνειαν. Τὸ ἐντὸς τοῦ κυλίνδρου ὕδωρ ἐξήχθη τότε διὰ τῶν ἀντλιῶν καὶ μετὰ τοῦτο ὁ βόρβορος, καὶ οὕτως ἔμεινεν ἐντὸς αὐτοῦ γυμνὸς ὁ ὑποκάτω βράχος. Ἐντὸς τοῦ κυλίνδρου τότε ἐκτίσθη ὡραίκ ἐκ γρανίτου στήλη μέχρις ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος, καὶ αὕτη ἐχρησίμευσεν ὡς βάσις εἰς τέσσαρας σιδηροῦς στήλους, ἐφ' ὧν στηρίζεται ἡ γέφυ-

ρα. Τὸ ὁλικὸν μῆκος τῆς γεφύρας ταύτης ἀπὸ τῆς μιᾶς αὐτῆς ἄκρας ἕως τῆς ἄλλης εἶναι 2240 ποδας, ἤτοι σχεδὸν ἥμισυ μίλιον. Ἠνοίχθη δὲ τὸ 1850 ὑπὸ τοῦ συζύγου τῆς βασιλίσσης Βικτωρίας καὶ ὀνομάζεται Ἀλβέρτου Γέφυρα.

Ἐν Ἀμερικῇ αἱ πλεῖσται τῶν κρεμαστῶν γεφυρῶν δὲν κρέμανται ἀπὸ ἁλύσσεις ἀλλ' ἀπὸ σχοινία ἐκ σιρμάτων μεταλλικῶν, τὰ ὁποῖα καὶ ἐφθηνότερα εἶναι καὶ ἐλαφρότερα καὶ δὲν ἀπαιτοῦσιν ὀγκώδη κτίρια ὅπως στηρίζωνται. Αἱ στῆλαι ἢ πύργοι ἐφ' ὧν στηρίζονται κτίζονται ἐκ λίθων, πλίνθων ἢ καὶ ξύλων. Δι' ἐλεφρὰς γεφύρας πύργοι ξύλινοι εἶναι ἐφθηνοὶ καὶ διαρκοῦν ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἂν προφυλαχθῶσιν ἀπὸ τὰς ἐπηρείας τῆς ἀτμοσφαίρας χρωματιζόμενοι ὡς χρειάζεται. Ἡ νέα κρεμαστὴ γέφυρα, ἡ εἰς τὸν καταρράκτην τοῦ Νιαγάρα στηρίζεται ἐπὶ πύργων ξυλίνων 100 ποδῶν ὑψηλῶν. Ἡ γέφυρα αὕτη εἶναι ἡ μακρυτέρα τοῦ κόσμου καθότι τὸ μετοξὺ τῶν στηριγμάτων αὐτῆς διάστημα εἶναι 1268 ποδῶν τὸ δὲ πλάτος τοῦ δρόμου της 10.

ΝΕΑ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ ΕΙΣ ΜΕΓΑΛΑ ΥΨΗ ΠΡΟΣ ΑΥΞΙΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ

—ο—

Δ'. Μετεωρολογικά.

Μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ πρώτου μέρους τῆς ἐκθέσεως τῶν ΚΚ. Κρόσῃ Σπινέλλῃ, καὶ Σίβελ περὶ τῆς τολμηρᾶς αὐτῶν ἀεροπορίας εἰς ὕψος μέγα ἐφάνη καὶ τὸ δεύτερον, τὸ μετεωρολογικὸν ἔχον οὕτω·

Εἴχομεν μεθ' ἑαυτῶν βαρόμετρα, θερμόμετρα, ὑγρόμετρα, ἐργαλεῖον δι' οὗ σημειοῦνται στιγμαί, καὶ φύλλα χάρτου, ἐφ' ὧν ἦσαν τυπωμέναι ζητήσεις πληροφοριῶν, τὰ ὁποῖα ἐμέλλομεν νὰ ρίπτωμεν ἀπὸ διαφόρους θέσεις. Τὰ αὐτὰ ἐργαλεῖα μᾶς εἶχον χρησιμεύσει καὶ κατὰ τὴν προηγουμένην ἀνάβασιν μας, γενομένην τὴν 26 ἀπριλίου 1873, ὅτε εἴχομεν μεθ' ἑαυτῶν καὶ τὸν Κ. Ἰοβέρτον, Πενῶδον καὶ τὸν δόκτορα Ποτάρδον. Εἴχομεν προσέτι ἓν ὑπρόμετρον μαρτυρικόν, ἐσφραγισμένον, τὸ ὁποῖον μᾶς παρεχώρησεν ὁ Κ. Ἰάνσεν, καὶ ἓν ἡλεκτροσκόπιον, ἐπινοηθὲν ὑπὸ τοῦ Κ. Ἐρβὲ Μαγγόν.

Διὰ τῶν ἐπιτευχθέντων πληροφοριῶν, εἴτε κατὰ τὴν ἀεροπορίαν εἴτε μετὰ ταῦτα, ἠδυνήθημεν νὰ χαράξωμεν τὸ διάγραμμα τῆς ἀναβάσεως, περιέχον σχεδὸν πᾶσαν ἐνδιαφέρουσαν σημείωσιν.

Ἀναχωρίσαντες ἐκ τοῦ καταστήματος τοῦ ἀερίου τῆς Βιλλέττης τὴν 11ην ὥραν καὶ 33 λεπτὰ, εἰσήλθομεν μετὰ τέσσαρα λεπτὰ, ἀναβάντες 1490—1500 μέτρα, ἐντὸς νεφῶν 300 μέτρων πάχους, τὰ ὁποῖα ἀφοῦ διεσχίσαμεν εἴδομεν ἐπ' αὐτῶν τὴν σκιὰν τοῦ ἀεροστάτου ἀλλ' ἄνευ φωτεινοῦ κύκλου. Ὑπεράνω τοῦ ἀεροστάτου ἔλαμπε τότε λαμπρότατος ἥλιος, σκεπαζόμενος κάποτε ἀπὸ νεφίδια, σχηματίζοντα στρῶμα ἀρκετὰ συνεχὲς, προξενοῦν ἀντανακλάσεις μαργαρώδεις καὶ ὧν τὸ ὕψος, ὡς ὑπολογίσαμεν, πρέπει νὰ ἦτο 9—10,000 μέτρων. Ἀπὸ τὸ μέγιστον ὕψος ὅπου ἐφθάσαμεν, ἤτοι 7300 μέτρων, ἐφαίνοντο 2000 μέτρα ὑψηλότερον μας. Τὰ νεφίδια ταῦτα, διὰ τῶν ὁποίων τὸ φῶς διήρχετο ὡς διὰ σφαίρας ἀκατεργάστου, μόνον δὶς ἢ τρὶς μᾶς ἔκρυψαν ὅλος δι' ὅλου τὸν ἡλιακὸν δίσκον. Ἐπροξένησαν δὲ καὶ μικρὰς δονήσεις εἰς τὸ ἀερόστατον πρὸς τὰ ἄνω, ἐνῶ διετρέχομεν γραμμὴν ὁριζόντιον, μετοξὺ 4800 καὶ 5000 μέτρων πρὸς εὐκολίαν τῶν παρατηρήσεών μας. Τὸ ὕφασμα τοῦ ἀεροστάτου, ὃν χρώματος βαθέως, ὁτὲ μὲν ἀπερρόφα τὰς ἀκτῖνας ἡλίου καυστικοῦ, ὅστις μᾶς ἔκαιε τὸ πρόσωπον, ὁτὲ δὲ ἐδέχετο αὐτὰς πολὺ χαλαράς. Αἱ δονήσεις αὗται ἠνάγκασαν τὸν Κ. Σίβελ νὰ ρίπτῃ τὸ ἔρμα κατὰ πολὺ μικρὰς ποσότητας, τὸ ἔρριπτε δὲ κατὰ σάκκους ὅταν ἠθελήσαμεν νὰ ἀνέλθομεν ὑψηλότερον. Εἰς ὕψος 7,300 μέτρων, μόνον 30 ἢ 40 χιλιόγραμμα, ἐκ 380 ἃ εἴχομεν λάβει μεθ' ἑαυτῶν, ἔμεινον, τὸ ὁποῖον καὶ ἠλάττωσε τὴν ταχύτητα τῆς καταβάσεώς μας ὀλίγον. Τὸ ἀερόστατον, ὃν κατὰ τὸ τρίτον πλῆρες ἐκρατεῖτο εἰς τὸν ἀέρα ὡς ἐκ τοῦ σχήματός του . . .

Τὸ κάτω στρῶμα τῶν νεφῶν ἔμεινε πυκνωμένον μέχρι μεσημβρίας, μετὰ ταῦτα ἐτρυπήθη εἰς πολλὰ μέρη καὶ τελευταῖον διελύθη εἰς τεμάχια, διὰ τῶν διαστημάτων τῶν ὁποίων ἐφαίνετο καθαρώτατα ἡ γῆ. Ὁ ἀὴρ ἦτο καθαρώτατος, ἄνευ ἀτμῶν δυναμένων νὰ ἐμποδίζωσι τὴν ὀπτικὴν ἀκτῖνα, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου, ἐναντίον εἰς τὸ κοινὸν φρόνημα, οἱ δρόμοι ἐφαίνοντο ἐπὶ τῆς γῆς εὐκρινέστατα ὡς γραμμαὶ κιμωλίας, οἱ ποταμοὶ καὶ οἱ ρύακες ὡς γραμμαὶ ἐξ ὑδραργύρου, λάμποντος εἰς τὸν ἥλιον, τὰ δάση ὡς μελανωπὰ στίγ-

ματα μὲ περιέργους περιφερείας· αἱ πόλεις ὡς κιτρινωποὶ χόρται ἔχοντες γραμμὰς μόλις φαινομένας, αἱ ὁποῖαι ἦσαν αἱ ὁδοί, καὶ ἀκόμη ἐφαίνετο ἡ κατὰ χρῶμα διαφορὰ τῶν γεωργημάτων.

Προσέτι ἀνερχόμενοι ὅτε ἐφθάσαμεν εἰς 5000 ὕψος καὶ κατερχόμενοι εἰς τὸ αὐτὸ ὕψος ἀπαντήσαμεν σωροὺς ἐλαφροτάτων κρυστάλλων πάγου πολὺ ἀπεχόντων ἀλλήλων. Καὶ τὰς δύο φορὰς ἐπὶ τρία ἕως τέσσαρα λεπτὰ ἐβλέπομεν ὑπὸ τὸ ἀεροστατον κρίσταλλα ὡς βελόνας ἀπέχοντα ἀλλήλων 20—40 ἑκατοστόμετρα, τὰ ὁποῖα ἠκτινοβόλουν εἰς τὸν ἥλιον τόσον ὥστε, καὶ τοι ἦσαν μικρότατα, ἐφαίνοντο ἐκ ἀποστάσεως 100 μέτρων. Ἄνω καὶ πέριξ ἡμῶν δὲν εἴδομεν. Ἴσως ἡ ἐπὶ τῶν πλευρῶν των ἀντανάκλασις τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων ἦτο τοιαύτη ὥστε νὰ φαίνωνται μόνον ὅταν ἀπὸ ἄνω τὰ ἐβλέπομεν. Εἶναι βέβαιον ὅτι ἔπρεπε νὰ τὰ διασχίσωμεν κατερχόμενοι. Ἐν τούτοις δὲν ἠδυνήθημεν νὰ συνάξωμεν ἐξ αὐτῶν ἐντὸς τῶν παγοκιβωτίων, τὰ ὁποῖα ὁ Κ. Ὑρὼ δὲ Βιλλενεὺβ μᾶς εἶχε δώσει. Σημειωτέον ὅμως ὅτι οἱ σωροὶ οὗτοι οὐδόλως ἠλλάττωνον τὴν καθαριότητα μεθ' ἧς ἐβλέπομεν τὰς ἐπὶ τῆς γῆς γραμμάς.

Ὁ Κ. Σίβελ, εἰς ὃν ἦσαν ἀνατεθημέναι αἱ θερμομετρικαὶ καὶ ὑγρομετρικαὶ παρατηρήσεις, ἐξηκρίβωσεν ὅτι ἡ θερμοκρασία ἐκ 13 βαθμῶν, ὡς ἦτο ἐπὶ τῆς γῆς κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἀναχωρήσεως, ἠλαττοῦτο ταχέως ἕως οὗ ἐφθάσαμεν εἰς τὰ νέφη, ὅπου τὸ θερμόμετρον κατέβη εἰς τὸ 0· ἀμέσως ἄνω ἀπὸ τὰ νέφη ἀνέβη 2 βαθμούς, εἴτε ὡς ἐκ τῆς ἀντανακλάσεως τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων εἴτε διότι εἰσηρχόμεθα πιθανῶς εἰς στρῶμα ἀέρος κινούμενον ἀπὸ φαινόμενον ἄνεμον. Ἀκολούθως ὅμως ἡ θερμοκρασία βαθμηδὸν ἐγένετο ψυχροτέρα ἕως οὗ εἰς ὕψος 7000 μέτρων κατέβη 22 βαθμοὺς ὑπὸ τὸ μηδενικόν, τὸ ὁποῖον καταντᾷ εἰς τὸ μέγιστον ὕψος, ὅπου ἀνήλθομεν καὶ ὅπου δὲν ἠδυνήθημεν νὰ παρατηρήσωμεν τὸ θερμόμετρον, εἰς βαθμοὺς 24.

Ἡ ὑγρομετρικὴ τῆς ἀτμοσφαίρας κατάστασις παρετηρήθη δι' ὑγρομέτρου ἐκ τριχός. Ἐπὶ τῆς γῆς τὸ ὑγρόμετρον ἐδείκνυεν 62 βαθμούς· κατὰ τὴν διάβασιν τῶν νεφῶν 69 μετὰ ταῦτα, ἐκτὸς κατὰ τὴν διὰ τῶν κρυστάλλων διάβασιν, ἡ ξηρασία βαθμηδὸν ηὔξανεν ἕως οὗ εἰς 7300 ἐδείκνυε μόνον 54 βαθμούς.

Αἱ ἡλεκτρομετρικαὶ παρατηρήσεις ἐφαίνοντο δεικνύουσαι ὅτι δὲν ὑπῆρχεν ἠλεκτρισμὸς εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ ἐργαλεῖον δι' οὗ αἱ παρατηρήσεις αὗται ἐγένοντο εἶχε κατασκευασθῆ ἐν βίᾳ καλὸν αἱ παρατηρήσεις αὗται νὰ θεωρηθῶσιν ἀκριβεῖς μετ' ἐπιφυλάξεως.

Καίτοι δὲν εἴχομεν καιρὸν νὰ σημειώνωμεν διὰ τοῦ ἐργαλείου Ρενὼδ ἠδυνήθημεν ἐν τούτοις νὰ ἐξακριβώσωμεν τὴν ταχύτητα καὶ τὴν διεύθυνσιν τῶν πνευμάτων τὰ ὁποῖα μᾶς παρέσυρον, εἴτε διὰ τῆς ἀναγνωρίσεως θέσεων ἐπὶ τῆς γῆς, εἴτε τῆς διευθύνσεως κατὰ τὴν ἀναχώρησιν, ἀλλὰ πρὸ πάντων διὰ τῶν πληροφοριῶν ἃς εὕρομεν ἐπὶ τῶν γεγραμμένων αἰτήσεων, ἃς ἐρρίπτομεν ἐκ τοῦ ἀεροστάτου καὶ αἵτινες μᾶς ἐπεστράφησαν. Εἰς τὸ ὕψος τῶν 7300 μέτρων ὃ διετρέξαμεν ἀπηντήσαμεν δύο ρεύματα ἀέρος, ταχύτητος καὶ διευθύνσεων διαφόρων. Τὸ πρῶτον μέχρι 1800 μέτρων, εἶχεν ὅριον τὴν ἄνω ἐπιφάνειαν τῶν νεφῶν, ὀλίγον ὑπεράνω τῆς ὁποίας τὸ σκαφίδιον ἐκινήθη ὑπὸ ἰσχυροῦ ρεύματος. Ἡ ταχύτης τοῦ πρώτου ρεύματος ἦτο 9—12 μέτρων τὸ δευτερόλεπτον ἡ δὲ διεύθυνσις ἤλλαζεν ἐπὶ τῆς γῆς μεταξὺ δυτικοῦ καὶ δυτικοῦ νοτειοδυτικοῦ, εἰς δὲ τὰ νέφη ἦτο καθαρῶς δυτικοῦ. Τὸ ἄνω ρεῦμα ἦτο ταχύτερον ἤτοι 21—22 μέτρων τὸ δευτερόλεπτον καὶ εἶχε διεύθυνσιν μεταξὺ βορειοδυτικοῦ καὶ βορείου βορειοδυτικοῦ. Τὰ ὑπεράνω ἡμῶν νεφίδια ἦσαν βεβαίως ἔνδειξις ἄλλου ἀνέμου.

Σημειοῦμεν ὅτι τὴν 23 τοῦ μηνὸς, ἤτοι τὴν ἀκόλουθον τῆς ἀερυπορίας μας ἡμέραν ὁ ἄνεμος ἐπὶ τῆς γῆς ἦτο βόρειος-βορειοδυτικὸς, τὴν 24 βόρειος καὶ τὴν 25 βόρειος-βορειανατολικός. Φαίνεται λοιπὸν ὅτι οἱ ἄνεμοι οἱ πνέοντες εἰς τὰ ἄνω στρώματα ἐνίκων τοὺς κάτω. Προσέτι καὶ ἡ ταχύτης τοῦ ἀνέμου καθ' ἑκάστην ηὔξανε τὰ δὲ ἀνεμόμετρα τοῦ ἀστεροσκοπείου Μοντσουρὺς ἐδείκνυον κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας 5 χμ. 9, 6 χμ. 1, 7 χμ. 4 καὶ 19χμ, 4 κατὰ μέσον ὅρον τὴν ὥραν.

Ἡ κατάβασις μας ἐπερατώθη τὴν 2 ὥραν 12 λεπτὰ, ἐπὶ τοῦ ὑψώματος τοῦ ἄνω τῆς Βὰρ σοὺρ Σὲν 1500 μέτρα μακρὰν τῆς πόλεως ταύτης. Χάρις εἰς τοὺς συρτῆρας τοῦ Κ. Σίβελ ἐστάθημεν πολὺ ἐλαφρῶς καὶ μόνον 150 μέτρα παρεσύρθημεν, καίτοι ὁ ἄνεμος ἦτο τόσον ὁρμητικὸς ὥστε μᾶς ἔσχισεν εἰς πολλὰ μέρη τὸ ἀερόστατον.

ΑΠΑΤΗΛΑΙ ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ

Ὁ φθόνος καὶ ἡ πρὸς ἐκδίκησιν ὁρμὴ εἶναι ἐπίσης γονεῖς τῆς συκοφαντίας. Σὺν τούτοις τὸ κακῶς ἐννοούμενον συμφέρον, ἡ φυλαργία καὶ ἄλλα πάθη αἰσχρά, τὰ ὁποῖα ἀμαυροῦσι τὸν ἐσωτερικὸν ἄνθρωπον καὶ καθιστῶσιν αὐτὸν εἰκόνα, οὐχὶ πλέον Θεοῦ, ἀλλὰ τοῦ ἄρχοντος τοῦ σκότους, εἶναι τὰ ἐλατήρια τὰ θέτοντα εἰς κίνησιν πάντα ἐφευρετὴν κακῶν νὰ πλάττῃ ὅπως δύναται κατὰ τοῦ ἄλλου κατηγορίας διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὰ πάθη του. Τούτου φοβερὸν παράδειγμα εἶναι τὸ ἑξῆς ἐκπληκτικὸν συμβάν, τὸ ὁποῖον, ὡς προηγουμένως εἴπωμεν, ἀπαντᾶται εἰς τὰ χρονικὰ τῆς Δανίας, καὶ τὸ ὁποῖον ἂν τις ἔχῃ κατὰ νοῦν ὅταν ἀκούῃ κατ' ἄλλου κατηγορίας ἴσως δύναται νὰ προφυλάξῃ τὸν ἀκούοντα ἀπὸ τοῦ νὰ γίνῃ, ἐν ἀγνοίᾳ του καὶ χωρὶς νὰ θέλῃ, συνεργὸς συκοφαντίας, καθότι ὁ συκοφάντης ὅταν δὲν εὑρίσκῃ ἀκροατὰς οἱ ὁποῖοι νὰ τὸν πιστεύωσιν οὐδὲν δύναται νὰ κατορθώσῃ.

Εἰς χωρίον τι τῆς Ἰουτλάνδης, Βάϊλμπυ λεγόμενον καὶ κείμενον πλησίον τῆς πόλεως Γρηνάσης, ἔζη ἱερεὺς Σόρεν καλούμενος. Ὁ ἱερεὺς οὗτος ἦτο ἀνὴρ ἔξαίρετος, χαρακτὴρ ἀκεραίου, γενναιόδωρος, φιλόξενος καὶ ἀκριβὴς εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἱερῶν αὐτοῦ καθηκόντων· ἀλλ' ἦτο καὶ ἄνθρωπος κράσεως ὁρμητικῆς, τὴν ὁποίαν δὲν ἠδύνατο νὰ χαληναγωγήσῃ, δι' ὃ καὶ ὑπέπιπτε κατὰ καιροὺς εἰς μανιώδεις θυμούς, οἵτινες, ὁπότε συνέβαινον, ἦσαν τῆς μὲν οἰκογενείας αὐτοῦ μάστιξ, ἑαυτοῦ δὲ ταπείνωσις. Ὡς πολλοὶ τῶν τότε δανῶν ἱερέων ἦτο τόσον καλὸς γεωργὸς, ὅσον καὶ καλὸς κήρυξ· ἀπὸ δὲ τοῦ προϊόντος τῆς ἐργασίας του, ὡς καὶ ἀπὸ τῆς καλλιεργείας τῶν ἀγρῶν του ἔζη ἐν ἀνέσει. Ἡ γυνὴ αὐτοῦ εἶχεν ἀποθάνει καὶ εἶχεν ἀφίσει εἰς αὐτὸν δύο τέκνα, μίαν θυγατέρα, ἥτις ἔμενε μετ' αὐτοῦ καὶ ἕνα υἱὸν ὑπηρετοῦντα εἰς τὸν στρατόν. Εἰς χωρίον τι Ἰγγφορστροῦπι λεγόμενον, ὄχι μακρὰν τῆς Βάϊλμπυ, κατῴκει κτηνοτρόφος τις, Μόρτεν Βρουν ὀνομαζόμενος, ὅστις, διὰ μέσων οὐχὶ τιμίων, εἶχεν ἀποκτήσει μεγάλην περιουσίαν, καὶ ὅστις ἐφημίζετο ὡς ἰδιοτελὴς καὶ τύραννος τῶν πτωχῶν. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὁ Μόρτεν, ἐσκέφθη νὰ ζητήσῃ εἰς γάμον τὴν θυγατέρα τοῦ ἱερέως, ἀλλ' ἡ αἴτησίς του οὔτε ὑπὸ τοῦ πατρὸς οὔτε ὑπὸ τῆς κόρης ἐγένετο δεκτή· εἴτε δὲ ἡ ἄρνησις, εἴτε ὁ τρόπος αὐτῆς τοσοῦτον διηρέθησαν τὸν γαμβρὸν ὥστε ὤμοσεν κρύφα νὰ ἐκδικηθῇ ἀμφοτέρους.

Μῆνας τινὰς μετὰ ταῦτα, ὅτε ἡ σκηνὴ αὕτη ἐλησμονήθη, ὁ ἱερεὺς ἔχων ἀνάγκην ἀγρότου ὑπηρέτου προσέλαβεν ὡς τοιοῦτον τὸν Νεῖλον Βρουν, πτωχὸν ἀδελφὸν τοῦ πλουσίου Μόρτεν, τοῦ ἀποκλεισθέντος ἐραστοῦ. Ὁ Νεῖλος οὗτος ταχέως ἐγνώσθη ὡς ἄνθρωπος ἀνίκανος, ὀκνηρὸς, ἀναίσχυντος καὶ αὐθάδης· τὸ δὲ ἀποτέλεσμα ἦτο ἀκατάπαυστοι ἐπαναλήψεις λογομαχιῶν καὶ ἀμοιβαῖαι ἀντεγκλίσεις μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ κυρίου του. Ὁ Σόρεν πλέον ἢ ἄπαξ ἐκοπάνισε τὸν ὑπηρέτην αὐτοῦ εἰς τρόπον ὥστε αἱ μεταξὺ αὐτῶν σχέσεις οὐδόλως ἐβελτιοῦντο· ἀλλ' αἱ σχέσεις αὗται ἔμελλον νὰ ἔλθωσιν εἰς τέλος κατεσπευσμένον. Ὁ ἱερεὺς εἶχε διατάξει τὸν Νεῖλον νὰ σκάψῃ μέρος τι τοῦ κήπου· ἀλλ' ὅτε ἐξῆλθεν εὗρεν αὐτὸν οὐχὶ σκάπτοντα ἀλλ' ἀναπαυτικῶς ἀκουμβημένον ἐπὶ τοῦ λίσγου καὶ θραύοντα καρύδια, τὰ ὁποῖα εἶχε συνάξῃ, ἀφίσας τὸ ἔργον αὐτοῦ ἄπρακτον. Ὁ ἱερεὺς ἐπέπληξεν αὐτὸν μετὰ θυμοῦ, ὁ ἄνθρωπος ἀπήντησεν ὅτι δὲν ἦτο ἡ ἐργασία του νὰ σκάπτῃ τὸν κῆπον, τότε ὁ Σόρεν ἐράπισεν αὐτὸν δὶς εἰς τὸ πρόσωπον, ὁ δὲ ἄνθρωπος ῥίψας κατὰ γῆς τὸν λίσγον, ἀνταπέδωκε τὰ ἴσα, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου ὁ γέρων ἱερεὺς, ἐκτὸς ἑαυτοῦ γενόμενος, ἔλαβε τὸν λίσγον καὶ κατέφερε δι' αὐτοῦ ἀρκετὰ κτυπήματα κατὰ τοῦ ὑπηρέτου του· ὁ Νεῖλος ἔπεσε κατὰ γῆς ἀναίσθητος· ὅτε ὅμως ὁ κύριος αὐτοῦ καταφοβισμένος ἐτήκωσεν αὐτὸν, ἀπεσπάσθη ἀπ' αὐτοῦ, ἐπήδησε τὸν φράκτην καὶ ἔφυγε πρὸς τὸ πλησιόχωρον δάσος. Ἔκτοτε οὐδόλως πλέον ἐφάνη καὶ πᾶσα περὶ αὐτοῦ ἔρευνα ἐβείχθη ματαία. Ταῦτα κατέθεσεν ὁ ἱερεὺς περὶ τοῦ συμβάντος.

Μετ' ὀλίγον φῆμαι ἀσυνήθεις ἤρχισαν νὰ

διαδίδωνται εἰς τὰ περίχωρα, καὶ ὡς ἦτο ἐπόμενον ἔφθασαν καὶ εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ ἱερέως. Ὁ Μόρτεν Βροῦν ἤρχισε νὰ λέγῃ ὅτι «θὰ κάμῃ τὸν ἐφημέριον νὰ εὕρῃ τὸν ἀδελφόν του καὶ ἂν ἀκόμη ἦναι χωμένος ὑπὸ τὴν γῆν.» Ὁ Σόρεν πάρα πολὺ ἐπειράχθη διὰ τὴν συκοφαντίαν ταύτην, καὶ μὲ ἔξοδά του ἐνήργησεν ἐρεύνας διὰ τὸν χαμένον ἄνθρωπον· πλὴν αἱ ἔρευνοί του ὅλως διόλου ἀπέτυχον. Πρὶν ὅμως καὶ ἡ ἀποτυχία τῆς ἐρεύνης γνωσθῇ, ὁ κτηνοτρόφος διὰ νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ἀπειλήν του, ἀνεφέρθη εἰς τὸν δικαστὴν, λαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ ὡς μάρτυρας Λάρσενόν τινα χωρικὸν καὶ τὴν χήραν καὶ θυγατέρα γεωργοῦ τινος Κάρστεν, ἐπὶ τῶν μαρτυριῶν τῶν ὁποίων βασιζόμενος ἐξέφρασε τὴν ὑποψίαν αὐτοῦ ὅτι ὁ ἱερεὺς εἶχε φονεύσει τὸν ἀδελφόν του. Ὁ δικαστὴς παρέστησεν εἰς αὐτὸν τὸν κίνδυνον τὸν ὁποῖον διέτρεχε κατηγορῶν τόσον σοβαρῶς τὸν ἱερέα καὶ συνεβούλευσεν αὐτὸν νὰ σταθμίσῃ καλῶς τὸ πρᾶγμα μήπως ἀκολούθως εἶναι πλέον πολὺ ἀργά. Ἀλλ' ὁ Μόρτεν ἐπέμενεν εἰς τὴν γνώμην του καὶ τότε αἱ μαρτυρίαι κατετέθησαν. Ἡ χήρα Κάρστεν κατέθεσεν ὅτι τὴν αὐτὴν ἡμέραν καθ' ἣν ὁ Νεῖλος Βροῦν ἔφυγεν ἀπὸ τοῦ ἐφημερίου, αὐτὴ καὶ ἡ θυγάτηρ της Ἔλση διερχόμεναι ἔξωθεν τοῦ κήπου τοῦ ἱερέως κατὰ τὸ ἀνατολικὸν μέρος ἤκουσάν τινα νὰ κράζῃ τὴν Ἔλσην. Ἦτο ὁ Νεῖλος ὅστις εὑρίσκετο ὄπισθεν τῶν λεπτοκαρυῶν καὶ ὅστις παραμερίσας τοὺς κλάδους, ἠρώτα τὴν Ἔλσην ἐὰν ἤθελε λεπτοκάρυα. Ἡ Ἔλση ἐλάβε μερικὰ καὶ τὸν ἠρώτησε τί κάμει ἐκεῖ; ἐκεῖνος ἀπεκρίθη ὅτι ὁ ἱερεὺς τὸν ἔστειλε νὰ σκάπτῃ καὶ ὅτι ἡ ἐργασία δὲν τοῦ ἤρχετο καὶ ἐπροτίμα νὰ σπᾷ λεπτοκάρυα. Ἀκριβῶς τότε ἤκουσαν θύραν τινὰ τῆς οἰκίας νὰ ἀνοίξῃ, καὶ ὁ Νεῖλος εἶπε· «Τώρα βάλλει αὐτὶ καὶ θ' ἀκούσετε μίαν διαταχήν.» Ἀμέσως ἔπειτα ἤκουσαν (δὲν ἠδύναντο ὅμως νὰ βλέπωσιν, ἐπειδὴ ὁ φράκτης ἦτο πολὺ ὑψηλὸς καὶ πυκνὸς) πῶς οἱ δύο ἐμάλωναν, καὶ πῶς ὁ εἷς ἀνταπέδιδεν εἰς τὸν ἄλλον. Ἐπὶ τέλους ἤκουσαν τὸν ἱερέα κράζοντα, «Θὰ σὲ δέρνω, σκύλε, ἐωσοῦ μείνῃς νεκρὸς εἰς τοὺς πόδας μου.» Τότε ἠκούσθησαν ἤχοι ὡς ραπισμάτων καὶ τότε ἤκουσαν τὸν Νεῖλον ἀποκαλοῦντα τὸν ἱερέα ἀγύρτην καὶ δήμιον. Εἰς ταῦτα ὁ ἱερεὺς οὐδόλως ἀπήντησεν, ἀλλὰ ἤκουσαν δύο κτύπους καὶ εἶδον τὸ σίδηρον καὶ μέρος τοῦ ξύλου λίσγου τινὸς νὰ κινηθῇ δὶς ἄνωθεν τοῦ φράκτου· ἀλλ' εἰς τίνος χεῖρας ὁ λίσγος εὑρίσκετο δὲν ἠδύναντο νὰ διακρίνωσι. Μετὰ τοῦτο, τὸ πᾶν ἐντὸς τοῦ κήπου ἡσύχασεν, οἱ δὲ γυναῖκες ἐπτοημέναι ἐξηκολούθησαν τὸν δρόμον των.

Ὁ Λάρσενος κατέθεσεν ὅτι τὴν ἑσπέραν τῆς ἑπομένης ἡμέρας καθ' ἣν ὁ Νεῖλος εἶχε γίνει ἄφαντος, ἐπιστρέφων πολὺ ἀργὰ ἐκ τῆς Τολστρούφης εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ διερχόμενος ὀπὸ τὸ νότιον μέρος τοῦ κήπου τοῦ ἱερέως, ἤκουσεν ἐντὸς τοῦ κήπου κτύπους σκάπτοντος· κατ' ἀρχὰς μᾶλλον ἐφοβήθη ἀλλ' ἐπειδὴ ἦτο φεγγάρι ἀπεφάσισε νὰ μάθῃ τίς κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν ἔσκαπτεν εἰς τὸν κῆπον· ἐξέβαλε τὰς ξυλίνας του ἐμβάδας, ἀνέβη εἰς τὸν φράκτην καὶ παρεμέρισε τοὺς κλώνους τῶν λεπτοκαρυῶν διὰ νὰ ἴδῃ. Τότε εἶδε τὸν ἱερέα φοροῦντα τὸ πράσινον φόρεμα, τὸ ὁποῖον συνήθως ἔφερε μὲ λευκὸν νυκτικὸν σκοῦφον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ σκάπτοντα τὴν γῆν μὲ λίσγον· ἀλλὰ νὰ ἴδῃ πλέον τι τούτου δὲν ἠδυνήθη, ἐπειδὴ ὁ ἱερεὺς ἐσκεπάσθη ὡς ἐὰν ἦχός τις ἔξαφνα εἶχε φθάσει τὰς ἀκοάς του, ὁ δὲ μάρτυς φοβούμενος μὴ φανερωθῇ κατέβη καὶ ἀνεχώρησε.

Μετὰ τὰς καταθέσεις ταύτας τῶν μαρτύρων ὁ κτηνοτρόφος Μόρτεν ἐζήτησε νὰ θέσωσιν ὑπὸ κράτησιν τὸν ἱερέα. Ἀλλ' ὁ δικαστὴς ὅστις ἦτο φίλος τοῦ ἱερέως ἐπιθυμῶν εἰ δυνατὸν νὰ ἀπομακρύνῃ σκάνδαλον τοιοῦτον, ἐπρότεινε νὰ μεταβῶσιν ὅλοι ὁμοῦ εἰς τὴν ἐφημερίαν ὅπου ὁ ἱερεὺς ἤθελεν ἐξηγήσει εἰς τρόπον καθησυχαστικὸν τὰ πράγματα ταῦτα. Ὁ Μόρτεν συγκατετέθη εἰς τοῦτο καὶ ὅλοι ὁμοῦ ἐκίνησαν. Πλησιάζοντες εἰς τὴν οἰκίαν εἶδον τὸν ἱερέα ἐρχόμενον εἰς προϋπάντησίν των. Τότε ὁ Μόρτεν ἔτρεξεν ἐμπρὸς καὶ ἀγροίκως κατηγόρει τὸν ἱερέα ὡς φονέα τοῦ ἀδελφοῦ του, προσθέτων ὅτι ἔρχεται μετὰ τοῦ δικαστοῦ διὰ νὰ κάμῃ ἔρευναν πρὸς ἐξεύρεσιν τοῦ νεκροῦ σώματος. Ἀλλ' ὁ ἱερεὺς οὐδόλως ἀπαντήσας ὑπεδέχθη εὐγενῶς τὸν δικαστὴν καὶ παρήγγειλεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τῆς οἰκίας του οἵτινες εἶχον συναχθῇ νὰ βοηθήσωσιν εἰς τὴν μέλλουσαν γενέσθαι ἔρευναν. Ὁ Μόρτεν διευθύνθη ἀμέσως ἐντὸς τοῦ κήπου, καὶ ἀφοῦ δι' ὀλίγην ὥραν παρετήρησεν ὑπέδειξε μέρος τι καὶ ἐκεῖ προσεκάλεσε τοὺς ἀνθρώπους νὰ σκάψουν· ἤρχισαν νὰ σκάπτωσι καὶ ὁ Μόρτεν μετὰ πολλῆς προθυμίας ἐβοήθη· ἀλλ' ἀφοῦ ἔσκαψαν ὀλίγον τὸ ἔδαφος

ἐφάνη τόσον σκληρὸν ὥστε ἦτο φανερώτατον ὅτι δὲν εἶχεν ἀπὸ πολλοῦ χρόνου μετακινηθῆ. Ὁ Σόρεν, ὅστις ἡσύχως παρετήρει, εἶπε τότε εἰς τὸν Μόρτεν· «Συκοφάντα, τί ἐκέρδησες ἀπὸ τοὺς κόπους τούτους ;» Ἀντὶ νὰ ἀπαντήσῃ ὅμως ὁ Μόρτεν ἐστράφη πρὸς τὸν Λάρσενον καὶ ἠρώτησεν αὐτὸν ποῦ εἶχεν ἰδεῖ τὴν νύκτα ἐκείνην τὸν ἱερέα σκάπτοντα. Ὁ Λάρσεν ἔδειξε σωρόν τινα ἀπὸ γούλας, ξηρὰ χόρτα καὶ ἄλλα ἄχρηστα πράγματα καὶ εἶπεν ὅτι ἐκεῖ τῷ ἐφαίνετο. Τὰ φρόκαλα ἀμέσως μετεκινήθησαν καὶ οἱ ἄνθρωποι ἤρχισαν νὰ σκάπτωσι τὴν γῆν. Μόλις ἔσκαψαν ὀλίγον καὶ εἷς τῶν ἀνθρώπων ἀνέκραξε «Θεέ μου !» ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου στραφέντες καὶ οἱ ἄλλοι εἶδον τὸν γύρον πίλου τινὸς ἐξωθεν τοῦ χώματος. «Τοῦτο εἶναι τὸ καπέλλον τοῦ Νείλου,» ἀνέκραξεν ὁ Μόρτεν, «τὸ γνωρίζω καλὰ, ἐδῶ χωρὶς ἄλλο θὰ τὸν εὕρωμεν. Σκάπτετε.» Ἤρχισαν λοιπὸν μετὰ πολλῆς ἐνεργείας νὰ σκάπτωσι. Μετ' οὐ πολὺ ἐφάνη βραχίων τις καὶ μετά τινα λεπτὰ ὁλόκληρον νεκρὸν σῶμα, ἐξετάφη. Οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ἦτο ὁ χαμένος ἄνθρωπος. Ἐκ τοῦ προσώπου δὲν ἠδύνατο νὰ ἀναγνωρισθῆ ἐπειδὴ ἡ διάλυσις ἤρξατο οἱ δὲ χαρακτῆρες ὡς ἐκ τῶν πληγῶν εἶχον καταντήσει εἰς δυσμορφίαν· ἀλλὰ πάντα τὰ φορέματα μέχρι τοῦ ὑποκαμίσου τὸ ὁποῖον ἔφερε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ἀνεγνωρίσθησαν ὑπὸ τῶν συνυπηρετῶν του· ὡς καὶ ἐνώτιόν τι τὸ ὁποῖον εὑρέθη εἰς τὸ ἀριστερὸν ὠτίον τοῦ νεκροῦ ἀνεγνωρίσθη ὡς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὁ Νεῖλος ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἔφερεν.

Οὐδεμία ὑπεκφυγὴ πλέον ὑπῆρχεν. Ὁ ἱερεὺς κατὰ νόμον ἔπρεπε νὰ κρατηθῆ ἀμέσως καὶ πραγματικῶς ἐκουσίως παρεδόθη ἁπλῶς διαμαρτυρόμενος περὶ τῆς ἀθωότητός του. «Ὅλαι αἱ ἐνδείξεις εἶναι ἐναντίον μου,» εἶπε, «καὶ βεβαίως τοῦτο πρέπει νὰ ἦται ἔργον τοῦ Σατανᾶ καὶ τῶν ὀργάνων αὐτοῦ. Ἀλλὰ ζῇ Ἐκεῖνος ὅστις θὰ φανερώσῃ τὴν ἀθωότητά μου· φέρατέ με εἰς τὴν φυλακήν· εἰς τὴν μοναξίαν καὶ ὑπὸ τὰ σίδηρα θὰ περιμείνω ὅ,τι Ἐκεῖνος διατάξῃ.

Ὁ ἱερεὺς μετεφέρθη εἰς τὰς φυλακὰς τῆς Γρενάης τὴν αὐτὴν ἐκείνην νύκτα, τὴν δὲ ἀκόλουθον ἡμέραν ἤρχισαν αἱ ἀνακρίσεις του. Οἱ πρῶτοι τρεῖς μάρτυρες ὡρκίσθησαν καὶ ἐπεβεβαίωσαν τὰς πρώτας των καταθέσεις. Περιπλέον δὲ παρουσιάσθησαν καὶ τρεῖς νέοι μάρτυρες, ἤτοι οἱ δύο γεωργοὶ τοῦ ἱερέως καὶ ἡ ὑπηρέτρια αὐτοῦ. Οἱ δύο κατέθεσαν ὅτι τὴν ἡμέραν τοῦ φόνου καθήμενοι πλησίον εἰς τὸ παράθυρον ἤκουσαν καθαρῶς καὶ εὐκρινῶς τὴν ἔριδα τοῦ ἱερέως καὶ τοῦ Νείλου καθ' ἣν ὁ πρῶτος ἔκραζε· «Θὰ σὲ σκοτώσω, σκύλε ! θὰ σ' ἀφίσω νεκρὸν εἰς τοὺς πόδας μου !» Προσέθηκαν δὲ ὅτι καὶ δύο ἄλλας φορὰς ἤκουσαν τὸν ἱερέα νὰ λέγῃ ταῦτα. Ἡ ὑπηρέτρια κατέθεσεν ὅτι τὴν νύκτα καθ' ἣν ὁ Λάρσενος εἶδε τὸν ἱερέα εἰς τὸν κῆπον αὕτη δὲν ἠδύνατο νὰ κοιμηθῆ καὶ ἤκουσε τὴν θύραν τὴν φέρουσαν ἐκ τῆς οἰκίας εἰς τὸν κῆπον νὰ τρίζῃ, ἐγερθεῖσα δὲ εἶδε τὸν ἱερέα φοροῦντα τὸ φόρεμά του καὶ σκοῦφον νυκτικὸν καὶ πορευόμενον εἰς τὸν κῆπον. Τί ἐκεῖνος ἔκαμεν ἐκεῖ αὕτη δὲν εἶδεν, ἀλλὰ μετὰ μίαν ὥραν ἤκουσε πάλιν τὸ αὐτὸ τῆς θύρας τρίξιμον.

Ὅτε ὁ ἱερεὺς ἠρωτήθη τί λέγει διὰ ταῦτα πρὸς ἰδίαν του ὑπεράσπισιν, μετ' ἐπισημότητος εἶπεν. «Οὕτως ὁ Θεὸς νὰ μὲ βοηθήσῃ· θὰ εἴπω καθαρὰν τὴν ἀλήθειαν. Ἐκτύπησα ναὶ μὲ τὸν λίσγον τὸν ἄνθρωπον ἀλλ' οὐχὶ καὶ εἰς τρόπον νὰ μὴ δυνηθῇ νὰ φύγῃ ἀπὸ τὰς χεῖράς μου, καθότι πηδήσας τὸν φράκτην ἔφυγεν ἀπὸ τὸν κῆπον. Τί συνέβη εἰς αὐτὸν ἔπειτα καὶ πῶς εὑρέθη ἐντὸς τοῦ κήπου μου θαμμένος ἀγνοῶ. Καθόσον ἀφορᾷ τὰς καταθέσεις τοῦ Λαρσένου καὶ τῆς ὑπηρετρείας, ὅτι δηλαδὴ μὲ εἶδον εἰς τὸν κῆπον τὴν νύκτα τοῦτο ἢ ψεῦδος εἶναι, ἢ διαβολικόν τι τέχνασμα. Ταλαίπωρος ἄνθρωπος ἐγώ ! οὐδένα ἔχω ἐπὶ τῆς γῆς ὅστις νὰ ὁμιλήσῃ ὑπὲρ ἐμοῦ· τὸ βλέπω φανερά· ἂν δὲ καὶ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ μάρτυς σιωπήσῃ οὐδὲν ἄλλο ἔχω νὰ πράξω ἢ νὰ κλίνω εἰς τὴν ἀνεξιχνίαστον Αὐτοῦ θέλησιν.»

Μετά τινας ἑβδομάδας αἱ ἀνακρίσεις ἐπαναλήφθησαν καὶ δύο νέοι μάρτυρες παρουσιάσθησαν ἀκόμη. Οὗτοι διεκήρυξαν ὅτι τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος νύκτα ἔτυχον περιπατοῦντες εἰς τὸν δρόμον τὸν φέροντα ἀπὸ τὸν κῆπον τοῦ ἱερέως εἰς τὸ δάσος καὶ εἶδον ἄνθρωπον ἐρχόμενον ἐκ τοῦ δάσους καὶ φέροντα σάκκον εἰς τὸν ὦμόν του· οὗτος διελθὼν πλησίον αὐτῶν διηυθύνθη πρὸς τὸν κῆπον. Τὸ πρόσωπόν του δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἴδωσιν ἐπειδὴ τὸ στόμιον τοῦ σάκκου ἐκρέματο ἔμπροσθεν αὐτοῦ· ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ φῶς τῆς σελήνης καλῶς ἐφώτιζε τὰ ὀπίσθιά του διέκρινον ὅτι ἐφόρει πρασινωπὸν φόρεμα καὶ λευκὸν νυκτικὸν σκοῦφον. Πλησιάσας τὸν κῆπον ἐγένετο ἀφαντος. Ἀ-

μα ὁ ἱερεὺς ἤκουσε τὴν κατάθεσιν τῶν μαρτύρων τούτων καὶ ἀμέσως τὸ πρόσωπόν του ἐγένετο ὠχρὸν καὶ μὲ φωνὴν διακεκομμένην ἔκραξε «λειποθυμῶ!» τόσον δὲ κατεβλήθη ὥστε ἐφέρθη εἰς τὴν φυλακὴν ὀπίσω. Ἐκεῖ δὲ ἀφοῦ πολὺ ὑπέφερε τέλος πρὸς μεγάλην τῶν ἀκουσάντων ἔκπληξιν ἐξωμολογήθη εἰς τὸν φίλον του τὸν δικαστὴν ὅστις τὸν συνέλαβε, τὰ ἑξῆς. «Ἐκ νεότητός μου, ἀφ' ὅτου ἐνθυμοῦμαι, πάντοτε ὑπῆρξα ἐμπαθὴς, φίλερις καὶ ὑπερήφανος· δὲν ὑπέφερον ἀντιλογίαν. ἤμην πάντοτε ἕτοιμος νὰ κτυπῶ. Ἐντούτοις οὐδέποτε ἀφῆκα τὸν ἥλιον νὰ δύσῃ ἐπὶ τῆς ὀργῆς μου, οὐδὲ ἐφύλαξα κακὸν κατ' οὐδενός. Ὅτε ἤμην παῖς ὀργισθεὶς ἐφόνευσα ἕνα σκύλον φαγόντα τὸ γεῦμά μου, τὸ ὁποῖον εἶχον ἀφίσει νὰ εὑρῃ. Ὅτε ἤμην μαθητὴς ἐπῆγα εἰς ἄλλος πάλεις καὶ ἡμέραν τινὰ εἰς Λείψειαν ἐρίσας πρὸς Γερμανόν τινα νεανίαν τὸν ἐκτύπησα τόσον ἐπικινδύνως ὥστε ὀλίγον ἔλειψε νὰ ἀποθάνῃ. Διὰ τὴν πρᾶξιν ταύτην, τὸ αἰσθάνομαι, ἔπρεπε νὰ πάθω τὸ πάθημα τοῦτο, τὸ ὁποῖον μετὰ τόσα ἔτη μὲ κατέβαλεν· ἀλλὰ ἡ ποινὴ πίπτει ἐπὶ τῆς ἁμαρτωλοῦ κεφαλῆς μου δεκαπλασία καὶ τώρα ὅτε ἡ ἡλικία μὲ κατέλαβεν, ὅτε εἶμαι ἱερεὺς, ὅτε εἶμαι πατὴρ. Ὦ, Πάτερ, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς! ἐνταῦθα ἡ πληγὴ εἶναι ὀδυνηροτέρα!»

Μετὰ παῦσιν ὀδυνηρὰν ἐξηκολούθησεν. «Ἤδη θέλω ἐξωμολογηθῇ τὸ κακούργημα τὸ ὁποῖον διέπραξα, ἀλλὰ τοῦ ὁποίου ἐντούτοις δὲν ἔχω πλήρη συνείδησιν. Ὅτι ἐκτύπησα τὸν δυστυχῆ ἄνθρωπον μὲ τὸν λίσγαν γνώσκω πολὺ καλὰ, ἀλλ' ἂν τὸν ἐκτύπησα μὲ τὸ ὀξὺ μέρος ἢ μὲ τὸ ἄλλο ἐν τῇ τυφλώσει τοῦ πάθους μου, δὲν διέκρινα· προσέτι ἔπεσε κάτω καὶ ἀκολούθως πάλιν ἐσηκώθη καὶ ἔφυγεν. Ταῦτα περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης μετὰ θετικότητος γινώσκω. Τὰ ἀκόλουθα — οὐρανὲ βοήθει μοι — τέσσαρες μάρτυρες εἶδον· δηλαδὴ ὅτι ἔφερα τὸ πτῶμα ἀπὸ τὸ δάσος καὶ ὅτι ἔθαψα αὐτό· ὅτι δὲ τοῦτο πρέπει νὰ ἦναι κατ' ἀρχὴν ἀληθὲς διάζομαι νὰ τὸ πιστεύσω, καὶ ἰδοὺ διατί. Τρεῖς ἢ τέσσαρας φορὰς ἐν τῇ ζωῇ μου, καθόσον γινώσκω, συνέβη νὰ περιπατῶ κοιμώμενος. Τὴν τελευταίαν φορὰν (πρὸ ἐννέα περίπου ἐτῶν) ἦτο ἡ προτεραία ἡμέρα καθ' ἣν ἔπρεπε νὰ ἐκφωνήσω λόγον εἰς τὴν κηδείαν ἀνθρώπου ἀποθανόντος ἔξαφνα φοβερὸν θάνατον. Μὴ εὑρίσκων δὲ κείμενον νὰ λάβω ὡς βάσιν τοῦ λόγου μου, αἴφνης ἐνεθυμήθην τὸ τοῦ ἀρχαίου Ἕλληνος σοφοῦ (τοῦ Σόλωνος) «μηδένα πρὸ τοῦ τέλους μακάριζε.» Νὰ μετεχειρισθῶ τὸ ρητὸν ἐθνικοῦ φιλοσόφου ὡς βάσιν λόγου χριστιανικοῦ δὲν μοὶ ἐφαίνετο πολὺ πρόσφορον· τότε ὅμως ἐνεθυμήθην ὅτι ἡ αὐτὴ γνώμη ἐκφράζεται καὶ μὲ τὰς αὐτὰς περίπου λέξεις εἰς ἓν ἐκ τῶν βιβλίων τῆς Παλαιᾶς. Ἐζήτησα ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθην νὰ εὕρω τὸ μέρος. Ἡ ὥρα ἦτο προκεχωρημένη· ἤμην κατάκοπος ἀπὸ ἄλλας ἐργασίας· λοιπὸν μετέβην εἰς τὴν κλίνην μου καὶ ταχέως ἀπεκοιμήθην. Τὴν ἑπομένην πρωΐαν ἐγερθεὶς ἐνωρὶς ἐκάθησα εἰς τὸ γραφεῖόν μου πλὴν ὁ θαυμασμός μου δὲν εἶχεν ὅρια. Ἐπὶ φύλλου χάρτου μὲ γράμματα μεγάλα ἀνέγνωσα «Πρὸ τελευτῆς μὴ μακάριζε μηδένα» (Σοφία Σιρὰχ ιά. 28) Καὶ τοῦτο δὲν ἦτο ὅλον· εὗρον ὁλόκληρον λόγον ἐπικήδειον, σύντομον ἀλλὰ καλὸν ὅσον καὶ ἄλλους λόγους οὓς εἶχον ἄλλοτε συντάξει καὶ ὅλα ταῦτα γεγραμμένα μὲ τὴν χεῖρά μου! Ἐν τῷ δωματίῳ ἐκείνῳ οὐδεὶς καθ' ἃ γινώσκω ἠδύνατο νὰ εἰσέλθῃ· ἐνόησα λοιπὸν ὅτι οὐδεὶς ἄλλος ἐκτὸς ἐμοῦ ἔγραψε τὸν λόγον. Καὶ πρὸ ἓξ δὲ ἀπὸ τούτου περίπου μηνῶν, κατὰ τὸν αὐτὸν θαυμάσιον τρόπον, εἶχον μεταβῇ τὴν νύκτα κοιμισμένος εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἔλαβα ἓν μανδύλιον ἀπὸ τὸν ἄμβωνα, ὅπου τὸ εἶχον λησμονήσει. Σημειώσατε ἤδη ὅτε τὸ πρωῒ οἱ μάρτυρες κατέθεσαν ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου ὅτι εἶδον τὴν νύκτα ἄνθρωπον φοροῦντα τὰ φορέματά μου καὶ φέροντα σάκκον, ἀμέσως ἡ ὑπνοβασία μου μοὶ ἦλθε κατὰ νοῦν· τότε ἐνεθυμήθην ὅτι τὴν ἑπομένην πρωΐαν μετὰ τὴν νύκτα καθ' ἣν τὸ πτῶμα πρέπει νὰ ἐτάφῃ, ἐθαύμασα εὑρὼν τὸ φόρεμά μου ἐπὶ τοῦ πατώματος, ὄπισθεν τῆς θύρας, ἐνῷ πάντοτε συνηθίζω νὰ τὸ κρεμῶ εἰς τὴν καθέκλαν πλησίον τῆς κλίνης μου. Τὸ δυστυχὲς θύμα τοῦ ἀκρατήτου καὶ φθοροποιοῦ μου πάθους, πρέπει, καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα, νὰ ἀπέθανεν εἰς τὸ δάσος, καὶ ἐγὼ κατὰ τὴν ὑπνοβασίαν μου πρέπει νὰ τὸ ἠκολούθησα ἐκεῖ. Ναί,—ὁ Κύριος νὰ μὲ εὐσπλαγχνισθῇ! —οὕτως ἔγεινεν, οὕτω πρέπει νὰ συνέβῃ!»

Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν ὁ πεφυλακισμένος ἐκηρύχθη ἔνοχος θανάτου, ποινὴν ἣν πολλοὶ ἀνεγνώρισαν ὡς πολὺ σύστηρὰν καὶ ἥτις πολλοὺς ἠνάγκασε νὰ σκεφθῶσι περὶ τῆς ἀπαγωγῆς τοῦ καταδίκου, καὶ ἂν ὁ ἴδιος δὲν ἀν-

θίστατο εἰς τῶν φίλων του τὰ σχέδια ἠδύνατο νὰ φύγῃ. Ὁ δεσμοφύλαξ ἠγοράσθη, ἀκάτιον δὲ ἁλιέως ἦτο ἕτοιμον νὰ μεταφέρῃ τὸν φυγάδα εἰς Σουηδικὸν ἔδαφος, ὅπου θὰ ἦτο μακρὰν παντὸς κινδύνου. Ἀλλ' ὁ Σόρεν ἠρνήθη νὰ φύγῃ. Δὲν ἐφοβεῖτο, εἶπε, τὸν θάνατον, καὶ δὲν ἤθελε νὰ στιγματισθῇ διὰ δραπετεύσεως. Διετήρησε δὲ τὴν ἀταραξίαν του μέχρι τέλους, ἀπὸ δὲ τοῦ ἐκριώματος ἀπέτεινε λόγον πρὸς τοὺς παρευρισκομένους, λόγον νευρώδη, ὃν συνεθεσεν ἐν τῇ φυλακῇ κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τῆς ζωῆς του. Ἐπραγματεύετο δὲ περὶ τοῦ θυμοῦ καὶ τῶν θλιβερῶν αὐτοῦ ἀποτελεσμάτων, ἀναφέρων ὡς παράδειγμα τὸν ἑαυτόν του καὶ τὸ φοβερὸν ἁμάρτημα εἰς τὸ ὁποῖον ὑπέπεσεν. Ἀκολούθως ἐξήγαγε μόνος τὸ ἔνδυμά του, ἔδεσε μόνος τοὺς ὀφθαλμούς του καὶ ἔκυψε τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τὴν μάχαιραν τοῦ δημίου.

Μετὰ ἓν καὶ εἴκοσιν ἔτη ἀφ' ὅτου ὁ ἱερεὺς Σόρεν τοῦ Βάϊλπυ κατηγορήθη, ἐδικάσθη, κατεδικάσθη καὶ ἐθανατώθη ὡς φονεύσας τὸν ὑπηρέτην του, γέρων τις ἐπαίτης ἐλθὼν εἰς τὴν Ἀλσόην, πλησίον τοῦ Βάϊλπυ, ἐζήτει ἐλεημοσύνην. Ὁ ἐπαίτης ὡμοίαζε πολὺ μὲ τὸν κτηνοτρόφον τοῦ Ἰγκφορστοὺφ Μόρεν Βρουν, ὅστις πρὸ μικροῦ εἶχεν ἀποθάνει, καὶ ἠρεύνα μετὰ περιεργείας καὶ ἀνησυχίας περὶ πραγμάτων τὰ ὁποῖα πρὸ πολλοῦ εἶχυν γίνει. Ὁ ἱερεὺς τῆς Ἀλσόης, ὅστις εἶχε θάψει τὸν Σόρεν, προσεκάλεσε τὸν ἐπαίτην εἰς τὴν κατοικίαν του καὶ ἐκεῖ ἐξηκρίβωσεν ὅτι ὁ ἐπαίτης ἐκεῖνος οὐδεὶς ἄλλος ἦτο ἢ ὁ Νεῖλος Βρουν, διὰ τὸν ὑποτιθέμενον φόνον τοῦ ὁποίου ὁ ἱερεὺς Σόρεν ὑπέστη τὸν ἄτιμον τοῦ κακούργου θάνατον. Ἂν οὗτος ἀπέθνησκε πρὸ τοῦ ἀδελφοῦ του Μόρτεν βεβαίως ἡ ἀλήθεια, ἥτις ἐπὶ τόσον χρόνον ἦτο κεκρυμμένη, δὲν θὰ ἐφανερώνετο, καθότι ὁ Νεῖλος μόνον ὅταν ὡς ἐκ τύχης ἤκουσε τὸν θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ του Μόρτεν ἦλθε διὰ νὰ ἐπωφεληθῇ ἐξ αὐτοῦ. Ἅμα ὁ ἄνθρωπος ἤκουσε τὴν φοβερὰν ἱστορίαν καὶ τὴν σκληρὰν τύχην τοῦ ἱερέως, πρώην κυρίου του, κατελήφθη ὑπὸ φρίκης ἀπεριγράπτου. Τότε ἐμαρτύρησεν ὅτι ὅλη ἐκείνη ἡ τραγῳδία κατεσκευάσθη ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ του Μόρτεν. Πλὴν τόσον ἦτο τεταραγμένος ἐξ ὅσων ἤκουσεν ὥστε μόλις ἠδύνατο νὰ ἀπαντᾷ εἰς ὅσα τὸν ἠρώτων. Ἐξ ὅσων ὅμως ὡμολόγησε πάντες ἔμαθον τὰ ἑξῆς. Ὅταν ὁ ἱερεὺς Σόρεν ἠρνήθη νὰ δώσῃ τὴν θυγατέρα του εἰς τὸν κτηνοτρόφον Μόρτεν, οὗτος ἀπεφάσισε νὰ τὸν ἐκδικηθῇ. Διὰ νὰ τὸν ἐκδικηθῇ λοιπὸν κατέπεισε τὸν Νεῖλον νὰ γίνῃ ὑπηρέτης τοῦ ἱερέως καὶ τὸν παρεκίνει νὰ δυσαρεστῇ τὸν κύριόν του πολὺ συχνὰ ἐλπίζων ὅτι οὕτω θὰ βλάψῃ τὸν ἱερέα ὡς ἐκ ὀργήλου χαρακτῆρός του· μετὰ πρυσοχῆς λοιπὸν ἤναπτε τὴν φλόγα τῆς ἔριδος μεταξὺ τοῦ ἱερέως καὶ τοῦ Νείλου. Ὁ Νεῖλος καθεκάστην ἡμέραν ἔλεγεν εἰς τὸν ἀδελφόν του τὰ συμβαίνοντα. Τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ὁ Σόρεν τὸν ἐκτύπησεν, οὗτος πηδήσας ἀπὸ τὸν φράκην τοῦ κήπου ἔτρεξεν ἀμέσως πρὸς ἐντάμωσιν τοῦ ἀδελφοῦ εἰς τὸν ὁποῖον διηγήθη τὰ πάντα. Τότε ὁ Μόρτεν ἔκρυψεν αὐτὸν εἰς μέρος ὅπου δὲν ἠδύνατο νὰ τὸν ἴδῃ κανείς. Ἀφοῦ παρῆλθε τὸ μεσονύκτιον οἱ δύο ἀδελφοὶ ἐξελθόντες τῆς οἰκίας διηυθύνθησαν εἰς μέρος ὅπου δύο δρόμοι διεσταυροῦντο καὶ ὅπου πρὸ δύο ἡμερῶν εἶχον θάψει ἕνα αὐτόχειρα—νέον περίπου τῆς ἡλικίας καὶ τοῦ ἀναστήματος τοῦ Νείλου. Μὲ ὅλας τὰς διαμαρτυρήσεις τοῦ Νείλου τὸ νεκρὸν σῶμα ἐξετάφη καὶ ἐφέρθη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Μόρτεν. Ἐκεῖ ἀφῃρεσαν τὰ ἐνδύματά του καὶ τὸ ἐνέδυσαν μὲ τὰ τοῦ Νείλου, θέσαντες εἰς τὸ ὠτίον του καὶ αὐτὸ τὸ τοῦ Νείλου ἐνώτιον. Ἀκολούθως ὁ Μόρτεν ἐκτύπησε τοῦ νεκροῦ τὸ πρόσωπον μὲ λίσγον καὶ ἔκρυψε τὸ πτῶμα ἐντὸς σάκκου μέχρι τῆς ἑπομένης νυκτὸς ὁπότε ἔφερον αὐτὸ εἰς τὸ δάσος τοῦ Βάϊλπυ. Ὁ Νεῖλος ἠρώτησε τί σημαίνουσιν ὅλα ταῦτα καὶ εἰς ἀπάντησιν ἤκουσε νὰ κυττάζῃ τὴν δουλειάν του καὶ νὰ ὑπάγῃ νὰ φέρῃ ἀπὸ τὴν οἰκίαν τοῦ ἱερέως κυρίου του τὸ πράσινον ἐκείνου φόρεμα καὶ τὸν λευκόν του σκοῦφον. Τοῦτο ὁ Νεῖλος ἠρνήθη νὰ πράξῃ καὶ τότε ὁ Μόρτεν ἐπῆγε καὶ τὰ ἔλαβεν ὁ ἴδιος, καθότι τότε ἦτο συνήθεια εἰς τὴν Ἰουτλανδίαν, καὶ εἰσέτι διατηρεῖται ἐν μέρει, νὰ μὴ κλείωσι τὰς θύρας τῶν οἰκιῶν οὔτε τὴν νύκτα. Ἀφοῦ ἔγειναν ὅλα ταῦτα ὁ Μόρτεν εἶπεν εἰς τὸν ἀδελφόν του Νεῖλον, «Τώρα πήγαινε νὰ φύγῃς, πάρε αὐτὰ τὰ 100 τάλληρα καὶ πέρασε τὰ ὅρια ἐκεῖ ὅπου δὲν σὲ γνωρίζουν, ἄλλαξε τὸ ὄνομά σου καὶ μὴ πατήσῃς πλέον τὰ χώματα τῆς Δανίας διὰ νὰ μὴ πληρώσῃς μὲ τὴν ζωήν σου.» Ὁ Νεῖλος ἔπραξεν ὡς διετάχθη καὶ ἀνεχώρησεν ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ διὰ παντός. Κατετάχθη στρατιώτης, ἔπαθε πολλὰ, ἔχασεν ἓν τῶν μελῶν του καὶ ἐπέστρεφεν εἰς τὴν

πατρίδα του ἐλεεινὸς καὶ τρισάθλιος. Οὕτω μετὰ ἓν καὶ εἴκοσιν ἔτη ἡ ἀθωότης τοῦ δυστυχοῦς Σόρεν ἐγένετο φανερά. Ὁ Σόρεν ἔπεσε θύμα τῆς κακεντρεχίας καὶ τῆς πρὸς ἐκδίκησιν ὁρμῆς καὶ τοῦ σκοτισμοῦ τῶν δικαστῶν του. Εἰς τὴν αὐλὴν τῆς ἐκκλησίας ἐν Ἀλόῃ ὁ τάφος τοῦ ἱερέως εἰσέτι ὑπάρχει, καὶ ἀπέχει ὀλίγον ἀπὸ τὸν Κορσκόλοφον, ὅπου ὑπέστη τὴν θανατικὴν ποινήν.

Τοιαύτη ἡ ἱστορία τοῦ ἱερέως Σόρεν. Πόσον διδακτικὴ εἶναι περιττὸν ἡμεῖς νὰ εἴπωμεν. Οἱ ἀναγνῶσταί μας λοιπὸν ἂς ἐνθυμοῦνται αὐτὴν ὅταν ἀκούωσι κατηγορίας κατά τινος καὶ ἂς μὴ πιστεύωσιν εὐκόλως αὐτάς· προσέτι δὲ ἂς προσέχωμεν εἰς τὴν διαγωγήν μας ὅπως μὴ δίδωμεν λαβὴν εἰς τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ μᾶς βλάπτωσιν.

—

Ὅταν βλέπετε ἄνθρωπον ἀπαγόμενον εἰς τὴν φυλακὴν ἢ εἰς τὸν θάνατον μὴ σπεύδετε νὰ εἴπετε: Αὐτὸς εἶναι κακὸς ἄνθρωπος καὶ ἔπραξε κακούργημά τι κατὰ τῶν ἀνθρώπων.

Διότι ἴσως εἶναι ἄνθρωπος ἐνάρετος, ὅστις ἠθέλησε νὰ ὑπηρετήσῃ τοὺς ἀνθρώπους καὶ ὅστις τιμωρεῖται διὰ τοῦτο ἀπὸ τοὺς τυράννους των.

Ὅταν βλέπετε λαὸν ἀλυσόδετον καὶ παραδεδομένον εἰς τὸν δήμιον, μὴ σπεύδετε νὰ εἴπετε: Ὁ λαὸς οὗτος εἶναι λαὸς βίαιος, ὅστις ἤθελε νὰ διαταράξῃ τὴν εἰρήνην τοῦ κόσμου.

Διότι ἴσως εἶναι λαὸς μάρτυς ἀποθνήσκων διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Πρὸ δεκαοτὼ αἰώνων, εἰς μίαν πόλιν τῆς Ἀνατολῆς, οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ βασιλεῖς τοῦ καιροῦ ἐκείνου προστήλωσαν ἐπάνω εἰς ἕνα σταυρὸν, ἀφοῦ τὸν ἔδειρον διὰ ράβδων, ἕνα στασιαστὴν, ἕνα φλάσφημον, ὡς τὸν ἀπεκάλουν.

Τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου του ὑπῆρξε τρόμος μέγας εἰς τὸν ᾅδην καὶ μεγάλη χαρὰ εἰς τὸν οὐρανόν.

Διότι τὸ αἷμα τοῦ ΔΙΚΑΙΟΥ εἶχε σώσει τὸν κόσμον.

—

ΕΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΠΡΟΤΗΤΟΣ ΑΝΤΙΔΟΤΟΝ

Ὅταν ὁ Περσινὺς ἦτο ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν τῆς Γαλλίας, φίλος τού τις τὸν ἐπεσκέφθη. Ἐνῷ οἱ δύο φίλοι συνωμίλουν ἠγέρθη μεταξὺ αὐτῶν σφοδρὰ φιλονικεία, αἴφνης ὅμως οὐσάρος τις εἰσελθὼν παρουσίασεν εἰς τὸν ὑπουργὸν φάκελλον. Ἀνοίξας ὁ Περσινὺς τὸν φάκελον ἀμέσως ἤλλαξε τόνον φωνῆς, ἡ ζέσις του κατηυνάσθη καὶ οἱ τρόποι του ἡσύχασαν. Θαυμάσας διὰ τὴν αἰφνίδιον ταύτην μεταβολὴν ὁ φίλος καὶ περίεργος νὰ μάθῃ τὸ αἴτιον ἔρριψε τὸ βλέμμα του ἐπὶ τοῦ ἐκ τοῦ φακέλλου ἐξαχθέντος πλὴν οὐδὲν ἄλλο εἶδεν ἢ χάρτην ἄγραφον! Ἡ περιέργειά ἐκεντήθη ἔτι μᾶλλον· μετὰ δέ τινα λεπτὰ ἀποχαιριτήσας ἐξῆλθεν. Ἐξελθὼν διηυθύνθη πρὸς τὸν οὐσάρον, τὸν ὁποῖον καλῶς ἐγίνωσκε, καθὸ ὑπάρξας καὶ αὐτὸς ἄλλοτε ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργὸς, καὶ ἤρχισε νὰ τὸν ἐξετάζῃ.

— Ἔφερες, τῷ εἶπεν, εἰς τὸν ὑπουργὸν πρὸ ὀλίγου φάκελλον ὁ ὁποῖος ἀνοιχθεὶς ἔσχεν ἔκτακτον ἐπὶ τοῦ ὑπουργοῦ ἐπιρροὴν, ἐντὸς τοῦ φακέλλου ὅμως ἐκείνου οὐδὲν ἄλλο ὑπῆρχεν εἰμὴ μόνον φύλλον χάρτου ἄγραφον. Τί τοῦτο ἐσήμαινε;

— Κύριε, ἀπεκρίθη ὁ οὐσάρος, σᾶς λέγω τὴν ἐξήγησιν ἀλλὰ σᾶς παρακαλῶ νὰ τὴν κρατήσητε μυστικὴν, διότι δὲν ἐπιθυμῶ νὰ περιπλέξω ἐμαυτόν. Ὁ κύριός μου εἶναι πολὺ θερμοῦ χαρακτῆρος καὶ ἐπομένως πολὺ εὐκόλως ἐμπορεῖ νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὰ ὅρια. ἐπειδὴ δὲ ὁ ἴδιος γινώσκει τοῦτό του τὸ ἐλάττωμα μὲ παρήγγειλε νὰ προσέχω καὶ ἅμα ἡ φωνή του ἀρχίζει νὰ ἀκούηται εἰς τὸ ἄλλο δωμάτιον, ἀμέσως νὰ θέτω φύλλον χάρτου ἐντὸς φακέλλου καὶ νὰ φέρω αὐτὸ πρὸς αὐτόν. Τοῦτο τῷ ἐπενθυμίζει ὅτι ἡ ζέσις του ἐξέρχεται τῶν ὁρίων καὶ ἀμέσως κατευνάζει ἑαυτόν. Πρὸ ὀλίγου ἤκουσα τὴν φωνήν του ὑψουμένην καὶ ἔσπευσα νὰ ἐκτελέσω τὴν εἰς ἐμὲ δοθεῖσαν ὁδηγίαν του.

ΕΠΙ ΧΡΥΣΑ

Τὰ μόνα χρήματα τὰ ὁποῖα ἐξοδεύονται καλῶς, εἶναι ὅσα θεραπεύουσιν οἰκογενειακὰς ἀνάγκας.

— Εὐχαριστοῦ μὲ τὴν τράπεζαν τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς ηὐδόκησε νὰ σοὶ χαρίσῃ. Ὁ ποιήσας τὸ σκάφος γινώσκει τὸ φορτεῖον τὸ ὁποῖον σηκόνει, καὶ πῶς νὰ ἑρματίζῃ (σαβουρόνῃ) αὐτό. Ὁ ποιήσας τὰ πάντα καλὰ λίαν ἀδύνατον νὰ μὴ φέρῃ τὰ πάντα πρὸς τὸ καλόν. Ἐὰν εὐχαριστῆσαι μὲ τὸ ὀλίγον, ἔχεις ἀρκετά· ἐὰν παραπονῆσαι ἔχεις περισσότερα τῶν ὅσων σοὶ πρέπουσι.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑΙ

Πληθυσμὸς Ἀγγλίας.

Κατὰ τὸν Γενικὸν καταγραφέα ὁ πληθυσμὸς τοῦ ἡνωμένου βασιλείου τῆς Ἀγγλίας καὶ Ἰρλανδίας ὑπολογίζεται κατὰ τὸ μέσον τοῦ ἔτους 1874 εἰς 32,412,010 ἤτοι 600,000 περιπλέον τοῦ διπλασίου τοῦ ἔτους 1801. Ὁ λαὸς τῆς Ἰρλανδίας τὸ 1874 εἶναι 5,300, 485 ἤτοι μόνον 84,000 περισσότερος τοῦ 1801. Ὁ λαὸς τῆς Σκωτίας τὸ 1874 εἶναι 3,462,916 ἤτοι 212,000 πλέον τοῦ διπλασίου τοῦ 1801 ὁ δὲ λαὸς τῆς Ἀγγλίας καὶ Οὐαλλίας τὸ 1874 εἶναι 23,648,906 ἤτοι 5 1(2 ἑκατομμύρια πλέον τοῦ διπλασίου τοῦ κατὰ τὸ 1801 πληθυσμοῦ.

Δημοσιογραφία ἐν Ἀγγλίᾳ.

Σήμερον ἐκδίδονται καθ' ὅλον τὸ Ἡνωμένον βασίλειον τῆς Ἀγγλίας καὶ Ἰρλανδίας 1585 ἐφημερίδες, διαιρούμεναι ὡς ἑξῆς. Ἀγγλία, Λονδῖνον 314· ἐπαρχίαι 915· τὸ ὅλον 1229. Οὐαλλία 58. Σκωτία 149. Ἰρλανδία 131, Νῆσοι 18. Ἐκ τούτων ἐκδίδονται καθημερινῶς ἐν Ἀγγλίᾳ 95, ἐν Οὐαλλίᾳ 2, ἐν Σκωτίᾳ 14, ἐν Ἰρλανδίᾳ 17, ἐν ταῖς Νήσοις 2. Παραβάλλοντες τὴν σημερινὴν δημοσιογραφίαν πρὸς τὴν πρὸ 20 ἐτῶν εὑρίσκομεν μεγάλας διαφοράς· τότε ἐξεδίδοντο καθ' ὅλον τὸ βασίλειον 624 ἐφημερίδες ἐξ ὧν 20 καθ' ἑκάστην, ἤτοι 16 ἐν Ἀγγλίᾳ, 1 ἐν Σκωτίᾳ καὶ 3 ἐν Ἰρλανδίᾳ, ἐνῷ τὸ 1874 δημοσιεύονται καὶ κυκλοφοροῦσι 1585 ἐφημερίδες, ὧν ὄχι ὀλιγώτεραι τῶν 130 εἶναι κοθημεριναί, δεικνύουσαι ὅτι ὁ τύπος ἔλαβε γιγαντιαίας διαστάσεις ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ ἐν τῷ διαστήματι τῶν τελευταίων 20 ἐτῶν, καὶ μάλιστα εἰς τὰς καθημερινὰς ἐφημερίδας, ἀνελθούσας εἰς 130 ἐξ 90 τοῦ 1854. Ἐκτὸς τῶν ἐφημερίδων, ἀριθμουσῶν πολλῶν ὑπὲρ τὰς 60,000 συνδρομητῶν, ἐκδίδονται ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ 639 περιοδικά, 242 εἶναι θρησκευτικοῦ χαρακτῆρος, διαφόρων χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν, στηριζόμενα τὰ πλεῖστα ὑπὸ ἑκατοντάδων χιλιάδων συνδρομητῶν.

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΕΡΧΟΜΕΝΟΝ ΜΗΝΑ

Νέα σελήνη 28 Σεπτεμβρίου

Κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον ὁ πλανήτης Ζεὺς τόσον ἀφ' ἡμῶν ἀπεμακρύνθη ὥστε ἤδη εὑρίσκεται ὄπισθεν τοῦ ἡλίου καὶ ἑπομένως εἶναι ἀόρατος εἰς ἡμᾶς, ὡς κρυπτόμενος ἐντὸς τοῦ ἡλιακοῦ φωτός· κατὰ τὴν ἡμέραν λοιπὸν τῆς νέας σελήνης, ἤτοι τὴν 28 Σεπτ. ὁ δορυφόρος τῆς γῆς μας, ὡς εὑρισκόμενος πλησίον τοῦ ἡλίου κατὰ τὸ φαινόμενον, θὰ εὑρίσκηται καὶ πλησίον τοῦ Διός. Μετὰ δύο ἡμέρας, ἤτοι τὴν 30 Σεπτ. ἡ σελήνη θέλει φθάσει πλησίον τοῦ Ἑρμοῦ, ἀνατέλλοντος ἤδη καὶ δύοντος μετὰ τὸν ἥλιον. Ἡ Ἀφροδίτη, ἥτις εἰσέτι εἶναι λαμπρὸς ἕσπερος, φαινόμενος πρὸς τὸ νοτιοδυτικὸν τοῦ οὐρανοῦ μέρος, ἤρξατο ἤδη καταβαίνουσα πρὸς τὸν ἥλιον, ἐπὶ τοῦ δίσκου τοῦ ὁποίου πρόκειται νὰ διέλθῃ κατὰ τὴν πρωΐαν τῆς 27 τοῦ ἐρχομένου Νοεμβρίου· ἡ σελήνη θὰ πλησιάσῃ αὐτὴν τὴν 2 Ὀκτωβ. τὴν δὲ ἑσπέραν θὰ διέλθῃ ἄνωθεν αὐτῆς καὶ θὰ τὴν ἐκλείψει. Τέλος τὴν 24 πλησιάζουσα ἡ σελήνη εἰς τὸν ἥλιον θὰ διέλθῃ πλησίον τοῦ Ἄρεως.

ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ ΠΕΡΙΕΡΓΑ

Πέρισυ ἐγένετο πολὺς λόγος περὶ δύο ρώσσων ἐχόντων τριχωτὸν πρόσωπον καὶ ἐκτεθέντων εἰς Παρίσους. Ἐκ τούτου λαβὼν ἀφορμὴν ὁ Κ. Ρουλίνος παρουσίασεν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν Ἐπιστημῶν (Συνεδρίασις 27 Ὀκτωβρίου 1873) σημείωσιν ἐπί τινων παραδειγμάτων διπλῆς τερατομορφῆς, παρατηρηθέντων παρ' ἀνθρώποις. Ἐν ταύτῃ του τῇ σημειώσει ὁ Κ. Ρουλῖνος φέρει πρῶτον τὸ ἑξῆς παράδειγμα, ἐρανιζόμενος αὐτό, ὡς λέγει, ἐκ τοῦ «Ἡμερολογίου Πρεσβείας πεμφθείσης ὑπὸ τῆς Ἰνδικῆς Κυβερνήσεως εἰς τὴν αὐλὴν τῆς Αὔας,» ὑπὸ Ἰωάννου Κράουφουρδ ἔκδοσις β'. ἐν Λονδίνῳ 1834 τόμοι 2 εἰς 8ον. Λαμβάνει δὲ τὸ τεμάχιον ἐκ τοῦ πρώτου τόμου σελὶς 318 καὶ ἑξῆς.

«Ἅμα ἐφθάσαμεν εἰς Αὔαν (λέγει ὁ Κ. Κράουφουρδ, ὅστις ἦτο ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ἐν λόγῳ πρεσβείας) ἠκούσαμεν νὰ γίνηται λόγος περὶ ἀνθρώπου ἔχοντος ὅλον τὸ σῶμα τριχωτὸν καὶ ὁμοιάζοντος πρὸς πίθηκον μᾶλλον ἢ πρὸς ἄνθρωπον. Τὸ τελευταῖον τοῦτο λεγόμενον μετὰ χαρᾶς λέγομεν ὅτι ἦτο πολὺ μακρὰν τῆς ἀληθείας, ὡς ἰδίοις ὄμμασιν ἐντὸς ὀλίγου εἴδομεν. Ὁ βασιλεύς, ὅστις ἔμαθεν ὅτι ἤμεθα περίεργοι νὰ ἴδωμεν τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, ἔσχε τὴν φιλοφροσύνην νὰ μᾶς τὸν πέμψῃ εἰς τὴν κατοικίαν μας πρό τινων ἡμερῶν, ὥστε ἠδυνήθημεν ὅτε Κ·

Οὐάλλιτσ καὶ ἐγὼ, νὰ τῷ ἀποτείνωμεν ὅσας ἐρωτήσεις ἐκρίναμεν ἀναγκαίας ὅπως μάθωμεν τὴν ἱστορίαν του· τὴν ἐκθέτω κατὰ τὰς σημειώσεις ἃς ἐλάβομεν ἐπὶ παρουσίᾳ του.

Ὀνομάζεται ὁ ἄνθρωπος Σχιού-κοάγκ καὶ εἶναι τριάκοντα ἐτῶν ἡλικίας. Ἐγεννήθη εἰς τὸ διαμέρισμα τοῦ Μαιγιὸγγ-γῆ ἐπαρχίαν Λαός, κειμένη παρὰ τὸν ποταμὸν Σαλονὲν ἢ Μαρταβάν. Ὁ Σάουπα, ἤτοι ἔπαρχος, τὸν ἔπεμψεν εἰς τὸν βασιλέα ὡς τι πρᾶγμα περίεργον, ὅτε ἦτο ἡλικίας πέντε ἐτῶν καὶ ἔκτοτε διέμενεν εἰς Ἀὔαν. Τὸ ἀνάστημά του εἶναι 5 ποδῶν καὶ 2 1(2 δακτύλων, ὅπερ εἶναι τὸ σύνηθες ἀνάστημα τῶν Βιρμάνων. Παραβαλλόμενος πρὸς τοὺς ἄνδρας τοῦ ἰνδοσινικοῦ γένους, ὄντας ρωμαλέους, φαίνεται ἀδύνατος καὶ κράσεως ἁβρᾶς. Ἡ χροιά του οὐδὲν ἔχει ἀξιοσημείωτον ἐκτὸς τοῦ ὅτι εἶναι ὀλίγον λευκοτέρα τῆς τῶν κοινῶν Βιρμάνων. Οἱ ὀφθαλμοί του εἶναι βαθεῖς καταστανοὶ ὀλιγώτερον ὅμως μέλανες παρὰ τὸ σύνηθες, ὡς ἐπίσης καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς του, αἵτινες εἶναι λεπτότεραι καὶ λειότεραι τῶν καλυπτουσῶν τὰ κρανία τῶν συμπολιτῶν του.

Ὅλον του τὸ μέτωπον, αἱ παρειαί του, τὰ βλέφαρα, ἡ μύτη, μέρος ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῶν ρωθώνων, ὁ πώγων, ἐνὶ λόγῳ ὅλον τὸ πρόσωπον, ἐξαιρουμένου μόνον τοῦ κοκκίνου μέρους τῶν χειλέων, εἶναι κεκαλυμμένον ἀπὸ λεπτὰς τρίχας. Αἱ τρίχες αὗται ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ τῶν παρειῶν ἔχουσιν 8 δακτύλων μῆκος, ἐπὶ δὲ τῆς ρινὸς καὶ τοῦ πώγωνος 4· τὸ χρῶμά των εἶναι φαιὸν (στακτερὸν) ἀργυροειδὲς, ὁ σχηματισμός των εἶναι μεταξώδης ἀλλ' εἶναι εὐθεῖαι καὶ οὐδόλως τείνουσι νὰ σχηματίζωσι βοστρύχους. Ἡ ἐμπροσθία καὶ ὀπισθία ἐπιφάνεια τῶν ὠτίων ὡς καὶ μέρος τοῦ ἀκουστικοῦ σωλῆνος εἶναι ἐπίσης κεκαλυμμένη μὲ παρομοίας τρίχας 8 δακτύλων μακράς. Ἐκ τούτου τοῦ τριχώματος τὸ πρόσωπον φαίνεται παράξενον καὶ ἐπομένως ὁ ἄλλος ἀμφιβάλλει ἂν βλέπῃ πρόσωπον ἀνθρώπινον. Δυνατὸν νὰ εἴπωμεν ὅτι οὔτε βλεφαρίδας, οὔτε ὀφρεῖς ἔχει ἀλλὰ τὴν θέσιν αὐτῶν κατέχουσι τρίχες μεταξώδεις ὅμοιαι μὲ τὰς καλυπτούσας τὸ λοιπὸν πρόσωπον. Ὁ Σχιού-κοάγκ μᾶς εἶπεν ὅτι τὸ περίεργον ἐκεῖνο τρίχωμα ἦτο πολὺ ἀνοικτότερον ὅτε ἦτο παιδίον ἢ τώρα. Ὁλόκληρον τὸ σῶμα, ἐκτὸς τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν εἶναι κεκαλυμμένον μὲ παρομοίας τρίχας ἀλλὰ ἀραιοτέρας. Κατὰ μῆκος τῆς σπονδιλυκῆς στήλης καὶ ἐπὶ τῶν ὤμων αἱ τρίχες αὗται φαίνονται πυκνότεραι καὶ εἶναι μακραὶ 5 δακτύλων, ἐπὶ τοῦ στήθους ἔχουσι μόνον 4 δακτύλων μῆκος· τέλος δὲ εἶναι σπάνιαι εἰς τοὺς πήχεις εἰς τοὺς μηροὺς καὶ εἰς τὴν κοιλίαν.

Ἐν ἀρχῇ ὑπεθέσαμεν ὅτι τὸ περίεργον τρίχωμα ἠδύνατο κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον νὰ ἀνανεώνηται δι' εἴδους μαδήματος, ἐπερχομένου περιοδικῶς ἢ ἀτάκτως ἀλλ' ὡς ἐκ τῶν ἐρωτήσεων, ἃς ἀπετείνομεν εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἐβιάσθημεν ν' ἀλλάξωμεν γνώμην· οὐδεμία τοιαύτη φανερὰ ἀλλαγὴ ἐπέρχεται ἐν διαστήματι τοῦ ἔτους.

Καί τοι ἔχων ἡλικίαν τριάκοντα ἐτῶν ὁ Σχιού-κοάγκ φαίνεται ὅμως εἷς τινα ὡς ἄνθρωπος πεντήκοντα ἢ καὶ ἑξήκοντα ἐτῶν. Τοῦτο μάλιστα δεικνύουσιν αἱ βυθισμέναι παρειαί του· εἰσέχουσι δὲ αἱ παρειαί του ἐπειδὴ ἔσωθεν δὲν στηρίζονται, ὡς εἰς πάντα κοινὸν ἄνθρωπον, ὑπὸ διπλῆς σειρᾶς τραπεζιτῶν ὀδόντων. Ὅταν τῷ εἴπωμεν νὰ ἀνοίξῃ τὸ στόμα παρετηρήσαμεν ὅτι εἰς μὲν τὴν κάτω σιαγόνα εἶχε πέντε μόνον ὀδόντας, τέσσαρας τομεῖς καὶ τὸν ἀριστερὸν κυνόδοντα, εἰς δὲ τὴν ἄνω μόνον τέσσαρας τομεῖς ὧν οἱ δύο ἄκροι ὡμοίαζον πρὸς κυνόδοντας. Οὐδὲν ἴχνος μυλοδόντων (τραπεζιτῶν) οὔτε ἄνω οὔτε κάτω ἐφαίνετο· μάλιστα λείπουσιν ἀπὸ τὰ ὀστᾶ τῶν σιαγόνων τὰ μέρη ἐκεῖνα ὅπου φύονται οἱ ὀδόντες οὗτοι καὶ ὅπου αἱ ρίζαι των θὰ ἔκειντο. Οἱ πρῶτοί του ὀδόντες εἶχον διατηρηθῇ μέχρι τοῦ εἰκοστοῦ σχεδὸν ἔτους καὶ κατὰ ταύτην τὴν ἡλικίαν ἐφάνησαν ἐκεῖνοι τοὺς ὁποίους βλέπομεν. Οἱ ὀδόντες του, ὅλοι ὑγιεῖς, μόνον μικρότεροι παρὰ τὸ σύνηθες, ἐφάνησαν κατὰ τὴν φυσικὴν τάξιν, οὐδέποτε ἀπώλεσεν ὀδόντα καὶ ἐπειδὴ οὐδέποτε εἶχε τραπεζίτας ἐδυσκολεύετο νὰ ἐννοήσῃ τί θὰ ἐκέρδαινεν ἂν ἀπέκτα.

Τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου τοῦ ἀνθρώπου τούτου εἶναι κανονικὰ καὶ πᾶς τις δύναται νὰ εἴπῃ ὅτι ὡς Βιρμάνος οὐδόλως εἶναι ἄσχημος. Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰς διανοητικὰς δυνάμεις δὲν εἶναι ἐστερημένος, μάλιστα μᾶς ἐφάνη ἄνθρωπος ἔμφρων καὶ ἀνώτερος μᾶλλον ἢ κατώτερος τοῦ κοινοῦ.

Ὁ Σχιού-κοάγκ μᾶς διηγήθη τὴν ἱστορίαν τοῦ τριχώματός του ἀπὸ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἤρχισε νὰ ἐλκύῃ τὴν προσοχήν, ἤτοι ἀπὸ τῆς γεννήσεώς του. Ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον

εἶχε τὰ ὠτία κεκαλυμμένα μὲ τρίχας δύο δακτύλων μακρὰς καὶ χρώματος πλησιαζοντος τοῦ λινοῦ· περὶ τὴν ἡλικίαν ἓξ ἐτῶν ἤρχισε καὶ τὸ λοιπὸν σῶμα νὰ τριχοῦται καὶ πρῶτον ἐτριχώθη τὸ μέτωπον. Μᾶς εἶπε θετικῶς προσέτι ὅτι εἰς αὐτὸν ἡ ἐφηβικὴ ἡλικία ἤργησε μέχρι τοῦ εἰκοστοῦ ἔτους.

Μετὰ δύο ἔτη ἐνυμφεύθη. «Ὁ βασιλεὺς (ἵνα μεταχειρισθῶμεν αὐτήν του τὴν ἔκφρασιν) τότε τῷ ἐπρόσφερεν δῶρον μίαν γυναῖκα.» Ἀπῆλθον ἔκτοτε ὀκτὼ ἔτη. Ἀπέκτησεν ἐκ τῆς γυναικὸς ταύτης τέσσαρα τέκνα ὅλα θηλικά. Τὸ μεγαλείτερον ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν τριῶν ἐτῶν καὶ τὸ δεύτερον ἑνδεκα μηνῶν. καὶ τὰ δύο οὐδὲν παρεῖχον σημεῖον ὅτι διαφέρουσιν ἀπὸ τὰ κοινὰ παιδία.

Ἡ μήτηρ ἥτις ἐν τῇ χώρᾳ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀρκετὰ ὡραία γυνή, ἦλθε πρὸς ἡμᾶς σήμερον (4 Νοεμβ. 1824) μετὰ τῶν δύο ἐπιζόντων τέκνων της· τὸ πρεσβύτερον, ἡλικίας περίπου πέντε ἐτῶν, εἶναι ἀληθῶς ὡραῖον παιδίον ὁμοιάζον πολὺ τὴν μητέρα του, καὶ οὐδὲν ἔχον ἐπ' αὐτὸ πατρικὸν σημεῖον· οἱ ὀδόντες του ἐφάνησαν τὴν συνήθη ἐποχὴν καὶ ἡ ὀδοντοφυία του ἦτο πλήρης ἐν ἡλικίᾳ δύο ἐτῶν. Τὸ μικρὰ, ἥτις εἶναι δύο ἥμισυ ἐτῶν περίπου φαίνεται ὑγιὴς καὶ ρωμαλέα· ὅταν ἐγεννήθη εἶχεν εἰς τὰ ἔμπροσθεν τῶν ὠτίων τρίχας, ὅταν δὲ ἔγινεν ἓξ μηνῶν αἱ τρίχες ἐκάλυψαν ὅλην τὴν ἐξωτερικὴν τοῦ ὠτίου κοιλότητα· εἰς ἡλικίαν ἑνὸς ἔτος αἱ τρίχες ἐφάνησαν καὶ εἰς ἄλλα μέρη τοῦ σώματος· αἱ τρίχες αὗται εἶναι ξανθαί. Δύο ἐτῶν ἐφύησαν δύο τομεῖς εἰς ἑκάστην σιαγόνα· μέχρι δὲ σήμερον οὗτοι εἶναι οἱ μόνοι ὀδόντες της.

Ὁ Σχιού-κοάγκ μᾶς ἐβεβαίωσεν ὅτι εἰς τὴν οἰκογένειάν του, καθόσον γινώσκει, οὐδεὶς ποτε ἐφάνη ὅμοιος μὲ αὐτὸν καὶ ὅτι οὐδέποτε εἶχεν ἀκούσει ὅτι εἰς τὴν χώραν των εὑρέθη ποτὲ καὶ ἄλλος τοιοῦτος.

Ἐκ τοῦ τελευταίου τούτου παραγράφου, προσθέτει ὁ Κ. Βουλῖνος, φαίνεται ὅτι τὸ τερατῶδες τὸ χαρακτηρίζον τὸν Σχιού-κοάγκ καὶ τὴν νεωτέραν αὐτοῦ θυγατέρα, ἦτό τι σπάνιον εἰς τὴν χώραν τῶν Βιρμάνων τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν γράφει ὁ Κ. Κράουφουρδ . . . Ἡ γυνὴ ἣν ἀναφέρει ἡ ἐφημερὶς τῶν Συζητήσεων ὅτι εἶδον οἱ Ἄγγλοι ἐν Αὔᾳ τὸ 1855 καὶ ἣν δυστυχῶς ἠμέλησαν νὰ περιγράψωσι καὶ μάθωσι τὴν ἡλικίαν της, πρέπει νὰ ἦτο τὸ ἐν λόγῳ θυγάτριον . . . Τὰ τερατώδη ταῦτα φαινόμενα, ἐπαναλαμβάνω, εἶναι σπάνια καὶ ἐν Εὐρώπῃ καὶ ἐν Ἀσίᾳ καὶ διὰ τοῦτο ἅμα παρουσιάζονται δὲν πρέπει νὰ παρέρχωνται χωρὶς νὰ σπουδάζωνται καλῶς.

Οἱ δύο Ρῶσσοι, οἵτινες σήμερον εἶναι ἐκτεθημένοι ἐν Παρισίοις, δὲν εἶναι οἱ μόνοι τριχωτοὶ ἄνθρωποι οἵτινες ἦλθον ἐκ τῆς Ρωσσίας· καθότι ἰδοὺ τί ἀναγινώσκομεν εἰς τὸν Βυφῶνα (Φυσ. Ἱστορ. τομ. Δ'. σελ. 374) «Εἴδομεν εἰς Παρισίους τὸ ἔτος 1774, Ρῶσσον ἔχοντα τὸ πρόσωπον κεκαλυμμένον ὑπὸ τριχῶν μελανῶν οἷος ἦτο ὁ πώγων καὶ ἡ κόμη του.»

Εἶναι πιθανὸν ὅτι ἡ ἀνωμαλία περιωρίζετο μόνον εἰς τὸ σύστημα τῶν τριχῶν διότι ἂν καὶ οἱ ὀδόντες ἔφερόν τι ἔκτακτον, ὁ ἄνθρωπος ὅστις ἐκέρδιζεν ἐκ τῆς ἐκθέσεως ἐκείνης θὰ ἐφανέρωνε καὶ τὸ ἀξιοπερίεργον αὐτό.»

ΧΑΡΤΙΝΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ἐν Νορβηγίᾳ πλησίον τῆς Βέργης ὑπάρχει ἐκκλησία ἥτις χωρεῖ περὶ τοὺς χιλίους ἀνθρώπους καὶ ἡ ὁποία εἶναι ἐκτισμένη ἐκ χάρτου. Τὸ ἐσωτερικόν της εἶναι κυκλικοῦ σχήματος, ἐνῷ τὸ ἐξωτερικὸν αὐτῆς εἶναι ὀκτάγωνον. Τὰ ἐξωτερικά της κοσμήματα καὶ ὁ ἐντὸς διάκοσμος, ἡ καμαρωτὴ στέγη της, ὁ νάρθηξ καὶ τὰ κορινθιακά της κιονόκρανα εἶναι καμωμένα ἀπὸ χαρτοφύραμα τὸ ὁποῖον κατέστη ἀδιαπέραστον ἀπὸ ὕδωρ ἐντὸς διαλύσεως ἀσβέστου, ξυνογάλακτος καὶ λευκώματος ὠῶν. Δὲν πρέπει ὅμως τοῦτο νὰ ἐξεγείρῃ πολὺ τὸν θαυμασμὸν διότι καὶ εἰς ἰδιωτικὰς οἰκίας καὶ εἰς ἀτμόπλοια καὶ εἰς δημόσια κτίρια ἀντὶ κοσμημάτων ἐκ γύψου ἢ πιλοῦ ἢ γλυφῶν μαρμάρου μεταχειρίζονται ἐν μέρει τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ὑλικόν. Βεβαίως ἡ χρῆσις τῶν πλίνθων καὶ λίθων εἶναι προτιμωτέρα πρὸς οἰκοδομὴν ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος γεγονὸς δεικνύει ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ προϊδωμεν ποῦ τὸ τεχνικὸν πνεῦμα τοῦ αἰῶνος καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν χρῆσιν τοῦ χάρτου θέλει σταθῇ.

Τίς πρό τινων ἐτῶν κἂν θὰ ἐφαντάζετο ὅτι ἦτο δυνατὸν νὰ καλυφθῇ δι' ὑέλων δεκαοκτὼ πλέθρων ἐπιφάνεια; καὶ ἐντούτοις τοῦτο ἐπραγματοποιήθη. Ὅταν δὲ ἀναλογιζώμεθα ὅτι ψαλμοὶ ψάλλονται ὑπὸ χιλίων στομάτων ἐν ἐκκλησίᾳ κατασκευασθείσῃ ἀπὸ ῥάκη πα-

λαιὰ ἡ φαντασία δύναται νὰ ἀναλάβῃ τὰς τολμηροτάτας τῶν πτερύγων της καὶ τότε πᾶς τις τὰ πάντα θεωρεῖ κατορθωτὰ ὑπὸ τῆς ἐπιμονῆς καὶ τῆς ἐπιστήμης τῶν χρόνων.

ΖΩΑ ΤΙΝΑ ΤΗΣ ΓΡΟΙΛΛΑΝΔΙΑΣ

Ἓν ἐκ τῶν μάλα ἀξιοσημειώτων ζώων τῆς Γροιλλανδίας εἶναι ἡ πολικὴ λεγομένη ἄρκτος ὀνομαζομένη ὑπὸ τῶν κατοίκων τοῦ τόπου ἐκείνου Ν ε ν ν ο ύ κ. Τὸ ζῶον τοῦτο ἀπαντᾶται καθ' ὅλην τὴν παραλίαν ἐκ βορρᾶ πρὸς νότον· ἐντούτοις ὅμως δὲν εἶναι τόσον πολυπληθὲς ὡς πρὶν ἢ ὡς γενικῶς πιστεύεται· ἀπαντᾶται μᾶλλον εἰς τὰ βόρεια ἢ εἰς τὰ νότια μέρη καὶ σπανίως εὑρίσκεται μεταξὺ 69ο καὶ 66ο βορείου πλάτους. Φονεύονται δὲ ἀπὸ 30 ἕως 60 κατ' ἔτος, τὰ δέρματά των πωλοῦνται πρὸς 5 ριγοδάλερ (3 περίπου μετζήτια) εἰς τὴν ἐμπορικὴν ἑταιρίαν. Τινὰ ἐξ αὐτῶν φονεύονται παρὰ τὸ ἀκρωτήριον Φαρέουελ καὶ μεταφέρονται συρόμενα ἐπὶ τοῦ πάγου· εἰς τὴν θέσιν ταύτην τὸ μὲν δέρμα ἀνήκει εἰς τὸν πρῶτον ἰδόντα τὴν ἄρκτον, ὁ δὲ φονεύσας λαμβάνει μόνον τὸ κρέας καὶ τὸ λίπος. Τὸ ζῶον κυρίως τρέφεται ἀπὸ φώκας τὰς ὁποίας μετὰ πείσματος διώκει· εἶναι ὅμως παμφάγον καὶ δύναται ἐντὸς ὀλίγων ὡρῶν νὰ καταφάγῃ ὅσα ὰ εὑρίσκονται εἰς τὸν τόπον ὅπου πατήσῃ.

Μετὰ τὴν πολικὴν ἄρκτον ἀξιοσημείωτον εἶναι εἶδός τι ἀλώπεκος, τερεννιὰκ ἢ κάκα ὑπὸ τῶν Γροιλλανδῶν καλουμένη· τὸ ζῶον τοῦτο, οὗ ὑπάρχουσι δύο παραλλαγαί, ἡ κυανὴ καὶ ἡ λευκὴ ἀλώπηξ, ἀπαντᾶται πολυπληθὲς εἰς τὰ νότια καὶ μεσαῖα τῆς χώρας μέρη. Εἰς τὰ βόρεια μέρη, κατεχόμενα ὑπὸ τῶν Δανῶν, εἶναι σπανία, ἀπὸ τὴν Οὐπερβανίαν ὅμως μέχρι τοῦ παραλλήλου Σμὶθ εἶναι πολυπληθής. Τὸ χρῶμά των δὲν ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἐποχῆς. Αἱ λευκαὶ εἶναι πολυπληθέστεραι τῶν κυανῶν ἀλλὰ καὶ ἐκτιμῶνται ὀλιγώτερον. Αἱ δύο παραλλαγαὶ ὅμως μιγνύονται καὶ πολλάκις οἱ Ἐσκιμῶοι λέγουν, «ὁ πατὴρ ἦτο κυανοῦς καὶ ἡ μήτηρ λευκὴ,» καὶ ἀντιστρόφως. Τὸ δέρμα τῆς κυανῆς ἀλώπεκος εἶναι πολυτιμώτατον καὶ τιμᾶται ἑξαπλασίως ἢ ἑπταπλασίως τοῦ τῆς λευκῆς· φονεύουσι κατ' ἔτος 1000 ἕως 2000 ἀλώπεκας ὧν τὰ δύο τρίτα λευκαὶ καὶ τὸ ἓν τρίτον κυαναί. Οἱ Γροιλλανδοὶ δὲν φονεύουσι τὸ θέρος ἀλώπεκας, διότι τότε τὸ δέρμα των δὲν ἀξίζει.

Πλὴν, τὸ παρέχον περισσοτέρας ὑπηρεσίας εἰς τοὺς κατοίκους τῶν ψυχρῶν ἐκείνων μερῶν, εἶναι ὁ κύων. Ὁ σκύλος τῶν Ἐσκιμώων ἀνήκει εἰς ἰδιαίτερον εἶδος ἀμερικανικόν· τοὐλάχιστον οἱ κύνες τῆς Καμσχιάσκας, τῆς Σίλκης, τῶν δυτικῶν παραλίων τοῦ πορθμοῦ Δαβὶδ καὶ τῆς Γροιλλανδίας φαίνονται ἀνήκοντες εἰς τὸ αὐτὸ εἶδος· ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ ἐγχωρίου τούτου εἴδους εἰς τὴν δανικὴν Γροιλλανδίαν ἀπαντᾶται καὶ ἄλλο προερχόμενον ἐκ τῆς ἐπιμιξίας τῶν ἐγχωρίων καὶ τῶν ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων φερθέντων κυνῶν· ἡ γενεὰ αὕτη ὀνομάζεται ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων Μεεκέ. Χρησιμεύουσι δὲ οἱ κύνες πρὸς μεταφορὰν φορτείων, συρομένων ἐπὶ τῶν πάγων. Οἱ Ἐσκιμῶοι τῆς δυτικῆς παραλίας τοῦ πορθμοῦ Δαβὶδ θέτουσι καὶ κύνα λυμένον νὰ προπορεύηται τοῦ συρομένου φορτείου καὶ νὰ χρησιμεύῃ ὡς ὁδηγός, ὁ ὁποῖος μετὰ πολλῆς προσοχῆς ἀποφεύγει πάντα τὰ μέρη ὅπου ὁ πάγος εἶναι τεθραυσμένος. Εἰς τὰ βόρεια τῆς Γροιλλανδίας οἱ κύνες προσέτι χρησιμοποιοῦνται εἰς τὰ κατὰ τῶν ἄρκτων κυνήγια ὡς καὶ ἐπίσης ἐνίοτε εἰς τὰ κατὰ τῶν φωκῶν. Προσέτι οἱ Γροιλλανδοὶ θεωροῦσι πολύτιμον τὸ κρέας τῶν κυνῶν, τὸ ὁποῖον τρώγουσι μὲ μεγάλην εὐχαρίστησιν. Μὲ τὸ δέρμα δὲ τῶν φονευμένων κυνῶν κατασκευάζουσιν ὑποδήματα καὶ μὲ τὸ τῶν νέων φορέματα διὰ τὸν χειμῶνα.

ΑΙ ΠΡΩΤΑΙ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑΙ

Πρῶτοι οἵτινες ἐπενόησαν, καθὼς λέγεται, ἀερόστατον εἶναι δύο ἀδελφοί, Στέφανος καὶ Ἰωσὴφ Μοντγολφιέρος, κατασκευασταὶ χάρτου ἐν τῇ μικρᾷ γαλλικῇ πόλει Ἀννοναίῃ. Οὗτοι νομίσαντες ὅτι ὁ ἠλεκτρισμὸς εἶναι ἡ αἰτία ἥτις κρατεῖ ὑψηλὰ τὰ νέφη, ἐφαντάσθησαν νὰ κατασκευάσωσιν ἀέρα ἡλεκτρικὸν ἐλαφρότερον τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ καὶ ἐπομένως τείνοντα νὰ ἀναβῇ εἰς τὰ ὕψη, κατὰ τὸν νόμον τοῦ ἀρχιμήδου, καίοντες μαλλίον καὶ ἄχυρον βεβρεγμένον. Τὴν 5 λοιπὸν Ἰουνίου (ε. ν.) 1783 ἐπὶ τῆς δημοσίας πλατείας τῆς Ἀννοναίης ἐφέρθη μεγάλη σφαῖρα ἐκ πανίου, κεκαλυμμένη μὲ χάρτην, χωρητικότητος 866 περίπου κηβικῶν μέτρων, ἀνοικτὴ πρὸς τὰ κάτω, καὶ ἔχουσα ὑπ' αὐτὴν κρεμαμένην ἑστίαν, ὅπου κατεσκευάζετο τὸ ἀέριον, ὡς ἔλεγον, καὶ πληρωθεῖσα ἐκ τούτου ἀφέθη

ἐν μεγάλῃ πομπῇ νὰ ἀναβῇ εἰς τὸν ἀέρα. Ἀνῆλθε 1000 περίπου μέτρα καὶ ἔπειτα κατέπεσεν εἰς μιᾶς λεύγας ἀπόστασιν. Ἀφοῦ ἡ ἔκθεσις τοῦ πρωτοφανοῦς τούτου γεγονότος ἐκοινοποιήθη εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν προσεκλήθη ὁ Στέφανος Μοντγολφιέρος εἰς Παρισίους καὶ ἐπεφορτίσθη νὰ ἐπαναλάβῃ τὸ πείραμα μὲ ἔξοδα τῆς Ἀκαδημίας.

Ἀλλὰ σύμπασα ἡ πόλις τῶν Παρισίων ἀνυπομόνως περιέμενε νὰ ἴδῃ τὸ πρωτοφανὲς τοῦτο θέαμα· ἔρανος λοιπὸν ἠνοίχθη ὁ δὲ φυσικομαθηματικὸς Κάρολος ἀνέλαβε νὰ ἐπιστατήσῃ πρὸς κατασκευὴν ἀεροστάτου, τὸ ὁποῖον καὶ κατεσκευάσθη εἰς τὸ ἐργοστάσιον τῶν ἀδελφῶν Ἀλβέρτων, κατασκευαστῶν ὀργάνων τῆς φυσικῆς. Κατὰ σύμπτωσιν περίεργον, ἐκ τῶν συνήθων ἐκείνων ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν ἐπιστημῶν τὸ ὑδρογόνον εἶχεν ἀνακαλυφθῇ πρὸ ἓξ ἐτῶν ὑπὸ τοῦ Ἄγγλου Καβαντύς. Τοῦτο ὁ Κάρολος μετεχειρίσθη πρὸς πλήρωσιν τοῦ ἀεροστάτου, τὸ ὁποῖον τὴν 19 Σεπτεμβρίου 1783 ἐκ τοῦ μέσου τοῦ κήπου τοῦ Κεραμεικοῦ καὶ ἐνώπιον τριακοσίων χιλιάδων θεατῶν χειροκροτούντων ἀφέθη εἰς τὸν ἀέρα. «Οὐδέποτε, γράφει ὁ Μερσιέρος, μάθημα φυσικῆς ἐδιδάχθη ἐνώπιον τόσον πολυπληθοῦς καὶ τόσον προσεκτικοῦ ἀκροατηρίου.» Ἡ πτῶσις του προελθοῦσα ἐκ τῆς ἐκρήξεως τοῦ ἀερίου, κατετρόμαξε τοὺς χωρικοὺς εἰς τὸ μέρος τῶν ὁποίων ἐγένετο. Ἔτρεξαν συσσωματομένοι καὶ νομίζοντες τὸ ἀερόστατον ὡς τὸ δέρμα τέρατός τινος, ἤρχισαν νὰ τὸ λιθοβολῶσι νὰ τὸ καταπατοῦσι καὶ νὰ τὸ μαστίζωσιν.

Ὀλίγας μετὰ τοῦτο ἑβδομάδας ὁ Στέφανος Μοντγολφιέρος διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὴν Ἀκαδημίαν, ἐπανέλαβεν ἐν Βερσαλίαις ἐνώπιον τῆς αὐλῆς, τὸ ἐν Ἀννοναίῃ πείραμα, μεταχειρισθεὶς ἀερόστατον γεμισθὲν μὲ θερμὸν ἀέρα, τὸ ὁποῖον ἀνῆλθε μέχρι πεντακοσίων μέτρων, ἀναβιβάσαν μεθ' ἑαυτοῦ ἓν πρόβατον ἕνα ἀλέκτορα καὶ μίαν νήσαν (πάπιαν) ἐντὸς κλωβοῦ ὑπ' αὐτὸ κρεμασθέντος. Τὰ ζῶα ταῦτα, πεμφθέντα ὡς πρόσκοποι εἰς τὸν ἀέρα ἐπέστρεψαν ζῶντα καὶ ὑγιᾶ εἰς σημεῖον ὅτι καὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον ἦτο δυνατὴ ἡ ἀεροπορία.

Ἡ ἐπιτυχία αὕτη ἔπεισε τὸν Μοντγολφιέρον νὰ κατασκευάσῃ ἀερόστατον ἐπὶ τοῦ ὁποίου νὰ δύνανται νὰ ἐπιβῶσιν ἄνθρωποι. Προσέθηκε λοιπὸν πέριξ τῆς ὀπῆς εἶδος ἐξώστου κυκλικοῦ ἐξ οἰσοῦ καλυμμένου μὲ ὕφασμα καὶ ἔχοντος κυγκλίδας ἐφ' οὗ νὰ στέκωνται οἱ ἀεροπόροι. Ἐπὶ τοῦ ἐπικινδύνου δὲ τούτου μηχανήματος δύο νέοι, ὁ φυσικομαθηματικὸς Πιλαίτρος Ροζιέρος καὶ ὁ ἀξιωματικὸς Μαρκίσιος Ἀρλάνδος, ἐτόλμησαν νὰ ἀνέλθωσιν. Ἀνεχώρησαν λοιπὸν ἔκ τινος κήπου πλησίον τοῦ δάσους τῆς Βουλωνίας (τοῦ κήπου τῆς Βωβῆς) τὴν 21 Νοεμβρίου 1783. Ἡ ἀεροπορία των ἐστάθη εὐτυχὴς ὅτε δὲ κατήρχοντο τοὺς ὑπεδέχθησαν ἐν ἀληθῇ θριάμβῳ. Ἡ μηχανή των εἶχεν 70 ποδῶν ὕψος καὶ 46 διάμετρον, χωρητικότητα δὲ 60,000 κυβικῶν ποδῶν καὶ ἐσήκωνε 16—18000 λίτρας. Οἱ ἀεροπόροι ἐπάτησαν τὴν γῆν ἐν τῇ ἐξοχῇ ἡσύχως ἀφοῦ διέτρεξαν ἐντὸς 20—25 λεπτῶν 4—5000 πήχεις.

Μετὰ δέκα ἡμέρας ὁ Κάρολος καὶ ὁ Ροβέρτος ἀνέβησαν καὶ οὗτοι ἐκ τοῦ κήπου τοῦ Κεραμεικοῦ, μεταχειρισθέντες ἀερόστατον πεπληρωμένον ὑδρογόνου. Θεαταὶ εἶχον συρρεύσει ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τῶν Παρισίων. Δύο μετὰ τὴν ἀναχώρησίν των ὥρας κατῆλθον πάλιν ἐννέα λεύγας μακρὰν, εἰς τὴν Πεδιάδα τοῦ Νέσλου.

Ἀπὸ τῆς δευτέρας ταύτης ἀναβάσεως ἀρχίζει νέα ἐποχὴ εἰς τὴν τέχνην τῆς ἀεροπορίας καθότι κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ὁ Κάρολος ἐπενόησεν ὅλους τοὺς τρόπους οὓς ἔκτοτε μετεχειρίσθησαν οἱ ἀεροπόροι· τὴν γλωσσίδα, τὸ σκαφίδιον, τὸ σχοινίον, τὴν ἐκ καουτσούκ ἀλειφὴν ὅπως μὴ διαφεύγῃ τὸ ὑδρογόνον καὶ τέλος τὴν χρῆσιν τοῦ βαρομέτρου, δι' οὗ δεικνύεται τὸ ὕψος εἰς ὃ φθάνει τὸ ἀερόστατον.

Ἔκτοτε αἱ ἀεροπορίαι ἤρχισαν νὰ ἐπαναλαμβάνωνται συχνὰ, ἐνῷ δὲ ἐν ἔτει 1783 τέσσαρες μόνον ἦσαν οἱ ἀεροπόροι, ἤτοι ὁ Πιλαίτρος, ὁ Ἀρλάνδης, ὁ Κάρολος καὶ ὁ Ροβέρτος, ἢ μᾶλλον πέντε καθότι ὁ ξυλουργὸς Βελκὸξ καὶ ἐν Φιλαδελφείᾳ καὶ ἐν Λονδίνῳ εἶχε κάμει ἀεροπορικὰς ἀποπείρας, τὸ 1784 ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ὑπερέβη τοὺς 50.

Τὸ ἀκόλουθον ἔτος ὁ Βλαγκάρδος συνέλαβε σκοπὸν καθ' ὑπερβολὴν τολμηρὸν ἐκείνῃ τῇ ἐποχῇ, συνεπείᾳ τοῦ ὁποίου ἐκήρυξεν ὅτι ἅμα εὕρῃ ἄνεμον κατάλληλον θὰ διέλθῃ ἐκ Δούβρου εἰς Καλαὶ δι' ἀεροστάτου. Τὴν 7 Ἰανουαρίου λοιπὸν 1785 ἔχων συναεροπόρον τὸν Ἀμερικανὸν Ἰεφρῆν, ἀνέβη ἐκ τῆς παρα-

λίας τοῦ Δούβρου, δι' ἀεροστάτου πεπληρωμένου ὑδρογόνου. Αἱ κατὰ τὴν ἀεροπορίαν περιπέτειαι ἦσαν φρικταί, καὶ μόλις ἠδυνήθησαν οἱ ἀεροπόροι νὰ φθάσωσιν εἰς τὰ Ἀγγλικὰ παράλια ἀφοῦ ἔρριψαν καὶ αὐτά των τὰ φορέματα ὅπως ἐλαφρυνθῇ τὸ ἀερόστατον. Ἡ ὑποδοχὴ ἡ ὁποία τοῖς ἔγεινεν εἰς Καλαὶ ἦτο λαμπρά, ὁ Δήμαρχος προσέφερεν εἰς τὸν Βλαγκάρδον γράμματα δι' ὧν τῷ ἐκοινοποιεῖτο ὅτι ἡ πόλις Καλαὶ τὸν πολιτογραφεῖ· καὶ τὸ ἀερόστατόν του κατετέθη ἐντὸς τῆς κυριωτέρας ἐκκλησίας τῆς πόλεως. Μετά τινας ἡμέρας παρηγγέλθη νὰ παρουσιασθῇ ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, ὅστις τῷ προσέφερε 1200 λίρας ἐτήσιον δωρεὰν καὶ 1200 ἐφάπαξ περιπλέον. Ἡ βασίλισσα, ἥτις ἔπαιζεν, ἔθεσεν εἰς τὴν τύχην του ἓν χαρτόν, καὶ κερδήσασα μέγα χρηματικὸν ποσὸν διέταξε νὰ τῷ δοθῇ. Πλὴν ταῦτα πάντα ἐκίνησαν τοὺς φθονερούς νὰ τὸν ἀποκαλέσωσι Δὸν Κισώτον τῆς Μάγχης.

Τὴν 15 Ἰουνίου οἱ ριψοκίνδυνοι Πιλαίστρος καὶ Ρωμανὸς ἐπεχείρησαν παρομοίαν ἐκδρομὴν, σκοπεύοντες νὰ μεταβῶσιν ἐκ Γαλλίας εἰς Ἀγγλίαν. Δυστυχῶς ὅμως ὑπὸ τὸ κυρίως ἀερόστατον ἐφαντάσθησαν νὰ θέσωσι καὶ δεύτερον ἐκ τῶν τοῦ Πονγτολφιέρου, τὸ ὁποῖον εἶχεν ὑπ' αὐτὸ τὴν ἑστίαν του. Τὸ τοιοῦτον, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Βιώτου, ἦτο κάμηνος ὑπὸ ἀποθήκην πυρίτιδος. Ἅμα ἔφθασαν εἰς 600 μέτρων ὕψος τὰ ἀερόστατα ἤναψαν καὶ ἐκάησαν παρὰ τὰ παράλια τῆς Βουλωνίας. Τὸ σῶμα τοῦ Πιλαίστρου εὑρέθη εἰς τὸν ἐξώστην κατασυντετριμμένον, ὁ σύντροφός του ἔζη εἰσέτι ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη οὔτε μίαν λέξιν νὰ προφέρῃ καὶ μετά τινα λεπτὰ ἐξέπνευσεν.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Πιλαίστρου πολλαὶ ἀναβάσεις καὶ πολλαὶ ἀεροπορίαι ἐξετελέσθησαν, ἃς ἀδύνατον νὰ ἀναφέρωμεν πάσας.

Ὁ Βιῶτος καὶ ὁ Γαὶη Λουσσὰκ ἐπεχείρησαν τὸ 1804 ὡραίαν τινὰ ἀεροπορίαν καθ' ἣν πολλαὶ καὶ σπουδαῖαι μετεωρολογικαὶ παρατηρήσεις ἐγένοντο. Ἐκείνη, ἣν μετὰ ταύτην μόνος ὁ Γαὶη Λουσσὰκ ἐπεχείρησεν ὑπῆρξεν ἔτι ἀξιοσημείωτος διὰ τὰς πολλὰς ἀνακαλύψεις μεθ' ὧν ἐπλουτίσθη ἡ ἐπιστήμη καὶ διὰ τὸ μέγα ὕψος (7016 μέτρα) εἰς ὃ ἔφθασεν ὁ περίφημος οὗτος φυσικός. Μετὰ τοῦτον ὁ Κ. Γρὴν ἀνέβη ἔτι ὑψηλότερον. Εἰς τὰ ὕψη ἐκεῖνα τὸ βαρόμετρον κατῆλθε μέχρι 32 ἑκατοστομέτρων, τὸ δὲ ἑκατοβάθμιον θερμόμετρον, τὸ ὁποῖον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ἐδείκνυε βαθμοὺς 31 κατῆλθεν 9 1/2 ὑπὸ τὸ μηδενικόν. Ἡ ἀναπνοὴ καὶ ἡ κυκλοφορία τοῦ αἵματος ἐπεταχύνθησαν ἕνεκα τῆς ἀραιώσεως τοῦ ἀέρος. Ὁ Γαὶη Λουσσὰκ παρετήρησεν ὅτι ὁ σφυγμός του ἐκτύπα 120 ἐνῷ συνήθως μόνον 66 ἐκτύπα. Εἰς τὸ μέγα ἐκεῖνο ὕψος, ὁ οὐρανὸς φαίνεται βαθὺς γαλάζιος πλησιάζων πρὸς τὸ μελανὸν χρῶμα καὶ σιωπὴ ἀπόλυτος βασιλεύει περὶ τὸ ἀερόστατον.

Ἀναχωρήσας ἐκ τῆς αὐλῆς τοῦ ἀστεροσκοπείου τῶν τεχνῶν ὁ Γαὶη Λουσσὰκ κατέβη μεταξὺ Ρουέννης καὶ Διέππης, διατρέξας περίπου 30 λεύγας εἰς 6 ὡρῶν διάστημα. Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου Ἅγιος Γουργὼν, παρὰ τὸ ὁποῖον κατῆλθε, μετὰ πολλῆς προθυμίας ἐξετέλεσεν ὅλας τὰς παραγγελίας του σκοπούσας τὴν πρόληψιν βιαίων τοῦ σκαφιδίου κτύπων ὡς ἐκ τῶν ὁποίων ἠδύνατο νὰ βλαφθῶσι τὰ ἐπιστημονικὰ ἐργαλεῖα.

Μετὰ τὸν Βιῶτον καὶ Γαὶη Λουσσὰκ οἱ κύριοι Βαρρὰλ καὶ Βίξιος ἀπεφάσισαν τὸ 1850 νὰ ἀνέλθωσιν εἰς μέγα ὕψος διὰ νὰ σπουδάσωσιν ἐπισταμένως πολλὰ ἀτμοσφαιρικὰ φαινόμενα τὰ ὁποῖα ἀτελῶς ἐγινώσκοντο. Ἡ ἀνάβασίς των ἐξετελέσθη τὴν 29 Ἰουνίου ἀπὸ τὸν κῆπον τοῦ ἀστεροσκοπείου τῶν Παρισίων. Ἀλλὰ ἡ μηχανή των δὲν ἦτο κατάλληλος, προσέτι δὲ ὁ ἄνεμος ἔπνεε σφοδρὸς καὶ οἱ δύο ἀεροπόροι διέτρεξαν μέγαν κίνδυνον. Τὸ ἀερόστατον ἐσχίσθη παρὰ τὸν ἰσημερινόν του, κατέβησαν δὲ παρὰ τὸ Λαγνὺ ἐντὸς ἀμπελῶνος.

Μετὰ ἕνα μῆνα ἀνῆλθον πάλιν, ἀναχωρήσαντες ἐκ τοῦ κήπου τοῦ ἀστεροσκοπείου καὶ τὴν φορὰν ταύτην ἀνῆλθον εἰς ὕψος 8000 μέτρων· τὸ θερμόμετρον κατέβη μέχρι 39 βαθμοὺς ὑπὸ τὸ μηδέν. Τότε ἀφέθησαν πρὸς τὰ κάτω καὶ ἔφθασαν ἐπὶ τῆς γῆς παρὰ τὸ χωρίον Ρεῦ τῆς ἐπαρχίας Κουλομμιέρης.

Τὴν 4 Ὀκτωβρίου 1863 κολοσσιαῖον ἀερόστατον, Γίγας ὀνομαζόμενον, ἀνῆλθεν εἰς τὸν ἀέρα μετὰ θαυμασίας ταχυτήτος. Σκοπὸς τῆς ἀεροπορίας ταύτης ἦτο νὰ συστηθῇ τακτικὴ διὰ τοῦ ἀέρος συγκοινωνία, ἤτοι νὰ γείνῃ ἀρχὴ ἀεροπορίων τακτικῶν μεταξὺ διαφόρων τόπων· ἀλλὰ δυστυχῶς μεγάλη ἀποτυχία ἐπηκολούθησε τὸ πρῶτον ἐκεῖνο πείραμα. Πείραμα παρόμοιον ἐπανελήφθη τὸ 1867 ἀλλὰ καὶ πάλιν ἀπέτυχεν.

ΥΠΝΟΙ ΚΑΙ ΟΝΕΙΡΑ

.....

Εἶναι πολὺ ἀληθὲς ὅτι ὅσας ἰδέας ἀποκτήσει ὁ ἄνθρωπος παιδιόθεν, ταύτας ἔχει καὶ τὰς μᾶλλον μονίμους καὶ προσφιλεῖς εἰς αὐτόν. Διὰ τοῦτο ἀπαιτεῖται πολλὴ προσοχὴ ὥστε εἰς τὰ παιδία νὰ μὴ ἐμφυτεύωνται ἰδέαι στρεβλαί. Ὅλαι αἱ προλήψεις αἱ ὁποῖαι ἔφερον καὶ φέρουσι κακὰ ἀνυπολόγιστα εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἐκ τούτου ἔχουσι τὴν ἀρχήν των, διότι τίποτε ἄλλο δὲν εἶναι, εἰμὴ βαθέως ἐρριζωμένοι ἀπάτοι, ἀπὸ τὰς ὁποίας εἶναι πολὺ δύσκολον, ἂν ὄχι ἀδύνατον, νὰ ἐλευθερωθῇ τις ἀκολούθως. Τούτου ἕνεκα ὅστις θελήσῃ νὰ ἐκριζώσῃ αὐτὰς, ὅστις ἐπιχειρήσει νὰ δείξῃ τὴν σαθρότητά των, ὑποπίπτει εἰς τὴν δυσμένειαν τῶν ἐχόντων αὐτὰς καὶ κιδυνεύει καὶ αὐτὴν τὴν ζωήν του ὅταν ἄνθρωποι πονηροὶ καὶ αἰσχροκερδεῖς χάριν ἰδιοτελείας τὰς τρέφουσι καὶ τὰς ἐκμεταλεύονται. Ἀλλ' ὅλαι αἱ ἰδέαι, εἴτε ὀρθαί, εἴτε στρεβλαὶ δὲν εἶναι ἐπίσης εὐκρινεῖς εἰς τὸν ἄνθρωπον καὶ διὰ τοῦτο δὲν ριζόνονται ὅλαι ἐπίσης βαθέως. Αἱ μᾶλλον συγκεχυμέναι εἶναι καὶ αἱ μᾶλλον ἄστατοι. Τοιαύτη δὲ εἶναι καὶ ἡ ἰδέα τὴν ὁποίαν ἔχουσι περὶ τοῦ ὕπνου.

Τί εἶναι ὕπνος; Τὸ παιδίον τὸ ὁποῖον ἀκούει τὴν μητέρα του ἢ ἄλλην τινὰ ὅταν ναναρίζῃ νὰ λέγῃ:

Ὕπνε που πέρνεις τὰ μικρὰ καὶ 'πας καὶ τὰ 'μερώνης
Πάρε καὶ τὸ παιδάκι μου κι' ἄμε σιργιάνισέ το
Σὲ περιβόλια κ' εὐμορφιὰς καὶ πάλιν φέρεμέ το

νομίζει ὅτι ὁ ὕπνος εἶναί τις ἀόρατος ὁ ὁποῖος πέρνει τὸν ἄνθρωπον, τὸν πηγαίνει εἰς διάφορα μέρη καὶ τῷ δεικνύει ὅσα εἰς τὸ ὄνειρόν του βλέπει· ἀλλ' ἐπειδὴ θεωρεῖ τὸν κοιμώμενον παρόντα, ὅταν δὲ καὶ αὐτὸ πίπτῃ νὰ κοιμᾶται δὲν βλέπει κἀνένα νὰ τὸ πέρνῃ, ἀμφιβάλλει περὶ τοῦ τινὸς ἐκείνου καὶ οὕτω ἀποκτᾷ συγκεχυμένην περὶ τοῦ ὕπνου ἰδέαν, καὶ τοι εἰς τὴν ὁμιλίαν του μανθάνει καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ λέγῃ, «μ' ἐπῆρ' ὁ ὕπνος» καὶ τὰ τοιαῦτα.

Οἱ ἀρχαῖοι, οἵτινες ἐν τῇ ζωηρότητι τῆς φαντασίας των ἐθεοποίουν τὰ πάντα, ἐθεοποίησαν καὶ τὸν ὕπνον, γενεαλογήσαντες αὐτὸν υἱὸν τοῦ Ἐρέβου καὶ τῆς Νυκτὸς, κατοικοῦντα εἰς σπήλαιον βαθύτατον παρὰ τὴν εἴσοδον τοῦ Ἅδου, ὅπου οὐδέποτε αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες φθάνουσιν. Ἦτο δὲ βασιλεὺς ὅλων τῶν ζώντων καὶ ἀδελφὸς τοῦ θανάτου, ἔχων καὶ ἄλλους ἀδελφοὺς τοὺς Ὀνείρους καὶ υἱὸν τὸν Μορφέα. Μύθος φανερῶν τὴν συγκεχυμένην ἰδέαν τὴν ὁποίαν καὶ οἱ ἀρχαῖοι εἶχον περὶ τοῦ ὕπνου.

Ἀλλ' ἂν ἀφίσωμεν τὰ φαντασιώδη ταῦτα καὶ ἐξετάσωμεν τὸ πρᾶγμα βαθύτερον βλέπομεν ὅτι ὁ ὕπνος οὔτε ὄν τι ἀόρατον εἶνσι, οὔτε θεός τις, ἀλλ' ἁπλῶς ἡ ἔλλειψις τῆς ἐγρηγόρσεως, ἀπαραλλάκτως ὅπως σκότος εἶναι ἡ ἔλλειψις τοῦ φωτὸς καὶ στασιμότης ἡ ἔλλειψις τῆς κινήσεως· καὶ διὰ νὰ σχηματίσωμεν ὀρθὴν περὶ αὐτοῦ ἰδέαν ἀρκεῖ μόνον νὰ μάθωμεν πῶς κοιμώμεθα.

Αὐτὸς ὁ κοιμώμενος οὐδόλως εἰξεύρει πῶς μεταβαίνει ἐκ τῆς ἐγρηγόρσεως εἰς κατάστασιν ὕπνου. Ἂν ὅμως, ἡμεῖς ἔξυπνοι ὄντες, παρατηρήσωμέν τινα κοιμώμενον ἀμέσως βλέπομεν ὅτι ὅλον του τὸ σῶμα εὑρίσκεται εἰς κατάστασιν νάρκης. Καὶ πρῶτον τὰ αἰσθητήρια αὐτοῦ δὲν ἐργάζονται· οἱ ὀφθαλμοὶ εἶναι κεκλεισμένοι, ἂν δὲ καὶ ἀνοιγῶσι δὲν βλέπουσι· τὰ ὦτά του δὲν ἀκούουσιν, ἡ ὄσφρησίς του, ἡ γεῦσίς του, ἡ ἁφή του εἶναι εἰς ἀργίαν. Δεύτερον ὅλα του τὰ μέλη τὰ ὁποῖα κινεῖ θεληματικῶς ὅταν ἦναι ἔξυπνος, τώρα μένουσιν ὡς νεκρὰ καὶ διὰ νὰ τὰ κινήσῃ πρέπει ἐν μέρει νὰ ἐξυπνήσῃ. Τρίτον ἡ ἀναπνοή του ἐξακολουθεῖ μὲν ἀλλ' ὄχι τόσον ταχεῖα ὅσον ὅταν ἦναι ἔξυπνος· προσέτι οἱ παλμοὶ τῆς καρδίας του δὲν ἔπαυσαν, τὸ ὁποῖον σημαίνει ὅτι ἡ τοῦ αἵματος κυκλοφορία ἐξακολουθεῖ γινομένη. Ἂν αὕτη παύσῃ καὶ ὁ ὕπνος μεταβάλλεται εἰς θάνατον. Ἐπίσης δὲ οὐδὲ ἡ χώνευσις τῶν τροφῶν παύει. Ὁ πλαγιάζων ἐνῷ πρῶτον δειπνεῖ, τὸ πρωὶ ἐγείρεται πεινασμένος. Περὶ δὲ τοῦ νοῦ εἰξεύρωμεν ὅτι καὶ οὗτος διαρκοῦντος τοῦ ὕπνου ἀναπαύεται πῶς ὅμως καὶ ποῦ ὅλως διόλου ἀγνοοῦμεν.

Ἂν ἤδη θεωρήσωμεν τὸ πρᾶγμα ἔτι πλησιέστερον, ἂν ἔλθωμεν εἰς ἀνατομικὰς παρατηρήσεις, βλέπομεν πρῶτον ὅτι τὰ αἰσθητή-

ριά μας καὶ ὅλα τὰ μέρη τοῦ σώματός μας, ὅσα κινοῦμεν ὅταν θέλωμεν, διαπερῶνται ὑπὸ νεύρων καὶ κινοῦνται διὰ μυόνων, τοὺς ὁποίους ταῦτα τὰ νεῦρα θέτουσιν εἰς κίνησιν· τὰ νεῦρα ταῦτα κοινὸν κέντρον ἔχουσι τὸν ἐγκέφαλον· δεύτερον, ὅτι ἡ καρδία, οἱ πνεύμονες, τὰ ἔντερα καὶ ὅλοι οἱ ἐντός τοῦ σώματός μας ἐργαζόμενοι ἀδένες, τοὺς ὁποίους δὲν δυνάμεθα νὰ κινῶμεν κατὰ θέλησιν, ὑπείκουσιν εἰς ἄλλου εἴδους νεῦρα τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουσι κέντρον των τὸν ἐγκέφαλον, ἀλλὰ συνέχονται μὲ τοὺς μικροὺς μυελοὺς,τοὺς διεσπαρμένους καθ' ὅλον τὸ σῶμα, οἱ ὁποῖοι καὶ ὀνομάζονται γάγγλια· καὶ τρίτον ὅτι τὰ δύο ταῦτα νευρικά μας συστήματα εἶναι σχεδὸν ἀνεξάρτητα τὸ ἓν ἀπὸ τοῦ ἄλλου καὶ ἑπομένως δυνατὸν τὸ ἓν νὰ ἐργάζηται ὅταν τὸ ἄλλο ἡσυχάζῃ. Πάντα τὰ νεῦρα τοῦ πρώτου,τοῦ κυρίως νευρικοῦ μας συστήματος ἔχουσι τὴν ἀρχήν των εἰς τὸ κοινὸν των κέντρον, τὸν ἐγκέφαλον, ἐκ τοῦ ὁποίου δίδονται πᾶσαι αἱ διαταγαὶ εἰς τὰ μέλη διὰ νὰ ἐκτελέσωσι τὰς διαφόρους των κινήσεις καὶ εἰς τὸν ὁποῖον μεταβιβάζονται διὰ τῶν αἰσθητηρίων πᾶσαι αἱ ἐκ τῶν ἔξω ἐντυπώσεις. Πῶς ὅμως γίνονται ταῦτα εἶναι εἰς ἡμᾶς κεκρυμμένον. Ἀνοίγω βιβλίον· οἱ ὀφθαλμοί μου βλέπουσι τὰ ἐν αὐτῷ γράμματα, μεταβιβάζουσιν εἰς τὸν ἐγκέφαλόν μου τὰ σημεῖα· ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου διὰ τῶν καταλλήλων νεύρων διατάσσονται τὰ τῆς φωνῆς ὄργανα νὰ ἀπαγγείλωσι τὰ σημαινόμενα. Διὰ τῶν δύο τούτων πράξεων ἀναγινώσκω. Τί ὅμως συμβαίνει μεταξὺ τῶν ὀφθαλμῶν μου καὶ τοῦ ἐγκεφάλου; Τί μεταξὺ τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τοῦ νοῦ; Τί τέλος μεταξὺ τοῦ κεντρικοῦ ἐκείνου ὀργάνου καὶ τῶν ὀργάνων τῆς φωνῆς μου; Ἀγνοῶ. Τοῦτο δι' ἐμὲ εἶναι μυστήριον, μυστήριον ὅμως τὸ ὁποῖον μοὶ φανερώνει ὅτι ὁ νοῦς κύριόν του ὄργανον ἔχει τὸν ἐγκέφαλον.

Μετὰ τὰ ὀλίγα ταῦτα ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ θέμα μας. Κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους τινὲς ἐκ τῶν ἀληθῶς ἐπιστημόνων ἰατρῶν ἔλαβον εὐκαιρίαν νὰ παρατηρήσωσιν ὅτι τὴν ὥραν κοθ' ἣν ὁ ἄνθρωπος καταγινάζεται ἀπὸ ὕπνον ὁ ἐγκέφαλός του ἀρχίζει νὰ γίνηται χλωρὸς καὶ νὰ σμικρύνηται,καὶ ὅσον ὁ ὕπνος γίνεται βαθύτερος τόσον καὶ ὁ ἐγκέφαλος περισσότερον σμικρύνεται καὶ χλωμιάζει,ὅταν δὲ πάλιν ὁ ἄνθρωπος ἐξυπνῇ τότε καὶ ὁ ἐγκέφαλος κοκκινίζει καὶ διαστέλλεται. Ἡ μεταβολὴ αὕτη τοῦ ἐγκεφάλου ἔχει πολλὴν ὁμοιότητα καὶ ἀναλογίαν μὲ τὴν μεταβολὴν τὴν γενομένην εἰς τὰς παρειὰς ὅταν αὗται χλωμιάζωσι καὶ μαραίνωνται καὶ ὅταν πάλιν κοκκινίζωσι καὶ γίνωνται ζωηραί· καθότι ἔχει καὶ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. Τὸ αἷμα ἀνερχόμενον εἰς τὸ πρόσωπον κοκκινίζει καὶ διαστέλλει τὰς παρειὰς, ἀποσυρόμενον δὲ ἀφίνει αὐτὰς χλωμὰς καὶ μαραμένας. Οὕτω καὶ εἰς τὸν ἐγκέφαλον· ὅταν εἰσρεύσῃ εἰς αὐτὸν αἷμα οὗτος γίνεται κόκκινος καὶ διαστέλλεται, ἀφοῦ δὲ τὸ αἷμα ἀποσυρθῇ μένει χλωμὸς καὶ συνεσταλμένος. Ὁ ἐγκέφαλος λοιπὸν ὡς ὄργανον σωματικὸν διὰ νὰ ἦναι ζωηρὸς καὶ νὰ ἐργάζηται ἀπαιτεῖ καὶ καταλλήλον τινα ποσότητα αἵματος, ἄνευ τοῦ ὁποίου μένει μαραμένος καὶ γίνεται ἀργός. Ἕπεται λοιπὸν ὅτι ἅμα τὸ αἷμα ἀποσυρθῇ ἀπο τὸν ἐγκέφαλον ἐπέρχεται ὕπνος, καὶ ἅμα τὸ αἷμα ἐπανέρχεται εἰς αὐτὸν ὁ ὕπνος ἀποδιώκεται. Διὰ τοῦτο καὶ ὅταν αἰσθανώμεθα τὴν κεφαλήν μας νὰ κτυπᾷ, τὸ ὁποῖον σημαίνει ὅτι ἔχει εἰς τὸν ἐγκέφαλον πολὺ αἷμα, ὅσον καὶ ἂν προσπαθῶμεν δὲν δυνάμεθα νὰ κοιμηθῶμεν.ὅταν δὲ κουρασθῶμεν,ἐπειδὴ τὸ αἷμα δὲν ἀνέρχηται εἰς αὐτὸν ὅσον ἀπαιτεῖται,νυστάζομεν·ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ κυκλοφορία τοῦ αἵματός μας δὲν ὑπόκειται εἰς τὸ νευρικόν μας σύστημα, δι' οὗ ἐκτελοῦμεν τὰς θεληματικὰς κινήσεις, διὰ τοῦτο καὶ ὁ ὕπνος μας εἶναι ἀνεξάρτητος ἀπὸ τὴν θέλησίν μας. Ποσάκις θέλομεν νὰ κοιμηθῶμεν καὶ δὲν δυνάμεθα : ποσάκις δὲ πάλιν ἐπιθυμοῦμεν νὰ μείνωμεν ἔξυπνοι καὶ κυριευόμεθα ὑπὸ ὕπνου ;

Πλὴν πῶς τὸ αἷμα ἀποσύρεται οὕτω περιοδικῶς ἀπὸ τὸν ἐγκέφαλον καὶ μᾶς κάμει νὰ κοιμώμεθα καὶ πάλιν εἰσέρχεται καὶ μᾶς ἀφυπνίζει ;

Ὁ ὕπνος ὅταν ἔρχηται τοὺς κόπους ἀναστέλλει
Καὶ φέρων τὴν ἐνίσχυσιν ἰς τὰ κεκμηκότα μέλη
Τὰ κάμει πάλιν ζωηρά.

Ἐν ὅσῳ διαμένομεν ἔξυπνοι αἱ διάφοροι κινήσεις μας ἐξαντλοῦσι τὰς δυνάμεις τοῦ σώματός μας, τὸ ὁποῖον διὰ νὰ διατηρῆται ὑγιὲς πρέπει νὰ ἀνακτᾷ πάλιν αὐτάς. Διὰ νὰ ἀνακτηθῶσι λοιπὸν αἱ δυνάμεις ἀνάγκη πᾶσαι αἱ μὲν ἐξαντλοῦσαι αὐτὰς κινήσεις νὰ παύωσιν, αἱ δὲ ἀναζωπηροῦσαι αὐτὰς λειτουργίαι, ὁποῖαι εἶναι ἡ χώνευσις τῶν τροφῶν ἡ τοῦ αἵματος κυκλοφορία, καὶ ἡ θρέψις νὰ διατηρῶνται. Πρὸς ἐκτέλεσιν δὲ τούτου ὁ

πάνσοφος καὶ πανάγαθος Δημιουργὸς τὰς μὲν τελευταίας ταύτας λειτουργίας δὲν ὑπέταξεν ὑπὸ τὸ κυρίως νευρικόν μας σύστημα, ἀλλ' ἔθεσεν αὐτὰς ὑπὸ ἰδιαίτερον ἐν δὲ τῷ σώματι ἔθηκε θαυμαστόν τινα καὶ ἁπλούστατον μηχανισμόν, δι' οὗ τὸ σκοπούμενον ἐπιτυγχάνεται. Τὸ αἷμα διὰ νὰ διαβιβασθῇ εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ σώματος διέρχεται διὰ τῶν ἀρτηριῶν, αἱ ὁποῖαι ὅσον ἀπομακρύνονται τῆς καρδίας τόσον διακλαδίζονται ἕως οὗ καταντῶσι μικροσκοπικαί. Καὶ εἰς τὸν ἐγκέφαλον λοιπὸν διὰ τῶν ἀρτηριῶν ἀναβαίνει τὸ αἷμα. Μέρις ὅμως τῶν ἀρτηριῶν τούτων ὁ θεὸς ἔθεσε σειρὰν εἴδους τινὸς δακτυλίων καλυπτόντων αὐτὰς καὶ δυναμένων νὰ συστέλλωνται καὶ νὰ διαστέλλωνται· ὑπὸ τῶν δακτυλιδίων δὲ τούτων σφιγγόμεναι κατὰ τὸν λαιμὸν αἱ πρὸς τὸν ἐγκέφαλον διευθυνόμεναι ἀρτηρίαι ἐμποδίζουσιν ἀνέλθῃ μέχρις αὐτοῦ τὸ αἷμα, ἐνῷ ἀφ' ἑτέρου ὅσον ὑπάρχει εἰς αὐτὸν διὰ τῶν φλεβῶν ἀποσύρεται καὶ οὕτως ἀφίνει τὸν ἐγκέφαλον χωρὶς αἷμα, ἤτοι χλωμὸν καὶ συνεσταλμένον. Ἅμα τὸ αἷμα ἀποσυρθῇ ἀπ' αὐτοῦ τὸ κεντρικὸν τοῦτο ὄργανον παύει ἐργαζόμενον· τότε δὲ καὶ πάντα τὰ νεῦρα τὰ ὁποῖα ἔχουσι τὴν ἀρχήν των ἀπ' αὐτοῦ πίπτουσιν εἰς ἀχρηστίαν. Ἐπειδὴ δὲ ταῦτα εἶναι ἀκριβῶς ἐκεῖνα δι' ὧν ἐκτελοῦμεν τὰς θεληματικὰς κινήσεις, ἤτοι τὰς ἐξαντλούσας τὰς δυνάμεις τοῦ σώματος, διὰ τοῦτο καὶ πᾶσα τοιαύτη κίνησις παύει, τὸ δὲ σῶμα πίπτει εἰς νάρκωσιν ἕωσοῦ αἱ μὴ παύουσαι λειτουργίαι, αἱ ἀνεξάρτηται ἀπὸ τὰ νεῦρα ταῦτα, ἐνισχύσωσι καὶ πάλιν αὐτὸ ὁπότε δὴ καὶ τὰ σφίγγοντα τὰς ἀρτηρίας δακτύλια ἀνοίγονται καὶ τὸ αἷμα ἀνέρχεται εἰς τὸν ἐγκέφαλον καὶ ἀποδιώκει τὸν ὕπνον. Πόσον θαυμαστὰ εἶναι τὰ ἔργα τοῦ ὑψίστου.

Ἐκ τῶν ὀλίγων τούτων ὁ νουνεχὴς ἀναγνώστης δύναται νὰ συμπεράνῃ πολλά, ὡς λ. χ. ὅταν νύκτα τινὰ κακοκοιμηθῶμεν τὴν ἑπομένην ἡμέραν δὲν εἴμεθα ἐντελῶς καλά, ἐπειδὴ αἱ δυνάμεις τοῦ σώματος δὲν ἀναπληροῦνται ὅσον χρειάζεται· ὅταν κοπιάσωμεν πολὺ κοιμώμεθα βαθύτερον, καὶ πολλὰ ἄλλα τὰ ὁποῖα ἀφίνοντες μεταβαίνομεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ ὕπνος οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ἁπλῶς τῆς ἐγρηγόρσεως ἔλλειψις, ὅπως σκότος εἶναι ἡ ἔλλειψις τοῦ φωτός.

Τοιοῦτος ὁ φυσικός, ὕπνος κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὁποίου, ὅταν δὲν ἦναι βαθὺς καὶ ἐντελὴς (καὶ τότε ὁ ἐγκέφαλος δὲν εἶναι ἐντελῶς χλωμὸς καὶ συνεσταλμένος, ἀλλ' ἐν μέρει ἐργάζεται) ἐπειδὴ δὲν καταπαύῃ καὶ ἡ τοῦ φανταστικοῦ ἐργασία, ἀλλὰ μονον μένει ἀχαλίνωτος ὑπὸ τῆς θελήσεως, βλέπομεν καὶ τὰ ὄνειρα τὰ τόσον ἀλλόκοτα καὶ παράξενα πολλάκις, ἐπὶ τῶν ὁποίων, μεθ' ὅσα ἐδημοσιεύσαμεν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, κρίνομεν περιττὸν νὰ ἐπανέλθωμεν.

Ἀλλὰ τὸ ὄνομα ὕπνος δὲν περιορίζεται μόνον εἰς τὸν γραφέντα, τὸν φυσικόν. Οἱ χριστιανοὶ ὕ π ν ο ν ὀνομάζουσι καὶ τὸν κοινῶς λεγόμενον θάνατον, καὶ τὸν ὀνομάζουσιν οὕτω πρῶτον μὲν διότι δὲν θεωροῦσιν αὐτὸν ὡς καταστροφὴν τῆς ζωῆς ἀλλὰ μόνον ὡς ἀνάπαυλαν, μετὰ τὴν ὁποίαν πάλιν θὰ ἐξυπνήσωσι διὰ νὰ μὴ κοιμῶνται πλέον· καὶ δεύτερον διότι ὡς ὁ φυσικὸς ὕπνος οὕτω καὶ οὗτος καταπαύει τὰς λύπας καὶ τοὺς κόπους, τοὺς πόνους καὶ τὰ βάσανα τῆς παρούσης πολυμόχθου ζωῆς. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος γράφων πρὸς τοὺς Κορινθίους, ἀφοῦ ἀναφέρῃ τοὺς μάρτυρας τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, λέγει «ἐξ ὧν οἱ πλείους μένουσιν ἕως ἄρτι, τινὲς δὲ καὶ ἐ κ ο ι μ ή θ η σ α ν.» (Α. Κεφ. ιε'. 6). Καὶ πρὸς Θεσσαλονικεῖς «οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ τῶν κ ε κ ο ι μ η μ έ ν ω ν ἵνα μὴ λυπῆσθε καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα». ὅπου πολλάκις ἐπαναλαμβάνει τὴν λέξιν (ἴδε πρὸς Θεσ. Α'. δ'. 13 —). Καὶ ὁ Ἰησοῦς δὲ ἀναγγέλων εἰς τοὺς δώδεκα τὸν θάνατον τοῦ Λαζάρου λέγει «ὁ Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κ ε κ ο ί μ η τ α ι ἀλλὰ πορεύομαι ἵνα ἐ ξ υ π ν ί σ ω αὐτόν.» (Εὐαγ. Ἰων. ια'. 11). Καὶ εἰς ὅλα δὲ τὰ συγγράμματα τῶν Προφητῶν καὶ τῶν Ἀποστόλων ἀναγινώσκομεν περὶ τῶν καλῶν ἀνθρώπων οὐχὶ ὅτι ἀπέθανον, ἀλλ' ὅτι ἐ κ ο ι μ ή θ η σ α ν καὶ ἑπομένως θὰ ἐξυπνησθῶσιν πάλιν· ἐνῷ οἱ μὴ ἅγιοι, ἤτοι οἱ κακοὶ καὶ ζῶντες ἔτι ὀνομάζονται νεκροί, ὡς μὴ ζῶντες τὴν πνευματικὴν ἐκείνην ζωὴν ἥτις οὐδέποτε παύει καὶ τὴν ὁποίαν διὰ νὰ ἀποκτήσῃ τις πρέπει νὰ ἀναγεννηθῇ καὶ νὰ γίνῃ κτίσμα νέον, κατ' εἰκόνα θεοῦ, ὅστις εἶναι δίκαιος καὶ εὔσπλαγχνος, ἀληθὴς καὶ ἀγαθός, ἐνῷ αὐτοὶ εὐχαριστοῦνται εἰς τὴν ἀδικίαν, αὐτοὶ καταπιέζουσιν, αὐτοὶ ἀγαπῶσι τὸ ψεῦδος, αὐτοὶ χαίρουσιν εἰς τὴν ἀπάτην. Τοιαύτη καὶ ἡ Χριστιανικὴ σημασία τῆς λέξεως ὕπνος, σημασία εἰς τοὺς χριστιανοὺς ἐπίσης γλυκεία ἢ καὶ γλυκυτέ-

ρα τῆς τοῦ κοινοῦ μας καὶ φυσικοῦ ὕπνου.

Ἐκτὸς τούτων συμβαίνει εἰς τὴν κοινὴν ὁμιλίαν, λέγοντες περὶ ἀνθρώπων τινῶν ὅτι «οἱ δεῖνα κοιμῶνται» νὰ ἐννοῶμεν ὅτι αὐτοὶ εὑρίσκονται εἰς σκότος, ἀγνοοῦσι τὰ διατρέχοντα, δὲν διακρίνουσι τὴν θέσιν των οὔτε τὴν τῶν περὶ αὐτούς· τοιοῦτος χαρακτηρισμὸς τούτων φαίνεται μὲν πρόσφορος καὶ οὐχὶ ἀφύσικος, ἀλλ' εἶναι ἐν μέρει μόνον, καθότι οὐ μόνον τὰ καλὰ τοῦ φυσικοῦ ὕπνου δὲν ἔχει ὁ ὕπνος των, οὐ μόνον ὠφέλιμος δὲν εἶναι, ὡς ἐκεῖνος, ἀλλὰ καὶ βλαβερὸς καὶ εἰς ἓν μόνον πρὸς ἐκεῖνον ὁμοιάζει. Καθὼς δηλαδὴ ὁ κοινὸς ὕπνος μᾶς ἁρπάζει οὕτως εἰπεῖν ἀπὸ τοῦ πραγματικοῦ κόσμου καὶ μᾶς φέρει, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, εἰς κόσμους φαντασιώδης, μὴ ἀφίνων νὰ βλέπωμεν ποῦ εὑρισκόμεθα καὶ τί περὶ ἡμᾶς γίνεται, καθὼς ἐκεῖνος μᾶς ἀποκλείῃ ἀπὸ τοῦ πραγματικοῦ φωτὸς καὶ μᾶς ἀφίνει εἰς πραγματικὸν σκότος, τοιουτοτρόπως καὶ ἡ κατάστασις αὕτη, ἣν δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν ὕπνον πνευματικόν, κρατεῖ τὸν ἄνθρωπον μακρὰν τῆς ἀληθείας, ἤτοι εἰς σκότος πνευματικόν, πλανᾷ αὐτὸν δι' ὀδυνηρᾶς ἀπάτης. Καὶ εἰ μὲν ὁ πνευματικὸς οὗτος ὕπνος εἶναι βαθύς, εἶναι ἐντελής, τότε μόνον κατὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ σώματος καὶ τὴν κακίαν, ἥτις κατατρώγει τὸν ἄνθρωπον, διαφέρει οὗτος ἀπὸ τὰ ἄλογα κτήνη· εἰδὲ καὶ δὲν εἶναι ἐντελής, τότε οἱ ὑπ' αὐτοῦ κατεχόμενοι πλανῶνται μὲ ὄνειρα, ὄνειρα ἀπατηλά, ἐκλαμβάνοντες τὸ ψεῦδος ἀντὶ τῆς ἀληθείας, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου δυνάμεθα νὰ τοὺς διακρίνωμεν. Τὰ ἀπατηλά των ταῦτα ὄνειρα εἶναι τόσον ποικίλα καὶ πολυπληθῆ ὥστε δὲν μᾶς ἐπιτρέπει ἡ θέσις οὔτε κἂν νὰ τὰ ἀπαριθμήσωμεν. Πλὴν καὶ πάλιν μικρὸν θὰ ἦτο τὸ κακὸν ἂν ὁρμαὶ ἀκάθεκτοι, ὁρμαὶ οὐχὶ φαντασιώδεις ἀλλὰ πραγματικαὶ δὲν ἀνεμιγνύοντο μὲ τὰ τοιαῦτά των ὀνείρατα. Καθὼς εἰς τὸν κοινὸν ὕπνον συμβαίνει πολλάκις ὁ κοιμώμενος νὰ διψᾷ, καὶ διψῶν νὰ ὀνειρεύεται ὅτι εὑρίσκει ὕδωρ, φέρει αὐτὸ εἰς τὸ στόμα του, πίνει, ἀλλὰ ὅσον πίνει τόσον περισσότερον διψᾷ, καὶ μόνον ὅταν ἐξυπνήσῃ καὶ πίῃ καταπαύει τὴν δίψαν του, τοιουτοτρόπως καὶ οἱ τὸν πνευματικὸν ὕπνον κοιμώμενοι, αἰσθάνονται πόθον διακαῆ, ὁρμὴν ἀκάθεκτον νὰ φθάσωσιν εἰς τὴν κατάστασιν ἐκείνην τὴν ὁποίαν ὀνομάζουσιν εὐτυχίαν, ἐπειδὴ ὁ τοιοῦτος πόθος εἶναι ἔμφυτος εἰς πάντα ἄνθρωπον, καὶ ὀνειρεύονται μέσα φαντασιώδη, δι' ὧν νομίζουσιν ὅτι φθάνουσιν· ἀλλ' ὅσον κοπιάζουσι τόσον ἀθλιέστεροι καὶ ἐλεεινότεροι καταντῶσιν. Ἡ δίψα αὕτη τοῖς ἐδόθη διὰ νὰ ἐξυπνήσωσι καὶ νὰ πίωσι τὸ ὕδωρ τῆς ζωῆς, τὸ ὁποῖον φέρει τὴν ἀναφαίρετον πλέον εὐδαιμονίαν, ἀλλ' αὐτοὶ προτιμῶσι νὰ μένωσι κοιμώμενοι καὶ ἂς πίνωσι τὸ αὐξάνον τὴν δίψαν φαντασιῶδες ὕδωρ!

Ἕκαστος τῶν κοιμωμένων τὸν πνευματικὸν τοῦτον ὕπνον ἔχει καὶ ἰδίαν πορείαν, ἣν ἀτομικόν του συμφέρον ὀνομάζει, ὡς καὶ πᾶς κοιμώμενος βλέπει καὶ τὸ ἰδικόν του ὄνειρον· ὡς ἐκ τούτου δὲοί τοιοῦτοι πλανῶνται εἰς χάος τι ἀδιέξοδον ἀνὰ πᾶν βῆμα σκοντάπτοντες ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἐρχόμενοι εἰς σύγκρουσιν πρὸς ἀλλήλους. Τὰ μόνα προσφιλῆ των εἶναι τὰ πάθη του ἐγώ των. Δι' αὐτοὺς οὔτε πατὴρ, οὔτε μήτηρ, οὔτε ἀδελφὸς, οὔτε φίλος εἶναί τι προσφιλές· μόνα τὰ ὁποῖα βλέπουσι μὲ καλὸν ὄμμα, καὶ τοῦτο πρὸς ὥραν, εἶναι ὅσα κολακεύουσι τὰ κατέχοντα αὐτοὺς πάθη. Οὗτοι εἴτε ἱερεῖς εἶναι, εἴτε πλούσιοι, εἴτε ἔμποροι, εἴτε τεχνῖται, ἢ ἐργατικοὶ οὐδὲν ἄλλο σκέπτονται ἢ πῶς νὰ ὑποσκελίζωσι τοὺς ἄλλους, τοὺς ὁποίους ἀδιακόπως ἐπιβουλεύονται, οὐδὲν ἄλλο πράττουσιν ἢ νὰ ἀπατῶσι πάντα ἐρχόμενον μετ' αὐτῶν εἰς συναλλαγὴν διότι τοῦτο νομίζουσιν ὅτι ἀπαιτεῖ τὸ ἀγαπητὸν αὐτῶν συμφέρον! Καὶ ἐν τούτοις φαντάζονται ὅτι ταῦτα θὰ τοὺς φέρωσι τὴν ποθουμένην εὐδαιμονίαν, διὰ τούτων θὰ καταντήσωσιν εὐτυχεῖς, ταῦτα νομίζουσι τὰ μόνα μέσα δι' ὧν ἐπιτυγχάνεται ἡ μακαριότης! Ὁποία τύφλωσις!

Ἀλλ' ἄραγε δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀφυπνισθῶσιν οἱ τοιοῦτον ὕπνον κοιμώμενοι; φοβούμεθα ὄχι. Ὁ κοιμώμενος σπανίως, σπανιώτατα εἰξεύρει ὅτι κοιμᾶται· ὅταν δὲ ὀνειρεύηται νομίζει ὅτι πραγματικῶς εὑρίσκεται εἰς τὸ μέρος ὅπου ὀνειρεύεται, ὅτι πραγματικῶς πράττει ὅσα κατ' ὄναρ βλέπει. Διὰ νὰ πεισθῇ ὅτι ὀνειρεύεται εἶναι ἀδύνατον· πρέπει νὰ ἐφυπνισθῇ καὶ τότε νὰ πεισθῇ ὅτι ὠνειρεύετο. Πόσον δὲ δυσαρεστεῖται κατὰ τοῦ ἀφυπνίζοντος πάντες γινώσκομεν. Τὸ αὐτὸ τοῦτο ἦ καὶ πολὺ χεῖρον συμβαίνει καὶ εἰς τοὺς τὸν πνευματικὸν ὕπνον κοιμωμένους. Τὸ δὲ δεύτερον ἐκ τῶν ἀπατηλῶν ὀνείρων ὑφ' ἃ διατελοῦσιν εἶναι ἡ ἐπάρατος οἴησις, δι' ἧς νομίζουσιν ὅτι αὐτοὶ εἶναι ἡ λαμπὰς τῆς οἰκουμένης, ὅτι αὐτοὶ τό-

σον τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ὑψηλότερον ἵστανται ὥστε πάντα τὰ ἄλλα ἐθνη τοὺς φθονοῦσι διὰ τὰ σπάνιά των προτερήματα καὶ διὰ τὴν ἔξοχον καταγωγήν των. Διὰ ταῦτα ὅστις ζητήσει νὰ τοὺς ἀφυπνίσῃ, ἐπειδὴ τοὺς ἀποσπᾷ ἀπὸ τὰ προσφιλῆ αὐτῶν ὄνειρα, ὑποπίπτει εἰς τὴν δυσμένειαν των, λέγεται ἐχθρός των, συκοφαντεῖται ὡς προδότης τῆς πατρίδος, ἐνῶ προδότται τῆς πατρίδος των εἶναι αὐτοί. Εἶναι λοιπὸν δυνατὸν οἱ τοιοῦτοι νὰ ἀφυπνισθῶσιν; Εἰς ἡμᾶς τοὐλάχιστον φαίνεται ἀδύνατον. Καὶ ἐν τούτοις οὐδόλως ἀπελπιζόμεθα διότι «τὰ ἀδύνατα παρ' ἀνθρώποις δυνατά ἐστι παρὰ τῷ Θεῷ.»

ΠΕΡΙΕΡΓΟΣ ΕΟΡΤΗ ΕΝ ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Ἐκ πάντων τῶν ὀνομάτων τῶν ἀπαντωμένων εἰς τὴν Γερμανικὴν ἱστορίαν τοῦ δεκάτου ἕκτου αἰῶνος, τὸ τοῦ Δ. Μαρτίνου Λουθήρου εἶναι τὸ ἐξοχώτερον· τιμᾶται δὲ οὐ μόνον ἐν Γερμανίᾳ ἀλλὰ καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας χώρας. Οἱ Γερμανοὶ δικαίως σεμνύνονται δι' αὐτὸν καὶ οὐδέποτε θέλουσι τὸν λησμονήσει. Καίτοι οὐχὶ τέλειος, ἦτο ὅμως μέγας ἀνήρ. Τὸ ὄνομά του μέχρι σήμερον ἀντηχεῖ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ Βατικανῷ, ὅπου πικρῶς μισεῖται, ἐνῶ ἐν Γερμανίᾳ πᾶν ὅ,τι ἐνθυμίζει αὐτὸ μετ' ἐπιμελείας συνάγεται καὶ ἱερὸν θεωρεῖται.

Οὐ μακρὰν τοῦ Κοβούργου, πρὸς τὸ νοτειοανατολικὸν μέρος τοῦ Θουριγγιανοῦ δάσους ἐπὶ ὁδοῦ ἀρχαίας, ἣν ἐχάραξε Κάρολος ὁ μέγας, ὑπῆρχε ξενὼν πρὸς ἀναψυχὴν τῶν ὁδοιπόρων, οἵτινες διενυκτέρευον ἐκεῖ, φυλαττόμενοι ὑπὸ μικροῦ στρατιωτικοῦ ἀποσπάσματος. Ὁ ἀρχαῖος δρόμος σήμερον ἕνεκα τῶν σιδηροδρόμων σχεδὸν μένει ἔρημος καὶ τὸ ξενοδοχεῖον ἐκεῖνο ἄχρηστον, μόνον δὲ χωρίον τι, Ἰουδεμβάχη καλούμενον, δίδει τὸ ὄνομά του εἰς τὴν θέσιν. Πόσον ἀρχαῖον ἦτο τὸ ξενοδοχεῖον ἐκεῖνο εἰς ἡμᾶς εἶναι ἄγνωστον, λέγεται ὅμως ὅτι ὁ τελευταῖος κάτοχός του εἶχε κατάστοιχον περιέχον ὀνόματα ὁδοιπόρων ἐπισήμων, ὅσοι κατέλυσαν ἐκεῖ ἀπὸ τοῦ 1457 μέχρι τοῦ 1870· μεταξὺ δὲ τῶν ὀνομάτων τούτων, ὀνομάτων ἡγεμόνων, ἐλεκτόρων, δουκῶν καὶ ἐπισκόπων, ἦτο καὶ τὸ τοῦ δόκτορος Μ. Λουθήρου. Κατέλυσε δὲ ἐκεῖ ὁ Λουθῆρος κατὰ τέσσαρας διαφόρους περιστάσεις καὶ διὰ τοῦτο μᾶλλον ἢ διὰ πᾶν ἄλλο τὸ ξενοδοχεῖον τῆς Ἰουδεμβάχης διετηρεῖτο ὡς ἀξιοσημείωτον. Ἱστάμενον ἐπὶ ὑψώματος, δύο χιλιάδας ποδῶν ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, τὸ ταπεινὸν ξύλινον κτίριον δὲν ἠδύνατο νὰ κρυβῇ, δερόμενον ὅμως ὑπὸ τῶν καταιγίδων πέντε ἴσως αἰώνων ἐσαπήθη, καὶ ἦτο ἀδύνατον ἐπὶ πλέον νὰ διατηρηθῇ. Πλὴν ἔμπορός τις τῆς Σοννεβέργης, ἄνθρωπος πλούσιος καὶ ἐπιθυμῶν νὰ τὸ διατηρήσῃ ἀπεφάσισε νὰ τὸ ἀγοράσῃ καὶ νὰ τὸ ἀνεγείρῃ ἐκ νέου εἰς πλησιόχωρον θέσιν. Ἐκτελέσας τὴν ἀπόφασίν του ταύτην ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὅστις καλεῖται Φλάϊσμαν, ἐστόλησε τὸ νεόδμητον ξενοδοχεῖον μὲ ἐπιπλα ἀρχαῖα, οἷα κατὰ τὴν δεκάτην ἕκτην ἑκατονταετηρίδα κατεσκευάζοντο, καὶ προσέτι ἐσκέφθη νὰ τελέσῃ ἑορτὴν, πρὸς τιμὴν τοῦ Λουθήρου καὶ τοῦ ἔργου αὐτοῦ, κ' ἣν πολλοὶ προσεκλήθησαν. Ἡ ἑορτὴ αὕτη πράγματι ἐγένετο καὶ ὡς περίεργον καὶ διδακτικὴν περιγράφομεν αὐτὴν ἐνταῦθα.

Τὴν πρώτην Αὐγούστου κατὰ Λατίνους, ἡμέραν Σαββάτου τὰ προεόρτια ἤρξαντο ἐπὶ τοῦ ὄρους Σχόενβεργ (ὡραῖον ὄρος) τὸ ὁποῖον ὑπέρκειται τῆς πόλεως Σοννεβέργης, ἐφ' οὗ καὶ κεῖται τὸ νέον κτίριον, τὸ εἰς τὸν Δ. Μαρτῖνον Λουθῆρον ἀφιερωθέν. Ἤρξαντο δὲ διὰ τῆς ὑποδοχῆς τοῦ μεγάλου Δουκὸς τοῦ Μαϊνεγγεν, ὅστις ἦλθε νὰ τιμήσῃ τὴν ἑορτήν. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὁ τέκτων, ὁ ἀναγείρας τὸ κτίριον, παρεδωκεν εἰς τὸν νέον αὐτοῦ κύριον τὰ κλεῖθρα τοῦ οἴκου, εἰς τὴν θύραν τοῦ ὁποίου ἐφύλαττε φύλαξ φορῶν ἐνδύματα οἷα πρὸ 350 ἐτῶν οἱ χωρικοὶ φύλακες ἔφερον καὶ κρατῶν ὅπλον τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Τὴν κυριακὴν τὸ πρωὶ ἤρξατο ἡ κυρίως ἑορτή. Ἑκατοντάδες λαοῦ συνέρρευσαν εἰς τὴν πλησιόχωρον Λουθηρανὴν ἐκκλησίαν, ὅπου ἐτελέσθη ἡ λειτουργία ἀκριβῶς ὅπως ἐγίνετο εἰς τὰ μέρη τῆς Θουριγγίας πρὸ τῆς ἀναμορφώσεως τοῦ Λουθήρου, καὶ ὅπου πράγματι ἡ φαντασία τῶν παρευρεθέντων μετεφέρθη εἰς τὴν 15ην ἑκατονταετηρίδα, ὅτε σχεδὸν τὰ πάντα ἐκάλυπτον ἡ εἰδωλολατρεία καὶ τὸ σκότος. Μετὰ τὴν λειτουργίαν ὅμως ἤρχισαν νὰ ψάλλωσιν ὕμνους γερμανικοὺς τῆ' ἀναμορφώσεως, ἐξ οὗ ἐφάνη πόση ὑπάρχει διαφορὰ μετοξὺ τῆς κατὰ Λατίνους καὶ τῆς κατὰ Γερμανοὺς λατρείας.

Μετὰ τὸ γεῦμα ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους ἤρξατο μεγάλη ἀγορὰ, ἀκριβῶς ὅπως αἱ ἀρχαῖαι περίφημοι ἀγοραὶ ἐτελοῦντο κατ' ἔτος εἰς Ἰουδενβάχην. Πάντες οἱ συναθροισθέντες ἐ-

φόρουν ἀρχαῖα φορέματα (τοῦ ιέ. αἰῶνος) ὁ δὲ μεταμφιεσμὸς ἦτο ἐντελὴς· σκηναὶ ἀνηγέρθησαν καὶ καλόγηροι διαφόρων ταγμάτων, ἀκριβῶς ἐνδεδυμένοι, ἐπώλουν συγχωροχάρτια τυπομένα πανομοιοτύπως μὲ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ὁ Τέζελος καὶ οἱ ὅμοιοί του τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐπώλουν. Ἄνθρωπός τις χονδρός, ἀγροῖκος καὶ φιλόνεικος κατὰ τὸ φαινόμενον καὶ ἐνδεδυμένος μελανὸν Δομηνικανοῦ καλογήρου φόρεμα παρίστα αὐτὸν τὸν Τέζελον, καθήμενον εἰς σκηνὴν, ἔχοντα μέγαν κόκκινον σταυρὸν καὶ κιβώτιον ἐνώπιόν του. Ἐπὶ τοῦ κιβωτίου του ἦσαν ἐζωγραφισμένοι ἁμαρτωλοὶ κολαζόμενοι εἰς φλόγας καὶ ὑπὸ τὰς ζωγραφίας δύο στίχοι γερμανικοί.

Ἅμα ριφθῶσι χρήμματα ἐντὸς τοῦ κιβωτίου.
Σ' τὸν οὐρανὸν φεύγ' ἡ ψυχὴ ἐκ τοῦ καθαρτηρίου.

Ὁ Τέζελος τότε ἤρχισε φοβερὰν διδαχὴν, παριστῶν μὲ ζοφερώτατα χρώματα τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὸ πῦρ τοῦ καθαρτηρίου καὶ παρακινῶν πάντας νὰ ἀγοράσωσι συγχωροχάρτια διὰ νὰ σωθῶσιν· οἱ παρευρισκόμενοι ἔσπευδον ν' ἀγοράζωσι καὶ αὐτὸς συνήθροιζε χρήματα. Οἱ μοναχοί, φέροντες γραμμάτια συγχωροχαρτίων, ἀκριβῶς ἀντιγεγραμμένα ἐκ τῶν παλαιῶν, ἐπώλουν αὐτὰ καὶ ἔπεμπον τὰ χρήματα εἰς τὸν Τέζελον, ὅστις τὰ ἔριπτεν ἐντὸς τοῦ κιβωτίου καὶ τὰ ἐκίνει νὰ ἠχῶσι, πίνων συνάμα ζύθον καὶ χειροκροτῶν πρὸς τοὺς διαβάτας. Μεταξὺ τῶν συγχωροχαρτίων ἦτο καὶ ἓν ἐπιγραφόμενον γενικὸν, πωλούμενον ἀντὶ πολλῶν χρημάτων καὶ ἰσχύον ἐφ' ὅλης τῆς ζωῆς τοῦ ἀγοραστοῦ· περιεῖχε δὲ τὰ ἑπόμενα.

«Δυνάμει τῆς ἀποστολικῆς ἐξουσίας τὴν ὁποίαν περιβάλλομαι σὲ λύω ἀπὸ πάντα τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἐπιτίμια, τὰς καταδίκας καὶ τὰς ποινὰς τὰ ὁποῖα σοὶ ἔπρεπον· προσέτι σοὶ παρέχω πλήρη συγχώρησιν δι' ὅλας τὰς καταχρήσεις, τὰς ἁμαρτίας καὶ τὰ κακουργήματα εἰς τὰ ὁποῖα δυνατὸν νὰ ὑπέπεσες, ὁσοιδήποτε μεγάλα καὶ αἰσχρὰ καὶ ἂν ἦναι, καὶ δι' οἱανδήποτε αἰτίαν, ἔστω καὶ δι' ὅσας ἐπιφυλάττεται ὁ ἀγιώτατος ἡμῶν Πατὴρ, ὁ Πάπας. Ἐξαλείφω πᾶν ἴχνος κακίας, πᾶν σημεῖον αἰσχρύντητος, μὲ τὸ ὁποῖον δυνατὸν νὰ ἐστιγματίσθης. Σὲ ἐλευθερόνω πάσης ποινῆς, ἣν θὰ ὑφίστασο ἐν τῷ καθαρτηρίῳ. Σοὶ ἐπιτρέπω νὰ ἔχῃς πάλιν μέρος εἰς τὰς τελετὰς τῆς ἐκκλησίας. Σὲ ἐπαναφέρω εἰς τὴν συγκοινωνίαν τῶν ἡγιασμένων καὶ σὲ φέρω πάλιν εἰς τὴν ἀθῴαν καὶ ἀγνὴν ἐκείνην κατάστασιν, εἰς ἣν εὑρίσκεσο κατὰ τὴν ὥραν τοῦ βαπτίσματος. Ὥστε τὴν στιγμὴν τοῦ θανάτου σου, ἡ θύρα δι' ἧς ὁ ἁμαρτωλὸς εἰσέρχεται εἰς τὸν τόπον τῶν βασάνων θὰ κλεισθῇ, ἐκείνη δὲ ἥτις φέρει εἰς τὸν παράδεισον τῆς χαρᾶς θέλει εὑρεθῇ ἀνοικτὴ ἐνώπιόν σου. Καὶ ἂν δὲν ἀποθάνῃς ταχέως πάλιν ἡ χάρις αὕτη θὰ διαρκῇ μέχρι τέλους ζωῆς σου. Ἐν ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Πατρός. Ἀμήν.

Ὑπογεγραμμένος

ΙΩΑΝ. ΤΕΖΕΛΟΣ Ἀποστολικὸς Πράκτωρ.»

Ἡ ἀγοραπωλησία τῶν συγχωροχαρτίων διήρκεσεν ἐπὶ δύο ὁλοκλήρους ὥρας, δέκα δὲ μοναχοὶ συνήθροισαν ἀρκετὰ χρήματα. Ἐνῷ ὅμως ἡ ἐργασία των ἔτι διήρκει, ὁ δὲ Τέζελος ἦτο εἰς τὸ ὕψος του, ἀπροόπτόν τι ἤλλαξε τὴν θέσιν τῶν πραγμάτων. Πολυάριθμα παιδία, ψάλλοντα ὕμνους μακρόθεν, ἤλκυσαν τὴν κοινὴν προσοχήν. Μυριὰς ἀνθρώπων διέκοψε πάντα θόρυβον διὰ νὰ ἀκούσῃ· ἦχος δὲ ἐρχομένων μακρόθεν ἐμιγνύετο μὲ τὰς φωνὰς τῶν παιδίων. Κήρυξ ἔφιππος παρουσιάσθη εἰς τὴν ἀγορὰν, ἰσχυρὸν ἀπόσπασμα στρατιωτῶν ἠκολούθη, πάντες δὲ διηυθύνθησαν διὰ τοῦ πλήθους πρὸς τὸν οἶκον τοῦ Λουθήρου. Καὶ οὗτοι ἐπίστης ἦσαν ζῶσαι τοῦ παρελθόντος εἰκόνες· μετ' αὐτοὺς ἤρχετο μεγάλη ἀνοικτὴ ἅμαξα, συρωμένη ὑπὸ εὐρώστων ἵππων, ἐζευγμένων ὅπως παρὰ Γερμανοῖς κατὰ τὸν μεσαίωνα· ἐν τῇ ἁμάξῃ ἐκάθηντο τέσσαρες ἄνδρες, ἐνδεδυμένοι μελανὰ μακρὰ φορέματα καὶ φέροντες σκούφους—ἦτοι ὁ Λουθῆρος (ἀληθὴς αὐτοῦ εἰκών), ὁ Μελάγχθων, ὁ Ἰοῦστος Ἰωνᾶς καὶ ὁ Παλαιτῖνος, καὶ διευθύνοντο πρὸς τὸν νεόδμητον ξενῶνα. Φθάσαντες κατέβησαν, εἶδον πέριξ καὶ ἔδειξαν σημεῖα ὀργῆς κατὰ τῶν πωλούντων τὰ συγχωροχάρτια. Ἐνῷ δὲ πάντες εἶχον τὴν προσοχὴν ἐστραμμένην πρὸς αὐτοὺς, οἱ στρατιῶται καί τινες ἐκ τοῦ λαοῦ ἤρχισαν νὰ ἐρίζωσι πρὸς τοὺς καλογήρους, ἕως οὗ ὁ Τέζελος ἐννοήσας τὸ ἐπικίνδυνον τῆς θέσεώς του ἥρπασε τὸν σταυρόν του, διέταξε τοὺς βοηθούς του νὰ πάρωσι τὸ κιβώτιον καὶ ἐτράπη εἰς φυγὴν διὰ νὰ σωθῇ· οἱ στρατιῶται ἔτρεξαν παρευθὺς, ἔφθασαν τοὺς φεύγοντας καὶ ἀφοῦ τοὺς ἀφήρεσαν τὸ κιβώτιον τοὺς ἀφῆκαν νὰ κρυβῶσι.

Τόσον ἐρεθισμὸν ἐπροξένησεν ἡ σκηνὴ αὕτη ὅσον καὶ ἂν ἦτο πραγματική. Μετ' αὐτὴν ἠκολούθησεν ἄλλη. Ἡ ταραχὴ ἐξηκολούθει εἰσέτι καὶ ὁ Λουθῆρος ἐξελθὼν εἰς τὸν ἐξώστην τῆς οἰκίας ἐθεώρει ἡσύχως τοὺς φεύγοντας καλογήρους. Τότε ὅλων οἱ ὀφθαλμοὶ ἐστράφησαν πρὸς αὐτὸν, αὐτὸς δὲ ἐφάνη ὅτι ἤθελε νὰ ὁμιλήσῃ. Λοιπὸν ἀκούουσιν. Ἡ ἠ-

χηρὰ καὶ εὐκρινὴς φωνή του ἀκούεται παρ' ὅλων. Ὁ ῥήτωρ ἐκτελεῖ θαυμασίως τὸ μέρος του. Ἄνευ διακοπῆς ἢ δισταγμοῦ ἐκφωνεῖ λόγον, ὅστις λέγεται ὅτι συνετάχθη ὑφ' ἑνὸς τῶν ἀρίστων θεολόγων τῆς Γερμανίας, καὶ εἰς τὴν γλῶσσαν καὶ εἰς τὸ ὕφος αὐτοῦ τοῦ Λουθήρου. Ὡς δεῖγμα φέρομεν τὸ ἑξῆς ἀπόσπασμα, τὸ ὁποῖον, ἀναφερόμενον εἰς τὰς σχέσεις τοῦ μεταρρυθμιστοῦ μὲ τὴν Θουριγγίαν, εἶναι θαυμασίως φυσικόν.

«Ἰδοὺ ἐλευθέρως ἵσταμαι ἐνώπιόν σας· ἐδὼ εἰς τὴν ἄκραν τῆς προσφιλοῦς μοι Θουριγγίας, εἰς ταῦτα τὰ ὄρη, τὰ μὲ τὰς τρυφερὰς, τὰς πρασίνους ἐλάτας, τὰ μὲ τὰς ἠχηρὰς φηγοὺς, μετὰ τῶν φιλανθρώπων καὶ φιλοξένων κατοίκων, τῶν ὁποίων ἡ καρδία πρέπει ἀληθῶς νὰ χαίρῃ. Ἐν ταῦθα ἡ καρδία εἶναι ἀνοικτὴ καὶ καθαρὰ ἡ διάνοια. Δὲν εἶμαι τέκνον τοῦ λαοῦ τούτου τῆς Θουριγγίας, αὐξῆσαν εἰς τὴν δρόσον τῶν ὀρέων της, ἀνατραφὲν εἰς τὴν ἀρχαία της πόλιν Ἀϊζενάχην καὶ παιδευθὲν τὰ θεολογικὰ ἀσκήματα καὶ τοὺς κόπους εἰς τὴν μοναστικὴν της πόλιν Ἐρφούρτην; Ἡ παλαιὰ ἐκείνη Βαρτβούργη, ἡ πρὸς δυσμὰς ἐκείνη, δὲν μοὶ ἔδωκεν ἄσυλον, ὅτε μὲ κατεδίωκον οἱ ἐχθροί μας; Δὲν βλέπω ἐνταῦθα ἐνώπιόν μου, πρὸς νότον, τὸ ὑψηλὸν τοῦ Κοβούργου φρούριον, τὸ ὁποῖον φαίνεται ἀνοῖγον πρὸς ἐμὲ φιλοστόργους ἀγκάλας, καὶ παρέχον μοι ἀσφαλὲς καταφύγιον ὅταν οἱ ἐχθροί μου θέλωσι νὰ μὲ καταδιώξωσι καὶ πάλιν; Δὲν ἔχω φίλους ἀγαπητοὺς καὶ πολλοὺς συσστρατιώτας ἐδὼ εἰς τὰς χώρας τῆς Θουριγγίας; Δὲν εἶναι ἀληθῶς ὁ λαὸς τῆς Θουριγγίας εἰς ἐμὲ ἀφοσιωμένος, ἐν καθαρῷ ζήλῳ καὶ εὐσεβῇ πίστει, πεπεισμένος ὅτι τὸ ἀληθὲς φῶς ἔλαμψε καὶ διεσκόρπισε τὰ σκοτεινὰ ἔργα του Ἀντιχρίστου; Καὶ ἀκριβῶς ἐνταῦθα, παρὰ τὰ ὅρια τῆς Βαμβέργης ὅπου ὁ μικρὸς Πάπας ἀκόμη μετέρχεται τὰ καλογηρικά του ἔργα, καὶ πέμπει τοὺς μυρμηδόνας του καὶ τοὺς γόητάς του νὰ καταπείσωσι τὸν λαὸν μὲ τὰς ἀδελφότητάς των, μὲ τὰς προσευχὰς καὶ τὰ κομπολόγιά των, μὲ τὰ συγχωροχάρτιά των, ἐνταῦθα εἶναι λαμπρὸν καὶ ἰσχυρὸν τῆς πίστεως φρούριον. Λοιπὸν ἐστὲ στερεοὶ καὶ ἀμετακίνητοι κατὰ τὴν θέλησιν, καὶ θέσατε καὶ σώματα καὶ κατάστασίν σας διὰ νὰ κρατηθῇ ὑψηλὰ τὸ Εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας.»

Τελειώνει δὲ ὁ λόγος μὲ φράσιν ἥτις πραγματικῶς ἁρμόζει εἰς τὴν σημερινὴν κατάστασιν. «Ναί, οἱοιδήποτε, ὅσον πολυπληθεῖς καὶ ἂν ἦναι οἱ ἐχθροί, τὸν ἀγρὸν ὁ Θεὸς θέλει φυλάξει. Ἀμήν.» Τότε ὁ μεταρρυθμιστὴς στρέφει πρὸς τὰ παιδία, τὰ ὁποῖα ἦσαν πέριξ αὐτοῦ καὶ τὰ ὁποῖα ἀρχίζουσι τὸν περίφημόν του ὕμνον·

Ὀχυρὸν, ναί, φρούριον, εἶν' ὁ Θεός μας.

Ὁ ὕμνος ψάλλεται μὲ ἀμίμητον μεγαλοπρέπειαν καὶ ἅπαντες οἱ παρακείμενοι λόφοι ἀντηχοῦσι. Τέλος παύει καὶ μετ' αὐτοῦ τελειώνει καὶ ἡ ἑορτή!

Η ΔΥΝΑΜΙΣ ΤΗΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ

Πόσον ὁ ἔρως τῆς ἀληθείας ὑψώνει τὸν ἄνθρωπον ὑπεράνω τῶν ἄλλων καὶ ἀφοπλίζει πολλάκις καὶ αὐτὴν τὴν βίαν καὶ τὴν σκληρότητα φαίνεται ἐκ τοῦ ἑξῆς ἐπεισοδείου τῆς ἱστορίας τοῦ Ἀπτοὺλ Κοδὲρ τοῦ Γιλάν. Ὁ φρόνιμος οὗτος ἀνατολίτης, ὅτε ἦτο παιδίον, εἶδεν ὅραμα νὰ μεταβῇ εἰς Βαγδάτην καὶ ἐκεῖ νὰ ἀφιερωθῇ εἰς τὸν Θεόν. Διηγούμενος ὁ ἴδιος τὸ ὅραμα, συνεπείᾳ τοῦ ὁποίου πρῶτον παρεκάλεσε τὴν μητέρα του νὰ τῷ ἐπιτρέψῃ τὴν ἀναχώρησιν, προσθέτει:

— Τῇ ἐφανέρωσα λοιπὸν ὅ,τι εἶδον, καὶ ἐκείνη ἔκλαιε· τότε ἐξάξασα ὀγδοήκοντα δηνάρια μοὶ εἶπεν ὅτι εἶχον ἀδελφὸν καὶ ἑπομένως τὸ ἥμισυ τῶν χρημάτων ἐκείνων μοὶ ἀνῆκεν ὡς κληρονομία. Ἀφοῦ μοὶ τὰ ἔδωκε μὲ ἐβίασε νὰ τῇ δώσῳ καὶ ἐγὼ μίαν ὑπόσχεσιν· ὅτι δηλαδὴ οὐδέποτε θέλω εἰπεῖ ψεῦδος. Τῇ ὑπεσχέθην· ἐκείνη δὲ εὐλογήσασά με εἶπεν:

— Ὕπαγε, τέκνον μου, σὲ ἀφιερώνω εἰς τὸν Θεόν· δὲν θὰ συναντηθῶμεν πλέον μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς κρίσεως.

Ἀνεχώρησα. Ἅμα ἐφθάσαμεν πλησίον τοῦ Χαμαδὰρ ἡ συνοδεία μας προσεβλήθη ὑπὸ ἑξήκοντα ἱππέων, οἵτινες μᾶς συνέλαβον. Εἷς ἐξ αὐτῶν μὲ ἠρώτησε τί εἶχον μετ' ἐμοῦ.

— Τεσσαράκοντα δηνάρια, τῷ ἀπήντησα, εἶναι ραμένα ὑπὸ τὰ ἐνδύματά μου.

Ὁ ἄνθρωπος ἐγέλασε, νομίζων βεβαίως ὅτι τὸν περιπαίζω.

— Τί ἔχεις ἐσύ; μὲ ἠρώτησε δεύτερος. Ἔδωκα τὴν αὐτὴν ἀπάντησιν.

Ὅτε ἐμοίραζον τὰ λάφυρα προσεκλήθην εἰς ὕψωμά τι ὅπου ὁ ἀρχηγὸς ἐκάθητο.

— Τί ἔχεις, ἐσὺ μικρὲ, μαζύ σου, μὲ ἠρώτησεν.

— Εἶπον ἤδη εἰς τοὺς ἀνθρώπους σου, ἀπήντησα, ὅτι ἔχω τεσσαράκοντα δηνάρια ραμένα εἰς τὰ φορέματά μου.

Διέταξε νὰ μὲ ἐρευνήσωσι καὶ εὗρον τὰ χρήματα.

— Καὶ πῶς γίνεται τοῦτο; μὲ ἠρώτησεν ὁ ἀρχηγὸς ἔκθαμβος, σὺ ὁ μικρὸς νὰ φανερώσῃς τόσον ταχέως ὅ,τι μετὰ τοσαύτης προσοχῆς ἦτο κεκρυμμένον;

— Διότι ἀπήντησα, δὲν θέλω ποτε παραβῆ τὴν ἐντολὴν τῆς μητρός μου. Τῇ ὑποσχέθην νὰ μὴ εἴπω ποτὲ ψεύματα.

— Παιδίον, ἀπήντησεν ὁ κλέπτης, σὺ εἰς τοιαύτην ἡλικίαν ἔχεις τοιοῦτον αἴσθημα διὰ τὸ πρὸς τὴν μητέρα σου χρέος, καὶ ἐγὼ ὁ προβεβηκὼς εἶμαι ἀναίσθητος εἰς τὸ χρέος μου τὸ πρὸς τὸν θεόν; Δός μοι τὴν χεῖρά σου, παιδίον ἀθῶον, διὰ νὰ ὁρκισθῶ ἐπ' αὐτῆς ὅτι μετανοῶ.

Ἔπραξεν οὕτω. Οἱ ὀπαδοί του ὅλοι ἔμειναν ἐκπεπληγμένοι ἐνώπιον ταύτης τῆς σκηνῆς.

— Εἶσο ὁδηγός μας εἰς τὸν δρόμον τῆς κακίας, εἶπον εἰς τὸν ἀρχηγόν των, τώρα γίνου τοιοῦτος καὶ εἰς τὸν δρόμον τῆς ἀρετῆς Ἀμέσως δὲ εἰς τὴν διαταγήν του, ἀπέδωκαν εἰς ἕκαστον ὅ,τι εἶχον ἁφαιρέσει καὶ ὡρκίσθησαν ἐπὶ τῆς χειρός μυν ἀμεταμέλητον μετάνοιαν.— Ἱστορία τῆς Περσίας.

Ο ΒΟΝΝΕΤΟΣ.

Πρό τινων ἐτῶν ἀπέθανεν εἰς τὴν πόλιν τοῦ Λυὼν ἄνθρωπος, ὃν ἔκλαυσεν ὅλη ἡ πόλις, θεωρήσασα κοινὸν δυστύχημα τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρός. Ἦτο δὲ οὗτος ὁ Δόκτωρ Βοννέτος, ἐνάρετος καὶ πολυμαθὴς ἰατρὸς, ὅστις δὲν περιωρίζετο μόνον εἰς τὴν σπουδὴν τῶν σωμάτων καὶ τὴν θεραπείαν τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν, ἀλλ' ἐσπούδαζε καὶ τὰς ψυχὰς τῶν ἀσθενῶν του. Ὑπάρχουσι πολλὰ περιστατικὰ τοῦ βίου του, ἐκ τῶν ὁποίων φαίνεται κατὰ βάθος ὁ χαρακτήρ του, ἀλλὰ περιοριζόμεθα μόνον εἰς τὸ ἀκόλουθον.

Ἐσπέραν τινὰ ὁ Δ. Βοννέτος διερχόμενος μενος διὰ παραμέρου τινὸς θέσεως περιεκυκλώθη ὑπὸ τριῶν ἀνθρώπων οἵτινες τῷ ἐζήτησαν ὅσα χρήματα εἶχεν, ἀπειλοῦντες νὰ τὸν θανατώσωσιν. «Ἂν δοκιμάσητε νὰ μοῦ ἁφαιρέσητε τὴν ζωὴν, τοῖς εἶπε, δὲν θὰ δυνηθῆτε νὰ προφυλάξητε τὴν ἰδικήν σας. Εἶμαι ὡπλισμένος ἐνῷ σεῖς δὲν εἶσθε· δύναμαι νὰ σὰς φονεύσω· δύναμαι νὰ σᾶς καταγγείλω· εἰξεύρω τίνες εἶσθαι. Ἀλλὰ οὔτε τὸ μὲν θὰ πράξω οὔτε τὸ ἄλλο, ἐπὶ μιᾷ συμφωνίᾳ ὅμως· αὔριον τὸ πρωὶ νὰ ἔλθητε εἰς τὴν οἰκίαν μου. Σεῖς δὲν ἐπαγγέλεσθαι ἐκ συνηθείας τὸ κακὸν ἔργον τὸ ὁποῖον ἠρχίσατε, ὥστε εἶναι εὔκολον νὰ τὸ παραιτήσητε. Αὔριον πάλιν ἐνταμονόμεθα· πηγαίνετε τώρα, ἀλλὰ μὴ λείψητε νὰ ἔλθητε.

Οἱ κακοῦργοι ἐννοήσαντες ὅτι πράγματι ἀνεγνωρίσθησαν κατετρόμαξαν· τὴν ἑπομένην λοιπὸν πρωΐαν μετέβησαν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰατροῦ κατηφεῖς καὶ ἔντρομοι.

Ἂν σᾶς καταγγείλω, εἶπεν ὁ Δόκτωρ, θὰ φυλακισθῆτε, θὰ καταδικασθῆτε καὶ ἀφοῦ θὰ ὑποστῆτε τὴν ποινήν σας θὰ τεθῆτε ὑπὸ ἀσυνομικὴν ἐπιτήρησιν. Λοιπὸν καλλίτερον νὰ τεθῆτε ὑπὸ τὴν ἰδικήν μου. Καθ' ἕκαστον μῆνα θὰ ἔρχεσθε νὰ μὲ βλέπητε καὶ θὰ μοὶ διηγεῖσθε πῶς διήλθητε τὸν καιρόν σας. Μὴ νομίσητε ὅτι θὰ μὲ ἀπατήσητε. Πάντοτε θὰ σᾶς ἐπιβλέπω. Συμφωνεῖται;

Οἱ ἄνθρωποι βεβαίως ἐπροτίμησαν τὸ δεύτερον· ἐπὶ πολὺν λοιπὸν καιρὸν ἤρχοντο καὶ ἐλάμβανον ἐπιδοκιμασίας ἢ αὐστηροὺς ἐλέγχους τῶν πράξεών των. Κατὰ τὸ διάστημα ὅμως τοῦτο ἀφωσιώθησαν εἰς τὸν Δόκτορα· καὶ τέλος ἔφθασε καὶ ἡ ἡμέρα καθ' ἣν εἶπε πρὸς αὐτοὺς ταῦτα:

«Ἤδη σᾶς ἀφίνω ἐλευθέρους· τώρα εἶσθε τῆς ἐλευθερίας ἄξιοι· ἡ ἐπιτήρησίς μου κατέστη περιττή. Πλὴν δὲν ἐπιθυμῶ νὰ μὴ ἐπανέλθητε πλέον· θέλω νὰ μὲ ἐπισκέπτησθε ὡς εἰλικρινεῖς μου φίλοι.»

ΤΡΕΙΣ ΑΡΜΟΝΙΑΙ

Γέρων τις ἱερεύς, ὅστις ἐφαίνετο πολὺ εὔρωστος, ἐρωτηθείς ποτε πόθεν προήρχετο ἡ εὐρωστία του ἐκείνη, ἀπεκρίθη: «Εἰς τρία τινά, τὰ ὁποῖα καθ' ὅλην μου τὴν ζωὴν πολὺ ἐπρόσεχα, χρεωστῶ αὐτήν. Εἶναι δὲ ταῦτα 1ον πάντοτε ἤμην εἰς ἁρμονίαν μὲ τὴν συνείδησίν μου· 2ον πάντοτε ἤμην εἰς ἁρμονίαν μὲ τὴν σύζυγόν μου· 3ον πάντοτε ἤμην εἰς ἁρμονίαν μὲ τὸν στόμαχόν μου.»

ΕΝΘΥΜΟΥ ΤΟΥΣ ΦΙΛΟΥΣ ΣΟΥ

Ὑπάρχει λογιόν τι καθ' ὃ οὐδεὶς γινώσκει τὴν ἀξίαν τῶν καλῶν φίλων ἑωσοῦ δὲν βιασθῇ νὰ ζήσῃ χωρὶς αὐτῶν. Καὶ ἐντούτοις πόσον συχνὰ οἱ ἄνθρωποι λησμονοῦσι τοὺς καλοὺς φίλους! φίλους, οὓς ἄλλοτε πολὺ ἐτίμων, οὓς ἄλλοτε ἠγάπων καὶ ἐσέβοντο! Ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι ἀρχίζουσι νὰ μεταβάλλωνται ὡς πρὸς τοὺς φίλους των γενικῶς βαθμιδὸν καθίστανται χειρότεροι, καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον μετὰ ἔτη τόσον ἰδιοτελεῖς καταντῶσιν ὥστε μὲ οὐδένα πλέον συμφωνοῦσι

καὶ μὲ τὸ παραμικρὸν μαλώνουσι μὲ πάντα ἄνθρωπον· καὶ τοῦτο διότι κολακεύουσι κακήν τινα κλίσιν τῆς καρδίας των, ἥτις τοὺς καθιστᾷ ἀνικάνους νὰ φέρωνται φιλικῶς πρὸς ὁποιονδήποτε. Διὰ δὲ τοῦ τρόπου τούτου ὁ τοιοῦτος ἔστω βεβαιότατος ὅτι θέλει ἀπομακρύνει ὅλους του τοὺς φίλους καὶ ἐπιτέλους εὑρεθῇ μονώτατος! Εἶναι λοιπὸν ὄχι μόνον δυστύχημα ἀλλὰ καὶ κ α κ ί α τὸ νὰ μὴ ἐκτιμᾷ ὁ ἄνθρωπος τοὺς καλοὺς φίλους. Ὥστε ὅστις ἀρχίζει νὰ πίπτῃ εἰς τὸ κακὸν, τὸ ὁποῖον ἀνωτέρω περιεγράψαμεν, πρέπει μὲ πάντα τρόπον νὰ προσπαθήσῃ νὰ τὸ ἐκριζώσῃ καὶ πάντοτε νὰ ἐνθυμῆται ὅτι οὐδεὶς γινώσκει τὴν ἀξίαν τῶν καλῶν φίλων ἑωσοῦ δὲν διασθῇ νὰ ζήσῃ μακρὰν αὐτῶν.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑΙ

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν Γαλλίᾳ καὶ τῶν ἐν ταῖς ὑπ' αὐτὴν χώραις βιβλιοπωλῶν εἶναι 5,674· τῶν τυπογραφείων εἶναι 1399, τῶν δὲ λιθογραφείων εἶναι 1624. Τὸ ἓν πέμπτον περίπου τῶν πρώτων, τὸ ἓν ὄγδοον τῶν δευτέρων καὶ τὸ ἓν τέταρτον τῶν τρίτων εὑρίσκονται εἰς Παρισίους· Ἐν Γαλλίᾳ ἐκδίδονται 2,303 περιοδικὰ, ἐκ τῶν ὁποίων 846 ἐν Παρισίοις.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑποβρυχίων τηλεγραφικῶν κάλων ἀνέρχεται εἰς 213, τὸ δὲ μῆκος ὅλων ὁμοῦ εἶναι 45,783 1/2 ἀγγλικῶν μιλίων.

Θέατρα ἐν Εὐρώπῃ.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν Εὐρώπῃ θεάτρων ἀνέρχεται εἰς 1,507. Ἡ Ἰταλία, ἥτις κατοικεῖται ὑπὸ 26,000,000, διατηρεῖ 348 θέατρα· ἡ Γαλλία, ἔχουσα 36,000,000 κατοίκων, ἔχει καὶ 337 θέατρα· ἡ Ἱσπανία, μὲ τὰ 16,000,000 της, ἔχει θέατρα 160. Καὶ ταῦτα τὰ Λατινικὰ λεγόμενα ἔθνη. Ἡ Γερμανικὴ αὐτοκρατορία, ἧς οἱ κάτοικοι ἀνέρχονται εἰς 41,000,000, ἔχει μόνον 190 θέατρα· ἡ Αὐστρία, ἥτις ἀριθμεῖ ὅσους κατοίκους ἔχει καὶ ἡ Γαλλία, ἤτοι 36,000,000, ἔχει 152 θέατρα· ἡ Ἀγγλία ἐξοδεύει διὰ 150 θέατρα, ἐνῷ κατοικεῖται ὑπὸ 32,000,000· ἡ δὲ Ρωσσία, ἧς ὁ πληθυσμὸς ὑπερβαίνει τὰ 70,000,000, ἔχει μόνον 44 θέατρα. Τὸ Βέλγιον, ἔχει 34 θέατρα, ἡ Ὁλλανδία 23, ἡ Ἑλβετία 20, ἡ Πορτογαλλία 16, ἡ Σουηδία 10, ἡ Δανία 10, ἡ Ἑλλὰς 4, ἡ Τουρκία 4, ἡ Ρουμανία 3, ἡ Αἴγυπτος 3 καὶ ἡ Σουαβία 1. Οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι δεικνύουσι καλῶς τὴν θεατρικὴν κλίσιν τῶν Λατινικῶν φυλῶν.

ΕΙΣ ΚΥΩΝ ΚΛΕΠΤΗΣ

Εἰς ἀπομεμακρυσμένον διαμέρισμα τῆς Σκωτίας οἱ γεωργοὶ ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἔχανον πρόβατα καὶ ἠπόρουν μὴ δυνάμενοι νὰ ἀνακαλύψωσι τὸν κλέπτην. Ἀφ' ἑσπέρας πρὶν ἀποσυρθῶσιν εἰς τὰ καταλύματά των, περιερχόμενοι τοὺς ἀγροὺς ἠρίθμουν τὰ πρόβατά των, τὸ πρωὶ ὅμως εὕρισκον συχνὰ ὅτι ἓν ἢ δύο, τὰ καλλίτερα ἔλειπον. Ἄνθρωποι λοιπὸν τὴν νύκτα κρυπτόμενοι περιεφύλαττον, ἀλλὰ τὸν κλέπτην, οἱοσδήποτε καὶ ἂν ἦτο δὲν ἠδύναντο νὰ ἀνακαλύψωσι· καθότι οὐδεὶς τοιοῦτος παρουσιάζετο καὶ οὐδὲ τὰ πρόβατα ἐχάνοντο· ἅμα ὅμως οἱ ἄνθρωποι δὲν ἐφύλαττον αἱ κλοπαὶ ἐπανελαμβάνοντο.

Ἐπὶ πολὺν καιρὸν αἱ ὑποψίαι ἔπιπτον ἐπὶ ἀνθρώπου, ὅστις ἔζη τρία περίπου μίλια μακρὰν καὶ ὅστις ἐπρομήθευε πρόβατα εἰς κρεοπώλην μακρυνοῦ τινος χωρίου. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἐκτὸς τῆς καλύβης του εἶχε καὶ μάνδραν εἰς παράμερόν τινα θέσιν, πλὴν οὐδεμία κατ' αὐτοῦ ὑπῆρχεν ἀπόδειξις.

Εἷς ἐκ τῶν πολὺ πασχόντων ἦτο ὁ Κ. Γ. ὅστις πολὺ προσεπάθησε διὰ ν' ἀνακαλύψῃ τὸν κλέπτην, ἀλλ' εἰς μάτην. Κυριακήν τινα ὅμως συνέβη νὰ ἐξυπνήσῃ πολὺ πρωὶ, κατὰ τὰς 3 1/2, καὶ ἐπειδὴ ἤρχιζε νὰ φέγγῃ, ἐσηκώθη ἐνεδύθη καὶ ἐξῆλθεν εἰς περίπατον. Διηυθύνθη, εἰς τὸ μέρος ὅπου ἦσαν τὰ πρόβατά του καὶ ὅτε ἔφθασεν εἰς δάσος τι εἶδεν ἄνθρωπον συνοδευόμενον ὑπὸ κυνὸς καὶ ἀκολουθοῦντα μονοπάτιον φέρον πρὸς τὰ πρόβατα.

Εἰς τὴν θέαν τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου ὁ Κ. Γ. δὲν ἔμεινεν ἀδιάφορος, ἀλλὰ κρυβεὶς παρετήρει μετὰ προσοχῆς τὰ κινήματά του. Εἶδε λοιπὸν τὸν ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος ἦτο αὐτὸς ἐκεῖνος ἐφ' οὗ ἔπιπτον αἱ ὑποψίαι, νὰ στέκῃ ἀντικρὺ διαφόρων προβάτων καὶ νὰ τὰ παρατηρῇ καλά· τὸ αὐτὸ ἔπραττε καὶ ὁ κύων, ὅστις ἀκολούθως ἔστρεφε καὶ ἔβλεπε τὸ πρόσωπον τοῦ κυρίου του μὲ ἔκφρασιν γνωστήν. Ὁ γεωργὸς παρετήρησεν ὅτι τὰ παρατηρούμενα πρόβατα ἦσαν τὰ κάλλιστα τῆς ποίμνης.

Αἱ ὑποψίαι του ἐξηγέρθησαν· ἀπεφάσισε λοιπὸν νὰ μὴ ἀναφέρῃ εἰς κανένα τίποτε, ἀλλὰ τὴν ἀκόλουθον νύκτα νὰ ἐπανέλθῃ καὶ παραφυλάξῃ. Ἐλθὼν πρὸς μεγάλην του ἔκπληξιν εἶδε τὸν κύνα νὰ πλησιάσῃ νὰ χωρίσῃ τὰ ἐκλεχθέντα πρόβατα καὶ νὰ σπρώξῃ αὐτὰ δι' ἐρήμου τινὸς δρόμου εἰς τὴν μάνδραν τοῦ κυρίου του.

Εἰδοποιηθείσης τῆς ἀρχῆς ὁ κύριος τοῦ κυνὸς συνελήφθη καὶ ἐδικάσθη· ὡμολόγησε δὲ ὅτι διὰ τοῦ τρόπου του ἐκείνου εἶχε κλέψει πολλὰ πρόβατα καὶ εἶπεν ὅτι ὁ σκύλος του ποτὲ δὲν ἐξήρχετο ὅταν ἦτο κίνδυνος ἀνακαλύψεως· καὶ μόνον ὅταν ἡ νὺξ ἦτο ἡσυχοτάτη ἠκολούθει αὐτόν.

Τὸ δυστυχὲς ζῶον λοιπὸν ἔπεσε θῦμα τῶν κακῶν του ἔργων, διότι ἐθεωρήθη ἐπικίνδυνον νὰ ἀφεθῇ εἰς τὴν ζωὴν τόσον ἐπιτήδειος κλεπτοκύων.

ΤΑ ΜΥΡΑ ΚΑΙ Ο ΜΩΣΑΪΚΟΣ ΝΟΜΟΣ

Οἱ Ἑβραῖοι πρὶν ἢ καταβῶσιν εἰς Αἴγυπτον, διάγοντες βίον ποιμενικόν, ἔζων ζωὴν ἁπλουστάτην καὶ ἑπομένως ἠγνόουν τὰ τῆς πολυτελείας ἀντικείμενα. Τὰ πλούτη των ἀπετέλουν ποίμνια πολυάριθμα. Ηὐφραίνοντο συνερχόμενοι πατριαρχικῶς ὑπὸ σκηνὰς καὶ ἐνεδύοντο ἐκ τῶν μαλλίων τῶν προβάτων, κλωθομένων καὶ ὑφαινομένων ὑπὸ τῶν ἰδίων των γυναικῶν.

Ὅτε ὅμως, καταβάντες εἰς Αἴγυπτον, διέτριψαν τοσαῦτα ἔτη εἰς τὴν χώραν τῶν Φαραώνων, οὖσαν τότε ἀρκετὰ πεπολιτισμένην, βαθμηδὸν συνείθησαν τὰς ἡδονὰς καὶ τὰς πολυτελείας ὑφ' ὧν οἱ κύριοί των περιεκυκλοῦντο. Ἐπανελθόντες λοιπὸν εἰς τὴν χώραν των ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν πάσας τὰς τέχνας, τὰς ὁποίας οἱ Αἰγύπτιοι ἐκαλλιέργουν καὶ βεβαίως δὲν ἐλησμόνησαν ἐκείνην ἥτις τόσον ἔθελγε τὴν αἰσθητικὴν φύσιν των, ἤτοι τὴν τέχνην τοῦ Μυρεψοῦ, ὡς ἀποκαλεῖ αὐτὴν ἡ Γραφή.

Ἡ Ἰουδαία ἦτο χώρα γόνιμος εἰς ἄνθη εὐώδη καὶ φυτὰ ἀρωματικά. Τὰ ὄρη τῆς Γαλαὰδ, τὰ ἐκτεινόμενα ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ Λιβάνου μέχρι πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ἦσαν κεκαλυμμένα ἀπὸ ἀμυρίδας (1), δενδρύλια ἐξ ὧν ἐγέ-

(2) Ἡ ἀμυρὶς κατέστη καθ' ὑπερβολὴν σπανία κατὰ τοὺς παρόντας χρόνους, τὸ δὲ ἐξ αὐτῆς παραγόμενον βάλσαμον τηρεῖται πρὸς χρῆσιν μόνον τοῦ Σουλτάνου. Συγγραφεῖς τινες ἠθέλησαν νὰ συμπεράνωσιν ὅτι οἱ ἀρωματικοὶ θησαυροὶ τῆς Ἰουδαίας πολὺ ἐμεγαλοποιήθησαν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὅτι τὰ δενδρύλια ταῦτα κατεστράφησαν ὑπὸ τῶν Τούρκων κατακτητῶν.

νετο τὸ βάλσαμον τῆς Ἰουδαίας ἢ βάλσαμον τῆς Γαλαὰδ, τὸ ὁποῖον ὑπερετιμᾶτο κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους. Εὑρίσκετο προσέτι, κατὰ τὸν Θεόφραστον καὶ τὸν Στράβωνα, πλῆθος ῥόδων καὶ δένδρων σμύρνης καὶ λιβάνου εἰς τὰς πεδιάδας τῆς Ἱεριχοῦς.

Ἂν κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους οἱ Ἑβραῖοι δὲν μετεχειρίζοντο τὰ ἀρώματα εἰς τὰς θρησκευτικὰς αὐτῶν τελετὰς, ἢ εἰς ἀτομικὰς χρήσεις, φαίνεται ὅμως ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς Παλαιστίνης καὶ ἔβρεπον καὶ ἐμπορεύοντο αὐτά· καθότι βλέπομεν τὸν Ἰωσὴφ πωλούμενον ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν του εἰς ὁδοιπόρους Ἰσμαηλίτας, ἐρχομένους ἐκ Γαλαάδ, ὧν αἱ κάμηλοι ἔγεμον θυμιαμάτων καὶ ῥητίνης καὶ στακτῆς. (Γέν. λζ'. 25.)

Μετὰ τὴν ἐξ Αἰγύπτου ἀπελευθέρωσιν μία ἐκ τῶν πολλῶν διαταγῶν ἃς ὁ Μωϋσῆς ἔλαβε παρὰ τοῦ Κυρίου, ἦτο νὰ κατασκευάσῃ θυσιαστήριον θυμιάματος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου νὰ καίῃ αὐτὰ καὶ τοῦ ὁποίου τὸ ἀκριβὲς σχέδιον τῷ ἐδόθη. Ἔπρεπε δὲ νὰ ἦναι ἐξ ξύλου σιττὶμ (2), κεκαλυμμένου ὁλοκλήρου ἐκ χρυσοῦ καθαροῦ, νὰ ἔχῃ σχῆμα τετράγωνον καὶ εἰς ἑκάστην γωνίαν ἓν κεράτιον καὶ νὰ ἦναι ἐφωδιασμένον μὲ μοχλοὺς, ὅπως μεταφέρηται.

«Καὶ θέλει θυμιάζει ὁ Ἀαρὼν ἐπ' αὐτοῦ θυμίαμα εὐῶδες καθ' ἑκάστην πρωΐαν· ὅταν ἑτοιμάζῃ τοὺς λύχνους θέλει θυμιάζει ἐπ' αὐτοῦ. Καὶ ὅταν ἀνάπτῃ ὁ Ἀαρὼν τοὺς λύχνους θέλει θυμιάζει ἐπ' αὐτοῦ θυμίσμα παντοτεινὸν ἐνώπιον τοῦ Κυρίου εἰς τὰς γενεάς σας. Δὲν θέλετε προσφέρει ἐπ' αὐτοῦ ξένον θυμίαμα οὐδὲ ὁλοκαυτώματα, οὐδὲ προσφορὰν ἐξ ἀλφίτων, οὐδὲ θέλετε χύσει ἐπ' αὐτοῦ σπονδήν. (Ἔξοδ. λ'. 7—9)

Τὸ τετράγωνον σχῆμα τοῦ θυσιαστηρίου τούτου, μετὰ τῶν κερατίων εἰς τὰς γωνίας, φαίνεται μοναδικὸν εἰς τοὺς Ἑβραίους. Ἐν

(2) Τὸ σιττὶμ ἦτο ξύλον ἄσηπτον προερχόμενον κατὰ τὸν Ἅγ. Ἱερώνυμον ἐκ δένδρου τινὸς ὁμοιάζοντος πρὸς συκῆν ἀλλὰ πολὺ χονδροτέρου καὶ φυομένου ἐν Ἀραβίᾳ.

τούτοις εἰς τὰς ἀνασκαφὰς τῆς Ἡρακλείας εὑρέθη ζώνη παριστῶσα βωμὸν τοῦ αὐτοῦ σχήματος, ὃν ὑποθέτουσιν Αἰγυπτιακὸν ὡς ἐκ τῶν ἰβίδων, οἵτινες τὸν περικυκλοῦσι· πλὴν εἶναι ἀληθὲς ὅτι τὸ πρόσωπον τὸ σκαλίζον τὸ πῦρ δὲν ἔχει τὴν κεφαλὴν ξυρισμένην, ὡς εἶχον αὐτὴν οἱ Αἰγύπτιοι, ἐξ οὗ δυνατὸν νὰ συμπεράνῃ τις, ὅτι εἶναι Ἑβραϊκόν. Ἐξ ἄλλου ὅμως οἱ Ἑβραῖοι οὐδέποτε ἔκαιον τὸ θυμίαμα ἐπὶ τοῦ βωμοῦ αὐτοῦ, ἀλλ' εἶχον θυμιατήρια, τὰ ὁποῖα ἐκράτουν εἰς τὴν χεῖρα ἢ ἔθετον ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου. Ταῦτα τὰ θυμιατήρια ἦσαν στερεά, ὡς τὰ τῶν Αἰγυπτίων καὶ ἀπετελοῦντο ἐκ κυπέλλων, ἐχόντων καλύμματα τρυπημένα. Σχῆμα τῶν τοιούτων θυμιατηρίων φαίνεται ἐπὶ νομίσματος (σίκλου) Σίμονος τοῦ Μακαβαίου.

«Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς τὸν Μωϋσῆν λέγων· Λάβε εἰς σεαυτὸν ἐκλεκτὰ ἀρώματα, καθαρᾶς σμύρνης πεντακοσίους σίκλους, καὶ εὐώδους καλάμου διακοσίους πεντήκοντα, καὶ κασσίας πεντακοσίους, κατὰ τὸν σίκλον τοῦ ἁγίου, καὶ ἐλαίου ἐλαίας ἕνΐν, καὶ θέλεις κάμει αὐτὸ ἔλαιον ἅγιον χρίσματος, χρίσμα μυρεψικὸν κατὰ τὴν τέχνην Μυρεψοῦ· ἅγιον χριστήριον ἔλαιον θέλει εἶσθε.» (αὐτόθι λ., 22—25).

Τὸ ἔλαιον τοῦτο ἐχρησίμευε ὅπως δι' αὐτοῦ χρίηται ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου, ἡ κιβωτὸς τοῦ μυσρτυρίου, τὸ θυσιαστήριον τοῦ θυμιάματος, τὸ θυσιαστήριον τοῦ ὁλοκαυτώματος, ἡ ἐπτάφωτος λυχνία καὶ ὁ νιπτήρ. (αὐτόθι 96—28.)

Δι' αὐτοῦ ἐχρίοντο ἐπίσης οἱ ἀρχιερεῖς, χυνομένου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς των τοσοῦτου ὥστε νὰ ρεύσῃ μέχρι τοῦ πώγωνος αὐτῶν καὶ νὰ φθάσῃ μάλιστα μέχρι τοῦ φορέματός των. (ψαλ. ρλγ'. 2.) Οὕτως ὁ Ἀαρὼν καθιερώθη διὰ τοὺς βωμοὺς τοῦ Ὑψίστου, καὶ ἡ τιμὴ αὕτη ἐπανελαμβάνετο εἰς τοὺς ἀπογόνους του.

Καὶ οἱ βασιλεῖς προσέτι τῶν Ἑβραίων ἐχρίοντο, ἀλλ' ἀγνοεῖται ἂν ἡ τελετὴ ἐγίνετο διὰ τοῦ ἱεροῦ ἐλαίου ἢ δι' ἐλαίου ἁπλοῦ. Πολλοὶ ραββῖνοι ὑποστηρίζουσιν ὅτι οἱ βασιλεῖς οἱ ἐκ τῆς οἰκογενείας τοῦ Δαβὶδ ἐχρίοντο διὰ τοῦ ἱεροῦ ἐλαίου ἀλλὰ ἡ γνώμη των δὲν φαίνεται συμφωνοῦσα μὲ τὰς διαταγὰς τῆς Ἐξόδου (μ. 13—16) ὅπου μόνον διὰ τὸν Ἀαρὼν καὶ τοὺς ἀπογόνους του ἐπιτρέπεται τὸ διὰ τοῦ ἱεροῦ ἐλαίου χρίσμα.

Ἡ Γραφὴ μᾶς παρέχει μὲν τὴν συνταγὴν τοῦ ἀρωματικοῦ τούτου ἐλαίου ἀλλὰ δὲν μᾶς λέγει καὶ τὸν τρόπον δι' οὗ ἐγίνετο· φαίνεται δὲ δύσκολον νὰ ἐννοήσωμεν πῶς τὸ ἔλαιον ἠδύνατο νὰ κρατῇ ἐν διαλύσει τόσας στερεὰς ὕλας. Τὸ ὁλικὸν βάρος τῶν ἀρωμάτων χίλιοι πεντακόσιοι σίκλοι, ἀντιστοιχεῖ μὲ ὑπὲρ τὰς δεκαπέντε ὀκάδας ἐνῷ τὸ ἔλαιον ἦτο περίπου πέντε λιτρῶν· ὥστε τὸ σύνθετον τοῦτο θὰ ἦτο πολὺ πυκνόν. Μαιμωνίδης, ὁ σοφὸς ραββῖνος τῆς Κορδόβης, ὅστις ἔζη τὸν δωδέκατον αἰῶνα, λέγει ὅτι ἀφοῦ ἐκοπάνιζον τὰς ἀρωματικὰς οὐσίας, ἔβραζον αὐτὰς χωριστὰ εἰς ὕδωρ καὶ οὕτως ἔκαμαν ἀφεψήματα, τὰ ὁποῖα ἔβραζον ἀκολούθως ὅλα μαζὺ μετὰ τοῦ ἐλαίου, ἕως οὗ ἐξατμίζετο ὅλον τὸ ὕδωρ.

Ἐν τῷ αὐτῷ κεφαλαίῳ τῆς Ἐξόδου ἀπαντῶμεν πῶς κατεσκευάζετο ἐπίσης τὸ ἱερὸν θυμίαμα (ἔδαφ. 34—35).

«Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς τὸν Μωϋσῆν· Λάβε εἰς σεαυτὸν εὐώδη ἀρώματα, στακτὴν, καὶ ὄνυχα, καὶ χαλβάνην, ταῦτα τὰ εὐώδη ἀρώματα μετὰ καθαροῦ λιβάνου, ἴσου βάρους θέλει εἶσθε ἕκαστον. Καὶ θέλεις κάμει τοῦτο θυμίαμα, σύνθεσιν κατὰ τὴν τέχνην τοῦ Μυρεψοῦ, μεμιγμένον, καθαρὸν, ἅγιον.»

Ἐκ τοῦ ἀκολούθου κεφαλαίου μανθάνομεν ὅτι ὁ Βεσελιὴλ υἱὸς τοῦ Οὐρὶ καὶ ὁ Ἐλιὰβ υἱὸς τοῦ Ἀχισαμὰχ, ἄνθρωποι «πλήρεις πνεύματος θείου, σοφίας, καὶ συνέσεως, καὶ ἐπιστήμης, καὶ πάσης καλλιτεχνίας,» ἐπεφορτίσθησαν καὶ τὴν κατασκευὴν τοῦ θυμιάματος τούτου καὶ ἀνεδείχθησαν οὕτω οἱ πρῶτοι μυρεψοὶ τῶν Ἑβραίων.

Ὀλίγα ἀντικείμενα ἐπέσυρον τὰς ἐρεύνας τῶν σχολιαστῶν τῆς Γραφῆς ὅσον τὰ ἀρώματα ἐξ ὧν ἀπετελεῖτο τὸ ἱερὸν θυμίαμα.

Στακτὴ, δι' ἧς μεταφράζεται ἡ ἑβραϊκὴ λέξις νατὰφ, καὶ εἰς τὰς δύο γλῶσσας σημαίνει οὐσίαν ἥτις κατὰ σταλαγμοὺς πίπτει· ὑπέθεσαν λοιπὸν, ὅτι δι' αὐτῆς σημαίνεται ὁ στόραξ ἢ τὸ ὀποβάλσαμον. Ὁ Γεσσένιος τὴν μεταφράζει διὰ τοῦ «κόμι εὐώδες.» Ὁ καθηγητὴς Λὴ ἀξιοῖ ὅτι ἦτο σμύρνα καὶ ὁ Ροσεμμύλλερ, παράγων τὴν λέξιν στακτὴ ἐκ τοῦ στάζειν, διυλίζειν, λέγει ὅτι ἦτο ἐξάτμισμα τῆς σμύρνης καὶ τοῦ κινναμώμου. Ἡ γνώμη αὕτη μᾶς φαίνεται πολὺ βεβιασμένη καθότι ὡς ρευστὸν ἔλαιον τοιοῦτο ἤθελε καταστρέψει τὴν στερεὰν τοῦ θυμιάματος μορ-

φήν. Καὶ οἱ Λατῖνοι συγγραφεῖς ἐπίσης ὁμιλοῦσι περὶ τῆς στακτῆς, ἕκαστος δὲ ἐξηγεῖ αὐτὴν καὶ ἰδιαιτέρως. Ὁ Πλίνιος θέλει αὐτὴν ὡς ἔκκρισιν φυσικὴν σμυρνοδένδρου πρὶν ἢ χαραχθῇ αὐτό· ὁ Διοσκορίδης ἀξιοῖ ὅτι ἦτο μίγμα σμύρνης καὶ ὀριγάνου.

Ὁ ὄνυξ ἐκίνησε μᾶλλον ἢ ἡ στακτὴ τὰς ἐρεύνας τῶν πολυμαθῶν. Ὁ Γέδδης καὶ Βουθρούδ τὸν λέγουσιν βδέλλιον (1)· ὁ Βοχάρδος φέρει μυρίους λόγους διὰ ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἦτο λάβδανον (2) ἢ μαστίχη, ἥτις ἀκόμη εἶναι εἰς πολλὴν χρῆσιν καθ' ὅλην τὴν Ἀνατολήν. Ὁ Μαιμονίδης τὸν λέγει ὄνυχα ζώου τινός, καὶ ὁ Ἰαρχῆς ρίζαν φυτοῦ. Ἐν τούτοις κατὰ τὴν μᾶλλον πιθανοτέραν γνώμην ὁ ὄνυξ φαίνεται ὄστρακον ἰχθύος τινὸς εὑρισκομένου εἰς τὰ ῥηχὰ τῆς Ἰνδικῆς, καὶ χρεωστοῦντος τὴν ὀσμήν του εἰς τὸν νάρδον, ἐξ οὗ τρέφεται· ὁ ἰχθὺς ἐκεῖνος ἀπαντᾶτο προσέτι εἰς τὴν Ἐρυθρᾶν θάλασσαν, ἐξ ἧς τὸν ἠλίευον οἱ Ἑβραῖοι. Τὸ λευκὸν καὶ διαφανὲς ὄστρακον, τὸ περιέχον τὸ ἄρωμα ὡμοίαζε μὲ ὄνυχα ἀνθρώπου δι' ὃ καὶ ὠνομάσθη ὄνυξ.

Τὸ Γάλβανον, ἑβραϊστὶ χελβνὰ, σημαίνει ἀλειφώδές τι καὶ ἀναφέρεται βεβαίως εἴς τι βάλσαμον. Ὁ ἐπίσκοπος Πατρίκιος λέγει ὅτι τὸ ἐν λόγῳ Γάλβανον ἦτο εἶδος ἀρίστης ποιότητος, ἥτις ἀπηντᾶτο ἐν Συρίᾳ ἐπὶ τοῦ ὄρους Ἀμώμου καὶ τὸ ὁποῖον πολὺ διέφερεν ἀπὸ τὸ κοινὸν γάλβανον, τὸ ὁποῖον ἐν τῇ ἰατρικῇ μεταχειρίζονται καὶ τοῦ ὁποίου ἡ ὀσμὴ δὲν εἶναι εὐώδης.

Τὸ ἱερὸν τοῦτο θυμίαμα ἦτο προωρισμένον μόνον διὰ τὴν θείαν λατρείαν καὶ ἀπηγορεύετο ῥητῶς εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας νὰ κατασκευάζωσι διὰ χρήσεις ἰδιοτικάς. «Κατὰ δὲ τὴν σύνθεσιν τοῦ θυμιάματος τούτου, τὸ ὁποῖον θέλεις κάμει, σεῖς δὲν θέλετε κάμει εἰς ἑαυτούς· ἅγιον θέλει εἶσθε εἰς σὲ διὰ τὸν Κύριον, ὅστις κάμει ὅμοιον αὐτοῦ, διὰ νὰ μυρίζηται αὐτὸ, θέλει ἐξολοθρευθῇ ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.» (Ἐξ. λ.' 37).

Οἱ ἱερεῖς προσέφερον τὸ θυμίαμα τοῦτο πρωὶ καὶ ἑσπέρας μεταχειριζόμενοι θυμιατήρια, οἷα περιεγράψαμεν. Τὴν ἡμέραν τοῦ ἐξιλασμοῦ ὁ ἀρχιερεὺς εἰσήρχετο εἰς τὸ ἅγιον τῶν ἁγίων κρατῶν ἐν τῇ μιᾷ χειρὶ τὸ θυμίαμα ἕτοιμον ἐντὸς κοχλιαρίου καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ τὸ θυμιατήριον ἀνημμένον. Ἐχρεώστει δὲ νὰ ῥίψῃ τὸ θυμίαμα ἐπὶ τοῦ πυρὸς ἅμα εἰσήρχετο ἵνα ὁ ἀνερχόμενος καπνὸς κρύψῃ ἀπὸ τὰ βλέμματά του τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης.

Πλὴν οἱ Ἑβραῖοι μεθ' ὅλας τὰς μεγάλας εὐεργεσίας τὰς ὁποίας ἔλαβον καὶ μετὰ τὰς ῥητὰς ἐντολὰς, δὲν ἐλάτρευον πάντοτε τὸν ἀληθῆ Θεόν· προσέφερον θυμίαμα καὶ εἰς τὸν χρυσοῦν μόσχον καὶ εἰς ἄλλα εἴδωλα, ὁποῖα ἦσαν τὰ λεγόμενα Τεραφείμ, εἴδη θεῶν ἐφεστίων, τοὺς ὁποίους εἶχον εἰς τὰς οἰκίας των διὰ νὰ τοῖς φέρωσιν εὐτυχίαν καὶ διὰ νὰ τοῖς φανερώνωσιν ἐν ἀνάγκῃ τὰ μέλλοντα. Κατὰ τὸν Ραββίνον Ἐλιέζερ τὰ Τεραφείμ ταῦτα κατεσκευάζοντο ὡς ἑξῆς. Ἤνοιγον τὴν κεφαλὴν τέκνου πρωτοτόκου τὴν ὁποίαν ἐπλήρουν ἐξ ἐλαίου καὶ ἅλατος, ἔθετον ὑπὸ τὴν γλῶσσάν του πλάκα χρυσῆν, ἐφ' ἧς ἦτο χαραγμένον τὸ ὄνομα πνεύματος ἀκαθάρτου, καὶ τὸ ἔστενον ἐντὸς θηρίδος, ἀνάπτοντες ἐνώπιόν του κανδύλας καὶ καίοντες θυμίαμα.

Αἱ βαρεῖαι ποιναί, αἵτινες ὑπεβάλλοντο εἰς τὸν ποιοῦντα ἰδιωτικὴν χρῆσιν τοῦ ἱεροῦ θυμιάματος δεικνύουσιν ὅτι οἱ Ἑβραῖοι εἶχον εἰς μεγάλην τιμὴν τὰ ἀρώματα. Εἶχον δὲ λάβει ἀπὸ τοὺς Αἰγυπτίους, ὡς καὶ προηγουμένως εἴπωμεν, τὰς λεπτότητας πολιτισμοῦ προκεχωρημένου, καὶ ἐκτὸς ἄλλων τοὺς βαπτισμοὺς καὶ τὰ μυρώματα, τὰ ὁποῖα ἡ θερμότης τοῦ κλίματός των καθίστα ἔτι μᾶλλον ἡδονικά.

Τὰ ἀρώματα ἐχρησίμευον προσέτι εἰς τὸν καθαρισμὸν τῶν γυναικῶν, ὅστις διήρκει ἐπὶ ἓν ἔτος «ἓξ μῆνας περιηλείφοντο μὲ ἔλαιον σμύρνινον καὶ ἓξ μῆνας μὲ ἀρώματα καὶ μὲ ἄλλα καθαριστικὰ τῶν γυναικῶν.» (Ἐσθ. β'. 12.) Οὕτως ἡ Ἐσθὴρ προητοιμάσθη διὰ νὰ παρουσιασθῇ ἐνώπιον τοῦ βασιλέως Ἀσσουήρου «καὶ εὗρε χάριν καὶ ἔλεον ἐνώπιον αὐτοῦ ὑπὲρ πάσας τὰς παρθένους.» (Ἐσθ. β'. 17)

Βλέπομεν προσέτι τὴν Ρουθ ἀλειφομένην μύρα διὰ νὰ ἀρέσῃ εἰς τὸν Βοὸζ καὶ τὴν Ἰουδὶθ καταφεύγουσαν εἰς τὰ αὐτὰ μέσα διὰ νὰ μεθύσῃ μὲ τὰ κάλλη της τὸν Ὀλοφέρνην καὶ οὕτω νὰ ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὴν τυραννίαν του τὴν πατρίδα της. Ἀλείφεται μὲ μύρα πολύτιμα, πλέκει τὴν κόμην της, σκουφόνεται πλουσίως καὶ ἀλλάζει τὸ ἔνδυμα τῆς χηρείας της μὲ τὸ ἔνδυμα τῆς χαρᾶς της (Ἰουδ. ι. 4.)

(1) Ἡ ῥητίνη ἐκκρινομένη ἐκ τοῦ βαλσαμοδένδρου κουμούλ.

(2) Ῥητίνη τοῦ Κριτικοῦ Κίστου.

ΑΙ ΣΑΝΔΟΥΧΙΚΑΙ ΝΗΣΟΙ

Α'.

....

Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Μεγάλου ἢ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ, μεταξὺ τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Ἀσίας, εἰς πλάτος βόρειον, ἀπὸ 19 μέχρις 22 μοιρῶν καὶ μῆκος δυτικὸν 155—160, κεῖται σωρὸς νήσων, δέκα τὸν ἀριθμόν, ὧν ὀκτὼ κατοικοῦνται ὑπὸ 200 περίπου χιλιάδων ἀνθρώπων. Αἱ νῆσοι αὗται, αἵτινες ὀνομάζονται Σανδουχικαί, εἶναι σχηματισμοῦ ὑφαιστώδους καὶ διασχίζονται ὑπὸ ὑψηλῶν ὀρέων. Ἡ θρησκεία τῶν κατοίκων σήμερον εἶναι χριστιανικὴ καὶ ἡ κυβέρνησίς των συνταγματικὴ βασιλεία, ἐνῷ πρὸ ἑνὸς αἰῶνος σκότος βαθὺ ἐβασίλευεν ἐκεῖ, εἰδωλολατρεία χονδροειδὴς καὶ βαρβαρισμὸς ἀνυπόφορος κατεπίεζον τοὺς ἀνθρώπους. Τότε διάφοροι ἀρχηγοὶ ἀνεξάρτητοι ἀπ' ἀλλήλων ἐξουσίαζον τῶν νήσων, διατελοῦντες εἰς ἀτελευτήτουςδιαπληκτισμοὺς καὶ πολέμους, τείνοντας εἰς τὴν παντελῆ τῶν νήσων ἐρήμωσιν. Κατὰ τὸ 1792—1794 ὁ Βαγκόβερ ἐπεσκέφθη τὰς νήσους καὶ ἔκτοτε ἄρχεται ἡ νεωτέρα ἱστορία των.

Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, εἷς ἐκ τῶν μάλα ἰσχυρῶν ἀρχηγῶν ἦτον ὁ Καμεχαμέχας, ἐξουσιάζων μέρος τῆς μεγίστης τῶν νήσων τῆς Χαουάης. Οὗτος βαθμηδὸν κατέκτησε τὴν νῆσον ὁλόκληρον καὶ μετὰ ταῦτα ἁπάσας τὰς νήσους καὶ οὕτως ἐγένετο ἀπόλυτος αὐτῶν κύριος καὶ ἀρχηγὸς τῆς νῦν βασιλευούσης δυναστείας. Ὁ λαὸς ἦτο δοῦλος τῶν ἀρχηγῶν οἱ δὲ ἀρχηγοὶ δοῦλοι τοῦ Καμεχαμέχα, ὅστις ὠνομάσθη βασιλεύς, ἔκτισε φρούρια, ὥπλισε στρατὸν ὅσον ἠδύνατο κατὰ τὸν εὐρωπαϊκὸν τρόπον, προμηθευθεὶς πυροβόλα ἐκ τῶν εὐρωπαίων, κατεσκεύασε στολίσκον καὶ ἐνεψύχωνε τὰς τέχνας τὰς μηχανικάς, ζητῶν οὕτω νὰ εἰσαγάγῃ εἰς τὴν πατρίδα του, ὅσας ἐνόμιζε καλὰς μεταρρυθμίσεις.

Ἐν τούτοις ὁ λαὸς πανταχοῦ τῶν νήσων διετέλει εἰς τὸ κατώτατον σημεῖον τῆς κοινωνικῆς ἀθλιότητος· «ἐθεωροῦντο εὐτυχεῖς ὅταν εἶχον μίαν ψάθαν, πλεγμένην ἀπὸ βοῦρλα ἢ φύλλα, ὀλίγον ἐγχώριον ὕφασμα διὰ νὰ σκεπάζωνται τὴν νύκτα, κολοκύνθιά τινα διὰ νὰ πίνωσιν ὕδωρ, ἓν ἢ δύο χονδροειδῆ ἐργαλεῖα διὰ νὰ σκάπτωσι τὴν γῆν καὶ τὰ ἐργαλεῖα τὰ ὁποῖα ἐχρησίμευον εἰς τὰς ἁπλᾶς των βιομηχανίας.» Ἡ κυριωτέρα των τροφὴ ἦτο γλυκὴ γεώμηλα, ὠμοὶ ἰχθύες, βανάναι, κοκκοφοίνικες, ἀρτόκαρποι, χοῖροι καὶ κύνες. Μετεχειρίζοντο δὲ καὶ ναρκωτικήν τινα ρίζαν, διὰ νὰ μεθύσκωνται. Κατεσκεύαζον τὰς καλύβας των μὲ ράβδους κεκαλυμμένας μὲ φύλλα ἢ χόρτα. Μία ψάθα ἀπετέλει ὅλα των τὰ ἔπιπλα· λίθος ἢ ξύλον ἦτο τὸ μόνον των προσκεφάλαιον, καὶ τὸ δέρμα των, τὰ φορέματά των. Γάμος καὶ οἰκογένεια παρ' αὐτοῖς ἦσαν ἄγνωστα· ὀλίγη φροντὶς ἐλαμβάνετο διὰ τὰ γεννώμενα τέκνα, τὰ ὁποῖα ἢ ἀπεδιώκοντο ἢ ἐπνίγοντο ἢ ἐθάπτοντο ζῶντα. Ἡ σκληρότης κατήντησεν ἀκαταλόγιστος. Ἂν τις ἔχανε τὸν ὀφθαλμόν του ἢ τὸν βραχίονα ἢ ἄλλως πως ἠκρωτηριάζετο ἐγίνετο ὁ κοινὸς περίγελος. Ἂν ὁ ἀρχηγὸς ἥρπαζε τὸν ἀγρόν τινος, ὁ λαὸς διήρπαζεν ὅ,τι καὶ ἂν εἶχεν ἄλλο. Οἱ ἡλικιωμένοι ἢ ἀσθενεῖς γονεῖς ἐθάπτοντο ζῶντες ἢ ἐκρημνίζοντο εἰς βάραθρον. Οἱ ἀσθενεῖς ἔμενον ἐγκαταλελειμμένοι ἀπὸ τοὺς φίλους των, καὶ ἐτυραννοῦντο μὲ τὰς προλήψεις τῶν λεγομένων ἰατρῶν των. Οἱ πάσχοντες τὰς φρένας ἐλιθοβολοῦντο. Αἱ ἀνθρωποσίαι ἦσαν μέρος τῆς θρησκείας των, καὶ πάντες οἱ κάτοικοι ἐφοβοῦντο τὰς μαγίας, αἱ ὁποῖαι, κατ' αὐτούς, ἠδύναντο πολὺ νὰ τοὺς βλάψωσιν ἢ καὶ νὰ τοὺς θανατώσωσιν. Ἀλλὰ τὸ μᾶλλον ἀνυπόφορον μέρος τοῦ θρησκευτικοῦ των συστήματος ἦτο τὸ λεγόμενον τ α μ β ο ῦ. Τὸ ταμβοῦ ἦτο τότε εἰς τὰς Σανδουχικὰς νήσους ὅ,τι σχεδὸν εἶναι τὸ ρίψιμον ἢ ἀφιέρωμα καὶ σήμερον εἰς τὴν Ἰνδικήν· ἦτο δὲ τόσον στενῶς μετὰ τῆς θρησκείας συνδεδεμένον ὥστε ἡ κατάργησις τοῦ ἑνὸς ἔφερε τὴν καταστροφὴν τοῦ ἄλλου. Τότε αἱ ἡμέραι, αἱ θέσεις, τὰ ἄτομα, τὰ πράγματα ἦσαν οὕτως ἀφιερωμένα, καὶ ποινὴ θανάτου ἐπεβάλλετο εἰς τὸν παραβάτην. «Ἄνδρες καὶ γυναῖκες δὲν ἠδύναντο νὰ συντρώγωσιν. Εἰς τὰς γυναῖκας ἦτο ἀπηγορευμένον, ἐπὶ ποινῇ θανάτου, νὰ τρώγωσι χοίρινον, εἴδη πολλὰ ἰχθύων καὶ τινας καρπούς.» Ἂν παρέβαινον τὸ ταμβοῦ καὶ ἀπέφευγον τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἀνθρώπων, ἐνόμιζον

ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ ἀποφύγωσι τὴν ἐκδίκησιν τῶν προσβληθέντων θεῶν. Οὕτως ὁ λαὸς ἐκεῖνος, διὰ τῶν πολέμων, τῶν παθῶν καὶ τῆς θρησκείας του, ἔβαινε πρὸς τὸν παντελῆ ὀλεθρόν του.

Τὸ 1820 πρῶτον ἤδη ἐξέπλευσαν ἐκ τῆς Βοστόνης τῆς Ἀμερικῆς, διευθυνόμενοι εἰς τὰς Σανδουιχικὰς νήσους, δύο ἱεραπόστολοι, εἷς ἰατρός, δύο γραμματοδιδάσκαλοι, εἷς τυπογράφος, εἷς γεωργὸς καὶ τρεῖς ἰθαγενεῖς τῶν νήσων, οἵτινες εἶχον ἐκπαιδευθῆ ἐν Ἀμερικῇ, καὶ εἶχον διδαχθῆ τὰ διδάγματα τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας καὶ διαφόρους ἄλλας γνώσεις. Σκοπὸς τῶν ἀνθρώπων τούτων ἦτο νὰ ἐκχριστιανίσωσι καὶ ἐκπολιτίσωσι τοὺς κατοίκους τῶν νήσων. Μετὰ πέντε καὶ ἐπέκεινα μηνῶν πλοῦν οἱ ἱεραπόστολοι εἶδον τέλος, ἐξ ὀγδοήκοντα μιλίων ἀποστάσεως, τὴν ὑπεράνω τῶν νεφῶν ὑψουμένην καὶ χιονοσκεπῆ κορυφὴν τοῦ ὄρους Μάουνα-Κέα τῆς νήσου Χαουάης. Ἤλπιζον δὲ νὰ ἴδωσι βασιλεύοντα τὸν Καμεχαμέχαν, τοὺς εἰδωλολατρικοὺς ναοὺς ἀνοικτοὺς καὶ ὅλας τὰς ἀσχημίας τῆς εἰδωλολατρείας· περιέμενον «ὅτι ἤθελον ἀγανακτεῖ τὴν ἡμέρα, θεωροῦντες τὰς ἀνθρωποθυσίας καὶ ἤθελον ταράττεσθαι τὴν νύκτα ὑπὸ τῶν φωνῶν τῶν θυμάτων· ἐνόμιζον ὅτι θὰ ἀπαντήσωσιν ἰσχυρὰν καὶ φοβερὰν ἀντίστασιν ἐκ μέρους τῶν εἰδωλολατρῶν ἱερέων· ἐφοβοῦντο ὅτι ἤθελον ἀκούσει τὰς φρικαλεότητας ἀγρίου πολέμου καὶ ἤθελον ἰδεῖ αἱματηρὰς μάχας πρὶν ἡ καταστραφῆ ἡ εἰδωλολατρεία καὶ ἡ θρησκεία τοῦ Θεοῦ τῆς ἀγάπης ἐξαπλωθῆ.» Ἀλλ' οὐδὲν ἐκ τούτων ἀπήντησαν. Ἅμα ἠγκυροβόλησαν εἰς τὴν νῆσον «ἔμαθον ὅτι ὁ βασιλεὺς Καμεχαμέχας εἶχεν ἀποθάνει καὶ ὅτι ὁ διάδοχός του ἐκηρύχθη κατὰ τῶν πατρίων ἐθῶν καὶ ἐθίμων, καταστρέψας τὰ εἴδωλα, κατακαύσας τοὺς ναοὺς, καταργήσας τὸ ἱερατεῖον καὶ ἐμποδίσας τὰς ἀνθρωποθυσίας. Ἕνεκα τούτων ἐπανάστασις εἶχεν ἐκραγῆ, ἀλλ' ὁ βασιλεὺς, κατασβέσας τὴν ἐπανάστασιν, ἀπεκατέστησε πάλιν τὴν ἡσυχίαν εἰς τὸ ἔθνος τὸ ὁποῖον ἄνευ θρησκείας περιέμενε τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.»

Τὸ πρῶτον βῆμα τῶν ἱεραποστόλων ἦτο νὰ ζητήσωσι τὴν ἄδειαν ἀπὸ τὸν νέον βασιλέα νὰ ἐγκατασταθῶσιν. Ὁ βασιλεὺς ὠνομάζετο Λιχολίχος καὶ ἦτο «νέος ἀκόλαστος τὰ ἤθη ἀλλὰ μὲ καλὸν ἐξωτερικὸν, νοήμων, εἰλικρινὴς καὶ φιλάνθρωπος.» Ὡς εἴδομεν δὲ ἀπέρριψε μὲν τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων του, ἀλλὰ δὲν ἦτο διατεθειμένος νὰ δεχθῇ καμμίαν ἄλλην. Παρατηρήσας ὅτι οἱ ἱεραπόστολοι εἶχον ἀνὰ μίαν γυναῖκα, ἐφοβήθη μὴ δοθῇ παράδειγμα κατὰ τῆς πολυγαμίας. Εἶχεν ὅμως καλοὺς συμβούλους, οἱ ὁποῖοι καλῶς τὸν διεφώτιζον. Οἱ ἱεραπόστολοι, διὰ νὰ λάβωσι ταχέως τὴν ἄδειαν ἐζήτησαν κατ' ἀρχὰς νὰ τοῖς δοθῇ διὰ νὰ μείνωσιν ἐπὶ ἓν μόνον ἔτος. Τοῦτο τοῖς παρεχωρήθη. Τὸ αὐτὸ ἔτος ὁ βασιλεὺς μετὰ τῆς πόλης του κατῴκησεν εἰς ἄλλην νῆσον, ἡ πρωτεύουσα τῆς ὁποίας Ὀνολουλοῦ ἔγινεν ἔκτοτε καθέδρα τοῦ βασιλείου.

Ἐντὸς δύο ἐτῶν ἡ γλῶσσα τῶν νησιωτῶν ἀπέκτησε γραφὴν καὶ τότε τὸ τυπογραφεῖον ἐβλήθη εἰς ἐνέργειαν. «Τὸ ἀλφάβητον ἀπετελεῖτο ἐκ μόνον δώδεκα γραμμάτων, πέντε φωνηέντων καὶ ἑπτὰ συμφώνων, ἀρκούντων πρὸς παράστασιν πασῶν τῶν φωνῶν. Ἑκάστη τῶν συλλαβῶν ἀπέληγεν εἰς φωνῆεν, ἕκαστον δὲ γράμμα εἶχε μίαν μόνον φωνὴν, ὥστε ὁ συλλαβισμὸς, ἡ ἀνάγνωσις καὶ ἡ γραφὴ ἦσαν πολὺ εὔκολοι.» Ἀμέσως λοιπὸν ἤρξατο ἡ ἐπιστολογραφία πρὸς μεγίστην χαρὰν τῶν τε ἀρχόντων καὶ τοῦ λαοῦ.

Ἀλλὰ τὸ ἔργον τῶν ἱεραποστόλων ἐκείνων δὲν ἤρεσεν εἰς ὅλους· μάλιστα οἱ ξένοι, ὅσοι εἶχον μέσον κέρδους ὑλικοῦ τὰς κακὰς κλίσεις τῶν ἐγχωρίων καὶ τὴν ἀδικίαν, ἐνόμισαν συμφέρον των νὰ διαβάλλωσιν αὐτοὺς εἰς τοὺς ἰθαγενεῖς, ὡς ἐλθόντας μὲ σκοπὸν δόλιον νὰ ὑποδουλώσωσι τὰς νήσους. Τὸ τοιοῦτον ὅμως ταχέως ἐγνώσθη ὡς συκοφαντία καὶ ἐπομένως οἱ ἱεραπόστολοι δὲν ἀπεδιώχθησαν, μάλιστα δὲ προσετέθησαν εἰς αὐτοὺς καὶ ἄλλοι.

Εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τῆς ἀποστολῆς ταύτης ἀπεδείχθη ὅτι ἡ χριστιανὴ σύζυγος καὶ ἡ χριστιανικὴ οἰκογένεια δύνανται νὰ ἐπιδράσωσι μεγάλως ἐπὶ ἀπολιτίστων λαῶν. Καλῶς ἀνατεθραμμέναι χριστιαναὶ νεάνιδες ἐξήσκησαν ἀμέσως μεγάλην ἐπὶ τῶν Σανδουίχων ἐπιρροήν. Αὗται ἀμέσως ἔδειξαν εἰς τὰς ἐγχωρίους γυναῖκας πῶς νὰ ἐνδύωσιν ἑαυτὰς καὶ τὰ τέκνα των, καὶ διὰ τῆς καλῆς των διαγωγῆς ἦσαν ἀκαταμάχητοι κήρυκες τῆς ἀληθείας. Ἐν ἀρχῇ τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν ἱεραποστόλων αἱ γυναῖκες αὐτῶν αὗται κατῴκησαν εἰς καλύβας ὁμοίας μὲ τὰς τῶν ἰθαγενῶν, περιεχούσας ἓν μόνον δωμάτιον· ἀλλὰ βαθμηδὸν τόσον μετέβαλον τὰς κατοικίας

των καὶ τόσον ἐπέδρασαν διὰ τῆς βαθμιαίας των προόδου ἐπὶ τῶν ἰθαγενῶν ὥστε μετὰ δεκαπέντε ἔτη ὀλίγοι πλέον κατῴκουν εἰς καλύβας. Ἡ βαθμιαία βελτίωσις τῆς θέσεως τῶν ἱεραποστόλων ἐπενήργησε περισσότερον ἢ ὅσον πᾶσα ἄλλη ταχεῖα μεταβολὴ ἠδύνατο νὰ ἐπεργήσῃ. Προσέτι ἡ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον μετάβασις ἦτο πολὺ δύσκολος καὶ μόνον πεζῶς ἐγίνετο. Γάλα δὲν ὑπῆρχε. Κρέας δὲ ἁλατισμένον καὶ δίπυρα ἐκ τῶν πλοίων ἦσαν ἡ κυριωτέρα τροφὴ τῶν ἱεραποστόλων. Συχνάκις ἡ ὑπομονὴ τῶν συζύγων των ἐτίθετο ὑπὸ σκληρὰν δοκιμασίαν· κατὰ τὸ πρῶτον καὶ δεύτερον ἔτος αἱ γυναῖκες ἐβιάζοντο νὰ μένωσιν ἐπὶ πολὺ εἰς τὸ ἀχύρινον ἀνάκτορον νησιώτιδός τινος βασιλίσσης, περιμένουσαι νὰ εὐδοκήσῃ ἡ βασιλεία της ὅπως ἀφίσῃ τὸ χαρτοπαίγνιον νὰ δοκιμάσῃ ἐν ἔνδυμα. Μετά τινα ἔτη ἡ αὐτὴ μεγαλειοτάτη, καθημένη σωφρόνως εἰς τὸ γραφεῖον ἐδιδάσκετο νὰ ἀνογινώσκῃ καὶ νὰ γράφῃ, αἱ δὲ κυρίαι της πῶς νὰ ράπτωσιν ἐνδύματα μεταξωτά! πλὴν καὶ μεταξὺ αὐτῶν χωριδιόν τι, ὡς κυνάριον, τριβόμενον εἰς τὰ ἐνδύματα πρὸς ἀπόδειξιν, τοῦ ὅτι ὁ πολυτισμὸς καὶ ὁ βαρβαρισμὸς δυνατὸν νὰ εὑρίσκωνται συνάμα καὶ νὰ συμβαδίζωσιν εἰς βασιλίσσης τινὸς ἀνάκτορον.» Ταχέως ἐν τούτοις οἱ ἐγχώριοι ἤρχισαν νὰ μιμῶνται τὰς τῶν ξένων κατοικίας, ὡς πρὸς τὰ ἔπιπλα, ὡς καὶ πρὸς τὰ φορέματα, προμηθευόμενοι τραπέζας, σκαμνία, γραφεῖα, κλίνας, ὑέλινα παράθυρα καὶ παραπετάσματα.

Εἰς τὰ χρονικὰ τοῦ κράτους τῶν νήσων ἀναγινώσκεται ὅτι ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ νεώτερος αὐτοῦ ἀδελφὸς, μετὰ δώδεκα ἀρχηγῶν καὶ ἄλλων τόσων γυναικῶν ἐκ τῶν πρώτων ἐμάνθανον τότε νὰ ἀναγινώσκωσι καὶ νὰ γράφωσι. Μικρά τις συγγενὶς τοῦ βασιλέως ἀποθανοῦσα ἐτάφη χριστιανικῶς. Γάμοι ἤρχισαν νὰ εὐλογῶνται δημοσία. Ὁ βασιλεὺς διέταξε κατάπαυσιν ἀπὸ πάσης ἐργασίας τὴν κυριακὴν ἡμέραν καὶ ἔθεσε ποινὴν εἰς τὸν παραβάτην· ὁ δὲ κήρυξ του περιερχόμενος κατὰ τὸ σάββατον ἐκήρυττε τὸν νέον νόμον. Πλὴν τὸ κυριώτατον πάντων εἶναι ὅτι πολλοὶ ἐν εἰλικρινείᾳ παρεδέχθησαν τὰς διδασκαλίας τοῦ Σωτῆρος καὶ ἐγένοντο ἔνθερμοι τοῦ Χριστοῦ ὀπαδοί, περί τινων ἐκ τῶν ὁποίων θὰ ὁμιλήσωμεν ἀκολούθως.

.....

Η ΑΠΟ ΤΗΣ ΓΗΣ ΑΠΟΣΤΑΣΙΣ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ

Ὅσοι δύνανται νὰ παρακολουθῶσι τὴν βαθμιαίαν τῶν ἐπιστημῶν τελειοποίησιν βεβαίως πολλὴν δοκιμάζουσι τὴν εὐχαρίστησιν, θεωροῦντες τὰς κατὰ τὰς ἡμέρας ἡμῶν γινομένας προόδους εἰς πάντα τὰ εἴδη τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἡ ἀστρονομία κατέχει πάντοτε τὴν πρώτην θέσιν, ὡς ἡ μᾶλλον ἀκριβὴς καὶ ἡ μᾶλλον ὑψηλὴ πασῶν. Ἡ ἀστρονομία ἔχει πολλὰ περὶ τὰ ὁποῖα περιστρέφεται, ἓν ὅμως ἐκ τῶν ὑψηλοτέρων αὐτῆς ἔργων εἶναι ἡ τῶν ἀποστάσεων καταμέτρησις, ἀποστάσεων οὐχὶ προσητῶν ἢ μικρῶν, ἀλλὰ μεγάλων καὶ ἀπροσήτων οἷαι εἶναι αἱ τῶν ἀστέρων ἀποστάσεις. Πρῶτος ὅστις ἤρξατο μετά τινος ἐπιτυχίας νὰ καταμετρῇ τὰς μεγάλας ταύτας καὶ ἀπροσήτους ἀποστάσεις, εἶναι ὁ πολὺς Ἵππαρχος, ὁ ἐν Νικαίᾳ τῆς Βιθυνίας γεννηθείς. Μετεχειρίσθη δὲ πρὸς τοῦτο τὴν παράλλαξιν, ἀλλ' ἡ ἀτέλεια τῶν ἐργαλείων του δὲν τῷ ἐπέτρεψε νὰ φθάσῃ καὶ εἰς ἐξαγόμενα ἀκριβῆ.

Γίνει εἰς πάντας γνωστὸν ὅτι ὅταν βλέπωμεν ἀντικείμενόν τι, ὡς λ. χ. δένδρον τι, μακρόθεν, τὸ ἀντικείμενον τοῦτο μᾶς φαίνεται μικρὸν, ἐνῷ ὅταν βλέπωμεν τὸ αὐτὸ ἀντικείμενον ἐκ τοῦ πλησίον μᾶς φαίνεται μέγα. Τὰ ἀντικείμενα λοιπὸν ὅσον ἀπομακρυνόμεθα ἀπ' αὐτῶν, τόσον μικρότερα μᾶς φαίνονται, καὶ ἀντιστρόφως, ὅσον πλησιάζομεν αὐτὰ τόσον τὰ βλέπομεν μεγάλα. Ἂν, ἱστάμενος εἰς θέσιν τινὰ, ἴδω δένδρον τι καὶ ἔπειτα ἀπομακρυνθῶ ἄλλο τόσον διάστημα καὶ τὸ ἴδω πάλιν, τὸ δένδρον θὰ μοὶ φανῇ κατὰ τὸ ἥμισυ ὑψηλὸν ἢ τὴν πρώτην φοράν· ἂν δὲ τριπλασιάσω τὸ διάστημα καὶ ἡ γραμμὴ ἡ παριστῶσα τὸ ὕψος τοῦ δένδρου θέλει σμικρυνθῇ εἰς τὸ τρίτον. Ἂν λοιπὸν γνωρίζω τὸ ὕψος τοῦ δένδρου καὶ ἴδω αὐτὸ ἀπὸ διάστημα ἀπροδιόριστον εἶναι πολὺ δυνατὸν, ἀπὸ τὸ φαινόμενον τότε ὕψος του, νὰ εὕρω κατὰ πόσον εἶμαι μακρὰν αὐτοῦ, ὡς, καὶ ἂν γνωρίζω τὴν ἀπόστασιν καὶ ὄχι τὸ ὕψος, δύναμαι ἐξ αὐτῆς νὰ εὕρω τὸ ὕψος τοῦ δένδρου. Τὸ εἰς ἐμὲ φαινόμενον μέγεθος τοῦ δένδρου, ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν γωνίαν ἥτις σχηματίζεται μεταξὺ τῶν δύο ἄκρων αὐτοῦ καὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ μου, γωνία ἥτις ὅσον πλησιάζω τὸ δένδρον τόσον ἀνοίγεται καὶ γίνεται μεγαλητέρα, καὶ ὅσον ἀπομα-

κρύνομαι τόσον γίνεται μικροτέρα ἤτοι κλείεται· τὸ δὲ τρίγωνον, τὸ ὁποῖον σχηματίζεται ἀπὸ τὴν μίαν ἄκραν τοῦ δένδρου μέχρι τοῦ ὀφθαλμοῦ μου, ἀπὸ τὴν ἄλλην ἄκραν τοῦ δένδρου μεχρι τοῦ ὀφθαλμοῦ καὶ ἀπὸ τὸ ὕψος αὐτοῦ, μοὶ παρέχει τὸ μέσον νὰ εὕρω τὸ ὕψος του ἂν γνωρίζω τὴν ἀπόστασιν, ἢ νὰ εὕρω τὴν ἀπόστασιν, ἂν γνωρίζω τὸ ὕψος του. Ἀλλὰ ὁ τρόπος οὗτος τῆς μετρήσεως ὑποθέτει ἀντικείμενα προσητά. Διὰ νὰ εἰξεύρω πόσον ἀπέχω τοῦ δένδρου πρέπει νὰ δύναμαι νὰ τὸ πλησιάζω καὶ ν' ἀπομακρύνωμαι διὰ νὰ μετρῶ· καὶ πάλιν, διὰ νὰ εἰξεύρω τὸ ὕψος αὐτοῦ πρέπει νὰ τὸ πλησιάσω καὶ νὰ τὸ μετρήσω. Διὰ τὰ ἀπρόσητα λοιπὸν δὲν ἰσχύει ὁ τρόπος οὗτος· ὑπάρχει ὅμως ἄλλος ἀνάλογος αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τῆς αὐτῆς βασιζόμενος ἀρχῆς, τὸν ὁποῖον εἰς τοιαύτας περιστάσεις δυνάμεθα νὰ μεταχειρισθῶμεν. Ἂς ὑποθέσωμεν ὅτι ἀπὸ ἴσιν τινὰ θεωρῶ ἓν δένδρον τὸ ὁποῖον δὲν ἐμπορῶ νὰ πλησιάσω· δύναμαι βεβαίως τότε νὰ σημειώσω ἀκριβῶς ποῦ ἡ κορυφὴ αὐτοῦ ἀντικρίζει· ἀφοῦ πράξω τοῦτο βαδίζω βήματά τινα, λ. χ ἑκατόν, ἔχων τὸ δένδρον εἴτε ἀκριβῶς πρὸς τὰ δεξιά μου, εἴτε ἀκριβῶς πρὸς τὰ ἀριστερὰ, καὶ ἀπὸ τῆς νέας ταύτης θέσεως παρατηρῶ πάλιν ποῦ ἀκριβῶς ἡ κορυφὴ αὐτοῦ ἀντικρίζει. Θὰ ἴδω βεβαίως ὅτι ἡ κορυφὴ ἐκείνη δὲν ἀντικρίζει πλέον τὸ πρῶτον σημειωθὲν μέρος, ἀλλὰ μετετοπίσθη· τὴν μετατόπισιν ταύτην ἐμπορῶ νὰ ὀνομάσω π α ρ ά λ λ α ξ ι ν. Εἶναι φανερὸν ὅτι ἂν δὲν ἤμαι πολὺ μακρὰν τοῦ δένδρου μὲ ἑκατὸν βήματα ἡ κορυφή του θὰ μοὶ φανῇ ὅτι ἐξετοπίσθη πολὺ, ἐνῷ ἂν ἀπέχω πολὺ ἡ ἐκτόπισις θὰ μοὶ φανῇ ὀλίγη. Ὅσον λοιπὸν εἶμαι πλησίον τοῦ δένδρου τόσον μεγάλη θὰ ἦναι καὶ ἡ ὀνομασθεῖσα παράλλαξίς του καὶ ὅσον εἶμαι μακρὰν τόσον αὕτη θὰ εἶναι μικρὰ, διότι τίποτε ἄλλο δὲν εἶναι οὔτη παρὰ τὸ μέγεθος ὑπὸ τὸ ὁποῖον θὰ ἔβλεπον τὸ διάστημα τῶν ἑκατὸν ἐκείνων βημάτων ἂν ἤμην ἐπάνω εἰς τὸ δένδρον καὶ ἐθεώρουν αὐτὸ τὸ διάστημα ἀπὸ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ. Ὅσα λοιπὸν ἀντικείμενα δὲν δύναμαι σωματικῶς νὰ πλησιάσω, διὰ τῆς μεθόδου ταύτης καὶ τὰ πλησιάζω νοερῶς καὶ ἀκριβῶς τὰ καταμετρῶ.

Π α ρ ά λ λ α ξ ι ς λοιπὸν εἰς τὴν ἀστρονομίαν, εἶναι ἡ φαινομένη μετατόπισις ἑνὸς ἀστέρος, θεωρουμένου ἀπὸ δύο διαφορετικὰ μέρη τῆς γῆς ἢ καὶ τῆς τροχιᾶς αὐτῆς. Ὅταν γνωρίζωμεν ἀκριβῶς πόσον ἀπέχουσιν ἀλλήλων τὰ δύο διαφορετικὰ μέρη τῆς γῆς ἐξ ὧν παρετηρήθη ὁ ἀστὴρ, καὶ γνωρίζωμεν ἀκριβῶς τὴν παράλλαξίν του, ἤτοι πόσον μετετοπίσθη θεωρούμενος ἀπὸ τὰ δύο διάφορα ταῦτα μέρη, δὲν εἶναι πλέον δύσκολον νὰ μάθωμεν καὶ πόσον ἀπέχει ἀφ' ἡμῶν, διότι εἰξεύρομεν ὅτι ἂν ἤμεθα ἐπάνω εἰς τὸν ἀστέρα ἐκεῖνον τὸ μετρημένον διάστημα, τὸ μεταξὺ τῶν μερῶν τῆς γῆς, ἐξ ὧν εἴδομεν αὐτὸν, θὰ μᾶς φανῇ ἀκριβέστατα τόσον, ὅσον αὐτὸς μᾶς ἐφάνη ὅτι μετετοπίσθη. Ἀφοῦ δὲ εὕρομεν πόσον ἀπέχει ἀφ' ἡμῶν καὶ μετρήσομεν πόσον μικρὸς φαίνεται εὑρίσκομεν καὶ πόσον μέγας εἶναι.

Ἀλλὰ ὅσον εὔκολα φαίνονται τοῦτα εἰς τὴν θεωρίαν, εἰς τὴν πρᾶξιν ὅμως εἶναι δοσκολώτατα, διότι, καίτοι ἡ γῆ ἀκριβῶς κατεμετρήθη καὶ δυνάμεθα νὰ γνωρίζωμεν τὰς μεταξὺ τῶν μερῶν αὐτῆς ἀποστάσεις καλῶς, οἱ ἀστέρες ὅμως τόσον πολὺ ἀπέχουσιν ἀφ' ἡμῶν ὥστε αἱ παραλλάξεις των μόλις μὲ τὸ χρονόμετρα τῆς τριχὸς δύνανται νὰ μετρῶνται, ἂν ὅλως διόλου δὲν εἶναι ἀνεπαίσθητοι. Ἀπαιτοῦνται λοιπὸν ἐργαλεῖα ἀκριβέστατα, ἐργαλεῖα μικρομετρικὰ, τὰ ὁποῖα ὁ Ἵππαρχος δὲν εἶχε καὶ τὰ ὁποῖα μόλις οἱ σημερινοὶ κατασκευάζουσιν. Ἡ ἐπιχείρησίς του ὅμως αὕτη, ὡς λέγει καὶ ὁ Βαϊλλὺς ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀστρονομίας του, «ἡ ἰδέα τοῦ νὰ καταμετρήσῃ τὰς ἀποστάσεις τῶν ἀστέρων, τῶν τόσον ἀφ' ἡμῶν ἀπεχόντων, εἶναι ἡ μᾶλλον ἔκτακτος ἦν τοῦ ἀνθρώπου ἡ διάνοια συνέλαβεν. Ὁ ἰδιώτης ἐκπλήσσεται καὶ δὲν πιστεύει· ὁ πεπαιδευμένος θαυμάζει θεωρῶν τὴν σμικρότητα τοῦ ἀνθρώπου, εὑρισκομένου ἐπὶ σφαίρας τόσον μικρᾶς.»

Ἓν ἐκ τῶν δυσκολωτέρων προβλημάτων τῆς ἀστρονομίας εἶναι νὰ προσδιωρισθῇ ἀκριβῶς πόσον ἀπέχομεν τοῦ ἡλίου, πρόβλημα τὸ ὁποῖον εἰσέτι τελικῶς δὲν ἐλύθη, καὶ τοι ἡ ἀπόστασις αὕτη, ἡ ἀπὸ τῆς γῆς μέχρι τοῦ ἡλίου, χρησιμεύει ὡς μονὰς μέτρους, εἰς τὰς καταμετρήσεις τῶν ἀποστάσεων τῶν ἄλλων ἀστέρων. Ὅτι δὲ εἶναι δυσκολώτατον ἀποδεικνύουσιν αἱ προσπάθειαι πάντων τῶν ἀστρονόμων ἀπὸ τοῦ Ἱππάρχου μέχρι σήμερον ὅπως λύσωσιν αὐτὸ τελικῶς. Ὁ νῦν βασιλικὸς ἀστρονόμος τοῦ ἀστεροσκοπείου Γρήνουϊτσ, ὁμιλῶν περὶ τοῦ εὐγενεστάτου τούτου προβλήματος τῆς ἀστρονομίας λέγει: «Εἶναι εὔκολον νὰ μετρηθῇ ἐπὶ τῆς γῆς γραμ-

μή τις μίλιά τινα μακρά, καὶ εὔκολον νὰ γίνωσιν ἐργασίαι τινὲς γαιοδαιτικοί, καὶ εὔκολον δι' αὐτῶν νὰ προσδιορισθῇ τῆς γῆς τὸ μέγεθος μὲ πολλὴν ἀκρίβειαν· λαμβάνοντες δὲ ὡς βάσιν τὰ μέτρα ταῦτα εἶναι εὔκολον νὰ μετρηθῇ ἡ ἀπόστασις τῆς σελήνης μὲ παραμικρὰν ἀνακρίβειαν. Πλὴν ἡ καταμέτρησις τῆς ἀποστάσεως τῆς σελήνης οὐδόλως βοηθεῖ εἰς τὴν καταμέτρησιν τῆς τοῦ ἡλίου ἀποστάσεως, ἥτις πρέπει νὰ θεωρῆται ὡς ὅλως ἀνεξάρτητος πρᾶξις. Ὁ δεύτερος λόγος τοῦ ὅτι τοῦτο εἶναι τὸ εὐγενέστατον τῆς ἀστρονομίας πρόβλημα, συνίσταται εἰς τὸ ὅτι, ὁπωσδήποτε καὶ ἂν πλησιάσωμεν αὐτό, ἀπαιτεῖ ἅπασαν ἡμῶν τὴν προσοχὴν, ἅπασαν ἡμῶν τὴν ἐπιδεξιότητα καὶ τὴν ἐφαρμογὴν ὅλων ἡμῶν τῶν γνώσεων, τῶν ἀφορωσῶν προηγούμενα ἀστρονομικὰ γεγονότα, ὅπως φθάσωμεν εἰς ὅσον οὖν ἀκριβὲς ἀποτέλεσμα. Τρίτος λόγος εἶναι ὅτι ἐκ τοῦ προσδιορισμοῦ τῆς ἀποστάσεως ταύτης ἐξαρτῶνται πᾶσαι αἱ ἀστρονομικαὶ καταμετρήσεις, αἱ πέραν τῆς σελήνης »

Πρὸς ἐξακρίβωσιν τῆς παραλλάξεως τοῦ ἡλίου οἱ νεώτεροι ἀστρονόμοι μετεχειρίσθησαν διαφόρους τρόπους, ὧν κυριώτατος θεωρεῖται ἡ παρατήρησις τῆς φαινομένης διαβάσεως τῆς Ἀφροδίτης ἐπὶ τοῦ ἡλιακοῦ δίσκου· τὸ τοιοῦτον ὅμως συμβαίνει πολὺ σπανίως καὶ ἰδοὺ διατί. Ὁ χρόνος τῆς περὶ τὸν Ἥλιον περιστροφῆς τῆς Ἀφροδίτης εἶναι 224 ἡμέραι καὶ 17 ὧραι· κατὰ τὸ διάστημα ὅμως τοῦτο ἡ γῆ μας, κινουμένη περὶ τὸν Ἥλιον, διατρέχει τὰ δύο τρίτα σχεδὸν τῆς προχοᾶς της· ὥστε διὰ νὰ μᾶς φανῇ ὅτι ἡ Ἀφροδίτη ἐξετέλεσε κύκλον ὁλόκληρον περὶ τὸν Ἥλιον πρέπει νὰ διατρέξῃ καὶ ἄλλον ἀκόμη διάστημα, ἰσοδυναμοῦν μὲ 216 μοίρας οὐρανίου τόξου, καὶ χρειάζεται τὸ ὅλον ἡμέρας 584. Ἐπειδὴ δὲ αἱ 216 μοῖραι πολλαπλασιαζόμεναι ἐπὶ 5, δίδουσιν ἀκριβῶς 1080 μοίρας, ἤτοι 3 ὁλοκλήρους κύκλους, ἔπεται ὅτι χρειάζονται πέντε φαινόμεναι περιστροφαὶ διὰ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ αὐτὸ τοῦ οὐρανοῦ σημεῖον. Αἱ 5 φαινόμεναι περιστροφαὶ ἀπὸ ἡμέρας 584 φέρουσιν ἡμέρας 2920, ἤτοι ὀκτὼ ὁλόκληρα ἔτη. Ἂν ἡ τροχιὰ τῆς Ἀφροδίτης ἔκειτο εἰς τὸ αὐτὸ ἐπίπεδον μὲ τὴν τροχιὰν τῆς Γῆς κάθε 584 ἡμέρας θὰ ἐβλέπομεν αὐτὴν διαβαίνουσαν ἐπὶ τοῦ ἡλιακοῦ δίσκου. Τὸ ἐπίπεδον ὅμως ἐφ' οὗ κινεῖται ὁ πλανήτης οὗτος εἶναι κεκλιμένον 3 μοίρας καὶ 24 λεπτὰ ἐπὶ τοῦ ἐπιπέδου τῆς τροχιᾶς τῆς Γῆς, ἤτοι τῆς ἐκλειπτικῆς, καὶ διὰ νὰ τὴν ἴδωμεν διαβαίνουσαν πρέπει τὸν καιρὸν καθ' ὃν ἔρχεται μεταξὺ ἡλίου καὶ γῆς νὰ εὑρίσκεται ἐπάνω ἢ πλησίον εἰς τὰ σημεῖα κατὰ τὰ ὁποῖα αἱ δύο τροχιαὶ τέμνονται. Τοῦτο θὰ ἐπανελαμβάνετο κάθε ὀκτὼ ἔτη ἂν ὁ πλανήτης μετὰ τὴν παρέλευσιν τοῦ χρονικοῦ τούτου διαστήματος ἐπανήρχετο ἀκριβέστατα εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν, τὸ πλάτος ὅμως αὐτοῦ, ἀναφορικῶς πρὸς τὴν γῆν καὶ τὸν ἥλιον, μετὰ ὀκτὼ ἔτη γίνεται 20 ἕως 24 λεπτὰ τῆς μοίρας· καὶ διὰ τοῦτο μόνον δὶς ἐν διαστήματι ὀκτὼ ἐτῶν δυνάμεθα νὰ τὴν ἴδωμεν διαβαίνουσαν· ἀκολούθως δὲ ἀπαιτοῦνται ὑπὲρ τὰ 100 ἔτη διὰ νὰ ἐπανέλθῃ.

Οὐδεμίαν ἔχομεν εἴδησιν ἂν οἱ ἀρχαῖοι ἀστρονόμοι παρετήρησάν ποτε τὴν ἐπὶ τοῦ ἡλιακοῦ δίσκου διάβασιν τῆς Ἀφροδίτης, πολλῷ δὲ ἧττον ἂν μετεχειρίσθησαν τὴν διάβασιν αὐτῆς πρὸς ἐξακρίβωσιν τῆς ἡλιακῆς παραλλάξεως. Οἱ πρῶτοι, οὓς γινώσκομεν ὅτι παρετήρησαν τὸ σπάνιον τοῦτο φαινόμενον, εἶναι δύο νέοι εἰς τὰ περίχωρα τῆς Λιβερπούλης τὸ 1639, περὶ ὧν εἰς ἀκόλουθον φυλλάδιον γενήσεται λόγος.

Ὁ Δελάβρος παρέχει τὸν ἑξῆς πίνακα τῶν διαβάσεων τῆς Ἀφροδίτης ἐπὶ τοῦ ἡλιακοῦ δίσκου μετὰ τὸ 1639. Αἱ ἡμερομηνίαι εἶναι κατὰ τὸ νέον ἢ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον.

1761	5	Ἰουνίου	2117	10	Δεκεμ.
1769	3	Ἰουνίου	2125	8	Δεκεμ.
1874	8	Δεκεμβ.	2247	11	Ἰουν.
1882	6	Δεκεμβ.	1255	8	Ἰουν.
2004	7	Ἰουνίου	2360	12	Δεκεμ.
2012	5	Ἰουνίου	2368	10	Δεκεμ.

Ἐκ τοῦ πίνακος τούτου φαίνεται ὅτι

1ον. Δύο διαβάσεις κατ' Ἰούνιον ἀκολουθοῦνται ὑπὸ δύο κατὰ Δεκέμβριον διαβάσεων καὶ

2ον. Ὅτι ἡ δευτέρα διάβασις προηγεῖται κατὰ δύο ἡμέρας τῆς ἡμερομηνίας τῆς πρώτης.

Ἡ πρώτη διάβασις τῆς Ἀφροδίτης, ἣν οἱ ἀστρονόμοι παρετήρησαν ἐπὶ σκοπῷ τῆς ἐξακριβώσεως τῆς ἡλιακῆς παραλλάξεως εἶναι ἡ κατὰ τὸ 1761 γενομένη. Τότε ὁ Δ. Μασκελύνης μετέβη εἰς τὴν νῆσον τῆς Ἁγ. Ἑλένης, οἱ ΚΚ. Μασὼν καὶ Δίξων εἰς τὸ Ἀκρωτήριον τῆς καλῆς Ἐλπίδος, ὁ Κ Πιγγρὲ εἰς

τὴν νῆσον Ροτριγὲζ εἰς τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανὸν, ὁ Ἀββὰ Σάππης εἰς Τοβέλσκην τῆς Σιβηρίας καὶ ὁ Κ. Ρουμόβσκης εἰς Σελιγγίσκην παρὰ τὰ Μογγολικὰ μεθόρια. Τὰ ἐξαγόμενα ὅμως τῶν κατὰ τὴν διάβασιν ταύτην παρατηρήσεων δὲν εὑρέθησαν οἷα γενικῶς ἠλπίζετο. Ἀμέσως τότε ἤρξαντο προετοιμασίαι διὰ νὰ παρατηρηθῇ ἡ κατὰ τὸ 1769 διάβασις καλλίτερον. Τότε ἐστάλη εἰς τὸν νότειον Εἰρηνικὸν ὠκεανὸν ὁ πλοίαρχος Κοὺκ καὶ οἱ ΚΚ. Γρὴν καὶ Σόλανδρος, εἰς τὸ φρούριον τοῦ Πρίγγιπος τῆς Οὐαλλίας, εἰς Οὔδσονος κόλπον, ὁ Οὐάλλης Δυμόνδος, εἰς τὸν Ἅγ. Ἰωσὴφ τῆς Καλλιφορνίας ὁ Σάππης, Δόζης, Μεδύννης καὶ Παύλης. Ὁ Ρουμόβσκης παρετήρησεν ἀπὸ τὸν κόλπον τῆς Λαπλανδίας καὶ ἀπὸ τὴν Βαρδούην, νῆσον τοῦ ἀρκτικοῦ ὠκεανοῦ, κατὰ τὴν βορειοανατολικὴν ἄκραν τῆς Νορβηγίας οἱ ΚΚ. Χὲ, Σάζνοβιξ καὶ Βοργρέβιγκ. Ἀμέσως μετὰ τὴν διάβασιν αἱ παρατηρήσεις ἠρευνήθησαν καὶ ἐβασανίσθησαν ὑπὸ τῶν μεγαλητέρων μαθηματικῶν τῆς ἐποχῆς καὶ μάλιστα ὑπὸ τοῦ Λαπλάνδου, ὅστις συναθροίσας τὰς κυριωτάτας, ἐδημοσίευσεν αὐτὰς εἰς πραγματείαν τινὰ περὶ τῆς διαβάσεως. Ἐκ τῆς βασάνου τῶν παρατηρήσεων προέκυψεν ὡς ὁριζόντιος ἰσημερινὴ παράλλαξις τοῦ ἡλίου, κατὰ μὲν τὸ Πλανμάνον 8″ 43, κατὰ τὸν Πιγγρὲ 8″ 81, κατὰ τὸν Ῥύλερον 8″ 82, κατὰ τὸν Χορνεσβῦ 8″ 78, κατὰ τὸν Λαλάνδον 8″ 50, κατὰ τὸν Λέξελ 8″ 68, κατὰ τὸν Σμὶθ 8″ 61 καὶ κατὰ τὸν Μασκελύνον 8″ 72. Διὰ τῶν ἀριθμῶν τούτων, δηλούντων ὅτι μικρὰ ὡς τόσα δευτερόλεπτα τῆς μοίρας καὶ ἑκατοστὰ δευτερολέπτου φαίνεται ἡ ἡμιδιάμετρος τῆς γῆς μας θεωρουμένη ἀπὸ τοῦ κέντρου τοῦ ἡλίου, εἶναι εὔκολον νὰ προσδιορισθῇ ἡ τοῦ ἡλίου ἀπόστασις, ἀφοῦ ἀκριβῶς γινώσκομεν τὸ μέγεθος τῆς γηίνου διαμέτρου. Ὁριστικῶς ὅμως ὅτε ὁ Ἐγκελος ἐδημοσίευσε δύο ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου συγγράμματα τὸ 1822 καὶ 1824, εἰς τὸ δεύτερον τῶν ὁποίων ὁριστικῶς ἔλεγε τὴν παράλλαξιν ἴσην μὲ 8″ 578, πάντες οἱ ἀστρονόμοι ἐδεχθησαν τὸν ἀριθμὸν αὐτὸν καὶ ἑπομένως προσδιώρισαν εἰς 95,300,000 μιλίων τὴν ἀπὸ τῆς γῆς μας μέχρι τοῦ ἡλίου ἀπόστασιν.

Κατὰ τὸ 1862 διάφοροι ἀστρονομικοὶ παρατηρήσεις, ἔκ τε τοῦ βορείου καὶ νοτείου ἡμισφαιρίου γενόμεναι, ἔδειξαν ὅτι ἡ ἀπόστασις αὕτη τοῦ ἡλίου πρέπει νὰ προσδιορισθῇ μεγαλειτέρα τῆς πραγματικῆς. Ὁ Κ. Βερριέρος, καταγινόμενος εἰς σύνταξιν νέων ἡλιακῶν καὶ πλανητικῶν πινάκων, ἀνεγνώρισεν ὅτι κατὰ τὰς ἀπαιτουμένας θεωρίας, ὁ ἐν λόγῳ ἀριθμὸς εἶναι πολὺ μέγας. Ὁ Κ. Φουκῶλδος ἐκτελῶν πειράματα ἐπὶ τῆς ταχύτητος τοῦ φωτὸς εὗρε τὸ αὐτὸ, καὶ τέλος ὁ Κ. Χάνσεν, βασανίζων τὴν θεωρίαν τῆς σελήνης, ἀνεκάλυψεν ὅτι ἀπαιτεῖται τροποποίησις τοῦ ὁρισθέντος ἀριθμοῦ διὰ νὰ συμφωνήσωσιν αἱ παρατηρήσεις. Συνεπεία τῶν ἀποδείξεων τούτων, ὁ Κ. Στὸν ἀνέλαβε νὰ βασανίσῃ καὶ πάλιν τὰς κατὰ τὸ 1769 παρατηρήσεις, καὶ ἐκ τῆς ἐργασίας του ταύτης προέκυψεν ὅτι ἡ ἡλιακὴ παράλλαξις δὲν εἶναι ὡς ὁ Ἔγκελος προσδιώρισεν 8″ 578, ἀλλὰ 8″ 91, ἤτοι 0″ 33 μεγαλητέρα. Ὁ Βερριέρος προσέτι, διὰ τῶν φαινομένων κινήσεων τοῦ ἡλίου καὶ τῶν πλανητῶν ἐξήγαγεν 8″ 92. Οἱ ΚΚ. Χάνσεν καὶ Στὸν ἐκ τῆς σεληνιακῆς θεωρίας, ὁ μὲν 8″ 92, ὁ δὲ 8″ 85. Ἐκ παρατηρήσεων ἐπὶ τοῦ πλανήτου Ἄρεως, γενομένων τὸ 1862 εἴς τε τὸ βόρειον καὶ νότειον ἡμισφαίριον, οἱ ΚΚ. Οὐιννέκης, Στὸν καὶ Νιουκόμπ, ἐργασθέντες ἀνεξαρτήτως ἕκαστος, κατήντησαν εἰς μικρὸν διαφέροντας ἀριθμούς. Ὁ Κ. Φουκῶλδος προσέτι διὰ τῆς ταχύτητος τοῦ φωτὸς ἦλθεν εἰς ὅμοιον συμπέρασμα. Ὅλων τούτων τῶν ἀριθμῶν ὁ μέσος εἶναι 8″ 9, διαφέρων ἀπὸ τὸν τοῦ Ἐγκέλου κατὰ ἓν τρίτον τοῦ δευτερολέπτου τῆς μοίρας, δηλαδὴ ὅσον χονδρὴ φαίνεται μία ὁριζ ἀνθρωπίνη βλεπομένη ἀπὸ 20 ὀργυιῶν διάστημα! καὶ ὅμως τὸ μικροσκοπικὸν τοῦτο μέγεθος μεταβάλλει κατὰ 3,500,000 μίλια περίπου τὴν μεταξὺ Ἡλίου καὶ Γῆς ἀπόστασιν. Ἐδείχθη λοιπὸν ὅτι πρέπει νὰ καταβιβασθῇ ὁ ἀριθμὸς 95,300,000 εἰς μόνον 92,000,000 μιλίων.

Διὰ νὰ βεβαιωθῇ λοιπὸν ὁ τελευταῖος οὗτος ἀριθμὸς καὶ λυθῇ, εἰ δυνατὸν, ὁριστικῶς τὸ ἀληθῶς μέγα τοῦτο τῆς ἀστρονομίας πρόβλημα ἐλήφθη πᾶσα πρόνοια καὶ ἐγένοντο πλεῖσται ὅσαι προετοιμασίαι ὅπως ἡ κατὰ τὸν ἐρχόμενον μῆνα γενησομένη διάβασις τῆς Ἀφροδίτης παρατηρηθῇ ὅσον τὸ δυνατὸν ἀκριβῶς. Διὰ τῶν παρατηρήσεων τούτων θὰ λυθῶσι μὲν καὶ ἄλλα ἀστρονομικὰ ζητήματα, ὡς τὸ περὶ ἀτμοσφαίρας τῆς Ἀφροδίτης καὶ ἄλλα, θὰ προσδιωρισθῇ δὲ ἀκριβῶς πόσον μακρὰν ἀφ' ἡμῶν θὰ εὑρίσκηται ὁ πλανήτης τὴν ὥραν τῆς διαβάσεώς του, καὶ ἐκ τούτων θὰ

ἐξαχθῇ ἀκολούθως τὸ πόσον ἀπέχει ἀφ' ἡμῶν ὁ ἥλιος ἀκριβῶς. Ἐλπίσωμεν ὅτι ὁ οὐρανὸς θὰ φανῇ εὐμενὴς εἰς τὰς προσπαθείας τῆς ἀληθοῦς ἐπιστήμης.

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΕΡΧΟΜΕΝΟΝ ΜΗΝΑ

Νέα σελήνη 28 Ὀκτωβρίου.

Κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον πλησιέστατος τοῦ ἡλίου πρὸς ἀνατολὰς, ἤτοι ἀνατέλλων καὶ δύων ὀλίγον μετὰ τὸν ἥλιον, εἶναι ὁ πλανήτης Ἑρμῆς· πλησίον τούτου ἡ Σελήνη διέρχεται τὴν 29ην Ὀκτωβρίου. Τὴν 31ην ὁμοίως σελήνη διέρχεται πλησίον τῆς Ἀφροδίτης, ἥτις ἤδη μετὰ ταχύτητος προβαίνει πρὸς τὸν ἥλιον, διὰ νὰ διέλθῃ μεταξὺ ἡμῶν καὶ αὐτοῦ περὶ τὰ τέλη τοῦ καθ' ἡμᾶς Νοεμβρίου, τὴν 3ην τοῦ ὁποίου ἡ σελήνη θὰ εὑρεθῇ πλησίον τοῦ Κρόνου, προχωροῦντος καὶ τούτου νὰ χωθῇ πέραν τοῦ ἡλίου. Τὴν 22 πρωΐ ὁ ὁρυφόρος μας θὰ διέρχεται πλησίον τοῦ Ἄρεως καὶ τοῦ Διὸς, διελθόντων ἤδη ὄπισθεν τοῦ ἡλίου καὶ εὑρισκομένων πρὸς δυσμὰς αὐτοῦ. Κατὰ τὸ διάστημα τῶν ἡμερῶν τούτων ὁ Ἑρμῆς στρέφεται πρὸς δυσμὰς τοῦ ἡλίου καὶ καταντᾷ ἀστὴρ πρωϊνὸς, ὃ' ὃ καὶ ἡ σελήνη πρὶν τῆς νουμηνίας της, ἤτοι τὴν 25ην, θὰ διέλθῃ πάλιν πλησίον αὐτοῦ. Τέλος κατὰ τὴν ἀκόλουθον νέαν σελήνην, γινομένην τὴν 27 Νοεμβρίου ἡ Ἀφροδίτη τόσον προέβη, ὥστε ὅταν ὁ ἥλιος ἀνατέλλῃ ὑπὲρ τὸν ὁρίζοντά μας καὶ ὁ πλανήτης οὗτος θὰ εὑρίσκηται ἐπὶ τοῦ ὄσκου του κατὰ τὸ φαινόμενον καὶ ἑπομένως καὶ ἡ σελήνη θὰ ἦναι πλησιέστερον εἰς αὐτὸν παρὰ εἰς πάντα ἄλλον πλανήτην.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ

Θρησκευτικὴ τις ἑταιρία τοῦ Λονδίνου, περιγράφουσα τὴν μητρόπολιν ἐκείνην, λέγει ὅτι τὰ ὅρια τῆς ἀστυνομικῆς της περιφερείας περικλείουσι 576 τετραγωνικὰ μίλια καὶ κατοίκους 4,000,000, ὅτι ἐν αὐτῇ εὑρίσκονται περισσότεροι Ἑβραῖοι ἢ ὅσοι ἀπαντῶνται ἐν Παλαιστίνῃ, περισσότεροι Σκῶτοι ἢ ὅσοι εὑρίσκονται ἐν Ἐδιμβούργῳ (τῇ πρωτευούσῃ τῆς Σκωτίας), περισσότεροι Καθολικοὶ ἢ ὅσοι εὑρίσκονται ἐν αὐτῇ τῇ Ρώμῃ, καὶ ὅτι ἐν Λονδίνῳ λαλοῦνται γλῶσσαι ποικίλαι. Εἰς τὴν πόλιν ταύτην ἀνὰ πέντε λεπτὰ συμβαίνει καὶ μία γέννησις καὶ ἀνὰ ὀκτὼ λεπτὰ εἰς θάνατος.

(Ταχυδρόμος τῆς Μαγχεστρίας.)

Ἔκθεσίς τις τοῦ κατὰ τὸ 1871 ἀπολογισμοῦ τῶν κατοίκων τῆς Σκωτίας, ἐκδοθεῖσα ἐσχάτως, δεικνύει τὰς ἐργασίας τοῦ λαοῦ ἐκείνου ὡς ἑξῆς. Ἐκ 3,360,018 κατοίκων, τοῦ ὁλικοῦ πληθυσμοῦ, 1,468,585 καταγίνονται εἰς διαφόρους ἐργασίας. Κατὰ τὸ διάστημα τῶν τελευταίων δέκα ἐτῶν ὁ τῶν τεχνητῶν ἀριθμὸς ηὐξήσε κατὰ 2,567 καὶ σήμερον εἶναι 54,198. Ἡ κλάσις τῶν ἐμπορευομένων κατὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα ηὐξήθη κατὰ 31,773 καὶ σήμερον ἀριθμεῖ 146,694. Ἡ γεωργικὴ τάξις ὅμως δεικνύει ἐλάττωσιν κατὰ 102,289, ἀριθμοῦσα ἤδη 270,008, ἐνῷ τὸ 1861 ἠρίθμει 372,257. «Τοῦτο, λέγει ἡ ἔκθεσις, τρανῶς δεικνύει τὴν ἀλήθειαν τοῦ ἐξαχθέντος συμπεράσματος, ὅτι δηλαδὴ ἡ εὐημερία τῆς χώρας, ὅσον προχωρεῖ τὰ ἔτη τόσον μᾶλλον ἐξαρτᾶται ἀπὸ τῶν ἐμπορικῶν, βιομηχανικῶν καὶ μεταλλευτικῶν ἔργων.»

Κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπογραφὴν τοῦ 1870 αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι κατοικοῦνται ὑπὸ 38,923,210 κατοίκους. Ἐκ τούτων 4,886,387 εἶναι μαῦροι, 383,712 εἶναι ἰνδοαμερικανοὶ ἰθαγενεῖς καὶ 63,254 Κινέζοι.

Τὸ μῆκος τῶν ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τηλεγραφικῶν γραμμῶν εἶναι 75,000 ἀγγλικῶν μιλίων. Οἱ ἐν ἐνεργείᾳ ὄντες τηλεγραφικοὶ σταθμοὶ εἶναι περὶ τὰς 5,000 οἱ δὲ ἐν αὐτοῖς ἐργαζόμενοι ὑπάλληλοι περὶ τοὺς 7,000. Τηλεγραφήματα διαβιβάζονται ὑπὲρ τὰ 11,500,000 κατ' ἔτος.

Ὑπολογίζεται ὅτι διὰ μίαν λίτραν κρεμιζίου ἀπαιτοῦνται 65,000 ἐντόμων, ἡ δὲ ποσότης τοῦ εἰς Ἡνωμ. Πολιτ. εἰσαχθέντος κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἀνῆλθεν εἰς 1,849,842 λιτρῶν. Χάριν λοιπὸν τῆς κοσμήσεως τῶν ἐν Ἀμερικῇ κυριῶν, αἵτινες ἔχουσιν ἀνάγκην ὑσγίνου (καρμινίου,) πρὸς ἐρύθημα καὶ βαφῶν διαφόρων διὰ τὰ σειρίτια, πτερὰ καὶ φορέματά των, ὁ ἐτήσιος ἀριθμὸς τῶν φονευομένων ἐντόμων ἀνῆλθεν ἤδη εἰς 120,239,730,000.

Ἡ ἡδονὴ δὲν διαφθείρει τοὺς ἀνθρώπους ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι καταχρῶνται τῆς ἡδονῆς. Ἡ ἡδονὴ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν εἶναι καλή. Εἶναι ἡ ὡ ρ α ι ό τ η ς τὴν ὁποίαν ὁ πάνσοφος καὶ πανάγαθος Θεὸς δίδει εἰς πᾶν ὅ,τι ὠφέλιμον, εἰς πᾶσαν ἀναγκαίαν πρᾶξιν, ὅπως μὴ λησμονῶμεν αὐτά.

Ο ΚΑΜΕΡΩΝ ΠΕΡΙ ΔΟΥΛΕΜΠΟΡΙΟΥ

Ὁ πλοίαρχος τοῦ βασιλικοῦ ἀγγλικοῦ ναυτικοῦ Καμερών, γράφων ἐξ Οὐζιζῆς τῆς Κεντρικῆς Ἀφρικῆς πρὸς τὸ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργεῖον τῆς Ἀγγλίας, ἀφοῦ περιγράψει ὅσα εἶδεν περὶ τοῦ κατὰ τὴν Ἀνατολικὴ Ἀφρικὴν δουλεμπορίου, συμβουλεύει τὰ ἀκόλουθα ὡς μέσα τῆς ὁλοσχεροῦς καταπαύσεώς του.

«Ἀφ' ὅτου ἀνεχώρησα ἐξ Οὐνυανυέμβης διῆλθον χώρας πολὺ ἐκτεταμένας, ἀλλ' ἐρήμους ὡς ἐκ τοῦ καταχθονίου τούτου ἐμπορίου. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν κατάργησίν του αὐτὴ θὰ ἦναι ἀδύνατος ἑωσοῦ ἡ χώρα δὲν συγκοινωνήσῃ μετὰ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου. Ἀρχιτεκτονικαὶ δυσκολίαι δὲν ὑπάρχουσι διὰ νὰ καταστρωθῇ σιδηρόδρομος ἐκ Βαγαμόγιου μέχρι; Οὐζιζῆς. Γραμμὴ ἁπλῆ δύναται νὰ καταστρωθῇ πρὸς 1000 λίρας τὸ μίλιον· ὥστε 800,000 λίραι ἀρκοῦσι πρὸς κατασκευήν της. Εἰς μέγα μέρος τῆς ὁδοῦ οὐδὲν ἄλλο ἀπαιτεῖται ἢ νὰ τεθῶσι τὰ ὑποστηρίγματα καὶ νὰ στερεωθῶσιν αἱ σιδηραῖ ῥάβδοι. Τὸ παρὸν ἐμπόριον τῶν χωρῶν ταύτων, παρέχει 5 τοῖς 100 κέρδος εἰς τὸν προτεινόμενον σιδηρόδρομον, μετ' ὀλίγα δὲ ἔτη ἡ αὔξησις τῆς εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς θὰ διπλασιάσῃ καὶ θὰ τριπλασιάσῃ τὰ κέρδη. Ἤδη ἐλεφαντόδοντες καὶ δοῦλοι εἶναι τὰ μόνα εἴδη τῆς ἐξαγωγῆς· ἀλλ' ἅμα τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας πραγματοποιηθῶσι καὶ ἡ γεωργία ἐμψυχωθῇ, θὰ παράγηται βάμβαξ, κόμι ἐλαστικόν, δέρματα, ὀρίζιον, γεννήματα, καφὲς καὶ ἄλλα. Προσέτι ἀφοῦ ἡ γραμμὴ αὐτὴ τελειωθῇ κλάδοι δυνατὸν νὰ ἐπεκτανθῶσι μέχρι τῆς Βικτωρίας Νυάνζης καὶ τοῦ Ὑρορὶ καὶ μετὰ καιρὸν καὶ ἄλλαι γραμμαὶ νὰ καταστρωθῶσι πέραν τῆς Ταγκανύκας. Ὅταν ἡ κυρία γραμμὴ μέχρι τῆς θέσεως ταύτης συμπληρωθῇ, προτείνω νὰ διωρισθῶσιν Εὐρωπαῖοι πράκτορες παρὰ τὴν Μβούμην τῆς Οὐνυανυέμβης, (ὄχι εἰς Ταβώραν, ἧς τὸ κλίμα εἶναι νοσηρὸν) καὶ ἐδῶ (ἐν Οὐζιζῇ). Οὗτοι πρέπει νὰ ἔχωσιν ὑπὸ τὰς διαταγάς των 500—600 Ἰνδοὺς στρατιώτας καὶ ἀρκετοὺς Εὐρωπαίους ὑποτακτικούς, ἵνα δύνανται νὰ τιμωρῶσι πάντα τολμῶντα νὰ μετέλθῃ τὸ δουλεμπόριον καὶ προσέτι νὰ ἐμποδίζωσι τοὺς μεταξὺ ἰθαγενῶν πολέμους, οἵτινες τὸ τρέφουσι. Τὴν λίμνην πρέπει νὰ διαπλέωσι δύο ἢ τρία πλοῖα 50 τόνων χωρητικότητος ἕκαστον, τὰ ὁποῖα δυνατὸν νὰ μεταφερθῶσιν εἰς τεμάχια· ταῦτα θὰ προστατεύωσι τὸ νόμιμον ἐμπόριον καὶ θὰ κωλύωσι τὴν μεταφορὰν δούλων. Ἐπειδὴ τὸ ζήτημα τοῦτο ἐνδιαφέρει ἅπαντα τὸν πεπολιτισμένον κόσμον αἱ μεγάλαι δυνάμεις δύνανται νὰ συστήσωσιν ἐπιτροπήν, ἥτις νὰ ἀποφασίσῃ ὁποῖα μέσα πρέπει νὰ λειφθῶσι διὰ νὰ ἐξαλειφθῇ ἡ ἀρὰ αὕτη τῆς Ἀφρικῆς. Ἀντὶ νὰ ποτίζηται μὲ τὸ αἷμα τῶν κατοίκων της ἡ ἤπειρος αὕτη ἀπαιτεῖ πολὺ περισσότερον πληθυσμὸν διὰ νὰ ἀνοίξῃ τοὺς θησαυρούς της. Ἤδη ἀπαντῶμεν δυσκολίαν εἰς τὸ πῶς νὰ χρησιμοποιήσωμεν τοὺς ἀπελευθερουμένους δούλους. Διατί νὰ μὴ συστήσωμεν δι' αὐτῶν ἀποικίας, αἵτινες κατ' ἀρχὰς μὲν θὰ ἔχωσιν βεβαίως ἀνάγκην προστασίας, μετὰ ταῦτα ὅμως θὰ δύνανται νὰ αὐτοδιοικηθῶσιν, Τέλος προσθέτω ὅτι ὅπου καὶ ἂν ἀπήντησα Ἄραβας, εὗρον αὐτοὺς εὐπροσηγόρους, περιποιητικοὺς καὶ φιλοξένους. Δὲν ἐπιχειρῶ νὰ τοὺς κατηγορήσω, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ δουλεμπόριον. Οὗτοι εὗρον τὰ πράγματα τοιαῦτα καὶ τὰ ἀφῆκαν ὅπως τὰ εὗρον. Οἱ δοῦλοί των σχεδὸν πάντοτε—ἐξαιρέσεις ὑπάρχουσι μόνον ὅσαι ἀποτοῦνται διὰ νὰ δείκνύωσι τὸν κανόνα—τρέφονται καλῶς, τυγχάνουσι καλῆς περιποιήσεως καὶ δὲν παραμελοῦνται.»

.....

ΦΙΛΟΙ ΛΑΠΘΕΙΣ

Πολλοὶ ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἔχουσι φίλους, τινὲς μὲν πολλοὺς, τινὲς δὲ ὀλίγους. Ἄλλοι ὅμως εἶναι ὅλως δι' ὅλου ἐστερημένοι φίλων ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ, καὶ πόσον σκληρὰ καὶ θλιβερὰ εἶναι ἡ θέσις των, αὐτοὶ μόνοι γινώσκουσι. Πλὴν καὶ οἱ φίλοι δὲν εἶναι ἀληθεῖς καὶ εἰλικρινεῖς πάντοτε· μάλιστα σήμερον μεταξὺ ἡμῶν οἱ ἀληθεῖς φίλοι εἶναι τόσον σπάνιοι, ὅσον κοινὴ εἶναι ἡ ἰδιοτέλεια, ὅσον μεγάλη ἡ κενοδοξία καὶ ὅσον πολλὴ ἡ διαφθορά. Σήμερον ἂν τις μᾶς πλησιάζῃ πράττει τοῦτο, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, οὐχὶ ὅτι αἰσθάνεται κλίσιν τινὰ πρὸς ἡμᾶς, ἀλλ' ἵνα ἐκτελέσῃ σκοπόν του τινά, ἤτοι χάριν ἰδιοτελείας· ὁ ἀληθὴς ὅμως φίλος ἄγεται ὑπὸ ἀγάπης· πάντοτε μᾶς ἀγαπᾷ μεθ' ὅλα μας τὰ ἐλαττώματα, μὲ ὅλος μας τὰς ἀδυναμίας· ὁ ἀληθὴς φίλος δὲν ὑποφέρει ν' ἀκούῃ τὸ κακόν μας· μετὰ ζέσεως ἀναλαμβάνει τὴν ὑπεράσπισίν μας· ἐν καιρῷ δυστυχίας διὰ τῆς συμπαθείας του καὶ διὰ διαφόρων πράξεων φιλοφρόνων ἐλαφρύνει τὰ δεινά μας. Ἀλλ' ἡ ἀγάπη αὕτη μόνον εἰς

ἀγνὰς καρδίας εὑρίσκει κατοικίαν καὶ διὰ τοῦτο ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ ἀληθὴς φίλος ὅταν δὲν ὑπάρχει ἀγνότης. Πόσον ὡραῖον παράδειγμα ἀγάπης καὶ ἀγνότητος παριστῶσι τὰ ἀκόλουθα, ἀφίνομεν νὰ κρίνωσιν οἱ ἀναγνῶσται.

Ἡ θυγάτηρ ἰατροῦ τινος ἐν Λονδίνῳ συνήθιζε τὰς κυριακὰς νὰ ἐπισκέπτηται τὰ νοσοκομεῖα τῶν βιομηχανικῶν καταστημάτων, εἰς ἃ ὁ πατήρ της ἐξήσκει τὸ ἐπάγγελμά του, ἀπολαύων τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς ἀγάπης πάντων τῶν ἐργατῶν. Κυριακήν τινα ἡ κόρη ἐνῷ συνωμίλει μὲ παιδίον μέλλον ν' ἀποθάνῃ, τοῦ ὁποίου ἡ μήτηρ διετέλει εἰς φυλακήν, καὶ παρηγόρει αὐτό, ἔκ τινος ἄλλης κλίνης προσηλώθησαν ἐπ' αὐτῆς οἱ μέλανες ὀφθαλμοὶ ἄλλου ἀρρώστου. Τοῦτο παρατηρήσασα ἡ κόρη ἐσκέφθη νὰ πλησιάσῃ καὶ τὸν ἄλλον ἄρρωστον, καὶ διευθυνθεῖσα πρὸς αὐτὸν τὸν ἠρώτησεν· «εἶσαι πολὺν καιρὸν ἀσθενής; ἔχεις κανένα φίλον;»

Ἐρύθημα ἀνέβη εἰς τὸ ὠχρὸν τοῦ ἀσθενοῦς πρόσωπον, καὶ ἡμιεντροπιασμένος ἀπήντησε διὰ φωνῆς χαμηλῆς: «Εἶμαι ἀρκετὸν καιρὸν ἐδῶ, ἐδῶ θὰ ἀποθάνω, ἀλλὰ φίλον δὲν ἔχω.» Ἀτενίσας δὲ θλιβερῶς αὐτὴν προσέθηκεν, «ὅσον σᾶς ἔβλεπα μὲ τὸ πτωχὸν ἐκεῖνο παιδίον ἐσκεπτόμην πόσον πολύτιμος θὰ μοὶ ἦτο φίλος τις.»

Ἡ κόρη τότε, ἀδιστάκτως ἐκτείνασα τὴν χεῖρά της εἰς τὸν ἀσθενῆ, εἶπε μὲ ὕφος ἁπλοῦν ἀλλ' ἀποφασιστικὸν ὅτι δύναται νὰ τὴν θεωρῇ ὡς φίλον του. Καθίσας δὲ παρὰ τὴν κλίνην ἤρχισε νὰ συνομιλῇ μετ' αὐτοῦ, καὶ πρῶτον ἐζήτησε τὴν ἱστορίαν του. Ἐκ τῆς συνομιλίας ἐκείνης ἔμαθεν ὅτι ὁ ἄρρωστος ὑπῆρξε στρατιώτης, ὅτι παρευρέθη εἰς δύο πολέμους, ὅτι, ὅταν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του, οἱ γονεῖς του εἶχον ἀποθάνει, ὅτι ἠρρώστησε καὶ ὑπέφερε πολὺ κτλ. Παρετήρησεν ὅμως συνάμα ὅτι ὁ νέος φίλος της ἐβλασφήμει καὶ ὡρκίζετο σχεδὸν ἀδιακόπως καὶ ὅτι ἦτο σχεδὸν δύσκολον νὰ μὴ ἀηδιάσῃ τις καὶ ἀποστραφῇ τοὺς τρόπους του.

Ἡ κόρη ἐντούτοις δὲν τὸν ἀπεστράφη ἀλλὰ θερμῶς τὸν παρεκάλεσε νὰ μὴ τῆς ἐρεθίζῃ τὴν ἀκοὴν μὲ τὰς βλασφήμους λέξεις του διότι τὸ τοιοῦτο πολὺ τὴν δυσηρέστει. Διέμενε δὲ πιστὴ εἰς τὴν ὑπόσχεσίν της καὶ ἔκτοτε, ἅμα εὕρισκεν εὐκαιρίαν, τὸν ἐπεσκέπτετο καὶ τῷ ἔφερεν ὅ,τι ἠδύνατο.

Δὲν παρῆλθε πολὺς καιρὸς καὶ μεταβολὴ ἀξιοσημείωτος παρετηρήθη εἰς τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, μετανοήσαντα μετάνοιαν ἀμεταμέλητον καὶ εὑρόντα καὶ ἄλλον μεγαλήτερον εὐεργετικώτατον φίλον, τὸν φίλον τοῦ Ἀσώτου, τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, ὅστις ἦτο καὶ τῆς κόρης ἀγαπητότατος φίλος. Οὕτω διὰ τῆς ἀγνῆς, διὰ τῆς εἰλικρινοῦς φιλίας, ὁ ἀσθενὴς ἐκεῖνος, ὁ ἀπηλπισμένος, ὁ οὐδὲν ἐνώπιον αὐτοῦ βλέπων ἢ σκότος καὶ ἀπώλειαν καὶ ἐπ' αὐτῆς τῆς κλίνης τῶν βασάνων κατέστη εὐδαίμων, ἔχων πάντοτε πλησίον του φίλον, ὁ ὁποῖος οὐδέποτε μεταβάλλεται, φίλον ὅστις τόσον ἀγαπᾷ ὥστε καὶ τὴν δόξαν του ἀφῆκε, δόξαν αἰώνιον ἣν εἶχε παρὰ τῷ Πατρί, καὶ ἀνεκδιήγητα ἔπαθε, καὶ τὴν ψυχήν του ἔθεσε διὰ νὰ καταστήσῃ εὐδαίμονας, ὅσους τὸν πλησιάζουν. Τοιαύτη ἡ ἀληθὴς φιλία· οὐδὲν ἄλλο σκοπεύουσα ἢ τὴν ὕψωσιν, τὴν ἐξάγνισιν, τὴν μακαριότητα τοῦ φιλουμένου. Πόσον διαφορετικὴ δὲν εἶναι ἀπὸ τὴν παρ' ἡμῖν, ψυχράν, ἐφήμερον, ψευδῆ καὶ ἰδιοτελῆ ἐκείνην σχέσιν, τὴν καλουμένη φιλίαν;

Ο ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ ΚΑΙ Η ΜΑΘΗΤΡΙΑ

Πρό τινων ἐτῶν νέος τις ἐστάλη εἰς Παρισίους διὰ νὰ σπουδάσῃ, ἀλλά, ὡς πολὺ συχνὰ οἱ σπουδασταὶ παθαίνουσι, ἐμπερδεύθη εἰς θελκτικήν τινα συναναστροφὴν καὶ ταχέως ἐλησμόνησεν ὅσα καλὰ ἐν τοῖς κόλποις τῆς οἰκογενείας του εἶχε μάθει, ταχέως ἡ κεφαλή του ἐγεμίσθη ἀπὸ καπνοὺς καὶ ἡ διάνοιά του ἔπαθε τύφον. Ἤρχισε λοιπὸν νὰ νομίζῃ ἑαυτὸν μέγα τι ὄν, νὰ περιφρονῇ τὰς ἀληθείας τῆς θρησκείας καὶ τέλος, ὡς τοῦ συρμοῦ φιλόσοφος, νὰ λέγῃ «δὲν ὑπάρχει Θεός.»

Μετά τινα ἔτη ὁ νέος φ ι λ ό σ ο φ ό ς μας ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του καὶ ἡμέραν τινὰ προσεκλήθη εἴς τινα οἰκίαν ὅπου εὑρίσκοντο ἀρκετοὶ φ ί λ ο ι.

Ἐνῷ πάντες οἱ συνελθόντες συνωμίλουν περὶ διαφόρων ἀντικειμένων δύο νεάνιδες ἵσταντο πλησίον παραθύρου καὶ ἀνεγίνωσκον ὁμοῦ. Τοῦτο ἰδὼν ὁ νέος μας τὰς ἐπλησίασε καὶ ἠρώτησεν αὐτάς:

— Ποῖον μυθιστόρημα ἀναγινώσκετε μὲ τόσην προσοχήν, κυρίαι;

— Δὲν ἀναγινώσκομεν μυθιστόρημα, κύριε.

— Ὄχι μυθιστόρημα! Καὶ λοιπὸν τί βιβλίον ἀναγινώσκετε;

— Ἀναγινώσκομεν τὴν ἱστορίαν τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ.

— Καὶ πιστεύετε ὅτι ὑπάρχει Θεός;

Ἐκπλαγεῖσαι διὰ τὴν ἐρώτησιν ταύτην αἱ νεάνιδες εἶδον ἀλλήλας καὶ ἐρύθημα ἀνέβη εἰς τὰς παρειάς των.

— Καὶ σεῖς δὲν πιστεύετε; εἶπε τότε ἡ μεγαλητέρα.

— Ἄλλοτε ἐπίστευον, ἀλλ' ἀφοῦ διέτριψα εἰς Παρισίους καὶ ἐσπούδασα τὴν φιλοσοφίαν ἐπείσθην ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι πλάσμα τῆς φαντασίας τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐπομένως λέξις κενή.

— Ἐγὼ ποτὲ δὲν ὑπῆγα εἰς Παρισίους καὶ ποτὲ δὲν ἐσπούδασα φιλοσοφίαν, μόνον νὰ ἀναγινώσκω ἔμαθα. Πλὴν, ἀφοῦ σεῖς εἴσθε τόσον σπουδασμένος καὶ λέγετε ὅτι δὲν ὑπάρχει Θεὸς, εἶναι εὔκολον νὰ μοὶ εἰπῆτε πόθεν τὰ αὐγὰ προέκυψαν.

Ἡ κόρη λέγουσα τὰς τελευταίας ταύτας λέξεις, τόσον ἐθερμάνθη ὥστε τὰς ἐπρόφερεν ἀρκετὰ μεγαλοφώνως. Τότε ἐπλησίασάν τινες περίεργοι νὰ ἀκούσωσι περὶ τίνος ἦτο ὁ λόγος καὶ ἄλλοι δὲν ἠργήσαν νὰ τοὺς μιμηθῶσι. Τέλος ὅλοι οἱ παρευρισκόμενοι περιεκύκλωσαν τοὺς συνομιλοῦντας.

— Ἀφοῦ εἴσθε τόσον πολυμαθὴς καὶ πιστεύετε ὅτι δὲν ὑπάρχει Θεὸς πολὺ θὰ μὲ ὑποχρεώσητε ἂν μοὶ ἐξηγήσητε πόθεν τὰ ὠὰ προέκυψαν· εἶπε καὶ ἡ νέα κόρη.

— Τὰ ὠὰ τὰ γεννοῦν αἱ ὄρνιθες.

— Καλῶς· ἀλλ' εἰπῆτε μας καὶ πόθεν αἱ ὄρνιθες προέκυψαν.

— Σεῖς ἀγαπᾶτε νὰ παίζητε, βλέπω. Δὲν εἰξεύρεται ὅτι αἱ ὄρνιθες προέρχονται ἀπὸ τὰ ὠά;

— Τοῦτο τὸ εἰξεύρομεν· ἀλλὰ σᾶς ἐρωτῶμεν ποῖον ἐκ τῶν δύο, αἱ ὄρνιθες ἢ τὰ ὠὰ ὑπῆρξαν πρότερον.

— Δὲν ἐννοῶ τί θέλετε νὰ εἰπῆτε μὲ ταύτην σας τὴν ἐρώτησιν· πλὴν ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὑπῆρξε πρὶν εἶναι βεβαίως ἡ ὄρνις.

— Τότε λοιπὸν ὑπῆρξεν ὄρνις ἡ ὁποία δὲν προῆλθεν ἀπὸ ὠόν;

— Συγχωρεῖτε, κυρίαι· δὲν εἶπον ὅτι τὸ ὠὸν ὑπῆρξε πρῶτον;

— Τότε λοιπὸν ὑπῆρξεν ὠὸν τὸ ὁποῖον δὲν ἐγεννήθη ἀπὸ ὄρνιθα.

— Ναὶ, ἀλλά... πλὴν τί ἐκεῖ κάτω βλέπω; ἐξεφώνησεν ὁ φιλόσοφος, δεικνύων ἔξω τοῦ παραθύρου, διὰ ν' ἀλλάξῃ ὁμιλίαν.

— Ἐγὼ βλέπω, κύριε, ἀπήντησεν ἡ κόρη ὅτι σεῖς δὲν εἰξεύρετε ἂν τὸ ὠὸν προϋπῆρξε τῆς ὄρνιθος ἢ ἡ ὄρνις τοῦ ὠοῦ.

— Καλὰ λοιπὸν, λέγω τὴν ὄρνιθα.

— Πολὺ καλά· τότε λοιπὸν ὑπῆρξε μία ὄρνις ἡ ὁποία δὲν προῆλθεν ἀπὸ ὠόν. Εἰπέ μοι, σὲ παρακαλῶ ἤδη, τίς ἔκαμε τὴν πρώτην ταύτην ὄρνιθα, ἐξ ἧς προέκυψαν ὅλαι αἱ ὄρνιθες καὶ ὅλα τὰ ὠὰ εἰς τὸν κόσμον:

— Φαίνεται, κυρίαι, ὅτι μὲ τὰ ὠὰ καὶ τὰς ὄρνιθάς σας μὲ νομίζετε κανένα ὀρνιθοπωλητήν.

— Οὐδόλως, κύριε, μόνον σᾶς παρακαλῶ νὰ μοὶ εἰπῆτε, σεῖς ὁ ὁποῖος ἐσπουδάσατε τὴν φιλοσοφίαν πόθεν ἡ μήτηρ πασῶν τῶν ὀρνίθων καὶ τῶν ὠῶν των προέκυψεν.

— Ἀλλὰ, διατί;

— Καλὰ, ἀφοῦ σεῖς δὲν τὸ εἰξεύρετε, νὰ σᾶς τὸ εἴπω ἐγώ. Ἐκεῖνος, ὅστις ἔπλασε τὴν πρώτην ὄρνιθα, ἢ ἂν ἀγαπᾶτε τὸ πρῶτον ὠόν, δὲν εἶναι πλάσμα τῆς φαντασίας τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ ποιητὴς τοῦ οὐρανοῦ, τῆς γῆς καὶ πάντων τῶν ἐν αὐτοῖς. Τοῦτον ὀνομάζομεν Θεόν, καὶ βλέπετε ὅτι χωρὶς Θεοῦ οὔτε τὴν ὕπαρξιν μιᾶς ὄρνιθος ἢ ἑνὸς ὠοῦ δύνασθε νὰ ἐξηγήσητε, πόσον μᾶλλον τὴν ὕπαρξιν τοῦ σύμπαντος κόσμου.

Ὁ νέος φιλόσοφος ἔμεινεν ὡς ἰχθὺς ἄφωνος ἐνώπιον τῆς μαθητρείας ἐκείνης καὶ μετ' ὀλίγον λαβὼν τὸν πῖλον του τὸ ἔκοψε λάσπην.

.....

ΤΑ ΙΕΡΑ ΧΟΡΤΑ

Τὸ θυμίαμα καιόμενον μόνον παράγει καπνὸν διαπεραστικὸν καὶ ὀλίγον εὐάρεστον.

Ἡ σμύρνα κατὰ τοὺς ποιητὰς ἦτο τὰ δάκρυα τῆς Μύρρας, θυγατρὸς τοῦ Κινύρου βασιλέως τῆς Κύπρου, ἥτις μετεμορφώθη εἰς θάμνον, διὰ νὰ τιμωρηθῇ, ἐπειδὴ πολὺ ἠγάπα τὸν πατέρα της. Κατὰ τοὺς βοτανικοὺς ὅμως εἶναι ἁπλῶς ἡ ρητίνη τοῦ βαλσαμοδένδρου σμύρνης, τὸ ὁποῖον κυρίως φύεται ἐν Ἀραβίᾳ καὶ Ἀβυσσινίᾳ. Αὕτη ἐν τῇ νεωτέρᾳ μυρεψικῇ χρησιμεύει μόνον πρὸς σύνθεσιν ὀδοντοτριμμάτων.

Τὴν ἀλόην τὴν ὁποίαν μεταχειρίζονται εἰς τὴν ἰατρικὴν δὲν πρέπει νὰ συγχέωμεν μετὰ τῆς ἀλόης τὴν ὁποίαν ἀναφέρει ἡ Γραφή. Ἡ τελευταία αὕτη εἶναι τὸ ἀγάλλοχον ἀλοήξυλον, δενδρύλιον φυόμενον ἐν Ἀνατολῇ, τοῦ ὁποίου τὸ ἀρωματικώτατον ξύλον εἶναι τὸ κυριώτερον συστατικὸν τῶν μυρισμένων ρά-

βδων, ἃς οἱ Ἰνδοὶ καίουσιν ἐντὸς τῶν νσῶν των.

Πάντα ταῦτα τὰ μύρα ἦσαν τότε πολὺ ἀκριβὰ, καὶ τινα ἐζυγίζοντο μὲ χρυσίον. Οὕτω βλέπομεν τὰ ἀρώματα κατέχοντα πρώτην θέσιν μεταξὺ τῶν δώρων, τὰ ὁποῖα ἡ βασίλισσα τῆς Σαβὰ ἔφερεν εἰς τὸν Σολομῶντα, καὶ μεταξὺ τῶν προσφερθέντων εἰς τὸ παιδίον Ἰησοῦν ὑπὸ τῶν μάγων. Ὅταν ὁ Ἐζεκίας ὑπεδέχθη τοὺς πρεσβευτὰς ἐκ Βαβυλῶνος ἔδειξεν εἰς αὐτοὺς ὅλα τὰ πολύτιμά του πράγματα, «τὸν ἄργυρον, καὶ τὸν χρυσὸν, καὶ τὰ ἀρώματα, καὶ τὰ πολύτιμα μύρα, καὶ πᾶσαν τὴν ὁπλοθήκην αὐτοῦ, καὶ πᾶν ὅ,τι εὑρίσκετο ἐν τοῖς θησαυροῖς αὐτοῦ.» (Ἡσαΐας λθ'. 2.)

Ἡ αἰγυπτιατικὴ συνήθεια νὰ προσφέρωσιν ἀρώματα εἰς τοὺς ξένους, ὅσους ἤθελον νὰ τιμήσωσι, φαίνεται ὅτι εἰσεχώρησε καὶ παρ' Ἑβραίοις. Ὁ Ἡσαΐας ὁμιλεῖ περὶ ποῦ εὐώδους ὕδατος, τὸ ὁποῖον ἔρριπτον εἰς τὸ πρόσωπον τῶν φίλων, ὡς γίνεται ἀκόμη καὶ σήμερον ἐν Ἀνατολῇ.

«Καὶ ὄντος αὐτοῦ ἐν Βηθανίᾳ, ἐν τῇ οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, κατακειμένου αὐτοῦ, ἦλθε γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτελοῦς· καὶ συντρίψασα τὸ ἀλάβαστρον, κατέχεεν αὐτοῦ κατὰ τῆς κεφαλῆς. (Μάρκ. δ.' 3)

Φαίνεται ὅτι οἱ Ἑβραῖοι δὲν ἐγίνωσκον τὸν σάπωνα. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι ἡ ἑβραϊκὴ λέξις **borith**, ἥτις ἀπαντᾶται δὶς ἐν τῇ Γραφῇ (Ἱερεμ. β'. 22 Μαλαχ. γ'. 2) εἰς ὅλας τὰς νεωτέρας μεταφράσεις μεθερμηνεύεται σαπώνιον, ἀλλ' ὑπάρχουσι πολλὰ διδόμενα καθ' ἃ πρέπει νὰ θεωρήσωμεν τὸ τοιοῦτον ὡς σφάλμα. Οἱ ἑβδομήκοντα μεταφράζουσι τὴν λέξιν **borith** **potan** καὶ ἡ Βουλγάτα **potan borithen**. Ὁ Ἰαχῆς ὑποθέτει ὅτι ἦτο τὸ χόρτον στρουθίον (τσεγένι) καὶ τοιαύτην σημασίαν τῷ δίδει καὶ ὁ Διοδάτης. «Ὅταν πλυνθῇς μὲ νίτρον καὶ θέσεις περὶ σεαυτὸν πολλὰ χόρτα πλυντήρια.» (Ἱερ. β'. 22.)

Ὁ Μαιμωνίδης διατείνεται ὅτι ἦτο εἶδος σαπωνοχόρτου, ὀνομαζομένου ὑπὸ τῶν Ἀράβων **γαζούλ** καὶ τὸ ὁποῖον, κατὰ τὸν Ἅγιον Ἱερώνυμον, ἐφύετο ἀφθόνως εἰς τὰ ὑγρὰ τῆς Παλαιστίνης μέρη. Ἄλλοι σχολιασταὶ ὑποθέτουσιν ὅτι τὸ **borith** ἦτο σαπωνώδης ἄργιλος ἐξ ἐκείνων οὓς ἀκόμη μεταχειρίζονται εἰς τὰ λουτρὰ ἐν Ἀνατολῇ, καὶ ὅστις ὁμοιάζει μὲ τὴν λεγομένην πλυντρίδα γῆν.

Ὁ Δόκτωρ Ἔνδερσον, ἐν τῇ ἐσχάτως ὑπ' αὐτοῦ γενομένῃ μεταφράσει τοῦ Ἱερεμίου, μεθερμηνεύει τὴν λέξιν **borith** διὰ τῆς κάλιον, καὶ, καθ' ἡμᾶς πλησιάζει μᾶλλον εἰς τὴν ἀλήθειαν, ἐπειδὴ, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἦτο εἶδός τι νίτρου ἢ νιτρικοῦ καλίου, τὸ ὁποῖον εὑρίσκετο ἐν τῇ φύσει κατὰ τὴν Ἰουδαίαν. Στηρίζομεν δὲ τὴν γνώμην ταύτην εἰς περικοπήν τινα τοῦ Ταλμοὺδ, βιβλίων Χεριτὼθ, ὅπου τὸ **borith** τῆς Καρχήνης σημειοῦται ὡς συστατικὸν θυμιάματός τινος. Ἂν λοιπὸν τὸ **borith** ἦτο σαπώνιον ἤθελεν ἐμποδίζει τὴν καῦσιν ἐνῷ ἂν ἦτο νίτρον τὸ πρᾶγμα ἐξηγεῖται.

Ἀργότερον θέλομεν ἐπανέλθῃ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος καὶ τότε θὰ διηγηθῶμεν εἰς ποίαν περίπτωσιν ὠφείλεται ἡ ἀνακάλυψις τοῦ σάπωνος καὶ εἰς ποίαν χρῆσιν κατὰ πρῶτον ἦτο προωρισμένος.

Καὶ τοι οἱ Ἑβραῖοι δὲν ἐγίνωσκον τὸν σάπωνα μετεχειρίζοντο ὅμως πολλὰ κοσμητικά.

Αἱ ἐρωτότροποι Ἰουδαῖαι, μὴ εὐχαριστούμεναι μὲ τὰ κάλλη ὅσα ἡ φύσις δαψιλῶς ταῖς ἐχάρισεν, ἐζήτουν νὰ φανῶσιν ἔτι ὡραιότεραι διὰ τεχνασμάτων. Οὕτως ἡ Ἰεζάβελ διὰ νὰ ἑλκύσῃ τὸν Ἰηοῦ ἔβαψε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς, καὶ ἐκαλώπισε τὴν κεφαλὴν αὐτῆς, καὶ διέκυψε διὰ τοῦ παραθύρου. (Β. Βασ. θ'. 30) Καὶ ὁ αὐστηρὸς Ἰεζεκιὴλ ἐλέγχει τὰς θυγατέρας Σιὼν ὅτι ἐλούοντο ἐντὸς ὑδάτων εὐωδῶν, ὅτι ἐψιμυθιοῦντο καὶ ἐκαλύπτοντο μὲ κοσμήματα.

Ἡ ἐξοχος ὡραιότης τῶν Ἑβραίων γυναικῶν, ἥτις κατὰ τὴν χαρακτηριστικὴν τῆς Γραφῆς ἔκφρασιν «ἥρπαζεν ἀμέσως τοὺς ὀφθαλμούς,» μετεδόθη κληρονομικῶς ἀπὸ γενεὰν εἰς γενεὰν, διὰ μέσου ὅλων τῶν περιπετειῶν καὶ ταπεινώσεων, ἃς ὑπέστη ὁ λαὸς οὗτος· ἀλλὰ ὡς κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Ἰουδὶθ καὶ τῆς Ἐσθὴρ οὕτω καὶ σήμερον εἰς πολλὰς χώρας αἱ Ἰσραηλίτιδες ζητοῦσι διὰ διαφόρων κοσμητικῶν νὰ αὐξήσωσι τὰ φυσικά των κάλλη.

Τὸ αἰγυπτιακὸν κὼλ, εἰσέτι χρησιμεύει ὅπως δίδῃ εἰς τὰς Ἑβραίδας τῆς Τύνιδος καὶ Ταγγέρης τὴν μαλακότητα καὶ γλυκύτητα τῶν ὀφθαλμῶν τῆς δορκάδος· τὸ δὲ πνουδὰ, τὸ ὁποῖον φέρει ἐπὶ τῶν ἀδυνατισμένων παρειῶν των τὸ ροδόχρουν ἐκεῖνο, εἶναι ἴσως τὸ αὐτὸ τὸ ὁποῖον καὶ ἡ Ἰεζάβελ μετεχειρίζετο.

Οἱ Ἑβραῖοι δὲν μᾶς ἀφῆκαν, ὡς οἱ Αἰγύπτιοι καὶ τὰ ἀρχαῖα ἀσιατικὰ ἔθνη, τοιχογρα-

φίας καὶ γλυφὰς ἐξ ὧν νὰ μανθάνωμεν τὰ κατὰ τὸν οἰκιακὸν αὐτῶν βίον καὶ αἱ ὁποῖαι νὰ χρησιμεύωσιν ὡς βοηθητικαὶ εἰς τὰς περιγραφὰς τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς καὶ τῶν Ἱστορικῶν. Ἐν τούτοις διὰ τῆς σπουδῆς τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων τῶν νεωτέρων κατοίκων τῆς Συρίας κατωρθώθη ἡ γνῶσις αὐτῶν. Τὰ ἤθη καὶ ἔθιμα τῶν Ἀνατολιτῶν ἀπὸ πολλῶν αἰώνων διαμένουσιν ἀμετάβλητα καὶ ἀναγνωρίζει τις εἰς τοὺς Ἄραβας καὶ εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Παλαιστίνης σχεδὸν ἀκριβῶς τὰ ἤθη καὶ ἔθιμα τῶν ἀρχαίων Ἑβραίων. Οὕτως κατὰ τὴν γαμήλιον πομπὴν, ὅτε ἡ νύμφη προχωρεῖ καλῶς κεκαλυμμένη, βλέπομεν τὸ ράντισμα τοῦ εὐώδους ὕδατος, περὶ οὗ λαλεῖ ὁ Ἡσαΐας, καὶ τὰ ἀρωματικὰ καπνίσματα τοῦ Ἄσματος τῶν ἀσμάτων.

Εἰς τὴν ἐνδυμασίαν τῆς νύμφης προσέτι ἀπαντῶμεν σχεδὸν ὅλα τὰ κοσμήματα τὰ ὁποῖα ἐκόσμουν τὰς θυγατέρας τῆς Σιὼν καὶ τὰ ὁποῖα ὁ προφήτης ἀπαριθμεῖ ὅταν τὰς ἀπειλῇ ὅτι θὰ τὰ χάσωσι πρὸς τιμωρίαν διὰ τὰ ἁμαρτήματά των.

«Ἐπειδὴ αἱ θυγατέρες τῆς Σιὼν ὑπερηφανεύθησαν καὶ περιπατοῦσι μὲ ὑψωμένον τράχηλον καὶ μὲ ὄμματα ἄσεμνα, περιπατοῦσαι τρυφηλὰ καὶ τρίζουσαι μὲ τοὺς πόδας αὐτῶν, διὰ τοῦτο ὁ Κύριος θέλει φαλακρώσει τὴν κορυφὴν τῆς κεφαλῆς τῶν θυγατέρων τῆς Σιὼν, καὶ ὁ Κύριος θέλει ἐκκαλύψει τὴν αἰσχύνην αὐτῶν. Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὁ Κύριος θέλει ἀφαιρέσει τὴν δόξαν τῶν τριζόντων στολισμῶν, καὶ τὰ ἐμπλόκια, καὶ τοὺς μηνίσκους, τὰ περιδέραια, καὶ τὰ βραχιόλια, καὶ τὰς καλύπτρας, τοὺς κεκρυφάλους, καὶ τὰς περισκελίδας, καὶ τὰ κεφαλόδεσμα, καὶ τὰς μυροθήκας, καὶ τὰ ἐνώτια, τὰ δακτυλίδια, καὶ τὰ ἔρρινα, τὰς ποικίλας στολὰς καὶ τὰ ἐπενδύματα, καὶ τὰ περικαλύμματα καὶ τὰ θυλάκια, τὰ κάτοπτρα καὶ τὰ λεπτὰ λινᾶ, καὶ τὰς μίτρας, καὶ τὰ θέριστρα. Καὶ ἀντὶ τῆς γλυκείας ὀσμῆς, θέλει εἶσθαι δυσωδεία· καὶ ἀντὶ ζώνης, σχοινίον· καὶ ἀντὶ καλλικομίας, φαλάκρωμα· καὶ ἀντὶ ἐπιστομαχίου, περίζωμα σάκκινον· ἡλιόκαυμα, ἀντὶ ὡραιότητος.» (Ἡσαΐας γ'. 16—24.)

Αἱ μυροθῆκαι, αἵτινες ἀναφέρονται ἐν τῷ καταλόγῳ τούτῳ ἦσαν πολὺ προσφιλεῖς εἰς τὰς Ἑβραίας, αἱ ὁποῖαι τὰς ὠνόμαζον «μυροθήκας τῆς ψυχῆς,» διὰ νὰ παραστήσωσι τὸ ἐξαίσιον ἀποτέλεσμα τὸ ὁποῖον ἔφερον εἰς τὸ πνεῦμά των. Τὰ κάτοπτρά των ἦσαν ὡς καὶ τὰ τῶν Αἰγυπτίων, δηλαδὴ ἐκ στίλβοντος μετάλλου. Ὀλιγότερον φιλάρεσκοι κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Ἐξόδου, ἢ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ Ἡσαΐου ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν Μωυσῆν διὰ νὰ κατασκευάσῃ τὴν χαλκῆν λεκάνην, ἥτις ἐχρησίμευεν εἰς τὴν σκηνὴν διὰ τοὺς καθαρισμούς.

Ἐκ τῶν ἀπειλῶν τοῦ προφήτου ἡ μᾶλλον ἐγγικτικὴ διὰ τὰς ὡραίας ἁμαρτωλὰς ἦτο τὸ φαλάκρωμα, ἤτοι ἡ ἀπώλεια τῶν τριχῶν των, αἵτινες τὰς καθίστων ὡραιοτάτας, καὶ τὰς ὁποίας συνήθως ἐκράτουν διὰ χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν δικτύων. Ἡ ἀπώλεια αὕτη ἐθεωρεῖτο ὡς σημεῖον δουλείας καὶ ἀτιμίας. Μεταξὺ τῶν ἀναγλύφων τῶν εὑρεθέντων εἰς τὰ ἐρείπια τοῦ Κουγιουντσὶκ ὑπάρχουσι καὶ τινα παριστῶντα αἰχμαλώτους Ἑβραίους καλῶς κουρευμένους καὶ εἰς τὴν κατάστασιν τὴν ὁποίαν ὁ προφήτης Ἡσαΐας τοῖς προεῖπεν. Αἱ κεφαλαὶ τῶν γυναικῶν, ἀφοῦ αὗται ἐκηρύχθησαν ἄτιμαι, ἐξυρίσθησαν καὶ οἱ ὄνυχές των ἐκόπησαν, οὐδεμία δὲ ξένη ἠδύνατο νὰ ὑπανδρευθῇ Ἑβραῖον ἂν δὲν ὑπεβάλλετο εἰς ταύτην τὴν ἀτίμωσιν.

Οἱ Ἑβραῖοι ἔφερον μακρὰν κόμην, ὡς φυσικῶς ἠύξανε καὶ γενικῶς πολλὰ μαλλία· ἡ τοῦ Ἀβεσσαλὼμ ἐζύγιζε διακοσίους σίκλους.

Ὁ Μωϋσῆς, ὅστις πολὺ ἠγρύπνει ὅπως οὐδὲν ἔθιμον εἰδωλολατρικὸν εἰσχωρήσῃ εἰς τὰ τέκνα τοῦ Ἰσραὴλ, ἀπηγόρευσεν εἰς αὐτοὺς νὰ μιμηθῶσι τοὺς Ἄροβας, τοὺς Ἀμμωνίτας καὶ Μωαβίτας, οἵ ὁποῖοι ἔκοπτον στρογγύλην τὴν κόμην εἰς τιμὴν τοῦ Βάκχου. Τοῖς ἀπηγόρευσε προσέτι τὸ Φιζὰ, εἶδος σωροῦ σχηματιζομένου ἐπὶ τοῦ μετώπου πρὸς τιμὴν τοῦ Κρόνου, καὶ τὴν κατ' Αἰγυπτίους κουρείαν, τὴν πρὸς μνήμην τοῦ θανάτου τοῦ Ὀσίριδος ἢ Ἀδώνιδος.

Οἱ ἱερεῖς ἔκυρον τὴν κόμην κατὰ δεκαπενθημερίαν μὲ ψαλίδας, ὅπως μένωσιν ἄξιοι τῆς λειτουργίας τῶν θυσιαστηρίων. Οἱ Λευῖται ἐξυρίζοντο ὁλοτελῶς τὴν ἡμέραν τῆς χειροτονίας των. Ὁ δὲ Ναζωραῖος ἐχρεώστει νὰ μὴ ἀφίσῃ οὔτε κἂν νὰ πλησιάσῃ τὸ ξυράφιον εἰς τὴν κεφαλήν του καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς εὐχῆς του, ὅταν ὅμως τοῦτο παρήρχετο μετέβαινεν εἰς τὸν ναὸν ὅπου ἔκοπτον τὴν κόμην του καὶ ἔκαιον αὐτὴν ἐπὶ τοῦ βωμοῦ.

ΕΥΓΕΝΙΟΣ ΡΙΜΜΕΑ

.....

ΑΙ ΣΑΝΔΟΥΧΙΚΑΙ ΝΗΣΟΙ

Β'.

.....

Τελειόνοντες τὰ ὀλίγα, ὅσα περὶ τῶν Σανδουχικῶν νήσων ἐλέγομεν κατὰ τὴν προηγουμένην δεκαπενθημερίαν, εἴπομεν ὅτι πολλοὶ ἐκ τῶν ἐγχωρίων ἐγένοντο ἀληθῶς χριστιανοί, ἀποδείξαντες τοῦτο δι' ἔργων, καὶ ὑπεσχόμεθα νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ τινων ἐξ αὐτῶν. Τοῦτο ἤδη πράττομεν.

Πρῶτος ἐκ τῶν λαμπρῶν ἀστέρων τῶν ἀνατειλάντων ἐκ τῆς κολυμβήθρας καὶ λαμψάντων εἰς τὰς νήσους ἐκείνας εἶναι αὐτὴ ἡ μήτηρ τοῦ βασιλέως ὀνομαζομένη Κεοπουλάνη. Ἡ γυνὴ αὕτη κατὰ τὴν νεανικὴν αὐτῆς ἡλικίαν τόσον εἶχεν ἐπισύρει τὸ σέβας τῶν ἀνθρώπων καὶ τόσον ἱερὰ ἐθεωρεῖτο, ὥστε ἤρκει ἡ παρουσία αὐτῆς μόνον εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης, ὅπως τραπῶσιν οἱ ἐχθροὶ τοῦ ἀνδρός της, τοῦ βασιλέως Κσμεχαμέχα, εἰς φυγήν. Οὐδέποτε ἐξήρχετο τὴν ἡμέραν τῆς κατοικίας της, ἀλλὰ μόνον τὴν ἑσπέραν· ὅσοι δὲ ἀπήντων αὐτὴν ἔπιττον κατὰ γῆς. Μὲ ὅλας ὅμως ταύτας τὰς τιμὰς ἦτο πρᾶος καὶ συμπαθητική. Ἐφύλαττε μετὰ πολλῆς εὐλαβείας τὸ τομποῦ, ἀλλὰ δὲν ἦτο σκληρὰ κατὰ τῶν παραβαινόντων αὐτό· καὶ οὐδέποτε δι' αὐτῆς κατεδικάσθη τις εἰς θάνατον. Ὅτε ἡ ἀποστολὴ ἔφθασεν εἰς τὰς νήσους ἡ βασιλομήτωρ ἦτο τεσσαράκοντα καὶ δύο ἐτῶν ἡλικίας. Σχετισθεῖσα μετὰ τῶν χριστιανῶν ἤρχισε νὰ μελετᾷ ὅσα παρ' αὐτῶν ἤκουεν. Ἀσθενήσασα μετ' ὀλίγον καὶ πλησιάσασα εἰς τοῦ τάφου τὸ χεῖλος, ἔλαβε ὑπὸ σπουδαίαν ἔποψιν τὴν πνευματικήν της κατάστασιν καὶ εὑροῦσα ὅτι οὐδὲν ἐν ἑαυτῇ ὑπῆρχε δυνάμενον νὰ τὴν δικαιώσῃ ἐνώπιον τοῦ ὀδεκάστου δικαστηρίου, κατέφυγεν εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Χριστοῦ, ὅστις τὴν ἀνέδειξε κτίσιν νέαν. Ἡ ἐπιστροφή της αὕτη ἐκ τῶν ἀψύχων εἰδώλων εἰς τὸν ζῶντα καὶ ζωοποιοῦντα Θεὸν εἰς πολλοὺς δὲν ἤρεσε· καὶ αὐτὸς δὲ ὁ υἱός της, ὁ βασιλεύς, πολὺ προσεπάθησε νὰ τὴν ἀποτρέψῃ ἐκ τοῦ Εὐαγγελίου· ἀλλ' εἰς μάτην· διότι ὅστις ἅπαξ δοκιμάσει τὴν ἄφατον χαρὰν, τὴν προερχομένην ἐκ τῆς μετὰ τοῦ Χριστοῦ φιλίας, εἶναι ἀδύνατον πλέον νὰ τὸν ἀρνηθῇ, ὡς μὴ δυνάμενος ν' ἀνταλλάξῃ τὴν φιλίαν ἐκείνην μὲ ὅλα τὰ λεγόμενα ἀγαθὰ τοῦ κόσμου. Ἀναλαβοῦσα ἐκ τῆς ἀσθενείας ἐδόθη εἰς τὴν ἀνάγνωσιν καὶ μελέτην τῶν Γραφῶν καὶ ταχέως ὁ χριστιανικὸς χαρακτὴρ της ἀνεπτύχθη. Μετ' ὀλίγον, διορισθέντος τοῦ δευτέρου αὐτῆς συζύγου κυβερνήτου τῆς νήσου Μαούης, ἔπλευσεν ἐκεῖ μετὰ τοῦ ἀνδρός της, λαβοῦσα μεθ' ἑαυτῆς βιβλία, δύο ἱεραποστόλους, ἕνα ἐγχώριον διδάσκαλον καὶ ὡς ἰδιαίτερόν της ἱερέα τὸν τυφλὸν Βαρτίμαιον λεγόμενον. Ὁ τυφλὸς οὗτος Βαρτίμαιος, ὡς ἐκ θαύματος ὑπῆρχεν ἐν τῇ ζωῇ. Ἡ μήτηρ του ἅμα τὸν ἐγέννησεν ἀπεφάσισε νὰ τὸν θάψῃ ζῶντα, ὡς τότε ἦτο συνήθεια εἰς πολλὰς μητέρας νὰ πράττωσι κατὰ τὰς νήσους ἐκείνας, εἷς ὅμως αὐτῶν γνώριμος τὸν ἔσωσε, καταπείσας τὴν γυναῖκα νὰ ἀναθρέψῃ τὸ παιδίον· ἀνατρέφετο λοιπὸν τὸ παιδίον, ἀλλ' ἐν τῷ μέσῳ λαοῦ δούλου τῶν καταχρήσεων, ὑπὸ τὴν φρικτὴν τῶν ὁποίων ἐπιρρυὴν ἐμεγάλωσεν. Ὅταν προέβη εἰς ἡλικίαν εὑρέθη ἔχων ὅλα τὰ ἐλαττώματα τῶν συμπατριωτῶν του κατὰ μέγαν βαθμόν. Ἠγάπα καθ' ὑπερβολὴν τὴν μεθυστικὴν ἀβάν, ἤξευρε τὴν λούαν, ἤτοι τὴν τέχνην τοῦ δολοφονεῖν καὶ γυμνώνειν τὴν κάκην ἢ μυστικὴν κορακιστικὴν γλῶσσαν καὶ τὴν λοῦλαν, ἤτοι μίγμα χωρῶν καὶ ἀσμάτων ἀσέμνων. Ἐκ τῶν καταχρήσεων, τῆς ἀκαθαρσίας καὶ τοῦ κλίματος τέλος εἶχον πάθη οἱ ὀφθαλμοί του καὶ κατήντησε τυφλός. Ὅταν ἐτυφλώθη ἔπεσεν εἰς τὸν κοινὸν περίγελων, εἰς τὸν ὁποῖον διὰ νὰ ἀντιταχθῇ ἐγένετο γελωτοποιός. Ὅταν ἡ ἀποστολὴ ἔφθασεν εἰς τὰς νήσους, τὸ 1820, ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἦτο εἰς τὴν ἀκολουθίαν τοῦ βασιλέως, διασκεδάζων τοὺς αὐλικοὺς ἀντὶ τεμαχίου ἄρτου. Δὲν παρῆλθον ὅμως τρία ἔτη καὶ ἰδοὺ βλέπομεν αὐτὸν ἱερέα ἰδιαίτερον τῆς βασιλομήτορος, ἄνδρα λελουμένην ἔχοντα τὴν ψυχὴν καὶ καθαρεύουσαν τῶν κηλίδων καὶ ἐλαττωμάτων, τῶν αἰσχροτήτων καὶ φρικαλεοτήτων, μεθ' ὧν εἶχε γεννηθῇ, πλασθῇ καὶ ἀνατραφῇ. Τοιαύτη ἡ δύναμις τοῦ Εὐαγγελίου.

Ἐλθοῦσα ἡ Κεοπουολάνη μετὰ τοῦ συζύ-

γου της εἰς τὴν νῆσον Μαούνη ἀμέσως ἔκτισεν ἐκκλησίαν, ἐσύστησε δύο σταθμοὺς ἀποστολικοὺς καὶ πρυσεπάθει, συμπράξει τοῦ συζύγου της, νὰ διαδώσῃ τὸν χριστιανισμὸν εἰς τοὺς νησιώτας. Μετὰ πέντε μηνῶν ὅμως διαμονὴν εἰς τὴν νῆσον ἐκείνην ἠσθένησε πρὸς θάνατον. Τότε προσεκλήθησαν ὅλοι οἱ ἀρχηγοὶ καὶ οἱ ἱεραπόστολοι ἐξ ὅλων τῶν νήσων. Εἰς ὅλους δὲ τούτους ἡ βασιλομήτωρ διεκήρυξεν ὅτι οὐδὲν δύναται νὰ ἐξισωθῇ μὲ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ ἣν ἐδοκίμαζε, καὶ ὅτι τὸ πνεῦμά της ἠγαλλιᾶτο ἐν τῷ Θεῷ τῷ Σωτῆρι της· παρεκάλεσε λοιπὸν πάντας νὰ μὴ ταράξωσι τὴν θυνήν τις διὰ τῶν φρικτῶν τῆς εἰδωλολατρείας τελετῶν. Μετ' ὀλίγον παρέδωκε τὸ πνεῦμα, μεταστᾶσα εἰς τὸν χορὸν τῶν δικαίων, εἰς ἡλικίαν τεσσαράκοντα καὶ πέντε ἐτῶν. Κατὰ τὴν κηδείαν ἡ ἐκκλησία δὲν ἠδύνατο νὰ χωρέσῃ τὸν συναθροισθέντα λαόν· τρεῖς χιλιάδες ἀνθρώπων συνήχθησαν εἰς σύδενδρον τόπον ἐκεῖ πλησίον. «Νικρὸν ὕψωμα κατεσκευάσθη, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐτέθη τράπεζα καὶ καθίσματα διὰ τοὺς ἱεραποστόλους. Τὸ σῶμα, ὃν ἐντὸς κιβωτίου, ἐτέθη πλησίον τῆς τραπέζης, κύκλῳ δὲ ἐστάθησαν ὅλοι οἱ γνώριμοι.» Τότε σταθεὶς ὁ ἱεροκήρυξ ἤρξατο τοῦ λόγου, λαβὼν ὡς θέμα τὸ «μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν κυρίῳ ἀποθνήσκοντες.» Μετὰ τὸν λόγον τετρακόσιοι ἄνθρωποι συνώδευσαν τὸ σῶμα μέχρι τοῦ τάφου, ἐνῷ ἐκ τῶν πλοίων ἠκούοντο κανονοβολισμοὶ κατὰ λεπτὸν τῆς ὥρας διακοπτόμενοι. Χιλιάδες ἀνθρώπων ἔβλεπον τὰ κατὰ τὴν κηδείαν ταύτην μετὰ θαυμασμοῦ. Ἂν τὸ Εὐαγγέλιον δὲν ἦτο ἐκεῖ νὰ ἁγιάσῃ τὴν ζωὴν τῆς γυναικὸς ἐκείνης καὶ νὰ φωτίσῃ τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίας της, μετὸ τὸν θάνατόν της τὸ σῶμά της ἤθελε κατακοπῇ, αἱ σάρκες κατακαῇ καὶ τὰ ὀστᾶ φυλαχθῇ· ὁ δὲ λαὸς ἤθελε παραδοθῇ εἰς μυρίας, κατὰ τὰ ἀνέκαθεν αὐτῷ ἠθισμένα, ἀνοσιουργίας. Τὰ ἀποτελέσματα τῆς κηδείας ταύτης θὰ μείνωσιν ἀνεξάλειπτα ἀπὸ τὴν συνείδησιν ὁλοκλήρου ἐκείνου τοῦ λαοῦ.

Μετὰ τὴν βασιλομήτορα ἔχομεν τὴν βασίλισσαν Καπιολάνην, ἧς ὁ ἡρωισμὸς ἐπέφερε τὸ τελευταῖον κατὰ τῆς εἰδωλολατρείας τραῦμα.

Ἡ βασίλισσα αὕτη κατῴκει εἰς τὴν βόρειον ἀκτὴν τοῦ αὐτοῦ κόλπου, ὅπου πρὸ ἐτῶν ὁ πλοίαρχος Κοὺκ εἶχε δολοφονηθῇ, καὶ κατήγετο ἐξ ἑνὸς ἐκ τῶν ἀρχαίων βασιλέων τῆς νήσου. Τὰ κτήματά της ἤρχιζον ἀπὸ τὸν κόλπον καὶ ἐξετείνοντο ἕως εἰς τὸ ὄρος Μάουνα Λόα. Αὕτη κατὰ τὴν νεότητά της ἦτο πολὺ ἀκρατὴς, ὅτε δὲ ἦλθον οἱ ἱεραπόστολοι, συνέζη μετὰ δύο ἀνδρῶν τῆς ἐκλογῆς καὶ τῆς τάξεώς της, κατὰ τὰ εἰδωλολατρικὰ ἔθιμα. Ἀφοῦ ὅμως ἦλθον καὶ συνωμίλησαν μετ' αὐτῆς, τόσην ἐντύπωσιν τῇ ἐπροξένησαν οἱ λόγοι των, ὥστε, καλῶς αὐτοὺς σκεφθεῖσα, ἀπέβαλε τὸν νεώτερον ἐκ τῶν ἀνδρῶν της καὶ συνέζη μετὰ τοῦ πρεσβυτέρου. Ἀμέσως ἤρξατο νὰ ἐπισκέπτηται τοὺς κήρυκας καὶ νὰ ἐξετάζῃ μετ' ἐμβριθείας καὶ ἐνδιαφέροντος τὰς εὐαγγελικὰς διδασκαλίας. Τόσον δὲ προώδευσεν, ὥστε τὸ 1824, κτίσασα ἐκκλησίαν καὶ οἶκον παρὰ τὴν κατοικίαν της, προσεκάλεσεν ἱεραπόστολον μετὰ τῆς οἰκογενείας του νὰ κατοικήσῃ πλησίον της. Τὸν Ἰούλιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἡ βασίλισσα ἠσθένησεν ἐπικινδύνως καὶ τότε εἶπε πρὸς τὸν κ. Ἔλυν. «Μεθ' ὑπομονῆς περιμένω τοῦ Κυρίου τὸ θέλημα· ἐὰν οὕτω θέλῃ, ἐπιθυμῶ νὰ ἀπέλθω καὶ νὰ ἦμαι μετὰ τοῦ Χριστοῦ. Ἐκεῖ θὰ ἦμαι ἐλευθέρα πάσης ἁμαρτίας. Ἄλλοτε πολὺ ἐφοβούμην τὸν θάνατον· ἀλλ' ἤδη ὁ Χριστὸς ἀφήρεσεν αὐτοῦ τὸ κέντρον.» Ἐκ τῆς ἀσθενείας ταύτης ἀναλαβοῦσα μετά τινα καιρὸν, ἐπεσκέφθη ἄλλον ἱεραπόστολον, πρὸς ὃν εἶπεν: «Ἀγαπῶ νὰ πορεύωμαι εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, διότι ἐκεῖ λησμονῶ τὸν κόσμον. Ὅταν εὑρίσκωμαι μεταξὺ τῶν ἀρχηγῶν, ἀκούω τόσον πολλὰ περὶ χρημάτων, καὶ ἐνδυμάτων, ἀγρῶν, καὶ πλοίων, καὶ ἀγορῶν, ὥστε ἀηδιάζω καὶ ἐπιθυμία μὲ κυριεύει νὰ μεταβῶ εἰς μέρος ὅπου νὰ ἀκούω περὶ Θεοῦ καὶ Χριστοῦ καὶ οὐρανοῦ.» Μετ' ὀλίγον προσέθηκεν. «Ὅταν ἀκούω ὁμιλίαν περὶ Χριστοῦ, τὸ πνεῦμά μου πηγαίνει πρὸς Αὐτὸν, καὶ ὅταν ἀκούω περὶ Θεοῦ τὸ πνεῦμά μου πηγαίνει εἰς τὸν Θεὸν, καὶ ὅταν ἀκούω περὶ οὐρανοῦ, τὸ πνεῦμά μου ἀναβαίνει εἰς τὸν οὐρανόν. Ὑπάγει καὶ ἔρχεται καὶ πάλιν ὑπάγει, καὶ οὕτως ἐξακολουθεῖ νὰ ποιῇ.» Τότε ἠρώτησεν ἂν ὁ μετ' αὐτῆς συνδιαλεγόμενος ἐπίστευεν ὅτι εἶχεν αὕτη δύο ψυχὰς, μίαν καλὴν ψυχὴν καὶ μίαν ψυχὴν κακήν. «Ἡ μία λέγει ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι λίαν καλὸς καὶ ἀγαπᾷ τὸν Θεὸν, καὶ προσεύχεται εἰς αὐτὸν, καὶ ἀγαπᾷ τὸν Χριστὸν, καὶ ἀγαπᾷ τοὺς λόγους του καὶ ἀγαπᾷ νὰ συνομιλῇ περὶ πραγμάτων καλῶν. Ἡ ἄλλη λέγει ὅτι δὲν εἶναι κανὲν ὠφελος ἐκ τῆς προσευ-

χῆς, οὔτε ἐκ τῆς καλῆς συνομιλίας, οὔτε ἐκ τῆς τηρήσεως τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ.»

Περὶ τὰ τέλη τοῦ 1825 ἡ γυνὴ αὕτη ἀπεφάσισε νὰ πράξῃ ἔργον μεγάλου ἡρωισμοῦ, κινουμένη ὑπὸ τῆς πρὸς τὸν Χριστὸν ἀγάπης. Εἰς τὴν νῆσον Χαουάην, ὅπου κατῴκει, ὑπάρχει ὄρος ἠφαίστιον τὸ ὁποῖον εἶναι ἴσως τὸ μέγιστον καὶ φοβερώτατον τῶν ἠφαιστίων τῆς γῆς. Τὸ ἠφαίστιον τοῦτο ὀνομάζεται Κιλαύεα καὶ περιγράφεται ὡς ἐξῆς ὑπό τινος κυρίας, ἥτις τὸ ἐπεσκέφθη. Ὁ κρατὴρ του ἔχει δίκα ἕως δώδεκα μιλίων περιφέρειαν καὶ ὑπὲρ τοὺς χιλίους πόδας βάθος. «Εἰσελθόντες, λέγει ἡ κυρία, ἐντὸς τῆς περιφερείας τοῦ κρατῆρος διὰ μονοπατίου κατωφεροῦς, ἐστάθημεν ὀλίγον διὰ νὰ ἀκούσωμεν τὴν ἠχώ, τὴν ὁποίαν οἱ ὑπερκείμενοι βράχοι ἐξέπεμπον ὅταν ἐτύπτωμεν τοὺς λίθους μὲ τὰς ῥάβδους μας. Μεταβαλοῦσα τὸ πείραμα ἐκτύπησα τὸ ἔδαφος, ἀλλ' ἤκουσα τόσον ὑπόκωφον ἦχον ὥστε ἀμέσως εἶπον ὅτι ἐνταῦθα δὲν εἴμεθα ἀσφαλεῖς καὶ ὅτι ἔπρεπε νὰ μεταβῶμεν εἰς στερεώτερον ἔδαφος· τότε ὁ ὁδηγός μοι εἶπεν ὅτι κατὰ τὰς ἀκολούθως τρεῖς ἢ τέσσαρας ὥρας θὰ βαδίζωμεν ἐπὶ λεπτοῦ φλοιοῦ ὑπεράνω τοῦ πυρὸς καὶ τῆς καιομένης λάβας· τοῦτο δὲ ἦτο ἀληθέστατον διότι κατὰ πᾶν βῆμα ἀπηντῶμεν ῥήγματα, ἐν οἷς οἱ λίθοι ἦσαν λευκοὶ ἢ κίτρινοι ἐκ τῆς πυρακτώσεως, τοὺς ὁποίους δὲν ἠδυνάμεθα νὰ ἐγγίξωμεν· καὶ ἐκ τῶν χασμάτων ἐξήρχοντο νέφη ἀτμοῦ καὶ στῆλαι ἀέρος θερμοῦ, καὶ θειώδη ἀέρια. Ἡ λάβα εἶχε προσλάβει φαντασικώτατα σχήματα, ἀδύνατον νὰ περιγραφῶσι. Καθίσαντες πλησίον νεωστὶ ἐξελθούσης λάβας, ταχέως ἠσθάνθημεν ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐνδιατρίψωμεν ἐπὶ πολὺ ἕνεκα τῆς αὐξούσης θερμότητος· περιελθόντες δὲ αὐτὴν διὰ νὰ ἐρευνήσωμεν, εἴδομεν ὅτι εὑρισκόμεθα ὑπεράνω κλιβάνου. Στρέψαντες τὰ βλέμματα κάτω πρὸς χάσμα ἐμπεριέχον λίθους πυρροὺς ἐκ θερμότητος εἴδομεν ὑποκάτω τὸ πῦρ καὶ ἠκούσαμεν τὸν ἰδιαίτερον ἦχον, τὸν ὁποῖον τὸ ὑπόγειον πῦρ παράγει. Ὁ ὁδηγὸς ἤρξατο τότε νὰ περιπατῇ μετὰ προσοχῆς μεγίστης διότι ἐπλησιάζομεν τὸ χεῖλος τῆς ἑστίας καὶ ἐπεριπατοῦμεν ἐπὶ λεπτοτάτου φλοιοῦ. Τέλος ἐφθάσαμεν εἰς αὐτήν. Ἐστάθημεν εἰς τὸ χεῖλος λίμνης ἀκανονίστου ἐμπεριεχούσης πῦρ ὑγρόν, τὸ ὁποῖον ἔβραζε καὶ ἐκόχλαζεν, ἀνάπτον μὲ ὑπερβολικὴν θερμότητα, καὶ ἐκπέμπον γιγαντώδεις στήλας καπνοῦ. Πρὸς τὸ βάθος τοῦ χάσματος ἐφαίνετο πῦρ ἕτοιμον νὰ ὁρμήσῃ ἐντὸς τῆς ὑπ' αὐτὸ λίμνης· ἡ περιοριζομένη τῆς λάβας γραμμὴ ἐφαίνετο ὡς αἷμα, παραβαλλομένη μὲ τὸ ὑπερκείμενον αὐτῆς σκοτεινὸν χάσμα. Εἰς τὸ μέσον τῆς λίμνης ἔπαιζε καταρράκτης πυρός, βράζων πρὸς τὰ ἄνω, κυλιόμενος πρὸς τὰ κάτω, κοχλάζων, ἐκσφενδονίζων ἀναλελυμμένην λάβαν καὶ σκορπίζων πυρίνους ἀφροὺς πέριξ αὐτοῦ. Ἐπί τινα λεπτὰ τοῦ καταρράκτου κοπάσαντος, λεπτὸς φλοιὸς ἐσχηματίσθη ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας, ἀλλὰ ταχέως ἐθραύσθη καὶ πύρινος πίδαξ ἤρχισε νὰ παίζῃ ἐντὸς τῆς λίμνης ἐπί τινα καιρὸν, ὡς πηγὴ κολοσσαία, ἐκπέμπων βροχὴν καὶ θρόμβους λάβος, καὶ ὠθῶν πυρρὰ κύματα κατὰ τῶν χασμάτων, ἠχοῦντα ὡς τρικυμία εἰς παραλίαν βραχώδη, καὶ ἔχοντά τι τὸ ἀπεριγράτως διαβολικὸν, τὸ ὁποῖον μοὶ ἐπροξένει θλιβερωτάτην ἐντύπωσιν. Νομίζω ὅτι θὰ ἠσθένουν ἂν ὁ ἦχος ἐκεῖνος ἐξηκολούθη νὰ προσβάλῃ ἐπὶ πολὺ τὰς ἀκοάς μου, καθότι ἐνόμιζον ὅτι πράγματι ἐξήρχετο ἐκ τῆς λίμνης τοῦ πυρὸς τῆς καιομένης, τῆς ἡτοιμασμένης διὰ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπωλείας. Ἰσχάτως μέγα μέρος τοῦ κρημνοῦ εἶχε καταπέσει, σχεδὸν χωρίζον τὴν λίμνην εἰς δύο μέρη, ὧν τὸ νότιον, τὸ ἀπώτερον ἡμῶν, ἦτο μᾶλλον ἐνεργόν. Ἐνίοτε ὁ ἄνεμος ὤθει τὸν καπνὸν εἰς τὰ πρόσωπά μας. Ἐνίοτε ἐπνιγόμεθα σχεδὸν ἀλλὰ δὲν ἐτολμῶμεν νὰ προχωρήσωμεν, διότι τὸ χεῖλος τοῦ κρημνοῦ ἐκαίετο. Ἡ σκηνὴ κάτωθέν μας ἀδιακόπως μετεβάλλετο, τῆς λίμνης ἄλλοτε πηγνυομένης κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν καὶ θραυούσης τὸν φλοιὸν καὶ ἐκσφενδανιζούσης βροχὴν λάβος, καὶ ἐγειρούσης φοβερὰ πύρινα κύματα, καὶ ἄλλοτε μεταβαλλομένης εἰς ὑγρὰν πύρινον λίμνην, βράζουσαν καὶ κοχλάζουσαν καὶ ἐκπέμπουσαν ἀφροὺς ὑψηλά. Ἐν ὅλῃ δὲ τῇ λίμνῃ ταύτῃ οὐδὲν ἴχνος φλοιοῦ· ἦτο ὅλη ὕλη ὑγρά, πυρωμένη, ὁμοιάζουσα ἀκριβῶς τὸν ἀναλελυμένον σίδηρον εἰς τὰ χυτήρια. Ἡ λίμνη αὕτη ἀδιακόπως μεταβάλλεται. Ὅτε τὴν ἐπεσκέφθημεν κατεῖχε τρία ἕως τέσσαρα πλέθρα, ἡ δὲ ἐπιφάνειά της ἦτο ἑκατὸν εἴκοσι πόδας ὑπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ κρημνοῦ. Βράχοι ἀδιακόπως ἀποσπώμενοι πίπτουσιν ἐντὸς τῆς λίμνης καὶ εἶναι κίνδυνος εἰς τοὺς ἐπισκεπτομένους νὰ πλησιάζωσι πολὺ τὸ χεῖλος.» Τὸ ἠφαίστιον τοῦτο, οἱ ἰθαγενεῖς ἐθεώ-

ρουν ὡς τὴν φοβερὰν κατοικίαν θεότητός τινος ἰσχυρᾶς, ἣν ὠνόμαζον Ηελῆν καὶ εἰς ἣν καθεκάστην προσέφερον θυσίας. Ἡ θεὰ Ηελῆ εἶχε τοὺς ἱερεῖς της, εἶχε τοὺς προφήτας της, οἵτινες κατερχόμενοι εἰς τὴν παραλίαν παρεπονοῦντο πικρῶς, ὡς ἐκ μέρους τῆς θεᾶς, διὰ τὴν ἀποστασίαν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἠπείλουν φοβερὰν τὴν ἐξάψιν τῆς ὀργῆς της. Ὁ ἀμαθὴς λαὸς δὲν ἔμενεν ἀδιάφορος εἰς τὰ ἀκούσματα ταῦτα, δι' ὃ καὶ ἦτο ἀνάγκη νὰ ἐλεγχθῶσι διὰ γενναίου τινὸς ἔργου, ὡς ψευδῆ. Ἡ Καπιολάνη ἀπεφάσισε νὰ πράξῃ τὸ ἔργον τοῦτο.

Ἑκατὸν μίλια μακρὰν τῆς κατοικίας της εἶχεν ἐσχάτως συστηθεῖ νέος σταθμὸς ἀποστολικός. Τοῦτον ἡ βασίλισσα ἀπεφάσισε νὰ ἐπισκεφθῇ, καὶ τοι ἀπήτει μακρὰν ὁδοιπορίαν, πεζὴ διὰ χώρας πολὺ ἀνωμάλου, καὶ καθ' ὁδὸν νὰ ἀναβῇ καὶ εἰς τὸ ἡφαίστιον. Ὁ σύζυγός της τὴν παρεκάλεσε νὰ μὴ καταφρονήσῃ τὸν θυμὸν τῆς θεᾶς. Καθ' ὁδὸν πολλοὶ τὴν ἱκέτευον νὰ σκεφθῇ καλῶς τί θὰ πράξῃ, διότι ἡ θεὰ βεβαίως κατέστρεφε. Τῆς ἡρωΐδος ὅμως ἡ ἀπάντησις ἦτο ἁπλουστάτη· «Ἐὰν καταστραφῶ τότε ὅλοι δύνασθε νὰ πιστεύητε τὴν Ηελῆν, ἂν ὅμως ὄχι, πρέπει νὰ ἐπιστραφῆτε εἰς τὸ Εὐαγγέλιον.» Ὅταν ἐπλησίασεν εἰς τὸ ἡφαίστιον προφῆτίς τις ἀπήντησεν αὐτὴν, παρακαλοῦσα νὰ μὴ προχωρήσῃ. «Καὶ τίς εἶσαι σύ,» ἠρώτησεν ἡ Καπιολάνη. «Εἶμαί τις ἐν τῇ ὁποίᾳ θεὸς κατοικεῖ,» ἀπήντησεν ἡ γυνή. «Τότε, ὑπέλαβεν ἡ Καπιολάνη, σὺ εἶσαι γυνὴ σοφὴ καὶ δύνασαι νὰ μὲ διδάξῃς· κάθισε πλησίον μου.» Ἡ γυνὴ ἐδίστασεν. Ἡ Καπιολάνη διέταξε· καὶ αὕτη ὑπήκουσε. Τροφὴ ἐφέρθη εἰς αὐτὴν, ἀλλ' ἦτο θεὸς καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ φάγῃ. Ἐκράτει συγχρόνως εἰς χεῖράς της ἐπιστολὴν ἐκ μέρους τῆς θεᾶς τοῦ ἡφαιστίου· τότε ἐξάξασα ἐκ τοῦ στόματός της χείμαρρον φωνῶν ἀκαταλήπτων διετείνετο ὅτι ἀναγινώσκει τὴν ἐπιστολήν. Ἡ Καπιολάνη τότε ἐνεγκοῦσα εἰς μέσον τὰς Γραφὰς ἀνέγνωσεν ἐξ αὐτῶν εἰς τὴν προφήτισσαν ἐνώπιον πάντων καὶ προσήλκυσε τὴν προσοχήν της ἐπὶ τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῶν ἔργων καὶ τοῦ θελήματος τοῦ Παντοδυνάμου, τοῦ ἀληθοῦς Θεοῦ, καὶ τοῦ υἱοῦ Αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Σωτῆρος τῶν ἀνθρώπων. Ἡ προφήτισσα ἔκυψε κάτω τὴν κεφαλὴν καὶ εἶπεν ὅτι ὁ θεὸς τὴν παρέτησε καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ δώσῃ καμμίαν ἀπάντησιν. Προσκλεῖσα τότε νὰ φάγῃ δὲν ἠρνήθη πλέον, ἀλλ' ἔφαγεν.

Ἐπὶ τοῦ κρατῆρος ἡ Καπιολάνη ἀπήντησε τὸν ἱεραπόστολον Κωδρίχιον, ὅστις ἦλθεν ἀπὸ δέκα ὡρῶν δρόμον νὰ τὴν ἐνταμώσῃ. «Ἡ βασίλισσα ἐχάρη πολὺ ἰδοῦσα τὸν ἄνδρα, συνοδευομένη δὲ ὑπ' αὐτοῦ καὶ τῶν ὀγδοήκοντα ἀκολούθων της κατέβη ἑκαντοτάδας τινὰς ποδῶν ἐντὸς τοῦ κρατῆρος. Ἐκεῖ δὲ, ἐν μέσῳ τοῦ φοβερωτάτου τῶν ἐπὶ γῆς φαινομένων, τὸ ὁποῖον πάντοτε ἐπροξένει ἀπερίγραπτον τρόμον εἰς τοὺς συμπατριώτας της, σταθεῖσα ἔφαγε τὰς εἰς τὴν θεὰν Ηελῆν ἀφιερωμένας ὀπώρας καὶ ἔρριψε λίθους ἐντὸς τῆς βραζούσης ὕλης. Τότε στραφεῖσα πρὸς τοὺς συνοδεύοντας αὐτὴν μετὰ γαλήνης εἶπεν: «Ὁ Κύριος τῶν δυνάμεων εἶναι Θεός μου. Αὐτὸς ἤναψε τὰς πυρὰς ταύτας· οὐδόλως φοβοῦμαι τὴν Ηελῆν. Ἂν ἐγὼ χαθῶ ὡς ἐκ τῆς ὀργῆς της, τότε σεῖς ἐμπορεῖτε νὰ φοβῆσθε τὴν δύναμίν της. Ἀλλ' ἂν ὁ Θεὸς μὲ σώσῃ, ἐνῷ καταπατῶ καὶ καταστρέφω τὰ ταμποῦ αὐτῆς, τότε καὶ σεῖς πρέπει νὰ φοβηθῆτε καὶ νὰ λατρεύσητε τὸν ἀληθῆ Θεόν. Οἱ θεοὶ τῆς Χαουάης εἶνσι μάταιοι. Μεγάλη δὲ εἶναι ἡ ἀγαθότης τοῦ Κυρίου, πέμψαντος χριστιανοὺς διὰ νὰ μᾶς ἐπιστρέψωσιν ἀπὸ τὰς ματαιότητας ταύτας εἰς τὸν Θεὸν τὸν ζῶντα.» Τότε ὅλοι ἤρχισαν νὰ ὑμνῶσι καὶ δοξολογῶσι τὸν Θεὸν, καὶ νὰ ἀπευθύνωσι δεήσεις εἰς τὸν Ποιητὴν καὶ Συντηρητὴν τοῦ παντός.» Οὕτως ὁ τελευταῖος προμαχὼν τῆς εἰδωλολατρείας κατέπεσεν.

Ἀπὸ τοῦ ἡρωϊκοῦ τούτου ἔργου ἡ Καπιολάνη ἀνεγνωρίσθη μέλος τῆς χριστιανικῆς ἐκκλησίας καὶ ἔλαβε τὸ βάπτισμα. Ἐπὶ εἴκοσι δὲ ἔτη μετὰ τοῦτο ἔζη ὡς μαθήτρεια καὶ φίλη τοῦ Χριστοῦ, γνωστοποιοῦσα Αὐτὸν εἰς ὅσους τὴν ἐπλησίαζον, καὶ διὰ τῶν λόγων της καὶ διὰ τῶν τρόπων της, καὶ, προπάντων διὰ τῆς ἀγάπης, ἥτις ἐπλήρου τὴν καρδίαν της ὅλην. Τέλος τὸ 1841 ἐκοιμήθη, μαρτυρουμένη ὑπὸ πάντων ὅτι ἦτο τὸ καύχημα τοῦ ἔθνους της.

Ὁ πράττων τὸ καλὸν εἰς τὸν ἄλλον εὐεργετεῖ προσέτι καὶ τὸν ἑαυτόν του, οὐχὶ μόνον διὰ τῶν συνεπειῶν τῆς πράξεώς του, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτῆς ταύτης τῆς πράξεως, καθότι ἡ συνείδησις τῆς ἀγαθοποιίας εἶναι πλουσία ἀμοιβή.

ΑΙ ΔΙΑΒΑΣΙΕΣ ΤΗΣ ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ ΕΜΠΡΟΣΘΕΝ ΤΟΥ ΗΛΙΑΚΟΥ ΔΙΣΚΟΥ

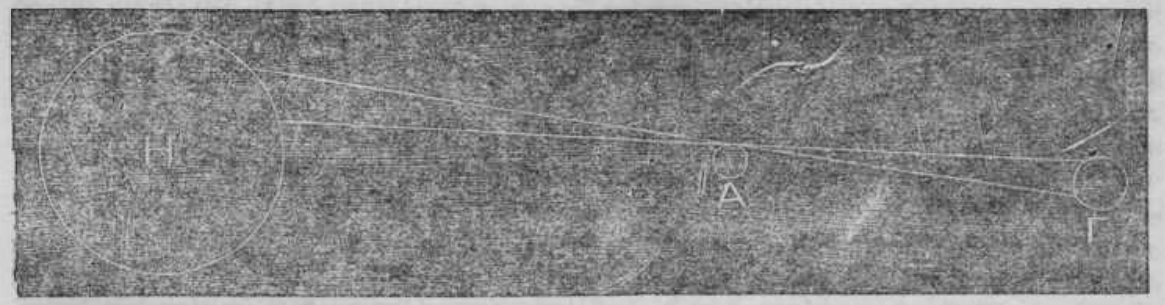

Διάγραμμα τῆς παραλλάξεως τῆς Ἀφροδίτης θεωρουμένης ἐκ δύο πολὺ ἀπεχόντων σημείων τῆς γῆς, ὅταν διέρχεται ἔμπροσθεν τοῦ ἡλίου.

Αἱ διαβάσεις τῆς πλανήτιδος Ἀφροδίτης ἔμπροσθεν τοῦ ἡλιακοῦ δίσκου εἶναι, ὡς καὶ ἐν τῷ προηγουμένῳ ἡμῶν φύλλῳ εἴπομεν, πολὺ σπάνιαι, τόσον σπάνιαι, ὥστε ἀπὸ τῆς ἐφευρέσεως τοῦ τηλεσκοπίου, μόνον τρὶς ἐγένοντο. Συμβαίνουσι δὲ ἀλληλοδιαδόχως κατὰ 8, 122, 8, 105, 8, 122 ἔτη, καὶ πάντοτε κατὰ τοὺς μῆνας Μάϊον καὶ Νοέμβριον καθ' ἡμᾶς, ἢ Ἰούνιον καὶ Δεκέμβριον κατὰ τοὺς Εὐρωπαίους. Μέλλοντες νὰ προσθέσωμεν ἤδη τινὰ πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ὅσων εἴπομεν, ὁμιλοῦντες περὶ τῆς ἀποστάσεως τοῦ ἡλίου, ἐρανιζόμεθα τὰ ἑξῆς, πρὸ πάντων ἐκ σπουδαίας τινὸς περὶ τοῦ θέματος τούτου διατριβῆς, δημοσιευθείσης ἔν τινι Λονδινιαίῳ περιοδικῷ (τὸ Λέζουρ Ἄουρ).

Πρὸ διακοσίων καὶ πεντήκοντα ἐτῶν, τόσον ἀτελῶς ἐγινώσκοντο αἱ τῶν πλανητῶν κινήσεις, ὥστε οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ ἐμπιστευθῇ τὴν ἀκρίβειαν οἱασδήποτε ἀστρονομικῆς προρρήσεως. Μόλις δὲ τὸ 1629 ὁ περίφημος Κέπλερος, βοηθούμενος ὑπὸ καλῶν μεθόδων, ἃς μετεχειρίζετο εἰς τὰς παρατηρήσεις του, ἠδυνήθη νὰ προείπῃ ὅτι κατὰ τὴν 6 Δεκεμβρίου τοῦ 1631, ἔμελλεν ἡ Ἀφροδίτη νὰ διέλθῃ ἔμπροσθεν τοῦ ἡλιακοῦ δίσκου. Οἱ ὑπολογισμοί του, ἕνεκα τῶν ἀτελῶν στοιχείων, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐβάσιζεν αὐτούς, ἦσαν ἀρκετὰ ἀκριβεῖς, δεικνύοντες ὅτι ὁ πλανήτης δὲν θὰ ἤρχετο ἐπὶ τοῦ ἡλιακοῦ δίσκου κατὰ τὸ φαινόμενον πρὸ τῆς δύσεως, καὶ ἐπομένως ἡ διάβασις θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ παρατηρηθῇ ἐξ Εὐρώπης. Ὁ Κασσένδης, ἀμφιβάλλων κάπως διὰ τὴν ἀκρίβειαν τῶν ὑπολογισμῶν τοῦ Κεπλέρου, ὡς ἐκ τῆς κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἀτελοῦς γνώσεως τῶν ἀληθῶν κινήσεων τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς Ἀφροδίτης, ἀπεφάσισε νὰ παρατηρήσῃ τὸν δίσκον τοῦ ἡλίου ἐπὶ πολλὰς ὥρας πρὸ τῆς δύσεως καὶ πάλιν τὴν ἀκόλουθον πρωΐαν ἅμα ἀνατείλει. Ἐν τινι ἐπιστολῇ του πρὸς τὸν Σχικχάρδον ὁ Κασσένδης ὁμιλεῖ περὶ τῆς κατὰ τὰς παρατηρήσεις ταύτας ἀποτυχίας του, ὡς μὴ ἰδὼν κανὲν ἴχνος τοῦ πλανήτου καθ' ὅλον τὸ ἀπόγευμα τῆς 6 καὶ καθ' ὅλην τὴν πρωΐαν τῆς 7 Δεκεμβρίου. Νεώτεροι ὅμως ὑπολογισμοὶ ἀπέδειξαν ὅτι πραγματικῶς ἡ διάβασις ἐγένετο τὴν νύκτα τῆς 6 πρὸς τὰς 7 Δεκεμβρίου, ὡς προερρέθη ὑπὸ τοῦ Κεπλέρου, καὶ ἐπομένως διῆλθεν ἀπαρατήρητος.

Ἡ γνώμη τοῦ Κεπλέρου ἦτο ὅτι τὸ φαινόμενον τοῦτο δὲν ἤθελεν ἐπαναληφθῇ πρὸ τοῦ 1761. Κατὰ τοῦτο εὑρέθη λανθασμένος· καθότι τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1639 ἐπανελήφθη, ἀλλὰ χωρὶς νὰ τὸ εἰξεύρωσιν οἱ ἀστρονόμοι τῆς ἐποχῆς, οἵτινες ἐβασίσθησαν εἰς τοὺς λόγους τοῦ Κεπλέρου. Συνέβη ὅμως, ὀλίγον πρὸ τῆς διαβάσεως ταύτης, νέος τις ἐφημέριος τῆς Λαγκασάηρ, νὰ ἀρχίσῃ ἀστρονομικὰς μελέτας, μετὰ τόσης σκλίσεως καὶ ἐπιδεξιότητος ὅση σπανίως ἀπαντᾶται εἰς τόσον νεαρὰν ἡλικίαν. Ὠνομάζετο Ἱερεμίας Ὀρρόξης καὶ θεωρεῖται ὡς «ἓν ἐκ τῶν εὐφυεστάτων τῆς Ἀγγλίας τέκνων καὶ καύχημα τῆς Βρετανικῆς ἀστρονομίας.» Καὶ τοι μόλις εἴκοσι ἐτῶν ἡλικίας ἐγνώρισεν ὅτι ὅταν ἡ Ἀφροδίτη πλησιάσῃ καλὰ τὴν γῆν, ἐλθοῦσα ἐντεῦθεν τοῦ ἡλίου, θὰ διέλθῃ ἔμπροσθεν τοῦ ἡλιακοῦ δί-

σκου κατὰ τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1639 καὶ ὅτι ἡ ἀρχὴ τῆς διαβάσεώς της θὰ ἦτο ὁρατὴ ἐξ Ἀγγλίας. Ὁ Ὀρρόξης ἀνεκοίνωσε τοῦτο εἰς φίλον τού τινα, Γουλιέλμον Κραβτρῆν ὀνομαζόμενον, καὶ κατοικοῦντα εἰς Μαγγεστρίαν, καὶ εἰς τὸν ἀδελφόν του, εὑρισκόμενον εἰς Λιβερπούλην· παρακαλῶν αὐτοὺς συνάμα, νὰ παρατηρήσωσι τὸν ἥλιον κατὰ τὸν ὑποδεικνυόμενον καιρόν. Δικαιολογεῖται δὲ ὅτι δὲν προέφθασε νὰ εἰδοποιήσῃ καὶ ἄλλους φίλους, διότι «καίτοι ἡ Ἀγγλία δὲν διατελεῖ ἄνευ ἀστρονόμων, εἷς τινας ἐκ τῶν ὁποίων δὲν εἶμαι ἄγνωστος δὲν ἠδυνήθην νὰ ἀναγγείλω εἰς αὐτοὺς τὸ εὐάρεστον μήνυμα, ὡς ἔχων ὁ ἴδιος τόσον ὀλίγην γνῶσιν.» Ὁ Ὀρρόξης καὶ ὁ Κραβτρῆς ἦσαν οἱ μόνοι ἄνθρωποι οἵτινες εἶδον τὴν Ἀφροδίτην ἐπὶ τοῦ ἡλιακοῦ δίσκου τὸ 1639· ὁ πρῶτος παρατηρήσας τὴν ἀρχὴν τῆς διαβάσεως, ὅτε εἰσήρχετο ἐπὶ τοῦ ἡλίου, ἐνῷ ὁ δεύτερος εἶδεν αὐτὴν ὀλίγον ἀργότερον, ὁλην ἐπὶ τοῦ ἡλιακοῦ δίσκου, φαινομένην ὡς μελανὴν κηλίδα. Οὕτως, οἱ πρῶτοι ἰδόντες τοιούτου εἴδους φαινόμενον, ἦσαν οἱ δύο οὗτοι. Ὅταν ἔφθασεν ὁ καιρὸς, τὸν ὁποῖον ὁ Ὀρρόξης διὰ τῶν ὑπολογισμῶν του ἀκριβῶς προεγνώρισεν, ὁ ἱκανὸς οὗτος μαθηματικὸς μετέβη εἰς τὸ δωμάτιόν του διὰ νὰ παρατηρήσῃ μετὰ προσοχῆς τὸν δίσκον τοῦ ἡλίου. «Περιμένων ἀνυπομόνως, λέγει, τὴν διάβασιν ἐπὶ πολλὰς ὥρας τῆς 23 Νοεμβρίου (ε. π.) καὶ καθ' ὅλην τὴν 24, δὲν παρέλειψα οὐδεμίαν εὐκαιρίαν ὅπως παρατηρήσω. Τὴν 24 ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου μέχρις τῆς 9 ὥρας ἔβλεπον προσεκτικῶς, καὶ ἐπίσης ἀπὸ λεπτά τινα πρὸ τῆς δεκάτης μέχρι μεσημβρίας, καὶ εἰς τὴν μίαν, διαζόμενος νὰ διακόπτω τὴν φυλακὴν ἀπὸ ἀνυπέρθετα καθήκοντα· πλὴν καθ' ὅλον τοῦτον τὸν καιρὸν οὐδὲν εἶδον ἐπὶ τοῦ ἡλιακοῦ δίσκου ἐκτὸς μικρᾶς τινος κηλίδος, συνισταμένης ὡς ἐφαίνετο ἐκ τριῶν στιγμῶν, ὀλίγον μακρὰν τοῦ κέντρου πρὸς τὰ ἀριστερὰ, τὴν ὁποίαν ἔβλεπον καὶ τὴν προηγουμένην καὶ τὰς ἑπομένας ἡμέρας. Αὕτη βεβαίως οὐδὲν κοινὸν μετὰ τῆς Ἀφροδίτης εἶχε. Περὶ τὰς τρεῖς καὶ τέταρτον μετὰ μεσημβρίαν, ὢν πάλιν ἐλεύθερος νὰ ἐξακολουθήσω τὸ ἔργον τοῦτο, τὰ νέφη, ὡς διὰ θείας ἐπινεύσεως διεσκεδάσθησαν, καὶ πάλιν προσεκλήθην εἰς τὴν εὐάρεστον ἐπανάληψιν τῆς παρατηρήσεως. Τότε εἶδον πολὺ θελκτικὸν θέαμα, τὸ ἀντικείμενον τῶν θερμῶν εὐχῶν μου, κηλίδα ἀσυνήθους μεγέθους καὶ ἀκριβῶς σχήματος κυκλικοῦ, ἥτις ἤδη ὁλόκληρος εἶχεν εἰσέλθη ἐπὶ τοῦ ἡλιακοῦ δίσκου ἀπὸ τὰ ἀριστερά· οὕτως ὥστε αἱ περιφέρειαι τῶν δίσκων τοῦ ἡλίου καὶ τῆς Ἀφροδίτης συνέπιπτον ἀποτελοῦσαι γωνίαν ἐπαφῆς. Οὐδόλως ἀμφιβάλλων ὅτι αὕτη ἦτο ἡ σκιὰ τοῦ πλανήτου, ἀμέσως ἤρχισα μετ' ἐνδιαφέροντος νὰ τὴν παρατηρῶ.» Ὁ Κραβτρῆς δὲν ἠδυνήθη νὰ ἴδῃ τὴν ἀρχὴν τῆς διαβάσεως, ὀλίγον ὅμως πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου, διαρραγέντων τῶν νεφῶν, ἀντεμοίφθη «διὰ τῆς θεωρίας τοῦ θελκτικοῦ θεάματος τῆς Ἀφροδίτης ἐπὶ τοῦ ἡλιακοῦ δίσκου. Καταληφθεὶς ὑπὸ ἐκστάσεως ἔμεινεν ἀκίνητος, μόλις πιστεύων τὰς ἰδίας αἰσθήσεις, ὡς ἐκ τῆς μεγάλης χαρᾶς.»

Μετὰ τὰς ἱστορικὰς παρατηρήσεις τοῦ Ὀρρόξου παρῆλθον 122 περίπου ἔτη μέχρι τῆς ἑπομένης διαβάσεως. Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ οἱ ἀστρονόμοι ἤρχισαν νὰ σκέπτωνται περὶ τῆς χρησιμοποιήσεως τῶν κατὰ τὰ ἔτη 1761 καὶ 1769 διαβάσεων, πρὸς ἐξακρίβωσιν τῆς ἀποστάσεως τοῦ ἡλίου. Ὁ Ἰάκωβος Γρέγορυς, καλὸς μαθηματικὸς τοῦ ιζ'. αἰῶνος, ὁμιλῶν περὶ τοῦ προσδιορισμοῦ τῆς ἡλιακῆς παραλλάξεως, λέγει ὅτι «τὸ πρόβλημα τοῦτο λύεται πολὺ καλῶς, καίτοι μετὰ πολλοῦ κόπου, διὰ τῶν παρατηρήσεων ἐπὶ τῆς Ἀφροδίτης καὶ τοῦ Ἑρμοῦ, ὅταν καλύπτωσι μέρος τοῦ ἡλιακοῦ δίσκου, διότι διὰ τούτων τῶν παρατηρήσεων ἡ παράλλαξις τοῦ ἡλίου δύναται νὰ ὁρισθῇ.» Ὁ Δ. Χάλλεϋ, βασιλικὸς ἀστρονόμος τῆς Ἀγγλίας διατελέσας ἀπὸ τῷ 1719—49, προέτεινε μέθοδον τὸ 1716, δι' ἧς νὰ παρατηρηθῶσιν οἱ κατὰ τὰ ἔτη 1761 καὶ 1769 διαβάσεις, ἥτις οὐ μόνον τότε ἐγένετο γενικῶς παραδεκτὴ, ἀλλὰ καὶ σήμερον θεωρεῖται ὡς ἡ μᾶλλον ἁρμόζουσα διὰ τὴν διάβασιν τοῦ 1874. Κατὰ τὴν μέθοδον ταύτην δὲν ἀπαιτεῖται ἀκριβὴς γνῶσις τῆς γεωγραφικῆς θέσεως τῶν παρατηρητῶν· πᾶν ὅ,τι ἀπαιτεῖται εἶναι ἡ παρατήρησις τοῦ χρόνου τῆς ὅλης διαβάσεως ἔκ τινος βορείου καὶ ἔκ τινος νοτείου στοθμοῦ. Σημειοῦντες ἀκριβῶς τὸν χρόνον, καθ' ὃν ἡ περιφέρεια τοῦ δίσκου τῆς Ἀφροδίτης ἐγγίσει τὴν περιφέρειαν τοῦ ἡλιακοῦ δίσκου κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ πλανήτου καὶ τὴν ἔξοδον αὐτοῦ, εὐκόλως ἐξακριβοῦται ὁ χρόνος τῆς ὅλης διαβάσεως, καὶ τὸ μέρος τῆς ἡλιακῆς ἐπιφανείας, ἐφ' οὗ διῆλθεν ὁ πλανήτης, μετὰ τῆς παραλλάξεώς

του ἐκ τῶν δύο ἀντιθέτων σταθμῶν. Ἂν, ἐπὶ παραδείγματι, ἐφαρμόσωμεν τὴν μέθοδον ταύτην εἰς τὴν κατὰ τὸν παρόντα μῆνα γινομένην διάβασιν, ἐπειδὴ ὁ πλανήτης θὰ διέλθῃ ἀπὸ τὸ βόρειον μέρος τῆς ἡλιακῆς ἐπιφανείας, οἱ παρατηρήσοντες ἐκ τοῦ νοτείου ἡμισφαιρίου, ἐκ τῆς Κεργελάνης Γῆς θὰ ἴδωσι τὸν πλανήτην ὑψηλότερον ἐπὶ τοῦ ἡλίου, ἢ οἱ παρατηρήσοντες ἐξ Ἰαπωνίας· ὅσον δὲ βορειότερον θὰ ἱστανται οἱ παρατηρηταὶ τόσον πλησιεστέραν εἰς τὸ κέντρον του ἡλίου θὰ βλέπωσι τὴν Ἀφροδίτην. Ἂν ἀκολούθως παραβληθῶσι τὰ μήκη δύο φαινομένων δρόμων τοῦ πλανήτου ἐπὶ τοῦ ἡλίου, τοῦ ὁποίου εἶναι καλῶς γνωστὸν τὸ φαινόμενον μέγεθος, τότε εὑρίσκεται τὸ μεταξὺ τῶν δύο τούτων δρόμων διάστημα μετὰ πολλῆς ἀκριβείας.

Ὀλίγον μετὰ τὴν πρότασιν τοῦ Χάλλεϋ, ὁ Δελίσλ, Γάλλος μαθηματικός, ἐπρότεινε τὴν τὸ ὄνομά του φέρουσαν μέθοδον, ὡς ἰδιαιτέρως ἁρμόζουσαν διὰ τὴν διάβασιν τοῦ 1761. Κατὰ τὴν μέθοδον ταύτην δὲν χρειάζεται νὰ προσδιωρισθῇ ὅλος ὁ χρόνος, καθ' ὃν ἡ Ἀφροδίτη θὰ εὑρίσκηται ἐπὶ τοῦ ἡλίου, ἀλλ' ἀρκεῖ μόνον νὰ παρατηρηθῇ εἴτε ἡ ἀρχὴ εἴτε τὸ τέλος τῆς διαβάσεως ἀπὸ δύο πολὺ ἀπέχοντα σημεῖα τῆς γῆς. Ἀπαιτεῖται ὅμως γνῶσις ἀκριβεστάτη τοῦ γεωγραφικοῦ μήκους τῶν τόπων, ὁπόθεν γίνονται αἱ παρατηρήσεις καὶ ἐπειδὴ ἡ γνῶσις αὕτη ἔλειπε κατὰ τὰ ἔτη ἐκεῖνα, διὰ τοῦτο καὶ ἡ μέθοδος ὀλίγον ἐχρησίμευσε. Τὴν παρελθοῦσαν ἑκατονταετηρίδα δὲν ἦτο εὔκολον νὰ προσδιωρισθῇ τὸ γεωγραφικὸν μῆκος τόπου τινὸς ἀκριβῶς, ὅσον ἀπήτουν αἱ παρατηρήσεις, σήμερον ὅμως ἡ δυσκολία ἥτις ἐτάραττε τοὺς ἀστρονόμους τοῦ δεκάτου ὀγδόου αἰῶνος δὲν ὑπάρχει πλέον, ὡς ἐκ τῆς ἀκριβείας μεθ' ἧς τὰ ἀστρονομικὰ ἐργαλεῖα κατασκευάζονται, καὶ ὡς ἐκ τῶν σχεδὸν ἀκριβεστάτων πινάκων τῶν χρησιμευόντων εἰς τοὺς ὑπολογισμοὺς τῶν θέσεων τοῦ ἡλίου καὶ τῶν πλανητῶν.

Αἱ κατὰ τὴν διάβασιν τοῦ 1761 παρατηρήσεις σχεδὸν καθ' ὁλοκληρίαν ἀπέτυχον, ἐκ τῆς πείρας ὅμως προέκυψαν πολλὰ μαθήματα ἐξ ὧν ἐδιδάχθησαν ποία ἦτο ἡ καλλιτέρα μέθοδος διὰ νὰ μεταχειρισθῶσι κατὰ τὰς παρατηρήσεις τῆς διαβάσεως τοῦ 1769, ἧς τὰ ἐξαγόμενα, ἀφοῦ ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ ἀναφέραμεν, περιττὸν θεωροῦμεν νὰ ἐπαναλάβωμεν καὶ σήμερον.

Μετὰ τὴν διάβασιν τοῦ 1769 ἔπρεπε νὰ παρέλθωσιν 105 ἔτη, ὅπως τὸ φαινόμενον ἐπαναληφθῇ καὶ πάλιν. Τὴν 27 τοῦ παρόντος Νοεμβρίου λοιπὸν ἡ διάβασις ἐπαναλαμβάνεται, καὶ ἐπειδὴ περιέχει τόσην σπουδαιότητα ἐπιστημονικὴν, ἀπὸ πολλοῦ χρόνου οἱ ἀστρονόμοι ἤρχισαν νὰ λαμβάνωσι πάντα τὰ δυνατὰ μέσα ὅπως μὴ παρέλθῃ εἰς μάτην. Αἱ κυβερνήσεις τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν οὐδεμιᾶς ἐφείσθησαν δαπάνης διὰ νὰ συνδράμωσι τοὺς ἐπιστήμονας. Ἡ Ἀγγλία ἐξελέξατο τὰ ἑξῆς μέρη ἐξ ὧν θὰ γίνωσιν αἱ παρατηρήσεις. Τὴν Ἀλεξάνδρειαν τῆς Αἰγύπτου. τὴν Γῆν Κεργελάνην ἐν τῷ νοτείῳ ὠκεανῷ, τὴν νῆσον Ροτριγὲζ, τὴν ἐν Νέᾳ Ζηλανδίᾳ Χριστεκκλησίαν καὶ τὴν πρωτεύουσαν τῶν Σανδουιχικῶν νήσων Ὀνολουλοῦν. Ἐκτὸς τῶν κυρίων τούτων σταθμῶν, ἐξελέξατο καὶ δευτερεύοντας εἰς διάφορα μέρη. Ἕκαστον τῶν κυρίων σταθμῶν ἐπρομήθευσε μὲ ἐντελῆ συλλογὴν ἀστρονομικῶν ὀργάνων—μὲ διαβάσεως ἐργαλεῖον διὰ νὰ προσδιωρισθῇ ἀκριβῶς ἡ ὥρα τοῦ τόπου καὶ διὰ νὰ παρατηρηθῇ ἐπὶ τοῦ μεσημβρινοῦ ἡ σελήνη καὶ διάφοροι ἀστέρες παρ' αὐτὴν, ὅπως προσδιωρισθῇ ἀκριβῶς τὸ γεωγραφικὸν μῆκος τῆς θέσεως· μὲ ἀλταζήμουθ, διὰ τοῦ ὁποίου θὰ γίνωσι παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς σελήνης διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν καὶ ἐπὶ τῶν ἀστέρων διὰ νὰ ἐξακριβωθῇ τὸ γεωγραφικὸν πλάτος· μὲ ὄργανον ἰσημερινὸν, ἔχον ἓξ δακτύλων ὕελον, διὰ νὰ παρατηρηθῶσι τὰ φαινόμενα τῆς διαβάσεως· καὶ μὲ φωτοηλιογραφικὴν μηχανὴν, διὰ νὰ λαμβάνωνται φωτογραφίαι τοῦ ἡλίου, καθ' ὅσον ὁ πλανήτης διέρχεται ἐπὶ τοῦ δίσκου του. Οἱ δευτερεύοντες σταθμοὶ θὰ ἔχωσι πάντα τὰ ἀπαιτούμενα ἐργαλεῖα, ἐκτὸς τῆς φωτογραφικῆς μηχανῆς. Ἐκτὸς τῶν κυρίων τούτων ἐργαλείων εἰς ἕκαστον σταθμὸν ἐστάλησαν ὡρολόγια, χρονόμετρα, βαρόμετρα καὶ ἄλλα ὄργανα ἐπιστημονικά. Ὥστε οἱ σταθμοὶ οὗτοι θὰ εἶναι καλῶς ἐφωδιασμένα ἀστεροσκοπεῖα. Οἱ Γάλλοι ἀστρονόμοι θὰ ἔχωσι τέσσαρας κυρίους σταθμοὺς,—εἰς τὴν νῆσον τοῦ Ἁγ. Παύλου καὶ τὴν νῆσον Κάμπελ, εἰς τὸν νότειον ὠκεανὸν, εἰς τὸ Νεκτίνον καὶ τὴν Ὑοκαγάμην, καὶ δευτερεύοντας εἰς διαφόρους ἀποικίας των καὶ μίαν εἰς Ἱεροσόλυμα. Ἔλεγον δὲ καὶ οὗτοι ὅλα τὰ μέτρα των διὰ νὰ μὴ φανῶσι κατώτεροι τῶν ἄλλων· ἐγύμνασαν ἀξιωματικοὺς διὰ τὰς παρατηρήσεις καὶ εὗρον τὸν

τρόπον, διὰ τῶν ἐργασιῶν τοῦ Κ. Ἰάνσωνος, νὰ ἐρευνῶσι τὰ πέριξ τοῦ ἡλίου πρὸ τῆς διαβάσεως. Οἱ Γερμανοὶ θὰ ἔχωσι σταθμοὺς εἰς τὸν νότιον ὠκεανόν, εἰς τὴν Ὠκεανίαν καὶ εἰς τὴν ἀνατολικὴν Ἀσίαν. Οἱ Ρῶσσοι ἀστρονόμοι θὰ περιορισθῶσιν ἐντὸς τῆς ὑπεράντου χώρας των. Θὰ ἔχωσι δὲ εἴκοσι ἑπτὰ σταθμοὺς, ἀπὸ τῆς βορειοανατολικῆς Σιβηρίας μέχρις Ὀδησσοῦ. Μολονότι δὲ ὁ χειμὼν εἶναι δριμύτατος εἰς τὴν βορειοανατολικὴν Σιβηρίαν, ὁ ἀὴρ ὅμως συνήθως εἶναι ἤσυχος καὶ ξηρὸς καὶ οὐχὶ ἀκατάλληλος δι' ἀστρονομικὰς παρατηρήσεις. Τρεῖς ἐκ τῶν σταθμῶν τούτων θὰ ἔχωσι καὶ φωτογραφίας. Πλὴν πάσας τὰς κυβερνήσεις ὑπερέβη ἡ Ἀμερικανικὴ κατὰ τὴν ἐλευθεριότητα, διαθέσασα μεγάλα χρηματικὰ ποσὰ ὑπὲρ τῆς ἐπιστήμης. Θὰ ἔχωσι δὲ οἱ Ἀμερικανοὶ σταθμοὺς εἰς τὴν ἀνατολικὴν Σιβηρίαν, εἰς τὴν Ἰαπωνίαν, τὴν Κίναν, τὴν Ὠκεανίαν καὶ τὸν νότιον ὠκεανόν.

Κατὰ τὴν ἀναμενομένην διάβασιν, ἐκτὸς τῶν δύο προεκτεθεισῶν μεθόδων, τῆς τοῦ Χάλλεϋ δηλαδὴ καὶ τῆς τοῦ Δελίσλ, θὰ ἦναι εἰς χρῆσιν καὶ τρίτη, ἡ τῆς φωτογραφίας. Ἡ μέθοδος αὕτη κατὰ πρώτην ἤδη φορὰν δοκιμάζεται καὶ ἐπομένως ἀγνοοῦνται τὰ ἀποτελέσματα τὰ ὁποῖα ἐξ αὐτῆς θὰ προκύψωσιν. Ἂν ἐπιτύχῃ, ὡς μεγάλαι περὶ τούτου ὑπάρχουσιν ἐλπίδες, δι' αὐτῆς θὰ ἔχομεν ἀκριβέστατα τὴν θέσιν τῆς Ἀφροδίτης, θεωρουμένης ἐκ διαφόρων σταθμῶν καὶ κατὰ διαφόρους στιγμὰς ἀκριβῶς ἐγνωσμένας καὶ οὕτω θὰ ἐπιβεβαιωθῇ ἀδιαφιλονεικήτως ἡ ἀκρίβεια τῶν παρατηρήσεων.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν Σμύρνην μας, ἡ ἀρχὴ τῆς διαβάσεως θὰ ἦναι εἰς ἡμᾶς ἀόρατος διότι θὰ γίνῃ πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου ὑπὲρ τὸν ὁρίζοντά μας· τὸ τέλος της ὅμως θὰ ἦναι ὁρατόν, ἂν ὁ ἥλιος, ὅταν ἀνατέλλῃ, δὲν εὑρεθῇ ὑπὸ νεφῶν σκεπασμένος.

Μετὰ τὴν κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον γινομένην διάβασιν θὰ παρέλθωσιν 8 ἔτη διὰ γίνῃ πάλιν, μετὰ τὰ ὁποῖα ἀπαιτοῦνται 122 ἔτη διὰ νὰ ἐπαναληφθῇ.

ΕΠΙ ΧΡΥΣΑ

Ἡ ἀληθὴς εὐδαιμονία, λέγει ὁ σοφὸς Ἀδδισον, ἔχει σύντροφον τὴν ἡσυχίαν, καὶ μισεῖ τοὺς θορύβους καὶ τὰς πομπάς. Ἀνατέλλει πρῶτον μὲν ἐκ τῆς εὐφροσύνης τοῦ ἀπολαύειν αὐτὸς ἑαυτὸν καὶ δεύτερον ἐκ τῆς φιλίας καὶ ὁμιλίας ὀλίγων ἐκλεκτῶν συντρόφων.

— Τοσαύτη εἶναι ἡ ἀκορεσία (ἀχορταγιὰ) τοῦ ἀνθρώπου, τοσαύτη ἡ φιλοκτημοσύνη του, τοσαύτη ἡ δίψα τοῦ ἀποκτῆσαι καὶ ἡ ἀγάπη τῆς μεγεθύνσεως, ὥστε οὐδέποτε γινώσκει πότε ἔχει ἀρκετὰ ἐκ τῶν ἐπιγείων ἀγαθῶν. Αἱ ἐπιθυμίαι του φαίνονται ἄπειροι, ἐνῶ αἱ πραγματικαί του ἀνάγκαι εἶναι τόσον ὀλίγαι καὶ τόσον εὔκολα θεραπεύονται!

— Οἴησις καὶ ματαιοφροσύνη. Σπανίως ἀπαντῶνται ἀσθένειαι διανοητικαὶ τοσοῦτον ἀλλήλων διαφέρουσαι, καὶ ὅμως συχνάκις συγχεόμεναι, ὅσον ἡ οἴησις καὶ ἡ ματαιοφροσύνη. Ὁ οἰηματίας ἔχει τὴν μεγίστην περὶ ἑαυτοῦ ἰδέαν, ὁ ματαιόφρων προσπαθεῖ νὰ κάμῃ τοὺς ἄλλους νὰ τὸν νομίζωσι μέγαν. Ὁ οἰηματίας νομίζει ὅτι πρέπει νὰ τὸν θαυμάζωσιν, ὁ ματαιόφρων εὐχαριστεῖται ἐὰν μόνον δυνηθῇ τὸν θαυμασμὸν νὰ ἀποσπάσῃ. Ἡ οἴησις, διὰ τῶν ἐπιδείξεων, ἀπαιτεῖ τιμάς· ἡ ματαιοφροσύνη, διὰ μικρῶν τεχνασμάτων, ἐπιδιώκει παντοιοτρόπως τὰς εὐφημίας. Ἡ οἴησις λοιπὸν καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον μισητόν, ἡ δὲ ματαιοφροσύνη γελοῖον.

— Σοφός τις λέγει ὅτι «ὁ διάβολος οὐδέποτε προσβάλλει δὶς κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. Ἂν χθὲς ἐπλησίασε διὰ τῆς ματαιοφροσύνης, σήμερον θὰ πλησιάσῃ διὰ τῆς οἰήσεως· ἐὰν σήμερον πλησιάσῃ ἐξ ἑνὸς μέρους, αὔριον θὰ ἔλθῃ ἐξ ἄλλου. Ἐνῷ δὲ ἡμεῖς φυλάττομεν τὴν ὀπὴν δι' ἧς τὴν τελευταίαν φορὰν ἦλθεν ἐκεῖνος, ἔρχεται δι' ἄλλης. Πάντοτε φυλάττομεν ὀπὴν κενὴν, ἐνῷ ἐκεῖνος σκάπτει νέαν.»

— Πολλοὶ γονεῖς καταστρέφουσι τὰ τέκνα των διὰ τῆς ἀλόγου ἀγάπης των, ὑπὸ τῆς ὁποίας κινούμενοι θεραπεύουσιν ὅλας των τὰς ὀρέξεις, οὐ μόνον τὴν ὥραν τῆς τραπέζης, ἀλλὰ καὶ πάντοτε.

— Ἂν ἦσαι ἄνθρωπος φρόνιμος, θὰ φέρησαι εἰς τὸν κόσμον ὅπως φέρεται καὶ ἡ σελήνη· δείκνυε τὸ ἓν μόνον μέρος σου· ὅ,τι δὲ δεικνύεις ἔστω ἤρεμον, ψυχρὸν, καὶ καθαρόν.

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΑ

Παιδία ἐρωτῶντα.—Ποτὲ μὴ περιγελάσῃς παιδίου, ὅταν σὲ ἐρωτᾷ «ἀνόητόν

τινα ἐρώτησιν.» Ὡς πρὸς τὸ παιδίον αὕτη δὲν εἶναι ἀνόητος. Ἂν τὸ παιδίον εἶναι εὐαίσθητον, εἷς μόνον γέλως, εἷς σαρκασμός, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἀρκεῖ ὅπως τοῦ ψυχράνῃ τὴν πρὸς τὸ μανθάνειν κλίσιν. Ὅθεν, ὁσονδήποτε παιδικὴ καὶ ἂν ἦναι ἡ ἐρώτησις, ἀπαιτεῖται ἄμεσος καὶ φιλόφρων ἀπάντησις.

Γ ά μ ο υ ἱ ε ρ ό τ η ς.—Διὰ τὸν ἄνδρα καὶ τὴν γυναῖκα, οἵτινες εἰλικρινῶς καὶ ἀληθῶς ἀγαπῶσιν ἀλλήλους καὶ ὁδηγοῦνται ὑπὸ τοῦ νόμου τῆς δικαιοσύνης, ὁ γάμος δὲν εἶναι ζυγός. Πράγματι, ὅτε διὰ τῆς εὐλογίας τοῦ γάμου κηρυχθῶσιν εἰς τὴν κοινωνίαν ὡς σύζυγοι, τότε μόνον ἡ ἐλευθερία ἐξασκεῖται ὑπ' αὐτῶν καθ' ὅλην τῆς λέξεως τὴν σημασίαν. Ἐκ τοτε δύνανται ἐλευθέρως ν' ἀφωσιῶνται ὁ εἷς εἰς τοῦ ἄλλου τὰ συμφέροντα, καθότι εἶναι ἐλευθέρως κεκηρυγμένοι φίλοι. Δύνανται ὁμοῦ νὰ ἐκτελῶσι τὰ σχέδια τῶν τῆς ζωῆς μαχῶν, ὁμοῦ νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν ὁδὸν τῆς προόδου ἐκείνης, ἥτις δὲν λήγει μετὰ τῆς ζωῆς ταύτης. Ὁμοῦ δύνανται νὰ ζητῶσι τὰ θελκτικὰ τῆς μορφώσεώς των ἀποτελέσματα, καὶ, ἐνισχυόμενοι ὁ εἷς ὑπὸ τοῦ ἄλλου, νὰ ὑπερνικῶσι πάντα τὰ προσκόμματα. Ὁ οἶκος, μετὰ παντὸς ὅ,τι ἐν αὐτῷ εἶναι προσφιλὲς, εἶναι τὸ εἰρηνικὸν καὶ πεφιλημένον καταφύγιον, ἐντὸς τοῦ βωμοῦ τοῦ ὁποίου λάμπουσιν αἱ ἀρεταὶ, αἵτινες καθιστῶσιν αὐτὸν ναὸν ἀγαθοεργίας.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑΙ

Κ ά τ ο ι κ ο ι Π ο λ ω ν ί α ς.— Κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπαρίθμησιν πάντες οἱ κάτοικοι τῆς Πολωνίας ἀνέρχονται εἰς 6,193,895. Ἐκ τούτων ὑπὲρ τὰς 800,000 εἶναι Ἑβραῖοι, οἱ ὁποῖοι ἀνέρχονται εἰς 13 τοῖς 100 ἐπὶ τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ. Ἀπὸ τὸ 1816 οἱ Ἑβραῖοι ἐτετραπλασιάσθησαν ἐν Πολωνίᾳ.

Α ἱ ἐ ν Ἀ μ ε ρ ι κ ῇ β ι β λ ι ο θ ῆ κ α ι. —Τὸ 1850 ὑπῆρχον εἰς τὰς βιβλιοθήκας, δημοσίας καὶ ἰδιωτικὰς, τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς 4,500,000 τόμοι. Τὸ 1860 ὁ τῶν βιβλίων τούτων ἀριθμὸς ἀνῆλθεν εἰς 13,000,000, τὸ δὲ 1870 εἰς 45,000,000. Βιβλιοθῆκαι δημόσιαι εὑρίσκονται ἤδη εἰς τὰς Πολιτείας χίλιαι καὶ ἑκατόν.

Κατὰ τοὺς γενομένους ὑπολογισμοὺς, τὰ ὑπὸ τῶν Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν, πρὸς πολεμικὰς παρασκευὰς ἐξοδευόμενα χρήματα, ἀνέρχονται εἰς 400,000,000 λιρῶν στερλινῶν κατ' ἔτος. Εἰς τὰ ὁποῖα ὅταν προστεθῶσι καὶ οἱ τόκοι τῶν διαφόρων χρεῶν ἀνέρχονται εἰς 550,000,000, λαμβανόμενα κατ' ἔτος ἐκ τῶν λαῶν διὰ στρατιωτικὰ ἔξοδα!

Πλούσιός τις ἡμέραν τινὰ ἐδείκνυεν εἰς ἕνα τῶν φίλων του τὰ ὑποστατικά του. Τῷ ἐδείκνυεν ἀγροὺς, τῷ ἐδείκνυεν οἴκους, τῷ ἐδείκνυε δάση, κατὰ πολλὰ ἐκτεταμένα, καὶ ἐπὶ τέλους προσέθηκε· «Τέλος πάντων, φίλτατε, ὅ,τι καὶ ἂν βλέπεις πρὸς πάσας τὰς διευθύνσεις εἶναι ἰδικόν μου.» Ὁ φίλος ὅσον ἤκουε, τόσον σκεπτικώτερος ἐγίνετο· τέλος καὶ αὐτὸς, ἐκτείνας τὴν χεῖρα πρὸς τὰ ἄνω καὶ δείξας τὸν οὐρανὸν, ἠρώτησε μετὰ σοβαρότητος: «Εἶναι καὶ οὗτος ἰδικός σας;»

ΣΥΝΟΔΟΣ ΕΝ ΜΑΔΑΓΑΣΚΑΡΗ

Μίαν ἐκ τῶν λαμπροτέρων σελίδων τῆς νεωτέρας τοῦ Χριστιανισμοῦ ἱστορίας, κατέχει βεβαίως καὶ ἡ παρὰ τὰ ἀνατολικὰ τῆς Ἀφρικῆς παράλια μεγάλη ἐκείνη νῆσος, φέρουσα τὸ ὄνομα Μαδαγασκάρη. Ἀφ' ὅτου μετὰ πολλοῦ ἀγῶνος καὶ ἱκανῶν μαρτυρικῶν θανάτων, εἰσήχθη τὸ Εὐαγγέλιον καὶ ἐκαρποφόρησεν εἰς τὴν ἀπομεμακρυσμένην ἐκείνην χώραν, ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν φθάνουσιν ἐξ αὐτῆς εὐάρεστα καὶ παρήγορα ἀκούσματα, ὧν ἓν εἶναι καὶ τὸ περὶ συναθροίσεως συνόδου εἰς τὴν πρωτεύουσαν αὐτῆς Ἀντανανάριβον. Εἰς τὴν σύνοδον ταύτην, ἔπεμψαν ἀντιπροσώπους πᾶσαι αἱ κατὰ τόπους ἐκκλησίαι τῆς νήσου. Ἐν αὐτῇ δὲ πρίγκιψ ἐγχώριος, ὁ υἱὸς τοῦ ἀρχιγραμματέως τοῦ κράτους, ὁ ἀρχιστράτηγος τοῦ μαλαγασικοῦ στρατοῦ, εἶπε λόγους πολὺ ἀξιοσημειώτους, οὓς καλὸν κρίνομεν καὶ ἡμεῖς νὰ δημοσιεύσωμεν. Ὁ πρίγιψ οὗτος φέρει τὸ πολυσύλλαβον ὄνομα Ραβονινανχιτρινιάριβος, τὸ ὁποῖον μεθερμηνευόμενον σημαίνει «δόξα χιλίων,» καὶ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐστάλη κατὰ τῶν Ἰβαραίων, φυλῆς ταραχώδους, οἰκούσης τὴν νότιον ἄκραν τῆς νήσου. Διὰ τῆς σταθερότητος καὶ τοῦ συνδιαλλακτικοῦ του πνεύματος κατώρθωσε νὰ

καθησυχάσῃ τὴν ἐπαναστάτιδα φυλὴν ἄνευ μάχης καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πρωτεύουσαν νικητὴς χωρὶς νὰ χυθῇ οὐδενὸς ἀνθρώπου αἷμα. Ὁ χριστιανὸς στρατηγὸς ἔλθων εἰς τὴν σύνοδον προέτεινε νὰ πεμφθῶσι διδάσκαλοι εἰς τοὺς Ἰβαραίους καὶ ὑπεστήριξε τὴν πρότασίν του διὰ τῶν ἑξῆς λόγων:

«Ὅτε ἐξεστρατεύσαμεν, εἶπεν, ὡδοιποροῦμεν ἐπὶ ἕνα μῆνα διὰ νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν χώραν τῆς Ἰβάρας. Ὁ λαὸς ἐκεῖνος εἰσέτι δὲν ἐδιδάχθη οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον. Ἀκολουθοῦσι τὰ γεννήματα τῶν κεφαλῶν των, καὶ πραγματικῶς εἶναι κακὰ ὅσα μεταξὺ αὐτῶν γίνονται. Νομίζουσιν ὅτι ἡ πολυγαμία εἶναι εὐτυχία καὶ τιμῶνται ἀναλόγως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν γυναικῶν αὐτοῦ ἕκαστος. Τινὲς ἐκ τῶν προϋχόντων των ἔχουσιν ἕως διακοσίας συζύγους. Πιστεύουσι πολὺ τὰς μαγίας καὶ ὅπου καὶ ἂν ὑπάγωσιν ἢ ἂν σταθῶσι φέρουσι μεθ' ἑαυτῶν τὰ μαγικά των καὶ τοὺς θεούς των. Ὅταν διαβαίνωσι ποταμούς, φέρουσι μεθ' ἑαυτῶν τὴν εἰκόνα πλοιαρίου διὰ νὰ προφυλαχθῶσιν ἀπὸ πνιγμόν. Φέρουσι προσέτι μεθ' ἑαυτῶν πόδα λεμούρ (1) διὰ νὰ τοὺς ἐνδυναμώνῃ καὶ νὰ μὴ κουράζωνται εἰς τὸν δρόμον, λέγουσι. Προσέτι φέρουσι μεθ' ἑαυτῶν εἰκόνας πτηνῶν καὶ ἀνθρώπων, διὰ νὰ τοὺς καθιστῶσιν ἱκανοὺς νὰ συλλαμβάνωσι πολλοὺς αἰχμαλώτους, ἢ βόας, εἴτε διὰ τῆς διαρπαγῆς εἴτε διὰ τοῦ πολέμου, λέγουσιν.

Ὁ λαὸς οὗτος κατατρομάστιζεται ὑπὸ μεγίστης ἀμοιβαίας ἀπιστίας. Οὐδεμίαν ἐμπιστοσύνην ἔχουσιν ὁ εἷς πρὸς τὸν ἕτερον, συγγενὴς πρὸς συγγενῆ, οὔτε σύζυγος πρὸς σύζυγον! Ἕκαστος ὑποπτεύεται πάντας τοὺς ἄλλους, ἕκαστος φοβεῖται μήπως οἱ σύντροφοί του τὸν φονεύσωσιν. Οὐδέποτε ἀφίνουσι τὸ πυροβόλον ἀπὸ τὰς χεῖρας καὶ ἐντὸς αὐτῆς τῆς οἰκίας των· καὶ ὅταν νίπτουσι τὸ πρόσωπον νίπτουσι πρῶτον τὸ ἓν μέρος, κρατοῦντες μὲ τὴν ἄλλην χεῖρα τὸ ὅπλον, καὶ ἔπειτα τὸ ἄλλο, καὶ τρέμουσι μήπως πλησιάσῃ τις αὐτοὺς ἐξαίφνης. Τὰ φορέματα τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, ὡς καὶ τὰ ἤθη των εἶναι εἰς ἄκρον ρυπαρά.

Καίτοι οἱ ἄνθρωποι οὗτοι εἶναι ἐχθροί μας· ὅταν εἰσήλθομεν εἰς τὴν χώραν των, ὁ τόπος δὲν ἔλαβε μορφὴν θεάτρου πολέμου, καὶ τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ. Διότι ὁ Θεὸς μᾶς ἐφώτισε νὰ φερώμεθα μετὰ πραότητος πρὸς αὐτούς, οὕτως ὥστε οὐδεμίαν ἐπροξενήσαμεν ζημίαν. Ὅ,τι μᾶς ἐχρειάσθη τὸ ἠγοράσαμεν, καὶ ἐπληρώνομεν χρήματα, δι' ὅ,τι ἠγοράζομεν. Μετ' ὀλίγον ὁ λαὸς δὲν εἶχε κανένα φόβον ἐξ ἡμῶν, διότι ἤρχοντο εἰς τὸ στρατόπεδόν μας καὶ ἔφερον ὅ,τι εἶχον διὰ πώλησιν, οὕτω δὲ ἐγίναμεν καλοὶ φίλοι. Δὲν ἠθέλησαν δὲ ὡς ἐκ τούτου οὔτε νὰ πολεμήσωσιν, ἀλλ' ἀνεγνώρισαν τὴν κυριαρχίαν τοῦ βασιλέως Ραναβαλόνα. Τότε ὁ λαὸς ἐκεῖνος εἶπεν: «Ἀφοῦ οἱ ἄνδρες τῆς Ἰμερίνης δὲν μᾶς λαμβάνουσιν ὡς δούλους, οὔτε διαρπάζουσι τὰ πράγματά μας, ἀλλὰ πράττουσιν ὅ,τι εἶναι καλὸν καὶ δίκαιον, ὡς τοῦτο ἤδη γίνεται, πρέπει βέβαια νὰ ὑπάρχῃ ἀληθινὸς Θεὸς μεταξύ των, καὶ ἡ λατρεία τοῦ Θεοῦ των πρέπει πραγματικῶς νὰ ἦναι καλή. Ἐπιθυμοῦμεν λοιπὸν νὰ μάθωμεν τὰ πράγματα ταῦτα, ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἔλθωσι διδάσκαλοι διὰ νὰ μᾶς διδάξωσι φρόνησιν.»

Ἀποτεινομένος λοιπὸν πρὸς τὸν λαόν μου λέγω· ἂς σπεύσωμεν νὰ πέμψωμεν διδασκάλους πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους, ἵνα μὴ ἐπιστραφῶσι παλιν εἰς τὰ κακά των ἤθη, καὶ ἡ κατάστασις τῆς καρδίας των γίνῃ χειροτέρα τῆς πρώτης. Κατὰ τὴν γνώμην μου δὲ ἡ Μαδάγκα, ἥτις εἶναι πρὸς νότον, θὰ ἦτο καλὴ θέσις διὰ νὰ κατοικήσῃ διδάσκαλος, ὅστις νὰ δύναται νὰ μεταβαίνῃ καὶ εἰς τοὺς Ἰβαραίους καὶ εἰς τοὺς Σακαλαβσίους καὶ οὕτω νὰ διδάσκῃ αὐτούς.»

Οἱ λόγοι οὗτοι ἐλέχθησαν ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἀμβοχιπότσης, ἥτις ἐκτίσθη ἐπὶ τῆς θέσεως ὅπου ἐμαρτύρησεν ἡ πρώτη χριστιανὴ μάρτυς ἐν Μαδαγασκάρῃ, ἡ μάρτυς Βασαλάμα, θυσιασθεῖσα διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ.

(1) Τὸ λεμούρ εἶναι εἶδος πιθήκου, ἰδιαιτέρου τῆς Μαδαγασκάρης.

ΣΥΝΤΑΓΑΙ.

Μελάνη κοκκίνη.

Καρμίνιον καλὸν γραμμάρια 30 (δρ. 9)
Ὑγρὸν ἀμμωνιακὸν ὅσον ἀρκεῖ διὰ νὰ τὸ διαλύσῃ.

Ἁπλοῦν σιράπιον	γραμ.	30
Γόμι ἀραβικὸν	»	30
Ὕδωρ κοινὸν	δράμια	140

Μελάνη πρασίνη

Ὀξικὸς χαλκὸς (ἀσετάτ ντε κιουίβρ).	δρ.	10
Κρεμοτάρταρον	»	50

Νερὸν κοινὸν ὁκὰ μία.

Νὰ βράσουν ἕως μένει τὸ ἥμισυ.

Μελάνη κυανῆ δι' ἧς σημειοῦνται ἀσπρόρουχα.

Νιτρικὸς (νιτράτ) ἄργυρος ἀποκρυσταλλωμένος	μέρη	100
Ὑγρὸν ἀμμωνιακὸν	»	300
Ἀνθρακικὴ σόδα ἀποκρυστ.	»	100
Γόμι ἀραβικὸν εἰς κόνιν	»	150
Θειϊκὸς (σουλφάτ) χαλκὸς	»	50
Νερὸν διϋλισμένον	»	380

Νὰ διαλυθῇ πρῶτον ὁ νιτρικὸς ἄργυρος εἰς τὴν ἀμμωνίαν καὶ ἀκολούθως τὰ ἄλλα.

Βουλοκήριον.

Γόμι λάκα	μέρη	16
Τερεβινθίνη	»	10
Κολοφάνη	»	10
Κινάβαρι (σινάπρ)	»	5
Μίνιον	»	5

Ἂν τις θέλῃ νὰ τὸ κατασκευάσῃ πράσινον ἀντὶ τῶν δύο τελευταίων βάλλει 10 μέρη θειϊκὸν χαλκόν.

Ὕδωρ καθαριστικὸν τῶν χαλκωμάτων

Νερὸν	μέρη	125
Ὀξαλικὸν ὀξὺ	»	20

ἄλλον

Νερὸν	μέρη	125
Θειϊκὸν ὀξὺ	»	60
Στύψη	»	8

Θυμίαμα ἐκκλησιαστικόν.

Λιβάνιον	μέρη	450
Βενζίνη	»	250
Στόραξ	»	120
Ζάκχαρι	»	100
Κόνις κασκαρίλλη	»	60
Νίτρον	»	150

Οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι ἐγίνωσκον τὴν τέχνην, ἥτις ἐχάθη φαίνεται σήμερον, νὰ κατασκευάζωσιν ὀρείχαλκον, ἔχοντα ἰδιαιτέρας πολυτίμους ἰδιότητας, ὡς λ. χ. νὰ ἦναι κατάλληλος πρὸς κατασκευὴν μαχαιρῶν ὀξειῶν κτλ. Ὁ Κ. Γ. Βίλκισσον ἀναφέρει ὅτι τεμάχειά τινα ὀρειχάλκου, τὰ ὁποῖα εὗρεν ἐντὸς τάφων ἀρχαίων Αἰγυπτίων, ἦσαν τόσον καλῆς ποιότητος, ὥστε ἂν καὶ ἔμειναν τεθαμμένα εἰς τὴν γῆν ἐπὶ τρεῖς χιλιάδας ἔτη, εἶχον, ὅταν ἀνεσκάφησαν, ἐλαστικότητα ἴσην σχεδὸν μὲ τὴν τοῦ χάλυβος.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΙΑΣ ΔΕΚΑΡΑΣ

(Μύθος ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ)

Εἰς ἓν νομισματοκοπεῖον, ὅπου χρυσᾶ, ἀργυρᾶ καὶ χαλκᾶ νομίσματα κόπτονται, ἐπὶ τραπέζης τινός, ἔκειντο, πλησίον ἀλλήλων, χρυσῆ τις λίρα καὶ χάλκινος δεκάρα, καὶ αἱ δύο νεοκομμέναι, αἱ δὲ λαμπραὶ τοῦ ἡλίου ἀκτῖνες ἐχόρευον καὶ ἔπαιζον ἐπ' αὐτῶν.

Τότε ἡ λίρα στραφεῖσα εἶπε πρὸς τὴν δεκάραν :

— Φύγε, ἀχρεία ἀπὸ κοντά μου! Εἶσαι κομωμένη ἀπὸ κοινὸν χαλκὸν καὶ δὲν σοῦ πρέπει μὲ τὸν ἥλιον νὰ λάμπῃς. Μετ' ὀλίγον θὰ κεῖσαι μαυρισμένη καὶ λερωμένη εἰς τὴν λάσπην, καὶ κανεὶς δὲν θὰ καταδέχηται νὰ σὲ πιάσῃ. Ἐγὼ εἶμαι ἀπὸ χρυσὸν πολύτιμον· θὰ περιέρχωμαι τὸν κόσμον συνοδεύουσα μεγάλους κυρίους καὶ πρίγκιπας. Ἐγὼ θὰ κατορθώσω μεγάλα καὶ ἡμέραν τινὰ ἴσως λάμψω καὶ ἐπὶ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ διαδήματος.

Εἰς γωνίαν τινὰ τοῦ αὐτοῦ δωματίου ἐκάθητο γραῖα φτιὰ γαλῆ. Αὕτη ἅμα ἤκουσε ταῦτα ὕψωσε σύννυστον ἕνα τῶν ἐμπροσθίων ποδῶν της καὶ σκουπίσασα δι' αὐτοῦ τὸ πρόσωπον ἐμιαούρισε λέγουσα : «Πόσα δὲν γίνονται κατὰ τὸν νόμον τοῦ ἀντιστρόφου!»

Ἡ προφητεία αὕτη τῆς γαλῆς δὲν ἤργησε νὰ ἐκπληρωθῇ. Συνέβη δὲ ἀκριβῶς τὸ ἐναντίον τῶν ὅσων ἡ χρυσῆ λίρα ἐφαντάζετο.

Ἀφοῦ τὰ νομίσματα ἐκεῖνα ἐξῆλθον τοῦ νομισματοκοπείου, ἡ χρυσῆ λίρα ἔπεσεν εἰς χεῖρας γέροντός τινος φιλαργύρου, ὁ ὁποῖος τὴν ἐκλείδωσε καλὰ εἰς χονδρὸν κιβώτιον ὁμοῦ μὲ ἑκατοστύας τινὰς ἄλλων ὁμοίων της. Μετ' ὀλίγον δὲ ὁ γέρων φιλάργυρος, ἐννοήσας ὅτι ἔμελλε ν' ἀποθάνῃ καὶ μὴ ἐπιθυμῶν νὰ πάρωσιν ἄλλοι τὰ χρήματά του, ἔσκαψε κρυφίως καὶ ἔθαψεν αὐτά. Ἐκεῖ δὲ ὑπὸ τὴν γῆν, μαύρη καὶ ἀραχνιασμένη κεῖται ἀκόμη

ἡ χρυσῆ μας λίρα καὶ οὐδεὶς ἴσως θὰ τὴν εὕρῃ ποτέ.

Ἡ δεκάρα ὅμως ἐταξείδευσε, περιηγήθη, ἔλαβε μεγάλας τιμὰς ὡς καὶ ἡ ἱστορία της κάτωθεν τὸ λέγει.

Καὶ πρῶτον, πτωχόν τι παιδίον ἐργαζόμενον εἰς τὸ νομισματοκοπεῖον, ἔλαβεν αὐτὴν εἰς τὸν μισθόν του καὶ τὴν ἔφερεν εἰς τὴν οἰκίαν του. Ἐπειδὴ δὲ εἶχε μικρὰν ἀδελφήν, ἡ ὁποία ἠγάπα τὰς γιαλιστερὰς δεκάρας τῇ τὴν ἔδωκε.

Τὸ παιδίον ἀφοῦ τὴν ἔλαβεν ἔτρεξε μὲ χαρὰν νὰ τὴν δείξῃ εἰς τὴν μητέρα του, καθ' ὁδὸν ὅμως ἰδὼν ἄνθρωπον πτωχὸν τόσον τὸν ἐλυπήθη ὥστε τῷ τὴν ἔδωκε διὰ νὰ ἀγοράσῃ ἄρτον.

Ὁ πτωχός, λαβὼν τὸ νόμισμα, ἐκίνησε πρὸς τὴν ἀγοράν. Ἐκεῖ βλέπει φίλον τού τινα ἐνδεδυμένον ὡς ὁδοιπόρον καὶ περικυκλωμένον ἀπὸ πολυαρίθμους ἀνθρώπους, οἵτινες ἐσύναζον νὰ τῷ δώσωσι μικρὰν βοήθειαν. Ὁ πτωχὸς ἠρώτησε τὸν φίλον του «τί τρέχει;» καὶ ἐκεῖνος τῷ ἀπήντησεν ὅτι θὰ ὁδοιπορήσῃ χιλιάδας μιλίων, θὰ μεταβῇ πεζὸς εἰς Ἱερουσαλὴμ, ὅπου ὁ Σωτὴρ ἔζησε καὶ ἀπέθανεν.

— Ἐπιθυμῶ, τῷ εἶπε, νὰ προσευχηθῶ παρὰ τὸν τάφον Του καὶ νὰ ἐλευθερώσω τὸν ἀδελφόν μου, ὅστις εὑρίσκεται αἰχμάλωτος εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Σουλτάνου τῆς Συρίας. Διὰ τοῦτο δὲ ζητῶ καὶ βοήθειαν.

— Τότε, εἶπεν ἡ πτωχός, λάβε καὶ αὐτὴν τὴν δεκάραν, καὶ εἰς ἐμὲ πέμπει ὁ Θεὸς ἄρτον ἀπ' ἀλλοῦ. Πράγματι δὲ θὰ ἔμενε νηστικὸς ἐπί τινας εἰσέτι ὥρας, ἂν ὁ ἀρτοποιὸς δὲν ἔβλεπε τὴν σκηνὴν καὶ δὲν τῷ ἔδιδε τεμάχιον ἄρτου.

Μετὰ ταῦτα ὁ ὁδοιπόρος, ἀφοῦ περιεπάτησε χώρας πολλὰς πεζὸς, εὗρε τέλος πλοῖον, καὶ, εἰσελθών, ἦλθε τέλος εἰς Παλαιστίνην καὶ μετέβη εἰς Ἱερουσαλήμ. Ἀφοῦ προσηυχήθη παρὰ τὸν τάφον τοῦ Σωτῆρος, ἐπορεύθη πρὸς τὸν Σουλτάνον, ὅστις εἶχεν αἰχμαλωτίσει τὸν ἀδελφόν του. Τότε προσέφερεν εἰς τὸν ἡγεμόνα ἐκεῖνον ὅσα χρήματα εἶχε διὰ νὰ ἐλευθερώσῃ τὸν ἀδελφόν του. Ὁ ἡγεμὼν ὅμως ἐζήτει περισσότερα.

Τότε ὁ προσκυνητὴς εἶπε. Δὲν ἔχω τίποτε ἄλλο πλέον νὰ σοὶ προσφέρω εἰμὴ ταύτην τὴν χαλκὴν δεκάραν, τὴν ὁποίαν ἀπὸ συμπάθειαν μοὶ ἔδωκε πτωχός τις πεινασμένος ἐπαίτης. Λάβε λοιπὸν καὶ σὺ εὐσπλαγχνίαν, ὅπως ἐκεῖνος ἔλαβε, καὶ ἡ χαλκίνη αὕτη δεκάρα θὰ σοὶ χρησιμεύσῃ.

Ὁ ἡγεμὼν κινηθεὶς ἀπὸ συμπάθειαν ἠλευθέρωσε τὸν ἀδελφὸν τοῦ προσκυνητοῦ καὶ λαβὼν τὴν δεκάραν ἔρριψεν αὐτὴν ἐντὸς τοῦ θυλακίου του. Μετ' ὀλίγον δὲ ἐλησμόνησε τὰ πάντα.

Τὸν καιρὸν ἐκεῖνον συνέβη, ὥστε ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας νὰ μετοβῇ εἰς Ἱερουσαλὴμ διὰ νὰ πολεμήσῃ πρὸς τὸν Σουλτάνον. Ὁ Σουλτάνος δὲ ἐπολέμησε μὲ μεγάλην γενναιότητα, διοικῶν αὐτοπροσώπως τὰ στρατεύματά του καὶ οὐδεμίαν ἔλαβε πληγήν· ἡμέραν ὅμως τινὰ ἐνῷ ἐμάχετο μὲ ὁρμὴν μεγάλην βέλος τὸν ἐκτύπησεν εἰς τὸ στῆθος. Τὸ βέλος ἐκεῖνο τοῦ ἐτρύπησε τὰ φορέματα, ἀλλὰ δὲν τοῦ ἤγγιξε τὸ σῶμα. Ὁ Σουλτάνος πολὺ ἐθαύμασε διὰ τοῦτο τὸ συμβάν· μετὰ δὲ τὴν μάχην ἐξετάσας καλῶς τὰ φορέματά του εὗρεν εἰς τὸ θηλακιόν του τὴν δεκάραν, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἀφοῦ μεθ' ὁρμῆς ἐκτύπησε τὸ βέλος ἔπεσε κατὰ γῆς χωρὶς νὰ τὸν βλάψῃ. Τότε ὁ ἡγεμὼν τόσον ἐξετίμησε τὴν δεκάραν, ὥστε ἐπέρασεν αὐτὴν μὲ χρυσῆν ἅλυσσον καὶ τὴν ἐκρέμασεν ἐπὶ τῆς θήκης τῆς κυρτῆς του σπάθης. Μετά τινα καιρὸν ὁ αὐτοκράτωρ συνέλαβεν αἰχμάλωτον τὸν ἀσιανὸν ἡγεμόνα, ὅστις προσέφερε τὸ ξίφος του εἰς τὸν νικητήν. Οὕτως ἡ δεκάρα ἐγένετο κτῆμα τοῦ αὐτοκράτορος.

Ἡμέραν τινὰ, ἐνῷ ὁ αὐτοκράτωρ ἔτρωγεν καὶ ἡτοιμάζετο νὰ πίῃ τὸ ποτόν του, ἡ αὐτοκράτειρα τὸν παρεκάλεσε νὰ τῇ δείξῃ τὴν κυρτὴν τοῦ ἀσιανοῦ σπάθην. Κατὰ διαταγὴν λοιπὸν τοῦ αὐτοκράτορος ἡ σπάθη ἐφέρθη καὶ ἐδόθη εἰς τὴν αὐτοκράτειραν. Ἐνῷ δὲ τὴν παρετήρει, ἡ δεκάρα ἔπεσεν ἐντὸς τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ποτηρίου. Ὁ αὐτοκράτωρ ἐξάξας αὐτὴν ἐκ τοῦ οἴνου του τὴν εἶδεν ὅλην πρασίνην. Τοῦτο ἔδειξεν ὅτι ἐντὸς τοῦ ποτηρίου ὑπῆρχε δηλητήριον διὰ τοῦ ὁποίου δοῦλός τις ἠθέλησε νὰ φονεύσῃ τὸν αὐτοκράτορα. Τότε ὁ μὲν δοῦλος ἐτιμωρήθη, ἡ δὲ δεκάρα ἐτέθη ἐπὶ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στέμματος.

Οὕτως ἡ χαλκὴ ἐκείνη δεκάρα κατέστησε ἓν παιδίον εὐτυχὲς, ἔδωκεν ἄρτον εἰς πεινασμένον πτωχὸν, ἠλευθέρωσεν ἕνα αἰχμάλωτον, ἔσωσε δύο βασιλεῖς ἀπὸ θάνατον, ἐνῷ ἡ χρυσῆ λίρα οὐ μόνον κανὲν καλὸν δὲν ἔκαμεν ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπώλειαν ἐκληρονόμησεν!

ΑΙ ΣΑΝΔΟΥΧΙΚΑΙ ΝΗΣΟΙ

Γ'.

Κ αίτοι ὁ βασιλεὺς Λιχολίχος μετὰ χαρᾶς καὶ ἐνδιαφέροντος ἤρχισε νὰ ἀναγινώσκῃ καὶ νὰ γράφῃ τὴν πρὸ μικροῦ ἐξερημένην γραμμάτων γλῶσσάν του, καί τοι διέταξε κατάπαυσιν ἀπὸ πάσης ἐργασίας τὴν κυριακὴν ἡμέραν καὶ ἔθεσε ποινὴν εἰς τὸν παραβάτην τῆς διαταγῆς του ταύτης, ὡς ἐκ τοῦ χαρακτῆρός του ὅμως ἦτο μέγα ἐμπόδιον εἰς τὴν ἐξάπλωσιν τοῦ Εὐαγγελίου. Πλὴν συνέβη δύο ἔτη πρὶν τοῦ ἡρωϊκοῦ τῆς Καπιολάνης ἔργου, ἤτοι τὸν Νοέμβριον τοῦ 1823, νὰ πλεύσῃ μετὰ πέντε ἀκολούθων του ἰθαγενῶν εἰς Ἀγγλίαν, διὰ νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν χώραν ἐκείνην, ὁ δὲ ἀντιβασιλεὺς καὶ ἡ κυβέρνησις τῶν νήσων ἔπραξαν ὅ,τι ἠδυνήθησαν ὅπως προσδεύσῃ ἡ διάδοσις τῆς ἀληθείας. Ὁ βασιλεὺς ἐντούτοις φθάσας εἰς Ἀγγλίαν, πρὶν δυνηθῇ νὰ παρουσιασθῇ ἐνώπιον τοῦ τότε βασιλεύοντος Γεωργίου τοῦ Δ'., ἀσθενήσας ἐν Λονδίνῳ, ἀπέθανεν. Οἱ ἀκόλουθοί του μετὰ τοῦτο γενόμενοι δεκτοὶ ἐνώπιον τῆς αὐτοῦ βρετανικῆς μεγαλειότητος, καὶ λαβόντες συμβουλὴν νὰ σέβωνται τοὺς ἱεραποστόλους, νὰ κανονίζωσι μόνοι των τὰ πράγματά των καὶ νὰ μὴ ἐλπίζωσι προστασίαν ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν, ἐκτὸς ἂν ξένη τις δύναμις προσβάλῃ αὐτούς, ἐπέστρεψαν εἰς τὴν πατρίδα των, φέροντες μεθ' ἑαυτῶν καὶ τοῦ βασιλέως των τὸ σῶμα. Ὅταν τὸ νεκρὸν τοῦ βασιλέως σῶμα ἐφέρθη εἰς τὰς πατρῴας νήσους, τότε ἀνηγορεύθη νέος βασιλεὺς ὁ υἱός του, ὢν μόλις ἐννέα ἐτῶν τὴν ἡλικίαν, τὰς δὲ ἡνίας τοῦ κράτους ἔλαβεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ, ὡς ἐπίτροπος τοῦ ἀνηλίκου υἱοῦ της, ὀνομαζομένη Καχουμανοῦ, γυνὴ χριστιανή, προσλαβοῦσα καὶ ὡς πρωθυπουργόν της ἀρχηγὸν μᾶλλον αὐτῆς εἰς τὸν χριστιανισμὸν προκεχωρημένον.

Κατὰ τὰ ἀκόλουθα ἔτη καὶ μάλιστα τὸ 1825 πολλοὶ ἀρχηγοὶ καὶ πλῆθος λαοῦ ἐπεστράφησαν ἐκ τῆς βδελυρᾶς εἰδωλολατρείας εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ, νέαι ἐκκλησίαι ἐκτίσθησαν, αἱ νῆσοι ἠρευνήθησαν καὶ ἐγνώσθησαν, καὶ τόσα καλὰ ἐγένοντο, ὥστε ἀπαιτοῦσι τόμους ὁλοκλήρους διὰ νὰ γραφῶσι· πλὴν δὲν ἐγένοντο μόνον καλά· ὁ λεγόμενος πολιτισμός, ὁ αἰσχρὸς πολιτισμὸς τῆς δύσεως ὅπου ἐγγίσει ἀδύνατον νὰ μὴ ἀφίσῃ τὰ μολύσματά του.

Εἶναι τοῖς πᾶσι φανερὸν ὅτι οἱ κακοὶ ἄνθρωποι ὅταν ἀνθίστανται εἰς τὴν ἐξάπλωσιν τοῦ Εὐαγγελίου ἔχουσι τοὺς λόγους των. Δὲν δύνανται νὰ ὑποφέρωσι τὴν καταδίκην τῶν αἰσχρῶν καὶ ἀδίκων των κερδῶν, καὶ τὴν ἀπώλειαν αὐτῶν. Ὁ χριστιανισμὸς λοιπὸν εἰσαχθεὶς εἰς τὰς ἀπωτάτας ἐκείνας νήσους τῶν Σανδομίχων, ἤρχιτε νὰ ἐγείρῃ φραγμοὺς εἰς πολλὰ ἄνομα κέρδη καὶ νὰ κωλύῃ πολλὰ πάθη αἰσχρά. Οἱ ναῦται ὅσοι κατέπλεον εἰς τὰς νήσους ἐκείνας, οἱ ἔμποροι, καὶ ἐνὶ λόγῳ πάντες οἱ ξένοι, ἐθεώρουν τοὺς ἀθλίους ἰθαγενεῖς ὡς ἁπλοῦν των κυνήγιον, καὶ ἔπραττον τὰ αἴσχιστα πρὸς τὸν λαὸν καὶ τὴν κυβέρνησίν του, οὐδόλως ἐμποδιζόμενοι ὑπὸ τοῦ φόβου μὴ οἱ πράξεις των αὗται ἀκουσθῶσιν ἐν Εὐρώπῃ καὶ ἐν Ἀμερικῇ. Ὅ,τι ὅμως ἡ διάδοσις τῶν εἰδήσεων δὲν κατώρθωνε, τοῦτο παρῆγεν ἡ ἐξάπλωσις τῶν φώτων, ὑπαγορεύουσα νόμους κατὰ τῆς διαφθορᾶς τῶν ἠθῶν. Ὡς ἐκ τούτου τόσον οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι ἠρεθίσθησαν ὥστε ἤρχισαν νὰ ἀντιτάσσωσι βίαν κατὰ τῆς προόδου.

Τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1825 Ἀγγλικόν τι πλοῖον, ἐκ τῶν ἁλιευτικῶν τῆς φαλαίνης, Δανιὴλ ὀνομαζόμενον, ἠγκυροβόλησεν εἰς Λαχαίνην, τὴν πρωτεύουσαν τῆς νήσου Μαούης. Ὁ πλοίαρχος ἔμαθεν ὅτι ἡ κυβέρνησις τοῦ τόπου εἶχε διατάξει νὰ μὴ μεταβαίνωσιν εἰς τὰ πλοῖα γυναῖκες, ὡς κατὰ τὰς προηγουμένας ἡμέρας τῆς εἰδωλολατρείας ἐγίνετο. Τοῦτο δὲν ἤρεσκεν εἰς τοὺς ξένους ναύτας καὶ ἤρχισαν νὰ ὀργίζωνται κατὰ τῶν προκαλεσάντων τὸν νέον νόμον. Ὁ πλοίαρχος τότε παρεκίνησε τοὺς ναύτας του νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν ξηρὰν καὶ νὰ ἀπαιτήσωσιν ἀπὸ τὸν ἐκεῖ σταθμεύοντα ἱεραπόστολον τὴν κατάργησιν τοῦ νόμου. Ὁ ἱεραπόστολος κατελήφθη ἐντὸς τῆς οἰκίας του, ἠπειλήθη, ἀλλ' ἀπήντησεν ὅτι αὐτὸς δὲν ἔκαμε τὸν νόμον ἐ-

κεῖνον καὶ ὅτι μόνον ἂν ἔλεγεν εἰς τοὺς ἀρχηγοὺς καὶ εἰς τὸν λαὸν τῆς νήσου ὅτι οὗτος ἦτο ἐναντίος εἰς τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ εἰμπόρουν νὰ τὸν ἀνακαλέσωσι, τὸ ὁποῖον αὐτὸς δὲν ἠδύνατο νὰ πράξῃ. Τότε οἱ ναῦται ἀνεχώρησαν· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐπανῆλθον καὶ ὥρμησαν εἰς τὴν οἰκίαν ὡς λυσσῶντες. Εἷς ἐξ αὐτῶν, ἐνώπιον τῶν τέκνων καὶ τῆς ἀσθενοῦς συζύγου τοῦ ἱεραποστόλου, ἠπείλει πρῶτον τὴν περιουσίαν καὶ ἔπειτα τὴν ζωὴν του καὶ ὅλης τῆς οἰκογενείας του. Ὁ ἱεραπόστολος ἀπήντησεν ὅτι τὴν ζωήν του τὴν εἶχεν ἀποφασισμένην, ἐλθὼν νὰ διδάξῃ τοὺς εἰδωλολάτρας, καὶ ἑπομένως ἦτο ἕτοιμος νὰ ἀποθάνῃ· καὶ ἡ ἀσθενὴς μὲν ἀλλὰ γενναία σύζυγός του εἶπεν : «εἶμαι ἑτοίμη νὰ συμμερισθῶ τὴν τύχην τοῦ συζύγου μου καὶ οὐδόλως συγκατατίθεμαι νὰ ζήσω ὑπὸ τοὺς ὅρους τοὺς ὁποίους προτείνετε.» Οἱ ναῦται σκεφθέντες καλλίτερον ἀνεχώρησαν· ἀλλ' οἱ ἰθαγενεῖς τὴν νύκτα ἐκείνην ἦλθον νὰ φυλάξωσι τὸν διδάσκαλόν των καὶ τὴν οἰκίαν του. Ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἦτο ἐκεῖ διὰ τὸ καλόν των· ἐστάθη γενναῖος καὶ ἀκλόνητος ὑπερασπιστής των καὶ αὐτοὶ ἦλθον νὰ ὑπερασπίσωσι τὴν ζωὴν αὐτοῦ. Τὴν ἑπομένην ἡμέραν ὁ ἱεραπόστολος ἔγραψεν εἰς τὸν πλοίαρχον, ὅστις ἀπήντησεν ὅτι οἱ ἄνθρωποί του ἦσαν εἰς τὴν ξηρὰν καὶ ὅτι δὲν θὰ ἐπιστρέψωσιν ἂν δὲν κατορθώσωσι τὸν σκοπόν των. Τὴν ἄλλην πρωΐαν λέμβος ἐξῆλθε τοῦ πλοίου φέρουσα μελανὴν σημαίαν, καὶ δι' αὐτῆς ἀπεβιβάσθησαν εἰς τὴν ξηρὰν εἴκοσι περίπου ναῦται ὡπλισμένοι· οὗτοι πορευθέντες προσέβαλον τὴν οἰκίαν τοῦ ἱεραποστόλου, τὸν ὁποῖον καλῶς καὶ ἀποτελεσματικῶς ὑπερήσπισαν οἱ ἐγχώριοι. Τὴν φορὰν ταύτην ἡ ἀρετὴ ἐθριάμβευσε κατὰ τῆς κακίας, τὸ δὲ πλοῖον ἀνεχώρησε χωρὶς οἱ ἐπ' αὐτοῦ νὰ ἐκτελέσωσι τὸ ποθούμενον.

Πλὴν μετὰ τρεῖς μῆνας, τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1826 τὸ Ἀμερικανικὸν πλοῖον «Δελφὶν» ἠγκυροβόλησεν εἰς τὸν κόλπον τῆς Ὀνολουλοῦς, τῆς πρωτευούσης τῶν Σανδουιχικῶν νήσων καὶ ἐπὶ τέσσαρας μῆνας, ἐβίαζε τὴν ἠθικότητα τοῦ λαοῦ. Εἶναι θλιβερὸν, κινεῖ τὴν ἀγανάκτησιν ἡ διήγησις τῶν συμβάντων, καθ' ἃ ὁ διοικητὴς τοῦ πλοίου ἐκείνου οὐ μόνον τὴν κατάργησιν τοῦ νόμου, ἣν καὶ ὁ Ἄγγλος πλοίαρχος ἐζήτησεν ἀλλὰ καὶ ἄλλας ἐποίησε προτάσεις, εἰς ἃς οὐδεμία κυβέρνησις, σεβομένη ἑαυτὴν, δύναται νὰ συγκατατεθῇ, εἰμὴ διὰ τῆς βίας. Ὁποῖον ἦτο τὸ ἀποτέλεσμα τῆς βίας ταύτης ἐπὶ τῆς διανοίας πολλῶν, δὲν εἶναι δύσκολον νὰ μαντεύσωμεν. Ἄνδρες τυφοῦ αὐτοῦ ἔθνους, τὸ ὁποῖον ἔπεμψε διδασκάλους νὰ διδάξωσιν εἰς τοὺς νησιώτας τὸν Χριστιανισμὸν, γίνονται ἔνοχοι κακουργήματος τοιούτου! Ὁ διοικητὴς τοῦ πλοίου ἠπείλησεν ὅτι θὰ τουφεκίσῃ τὸν ἱεραπόστολον Βίγγαμον ἂν ἐτόλμα νὰ παρουσιασθῇ ὡς διερμηνεὺς εἰς τὰς μετὰ τῶν ἀρχηγῶν διαπραγματεύσεις του. Τὴν Κυριακὴν 14(26 Φεβρουαρίου, ἐπειδὴ ἡ στέγη τῆς ἐκκλησίας εἶχε καταπέσει, τρεῖς χιλιάδες λαοῦ εἶχον συναθροισθῇ νὰ λατρεύσωσι τὸν Θεὸν εἰς τὸ ὕπαιθρον. Ὁποία ἀντίθεσις πρὸς τὸ μελανὸν ἐκεῖνο, τὸ τοσαύτην ἐμπερικλεῖον ἀνηθικότητα πλοῖον, τὸ ὁποῖον ἔβλεπεν ἴσως ἡ εὐγενὴς ἐκείνη σύναξις, ἐνῶ ὕμνει καὶ προσηύχετο καὶ ἤκουε τὸν λόγον Θεοῦ, τοῦ Τριαγίου. Τὴν νύκτα τῆς αὐτῆς ἡμέρας, ὁ Κ. Βίγγαμος μετέβη νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν πρωθυπουργὸν ἀσθενοῦντα. Ἐξ ἧ ἐπτὰ ναῦται, εἰσελθόντες, ἠπείλουν τὸν ὑπουργὸν ὅτι θὰ χρημνίσωσι τὴν οἰκίαν του, ἂν δὲν παραχωρήσῃ τὸ ζήτημά των. Οὗτοι, πρὶν ἐκβληθῶσι τῆς οἰκίας, ἔθραυσαν ὅλα τὰ παράθυρα. Τὴν νύκτα ἐκείνην ὁ Κ. Βίγγαμος καὶ ἡ οἰκογένειά του ὡς ἐκ θαύματος ἐσώθησαν ἀπὸ βίαιον θάνατον. Οἱ νησιῶται ἔσπευσαν εἰς ὑπεράσπισίν των καὶ θὰ ἐφόνευον τοὺς ναύτας πάντας ἂν δὲν ἐδεικνύοντο εἰς ἄκρον ἀνεκτικοὶ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τῶν ἀρχηγῶν των. Ὁ διοικητὴς τοῦ πλοίου εἶπε τότε εἰς τοὺς ἀρχηγοὺς ὅτι δὲν θὰ ἀναχωρήσῃ τῆς νήσου ἂν ὁ νόμος δὲν ἀκυρωθῇ. Οἱ ἀρχηγοὶ ἀφοῦ ἐπὶ ἑπτὰ ὁλοκλήρους ἑβδομάδας ἀντέστησαν τέλος διὰ νὰ σώσωσι τὴν ζωὴν τῶν ἱεραποστόλων, ὡς μετὰ ταῦτα εἶπον, ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τούτων, συνεφώνησαν μετὰ τοῦ Ἀμερικανοῦ διοικητοῦ νὰ κλείσωσι τοὺς ὀφθαλμοὺς ἂν ὁ νόμος παραβιασθῇ καὶ οὔτε νὰ ἴδωσι οὔτε νὰ ζητήσωσι τοὺς παραβάτας. Οὕτω δὲ ἐσπέραν τινὰ εἰς τὸ σκότος τὸ πρῶτον ἀκάτιον διήρχετο τὸν λιμένα τῆς Ὀνολουλοῦ, καὶ ὁ πολιτισμὸς τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς ἦτο νικητής! «Πῶς οἱ ἰσχυροὶ ἔπεσον!» Οὐχὶ ἐν νήσῳ ἢ ἐν ἠπείρῳ ὅπου τὸ φῶς τοῦ Εὐαγγελίου δὲν εἶχε φθάσει, ἵνα μὴ αἱ θυγατέρες τῆς εἰδωλολατρείας χαίρωσιν, ἵνα μὴ αἱ κόραι τῶν κατοικιῶν τῆς Σκληρότητος θριαμβεύσωσιν. Ὅροι

τῆς Ὀαχοῦς, ἂς μὴ πέσῃ ἐφ' ὑμᾶς δρόσος, οὔτε βροχὴ ἂς μὴ πέσῃ ἐφ' ὑμᾶς, ὅτι αὐτοῦ ἡ ἀσπὶς τοῦ ἰσχυροῦ ἐρρίφθη ἀνάνδρως,—ἡ ἀσπὶς τοῦ πολιτισμοῦ—ὡς εἰ μὴ εἶχε χρισθῇ μὲ τὸ ἔλαιον τοῦ Χριστοῦ. Πῶς οἱ ἰσχυροὶ ἔπεσον, καὶ πῶς ἐχάθησαν τὰ ὅπλα τοῦ ἱεροῦ τούτου πολέμου!

Τὸ κακὸν δὲν περιωρίσθη εἰς τὸ μέγα τοῦτο κακούργημα καὶ τὴν αἰσχρὰν τῶν Ἀμερικανῶν διαγωγήν. Οἱ ἀνήθικοι ξένοι, οἱ διαμένοντες εἰς τὰς νήσους, ἐνεθαρρύνθησαν εἰς τὰς κατὰ τῶν διδασκάλων προσβολάς των· οἱ δὲ καλῶς διατεθειμένοι ἐσιώπων σιωπὴν δειλήν. Προσπάθειαι κατεβλήθησαν ὅπως καταδικασθῶσιν οἱ ἱεραπόστολοι καὶ θανατωθῶσι. Κατὰ δύο ἀκόλουθα ἔτη ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν πλοῖα ἐπεσκέφθησαν τὴν Ὀνολουλοῦν, φέροντα ὑπὲρ τοὺς δισχιλίους ναύτας. Πᾶν εἶδος ψεύδους καὶ καταχρήσεως χυδαίας ἐπεσωρεύθη κατὰ τῆς ἀποστολῆς, ἵνα ὁ ὄμαθὴς εἰσέτι καὶ ἀπολίτευτος ἐκεῖνος λαὸς χάσῃ τὴν ὁποίαν εἶχεν ἐμπιστοσύνην εἰς τοὺς εὐεργέτας του. Ἡ ἐμπιστοσύνη ὅμως τῶν ἀρχηγῶν καὶ τοῦ λαοῦ πρὸς αὐτοὺς ἔμεινεν ἀκλόνητος. Ἀκολούθως ἐλήφθησαν μέτρα, ὅπως πάντα τὰ πράγματα ταῦτα δημοσιευθῶσιν εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς καὶ γνωστοποιηθῶσιν εἰς τὸν λαὸν αὐτῶν, καὶ ἔκτοτε πλέον δὲν ἐπανελήφθησαν σκηναὶ παρόμοιαι βδελυρᾶς αἰσχρότητος εἰς τὰς νήσους ἐκείνας.

ΕΙΝΑΙ ΣΚΟΤΟΣ ΠΕΡΑΝ ΤΟΥ ΒΙΟΥ;

Ποία ἐρώτησις; Εἴμεθα βέβαιοι ὅτι πολλοὶ τόσον πιέζονται ἅμα ὡς ἐνθυμηθῶσι τὸν τάφον καὶ τὰ πέραν αὐτοῦ, ὥστε πάντα πράττουσι διὰ νὰ διασκεδάσωσι τὸν θλίβοντα αὐτοὺς λογισμόν. Καὶ ἐν τούτοις ζῶσιν, ὁμιλοῦσι καὶ πράττουσιν ὡς εἰ μὴ ὑπῆρχέ τι πέραν τοῦ παρόντος βίου. Πλὴν τότε διατί φοβοῦνται τὸν τάφον; διατί τρομάζουσι τὰ πέραν αὐτοῦ;

Περίφημός τις, ἐκ τῶν μὴ πιστευόντων εἰς τὸν Χριστόν, ἐπὶ τῆς κλίνης τοῦ θανάτου του εὑρισκόμενος, περιέγραψε τὴν θέσιν του ὡς ἀνθρώπου μέλλοντος νὰ πηδήσῃ πήδημα εἰς τὸ σκότος. Δόξα τῷ Θεῷ ὅμως οὐδεὶς εἶναι βιασμένος νὰ πηδήσῃ ἐντὸς τοῦ σκότους· καθότι ὑπάρχει φῶς πέραν τοῦ τάφου. Τὸ φῶς ὅμως τοῦτο πρέπει νὰ ζητηθῇ καὶ νὰ εὑρεθῇ ἀπ' ἐδῶ. Εἶναι δὲ Αὐτὸς ὁ Χριστὸς τὸ φῶς τοῦτο, καὶ μαρτυρεῖ ὁ Ἴδιος λέγων «Ἐγώ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου,» καὶ προσθέτων «ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ περιπατήσει ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἕξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς.» Τὸ φῶς τοῦτο ἀνὰ πᾶσιν στιγμὴν ἐν τῷ κόσμῳ καὶ ζητοῦσι καὶ εὑρίσκουσι πολλοί· ἀφοῦ δὲ εὕρωσιν αὐτό, τὸ βλέπουσιν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον λαμπρότερον, ὡς τελείαν ἡμέραν.

Παραδείγματα διαλευκαίνοντα τὰ λεγόμενα ταῦτα ὑπάρχουσιν ἄπειρα, ἓν ἐκ τῶν ὁποίων εἶναι καὶ τὸ ἑξῆς συγκινητικὸν γεγονός, οὗ ὁ ἥρως εἶναι παιδίον, περιπατῆσαν ἐπί τινα καιρὸν ἐν τῷ φωτὶ τούτῳ εἰς τὸν παρόντα κόσμον, ἀκολούθως δὲ εἰσελθὸν εἰς τὴν Πόλιν, ἧς αἰώνιον φῶς εἶναι τὸ Ἀρνίον. Τὸ παιδίον ὠνομάζετο Μαρία καὶ νηπιόθεν ἐδιδάχθη ἀπὸ τοὺς γονεῖς του νὰ γνωρίσῃ καὶ ἀγαπᾷ τὸν Σωτῆρα. Κατῴκουν δὲ εἰς τὴν ἐξοχήν, εἰς θέσιν τερπνὴν καὶ πλησίον περάσματος ποταμοῦ. Τὸ παιδίον, ὃν μονογενές, συχνὰ ἐκάθητο εἰς τὸ παράθυρον καὶ ἤκουε τὰς φωνὰς τῶν προσκαλούντων τὸν λεμβοῦχον διὰ νὰ τοὺς περάσῃ.

Νύκτα τινὰ σκοτεινὴν καὶ θυελλώδη ὁ πατὴρ τοῦ παιδίου, ὅστις ἐργάζετο πέραν τοῦ ποταμοῦ, ἤργησε πολὺ νὰ ἐπιστρέψῃ, ὁ δὲ λεμβοῦχος, νομίζων ὅτι δὲν θὰ περάσει πλέον κάνεις, ἔδεσε τὸ πλοιάριόν του καὶ ἐπλαγίασεν. Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἐλθὼν ὁ ἄνθρωπος καὶ μὴ εὑρὼν τὸν λεμβοῦχον ἤρχισε νὰ φωνάζῃ τόσον ὥστε ἠκούσθη ἀπὸ τὴν ἀνήσυχον σύζυγόν του καὶ τὸ παιδίον του. Τέλος καὶ αὐτὸς ὁ λεμβοῦχος ἤκουσε καὶ ἐσηκώθη νὰ τὸν περάσῃ. Ἡ νὺξ ὅμως ἦτο τόσον σκοτεινὴ καὶ ὁ ἄνεμος τόσον σφοδρός, ὥστε μετὰ πολλοῦ κόπου διηύθυνε τὸ πλοιάριον· καὶ ἡ ἀνήσυχος σύζυγος καὶ τὸ παιδίον πολὺ ἐφοβοῦντο μήπως δὲν κατορθώσει νὰ τὸν περάσῃ.

Δὲν παρῆλθον πολλαὶ ἡμέραι ἀπὸ τοῦ συμβάντος τούτου καὶ τὸ παιδίον ἠρρώστησεν. Ἀπὸ ἡμέρας δὲ εἰς ἡμέραν ἐχειροτέρευεν, ὁ δὲ ἰατρὸς εἶπεν ὅτι δὲν θὰ ζήσει. Πρωΐαν τινά, ἀφοῦ διῆλθεν ὀδυνηρὰν νύκτα, τὸ κοράσιον ἔπεσεν εἰς γλυκὺν καὶ ἀναπαυτικὸν ὕπνον. Ὅταν ἐξύπνησεν εἶδε μετὰ προθυμίας πρῶτον τὸν ἕνα καὶ ἔπειτα τὸν ἄλλον, ἐκ τῶν παρὰ τὴν κλίνην του ἱσταμένων γονέων του. Ἐκτείνων δὲ τὴν λεπτὴν μικρὰν καὶ λευκήν του

χεῖρα εἰς ἕνα ἕκαστον αὐτῶν εἶπε :—Πατέρα μου, μητέρα μου, ἔφθασα εἰς τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ καὶ περιμένω τὸν λεμβοῦχον διὰ νὰ μὲ περάσῃ.

Ἡ μήτηρ, νομίσασα ὅτι τὸ παιδίον παρεφρόνει, τῷ εἶπεν :

— Ὄχι, μικρά μου, εἶσαι ἐδῶ εἰς τὸ στῆτί μας, εἰς τὸ κρεββατάκι σου, μακρὰν ἀπὸ τὸν ποταμόν.

— Ὄχι, μητέρα μου, εἶπεν ἡ Μαρία, εἶμαι ἀληθινὰ εἰς τὸν ποταμόν, καὶ περιμένω εἰς τὴν ἄκραν, καὶ γλήγορα θὰ περάσω.

— Καὶ εἶναι σκοτεινὰ καὶ συννεφιασμένα, ὅπως ἐδῶ γίνεται ; ἠρώτησεν ὁ πατήρ, ὅστις κατέλαβε τὸ νόημα τοῦ παιδίου.

— Σκοτεινά, πατέρα, σκοτεινά ! Ἄ, ὄχι ! Τίποτε δὲν εἶναι τώρα σκοτεινόν. Βλέπω τὸν ποταμόν, ἀλλὰ δὲν εἶναι μαῦρος. Εἶναι ἀργυρωμένος. Τὸ πλοιάριον ἔρχεται καὶ φαίνεται ὅλον φωτινόν· καὶ καθόλου δὲν φοβοῦμαι τὸν λεμβοῦχον !

— Καὶ βλέπει τὸ παιδάκι μου, πέραν τοῦ ποταμοῦ ; εἶπεν ὁ κατατεθλιμμένος πατήρ.

— Ἄ, ναί, πατέρα μου. Πλὴν ὁ ποταμὸς αὐτὸς δὲν ὁμοιάζει μὲ τὸν ἰδικόν μας. Ἀντὶ μικρῶν τρεμόντων φώτων, βλέπω ὡραίαν πόλιν, καὶ ἀκούω μουσικὴν τὴν ὁποίαν μόνον ἄγγελοι δύνανται νὰ προξενῶσι.

— Καὶ βλέπεις κἀνένα ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος; ἠρώτησε πάλιν ὁ πατήρ.

— Ναί, ναί, βλέπω. Βλέπω ἕνα πολὺ ὡραιότερον ἀφ' ὅσους εἶδον ἕως τώρα. Καὶ γνωρίζω ποῖος εἶναι. Εἶναι ὁ Ἰησοῦς, ὁ ἠγαπημένος Ἰησοῦς. Θὰ ὑπάγω εἰς τὰς ἀγκάλας του, καὶ θὰ πλαγιάσω εἰς τὸ στῆθος του ἐπάνω.

— Ἀλλὰ, δὲν φοβεῖται καὶ λιγάκι ἡ μικρά μου Μαριγίτσα ; εἶπεν ἡ μήτηρ.

— Νὰ φοβῶμαι ! Ἄ, ὄχι μητέρα μου, ὄχι. Τώρα ἐνθυμοῦμαι τὸν ψαλμόν μου. «Καὶ ἂν περάσω ἀπὸ τὴν κοιλάδα τῆς σκιᾶς τοῦ θανάτου, δὲν θὰ φοβηθῶ κἀνὲν κακόν, διότι Σὺ μετ' ἐμοῦ εἶσαι· ἡ ῥάβδος Σου καὶ ἡ βακτηρία Σου μὲ παρηγοροῦσιν.»

Ἡ γαλήνη τοῦ παιδίου διήρκεσε μέχρι τῆς τελευταίας του ἀναπνοῆς, ὅτε αὐτὸς ὁ Χριστὸς ἔλαβε τὸ μικρόν του ἀρνίον διὰ τοῦ ποταμοῦ καὶ τότε «ἦτο φῶς ἐν τῇ ἐσπέρᾳ.»

Ἀναγνῶστα φίλε, εἴτε νέος εἶσαι εἴτε γέρων, εἰξεύρεις βεβαίως ὅτι τὸν ποταμὸν τοῦτον καὶ σὺ κ' ἐγὼ, ἀργὰ ἢ ἐνωρίς, πρέπει νὰ τὸν περάσωμεν, καὶ ὅτι οὐδεμία δύναμις ἀνθρώπων ἢ ἀγγέλων ἰσχύει νὰ μᾶς κρατήσῃ, ἐκτὸς ἐὰν ὁ Κύριος ἔλθῃ πρίν. Ἕκαστος ἡμῶν, ἐκὼν ἄκων, θὰ διέλθῃ τὸν ποταμὸν τοῦ θανάτου. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ψυχή σου ἐνδομύχως ἐπιθυμεῖ τὴν μακαριότητα, πρόβαλε τὴν ἑξῆς ἐρώτησιν εἰς τὸν ἑαυτόν σου ἐνώπιον τοῦ πανεπόπτου Θεοῦ. «Ἄραγε σκότος θὰ ἦναι δι' ἐμὲ ἢ φῶς πέραν τοῦ ποταμοῦ τούτου ;» Ἂν δὲ μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης δὲν ἤνοιξες τὴν καρδίαν σου εἰς τὸν Θεόν, ἄνοιξέ την τώρα καὶ εἰπέ του, «Θεέ μου, χάριν τοῦ Χριστοῦ σου, δόσε καὶ εἰς ἐμὲ τὸ Πνεῦμά Σου τὸ Ἅγιον.» Καὶ τότε, εἴτε ἐν τῇ ζωῇ, εἴτε ἐν τῷ θανάτῳ, τὰ πάντα θὰ ἦναι φῶς καὶ δι' ἐσέ.

ΠΕΡΙ ΦΙΛΙΑΣ

Εὐδαμίδας ὁ Κορίνθιος θνήσκων, κατελίμπανε τὴν μητέρα καὶ θυγατέρα αὐτοῦ εἰς ἐσχάτην πτωχείαν. Ἀλλ' οὐδαμῶς ἐταράττετο ἀποβλέπων πρὸς τὰς γενναίας καρδίας τῶν δύο πιστῶν φίλων του, Ἀρεταίου καὶ Χαριξείνου. Τοὐναντίον μάλιστα, ἔκαμε τὴν ἀξιομνημόνευτον ἐκείνην διαθήκην, ἥτις ἐσαεὶ θὰ μένῃ ὡς τῆς φιλίας Βωμός.

Ἰδοὺ δὲ αὕτη :

«Εἰς τὸν φίλτατόν μοι Ἀρεταῖον ἀφίνω »τὴν μητέρα μου διὰ νὰ τὴν τρέφῃ καὶ τὴν »γηροκομήσῃ. Εἰς δὲ τὸν φίλτατον Χαρίξει»νον, νὰ ὑπανδρεύσῃ τὴν θυγατέρα μου, ἐκλέ»γων καλὸν γαμβρόν, καὶ δίδων ὅσῳ δύνα»ται μείζονα προῖκα. Ἐν περιπτώσει δὲ καθ' »ἣν ἀποθάνει ὁ εἷς, καθιστῶ ἀντ' αὐτοῦ κλη»ρονόμον τὸν ἕτερον.»

Μετὰ δὲ ταύτην τὴν διαθήκην ὁ Εὐδαμίδας ἀπέθανε, οἱ δὲ φίλοι αὐτοῦ προθύμως ἀνεδέχθησαν τὴν ἐκτέλεσιν τῆς διαθήκης του. Κατὰ κακὴν ὅμως μοῖραν, μεθ' ἡμέρας τινὰς ὁ Χαρίξεινος ἀποθνήσκει. Ὁ δὲ Ἀρεταῖος προθύμως καὶ τὴν μητέρα τοῦ φίλου ἐγηροκόμησε καὶ τὴν θυγατέρα του ὑπάνδρευσε κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ὑπάνδρευσε τὴν ἰδικήν του, δώσας εἰς αὐτὰς ἴσην προῖκα !

Ποῖος τὴν σήμερον δύναται νὰ καυχηθῇ, καὶ ἐπὶ στιγμὴν, ὅτι εὑρίσκονται ἤδη τοιοῦτοι φίλοι ; Μόνον οἱ ἐλάφροι κατὰ τὸν ἐγκέφαλον δύνανται νὰ εἴπωσιν ὅτι ἐφ' ὅλην των τὴν ζωὴν ἀπήντησαν τοιαύτην φιλίαν, οἷα ἐνταῦθα περιγράφεται. Σήμερον καὶ τὴν μη-

τέρα μας, καὶ τὸν πατέρα μας, καὶ τοὺς συγγενεῖς μας μόνον διὰ τὸ συμφέρον μας ἀγαπῶμεν ἢ σεβώμεθα. Ἐὰν τὸ συμφέρον λείψῃ καὶ ὁ συγγενικὸς δεσμὸς παραλύει ἢ χαλοῦται. Ἡ φιλία σήμερον οὐδαμοῦ εὑρίσκεται ἀθῶα καὶ ἄδολος, διότι τὸ συμφέρον τῶν πάντων, καὶ ἐπὶ πᾶσι δεσπόζει, ἡ δὲ φιλία εἶναι λέξις κενὴ σημασίας. Ἡ φιλία ἀντικατέστη διὰ τοῦ δόλου καὶ τῆς ἀπάτης, διὰ τῆς μοχθηρίας καὶ κακοηθείας. Ἐὰν σήμερον ἀφεθῇς εἰς τὴν πρὸς τοὺς φίλους ἐμπιστοσύνην σου, τὴν ἐπομένην θὰ ἦσαι δυστυχής!

Μέγα δὲ δίκαιον εἶχε συγγραφεύς τις εἰπών: «Φοβοῦ πλειότερον τὸν δόλον τῶν προσποιουμένων τὸν πιστὸν φίλον ἢ τῶν ἀσπόνδων σου ἐχθρῶν τὴν ὀργήν.» Ἕτερος δὲ δέησιν πρὸς τὸν Πλάστην ἀπευθύνων εἶπε: «Προφύλαξόν με, Πλάστα μου, ἐκ τῆς τῶν φίλων διαβολῆς καὶ μοχθηρίας ἵνα ἀντιστῶ εἰς τὰς τῶν ἐχθρῶν ἐπιδρομάς.» Καὶ εἶχε δίκαιον, ὁ τάλας, διότι ἀπὸ μὲν τῶν ἐχθρῶν τὰς ἐπιδρομὰς προφυλαττόμεθα, ἐνῷ ἐκ τῆς δολιότητος τῶν φίλων λαμβάνωμεν καιρίας πληγάς· διότι ἀπέναντι ἐχθροῦ ἡ καρδία οὐδόλως φαίνεται, ἐνῷ εἰς τὸν φίλον εἶναι φανερὰ καὶ ἀπροφύλακτος! Ὁ ἐχθρὸς ἔχει ἐμπρεσθέν του στῆθος προφυλαγμένον, ὁ δὲ δόλιος φίλος καρδίαν ἀπροφύλακτον. Δυστυχὴς λοιπὸν λογίζεται ὁ ἄνθρωπος ὁ στερούμενος φίλου κἂν ἢ κύριος τοῦ παντός. Ὁ κόσμος εἶναι ἀντάξιος πρὸς ἐξαγορὰν φίλου! Ἔχεις φίλον ἀφωσιωμένον; τὸ πᾶν ἔχεις! Ἔχεις δόλιον φίλον καὶ διπρόσωπον; Τότε τί τοὺς θέλεις τοὺς ἐχθρούς; Ἀλλὰ περὶ τούτου ἂς ἀφήσωμεν τὴν Μοῦσαν ποιητοῦ νὰ ψάλλῃ:

Οὕτω καὶ ὁ διπρόσωπος συμπάθειαν δεικνύων
Ἐμπρὸς ἀθῶος, μειδιᾷ, ὁ λόγος του μαγεύει·
Πλὴν ὄπισθεν φαρμακερὸς, μὲ πρόσωπον ἄλλοῖον,
Ὁ τάρος εἰς τὸν φίλον του νὰ ἀνοιχθῇ γυρεύει.
Τῶν ἐρινύων γέννημα, τοῦ Σκότους τῆς Κακίας,
Περίπαιγμα ἐλεεινὸν κοινῶς τοῦ κόσμου ὅλου.
Ἐνῷ δολίως φαίνεται υἱὸς τῆς ἡσυχίας,
Ἀγγέλου ἔχει τὴν μορφὴν, πλὴν φύσιν διαβόλου!

(Ἄργος)

ΠΕΡΙ ΦΩΤΩΝ ΠΛΑΝΩΜΕΝΩΝ

Πολλάκις, κατά τινας μάλιστα τοῦ ἔτους ἐποχὰς, φαίνονται εἰς τὰ νεκροταφεῖα, εἰς τὰ πεδία τῶν μοχῶν, εἰς τὰ ἕλη καὶ εἰς ἄλλα μέρη, φῶτά τινα εἰς τὸν ἀέρα πλανώμενα, εἰς τὰ ὁποῖα ὅσον τις πλησιάζει τόσον ταῦτα φεύγουσι καὶ ὅσον φεύγει τόσον τὸν ἀκολουθοῦσι. Τὰ φῶτα ταῦτα, τὰ ὁποῖα δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν φ ω τ α π λ α ν ώ μ ε ν α, ἄλλοι εἰς ἄλλας ἀπέδωκαν αἰτίας, ἐσχάτως δὲ μέλος τι τῆς ἐν Παρισίοις Ἰατρικῆς Ἀκαδημίας, ὁ Κ. Ἰούλιος Λεπόρτης, γράφει περὶ αὐτῶν τὰ ἀκόλουθα.

Εἰς τοὺς ἀρχαίους καιροὺς, πολλοὶ ἐκ τῶν Χριστιανῶν ἐπίστευον ὅτι εἶναι δυνατὸν οἱ νεκροὶ νὰ ἐμφανίζωνται εἰς τοὺς ζῶντας ὑπὸ τὸ εἶδος λάμψεων ἢ φλογῶν ἐλαφρῶν, τρεχουσῶν τὴν νύκτα εἰς τὸν ἀέρα, ἐν τοῖς ἕλεσι, ταῖς χαράδραις, ἐπὶ τῶν πεδίων τῶν μαχῶν καὶ πρπὸ ἄντων ἐν τοῖς κοιμητηρίοις, καὶ οὐδεμίαν ἀφινουσῶν ὀσμὴν, οὐδένα καπνὸν, τέλος οὐδὲν ἴσχνος. Ταῦτα ἦσαν τὰ πλανώμενα φῶτα.

Ἐὰν πιστεύσωμεν τὸν Βελ Ρεμυζᾶν, οἱ Ἰαπωνοὶ καὶ οἱ Σῖναι εἶναι οἱ πρῶτοι ὑποδείξαντες ὅτι τὰ φῶτα ταῦτα γεννῶνται ἐκ τῶν σωμάτων τῶν νεκρῶν, ἀνθρώπων τε καὶ ζώων. Κατ' ἄλλους συγγραφεῖς, τρεῖς νέοι ἐκ Παδούης παρετήρησαν πρῶτοι τὸ 1492 ὅτι τεμάχιά τινα κρέατος ἀρνίου, θανατωθέντος πρὸ πολλοῦ, ἐξέπεμπον λάμψιν εἰς τὸ σκότος. Τὸ 1672 ὁ Ροβέρτος Βοὺλῆς, ὁ ἀνακαλύψας τὸν φώσφορον, ὡς λέγουσι, παρετήρησεν ἐπίσης ὅτι τὸ κρέας τῶν μαστοφόρων ζώων, καὶ μάλιστα τοῦ μοσχαρίου, ἔλαμπεν εἰς τὸ σκότος. Ὡς ἐκ τούτου οἱ χημικοὶ ἐσχημάτισαν τὴν γνώμην, ἥτις εἰσέτι παντοῦ ἐπικρατεῖ, ὅτι αἱ ἐμφανίσεις τῶν πλανομένων φώτων, ἦσαν ἀποτέλεσμα ὑδρογόνου φωσφορωμένου, τὸ ὁποῖον παράγεται ἐκ τῆς σήψεως τῶν σωμάτων καὶ τὸ ὁποῖον μόνον του ἀνάπτει. Πλὴν ἐν τοῖς ἀκολούθοις πρόκειται νὰ ἀποδειχθῇ ὅτι τὸ φώσφορον δὲν ἔχει μέρος εἰς τὴν παραγωγὴν τῶν φαινομένων τούτων.

Πρέπει ὅμως νὰ ποιήσωμεν διάκρισιν μεταξὺ τῶν πλανωμένων φώτων, ὅσα ἐμφανίζονται εἰς τὰ ἕλη, ὡς τὰ ἐν τῇ κοιλάδι τῆς Κονεκτικούτης ἐν Ἀμερικῇ, καὶ τὰ ἐν Βεγγάλῃ φαινόμενα, καὶ τῶν νομιζομένων πλανωμένων λάμψεων, τὰς ὁποίας ἡ ἀμάθεια καὶ αἱ προλήψεις θέτουσιν ἰδιαιτέρως εἰς τὰ νεκροταφεῖα.

Καὶ εἰς μὲν τὰ ἕλη τῆς Ἀμερικῆς τὰ πάντα συμβάλλουσιν ὅπως σχηματίζωνται οὐσίαι, ἐκπέμπουσαι φωτοβόλους ἀτμούς. Τὸ ἔδαφος

εἰς τὴν ἐπιφάνειάν του ἀποτελεῖται ἐκ λειψάνων ζωϊκῶν καὶ φυτικῶν, τὰ ὁποῖα, ὡς ἐκ τῆς πολλάκις ὑψηλῆς θερμοκρασίας, μεταβάλλονται εἰς ἀέρια, ἅτινα ἂν ἅπαξ ἀνάψωσι θὰ καίονται ἴσως διὰ παντὸς, ὡς ἐκ τοῦ ἀνθρακούχου ὑδρογόνου, τὸ ὁποῖον τὰ ἐκεῖ πετρίλαια ἐκπέμπουσιν.

Εἰς τὰ κοιμητήρια ὅμως, ἡ ἀπόλυσις ἀτμῶν φωτοβόλων κινητῶν, προερχομένων ἐκ τῆς σήψεως τῶν σωμάτων εἶναι ἀδύνατος, ἐπειδὴ ἡ σῆψις τῶν νεκρῶν σωμάτων, γίνεται βαθέως ὑπὸ τὸ ἔδαφος, τὸ δὲ φωσφορωμένον ὑδρογόνον ἢ τὸ φωσφοροῦχον θεῖον, ἂν τοιαῦτα σχηματίζωνται, δὲν δύνανται νὰ διαπεράσωσι τὸ χῶμα χωρὶς νὰ καταστραφῶσιν ὁλοτελῶς. Ὅλοι οἱ χημικοὶ σήμερον εἰξεύρουσιν ὅτι τὰ φωσφοροῦχα ταῦτα δὲν εἶναι ἀεροειδῆ καὶ ὅτι ἅμα ἐλθωσιν εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸν ἀέρα ἀναλύονται μετὰ λάμψεως. Τὸ ἔδαφος δὲ, καὶ εἰς τὰ βαθύτερα αὐτοῦ μέρη, καὶ μεταξὺ τῶν μικροτάτων μορίων του, ἐμπεριέχει πάντοτε ἀέρα ἀτμοσφαιρικὸν ὅστις, ἐρχόμενος εἰς ἐπαφὴν μετὰ τῶν φλογιστῶν τούτων ὑλῶν, ἐπενεργεῖ ἐπ' αὐτῶν ὑπὸ τὸ χῶμα, ὅσον αἱ ὕλαι αὗται παρασύρονται ὑπὸ τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέως ἢ ἄλλου τινὸς ἀερίου, ὡς τὸ ὑδρογόνον.

Ἐκτὸς τούτου, εἶναι εὔκολον νὰ ἐννοήσωμεν ὅτι, ἂν τὸ πρᾶγμα δὲν εἶχεν οὕτως, τὰ πλησίον τῶν νεκροταφείων μέρη, μάλιστα τῶν μεγάλων πόλεων, θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ κατοικῶνται, καθότι καὶ τὰ ἄλλα ἀέρια, τὰ δυσώδη, ὅσα σχηματίζονται διαρκούσης τῆς σήψεως τῶν νεκρῶν, θὰ ἐξήρχοντο διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ, ἣν ἀκολουθοῦσι αἱ φωσφοροῦχοι ὕλαι. Ἀλλὰ, καθόσον γινώσκω, οὐδεὶς εἶδε πλανώμενα φῶτα ἐξερχόμενα ἐκ τῶν τάφων, τῶν ἐντὸς τῶν μεγάλων νεκροταφείων τῶν Παρισίων καὶ τῆς Εὐρώπης. (1)

Τοῦτο τὸ ὁποῖον λέγω, δὲν τὸ βασίζω ἁπλῶς εἰς θεωρίας, καθότι καὶ πειραματικῶς τὸ ἐξετέλεσα.

Γνωστὸν ὅτι τὸ φωσφοροῦχον ὑδρογόνον, τὸ ἀφ' ἑαυτοῦ ἀνάπτον καίτοι ὑγρὸν, ἀπολύεται εὐκόλως εἰς τὸν ἀέρα διὰ τῆς μεσολαβήσεως τοῦ ἀφλέκτου φωσφορούχου ὑδρογόνου, ἅμα τις ῥίψῃ ἐντὸς τοῦ ὕδατος τεμάχια φωσφορούχου ἄνθρακος. Λοιπὸν εἰς τὴν ἐξοχὴν ἔσκαψα λάκκους ἀπὸ 1(2 ἕως 1 μέτρου βάθους καὶ ἀφοῦ ἔρριψα ἐντὸς ἑκάστου ἓν ἢ δύο τεμάχια ἄνθρακος φωσφορούχου, ἀμέσως ἐγέμισα αὐτοὺς μὲ τὸ χῶμα των, τὸ ὁποῖον ἦτο ὑγρόν. Ἀκολούθως ἤρχισα νὰ παρατηρῶ ἐπὶ μῆνας ὁλοκλήρους, καὶ τὸ ἑσπέρας καὶ τὴν νύκτα, ἂν τὰ μέρη τῶν λάκκων ἦσαν φωτειναὶ καὶ οὐδέποτε οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον φωσφορικὸν ἴχνος εἶδον· ἐπανασκάψας λάκκους εὗρον ὅτι τὸ φωσφοροῦχον ὑδρογόνον ἅμα κατεσκευάζετο καὶ ἤρχετο εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸν ἀέρα ἀμέσως καὶ κατεστρέφετο.

Ἀλλ' ἴδωμεν ἂν τὰ πλανώμενα φῶτα, τέλος αἱ φωτειναὶ αὗται αἰφνείδιαι ἐμφανίσεις δὲν ἔχωσι φυσικωτέραν τινὰ αἰτίαν.

Εἶναι βέβαιον ὅτι εἰς χώρας θερμὰς, ὡς εἰς Ἀσίαν καὶ Ἀμερικὴν, οἱ ἄνθρωποι συχνάκις βλέπουσι, κατά τινας τοῦ ἔτους ἐποχὰς τὸ ἑσπέρας καὶ τὴν νύκτα, φῶτά τινα νὰ κινῶνται εἰς τὸν ἀέρα ἢ πλησίον τοῦ ἐδάφους, φῶτα τὰ ὁποῖα ὅταν πλησιάζῃ τις αὐτὰ φεύγουσιν, ἐνῷ ἐνίοτε διώκουσι τοὺς φεύγοντας αὐτὰ, καὶ τὰ ὁποῖα ἐκ τοῦ πλησίον φαίνονται ἀμυδρότερα ἢ ἀπὸ μακρὰν. Τοιαῦτα εἶναι τὰ νομιζόμενα ταῦτα στοιχειὰ, τὰ ὁποῖα ἄλλοτε προξένουν μέγαν τρόμον εἰς τοὺς ἀνθρώπους, οἵτινες ἐθεώρουν αὐτὰ ὡς τὰς ψυχὰς τῶν κακῶν πλανωμένας εἰς τὸν κόσμον μέχρι τῆς τελευταίας κρίσεως. Πλὴν σπεύδω νὰ προσθέσω ὅτι αἱ φωσφοροῦχαι ὕλαι δὲν παράγουσι τὰς ἐμφανίσεις ταύτας, τοὐλάχιστον ὅσον ἀφορᾷ τὴν σῆψιν, καθότι πρὸ πολλοῦ οἱ Κ. Γρότθος, Καραδόρης, Σπαλλανζάνης καὶ Βιρεὺς μᾶς ἐδίδαξαν ὅτι τὰ πλανώμενα φῶτα οὐδὲν ἄλλο ἦσαν ἢ ἔντομα ἐκ τῶν κωλεοπτέρων, ὡς αἱ ἐλατηρίδες τοῦ γένους τῶν πυροφόρων καὶ αἱ λαμπυρίδες καὶ ἴσως καὶ ἄλλα ἔντομα, ἔχοντα ὄργανα, τὰ ὁποῖα, ὡς πολλοὶ συγγραφεῖς λέγουσι, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν ἐρώτων των γίνονται φωτοβόλα καὶ οὕτω καθίστανται ἱκανὰ νὰ ἐνταμόνωνται εἰς τὸ σκότος. Ἅμα ὅμως γεννήσωσι χάνουσι τὴν ἰδιότητα ταύτην, τὸ ὁποῖον παρεκίνησε τὸν Βιρεὺν νὰ εἴπῃ ὅτι τὰ πτερωτὰ ταῦτα ζῶα ἔσβυνον διὰ τοῦ Ὑμεναίου τὰς λαμπάδας τοῦ Ἔρωτος· πλὴν τὸ τελευταῖον τοῦτο χρήζει

(1) Ἂν μᾶς ἐπιτρέπηται, παρατηροῦμεν εἰς τὸν πολυμαθῆ ἀκαδημικὸν ὅτι ἂν λάβῃ ὑπ' ὄψιν καὶ τὰ ἐν Ἀνατολῇ νεκροταφεῖα, ὅπου τὰ σώματα τῶν νεκρῶν μόλις θάπτονται ὅσον νὰ μὴ φαίνωνται, καὶ ὅπου πραγματικῶς τὸ θέρος τὰ γειτνιάζοντα αὐτῶν μέρη εἶναι ὡς ἐκ τῆς ἀποφορᾶς ἀκατοίκητα, ἴσως ἴδῃ σχέσιν τινὰ μεταξὺ τῶν ἐν Ἕλλησι ἐμφανιζομένων φώτων καὶ τῶν ἐν νεκροταφείοις.

εἰσέτι σπουδαίου ἐλέγχου. Τοιαύτη ἡ αἰτία καθ' ἣν τὰ πλανώμενα φῶτα δὲν φαίνονται πάντοτε ἀλλ' εἰς ἐποχάς τινας τοῦ ἔτους.

Τελειώνων, ἐπενθυμίζω τὴν φωσφορικὴν τῆς θαλάσσης ἰδιότητα, ἣν πολλοὶ ἀπέδωκαν εἰς τὴν σῆψιν τῶν ἰχθύων, οἵτινες ζῶσι καὶ ἀναλύονται ἐντὸς τοῦ ὑγροῦ στοιχείου. Σήμερον ὅμως ὅλος ὁ κόσμος γινώσκει ὅτι τὸ φαινόμενον τοῦτο προέρχεται ἐκ ζώων μικροσκοπικῶν, τὰ ὁποῖα συναθροίζονται καὶ κάμουσι τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος νὰ λάμπῃ μὲ τόσον ζωηρὸν φῶς, ὥστε δυνατὸν νὰ παραβληθῇ μὲ βεγγαλικόν.

ΣΙΔΗΡΟΣ ΕΝΤΟΣ ΤΩΝ ΤΡΟΦΩΝ

Ὁ Γάλλος χημικὸς Βουσιγγώλτιος, ἐρευνῶν τὰ διάφορα εἴδη τῆς τροφῆς τοῦ ἀνθρώπου, εὗρεν ὅτι εἰς πολλὰ ἐξ αὐτῶν ἐμπεριέχεται μεταλλικὸς σίδηρος. Τὴν μεγίστην ποσότητα ἀπήντησεν εἰς τὸ αἷμα τῶν χοίρων, τὴν δὲ ἐλαχίστην εἰς τὰ καρωτὰ (χαβούτσια). Καίτοι δὲ τὸ ἐρυθροῦν χρῶμα τοῦ αἵματος τῶν ζώων κοινῶς ἀποδίδεται εἰς τὸν σίδηρον, οὐχ ἧττον ὅμως καὶ εἰς τὰ μὴ ἔχοντα κόκκινον αἷμα ζῶα δὲν ἀπαντᾶται ὀλιγώτερος σίδηρος, ὡς ἐπίσης οὐδὲ τὰ πράσινα φυτὰ ἔχουσιν ὀλιγώτερον ἀπὸ τὰ μὴ πράσινα.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑΙ

Δισραέλης ὁ πρεσβύτερος λέγει ὅτι κατὰ τὰς τελευταίας ἐποχὰς τῆς τυπογραφίας, τὰς μέχρι τῆς ἀρχῆς τοῦ παρόντος αἰῶνος, τὰ ἐκτυπωθέντα συγγράμματα ἀνέρχονται εἰς 3,641,960· ἂν δὲ ὑποθέσωμεν 300 ἀντίτυπα εἰς ἕκαστον, ἔχομεν μέχρι τοῦ 1816 τὸν ἀριθμὸν 3,277,640,000 βιβλίων.

Μαθηταὶ ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ.—Ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ, ἀριθμούσῃ περὶ τὸ 1,000,000 κατοίκων, ὑπάρχουσιν 101,883 μαθηταί. Οἱ μαθηταὶ οὗτοι διδάσκονται ὑπὸ 2765 διδασκάλων (ἤτοι εἰς 36 μαθητὰς 1 διδάσκαλος.) Ἐξοδεύονται δὲ δι' αὐτοὺς 700,000 λίραι κατ' ἔτος, τὸ ὁποῖον καταταντᾷ 7 λίραι δι' ἕκαστον μαθητήν.

—

Κατὰ τὰ 25 τελευταῖα ἔτη οἱ κάτοικοι τῆς Αὐστρίας ηὐξήθησαν ἐκ 32 1(2 ἑκατ. εἰς 36.

—

Καθ' ὅλην τὴν Ἑλβετικὴν δημοκρατίαν δημοσιεύονται 230 ἐφημερίδες. Ἐκ τούτων 43 ἐκδίδονται καθ' ἑκάστην, 88 δὶς τῆς ἑβδομάδος, 42 τρὶς τῆς ἑβδομάδος καὶ 51 ἅπαξ. Αἱ λοιπαὶ 6 ἐκδίδονται ἤττονα τακτικῶς.

—

Ἐὰν ἀποφεύγῃς τὰς πράξεις δι' ἃς κατακρίνεις τοὺς ἄλλους, θέλεις ἀποκτήσει καλὸν ὄνομα.

ΘΑΥΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΗΣ

Ἡ θάλασσα περιέχει πολλὰ τερατώδη καὶ παράξενα τὴν ὄψιν κτίσματα, τὰ ὁποῖα πολὺ διαφέρουσιν ἀπὸ τῶν ἐν τῇ ξηρᾷ ζώντων. Ταῦτα δὲ κολυμβῶσιν εἰς τὰ βάθη, ὅπου ὄρη καὶ κοιλάδες, βράχοι καὶ σπήλαια, φάραγγες καὶ δάση θαλασσίων φυτῶν ὑπάρχουσι· τινὰ τῶν φυτῶν τούτων εἶναι βαθέως πρασίνου χρώματος, σχεδὸν μελανά, τινὰ ὡς σμάραγδος, τινὰ ἐρυθρά· ἄλλα ἔχουσι τὰ σελέχη ἡνωμένα καὶ μακρὰ κυματίζοντα ξιφοειδῆ φύλλα, ἄλλα ὁμοιάζουσι τὰς οὐρὰς ἢ χαίτας τῶν ἵππων καὶ ἄλλα ἔχουσι διάφορα καὶ παράξενα σχήματα καὶ εἶναι φυτευμένα ἐπὶ βράχων ἢ εἰς ἀμμώδη βυθόν.

Οἱ ἰχθεῖς, μὲ τοὺς μεγάλους των ὀφθαλμοὺς καὶ τὸ ἀκαταπαύστως ἀνοιγοκλεῖόν των στόμα, εἰσέρχονται καὶ ἐξέρχονται, οἱ ὀλισθηροὶ θαλάσσιοι ὄφεις, αἱ ἐγχέλεις, οἱ πολύμορφοι σκώληκες, ἕρπουσιν ὑπ' αὐτὰ βόσκοντες, οἱ ἀστακοί, αἱ γαρίδες, οἱ κάβουροι τινὲς μὲν μεγάλοι, ἄλλοι δὲ ὡς τριχωταὶ ἀράχναι καὶ ἄλλοι ἀνόμοιοι μὲ κανὲν ἐπὶ τῆς ξηρᾶς ζῶν, περιέρχονται τὰ ὑποβρύχια· οἱ ὀκτάποδες, κρυπτόμενοι εἰς τοὺς βράχους καὶ ἐξομοιούμενοι μετ' αὐτῶν ὡς πρὸς τὸ χρῶμα, περιμένουσι νὰ συλλάβωσι τὴν λείαν των. Ὄστρακα παντὸς εἴδους καὶ πάσης μορφῆς καὶ παντὸς μεγέθους, τινὰ μὲν λεῖα, τινὰ δ' ὡπλισμένα μὲ φοβερὰς ἀκάνθας, κινοῦνται ἐν τῷ βυθῷ ἢ μένουσι κεκολλημένα εἰς τοὺς ὑποβρυχίους λίθους· καὶ ἄπειρα ἄλλα τὰ ὁποῖα οὔτε γινώσκομεν οὔτε νὰ ἀπαριθμήσωμεν δυνάμεθα. Πάντα δὲ ταῦτα εἶναι θαυμασίως πεπλασμένα διὰ νὰ ἀπολαμβάνωσι τὰς ἡδονὰς τῆς ζωῆς, ἣν ζῶσι καὶ νὰ ἐκπληρῶσι τὰς λειτουργίας, διὰ τὰς ὁποίας ἡ ἄπειρος τοῦ Θεοῦ σοφία τὰ ἔφερεν εἰς ὕπαρξιν, καὶ ὡς παράδειγμα τούτου, κατὰ πρῶτον φέρομεν ὂν μικρόν, ταπεινὸν καὶ κατὰ τὸ φαινόμενον ἀσήμαντον τὸν

ΑΣΤΕΡΙΑΝ

Ἐκ τῶν μὴ σπουδαζόντων τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας, ὀλίγοι εἶναι ἐκεῖνοι οἵτινες καταδέχονται νὰ ῥίψωσι βλέμμα ἐπὶ τῶν μικρῶν τούτων ζωοφύτων, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ παράλιά μας βρύθουσι, καὶ μολοντοῦτο ταῦτα τὰ ἀσήμαντα καὶ παρεγνωρισμένα ὄντα ἐκπληροῦσιν ἀεννάως καὶ ἀθορύβως τὸν ἐωφελῆ σκοπόν, δι' ὃν ἐπλάσθησαν ἐν τῇ τάξει τῆς φύσεως. Οὗτοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καθαρίζουσι τὰ παράλια, ἀπορροφῶντες ὅλας ἐκείνας τὰς ὕλας, τὰς ὁποίας παρασύρουν τὰ ὕδατα, καὶ τῶν ὁποίων ἡ συσσώρευσις θὰ ἐπέφερεν ἐπὶ τέλους τὸν λοιμὸν καὶ τὸν θάνατον μεταξὺ τῶν κατοίκων τῆς γῆς. Ὅταν ἀστερίας τις κεῖται ἀκίνητος ἐπὶ τῆς ἄμμου δὲν φαίνεται διόλου ἐργαζόμενος πρὸς τὸν σκοπόν, διὰ τὸν ὁποῖον ἐπλάσθη· ἀλλ' ἐὰν τὸν ἐναποθέσωμεν ἐντὸς ἀγγείου πλήρους θαλασσίου ὕδατος ἢ μᾶλλον ἐντὸς ἑνὸς ἐξ ἐκείνων τῶν λάκκων, τοὺς ὁποίους ἐφίνει ἐπὶ τῶν βράχων ἡ παλίρροια ἀποσυρομένη, δὲν θὰ ἀργήσωμεν νὰ ἀναγνωρίσωμεν τὸ λάθος μας.—Ἂς ὑποθέσωμεν λοιπὸν τὸν ἀστερίαν κείμενον ὕπτιον ἐπὶ τῶν θαλασσίων χόρτων, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ λάκκος γέμει, καὶ πλησίον αὐτοῦ τεμάχιον ἰχθύος τιθέμενον ἐπίτηδες. Ἤρῶτον τὰ μικρὰ τηλώματα, τὰ κοσμοῦντα κατὰ μῆκος τὴν ἐσωτερικὴν ἐπιφάνειαν τῶν ἀκτίνων του, ἀρχίζουν νὰ μηκύνωνται ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰς σχῆμα ποδῶν ἢ θηλαστηρίων· μετὰ ταῦτα τὰ θηλαστήρια ἀρχίζουν νὰ κινῶνται ἐμπρὸς καὶ ὀπίσω, τέλος ἐξαπλοῦνται καὶ κλίνουσι πρὸς τὸ μέρος τὸ πλησιέστερον τῆς ξηρᾶς, τὸ δὲ πρῶτον τὸ ὁποῖον ἀπαντήσει στερεὸν μέρος προσκολλᾶται εἰς αὐτὸ καὶ συστελλόμενον κινεῖ μέρος τοῦ σώματος· ὡς ἐκ τῆς κινήσεως ταύτης ἄλλοι πόδες φθάνουσι κατὰ τὴν σειρὰν των τὸν πυθμένα, ἡ δὲ κίνησις αὕτη ἐξακολουθεῖ ἕως ὅτου ὁλόκληρον τὸ σῶμα τοῦ ἀστερίου ἐπανέλθῃ εἰς τὴν φυσικήν του θέσιν. Ὁ ἀστερίας τότε πορεύεται διὰ τακτικῆς καὶ ταχείας κινήσεως πρὸς τὸ τεμάχιον τοῦ ἰχθύος, τὸ ὁποῖον ὁ παρατηρητὴς ἔθεσεν ἐπίτηδες πρὸς τροφήν του, τὸ περισφύγγει μὲ τὰς ἀκτῖνάς του καὶ δὲν ἀργεῖ νὰ τὸ καταπίῃ. Δοκιμάζει δὲ περισσότερον κόπον ὁ ἀστερίας ὅταν προσβάλλῃ κεκλυσμένον ἐντὸς τοῦ ὀστράκου του ὀστρεῖδιον ἢ μύδιόν τι, διότι ὁ ἀστερίας δὲν περιμένει, καθὼς ἐπίστευον οἱ ἀρχαῖοι, νὰ ἀνοιχθῇ τὸ ὄστρακον καὶ οὕτω τὰ εἰσάξῃ αὐτὸς μίαν τῶν ἀκτίνων του καὶ ἀκολούθως ὅλον του τὸ σῶμα καὶ νὰ τὸ φάγῃ. Ἡ μέθοδός του συνίσταται εἰς τὸ νὰ τρίβῃ τὸν στόμαχόν του, ὅστις ἔχει τὸ σχῆμα μεμβρανώδους θυλακίου, ἔξω τοῦ ὀστράκου καὶ ἀκολούθως, εὑρίσκων τρόπον, νὰ εἰσαγάγῃ μεταξὺ τῶν δύο θυρίδων τοῦ ὀστρειδίου ναρκοτικόν τι ὑγρὸν, τὸ ὁποῖον ἀναγκάζει τὸ ὄστρακον νὰ ἀνοιχθῇ, σπρώχνων τότε δὲ ἐντὸς αὐτοῦ τὸν στόμαχόν του, τεντωμένον ὡς φοῦσκαν, καὶ περιτυλίσσων τὴν λείαν του, τὴν χωνεύει ἐντὸς τῆς ἰδίας της κόγχης.

Οἱ Ἀστερίαι καταστρέφουσιν, ἐκτὸς τῶν ἀκαθαρσιῶν τῆς θαλάσσης, μεγάλην ποσότητα ὀστρειδίων, ὥστε εἰς πολλὰ μέρη ὑπάρχουσιν ἐπιτόπιοι νόμοι, ἀπαγορεύοντες εἰς τοὺς ἁλιεῖς νὰ τοὺς ἐπαναρρίπτωσιν εἰς τὴν θάλασσαν προτοῦ νὰ τοὺς φονεύσωσιν. Τὴν ἀξίαν τῶν νόμων τούτων δυνάμεθα νὰ ἐπιδοκιμάσωμεν ἀναλογιζόμενοι ὅτι, ὁσάκις ὁ ἀργαλιὸς ἀνασύρεται φέρει μεθ' ἑαυτοῦ τόσον πολλοὺς, ὡς ἂν ὁ βυθὸς τῆς θαλάσσης νὰ ἦτον ἐστρωμένος ἐξ αὐτῶν, καὶ ὅτι ἕκαστος ἀστερίας εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ τοκετοῦ γεννᾷ χιλιάδας ὠῶν.

Ο ΛΙΘΟΣ ΕΙΣ ΤΟ ΜΕΣΟΝ ΤΟΥ ΔΡΟΜΟΥ

Εἰς χώραν πολὺ ἀπέχουσαν καὶ ἐν ἐποχῇ ἀπομεμακρυσμένῃ, εἰς τὸ κράτος τοῦ τιμίου δουκὸς Ὄθωνος, παρὰ τὸ χωρίον Ἰμελσμέρλη, νύκτα τινὰ εἰς στενὸν καὶ βαθὺ τοῦ δρόμου μέρος, ὀνομαζόμενον Δορνθίον, ὑψηλός τις ἄνθρωπος, ἐνδεδυμένος μακρὸν φόρεμα, κατεγίνετο σκάπτων μικρόν τινα λάκκον, εἰς τὸ μέσον ἀκριβῶς τοῦ δρόμου. Ὅταν ὁ λάκκος ἔγινε βαθὺς, ὅσον ὁ ἄνθρωπος ἤθελεν, ἐλθὼν οὗτος εἰς μίαν ἐκ τῶν πλευρῶν τοῦ δρόμου εὗρε μέγαν καὶ βαρὺν λίθον, τὸν ὁποῖον μετὰ πολλοῦ κόπου ἤρχισε νὰ κυλίῃ πρὸς τὸν λάκκον. Ἀφοῦ ἔφερεν αὐτὸν πλησίον ἐξῆξεν ἐκ τοῦ φορέματός του κάτι, ἴσον μὲ πορτοκάλλιον, ἔθεσεν αὐτὸ ἐντὸς τῆς ὀπῆς, ἐκύλισεν ἐπ' αὐτῆς τὸν μέγαν λίθον καὶ ἀνεχώρησε μετὰ σπουδῆς.

Τὴν ἀκόλουθον πρωΐαν γεωργός τις, διερχόμενος διὰ τοῦ δρόμου ἐκείνου, ἔφθασεν εἰς τὸ μέρος ὅπου ἦτο ὁ λίθος, ἐπὶ τοῦ ἁμαξίου του, καὶ,

— Ὦ, ἀθλιότης, ἐφώναξε. Τί ἄνθρωποι ὑπάρχουσιν εἰς τὸν κόσμον! Ἐδῶ, ἀκριβῶς

εἰς τὸ μέσον τοῦ δρόμου ὑπάρχει ὁ μέγας οὗτος λίθος καὶ κἀνείς ἀπὸ τοὺς διαβάτας δὲν ἐφρόντισε νὰ τὸν παραμερίσῃ, διὰ νὰ μὴ προσκόπτῃ εἰς αὐτὸν ὅστις περνᾷ. Ταῦτα λέγων διῆλθεν ὅπως ἠδύνατο, καί, μεμψιμοιρῶν καθ' ὅλην τὴν ὁδὸν διὰ τὴν ἀμέλειαν τῶν κατοίκων τῆς Ἰμμελσμέλης, ἔφθασεν εἰς τὸν οἰκόν του καὶ εἶπεν εἰς τὴν γυναῖκα καὶ εἰς τὰ παιδιά του ὅτι ὁ δοὺξ ἔπρεπε νὰ γινώσκῃ τί εἴδους λαὸν κυβερνᾷ.

Μετὰ τὸν γεωργὸν διήρχετο ἀπὸ τὸν δρόμον ἐκεῖνον κομψευόμενός τις ἱππότης, φορῶν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ὡραῖον καὶ κυματίζον πτερὸν καὶ ἔχον κρεμαμένην εἰς τὸ πλευρόν του λαμπρὰν σπάθην, κροτοῦσαν ἐν ὅσῳ ἐβάδιζεν, ἐνῷ αὐτὸς ἐτραγῴδει ὅσον ἐπεριπάτει, ὁ νοῦς του ὠνειροπόλει τόσον, ὥστε, μὴ παρατηρήσας τὸν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δρόμου λίθον, ἐσκόνταψεν εἰς αὐτὸν καὶ ὀλίγον ἔλειψε νὰ πέσῃ καὶ νὰ καταπληγωθῇ τὸ πρόσωπόν του. Σκοντάψας διέκοψε τὸ ᾆσμά του καὶ μεθ' ὀργῆς ἀνεβόησε:

— Τί ἄθλιοι καὶ ξηροκέφαλοι ἄνθρωποι! νὰ ἀφίνωσι τόσον μεγάλον βράχον εἰς τὸ μέσον τοῦ δρόμου καὶ νὰ προσκρούῃ εἰς αὐτὸν πᾶς εὐγενής.

Ταῦτα λέγων ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του. Μετ' αὐτὸν ἔφθασεν εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν συνοδεία ἐμπόρων μὲ διάφορα φορτεῖα πραγματειῶν ἐπὶ ἵππων καὶ ἡμιόνων, μεταβαινόντες εἰς τὴν πόλιν. Ὅταν ἐπλησίασαν εἰς τὸν λίθον ἡ διάβασις ἦτο τόσον στενὴ ὥστε ἐκινδύνευε νὰ μὴ χωρῶσιν. Εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπε:

— Τί λίθος εἶναι οὗτος εἰς τὸ μέσον τοῦ δρόμου; Ὁ δρόμος εἶναι τόσον περαστικὸς καὶ ὅμως κἀνεὶς δὲν παραμερίζει τὸν λίθον. Πόσον ἀξιέπαινοι εἶναι οἱ ἄνθρωποι τοῦ τόπου ἐδῶ!

Ἐνῷ δὲ οὗτος ἔλεγε ταῦτα, καθεὶς διέβαινε καὶ ἐξηκολούθει τὴν ὁδόν του.

Οὕτως ὁ λίθος ἔμενεν εἰς τὸ μέσον τοῦ δρόμου ἐκείνου ἀμετακίνητος ἐπὶ τρεῖς ὁλοκλήρους ἑβδομάδας, ἤτοι τὰς τρεῖς τελευταίας ἑβδομάδας τοῦ Ὀκτωβρίου. Ἕκαστος δὲ διαβάτης κατηγόρει τοὺς ἄλλους ὅτι δὲν παραμερίζουσι τὸν λίθον, ἀλλ' αὐτὸς δὲν ἐπεχείρει νὰ τὸν μετακινήσῃ.

Ἀφοῦ ἀπέρασαν τρεῖς ἑβδομάδες ἀφότου ὁ ὑψηλὸς ἄνθρωπος μὲ τὸ μακρὺ φόρεμα ἔθεσεν, ὡς εἴδομεν, τὴν νύκτα τὸν λίθον ἐκεῖνον, ὁ δοὺξ προσεκάλεσε τοὺς κατοίκους τῆς Ἰμμελσμέλης νὰ συναθροισθῶσιν εἰς τὴν θέσιν Θορνθίου διότι ἤθελε νὰ τοῖς ὁμιλήσῃ. Ἀφοῦ ἔφθασεν ἡ προσδιορισθεῖσα ὥρα, πολλοὶ ἄνθρωποι ἔσπευσαν νὰ μεταβῶσιν εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο, καὶ μεταξὺ αὐτῶν ἦσαν καὶ δύο ἐκ τῆς συνοδείας ἐκείνης τῶν ἐμπόρων. Ὧν ὁ εἷς εἶπεν:

— Ἐλπίζω ὅτι σήμερον ὁ Κ. Δοὺξ θὰ γνωρίσει τί ὀκνηρὸς εἶναι ὁ λαός μας.

— Εἶναι αἰσχύνη, ἀπήντησεν ὁ ἄλλος.

Ἐν τούτοις ὁ ἦχος τῆς σάλπιγγος ἤχησε καὶ ὅλοι ἔστρεψαν τὰ βλέμματά των πρὸς τὸ μέρος τοῦ φρουρίου, ἐξ οὗ πολλοὶ ἔφιπποι ἤρχοντο. Ὁ Δοὺξ διηυθύνθη πρὸς τὸ στένωμα, ὁ δὲ λαὸς συνηθροίσθη ἄνω ἀπὸ τὰς πλευρὰς τοῦ δρόμου. Τότε ὁ Ὄθων, καταβὰς ἀπὸ τοῦ ἵππου του, ἤρξατο νὰ ὁμιλῇ, ἔχων ἐπὶ τῶν χειλέων μειδίαμα.

— Λαέ μου, εἶπεν, εἰξεύρετε ὅτι ἀγαπῶ νὰ σᾶς δίδω ἀπό καιροῦ εἰς καιρὸν ἓν μάθημα, κατὰ παλαιόν τινα τρόπον, καὶ διὰ τοιοῦτον μάθημα σᾶς προσεκάλεσα σήμερον ἐδῶ ὅλους. Τὸν λίθον τοῦτον εἰς τὸ μέσον τοῦ δρόμου ἔθεσα ἐγὼ μὲ τὰς χεῖράς μου καὶ ἐπὶ τρεῖς ὁλοκλήρους ἑβδομάδας οὐδεὶς διαβάτης εὑρέθη νὰ τὸν μετατοπίσῃ, ἐνῷ εἷς ἕκαστος ἐξ αὐτῶν κατηγόρει τοὺς γείτονάς του ὅτι δὲν τὸν ἐκβάλλουσιν ἐκ τοῦ μέσου τοῦ δρόμου.

Ἀφοῦ εἶπε ταῦτα, ἔκυψε, καὶ λαβὼν τὸν λίθον ἐκύλισεν εἰς τὴν ἄκραν. Ὑπ' αὐτὸν τότε ἐφάνη μικρὸς λάκκος, καὶ ἐντὸς τοῦ λάκκου κομβόδεμα περιέχον μικρὸν δερμάτινον σάκκον. Ταῦτο ὁ Δοὺξ, λαβὼν ἀπὸ τῆς γῆς, ἐσήκωσεν ὑψηλά, ὅπως πάντες δυνηθῶσι ν' ἀναγνώσωσι τὰ μεγάλα ἐπ' αὐτοῦ γράμματα, λέγοντα οὕτω:

«Δι' ἐκεῖνον ὅστις μετατοπίσει τὸν λίθον.»

Τότε ἔλυσε τὸ κομβόδεμα καὶ ἀνέστρεψε τὸ σακκίδιον ἐπὶ τοῦ λίθου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔπεσαν 20 χρυσᾶ νομίσματα, προξενήσαντα λεπτὸν καὶ διαπεραστικὸν ἦχον.

Ταῦτα ἰδὼν ὁ εἷς τῶν ἐμπόρων, εἶπεν εἰς τὸν σύντροφόν του,

— Οὔμφ!

Καὶ ὁ ἄλλος παρατηρήσας αὐτὸν ἀπήντησεν,—Οὔμφ!

Ὁ δὲ Δοὺξ, ἰδὼν κύκλῳ μετὰ μειδιάματος εἶπε:

— Λαέ μου, ἐνθυμεῖσθε τὸν λίθον εἰς τὸ μέσον τοῦ δρόμου.

ΟΜΜΑΤΟΥΕΛΙΑ

Ὅτε κατὰ πρῶτον τὰ ὀμματοϋέλια ἔγιναν κοινὰ ἐθεωρεῖτο εὐγένεια νὰ τὰ φοροῦσι καὶ ἤρχισαν νὰ τὰ φέρωσι καὶ αὐτοὶ ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι δὲν εἶχον τὴν ἐλαχίστην αὐτῶν ἀνάγκην. Ἐν Ἱσπανίᾳ μάλιστα ἡ συνήθεια κατέστη γενικὴ καὶ κατήντησε μέρος ἀναγκαῖον τῆς ἐνδυμασίας. Ἡ ἄλογος αὕτη τῶν ὑελίων κατάχρησις σκοπὸν εἶχε νὰ κάμῃ τοὺς φοροῦντας αὐτὰ νὰ φαίνωνται σοβαρώτεροι καὶ ἐπομένως νὰ σύρῃ τὸ σέβας καὶ τὴν ὑπόληψιν τῶν ἄλλων.

Καὶ αἱ γυναῖκες προσέτι ἤρχισαν νὰ φορῶσιν αὐτὰ, ὅσον δὲ νέαι, ὅσον ὡραῖαι καὶ ἂν ἦσαν, δὲν ἔκριναν καλὸν νὰ μὴ προσθέσωσι καὶ ταῦτα εἰς τὸν σωρὸν τῶν κοσμημάτων των.

Νέος τις μοναχὸς ἐνεργήσας διὰ τῆς ἐπιρροῆς τῆς οἰκογενείας του νὰ κερδήσῃ τὸ μοναστήριόν του οἰκίαν τινὰ σπουδαίαν, ἐνόμισεν ὅτι ἐλευθεριώτατα ἀντημοίφθη, ὅτε ὁ ἡγούμενος, ἐναγκαλισθεὶς αὐτὸν, εἶπε πρὸς αὐτὸν εἰς ἔνδειξιν εὐγνωμοσύνης, «Ἀδελφὲ, φόρεσε ὑελία.»

Τὸ μέγεθος τῶν ὑελίων ἦτο ἀνάλογον μὲ τὴν τάξιν τοῦ φέροντος αὐτά. Οἱ εὐγενεῖς ἐκ τῶν Ἱσπανῶν ἐφόρουν μεγάλα, ὅσον μία χεὶρ ἀνθρώπου!

Ὁ Μαρκήσιος Ἀστόργης, ἀντιβασιλεὺς τῆς Νεαπόλεως, διατάξας νὰ κατασκευάσωσι τὴν εἰκόνα του μαρμαρίνην, ἰδιαιτέρως ἐφρόντισε τὴν προσοχὴν τοῦ γλύπτου, νὰ μὴ λησμονήσῃ τὰ ὡροῖά του ὀμματοϋέλια!

ΚΗΠΟΣ ΠΑΙΔΩΝ

Ἀπὸ καιροῦ ἤδη ἤρχισε νὰ ἐξαπλοῦται παρὰ τοῖς πεπολιτισμένοις λαοῖς τῆς Εὐρώπης νέον σύστημα ἀνατροφῆς τῶν παιδίων, γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα «κῆπος παίδων,» οὗ ἐπινοητὴς εἶναι ὁ Γερμανὸς Φραίβελος καὶ περὶ τοῦ ὁποίου μαθητής τις τοῦ ἐπινοητοῦ γράφει τὰ ἑπόμενα.

«Εἰς τὴν ἀγωγὴν τῶν παίδων ἡ εὐεξία τοῦ σώματος εἶναι τόσον ἀπαραίτητος ὥστε ἡ σωματικὴ γυμνασία πρέπει πάντοτε νὰ ἦναι μία τῶν βάσεων παντὸς ὀρθοῦ συστήματος ἀνατροφῆς. Τὴν σωματικὴν ταύτην γυμνασίαν λαβὼν ὁ Φραίβελος ὡς ἀφετηρίαν τοῦ συστήματός του, ἐπενόησε διάφορα παιγνήδια, διὰ τῶν ὁποίων ἐνῷ παίζουσι τὰ παιδία νὰ γυμνάζωνται τὰ μέλη καὶ οἱ μυῶνες τῶν σωμάτων αὐτῶν. Ὅλα δὲ ταῦτα τὰ παιγνήδια ἔχουσιν ἕκαστον τὸ ᾄσμά του τονισμένον εἰς ὡραίαν μουσικὴν καὶ τὰ μικρὰ ψάλλουσιν αὐτὸ ἐνῷ παίζουσιν. Ἀπαιτεῖται δὲ ἡ διδάσκαλος νὰ προσέχῃ πολὺ, ὅπως ὅλαι αἱ κινήσεις γίνωνται ἐν τάξει καὶ ὅπως τηρῆται ὁ ἀκριβὴς χρόνος τῆς μουσικῆς.

Θεωρῶν ὅτι καὶ αὐτὰ τὰ νήπια, ἅμα γίνωσιν ἱκανὰ νὰ δίδωσι προσοχήν τινα εἰς τὰ περὶ αὐτὰ, ἀπαιτοῦσι κάτι διὰ νὰ παίζωσι μὲ τὰς χεῖράς των· ὁ Φραίβελος ἤρχισε τὸ σύστημά του ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀρχὴν, δώσας εἰς τὰ νήπια ἀθύρματα (παιγνήδια,) διὰ τῶν ὁποίων ὅσον μεγαλώνουσι τόσον νὰ σκέπτωνται.

Τὸ πρῶτον ἄθυρμα, τὸ διδόμενον εἰς τὰ παιδία τὰ τριετῆ περίπου, εἶναι κύβος διῃρημένος εἰς ὀκτὼ κύβους μικροτέρους καὶ τεθημένος ἐντὸς θήκης, εἰς τὴν ὁποίαν ἐφαρμόζεται ἀκριβῶς. Διὰ τούτου τὰ μικρὰ διδάσκονται τὰ πρῶτα ὡρισμένα μαθήματά των, ὡς πρὸς τὰ σχήματα, τοὺς ἀριθμοὺς, τὴν τάξιν καὶ τὴν σύνθεσιν. Μανθάνουσι πρόσθεσιν, ἀφαίρεσιν, πολυπλασιασμὸν καὶ διαίρεσιν, ἔχοντα τὰ πράγματα αὐτὰ ἐνώπιόν των. Διδάσκονται νὰ διακρίνωσι τὸν κύβον ἀπὸ ἄλλα σχήματα πλησίον των, νὰ γινώσκωσι τὰς γραμμὰς καὶ τὰς γωνίας ἐπὶ τῶν πλευρῶν των, νὰ διακρίνωσι τὰς καθέτους γραμμὰς καὶ τὰς ὁριζοντίους, νὰ κατασκευάζωσι διάφορα σχήματα χρήσιμα ἢ κοσμήματα μὲ τοὺς ὀκτὼ κύβους των καὶ προσέτι νὰ φαντάζωνται καὶ ἐκτελῶσι μόνα των σχήματα χωρὶς νὰ ἀκολουθῶσι τὰς ἰδέας τῆς διδασκάλου· καθότι ἀφοῦ ἐπί τινα καιρὸν τὰ παιδία ὁδηγηθῶσιν, ἀκολούθως ἀφίνονται μόνα νὰ σχηματίζωσιν ὅ,τι θέλουσιν, ἡ δὲ διδασκάλισσα μόνον δεικνύει τὰ σφάλματα, τὰ εἰς τὴν τάξιν τῆς κατασκευῆς ἢ τὴν ἀνακρίβειαν τοῦ σχήματος, τὰ ὁποῖα βλέπει εἰς τὰ θουμάσια πράγματα, ὅσα τὴν προσκαλοῦσι νὰ περιεργασθῇ.

Μετὰ τοῦτο δίδεται ἄλλο ἄθυρμα, κύβος διῃρημένος εἰς ὀκτὼ ἐπιμήκη παραλληλόπλευρα. Τὰ αὐτὰ μαθήματα ἐπαναλαμβάνονται καὶ διὰ τούτου, τὸ ὁποῖον παρέχει πολὺ

μεγαλητέραν εὐκολίαν πρὸς κατασκευὴν διαφόρων σχημάτων.

Ἀκόλουθον ἄθυρμα εἶναι πολὺ μεγαλήτερος κύβος, διηρημένος εἰς εἴκοσιν ἑπτὰ μικροτέρους, τρεῖς ἐκ τῶν ὁποίων ὑποδιαιροῦνται ἐκ γωνίας εἰς γωνίαν, εἰς δύο τριγωνικὰ σώματα ἕκαστος. Τὸ ἄθυρμα τοῦτο παρέχει εἰς τὰ παιδία τὰ μέσα νὰ προχωρήσωσιν εἰς τὰ μαθήματά των καὶ εἰς τὰς κατασκευάς των, κατασκευάζοντα τὰ οἰκίδιά των τὰς ἐκκλησίας των καὶ τὰ ἄλλα των κτίρια ἐντελέστερον.

Ἔτι προχωροῦντα λαμβάνουσιν ὡς ἄθυρμα μέγαν κύβον διηρημένον εἰς εἴκοσιν ἑπτά, οὐχὶ κύβους ἀλλὰ ἐπιμήκη. Τρία ἐκ τῶν εἴκοσι ἑπτὰ τούτων εἶναι ὑποδιηρημένα κατὰ μῆκος των, εἰς δύο παραλληλεπίπεδα ἕκαστον, καὶ τρία ἄλλα εἰς δύο τετράγωνα, ὄντα τὸ ἥμισυ τοῦ ἐπιμήκους.

Ἕκαστος παρατηρεῖ ὅτι τὰ ἀθύρματα ταῦτα ὁδηγοῦσι τὰ παιδία βῆμα πρὸς βῆμα ἐκ τοῦ πρώτου κανόνος τῆς ἀριθμητικῆς μέχρι τῆς ἐξαγωγῆς τῆς τετραγωνικῆς καὶ κυβικῆς ρίζης καὶ τῶν δεκαδικῶν κλασμάτων. Εἰς τὴν γεωμετρίαν ἀπὸ τὴν ἁπλῆν σφαῖραν ἀπὸ τὸν κύβον καὶ τὸν κύλινδρον, μανθάνουσι νὰ γινώσκωσι καὶ νὰ κατασκευάζωσι τὰ μᾶλλον περίπλοκα καὶ δύσκολα γεωμετρικὰ σχήματα. Καὶ τοῦτο ἀνευ τῆς παραμικρᾶς πιέσεως ἢ παραβιάσεως τῆς μνήμης των, ἀλλ' ἁπλῶς διὰ τῆς συνηθείας καὶ τῆς ἀκαταπαύστου χρήσεως τῶν ἀθυρμάτων. Καὶ εἰς τὴν σύνθεσιν προσέτι ἡ πρόοδος εἶναι βαθμιαία, ἀρχίζουσα ἀπὸ τὴν θέσιν ἑνὸς πλίνθου ἐπὶ ἄλλου καὶ καταντῶσα εἰς κατασκευὰς οἰκιῶν, μνημείων, ἐκκλησιῶν, δι' ὧν τὰ παιδία ἐξοικειοῦνται μὲ μηχανικὰ ἀντικείμενα.

Ἤδη στρέφω τὸν λόγον περὶ τῶν ἀσχολιῶν τοῦ τῶν παίδων κήπου, αἱ ὁποῖαι οὐδὲν ἄλλο σκοπεύουσιν ἢ τὴν ἀνατροφὴν τῶν παίδων· καίτοι δὲ τὸ παιδίον δὲν παρατηρεῖ τοῦτο, καὶ πραγματικῶς τὸ μικρὸν οὐδὲν γινώσκει περὶ τῆς ἀνατροφῆς, ὅμως παρακινούμενον ὑπὸ τῆς δραστηριότητος τοῦ φροντίζοντος περὶ αὐτοῦ, πάντοτε ἀσχολεῖται εἰς κἄτι. Χρέος δὲ τῆς διδασκάλου εἶναι νὰ παρατηρῇ μετὰ προσοχῆς τὰ πάντα, καὶ κυρίως νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς τὸ νόημα τοῦ παιγνηδίου τοῦ παιδίου καὶ νὰ τὸ διευθύνῃ χρησίμως.

Ὁ Φραίβελος διετείνετο ὅτι μία ἐκ τῶν ἀρχῶν, ἐφ' ὧν τὸ σύστημά του ἐβασίζετο ἦτο ὅτι «τὸ παιγνήδιον εἶναι τὸ ἔργον τοῦ παιδίου» καὶ ὅσοι ἔστρεψαν τὴν προσοχήν των καὶ ἐμελέτησαν τὰ παιγνήδια καὶ τὰς ἐνασχολήσεις τῶν παιδίων, πιστεύοντες ὅτι ὑπάρχει βαθύ τι νόημα εἰς αὐτά, παρετήρησαν βεβαίως ὅτι ὅλαι αἱ ἔννοιαι τῶν μικρῶν εἶναι ἰδεώδεις καὶ ὅτι ταῦτα παίζουσι πάντοτε ὅ,τι δὲν εἶναι καὶ οὐδέποτε ὅ,τι εἶναι. Πολλάκις ἐνεργοῦσιν ὡς εἰ ἦσαν ἄνδρες ἢ γυναῖκες· τὸ ἓν γίνεται «πατέρας» τὸ ἄλλο «μητέρα,» τὸ ἄλλο «νενέ,» ἄλλοτε μετέρχονται διάφορα ἐπαγγέλματα, πράττουσι πᾶν ἔργον ἀπὸ τὸ τοῦ ἱερέως μέχρι τοῦ λαχανοπώλου· ἄλλοτε πάλιν γίνονται πρόβατα, κάμηλοι, ἤτοι ὅπως οἱσδηλατηθῶσιν. Παρατηροῦντες βλέπομεν ὅτι σχηματίζουσι σχολεῖον, κτίζουσιν οἶκον, ψήνουσι φαγητὰ καὶ δοκιμάζουσιν ὅλας τὰς τέχνας, πάντοτε ὅμως κινοῦνται ὑπὸ τοῦ ἰδεώδους, καὶ πάντοτε ἀρέσκονται νὰ γίνωνται ὅ,τι δὲν εἶναι.

Πλὴν τί τὸ παιδίον διὰ πάντων τούτων πράττει; Οὐδὲν ἄλλο ἢ γυμνάζει τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχήν του ταυτοχρόνως καὶ ἀνατρέφει αὐτὸ ἑαυτὸ εἰς ὅλα τὰ οὐσιώδη τῆς ζωῆς μαθήματα. Ἀνωτέρω ἀνέφερα περὶ τῶν παιγνηδίων, τῶν ἀφορώντων τὴν σωματικὴν γυμνασίαν, ἀλλὰ τὸ παιδίον παίζον μόνον του γυμνάζεται καὶ διανοητικῶς. Ὁ τῶν παίδων κῆπος ἁπλῶς ὁρίζει καὶ διευθύνει σκοπίμως τὴν διανοητικὴν καὶ ἄτακτον ταύτην ἐνέργειαν. Δίδομεν ἀπόλυτον ἐλευθερίαν εἰς τὸ ἰδεῶδες καὶ τὴν φαντασίαν τοῦ παιδίου, ἀλλὰ μεθ' ἡμῶν μανθάνει τὴν ἀξίαν τῆς μαθηματικῆς ἀκριβείας καὶ ἀποκτᾷ ἐπιδεξιότητα. Μέγεθος, σχῆμα, τάξις, ἀναλογία, σχέσις, εἶναι ἔννοιαι τὰς ὁποίας ἀνεπαισθήτως ἀποκτᾷ διά τινων ἐκ τῶν ἐνασχολήσεων, τὰς ὁποίας ἐν συντόμῳ ἀπαριθμοῦμεν ὡς ἕπεται.

Ἡ πρώτη ἀσχολία, ἣν ἀναφέρομεν, διὰ τὴν ἁπλότητα αὐτῆς μᾶλλον καὶ τὴν τάξιν, τὴν ὁποίαν κατέχει, οὖσα εἰσαγωγὴ εἰς τὰς ἑπομένας, παρὰ διὰ τὴν ἀξίαν της, εἶναι ἡ τῶν ξυλαρίων. Ἡ ἀσχολία αὕτη εἶναι εὐκολωτάτη. Εἰς ἕκαστον παιδίον δίδονται μερικὰ ξυλάρια, τριῶν ἢ τεσσάρων δακτύλων μῆκος ἔχοντα, στρογγυλὰ καὶ καθαρά, ἡ δὲ μήτηρ ἢ ἡ διδάσκαλος ὁδηγεῖ τὰ μικρὰ νὰ σχηματίζωσι τὰς διαφόρους γεωμετρικὰς γραμμάς, τὰς γωνίας, τὰ τρίγωνα, τὰ τετράγωνα καὶ ὅλα τὰ εὐθύγραμμα γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου. Προσέτι ἀστέρες καὶ σχήματα διάφορα δυνατὸν νὰ σχηματίζωνται δι' ἀριθμοῦ

τινος τοιούτων ξυλαρίων· πλὴν ἅμα τὰ παιδία μάθωσι νὰ μεταχειρίζωνται τὰ νέα των ἀθύρματα πρέπει νὰ ἀφίνωνται ἐλεύθερα εἰς τὴν χρῆσίν των καὶ μόνον ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν ἡ δι' ἀσκάλισσα νὰ δίδῃ συμβουλὴν εἰς αὐτὰ ὅταν τὸ κρίνῃ ἀναγκαῖον.

Εἰς τὰ ξυλάρια ἀκολούθως προσθέτονται καὶ μερικὰ πίσα καὶ δι' αὐτῶν τὰ παιδία παίζουσι διαφοροτρόπως. Τὰ ἕτοιμα ἀθύρματα συνήθως μόνον ὀλίγας ἡμέρας θεωροῦνται ὑπὸ τῶν παιδίων καλά, μετὰ ταύτας δὲ τὰ θραύωσι διὰ νὰ ἴδωσι τί ἔχουσιν ἐντὸς, ἢ ἁπλῶς διὰ νὰ τὰ θραύσωσιν. Ὁ Φραίβελος συνεβούλευε νὰ κάμωσι μόνα των τὰ ἀθύρματά των, καὶ, κατασκευάζοντα αὐτὰ, νὰ γυμνάζωσι τὴν ἐφευρετικήν των δύναμιν καὶ τὴν καλαισθησίαν των. Ὅ,τι κατασκευάσωσι μόνα των εἶναι διατεθειμένα καὶ νὰ φυλάττωσι μᾶλλον ἢ νὰ θραύωσιν αὐτό.

Μετὰ τοῦτο ἔρχονται τὰ μαθήματα τῆς πλαστικῆς. Τὸ δὲ καλλίτερον ὑλικὸν εἶναι ὁ πλαστικὸς πηλὸς, ἐκτὸς τοῦ ὁποίου χρειάζεται καὶ ἐργαλεῖόν τι ἐκ σκληροῦ καὶ καθαροῦ ξύλου. Τὸ ἐργαλεῖον τοῦτο ὁμοιάζει μὲ μολυβδοκόνδυλον, ἔχον τὴν μίαν ἄκραν πεπλατυσμένην καὶ τὴν ἄλλην ὀξεῖαν. Μία ἐμπροσθοποδιὰ καὶ ἓν μανδύλιον εἶναι ἀρκετὰ νὰ προφυλάττωσι τὰ φορέματα τῶν παιδίων ἀπὸ τὴν λευκὴν κόνιν, ἥτις ἄλλως εὐκόλως καθαρίζεται.

Λαμβάνουσα ἔμπροσθέν της τὸν πλαστικὸν πηλὸν ἡ διδασκάλισσα, δίδει εἰς ἕκαστον μαθητήν της ὀλίγον καὶ παραγγέλει αὐτὸν νὰ κατασκευάσῃ σφαῖραν. Ἀπὸ τὴν κατασκευὴν ταύτης πρέπει νὰ ἀρχίζωσιν αἱ διδασκάλισσαι πάντοτε, καθότι ἡ σφαῖρα εὐκόλως μεταποιεῖται εἰς πᾶν ἄλλο καὶ καθότι πάντοτε χρειάζεται. ἀφετηρία τις καὶ μάλιστα εἰς τὰ παιδία. Διὰ τῆς πλαστικῆς τὰ μικρὰ διασκεδάζουσι διδασκόμενα καὶ ταχέως κατορθοῦσι νὰ σχηματίσωσι πουλάκια, ἀγγεῖα καὶ ὅ,τι φαντασθῶσιν.

Ἄλλη ἐνασχόλησις ἀκόλουθος εἶναι νὰ πλέκωσι τὰ μικρὰ ψάθας, ἢ νὰ διπλώνωσι καὶ κόπτωσι χαρτία. Τὸ νὰ πλέκωσι ψάθας εἶναι πολὺ εὐχάριστον, μάλιστα εἰς μικρὰ κοράσια. Ἡ ψάθα εἶναι φύλλον χρωματισμένου ὡραίου χάρτου, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνοίγονται γραμμαὶ ἐξ ἴσου ἀπέχουσαι ἀπ' ἀλλήλων, κάθετοι εἰς τὰς δύο πλευρὰς καὶ παράλληλοι εἰς τὰς δύο ἄλλας, αἱ τέσσαρες πλευραὶ τοῦ χάρτου μένουσιν ὡς περιθώριον. ἔχουσαι ἑνὸς δακτύλου πλάτος διὰ νὰ κρατῆται καλῶς τὸ ὅλον. Λωρίδες ἐκ τοῦ ἰδίου χάρτου, ἀλλὰ χρώματος ἄλλου, καὶ ξυλάριον λεπτὸν, ἔχον σχίσμα διὰ νὰ συλλαμβάνῃ τὴν ἄκραν τῆς λωρίδος καὶ ὀνομαζόμενον βελόνη, δίδονται εἰς τὰ παιδία τὰ ὁποῖα περῶσι τὰς λωρίδας ἀπὸ τὰς γραμμὰς τοῦ χάρτου ἐναλλὰξ ἐκ τῶν ἄνωθεν πρὸς τὰ κάτω καὶ ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω καὶ ἀκολούθως ἀντιστρόφως ἕως τελειώσωσι τὴν ψάθαν. Αὕτη εἶναι ἡ πρώτη καὶ ἁπλουστάτη μορφὴ, μύρια δὲ σχήματα δυνατὸν νὰ ἐπινοηθῶσι καὶ ἐκτελεσθῶσιν.

Πρὸς τούτοις ἔχομεν κοψίματα καὶ διπλώματα χαρτίων διάφορα τὰ ὁποῖα, ὅσον καὶ ἂν περιγράψωμεν, πρέπει τις νὰ ἴδῃ διὰ νὰ ἐννοήσῃ· μόνον λοιπὸν προσθέτω ὅτι μὲ τὸν αὐτὸν τρόπον διδάσκομεν τὰ μαθητάριά μας, ἀνάγνωσιν, γραφὴν καὶ σχέδιον. Διὰ νὰ τὰ διδάξωμεν ἀνάγνωσιν τοῖς δίδομεν κατὰ πρῶτον χρωματισμένα τεμάχια χαρτονίων διαφόρων σχημάτων, τινὰ ἐκ τῶν ὁποίων εἶναι ἡμικύκλια· διὰ τούτων μανθάνουσι νὰ σχηματίζωσι τὰ γράμματα καὶ νὰ ἀρχίζωσι συλλαβισμὸν τῶν ἁπλουστάτων λέξεων. Ἀκολούθως δίδομεν εἰς αὐτὰ ἕτοιμα ἐκ χαρτονίου γράμματα καὶ δι' αὐτῶν μανθάνουσι τὸν συλλαβισμόν. Μετὰ τοῦτο ἀναγινώσκουσιν εἰς βιβλία.

Διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου μανθάνουσι νὰ γράφωσι καὶ νὰ σχεδιάζωσιν. Εἰς τὸ ἓν τῆς πλακὸς αὐτῶν μέρος χαράττομεν μικρὰ τετράγωνα, ἐπάνω εἰς τὰ ὁποῖα μανθάνουσι νὰ σύρωσι τὸ κονδύλιόν των ἀπὸ ἓν εἰς ἄλλο καὶ ἀκολούθως εἰς ἄλλο τετραγωνίδιον καὶ οὕτως ἀποκτῶσιν εὐχέρειαν εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ κονδυλίου, μανθάνοντα νὰ γράφωσι καὶ νὰ σχεδιάζωσιν.

Εἰς τὸ σύστημα τοῦτο τὰ πάντα ἐπὶ μιᾶς ἀρχῆς ἁπλουστάτης καὶ μαθηματικωτάτης, ὡς βλέπομεν, βασίζονται· εἶναι δὲ αὕτη νὰ βοηθηθῶσι τὰ παιδία, νὰ ἀναπτύξωσι μόνα των τὰς σωματικάς των καὶ διανοητικὰς δυνάμεις, καὶ οὐχὶ νὰ **βιάζωνται.**»

Οὕτω τὰ σοφὰ ἔθνη φροντίζουσι περὶ ἐκπαιδεύσεως τῶν τέκνων των, ἀπὸ αὐτὸ τὸ λίκνον μελετῶντα καὶ εὑρίσκοντα τοὺς φυσικωτάτους πρὸς τοῦτο τρόπους. Ἐνῷ ἡμεῖς οὔτε κἂν νὰ σκεπτώμεθα περὶ τοιούτου τινὸς ἀκόμη ἠρχίσαμεν.

ΟΙ ΕΞΩΡΙΣΤΟΙ ΤΗΣ ΑΛΟΠΟΛΕΩΣ.

(Διήγημα τερπνότατον καὶ διδακτικότατον.)

ΚΕΦΑΛ. Α'.

ΣΚΗΝΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΛΠΙΟΣ

Τερπνὸς καὶ δροσερὸς ὁ ἄνεμος πνέων ἐκ νότου ἐθώπευε τὸ διαμέρισμα ἐκεῖνο τῶν Ἄλπεων, ὅπου εἶναι τὰ Τάνιθα ὄρη, εἰς τὴν ἐπισκοπὴν τῆς Ἀλοπόλεως. Ἐπὶ μυριάδων ἀνθέων τὰ διαυγῆ δάκρυα τῆς πρωϊνῆς δρόσου ἠκτινοβόλουν ὡς ἀδάμαντες, παίζοντα μὲ τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἤδη ἀνατείλαντος ἡλίου. Ἦτο πρωΐα τοῦ μηνὸς Μαΐου. Ἐπὶ τοῦ τάπητος τῆς τρυφερᾶς χλόης, ὁ σοβαρὸς ὁδηγὸς τοῦ πρὸς βόσκησιν ἐξελθόντος ποιμνίου ἐβάδιζεν, ἔχων τὸν μακρόθεν ἀκουόμενον κώδωνα κρεμάμενον περὶ τὸν τράχηλόν του καὶ συνωδεύετο ὑπὸ τῆς μαύρης ἀγελάδας, τῆς πωγονοφόρου αἰγὸς καὶ τῶν βελτζόντων προβάτων. Ἐκ τῶν βαθέων κοιλάδων ὑψοῦντο μικρὰ νέφη ἀτμοῦ λευκοῦ, τὰ ὁποῖα, ἀναλυόμενα εἰς μακρὰς ἡμιδιαφανεῖς γραμμάς, ὡμοίαζον μὲ πέπλους ἐξηπλωμένους ὑπεράνω τῶν δασωδῶν καὶ μελανῶν ἄκρων τῶν ὀρέων. Ἐξωχότητες δὲ γιγάντιαι ὕψωνον τὰς ὑπερηφάνους κορυφάς των μέχρις αὐτοῦ τοῦ γαλαζίου οὐρανοῦ.

Ἀνὴρ, ὑπερβὰς ἤδη τὴν μέσην ἡλικίαν, ἀλλ' εἰσέτι δραστήριος καὶ μὲ ἐξωτερικὸν δεικνύον αὐτὸν σεβάσμιον ἄνθρωπον, ἀνέβαινε μετὰ κόπου τὴν ἀτραπόν.

— Ὄχι! ἀνεφώνησε, σχεδὸν ἀποκεκμηκὼς ἐκ τοῦ κόπου, καταβιβάζων φορτεῖόν τι ἐκ τῶν ὤμων του καὶ ἐξαπλούμενος ἐπὶ τῆς χλόης.—Ὄχι! τοῦτο πραγματικῶς εἶναι ὄρος νὰ περασθῇ. Αἱ ὄρθιαι αὗται ἀναβάσεις ταχέως δεικνύουσι πόσον ἀδύνατα εἶναι τὰ μέλη τοῦ σώματος. Οἱ πόδες μου κλωνοῦνται, τὸ στῆθός μου πονεῖ καὶ οἱ βραχίονές μου ἐβάρυνον καὶ ἔχασον τὴν εὐκινησίαν των. Καὶ ὅμως ἄλλοτε ὁ δρόμος οὗτος μοὶ ἦτο διασκέδασις! Ναί, ναί, προσέθηκε μετὰ βραχεῖαν παῦσιν στρέφων τὰ ὄμματα πρὸς τὰ ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ὄρη, ναί μεγαλοπρεπὲς Βασμάνον καὶ σὺ φοβερὸν Γλοΐχλον! αἱ χιονοσκεπεῖς κορυφαί σας, δεικνύουσαι τὸν οὐρανόν, μοὶ ἐπενθυμίζουσιν ὅτι ἐπάνω εἶναι ἡ μόνη ἀληθὴς πατρίς μας, διότι ἐκεῖ κανεὶς Φιρμιανὸς ἀρχιεπίσκοπος δὲν δεσπόζει, μήτε μᾶς καταδιώκει μετὰ τῶν φίλων του ὡς ἐλάφους.

Ὁ ἄνθρωπος τότε, ὡς συνελθὼν εἰς ἑαυτὸν παρετήρησε μετὰ προσοχῆς καὶ φόβου πέριξ αὐτοῦ, καὶ σοὺτ! σιωπὴ, γέρων! εἶπε καθ' ἑαυτὸν, διότι, καίτοι μόνον τετράποδοι παρατηρηταὶ κινοῦνται πέριξ σου, δὲν εἶναι ἀδύνατον μεταξὺ αὐτῶν νὰ ἦναι κεκρυμμένος καί τις Ἰησουΐτης διὰ νὰ ἐξαλείψῃ ἀπὸ τὸ πρόσωπον τῆς γῆς τοὺς βδελυροὺς αἱρετικούς. Πλὴν ἀναμφιβόλως, προσέθηκε μετὰ περισσοτέρας ἀσφαλότητος, δεικνυομένης εἰς τὰ χαρακτηριστικά του, αὐτὰ τὰ περὶ ἐμὲ πλάσματα, τὰ ἐν τοῖς ἀγροῖς γεννώμενα καὶ θνήσκοντα, δὲν ὑπάρχουσιν ἄνευ Προστάτου.

Ἐγερθεὶς μετὰ ταῦτα καὶ παρατηρήσας μετὰ προσοχῆς καὶ ἐπὶ πολὺ ὅλα τὰ πέριξ, μεγαλοφώνως ἐφώνησεν, Αἰ, λοῦ! δὲν εἶναι ἐδῶ κανεὶς νὰ δείξῃ εἰς ἕνα κουρασιένον ὁδοιπόρον ἀναψυκτικὸν νερόν; Τὸ ἐπίστευον, ἐψιθύρισε καθ' ἑαυτὸν, ἅμα ὡς εἶδεν ὅτι ὄπισθεν βράχου τινὸς ἐπρόβαλε ποιμήν τις. Τὸ ἐπίστευον! ἔσο προσεκτικὸς Γεώργι', μολονότι ὁ ἄνθρωπος οὗτος δὲν φαίνεται τῶν παπάδων κατάσκοπος· καὶ ταῦτα λέγων διηυθύνθη πρὸς τὸν ποιμένα, ὅστις ἦτο εὔχαρις καὶ ρωμαλαῖος νεανίας.

— Αἶνος εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, εἶπεν ὁ ὁδοιπόρος, χαιρετῶν τὸν ποιμένα.

Ὁ ποιμὴν, ἀκούσας τὸν χαιρετισμὸν τοῦτον συνωφρυώθη, ἐνῷ πρὶν ἐδείκνυε προθυμίαν φιλικὴν, καὶ ξηρῶς ἀπήντησε:

— Καλὴ μέρα.

Καίτοι ὅμως ἡ ἀπάντησις τοῦ ποιμένος ἦτο ψυχρὰ, ὁ ὁδοιπόρος πολὺ ηὐχαριστήθη. Προσποιούμενος ἐν τούτοις βλέμμα ἐλεγκτι-

κὸν καὶ μὲ τόνον φωνῆς σύστηρὸν ἐξηκολούθησε :

— Πῶς ; δὲν εἶσαι σὺ καλὰς καθολικὸς διὰ νὰ εἰξεύρῃς ν' ἀποκριθῇς ὡς πρέπει εἰς τὸν χαιρετισμόν μου; Καὶ τί βλέπω; Μήτε ρ ο ζ ά ρ ι ο ν φορεῖς μήτε σ κ α π ο υ λ ά ρ ι ο ν, καθὼς διέταξαν οἱ κύριοί μας καὶ ἅγιοί μας ἱερεῖς.

— Ἐγὼ, κύριε, ἀπήντησεν ἀποτόμως ὁ ποιμὴν, εἶμαι ἀληθῶς χριστιανὸς καθολικὸς, καὶ μολονότι δὲν εἶμαι τέλειος, διότι οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰμὴ μόνος ὁ Θεὸς, πιστεύω ὅμως ὅτι εἶμαι πολὺ καλλίτερος ἀπὸ σὲ, ὁ ὁποῖος μεταχειρίζεσαι τὸ ὄνομα τοῦ Σωτῆρος χωρὶς ἀνάγκης καὶ ἐπομένως χωρὶς σεβασμοῦ.

— Τοῦτο τὸ ὁποῖον λέγεις δὲν εἶναι γέννημα τῆς κεφαλῆς σου, ἐσκέφθη ὁ γέρων μετὰ πολλῆς εὐχαριστήσεως. Ἐπεθύμουν πολὺ νὰ μάθω τὴν πηγὴν τῆς σοφίας ταύτης. Θέσας δὲ τὴν χεῖρά του κατὰ τρόπον εἰρηνικὸν ἐπὶ τοῦ ὤμου τοῦ ποιμένος, ὅστις ἤδη ἦτο θερμὸς ἐκ ζήλου, τῷ εἶπε : Μὴ εἶσαι ἀψίθυμος, ποιδί μου. Εἶμαι κατὰ πάντα σύμφωνος μὲ σὲ, ἀλλὰ δύνασαι νὰ μὲ κατακρίνῃς διότι ἠθέλησα νὰ σὲ δοκιμάσω ὀλίγον ; Δὲν ἤκουσες πόσον καταδιώκονται κάτω εἰς τὰς κοιλάδας ὅσοι Κύριόν των καὶ Ποιμένα γνωρίζουσι μόνον Ἐκεῖνον, ὅστις τὴν ψυχὴν Αὐτοῦ ἔθεσεν ὑπὲρ τῶν προβάτων, πῶς βασανίζονται καὶ σφαγιάζονται ὑπὸ τῶν φερόντων τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ, οἱ ὁποῖοι πράγματι οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ λύκοι ἅρπαγες μὲ ἔνδυμα πρυβάτου ; Ἀλλὰ διψῶ, δὲν ἔχεις ὀλίγον γάλα ;

Μετὰ τοὺς λόγους τούτους, οἱ δύο ἄνθρωποι διηυθύνθησαν πρὸς τὸν βράχον, ὄπισθεν τοῦ ὁποίου ὁ ποιμὴν εἶχε τὴν ἀποσκευήν του, καὶ ὁ τελευταῖος οὗτος ἐξαγαγὼν ἀγγεῖον μέγα προσέφερε μετὰ χαρᾶς εἰς τὸν ὁδοιπόρον τὸ περιεχόμενον γάλα. Ὁ ξένος, καὶ τοι διψῶν, ὡς προεῖπεν, ἀντὶ ἀμέσως νὰ λάβῃ τὸ προσφερόμενον καὶ νὰ πίῃ, ἔλαβε τὴν χεῖρα τοῦ νέου ποιμένος, ἣν εἶδε παραμερίζουσαν πρᾶγμά τι, κινῆσαν εἰς ἄκρον τὴν περιέργειάν του.

— Τί ; ἐφώνησε, μεταχειρίζεσαι βιβλίον διὰ σκέπασμα τῆς στάμνης ; Δός μοι νὰ τὸ ἴδω.

Ὁ ποιμὴν διστάσας ὀλίγον, προσέφερε τέλος τὸ βιβλίον εἰς τὸν ξένον.

— Ὁ ἀληθὴς Κῆπος τοῦ Παραδείσου, ὑπὸ Δ. Ἀρνώδου, εἶπεν ἀναγινώσκων ὁ ὁδοιπόρος καὶ θαυμάζων καθ' ὑπερβολὴν καθ' ἑαυτόν.—Ποῦ εὗρες τὸ βιβλίον τοῦτο ; ἠρώτησε τὸν ποιμένα.

— Τὸ ἠγόρασα· ἀπεκρίθη ὁ νεανίας μὲ εὔχαρι πρόσωπον.

— Διὰ νὰ σκεπάζῃς τὴν στάμναν σου ;

— Ὄχι. Τὸ ἀνεγίνωσκον μὲ πολλὴν προσοχὴν τὴν ὥραν καθ' ἣν ἐφώνησες καὶ τὸ ἔθεσα ἐκεῖ διὰ νὰ ἴδω τί τρέχει. Πάντοτε τὸ ἀναγινώσκω ὅταν εὑρίσκω καιρόν.

— Λοιπὸν εἰξεύρεις νὰ ἀναγινώσκῃς ; ἠρώτησεν ὁ ὁδοιπόρος, κάπως ἀμφιβάλλων.

Ὁ νέος ποιμὴν, ἀκούσας τὴν ἐρώτησιν ταύτην, ὀλίγον ἠρυθρίασε καὶ μετὰ μετριοφροσύνης ἀπήντησε :

— Μάλιστα, λίγον· μὲ πολὺν κόπον.

— Καλὰ κάμεις, καλέ μου νέε. Ἔμαθες τὸ ἓν ἐκεῖνο τὸ ἀπαραίτητον, τὸ ἐννοῶ ἐκ τῆς ἐκλογῆς τοῦ βιβλίου σου. Ὡς τὴν Μαρίαν ἐξελέξω τὴν ἀγαθὴν μερίδα. Ἀλλὰ ἔχεις καὶ τὸν θησαυρὸν ἐκεῖνον ἐκ τοῦ ὁποίου, ὁ καλὸς Ἀρνῶδος ἐξῆξε τὸν Κῆπον τοῦ Παραδείσου του ; Ἔχεις τὰς Γραφάς ;

Ὁ νέος ποιμὴν ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν καὶ ἁρπάσας βιαίως τὸ βιβλίον του ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ ὁδοιπόρου ἀνέκραξεν :

— Ὁ ἀστυνόμος τῆς Βερφένης ἔρχεται· καὶ ἐμπορεῖ νὰ μὲ συλλάβῃ ἂν ἴδῃ τὸ βιβλίον.

— Ποῖος , . . . τί ; . . . ὁ ἀστυνόμος τῆς Βερφένης λέγεις ; . . . ἠρώτησεν ὁ ξένος, ὠχριάσας καὶ σχεδὸν τρέμων.

— Μάλιστα, ἀπήντησεν ὁ ποιμήν. Ἰδοὺ πλησιάζουσιν ὡπλισμένοι.

— Νομίζεις ὅτι θὰ ἔλθωσιν ἐδῶ ; ἠρώτησεν ὁ ὁδοιπόρος τρέμων.

— Βεβαιότατα· ἀκολουθοῦσι τὸ μονοπάτιον πρὸς ἐδῶ, ἀπὸ τὸ αὐτὸ μέρος, ὅπου καὶ σὺ ἀνέβης.

Ὁ φόβος ἐζωγραφήθη ζωηρῶς ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ ξένου, ἀκούσαντος ταῦτα, τὸ δὲ πρῶτον κίνημά του ἦτο νὰ τρέξῃ πρὸς τὸ φορτεῖόν του, νὰ ἁρπάσῃ αὐτὸ καὶ, ἐπιστρέψας πρὸς τὸν ποιμένα νὰ παρακαλῇ αὐτὸν θερμῶς ὅπως τῷ δείξῃ θέσιν τινὰ διὰ νὰ τὸ κρύψῃ.

— Ἐὰν ἦναι αἰτία νὰ φοβῆσαι τὸν ἀστυνόμον, εἶπεν ὁ ποιμὴν, ὁ κίνδυνος δι' ἐσὲ εἶναι μέγας. διότι, καὶ ἂν διαφύγῃς τὸ ὀξύ του ὄμμα, καὶ ἂν κρυβῇς ὄπισθεν τῶν ἀγρίων τούτων βράχων, οἱ κύνες του βεβαίως θὰ σὲ ἀνα-

καλύψωσι καὶ θὰ σὲ συλλάβωσι, καὶ ἂν ἀκόμη ζητήσῃς νὰ πετάξῃς.

— Τότε, ἐκραύγασεν ὁ ὁδοιπόρος μὲ τόνον παραπονετικὸν, εἶμαι ἀληθῶς ἄνθρωπος χαμένος!

— Μήπως εἶσαι δολοφόνος, καὶ τρέμεις τόσον; ἠρώτησεν ὁ ποιμὴν, μετὰ ὑποψίας καὶ ἀνησυχίας.

— Ἂν οὕτως εἶχε τὸ πρᾶγμα, θὰ ἔπασχον ἀξίως τῶν πράξεών μου, εἶπεν ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἤδη εἶμαι καθ' ὅλα ἀθῷος. Ἐγὼ εἶμαι ὁ Γεώργιος Φρομμέρος, καὶ κατοικῶ εἰς τὴν Νυρεμβέργην, ὅπου καὶ αὐτὰ τὰ μικρὰ παιδία λέγουσι τὸ καλόν μου.

— Τότε, διατί τρέμεις τὴν μετὰ τοῦ ἀστυνόμου συνάντησιν; εἶπεν ὁ ποιμήν.

— Τί ἔκαμαν, ὁ Ἰωάννης Λέργνερος, ὁ Ρασταδίτης, ἢ ὁ Βρέμενος, ὁ Σχαβοκίτης καὶ τοὺς συνέλαβον, καὶ τοὺς ἐφυλάκισαν, καὶ τοὺς ἐβασάνισαν μὲ πεῖναν καὶ μὲ δίψαν καὶ μὲ κρύον καὶ μὲ πληγάς; ἠρώτησεν ὁ Φρομμέρος. Τίποτε ἄλλο εἰμὴ ὅτι εἶχον ἓν χριστιανικὸν βιβλίον ἕκαστος εἰς τὴν οἰκίαν του. Τί λοιπὸν θὰ γίνω ἐγώ, ὅστις ἔχω ἐδῶ ἓν δέμα ὁλόκληρον ἀπὸ Γραφὰς ἱερὰς, τὰς ὁποίας ἔχω χρέος νὰ διανείμω εἰς τὰ πτωχὰ καὶ ἀπερριμμένα τοῦ Χριστοῦ πρόβατα; Βοήθησέ με, παιδί μου· βοήθησε ἕνα γέροντα, ὅστις δὲν ἔχει ἀκόμη τὸ θάρρος νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν κόσμον τοῦτον, μετὰ τοῦ ὁποίου εἶναι συνδεδεμένος διὰ τῶν δεσμῶν τῆς ζωῆς καὶ τῶν τέκνων.

— Ἔχεις δίκαιον, εἶπεν ὁ νεανίας· θὰ τὴν περάσῃς καλὰ ἂν πέσῃς εἰς τοὺς ὄνυχας τοῦ ἀστυνόμου Ὑπάρχει ἐντούτοις τρόπος ὑπεκφυγῆς, ἀλλὰ δι' ἄνθρωπον, ὅστις κατοικεῖ τὴν πεδιάδα καὶ εἶναι ἀσυνείθιστος μὲ τὴν ζωήν μας δὲν εἶναι πραγματοποιήσιμος.

— Ἄχ, ἐγὼ ἔζησα πολὺ περισσότερον καιρὸν παρ' ὅσον σὺ, νεανία μου, εἰς τὰ βουνὰ καὶ εἶναι ὀλίγα μόνον ἔτη ἀφ' ὅτου ἔφυγον ἀπὸ τὴν Ἀλόπολιν διὰ νὰ κατοικήσω εἰς Νυρεμβέργην.

— Τότε, τόσον τὸ καλλίτερον, ἐπανέλαβεν ὁ ποιμήν. Ἀλλὰ εἶπες ὅτι τὸ δέμα σου ἐμπεριέχει Γραφάς, καὶ ἐγὼ πολὺ ἐπεθύμουν νὰ ἀποκτήσω ἓν ἀπὸ αὐτὰ τὰ βιβλία. Πόση εἶναι ἡ .....

— Στᾶ! ἐξεφώνησεν ὁ γέρων, ὅταν ὁ θάνατος μὲ διώκει κατὰ πόδι ἐμπορῶ νὰ φροντίζω ἀγοραπωλησίας; Σὺ βέβαια θὰ λάβῃς ἓν ἐκ τούτων τῶν βιβλίων. Ἀλλὰ τώρα δὲν δύναμαι νὰ τὸ λύσω. Βοήθησέ με νὰ φύγω ἀπὸ τὸν κίνδυνον.

— Μὴ φοβεῖσαι, εἶπεν ὁ νεανίας, ἰδὲ, οἱ φύλακες ἀκόμη περιπατοῦσι ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τοῦ χάσματος· ἡμεῖς ἐν τῷ μεταξὺ ἐμποροῦμεν νὰ κλείσωμεν τὴν συμφωνίαν. Γνωρίζεις τὸν πλούσιον Μάνλικκον εἰς τὸ Σιππένι;

— Ναί, ναί, ἀλλὰ οἱ περίπολοι;

— Ἄφες αὐτοὺς, ἀκόμη δὲν φθάνουν. Αὐτὸς ὁ Κ. Μάνλικκος εἶναι ὁ κύριός μου. Αὐτὸς κρατεῖ τοὺς μισθούς μου ὅλους, ἂν λοιπὸν θέλῃς νὰ περάσῃς ἀπ' ἐκεῖ καὶ νὰ τοῦ ἀφίσῃς ἓν βιβλίον διὰ λογαριασμόν μου, αὐτὸς θὰ σὲ πληρώσῃ. Καταλαμβάνεις;

— Ὦ! μὴ μὲ κρατεῖς περιπλέον! ἐκραύγασεν ἀνυπομόνως ὁ ἄνθρωπος, κατακυριευθεὶς ὑπὸ φόβου, βοήθησέ με! σῶσέ με!

— Καλὰ, ἀπήντησεν ὁ νεανίας, δὲν βλέπεις ὅτι ἐνῷ σοὶ ὁμιλῶ προετοιμάζομαι; Ταῦτα λέγων ἔβγαλε μικρὸν ἐλκυθρον καὶ ἔφερεν αὐτὸ εἰς θέσιν ὅπου τὸ ὄρος ἦτο σχεδὸν κατὰ κάθετον κατηφορικόν. Τὸ μέρος ἦτο κεκαλυμμένον ἀπὸ χλόην καὶ κάτω αὐτοῦ ἔκαινεν ἄβυσσος. Ὁ Γεώργιος ἠκολούθησε.

— Παρετήρησε, εἶπεν ὁ νεανίας, οἱ φύλακες δὲν ἀπέρασαν ἀκόμη εἰς τὸ ἐδῶ μέρος, καὶ ἑπομένως εἶναι ἀδύνατον νὰ ἴδωσι διὰ τίνος τρόπου ἐκφεύγεις. Ἀλλὰ ἑτοιμάσου ταχέως. Θὰ ἦτο καλλίτερον νὰ δέσῃς τὰ βιβλία ἀπ' ὀπίσω διὰ νὰ τὰ σύρῃ τὸ ἐλκυθρον καὶ οὕτω νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς ἀντιστάθμιον καὶ νὰ σὲ προφυλάττωσιν ἀπὸ βιαίαν ἀνατροπήν. Λοιπὸν, εἶσαι ἕτοιμος; Λάβε τὰς ράβδους. Πρόσεχε ὅταν ὁπρώχνω τὸ ἐλκυθρον καὶ κλίνε πρὸς ἀριστερὰ διὰ νὰ μὴ πέσῃς εἰς τὰ λατομεῖα τῶν μαρμάρων.

— Ἀλλὰ τί θὰ ἀπογίνῃς, σὺ, παιδί μου γενναῖον; ἠρώτησεν ὁ Γερογεώργιος, ὅστις ἤδη ὠλίσθαινεν εἰς τὴν ὀλισθηρὰν τοῦ ὄρους κατωφέρειαν, καθήμενος ἐντὸς τοῦ μικροῦ ἐλκύθρου, τὸ ὁποῖον ἡ στιβαρὰ χεὶρ τοῦ νεανίου ἔθεσεν εἰς κίνησιν, τί θὰ γίνῃς ἂν οἱ φύλακες σὲ ἀνακαλύψωσι;

— Μὴ ἀνησυχῇς δι' ἐμὲ, εἶπεν ὁ νέος γελῶν. Ὁ Κῆπος τοῦ Παραδείσου μου δὲν εἶναι κανὲν κομμάτι κρέας, τὸ ὁποῖον νὰ μυρίσουν οἱ σκύλοι· ὥστε δὲν φοβοῦμαι τίποτε.

— Σ' εὐχαριστῶ, παιδί μου, εἶπεν ὁ γέρων· ἰδὼν δὲ τὸ δέμα του, τὸ ὁποῖον ἄλλοτε πρὸς τὸ ἓν καὶ ἄλλοτε πρὸς τὸ ἄλλο μέρος ἐκυλίετο, ὁ Θεὸς νὰ μὲ συγχωρήσῃ, ἀνέκραξεν, ὅτι

παραδέχομαι νὰ κυλίωνται οὕτω τὰ ἱερά του γράμματα, ἀλλά ....

Πρὶν ἔτι τελειώσει, ὁ νέος ποιμὴν εἶχεν ἀποσύρει τὰς χεῖρας ἀπὸ τοὺς ὤμους τοῦ γέροντος, τὸ δὲ ἔλκυθρον ἤρχισε νὰ ὀλισθαίνῃ μετὰ φοβερᾶς ταχύτητος, ἀδιακόπως αὐξανούσης, ἐντὸς τῆς ἀβύσσου, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου πᾶσα συνομιλία διεκόπη. Ὁ ποιμὴν ἔβλεπε μετ' εὐχαριστήσεως τὸν γέροντα καθόσον κατήρχετο τὴν κινδυνώδη κατάβασίν του, καὶ ἅμα εἶδεν ὅτι πλέον ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐφαίνετο ὡς εἰ ἤλθέ τι εἰς τὴν μνήμην του, ἐφώναξε μὲ ὅλην τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς του· «Ὀνομάζομαι Ἰωάννης Βεινλειδνερος· ἀκούεις!» «ἀκούεις,» ἤχησε τὸ ὄρος ἐκ τῶν δεξιῶν, «ἀκούεις!» ἐπανέλαβε καὶ τὸ βάθος τῆς κοιλάδος.

ΚΕΦΑΛ. Β'.

ΣΙΠΠΕΝΙ

Ἡ κοιλὰς τῆς Βερφένης κεῖται μεταξὺ ὀρέων, τῶν ὁποίων αἱ χιονοσκέπεις κορυφαὶ ἐχρυσοῦντο ἤδη ἀπὸ τοῦ δύοντος ἡλίου τὰς ἀκτῖνας. Ὁ Σάλζας, κυλιόμενος μεταξὺ τῶν βράχων, ἦχει τὸν ποτάμιόν του ἦχον καὶ ἐρριπτεν ἀργυροχρόους ἀφροὺς ἐπὶ τῶν πρασίνων ὀχθῶν του. Αἱ οἰκίαι τοῦ χωρίου, πολὺ ἡ μία τῆς ἄλλης ἀπέχουσαι, ἐσκιάζοντο ἀπὸ ὑψηλὰς καρυδίας καὶ περικυκλοῦντο ἀπὸ πυκνῶς πεφυτευμένους ἀμπελῶνας. Ἐξ ὅλων δὲ τῶν κτημάτων τὸ μᾶλλον ἐκτεταμένον ἦτο τὸ ὀνομαζόμενον Σιππένι. Ἡ μικρὰ κλίσις τοῦ ὄρους, ἐφ' οὗ ἔκειτο, ἐσχημάτιζε διάφορα ὑψώματα, κεκαλυμμένα ἀπὸ ἀμπελῶνας καὶ ριβόστια (φραγκοστάφυλα.) Ἐν τοῖς μεταξὺ ὡραῖα ἀσπρόρουχα ἦσαν ἁπλωμένα ἐπὶ τῶν χόρτων διὰ νὰ λευκανθῶσι, δεικνύοντα τὴν εὐπορίαν τοῦ κυρίου. Παραπήγματα καὶ οἰκίδια ἦσαν κύκλῳ τῆς εὐρυχώρου αὐλῆς, ὅπου οἱ ὄρνιθες εἶχον ἤδη τελειώσει τὸ δεῖπνόν των καὶ ἡτοιμάζοντο νὰ κοιτάξωσιν. Μερικοὶ ἵπποι, φορτωμένοι μὲ βαρεῖς σάκκους ἀλεύρων, περιέμενον νὰ τοὺς ἐκφορτώσωσι. Πλησίον αὐτῶν ποίμνιον προβάτων μετὰ βελασμάτων ἔτρωγον τὴν ἑτοιμασθεῖσαν δι' αὐτὰ τροφὴν εἰς τὰς μάνδρας των. Τὰ ὡραῖα καρποφόρα δένδρα, ἅπινα ἐστόλιζον πανταχόθεν τὴν αὐλήν, ἐφαίνοντο ὡς σινδόνη ἐξ ἀνθέων, αἱ δὲ ὀρμματικαὶ εὐωδίαι τῶν κουφοξυλειῶν καὶ αἰγοκλημάτων διεχύνοντο παντοχοῦ.

Ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ κτήματος ἐκάθητο ὑπὸ ἀναδενδράδα ἐξ ἧς ἔβλεπεν ὅλον τὸν δρόμον. Ἡ εὔχαρις καὶ ἄγρυπνος σύντροφός του, ἡ ἀνθηρὰ θυγάτηρ του—νέα, πλησιάζουσα τὴν γυναικείαν ἀνάπτυξιν—καὶ δύο υἱοὶ μικρότεροι, ἐκάθηντο εἰς τὴν λιτὴν των τράπεζαν. Οἱ ποιμένες, ἐπιστρέφοντες εἰς τὰς οἰκίας των ἐχαιρέτων φιλικῶς, αἱ ζωηρομμάται κόραι ἔριπτον σεβασμοῦ βλέμματα διερχόμεναι, οἱ δὲ γεροντότεροι τοῦ χωρίου ἵσταντο νὰ ἀποτείνωσι χαιρετισμοὺς οἰκειότητος εἰς τὸν φίλον καὶ συγγενῆ πάντων.

Πλὴν ἐκτὸς τῶν γειτόνων τὴν ἑσπέραν ἐκείνην ἦλθεν εἰς τὴν ἀναδενδράδα καὶ τις ἄλλος, ἐπίτηδες διὰ νὰ ἐνταμώσῃ τὸν κύριον τῆς θέσεως. Ἦτο ὁ Γερυγιώργης Φρομμέρος! Ὁ ὀρεστήριος οὗτος ἄνθρωπος, κατὰ τὴν πρωϊνὴν διὰ τῆς ἀβύσσου διάβασίν του, ἔλαβε μὲν ὀλίγας πληγὰς ἀλλ' ἐλαφράς, ἀλλ' ἐξέφυγε κίνδυνον βέβαιον καὶ προσέτι εἰς λεπτά τινα κατέβη εἰς τὴν κοιλάδα, ἐνῷ ἄλλως ἔμελλε νὰ περιπατῇ ὥρας ὁλοκλήρους. Φαίνεται προσέτι ὅτι εὗρε πολλοὺς ἀγοραστὰς καὶ ἔδωκε τὰ ἀπηγορευμένα βιβλία του, ἐπειδὴ τὴν ἑσπέραν δὲν εἶχε πλέον δέμα καὶ τὸ ὑφος που ἦτο ὑφος ἀνθρώπου εὐχαριστημένου.

— Ὁ Θεὸς νὰ σοῦ χαρίσῃ καλὴν ἑσπέραν, φίλε μου Μάνλικκε, ἐφώνᾳξε.

— Καὶ εἰς σέ, φίλε μου Γεώργι'. Πόθεν ἔρχεσαι;

— Ἔρχομαι ἀπὸ τὴν Νυρεμβέργην, εἶπεν ὁ Φρομμέρος. Δὲν ἐμπορῶ νὰ μείνω πολὺν καιρὸν μακρὰν ἀπὸ τὴν γεννέτειράν μου πατρίδα· τὰ θέλγητρά της μοὶ εἶναι ἀκαταπόνητα.

— Τότε διατί δὲν μένεις ἐδῶ; ὑπέλαβεν ὁ Μάνλικκος.

— Δὲν δύναμαι. Ἔχω ὄχι μόνον τὴν ἐργασίαν μου, ἀλλὰ καὶ τὴν σύζυγόν καὶ τὰ τέκνα μου εἰς Νυρεμβέργην.

— Εἶσαι ἄνθρωπος ἀεικίνητος, εἶπεν ὁ φίλος του, καθότι ἄλλως θὰ ἤλασσες τὸν τρόπον τοῦ ζῆν.

— Ἄφες με, φίλε Μάνλικκε, εἰς ὅ,τι ἐξέλεξα, εἶπεν ὁ Γεώργης, ἀλλὰ πρέπει νὰ εἰξεύρεις ὅτι ἔλαβα εὐεργεσίαν ἀπὸ σέ! Ἔχεις ἕνα ἄξιον νέον ὅστις φυλάττει τὰ ζῶά σου εἰς τὴν Ἄλπιν, καὶ ὁ ὁποῖος μετὰ χαρᾶς δίδει εἰς τὸν ὁδοιπόρον σταγόνας τινὰς γάλακτος.

— Ἄ ! ὁμιλεῖς περὶ τοῦ Ἰωάννου μας.

— Ναί, ναί, τοῦτο εἶναι τὸ ὄνομά του. Μοῦ τὸ ἐφώναξεν ὅταν πλέον εἶχον χάσει σχεδὸν καὶ ὅρασιν καὶ ἀκοὴν ὡς ἐκ τῆς ταχύτητος τῆς ὁδοιπορίας μου. Κάπως Ἰωάννης Β...

— Ναί, Βενλειδνερος, ἀπήντησεν ἡ κόρη προθύμως.

— Κάπως οὕτως, ἀπεκρίθη ὁ Γεώργιος· εἶναι πολὺ ὡραῖος νέος καὶ τὸ καλλίτερον πολὺ ἄξιος· δὲν περνᾷ τὸν καιρόν του εἰς μάτην ἐπάνω εἰς τὴν Ἄλπιν, ἀλλὰ καταγίνεται μελετῶν σπουδαίως. Προσέτι μὲ ἔσωσεν ἀπὸ τὸν ἀστυνόμον τῆς Βερφένης, ὅστις, ὡς δυνατὸν νὰ ἦσαι βέβαιος, δὲν θὰ μὲ καλομετεχειρίζετο ἂν τὰ βιβλία μου ἔπιπτον εἰς χεῖράς του. Διὰ ταῦτα ἔφερα καὶ ἐγὼ εἰς τὸν Ἰωάννην ἕνα θησαυρόν. Παρουσιάζων δὲ μικρόν τι δέμα, ἐδὼ εἶναι αἱ Γραφαί,εἶπε διὰ τὰς ὁποίας ὁ Ἰωάννης θέλει νὰ μὲ πληρώσῃ ἀπὸ τὸν μισθόν του. Ἀλλ' ὁ Θεὸς φυλάξοι! δὲν δύναμαι νὰ λάβω οὔτε λεπτόν. Τὸ ἱερὸν τοῦτο βιβλίον εἶναι πιστότατος καθρέπτης εἰς τὸν ὁποῖον ἅμα ὁ ἄνθρωπος ἴδῃ μανθάνει πῶς νὰ φέρηται καθ' ὅλην του τὴν ζωήν· εἶναι σύμβουλος ἐν τῇ χαρᾷ καὶ ἐν τῇ λύπῃ, παρηγορητὴς ἐν τῇ δυστυχίᾳ καὶ ὁδηγὸς πρὸς τὸν οὐρανόν.

— Σιγά, προσοχή, εἶπεν ὁ Μάνλικκος, δεικνύων κάπως ἀνησυχίαν, ἐνθυμίσου τὸν ἀστυνόμον.

— Τὸ ἄθλιον ἐκεῖνο πλάσμα, τὸ ὁποῖον καλῶς ἐγνώρισα ὡς γραφέα ἑνὸς γέροντος δικηγόρου :

— Μάλιστα, εἶπεν ὁ Μάνλικκος, ἀλλ' αὐτὸς σήμερον μᾶς διοικεῖ καὶ φέρει τὸν βαθμὸν τοῦ βαρόνου.

— Οὔφ ! εἶπεν ὁ Φρομμέρος, μὲ τὰ χρήματα τῶν χωρικῶν οἱ ὁποῖοι,εἴτε τὸν ἠγάπων εἴτε ὄχι, ἠναγκάσθησαν νὰ τῷ ἀγοράσωσι τὴν εὐγένειαν. Ἄ, Μάνλικκε, τὸ βῆξιμόν σου δεικνύει δυσκολίαν· χᾶ, χᾶ, χᾶ ! σ' ἔβαλε καὶ 'ς τὸ μερίδιον, πιστεύω· δὲν σ' ἔβαλε; καλὰ, μὴ θυμώνεις, ἀλλά...

— Σιωπή, ἐφώναξεν ὁ Μάνλικκος, φυλάξου ἀπὸ κακόν.

— Εὐχαριστῶ, εὐχαριστῶ, ἔσπευσε νὰ εἴπῃ ὁ Γεώργιος, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἀναχωρήσω διότι ἀπόψε ὁ Ἀντώνιος θὰ ὁμιλήσει ἐκ τοῦ λόγου τοῦ Κυρίου. Ἔπρεπε νὰ ἐλθῃς καὶ σύ.

— Ἔχω νὰ τοποθετήσω τὸ ἀλεῦρι καὶ νὰ καθαρίσω τὸ μέρος ἔξω τῆς αὐλῆς, εἶπεν ὁ Μάνλικκος προφασιζόμενος διὰ νὰ μὴ ὑπάγῃ.

— Βλέπω, ἀπήντησεν ὁ Γεώργιος, ὅτι εἶσαι εἷς ἐξ ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι κατὰ τὰς Γραφὰς ἠγόρασαν ἀγρὸν ἢ ζεύγη βοῶν ἢ ἔλαβον γυναῖκα καὶ δὲν δύνανται νὰ ἔλθωσι. Σὺ ὁλόκληρος φαίνεσαι εἰς τὸν θεῖον καθρέπτην. Ἐν τούτοις σοὶ λέγω ἓν μόνον πρᾶγμα. Μὴ συναθροίζῃς εἰς σεαυτὸν πλούτη τὰ ὁποῖα σὴς καὶ βρῶσις ἀφανίζει καὶ τὰ ὁποῖα κλέπται διορύσσουσι καὶ κλέπτουσιν· ἀλλὰ μᾶλλον συνάθροισε θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ. Εἴθε ὁ Κύριος νὰ σοῦ διανοίξῃ τοὺς ὀφθαλμούς! Βεβαίως δὲν φοβεῖσαι νὰ λάβῃς τοῦ καλοῦ σου Ἰωάννου τὸ πρᾶγμα τοῦτο καὶ νὰ τοῦ τὸ δώσῃς.

Ὁ Μάνλικκος, ἁπλώσας τὴν χεῖρα, ἔλαβε τὸ δῶρον, ἀλλ' ὄχι ἄνευ ἐντροπῆς, ὁ δὲ ἄξιος Γερογεώργιος ἀνεχώρησε ψιθυρίζων «Ὁ Θεὸς νὰ σὲ φυλάξῃ.»

Ὁ Μάνλικκος ἀφῆκεν εἰς τὴν γυναῖκά του καὶ τὴν θυγατέρα του τὴν φροντίδα νὰ τοποθετήσωσι τὸ ἀλεύρι, καὶ ἀποσυρθεὶς εἰς τὸ δωμάτιόν του ἤρχισε νὰ σκέπτηται ὅσα ἤκουσεν. Ἤνοιξε τὸ ἱερὸν βιβλίον, στρέφων τῆς Καινῆς Διαθήκης τὰ φύλλα. Ὁ νοῦς του καὶ οἱ ὀφθαλμοί του προσηλώθησαν εἰς τὸ μέρος ὅπου λέγεται ὅτι «εὐκολώτερον εἶναι νὰ διέλθῃ κάμηλος διὰ τρυπήματος βελόνης ἢ πλούσιος νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.» Πολὺ συγχυσθεὶς ἄφῆκε τὸ βιβλίον καὶ ἤρχισε νὰ περιπατῇ ἐντὸς τοῦ δωματίου του.

Τέλος κράξας τὴν θυγατέρα του, Βαρβάρα τῇ εἶπε, πάρε ὀλίγον ἀλεύρι ἀπὸ τὸ καλλίτερον, ἓν τεμάχιον χοίρινον, καὶ ἑξῆντα αὐγὰ καὶ πήγαινέ τα εἰς τὸν ἅγιον γέροντα, καὶ παρακάλεσέ τον νὰ κάμῃ παράκλησιν καὶ δι' ἡμᾶς.

Ἀφοῦ ὁ νοῦς του ἡσύχασεν ὀλίγον ἐπανῆλθεν εἰς τὸ βιβλίον πρὸς ὃ ἐσύρρετο ἀπὸ ἀκαταμάχητον δύναμιν. Ἐγύρισε πάλιν τὰ φύλλα καὶ ἐπὶ πολὺ ἐζήτει καὶ ἄλλα μέρη, τὰ ὁποῖα νὰ ἐφαρμόζωνται εἰς αὐτόν. Τέλος ἀνέγνωσεν : «Ἀνθρώπου τινὸς πλουσίου εὐφόρησεν ἡ χώρα... εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Θεός Ἄφρων ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχήν σου ἀποτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ ἡτοίμασας τίνι ἔσται;» (Λουκ. ιβ'. 16.) Τοῦτο βαθέως ἐλύπησεν αὐτόν· ὑπὸ ἐνδομύχου δὲ ροπῆς κινούμενος ἔλαβε μικρόν τι κάτοπτρον διὰ νὰ ἴδῃ ἐν αὐτῷ ἂν ἔβλεπε κανὲν σημεῖον τοῦ προϊμου θανάτου, ὃν ἐφοβεῖτο ὅτι ἠδύνατο αἰφνιδίως νὰ

τὸν ἀποσπάσῃ ἀπὸ τῆς γῆς τῶν ζώντων. Τὸ πρόσωπόν του ἐφαίνετο ὠχρότερον τοῦ συνήθους. Διὰ νὰ ἡσυχάσῃ λοιπὸν τὴν ταραχήν του ἤρχισε νὰ ἐνασχολῆται μὲ διάφορα πράγματα εἰς τὴν αὐλήν, ὅπου, μετ' ὀλίγον ἐπιστρέφουσα ἡ κόρη του ἀπὸ τοῦ ἱερέως τὸν ἐπλησίασε.

— Καλά, τί εἶπεν ὁ γέροντας ; μετ' ἐνδιαφέροντος ἠρώτησεν ὁ Μάνλικκος.

— Μὲ ἠρώτησεν, ἀπήντησεν ἡ Βαρβάρα, φανερῶς δυσαρεστηθεῖσα ἐκ τῆς ἐντολῆς ἣν ἀνέλαβε νὰ ἐκπληρώσῃ, ἂν τοιοῦτον ἦτο τὸ καλλίτερόν μας ἀλεύρι, ἂν ἔχωμεν μόνον χοίρινον ἁλατισμένον καὶ ὄχι καὶ χοιρομέρι, καὶ ἂν αἱ ὄρνιθές μας κάμνουν τόσον μικρὰ αὐγά.

— Ἄ, φιλάργυρε, ἀχόρταγε, παπᾶ ! ἐψιθύρισεν ὀργίλως ὁ γεωργός. Ηλὴν θὰ κάμῃ δι' ἡμᾶς παράκλησιν ; ἠρώτησε μεγαλοφώνως.

— Ναί, πατέρα, δι' ἐσὲ θὰ κάμῃ· ἀλλ' ὅσον δι' ἐμὲ, εἶπεν ἡ νεάνις ἐρυθριῶσα ἐξ ἀγανακτήσεως, ἤρχισε νὰ μοί κάμῃ τοιαύτας παρατηρήσεις καὶ νὰ μοί λέγῃ λόγους ὥστε δὲν ἔβλεπον τὴν στιγμὴν νὰ ἀπαλλαχθῶ.

Ἐρεθισθεὶς καὶ ἐσωτερικῶς κλονισθεὶς ἐκ τῆς ἀπαντήσεως ἣν ἔλαβεν, ὁ Μάνλικκος ἐπέστρεψεν εἰς τὸ δωμάτιόν του καὶ ἔδωκε τὸ βιβλίον εἰς τὴν γυναῖκά του, λέγων εἰς αὐτὴν νὰ τὸ φυλάξῃ μεταξὺ τῶν πραγμάτων τοῦ Ἰωάννου. Τὸ ἐπίλοιπον τῆς ἑσπέρας διῆλθε μετὰ τῶν υἱῶν του ἐντὸς τῆς οἰκίας. Τέλος πέμψας τὸν πρεσβύτερον νὰ ἴδῃ ποῦ ἦτο ἡ μήτηρ του, ἔμαθε παρ' αὐτοῦ, ὅταν οὗτος ἐπέστρεψε πρὸς αὐτὸν, ὅτι ἡ μήτηρ του καὶ ἡ Βαρβάρα, καθήμεναι ἐπάνω εἰς τὸ κιβώτιον τοῦ Ἰωάννου, ἀνεγίνωσκον τὸ νέον χονδρὸν βιβλίον. Τὴν νύκτα ἐκείνην ὁ Μάνλικκος πολὺ ὑπέφερεν ἠθικῶς. Ὁ γρίλλος, τὸν ὁποῖον ἤκουεν ἀκαταπαύστως τρίζοντα ὑπὸ τὸν πόδα τῆς κλίνης του, καθ' ὅλην τὴν νύκτα τῆς ἀϋπνίας του, ἐφαίνετο εἰς αὐτὸν ὡς προάγγελος τοῦ θανάτου, ἐκβάλλων νεκροσήμους φωνάς. Ὀλίγον ἀνεπαύθη κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην.

ΕΥΦΥΙΑ ΕΝΟΣ ΑΥΛΙΚΟΥ

Ὅταν ὁ Ναδὴρ Σάχης βασιλεὺς τῆς Περσίας ἐκυρίευσε τὸ Δελχί, ἐδειξεν εἰς τὸν νικηθέντα αὐτοκράτορα αὐτοῦ μέγιστον σέβας.

Εἰσελθὼν εἰς τὴν κυριευθεῖσαν πρωτεύουσαν μετὰ μεγάλης πομπῆς προσεκάλεσε τὸν αὐτοκράτορα νὰ καθίσῃ ἐπὶ τοῦ θρόνου πλησίον του. Οὕτω καθήμενοι οἱ δύο μεγαλειότατοι συνωμίλουν, ὅτε ὁ μέγας θαλαμηπόλος τοῦ αὐτοκράτορος παρουσιασθεὶς ἔφερε καφέ. Ἡ θέσις τότε τοῦ δυστυχοῦς αὐλικοῦ ἐκείνου εὑρέθη δυσκολωτάτη. Εἰς τίνα νὰ προσφέρῃ πρῶτον ; «Ἂν δώσω, εἶπε καθ' ἑαυτὸν, πρῶτον εἰς τὸν βασιλέα τῆς Περσίας, θὰ προσβάλλω τὸν κύριόν μου, καὶ ὅταν ὁ Ναδὴρ Σάχης ἀναχωρήσῃ ὁ αὐτοκράτωρ θὰ μοῦ κόψῃ τὴν κεφαλήν. Ἂν πάλιν δώσω εἰς τὸν ἰδικόν μου βασιλέα πρῶτον, τότε ὁ κατακτητὴς θὰ θεωρήσῃ ἑαυτὸν προσβεβλημένον καὶ ἄφευκτα θὰ μὲ θανατώσῃ. Οὕτω σκεπτόμενος ἐπλησίαζε βραδέως τοὺς δύο βασιλεῖς, ὅτε αἰφνιδίως τις ἰδέα διαπεράσασα τὴν διάνοιάν του, τὸν ἐπλήρωσε χαρᾶς, καθ' ὃ ἐλευθεροῦσα αὐτὸν ἐκ τῆς δεινῆς ἐκείνης θέσεώς του.

Φθάσας βραδυπορῶν εἰς τοὺς πόδας τοῦ θρόνου, ἔκυψε καὶ προσεκύνησε, καὶ μετὰ τοῦτο προσέφερε τὸν καφὲ π ρ ῶ τ ο ν εἰς τὸν αὐτοκράτορά του· ἀμέσως δὲ στραφεὶς πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Περσίας καὶ κλίνας ταπεινῶς πρὸς τὴν γῆν εἶπε : «Τοιοῦτος κατακτητὴς πρέπει νὰ λάβῃ καφὲν μόνον ἀπὸ τὰς χεῖρας ἑνὸς βασιλέως !» Ὁ Μωχάμετ Σάχης τότε λαβὼν προσέφερε τὸ κύπελλον εἰς τὸν Πέρσην, ὁ δὲ μέγας θαλαμηπόλος ἀμέσως ἔδωκεν ἄλλον καφὲν εἰς αὐτόν. Διὰ ταύτης του δὲ τῆς εὐφυΐας, οὐ μόνον καὶ τοὺς δύο βασιλεῖς ἀπέφυγε νὰ δυσαρεστήσῃ, ἀλλὰ καὶ μεγάλην ἀπέκτησε φήμην καθ' ὅλην τὴν Ἀσίαν.

ΑΝΑΛΕΚΤΑ

Ἐν σάλιον τῆς Κασμηρίας ἀπαιτεῖ ἐννέα τοὐλάχιστον μῆνας διὰ νὰ ὑφανθῇ.

— Λέγεται ὅτι οἱ Κινέζοι κατεσκεύαζον χάρτην ἀπὸ σαπιμένα ράκη (κουρέλλια) περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς χριστιανικῆς ἐποχῆς. Καὶ σήμερον δὲ εἰσέτι οὗτοι καὶ καὶ οἱ Ἰαπωνοὶ εἶναι οἱ ἄριστοι χαρτοποιοὶ τοῦ κόσμου.

— Εἰς Ἰαπωνίαν τὸ ἔτος διαιρεῖται εἰς δώδεκα σημεῖα τοῦ ζωδιακοῦ. Οἱ μῆνες ἐντούτοις διαφέρουσι κατὰ τὸ μέγεθος· αἱ ἡμέραι λοιπὸν, αἱ ὁποῖαι πρέπει νὰ προστεθῶσι καὶ οἱ μῆνες οἱ ἀναγκαιοῦντες διὰ νὰ συμβιβασθῇ

τὸ ἡλιακὸν ἔτος μὲ τὸ σεληνιακὸν, προσδιορίζονται ὑπὸ τοῦ Μικάδου (τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ἰαπωνίας.) Οἱ Ἰαπωνοὶ πρὸς τούτοις θεωροῦσι τὸν ἀριθμὸν ἐννέα ὡς ἱερόν.

— Φρέατα ἀρτεσιανὰ ἠνεώχθησαν παρὰ τὰς ἀρχαίας Θήβας (Αἰγύπτου,) ὅτε ἡ πόλις αὕτη εὑρίσκετο ἐν τῷ ὑψίστῳ βαθμῷ τῆς ἀναπτύξεώς της, ἤτοι πρὸ 4,000 περίπου ἐτῶν.

— Τὸ ἀρχαιότατον ἐν Εὐρώπῃ ἀρτεσιανὸν φρέαρ ἐσκάφη εἰς Λίλλερς εἰς τὸ Βῆμα τοῦ Καλαί, ἔρρεε δὲ ἐξ αὐτοῦ ἀδιακόπως ὕδωρ ἐν διαστήματι ἑπτακοσίων καὶ τεσσαράκοντα ἓξ ἐτῶν.

— Εἰς τὴν Αὐστραλίαν ἡ ἄνοιξις ἄρχεται τὴν 8(20 Αὐγούστου, τὸ θέρος τὴν 8(20 Νοεμβρίου, τὸ φθινόπωρον τὴν 8(20 Φεβρουαρίου καὶ ὁ χειμὼν τὴν 8(20 Μαΐου.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ

Πληθυσμὸς τῆς Καλκούτης.—Ὁ πληθυσμὸς τῆς πρωτευούσης τῶν ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν ὑπολογίζεται εἰς 476000 ψυχῶν περίπου καὶ ἀποτελεῖται ἐκ τῶν ἑξῆς στοιχείων.

Ἰνδοὶ	308,280
Μουσουλμάνοι	137,120
Εὐρασιανοὶ	14,480
Εὐρωπαῖοι	8,920
Ἀρμένιοι	920
Ἑβραῖοι	880
Ἕλληνες	40
Πέρσαι	120
Κινέζοι	200
Ἄλλοι Ἀσιανοὶ	1,800
Ἀφρικανοὶ	40
	475,800

ΕΠΙ ΧΡΥΣΑ

Ὁ Χριστιανισμὸς δὲν εἶναι νέον τι σύστημα θεολογικῶν θεωριῶν, μήτε νέα τις φρασεολογία, ἢ νέος κύκλος σχέσεων, μήτε νέα τις σειρὰ μελετῶν. ἀλλὰ Ζωὴ νέα.

— Εἰς τοῦτον τὸν ἡμέτερον βίον μικραὶ καλοκαγαθίας πράξεις συνδέουσι τὰς τῶν ἀνθρώπων καρδίας μᾶλλον, ἢ ἔργα μεγάλα καὶ λόγοι ἡρωϊκοί· καθότι αἱ μὲν ὁμοιάζουσι πρὸς τὸν ἡμερούσιον ἄρτον, χωρὶς τοῦ ὁποίου οὐδεὶς δύναται νὰ ζῇ, τὰ δὲ τελευταῖα πρὸς λαμπρὰ καὶ ἀξιοσημείωτα συμπόσια, τὰ ὁποῖα ὀλίγοι δύνανται νὰ κάμωσι.

— Οἱ γονεῖς ἔχουσι χρέος ἱερὸν νὰ ἀνατρέφωσι τὰ τέκνα των. Πρέπει δὲ νὰ ἔχωσι πρὸ ὀφθαλμῶν, ὅτι πᾶν κίνημα, πᾶσα λέξις, πᾶν βλέμμα, αὐτὸς ὁ τόνος τῆς φωνῆς καὶ τὰ καθημερινῶς γινόμενα, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦσι τὴν ἠθικὴν ἀτμόσφαιραν, ἐν ᾗ τὸ παιδίον ἀναπνέει, ἔχουσιν ἐπ' αὐτοῦ πολὺ περισσοτέραν ἐπιρροὴν, ἀπὸ ὅλα τὰ μαθήματα, τὰ ὁποῖα τὸ διδάσκουσιν, ὅσον καλὰ καὶ ἂν ἦναι.

Ο ΑΥΔΑΔΟΝΥΜΟΣ

(Διήγησις ἱστορικὴ κατὰ τὸ 334 π. Χ.)

Ὁ Ἀλέξανδρος, νικήσας τὸν Δαρεῖον εἰς τὴν μάχην τοῦ Ἰσσοῦ, ἐκυρίευσε τὴν Συρίαν καὶ τὴν Φοινίκην καὶ ἐξεθρόνισε τὸν βασιλέα τῆς Σιδῶνος Στράτωνα, ἀφωσιωμένον εἰς τοὺς Πέρσας· ἐπεφόρτισε ταυτοχρόνως τὸν Ἱππότηριον καὶ τὸν φίλον Ἡφαιστίωνα νὰ ἀποδώσῃ τοῖς Σιδωνίοις νέον βασιλέα.

Ὁ Ἡφαιστίων μετέβη εἰς τὴν Σιδῶνα καὶ προσέφερε τὸ στέμμα εἰς δύο ἀδελφοὺς, παρὰ τῶν ὁποίων ἐφιλοξενήθη, καὶ τῶν ὁποίων τὰ εὐγενῆ προτερήματα εἶχον προσκτήσει τὴν ὑπόληψιν καὶ τὴν ἀγάπην πάντων.

Οὗτοι οἱ δύο νέοι ἀπήντησαν εἰς τὴν προσφορὰν του δι' ἀποποιήσεως αἰδήμονος, ἀλλὰ σταθερᾶς.

— Δὲν ἀνήκομεν, εἶπον, εἰς βασιλικὴν οἰκογένειαν, καὶ κατὰ τοὺς νόμους καὶ τ' ἀρχαῖα ἔθιμα τῶν Σιδωνίων, τὸ στέμμα δὲν ἠδύνατο νὰ κατέχηται, εἰμὴ ὑπ' ἀνθρώπων καταγομένων, καὶ ἐκ τοῦ αἵματος τῶν ἀρχαίων βασιλέων των.

Ὁ Ἡφαιστίων ἰδὼν τὰς γενναίας ἀποποιήσεις καὶ ὅτι δὲν εἶχεν ἀπατηθῇ εἰς τὴν ἐκλογήν του καὶ ὅτι ἐκεῖνοι πρὸς τοὺς ὁποίους εἶχε προσφέρει τὸ στέμμα ἦσαν ἄξιοι αὐτοῦ, ἐπηύξησε τὰς παρακλήσεις του, ἀλλ' εἰς μάτην. Τότε τοὺς παρεκάλεσε νὰ ὑποδείξωσι μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, τῶν καταγομένων ἐκ τῶν ἀρχαίων τῆς Σιδῶνος ἡγεμόνων, ἐκεῖνον ὅστις ἐφαίνετο ἀξιώτερος νὰ βασιλεύσῃ.

Ἀπήντησαν ὅτι ὁ ἀξιώτερος, ἄνευ ἀντιλογίας, ἦτο ἀνὴρ ἤδη προβεβηκώς, ὀνομαζόμε-

νος Αὐδαλόνυμος, ὅστις εἶχε περιέλθει εἰς μεγάλην πτωχείαν, καὶ ἐκαλλιέργει διὰ τῶν χειρῶν του τὸν κῆπον εἰς τὰ προάστεια τῆς πόλεως.

Ὁ Ἡρεστίων τοῖς ἐπεφόρτισε νὰ κομίσωσιν εἰς τὸν Αὐδαλόνυμον ἐκ μέρους τοῦ Ἀλεξάνδρου, τὰ βασιλικὰ παράσημα. Ἀνεχώρησαν συνωδευόμενοι, ὑπὸ πλήθους πολυαρίθμου, τὸ ὁποῖον ἐπλήρου τὸν ἀέρα διὰ τῶν ἀνευφημιῶν του· καὶ εἰσελθόντες εἰς τὸν κῆπον, εὗρον ἐκεῖ τὸν Αὐδαλόνυμον, ἐνασχολούμενον εἰς τὸ σκάπτειν. Τῷ παρουσίασαν τὸ σκῆπτρον καὶ τὸ στέμμα ἀναγορεύσαντες αὐτὸν βασιλέα!

Κατ' ἀρχὰς ὁ Αὐδαλόνυμος ἐνόμιζεν ὅτι ὠνειρεύετο. Ἔπειτα ἐνόμισεν, ὅτι ἤθελον νὰ ἐμπαίξωσι τὴν δυστυχίαν του. Τέλος βλέπων ὅτι σπουδαίως τῷ προσέφερον τὸ διάδημα, τὸ ἐδέχθη χωρὶς νὰ φανῇ τεθαμβωμένος ὑπ' αὐτοῦ. Μετέβη εἰς τὰ ἀνάκτορα καὶ ἐκ τῶν πρώτων στιγμῶν τῆς διοικήσεώς του, ἀπέδειξε τοιαύτην σταθερότητα ὄντως καὶ φρόνησιν.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἐπεθύμησε νὰ ἴδῃ τὸν κηπουρὸν τοῦτον γενόμενον βασιλέα. Ὅτε δὲ ὁ Αὐδαλόνυμος παρουσιάσθη ἐνώπιόν του, ὁ κατακτητὴς ἐκπλαγεὶς ἐκ τῆς εὐγενείας, καὶ ἐν τούτῳ ἐκ τῆς ἁπλότητος τοῦ ἐξωτερικοῦ του, τὸν ἐθεώρει ἁπλήστως ἐπί τινα χρόνον.

— Πῶς ἠδυνήθητε, τῷ εἶπε, σεῖς γεννηθέντες ἀπὸ τοῦ αἵματος τῶν βασιλέων, νὰ ὑποφέρητε τὴν ἔνδειαν;

— Εἴθε, ἀπήντησεν ὁ Αὐδαλόνυμος, εἴθε νὰ ὑποφέρω τόσον καλῶς τὸ β ά ρ ο ς τ ο ῦ μ ε γ α λ ε ί ο υ! Μέχρι τοῦδε ἡ ἐργασία τῶν χειρῶν μου ἐ ζ ή λ ε υ ε ν εἰ ς τ ὴ ν ἐ κ π λ ή ρ ω σ ι ν π ά ν τ ω ν τ ῶ ν ἐ π ι θ υ μ ι ῶ ν. Ἐν ὅσῳ δὲν ἔσχον τίποτε, τίποτε δὲν μοὶ ἔλλειψεν!

Ὁ Ἀλέξανδρος θελχθεὶς ἐκ τῆς ἀπαντήσεως ταύτης, ἐπλήρωσε τὸν Αὐδαλόνυμον δώρων, καὶ προσήρτησεν εἰς τὸ μικρὸν βασίλειον πολλὰς ὁμόρους ἐπαρχίας. (Ἄργος).

ΚΡΥΣΤΑΛΛΙΝΟΝ ΣΠΗΛΑΙΟΝ

Οἱ περιηγηταὶ σπανίως ἐπισκέπτονται τὰς πρὸς τὰ ἀνατολικὰ παράλια τῆς Ἱσπανίας κειμένας Βαλεαρικὰς νήσους, καίτοι πολλαὶ φυσικαὶ ὡραιότητες ἀπαντῶνται ἐν αὐταῖς. Εἰς τὰς νήσους ταύτας καὶ ὄρη μεγαλοπρεπῆ εὑρίσκονται καὶ πόλεις ὡροῖαι καὶ ἀνθηροὶ κῆποι καὶ φίλεργος καὶ νοήμων λαός· ἀλλ' αἱ προλήψεις, σκοτίζουσαι αὐτὸν, τὸν κρατοῦσι χαμηλὰ καὶ ὡς ἐκ τούτου σχεδὸν οὐδὲ ἀκούεται ὅτι ὑπάρχει.

Ἄλλοτε αἱ νῆσοι αὗται, οὖσαι πέντε τὸν ἀριθμὸν καὶ ὀνομαζόμεναι Μαζόρκα, Μινόρκα, Ἰβίζα, Φορμαντέρα καὶ Καβρέα, ὑπετέλουν βασίλειον ἰδιαίτερον, ἀλλ' ἤδη ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴν Ἱσπανίαν. Τὸ ἔδαφος τῶν νήσων εἶναι πολὺ εὔφορον. Ἀμπελοι, ἐλαῖαι, σηκαί, πορτοκαλέαι καὶ ἄλλα καρποφόρα δένδρα τῶν θερμῶν κλιμάτων ἀφθόνως φύονται. Ἡ ποσότης τοῦ κατ' ἔτος παραγομένου ἐλαίου εἶναι ἀξιοσημείωτος, ὑπερβαίνουσα τὰς 40,000 καντάρια. Εἰς αὐτὰς προσέτι καλλιεργεῖται πολὺ ὁ κρόκος. Οἱ δὲ κάτοικοι κατασκευάζουσιν ὡραῖα μάλλινα ὑφάσματα, καλὰ ἔπιπλα καὶ ὀγγεῖα.

Περιηγητής τις, ἐπισκεφθεὶς πρό τινος καιροῦ τὰς νήσους ἐκείνας, γράφει τὰ ἑξῆς.

Ἀποβιβασθέντες εἰς τὴν ἐπίτης νήσου Μαζόρκας πρωτεύουσαν πόλιν Πάλμαν, εὕρομεν τὴν πόλιν ὡραιοτάτην. Ἡ μητροπολιτικὴ αὐτῆς ἐκκλησία εἶναι λαμπρότατον κτίριον· τὰ κωδωνοστάσιά της ἐξέχουσιν ὑπὲρ τὰ τείχη, ἐντὸς δὲ τῆς ἐκκλησίας ὑπάρχει θαυμασία ὡραιότης πλὴν καὶ συλλογὴ πραγμάτων ἀνωφελῶν. Ἡ ὡραιότης παρατηρεῖται ἐπὶ τῶν κιόνων, τῶν παραθύρων καὶ τῶν ἀναγλύφων, τὰ δὲ περιττὰ εἶναι ὅσα παλαιὰ σχεδὸν σεσηπότα, καὶ ἄλλα τῆς δεισιδαιμονίας ἀντικείμενα. Ἡ ὡραιοτάτη ἀρχιτεκτονικὴ δυνατὸν νὰ περικλείῃ καὶ τὰς σκοτεινοτέρας προλήψεις!

Μισθώσαντες ἵππον καὶ ἅμαξαν ἠρχίσαμεν νὰ περιηγώμεθα τὴν νῆσον, ἐξωδεύοντες εἰς τοῦτο ἡμέρας ἀρκετάς. Ὁ ἁμαξηλάτης, ἔχων ἀντὶ ἐφιππείου δέρμα προβάτου, ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ ἵππου καὶ ὡδήγει ἡμᾶς. Ἡ παράξενος γλῶσσά του ἦτο δι' ἡμᾶς ἐμπόδιον συνεννοήσεως· ἐπειδὴ ὅμως ἐδείκνυε πολλὴν προθυμίαν εἰς τὸ νὰ μανθάνῃ τὰ καθ' ἡμᾶς ἤθη καὶ ἔθιμα, ὡς καὶ τὰ περὶ τῆς ἡμετέρας θρησκείας ἡμεῖς ἐνομίσαμεν καλὸν νὰ μεταχειριζώμεθα πάντα τρόπον ὅπως μᾶς καταλαμβάνῃ. Μείναντες νύκτα τινὰ εἰς Μόνακον, ἐν τῇ οἰκίᾳ τιμίου τινὸς οἰνοπώλου, τὴν ἑπομένην ἐκινήσαμεν διὰ νὰ ἐπισκεφθῶμεν τὸ περίφημον ἄντρον τῆς Ἄρτης, τὸ ὁποῖον φημίζεται ὡς τὸ

λαμπρότατον πάντων τῶν σπηλαίων τῆς γῆς διὰ τοὺς ἐν αὐτῷ σταλακτήτας καὶ σταλαγμήτας. Μετὰ τριῶν ὡρῶν κοπιώδη ὁδοιπορίαν ἐφθάσαμεν τέλος εἰς τόπον βραχώδη, τοῦ ὁποίου οἱ κρημνοὶ εἶναι ἐστραμμένοι πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ ὅπου στόμα σπηλαίου χαίνει εὐρέως εἰς τὸ πλάγιον ὄρους. Ἀνάψαντες δᾷδας εἰσήλθομεν εἰς τὸ σπήλαιον καὶ τὸ εὕρομεν πραγματικῶς θαυμαζόν. Τὸ ἔδαφός του καλύπτεται ὑπὸ βράχων ἀτάκτως συσσωρευμένων τοῦ ἑνὸς ἐπὶ τοῦ ἄλλου, ἡ δὲ ὀροφὴ ὁμοιάζει μὲ τὴν τῆς μητροπόλεως, ἔχουσα μυρίας πτέρυγας καὶ μυρίας στήλας. Ἐπὶ τρεῖς ὁλοκλήρους ὥρας περιεπλανώμεθα μεταξὺ ὑψηλῶν ἀκτινοβολούντων ἐκ κρυστάλλου κιόνων, κρεμαμένων ἓν εἶδος ἐνωτίων στερεῶς συνδεδεμένων, καὶ ποῦ μὲν σχηματιζόντων θόλους ὑπεράνω σκότους αἰωνίου, ποῦ δὲ περιοριζόντων ὀροσερὸν καὶ διαυγὲς ὕδωρ ἡσύχου πηγῆς. Πολλαὶ τῶν στηλῶν ἐκείνων κρέμανται ἄνευ οὐδενὸς ὑποστηρίγματος ἐκ μέρους τοῦ ἐδάφους, ἄλλαι δὲ ὑψοῦνται ὡς λοφίσκοι μικροί, οἵτινες, ὡς ἐκ τοῦ ὀλίγου ὕψους των δὲν δύνανται νὰ ἐγγίξωσι τὸν ὑψηλὸν ὄροφον. Ἐκ τούτων αἱ μὲν εἶναι ἐρυθραί, σὶ δὲ φαιαὶ καὶ ἄλλαι λευκαὶ τὸ χρῶμα· τινὲς δὲ καὶ ἡμαυρώθησαν ἐκ τοῦ καπνοῦ τῶν ἐντὸς τοῦ σπηλαίου ἀναπτομένων δαυλῶν. Τινὲς ἐξ αὐτῶν κτυπώμεναι παράγουσιν ἦχον μουσικόν, ἡ δὲ ἀντιλαλοῦσα ἠχὼ καθιστᾷ αὐτὸν ὅμοιον μὲ τὸν τοῦ ὀργάνου.

Πλὴν πῶς αἱ στῆλαι αὗται κατεσκευάσθησαν; Μήπως γενεαὶ τεχνητῶν ἐπεξεργάσθησαν αὐτάς; ἢ μήπως ἡ φύσις σεισθεῖσα αἰφνιδίως τὰς παρῆξεν; Ἆρα ἐπλάσθησαν ὅτε καὶ ὁ κόσμος ἐπλάσσετο καὶ μετὰ τῶν ἀπείρων κρυστάλλων των ὑπάρχουσιν ἀπ' ἀρχῆς; Οὐδὲν τούτων. Καθὼς τὰ πλεῖστα τῶν θαυμασιωτάτων ἔργων τοῦ Θεοῦ παρῆλθον αἰῶνες ὅπως ἐκτελεσθῶσιν, οὕτω καὶ ἡ ὡραία αὕτη τῆς ὑπογείου ἀρχιτεκτονικῆς πόλις κατεσκευάσθη καὶ ὡραίσθη ὑπὸ μικρῶν σταγόνων ὕδατος, ἑκάστη τῶν ὁποίων ἔφερε καὶ ἐναπέθετεν ἐπὶ τοῦ ὅλου τὰ ἐν αὐτῇ ὑπάρχοντα ὀλίγα μόρια ὕλης στερεᾶς. Αἱ σταγόνες αὗται τοῦ ὕδατος, διαπερῶσαι τὸ ὑπεράνω τοῦ σπηλαίου κείμενον μέρος τοῦ ὄρους σύρουσι μεθ' ἑαυτῶν, ἐκ τοῦ στρώματος τὸ ὁποῖον διαπερῶσι, μόρια ὕλης τιτανώδους. Ἡ μικρὰ λοιπὸν σταγών, ὁμοιάζουσα μὲ τὴν τῆς δρόσου, ὅταν κρεμασθῇ εἰς τὸν ὄροφον καὶ διστάζουσα νὰ πέσῃ μένῃ, ἀφίνει εἰς τὰ ἄνω μικρὸν κόκκον κρυστάλλου· ἀκολούθως δὲ πίπτουσα ἀφίνει καὶ εἰς τὰ κάτω ἐπίσης κρύσταλλον μικρόν! Οὕτω λοιπὸν μυριάδες ἀναρίθμητοι σταγόνων ἐν διαστήματι μυριάδων ἐτῶν ἐργαζόμεναι, ἑκάστη ἐξ αὐτῶν ἐκτελεῖ τὸ προσδιορισθὲν αὐτῇ ἔργον, φέρουσα ἑκάστη ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον πλησιέστερον τὴν κορυφὴν καὶ τὴν βάσιν τῆς στήλης, τὴν ὁποίαν κατασκευάζουσιν, ἑωσοῦ τὰ δύο αὐτῆς ταῦτα μέρη, συνδεθέντα μεταξύ των, ἀποτελέσωσι μνημεῖον διαρκὲς ἀπειράκις ὡραιότερον τοῦ πολυτελεστάτου ἔργου τῆς ἀνθρωπίνης τέχνης!

Ἀλλ' ἄραγε οἱ μικροὶ οὗτοι καὶ ἄψυχοι ἀρχιτέκτονες τοῦ θαυμαστοῦ τούτου ὑπογείου δὲν διδάσκουσι καὶ τι χρήσιμον εἰς τὸν νοήμονα καὶ φρόνιμον ἄνθρωπον; Ναί, καὶ μάλιστα μέγα. Ἕκαστος ὡς μέλος τῆς κοινωνίας, ὡς πολίτης τῆς πατρίδος, ὡς μία ἐκ τῶν ἀπείρων σταγόνων, ἔχει χρέη καὶ καθήκοντα, τὰ ὁποῖα δὲν πρέπει νὰ παραμελῇ. Πλὴν ἐξ ὁποίου στρώματος διέλθῃ τοιαῦτα καὶ μόρια θὰ φέρῃ μεθ' ἑαυτοῦ. Ἐὰν διέρχηται τὴν στενὴν ἐκείνην ὁδὸν τὴν ἄγουσαν εἰς τὴν ζωήν, ἐὰν, ἐν ἄλλοις λόγοις, οἰκοδομῇ εἰς τὸν αἰώνιον Ναὸν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὴν Πνευματικὴν τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαν, εὐκόλως πολὺ δύναται νὰ φέρῃ, ὡς καὶ ἡ σταγὼν εἰς τὸν σχηματισμὸν τοῦ κρυστάλλου, λαμπρόν τινα ἀδάμαντα, τὸν ἀδάμαντα τῆς ἀγάπης, ἀκτινοβολοῦντα εἰς τοὺς λόγους του, εἰς τὰς πράξεις του, εἰς τὰ βλέμματά του. Ἕκαστος δὲ λόγος χριστιανικός, ἑκάστη πρᾶξις ἀγάπης, ἕκαστον βλέμμα φιλανθρωπίας, εὐλογεῖ καὶ τὸν δίδοντα καὶ τὸν λαμβάνοντα, ὅπως καὶ κατὰ τὴν διάβασιν τῆς σταγόνος καὶ ὁ ἀφίνων ὄροφος καὶ τὸ δεχόμενον ἔδαφος λαμβάνουσιν ἐξ αὐτῆς τὸ μόριον τοῦ κρυστάλλου. Τὸ κυριώτερον ὅμως εἶναι ὅτι καθὼς πᾶσα σταγὼν τείνει νὰ καταστήσῃ, καὶ πράγματι καθιστᾷ, πλησιέστερον τὸ ἄνω, τὸ ἐκ τοῦ ὄροφου κρεμάμενον καὶ τὸ κάτω, τὸ ἐκ τοῦ ἐδάφους ὑψούμενον μέρος τῆς κρυσταλλίνης στήλης, οὕτω πᾶσα πρᾶξις τοῦ Χριστιανοῦ πρέπει νὰ κάμῃ τὸν Ὕψιστον καὶ τὸν ταπεινὸν, νὰ ἔρχωνται πλησιέστερον ἀλλήλων καὶ οὕτω νὰ οἰκοδομῆται στήλη, οὐχὶ μόνον πρὸς ἐνίσχυσιν ἀλλὰ καὶ πρὸς ὡραϊσμὸν τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ.

ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΕΝ ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ

Πρὸ δύο ἐτῶν ὁ ἐν Βιέννῃ καθηγητὴς τῆς ἀρχαιολογίας Κόνζε, συνέταξε μακρὰν πραγματείαν περὶ Σάμου καὶ Σαμοθράκης, ἥτις ἐγκαίρως μεθερμηνευθεῖσα ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν «Κλειώ,» καὶ ἐν ᾗ ἐξέφραζεν ἐλπίδα ὅτι ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις δὲν θὰ ἐφείδετο ὀλίγων χρημάτων πρὸς διαφώτισιν σπουδαιοτάτου μέρους τῆς κλασικῆς ἀρχαιότητος. Ἀφ' οὗ τὸ ὑπουργεῖον τῆς παιδείας ἐχορήγησεν 6000 φιορινίων, ὁ Κόνζε μετὰ τῶν συναδέλφων του καθηγητῶν καὶ ἀρχιτεκτόνων Νείμαν καὶ Ἄουζερ, κατέπλευσαν ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορικῆς κορβέτας «Ζιρύχης» εἰς τὸ Αἰγαῖον, καὶ ἐξ ὅλας ἑβδομάδας ἀνασκάψαντες εὗρον θησαυροὺς πολυτίμους. Πρό τινων δεκαετηρίδων εἶχον ἐπιχειρήσει αὐτόθι ἀνασκαφὰς οἱ Γάλλοι Δεβίλ καὶ Κοκυάρδ, ἀλλ' ἐπὶ μικραίῳ. Μαθόντες ἀκολούθως οἱ ἐν Παρισίοις τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ Κόνζε, κατηγόρησαν τοὺς Αὐστριακοὺς ὡς ἰδιοποιημένους τὰ ἀλλότρια, τοῦθ' ὅπερ δὲν ἀληθεύει παντάπασι· διότι ἀποθανόντος τοῦ Δεβίλ, ὁ Κοκυάρδ οὐδὲν οὐδαμῶς εἶχε δημοσιεύσει περὶ τῶν διενεργηθεισῶν ἄλλοτε ἐρευνῶν. Τὰ ἐρείπια ἐν Σαμοθράκῃ κατεστράφησαν ὑπὸ σεισμοῦ κατὰ τὴν 15 ἑκατονταετηρίδα· γενομένης ἀκριβοῦς ἀνασκαφῆς, εὑρέθησαν τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα λείψανα, ὥστε οἱ Αὐστριακοὶ ἀρχαιολόγοι κατώρθωσαν νὰ ἀποκαταστήσωσι δύο περικαλλεστάτους ναούς· ὁ πρῶτος ναός, ἀφιερωμένος εἰς τὴν λατρείαν τῆς Κυβέλης καὶ τοῦ Διονύσου, ἦτο ἐπιμήκης, παρεμφερ�ὴς πλοίῳ, διηρημένος εἰς τρία μετὰ μικρᾶς ἀψίδος, ὅπου ἦν τὸ ἄδυτον. Πρὸ τοῦ ναοῦ ἦτον ἡ εἰς τὴν θάλασσαν βλέπουσα στοά, ἔχουσα ἑκατέρωθεν δωρικὰ καὶ κορινθιακὰ ἡμιστύλια, Κενταύρους, Ἀκρωτήρια κλπ. Τὸ ἐσωτερικὸν τῆς ἀψίδος ἐφαίνετο ἓν πόδα ὑψηλότερον τοῦ μαρμαρίνου ἐδάφους· περιέχει δὲ εὐρεῖαν λεκάνην, περὶ ἣν ἐχόρευον οἱ τελοῦντες τὰ μυστήρια, ἐνῷ διὰ τῶν πολῶν ὀπῶν της κατέρρεε τὸ αἷμα τῶν μελάνων ταύρων καὶ τῶν προβάτων εἰς τοὺς καταχθονίους θεούς. Ὁ καθηγητὴς Νείμαν εὗρεν ἕτερον κυκλοτερῆ ναόν, ὃν εἰς τιμὴν τῶν μεγάλων θεῶν ἀνήγειρεν ἀπὸ τοῦ 270—247 ἔτους π. Χ. ἡ Ἀρσινόη, θυγάτηρ τοῦ ἱδρύσαντος τὴν ἐν Αἰγύπτῳ Πτολεμαϊκὴν δυναστείαν. Νυμφευθεῖσα διαδοχικῶς δύο δυνάστας, ἀντιποιουμένους τῆς κληρονομίας τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου, εἶδε τὰ ἐκ τοῦ πρώτου γάμου τέκνα της φονευθέντα ὑπὸ τοῦ δευτέρου ἀνδρός της, κατέφυγε δὲ εἰς τὸ ἱερὸν τοῦτο ἐν Σαμοθράκῃ ἄσυλον, ὅπου μάτην ὕστερον εἶχε ζητήσει νὰ σωθῇ ὁ τελευταῖος τῆς Μακεδονίας βασιλεὺς Πύρρος. Τὸν ναὸν τοῦτον εἶχον ἀνακαλύψει ὁ Δεβὶλ καὶ Κοκυάρδ, δὲν ἐφρόντισαν ὅμως πολὺ περὶ αὐτοῦ, διότι δὲν τὸν εὗρον ἄξιον πολλοῦ λόγου. Εἰς τὸ αὐστριακὸν μουσεῖον μετήνεγκεν ἐκ Σαμοθράκης ὁ Κόνζε τὰ συμπλέγματα τοῦ μαρμαρίνου ἀετώματος, δι' ὧν εὐκολυνθήσεται ἡ ἀντιπαραβολὴ τῶν ἀγαλματίων τῆς πέμπτης καὶ τρίτης ἑκατονταετηρίδος, ἕνα Κένταυρον, μίαν Θεὰν Νίκην καὶ ἄλλα. Ἐντὸς ὀλίγου δημοσιεύεται μακρὰ ἔκθεσις τῶν ἀνασκαφῶν μετὰ διαφόρων φωτογροφιῶν· ἐλπὶς δὲ ὑπάρχει ὅτι ἡ κυβέρνησις θὰ δώσῃ νέαν ἐπιχορήγησιν χάριν τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπιστήμης. (Ἀ. τῆς Ἀνατ.)

Ὁ ἄνθρωπος ὑπόκειται εἰς μυρίας θλίψεις καὶ στενοχωρίας ἕνεκα αὐτῆς τῆς καταστάσεως τῆς ἀνθρωπότητος καὶ ὅμως, ὡς νὰ μὴ ἤρκουν τὰ ἐκ τούτου δεινά, ἡμεῖς ὁδιακόπως αὐξάνομεν τὰς λύπας μας διὰ σκληρᾶς ὁ εἷς πρὸς τὸν ἄλλον διαγωγῆς. Τὸ φορτίον τῶν θλίψεων ἑκάστου καθίσταται βαρύτατον ὑπὸ τοῦ φθόνου, τῆς κακίας, τῆς προδοσίας καὶ τῆς ἀδικίας τοῦ πλησίον του.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ

ΥΠΟΓΕΙΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Εἶναι γνωστὸν ἐκ τῆς ἱστορίας ὅτι κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας ὁ Χριστιανισμὸς ὑπέστη πολλοὺς καὶ φοβεροὺς καταδιωγμούς. Οἱ τότε αὐτοκράτορες τῆς Ρώμης, ὄντες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἄνθρωποι σκληροὶ καὶ ὑπὸ τῶν κολάκων εὐκόλως ἀπατώμενοι, πολλάκις ἐζήτησαν νὰ ἐξολοθρεύσωσιν ἀπὸ τὸ πρόσωπον τῆς γῆς ἅπαντας ἀνεξαιρέτως τοὺς Χριστιανούς. Τὰ ὄργανα λοιπὸν τῶν ὀρέξεων αὐτῶν, καὶ ὁ ὑπὸ τῶν προλήψεων τυφλούμενος ὄχλος, ὡς μανιώδεις ἐζήτουν τὸν θάνατον τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων. Ἐν τοιαύταις περιστάσεσιν οἱ Χριστιανοί, διὰ νὰ σώσωσι τὴν ζωὴν των, ὅσοι προέφθανον, κατέφευγον ὅπου ἐνόμιζον ἀσφαλέστερον καὶ ἐκρύπτοντο,

εἴτε εἰς δάση, εἴτε εἰς σπήλαια, εἴτε εἰς ὑπόγεια βαθέα. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ πολλάκις ἀνακαλυπτόμενοι ἐθανατοῦντο. Ἐπειδὴ δὲ, καὶ ἀφοῦ κατέπαυεν ἀκόμη ὁ διωγμὸς, δὲν ἦσαν βέβαιοι ὅτι μετ' ὀλίγον δὲν ἔμελλε νὰ ἐγερθῇ πάλιν, ἔκτιζον τὰς ἐκκλησίας αὐτῶν εἰς ὅσον τὸ δυνατὸν ἀπόκρυφα μέρη, ἵνα μὴ ἐκκλησιαζόμενοι καταληφθῶσιν ἐξαίφνης ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν καὶ θυσιασθῶσι. Τοιαῦται ἐκκλησίαι πολλαὶ ἀκολούθως εἰς ὑπόγεια ἀνεκαλύφθησαν, ὧν μία καὶ ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος.

Ἄν τις, κρατῶν εἰς χεῖρας λαμπάδα ἀνημμένην, κατέλθῃ δι' ἀνωμάλου ὑγρᾶς καὶ κλιμακοειδοῦς τινος καταβάθρας, εὑρισκομένης ἔν τινι τῆς Ρώμης κήπῳ, καὶ ἀκολούθως εἰσδήσῃ εἰς δίοδον, περιπατῶν μετὰ πολλῆς τῆς προσοχῆς, καθότι χάσματα χαίνοντα καὶ εἰς ἄβυσσον φέροντα εὑρίσκονται πρὸ τῶν ποδῶν αὐτοῦ, θέλει καταντήσει εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο τῶν ὑπογείων τῆς Ρώμης, τὰ ὁποῖα εἶναι γνωστὰ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Ἁγ. Ἄγνου. Ὁ τὰς κατακόμβας ἐπισκεπτόμενος, καθόσον ἐντὸς τῆς γῆς κατέρχεται, κατὰ τοσοῦτον καὶ αἰσθάνεται ῥῆγός τι καὶ μετ' αὐτοῦ πίεσιν ὡς ἐκ τῆς νεκρικῆς σιγῆς τῶν σκοτεινῶν ἐκείνων ὑπογείων. Αἱ ἀφεγγεῖς καὶ μυστηριώδεις ὀπαί, αἱ ἄγνωστόν τι ἐμπεριέχουσαι, οἱ σκολιοὶ ἑλιγμοὶ καὶ διάδρομοι καὶ ἐσκονισμένοι τοῖχοι, οἱ πολυάριθμοι τάφοι, τοὺς ὁποίους κατ' ὀδὸν ἀπαντᾷ, προξενοῦσιν αὐτῷ θλῖψιν καὶ μελαγχολίαν. Μικροὶ σωροὶ ὀστέων πεπαλαιομένων φανεροῦσιν ὅτι ἀρχαῖός τις κεκοιμημένος κεῖται ἐκεῖ, τὰ δὲ ἐπιτάφια «Ἐν εἰρήνῃ,» «Ἐν Χριστῷ» λαλοῦσι πρὸς τὴν καρδίαν τοῦ ἀναγινώσκοντος περὶ εἰρήνης καὶ ἐλπίδος.

Περιπατῶν τις οὕτω ἐντὸς τοῦ ὑπογείου ἐκείνου, καταντᾷ τέλος εἰς μέρος ὅπου δύο εὐρύχωρα κοιλώματα, τὸ μὲν πρὸς τὰ ἀριστερὰ τὸ δὲ πρὸς τὰ δεξιὰ τοῦ διαδρόμου, ἀντικρίζουσιν ἄλληλα. Τὰ δύο ταῦτα δωμάτια, τὰ συνεχόμενα διὰ τοῦ μέρους τούτου τοῦ διαδρόμου, ὅπου ὁ ἐπισκεπτόμενος ἀπαντᾷ αὐτὰ, οὐδεμίαν ἔχουσιν ὁμοιότητα πρὸς τὰς κρύπτας ἡ κελλία, δι' ὧν προηγουμένως διῆλθεν, ἀλλ' εἶναι πλατύτερα καὶ πολὺ μεγαλείτερα. Εἰς ἓν τούτων, τὸ πρὸς ἀριστερὰν, ἂν, στραφεὶς καὶ ἀνελθὼν βαθμίδα μίαν, εἰσέλθῃ, ἀμέσως πείθεται ὅτι ἡ ὀπὴ ἐκείνη τῆς γῆς ἐχρησίμευέ ποτε ὡς ἐκκλησία, καθότι τὸ δωμάτιον θέλει φανῇ σχήματος τετραπλεύρου, καλῶς κατειργασμένον καὶ ἔχον ὕψος οἷον καὶ αἱ ἡμέτεραι αἴθουσαι. Πρὸς τὸ βάθος τοῦ δωματίου εὑρίσκεται καθέδρα ἐπὶ τοῦ βράχου κεκομμένη, ἡ καθέδρα τοῦ προεστῶτος ἢ ἐπισκόπου· πρὸς δὲ τὰ δύο αὐτῆς μέρη, παρὰ τοὺς τοίχους, ἀπαντῶνται θρανία μακρά. Ἡ ὀροφὴ εἶναι θολωτὴ, φέρουσα κοσμήματά τινα,—γραμμὰς καὶ γεισώματα, στῆλαι δέ τινες ἐν αὐτῷ ἀπαντῶνται. Χωρεῖ δὲ ἡ θέσις πεντήκοντα ἕως ἑξήκοντα ἄτομα. Τὰ δύο δωμάτια εἶναι διατεθημένα οὕτως ὥστε ἡ τοῦ προέδρου καθέδρα καὶ ἀπὸ τὰ δύο νὰ φαίνηται καὶ πάντες οἱ ἐκκλησιαζόμενοι νὰ ἀκούωσι τῆς φωνῆς του, ὡς ἐκ τῆς παρατηρήσεως τοῦ σχεδίου, ἔτι μᾶλλον καταληπτὸν γίνεται.

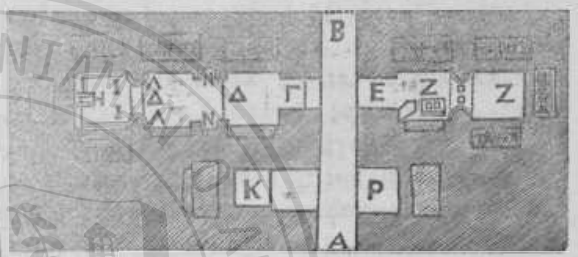

ΑΒ Διάδρομος εἰς τὰς κατακόμβας.
ΓΕ Εἴσοδοι τῶν δύο ἀντικριζόντων δωματίων, ἀποτελούντων τὴν
ΔΔΖΖ μίαν καὶ μόνην Ἐκκλησίαν.
Η Ἡ τοῦ ἐπισκόπου καθέδρα.
Ι Ι Θρανία, ἴσως διὰ τὸ πρεσβυτέριον.
ΛΛ Δύο στῆλαι κεκολλημέναι εἰς τὸν τοῖχον.
ΝΝ Δύο παστάδες ἢ κυλώματα μικρὰ εἰς τὸν τοῖχον.
Πολλοὶ τάφοι εἶναι ἐξωρυγμένοι εἰς τοὺς τοίχους, ἴσως διὰ τὰ σώματα τῶν μαρτύρων.
ο ο Δύο στῆλαι εἰς τὸ ἀντικρὺ δωμάτιον. Πλησίον αὐτῶν εὑρίσκονται λείψανα ἀρχαίου μαρμαροστρώτου.
ΚΡ Δύο μικρὰ δωμάτια μὲ θολωτοὺς τάφους, ἐπισυνημμένα εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ χρησιμεύοντα ἴσως ὡς σκευοφυλάκια.

Τὸ «Πότε ἡ ἐκκλησία αὕτη ἐκτίσθη;» εἶναι ζήτημα ἐνδιαφέρον ἐπίσης καὶ τὸν ἀρχαιολόγον καὶ τὸν χριστιανόν· διευκρινίζεται δὲ διὰ τῆς παρατηρήσεως διαφόρων ἐπισυνημμένων κελλίων, τὰ ὁποῖα εἶναι κεχρωματισμένα διὰ νεροχρώματος. Κατὰ τὴν γνώμην τῶν ἐμπειροτέρων ἀρχαιολόγων τὸ χρῶμα

ἐκεῖνο ἐτέθη ἐκεῖ περὶ τὰ τέλη τῆς δευτέρας ἑκατονταετηρίδος. Ἡ ἐργασία τῶν κελλίων εἶναι τοῦ αὐτοῦ χαρακτῆρος μὲ τὴν τῆς ἐκκλησίας καὶ εὐλόγως δύναταί τις νὰ ὑποθέσῃ ὅτι οἱ αὐτοὶ ἐργάται εἰργάσθησαν ἀμφότερα. Ἐκτὸς τούτου ἡ διευθέτησις καὶ θέσις τῶν διαβάσεων τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν κελλίων μαρτυροῦσιν ὅτι πάντα ταῦτα ἔγειναν ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ ἐποχῇ. Λοιπὸν ἂν οὐχὶ οἱ πατέρες, τοὐλάχιστον οἱ πατέρες τῶν πατέρων— οἱ πάπποι, τῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ταύτῃ ἐκκλησιαζομένων, εἶδον τὰ πρόσωπα τῶν ἀποστόλων, ἐδιδάχθησαν τὴν θρησκείαν παρὰ τοὺς πόδας αὐτῶν! Εἰς τὰς οἰκογενείας πολλῶν ἐκ τούτων, ὑπῆρχον βεβαίως παραδόσεις ἐνθυμίζουσαι θαύματα, ἐνθυμίζουσσι προσωπικὴν ἴσως μετὰ τοῦ Σωτῆρος καὶ τῶν παθῶν αὐτοῦ γνωριμίαν. Ἐκ δὲ τῆς ἀκατεργάστου καὶ ἀκοσμήτου ἐκείνης καθέδρας, πολλάκις ἢ τρὶς; Ρωμαίους ἐπιστολὴ τοῦ Παύλου ἐξ αὐτοῦ τοῦ αὐτογράφου ἀνεγνώσθη, πολλοὶ δὲ ἴσως ἤκουον καὶ τὰ ὀνόματα τῶν πατέρων αὐτῶν μνημονευόμενα εἰς τοὺς ἀσπασμοὺς τοῦ Ἀποστόλου. Καθέδρα ἀκατέργαστος καὶ ἀκόσμητος, πλὴν ἀληθῶς θρόνος ἀληθῶν ἐπισκόπων!

Ὁ κατὰ τὴν δευτέραν ἑκατονταετηρίδα, ἤτοι κατ' αὐτὴν ταύτην τὴν ἐποχὴν ἀκμάσας Ἰουστῖνος ὁ φιλόσοφος καὶ μάρτυς, ἐν τῇ πρὸς Ἀντωνῖνον τὸν αὐτοκράτορα ἀπολογίᾳ του, οὕτω πῶς περιγράφει τὴν ἐκκλησίαν ἐκείνων τῶν χρόνων. «Τῇ τοῦ ἡλίου λεγομένῃ ἡμέρᾳ (κυριακῇ), πάντων κατὰ πόλεις ἢ ἀγροὺς μενόντων, ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνέλευσις γίνεται, καὶ τὰ ἀπομνημονεύματα τῶν ἀπαστόλων ἢ τὰ συγγράμματα τῶν προφητῶν ἀναγινώσκεται μέχρις ἐγχωρεῖ. Εἶτα, παυσαμένου τοῦ ἀναγινώσκοντος, ὁ προεστὼς διὰ λόγου τὴν νουθεσίαν καὶ πρόσκλησιν τῆς τῶν καλῶν τούτων μιμήσεως ποιεῖται· ἔπειτα ἀνιστάμεθα κοινῇ πάντες καὶ εὐχὰς πέμπομεν· καὶ, ὡς προέφημεν, παυσαμένων ἡμῶν τῆς εὐχῆς, ἄρτος προσφέρεται καὶ οἶνος καὶ ὕδωρ· καὶ ὁ προεστὼς εὐχὰς ὁμοίως καὶ εὐχαριστίας, ὅση δύναμις αὐτῷ, ἀναπέμπει, καὶ ὁ λαὸς ἐπευφημεῖ, λέγων τὸ «ἀμήν»· καὶ ἡ διάδοσις καὶ ἡ μετάληψις ἀπὸ τῶν εὐχαριστηθέντων ἑκάστῳ γίνεται. Οἱ εὐποροῦντες δὲ καὶ βουλόμενοι, κατὰ προαίρεσιν ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ, ὃ βούλεται δίδωσι, καὶ τὸ συλλεγόμενον παρὰ τῷ προεστῶτι ἀποτίθεται. Αὐτὸς ἐπικουρεῖ ὀρφανοῖς τε καὶ χήραις, καὶ τοῖς διὰ νόσον ἢ ἄλλην αἰτίαν λειπομένοις, καὶ τοῖς ἐν δεσμοῖς οὖσι, καὶ τοῖς παρεπιδήμοις οὖσι ξένοις, καὶ ἁπλῶς πᾶσι τοῖς ἐν χρείᾳ οὖσι κηδεμὼν γίνεται.» Καὶ περὶ μὲν τῆς ὄντως θείας συνεισφορᾶς καὶ διανομῆς ταύτης, καθ' ὃ ἐκτὸς τοῦ ἡμετέρου θέματος, οὐδὲν λέγομεν. Ἂν ὅμως, στηριχθείς τις ἐπὶ τῆς ἀκατεργάστου ἐκείνης καὶ ἀκοσμήτου καθέδρας ἀναπολήσῃ ἄνδρας γυναῖκας καὶ παιδία, περιφρονοῦντας τὸ κράτος τοῦ τράμου τῆς σιδηρᾶς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ «ἐπὶ τὸ αὐτὸ» συνερχομένους, θέλει ἰδεῖ διὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ τῆς φαντασίας του, ὑπὸ τὸ ἀμυδρὸν φῶς, τῶν ἐκ τῆς ὀροφῆς τῆς ἐκκλησίας κρεμαμένων ἄλλοτε κανδηλῶν, «συνέλευσιν» μαρτύρων, συνδεδεμένων διὰ θερμοτάτης ἀμοιβαίας ἀγάπης, πασχόντων τὰ αὐτὰ παθήματα καὶ συνερχομένων ὅπως συμπαρηγορηθῶσι καὶ ἐνισχυθῶσιν ἀκούοντες «τὴν νουθεσίαν καὶ πρόσκλησιν τῆς τῶν καλῶν μιμήσεως,» καὶ μεταλαμβάνοντες τοῦ παναχράντου δείπνου· ψυχὰς ὄντως ἡρωϊκάς, ἀλλ' ἀγωνιώσας, κεκμηκυίας καὶ διψώσας ἀνακούφισιν, ἣν μόνον τὰ ἄχραντα ἐκεῖνα καὶ μυστικὰ τοῦ Κυρίου δεῖπνα, διηγούμενα ἀγωνίαν ἀσυγκρίτως μεγαλειτέραν τῆς ἰδικῆς των, θρίαμβον καθ' ὑπερβολὴν ἐνδοξότερον καὶ τὴν ἀγάπην τὴν μέχρι θανάτου αὐτοῦ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ἠδύναντο νὰ τοῖς παρέξωσι. Πρὸς τὰς ἡρωϊκὰς ταύτας ψυχάς, ὅσον καὶ ἂν οἱ καιροὶ μετεβλήθησαν, ὅσον καὶ ἂν τὰ ἔθιμα ἤλλαξαν, ὅσον καὶ ἂν χωρίζῃ ἡμᾶς ὁ χρόνος, ἡ καρδία ἡμῶν τρέφει καὶ πρέπει νὰ τρέφῃ σέβας καὶ θαυμασμόν, πρέπει νὰ ἦναι μετ' αὐτῶν ἀδιασπάστως καὶ ἐς ἀεὶ συνδεδεμένη.

Ἐὰν ἐξαιρέσωμεν τὸν ζῶντα ἄνθρωπον, οὐδὲν ὑπάρχει τόσον θαυμαστὸν ὅσον τὸ βιβλίον· εἶναι ἀγγελία ἐρχομένη πρὸς ἡμᾶς ἐκ τῶν κεκοιμημένων· ἐκ ψυχῶν ἀνθρώπων τοὺς ὁποίους οὐδέποτε εἴδομεν, οἵτινες ἔζησαν ἴσως εἰς χώρας πολὺ ἀπεχούσας τῆς ἡμετέρας. Καὶ ὅμως οὗτοι, διὰ τῶν μικρῶν ἐκείνων φύλλων χάρτου, λαλοῦσι πρὸς ἡμᾶς, διεγείρουσιν ἡμᾶς, τρομάζουσιν ἡμᾶς, διδάσκουσιν ἡμᾶς, παρηγοροῦσιν ἡμᾶς, ἀνοίγουσι πρὸς ἡμᾶς τὰς καρδίας των, ὡς εἰ ἦσαν ἀδελφοί μας.

ΑΝΑΤΟΛΗ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ ΤΗΣ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Εἷς ἐκ τῶν ἀπαραιτήτων ὅρων τῆς ζωῆς πάντων τῶν πλασμάτων τοῦ παναγάθου Δημιουργοῦ εἶναι καὶ ἡ κίνησις. Ἄνευ κινήσεως νέκρωσις καὶ οὐχὶ ζωή. Σύμπασα ἡ κτίσις εἶναι βεβαίωσις μεγαλοπρεπὴς τῆς μεγάλης ἀληθείας ταύτης. Ποῦ στρέφων τις τοὺς ὀφθαλμοὺς δὲν βλέπει κίνησιν; Κίνησις εἰς τὰ οὐράνια, κίνησις εἰς τὰ ἐπίγεια, κίνησις εἰς τὰ ἔνυδρα, κίνησις εἰς τὰ ὑπογθόνια, κίνησις, καὶ παντοῦ κίνησις! Πλὴν ἡ κτίσις, δηλαδὴ τὸ ἄπειρον ἔργον τοῦ ἀπείρου Δημιουργοῦ, ἀνακαλύπτει εἰς τὸ ὄμμα τοῦ φρονίμου παρατηρητοῦ καὶ τι ἐκπληκτικὸν καὶ ἀνώτερον τῆς διανοίας τοῦ ἀνθρώπου· παριστᾷ δηλαδὴ ἐν τῷ ἑνὶ τὰ πολλά. «Ἄλλη δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη δόξα σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων, ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ,» (1) καὶ ὅμως δόξα ἀπορρέουσα ἐκ τοῦ Ἑνὸς, τοῦ ἀπείρου! Ἡ παρατήρησις αὕτη, φαίνεται, παρεκίνησε καὶ τὸν Κολοφώνιον Ξενοφάνην, τὸν γεννηθέντα τὴν 40ὴν ὀλυμπιάδα, ὅστις εἶπεν ὅτι «εἷς ἓν ταὐτόν τε πᾶν ἀνελύετο,» νὰ ἀνέλθῃ πολὺ τῶν τότε φυσιοδιφῶν ὑψηλότερον καὶ νὰ ἐκφωνήσῃ:

Εἷς Θεὸς ἔν τε θεοῖσι καὶ ἀνθρώποισι μέγιστος
Οὔτε δέμας θνητοῖσιν ὁμοίιος οὔτε νόημα.

Τὸ ἔργον διατρανοῖ τὸν Ἐργάτην! Ἡ ἐν τῇ κτίσει ἑνότης διαλσαπίζει τὴν ἑνότητα τοῦ Κτίσαντος· τὸ δὲ ἀκατάληπτον τῶν ἔργων (διότι ἀκατάληπτα ἔλεγεν εἶναι τὰ πάντα,) ὡδήγησαν τὸν φιλόσοφον ἐκεῖνον ν' ἀνέλθῃ καὶ εἰς τὸ ἀκατάληπτον τοῦ Αἰτίου «μηδὲν ὅμοιον ἔχοντος ἀνθρώπῳ, ὅλον δὲ ὁρᾷν καὶ ὅλον ἀκούειν, μὴ μέντοι ἀναπνεῖν, σύμπαντά τε εἶναι νοῦν καὶ φρόνησιν καὶ ἀΐδιον!» (2)

Πλὴν ὅπως τὰ πάντα, οὕτω καὶ ἡ κίνησις εἶναι πολλαπλῆ ἐν ἑνότητι. Διὰ κινήσεων πολλαπλῶν καὶ ἐν ἑνότητι ἀποτελεῖται ἡ τῶν οὐρανίων ἁρμονία· διὰ κινήσεων πολλαπλῶν καὶ ἐν ἑνότητι σωντηροῦνται τὰ ἐπίγεια καὶ τὰ ἔνυδρα· διὰ κινήσεων πολλαπλῶν καὶ ἐν ἑνότητι ἐνεργοῦσι τὰ ὑπογθόνια· διὰ κινήσεων τοιούτων τέλος ζῇ καὶ αὐξάνει καὶ τὸ ἐπὶ τῆς γῆς εὐγενέστατον τῶν πλασμάτων.

Ὁ ἄνθρωπος ἔχει σῶμα· σῶμα συνιστάμενον ἐκ στερεῶν καὶ ρευστῶν. Τὸ σῶμα δὲ τοῦτο ἄνευ τῆς ἀδιακόπου κινήσεως τῶν ρευστῶν του, εἴτε ἀερίων εἴτε ὑγρῶν, καὶ ἄνευ τῆς ἀκαταπαύστου ἀνανεώσεως τῶν στερεῶν του εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ. Ἂν ἐμποδισθῇ ἡ κίνησις τῶν ἀερίων,—ἂν παύσῃ ἡ ἀναπνοὴ, ἀμέσως ἕπεται νέκρωσις· ἂν κωλυθῇ ἡ κυκλοφορία τῶν ὑγρῶν,—ἂν τὸ αἷμα παύσῃ κυκλοφοροῦν, ἀμέσως ἀκολουθεῖ θάνατος· ἂν ἡ τῶν στερεῶν ἀνανέωσις δὲν γίνῃ, διάλυσις δὲν ἀργεῖ νὰ ἐπέλθῃ. Ἀλλὰ καὶ ὁ νοῦς αὐτὸς διὰ παντοδαπῶν καὶ ἐν ἑνότητι κινήσεων ἐνεργῶν ζῇ καὶ ἐργάζεται. Ὁμοίως καὶ ἡ καρδία διὰ κλίσεων πολλαπλῶν κινουμένη, κινεῖ καὶ ὅλον τὸν ἄνθρωπον! Τὰ πάντα λοιπὸν ἐν τῇ ζωῇ κίνησις καὶ ἄνευ κινήσεων ζωὴ ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ. Ἡ ἀκινησία εἶναι νέκρωσις, διὸ καὶ ἄνευ μὲν κινήσεων τῶν σωματικῶν αὐτοῦ μερῶν, ὁ ἄνθρωπος ἀποθνήσκει σωματικῶς, ἄνευ δὲ κινήσεων τῶν ψυχικῶν αὐτοῦ δυνάμεων ἀποθνήσκει ψυχικῶς καὶ ἄνευ κινήσεων ἀμφοτέρων ἀποθνήσκει καὶ κατὰ τὰ δύο.

Ἀλλὰ πᾶν τὸ κινούμενον ἔχει καὶ τὸ τέλος, πρὸς ὃ πρέπει νὰ φθάσῃ, προωρισμένον ὑπὸ τοῦ δώσαντος τὴν κίνησιν (ἐκτὸς ἐὰν πλανᾶται) καὶ διεύθυνσιν προσήκουσαν διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον. Ἂν δὲ παρεκκλίνῃ τῆς διευθύνσεως, ἂν δὲν τρέχῃ πρὸς τὸ τέλος, τότε βεβαιότατα ἀδύνατον νὰ φθάσῃ εἰς τὸν προορισμόν.

Ὁ ἄνθρωπος, τεθεὶς εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, ὅπου τίποτε δὲν ὑπάρχει ἄνευ λόγου καὶ χωρὶς σκοπὸν, εἶναι ἀδύνατον αὐτὸς μόνος νὰ ὑπάρχῃ ἁπλῶς διὰ νὰ ὑπάρχῃ. Πλὴν ποῖος τῆς ὑπάρξεώς του ὁ λόγος; Εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην ἂς ἀπαντήσῃ αὐτὴ ἡ καρδία του. Ἕκαστος ἂς ἐρωτήσῃ τὰ ἐνδόμυχα τῆς ψυχῆς του καὶ θὰ μάθῃ ὅτι ζῇ διὰ νὰ γίνῃ μέτοχος,

(1) Α'. Κορινθ. ιε'. 41.
( ) Διογεν. Λαερτ. βιβλ. θ'. κεφ. θ'.

ἤτοι ν' ἀπολαύσῃ τι, τὸ ὁποῖον ὀνομάζει μακαριότητα, εὐτυχίαν, εὐδαιμονίαν, κατὰ τὸν βαθμὸν τῆς ἀναπτύξεώς του, καὶ ὅτι ἅμα χάσει τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ ἀπολαύσῃ τοῦτο, δι' αὐτὸν ἡ ζωὴ, ἡ ὕπαρξις εἶναι βάρος, εἶναι βάσανον, καθ' ὃ μὴ ἔχουσα κανένα σκοπὸν, κανὲν τέλος. Καί τοι ὅμως ὁ ἄνθρωπος καθυποβάλλει ἑαυτὸν θεληματικῶς εἰς μυρίους κόπους, καίτοι μηχανᾶται τὰ πάντα, καίτοι σχηματίζει διάφορα σχέδια, τὰ ὁποῖα καὶ ἀμέσως ἀρχίζει νὰ ἐκτελῇ μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὸν σκοπὸν τοῦτον ὅσον τὸ δυνατὸν ταχέως, ἐπὶ τέλους βλέπομεν αὐτὸν ὁμολογοῦντα ὅτι ὅλαι του αἱ προσπάθειαι καὶ ὅλοι του οἱ κόποι ἀποδεικνύονται μάταιοι, διότι δὲν ἠδυνήθη νὰ εὕρῃ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐπόθει καὶ τὸ ὁποῖον εἰσέτι ποθεῖ! Ταλαίπωρε ἄνθρωπε! ἂν δὲν παρεξετρέπεσο τῆς ὁδοῦ, ἣν ἔπρεπε νὰ βαδίζῃς, ἂν ἠκολούθεις τὴν διεύθυνσιν, τὴν πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ὑπάρξεώς σου ἄγουσαν, ἂν δὲν ἐπλανᾶσο καὶ δὲν ἔπιπτες ἦτο ποτὲ δυνατὸν νὰ μὴ φθάσῃς εἰς τὸν προορισμόν σου, διὰ τὸν ὁποῖον σοὶ ἐδόθη ἡ μεγάλη ἐκείνη ὥθησις τὴν ὁποίαν ὀνομάζεις τῆς μακαριότητός σου πόθον;

Ὅτι πάντες ἐπιθυμοῦμεν κατάστασιν καλλιτέραν τῆς παρούσης, καὶ ὅτι ἅμα πεισθῶμεν ὅτι οὐδέποτε θὰ φθάσωμεν εἰς αὐτὴν καταχυριευόμεθα ὑπὸ λύπης καὶ πίπτομεν εἰς ἀπελπισίαν, τοῦτο οὐδεμίαν ἐπιδέχεται ἀντίρρησιν. Πρέπει ὅμως νὰ πεισθῶμεν ὅτι ἡ ὁδὸς τὴν ὁποίαν βαδίζομεν, ἀντὶ νὰ μᾶς φέρῃ εἰς τὸν σκοπὸν, μᾶς ἀπομακρύνει ἔτι μᾶλλον· πληροῦσα ἡμᾶς ἀπὸ μίση, φθόνους, ἔριδας καὶ συγκρούσεις, μάχας καὶ πολέμους, θωμμοὺς καὶ πιέσεις, ἀνάπτουσα ἐντὸς ἡμῶν φλόγας φοβερὰς, φλόγας ἀφυσίκους αἵτινες μᾶς καταβαπανῶσι καὶ συνεπείᾳ τῶν ὁποίων πρὸ πολλοῦ ἴσως δὲν θὰ ὑπήρχομεν ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς γῆς ἂν ἡ ἀγαθοτάτη τοῦ Θεοῦ πρόνοια δὲν μᾶς ἔσωζεν. Δείγματα τῆς τοιαύτης παρεμβάσεως τῆς θείας Προνοίας, ἥτις ἐπιτρέπει μὲν νὰ τιμωρώμεθα, οὐδέποτε ὅμως ἐπιθυμεῖ καὶ νὰ ἐξαφανισθῶμεν, ἕκαστος ἄνθρωπος ἔχει πολλὰ νὰ δείξῃ, φθάνει μόνον νὰ ἦναι εἰς τὸ φῶς.

Ἀλλὰ δὲν ἤρκει εἰς τὴν ἄπειρον τοῦ Θεοῦ ἀγαθότητα μόνη ἡ παρέμβασις αὕτη· ἠθέλησε νὰ ἐπαναφέρῃ τὸν παντοῦ ἄλλοῦ βαδίζοντα ἄνθρωπον εἰς τὴν πρὸς τὸν προορισμὸν αὐτοῦ διεύθυνσιν· νὰ ἐξαλείψῃ οὐχὶ μόνον τὰ ἀποτελέσματα ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν αἰτίαν καὶ νὰ ἀναθέσῃ τὰ πάντα εἰς τὸν Ἕνα ἐκεῖνον ἐξ οὗ καὶ ἐν ᾧ εἰσὶν οἱ πολλοί. Δι' ὃ καὶ ἐν τῇ σκοτεινοτάτῃ ἐποχῇ τῆς ἀνθρωπίνου ἱστορίας, ἐν ἐποχῇ καθ' ἣν τὰ ἔθνη ἀγεληδὸν ἐσφάττοντο ὅπως ἐνθρονίσωσι τὸν δεῖνα ἢ δεῖνα τύραννον, ἐν ἐποχῇ καθ' οἱ ἄνθρωποι ἐποίουν εἰκόνας τῶν πρὸς διασκέδασιν αὐτῶν χυνόντων αἷμα ἀνθρώπινον καὶ προσεκύνουν αὐτὰς ὡς θεούς, ἐν τῇ σκοτεινοτάτῃ ταύτῃ ἐποχῇ ἀκτῖνες φωτειναὶ ἀνήγγειλον τὴν ἀνατολὴν τοῦ Ἡλίου τῆς Δικαιοσύνης.

«Καὶ ποιμένες ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ, ἀγραυλοῦντες καὶ φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν ποίμνην αὐτῶν. Καὶ ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου ἐπέστη αὐτοῖς, καὶ δόξα Κυρίου περιέλαμψεν αὐτούς· καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος, μὴ φοβεῖσθαι· ἰδοὺ γὰρ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἥτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ· ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον σωτὴρ, ὅς ἐστι Χριστὸς Κύριος... Καὶ ἐξαίφνης ἐγένετο σὺν τῷ ἀγγέλῳ πλῆθος στρατιᾶς οὐρανίου, αἰνούντων τὸν Θεὸν καὶ λεγόντων «Δόξα ἐν Ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη· ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία.»

Ὁποία ἀντίθεσις! Ἐνῷ τὸ πλεῖστον τῆς οἰκουμένης ἐκαλύπτετο ὑπὸ ἐρειπίων καπνιζόντων εἰσέτι καὶ μόλις ὑπῆρχεν οἰκογένεια ἥτις νὰ μὴ ἐθρήνει τὴν ἀπώλειαν πατρὸς, ἀδελφοῦ, ἢ συζύγου, ἐνῷ ὅπου καὶ ἂν ἔστρεφέ τις τὸ βλέμμα οὐδὲν ἄλλο ἔβλεπεν ἢ ἀπελπισίαν καὶ ζόφον, ἀκούεται ἀπὸ στόμα οὐχὶ ἀνθρώπου, διότι τοῦτο ἦτο ἀδύνατον, ἀλλ' ἀπὸ στόμα ἀγγέλου «ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον Σωτὴρ! Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη· ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία!» Σωτὴρ ἵνα δείξῃ εἰς τὴν ἀποπλανηθεῖσαν ἀνθρωπότητα τὴν πρὸς τὸν προορισμὸν αὐτῆς ἄγουσαν ὁδόν. Ἐτέχθη Ἐκεῖνος ὅστις ὁδηγεῖ τοὺς ἀκούοντας τῆς φωνῆς αὐτοῦ εἰς τὴν εὐθεῖαν διεύθυνσιν, καὶ ὁδηγεῖ μετὰ πάσης ἀσφαλείας· ἐγεννήθη Ἐκεῖνος ὅστις τὰς μὲν τῆς ἀποπλανήσεώς μας συνεπείας παρομερίζει, ἱκανοποιῶν συνάμα καὶ τὴν προσβληθεῖσαν αἰώνιον Δικαιοσύνην, ἡμᾶς δὲ δέχεται συμμετόχους τῆς ὑπερτάτης μακαριότητος. Ἐτέχθη τέλος ὁ ἐνσαρκωθεὶς αἰώνιος Λόγος, ὁ δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένοντο, ἐτέχθη ἡ Μονὰς ἐν ᾗ ἐμπεριεκλείονται τὰ πολλά!

Ἤδη, ὅστις θέλει νὰ ἴδῃ τὸν ἐνδόμυχον αὐ-

τοῦ πόθον θεραπευόμενον, ὅστις θέλει νὰ ἀπολαύσῃ τὴν τόσον ποθητὴν εἰς αὐτὸν μακαριότητα, ὅστις θέλει νὰ μὴ τρέχῃ εἰς μάτην, ἂς καταφύγῃ εἰς τὸν ἡμῖν γεννηθέντα Σωτῆρα καὶ θέλει εὕρει τὸν θησαυρόν. Οὐδὲν πλέον δύναται νὰ ἐμποδίσῃ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τοῦ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν ὁδὸν τῆς πλάνης καὶ νὰ βαδίσῃ κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸν μέγαν αὐτοῦ προορισμόν, ἐκτὸς τῆς ἰδίας αὐτοῦ γνώμης, ἐκδηλουμένης διὰ τῆς ἀπιστίας. Πλὴν τί ἀπιστεῖς ἄνθρωπε; Μήπως νομίζεις ὅτι ἀντὶ τῆς προσφερομένης σοι σωτηρίας, ἀντὶ τῆς ὑποσχομένης σοι μακαριότητος ἀπαιτοῦσι χρήματα ἀπὸ σοῦ; Ὄχι! Ἄνευ ἀργυρίου καὶ ἄνευ τιμῆς, δωρεὰν προσφέρεται ἡ σωτηρία. ἡ μακαριότης χαρίζεται! Λοιπὸν τί φοβεῖσαι καὶ τί ἀπιστεῖς; Ἂν σοὶ χρειάζωνται μάρτυρες διὰ νὰ βεβαιώσωσι περὶ τῆς ἀληθείας τῆς εἰς σὲ ἀπιστεύτου φαινομένης δωρεᾶς ταύτης, ὑπάρχουσιν οὐχὶ ἑκατοντάδες ἢ χιλιάδες, ἀλλὰ μυριάδες καὶ ἑκατομμύρια, οἵτινες ἀφοῦ εὗρον τὴν θεραπείαν τοῦ τῆς καρδίας αὐτῶν πόθου εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ Ἡλίου τῆς Δικαιοσύνης, εἰς οὐδὲν πλέον ἐλογίσαντο πάντα τὰ λοιπά· δι' ὃ καὶ τὴν ἰδίαν ζωὴν ἐπροτίμησαν νὰ χάσωσι μᾶλλον παρὰ νὰ χωρισθῶσι πάλιν ἀπὸ τοῦ φωτὸς τῆς ψυχῆς των. «Τίς χωρίσει ἡμᾶς,» λέγει τις τούτων (τῆς ἐκλογῆς τὸ Σκεῦος) «ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; Θλῖψις, ἢ στενοχωρία, ἢ διωγμός, ἢ λιμός, ἢ γυμνότης, ἢ κίνδυνος, ἢ μάχαιρα; . . . ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς . . . Ὥστε οὐδεμία μένει εἰς τὴν ἀπιστίαν βάσις. «Γεύθητε καὶ ἴδητε ὅτι χρηστὸς ὁ Κύριος!»

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

Οἱ ἄνθρωποι φυσικῶς ἐπιθυμοῦσι νὰ ἔχωσιν εἰκόνας ἐκείνων, τοὺς ὁποίους θέλουσι νὰ τιμῶσι καὶ μετὰ τοῦτο πολὺ εὔχονται νὰ γινώσκωσι τὸ ἔτος, τὸν μῆνα καὶ τὴν ἡμέραν τῆς γεννήσεώς των. Δι' ὃ καὶ οἱ συντάξαντες τὰς βιογραφίας τῶν μεγάλων ἢ ἀγαθῶν ἀνδρῶν προσεπάθησαν τὸ κατὰ δύναμιν νὰ ἐξακριβώσωσι τὴν ἡμερομηνίαν ταύτην. Ὁ Πλούταρχος ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀλεξάνδρου σημειοῖ καὶ τὸ ἔτος καὶ τὴν ἡμέραν. Οἱ βιογράφοι τοῦ Μωάμεθ ἀναφέρουσι καὶ τὸ ἔτος καὶ τὸν μῆνα· ὅσον δὲ μέγα εἶναι τὸ ἱστορούμενον τόσον καὶ οἱ ἱστορικοὶ προθυμοποιοῦνται νὰ ζητῶσιν ἀκριβῶς τὰς χρονολογίας.

Εἰς τὰ ἱστορικὰ βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης τῶν μεγάλων συμβάντων ἡ χρονολογία σημειοῦται ἀκριβῶς. Οὕτως ὁ Μωϋσῆς ἀναφέρων τὸ ἀξιομνημόνευτον ἔτος τῆς ἐξ Αἰγύπτου ἀναχωρήσεως λέγει: «Ἡ δὲ παροίκησις τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ἣν παῴκησαν ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἐν γῇ Χαναάν, αὐτοὶ καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν, ἔτη τετρακόσια τριάκοντα. Ἐγένετο δὲ μετὰ τὰ τετρακόσια τριάκοντα ἔτη ἐξῆλθε πᾶσα ἡ δύναμις Κυρίου ἐκ γῆς Αἰγύπτου νυκτός.» (Ἔξοδ. ιβ'. 40. 41.) Καὶ οὐ μόνον τὸ ἔτος ἀλλὰ καὶ τὸν μῆνα καὶ τὴν ἡμέραν τὴν δεκάτην τετάρτην τοῦ μηνὸς Ἀβὶδ, ὅστις εἶναι ὁ πρῶτος. Ὡς δὲ νὰ μὴ ἤρκει ἅπαξ τὸ ἐπαναλαμβάνει πολλάκις. Καὶ ὅμως ὁ αὐτὸς Μωϋσῆς οὐδόλως ἀναφέρει τὴν ἡμέραν τῆς γεννήσεως τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἱστορουμένων μεγάλων ἀνδρῶν, ὡς λ. χ. τοῦ Ἀβραάμ. Οἱ δὲ Ἑβραῖοι δὲν γινώσκουσι κατὰ ποίαν ἡμέραν ἐγεννήθησαν οἱ μεγάλοι των ἄνδρες.

Ἂν ἐκ τῶν ἱστορικῶν βιβλίων τῆς Παλαιᾶς στραφῶμεν εἰς τὰ ἱστορικὰ τῆς Καινῆς Διαθήκης, βλέπομεν ὅτι μήτε τῶν συμβάντων αἱ χρονολογίαι μήτε τῶν προσώπων ἡ ἐποχὴ τῆς γεννήσεως ἀναφέρονται. Ἐν μάλιστα συμβὰν, ἡ γέννησις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἶναι τόσον ἀξιομνημόνευτον διὰ τὴν χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν ὅσον καὶ ἡ ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου ἀπελευθέρωσις διὰ τοὺς Ἑβραίους, καὶ ὅμως καὶ τούτου ἡ χρονολογία εἶναι τόσον ἀπροσδιόριστος ὥστε μετὰ τόσων αἰώνων συζητήσεως τὸ ζήτημα μένει ἄλυτον.

Κατὰ περίστασιν μανθάνομεν ὅτι ὁ Χριστὸς ἐγεννήθη ἐπὶ Καίσαρος Αὐγούστου καὶ περὶ τὸν χρόνον γενικῆς τινος ἀπογραφῆς. Αὕτη εἶναι ἡ μόνη κατ' εὐθεῖαν πληροφορία προερχομένη παρ' ἀνθρώπων γινωσκόντων ὅτι λέγουσιν εἰς τὸν κόσμον περὶ τῆς γεννήσεως ἐκείνης τῆς προωρισμένης νὰ μεταβάλλῃ χρόνους καὶ καιροὺς· καὶ νὰ ἀρχήσῃ ἐποχὴν πολὺ μᾶλλον ἐνδιαφέρουσαν ἢ αἱ Ὀλυμπιάδες, ἡ κτίσις τῆς Ρώμης καὶ αὐτὴ ἡ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἔξοδος.

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς παρέχει καὶ τὴν ἑξῆς ἔμμεσον περὶ τῆς χρονολογίας ταύτης σημείωσιν.

«Ἐν ἔτει δὲ πεντεκαιδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας

Τιβερίου Καίσαρος, ἡγεμονεύοντος Ποντίου Πιλάτου τῆς Ἰουδαίας, καὶ τετραρχοῦντος τῆς Γαλιλαίας Ἡρώδου, Φιλίππου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τετραρχοῦντος τῆς Ἰτουραίας καὶ Τραχωνίτιδος χώρας, καὶ Λισανίου τῆς Ἀβιληνῆς τετραρχοῦντος, ἐπ' ἀρχιερέων Ἄννα καὶ Καϊάφα, ἐγένετο ῥῆμα Θεοῦ ἐπὶ Ἰωάννην τὸν τοῦ Ζαχαρίου υἱὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ· καὶ ἦλθεν εἰς πᾶσαν τὴν περίχωρον τοῦ Ἰορδάνου, κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας..... Καὶ αὐτὸς ἦν ὁ Ἰησοῦς ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος.» (Λουκ. γ'. 1—3, 23.)

Ταῦτα εἶναι τὰ κύρια διδόμενα ἐξ ὧν προσδιορίζεται τὸ ἔτος τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως, παρεχόμενα ὑπὸ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ ἐκείνου, ὅστις λέγει ὅτι γράφει περὶ πεπληροφορημένων πραγμάτων ἄνωθεν πάντων ἀκριβῶς. Φαίνεται λοιπὸν ὅτι δὲν ἐσκόπευε νὰ μᾶς πληροφορήσῃ περὶ τοῦ ἔτους. Καὶ πραγματικῶς ὅταν ἐξετασθῇ τὸ εὐαγγελιόν του εὑρίσκεται οὐδεμίαν τοιαύτην πληροφορίαν ἔχον. Δὲν εἰξεύρομεν ἂν τὸ δέκατον πέμπτον τοῦτο ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ Τιβερίου ἀριθμῆται ἀφότου ὁ αὐτοκράτωρ οὗτος ἐβασίλευσε μόνος ἢ ἀφότου ἤρχισε νὰ συμβασιλεύῃ μετὰ τοῦ Αὐγούστου Καίσαρος, τὸ ὁποῖον συνέβη δύο ἔτη πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ τελευταίου τούτου. Ὡς ἐκ τούτου, κατὰ τοὺς μὲν ἡ τοῦ Σωτῆρός μας γέννησις ἐγένετο τὸ 749 ἔτος ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης καὶ κατὰ τοὺς δὲ τὸ 747, ἤτοι ἔχομεν διαφορὰν δύο ἐτῶν. Προσέτι ἡ φράσις ὅτι ἦτο «ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα,» ἐπιδέχεται πολλὴν ἐλευθερίαν, ὡς ἐκ τῆς ὁποίας ἐμπορεῖ νὰ προκύψῃ εἰσέτι ἑνὸς ἔτους ἢ καὶ περισσοτέρα διαφορά. Τοῦ νῦν χριστιανικοῦ ἔτους, κατὰ τὸν Πατέρα Νιουμάνον ἤρχισε νὰ γίνεται χρῆσις κατὰ τὸ 550 μετὰ Χριστὸν καὶ πρῶτος ὅστις τὸ εἰσήγαγεν εἶναι τις Διονύσιος. Ὁ Βέγγελος λέγει ὅτι ἡ Διονυσιακὴ χρονολογία, ἥτις ἐδημοσιεύθη τὸ 532 εἶναι σήμερον εἰς χρῆσιν. «Σήμερον ὑποτίθεται ὅτι ἡ τοῦ Χριστοῦ γέννησις ἐθεωρήθη ὡς γενομένη τέσσαρα ἔτη ὑστερώτερον τῆς πραγματικῆς αὐτῆς ἐποχῆς.» Ὥστε ἂν θέλωμεν νὰ εἰξεύρωμεν τὸ ἀληθὲς ἔτος πρέπει νὰ προσθέσωμεν τέσσαρα ἔτη εἰς τὸ τρέχον!» (Γνώμων.) Ὥστε δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι τὸ ἔτος καθ' ὃ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐγένετο σὰρξ ἀγνοοῦμεν.

Ἀλλ' ἄραγε γινώσκομεν τὸν μῆνα καὶ τὴν ἡμέραν; Ὁ Ἀδὰμ Κλάρκιος λέγει ὅτι δὲν ὑπάρχει μὴν τοῦ ἔτους κατὰ τὸν ὁποῖον νὰ μὴ ὑπέθεσαν ὅτι συνέβη τὸ μέγα τοῦτο διὰ τὴν ἀνθρωπότητα συμβάν. Οἱ δύο ἱκανότατοι συγγραφεῖς τῶν νεωτέρων χρόνων, οἵτινες ἠρεύνησαν τὴν χρονολογίαν τοῦ βίου τοῦ Ἰησοῦ, ὁ Δ. Βύρτων καὶ ὁ Κ. Γρισβέλλης, ἔφθασαν εἰς ἀντίθετα συμπεράσματα. Ὁ εἷς εἰς τὴν ἄνοιξιν ὁ ἄλλος εἰς τὸν φθινόπωρον.

Τὰ Χριστούγεννα εἶναι ἑορτὴ ἄγνωστος εἰς τοὺς πρώτους τρεῖς αἰῶνας τῆς ἐκκλησίας. Ὁ Χρυσόστομος ἀναφέρει ὅτι πρὸ ὀλίγων μόλις ἐτῶν ἤρχισαν οἱ Χριστιανοὶ νὰ ἑορτάζωσι τὴν τοῦ Χριστοῦ γέννησιν, τὴν 25 Δεκεμβρίου. Ὁ Αὐγουστῖνος ἐπίσης λέγει ὅτι εἰς τὰς ἡμέρας του ἡ Ἐκκλησία ἑώρταζε τὰ Πάθη ἢ τὸ πάσχα, τὴν Ἀνάληψιν καὶ τὴν Πεντηκοστήν, ἀλλ' ὅτι τὰ Χριστούγεννα μόλις ἤρχισε νὰ τὰ ἑορτάζῃ.

Πρῶτος ὁ πάπας Ἰούλιος εἰσήγαγε τὴν ἑορτὴν ταύτην εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς δύσεως διατάξας νὰ γίνηται τὴν 25 Δεκεμβρίου.

Διατί δὲ ἡ ἑορτὴ αὕτη διετάχθη τὴν 25 Δεκεμβρίου καὶ ἐγένετο παραδεκτὴ προθύμως ὑφ' ὅλων σχεδὸν τῶν χριστιανῶν θέλομεν ἀναφέρει εἰς τὸ ἑπόμενον ἡμῶν φύλλον, ἤδη ἀρκούμενοι νὰ εἴπωμεν λέξεις τινὰς εἰς τὸ διατί ἡ Καινὴ Διαθήκη ἀποσιωπᾷ τὴν χρονολογίαν τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως οὕτως, ὥστε οὐδεὶς δύναται νὰ εὕρῃ αὐτήν.

Μέρος τῆς θρησκείας τοῦ ἐθνικοῦ κόσμου, πλὴν μέρος οὐσιωδέστατον ἦτο ἡ τήρησις τελετῶν καὶ ἑορτῶν, ἡ παρατήρησις τῶν καιρῶν καὶ τῶν χρόνων, τὰ ὁποῖα πάντα μήτε τὴν διάνοιαν, μήτε τὴν συνείδησιν, μήτε τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου διόλου ἐκαθάριζον. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Ἰουδαϊσμός, μὲ τὰς μεγάλας ἀληθείας του καὶ τὰς ἐνδομύχους ἐλπίδας του, ἦτο κατὰ τὰς τελετάς του καὶ τὰς ἑορτάς του σύμφωνος μὲ τὴν κατάστασιν τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος τῆς ἐποχῆς. Τὸ εὐαγγέλιον ὅμως ἐλθὸν τὰς μὲν τελετὰς καὶ τοῦ Ἐθνισμοῦ καὶ τοῦ τελετικοῦ νόμου κατήργησεν, ἐλευθερώσαν τοὺς χριστιανοὺς μὲ τὴν ἐλευθερίαν τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ, διὰ δὲ τῆς θρησκείας ἐξευγενίζει τὸν νοῦν, τὴν συνείδησιν καὶ τὴν καρδίαν. Διὰ τοῦτο πᾶσα ἀρχὴ ἐξ ἧς ἠδύναντο νὰ προκύψωσι τελεταὶ καὶ ἑορταί, θεωρία καιρῶν καὶ χρόνων, ἐτάφη, οὕτως εἰπεῖν, καὶ ὃν εὑρίσκετο πλέον, ὅπως μὴ καταστραφῇ ἡ τοῦ Εὐαγγελίου ἁπλότης.

ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Ἡ περὶ τῆς ἀρχῆς τῆς εἰδωλολατρείας πραγματεία, εἶναι δυσκολωτάτη, καὶ ἡ περὶ τοῦ πρώτου συστήσαντος αὐτὴν ἐξέτασις πολλὰ ἀσύμφωνος παρὰ τοῖς Ἀρχαιολόγοις, ἐπειδὴ χάνεται εἰς τὸ σκότος τῆς ἀρχαιότητος. Πολλοὶ ἀνεβάζουν τὴν ἀρχήν της ἕως πρὸ τοῦ Κατακλυσμοῦ, ἄλλοι δὲ πρὸ τῆς Πυργοποιίας καὶ ἄλλοι ἄλλως. Τοῦτο ὅμως εἶναι γνωστὸν, ὅτι εἰς τὸν καιρὸν τοῦ πατριάρχου Ἀβραὰμ ἡ εἰδωλολατρεία εἶχε καταπνίξει ὅλον τὸ πρόσωπον τῆς γῆς, καὶ αὐτὸς ὁ πατριάρχης ἐφύτρωσεν, ὥσπερ τὸ ῥόδον ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν, καὶ διὰ τῶν ποιημάτων ἐγνώρισε τὸν Ποιητήν. (Ἰώσηππος Ἀρχαιολ. βιβλ. α'. κεφ. ζ'. σελ. 21.) Ἡ τῶν πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ θρησκεία δείκνυται διὰ τῆς θείας Γραφῆς ὅτι ἦτον ἐκείνη τοῦ ἀληθοῦς Θεοῦ, ἥτις συνίστατο εἰς τὸ νὰ προσφέρωσι τὰς ἀπαρχὰς τῶν καρπῶν τῆς γῆς, καὶ τὰ πρωτότοκα τῶν ζώων, ὡς φαίνεται ἐκ τῆς θυσίας τῶν υἱῶν τοῦ Ἀδὰμ, καὶ ἐκείνης τοῦ Νῶε. (Γένεσις, κεφ. η'.) Ταύτην εἶναι πιθανὸν ὅτι ἐφύλαξαν καὶ οἱ ἀπόγονοι τοῦ Νῶε ἕως εἰς τὴν Πυργοποιίαν τῆς Βαβυλῶνος.

Ἡ σύγχυσις ἔπειτα τῶν γλωσσῶν, ὁ διασκορπισμὸς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους εἰς ὅλον τὸ πρόσωπον τῆς γῆς, καὶ ἡ φθορὰ τῆς Ἰσορίας τῶν Πατέρων πρὸ τοῦ, καὶ μετὰ τὸν κατακλυσμὸν ἐγέννησαν τὴν εἰδωλολατρείαν· καὶ εἶναι νὰ θαυμάσῃ τις τὸ εὐρίσθαν τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, διότι εἰς διάστημα ἑνδεκα αἰώνων, δηλαδὴ ἀπὸ τὴν παῦσιν τοῦ κατακλυσμοῦ ἕως εἰς τὴν κάλεσιν τοῦ Ἀβραὰμ, δὲν ἔμεινεν οὐδὲ ἴχνος τῆς παλαιᾶς καὶ ἀληθοῦς θρησκείας, καὶ μάλιστα μεταξὺ τῆς ζωῆς τριῶν ἀνθρώπων. Ἐπειδὴ ὁ Σὴμ ἔζησεν ἕως εἰς τὸν ἑκατοστὸν ἕκτον χρόνον τῆς ζωῆς τοῦ Ἔβερ, δηλαδὴ πεντακοσίους χρόνους μετὰ τὸν κατακλυσμόν. Ὁ δὲ Ἔβερ ἀπέθανεν εἰς τὸν ἕβδομον τῆς ζωῆς τοῦ Σαρούχ προπάππου τοῦ Ἀβραὰμ, ὁ δὲ Σαρούχ ἀπέθανε 31 χρόνον πρὶν γεννηθῇ ὁ Ἀβραὰμ, δηλαδὴ τὸν εἰκοστὸν ἔνατον χρόνον τῆς ζωῆς τοῦ Θάρρα, πατρὸς τούτου τοῦ πατριάρχου. (Γένεσις, κεφ. ιη'.) Καὶ τοῦτο βέβαια δεικνύει τὴν ματαιότητα τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, τὸ ὁποῖον ἀγαπᾷ μᾶλλον νὰ λατρεύῃ τὴν κτίσιν παρὰ τὸν κτίσαντα.

Ὁ πρῶτος αἴτιος καὶ εὑφευρετὴς τῆς εἰδωλολατρείας, ἂν καλὰ καὶ εἶναι ἀβέβαιος, ὑποθέτεται ὅμως καὶ ὑπὸ τῶν πρερισσοτέρων, ὅτι ἐχρημάτισεν ὁ Νεβρὼδ, ἔγγονος τοῦ Χὰμ, τὸν ὁποῖον ἡ θεία Γραφὴ καλεῖ Γίγαντα. Οὗτος κατασκευάσας πόλιν τὴν Βαβυλῶνα καὶ συστήσας τὴν πρώτην μοναρχίαν ἐπὶ γῆς, εἰσήγαγε τὴν εἰδωλολατρείαν διὰ τὴν προσκύνησιν, τὴν ὁποίαν ἐζήτει ἑαυτῷ ἀπὸ τοὺς ὑπηκόους του. Τοσαύτην δὲ πρόοδον καὶ ὁρμὴν ἔλαβεν, ὥστε κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀβραὰμ δὲν ἦτο οὐδείς, ὅστις νὰ ἐφύλαττε τὴν παλαιὰν θρησκείαν, καὶ νὰ προσκυνῇ τὸν ἀληθῆ Θεόν· (Ἰώσηπ. Ἀρχαιολ. βιβλ. α'. κεφ. ζ.') ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ πατριάρχης εἰς τὴν ἀρχὴν ἦτον εἰδωλολάτρης, ὡς ἐν αὐτῇ γεννηθείς. (Βάυλος ἐν λέξει Ἀβραάμ.) Καὶ ταῦτα μὲν γενικώτερον περὶ τῆς εἰδωλολατρείας· νῦν δὲ ἂς ἐξετάσωμεν, τίς πρῶτος ἔμβασεν αὐτὴν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Οἱ παλαιοὶ Ἱστορικοὶ οὐ μόνον εἶναι ἀσύμφωνοι ἀλλήλοις περὶ ταύτης τῆς ὑποθέσεως, ἀλλὰ καὶ ἑαυτοῖς. Ἐπειδὴ ὁ Ἡρόδοτος, ὁ ἀρχαιότερος τῶν Ἱστορικῶν, ἀφ' ὅσους εἰς ἡμᾶς ἐσώθησαν, φαίνεται ὅτι ἀντιφάσκει, διότι ὁμιλῶν περὶ τῶν Πελασγῶν λέγει οὕτως: «Ἀ»θηναῖοι πρῶτοι Ἑλλήνων παρὰ Πελασγῶν »μαθόντες ἐποιήσαντο.» (βιβλ. β'. σελ. 109.) ἐν ᾧ ἀνωτέρω εἶπεν, «Ἕλληνες παρὰ σφέων »(τῶν Αἰγυπτίων) ἀναλαβεῖν, βωμούς τε καὶ »ἀγάλματα καὶ νηοὺς θεοῖσιν ἀπονείμαι σφέ»ας (τοὺς Αἰγυπτίους) πρώτους, καὶ ζῶα ἐν »λίθοισιν ἐγγράψαι.» (Αὐτόθι σελ. 91.) Ἄλλοι δὲ πάλιν βεβαιοῦσιν ὅτι Ὀρφεὺς ὁ Θρᾷξ ἐχρημάτισεν ὁ πρῶτον τὴν θρησκείαν εἰς τοὺς Ἕλληνας διατάξας, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα παρήχθη Θρηκεία, καὶ Θρησκεία. (Νόν. Συναγωγ. Ἱστορ.) Ὁ δὲ σοφὸς Μυθολόγος Ἀββᾶ Βανιέρης θέλει, ὅτι ἀπὸ τὴν Κοίλην Συρίαν ἐπέρασεν εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ἐκ τούτων λοιπὸν πιθανῶς συμπεραίνεται, ὅτι οἱ Πελασγοὶ πρῶτον ἔφερον εἰς τὴν Ἑλλάδα τὴν περὶ Θεοῦ ἰδέαν, ὡς εἴρηται, (ἐν τῷ α'. βιβλ. σελ. 8.) ὁποία καὶ ἂν ἦτο κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους. Ὁ δὲ Ὀρφεὺς εἰσήγαγε κάποιας τελετὰς καὶ προοδοποιήσεις τῆς τῶν εἰδώλων συστάσεως, καὶ τέλος πάντων αἱ ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου καὶ Φοινίκης ἀποικίαι ἔμβασαν τὰ εἴδωλα καὶ τὰ ὀνόματα τῶν πολλῶν θεῶν. Ὁ Κέκροψ ὠνόμασε πρῶτον

τὸν Δία ὕπατον ἢ ὕψιστον. (Παυσαν. ἐν Ἀρκαδ. καὶ Εὐσέβιος Χρονικ.) Ὁ δὲ Φαιρωνεὺς ἤγειρε τοὺς ναοὺς, ἐσύστησε τοὺς Βωμοὺς καὶ διέταξε τὰς θυσίας καὶ τὴν περὶ τὰ τοιαῦτα πλάνην καὶ δεισιδαιμονίαν τῶν Αἰγυπτίων (Κλήμης Ἀλεξανδρ. Προτρεπτικ.) ὅθεν καὶ ὁ Κωμικὸς λέγει:

«Αἴγυπτον αὐτῶν τὴν πόλιν πεποιήκασιν ἀντ' Ἀθηνῶν.»

(Ἀριστοφ. ἐν Βατραχ.)

Ἀπὸ Κέκροπος ἕως εἰς τοὺς καιροὺς Ὁμήρου καὶ Ἡσιόδου, δηλαδὴ εἰς διάστημα ἓξ ἢ ἑπτὰ αἰώνων ἡ πολυθεία ἔκαμε τόσην αὔξησιν, ὥστε ὁ ὕστερος τούτων τῶν ποιητῶν λέγει, ὅτι ἦσαν τριάντα χιλιάδες θεοί, σύντροφοι τοῦ Διὸς καὶ φύλακες τῶν ἀνθρώπων.

»Τρὶς γὰρ μύριοι εἰσὶν ἐπὶ χθονὶ πολυβοτείρῃ.
»Ἀθάνατοι Ζηνὸς, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων.»

(Ἡσίοδος Ἔργα καὶ Ἡμέραι.

Διὰ τὸ ὁποῖον μετέπειτα οἱ Ἀθηναῖοι, βλέποντες τὸ τοσοῦτον πλῆθος τῶν ξένων θεῶν, εἰς ἑορτὰς τῶν ὁποίων αἱ ὁλόκληροι ἡμέραι τοῦ χρόνου δὲν ἦσαν οὔτε τὸ δέκατον μέρος, ἐδιώρισαν μίαν ἑορτὴν καλουμένην Θεοξενίαν, δηλαδὴ εἰς τιμὴν τῶν ξένων θεῶν καὶ τὸν Ἀρειοπάγον, νὰ ἐξετάζῃ περὶ τῶν τοιούτων θεῶν, ἂν ἦσαν ἄξιοι νὰ ἑορτάζωνται εἰς τὴν πόλιν των. (Ἰσοκρ. Ἀρειοπαγ.) Ὅθεν καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος κηρύττων τὸ Εὐαγγέλιον ἐν Ἀθήναις, ἐκρίθη εἰς τοῦτο τὸ κριτήριον, ἐν ᾧ διελέχθη περὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν φοιμώσας τοὺς Ἀρειοπαγίτας· ὅτε καὶ ὁ ἅγιος Διονύσιος, μέλος ὢν τούτου, ἐπίστευσεν εἰς τὸν Χριστόν. Ὁποίαν δὲ κρίσιν ἔκαμον οἱ Ἀρειοπαγῖται περὶ τοῦ Χριστοῦ μᾶς εἶναι ἄγνωστον. (Ἀρχαιολ. Μαγιουρίτου·)

ΟΙ ΠΛΕΚΤΑΙ

Ἐξ ὅλων τῶν στρουθίων τῶν κατοικούντων τὴν Ἀφρικὴν καὶ τὰ νότια τῆς Ἀσίας μέρη, τὰ μᾶλλον διεγείροντα τὴν περιέργειαν τῶν ἀγνοούντων τὴν φυσικὴν ἱστορίαν, εἶναι ὅσα μέλλομεν νὰ περιγάψωμεν. Ταῦτα ἐπισύρουσι τὴν προσοχὴν, πλὴν οὐχὶ διὰ τῆς ὡραιότητος αὐτῶν, ἀλλὰ διὰ τῆς τέχνης μεθ' ἧς κατασκευάζουσι τὰς φωλεάς των, τέχνης ἥτις ἔγεινεν αἰτία νὰ ὀνομασθῶσι τὰ πτηνὰ ταῦτα πλέκται.

Οἱ πλέκται εἶναι στρουθία μεγάλου καὶ μεσαίου μεγέθους. Γενικῶς τὸ σῶμα αὐτῶν εἶναι ἐπίμηκες· τὸ ράμφος μακρὸν, στενὸν καὶ πολὺ πανίσως κοντὸν, καὶ χονδρόν· αἱ πτέρυγες μεγάλαι· ἡ οὐρὰ μετρία· τὸ πτέρωμα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μεγαλοπρεπὲς, εἰς μερικὰ εἴδη μάλιστα πλουτιζόμενον ἔτι μᾶλλον ὑπὸ ἰδιαιτέρου τινὸς στολισμοῦ, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς μίξεως. Τὰ κυριώτερα χρώματα τοῦ πτερώματος αὐτῶν εἶναι τὸ χρυσοειδὲς κίτρινον καὶ τὸ μαῦρον· εὑρίσκονται ὅμως καὶ εἴδη τινὰ τὰ ὁποῖα εἶναι μαῦρα, κόκκινα, φαιὰ, ἢ λευκά.

Πατρὶς τῶν πλεκτῶν τούτων εἶναι ἡ Ἀφρικὴ ἀπὸ τῆς 18ης μοίρας βορείου πλάτους, μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Καλῆς Ἐλπίδος, ἡ νότιος Ἀσία καὶ αἱ εἰς τὰς Ἠπείρους ταύτας ἀνήκουσαι νῆσοι. Ὁ ἀριθμὸς τῶν πτηνῶν τούτων εἶναι πολὺ μέγας ὅπου καὶ ἂν ἀπαντηθῶσι, καὶ εἶναι ἀξιοσημείωτα διὰ τὸ ἔκτακτον κοινωνικὸν αὐτῶν ἔνστικτον. Παντοχοῦ κάμουν ἀποικίας.

Μετὰ τὴν ἐποχὴν τῆς μίξεως σχηματίζουσι μεγάλα κοπάδια ἐκ πολλῶν μυριάδων πολλάκις. Ἐπὶ ἀρκετὸν διάστημα περιπλανῶνται εἰς τὴν χώραν, ἀλλάσσουν πτερὰ, καὶ ἐπιστρέφουν ἔπειτα πάλιν εἰς τὸ δένδρον τὸ ὁποῖον ἐχρησίμευσεν ὡς κοιτὶς τῶν μικρῶν των, ἢ τοὐλάχιστον εἰς τὴν γειτονίαν του. Τότε δι' ἀρκετοὺς μῆνας ἐπικρατεῖ μεγάλη ἐνεργητικότης εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος· ἡ κατασκευὴ τῶν φωλεῶν ἀπαιτεῖ πολὺν χρόνον καὶ τὰ πτηνὰ ταῦτα εἶναι τόσον ἰδιότροπα, ὥστε συχνάκις καταστρέφουν τὴν σχεδὸν ἑτοιμον φωλεάν των, διὰ νὰ ἐπαναρχίσωσι μίαν ἄλλην.

Καθ' ὅλον τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἀφρικῆς, αἱ φωλεαὶ τῶν πλεκτῶν, ἢ ὑφαντῶν, καθιστῶσι δένδρα τινὰ ἐξόχως ἐστολισμένα. Οἱ πτερωτοὶ οὗτοι καλλιτέχναι προκρίνουσι πρὸ πάντων δένδρα τῶν ὁποίων μέρος τῆς κορυφῆς νὰ σκιάζῃ ρύακα. Συχνάκις τὰ δένδρα ταῦτα εἶναι ὅλως διόλου κεκαλυμμένα ὑπὸ φωλεῶν. Ἀλλὰ εὑρίσκονται καὶ κοπάδια πλεκτῶν ἐπὶ δενδρυλίων ἄλλως πῶς διατεθειμένων· ἂν μόνον τὸ στέλεχος εἶναι ἐπίμηκες καὶ ἀρκετὰ ὑψηλόν. Μετὰ τὸ δένδρον μιμόζαν προτιμῶσι τὴν ζιζυφέαν, καὶ δὲν εὗρον, (λέγει, ὁ Κ. Βρέμ, ἐκ τοῦ ὁποίου μεταφέρομεν ταῦτα,) εἰμὴ εἰς τὸ Οὐγκουλοῦ φωλεὰς ἐπὶ τῶν Ηαρκινσωνιῶν (δενδρυλίων ἀκανθωδῶν τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῶν Ἀντιλλῶν.)

Τὰ κοπάδια τῶν στρουθίων δυνατὸν νὰ θεωρηθῶσιν ὡς χαρακτηριστικὰ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Ἀφρικῆς, δίδουσι δὲ εἰς τὰ δένδρα ὄψιν ὅλως διάφορον. Τὰ πτηνὰ ταῦτα φωλεύουσι πάντοτε κατὰ μεγάλους ἀριθμούς· μία μόνη φωλεὰ ἐπὶ ἑνὸς δένδρου εἶναι πρᾶγμα σπάνιον· ἀπαντῶνται συνήθως εἴκοσιν, ἕως τριάκοντα, καὶ ὑπάρχουσι δένδρα ἐξ ὁλοκλήρου σκεπασμένα ὑπ' αὐτῶν. Ἡ κατασκευὴ τῶν φωλεῶν εἶναι ἀρκετὰ στερεά, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου διατηροῦνται πολλὰ ἔτη, μὴ καταστρεφόμεναι ὑπὸ τῶν ἀνέμων καὶ τῶν βροχῶν. Ἐκ τούτου προέρχεται ὥστε ἐπὶ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ δένδρου, παρὰ τὰς φωλεὰς τῆς ὑπαρχούσης γενεᾶς ν' ἀπαντῶνται εἰσέτι αἱ κατοικίαι τριῶν ἢ τεσσάρων γενεῶν προγενεστέρων.

Αἱ φωλεαὶ αὗται ἀπαντῶνται καθ' ὅλην τὴν κεντρικὴν Ἀφρικὴν, εἰς τὸ ὄρη, ὡς καὶ εἰς τὰς πεδιάδας, εἰς τὰ ὁπωσοῦν τὰ πλέον ἔρημα, ὡς καὶ εἰς τὰς γειτνιάσεις τῶν χωρίων· ἀλλὰ πρὸ πάντων ἐπὶ τῶν δένδρων τῶν ὁποίων οἱ κλάδοι κρέμανται ἐπὶ ρυακίων, λιμνῶν καὶ σκιερῶν κοιλάδων. Κατὰ τὸν Λίβιγγστωνα καὶ Φραζιέρον ἀπαντῶνται καὶ εἰς τὴν δυτικὴν Ἀφρικὴν, οἱ δὲ περιηγηταί, οἵτινες ἐπεσκέφθησαν τὰς Ἰνδίας, τὴν Ἰάβαν, τὴν Μαγαδασκάρην, παρατηροῦσι τὸ αὐτό.

Αἱ φωλεαὶ τῶν πλεκτῶν εἶναι οἰκοδομαὶ μεγάλης τέχνης, ὠκοδομημέναι ἐκ μικρῶν κλάδων, καὶ ἐκ ῥητίνης, ἀλλὰ συχνότερον ἐκ στελέχεων χόρτων, ἐλυγίστων συμπεπλεγμένων, ἐστριμμένων μάλιστα, καὶ φαίνονται κεχρισμέναι διὰ τοῦ σιέλου τῶν πτηνῶν. Τὸ σχῆμα κ' ἡ θέσις των ἀλλάσσουσι πολύ. Κάποτε τὸ ἄρρεν κάμει μίαν φωλεὰν, εἰς τὴν ὁποίαν κατοικεῖ, ἐν ὅσῳ τὸ θῆλυ κάθηται ἐπὶ τῶν ὠῶν. Εἴδη τινὰ κατασκευάζουσιν αὐτὰς τόσον πλησίον, ὥστε ὅλαι ὁμοῦ φαίνονται ὡς μία καὶ μόνη. Ἄλλα κτίζουν μεγάλας φωλεὰς, ἐμπεριεχούσας τρία ἕως τέσσαρα δωμάτια. Αἱ περισσότεραι τῶν φωλεῶν τούτων χρησιμεύουσιν ἀντὶ κοιτίδος εἰς τὰ νεογνὰ, ἢ ἀναπαυτήρια καὶ θέσεις κελαδήματος.

Οἱ αὐτόχθονες τῆς Ἀνατολικῆς Ἀφρικῆς θεωροῦσι τὰς οἰκοδομὰς ταύτας μετ' ἀδιαφορίας· ἀπ' ἐναντίας ἄλλαι φυλαὶ προσεκτικῶς παρετήρησαν, καὶ πολλοὺς μύθους ἔπλασαν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου. Εἰς πολλὰς ἐκ τῶν φωλεῶν εὑρέθησαν μικραὶ σφαῖραι ἀσπροχώματος, τὸ ὁποῖον οἱ αὐτόχθονες ἐξηγοῦσι λέγοντες, ὅτι τὸ πτηνὸν συνάζει λαμπυρίδας διὰ νὰ φωτίσῃ τὴν κατοικίαν του. Κατὰ τὸν Κ. Βεριστάϊν, ἡ στερέωσις τῆς φωλεᾶς τοῦ βαγιᾶ (πλέκτου) ἔγεινεν αἰτία νὰ διοδοθῇ ἡ ἀκόλουθος ψευδὴς φήμη· ὅτι δηλ. ὅστις δυνηθῇ νὰ ἀνοίξῃ μίαν τῶν φωλεῶν τούτων, χωρὶς οὔτε ἓν ἄχυρον νὰ σπάσῃ εὑρίσκει ἐντὸς σφαῖραν χρυσίου. Δὲν γνωρίζομεν ὅλας τὰς ἄλλας παραδόσεις, ὅσον δὲ διὰ τὴν τῆς λαμπυρίδος (ἐντόμου) εἶναι κοινοτάτη.

Οἱ πλέκται τρέφονται ἐκ σπόρων, καὶ μάλιστα ἐκ δημητριακῶν καρπῶν. Ἐκτὸς τούτων συλλαμβάνουσι καὶ ἔντομα μὲ τὰ ὁποῖα τρέφουσι τὰ νεογνά των. Μόνον μετὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ ἐρώτων των συνενόνονται εἰς μεγάλα κοπάδια, καὶ τότε ἀφανίζουσι τοὺς ἀγροὺς καὶ τὰς φυτείας· οἱ δὲ κάτοικοι, καὶ μάλιστα τῶν πτωχῶν μερῶν, τῶν ὁποίων πᾶσα ἡ περιουσία συνίσταται εἰς ἀγροὺς, ἀναγκάζονται νὰ προφυλάττωνται ἐναντίον αὐτῶν· εἰς τὸ Ἀνατολικὸν Σουδὰν ἀρκοῦνται νὰ τρομάζωσιν, οὐδεὶς ὅμως ἀποφασίζει νὰ τὰ φονεύσῃ ἢ νὰ τὰ συλλάβῃ.

Οἱ ἱέρακες εἶναι οἱ τρομερώτατοι ἐχθροὶ τῶν πτηνῶν τούτων· τὰ νεογνὰ φυλάσσονται καλῶς· οὐδεὶς κυρκοπήθικος ἅρπαξ τῶν φωλεῶν, οὐδὲν σαρκοφάγον τολμᾷ νὰ διακινδυνεύσῃ ἐπὶ τῶν λεπτῶν κλάδων, ἐπὶ τῶν ὁποίων κρέμανται αἱ κοιτίδες αὐτῶν· ὁ ἅρπαξ πίπτει κατὰ γῆς, ἢ εἰς τὸ ὕδωρ πρὶν ἐγγίσῃ τὴν λείαν του. Εἴδη τινὰ, τὰ μαχάλι λόγου χάριν, ἐξασφαλίζουσιν ἔτι μᾶλλον τὰς φωλεάς των, περιφράττοντα αὐτὰς μὲ ἀκάνθας, ἐχούσας τὰ κέντρα πρὸς τὰ ἔξω. Ἐντὸς λοιπὸν τῶν φωλεῶν μικρὰ καὶ μεγάλα θαυμασίως προφυλάττονται.

Εἰς τὰς ἀγορὰς τῆς Εὐρώπης ἀπαντῶνται πολλὰ εἴδη πλεκτῶν, προερχόμενα σχεδὸν πάντα ἐκ τῆς Δυτικῆς παραλίας τῆς Ἀφρικῆς. Ἀγοράζονται ἀρκετὰ εὐθυνά, καὶ ἂν ἐλάμβανον καλὴν περιποίησιν, ἐὰν ἐδίδοντο εἰς αὐτὰ τὰ μέσα διὰ νὰ ἀναπτύξωσι τὴν νοημοσύνην των, θὰ ἐπροξένουν ἀρκετὴν εὐχαρίστησιν. Τὸ κελάδημά των δὲν εἶναι εὐχάριστον· ἀλλὰ πρὸς ἀντιστάθμησιν καθ' ὅλην τὴν ἐποχὴν τῶν ἐρώτων των πλέκουσι μετὰ μεγάλης δραστηριότητος, καὶ θέλγουσιν οὕτω τὰ βλέμματα τοῦ κυρίου των.

ΑΣΜΑ ΕΝΟΣ ΠΤΗΝΟΥ

Τὰ δάση ἔχω πόλεις μου,
τὰ δένδρ' ἀνάκτορά μου,
Τοὺς θάμνους ὡς οἰκίας μου,
τοὺς κήπους ὡς χωριά μου.
Κ' ὅταν τὸ φαντασθῶ,
Πηδῶ καὶ κελαδῶ·
«Εἶμαι μικρὸν, εἶμαι πτηνὸν,
Πετῶ 'ς τὸν οὐρανόν!»

—

Κ' ἐν τούτοις πόσαι μ' ἔρχονται
στιγμαὶ καθ' ἃς οἱ πόνοι
Κυκλοῦσι τὴν καρδίαν μου,
ἤτις τοὺς βλέπει μόνη!
Τότ' ἡ φωνὴ σιγᾷ
Καὶ «τσὶρ, τσὶρ, τσὶρ, τσὶρ, τσὰρ,
Κ' εἶμαι μικρὸν, εἶμαι πτηνὸν,»
Πλέον δὲν τραγουδῶ.

—

Πολλοὶ τοῦ ἄλλου βλέποντες
ἀπὸ μακρὰν τὴν θέσιν
Ἐπίζηλον νομίζουσι
καὶ «Ἄχ,» φωνοῦν μὲ ζέσιν,
Νὰ ἤμην ὡς αὐτὸ
Τ' ἀμέριμνον πτηνὸν,
Νὰ ψάλλω πάντα, νὰ πετῶ,
Νὰ τρέχω 'ς τὸ βουνόν!

—

Τὸ θέρος ὅταν ἔρχηται
Κ' ὁ ἥλιος θερμαίνῃ,
Πολλῶν πηγῶν τὸ ὕδατα
ἀπορροφᾷ, ξηραίνει.
Καὶ τότε τὸ πτωχὸ
Πολὺ, πολὺ διψῶ
Κ' «εἶμαι μικρὸν» δὲν κελαδῶ,
Δὲν ψάλλω, δὲν πηδῶ.

—

Προσέτι τόσοι ἄσπλαγχνοι
μοῦ στήνουσι παγίδας
Καὶ πρὸς αὐτὰς μὲ σύρουσι
μ' ἀπατηλὰς ἐλπίδας!
Μὲ θέλουν εἰς κλωβὸν,
Κ' ἐκεῖ νὰ κελαδῶ.
«Εἶμαι μικρὸν, εἶμαι πτηνὸν»
Ἀλλὰ νὰ μὴ πετῶ!

Ὅταν δὲ πάλιν χαμηλὰ
ὁ ἥλιος πηγαίνῃ,
Ὅταν χιὼν καὶ ἄνεμος
ψυχρὸς τὴν γῆν ψυχραίνῃ,
Τότε ποῦ νὰ κρυβῶ
Τὸ δύστηνον ζητῶ,
Εἶμαι μικρὸν, πετῶ, πετῶ
Ἀλλοῦ νὰ μεταβῶ.

—

Ὁδοιπορίαι μακρυναὶ
πόλεμοι πρὸς στοιχεῖα,
Ὄρνεα, κόποι, βάσανα,
ἰδοὺ ἡ ἱστορία
Τῆς τότε μου ζωῆς,
Τῆς τόσον ποθητῆς!
Τότε «μικρὸν» δὲν κελαδῶ!
Δὲν ψάλλω, δὲν πηδῶ.

—

Κ' ἐντούτοις, ὦ μυστήριον!
ὦ δύναμις ἐλπίδος!
Τὸ μέλλον βλέπω φωτεινὸν
'ς τοὺς κόλπους τῆς πατρίδος,
Καὶ αἴφνης, ὦ χαρά!
Ἁπλόνω τὰ πτερὰ
Κ' «εἶμαι μικρὸν, εἶμαι πτηνὸν»
Ψάλλω 'ς τὸν οὐρανόν!

—

Βεβαίως λάμπει ὁ χρυσὸς,
κ' ἡ δόξα γοητεύει
Πλὴν τὴν καρδίαν δι' αὐτῶν
ὁ Σκότος σαγηνεύει,
Καὶ τότε «ὡς αὐτὸ
Τ' ἀμέριμνο πτηνὸν
Νὰ ἤμην,» λέγουν, «νὰ πετῶ
Νὰ τρέχω 'ς τὸ βουνόν.»

—

Ἦχώ μου τώρα ὕπαγε
κ' εἰπὲ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους
Ὅτι «'ς τοῦ ἄλλου θαὔρωσι
τὴν θέσιν μᾶλλον κόπους,
Ἢ ὅ,τι ἡ ψυχὴ
Ἡ τάλαινα ζητεῖ.»
Εἶμαι μικρὸν, εἶμαι πτηνὸν
Ποθῶ τὸν οὐρανόν!

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΤΟΜΟΥ.

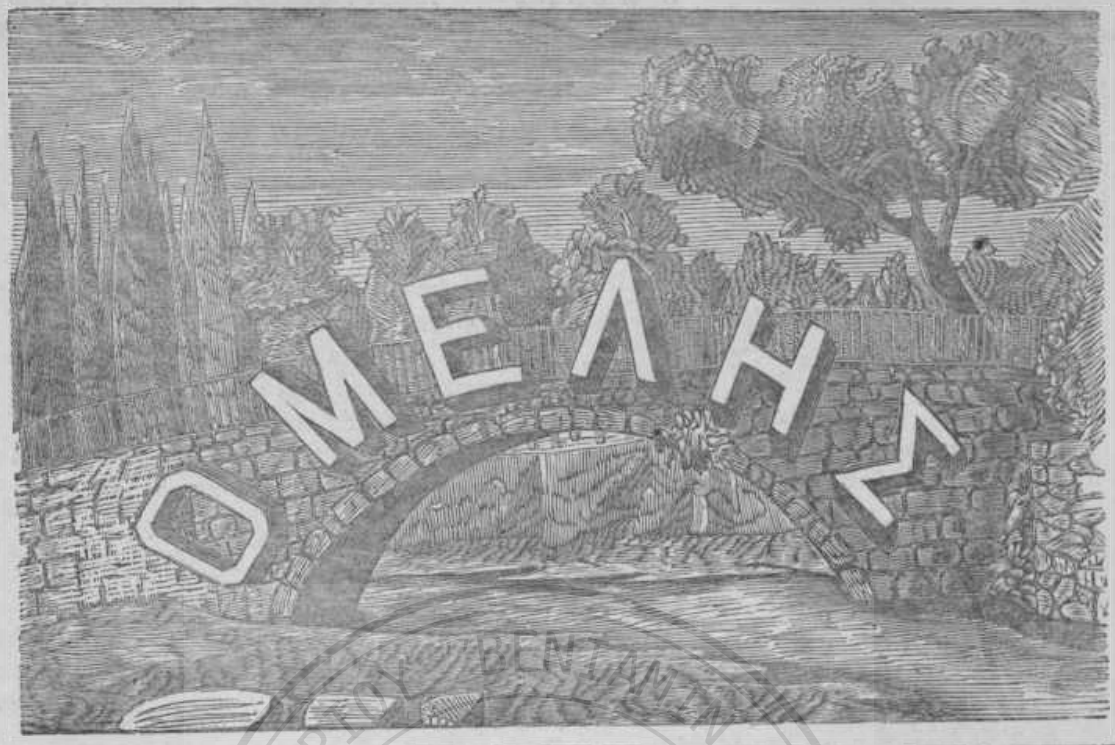

ΣΜΥΡΝΗ 15 Ἰανουαρίου 1875.

1875

Εὐχόμενοι εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας εὐτυχὲς καὶ εὔδαιμον τὸ νέον ἔτος, θεωροῦμεν εὔκαιρον νὰ προσθέσωμεν καὶ τὰ ἑξῆς ὀλίγιστα περὶ τοῦ παρελθόντος καὶ μέλλοντος.

Τὸ 1874 παρῆλθε, καὶ παρῆλθεν ἀνεπιστρεπτί, ἀλλὰ καὶ δὲν ἀπέθανεν, ὡς κοινῶς νομίζεται. Ἐν τῇ κτίσει τίποτε δὲν μηδενίζεται. Τὰ ἔτη δυνατὸν νὰ παρομοιωθῶσι μὲ κρίκους ἀπεράντου ἁλύσεως, συνεχίζοντας τὸν ἀπέραντον χρόνον, οὐδέποτε ὅμως μὲ πομφόλυγας διαρρηγνυμένας, ἢ μὲ καπνὸν διαλυόμενον.

Τὸ παρελθὸν ἔχει ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ μέλλοντος. Κατὰ τὸ ἤδη λῆξαν ἔτος ἐσπείραμεν τοὺς σπόρους οἱ ὁποῖοι θὰ βλαστήσωσιν εἰς τὸ ἀρξάμενον. Καίτοι δὲ οἱ σπόροι οὗτοι τὴν παροῦσαν ὥραν κεῖνται τεθαμμένοι ὑπὸ τὴν γῆν, μετ' ὀλίγον ὅμως ἡ βλάστησις ἐπέρχεται καὶ ἂν ἐσπείραμεν σῖτον, σῖτον θὰ θερίσωμεν, ἐὰν ἐσπείραμεν κριθὴν, θὰ θερίσωμεν κριθὴν, ἐὰν σπείρωμεν ζιζάνια, ζιζάνια θὰ θερίσωμεν.

Ἐκ τῆς ἀλληλουχίας τῶν ἐτῶν δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν καί τινα ὠφέλειαν, τὴν ἐκ τῆς πείρας. Τὰ γενόμενα δὲν ἀπογίνονται· δυνάμεθα ὅμως νὰ μάθωμεν ἂν μᾶς συμφέρῃ νὰ ἐξακολουθήσωμεν πράττοντες τὰ αὐτὰ καὶ εἰς τὸ μέλλον, ἢ ἂν πρέπῃ νὰ ἀλλάξωμεν πορείαν κατ' αὐτό. Ὅστις λοιπὸν εἶναι φρόνιμος, ἂς μὴ ἀφήσῃ τὸν καιρὸν νὰ παρέρχηται, ἀλλ' ἂς ἐπιθεωρήσῃ τὰς κατὰ τὸ παρελθὸν πράξεις, ἂς ῥίψῃ ἐταστικὸν βλέμμα ἐπὶ τῶν διαθέσεων τῆς καρδίας του καὶ ἂς σκεφθῇ ὡρίμως ἂν τῷ συμφέρῃ νὰ ἐξακολουθῇ καὶ εἰς τὸ μέλλον ὁποῖος ἦτο κατὰ τὸ παρελθόν.

Βεβαίως ἡ μεταρρύθμισις τῶν πράξεων, καὶ μάλιστα τῶν διαθέσεων τοῦ ἀνθρώπου, εἶναί τι δύσκολον, ἢ μᾶλλον ἀδύνατον εἰς τὸν ἴδιον ἄνθρωπον νὰ ἐκτελέσῃ· ἀλλ' ἅμα τις στραφῇ πρὸς Ἐκεῖνον ὅστις ἐκ τοῦ μὴ ὄντος μᾶς ἔφερεν εἰς τὸ εἶναι, πᾶσα δυσκολία ἐξαφανίζεται.

—

Ὡς τροχοὶ κινουμένης ἁμάξης,
Οἱ καθ' ἓν τὰ σημεῖά των κλίνουν
Πρὸς τὴν γῆν, ἣν ψαύουν κ' ἀφίνουν,
Κ' ἀποκρύπτουν αὐτὰ ἀπ' αὐτῆς.
Τὰς ποικίλας των ὥρας τὰ ἔτη,
Μίαν μίαν φᾶς φέρουν καὶ πάλιν
Ἀποσύρουν αὐτὴν, ἐνῷ ἄλλην

Εἰς τὴν θέσιν αὐτῆς καθιστοῦν.
Ὡς τροχοὶ ταχυδρόμου ἁμάξης
Περιστρέφοντ' ἀπαύστως τὰ ἔτη·
Εἶν' ἁμάξι ὁ χρόνος καὶ τρέχει,
Καὶ ἐπάνω καθήμεθ' ἡμεῖς.
Καὶ . . ὢ πόση ὁρμὴ καὶ ταχύτης!
Εἶν' ἀκάθεκτος ὅλως καὶ σύρει
Πάντα ὅσα εὑρίσκει ἤ σπείρει
Τοῦ ἀνθρώπου ἡ εὔκολος χείρ!
Σύρ' ὑπάρξεις, καὶ πλούτη, καὶ δόξας,
Σύρει κράτη, δυνάμεις, καὶ θρόνους,
Σύρει ἔθνη, ἐνδόξους προγόνους,
Σύρει ὅρη κ' αὐτὴν μας τὴν γῆν.
Σύρων ὅμως τὰ πρόσκαιρα πάντα
Φέρει ὅλους ἐκεῖ ὁποῦ χρόνος
Δὲν ἰσχύει, ἐκεῖ ὁποῦ θρόνος
Ἀναμένει τοὺς πάντας Κριτοῦ.
Λοιπὸν, ὅσα Ἐκεῖνος δὲν θέλει
Ἂν τὰ πράττω ἐγὼ, φίλοι, πῶρα,
Δὲν θὰ ἦναι φρικώδης ἡ ὥρα
Καθ' ἣν θέλω ἐμπρός Του σταθῆ;
Ἂν δὲ φίλος Του φίλτατος ἦμαι,
Ἂν ἀγάπη θερμὴ μᾶς συνδέῃ
Τότ' ὁ χρόνος ἓν πλοῖον ποῦ πλέει
Πρὸς λιμένα ὠθεῖ ἀσφαλῆ.

ΚΕΦΑΛ. Γ'.

ΚΑΙΣΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΣΤΡΟΦΗ

Ἐν ἀρχῇ τῆς παρούσης διηγήσεως ὁ Ἰωάννης περιεγράφη ὡς εὔχαρις καὶ ρωμαλαῖος νεανίας. Ἀλλ' ἦδη, μετά τινας ἑβδομάδας, ἑτοιμαζόμενος νὰ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τὸ Σιππένι, εἶχε γίνει χλωμὸς καὶ ἀδύνατος.

— Λοιπὸν ἀναχωρεῖς, Ἰωάννη; εἶπεν ἡ Βαρβάρα μὲ γλυκεῖαν καὶ μελαγχολικὴν φωνὴν, ἥτις τὸν ἔκαμε νὰ ῥιγήσῃ. Καὶ ὅμως αὐτὴ ἡ ἰδία ἐγίνωσκε ν' ἀπαντήσῃ καλλίτερον εἰς τὴν ἐρώτησίν της ταύτην.

Σχεδὸν χωρὶς φωνὴν καὶ χωρὶς νὰ ὑψώσῃ τὸ βλέμμα καὶ νὰ ἴδῃ τὴν νεάνιδα ἀπήντησεν:

— Ἐπάνω εἰς τὴν Ἄλπιν νὰ ἐλαφρυνθῇ ὁ Βάϊτος.

— Οὐδέποτε πρὶν εὑρέθης εἰς τόσην στενοχωρίαν, ὑπέλαβεν ἡ Βαρβάρα, προσηλώσασα τὰ βλέμματα εἰς τὴν γῆν.

— Ναί, μίαν φοράν . . . εἶναι ἀληθές . . . ἀλλὰ τώρα, εἶπεν ἀναστενάξας βαθέως, μόνον ὅταν ἦμαι μακρὰν ἡ καρδία μου ἐλαφρύνεται· λοιπὸν, ἔχε ὑγείαν Βαρβάρα. Ταῦτα εἰπὼν ἐκινήθη βραδέως ὅπως ἀναχωρήσῃ, ἀλλ' οἱ πόδες του ἔμενον ἀκίνητοι!

— Ἐμπόρεις νὰ μοῦ φέρῃς, εἶπεν ἡ Βαρβάρα, χαμηλόνουσα τὴν φωνὴν, ἐμπόρεις νὰ μοῦ φέρῃς ὀλίγον νερὸν διὰ νὰ ξεβγάλω αὐτὰ τὰ ροῦχα;

Ὁ Ἰωάννης ἔμεινεν ἀναποφάσιστος· τέλος ὅμως, κλίνας τὴν κεφαλὴν πρὸς τὴν νεάνιδα, ἔθεσε τὴν ῥάβδον του καὶ τὴν πήραν του προσεκτικῶς κάτω, καὶ μεθ' ὑπακοῆς ἐκίνησε πρὸς γειτονεύουσάν τινα δεξαμενὴν διὰ νὰ φέρῃ νερόν. Ἡ ὀκνότης ὅμως μεθ' ἧς ὁ Ἰωάννης ἔφερε τὸ νερὸν καὶ ὁ καιρὸς κατὰ τὸν ὁποῖον ἡ Βαρβάρα ἐβιάζετο νὰ περιμένῃ ἔγειναν ἀνυπόφορα εἰς τὴν νεάνιδα, ἥτις τέλος εἶπεν:

— Ἀλλὰ, ἴσως δὲν σοὶ ἀρέσει αὕτη ἡ ἐργασία;

— Ὦ! διατί ὄχι; ἀπήντησεν ὁ Ἰωάννης, βιάζων ἑαυτὸν, διατί νὰ μὴ σὲ βοηθήσω μετὰ χαρᾶς νὰ πλύνῃς τὰ ροῦχα διὰ τὸν γάμον σου καὶ νὰ γίνῃ ἡ χαρά σου ὀγληγορώτερον;

— Ἰωάννη! τοῦτο ἐπερίμενα ἀπὸ σέ . . . Καὶ ὁ νεανίας εἶδεν ἓν δάκρυ νὰ ῥεύσῃ ἐπὶ τῆς παρειᾶς της.

— Βαρβάρα! εἶπεν ὁ Ἰωάννης τρέμων. Ἡ ἐντὸς τῆς καρδίας τοῦ νέου ἐπὶ πολὺν καιρὸν κεκλεισμένη λύπη ἐξεχείλισε, καὶ μετ' ἀπελπισίας ἐδάγκασε τὰ χείλη του καὶ ἀναστενάζων ἐξηκολούθησεν. Ἄφες νὰ τρέξωσιν ἄφθονα τὰ δάκρυά μου ἐπάνω εἰς τὰ νυμφικά σου ροῦχα, Βαρβάρα, καὶ θὰ λευκανθῶσι ταχύτερον ἢ μὲ τὸ κρύον νερόν. Ἐὰν κόψῃς αὐτὸ τὸ πανὶ καὶ τὴν καρδίαν μου εἰς δύο, κάτι θὰ οἰκονομηθῇ. Ὦ! δόσε μοί το διὰ σάβανον!

— Πόσον μοὶ ἔπρεπε ν' ἀκούσω τοῦτο ἀπὸ σέ! ἐξεφώνησεν ἡ τεθλιμμένη κόρη ἐν παροξυσμῷ λύπης.

— Καὶ ὅταν οἱ αὐληταὶ καὶ οἱ τυμπανισταὶ, ἐξηκολούθησε σκληρῶς ὁ Ἰωάννης, θὰ παίζωσι τὸν γαμήλιον χορὸν καὶ ἐγὼ θὰ χωρεύω μὲ ἀερόμορφον σύντροφον εἰς τὴν ὑψηλὴν Ἄλπιν. Τότε, ὅταν εἰσέλθῃς εἰς τὸν νυμφικόν σου θάλαμον μετὰ τοῦ ἀγαπητοῦ σου, μὴ τρομάξῃς ἐὰν ἀκούσῃς ἐλαφρὸν κτύπον εἰς τὸ παράθυρον. Θὰ ἦναι ὁ ὕστερός μου ἀποχαιρετισμός! Χαῖρε!

Δὲν ἀνεχώρησεν ὅμως:

— Ἀλλὰ, ἐπανέλαβε πάλιν. Τί νὰ σκε-

φθῇς δι' ἕνα πτωχὸν νέον ὡς ἐμέ; Ὁ ὑπερήφανός σου ἐξάδελφος, ὅστις ἡμέραν τινὰ θὰ γίνῃ κύριος ὅλων τῶν κτημάτων τούτων, εἶναι πολὺ διαφορετικὸς, ἐραστὴς ἀκόμη καὶ ἂν ἐχώλαινε καὶ ἂν ἠλοιθώρευε δεκαπλασίως χειρότερα, καὶ ἂν τὰ μαλλιά του ἦσαν ἀκόμη κόκκινα.

— Ἔμπρός! ἐμπρός! εἶπεν ἡ Βαρβάρα μετὰ θερμότητος. Καταπλήγωνέ μου τὴν καρδίαν, Ἰωάννη, καὶ τότε τὰ βασανά μου θὰ ἔχωσι τέλος.

Ὁ Ἰωάννης, ὑψώσας τὰ βλέμματα καὶ ἰδὼν τὴν λυπηνέζωγραφημένην ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς νέας, ἤρχισε νὰ αἰσθάνηται τὴν καρδίαν του μαλασσομένην.

— Εἰπὲ μόνος σου, δύναμαι νὰ πράξω διαφορετικά; ἠρώτησε παραπονουμένη. Πρέπει νὰ μὴ ὑπακούσω τὸν πατέρα μου, ὁ ὁποῖος καθημέραν μὲ παρακινεῖ νὰ ὑπανδρευθῶ τὸν Πέτρον: Πρέπει νὰ παρακούσω τῆς μητρός μου, ἥτις τόσον μὲ πιέζει νὰ τὸ κάμω; Δὲν εἶμαι ἐγὼ ἀπειρακὶς δυστυχεστέρα ἀπὸ σὲ, τὸν Ἰωάννην; Σὺ δύνασαι νὰ εὑρίσκῃς γλυκυτάτην παρηγορίαν εἰς τὸ ἅγιόν σου βιβλίον, ἀλλ' εἰς ἐμὲ καὶ τοῦτο εἶναι ἀπηγορευμένον. Ἀλλὰ παρακάλει, παρακάλει θερμῶς· σὺ καὶ ἐμὲ συνεβούλευες νὰ πράττω τοῦτο.

— Ναί, τοῦτο θὰ γίνῃ, ἀπήντησεν ὁ Ἰωάννης. Θὰ παρακαλῶ δι' ἐσὲ, θὰ προσεύχωμαι διὰ τὴν εὐτυχίαν σου, καλή μου Βαρβάρα.

— Καὶ ἐγὼ, εἶπεν ἡ νέα, σφογγίζουσα τὰ δάκρυά της, θὰ εἴπω εἰς τὸν Πέτρον ὅτι δὲν τὸν ἀγαπῶ, καὶ ὅτι τὸν ὑπανδρεύομαι μόνον διότι ὁ πατήρ μου τὸ θέλει, καὶ θὰ τὸν ἀφίσω νὰ πράξῃ ὅ,τι ἔχει εὐχαρίστησιν.

— Ναί... ἤρχισεν ὁ Ἰωάννης νὰ λέγῃ, ἀλλ' αἴφνης ἁρπάσας τὴν πήραν του ταχέως ἐγένετο ἄφαντος.

Ἡ Βαρβάρα ταχέως ἐνόησε τὴν αἰφνίδιον τοῦ Ἰωάννου ἀναχώρησιν, ἰδοῦσα ἐκ τῆς ἀντιθέτου θύρας τὸν γαμβρὸν ἐρχόμενον πρὸς αὐτήν. Ὁ Ἰωάννης δὲν εἶπεν ὑπερβολὰς περιγράφων τὴν χωλότητα καὶ ἀλοιθωράδα τοῦ ἀνθρώπου τούτου. Ἡ κόρη ἰδοῦσα αὐτὸν τὸν περιέμενε μὲ ἀπόφασιν νὰ τῷ εἴπῃ ὅσα ἡ τελευταία μετὰ τοῦ Ἰωάννου συνομιλία της τῇ ἐνέπνευσεν. Ὁ γαμβρός, ἀπὸ μακρὰν ἤρχισε νὰ φωνάζῃ τὴν Βαρβάραν, ἀνοίγων τὸ μέγα του στόμα ὅσον ἠδύνατο.

— Χᾶ! χᾶ! χᾶ! ἐφώναξε γελῶν· ὁ πατέρας σου θὰ θαυμάσῃ ποῦ ὑπῆγον. Μὲ ἐπῆρε εἰς τὰ χωράφια, μὲ ἔφερεν ἀπὸ στενώματα καὶ πλατώματα καὶ μοὶ ἔλεγε πῶς κολλιεργεῖται τὸ ἓν καὶ πῶς τὸ ἄλλο· ἦτο πολὺ κουραστικὸν, ἀλλ' ἐγὼ ἐπηδοῦσα μὲ ἀνδρείαν. Ὅμως ἅμα εὗρον εὐκαιρίαν τοῦ ἐγλείστρησα. Χᾶ! χᾶ! χᾶ! πόσο θὰ μὲ γυρεύῃ, ἐνῷ ἐγὼ θὰ κάθημαι κοντὰ μὲ τὴν ἀγαπητήν μου Βαρβάραν. Ταῦτα εἰπὼν ἐτσίμπησε τὴν παρειὰν τῆς νύμφης καὶ ἔρριψεν εἰς αὐτὴν ἐρωτόληπτον βλέμμα, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ὀλίγον διέφερεν ἀπὸ μορφασμὸν σατύρου.

Ἡ Βαρβάρα, ἀποσπασθεῖσα βιαίως ἀπὸ τὰ δάκτυλα τοῦ γαμβροῦ, εἶδε μετ' ἀνησυχίας πρὸς τὸ μέρος ὅπου ἔφυγεν ὁ Ἰωάννης καὶ ἔμεινεν ἀκίνητος. Ἐν τῇ καρδίᾳ της ἐμελέτα πῶς ν' ἀρχίσῃ καὶ πῶς νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἀπόφασιν τὴν ὁποίαν εἶχε λάβει. Ὁ γαμβρὸς βλέπων οὐτὴν μένουσαν πλησίον του καὶ κολακευόμενος ὡς ἐκ τούτου ἤνοιξεν ὀμιλίαν.

— Δὲν ἐμπορῶ νὰ καταλάβω, εἶπε σείων τὴν κεφαλήν του, τί βιάζει τὸν πατέρα σου νὰ θέλῃ νὰ μὲ κάμῃ γεωργόν. Ἀπὸ μικρὸν μ' ἐκατάλαβενότι δὲν ἔχω κλίσιν εἰς τοῦτο. Διὰ τοῦτο ποτὲ δὲν μὲ ἠγάπησεν. Ὅταν ὅμως ἤκουσεν ὅτι θέλω νὰ γίνω ξυλουργὸς ηὐχαριστήθη διότι δὲν θὰ ἦμαι εἰς τὸν οἶκον. Τότε ἦσο μικρὸν κοριτσάκι, τόσον μικρόν. Ἄχ! τίς ἐπίστευε ὅτι θὰ ἠνωνόμεθα; Ὅταν ἐπέστρεψα ὁ πατήρ σου μόλις καὶ μετὰ βίας μὲ ἐδέχθη καὶ τώρα—αἴφνης... ὦ εἶμαι πολὺ τυχηρὸς καὶ πολὺ εὐχαριστημένος. Κάθισε πλησίον μου, φιλτάτη.

— Δὲν ἔχω καιρὸν, ἀπήντησεν ἡ Βαρβάρα, πρέπει τὰ πλύνω τὰ ροῦχα.

— Δὲν θὰ φύγουν, εἶπεν ὁ Πέτρος· ἔλα νὰ σοῦ εἰπῶ πῶς σχεδιάζω νὰ περάσωμεν τὴν ζωήν μας. Δὲν θὰ σηκόνομαι ποτὲ ἐνωρίς, διότι ἄλλως θὰ χρειαζόμεθα δύο προγεύματα κάθε πρωΐ· οὕτως ἓν μόνον θὰ ἀρκεῖ, ἀλλὰ θὰ ἦναι πολὺ καλὸν πρόγευμα. Μετὰ τοῦτο θὰ πέρνω τὸ τουφέκι μου καὶ θὰ παγαίνω εἰς τὰ χωράφια νὰ βλέπω τοὺς ἐργάτας. Ἀκριβῶς τὸ μεσημέρι θὰ εὑρίσκομαι εἰς τὸ σπῆτι ὅπου θὰ ἦναι ἕτοιμον τὸ γεῦμα, μετὰ τὸ ὁποῖον θὰ πέρνω ἕνα ὕπνον μερικὰς ὥρας. Ἂν ὁ καιρὸς δὲν ἦναι καλὸς, ὡς ὅταν ἦναι πολλὴ ζέστη, πολλὴ ξηρασία, ὅταν ἦναι καταιγὶς ἢ ὑγρασία, θὰ μένω εἰς τὸ σπῆτι καὶ θὰ περ-

νῶ τὸν καιρόν μου μὲ τὴν τέχνην μου ἕως εἰς τὸ ἑσπέρας. Μετὰ τὸ δεῖπνον θὰ παγαίνω εἰς τὸ ζυθοπωλεῖον καὶ τέλος ....

— Ἀλλά.... ἤρχισεν ἡ Βαρβάρα μετὰ δισταγμοῦ.

— Ὄχι ἀλλάδες! εἶπεν ὁ Πέτρος, οὕτω θὰ γίνῃ καὶ ὄχι ἄλλως, τόσον βέβαια ὅσον βέβαιον εἶναι ὅτι μὲ λέγουν Πέτρον.

— Ἀλλ' ἐὰν τώρα σοῦ εἶπω ὅτι..... ὅτι.....

— Τί; ἀκριβή μου.

— Ὅτι δέν ... διόλου ... σὲ ἀγαπῶ, ὅτι θὰ ἤμην εὐτυχὴς ἂν ἐζήτεις ἄλλην σύζυγον.

— Χᾶ! χᾶ! χᾶ! καὶ τὸ κάμεις; Αἴφνης ὅμως ἀλλάξας τόνον, ἰδὲ εἶπεν, ὁ λωλὸς Ἰωάννης μας ποῦ στέκεται! Ὅταν ἠρχόμην ἀπὸ τὴν μίαν θύραν αὐτὸς ἔφυγεν ἀπὸ τὴν ἄλλην. Ἐνόμιζον ὅτι ὡς τώρα θὰ ἦτο μίλια μακράν, ἀλλ' αὐτὸς στέκει ὀπίσω ἀπὸ τὸν τοῖχον καὶ μὲ τὸ στόμα του ἀνοικτὸν μᾶς βλέπει.

Ἀλλ' ἡ Βαρβάρα δὲν ἠδύνατο νὰ βλέπῃ πρὸς ἐκείνην τὴν διεύθυνσιν· ρίψασα ἓν πρὸς ἐκεῖ βλέμμα μετέβη εἰς τὴν σκάφην καὶ ἐξηκολούθησε πλύνουσα τὰ ἐνδύματα, ὅπως τελειώσῃ ἔργον τὸ ὁποῖον ἀπεστρέφετο.

ΚΕΦΑΛ. Δ'.

Η ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΤΩΝ ΓΑΜΩΝ

Τὰ διὰ τὸν γάμον γλυκύσματα ἐψήνοντο εἰς τὸν φοῦρνον· βόες καὶ πετεινὰ εἶχον σφαγῇ· ὁ οἶκος καὶ ἡ αὐλὴ ἦσαν καθαρὰ κ' ἐστολισμένα. Τὸ νυμφικὸν ἔνδυμα ἐκρέματο ἕτοιμον. Ὁ Ἰωάννης ἀπηλπισμένος διέτριβεν εἰς τὴν Ἄλπιν. Ὁ Πέτρος ἐφαίνετο ὡς εἰς πέλαγος χαρᾶς. Ἡ μήτηρ εἶχε τὸ βλέμμα ἀνήσυχον· καὶ ἡ Βαρβάρα ἐκάθητο ὠχρὰ καὶ ὡς μᾶλλον μαραμένον.

Τοιαύτη ἦτο ἡ θέσις τῶν πραγμάτων εἰς τὸ Σιππένι τὴν παραμονὴν τοῦ γάμου. Ἡ νύμφη ἐκφυγοῦσα τὴν μητέρα της, μετέβη εἰς τὸν κῆπον καὶ ἐζήτησε μονήρη τινὰ θέσιν μεταξὺ τῶν κουφοξυλεῶν, ὅπου νὰ ἦναι ἐλευθέρα νὰ ἐλαφρύνῃ τὴν καρδίαν της ἀφίνουσα νὰ τρέχωσι τὰ δάκρυά της. Ἀνεστέναζε καὶ ἐπόθει τὴν στιγμὴν ἐκείνην νὰ ἀπέθνησκεν. Ἀφεθεῖσα εἰς τὴν λύπην της, τόσον ἐβυθίσθη ὥστε δὲν ἤκουσε τὴν ταραχὴν καὶ τὸν θόρυβον, ὃν παρῆγον φωναὶ πολλῶν ἀνθρώπων ἐρχομένων εἰς τὸ Σιππένι. Αἱ φωναὶ καθίσταντο εὐκρινέστεραι, ἀλλ' ἡ Βαρβάρα οὐδόλως ἔδωκε προσοχὴν ἐωσοῦ φωνὴ σύμφωνος μὲ τὸ ἐν τῇ καρδίᾳ της αἴσθημα, ἡ γοερὰ φωνὴ ἀνθρώπου πάσχοντος, τὴν ἐξήγειρεν ὡς ἀπὸ ληθάργου καὶ τὴν ἐβίασε νὰ στραφῇ πρὸς τὸ μέρος ὅθεν ἐξήρχετο. Ὁ Πέτρος ἔχων καταιματωμένον τὸ πρόσωπον καὶ κατεσκονισμένον καὶ τὰ φορέματα σχισμένα καὶ λασπωμένα, ἤρχετο χωλαίνων ἐπὶ κεφαλῆς πολυαρίθμων ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι ἔφερον ἄνθρωπον βαρέως πληγωμένον καὶ παλέοντα μὲ τὸν θάνατον. Πόνος ἀπερίγραπτος διεπέρασε τῆς Βαρβάρας τὴν ψυχήν. Ὁ Ἰωάννης ηὐτοκτόνησε; Συνεκρούσθη μετὰ τοῦ Πέτρου; Τοιοῦτοι ἦσαν οἱ πρῶτοι στοχασμοί, οἵτινες ἀνέβησαν εἰς τὴν καρδίαν της. Μετ' ὀλίγον ὅμως πικρῶς ἐλυπήθη, ὡς κάπως ἡσυχάσασα, ὅτε εἶδεν ὅτι ὁ πληγωμένος δὲν ἦτο ὁ Ἰωάννης, ἀλλ' ὁ πατήρ της.

— Ὁ διοικητὴς, ἐφώναξαν χίλια στόματα ὅτε ἡ γυνὴ καὶ ἡ θυγάτηρ του ἐρρίφθησαν ἐπὶ τοῦ ἀναισθήτου πληγωμένου, ὁ διοικητὴς πταίει διότι ἐκεῖνος τὸν ἔθεσεν εἰς τὸ πλέον ἐπικίνδυνον μέρος τῆς ξυλοσχεδίας.

Ἄνθρωποι ἀμέσως ἐστάλησαν νὰ φέρωσι κατεσπευσμένως χειροῦργον, μήτηρ καὶ θυγάτηρ ἔπλυνον τὸ αἷμα ἀπὸ τὰς πληγὰς τοῦ δυστυχοῦς πάσχοντος μὲ τρεμούσας χεῖρας. Εἰς μάτην ὁ Πέτρος ἐκραύγαζεν ὅτι τὰ γλυκύσματα ἔγιναν στάκτη ἐντὸς τοῦ κλιβάνου, κανεὶς δὲν προσεῖχεν εἰς αὐτὸν, ὡς κανεὶς δὲν ἠδύνατο νὰ γελᾷ μὲ τοὺς γελοίους μορφασμούς του.

Διὰ τῶν προχείρων βοηθημάτων ὁ Μάνλικκος ἀνέκτησε πάλιν τὰς αἰσθήσεις του. Ὅταν μετὰ κόπου ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς του καὶ ἔρριψε πλάνον βλέμμα ἐπὶ τῶν παρευρισκομένων, ἐσήκωσε τὸν δάκτυλόν του μὲ ἀπειλητικὸν τρόπον καὶ μετὰ δυσκολίας εἶπεν:

— Ἄφρων, ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχήν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· καὶ βαθυτάτη λύπη ἐζωγραφήθη ἐπὶ τοῦ προσώπου του. Τότε δὲ ἔκλεισε πάλιν τοὺς ὀφθαλμούς.

— Παρεφρόνησε, εἶπόν τινες.

— Τὸν διοικητὴν ἐννοεῖ, εἶπον ἄλλοι.

Ὁ Μάνλικκος ὅμως, τὸν ὁποῖον ἐνόμιζον ὅτι πάλιν ἐλυποθύμησε, σείσας τὴν κεφαλὴν διὰ ἐλέγξῃ τὴν ἀπάτην των, ἔδειξε τὸν ἑαυτόν του. Ἡ ἄνευ φωνῆς πρᾶξις αὕτη ἐγένετο

πρόξενος μεγάλης εἰς τὴν οἰκογένειαν Ὀλίψεως. Ἐν τούτοις ὁ Πέτρος, καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς Ὀλιβερᾶς ταύτης σκηνῆς, ἐξελθὼν ἐνησχολεῖτο νὰ σώσῃ τὰ καυθέντα γλυκύσματα τοῦ γάμου, ἐξάξας αὐτὰ καὶ ἁπλώσας ἐπὶ τῆς χλόης· σκεπτόμενος δὲ ὅτι μὲ τὰς παρούσας περιστάσεις ἦτο ἀδύνατον νὰ τελεσθῇ ὁ γάμος τὴν ἐπαύριον ἐκυριεύθη ὑπὸ δεινῆς ἀπελπισίας.

ΠΕΤΡΟΣ Ο ΜΕΓΑΣ

Εἰς μεγάλην τινὰ πλατεῖαν τῆς Πετρουπόλεως εὑρίσκεται ἀξιοσημείωτον μνημεῖον τοῦ ἀνδρὸς εἰς ὃν ἡ Ρωσσία χρεωστεῖ τὸ μεγαλεῖόν της. Εἶναι δὲ τοῦτο ἄγαλμα χαλκοῦν, παριστῶν τὸν Μέγαν Πέτρον ἐφιππον. Τὰ ἄγαλμα εἶναι πελώριον, ζυγίζον περὶ τὰς 10,000 ὀκάδας καὶ ἵσταται ἐπὶ βράχου ἐκ γρανίτου 20 περίπου ποδῶν ὑψηλοῦ. Ὁ ἵππος, οὗ τὸ ὕψος εἶναι 17 ποδῶν, φαίνεται καλπάζων ἕως οὗ φθάνει τὴν ἄκρον τοῦ κρημνώδους βράχου, ὅπου φαίνεται χαλινούμενος ὑπὸ τοῦ ἀναβάτου, οὗ τὸ ἀνάστημα εἶναι 11 ποδῶν. Ὁ ἵππος οὕτω χαλινούμενος κρατεῖται ἐπὶ τῶν ὀπισθίων του ποδῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων μόνον καὶ στηρίζεται, καθότι οἱ ἐμπρόσθιοί του πόδες εἶναι ὑψωμένοι εἰς τὸν ἀέρα, τὸ δὲ ὅλον ὕφος του δεικνύει περιορισμὸν τῆς ἐνεργείας καὶ τελείαν ὑποταγὴν εἰς τὸν ἀναβάτην του, ῥιπτοντο βλέμματα ὑπερήφανα ἐπὶ τῆς λαμπρᾶς πόλεως, ἣν ἐπὶ τόπων ἐρήμων, μόλις φαινομένων κατοικησίμων, αὐτὸς ἐθεμελείωσε. Τὸ ἄγαλμα εἶναι ὄντως μεγαλοφυίας ἔργον, καὶ παριστᾷ, ὡς εἴπομεν, τὸν πρῶτον Τσάρον ἢ αὐτοκράτορα τῆς τότε καλουμένης Μοσχοβίας.

Ἡ τιμὴ αὕτη πρὸς τὸν εὐεργέτην αὐτοκράτορα εἶναι πολὺ δικαία, διότι ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὅλον αὐτοῦ τὸν βίον ἀφιέρωσε, καὶ πολλοὺς ἐδοκίμασε κόπους καὶ κινδύνους, ὅπως διδάξῃ καὶ ἐκπολιτίσῃ λαὸν βάρβαρον, εἰσάξῃ παρ' αὐτῷ τέχνας καὶ ἐπιστήμας, συντάξῃ νόμους, καταπολεμήσῃ τὰ κακουργήματα, κτίσῃ πόλεις, κατασκευάσῃ στόλον κτλ. Ἦτο δὲ μέγας στρατηγὸς καὶ σοφὸς καὶ καλὸς νομοθέτης, καὶ ὑπὸ τὴν κυβέρνησίν του ἡ Ρωσσία ἀνεδείχθη μία τῶν μεγάλων τῆς Εὐρώπης δυνάμεων.

Τὰς ὠφελίμους γνώσεις του ὁ ἀνὴρ ἀπέκτησε πρὸ πάντων ἐκ τῆς εἰς τὴν δυτικὴν Εὐρώπην διαμονῆς του. Τὸ 1697 ὁ μ. Πέτρος διὰ νὰ ἀποκτήσει τὰς πρακτικὰς γνώσεις, ὧν εἶχεν ἀνάγκην, ἔθεσε κατὰ μέρος τὸν τίτλον τοῦ Τσάρου καὶ ὅλα τὰ σημεῖα τοῦ αὐτοκρατορικοῦ του βαθμοῦ καὶ ἐφάνη ὡς ἀκόλουθος συνοδείας εὐγενοῦς τινος, ὃν εἶχε διορίσει νὰ διευθύνῃ τὴν περιήγησιν. Ὅταν ἔφθασεν εἰς Ἀμστελόδαμον, τὴν πρωτεύουσαν τῆς Ὁλλανδίας, ὁ Πέτρος ἐπῆγεν εἰς τὸ ναυπηγεῖον καὶ ἤρχισε νὰ ἐργάζηται ὡς ἁπλοῦς ἐργάτης. Κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας ἐβασίλευεν εἰς Ἀγγλίαν Γουλιέλμος ὁ Γ.' ὅστις μαθὼν τὰ κατὰ τὸν Μ. Πέτρον ἔπεμψε πρὸς αὐτὸν πρέσβεις εἰς Ὁλλανδίαν, προσκαλῶν αὐτὸν νὰ μεταβῇ εἰς Ἀγγλίαν, τὸ ὁποῖον μετὰ χαρᾶς ἐδέχθη ὁ Μ. Πέτρος. Οἰκίας τις, παρὰ τὸ ἐν Δεπφόρδῃ ναυπηγεῖον ἐνοικιασθεῖσα, ὡρίσθη διὰ κατοικίαν του. Ἡ περιέργειά του ἦτο τόσον μεγάλη καὶ ἡ πρὸς τὴν μάθησιν δεῖψά του τόσον πολλή, ὥστε ἀκαταπαύστως ἠρώτα περὶ παντὸς ὅ,τι ἔβλεπεν. Ἂν πεπροικισμένος με θαυμασίαν ἐνεργητικότητα εὑρίσκετο παντοῦ. Ἐπροϊδαζε δὲ παντοίας τέχνας καὶ ἐπιστήμας ταυτοχρόνως—ἀστρονομίαν, φυσικὴν, φιλοσοφίαν, ἀνατομίαν, χειρουργίαν, ναυπηγικὴν, σιδηρουργίαν καὶ ἄλλας τέχνας ὠφελίμους, καὶ οὐδὲν ἐφαίνετο δι' αὐτὸν δύσκολον. Ὑπερηγάπα δὲ τὴν ναυτικὴν καὶ οὐδὲν τὸν ἠὔφραινε τόσον, ὅσον τὸ νὰ πλέῃ μετὰ δύο ἢ τριῶν φίλων του ἐντὸς ἀκατίου. Συνήθιζε δὲ νὰ λαμβάνῃ τὸ πιδάλιον, καὶ ἤφινεν εἰς τοὺς φίλους του τὴν φροντίδα τῶν ἱστίων· ἔλεγε δὲ ὅτι τοῦτο ἦτο δ' αὐτὸν ἡ πρακτικὴ ναυτικὴ καὶ ὅτι διὰ τούτου θὰ κατασταθῇ ἱκανὸς νὰ διδάξῃ τοὺς ὑπηκόους του πῶς νὰ διοικῶσι πλοῖα ὅταν ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Ρωσσίαν.

Τοιοῦτος ἦτο Πέτρος ὁ πρῶτος, ἀνὴρ ἰσχυρὸς καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν καὶ κατὰ τὸ σῶμα. Ζῶν δὲ εἰς ἐποχὴν σκοτεινὴν καὶ σκληρὰν ἐβιάζετο πολλάκις νὰ μεταχειρισθῇ καὶ σκληρότητας, καὶ τοῦτο διὰ νὰ ἀναδείξῃ μεγάλην τὴν πατρίδα του. Ἦτο δὲ ὄργανον εἰς τὰς χεῖρας τῆς Θείας Προνοίας καὶ μὲ ὅλας τὰς ἐλλείψεις του ἀπεδείχθη ἰσχυρὸν καὶ μέγα ὄργανον. Τὸ ἠθικὸν τοῦ χαρακτῆρός του ἐβασίζετο ἐπὶ ὑγιῶν καὶ ἀκροδάντων βάσεων καὶ ἐκινεῖτο ὑπὸ μόνης τῆς φιλοπατρίας, ὡς τούτου παράδειγμα ἐνέκ πολλῶν, εἶναι καὶ τὸ ἑξῆς, ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Κα-

μένσκη ἐν τῷ «Αἰῶνι Πέτρου τοῦ Μεγάλου,» ἐξ οὗ καταφαίνεται ἡ εὐγένεια τῆς ψυχῆς του, παραδεχομένου μετὰ χαρᾶς πᾶσαν ἐναντίωσιν εἰς τὴν θέλησίν του, ἅμα ὡς αὕτη προήρχετο ἐξ ἀγάπης πρὸς τὴν πατρίδα.

«Ἦτό ποτε μεγάλη ἔλλειψις σίτου εἰς Πετρούπολιν, ἡ δὲ κυβέρνησις ἀπεφάσισε νὰ θέσῃ φόρον λιτρῶν τινων ἀλεύρου δι' ἕκαστον ἄτομον εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Νοβογορόδου, τῆς πλησιοχώρου ἐπαρχίας. Ὁ Αὐτοκράτωρ, ὢν ἐνησχολημένος πολὺ, δὲν ἠδυνήθη νὰ παρευρεθῇ εἰς τὰς συνεδριάσεις τοῦ συμβουλίου, ἐκτὸς εἰς τὴν τελευταίαν, ὁπότε καὶ χωρὶς νὰ ἐννοήσῃ καλῶς τὴν φύσιν τοῦ ζητήματος ἔδωκε τὴν συγκατάθεσίν του. Τὸ ἀναγκαῖον ἔγγραφον συνετάχθη λοιπὸν καὶ ὑπεγράφη ὑφ' ὅλων τῶν συμβούλων, ἐκτὸς τοῦ Δολγορούκη, ὅστις τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἀπουσίαζε. Τὴν ἑπομένην ἡμέραν ἅμα οὗτος παρουσιάσθη εἰς τὴν θέσιν του τῷ ἐδόθη τὸ ἔγγραφον διὰ νὰ τὸ ὑπογράψῃ. Λαβὼν τὸ ἔγγραφον ὁ Δολγορούκης ἀνέγνωσεν αὐτὸ καὶ ζητήσας ὀλίγον ἰσπανικὸν κηρὸν ἄνευ τινὸς παρατηρήσεως ἐσφράγισε τὸ ἔγγραφον καὶ πάντα ὅσα μετ' αὐτοῦ συνείχοντο, ἀκολούθως δὲ διπλώσας αὐτὰ τὰ ἔθεσεν ἐντὸς τοῦ θηλακίου του, καὶ μετέβη εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καθότι ἦτο ἡ ὥρα τῆς λειτουργίας.

Οἱ ἄλλοι σύμβουλοι, ἐκπλαγέντες διὰ τὸ γενόμενον καὶ νομίσαντες αὐτὸ προσβολὴν, ἔσπευσαν νὰ εἰδοποιήσωσι περὶ αὐτοῦ τὸν αὐτοκράτορα. Ὁ Πέτρος, ὅστις τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἠργάζετο εἰς τὸ ναυαρχεῖον, μετέβη ἄνευ ἀναβολῆς εἰς τὴν γερουσίαν. Μὴ εὑρὼν δὲ ἐκεῖ τὸν Δολγορούκην ἔσπευσε νὰ τὸν ζητήσῃ· ὁ ἀπεσταλμένος εὑρὼν αὐτὸν εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰδοποίησεν αὐτὸν ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ τὸν περιμένῃ εἰς τὴν γερουσίαν.

— Καλῶς, ἀπήντησεν ὁ Δολγορούκης, ἀλλὰ δὲν ἐκινήθη ἀπὸ τὴν θέσιν του. Ὁ Πέτρος ἔσπευσε δεύτερον μηνυτὴν, ἀλλ' ἔλαβε τὴν αὐτὴν ἀπάντησιν. Τέλος τρίτος μηνυτὴς ἐλθὼν εἶπεν εἰς τὸν Δολγορούκην ὅτι θὰ ἐφελκύσῃ τὴν δυσμένειαν τοῦ αὐτοκράτορος ἂν δὲν ὑπακούσῃ ἀμέσως. «Ἀπόδοτε τὰ τοῦ Καίσαρος τῷ Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ,» ἀπήντησεν ὁ Δολγορούκης καὶ ἐξηκολούθησε τὴν προσευχήν του.

— Τί ἀπάντησιν νὰ δώσω εἰς τὸν αὐτοκράτορα, ἠρώτησεν ὁ ἀπεσταλμένος.

— Ἀκριβῶς ὅ,τι ἤκουσες καὶ εἶδες, εἶπεν ὁ φρόνιμος οὗτος καὶ εὐσεβὴς σύμβουλος.

Ἀφοῦ ἐτελείωσεν ἡ λειτουργία, ἐξελθὼν τῆς ἐκκλησίας ὁ Σύμβουλος μετέβαινεν ἡσύχως εἰς τὴν γερουσίαν ὡς εἰμὴ συνέβη τίποτε. Φθάσας ἐκεῖ εἶδε τὸν Πέτρον περιμένοντα αὐτὸν μετὰ πολλῆς ἀνυπομονησίας εἰς τὴν θύραν καὶ κρατοῦντα γυμνὴν τὴν σπάθην του, ὅστις ἅμα εἶδεν αὐτὸν μετὰ πολλῆς ὀργῆς ἔκραξε :

— Πρέπει νὰ ἀποθάνῃς, ὡς παρακούσας τὸν βασιλέα σου.

— Ἐδὼ εἶναι ἡ καρδία μου, ἀπεκρίθη ὁ Δολγορούκης, δὲν φοβοῦμαι νὰ ἀποθάνω ὑπὲρ δικαίας ὑποθέσεως.

Εἰς τὰς λέξεις ταύτας ὁ Πέτρος ὀπισθοχώρησε καὶ ἤρχισε νὰ ἐρωτᾷ μᾶλλον ἡσύχως τί παρεκίνει αὐτὸν νὰ θέσῃ εἰς ἀμφιβολίαν τὴν αὐτοκρατορικὴν σφραγίδα.

— Σὺ ὁ ἴδιος, ἀπήντησεν ὁ Δολγορούκης, δὲν διέταξας τοὺς ὑπουργούς σου νὰ σοὶ λέγωσι κοθαρὰν τὴν ἀλήθειαν καὶ ποτὲ νὰ μὴ σκέπτωνται περὶ ἄλλου ἐκτὸς τῆς εὐημερίας τῶν ὑπηκόων σου, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὴν πραγματικήν σου εὐδαιμονίαν; Γνώσκεις τὸ λόγιόν μου «Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὁ ἄριστος τῶν βασιλέων φίλος.» Τότε μετὰ τοσαύτης λογικότητος ἐξήγησεν εἰς τὸν αὐτοκράτορα τὴν αἰτίαν τῆς μὴ συγκαταθέσεώς του εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἐν λόγῳ ἐγγράφου, ὥστε ὁ Πέτρος, οὐ μόνον ἀνεγνώρισε τὸ δίκαιον τοῦ Δολγορούκη, ἀλλὰ καὶ ηὐχαρίστησεν αὐτὸν ἐκ καρδίας καὶ ἐζήτησε συγγνώμην διὰ τὴν ἄκαιρον ὀργήν του, καὶ ἀμέσως διέταξε νὰ μὴ ἐκτελεσθῇ ἡ ἀπόφασις τοῦ συμβουλίου του.»

ΕΠΗ ΧΡΥΣΑ

Εἰς πᾶν πρᾶγμα ἡ πρώτη τοῦ ἀνθρώπου ὁρμὴ, καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀνεπτυγμένου εἰσέτι, τείνει εἰς τὸ νὰ ἀντιτάξῃ κακὸν εἰς τὸ κακὸν, εἰς τὸ νὰ τιμωρήσῃ τὸ κακὸν διὰ τοῦ κακοῦ, ἐνῷ ἡ θεία Σοφία πόσον εἶναι θαυμαστὴ καὶ τί ὡραῖον μάθημα προτίθεται νὰ μᾶς διδάσκῃ μεταχειριζομένη τὴν ἄλλην, τὴν ὑψηλοτέραν, καίτοι δυσκολωτέραν μέθοδον τοῦ ἀντιτάττειν εἰς τὸ κακὸν τὸ ἀγαθόν!

— Εἰς ὅλα τὰ δεινὰ, τὰ ὁποῖα ἐπιδέχονται θεραπείαν, ἡ ἀνυπομονησία πρέπει νὰ ἀποφεύγηται, διότι κατατρίβει εἰς παράπονα τὸν καιρὸν καὶ τὴν προσοχὴν, τῶν ὁποίων ἂν ἐγίνετο

καλὴ χρῆσις ἡ αἰτία τοῦ κακοῦ θὰ ἐξέλειπε.

— Ὅ,τι ἔχομεν ἢ ὅ,τι δὲν ἔχομεν, οὔτε προσθέτει οὔτε ἀφαιρεῖ τι ἀπὸ τὴν εὐτυχίαν μας. Ἡ ἐπιθυμία νὰ εἴχομεν περισσότερα ἀφ' ὅσα ἔχομεν, ὁ φθόνος πρὸς ἐκείνους οἵτινες ἔχουσι περισσότερα ἀπὸ ἡμᾶς καὶ ἡ ἐπιθυμία νὰ φαινώμεθα ἀνώτεροι παρ' ὅσον πραγματικῶς εἴμεθα, ταῦτα διαταράττουσι τὴν εἰρήνην τοῦ πνεύματος, καὶ φέρουσι πρὸς τὴν φθοράν.

— Ὅσον ἡ καλὴ διάθεσις καὶ ἡ χριστιανικὴ πραότης εἶναι ἀνεκτίμητοι, τοσοῦτον ἡ κατάστασις ἐκείνη ἥτις μᾶς κάμει νὰ ἤμεθα βάρος εἰς τὸν ἑαυτόν μας καὶ ὀχληροὶ εἰς τοὺς παρ' ἡμᾶς εἶναι μισητή. Ὁ Πυθαγόρας διεσκέδαζε τὰς ὥρας τῆς κακοδιαθεσίας του μὲ τὴν λύραν. Ἡ μουσικὴ τοῦ Δαβὶδ διεσκέδαζε τὴν μανίαν τοῦ Σαοὺλ καὶ ἀπεδίωκε τὸ πονηρὸν πνεῦμα. Ἡ ὀργή, ὁ θυμός, ἡ ἔξαψις, κατατρώγουσι τὰς λεπτὰς τῆς ζωῆς ἡμῶν ἶνας, καταστρέφουσι τὴν ὑγείαν μας.

— Σέβομαι, λέγει ὁ Γοίθιος, τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον ὅστις γινώσκει ἀκριβῶς τί ἐπιθυμεῖ. Αἱ περισσότεραι τῶν ἐν τῷ κόσμῳ ἀποτυχιῶν καὶ λυπῶν, προέρχονται ἐκ τοῦ ὅτι οἱ ἄνθρωποι δὲν διακρίνουσι ἀρκετῶς τὰ ὅσα τοῖς χρειάζονται. Ἀναλαμβάνουσι νὰ κτίσωσι πύργον καὶ οὐδόλως ἐργάζονται εἰς τὰ θεμέλια αὐτοῦ περισσότερον ἢ ὅσον χρειάζεται διὰ νὰ ἀνεγερθῇ καλύβη.

ΩΦΕΛΙΜΟΙ ΑΡΑΒΙΚΑΙ ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ

(ἐξ Ἀραβικοῦ βιβλίου ληφθεῖσαι.)

Γνωρίσματα ἀλάνθαστα τοῦ μωροῦ ἀνθρώπου.

Ἓξ εἰσὶν αἱ χαρακτηριστικαὶ ποιότητες, αἱ χαρακτηρίζουσαι τὸν μωρὸν ἀλανθάστως, καὶ π ρ ῶ τ ο ν μὲν, ὅτι ὀργίζεται ἀναιτίως· δ ε ύ τ ε ρ ο ν, ὁμιλεῖ ἀνωφελῶς· τ ρ ί τ ο ν ἐμπιστεύεται ἀδιακρίτως εἰς πάντας· τ έ τ α ρ τ ο ν, ὅτι μεταλλάττει ἐκεῖ, ὁποῦ δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη· π έ μ π τ ο ν, ζητεῖ ὅ,τι δὲν ἀνήκει εἰς αὐτόν· καὶ ἕκτον, ὅτι δὲν κάμνει οὐδεμίαν διάκρισιν μεταξὺ φίλου καὶ ἐχθροῦ.

—

Ὑπάρχουσι τρία τινὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα δὲν ἀναγνωρίζονται, εἰμὴ εἰς τρεῖς κυρίως περιστάσεις· καὶ π ρ ῶ τ ο ν μὲν οὐδαμοῦ ἄλλοθι γνωρίζεται ὁ ἀνδρεῖος, εἰμὴ εἰς μόνον τὸν πόλεμον· δ ε ύ τ ε ρ ο ν, ὁ φρόνιμος εἰς οὐδεμίαν ἄλλην περίστασιν δείκνυται, εἰμὴ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ὀργῆς του· τ ρ ί τ ο ν καὶ ὁ φίλος εἰς οὐδεμίαν ἄλλην περίπτωσιν φαίνεται, εἰμὴ εἰς τὴν δυστυχίαν τοῦ φίλου του.

—

Δύο πράγματα ὑπάρχουσι, διὰ τῶν ὁποίων καταστρέφονται οἱ ἄνθρωποι, ἐὰν τὰ ἀποκτήσωσι, π ρ ῶ τ ο ν, τὰ περιττὰ λόγια καὶ δ ε ύ τ ε ρ ο ν τὰ περιττὰ κτήματα.

—

Ὁ ἄνθρωπος ὁ κυριευόμενος ἀπὸ τὴν ὀργὴν, οὐ μόνον σώφρων δὲν εἶναι, ἀλλὰ καὶ ἀνάξιος νὰ συγκαταλέγηται εἰς τὴν τάξιν καὶ αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων.

—

Ἡ ζωὴ συνίσταται εἰς τὴν αὐτάρκειαν, καὶ οὐχὶ εἰς τὴν πλεονεξίαν καὶ τὸ περίσσευμα.

—

Νέος ὅστις δὲν ἀναγνωρίζει τὰ σφάλματά του οὐδὲ μετανοεῖ δι' αὐτὰ, ὁμοιάζει μὲ νεόδμητον οἰκίαν ἄνευ στέγης.

—

Περισσότερον ἀξίζει μία ἡμέρα, μία ὥρα, σοφοῦ ἀνδρὸς, ἀφ' ὅλην τὴν ζωὴν ἄφρονος.

(Ἄργος.)

—

Οὐδέποτε ὁ φιλαυτο-ὑπερήφανος δύναται νὰ φανῇ ἀληθὴς φίλος. Ὁ ἄνθρωπος ὅστις ἀναδείξει θεὸν αὐτοῦ τὴν ὑπερηφάνειαν καταπατεῖ ἐκτὸς αὐτῆς πάντα τὰ λοιπά. Διέρχεται ἔχων τὴν κεφαλὴν ὑψωμένην ἐνῷ πατεῖ ἐπὶ τῶν καρδιῶν τῶν μᾶλλον ἀγαπώντων αὐτόν. Εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του ἡ μόνη ἀξία τὴν ὁποίαν ἔχει ὁ ἄλλος συνίσταται εἰς τὴν χρῆσιν τὴν ὁποίαν δύναται νὰ κάμῃ αὐτοῦ. Προσωπικῶς ὁ ἄλλος δι' αὐτὸν εἶναι μηδὲν, ἂν δὲ δὲν ἦσαι πλούσιος ἢ φημισμένος ἢ ἰσχυρὸς ὅσον τὰ σκυτεινὰ αὐτοῦ συμφέροντα ἀπαιτοῦσιν, ἅμα σὲ ὑποσκελίσει οὐδόλως πλέον περὶ σοῦ σκέπτεται.

— Ὁ ἄνθρωπος ὅστις πάντοτε ὁμιλεῖ καθαρὰν τὴν ἀλήθειαν εἶναι πολὺ ἐξυπνότερος παρ' ὅσον τὸν νομίζουσι.

ΤΑ ΩΑ ΤΗΣ ΣΤΡΟΥΘΟΚΑΜΗΛΟΥ

Τὰ ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ Ἰὼβ ἁπαντῶντα φυσικοϊστορικὰ μέρη, πολλάκις ἐκακίσθησαν ὡς ἐσφαλμένα. Τὸ ἐν τῇ ἀποκρίσει μάλιστα τοῦ Κυρίου περὶ τῆς στρουθοκαμήλου, ἐν ᾗ λέγε-

ται ὅτι αὐτὴ «ἀφίνει τὰ ὠά αὐτῆς εἰς τὴν τὴν γῆν, καὶ θάλπει αὐτὰ ἐπὶ τοῦ χώματος καὶ λησμονεῖ ὅτι ὁ ποὺς δύναται νὰ συντρίψῃ αὐτὰ ἢ τὸ θηρίον τοῦ ἀγροῦ νὰ καταπατήσῃ αὐτά, καὶ ὅτι σκληρύνεται κατὰ τῶν τέκνων αὐτῆς ὡς νὰ μὴ ἦσαν αὐτῆς.» (Ἰὼβ λθ'. 14, 16.) ὑπέστη πολλὰς ἐπικρίσεις, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἦτο πασίγνωστον (ὡς ὑπεστήριζον οἱ ἐπικρίνοντες) ὅτι ἡ στρουθοκάμηλος, ναὶ μὲν κρύπτει ἐν καιρῷ ἡμέρας τὰ ὠά αὐτῆς ἐν τῇ ἄμμῳ, ὅπως ἡ ἐν αὐτῇ θερμότης συνεργήσῃ εἰς τὴν ἐκκόλαψίν των, ἐν καιρῷ νυκτὸς ὅμως τὸ πτηνὸν κάθηται ἐπὶ τῶν ὠῶν του, ἐν δὲ ὥρᾳ ἀνάγκης καὶ ὑπερασπίζει τὰ μικρά του. Πλὴν τὸ π α σ ί γ ν ω σ τ ο ν τοῦτο δὲν εἶχετο ἀκριβείας· καθότι ἐσχάτως ἐβεβαιώθη ὅτι ἡ στρουθοκάμηλος, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ στρουθοειδῆ ἡ ἀπτέρυγα τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς καὶ Αὐστραλίας, οἷον ἡ Ρέα, τὸ Ἐμεῦ, ὁ Κασσουάριος κτλ. ἔχουσι κοινόν τι ἰδίωμα καθ' ὃ τὸ ἄρρεν μόνον ἐκκολάπτει καὶ περιποιεῖται τὰ νεογνά, τὸ δὲ θῆλυ ἀφοῦ γεννήσῃ τὰ ὠά του παραμελεῖ αὐτά, καὶ ὅταν ἐκκολαφθῶσιν ἀ γ ν ο ε ῖ καὶ αὐτὴν τὴν ἐ κ κ ό λ α ψ ι ν. Ἤτοι ἡ γλῶσσα τοῦ ἀρχαιοτάτου ἐν τῷ κόσμῳ βιβλίου εὑρίσκεται εἰς ἄκραν ἁρμονίαν μετὰ πράγματος τῆς φυσικῆς ἱστορίας, τὸ ὁποῖον ἦτο ἄγνωστον μέχρι χθὲς εἰσέτι καὶ τὸ ὁποῖον σήμερον ἡ πεῖρα καὶ αἱ παρατηρήσεις ἐπιβεβαιοῦσι!

Η ΕΙΚΟΣΤΗ ΠΕΜΤΗ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

Εἶναι γενικῶς παρεδεδεγμένον ὅτι κατὰ τοὺς πρώτους μετὰ Χριστὸν αἰῶνας οἱ χριστιανοὶ τῆς Ἀνατολῆς, ἂν ἐτέλουν τὴν μνήμην τῆς ἐν σαρκὶ ἐλεύσεως τοῦ Λόγου, ἐτέλουν αὐτὴν ἐν ἡμέρᾳ ἄλλῃ παρ' ἐν ᾗ ἡμεῖς ἑορτάζομεν τὰ Χριστούγεννα καὶ ὅτι ἡ 25 Δεκεμβρίου εἰσήχθη περὶ τὰ τέλη τῆς τετάρτης ἑκατονταετηρίδος εἰς τὴν Ἀνατολὴν ἐκ τῆς Δύσεως. Τὰ συγγράμματα ὅμως τῆς ἐποχῆς ἐκείνης δὲν μᾶς ἐξηγοῦσι καὶ τὸ διατί εἰσήχθη. Τινὲς ὑπέθεσαν ὅτι ἐπειδὴ ἤρχετο ἐκ τῆς δύσεως ὁκοπὸν εἶχε νὰ στρέψῃ πρὸς ὠφέλειαν τῶν Χριστιανῶν τὴν σειρὰν τῶν εἰδωλολατρικῶν ἑορτῶν τῶν Ρωμαίων, αἱ ὁποῖαι ἑωρτάζοντο κατὰ τὸν μῆνα Δεκέμβριον, Πλὴν ὁ τελευταῖος, ὁ πολυμαθέστατος καὶ φιλοσοφικώτατος τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἱστορικῶν Νέανδρος, ἀφοῦ κατὰ τὸ φαινόμενον παραδέχηται τὴν γνώμην ταύτην, δεικνύει ἀκολούθως τὴν σαθρότητα αὐτῆς λέγων ὅτι οὔτε οἱ ἀγρυπνότεροι ἐχθροὶ τῆς ἐκκλησίας, οἵτινες ἀντιλέγουσιν εἰς ὅλας αὐτῆς τὰς συνηθείας, ἐτόλμησάν ποτε νὰ κατηγορήσωσι τοὺς χριστιανοὺς ὡς μετατρέψαντας τὰ Κρόνια τῶν Ρωμαίων εἰς Χριστούγεννά των. Ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ τῆς Δύσεως ἐκκλησία οὐχὶ μόνον δὲν ἐζήτησε νὰ ἑνώσῃ τὰς εἰδωλολατρικὰς μὲ χριστιανικὰς ἑορτάς, ἀλλὰ μᾶλλον νὰ ἀντιτάξῃ εἰς τὰς ἑορτὰς τῶν εἰδωλολατρῶν ἡμέρας νηστείας καὶ μετανοίας. Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Νεάνδρου πείθουσιν ὅτι ἡ τῶν Χριστουγέννων ἑορτὴ δὲν ἔχει ἀρχὴν εἰδωλολατρικήν, ἀλλὰ καὶ ἀφίνουσιν ἀνοικτὸν στάδιον τῶν συζητήσεων ὡς πρὸς τὸν λόγον τῆς κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην καθιερώσεώς των. Ἐσχάτως σοφός τις Γερμανὸς ἐξέφρασε γνώμην ὅτι ἡ χριστιανικὴ αὕτη ἑορτὴ ἔχει σχέσιν μὲ τὴν πρὸς μνήμην τῶν ἐγκαινίων τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομῶντος ἰουδαϊκὴν καὶ ἐπομένως, ἂν οἱ ἀρχαῖοι Χριστιανοὶ παρεδέχθησαν γενικῶς αὐτὴν, παρεκινήθησαν εἰς τοῦτο ὑπὸ πνευματικῆς ὠφελείας λόγους. Ποῦ δὲ στηρίζει τὴν γνώμην του ταύτην ἐκθέτομεν ἐν τοῖς ἑξῆς.

Ὡς γνωστόν, ὁ Χριστὸς γεννηθεὶς ἐφανερώθη ἐν σαρκί. Αἱ Γραφαὶ οὐδόλως ἀναφέρουσι τὴν ἡμέραν, τὸν μῆνα, ἢ τὸ ἔτος τῆς γεννήσεώς του· ἡ περίστασις ὅτι ποιμένες ἐφύλαττον φυλακὰς τῆς νυκτὸς εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Βηθλεὲμ φαίνεται μᾶλλον δεικνύουσα καλοκαίριον ἢ χειμῶνα, περὶ τοῦ Δεκεμβρίου τὰ τέλη μάλιστα· παράδοσις ὡς πρὸς τὴν ἐν λόγῳ ἡμερομηνίαν δὲν ὑπάρχει· Προσέτι πρὶν ἡ ἔλθῃ ἐκ Δύσεως ἡ συνήθεια τοῦ ἑορτάζειν τὰ χριστούγεννα, τὴν 25 Δεκεμβρίου, οἱ ἐν Ἀνατολῇ χριστιανοὶ ἐθεώρουν τὴν 6 Ἰανουαρίου ὡς ἡμέραν τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐνσαρκωθέντος λόγου· φαίνεται προσέτι ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ συνήθεια τοῦ ἑορτάζειν τὰ ἐπιφάνεια εἰσήχθη εἰς τὴν ἀνατολικὴν ἐκκλησίαν ὑπὸ χριστιανῶν ἐκ περιτομῆς. Ὁ λόγος τῆς ἑορτῆς ταύτης ἦτο συμβολικὸς καὶ πολὺ καθαρῶς ἀναφέρεται εἰς τοῦ καιροῦ ἐκείνου τὰ συγγράμματα. Κατ' αὐτὰ ὁ πρῶτος Ἀδὰμ ἐπλάσθη τὴν ἕκτην ἡμέραν τοῦ πρώτου ἔτους, ὁ δὲ δεύτερος Ἀδάμ, ὁ Χριστὸς, ἀπέθανε τὴν ἕκτην τῆς ἑβδομάδος ἡμέραν. Φαίνεται λοιπὸν φυσικὸν ὅτι ὅπως ὁ πρῶτος Ἀδὰμ ἐφά-

νή τὴν ἕκτην ἡμέραν τοῦ ἔτους οὕτω καὶ ὁ δεύτερος π ρ έ π ε ι νὰ ἐφάνῃ τὴν ἕκτην ἡμέραν νέου ἔτους, ἤτοι τὴν ἕκτην Ἰανουαρίου. Ὡς ἐκ τούτου πολλὰ ἀρχαῖα χριστιανικὰ ἡμερολόγια τῆς τετάρτης ἀκόμη ἑκατονταετηρίδος σημειοῦσι τὴν παρασκευὴν ὡς ἡμέραν οὐ μόνον τῆς σταυρώσεως ἀλλὰ καὶ τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ. Πρῶτος ὁ Ὠριγένης ἀνέφερε τὰ ἐπιφάνεια τοῦ Σωτῆρος μᾶλλον εἰς τὴν βάπτισίν του παρὰ εἰς τὴν γέννησίν του· καὶ ἡ γνώμη του αὐτη, καίτοι κατεπολεμήθη, φαίνεται τέλος ὑπερισχύσασα.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ἤρχιζον ἐν Ἀνατολῇ νὰ ἑορτάζωνται τὰ ἐπιφάνεια τὴν 6 τοῦ νέου ἔτους, εἰσήγετο ἐν τῇ Δύσῃ ἡ 25 Δεκεμβρίου ὡς ἡμέρα ἑορτῆς τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως. Ὁ Χρυσόστομος εἰς τὴν περὶ Χριστουγέννων ὁμιλίαν του, ἐκφωνηθεῖσαν τὴν 25 Δεκεμβρίου, 386 μ. Χ. ἐν Ἀντιοχείᾳ, λέγει ρητῶς ὅτι ἡ ἑορτὴ αὕτη ἀπὸ καιρὸν ἐτηρεῖτο καθ' ὅλην τὴν δύσιν, «ἀπὸ Θράκης μέχρι Γαδήρων» καὶ ὅτι εἰς τὴν Ἀνατολὴν εἰσήχθη μόλις πρὸ δέκα ἐτῶν, καὶ ὅμως ἐγένετο παρὰ πάντων δεκτή. Μόνη ἦτις δὲν παρεδέχθη αὐτὴν ἦτο ἡ ἐν Ἀρμενίᾳ ἐκκλησία, ἥτις ἐξηκολούθει (ὡς καὶ σήμερον ἐξακολουθεῖ) νὰ θεωρῇ τὴν 6ην Ἰανουαρίου ὡς ἡμέραν τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Χρυσόστομος παρακατιὼν διατείνεται ὅτι ἡ τῶν Χριστουγέννων ἑορτὴ κατὰ τὴν 25 Δεκεμβρίου ἐβασίζετο ἐπὶ παραδόσεως λίαν ἀρχαίας. Κατὰ τοῦτο δὲ φαίνεται συμφωνῶν μὲ τὰς Ἀποστολικὰς Διατάξεις, τὰ πρῶτα ἑπτὰ βιβλία τῶν ὁποίων κοινῶς ὁμολογοῦνται προγενέστερα τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου καὶ ἐν οἷς εὑρίσκεται γεγραμμένον «ἀδελφοί, φυλάσσετε τὰς ἡμέρας τῶν ἑορτῶν, καὶ πρὸ πάντων τὴν τῆς γεννήσεως ἡμέραν, ἣν πρέπει νὰ ἑορτάζητε τὴν 25 τοῦ ἐννάτου μηνός.» (Βιβλ. Ε'. γ'. 15) Τί δὲ σημαίνεται διὰ τοῦ ἐννάτου μηνὸς εἶναι πολὺ εὔκολον νὰ ἐννοήσωμεν ἅμα παραβάλλομεν τὸ Ἰουδαϊκὸν καὶ Ρωμαϊκὸν ἡμερολόγιον, ὅπου βλέπομεν ὅτι ὁ Νισὰν, ἤτοι ὁ πρῶτος τῶν Ἰουδαϊκῶν μηνῶν, ἀντιστοιχεῖ μὲ τὸν Ἀπρίλιον τῶν Ρωμαίων, ὁ δὲ ἔνατος μὲ τὸν Δεκέμβριον.

Οὕτως ἱστορικῶς φαίνεται πιστοποιούμενον ὅτι ὡς τῆς γεννήσεως ἡμέρα ἐθεωρεῖτο ἡ 25η τοῦ ἐννάτου μηνὸς τοῦ Ἰουδαϊκοῦ ἡμερολογίου, μηνὸς ἀντιστοιχοῦντος μὲ τὸν Δεκέμβριον. Ἀλλ' ἄραγε διατί ἐτέθη ἡ ἡμερομηνία αὐτη; Τὰ ἐ π ι φ ά ν ε ι α ἐνεθύμιζον μᾶλλον ὅτι ἐπεφάνης εἰς τὸν κόσμον ὁ Χριστός, παρὰ τὴν κατὰ σάρκα γέννησίν του. Τὰ Χριστούγεννα ὅμως σκοπὸν εἶχον νὰ κηρύττωσιν εἰς τοὺς ἀνθρώπους ὅτι ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ ἔλαβεν ἀληθῶς σῶμα καὶ ἐγεννήθη ἀληθῶς ὡς πάντες οἱ ἄνθρωποι γεννῶνται. Πλὴν τί ἐν τῇ οἰκονομίᾳ τῆς παλαιᾶς Διαθήκης ἦτο τὸ σύμβολον τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ; Ὅτι τοιοῦτον σύμβουλον ἀληθῶς ὑπῆρχε καὶ αὐτὸς ὁ Σωτὴρ τὸ ἐκήρυξε λέγων πρὸς τοὺς Ἰουδαίους «χαλάσατε τὸν ναὸν τοῦτον καὶ εἰς τρεῖς ἡμέρας θέλω ἐγείρει πάλιν αὐτόν» λαλῶν, ὡς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς περὶ τοῦ ν α ο ῦ τ ο ῦ σ ώ μ α τ ό ς τ ο υ. Ἦτο δὲ τὸ ἔμβλημα τοῦτο λίαν ἀξιοσημείωτον, καθότι ὅπως ἐν τῷ ναῷ προσεφέροντο αἱ θυσίαι καὶ συνεχωροῦντο αἱ παραβάσεις καὶ μόνον διὰ τούτου ἠδύνατό τις νὰ προσέρχηται εἰς τὸν Πλάστην τῶν ὅλων, οὕτω καὶ πάντες ἡμεῖς ἐν τῷ σώματι καὶ διὰ τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, ἐν τῷ ὅτι ἀνέλαβεν ἀνθρωπίνην φύσιν καὶ διὰ τούτου δυνάμεθα νὰ προσερχώμεθα εἰς τὸν Πατέρα καὶ Θεὸν καὶ νὰ προσφέρωμεν εἰς αὐτὸν θυσίαν εὐάρεστον τὴν λογικὴν ἡμῶν λατρείαν. Συμφώνως πρὸς ταῦτα καὶ ἐν τῷ λίαν ὑψηλῷ νοήματι, ὅτε ὁ Ἰησοῦς παρέδιδε τὸ πνεῦμα «τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο, ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω (Ματ. κζ'. 51) καὶ ὁ Ἀπόστολος ὀνομάζει καὶ αὐτὰ τῶν χριστιανῶν τὰ σώματα «ναὸν Θεοῦ.» (Α'. Κορ. γ'. 16, 17· ς'. 19. Β. Κορ. ς'. 16.) Ἀλλὰ, ἂν τὸ σῶμα μετὰ τοῦ ὄπαίου ἡ θεότης τοῦ Χριστοῦ ἡνώθη ἦτο ὅμοιον μὲ «τὸν ναὸν» ἕπεται ὅτι καὶ ἡ ἡμέρα τῆς γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁμοιάζει μὲ τὴν τῶν ἐγκαινίων τοῦ ναοῦ, τὰ δὲ Χριστούγεννα εἶναι ἡ ἑορτὴ τῆς ἀληθοῦς τοῦ ἀχειροποιήτου ναοῦ ἐγκαινιάσεως.

Περὶ τῶν ἐγκαινίων γινώσκομεν ὅτι ἑωρτάζοντο χειμῶνα. «Ἐγένετο δὲ τὰ ἐγκαίνια ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις, καὶ χ ε ι μ ὼ ν ἦν· καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ, ἐν τῇ στοᾷ τοῦ Σολομῶντος». (Ἰωάν. ε'. 22.) Εἶναι δὲ λίαν ἀξιοσημείωτον ὅτι τὴν περίπτωσιν ταύτην ὁ Χριστὸς κατὰ πρώτην ἤδη φορὰν εἶπε καθαρῶς εἰς τοὺς κυκλώσαντας αὐτὸν Ἰουδαίους ὅτι ἡ ἀνθρωπότης του ἦτο ναὸς θεῖος, εἰπὼν αὐταῖς λέξεσιν «ἐν ἐμοὶ ὁ Πατὴρ, κἀγὼ ἐν αὐτῷ» (αὐτ. 38.) Προσέτι γινώσκομεν ὡς

ἱστορικὸν γεγονὸς ὅτι ἡμέρα τῶν ἐγκαινίων τοῦ ναοῦ (Χανουκὰ,ἑβραϊστὶ, ἤτοι κανδυλῶν ἡμέρα) ἦτο ἑορτὴ εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἀνακτήσεως τοῦ ναοῦ μετὰ τὴν νίκην Ἰούδα τοῦ Μακκαβαίου, ἣν ἐνίκησε κατὰ τὴν Συρίαν τὸ 148 πρὸ Χριστοῦ, γινομένη τὴν 25 τοῦ ἐννάτου μηνός, τοῦ καλουμένου Κισλεῦ. Πλὴν ἡ ἡμέρα αὕτη δὲν ἐξελέγη ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν. Ἦτο ἔκπαλαι σεσημειωμένη, δι' ὃ καὶ ὁ Ἄγγαῖος λέγει περὶ αὐτῆς «Τάξατε δὴ τὰς καρδίας ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης καὶ ἐπέκεινα, ἀπὸ τῆς τετράδος καὶ εἰκάδος τοῦ ἐννάτου μηνός, ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς ἐθεμελιώθη ὁ ναὸς Κυρίου... ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης (καὶ ἐπάνω) εὐλογήσω αὐτά.» (Ἀγγ. β'. 18).

Οὕτως ἐξεθέσαμεν τὰς βάσεις ἐφ' ὧν στηρίζεται ἡ γνώμη ὅτι τὰ Χριστούγεννα διωρίσθησαν νὰ ἑορτάζωνται τὴν 25 Δεκεμβρίου, διότι οὕτως ἐπληροῦτο ὅ,τι συμβολικῶς εἰκονίζετο ἐν τῇ ἑορτῇ τῶν ἐγκαινίων τοῦ ναοῦ, ἥτις ἐγίνετο τὴν 25 τοῦ ἐννάτου μηνὸς τοῦ ἀντιστοιχοῦντος μὲ τὸν καθ' ἡμᾶς Δεκέμβριον. Μὴ θεωροῦντες λοιπὸν ἀναγκαῖον νὰ ἐνδιατρίψωμεν εἰς τὸ ὅτι καὶ κατὰ τὰ πέλη τῆς τετάρτης μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος, ὅτε ἡ 25 δεκεμβρίου ἦτο κοινῶς παραδεδεγμένη τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως, εἴχαν ὑπ' ὄψιν ταῦτα ἀρκούμεθα ἀναφέροντες καὶ πάλιν ὅτι ἐστηρίζοντο ἐπὶ «παραδόσεως λίαν ἀρχαίας,» ὡς ὁ Χρυσόστομος λέγει.

ΜΗΝΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ

Εἶναι πολὺ φανερὸν ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀρχῆς τῆς ὑπάρξεώς των δὲν ἔμειναν ἀδιάφοροι ὡς πρὸς τὸν χρόνον, ἀλλ' ἀμέσως ἤρχισαν νὰ μετρῶσιν αὐτόν. Αἱ μεταβολαὶ τῶν ὡρῶν τοῦ ἔτους καὶ ἡ τακτικὴ ἐπάνοδος αὐτῶν ἦσαν βεβαίως ἀρκετὰ νὰ κινήσωσι τὸν νοῦν τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸ νὰ μετρᾷ τοὺς χειμῶνας κατὰ τῶν ὁποίων ἔπρεπε νὰ λαμβάνῃ τὰ μέτρα του, καὶ τὰ θέρη, τὰ παρέχοντα εἰς αὐτὸν τοὺς πρὸς τροφήν του καρπούς. Ἐκ τούτου προέκυψεν ἡ κατ' ἔτη τοῦ χρόνου διαίρεσις. Ἀφ' ἑτέρου αἱ φάσεις τῆς σελήνης, αἱ τόσον τὴν προσοχὴν ἐφελκύουσαι, καὶ τόσον συχνὰ ἐπαναλαμβανόμεναι, παρεκίνησαν τοὺς ἀνθρώπους νὰ μεταχειρισθῶσι καὶ τὴν κίνησιν τῆς σελήνης ὡς μικρότερον τοῦ χρόνου μέτρον, τὸ ὀνομασθὲν μὴν (σελήνη). Ὅτι δὲ αἱ διαιρέσεις αὗται τοῦ χρόνου εἰς ἔτη καὶ μῆνας εἶναι ἀρχαιότατα φανεροῦται ἀπὸ τὰ ἀρχαιότατα μνημεῖα τῆς ἀνθρωπότητος, ἀπὸ τὸ παλαιότατον καὶ σεβαστότατον τῶν βιβλίων, ἐν αὐτῷ τῷ πρώτῳ κεφαλαίῳ τοῦ ὁποίου γέγραπται ὅτι θέσας ὁ Θεὸς τοὺς φωστῆρας ἐν τῷ στερεώματι τοῦ οὐρανοῦ διέταξεν αὐτοὺς νὰ ἦναι «εἰς σημεῖα, καὶ εἰς καιροὺς, καὶ εἰς ἡμέρας, καὶ εἰς ἐνιαυτούς.» (Γέν. α.' 14) Ἐν δὲ τῷ ἑβδόμῳ κεφαλαίῳ τοῦ αὐτοῦ βιβλίου βλέπομεν ἀκριβῆ τὴν τοῦ κατακλυσμοῦ ἡμερομηνίαν. «Τῷ ἑξακοσιοστῷ ἔτει, ἐν τῇ ζωῇ τοῦ Νῶε, τοῦ δευτέρου μηνὸς (Μαΐου,) ἑβδόμῃ καὶ εἰκάδι τοῦ τοῦ μηνὸς (27) τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, ἐρράγησαν πᾶσαι αἱ πηγαὶ τῆς ὀβύσσου καὶ οἱ καταρράκται τοῦ οὐρανοῦ ἠνεῴχθησαν.» Ἐκ τοῦ ὁποίου φαίνεται ὅτι οἱ ἄνθρωποι καὶ πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ ἐμέτρων τὸν χρόνον ὅπως καὶ ἡμεῖς μὲ τὰ χρονικὰ διαστήματα τὰ ὁποῖα ὀνομάζομεν ἔτη καὶ μῆνας.

Τὴν εἰς μῆνας καὶ ἔτη τοῦ χρόνου διαίρεσιν βλέπομεν εἰς ὅλα τὰ μετὰ τὸν κατακλεισμὸν ἐκ τῆς διασπορᾶς προκύψαντα ἔθνη. Καὶ οἱ Ἀσσύριοι καὶ οἱ Βαβυλώνιοι, οἱ Πέρσαι καὶ οἱ Ἑβραῖοι, οἱ Αἰγύπτιοι καὶ οἱ Φοίνικες, οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ρωμαῖοι, οὕτω διήρουν τὸν χρόνον. Ἀλλ' ἄλλα μὲν ἐκ τῶν ἀρχαίων τούτων ἐθνῶν διετήρησαν τὰ φυσικὰ ταῦτα μέτρα τοῦ χρόνου, τὸ ἔτος τὸ ἡλιακὸν καὶ τὸν μῆνα τὸν σεληνιακὸν, συμβιβάζοντα αὐτὰ διὰ τῶν λεγομένων ἐμβολίμων μηνῶν(1)· ἄλλα δὲ, ἀπορρίψαντα τὸν μῆνα τὸν σεληνιακὸν ἐκράτησαν μόνον τὸ ἡλιακὸν ἔτος, τὸ ὁποῖον καὶ διήρησαν εἰς 12 μέρη, καλέσαντα αὐτὰ μῆνας (καταχρηστικῶς.) Ἐκ τῶν τελευταίων τούτων ὑπῆρξαν οἱ Αἰγύπτιοι καὶ οἱ Ρωμαῖοι, (ὧν τὸ ἡμερολόγιον μεταχειριζόμεθα μέχρι σήμερον ἡμεῖς οἱ νεώτεροι Ἕλληνες), ἐκ δὲ τῶν πρώτων οἱ Ἑβραῖοι καὶ οἱ Ἕλληνες οἱ ἀρχαῖοι.

Οἱ Ἕλληνες ἤρχιζον τὸ ἔτος των μὲ τὴν νέαν σελήνην τὴν γενομένην ὕστερον ἀπὸ τὰς θερεινὰς τροπὰς, τὰς κατὰ τὴν 9ην τοῦ καθ'

(1) Ἐπειδὴ τὸ ἡλιακὸν ἔτος περιέχει 12 μῆνας σεληνιακοὺς καὶ 10 ἡμέρας, ἔπεται ὅτι εἰς τρία ἔτη αἱ δέκα ἡμέραι ἐγίνοντο 30, ἤτοι μὴν ὁλόκληρος· κάθε λοιπὸν τρίτον ἔτος περιεῖχεν ἐκτὸς τῶν δώδεκα μηνῶν του καὶ μῆνα δέκατον τρίτον, ὅστις ἐλέγετο ἐμβόλιμος.

ἡμᾶς Ἰουνίου συμβαινούσας. Περιεῖχον δὲ οἱ δώδεκα μῆνες τοῦ ἔτους των, ἢ οἱ δεκατρεῖς, 30 καὶ 29 ἡμέρας ἐνναλλάξ, καὶ διηροῦντο εἰς τρία ἕκαστος μέρη ἡ δεκάδας. Ἡ πρώτη δεκὰς ἐλέγετο δεκὰς ἱσταμένου ἢ ἀρχομένου μηνός· ἡ δευτέρα, δεκὰς μεσοῦντος καὶ ἡ τρίτη δεκὰς φθείνοντος, ἢ λήγοντος ἢ ἀπιόντος μηνός. Αἱ ἡμέραι ἑκάστου μηνὸς ἠριθμοῦντο ἀπὸ μὲν τῆς πρώτης μέχρι τῆς δεκάτης, 1η, 2α, 3η,—10η ἀρχομένου ἢ ἱσταμένου, ἀπὸ τῆς ἑνδεκάτης μέχρι τῆς εἰκοστῆς, 1η, 2α, 3η,— 10η, μεσοῦντος· ἀπὸ δὲ τῆς εἰκοστῆς, ἥτις ἐλέγετο εἰκὰς, μέχρι τῆς τελευταίας, ὀνομαζομένης Ἕνης καὶ Νέας, ἡ πρώτη, δευτέρα, τρίτη κτλ. ἐπὶ εἰκάδι (ἢ μετ' εἰκάδα) ἡ δεκάτη, ἐννάτη, ὀγδόη κτλ. μηνὸς φθείνοντος ἢ λήγοντος, ὡς ἐν τῷ ἐπισυνημμένῳ πίνακι φαίνεται.

Οἱ Ἑβραῖοι ἤρχιζον τὸ ἔτος των τὸ θρησκευτικὸν μὲ τὴν νέαν σελήνην, τὴν πλησιεστάτην εἰς τὴν ἐαρινὴν ἰσημερίαν, τὸ δὲ πολιτικόν των μετὰ ἓξ μῆνας. Οὗτοι δὲν διήρουν τοὺς μῆνάς των εἰς δεκάδας, ὡς οἱ Ἕλληνες, ἀλλ' εἰς ἑβδομάδας, ὅπως καὶ ἡμεῖς παρ' αὐτῶν λαβόντες σήμερον πράττομεν, ἠριθμουν δὲ τὰς ἡμέρας τῶν μηνῶν των ἀπὸ τῆς πρώτης μέχρι τῆς τελευταίας ὅπως καὶ ἡμεῖς σήμερον.

Οἱ Ρωμαῖοι καίτοι ἐν ἀρχῇ εἶχον ἔτος σεληνιακὸν πολὺ συγκεχυμένον, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ὅμως τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουλίου Καίσαρος, ἤτοι 45 π. Χ. γεννήσεως ἔτη, τῇ βοηθείᾳ Ἑλλήνων ἀστρονόμων ὑπελόγισαν, ἐκανόνισαν καὶ ἔθεσαν εἰς χρῆσιν τὸ ἔτος, τὸ ὁποῖον καὶ ἡμεῖς μέχρι σήμερον μεταχειριζόμεθα. Τὰς ἡμέρας τῶν δώδεκα μηνῶν του ὅμως δὲν ἠρίθμουν ὅπως ἡμεῖς σήμερον ἀρχίζομεν ἀπὸ τῆς πρώτης καὶ καταντῶμεν εἰς τὴν τελευταίαν, λέγοντες λ. χ. 1, 2, 3, 30 Ἰανουαρίου· ἀλλ' εἶχον ἄλλον τρόπον μᾶλλον περίπλοκον. Ἐκεῖνοι τὴν πρώτην ἑκάστου μηνὸς ὠνόμαζον Καλένδας, διότι κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ὁ μέγας τῆς Ρώμης ἀρχιερεὺς ἐκάλει τὸν λαὸν εἰς τὸ Καπιτώλιον καὶ ἐμήνυεν εἰς αὐτὸν τὴν ἡμέραν τῶν λεγομένων Νόνων, ὅτε ἔμελλε νὰ γίνῃ ἡ μηνιαία πανήγυρις, ὡς καὶ τὴν ἡμέραν τῆς νέας σελήνης καὶ τὰς κατὰ τὸν μῆνα ἐκεῖνον ἑορτάς. Ἡμέραν τῶν Νόνων, ἤτοι ἐννεαημέρων, εἰς μὲν τοὺς ὀκτὼ μῆνας, Ἰανουάριον καὶ Φευρουάριον, Ἀπρίλιον καὶ Ἰούνιον, Αὔγουστον καὶ Σεπτέμβριον, Νοέμβριον καὶ Δεκέμβριον, ἦτο ἡ πέμπτη, εἰς δὲ τοὺς τέσσαρας ἄλλους, ἤτοι Μάρτιον καὶ Μάϊον, Ἰούλιον καὶ Ὀκτώβριον, ἦτο ἡ ἑβδόμη τοῦ μηνός. Ἡ ἐννάτη ἡμέρα ἀπὸ τὰς Νόνας, ἤτοι ἡ δεκάτη τρίτη τῶν ὀκτὼ καὶ ἡ δεκάτη πέμπτη τῶν τεσσάρων μηνῶν, ἐλέγετο ἡμέρα ἰδῶν, καθότι διήρει, ὡς τινες λέγουσι τὸν μῆνα εἰς δύο σχεδὸν ἴσα μέρη. Διὰ τῶν τριῶν τούτων ὀνομάτων καὶ δι' ἀριθμητικῶν ὠνόμαζον τὰς ἡμέρας τοῦ μηνός. Τὴν πρώτην ὠνόμαζον, ὡς εἴπομεν, Καλένδας, προσεπιφέροντες καὶ τοῦ μηνὸς τὸ ὄνομα, ὡς Καλένδαι Ἰανουαρίου, Φεβρουαρίου κτλ. Διὰ τὴν 2αν παρετήρουν ἡ ποσοστὴ πρὸ τῶν νόνων ἦτο, δηλαδὴ πόσαι ἡμέραι ἔλειπον ἀπὸ αὐτὴν ἕως εἰς τὰς Νόνας, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν δύο αὐτῶν, καὶ εἰ μὲν ἔλειπον τέσσαρες, ὡς τοῦτο συνέβαινεν εἰς τοὺς ὀκτὼ μῆνας, ὠνόμαζον αὐτὴν τετάρτην πρὸ Νόνων ἢ ἁπλῶς νόνων δεῖνα μηνός, εἰ δὲ καὶ ἔλειπον ἓξ, ὡς εἰς τοὺς τέσσαρας, ὠνόμαζον ἕκτην πρὸ Νόνων τοῦ μηνός. Οὕτως ἔπραττον καὶ διὰ τὰς ἀκολούθους, μέχρι τῆς ἡμέρας τῶν νόνων, ἣν ὠνόμαζον νόνας τοῦ δεῖνα μηνός. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ὠνόμαζον τὰς μετὰ τὰς νόνας ἡμέρας ὀγδόην, ἑβδόμην ἕκτην κτλ. πρὸ ἰδῶν τοῦ μηνὸς δεῖνα. Μετὰ τὴν ἡμέραν τῶν ἰδῶν, ἠρίθμουν πόσαι ἡμέραι χρειάζονται ἕως τὴν πρώτην, δηλαδὴ τὰς καλένδας τοῦ ἑπομένου μηνὸς καὶ οὕτως ὠνόμαζον ἑκάστην ὡς ἐν παραδείγματι: ἡμέρα Ἰδῶν Ἰανουαρίου ἦτο ἡ 13η τούτου τοῦ μηνός, ἀπὸ αὐτὴν εἰς τὴν πρώτην τοῦ ἑπομένου Φεβρουαρίου, μὲ τὰς δύο ταύτας, ἀριθμοῦνται εἴκοσι ἡμέραι· ἡ μετ' αὐτὴν λοιπὸν ἦτο ἡ 19η πρὸ καλενδῶν Φεβρουαρίου, ἡ ἑπομένη 18η καὶ οὕτω καθεξῆς. Ὥστε αἱ ἡμέραι αἱ πρὸ καλενδῶν Ἰανουαρίου ἀνήκουσιν εἰς τὸν Δεκέμβριον καὶ αἱ ἡμέραι πρὸ καλενδῶν Φεβρουαρίου ἀνήκουσιν εἰς τὸν Ἰανουάριον.

Διὰ τῶν ὀλίγων τούτων καὶ διὰ τοῦ ἐπισυναπτομένου πίνακος, ἐλπίζομεν ὅτι ὅσοι τῶν ἀναγνωστῶν μας δὲν ἤκουσαν ἄλλοτε οὔτε ἀνέγνωσαν, πῶς οἱ ἀρχαῖοι, καὶ Ἕλληνες καὶ Ρωμαῖοι, ἠρίθμουν καὶ ὠνόμαζον τὰς ἡμέρας των, ἤδη ἐνόησαν τοῦτο.

Προτιθέμενοι νὰ δημοσιεύσωμεν πίνακας ὅλων τῶν μηνῶν τοῦ ἔτους, λαμβάνομεν ὡς βάσιν τὸ μηνολόγιον τῶν ἀρχαίων Ἀθηναίων, καταστρώνοντες τὰς ἡμέρας ὅπως ἠριθ-

μουν αὐτὰς, καὶ σημειοῦντες τὰς κυριωτέρας τῶν ἑορτῶν των· ἀντικρὺ δὲ θέτομεν τοὺς μῆνας τοῦ τρέχοντος ἔτους 1875, ἀλλ' ἀντὶ νὰ θέσωμεν τὰς μνήμας τῶν ἁγίων, ὡς κοινῶς γίνεται, ἡμεῖς θέτομεν τὰ ὀνόματα τῶν ἡμερῶν, ὡς ἐκάλουν αὐτὰς οἱ ἀρχαῖοι Ρωμαῖοι. Διὰ τοῦτο ἀντὶ ν' ἀρχίσωμεν ἀπὸ τὸν πρῶτον τῶν ἀρχαίων Ἀθηναίων μῆνα, τὸν καλούμενον Ἑκατομβαιῶνα, ὅστις ἤρχιζε μὲ τὴν νέαν σελήνην τὴν μετὰ τὰς θερινὰς τροπὰς, ἡμεῖς θέτομεν τὸν μᾶλλον ἀντιστοιχοῦντα εἰς τὸν παρόντα Ἰανουάριον ὅστις εἶναι ὁ ἕβδομος τῶν Ἀθηναίων μὴν, Γαμηλιὼν καλούμενος. καὶ ἀντιστοιχῶν μὲ τὸν μῆνα Αὐδηναῖον τῶν Μακεδόνων, καὶ μὲ τὸν πέμπτον τοῦ πολιτικοῦ (ἐνδέκατον δὲ τοῦ ἱεροῦ) ἔτους τῶν Ἑβραίων, τὸν καλούμενον Σεβάτ.

Ἀπὸ τῆς πρώτης τοῦ Γαμηλιῶνος μηνὸς μέχρι τῆς ἑβδόμης σημειοῦνται αἱ οὐχὶ μεγάλαι ἑορταί, ἃς ἄλλοι ἐτέλουν καὶ ἄλλοι ὄχι.

ΓΑΜΗΛΙΩΝ

Ζ.'	ΕΛΛΗΝΙΚΗ.	ΡΩΜΑΪΚΗ
1	Γαμηλ. Νουμηνία	7η Κελενδῶν Ἰανουαρίου. 25 Δεκεμ.
2	6'. ἱσταμένου. Ἑορτὴ Ἥρας.	6η » » 27
3	γ', » » Ἀθηνᾶς.	5η » » 28
4	δ'. » » Διός.	4η » » 29
5	ε'. » » Ἐρεννύων	3η » » 30
6	ς'. » » Ἀρτέμιδος.	Πρὸ » » 31
7	ζ'. » » Ἀπόλλωνος.	Κελένδαι Ἰανουαρίου. 1 Ἰαν.
8	η'. »	4η Νόνων » 2
9	θ'. »	3η » » 3
10	ι'. »	Πρὸ » » 4
11	α'. μεσοῦντος.	Νόναι » 5
12	β'. »	8η Ἰδῶν » 6
13	γ'. »	7η » » 7
14	δ'. »	6η » » 8
15	ε'. »	5η » » 9
16	ς'. »	4η » » 10
17	ζ'. »	3η » » 11
18	η'. »	Πρὸ » » 12
19	θ'. »	Ἰδοὶ » 13
20	Εἰκάς.	19η Καλενδῶν Φεβρ. 14
21	ι'. φθείνοντος.	18η » » 15
22	θ'. »	17η » » 16
23	η'. »	16η » » 17
24	ζ.' »	15η » » 18
25	ς'. »	14η » » 19
26	ε'. »	13η » » 20
27	δ.' » Χαρίστια.	12η » » 21
28	γ.' »	11η » » 22
29	β.' »	10η » » 23
30	Ἔν. καὶ Νέα. Θεογαμία	9η » » 24

Ἡ νουμηνία τοῦ μηνὸς τούτου ἐλέγετο καὶ ἡμέρα γαμηλίων, ἐπειδὴ τὴν ἡμέραν ταύτην αἱ νεοϋπανδρευθεῖσαι ἐπεσκέπτοντο τοὺς γονεῖς των, αἱ δὲ διὰ γάμον ἑτοιμαζόμεναι κόραι ἔκοπτον τὴν κόμην των. Ἡ δευτέρα ἦτο ἑορτὴ τῆς Ἥρας· ἡ τρίτη τῆς Ἀθηνᾶς· ἡ τετάρτη τοῦ Διὸς, τοῦ Πανὸς καὶ τοῦ Ἑρμοῦ· ἡ πέμπτη τῶν σεμνῶν θεῶν ἢ Ἐρινύων· ἡ ἕκτη τῆς Ἀρτέμιδος καὶ ἡ ἑβδόμη τοῦ Ἀπόλλωνος.

Ἡ μεγίστη τοῦ μηνὸς τούτου ἑορτὴ ἦτο τὰ θεογάμια ἢ ἡ θεογαμία, ἑορτὴ ἑορταζομένη εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ πρὸ πάντων εἰς τὴν Σικελίαν. Ἦτο δὲ πρὸς τιμὴν τῶν γάμων τῆς Περσεφόνης μετὰ τοῦ Πλούτωνος, τοὺς ὁποίους καὶ αὐτοὶ οἱ θεοὶ ἑώρτασαν, ὅτε ὁ Πλούτων ἁρπάσας τὴν θυγατέρα τῆς Δήμητρος ἀπὸ τὴν Σικελίαν κατεβίβασεν αὐτὴν εἰς τὰ ὑποχθόνια κράτη του καὶ κατέστησεν αὐτὴν βασίλισσαν τοῦ Ἅδου.

ΟΙ ΕΞΟΡΙΣΤΟΙ ΤΗΣ ΑΛΟΠΟΛΕΩΣ

ΚΕΦΑΛ. Ζ'.

ΑΙ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΑΙΡΕΤΙΚΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Ἦτο τὸ ἔτος 1729, καὶ ἡ ἡμέρα καθ' ἣν ἡ δυτικὴ ἐκκλησία ἑορτάζει τὴν Ἁγίαν Δωρεάν. Ἀπὸ τῆς αὐγῆς πάντες οἱ κώδωνες τῶν πολυπληθῶν τῆς Ἁλοπόλεως (Σαλτσβούργου) ἐκκλησιῶν ἐσήμαινον ἀκαταπαύστως, τὰ δὲ παρακείμενα ὄρη ἀντήχουν τοὺς σοβαροὺς ἤχους των. Αἱ πλεῖσται τῶν οἰκιῶν τῆς πόλεως, ἥτις κεῖται ἐπὶ θέσεως τόσον θελκτικῆς, ἦσαν ἐστολισμέναι μὲ διάφορα ὑφάσματα, κλάδους δένδρων, καὶ πολλὰ ἄνθη. Εἰκόνες ἱεραὶ ἦσαν τεθημέναι εἰς διάφορα τῶν ὁδῶν μέρη καὶ κεκοσμημέναι μὲ μυρσίνας, χρυσὸν, ἄργυρον καὶ διάφορα ἄνθη καὶ κοσμήματα ἐκ κηροῦ, ἀκτινοβολοῦσαι εἰς τὸ ἄπλετον φῶς τῆς ἡμέρας. Πᾶσαι αἱ ἐντὸς τῶν ὁδῶν παστάδες, ἐν αἷς ἵσταντο διαφόρων ἁγίων ἀγάλματα, ἦσαν ἐστολισμέναι καταλλήλως διὰ τὸ ἐπίσημον τῆς ἡμέρας· ἄνδρες δὲ καὶ γυναῖκες, ἐνδεδυμένοι πάντες μὲ ἑορτῆς φορέματα, διήρχοντο πολυάριθμοι τὰς ὁδοὺς πορευόμενοι εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

Πλησίον τοῦ ὑψώματος τοῦ τῆς Ἁλοπόλεως φρουρίου, παρὰ τὴν μεγίστην καὶ καλλίστην κρήνην ἁπάσης τῆς Γερμανίας, ὅπου ἵπποι γιγάντιοι, ἔρωτες καὶ ὄστρακα τεχνητά, γεγλυμένα πάντα ἐπὶ λευκοῦ μαρμάρου, ἀδιακόπως χύνουσιν ὕδωρ ἄφθονον ἐντὸς εὐρείας δεξαμενῆς, μικραί τινες παιδίσκαι, ἔχουσαι τὰ ἀγγεῖά των ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς δεξαμενῆς, συνωμίλουν. Σχεδὸν πᾶς διαβάτης, διερχόμενος ἐκεῖθεν, ἔδιδεν εἰς αὐτὰς ὑπόθεσιν λόγων καὶ σαρκασμῶν. Ὀλίγοι μόνον διέβαινον ἐπὶ τῶν ὁποίων ἡ λάλος τῶν κορασίων γλῶσσα δὲν ἐτόλμα νὰ κόψῃ καὶ νὰ ράψῃ.

Κατὰ μικρὸν ἡ πλατεῖα ἐπληρώθη ἀνθρώπων, κυρίως πολιτῶν. Οἱ πολυάριθμοι φύλακες, οὓς συνήθως μετεχειρίζετο ἡ ἀρχὴ διὰ νὰ φυλάσσηται ἡ τάξις, ἐφαίνοντο τὴν ἡμέραν ἐκείνην σχεδὸν περιττοί. Τέλος βιαία τῶν κωδώνων κροῦσις ἐκ τῶν κωδωνοστασίων, ἦχοι σαλπίγγων ἰσχυροὶ ἐκ τῆς μητροπολιτικῆς ἐκκλησίας, συνοδευόμενοι μὲ κρότον τυμπάνου, ἀνήγγειλεν τὸ τέλος τῆς μεγάλης λειτουργίας. Μετ' ὀλίγον ἡ κυριωτάτη τῆς ἐκκλησίας θύρα ἠνοίχθη καὶ μετὰ μεγάλης πομπῆς ἤρχισαν νὰ ἐξέρχωνται οἱ ἱερεῖς, ἔχοντες εἰς τὸ μέσον αὐτῶν τὸν ἀρχιεπίσκοπον, διὰ νὰ ἐκτελέσωσι λειτανίαν. Ἐμπροσθεν καὶ εἰς τὰ πλάγια τοῦ πολυτελεστάτου οὐρανίσκου, ὁ ὁποῖος ἠκτινοβόλει ἐκ τοῦ χρυσοῦ καὶ ἦτο κατακεκοσμημένος μὲ πτερὰ στρουθοκαμήλου καὶ ὑπὸ τὸν ὁποῖον ἐβάδιζεν ὁ πρίγκιψ ἀρχιεπίσκοπος, ἦσαν πολυάριθμοι φύλακες, διάκονοι, καλόγηροι, ἱερεῖς καὶ ἀξιωματικοὶ τῆς ἐκκλησίας. Μετὰ τούτους ἤροντο οἱ εὐγενέστατοι τῶν κατοίκων τῆς Ἁλοπόλεως, ἀποτελοῦντες μακρὰν σειράν. Ἐκ τῆς θύρας τῆς ἐκκλησίας,—ἥτις εἶναι πραγματικῶς ἀρχιτεκτονικῆς ἀριστούργημα,—ὁ πνευματικὸς ἀρχηγὸς ἔρριψεβλέμμα ἐταστικὸν ἐπὶ τῆς πλατείας, τῆς πρὸ τοῦ φρουρίου κειμένης. Ὡσεὶ δὲ θαυμάζων ἐψιθύρισε λέξεις τινὰς πρὸς ἕνα τῶν πλησιέστατα αὐτοῦ εὑρισκομένων κληρικῶν, ὅστις ἐξάξας τὸ ὡρολόγιόν του, ἀπήντησε χαμηλῇ τῇ φωνῇ:

— Πανιερώτατε πρίγκιψ, δὲν εἶναι πολὺ ἐνωρίς· ἀληθῶς ἡ συνήθης ὥρα πρὸ πολλοῦ παρῆλθε.

Τὸ πρόσωπον τοῦ πρίγκηπος δεσπότου, τὸ ὁποῖον μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἐφαίνετο φαιδρὸν, εὐθὺς ἠλλοιώθη, καὶ κατήφεια ἐζωγραφήθη ἐπ' αὐτοῦ. «Λουθῆρε, ἀπόδος μοι τοὺς λεγεῶνάς μου,» ἐψιθύρισε λατινιστὶ, στενάζων καὶ διευθυνόμενος πρὸς τὴν ἄκραν τῶν βαθμίδων, ὅπου ὁ λαὸς γονυπετήσας περιέμενε τὴν εὐλογίαν του.

Ἄλλοτε, κατὰ τὴν μεγάλην ἐκείνην ἑορτὴν, ἡ πλατεῖα ἐπληροῦτο λαοῦ, ἐνῷ τότε ὀλίγοι μόνον ἦσαν ἐν αὐτῇ, ὀλίγοι μόνον ὡς πιστοὶ προσηύχοντο. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος ὅσον ἠδυνήθη ταχέως ἔδωκε πέρας εἰς ἑορτὴν, ἥτις τόσον ἤδη τὸν ἐβλιβεν, ἀλλ' ἥτις ἄλλοτε ἦ-

το δι' αὐτὸν πηγὴ ἀνεκφράστου χαρᾶς.

— Φωνάξατέ μου τὸν ἀρχιγραμματέα, εἶπε μὲ ἐπιτακτικὸν τόνον πρὸς τοὺς ἐκδύοντας αὐτὸν τὴν βαρύτιμόν του στολὴν, καὶ ἀμέσως ἤρχισε νὰ συνομιλῇ λατινιστὶ μὲ τὸν ἡγούμενον τοῦ ἐν Ἁλοπόλει μοναστηρίου τῶν Καμαλδολίνων. Ἐνῷ οὕτω συνωμίλει ὁ ἀρχιγραμματεὺς, φὸν Ράλλης ἦλθε πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον. Εἶχε δὲ ὁ ἀρχιγραμματεὺς οὗτος ἐρρητιδωμένον καὶ σοβαρὸν τὸ πρόσωπον καὶ διὰ τοῦ ἰδιαιτέρου σεβασμοῦ καὶ τῆς ὑποταγῆς, ἣν ἐδείκνυεν, ἐφαίνετο ἔχων μεγάλην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς διανοίας τοῦ κυρίου του.

— Ράλλη, εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ πρίγκιψ, παρετήρησες σήμερον πόσον ....

— Πόσον ἡ μάνδρα ἦτο κενὴ, πῶς ἔλειπον τὰ μαῦρα πρόβατα τῶν ὀρέων; προσέθηκεν ὁ ἀρχιγραμματεὺς αἰνιττόμενος τοὺς συνήθως μελανοενδεδυμένους κατοίκους τῆς ἐξοχῆς.

— Ἄχ, Ράλλη! ἡ μεγάλη τύφλωσις τοῦ ἀτυχοῦς λαοῦ πληγώνει τὴν καρδίαν μου.

— Δὲν εἶναι δυνατὸν αὕτη νὰ ὀνομασθῇ μᾶλλον πόρωσις, κενοδοξία, ὑπερηφία; ὑπέλαβεν ὁ ἀρχιγραμματεύς.

— Δὲν εἶσαι μακρὰν τῆς ἀληθείας, ἀπήντησεν ὁ ἀρχιεπίσκοπος. Δὲν δύναμαι νὰ ἐννοήσω πῶς ἀλλάζουσι τὸ ἄδολον γάλα τῆς μόνης σωτηρίου πίστεώς μας μὲ τὰ σκληρὰ καὶ νοσηρὰ κεράτια τῆς καταπραμένης αἱρέσεως. Πόσον ἥσυχοι θὰ ἦσαν εἰς τοὺς κόλπους τῆς ἁγίας μας ἐκκλησίας, ἥτις καθιστᾷ τόσον εὔκολον τὴν πρὸς τὸν οὐρανὸν ἄγουσαν ὁδόν! Ὁποίαν πληθὺν εὐκολιῶν προσφέρει ἡ καθολικὴ ἐκκλησία εἰς τὰ πρόβατά της! Ὁποῖαι δὲ δυσκολίαι καὶ ἀγῶνες καὶ κίνδυνοι, συνοδεύουσι τὰς διδασκαλίας τῶν αἱρετικῶν! καὶ ἐν τούτοις ...

— Πανιερώτατέ μου δέσποτα, εἶσθε πολὺ συγκαταβατικὸς πρὸς τοὺς ἀρνησιθρήσκους τούτους.

— Συχνὰ σκέπτομαι οὕτω, ἀπάντησεν ἡ ὑψηλότης, καὶ κατακρίνω ἐμαυτὸν διὰ τοῦτο. Ἀλλὰ, λυποῦμαι νὰ τιμωρήσω τὸ ποίμνιον τὸ ὁποῖον ἀπεπλανήθη.

— Ἀλλ' ἂν ἡ ἀνεκτικότης σας ἐνθαρρύνῃ τοὺς κακούργους νὰ δοκιμάσωσι τὴν τύχην ἐκείνων, οἵτινες δὲν ἤθελον νὰ ἀκούσωσι τὴν σωτήριον φωνὴν τοῦ καλοῦ Ποιμένος;

— Μὲ ἐμβάλλεις εἰς ἀνησυχίας, εἶπεν ὁ πρίγκιψ. Ἄχ, Ράλλη, Ράλλη! ποσάκις δὲν ἐρρίφθην μετὰ δακρύων ἐνώπιον τοῦ τιμίου σταυροῦ, καὶ τὸν ἱκέτευσα νὰ μοῦ φωτίσῃ τὴν διάνοιαν καὶ νὰ μοὶ δώσῃ τὰ μέσα ὅπως ἐπαναφέρω τοὺς αἱρετικοὺς εἰς τοὺς πόδας του! Ὁ ἄξιος ἡγούμενος ἐδῶ πρὸ μικροῦ μοὶ ὑπέδειξε τρόπον ὅστις εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ δειχθῇ ὠφέλιμος. Εἶδον ἐκ πείρας τὰ ἀποτελέσματα παρομοίου σχεδίου ὅτε διεβίβασα ὁδηγίας εἰς ὅλον τὸ ἱερατεῖον τῆς χώρας νὰ ἐξηγήσωσιν εἰς τοὺς χριστιανούς των τὰς μεγάλας διαφορὰς, αἱ ὁποῖαι ὑπάρχουσι μεταξὺ τῆς ἐνδόξου πίστεώς μας καὶ τῆς φθοροποιᾶς αἱρέσεως. Ἂν ὁ καλὸς οὗτος σπόρος δὲν ἐκαρποφόρησε τοῦτο ἀποδοτέον κατὰ μέγα μέρος εἰς τοὺς ἱερεῖς, τῶν ὁποίων, ὡς ἐκ τῆς πολυχρονίου ὑπηρεσίας των, ὁ ἀρχαῖος ζῆλος πολὺ ἐψυχράνθη, ἴσως καὶ ἡ πρώην ὀραστηριότης ἐμετριάσθη. Λοιπὸν ἀπεφάσισα κατὰ τὰς παρακλήσεις τοῦ εὐσεβοῦς τούτου ἡγουμένου νὰ μεταχειρισθῶ τοὺς ἀδελφοὺς Ἰησουίτας, οἵτινες εἶναι οἱ μᾶλλον ἔμπειροι καὶ οἱ μᾶλλον ἀκούραστοι ἥρωες, οἱ ὑπηρετοῦντες τὸν Κύριόν μας εἰς τὸν κατὰ τῶν αἱρετικῶν πόλεμον. Σκοπεύω λοιπὸν νὰ ἀπευθύνω ἀνυπερθέτως παράκλησιν κατεπήγουσαν εἰς τὸν σεβασμιώτατον ἀρχηγὸν τοῦ τάγματος διὰ τὸν ἐν λόγῳ σκοπόν.

Ἔχων μειδίαμα ἀπιστίας ἐπὶ τῶν χειλέων του ὁ ἀρχιγραμματεὺς ἀπήντησεν:

— Ἀλλ' ἐὰν, ὑψηλότατέ μου, οἱ σκληροκέφαλοι φερθῶσι καὶ πρὸς τοὺς ἁγίους ἀδελφοὺς Ἰησουίτας ὅπως ἐφέρθησαν καὶ πρὸς τοὺς ποιμένας των; Ἐὰν ἐξακολουθήσωσι μὴ πατοῦντες εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ πηγαίνωσι καὶ θάπτωνται εἰς τὰ σκοτεινὰ δάση διὰ νὰ ἀκούωσι τὴν Γραφὴν ἑρμηνευομένην ὑπὸ τῶν ὁμοίων των, τότε τίς θὰ τρέχῃ νὰ τοὺς διδάσκῃ;

— Τότε ἂς ἐπιβληθῶσιν αὐστηραὶ τιμωρίαι καὶ δι' αὐτῶν ἂς διασθῶσιν οὗτοι νὰ ἔρχωνται εἰς τὴν θείαν λατρείαν, διέκοψεν ἀποτόμως ὁ ἡγούμενος.

— Βλέπεις τὸ ὀρθὸν, καλέ μου ἡγούμενε, εἶπε μειδιῶν ὁ ἀρχιγραμματεύς. Τοῦτο εἶναι τὸ ἀδύνατον μέρος τῶν γεωργῶν καὶ ἀπ' αὐτὸ πρέπει νὰ γίνῃ ἡ κατ' αὐτῶν ἔφοδος. Ἐγὼ θὰ ὑπέβαλον πρόστιμον 100 φιορινίων εἰς πάντα ἀνακαλυπτόμενον ὡς ἔχοντα ἀντίτυπον Γραφῆς εἰς τὴν κατοχήν του. Τὸ μέτρον τοῦτο, εἶμαι βέβαιος, θὰ κάμῃ θαύματα.

— Ἄφρονες! ἔκραξεν ὁ ἐπίσκοπος· ἡ παροιμία

Τί 'ναι τὰ μοσχοκάρυδα ἐμπρὸς εἰς ἀγελίδας;

δὲν μοὶ φαίνεται ἀνεφάρμοστος καὶ εἰς ταύτην τὴν περίστασιν. Ἀληθῶς, ἀγαπητέ μου ἡγούμενε, προβλέπω ὅτι ἡμέραν τινὰ οἱ αἱρετικοὶ οὗτοι πικρῶς θὰ μετανοήσωσι διότι θετουσιν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἀμαθοῦς ὄχλου τὰς Γραφάς. Ὁποίαν ἀνεξάντλητον πηγὴν ἐναντιολογιῶν, σκοτεινῶν φράσεων ἀνοίγουσιν! Ἀφοῦ ἡμεῖς αὐτοί, οἱ ὁποῖοι σπουδάζομεν διὰ τὴν ἐκκλησίαν καὶ διδασκόμεθα ἀπὸ τοὺς πατέρας τῆς ἐκκλησίας καὶ ἀπὸ τὴν ἄγραφον παράδοσιν, πάλιν τόσον συχνὰ ἐρχόμεθα εἰς ἀμηχανίαν, προσπαθοῦντες νὰ ἀνακαλύψωμεν τὸ νόημα σκοτεινοῦ τινος χωρίου τῆς Γραφῆς! Ὢς λοιπόν, θὰ δυνηθῶσιν οἱ ἀδίδακτοι λαϊκοὶ νὰ φθάσωσιν εἰς τὴν ἀλήθειαν.

— Καίτοι εἶμαι λαϊκός, παρατηρῶ ὅμως ὅτι ἔχετε καθ' ὅλα δίκαιον, εἶπεν ὁ ἀρχιγραμματεύς. Ἀλλ' οἱ χωρικοὶ εἶναι τόσον νοήμονες ὅσον καὶ τὰ κτήνη των, καὶ μόνον μὲ πράγματα τὰ ὁποῖα βλέπουσιν ἐμπρός των καταπείθονται. Συμβουλεύω λοιπὸν ὅτι, ἐὰν ἐξακολουθῶσιν ἀμελοῦντες τὴν ἐκκλησίαν μας, νὰ ἀφαιρεθῶσιν ἀπ' αὐτῶν αἱ χάριτές της. Κανεὶς ἱερεὺς ἂς μὴ βαπτίζῃ τὰ παιδία των, κανεὶς ἂς μὴ εὐλογῇ τοὺς γάμους των, κανεὶς ἂς μὴ παρέχῃ τὰς παρηγορίας τῆς θρησκείας εἰς τοὺς ἀποθνήσκοντας, κανεὶς ἂς μὴ θάπτῃ τοὺς νεκροὺς των ἐν ὅσῳ μένουσιν βέβηλοι, ἔστω καὶ μὲ ὑποψίαν ὅτι εἶναι αἱρετικοί.

— Ὁμιλεῖ ὀρθῶς! ἔκραξεν ὁ ἡγούμενος.

— Θὰ τὸ δοκιμάσωμεν, εἶπεν ὁ ἀρχιεπίσκοπος.

ΚΕΦΑΛ. Η'.

Η ΜΕΤΟΙΚΗΣΙΣ

Μικρά τις ἄμαξα, εἰς ἣν ἦσαν ἐζευγμένοι δύο εὐτραφεῖς βόες καὶ ἐπὶ τῆς ὁποίας εὑρίσκοντο ὀλίγα ἔπιπλα καὶ τρόφιμα, ἄτινα ὁ Μάνλικκος ἐθεώρει ὡς ἀνήκοντα εἰς αὐτὸν καὶ ἑπομένως ἠδύνατο νὰ τὰ πάρῃ, ἔστεκεν εἰς τὴν αὐλὴν τῆς μεγάλης τοῦ κτήματος οἰκίας. Τὰ δύο μικρὰ τοῦ Μανλίκκου παιδία, περιμένοντα τοὺς γονεῖς των, οἱ ὁποῖοι μετὰ πικρίας ἀπεχαιρέτουν πᾶν δωμάτιον καὶ πᾶσαν γωνίαν τῆς τέως κατοικίας των, ἐθώπευον τὸν Κέρβερόν των, τὸν σκύλον τῆς οἰκίας των, καὶ ἔχυνον ἐπάνω του δάκρυα πικρά. Ἔξω τῆς οἰκίας ὁ Πέτρος Ποππέρος, τετραγμένος πλὴν σιωπηλός, περιεπάτει στρέφων τὰ ἀνήσυχα βλέμματά του ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν πρὸς τὴν θύραν. Τέλος ὁ Μάνλικκος, ὢν ἤδη κοθ' ὅλα ἕτοιμος πρὸς ἀναχώρησιν, ἐξῆλθεν ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῆς Αἰκατερίνης, ἧς οἱ ὀφθαλμοὶ ἦσαν κόκκινοι ἀπὸ τὰ δάκρυα, καὶ τῆς Βαρβάρας, ἡ ὁποία προσεπάθει νὰ κρύψῃ τὰ ἰδικά της, θωπεύουσα τὸ μικρόν της γατάκι, τὸ μόνον ζῶον τὸ ὁποῖον ἐνόμιζεν ὅτι ἠδύνατο νὰ λάβῃ μεθ' ἑαυτῆς. Τὴν ἀριστεράν της χεῖρα ἐκράτει ὁ Ἰωάννης, ὅστις ἦτο ὁ ἔσχατος τῶν ἀναχωρούντων. Οὕτως ἡ μετοικοῦσα οἰκογένεια ἐπλησίασε τὴν ἅμαξαν, ἥτις, ἐλαυνομένη ὑφ' ἑνὸς ἐκ τῶν ὑπηρετῶν τοῦ Πέτρου, ἤρξατο ἤδη νὰ κινῆται. Τὴν στιγμὴν ταύτην ὁ Πέτρος, κινηθεὶς ὑπὸ ὁρμῆς τινος φιλοφροσύνης, ἦλθε πλησίον των.

— Ἔχε ὑγείαν, ἐξάδελφε, εἶπεν ὁ Μάνλικκος ἡσύχως. Μὴ νομίσῃς ὅτι τὰ δάκρυά των ταῦτα εἶναι δάκρυα φθόνου πρὸς τὸ κτῆμά σου. Βλέπω ὅτι αἱ γυναῖκες καὶ τὰ ποιδία ἔχουσι πολὺ εὔκολα τὰ δάκρυα. Ἔσο μακάριος εἰς τὸν οἶκόν σου καὶ ἀπολάμβανε τὰ κτήματά σου μὲ περισσοτέραν εἰρήνην ψυχῆς ἐφ' ὅσην ἐγὼ ἠδυνάμην νὰ ἔχω.

Ὁ Πέτρος ἐφαίνετο τεταραγμένος· διευθύνας δὲ ἐκ τοῦ πλαγίου τὸ βλέμμα του πρὸς τὴν Βαρβάραν, ἥτις εἶχεν ἀπομακρυνθῇ τῆς οἰκίας, ἐτραύλισεν ἀποτόμως πως τὸν Μάνλικκον κατὰ μέρος καὶ μετὰ θερμότητος τῷ εἶπεν:

— Ἐξάδελφε, δόσε μοι τὴν θυγατέρα σου καὶ λάβε ὀπίσω τὸ κτῆμα μὲ ὅλα τὰ παραρτήματά του. Αἰσθάνομαι ὅτι εἰς ἐμὲ αὐτὸ θὰ ἦναι ἄχρηστον, ἐνῷ ἡ Βαρβάρα ἠδύνατο νὰ μὲ ἀποκαταστήσῃ φρόνιμον καὶ καλὸν ἄνθρωπον.

Ὁ Μάνλικκος σείσας τὴν κεφαλήν, ἔδειξε μειδιῶν ἡσύχως τοὺς δύο μελλονύμφους, οἵτινες ἐβάδιζον κρατούμενοι ἀπὸ τῶν χειρῶν.

— Καταλαμβάνω, εἶπεν ὁ Πέτρος στενάζων. Ναί, βλέπω ὅτι ἡ τρυφερὰ κόρη, προτιμᾷ τὸν ὡραῖον Ἰωάννην ἀπὸ τὸν χωλὸν Πέτρον. Ἂς καθίσωσι λοιπὸν αὐτοὶ εἰς τὴν οἰκίαν σου, ἀλλὰ σὺ ζῆσε μὲ τὴν σύζυγόν

σου καὶ μὲ τὰ τέκνα σου μαζῆ μου, ἐξάδελφε.

— Σοὶ εὐχαριστῶ διὰ τὴν γενναίαν σου προσφορὰν, εἶπεν ὁ Μάνλικκος· ἀλλὰ πίστευσόν με ὅτι τὸ τοιοῦτον οὔτε σὲ θέλει ὠφελήσει οὔτε ἐμέ. Ἔχε ὑγείαν λοιπὸν, εἴθε ὁ Θεὸς νὰ ἦναι μαζῆ σου!

Ὁ Πέτρος μὲ τεθλιμμένην καρδίαν ἔβλεπεν αὐτοὺς ἀναχωροῦντας. Ἅμα δὲ ἀπεμακρύνθησαν ὅσον νὰ μὴ φαίνωνται εἰσῆλθεν εἰς τοὺς σταύλους του, ἔθεσεν τὸ ἐφίππιον ἐπὶ ἑνὸς ἐκ τῶν ἵππων του, ἔλυσε τὸν Κέρβερον καὶ ἱππεύσας ἀνεχώρησε κατεσπευσμένως.

ΚΕΦΑΛ Θ'.

ΔΩΡΑ

— Ὁ Πέτρος εἶναι γλίσχρος, κατὰ τὰ φαινόμενα, παρετήρησεν ὁ Ἰωάννης πρὸς τὴν Βαρβάραν, ἐνῷ περιεπάτουν πλησίον ἀλλήλων. Ἐὰν ἦτο τόσον ἐλευθέριος ὅσον προσεπάθει νὰ κάμῃ τὸν πατέρα σου νὰ πιστεύσῃ δὲν θὰ μᾶς ἤφινε νὰ φύγωμεν μὲ χεῖρας κενάς. Κρῖμα ὅτι κτῆμα τόσον ὡραῖον πίπτει εἰς χεῖρας ἰδιοκτήτου τοιούτου. Ταχέως θὰ μεταποιήσῃ ὅλα εἰς ποτὰ πνευματοῦχα. Δὲν ἔλειψεν ἤδη ἡ καλλιτέρα ἀγελὰς, καὶ δὲν ἐγένοντο ἀφαντοι τρεῖς αἶγες καὶ εἷς ταῦρος; Ἀκόμη καὶ αἱ ὄρνιθες ὠλιγόστευσαν, καὶ τοῦτο ἀπὸ χθὲς ὅτε ὑπήγομεν νὰ τακτοποιήσωμεν τὴν κατοικίαν μας. Καὶ ἀκόμη πρέπει νὰ ἐπώλησε καὶ χόρτον καὶ ἄχυρα. Ἐγὼ ἂν ἤμην δὲν ἐμπόρουν νὰ βλέπω τὰ παιδία θωπεύοντα τὸν Κέρβερον, ὅστις ἐμεγάλωσε μαζῆ των, καὶ κλαίοντα διότι τὸν χάνουσι, χωρὶς νὰ τὸν χαρίσω εἰς αὐτὰ, ὁμοῦ μὲ πολλὰ ἄλλα. Θὰ περάσῃ πολὺς καιρὸς πρὶν ἢ συνηθῶμεν νὰ ἔχωμεν ζῶα καὶ ὄρνιθας.

Ὁ Ἰωάννης ἐξηκολούθει οὕτω μεμφόμενος τὸν Πέτρον καὶ ἡ Αἰκατερίνη διὰ τῆς σιωπῆς της ἐφαίνετο συμμεριζομένη τὸ αἴσθημά του. Ὁ Μάνλικκος ὅμως εἶπεν ἐλεγκτικῶς:

— Ὁ πανάγαθος Θεὸς θὰ μᾶς δώσῃ ὅσα χρειάζονται καὶ εἶναι διὰ τὸ καλόν μας. Ἂς ζητῶμεν δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ πάντα ταῦτα θέλουσι μᾶς προστεθῆ.

Μετ' ὀλίγον ἠντίκρισαν τὴν οἰκίαν των, ὅπου εἰς τὸ ἑξῆς ἔμελλον νὰ κατοικῶσι. Πλησίον τῆς κυρίως οἰκίας ἦτο καὶ χαμηλόν τι κτίριον τὸ ὁποῖον ἔμελλε νὰ τοῖς χρησιμεύῃ ὡς σταῦλος καὶ πλυσταρίον. Ὄπισθεν αὐτοῦ ἦτο στενὴ λωρὶς γῆς, τὴν ὁποίαν ἤδη ἡ φιλοπονία τοῦ Ἰωάννου εἶχε μεταβάλλει εἰς κῆπον λαχάνων. Ὁ μικρὸς των ἀγρὸς ἔκειτο εἰς ὡραίαν θέσιν καὶ ἠντίκριζε θελκτικὸν μέρος ὀρέων. Ἅμα ἐπλησίασαν ἤκουσαν ὑλακὰς κυνὸς ὅστις μετὰ χαρᾶς τοὺς ὑπεδέχετο.

— Δὲν σοὶ φαίνεται ἡ φωνὴ αὐτὴ ὡσὰν τοῦ Κερβέρου μας; εἶπεν ὁ μικρὸς Ἰωσὴφ εἰς τὸν ἀδελφόν του Φραγκῖσκον.

— Αὐτὸ ἤθελα κ' ἐγὼ νὰ σ' εἰπῶ, ἀπεκρίθη τὸ ἄλλο παιδίον.

— Πρέπει νὰ ἦναι ἡ σκιά του, ἔκραξαν καὶ τὰ δύο ὁμοῦ καὶ ἔτρεξαν ἀμέσως νὰ ἰδῶσιν. Εἰς τὴν θύραν τῆς οἰκίας εἶδον πραγματικῶς τὸν Κέρβερόν των, δεδεμένον μὲ τὴν αὐτὴν ἅλυσον, τὴν ὁποίαν ἔφερε πάντοτε, καὶ σείοντα τὴν οὐρὰν του καὶ πηδῶντα ἀπὸ τὴν χαρὰν του, ὅσον ἔβλεπε πλησιάζοντας τοὺς δύο ἀδελφούς. Ἡ ταραχώδης χαρά του, βλέποντος τὰ παιδία τρέχοντα πρὸς αὐτὸν, ἔγινεν αἰτία νὰ ἐγερθῶσι καὶ ἄλλαι φωναί, αἱ ὁποῖαι ἐφαίνοντο ὡς προερχόμεναι ἐκ τοῦ σταύλου· ἦσαν δὲ θαυμασταὶ αἱ μυκηθμοὶ καὶ τὰ βελάσματα, αἱ κραυγαὶ καὶ τὰ κακαβίσματα, οἱ γρυλλισμοὶ καὶ πᾶσαι αἱ φωναί, αἱ ὁποῖαι ἔπληττον τὴν ἀκοήν των. Ὅτε ὁ Ἰωάννης ἤνοιξε τὴν θύραν τοῦ σταύλου, τῷ ἐφάνη ὅτι βλέπει τὴν τοῦ Νῶε κιβωτόν! Ἐκπεπληγμένος εἶδεν ὅτι ἐκεῖ ἦτο ἡ χαμένη ἀγελὰς, ὁ ταῦρος καὶ αἱ αἶγες αἵτινες εἶχον γίνει ἄφαντοι. Ἐκεῖ ἦσαν περὶ τὰ τριάκοντα πρόβατα, συνηθροισμένα εἴς τινα γωνίαν καὶ ἐπιμελῶς ἀποφεύγοντα τὴν γειτνίασιν δύο χοίρων. Νῆσαι, χῆνες, περιστεραὶ καὶ ὄρνιθες πολυπληθεῖς ἐβόσκοντο ἐντὸς, ἐνῷ τὸ ἄνω μέρος τοῦ σταύλου ἦτο καλῶς πεπληρωμένον μὲ ἄχυρα καὶ ξηρόχορτα.

— Τοῦτο εἶναι ἔργον τοῦ Πέτρου, εἶπεν ὁ Μάνλικκος ἐκβάλλων τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς του. Τέκνα μου, πρέπει νὰ ζητήσητε συγχώρησιν διὰ τὴν ἀδικίαν με τὴν ὁποίαν τὸν ἠδικήσατε.

Ὁ Ἰωάννης, τὰ τέκνα τοῦ Μανλίκκου καὶ αὐτὴ ἡ Αἰκατερίνη ἀμέσως ἐζήτησαν τὴν συγχώρησιν ταύτην ἐκ καρδίας· ὅτε δὲ εἰσῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν καὶ εὗρον αὐτὴν καλῶς ἐφωδιασμένην, ἡ χαρά των δὲν εἶχεν ὅρια. Ὡς δὲ νὰ μὴ ἤρκουν ταῦτα καὶ ὁ ὑπηρέτης ὅστις

ἦτο μετ' αὐτῶν εἶχε διαταγὴν νὰ τοῖς ἀφίσῃ καὶ τὴν ἅμαξαν καὶ τοὺς βόας.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ

Ὅπως κράζουν οἱ γεροπετεινοὶ οὕτω μανθάνουν καὶ τὰ μικρὰ τὰ πετεινάρια», λέγει παροιμία τις, τὴν ὁποίαν οἱ γονεῖς μάλιστα πρέπει νὰ ἔχωσι πάντοτε ἐν ὄψει. Γονεῖς! τὰ τέκνα σας ἀδιακόπως σᾶς παρατηροῦσι, καὶ βεβαιωθῆτε ὅτι τὸ παράδειγμά σας μεγάλην ἐξασκεῖ ἐπ' αὐτῶν ἐπιρροήν.

Ὑπάγετε εἰς τὰ χρασοπωλεῖα; συχνάζετε εἰς καφενεῖα; μένετε ἐκτὸς τῆς οἰκίας σας ἀργὰ τὸ ἑσπέρας; Ἀλλ' ἴσως εἰπεῖτε ὅτι μήτε πολὺ πίνετε, μήτε τὰ ὅρια τῆς κοσμιότητος ὑπερβαίνετε. Καλῶς· ἀλλ' ἀρκεῖ ὅτι ὑπάγετε, τὰ δὲ τέκνα σας θὰ μάθουν νὰ πηγαίνωσι· μὲ ποίους δὲ θὰ συνάψωσι σχέσεις ἐκεῖ καὶ ὁποῖα θὰ καταντήσωσιν οὐδεὶς δύναται νὰ προγνωρίσῃ. Εἰξεύρομεν δὲ ὅτι αἱ κακαὶ συναναστροφαὶ φθείρουσι τὰ χρηστὰ ἤθη καὶ ὅτι οἱ πλεῖστοι τῶν κακούργων, οἵτινες κατεμάστισαν καὶ καταμαστίζουσι τὴν κοινωνίαν διὰ τῆς συναναστροφῆς κατήντησαν. Ἂν λοιπὸν θέλητε νὰ προφυλάξητε τὰ τέκνα σας ἀπὸ τοιοῦτον βάραθρον ἀπωλείας μὴ συχνάζετε εἰς μέρη ἔνθα πωλοῦνται ποτὰ μεθυστικά, ἔνθα παίζονται τυχηρὰ παιγνίδια ἔνθα ἡ ἀτμόσφαιρα πολλάκις ἀντηχεῖ ἀπὸ αἰσχρολογίας καὶ βλασφημίας, ὅρκους καὶ ἔριδας, καὶ μὴ μένετε ἀργὰ ἐκτὸς τῆς οἰκίας σας.

Ἀλλ' ἂν, μεταβαίνοντες ἐνωρὶς τὸ ἑσπέρας εἰς τὴν οἰκίαν, πίνητε ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ τούτου βωμοῦ ποτὰ μεθυστικά, ὡς πλεῖστοι τῶν ἐνταῦθα οἰκογενειαρχῶν πράττουσιν, ἂν ἐντὸς τῆς οἰκίας περνᾶτε τὸν καιρὸν παίζοντες τάβλι ἢ χαρτία, ἂν ἐνὶ λόγῳ μεταβάλλετε τὸ ἱερὸν τῆς οἰκογενείας ἄσυλον εἰς τόπον μέθης καὶ χαρτοπαιγνίου, μὴ θαυμάζητε ἔπειτα ἂν τὰ τέκνα σας γίνωσι μέθυσοι ἢ χαρτοπαῖκται διότι τὰ μικρὰ μανθάνουσι τώρα ἀπὸ σᾶς. Ἂν λοιπὸν τὰ ἀγαπᾶτε, ἂν κήδησθε περὶ τῆς εὐδαιμονίας ἢ κακοδαιμονίας των, παύσασθαι πράττοντες τὸ τοιοῦτον. Ναί, ἡ συνήθεια ἔχει μεγάλην ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου ἰσχύν, καὶ ἂν ἐσυνηθίσατε εἰς τοῦτο σᾶς φαίνεται, καὶ εἶναι, δύσκολον νὰ μὴ τὸ πράττητε. Ἀλλ' εἰπῆτε μοι· ποίαν ἀπὸ τὰς συνηθείας σας ταύτας δὲν ἐξεσυνηθίζατε ἂν ἐπρόκειτο νὰ κερδήσητε χρήματα, τὴν ὥραν καθ' ἣν πράττετε αὐτήν; Πλὴν τί εἶναι τιμιώτερον τὰ χρήματα ἢ ἡ εὐτυχία τῶν τέκνων σας;

Ἔχετε τὴν διάθεσιν εὐερέθιστον; Ταράττεσθε, θυμώνετε, φωνάζετε μὲ τὸ παραμικρόν; Μὴ παραξενεύεσθε ἂν μετ' ὀλίγον ἴδητε ὅτι καὶ τὰ μικρά σας ἔμαθον νὰ θυμώνωσι. Τὰ παιδία εἶναι φύσει μιμητικὰ καὶ δὲν δύνανται νὰ μὴ σᾶς μιμηθῶσι κατὰ τοῦτο. Πλὴν ὅταν τὰ βλέπητε θυμωμένα καὶ φωνάζοντα σᾶς, φαίνονται ἀξιέραστα; σᾶς ἀρέσκουν;

Ἔχετε τὴν κακὴν συνήθειαν νὰ ὀρκίζησθε ὅταν ὁμιλῆτε; Ἴσως τὸ πράττετε χωρὶς νὰ προσέχετε καὶ βεβαίως ἐπιθυμῆτε ὁ Θεὸς νὰ μὴ λογίσηται τὸ τοιοῦτον. Ἔστὲ ὅμως βέβαιοι ὅτι τὰ τέκνα σας θὰ μάθωσι τὴν κακὴν ταύτην χρῆσιν τῶν ἐνδόξων ὀνομάτων τοῦ Ποιητοῦ καὶ τοῦ Σωτῆρός σας, καὶ θὰ τὴν μάθωσιν ἀπὸ σᾶς. Μάθετε δὲ ὅτι μεταχειριζόμενοι τοὺς ὅρκους, οὐ μόνον τὸ ἅγιον τοῦ Θεοῦ ὄνομα βεβηλώνετε ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀκούοντας βιάζετε νὰ μὴ σᾶς πιστεύωσι, διότι ὅστις ἀδιακρίτως ἔχει εἰς τὸ στόμα του τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ πολὺ ὀλίγον περὶ τῆς ἀληθείας φροντίζει.

Συνηθίζετε νὰ βλασφημᾶτε; συνηθίζετε νὰ καταρᾶσθε: Μάθετε ὅτι τὰ στόματα τῶν μικρῶν τέκνων σας, τὰ ὁποῖα ἐπλάσθησαν διὰ νὰ εὐχαριστῶσι καὶ νὰ εὐλογῶσι τὸν Θεόν, μετ' ὀλίγον θὰ ἦναι πλήρη ἀρᾶς καὶ βλασφημίας, αἱ ὁποῖαι θὰ ἐκχειλίζωσιν· ἀπὸ τὰς μικρὰς ἐκείνας καρδίας, αἵτινες ἐπλάσθησαν διὰ νὰ ἀγαπῶσι τὸν Πλάστην των καὶ πάντα ὅσα ὁ Πανάγαθος, εἴτε ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης εἴτε ἐν οὐρανῷ, ἐδημιούργησε.

Τέλος, πράττετε ἐκ συνηθείας τι τὸ ὁποῖον γνωρίζετε ὅτι δὲν εἶναι καλόν; Τὰ παιδία σας θὰ τὸ μάθωσι. Μάλιστα δὲν εἶναι διόλου παράξενον νὰ τὸ ἐκλάβωσι καὶ ὡς καλόν, ἀφοῦ σεῖς τὸ πράττετε, τὸ ὁποῖον θὰ σκοτίζει τὸ νοῦν των καὶ θὰ διαστρέφει τὴν συνείδησιν των. Πλὴν καὶ τοῦτο ἂν δὲν συμβῇ τὸ παράδειγμά σας θὰ τὰ διδάξῃ καί τι χειρότερον, δηλαδὴ ὅτι δὲν σημαίνει ἂν πράττωσι καλὸν ἢ κακόν, τὸ ὁποῖον θὰ τὰ καταβιβάσει εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἀγρίων θηρίων.

Τοιαῦτα ἐν ὀλίγοις τὰ ἀποτελέσματα κακῶν παραδειγμάτων τῶν γονέων πρὸς τὰ τέκνα. Ἐπεθυμοῦμεν δὲ καὶ τὰ καλὰ παραδείγ-

ματα νὰ εἶχον ὁμοίως μεγάλην ἐπὶ τῶν νέων καρδιῶν ἐπιρροὴν, ἀλλὰ δυστυχῶς τὸ τοιοῦτον δὲν παρατηρεῖται. Ὅταν οἱ γονεῖς ἦναι εὐσεβεῖς, διότι πασῶν τῶν ἀρετῶν ἡγεμών ἐστιν ἡ εὐσέβεια, ὅταν οἱ γονεῖς δὲν δύνανται νὰ ἔχωσι συνηθείας ἀντικειμένας εἰς τὴν θείαν θέλησιν (καὶ εἰς τὴν θείαν θέλησιν ἀντίκειται πᾶν ὅ,τι εἴτε ἡμᾶς αὐτοὺς εἴτε τοὺς ἄλλους βλάπτει καὶ ταράττει), ὅταν οἱ γονεῖς ἀναπιμπλῶσιν εὐχαριστίας εἰς τὸν Θεὸν δι' ὅσα καθ' ἑκάστην τοῖς χαρίζει ἀγαθὰ ἢ τοῖς δίδει πικρὰ μαθήματα, ὅταν εἰς πᾶσαν δύσκολον θέσιν των ἀναθέτωσι τὰ πάντα εἰς τὸν οὐράνιον Πατέρα τότε βεβαίως τὸ παράδειγμά των θὰ ἐπενεργήσῃ καὶ ἐπὶ τῶν τέκνων καὶ δυνατὸν νὰ παράξῃ καρποὺς ἀγλαοὺς, ὡς τὸ παράδειγμα τῆς μητρὸς τοῦ Χρυσοστόμου καὶ τὸ παράδειγμα τῆς μητρὸς τοῦ Αὐγουστίνου τρανῶς φανεροῦσιν· ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ καλὴ αὕτη ἐπιρροὴ καταστρέφεται ὑπὸ τῶν κακῶν παραδειγμάτων τῶν γειτόνων καὶ πολλάκις μηδενίζεται. Τοῦτο δεικνύει τὴν θλιβερὰν ἀλήθειαν ὅτι ἡ καρδία τοῦ ἀνθρώπου κλίνει πρὸς τὸ κακὸν μᾶλλον ἢ πρὸς τὸ καλὸν, ἤτοι εἶναι ἐπιρρεπὴς πρὸς τὴν ἁμαρτίαν. Ἐν τούτοις τὸ καλὸν παράδειγμα συνοδευόμενον καὶ μὲ καλὴν διδασκαλίαν εἶναι πάντοτε σπόρος ἀγαθὸς καὶ διὰ τῆς εὐλογίας τοῦ Θεοῦ δύναται νὰ φέρῃ καρποὺς γλυκυτάτους. Ὅσοι λοιπὸν ἐκ τῶν γονέων ἀναγνώσωσι ταῦτα, καὶ ἀγαπῶσι τὰ τέκνα των περισσότερον ἀπὸ τὰ πάθη των ἂς σκεφθῶσιν ὀλίγον ἐπὶ τοῦ σπουδαιοτάτου θέματος τούτου· ὅσοι δὲ, ἀφοῦ ἀναγνώσωσιν ἢ ἀκούσωσιν αὐτὰ, στρέψωσιν ἀμέσως ἀλλοῦ τὸν νοῦν των ἂς μάθωσι τοὐλάχιστον τὴν πικρὰν ἀλήθειαν ὅτι ἀγαπῶσι τὰ πάθη των μᾶλλον καὶ εἰς αὐτὰ θυσιάζουσι τὰ δυστυχῆ τέκνα των.

ΤΑ ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΥΦΗΛΙΟΥ

Πολλαὶ τῶν οἰκονομολογικῶν ἐν Ἀγγλίᾳ ἐφημερίδων, πραγματευθεῖσαι πρὸ δύο ἐτῶν τὰ δάνεια τοῦ κόσμου, ὑπελογίσαντο αὐτὰ εἰς 4,200,000,000 λιρῶν στερλινῶν. Ἡ κατὰ τὴν τελευταίαν διετίαν γενομένη ἐνταῦθα πρόοδος ἀρκούντως μαρτυρεῖται ἐκ τῆς ἀντιθέσεως τῶν ἑξῆς ἀριθμῶν.

	Δάνειον 1873. Α. Σ.	Δάνειον 1875. Α. Σ.	Αὔξησις	Ἐλάττωσις.
Γαλλία	748 ἑκ.	900 ἑκ.	152 ἑκ.	—
Μ. Βρετ.	790 ἑκ.	780 ἑκ.	—	10 ἑκ.
Ἡν. Πολιτ.	433 ἑκ.	440 ἑκ.	7 ἑκ.	—
Ἰταλία	360 ἑκ.	390 ἑκ.	30 ἑκ.	—
Ἱσπανία	261 ἑκ.	375 ἑκ.	114 ἑκ.	—
Αὐστρία	306 ἑκ.	350 ἑκ.	44 ἑκ.	—
Ρωσσία	355 ἑκ.	340 ἑκ.	—	15 ἑκ.
Γερμανία	208 ἑκ.	200 ἑκ.	—	8 ἑκ.
Τουρκία	124 ἑκ.	135 ἑκ.	11 ἑκ	—
Ἰνδικὴ	108 ἑκ.	130 ἑκ.	22 ἑκ.	—
	3,693,000,000	4,040,000,000	380 ἑκ.	33 ἑκ.

Καθαρὰ αὔξησις Α. Σ. 347,000,000

Αἱ δέκα αὗται χῶραι χρεωστοῦσιν ἐν συνόλῳ ὑπὲρ τὰ 4,000,000,000, προσέθεσαν δὲ κατὰ τὴν τελευταίαν διετίαν 10 τοῖς ἑκατόν. Οὐδεμία ἄλλη χώρα τῆς οἰκουμένης χρεωζεῖ 100,000,000 λιρῶν. Τὰ δέκα ἀμέσως μείζονα δάνεια εἶναι τάδε.

Βρασιλία	82 ἑκ.	
Ὁλανδία	80 ἑκ.	
Αἴγυπτος	75 ἑκ.	
Πορτογαλλία	69 ἑκ.	
Μεξικὸν	63 ἑκ.	ἐν συνόλῳ 550,000,000
Ἀποικ. Αὐστρ.	46 ἑκ.	
Περουία	37 ἑκ.	
Βέλγιον	36 ἑκ.	
Οὐγγαρία	32 ἑκ.	
Καναδᾶ	30 ἑκ.	

Τὰ εἴκοσι λοιπὸν μεγαλείτερα δάνεια τοῦ κόσμου συμποσοῦνται εἰς 4,590,000,000 λιρῶν· ἐὰν τούτοις προστεθῶσι τὰ μικρότερα δάνεια 160,000,000, τὸ χρέος τῆς ὑφηλίου ἀναβαίνει εἰς 4,750,000,000. Ἰδοὺ τώρα καὶ οἱ κατ' ἔτος ἀποτινόμενοι τόκοι.

	Δάνειον	Τόκος	τοῖς 100
Γαλλία	900 ἑκ.	33 ἑκ.	3 2/3
Ἀγγλία	780 ἑκ.	26 »	3 1/2
Ἡν. Πολιτ.	440 ἑκ.	20 »	4 2/3
Ἰταλία	390 ἑκ.	15 »	4
Αὐστρία	350 ἑκ.	15 »	4 1/3
Ἱσπανία	375 ἑκ.	11 »	3
Ρωσσία	340 ἑκ.	13,450 χ.	4
Τουρκία	135 ἑκ.	9,500 χ.	7
Γερμανία	200 ἑκ.	9 »	4 1/2
Αἴγυπτον	75 ἑκ.	7,500 χ.	10

Ἰνδικὴ	130 ἑκ.	5,900χ. 4	1(2
Μεξικὸν	63,5	4 » 6	
Βραζιλία	82 ἑκ	3,100χ. 4	
Αὐστραλία	46 »	2,700χ. 6	
Περουΐα	37 »	2,600χ. 7	
Ὁλλανδία	80 »	2,250χ. 2	3(4
Πορτογαλλία	69 »	2,150χ. 3	
Βέλγιον	36 »	1,750χ. 5	
Οὐγγαρία	32 »	1,500χ. 5	
Καναδᾶ	30 »	1,500χ. 5	
	4,590,000,000,	188,550,000	

Τὰ χρέη τῶν 20 τούτων χωρῶν ἐκβιάζουσιν ἀπὸ τῶν κατοίκων ἐνιαυσίους τόκους 188 ἑκατομμύρια λιρῶν. Ἐὰν προστεθῶσι 11 ἢ 12 ἑκατομμύρια διὰ τὰ παραλειφθέντα δάνεια τὸ σύνολον τῶν ἐθνικῶν δανείων ἀπορροφᾷ 200 ἑκατομμύρια, ἤτοι διπλάσιον τῶν ἐνιαυσίων προσόδων τῆς πλουσιωτάτης τῶν χωρῶν Γαλλίας.

Οἱ τόκοι τῶν ὀνομαστικῶν κεφαλαίων δὲν πρέπει νὰ συγχέωνται πρὸς τοὺς τόκους ἐφ' οἷς δύνανται σήμερον αἱ χῶραι νὰ δανεισθῶσι. Κατὰ τὰ τελευταῖα τοῦ χρηματιστηρίου τιμολόγια δανείζεται ἡ Ἀγγλία ἐπὶ 3 1)4 τοῖς ἑκατὸν, ἡ Ἰνδικὴ 4, ἡ Ὁλλανδία 4 1)4, τὸ Καναδᾶ 4 1)2, ἡ Αὐστραλία 4 1)2, Ἡν. Πολιτεῖαι 4 3)4, Γαλλία, Ρωσσία, Βραζιλία 5, Ἰταλία καὶ Πορτογαλλία 6, Οὐγγαρία 71)2, Αἴγυπτος 8, Τουρκία 10, Ἱσπανία 15, Μεξικὸν 18 τοῖς 100.

(Κλειώ.)

ΕΠΙ ΧΡΥΣΑ.

Ὅταν οἱ ἀρχιτέκτονες θέλωσι νὰ γεφυρώσωσι ποταμὸν, πρῶτον, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ῥίπτουσιν ἀπὸ τῆς μιᾶς ὄχθης του εἰς τὴν ἄλλην ἁπλοῦν νῆμα. Διὰ τῆς βοηθείας τούτου τεντώνουσιν ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ σίρμα. Τότε προσθέτωνται καὶ ἄλλα ἑωσοῦ σχηματισθῇ ὑποστήριγμα δυνάμενον νὰ χωρῇ σανίδας, ἐπὶ τῶν ὁποίων ὁ ἀρχιτέκτων περιπατεῖ ἀσφαλῶς, μεταβαίνων ἐξ ὄχθης εἰς ὄχθην. Οὕτω καὶ ὁ Θεὸς λαμβάνει ἐξ ἡμῶν χρυσοῦν τι νῆμα χαρᾶς καὶ τεντώνει αὐτὸ ἀφ' ἡμῶν εἰς τὸν οὐρανόν. Ἀκολούθως μᾶς πέρνει ἕν τέκνον, μετὰ τοῦτο ἕνα φίλον, καὶ οὕτως, ἀφοῦ γεφυρώσει τὸν θάνατον, διδάσκει τοὺς διαλογισμοὺς καὶ αὐτῶν τῶν δειλοτάτων νὰ μεταβαίνωσι διὰ τῆς γεφύρας ταύτης ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην σφαῖραν.

— Σκέπτου πρὶν ἢ ὁμιλήσῃς, σκέπτου ἐνώπιον τίνων ὁμιλεῖς, σκέπτου διατὶ ὁμιλεῖς, καὶ σκέπτου τί ὁμιλεῖς.

Ὅ,τι σκοπεύεις νὰ γίνῃς εἰς τὸν κόσμον εἶξευρε ὅτι ἡ ἐπιτυχία ἐξαρτᾶται ἐξ ἐπιμόνου ἐργασίας.

ΤΟ ΛΕΥΚΑΝΘΙΜΟΝ ΩΣ ΠΑΡΗΓΟΡΙΑΣ ΑΓΓΕΛΟΣ

Πρό τινων ἐτῶν νέος τις εὔρωστος, κατοικῶν εἴς τι τοῦ ἐσωτερικοῦ χωρίον, Ἀνδρέας ὀνομαζόμενος, εἶχε λάβει διὰ σύζυγόν του νεάνιδα σεμνὴν καὶ εὐηθῆ, καλουμένην Σουσάναν, μεθ' ἧς συνέζη βίον εὐτυχῆ καὶ ἡσύχιον. Ὁ Θεὸς μετ' ὀλίγον ἐχάρισεν εἰς αὐτοὺς τέκνον ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου ἡ ἀγάπη των τοὺς καθίστα ἔτι εὐδαιμονεστέρους. Ἀλλ' ἡ ἀνθρώπινος εὐτυχία οὐ μόνον ἀτελεύτητος δὲν εἶναι ἀλλὰ καὶ σπανίως διαρκῆ ἐπὶ πολὺ δι' ὃ καὶ τοῦ νέου ζεύγους ἡ εὐτυχία δὲν ἐπέπρωτο νὰ εἶναι μακροχρόνιος.

Ὀλίγα μετὰ τὴν σύζευξιν τῶν δύο τούτων νέων ἔτη ὁ Ἀνδρέας ἠσθένησε χρόνιον καὶ δυσθεράπευτον νόσημα, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου ἐβιάσθησαν νὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν οἰκίαν καὶ τὸ χωρίον των καὶ νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν πολὺ ἀπέχουσαν ἀπὸ αὐτῶν πόλιν Μ. διὰ νὰ ζητήσωσιν ἰατρὸν δυνάμενον νὰ τὸν θεραπεύσῃ. Ὁ ἰατρὸς, ὅστις ἀνέλαβε τὴν θεραπείαν τοῦ νέου, ἔχων εἶδός τι ἰδιωτικοῦ νοσοκομείου, ἐκράτησεν ἐντὸς αὐτοῦ ἐπὶ καιρὸν ἀρκετὸν τὸν Ἀνδρέαν. Πλὴν τέλος ἔφθασε καὶ ἡ ἡμέρα καθ' ἣν ἔκρινεν εὔλογον νὰ τῷ δώσῃ τὴν ἄδειαν ὅπως ἐξέλθῃ τοῦ νοσοκομείου. Πόση ἦτον ἡ χαρὰ καὶ τοῦ Ἀνδρέου καὶ τῆς Σωσάννης τὴν πρωΐαν ἐκείνην καθ' ἣν περιέμενον τὸν ἰατρὸν νὰ ἔλθῃ καὶ νὰ τοῖς δώσῃ τὰς τελευταίας συμβουλάς του διὰ νὰ ἀναχωρήσωσιν εἰς τὸν οἰκόν των ἀφίνομεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας νὰ φαντασθῶσι. Τέλος ὁ ἀνυπομόνως περιμενόμενος ἰατρὸς ἔφθασε καὶ ἀφοῦ καλῶς παρετήρησε τὸν ἀσθενῆ εἶπεν ὅτι δύναται μὲν νὰ ἐξέλθῃ τοῦ νοσοκομείου ἀλλὰ νὰ μὴ ἀπομακρυνθῇ τῆς πόλεως ἐκείνης καὶ ἐπὶ δύο τοὐλάχιστον ἀκόμη ἔτη νὰ ὑποστῇ τὴν κατάλληλον θερα-

πείαν ἂν θέλῃ νὰ ἀποκτήσῃ ἐντελῶς τὴν ὑγείαν του.

Ὅταν ὁ κεραυνὸς πίπτῃ αἰφνίδιος πρὸ τῶν ποδῶν ἀπροφυλάκτου καὶ πεφοβισμένου ὁδοιπόρου δὲν προξενεῖ ὀδυνηροτέραν αἴσθησιν ἢ ὅσον ἐπροξένησαν οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ ἰατροῦ εἰς τὰς δύο ἐκείνας καρδίας. Χωρὶς δὲ νὰ τολμῶσι νὰ ἴδωσιν ὁ εἷς τοῦ ἄλλου τὸ πρόσωπον, καθότι καλῶς ἐγίνωσκον ὅτι λύπην ἀπερίγραπτον ἤθελον ἐπ' αὐτοῦ ἀπαντήσει, καὶ χωρὶς νὰ προφέρωσι λέξιν, ἐξῆλθον τῆς οἰκίας τοῦ ἰατροῦ καὶ μηχανικῶς ἔλαβον τὸν πρὸς τὴν ἐξοχὴν δρόμον. Δυστυχεῖς καρδίαι! ἐπεθύμουν νὰ παρηγορήσῃ ἡ μία τὴν ἄλλην ἀλλὰ δὲν εὕρισκον τὸ τοιοῦτον δυνατόν. Πόσον ἀβοήθητοι μένομεν ὅταν ἡ λύπη μᾶς κατακυριεύσῃ! καὶ πόσον ταχεῖς κατὰ τὰς δυσκόλους στιγμὰς ταύτας ὁ νοῦς στρέφεται πρὸς ἡμέρας παρελθούσας εὐτυχεστέρας! Ἡ δυστυχὴς νέα ἤρχισε νὰ ἀναπολῇ τοὺς πρώτους εὐτυχεῖς χρόνους τῆς ὑπανδρείας της, νὰ ἐνθυμῆται τὸν προσφιλῆ οἰκόν των, τὸν ὁποῖον ἕνεκα τῆς ἀσθενείας τοῦ Ἀνδρέου της εἶχον ἐγκαταλείψει· νὰ συλλογίζηται τὰ μέσα δι' ὧν πορίζόμενοι πάντα των τὰ ἀναγκαῖα ἔζων ἐν ἀνέσει, πλὴν τὰ ὁποῖα τώρα σχεδὸν ὅλα ἀπώλεσαν, καὶ νὰ σκέπτηται ὅτι διὰ νὰ ἀνακτήσῃ ὁ φίλτατός τις τὴν ὑγείαν του ἔπρεπε νὰ μείνωσιν ἐκεῖ δύο ἀκόμη ἔτη. Ἀλλὰ πῶς νὰ μείνωσιν; Οἱ πόροι των δὲν τοῖς τὸ ἐπέτρεπον, καὶ διὰ τοῦτο ἐσπαράσσετο ἡ καρδία της ἐντός της.

Πλὴν ἐνῷ ἐβάδιζον ἀργὰ τὴν τεθλιμμένην αὐτῶν πορείαν, ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν καὶ τὸ τριετές των τέκνον, τὸ ὁποῖον ἐθαύμαζε διὰ τὴν ἄκραν σιωπὴν τῶν γονέων του, μικρόν τι λευκάνθιμον, σχεδὸν κεκαλυμμένον ὑπὸ χιόνος, διότι πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν εἶχε χιονίσει, ἤλκυσε τὸ βλέμμα τῆς τεθλιμμένης Σουσάνης καὶ διήγειρε παρήγορον περὶ τῆς θείας Προνοίας στοχασμὸν εἰς τὴν καρδίαν της. «Ἐὰν ὁ Κύριος, εἶπε καθ' ἑαυτήν, φροντίζῃ περὶ τοῦ μικροῦ τούτου χόρτου, καὶ οὐ μόνον τὸ διαφυλάττει, ἀλλὰ καὶ τὸ κάμει νὰ ἀνθῇ ἐν τῷ μέσῳ χειμῶνος τοιούτου δὲν θὰ διαφυλάξει καὶ δὲν θὰ βοηθήσει καὶ ἡμᾶς εἰς τὸ βαρὺν τοῦτον τῆς δυστυχίας ἡμῶν χειμῶνα διὰ νὰ πιστεύωμεν καὶ νὰ δοξάζωμεν τὸ ὕψιστον αὐτοῦ ὄνομα;» Διὰ τοῦ στοχασμοῦ δὲ τούτου αἴφνης ἡ καρδία της ἠλαφρύνθη, οἱ ὀφθαλμοί της ἐφαιδρύνθησαν, θάρρος ἐγεννήθη ἐντός της καὶ, στρέψασα τὸ βλέμμα, ἠτένισε τὸν κατατεθλιμμένον αὐτῆς σύζυγον εἰς τὸ πρόσωπον. Ὁ Ἀνδρέας ἀνοίξας τὸ στόμα του εἶπε:

— Σκληρὸν λόγον μᾶς ἐλάλησεν ὁ ἰατρός, ἀφοῦ μάλιστα γνωρίζει τὴν θέσιν μας.

— Ναί, ἀγαπητέ, ἀπήντησεν ἡ ἤδη εὐέλπις Σουσάνα, ὁ λόγος τοῦ ἰατροῦ ἦτο ἴσως σκληρός, ἀλλ' ὁ Θεὸς εἶναι πάντων κύριος καὶ δύναται, ἐὰν θέλῃ, νὰ σοὶ χαρίσῃ τὴν ὑγείαν καὶ χωρὶς κανενὸς μέσου ἀνθρωπίνου. Ὅ,τι ἠδυνάμεθα νὰ πράξωμεν τὸ ἐπράξαμεν, τώρα ἂς ἀφεθῶμεν καὶ ὅλως εἰς τὰς χεῖρας Ἐκείνου.

Φρόνιμοι καὶ ὡραῖαι λέξεις, ἔχουσαι δύναμιν καὶ εἰς τοῦ σώματος καὶ εἰς τῆς ψυχῆς τὰς πληγὰς νὰ χύσωσι βάλσαμον!

Οἱ λόγοι οὗτοι τῆς Σουσάνας, στρέψαντες τὴν διάνοιαν τοῦ Ἀνδρέου πρὸς τὸν ὕψιστον Ἰατρόν, τὸν Κύριον τῶν ἁπάντων, ἐπέφερον πράγματι θαυμάσιον ἐπ' αὐτοῦ ἀποτέλεσμα, καθότι καὶ μετ' ἀποφάσεως μετέβη μετὰ τῆς συζύγου καὶ τοῦ τέκνου του εἰς τὸν οἰκόν του καὶ μετὰ πεποιθήσεως καὶ θάρρους ἐπανέλαβε τὰς ἐργασίας του, καὶ τὴν ὑγείαν του ἀνέκτησε, καὶ τὴν οἰκογένειάν του ἐπεμελήθη.

Οὕτως ὁ Θεὸς καὶ αὐτὰ τὰ μικρὰ ἄνθη ἀκόμη μεταχειρίζεται ὡς ἀγγέλους χαρᾶς διὰ νὰ παρηγορῇ καὶ νὰ ἐνθαρρύνῃ τὰς καρδίας τῶν ἀγαπητῶν του.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑΙ

Ἡ Γερμανία κέκτεται σήμερον τὸ μέγιστον τῶν ἐν τῷ κόσμῳ πολεμικῶν πλοίων· εἶναι τοῦτο ἡ θωρηκτὴ φρεγάτα Κ α ῖ σ α ρ, χωρητικότητος 7,400 τ. καὶ δυνάμεως ἵππων μέχρι 8,000. Τὸ πλοῖον τοῦτο εἶναι μακρὸν 280 πόδας, πλατὺ 62, καὶ βυθίζεται εἰς τὸ ὕδωρ 26 πόδας, φέρει δὲ ὀκτὼ τηλεβόλα, διαμέτρου 27 ὑφεκατομέτρων, στιχηδὸν τεθειμένα, καὶ ἕτερον ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, διαμέτρου 21 ὑφεκατομέτρων. Ὁ σιδηροῦς θώραξ αὐτοῦ εἶναι παχὺς δέκα δακτύλους, παρεκτείνεται δ' ἐξ πόδας ὑπὸ τὸ ὕδωρ. Τὰ τηλεβόλα τοῦ θωρηκτοῦ τούτου δύνανται νὰ διατρυπήσωσι πλᾶκα 11 ἕως 12 δακτύλων, διὰ μιᾶς ριπτόμενα ἱκανὰ εἰσὶ νὰ καταστρέψωσι τὸν θώρακα τοῦ ἰσχυροτάτου

τῶν ὑπαρχόντων θωρηκτῶν. Ἡ Γερμανία κατασκευάζει ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἕτερον τῶν αὐτῶν διαζάσεων πλοῖον, κληθησόμενον «Γερμανία.»

—

Ἡ Καλλιφορνία εἶναι εἰς ὑπερβολὴν εὐφορωτάτη χώρα. Τὰ κτήνη εἶναι τοσοῦτον πολλά, ὥστε δύναταί τις νὰ τ' ἀγοράζῃ καὶ εἰς εὐτελεστάτας τιμάς· πᾶν εἶδος καρποῦ καὶ προϊόντος τῆς γῆς εὑρίσκεται εἰς ἐφθινὴν τιμήν. Κατὰ τὸ φθινόπωρον, εὐτραφοῦς καὶ παχέως κτήνους ἐπωλήθησαν πρὸς 3—5 τάλληρα 112 λίτραι κρέατος· ἵπποι ἀπὸ 10—15 τάλληρα· χοῖροι εἰς μικροτάτας τιμάς. Κριθὴ καλὴ καὶ καθαρὰ ἐν σακκίοις 100 λιτρῶν πωλεῖται πρὸς 15 τάλληρα τὸν τόνον· σῖτος πρὸς 30—35 τάλληρα, τὸν τόνον· τὰ γεώμηλα μόνον εἰσὶν ἀκριβὰ πωλούμενα πρὸς 2 1)2 ἑκατοστὰ τὴν λίτραν, ἤτοι εἰς διπλασίαν τιμὴν ἀπὸ τὰς σταφυλάς.

ΚΑΛΟΝ ΚΑΙ ΑΞΙΟΜΙΜΗΤΟΝ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ.

Ἡ ἀληθὴς εἴδησις, ὅτι μία τῶν θυγατέρων τοῦ ἐν Παρισίοις κατοικοῦντος Βαρῶνος Ρόθσχιλδ ἔδωκε πρό τινος καιροῦ λίαν ἐπιτυχεῖς ἐξετάσεις ὡς διδασκάλισσα, ὥστε ἐν περιπτώσει οἱασδήποτε αἰφνιδίας μεταβολῆς τῆς τύχης,—ἥτις, εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, εἶναι μᾶλλον ἀπίθανος,—νὰ δύναται νὰ κερδίζῃ τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα, αὕτη βεβαίως ἡ εἴδησις θέλει ἀναμφιβόλως παρακινήσει καὶ ἄλλων θυγατέρας, ὅπως ἀκολουθήσωσι παρόμοιον τρόπον ἐκπαιδεύσεως, καὶ οὕτως ἀποκατασταθῶσι καὶ χρήσιμα ὡς καὶ κοσμητικὰ μέλη τῆς κοινωνίας. Καταπολλὰ ὀλίγοι πλούσιοι γονεῖς ὑπάρχουν, οἵτινες δὲν ἐκπαιδεύουν τοὺς υἱούς των ὅπως γείνωσι χρήσιμοι πολῖται· ἀμφιβάλλομεν ὅμως ἐὰν οἱ πλεῖστοι αὐτῶν φροντίζουν νὰ δώσουν εἰς τὰς θυγατέρας των ὑψηλοτέραν, τῆς συνήθους—τῆς ἁπλῶς τοῦ συρμοῦ λεγομένας ἀγωγῆς καὶ ἐκπαιδεύσεως, τῆς ἀποκαθιστώσης μὲν αὐτὰς καταλλήλους νὰ καθωραΐζουν αἴθουσαν συναναστροφῆς, νὰ ἐνδύωνται κομψῶς, νὰ ψελίζουν ὀλίγας γαλλικὰς λέξεις καὶ νὰ ἔχουν ἐπιπολαίους τινὰς γνώσεις περὶ κοινωνικῶν, πολιτικῶν καὶ φιλολογικῶν ἀντικειμένων, ἀποδεικνυούσης ὅμως αὐτὰς ὁλωσδιόλου ἀκαταλλήλους νὰ καθέξωσιν οἱανδήποτε θέσιν, ἐν ᾗ ἐργαζόμεναι νὰ κερδίζωσι τὸν ἐπιούσιόν των ἄρτον. Αἱ τοῦ βίου περιπέτειαι δὲν τοὺς ἐξυπνοῦσιν ἐκ τοῦ ληθάργου, εἰς τὸν ὁποῖον εὑρίσκονται. Ἡ τύχη ἡ εὐνοοῦσα αὐτούς, καθ' ὃν καιρὸν στέλλουν τὰ τέκνα των εἰς τὸ σχολεῖον, νομίζουν ὅτι θέλει ἐξακολουθεῖ ἀδιστάκτως νὰ ἦναι ἰδική των καὶ μετὰ τὸ τέλος τῶν μαθημάτων αὐτῶν, καὶ προσέτι νομίζουν ὅτι εὐτυχὲς συνοικέσιον βεβαίως περιμένει ἑκάστην τῶν ὡραίων θυγατέρων των. Δὲν ὑπάρχουν ὅμως περιπέτειαι—μάλιστα πλεῖσται κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας τῆς κερδοσκοπίας—καθ' ἃς καὶ αὐτὸς ὁ ἑκατομμυριοῦχος αἴφνης καὶ ἀπροσδοκήτως πίπτει εἰς χρεωκοπίαν; καὶ τότε αἱ ταλαίπωροι θυγατέρες του εὑρίσκουν ὅτι ὅλα τὰ περὶ λαμπροῦ καὶ εὐτυχοῦς συνοικεσίου ὀνειροπολήματά των διεσκεδάσθησαν ὡς ἀτμός.

Εἰς τὰς τοιαύτας ἀξιοθρηνήτους περιστάσεις εἰς τί θέλει χρησιμεύσει εἰς αὐτὰς ἡ οὕτω πως ὀνομαζομένη τοῦ συρμοῦ ἐκπαίδευσις; Τί ἄραγε δὲν ἤθελον δώσει οἱ ταλαίπωροι ἐκεῖνοι γονεῖς, διὰ νὰ εἶχον τὸ προορατικὸν καὶ τὴν πρόνοιαν ἑνὸς Ρόθσχιλδ;

(Ἀστ. τῆς Ἀνατολῆς.)

Ο ΠΙΘΗΚΟΣ ΣΟΚΟ ΚΑΤΑ ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΤΟΥ ΛΙΒΙΓΚΣΤΩΝΟΣ

Ὁ σοκὸ εἶναι εἶδος γορίλλου, ζῶντος ἐν τῇ κεντρικῇ Ἀφρικῇ. Περὶ τούτου δίδωσιν ἡμῖν τὰς ἀκολούθους πληροφορίας τὸ ἡμερολόγιον τοῦ Λιβιγκστόνος.

Ἡ κιτρίνη αὐτοῦ ὄψις δείκνυσιν εἰδεχθῆ γενειάδα· τὸ μέτωπον αὐτοῦ εἶναι καθ' ὑπερβολὴν χθαμαλόν· τὰ ὑψηλότατα ὦτα αὐτοῦ κεῖνται καταλλήλως εἰς τὴν θέσιν αὐτῶν, ὄπισθεν τοῦ μεγάλου κυνικοῦ στόματος αὐτοῦ· οἱ ὀδόντες αὐτοῦ ὁμοιάζουσι πρὸς τοὺς ἀνθρωπίνους, ἐκτὸς τῶν κυνοδόντων, οἵτινες διὰ τῆς μεγάλης αὐτῶν ἀναπτύξεως δεικνύουσι τὸ ζῷον. Αἱ χεῖρες ἢ μᾶλλον οἱ δάκτυλοι αὐτοῦ ὁμοιάζουσι πρὸς τοὺς τῶν ἰθαγενῶν. Ἡ σὰρξ τῶν ποδῶν αὐτοῦ εἶναι κιτρίνη, καὶ, ἂν ἴδῃ τις τὴν ἀπληστίαν μεθ' ἧς οἱ ἰθαγενεῖς τῆς Μανυουέμας καταβιβρώσκουσιν αὐτήν, συμπεραίνει ὅτι τρώγοντες σοκὸ ἐγένοντο καννίβαλοι· λέγουσι δὲ ὅτι ἡ σὰρξ αὐτοῦ εἶναι νοστιμωτάτη.

Ὁ σοκὸ εἶναι, λέγουσι, νοημονέστατος.

περιπολεῖ πέριξ τῶν ἐργαζομένων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, καὶ ἁρπάζει παιδία, ἅτινα ἀπάγει εἰς τὰ δένδρα· φαίνεται δὲ ὅτι μεγάλην αἰσθάνεται εὐχαρίστησιν, φέρων παιδίον εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ· ἀλλ' ἂν κατὰ τύχην, παρατηρήσῃ κλάδον βανανέας, ὁρμῶν ἵνα δράξητε αὐτοῦ ἀφίνει τὸ παιδίον. Μικρὸς σοκὸ, ἐν παρομοίᾳ περιπτώσει, περιβάλλει αὐτομάτως τὴν μασχάλην τοῦ γέροντος σοκὸ καὶ ἰσχυρῶς σφίγγει αὐτήν.

Μιᾷ τῶν ἡμερῶν μοί ἔκοπτέ τις μελιτώδη οὐσίαν ἀπὸ δένδρου, ὅτε εἷς σοκὸ ἐπεφάνη αἴφνης, ἥρπασεν αὐτὸν καὶ κατόπιν τὸν ἀφῆκεν. Ἕτερος δὲ ἄνθρωπος θηρεύων δι' ἀκοντίου ἐσκόπευσεν ἕνα σοκὸ καὶ ἀπέτυχε τοῦ σκοποῦ· ὁ δὲ σοκὸ ἐδράξατο τοῦ ἀκοντίου καὶ συνέτριψεν αὐτὸ, εἶτα ὥρμησε κατὰ τοῦ ἀνθρώπου, οὗ ἔκοψε διὰ τῶν ὀδόντων τοὺς δακτύλους τῆς χειρός. Οἱ δύο οὗτοι ἄνθρωποι ζῶσιν εἰσέτι ἐν Βαμβαρρέ.

Ὁ σοκὸ εἶναι τοσοῦτῳ πανοῦργος καὶ ἔχει ὀφθαλμοὺς τοσοῦτον ὀξεῖς ὥστε οὔτε τὴν ἐλαχίστην κίνησιν δύναταί τις νὰ κάμῃ ἐνώπιον αὐτοῦ χωρὶς νὰ παρατηρηθῇ. Διὰ τοῦτο δὲ μόνον ἐπὶ τῶν νώτων δύναται νὰ κτυπηθῇ. Δὲν εἶναι ἐχθρὸς φοβερὸς καὶ ἂν ἔτι στενοχωρηθῇ. Ἡ πρὸς τὸ βλάπτειν δύναμίς του εἶναι μηδαμινὴ, παραβαλλομένη πρὸς τὴν τοῦ λέοντος ἢ τῆς τίγρεως· εἶναι μᾶλλον ὡς ἄοπλος ἄνθρωπος καὶ δὲν φροντίζει κἂν νὰ μεταχειρίζηται τοὺς κυνόδοντας αὐτοῦ, οἵτινες εἶναι μακροὶ καὶ φοβεροί. Πλεῖστοι αὐτῶν ἔρχονται εἰς τὸν δρυμὸν ὀλίγας ἑκατοντάδας, μέτρων μακρὰν τοῦ ἡμετέρου στρατοπέδου, καὶ ἄνευ τῆς φωνῆς αὐτῶν, ἥτις ὁμοιάζει πρὸς τὴν ὑλακὴν τῶν θηρευόντων τὴν ἀλώπεκα κυνῶν, θὰ ἔμενον ἀπαρατήρητοι.

Ἄνθρωπός τις γεωργῶν ποτε, ἀκολουθεῖται καὶ ἁρπάζεται ὑφ' ἑτὸς σοκὸ· βάλλει φοβερὰς κραυγὰς· τὸ ζῶον γελᾷ μόνον καὶ μορφάζει, ἀφίνει δὲ αὐτὸν χωρὶς νὰ τὸν κακοποιήσῃ κατ' ἐλάχιστον, ὡς εἰ ἤθελε νὰ διασκεδάσῃ πρὸς στιγμήν. Εὑρὼν δὲ παιδίον ὁ σοκὸ εὐχαριστεῖται ἀμύσσων καὶ ταράσσων ἢ ῥίπτων αὐτό.

Ὁ σοκὸ φονεύει ἐνίοτε τὴν λεοπάρδαλιν ἁρπάζων αὐτὴν ἀπὸ τῶν ὀπισθίων ποδῶν, οὓς δάκνει μέχρις οὗ καταστήσῃ αὐτοὺς ἀχρήστους· κατόπιν ἀναρριχᾶται εἰς δένδρον, ἔνθα γρυλλίζει, ἕνεκα τῶν τραυμάτων αὐτοῦ· πολλάκις δὲ ἀναρρώνυται, ἐνῷ ἡ λεοπάρδαλις ἀποθνήσκει, ἀλλ' ἐνίοτε ἀμφότερα τὰ ζῶα ἐκπνέουσιν.

Ὁ λέων φονεύει αὐτὸν δι' ἑνὸς μόνου κτυπήματος, κατακερματίζει πολλάκις αὐτὸν, ἀλλ' οὐδέποτε τὸν τρώγει.

Ὁ σοκὸ δὲν τρώγει οὔτε κρέας οὔτε ἀραβόσιτον· ἡ τροφὴ αὐτοῦ συνίσταται εἰς ἀγρίους καρποὺς παντὸς εἴδους, ἀλλὰ κυρίως ἀγαπᾷ τὰς βανάνας.

Ὁ σοκὸ ἔχει ἐν γένει δύο δίδυμα. Οἱ αὐτόχθονες Μακεμὰ πιστεύουσιν ὅτι οἱ νεκροὶ αὐτῶν γίνονται σοκό· ἓν τῶν ζώων τούτων, φονευθὲν ὑπὸ τῶν αὐτοχθόνων, εἶχε τὰ ὦτα διατετρημένα ὡς εἰ ἦτον ἄνθρωπος.

Τὸ ζῶον εἶναι ἰσχυρότατον· φοβεῖται τὸ τουφέκιον, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὰ ἀκόντια. Οὐδέποτε ἐπιτίθεται κατὰ τῶν γυναικῶν.

Οἱ σοκὸ συναθροίζονται καὶ κρούοντες τὰ κοῖλα δένδρα, ὡς νομίζεται, παράγουσι κρότον, ὅμοιον πρὸς τυμπανισμὸν, καὶ βάλλουσιν ὀξείας κραυγὰς, ἃς ἀρκούντως ἀπομιμεῖται ἡ νηπιώδης μουσικὴ τῶν ἰθαγενῶν.

Ἂν ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔχῃ ὅπλον, ὁ σοκὸ ἐξακολουθεῖ τὴν πορείαν αὐτοῦ, χωρὶς νὰ προσέξῃ εἰς αὐτόν· ἀλλ' ἂν τὸν ἐγγίσωσιν ἁρπάζει τὴν πυγμὴν, κόπτει τοὺς δακτύλους τῆς χειρὸς διὰ τῶν ὀδόντων αὐτοῦ, ἀποπτύει αὐτοὺς, πλήττει τὰς παρειὰς τοῦ θύματος καὶ δάκνει αὐτὰς, χωρὶς νὰ κόψῃ τὴν ἐπιδερμίδα. Ἂν τραυματισθῇ συλλέγει φύλλα καὶ βότανα, καὶ ἐπιθέτει αὐτὰ εἰς τὸ τραῦμα, διὰ νὰ σταθῇ τὸ αἷμα. Ἐπειδὴ δὲ γνωρίζει ὅτι αἱ γυναῖκες δὲν κακοποιοῦσιν αὐτὸν, οὐδέποτε τὰς ἐνοχλεῖ. Ποτὲ δὲν προσβάλλει πρῶτος τὸν ἄνθρωπον.

Ζῶσι κατὰ κοινότητας ἀνὰ δέκα περίπου. ἑκάστου ἔχοντος τὴν θήλειαν αὐτοῦ· ἔπηλυς δὲ ἐξ ἄλλου στρατοπέδου ἐρχόμενος διώκεται πὺξ καὶ λάξ. (Ἀνάλογόν τι γίνεται καὶ ὑπὸ τῶν κυνῶν τῆς ἡμετέρας πόλεως, ὁσάκις πατήσῃ κύων ξένης συνοικίας τὰ σύνορα ἑτέρας κυνοπολιτείας). Ἂν τις τολμήσῃ νὰ λάβῃ τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον του, συλλαμβάνεται, ῥίπτεται χαμαὶ καὶ πάντες ἀθρόοι δάκνουσι τὸν μοιχόν. Πολλάκις εἷς ἄρρην φέρει ἐπ' ὤμων μικρὸν σοκὸ, πρὸ πάντων ὁσάκις μεταβαίνουσιν ἀπὸ δρυμοῦ εἰς δρυμόν. Φθάνων δὲ εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον παραδίδωσιν αὐτὸν τῇ μητρί.

(Νεολόγος.)

Η ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Ἀπόκρημνος ἐξ ὅλων τῶν μερῶν, ἐκτὸς τοῦ πρὸς δυσμάς, ὁ ἐφ' οὗ κεῖται λόφος παρέχει εἰς τὴν κορυφὴν πλάτωμα σχήματος ἐπιμήκους, ἀρκετὰ ἀκανονίστου, 300 μέτρων μήκους πρὸς 150 πλάτους. Τὸ ὕψος του ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς πεδιάδος εἶναι 50 μέτρων. Ἐνταῦθα λέγεται ὅτι ἀποικία τις ἐγκατεστάθη. ἀρχηγὸν ἔχουσα τὸν Κέκροπα, δώσαντο τὸ ὄνομά του εἰς τὴν νεόκτιστον πόλιν. Μετὰ ταῦτα ὁ Θησεὺς, συναθροίσας τὰς πολυαρίθμους περὶ τὴν Κεκροπίαν κώμας, ἐσχημάτισε τὴν πόλιν, ἥτις τότε ὠνομάσθη ἐκ τῆς προστάτιδος θεοῦ Ἀθῆναι. Ἕνα περίπου αἰῶνα μετὰ τὸν πόλεμον τῆς Τρῳάδος ἦλθε καὶ ἀποικία Πελασγῶν. Ἐκδιωχθέντες οὗτοι τῆς Βοιωτίας ἐγένοντο ἐν Ἀττικοὶ δεκτοί. Οἱ Πελασγοὶ οὗτοι ὠχύρωσαν τὴν ἀκρόπολιν, περιτοιχισμένην ἕως τότε μὲ δρύφακτον, κτίσαντες περὶ αὐτὴν τεῖχη ἐκ τεμαχίων βράχων καὶ ἰσοπεδώσαντες τὴν κορυφήν. Ὠχύρωσαν προσέτι τὸ πρὸς δυσμὰς μέρος, τὸ μόνον προσιτόν, διὰ σειρᾶς τειχῶν ἐχόντων ἐννέα πύλας (καὶ ἐκ τούτων τὰ ὀνόματα Πελασγικὸν καὶ Ἐννεάπυλον, διδόμενα εἰς τὸ ἔργον τοῦτο.) Μεθ' ὀλίγον ἐδιώχθησαν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν, ἡ μνήμη αὐτῶν ὅμως ἔμεινεν, ὁ δὲ Παυσανίας μετὰ δώδεκα αἰῶνας ἀναφέρει μέρος τῆς πόλεως ὑπὸ τὰ βόρεια τεῖχη κείμενον καὶ φέρον τὸ ὄνομά των. Ἀναφέρει προσέτι τὰ ὀνόματα τοῦ Ἀγρόλα καὶ Ὑπερβίου οἵτινες διηύθυνον τὰ ἔργα των. Ἀκολούθως θέλομεν περιγράψει τὰ λείψανα τῶν θαυμασίων τούτων τειχῶν ὅσα μέχρις ἡμῶν ἐσώθησαν.

Τὸν πέμπτον πρὸ Χριστοῦ αἰῶνα ὁ Ξέρξης, κυριεύσας τὰς Ἀθήνας, κατέστρεψε τὴν ἀκρόπολιν, καύσας τοὺς ἐν αὐτῇ ναοὺς, οὓς κατὰ μέγα μέρος εἶχον ἀνεγείρει ἢ ἐπισκευάσει ὁ Πεισίστρατος καὶ οἱ υἱοί του. Οὕτω κλείει ἡ πρώτη ἱστορικὴ τῆς ἀκροπόλεως περίοδος.

Μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι νίκην ὁ Θεμιστοκλῆς κτίζει κατεσπευσμένως τὰ βόρεια τεῖχη, μεταχειρισθεὶς τὰς στήλας καὶ τὰ κοσμήματα τοῦ ἀρχαίου Παρθενῶνος, τοῦ καταστραφέντος ὑπὸ τῶν Περσῶν, ὅπως, βλεπόμενα ὑπὸ πάντων, ὑποθάλπωσι τὴν ἔχθραν τῶν Ἀθηναίων κατὰ τῶν βαρβάρων. Ὁ Κίμων, μετὰ προσοχῆς περισσοτέρας καὶ ἀνέτως ἀνέκτισε τὸ νότιον τεῖχος, οὗ εἰσέτι δυνάμεθα νὰ ἐκτιμήσωμεν τὴν λαμπρὰν κατασκευήν· προσέτι δὲ ᾠκοδόμησε καὶ τὸ τετράγωνον ὠχύρωμα, τὸ πρὸς δυσμάς. Ὁ ναὸς τῆς Ἀπτέρου Νίκης, κείμενος ὑπεράνω τοῦ ὀχυρώματος τούτου, καὶ τοῦ ὁποίου ὑπέρκειται ἔτι καὶ σήμερον, ἐξῆλθεν ἐκ τῶν ἐρειπίων του, ἡ δὲ εἴσοδος τῆς ἀκροπόλεως εἶναι ἐπίσης τῆς αὐτῆς ἐποχῆς ἢ ὀλίγον προγενεστέρας. Τέλος ὁ Περικλῆς, βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ Ἰκτίνου, τοῦ Καλλικράτους καὶ τοῦ Φειδίου, ἔκτισε πάλιν τὸν Παρθενῶνα καθαρώτερον μεγαλείτερον καὶ ὡραιότερον ἐκείνου ὃν κατέστρεψεν ὁ Ξέρξης. Μετὰ τοῦ Μνησικλέους ἀνῳκοδόμησεν εἰς τὸ Ἐννεάπυλον τὰ ἐξαίσια προπύλαια καὶ τὴν μεγαλοπρεπῆ ἐκείνην ἀναβάθραν, ἀνταξίαν εἰσόδου τοιούτου ἱεροῦ, οὗ τὰ ἐρείπια ἔσονται διὰ παντὸς ἀντικείμενον μελέτης καὶ θαυμασμοῦ πάντων. Πρέπει προσέτι νὰ ἀνήγειρε πύργους ἐκ λίθων, ὁμοίους πρὸς τοὺς ἐν Μυκήναις, ὑπερασπιζομένους τὴν κυρίαν εἴσοδον, καὶ ὧν ὁ Κ. Βελὲ εὐτυχῶς ἀνεκάλυψε τὰ λείψανα.

Κατὰ τοὺς μετὰ ταῦτα αἰῶνας ἡ ἀκρόπολις ἐπλουτίζετο, κατασπᾶσα ἐσωτερικὴ ἀφότου τεῖχη νέα περιεκύκλωσαν ὅλην τὴν πόλιν, συνδεθεῖσαν μετὰ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν. Ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἐρεχθέως ἡ διακόσμησις καὶ ὡραιότης τοῦ Ἰωνικοῦ ρυθμοῦ καταντᾷ ἀνυπέρβλητος· ἀγάλματα δὲ, συμπλέγματα, ἐπιγραφαὶ καὶ ἀναθήματα παντὸς εἴδους, κατὰ μέγαν ἀριθμὸν, κοσμοῦσι καὶ πλουτίζουσι τὸν περίβολον τοῦτον, τὸν ἤδη τόσον ὡραῖον καὶ τόσον πλούσιον.

Ἀπὸ τὴν Ρωμαϊκὴν κατάκτησιν ἄρχεται ἡ τρίτη περίοδος τῆς ἀκροπόλεως, περίοδος παρακμῆς καὶ καταστροφῆς, ἥτις ἐξηκολούθησε σχεδὸν μέχρι τῶν ἡμερῶν μας. Ὁ Σύλλας κατέστρεψε τὴν πόλιν καὶ τὴν εἴσοδον τῆς ἀκροπόλεως· ἐντούτοις ἀπηγόρευσε τὴν λεηλασίαν «χαριζόμενος, ὡς εἶπεν, εἰς τοὺς νεκροὺς διὰ τοὺς ζῶντας.» Οἱ Ρωμαῖοι, οἵτινες κατὰ τὴν νεότητά των μετέβαινον εἰς Ἀθήνας πρὸς ἐκμάθησιν τῶν τεχνῶν καὶ τῶν γραμμάτων, ἐπὶ χρόνον πολὺν ἐφείδοντο τῆς πόλεως. Ἐπὶ Καίσαρος ἀνηγέρθη ἐν τῇ ἀκροπόλει ναὸς, ἐκ τῶν πολυαρίθμων κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἀφιερωμένος εἰς τὴν θεὰν Ρώμην καὶ Καίσαρα Αὔγουστον. Ὁ

ναὸς οὗτος ἦτο κυκλοειδής. Πρὸ τῶν Προπυλέων ἠγέρθη βάθρον κολοσσιαῖον καὶ δυσανάλογον ὅπως τεθῇ ἐπ' αὐτοῦ τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἀγρίππα. Πρῶτος ὁ Νέρων ἤρχισε νὰ γυμνώνῃ τὴν ἀκρόπολιν, ἀφαιρέσας πολλὰ ἀγάλματα, ἀφοῦ ἥρπασε τὰ τῶν Δελφῶν καὶ τῆς Ὀλυμπίας, διὰ νὰ κοσμήσῃ τὸ ἀπέραντόν του ἀνάκτορον, τὸν χρυσοῦν Οἶκον.. Ἐν τούτοις ὅμως δὲν ἠδυνήθη καὶ νὰ τὴν γυμνώσῃ, καθότι μετ' ὀλίγον ὁ Στράβων καὶ ὁ Παυσανίας εὗρον ἀκόμη ἐν αὐτῇ, ὡς ἀκολούθως θέλομεν ἰδεῖ, ἀγάλματα ὡραιότατα καὶ περιφημότατα καὶ τὰ πολυπληθῆ ἐν τῇ ἀκροπόλει κοσμήματα, ὥστε οὔτε νὰ τὰ περιγράψωσι τολμῶσι. Τί ταῦτα ἀπέγιναν ἀγνοοῦμεν. Μεταφερθέντα ἴσως εἰς Κωνσταντινούπολιν κατεστράφησαν ἐκεῖ ὑπὸ τῶν εἰσβαλόντων βαρβάρων ἢ τῶν θρησκομανῶν. Ἐπὶ Βαλερίου αἱ πρῶται τῶν βαρβάρων εἰσβολαὶ τόσον τρόμον ἐπροξένησαν ὥστε ἐν βίᾳ ἀνεγέρθησαν τῆς ἀκροπόλεως τὰ τείχη. Ὁ Ἀλαρῖχος, ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Γότθων του, εἰσελθὼν εἰς τὰ Προπύλαια ὅπως διαρπάσῃ τοὺς ἐν τῇ ἀκροπόλει θησαυροὺς, κατελήφθη, λέγεται, ὑπὸ τρόμου, ἰδὼν αἴφνης τὸ κολοσσιαῖον ἄγαλμα τῆς Προμάχου Ἀθηνᾶς, ἔργου τοῦ Φειδίου.

Κατὰ τὸν ἕβδομον αἰῶνα ὁ Παρθενὼν καὶ τὸ Ἐρεχθεῖον μετεποιήθησαν εἰς ἐκκλησίας Βυζαντινὰς, κἄπως παραμορφωθέντα. Ἐπὶ τῶν σταυροφοριῶν οἱ Δοθχες τῶν Ἀθηνῶν κατῴκουν ἐντὸς τῶν Προπυλαίων καὶ ᾠκοδόμησαν εἰς τὴν δεξιὰν πτέρυγα τὸν μεσαιωνικὸν πύργον, ὅστις εἰσέτι σῴζεται. Ὅτε οἱ Τοῦρκοι εἰσῆλασαν νικηταὶ, ἀντὶ Δουκὸς εἰς τὰ Προπύλαια ἐγκατεστάθη Ἀγᾶς. Τότε ὁ Παρθενὼν μετεβλήθη εἰς Τζαμίον, δὲ Ἐρεχθεῖον εἰς γυναικονίτην διὰ τὸ χαρέμιον· ὁ ναὸς τῆς ἀπτέρου Νίκης κατεστράφη ὅπως εἰς τὴν θέσιν αὐτοῦ στηθῇ κανονοστοιχία, ἡ δὲ ἀκρόπολις ἔλαβεν ὄψιν μικρᾶς πόλεως, καλυφθεῖσα ὑπὸ τουρκικῶν οἰκιδίων. Ὀγκώδες ὀχύρωμα ἐκάλυψε τότε τὰ ἀρχαῖα τείχη καὶ τοὺς πύργους τῆς εἰσόδου. Τὸ 1656, δυστύχημα ἀνεπανόρθωτον! ἀναφθείσης τῆς πυριταποθήκης, μέρος τῶν προπυλαίων κατεστρόφη. Μετ' ὀλίγα ἔτη τὸ 1674 ἐπισκέφθησαν τὴν ἀκρόπολιν οἱ πρῶτοι ἐκ Δύσεως περιηγηταί, οἵτινες μᾶς ἀφῆκαν περιγραφὰς σπουδαίας. Ἦσαν δὲ οὗτοι ὁ Μαρκίσιος Νουαντὲλ, πρεσβευτὴς τῆς Γαλλίας παρὰ τῇ Ὑ. Πύλῃ, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ζωγράφου Ἰακώβου Καρρεύ, μαθητοῦ τοῦ Λεβροῦν. Ἐνῷ οὗτοι διέμενον ἐν Ἀθήναις, ἐν διαστήματι δύο μηνῶν ὁ Καρρεὺ ἐσχεδιογράφησεν ὅλας τὰς ἐν Παρθενῶνι γλυφάς. Τὰ σχεδιογραφήματα ταῦτα, καίτοι ἀτελῆ, εἶναι σήμερον πολύτιμα, ὡς διατηρήσαντα ἀριστουργήματα ἐν μέρῃ καταστραφέντα. Τὸ 1676 ὁ Σπὸν καὶ ὁ Οὐῆλερ, ὁ μὲν Ἄγγλος ὁ δὲ Γάλλος, ἐπεσκέφθησαν τὴν ἀκρόπολιν καὶ μᾶς ἀφῆκαν περιγραφὴν σπουδαιοτάτην, ἐπειδὴ ἠδυνήθησαν νὰ ἴδωσι τὰ Προπύλαια στεφόμενα εἰσέτι ὑπὸ ἀετώματος, καὶ τὸν Παρθενῶνα σχεδὸν ἀνέπαφον. Τὸ 1678, οἱ Ἐνετοὶ, κύριοι ὄντες τῆς Πελοποννήσου, ἦλθον καὶ ἐπολιόρκησαν τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν Ἀκρόπολιν, τὰς ὁποίας καὶ ἐκυρίευσαν. Τότε μία ἐκ τῶν σφαιρῶν των ἐπροξένησεν ἔκρηξιν πυριταποθήκης, εὑρισκομένης ἐντὸς τοῦ Παρθενῶνος, ὅστις οἰκρῶς ἐκολοβώθη, διεσπάσθη, οἱ δὲ ἀρχηγοὶ διενεμήθησαν τὰ ὡραιότατα ἀνάγλυφα. Τεμάχια ἀναγλύφων, προερχομένων ἐκ τοῦ ἀετώματος τοῦ Παρθενῶνος, μετεφέρθησαν μέχρι τῆς Σκανδιναυίας. Οὕτως, ἐν διαστήμασι ὀλίγων ἐτῶν, ὅλα τὰ μνημεῖα ταῦτα, ὅλα τὰ ἀμίμητα ἔργα τῶν ἀρίστων τῆς Ἑλλάδος τεχνιτῶν, διατηρούμενα ἐπὶ τόσους αἰῶνας καὶ ὄντα ἄξια νὰ ὑπάρχωσι διὰ παντὸς, κατεστράφησαν, ἠρειπώθησαν.

Αἱ ἀρχαιότητες τῶν Ἀθηνῶν, ἐκδοθεῖσαι ἀπὸ τὸ 1750 ἕως τὸ 1755, ἐπὶ πολὺν χρόνον ἦσαν αἱ μόναι πηγαὶ, ἐφ' ὧν ἐσπουδάζετο ἐν Εὐρώπῃ ἡ Ἑλληνικὴ ἀρχιτεκτονικὴ, μέχρις οὗ ἐξετελέσθησαν τὸ 1846 τὰ σπουδαιότερα καὶ τελειότερα ἔργα τῶν ἀρχιτεκτόνων, τῶν πεμφθέντων ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας, οἵτινες ἐσχεδίασαν τὰς ἀρχαιότητας μὲ οὕτως εἰπεῖν θρησκευτικὴν ἀκρίβειαν. Τὰ ἔργα ταῦτα φυλάττονται ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Σχολῆς τῶν ὡραίων τεχνῶν.

(Ἕπεται ἡ περιγραφὴ τῆς ἀκροπόλεως κατὰ τὸν Β' μετὰ Χριστὸν αἰῶνα).

Δὲν θέλει στερεωθῇ ἄνθρωπος διὰ τῆς ἀνομίας· ἡ ρίζα δὲ τῶν δικαίων θέλει μένει ἀσάλευτος.

— Ὅπου εἰσέλθῃ ὑπερηφανία, εἰσέρχεται καὶ καταισχύνη· ἡ δὲ σοφία εἶναι μετὰ τῶν ταπεινῶν.

ΟΙ ΕΞΟΡΙΣΤΟΙ ΤΗΣ ΑΛΟΠΟΛΕΩΣ

ΚΕΦΑΛ. Γ'.

ΕΚΤΕΛΕΣΙΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

Ὀλίγον μετὰ τὰς προαναφερθείσας σκηνὰς χρόνον, νέος τις, κρούσας τὴν θύραν τοῦ ἐφημερίου τῆς Βερφένης, ἠρώτα τὴν εὐτραφῆ καὶ βραδυκίνητον μαγείρισσαν, ἤτις ἦλθε ν' ἀνοίξῃ, ἂν ὁ γέροντας ἦτο ἐκεῖ. Ἡ μαγείρισσα, ῥίψασα βλέμμα περίεργον καὶ ἐταστικὸν ἐπὶ τοῦ νέου ἐκείνου καὶ ἐπὶ νεανιδός τινος ἥτις τὸν συνώδευε, καὶ ἰδοῦσα ὅτι δὲν ἐκράτουν εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν τίποτε, ἀπήντησεν ἀποτόμως :

— Ὁ γέροντας τώρα διαβάζει· τί τὸν θέλεις ;

Χωρὶς ὅμως δευτέραν ἐρώτησιν, ὁ νέος καὶ ἡ νεάνις, ὥρμησαν ἐντὸς τῆς οἰκίας τοῦ ἱερέως καὶ εἰσελθόντες εἰς τὸ δωμάτιον, εὗρον πραγματικῶς τὸν γέροντα καθήμενον ἐνώπιον καλῆς τραπέζης καὶ διαβάζοντα ἕνα λαγὼν καὶ ἓν βουκάλιον οἴνου.

— Τί θέλεις; ἠρώτησεν ὀργήλως ὁ γέροντας, ἀναπηδήσας καὶ θέλων νὰ σκεπάσῃ τὰ φαγητά του.

Ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς σπινθηροβολοῦντας ἐκ χαρᾶς ὁ νέος ἀπεκρίθη, ἐνῷ ἡ ἐντροπαλὴ σύντροφός του ἔκυψε τὸ πρόσωπον εἰς τὴν γῆν.

— Συνεφωνήσαμεν νὰ εἰσέλθωμεν εἰς κοινωνίαν γάμου, καὶ λοιπὸν ἤλθομεν νὰ σὲ παρακαλέσωμεν νὰ μᾶς εὐλογήσῃς.

— Ποιὸς εἶσαι σύ ; καὶ πῶς εἶναι τ' ὄνομά σου ;

— Ὀνομάζομαι Ἰωάννης Βαϊνλίδνερος, καὶ ἡ κυρία εἶναι ἡ Βαρβάρα, θυγάτηρ τοῦ Μανλίκκου.

— Ἄ ! ναί, ἐνθυμοῦμαι, εἶπεν ὁ ἱερεὺς προσηλῶν βλέμμα οὐχὶ τόσον εὐμενὲς εἰς τὴν ἐρυθριῶσαν νεάνιδα. Ὁ πατήρ σου ἦτο καλὸς χριστιανὸς καὶ ἐσέβετο τοὺς λειτουργοὺς τῆς ἐκκλησίας, καὶ πολλάκις ἐνθυμεῖτο αὐτοὺς ὅταν αἱ ἀποθῆκαί του καὶ τὰ ποίμνιά του εὐλογοῦντο. Ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐβλάβη ὁ ἐγκέφαλός του ἀπὸ τὸν καιρὸν ὅτε ἔπεσεν εἰς τὸν Σάλζσαν· διότι ἔκτοτε φαίνεται ὡς νὰ ἔπαθε ὁ νοῦς του. Ἀντὶ νὰ πέμψῃ δῶρα εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ νὰ δοξάσῃ τὸν προστάτην μας ἅγιον, διὰ τὴν θαυμαστὴν σωτηρίαν του, ἀντὶ νὰ δείξῃ τὴν εὐγνωμοσύνην του πρὸς ἐμὲ, τὸν πνευματικόν του πατέρα, ἀφοῦ αἱ εὐχαί μου καὶ τὰ διαβάσματά μου τόσον ἐνήργησαν εἰς τὴν ὑγείαν του, αὐτὸς ὡς ἀνόητος, χαρίζει ὅλην του τὴν κατάστασιν εἰς ἕνα ἄγνωστον ἀμαθῆ καὶ ἀνίκανον διὰ νὰ πράξῃ τι καλὸν ξένον, καὶ ἀκόμη ἀπολακτίζει τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὸ θυσιαστήριον διὰ νὰ συναιτερισθῇ μὲ καινοτόμους καὶ αἱρετικούς.

— Γέροντά μου, ἀπήντησεν ὁ Ἰωάννης μὲ ταπεινότητα, μὴ κατακρίνῃς τὸν κύριόν μου, ὅστις εἶναι τόσον καλὸς, ὥστε μέλλει ἐμὲ, τὸν πτωχὸν καὶ ὀρφανὸν, νὰ καταστήσῃ τόσον εὐτυχῆ, ἀναδεικνύων με γαμβρόν του.

— Τοῦτο εἶναι καὶ ἄλλη ἀπόδειξις τῆς ἀνοησίας του, εἶπεν ὁ ἱερεύς. Ναί, καὶ πρέπει καὶ ὁ ἰδικός σου νοῦς νὰ ἦναι εἰς ὁμοίαν κατάστασιν μὲ τὸν ἰδικόν του, διότι ἄλλως δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ φερθῇ οὕτω πρὸς σέ. Ἀλλὰ ἂς ἰδωμεν· ποῖα εἶναι ἡ πίστις σου ;

— Πιστεύω ὅσα πᾶς Χριστιανὸς πρέπει νὰ πιστεύῃ, εἶπεν ὁ Ἰωάννης.

— Τοῦτο εἶναι πολὺ ἐμπερδευμένον, ἀπήντησεν ὁ ἱερεύς. Ἕνας Χριστιανός ! Ὦ, ἅγιέ μου Κρισπῖνε ! τί περιεκτικὸν ὄνομα ! Ὅλοι οἱ αἱρετικοί, οἱ Οὐγενότοι, οἱ Καλβινισταί, οἱ Λουθηρανοί, οἱ Ἀναβαπτισταί, ὅλοι λέγουν ὅτι εἶναι Χριστιανοί. Ἀλλὰ χριστιανὸς, κατὰ τὸ ἰδικόν μου νόημα, εἶναι ὁ Ρωμαῖος καθολικὸς καὶ ὄχι κανεὶς ἄλλος. Θὰ ἔρχεσαι καὶ σὺ καὶ ἡ ἀρραβωνιαστική σου εἰς τὴν ἐκκλησίαν ; Θὰ ἐκτελεῖτε ὅλας της τὰς παραγγελίας ; Πιστεύετε ὅτι ὁ πάπας εἶναι ἡ κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας καὶ ὅσα αὐτὸς διατάξει εἶναι ἐντολαὶ Θεοῦ ; Πιστεύετε εἰς τὸ πουργατόριον, προσκυνεῖται καὶ λατρεύετε τοὺς ἁγίους ; Θὰ ζήσητε καὶ θὰ ἀποθάνετε εἰς τὴν ἁγίαν ταύτην πίστιν ; ὁρκίζεσθαι εἰς τοῦτο ;

Ὁ νέος, ἀκούων αὐτὰ, μεγάλως ἐσυγχίζε-

το· σιωπηλὴ πλὴν ἰσχυρὰ ἠγέρθη ἡ πάλη ἐντὸς αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τέλους ἀνοίξας τὸ στόμα του μετὰ συγκινήσεως εἶπε.

— Γέροντα, ἡμεῖς ἤλθομεν νὰ ζητήσωμεν τὴν εὐλογίαν σου, καὶ ὄχι διὰ νὰ σὲ συγχίσωμεν, σὲ παρακαλοῦμεν ἂν θέλῃς δόσε μάς την.

— Φαίνεται ὅτι μὲ θέλεις διὰ νὰ κάμῃς τοὺς σκοπούς σου, εἶπεν ὁ ἱερεύς, καὶ ὄχι δι' ἄλλο τι ἱερώτερον ἢ ἁγιώτερον. Διατὶ δὲν ἔρχεσαι πλέον εἰς τὴν ἐκκλησίαν ; Ἔ ; Διατὶ δὲν σὲ βλέπω πλέον εἰς τὴν ἐξομολόγησιν ; Διατὶ δὲν δίδεις πλέον εἰς τοὺς ἱερεῖς τοῦ Θεοῦ ὅ,τι εἶναι χρέος σου νὰ τοῖς δίδῃς ; Ἡ σακκοῦλά μου,τὸ μαγειρεῖόν μου,τὸ σπῆτίμου ἔμειναν πλέον ἄδεια. Θέλετε λοιπὸν νὰ ἀποθάνωμεν τῆς πείνης ἡμεῖς ; ἢ θέλετε νὰ ἐβγάλωμεν τὰ ἱερά μας καὶ νὰ δουλεύωμεν διὰ νὰ ζήσωμεν ; Ὡς νὰ μὴ ἤρκουν τὰ ὅσα πάσχω μὲ σᾶς, τώρα πρέπει καὶ αὐτό μου τὸ οἴκημα καὶ τοῦτό μου τὸ δωμάτιον καὶ αὐτόν μου τὸν ἄθλιον ἄρτον νὰ μὴ τρώγω πλέον μόνος, ἀλλὰ νὰ τὰ μειράζωμαι ὅλα μὲ ἕνα ξένον,μ' ἕνα Ἰησουίτην, τὸν ὁποῖον ὁ ἀρχιεπίσκοπος (ὁ Θεὸς νὰ τὸν συγχωρήσῃ διὰ τοῦτο !) διώρισεν ὡς βοηθόν μου, πλὴν τοῦ ὁποίου ἡ ἔλευσις εἶναι ἔλεγχός μου. Ἂν ὅλοι σεῖς ἐμένατε εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς πίστεώς μας ἡμεῖς δὲν θὰ εἴχομεν εἰς τὴν κεφαλήν μας τοὺς Ἰησουίτας. Τώρα λέγουν ὅτι ἡμεῖς, οἱ γηράσαντες μαζῆ σας, δὲν ἔχομεν τὸν νοῦν καὶ τὴν μάθησιν τῶν πεπαιδευμένων αὐτῶν. Ἐν τούτοις δὲν λυποῦμαι διότι αὐτοὶ ἐπιτυγχάνουσι καλλίτερον νὰ φέρωσιν εἰς θεογνωσίαν τοὺς ἀτάκτους.

Ὁ Ἰωάννης μὲ κεχηνὸς στόμα ἤκουε τοῦ ἱερέως ταῦτα λέγοντος, πλὴν δὲν ἤργησε νὰ συνέλθῃ ἐκ τῆς ἐκπλήξεως, ἣν τῷ ἐπροξένησαν οἱ λόγοι οὗτοι,καὶ τότε ἀπήντησε :

— Θέλεις λοιπὸν,γέροντά μου,νὰ σοὶ εἴπω ἐλευθέρως τὴν ἀλήθειαν διατὶ οἱ ἄνθρωποι, βαρυνθέντες, δὲν θέλουσι πλέον νὰ ἔρχωνται εἰς τὴν ἐκκλησίαν ; Ἄκουσον. Οἱ ἄνθρωποι ἤρχισαν νὰ καταλαμβάνωσιν ὅτι διὰ κανένα ἄλλον σκοπὸν δὲν ἀνοίγωνται σήμερον αἱ ἐκκλησίαι παρὰ διὰ νὰ συνάγωνται χρήματα. Τινὲς μάλιστα καὶ λέγουσιν ὅτι ἐντὸς τῶν ἐκκλησιῶν δὲν λατρεύεται πλέον ὁ Θεὸς, ὡς κατὰ τὰς ἀρχαίας ἡμέρας, μήτε οἰκοδομοῦνται πρὸς τὸ καλὸν οἱ ἐκκλησιαζόμενοι, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας ἐντὸς αὐτῶν ἐμπαίζονται πάντα τὰ θεῖα καὶ διαφθείρονται οἱ ἄνθρωποι, γινόμενοι θεοεμπαῖκται καὶ ὑποκριταί.

Ὁ ἱερεὺς ἀνεπήδησε τεταραγμένος καὶ δὲν εἶξευρε τί νὰ εἴπῃ εἰς τὸν τολμηρὸν νεανίαν, ὅστις μὲ ὅλα ταῦτα ἐπέμενε ζητῶν νὰ εὐλογηθοῦν οἱ γάμοι του.

— Σιώπα, κατηραμένε, ἔκραξε τέλος ὁ γέροντας. Δὲν θὰ νυμφευθῇς ἂν σὺ καὶ ἡ νύμφη δὲν ὁμολογήσετε τὴν πίστιν σας εἰς τὴν ἁγίαν καθολικὴν ἐκκλησίαν. Μήτε τὰ παιδία πλέον τῶν ὁμοίων σας αἱρετικῶν θὰ βαπτίζομεν, μήτε ἂν κἀνεὶς ἀπὸ σᾶς ἀποθάνῃ θὰ θάπτηται ὡς χριστιανὸς, μήτε τὴν χάριν κανενὸς μυστηρίου θὰ ἔχετε πλέον. Ταῦτα παρήγγειλε ὁ σεβασμιώτατος πρίγκιψ ἀρχιεπίσκοπος. Λοιπόν, τέκνα μου, ἐκλέξατε μεταξὺ τῆς κατάρας καὶ τῆς εὐλογίας.

Ὁ Ἰωάννης τεθλιμμένος ἠτένισεν εἰς τὴν Βαρβάραν καὶ αὕτη πρὸς ἐκεῖνον.

— Τί θὰ εἴπῃ ὁ πατήρ σου ; ἠρώτησε τὴν ἀξιέραστον κόρην, ἥτις πολλὴν ἐδοκίμαζε δυσαρέσκειαν διὰ τὰ γινόμενα. Τί θὰ εἴπῃ ὁ πατήρ σου ; πρέπει νὰ ὑποκύψω ; πρέπει νὰ ὑποκύψωμεν ;

— Ἐρώτησέ τον σὺ ὁ ἴδιος, εἶπεν ὁ ἱερεύς, ὅστις ἐντούτοις ἔβλεπεν ἔξω τοῦ παραθύρου εἰς τὸν δρόμον, διότι, ἰδού τον, ἔρχεται, καὶ τοι ἡ συντροφία του δὲν μὲ ἀρέσκει.

Ἅμα οἱ δύο νέοι ἔκυψαν ἀπὸ τὸ παράθυρον ἐνόμισαν ὅτι κεραυνὸς αἰφνίδιος καταπεσὼν τοὺς προσέβαλε. Ζάλη κατέλαβεν ἀμφοτέρους καὶ δὲν ἐγίνωσκον ἂν ἦσαν ἔξυπνοι ἢ ἂν ὠνειρεύοντο. Δεδεμένος μὲ βαρείας ἁλύσεις, περικυκλωμένος ὑπὸ στρατιωτῶν καὶ ἔχων πλησίον αὐτοῦ τὸν ἀνακριτὴν, ἐβάδιζεν ὁ Μάνλικκος κάτωχρος πλὴν οὐχὶ καὶ πεφοβισμένος. Ἡ Αἰκατερίνη καὶ τὰ δύο παιδία μετὰ κλαυθμῶν ἐζήτουν νὰ τὸν πλησιάσωσιν,ἀλλ' οἱ στρατιῶται τὰ ἐμπόδιζον πολὺ ἀποτόμως καὶ βαρβάρως.

Δὲν παρῆλθον πολλὰ λεπτὰ καὶ ἐξηγριωμένοι ὑπὸ τῆς ἀγανακτήσεως οἱ δύο ἐρασταὶ ὥρμησαν κατὰ τῶν στρατιωτῶν, οἵτινες ὡς ἐκ τοῦ ἀπροόπτου τούτου παραμερίσαντες ἀφῆκαν αὐτοὺς νὰ ριφθῶσιν εἰς τὴν ἀγκάλην τοῦ δεσμίου.

Ὦ ! τί συνέβη ; ἔκραξαν ταυτοχόνως καὶ οἱ δύο.

Βιάσας ἑαυτὸν, πλὴν μὲ τρέμοντα χείλη, ὁ πατὴρ ἀπεκρίθη :—Λέγουσιν ὅτι εἶμαι δολοφόνος· δὲν εἰξεύρω ἄλλο τίποτε.

— Δὲν εἶσαι! ἐκραύγασαν καὶ οἱ δύο καταληφθέντες ὑπὸ τρόμου.

— Ὁ Θεὸς εἰξεύρει ὅτι δὲν εἶμαι, εἶπε χαίρων ὁ Μάνλικκος.

Ἐντούτοις οἱ στρατιῶται διὰ τῆς βίας ἀποσπάσαντες αὐτοὺς ἠνάγκασαν ν' ἀπομακρυνθῶσιν. Ἐλθόντες λοιπὸν πρὸς τὴν κλαίουσαν μητέρα καὶ τὰ παιδία ἠκολούθουν μετ' αὐτῶν τὸν δέσμιον.

Ὅταν ὁ ἱερεὺς, ὑπὸ περιεργείας κινούμενος, κατέβη καὶ ἐστάθη εἰς τὴν θύραν τῆς οἰκίας του, στοχασμός τις φαίνεται ἀνέβη εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Ἰωάννου, καθότι ἀμέσως ἀφίσας τὴν οἰκογένειαν ἔτρεξε πρὸς τὸν γέροντα καὶ λαβὼν τὰς δύο του χεῖρας εἶπε πρὸς αὐτὸν ἱκευτικῶς :

— Γέροντα, σὺ ἦσο πνευματικὸς τοῦ Μανλίκκου, ἡ μαρτυρία σου θὰ ἔχῃ βαρύτητα. Εἰπὲ, τόσον μέγα κακούργημα, οἷα εἶναι ἡ δολοφονία, ἐβάρυνε ποτὲ τὴν συνείδησιν τοῦ πνευματικοῦ σου τέκνου;

— Ἔχεις δίκαιον, ἀπήντησεν ὁ ἱερεὺς· ἤρχετο καὶ ἐξωμολογεῖτο εἰς ἐμὲ, ἀλλὰ, προσέθηκε ψυχρῶς, ἴσως κακούργημα τοιοῦτον εἶναι ἡ αἰτία δι' ἣν δὲν ἔρχετο πλέον.

Ὁ Μάνλικκος, ὅστις ἤδη ἦτο ἀρκετὰ πλησίον καὶ ἤκουσε τὴν ἀπάντησιν ταύτην, τεταραγμένως πως εἶπε πρὸς τὸν ἱερέα :

— Γέροντα, εἰς σὲ ἐφανέρωσα τὰ βαθύτατα μυστικὰ τῆς καρδίας μου. Σὺ πολὺ καλὰ γινώσκεις τί πιέζει τὴν συνείδησίν μου.

Ὁ Παπαγρίσελμος, σείσας τὴν κεφαλὴν μὲ τρόπον δεικνύοντα δυσπιστίαν ἀπεκρίθη :

— Ἡ καρδία τοῦ ἀνθρώπου εἶναι πολὺ διεφθαρμένη καὶ σκοτεινὴ, ὥστε νὰ ἦναι δυνατὸν νὰ τὴν ἐξιχνιάσῃ τις καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἐξομολόγησιν ἀκόμη.

Ὁ ἱερεὺς ἐπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκόν του, οἱ δὲ ἄνθρωποι διηυθύνθησαν πρὸς τὸ φρούριον τῆς Βερφένης, αὐξάνοντες κατὰ τὸν ἀριθμὸν ὡς ὅταν χιονοστιβὰς, ἀποσπαθεῖσα τῆς κορυφῆς ὄρους καὶ κυλιομένη πρὸς τὴν κοιλάδα, ὅσον προχωρεῖ τόσον αὐξάνει, καθότι πολλοὶ ἔτρεχον πανταχόθεν. Πᾶς νεωστὶ πλησιάζων ἐδείκνυε συμπάθειαν πρὸς τὸν δυστυχῆ Μάνλικκον, λέγων αὐτὸν ἀθῷον τοῦ διοικητοῦ θῦμα καὶ ἀγανακτῶν φανερὰ διὰ τὴν πρᾶξίν του ταύτην. Πλὴν ὅτε ἤκουον ὅτι ὁ δέσμιος δὲν ἔπασχεν ἕνεκα τῶν χριστιανικῶν ἀρχῶν του, ἀλλ' ὅτι κατηγορεῖτο ὡς δολοφόνος ἕκαστος μετὰ φρίκης ἀπεμακρύνετο ἀπὸ ὑπόδικον, ὅστις δυνατὸν δικαίως νὰ ἐχωρίζετο τῆς κοινωνίας. Μετὰ φανεροῦ πόνου ψυχῆς ἔβλεπεν ὁ Μάνλικκος τὴν ἐντύπωσιν, ἣν τὸ ὑποτιθέμενον κακούργημά του ἐπὶ τῶν συμπολιτῶν του παρῆγε καὶ ἐκ διαλειμμάτων παρεπονεῖτο, οὐ μόνον ὅτι ἀδίκως τὸν ἀποστεροῦν τῆς ἐλευθερίας του, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἀμαυρώνουν καὶ τὸ καλὸν ὄνομά του, τὸ ὁποῖον ἕως τότε ἦτο ἄμεμπτον.

Ἐντὸς τῆς αὐτῆς αἰθούσης, ὅπου πρό τινων ἑβδομάδων μόνον ὁ Μάνλικκος τόσον εὐσυνειδήτως ἀπέδωκε τὸ κτῆμα εἰς τὸν νόμιμον κληρονόμον τοῦ θείου του, ὁ αὐτὸς διοικητὴς ὑπεδέχθη αὐτὸν σιδηροδέσμιον, ἔχων παρ' ἑαυτῷ καὶ τὸν ἰατρὸν τοῦ τόπου.

— Μάνλικκε, εἶπεν ὁ βαρόνος μὲ φαινομένην πραότητα, ἐπί τινα καιρὸν σοὶ ἤμην χρεώστης μικρῶν τινων πραγμάτων. Ὑπὸ εὐγνωσύνης λοιπὸν κινούμενος σοὶ δίδω ἀμέσως ἀκρόασιν, ἐνῶ ἔπρεπε νὰ σὲ ταπεινώσω διὰ φυλακίσεως ὀλίγων ἑβδομάδων, ὡς συνήθως γίνεται. Ἀναμφιβόλως ἐννοεῖς τοῦτο, καὶ ἐπομένως ταχέως ὁμολόγησον τὴν ἀλήθειαν. Ἂν κατὰ τὰς ἀνακρίσεις ἀποδειχθῇ ἡ ἀθωότης σου, τοῦτο μεγάλως θὰ μὲ χαροποιήσει καὶ θὰ μὲ καταστήσει ἱκανὸν νὰ σοὶ δώσω ἀμέσως τὴν ἐλευθερίαν σου. Ἀλλ' αἱ ὑποψίαι αἵτινες σὲ ἐπιβαρύνουσι δυστυχῶς φαίνονται βάσιμοι, ἡ δὲ δικαιοσύνη ἀμείλικτος ἀπαιτεῖ τὸ αἱματόφυρτον θῦμά της. Μάθε λοιπὸν ὅτι, ἂν ἡ συνείδησίς σου μέχρις ὥρας δὲν σὲ κατηγόρησεν, ἡ ἐπιβαρύνουσά σε κατηγορία εἶναι φόνος—ὁ φόνος τοῦ υἱοῦ τοῦ εὐεργέτου σου. Εἶσαι ὠχρὸς! μένεις ἄφωνος! Ἄ! τοιοῦτος εἶναι ὁ θρίαμβος τῆς δικαιοσύνης· τὸ διαπεραστικὸν ὄμμα της δύναται νὰ διακρίνῃ καὶ τὸν μᾶλλον κεκρυμμένον κακοῦργον. Λοιπὸν μὴ κρύπτης ἐπὶ πλέον τὸ κακούργημά σου, ἀλλὰ διὰ τῆς ταχείας ὁμολογίας σοῦ προσπάθησον νὰ ἐπιτύχῃς ἐλαφρυτέρας καταδίκης.

— Ἐὰν ἦμαι ὠχρὸς, ἀπήντησεν ὁ κατηγορούμενος, τοῦτο προέρχεται ἐκ τῆς λύπης τὴν ὁποίαν μοὶ προξενεῖς, νομίζων με ἱκανὸν νὰ διαπράξω τοιαύτην φρικτὴν πρᾶξιν. Τώρα δὲ σὲ ἐρωτῶ ἐπί τινι δικαιώματι προβαίνεις οὕτω ἐναντίον ἀμέμπτου ἀνθρώπου.

— Ὕβρεις ἐδῶ δὲν χωροῦν, ἀπήντησεν ὁ διοικητὴς συνοφρυούμενος. Ἔχομεν τὰ μέσα νὰ διορθώνωμεν τοιαύτας παρεκτροπάς· ἀλλὰ πρῶτον θὰ σοὶ ἀποτείνω ὀλίγας ἐρω-

τήτεις. Τί σὲ παρεκίνησε νὰ φυλάξῃς μυστικὸν ἕως τώρα ἐσχάτως τὸ ἀληθὲς ὄνομα τοῦ νομιζομένου ἐκείνου ξένου, ὁ ὁποῖος ἀπέθανεν εἰς τὴν οἰκίαν σου αἰφνιδίως καὶ ἀνεξηγήτως, ἐνῷ σὺ εἶχες ἀνακαλύψει ἀπὸ τὸ διαβατήριόν του καὶ ἀπὸ τὸ προικοσύμφωνόν του ὅτι ἦτο υἱὸς τοῦ γέροντος Ηομμέρα, ἐπιστρέφων εἰς τὸ κτῆμά του ;

— Βεβαίως κατὰ τοῦτο πολὺ ἔσφαλα, ἀπεκρίθη ὁ Μάνλικκος, ἀλλὰ τότε διετέλουν ὑπὸ τὴν σκιὰν καὶ τὸ σκότος τοῦ θανάτου, καθότι ὁ θεῖος λόγος δὲν εἶχε εἰσέτι μὲ φωτίσει. Ἐφοβούμην μήπως, καίτοι κατεῖχον νομικῶς τὸ κτῆμα, παρουσιασθῇ καὶ ἄλλος κληρονόμος καὶ πέσωμεν εἰς δικαστήρια καὶ χάσω μέρος τῆς περιουσίας μου.

— Τοῦτο ἀκριβῶς καὶ ἐγὼ ἐνόησα, εἶπεν ὁ διοικητής· ἤδη ἐγγίζομεν τὸ σημεῖον. Λοιπόν, πῶς εἶναι δυνατὸν διὰ τοῦ αὐτοῦ λόγου, ὅστις σὲ παρεκίνησε νὰ κρύψῃς τὸ ὄνομα καὶ τὸν θάνατον τοῦ ἀνθρώπου, νὰ ἀποδειχθῇ καὶ ἡ αἰτία τοῦ θανάτου του ; Προσποιεῖσαι ὅτι δὲν μὲ καταλαμβάνεις ; Ἄκουσον νὰ σοὶ τὸ εἴπω καθαρώτερα. Δὲν ἦτο ὁ θάνατος τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐφοβεῖσο μὴ χάσῃς τὴν περιουσίαν σου, ἔργον τῶν χειρῶν σου, διὰ νὰ γλυτώσῃς ἀπ' αὐτόν· ἦτοι σὺ δὲν ἐφόνευσες τὸν ἄνθρωπον διὰ νὰ μείνῃς κληρονόμος ; Ποίας ἀποδείξεις δύνασαι νὰ φέρῃς διὰ νὰ μᾶς διασκεδάσῃς τὴν ὑποψίαν ταύτην ;

— Τὴν συνείδησίν μου καὶ ὅλην τὴν διαγωγήν μου, ἀπεκρίθη ὁ Μάνλικκος. Ἂν ἐγὼ ἤμην ἔνοχος φόνου νομίζεις ὅτι ἦτο δυνατὸν ἐγὼ ὁ ἴδιος νὰ ἀποκαλύψω τὸ μυστήριον τοῦ ξένου καὶ νὰ ἐπισύρω τόσον ἀνοήτως τὴν τιμωρίαν του νόμου μετὰ τόσον ἐτῶν σιωπὴν περὶ αὐτοῦ ;

— Αὐτή σου ἡ διαγωγή, ἀπήντησεν ὁ διοικητής, εἶναι ἔνδειξις ἐναντίον σου. Οἱ ἔλεγχοι τῆς συνειδήσεώς σου ἠνάγκασαν τὴν ἔνοχόν σου καρδίαν νὰ ἐλαφρύνῃ τὸ ἐπιβαρύνον αὐτὴν φοβερὸν κακούργημα, ἀποδίδουσα τὰ πλούτη, τὰ ὁποῖα διὰ τοῦ κακουργήματος ἀπέκτησε. Δὲν δύνασαι νὰ μὲ καταπείσῃς ὅτι ἄνθρωπος λογικὸς ἤθελεν ἀφίσει πτωχὰ τὰ παιδία του καὶ δώσει ὅλην του τὴν κατάστασιν εἰς ἕνα ξένον.

— Ἀλλὰ, κύριε, διέκοψεν ὁ Μάνλικκος, δὲν ἐγνώριζα ὅτι ἐκεῖνος ἦτο ὁ φυγὼν υἱὸς τοῦ γέροντος Ηομμέρα. Μόνον μετὰ τὸν θάνατόν του ἐνόησα ὅτι ἐκεῖνος ἦτο ἐκ τῶν ἐγγράφων τὰ ὁποῖα εὗρον ἐπ' αὐτοῦ. Τί ἠδύνατο νὰ μὲ παρακινήσῃ νὰ φονεύσω ἕνα πτωχὸν ἄγνωστον, ὅστις εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκόν μου ὡς ἐπαίτης ;

— Ὦ ! ὡς πρὸς τοῦτο εἶναι πολὺ δυνατὸν νὰ σοὶ εἶπε τίς ἦτο, εἶναι πολὺ πιθανὸν νὰ σοὶ ἐζήτησε τὰ πατρικά του πράγματα, παρετήρησεν ὁ διοικητής.

— Ὅτι τοῦτο δὲν ἔχει οὕτως, ἀπεκρίθη ὁ Μάνλικκος, ἡ σύζυγός μου καὶ οἱ τότε ὑπηρέται τῆς οἰκίας μου δύνανται νὰ τὸ ἀποδείξωσι, καθότι ὁ ξένος ἦτο μετ' αὐτῶν μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν μετέβη εἰς τὴν κλίνην του. Ἂν ἦτο ὡς λέγεις, τὸ παιδίον προσέτι θὰ ἐμάνθανε τὸ ἀληθὲς ὄνομά του καὶ τὴν καταγωγήν του, τὰ ὁποῖα ὁ πατήρ του τόσον ἐπιμελῶς ἔκρυψεν ἀπ' αὐτό, ὥστε ὅλως δι' ὅλου τὰ ἠγνόει μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν ἐγὼ ἐφανέρωσα τὸ μυστικὸν ἀποδίδων συγχρόνως καὶ κτῆμα.

— Πλήν ! περίεργον πρᾶγμα, εἶπεν ὁ βαρόνος· ἡ παραμικρὰ ὁμοιότης τοῦ ξένου μὲ τοὺς γονεῖς του ἠδύνατο νὰ σὲ παρακινήσῃ νὰ ἐρευνήσῃς τὰ φορέματά του ὅτε ἐκοιμᾶτο. Τὰ πάντα εἶναι δυνατά.

— Οὐδόλως ἔγινε τοῦτο, ἀπεκρίθη ὁ Μάνλικκος. Ὁ ξένος ἐξῆξε μόνον τὸ ἐπανωφόριόν του καὶ ἡμεῖς εὕρομεν τὰ ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα εἶχε καλῶς ἐπάνω φυλαγμένα, τὴν ὥραν καθ' ἣν προσεπαθοῦμεν νὰ τὸν ἐπαναφέρωμεν εἰς τὴν ζωήν.

— Ζῶσιν εἰσέτι οἱ μάρτυρες οὗτοι ; ἠρώτησεν ὁ διοικητής.

— Μία ὑπηρέτρια, ἥτις ὑπανδρεύθη, κατοικεῖ τώρα εἰς Σβαβάκην ἀλλ' ὁ ὑπηρέτης λείπει εἰς ξένον τόπον.

— Τοῦτο εἶναι κακὸν δι' ἐσὲ, Μάνλικκε. Πόσος καιρὸς παρῆλθεν ἀφ' ὅτου ἀπέθανεν ὁ ξένος ;

— Τὸν ἐρχόμενον νοέμβριον θὰ γίνουν δεκατρία ἔτη.

— Ἂν ἐκθάψωμεν τὸ σῶμα εἶναι δυνατὸν, ἰατρὲ, νὰ μᾶς εἰπῇς ἂν ἀπέθανεν φυσικὸν ἢ βίαιον θάνατον : εἶπεν ὁ διοικητὴς ἀποτεινόμενος εἰς τὸν παρευρισκόμενον ἰατρόν, ὅστις σείσας τοὺς ὤμους του ἀπήντησεν.

— Εἶναι ἀδύνατον· ἡ διάλυσις ἐπροχώρησε παρὰ πολύ.

— Τόσον τὸ χειρότερον δι' ἐσὲ, Μάνλικκε, εἶπεν ὁ διοικητής. Ἐπεθύμουν πολὺ νὰ ἠδυ-

νάμην νὰ σὲ ἀπολύσω, ἀλλὰ τώρα δὲν δύναμαι ἢ νὰ σὲ θέσω ὑπὸ κράτησιν ἐωσοῦ ὁμολογήσεις τὸ κακούργημά σου.

Νεύσαντος τοῦ διοικητοῦ οἱ στρατιῶται ἔδεσαν τὸν Μάνλικκον καὶ ὡδήγησαν αὐτὸν εἰς τὴν φυλακὴν τοῦ φρουρίου.

Ἡ οἰκογένεια τοῦ δυστυχοῦς Μανλίκκου ἐν φρικτῇ ἀγωνίᾳ περιέμενε εἰς παρακείμενόν τι δωμάτιον καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἀνακρίσεως μὴ δυναμένη νὰ παρευρεθῇ εἰς αὐτήν. Ἅμα δὲ ἔμαθον τὴν σκληρὰν ἀπόφασιν τοῦ διοικητοῦ ἤρχισαν ὅλοι νὰ κλαίωσι μεγαλοφώνως καὶ ἔπειτα ἠκολούθησαν τὸν δέσμιον μετὰ στεναγμῶν καὶ δακρύων μέχρι τῶν βαθμίδων τῆς σκοτεινῆς καὶ ὑγρᾶς φυλακῆς του· μόλις δὲ καὶ μετὰ βίας ἐπετράπη εἰς αὐτὸν νὰ εἴπῃ δύο λέξεις εἰς τοὺς ἀγαπητούς του. Ὅταν ἐπλησίασαν εἰς τὴν ὀπὴν τῆς θύρας διὰ νὰ ἴδωσιν εἰ δυνατὸν ποῦ ἔθηκαν τὸν Μάνλικκον φωνὴ μεγάλη τῆς Βαρβάρας ἐβίασεν αὐτοὺς νὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν ἔρευνάν των καὶ νὰ σπεύσωσιν εἰς τὸ μέρος ὅπου ἔστεκεν. Ἐνόμισεν ὅτι εἶχεν ἀκούσει κραυγὴν ὀδυνηράν· ὅλοι λοιπὸν ἔθεσαν ἅπασαν αὐτῶν τὴν προσοχὴν διὰ νὰ ἀκούσωσιν. Ὑπόκοφος κρότος ἀλύσων ὅστις τότε ἠκούσθη ἦτο ὁ μόνος ἀποχαιρετισμός, ὃν ὁ δέσμιος ἠδυνήθη νὰ ἀπευθύνῃ εἰς τὴν τεθλιμμένην οἰκογένειάν του.

Καθ' ἑκάστην ἡμέραν μέλος τι τῆς οἰκογενείας τοῦ Μανλίκκου ἤρχετο εἰς τὴν ὀπὴν ταύτην διὰ ν' ἀκούσῃ τι εἰ δυνατὸν παρὰ τοῦ ἀγαπητοῦ του πατρός. Ἡμέραν τινὰ ἡ Βαρβάρα ἐλθοῦσα ἐγονάτισεν ἔμπροσθεν τῆς ὀπῆς καὶ ἐκράτει τὴν ἀναπνοήν της ἵνα μὴ χάσῃ τι δυνάμενον νὰ τὴν διαφωτίσῃ περὶ τῆς τύχης τοῦ πατρός της, ὅτε βαθὺς μουγκρισμὸς ἔπληξε τὴν ἀκουήν της. Ἡ Βαρβάρα ἐξεφώνησεν. Τότε ἦχος ἄλλου εἴδους ἤρχισε ν' ἀκούητε· ἦτο δὲ οὗτος ἦχος κτυπημάτων ἀκολουθουμένων ὑπὸ ὀδυνηρῶν στεναγμῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἤκουσε τὸν πατέρα της εὐκρινῶς ἱκετεύοντα.

— Λυπηθεῖτέ με, εἶμαι ἀθῶος! ὦ, ἀφήσετέ με! ἔλεγε μετὰ φωνῆς θλιβερᾶς.

Νέαι πληγαὶ καὶ νέαι κραυγαὶ ὀδύνης, ὡς βέλη διεπέρων τὴν καρδίαν τῆς θυγατρός. Τότε ἡ ἐξασθενοῦσα φωνὴ τοῦ βασανιζομένου Μανλίκκου ἠκούετο ὡς ἐν προσευχῇ.

— Ὦ! Κύριέ μου καὶ Σωτέρ μου, ἐλευθέρωσόν με ἀπὸ τὴν ἀθλιότητα τῆς ἀνυποφόρου ζωῆς ταύτης καὶ λάβε με παρὰ Σοί!

Τῆς Βαρβάρας τὰ θερμὰ δάκρυα ἔρρεον ἐλευθέρως· ἀλλὰ διάζουσα ἑαυτὴν ἐκράτει τοὺς στεναγμούς της, ὅπως δυνηθῇ ν' ἀκούσῃ τι πλέον ἐκ τοῦ πατρός της· πλὴν, ἀφοῦ τέλος τὰ πάντα ἡσύχασαν καὶ αὐταὶ αἱ φωναί της ἔμενον ἄνευ ἀπαντήσεως, ἀφῆκε τὴν αὐλὴν ὡς παράφρων.

— Τίς ἦτο ἡ ὡραία ἐκείνη; ἠρώτησε νέος εὐγενὴς, ὁ νέος βαρῶνος φὸν Ποτζέλος, ὅστις πρὸ μικροῦ εἶχεν ἔλθει ἐξ Ἀλοπόλεως, ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν ἀστυνόμον.

— Εἶνα' ἡ θυγάτηρ τοῦ δεσμίου Μανλίκκου, κύριέ μου, καὶ δύνασαι νὰ τὴν βλέπῃς πολὺ συχνὰ ἐρχομένην ἐδῶ καὶ κλαίουσαν ἐλεεινῶς. Θρηνεῖ διὰ τὸν πατέρα της, τὸν ὁποῖον ἀγαπᾷ περισσότερον καὶ ἀπὸ αὐτὸν τὸν ἐραστήν της.

— Οὕτω! ἔχει λοιπὸν καὶ ἐραστήν;

— Ναί ἔχει ἕνα μὲ τὸν ὁποῖον εἶναι ἀρραβωνισμένη. Ἑτοιμάζονται νὰ στεφανωθῶσιν, ἀλλὰ ἂς περιμένωσιν ἕως νὰ βαρυνθῶσιν. Ὁ παπᾶ Γρίσελμος δὲν τοὺς εὐλογεῖ, διότι εἶναι καὶ αὐτοὶ ἐκ τῶν αἱρετικῶν.

Ὁ νέος βαρόνος παρεκίνησε τὸν ἀστυνόμον νὰ τῷ διηγηθῇ τὰ κατὰ τὴν κόρην, ἐρωτῶν ὅλα τὰ καθέκαστα. Τέλος ἀναχωρήσας ἀπ' αὐτοῦ ἐκίνησε πρὸς ἐντάμωσιν τοῦ πατρός του, βασανίζων καθ' ὁδὸν σχέδιον τὸ ὁποῖον ἐν τῇ διανοίᾳ του εἶχε συλλάβει.

Ἡ Βαρβάρα, ἀπαρηγόρητος καὶ κλαίουσα πικρῶς, ἐκίνησε διὰ μέσου τῶν ἀγρῶν, βαδίζουσα ταχέως πρὸς τὸ Σιππένι, καὶ ἔχουσα ἀπόφασιν νὰ ἐλευθερώσῃ τὸν πατέρα της ἀντὶ πάσης θυσίας. Ἔχουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς κοκκίνους καὶ τεθολωμένους καὶ τὴν λύπην ἐζωγραφημένην ἐπὶ τοῦ προσώπου της, εἰσῆλθεν εἰς τὴν μικρὰν αἴθουσαν, ὅπου ἄλλοτε ὅλη της ἡ οἰκογένεια συνήθιζε νὰ συνάζηται, καὶ ὅπου εὗρε τὸν Πέτρον καθαρίζοντα τὸ τουφέκιόν του. Ἡ Βαρβάρα ηὐχαριστήθη εὑροῦσα αὐτὸν μόνον.

— Ἐξάδελφε, τῷ εἶπε, σπογγίζουσα τὰ δάκρυά της μὲ τὴν ἄκρον τοῦ περιζώματός της, διατί κατηγόρησες τὸν πατέρα μου, ὅστις σοὶ ἔκαμε τόσον καλόν, καὶ ὅστις εἶναι καθαρὸς ὡς ὁ ἥλιος;

— Δὲν ἔλεγα ὅτι ὅλο τὸ βάρος θὰ πέσῃ 'ς τὸ κεφάλι μου; ἀνέκραξεν ὁ Πέτρος, βιαίως κτυπήσας τὸ τουφέκιόν του ἐπὶ τοῦ πατώματος. Τί ἐνέχομαι ἐγὼ εἰς τὴν κατ' αὐ-

τοῦ κατηγορίαν; Αὕτη τίποτε ἄλλο δὲν εἶναι ἢ μηχάνημα τυῦ διοικητοῦ ὅστις ἔπλασεν ὅλην αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν διὰ νὰ μᾶς μαδήσῃ. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον δὲν μοὶ ἀφίνουσιν ἡσυχίαν ἀλλὰ τόσον συχνὰ μὲ ἐξετάζωσι καὶ τόσον πολὺ ἠρεύνησαν καὶ ἀνεκάτωσαν τὸν οἶκον μου. Διὰ πάντα ταῦτα πρέπει νὰ πληρώνωμεν διὰ νὰ ἐμπορέσῃ ὁ διοικητής μας' νὰ ξεχρεώσῃ. Βαρβάρα, μόλις κρατοῦμαι ἀπὸ τοῦ νὰ λάβω βίαια μέτρα κατ' αὐτοῦ. Διατί βασανίζει οὕτω τὸν πατέρα σου; Ἀλλὰ, στάσου ... τώρα ἐνθυμοῦμαι! Ὁ ἀγαθὸς Μάνλικκος μοὶ εἶπε ἡμέραν τινὰ ὅτι ὁ διοικητὴς ἐλύσσα ἐναντίον του διότι δὲν τῷ ἔδωκεν ἓν ὁμόλογον τετρακοσίων φιορινίων, τὸ ὁποῖον ἀπ' αὐτὸν εἶχε λάβει ὅτε τὸν ἐδάνεισεν αὐτὰ τὰ χρήματα, καὶ τὸ ὁποῖον τώρα κρατῶ ἐγώ.

Οἱ λόγοι οὗτοι ἔδωκαν νέαν ἰσχὺν εἰς τὸν σκοπὸν τῆς Βαρβάρας, καὶ λοιπὸν διὰ νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ ζήτημά της ἤρχισε:

— Φίλτατε Πέτρε! τοῦτο λέγουσα τὸ αἷμά της ἀνέβη εἰς τὰς παρειάς της καὶ ἔμεινεν ἄφωνος, πλὴν μετ' ὀλίγον ἐξηκολούθησεν — Ἄλλοτε, μοὶ φαίνεται, ἔχαιρον ὀλίγον τὴν εὔνοιάν σου.

— Καὶ ἀκόμη τὴν χαίρεις ... καὶ ὄχι ὀλίγον ... ἀλλὰ πολύ ... παρὰ πολύ! ἀνεφώνησε μετὰ θερμότητος ὁ Πέτρος.

— Ἂν τώρα ... εἶπεν ἡ κόρη

— Καλὰ, τί ἂν τώρα;

— Πόσον νομίζεις ὅτι ἀξίζω!

— Ὅλους τοὺς θησαυροὺς τοῦ κόσμου, εἶπεν ὁ Πέτρος θερμῶς.

— Ἄ! ὄχι ... σὲ παρακαλῶ μὴ παίζῃς, τώρα εἶμαι εἰς θέσιν δεινήν. Πόσον μακρὰν θὰ ἐπήγαινες διὰ νὰ μὲ λάβῃς;

— Μέχρι τῆς ὑψηλοτάτης κορυφῆς τῶν Ἄλπεων, ἐκραύγασεν ὁ Πέτρος.

— Ἡ κόρη ἔκρουσε μετ' ὀργῆς τὸν πόδα της· κλαύσασα δὲ πικρῶς ἤρχισε νὰ σκέπτηται περὶ τοῦ σκοποῦ της. Ὁ Πέτρος ὀλίγον ἐγίνωσκε περὶ τοῦ φοβεροῦ πολέμου, ὅστις κατεσπάραττε τὰ στήθη της, ἐντὸς τῶν ὁποίων πάντα της τὰ αἰσθήματα συνεκρούοντο μετὰ τῆς πρὸς τὸν πατέρα της ἀγάπης.

— Ἐνόησε, Πέτρε, εἶπεν ἐπὶ τέλους. Εἰς τὸ βιβλίον τὸ ὁποῖον καθ' ὑπερβολὴν ἀγαπῶ λέγεται ὅτι οἱ Ἰσμαηλῖται ἔδωκαν εἴκοσι ἀργύρια διὰ τὸν Ἰωσήφ. Ἀλλὰ δι' ἐμὲ τὴν Βαρβάραν, σὺ θὰ δώσῃς περισσότερα, πολὺ, πολὺ περισσότερα, Πέτρε. Λοιπὸν διὰ τετρακόσια φιορίνια, οὐχὶ δι' ὀλιγώτερον, εἶμαι ἰδική, σου ἂν ἀκόμη θέλῃς νὰ μὲ πάρῃς.

— Αἴ! καλὰ, εἶπεν ὁ Πέτρος. Πλὴν σὺ ἡ ἰδία μοὶ εἶπες ὅτι δὲν ἠδύνασο νὰ μὲ ὑποφέρῃς.

Ἡ Βαρβάρα ἐφάνη συγκεχυμένη, λοιπὸν ἀπήντησεν.

— Ἀλλὰ τώρα ἔχω ἄλλα αἰσθήματα πρὸς σέ. Ἐφέρθης μὲ πολλὴν γενναιότητα πρὸς ἡμᾶς ὅτε ἀνεχωροῦμεν ἀπὸ τὸ Σιππένι.

— Ἄ! εἶπεν ὁ Πέτρος, οὐκ ὀλίγον κολακευθείς. Ἀλλὰ τί θὰ γίνῃ μὲ τὸν Ἰωάννην τὸν μνηστόν σου;

— Μὴ ὁμιλεῖς περὶ αὐτοῦ, ἀνέκραξεν ἡ Βαρβάρα, ἐρεθισθεῖσα εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμόν. Ναὶ ἢ ὄχι; εἶπε μὲ φωνὴν ἀγρίαν· θὰ μοὶ δώσῃς τὴν ὁμολογίαν τοῦ διοικητοῦ ἢ ὄχι; μὲ θέλεις ἢ ...

Τότε ὁ Πέτρος ἔσπευσεν εἰς τὸ γραφεῖον ὅπου εἶχε κεκλεισμένα τὰ ἔγγραφά του καὶ λαβὼν τὸ ὁμόλογον ἐπέστρεψε λέγων· — Ἰδοὺ τὸ ζήτημά σου.

Ἡ Βαρβάρα τὸ ἔλαβε.

— Ἤδη, εἶπεν ὁ Πέτρος δός μοι καὶ σὺ τὸν λόγον σου ὅτι θὰ εἶσαι ἰδική μου.

— Ναὶ, πλὴν ἐπὶ μόνῃ τῇ συμφωνίᾳ ὅτι διὰ τοῦ ὁμολόγου τούτου θὰ δυνηθῶ νὰ ἐλευθερώσω τὸν πατέρα μου.

— Καλῶς, ἔστω καὶ οὕτως, ἐψιθύρισεν ὁ Πέτρος.

Ἡ Βαρβάρα ἐξέτεινεν εἰς αὐτὸν τὴν χεῖρά της, ἀλλ' ὅλον της τὸ σῶμα ἔτρεμεν ἀπὸ τὴν συγκίνησίν της.

— Τώρα ἄκουσόν μου, εἶπεν ὁ Πέτρος· σὺ μέλλεις νὰ δώσῃς τὸ ὁμόλογον εἰς τὸν διοικητὴν, ἀλλὰ μὴ ἐμπιστευθῇς αὐτὸν πρὶν ἢ ἐλευθερώσει τὸν πατέρα σου. Ζήτησόν του ἔγγραφον ἰδιόχειρόν του ὅτι ἀπολύει τὸν πατέρα σου. Ἐννοεῖς; Καὶ εἰπέ του ὅτι ἄλλως θὰ διασθῶ νὰ τὸν καταγγείλω εἰς τὸν ἀρχιεπίσκοπον, εἰς τὸν αὐτοκράτορα καὶ εἰς αὐτὴν τὴν δίαιταν ἀκόμη.

Μὲ τὰς πτέρυγας τοῦ ἀνέμου ἡ Βαρβάρα ἔσπευσεν ὀπίσω εἰς τὸ φρούριον τῆς Βερφένης. Ἐλθοῦσα παρουσιάσθη ἐνώπιον τοῦ διοικητοῦ καὶ ἤρχισε νὰ διαπραγματεύηται τὴν ὑπόθεσίν της μὲ τρόπον τελείου δικηγόρου, ἀναπτύσσουσα τόσην ἱκανότητα καὶ πειθὼ ὥστε τῇ βοηθείᾳ τοῦ ἐγγράφου της, καθ' ὁλοκληρίαν ἐπέτυχε τοῦ σκοποῦ της. Τότε ἀμέσως συνετάχθη ἔγγραφον ὅτι ἐπειδὴ αἱ κα-

τὰ τοῦ κατηγορουμένου ἐνδείξεις δὲν ἦσαν ἀποχρῶσαι καὶ ἐπειδὴ ὁ υἱὸς τοῦ ἀποθανόντος δὲν παρουσιάζετο ὡς κατήγορος κατὰ τοῦ Μανλίκκου, ὁ κρατούμενος ἠλευθεροῦτο. Πλὴν καὶ οἱ δύο, ὅ τε Μάνλικκος καὶ ὁ Πέτρος, ὑπεχρεοῦντο νὰ πληρώσωσι χρηματικόν τι ποσὸν, ὁ μὲν πρῶτος ὡς ζημία ὁ δὲ δεύτερος ὡς ἔξοδα τῆς δίκης.

Ἡ Βαρβάρα ἐδοκίμασε γλυκεῖαν χαρὰν, ὡς ἀμοιβὴν διὰ τὴν θυσίαν τῶν αἰσθημάτων της εἰς τὴν πρὸς τὸν πατέρα της ἀγάπην, ἰδοῦσα τὸν φίλτατόν της ἀναβαίνοντα, ἢ μᾶλλον ἕρποντα τὰς βαθμίδας τοῦ ὑπογείου, ὅπου εἶχον θάψει αὐτὸν ζῶντα. Καὶ αὐτὴ εἰσέτι ἡ καδία τοῦ διεφθαρμένου αὐλικοῦ, τοῦ νέου βαρόνου, κατελήφθη ὑπὸ αἰσθήματος ἀσυνήθους, θεωροῦντος τὴν συγκινητικὴν σκηνὴν τῆς συναντήσεως τοῦ πατρὸς καὶ τῆς θυγατρός του. Πλὴν τίς δύναται νὰ περιγράψῃ τὴν σκηνὴν κατὰ τὴν στιγμὴν ὅτε ὁ πατὴρ, ὠχρὸς ὡς ἐκ τῶν βασάνων, ἃ ὑπέστη, καὶ στηριζόμενος ἐπὶ τῆς Βαρβάρας, εἰσῆλθεν εἰς τὸ μέσον τῆς οἰκογενίας του; Καὶ ἐν τούτοις, ἂν καὶ οὐδεὶς παρετήρει, ἡ Βαρβάρα μετὰ τὴν πρώτην ὁρμὴν τῆς χαρᾶς της διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ πατρός της κατέστη ὠχρὰ ὡς τὸ μαρμάρινον ἄγαλμα τῆς κρήνης τῆς Ἱλοπόλεως· καὶ ἐκόβητο ἄφωνος καὶ ἀφηρημένη θεωρῶσα μετὰ πόνου ψυχῆς τὸ σκοτεινὸν μέλλον της. Τὴν ἀκόλουθον πρωΐαν μετὰ περισσοτέρας ἔτι ἀγωνίας ἡτοιμάζετο διὰ ν' ἀναχωρήσῃ. Πολλάκις ἠθέλησε νὰ ἐκμυστερευθῇ εἰς τοὺς γονεῖς της καὶ εἰς τοὺς ἀδελφούς της τὴν τύχην ἥτις τὴν περιέμενεν, ἀλλὰ τὰ χείλη της ἔμενον ἀκίνητα· δὲν εἶχε τὸ θάρρος νὰ κατακρημνίσῃ τὸν ἀγαπητόν της Ἰωάννην ἀπὸ τὴν γλυκεῖαν περὶ τοῦ μέλλοντος ἐλπίδα, ἥτις τὸν κατεγοήτευεν, εἰς τὸ σκοτεινὸν τῆς ἐσχάτης ἀπελπισίας βάραθρον.

Κρότος ἰσχυρὸς εἰς τὴν θύραν τῆς οἰκίας ἔκαμε τὴν Βαρβάραν νὰ φρικιάσῃ ὡς εἰ ἦτο δολοφόνος. Φοβερὰ προαίσθησις τὴν ἐτυράννει, καὶ ἡ προαίσθησις αὕτη δὲν ἦτο ἀβάσιμος. Ἡ θύρα ἠνοίχθη καὶ ὁ Πέτρος εἰσῆλθε:

— Καλὴ μέρα, εἶπεν, ἔρχομαι νὰ παραλάβω τὴν ἀγάπην μου. Εἶσαι ἑτοίμη, ψυχή μου;

— Ναί, ἀπεκρίθη μετὰ σταθερότητος ἡ κόρη, ἀλλὰ νεκρικὴ ὠχρότης διεχύθη ἐπὶ τοῦ προσώπου της.

— Καλὰ, εἶπεν ὁ Πέτρος, λοιπὸν δύνασαι νὰ ἔλθῃς μετ' ἐμοῦ. Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἔλαβεν αὐτὴν ἀπὸ τῆς χειρός.

Ἅμα ὁ Ἰωάννης εἶδε τὴν σκηνὴν ταύτην, τῷ ἐφάνη ὅτι ἡ τάξις τοῦ παντὸς ἀνετράπη, καὶ ἐξ ὁρμῆς ἐζήτησε νὰ ἐναντιωθῇ. Ὁ Πέτρος ὅμως διεβεβαίωσε τοὺς πάντας ὅτι οὐδὲν ἔπραττε παράλογον ζητῶν τὴν κόρην καὶ ἐπεκαλέσθη τὴν μαρτυρίαν αὐτῆς τῆς ἰδίας. Ὅτε δὲ ἡ Βαρβάρα ἐβεβαίωσε τοὺς λόγους του, θρῆνος καὶ ὀδυρμὸς κατέλαβε πάντας. Ὁ Ἰωάννης κλαίων μεγαλοφώνως καὶ ἐν ἀγωνίᾳ ἀπελπισίας παρ' ὀλίγον ἔρριπτε τὸν Πέτρον νεκρὸν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους διά τινος ξύλου τὸ ὁποῖον ἥρπασεν. Ὁ Μάνλικκος ἐζήτει τὴν βακτηρίαν του διὰ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν εἱρκτήν του. Ἡ Αἰκατερίνη καθικέτευε τὸν Πέτρον νὰ παραιτηθῇ τῶν ἀξιώσεών του καὶ νὰ λάβῃ τὸν οἶκόν των καὶ τὸν ἀγρόν των. Οἱ ἀδελφοὶ ἐρρίφθησαν ἐπὶ τῆς Βαρβάρας καὶ δὲν τὴν ἄφιγον νὰ κινηθῇ. Ἀλλ' ὁ Πέτρος ἐπιμένων εἰς τὴν δοθεῖσαν αὐτῷ ὑπόσχεσιν ἔμενεν ἀμείλικτος.

— Λοιπὸν πῶς θὰ τελειώσει ἡ ὑπόθεσις αὕτη; ἠρώτησεν ἀποτεινόμενος πρὸς τὸ δυστυχὲς θῦμα, τὸ ὁποῖον ἀποσπαθὲν ἀπὸ τοὺς βραχίονας τῶν ἀδελφῶν του ἔλαβε τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ, ἀποχαιρετήσαν τὴν ἐκπεπληγμένην οἰκογένειαν, ἐξῆλθε τοῦ δωματίου. Πλὴν τὰ γόνατά της ἤρχισαν νὰ τρέμωσιν, ἡ δύναμίς της τὴν ἐγκατέλιπε, καὶ ἂν ὁ νέος μνηστήρ της δὲν τὴν ἐβοήθει θὰ ἔπιπτεν ἐντὸς τῆς αὐλῆς. Τότε θέσας αὐτὴν ἐπὶ καθίσματος μὲ τρέμοντα ἐκ συγκινήσεως χείλη τῇ εἶπε:

— Βαρβάρα, θὰ ἦμην εὐτυχὴς ἂν ἀπεκάλουν σὲ, τὸ πεφιλημένον μοι ὄν, ἰδικόν μου· νὰ ἀγαπῶ καὶ νὰ ἀνταγαπῶμαι καὶ νὰ μερίζωμαι μετὰ σοῦ τὴν χαρὰν καὶ τὴν θλῖψιν μου εἶναι δι' ἐμὲ τὸ μόνον μου γλυκύτατον ὄνειρον. Ἀλλ' ἀφοῦ βλέπω ὅτι ἀκολουθοῦσά με αἰσθάνεσαι ὡς νὰ σὲ ὠδήγουν εἰς τὴν σφαγὴν δὲν δύναμαι νὰ σὲ καταστήσω δυστυχῆ. Ὕπαγε, ἐφώνησε μετὰ πάθους, ὕπαγε εἰς τὸν Ἰωάννην σου! Εἴθε ὁ πατήρ σου νὰ σὲ ἑνώσῃ μετὰ τοῦ ἀνδρὸς τὸν ὁποῖον ἐξέλεξας.

Δάκρυα ἀκατάσχετα ἔρρεον ἐπὶ τῶν ἡλιοκαυμένων παρειῶν του καθ' ὅσον ὡμίλει. Λαβὼν δὲ τότε τὴν χεῖρα τῆς κατασυγχεχυμένης κόρης καὶ μὴ τολμῶν νὰ ἴδῃ αὐτὴν κατὰ πρόσωπον, ἐγκατέλιπε τὴν οἰκίαν ὅσον ταχέως τῷ ἐπέτρεπεν ἡ χωλότης του.

ΝΥΜΦΙΚΑ ΕΘΙΜΑ

Ρῶσσος ἱστορικὸς ἀφηγεῖται ὧδέ πως τὰ νυμφικὰ ἤθιμα τῶν παλαιῶν ἡγεμόνων τῆς Μόσχας. «Τὸ πάλαι οἱ ἡγεμόνες δὲν ἐνυμφεύοντο ὡς ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις. Ὁρμώμενοι ἐκ τῆς ἀρχῆς, ὅτι καὶ ἄλλοι, μὴ βασιλεῖς ὄντες, ἔχουσι περικαλλεῖς θυγατέρας, ἐλάμβανον γυναῖκας τὰς μάλιστα αὐτοῖς ἀρεσκούσας. Πρὸς ἅπαντας τοὺς βογιάρους καὶ τοὺς πρίγκιπας τῆς αὐτοκρατορίας του παρήγγειλεν ὁ υἱὸς τῆς αὐτοκρατείρας Σοφίας νὰ στείλωσιν εἰς Μόσχαν πρὸς ἐπιθεώρησιν τὰς καλλίστας τῶν νεανίδων τῆς περιοχῆς των, ἐάν τε ἐπιφανεῖς τὸ γένος ἦσαν, ἐάν τε ἀφανεῖς, ἐάν τε πλούσιαι, ἐάν τε ἄποροι. Οἱ κρύπτοντες αὐτὰς ἠπειλοῦντο αὐστηρὰν τιμωρίαν. Μετὰ γενικὴν ἔρευναν ἐξελέγησαν καὶ ἐστάλησαν εἰς Μόσχαν 1,500 παρθένοι. Τοὺς πόνους αὐτῶν καὶ τὰς ταλαιπωρίας δύναται ῥᾳδίως νὰ φαντασθῇ ὁ ἀναλογιζόμενος ὅτι κατὰ τὴν 15ην ἑκατονταετηρίδα μεγάλαι ἦσαν αἱ ἀποστάσεις, μεγάλη ἔλλειψις ὁδῶν, μεγάλοι οἱ φόβοι καὶ δισταγμοὶ τῶν κορασίων, πολλῷ δὲ μεγαλειτέρα ἡ ἀμοιβαία ζηλοτυπία των. Ἅμα ἀφικόμεναι εἰς τὴν παλαιὰν πρωτεύουσαν ὑπεβάλλοντο εἰς νέαν ἐπιθεώρησιν ὑπὸ τῶν πιστοτέρων τοῦ ἡγεμόνος φίλων, πολλαὶ δὲ καὶ ἀπεπέμποντο πρὶν ἴδῃ αὐτὰς ὁ δυνάστης. Αἱ ἀπολειπόμεναι ὀλίγαι ἐσκήνουν ὁμοῦ ἐν εὐρυχώρῳ οἰκίᾳ καὶ ἐκοιμῶντο εἰς κοιτῶνας, ἔχοντας ἕκαστος 12 κλίνας. Ἐν ἑκάστῳ κοιτῶνι ἵστατο αὐτοκρατορικὸς θρόνος, ἐνώπιον δὲ τούτου, ἐγγονυπέτουν αἱ μετιοῦσαι καὶ φιλοῦσαι τοῦ μονάρχου τὴν δεξιάν. Ὁ ἡγεμὼν ἐθεώρει ἀνέτως μίαν μετὰ τὴν ἄλλην, ἔρριπτεν εἰς τοὺς πόδας τῆς μάλιστα αὐτῷ ἀρεσκούσης ῥινόμακτρον κεκεντημένον διὰ μαργαριτῶν καὶ ἀπήρχετο. Τοιούτῳ τρόπῳ ἴδὼν ὁ Φοβερὸς ἐνυμφεύθη τρίς· πρώτη καὶ ὄντως ἀγαπητὴ σύζυγος ὑπῆρξεν ἡ Ἀναστασία. Κατὰ τὴν τρίτην ἐκλογὴν παρέστησαν ἐνώπιόν του ἀπανταχόθεν τῆς Ρωσσίας 12,000 παρθένων, ἐξ ὧν ἐξηρέθησαν 84, ἐκ δὲ τούτων πάλιν 12, ἐξετασθεῖσαι ἀκολούθως ὑπὸ μαιῶν καὶ ἰατρῶν πρὸς ἐξακρίβωσιν τῆς ὑγείας των. Μετὰ μακρὰν σκέψιν ἔλαβεν ὁ ἡγεμὼν ἑαυτῷ μίαν τούτων γυναῖκα, ἑτέραν δὲ προώρισε τῷ υἱῷ του. Τὸ ἔθιμον, παραταθὲν ἐπὶ μακρὸν χρόνον, κατέβαλε τηλικαύτας εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἔθνους ῥίζας, ὥστε καὶ ὁ ἔσχατος τῶν ὑπηκόων, ὡραίαν ἔχων κόρην, εἶχεν ἀξιώσεις νὰ τὴν χαιρετίσῃ ποτὲ ἡγεμονίδα. Πραγματικῶς δὲ ἀνέβη ἐπὶ τὸν θρόνον θυγάτηρ ἀγρότου, ἥτις τέως συνέλεγεν ἐν τοῖς ἀγροῖς μύκητας, ὅπως διαθρέψῃ τοὺς συγγενεῖς αὐτῆς. Συνείθισε δὲ εἰς τὴν ὑψηλὴν θέσιν ἀσυγκρίτως εὐκολώτερον παρ' ὅσον θὰ συνείθιζεν εἰς τὴν ἀντίστροφον θέσιν ἐκπεσοῦσα ἡγεμονίς, διότι ἐπὶ τέλους αἱ θυγατέρες τῶν πενεστάτων ἀγροτῶν καὶ τῶν βαθυπλούτων βογιάρων ὀλίγον διέφεραν ἀλλήλων κατὰ τὴν παιδείαν καὶ τὴν ἀγωγήν. Ἡ προτιμηθεῖσα μνηστὴ ἀμέσως ἐτιμᾶτο ὡς πρόσωπον ὑψηλότατον· ἦτο σύσκηνος καὶ σύντροφος τῶν θυγατέρων καὶ τῶν θηλειῶν ἀδελφῶν τοῦ Ἡγεμόνος· ἐπετηρεῖτο ὑπὸ τῆς μητρός του· ἐφόρει μικρὸν διάδημα ὡς αἱ ἄλλαι πριγκιπέσσαι· προσηγορεύετο Καισαρέβνα, ἐδέχετο δὲ ἀλληλοδιαδόχως τοὺς εὐπατρίδας καὶ αὐλικοὺς ὑπαλλήλους, ἐρχομένους ἵνα ἀσπαθῶσι τὸν πρὸ αὐτῆς κείμενον σταυρόν, ὅπερ ἐδήλου ὅρκον πίστεως. Ὁ κλῆρος προσηύχετο δημοσίᾳ ὑπὲρ τῆς εὐημερίας της, ἀναφέρων μεγαλοφώνως ὅπερ ἐκείνη ἐν τῷ βίῳ της προσελάμβανε νέον ὄνομα. Εἶχε δὲ ἀνάγκην τοιούτων προσευχῶν διότι ἐπικίνδυνος χρόνος τῆς ὑπάρξεώς της ἦν πάντοτε τὸ ὁπωσοῦν μακρὸν διάλειμμα μεταξὺ τῆς ἐκλογῆς καὶ τοῦ γάμου. Πολλάκις ἀπέθνησκον αἱ ταλαίπωροι μυστηριώδει τινὶ τρόπῳ πρὶν τελεσθῇ τὸ μυστήριον τοῦ γάμου ἢ πρὶν στερθῶσιν αὐτοκράτειραι. Οἱ Ἡγεμόνες τῆς Μόσχας διεχειρίζοντο τὸ κράτος ὡς πατρῷον κληροδότημα· ὑπάλληλοι ἦσαν ἅπαντες οἱ ἐγγύτεροι καὶ ἀπώτεροι συγγενεῖς των· τοῦτο ὅμως τὸ σύστημα πολλάκις ἀνέτρεπεν ἡ νεόνυμφος, ἅτε δὴ καὶ αὐτὴ δικαίωμα ἔχουσα νὰ ἀνυψώσῃ τοὺς ἰδίους συγγενεῖς· ἐντεῦθεν ἔριδες, ζηλοτυπίαι, μίση, ἔχθραι, συνωμοσίαι καὶ οἱ διὰ δηλητηρίου θάνατοι.»

(Κλειώ.)

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑΙ

Λίαν ἐνδιαφέρουσα εἶναι ἡ ἐξῆς λεπτομέρεια ἐπὶ τῆς ἀξίας τῶν ἐκ Σουδὰν εἰς Κάϊρον κομισθέντων καὶ πωληθέντων ἐμπορευμάτων τῷ 1874, ἣν ἐκ δημοσίου πηγῆς ἀρυόμεθα.

Πτερὰ στρουθοκαμήλου ἀξίας 20,600,000 φράγ. Γόμμαι 16,184,768 φράγ. Ἐλεφαντόδοντες 1,270,325. Δέρματα βιδέλα 340,575. Καφὲς 302,813. Σέννα 702,069. Κηρὸς Ἰσκανδρείας 43,781. Ταμαρίντη 17,955. Μαστίχα 1756. Πέπερι ἐρυθρὸν 145. Εἶτα δέ.

Δέρματα τίγρεως ἐκομίσθησαν 4. Πίθηκες 49. Κροκόδειλοι 110. Δέρματα διαφόρων ζώων 13. Κέρατα Ρινόκερῳ 210. Ὠὰ στρουθοκαμήλου 31.

Σὸ ὅλον 38,864,000 φρ. ἀξίας.

Ἰστέον δὲ ὅτι δὲν συμπεριελήφθησαν τὰ ἐκ Σουδὰν διὰ Σουάκιμ καὶ Μανσούρας κομισθέντα ἐμπορεύματα, ἀλλὰ τὰ διὰ τῶν Καραβανίων ἀφιχθέντα μεθ' ὁδοιπορίαν 4—5 μηνῶν. Ἕκαστος ἐννοεῖ ὁποῖα σπουδαιότερα ἀποτελέσματα καὶ οἵα μεγαλητέρα ἀνάπτυξις τοῦ ἐμπορίου ἤθελεν ἐπέλθει ἐὰν ὁ σιδηρόδρομος τοῦ Σουδὰν ἐξετείνετο βαθμηδὸν καὶ ὀλίγον μέχρι τῶν μεγάλων λιμνῶν.

(Ἀστ. Ἀνατολῆς.)

ΕΠΗ ΧΡΥΣΑ

Παρηγορεῖ μὲ τὸν λογισμὸν ὅτι ὅλη ὅλων ἡμῶν, ἀπὸ πρώτης γενέσεως μέχρι τελευτῆς ἡ ζωὴ ἄλλο δὲν ἦναι, πλὴν ποτήριον συγκερασμένον ἀπὸ λυπηρὰ καὶ χαρμόσυνα, καὶ ἡ σύγκρασις αὕτη εἶναι ἔργον τῆς προνοίας, διὰ νὰ μὴν ἀηδιάζωμεν ἀπὸ τὸ μέλι τῶν χαρμοσύνων μηδὲ νὰ ἀγαναχτῶμεν πάλιν ἀπὸ τὴν πικρίαν τῶν λυπηρῶν, ἀλλὰ νὰ κρατώμεθα πάντοτε εἰς τὸ μέσον, τὸ ὁποῖον διακρίνει τοὺς ἀληθῶς ἄνδρας ἀπὸ τοὺς κοινοὺς ἀνθρώπους. (Κοραῆς.)

—Ἐξ τινὰ μαλακύνουσι τὰς σκληρότητας τῆς ζωῆς ταύτης· καλὴ δίαιτα, ἀληθὴς φίλος, πιστὴ σύζυγος, ὑπήκοον τέκνον, φρόνιμος γλῶσσα καὶ ἔμφρων κεφαλή.

—Ἡ μεγάλη ἀγάπη ἔχει γνωρίσματα χαρακτηριστικὰ σημεῖά τινα ἀμετάβλητα συνοδεύοντα αὐτὴν πάντοτε. Γνωστοποιεῖ δὲ τὴν παρουσίαν της εἰς τὴν καρδίαν διὰ τοιούτων ὑπηρεσιῶν, τοιούτων ἐπιθυμιῶν καὶ τοιούτων θυσιῶν, ὥστε καὶ ὁ μᾶλλον ἐπιπόλαιος δύναται νὰ τὴν παρατηρήσῃ.

—Ὅστις περιγελᾷ τὸν πτωχόν, νειδίζει τὸν Ποιητὴν αὐτοῦ· ὅστις χαίρει εἰς συμφορὰς, δὲν θέλει μείνει ἀτιμώρητος.

ΤΑ ΒΑΘΗ ΤΩΝ ΘΑΛΑΣΣΩΝ

Ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν οἱ ἡμέτεροι σοφοί, λέγει ἡ «Πατρὶς» τῶν Παρισίων, ἐξ ἧς ἐρανιζόμεθα τὸ ἄρθρον τοῦτο, ἀνερευνῶσι τὰ βάθη τῶν θαλασσῶν, ἰδίως δὲ οἱ κκ. Φίσερ καὶ Δελὲς ἐνησχολήθησαν περὶ τὴν ἐξέτασιν τῶν κατὰ τὴν Μεσόγειον καὶ τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν ἐνδιαιτωμένων ζώων καὶ φυτῶν, ὑποβαλόντες σπουδαίας ἐκθέσεις εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν. Ἀλλὰ δυστυχῶς οἱ σοφοὶ οὗτοι δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἐπιδιώξωσι τὸ ἔργον των ὅσον ἦτο δυνατόν, διότι δὲν κατώρθωσαν, καὶ τοῦτο δι' ἔλλειψιν τῆς προσηκούσης συνδρομῆς, νὰ ἐρευνήσωσι τὰς βαθυτέρας ζώνας τῆς θαλάσσης. Οἱ σοφοὶ ὅμως τῶν ἄλλων ἐθνῶν καὶ ἰδίως οἱ Ἄγγλοι καὶ οἱ Δανοί, ὑπῆρξαν εὐτυχέστεροι τῶν ἡμετέρων. Οὕτω κατ' ἐπιταγὴν τοῦ ἀγγλικοῦ ναυαρχείου δύο σοφοὶ Ἄγγλοι οἱ κκ. Κάρπεντερ καὶ Θόμσων ἐπιβαίνοντες τοῦ ἀτμοπλοίου Σάϊνιγγ ἐπεσκέφθησαν κατὰ τὸν Αὔγουστον τοῦ 1868 τὰς νήσους Φέροαρ, τὸ ἀποτέλεσμα δὲ τῶν ἐρευνῶν αὐτῶν ὑπῆρξε τοσοῦτον εὐχάριστον, ὥστε τὸ ἑπόμενον ἔτος τὸ ναυαρχεῖον ἀπέστειλεν αὖθις σοφοὺς πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπόν, γνωστὸν δὲ ὅτι τὸ πλοῖον Κάλλεγγερ ὑπὸ τὴν ἐπιστημονικὴν διεύθυσιν τοῦ κ. Θόμσων, ἐξακολουθεῖ τὸν ἀπὸ δύο ἐτῶν ἀρξάμενον πλοῦν, διαπλέον τὸν Ἀτλαντικὸν καὶ Εἰρηνικὸν καὶ συλλέγον πολυτίμους ἐπιστημονικὰς εἰδήσεις. Ὁ κ. Θόμσων συνέλεξε καὶ ἐδημοσίευσε τὰς ἀπὸ τῶν ἐτῶν 1869—1870 γενομένας ἐρεύνας καὶ ἀνακαλύψεις, ἐξ ὧν διεχύθη νέον φῶς περὶ τῶν ὅρων τῆς ζωϊκῆς ὑπάρξεως κατὰ τὰ μεγάλα βάθη, περὶ τῆς θερμοκρασίας τῶν ἀνωτέρων καὶ κατωτέρων θαλασσίων στρωμάτων, περὶ τῆς γεωγραφικῆς διανεμήσεως τῶν ζώων κτλ. Ἐκ βάθους 1,000, 1,200, 1,500 ὀργυιῶν ἀνεσύρθησαν ζῶα διαλάμποντα διὰ ποικίλων χρωμάτων, ἐντεῦθεν δὲ κατεδείχθη ὅτι ὑπάρχει ζωὴ καὶ εἰς τὰ μέγιστα βάθη, καὶ ὅτι δυνατὸν νὰ παραχθῶσι χρωματισμοὶ καὶ ἄνευ τῆς συμπράξεως τοῦ ἡλιακοῦ φωτός· τοῦτο δ' ἐξηγεῖται εὐκόλως, ὁπόταν λάβῃ τις πρὸ ὀφθαλμῶν ὅτι τὰ ζῶα ταῦτα τὰ διαιτώμενα εἰς βάθος, μέχρι τοῦ ὁποίου δὲν εἰσδύουσιν αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες, εἰσὶν φωσφόρα καὶ λάμπουσι δι' ἰδίου ὅλως φωτός.

Ὁ αὐτὸς σοφὸς Θόμσων, λέγει ὅτι τὸ πλοῖον ἐφ' οὗ ἐπέβαινε, διέπλευσεν ὑπεράνω ἀληθινοῦ δάσους φυτῶν, γνωστῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα παβοναρίων ἐχόντων μακρὸν ἐρυθρόχρουν στέλεχος καὶ χρῶμα λαμπρὸν, ὅμοιον πρὸς τὴν φλόγα κυανογόνου ἀερίου. Τὰ στελέχη τοῦ θαλασσίου τούτου φυτοῦ φθάνουσιν εἰς μῆκος ἑνὸς περίπου μέτρου, ἀποτελοῦσι δὲ ὡς ἐκ τῆς πληθύος καὶ τῆς πυκνότητος αὐτῶν λαμπρὸν καὶ φωτεινὸν δάσος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου διαιτῶνται διάφορα ὀστρακόδερμα ἐρυθρόχροα, ἔχοντα ὀφθαλμοὺς φωσφορικοὺς καὶ διαλάμποντας ὡς ἐστιλβομένος χαλκός. Τὸ βάθος ὅθεν τῶν θαλασσῶν δὲν εἶναι οὔτε σκοτεινὸν οὔτε ἔρημον, ὡς ἠδύνατό τις εὐκόλως νὰ ὑποθέσῃ, ἔχων ὑπ' ὄψιν τὴν ὑπὸ τοῦ βάρους τῆς ἀτμοσφαίρας καὶ τῶν ἀνωτέρων θαλασσίων στρωμάτων παραγομένην πίεσιν. Τὸ ὕδωρ ἕνεκεν τῆς πιέσεως, περιέχει ἱκανὴν ποσότητα ὀξυγόνου πρὸς διατήρησιν τῆν ζωῆς· ὁ ἀὴρ δια-

λυόμενος περιέχει 10, 5 ὀξυγόνου, 52, 6 ἀζώτου καὶ 27, 9 ἀνθρακικοῦ ὀξέως· ἡ ἀναλογία δὲ τοῦ τελευταίου τούτου δύναται νὰ ἦναι μεγαλειτέρα, ἰδίως δὲ εἰς τὸ βάθος, ἕνεκεν τῆς εἰσπνοῆς καὶ ἐκπνοῆς τῶν ζώων. Ἡ κατὰ μέσον ὅρον βαθύτης τοῦ ὠκεανοῦ δὲν ὑπερβαίνει τὰς 2,000 ὀργυιὰς ἤτοι 12, 000 πόδας· εἰς ἐλάχιστα δὲ μέρη τὸ βάθος φθάνει μέχρι 15—20 χιλ. ποδῶν. Ἡ εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης θερμοκρασία ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς θερμοκρασίας τῶν ρευμάτων, ἀλλὰ καὶ ὁσηδήποτε καὶ ἂν ᾖ ἡ ψυχρότης, τὸ ὕδωρ δὲν πήγνυται, τοῦτο δ' ἕνεκεν τῆς πιέσεως καὶ τῶν ἁλάτων. Ὁ ἀνωτέρω ἄγγλος σοφὸς ἀποδεικνύει τέλος ὅτι ἐντὸς τῶν σημερινῶν θαλασσῶν ἐξακολουθεῖ ὁ σχηματισμὸς τῶν κρητικῶν γαιῶν μετὰ τῆς συγχρόνου ὑπάρξεως τοῦ ὀργανισμοῦ, ὅπερ ἐστὶ χαρακτηριστικὸν τῶν τριτογενῶν στρωμάτων.»

(Μέλλον.)

ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΚΑ

Ὁ δρόμος τῆς σελήνης κατὰ τὸν ἤδη ἀρξάμενον μῆνα Ἐλαφηβολιῶνα

Νέα σελήνη 23 Φευρουαρίου.

Ἐξ ὅλων τῶν πλανητῶν ὁ μᾶλλον πλησίον φαινόμενος εἰς τὴν σελήνην κατὰ τὴν νουμηνίαν της εἶναι ὁ Ἑρμῆς, ἀνατέλλων καὶ δύων σχεδὸν ταυτοχρόνως μὲ τὸν ἥλιον. Ἐπειδὴ δὲ καὶ πάντες οἱ ἄλλοι πλανῆται, ἐκτὸς τοῦ Διὸς, εἶναι ἀστέρες αὐγερινοὶ διὰ τοῦτο καθ' ὅλον τοῦτον τὸν μηναῖον δρόμον της ἡ σελήνη μόλις τὴν δωδεκάτην τοῦ μηνὸς θὰ φθάσῃ πλησίον τοῦ Διὸς καὶ τὰς τελευταίας ἡμέρας της πλησίον τῶν πλανητῶν, ἤτοι πλησίον μὲν τοῦ Ἄρεως θὰ εἶναι τὴν 17 μαρτίου ἢ τὴν εἰκοστὴν τρίτην ἡμέραν της, τὴν εἰκοστὴν πρώτην ἰδίου πλησίον τοῦ Κρόνου, τὴν εἰκοστὴν δευτέραν πλησίον τῆς Ἀφροδίτης καὶ τὴν εἰκοστὴν τρίτην πλησίον τοῦ Ἑρμοῦ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΡΟΣΚΑΙΡΩΣ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΕΤΑΒΑΛΛΟΜΕΝΩΝ ΑΣΤΕΡΩΝ

Ἡ αἰφνίδιος ἐμφάνισις, ἡ πρόσκαιρος ὄψις καὶ ἡ ἐπακολουθοῦσα ἀφάνεια ἀστέρων τινῶν ἐν τῷ στερεώματι τοῦ οὐρανοῦ ἤγειραν πολλὰς ἀμφιβολίας καὶ παρεκίνησεν εἰς πολλὴν σκέψιν τοὺς ἀστρονόμους.

Τίς εἶνα', ἢ μᾶλλον τίς δύναται νὰ ἦναι ἡ αἰτία τοῦ φαινομένου τούτου, τοῦ ὁποίου σήμερον ἡ ὕπαρξις ἀπεδείχθη ἤδη; Ἐνταῦθα δὲν ἔχομεν λόγον, δὲν ἔχομεν ἀπόδειξιν τῆς αἰτίας, ἀλλὰ μόνον εἰκασίας καὶ ἴσως μὲ τὰς εἰκασίας ταύτας θὰ μένομεν ἐπὶ αἰῶνας. Ἐν τούτοις ἅμα σήμερον φανῇ αἰφνιδίως νέος τις ἀστὴρ, οἱ ἀστρονόμοι σπεύδουσι ν' ἀναλύσωσι τὸ φῶς του διὰ τοῦ φωτοσκοπίου καὶ ἐλπίζουσιν ὅτι διὰ τούτου θὰ κατορθώσωσι νὰ φθάσωσιν εἰς συμπερασμοὺς σπουδαίους καὶ εἰς διδόμενα νέα, δι' ὧν νὰ ἐννοήσωσι τὴν φύσιν τῶν ἀστέρων τούτων.

Οἱ κυριώτεροι τῶν τοιούτων ἀστέρων, οἵτινες αἰφνιδίως ἐφάνησαν καὶ ἀκολούθως πάλιν ἐγένοντο ἄφαντοι καὶ ἐφ' ὧν ἔχομεν ἀκριβεῖς παρατηρήσεις ἢ ἱστορικὰς εἰδήσεις βεβαίας, εἶναι οἱ ἑξῆς κατὰ τὴν χρονολογικὴν τάξιν τῆς ἐμφανίσεώς των.

1 Ὁ Ἀλβουμαζὰρ ἀναφέρει ἀστέρα τοιοῦτον μέγαν, φανέντα εἰς τὸν ἀστερισμὸν τοῦ σκορπίου τὸν ἔνατον αἰῶνα.

2 Τὸ 945, ἐπὶ τῆς βασιλείας Ὄθωνος τοῦ Α'. ἐφάνη τοιοῦτος ἀστὴρ μεταξὺ τῶν ἀστερισμῶν τοῦ Κηφέως καὶ τῆς Κασσιόπης.

3 Τὸ 1264 ἐφάνη πλησίον τῆς Κασσιόπης νέος ἀστὴρ ὅστις πάλιν ἐξέλειπε.

4 Τὴν 11 νοεμβρίου 1572 ἤρχισε νὰ φαίνηται ἐν τῷ ἀστερισμῷ τῆς Κασσιόπης λαμπρότατος ἀστὴρ τὸν ὁποῖον περιέγραψεν ὁ Τύχων Βράχης. Ἐν ἀρχῇ ἡ λάμψις του ὑπερέβαινε τὴν τοῦ Σειρίου, μετὰ ἕνα μῆνα ἔγεινεν ὡς τὴν τοῦ πλανήτου Διός. Τὸν φεβρουάριον τοῦ 1574 ὁ ἀστὴρ κατήντησε μικρότατος, ἤτοι δεκάτου μεγέθους καὶ τέλος τὸν μάρτιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐγένετο ἀφανὴς, ἀφοῦ πρῶτον ἔλαβε χρῶμα κίτρινον καὶ ἀκολούθως ἐρυθρόν.

5 Τὴν 10 ὀκτωβρίου 1604 νέος ἀστὴρ ἤρχισε νὰ φαίνηται εἰς τὸν ἀστερισμὸν τοῦ Ὀφειούχου. Τοῦτον παρετήρησεν ὁ Κέπλερος καὶ περιέγραψεν αὐτὸν εἰς ἰδιαιτέραν πραγματείαν ἐπιγραφομένην «περὶ νέου ἀστέρος ἐν τῷ ποδὶ τοῦ Ὀφειούχου» καὶ ἐδοθεῖσαν ἐν Πράγᾳ τὸ 1606.

6 Τὸ 1670 ἐφάνη ἄλλος ἀστὴρ τοιοῦτος εἰς τὸν ἀστερισμὸν τοῦ Κύκνου.

7 Τὸν μάϊον τοῦ 1866 παρετηρήθη νεοφανὴς ἀστὴρ εἰς τὸν ἀστερισμὸν τοῦ Στεφάνου.

Ὅλαι δὲ αἱ τοιαῦται ἐμφανίσεις, ὅσαι δηλαδὴ καλῶς μαρτυροῦνται, ἀριθμοῦνται μέ-

χρις ὥρας εἰς εἴκοσι καὶ δύο καὶ αὗται φαινόμεναι ἀπὸ τὸ βόρειον ἡμισφαίριον τῆς γῆς μας.

Πλὴν ἐκτὸς τῶν αἰφνιδίως ἐμφανιζομένων καὶ πάλιν ἀφανῶν γινομένων τοιούτων ἀστέρων οἱ ἀστρονόμοι παρατηροῦσιν ὅτι καὶ μεταξὺ τῶν πάντοτε ὁρατῶν ὑπάρχουσι πολλοί, ὧν ἡ λάμψις καὶ τὸ χρῶμα μεταβάλλεται.

Ὁ Ἵππαρχος, τὸ 120 π. Χ. ἀναφέρει ἀστέρα λαμπρότατον, ὄντα εἰς τὸν ἐμπρόσθιον πόδα τοῦ ἀστερισμοῦ τοῦ Κριοῦ. Σήμερον ἐκ πάντων τῶν ἀστέρων τοῦ μέρους τούτου οὐδεὶς ὑπερβαίνει τὸ τέταρτον μέγεθος.

Ὁ Ἐρατοσθένης, γράφων τὸ 276 π. Χ. λέγει ὅτι τὸ λαμπρότατον ἄστρον τοῦ ἀστερισμοῦ Σκορπίου εἶναι τὸ σημειοῦν τὸ βόρειόν του πλευρόν. Σήμερον ὁ εἰς τὸ νότιον εἶναι λαμπρότερος, ἀλλὰ οὐδεὶς ἔχει τὴν λαμπρότητα τοῦ Ἀντάρου.

Προσέτι τὸ α τῆς Ὕδρας τὸ α τοῦ Δράκοντος, τὸ β τοῦ Ζυγοῦ καὶ τὸ β τῆς Ὑδρας ἦσαν ἄλλοτε ἀστέρες πρώτου μεγέθους ἐνῷ σήμερον εἶναι δευτέρου καὶ τρίτου. Εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Φλαστήδου τὸ α τῆς Μεγάλης Ἄρκτου ἦτο μεταξὺ τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου μεγέθους, σήμερον εἶναι δευτέρου. Ὁ Βάϋερ τὸ 1603 κατέτασσε τὸ β τοῦ Λέοντος μεταξὺ τῶν ἀστέρων τοῦ πρώτου μεγέθους, σήμερον εἶναι τοῦ τρίτου.

Ἄλλοι πάλιν ἀπ' ἐναντίας ηὔξησαν κατὰ τὴν λαμπρότητα καὶ τὸ φαινόμενον μέγεθος. Ὁ τριακοστὸς τέταρτος λ. χ. ἀστὴρ τοῦ Δυγκὸς καὶ ὁ τριακοστὸς ὄγδοος τοῦ Περσέως, οἵτινες ἦσαν ἕκτου μεγέθους, σήμερον εἶναι τετάρτου. Ὁ Φλαμστήδης συγκαταριθμεῖ τὸν τριακοστὸν πρῶτον ἀστέρα τοῦ ἀστερισμοῦ Δράκοντος μὲ τοὺς τοῦ ἑβδόμου μεγέθους, ἐνῷ ὁ Ἕρσχελος ἀπαντᾷ αὐτὸν τετάρτου. Εἰς τοὺς χρόνους τῶν πρώτων Καλιφῶν ὁ παρὰ τὸ ζ τῆς Μεγάλης Ἄρκτου Ἀλκὸρ ὀνομαζόμενος ἀστὴρ ἦτο τόσον δυσθεώρητος, ὥστε ἐκ τούτου ἔλαβε τὸ ὄνομά του, τὸ ὁποῖον σημαίνει δοκιμὴ τῆς ὁράσεως· ἐνῷ σήμερον εἶναι τετάρτου μεγέθους.

Τὸ β τοῦ Ζυγοῦ ἐξακολουθεῖ νὰ γίνηται ἀστὴρ λαμπρότερος. Τὸ η τῆς Νηὸς οὔτε ὁ Πτολεμαῖος εἶδεν (137 μ. Χ.) οὔτε ὁ Βεϋέρος (τὸ 1603)· τὸ 1680 ὁ Χάλλεϋ τὸ κατέγραψεν εἰς τὸν κατάλογον ὡς ἀστέρα τετάρτου μεγέθους, τὸν 18ον αἰῶνα ἦτο δευτέρου μεγέθους καὶ σήμερον εἶναι λαμπρὸν ὅσον καὶ ὁ Ἀρκτοῦρος.

Τὸ 1603 ὁ Βαϋέρος, ἀντικαθιστῶν τὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου, δι' ὧν οἱ ἀρχαῖοι ἀστρονόμοι ὠνόμαζον τοὺς ἀστέρας, κατὰ τὴν τάξιν τοῦ φαινομένου μεγέθους βέβαια, διὰ τὸν ἀριθμητικῶν σημείων, εὗρεν ὅτι οἱ ἀστέρες οἱ ἀποτελοῦντες τὸν ἀστερισμὸν Βοώτην εἶχον τὴν τάξιν 1, 2, 3, 4, 5, σήμερον ἡ τάξις αὕτη μετεβλήθη εἰς 1, 5, 3, 2, 4. Ἐπίσης καὶ οἱ ἀποτελοῦντες τὴν Μεγάλην Ἄρκτον σήμερον εἶναι 1, 2, 3, 5, 6, 7, 4.

Ἐκτὸς τούτων πολλοὶ ἀστέρες πρώην γνωστοὶ σήμερον ἔγιναν ἄφαντοι. Τοιοῦτοι εἶναι ὁ 9ος καὶ ὁ 10ος τοῦ ἀστερισμοῦ Ταύρου. Ὁ πεντηκοστὸς πέμπτος τοῦ Ἡρακλέους· οὗτος εἶχε παρατηρηθῆ ὑπὸ τοῦ Ἕρσχελου τὴν 11. ἀπριλίου 1782 τὴν δὲ 24 μαρτίου 84 δὲν εὑρίσκετο πλέον· ἔκτοτε διατελεῖ ἀφανής. Προσέτι ἀστήρ τις πλησίον τοῦ ε τῆς Μικρᾶς Ἄρκτου, ὁ 11ος τοῦ Λύκου, ἀστὴρ τις τοῦ Ἡνιόχου, ἓξ ἀστέρες τοῦ νοτίου Ἰχθύος καὶ ἄλλοι ἔγιναν ἀφανεῖς.

Τὰ κατὰ τὴν μεταβολὴν τῶν χρωμάτων εἶναι οὐχ ἧττον περίεργα· ἀλλὰ περὶ τούτου γενήσεται λόγος ἀκολούθως.

ΕΛΑΦΗΒΟΛΙΩΝ.

Ὁ Ἐλαφηβολιὼν ἦτο ὁ ἔννατος τῶν Ἀθηναϊκῶν μηνῶν, ἀντιστοιχῶν κατὰ τὸ πλεῖστον μὲ τὸν καθ' ἡμᾶς μάρτιον καὶ μὲ τὸν δωδέκατον Ἰουδαϊκὸν μῆνα. Ὠνομάσθη δὲ οὕτω ἀπὸ τῆς ἑορτῆς τῶν Ἐλαφηβολίων, ἥτις ἤγετο τὴν πρώτην τούτου τοῦ μηνός.

Τὴν δεκάτην αὐτοῦ ἤρχιζον οἱ ναῦται νὰ ταξειδεύωσιν εἰς τὴν θάλασσαν, τὴν ὁποίαν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ χειμῶνος μέχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ἐθεώρουν ἄπλευστον. Τὴν δὲ δωδεκάτην αὐτοῦ ἐτελοῦντο τὰ μεγάλα Διονύσια.

Ἦσαν δὲ τὰ μεγάλα Διονύσια ἐπισημοτάτη ἑορτὴ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων πρὸς τιμὴν τοῦ Βάκχου, τοῦ θεοῦ τοῦ οἴνου, ἀγόμενα· τόσον ἐπίσημος μάλιστα ὥστε ὁ Σουΐδας ἐν λέξει «Διονύσια» λέγει ὅτι αὕτη ἐχρησίμευεν ὡς ἐποχὴ χρονολογική. Οἱ ἱερεῖς τοῦ πολυτιμωμένου θεοῦ Βάκχου εἶχον τὴν

πρωτοκαθεδρίαν εἰς τὰ θέατρα. Κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους, ὅτε τὰ ἤθη τῶν Ἑλλήνων ἦσαν πολὺ ἁπλούστερα ἢ μετέπειτα, ἡ τελετὴ ἐγίνετο διὰ μιᾶς στάμνου οἴνου, ἑνὸς κεκοσμημένου τράγου καὶ κανίστρου σύκων. Καθόσον ὅμως τὰ ἔτη προϋχώρουν καὶ ἡ πολυτέλεια ἐν Ἀθήναις ηὔξανε κατὰ τοσοῦτον καὶ ἡ κατὰ τὴν ἑορτὴν ταύτην τελετὴ ἐγίνετο μεγαλοπρεπεστάτη. Τότε ἤρχισαν καὶ πολλαὶ γυναῖκες νὰ ἐνδύωνται ὡς Σάτυραι, ὡς ὁ Πὰν καὶ ὡς ὁ Σιληνὸς καὶ νὰ φωνάζωσιν:

Εὐοῖ, Σαβοῖ, Εὐοῖ Βάκχε·
ἢ
Ὦ Ἰάκχε, Ἰόβακχε, Ἰὼ Βάκχε·

Εἰς τὴν πόλιν ἐγίνετο μεγάλη λιτανεία. Ἐπὶ κεφαλῆς ταύτης ἤτό τις φέρων ἀγγεῖον πλῆρες ὕδατος· μετὰ τοῦτον ἤρχοντο αἱ ἐνδοξόταται καὶ εὐγενέσταται παρθένοι τῆς πόλεως, ὧν ἡ διαγωγὴ ἐλέγετο καθαρὰ καὶ

ΕΛΑΦΗΒΟΛΙΩΝ

Θ'.	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		ΡΩΜΑΪΚΗ	
1	Νουμηνία Ἐλαφηβόλια	7	Καλενδῶν Μαρτίου	23 Φευρουαρίου
2	δ'. ἰσταμένου	6	»	24 »
3	γ'. »	5	»	25 »
4	β'. »	4	»	26 »
5	ε'. »	3	»	27 »
6	ς'. »	Πρὸ	»	28 »
7	ζ'. »	Καλένδαι	Μαρτίου	1 Μαρτίου
8	η'. »	6	Νόνων	2 »
9	θ'. »	5	»	3 »
10	ι'. »	4	»	4 »
11	α'. μεσοῦντος	3	»	5 »
12	β'. Μίγ. Διονύσια	Πρὸ	»	6 »
13	γ'. »	Νόναι	Μαρτίου	7 »
14	δ'. »	8	Ἰδῶν Μαρτίου	8 »
15	ε'. »	7	»	9 »
16	ς'. »	6	»	10 »
17	ζ'. »	5	»	11 »
18	η'. »	4	»	12 »
19	θ'. »	3	»	13 »
20	Εἰκὰς	Πρὸ	»	14 »
21	ι'. φθείνοντος	Ἴδοι	Μαρτίου	15 »
22	θ'. »	17	Καλενδῶν Ἀπριλ.	16 »
23	η'. »	16	»	17 »
24	ζ'. »	15	»	18 »
25	ς'. »	14	»	19 »
26	ε'. »	13	»	20 »
27	δ'. »	12	»	21 »
28	γ'. »	11	»	22 »
29	β'. »	10	»	23 »
30	Ἕνη καὶ Ν. Χελιδόνια	9	»	24 »

αἴτινες κατὰ τὴν λιτανείαν ταύτην ἐλέγοντο κανηφόροι, διότι ὅλαι ἐκράτουν κανίστρια πλήρη σισσάμου, ἄλατος καὶ ἄλλων τοιούτων συμβόλων τοῦ Βάκχου. Μετὰ τὰς παρθένους ἤρχετο ἡ μεγάλη ἱέρεια τοῦ Βάκχου, λεγομένη Λικνοφόρος, διότι ἔφερεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς της λίκνον, ἐν ᾧ ἐμπεριείχοντο τὰ μυστήρια τοῦ θεοῦ. Τὴν πομπὴν ἠκολούθουν πλήθη λαοῦ. Μετὰ τὴν λιτανείαν ἡ πομπὴν ταύτην ἐγίνοντο ἀγῶνες διάφοροι καὶ θεάματα. Ἐκ τούτων δὲ τῶν θεαμάτων ἐγεννήθησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα τὰ Θέατρα.

Τὴν τελευταίαν τοῦ μηνὸς τούτου ἤγετο ἡ ἑορτὴ τῶν Χελιδονίων, ἑορτὴ γινομένη ἐξαιρέτως ἐν Ρόδῳ πρὸς τιμὴν τῆς Χελιδόνος. Κατὰ τὸν Δειπνοσοφιστὴν τότε ἔψαλλον τὸ ᾆσμα

Ἦλθ' ἦλθε χελιδών, καλὰς
Ὥρας ἄγουσα καὶ καλοὺς ἐνιαυτούς κτλ.

ΟΙ ΕΞΟΡΙΣΤΟΙ ΤΗΣ ΑΛΟΠΟΛΕΩΣ

ΚΕΦΑΛ. ΙΑ.

ΔΙΑΒΗΜΑΤΑ

Δέκα μῆνας περίπου μετὰ τὰς σκηνὰς τὰς προμνημονευθείσας, ἤτοι περὶ τὰ τέλη φθινοπώρου τοῦ ἔτους 1730, κρότος ἠκούσθη εἰς τὴν θύραν τοῦ Πέτρου.

— Εἰσέλθετε! ἐφώνησεν ὁ Πέτρος χωρὶς ν' ἀποσπάσῃ τὰ βλέμματά του ἐκ τοῦ βιβλίου, μεθ' οὗ διήρχετο τὸν καιρὸν, καὶ τὸ ὁποῖον περιεῖχεν ὡραιότατά τινα ξυλογραφήματα τῶν ἑπτὰ θαυμάτων τοῦ κόσμου.

Ὁ Ἰωάννης, κρατῶν τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς του εἰς τὴν χεῖρα, εἰσῆλθεν, ἔχων ὕφος δεικνύων δειλίαν συνάμα καὶ χαράν.

— Τί μᾶς φέρεις; Ἰωάννη, ἠρώτησεν ὁ Πέτρος, ἐμβλέψας εἰς αὐτόν.

— Τὰ σεβάσματα τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς Μανλίκκου, ὡς ἐπίσης καὶ τὰ τῆς.... (συζύγου μου, ἤθελε νὰ εἴπῃ, ἀλλὰ δὲν ἐπρόφερε τὰς τελευταίας ταύτας λέξεις, καθότι δὲν εἶχε στεφανωθῇ σύζυγον. Μετὰ στιγμῶν τινων διακοπὴν) δὲ τῆς Βαρβάρας μου, προσέθηκεν, ὡς καὶ..... (καὶ πάλιν διεκόπη) ὡς καὶ ἑνὸς ἄλλου πατρός.

— Τίνος πατρός; ἠρώτησεν ὁ Πέτρος.

— Ἐμοῦ, ἀπεκρίθη ὁ Ἰωάννης μὲ ὀφθαλμοὺς σπινθηροβολοῦντας ἐκ χαρᾶς, ἐνῶ περιέστρεφε τὸν πῖλον του εἰς τὰς χεῖρας του, ὡς τροχὸν κεραμέως.

— Χᾶ, χᾶ! ἀγόρι εἶναι ἡ κοράσι; ἠρώτησεν ὁ Πέτρος μὲ φανερὰν εὐαρέσκειαν.

— Ἀγόρι, ἀπεκρίθη ὁ Ἰωάννης μειδιῶν.

— Εἶναι τὸ μικρὸν καλό; Πῶς θὰ τὸ ὀνομάσῃς;

— Πέτρον... μὲ τὸνομά σου· ἀπήντησεν ὁ Ἰωάννης.

— Φοῦ! μὴ τὸ ὀνομάσῃς Πέτρον, θὰ εἶναι ἴσως καταισχύνη τοῦ παιδὸς νὰ μοὶ ὁμοιάσῃ. Διατί τῷ δίδεις τὸ ὄνομα μου; Δὲν ἐνθυμεῖσαι ὅτι ἐγὼ εἶμαι χωλὸς, ἀλήθωρος καὶ κοκκινότριχος;

— Βεβαίως ὄχι, διεμαρτυρήθη ὁ Ἰωάννης. Ἐνεθυμήθημεν μόνον τὸν ἀγαθὸν Πέτρον εἰς τὸν ὁποῖον ὠφείλομεν πολλὰς χάριτας.

— Ἄ! μὴ ἀναφέρῃς ταῦτα. Εὕρετε ἀναδόχους;

— Μάλιστα, ἐξελέξαμεν δύο, καὶ σὲ τρίτον.

— Καλὰ, εἶπεν ὁ Πέτρος, πλὴν τίνες εἶναι οἱ δύο ἄλλοι;

— Ὁ Μάνλικκος καὶ ἡ σύζυγός του.

— Τόσον τὸ καλλίτερον· ὅλοι ἐκ τῆς οἰκογενείας· ἀλλὰ φοβοῦμαι ὅτι ὁ ἱερεὺς ὅστις ἠρνήθη νὰ σὲ στεφανώσῃ θὰ ἀρνηθῇ νὰ βαπτίσῃ καὶ τὸ παιδίον σου.

— Τοῦτο ἔγεινεν, εἶπεν ὁ Ἰωάννης. Πολὺ τὸν παρεκάλεσα ἐπειδὴ τὸ ἤθελεν ἡ Βαρβάρα, ἀλλ' αὐτὸς ἠρνήθη.

— Λοιπὸν τί σκοπεύεις νὰ κάμῃς; ἠρώτησεν ὁ Πέτρος.

— Θὰ τὸ βαπτίσωμεν ἡμεῖς εἰς τὴν οἰκίαν, εἶπεν ὁ Ἰωάννης κατηφής. Ἔχω εἰς τὴν οἰκίαν μικρόν τι βιβλίον τοῦ Καθηγητοῦ Μαρτίνου «Μικρὰ Κατήχησις,» ὀνομαζόμενον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὑπάρχει ὁδηγία πῶς νὰ βαπτίζωνται τὰ παιδία. Λοιπὸν θὰ τὸ βαπτίσω ὁ ἴδιος. Τοῦτο ἔπραξε καὶ ὁ σιδηρουργὸς τῆς Ὑτάνης, ὁ δὲ ἱερεὺς, ὅστις κατεδίκασε τὸ παιδίον μου νὰ μένῃ ἀβάπτιστον ἂς δώσῃ περὶ τούτου λόγον. Ὅ,τι μοὶ λείπει διὰ νὰ ἐκτελέσω τὴν τελετὴν ταύτην ἀναπληροῖ ἡ πατρική μου ἀγάπη.

— Ἰωάννη, εἶπεν ὁ Πέτρος βαθέως συγκινηθείς, εἶσαι καλὸς νέος καὶ νοήμων ὡς νὰ περιήρχεσο τὸν κόσμον. Ἐὰν ὁ βδελυκτὸς παπᾶ Γρίσελμος ἐβάπτιζε τὸ παιδί σου ἀμφιβάλλω ἂν θὰ ἐγινόμην ἀνάδοχος, τόσον μισῶ τὸν φιλάργυρον, ἀλλ' ἀφοῦ θὰ γίνῃ ὡς λέγεις εἶμ' ἕτοιμος πάντοτε. Πότε ἀπεφάσισας νὰ γίνῃ ἡ βάπτισις;

— Τὴν μετὰ τὴν ἐρχομένην κυριακὴν, εἶπεν ὁ Ἰωάννης καὶ ἀποχαιρετήσας τὸν Πέτρον ἔσπευσεν εἰς τὴν Βαρβάραν καὶ τὸ τέκνον των.

Ἐν τούτοις ὁ Μάνλικκος ταχέως διετάραξε τὴν ἡσυχίαν τῆς οἰκογενείας, εἰδοποιῶ-

σας αὐτὴν ὅτι αὐτός τε καὶ ἄλλοι εἴκοσι δύο ἐκ τῶν συμπολιτῶν του ἀπεφάσισαν νὰ παρουσιασθῶσιν ἐνώπιον τοῦ αὐτοκράτορος ἐν Βιέννῃ, νὰ θέσωσιν ἐνώπιον αὐτοῦ τὰ παράπονα τοῦ καταπιεζομένου λαοῦ τῆς Ἀλοπόλεως καὶ νὰ ἱκετεύσωσιν αὐτὸν νὰ παρέμβῃ ὑπὲρ τῶν καταπιεζομένων. Πᾶν ὅ,τι ἐζήτουν περιεστρέφετο εἰς τὴν ἐλευθέραν ἐξάσκησιν τῆς θρησκείας, τὴν ὁποίαν ἡ συνείδησις αὐτῶν παρεδέχετο, καὶ τὸ ὁποῖον ἡ ἐν Βεστφαλίᾳ εἰρήνη εἶχεν ἐξασφαλίσει πρὸς πάντα κάτοικον τῆς Γερμανίας, ἢ, ἂν δὲν ἐπετύγχανον τοῦτο νὰ ζητήσωσι τὴν ἄδειαν διὰ νὰ μεταναστεύσωσιν εἰς ἄλλην γῆν.

— Μὴ ζητήσῃς νὰ μὲ ἀποτρέψῃς ἀπὸ τοῦτο, εἶπεν εἰς τὴν δακρύουσαν Αἰκατερίνην, τοῦτο εἶναι ἱερὸν καὶ εὐγενὲς χρέος τὸ ὁποῖον μοὶ ἀνέθηκαν χίλιαι ἑξακόσιαι καὶ πεντήκοντα ψυχαὶ ἐκ τούτου τοῦ διαμερίσματος μόνον, αἵτινες ζητοῦσι βοήθειαν. Ὁ Μωϋσῆς διὰ παρομοίαν ὑπόθεσιν δὲν ἀφῆκε τὴν εἰρηνικήν του οἰκίαν; Φοβεῖσθε μήπως διακινδυνεύσω, φυλακισθῶ ἢ καὶ ἀποθάνω· ἀλλὰ μήπως ὁ θάνατος δὲν θὰ μ' εὕρῃ καὶ εἰς τὴν κλίνην μου—εἰς τοὺς κόλπους τῆς οἰκογενείας μου; Δὲν ἐβασανίσθην ἤδη ἀδίκως; Τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ γενηθήτω. Ἐκτὸς τούτου δὲν σὲ ἀφίνω καὶ ἔρημον. Δὲν ὑπάρχουσιν ὀκτὼ βραχίονες, μικροὶ καὶ μεγάλοι διὰ νὰ ἐργάζωνται δι' ἐσέ; Δὲν εἶναι οὗτοι, Βαρβάρα, Ἰωσὴφ, Ἰωάννης καὶ Φραγκίσκε; Δὲν ἐργάζεσθε ἀντ' ἐμοῦ διὰ τὴν μητέρα σας; Παῦσε κλαίουσα καὶ μειδίασε ὡς ἐγὼ, καίτοι πάσχω τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξ αἰτίας τοῦ καπνοῦ.

Καὶ τῷ ὄντι, καίτοι ἐζήτει νὰ μειδιᾷ ἔπραττεν ὅμως τοῦτο μετὰ δακρύων, τὰ ὁποῖα πρυσεπάθει νὰ κρύψῃ. Τέλος, ὅταν ἡ καταλληλος στιγμὴ ἔφθασεν ἀνεχώρησεν ὁ Μάνλικκος χωρὶς νὰ συνοδεύηται ὑπὸ κανενὸς καὶ χωρὶς νὰ λάβῃ τι μεθ' ἑαυτοῦ ἕνεκα τῶν πολυπληθῶν κατασκόπων, οἵτινες ἦσαν πλησίον ἐκεῖ. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ οἱ σύντροφοί του, εἴκοσι δύο τὸν ἀριθμὸν, κρυφίως διέβησαν τὰ σύνορα, πιστεύοντες ὅτι θὰ ἦναι ἐκτὸς κινδύνου ἅμα ὡς πατήσωσιν αὐστριακὸν ἔδαφος.

ΚΕΦΑΛ. ΙΒ'.

Η ΣΥΝΑΘΡΟΙΣΙΣ

Ἡ σελήνη, διατρέχουσα τὸ τελευταῖον τέταρτον τῆς μηνιαίας περιοδείας της, βαθμηδὸν ἀνέβαινεν ὀπισθεν τῶν ὀρέων· οἱ ἀστέρες ἔλαμπον ζωηροὶ εἰς τὸν βαθέως κεχρωματισμένον οὐράνιον θόλον· σκότος καὶ ἡσυχία ἐβασίλευον εἰς τὰς κοιλάδας, ὅπου τὰ οἰκήματα καὶ οἱ κάτοικοι αὐτῶν διετέλουν εἰς εἰρηνικὴν ἀνάπαυσιν. Κάπου κάπου ἐρημικός τις γρύλλος ἐτόνιζε τὸ μελῳδικόν του ᾄσμα, ὡραῖαι αἱ ἔλαφοι μετὰ δειλίας ἐκινοῦντο εἰς τὰ δάση, πρὶν ἢ προβῶσιν ἕως εἰς τοὺς κυματίζοντας ἀγρούς. Ἡ ἥσυχος ὅμως ἐξοχὴ ἐκείνη δὲν ἦτο ὅλως διόλου ἐρήμη ἐξύπνων ἀνθρώπων, ὡς ἐκ πρώτης ὄψεως ἐφαίνετο. Ἀριθμός τις ἀνθρώπων, ἀποτελούντων μακρὰν σκοτεινὴν σειρὰν, ἐβάδιζον ἀνυπόδητοι κατὰ μῆκος τῆς στενῆς ἀτραποῦ, τῆς παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ ὁρμητικοῦ χειμάρρου, ὅστις ῥέει μεταξὺ τῶν κοιλάδων καὶ τῶν ὀρέων. Μετὰ προσοχῆς ἐζήτουν νὰ πατῶσιν ἐπὶ τῆς μαλακῆς χλόης ἵνα, μὴ καὶ ὁ ἐλάχιστος κρότος ἐξυπνίσῃ τοὺς κατοίκους τῶν οἰκιῶν. Ἐκ τῶν διαφόρων μερῶν νέοι προσερχόμενοι, ηὔξανον τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες πάντες ἐφαίνοντο ὡς ἔχοντες ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν σκοπόν. Ἴσως κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον συνηθροίσθησαν ἄλλοτε οἱ Ἑλβετοὶ, ὅτε ἀπεφάσισαν νὰ θραύσωσι τὸν ζυγὸν τοῦ Κεσλέρου. Πράξις παρομοία συνήνωνε καὶ τοὺς ἁπλοϊκοὺς κατοίκους τῆς περιφερείας Ἀλοπόλεως, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι τὸ ἔργον των ἦτο πολὺ δυσκολώτερον, καθότι ὁ ζυγὸς τὸν ὁποῖον ἐζήτουν νὰ θραύσωσιν ἦτο πνευματικός.

— Ἴσως ὁ ἅγιος πατὴρ καταγίνεται εἰς τὴν μελέτην, ἐψιθύρισεν εἷς ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων ἀποτεινόμενος εἰς τὸν πλησίον αὐτοῦ καὶ δεικνύων παράθυρόν τι ἐξ οὗ ἐξήρχετο ἀμυδρὸν φῶς· τὸ παράθυρον ἀνῆκεν εἰς μέγα τι κτήριον, τὸ ὁποῖον διὰ νὰ παρακάμψωσιν ἐδιπλασίασαν τὴν προσοχήν των.

— Σούς! εἶπεν ὁ ἄλλος, θέτων τὸν δάκτυλον εἰς τὰ χείλη του εἰς σημεῖον σιωπῆς.

Οὕτω προεχώρουν, ἀδιαλείπτως πολυπληθέστεροι καθιστάμενοι, ἕως οὗ ἔφθασαν ἐνώπιον μεμονωμένης τινὸς οἰκίας, ἐκτισμένης

εἰς τὴν ὑπόρειαν ὄρους καὶ κατὰ τὸ φαινόμενον ἐρήμου. Εἰς ταύτην τὴν οἰκίαν, ἀνοίξαντες τὴν θύραν, εἰσῆλθον. Εἰσελθόντες εὗρον αἴθουσαν εὐρυχωροτάτην, καλῶς πεφωτισμένην πλὴν καὶ καλῶς προπεφυλαγμένην ἵνα μὴ τὸ φῶς αὐτῆς φαίνηται ἔξωθεν. Ἡ αἴθουσα αὕτη, πληρωθεῖσα ἀνθρώπων, ὡμοίαζε μὲ κυψέλην μελισσῶν, πλὴν οἱ ἐν αὐτῇ μελανοενδεδυμένοι μόνον ψιθυρίζοντες ἐτόλμων νὰ συνομιλῶσι.

Τέλος, πλαγείας τινὸς θύρας ἀνοιχθείσης, εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν γέρων τις καθ' ὑπερβολὴν σεβάσμιος ἔχων ὑπὸ τὴν μασχάλην βιβλίον. Ἐπὶ τοῦ προσώπου του ἐφαίνετο μεγάλη γαλήνη καὶ πολὺ ἱλαρότης, ἀποτελέσματα τῆς γλυκείας ἐπιρροῆς, ἣν ἐπὶ τῆς καρδίας του ἐξήσκει ἡ θεία τοῦ εὐαγγελίου ἀλήθεια. Προχωρήσας πρὸς τὸ βάθος τῆς αἰθούσης ὅπου ὑπῆρχε ἕδρα τις ὀλίγον ὑψηλὴ καὶ πλησίον τράπεζα, κατέλαβε τὴν ἕδραν καὶ ἔθεσε τὸ βιβλίον ἐπὶ τῆς τραπέζης. Περιμείνας δὲ ὀλίγον ἕως οὗ ἐπικρατήσει τελεία σιγή, ἤρχισε μὲ χαμηλὴν πλὴν εὐκρινῆ φωνὴν νὰ λέγῃ:

— Εἴθε ὁ Θεὸς ὁ Πατήρ, ὁ Θεὸς ὁ Υἱός, ὁ Θεὸς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον νὰ βασιλεύῃ ἐπὶ τῶν καρδιῶν μας καὶ ἐπὶ τῶν διανοιῶν μας! ἀμήν.

— Ἀμήν! ἀπήντησαν πάντες οἱ παρευρισκόμενοι.

—«Ὅπου δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι ἐν τῷ ὀνόματί μου κἀγὼ μετ' αὐτῶν.» εἶπεν ὁ Σωτήρ μας. Λοιπόν, ἂς θαρρῶμεν διότι θὰ ἦναι μεταξύ μας, ἀφοῦ συνήλθομεν νὰ εὐλογήσωμεν καὶ νὰ δοξάσωμεν τὸ ὑπερουράνιον ὄνομά του. Ναί! ἂς εὐλογήσωμεν ἐκεῖνον ὅστις ἐφανέρωσεν εἰς βρέφη καὶ θηλάζοντα ὅσα εἶναι κεκρυμμένα ἀπὸ σοφοὺς καὶ πολυμαθεῖς τῆς γῆς. Βεβαίως τὸ πνεῦμά του μένει ἐφ' ἡμῶν, οἵτινες οὐδὲν ἄλλο εἴμεθα ἢ ποίμνιον ἄνευ ποιμένος—ἄνευ ὁρατοῦ ποιμένος λέγω—καθότι ἐκεῖνος εἶναι ὁ Καλὸς Ποιμήν, ὅστις ἔθεσε τὴν ψυχήν του ὑπὲρ ἡμῶν τῶν ἀθλίων. Μέγα καὶ θαυμάσιον ἔργον ἔπραξεν εἰς ἡμᾶς, τὸν δυστυχῆ καὶ ἀμαθῆ λαόν, ἀξιώσας ἡμᾶς νὰ γνωρίζωμεν καὶ ν' ἀγαπῶμεν τὸν ἅγιόν του λόγον, τὸν ὁποῖον κανεὶς δὲν μᾶς ἐδίδαξε, τὸν ὁποῖον μόλις τολμῶμεν νὰ ἀναγινώσκωμεν. Μόνον κρυφίως, εἷς ἐξ ἡμῶν, κάποτε κάποτε, ἠδύνατο νὰ τὸν συμβουλεύηται διὰ νὰ παρηγορῆται καὶ νὰ ἐνισχύηται. Ἐξωτερικῶς ὑπεκύπτομεν εἰς τὰς τελετὰς τὰς ὁποίας οἱ ὑπηρέται τοῦ Πάπα μᾶς ἐπέβαλλον. Τὰ χείλη μας ἐπρόφερον λέξεις οἵτινες ἦσαν ξέναι καὶ ἀσυμβίβαστοι μὲ τὰς καρδίας μας. Οὕτως ἐγίνετο. Αἱ γνώσεις μας ἦσαν ἀκόμη ὀλίγαι· ἡ πίστις μας ἦτο μεμιγμένη μετὰ φόβου πρὸς ἀνθρώπους· καὶ μέριμνα περὶ ὑλικῶν πραγμάτων κατεῖχεν εἰσέτι μέγα μέρος τῶν στοχασμῶν μας. Πλὴν ὁ θεῖος λόγος ἀληθῶς ὁμοιάζει μὲ τὸν σπόρον τοῦ συνάπεως, ὅστις κατὰ μικρὸν γίνεται μέγα δένδρον, ὑπὸ τὸ ὁποῖον χιλιάδες ἐξ ἡμῶν μετ' ἀγαλλιάσεως συναθροίζονται. Μάταιαι ἀπεδείχθησαν αἱ προσπάθειαι τῶν ἐχθρῶν μας, ζητησάντων νὰ ἐμποδίσωσι τὴν αὔξησιν τοῦ καλοῦ σπόρου. Ξένοι ἱερεῖς ἐστάλησαν εἰς τὰς κοιλάδας μας διὰ νὰ μᾶς ἐπαναφέρωσιν ὑπὸ τὸ παπαδικὸν σκότος· ἀραὶ καὶ ἀναθέματα ἐξετοξεύθησαν καθ' ἡμῶν ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος ἐκείνου ὅστις ἦτο ἄλλοτε, καὶ πάντοτε ἔπρεπε νὰ ἦναι ἡ σάλπιγξ τῆς ἀληθείας. Κατεδικάσθημεν εἰς ἀτιμωσιν, κατεδικάσθημεν εἰς πρόστιμα βαρέα διὰ νὰ παχύνωνται οἱ δήμιοί μας. Οἱ Ἰησουῖται ὥρμησαν εἰς τὰ χωρία μας, παρέβιασαν τὰ ἄσυλα τῶν οἰκογενειῶν μας, ἠρεύνησαν καὶ ἐρευνῶσι ζητοῦντες τὸ βιβλίον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ὁ Σωτήρ μας ηὐδόκησε νὰ γραφῇ διὰ νὰ μᾶς ἀφήσῃ ἐν αὐτῷ τὴν εἰκόνα του, οὐχὶ μὲ γραμμὰς ἀλλὰ μὲ πνεῦμα γεγραμμένην, τὸ ὁποῖον ἐσφράγισε μὲ τὸ αἷμά του, καὶ ἐτελείωσε διὰ τῆς ὑπακοῆς τῆς ταχείας ἐλεύσεώς του. Τὴν ἁγίαν ταύτην Γραφὴν ἡμεῖς ἐκρύπτομεν εἰς ὀπὰς δένδρων, ὑπὸ τὸ πάτωμα τῆς οἰκίας μας καὶ εἰς ἄλλα κρύφια μέρη διὰ νὰ προφυλάξωμεν αὐτὴν ἀπὸ τὰ καταστρεπτικὰ των βλέμματα. Ἡ ἁγία αὕτη Γραφὴ λέγει. «Ἰδού, ὁ διάβολος θέλει θέσει τινὰς ἐξ ὑμῶν εἰς φυλακὴν ὅπως πειρασθῆτε.» Εἰς ἡμᾶς, ὡς καὶ εἰς τοὺς ἀρχαίους, ἡ γραφὴ αὕτη πληροῦται. Ἀποδείξεις ἔχομεν τὸν Ἰωάννην Λέρχνερον, τὸν Στέφανον, τὸν Ρουπρήχτιον, ὄντα ἑβδομήκοντα τριῶν ἐτῶν ἡλικίας, καὶ τὸν Χειμῶνα, ὅστις, καίτοι ἔπασχεν ἐπικινδύνως, ἐφορτώθη ἁλύσους, ἐσύρθη μίλια μακρὰν τῆς οἰκίας του, ἐρρίφθη εἰς φυλακήν, ἐβασανίσθη καὶ προσέτι ἐζημειώθη δι' ἑκατὸν φιορινίων, δι' οὐδένα ἄλλον λόγον εἰμὴ διότι ἀνεγίνωσκεν ἐξηγημένας τὰς Γραφάς. Ἕνδεκα ἄλλα ἄτομα διὰ παρομοίαν

αἰτίαν ἀφοῦ ἐπὶ τέσσαρας ἑβδομάδας ἐβασανίσθησαν εἰς ὑπογείους φυλακὰς, καὶ ὑπέστησαν πεῖναν καὶ δίψαν, ψύχος καὶ λοιπὰ, ἠναγκάσθησαν νὰ πληρώσωσιν ἑπτακόσια φιορίνια. Αὐτά μας τὰ τέκνα ἐδιδάχθησαν ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς νὰ ἦναι κατάσκοποι καὶ καταγγελεῖς ἐναντίον μας καὶ οὕτως ἀπεξενώθησαν ἀπὸ τοὺς γονεῖς των. Πλὴν διὰ τοῦτο σᾶς λέγω «ἐστὲ πιστοὶ μέχρι θανάτου» διότι οὕτω θὰ λάβητε τῆς αἰωνίου ζωῆς τὸν στέφανον. Ἄνδρες γεννῆτοι ἐκ τῶν ἀδελφῶν σας ἐξέθηκαν ἤδη ἐνώπιον τοῦ πρεσβευτοῦ τῶν ἀναμορφωθέντων Κρατῶν τὰ παράπονά μας εἰς Ρατισβώνην, καὶ ἡ φωνή των ἠκούσθη. Δυνάμεθα νὰ ἤμεθα βέβαιοι περὶ τῆς ἰσχυρᾶς προστασίας των. Εἴκοσι τρεῖς ἀτρόμητοι ἄλλοι πορεύονται πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, φέροντες γράμματα ἱκετήρια ὑπογεγραμμένα ὑπὸ χιλιάδων ἐκ τῶν ἀδελφῶν των· βεβαίως Κάρολος ὁ Ἕκτος, ὁ εὐγενὴς ἡμῶν αὐτοκράτωρ, δὲν θὰ μᾶς ἀφίσῃ ἀβοηθήτους. Δύο ἄλλοι προσέτι ἐπορεύθησαν, ὁ μὲν πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Πρωσσίας, ὁ δὲ πρὸς τὸν τῆς Σουηδίας. Μετ' ἀνυπομονησίας περιμένωμεν τὴν ἐπιστροφήν των καὶ τὴν ἀπάντησιν τὴν ὁποίαν θὰ μᾶς φέρωσιν. Ἐν τούτοις ἂς οἰκοδομῶμεν ἡμᾶς αὐτοὺς ἀναγινώσκοντες τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον τὸ ὁποῖον εἶναι δύναμις Θεοῦ παν.....

— Κρότος ἀκούεται εἰς τὴν θύραν, εἶπόν τινες διακόπτοντες, τὸν ὁμιλοῦντα Ἀντώνιον. Ἀμέσως τὰ κηρία ἐσβέσθησαν καὶ ἐτέθησαν ἐντὸς τῆς θερμάστρας ὁ δὲ κύριος τῆς οἰκίας προχωρήσας εἰς τὸ παράθυρον ἤνοιξε καὶ ἠρώτησε τίς ἦτο ὁ κρούων.

— Ἄνοιξέ μου ..... Εἶμαι ἐγὼ, ὁ Νικολῆς ὁ Ξένος.

Ἀκούσαντες τὴν ἀπάντησιν ταύτην οἱ ἐν τῇ οἰκίᾳ ἀνέπνευσαν ἐλευθέρως· τὰ κηρία πάλιν ἀνήφθησαν καὶ ὅλοι ἠσπάζοντο ἐκ καρδίας τὸν νεωστὶ ἐλθόντα, ὅστις κρατῶν τὴν ἀναπνοήν του ἤρχισε νὰ λέγῃ.

— Ἠκούσατε τί συνέβη εἰς τὸν Γεώργην, τὸν Φρομμέραν;

— Τί τῷ συνέβη; ἠρώτησαν ὅλοι ὁμοφώνως.

— Τὴν χθεσινὴν νύκτα, εἶπε, προσεπάθησε νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸ φρούριον τῆς Βερφένης, καὶ λοιπὸν ἀφοῦ ἔκοψε τὰ σίδηρα τῆς φυλακῆς του ἐκρεμάσθη διὰ μέσου τῆς σινδόνης του, τὴν ὁποίαν ἔστριψεν ὡς σχοινίον, ἀπὸ τὸ παράθυρον καὶ κρεμάμενος ἐκεῖ...

— Λοιπόν;

— Δυστυχῶς τὸ πρᾶγμα ἀνεκαλύφθη καὶ ὁ Γεώργιος ριφθεὶς κάτω ἀπὸ τὸ ὕψος ἐκεῖνο ἐξήρθρωσε τὸν μηρόν του.

— Δυστυχῆ Γεώργι'; ἐφώνησαν ὅλοι.

— Προσέτι, προσέθηκεν ὁ Νικολῆς, ὁ διοικητής μας ἠθέλησε νὰ συλλάβῃ διὰ τῆς βίας τὴν θυγατέρα ἑνὸς χωρικοῦ, καὶ μὴ ἀρκούμενος εἰς τοῦτο ἐζήτησε νὰ ἀφαιρέσῃ τὸ βρέφος της ἀπὸ τὰς ἀγκάλας της, καὶ νὰ καταστήσῃ τὴν νέαν δούλην εἰς τὸ φρούριον. Ἡ νέα εἶναι θυγάτηρ ἑνὸς Μανλίκκου, ὅστις .....

— Ὤχ!

Τοῦ αἰφνιδίου τοῦτο ἐπιφωνήματος ἀπέδειξεν ὅτι καὶ ὁ Ἰωάννης ἦτο ἐν τῷ μέσῳ τῶν συναθροισθέντων.

— Στᾶ! ἐφώνησεν ὁ ἄγγελος τῶν κακῶν τούτων εἰδήσεων, λαβὼν τὸν μανιώδη καταστάντα σύζυγον. Περίμενε μίαν στιγμὴν, τὸ καλλίτερον δὲν ἤκουσες. Ἡ νέα μὴ ὑποφέρουσα νὰ χωρισθῇ ἀπὸ τὸ βρέφος της, ἥρπασε τὸ σίδηρον ἑνὸς ἀρότρου καὶ ἠπείλησε θάνατον κατὰ τοῦ τολμήσοντος νὰ θέσῃ χεῖρα ἐπ' αὐτῆς. «Καὶ τέλος, εἶπε, θὰ φονεύσω ἐμαυτὴν μᾶλλον παρὰ νὰ χωρισθῶ ἀπὸ τὸ τέκνον μου.» Τέλος ὁ διοικητὴς ἐβιάσθη νὰ τὴν ἀφίσῃ ἀνενόχλητον, πρὸς μεγάλην δυσαρέσκειαν τῶν παπάδων, πρὸς λογαριασμὸν τῶν ὁποίων ἀνέλαβεν ὅλην τὴν ὑπόθεσιν.

Ἡ καθησυχαστικὴ ὅμως αὕτη ἐξήγησις δὲν ἤρκεσεν εἰς τὸν Ἰωάννην, ὅστις ἀφίσας τὴν συνάθροισιν ἀμέσως ἀνεχώρησεν. Ἐν τῷ σκότει, ὑφ' οὗ περιεκυκλοῦτο, καὶ τῇ ἀνησυχίᾳ, ἥτις κατεῖχε τὴν καρδίαν του, τρέχων καθ' ὁδὸν προσέκρουσεν ἐπ' ἀνθρώπου, ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ ὁποίου, ὡς ἐκ τῆς αἰφνιδίου προσκρούσεως, ἔπεσε τὸ ὁποῖον ἐκράτει τουφέκιον. Ὁ ἄνθρωπος ἀμέσως συνέλαβε τὸν Ἰωάννην. Πλὴν οὗτος δι' ἰσχυροῦ τινος λακτίσματος ἀνατρέψας τὸν ἐχθρόν του ἐγένετο ἄφαντος εἰς τὸ σκότος τῆς νυκτὸς πρὶν ἢ ὁ ἄλλος δυνηθῇ νὰ εὕρῃ τὸ τουφέκιον καὶ τὸν πυροβολήσῃ.

Τὰ ὄρη μετὰ κρότου ἀντήχησαν τὸν πυροβολισμόν. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἠκούσθησαν καὶ κραυγαὶ ἀνθρώπων, οἵτινες περιεκύκλωσαν τὴν οἰκίαν. Τότε ὁ Ἀντώνιος, μὲ τὴν συνήθη αὐτῷ γαλήνην ἤρχισε νὰ καθησυχάζῃ

τὴν κατατρομασμένην συνάθροισιν. — «Μὴ φοβοῦ μικρὸν ποίμνιον.» ἂς μάθωμεν ἀμέσως τί μᾶς περιμένει καὶ ἂν ἀκόμη πρόκειται νὰ μᾶς θανατώσωσι.

— Ἀνοίξατε! ἐκραύγασέ τις ἔξωθεν διὰ φωνῆς στεντωρίας.

Τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἡ διαταγὴ αὕτη ἐξετελέσθη στόμια πυροβόλων προεβλήθησαν εἰς ἕκαστον παράθυρον, καὶ ἡ φωνὴ ἠκούσθη «Παραδοθῆτε ἢ σᾶς φονεύομεν!»

— Δι' ὅ,τι καὶ ἂν ἐπράξαμεν, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος, δυνάμεθα νὰ δόσωμεν λόγον καὶ εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Θέσατε τὴν μάχαιραν εἰς τὴν θήκην, εἶπε πρός τινας ἐκ γενναιοτέρων συντρόφων του, οἵτινες ἐδείκνυον ἐπιθυμίαν ν' ἀντισταθῶσι.

Μεθ' ὑπακοῆς καὶ ἄνευ μεμψιμοιρίας ὁ Ἀντώνιος καὶ τριάκοντα τρεῖς ἄλλοι, οἱ ἄριστοι τῆς συνελεύσεως, δεθέντες ὡδηγήθησαν εἰς τῆς Βερφένης τὸ φρούριον.

Ο ΑΦΟΒΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Ο ΜΕΓΑΣ

—

Τὸ ἔντιμον ἐπώνυμον «Μέγας», διὰ τοῦ ὁποίου ὁ Βασίλειος τῆς Καισαρίας εἶναι γνωστός, φέρει τὴν ἀναντίρρητην αὐθεντείαν δεκατεσσάρων αἰώνων. Διὰ τοῦ ἐπωνύμου τούτου δὲν ἐννοήθη βέβαια νὰ τοῦ ἀποδοθῇ ὑπεροχὴ ἐπάνω εἰς ἄλλους διακεκριμένους πατριώτας τῆς ἐποχῆς του, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐτιμήθησαν μὲ τὸ ἴδιον ἐπώνυμον, ἀλλ' ἐντοσούτῳ οἱ λόγοι του καὶ τὰ ἔργα του τὸν δείχνουν μεγάλον ὄχι μόνον ἀνάμεσα εἰς τοὺς ἄλλους Βασιλείους τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας, ἀλλὰ καὶ ἀνάμεσα στοὺς ἱεροκήρυκας, συγγραφεῖς, καὶ χριστιανούς.

Ὁ Βασίλειος εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς ὀλίγους ὁποῦ εὐτύχησαν νὰ ἐκτιμηθοῦν πρεπόντως· καὶ χρεωστεῖ τοῦτο κατὰ μέγα μέρος εἰς τὰ ἐγκώμια γραμένα μετὰ τὸν θάνατόν του ἀπὸ τὸν Γρηγόριον τῆς Νύσσης, ἀδελφόν του, καὶ Γρηγόριον τῆς Ναζιάνζης, ἐπιστήθιον φίλον του, Ἐφραὶμ Σύριον, καὶ Ἀμφίλοχον.

Ἡ μεροληψία τῆς φιλίας καὶ ἡ μεγαλοποίησις τῆς ρητορικῆς τέχνης εἶναι χειροπιαστὲς εἰς τὴν μονῳδίαν τοῦ Γρηγορίου διὰ τὸν φίλον του. Ὁ Γρηγόριος ἐπέτυχε εἰς τὸ νὰ κάμῃ μίαν εἰκόνα ἰδανικῆς σχεδὸν ὡραιότητος, τὴν ὁποίαν ἔστεψε μὲ ἀκαδημαϊκοὺς καὶ κληρικοὺς στεφάνους εἰς εἶδος κορωνίδος ἁγίας δόξης. Τὴ μόνη σχεδὸν κηλίδα, τὸν μόνον γνέρος ὁποῦ μᾶς κάμνει νὰ ἰδοῦμαι μέσα τόσο φῶς καὶ λαμπρότητα εἶναι τὸ λάθος ὅπου ὁ Βασίλειος ἔκαμε δίδοντάς του τὴν ἄσημην ἐπισκοπίαν τῆς Σασίμης, ἐνῷ ὑστερότερα ἐδείχθη ἄξιος τῆς πρώτης ἀνατολικῆς ἕδρας.

Ὁ πανηγυριστὴς τοῦτος περνᾷ εἰς ναθεώρησιν τοὺς ἁγίους ὅλους τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἀπὸ τὸν Ἀδὰμ εἰς τὸν Ἰωάννη, διὰ νὰ δείξῃ ὅτι ὁ Βασίλειος ἠμπορεῖ νὰ συγκρισθῇ μὲ καθέναν ἀπὸ αὐτοὺς, καὶ ἑνώνει δ' αὐτὸν τὲς τελειότητες ὅλων, καὶ τὸν κηρύττει τῶν Ἀποστόλων ἰσότιμον· ἔπειτ' ἀπ' ὅλα τοῦτα δὲν θαυμάζομεν ἂν τὸν ἀκοῦμε νὰ λέγῃ. «Καὶ διατὶ ἤθελα εἰπῶ περισσότερα; Ἡ ἐλλειψές του, ἡ ὁποῖες ἀνίκουν εἰς τὸ σῶμα καὶ στὴν ἀνθρώπινη φύση περισσότερο παρὰ στὴν ψυχήν, ἤθελ' εἶναι ἀρετὲς εἰς ἄλλους ἀνθρώπους. Ἂν κανεὶς νομίζῃ νὰ τὸν μιμεῖται, αὐτὸς θέλει εὑρεθεῖ νὰ ἦναι τόσον κατώτερός του, ὅσον ὁ ἴσκιος εἶναι κατώτερος τῆς πραγματικότητος, ὅσον ἡ ἠχὼ εἶν' κατώτερη τῆς φωνῆς.»

Τὰ θετικὰ, ὅσα ἠμποροῦμε νὰ ἐξάξωμεν ἀπὸ τὸν Γρηγόριον καὶ ὅσα ἀπὸ ἄλλες πηγὲς ἀκόμη, μόλον ὁποῦ δὲν εἶναι ἀρκετὰ νὰ τὸν δείξουν ὡς τὸ ἄνθος τῶν ἀνθρωπίνων τελειοτήτων, τοῦ δίδουν ὅμως δικαίωμα νὰ καλῆται καλὸς καὶ μέγας.

Γεννηθεὶς εἰς τὰ 329 μ. Χ., καὶ ἀποθανὼν τὰ 379, ἔζησεν εἰς ἐκείνους τοὺς πενῆντα χρόνους ὁποῦ ἦσαν πόσο γεμάτοι ἀπὸ συμβάντα· δηλαδὴ, ἀπὸ τοὺς ὕστερους χρόνους τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, κατεβαίνοντας ἀπὸ τὸν Κωνστάντιον, Ἰουλιανὸν καὶ Βαλέντιον, ἕως εἰς τὸν πρῶτον χρόνον τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ Θεοδοσίου. Ὁ πατέρας του ὠνομάζετο καὶ αὐτὸς Βασίλειος, καὶ ἡ μητέρα του Ἐμμηλία. Τὰ παιδιά τους ἦσαν, μία κόρη ὀνομαζομένη Μακρίνα, καὶ τέσσαρα ἀρσενικὰ, Βασίλειος, Γρηγόριος, Πέτρος, καὶ Ναυκράτιος, τρεῖς ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἔγιναν ἐπίσκοποι· δηλαδὴ, ὁ Βασίλειος, ἀντικείμενον τῆς παρούσης πραγματείας εἰς τὴν Καισαρίαν, ὁ Γρηγόριος εἰς τὴν Νύσσην, καὶ ὁ Πέτρος εἰς τὴν Σεβαστήν. Εἶναι φανερὸν ὅτι ἡ παράδοσις τῆς οἰκογενείας του καὶ τὸ εἶδος τῆς ἀνατροφῆς του ἐσύμβαλαν πολὺ διὰ νὰ τὸν κάμουν νὰ διαλέξῃ τὸ στάδιον ὁποῦ ἔτρεξε. Ὁ πάπους του καὶ συγγένειά του, κάτοικοι τῆς Νεο-Καισαρίας εἰς τὸν Πόντον, ἔφυγαν τὴν καταδρομὴν τοῦ Μαξιμιανοῦ, καὶ ἔζησαν ἑφτὰ χρόνους εἰς ἕνα σπήλαιον στὰ βουνά. Πολὲς γυναῖκες ἐκείνης τῆς ἐποχῆς διὰ τὴν εὐσέβειαν καὶ νοημοσύνην τους, εἶχαν ἐπιρροὴν ἀπάνου στὰ πνεύματα· τέτοια ἦτον ἡ Μονίκη διὰ τὸν Αὔγουστῖνον, καὶ ἡ Ἀνθούσα διὰ τὸν Χρυσόστομον· ὁ δὲ Βασίλειος χρεοστεῖ πολὺ στὴν ἐπιρροὴν τῆς προμήτορός του Μακρίνης. Τούτη ἐστάθει μάρτυρ τῆς ἀληθείας, ἦτον φημισμένη διὰ τὴν προκοπήν της εἰς τὰς Γραφὰς, καὶ ἔθρεψε ἀκολούθως τὸ πνεῦμα του μὲ τὰ μαθήματα ποῦ εἶχε λάβει ἀπὸ τὸν Γρηγόριον τὸν θαυματουργὸν τῆς Νεο-Καισαρίας, ὅστις εἶχε σταθεῖ πομήν της. Τούτη εἶχε θησαυρίσει εἰς τὴν

καρδίαν της τοὺς λόγους τοῦ ἀποστολικοῦ ἐκείνου ἀνδρὸς, κ' ἐμπόρεσε νὰ διηγηθῇ εἰς τὸν νέον Βασίλειον καὶ στὴν ἀδελφήν του καὶ ἀδελφούς του ὅλα τὰ περὶ τοῦ σπηλαίου, καὶ τὴν φρικώδη κ' αἱματηρὰν καταδρομὴν ὁποῦ ὑπόφεραν καὶ τὰ θαύματα ποῦ ἔκαμε, καὶ τὰ λόγια ποῦ εἶπε ὁ σεβαστὸς ἐκεῖνος Γρηγόριος. Συχνὰ ὁ Βασίλειος ἀναφέρει τὸν προπάτορα καὶ προμήτορά του καὶ ρητῶς λέγει εἰς μίαν ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς Νεο-Καισαρίτας ὅτι ἔμαθε τὸ πιστεύω του, κατὰ τὸν σεβαστόν τους Ἐπίσκοπον (Γρηγόριον), ἀπὸ τὸ στόμα τῆς Μακρίνας καὶ ὅτι ἀπὸ τὴν πίστην ἐκείνην ποτὲ δὲν ἐξέκλινε. Ἡ ζωὴ τῶν δύο ἐκείνων προγόνων του ἐγράφθη ἀπὸ τὸν ἀδελφόν του Γρηγόριον. Πολλὰ ἄλλα περιστατικὰ συντρέχουν νὰ δείξουν ὅτι τὸ μέγα καὶ παλαιὸν ἐκεῖνο πρόσωπο τοῦ Θαυματουργοῦ, ζωγραφισμένο ἀπὸ τὴν θιασώτιδα μαθήτριάν του εἰς τὴν ζωηρὰν φαντασίαν τοῦ παιδίου ἐφυλάχθη ἱερὰ στὴν ἐνθύμησήν του, καὶ τὸν ἔμπνευσε μὲ εὐγενικὰ αἰσθήματα. Ὁ Βασίλειος ἐδιδάχθη τοὺς στοιχειώδεις κλάδους τῆς ἀναθροφῆς ἀπὸ τὸν πατέρα του. Εἰς τὰς ἐπιρροὰς μεταξὺ τῶν ὁποίων ἡ παιδική του ἡλικία ἐπέρασε, βλέπουμε τὴν ὕλην τῶν κοινῶν ἐγκομίων τοῦ Γρηγορίου· ὅτι δηλαδὴ ὡς ἀπὸ τότε τὸ παιδὶ ἔδειχνε τὶ θὰ ἦναι ὁ ἄνθρωπος καὶ ὅτι ἠμποροῦμε νὰ ἀνηχνέψωμεν ἀσφαλῶς τὸ πρῶτο πέτασμα ἐκείνου ὁ ὁποῖος περνόντας ἔπειτα ἀπὸ διάφορα χέρια, ἔγινε τέλειος διδάσκαλος, πιστὸς Ἐπίσκοπος, κορυφαῖος τοῦ Νικαϊκοῦ π ι σ τ ε ύ ω, καὶ ἀπόστολος τοῦ κοινοβιακοῦ βίου.

Διψόντας διὰ προκοπὴν, κ' ἐπιθυμόντας νὰ μάθῃ τὴν τέχνη τοῦ λέγειν, ἐπέρασε ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ πατρός του εἰς τὰ δημόσια σχολεῖα τῆς Καισαρίας, εἰς τὴν Καπαδοκίαν τότε μία ἀπὸ τὲς περιφημότερες ἕδρες τῶν γνώσεων, ὅπου διεκρίθη διὰ τὰ αὐστηρὰ ἤθη του, καὶ ἔλαβε μεγάλην ὑπεροχὴν εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῶν ἀκαδημαϊκῶν σπουδῶν. Διέτριψε μετέπειτα κάποσον καιρὸν εἰς Κωνσταντινούπολην. Ἐκεῖ πάλιν ἦτον τότε ὁ περιφημότερος διδάχτορ τοῦ καιροῦ ἐκείνου Λιβάνιος ὁ Σοφιστὴς ἐθνικὸς καὶ φιλόσοφος τῆς νέας Πλατονικῆς σχολῆς· ὅστις μετέπειτα ἐχρημάτισε τοῦ Χρυσοστόμου διδάσκαλος καὶ ἐδίδασκε τότε τὴν ρητορικὴν ἐπιστήμην. Εἰς τοῦτον ὁ Βασίλειος ἐπαρουσιάσθη ζητόντας ν' ἀποκτήσῃ τὴν ἐντέλειαν ἐκείνην τὴν ὁποίαν ἐκεῖνος μόνος ἐθεωρεῖτο ἱκανὸς νὰ δόσῃ. Μ' ὅλον ὁποῦ τὰ συγγράμματα τοῦ Λιβανίου εἶναι ὠφέλημα διὰ τὸ φῶς ὁποῦ ρίπτουν κάποτε εἰς τὴν ἐποχήν του, δείχνουν ὅμως νὰ ἦτον αὐτὸς ἕνας ἄνθρωπος μὲ πάρα μεγάλην ἰδέαν τοῦ ἑαυτοῦ του. Ἀλλ' ὁ Βασίλειος εἶχε τόσον ὑψηλὴν ἰδέαν διὰ τὴν ἱκανότητά του εἰς τὸ ἔργον του, ποῦ ὑστερότερα τοῦ ἔστελνε μαθητάς.

Ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐπῆγεν ἀκολούθως εἰς τὰς Ἀθήνας ζητῶντας πλοῦτον ἰδεῶν εἰς τὴν λαμπρὴν ἐκείνην πρωτεύουσαν, ἡ ὁποία εἶχε πρὸ πολλοῦ χάσει τὴν πολιτικήν της ὀντότητα, ἀλλ' εἶχε διατηρήσει τὴν πνευματικήν της ὑπεροχὴν εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἦτον τὸ πρώτιστον κέντρον τῆς ἑλληνικῆς μαθήσεως καὶ θρησκείας. Ἐδὼ ἡ θρησκεία τῶν ἐθνικῶν ἐψυχομαχοῦσεν ἀκόμη ἀνάμεσα στοὺς παλαιούς της ἀκόλουθους· ἡ φιλοσοφία ἔπλαθε τὰ ὀνείρατά της εἰς μέρη τιμημένα ἀπὸ ἀθάνατα ὀνόματα· καὶ ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν ὀνείρων ἐκείνων ἡ δεισιδαιμονίες κάθε εἴδους ἐθρέφοντο. Ἡ Ἀθῆνες τότες ἦσαν γεμάτες ἀπὸ ἐθνικοὺς ἱερεῖς, ρητορικοὺς καὶ ἱεροφάντας. Ἡ μαγεία καὶ νεκρομαντία, μ' ὅλον ποῦ ἐμποδισμένες, ἐξασκοῦντο ὅμως· καὶ ἡ θεσυργία, ἡ συγγένισα τῆς μαγείας εἶχεν ὁπαδοὺς ὄχι λίγους.[1] Ἐδὼ ὁ Βασίλειος ἐγνώρισε τὸν Ἰουλιανὸν, ὅστις μετέπειτα ἔγινε Αὐτοκράτωρ, καὶ ἐπροσκάλεσε τὸν Βασίλειον εἰς τὴν αὐλήν του· πρόσκλησιν τὴν ὁποίαν αὐτὸς δὲν ἐδέχθη, προτιμῶντας τὴν συναναστροφὴν καὶ φιλίαν τοῦ Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζοῦ ἡ ὁποία ἐβάσταξεν ἕως τέλους ζωῆς των. Ἡ φήμη του εἶχε τὸν προηγηθεῖ στὰς Ἀθήνας, ὥστε γρήγορα ἔγινε ἡ ψυχὴ ἑνὸς κόματος ὁποῦ τὸν ἐθαύμαζε, καὶ ἀφιερόθη εἰς τὴν σπουδήν. Ἡ ἐκεῖ φιλοσοφία δὲν ἀπάτησε διόλου τὸν Βασίλειον ὥστε νὰ ξεκλίνῃ ἀπὸ τὴν χριστιανικήν του ἁπλότητα· ἀλλὰ μαζὺ μὲ τὸν φίλον του Γρηγόριον ἐκαυχῶντο εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, κ' ἐθεωροῦσαν ὡς μεγάλην τιμήντους νὰ λέγονται χριστιανοί. Τοῦτο βέβαια εἶναι ἀπόδειξη τοῦ μεγαλείου τοῦ χαρακτῆρός του, τοῦ βάθους τῆς πίστεώς του, καὶ τῆς πεποιθήσεως μὲ τὴν ὁποίαν ἀπόβλεπε εἰς ἕνα ὑψηλότερον καὶ ἁγιώτερον στάδιον, εἰς τὸ ὁποῖον ἀπὸ νεαρᾶς του ἡλικίας εἶχεν ἀφιερόσει τὸν ἑαυτόν του.

Οἱ πολυάριθμοι φίλοι καὶ θιασῶται του μὲ πίκραν τους τὸν εἶδαν ν' ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τὰς Ἀθήνας νὰ ἐπιστρέψῃ στὴν Καισαρίαν, ὅπου μετ' ὀλίγον τὸν ἀκολούθησε καὶ ὁ Γρηγόριος, ὅστις εἶχε μείνει εἰς τὰς Ἀθήνας. Οἱ δύο τοῦτοι διατρίψαντες ὀλίγον καιρὸν ἐκεῖ μὲ τοὺς φίλους των, ὅπου ὁ Βασίλειος ἐδίδαξε τὴν ρητορικὴν, ὁ μὲν Γρηγόριος ἀπέρασεν εἰς τὴν Ναζιάνζην· καὶ ὁ Βασίλειος, ἀφοῦ ἐταξείδεψεν ὀλίγον καιρὸν, ἐτραβήχθη μόνος του. Ἦτον μόνον εἰκοσιέξη χρόνων ἡλικίας ὅταν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Καισαρίαν. Τὸ αἴσθημα τῆς ματαιότητος τῶν προσπαθειῶν εἰς τὰς ὁποίας εἶχεν ἀφιερόσει τόσον καιρὸν καὶ τόσας μελέτας, καὶ ἡ ἰδέα ὅτι τοῦ ἦτον ἀδύνατο μέσα στὸν κόλπον τῆς κοινωνίας (ὡς ἐνομίζετο τότε) νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ὑψηλὴν ἀπόλαυσιν τῆς ἁγιώτητος, τὸν ἔκαμε νὰ τραβηχθῇ εἰς μοναστικὸν βίον. Τοῦ ἐχρειάζετο βέβαια σιωπὴ καὶ μοναξία ἂν ὄχι διὰ ἄλλο, διὰ νὰ

---

1 Ὅσους ἔχει καὶ τώρα. Σημείωσις Μεταφραστοῦ.

ἀναθεωρήσῃ τὰς φιλολογικὰς γνώσεις ὁποῦ εἶχε μάθει, καὶ νὰ χωρίσῃ τὸ καλὸν ἀπὸ τὸ κακόν.

Μακρὰν ἀπὸ τὸν μεγάλον κόσμον, μακρὰν ἀπὸ τὴν Βαβυλωνίαν τῶν Στοῶν εἰς τὰς ὁποίας ἕως τότε εἶχε ζήσει συγκοινονῶν μὲ ὀλίγα συναισθανόμενα πνεύματα, (ἐπειδὴ δὲν ἔζησε στὰς Ἀθήνας ὡς ἐρημίτης) ἔζησε τώρα τὴν εὐκαιρίαν νὰ συγκοινωνήσει μὲ τὸν ἑαυτόν του καὶ μὲ τὸν Θεόν. Ἡ ὕπαρξή του γαλινὰ χυνόμενη, καὶ ἀναπαυόμενη στὸ βάθος τῆς μελέτης, ἐπαστρεύθη ἀπὸ διάφορες ἀκαθαρσίες ὁποῦ εἶχε λάβει στὸ τρέξιμό της ἀνάμεσα στοὺς ἀνεμοστρόβιλλους τῶν θεωριῶν. Ἦτον ἐκείνη μία ἐποχὴ χάους, καὶ μάλιστα στὴν Ἀνατολήν. Τάσεις κάθε εἴδους, γεννημένες εἰς τὸν προλαβόντα αἰῶνα, εἶχαν πλέον μορφοθεῖ εἰς τοῦτον, καὶ εἶχαν ἀναπτυχθεῖ μὲ σχήματα τερατώδη. Ἡ νεοπλατονικὴ φιλοσοφία, ἡ ὁποία ἐβασίλευε παρομοίως μεταξὺ Ἐθνικῶν Χριστιανῶν, εἶναι τὸ ἁρμοδιώτερο δεῖγμα τῆς ἀνωμαλίας ἐκείνης. Σκοτισμένοι καὶ παραστρατισμένοι ἀπὸ τὰ διάφορα ἀντίθετα συστήματα, καὶ βαρεμένοι στὰς προσπαθείας διὰ νὰ ἐκλέξουν ἀπὸ καθένα τὴν ἀλήθειαν, οἱ ἄνθρωποι τὰ ἐδέχθησαν ὅλα ὡς συνάδοντα, ἀρνούμενοι ὅτι ὑπῆρχε σύγκρουση μεταξύ τους, καὶ εἶπαν ἁρμονίαν ἐκεῖνο τὸ χάος. Παρεχτὸς τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ ἐκλεχτισμοῦ, πρὸς τὸ τέλος τοῦ δευτέρου αἰῶνος, Ἁρμόνιος ὁ Σάκκας ἀνέπτυξε τὴν μέθοδον τοῦ Συγκρετισμοῦ· σύστημα τὸ ὁποῖον εὑρισκε τὴν ἰδιαν ἀλήθειαν εἰς τοὺς ἀριθμοὺς τοῦ Πυθαγόρου, εἰς τὰς ἰδέας τοῦ Πλάτωνος, εἰς τὰ σχήματα τοῦ Ἀριστοτέλους, εἰς τὰ ποιήματα τοῦ Ὁμήρου, καὶ εἰς τοὺς λόγους τοῦ Ἰησοῦ.

Οἱ φιλόσοφοι τοῦ καιροῦ ἐκείνου θεωροῦντες ὡς μὴ κατεπείγουσαν τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ ξεχωρίζουν τὴν ἀλήθειαν ἀπὸ τὴν πλάνην, ἀνακάτωναν κ' ἐσύγχιζαν τὰς ὕλας ὅλας ὅσας ἐμάζευαν ἀπὸ κάθε μέρος. Πραγματικῶς, εἰς τὰ συγγράμματά τους βλέπει κανεὶς ἑτερογενῆ στοιχεῖα ν' ἀνακατόνονται 'σὰ μέσα στὴν πινιάτα μιᾶς μάϊσας καὶ εἶναι

Φασομέρια, σκοτισμάρα,
Κόπος, βάσανα κι' ἀντάρα.

(Σάξσπ. Μάκβ.)

Εἰς τὰ συγγράμματά τους ὁ χριστιανισμὸς καὶ ὁ ἐθνικισμὸς συνερίζονται ποιὸς περισσότερο νὰ δανεισθῇ ἀπὸ τὸν ἄλλονε. Ὅλο τοῦτο πρέπει νὰ στοχασθῶμεν διὰ νὰ κάμωμεν δικαιοσύνην εἰς τὸν Βασίλειον, καὶ νὰ καταλάβωμεν διατὶ ὁ Γρηγόριος τῆς Ναζιάνζης λέγει εἰς ἔπαινόν του ὅτι, ἐνῷ αὐτὸς ἦτον καὶ γεωμέτρης καὶ ἀστρονόμος, καὶ εἶχε βαθύνει τὰ ἀπόκρυφα τῆς φιλοσοφίας, ἐκαταφρονοῦσεν ὅμως τὴν ἀστρολογίαν καὶ ὅλες τὲς δεισιδαιμονίες περὶ σχημάτων καὶ ἀριθμῶν, κ' ἐμίσα τὴν μαγείαν. Ὅταν ὑπολογίσωμε τὴν ποσότητα τῆς ἐκθετομένης «ἐπικίνδυνης ὕλης» δὲν θέλει θαυμάσουμε πλέον ἂν ἡ εὐλάβειά του, καὶ ἐκείνη τοῦ καιροῦ του, εἶχαν κάτι τὶ κακεχτικὸν καὶ μελαγχολῶδες. Ἐμεῖς ὅμως θέλει λάβουμ' αἰτία νὰ θαυμάσωμε τὴν καθαρότητα καὶ τὴν δύναμιν τοῦ πνεύματός του, ὡς ἀκόμη τὴν καλήν του καρδιάν. Τὴν μονήν του ὁ ἴδιος αὐτὸς περιγράφει, εἰς ἕνατου γράμμα πρὸς τὸν φίλον του Γρηγόριον τῆς Ναζιάνζης, ὡς χαρμόσυνα θερμένην εἰς ἕνα σχεδὸν ἀπρόσιτο ψήλωμα, σημὰ εἰς τὴν Νεο-Καισαρίαν, εἰς τὸν Πόντον. Ἐδῶ μετ' ὀλίγον ἦλθε καὶ τὸν εὗρηκε ὁ Γρηγόριος, καὶ τότε οἱ δύο μαζὺ ἐσπούδασαν τὸν Ὠριγένη κ' ἐσύγγραψαν τὴν «Φιλοκάλιαν» συνισταμένην εἰς τεμάχια τῶν Ἁγίων Γραφῶν, μὲ Σχόλια τοῦ Ὠριγένη στὰ τεμάχια ἐκεῖνα.[1] Ἐδῶ παρομοίως ὁ Βασίλειος ἐσύνταξε καὶ τοὺς κανόνας του διὰ τὴν μοναστικὴν ζωὴν, τὴν ὁποίαν καὶ αὐτὸς ἔκλεξε διὰ τὸν ἑαυτόν του, ὄντας ἄνθρωπος σοβαροῦ χαρακτῆρος καὶ πνεύματος, εἰς ἐποχὴν εἰς τὴν ὁποίαν ἡ διαφθορὰ ποῦ εἶχ' ἔμβει στὴν ἐκκλησίαν ἦτον τέτοια, ὥστε οἱ περισσότεροι ἀπ' ὅσους ἤθελαν νὰ ζήσουν χριστιανικά, τίμια, καὶ ὡς ὁ Θεὸς θέλει, ἐθεωροῦσαν χρειαζόμενο ν' ἀπέχουν ἀπὸ τὴν κοινωνίαν τῶν ἀνθρώπων. Ἀπὸ τότε, καὶ ἕως εἰς τὸν θάνατόν του, ἐστάθη αὐστηρὸς ἀσκητής. Ἡ ἀσκητικὴ καὶ θεωρητικὴ ζωὴ ἦτον τότε τὸ ἰδανικὸν τῆς φιλοσοφικῆς ἁγιότητος· καὶ δὲν ἦτον διὰ τοὺς χριστιανοὺς μόνον, οὔτε ἦτον ἀπόρριμμα τοῦ Εὐαγγελίου. Ἡ πεποίθησης ὅτι τὸ κακὸν εἶναι ἔμφυτον εἰς τὴν ὕλην, καὶ ὅτι ἡ ψυχὴ 'μπορεῖ νὰ καθαρισθῇ καὶ ν' ἁγιασθῇ διὰ τῆς ἀφαιρέσεως ἀπὸ πράγματα ψῆνα, καὶ τῆς ἐνασχολήσεως εἰς ἐσωτερικὰς ἀφηρημένας μελέτας, ἐπήγασεν ἀπὸ τὴν φιλοσοφίαν. Ἐπροσπάθησαν νὰ 'γδύσουν τὸν ἑαυτόν τους ἀπὸ τὰ προσόντα τῆς ἀνθρώπινης φύσης, κ' ἐπροτίμησαν τὴ φτώχια, τὴν πεῖνα καὶ τὴ λάσπη· κ' ἐγέμισαν τὰς ἐρημίας μὲ φανατικοὺς ἡλίθιους. Εἰς τοῦτο καθένας βλέπει τὸ ἀπελπιστικὸν ἀποτέλεσμα τῆς δοκησισοφίας τοῦ κόσμου, μίαν ἀξιοπαρατήρητον ἀπόδειξιν τῶν λόγων τοῦ Ἀποστόλου «Καυχῶνται διὰ τὴν φρόνησήν τους, καὶ δὲν εἶναι παρὰ τρελοὶ» καὶ μίαν ἀπόδειξην ὅτι ἐπαράκουσαν τὴ συμβουλή του «Βλέπετε μὴ σᾶς ἐξαπατήσῃ τις διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς ματαίας ἀπάτης, κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου, καὶ ὄχι κατὰ τὸν Χριστόν.»[2]

Ὁ ἀσκητισμὸς ἦτον τὸ πρᾶγμα εἰς τὸ ὁποῖον ὁ Βασίλειος ἄρχισε τὸ πραχτικὸν στάδιόν του· κ' ἐστάθη ἐνταυτῷ ἀναμορρωτὴς καὶ ἀπόστολος τοῦ

---

1 Ὁ Σχόλ λέγει τὴν «Φιλοκαλίαν» ἐκείνην, ἀπάνθισμα τῶν συγγραμμάτων τοῦ Ὠριγένη, εἰς τὸ ὁποῖον καὶ ὁ Θεόδωρος ἐπίσκοπος τῆς Τιάνης ἔλαβε μέρος.

Σ Μ.

2 Πρὸς Κολοσσαεῖς. Κεφ. β'. ἀριθ. 8. Μ. Σ.

ἔργου τούτου. Ἔκθεσε τὰ ἐλαττόματα καὶ τὰ κακὰ ὅλα τοῦ μονηρικοῦ βίου τῶν ἀναχωρητῶν, ἐρημίτων· καὶ ἔδειξε τὴν ὑπεροχὴν καὶ τὸν χριστιανικώτερον χαρακτῆρα τοῦ κοινωβιακοῦ βίου, ὅστις, ἐνῷ χωρίζει τοὺς κοινωβιώτας ἀπὸ τὸν κόσμον, σχηματίζει εἰς αὐτοὺς μίαν ἐκκλησίαν, ἕναν μικρὸν κόσμον. Αἰτία τῆς ἐναντιότητός του διὰ τὸν μονηρικὸν βίον ἦτον ὅτι, βασισμένος ὁ βίος ἐκεῖνος εἰς τὸν ἐγωϊσμὸν, ἀντίκειται κατευθείαν εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ Εὐαγγελίου, κόπτει τὰς σχέσεις τῶν μελῶν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ ἀναμεσότους, καὶ ἐπομένως ἀπὸ τὸ κεφάλι· ἐνῷ ὁ βίος τῶν κοινωβιωτῶν, βασισμένος εἰς τὴν ἰδέαν τῆς ἀμοιβαίας βοηθείας καὶ ἀγάπης, ἱκανόνει καθέναν νὰ ζητήσῃ, συμφώνως καὶ μὲ τὴν ἐντολήν, ὄχι μόνον τὸ ἐδικόν του καλὸν, ἀλλὰ καὶ τὸ καλὸν τῶν ἄλλων συναδέλφων του. «Εἰς μίαν ἑταιρίαν, λέγει, ἡ ἐπιρροὴ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐπάνω εἰς κάθε ἄτομον, ἀπερνᾷ εἰς ὅλους· τὰ δῶρα τοῦ ἑνὸς ὠφελοῦν ὅλους καὶ ἡ συνενωμένη ὠφέλεια τῶν δώρων ὅλων τῶν μελῶν ὀφελεῖ κάθε μέλος. Ἐκεῖνος ὁποῦ ζεῖ μόνον διὰ τὸν ἑαυτόν του, ἠμπορεῖ νὰ ἔχῃ ἕνα πολύτιμον δῶρον, ἀπὸ τὸ ὁποῖον στερεῖ τοὺς ἄλλους»[1].

(ἀκολουθεῖ)

— Ἑξάωρος τακτικὴ μελέτη μὲ τὸ φῶς τῆς ἡμέρας κατορθοῖ περισσότερον ἡ δεκάωρος μελέτη ἄτακτος καὶ βελτιοῖ πολὺ τὴν κατάστασιν τοῦ σώματος καὶ τῆς διανοίας.

ΥΠΟΒΥΘΙΟΣ ΣΥΡΙΓΞ

Ἡ καταπληκτικὴ πολλαπλασίασις τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας εἶναι οὐ μόνον χαρακτηριστικὴ τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος, ἀλλὰ καὶ ἓν τῶν ἀρίστων ἔργων ἐπὶ τοῖς ὁποίοις πρέπει νὰ σεμνύνηται ἡ παροῦσα γενεά. Τεράστια τῷ ὄντι, ἔργα ἐσχεδιάσθησαν καὶ ἐξετελέσθησαν, καὶ τεράστια σχεδιάζονται καὶ θὰ ἐκτελεσθῶσι. Μετὰ τὴν διορυχὴν τον Ἰσθμοῦ Σουέζ· καὶ τὴν διάτρυσιν τῶν Ἄλπεων· ἰδοὺ ἀπεφασίσθη καὶ ἡ ὑπὸ τὸν βυθὸν τοῦ Καλαισίου πορθμοῦ κατασκευὴ σιδηροδρόμου, μέλλοντος νὰ ἑνώσῃ τὴν Μεγάλην Βρετανίαν μετὰ τῆς Γαλλίας καὶ τῆς λοιπῆς ἠπείρου! Περὶ τοῦ τερασττίου τούτου ἔργου μεταφέρομεν καὶ ἡμεῖς τὰς ἑξῆς ἱστορικὰς εἰδήσεις, ἐρανιζόμενοι ἐκ τῆς Κλειοῦς.

Ἀπὸ τοῦ 1850, ὅτε διηυκολύνθη δι' ἀτμοπλόων ἡ κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν ἐπιμιξία, ἄγγλοι καὶ γάλλοι μηχανικοὶ ἐζήτησαν μέθοδον, δι' ἧς νὰ καταστήσωσιν ὅσον ἔνεστιν ἧττον ὀχληρὸν καὶ ἧττον ἐπικίνδυνον τὸν ἀπὸ Γαλλίας εἰς Ἀγγλίαν καὶ τὸ ἀνάπαλιν πλοῦν. Γνωστὸν ὑπάρχει ὅτι ὁ πορθμὸς τοῦ Καλαὶ εἶναι ἐκ τῶν ταραχωδεστάτων, διότι αἱ διαρροαὶ συμβαίνουσι κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἀπὸ βορᾶ τε καὶ νότου, προξενοῦσαι σάλους ἀδιαλείπτους. Μεγάλα πλοῖα δὲν δύνανται νὰ προσορμισθῶσιν εἰς τοὺς γαλλικοὺς λιμένας, διότι τὸ δυσμόθεν προερχόμενον ἀτλαντικὸν ρεῦμα καθίστησι τὸ ὕδωρ λίαν τεναγῶδες· οἱ ἐπιβάται λοιπὸν, οἱ τὸ στενὸν πάντοτε ἐπὶ μικρῶν ἀτμοκινήτων διαπερῶντες, οὐ μόνον ναυτιῶσι καὶ καρηβαροῦσιν ἄνω καὶ κάτω κυλινδούμενοι ὑπὸ τῆς τρικυμίας, ἀλλὰ καὶ πολλάκις κινδυνεύνουσι νὰ συγκρουσθῶσι πρὸς ἄλλα σκάφη ἕνεκεν τῆς ὁμίχλης. Τούτων ἕνεκεν τῶν δυσχερειῶν πολλοὶ τῶν Γάλλων καὶ τῶν Ἄγγλων προετίμησαν νὰ μείνωσιν οἶκοι μᾶλλον ἢ νὰ ἐπιχειρήσωσι πλοῦν ἐπισφαλῆ ἅμα καὶ δυσάρεστον. Πρὸς ἄρσιν τῶν ἐνοχλήσεων πρῶτος ὁ Βέσσεμερ ἐπενόησε τοὺς «κρεμαστοὺς θαλαμίσκους», οἵτινες, ἐάν τε ἐκ τῆς πρώρας εἰς τὴν πρύμναν ταλαντεύηται τὸ πλοῖον, ἐάν τε ἐκ δεξιῶν εἰς τὰ ἀριστερὰ, μένουσιν ἰσόρροποι. Τὴν ναυτίαν ὅμως προκαλεῖ οὐ μόνον ἡ τοιαύτη ταλάντευσις, ἀλλὰ καθόλου ἡ πρὸς τὰ ἄνω καὶ τὰ κάτω φορὰ τοῦ σκάφους, ἧς μόνη ἡ ἀνάμνησις προξενεῖ εἴς τινας πόνους ἐν τῷ ὑπογαστρίῳ καὶ ναυτίαν.

Ἄλλην μέθοδον ἐμηχανήσατο ὁ τὰς ἰνδικὰς ὁλκάδας ναυπηγήσας Δισέη· ἐπειδὴ μεγάλα πλοῖα δὲν δύνανται νὰ προσεγγίσωσιν εἰς τὰ γαλλικὰ τενάγη, προέτεινε νὰ κατασκευασθῶσι πλοῖα ἔχοντα ἓν κατάστρωμα καὶ δύο παραλλήλους κορμοὺς, ἀπέχοντας ἀλλήλων 35 πόδας καὶ συνδεδεμένους διὰ σιδηρῶν ἐλασμάτων· οἱ δύο κορμοὶ, καὶ βαρὺ

Σωστὲς ἡ σκέψες τοῦ Ἁγίου Βασιλείου· ἀλλ' ἀναρμοδίως ἐννοημένες εἰς ὑποστήριξη τοῦ κοινωβιακοῦ βίου· ἐπειδὴ αὐτὲς τοῦτες ἠμποροῦσαν νὰ 'ποθοῦν ὅλο τὸ ἴδιο καὶ κατὰ τοῦ βίου τούτου, ὡς ἐναντίου τοῦ κοινωνικοῦ βίου, ὅστις εἶναι ὁ μόνος σύμφωνος μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ Εὐαγγελίου. Καὶ ὁ κοινωβιακὸς βίος, καὶ ὁ μονηρικὸς, καὶ αὐτὴ ἡ αὐτοχτονία, ἔχουν ἕνα καὶ τὸ αὐτὸ ἁμάρτημα, ἀφαιροῦν τὸ ἄτομον ἀπὸ τὴν κοινωνίαν τοῦ κόσμου. Τὰ ὅσα εἶπεν ὁ ἅγιος πρὸς καταδίκασην τοῦ ἀσκητικοῦ βίου, καταδικάζουν ἐπίσης καὶ τὸν κοινωβιακὸν ἐδικόν του. Σ. Μ.

φορτίον μετακομίζοντες, δὲν βυθίζονται τοσοῦτον εἰς τὸ ὕδωρ, ὅσον ὁ ἕτερος ἐὰν μόνος ἐβάσταζε τὸ φορτίον ἐκεῖνο. Ἡ ὅλη συσκευὴ, οὖσα ἔξωθεν λεία, 200 πόδας μακρὰ καὶ 60 εὐρεῖα ἔχουσα δὲ καὶ τοὺς τροχοὺς ἔσωθεν, δὲν θὰ κατελάμβανεν ἐν τῷ λιμένι χῶρον περισσότερον τῶν νῦν ἀτμοκινήτων. Περιεργότερον εἶναι τὸ ἐφεύρημα τοῦ περιφανοῦς μηχανικοῦ τοῦ πρώτου ἐν Λονδίνῳ καὶ μεγάλου ὑποποταμίου σιδηροδρόμου, Φάουλερ. Καθ' ὃν τρόπον, ὅπου τῶν ποταμῶν δὲν ὑπάρχουσι γέφυραι, περῶσιν οἱ εὐπατρίδαι ἀπὸ τῆς μιᾶς τοῦ ποταμοῦ εἰς τὴν ἑτέραν ὄχθην ἐπιβιβάζοντες τὴν ἅμαξάν των εἰς πορθμεῖα, μᾶλλον δ' εἰπεῖν εἰς σχεδίας, εἶτα δὲ ἐξακολουθοῦσιν ὀχούμενοι, οὕτω καὶ ὁ Φάουλερ προέτεινε νὰ κατασκευασθῇ ὑπερμεγέθης σχεδία ἀτμοκίνητος, 1500 πόδας μακρὰ, δυναμένη νὰ δεχθῇ καὶ κρατήσῃ ὁλοκλήρους ἁμαξοστοιχίας, ἀκίνητος δὲ ἐν τῇ θαλάσσῃ μένουσα ἕνεκεν τοῦ μεγέθους της. Ἡ εἰς Καλαὶ ἀφικνουμένη ἁμαξοστοιχία θὰ ἐκινεῖτο εἰς ἐπικλινὲς πεδίον μέχρι τῶν ἐλασμάτων τῆς σχεδίας· ὁπότε δὲ ἤθελε φθάσῃ εἰς Δόβερς, θὰ εἰσήρχετο ὡσαύτως εἰς τὰ ἐλάσματα τοῦ χερσαίου σιδηροδρόμου, καθ' ὅλην δὲ ταύτην τὴν πορείαν οἱ ἐπιβάται οὔτε θὰ ἀπεβιβάζοντο οὔτε θὰ ἐναυτίων. Ἐνταῦθα εἷς μόνος θὰ ὑπῆρχε κίνδυνος ἐν καιρῷ ὁμίχλης ἢ νυκτὸς, ὁπότε ἄλλα μικρὰ ἀτμοκίνητα ἢ πλοῖα ἱστιοφόρα θὰ συνεκρούοντο πρὸς κολοσσιαίαν σχεδίαν, κατὰ τὸ μῆκος διπλασίονα τοῦ τεραστίου «Μεγάλου Ἀνατολικοῦ». Μετὰ τοὺς Ἄγγλους μηχανικοὺς τολμηρότερος ἐφάνη ὁ γάλλος Βουτὲ, ἰχνογραφήσας τῷ 1867 ἀκριβῆ σχέδια γεφύρας ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Λευκὴ Ἄκρα, πρὸς τὰ νοτιοδυτικὰ τοῦ Καλαὶ, μέχρι τοῦ βράχου τοῦ Σαικσπήρου, στηριζομένης εἰς 32 σιδηροῦς στύλους ἔχοντας 200 μέτρων ὕψος καὶ 100 εὖρος. Ἐπειδὴ ἐνταῦθα τὸ βάθος τῆς θαλάσσης εἶναι κατὰ μέσον ὅρον 30 μέτρα, πρέπει ἡ γέφυρα νὰ ὑπερεξέχῃ τῆς θαλάσσης 170 μέτρα, τουτέστι νὰ ἦναι ὑψηλοτέρα τοῦ ἐν Βιέννῃ πολυθρυλήτου κωδωνοστασίου τοῦ ἁγίου Στεφάνου. Μετὰ δευτέραν ὅμως σκέψιν εὑρέθη ὅτι οἱ 32 στῦλοι οὔτε ἀποχρῶντες θὰ ἦσαν, οὔτε ἐπὶ στερεᾶς θὰ ἠρείδοντο βάσεως, οὔτε ἐν καιρῷ ὁμίχλης θὰ ἔσωζον τὰ πλοῖα διὰ τῶν πολλῶν φανῶν των. Μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τούτων καὶ ἄλλων παραπλησίων πειραμάτων, ἔστρεψαν οἱ ἐπιστήμονες τὴν προσοχήν των πάλιν εἰς σχέδιον, ὅπερ καὶ ἄλλοτε εἶχον ἀπορρίψῃ διὰ τὰς ἀνυπερβλήτους δυσχερείας του, ἤτοι εἰς τὴν κατασκευὴν σύριγγος ὑπὸ τὸν βυθὸν τῆς θαλάσσης.

Πρὸ ὀκτὼ ἤδη ἐτῶν ἐνέκυψεν εἰς τὸ πρᾶγμα ὁ περιφανὴς μηχανικὸς Ἄλιζον, καὶ ἐκθύμως συνέστησεν ὡς καταλληλοτάτην τὴν μεταξὺ Δόβερ καὶ Βουλὼν γραμὴν, ἀφ' οὗ πρότερον ἐξηκρίβωσε τὴν στερεότητα τοῦ πυθμένος. Τὸ μέγιστον βάθος τῆς θαλάσσης μεταξὺ Δόβερ καὶ Βουλὼν εἶναι 43 μέτρα· ἡ σῦριγξ θὰ διατρηθῇ 18 μέτρα ὑποκάτω τοῦ πιθμένος, ἔχουσα 8 μέτρα διάμετρον καὶ διπλᾶ ζεύγη ἐλασμάτων. Ὡς πρότερον περὶ τοῦ Μόντ Κένις, οὕτω καὶ τότε δυσχερεστάτη ἐνομίσθη ἡ προσπόρισις τοῦ ἀέρος· τοσούτῳ εὐκολωτέρα τοὐναντίον ὑπελήφθη αὐτὴ ἡ διάτρησις, διότι τὸν πυθμένα ἀπαρτίζει οὐχὶ πέτρα σκληροτάτη, ὡς ἐν τῷ Μόντ Κένις, ἀλλὰ γῆ λευκὴ ἤτοι γύψος. Ὑπελογίσθησαν δὲ καὶ ἓξ ἑκατομμύρια λιρῶν στερλινῶν, ὡς ἀποχρῶντα εἰς τὰς ἀπαιτουμένας πενταετεῖς ἐργασίας. Ἐπὶ τέλους τὸ σχέδιον τοῦτο ἐγκατελείφθη ἕνεκεν τῆς μεγάλης μεταξὺ Δόβερ καὶ Βουλὼν ἀποστάσεως 28 ἀγγλικῶν μέτρων, προετιμήθη δὲ ἡ 22 μόνον μίλια μακρὰ γραμμὴ μεταξὺ Δόβερ καὶ Καλαί. Ὑπερβολικὸν ζῆλον καὶ ἔξαλλον ὄντως ἐνθουσιασμὸν ὑπὲρ τοῦ μελετωμένου τερατουργήματος ἐπεδείξαντο ὁ ἐν πολλοῖς παραγνωρισθεὶς Ναπολέων Γ' καὶ ὁ Κ. Ἰωάννης Χάβσχαβ, αὐτὸς ἐκεῖνος, οὗ τινος ἡ σπουδαία, ἀκριβὴς καὶ πειστικωτάτη ἔκθεσις εἶχε παροτρύνῃ τὸν ἀποθανόντα ἀντιβασιλέα τῆς Αἰγύπτου νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν διάτρησιν τοῦ Σουέζ. Μηνὶ ἰανουαρίῳ 1867 συνέστησεν ὁ Ναπολέων ἐπιτροπὴν, ἥτις μετὰ μίαν ἑξαμηνίαν ὑπέβαλε τὰ σχέδια καὶ τὰς παρατηρήσεις της εἴς τε τὸν αὐτοκράτορα καὶ εἰς τὸν ὑπουργὸν ἐπὶ τῶν δημοσίων ἔργων. Ἀφ' οὗ δὲ αἰσίαν ὡσαύτως γνώμην ἀπεφήνατο καὶ ἑτέρα ἐπίτηδες συστᾶσα ἐπιτροπὴ, ἠρώτησεν ὁ Ναπολέων τὴν βρετανικὴν κυβέρνησιν ἐὰν εἶχε νὰ ἀντιτάξῃ τι εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου. Ἀμέσως οἱ ἐν Ἀγγλίᾳ μηχανικοὶ ἐπελάβοντο τῶν ἐρευνῶν· ἀλλ' ἐκραγέντος μεταξὺ τοῦ γαλλογερμανικοῦ πολέμου, οὐδεὶς πλέον ἐλάλησε περὶ τῆς σύριγγος, ἄχρις οὗ ἡ μὲν γαλλικὴ δημοκρατία διεξήγαγε τὰς ἐρεύνας, οἱ

δὲ περὶ τὸν Μακμαὼν ἀνήγγειλαν τὴν φαιδρὰν εἴδησιν τῷ λόρδῳ δημάρχῳ. Ὁ μεταξὺ Δόβερ καὶ Καλαὶ πυθμὴν σύγκειται ἐκ στρώματος γύψου 800 ποδῶν· δύναται δὲ ἡ γύψος σῦτη εὐχερῶς νὰ διατρηθῇ ὡς περ τυρὸς ἑλβετικός, καθάπερ μαρτυροῦσι τὰ τεχνητὰ ῥρέατα ἐν Δόβερ, Φάρβιτς, Καλαὶ καὶ ἀλλαχοῦ. Ἡ νεωτάτη τῶν διατρητικῶν ἐν Ἀγγλίᾳ μηχανῶν ἀνοίγει ἐντὸς 24 ὡρῶν ὀπὴν ἔχουσαν μῆκος 53 ποδῶν καὶ διάμετρον ποδῶν ἑπτά. Ἡ πρώτη λοιπὸν διάτρησις μεταξὺ τῶν δύω χωρῶν δύναται ἀκωλύτως νὰ τελεσθῇ ἐντὸς δωδεκαμήνου, ἡ δὲ ἀποτέλεσις τῆς ὅλης σύριγγος ἐντὸς τριετίας. Φυσητῆρες πρὸς ἀνανέωσιν τοῦ ἀέρος δὲν ἀπαιτοῦνται ἐνταῦθα, διότι περὶ τοῦ διανεμισμοῦ θὰ φροντίσῃ, ὡς λέγουσιν οἱ μηχανικοί, αὐτὴ ἡ διαφορὰ τῆς θερμοκρασίας ἐν ταῖς δυσὶν ἄκραις τῆς σύριγγος. Ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς ἀσφαλείας οὐδεμία ὑπάρχει τανῦν ἀμφιβολία, καθ' ὅσον καὶ ἐν τοῖς παρὰ τὴν γερμανικὴν καὶ τὴν ἰρλανδικὴν θάλασσαν μακροτάτοις ὑποθαλασσίοις ἀνθρακωρυχείοις ἡ διήθησις, ἥτοι καταστάλαξις τοῦ ὕδατος, εἶναι μικροῦ λόγου ἀξία καὶ ἀκίνδυνος. Ἀναφέρονται δὲ μάλιστα οἱμηχανικοὶ εἰς τὰ κτίρια ἐν Νορθυμβερλάνδ ἢ καὶ Φουαϊτχάφεν, ὅπου αἱ στοαὶ μετὰ τῶν πολυειδῶν καὶ πολυαρίθμων ἐλιγμῶν των ὑπάρχουσιν ἀσυγκρίτως μακρότεραι τῆς μεταξὺ Καλαὶ καὶ Δόβερ ἀποστάσεως. Σήμερον ἡ μηχανικὴ ἐργάζεται μετὰ τηλικαύτης ἀσφαλείας, ὥστε μετ' ὀλίγα ἔτη οἱ περιηγηταὶ θὰ πίνωσιν οἶνον Βουργουνδίας ἐν τῷ σταθμῷ τοῦ γαλλικοῦ σιδηροδρόμου, θὰ περῶσιν ἐντὸς μιᾶς μόνης ὥρας τὴν σύριγγα ἀκούοντες ὑπεράνωθεν αὐτῶν τὸν θόρυβον τῶν κυμάτων τοῦ Ἀτλαντικοῦ, θὰ πίνωσι δὲ τὸ προσφιλὲς τοῖς ἄγγλοις Ὀλδ Βούρβον Οὐίσκυ ἅμα ἐξερχόμενοι τῆς ὑποβυθίου σκοτίας καὶ χαιρετίζοντες τὴν πατρίδα τοῦ Ἰωάννου Βούλ.

ΕΠΙΡΡΕΙΑ ΤΟΥ ΗΛΙΑΚΟΥ ΦΩΤΟΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ.

Τὸ ἡλιακὸν φῶς, συμβοηθούμενον ὑπὸ τῆς θερμότητος, ὑπάρχει ἡ μεγαλειτέρα δύναμις πρὸς διατήρησιν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς ζωῆς ὅλων τῶν ὀργανικῶν ὄντων· φιλεῖ πάντοτε ν' ἀφαιρῇ τὰ περιττὰ ὑγρὰ, καὶ πὰν μίασμα τῶν ὀργανικῶν ὄντων· διαστέλλει τοὺς πόρους, διευκολύνει τὴν ἐξάτμισιν τῶν ὑγρῶν, συμπηγνύει τὰ συστατικὰ αὐτῶν, ζωογονεῖ τὴν ὕπαρξίν των, καὶ ἐπιταχύνει τὴν βλάστησιν. Τούτου ἕνεκεν ὅλα τὰ βλαστάνοντα φυτὰ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον στρέφονται, παρακολουθοῦντα τὴν ἐπὶ τοῦ ὁρίζοντος κίνησιν τοῦ ἡλίου. Τὰ δὲ ἐν σκότει βλαστάνοντα στρέφοντα πρὸς τὴν ὀπὴν, δι' ἧς εἰσέρχονται ἀκτῖνες φωτὸς, ὡς ἂν προστρέχωσιν ἐπικαλούμενα τὴν βοήθειαν αὐτοῦ· τὰ ὑδρόβια φυτὰ, τὰ ζῶντα ἐπὶ τοῦ πυθμένος τῶν λιμνῶν καὶ θαλασσῶν, ἀνέρχονται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος, ὅτε ἐπέρχεται καιρὸς πρὸς γονιμοποίησιν· καὶ αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ἐν σκοτεινῷ τόπῳ εὑρισκόμενος φιλεῖ προσηλοῦσθαι πρὸς τὸ φωτίζον μέρος. Ὅσον δὲ διαρκέστερον προσβάλλει τὰ φυτὰ τὸ ἡλιακὸν φῶς, τόσον μᾶλλον ἄνθρακος ἀποκτῶσι, καθίστανται συμπαγέστερα, καὶ ὑγιέστερα· διὰ τοῦτο ἐπιζητοῦσι τὸ φῶς καὶ στρέφονται πρὸς τοῦτο· διὰ τοῦτο τὰ δένδρα τῶν πυκνῶν δασῶν γίνονται λίαν ἐπιμήκη· διότι πανταχόθεν σκιαζόμενα φέροντσι ἀνυψούμενα πρὸς τὸν οὐρανὸν ἵνα ἐκεῖθεν ἀπολαύσωσι φωτός.

Διὰ τῆς προσβολῆς τοῦ ἡλιακοῦ φωτὸς γίνεται εἰς τὰ φυτὰ τὸ πράσινον χρῶμα, δι' οὗ γίνεται ἀποσύνθεσις τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος, καὶ ἐκπομπὴ τοῦ ὀξυγόνου. Παράγεται τὸ συμπαγὲς τῶν ἱστῶν αὐτῶν, ἡ γονιμότης, ἡ ὀσμὴ καὶ ἡ εὐωδία, ἐὰν ὦσιν εὐώδη, ἡ σύστασις ρητίνης, καὶ λοιπαὶ ἀνθρακοῦχοι ὕλαι· διὸ τὰ ἐν σκότει βλαστάνοντα φυτὰ, ὡς συνήθως εἰσὶ τὰ κρόμμυα ἐν τοῖς κελαρίοις, ἔχουσι χρῶμα κιτρινόλευκον, εἰσὶν ὕδαρᾶ, ἄγευστα, καὶ ἄοσμα, καὶ ταχέως μαραίνονται· ἡ δὲ ἐντελὴς στέρησις τοῦ φωτὸς ἐμποδίζει τὴν βλάστησιν· αἴφνης δὲ, ἡ καθ' ὑπερβολὴν προσβάλλον φυτόν τι, τὸ πρὶν ὂν ἐν σκότει, ἀποξηραίνει αὐτό. Ὅθεν ἐὰν θέλῃ τις ἀποκαταστῆσαι τρυφερὸν φυτὸν, ἢ τοὺς καρποὺς αὐτοῦ, δέον καλύψαι ταῦτα μελανῷ ὑφάσματι. Οὕτως γίνονται τρυφερώτατα τὰ σαλατικά, κινάρια, σέλινα, θρύδακες, κτλ.

Τοιαῦτα ἀποτελέσματα ἐπιφέρει καὶ ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐνεργεῖ κατὰ δύο τρόπους, διὰ τῆς ὁράσεως, καὶ διὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ δέρματος.

Διὰ τῆς ὁράσεως ἐνεργεῖ ἐπὶ τοῦ νευρικοῦ

συστήματος, καὶ ἐπιφέρει κατὰ τῆς ὑγιείας ἐν ὑπερβολῇ ἢ μειώσει πολλὰ ἀποτελέσματα.

Προσβάλλον ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ δέρματος τοῦ σώματος ἐμποδίζει τὴν ἐπαύξησιν τοῦ πάχους, καὶ τὴν ἐξόγκωσιν τῶν λυφαντικῶν ἀδένων, καὶ ἐπαυξάνει τὴν ἐξάτμισιν τῶν ὑγρῶν· ταχύνει τὴν ἄδηλον διαπνοὴν, καὶ ἀποσυνθέτει τὰ μιάσματα. Ὅθεν ὠφελεῖ τοὺς χοιραδικοὺς, τοὺς χαλαρὰν τὴν σάρκα ἔχοντας, τοὺς ὑδρωπικοὺς, τοὺς ραχιτικοὺς, τοὺς ἀναρρωνύοντας κλπ. Οἱ τοιοῦτοι πρέπει ἵνα διαμένωσιν ἐν κοιτῶνι καλῶς φωτιζομένῳ.

Ἡ αἰφνιδία μετάβασις ἐκ σκοτεινοῦ τόπου εἰς πεφωτισμένον, ἐὰν μεγάλη ὑπῆρξεν ἡ ἐν τῷ σκοτεινῷ τόπῳ διαμονὴ, ἐνδέχεται ἐπενεγκεῖν συμαντικὰ βλάβας ἐπὶ τῆς ὑγείας· πολλάκις ἐπῆλθε βαρυτάτη νόσος, ἄλλοτε βλάβη τῆς ὁράσεως, κλπ. ὅθεν ἀνάγκη γίνεσθαι κατ' ὀλίγον τὴν μετάβασιν.

Τὸ φῶς ἐπενεργεῖ εἰς τὸν χρωματισμὸν τοῦ δέρματος· καὶ ἐὰν μὲν ἡ μέτριον καὶ διαρκὲς, ἐπιφέρει μέτριον χρωματισμὸν, ἐὰν δὲ ἡ ὀλιγώτερον, ἐπιφέρει ὀλιγώτερον χρωματισμὸν, ἐὰν περισσότερον ἀναλόγως. Τούτου ἕνεκεν οἱ Ἐσκίμοι, οἱ Γροελλανδοὶ, καὶ ἄλλαι φυλαὶ οἰκοῦσαι εἰς χώρας ἐπὶ μῆνας φωτιζομένας ἀπὸ τὸ βόρειον σέλας, καὶ ἀπὸ διαρκεῖς χιόνας, ἔχουσι μελανὰς τρίχας καὶ ὀφθαλμοὺς, καὶ χρῶμα οὐχὶ πολὺ λευκόν. Οἱ ἐντεῦθεν ζῶντες εἰς σκοτεινότερα κλίματα ἔχουσι λευκὸν δέρμα, ξανθὰς τρίχας, καὶ γλαυκοὺς ὀφθαλμούς. Οἱ ἐν τῇ διακεκαυμένῃ ζώνῃ, ἔνθα τὸ φῶς εἶναι ζωηρότατον, εἰσὶ μαῦροι, οἷοί εἰσιν οἱ Αἰθίοπες καὶ οἱ Νιγρῆται. Οὕτως ἀναλόγως τῆς διαρκείας καὶ ζωηρότητος τοῦ φωτὸς ὑπάρχουσιν αἱ διάφοροι φυλαί.

Ι. Η. ΠΥΡΛΑΣ.

(Παλιγγενεσία.)

ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΚΑ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΕΤΑΒΑΛΛΟΜΕΝΩΝ ΑΣΤΕΡΩΝ

Εἰπόντες ὀλίγα περὶ τῶν προσκαίρως φαινομένων καὶ μεταβαλλομένων ἀστέρων ἐν σελίδι 46 καὶ 47 τοῦ παρόντος τόμου τοῦ Μέλητος, ἤδη προσθέτομεν καὶ τὰ ἑξῆς, κυρίως περὶ τῶν μεταβαλλομένων, ἐρανιζόμενοι ἐκ τῆς ἐν Μιλάνῳ ἰταλιστὶ ἐκδιδομένης Ἐνιαυσίου Ἐπιστημονικῆς καὶ Βιομηχανικῆς Ἐκθέσεως τοῦ Κ. Κολερία (1873) παρατηροῦντες μόνον ὅτι ὁ τὴν μεγίστην προσοχὴν ὁσας ἐπὶ τοῦ ὑψηλοῦ τούτου ἀστρονομικοῦ θέματος εἶναι ὁ ἐν Βόννῃ ἀστρονόμος Φ. Ἀργελάνδερος.

Ὑπάρχουσιν ἐν τῷ οὐρανῷ ἄστρα τῶν ὁποίων ἡ λάμψις περιοδικῶς μεταβάλλεται. Ἡ ἀρχαιότης καὶ ὁ μεσαιὼν δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἀσχοληθῶσι περὶ τῶν ἄστρων τούτων. Δαβὶδ ὁ Φαβρίκιος εἶναι ὁ πρῶτος ὅστις ἐγνώρισε τὸ πρᾶγμα, παρατηρῶν τὸ μὲ ο Κήτους σημειωμένον ἄστρον, τὸ ὁποῖον κατὰ μὲν τὸν αὔγουστον τοῦ 1596 εἶδεν ὡς τρίτου μεγέθους καὶ τὸ ὁποῖον μάτην ἐζήτει κατὰ τὸν ἑπόμενον ὀκτώβριον ὁπότε, εἶχε καταντήσει πολὺ μικρὸν καὶ ἑπομένως ἀόρατον εἰς γυμνὸν ὄμμα. Τριάκοντα μετὰ τοῦτο ἔτη ὁ Μοντανάρης ἀνεκάλυψε δεύτερον μεταβαλλόμενον ἄστρον, τὸ β τοῦ Περσέως. Πλὴν μέχρι τῆς ἀρχῆς τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος τὰ ὡς μεταβαλλόμενα ἄστρα σημειωθέντα ἔμενον ὀλιγάριθμα· ἦσαν δὲ ταῦτα κ Κύκνου, 30 Ὠρας, β Λέοντος, β Στεφάνου, β Λύρας ὁ Κηφέως, γ Ἀετοῦ καὶ α Ἡρακλέους εἰς τὰ ὁποῖα καὶ πολὺ ὀλίγη προσοχὴ ἐδόθη.

Ἀκολούθως διὰ τῶν ἐργασιῶν τοῦ Χίνδου, τοῦ Ἀργελανδέρου, τοῦ Σμίθ, τοῦ Χάις καὶ ἄλλων ηὔξησεν ὁ ἀριθμὸς τῶν γνωστῶν μεταβαλλομένων ἄστρων. Δυνατὸν δὲ νὰ εἴπωμεν ὅτι ἀληθὴς δημιουργὸς τοῦ κλάδου τούτου τῆς ἐπιστήμης εἶναι ὁ Ἀργελάνδερος καθότι καὶ ὁ τρόπος τῶν παρατηρήσεών του ἐγένετο παραδεκτὸς ὑπὸ πάντων καὶ πᾶσαι αἱ ἔρευναι, αἱ πρὸς ἐξακρίβωσιν τῆς περιόδου καὶ τῶν ἐποχῶν τῶν διοφόρων λάμψεων ἀστέρος γνωστοῦ ὡς μεταβαλλομένου, ἐκανονίσθησαν συμφώνως μὲ τὴν πρὸς ἐξέτασιν τῶν παρατηρήσεων μέθοδόν του. Ὁ Ἀργελάνδερος ἔδωκεν εἰς τὴν σπουδὴν τῶν μεταβαλλομένων ἄστρων τὴν μεγαλειτέραν ὤθησιν· ἔδωκε νὰ ἐννοήσωσιν ὅτι ἡ μεταβολὴ τῆς λάμψεως τῶν ἄστρων εἶναι ἐκ τῶν φαινομένων ἐκείνων ἅτινα δύνανται μετὰ παρέλευσιν χρόνου σπουδαζόμενα μετὰ προσοχῆς νὰ φέρωσιν εἰς συμπεράσματα ἀπροσδόκητα περὶ τῆς καταστάσεως τῆς ὕλης τῆς εὑρισκομένης εἰς τὰ βάθη τῶν ἐκτάσεων.

Κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας ὁ ἀριθμὸς τῶν γνωστῶν μεταβαλλομένων ἄστρων εἶναι ἤδη

μέγας. Ἐκτὸς ἐκείνων τῶν ὁποίων ἤδη ἐξηκριβώθη ἡ τῆς μεταβολῆς περίοδος, ὁ Σονφέλδος καὶ ὁ Βιννέκης ἐδημοσίευσαν ἐσχάτως κατάλογον 126 ἄστρων καὶ ἐπρότεινον ἵνα τὰ μεταβαλλόμενα τὰ μὴ ἔχοντα εἰσέτι ἴδιον ὄνομα εἰς τὸ ἑξῆς σημειοῦνται διὰ τῶν τελευταίων χαρακτήρων τοῦ κεφαλαίου Λατινικοῦ ἀλφαβήτου (ἀρχῆς γενομένης ἀπὸ τοῦ R) καὶ τοῦ ἀστερισμοῦ εἰς ὃν ἀνήκουσι κατὰ τὴν Νέαν Οὐρανομετρίαν τοῦ Ἀργελανδέρου.

Κατὰ τὸ 1872 τὸ ἐν Ἀλτόνῃ ἐκδιδόμενον σύγγραμμα Ἀστρονομικαὶ Εἰδήσεις, ἐδημοσίευσε πολλὰς παρατηρήσεις ἐπὶ μεταβαλλομένων ἄστρων γενομένας ὑπὸ τοῦ Σμίθ ἐν Ἀθήναις, τοῦ Σοφέλδου ἐν Μανχάϊμ καὶ Βιννέκη ἐν Καρλ-σρούχῃ. Αἱ παρατηρήσεις αὗται περιστρέφονται εἰς ἄστρα γνωστὰ ἀπό τινος καιροῦ ὡς μεταβαλλόμενα καὶ προσδιορίζουσι τοὺς ἰδιαιτέρους χαρακτῆρας τῆς μεταβολῆς των. Τὸ αὐτὸ σύγγραμμα ἐδημοσίευσε προσέτι τὴν ἀνακάλυψιν δύο νέων μεταβαλλομένων· τοῦ μὲν ἑνὸς γνωσθέντος ὡς τοιούτου ὑπὸ τοῦ Βόρελλι ἐν Μασσαλείᾳ καὶ ὄντος τὴν 3 νοεμβρίου ε. ν. 1871 ἐν μέσῳ 6ου καὶ 7ου μεγέθους, τὴν 8ην ἰδίου 8ου, τὴν 24ην 10ου καὶ ἀπὸ τῆς 30 νοεμβρίου μέχρις ἰανουαρίου 1872 μείναντος ἀμεταβλήτου· τοῦ δὲ δευτέρου ἀναγνωρισθέντος μεταβαλλομένου ὑπὸ τοῦ Πίτερς ἐν τῷ ἀστεροσκοπείῳ τοῦ Κλώτου, ὁ ὁποῖος κατὰ μὲν τὸν μάϊον τοῦ 1871 ἦτο 8ου μεγέθους κατὰ δὲ τὸν ἀπρίλιον τοῦ 1872 10ου.

Δυνάμει τῶν σημερινῶν μας γνώσεων, διακρίνομεν, κατὰ τὸν Κλάϊν, τέσσαρας κυρίας μορφὰς μεταβολῆς. Παρατηροῦνται ἄστρα μεταβαλλόμενα τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουσιν ἀκριβῶς ὡρισμένην περίοδον· ἡ μεταβολή των εἶναι λίαν μικρὰ καὶ μόνον δι' ἀκριβεστάτων παρατηρήσεων γινώσκονται. Παρατηροῦνται ἄλλα, ὡς τὸ R τοῦ Στεφάνου, ἅτινα ἐπανέρχονται εἰς τὸν αὐτὸν βαθμὸν φωτὸς μετὰ διαστήματα μακρὰ καὶ ἄτακτα. Τινὰ τῶν μεταβαλλομένων ἄστρων πάλιν ἀπεναντίας ἐπανέρχονται τακτικῶς εἰς τὸν αὐτὸν βαθμὸν φωτισμοῦ μετὰ περίοδον ὡρισμένην μηνῶν ἢ ἐτῶν τινων. Τέλος εἰς ἄλλα, ὡς τὸ β τοῦ Περσέως, ἡ περίοδος τῆς μεταβολῆς γίνεται ἐντὸς ὀλίγων ὡρῶν. Αἱ τελευταῖαι παρατηρήσεις δεικνύουσιν ὅτι ὑπάρχει μέγας ἀριθμὸς ἐκ τῶν τελευταίων τούτων.

Αἱ μέχρι τοῦδε γενόμεναι παρατηρήσεις δὲν ἀρκοῦσιν ὅπως μᾶς φέρωσιν εἰς τὸ νὰ ἐξάξωμεν γενικὰ χαρακτηριστικὰ ὅλων τῶν μεταβαλλομένων ἄστρων καὶ μάθωμεν νόμους βεβαίους καὶ γενικοὺς εἰς οὓς νὰ ὑπόκεινται ὅλα τῶν μεταβολῶν τὰ εἴδη. Παρατρέχοντες τὰς λίαν ἀορίστους σχέσεις τὰς ὁποίας τινὲς ἐνόμισαν ὅτι εἶδον μεταξὺ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μεταβαλλομένων ἄστρων καὶ τῆς διαρκείας τῆς περιόδου των, σημειοῦμεν ὅτι οἱ πλεῖστοι τῶν μέχρι τοῦδε παρατηρηθέντων τοιούτων ἀστέρων μεταβαίνουσιν ἐκ τῆς μικροτάτης αὐτῶν λάμψεως εἰς τὴν μεγίστην πολὺ ταχύτερον παρ' ὅσον καταβαίνουσιν ἐκ ταύτης εἰς ἐκείνην. Τοῦτο, ἂν ἐπιβεβαιωθῇ καὶ ὑπὸ τῶν ἐν τῷ μέλλοντι παρατηρήσεων, θὰ ἦναι χαρακτηριστικὸν σημεῖον τῆς αἰτίας τῶν μεταβολῶν, θὰ δείξῃ ὅτι ἡ αἰτία αὕτη ἐνεργεῖ γενικῶς ἐπὶ ὅλων τῶν ἄστρων τούτων καὶ θὰ φέρει ἴσως εἰς γνῶσιν τῆς φυσικῆς αὐτῶν συστάσεως.

Φαίνεται προσέτι ὅτι τὰ πλεῖστα τῶν μεταβαλλομένων ἄστρων ἀνήκουσιν εἰς τὰ κεχρωματισμένα καὶ ἰδίως τὰ ἐρυθρά. Τοὐλάχιστον δυνάμεθα γενικῶς νὰ εἴπωμεν ὅτι τὰ πέντε ἕκτα τῶν ἄστρων τούτων εἶναι ἐρυθρά. Ὁ Σονφέλδος ἐξάγει λογικῶς ἐκ τούτου ὅτι ἡ αἰτία τῆς μεταβολῆς πρέπει νὰ ζητηθῇ εἰς τὴν φυσικὴν τῶν ἄστρων σύστασιν καὶ ὅτι αὕτη ἀνήκει εἰς τὴν οὐράνιον φυσικὴν μᾶλλον ἢ εἰς τὴν οὐράνιον μηχανικήν. Ἴσως ἡ αἰτία τῶν μεταβολῶν τούτων εἶναι ἡ αὐτὴ μὲ τὴν παράγουσαν τὰς κηλίδας εἰς τὸν ἥλιον· πολλὰ φαινόμενα δυνατὸν νὰ ἐξηγηθῶσι διὰ τῆς ὑποθέσεως κηλίδων σχηματιζομένων ἐπὶ τῆς φωτεινῆς τῶν ἄστρων ἐπιφανείας· ἀλλὰ διὰ τῆς ὑποθέσεως ταύτης μένει ἀνεξήγητος ἡ μεταβαλλομένη διάρκεια τῆς αὐξήσεως καὶ ἐλαττώσεως τῆς λάμψεως καὶ πρὸ πάντων ὁ λόγος τῆς περιοδικότητος ταύτης τῆς εἰς ταύτας τὰς κηλίδας προξενουμένης.

Ἡ αἰτία τοῦ φωτὸς τῶν ἄστρων εἶναι εἰσέτι πρόβλημα ἄλυτον καὶ ἐκ τῶν μάλα περιέργων τῆς συγχρόνου ἀστρονομίας. Ἀπαιτοῦνται ἀκόμη μακραὶ καὶ κοπιώδεις παρατηρήσεις πραγμάτων ὅπως ἐπιτευχθῇ ἡ ἀνακάλυψις τοῦ μίτου, τοῦ ὁδηγήσοντος ἡμᾶς εἰς τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος.

ΟΙ ΕΞΟΡΙΣΤΟΙ ΤΗΣ ΑΛΟΠΟΛΕΩΣ

ΚΕΦΑΛ. ΙΒ.

Συνέχεια.

Ὅτε ὁ ἥλιος ἀνέτειλεν εὗρε τοὺς ἐπιλοίπους ἐκ τῶν συναθροισθέντων εἰσέτι ἀναποφασίστους, προτείνοντας καὶ ἀπορρίπτοντας προτάσεις. Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν συνεβούλευον νὰ καταφύγωσιν εἰς τὰ ὄπλα, ἄλλοι εἰς διὰ χρημάτων ἐπίτευξιν τῆς εἰρήνης. Τῷ πρωὶ ἅμα ἡ βίαιος ἀπαγωγὴ τοῦ Ἀντωνίου καὶ τῶν ἀρίστων τῆς συνελεύσεως ἐγένετο γνωστὴ ἐν τῇ χώρᾳ πολλοὶ τῶν κατοίκων, ὄντες ὁμόφρονες μὲ τοὺς δεσμίους καὶ θεωροῦντες τὸν κίνδυνον τῶν δεσμίων ὡς ἴδιον αὐτῶν κίνδυνον, συνῆλθον ἐπὶ τῷ αὐτῷ ὅπως συσκεφθῶσι περὶ τῆς σωτηρίας των· ὁ οἶκος τότε ἐπλήσθη ὑπὸ ἀνθρώπων ὁμοψύχων. Τινὲς, ὄντες χαρακτῆρος ἀνυπομόνου, ἐθερμάνθησαν ὑπὸ ζήλου, καὶ μετέδωκαν εἰς τοὺς ἄλλους ἐπιθυμίαν ἀντιστάσεως· τότε ὅπλα διενεμήθησαν, ἀπόφασις ἐλήφθη νὰ ἀντικρούσωσι τὴν βίαν διὰ τῆς βίας, καὶ πάντες ἐκίνησαν πρὸς τὸ φρούριον. Μόλις ὅμως ἐκίνησαν καὶ ἰδοὺ δύο ὁδοιπόροι ἐκ πολὺ μακρυνῶν τόπων ἐρχόμενοι, καὶ κατεσκονισμένοι, τοὺς ἐβίασαν νὰ σταθῶσι.

Τὰ ὀνόματα «ὁ Πέτρος καὶ ὁ Νικόλας» ἐπέτων ἀπὸ στόμα εἰς στόμα· πολλαὶ δεξιαὶ ἐδίδοντο εἰς τοὺς νεωστὶ φθάσαντας καὶ παρομοίως ὡς καταράκτης ἀφρίζων, ἀφοῦ διέλθῃ τὴν βραχώδη κοίτων του, βαθμηδὸν χάνει τὴν ἀκράτητον ὁρμήν του· καὶ ἔπειτα γλυκοφλοισβίζων ῥέει διὰ δένδρων ὡραίων, οὕτω καὶ τὸ πλῆθος ἐκεῖνο τὸ ὁρμητικὸν καὶ ἀκράτητον κατήντα εἰς ἀπόλυτον ἠρεμίαν.

— Διηγηθῆτέ μας, διηγηθῆτέ μας! ἐφώνησαν πολλοί· οἱ ὁδοιπόροι ἔνευσαν ὅτι ἦσαν πρόθυμοι νὰ διηγηθῶσι· διὸ καὶ καταλαβόντες ὕψωμά τι περιεκυκλώθησαν ὑπὸ τοῦ λαοῦ.

— Ἤμεθα εἰς Ρατισβόνην, ἤρχισεν ὁ Πέτρος, οὗ ἡ ἰσχυρὰ φωνὴ ἐδείκνυεν ὅτι ἐκεῖνος ἦτο ὁ τῆς ἡμετέρας ῥήτωρ. Οἱ ἐν τῇ πόλει ἐκεῖνοι πρέσβεις ἤρχισαν ἐξ αἰτίας ἡμῶν ζωηρὰν ἀλληλογραφίαν. Μὲ ὅλον τοῦτο ὅμως ὁ βασιλέας μας πράττει ὅ,τι θέλει καὶ ὄχι τὸ ὀρθὸν καὶ δίκαιον, συμφώνως πρὸς τὰ ἄρθρα τῆς ἐν Βεσφαλίᾳ συνθήκης. Λοιπὸν ἐθεωρήσαμεν καλὸν νὰ ἀπευθυνθῶμεν εἰς φιλοδίκαιόν τινα κύριον. Εἰς τὴν πόλιν Κάσσελ διηγήθημεν τὴν ὑπόθεσίν μας πρὸς τὸν πρεσβευτὴν τῆς Σουηδίας ὅστις πάντοτε ἐξέφραζε πρὸς ἡμᾶς ἐπιθυμίαν νὰ ἐπασχολήσῃ καὶ ἀποκαταστήσῃ πάντας τοὺς ἀδελφούς μας, ὅσοι εἶναι τεχνῖται σιδηρουργοί, μεταλλευταὶ καὶ καμηνευταί. Πλὴν ἐπειδὴ τοῦτο δὲν ἤρκει εἰς ἡμᾶς μετέβημεν εἰς Βερολῖνον πρὸς τὸν Φρειδερίκον Γουλιέλμον. Ὁ λαὸς ἐκεῖ πρέπει νὰ εἶχεν ἀκούσει περὶ ἡμῶν πράγματα παράξενα. Μόλις ἠδύναντο νὰ πιστεύωσιν ὅτι εἴμεθα χριστιανοί. Ἐν πρώτοις ἐβιάσθημεν νὰ ὑποβληθῶμεν εἰς μακρὰν κατήχησιν ἐνώπιον δύο θρησκευτικῶν ἀρχηγῶν ἢ μητροπολιτῶν, τοὺς ὁποίους ὀνομάζουσι προβόστους. Τὰ ὀνόματα αὐτῶν καλῶς ἐνθυμούμεθα, ὁ εἷς λέγεται Ρολόφος καὶ ὁ ἄλλος Ραϊνβέκης, ἐπειδὴ πολὺ μᾶς ἐβασάνησαν μὲ τὰς ἐρωτήσεις των, ἐρωτῶντές μας λόγου χάριν, εἰς πόσους θεοὺς πιστεύομεν· ἂν ἐγνωρίσαμεν τὸν Χριστόν· ἂν εἰξεύρωμεν τὰς θεμελιώδεις ἀληθείας τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ τίνα ἦσαν τὰ βιβλία μας. Ταῦτας καὶ πολλὰς ἄλλας παρομοίας ἐρωτήσεις μᾶς ἔκαμον· ἀφοῦ δὲ διὰ τῶν ἀπαντήσεών μας ἔμαθον ὅτι εἴμεθα δυνατοὶ εἰς τὰς Γραφὰς, ἐφέρθησαν πρὸς ἡμᾶς ὡς φίλοι καὶ μᾶς ἔκαμαν πολλὰς ἐκδουλεύσεις. Αὐτοὶ ἐνήργησαν νὰ παρουσιασθῶμεν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως. Καὶ ὄχι μόνον ἠδυνήθημεν νὰ ἴδωμεν τὴν αὐτοῦ μεγαλειότητα, ἀλλὰ καὶ νὰ ὁμιλήσωμεν μὲ αὐτόν.

Χαρὰ καὶ θαυμασμὸς κατέλαβε τὸ ἥσυχον καὶ προσεκτικὸν ἀκροατήριον, ψιθυρισμὸς δὲ ὅμοιος μὲ τὸν ἦχον τῆς ἀναβλυζούσης πηγῆς ἠκούσθη καθ' ὅλην τὴν συνέλευσιν, ἥτις μετὰ μεγαλειτέρας ἔτι προσοχῆς ἐστράφη πρὸς τὸν ἤδη ζηλευόμενον Πέτρον.

— Ναί, ἐξηκολούθησεν οὗτος, ἔχων τὸ στῆθος πλῆρες ἀγαλλιάσεως, καθόσον ἐνεθυμεῖτο τὴν μετὰ τοῦ βασιλέως συνέντευξίν του· — Ναί, τὸν μέγαν μονάρχην, ὅστις βασιλεύει ἐπὶ ἑκατομμυρίων περισσοτέρων ἀφ' ὅσα ὁ πρίγκιψ ἀρχιεπίσκοπός μας εἶπεν εἰς ἡμᾶς τοὺς πτωχούς. Ἐν πρώτοις, βεβαιωθῆτε, ἅμα ἐτάθημεν ἐνώπιόν του τὰ ἐχάσαμεν· ἀλλ' ἐκεῖνος μᾶς ἐνεθάρρυνε μὲ πολὺ γλυκὺν τρόπον καὶ μᾶς ἠρώτησε τόσας ἐρωτήσεις ὥστε ἐχάσαμεν πάντα φόβον. Ὁ καλὸς βασιλεὺς — εἴθε ὁ Θεὸς νὰ τὸν εὐλογήσῃ διὰ τοῦτο, ἀφοῦ ἐνόησεν ὅτι εἴμεθα τίμιοι ἄνθρωποι καὶ χριστιανοί μᾶς εἶπεν ὅτι ἂν κατὰ περίστασιν διασθῶμεν νὰ ἐγκαταλείψωμεν τὴν πατρίδα μας, ἐκεῖνος μᾶς δέχεται εἰς τὸ κράτος του καὶ μᾶς χαρίζει ἀγροὺς καὶ ζῶα καὶ κατοικίας. Τοῦτο εἶπεν ὁ καλὸς βασιλεύς.

Δάκρυα χαρᾶς ἔβρεξαν τότε πολλῶν τὰς παρειὰς καὶ πολλαὶ εὐλογίαι ἠκούσθησαν περὶ τοῦ ἀγαθοῦ ἐκείνου μονάρχου.

— Ἀλλά, παρετήρησέ τις ἐκ τῶν τῆς συνελεύσεως, θὰ εὕρωμεν τὰ ὄρη μας καὶ τὰς Ἄλπεις μας εἰς τὴν Πρωσσίαν; Ὁποίου εἴδους χώραν κυβερνᾷ ὁ καλὸς ἐκεῖνος βασιλεύς;

Ἡ ἐρώτησις αὕτη τόσην ἐντύπωσιν ἐπροξένησεν ἐπὶ πάντων τῶν παρευρισκομένων ὥστε πάντων οἱ ὀφθαλμοὶ μετ' ἀνυπομονησίας καὶ ἀνησυχίας ἐστράφησαν πρὸς τὰ χείλη τοῦ ἐρωτηθέντος. Ἅμα δὲ ὁ Πέτρος ἔστρεψε τὰ βλέμματά του κύκλῳ αὐτοῦ ὅπως σχηματίσῃ ἰδέαν παραβάλλων τὴν πατρίδα του μὲ τὴν Πρωσσίαν ὅλοι ἔπραξαν τὸ αὐτό.

— Ὁμίλησε, τέλος πάντων, τῷ εἶπον.

Ὁ Πέτρος ἀτενίσας τοὺς περὶ αὐτὸν μέ τι ἰδιαίτερον ὕφος, παραπονετικῶς εἶπεν.

— Ὄχι, φίλοι μου, εἰς κανὲν μέρος δὲν θὰ εὕρωμεν τὰ ὄρη μας καὶ τὰς Ἄλπεις μας, τὰς κοιλάδας καὶ τοὺς καταράκτας μας. Πεδία ἐκτετσμένα, ὧν τὸ τέλος δὲν δύναται νὰ ἴδῃ ὁ ὀφθαλμὸς καὶ κεκαλυμμένα ὑπὸ ἄμμου ἢ σκοτεινῶν δασῶν ἀποτελοῦσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰς χώρας, αἵτινες ἀνήκουσιν εἰς τὸν μέγαν βασιλέα. Ἐπίσης καὶ ἡ ὡραία του πρωτεύουσα, ὅπου διαμένει, εἶναι κτισμένη ἐπὶ παρομοίας πεδιάδος.

Ἡ ἐντύπωσις ἦν ἡ ἀπάντησις αὕτη ἐπροξένησεν ἐπὶ τῶν συνηθροισμένων ἐκείνων ἀνθρώπων δὲν ἐπιδέχεται περιγραφήν. Πάντων τὰ βλέμματα θλιβερῶς ἔκλινον πρὸς τὴν γῆν. Σιωπὴ βαθυτάτη ἐπεκράτησεν ἐπί τινα λεπτὰ μόνον ὑπὸ στεναγμῶν διακοπτομένη. Ἄ! μέχρι τότε δὲν εἶχον ἐννοήσει ἢ αἰσθανθῇ πόσον προσφιλῆ ἦσαν εἰς αὐτοὺς τὰ ὄρη τῆς ὡραίας των πατρίδος.

Ὁ Πέτρος καὶ ὁ Νικόλαος συνεμερίζοντο τὴν λύπην τῶν συμπολιτῶν των· τέλος ὅμως ὁ Πέτρος εἶπεν·

— Ὑπῆρξέ τις ὅστις, εὑρὼν θησαυρὸν κεκρυμμένον ἐν ἀγρῷ ἔκρυψεν αὐτόν, καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ ὑπάγει καὶ πωλεῖ πάντα ὅσα ἔχει καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον. Καὶ πάλιν· ὑπῆρξεν ἔμπορος ὅστις ἐζήτει καλοὺς μαργαρίτας καὶ ὅστις, εὑρὼν ἕνα πολύτιμον, ὑπῆγε καὶ ἐπώλησε πάντα ὅσα εἶχε καὶ ἠγόρασεν αὐτόν. Καὶ ἡμεῖς ἀδελφοί μου εὕρομεν ἕνα θησαυρόν, εὕρομεν ἕνα μαργαρίτην πολύτιμον εὕρομεν τὸ προσφιλέστατον εἰς ἡμᾶς εὐαγγέλιον, καὶ δὲν θὰ θυσιάσωμεν τὰ πάντα διὰ τοῦτο;

Ἅμα ἤκουσαν τὰς εὐαγγελικὰς ταύτας παραβολὰς αἱ καθαραὶ ἐκεῖναι καρδίαι ἀμέσως ἠσθάνθησαν τὴν δραστικὴν αὐτῶν ἐπιρροήν καὶ ἕκαστος μετὰ πεποιθήσεως ἔβλεπεν ὅτι ἐφηρμόζοντο καὶ εἰς αὐτόν.

Βοηθούμενος ὑπὸ τῆς κατασστάσεως τῶν πνευμάτων ὁ Πέτρος ἐξηκολούθησε.

— Δὲν ἐγκατέλειψαν οἱ ἀρχαῖοι Ἰσραηλῖται τὰς χύτρας τῆς Αἰγύπτου, τοὺς πέπονας αὐτῆς καὶ τὰ κρόμυα καὶ τὰ παχέα βοσκήματα τῆς γῆς Γοσὲν καὶ δὲν περιεπλανῶντο ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτη εἰς τὰς κουστικὰς ἄμμους τῆς Ἐρήμου τῆς Ἀραβίας διὰ νὰ φύγωσι τὸν ζυγὸν τῶν Αἰγυπτίων; Καὶ ἐνταῦθα, ὡς βλέπετε, εἶναι ζυγός, ζυγὸς πολὺ χειρότερος ἀπὸ τὸν σωματικὸν ζυγόν, τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ φύγωμεν. Τί δύνανται νὰ μᾶς ὠφελήσωσι τὰ ὄρη καὶ αἱ κοιλάδες; Εἰς τί δύνανται νὰ μᾶς χρησιμεύσωσιν αἱ Ἄλπεις καὶ τὰ λαγκάδια ὅπου προδοσία, διωγμοὶ καὶ κατάσκοποι μᾶς περικυκλώνουσι; Καθὼς καλός τις βασιλεὺς Φαραὼ εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ λιμοῦ ὑπεδέχθη τὸν Ἰακὼβ καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτὸν τὴν γῆν Γοσὲν οὕτω καὶ ὁ καλὸς βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας θὰ μᾶς χαρίσῃ γῆν ἐν ᾗ τὰ κτήνη μας νὰ εὑρίσκωσι πρασίνας βοσκάς, καίτοι οὐχὶ Ἄλπεις, οἴμοι! Ζήτω ὁ καλὸς βασιλεύς!

— Ζήτω ὁ καλὸς βασιλεύς! ἀπήντησαν ὅλοι.

— Ἤδη ἂς περιμείνωμεν τὴν ἀπάντησιν,

τὴν ὁποίαν οἱ ἀπεσταλμένοι μας θὰ φέρωσιν ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα, καὶ ἕως τότε ἂς ὑποφέρωμεν μεθ' ὑπομονῆς ὅ,τι συμβῇ, εἶπεν ὁ Πέτρος.

— Πλὴν ὁ Ἀντώνιος καὶ οἱ λοιποὶ δέσμιοι τί θὰ γίνουν; ἠρώτησαν οἱ πάντες.

Ἂς ἐνθυμώμεθα αὐτοὺς εἰς τὰς προσευχάς μας καὶ ἂς συσταίνωμεν αὐτοὺς εἰς τὴν προστασίαν ἐκείνου ὅστις ἔπεμψε τὸν ἄγγελόν του καὶ ἠλευθέρωσε τὸν ἀπόστολον Πέτρον ἀπὸ τὴν φυλακὴν τοῦ σκληροῦ Ἡρώδου.

Μετὰ τοὺς λόγους τούτους ἡ συνάθροισις διελύθη καὶ ἕκαστος ἐν εἰρήνῃ ἐπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκόν του.

ΚΕΦΑΛ. Γ'.

ΟΙ ΔΕΣΜΩΤΑΙ

Τὸ δυστύχημα σπανίως ἔρχεται μόνον. Τὴν ἀλήθειαν ταύτην ὁ Ἰωάννης ἐδοκίμασε πορευόμενος εἰς τὴν οἰκίαν του. Καθ' ὁδὸν ἀπαντήσας αὐτὸν ἄνθρωπος ὅστις ἤρχετο ἐξ Ἀλοπόλεως τῷ ἔδωκε θλιβερὰς εἰδήσεις. Ὅταν ὁ Ἰωάννης ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν του εὗρε τὴν Βαρβάραν ἥσυχον καὶ ἱλαράν, δίδουσαν τροφὴν ἐντὸς τοῦ μικροῦ σταύλου εἰς τὴν μόνην ἀγελάδα των. Ἀφοῦ δὲ ἐξ διηγήθη εἰς τὸν ἄλλον τὰ συμβάντα τὰ ὁποῖα ἐν τῷ βραχυχρονίῳ χωρισμῷ των συνέβησαν, ὁ Ἰωάννης ἠρώτησε.

— Ποῦ εἶναι ἡ μήτηρ;

— Εἰς τὸν κῆπον· διατί ἐρωτᾷς; Φαίνεσαι ὠχρός. Τί ἔγινε;

— Εἰς ἐμὲ τίποτε· ἀλλ' εἰς κάποιον ἐξ ἡμῶν.

— Μὲ τρομάζεις. Τί τρέχει;

— Ἂν μοὶ ὑπόσχεσαι ὅτι δὲν θὰ τὸ εἰπῇς εἰς τὴν μητέρα, θὰ σοὶ φανερώσω τί ἤκουσα ἐρχόμενος ἐδῶ.

— Καλά, ὑπόσχομαι, ἀλλὰ μὴ μὲ τυραννεῖς ἐπὶ πλέον.

— Νομίζω ὅτι ὁ εἰδοποιήσας με μὲ ἠπάτησε, πλὴν μ' ἐβεβαίωνεν ὅτι εἰς τὴν Ἀλόπολιν διέτρεχε φήμη ὅτι οἱ πρέσβεις τοὺς ὁποίους ἐστείλαμεν εἰς τὸν αὐτοκράτορα συνελήφθησαν εἰς Λίνζαν καὶ ἐπειδὴ δὲν εἶχον διαβατήρια ἐχαρακτηρίσθησαν ὡς ἀντάρται.

— Καὶ ὁ πατήρ μου; εἶπεν ἡ Βαρβάρα σπασμωδικῶς.

— Μόνον εἰς ἠδυνήθη νὰ διαφύγῃ, εἶπεν ὁ Ἰωάννης, οἱ δὲ λοιποὶ ὅλοι ἐδέθησαν καὶ φέρονται διὰ νὰ παραδοθῶσιν εἰς τὸν ἀρχιεπίσκοπον.

— Εἴθε ὁ Θεὸς νὰ τοὺς λυπηθῇ! ἐψιθύρισεν ἡ νέα.

— Τώρα σκοπεύω, εἶπεν ὁ Ἰωάννης, νὰ ὑπάγω καὶ νὰ μάθω ἂν ὁ πατὴρ εἶναι μεταξὺ τῶν δεσμίων ἢ ἂν ἐσώθη.

— Θὰ ἔλθω μαζή σου, ἐκραύγασεν ἡ Βαρβάρα.

— Σύ! εἶπεν ὁ Ἰωάννης, καὶ τί θὰ γίνῃ τὸ παιδί μας ἐν τῷ μεταξύ;

— Θὰ τὸ ἀπογαλακτίσω, ἀπήντησεν. Ἀπὸ ἡμερῶν ἐσκεπτόμην νὰ τράξω τοῦτο, ἀλλὰ ταύτην τὴν στιγμὴν τὸ ἀπεφάσισα διότι τὰ μέλη μου τρέμουσι καὶ ἡ τροφὴ τὴν ὁποίαν οἱ μαστοί μου θὰ τῷ παρέξωσι θὰ εἶναι δηλητήριον δι' αὐτό. Λοιπὸν θὰ ἦναι καλὸν νὰ μὴ μὲ ἴδῃ μίαν ἢ δύο ἡμέρας. Ἡ μητέρα μου ἀγαπᾷ νὰ τὸ περιποιῆται, ὥστε θὰ ἔλθω μαζή σου.

— Ἀφοῦ θέλεις, ἐλθέ, εἶπεν ὁ Ἰωάννης· μόνον πρέπει νὰ εὕρωμεν πρόφασίν τινα καὶ νὰ φύγωμεν ἵνα μὴ ἡ μήτηρ σου ἐννοήσῃ τὰ τρέχοντα.

Ἡ ὑπόθεσις αὕτη ταχέως διευθετήθη· μετ' ὀλίγον δὲ τὸ νέον ζεῦγος ἤρχισε τὴν ὁδοιπορίαν του μετὰ καρδίας παλλούσης, διευθυνόμενον πρὸς τὴν κοιλάδα τοῦ Ἄλου (Σάλτζα) διὰ νὰ μεταβῇ εἰς Ἀλόπολιν. Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ εἴδησις τῆς συλλήψεως τῶν ἀπεσταλμένων διεδόθη περισσότερον· ταχέως δὲ ἀπήντησαν τρεῖς γυναῖκας καὶ μίαν κόρην, αἵτινες εἶπον ὅτι μετέβαινον νὰ μάθωσι περὶ τῆς τύχης τῶν συγγενῶν των.

Ὁ δρόμος ἀπὸ τὴν ὀρεινὴν πρὸς τὴν Ἀλόπολιν διέρχεται διὰ τῆς φάραγγος τῆς Λυέγης. Εἰς τὴν θέσιν ταύτην μικρόν τι φρούριον δεσπόζει τοῦ δρόμου, ὅστις ἐπὶ βραχὺ διάστημα διέρχεται ἐπὶ καὶ μεταξὺ ὑψηλῶν καὶ ἀποκρήμνων βράχων· καὶ διὰ τοῦτο δικαίως ὀνομάζεται Κυψέλη τῆς Λυέγης. Δράξ στρατιωτῶν δύνανται εὐκόλως νὰ ὑπερασπίσωσι τὴν θέσιν ἐναντίον ὁλοκλήρου στρατοῦ· καθότι ἡ μόνη εἴσοδος εἰς αὐτὴν εἶναι δρόμος κεκαλυμμένος καὶ ἔχων πύλην ὀχυράν. Ὀλίγον πρὶν ἢ φθάσωσιν εἰς τὴν θέσιν ταύτην οἱ ὁδοιπόροι εἶδον μακρόθεν, πρὸς πολλὴν των ἔκπληξιν σημεῖα ἀσυνήθους κινήσεως εἰς τὰ ὑψώματα τῆς φάραγγος. Ε-

κατοντάδες ἀνθρώπων ἐνησχολοῦντο πρὸς ἀνέγερσιν προμαχόνων, κατασκευὴν ὀδοφραγμάτων, καὶ τοποθέτησιν πυροβολικοῦ. Καὶ ὅμως ἡ λύπη ἥτις κατεῖχε τὰς ψυχὰς τῶν ὁδοιπόρων ἦτο τοιαύτη ὥστε πᾶσα ἐπιθυμία νὰ ἐρωτήσωσι καὶ νὰ μάθωσι περὶ τῆς αἰτίας τῶν κινημάτων ἐκείνων ἐξέλιπεν ἀπ' αὐτούς· ἔσπευδον λοιπὸν τὰ βήματά των μὲ ἀπόφασιν νὰ περάσωσι τὴν φάραγγα καὶ νὰ φθάσωσιν ὅσον τάχιστα εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον. Ἐν τούτοις ἅμα οἱ ὁδοιπόροι ἐφθασαν εἰς τὴν πύλην ἡ διαβασις δὲν ἐπετράπη εἰς αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ κατέχοντος αὐτὴν στρατιωτικοῦ ἀποσπάσματος.

— Ὀπίσω! ἐφώνησεν ὁ ἐπὶ κεφαλῆς ἀξιωματικός.

Ἐκπληχθέντες ἀπὸ τὸ ἀπροσδόκητον τοῦτο ἐμπόδιον οἱ ὁδοιπόροι ἐστάθησαν ἀκίνητοι εἰς τὴν θέσιν ἐκεῖ.

— Ποῦ ὑπάγετε;

— Εἰς Ἀλόπολιν, ἀπήντησαν.

— Τί θὰ κάμετε;

Ἡ ἀνησυχία των καὶ σκοτεινή τις προσίσθησις ὤθει αὐτοὺς νὰ εὕρωσιν ἄλλον τινὰ λόγον ἢ νὰ εἴπωσι τὸν πραγματικόν. Οἱ στρατιῶται ἔβλεπον πρὸς αὐτοὺς μὲ ὑποψίαν.

— Μόνον δύο ἀπὸ σᾶς δυνάμεθα νὰ ἀφίσωμεν νὰ διέλθητε κατὰ τὸ παρόν· συμφωνήσατε λοιπὸν μεταξύ σας τίνες θὰ διέλθουν καὶ τίνες θὰ μείνωσιν ὀπίσω.

— Ἀλλὰ, κύριε ἀξιωματικέ, εἶπεν ὁ Ἰωάννης μετὰ πραότητος, χιλιάκις ἐπέρασα ἀπὸ τὴν φαραγγα καὶ μὲ πολὺ περισσοτέρους συνοδοιπόρους καὶ οὐδέποτε μᾶς ἐμποδίσθη ἡ διάβασις.

— Ναί· ἀλλὰ τότε σᾶς ἐθεώρουν ὡς καλοὺς ὑπηκόους, τώρα ὅμως ἔγινε φανερὸν ὅτι χιλιάδες ἀπο σᾶς ἐπαναστατεῖται κατὰ τοῦ βασιλέως σας καὶ ἐπειδὴ δυνατὸν νὰ προβῆτε καὶ εἴς τι χειρότερον πρέπει νὰ ληφθῶσι κατάλληλα μέτρα.

Οἱ ὁδοιπόροι ἔβλεπον ἀλλήλους μετ' ἀπορίας.

— Ἀποφασίσατε, εἶπεν ὁ ἀξιωματικὸς, δὲν δυνάμεθα ν' ἀφίσωμεν περισσοτέρους τῶν δύω νὰ διέλθωσι ταυτοχρόνως.

— Ἀλλά, κύριε, εἶπεν ἡ Βαρβάρα ἐνθαρρυνθεῖσα· ἡμεῖς δὲν εἴμεθα ἄνδρες. Ὡς βλέπεις ἡ συνοδεία μας ἕνα μόνον ἄνδρα ἔχει καὶ πέντε γυναῖκας.

— Οὐφ! ἐψυθίρισεν ὁ πολεμιστὴς, συγχυσθεὶς διὰ τῆς ἁπλῆς ταύτης παρατηρήσεως. Τοῦτο εἶναι ζήτημα· πολλάκις συνέβη ἄνδρες διὰ νὰ ἐκτελέσωσι τὸν σκοπόν των νὰ φορέσωσι γυναικεῖα ἐνδύματα.

Φιλονεικία μεταξὺ τῶν ὁδοιπόρων ἠγέρθη τίς νὰ περάσῃ καὶ τίς νὰ μείνῃ· πλὴν τὸ ζήτημα ταχέως ἐλύθη ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἀξιωματικοῦ ὅστις ἔγινε μόνος του κριτής. Ὡς εἶναι σύνηθες μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν, γυναῖκες καὶ μάλιστα αἱ νεώτεραι καὶ ὡραιότεραι προετιμήθησαν. Ἡ Βαρβάρα λοιπὸν καὶ τὸ κοράσιον ἀφέθησαν ἐλευθεραι νὰ περάσωσιν οἱ δὲ ἄλλοι διετάχθησαν νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὰ ἴδια. Ὁ Ἰωάννης ὅμως δὲν ἔχασε τὴν ἐλπίδα ὅτι ἠδύνατο νὰ περάσῃ.

— Σὲ παρακαλῶ, κύριε ἀξιωματικέ, εἶπε πάλιν, ἀφοῦ δὲν ἐπιτρέπετε εἰς περισσοτέρους τῶν δύο νὰ περῶσι ταυτοχρόνως, πότε δύνανται δύο ἄλλοι νὰ περάσωσι; Μετὰ ἓν τέταρτον, ἡμίσειαν ἢ μίαν ὥραν; Τί χρονικὸν διάστημα ἔχετε προσδιωρισμένον;

Ὁ ἀξιωματικὸς, ὅστις κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἐφεύρῃ τὴν πυρίτιδα, ἀκούσας τὴν ἐρώτησιν ταύτην, ἤνοιξε μεγάλους τοὺς ὀφθαλμούς του καὶ ἔμεινε σκεπτικός.

— Δὲν ὑπάρχει τίποτε τοιοῦτον εἰς τὰς πρὸς ἐμὲ διαταγάς, εἶπε τέλος, ἀλλ' ἔχεις δίκαιον ὑπ' ἐμοῦ τοῦτο πρέπει νὰ διορθωθῇ. Διὰ πρώτην εὐκαιρίαν θὰ πέμψω ἕνα ἐκ τῶν ἀνθρώπων μου εἰς Ἀλόπολιν νὰ ζητήσω ὁδηγίας περὶ τούτου. Πρέπει νὰ ἔχῃς ὑπομονήν, φίλε μου, ἕως οὗ ἐπιστρέψει.

ΙΑΡΟΤΗΣ

Ὁ ἄνθρωπος ἀδύνατον νὰ προξενήσῃ εὐχαρίστησιν εἰς ἄλλους ἂν οὗτος πρῶτον δὲν εὑρίσκηται εἰς εὐχάριστον διάθεσιν. Εἶναι λοιπὸν ἀνάγκη νὰ συνηθίζωμεν εἰς τὴν ἱλαρότητα ὥστε εἰς ὁποιανδήποτε θέσιν καὶ ἂν εὑρεθῶμεν, εἴτε πρέπει νὰ δίδωμεν ἢ λαμβάνωμεν βοήθειαν, νὰ παρέχωμεν ἢ ζητῶμεν προστασίαν, νὰ κερδαίνωμεν τὴν ἀγάπην πάντων μεθ' ὧν ἐρχόμεθα εἰς συνάφειαν. Διότι, καίτοι γενικῶς ὑποτίθεται ὅτι οἱ εὐεργετοῦντες, διὰ τῆς πράξεώς των ταύτης ἀποσπῶσι τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ ἀγάπην, ἀπεδείχθη ὅμως ὅτι ἀπαιτεῖται, τέχνη τις πρὸς παραγωγὴν ἀγάπης καὶ ἡ τέχνη αὕτη εἶναι δυσκολωτάτη.

Ο ΑΦΟΒΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Ο ΜΕΓΑΣ

(Συνέχεια ἀπὸ Σελ. 56.)

Μόλον ὁποῦ ἡ ζωὴ τοῦ κοινωβιώτου, συντηρένη ἀπὸ τὸν ἅγιον Βασίλειον θεμελιώνεται εἰς μίαν σταλερὴν ἰδέαν τῆς χριστιανικῆς ἐπαγγελίας καὶ σχέσεως εἰς τὸν κόσμον εἶναι ὅμως ἀσυγκρίτως εὐγενικότερη καὶ ὑγιεινέστερη ἀπὸ ἐκείνην τοῦ ἐρημίτου· καὶ ἦτον καλὰ ἐννοημένη διὰ νὰ φέρῃ ἕνα σταμάτισμα εἰς τὲς ὑπερβολὲς τοῦ ἀσκητισμοῦ [1]. Ἕνα τέτοιο σταμάτισμα ἦτον πολὺ χρειαζόμενο εἰς τὸν Πόντον, καὶ εἰς τὲς τριγυρινὲς ἐπαρχίες. Ὁ πρῶτος κήρυκας τῆς ἀσκητικῆς εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη ἦτον ὁ Εὐστάθιος, ὅστις ἀπαρθένιζε εἰς μίαν ἀδελφότητα Ἀναχωρητῶν, οἱ ὁποῖοι ἐπανομάζοντο, κατὰ τοὺς διαφόρους ἀρχηγούς των, Εὐσταθιάδες, Λαμπετιανοί, Ἀδέλφιοι, Μαρκιανῆτες· ὡς ἀκόμη καὶ Εὐχέτες, διὰ τὴν θεωρίαν τους ἐπάνω εἰς τὴν ἐσωτερικὴν εὐχήν· Χορευταί, διὰ τοὺς μυστικοὺς χορούς των, καὶ Ἐνθουσιασταί, διὰ τὴν ἰσχυρίστην τους ὅτι τάχα ἦτον ἐμπνευμένοι· τοῦτοι ὅλοι ἐζοῦσαν φανατιζόμενοι τὴν πλάνην τους· ἐκαταρρονοῦσαν τὸν γάμον, καὶ τὴν οἰκογενειακὴν ζωὴν, εἰς βαθμὸν τέτοιον ὥστε ἀρνοῦντο νὰ λάβουν τὰ μυστήρια, ἂν ἑτοιμασμένα ἀπὸ οἰκογενειάρχην ἱερέα, ὡς ἀκόμη ἀρνοῦντο κάθε ἱεράν πράξην εἰς οἴκημα ὑπανδρεμένου ἀνθρώπου. Οἰκογένειες ἐδιελύοντο· ἄνδρες παραιτοῦσαν τὲς γυναῖκες τους καὶ γυναῖκες τοὺς ἄνδρες τους· γονεῖς τὰ παιδιά τους, καὶ παδία τοὺς γονεῖς τους!...

Ἡ μεγαλήτερη σύγχισις ἐβασίλευε, καὶ ἡ μετάδοσις τῆς φρενοβλαβείας ἐκείνης ἐπροχωροῦσε ταχέως, ὅταν ὁ Βασίλειος ἐρρίφθη μ' ἐνθουσιασμὸ νὰ φέρῃ ἐμπρὸς τὸν κοινωβιωτισμόν του. Κερδίττοντάς τον φυσικῷ τῷ λόγῳ ἔπρεπε νὰ ἔλθῃ σὲ σύγκρουσι μὲ τοὺς Ἀναχωρήτας, καὶ νὰ δυσαρεστήσῃ καὶ πολλοὺς ἀπὸ τοὺς ἐγκατοίκους, οἱ ὁποῖοι μὲ δίκηο ἐπαραπονοῦντο διὰ τὴν ἀφαίρεσιν τόσων πολιτῶν ἀπὸ τὸν κόλπον τῆς κοινωνίας. Αὐτὸς ὅμως ἐδούλευε ἀκατάπαυστα καὶ μ' ἐπιτυχίαν κ' ἐστάθη ὁ καθιδρυτὴς διαφόρων μοναστηρίων, φροντιστηρίων ἢ κοινωβίων ὡς τότε διαφορετικὰ ἐπωνομάζοντο, καὶ τὰ ὁποῖα ἔπερναν τοὺς κανονισμούς του. Τὰ καταστήματα ἐκεῖνα ἦτον κουβέλια (σίμβλα) βιομηχανίας ἐνταυτῷ καὶ παράμερα εὐσεβείας καὶ μετανοίας. Ἀπὸ τὸ ἐργαλεῖον καὶ τὸ ἀμόνι ἀπερνοῦσαν ἀλληλοδιαδόχως εἰς τὴν προσευχὴν καὶ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν Γραφῶν. Ὑποδηματοποιοὶ καὶ λεπτουργοὶ ἐργάζοντο τὰ χειροτεχνήματά τους, καὶ συντροφιὲς καλογήρων ἐδούλευαν τὰ χωράφιά τους. Ἐκεῖ ὁ εὐγενὴς καὶ ὁ ἀπελευθερομένος σκλάβος ἀνταμόνοντο ἴσια πρὸς ἴσια σὲ μίαν κοσμικὴν καὶ οὐράνιον ἀδελφότητα· καὶ ἦτον ἐλεύθεροι νὰ ἐχτελοῦν ὅλας τὰς κοινωνικάς των ἐπιθυμίας ἐχτὸς τῆς ὑπανδρείας. Ἐκεῖνα ἦτον ἀναθρευτήρια υἱϊκῆς εὐσπλαχνίας· ἕνας ὄντας ἀπὸ τοὺς κυρίους σκοποὺς των ἡ ἀναθροφὴ τῶν παιδίων, τὰ ὁποῖα ἐδέχοντο εἰς τρυφερὴν ἡλικίαν. Τὰ ὀρφανὰ ἐδιδάσκοντο χάρισμα. Οἱ κανονισμοὶ τοῦ Βασιλείου μ' ὅλον ὁποῦ δυνατὰ χρωματισμένοι ἀπὸ τὲς δεισιδαιμονίες τοῦ καιροῦ του, δείχνουν μεγάλην δωσοτότητα κρίσεως, καὶ βάθος πραχτικῆς φρονήσεως, καὶ φωτισμὸν τέτοιον ὁποῖον ἠμποροῦσαν μόνον νὰ ἔχουν οἱ πρόμαχοι τῆς τότε προόδου.

Γρήγορα ὅμως ἐκράχθη νὰ λάβῃ ὑψηλότερην θέσην, καὶ νὰ κάμῃ ποικιλότερες καὶ δυσκολώτερες ἐργασίες διαφορικῶς ὡς πρεσβύτερος καὶ ὡς Ἐπίσκοπος. Ὡς διδάχτωρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ Κυβερνήτης της ἐχει εὔρακε στάδιον διὰ τὴν ἐξάσκησην τῶν διαφόρων χαρισμάτων του, καὶ ἦτον πάντοτε ἕτοιμος κάθε ποῦ ἐχρειάζετο νὰ γενῇ κάτι. Ἐπιστρέφοντας τὰ 363 στὴν Καισαρίαν ἔπειτ' ἀπὸ μίαν ἀπουσίαν ὀκτὼ χρόνων, ἔγινε πρεσβύτερος εἰς ἡλικίαν τριανταεσσάρων χρόνων ἀφοῦ πρῶτα ἔλαβε τοὺς βαθμούς. Ὁ Εὐσέβιος, ὅστις δύο χρόνους πρώτερον εἶχε γένει Ἐπίσκοπος, ὄντας εἰς τὸν καιρὸν τῆς ἐκλογῆς του λαϊκὸς καὶ ἀβάπτιστος, ἀλλ' ὁποῦ μετέπειτα ἐδείχθη ἀξιότιμος ἄνθρωπος [1] ἐζήλεψε τὸν Βασίλειον κ' ἐπάσχισε νὰ τὸν ἐκβάλῃ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν. Ὁ Βασίλειος ὅμως ἦτον δημοτικὸς καὶ οἱ καλόγηροι ἐβάλθησαν μὲ τὸ μέρος του. Ἡ Ἐκκλησία ἀκολούθως ἀναστατόθη, καὶ ἔγινε ἕνα σχίσμα, καὶ σχίσμα χαρακτῆρος τόσο σπουδαίου, ὥστε ἐχρειάσθη νὰ σταλθοῦν ἀπὸ τὴν Δύσην δύο Ἐπίσκοποι εἰς τὴν Καισαρίαν διὰ νὰ πραΰνουν τὴν ταραχήν. Ὁ Βασίλειος εἰς ἐκείνην τὴν περίστασιν ἔδειξε τὴν μετριοφροσύνην του καὶ εἰρηνικήν του διάθεσην ἀποτραβιζόμενος εἰς τὸ Μοναστῆρι του· γρήγορα ὅμως ἐχρειάσθησαν τὴν βοήθειάν του εἰς τὴν Καισαρίαν. Οἱ Ἀριανοί, οἱ ὁποῖοι εἶχαν ἤδη μίαν ἀπὸ τὲς ἐκκλησίες τῆς πόλεως, ἐσκέφθησαν ὅτι τὸ σχίσμα ἐκεῖνο εἰς τὰς φάλαγγας τῶν Ὀρθοδόξων, καὶ τὸ χοντροειδὲς τοῦ Ἐπισκόπου, ὅστις δὲν ἦτον διόλου θεολόγος, τοὺς ἔδιδε μίαν θαυμάσιαν εὐκαιρίαν διὰ νὰ πασχίσουν νὰ λάβουν τὸ ἐνάντιο μισάδι στὰ χέρια τους. Οἱ ἀπόστολοι τοῦ Ἀρια-

---

[1] Ὅταν χαλινώνουμε καὶ μετριάζουμε τὲς ὑπερβολὲς τοῦ φανατισμοῦ, καὶ τῶν καταχρήσεων ἐν γένει, συντελοῦμε εἰς τὴν διατήρησίν τους. Σ. Μ.

[1] Εἰς ἐκείνην τὴν ἐποχὴν οἱ χριστιανοὶ δὲν ἐβιάζοντο νὰ βαπτίζονται· Ὁ Μέγας Κωνσταντίνος δὲν ἐβαπτίσθη παρὰ εἰς τὲς ὕστερες στιγμὲς τῆς ζωῆς του.

Γίββον Αἰτίες κτλ. τῆς μεταν. τοῦ Κωνσταντίνου Κεφ. 20 Σ. Μ.

νοῦ Αὐτοκράτορος Βαλεντίου ἄρχισαν λοιπὸν τὴν ἐνέργειάν τους ἐπάνω στὲς διηρημένες καὶ ἀψυχημένες φάλαγγες τῶν Ὀρθοδόξων, οἱ ὁποῖοι δὲν εἶχαν πλέον κανέναν νὰ τοὺς διευθύνῃ. Ὁ Γρηγόριος ὅθεν ὁ φίλος τοῦ Βασιλείου ἐστάλθη νὰ ὁμιλήσῃ μὲ αὐτόν· ὁ Βασίλειος ἐδέχθη τὴν πρόσκλησιν, ἔτρεξε προθύμως εἰς τὴν Καισαρίαν, ἐμψύχοσε τοὺς πιστοὺς μὲ τὴν παρουσίαν του, ἐξανεκέρδισε κάποιους ὁποῦ εἶχαν ἀποστατήσει, ἐστερέωσε τοὺς κλωνιζομένους, κ' ἐπολέμησε τοὺς ἐναντίους του μὲ τόσην ἐπιτυχίαν, ὥστ' ἐκατόρθωσε νὰ χαλάσῃ ἐξολοκλήρου τὰ σχέδιά τους. Ἐνταυτῷ, μὲ μίαν εὐγενικὴν γεναιότητα ψυχῆς ἐζήτησε διαμέσου καλῶν ἐκδουλεύσεων νὰ κάμῃ φίλον τὸν Ἐπίσκοπον Εὐσέβιον· ἐνῷ καὶ αὐτὸς πάλιν μὲ παρόμοιον μεγαλοψυχίαν ἐλησμόνησε τὸ ἀπερασμένο, κ' ἐδέχθη μ' εὐγνωμοσύνη τὲς ἀτίμητες ὑπηρεσίες τοῦ ἀξίου συμβοηθοῦ του, θέτοντας σχεδὸν ὁλοκλήρως εἰς τὰ χέρια του τὴν φροντίδα τῆς Ἐκκλησίας· ὥστε δὲν ἄργησεν ὁ Βασίλειος νὰ ἦναι ὁ πραγματικὸς Ἐπίσκοπος τῆς Καισαρίας, χωρὶς μόνον τὸ ὄνομα. Ἀκαταπαύστως ἐνασχολημένος εἰς τὲς ὑπόθεσις τῆς Ἐκκλησίας, ἐρρύντιζε διὰ τοὺς φτωχούς, καὶ ἐπιστατοῦσε ὅλα τ' ἄλλα Καταστήματα ἀγαθοεργίας τὰ ἑνωμένα μὲ τὴν Ἐκκλησίαν, ἐκυβερνοῦσε τοὺς καλογήρους, ἔγραψε μίαν λειτουργίαν, ἡ ὁποία ὑπάρχει ἀκόμη κ' ἐκήρυττε.

Ἕνα ἐπεισόδιον τοῦ καιροῦ ἐκείνου μᾶς ἀφήνει νὰ ρίψωμε ματιὰ μία ἀπάνου του, καὶ νὰ ἰδοῦμε τὴ δύναμη τῆς εὐγλωττίας του. Μία βαρυὰ πεῖνα εἶχε πέσει στὴν Καισαρίαν, καὶ οἱ φτωχοὶ ἦτον καταντημένοι νὰ ὑποφέρουν ἄκρα δεινά. Ὁ Βασίλειος ἀνέβη τὸν ἄμβωνα καὶ ἄρχισε τὴ διδαχή του μὲ τοὺς λόγους τοῦ Ἀμώς. «Ὁ λέων ἐβρύχησε· ποῖος δὲν θέλει φοβηθεῖ; Κύριος ὁ Θεὸς ὁμίλησε· ποῖος δὲν θέλει προφητεύσει;» [1] Ἡ διδαχὴ ἐκείνη εἶναι ἄξια διὰ τὸν Βασίλειον, καὶ ἄξια διὰ μίαν τέτοιαν περίστασιν. Εἰς αὐτὴν ζωγραφίζει μὲ δυνατὰ καὶ φυσικὰ χρώματα τὸ ὀλογερὸν ἐκεῖνο ἄνυδρο στερέωμα, τὴν στεγνὴν καὶ ψυχομαχούσαν γῆν· καὶ ἐρωτᾷ ἂν ὁ Θεὸς ἀπαράτησε πλέον τὸν κόσμον του στὴν ἀπελπισίαν. Λέγει εἰς τοὺς ἀκροατάς του ὅτι ἐξαιτίας αὐτῶν ὁ οὐρανὸς ἐφλογίσθη, καὶ ἡ γῆ ἐξηράνθη· ὅτι ὁ Θεὸς ἔκλεισε τὸ χέρι του, ἐπειδὴ αὐτοὶ ἔκλεισαν τὴν καρδίαν τους ἀπέναντι τῶν ἀδελφῶν τους. Λέγει εἰς τὸν πλούσιον ὅστις θησαυρίζει τὰ ἀποθηκευμένα του, ὅτι ἡ ἀσυντριβή του παρουσία εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ εἶναι ἕνας περίγελως, καὶ ἕνας ἀκόμη μεγαλήτερος περίγελως εἶναι διὰ αὐτὸν τὸ νὰ στέλνῃ τὰ παιδιά του καὶ τὴ γυναῖκα του εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ Θεοῦ, ἐνῷ αὐτὸς ὁ πράγματι ἁμαρτωλὸς εἶναι ἀπὼν ἀκολουθῶντας τὸν Μαμμωνᾶ· καὶ οὕτω προχωρῶντας στενοχωρεῖ ἀκόμη περισσότερο καὶ θρηνολογεῖ τὸν πλούσιον καὶ σκληρόκαρδον ἁμαρτωλόν. Τὸν κάμνει νὰ αἰσθανθῇ ὅτι ἦλθε ἡ ὥρα του. Ὅτι ὁ Θεὸς ἔστειλε τὴν ἀνυδρίαν διὰ νὰ τὸν δοκιμάσῃ, καὶ νὰ ἰδῇ ἂν ἤθελε μοιράσῃ τὸ ψωμί μου μὲ τὸν πεινόντα. Ἐξυπνᾷ τὴν ἀποκοιμημένη συνείδησή· ζεστένει τὲς παγομένες πηγὲς τῆς εὐσπλαγχνίας· διηγεῖται τὰ φρικώδη ἀποτελέσματα τῆς πείνας· καὶ ζωγραφίζει τοὺς δυστυχεῖς πεινῶντας καταντημένους σκέλεθρα πεινασμένα καὶ ἀποθνήσκοντας. Ἡ πρόσκλησις ἦτον ἀναντίστατη. Ἡ καρδίες, καὶ ἐνταυτῷ ἡ ἀποθῆκες τῶν πλουσίων ἄνοιξαν· καὶ ἡ θεία χάρις εὐλόγησε δωρητὰς καὶ δωρούμενους. Ἐφέρθησαν τρόφιμα· καὶ ὁ Βασίλειος ἐσύναξε τὰ πεινασμένα πλήθη. Εἶχε προβλέψει ἀγγεῖα κάθε εἴδους, καὶ ὡς ἄξιος μαθητὴς Ἐκείνου ποῦ ἔπλυνε τὰ πόδια τῶν μαθητῶν του ἐθεώρησεν ὡς τιμήν του τὸ νὰ ἡμπορέσῃ νὰ μοιράσῃ εἰς τοὺς φτωχοὺς τὰ δῶρα τῶν πλουσίων.

Ἀποθανὼν ὁ Εὐσέβιος εἰς τὰ 370, ὁ Βασίλειος ἐκλέχθη Ἐπίσκοπος, ἢ μᾶλλον Ἀρχιεπίσκοπος. Τὴν ἐκλογήν του ἐναντιώθησαν οἱ προύχοντες τοῦ Τόπου· ἐπειδὴ ἡ αὐστηρὴ διαγωγή του καὶ τὰ εὐαγγελικά του κηρύγματα, ἐκαταδίκαζον τοὺς διεφθαρμένους τοῦ κόσμου. Τοῦτοι ἔφεραν ὡς ἐπιχείρημα, διὰ νὰ τὸν πολεμήσουν, τὸ ἀσθενὲς τῆς ὑγείας του· ἡ ὁποία εἶχε σταθεῖ ἀδύνατη πάντοτε, καὶ τότε ἦτον περισσότερον ἀκόμη ἐξησθενισμένη ἀπὸ τὴν ἄσκησην, καὶ ἀπὸ τὴν ἀκατάπαυστην σπουδήν, καὶ κόπους κάθε εἴδους. «Τὸ ἐπιχείρημα τοῦτο,» ἔγραψεν ὁ Γρηγόριος τῆς Ναζιάνζης πρὸς τοὺς Καισαρίους, «ἤθελ' εἶναι σωστὸ ἂν ἐπρόκειτο νὰ ἐκλέξετε ἀθλητήν, ἀλλ' ἂν πρόκειται νὰ ἐκλέξετ' Ἐπίσκοπον τὸ ἐπιχείρημα εἶναι ἄθλιον.» Ὁ Βασίλειος ἐκλέχθη Ἐπίσκοπος, κ' ἐπισκόπευσε τὴν Καισαρίαν ἕως τέλους ζωῆς του, ἕως τὰ 379.

Εἰς τὴν ἐξάσκησιν τῶν ἐπισκοπικῶν χρεῶν του ὁ Βασίλειος ἐπολλαπλασίασε τὲς προσπάθειές του, καὶ ὑπερέβη τὸν ἑαυτόν του τὸν ἴδιον. Ἐμεταρρύθμησε τὲς κατάχρησες ὁποῦ εἶχε γλυστρήσουν μέσα στὴν ἐπαρχίαν του· κ' ἐπεριόρισε τὸ ἀκανόνιστον τῶν χωρεπισκόπων (ἐπισκόπων τῆς ἐξοχῆς), οἱ ὁποῖοι ἔμβαζαν εἰς τὴν ἱερὰν ὑπηρεσίαν ὑποκείμενα διόλου ἀνάρμοστα καὶ ἀνάξια. Ἡ ἐδικές του χρεῖες ἦτον ὀλίγες· καὶ τὰ εἰσοδήματα τοῦ Ἐπισκοπείου ἐξοδεύοντο εἰς ἔργα φιλάνθρωπα. Ἦτον τότε ποῦ ἐσύστισε τὴν Βασιλειάδα στὴν Καισαρίαν, καταφύγιον διὰ τοὺς ξένους καὶ ἀσθενεῖς. Τὸ Κατάστημα τοῦτο ἦτον τόσο μεγάλο καὶ τέλειον, ὥστε ὁ Γρηγόριος, ὁ φίλος του, τὸ ὠνόμαζε «μία μικρὴ χωροπούλα.» Εἶχε μέσα ἐργαστήρια διὰ ὅλους τοὺς τεχνίτας καὶ δουλευτάς, ὅσοι ἐχρειάζοντο στὸ Κατάστημα, καὶ ἰατροὺς ἐσωτερικοὺς

[1] Ἀμῶς. Κεφ. 3. ἀριθ. 8.

ἐδικούς του· καὶ καταστήματα τέτοια, μὲ τὴν ἐπιρροήν του καὶ συνενέργιάν του, εἶχε κάμει νὰ γένουν εἰς ὅλην τὴν ἐπίλοιπην Ἐπαρχίαν.

Εἰς μίαν ἐποχὴν εἰς τὴν ὁποίαν ἡ συμπάθεια διὰ τοὺς φτωχοὺς καὶ διὰ τοὺς δυστυχεῖς ἦτον ὁ χαρακτῆρας τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ἐνεργητικότης τοῦ Βασιλείου διὰ φιλάνθρωπα ἔργα ἦτον ὑπέρτατη. Ἀλλ' αὐτὸς δὲν ἦτον μόνον ἕνας ἀκούραστος ἀρχιερέας, ἀλλὰ καὶ ἕνας ἀπὸ τοὺς κορυφαίους ὑπερασπιστὰς τῆς πίστεως. Τρεῖς χρόνους πρὶν γεννηθῇ, τὸ ὁμοούσιον, ἡ οὐσιώδης ἑνότης τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ ἐκηρύχθη ἐπισήμως ἀπὸ τὴν Σύνοδον τῆς Νικαίας, ὁ ὁποῖος ἐκεῖνο ποῦ ἡ Ἐκκλησία ἐπίστευε. Τὸ δόγμα τοῦτο, μόλον ὁποῦ καταργᾶς προθύμως ἀγκαλιάσθη, ἀπαρατήρητον ὅμως ἔπειτα ἀπὸ τὸν Μέγα Κωνσταντῖνον· καὶ οἱ διάδοχοί του Κωνστάντιος καὶ Βαλέντιος, ἐνηγκαλισθέντες τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἀρίου, ἔκαμαν τὸ μέλλον τῆς Ὀρθοδοξίας πολὺ σκοτεινὸν εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Βασιλείου. Εἰς τὰς ἐπιστολάς του πρὸς τοὺς Ἐπισκόπους τῆς Δύσεως, καὶ ἄλλους, γράφει ποιὸν θλιμμένος, καὶ μὲ τὸν πλέον λυπηρὸν τρόπον. Ὁμοιάζει τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῆς Ἐκκλησίας μ' ἐκείνην ἑνὸς στόλου εἰς μίαν θαλασσοταραχήν, μὲ τὰ πλοῖα χτυπούμενα καὶ συντριβόμενα μεταξύ τους, καὶ δέεται διὰ τὴν γαλήνοσην τῆς τρομερῆς ἐκείνης τρικυμίας. Ἐντοσούτῳ, πασχίζει μὲ ὅλες του τὲς δύναμες νὰ μετριάσῃ τὰ κακὰ ἀποτελέσματα τῆς τρικυμίας ἐκείνης. Τὰ ἄθλα του εἰς ὑπεράσπισιν τοῦ Νικιανοῦ δόγματος ἦτον ἄρθονα καὶ ἀτίμητα. Ὁ θρίαμβος τοῦ δόγματος ἐκείνου εἰς τὴν Ἀνατολὴν χρεωστεῖται κυρίως εἰς αὐτὸν, καὶ εἰς τοὺς ἀξίους συμβοηθούς του δύο Γρηγορίους ἀδελφόν του καὶ φίλον του. Αὐτὸς τὸ ἀνάπτυξε μὲ μίαν μεγάλην ἐπιτηδειότητα, εὐγλωττίαν, καὶ ἀποδεικτικότητα εἰς τὰς συζητήσεις του· καὶ τὸ ἐξήγησε πολὺ καθαρὰ εἰς τὰς ὁμιλίας του. Ἡ ἐγκαθίδρυση τοῦ δόγματος ἐκείνου ἦτον ὁ κύριος σκοπὸς τῆς μεγάλης του ἀλληλογραφίας μὲ τὰς Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως καὶ μὲ ἄλλους ὅσους ἔσερναν τότε τὰ πνεύματα, ὡς τὸν Ἀθανάσιον, καὶ τὸν Ἀμβρόσιον τοῦ Μιλάνου. Εἶναι βέβαια θαυμάσια ἡ ἀξία τῶν συγγραμμάτων του· ἀλλὰ παρομοίως ἀξιοθαύμαστη ἡ ἀφοβία καὶ σταθερότητά του εἰς τὴν ὑπεράσπισην τοῦ δόγματος ἐκείνου τὸ ὁποῖον αὐτὸς ἐθεώρει ὡς τὸν ἀκρογωνιαῖον λίθον τῆς πίστεως, καὶ εἰς τὸ ὁποῖον ἐβασίζοντο, ὡς εἰς τὴν μόνην ἄγκυραν τῆς σωτηρίας των. Ὁ Βαλέντιος εἶχε προστρέξει εἰς ραδιουργίας, κολακείας, δημεύσεις καὶ φόνους διὰ τὴν διάδοσιν τῆς πίστεώς του. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ὀρθοδόξους κληρικοὺς ἐδιώχθησαν ἀπὸ τὰς ἐκκλησίας των, διὰ νὰ ἔμβουν οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Αὐτοκράτωρος· καὶ ὀγδοῆντα ἱερεῖς ὁποῦ εἶχ' ἔλθουν εἰς αὐτὸν ὡς Ἐπιτροπὴ, ἐβάλθησαν διὰ προσταγῆς του εἰς ἕνα πλοῖον, εἰς τὸ πλοῖον ἐβάλθη φωτιὰ, καὶ οἱ ἱερεῖς ἐκεῖνοι ἐκάησαν.

Εὑρισκόμενος ὁ Αὐτοκράτωρ εἰς τὴν Καισάριαν, ὁ Βασίλειος ἐκράχθη νὰ παρουσιασθῇ ἐνώπιον τοῦ Κυβερνήτου Μοδέστου, ὅστις δὲν ἦτον παρὰ ἕνα ἀσυνείδιστον ὄργανον τοῦ Τυράννου. Ὁ Κυβερνήτης ἐρώτησε τὸν Βασίλειον πῶς ἐτολμοῦσε νὰ φρονῇ διαφορετικὰ ἀπὸ τὸν Αὐτοκράτωρα, καὶ ἂν δὲν ἦτον καλήτερα διὰ αὐτὸν νὰ τὸν ἔχῃ φίλον. Ἡ ἀπάντησες τοῦ Βασιλείου ἐθύμωσαν τὸν Κυβερνήτην, ὅστις, συκονόμενος καὶ ὁμιλῶντας μὲ χοντρὴν καὶ ἀγρίαν φωνὴν εἶπε,

Κυβερ. Τί λοιπὸν δὲν μὲ φοβεῖσαι;

Βασίλ. Καὶ διατί ἔπρεπε νὰ φοβηθῶ; Τί θὰ μοῦ συνέβῃ; Τί θὰ πάθω;

Κ... Ἐγὼ μπορῶ νὰ σὲ παιδέψω μὲ πολλοὺς τρόπους.

Β... Μὲ πόσους; σὲ παρακαλῶ, κύριέ μου.

Κ... Μὲ δήμευση μὲ ἐξορία μὲ βάσανα (τορτουρα), καὶ μὲ θάνατο.

Β... Ἰδὲς ἂν ἔχῃς τίποτε ἄλλο νὰ μοῦ φοβερίσῃς, ἐπειδὴ ἀπ' ὅσα μοῦ ἐμελέτησες κανένα δὲν μὲ φοβίζει. Δὲν ἔχω τίποτε νὰ μοῦ πάρῃς, ἀκολούθως δὲν φοβοῦμαι τὴ δήμευση· ἂν τοῦλάχιστον δὲν ὁρέγεσαι τὰ ξεφτισμένα ταῦτα καὶ ξεσχισμένα φορέματά μου καὶ λίγα βιβλία ποῦ παρομοίως μοῦ εὑρίσκονται. Τὴν ἐξορία δὲν τὴν ἐννοῶ, ἐπειδὴ ἡ Γῆ ὅλη εἶναι παρομοίως τοῦ Κυρίου, κ' ἐγὼ δὲν εἶμαι σ' αὐτὴν παρὰ διαβάτης καὶ ξένος. Ὅσον διὰ τὰ βάσανα ἡ πρώτη δοκιμὴ ἤθελε μὲ ἀποθάνει, καὶ δὲν ἤθελε ὑπερφέρω πολὺ· καὶ ὁ θάνατος ἤθελε μὲ φέρει εἰς τὸν Θεόν.

Κ... Κανεὶς ἀκόμη δὲν μοῦ ὁμίλησε μὲ τόσην ἐλευθεροστομίαν.

Β... Ὡς φαίνεται δὲν ὁμίλησες ἀκόμη μὲ κανένα Ἐπίσκοπον· ἀλλέως ἤθελε σοῦ μιλήσει καθὼς σοῦ ὁμίλησα καὶ ἐγὼ διὰ τοῦτα τὰ πράγματα, εἰς κάθε ἄλλο ἐμεῖς εἴμασθε ὑπήκοοι· ἀλλ' ὅταν πρόκειται περὶ Θεοῦ, ἐμεῖς τότε προσέχουμε εἰς αὐτὸν μόνον. Ὕβριζε, φοβέριζε ὅσο θέλεις, ἀλλὰ ποτὲ δὲν θέλει μᾶς κάμεις νὰ παραδεχθοῦμε σφαλερὰ δόγματα.

Οὔτε κολακεία, οὔτε φοβέρα εἶχε δύναμην ἐπάνω εἰς τὸν Βασίλειον. Καὶ ὅμως ὁ Αὐτοκράτωρ διὰ νὰ τὸν τρομάξῃ, καὶ νὰ τὸν βάλῃ εἰς ὑποταγὴν, τὴν ἡμέρα τῶν Θεοφανείων ἐμβῆκε στὴν ἐκκλησίαν συντροφευμένος μὲ δορυφόρους του, ὅπου ἦτον μία μεγάλη μάζευση, κ' ἐπῆγε σιμὰ στὸν Ἐπίσκοπον, μὲ ἕνα χάρισμα εἰς τὸ χέρι του, διὰ νὰ τὸν ὑποχρεώσῃ νὰ τὸ δεχθῇ, καὶ οὕτω νὰ φανῇ ὅτι ὁ Ἐπίσκοπος ἦτον ἐμβασμένος εἰς τὴν συγκοινωνίαν του.

Ὁ Βασίλειος ἔμεινε ἀκίνητος, χωρὶς νὰ προσέξῃ διόλου τὸν Αὐτοκράτωρα, ὅστις χαμένος διὰ τὴν ἀψηφισίαν τοῦ Ἐπισκόπου, ἐλλογιάσθη, καὶ ἤθελε πέσει, ἂν δὲν ἤχε πιασθῇ· Ἤθελε νὰ ἐξορίσῃ τὸν

Βασίλειον· ἀλλὰ φοβούμενος μίαν ἐπανάστασην διὰ τὴν ὑπόληψιν καὶ ἀγάπην ὁποῦ τοῦ εἶχαν, ἄλλαξε τὴν ἀντιπολιτικὴν καὶ ἄδικην ἀπόφασήν του· καὶ ἔδειξε μάλιστα νὰ θεωρῇ τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον ὅστις τόσον γενναίως τοῦ ἀντιστάθη καὶ τὸν ἐσκότισε, δεισιδαιμονικὸν σέβας. Εἰς τούτην τὴν σκηνὴν ὁ Βασίλειος ὑψόνεται, καὶ πέρνει μεγάλας ἡρωϊκὰς ἀναλογίας. Ἕν' ἀσθενὲς καὶ ἀχαμνισμένο ἄτομο, νὰ βάζῃ, ἕναν αὐτοκράτωρα μὲ τοὺς δορυφόρους του εἰς ἀμηχανίαν! ἰδοὺ ἡ ζωγραφία, ὄχι τῆς συνερισίας μεταξὺ κοσμικῆς τυραννίας καὶ παπαδίστικης αὐθάδειας, ἀλλὰ τῆς ἀδυναμίας τῆς ὑπερτάτης ἐξουσίας, ἀπέναντι μιᾶς ὑπερτάτης ψυχῆς· ἕνα παράδειγμα τῆς ὑπεροχῆς τῶν χριστιανικῶν ἀρχῶν, ἀπέναντι τῆς ὑλικῆς βίας. Ζωγραφία τούτη ποῦ δικαιεῖ τὸν Βασίλειον νὰ συναριθμῆται ἀνάμεσα στοὺς εὐγενεῖς ὑπερασπιστὰς τῶν ἱερῶν δικαιομάτων τῆς συνειδήσεως.

Ὁ ἄνθρωπος ἐπάνω εἰς τὸν ὁποῖον ἡ ὀργὴ τοῦ Αὐτοκράτωρος εἶχε ἀποτύχει, δὲν ἤθελ' ἠμπορέσει νὰ καταμυτοθῇ ἀπὸ ἕναν ἐχθρὸν κατώτερον. Ὁ πάρεδρος τοῦ Κυβερνήτη τοῦ Πόντου ἐπάσχισε νὰ βιάσῃ μίαν εὐγενῆ χήρα νὰ τὸν ὑπανδρευθῇ. Τούτη, μὴν ἔχοντας ποῦ ἀλλοῦ, ἐπρόστρεξε εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Βασιλείου· ὅστις ἀρνηθεὶς νὰ τὴν δώσῃ· ἐσύρθη ἐμπρὸς εἰς τὸ Δικαστήριον τοῦ Κυβερνήτη. Οἱ ὑπάλληλοι ἐδιατάχθησαν νὰ τοῦ ξεσχίσουν τὸ ἱερὸν φόρεμά του· ἀλλ' ὁ Βασίλειος ἐπρόσφερε νὰ τὸ κάμῃ αὐτὸς ὁ ἴδιος· καὶ δὲν ἐταράχθη εἰς τὴν φοβέραν τοῦ νὰ ξεσχίσουν καὶ τὸ σῶμα του μὲ καρφιὰ, λέγοντας ὅτι τοῦτο ἤθελε τὸν ὠφελήσει εἰς τὸ σκότι του, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐκείνην τὴν στιγμὴν ὑπόφερνε δυνατά. Ἀλλ' ὁ Κυβερνήτης ἐμετανόησε γρήγορα διὰ τὴν ἀχρειότητά του· ἐπειδὴ παρευθὺς ὁποῦ ἀκούσθη ὅτι ὁ Ἐπίσκοπος ἐπιάσθη, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ἁρπάζοντες κάθε ἅρματο ποῦ ἤθελ' εὕρουν ἐμπρός του ὁρμησαν νὰ τὸν ἐλευθερώσουν. Ὁ Κυβερνήτης τότες ἔπαυσε νὰ φοβερίζῃ τὸν Βασίλειον, καὶ τὸν ἐπαρακάλεσε νὰ μεταχειρισθῇ τὴν ἐπιρροήν του, διὰ νὰ ἡσυχάσῃ τὴν ἀναστάτοσην.

Διὰ ἕναν ἄνθρωπον ὁποῖος ἦτον ὁ Βασίλειος, εἰς μίαν τέτοιαν ἐποχὴν ὁποία ἦτον ἐκείνη ἡσυχία καὶ εἰρήνη δὲν ἠμποροῦσε νὰ ἦναι. Οἱ ἄνθρωποι τὸν ἐκατάτρεξαν ἕως τέλους ζωῆς του· καὶ αὐτὸς πάλιν δὲν ἔβαλε κάτου τὰ ὅπλα παρὰ μόνον εἰς τὴν θανήν του. Τὰ βέλη τῆς συκοφαντίας ἔπεφταν ἀπάνου του 'σὰν χαλάζι, καὶ τὸν ἐτύλιξαν εἰς διατριβὲς ἐρεθιστικὲς κ' ἐπιζήμιες μὲ τοὺς γειτονεύοντας Ἐπισκόπους, οἱ ὁποῖοι ἐφθονοῦσαν τὸ μεγαλεῖον του, κ' ἐμισοῦσαν τὴν πίστην του· μάλιστα μὲ τὸν Ἄνθιμον, διὰ τὰ σύνορα τῆς ἐπαρχίας των. Ὁ Βασίλειος ἐδιαιτήρησε ὅταν Ἐπίσκοπος τὸ μοναστικὸν φόρεμα, κ' ἐζοῦσε μὲ μοναστικὴν δίαιταν ἕως τέλους τῆς ζωῆς του. Μαρασμένος ἀπὸ τὲς αὐστηρότητες, ἀγῶνας, καὶ προσπάθειες κάθε εἴδους, μέσα εἰς τὰ ὁποῖα τὸ σῶμα του, ἀπ' ἀρχῆς ἀσθενὲς, ἤθελεν ὑποκύψει, καὶ μόνον ἐβαστάχθη διὰ τὴν σιδηρὰν δύναμιν τῆς θελήσεώς του ἀπέθανε τὰ 379, εἰς ἡλικίαν πενῆντα χρόνων. Τὰ ὕστερά του λόγια ἐστάθησαν «Εἰς χείρας σου παραδίδω τὸ πνεῦμα μου.» Θερμὰ δάκρυα καὶ λυπηρὲς κραυγὲς τοῦ ὅλου ποιμνίου του τὸν ἐσυντρόφευσαν εἰς τὸν τάφον του· καὶ ὅλη ὁλόκληρη ἡ Ἐκκλησία ἐθρίνησε τὸν χαμὸν τοῦ πατρός της. Τόση ἦτον ἡ σύναξη ὅλων τῶν τάξεων τῆς κοινωνίας εἰς τὴν κηδείαν του, ποῦ πολοὶ ἐζουπήσθησαν εἰς τὸ πλῆθος καὶ ἀπέθανον. Τὰ φιλολογικά του ἀπολειπόμενα εἶναι πολυάριθμα· καὶ μεταξύ των ἑκατὸ σχεδὸν διδαχὲς ἡ ὁποῖες, μόλον ὁποῦ δὲν εἶναι χυμένες εἰς τὸ καλήτερο καλοῦπι τῆς ἀμβωνικῆς εὐγλωττίας, εἶν' ὅμως ἀναντιρρήτως προϊόντα ἑνὸς ὀρθοῦ λογικοῦ, καὶ ἑνὸς πολὺ καλλιεργημένου πνεύματος· Ἡ καθαρότης, ἡ γλυκύτης, καὶ ἡ παρθενικὴ ὡραιότης τοῦ ὕφους εἶναι ὁ χαρακτῆρας τους. Ἡ στερεότης τῶν ἰδεῶν, ἡ δύναμη τῶν ἐπιχειρημάτων καὶ τῶν οἰκείων ἀλλὰ καλλωπισμένων παραδειγμάτων, εἶναι τὰ εὐχάριστα ἀντίθετα τῶν κούφων καὶ ἐπιτηδευμένων φωνασκιῶν, ἡ ὁποῖες εἰς ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἐπερνοῦσαν διὰ εὐγλωττίαν. Ἂν θὰ ἐννοήσωμεν τὴν εὐγλωττίαν. κατὰ τὸ ἑτοιμολογικόν της νόημα, ὡς ἐλευθεροστομίαν, ὁ χαρακτηρισμὸς τοῦτος στέκει καλὰ εἰς τὲς διδαχὲς τοῦ Βασιλείου. Ὁ Βασίλειος εἶναι ξάστερος· τὰ λέει στρογγιλὰ, δὲν μεταχειρίζεται περίφρασες, καὶ χτυπᾷ κατευθείαν εἰς τὸ σημάδι· γλυκένει ὅμως ὁπωσοῦν τὸν τρόπον μὲ μίαν ἀγαθότητα ὁποῦ κερδίζει, καὶ μίαν πειθὼ ἡ ὁποία χρεοστεῖται εἰς τὴν σωφροσύνην του καὶ ὀρθὸν λογικόν του.

Ἡ διδαχὲς τοῦ Βασιλείου εἶν' ἕνα ἀπὸ τὰ πλέον εὐχάριστα δόγματα τῆς ἐπιτυχίας τῆς ρητορικῆς εἰς τὸν Ἄμβωνα, ἐπειδὴ αὐτὸς ἐμεταχειρίζετο τόσον ἐπιτηδίως τὴν τέχνη του. Οἱ ρητορικοὶ κανῶνες τὸν εἶχαν διδάξει νὰ ὀνοματίζῃ ὄχι μόνον, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐκλέγῃ καὶ νὰ μεταχειρίζεται τὰ ὄργανά του μὲ μίαν ἐχπληχτικὴν κομψότητα ἐφαρμογῆς εἰς τὸ προκείμενόν του. Ἡ διδαχές του δὲν εἶναι θεολογικὰ δοκίμια. Ἡ Διατριβές του δὲν εἶναι διδαχές. Ἦτον ἀκόλουθος τοῦ Ὠριγένη· ἀλλὰ τὸ πνεῦμα του ἔκλινε εἰς τὴν πραχτικὴν ὠφέλειαν. Ὑπάρχουν ἀκόμη τὰ συγγράμματά του περὶ χριστιανικῆς ἠθικῆς, καὶ ἀσκητικῆς ἢ ὡς κανεὶς ἠμποροῦσε μᾶλλον νὰ εἰπῇ, πραχτικῆς θρησκείας· εἰς τὰ ὁποῖα εἶναι ἁγία ζωή. Τὰ πέντε βιβλία του ἐναντίον εἰς τὸν Εὐνόμιον, καὶ τὸ σύγγραμμά του περὶ Ἁγίου Πνεύματος εἶναι τὰ κυριώτερά του εἰς τὸ Ἀριανὸν ζήτημα.

(ἀκολουθεῖ.)

ΠΟΙΟΥ ΕΙΔΟΥΣ ΚΟΡΗΝ ΟΦΕΙΛΕΙ ΝΑ ΖΗΤΗ ΤΙΣ ΔΙΑ ΣΥΖΥΓΟΝ:

Τὴν πράγματι φρόνιμον καὶ ἀληθῆ κόρην πρέπει τις νὰ τὴν ζητήσῃ. Αὕτη δὲν ἐπιδεικνύεται μὲ τὰ λαμπρὰ ἐνδύματά της—δὲν εἶναι τοῦ συρμοῦ· γενικῶς δὲ δὲν εἶναι πλουσία. Ἀλλ' ὅμως ὁποίαν ἀγαθὴν καρδίαν ἔχει! πόσον μεγάλη, πόσον καθαρὰ, καὶ ἀληθῶς γυναικεῖα εἶναι ἡ καρδία της! Ὅταν ἴδῃς αὐτὴν ἀπορεῖς πλέον ἐὰν τὰ ἐν τοῖς ὁδοῖς κομψευόμενα ὄντα ἦναι τῷ ὄντι γυναῖκες. Ἐὰν κερδήσῃς τὴν ἀγάπην της αἱ δύω χιλιάδες δραχμαί σου θὰ ἦναι ἰσοδύναμοι μὲ δύω ἑκατομμύρια. Δὲν θὰ ζητήσῃ παρὰ σοῦ οὔτε ἅμαξαν οὔτε πολυτελῆ οἰκίαν. Θέλει φορεῖ ἁπλῆν ἐνδυμασίαν καὶ ἐν ἀνάγκῃ θὰ τὴν ἐπιδιορθώνῃ χωρὶς νὰ κομπάζῃ καὶ ὑπερηφανεύηται ἀνοικείως διὰ τὴν οἰκονομίαν της. Θὰ φυλάττῃ πάντα τὰ ἐν τῇ αἰθούσῃ σου ἐν τάξει, κοσμιότητι καὶ καθαρότητι· καὶ θὰ σὲ ὑποδέχεται μετὰ τοσαύτης ἀγάπης καὶ γλυκύτητος ἐπιστρέφοντα εἰς τὴν οἰκίαν, ὥστε θὰ αἰσθάνεσαι ἑαυτὸν εὐτυχέστερον παρά ποτε. Θὰ φιλοξενῇ ἀληθεῖς φίλους μὲ μηδαμινὰ σχεδὸν ἔξοδα καὶ θὰ σοὶ προξενῇ ἔκπληξιν καὶ θαυμασμὸν ὅταν συλλογίζηται πόσον μικρὰ εὐδαιμονία ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν χρημάτων. Θὰ σὲ κάμῃ νὰ ἀγαπᾷς τὴν οἰκίαν, (καὶ ἂν δὲν τὴν ἀγαπᾷς βεβαίως θὰ ἦσαι αὐτόχρημα κτῆνος) καὶ θὰ σὲ διδάξῃ νὰ λυπῆσαι, ἀντὶ νὰ χλευάζῃς καὶ μυκτηρίζῃς ἀθλίαν τινὰ καὶ δούλην τοῦ συρμοῦ κοινωνίαν, νομίζουσαν ἑαυτὴν πλουσίαν καὶ ματαίως προσπαθοῦσαν νὰ στοχάζεται ἑαυτὴν εὐτυχῆ. Τώρα λοιπὸν σὲ παρακαλῶ νὰ μὴ εἴπῃς εἰς τὸ ἑξῆς, «Δὲν εὐκολύνομαι νὰ νυμφευθῶ.» Ὕπαγε εὑρὲ τὴν ἀληθῆ γυναῖκα, καὶ δύνασαι νὰ τὴν εὕρῃς. Ἀποσκοράκισον τὸ σιγάρο· καῦσον ἢ θραῦσον τὸ παστουνάκισου· γενοῦ φρόνιμος καὶ σώφρων καὶ ζήτησον σπουδαίως καὶ φρονίμως τὴν μελλόνυμφόν σου.

Σοφὸς Σιδηρουργός. Ἐν τινι πόλει τῆς ἐπαρχίας Πεννσυλβανίας τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, ζῇ ἄνθρωπος τις, σιδηρουργὸς τὸ ἐπάγγελμα, ὅστις εἶναι συγχρόνως καὶ ἄξιος λόγου ἀστρονόμος· ἐννοεῖ δὲ καὶ διαφόρους γλώσσας καὶ δημοσιεύει ἀστρονομικὰς παρατηρήσεις εἰς διαφόρους ἐφημερίδας καὶ ἡμερολόγια. Μελετᾷ ἐπὶ δύω ὥρας καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἔχει ἀλληλογραφίαν μετὰ τῶν διασημοτάτων ἀστρονόμων τῆς χώρας καὶ προετοιμάζει ἀστονομικὸν σύγγραμμα διὰ τύπωσιν.

Ἀστὴρ τῆς Ἀνατολῆς.

ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΜΥΡΜΗΚΩΝ.

Περὶ τῶν μεγάλων ἐκστρατειῶν γίνεται πολὺς λόγος. Ἡ ἐκ Μὲτζ εἰς Παρισίους στρατεία, ἡ ἐκστρατεία κατὰ τῆς Χίβας ἦσαν βεβαίως ἔργα γιγάντια. Καὶ ὅμως ἐγὼ, λέγει ἀνταποκριτής τις περιοδικοῦ Λονδιναίου, εἶδον στρατείαν εἰς τὰς ἡμέρας μου, πρὸς ἣν οὐδεὶς στρατὸς ἐπὶ γῆς δύναται νὰ παραβληθῇ, καὶ ἂν εἶχε δέκα Ναπολέοντας ἐπὶ κεφαλῆς του.

— Μήπως ἐννοεῖτε τὰς ἀκρίδας; (ἴσως τις εἴπει). Καλῶς· αὗται διατηροῦσι τὴν τάξιν ἀξιόλογα, ὡς ἐν Ἀνατολῇ ἔτυχε νὰ ἴδω.

— Ναὶ ἀκρίδες, μάλιστα διατηροῦσι τὴν τάξιν. Πλὴν δὲν ἐννοῶ ἀκρίδας.

— Λοιπὸν τότε θὰ ἐννοεῖται βεβαίως πτηνά τινα ἄγρια. Ὅτε ἤμην εἰς Δὸν ἑσπέραν τινὰ ἀμέσως μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἐφάνη μέγα κοπάδιον πτηνῶν, τόσον μέγα ὥστε ἐπὶ δέκα λεπτὰ διήρχετο, καὶ ἐντούτοις οὐδὲ ἓν πτηνὸν ἐξήρχετο τῆς σειρᾶς.

— Ναί, τοῦτο δύναμαι νὰ τὸ πιστεύσω, ἀλλὰ δὲν ἐννοῶ μήτε πτηνά.

— Τί λοιπόν;

— Τώρα σᾶς λέγω. Γινώσκετε τὴν Πράϊαν Βερμέλλαν, τέσσαρα μίλια μακρὰν τοῦ Ρίου Ἰανείρου; Λοιπὸν εἰς τὸ χωρίον ἐκεῖνο πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἠγόρασα οἰκίαν ἥτις ἀνῆκεν εἴς τινα Πορτογάλον· ἦτο δὲ ἡ ρυπαρωτάτη οἰκίαν ἣν ποτὲ εἶδον. Πᾶσα γωνία, πᾶν μέρος ἦτο πλῆρες πηλοῦ καὶ ἀκαθαρσιῶν ὅλη δὲ ἡ θέσις ἔβρυε ἀπὸ σκώληκας καὶ ἄλλα ζωύφια τὰ ὁποῖα περιττὸν κρίνω νὰ ὀνομάσω. Ἐν πρώτοις ἡ γνώμη μου ἦτο νὰ καθαρίσω τὸν οἶκον ὅσον τὸ δυνατὸν ταχέως καὶ καλῶς, ἀλλ' ἐπέπρωτο νὰ τὸν καθαρίσωσιν ἄλλοι δι' ἐμὲ καὶ διὰ τρόπου ὃν οὔτε ἐφανταζόμην. Μρωΐαν τινὰ, περιμένων νὰ φέρωσι τὸν ἵππον μου διὰ νὰ μεταβῶ εἰς τὴν πόλιν, ἤμην εἰς τὸν κῆπόν μου, ὅτε αἴφνης

δύο ἢ τρεῖς αἰθίοπες, οἵτινες εἰργάζοντο ἐκεῖ πλησίον τρέξαντες πρὸς ἐμὲ ἐκραύγαζον « ας φορμίγας ! ας φορμίγας ! » (οἱ μύρμηκες ! οἱ μύρμηκες !) Ἔτρεξα εἰς τὸ ὑποδεικνυόμενον μέρος καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἦτο ἀληθὲς θέαμα. Ὅλον τὸ μέρος, ἐφ' οὗ οἱ ἄνθρωποι πρὶν εἰργάζοντο, ἦτο κεκαλλυμμένον ὑπὸ μαύρων μυρμήκων, οἵτινες ὥρμων κατὰ χιλιάδας διὰ ρογμῆς τινος εἰς τὸν πόδα τοῦ τείχους Ὅτε εἶδον εἰς τὴν ὁδὸν, ἡ μελανὴ γραμμὴ ἐξετείνετο ἐπὶ τῆς λευκῆς κονιόδους ὁδοῦ ὅσον ἡ ὁρασίς μου ἔφθανε. Τὸ πλάτος τῆς γραμμῆς, ὡς ἔπειτα ἐμέτρησα αὐτὸ, ἦτο δέκα δακτύλων, ὅσον δὲ διὰ τὸ μῆκός της ἐντὸς ὀλίγου ἀκούετε. Λοιπὸν τί ἔπρεπε νὰ γίνῃ ; Τὰ ζωύφια ἤρχοντο ὅσον ἠδύναντο ταχέως καὶ φανερῶς ἐβάδιζον πρὸς τὴν οἰκίαν. Καιρὸς δὲν ἔπρεπε βεβαίως νὰ χαθῇ· ὅθεν ἔλαβον τὸ σαρώθρον καὶ ἤρχισα νὰ ἐργάζωμαι μὲ τὴν καρδίαν μου. Ἑκάστη τοῦ σαρώθρου κίνησις ἐσάρωνε χιλιάδας μυρμήκων· ἀλλ' ἡ ἐργασία μου ὡμοίαζεν ὡς εἰ προσεπάθουν νὰ ἐμποδίσω τὸ ρεῦμα τοῦ Νιαγάρα μὲ ράβδον. Ἅμα διέσπων τὴν γραμμὴν οἱ διεσκορπισμένοι εἰσήρχοντο εἰς τὰς τάξεις οἱ δὲ πρὸ αὐτῶν κατελάμβανον ἐν ἀκαρεῖ τὴν πρώην θέσιν των, ὥστε ἐνόμιζον ὅτι ἐσάρωνον ρυάκιον. Βεβαίως διὰ τοῦ σαρώθρου δὲν ἠδυνάμην νὰ πράξω οὐδὲν ἐφώναξα λοιπὸν τῆς Ἰαννήτας, τῆς μαγειρίσσης, νὰ μοὶ φέρῃ χύτραν πλήρη ὕδατος βράζοντος. Τότε ἤρχισε σφαγὴ, ἂν ἀγαπᾶτε. Πᾶσα χύσις ὕδατος ἔκαμε νὰ καλύπτωνται πολλαὶ τετραγωνικαὶ πήχεις τοῦ ἐδάφους μὲ νεκρὰ σώματα καὶ ἤρχισα νὰ ἐλπίζω ὅτι εὗρον τὴν μέθοδον νὰ ἐμποδίσω τὸν στρατὸν ἐκεῖνον. Ἀλλὰ πόσον ἠπατώμην ! Οἱ ὄπισθεν ἐρχόμενοι ἐπάτων ἐπὶ τῶν πτωμάτων τῶν συντρόφων των, ὥρμων ἐπὶ τοῦ ζέοντος ἐδάφους καὶ διὰ τοῦ ἀτμοῦ καὶ τῆς θερμότητος ἐβάδιζον ἐμπρός. Ἔχυνον τὸ τελευταῖον μεῖναν ὕδωρ τῆς λύτρας μου, καὶ ἠπόρουν τί νὰ πράξω ἔπειτα ὅτε φωνή τις ἐρχομένη ἐκ τῶν ὄπισθεν μου μὲ ἐβίασε νὰ ὑψώσω τὴν κεφαλήν. Ἦτο ὁ γέρων Κὺρ Βονῆτος, ὁ πλησιέστατος γείτων μου, ἱστάμενος εἰς τὴν θύραν.

— Τί κάμεις, κύριε ; ἐκραύγασεν ἀνοίγων τὴν θύραν καὶ εἰσερχόμενος, φονεύεις τοὺς ἀρίστους φίλους σου. Τοῦτο ἡμεῖς ὀνομάζομεν «εὐλογίαν.»

— Νόστιμος εὐλογία 'ποῦ εἶναι ! ἀπήντησα μετ' ἀγανακτήσεως, νομίζεις ὅτι θὰ εὐλογηθῶ ἀπὸ τὸν Θεὸν ἂν τὰ ζωύφια ταῦτα εἰσέλθωσιν εἰς τὸν οἰκόν μου καὶ καταφάγωσιν ὅλα μου τὰ τρόφημα ;

— Ἀλλὰ δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην τῶν ἰδικῶν σου τροφίμων· δὲν θέλουσι νὰ βλάψωσι διόλου τὴν οἰκίαν. Τὸ μόνον τὸ ὁποῖον ζητοῦσιν εἶναι οἱ κάνθαροι, αἱ σαῦραι, οἱ σκώληκες καὶ τὰ ἄλλα ζωύφια, ὡς καὶ τὰ ὠά των, τὰ ὁποῖα ὑπεραγαπῶσιν οἱ μαῦροι μύρμηκες. Ὅταν οἰκία τις καταντήσῃ πολὺ ἀκάθαρτος ὅταν, ὡς βλέπεις, σκωληκιάσῃ, οἱ μύρμηκες βαδίζουσι κατ' αὐτῆς, εἰσέρχονται καὶ ἐντελῶς τὴν καθαρίζουσι· ἀπαραλλάκτως ὡς πᾶσα καλὴ ἀστυνομία καθαρίζει τὰς πόλεις καταδιώκουσα τοὺς κακούργους. Διὰ τοῦτο ὀνομάζομεν αὐτοὺς «εὐλογίαν»

— Ὦ ! ἀπήντησα τότε, ἀρχίζων ἐπὶ τέλους νὰ ἐννοῶ. Τότε ἡ ἔφοδος σοῦτη εἶναι εἶδος οἰκοκαθαρισμοῦ ἐκ κλίσεως.

— Ἀκριβῶς οὕτω. Καὶ θὰ ἦναι πολὺ ἐντελής. Ὅταν ἐπιστρέψῃς τὸ ἑσπέρας δὲν θὰ ὑπάρχει οὐδεὶς κάνθαρος, οὐδὲν ζωύφιον εἰς τὸν οἰκόν σου.

— Καὶ πόθεν ἔρχεται ὁ στρατὸς οὗτος ;

— Ἀπ' ἐκεῖ, ἀπήντησεν ὁ Βραζιλιανὸς, δεικνύων μοι τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους Κορκοβάδου, τὸ ὁποῖον ὑψοῦτο ὡς μέγα μελανὸν κωδωνοστάσιον μακρὰν, πολὺ μακρὰν, ἀφ' ἡμῶν, πρὸς τὸ πέρας τῆς πεδιάδος.

— Τί ; ἐφώνησα ἀναπηδήσας, ἐννοεῖς νὰ μοὶ εἴπῃς ὅτι οἱ μύρμηκες οὗτοι ἔρχονται ἀπὸ τὴν κορυφὴν ἐκείνου τοῦ ὄρους ;

— Πάλιστα, ἀπήντησεν ὁ φίλος μου, καὶ ἡ γραμμή των ἐκτείνεται ἕως ἐκεῖ χωρὶς τῆς παραμικρᾶς διακοπῆς. Θὰ ἰδεῖς μεγαλειτέρους στρατοὺς ἀπὸ τοῦτον ἂν μείνῃς ἐδῶ ἓν ἢ δύο ἔτη.

Ἤνοιξα τοὺς ὀφθαλμούς μου ὅσον ἠδυνάμην καθότι τοῦτο ἦτο δι' ἐμὲ ὅλος δι' ὅλου νέον τι. Ἡ ἐκ τῆς θέσεως, εἰς ἣν ἱστάμεθα, μέχρι τῆς κορυφῆς τοῦ Κορκοβάδου ἀπόστασις ἦτο τοὐλάχιστον δύο μιλίων, πλὴν πιθανῶς πολὺ μεγαλειτέρα· ὥστε ἂν ἀριθμήσῃ τις πόσοι μύρμηκες κατεῖχον δέκα τ. δακτύλων τόπον καὶ ἔπειτα πολλαπλασιάσῃ τὸν εὑρεθέντα ἀριθμὸν μὲ τὰς δεκάδας τῶν δακτύλων ὅσαι περιέχονται εἰς δύο μίλια καὶ πλέον, θὰ σχηματίσει ἰδέαν τινὰ περὶ τῆς στρατείας ταύτης.

— Ἤλθὲ νὰ τοὺς ἰδῇς πῶς ἐργάζονται, εἶπεν ὁ Βραζιλιανὸς, λαμβάνων με ἀπο τὸν βραχίονα· εἶναι θέαμα, δύναμαι νὰ σοὶ εἴπω, πολὺ ἀξιοθεατον.

Καὶ πραγματικῶς ἦτο. Ἡ Ἰωαννίτα καὶ οἱ δύο Αἰθίοπες, οἵτινες ἦσαν συνηθισμένοι εἰς τὰς ρηλικὰς ταύτας ἐπισκέψεις εἶχον ἀνοίξει ὅλας τὰς θύρας καὶ τὰ παράθυρα καὶ ὅλη ἡ οἰκία ἐπληρώθη μυρμήκων ἀπὸ τῆς στέγης μέχρι τῶν θεμελίων. Ἂν ἡ περίφημος εἰκὼν τοῦ «διωγμοῦ τῶν Ἑβραίων ἐπὶ Τορκουεμάδα» ἐγράφετο τὰς ἡμέρας ταύτας ἀμέσως θὰ τὴν ἐνεθυμώμην, καίτοι ἀμφιβάλλω ἂν οἱ ἀλγουαζίλοι τοῦ Γολιέδου ἠδύναντο νὰ ἐργάζωνται μὲ τὴν ἡμίοσιαν ταχύτητα τῶν νέων μου ξένων. Ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν τάγμα τι ἀποσπώμενον τῆς γραμμῆς, κατελάμβανε κενήν τινα γωνίαν ἢ χαραμιδα· κἀπ ἀφοῦ ἠρεύνων αὐτὴν καλῶς, ἐπέστρεφον ὡς διὰ νὰ λάβωσι διαταγὰς πάντες ἐν τελείᾳ τάξει, ὡς εἰ ἦσαν στρατιῶται παραλλάσσοντες. Τότε ἄν τις ἦτο ἐκεῖ θὰ ἔβλεπε τὴν φυγὴν τῶν κονθάρων καὶ λοιπῶν ἄλλων ζωυφίων καὶ τὰ μετ' αὐτῶν· ἅμα ἐν τῶν φευγόντων ζωυφίων συνελαμβάνετο ὑπὸ τῶν καταδιωκόντων μυρμήκων ἀμέσως ἑκατοντάδες ἐχθρῶν ἀνέβαινον ἐπὶ τῆς ράχεώς του καὶ διὰ μιᾶς ἤρχιζον νὰ τὸ κατατρώγωσι. Κάποτε εἰς τινα γωνίαν θὰ ἔβλεπε γεροζωύφιον στενῶς πολιορκούμενον καὶ ἀπελπιζόμενον περὶ τῆς σωτηρίας του.

— Δὲν θ' ἀφίσουν καμμίαν γωνίαν ἀνερεύνητον, εἶπεν ὁ κὺρ Βονίτος ὅστις ἐφαίνετο παρατηρῶν τὰς κινήσεις τῶν ὡς εἰ ὅλοι οἱ μύρμηκες ἦσαν ἰδικοί του καὶ ὡς εἰ ἦλθεν ὑπ' αὐτῶν προσκληθείς.— Ἰδὲ ἐκεῖ! ἐκεῖνο τὸ ἀπόσπασμα ἐβίασε τὸν ἐχθρὸν νὰ ἀναβῇ ἐκεῖ 'πάνω.

Ἐνῶ ἔτι ὠμείλει μακρὰ γραμμὴ μυρμήκων ὥρμησεν ἐπὶ τοῦ παραπετάσματος κλίνης παρακειμένης καὶ μετὰ μίαν στιγμὴν ἔπεσεν ἀπὸ τὴν ὀροφὴν μέγα ζωύφιον, δυτάμενον διὰ τοῦ βάρους του νὰ θανατώσῃ ἑκατὸν ἐχθρούς του.

Ἀλλ' ὁ γίγας οὗτος δὲν εἶχε τοιαύτην διάθεσιν. Μόλις εὑρέθη ἐπὶ τοῦ πατώματος καὶ παντταχόθεν ὥρμησαν κατ' αὐτοῦ, ὡς ἀγέλη λύκων· καὶ ἐν καιρῷ ὀλιγωτέρῳ παρ' ὅσον χρειάζεται διὰ νὰ τὸ διηγηθῇ τις τοῦ κατέσχισαν τὰ μέλη καὶ κατέφαγον αὐτό.

— Τοιαύτην σκηνὴν δύνασαι νὰ ἴδῃς καὶ εἰς Παραμάριβον τῆς Σουρινάμης ἂν ὑπάγῃς ἐκεῖ, εἶπεν ὁ Βραζιλιανὸς, κινῶν μετὰ εὐαρεσκείας τὴν κεφαλήν του. Ὑπάρχει ἐκεῖ ἓν εἶδος μυρμήκων τοὺς ὁποίους ὁ λαὸς ὀνομάζει «μύρμηκας ἐπισκέψεως»· διότι ἔρχοντο μόνον ἅπαξ ἐν διαστήματι δύο ἢ τριῶν ἐτῶν. Ὅταν ὅμως ἔλθωσι καθαρίζουσιν ὅλην τὴν ἀποικίαν ἀκριβῶς ὅπως τώρα τὸν οἰκόν σου. Ὁ λαὸς δὲν δυσαρεστεῖται εἰς τὴν ἔλευσίν των, ἀπ' ἐναντίας ὅλοι τοῖς ἀνοίγουσι τὰς οἰκίας των, καὶ πολὺ φροντίζουσι νὰ μὴ δυσαρεστήσωσιν αὐτούς· τὸ ὁποῖον εἶναι καὶ λογικόν, διότι ἂν κανεὶς τοὺς πειράξῃ οἱ μύρμηκες ἐπιπίπτουσι κατ' αὐτοῦ ἀσπλάγχνως, τὸ δὲ δάγκαμά των ἐξάγει αἷμα καὶ διὰ μέσου τῆς περικνημίδος.

— Θὰ εἶναι μεγαλείτεροι ἀπὸ τούτους ἐδῶ, βέβαια;

— Εἶναι ὀλίγον· μολονότι οὗτοι δύνανται νὰ δαγκάνωσι καὶ διὰ μέσου ὑποδήματος ἐκ καννάβεως, ὡς τοῦτο συνέβη εἰς ἐμὲ τὸν ἴδιον. Ὅσον διὰ τὰς φωλεὰς των εἶδον εἰς Σουρινάμην φωλεὰς μυρμήκων ἐχούσας ἐξ ποδῶν ὕψος καὶ ἑκατὸν τοὐλάχιστον ποδῶν περιφέρειαν.

Ἀκριβῶς ταύτην τὴν στιγμὴν (μὲ δυσαρέσκειαν μᾶλλον, διοτι ἤρχισα νὰ ἐνδιαφέρωμαι παρατηρῶν τὰ γινόμενα) εἰς ἐκ τῶν ὑπηρετῶν μὲ εἰδοποίησεν ὅτι ὁ ἵππος ἦτο ἕτοιμος εἰς τὴν θύραν, καὶ λοιπὸν ἀνεχώρησα διὰ τὴν πόλιν. Ὅταν ἐπέστρεψα, περὶ τὰς πέντε μετὰ μεσημβρίαν δὲν εὗρον πλέον οὐδὲ ἕνα μύρμηκα· οἱ ἐπιδρομεῖς ἀπῆλθον τόσον αἰφνιδίως ὅσον καὶ ἦλθον. Τὰ μόνα ἴχνη τῆς διαβάσεως των ἦσαν τὰ σκληρὰ μέρη τῶν σωμάτων τῶν ζωυφίων τὰ ὁποῖα κατέφαγον.

ΜΟΥΝΥΧΙΩΝ

Ὁ δέκατος τῶν Ἀθηναϊκῶν μηνῶν, ὁ ἀντιστοιχῶν μὲ τὸν καθ' ἡμᾶς Ἀπρίλιον καὶ μὲ τὸν πρῶτον Ἰουδαϊκὸν μῆνα, τοῦ ἱεροῦ ἔτους, τὸν λεγόμενον Νισαν, ἐκαλεῖτο Μουνυχιὼν ἐκ τῆς ἑορτῆς τῆς Ἀρτέμιδος, ἧς ὁ ναὸς ἦτο εἰς ἕνα ἐκ τῶν λιμένων τῶν Ἀθηνῶν, τὸν ὀνομαζόμενον Μουνυχία.

Αἱ ἐπισημότεραι ἑορταὶ κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον ἦσαν τὰ γεννέθλια τοῦ θεοῦ Ἀπόλλωνος, ἑορταζόμενα τὴν ἕκτην ἢ κατ' ἄλ-

λους τὴν ἑβδόμην τοῦ μηνὸς καὶ ὀνομαζόμενα Δελφίνια, ἐπειδὴ ὁ περιφημότατος ναὸς τοῦ θεοῦ τούτου ἦτο εἰς τὴν πόλιν τῶν Δελφῶν. Φαίνεται ὅτι κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους μόνον τὴν ἡμέραν ταύτην ἀνέβαινεν ἡ Πυθία ἐπὶ τοῦ ἐντὸς τοῦ ἐν Δελφοῖς ναοῦ εὑρισκομένου τρίποδος, κάτωθεν τοῦ ὁποίου ἐξήρχοντο ἀναθυμιάσεις μεθυστικαὶ καὶ ἀφοῦ ἐγίνετο ἔξωφρενῶν ἐχρησμοδότει. Τὸ τί ἐπάθαινεν ἡ δυστυχὴς αὕτη γυνὴ ἐπὶ τοῦ τρίποδος ἐκείνου εἶναι τρομερόν. Πρῶτον ἤρχιζε νὰ κάμῃ σχήματα καὶ κινήσεις σπασμωδικάς· τὸ στῆθός της ἀκολούθως ἐφούσκωνεν, ὡς καὶ ἡ κοιλία της, αἱ παρειαί της ἐπρίσκοντο καὶ ἐγίνοντο ὡς αἷμα, αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς της ὠρθοῦντο καὶ μετ' ὀλίγον ἀφροὶ ἐξήρχοντο ἀπὸ τὸ στόμα της, καὶ ἡ γλῶσσα της ἐκρεμᾶτο ὡς ἡ τοῦ διψῶντος σκύλου. Τόσον δὲ

ΜΟΥΝΥΧΙΩΝ

Ἡμ. Σελήνης	Μὴν Ἑλλ.	Μὴν ἀρχ. Ρωμαϊκὸς	Μὴν σημερινός.	
1	Νουμηνία	8 Καλενδ. Ἀπριλ.	25	Μαρτίου
2	β'. ἱσταμένου	7 «	26	
3	γ'.	6 «	27	
4	δ'.	5 «	28	
5	ε'.	4 «	29	
6	ς'. Δελφίνια	3	30	
7	ζ'.	Πρὸ	31	
8	η'.	Καλένδ. Ἀπριλ.	1	Ἀπριλίου
9	θ'.	4 Νόνων	2	
10	ι'.	3 «	3	
11	ια'. μισοῦντος	Πρὸ	4	
12	β'.	Νόναι	5	
13	γ'.	8 Ἰδῶν	6	
14	δ'.	7 «	7	
15	ε'.	6 «	8	
16	ς'. Μουνύχια	5 «	9	
17	ζ'.	4 «	10	
18	η'.	3 «	11	
19	θ'.	Πρὸ	12	
20	Εἰκὰς	Ἴδοι	13	
21	θ'. φθίνων	18 Καλ. Μαΐου	14	
22	η'.	17 «	15	
23	ζ'.	16 «	16	
24	ς'.	15 «	17	
25	ε'.	14 «	18	
26	δ'.	13 «	19	
27	γ'.	12 «	20	
28	β'.	11 «	21	
29	Ἕνη καὶ Νέα	10 «	22	

τρομερὰ κατήντα πολλάκις ἡ κατάστασις της ὥστε καὶ αὐτοὶ οἱ ἱερεῖς, οἵτινες ἦσαν περὶ αὐτὴν καὶ τὴν ἐφύλασσον, ἔφευγον ἔντρομοι. Ἀφοῦ τέλος ἔφθανεν εἰς τὴν τρομερὰν ταύτην θέσιν ἤρχιζε νὰ ἐξάγῃ ἐκ τοῦ βάθους τοῦ στήθους ἢ καὶ τῆς κοιλίας της, λέξεις διακεκομμένας, αἱ ὁποῖαι μετὰ προσοχῆς ἐγράφοντο διότι ἐθεωροῦντο ὡς λόγοι τοῦ θεοῦ ὁμιλοῦντες πρὸς τοὺς ἀνθρώπους! Εἰς τοὺς μετέπειτα χρόνους ἡ εἰς τὸν τρίποδα ἀνάβασις ἐγίνετο πρῶτον μὲν ἅπαξ ἔπειτα δὲ καὶ πολλάκις τοῦ μηνὸς, καὶ ἐνίοτε καὶ διὰ τῆς βίας.

Τὴν δεκάτην ἕκτην τοῦ μηνὸς ἐτελοῦντο εἰς Ἀθήνας τὰ Μουνύχια εἰς τιμὴν τῆς θεᾶς Ἀρτέμιδος καὶ ἐτελοῦντο μετὰ πλείστης ὅσης μεγαλοπρεπείας μάλιστα μετὰ τοὺς περσικοὺς πολέμους, διότι κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ἐώρταζον καὶ τὰ ἐπέτια τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας.

ΟΙ ΕΞΟΡΙΣΤΟΙ ΤΗΣ ΑΛΟΠΟΛΕΩΣ

ΚΕΦΑΛ. Ιʹ.

Συνέχεια.

Ἀφοῦ ἡ Βαρβάρα ἐπέρασε τὴν φάραγγα, αἰσθήματα ἀλληλομαχόμενα κατέλαβον τὴν ψυχήν της. Ἐπιθυμία τὴν ἐκυρίευσε νὰ ἐπανέλθῃ πρὸς τὸν σύζυγόν της καὶ ἀνησυχία τὴν κατετυράννει βιάζουσα αὐτὴν νὰ ἴδῃ τὸν πατέρα της. Ἐν τοιαύτῃ καταστάσει οὖσα τέλος ἔφθασεν εἰς Ἀλόπολιν, ὅπου δὲν εἶχον εἰσέτι φέρει τοὺς δεσμίους. Ἐκεῖ, καθίσασα παρὰ τὴν πηγὴν τοῦ φρουρίου ἐξῆξεν ἐκ τοῦ θηλακίου της τεμάχιον ξηροῦ ἄρτου καὶ ἐμβάψασα εἰς τὸ ὕδωρ, κατέβρεχε μὲ τὰ δάκρυά της καὶ ἔτρωγε. Φαγοῦσα ἀμέσως ἠγέρθη καὶ ἐκίνησε πρὸς τὴν Δίντζαν. Ἡ νὺξ τὴν κατέλαβε. Καλύβη ἐγκαταλελειμμένη καὶ ἀθλία παρῆξεν εἰς αὐτὴν καταφύγιον, τὸ ὁποῖον ὅμως ὄρθρου βαθέος ἐγκατέλειψε, καίτοι ἦτο κατάκοπος καὶ ἀδυνατισμένη.

Ἦτο περίπου ἑβδόμη πρωϊνὴ ὥρα λαμπρᾶς τοῦ μαΐου ἡμέρας τοῦ ἔτους 1731, ὅτε ἡ νέα γυνὴ περιπατοῦσα κατηφὴς εἶδε μακρόθεν στρατιώτας αὐτοκρατορικοὺς ἐφίππους παραλλάσσοντας καμπήν τινα τοῦ ὁρόμου, ὅστις διέσχιζε δάσος καταπράσινον. Διακόσιοι καὶ πεντήκοντα στρατιῶται συνώδευον τρεῖς ἁμάξας, ἐντὸς τῶν ὁποίων εὑρίσκοντο δεδεμένοι εἴκοσι καὶ δύο ἐκ τῶν συμπατριωτῶν της, πάσχοντες δεινῶς. Νὰ σπάσῃ τὸν στρατόν, ὅστις περιεκύκλωνε τοὺς δεσμίους καὶ νὰ ῥιφθῇ εἰς τὰς ἁμάξας ἦτο δι' αὐτὴν ἀδύνατον, καὶ ὅμως ἦτο ἀρκετὰ τολμηρὰ νὰ τὸ πράξῃ, διὸ καὶ ὥρμησεν ἐντὸς νέφους κονιορτοῦ, τὸν ὁποῖον οἱ πόδες τῶν ἵππων ἐσήκωνον. Ἐκτὸς τούτου τὰ πλευρὰ τῶν ἁμαξῶν ἦσαν τόσον ὑψηλὰ ὥστε μόλις ἠδύνατο νὰ ἴδῃ κεφαλάς τινας μόνον τῶν δυστυχῶν δεσμίων. Μὲ μέλη τρέμοντα τέλος ἐπλησίασε πρὸς τὸν ἀρχηγὸν τοῦ στρατιωτικοῦ ἀποσπάσματος καὶ τὸν ἱκέτευσε νὰ τῇ εἰπῇ ἂν ὁ Μάνλικκος ἦτο δεδεμένος. Κωφὸς εἰς τὰς ἱκεσίας της ὁ ἀρχηγὸς τῇ ἔνευσε νὰ παραμερίσῃ τῆς ὁδοῦ. Τὸ αὐτὸ ἔπραξαν καὶ οἱ λοιποὶ στρατιῶται. Ἡ νέα ὅμως χύνουσα ἱδρῶτα ἀγωνίας, μετὰ πολλῆς δυσκολίας ἀναπνέουσα καὶ αἰσθανομένη τὸ στῆθος κινδυνεῦον νὰ διαῤῥαγῇ ὡς ἐκ τῶν ἰσχυρῶν καὶ ταχυτάτων παλμῶν τῆς καρδίας της, ἔτρεχεν ἐντὸς νέφους κονιορτοῦ καὶ παρεκάλει καὶ ἱκέτευε. Πλὴν εἰς μάτην. Τέλος παρατηρήσασα ὀλίγον μακρὰν εἰς τὸ πλευρὸν τοῦ ὁρόμου καρυάν τινα ἧς οἱ κλῶνοι ἐξετείνοντο ἐπὶ τοῦ ὁρόμου ἔτρεξε πρὸς τὸ δένδρον, ἀνέβη εἰς αὐτὸ καὶ ἐκεῖθεν προσεπάθει νὰ ἀνακαλύψῃ τὸν προσφιλῆ της πατέρα.

Ἡ πρώτη τῶν ἁμαξῶν διήρχετο ἀργὰ ὑπὸ τὸ δένδρον. Ὀκτὼ δέσμιοι ἦσαν ἐν αὐτῇ καθήμενοι ὁ εἷς πλησίον τοῦ ἄλλου. Αἱ λευκαὶ κόμαι αἵτινες ἐκρέμαντο ἔξω ἀπὸ τὰ καλύμματα τῶν κεφαλῶν των ἦσαν τεκμήριον ὅτι νεανικαὶ προλήψεις δὲν ἐκίνησαν αὐτοὺς ν' ἀναλάβωσιν ἔργον διὰ τὸ ὁποῖον ἤδη ἔπασχον. Σιωπηλοὶ καὶ ὑπομονητικοὶ ἐκάθηντο ἐντὸς τῆς ἁμάξης ἔχοντες τὰς κεφαλὰς κεκλιμένας καὶ τὰς χεῖρας ἐσταυρωμένας ὡς εἰ προσηύχοντο.

— Μάνλικκε! πατέρα! ἐφώνησεν ἡ Βαρβάρα στενάζουσα. Ἡ ἀγωνιώδης τῆς νέας φωνή, ὡς διὰ μαγικῆς τινος δυνάμεως ἐνήργησεν ἐπὶ τῶν κατατεθλιμμένων καρδιῶν τῶν δεσμίων. Ὅλοι, καὶ οἱ ἐκτὸς, ἔστρεψαν τὰς κεφαλὰς πρὸς αὐτὴν διὰ νὰ ἴδωσι πόθεν ἡ φωνὴ ἤρχετο. Πλὴν ὁ Μάνλικκος δὲν ἦτο μεταξύ των! Μετ' ἀνησυχίας οἱ ὀφθαλμοί της ἐζήτησαν τότε τὴν ἀκόλουθον ἅμαξαν, ἥτις καὶ ἐπλησίαζεν ὑπὸ τὸ δένδρον.—Μάνλικκε! πατέρα! ἐφώνησε πάλιν ἡ Βαρβάρα καὶ πάλιν οἱ δεσμῶται ἔστρεψαν πρὸς αὐτὴν τὰς κεφαλάς. Ἐκ τῶν ἑπτὰ δεδεμένων, οἵτινες ἦσαν ἐν τῇ ἁμάξῃ ταύτῃ, οὐδεὶς ἦν ὁ πατήρ της. Ἡ ἐλπὶς ὅτι ὁ Μάνλικκος ἦτο ὁ εἷς ἐκεῖνος, ὅστις ἐξέφυγε τοὺς ἐχθρούς, ἤρχισε νὰ καταλαμβάνῃ τὴν καρδίαν της, καίτοι αὐτὴ ἐζήτει νὰ τὴν ἀποδιώξῃ. Ὁ φοβερὸς πόλεμος τῶν ἐν τῇ ψυχῇ αὐτῆς αἰσθημάτων τόσον ἐνήργει ἐπὶ τοῦ σώματός της ὥστε οἱ κλάδοι τοῦ δένδρου ἐφ' ὧν ἐστηρίζετο ἔτρεμον ὅλοι.

τὸ στῆθός της ἐπιέζετο, ἡ καρδία της ἔπαλλεν ἰσχυρῶς καὶ τὰ βλέμματά της προσηλώθησαν ἐπὶ τῆς τελευταίας ἐρχομένης ἁμάξης, ἥτις ἔμελλε νὰ τὴν ἐξάξῃ ἀπὸ τὴν σκληρὰν μετέωρον κατάστασιν ἐν ᾗ εὑρίσκετο. Μόλις ἠδύνατο νὰ προφέρῃ τὸ ὄνομα τοῦ πατρός της καὶ μόλις ἠδυνήθη νὰ εἰπῇ «Μάνλικκε,» ὅτε ὦ, στιγμὴ φοβερά! τὸ ὠχρὸν πρόσωπον τοῦ γεννήτορός της ἐστράφη πρὸς αὐτήν. Ἐσήκωσε πρὸς αὐτὴν τοὺς δεδεμένους βραχίονάς του καὶ τὰ χείλη του ἐφάνησαν προφέροντα λέξεις τινάς, τὰς ὁποίας ὅμως ὡς ἐκ τοῦ κρότου τῶν ἁμαξῶν καὶ τοῦ βηματισμοῦ τῶν ἵππων, δὲν ἠδυνήθη ν' ἀκούσῃ. Ἐν τῇ θέᾳ ταύτῃ τόσον συνεκινήθη ὥστε μόλις καὶ μετὰ βίας ἠδυνήθη νὰ κρατηθῇ καὶ νὰ μὴ πέσῃ ἀπὸ τοῦ δένδρου· ὅτε δὲ κατέβη αἱ αἰσθήσεις της ἔπαυσαν καὶ σχεδὸν ἄπνους ἔπεσε παρὰ τὴν ρίζαν τοῦ δένδρου. Καὶ ἐν τούτοις τόση ἦτο ἡ ἰσχὺς τῆς πρὸς τὸν πατέρα ἀγάπης της, ὥστε τὴν στιγμὴν καθ' ἣν οἱ δεσμιοὶ ἔφθασαν εἰς Ἀλόπολιν καὶ ἡ Βαρβάρα ἦτο ἐκεῖ! Μὲ μέγαν δὲ τῆς ζωῆς αὐτῆς κίνδυνον ἐτρύπωσε διὰ μέσου τῶν στρατιωτῶν ἐντὸς τῆς πύλης τῆς ἀκροπόλεως ὅπου οἱ δέσμιοι ἐφέρθησαν· ἀλλ' ὅτε κατεβιβάσθησαν ἀπὸ τὰς ἁμάξας ἡ Βαρβάρα μόλις μακρόθεν ἠδυνήθη τὰ ἴδῃ τὸν πατέρα της.

— Θὰ τοὺς βάλλουν εἰς ὑπόγειον, ἐννέα ὀργυιῶν βάθους, ὅπου μήτε ἥλιος μήτε σελήνη θὰ φέγγει εἰς αὐτούς· ἀλλ' ὅπου, χωρὶς ἀμφιβολίαν θὰ δύνανται νὰ ἐπαναστατῶσι κατὰ τῶν σαλαμανδρῶν καὶ τῶν σκωλήκων, εἶπε γέρων τις ἀπόμαχος πρὸς τὴν νέαν. Εὐτυχῶς ὅμως ἡ Βαρβάρα δὲν ἤκουσε τὰς λέξεις ταύτας· μόνον τὸν πατέρα της εἶδε βλέποντα ἔτι ἄπαξ πρὸς αὐτὴν καὶ ἔπειτα καταβιβασθέντα εἰς τὸν φρικτὸν ἐκεῖνον τάφον του. Τέλος ἡ νέα εὑρέθη παρὰ τὴν μητροπολιτικὴν ἐκκλησίαν τῆς Ἀλοπόλεως· πλὴν πῶς ἦλθεν ἐκεῖ καὶ αὐτὴ ἡ ἰδία ἠγνόει, ὡς μήτε ἔβλεπεν ἐπὶ ἀρκετὸν κοιρὸν ὅτι κάποιος ἦτο πλησίον της καὶ ἐζήτει νὰ τὴν παρηγορήσῃ. Μόνον ὅταν τῇ ὡμίλει περὶ τοῦ πατρός της καὶ τῇ ὑπέσχετο ὅτι συχνὰ θὰ τὸν βλέπει καὶ θὰ συνομιλεῖ μετ' αὐτοῦ, καὶ τὴν παρεκίνει νὰ κατοικήσῃ εἰς τὸν οἶκον γυναικὸς σεβασμίας ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ ἐκεῖ πλησίον, διὰ νὰ μὴ ἀπομακρυνθῇ τοῦ πατρός της, καὶ ἔτι πλέον ὅτι ἠδύνατο νὰ συνεργήσῃ πρὸς ἀπελευθέρωσίν του, μόνον τότε ἔδιδε προσοχὴ εἰς αὐτὸν καὶ ἔβλεπεν ὡς παρηγορητήν της τὸν νέον βαρόνον Μοτζέλον. Ὡς δὲ νὰ ὠνειρεύετο καὶ μόλις ἔχουσα συνείδησιν τῶν πράξεών της ἡ Βαρβάρα ἄφισε τὸν νέον ἐκεῖνον νὰ τὴν φέρῃ διὰ διαφόρων ὁδῶν εἰς ἀπόκεντρόν τι μέρος τῆς πόλεως, ὅπου παρέδωκεν αὐτὴν εἰς γυναῖκα, ἥτις κατὰ πάντα τὰ φαινόμενα ἐγνώριζε πολὺ καλὰ τὸν νέον βαρόνον.

Τὰς δύο ἀκολούθους ἡμέρας ὁ νέος βαρόνος προφασιζόμενος διαφόρους προφάσεις ἤρχετο νὰ βλέπῃ καὶ πάντοτε προσεπάθει νὰ τὴν παρηγορήσῃ μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι εὐθὺς μετὰ τὰς πρώτας ἀνακρίσεις θὰ ἰδῇ τὸν πατέρα της. Ὁ νέος οὗτος ἤδη ἐφαίνετο, καὶ εἰς ἑαυτὸν ἀκόμη, πολὺ διάφορος παρ' ὅ,τι ἕως τότε ἦτο. Δὲν ἦτο πλέον ὁ χαρίεις καὶ ἄφροντις ἱππότης, ἀλλὰ πᾶσαι αὐτοῦ αἱ ὁμιλίαι καὶ ὀρέξεις ἐδείκνυον ὅτι κατεῖχε τὴν ψυχήν του θαυμασμός τις καὶ σέβας πρὸς τὴν ὡραιότητα καὶ ταπεινοφροσύνην τῆς Βαρβάρας καὶ βαθεῖα συμπάθεια διὰ τὰς θλίψεις της. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ, διὰ τῶν μᾶλλον χαμερπῶν μέσων, ἠδυνήθη νὰ σωρεύσῃ μεγάλην κατάστασιν καὶ νὰ ὑψωθῇ, ἀπὸ ἁπλοῦς γραφεὺς ἑνὸς φορολόγου, εἰς διοικητὴν τῆς Βερφένης. Ὁ μόνος αὐτοῦ πόθος ἦτο νὰ συνάψῃ ὁ υἱός του σχέσεις μεθ' ὑψηλῆς περιωπῆς ὑποκειμένων καὶ οὕτω νὰ ἀναδειχθῇ εὐγενὴς ἡ οἰκογένειά του καὶ νὰ φθάσῃ εἰς τὴν κοινωνικὴν θέσιν ἐκείνην, ἣν εἶχεν ὡς μόνον του ὄνειρον. Ἕνεκα τούτου ἐξελέξατο διὰ σύζυγον τοῦ υἱοῦ του νεάνιδα εὐγενοῦς οἰκογενείας, τὴν πλουσίαν κληρονόμον τοῦ γραμματέως Δελιγγίνου. Ὁ νέος Μοτζέλος καθ' ὁλοκληρίαν παρεδέχετο τὰς σκέψεις τοῦ πατρός του καὶ ἐπειδὴ κατὰ τὰς πρώτας προτάσεις τοῦ σκοπευομένου συνοικεσίου δὲν εἶδέ τι τὸ ὁποῖον νὰ τοῦ ἐμποδίζῃ τὴν ἐξακολούθησιν τοῦ ἀμερίμνου καὶ διασκεδαστικοῦ του βίου, δὲν ἐφρόντισε πλέον περὶ αὐτοῦ, ἀλλ' ἄφηκε τὸν πατέρα του νὰ τελειώσῃ τὰς συμφωνίας.

Τὴν ἑσπέραν τῆς τρίτης ἡμέρας τῆς φυλακίσεως τοῦ δυστυχοῦς Μανλίκκου, εἰς τὸν οἶκον τῆς μνηστῆς τοῦ νέου βαρόνου ἐγένετο συναναστροφὴ ἐν ᾗ ἦσαν προσκεκλημένοι οἱ λεγόμενοι «τὸ ἄνθος» τῆς Ἀλοπόλεως. Εἰς τὴν συναναστροφὴν ἐκείνην ἦτο βεβαίως καὶ ὁ νέος βαρόνος. Οὗτος ἀπ' ἀρχῆς ἔβλεπε τὴν μνηστήν του μετὰ πολλῆς ἀδιαφορίας, πλὴν ἤδη ἡ ἀδιαφορία του αὕτη μετετρέπετο εἰς ἀ-

ποστροφὴν καθόσον ἡ εἰκὼν τῆς ἀγνῆς, ὡραίας καὶ εὐγενοῦς τὴν ψυχὴν Βαρβάρας ἤρχετο εἰς τὴν μνήμην του. Ὁ νέος οὗτος ἦτο φυσικῶς καλῆς διαθέσεως· ἀλλ' ἀπὸ μικρὸς συνανεστρέφετο μὲ τέκνα γονέων τάξεως ὑψηλῆς καὶ πλουσίων, ἡ μετὰ τῶν ὁποίων σχέσις ἦτο τὸ ἀγαπητὸν τοῦ πατρός του ὄνειρον. Διὰ τῆς μετὰ τῶν τοιούτων συναναστροφῆς του ὁ νέος ἀνεπαισθήτως ἀπέκτησε τὰ ἤθη των καὶ μηχανικῶς πῶς συνείθισε τὰς συνηθείας των καὶ οὕτως ἐγένετο, ὡς αὐτούς, διεφθαρμένος. Πρῶτον ἡ τῆς Βαρβάρας ὡραιότης, καταστᾶσα ἔτι μᾶλλον ἐγγικτικὴ διὰ τῆς λύπης, ἣν ἡ φυλάκισις τοῦ πατρός της εἰς τὸ φρούριον τῆς Βερφένης τῇ ἐγέννησεν, εἵλκυσε τὴν προσοχήν του· καθόσον δὲ ἔβλεπε τὰς ἐπιμόνους καὶ ὑπομονητικὰς φυλάξεις της εἰς τὴν μικρὰν ὀπήν, δι' ἧς ἠδύνατο νὰ συγκοινωνῇ μετὰ τοῦ πατρός της, αἰσθήματα εὐγενοῦς καὶ ἐναρέτου θαυμασμοῦ ἐγεννήθησαν εἰς τὴν καρδίαν του, τὰ ὁποῖα αἰσθήματα ἠσχύνετο νὰ φανερώσῃ εἰς τοὺς σχετικούς του. Ὑπὸ τοιούτων αἰσθημάτων κατεχόμενος ἀπήντησε τὴν Βαρβάραν, ἥτις ἀφῃρημένη οὖσα ὡς ἐκ τῆς λύπης της, οὐδόλως ἠσθάνθη τὴν αὐτοῦ παρουσίαν. Προσεπάθησε νὰ τὴν πείσῃ νὰ κατοικήσῃ μετ' οἰκογενείας γνωστῆς εἰς αὐτὸν, κολακευόμενος ὅτι ἡ μέριμνά του αὐτῇ ἦτο ἄνευ συμφέροντος καὶ μόνον διὰ νὰ τὴν βοηθήσῃ νὰ ἴδῃ τὸν πατέρα της. Ἦτο δι' αὐτὸν κολακευτικὸν νὰ φαντάζηται ὅτι διὰ τῆς ἐπιρροῆς του ἠδύνατο νὰ πράξῃ τοῦτο καὶ ἤλπιζεν ὅτι διὰ τοῦ μέσου τούτου θὰ τὴν κρατήσῃ περισσότερον καιρὸν εἰς Ἀλόπολιν.

Ὁ νέος βαρόνος ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ἀριστοκρατικὴν καὶ εὔθυμον ἐκείνην συναναστροφὴν ἀλλ' αὐτὸς δὲν ἦτο εὔχαρις. Ἡ ὑπερηφανία του ἠγωνίζετο κατὰ τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν ἁπλῆν χωρικὴν ἐκείνην. Ἐφοβεῖτο ὅτι, ἂν ἐφανέρωνεν εἰς αὐτὴν τὰ αἰσθήματά του, ἐκείνη ἀμέσως θὰ ἔφευγε καὶ οὕτω θὰ τὸν ἐστέρει τῆς εὐχαριστήσεως νὰ τὴν βλέπῃ. Προσέτι ἐφαντάζετο ὅτι ἴσως κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἡ Βαρβάρα ἐξήρχετο τῆς Ἀλοπόλεως καὶ ἀνεχώρει εἰς τὴν Ὀρεινὴν εἰς τὸν οἰκόν της. Ὁ μικρὸς βαρόνος ἀπεφάσισε νὰ δραπετεύσῃ ἐκ τῆς συναναστροφῆς καὶ νὰ μάθῃ ἂν ἀκόμη ἡ Βαρβάρα ἦτο εἰς Ἀλόπολιν. Ζητῶν κατάλληλον εὐκαιρίαν τέλος εὗρε καὶ ἐξῆλθε τῆς οἰκίας ἀπαρατήρητος. Ἡ νὺξ ἦτο λαμπρὰ καὶ ἡ σελήνη ἔφεγγε μὲ ὅλον τὸ φῶς της· πλὴν ὁ νέος ἐζήτει σκότος, δι' ὃ καὶ ἐβάδιζεν πλησίον τῶν τοίχων τῶν ὑψηλῶν οἰκιῶν τῆς Ἀλοπόλεως. Μόλις ὅμως προέβη ὀλίγα βήματα, καὶ αἴφνης εἷς ἐκ τῶν γνωρίμων του, ἐξάδελφος τῆς μνηστῆς του, τὸν ἐπλησίασε καὶ τὸν ἠνάγκασε νὰ σταθῇ.

— Πῶς ἔξω, βαρόνε; ἔκραξε μετ' ἐκπλήξεως, — πῶς ἀφῆκες τόσον ὀγλήγωρα τὴν συναναστροφὴν εἰς τὴν ὁποίαν κ' ἐγὼ ἔρχομαι; Ἂν πραγματικῶς ἠδυνήθης νὰ λαβῇς ἄδειαν ἀπὸ τὴν μνηστήν σου νὰ ἀναχωρήσῃς ἀπὸ τὰς τάξεις της, σὺ ὁ πρῶτος τῶν λατρευτῶν της, θαυμάζω!

Τοῦ Μοτζέλου ἡ δυσαρέσκεια ἦτο περισσοτέρα παρ' ὅσην ὁ νέος ἠδύνατο νὰ κρύψῃ, δι' ὃ καὶ ἀμέσως ἀπήντησε:

— Εἶμαι ὀλίγον ἀδιάθετος καὶ εὐγῆκα ν' ἀναπνεύσω ὀλίγον καθαρὸν ἀέρα· μικρός τις περίπατος ἐλπίζω νὰ μὲ ὠφελήσῃ καὶ νὰ μὲ ἱκανώσῃ νὰ ἐπανέλθω εἰς τὴν συναναστροφήν.

— Ὦ! τότε ἐπίτρεψόν μοι νὰ ἔλθω μαζή σου, εἶπεν ὁ ἄλλος. Ἐλπίζω ὅτι τοιουτοτρόπως θὰ ἀξιωθῶ τῶν εὐχαριστήσεων τῆς ὡραίας σας κυρίας. Διότι μόνος ἠμπορεῖς νὰ πάθῃς τίποτε, ἔχει πολλοὺς κακοὺς ἀνθρώπους ἔξω καὶ...

— Ὄχι, ὄχι! εἶπεν ὁ βαρόνος, ἀγανακτῶν διὰ τὴν καταστροφὴν τῶν σχεδίων του. Δὲν φαντάζομαι νὰ σὲ στερήσω τόσον εὔθυμον συναναστροφήν.

— Ἀλλὰ, εἶπεν ὁ ἄλλος νέος, διπλῶς θὰ εὐθυμήσω ἐὰν σὲ πάρω μαζή μου· λοιπὸν μὴ μὲ κάμεις φιλοφρονήσεις.

Ὁ Μοτζέλος, ἐπιθυμῶν ὥστε ὁ συναντήσας αὐτὸν νὰ εἶχε καταποντισθῇ εἰς τῶν θαλασσῶν τὰ βάθη, προεχώρει συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ βασανιστοῦ του, ὅστις τὸν ἠκολούθει ὡς ἡ σκιά του. Θυμωμένος καὶ κατασυγχισμένος ἐστάθη τέλος πρὸ τῆς οἰκίας ὅπου ἦτο ἡ Βαρβάρα.

— Κύριε Ρελίγγενε, εἶπεν ἀποτεινόμενος πρὸς αὐτὸν, μὲ φωνὴν σχεδὸν ἐμφαίνουσαν ὀργὴν, λάβε τὴν καλοσύνην νὰ μὲ περιμείνῃς δύο λεπτὰ ἐδῶ. Βλέπω ὅτι ὁ δροσερὸς ἀὴρ δὲν μὲ ὠφέλησε· λοιπὸν θὰ ὑπάγω νὰ εὕρω τὸν ἰατρόν μου ὅστις κατοικεῖ εἰς ταύτην τὴν οἰκίαν.

— Ὁ ἰατρός σου, βαρόνε! τί! εἰς ταύτην τὴν οἰκίαν· εἶπεν ὁ ἄλλος μὲ φανερὰν δυσπι-

στίαν. Ὁ ἰατρός σου κάθεται εἰς τόσον μικρὸν σπῆτι! Ἄκουσέ με, βαρόνε, προσέθηκεν ὁ νέος λαβὼν αὐτὸν ἀπὸ τῆς χειρός, γνωρίζω τὸν χαρακτῆρά σου καὶ τὰς κλίσεις σου. Ἡ φανερά σου σύγχυσις καὶ ἡ προσπάθειά σου νὰ μὲ ἀπατήσῃς διὰ ψεύδους, μὲ πείθουσιν ὅτι ἔχεις κακὸν σκοπόν· θὰ σὲ κηρύξω ὡς τὸν αἰσχρότατον νέον ἂν εἰσέλθῃς εἰς ταύτην τὴν οἰκίαν. Εἶναι καιρὸς πλέον τώρα, εἰς τὰς παραμονὰς τῶν ἀρραβώνων σου, ν' ἀφήσῃς τὴν παραλυμένην ζωὴν τὴν ὁποίαν ζῇς. Δός μοι τὸν λόγον τῆς τιμῆς σου ὅτι θὰ τὸ κάμεις κ' ἐγὼ τὸν παραδέχομαι.

— Τί; εἶπε μὲ ἔκπληξιν ὁ βαρόνος, νὰ ὑποκύψω εἰς τὴν θέλησίν σου;

— Ναί, διότι ἄλλως θ' ἀναγκασθῶ νὰ σὲ κηρύξω φαυλόβιον, εἶπεν ὁ νέος.

— Κάμε ὅ,τι θέλεις, ἀπήντησεν ὁ βαρόνος.

— Ἄ! εἶπεν ὁ Ρελίγγενος περιφρονητικῶς· ἐλησμόνησα ὅτι πραγματικῶς εὐγενὲς αἷμα δὲν ρέει εἰς τὰς φλέβας σου. Μόνον ἡ μελάνη τοῦ νεοπλούτου γραφέως κυκλοφορεῖ εἰς αὐτάς. Μὴ θερμαινόμενος ἀπὸ κανὲν εὐγενὲς αἴσθημα, ἡ εὐγένειά σου προέρχεται ἀπὸ τὸ αἷμα τῶν δυστυχῶν χωρικῶν τοὺς ὁποίους ὁ πατήρ σου ἐγύμνωσε.

Ταῦτα δὲ λέγων τόσον ἐθερμάνθη ὁ νέος ὥστε κατέφερε φοβερὸν ῥάπισμα κατὰ τοῦ προσώπου τοῦ βαρόνου, ὅστις, μὴ κρατούμενος πλέον, ἔσυρε τὸ ξίφος του καὶ διεπέρασε τὸ σῶμα τοῦ Ρελιγγένου. Ὁ νέος, φήσας φωνὴν γοερὰν, ἔπεσε βαρέως, ὁ δὲ βαρόνος κρατῶν τὸ αἱματόφυρτον ξίφος του, εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, ἐνώπιον τῆς ὁποίας ἡ βιαμάχη ἐγένετο. Σχεδὸν ἀμέσως ἄνθρωποι προσέτρεχον πανταχόθεν περὶ τὸ σπαράσσον σῶμα καὶ θόρυβος πολὺς ἠγείρετο, ὁ δὲ βαρόνος, διὰ πλαγίας τινὸς θύρας ἐξῆλθε τῆς οἰκίας. Μετά τινα λεπτὰ βηματισμοὶ ἵππου ἠκούσθησαν ἐπὶ τῆς ξυλίνης γεφύρας τῆς Ἀλοπόλεως· ἦτο ὁ βαρόνος ὅστις ἱππεύσας μετὰ πάσης σπουδῆς ἄφινε τὴν πόλιν.

Εἰς τὴν ἄκραν τῆς γεφύρας εἶδε δύω ἀνθρώπους καθημένους εἰς τὸ γλυκὺ τῆς σελήνης φῶς καὶ συνομιλοῦντος. Ὀλίγον δὲ ἐφαντάσθη ὅτι εἷς ἐξ αὐτῶν ἦτο ἡ Βαρβάρα· Ὅταν ἡ οἰκοκυρὰ τὴν ἄφηκε μόνην κατὰ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην ἡ Βαρβάρα ἤνοιξε τὸ παράθυρον τοῦ μικροῦ δωματίου της καὶ ἐστάθη διά ν' ἀναπνεύσῃ ὀλίγον καθαρὸν ἀέρα. Ἡ ὄψις τῆς πανσελήνου, ἥτις ἔρριπτε τὸ ἱλαρόν της φῶς ἐντὸς τοῦ ἡσύχου ἐκείνου δωματίου, ἤγειρεν εἰς τὴν καρδίαν της τὰ μητρικὰ αἰσθήματα καὶ πόθος τὴν ἐκυρίευσε νὰ ἴδῃ καὶ πάλιν τὸ βρέφος της, τὸ ὁποῖον ἀφῆκεν εἰς τῆς μητρός της. Τότε ἐνεθυμήθη καὶ τὸν Ἰωάννην της, ὅστις, ἦτο βεβαία, κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν τὴν ἐζήτει παντοῦ μετὰ πολλῆς ἀνησυχίας. Ἐνεθυμήθη τὴν μητέρα της, ἐνεθυμήθη τοὺς ἀδελφούς της, οἱ ὁποῖοι ἀνυπομόνως τὴν ἀνεζήτουν.

Τότε ἡ εἰκὼν τοῦ δεδεμένου πατρός της προυσιάσθη εἰς τὸν νοῦν της. Ἀποσπασθεῖσα τῆς οἰκογενείας της, ὠθουμένη ὑπὸ θερμῶν αἰσθημάτων νὰ ἐπανέλθῃ καὶ ἐλπίζουσα νὰ μάθῃ τι νεώτερον περὶ τοῦ πατρός της, ἐξῆλθε τοῦ δωματίου της. Μόλις κατέβη εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας, τὴν ὁποίαν ἐπὶ δύο ἡμέρας ἡ ὑπερβολικὴ λύπη της καὶ αἱ ἐκλείψασαι δυνάμεις της δὲν τῇ ἐπέτρεπον ν' ἀφίσῃ, καὶ ἠσθάνθη νὰ τροβᾷ τις ἐλαφρῶς τὸ ἔνδυμά της. Στραφεῖσα ἤκουσε τὴν φοβισμένην φωνὴν γυναικὸς νέας ψυθιριζούσης «φύγε ὀγλήγορα!»

Ἡ Βαρβάρα ἤθελε νὰ ζητήσῃ ἐξηγήσεις· ἀλλ' ἡ φωνὴ μόνον τὴν αὐτὴν παρακίνησιν ἐπανελάμβανε—φύγε ἀμέσως!

— Δὲν θὰ ἠμπορέσῃς νὰ ἰδῇς τὸν πατέρα σου, προσέθηκεν ἡ λαλοῦσα κόρη, ὡς εἰ ἐγίνωσκε τὸ μυστικόν, τὸ παρακινοῦν τὴν Βαρβάραν νὰ μένῃ. Οἱ δεσμιοι θὰ μένουν εἰς τὴν φυλακὴν, σὺ φύγε ἀπ' ἐδῶ!

Ἡ Βαρβάρα εὐγνωμονοῦσα πρὸς τὴν κόρην, ἐξῆλθε τοῦ οἴκου καὶ ἐκίνησε νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν Ἀλόπολιν. Ἀλλὰ μόλις ἐξῆλθεν αὐτῆς καὶ περιεπάτει εἰς τὸ θελκτικὸν τῆς σελήνης φῶς καὶ αἴφνης ὁδοιπόρος τις ἐφάνη πλησιάζων αὐτήν. Ἦτο ὁ Ἰωάννης! ὁποίαν χαρὰν καὶ οἱ δύο ἠσθάνθησαν, ἀφίνομεν νὰ φαντασθῇ ὁ ἀναγινώσκων. Μετὰ τὰς πρώτας συγκινήσεις καὶ εὐχαριστίας πρὸς τὴν Θείαν Πρόνοιαν, ἥτις ἔσωσεν αὐτὴν ἀπὸ τὸν μέγαν κίνδυνον, οἱ πιστοὶ σύζυγοι ἔλαβον τὸν πρὸς τὸν οἶκον αὐτῶν δρόμον. Τούτους ὁ νέος βαρόνος ἀπήντησεν ἐπὶ τῆς γεφύρας.

Ὅστις πράττει καλὸν εἰς ἄλλον, πράττει καλὸν καὶ εἰς ἑαυτὸν, οὐχὶ μόνον διὰ τὸ προσδοκώμενον ἀποτέλεσμά του, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτῆς του τῆς πράξεως· διότι ἡ συνείδησις τοῦ ἀγαθοεργοῦντος εἶναι ἀνταμοιβὴ μεγίστη.

Ο ΑΦΟΒΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Ο ΜΕΓΑΣ.

(Συνέχεια ἀπὸ σελ. 68).

Τὸ ὕστερον βιβλίον, πολὺ ἐχτιμημένο ἀπὸ τὸν φίλον του Γρηγόριον, μολον ὁποῦ δὲν ἀναπτύσσει τὸ δόγμα τοῦ Πνεύματος τόσον πλατύτερα ὅσον ἔπειτα ἔγινε, θεωρεῖται ὡς τὸ ἐπιτηδειώτερον ἀπὸ τὰ γραφθέντα του. Τοῦτο ἐμεταφράσθη ἀπὸ τὸν Ἔρασμον ὅστις μᾶς λέγει ὅτι στὴν ἡμισιά του ἐπαρατήρησεν ἀλλαγὴν εἰς τὸ ἦρος «τώρα ὑψονόμενον ἑως τραγικὸν, καὶ τώρα πέρτοντας εἰς γυδαιότητα, σνῷ τὰ πρῶτα τέσσαρα μέρη ἔχουν ἦρος σῶφρον, ἴδιο, καὶ ἐγκρατὲς,» καὶ ὅτι κλίνει ἀκολούθως νὰ θεωρήσῃ τὸ ὕστερο τοῦτο μέρος ὡς κίβδηλον. Ἡ «Ἑξαήμερος,» ἔνδεκα ἀνάγνωσες περὶ τῶν ἕξη ἡμερῶν τῆς δημιουργίας, ἀναγκαίως ἐσφαλμένη ἀπέναντι τῆς Ἐπιστήμης, πνέει λεπτὸν εὐαγγελικὸν πνεῦμα, καὶ εἶναι πλουσία ἀπὸ πραγτικὲς ἰδέες, καὶ ἁρμοίδαν ἐφαρμογήν. Δεκαπτὰ Διδαχὲς ἐπάνω εἰς τοὺς ψαλμοὺς, καὶ εἰκοσιμία ἐπάνω σὲ διάφορα ἄλλα θέματα, εἶναι τὰ κυριώτερά του ἀμβωνικὰ λείψανα. Ὁ Βασίλειος εὐτυχεῖ εἰς τὴν ἐξήγησιν καὶ φώτισην τῶν ὑψηλῶν θεμάτων, τὰ ὁποῖα εἰς τὲς ἡμέρες του μὲ τόσην ζέσην ἐσυζητοῦντο. Δὲν ἐσυνηθοῦσε νὰ πετᾷ ὑψηλότερα ἀπὸ τοὺς ἀκροατάς του εἰς τὰ ὕψη τῆς θεωρίας· ἀλλὰ, συμφώνως μὲ τοὺς μεγάλους ἱεροκήρυκας τῆς ἀρχαιότητος, ἦτον καὶ αὐτὸς ἄνθρωπος ἐνεργείας. Ἡ μεγαλήτερή του ρητορικὴ δύναμις καὶ αὐθεντία ἦτον μᾶλλον ἀποτέλεσμα τῆς διαγογῆς του, παρὰ σπουδῆς εἰς τὴν τέχνην. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ἱκανότης τοῦ κηρύττειν, ὡς καὶ μετρίως, θὰ ἦτον σπάνια εἰς ἐκείνες τὲς ἡμέρες, ὁ λαὸς ἦτον ὀλιγώτερον ἀπαιτητικὸς δι' ὅσον ἀπόβλεπε τὸν ἄμβωνα, παρ' ὅ,τι εἶναι τώρα, καὶ ἡ καλλιέργηση τῆς δυνάμεως τοῦ ὁμιλεῖν ἑτοίμως, ἀρκοῦσε τὸν ἱεροκήρυκα, καὶ τὸν ἐλευθέρωνε ἀπὸ προκιτοιμασίες ἡ ὁποῖες εἰς τὲς ἡμέρες μας εἶναι ἀπαραίτητες.

Ἡ ἐμφάνηση ἑνὸς τέτοιου ἀνδρὸς εἰς τὰς φάλαγγας τῆς Ἐκκλησίας, δὲν ἦτον διόλου ἕνα κοινὸν συμβὰν, ἀλλ' ἕνα ἀσυνήθιστο φαινόμενο, ἑνὸς ἀνθρώπου διάσημου εἰς τὴν φυλλολογίαν καὶ φιλοσοφίαν, ὅστις ἔμβαινεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Ὁ Βασίλειος εἶχε ζήσει εἰς μεγαλοπόλεις καὶ εἶχε λάβει τὴν μάθησιν ἀπὸ τὰς πηγάς της. Εἶχεν ἀφιερώσει ὅλην τὴν ζωήν του εἰς τὴν ἀπόχτησιν τῆς τέχνης τοῦ πείθειν διὰ τοῦ λόγου· καὶ, πρωτοῦ γένῃ Ἐπίσκοπος, ἐστάθη δόκιμος εἰς τὴν τέχνην τοῦ νὰ κυβερνᾷ τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὸ Μοναστήρι του.

Ἡ ὑψηλὴ καὶ ποικίλη καλλιέργια τοῦ νοὸς τοῦ Βασιλείου, ἁγιασμένη ἀπὸ μίαν βαθείαν καὶ ζῶσαν εὐσέβειαν, εἶν' ἕνα ἀπὸ τὰ ὡραιότερα δείγματα ποῦ ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία ἠμπορεῖ νὰ δείξῃ

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ.

Σκόνη ὁ ἄνθρωπος, ἀλλὰ πλάσμα τοῦ Θεοῦ.

«Καὶ ἔπλασε Κύριος ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ χῶμα ἐκ τῆς γῆς.»

Ὅταν ἀκοῦς ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι χῶμα κατάλαβε ὅτι δὲν πρέπει νὰ φοβῆσαι τὸν ἄνθρωπον. Μὴν ἐπιρρεασθῇς ἀπὸ ἄνθρωπον. Καὶ διατὶ ἔπρεπε νὰ ἔχῃς μεγάλην ἰδέαν διὰ τὸν ἑαυτόν σου; Ὅταν οἱ διαλογισμοί σου ὑψώνωνται καὶ φουσκώνουν τὴν ψυχήν σου, καὶ σὲ θυμώνουν, ἐνθυμήσου ἀπὸ τί ἔγινες. «Καὶ ἔπλασεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ χῶμα ἐκ τῆς γῆς». Πότε ἠμπορεῖς νὰ λησμονήσῃς τὸν ἑαυτόν σου; Τότε μόνον, ὅταν ἠμπορέσῃς νὰ κόψῃς τὰ δεσμὰ ὁποῦ σὲ βαστοῦν εἰς τὴν γῆν. Ἀλλ' ἂν δὲν χωρίζεσαι ποτὲ ἀπὸ τὴν γῆν, καὶ εἶσαι ἀπὸ τοὺς νόμους τῆς φύσεως καμωμένος διὰ τὴν γῆν, περπάτει ἐπάνω εἰς τὴν γῆν, χύζαγε ἐπάνω εἰς τὴν γῆν, ἔχε τὴν γῆν δικαιωματικῶς, καὶ κάθε τί ποῦ νὰ κάμνῃς, μικρὸ ἢ μεγάλο, τὸ κάμνεις ἐπάνω εἰς τὴν γῆν· τότε ἔχεις πάντοτε συμάσου ἕνα ἐνθυμητήριον τῆς ποταπότητός σου.

Κύτταξε ἐπάνω εἰς τὴν γῆν καὶ σκέψου ὅτι εἶσαι πλασμένος ἀπὸ τὴν συγγενῆσου ἐκείνη σκόνη, τὴν ὁποίαν καταφρονεῖς. Εἶναι «πρᾶγμα πλέον καταφρονητὸν παρὰ ἐμᾶς: Σὰν τί εἶναι πλέον εὐκαταφρόνητον; Εἶδες ἕναν ὑπερήφανον ἄνθρωπον βαλμένον εἰς λαμπρὴν ἐνδυμασίαν, νὰ τὸ χέριτου ποῦ σπινθηρίζει μὲ τὰ νερὰ τοῦ δαχτυλιδίου του, καὶ δείγνωντας ἑνταυτῷ μὲ φανερὴν ὑπερηφάνειαν ἓν' ἄλλο δαχτυλίδι μὲ πολύτιμους λίθους; μὲ τὰ μεταξωτά του φορέματα; ἀκολουθημένος ἀπὸ δούλους; σείοντας μὲ ἐπίδειξην τὰ κυματίζοντα ξανθὰ μαλλιά του; φορῶντας χρυσᾶς ἁλυσίδες; μὲ φαντασμένο φέρσιμο, καὶ μὲ μιλιὰ ὑψηλόφρονη; καυχώμενος διὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν δούλωντου: διὰ τοὺς κόλακας, ὁποῦ σέρνει τριγύρωτου: διὰ τὸ πολυέξοδο τραπέζι του; καὶ διὰ τοὺς προσκυνησμοὺς, ὁποῦ τοῦ κάμνουν οἱ ἐξαρτώμενοίτου σηκονόμενοι ἀπὸ τὸ κάθισμάτους διὰ νὰ ταπεινωθοῦν ἐμπροστάτου;—Νὰ στοχάζεσαι ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος δὲν εἶναι παρὰ λίγες χεριὲς προσωρινῶς ἐμψυχομένου χώματος.

Ὅταν βλέπῃς τέτοιους μεγαλοσιάνους νὰ διαβαίνουν μὲ κήρυκας προπορευομένους· ὅταν τοὺς βλέπῃς νὰ φοβερίζουν κανέναν· νὰ ῥίπτουν κάτω κανέναν ἄλλον· νὰ δημεύουν τὰ καλὰ ἑνὸς τρίτου καὶ νὰ τὸν στέλνουν εἰς τὸν θάνατον· μὴν τρομάξῃς εἰς ὅσα βλέπεις· μὴν φοβηθῇς, δι' ὅλα τοῦτα, ἐκεῖνον ὁποῦ προστάζει νὰ γένουν· μὴν ἀφήσῃς νὰ νικηθῇς ἀπὸ τὴν ἐκπληξιν ὁποῦ θέλει νὰ σοῦ κάμῃ· καὶ δεῖξε πῶς ἕνα τέτοιο θέαμα δὲν τὸ στοχάζεσαι διὰ μεγάλο πρᾶγμα.

Στοχάσου ὅτι ὁ Θεὸς ἔκαμε τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ

χῶμα. Ἂν ἦναι ἄλλο ἀπὸ χῶμα, φοβήσουτον· ἀλλ' ἂν ἦναι χῶμα, καταφρόνησέτον.

«Καὶ ὁ Θεὸς ἔπλασε τὸν ἄνθρωπον». Ἡ λέξη «ἔπλασε δὲν δηλοῖ ὅτι ἡ πλάση τοῦ ἀνθρώπου ἔγινε κατὰ μηχανικὴν ἐργασίαν. Ὁ Θεὸς «ἔπλασε» τὸν ἄνθρωπον. Ἀλλὰ τὸν ἔπλασε τάχα ὡς ὁ λαϊνὰς πλάθει τὲς λαΐνες; Τὸ σκάλισμα ἑνὸς ἀγάλματος, καὶ ὁ χυτὸς ὕψος μέσα σὲ καλοῦπι, εἶναι μία μίμησι τοῦ μόνου ἐξωτερικοῦ μέρους. Θὰ εἴδετε πῶς ἕνα ἄγαλμα φέρει τὴν ἔκφρασιν κάποιας διαθέσεως τῆς ψυχῆς. Τὸ ἄγαλμα ἑνὸς στρατιώτου π. χ. θὰ ἐκφράζῃ ἀνδρείαν. Ἂν ὁ προϋντσος ἦναι χυμένος σὲ καλοῦπι γυναίκειο, θὰ ἔχῃ γυναίκειαν ἔκφρασιν. Ἡ τέχνη εἶναι ἱκανὴ διὰ τῆς μιμήσεως νὰ κάμῃ κάθε ἄλλην χαρακτηριστικὴν ἔκφρασιν. Ἀλλὰ τὸ πλάσιμον, ὁποῦ κάμνει ὁ Θεὸς δὲν εἶναι κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον. Ὁ Θεὸς ἔπλασε τὸν ἄνθρωπον, κάμνοντας, ὥστε ἡ ποιητικὴ δύναμίτου νὰ εἰσχωρήσῃ ἐσωτερικῶς καὶ νὰ ὀργανίσῃ τὸ ὅλον. Ἂν εἶχα καιρὸν νὰ ὁμιλήσω διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ ἀνθρώπου, ἤθελε μάθεις ἀπὸ αὐτὴν πόσην σοφίαν ὁ Θεὸς ἔδειξεν εἰς τὸ νὰ μᾶς πλάσῃ. Ἐπειδὴ μά τὴν ἀλήθεια, ὁ ἄνθρωπος εἶν' ἕνας μικρὸς κόσμος εἰς τὸν ἑαυτόν του· κ' ἐκεῖνος ποῦ τὸ εἶπε τὸ εἶπε καλά.

(Ἀπὸ τὴν ἑξαήμερον.)

—

Τὸ Πνεῦμα παρομοιαζόμενο μὲ Ζωγράφον.

Ὡς ὁ ζωγράφος, οὕτω καὶ τὸ Πνεῦμα ἱχνογραφίζει τοὺς λογισμούς του ἐπάνω εἰς τὸ σανίδωμα τῆς ψυχῆς. Προικισμένο μὲ ἐλευθέραν θέλησιν, εἶναι ἀπεριόριστον καὶ ἀδέσμευτον, καὶ ὡς ἀσώματον, ἡ ἀγάπητου διὰ τὸ ἱχνογράφισμα δὲν ἔχει ὅρια, ἐπειδὴ εὑρίσκει πάντοτε τόπον, ὅσον ἐπιθυμεῖ διὰ νὰ στρώσῃ τὰς ἰδέας του.

Καὶ πάλιν, ὡς ὁ ζωγράφος, εὐθὺς ἔπειτ' ἀφοῦ γεμίσῃ τὸ σανίδωμάτου μὲ τὰ διάφορα σχήματα ποῦ κάμνουν τὴν ζωγραφίαν, ξεσκεπάζοντάς το, τὸ ἐκθέτει εἰς τὴν θεωρίαν τοῦ πλήθους, χωρὶς νὰ ἦναι χρεία νὰ ἐξηγήσῃ τὸ ὅσον ἐζωγράφισε, ἀλλ' ἀφίνοντας τὴ ζωγραφίατου νὰ ἐξηγήσῃ τὸν ἑαυτόντης, τοιουτοτρόπως καὶ ἡ ψυχὴ ἀναχωροῦσα ἀπὸ τὴν ζωὴν ταύτην, ξεσκεπάζεται ἀπὸ τὸ κάλυμμα τοῦ σώματος τὸ ὁποῖο τὴν ἐσκέπαζεν, ἐνῷ τὸ ζωγράφισμα ἐγίνετο, δείχνει μὲ καθαρὰς γραμμὰς τὸ ὅσον ἐζωγραφίσθη ἐπάνωτης, καὶ, γεμάτη ἀπὸ τὰ διάφορά της διηγήματα μένει ξέσκεπη εἰς τὴν θεωρίαν τοῦ Κόσμου.

Ἂν ἱερὲς διδασκαλεῖες κ' ἐνάρετοι στοχασμοὶ ἐστάθησαν τὰ θέματα τῶν ζωγραφιῶν, τὸ πνεῦμα ποῦ ἐζωγράφισε, καὶ ἡ ψυχὴ ποῦ ἐδέχθη τὰς ζωγραφίας, κρίνονται ἄξια τῶν ὑψηλοτέρων ἐγκωμίων. Μαγεμένοι ἀπὸ τὴν εὐμορφίαν τῆς ψυχῆς ἐκείνης, οἱ θεαταὶ δὲν ἠβγάνουν τὰ βλέμματάτους ἐπάνωθέτης, εὑρίσκοντες εὐχαρίστησιν εἰς τὸ νὰ θαυμάζουν τὴν ἀγαπητότητα τῶν ζωγραφιῶντης· καὶ συγχαίρουν τὸν θεῖον ἐκεῖνον ζωγράφον, διὰ τὴν εὐγενῆ, χρῆσιν ὁποῦ ἔκαμε τῆς ζωῆςτου εἰς τὴν γῆν.

Ἀλλ' ἂν ἡ ζωγραφίες ἦναι δυστυχισμένες καὶ ἄπρεπες, τότε ὁ ζωγράφος θέλει λάβει δημόσιαν ἐντροπὴν καὶ περίγελον. Πρωτοῦ ξεσκεπασθοῦν ἡ ζωγραφίεςτου αὐτὸς ἴσως ἔχει ἐλπίδες πολὺ διαφορετικές· μὰ ὅλεςτου ἡ ἐλπίδες θέλει ἐκλείψουν, ὅταν τὸ κάλυμμα ἀποσυρθῇ, καὶ τὸ ἔργοντου δειχθῇ εἰς τοὺς θεατάς.

Ποῦ τότες ἐκεῖνος ὁ τεχνίτης νὰ καταφύγῃ, ὅστις βαλμένος εἰς τὰ ζύγια μὲ ἄλλον εὑρίσκεται ἐλλειπὴς, καὶ καταδικάζεται ἀπὸ ὅλους, ἐνῷ οἱ διαλογισμοί του προφασίζονται ἀνάμεσότους καὶ ταὐτοχρόνως κατηγοροῦνται; Ποῦ νὰ βαλθῇ ἡ ψυχὴ τούτη, ἡ ὁποία ἐγέμισε τὰ μάτια τῶν θεατῶν μὲ συχαντερὰ θεάματα καὶ τερατώδεις ἐντυπώσεις;

(Πραγματεία περὶ ἀληθοῦς παρθενίας).

—

Πνευματικὴ ἐργασία καὶ πόλεμος.

Εἶσαι ὁδοιπόρος, ὡς ἐκεῖνον ὅπου ἐπροσεύχετο λέγων «ὁδήγησον τὰ διαβήματά μου»; Πρόσεχε εἰς τὸν ἑαυτόν σου, μὴν παραστρατήσῃς ἀπὸ τὸν ἴσιο δρόμο· μὴν κλίνῃς πρὸς τὸ ἕνα μέρος ἢ πρὸς τὸ ἄλλο. Περιπάτει τὸν δρόμον τοῦ Κυρίου.

Εἶσαι ἀρχιτέκτωνας; Βάλε ἀσφαλῶς τὸ θεμέλιο τῆς πίστεως, τὸ ὁποῖον εἶναι ὁ Χριστός.

Εἶσαι χτίστης; Κύττα πῶς χτίζεις, καὶ τὶ χτίζεις. Ὄχι χόρτα, ξύλα καὶ ἄχερα, ἀλλὰ χρυσάφι, ἀσήμι καὶ πολύτιμους λίθους.

Εἶσαι ποιμήν; Πρόσεχε μὴν ἀμελήσῃς κανένα ἀπὸ τὰ χρέη ποῦ ἁρμόζουν εἰς τὸ ἔργον σου. Καὶ τοῦτα ποῖα εἶναι; 1ον νὰ ξαναφέρῃς τὸν ἀποπλανημένον εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδόν, 2ον νὰ δένῃς τὸν συντριμμένον, 3ον νὰ ἰατρεύσῃς τὸν ἀσθενοῦντα.

Εἶσαι γεωργός; Σκάψε τριγύρω εἰς τὴν ξηρενομένην συκεάν, καὶ βοήθησέτην μὲ ὅσον τῆς χρειάζεται διὰ νὰ καρποφορήσῃ.

Εἶσαι στρατιώτης; Σκληραγώγει διὰ τὸ Εὐαγγέλιον· ἔβγαινε εἰς πόλεμον ἐναντίον τῶν πνευμάτων τοῦ σκότους, ἐναντίον τῶν ἐπιθυμιῶν τῆς σαρκός. Μὴ μπερδευθῇς καὶ ἀποδισθῇς ἀπὸ τὰς ὑποθέσεις τῆς ζωῆς τούτης, διὰ νὰ ἀρέσῃς ἐκείνου, ὅστις σὲ ἔκαμε στρατιώτην.

Εἶσαι ἀθλητής; Πρόσεχε εἰς τὸν ἑαυτόν σου μὴν παραβῇς κανέναν ἀπὸ τοὺς ἀθλητικοὺς νόμους· ἐπειδὴ δὲν στέφεται παρὰ ἐκεῖνος, ὁποῦ ἀγωνισθῇ τιμίως.

Μιμήσου τὸν Παῦλον εἰς τὴν ἐνεργητικότητα, καὶ τρέχα, καὶ πάλευε, καὶ γρόνθιζε (1). Καὶ, σὰν ἕνας ἄξιος γροθιστής, ἔχε ἴσιο τὸ μάττι τοῦ πνεύματός σου· φύλαττε τὰ εὐγενικώτερα μέρη, βάζοντας τὰ χέρια σου ἐμπρὸς καὶ τὸ μάττισου νὰ ἦναι προτηλω-

(1) Δὲν πρέπει νὰ ἐννοηθοῦν κατὰ λέξιν ἡ μεταφορικὲς τοῦτες φράσες.—Σ. Μ.

μένο εἰς τὸν ἀντίπαλόν σου. Εἰς τὸ στάδιον, ἄμπονε καὶ ρίπτε ὅ,τι Βρίσκεις ἐμπρός σου· καὶ τρέχα διὰ νὰ κερδίσῃς. Καὶ, ὅταν ἦσαι πιασμένος μὲ τὸν ἀόρατον ἐχθρόν σου, κράτειτον σταθερά, ἕως ὅτου νὰ τὸν ρίψῃς.

Τέτοιον ὁ Κύριος σὲ ἀπαιτεῖ νὰ ἦσαι εἰς τὴν ζωήν σου, καὶ ὄχι μικρόψυχος, ὄχι νυσταγμένος, ἀλλὰ δειχνόμενος σώφρων καὶ ἄγρυπνος.

(Διδαχὴ εἰς τὸ πρόσεχε σεαυτῷ).

(Ἕπεται τὸ τέλος).

ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΘΕΟΝ.

Μελόδ. Τοσίνη.

Σὲ μεγαλύνουσιν,
ὦ Ποιητά,
Πάντα τ' ἀόρατα
καὶ ὁρατά.

Ψυχῶν ἀνάστασις
Ὕμνος γλωσσῶν
Φόρον σοὶ φέρουσι
σὰ ἐκ τῶν σῶν.

Ἀστέρες, ἥλιος,
γῆ, οὐρανός,
Εἶπες κ' ἐγένοντο
ἐκ μηδενός.

Τὸ πᾶν λατρεία σου,
κ' ἔχεις ναόν
Τὸν θερμὸν ἔρωτα
τῶν καρδιῶν.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΡΙΖΟΣ ΡΑΓΚΑΒΗΣ.

ΕΠΗ ΧΡΥΣΑ.

Ἡ ἐργασία, ὁἰαδήποτε καὶ ἂν ἦναι, θεραπεύει πολλὰ ἀσθενήματα. «Μὴ ἔσο μόνος. Μὴ ἔσο ἀργός.» Ἡ ζωὴ δὲν μᾶς ἐδόθη διὰ νὰ ἐξοδεύωμεν αὐτὴν εἰς ῥεμβασμοὺς καὶ εἰς ὄνειρα, ἀλλ' ἵνα ἐπασχολῶμεν αὐτὴν χρησίμως καὶ δι' ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ διὰ τοὺς ὁμοίους μας.

— Φυλάττου ἀπὸ τοῦ νὰ δίδῃς γνώμην περὶ πραγμάτων τὰ ὁποῖα ἀγνοεῖς, καὶ μάλιστα ἐπὶ παρουσίᾳ ἐκείνων οἵτινες τὰ γινώσκουσιν. Ἂν δὲν δύνασαι νὰ ὁμιλήσῃς καλῶς περὶ οἱουδήποτε πράγματος εἶναι βεβαιότατον ὅτι δύνασαι νὰ σιωπήσῃς. Πολλοὶ μετὰ μεγάλης λύπης ἐνθυμοῦνται τὰ ἀποτελέσματα τῆς προπετείας των, ἐνῷ ὀλίγοι μετανοοῦσι διὰ τὴν σιωπήν των.

— Οὐδὲν ἄξιον τιμῆς ὑπάρχει τὸ ὁποῖον νὰ μὴ ἦναι ἀθῷον καὶ οὐδὲν χαμερπὲς τὸ ὁποῖον νὰ μὴ γεννᾷ πταίσματα.

— Εἰς πάντα ἐπιδίωκε τὴν τελειότητα ἂν καὶ εἰς πολλὰ εἶναι ἀδύνατον νὰ τὴν ἐπιτύχῃς, διότι ὅστις τὴν ἐπιδιώκει καὶ ἐπιμένει, πλησιάζει περισσότερον εἰς αὐτήν, ἢ ἐκεῖνοι οἵτινες ἀπὸ ὀκνηρίαν καὶ ἀμέλειαν ὡς ἀνέφικτον τὴν παραμελοῦσιν.

— Ἡ εὐγενεστάτη παντὸς φίλου ἰδιότης εἶναι ἡ πολύτιμος ἐκείνη τόλμη τοῦ ὑποδεικνύειν ἐλευθέρως τὰ σφάλματα· ἐκεῖνον ὅστις μὲ λέγει τὸ σφάλμα μου διὰ τὸ καλόν μου ἐγὼ χρεωστῶ νὰ τὸν θεωρῶ φρόνιμον καὶ πιστόν· φρόνιμον ὡς ἐπιτηροῦντα ὅ,τι ἐγὼ δὲν βλέπω, πιστὸν ὡς νουθετοῦντα ἄνευ κολακείας. (Φέλθαμος).

— Τὰ ἑξῆς τρία εἶναι δυσκολώτατα· νὰ φυλάττωμεν μυστικόν, νὰ λησμονῶμεν τὰς προσβολὰς καὶ νὰ μεταχειριζώμεθα καλῶς τὸν καιρόν μας.

ΜΕΛΕΤΑΙ

ΕΠΙ ΜΕΡΩΝ ΤΙΝΩΝ ΤΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΑΥΤΩΝ.

Μελέτη Α'. ΟΥΡΑΝΟΣ.

«Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν «καὶ τὴν γῆν». Γένεσις ἀ. 1.

Ὅταν ἵσταμαι εἰς ἀνοικτόν τινα τόπον βλέπω γῆν καὶ οὐρανόν. Ἀλλὰ τί εἶναι ὁ οὐρανός; Ἦτο ἆρα ποτὲ καιρὸς καθ' ὃν οὐρανὸς δὲν ὑπῆρχε; Τὰ δύω ταῦτα προτιθέμενος νὰ ἐξετάσω, ἂς ἀρχίσω ἀπὸ τὸ πρῶτον.

Ἂν ἐν καιρῷ ἡμέρας στραφῶ ἐπάνω οὐδὲν ἄλλο βλέπω ἢ ὅλον παμμεγέθη, ὅλον γαλάζιον, τὸν ὁποῖον τὰ βλέμματά μου ἀδυνατοῦσι νὰ διαπεράσωσιν. Ἐν καιρῷ νυκτὸς ἀνεφέλου ὅμως τὸ πρᾶγμα δὲν ἔχει οὕτω. Τότε ὁ θόλος δὲν μοὶ φαίνεται πλέον γαλάζιος, ἀλλὰ μελανός, δὲν εἶναι πλέον μονότονος ἀλλὰ κεκοσμημένος ὑπὸ πολυπληθῶν ἀκτινοβολούντων φαεινῶν ἀστέρων, ἀμυδρὸν καὶ γλυκὺ φῶς χυνόντων ἐπὶ τῆς σκοτεινῆς ταύτης γῆς. Εἰς πολλὰ δὲ τοῦ θόλου τούτου μέρη βλέπω καί τινα ὕλην ὁμοιάζουσαν μὲ ἀραιὸν καὶ φωτεινὸν καπνόν ἢ μὲ νέφος. Ταῦτα τὰ βλέπω ἐν καιρῷ νυκτὸς ἀνεφέλου καὶ ἄνευ τῆς βοηθείας τινὸς ἐργαλείου. Ἂν ὅμως ὁπλισθῇ ὁ ὀφθαλμός μου δι' ἰσχυροῦ τηλεσκοπίου, ἂν διὰ τῶν μέσων ἄτινα ἡ ἐπιστήμη παρέχει ἐνισχυθῇ ἡ ὅρασίς μου, τότε ὁ οὐρανὸς θέλει μοὶ φανῇ ἀλλοῖος, καθὼς ἀλλοῖος μοὶ φαίνεται τὴν ὥραν καθ'

ἓν ἀκόμη διαρκεῖ τὸ λυκαυγὲς τῆς ἑσπέρας, καὶ ἀλλοῖος ὅταν τὸ σκότος τῆς νυκτὸς πλακώσῃ. Διὰ τοῦ ὡπλισμένου λοιπὸν ὀφθαλμοῦ οἱ ἀστέρες φαίνονται ἀσυγκρίτως πολυπληθέστεροι, ἡ δὲ μὲ ἀραιὸν καὶ φωτεινὸν καπνὸν ὁμοιάζουσα ὕλη ἀναλύεται εἰς πλῆθυν μικρῶν ἀστέρων, ἐνῷ εἰς πολλὰ μέρη, ὅπου πρὶν οὐδὲν ἐφαίνετο, ἤδη βλέπω ἄλλας ἀδιαλύτους νεφελότητας. Τὰ σχήματα ὑφ' ἃ τὰ νεφελώδη ταῦτα ὄντα φαίνονται εἶναι διάφορα. Ἄνθρωπος, ὅστις ἐξήτασε τὰ κατ' αὐτὰ λέγει ὅτι αὅσα μὲν φαίνονται μικρὰ ἔχουσι σχῆμα δίσκου κυκλοειδοῦς ἢ ἐλλειψοειδοῦς καὶ εἶναι ἢ μεμονωμένα ἢ κατὰ ζεύγη. Ὅταν ὦναι κατὰ ζεύγη συνέχονται ὑπὸ λεπτῆς τινος φωτεινῆς ταινίας. Ὅσα δὲ φαίνονται μεγάλα ἔχουσι καὶ τὰ σχήματα αὐτῶν ποικιλώτερα, καθότι ἄλλα μὲν ῥίπτουσιν ἐντὸς τοῦ διαστήματος μακρὰς διακλαδώσεις, ἄλλα δὲ ἐκτείνονται εἰς σχῆμα ριπιδίου καὶ ἄλλα ὁμοιάζουσι μὲ δακτύλια, ἔχοντα τὴν περιφέρειαν αὐτῶν ζωηρὰν καὶ σκοτεινὸν τὸ κεντρικόν των μέρος. Ταῦτα καὶ διὰ τῶν ἰσχυροτάτων τηλεσκοπίων θεωρούμενα οὐδέποτε φαίνονται ἀναλυόμενα, ἀλλὰ πάντοτε μένουσιν ὡς ἀραιὰ φωτεινὴ νεφελώδης ὕλη» Κόσμος τόμ. Α'. σ. 88.

Μεταξὺ ὅμως τῶν δι' ἀόπλου ὀφθαλμοῦ θεωρουμένων νεφελοειδῶν τούτων, ὑπάρχει καὶ ἓν πολὺ μεγάλον τὸ ὁποῖον ὡς μέγας τις ποταμὸς περιζώνει ὅλον τὸν οὐρανόν, καὶ τὸ ὁποῖον ὅταν φθάνῃ ὑπὲρ τὰς κεφαλάς μας φαίνεται ἀποτελοῦν μετὰ τοῦ οὐρανίου μεσημβρινοῦ γωνίαν μοιρῶν 63. Τοῦτο ὀνομάζεται Γαλαξίας. Φιλόσοφός τις ἐκ τῶν ἐρευνώντων τὰ κατὰ τὸν ὑλικὸν οὐρανὸν (Γουλλιέλμος ὁ Ἕρσχελος), παρατηρῶν τὸν Γαλαξίαν εἶδεν ὅτι εἰς μὲν τὰ μέρη ἔνθα σπανίζει, ὀγδοήκοντα ἀστέρες κατεῖχον τὸν χῶρον τὸν ἀντικρίζοντα μὲ τὸ στόμιον τοῦ μεγάλου τηλεσκοπίου του. Χωρὶς δὲ νὰ κινηθῇ τὸ ἐργαλεῖον, ἀλλ' ἁπλῶς διὰ τῆς κινήσεως τῆς γῆς κινούμενον, ἐν διαστήματι μιᾶς ὥρας ἐδείξεν ἐνώπιον αὐτοῦ δ ἐρχομένους 4800 ἀστέρας. Ὅταν ὅμως τὸ τηλεσκόπιον ἐστράφη πρὸς τὰ πλούσια τοῦ Γαλαξίου μέρη οὐχὶ ὀλιγώτεροι τῶν 588 ἀστέρων ἐφάνησαν διὰ μιᾶς ἐντὸς αὐτοῦ, ἐν δὲ διαστήματι δέκα καὶ πέντε τῆς ὥρας λεπτῶν οὐδόλως ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἠλαττώθη. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα τοῦτο τὸ τηλεσκόπιον συνεκινεῖτο μετὰ τῆς γῆς, ῥεῦμα ἀδιάκοπον ἀστέρων διήρχετο ἐνώπιον τοῦ στομίου του, ὁ δὲ ἀστρονόμος ὑπελόγισεν ὅτι περὶ τὰς 116000 ἀστέρων παρουσιάσθησαν εἰς τὰ βλέμματά του ἐντὸς τῶν 15 ἐκείνων λεπτῶν! (Μεσονύκτιος οὐρανὸς σελ. 189). Ὁ Γαλαξίας οὗτος, περιζώνων ὅλον τὸν καθ' ἡμᾶς οὐρανόν, περιζώνει καὶ τὸν ἥλιον καὶ ὅλον τὸ ἡμέτερον σύστημα καὶ ἑπομένως εἶναι τὸ νεφελοειδὲς λεύκωμα ἐντὸς τοῦ ὁποίου περιεχόμεθα. Τὸ σχῆμα τοῦ λευκώματος τούτου συνεπείᾳ πολλῶν παρατηρήσεων, ἐγνώσθη ὡς ὂν φακοειδὲς πεπλατυσμένον· ἡ δὲ θέσις του, μακρὰν παντὸς ἄλλου ὁμοίου του. Αἱ διαστάσεις του εἶναι δύσκολον καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς φαντασίας νὰ συλληφθῶσιν. Ὁ ἥλιος ἀπέχει ἀπὸ τὴν γῆν περὶ τὰ 90 ἑκατομμύρια ἀγγλικῶν μιλίων, τὸ δὲ φῶς του ἀπαιτεῖ ὀκτὼ ὅλα λεπτὰ διὰ νὰ φθάσῃ μέχρι τῆς γῆς· ἀπὸ τὸν Σείριον λεγόμενον ἀστέρα, ὅστις εἶναι ὁ λαμπρότατος τῶν κατὰ τὸν χειμῶνα φαινομένων, τὸ φῶς διὰ νὰ φθάσῃ μέχρι τῆς γῆς θέλει τρία ἔτη ὁλόκληρα! Λοιπὸν ὁ Σείριος ἀπέχει ἀπὸ ἡμᾶς τοσάκις πέραν τοῦ Ἡλίου, ὅσας φορὰς ἐμπεριέχονται τὰ 8 λεπτὰ εἰς τὰ 3 ἔτη. Εἰς τὴν καταμέτρησιν τοῦ Γαλαξίου οἱ ἀστρονόμοι μεταχειρίζονται ὡς μονάδα μέτρους τὸ ἀπὸ τῆς Γῆς μέχρι τοῦ Σειρίου διάστημα καὶ λέγουσιν ὅτι ὁ μέγας ἄξων τοῦ νεφελοειδοῦς τούτου ἐμπεριλαμβάνει 700 ἢ 800 φορὰς τὸ διάστημα τοῦτο, ὁ δὲ μικρὸς 150! Τοιοῦτος ὁ περικλείων ἡμᾶς Γαλαξίας.

Ἂν ἤδη, διὰ τῶν πτερύγων τῆς φαντασίας, πετάξω ὑπεράνω τοῦ μικροῦ πλανήτου ἐπὶ τοῦ ὁποίου διάγομεν, ἂν τολμηρῶς εἰσχωρήσω ἐντὸς τοῦ ἀχανοῦς χώρου, ἐν ᾧ ἐμπεριέχεται ἡ ὑλικὴ κτίσις, ναὶ μὲν ζάλη ἴσως θέλει μὲ καταλάβει ἀλλὰ καὶ ἰδέαν τινα θέλω σχηματίσει περὶ τοῦ ἐμπεριέχοντος ἡμᾶς. Τὸ γαλάζιον τοῦ θόλου χρῶμα, τὸ ὁποῖον ἐν καιρῷ ἡμέρας βλέπω, οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ τὸ χρῶμα τῆς ὑπὸ τοῦ ἡλίου φωτιζομένης ἀτμοσφαίρας μας, ἥτις περιβάλλει τὴν γῆν καὶ μόνον ὀλίγα μίλια ὕψος ἔχει. Ἐκτὸς αὐτῆς οὐδὲν ἐπὶ τῆς γῆς ζῶν δύναται νὰ ζήσῃ, ὡς ἐκτὸς τοῦ ὕδατος ἀδύνατον νὰ ζήσῃ ἰχθύς. Ἀλλ' ἡ φαντασία οὐδένα φόβον ἔχει νὰ πάθῃ. Ἂς ἀνέλθω λοιπὸν πρῶτον μέχρι τοῦ ὑψηλοτάτου στρώματος τῆς ἀτμοσφαίρας καὶ ἀκολούθως ἂς εἰσχωρήσω ἐντὸς τοῦ ἀχανοῦς διαστήματος. Ὅσον ἀναβαίνω τόσον καὶ περισσότερον μέρος τῆς γῆς θεωρῶ· ἀλλ' ὅσον ἀπομακρύνομαι τόσον καὶ μικρότερα τὰ ἀντικείμενα βλέπω. Ἐκ τῶν ὑψηλῶν τῆς ἀτμοσφαίρας στρωμάτων καὶ τὰ ὄρη διακρίνονται καὶ αἱ θάλασσαι καὶ οἱ ποταμοὶ καὶ αἱ κοιλάδες. Ἀλλ' ἂν ἐξέλθω τῆς ἀτμοσφαίρας, ἂν ἀναβῶ μέχρι τῆς σελήνης; Ἡ γῆ μας αὕτη ἡ νῦν εἰς ἐμὲ τόσον μεγάλη φαινομένη, ἡ γῆ μὲ τὰ ὑψηλὰ ὄρη της καὶ τοὺς μεγάλους ὠκεανούς της μόνον ὡς μέγας τις δίσκος θέλει μοὶ φανῆ, ἀντὶ δὲ θαλασσῶν καὶ ὀρέων, ἀντὶ πεδιάδων καὶ λιμνῶν, μόνον σκιερὰ καὶ φωτεινὰ μέρη θέλω βλέπει! Ἀλλ' ἀνέλθω ἔτι περαιτέρω, ἂς προχωρήσω μυριάδας τινας ἑκατομμυρίων λευγῶν, ἂς ἀκολουθήσω τὸν μακρὸν τοῦ Γαλαξίου ἄξονα. Ὅσον ἀνέρχομαι τόσον ὁ δίσκος τῆς γῆς σμικρύνεται, τόσον καταντᾷ μικροσκοπικὸς καὶ τέλος ὅλως διόλου ἀφανὴς γίνεται! Ποῦ εἶναι ἡ γῆ; ἐχάθη ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς μου! Ἀλλ' ἂν ὁ δίσκος τῆς γῆς πλέον εἰς ἐμὲ δὲν φαίνεται, δίσκοι ὅμως ἄλλων πλανητῶν, δίσκοι κόσμων ἄλλων παρουσιάζονται εἰς τὰ βλέμματά μου! Εἶμαι εἰσέτι ἐντὸς τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος, ἀλλ' ὁ δίσκος τοῦ ἡλίου

πολὺ δι' ἐμὲ ἐσμικρύνθη. Πλὴν ἂς προχωρήσω, ἂς ἀναβῶ ἀκόμη ἑκατομμύρια τινὰ ἑκατομμυρίων μιλίων. Ὁ ἥλιος πολὺ σμικρύνεται· τὸ φῶς του μετὰ δυσκολίας φθάνει, ἔγινεν ὡς σπινθὴρ, εἶναι ὅμοιος μὲ τοὺς ἀκτινοβολοῦντας ἐν τῷ στερεώματί μας ἀστέρας! Ἀλλ' ἂς προχωρήσω ἔτι. Οἱ ἀστέρες πρὸς οὓς πλησιάζω, οἱ πρώην μικροὶ εἰς ἐμὲ φαινόμενοι ἀστέρες ἤδη μεγεθύνονται, λαμβάνουσι τὰς τοῦ ἡλίου διαστάσεις. Εἶναι ἕκαστος ἐξ αὐτῶν καὶ ἓν ἡλιακὸν σύστημα! ἀλλ' ὅσους ἀφίνω ὀπίσω πάλιν σμικρύνονται. Ποῦ εἶναι ὁ ἥλιος; ἔγινεν ἀφανὴς! καὶ ἐν τούτοις εἰσέτι περικυκλοῦμαι ὑπὸ ἀστέρων. Ἀλλ' ἂς ἐξέλθω τῆς περιοχῆς αὐτῶν. Ὁ Γαλαξίας ἔμεινε κάτω! Τὸ σχῆμά του εἶναι σχῆμα δακτυλίου καὶ ἡ σύστασίς του ἐξ ὅλων τῶν ἀστέρων ὅσους ἔβλεπον. Ὅσον ἀπομακρύνομαι ἀπ' αὐτοῦ τόσον τὸν βλέπω σμικρυνόμενον. Πάντα τὰ ἄστρα, ὅσα ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐν τῷ ἀπείρῳ ταύτης ἐκδρομῆς μου ἔβλεπον, ἦσαν ἐντός του ἐμπεριεκλείοντα, καὶ ὅσον ἀπομακρύνομαι τόσον συσφίγγονται, τόσον ἑνώνονται, τόσον συγχέονται καὶ ἀδιάκριτα καθίστανται καὶ ὅλα ὁμοῦ ὡς λαμπρός τις μόνον κάμπος, ὡς νεφελώδης τις ὕλη δεικνύονται εἰς τὰ ὄμματά μου! Πέραν ἐμοῦ ἰδοὺ καὶ ἄλλος τοιοῦτος κάμπος, ἰδοὺ καὶ ἄλλη τοιαύτη νεφελώδης ὕλη! Πρὸς τὰ δεξιὰ ἰδοὺ καὶ ἄλλη, πρὸς τὰ ἀριστερὰ καὶ ἄλλη, ἄνω ἄλλη καὶ πρὸς πᾶσαν διεύθυνσιν ἄλλη! Ποῦ εἶμαι! ἐντὸς τοῦ χώρου τοῦ ἀπείρου, ἑκατομμύρια ἑκατομμυρίων ἑκατομμυρίων λεύγας μακρὰν τῆς κατοικίας μου! Τί βλέπω; Διάστημα ἀπειροαπέραντον, βάθος ἀκαταλόγιστον, ὕψος ἀκατάληπτον, ἔκτασιν ἀκατανόητον, καὶ ἐντὸς αὐτῆς πολλὰς σωρείας ἀπείραριθμων κόσμων! Ποῦ εἶμαι; Εἷς ἓν μόνον ἐκ τῶν ἀπείρων μερῶν τοῦ ὑλικοῦ οὐρανοῦ! Δύναμαι νὰ φαντασθῶ περαιτέρω; Ὤ! ὁ νοῦς μου ἰλιγγιᾷ, αἱ τῆς φαντασίας μου πτέρυγες ἀποκάμνουσιν, ἡ καρδία μου πάλλει καὶ τὸ στόμα ἀκουσίως ἀναφωνεῖ: Πόσον μεγάλα εἶναι τὰ ἔργα σου Κύριε, καὶ πόσον δυσθεώρητος ἡ σοφία καὶ ἡ δύναμίς σου! Ἀλλ' ἂς κατέλθω· ἂς μὴ πλανηθῶ περισσότερον· ἂς εἰσέλθω ἐντὸς τῆς νεφελότητος ἐξ ἧς ἐξῆλθον· ἂς εἰσχωρήσω καὶ πάλιν ἐντὸς τοῦ ἡμετέρου συστήματος. Ποῦ εἶναι ἡ γῆ; εἰσέτι ἀγνοῶ, ἀλλ' εἷς ἐκ τῶν πολυπληθῶν ἀστέρων τῶν ἀποτελούντων τὸν Γαλαξίαν εἶναι καὶ ὁ ἡμέτερος ἥλιος, ἡ δὲ γῆ μας οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ μικρός τις πλανήτης περὶ τὸν ἀστέρα τοῦτον στρεφόμενος!

Ὤ! πόσον μᾶς ἁρμόζει νὰ ὑπερηφανευώμεθα, πόσον νὰ ὑψηλοφρονῶμεν, πόσον νὰ κλείωμεν τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὴν ἀπειρόν μας σμικρότητα!

Τοιοῦτος λοιπὸν ὁ ὑλικὸς Οὐρανός· ἀναρίθμητοι σωρεῖαι ἀπειραρίθμων κόσμων εὑρισκομένων καὶ κινουμένων ἐντὸς ἀπείρου ἐκτάσεως. Ἀλλ' ἄρά γε ἦτο ποτὲ καιρὸς καθ' ὃν ὁ οὐρανὸς οὗτος δὲν ὑπῆρχε; Ἂν ὁ οὐρανὸς ἦτο πάντοτε, τότε εἶναι αἰώνιος, εἶναι ἀΐδιος, τότε εἶναι θεός. Ὡς Θεὸς δὲ θὰ ἦναι αὐθύπαρκτος, θὰ ἦναι ἀμετάβλητος, θὰ ἦναι ἄφθαρτος. Τίς δύναται ν' ἀποδώσῃ τοιαῦτα εἰς τὸν ὑλικὸν κόσμον; Τίς δύναται νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ ἀδιακόπως κινουμένη καὶ ἀεννάως μεταβαλλομένη μηχανὴ αὕτη εἶναι αὐτὴ ἑαυτῆς μηχανικός; Καὶ ἔπειτα διατί βλέπομεν ὅτι ὅσοι ἐσεβάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν αὐτὴν ἔπεσον εἰς νοῦν ἀδόκιμον; . . . Ἀλλ' ὁμολογῶ· ἂν θελήσω νὰ φαντασθῶ πῶς καὶ πότε τὰ σύμπαντα δὲν ὑπῆρχον, ζαλίζομαι καὶ σκοτοδινίασις κυριεύει τὸν νοῦν μου, καὶ πάσχω διανοητικῶς ὅ,τι πάσχει σωματικῶς πᾶς ὁ ἐπιχειρήσας νὰ πίῃ τὰ ὕδατα ποταμοῦ ὁλοκλήρου! Εἶμαι ὅμως βέβαιος ὅτι ὁ Θεὸς ἐξέπλωσε τὸ ἄπειρον διάστημα καὶ διὰ τοῦ πνεύματός του ἐκόσμησε τοὺς οὐρανούς. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ προφήτης, διὰ νὰ δείξῃ ὅτι ὁ κόσμος δὲν εἶναι ἀΐδιος, ὡς τινες μετ' αὐτὸν, ἴσως δὲ πρὸ αὐτοῦ, εἶπον, λέγει ὅτι ἔσχεν ἀρχὴν, ἐν ἀρχῇ ἐποιήθη. Διὰ νὰ δείξῃ δὲ ὅτι οὔτε μόνος του ἔγινεν, οὔτε ἄγγελός τις ἐποίησεν αὐτὸν, λέγει ὅτι ἐν ἀρχῇ ὁ Θεὸς ἐποίησεν αὐτόν. Καὶ τέλος διὰ νὰ δείξῃ ὅτι ὅταν ἐποίησε τὸν οὐρανὸν τότε ἐποίησε καὶ τὴν γῆν, συνάπτει τὴν γῆν μετὰ τοῦ οὐρανοῦ λέγων: « Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν, ἢ μᾶλλον τοὺς οὐρανοὺς (ἡ λέξις τοῦ πρωτοτύπου Σαμάϊμ εἶναι ἀριθμοῦ πληθυντικοῦ) καὶ τὴν γῆν». Τοιοῦτος ὁ ὑλικὸς οὐρανὸς καὶ ταῦτα περὶ τῆς ἀρχῆς του.

Πλὴν ὁποία ἡδονὴ ἡ ἡδονὴ ἡ ἐκ τῆς γνώσεως! Ὅταν μάθω τι τὸ ὁποῖον πρὶν δὲν ἐγίνωσκον, ὁ νοῦς μου οὐ μόνον φωτίζεται ἀλλὰ καὶ ἀγαλλιᾶται, καὶ χαρὰ μετὰ θαυμασμοῦ μεμιγμένη κυριεύει τὴν καρδίαν μου. Ἡ ἡδονὴ αὕτη εἶναι ἡδονὴ πνευματική, ἡδονὴ ὑψηλή, πρὸς τὴν ὁποίαν οὐδεμία ἡδονὴ σωματικὴ νὰ συγκριθῇ δύναται. Εἶναι δὲ καὶ τόσον μεγάλη, ὅσον εἶναι σπουδαία καὶ ἡ προξενοῦσα αὐτὴν γνῶσις, καὶ τόσον διαρκὴς ὅσον βαθυτέρα καὶ μεγαλητέρα ἡ παραχθεῖσα ἐντύπωσις, ὅσον ζωηροτέρα καὶ εὐκρινεστέρα αὐτῆς ἡ μνήμη. Ὦ, πόσην εὐγνωμοσύνην ἡ ψυχὴ πρέπει νὰ αἰσθάνηται πρὸς τὸν χαρίσαντά αὐτῇ διανοητικὰς δυνάμεις τοιαύτας δι' ὧν νὰ καταλαμβάνῃ τὰ μεγαλεῖά του, καὶ πόσην ταπείνωσιν πρέπει νὰ ἦναι περιβεβλημένη πάντοτε! « Ὅταν θεωρῶ τοὺς οὐρανούς σου, τὰ ἔργα τῶν δακτύλων σου, τὴν σελήνην καὶ τοὺς ἀστέρας, τὰ ὁποῖα σὺ ἐθεμελίωσας, τί εἶναι ὁ ἄνθρωπος ὥστε νὰ ἐνθυμῆσαι αὐτὸν, ἢ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὥστε νὰ ἐπισκέπτησαι αὐτόν;» Καὶ ὅμως, « Σὺ ἔκαμες αὐτὸν ὀλίγον τι κατώτερον τῶν ἀγγέλων καὶ μὲ δόξαν καὶ τιμὴν ἐστεφάνωσας αὐτόν!» Τίς μὴ ἀγαπῶν τὸν τοιαῦτα χαρίζοντα δὲν εἶναι ὁ χείριστος τῶν ἀχαρίστων, ἢ γινώσκει τὸ ἴδιον συμφέρον του; Τίς ποτε εὗρε μακαριότητα ἔξω τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ; Ἀλλ' ὁ Θεὸς δὲν ἔκαμεν ὑλικοὺς οὐρανοὺς μόνον· ἔκαμε καὶ οὐρανοὺς πνευματικούς. Ἀφοῦ δὲ μέρος μόνον τοῦ ὑλικοῦ του οὐρανοῦ θεωρῶν ὑπὸ τοιαύτης καταλαμβάνομαι ἀγαλλιάσεως καὶ τοιαύτην

ἡδονὴν δοκιμάζω, ὁποία ἄρα θὰ ἦναι ἡ κατάστασίς μου ὅταν θεωρήσω τοὺς οὐρανούς του τοὺς πνευματικούς; Τὰ ἐκεῖ τώρα δι' ἐμὲ εἶναι ἄρρητα, τὰ ἐκεῖ δὲν δύναται νὰ παραστήσῃ γλῶσσα γήϊνος, δὲν δύναται ν' ἀκούσωσιν ὦτα χοϊκά, δὲν ἀναβαίνουσιν εἰς καρδίαν σαρκίνην· τῶν ἐκεῖ καὶ αὐτὴν τὴν ὕπαρξιν θὰ ἠγνόουν, ἂν ὁ Θεὸς δὲν μᾶς ἀπεκάλυπτε· διὰ τὰ ἐκεῖ αἱ σημεριναί μου διανοητικαὶ δυνάμεις δὲν ἐξαρκοῦσι· καὶ ὅμως καὶ ἐγὼ δι' αὐτὰ ἔγινα καὶ αὐτὰ ἔγειναν καὶ δι' ἐμέ! Λοιπὸν θάρρος! ὅτε ἤμην παιδίον δὲν ἠδυνάμην νὰ θεωρῶ καὶ νὰ καταλαμβάνω ὅσα θεωρῶ καὶ καταλαμβάνω σήμερον. Τότε ἤκουον ὅτι ὑπάρχει ἐπιστήμη, δὲν ἐνόουν ὅμως εἰς τί αὕτη συνίστατο; ἀλλ' ἐπίστευον εἰς τὴν ὑπαρξίν της, καὶ ἂν δὲν ἐπίστευον θὰ ἤμην κουτός. Τότε αἱ διανοητικαί μου δυνάμεις ἦσαν ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ μικρότεραι τῶν σημερινῶν μου. Σήμερον δὲν δύναμαι νὰ θεωρῶ καὶ νὰ καταλαμβάνω τὰ ἐν τῷ πνευματικῷ οὐρανῷ· πρὸς τοῦτο δὲν ἀρκοῦσιν αἱ σημεριναί μου δυνάμεις. Καθὼς ὅμως μοὶ ἐδόθησαν δυνάμεις διὰ τὰ παρόντα, εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ μοὶ δοθῶσι καὶ διὰ τὰ μέλλοντα, τῶν ὁποίων τὴν ὕπαρξιν ἂν δὲν πιστεύω γίνομαι μωρός. «Ὅτε ἤμην νήπιος, λέγει ὁ Παῦλος, ὡς νήπιος ἐλάλουν, ὡς νήπιος ἐφρόνουν, ὡς νήπιος ἐλογιζόμην· ὅτε δὲ γέγονα ἀνήρ, κατήργησα τὰ τοῦ νηπίου. Βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον· ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι καθὼς καὶ ἐπεγνώσθην· νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα, μείζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη.» (Α'. Κορ. ιγ'. 11—13). Ὅσον λοιπὸν μεγαλήτεραι θὰ ἦναι αἱ δυνάμεις αἱ ὁποῖαι θὰ μοὶ δοθῶσι, τόσον μεγαλειτέρα καὶ ἡ ἐκ τῆς θεωρίας τῶν ἐκεῖ ἡδονή, τόσον ἀπαράστατος ἡ ἀγαλλίασις, τόσον μεγάλη ἡ χαρά, τόσον διαρκὴς ἡ μακαριότης, τόσον διάπυρος ἡ πρὸς τὸν χαρίσαντά μοι ταῦτα πάντα ἀγάπη. Ἀλλ' ἆρά γε θὰ ῥθάσω εἰς ταύτην τὴν κατάστασιν; Τοῦτο ἀπὸ ἐμὲ ἐξαρτᾶται. Καθὼς οἱ μὴ ἐπιδιώκοντες τὰς ἐδῶ γνώσεις μένουσιν ἀμαθεῖς καὶ πάσης πνευματικῆς ἡδονῆς ἐστερημένοι, ἐνῷ οἱ ἐπιδιώκοντες ἀποκτῶσιν αὐτάς, οὕτω καὶ ὁ τὰς ἐκεῖ μὴ ἐπιδιώκων δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ τὰς ἀπολαύσῃ ποτέ. Πλὴν δύναται νὰ γίνῃ τιμωρία βαρυτέρα ἀπὸ τοιούτων ἀγαθῶν τὴν στέρησιν; . . . Τὸν νοῦν μου ἐγὼ δὲν ἐποίησα· ὡς οὔτε τὰ πράγματα ὧν ἡ γνῶσις σήμερον μὲ καθηδύνει. Καὶ οὗτος καὶ ταῦτα δωρεὰν μοὶ ἐδόθησαν, οὕτω καὶ τὰ μέλλοντα δωρεὰν θὰ μοὶ δοθῶσι, χάριν ὅμως τοῦ ἀγαπήσαντός με. Ὢ εἴθε νὰ εὑρεθῶ τοῦ δώρου ἄξιος!

Ο ΘΕΟΣ ΘΑ ΦΡΟΝΤΙΣΗ ΠΕΡΙ ΑΥΤΟΥ.

Ἡμέραν τινὰ ἄνθρωπός τις διέβαινε διὰ τῆς ὁδοῦ μεγαλουπόλεώς τινος ὅτε παιδίον πλησιάσαν αὐτὸν τῷ ἐζήτησε μίαν δεκάραν. Ὁ ἄνθρωπος κατὰ πρῶτον ἠθέλησε νὰ τὸ ἀποπέμψῃ, ἀλλὰ κάτ', ὃν ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ παιδὸς ἐζωγραφημένον ἐμπόδισεν αὐτόν, καὶ λοιπὸν ἠρώτησε:

— Τί θὰ τὴν κάμῃς τὴν δεκάραν;

— Θὰ ἀγοράσω ψωμί, κύριε, ἀπήντησεν ἀμέσως τὸ παιδίον.

— Καὶ δὲν εἶχες τίποτε νὰ φάγῃς σήμερον;

— Τίποτε, κύριε.

— Παιδί, μοὶ λέγεις τὴν ἀλήθειαν: ἠρώτησε πάλιν ὁ ἄνθρωπος θεωρῶν τὸ παιδίον ἀσκαρδαμυκτὶ εἰς τὸ πρόσωπον.

— Τὴν ἀλήθειαν, κύριε.

— Ἔχεις πατέρα; ἠρώτησε καὶ πάλιν ὁ ἄνθρωπος, λαβὼν συμπάθειαν εἰς τὸ παιδίον.

— Ὄχι, κύριε· ὁ πατέρας ἀπέθανε.

— Ποῦ εἶναι ἡ μητέρα σου;

— Ἀπέθανε ταύτην τὴν νύκτα. Ἐλᾶτε μαζύ μου καὶ θὰ σᾶς δείξω ποῦ εἶναι ἡ μητέρα μου.

Λαβὼν τὴν χεῖρα τοῦ παιδὸς ὁ ἄνθρωπος ἠκολούθησε τὸν μικρὸν ὁδηγόν του ὅστις τὸν ἔφερεν εἰς στενόν τινα δρόμον καὶ ἐστάθη ἐνώπιον ἀθλίας τινὸς θέσεως τὴν ὁποίαν ὠνόμαζε «σπῆτί μας». Σπρώξας δὲ τὴν θύραν ἔδειξε τὴν νεκρὰν του μητέρα λέγων: Ἰδοὺ ἡ μητέρα μου, κύριε.

— Τίς ἦτο κοντὰ εἰς τὴν μητέρα σου ὅταν ἀπέθνησκεν, ἠρώτησεν ὁ ἄνθρωπος βαθέως συγκινηθείς.

— Κανεὶς ἄλλος κύριε· μόνον ἐγώ.

— Εἶπε τίποτε ἡ μητέρα σου πρὶν ἀποθάνῃ;

— Ναί, κύριε· εἶπεν: «Ὁ Θεὸς θὰ φροντίσῃ δι' ἐσὲ, παιδί μου,»

Μόλις ἡ θνήσκουσα μήτηρ ἐτόλμησε νὰ ἐλπίσῃ καὶ ὁ Θεὸς ἀντήμειψε τὴν πίστιν αὐτῆς πέμπων εἰς τὸν υἱόν της ἄνθρωπον οὗ ἡ καρδία βαθέως συνεκινήθη διὰ τὴν κατάστασίν του. Ὁ ἄνθρωπος ἦτο Χριστιανός, εἰς ὃν ὁ Θεὸς εἶχεν ἐμπιστευθῇ ἐκ τῶν ἀγαθῶν τοῦ κόσμου τούτου, τὸ δὲ ὀρφανὸν υἱοθετήθη ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἀνετράφη.

Ὁ Θεὸς ἐν τῷ λόγῳ του ὀνομάζεται Πατὴρ τῶν ὀρφανῶν· καὶ λέγει ὅτι οὐδεὶς ἐκ τῶν ἐχόντων εἰς αὐτὸν πεποίθησιν θὰ μείνῃ ποτὲ ἔρημος. Εἶναι δὲ πολὺ ἀσφαλὲς νὰ πιστεύωμεν εἰς τὰς ὑποσχέσεις του.

Ο ΑΚΡΙΒΗΣ ΙΠΠΟΣ.

Ὑπηρέτης τις ἐξοχικῆς οἰκίας πορευθεὶς ἀφ' ἑσπέρας εἴς τι πλησιόχωρον κρασοπωλεῖον ἐμεθύσθη καὶ ἐλησμόνησε νὰ κλείσῃ τοῦ σταύλου τὴν θύραν. Ζαλισμένος ἀπὸ τὴν μέθην τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν ἐξύπνησε πολὺ ἀργὰ καὶ πορευθεὶς εἰς τὸν σταῦλον εἶδεν ὅτι ἔλειπεν εἷς ἐκ τῶν ἵππων. Ἀμέσως λοιπὸν ἤρχισε νὰ τὸν ζητῇ παντοῦ ἀλλ' ἐστάθη ἀδύνατον νὰ εὕρῃ τὸ ζῶον. Τέλος ἐν τῇ ἀγω-

νία τῆς ἀνησυχίας του ἀπήντησε καθ' ὁδὸν παῖδα, τὸν ὁποῖον ἔσπευσε νὰ ἐρωτήσῃ ἂν εἶδέ που ἕνα ἵππον τοιοῦτον. Ὁ παῖς ἀκούσας τοῦ ὑπηρέτου ἀπήντησεν ὅτι κατὰ τὴν ἕκτην πρωϊνὴν ὥραν εἶδεν ἵππον πορευόμενον μόνον καὶ χωρὶς χαλινὸν πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο, δεικνύων τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀγροῦ ὅπου ὁ ὑπηρέτης εἰργάζετο τὴν προτεραίαν μετὰ τοῦ ἵππου ἐκείνου. Ὁ ὑπηρέτης ἀκούσας τὰς πληροφορίας τοῦ παιδὸς μετὰ χαρᾶς, ἔτρεξε κατεσπευσμένως πρὸς τὸν ἀγρὸν καὶ ἐκεῖ πρὸς ἔκπληξίν του εὗρε τὸν φυγάδα ἵππον ἱστάμενον ἐντὸς τοῦ ἀρωτριωμένου ἀγροῦ πορὰ τὴν θέσιν ὅπου εἶχεν ἐκζευθῇ τὴν παρελθοῦσαν ἑσπέραν. (Οὐίλσωνος ἱστορίαι ἵππων).

ΑΙ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΑΙ ΤΟΥ ΜΕΣΑΙΩΝΟΣ.

Τὰς βιβλιοθήκας τῶν μοναστηρίων τοῦ μεσαιῶνος ἀπήρτιζον ὀλίγαι παλιμψήστων ἑκατοντάδες, δυσπόριστοι μὲν τότε καὶ τιμαλφέσταται διὰ τὴν ἔλλειψιν τῆς τυπογραφίας, μικροῦ δὲ λόγου τανῦν ἄξιαι διὰ τὴν ὑπέρογκον πληθὺν τῶν ἀνὰ πᾶσαν τὴν ὑφήλιον καθ' ἑβδομάδα ἐκτυπουμένων πονημάτων. Παρὰ τοῖς νῦν πεπολιτισμένοις ἔθνεσι τὰ δύο σχεδὸν τῶν κατοίκων τριτημόριον ἔχουσιν ἰδίας μικρὰς ἢ μεγάλας βίβλων συναγωγάς· ἀμφίβολον ὅμως ὑπάρχει, ἂν, ἐξ ἑκατὸν λ. χ. ἰδιωτικῶν βιβλιοθηκῶν μία τοὐλάχιστον εἶναι οὐχὶ ἁπλοῦν κόσμημα καὶ μέσον ἐπιδείξεως, ἀλλὰ καὶ ψυχῆς ἰατρεῖον καὶ πανδαισία πνευματική. Ὡσαύτως ἀμφίβολον φαίνεται, ἂν τὰ προϊόντα τῆς νεωτέρας καὶ ἐλαφροτέρας λεγομένης φιλολογίας παρέχουσι πραγματικὴν ὠφέλειαν διανοητικὴν καὶ ἠθικήν, ἢ ἂν μᾶλλον ἀληθεύει τὸ πολλάκις ἐπαναληφθὲν ὅτι «ἡ ἐνδελεχὴς ἐπιστασία καὶ συχνὴ ἀνάγνωσις ὀλίγων τῆς κλασικῆς ἀρχαιότητος ἀριστουργημάτων κατευνάζει τὰ πάθη, καθαίρει τὴν καρδίαν, ὀξύνει καὶ κρατύνει τὴν διάνοιαν, ἠλεκτρίζει καὶ ὑψοῖ τὴν φαντασίαν ἀσυγκρίτως πλειότερον τῶν μυρίων διηγημάτων, μυθιστοριῶν, ἐπιφυλλίδων καὶ ἄλλων μωρῶν καὶ ἀπεραντολόγων τερθρειῶν, ἃς ἐπιτροχάδην καὶ δὴ καὶ διὰ τῶν ὀμμάτων μᾶλλον ἢ τῆς γλώσσης διεξέρχεται ἡ τὰ σπουδαιότερα καὶ χαλεπώτερα ἀποκνοῦσα νεολαία». Ἀναντίρρητον βεβαίως ὑπάρχει ὅτι ἐν τοῖς ἀναχωρητηρίοις τοῦ μεσαιῶνος οἱ ἐξωτερικοὶ ὅροι τοῦ βίου δὲν ἦσαν τοιοῦτοι, οἷοι νὰ ἐντείνωσι διαρκῶς τὴν διάνοιαν. Ὁ κύκλος τῆς ἐνεργείας τῶν ἀσκητῶν περιωρίζετο εἰς τὴν κυρίως λειτουργίαν, τοὺς ψαλμούς, τὰς ἐωθινὰς καὶ τὰς ἑσπερινὰς προσευχάς. Οἱ κανόνες τοῦ τάγματος ἐπέβαλλον αὐτοῖς σιωπὴν ἀπόλυτον καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῶν ἡμερησίων αὐτῶν καθηκόντων· ἐκών ἄκων ἑπομένως ἐζήτει ὁ μοναχὸς τὴν ἄλαλον μέν, οὐχ ἧττον δὲ ἐπαγωγὸν τῶν βιβλίων ὁμιλίαν, σέμνωμα λὲ καὶ δόξαν τῆς μονῆς ὑπελάμβανε τὴν πλουσίαν βιβλιοθήκην, τὴν διαπεπιστευμένην εἰς εἰδικὸν ἐπιστάτην, ὅστις ἦτο ὑπεύθυνος περὶ τῶν λανθανόντων ἐν αὐτῇ κειμηλίων, ὤφειλε δὲ νὰ συντάσσῃ τὸν κατάλογον. Ἔνιοι τῶν περισωθέντων καταλόγων εἶναι ἀληθεῖς βιβλιογραφικοὶ θησαυροί, διότι μετέδοσαν ἡμῖν τό τε ὄνομα καὶ τὴν περίληψιν τῶν πονημάτων διαφόρων συγγραφέων, οἵτινες ἄλλως θὰ ἦσαν ἄγνωστοι. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἀντὶ τοῦ ἀναφέρειν πάντα τὰ εἰς ἓν τεῦχος συνδεδεμένα συγγράμματα, ἐσημειοῦτο ἐν τῷ καταλόγῳ μόνον τὸ πρῶτον ἐκείνων· οὕτω δὲ ὁ κατάλογος τῶν τευχῶν περιελάμβανε πολλάκις τρὶς ἢ τετράκις μείζονα ἀριθμὸν συγγραμμάτων. Ἐπειδὴ προέκειτο νὰ ὑποδειχθῇ ἡ κτῆσις τοῦ βιβλίου μᾶλλον ἢ τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ, συνείθιζεν ὁ ἐπιστάτης νὰ γράφῃ ἐν τῷ καταλόγῳ τὰς πρώτας πέντε τοῦ κειμένου λέξεις, ἐπισυνάπτων συνήθως βραχεῖαν τῶν ἐγγράφων ἀνάλυσιν, μνημονεύων δὲ καὶ τῶν τελευταίων τοῦ τελευταίου φύλλου λέξεων ἵνα δείξῃ ὅτι τὸ τεῦχος ἦτο πλῆρες. Ὁ ἐπιστάτης εἶχε περιπλέον τὸ καθῆκον νὰ ἐξετάζῃ ἐκ διαλειμμάτων τὰ παλαιότερα βιβλία καὶ νὰ παρατηρῇ μήπως ἐβλάβησαν ὑπὸ σητῶν ἢ ὑγρασίας. Ἐτάσσοντο δὲ τὰ τεύχη πλησίον ἀλλήλων κατὰ τὸ σχῆμα καὶ τὸ μέγεθος, ἀλλὰ δὲν ἐπιέζοντο πολὺ ἵνα μὴ φθείρωνται διὰ τριβῆς. Ἐπειδὴ ἦσαν ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ πλείονα μοναστήρια, ὁ δανειζόμενος βιβλίον μοναχὸς ἔπρεπε νὰ δώσῃ ἔγγραφον ὑπόσχεσιν ὅτι ἐντὸς ῥητῆς προθεσμίας θὰ ἀπέδιδεν ἀλώβητον τὸ δανεισθέν· ἐὰν ἦτο ἄγνωστος τῷ ἐπιστάτῃ, ὤφειλε νὰ καταθῇ ἐχέγγυον ἕτερον τεῦχος ἰσότιμον. Τὰ πολυτιμότερα τῶν παλιμψήστων ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἠδύναντο νὰ δανεισθωσιν ἐκτὸς τῆς βιβλιοθήκης. Τελευταῖον ὁ ἐπιστάτης ἐφρόντιζε περὶ

τῆς ἐντὸς τοῦ μοναστηρίου ἠέκτὸς αὐτοῦ ἀντιγραφῆς τῶν χειρογράφων· ἐπὶ τούτῳ δὲ τῷ σκοπῷ ἐχορήγει αὐτὸς τοῖς ἀντιγραφεῦσι περγαμινὴν, μελάνην, χρώματα, χρυσὸν κλ. προσδιώριζε τὴν τιμὴν τῆς ἐργασίας των καὶ δὲν ἐπέτρεπε νὰ συμβῇ ἡ ἐλαχίστη ἀλλοίωσις, οὐδὲ νὰ προστεθῇ ἢ ἀφαιρεθῇ ἰῶτα ἓν ἢ μία κεραία. Ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ ἔπρεπε νὰ ὑπάρχωσιν ἄφθονα ἐκεῖνα κατ' ἐξοχὴν τὰ βιβλία, ἅτινα ἐνομίζοντο ἀπαραίτητα εἰς τὴν ἄσκησιν τῆς λατρείας. Πρὸς διδασκαλίαν καὶ ἐποικοδομὴν τῶν ἀδελφῶν προέκειντο πλεῖστα ἀντίγραφα τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης μετὰ τῶν ἀξιολογωτέρων σχολίων, οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, οἱ βίοι τῶν Ἁγίων, αἱ Ὁμιλίαι, αἱ Διδαχαὶ αὐτῶν καὶ ἄλλα παραπλήσια. Τὰ τεύχη ταῦτα ἦσαν τὰ ὀγκωδέστατα, διότι τὸ σχῆμά των ἦτο εἰς φύλλον διπλοῦν· διὰ τοῦτον δὲ τὸν λόγον ἠδύναντο καὶ οἱ μοναχοὶ νὰ τὰ παραλαμβάνωσι πρὸς μελέτην εἰς τὰ κελλία των. Βιβλία μικροτέρου μεγέθους, ἐάν τε σπάνια καὶ πολύτιμα ἦσαν, ἐάν τε μὴ, δὲν ἐδίδοντο ἐκτὸς τῆς κυρίας αἰθούσης τῆς βιβλιοθήκης. Ὁσάκις οἱ ἀδελφοὶ ἐμελέτων κοινῇ, ἠδύνοντο κατ' ἐκλογὴν νὰ λάβωσιν ἐκ τῆς βιβλιοθήκης ὅσα τεύχη ἠβούλοντο· μετὰ δὲ τὴν μελέτην ἔπρεπε νὰ τὰ κομίσωσι πάλιν εἰς τὴν θέσιν των, οὔτε εἰς ἄλλους ἔχοντες ἄδειαν νὰ τὰ δανείσωσιν, οὔτε αὐτοὶ νὰ τὰ κρατήσωσι πρὸς ἐπιμελέτην. Τὸν κανόνα τοῦτον ἐτήρουν αὐστηρῶς καὶ οἱ ψάλται μοναχοὶ, οἱ πολλάκις ἰδιαιτέραν παρὰ τοῦ ἡγουμένου ἐξαιτούμενοι ἄδειαν παραλαβῆς καὶ κρατήσεως μουσικῶν χειρογράφων ἵνα προπαρασκευασθῶσιν. Οἱ νοσοῦντες ἀσκηταὶ ἐλάμβανον παρὰ τοῦ ἐπιστάτου βιβλία πρὸς διάχυσιν· ἀλλὰ μέχρι τῆς ἐπιούσης πρωΐας καθῆκον εἶχον νὰ τὰ ἀπυδώσωσιν ἢ ἀποστείλωσιν ἅπαντα. Περιεργότατοι εἶναι περὶ τῆς διατηρήσεως τῶν βιβλίων οἱ κανόνες τοῦ ἁγ. Παχωμίου, ἀκμάσαντος κατὰ τὴν 4 ἑκατονταετηρίδα. Ὁσάκις ἐξήρχοντο τῆς βιβλιοθήκης οἱ μοναχοὶ ἵνα μεταβῶσιν εἰς τὸ ἑστιατόριον, δὲν ἔπρεπε νὰ ἀφίνωσι τὰ βιβλία ἀνεῳγμένα, ἀλλὰ νὰ τὰ κλείωσι μετὰ προσοχῆς καὶ νὰ τὰ φέρωσι πάλιν εἰς τὴν οἰκείαν θέσιν των. Τὸ τάγμα τοῦ ἁγ. Παχωμίου εἶχε πλείστους ἀδελφούς· ἐν ἑκάστῃ οἰκίᾳ συνεσκήνουν 40· ὅλον δὲ τὸ τάγμα συνίστατο ἐκ 40—50 οἰκιῶν. Ἕκαστος τῶν ἀδελφῶν εἶχε τὰ βιβλία του· ἑκάστη οἰκία τὴν βιβλιοθήκην της. Ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐν τῷ ἑστιατορίῳ, ἐν τοῖς διαδρόμοις, ἐν τῷ δωματίῳ τοῦ ὕπνου, πάντοτε καὶ πανταχοῦ ἐπεκράτει σιωπὴ βαθυτάτη, μόνον δὲ ἐν ἐσχάτῃ ἀνάγκῃ ἐπετρέπετο τὸ ψυθιρίζειν τι εἰς τὰ ὦτα τοῦ παρακαθημένου. Ὁ βουλόμενος λοιπὸν νὰ δανεισθῇ βιβλία παρὰ τοῦ ἐπιστάτου, ἐποιεῖτο χρῆσιν νευμάτων ἀλλοκότων. Τὸ κοινὸν σημεῖον ἦτο ἡ ἔκτασις τῆς ἀριστερᾶς καὶ τοιάδε τις κίνησις τῆς δεξιᾶς, ὡσανεὶ ἀνεδίφα βιβλίον. Ἐὰν ἤθελε τὸ λειτουργικὸν, ἐποιεῖτο ὁ αἰτούμενος τὸ σύνηθες σημεῖον τοῦ σταυροῦ· ἐὰν ἤθελε τὸ Εὐαγγέλιον, ἐποιεῖτο τοῦ σταυροῦ τὸ σημεῖον μόνον ἐπὶ τοῦ μετώπου· ἐὰν ἤθελε τὸ βιβλίον τοῦ χοροῦ, ἔσφιγγε τὸν ἀντίχειρα τῆς δεξιᾶς καὶ τὸν ὠτίτην τῆς ἀριστερᾶς. Καθ' ὅλον τὸν μέσον αἰῶνα μεγάλη, πρὸς τὸ φαινόμενον τοὐλάχιστον, ἦτο ἡ ἀποστροφὴ πρὸς τοὺς ἀρχαιοτέρους συγγραφεῖς τῶν κλασικῶν χρόνων τῆς Ρώμης καὶ τῆς Ἑλλάδος. Φιλόμουσοι μοναχοὶ ἐναγωνίως περιέμενον νὰ ἀνατείλῃ ὁ ἥλιος ὅπως ἀναγνώσωσι τὸν Ὅμηρον ἢ τὸν Βιργίλιον, τὸν Ὁράτιον ἢ τὸν Ἀνακρέοντα· ἠναγκάζοντο ὅμως νὰ δείξωσι μεγίστην πρὸς αὐτοὺς περιφρόνησιν. Ἅμα λοιπὸν ἐκτείναντες τὴν ἀριστερὰν καὶ κινήσαντες τὴν δεξιὰν, ὡσανεὶ ἀνεδίφων βιβλίον τι, ἔπρεπε νὰ ξέσωσι διὰ τῆς χειρὸς τὸ οὖς, ὡς ποιεῖ ὁ κύων διὰ τοῦ προσθίου ποδὸς ὁσάκις κνησιᾷ, διότι, κατὰ τὸν Ἅγιον Μαρτῖνον, «οἱ συγγραφεῖς ἐκεῖνοι οἱ ἀβάπτιστοι οὐδὲν διαφέρουσι τῶν κυνῶν». Πόσαι χιλιάδες καλογήρων ἔξεσαν τὸ οὖς ἵνα συνομιλήσωσι πρὸς τοὺς φωταυγεῖς ἀστέρας, οἵτινες ἔμελλον μετ' ὀλίγον νὰ διασκεδάσωσι διὰ παντὸς τὴν σκοτίαν τοῦ μεσαιῶνος! Ἐνταῦθα δὲ ἔγκειται ἡ μεγίστη καὶ ἀθάνατος δόξα τῶν μοναστηρίων. Φαίνεται μὲν ἀπίστευτον ἀλλ' εἶναι καὶ ἀληθὲς ὅτι καὶ μοναχοὶ καὶ ἡγούμενοι ἐκουσίως ἐφορολόγουν ἑαυτοὺς πρὸς ἀντιγραφὴν καὶ διάδοσιν ἰδίως τῆς Ἁγίας Γραφῆς, τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν συγγραφέων τῆς ἀρχαιότητος, οἵτινες καὶ ἀντεγράφοντο ἐπιμελέστατα καὶ ἀκριβέστατα· μόνοι οἱ θρησκόληπτοι ἐζήτουν κακοβούλως νὰ φθείρωσι τὸ κείμενον, ὁσάκις τοῦτο μὴ συνεφώνει πρὸς τὰ δόγματα τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τοὺς κανόνας τοῦ ἰδίου αὐτῶν τάγματος.

(Κλειώ).

ΟΙ ΕΞΟΡΙΣΤΟΙ ΤΗΣ ΑΛΟΠΟΛΕΩΣ.

ΚΕΦΑΛ. ΙΔ'.

ΤΟ ΣΧΙΣΜΑ.

Συνέχεια.

Τὰ ἔγγραφα τὰ ὁποῖα εὑρέθησαν ἐπὶ τῶν συλληφθέντων ἀπεσταλμένων ἀπεδείκνυον, ἄνευ μηδεμιᾶς ἀμφιβολίας, ὅτι πολλαὶ χιλιάδες ἐκ τῶν κατοίκων δὲν ἀνεγνώριζον τοὺς ἱερεῖς, ὡς ἔχοντας ἐξουσίαν τινὰ ἐπ' αὐτῶν, ἀλλ' ἤθελον τὰς συνειδήσεις αὐτῶν ἐλευθέρας καὶ ὑπευθύνους πρὸς μόνον τὸν Ποιητήν των. Τοῦτο ἐπροξένησε μεγάλην ταραχὴν εἰς τὴν μητρόπολιν τῆς Ἀλοπόλεως. Πρὸ πάντων ἐθεωρήθη ἀναγκαῖον νὰ βεβαιωθῶσιν ἂν αἱ πολυπληθεῖς ὑπογραφοί, αἵτινες ἦσαν εἰς τὸ ἔγγραφον, ἐτέθησαν θεληματικῶς, δηλαδὴ ἂν οἱ ἀντάρται οὗτοι ἦσαν πραγματικῶς τόσον πολυάριθμοι ὅσον ἐφαίνοντο. Εἰς τοιαύτην περίστασιν ἐκρίθη καλὸν νὰ μὴ γίνῃ χρῆσις καμμιᾶς βίας, ἀλλὰ μᾶλλον τεχνάσματος. Ὁ πανοῦργος γραμματεὺς Ἱερώνυμος, ὁ Χρίστος Ράλλης μετὰ τοῦ διοικητοῦ Ρελιγγένου, στρατηγοῦ τῆς οἰκίας τοῦ ἡγεμόνος καὶ ἑνὸς ἄλλου μετέβησαν τότε εἰς ὅλα τὰ διαμερίσματα τῆς Ὀρεινῆς, ὑποσχόμενοι νὰ ἱκανοποιήσωσι πάντα ὅστις εἶχε δίκαια παράπονα. Τὴν 15 ἰουλίου 1731 ἦλθον καὶ εἰς Βερφένην ὅπου οἱ χωρικοὶ πολυπληθεῖς ἤρχισαν νὰ συρρέωσι διακηρύττοντες ἐν ὅλῃ τῇ ἁπλότητι τῆς εἰλικρινοῦς αὐτῶν καρδίας ὅτι τὰ ἐπ' αὐτῶν ἐπιβαλλόμενα πρόστιμα τῶν ἱερῶν δικαστηρίων ἦσαν ἀνυπόφορα, ὅτι ἐπλήρωνον μεγάλας πληρωμὰς διὰ νὰ θάπτωνται οἱ νεκροί των καὶ ὅτι οἱ τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα διαχειριζόμενοι τοὺς ἐγύμνωνον· Τόσην δὲ εὐπροσηγορίαν καὶ φιλοφροσύνην ἔδειξαν εἰς αὐτοὺς οἱ εὐγενεῖς ἐκεῖνοι ἀνακριταί, ὥστε δὲν ἠργησαν νὰ κερδίσωσι τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν χωρικῶν, ὄντων συνειθισμένων εἰς τὸν βάρβαρον καὶ ἀπότομον τῶν κυβερνητῶν των τρόπον. Τέλος ὁ κύριος Ράλλης τοὺς ἠρώτησεν ἂν ἀληθῶς πολλοὶ ἐξ αὐτῶν εἶχον ἀποφασίσει νὰ χωρισθῶσιν ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ἥτις μόνη εἶχεν εἰς τὴν ἐξουσίαν της τὴν δύναμιν νὰ τοὺς σώζῃ ἀπὸ τὴν αἰώνιον κόλασιν. Μετά τινας δισταγμοὺς ὁ ἐν ὀνόματι τῶν συμπατριωτῶν του λαλῶν χωρικὸς εἶπεν ὅτι ὅλοι ἀνήκουσιν εἰς τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν ἀλλ' ὅτι ἴσως τινὲς ἐξ αὐτῶν ἐπεθύμουν νὰ διέλθωσι τὸν περίβολον. Τότε οἱ εὐγενεῖς παρεκάλεσαν τοὺς χωρικοὺς νὰ ἐκφρασθῶσι καθαρώτερον. Ὁ λαλῶν χωρικὸς ἐξάξας τότε ἐκ τοῦ κόλπου του ἔγγραφον ἐνεχείρισεν αὐτὸ εἰς τὸν γραμματέα Ἱερώνυμον λέγων εἰς αὐτὸν ὅτι ἐν τῷ ἐγγράφῳ ἐκείνῳ ἐμπεριείχετο τὸ σύμβολον τῆς πίστεώς των.

— Ἀλλὰ τέκνα μου, εἶπεν ὁ Ρελίγγενος, πρέπει νὰ μᾶς εἰπῆτε καθαρῶς ἂν σκοπεύητε νὰ ἦσθε καθολικοί, ἢ λουθηρανοί, ἢ μεταρρυθμισταί, διότι μόνον αἱ τρεῖς αὗται θρησκεῖαι, κατὰ τὴν ἐν Βαισφαλίᾳ συνθήκην, δύνανται νὰ ὑπάρχωσιν ἐν Γερμανίᾳ, καὶ ταύτας μόνον ὁ αὐτοκράτωρ ὑπεχρεώθη νὰ προστατεύῃ. Λοιπὸν εἰς καμμίαν ἐκ τούτων θέλετε νὰ ἀνήκετε, ἢ ἔχετε ἄλλην τινὰ νέαν ἰδικήν σας;

Τότε ὅλοι διεκήρυξαν ὅτι προκειμένου νὰ ἐκλέξωσιν ἓν ἐκ τῶν τριῶν τούτων θρησκευμάτων προτιμῶσι τὸ τοῦ Λουθήρου καὶ ἑπομένως ἐπιθυμοῦσι νὰ θεωρῶνται ὡς Λουθηρανοί. Ἀφοῦ ἡ εἴδησις τῆς διακηρύξεως ταύτης διεδόθη συνέρρεον ἐξ ὅλων τῶν μερῶν πολυπληθέστεροι χωρικοί. Τόσον δὲ πολυπληθεῖς συνηθροίσθησαν, ὥστε εἰς μόνον τὸ διαμέρισμα τῆς Βερφένης κατεγράφησαν τρεῖς χιλιάδες καὶ ἑκατὸν ἄνθρωποι ὡς ἐπιθυμοῦντες νὰ ἐλευθερωθῶσιν ἀπὸ τὸν παπικὸν ζυγόν. Τούτων ἐλήφθη ἀκριβὴς σημείωσις οὐ μόνον τῶν ὀνομάτων ἀλλὰ καὶ τῶν κτημάτων αὐτῶν. Ἐξ ὅλων δὲ τῶν διαμερισμάτων τῆς Ὀρεινῆς εὑρέθησαν 20,678 ἄνθρωποι ἔχοντες ταύτην τὴν ἀπόφασιν.

Ἐνθαρρυνθεὶς ὑπὸ τῶν ἰδιαιτέρων διαβεβαιώσεων τοῦ Γραμματέως ὁ λαὸς τῆς Ἀλοπόλεως, δὲν ἤργησε νὰ φανερώσῃ τὰ ἀληθῆ του αἰσθήματα. Ὅτε δὲ οἱ Ἰησουῖται καὶ οἱ ἄλλοι παπάδες ἤρχισαν νὰ καταρῶνται καὶ ἀναθεματίζωσι τὴν αἵρεσιν ταύτην καὶ τοὺς αἱ-

ρετικοὺς ὀρεινοὺς ὁ λαὸς δὲν ἐπάλει πλέον εἰς τὰς ἐκκλησίας των, τόσον ὥστε τὴν ἡμέραν τῆς Ἀναλήψεως μόνον τρεῖς ἄνθρωποι παρευρέθησαν τὴν ὥραν τῆς λειτουργίας εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Βραίνης! Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης οἱ παπᾶδες ἤρχισαν νὰ τρέχωσιν ἀπὸ οἰκίας εἰς οἰκίαν καὶ μὲ κάθε τρόπον ἐζήτουν νὰ ἐπαναφέρωσιν εἰς τὴν αὐτῶν ποίμνην τὰ φυγόντα προβατάκιά των, φοβερίζοντες αὐτὰ ὅτι ἂν δὲν ἔλθωσιν εἰς τὴν μάνδραν νὰ τὰ ἀλμέγωσι καὶ νὰ τὰ κουρεύωσιν ὡς πρότερον κόλασις αἰώνιος τὰ περιμένει.

Ἐπὶ τῷ σκοπῷδὲ τοῦ νὰ μείνωσιν ἀμετακίνητοι εἰς τὴν ἀπόφασίν των οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι ἐξέλεξαν ἑκατὸν ἐξ αὐτῶν καὶ ἐσχημάτισαν συνέλευσιν, συνελθοῦσαν εἰς τὴν ἀγορὰν τῆς Σβαρζάχης. Τὴν 5 λοιπὸν αὐγούστου 1831 οἱ ἑκατὸν οὗτοι ἐκλεκτοὶ συνελθόντες ἐν ὀνόματι τῶν ἐκλογέων των, ὡρκίσθησαν ὅρκον ἐπίσημον νὰ μείνωσι καὶ ν' ἀποθάνωσιν ἂν ἡ ἀνάγκη τὸ καλέσῃ, εἰς τὴν ἐλευθερίαν, μὲ τὴν ὁποίαν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ τοὺς ἠλευθέρωσεν. Ἐν μέσῳ τῶν συνελθόντων ὑπῆρχε τράπεζα καὶ ἐπὶ τῆς τραπέζης ἄγγεῖον πλῆρες ἅλατος, ἐκ τοῦ ὁποίου λαβόντες οὗτοι ἀνὰ ἓν τεμάχιον κατέπιον εἰς σημεῖον ὁρατὸν τῆς συνενώσεώς των· ἐκ δὲ τῆς πράξεως ταύτης ἐδόθη καὶ εἰς τὸν σύνδεσμον ἐκεῖνον τὸ ὄνομα Ἁλοσύνδεσμος. Μετὰ τὸν ὅρκον προτηυχήθησαν, ὕμνησαν τὸν Θεὸν καὶ ἀναγνώσαντες τὸν τεσσαρακοστὸν πέμπτον ψαλμὸν διελύθησαν.

Ὁ ἀρχιεπίσκοπος, ὅστις φυσικῶς δὲν ἦτο σκληροκάρδιος, καίτοι κατείχετο ὑπὸ τῆς μεγίστης θρησκομανίας τοῦ καιροῦ ἐκείνου, ἠσθάνετο ἀληθῶς πατρικὴν ἀγάπην πρὸς τὸ ποίμνιόν του, καὶ ἅμα ἐσκέπτετο περὶ τῆς ὑπ' αὐτοῦ λεγομένης πλάνης των κατεταράσσετο. Εἰδήσεις ἐξ ὅλων τῶν μερῶν, πλὴν πολὺ ἐξωγκωμέναι, περὶ τῆς δημοσίου ἀνταροίας τῶν αἱρετικῶν, συχνὰ ἐπαναλαμβανόμεναι τόσον ἰσχυρῶς ἐνήργησαν ἐπὶ τῆς ἀδυνάτου διανοίας τοῦ πρίγκηπος τούτου, ὥστε κατεφόβισαν αὐτὸν οὐ μόνον περὶ τῆς ἰδίας του ζωῆς, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς ζωῆς τῶν μεινάντων μὲ τὸ μέρος του. Τότε ἐβιάσθη νὰ ζητήσῃ τὴν βοήθειαν τοῦ αὐτοκράτορος κατὰ τῶν ἐπαναστατησάντων ὑπηκόων του καὶ ἔπεμψε τὸν κόμητα Ἀννίβαν Θούκιον καὶ τὸν διοικητὴν Σιγισμόνδον βαρόνον Ρελίγγενον εἰς Βιέννην νὰ ζητήσωσιν ἔνοπλον δύναμιν.

Φῆμαι ἤρχισαν νὰ διαδίδωνται ὅτι οἱ αἱρετικοὶ ἐσκόπευον νὰ ἐπιπέσωσι κατὰ τῆς πρωτευούσης καὶ νὰ σφάξωσιν ὅλους τοὺς μείναντας καθολικούς. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον οἱ καθολικοὶ κατέφευγον εἰς τὰ ἰσχυρὰ μέρη, ἅτινα ἦσαν ἡ ἀκρόπολις τῆς Ἁλοπόλεως καὶ ἄλλα φρούρια, τὰ ὁποῖα ὠχύρωνον ἔτι μᾶλλον, κατεδαφίζοντες ὅλας τὰς οἰκίας ὅσαι ἦσαν πλησίον τῶν τειχῶν καὶ κόπτοντες ὅλα τὰ πέριξ δένδρα ἐκτὸς τῶν ὑψηλοτάτων, τὰ ὁποῖα ἀφῆκαν διὰ νὰ θέσωσιν ἐπ' αὐτῶν λαμπάδας, τὰς ὁποίας νὰ ἀνάψωσιν ὡς σημεῖον τῆς ἐνάρξεως τοῦ κατ' αὐτῶν πολέμου τῶν αἱρετικῶν.

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ὁ λαὸς τῆς χώρας γινώσκων τὸ δίκαιον τῆς ὑποθέσεώς του, ἔπεμψε καὶ πάλιν πρεσβευτὰς εἰς Ρατισβώνην. Αἱ διαπραγματεύσεις, αἱ μεταξὺ τοῦ πρέσβεως τῆς Σαξωνίας Φὸν Σχονβέργου καὶ τοῦ πρέσβεως τῆς Ἁλοπόλεως Φὸν Ζολλέρου εἶναι πολὺ ἀξιοσημείωτοι. Ὁ τελευταῖος οὗτος κατ' οὐδένα τρόπον δὲν ἤθελε νὰ καταπεισθῇ νὰ δώσῃ γραπτὰς ἀπαντήσεις ἐκ μέρους τοῦ αὐτοκράτορός του, διὰ κανένα ἄλλον λόγον εἰμὴ μόνον διότι οἱ ἀποχωρισθέντες τοῦ παπισμοῦ συνήθιζον νὰ δημοσιεύωσι διὰ τοῦ τύπου πᾶν ἔγγραφον φέρον χαρακτῆρα δημόσιον.

Ἅμα ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἔλαβε τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ αὐτοκράτορος ὅτι θὰ πεμφθῇ ὁ ζητηθεὶς στρατός, ἀφῆκε κατὰ μέρος τὴν πραότητα τὴν ὁποίαν ἕως τότε ἐδείκνυε, καὶ ἐξέδωκε φλογερὰν προκήρυξιν κατὰ τῶν ἀνταρτῶν τῆς Ἁλοπόλεως, ἀπειλῶν αὐτοὺς μὲ ἄμεσον ἐξορίαν ἂν δὲν ἐπανέλθωσιν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς πίστεώς του.

Ὅταν ἡ προκήρυξις αὕτη ἐξεδόθη ὁ λαὸς ἐγέλασε, καὶ, ὀνομάσας αὐτὴν νέαν σωτηρίαν τῶν παπάδων ἔμεινεν ἥσυχος, μόνον μὴ ἐπιτρέπων νὰ κολλᾶται εἰς τὰς θύρας τῶν οἰκιῶν του.

ΚΕΦΑΛ. ΙΕ'.

Η ΠΡΟΔΟΣΙΑ.

Περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Σεπτεμβρίου 1731 εὐθὺς μετὰ τὰ προμνημονευθέντα συμβάντα, πρωΐαν τινὰ τὰ ὄρη τῆς Ἁλοπόλεως ἀντήχουν τὸν ἦχον σαλπίγγων καὶ τυμπάνων. Λόχοι πολυαρίθμοι αὐστριακοῦ πεζικοῦ διέτρε-

χον τὴν ἄλλοτε εἰρηνικὴν ταύτην χώραν, ἧς οἱ ἐκπεπληγμένοι κάτοικοι, ἀγνοοῦντες τὸν λόγον τῆς ἐλεύσεως τοῦ στρατοῦ, ἐνόμιζον ὅτι ὠνειρεύοντο. Διάταγμα αὐτοκρατορικόν, διατάσσον τοὺς κατοίκους νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς εἰρήνην καὶ ἡσυχίαν, συνώδευον χιλιάδες στρατιωτῶν, οἵτινες ἔμελλον νὰ καταλύσωσιν εἰς τοὺς οἴκους τῶν ὀρεινῶν, ὅσοι εἶχον διακόψει τὰς σχέσεις μὲ τὸ τυραννικόν των ἱερατεῖον. Ἡ οἰκία τοῦ Ἰωάννου δὲν ἐξηρέθη ἀπὸ τοὺς ἐνοχλητικοὺς ξένους. Πλὴν ἡ ματαίωσις τῶν προσδοκιῶν τοῦ λαοῦ ἐπροξένησε βαθεῖαν ἐντύπωσιν, καὶ ὅτι ἀντὶ τῆς ἐλευθερίας ἦν περιέμενον ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα, εἶδον τὰ δεινὰ τῶν αὐξανόμενα ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν.

Ἀλλὰ μήτε ὁ Πέτρος εὑρέθη εἰς καλλιτέραν θέσιν μὲ ὅλον του τὸ Σιπένι, τὸ ὁποῖον ἐπλημμύρησε μὲ σῶμα ἁρπάγων στρατιωτῶν.

— Θὰ κάμετε καλλίτερα νὰ ἔλθητε εἰς τὸν οἰκόν μου, εἶπε πρὸς τοὺς στρατιώτας, τοὺς ὁποίους εὗρε καταβροχθίζοντας τὸ ἁπλοῦν τοῦ Ἰωάννου γεῦμα. Δι' ἐμὲ ὀλίγον σημαίνει ἂν θρέψω πέντε ὀλιγώτερον ἢ περισσότερον.

Οἱ στρατιῶται ἀκούσαντες τοῦτο τόσον ηὐχαριστήθησαν, ὥστε χωρὶς νὰ χάσωσι καιρὸν ἐγερθέντες μετέβησαν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Πέτρου, ὅστις τὴν ὥραν ἐκείνην ἔμεινε μόνος μετὰ τοῦ Ἰωάννου. Τὴν ἀκόλουθον ἑβδομάδα ἐλθὼν πάλιν ὁ Πέτρος εἰς τοῦ Ἰωάννου τὴν οἰκίαν ἔφερεν εἰς αὐτὸν ὡραῖον πυροβόλον.

—Λάβε το, Ἰωάννη, εἶπε μὲ ἱλαρότητα, κράτησέ το διὰ νὰ μὲ ἐνθυμῆσαι· ἀλλὰ πρέπει νὰ μοὶ ὑποσχεθῇς ὅτι θὰ ἔλθῃς μαζύ μου εἰς τὸ γενικὸν γυμνάσιον ὅπου θὰ συναχθῶσιν οἱ ὀρεινοὶ πανταχόθεν τὴν ἐρχομένην δευτέραν (1). Τόσον μὲ ἀρέσκει ἡ διασκέδασις αὕτη ὡς νὰ ἤμην παιδίον. Θὰ δείξωμεν εἰς τοὺς ξένους στρατιώτας διὰ τοῦ ἀριθμοῦ μας καὶ τῆς τάξεώς μας ὅτι δὲν εἴμεθα τόσον ἄξιοι περιφρονήσεως ὅσον νομίζουσι καὶ ὅτι δὲν θὰ ἠμπορέσωσι νὰ μᾶς κάμωσιν ὅ,τι ἐπιθυμοῦσιν.

Ὁ Ἰωάννης ἦτο καλὸς σκοπευτὴς καὶ λίαν φιλόπατρις ὥστε μετὰ πολλῆς προθυμίας ἐδέχθη νὰ παρευρεθῇ εἰς τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος γυμνάσιον. Τὴν ἑπομένην δευτέραν λίαν πρωὶ ὁ Πέτρος κρατῶν εἰς χεῖρας λαμπρὸν τουφέκιον καὶ ἔχων ὑπὸ τὸ ὑπόδημα ὕψωμα, διὰ νὰ κρύπτῃ τὴν δυσμορφίαν τοῦ χωλοῦ του σκέλους, τὸ ὁποῖον εἰς οὐδεμίαν ἄλλην περίπτωσιν τὸν ἐλύπει τόσον ὅσον εἰς τὴν παροῦσαν, ἦλθε νὰ παραλάβῃ τὸν Ἰωάννην, ὅστις ἦτο ἐνδεδυμένος τὰ καλά του φορέματα. Ἀμφότεροι δὲ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν προσδιωρισμένην θέσιν, οὖσαν κοιλάδα εὐρύχωρον περικυκλουμένην ὑπὸ χαμηλῶν λόφων, ὅπου ἓν τάγμα αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ ἤδη ἐγυμνάζετο.

Οἱ στρατιῶται ἰδόντες τοὺς χωρικοὺς συναθροιζομένους πανταχόθεν ἐκίνησαν πρὸς αὐτούς, δεικνύοντες κατὰ τὸ φαινόμενον περιέργειαν διὰ τὴν μεγάλην ἐπιτηδειότητα μεθ' ἧς οἱ χωρικοὶ μετεχειρίζοντο τὰ ὅπλα των. Τὸ γύμνασμα ἤρξατο διὰ προσεκτικῆς ἐπιθεωρήσεως τῶν ὅπλων καὶ τῶν πολεμοφοδίων τῶν ὀρεινῶν, οἵτινες ἔπρεπε νὰ μὴ ἔχωσι πυρίτιδα, ἵνα μὴ συμβῇ ἀπευκταῖόν τι, τὸ ὁποῖον πολὺ εὐκόλως ἠδύνατο. Μετὰ τοῦτο ἐτέθησαν ἐνέδραι καὶ ὅλαι αἱ κινήσεις αἱ εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ στρατοῦ ἀνήκουσαι ἐξετελέσθησαν. Ἀφοῦ κάπως ἐκουράσθησαν γυμναζόμενοι οἱ ὀρεινοί, ἐσταθήσαν ὅπως ἀναπαυθῶσιν ἐπ' ὀλίγον καὶ τότε ὁ ταγματάρχης τοῦ αὐτοκρατορικοῦ τάγματος πλησιάσας τὸν ἀρχηγὸν τῶν ὀρεινῶν, ὅστις ἦτο ἀξιωματικὸς ἀφωσιωμένος εἰς τὸν ἀρχιεπίσκοπον,

— Εὖγε! καλά! τῷ εἶπε μὲ φωνὴν βροντώδη· ἔχεις ἄριστον σῶμα σκοπευτῶν, τὸ ὁποῖον πολὺ θὰ χαρῶ ἂν ἴδω συνεργαζόμενον μετὰ τοῦ στρατοῦ μου εἰς σπουδαίαν τινὰ περίστασιν ἐφόδου. Ἀλλά, στᾶ! μία ἰδέα μοὶ ἦλθε. Πιστεύεις ὅτι ἂν κάμωμεν προσποιητήν τινα μάχην μετὰ τὸ τέλος της θὰ εἴμεθα πάλιν φίλοι ὡς πρίν; εἴμεθα οἱ ξένοι τῶν ἱπποτικῶν τούτων ἀνδρῶν καὶ θὰ θεωρήσωμεν τὸ τοιοῦτον ὡς τιμήν μας.

— Πολὺ καλά, ἀπήντησεν ὁ ἄλλος, ὅστις ἦτο προητοιμασμένος διὰ νὰ παραδεχθῇ. Συμφωνῶ, φθάνει μόνον νὰ τὸ δεχθῶσι καὶ οἱ σύντροφοί μου.

Ποῖον ποτὲ ἀνθρώπινον πλάσμα ἀντέστη εἰς λεπτὴν κολακείαν μετὰ τέχνης ποιουμένην; Οἱ ἄκακοι καὶ εὔπιστοι ὀρεινοὶ ἀκού-

(1) Οἱ χωρικοὶ τῆς Ἀλοπόλεως εἶχον τὸ προνόμιον τῶν ὁπλοφορεῖν καὶ ἑπομένως ἠδύναντο εὐκόλως νὰ διοργανισθῶσιν εἰς στρατιωτικὸν σῶμα. Ἀναφέρεται εἰς χρονικὰ τῆς Ἀλοπόλεως ὅτι τὸ 1600, οἱ ὀρεινοὶ οὗτοι, ὁδηγούμενοι ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου των Βολφίου Δητρίχου, ἀντέταξαν τρία τάγματα κατὰ τῶν Τούρκων, καὶ ὅτι κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Στολβαϊσεμβεργ, τὸ ὁποῖον ἦτο ἄλλοτε εἰς χεῖρας τῶν Αὐστριακῶν καὶ ἄλλοτε εἰς χεῖρας τῶν Ὀθωμανῶν, εἱ αὐτοὶ ὀρεινοὶ ἐφάνησαν στρατιῶται ἀτρόμητοι.— Γεωγραφία Ἀλοπόλεως (Σαλτοβούργου) σελ. 137.

σαντες τὴν πρότασιν ταύτην μετὰ μεγάλης χαρᾶς καὶ πολλῶν ἐπευφημιῶν ἐδέχθησαν αὐτήν. Συνεφωνήθη ὥστε τὰ αὐτοκρατορικὰ στρατεύματα νὰ καταλάβωσι τὰ ὑψώματα οἱ δὲ ὀρεινοὶ ὡς γινώσκοντες καλῶς τοὺς δρόμους νὰ δοκιμάσωσι νὰ ἐκβιάσωσιν ἔξοδον. Οἱ πρῶτοι ταχέως ἔγιναν ἄφαντοι οἱ δὲ δεύτεροι ἤρχισαν νὰ καταβαίνωσι στενήν τινα καὶ σκολιὰν φάραγγα, ἐνῷ τινὲς ἐξ αὐτῶν, οἵτινες δὲν ἦσαν ὅλως δι' ὅλου ξένοι εἰς τὰ τεχνάσματα τοῦ πολέμου, ἐκίνουν τὰς κεφαλὰς διὰ τὴν ἀβελτηρίαν τοῦ ἀρχηγοῦ των. Ταχέως δὲ οἱ φόβοι αὐτῶν ἐπραγματοποιήθησαν, καθότι μόλις κατέβησαν ὅλοι ἐντὸς τῆς φάραγγος καὶ αἴφνης φωνὴ προερχομένη, ἐκ χιλίων στομάτων ἠκούσθη λέγουσα « στὸν τόπον ! » Ἐπὶ τῶν βράχων τῶν κρεμαμένων ὑπεράνω τῆς φάραγγος, ὡς ἐκ τῆς γῆς φυτρώσαντας, εἶδον τοὺς Αὐστριακοὺς στρατιώτας ἱσταμένους κύκλῳ αὐτῶν καὶ ἔχοντας τὰ στόμια τῶν γεμισμένων πυροβόλων των ἐστραμμένα πρὸς αὐτούς.

— Ἄ ! τὴν ἐπάθατε ! ἐκραύγασεν ὁ ἀρχηγὸς τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ, φίλοι μου, παραδοθῆτε διὰ νὰ σᾶς χαρισθῇ ἡ ζωή σας. Εἶσθε περικυκλωμένοι ἐξ ὅλων τῶν μερῶν ὡς βλέπετε.

— Θὲ μετεχειρίσθης ἱκανόν τινα δόλον, ὑπετραύλισεν ὁ ἀρχηγὸς τῶν ὀρεινῶν, ὅστις σὲ ἔφερε διὰ δρόμου, ὄντος ἀγνώστου εἰς πάντα ἄλλον ἐκτὸς εἰς ἡμᾶς. Λοιπὸν τώρα ἄλλο δὲν μένει παρὰ νὰ μᾶς δώσητε διάβασιν.

— Τοῦτο βέβαια θὰ γίνῃ, ὑπέλαβεν ὁ ἄλλος, ἀλλ' ἀφοῦ πρῶτον καταθέσετε τὰ ὅπλα καὶ ὁρκισθῆτε ὅτι ποτὲ εἰς τὸ μέλλον δὲν θὰ πολεμήσεται ἐναντίον μας.

— Γενηθήτω, εἶπεν ὁ ἀρχηγὸς τῶν ὀρεινῶν, παραδίδων ἑαυτὴν καὶ τὸ ὅπλον του εἰς τὸν ταγματάρχην, ὅστι, ἤδη εἶχε πλησιάσει εἰς αὐτὸν ὀλίγον περισσότερον. Τότε δὲ στραφεὶς πρὸς τὸν λαὸν, ὅστις ἔβλεπεν ὅλην ταύτην τὴν σκηνὴν ξεκαρδισμένος ἀπὸ γέλωτα, « λοιπόν, εἶπε σοβαρῶς, σεῖς τί σκοπεύετε νὰ πράξητε ; Καταθέσατε τὰ ὅπλα σας, δηλαδὴ ρίψατέ τα εἰς τὴν γῆν, καὶ ἂς ἀναχωρεῖ ἕκαστος εἰς τὸν οἶκόν του » Οἱ ὀρεινοὶ νομίζοντες ἀκόμη ὅτι οἱ ἀρχηγοὶ ἀστειεύονται, ἀντὶ πάσης ἀπαντήσεως ἐμειδίασαν διὰ τὸ ζητούμενον, πλὴν ὑπῆρχον καί τινες μεταξὺ αὐτῶν, οἵτινες ἐτεθύμουν νὰ ἐτελείωνε τοῦτο τὸ παιγνίδιον.

— Οὕτω θὰ γίνῃ ! ἐκραύγασεν ὁ ταγματάρχης μὲ φωνὴν βροντώδη. Καὶ ταχύτατα μάλιστα. Σεῖς εἶσθε χωρικοὶ καὶ ἐπομένως οὐδεμίαν πρόφασιν ἔχετε νὰ κρατῆτε ὅπλα. Ἐὰν ἔχετε ἀνάγκην ὑπερασπίσεως ὑμεῖς θέλομεν σᾶς ὑπερασπισθῆ. Λοιπὸν ρίψατε κάτω τὰ ὅπλα σας διότι ἄλλως θέλω σᾶς τουφεκίσω.

Ἡ νεκρικὴ σιγὴ ἦν ἡ ἔκπληξις ἡ ὑπὸ τῆς ἀπροόπτου ταύτης διαγωγῆς προξενηθεῖσα, τέλος μετεβλήθη εἰς γενικὴν σύγχυσιν καὶ ταραχήν. Ἄ ! ἐκραύγαζον οἱ προδοθέντες ὀρεινοί. Προδοσία ! ἐκδίκησις ! κάτω οἱ προδόται !

Ἀλλ' ὁ ταγματάρχης μὲ σαρκαστικὸν γέλωτα ἐδέχθη τὰς διαδηλώσεις ταύτας. — Τί βοΐζουν αὐτὰ τὰ ζῶα ; ἐφώναξεν ἀπειλητικῶς, μετὰ τὸ ὁποῖον προσέθηκε — Αἴ ; μὴ ἀργεῖτε ! Μήπως νομίζετε ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ πράξωμεν ὅ,τι λέγομεν ; Τότε στραφεὶς πρὸς τοὺς στρατιώτας του εἶπε. Ἀδιάσετε καμμία δεκαριὰ τουφέκια ἐπάνω εἰς ἐκεῖνο τὸ δένδρον τὸ εἰς τὸ μέσον αὐτῶν τῶν ζώων κάτω ἂς ἰδοῦν ὅτι τὰ βόλια σας δὲν χωρατεύουν. Τὸν αἰφνίδιον πυροβολισμὸν ἠκολούθησε βροχὴ θραυσμάτων ἐκ τῶν κλώνων τοῦ δένδρου καὶ φύλλων, ἀποσπασθέντων ὑπὸ τῶν σφαιρῶν, οἵτινες ἐσύριξαν ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς τῶν ἀπορούντων χωρικῶν.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἠσθάνθη ὁ Ἰωάννης ὅτι τις τὸν ἐκτύπα ἐλαφρῶς εἰς τὸν ὦμον, στραφεὶς λοιπὸν εἶδε τὸν Πέτρον, ὅστις εἶπε πρὸς αὐτὸν μετὰ φωνῆς πνιγομένης ὑπὸ ὀργῆς. « Ἐκεῖνοι ἐκεῖ ἐπάνω ἔκαμαν τὰ σχέδιά των χωρὶς νὰ μὲ λάβωσιν ὑπ' ὄψιν· ἐὰν τὸ φλασκί μου εἶναι ἄδειο, τὰ θηλάκιά μου ὅμως δὲν εἶναι. Ἐδῶ ! » καὶ ταῦτα λέγων ἐνεχείρισε κρυφίως φυσέκιον εἰς τὸν Ἰωάννην προσθέσας, φρόντισε διὰ τὸν σίγουρον ἀρχηγόν μας σὺ καὶ ἐγὼ διορθώνω τὸν ἄλλον.

— Εἶσαι τρελλός ; ἀπήντησεν ὁ Ἰωάννης ἁρπάσας αἰφνιδίως τὸ πυροβόλον τὸ ὁποῖον ὁ Πέτρος εἶχεν ἤδη διευθύνει κατὰ τοῦ ταγματάρχου μὲ σκοπὸν νὰ τὸν στείλῃ εἰς τὸν ἅδην. — Ἂν εἴμεθα μόνον οἱ δύο μας κάπως ἤρχετο αὐτὸ τὸ ὁποῖον λέγεις· ἀλλὰ τώρα ἐννεακόσιοι πιστοὶ φίλοι μας θὰ πληρώσωσι τὴν πράξιν μας διὰ τῆς ζωῆς των, τὸ ὁποῖον εἶναι ὑπέρογκος τιμὴ διὰ τοὺς ἀθλίους αὐτούς. Λέγων τοῦτο ἔρριψε κατὰ γῆς τὸ τουφέκιόν του. Ὁ Πέτρος ἐθεώρησε τὸ ἀγαπητόν του

τουφέκιον μὲ ἀγωνίαν λύπης καὶ μαύρην καρδίαν. Οἱ ὀφθαλμοί του ἐπληρώθησαν μὲ σημεῖα λύπης ἐνῷ θερμὰ δάκρυα κατέβρεχον τὸ λαμπρότατον αὐτοῦ ὅπλον· αἱ δὲ χεῖρές του τελευταῖαι πάντων τὸ ἐγκατέλειψαν.

— Εἶναι αἰσχρὰ συμμορία λῃστῶν, ἐψιθύρισεν ἐντὸς τῶν ὀδόντων του ἀναχωρῶν ἐκ τοῦ μέρους τῆς καταισχύνης μετὰ τοῦ Ἰωάννου, ἀφοῦ ὅλοι ἀφῆκαν τὰ ὅπλα των καὶ ἀνεχώρουν. «Δὲν μᾶς ἐλῄστευσαν γυμνώσαντες ἡμᾶς ὁπὸ τὰ κτήματά μας; Ἐπροτίμων νὰ μὲ ἐφόνευες παρὰ νὰ πάθω τοιαύτην καταισχύνην.» Ταῦτα εἰπὼν καὶ κατασυγχισμένος ἐχωρίσθη ἀπὸ τὸν Ἰωάννην.

Ὅταν ὁ Πέτρος ἔφθασεν εἰς τὸν οἰκόν του, διηυθύνθη ἀμέσως εἰς τὸ γραφεῖόν του καὶ ἀνοίξας αὐτό, ἔλαβεν ὅσα χρήματα εἶχε καὶ μέγαν τινὰ χάρτην Περγαμηνὸν κατεσφραγισμένον μὲ πολλὰς σφραγῖδας καὶ ἱππεύσας ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὰ κτήματά του. Τὸ καλὸν ἦτο ὅτι οἱ ὑπ' αὐτοῦ φιλοξενούμενοι στρατιῶται δὲν εἶχον ἐπιστρέψει ἀκόμη ἀπὸ τὴν πρωϊνὴν ἡρωϊκήν των ἐκδρομήν.

— Ὅπως ἦλθες εἰς ἐμὲ οὕτως ἐγὼ φεύγω ἀπὸ σὲ, εἶπε μειδιῶν ὅτε φθάσας εἰς τὴν θύραν ἔρριψεν ἀποχαιρετισμοῦ βλέμμα εἰς τὸ Σιπένι. Μετ' ὀλίγον εὑρέθη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ἰωάννου καὶ λαβὼν αὐτὸν κατὰ μέρος—Ἰωάννη, τῷ εἶπεν, ἐγὼ πορεύομαι πρὸς τὸν κοσμοκράτορα τῆς Πρωσσίας. Τὸ ἐδῶ κτῆμα δὲν ἦτο δι' ἐμὲ μήτε ἐγὼ δ' αὐτό, καὶ λοιπὸν τὸ ἐδώρησα εἰς τὴν Βαρβάραν καὶ εἰς τοὺς ἀδελφούς της. Ἰδοὺ τὸ δωρητήριον, ἔγγραφον τὸ ὁποῖον κατ' ἰδίαν ἡτοίμασα καὶ νομικῶς ἐπεκύρωσα πρὸ πολλοῦ. Ὁ παρὼν καιρὸς εἶναι ὁ μᾶλλον κατάλληλος διὰ νὰ λάβητε κατοχὴν αὐτοῦ. Μὴ μὲ ἐρωτᾷς τίποτε καὶ μὴ μὲ ἐμποδίσῃς. Ἡ μάχαιρα εἶναι εἰς τὸ σῶθός μου τὸ δὲ ἱερατεῖον μοῦ δαγκάνει τὴν πτέρναν. Δὲν ἐπιθυμῶ νὰ ἀριθμήσω τὰς βαθμίδας, αἱ ὁποῖαι φέρουσιν εἰς τὰς ὑπογείους φυλακὰς τοῦ φρουρίου τῆς Βερφένης. Ἐντὸς ὀλίγου θὰ μάθῃς τί συνέβη. Ταῦτα εἰπὼν ἔσφιγξεν ὅλων τὰς δεξιὰς, ἀφῆκεν ὑγείαν καὶ ἀνεχώρησεν.

——

— Ὅταν ἐκλέγῃς φόρεμα θερμὸν, ἔκλεγέ το ἐλαφρόν. Ὅσον ἐλαφρῶς ἐνδεδυμένα εἶναι τὰ ζῶα, τὰ ἀντέχοντα εἰς μεγάλα ψύχη! Τί εἶναι ἐλαφρότερον τῶν πτερῶν ἢ τῶν γουναρικῶν;

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΥ.

Ὁ Χριστιανὸς πρέπει νὰ ἦναι

Κατὰ τὴν πίστην μὲ πεφωτισμένην καὶ ἀκλόνητην πεποίθησιν.

Πίστευσον ἐπὶ τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ σωθήσῃ σὺ καὶ ὁ οἶκος σου. — Πρ. ις'. 31

Κατὰ τὴν γνῶσιν μ α θ η τ ή ς.

Ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μ α θ η τ α ί μου ἐστέ. — Ἰωαν. η'. 31

Κατὰ τὸν χαρακτῆρα ἅ γ ι ο ς.

Ἀγαπητοῖς θεοῦ κλητοῖς ἁ γ ί ο ις — Ρωμ. α' 7.

Κατὰ τὴν ἐπιρροὴν φῶς.

Ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου — Ματθ. ε'. 14.

Κατὰ τὰ δεινοπαθήματα σ τ ρ α τ ι ώ τ ης.

Σὺ οὖν κακοπάθησον, ὡς καλὸς σ τ ρ α τ ι ώ τ ης Ἰησοῦ Χριστοῦ. —Β'. Τιμ. β'. 3

Κατὰ τὴν σχέσιν φ ί λ ο ς·

Οὐκέτι ὑμᾶς λέγω δούλους ... ὑμᾶς δὲ εἴρηκα φ ί λ ο υ ς — Ἰωαν. ιέ. 15.

Κατὰ τὴν πρόοδον π α ρ ε π ί δ η μ ο ς.

Καὶ ὁμολογήσαντες ὅτι ξένοι καὶ π α ρ ε π ί δ η μ ο ί εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς — Ἑβρ. ιά. 13.

Κατὰ τὴν συγγένειαν τ έ κ ν ο ν.

Αὐτὸ τὸ πνεῦμα μαρτυρεῖ τῷ πνεύματι ἡμῶν ὅτι ἐσμὲν τ έ κ ν α θεοῦ — Ρωμ. η'. 16.

Κατὰ τὴν προσδοκίαν κ λ η ρ ο ν ό μ ο ς.

Εἰ δὲ τέκνα, καὶ κ λ η ρ ο ν ό μ ο ι· κληρονόμοι μὲν θεοῦ, συγκληρονόμοι δὲ Χριστοῦ—Ρωμ. η'. 17

Κατὰ τὴν ἐλπίδα ὡς ταχέως μέλλων νὰ δ ο ξ α σ θ ῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ.

Οἴδαμεν δὲ ὅτι τοῖς ἀγαπῶσι τὸν Θεὸν πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθὸν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖσιν. Ὅτι οὓς προέγνω, καὶ προώρισε σ υ μ μ ό ρ φ ο υ ς τῆς εἰκόνος τοῦ υ ἱ ο ῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς. οὓς δὲ προώρισε, τούτους καὶ ἐκάλεσε· καὶ οὓς ἐκάλεσε, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν· οὓς δὲ ἐδικαίωσε, τούτους καὶ ἐδόξασεν –Ρωμ. η'. 28-30

Ὅστις δὲν ἔχει τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦτα ἀδύνατον νὰ ἦναι Χ ρ ι σ τ ι α ν ό ς.

——

Αἱ ἀνάγκαι τὰς ὁποίας ἡμεῖς ἐπλάσαμεν εἶναι πολυαριθμότεραι καὶ ἀπαιτοῦσι πολὺ περισσότερα ἔξοδα ἢ αἱ φυσικαί μας ἀνάγκαι. Διὰ τοῦτο οἱ πλούσιοι εὑρίσκονται συχνὰ εἰς μεγαλειτέραν ἀνάγκην χρημάτων ἀπὸ τοὺς ἔχοντας εἰσοδήματα μικρά.

——

Οἱ Ἄραβες λέγουσι «Ἠπαρώργισε τὸν φίλον σου καὶ θὰ ἐκπλαγῇς εὑρίσκων πόσον οὐτιδανὸς εἶσαι καὶ κατ' αὐτὴν τοῦ φίλου σου τὴν ἐκτίμησιν».

ΜΕΛΕΤΑΙ

ΕΠΙ ΜΕΡΩΝ ΤΙΝΩΝ ΤΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΑΥΤΩΝ.

—

Μελέτη Β'.—ΓΗ.

Ἡ δὲ γῆ ἦν ἀόρατος καὶ ἀκατασκεύαστος
Γεν. ά. 2.

Ὅταν στρέφω τὴν προσοχήν μου καὶ θεωρῶ τῆς γῆς τὸ πρόσωπον θαυμάζω τὴν μεγαλοπρέπειαν τὴν κατὰ τὴν διάταξιν τῶν μερῶν της, καὶ μένω ἄφωνος ἐνώπιον τῆς μεγάλης ποικιλίας καὶ κάλλους τῶν ἐπ' αὐτῆς ἀναριθμήτων ὀργανικῶν τε καὶ ἀνοργάνων ὄντων. Αἱ ἐκτεταμέναι πεδιάδες, αἱ χλοεραὶ κοιλάδες, αἱ ὑπὸ τόσων πηγῶν ἀρδευόμεναι καὶ τόσων ποταμῶν διασχιζόμεναι, τὰ ὑψηλὰ καὶ σκιόεντα ὄρη, οἱ τερπνοὶ λόφοι καὶ τάγρια βουνά, πάντα, κεκαλυμμένα ὄντα ὑπὸ πολυειδῶν πετρωμάτων καὶ διαφόρων χωμάτων, στολίζονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖον καὶ ὑπὸ ποικιλωτάτων φυτῶν, ὑπὸ παλυπληθῶν καὶ διαφόρων δένδρων καὶ κατοικοῦνται ὑπὸ ζώων πολυειδῶν. Ἡ Θάλασσα δὲ πάλιν, ἡ μεγάλη καὶ ἠχόεσσα θάλασσα, πόσα μεγαλεῖα, πόσα θαυμάσια δὲν ἐμπερικλείει: Πλὴν ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον μὲ σύρει περισσότερον, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐξασκεῖ ἐπ' ἐμοῦ ἐπιρροήν τινα ἰδιαιτέραν εἶναι τὰ σημεῖα τῆς κατοικίας τοῦ ἀνθρώπου. Ὅπου ὁ ἄνθρωπος εὑρίσκεται ἐκεῖ ἡ γῆ ἔχει μορφὴν ἄλλην. Ἐκεῖ δὲν εἶναι πλέον ἀγρία, δὲν εἶναι πλέον μυστηριώδης, ἀλλ' εἶναι ἱλαρά, εἶναι ἥμερος, εἶναι ὡς ἀληθὴς γῆ, ἐνῷ τὰ πέραν αὐτῆς εἶναι ὡς θάλασσα! Τὰ ἐπ' αὐτῆς φυτά, τὰ ἐπ' αὐτῆς δένδρα δὲν φαίνονται καθαρῶς ἰδικά της, ἀλλὰ μᾶλλον τέκνα τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς γῆς. Παρὰ ταῦτα ὅμως εὑρίσκω καί τι ἄλλο, σημεῖον ναὶ καὶ τοῦτο τῆς κατοικίας τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ σημεῖον τὸ ὁποῖον πάντοτε μοὶ διεγείρει σοβαρὰς σκέψεις, πάντοτε μοῦ σύρει ἰδιαζόντως τὴν προσοχήν. Τοῦτο δὲ εἶναι τὰ μέρη ὑπὸ τὸ χῶμα τῶν ὁποίων κεῖνται λείψανα ἐποχῶν παρελθουσῶν. Ὦ, πόσας σκέψεις περὶ τῆς ματαιότητος τῶν ἀνθρωπίνων δὲν διεγείρουσιν αὗται αἱ θέσεις, αἵτινες ἐνῷ ἦσαν τὸ ἔδαφος τῶν ζώντων, ἔγιναν τέλος οἱ τάφοι τῶν νεκρῶν! Ἀλλὰ καὶ πόσας ἱστορίας δὲν δύνανται αὗται νὰ διηγῶνται! Ἐὰν ἐρωτηθῶσιν, ἂν προσκληθῶσι νὰ φέρωσιν εἰς φῶς ὅσα ἐντὸς αὐτῶν τὰ ἐδάφη ταῦτα κρύπτουσιν, ἄραγε τί θέλει ἐκτυλιχθῆ ἐνώπιον τῶν νοερῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ἐρωτῶντος: Ἀλλ' ἆρα μόνον τὰ ἐδάφη ταῦτα ἐπατήθησαν ὑπὸ ζώντων ἢ καὶ ἄλλα ἀρχαιότερα τούτων, καὶ ὑπὸ ταῦτα τεθαμμένα, ἐχρημάτισαν κατοικίαι καὶ τάφοι ἀνθρώπων; Ἄνδρες, οἵτινες ἀναδιφῶσι τὰ τοιαῦτα, ἄνδρες οἵτινες ἤνοιξαν καὶ ἀνοίγουσι τοὺς τάφους τοὺς ἐμπερικλείοντας μαρτυρίας ἐποχῶν προγενεστέρων, λέγουσιν ὅτι οὐχὶ μόνον τὰ ἐδάφη ταῦτα, ἀλλὰ καὶ τὰ ὑπὸ ταῦτα καὶ τὰ ἔτι βαθύτερα, μέχρι μεγάλου βάθους, ἐπατήθησαν ὑπὸ ποδῶν καὶ ἐστολίσθησαν ὑπὸ φυτῶν ὅτε ταῦτα ἀπετέλουν τῆς γῆς τὴν ἐπιφάνειαν, καὶ ἀντίκριζον τὸν ἄπειρον θόλον ἢ ἦσαν βυθὸς τῆς θαλάσσης. Ἀλλὰ μεταξὺ τῶν ποδῶν ἐκείνων δὲν ἦσαν πάντοτε καὶ ἀνθρώπινοι, ὡς καὶ μεταξὺ τῶν φυτῶν δὲν ἦσαν πάντοτε καὶ τὰ σήμερον φυτά. Τὸ ἔδαφος ναί, μαρτυρεῖ (καὶ τὴν μαρτυρίαν του δύναται νὰ ἐξελέγξῃ ὅστις θέλει) ὅτι ὑπῆρξεν ἐποχή, καθ' ἣν δὲν ἦσαν ἐπὶ τῆς γῆς ἄνθρωποι, ἀλλὰ μόνον ζῶα καὶ φυτά, καὶ πρὸ ταύτης ἐποχὴ ἄλλη ὁπότε οὔτε ἄνθρωποι οὔτε ζῶα χερσαῖα ὑπῆρχον, ἀλλ' ἐβασίλευον μόνον φυτὰ καὶ ζωόφυτα καὶ βατραχώδη ἐπὶ τῆς ξηρᾶς, ὑδρόβια δὲ ἐν ταῖς θαλάσσαις, καὶ τέλος πρὸ αὐτῆς ἄλλη καθ' ἣν οὔτε ξηρὰ κἂν ὑπῆρχεν ἀλλ' ὅλον τῆς σφαίρας ταύτης τὸ πρόσωπον ἐκάλυπτον ὕδατα πολλὰ καὶ ἦτο παντοῦ θάλασσα! Τὰ κύματα λοιπὸν τῆς θαλάσσης ἐκείνης ἠδύναντο νὰ κυλίωνται κύκλῳ τῆς σφαίρας χωρὶς νὰ ἀπαντῶσι ἄπειρον ἐφ' ἧς νὰ θραύωνται, ἀλλὰ μόνον βράχους τινὰς, ἡφαιστίους κρατῆρας, ὄντας ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῶν, καπνίζοντας καὶ ξερνῶντας ἐντὸς αὐτῶν πεπυρακτωμένην λάβαν. Ἐντὸς δὲ τῶν θολῶν καὶ θερμῶν ὑδάτων των θαλάσσια ζωόφυτα ὀστρακόδερμα καὶ φυτά, ἔζων καὶ εἰργάζοντο ἐνῷ τὰ ἐν αὐτοῖς ὑλικὰ κατακαθίζοντα ἐσχημάτιζον τοὺς πρώτους ὑδατογενεῖς βράχους, τοὺς μαρτυροῦντας ἤδη διὰ τοῦ τρόπου τῆς μορφώσεώς των, διὰ τῆς ἐφ' ὅλην τὴν σφαῖραν ἐξαπλώσεώς των, καὶ διὰ τῶν ἐν αὐτοῖς ἀπολιθώσεων τὴν παγκόσμιον τοῦ γεννήσαντος αὐτοὺς ὕδατος βασιλείαν.

Ἀλλ' ὁ νοῦς, συνηθίσας ἤδη νὰ ἀνέρχηται τὴν πρὸς τὴν ἀρχὴν ἄγουσαν κλίμακα καὶ φθάσας μέχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης, δὲν ἀναπαύεται, ἀλλὰ, θέλων νὰ προβῇ, ἐρωτᾷ ἂν καὶ πρὸ ταύτης τῆς ἐποχῆς δὲν ὑπῆρξεν ἄλλη, ἐποχὴ καθ' ἣν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς ἦτο ἄλλως πως, ἢ ἂν αὕτη ἦναι ἡ ἀρχὴ, καθ' ἣν ἡ γῆ ἐξῆλθεν ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ Δημιουργοῦ της, ὅτε «ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ ὅτε πάντες οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ ἦνεσαν αὐτὸν καὶ ὕμνησαν.» Ἀλλὰ πρὸς τίνα ν' ἀποτείνῃ τὴν ἐρώτησιν ταύτην; ἂν τὴν ἀποτείνῃ πρὸς τοὺς βράχους οὗτοι πλέον μένουσι σιωπηλοί· ὅσα εἶχον τὰ ἐδιηγήθησαν. Ἀλλ' ἂν ὑπῆρχον βράχοι ἀρχαιότεροι δὲν θὰ ἐδιηγοῦντο ἆρά γε καὶ οὗτοι τὴν ἰδικήν των ἱστορίαν; Βράχοι ὅμως ὑδατογενεῖς παλαιότεροι τῶν προαναφερθέντων πρωτογόνων δὲν ἀπαντῶνται. Οἱ δὲ ἀπαντώμενοι οὐδὲν ἄλλο λέγουσιν ἢ ὅτι διὰ τοῦ πυρὸς ἐγεννήθησαν.

Πλὴν ἂν οἱ βράχοι δὲν ἐγκλείουσι πλέον ἐντὸς

αὐτῶν μαρτύρια ἐποχῆς προγενεστέρας, ἐπὶ τῆς γῆς ὅμως φαίνονται ἴχνη τινὰ τὰ ὁποῖα ἴσως ὁδηγοῦσιν εἰς τὴν ἀρχικὴν τοῦ πλανήτου τούτου κατάστασιν, ἂν αὕτη δὲν εἶναι ἡ ἀρχική του. Ἐν δὲ ἀπὸ τὰ ἴχνη ταῦτα εἶναι τὸ καλῶς ἐγνωσμένον ἐκεῖνο ὅτι ὅσον βαθέως εἰσδύει τις ὑπὸ τῆς γῆς τὸ πρόσωπον τόσον καὶ μεγαλειτέραν θερμότητα ἀπαντᾷ. Ἄνδρες καταβάντες βαθέως ὑπὸ τὸ ἔδαφος παρετήρησαν καὶ βεβαιοῦσιν ὅτι ὅσον τις κατέρχεται τόσον καὶ ἡ θερμοκρασία αὐξάνει, καὶ αὐξάνει τακτικῶς ἀνὰ ἑκατὸν πόδας βαθμὸν ἕνα. Τοῦτο ἐπιβεβαιοῦσι καὶ τὰ βαθέα ἀρτεσιανὰ φρέατα, τὰ ὁποῖα ὅσον βαθύτερον σκάπτονται τόσον θερμότερον ἀναδίδουσιν ὕδωρ. Ἂν λοιπὸν ἡ αὔξησις αὕτη ἐξακολουθῇ ἀδιακόπως τοιαύτη, εἶναι φανερὸν ὅτι εἰς οὐχὶ πολὺ μέγα βάθος ἡ θερμότης θὰ καταντᾷ τοσαύτη ὥστε καὶ οἱ μᾶλλον σκληροὶ βράχοι νὰ κρατῶνται ἀναλελυμένοι. Ἀλλὰ τίς δύναται νὰ βεβαιώσῃ ὅτι ἡ αὔξησις αὕτη ἐξακολουθεῖ ἀμετάτρεπτος μέχρι τοῦ κέντρου; Δεύτερον ἴχνος ἐνισχύον τὸ προρρηθὲν εἶναι οἱ ἐπὶ παντὸς τοῦ προσώπου τῆς γῆς ἐσπαρμένοι ἡφαίστιοι κρατῆρες, οἵ τε ἐν ἐνεργείᾳ καὶ οἱ ἐσβεσμένοι, οἵτινες μαρτυροῦσιν ὅτι παντοῦ ἐντὸς τῆς γῆς καὶ οὐχὶ εἰς πολὺ μεγάλα βάθη ὑπάρχει θερμότης ὑπερβολική, ἧς οὗτοι εἶναι οὕτως εἰπεῖν πνευστήρια, καὶ ὅτι πρὶν ὑπῆρχε πολὺ περισσοτέρα. Καὶ ναὶ μὲν ὑπάρχουσι θεωρίαι καθ' ἃς ἡ τῶν ἡφαιστίων θερμότης ἀποδίδεται εἰς χημικὰς ἐπενεργείας σωμάτων εὑρισκομένων ἐντὸς τοῦ φλοιοῦ· ἀλλ' ἡ ἐκ τούτων ἐκπεμπομένη λάβα, αἱ κατὰ διαφόρους καιροὺς συμβᾶσαι ὑψώσεις καὶ χαμηλώσεις ἐκτεταμένων μερῶν τοῦ ἐδάφους καὶ αἱ σήμερον ἔτι φαινόμεναι ἀνατροπαὶ καὶ διπλώσεις αὐτοῦ αἱ ἀπαντώμεναι εἰς τὰς μεγάλας σειρὰς τῶν ὀρέων τείνουσιν εἰς τὸ νὰ δείξωσιν ὅτι ἡ τῆς γῆς ἐπιφάνεια οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ φλοιὸς οὐχὶ πολὺ παχύς, ἐγκλείων σφαῖραν ἐξ ὕλης ὑπὸ τῆς θερμότητος ἀναλελυμένην. Ἐκτὸς τούτων ἂν καὶ τῆς γῆς τὸ σχῆμα ληφθῇ ὑπ' ὄψιν τότε ὁ νοῦς ἐξ ἀνάγκης ὠθεῖται πρός τι μέγα καὶ θαυμαστόν. Πᾶσα ρευστὴ ὕλη τὴν ὁποίαν οὐδεμία ἐκτὸς αὐτῆς εὑρισκομένη δύναμις ἀμέσως ἐπιρρεάζει τείνει ἀφ' ἑαυτῆς εἰς τὸ νὰ λαμβάνῃ σχῆμα σφαιρικόν. Ἐν μάλιστα ἐκ τῶν φυσικῶν πειραμάτων τὰ ὁποῖα δεικνύουσι τὸ τοιοῦτον εἶναι τὸ ἀκόλουθον. Λαμβάνονται δύο ὑγρὰ ἔχοντα τὴν αὐτὴν πύκνωσιν, ἤτοι ἐξ ἴσου βαρέα, ἀλλὰ μὴ μιγνυόμενα ὅταν τὸ ἓν ἐντὸς τοῦ ἄλλου χυθῶσιν. Ἔστω τὸ ἓν τῶν ὑγρῶν τούτων ἔλαιον τὸ δὲ μῖγμα ὕδατος καὶ οἰνοπνεύματος εἰς τοιαύτην ἀναλογίαν ὥστε νὰ ἦναι ἀκριβέστατα τοῦ αὐτοῦ βάρους μὲ τὸ ἔλαιον. Ἂν διὰ μικρᾶς χοάνης εἰσαχθῇ μετὰ προσοχῆς ὀλίγον ἔλαιον ἐντὸς τοῦ μίγματος τοῦ οἰνοπνεύματος ἀμέσως τὰ τοῦ ἐλαίου τούτου μόρια τοποθετοῦνται οὕτως ὥστε νὰ ἀποτελῶσιν σφαῖραν ἀκριβεστάτην! Ἂν ἤδη ἡ σφαῖρα αὕτη ἀρχίσῃ νὰ περιστρέφηται περί τινα ἄξονα διερχόμενον διὰ τοῦ κέντρου της τότε δὲν μένει πλέον ἀκριβὴς σφαῖρα ἀλλὰ λαμβάνει σχῆμά τι σφαιροειδές, ἔχον πίεσιν ἡ πλάτυσμα περὶς τῶν ἄκρων τοῦ ἄξονος καὶ ἐξόγκωμα εἰς τὸ μέσον· τὰ πιέσματα δὲ καὶ τὸ ἐξόγκωμα θὰ ἦναι ἀκριβῶς ἀνάλογα πρὸς τὸ μέγεθος τῆς περιστρεφομένης σφαίρας καὶ τὴν ταχύτητα μεθ' ἧς περιστρέφεται. Θεωρούμενον λοιπὸν τῆς γῆς τὸ σχῆμα οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ σφαιροειδὲς τοιοῦτον, ἀκριβῶς ὅμοιον μὲ ἐκεῖνο ὃ ἤθελε λάβει ἂν ποτε ἡ γῆ ἦτο ὅλη ρευστὴ καὶ περιεστρέφετο μὲ τὴν αὐτὴν ταχύτητα μεθ' ἧς καὶ νῦν περιστρέφεται! Καὶ ναὶ μὲν ἴσως εἴπῃ τις ὅτι διὰ τὴν εὐκολίαν τῆς περιστροφῆς της ὁ Θεὸς τοιοῦτον ἔδωκεν εἰς αὐτὴν σχῆμα καὶ στερεὰν ἐξ ἀρχῆς ἂν αὐτὴν ἐποίησεν, ἀλλ' ὁ νοῦς τείνει μᾶλλον νὰ παραδεχθῇ ὅτι τὸ σχῆμά της τοῦτο εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς περιστροφικῆς κινήσεώς της καὶ ἑπομένως ὅτι πρὶν ἡ γένῃ στερεὰ πρέπει νὰ ἦτο ὅλη ρευστή, ὅλη ὄγκος ὕλης ἀναλελυμένης ἐν τῷ ἀπείρῳ περιστρεφόμενος! καὶ τέλος ὅτι ἡ ρευστότης αὐτῆς αὕτη πρέπει νὰ ἦτο ἀποτέλεσμα τῆς τότε ὑπερβολικῆς της θερμότητος, ἧς τὰ ἀπομεινάρια ἐγκλείει ἔτι ἐντὸς αὐτῆς ἡ σφαῖρα αὕτη!

Ἐκ τούτων λοιπὸν ὅλων, ὡς ἀπὸ τόσα ἴχνη ὁδηγούμενος ὁ νοῦς σχηματίζει τὴν εἰκόνα ὅτι ἡ γῆ μας αὕτη, πολὺ πρὶν τῆς καταστάσεώς της ἐκείνης, καθ' ἣν πᾶσα αὐτῆς ἡ ἐπιφάνεια ἀπετέλει ἀπέραντον ὠκεανόν, ἦτο ρευστός τις διάπυρος ὄγκος περικυκλωμένος ὑπὸ πάντων τῶν ἀτμῶν, ὅλων τῶν ἐν αὐτῇ εὑρισκομένων σωμάτων, ὅσα διὰ τῆς θερμότητος εἰς ἀτμοὺς μεταβάλλονται, ἀλλὰ ἀτμῶν ἀνημμένων καὶ φωτοβόλων καὶ ἑπομένως ἦτο δευτερεύων τις ἥλιος περιστρεφόμενος ἐν τῷ μέσῳ πολλῶν ἡλίων! Τίς δύναται νὰ εἴπῃ ὅτι οὐχὶ οὕτως «ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν» ὅτε «τὰ ἄστρα τῆς αὐγῆς ἔψαλλον ὁμοῦ καὶ πάντες οἱ υἱοὶ τοῦ Θεοῦ ἠλάλαζον;»

Προσέτι ὑπάρχει καὶ τις θεωρία, ἡ θεωρία τοῦ Λαπλατίου, ἥτις, στηριζομένη ἐπὶ τῶν σχέσεων τῶν πλανητῶν πρὸς τὸν ἥλιον καὶ πρὸς ἀλλήλους, στηριζομένη ἐπὶ τῆς κλίσεως τῶν ἐπιπέδων ἐπὶ τῶν ὁποίων οὗτοι κινοῦνται καὶ ἐπὶ τῆς διευθύνσεως τῶν κινήσεων αὐτῶν καὶ τῶν δορυφόρων των, τείνει νὰ δείξῃ ὅτι ἐν ἀρχῇ ὅλον τὸ ἡλιακόν μας σύστημα ἦτό τις ὑπερμεγέθης ὄγκος ἀτμοειδοῦς ὕλης, αἱ διάφοροι ζῶναι τῆς ὁποίας ἀποσπασθεῖσαι ἐσχημάτισαν τοὺς πλανήτας διὰ τῆς ἑλατικῆς τῶν μερῶν αὐτῶν δυνάμεως, ἀπὸ δὲ τοῦ κέντρου ἐσχηματίσθη ὁ ἥλιος. Ἀλλὰ ταῦτα εἶναι πλέον θεωρίαι καὶ εἰκασίαι φέρουσαι μᾶλλον τὸν χαρακτῆρα τῆς ἀοριστίας ἢ τῆς θετικότητος, δι' ὃ καὶ τὰ παρέρχομαι.

Λοιπόν, ἂν παραδεχθῶ ὅτι ἡ γῆ αὕτη ἦτο ποτὲ εἰς ρευστὴν κατάστασιν, ἂν παραδεχθῶ ὅτι ἦτό ποτε ὅλη ἀναμμένη καὶ περιβεβλημένη ἀτμοὺς φωτοβό-

λους, ἂν παραδεχθῶ ὅτι περιεστρέφετο μεταξὺ τῶν ἡλίων ὡς τις ἥλιος, τότε πρέπει νὰ παραδεχθῶ ὅτι ἡ ὑπερβολικὴ αὐτῆς θερμότης ἐκείνη, ἥτις ἐκράτη αὐτὴν εἰς κατάστασιν ρευστὴν καὶ διάπυρον, κατὰ μικρὸν ἐχάνετο (διότι ἂν δὲν ἐχάνετο ἡ γῆ θὰ ἦτο ἀκόμη εἰς τὴν κατάστασιν ἐκείνην) καὶ ὅτι ὅσον αὕτη ἐχάνετο τόσον καὶ τὰ μόρια τῆς ἀποτελούσης τὴν γῆν ὕλης συνεσφίγγοντο, ἐπυκνοῦντο καὶ τέλος ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς ἔσβεσεν, ἔπηξεν, οἱ δὲ περικυκλοῦντες αὐτὴν ἀτμοί, καὶ αὐτοὶ ἐσβέσθησαν, ἐγένοντο πυκνοί, ἐγένοντο σκοτεινοὶ καὶ οὕτως ἡ γῆ, ἡ πρώην φωτοβόλος γῆ, κατέστη καὶ ἀόρατος καὶ ἀκατασκεύαστος, καὶ σκότος ἐπάνω τοῦ προσώπου τῆς ἀβύσσου, ἀλλὰ σκότος ἐντὸς τοῦ ὁποίου οἱ ἀπὸ τὰ ὑψηλὰ μέρη ἀτμοὶ κατέπιπτον εἰς σχῆμα ὕδατος!

Ἀλλὰ διὰ νὰ ἐννοήσω ἴσως ἔτι καλλίτερον τὸ ἀόρατον καὶ ἀκατασκεύαστον τῆς τότε γῆς ἂς ρίψω ἓν βλέμμα καὶ ἐπὶ τοῦ κειμένου. Ἡ γλῶσσα δι' ἧς ὁ προφήτης ἀποκαλύπτει τὰ φοβερὰ ταῦτα πράγματα εἶναι γλῶσσα πλήρης δυνάμεως καὶ ὕψους, τὸ ἰδίωμα ὅμως δὲν εἶναι Ἑλληνικὸν ἀλλ' Ἑβραϊκὸν καὶ μάλιστα ἀρχαῖον, τὸ δὲ βιβλίον εἶναι τὸ ἀρχαιότατον πάντων τῶν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εὑρισκομένων. Αἱ λέξεις λοιπὸν τὰς ὁποίας οἱ ἀρχαῖοι Ἑβδομήκοντα μεταρρασταὶ μεταφράζουσιν «ἀόρατος καὶ ἀκατασκεύαστος, οἱ δὲ σημερινοὶ ἑξηγοῦσιν «ἄμορφος καὶ ἔρημος» εἶναι ἐν τῷ κειμένῳ θώγου βαθώγου.

Αἱ αὐταὶ αὗται λέξεις ἀπαντῶσαι εἰς ἄλλον προφήτην, τὸν Ἱερεμίαν (κεφ. δ'. ΩΒ' μεταφράζονται ἀπὸ τοὺς Ἑβδομήκοντα αἱ δύο ὄμοῦ ἀόὐθεν» Ἡ θώγου καὶ χαλδαϊστὶ τεγᾶ ἔχει τὴν σημασίαν τῆς συγχύσεως, τῆς ἀταξίας, τῆς ἀμορφωσίας, τῆς κενότητος· ἡ δὲ βωγοῦ καὶ ἀραβιστὶ βαγᾶ σημαίνει ἄδιαυμα, κενότητα, ἐρήμωμα, γάλασμα, ἀκατασκευασίαν. Συνδιάζων λοιπὸν τὰς δύο ὁμοῦ ὁ νοῦς μου βλέπει δι' αὐτῶν εἰκόνα συγχύσεως ἅμα καὶ κενότητος, εἰκόνα ἀμορφίας καὶ ἀκατασκευασίας, ἀζωΐας καὶ ἀφανείας! Ὁποία φοβερὰ κατάστασις ἡ τότε κατάστασις τῆς γῆς!

Ἀλλὰ ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ θαυμασίου κειμένου ὀλίγον κατωτέρω ἀπὸ τὰς λέξεις ταύτας βλέπω αὐτὸν τὸν Θεὸν λέγοντα πρὸς τὸν ἄνθρωπον « Ἐν ἱδρῶτι τοῦ προσώπου σου φαγῇ τὸν ἄρτον σου ἕως τοῦ ἐπιτρέψαι σε εἰς τὴν γῆν ἐξ ἧς ἐλήφθης· ὅτι γῆ εἶ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ » Καὶ ὅτι μὲν εἶμαι γῆ καὶ σποδὸς, ὅτι ἐκ τῆς γῆς ἐλήφθην καὶ ἐπ' αὐτῆς ὑπάρχω καὶ τὸ ἐννοῶ καὶ τὸ βλέπω καὶ τὸ αἰσθάνομαι, ὅτι θὰ ἐπιστρέψω εἰς αὐτὴν τὸ εἰξεύρω καὶ εἶμαι τόσον βέβαιος ὅσον καὶ ὅτι ὑπάρχω, ἐκτὸς ἂν καὶ εἰς ἐμὲ συμβῇ τὸ ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου προκηρυσσόμενον. μυστήριον τοῦ «πάντες μὲν οὐ κοιμηθησόμεθα, πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα ». Ἀλλὰ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον μὲ ἐνδιαφέρει καὶ πρέπει νὰ μάθω τώρα εἶναι ἂν ἐγὼ ἤμαι γῆ μεμορφωμένη καὶ πλήρης ζωῆς καὶ φωτὸς ἢ ἂν ἤμαι γῆ ἀμόρφωτος καὶ ἀκατασκεύαστος, ἂν ἤμαι πλήρης σκότους καὶ ἀταξίας, πλήρης συγχύσεως καὶ κενότητος. Καὶ εἰ μὲν ὁ νοῦς μου εἶναι περικυκλωμένος ἀπὸ τὸ πυκνὸν καὶ σκοτεινὸν νέφος τῆς οἰήσεως, ἂν ἔχω τὴν μαύρην ἰδέαν ὅτι κἄτι εἶμαι, ἂν νομίζω ὅτι εἶμαι εἰς καλὴν στάσιν, καὶ ἀδιαφορῶ δι' ὅ,τι μετὰ τὴν πρόσκαιρον ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης ὕπαρξιν μὲ περιμένει, ἐνῶ κατὰ βάθος εἶμαι ἐλεεινὸς καὶ ἀξιοδάκρυτος, ὡς πᾶς ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ζῶν, εἶναι ποτὲ δυνατὸν νὰ εὑρίσκωμαι εἰς φῶς καὶ δὲν διατελῶ εἰς πυκνὸν καὶ φρικτότατον σκότος: Ἂν ἡ φαντασία μου πλάθῃ σκηνὰς ἡδονικὰς, ἂν μὲ βόσκῃ εἰς εἰκόνας ἀκαθάρτου ἡδυπαθείας, ἂν μοὶ παριστᾷ εἰδωλόν μου ἐμαυτὸν καὶ ἀπωθῇ τὰς ὑπαγορεύσεις τοῦ ἐν ἐμοὶ ὀρθοῦ λόγου, εἰς πόσην κενότητα καὶ εἰς πόσην ἀμορφωσίαν δὲν εὑρίσκομαι; Ἂν κἄτι ἐν ἐμοὶ μὲ παρακινῇ νὰ ψεύδωμαι, ἂν μὲ βιάζῃ νὰ ἀδικῶ, ἂν μὲ ὠθῇ νὰ φθονῶ καὶ νὰ ζηλεύω, νὰ λυποῦμαι διὰ τὸ καλὸν τοῦ ἄλλου καὶ νὰ χαίρω εἰς τὸ κακὸν αὐτοῦ, ἂν μὲ σπρώχνῃ νὰ θέλω καὶ νὰ πράττω εἰς τοὺς ἄλλους ὅ,τι δὲν ἐπιθυμῶ ἐκεῖνοι πρὸς ἐμὲ νὰ πράττωσιν, ἂν δὲν ἔχω εἰρήνην καὶ ἡσυχίαν καὶ μὲ τὴν ἰδίαν μου αὐτὴν συνείδησιν δὲν εὑρίσκωμαι εἰς σύγχυσιν καὶ ἀκατασκευασίαν, δὲν εἶμαι εἰς ἀταξίαν καὶ ταραχὴν, δὲν διατελῶ εἰς ὄντως φοβερὰν κατάστασιν; Τί δὲ μὲ ὠφελεῖ ἂν ἤμαι τοιοῦτος καὶ κερδήσω τὸν κόσμον ὅλον; καὶ τί μὲ περιμένει διὰ ταύτην μου τὴν κατάστασιν; «Θυμὸς καὶ ὀργὴ, θλῖψις καὶ στενοχωρία ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου τὸ κακὸν, Ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ Ἕλληνος, δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθὸν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἕλληνι. » Ὦ, εἴθε, εἴθε νὰ εὑρεθῶ ἔξυπνος καὶ νὰ μὲ φωτίσῃ ὁ Χριστός!

Ἐπὶ Χρυσᾶ.

Ἐὰν ὁ ναύτης ὁπότε ἀπήντα ἐναντίον ἄνεμον ἐστρέφετο εἰς τὰ ὀπίσω, οὐδέποτε ἤθελεν ἐκτελέσει ταξείδιον. Τοιουτοτρόπως καὶ ὅστις ὑποκύπτει εἰς τὰ ἐμπόδια οὐδέποτε θέλει προχωρήσει εἰς τὸ ταξείδιον τῆς ζωῆς.

—

Ἡ εὐτακτος ἀνταλλαγὴ τῶν ἰδεῶν ἀποδιώκει τὴν ἀπάτην καὶ στηρίζει τὴν ἀλήθειαν. Ὅπου αἱ πεποιθήσεις, εἴτε ἐσφαλμέναι ἦναι εἴτε ἀληθεῖς, ἀφόβως λέγονται, ἐκεῖ ταχέως εὑρίσκεται καὶ τὸ ἀντίσταθμόν των. Ὅσαι ἐξ αὐτῶν εἶναι ἀληθεῖς στηρεοῦνται ἔτι μᾶλλον, ὅσαι δὲ ἐσφαλμέναι ἀποδιώκονται ὡς λεπτὸν ἄχυρον ὑπὸ ἀνέμου.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΙΖΟΜΕΝΑΙ

Τέχνασμα.

Ἡ κοινὴ τοῦ τεχνάσματος χρῆσις ἀποδεικνύει διάνοιαν περιωρισμένην, σχεδὸν δὲ πάντοτε συμβαίνει ὥστε ὁ μεταχειριζόμενος αὐτὸ διὰ νὰ σκεπασθῇ ἀπὸ ἓν μέρος ξεσκεπάζεται ἀπὸ ἄλλο. —Ροσεφουκώλδ.

Ὑπάρχει τεχνητήτις ἐρασμιότης, κοινή τις εὐπροσηγορία ἀποκτωμένη ἐκ τῆς συνεχοῦς ἀναμίξεως τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τοῦ «καλοῦ τῶν εὐγενῶν Κόσμου» ἡ ὁποία ἐν τῇ μετὰ τῶν ἄλλων συναλλαγῇ παρουσιάζεται εἰς τὴν θέσιν τῆς φυσικῆς εὐγενείας καὶ καλοκαγαθίας, ἀλλ' ἀγοράζεται μὲ ζημίαν τῶν καλῶν τοῦ χαρακτῆρος συστατικῶν. Δι' εἴδους γυμνάσεως εἰς τὴν προσοποίησιν ὁ ὀφθαλμὸς διδάσκεται νὰ φαίνεται ἱλαρός, τὰ χείλη νὰ μειδιῶσι καὶ ὅλη ἡ τοῦ σώματος στάσις νὰ ἀποπνέῃ φιλικήν τινα τάσιν, ἐνῶ κατὰ Βάθος ὁ ἄνθρωπος εἶναι ψυχρότατος καὶ ὑπ' οὐδενὸς Σπινθῆρος ἀληθοῦς Ἀγάπης καὶ καλοκαγαθίας θερμαίνεται. —Βάσιγκτον Ἴρβιγκ.

Ἑταῖροι.

Ἐὰν οἱ ἄνθρωποι ἐπιθυμῶσι νὰ ἐπισύρωσι τὸ Σέβας τῶν ἄλλων πρέπει νὰ συναναστρέφωνται μόνον μετ' ἐκείνων οἱ ὁποῖοι εἶναι ἄξιοι σεβασμοῦ. —Βρουγέρ.

ΑΙ ΜΙΚΡΑΙ ΑΛΩΠΕΚΕΣ ΑΙΤΙΝΕΣ ΦΘΕΙΡΟΥΣΙ ΤΑΣ ΑΜΠΕΛΟΥΣ

Μία ἐκ τῶν μικρῶν ἀλωπέκων τούτων ὀνομάζεται «Ἀναβολή.» Ἂν τὴν ἀκολουθήσῃς ὀθάνεις εἰς τὴν φωλεάν της ἡ ὁποία ὀνομάζεται «Ποτέ».

Ἄλλη μικρὰ ἀλώπηξ εἶναι τὸ « δὲν ἠμπορῶ » Εἰς πόσον καλλιτέραν θέσιν εἶναι ἐκεῖνος ὅστις ἔχει τὸ ὁραστήριον ἐκεῖνο καὶ ἀκοίμητον καβουράκι, τὸ « Ἐμπορῶ » μὲ τ' ὄνομα. Τοῦτο κάμει θαύματα.

Τρίτη μικρὰ ἀλώπηξ εἶναι τὸ « Τί νὰ προσπαθήσω; » Τοῦτο ἔφθειρε πολλὰς ἀμπέλους καὶ ἐμπόδισε τὴν αὔξησιν περισσοτέρων καρπῶν παρ' ὅσας ὁ κατὰ τὸ φαινόμενον χείριστος ἐχθρός.

Τετάρτη μικρὰ ἀλώπηξ εἶναι τὸ «Ἐξέχασα» Τοῦτο τὸ «Ἐλησμόνησα» εἶναι πολὺ κακόν. Εἶναι μέγας ἀπαταιών. Ὀλισθαίνει διὰ μέσου τῶν δακτύλων ὡς καὶ ὁ Χρόνος· καὶ μόλις μὲ αὐτὸν συλλαμβάνεται.

Πέμπτη μικρὰ ἀλώπηξ εἶναι τὸ « Μὴ σὲ μέλει. » Πόσα κακὰ καὶ πόσας ταλαιπωρίας ἐπέφερε!

Ἕκτη μικρὰ ἀλώπηξ εἶναι τὸ « Δὲν πειράζει. » « Δὲν πειράζει», λέγομεν ἐνῶ ἡ ζωή μας κατασκυλιδοῦται καὶ καταφθείρεται διὰ μικρῶν φαινομένων σφαλμάτων! Λοιπὸν δὲν πειράζει!;

ΠΑΡΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΠΕΡΙ ΒΙΒΛΙΩΝ.

Περὶ τῆς ἀμετρήτου πληθύος καὶ τῆς φαύλης ποιότητος τῶν βιβλίων δὲν παραπονεῖται πρώτη ἡ νῦν γενεά. Ὁ φιλόσοφος Σενέκας ἔλεγεν ἐπανειλημμένως ὅτι ἡ τῶν βιβλίων πληθὺς διασπᾷ τὴν διανοητικὴν δύναμιν τοῦ ἀναγνώστου. Δὲν ἐμπορεῖς νὰ ἀναγνώσῃς ὅσα βιβλία πρόκειται εἰς πώλησιν· ἀρκέσθητι λοιπὸν εἰς τὴν ἀγορὰν τοσούτων μόνον, ὅσα δύνασαι πραγματικῶς νὰ ἀναγνώσῃς. Δὲν πρόκειται περὶ τοῦ ποσοῦ τῶν βιβλίων, ἀλλὰ περὶ τοῦ ποιοῦ αὐτῶν. Ὁ Κερβάντης ἐν τῷ Δὸν Κιχώτῃ παραπονεῖται ὅτι ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι « συγγράφοντες βιβλία καὶ ἐκσφενδονῶντες αὐτὰ ὡσανεὶ ἦσαν τηγανῖται». Ὁ Λόπε δὲ Βέγα, ὁσάκις προσεκαλεῖτο, ἔγραφεν ἐντὸς 24 ὡρῶν δρᾶμα ἐκ τριῶν πράξεων· πέντε φύλλα χάρτου κατὰ μέσον ὅρον ἐγέμισε καθ' ἑκάστην ἡμέραν τοῦ ποιητικοῦ ἢ μᾶλλον ταχυγραφικοῦ βίου του. Πρὸς τὸν μέγαν Φρειδερίκον ἐκαυχήθη ποτὲ ὁ λόγιος Γότεσχεδ ὅτι ἦτο πατὴρ 60 μεγάλων τόμων εἰς φύλλον διπλοῦν, ἐξ ὧν ἀνὰ δύο ἐγεννήθησαν ἀνὰ πᾶσαν τριμηνίαν. Τὰ καλλίτερα προϊόντα τῆς διανοίας των ἐξέφηναν διάφοροι γερμανοὶ ποιηταὶ καὶ φιλόσοφοι, ἅμα ἀκούσαντες ὅτι ἀπηλλάγησαν τῆς ἐνδείας, τῆς ἀνάγκης, ἢ μεγάλης τινὸς μερίμνης. Ὁ συντάξας τὸ γνωστὸν κλασικὸν Λεξιλόγιον Ἀδελούγγιος, καθηγητὴς ὢν ἐν Ἐρφούρτῃ μόλις ἀπελάμβανε κατ' ἔτος 75 τάλιρα καὶ ζῦθον ἀμισθί. Ἀφ' ὅτου ὁ μέγας Φρειδερίκος τῷ ἐχορήγησε μικρὰν σύνταξιν, δὲν ἐπαύσατο συγγράφων πολλὰ καὶ σοφά.

Τὸ γνωστὸν ἐμβριθὲς καὶ περικαλλέστατον ἄσμα «Εἰς τὴν Χαρὰν» ἐποίησεν ὁ Σχίλλερος ἐν μιᾷ ἐξοχῇ πλησίον τῆς Λειψίας, ἀφ' οὗ ἔλαβεν ἐπιστολὴν παρὰ φίλου ὑποσχομένου αὐτῷ ὅτι θὰ τὸν ἀπήλλαττε τῆς καρδιοβόρου μερίμνης τοῦ προσπορίζεσθαι αὐτὸν τὸν ἐπιούσιον ἄρτον. Δεκαεπτὰ ἔτη ἠρκέσθη ὁ Γέλλερτ εἰς τὸν ἐξ 100 ταλήρων ἐνιαύσιον μισθὸν ὡς καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου, ἀλλ' οὔτε πολλὰ ἔγραφεν οὔτε ἐν τάχει· ἔλεγε δὲ πρὸς τοὺς ἐπορρύντας· «ὁ ἔχων συναίσθησιν τῆς ἀξιοπρεπείας του, τιμῶν δὲ καὶ τοὺς ἄλλους, δὲν λαμβάνει τὸν κάλαμον ἀνὰ χεῖρας, πρὶν σκεφθῇ δεκάκις καὶ ἀκριβώσῃ τὸ θέμα του». Καθ' ὃν δὲ τρόπον ὁ εὐσυνείδητος συγγραφεὺς σέβει καὶ τιμᾷ τὸ δημόσιον, οὕτω καὶ τὸ δημόσιον ἔπρεπε νὰ περιφρονῇ ἀγύρτας καὶ ἀσυνειδήτους συγγραφεῖς, κερδοσκοποῦντας καὶ γεννῶντας διανοητικὰ ἀμβλωθρίδια. Ὁλλοὶ βεβαίως εἶπαν «καὶ ἐκ φαύλου βιβλίου ἐμπορῶ νὰ μάθω τι»· τῷ ὄντι καὶ ὁ φαῦλος ἄρτος κορέννυσιν, ἀλλὰ δὲν εἶναι εὔχυμος· ὁ δὲ ἀναγινώσκων δὲν ἀναγινώσκει μόνον χάριν διατριβῆς χρόνου, ἀλλὰ χάριν τερπνῆς ἀπολαύσεως καὶ ὠφελίμου διδασκαλίας. Ὁ θέλων νὰ δοκιμάσῃ τὴν ἀρετὴν οἱουδήποτε πονήματος δέον νὰ ἐξετάσῃ τὴν ὕλην, τὸν συγγραφέα, τὴν μέθοδον καὶ τὸ ὕφος. Ὑπάρχει ἀράγε ἐν τῇ ὕλῃ πολὺ τὸ ὠφέλιμον, ἢ τὸ ἀναγκαῖον ἢ τὸ διάφορον; Φαίνεται ὁ συγγραφεὺς ἱκανὸς νὰ καταβάλῃ καὶ χωνεύσῃ τὴν ὕλην καὶ δώσῃ αὐτῇ νέον εἶδος; Ἐπεξειργάσθη τὴν ὕλην κατὰ μέθοδον πάντῃ ἀκριβῆ, σοφὴ καὶ εὐκρινῆ; Εἶναι δὲ καὶ τὸ ὕφος του ἀνάλογον πρὸς τὴν ἔννοιαν; Δυστυχῶς οἱ ἄνθρωποι θέλουσι νὰ ἀναγινώσκωσι πάντοτε νέον τι· κλίνει δὲ καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου νὰ δημιουργῇ πάντοτε νέα. Ἀλλ' ἐὰν τὰ νέα δημιουργήματα δοκιμασθῶσι κατὰ τὸν ἀνωτέρω ἐκτεθέντα τρόπον, τὰ πλεῖστα μὲν θὰ ἐλεγχθῶσιν ἀποριπτέα, ὀλίγιστα δὲ θὰ ἐπαρκέσωσιν εἰς τὰς ἀξιώσεις τῆς σπουδαιότητος, τῆς ἀκριβείας καὶ τῆς κομψότητος «ῥάριναντες ἰν γούργιτε βάστο». Κατὰ τὸ ἀξίωμα τοῦ Σβίφτ ὅλη τοῦ καλοῦ ὕφους ἡ μεγάλη τέχνη συνίσταται εἰς τὴν ὀρθοέπειαν καὶ τὴν ἀκριβορρημοσύνην. Ὑπάρχουσιν ὅμως φυγόπονοι καὶ ἀγέρωχοι συγγραφεῖς λέγοντες «ὃ γέγραφα, γέγραφα». Ἀλλὰ μήπως ὅσα γράφονται πρέπει διὰ τοῦτο καὶ νὰ ἐκτυπῶνται; Ὁ Ὁράτιος ἔδωκε τὴν συμβουλὴν «θέλεις νὰ γράψῃς πράγματα ἄξια ἀναγνώσεως; Ἀπάλειφε σὺ αὐτὸς πολλὰ τῶν γεγραμμένων σοι». Συγγράψας ὁ μέγας Φριδερίκος πραγματείαν περὶ τακτικῆς ἐπέρανεν εἰπὼν «πολλὰ βεβαίως ἔχω εἰσέτι νὰ εἴπω, ὧν περ ἕκαστον χρήζει ἰδιαιτέρας ἐξετάσεως· ἐλεεινὸς ὅμως εἶναι ὁ μὴ ἐπιστάμενος νὰ ἀναχαιτίζῃ ἑαυτὸν ἐν τῷ γράφειν». Πρώτη ἀναντιρρήτως πηγὴ καὶ ἀρχὴ τοῦ καλῶς γράφειν εἶναι τὸ ἐπίστασθαι· ἀλλὰ πλὴν τῆς ἐπιστήμης ὀφείλει ὁ συγγραφεὺς νὰ πορισθῇ καὶ ἕτερόν τι χάρισμα, νὰ ἦναι δηλαδὴ αὐτὸς ἑαυτοῦ ἀπροσωπόληπτος ἐπικριτὴς ἢ τοὐλάχιστον νὰ εὑρίσκῃ φίλους λέγοντας αὐτῷ παρρησίᾳ τὴν ἀλήθειαν. Ἡ παροιμία λέγει «κατὰ τὸν δωρητὴν καὶ τὰ δῶρα»· τὸ πνεῦμα καὶ τὸ ὕφος τοῦ πονήματος ἀποκαλύπτουσιν εἰς τὸν προσεκτικὸν παρατηρητὴν πιστὴν εἰκόνα τοῦ ἀληθοῦς χαρακτῆρος τοῦ συγγραφεως. Ὁ ἄξιος συγγραφεὺς οὔτε παραπολὺ προσεγγίζει, οὔτε παραπολὺ ἀπομακρύνεται ἀπὸ τῶν ἀναγνωστῶν του, διότι ἄλλως ἡ εἰκὼν δὲν παρατηρεῖται ἐκ τῆς συμμέτρου ἀποστάσεως. Ὁλλοὶ ἔχουσι μὲν παιδείαν μεγάλην, εἶνσι δὲ φαῦλοι συγγραφεῖς, καὶ τὸ ἀνάπαλιν. Συγγραφεὺς, θέλων νὰ ἐξαντλήσῃ καὶ ὑπερακριβώσῃ τὸ θέμα του, ἐμπορεῖ νὰ ἦναι ἐκ τῶν προτέρων βέβαιος ὅτι θὰ ἀποβῇ ὀχληρός. Εἰς τὸ λάθος τοῦτο περιπίπτουσιν οἱ σχολαστικοί· εἰς τὸ ἀντίθετον ἄκρον προβαίνουσιν οἱ ἐπιπόλαιοι καὶ πάντως ἀμύητοι, οἱ τὴν ἰδίαν ἀμάθειαν προκαλύπτοντες διὰ τοῦ ὄγκου τῆς λέξεως καὶ διὰ φράσεως ἐπιτετηδευμένης. Ὁ μουσικὸς σκέπτεται διὰ τῶν τόνων, ὁ ζωγράφος διὰ γραμμῶν καὶ χρωμάτων, ὁ συγγραφεὺς διὰ τῶν διανοημάτων καὶ τῶν τούτοις ἀντιστοιχουσῶν λέξεων. Μίαν θεμελιώδη ἰδέαν, ἕνα κύριον σκοπὸν προτίθεται πᾶν καλλιτέχνημα, ἐπομένως καὶ τὸ βιβλίον. Ἠθέλησεν ἀρά γε ὁ συγγραφεὺς νὰ προξενήσῃ ὠφέλειάν τινα διανοητικὴν ἢ ἠθικήν; ἔγραψεν ἴσως χάριν διατριβῆς, περιεργίας ἢ φιλοσοφίας; ἢ ὡρμήθη ἐκ μόνης τῆς κερδοσκοπίας; Ταῦτα ἂς προεξετάζωσιν οἱ θέλοντες νὰ ἀγοράσωσι νέαν βίβλον, οὐδαμῶς ἀρκούμενοι εἰς τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως ἢ ἐκδότου. Καλὰ βιβλία ἦσαν καὶ θὰ ἦναι πάντοτε οἱ ἄριστοι τῶν φίλων, οἱ δὲ φίλοι εἶναι «ἐκλεκτοὶ συγγενεῖς»· «ὅστις δὲν ἔχει τοιούτους φίλους δὲν γίνεται εὐτυχής.» (Κλειώ.)

ΘΑΡΓΗΛΙΩΝ.

Θαργηλιῶνα ὠνόμαζον οἱ ἀρχαῖοι Ἀθηναῖοι τὸν ἑνδέκατον αὐτῶν μῆνα, ὅστις ἀντιστοιχεῖ μὲ τὸν καθ' ἡμᾶς Μάϊον καὶ μὲ τὸν δεύτερον τοῦ ἱεροῦ ἔτους τῶν Ἑβραίων, τὸν καλούμενον Ἰγιαρ. Τὸ ὄνομα τοῦτο τῷ ἐδόθη ἐκ τῆς κατ' αὐτὸν ἑορταζομένης ἑορτῆς, τῆς πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Ἀρτέμιδος, καθ' ἣν προσεφέροντο οἱ θαργήλιοι λεγόμενοι καρποί.

Παρεῖχε δὲ ἐπισήμους ἑορτὰς ὁ μὴν οὗτος πρῶτον τὰ Θαργήλια λεγόμενα, ἐξ ὧν ὠνομάσθη, καὶ τὰ ὁποῖα διήρκουν δύο ἡμέρας, τὴν ἕκτην καὶ ἑβδόμην αὐτοῦ. Καὶ τὴν μὲν ἕκτην ἐγίνοντο αἱ προετοιμασίαι, τὴν δὲ ἑβδόμην ἦγετο λαμπροτάτη πανήγυρις καὶ ἐτελοῦντο οἱ τῆς πόλεως καθαρισμοί, πρὸς τέλεσιν τῶν ὁποίων διωρίζοντο εἰς ἀνὴρ καὶ μία γυνή, οἵτινες ἀνελάμβανον νὰ καθαρίσωσι τὴν πόλιν διά τινων λιταγειῶν, θυσιῶν καὶ ἐπῳδῶν «Φαρμακοὶ» καλουμένων, τὰ ὁποῖα οὕτω πως περιγράφει ὁ ποιητὴς Ζέζος.

Ὁ φαρμακὸς, τὸ κάθαρμα τωοῦτον ἦν τὸ πάλαι·
Ἂν συμφορὰ κατέλαβε πόλιν θεομηνία
Εἴτ' οὖν λοιμὸς εἴτε λιμὸς εἴτε καὶ ὀλάβος ἄλλο
Τὸν πάντων ἀμορφότερον ἦγον ὡς πρὸς θυσίαν.
Εἰς καθαρμὸν καὶ φαρμακὸν πόλεως τῆς νοσούσης.
Εἰς τόπον δὲ τὸν πρόσφορον στήσαντες τὴν θυσίαν
Τυρόν τε δόντες τῇ χειρὶ καὶ μᾶζαν καὶ ἰσχάδας
Ἐπτάκις ναὶ ῥαπίσαντες ἐκεῖνον καὶ τὸ τότε
Σκίλλαις, συκαῖς ἀγρίαις τε καὶ ἄλλοις τῶν ἀγρίων
Τέλος πυρὶ κατέκαιον ἐν ὕλαις τοῖς ἀγρίοις
Καὶ τὸν σποδὸν εἰς θάλασσαν ἔῤῥιπτον εἰς ἀνέμους
Εἰς καθαρμὸν τῆς πόλεως, ὡς ἔφην, τῆς νοσούσης.
(Ζέζος ἐν Χιλιάδι Ε' Ἐκφρ. κγ'.)

Ἄλλη ἑορτὴ ἀξιοσημείωτος κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον ἦτο τὰ λεγόμενα Πλυντήρια, ἑορταζόμενα τὴν εἰκοστὴν πέμπτην. Κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ἡ εὔθυμος Ἀθηναϊκὴ κοινωνία ἐλάμβανεν ὄψιν ὀλιβερὰν καὶ περίλυπον, διότι ἡ ἡμέρα ἐλογίζετο λίαν ὀποφρὰς καὶ θλιβερά. Ὁ Πλούταρχος διηγούμενος τὰ κατὰ τὴν θριαμβευτικὴν ἐπάνοδον τοῦ Ἀλκιβιάδου εἰς Ἀθήνας, ποιεῖται μνείαν τῆς ἡμέρας ταύτης λέγων: «Ἦν γὰρ ἡμέρα κατέπλευσε, ἑδρᾶτο τὰ Πλυντήρια τῷ Θεῷ. Δρῶσι δὲ τὰ ὄργια Πραξιεργίδαι Θαργηλιῶνος ἕκτῃ φθίνοντος ἀπόῤῥητα, τόν τε κόσμον καθελόντες καὶ τὸ ἕδος κατακαλύψαντες. Ὅθεν ἐν τοῖς μάλιστα τῶν ἀποφράδων τὴν ἡμέραν ταύτην ἄπρακτον Ἀθηναῖοι νομίζουσιν». (Πλουτάρχου Ἀλκιβιάδης λδ'.)

Πόσον εἶναι περίεργον! Οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ κάτοικοι τῆς περιφημωτάτης πόλεως τοῦ ἀρχαίου κόσμου, τῆς πόλεως ὅπου ἦσαν αἱ ἐνδυξότεραι τῶν φιλοσοφικῶν σχολῶν, ἔνθα ἐπορεύοντο πανταχόθεν ἄνθρωποι ζητοῦντες σοφίαν, νὰ κατέχωνται ὑπὸ τόσου σκοτισμοῦ ὥστε νὰ ἔχωσιν ἡμέρας ἀποφράδας!

Τρίτη μεγάλη ἑορτὴ κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον ἦτο τὰ Δήλια. Ὁ Θησεὺς, ἐπιστρέφων ἀπὸ τὴν Κρήτην, ὅτε ἔφθασεν εἰς Δῆλον, διὰ νὰ τιμήσῃ τὸν Ἀπόλλωνα συνέστησεν ἐκεῖ πανήγυριν, ἡ ὁποία καθιερώθη. Ἔκτοτε λοιπὸν οἱ Ἀθηναῖοι κατ' ἔτος, ἢ κατὰ πενταετίαν, ἔπρεπε νὰ πέμπωσι θυσίαν μεγαλοπρεπῆ μὲ αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ πλοῖον, μὲ τὸ ὁποῖον ὁ Θησεὺς εἶχεν ἐπιστρέψει ἀπὸ τὴν Κρήτην, τὸ ὁποῖον ἀδιακόπως ἐπεσκεύαζον καὶ τὸ ὁποῖον ὠνόμαζον ναῦν Θεωρίδα ἢ Δηλιάδα. Ἐξελέγοντο δὲ οἱ ἄριστοι τῶν νέων διὰ νὰ συνοδεύσωσι τὴν θυσίαν ταύτην μέχρι Δήλου, διὸ καὶ ἐκαλοῦντο Δηλιασταί. Οὗτοι ὅταν ἔφθανον καὶ ἀπεβιβάζοντο εἰς τὴν νῆσον ἔστηναν χορὸν πέριξ τοῦ ναοῦ καὶ ἔψαλλον ὕμνους πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ ἥρωος Θησέως. Ἀφοῦ μετὰ τὸ πέρας τῆς ἑορτῆς ἔφθανον εἰς Ἀθήνας, ὅλος ὁ λαὸς ἐξήρχετο πρὸς ὑπάντησιν αὐτῶν καὶ προσεδέχετο αὐτοὺς μετὰ πολλῶν ἐπευφημιῶν καὶ εὐφροσύνης. Εἶχον δὲ συνήθειαν ὅσον καιρὸν ἔλειπε τὸ πλοῖον τοῦτο νὰ φυλάττωσι τὴν πόλιν καθαρὰν καὶ νὰ μὴ ἐκτελῶσι καμμίαν θανατικὴν ποινὴν, ὡς τοῦτο συνέβη καὶ ὅτε ἔμελλον νὰ θανατώσωσι τὸν Σωκράτην. Ἑωρτάζετο δὲ ἡ ἑορτὴ αὕτη τὴν τριακοστὴν τοῦ μηνός, ἡμέραν καθ' ἣν ἤγοντο καὶ τὰ Ἴσθμια.

Τὰ Ἴσθμια ἦσαν ἑορτὴ, κατὰ πενταετίαν ἑωρταζομένη ἐν τῷ Ἰσθμῷ τῆς Κορίνθου, ὁπότε ἐγένοντο οἱ Ἰσθμιακοὶ λεγόμενοι ἀγῶνες. Εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην ἐλάμβανον μέρος πάντες οἱ Ἕλληνες ἐκτὸς τῶν Ἠλείων, ὡς λέγει ὁ Παυσανίας. Ὁ νικῶν κατὰ τοὺς ἀγῶνας τούτους ἐλάμβανε στέφανον ἐκ πίτυος ἢ κατ' ἄλλους ἐκ κισσοῦ. Κατὰ τὸν Παυσανίαν οἱ ἀγῶνες οὗτοι συνεστήθησαν ἀπὸ τὸν Σίσυφον βασιλέα τῆς Κορίνθου, πρὸς τιμὴν τοῦ Μελικέρτου ἢ Παλαίμονος καὶ δόξαν τοῦ Ποσειδῶνος. Ὁ βασιλεὺς τῶν Θηβῶν Ἀθάμας, ἐπειδὴ ἀνέθρεψε τὸν Διόνυσον, κατεδικάσθη ὑπὸ τῆς θεᾶς Ἥρας εἰς παραφροσύνην. Ὅταν λοιπὸν ἔγινεν ἔξω φρενῶν

ὁ Ἀθάμας, ἐρώντες τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν πρωτότοκον, ὀνομαζόμενον Λέαρχον. Τοῦτο ἰδοῦσα ἡ γυνὴ αὐτοῦ Ἰνὼ καὶ φοβηθεῖσα μήπως καὶ ὁ νεώτερος αὐτῆς υἱὸς Μελικέρτης λάβῃ τὴν αὐτὴν τύχην, κατέπεισεν αὐτὸν νὰ φύγῃ μετ' αὐτῆς. Φθάσαντες εἰς τὴν παραλίαν κατὰ τὴν Μολουρίδα πέτραν, ἐρρίφθησαν εἰς τὴν θάλασσαν, τὸ ὁποῖον ἰδὼν ὁ θεὸς τῆς θαλάσσης Ποσειδῶν, καὶ εὐσπλαγχνισθεὶς προσεδέξατο εὐμενῶς καὶ τὸν υἱὸν καὶ τὴν μητέρα καὶ ἐκράτησε μετ' αὐτοῦ καταστήσας αὐτοὺς θεοὺς θαλασσίους. Ἀφοῦ δὲ ἔγιναν θεοὶ ἠλλαξαν καὶ τὰ ὀνόματά των καὶ ἡ μὲν Ἰνὼ μετωνομάσθη Λευκοθέα ὁ δὲ Μελικέρτης Παλαίμων. Οἱ ἀρχαῖοί μας πρόγονοι, οἵτινες ἐνῷ ἀφ' ἑνὸς ἔπλαθον, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐπίστευον μύθους τοιούτους, ὡς καὶ παρ' ἡμῖν τὸ τοιοῦτον δὲν εἶναι ἄγνωστον οὔτε σπάνιον, κατήν-

ΘΑΡΓΗΛΙΩΝ

Ἡμ. Σελήνης	Μὴν Ἑλλ.	Μὴν ἀρχ. Ρωμαϊκὸς	Μὴν σημερινός.	
1	Νουμηνία	9 Καλενδ. Μαΐου.	23	
2	β'. ἱσταμένου	8	24	
3	γ'.	7	25	
4	δ'.	6	26	
5	ε'.	5	27	
6	ς'.	4	28	Ἀπριλίου
7	ζ'. Θαργήλια	3	29	
8	η'.	Πρὸ	30	
9	θ'.	Καλένδ. Μαΐου.	1	
10	ι'.	6 Νόνων	2	
11	α'. μεσοῦντος	5 »	3	
12	β'.	4 »	4	
13	γ'.	3	5	
14	δ'.	Πρὸ	6	
15	ε'.	Νόνας Μαΐου.	7	
16	ς'.	8 ἰδῶν	8	
17	ζ'.	7 »	9	
18	η'.	6 »	10	
19	θ'.	5 »	11	
20	Εἰκὰς	4 »	12	
21	ι'. φθίνοντος	3 »	13	Μαΐου
22	θ'.	Πρὸ	14	
23	η'.	Ἴδοι Μαΐου.	15	
24	ζ'.	17 Καλ. Ἰουνίου	16	
25	ς'. Πλυντήρια	16 «	17	
26	ε'.	15 «	18	
27	δ'.	14 «	19	
28	γ'.	13 «	20	
29	β'.	12 «	21	
30	Ἕνη καὶ Νέα	11 «	22	

τησαν ἐπὶ τέλους νὰ θεωρῶσι τὰ πρόσωπα ταῦτα, εἴτε ὑπαρκτὰ ἦσαν ποτὲ εἴτε φαντασιώδη, ὡς ὑπερασπιστὰς τῶν ἐν θαλάσσῃ πλεόντων! καὶ νὰ τὰ λατρεύωσιν ὡς θεοὺς εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος, καὶ μάλιστα εἰς τὸν Ἰσθμὸν ὅπου εὑρέθη τὸ σῶμα τοῦ Μελικέρτου, φερθὲν ὑπὸ δελφῖνος, ὡς λέγεται, καὶ τὸ ὁποῖον ἐπιτυχὼν ὁ Σίσυφος κείμενον, ἔθαψεν ἐν τῷ Ἰσθμῷ καὶ ἵδρυσε καὶ τὸν ἀγῶνα πρὸς τιμήν του.! Εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ Παυσανίου ὑπῆρχε βωμὸς ἀφιερωμένος εἰς τὸν Μελικέρτην ἐν Κορίνθῳ! Ταῦτα ὁ Παυσανίας. Ἀλλ' ὁ Πλούταρχος λέγει ὅτι τὰ πρὸς τιμὴν τοῦ Μελικέρτου ἐγένοντο τὴν νύκτα καὶ ἦσαν μᾶλλον τελετὴ παρὰ πανήγυρις· οἱ δὲ ἀγῶνες οἱ Ἰσθμικοὶ διωρίσθησαν ἀπὸ τὸν Θησέα πρὸς τιμὴν τοῦ Ποσειδῶνος κατὰ μίμησιν ταῦ Ἡρακλέους ὅστις ἐσύστησε τὰ Ὀλύμπια πρὸς τιμὴν τοῦ Διός. (Πλούταρ. ἐν βίῳ Θησέως ιέ.)

ΟΙ ΕΞΟΡΙΣΤΟΙ ΤΗΣ ΑΛΟΠΟΛΕΩΣ.

ΚΕΦΑΛ. ΙΣΤ'.

ΤΑ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ.

Άμα ὁ Πέτρος ἀνεχώρησε τὸ ἐν Σιπένι ὡραῖον κτῆμα ἐδημεύθη, οἱ δὲ ἐν αὐτῷ καταλύοντες στρατιῶται ἀπεβλήθησαν ἀμέσως ἀπ' αὐτοῦ. Ὅσοι ἐξ αὐτῶν κατῴκουν πρὶν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ἰωάννου ἐπέστρεψαν εἰς αὐτὴν πάλιν, καὶ ἐγένοντο οὕτω μέγα βάρος εἰς τὴν πτωχὴν οἰκογένειαν ἐκείνην. Ὁ Ἰωάννης ἐν τούτοις ὁδηγούμενος ὑπὸ ἐμφρόνου διακρίσεως ἀπέφυγε νὰ ζητήσῃ τὰ ἐπὶ τοῦ κτήματος δικαιώματά του, διότι τότε τὸ κτῆμα ἤθελεν ἐρημωθῇ ἐπιφορτιζόμενον μὲ νέους καὶ δυσαναλόγους φόρους καὶ μὲ πολυαριθμους στρατιωτικούς. Ὡς ἐκ τούτου λοιπὸν ἐσκέφθη καλὸν νὰ περιμείνῃ καιρὸν εὐθετώτερον καὶ εἰρηνικώτερον. Ἐν τῷ μεταξὺ τὸ αὐτοκρατορικὸν ἱππικόν, διοικούμενον ὑπὸ τῶν πριγκίπων Εὐγενίου καὶ Σταρεμβέργη καὶ συνιστάμενον ἀπὸ τὰ τάγματα τῶν δραγώνων μετὰ τῶν θωρακοφόρων τοῦ πρίγκιπος Φιλίππου τῆς Βιρτεμβέργης, εἰσήλασαν εἰς τὸ μικρὸν ὀρεινὸν διαμέρισμα καὶ οὕτως ὁ ἀριθμὸς τῶν ξένων στρατιωτῶν ἀνῆλθεν εἰς ἑξακισχιλίους. Μεταξὺ ὅμως τῶν δραγόνων τοῦ πρίγκιπος Εὐγενίου ὑπῆρχον πολλοὶ χριστιανοὶ οἵτινες ἀντὶ νὰ στενοχωρῶσι τοὺς ὀρεινοὺς παρεῖχον εἰς αὐτοὺς πᾶσαν δυνατὴν ἀρωγήν, συμπροσευχόμενοι μετ' αὐτῶν ἀναγινώσκοντες μετ' αὐτῶν τὰς Γραφὰς καὶ ἐνθαρρύνοντες αὐτοὺς νὰ μένωσι στερεοὶ εἰς τὴν πίστιν των. Τοῦτο ὅμως ταχέως ἀνεκαλύφθη καὶ οἱ στρατιῶται ἐκεῖνοι ἀντικατεστάθησαν ὑπ' ἄλλων, οἵτινες ἐπίεζον τοὺς Ἀλοπολίτας ἐγείροντες πᾶν πρόσκομμα εἰς τὴν ἐλευθερίαν των.

Ὑποστηριζόμενος ὑπὸ τοσούτου αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἐνόμισε πρόσφορον τὸν καιρὸν νὰ ἀπορρίψῃ τὸ προσωπεῖον τῆς φαινομένης ἀνοχῆς του πρὸς τοὺς ὀρεινοὺς καὶ νὰ φανῇ ὁποῖος πράγματι ἦτο. Τὴν 31 λοιπὸν ὀκτωβρίου 1731, ἡμέραν ἐπέτειον τῆς θρησκευτικῆς μεταρρυθμίσεως, ἐξέδωκεν ἀρχιεπισκοπικὸν διάταγμα ἀπειλῶν πάντας ὅσοι δὲν τὸν ἀναγνωρίζουσι διὰ βεβαίας ἐξώσεως ἐκ τῆς χώρας. Διὰ τῆς συνθήκης τῆς Βεσφαλίας εἰς πάντας τοὺς ἐγκαταλείποντας τὴν χώραν χάριν τῆς θρησκείας ἐδίδετο καιρὸς τριῶν ἐτῶν ὅπως διευθετήσωσι τὰς ὑποθέσεις των· ὁ ἀρχιεπίσκοπος ὅμως ἀφῆκε μόνον δεκατέσσαρας ἡμέρας εἰς τοὺς μὴ ἔχοντας γέας χωρικούς, ἀρχομένης τῆς διορίας ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς δημοσιεύσεως τοῦ διατάγματός του μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἔπρεπε νὰ ἀναχωρήσωσιν ἀπὸ τὴν χώραν. Εἰς γεοκτήμονας ὧν τὰ κτήματα ἤξιζον ἕως ἑκατὸν πεντήκοντα φιορίνια ἐδόθη διορία ἑνὸς μηνὸς, εἰς ἐκείνους ὧν ἡ κτηματικὴ περιουσία ὑπερέβαινε τὰ 150 μέχρις 500 φιορινίων ἐδόθησαν δύο μῆνες· εἰς δὲ τοὺς ἔχοντας κτήματα ἀξίζοντα ὑπὲρ τὰ 500 φιορίνια ἐδόθη τριῶν μηνῶν καιρὸς ὅπως διαθέσωσι τὰ κτήματά των καὶ ἀναχωρήσωσι. Ταυτοχρόνως δὲν ἐπετρέπετο αὐτοῖς νὰ πωλήσωσι τὰ κτήνη των εἰς ξένην χώραν ἢ εἰς ξένον ἄνθρωπον. Τὸ αὐτὸ δὲ ἔπρεπε νὰ γίνῃ καὶ ὡς πρὸς τὰ ἀκίνητα κτήματά των. Κατὰ συνέπειαν τῶν διαταγῶν τούτων οἱ Ἀλοπολῖται εὑρέθησαν βιασμένοι νὰ παραχωρήσωσι τὰ κτήματά των εἰς εὐτιδανὰς τιμάς· καὶ τοῦτο πραγματικῶς ἐπεδίωκον οἱ συμβουλεύσαντες τὸν ἄρρονα ἀρχιεπίσκοπον νὰ φερθῇ οὕτω, καθότι οὕτως ἤλπιζον νὰ πληρώσωσι τὰ βαλάντιά των μὲ χρήματα, ἀδικοῦντες τοὺς ταλαιπώρους ὀρεινούς. Προσέτι οἱ χωρικοὶ οὗτοι ἦσαν ὑπόχρεοι νὰ πληρόνωσι φόρον ἐπὶ τῶν χρημάτων τὰ ὁποῖα ἐλάμβανον πωλοῦντες τὰ κτήματά των, διὰ τὸν λόγον ὅτι ἐστασίασαν κατὰ τοῦ πρίγκιπος αὐτῶν. Ὅσοι ἐπεκαλοῦντο τοὺς ὅρους τῆς ἐν Βεσφαλίᾳ συνθήκης ἐλάμβανον ὡς ἀπάντησιν ὅτι οἱ ὅροι ἐκεῖνοι δὲν ἐφηρμόζοντο εἰς ἀγάμους, ἐργάτας, καὶ ἀκτήμονας καὶ ὅτι ἡ ἀρχιεπισκοπὴ τῆς Ἀλοπόλεως ἐξῃρεῖτο τῆς συνθήκης. Ὅσοι ἐκ τῶν ὀρεινῶν εἰργάζοντο εἰς ἀλατωρυχεῖα, εἰς χυτήρια, εἰς ξυλοκοπεῖα καὶ τὰ τοι-

αὐτα ἀπεβλήθησαν, οἱ δὲ κάτοχοι μεγάλων ἀγρῶν ἐκ τῶν χαρακτηρισθέντων ὡς ἀνταρτῶν ἕνα μόνον ὑπηρέτην καὶ μίαν ὑπηρέτριαν εἶχον δικαίωμα νὰ κρατήσωσι ἑωσοῦ φύγωσιν. Οἱ μένοντες πιστοὶ εἰς τὸν ἀρχιεπίσκοπον μόνον εἶχον δικαίωμα νὰ ἐπωφελῶνται ἐκ τῶν πωλήσεων καὶ τῆς κατεσπευσμένης ἀποδιώξεως τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, τῶν ὁποίων τὴν σταθερότητα ἐν τούτοις οὐδεμία καταπίεσις ἠδυνήθη νὰ κλονίσῃ. Οὗτοι πολὺ εἰσέτι ἤλπιζον εἰς τοὺς ἀποσπασθέντας ἐκ τοῦ παπισμοῦ βασιλεῖς, οἵτινες διὰ τῶν πρέσβεών των διεβίβασαν σπουδαίας παρατηρήσεις πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ αὐτοκράτωρ Κάρολος ὁ ἕκτος δημοσίως κατεδίκασε τὸ ὑπ' αὐτοῦ ὀνομαζόμενον « ἀπανθρωπίαν καὶ βαρβαρότητα » τοῦ Λεοπόλδου Φερμιανοῦ· ἀλλ' ὅλαι αἱ διαβηλώσεις αὗται μόνον δύο μηνῶν προθεσμίαν ἠδυνήθησαν νὰ προσθέσωσιν εἰς τοὺς γεοκτήμονας ἐκ τῶν ἐξορτιζομένων.

Ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας ἦτο ὁ πρῶτος γερμανὸς ἡγεμὼν ὅστις μετὰ τὰ συμβάντα ταῦτα παρενέβη σπουδαίως ὑπὲρ τῶν καταπιεζομένων. Διεκήρυξεν ὅτι θεωρεῖ πάντας τοὺς ἐξορίστους ὡς ἰδίους του ὑπηκόους καὶ ἠπείλησεν ὅτι θὰ ἀποζημιώσῃ αὐτούς, δίδων εἰς αὐτοὺς τὰς περιουσίας τῶν καθολικῶν κατοίκων τῶν ἐν τῷ βασιλείῳ του ἐπισκοπῶν τοῦ Μαγδεμβούργου, Οὐλβερστάδης καὶ Ῥαβενσβούργου. Μὲ παρομοίαν ἀποζημείωσιν ἠπείλησε καὶ ὁ πρέσβυς τῆς Δανίας Κ. Χόλτζη ἐν ὀνόματι τοῦ βασιλέως του. Ἡ Ὁλλανδία ὅμως ἦτο ἡ πρώτη ἥτις ἀνταπέδωκεν ἐμπράκτως κλείσασα πολλὰς καθολικὰς ἐκκλησίας. Τὰ διαβήματα ταῦτα, τὰ ὑπὲρ τῶν Ἀλλοπολιτῶν δὲν ἔμειναν εἰς αὐτοὺς ἄγνωστα καὶ τοι τὰ σύνορά των κατείχοντο ὑπὸ κατασκόπων, καὶ πᾶσα ἐπιστολὴ συνελαμβάνετο. Ὡς ἐκ τούτου λοιπὸν ἤρχισαν νὰ θεωρῶσι τὴν ἀπὸ τῆς πατρίδος των ἔξωσιν ἀπίθανον καὶ ἥσυχοι ἐξηκολούθουν τὰς καθημερινὰς αὐτῶν ἐργασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

Η ΕΞΩΣΙΣ.

Ἤδη ὁ Ἰωάννης ἐνόμισε πρόσφορον τὸν καιρὸν νὰ παραστήσῃ τὰ δίκαια τῆς συζύγου καὶ τῶν δύω γυναικαδέλφων του ἐπὶ τοῦ κτήματος τοῦ Σιπένι ἐνώπιον τοῦ ἐν Βερφένῃ δικαστηρίου. Τὴν 24 νοεμβρίου λοιπὸν 1731 συνωδευόμενος ὑπὸ τῶν νεαρῶν γυναικαδέλφων του ἦλθεν εἰς τὴν μικρὰν πόλιν τῆς Βερφένης. Καπνὸς, σπινθῆρες ἀναβαίνοντες εἰς τὸν ἀέρα καὶ ὀσμὴ πυρὸς εἵλκυε τὴν προσοχὴν αὐτῶν καθόσον ἐπλησίαζον τὴν ἀγοράν. Φθάσαντες εἶδον μετὰ πολλοῦ θαυμασμοῦ ἐν τῷ μέσῳ τῆς πλατείας μέγαν σωρὸν βιβλίων παντοειδῶν, ἐστιβαγμένων, τὰ ὁποῖα ὁ διάκονος τῆς Βερφέννης, βοηθούμενος ὑπὸ πολλῶν ὑπηρετῶν, ἔκαιε μετὰ εὐσεβοῦς ζήλου. Ἀναρίθμητοι γλῶσσαι πυρὸς ἀνεδίδοντο ἀπὸ τὰ ξηρὰ καὶ ἀνοιγμένα φύλλα τῶν βιβλίων, τὸ ὁποῖον πῦρ κατέτρωγε καὶ αὐτὰ τὰ δερμάτινα δεσίματα τῶν μεγάλων τόμων. Τεθλιμμένοι ἀλλὰ καὶ σιωπηλοὶ οἱ κάτοικοι ἔβλεπον μακρόθεν τὸ ἀναίμακτον τοῦτο « ἄουτο δὰ φὲ » διὰ τὸ ὁποῖον ὁ διάκονος ἐφύλαττε πάντα τὰ αἱρετικὰ βιβλία, τὰ ὁποῖα ἀπὸ εἰκοσαετίας συνήθροιζεν. Ὁποῖος σωρὸς ἁγίων Γραφῶν κατεστρέφετο ὑπὸ τοῦ πυρός! ὁποῖαι στῆλαι φλογὸς ἀνέβαινον εἰς τὸν οὐρανὸν προερχόμεναι ἀπὸ τὰ συγγράμματα τῶν μεγάλων μεταρρυθμιστῶν τῆς ἀναγεννήσεως! Τὰ ἔργα τοῦ Λουθήρου, τοῦ Ἀρνόλδου, Σπαγγεμβέργη, τοῦ Διλλέρου καὶ πολλῶν ἄλλων ἀθανάτων ἡρώων εὗρισκεν καταστρεπτικὸν τάφον ἐκεῖ. Ὁ Ἰωάννης ἠτένισε θλιβερῶς εἰς τὴν ἀποτρόπαιον ταύτην πρᾶξιν. Ἀντίτυπόν τι τῶν Γραφῶν, ἡμίκαυτον ἀπὸ τὰς ὑπὸ τοῦ ἀνέμου φερομένας φλόγας ἔπεσε παρὰ τοὺς πόδας του. Μὲ τόλμην ἀκατονόμαστον ὁ Ἰωάννης ἥρπασε τὸ βιβλίον καὶ ἐν ριπῇ ὀφθαλμοῦ ἔκρυψεν αὐτὸ ὑπὸ τὸ φόρεμά του καὶ τοι τοῦ ἔκαιε τὸν ὑπενδύτην του. Ἀλλ' ὁ νέος χαίρων διὰ τὸ κατόρθωμα ἐκίνησε μετὰ τῶν δύω παίδων νὰ ἀναχωρήσῃ ὅτε αἴφνης ἐκρατήθη ὑπὸ τῶν στρατιωκῶν. Ἐν πρώτοις ἀπέδωκε τὴν κράτησιν ταύτην εἰς τὸ βιβλίον τὸ ὁποῖον εἶχε κρύψει ἀλλὰ ταχέως παρετήρησεν ὅτι ὅλοι οἱ παρευρισκόμενοι συνελαμβάνοντο. Ὅλοι δὲ ὁμοῦ ἐσπρώχθησαν εἰς ἕνα τόπον καὶ ἀπετέλεσαν ὁμάδα συγκειμένην ἐξ ἀνδρῶν, γυναικῶν, καὶ παιδίων πάντων ἀπορούντων διὰτὸγινόμενον. Φοβερὸν τὸν κατέλαβεν αἴσθημα, ὅτε οἱ στρατιῶται ἤρχισαν νὰ διαλέγωσι τοὺς γεωκτήμο-

νας καὶ νὰ θέτωσιν αὐτοὺς χωριστὰ, οἱ λοιποὶ ἐδιώχθησαν ἀμέτως. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι διετάχθησαν νὰ ἐγκαταλείψωσιν ἀνυπερθέτως τὴν χώραν, κινοῦντες ἀμέσως πρὸς τὰ σύνορα. Μεταξὺ δὲ τούτων συγκατελέγησαν ὅ τε Ἰωάννης καὶ οἱ δύο υἱοὶ τοῦ Μανλίκκου, καί τοι ὁ Ἰωάννης ἤρχετο νὰ ζητήσῃ ἄδειαν διαμονῆς βασιζόμενος ἐπὶ τῶν κυριαρχικῶν δικαιωμάτων τὰ ὁποῖα ἡ οἰκογένεια εἶχεν ἐπὶ τοῦ κτήματος. Ἀλλ' ὁ ἐπὶ κεφαλῆς ἀξιωματικὸς ἔσπρωξε βιαίως αὐτοὺς πρὸς τοὺς ἀποβαλλομένους. Τότε ὁ πιστὸς τῶν παίδων κύων, μὴ ὑποφέρων νὰ κακομεταχειρίζωνται οὕτω τοὺς ἀγαπητούς του κυρίους, ἐγαύγισε τὸν ἀξιωματικόν· ἀλλ' ἔλαβε φοβερὰν πληγὴν μαχαίρας. Οἱ νέοι λοιπὸν ἐκίνησαν πρὸς τὰ σύνορα, ἐγκαταλείποντες τὴν χώραν ὅπου καὶ αὐτῶν τῶν ἀλόγων ζώων δὲν ἐφείδοντο κτηνώδεις στρατιῶται. Τινὲς ἐκ τῶν ταλαιπώρων ἐκείνων μετὰ συγκινήσεως καρδίας ἐζήτησαν τὴν ἄδειαν ὅπως μεταβῶσιν εἰς τὰς οἰκίας των καὶ λάβωσι κἂν ἓν φόρεμα, ἄλλοι ὅπως ἀποχαιρετήσωσι τοὺς φίλους των καὶ ἄλλοι ὅπως προμηθευθῶσι χρήματά τινα δι' ἔξοδα κατὰ τὴν μακρὰν των ὁδοιπορίαν. Ἀλλ' αἱ παρακλήσεις των ἀπευθύνοντο εἰς ὦτα μὴ ἀκουόντων.

—Χαιρέτα μου τὴν σύζυγόν μου, ἐφώνησεν ὁ Ἰωάννης ἀποχαιρετῶν γνώριμόν τινα, ὅστις ἐστάθη ὀπίσω, καὶ τὸν πενθερόν μου, καὶ εἰπέ των νὰ μὴ λυπῶνται δι' ἡμᾶς. Ἴσως δὲ καὶ δι' ὑμᾶς . . .

Καὶ ἡ φωνή του ἐχάθη ἐντὸς τῶν πολλῶν καὶ μεγαλοφώνων παραπόνων τῶν συντρόφων του. Μετ' ὀλίγον δὲν ἔβλεπον πλέον τοὺς φίλους των, οἵτινες ἔμειναν ἀδιάκοποι πλὴν καὶ ἐν ἀπορίᾳ. Καθ' ὅσον οἱ δεδιωγμένοι προεχώρουν, ἀπήντων καὶ ἄλλους ὁμοιοπαθεῖς των προερχομένους ἀπὸ διάφορα μέρη· οὕτως ἐπὶ τέλους ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν κατήντησεν εἰς ὀκτασίους ἄνδρας ἐξοριζομένους τῆς Ἀλοπόλεως.

Πολὺ πρὶν φθάσει εἰς Βερφένην, ὁ συνωδεύσας τοὺς ἐξορίστους ἀξιωματικὸς ἀφοῦ δηλαδὴ παρέδωκεν αὐτοὺς εἰς ἰσχυρότερον σῶμα καὶ ἐπέστρεφεν εἰς τὰ ἴδια, ἀπήντησε γυναῖκα νέαν κλαίουσαν καὶ κρατοῦσαν εἰς τὰς ἀγκάλας της βρέφος.

—Ποῦ ὑπάγεις; ἠρώτησεν αὐτὴν ἀποτόμως.

—Πρὸς τὸν ἄνδρα μου· ἀπήντησε μετὰ δυσκολίας ἡ γυνή.

—Πρέπει νὰ γυρήσῃς ὀπίσω· διέταξεν αὐτὴν αὐστηρῶς.

Ἡ Βαρβάρα, κάμψασα τὰ γόνατα ἐνώπιον τοῦ βαρβάρου ἀνθρώπου εἶπεν.—Ὁ Θεὸς νὰ μὲ συγχωρήσῃ ὅτι πρώτην ἤδη φορὰν γονατίζω ἐνώπιον ἀνθρωπίνου ὄντος, ἀλλὰ σὲ ἱκετεύω νὰ μὲ ἀφήσῃς νὰ ὑπάγω πρὸς τὸν σύζυγόν μου καὶ τὸ παιδίον τοῦτο πρὸς τὸν πατέρα του. Λυπήσου με κύριε . . .

Ὁ ἀξιωματικὸς ἐδάγκασε τὰ χείλη του καὶ οὐδεμίαν ἀπάντησιν ἔδωκεν εἰς αὐτήν. Τότε ἀφιππεύσας ἀπέλυσε τοὺς ἀνθρώπους του καὶ λαβὼν τὴν Βαρβάραν ἀπὸ τὸν βραχίονα ἔφερε διὰ τῆς βίας εἰς τὸν οἰκόν της.

Ἡ Βαρβάρα σιωπηλῶς ἔκλαιε· τὸ βρέφος αὐτῆς ἔκλαιε μεγαλοφώνως· ἀλλ' ὁ πόνος τῆς τεθλιμμένης μήτε τὸν σκληροκάρδιον ἄνθρωπον συνεκίνει μήτε τοὺς δύο δραγόνους οἱ ὁποῖοι τὸν συνώδευον.

Φθάσαντες εἰς τὴν οἰκίαν εὗρον τοὺς ἐκεῖ καταλύοντας στρατιώτας φωνάζοντας καὶ μεθύοντας.

—Μαγκούφιδες! εἶπεν ὁ ἀξιωματικὸς ἐλεγκτικῶς.

—Ὄχι! ἀπήντησαν οἱ μεθύοντες. Δὲν ἐκαθήμεθα ἀργοί· ἐβοηθήσαμεν τοὺς παπάδας νὰ φέρουν εἰς θεογνωσίαν τὴν οἰκοκυράν· ἀλλὰ ἡ αἱρετικὴ οἰκοκυρὰ μᾶς ἔφυγε καὶ τώρα δὲν εἰξεύρομεν ποῦ εἶναι.

Νέα αἰτία θλίψεως διὰ τὴν Βαρβάραν! Ἐν μεγίστῃ ἀνησυχίᾳ ἔσπευσε νὰ ἐξέλθῃ τοῦ δωματίου μετὰ τοῦ βρέφους της, ἀκολουθουμένη ὑπὸ τοῦ ἐρευνῶντος ἀξιωματικοῦ. Οὐδεμία τῆς οἰκίας γωνία ἔμεινεν ἀνερεύνητος. Μεγαλοφώνως καὶ συχνὰ ἐφώνει τῆς μητρός της τὸ ὄνομα, ἀλλ', οἴμοι! εἰς μάτην.

Αἱ τρομερώτεραι τῶν ὑποψιῶν, οἱ φοβερώτεραι τῶν προαισθήσεων κατέκλυσαν τὴν ψυχήν της. Ἐκεῖ ἔμενεν ἀφημένη ἡ ζύμη ἕτοιμος διὰ τὸν κλιβανον, ὅστις εἶχε θερμανθῇ διὰ τοῦτο.

. . . . . .

Τὴν ἀποτρόπαιον σκηνὴν, ἧς ἡ Βαρβάρα ἐγένετο μάρτυς, ἀποσιωπῶμεν εἰς τὸν ἀναγνώστην. Ὅταν οἱ μεθυσμένοι στρατιῶται εἶδον τὴν ταλαίπωρον γυναῖκα καταφεύγουσαν πρὸς τὸν κλιβανον, ἔκλεισαν αὐτὴν ἐκεῖ ὅλως ἀδιαφοροῦντες εἰς τὰς φωνάς της

ἀγωνίας της, κωφεύοντες εἰς τὰς κραυγάς της.

. . . . . .

Ἡ Βαρβάρα ἐκάθησε παρὰ τὸ ἄψυχον σῶμα. Δὲν ἠδύνατο νὰ κλαύσῃ καὶ ὁ ἐγκέφαλός της ἐφλογίζετο. Ἐρημωθεῖσα ἀπὸ πατέρα, μητέρα, σύζυγον καὶ ἀδελφούς, ἔμενε μόνη μὲ τὸ βρέφος της, τὸ ὁποῖον οὐδεμίαν ἔχον γνῶσιν τῆς ἐρημώσεως τῆς μητρός του, ἤπλωνε παίζον τοὺς μικρούς του βραχίονας περὶ τὸν λαιμόν της.

Ἀφοῦ πονόψυχοί τινες γείτονες ἔθαψαν τὴν ἀποθανοῦσαν, χωρὶς ψαλμῳδίαν, χωρὶς κώδωνα, καὶ μακρὰν πάσης ἱερᾶς γῆς, κατὰ τὸ διάταγμα τὸ ὁποῖον ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἐναντίον τῶν αἱρετικῶν εἶχεν ἐκδώσει, ἡ Βαρβάρα κατελήφθη ὑπὸ σφοδροῦ πόθου νὰ ἐγκαταλείψῃ χώραν ἔνθα οὔτε αὐτὴ οὔτε τὸ τέκνον της ἠδύναντο νὰ ἔχωσιν ἐλπίδα εὐτυχίας· ἀλλὰ καὶ τοῦτο δὲν τῇ ἐπετράπη. Πᾶσαι αἱ προσπάθειαι αὐτῆς νὰ δραπετεύσῃ ἐματαιοῦντο. Ὁ ἀξιωματικὸς συνεχῶς ἤρχετο πρὸς αὐτήν, πρὸς μέγαν φόβον τοῦ μικροῦ Πέτρου της, ὅστις ἅμα ἔβλεπε τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον ἔκλαιε καὶ ἤθελε νὰ κρυβῇ.

Ὁ χειμὼν ἤδη ἤρχισε ψυχρὸς, μὲ τὰς χιόνας καὶ μὲ τοὺς πάγους του. Ὅταν ἡ Βαρβάρα, νύκτα τινὰ πλαγιασμένη ἐπὶ τῆς κλίνης της, ἔκειτο ἄϋπνος, καὶ ὁ ἄνεμος ἐβόα καὶ ἐμαίνετο περὶ τὴν οἰκίαν της, στιβάζων ψεκάδας χιόνος ἐπὶ τῶν παραθυροφύλλων, οἱ ὁποῖαι μετεβάλλοντο εἰς πάγον, τότε ἐνόμισεν ὅτι ἤκουσε τὴν φωνὴν τοῦ Ἰωάννου της, παρακαλοῦντος αὐτὴν νὰ τῷ ἀνοίξῃ.—Ποῦ ἄραγε νὰ εὑρίσκηται τώρα; ἠρώτα ἑαυτὴν ἐν ἀπορίᾳ. Ἆρά γε, ἔχει τι καταφύγιον ὅπως προφυλαχθῇ ἀπὸ τὸ φοβερὸν τοῦτο ψῦχος; Τότε καταχνιαζομένη ἀπὸ τὸν ὕπνον, τῇς ἐφαίνετο ὅτι ἔβλεπεν αὐτὸν τρέμοντα ὑπὸ τὰ κουρελιασμένα του φορέματα, πλανώμενον ἐπάνω εἰς χιόνας καὶ πάγους καὶ μετὰ στοργῆς φέροντα τοὺς κατακόπους ἀδελφούς της ἐπὶ τῶν ὤμων του· ἔπειτα τῇς ἐφάνη ὅτι ἔβλεπεν αὐτὸν διαβαίνοντα τὴν ἀπατηλὴν ἐπιφάνειαν χιονοσκεπάστου λίμνης, ἥτις θραυσθεῖσα κατέπινεν αὐτούς, χωρὶς οὐδεὶς ν' ἀκούσῃ τὰς γοερὰς φωνάς των· ἀναπηδήσασα μετὰ τρόμου ἤθελε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν κλίνην της ἂν ἡ ἐν τῇ οἰκίᾳ κοιμωμένη γραία πτωχὴ γυνὴ δὲν παρεκίνει αὐτὴν νὰ ἡσυχάσῃ. Ὁ μικρὸς Πέτρος ἔκλαιε νομίζων ὅτι ὁ ἄγριος στρατιώτης τὸν ἥρπασεν, ἐνῷ ἡ μήτηρ αὐτοῦ τὸν ἐνηγκαλίζετο ἐν τῇ ἀγωνίᾳ της.

Τέλος ὁ χειμὼν παρῆλθεν, ἡ χιὼν διελύετο· αἱ χιονοστιβάδες ἀποκοπτόμεναι ἀπὸ τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων ἐκύλουν προξενοῦσαι φοβερὰς βροντάς, ἀντηχούσας εἰς τὰς βαθείας κοιλάδας καὶ τὰς φάραγγας· οἱ χείμαρροι ἔρρεον, ἡ χλόη ἐνεδύθη τὸ τράσινον αὐτῆς φόρεμα, καὶ τὰ ἄνθη τῶν δένδρων ἀπέρριπτον τὸ χειμερινόν των κάλυμμα. Ὁ λαμπρὸς καὶ γλυκύτατος ἥλιος ἀνέβαινεν ὑψηλότερον ὅσον ἡ ἄνοιξις προϋχώρει καὶ τὰ πτηνὰ ἐπέτων εἰς τὸν ἀέρα ψάλλοντα ἄσματα χαρᾶς καὶ ὑμνοῦντα τὴν ἀγαθότητα καὶ δόξαν τοῦ Πλάστου των. Βελάζοντα καὶ σκιρτῶντα τὰ πρόβατα ἐξήρχοντο πρὸς τὰς δροσερὰς βοσκὰς τῆς Ἄλπεως· πολλὰ ἀρνία καὶ ἐρίφια ἔτρεχον καὶ ἐπήδων πέριξ, αἱ χαροποιαὶ φωναὶ τῶν περιστερῶν καὶ ὀρνίθων, τῶν νησῶν καὶ χηνῶν ἐπλήρουν τὸν ἀέρα καὶ μόνον οἱ ἄνθρωποι ἐβάδιζον κατηφεῖς σιωπηλοὶ καὶ ἔχοντες τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους ἐπὶ τοῦ ἐδάφους!

Η ΩΡΑ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ.

Οἱ γονεῖς, ὅσοι ἐπιθυμοῦσι νὰ ἴδωσι τὰ ἑαυτῶν τέκνα μεμορφωμένα, ἂς γινώσκωσιν ὅτι μία ἀπὸ τὰς καλλιτέρας ὥρας, καθ' ἃς δύνανται νὰ μορφώσωσι τὸν χαρακτῆρα τῶν τέκνων των, εἶναι ἡ ὥρα τῆς τραπέζης. Πλὴν δυστυχῶς πολλοὶ γονεῖς λησμονοῦσι τοῦτο. Ἀντὶ λοιπὸν νὰ τρώγωσι ἐν ἄκρᾳ σιωπῇ, ἢ ἀντὶ νὰ φέρωσιν εἰς τὸ μέσον τὰς ἰδιαιτέρας αὐτῶν ὑποθέσεις, ἢ ἀντὶ νὰ ὁμιλῶσιν αὐστηρῶς περὶ ἄλλων προσώπων ἀπόντων, ἂς στρέφωσι τὴν ὁμιλίαν περὶ πράγματα ὠφέλιμα καὶ ἂς λαλῶσι μετὰ γλυκύτητος καὶ ἱλαρότητος. Ὅσοι ἐκ τῶν γονέων ἐπιθυμεῖτε νὰ ἀνατραφῶσι καλῶς τὰ τέκνα σας μὴ φέρετε τὴν ὥραν τῆς τραπέζης ὁμιλίας κινούσας ἀγανάκτησιν ἢ δυσαρέσκειαν, ὁμιλίας γεννώσας πάθη ἢ ἐξεγειρούσας κακὰς κλίσεις ἀλλὰ μᾶλλον ὁμιλίας φερούσας ἀντίστροφα ἀποτελέσματα, ὁμιλίας διδασκούσας.

—

ΜΕΛΕΤΑΙ

ΕΠΙ ΜΕΡΩΝ ΤΙΝΩΝ ΤΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΑΥΤΩΝ.

Μελέτη Γ'. — ΖΩΗ

Καὶ πνεῦμα Θεοῦ ἐπεφέρετο ἐπάνω τοῦ ὕδατος.
Γεν. ά. 2.

Θεωρῶν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς ὄντα βλέπω αὐτὰ διακρινόμενα εἴτε ὡς ἀνόργανα ἢ νεκρὰ, εἴτε ὡς ὀργανικὰ ἢ ζῶντα. Καὶ τὰ μὲν ἀνόργανα οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ὄγκοι διαφόρων μεγεθῶν καὶ διαφόρων σχημάτων ὕλης νεκρᾶς καὶ ἀκινήτου καὶ τὰ μέγιστα διαφέρουσιν ἀπὸ τὰ ὄντα τὰ ὀργανικὰ, ἐντὸς τῶν ὁποίων ὑπάρχει τι κινοῦν καὶ κινούμενον, ἐνεργοῦν καὶ ἐνεργούμενον, ἀόρατον πλὴν φανερούμενον τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται Ζωή. Τὰ παρακολουθοῦντα τὴν ζωὴν χαρακτηριστικὰ εἶναι τοιαῦτα οἷα ὅπου καὶ ἂν εὑρίσκηται καθιστῶσιν αὐτὴν φανερὰν καὶ ἐναργῆ. Τὰ ὄντα ἐντὸς τῶν ὁποίων ὑπάρχει δὲν εἶναι ὄντα σχήματος ἀδιαφόρου, δὲν εἶναι μέρη ἁπλῆς τινος ἢ συνθέτου ἀναισθήτου ὕλης, ἀλλ' εἶναι ὄντα ἔχοντα σχήματα ὡρισμένα, ὄντα συνιστάμενα ἀπὸ ὄργανα, ὄντα κατάλληλα, ὄντα ἡρμοσμένα μὲ τὸ κινοῦν αὐτὰ, ὄντα ζωντανά! Παρὰ τῇ ζωῇ εἶναι αἴσθησις, εἶναι κίνησις, εἶναι δύναμις τοῦ μεταβάλλειν, δύναμις τοῦ παράγειν, δύναμις τοῦ γεννᾶν. Ἡ ὕπαρξίς της εἶναι μᾶλλον ἐν χρόνῳ ἢ ἐν χώρῳ. Τὰ ὄντα ἐντὸς τῶν ὁποίων ἀπαντᾶται γεννῶνται, αὐξάνουσι, παράγουσιν ἄλλα ὅμοιά των καὶ ἅμα χάσωσιν αὐτὴν οὐ μόνον νεκρὰ πίπτουσιν ἀλλὰ καὶ διαλύονται!

Τὰ ὄντα ὅμως ταῦτα δὲν εἶναι πάντα τὸ ἓν πρὸς τὸ ἄλλο ὅμοια ἀλλὰ, τὸ σύνολον αὐτῶν διαιρεῖται εἰς δύο μεγάλας διαιρέσεις, τὴν τῶν φυτῶν καὶ τὴν τῶν ζώων, αἵτινες, ἀποτελοῦνται ἀπὸ τάξεις καὶ φυλὰς καὶ γένη καὶ εἴδη, διαφέροντα μεταξύ των οὐ μόνον κατὰ τὸ σχῆμα, οὐ μόνον κατὰ τὸ ἁπλοῦν ἢ πολύπλοκον τῶν ὀργάνων ἐξ ὧν συνίστανται, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς δυνάμεις αἵτινες παρακολουθοῦσι τὴν ζωὴν αὐτῶν. Ὥστε ἂν τις θελήσῃ νὰ ταξινομίσῃ αὐτὰ ἀνάγκη νὰ φαντασθῇ κλίμακα εἰς τὴν ἀνωτάτην βαθμίδα τῆς ὁποίας νὰ θέσῃ αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον εἰς δὲ τὴν κατωτάτην νὰ κατατάξῃ τὸ χόρτον. Αἱ τῆς πρώτης, αἱ τῆς ἀνωτάτης βαθμίδος τὴν ζωὴν παρακολουθοῦσαι δυνάμεις εἶναι τόσον πολλαὶ καὶ τόσον μεγάλαι ὥστε δύνανται νὰ καθυποτάσσωσιν ὅλην τὴν λοιπὴν ἐπὶ τῆς γῆς κτίσιν εἰς τὸν ἄνθρωπον· αἱ τῆς δευτέρας εἶναι ἧττον μεγάλαι, ἧττον πολλαί· αἱ τῆς τρίτης εἶναι μικρότεραι καὶ ὀλιγώτεραι καὶ ὅσον τις κατέρχεται τόσον ἐλαττοῦνται ἕως οὗ καταντῶσι μικρόταται καὶ ὀλίγαι.

Ἀλλὰ τί ἄρα εἶναι ἡ ζωὴ ἡ ἔχουσα μεθ' ἑαυτῆς φαινόμενα καὶ δυνάμεις τοιαύτας; Ἂν λάβω ὀργανικόν τι ὄν, ἂν ἐξετάσω αὐτὸ, ἂν τέλος ἀνατέμω αὐτὸ, καὶ ζητήσω τὴν ζωὴν εἰς αὐτὴν αὐτῆς τὴν ἕδραν, ἄρα θὰ δυνηθῶ νὰ μάθω τὸ ζητούμενον;

Τὸ σχῆμα, ἡ διάταξις καὶ ἡ ἀναλογία τῶν μερῶν, ἡ ἁρμονία τοῦ ὅλου ὀργανικοῦ ὄντος πρὸς τὰ περικυκλοῦντα αὐτὸ, ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων ζῇ, δύνανται νὰ ἐπιφέρωσι θαυμασμὸν καὶ ἔκπληξιν εἰς πάντα ἐξετάζοντα αὐτά. Ἀλλ' ἐγὼ ἂς ἔλθω ἐπ' αὐτὸ τὸ ἔμψυχον.

Τὸ ζῶον περιβάλλεται ἀπὸ ἐξωτερικόν τι περικάλυμμα, τὸ ὁποῖον (εἰς τὰ τῶν ἄνω βαθμίδων ἔμψυχα) εἶναι τὸ Δέρμα. Ἐξετάζων τὸ δέρμα τοῦτο βλέπω αὐτὸ ἀπὸ δύο κυρίως μέρη συνιστάμενον, τὸ μὲν, τὸ ὁποῖον καὶ καλύπτει τὸ ἄλλο, λέγεται Ἐπιδερμὶς καὶ εἶναι λεπτὴ καὶ πλήρης ἀπειραρίθμων πόρων, τὸ δὲ, τὸ ὁποῖον καὶ καλύπτεται, ὀνομάζεται κυρίως Δέρμα καὶ εἶναι πολὺ τῆς ἐπιδερμίδος παχύτερον. Εἰς τοῦτο περιέχονται ἀδένες πολλοὶ, ἀδένες μικραὶ, ἀδένες θαυμάσιοι, τοὺς ὁποίους κοινῶς ὀνομάζομεν ρίζας τῶν τριχῶν διότι ἐξ αὐτῶν φύονται τρίχες καὶ πάντα τὰ ἔξω προφυλακτικὰ τοῦ δέρματος, οἷα εἶναι τὰ ἔρια εἰς πολλὰ ζῶα, οἷα εἶναι τὰ πτερὰ εἰς τὰ πτηνά. Τὸ Δέρμα τοῦτο διαπεράται καὶ ἀπὸ τὰς ἄκρας πολλῶν νεύρων αἰσθητικῶν, καὶ πολλαδὲ λεπτότατα αἱματοφόρα ἀγγεῖα καταλήγουσιν εἰς αὐτὸ ὡς ἐκ τῶν ὁποίων καθίσταται ἱκανὸν νὰ αἰσθάνηται καὶ νὰ ζῇ καὶ νὰ ἐργάζηται πρὸς τὸ καλὸν τοῦ φέροντος αὐτὸ ζώου, τοῦ ὁποίου καὶ καλύπτει τὴν Σάρκα.

Ἂν ἤδη ἀπὸ τὸ δέρμα στρέψω τὴν προσοχήν μου εἰς τὴν ὑπ' αὐτὸ Σάρκα καὶ ἐξετάσω τὰ συστατικὰ αὐτῆς εὑρίσκω ὅτι αὕτη κυρίως ἀποτελεῖται ἀπό τινα ὕλην ὁμοιάζουσαν μὲ λεπτοφυῆ σπόγγον, ὕλην πλήρη ἀπειραρίθμων σμικροτάτων τρυπῶν, ἢ κυψελῶν ὡς τὰς ὀνομάζουσι, συγματιζομένων, ἐξ ἀναριθμήτων διασταυρουμένων ἰνῶν ἢ ἐλασματίων καὶ δυναμένων νὰ ἀπορροφῶσι καὶ νὰ κρατῶσιν ἐντὸς αὐτῶν ὑγρὰ διάφορα. Ἡ ὕλη αὕτη ὀνομάζεται κυψελώδης ἱστὸς, καὶ διαπεράται ἀπὸ νεῦρα καὶ ἀρτηρίας, φλέβας καὶ ἀγγεῖα, ἐμπεριέχει πολλοὺς μῦς, ζῇ καὶ αἰσθάνεται, καὶ περικαλύπτει πολλὰ ὀστᾶ, ὧν τὸ σύστημα ἀποτελεῖ τὴν σκελετὸν τοῦ ζώου. Ὦ! ὁποῖον κοπιῶδες ἔργον, ὁποίαν μακροχρόνιὸν ἐργασίαν ἤθελον ἀναλάβει ἂν ἐπεχείρουν νὰ ἐξετάσω τὰς ἀρτηρίας καὶ τὰς φλέβας, τοὺς μῦς, καὶ τὰ νεῦρα, τοὺς ἀδένας καὶ τὰς μεμβράνας, τοὺς συνδέσμους καὶ τοὺς γόνδρους, καὶ πάντα τὰ πολυάριθμα καὶ θαυμάσια ὄργανα ὅσα ἐμπερικλείει ἡ Σάρξ! Καὶ ἐν τούτοις οὐδενὸς ἐξ αὐτῶν ἡ θέσις εἶναι ἀκατάλληλος,

οὐδὲν ἐξ αὐτῶν εἶναι περιττὸν, οὐδενὸς ἐξ αὐτῶν ἡ ἐργασία δὲν εἶναι ἀπαραίτητος, οὐδὲν ἐξ αὐτῶν ὑπάρχει ἄνευ λόγου, ἄνευ ὡρισμένου σκοποῦ! Καὶ αἱ τρίχες αὐτοὶ τοῦ δέρματος, καὶ οἱ πόροι αὐτοὶ τῆς ἐπιδερμίδος, καὶ τὰ ἐλασμάτια αὐτὰ τοῦ κυψελώδους ἱστοῦ, καὶ αἱ ἀπειροπληθεῖς ἴνες αἱ ἀποτελοῦσαι τοὺς μῦς — αἱ ἴνες ἐκεῖναι αἱ ἔχουσαι τὴν θαυμάσιον ἰδιότητα ἀφ' ἑαυτῶν νὰ συστέλλωνται καὶ νὰ πλησιάζωσι βιαίως τὰς δύω αὐτῶν ἄκρας πρὸς ἀλλήλας, καὶ αἱ λεπτόταται, αἱ ἀδιόρατοι διακλαδώσεις τῶν φλεβῶν, τῶν ἀρτηριῶν, τῶν ἀγγείων, καὶ ἠριθμημένα ἐτέθησαν καὶ μὲ λόγον ὑπάρχουσι καὶ μὲ σκοπὸν ὡρισμένον εἶναι!

Τὰ δὲ Ὀστᾶ, τὰ ἐξ ὕλης νεκρᾶς καὶ ὕλης ζώσης συνάμα συνιστάμενα Ὀστᾶ, τὰ ὡς μοχλοὶ τοῦ ὅλου σώματος χρησιμεύοντα καὶ τόσον θαυμασίως κατὰ τὰς κλειδώσεις συνδεδεμένα, ὁποῖον θεμέλιον κινητὸν, ὁποῖον μεμετρημένον σύνολον, ὁποῖον θαυμαστὸν σύμπλεγμα δὲν ἀποτελοῦσι! Καὶ ὅμως κατὰ πρώτην ἐξέτασιν τοῦ ὀργανικοῦ σώματος ἡ προσοχὴ σύρεται ἀπὸ ἄλλο τι, τὸ ὁποῖον τὴν αἰχμαλωτίζει. Οὔτε ὀστᾶ, οὔτε σάρκες, οὔτε δέρμα, προσελκύουσι τὸν νοῦν ὅσον τὸ ἐντὸς τοῦ κορμοῦ κοίλωμα, κοίλωμα μέγα, κοίλωμα χωριζόμενον ὑπὸ θολωτοῦ τινος διαφράγματος εἰς κοιλώματα δύο, τὸ τοῦ Θώρακος καὶ τὸ τῆς Κοιλίας, κοιλώματα οὐχὶ κενὰ, ἀλλὰ πλήρη, κοιλώματα γέμοντα σωλήνων καὶ ὀργάνων ἐκπληκτικῶν, ἀενάως κινουμένων, ἀκαταπαύστως ἐργαζομένων καὶ οὐδέποτε ἀναπαυομένων! Τί νὰ εἴπω ἐνώπιον τῆς αὐτοκινήτου καὶ αἰσθανομένης μηχανῆς ταύτης, τῆς ἀκαταπαύστως κινουμένης ἐφ' ὅσον ἐν τῷ ζώῳ ὑπάρχει ζωὴ, ἀμέσως δὲ παυούσης ἅμα ὡς ἡ ζωὴ ἐκλείψῃ;

Μέγα μέρος τοῦ ὅλου κοιλώματος τούτου, σχεδὸν ὅλον τὸ κάτωθεν τοῦ θολωτοῦ διαφράγματος, κατέχεται ὑπὸ σωλήνων διαφόρους ἑλιγμοὺς ἀποτελούντων, καλῶς στερεωμένων καὶ κρατουμένων, καὶ προφυλαττομένων ὑπὸ ὑμένος ἢ σκέπης, οἱ ὁποῖοι εἶναι τὰ Ἔντερα. Τὰ ἔντερα ὅλα ἕνα καὶ μόνον ἀλλὰ μέγαν καὶ πολυποίκιλον ἀποτελοῦσι σωλῆνα, τὸν λεγόμενον σωλῆνα Πεπτικὸν, ὅστις ἀπὸ αὐτὸ τὸν στόμα τοῦ ζώου ἀρχίζει. Ὁ σωλὴν οὗτος συνίσταται ἀπὸ ἴνας καὶ μεμβράνας, καὶ μῦς καὶ νεῦρα καὶ ἀδένας καὶ περικαλύμματα καὶ φλέβας καὶ πάντα τὰ διὰ τὰς ἐργασίας αὐτοῦ ἀπαιτούμενα ὄργανα.

Ἂν ἀνοίξω αὐτὸν, ἂν θελήσω νὰ θεωρήσω τὰ ἐντός του βλέπω ὅτι αὐτὸς μὲν εἶναι κεκαλυμμένος ἔσωθεν ἀπὸ βλεννώδη τινὰ μεμβράναν, ἐντὸς αὐτοῦ δὲ μεταμορφοῦνται καὶ χωνεύονται τροφαὶ, ἐκτελοῦνται μεγάλαι καὶ θαυμάσιαι ἐργασίαι. Ὅταν ὁ σωλὴν οὗτος ἦναι κενὸς τότε τὸ ζῶον δοκιμάζει τὸ αἴσθημα ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον καλεῖται πεῖνα· καὶ τότε κατ' ἀνάγκην κινεῖται πρὸς ζήτησιν τροφῆς διὰ νὰ κατευνάσῃ δι' αὐτῆς τὴν πεῖνάν του. Ἅμα λοιπὸν εὕρῃ τοιαύτην ἀμέσως εἰσάγει αὐτὴν εἰς τὸ στόμα καὶ μασσῶν καὶ ὑγραίνων καὶ λεπτύνων διὰ πρὸς ταῦτα ἐπίτηδες ἐργαλείων, (ἅτινα εἶναι αἱ σιαγόνες, οἱ ὀδόντες καὶ οἱ ἀδένες οἱ σιελοποιοὶ) προετοιμάζει αὐτὴν καταλλήλως διὰ τὸν σωλῆνα. Τὰ ἐργαλεῖα δι' ὧν ἡ προετοιμασία αὕτη γίνεται εἶναι εἰς ἄκραν καὶ ἐντελῆ ἁρμονίαν μετὰ τοῦ εἴδους τῆς τροφῆς τὸ ὁποῖον τὸ ζῶον χρειάζεται. Ἅμα λοιπὸν ἡ τροφὴ ἐντὸς τοῦ στόματος προετοιμασθῇ τότε τὸ παραπέτασμα τοῦ οὐρανίσκου ὑψοῦται, ἡ ὀπὴ τῆς ρινὸς καλύπτεται, ἡ ἐπιγλωττὶς καταβιβάζεται ὁ λάρυγξ κλείεται, τὸ στόμιον τοῦ σωλῆνος ἀνοίγεται, ἡ γλῶσσα σείρεται εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ἡ τροφὴ ὠθεῖται ἐντὸς τοῦ στομίου αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον λέγεται Φάρυγξ, καὶ τὸ ὁποῖον ἅμα δεχθῇ τὴν τροφὴν κλείεται, σφίγγεται διὰ τῶν ἀποτελούντων αὐτὸ μυῶν, καὶ αὕτω βιάζει αὐτὴν νὰ κατέλθῃ ἐνδοτέρω ἐντὸς τοῦ σωλῆνος, ὅστις εἰς τὸ μέρος τοῦτο λέγεται Οἰσοφάγος καὶ ὅστις διὰ τῶν μυωδῶν ἰνῶν μὲ τὰς ὁποίας εἶναι ὡπλισμένος σφιγγόμενος ἀλληλοδιαδόχως καταβιβάζει αὐτὴν εἰς μέρος τοῦ συστήματος εὐρύχωρον, μέρος εὐρισκόμενον ὑπὸ τὸ διάφραγμα, ὑπὸ τὸ στῆθος, μέρος ὁμοιάζον μὲ σάκκον, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ Γαστὴρ ἢ ὁ Στόμαχος.

Ὁ Στόμαχος συνίσταται ἐκ τῶν αὐτῶν συστατικῶν μὲ τὸν ὅλον Σωλῆνα ἀλλ' ὑπάρχουσιν ἐντὸς αὐτοῦ ἀδένες τινὲς, θαυμάσιά τινα ὀργανίδια παράγοντα ὑγρόν τι μυστηριώδες, ὑγρὸν οὐχ ἧττον θαυμάσιον, τὸ Γαστρικὸν λεγόμενον Ὑγρὸν, τὸ ὁποῖον μιγνυόμενον μετὰ τῆς τροφῆς μεταβάλλει αὐτὴν εἰς χημικόν τι σκεύασμα, εἰς μῖγμά τι ἡμιυγρὸν, ἔχον χρῶμα ὑπόλευκον καὶ καλούμενον Χυμόν. Ὁ Χυμὸς ὠθεῖται τότε εἰς μέρος στενὸν τοῦ ὁλικοῦ Σωλῆνος εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν Λεπτῶν λεγομένων Ἐντέρων, εἰς τὸ Δωδεκαδάκτυλον καλούμενον Ἔντερον, καὶ ἐκεῖ μιγνυόμενος πάλιν μὲ δύο ἄλλα ὑγρὰ, τὴν Χολὴν καὶ τὸ Πάγκρεας, (τὰ ὁποῖα δύο μεγάλοι ἀδένες, ἡ Σπλὴν καὶ ὁ Πάγκρεας, ἐκτὸς τοῦ Σωλῆνος κείμενοι κατ' ἰδίαν παράγουσι καὶ διὰ μικρῶν τινων σωλήνων εἰς τοῦτο τὸ μέρος αὐτοῦ πέμπουσι) μεταμορφοῦται μεταμόρφωσιν δευτέραν καὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα Χυλὸς σπρώχνεται ἐντὸς τῶν μακρυτάτων καὶ πλείστους ἑλιγμοὺς σχηματιζόντων Λεπτῶν Ἐντέρων τὰ ὁποῖα καὶ ἀρχίζει νὰ διαπερᾷ. Ἀλλὰ καθόσον διαπερᾷ αὐτὰ ἀπαντώμενος ἀπὸ τὰς εἰς τὰ πλευρὰ τῶν Ἐντέρων τούτων εὑρισκομένας ἄκρας ἀναριθμήτων λεπτῶν τετρυπημένων ἰνῶν, ὁμοίων πρὸς ἐκείνας αἵτινες φύονται εἰς τὰς ῥίζας τῶν δένδρων, καὶ αἱ ὁποῖαι διαπερῶσι τὸν στηρίζοντα καὶ κρατοῦντα εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν τὰ Ἔντερα ὑμένα, ἀπορροφᾶται ὑπ' αὐτῶν καὶ μεταβιβαζόμενος εἰς φλέβας, μιγνύεται μὲ τὸ ἐντὸς αὐτῶν εὑρισκόμενον καὶ κινούμενον αἷμα φλεβικόν. Τὰ μὴ θρεπτικὰ τῶν τροφίμων μέρη μὴ ἀπορροφώμενα μένουσιν ἐντὸς τοῦ

σωλῆνος καὶ συσσωρευόμενα ὠθοῦντα πέραν τῶν λεπτῶν ἐντέρων καὶ διὰ τῶν χονδρῶν λεγομένων ἐξέρχονται ἀπὸ τὸ ἄλλο τοῦ Σωλῆνος μέρος εἰς εἶδος Κόπρου. Εἰς πολλὰ τῶν κατωτάτων βαθμίδων ζῶα ὁ σωλὴν αὐτὸς ἔχει ἓν μόνον ἄνοιγμα, τὸ πρὸς τὸ στόμα, καὶ τότε ὁμοιάζει μᾶλλον σάκκον ἢ σωλῆνα, πλὴν ἐντὸς αὐτοῦ μόνον καθαρῶς θρεπτικαὶ ὕλαι εἰσέρχονται· εἰς δὲ τὰ φυτὰ καὶ λείπει ὅλως διόλου, καθότι ταῦτα εὑρίσκουσιν ἕτοιμα τὰ πρὸς διατροφὴν αὐτῶν ἀπαιτούμενα ὑγρὰ ἐντὸς αὐτῆς τῆς γῆς. Ἀλλ' ἐπὶ τὸ προκείμενον. Ὁ εἰς φλέβας μεταφερθεὶς καὶ μὲ αἷμα μιγεὶς χυλὸς δὲν μένει ἐντὸς τῶν φλεβῶν ἐκείνων, ἀλλὰ μεταβαίνει εἰς ἄλλας εὐρυχωροτέρας καὶ προχωρῶν ἔτι καταντᾷ εἰς μέγα καὶ θαυμάσιον ὄργανον, εἰς ὄργανον ἀδιακόπως κλειόμενον, ἀδιακόπως ἐργαζόμενον καὶ οὐδέποτε κουραζόμενον, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ Καρδία.

Ὢ! ὁποία καταπληκτικὴ, ὁποία ἀκατανόητος δύναμις κατέχει τὸ ἀεικίνητον, τὸ ἀκούραστον, τὸ θερμὸν καὶ θαυμάσιον ὄργανον τοῦτο, τὸ ὁποῖον οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ μέγας τις κωνοειδὴς καὶ ἰσχυρὸς ἀδὴν, κοῖλος ἔσωθεν ἀλλὰ καὶ διηρημένος ὑπό τινος διαφράγματος εἰς δύο καλῶς ἀπ' ἀλλήλων κεχωρισμένα καὶ οὐδεμίαν ἄμεσον μεταξὺ αὐτῶν συγκοινωνίαν ἔχοντα μέρη ἢ κοιλώματα, ὧν τὸ μὲν κεῖται πρὸς τὰ δεξιὰ τὸ δὲ πρὸς τὰ ἀριστερὰ τοῦ σώματος. Ἕκαστον δὲ τούτων συνέχεται πρὸς τὰ ἄνω μὲ κολπίσκον, μετὰ τοῦ ὁποίου καὶ συγκοινωνεῖ δι' ὀπῆς ἐχούσης παρ' αὐτῇ δικλίδας καὶ μηχανισμὸν τοιοῦτον ὥστε ἐνῶ τὸ αἷμα εὐκόλως μεταβαίνει ἀπὸ τοὺς κολπίσκους εἰς τὰ κοιλώματα, κατ' οὐδένα ὅμως τρόπον δύναται καὶ νὰ ἐπανέλθῃ ἐκ τῶν κοιλωμάτων εἰς τοὺς κολπίσκους. Ἕκαστον κοίλωμα ἔχει καὶ ἄλλην τινὰ ὀπὴν δι' ἧς συγκοινωνεῖ μὲ μεγάλην ἀρτηρίαν, ὀπὴν ἔχουσαν παρόμοιον μηχανισμὸν, ὀπὴν δι' ἧς τὸ αἷμα εἰσχωρεῖ μὲν εὐκόλως ἐντὸς τῆς μετ' αὐτοῦ συνεχομένης ἀρτηρίας δὲν δύναται ὅμως καὶ νὰ ἐπανέλθῃ ἐξ αὐτῆς πλέον εἰς τὸ κοίλωμα. Τὰ κοιλώματα ταῦτα οὐδέποτε ἀποκάμουσιν ἀνοιγόμενα καὶ κλειόμενα ἀλληλοδιαδόχως, οὐδέποτε παύουσιν ἐργαζόμενα! Καὶ ὅταν μὲν ἕκαστον αὐτῶν ἀνοίγηται σύρει, ῥοφᾷ ἐντὸς ἑαυτοῦ τὸ ἄνωθι εὑρισκόμενον ἐντὸς τοῦ ὑπερκειμένου αὐτῷ κολπίσκου αἷμα, ὅταν δὲ κλείηται ὠθεῖ αὐτὸ ἐντὸς τῆς μεθ' ἧς συγκοινωνεῖ ἀρτηρίας καὶ οὕτω βιάζει αὐτὸ νὰ ῥεύσῃ εἰς τὰ ἐμπρός! Ὁ μὲ αἷμα λοιπὸν μεμιγμένος Χυλὸς ἀνερχόμενος πρὸς τὴν καρδίαν διὰ τῆς Κοίλης λεγομένης Φλεβὸς, φθάνει εἰς τὸν κολπίσκον τὸν ὑπερκείμενον καὶ συνεχόμενον μετὰ τοῦ δεξιοῦ αὐτῆς κοιλώματος, τὸ ὁποῖον καὶ ἀνοιγόμενον ἀπορροφᾷ αὐτὸν ἐντὸς ἑαυτοῦ καὶ ἔπειτα κλειόμενον ὠθεῖ αὐτὸν ἐντὸς τῆς μεθ' ἧς συνέχεται ἀρτηρίας, τῆς πνευμωνικῆς λεγομένης, καὶ δι' αὐτῆς βιάζει αὐτὸ νὰ κατέλθῃ εἰς ὄργανα ἄλλα, ὄργανα καὶ ταῦτα πολυθαύμαστα, ὄργανα ἀδιακόπως συστελλόμενα, ἀδιακόπως διαστελλόμενα, ὄργανα οὐδέποτε ἀναπαυόμενα, τὰ ὁποῖα εἶναι οἱ Πνεύμονες, ἐντὸς τῶν ὁποίων καὶ διαχύνεται.

Τὰ κυανερυθρὰ, τὰ σπογγώδη, τὰ πλήρη μικρῶν καὶ μετ' ἀλλήλων συγκοινωνουσῶν ὀπῶν θαυμάσια ὄργανα ταῦτα συνίστανται ἀπὸ πλῆθος μικρῶν φλυκταινιδίων, ἀπὸ διακλαδώσεις ἀρτηριῶν, διακλαδώσεις φλεβῶν, διακλαδώσεις ἀεροφόρων σωλήνων. Τὸ αἷμα λοιπὸν, τὸ μετὰ τοῦ χυλοῦ μεμιγμένον ἐκεῖνο, διαχυνόμενον ἐπὶ τῆς ὅλης τῶν φλυκταινιδίων τούτων περιοχῆς, διὰ τῶν λεπτοτάτων διακλαδώσεων τῶν ἀρτηριῶν, ἔρχεται εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸν κατὰ τὴν ἀναπνοὴν εἰσπνεόμενον, καὶ διὰ τῶν λεπτοτάτων διακλαδώσεων τῶν ἀεροφόρων σωλήνων παντοῦ ἐντὸς τῶν πνευμόνων εἰσχωροῦντα ἀέρα καὶ τότε, δοκιμάζον εἶδός τι καύσεως στιγμιαίας, πάσχει μεταμόρφωσιν τρίτην μεταβαλλόμενον ὅλον εἰς λαμπρὸν, κόκκινον καὶ ζωηρὸν αἷμα, αἷμα ἀρτηριακὸν, τὸ ὁποῖον εἰσχωροῦν ἀμέσως εἰς τὰς λεπτοτάτας διακλαδώσεις τῶν πνευμονικῶν φλεβῶν, λαμβάνει καὶ ἐκ δευτέρου τὴν πρὸς τὴν καρδίαν διεύθυσιν, ἀλλ' οὐχὶ πλέον πρὸς τὰ δεξιὰ αὐτῆς· ὥστε ῥᾳδίως εἰσχωρεῖ εἰς τὸν κολπίσκον τὸν ὑπερκείμενον καὶ συνεχόμενον μετὰ τοῦ ἀριστεροῦ τῆς καρδίας κοιλώματος, τὸ ὁποῖον ἀνοιγόμενον ἀπορροφᾷ καὶ κλειόμενον ὠθεῖ αὐτὸ ἐντὸς τῆς μετ' αὐτοῦ συγκοινωνούσης μεγάλης καὶ κεντρικωτάτης ἀρτηρίας, τῆς λεγομένης Ἀορτῆς· καὶ διὰ τῶν διακλαδώσεων αὐτῆς πέμπεται εἰς ὅλα, καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἀπώτατα τοῦ σώματος μέρη, εἰς ἃ φέρει δύναμιν καὶ ζωηρότητα, ἀντικαθιστῶν διὰ τῶν ζωηφόρων αὐτοῦ μορίων πάντα τὰ μὴ πρὸς ζωὴν κατάλληλα μόρια πάντων τῶν ὀργάνων τοῦ ζῶντος σώματος. Διὰ τούτου ὅμως δοκιμάζει καὶ πάλιν ἄλλην μεταβολὴν, μεταμορφούμενον ἀπὸ κόκκινον λαμπρὸν εἰς μελανωπὸν φλεβικὸν αἷμα, τὸ ὁποῖον εἰσχωροῦν εἰς τὰς λεπτοτάτας τῶν φλεβῶν ἄκρας, τὰς καθ' ὅλον τὸ σῶμα διεσπαρμένας, λαμβάνει πάλιν τὴν πρὸς τὴν καρδίαν ἄγουσαν, καὶ οὕτω κρατεῖται εἰς ἀδιάκοπον καὶ τακτικὴν κίνησιν ἡ ὁποία λέγεται Κυκλοφορία. Εἰς τὰ τῶν κατωτέρων βαθμίδων ζῶα τὰ συστήματα τῶν ὀργάνων τούτων εἶναι πολὺ τροποποιημένα, ἀλλ' εἰς ἄκραν, εἰς ἐντελῆ ἁρμονίαν μὲ τὸ περιβάλλον ἐντὸς τοῦ ὁποίου ζῶσι καὶ μὲ τὰς ἀνάγκας ἑκάστου σώματος.

Πλὴν τὸ ζῶον ἔχει καὶ ἄλλα ὄργανα, καὶ ἄλλα συστήματα ὀργάνων, δι' ὧν ἐκτελοῦνται μεγάλα καὶ καταπληκτικά. Ἐντὸς τοῦ σώματος εἶναι διεσπαρμένοι μῦς πολυπλήθεις καὶ ποικίλοι, νεῦρα διάφορα, γάγγλια θαυμαστὰ, μυελὸς, ἐγκέφαλος καὶ ἄλλα, πάντα τῆς ζωῆς ἐργαλεῖα μυστηριώδη. Διὰ τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ συνεχομένων καὶ μέχρι τοῦ δέρματος καὶ τῶν αἰσθητηρίων προχωρούντων νεύρων τὸ ζῶον αἰσθάνεται τὰς ἐκ τῶν ἔ-

ξωθεν προερχομένας αἰσθήσεις. Διὰ τοῦ ἐγκεφάλου, τοῦ μυελοῦ, τῶν μυώνων καὶ τῶν συνδεόντων ταῦτα νεύρων, τὸ ζῶον ἐκτελεῖ πάσας τὰς πολυπλόκους καὶ ποικίλας θεληματικὰς αὐτοῦ κινήσεις. Διὰ τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τῶν ἐν αὐτῷ τὸ ζῶον ἐργάζεται πάσας τὰς ἀνωτέρας καὶ θαυμασιωτάτας διανοητικὰς αὐτοῦ ἐργασίας· δι' αὐτοῦ ἐννοεῖ, δι' αὐτοῦ γινώσκει δι' αὐτοῦ θέλει, δι' αὐτοῦ φαντάζεται, ἐνθυμεῖται, ζητεῖ!

Ἀλλὰ τί εἶναι ἡ θέτουσα πάντα ταῦτα εἰς κίνησιν δύναμις ἢ οὐσία, ἡ παρέχουσα εἰς αὐτὰ αἴσθησιν, ἡ καθιστῶσα αὐτὰ ζωντανά; Τί περὶ αὐτῆς ἔμαθον; τί περὶ αὐτῆς τώρα γινώσκω; Οἴμοι! ἡ τῶν ζώντων ὀργάνων ἐξέτασις οὐδὲν τοιοῦτον μοὶ φανεροῖ, ἢ μᾶλλον, αἱ διανοητικαί μου δυνάμεις δὲν εἶναι ἱκαναὶ ἵνα συλλάβωσιν αὐτὴν δι' αὐτῶν. Διὸ καὶ ἂν ἐρωτήσω καὶ ὄργανα ἄλλα (καὶ ὑπάρχουσιν ἀκόμη πολλὰ), καὶ ἂν ἐρωτήσω καὶ αὐτὰ ἀκόμη δι' ὧν τὸ ζῶον παράγει ἄλλα ὅμοιά του, οὐδὲν τοιοῦτον θὰ δυνηθῶ νὰ μάθω. Μάλιστα ἐνώπιον τῶν τελευταίων τούτων ἡ ἐκπληξίς μου, ὑπερβαίνει πᾶν ὅριον, ὁ θαυμασμός μου κορυφοῦται, ἀλλὰ καὶ ἀντὶ νὰ μάθω ζαλίζομαι. Δι' αὐτῶν, ναί, βλέπω ὁποία τις ἡ κατάστασις τοῦ ζώου πρὶν ἐξέλθῃ εἰς φῶς· βλέπω ὅτι τὸ ἔμβρυον ἐντὸς τῆς μήτρας τῆς μητρός του μορφοῦται· ἀλλὰ πῶς ἐντὸς τοῦ μυστηριώδους καὶ φοβεροῦ τούτου ὀργάνου λαμβάνει μόρφωσιν, ἀγνοῶ. Πῶς ἐντὸς τῆς μήτρας τὸ ζῶον ἀρχίζει ὑπάρχον; Πῶς τὰ διάφορα ὑγρά, αἱ διάφοροι ὕλαι, αἱ διάφοροι βλέννα, συνερχόμεναι ἐντὸς αὐτῆς μορφοῦνται εἰς σῶμα ἔχον ἀκριβῶς τὰ αὐτὰ πολυποίκιλα καὶ θαυμάσια ὄργανα, ἀκριβῶς τὰς αὐτὰς δυνάμεις, ἀκριβῶς παρομίαν κινοῦσαν ζωήν; Πῶς τοῦτο τὸ μορφωθὲν τέλος διανοίγει τὴν μήτραν καὶ πλῆρες ζωῆς καὶ κινήσεως ἐξέρχεται; Πῶς ἀκολούθως αὐξάνει καὶ ἄλλα ὅμοια τοῦ γεννᾷ; Ὦ! ταῦτα πάντα δι' ἐμὲ εἶναι μυστήρια, μυστήρια φοβερά, μυστήρια μεγάλα πρὸς τὰ ὁποῖα ἅμα στρέψω τὴν διάνοιαν ἔκστασις μὲ καταλαμβάνει, καὶ ἐνῷ ἀφ' ἑνὸς ἐκφωνῶ « πόσον φοβερῶς καὶ θαυμασίως ἐπλάσθην! » ἀφ' ἑτέρου ἀπορροφῶμαι εἰς ὑψηλὸν καὶ ἀπερίγραπτον θαυμασμόν, φόρον πρὸς τὴν ἀγαθότητα καὶ σοφίαν τοῦ Πλάστου μου. Λοιπὸν ὅτι ὑπάρχει ζωὴ βλέπω καὶ εἶμαι ὑπερβέβαιος, τί ὅμως αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν εἶναι ὅλως διόλου ἀγνοῶ. Ἤδη ἂς ἐξετάσω καὶ τὰ κατὰ τὴν πρώτην αὐτῆς ἐπὶ τῆς γῆς ἐμφάνισιν, τὰ κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ζωῆς.

Ἐν ἀρχῇ τῆς ἀπομεμακρυσμένης ἐκείνης ἐποχῆς, καθ' ἣν ὕδατα ἐκάλυπτον ὅλον τῆς γῆς τὸ πρόσωπον καὶ σκότος ἦτο ἐπάνω τῆς ἀβύσσου οὐδὲν ὂν ὀργανικόν, οὐδὲν ὂν ζωντανὸν ὑπῆρχεν εἰσέτι ἐπὶ τῆς ἀμορφώτου ἐκείνης γῆς καὶ οὐδὲν ἴχνος τοιούτων εἰς τοὺς τότε σχηματισθέντας βράχους εὑρίσκεται. Τότε ἀναισθησία καὶ νέκρωσις, ἀταξία καὶ σύγχυσις, βία καὶ ὁρμὴ τῶν μαινομένων στοιχείων, περιβεβλημένα σκότος ἐκυρίευον ἐπὶ τῆς γῆς· ἀλλ' ἡ κατάστασις αὕτη δὲν ἔπρεπε νὰ μένῃ, καὶ ἐπομένως οὐδὲ ἔμεινε. Διὸ καὶ προχωροῦντος τοῦ καιροῦ ὄντα ὀργανικά, ὄντα ἐμπεριεχόμενα θαυμασίας κινήσεις, ὄντα πεπροικισμένα μὲ αἴσθησιν, ὄντα ζωντανὰ ἤρχισαν νὰ ὑπάρχωσιν ἐντὸς τῶν εἰσέτι θερμῶν καὶ θολῶν καὶ ταρασσομένων ὑδάτων, καὶ τοῦτο οἱ ἀκολούθως σχηματισθέντες λίθοι μαρτυροῦσι καὶ κηρύσσουσι. Πλὴν πόθεν ἦλθον; Βεβαίως τὰ ὑλικὰ αὐτῶν μόρια ἐκ τῆς γῆς ἐλήφθησαν. Ἀλλὰ πῶς διωργανώθησαν; Πόθεν ἡ ζωὴ αὐτῶν ἦλθεν; Ἂν ὑποθέσω ὅτι μόρια ὕλης, μόρια ἀδρανῆ καὶ νεκρά, ἀφ' ἑαυτῶν συνελθόντα ἀπετέλεσαν ὄντα ὀργανικὰ καὶ μὲ ζωὴν πεπροικισμένα, ὁποῖον ἄρα δεινὸν παραλογισμὸν δὲν παραλογίζομαι, εἰς ὁποῖον χάος καὶ σύγχυσιν, εἰς ὁποίαν ἀλογίαν φρικώδη δὲν περιπίπτω; Ἡ ὕλη ἡ νεκρά, ἡ ἀδρανὴς καὶ ἑτεροκίνητος ὕλη, συλλαμβάνει ποτὲ σκοποὺς, σχηματίζει σχέδια, βουλεύεται, ἀπαφασίζει, ἐκτελεῖ, κατορθεῖ, δίδει ὅ,τι αὐτὴ ἡ ἰδία δὲν ἔχει; Ὦ! τὸ τοιοῦτον εἶναι ἀδύνατον καὶ ὅστις κἂν τὸ φαντασθῇ εἶναι μωρός, εἶναι ἄφρων! Ἀλλὰ πῶς τὰ ὀργανικὰ ἐκεῖνα ὄντα ἐν ἀρχῇ ἐμορφώθησαν: τί τὸ παραγαγὸν αὐτά; τίς ἡ πηγὴ ἐξ ἧς ἡ ζωὴ αὐτῶν ἔρρευσεν; Ἀποτεινόμενος ὁ γλυκὺς τοῦ Ἰσραὴλ μελῳδὸς πρὸς τὸν πανάγαθον καὶ ἀπειροτέλειον Πατέρα του, ἀφοῦ ἀναφέρει τοῦ παρανόμου, τοῦ πεφυσιωμένου, τοῦ ἐσκοτισμένου τοὺς διαλογισμοὺς καὶ τὴν κατάστασιν, καὶ τὴν παρὰ Θεοῦ ἐξάρτησιν ὅλων τῶν ζώντων, ἐκφωνεῖ· « Ὅτι παρὰ σοὶ π η γ ὴ ζ ω ῆ ς, ἐν τῷ φωτί σου ὀψόμεθα φῶς. » (Ψαλμ. λέ.) Ναί, ἡ Πηγὴ τῆς ζωῆς, ἡ αἰτία τῆς ὑπάρξεως, εἶναι παρὰ τῷ Παντοδυνάμῳ τῷ ποιήσαντι τοὺς οὐρανοὺς καὶ τὴν γῆν. Τὴν Πηγὴν τῆς ζωῆς ταύτην ὁ ἡμέτερος προφήτης, ἐν τῷ ὑπ' ὄψιν ἡμῶν κειμένῳ ὀνομάζει· « Π ν ε ῦ μ α Θ ε ο ῦ » « Καὶ π ν ε ῦ μ α Θ ε ο ῦ ἐπεφέρετο, λέγει, ἐπάνω τοῦ ὕδατος. » Διὰ νὰ δείξῃ λοιπὸν ὅτι ἡ γῆ, καί τοι « ἀόρατος καὶ ἀκατασκεύαστος καὶ σκότος ἐπάνω τῆς ἀβύσσου » δὲν ἔμενεν ἐν τῇ ἀκατασκευασίᾳ αὐτῆς, ἀλλ' ἤρχισε νὰ μορφοῦται γεννωμένων ἐπ' αὐτῆς ὄντων ὀργανικῶν καὶ ζώντων· ἀφοῦ δηλώσει ὅτι ἡ νεογέννητος γῆ ἐσκεπάσθη ἀπὸ ὕδατα καὶ τὰ ὕδατα ἀπὸ σκότος, ἐπιφέρει· « Καὶ πνεῦμα Θεοῦ ἐπεφέρετο ἐπάνω τοῦ ὕδατος. » Ὁ Δυνάμενος νὰ μεταποιῇ τὴν νέκρωσιν εἰς ζωὴν καὶ τὴν ἄβυσσον εἰς ἁρμονίαν, μὴ θέλων νὰ ἀφίσῃ καὶ τὸ μέρος τοῦτο τῆς κτίσεώς Του ἔρημον καὶ ἀκατασκεύαστον, ἔπεμψε τὴν παρ' αὐτῷ Πηγὴν τῆς ζωῆς νὰ φέρῃ ἐπ' αὐτοῦ τὸ μυστηριῶδες τὸ ἀκατανόητον τοῦτο δῶρόν Του· καὶ ἀμέσως ἐντὸς τοῦ καλύπτοντος τὴν γῆν ὕδατος, ἤρξαντο νὰ λαμβάνωσιν ὕπαρξιν ὄντα ὀργανικά, ὄντα ζωντανά, τὰ περίεργα ἐκεῖνα πρωτόζωα, τὰ ὁποῖα, καί τοι ἐστερημένα ὁράσεως διὰ τὸ περὶ αὐτὰ σκότος, ἦσαν πεπροικισμένα μὲ μεγάλας μεταμορφωτικὰς δυνάμεις, καὶ

τὰ ὁποῖα ἅμα ὑπάρξαντα ἤρξαντο μὲ θαυμασίαν δραστηριότητα τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἐπιβληθέντος αὐτοῖς μεταμορφωτικοῦ τῆς γῆς ἔργου, ἔργου μεγάλου, ἔργου γιγαντίου, ἔργου ἀντιστοιχοῦντος μὲ τὴν πρώτην καὶ ἀκατάληπτον ὥθησιν πρὸς μόρφωσιν τῆς τότε ἀμορφώτου ἐκείνης γῆς! Τοιαύτη ἡ τῆς ζωῆς ἀρχὴ· ἀπόρροια ἀκατάληπτος αὐτοῦ τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ, καὶ τοιαύτη ἡ δύναμίς της· ἐκ τῆς ἀταξίας παράγει τάξιν, ἐκ τῆς ἀμορφωσίας μόρφωσιν, ἐκ τῆς συγχύσεως ἁρμονίαν. Ὁποῖον βαθὺ μυστήριον ἡ παρουσία της καὶ πόσον καταπληκτικὰ τὰ ἀποτελέσματά της! Ἡ πρώην λοιπὸν γῆ, ἡ ἀμόρφωτος γῆ ἰδοὺ, διὰ τοῦ πνεύματος τοῦ Θεοῦ μεταβάλλεται, ἰδοὺ ἀρχεταιλαμβάνουσα τὴν πρὸς μόρφωσιν κίνησίν της.

Παντοῦ καὶ πάντοτε ἡ ἀρχὴ τῆς αἰσθήσεως, ἡ πρὸς ἀνάπτυξιν κλίσις, ἡ πρὸς μόρφωσιν κίνησις προέρχεται ἐκ τῆς αὐτῆς πηγῆς, ἥτις εἶναι τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. Ὁποίαν μεταβολὴν, ὁποίαν νεκρανάστασιν ἐργάζεται ἐντὸς τοῦ ἐσωτερικοῦ ἀνθρώπου οὐδεὶς ἄλλος δύναται νὰ γνώσκῃ ἐκτὸς τοῦ λαμβάνοντος αὐτὸ, καθότι ἔχει ἐμβλημα τὴν ψῆφον τὴν λευκὴν ἐκείνην, ἐφ' ἧς εἶναι γεγραμμένον ὄ ν ο μ α κ α ι ν ὸ ν, ὃ οὐδεὶς ἔγνω εἰμὴ ὁ λαμβάνων (Ἀποκ. β'. 17.) Ὅστις λοιπὸν δὲν δοκιμάσει τὴν θείαν ταύτην μεταβολὴν ἀδύνατον νὰ κινηθῇ πρὸς μόρφωσιν, μόρφωσιν ἀληθῆ, μόρφωσιν φέρουσαν πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ὑπάρξεώς του· ἀλλὰ μένων ἐν τῇ ἀμορφωσίᾳ καὶ τῇ συγχύσει τῶν παθῶν καὶ τοῦ λογικοῦ, τοῦ νοῦ καὶ τῆς καρδίας, βαίνει πρὸς τὴν φθοράν, διατελεῖ ἐν ταλαιπωρίᾳ.

Στρέφοντες λοιπὸν ἐκ τοῦ γενικοῦ εἰς τὸ μερικὸν, ἐκ τῆς καθόλου ζωῆς εἰς τὴν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ζωὴν τὸν λόγον, περαίνομεν τὴν μελέτην ἡμῶν ταύτην, διὰ τῶν ἑξῆς σκέψεων περὶ τῆς ἀνθρωπίνου ζωῆς ἀνδρὸς σπουδαίου, ἃς ἐρανιζόμενοι μεταφέρομεν εἰς τὴν γλῶσσάν μας.

« ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΥ.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ Α'.

» Ποία γὰρ ἡ ζωὴ ὑμῶν: (Ἰάκωβος δ'. 14.)

» Τοῦτο, καί τοι ἔχον μορφὴν ἐρωτήσεως, δὲν εἶναι ὅμως ἐρώτησις ὅσον ἐξέγερσις. Σκοπεύει νὰ κινήσῃ τὴν σκέψιν ἡμῶν—νὰ φέρῃ εἰς τὸν νοῦν ἡμῶν πράγματα τὰ ὁποῖα γινώσκομεν καὶ νὰ διεγείρῃ ἐν ἡμῖν ἐμβρυθῆ περὶ αὐτῶν σκέψιν. Πολλάκις δὲν εἶναι ἡ ἄγνοια ἥτις καθιστᾷ τοὺς ἀνθρώπους ἀθρήσκους ἀλλ' ἡ ἀπροσεξία. « Δὲν διαλογίζονται ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν » λέγει ὁ Θεὸς παραπονούμενος περὶ τοῦ λαοῦ του ἐν Ὡσιέ. (ζ'. 2.) «Ὢ, εἴθε νὰ ἦσαν φρόνιμοι, . . . εἴθε νὰ ἐσυλλογίζοντο» (Δευτ. λβ 29). Οὕτω, πολλαὶ ἐκ τῶν ἐρωτήσεων αἵτινες ἀπαντῶνται ἐν ταῖς Γραφαῖς δὲν σκοπεύουσι νὰ μᾶς καταστήσωσι λάλους ἀλλ' ἐμβρυθεῖς, δὲν σκοπεύουσι νὰ ἀποσπάσωσιν ἐκ τῶν χειλέων ἡμῶν ἀπαντήσεις, ἀλλὰ νὰ κινήσωσιν ἡμᾶς εἰς μελέτην ἐνδελεχῆ ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν.

» Ἐὰν αἱ λέξεις αὗται « ποία γὰρ ἡ ζωὴ ὑμῶν » ἦσαν μόναι, ἴσως θὰ ἐγέννων ποικίλους συλλογισμοὺς κατὰ τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν διάθεσιν τοῦ ἀκούοντος. Ὅσοι ἄνθρωποι τόσαι γνῶμαι. Ἀλλ' ἡ ἐπιθυμία τοῦ Ἀποστόλου δὲν ἦτο νὰ παραχθῶσι συλλογισμοὶ μάταιοι ἢ φιλονεικίαι ἐπιστημονικαὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀλλὰ μᾶλλον νὰ διδαχθῶσι τὰ μέλη αὐτῆς ὠφέλειαν πρακτικὴν, ὠφέλειαν ἐποικοδομήσεως. Καὶ λοιπὸν ἀπαντᾷ ὁ ἴδιος εἰς τὴν αὐτοῦ ἐρώτησιν. « Ποία γὰρ ἡ ζωὴ ὑμῶν; ἀτμὶς γάρ ἐστιν ἡ πρὸς ὀλίγον μὲν φαινομένη ἔπειτα δὲ ἀφανιζομένη. » Ἀτμὶς! λέξις δι' ἧς ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ δηλοῦται καὶ ὁ ἀὴρ, ἡ ἀτμοσφαῖρα· λέξις κατὰ τὴν ἐτυμολογίαν σημαίνουσά τι τὸ ὁποῖον δὲν δύναται νὰ τιμηθῇ· τί μᾶλλον λεπτὸν, μᾶλλον ἀραιὸν, μᾶλλον ἄυλον ἢ ὅσον ἀπαιτεῖται διὰ νὰ γίνῃ ὁρατὸν ἢ νὰ ἅπτηται· τοιαύτη εἶναι ἡ ζωή μας. Ὁ Δαβὶδ ὁμιλεῖ περὶ αὐτῆς ὡς περὶ πνοῆς « Ἐξελεύσεται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ καὶ ἐπιστρέφει εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ. » (Ψαλμ. ρμέ. 4.) Ὁ Ἡσαΐας ποιεῖται χρῆσιν τοῦ αὐτοῦ εἰκονίσματος· λέγων. « Παραιτήθητε ἀπὸ ἀνθρώπου τοῦ ὁποίου ἡ π ν ο ὴ εἶναι εἰς τοὺς μυκτῆράς του, διότι εἰς τί εἶναι ἄξιος λόγου; » (Ησ. β'. 22.) Ὁ πατριάρχης Ἰὼβ, ἐν τῇ πρὸς τὸν Παντοδύναμον προτεινχῇ αὐτοῦ λέγει· « Μνήσθητι δὲ ὅτι πνεῦμα μου (κίνησις ἀέρος) ἡ ζωή. (Ἰὼβ ζ'. 7). Καὶ ὁ Δαβὶδ προσθέτων ἔμφασιν εἰς τὴν ἔκφρασιν ταύτην (ὡς εἰ ἀπήτα εἰς τὴν αἴτησιν τοῦ Ἰὼβ) λέγει « Καὶ ἐμνήσθη ὅτι σάρξ εἰσι, πνεῦμα πορευόμενον καὶ οὐκ ἐπιστρέφον. » (Ψαλ. οζ'. 39). Ἀτμὶς, πνοὴ, αἴνιγις ἀέρος! Δύνανται ἄλλαι λέξεις νὰ παραστήσωσι καθαρώτερον τὸ εὐκατάστρεπτον, τὸ ἀβέβαιον, τὸ εὐμετάβλητον τῆς προσκαίρου μας ζωῆς; Τοιαύτη ἡ θεία παράστασις αὐτῆς· καὶ τοιαύτην δεικνύουσιν αὐτὴν ἡμῖν ἥ τε παρατήρησις καὶ ἡ πεῖρα, ὅτι δηλαδὴ « τὰ σύμπαντα ματαιότης πᾶς ἄνθρωπος ζῶν » (Ψαλμ. λῆ. 5.)

» Ἡ ζωή μας δικαίως δύναται νὰ παρομοιωθῇ μὲ « πνεῦμα ἀέρος » καθότι ἐκτὸς ἄλλων λόγων, οὐδεμίαν κυριαρχίαν ἢ διοίκησιν ἔχομεν ἐπ' αὐτῆς· « τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις ἀλλ' οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει » (Ἰωάν. γ'. 18) τοιαύτην περιγραφὴν ἔκαμεν ὁ Κύριός μας, περὶ τοῦ ἀέρος, ὡς ἔμβλημα λαβὼν αὐτὸν τῶν ἐργασιῶν τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ἀνθρώπου· ἡ αὐτὴ δὲ εἰκὼν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ καὶ πρὸς παράστασιν τῆς προσκαίρου μας ταύτης ζωῆς. . . . Ἡ ζωή μας αὕτη δι' ἡμᾶς εἶναι μυστήριον· δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν τὰ σημεῖα τῆς ὑπάρξεως ἢ μὴ ὑπάρξεώς της, ἀλλ' οὔτε νὰ ἐννοήσωμεν οὔτε νὰ κρατήσωμεν αὐτῆς δυνάμεθα. Πῶς ἀρχίζει, ἀγνοοῦμεν· πῶς παύει, ἀγνοοῦμεν ἐπίσης.

«Δὲν ὑπάρχει ἄνθρωπος ἔχων ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ πνεύματος, ὥστε νὰ ἐμποδίζῃ τὸ πνεῦμα· οὐδὲ ἔχων ἐξουσίαν ἐπὶ τῆς ἡμέρας τοῦ θανάτου» (Ἐκκλ. ἡ. 8) Καθὼς δὲν δυνάμεθα νὰ εἰσάγωμεν τὸν ἀέρα εἰς τοὺς μυκτῆρας μας, εἰμὴ διὰ τῆς ἐνεργείας τῶν μυώνων μας ἐκείνων, οἵτινες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲν ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴν θέλησίν μας καὶ οὕτως ἡ ἀναπνοή μας ἐξακολουθεῖ ἡμέραν καὶ νύκτα ἄνευ τῆς ἡμετέρας συμπράξεως τοιουτοτρόπως ἀδυνατοῦμεν νὰ κρατήσωμεν καὶ τὴν ζωὴν εἰς ἓν ὁποιονδήποτε ἐκ τῶν μελῶν μας. Αὕτη κεῖται πέραν τῶν δυνάμεών μας· δὲν δυνάμεθα οὔτε νὰ ἴδωμεν, οὔτε νὰ συλλάβωμεν, οὔτε νὰ κρατήσωμεν αὐτῆς.

» Καὶ ἐν τούτοις ἀπαιτεῖται κίνησίς τις ὅπως διατηρῆται ἐν ἡμῖν ἡ ζωή. Τοῦτο εἶναι φανερώτατον ἀπὸ τὴν κίνησιν τοῦ στήθους καὶ τοὺς παλμοὺς τῆς καρδίας καὶ τοῦ σφυγμοῦ· ἂν ἡ κίνησις αὕτη δὲν ἐξακολούθει ἐν ἡμῖν καὶ δι' ἡμᾶς ἐνῷ κοιμώμεθα ὅπως καὶ ἐνῷ ἐργαζόμεθα, βεβαίως ἡ ζωὴ θὰ ἔπαυε. Πλὴν ὑπὸ τίνος δυνάμεως ἡ ζωὴ αὕτη ἐκτελεῖται; Ὁ Δαβὶδ μᾶς τὸ λέγει, καὶ ἂς ἀναγνωρίσωμεν αὐτὸ μετ' εὐχαριστίας, ὅπως καὶ αὐτός. «Εὐλογεῖτε, ἔθνη, τὸν Θεὸν ἡμῶν καὶ ἀκουτίσατε τὴν φωνὴν τῆς αἰνέσεως αὐτοῦ, τοῦ θεμένου τὴν ψυχὴν ἡμῶν εἰς ζωήν.» (Ψαλμ. ξε'. 8, 9) «Ἂν ὁ Θεὸς παύσῃ ἐπὶ μίαν στιγμὴν ἀπὸ τοῦ νὰ κρατῇ τὰς ψυχὰς ἡμῶν εἰς ζωήν, τὴν στιγμὴν ταύτην ἤθελον ἀποθάνει· ἂν παύσῃ κρατῶν τὴν ζωὴν εἰς τὰς ψυχάς μας, αὕτη ἀμέσως θὰ ἀπέλθῃ. Ὁ Δανιὴλ, ἐλέγχων τὸν Βαλτάζαρ, κηρύττει τὴν αὐτὴν ἀλήθειαν. «Καὶ τὸν Θεὸν οὗ ἡ πνοή σου ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ πᾶσαι αἱ ὁδοί σου, αὐτὸν οὐκ ἐδόξασας» (Δαν. ε'. 23) «Ὁ Θεὸς μόνος δύναται νὰ συνάγῃ τὸν ἄνεμον ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ (Παρ. λ'. 4.) καὶ ὁ Θεὸς μόνος δύναται νὰ κρατῇ τὸν ἄνεμον τοῦτον, τὴν πνοὴν ταύτην, τὴν ἀτμίδα ταύτην ἐντὸς τοῦ σώματος, ὅπου ἔθεσεν αὐτήν· εἶναι ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ· ἐὰν ἀφίσῃ τοὺς δακτύλους του, ἐὰν παύσῃ τοῦ νὰ κρατῇ αὐτὴν ἡ ἡμᾶς, ἡμεῖς ἀμέσως τελευτῶμεν· ἡ πνοή μας ἐκλείπει, ἡ καρδία παύει, τὸ αἷμα ἵσταται ἐντὸς τῶν φλεβῶν καὶ ἀρτηριῶν μας· καὶ τὸ θνητόν μας σῶμα διαλύεται. Ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ ἐπὶ ὅλων αὐτοῦ τῶν πλασμάτων, μικρῶν καὶ μεγάλων, δὲν εἶναι ἡ παθητικὴ ἐκείνη κατάστασις, ὁ τῆς φύσεως λεγόμενος νόμος ἐκεῖνος, τὸ φαντασιῶδες ἐκεῖνο τί, τὸ ὁποῖον πολλάκις οἱ ἄνθρωποι νομίζουσιν. Εἶναι χεὶρ παντοδύναμος· τεθειμένη ἐφ' ἡμῶν, ἄνευ τῆς ὁποίας ἡμεῖς πίπτομεν· εἶναι ἀδιάκοπος ὥθησις ἐντὸς ἡμῶν, διὰ τῆς ὁποίας πᾶσαι αἱ τοῦ σώματος ἡμῶν λειτουργίαι κρατοῦνται· εἶναι τὸ κράτημα τῆς πνοῆς ἡμῶν ἐν τῇ χειρὶ τοῦ Θεοῦ, διὰ τοῦ ὁποίου κρατεῖ τὴν ψυχὴν ἡμῶν εἰς ζωήν.

» Ἡ μεταφορὰ τῆς ἀτμίδος παριστᾷ τὰ περικυκλοῦντα, τὰς κλίσεις καὶ, οἰμοι! τὰ ἀποτελέσματα τῆς ζωῆς ἡμῶν. «Ματαιότης ματαιοτήτων, λέγει ὁ Ἐκκλησιαστής, ματαιότης ματαιοτήτων· τὰ πάντα ματαιότης.» (Ἐκκλ. ἀ. 2). Τὰ πλούτη, αἱ ἡδοναί, καὶ οἱ κόποι τοῦ κόσμου τούτου ἐπ' ὀλίγον μόνον διαρκοῦσιν· εἶναι δὲ καὶ ἀβέβαια· καθότι ὀλίγη ὑπάρχει ἐν αὐτοῖς ἡ πραγματικότης δικαιολογοῦσα τὴν ἀπ' αὐτῶν ἐξάρτησιν· «Μάταιοι υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων, ψευδεῖς οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐν ζυγοῖς.» (Ψαλμ. ξά. 8) «Αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ὡσεὶ σκιὰ παράγουσι» (ψαλμ. ρμγ'. 4) «παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου» (Α'. Κορ. ζ'. 31)· εἶναι σχῆμα ἐφ' ὅσον διαρκεῖ, καὶ εὐμετάβολον, φθειρόμενον σχῆμα· «Μέν τοι γε ἐν εἰκόνι διαπορεύεται ἄνθρωπος, πλὴν μάτην ταράσσεται» (Ψαλμ. λή. 6) Ἡ δόξα ἐν ᾗ καταθέλγεται ὁμοιάζει πρὸς κατοπτρισμὸν τῆς ἐρήμου· ἐμφάνησιν μόνον, ὅρασιν δροσερῶν ὑδάτων, ἐκεῖ ὅπου μόνον ὑπάρχει ἄμμος καίουσα· ἢ μὲ τὰ ἐναέρια ἐκεῖνα πλάσματα, τὴν ὀπτικὴν ἐκείνην ἀπάτην, καθ' ἣν οἱ ὀφθαλμοὶ βλέπουσι σκηνάς, ποταμούς, παράλια, ὄρη, κοιλάδας, δένδρα κυματίζοντα, ἅπαντα ὅμως αἴφνης διαλυόμενα εἰς κενὸν ἀέρα! Τοιοῦτος ὁ βίος ἡμῶν! Ὅσον εὐτυχὴς, ὅσον ἰσχυρὸς καὶ ἂν ἦναι ὁ ἄνθρωπος, ὁ καιρὸς πλησιάζει καθ' ὃν αἱ κτήσεις του μηδενίζονται· «Γυμνὸς ἐξῆλθον ἐκ κοιλίας μητρός μου, γυμνὸς καὶ ἀπελεύσομαι ἐκεῖ.» (Ἰὼβ ἀ. 21) «ἐν τῷ ἀποθνήσκειν αὐτὸν οὐ λήψεται τὰ πάντα, οὐδὲ συγκαταβήσεται αὐτῷ ἡ δόξα αὐτοῦ.» (Ψαλ. μή. 17) Τότε θὰ εἶναι «ὡσεὶ ἐνύπνιον ἐξεγειρομένου» (Ψαλμ. οθ'. 20). τότε ἡ εἰκών, ἡ σκιὰ θέλει ἀφανισθῇ· καὶ οὐδὲν θέλει μείνει ἐξ αὐτῆς ἢ μόνον ἡ μνήμη, μνήμη τὴν ὁποίαν εἴθε νὰ ἐχάνομεν, πλὴν ἡ ὁποία θὰ μᾶς παρακολουθεῖ πάντοτε ἐκτὸς ἂν ὁ Θεὸς κατὰ χάριν δὲν τὴν ἐξαλείψει· τότε θὰ ὁμολογηθῇ ἡ ἀλήθεια «ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἐστιν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ» (Λουκ. ιβ'. 15)

» Λοιπὸν ὁποῖον τὸ μάθημα τὸ ὁποῖον ὁ Ἰάκωβος ἠθέλησε νὰ μᾶς διδάξῃ διὰ τῆς ἐρωτήσεώς του; Τὸ νὰ μὴ πιστεύωμεν εἰς τίποτε ἄλλο, τὸ νὰ μὴ ἐλπίζωμεν εἰς κανένα, εἰμὴ εἰς τὴν ὑπακοὴν εἰς τὸ θέλημα Ἐκείνου, «ἐν ᾧ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν.» Ἂν δὲν ὑπῆρχε μέλλουσα ζωὴ ἐνώπιον ἡμῶν, ἡ βραχύτης καὶ ἀβεβαιότης τῆς παρούσης θὰ ἦτο λόγος ἀπορρῶν διὰ νὰ ἀποδιώξωμεν πᾶσαν μέριμναν ἀπὸ τὸν νοῦν μας, καὶ νὰ ζητῶμεν τὴν μεγαλητέραν δυνατὴν εὐπάθειαν κατὰ τὸ παρόν. Τοιαύτη ἦτον ἡ σημαία τῶν παλαιῶν, ὅσοι δὲν εἶχον καμμίαν περὶ τοῦ μέλλοντος γνῶσιν. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος οὕτως ἀναφέρει αὐτήν· «εἰ κατὰ ἄνθρωπον ἐθηριομάχησα ἐν Ἐφέσῳ, τί μοι τὸ ὄφελος, εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται; φάγωμεν καὶ πίωμεν, αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν.» (Α'. Κορ. ιέ. 32). Τοιαύτη δὲ ἦτο καὶ ἡ ἐπιγραφὴ ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Σαρδαναπάλου· τύπος λίθινος ἦτο γεγλυμμένος μὲ τὴν χεῖρα ὑψωμένην ὡς κροτοῦν τοὺς δακτύλους καὶ αἱ λέξεις αὗται ἦσαν κεχαραγμέναι δι' Ἀσσυριακῶν χα-

ρακτήρων· «τρῶγε, πῖνε, καὶ παῖζε, τὰ ἄλλα δὲν εἶναι τούτου ἄξια· † ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὁ φιλόσοφος Ἀριστοτέλης καλῶς παρατηρεῖ «Ὁποίαν καλλιτέραν ἐπιγραφὴν ἠδύνασο νὰ εὕρῃς ἐπὶ τάφου, δὲν λέγω βασιλέως ἀλλὰ βοός; (Κικέρων.) Μεταξὺ τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων κατὰ τὰ συμπόσια τῶν πλουσίων ἄνθρωπός τις περιέφερε νεκρὸν ξύλινον ἐντὸς κιβωτίου καλῶς πεποιημένον καὶ «μεμιμημένον ἐς τὰ μάλιστα γροφῇ καὶ ἔργῳ» τὸν ὁποῖον δεικνύων εἰς ἕκαστον ἐκ τῶν συνδαιτημόνων ἔλεγε. «Τοῦτον βλέπων πῖνε καὶ εὐφραίνου διότι ὅταν ἀποθάνῃς θὰ γίνῃς ὡς αὐτόν.» (Ἡρόδ. Β.' 78). Σοβαρὰ καὶ ἅμα, ὡς πᾶς τις δύναται νὰ ὑποθέσῃ, ὠφέλιμος ὑπενθύμισις· ἀλλ' ὁποῖος ὁ σκοπός της; οὐχὶ νὰ προτρέψῃ τοὺς συμποσιάζοντας ἀπὸ καταχρήσεις ἀλλὰ μᾶλλον νὰ ὠθήσῃ αὐτοὺς εἰς αὐτάς! «Μετὰ θάνατον θὰ ἦσαι ὡς τὸ πτῶμα τοῦτο, ἀνίκανος νὰ εὐφραίνησαι· λοιπὸν τώρα τρῶγε, πῖνε ἐλευθέρως καὶ χαίρου τὴν ζωήν σου ἐνόσῳ διαρκεῖ.» * Οἱ χριστιανοὶ δὲν μανθάνουσιν οὕτω τὸ μάθημα αὐτῶν· οὗτοι γινώσκουσιν ὅτι οὐδεμία ὑπάρχει ἀπόλυτος μακαριότης εἰς τὴν ἡδυπάθειαν· οὗτοι οὐδεμίαν ἔχουσιν ἀνάγκην νεκροκραββάτου καὶ νεκροῦ διὰ νὰ βεβαιωθῶσιν ὅτι μέλλουσι ν' ἀποθάνωσι· καὶ ἔτι ὀλιγώτερον δύνανται νὰ ὠθηθῶσιν ὑπὸ θεάματος τοιούτου πρὸς ἡδονὰς σαρκικὰς, αἵτινες βλάπτουσι τὴν ἀθάνατον ψυχήν των. Ἡ βραχύτης τῆς ἀνθρωπίνου ζωῆς ἀπ' ἐναντίας εἶναι λόγος ἰσχυρὸς ὅπως ποιῶμεν καλὴν αὐτῆς χρῆσιν· «ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρόν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραί εἰσι» (Ἐφ. ε. 16) Ὅσον βραχεῖα καὶ ἂν ἦναι ἀρκεῖ ὅμως ὅπως ἐξασφαλίσῃ μέλλον αἰωνίου μακαριότητος· καὶ εἰς τοῦτο οἱ σκοποί μας καὶ αἱ ἐλπίδες μας καὶ αἱ προσπάθειαί μας πρέπει νὰ διευθύνωνται ἐν ἐξαρτήσει ἐκ τοῦ Θεοῦ. «Ἄγε νῦν οἱ λέγοντες, Σήμερον ἢ αὔριον πορευσόμεθα εἰς τήνδε τὴν πόλιν, καὶ ποιήσωμεν ἐκεῖ ἐνιαυτὸν ἕνα καὶ ἐμπορευσόμεθα· καὶ κερδήσομεν· οἵτινες οὐκ ἐπίστασθε τὸ τῆς αὔριον· ποία γὰρ ἡ ζωὴ ὑμῶν; ἀτμὶς γάρ ἐστιν ἡ πρὸς ὀλίγον μὲν φαινομένη, ἔπειτα δὲ ἀφανιζομένη· ἀντὶ τοῦ λέγειν ὑμᾶς· Ἐὰν ὁ Κύριος θελήσῃ καὶ ζήσωμεν, καὶ ποιήσομεν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο.» (Ἰάκ. δ'. 13—15). Ἡ ζωή μας εἶναι εἰς τὴν χεῖρα τοῦ Θεοῦ· λοιπὸν αὐτὸς ἂς τὴν διευθύνῃ. «Ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ Θεοῦ εἶναι αἱ ὁδοὶ τοῦ ἀνθρώπου» (Παρ. ε. 21) Ὁποία λοιπὸν ἀρροτύνη νὰ διάγωμεν ὡς εἰ εἴμεθα ἀπ' Αὐτοῦ ἀνεξάρτητοι; Πρέπει θεληματικῶς καὶ μετὰ χαρᾶς νὰ ὑποτάσσωμεν τὴν θέλησιν ἡμῶν εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ πάντοτε· καὶ εἰς αὐτὰ τὰ κοινότατα, οἷα εἶναι ἡ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον μετάβασις ἡμῶν, καὶ αἱ ἀγοραπωλησίαι μας, ἀνάγκη νὰ ἔχωμεν πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν τοῦ Θεοῦ χάριν· εἰς πάντα μας σκοπὸν πρέπει νὰ προτάσσωμεν τὸ «ἂν ὁ Θεὸς θέλῃ» καθὼς ὁ Ἀπόστολος «καὶ τοῦτο ποιήσωμεν, ἐὰν περ ἐπιτρέπῃ ὁ Θεός.» (Ἑβρ. στ'. 3) Ἄνευ αὐτοῦ ἡμεῖς οὐδὲν δυνάμεθα νὰ πράξωμεν. Οὐδεμία πρᾶξις τῆς ζωῆς μας, οὐδεμία ἐργασία τοῦ νοῦ μᾶς εἶναι κεχωρισμένη ἀπὸ τὸν Θεόν· «Ἀγαπᾷν Κύριον τὸν Θεόν σου, εἰσακούειν τῆς φωνῆς αὐτοῦ καὶ ἔχεσθαι αὐτοῦ, τοῦτο ἡ ζωή σου καὶ ἡ μακρότης τῶν ἡμερῶν σου» (Δευτ. λ'. 20). Ὅσον πλησιέστερον Αὐτοῦ εἴμεθα τόσον ἀσφαλεστέρα θὰ ἦναι ἡ ζωή μας, καὶ εἰς τόσον καλλιτέραν ὁδὸν θὰ εἴμεθα νὰ ἐπαγολῶμεν ἢ νὰ φαιδρυνώμεθα αὐτὴν, νὰ φυλάττωμεν αὐτὴν ἢ νὰ τὴν σῴσωμεν. Ἐκεῖνοι μόνον εἶναι ἀσφαλεῖς, ἐκεῖνοι μόνον εἶναι μακάριοι, ὅσοι δύνανται ἐκ καρδίας αὐτῶν νὰ λέγωσιν «Ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ Κυρίῳ ζῶμεν· ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν τῷ Κυρίῳ ἀποθνήσκομεν· ἐάν τε οὖν ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν τοῦ Κυρίου ἐσμέν.» (Ῥωμ. ιδ'. 8.) Τ. Σ. Μ.»

† Ἐνταῦθα (ἐν Ἀγγιάλῃ) δ' εἶναι μνῆμα τοῦ Σαρδαναπάλου καὶ τύπον λίθινον, συμβάλλοντα τὸν τῆς δεξιᾶς χειρὸς δακτύλους ὡς ἂν ἀποκροτοῦντα, καὶ ἐπιγραφὴν εἶναι ἀσσυρίοις γράμμασι τοιάδε «Σαρδανάπαλος ὁ Ἀνακυνδαξάρεω παῖς Ἀγχιάλην καὶ Ταρσὸν ἐδείμεν ἡμέρῃ μιῇ. Πίνε, πῖνε, παῖζε, ὡς τἄλλα τούτου οὐκ ἄξια» τοῦ ἀποκροτήματος. Μέμνηται δὲ καὶ Χοιρίλος τούτων καὶ δὴ καὶ περιφέρεται τὰ ἔπη ταυτί· Ταῦτ' ἔχω, ὅσ' ἔφαγον καὶ ἐφύβρισα καὶ μετ' ἔρωτος τερπν' ἔπαθον, τὰ δὲ πολλὰ καὶ ὄλβια 'κεῖνα λέλειπται. Στράβων ΙΔ'. 9. Σ. Μ.

* Ἐκ τῶν ἐπισκέψεων τῶν παρὰ τὰς αἰγυπτιακὰς Θήβας εὑρισκομένων τάφων τῶν ἀρχαίων Φαραὼ, διὰ τῶν ἐν αὐτοῖς εὑρεθέντων παπύρων εἶναι γνωστὸν ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι καὶ περὶ μελλούσης ζωῆς καὶ κρίσεως καὶ περὶ ἀνταποδώσεως ἐγίνωσκον. Ἀλλὰ καθὼς οἱ σήμερον εὐγενεῖς μας, ἀποστρεφόμενοι τὰς ἀληθείας ταύτας, μυρίας ἐφευρίσκουσι κατ' αὐτῶν προφάσεις, οὕτω καὶ οἱ τότε ὄλβιοι ἐθεώρουν αὐτὰς ὡς περὶ «ἄδου μυθολογίαν.» Ἀλλὰ τὸ τέλος, τὸ διανοίγον τοὺς ὀφθαλμοὺς τέλος ἐγγίζει. Σ. Μ.

ΘΡΗΣΚΙΑ.

Θρησκευτικῶς ἀνατεθραμμένος ἄνθρωπος δὲν εἶναι ἐκεῖνος ὅστις ἁπλῶς λέγει τὴν προσευχήν του εἰς ὥρας διωρισμένας, ἢ συμμορφοῦται μὲ τοὺς τύπους τῆς Ἐκκλησίας του· ὡς οὔτε ποιητὴς εἶναι ἐκεῖνος ὅστις ῥάπτει ἁπλῶς στίχους. Καὶ δι' ἀμφοτέρους ἀπαιτοῦνται αἴσθημα, εἰλικρίνεια, πίστις, πάθος· ἄνευ τούτων οὔτε Χριστιανὸς δύναται νὰ ἦναι ὁ ἄνθρωπος οὔτε ποιητής.

—Ἡ ἐσωτερικὴ εἰρήνη συγκατοικεῖ μετὰ τῆς ἀληθείας· καὶ ἡ ἀπόδειξις εἶναι προχειροτάτη. Ἐπιθυμεῖς νὰ εὑρίσκησαι εἰς ἀδιάκοπον ἐσωτερικὴν ταραχήν; Ἐπιθύμει νὰ φαίνεσαι ἄλλος παρ' ὅστις εἶσαι· εἴτε πλουσιώτερος, εἴτε μεγαλείτερος, εἴτε πολυμαθέστερος. Τὸ προσωπεῖον ταχέως θέλει γίνει βασανιστήριον διὰ σὲ ὄργανον.

—Ὁ σκεπτικισμὸς οὐδέποτε ἐμπαλίωσεν αὐτοκρατορίας, οὐδέποτε μετέβαλε τὰ αἰσθήματα τῶν ἀνθρώπων. Πάντα τὰ μεγάλα ἐν τῇ ἱστορίᾳ πρόσωπα ὑπῆρξαν πάντοτε ἄνθρωποι πίστεως.

—Πολλοὶ λέγουσιν ὅτι ἡ ἀμάθεια εἶναι ἡ μήτηρ τῆς εὐσεβείας· καὶ ἐν τούτοις ὅστις ἔχει νοῦν βλέπει ὅτι αὐτὴ ἀνεύρισκηται εἰς σκληρὰν γῆν γεννᾷ τὴν ἀθεΐαν, ἂν εἰς μαλακὴν, φέρει τὰς προλήψεις. Ἂν δὲ προέρχηται ἐκ στρεβλῶν περὶ Θεοῦ ἰδεῶν, εἶναι μεγάλη ἀσέβεια, τόσον ῥιζοποιὰ ὅσον καὶ ἡ ἀθεΐα.

ΘΕΟΥ ΠΑΡΟΥΣΙΑ.

Θεὸς ὑπάρχ' εἰς οὐρανοὺς
προστάτης τῶν ἀνθρώπων·
καὶ ἡ καρδία καὶ ὁ νοῦς
τὸν βλέπ' εἰς πάντα τόπον.

Τὸν βλέπ' εἰς τὸν οὐράνιον
ῳστῆρα τῆς ἡμέρας,
καὶ εἰς τὸ ῥῶς τὸ δάνειον
τῆς νυκτοπόρου σφαίρας.

Τὸν βλέπει ὅταν καταιγὶς
σωρεύῃ μαῦρα νέφη,
κ' ὅταν παρήγορος τῆς γῆς
γαλήνη ἐπιστρέφῃ.

Τὸν βλέπει εἰς τὸν ἄμερον
παλμὸν τῆς εὐτυχίας,
ἀλλὰ κ' εἰς τὴν ἐσήμερον
ὀδύνην τῆς καρδίας.

Εἰς τ' οὐρανοῦ τὸν πάπυρον
ἡ δόξα του ἐγράφη,
καὶ τὸν ὑμνεῖ τὸ ἄπειρον,
καὶ ἡ ζωὴ κ' οἱ τάφοι.

Τὸ κράτος Του δοξάζοντα
τὸν τρέμουσι τὰ ὄντα,
τὸ πᾶν ἐξουσιάζοντα
καὶ πανταχοῦ παρόντα.

Α. Ρ. Ῥαγκαβῆς.

Ο ΦΙΛΑΡΓΥΡΟΣ ΚΑΙ Ο ΠΙΘΗΚΟΣ.

Πλούσιός τις λίαν φιλάργυρος ὅμως εἶχε πίθηκον, (οὐραγγουτάγκαν ἴσως) τὸν ὁποῖον ἀνέτρεφε μετὰ μεγάλης περιποιήσεως, ἐλπίζων ὅτι μίαν ἡμέραν ἤθελε τὸν πωλήσει ἀκριβώτερον παρ' ὅσον τὸν ἠγόρασεν. Ἐξελθὼν δὲ ἡμέραν τινὰ τῆς οἰκίας, ἄφησεν εἰς αὐτὴν τὸν πίθηκον, ὅστις ἀμέσως ἤνοιξεν ἓν συρτάριον, ὡς συνήθως ἔβλεπεν ὅτι ἔκαμεν ὁ κύριός του, καὶ ἤρχισε νὰ μετρᾷ τὰς ἐν αὐτῷ λίρας· τῷ ἦλθε δ' ἀκολούθως διάθεσις νὰ ῥίψῃ αὐτὰς ἐκ τοῦ παραθύρου εἰς τὴν ὁδόν. Οἱ διαβάται τρέξαντες ἀμέσως σωρηδὸν ἐσύναζον τὴν περιουσίαν τοῦ φιλαργύρου, καὶ ἤρχισαν μάλιστα νὰ διαπληκτίζωνται μεταξύ των. Εἰς τὴν θέαν ταύτην ὁ πίθηκος ἔχαιρε μεγάλως καὶ ἐξηκολούθει ῥίπτων καὶ τὰς ὀλίγας λίρας αἱ ὁποῖαι ἔμεναν ἀκόμη. Τὴν αὐτὴν στιγμὴν ἐφάνη καὶ ὁ φιλάργυρος, ὅστις κατασχεθεὶς ὑπὸ φρίκης ὅτε εἶδε τὸ γιγόμενον, ἐξέβαλε γοερὰς κραυγὰς, καὶ ἀπέσπα τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς του φωνάζων· «Κακότυχον καὶ ὠργισμένον ζῶον, τί μοῦ ἔκαμες!» Καὶ ὥρμησε νὰ ἐπιπέσῃ κατ' αὐτοῦ. «Ἡσύχασε, φίλε, τῷ εἶπε τότε γείτων τις, ἐλκύσας αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ἱματίου. Ὁ πίθηκος σὲ ἐμισθώθη ἀξιόλογα καὶ ἔπραξεν ὅ,τι καὶ σύ. Εἶναι βέβαια μεγάλη ἀνοησία νὰ ῥίπτῃ τις χρήματα ἀπὸ τὸ παράθυρον, ἀλλὰ καὶ πάλιν φρόνιμον εἶναι γὰ τὰ θάπτῃ εἰς τὴν γῆν ἢ εἰς τὸ κιβώτιον, καὶ νὰ μὴ τὰ κάμῃ χρήσιμα καὶ εἰς τὸν ἑαυτόν του καὶ εἰς τοὺς ἄλλους;

ΙΠΠΟΥ ΚΙΝΗΜΑ.

Ὁ Κύριος Οὐίλσων, εἰς τὰς «Περὶ ἵππων ἱστορίας» του, ἀναφέρει τὸ ἑξῆς περίεργον γεγονὸς, τὸ ὁποῖον συνέβη πρὸ ὀλίγων ἐτῶν εἰς Δουβλῖνον. Γεωργός τις εἶχεν ἀγοράσει ἵππον γεγηρακότα, ἐκ τῶν στρατιωτικῶν· ὅστις ἐπωλήθη ὡς ἀνίκανος πλέον νὰ ὑπηρετῇ εἰς τὸν στρατόν. Τὸ ζῶον ἦτο πολὺ ἥσυχον. Ὁ γεωργὸς ἡμέραν τινὰ, θέλων νὰ πέμψῃ τὴν θυγατέρα του εἰς τὴν πόλιν μὲ γάλα, καὶ ἐπιθυμῶν νὰ ῥθάσῃ αὐτὴ ὅσον τὸ δυνατὸν ταχέως, ἐκάθησεν αὐτὴν ἐπὶ τοῦ ἵππου, θέσας ἐπ' αὐτοῦ καὶ ἀγγεῖον πλῆρες γάλακτος. Ἐνῷ ὅμως ἡ νέα Ἀμαζὼν ἐπλησίαζεν εἰς τὴν πόλιν, κατὰ ἀτυχίαν της, ἡ φρουρὰ ἤλλαζεν. Ὁ ἵππος ἀκούσας τὴν μουσικὴν εἰς τὴν ὁποίαν ἦτο τοσοῦτον συνειθισμένος, κατέστη ἀκράτητος ὑπὸ τῆς τρυφερᾶς ἱππευτρίας του· καὶ πηδῶν καὶ καλπάζων καὶ χορεύων, εἰσῆλθεν ἐντὸς τοῦ φρουρίου μετὰ τῆς ἀναβάτου καὶ τοῦ ἀγγείου τοῦ γάλακτος, καὶ ἔλαβε θέσιν εἰς τὰς τάξεις, προξενήσας οὐ σμικρὸν γέλωτα εἰς τοὺς ἐκεῖ παρισταμένους.

Ποτὲ μὴ ἐμπιστεύησαι πολὺ ἐκεῖνον ὅστις δὲν ἐμπιστεύεται ἄλλους. Ἄνθρωπος ὅστις πάντοτε ὑποπτεύεται τὸ κακὸν, πολλάκις ζητεῖ εἰς τὸν πλησίον του ὅ,τι βλέπει εἰς τὸν ἑαυτόν του. Καθὼς δὲ εἰς τὸν καθαρὸν τὰ πάντα εἶναι καθαρὰ, οὕτω καὶ εἰς τὸν μὴ καθαρὸν τὰ πάντα φαίνονται ἀκάθαρτα.

ΟΙ ΕΞΟΡΙΣΤΟΙ ΤΗΣ ΑΛΟΠΟΛΕΩΣ.

ΚΕΦΑΛ. ΙΗ'.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Λαμπράν τινα τοῦ μαΐου ἡμέραν, τοῦ ἔτους 1732, διοβάτης τις ἐλθὼν ἐστάθη ἔμπροσθεν τῆς θύρας τῆς Βαρβάρας. Ἐνῷ δὲ αὕτη προσέφερεν εἰς τὸν ξένον τεμάχιον ἄρτου οὗτος ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ κόλπου του φάκελλον, τὸν ὁποῖον εἶχε καλῶς κεκρυμμένον ὑπὸ τὸ ἔνδυμά του, καὶ ταχέως ἔθεσεν ὑπό τι πλησίον του εὑρισκόμενον ἀχυρόστρωμα. «Ὁ Ἰωάννης καὶ οἱ ἀδελφοί σου» ἐψιθύρισεν ἀναχωρῶν, «σοὶ πέμπουσι τὴν ἀγάπην των.» Ἡ Βαρβάρα λαβοῦσα τὸν φάκελλον καὶ τὸ βρέφος της ἀπεσύρθη εἰς κρύφιον μέρος καὶ ἐκεῖ ἀποκοιμίσασα τὸ παιδίον ἤνοιξε μὲ τρέμουσαν χεῖρα τὸν φάκελλον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου εὗρε πολλὰς ἐπιστολὰς γεγραμμένας κατὰ διαφόρους ἡμερομηνίας ὡς ἑπεται·

«Κάουφφ-Βαϊέρη 28 δεκεμβρίου 1731.

»Εἴθε ὁ Θεὸς νὰ σὲ εὐλογήσῃ, ἀκριβή μου Βαρβάρα! Ἂν μάθω ὅτι σὺ, τὸ παιδίον καὶ ἡ μητέρα μας εἶσθε καλὰ θὰ χαρῶ ἐκ καρδίας. Ἐγώ, ὁ Φραγκίσκος καὶ ὁ Ἰωσὴφ εἴμεθα, δόξα τῷ Θεῷ, ὑγιεῖς καὶ εὐρωστοι, καὶ τοι ὑπεφέρομεν πολὺ ἐκ τοῦ ψύχους, τῆς πείνης καὶ τῶν κακῶν ἀνθρώπων. Ἀλλὰ τώρα διάγομεν καλλίτερον. Θὰ σοὶ διηγηθῶ ὅσον δύναμαι καλῶς πάντα ὅσα ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς μου μᾶς συνέβησαν. Βέβαια θαυμάζεις ὅτι ἔμαθον νὰ γράφω οὕτω τακτικῶς ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἔχει οὕτως. Οἱ καλοὶ ἄνθρωποι μετὰ τῶν ὁποίων συγκατοικῶ ἔγραψαν κατὰ ἐπιθυμίαν μου, ὅσα ἀναγινώσκεις. Τοιουτοτρόπως δὲ θὰ συνομιλῶ μαζύ σου ἅμα ὡς ἀπαντῶ χριστιανικὰς καρδίας. Ὢ! μόνον ἂς εἴξευρα πῶς ἡ ἐπιστολὴ αὕτη θὰ φθάσῃ εἰς χεῖράς σου! Ἀλλὰ πιστεύω ὅτι ὁ Θεὸς θὰ μοὶ παρέξει τὸ μέσον νὰ σοὶ τὴν πέμψω. Πρέπει νὰ εἰξεύρῃς ὅτι ὅταν τόσον ἀνελπίστως καὶ ἀποτόμως μᾶς ἐξέβαλον, χωρὶς νὰ δυνηθῶ νὰ ἀποχαιρετήσω σὲ καὶ τὸν μικρόν μου Πέτρον, ἡ καρδία μου σχεδὸν ἔλιωσε ἀπὸ τὴν θλῖψιν μου. Ὁ Φραγκίσκος καὶ ὁ Ἰωσὴφ ταχύτερον ἡσύχασαν. Εἶχον πολὺ νὰ ἐπασχοληθῶσι μὲ τὸν κύνα των, παύοντες τὴν ῥεῦσιν τοῦ αἵματος καὶ δένοντες τὴν πληγήν του μὲ τὰ μανδύλιά των ἀφοῦ ὁ κακὸς ἀξιωματικὸς τὸν ἐκτύπησε μὲ τὴν μάχαιράν του. Προσέτι ὀλίγον ὑπέφερον ἀπὸ τὸ διαπεραστικὸν τοῦ νοεμβρίου ψῦχος, διότι ἐθερμαίνοντο μὲ τὸν κύνα τὸν ὁποῖον ἐσήκωνον ἐναλλὰξ, ἀρνούμενοι νὰ τὸν ἀφήσωσι καὶ ἀκόμη ὅταν τοῖς ἔλεγον νὰ τὸν σηκώσω καὶ ἐγώ.

Ἐνίοτε ἐφθάναμεν ἀριθμόν τινα ἐξορίστων καὶ ἄλλοτε ἄλλοι ἔφθανον ἡμᾶς ὥστε ὁ ἀριθμός μας ἀδιακόπως ηὔξανεν. Ὅλοι οὗτοι ἦσαν πτωχοὶ ἐργατικοὶ ἄνθρωποι, ὑπηρέται καὶ παιδία, σχεδὸν γυμνοὶ ὅπως καὶ ἐγώ. Ἐν τούτοις ἐπαρηγορούμεθα ὅτι δὲν εἴμεθα μόνον ἡμεῖς ἐξόριστοι, καὶ τοι ὁμολογῶ ὅτι τὸ τοιοῦτον αἴσθημά μας δὲν ἦτο καλόν. Σημείωσε ὅμως ὅτι μαζύ μας ἦλθον καὶ ἑκατὸν ἑβδομήκοντα ἄνθρωποι θεληματικῶς, οἱ ὁποῖοι, καὶ τοι φίλοι τῶν παπάδων, πικρῶς παρεπονοῦντο κατὰ τῆς ἀδικίας, ἥτις μᾶς ἐγίνετο. Οὕτως ἐφθάσαμεν εἰς Ἀλόπολιν ἀργὰ τὸ ἑσπέρας. Ἐδῶ ἀληθῶς ἠρχίσαμεν νὰ δοκιμάζωμεν στερήσεις καὶ κακουχίας. Διὰ καταλύματα μᾶς ἔδοθησαν ψυχροὶ καὶ ἄθλιοι σταῦλοι, ὅπου ἐπὶ σκληρῶν σανίδων μὲ κενοὺς στομάχους καὶ ἄνευ σκεπάσματος ἀφέθημεν νὰ παγώσωμεν. Εἴτε ἀπὸ φόβον εἴτε ἀπὸ μῖσος οὐδεμία ψυχὴ προσέφερεν εἰς ἡμᾶς τεμάχιον ἄρτου, διὰ τὸ ὁποῖον εἶθε ὁ Θεὸς νὰ συγχωρήσῃ αὐτούς. Ἀλλὰ γραῖά τις γυνὴ, παρατηρήσασα ὅτι εἶχον γυμνὴν τὴν κεφαλὴν, (ἐπειδὴ ἔχασα καθ' ὁδὸν τὸ κάλυμμά μου) μοὶ ἔφερε κρυφίως παλαιὰν φενάκην, καταπεπυημένην, τὴν ὁποίαν οὔτ' ἐγὼ εἰξεύρω ποῦ τὴν εὗρεν. Ηὐλόγησα αὐτὴν διὰ ταύτην της τὴν συμπάθειαν. Κατεσκεύασα εἶδος σκεπάσματος κάπας ἀπὸ χονδρότσουλον, τὸ ὁποῖον κάπως μὲ προεφύλαξεν ἀπὸ τὸ ψῦχος τῆς νυκτὸς, καὶ ἐπειδὴ εἴμεθα στρωμένοι ὡς ἀρέγγαι τὴν ἀπερόσα-

μεν καλά. Ὁ κύων ἐθέρμαινε τοὺς ἀδελφούς σου καὶ οὕτως ἐπλήρωνεν αὐτοὺς διὰ τὰς ὑπὲρ αὐτοῦ φροντίδας των. Ἐν τούτοις δὲν ἠδυνήθην νὰ κλείσω μάτι, διότι ἀδιακόπως παρουσιάζεσο ἐνώπιόν μου μὲ τὸ βρέφος μας. Τότε ἐνεθυμήθην πόσον θαυμασίως ὁ λόγος ἐκεῖνος τοῦ Κυρίου ἐπληρώνετο καὶ εἰς ἡμᾶς, ὁ λόγος ὁ λέγων «προσεύχεσθε ἵνα μὴ ἡ φυγὴ ἡμῶν γίνῃ ἐν ὥρᾳ χειμῶνος ἢ σαββάτου.» Δὲν ἦτο χειμὼνα καὶ ἐν παραμονῇ σαββάτου; Τίς ἐπίστευεν ὅτι αἱ λέξεις αὗται θὰ ἐπληροῦντο καὶ εἰς ἡμᾶς; Οἴμοι δὲν δύναμαι νὰ σὲ τὸ κρύψω ἀλλὰ σοὶ τὸ λέγω μετὰ πόνου ψυχῆς· τριάκοντα ἐξ ἡμῶν τόσον ἠδυνάτησαν ἀπὸ τὴν Θλίψιν ὥστε ἠρνήσαντο τὴν πίστιν. Εἴθε ὁ Θεὸς νὰ μὴ στήσῃ αὐτοῖς ταύτην τὴν ἁμαρτίαν. Τὴν ἀκόλουθον πρωΐαν μᾶς ἔβαλον εἰς πλοῖα διὰ νὰ μᾶς καταβιβάσωσι διὰ τοῦ Σάλτσα. Μὲ τεθλιμμένα βλέμματα ἐβλέπομεν διὰ τελευταίαν φορὰν τὰ προσφιλῆ μας ὄρη· καὶ ἀφοῦ ἀπεχαιρετήσαμεν τὴν ὑπερήφανον πόλιν καὶ τοὺς σκληροὺς κατοίκους της, ἐκαθήσαμεν ὁ εἷς πλησίον τοῦ ἄλλου· διότι ὁ ἀὴρ τοῦ ποταμοῦ ἦτο πολὺ διαπεραστικός. Ἀκολούθως παρηγορήσαμεν ἡμᾶς αὐτοὺς ψάλλοντες τὸν ὕμνον τοῦ εὐσεβοῦς ποιητοῦ, μας τὸν ὁρχίζοντα οὕτως·

Εἰς δεινὴν ἔξοδον ὑπάγω,
Ἔξοδον δι' ἔργον Κυρίου,
Διωγμένος τυράννων φεύγω
Δι' ἀγάπην τοῦ λόγου τοῦ θείου.

Ὑποφέρω· πλὴν πόσα, Σωτῆρα,
Δὲν ὑπέστης καὶ σύ ἐκ τοῦ κόσμου;
Δός μοι, δός μοι τὴν θείαν σου χεῖρα,
Ἔσο βράχος καὶ σκέπη καὶ φῶς μου.

Τὸν σταυρὸν νὰ σηκόνω βαρύθει
Κ' εἰς τὰ ἴχνη σου πάντα νὰ τρέχω
Θέρμαινέ μου τ' ἀδύνατα στήθη
Θέρμαινέ τα ἐντός μου νὰ σ' ἔχω.

Αἱ ὄχθαι καὶ τὰ ὄρη ἀντήχουν εἰς τὴν φωνὴν τῆς μελῳδίας μας, ἡμεῖς δὲ ἐψάλλομεν ἑωσοῦ οἱ στρατιῶται μᾶς ἐπέβαλον σιωπήν. Ἐφθάσαμεν ἄνευ δυσαρέστου συμβάντος εἰς Διτμαριγγένην καὶ Θαϊσενδρόρφην, ὅπου ἐμείναμεν ἄπρακτοι δέκα καὶ ὀκτὼ ἡμέρας, καθ' ἃς εἴμεθα ὑπόχρεοι νὰ προμηθευώμεθα μόνοι μας τὰ πρὸς ζωάρκειάν μας. Συνέβη νὰ ἔχω τρία φιορίνια μαζῆ μου τὰ ὁποῖα εἶχα πάρει διὰ νὰ πληρώσω τὰ δικαιώματα τοῦ δικαστηρίου. Εἶχα προσέτι μαζῆ μου καὶ ἡμικεκαυμένην τινὰ ἁγίαν Γραφήν, τὴν ὁποίαν ἥρπασα ἀπὸ τὰς φλόγας ἐν Βερφένῃ. Ἐμείναμεν τόσον πολὺν καιρὸν εἰς τὸν τόπον τοῦτον διότι μᾶς ἐμπόδιζον νὰ διαβῶμεν τὰ Βαβαρικὰ σύνορα ἄνευ τῆς ρητῆς ἀδείας τοῦ Ἐλέκτορος. Λέγεται ὅτι πολὺ εὐχαρίστως ἐδόθη αὐτῇ ἡ ἄδεια. Πρέπει νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἐν ἐδοκιμάσαμεν θλῖψιν ἀφοῦ διέβημεν τὰ ὅρια τῆς Ἁλοπόλεως καὶ εἰσῆλθον εἰς ἔδαφος βαβαρικόν.

Ἐβαδίσαμεν κατευσπεσμένοι, καθότι ὁ ἐπιτετραμμένος νὰ μᾶς συνοδεύσῃ μέχρι τέλους τῆς ὁδοιπορίας μας, κάποιος κύριος Μένιγγεν, ἐκέντα ἀδιακόπως τὸν ἵππον του. Ἐν τούτοις ὅταν ἐφθάσαμεν εἰς Κάουφβατέρην ἦτο σκοτεινὰ καὶ εἶχον κλεισθῆ αἱ πύλαι τῆς πόλεως. Ἐκεῖ ἐστάθημεν κατάκοποι καὶ πολὺ ὑποφέροντες μετὰ τὴν βιαίαν ὁδοιπορίαν μας. Τέλος διὰ νὰ παρηγορηθῶμεν ἠρχίσαμεν νὰ ψάλωμεν «Φρούριον ἰσχυρὸν εἶναι ὁ Θεός μας». Οἱ τόνοι οὗτοι τῆς φωνῆς μας ἀκουόμενοι μακρόθεν ἐν τῇ ἡσυχίᾳ τῆς νυκτὸς, ἤγγισαν τὰς καρδίας τῶν κατοίκων, οἵτινες ἀμέσως μᾶς ἤνοιξαν τὰς πύλας τῆς πόλεώς των. Ψάλλοντες εἰσήλθομεν εἰς τὴν πόλιν ὅπου ὑπεδέχθησαν ἡμᾶς μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων. Πόσα δάκρυα ἔχυσαν αἱ ἀγαθαὶ ἐκεῖναι ψυχαὶ ἀκούουσαι τὰ δεινοπαθήματά μας, καὶ μάλιστα βλέπουσαι τὰ μικρά μας παιδία μελανὰ ἀπὸ πεῖναν καὶ ψύχος. Πολὺ Θλιβερὰν προσέτι ἐντύπωσιν τοῖς ἔκαμον τὰ φορέματά μας, τὰ ὁποῖα ἦσαν τόσον ἀκατάλληλα διὰ τὴν ἐποχήν. Περισσότερον παντὸς ἄλλου ἐγὼ ἐπέσυρον τὴν προσοχήν των. Καὶ τῷ ὄντι πρέπει τὸ ἐξωτερικόν μου νὰ ἦτο πολὺ περίεργον μὲ τὸ χονδρότσουλόν μου, «Ἂς πράττωμεν τὸ καλὸν πρὸς πάντας, ἀλλὰ κυρίως πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως!» εἶπέ τις καλοενδεδυμένος εὐγενὴς, καὶ ἅμα μὲ εἶδεν, ἐκβαλὼν τὴν γοῦνάν του προσέφερεν αὐτὴν εἰς ἐμὲ ζητήσας τὸ παλαιότσουλόν μου. Ἀφοῦ τὸ ἔλαβεν ἔτρεξε ξεσκούφωτος μὲ τόσην χαρὰν ὅσην ἠσθανόμην καὶ ἐγὼ διὰ τὴν ἀνταλλαγήν. Ὁ εὐγενὴς ἐκεῖνος μὲ διεβεβαίωσεν ὅτι θὰ φυλάξῃ τὸ σκέπασμά μου ἐκεῖνο ὡς ἐνθύμημα. Μετ' ὀλίγον ἔπειτα ὡραία καὶ δειλὴ νεᾶνις μοὶ ἔφερε θερμόν τι

φόρεμα ἀπὸ τόσον ὡραῖον ὕφασμα ὥστε ἐντρέπομαι νὰ τὸ φορῶ. Καταλύματα μᾶς ἐδόθησαν εἰς τοὺς ξενῶνας τῶν διαμαρτυρομένων, καὶ εἰς οἰκίας αὐτῶν. Ἀκριβή μου Βαρβάρα, οὐδέποτε ἔλαβον τὰ δῶρα τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ στόμα μου χωρὶς νὰ τὸν εὐχαριστήσω ἐκ καρδίας, ἀλλὰ ποτὲ μὲ περισσοτέραν θερμότητα ἀπὸ τώρα. Ὁποίαν ἀνακούφησιν, ὁποίαν ἐνίσχυσιν ἀπὸ τὰς θερμὰς καὶ ἐξαιρέτους τροφάς, τὰς ὁποίας ἐπὶ τόσον διάστημα καιροῦ ἐστερούμεθα! Ἀφοῦ διεμείναμεν τέσσαρας ἡμέρας χρεωστοῦμεν αὔριον νὰ ἀναχωρήσωμεν. Τοὺς ἀσθενεῖς μας περιεποιήθησαν εἰς τὸ νοσοκομεῖον, τὰ παιδία μας ἐβάπτισαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ὅλοι ἡμεῖς ἐλάβομεν δῶρα διὰ τὴν ὁδοιπορίαν μας ἀπὸ τοὺς πολίτας καὶ τοὺς ἐμπόρους. Ἐνδόμυχον ἐδοκιμάσαμεν χαρὰν ἰδόντες ἐδῶ κατὰ πρῶτον ἐκκλησίαν ἐλευθέραν. Μὲ ἀπερίγραπτον ἀφοσίωσιν καὶ ἡμεῖς καὶ τὰ ἀθῶα τέκνα μας εἰσήλθομεν εἰς τὸν σεβαστὸν τοῦ Θεοῦ οἶκον ὅπου ἐγένετο διδαχὴ ἐπίτηδες δι' ἡμᾶς ὑπὸ τοῦ αἰδεσίμου Ἰακὼβ Βρυκέρου. Οὐδέποτε θὰ λησμονήσω τὰ δάκρυα τὰ ὁποῖα ἐχύσαμεν· καὶ οἱ ἄλλοι δὲ συνέκλαυσαν μὲ ἡμᾶς. Ἤρχισεν ἀπὸ τοὺς λόγους τῆς Ἀποκαλύψεως (ιβ' 11) «καὶ ἐνίκησαν διὰ τοῦ αἵματος τοῦ Ἀρνίου καὶ διὰ τοὺς λόγους τῆς μαρτυρίας αὐτῶν, καὶ δὲν ἠγάπησαν τὴν ζωήν των μέχρι θανάτου.» Ἀλλὰ τὸ κύριον θέμα του ἦτο «πᾶς τις οὖν ὁμολογήσει με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων ὁμολογήσω κἀγὼ αὐτὸν ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.» (Ματθ. ι. 32) Ἐνισχυθέντες μεγάλως ὑπὸ τῆς πνευματικῆς τροφῆς ταύτης, ὡς καὶ ὑπὸ τῆς σωματικῆς περιποιήσεως ἣν ἐλάβομεν εἴμεθα ἕτοιμοι νὰ προχωρήσωμεν εἰς τὴν ὁδοιπορίαν μας. Ὁ Θεὸς νὰ φυλάττῃ τὴν Βαρβάραν μου καὶ τὸ βρέφος μας, καὶ νὰ μὴ λησμονῇ τὴν μητέρα μας Αἰκατερίνην καὶ τὸν πατέρα μας Μάνλικκον, τὸν ὁποῖον εἴθε νὰ ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὰ δεσμά!

ΔΥΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΣΑΙ ΛΕΞΕΙΣ

Ὑπάρχουσι δύο τινὰ φανερούμενα ὑπὸ δύο λέξεων ἐπὶ τῶν ὁποίων ὁ ἄνθρωπος πρέπει πολὺ νὰ σκέπτηται καὶ νὰ μεριμνᾷ. Τὸ μὲν τούτων εἶναι ὁ Χρόνος, τὸ δὲ ἡ Αἰωνιότης. Ὁ ΧΡΟΝΟΣ, καθότι ταχέως παρέρχεται καὶ τελειόνει. ἡ δὲ ΑΙΩΝΙΟΤΗΣ διότι οὐδέποτε ἔχει τέλος.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΟΝ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

Ἐκ πάντων τῶν ἐν Σμύρνῃ δημοσίων καὶ κοινωφελῶν καταστημάτων, τὸ μέλλον νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀνωτάτη βαθμὶς τοῦ κατὰ τὴν Ἀνατολὴν πολιτισμοῦ, εἶναι, καθ' ἡμᾶς, τὸ διπλοῦν τοῦτο τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς παράρτημα.

Εἰς τὰ πεπολιτισμένα τοῦ κόσμου μέρη τοὺς μᾶλλον θαυμασίους καρποὺς ἐπέφερον καὶ ἐπιφέρουσι τὰ τοιούτου εἴδους καταστήματα· ἅτινα, ὡς μεγάλοι καὶ ἀκένωτοι ἀποθῆκαι παντοίων γνώσεων, ἀφίνουσι νὰ ῥέωσιν ἐξ αὐτῶν ποταμοὶ φωτός. Διὰ τοῦτο, τὰ μεγάλα καὶ πλούσια ἔθνη, οὔτε χρημάτων οὔτε κόπων φείδονται, πρὸς ἵδρυσιν καὶ συντήρησιν καὶ τελειοποίησιν αὐτῶν· διὰ τοῦτο καὶ τὰς πολυπληθεῖς καὶ ἐξ ἑκατομμυρίων τόμων βιβλιοθήκας αὐτῶν ἀδιακόπως ἔτι μᾶλλον πλουτίζουσι, καὶ εἰς τὰ ἀπέραντα αὐτῶν μουσεῖα καθ' ἑκάστην προσθέτουσι νέας συλλογάς· διὰ τοῦτο καὶ πόλεις ἀρχαίας καὶ ἐπὶ αἰῶνας πολλοὺς τεθαμμένας ἀνασκάπτουσι καὶ εἰς φῶς φέρουσι, καὶ ἐπιστήμονας παντοχοῦ τῆς γῆς πέμπουσι, καὶ ἐκ πάντων τῶν ἔργων τῆς τέχνης καὶ τῶν προϊόντων τῆς φύσεως συλλογὰς ποιοῦσιν. Ἡμεῖς βεβαίως θὰ ἀργήσωμεν νὰ φθάσωμεν εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ἀλλὰ «ἀρχὴ τὸ ἥμισυ τοῦ παντός.» Οὐδὲν ἔργον δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ ἂν πρῶτον δὲν ἀρχίσῃ· ἅμα ὅμως ἀρχίσῃ εἶναι καὶ ἐλπὶς ὅτι μέλλει νὰ τελειωθῇ. Ἂν μάλιστα λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὸ ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ ἐν λόγῳ καταστήματος ὀλιγοχρόνιον καὶ τὰς κατ' αὐτὸ γιγαντιαίας προόδους, οὐ μόνον αἱ ἐλπίδες ἡμῶν μεγαλοποιοῦνται, ἀλλὰ καὶ τις θαυμασμὸς καταλαμβάνει ἡμᾶς. Ἡ Βιβλιοθήκη καὶ τὸ Μουσεῖον τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς μόλις ἄγουσι τὸ δεύτερον ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτῶν ἔτος· καὶ ὅμως διὰ τοῦ ἀκαμάτου ζήλου ὀλίγων ἀνδρῶν, τῶν ἀνυσράστων αὐτῶν ἐφόρων, καὶ τῆς γενναιοδωρίας ὀλίγων πολιτῶν, ἡ μὲν Βιβλιοθήκη ἀπὸ 3,000 τόμων, οὓς ἐν ἀρχῇ εἶχεν, ἤδη ἀριθμεῖ περὶ τὰς 11,000, ἐν οἷς καὶ χειράγραφα σπάνια· τὸ δὲ Μουσεῖον ἐκ τοῦ μηδενὸς ἤδη κατέχει μεγάλην καὶ ἐκλεκτὴν συλλογὴν ἀρ-

χαίων νομισμάτων, πρὸ πάντων μικρασιανῶν· 105 μαρμαρίνους ἐπιγραφάς· πολλὰ ἀνάγλυφα, ἀγάλματα, ἀγαλμάτια, κεφαλάς, λυχνίας κεραμίνους, δοχεῖα, μεταλλίνους ἀρχαιότητας, πλουσίαν συλλογὴν ἀρχαίων σταθμῶν κ.τ.λ. Τί ἄλλο δηλοῖ ἡ θαυμασία αὕτη πρόοδος, εἰμὴ ὅτι φθάνει νὰ θέλωμεν καὶ τὰ πάντα κατορθοῦμεν; Ἀφοῦ ὀλίγοι μόνον ἐξ ἡμῶν εἰς τόσον ὀλίγον διάστημα χρόνου κατώρθωσαν νὰ καταρτήσωσι βιβλιοθήκην ἐξ ὑπερμυρίων τόμων, καὶ μουσεῖον ἐκ τοιούτων συλλογῶν, τί δὲν θὰ γίνει, ἂν πάντες συνεισφέρωμεν τὸ κατὰ δύναμιν; Ὥστε, ἂν μένωμεν ὀπίσω ἀπὸ ἄλλα ἔθνη, δὲν μένομεν διότι λείπει ἀπὸ ἡμᾶς ἡ δύναμις, ἀλλὰ διότι λείπει ἡ θέλησις. Τελευτῶντες τὰ ὀλίγα ταῦτα, πρῶτον μὲν εὐχόμεθα ὥστε ὅσοι λέγουσιν ὅτι ἀγαπῶσι τὴν πατρίδα νὰ μὴ τὸ φανερῶσι μόνον μὲ λέξεις ἀλλὰ καὶ μὲ ἔργα· καὶ ἀκαλούθως συγχαίροντες δημοσίᾳ τοὺς ἐφόρους τῆς Βιβλιοθήκης καὶ τοῦ Μουσείου προσφέρομεν αὐτοῖς τὸν φόρον τῆς εὐγνωμοσύνης μας.

—

ΧΡΟΝΟΙ ΠΡΟΙΣΤΟΡΙΚΟΙ

Κατηγορίζοντες τὴν κάτωθι πραγματείαν, ἐπιδοθεῖσαν ἡμῖν ὑπὸ τοῦ νεαροῦ ἐπιμελητοῦ τῆς Βιβλιοθήκης καὶ τοῦ Μουσείου, καὶ περιλαμβάνουσαν περιγραφὴν παλαιῶν τινων λιθίνων ἐργαλείων, καλὸν κρίνομεν νὰ προτάξωμεν δύο διαφωτιστικὰς παρατηρήσεις.

Πρῶτον· εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ ἱστορία πάσης χώρας ἀρχίζει ἀπὸ ἐποχήν τινα πρὸ τῆς ὁποίας αἱ ἐκ τῆς χώρας ταύτης εἰδήσεις εἶναι πολὺ συγκεχυμέναι ἢ μᾶλλον ἐλλείπουσιν. Οἱ πρὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης χρόνοι, καλούμενοι χρόνοι προϊστορικοί, σπανιώτατα συμπίπτουσιν εἰς δύο διαφόρους χώρας· ἐν ἄλλοις λόγοις ἑκάστη χώρα ἔχει ἰδίους προϊστορικοὺς χρόνους. Οὕτως ὅτε ἡ Ἑλλὰς διατέλει εἰς τὴν προϊστορικὴν αὐτῆς ἐποχήν, ἡ Αἴγυπτος, ἡ Ἀσσυρία, καὶ ἄλλαι χῶραι εἶχον πολὺ προχωρήσει ἐντὸς τῶν ἱστορικῶν αὐτῶν χρόνων. Ὅτε δὲ ἡ Ἑλλὰς ἐξετύλιξε τὴν μοναδικὴν αὐτῆς ἱστορίαν καὶ ἄνδρες σοφοὶ καὶ μελίφρητοι ἔγραφον αὐτήν, αἱ πλεῖσται τῆς Εὐρώπης χῶραι, αἱ σήμερον πεπολιτισμέναι, διετέλουν εἰς τοὺς προϊστορικοὺς αὐτῶν χρόνους. Πρὸ τετρακοσίων ἐτῶν ὁλόκληρος ἡ Ἀμερικὴ, ἧς πολλαὶ χῶραι πρωτεύουσι σήμερον ὡς πρὸς τὴν παιδείαν, ἦτο εἰς τοὺς προϊστορικοὺς αὐτῆς χρόνους. Πρὸ ἑκατὸν ἐτῶν ἡ Πολυνησία, ἧς πολλαὶ νῆσοι ἤδη ἔχουσι πολλὰ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα, διετέλει εἰς τοὺς προϊστορικοὺς αὐτῆς χρόνους. Καὶ σήμερον δὲ πολλαὶ χῶραι τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Ἀσίας, τῆς Ἀμερικῆς, τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ, καὶ ἴσως καὶ αὐτῆς τῆς Εὐρώπης, ὡς ἡ Λαπωνία, διατελοῦσιν εἰς τὴν προϊστορικὴν ἐποχήν των.

Δεύτερον· Οἱ ἄνθρωποι καὶ εἰς τὴν ἱστορικὴν αὐτῶν ἐποχήν, ἀφοῦ δηλαδὴ ἄλλοι ἄνθρωποι κατοικοῦντες τὴν αὐτὴν χώραν ἤρχισαν νὰ γράφωσι τὰ ἐν αὐτῇ συμβαίνοντα, ἐξακολούθουν μεταχειριζόμενοι πολλὰ λίθινα ἐργαλεῖα, ὡς καὶ ἔτι σήμερον παρὰ πολλοῖς λαοῖς τοῦτο φαίνεται, καὶ παρ' ἡμῖν δὲ αὐτοῖς. Παρ' ἡμῖν εἰσέτι ὑπάρχουσιν ἐν χρήσει, πολλὰ λίθινα ἐγχειρίδια, λίθινα τριπτήρια, καὶ λίθινα σταθμά. Ἐνθυμούμεθα μάλιστα πρὸ ὀλίγων μόνον ἐτῶν σχεδὸν πάντες οἱ ὀπωροπῶλαι μετεχειρίζοντο σταθμὰ λίθινα, τὰ ὁποῖα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἦσαν χάλικες καλῶς κατειργασμένοι, οὐχὶ ὅμως ὑπὸ ἀνθρωπίνης χειρὸς ἀλλ' ὑπὸ τῆς δυνάμεως τοῦ ὕδατος κυλίοντος καὶ προστρίβοντος αὐτοὺς ἐπὶ ἄλλων λίθων. Τοιοῦτοι χάλικες διαφόρων μεγεθῶν καὶ χρωμάτων, σχημάτων δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὠοειδῶν πεπιεσμένων εὑρίσκονται πολλοὶ εἰς τὰς κοίτας τῶν χειμάρρων. Εἰς τὴν ἐκλογὴν τοιούτων χαλίκων ὡς σταθμῶν συμβαίνει οὐχὶ σπανίως τὸ βάρος αὐτῶν νὰ ἦναι μεγαλείτερον τοῦ ἀπαιτουμένου καὶ τότε διὰ νὰ φερθῶσιν εἰς τὸ ζητούμενον βάρος προστρίβονται ἐπὶ ἄλλων πετρῶν ἐπιχωμένου καὶ ὕδατος. Ἐκ τῆς προστριβῆς δὲ ταύτης οἱ χάλικες λαμβάνουσιν ἐνίοτε σχήματα δυνάμενα νὰ ἀπατήσωσι καὶ αὐτὸν τὸν ἐπιστήμονα. Ἔστωσαν τὰ ὀλίγα ταῦτα πρὸς γνῶσιν τῶν ἀναγνωστῶν καὶ πρὸς διδασκαλίαν τινῶν ἀρχαιολόγων.

—

Η ΛΙΘΙΝΗ ΕΠΟΧΗ ΕΝ ΤΗ ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ

Ὑπὸ

Α. Παπαδοπούλου τοῦ Κεραμέως.

§. α'.

Κατὰ τὰς νεωτέρας ἐρεύνας οἱ προϊστορικοὶ χρόνοι ἑκάστης χώρας διαιροῦνται κυρίως εἰς τρεῖς περιόδους. Καὶ πρώτη μὲν εἶναι ἡ λεγομένη λιθίνη ἐποχή, ὑποδιαιρουμένη εἰς παλαιολιθικὴν καὶ νεολιθικήν. Εἰς παλαιολιθικὴν μέν, διότι κατὰ ταύτην οἱ ἄνθρωποι ὡς ὄργανα τῶν χειρωνακτικῶν αὐτῶν ἐργασιῶν ἐχρῶντο λίθοις ἀξέστοις, ἀκατεργάστοις καὶ ἀνεπιτηδείοις· εἰς νεολιθικὴν δὲ, διότι τὰ κατὰ ταύτην λίθινα ἐργαλεῖα τῶν ἀνθρώπων ἦσαν μᾶλλον ἐπιτετηδευμένα, ἐπεξειργασμένα καὶ εὐγενέστερα τῆς παλαιολιθικῆς. Ὡς δευτέραν προϊστορικὴν ἐποχὴν θέτουσι τὴν ὀρειχαλκίνην, καθ' ἣν, παυθείσης τῆς χρήσεως τοῦ λίθου, ἐν ταῖς χειρωνακτικαῖς τῶν ἀνθρώπων ἐργασίαις ἤρξατο νὰ ἦναι ἐν χρήσει ὁ ὀρείχαλκος. Ὡς τρίτην δὲ καὶ τελευταίαν τίθεται ἡ

ὀλίγας ἑκατονταετηρίδας πρὸ τῆς ἱστορικῆς ἀρξαμένη σιδηρᾶ καλουμένη ἐποχή. (1)

Πρὸς βεβαίωσιν δὲ τῆς διαιρέσεως τῆς ἀνθρωπίνης ἡλικίας ἐν τῇ προϊστορικῇ ἐποχῇ, μεταξὺ ἄλλων ποικίλων τῆς ἡλικίας ἐκείνης ἀντικειμένων, προβάλλονται καὶ λίθινα ἐργαλεῖα, σχήματος καὶ τέχνης διαφόρου, εὑρισκόμενα καθ' ἁπάσας σχεδὸν τὰς ἠπείρους. Εἰσὶ δὲ ταῦτα τεμάχια χαλικος, χρώματος ἐρυθροῦ, πρασίνου καὶ ἰδίως μέλανος, ἅτινα διὰ τῆς προστριβῆς οἱ πρῶτοι αὐτῶν κύριοι ἀπεσχημάτιζον παρεμφερῆ πρὸς πελέκεις, σμίλας κτλ. Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἡ τῶν περιέργων τούτων ἐργαλείων ἀρχικὴ χρῆσις δὲν ἦτο γνωστή· ἀλλ' οἱ τῶν χρόνων ἐκείνων ἄνθρωποι ἐκάλουν αὐτὰ κεραύνια, ἐπειδὴ πράγματι ἐνόμιζον ὅτι οἱ ποικιλόχροοι καὶ ἐπιτετηδευμένοι οὗτοι χάλικες ἦσαν οἱ κατὰ τὴν γῆν πιπτόμενοι κεραυνοί. Ἡ ἀρχαία αὕτη παράδοσις ἐπικρατεῖ εἰσέτι καὶ εἰς τινα μέρη τῆς Εὐρώπης καθὼς καὶ ἐν Ἑλλάδι καὶ Μικρᾷ Ἀσίᾳ, ἔνθα μάλιστα καὶ ἰαματικὴ χάρις ἀποδίδεται εἰς αὐτά· διότι οἱ κατέχοντες τοιαῦτα φέρουσιν αὐτὰ ὡς φυλακτήρια ἐνδεχομένης κεραυνοβολίας.

Ἐκ χαλίκων τοιούτων ἐγένοντο ἤδη παρατηρήσεις εὑρέσταται, περὶ τοῦ ἐν τῇ προϊστορικῇ ἐποχῇ ἀνθρωπίνου πολιτισμοῦ πολλῶν μὲν χωρῶν ἰδίᾳ δὲ τῶν κεντρικῶν καὶ τινων τῶν νοτίων τῆς Εὐρώπης. Περὶ δὲ τοῦ κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἀνθρωπίνου πολιτισμοῦ ἔν τε τῇ Ἀφρικῇ καὶ Ἑλλάδι ἐλάχιστα ἐγράφησαν μέχρι τοῦδε, πολλῷ δὲ ἧττον περὶ τοῦ ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ τῇ περὶ τὸ ζήτημα τοῦτο ἐπιπολαιότατα ἢ σχεδὸν εἰπεῖν οὐδόλως ἐρευνηθείσῃ· διότι δὲν ἐσχηματίσθη εἰσέτι ἱκανή τις συλλογὴ προϊστορικῶν ἀντικειμένων ἐκ διαφόρων ταύτης μερῶν, ἵνα ὑποτοπάσῃ τις ἐντεῦθεν ὅτι καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ ἡ λιθίνη ἐποχὴ ἤκμασεν ἐν τῇ προϊστορικῇ ἐποχῇ καὶ ὅτι τοιοῦτόν τινα πολιτισμὸν εἶχον οἱ ἀρχαιότατοι αὐτῆς κάποικοι, οἵτινες, ὡς πασίγνωστόν ἐστιν, ἦσαν οἱ Φρύγες. Μικρά τις μόνον συλλογὴ τεθρυμμένων λιθίνων ἐργαλείων, γενομένη ὑπὸ τοῦ κ. Καλβέτου ἐν Δαρδανελλίοις, καί τινες ἄλλαι, μικροῦ λόγου ἄξιαι, περιεγράφησαν μέχρι τοῦδε. Ἀλλὰ πρὸς πλήρη καὶ ἀκριβῆ τοῦ προκειμένου μάθησιν δὲν ἀρκοῦσι τὰ εὐτελῆ ταῦτα ψυχία, ἅτινα ἐπ' ἐλάχιστον εὐχαριστοῦσι τὸν ἐπιστήμονα. Ἐκ τούτων οὐδ' ἐπὶ μικρὸν μανθάνομέν τι τῶν ἀφορώντων τὴν καθ' ὅλου προϊστορικὴν ἀρχαιολογίαν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἥτις ἀναμένει ἐν τῷ μέλλοντι τὰ πνεύματα ἐκεῖνα, ἅτινα τὸ ἐκ ταύτης ἐνδιαφέρον οἰκοθεν ἐννοήσαντες αὐθόρμητοι προσελεύσονται, ἵνα ἕκαστον τῆς χώρας ταύτης μέρος μετὰ τῆς δεούσης ἐπιστημονικότητος ἐξετάσωσί τε καὶ ἐρευνήσωσι.

§ β'.

Ἐν τούτοις, ἐν τῷ μικρῷ τούτῳ ἄρθρῳ ἐπιλαμβανόμεθα τῆς περιστάσεως νὰ γνωστοποιήσωμεν καὶ ἡμεῖς ἑξήκοντα λίθινα ἐργαλεῖα, ἅτινα εἰσὶ μαρτύρια τοῦ ἀνθρωπίνου πολιτισμοῦ τῆς ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ λιθίνης ἐποχῆς. Διατηροῦνται δὲ ταῦτα ἐν τῷ ἀρτισυστάτῳ ἀρχαιολογικῷ Μουσείῳ τῆς ἐν Σμύρνῃ Εὐαγγελικῆς Σχολῆς, ὅπερ, μεταξὺ ἄλλων πολλῶν σπουδαίων τε καὶ ἀξιολόγων ἀρχαιοτήτων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, δὲν ἐβράδυνε νὰ ἀποκτήσῃ καὶ συλλογὴν τοιούτων ἀρχαιοτάτων τῆς χώρας ταύτης ἀντικειμένων. Ἡ μικρὰ μὲν ἀλλ' ἀξιοσπούδαστος αὕτη συλλογὴ τοῦ Μουσείου τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς πληροῖ, νομίζομεν, οὐκ ὀλίγον κενὸν ἐν τῇ λιθίνῃ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἐποχῇ, ἐνῶ, ὡς ἤδη ἐλέχθη ἕνεκα τῶν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐλαχίστων αὐτῆς εἰδήσεων, εἰς νηπιώδη εἰσέτι εὑρίσκεται ἡ χώρα αὕτη κατάστασιν.

Πρὸ τῆς περιγραφῆς αὐτῶν εἴπωμεν ὅτι ὀφείλομεν νὰ ἀκολουθήσωμεν γεωγραφικὴν διαίρεσιν τῆς εὑρέσεως ἑκάστου λιθίνου ἐργαλείου. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὴν ἀρχαιοτάτην ἐποχὴν ἡ Μικρὰ Ἀσία δὲν εἶχε πολυπληθεῖς, ὡς μεταγενέστερον, γεωγραφικὰς διαιρέσεις, παραδεχθῶμεν ἐνταῦθα τοιαύτας γενικὰς γεωγραφικὰς διαιρέσεις δύο μόνον, τὴν Λυδίαν λέγομεν, ἐν ᾗ συμπεριλαμβάνεται καὶ ἡ Αἰολὶς καὶ ἡ Ἰωνία καὶ ἡ Καρία κτλ., καὶ τὴν Φρυγίαν, ἥτις κατὰ τὴν ἀρχαιοτάτην ἐποχὴν συμπεριελάμβανε ἅπαν τὸ νοτιανατολικὸν τμῆμα τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

Λυδία.— Ἡ συλλογὴ αὕτη λίθινα ἐργαλεῖα τῆς Λυδίας περιλαμβάνει δέκα καὶ ἑπτά, ἐξ ὧν τρία τῆς παλαιολιθικῆς ἐποχῆς. Ὥστε ἀναγνωρίζομεν ἐκ τούτων ἐν τῇ προϊστορικῇ ἡλικίᾳ τῆς χώρας ταύτης καὶ παλαιολιθικὴν καὶ νεολιθικὴν ἐποχήν. Τὰ τῆς παλαιολιθικῆς ἐποχῆς εὑρέθησαν ἐν Τζιμόβασι, Σεβδίκοϊ καὶ Ἀχτσὲ Καγιᾶ. Πρωτίστην τούτων τάξιν κατέχει τὸ ἐν Τζιμόβασι εὑρεθέν, ὅπερ καταγέγραπται ὑπ' ἀριθμὸν 60 τοῦ καταλόγου τοῦ Μουσείου. Τοῦτο εἶναι μέγα τι ἐργαλεῖον ἄμορφον μὲν ἀλλὰ περίεργον διὰ τὴν δύναμιν τοῦ λίθου. Χρῶμα αὐτοῦ μέλαν. Τοῦ αὐτοῦ χρώματος εἶναι ἐπίσης καὶ τὸ ἐν Σεβδίκοϊ εὑρεθέν, καταγεγραμμένον ὑπ' ἀριθ. 24 καὶ σχῆμα ἔχον ἄμορφον· εἶναι δὲ πολύπλευρον. Τὸ δὲ εἰς Ἀχτσὲ Καγιᾶ ἀνακαλυφθὲν εἶναι ἐπίμηκές τι ἐργαλεῖον, ἔχον σχῆμα πελέκεως καὶ συνιστάμενον ἐκ λίθου νεφρίτου. Μῆκος αὐτοῦ 0,075 μ. γαλλ. Ταῦτα τὰ λίθινα ἐργαλεῖα ἔχουσι μεγίστην ὁμοιότητα πρός τινα ἐν Δανίᾳ εὑρισκόμενα.

Ἐκ τῶν τῆς νεολιθικῆς ἐποχῆς λιθίνων ἐργαλείων τῆς Λυδίας πέντε εὑρέθησαν ἐν Τράλλεσι, τέσσαρα ἐν Σεβδίκοϊ, τέσσαρα ἐν Σάρδεσι καὶ ἓν ἐν Ἀχτσέ-Καγιᾷ Τὰ μὲν ἐν Σάρδεσι εὑρεθέντα εἶναι ἀξιο-

(1) Ἡ διαίρεσις αὕτη τῶν προϊστορικῶν ἐποχῶν εἶναι νῦν παρ' ἅπασι σχεδὸν τοῖς ἀρχαιολόγοις παραδεδεγμένη. Ὡς πρὸς τὴν τελευταίαν δὲ μόνον ἐποχὴν διαφέρει τῆς τοῦ Ἰωάννου Λουβὲκ διαιρέσεως, ὅστις ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ « ὁ ἄνθρωπος πρὶν τῆς ἱστορίας », παραδέχεται παλαιολιθικὴν, νεολιθικὴν καὶ ὀρειχαλκίνην ἐποχήν.

περίεργα διὰ τὸ σχῆμα αὐτῶν. Τούτων δὲ τὰ μὲν τρία συνίστανται ἐκ πυρίτου λίθου μέλανος, τὸ δὲ ἓξ ἐρυθροῦ. Τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 47, ἔχον σχῆμα πελέκεος καὶ βεβλαμμένον ὀλίγον περὶ τὴν ἀκμήν, ἔστι μήκους 0,07. Ὅμοιον περίπου μῆκος ἔχει καὶ τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 53, βεβλαμμένον εἰς τὴν ἀκμήν. Τὸ σχῆμα αὐτοῦ ὁμοιάζει πρὸς σφῆνα. Τὸ ὑπ' ἀριθ. 10 ἔχει σχῆμα παρεμφερὲς πρὸς πελεκυν Μῆκος μὲν, αὐτοῦ 0,055 πλάτος δὲ 0,035. Ἡ μὲν διατήρησις αὐτοῦ καλὴ, ἡ δὲ ἐπιτηδευσίς του οὐχὶ τόσον ἐπιτυχής. Τούτου τὴν εἰκόνα, κατὰ τὸ φυσικὸν αὐτοῦ μέγεθος, δύναται νὰ ἴδῃ ὁ ἀναγνώστης ὑπ' ἀριθμὸν 5 τοῦ ἡμετέρου πίνακος. Τὸ τελευταῖον δὲ ἐκ τῶν ἐν Σάρδεσι εὑρεθέντων τούτων λιθίνων ἐργαλείων εἶναι τὸ ὑπ' ἀριθ. 36, ὅπερ, ἕνεκα τοῦ μικροτάτου αὐτοῦ σχήματος εἶναι λίαν περίεργον καὶ μελέτη. Ἡ ἐπιτήδευσις αὐτοῦ ἐπιτυχής. Μῆκος δὲ ἔχει 0,03. Χρῶμα λίθου ὑπέρυθρον.

Ἐκ τῶν ἐν Τράλλεσιν εὑρεθέντων ἐργαλείων τῆς νεολιθικῆς ἐποχῆς, τρία μὲν εἶναι πελέκεις, ἓν δὲ σφῆν, τὸ δὲ τέταρτον μάχαιρα. Ἡ μάχαιρα, συνισταμένη ἐκ πρασινογρόου λίθου καταγέγραπται ὑπ' ἀρ. 21. Ἡ διατήρησις καὶ ἡ ἐπιτήδευσις αὐτῆς ἀναλόγως ἄλλων τῆς νεολιθικῆς ἐποχῆς ἐργαλείων εἶναι ἐντελής. Μῆκος δ' αὐτῆς 0,07. Ἡ δὲ σφὴν (ἀρ. 4) κατὰ τὰς δύο αὐτῆς ἄκρας βεβλαμμενη ὀλίγον. Μῆκος αὐτῆς 0,06. Ἐκ τῶν τεσσάρων πελέκεων τῶν Τράλλεων αἱ δύο εἶναι σχεδὸν ἰσομεγέθεις, μήκ. δηλ. ,00086, ἡ δὲ τρίτη μικροτέρα (μήκ 0.045). Καταγράφονται δὲ ταῦται ὑπ' ἀριθ. 4,19,35 καὶ 43. Ἐκ τῶν τεσσάρων τούτων πελέκεων ὁ ὑπ' ἀρθ. 4 εἶναι ὁ ὡραιότερος· ἡ τέχνη δηλαδὴ, τὸ κανονικὸν αὐτοῦ σχῆμα καὶ ἡ διατήρησίς του εἶναι ἄξια θαυμασμοῦ. Τὴν εἰκόνα αὐτοῦ βλέπε ὑπ' ἀριθ. 3 τοῦ πίνακος.

Τὰ δὲ ἐν Σεβδίκιοϊ εὑρεθέντα ἐργαλεῖα τῆς νεολιθικῆς ἐποχῆς εἰσὶ τρία, ἤτοι δύο πελέκεις (ἀριθ. 7,15) καὶ μία σμίλη (ἀριθ. 18). Ἅπαντα ταῦτα εἰσὶ βεβλαμμένα. Τοῦ ὑπ' ἀριθ. 15 μάλιστα πελέκεος μόνον τὸ ἥμισυ αὐτοῦ τμῆμα σώζεται.

Τὸ δὲ εἰς Ἀχτσέ-Καγιᾶ εὑρεθὲν ἐργαλεῖον τῆς αὐτῆς ἐποχῆς ἔστι κατὰ τὸ ἄνω αὐτοῦ μέρος τεθραυσμένον, ἔχει δὲ μῆκος 0,07 (ἀριθ. 14).

Ἐπὶ τέλους ἂς μνημονεύσωμεν ἐνταῦθα καὶ τὸν ὑπ' ἀριθ. 41 πέλεκυν, οὗτινος τὴν εἰκόνα κατὰ τὸ φυσικὸν αὐτοῦ μέγεθος, βλέπει ὁ ἀναγνώστης ὑπ' ἀριθ. 4 τοῦ πίνακος. Οὗτος εὑρέθη ἐν Σάμῳ, εἶναι δὲ ὁ μείζων πάντων τῶν ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ Μουσείου ὑπαρχόντων μέχρι τοῦ νῦν.

Καὶ ταῦτα μὲν τὰ ἐν διαφόροις μέρεσι τῆς Λυδίας εὑρεθέντα λίθινα ἐργαλεῖα, νεολιθικῆς τε καὶ παλαιολιθικῆς ἐποχῆς. Ἤδη δὲ λέγομέν τινα καὶ περὶ τῶν ἐν Φρυγίᾳ εὑρεθέντων.

Φ ρ υ γ ί α. — Τὰ τῆς χώρας ταύτης εὑρέθησαν πρὸς τὸ νότιον αὐτῆς μέρος, ἤτοι ἐν Ἰκονίῳ πέριξ τοῦ ὁποίου πολλαὶ λιμνώδεις θέσεις ὑπάρχουσιν, ἐν αἷς εὑρεθήσονται κατ' ἀφθονίαν νεολιθικῆς ἐποχῆς ἀντικείμενα· διότι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ὁ ἄνθρωπει, περὶ τοιαύτας πρὸ πάντων θέσεις κατῴκουν· τοῦθ' ὅπερ ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν λιμνωδῶν θέσεων τῆς Ἑλβετίας καὶ ἄλλων τῆς Εὐρώπης χωρῶν, καθ' ἃς ἐν πλησμονῇ τῆς ἐποχῆς ταύτης εὑρέθησαν ἀντικείμενα ἀνθρωπίνης ἐργασίας. Εἰσὶ δὲ τὰ ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ Μουσείου ὑπάρχοντα λίθινα ἐργαλεῖα τοῦ Ἰκονίου τεσσαράκοντα καὶ τρία, ἐξ ὧν τριάκοντα καὶ ὀκτὼ πελέκεις, τέσσαρα δὲ σμίλαι. Ἅπαντα ταῦτα εἰσὶ τῆς νεολιθικῆς ἐποχῆς.

Ἐξ ὅλων τούτων τῶν λιθίνων ἀντικειμένων μεγαλητέρας προσοχῆς εἰσὶν οἱ πελέκεις, ἐφ' ὧν διακρίνει τις ἰδιάζοντα χαρακτῆρα τέχνης. Εἰσὶ δὲ οἱ περισσότεροι σῶοι καὶ ἐπιμελέστατα ἐπιτετηδευμένοι. Μείζονος ὅμως προσοχῆς εἰσὶν ἓξ μικρότατοι πελέκεις, οἵτινες καὶ διὰ τὴν διατήρησιν καὶ διὰ τὴν καλὴν αὐτῶν τέχνην δύνανται ἴσως νὰ κατέχωσι τὴν καλλιτέραν μεταξὺ τῶν ἄλλων θέσιν. Ἐκ τούτων οἱ ὑπ' ἀριθ. 54 καὶ 59 ἔχουσιν ἕκαστος μῆκος 0,033 ὁ δὲ ὑπ' ἀριθ. 6 μήκ. 0,038. Ὁ ὑπ' ἀριθ. μάλιστα 42, οὗ μῆκος ἐπίσης 0,038, εἶναι καὶ χρώματος πρασίνου. Τῶν ὑπ' ἀριθ. 59 καὶ 16 τὰς εἰκόνας παρατηρεῖ ὁ ἀναγνώστης ὑπ' ἀριθ. 2 καὶ 6 τοῦ πίνακος.

Ἐκ δὲ τῶν μεγαλειτέρων πελέκεων τοῦ Ἰκονίου οἱ ἐπιμηκέστεροι εἰσὶν ὑπ' ἀριθ. 32, ἔχων μήκ. 0,07, ὁ ὑπ' ἀριθ. 50, ἔχων μήκ. 0,065, ὁ ὑπ' ἀριθ. 45, ἔχων μήκ. 0,06, ὁ ὑπ' ἀριθ. 31 μήκ. 0,067, καί τινες ἄλλοι, ἔχοντες κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον τὸ αὐτὸ περίπου μῆκος. Πλατύτεροι δὲ κατὰ τὴν ἀκμὴν αὐτῶν εἰσὶν οἱ ὑπ' ἀριθ. 38, 12, 13, 43,23 καὶ 26, ἔχοντες πλάτος 0,04—0,045.

Ἐκ δὲ τῶν σμιλῶν τοῦ Ἰκονίου τρεῖς μόνον εἰσὶ σῶαι ἤτοι αἱ ὑπ' ἀριθ. 55 (μήκ. 0,07), 57 (μήκ 0,055) καὶ 56 (μήκ. 0,054). Ἡ δὲ ὑπ' ἀριθ. 37 εἶναι τεθραυμένη ὀλίγον. Αὕτη οὖσα ἐκ λίθου φαιοῦ, εἰκονίζεται ὑπ' ἀριθ. 7 τοῦ πίνακος.

Συγκρίνων τις ἤδη τὰ περιγραφέντα ταῦτα ἐργαλεῖα τῆς Μικρᾶς Ἀσίας πρὸς τὰ ἐν Ἑλλάδι καὶ πρὸς τὰ ἐν Εὐρώπῃ εὑρισκόμενα παρατηρεῖ μεγίστην ἀναλογίαν εἴς τε τὸ σχῆμα καὶ τὴν ἐπιτήδευσιν, διαφοραὶ δέ τινες μόνον μικραὶ διακρίνονται ὡς πρὸς τὴν σύστασιν τῶν λίθων τούτων μετὰ τῶν τῆς Εὐρώπης, ὧν τὴν διάκρισιν μετὰ μεγίστης ἐπιστημονικότητος πλεῖστοι ἤδη ἐχαρακτήρισαν.

§ γ'.

Ἡ μικρὰ συλλογὴ τῶν περιγραφέντων ἤδη λιθίνων ἐργαλείων, ὡς παρατηρεῖ ὁ ἀναγνώστης, δὲν εἶναι ἱκανὴ νὰ διαφωτίσῃ μέγα τι μέρος τῆς ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ λιθίνης ἐποχῆς. Οὐχ ἧττον ὅμως μαρτυρεῖ ὅτι τὰ κατὰ τὴν Λυδίαν μέρη, ἔνθα κατῴκουν

οἱ ἀρχαιότατοι Φρύγες, κατὰ τοὺς χρόνους τῆς παλαιολιθικῆς ἐποχῆς ὁ πολιτισμός, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν τριῶν ἐκείνων τῆς ἐποχῆς ταύτης ἐργαλείων, δὲν ἦτο εἰσέτι ἀνεπτυγμένος· διότι, ὡς ἤδη ἐλέχθη δεικνύουσιν ἐκεῖνα γονδροειδῆ τινα ἄτεχνον ἐργασίαν· ἐν δὲ τῇ νεολιθικῇ ἐποχῇ τοὐναντίον, βλέπομεν πολιτισμόν τινα εὐγενέστερον, διότι τὰ περὶ τὰς Σάρδεις, Τράλλεις, Ἀχτσὲ-Καγιᾶ καὶ Σεβδίκιοϊ εὑρεθέντα ἐργαλεῖα, μᾶς παριστῶσί τινα τέχνην. Διὰ δὲ τὰ κατὰ τὴν Λυκαονίαν μέρη μαρτυρεῖ ἡ συνοχὴ ὅτι μόνον κατὰ τὴν νεολιθικὴν ἐποχὴν εἶχον κατοικηθῇ καὶ ὅτι ἡ τέχνη κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐν τῇ εἰρημένῃ χώρᾳ ἦν οὐκ ὀλίγον ἀνεπτυγμένη.

Μέχρι τοῦδε, ὡς εἴπομεν ἐν ἀρχῇ τοῦ μικροῦ τούτου ἄρθρου ἡμῶν, ὀλίγισταί εἰσιν αἱ περὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας προϊστορικαὶ ἔρευναι· ἑπομένως καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν συμπεράσματα ἀσαφέστατα καὶ ἐπιπολαιότατα. Ἀλλ' ἐλπίσωμεν ὅτι μετὰ ὀλίγας ἴσως δεκαετηρίδας θὰ ἴδωμεν γενικόν τι σύστημα τῆς ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ προϊστορικῆς ἀρχαιολογίας, ἐν ᾧ οὐ μόνον αἱ δύο τῆς λιθίνης ἐποχῆς περίοδοι νὰ παριστῶνται, ἀλλὰ καὶ ἡ ὀρειχαλκίνη καὶ ἡ σιδηρᾶ· διότι εἶναι ἀδύνατον ἡ ἐκτεταμένη αὕτη χώρα νὰ μὴ περιέχῃ πολλὰς προϊστορικὰς ἀρχαιότητας, διὰ τῶν ὁποίων νὰ χαρακτηρίσωσιν οἱ μεταγενέστεροι τὸν βαθμιαῖον πολιτισμὸν τῶν ἐν τῇ προϊστορικῇ ἐποχῇ ὑπαρξάντων ἐν ταύτῃ λαῶν.

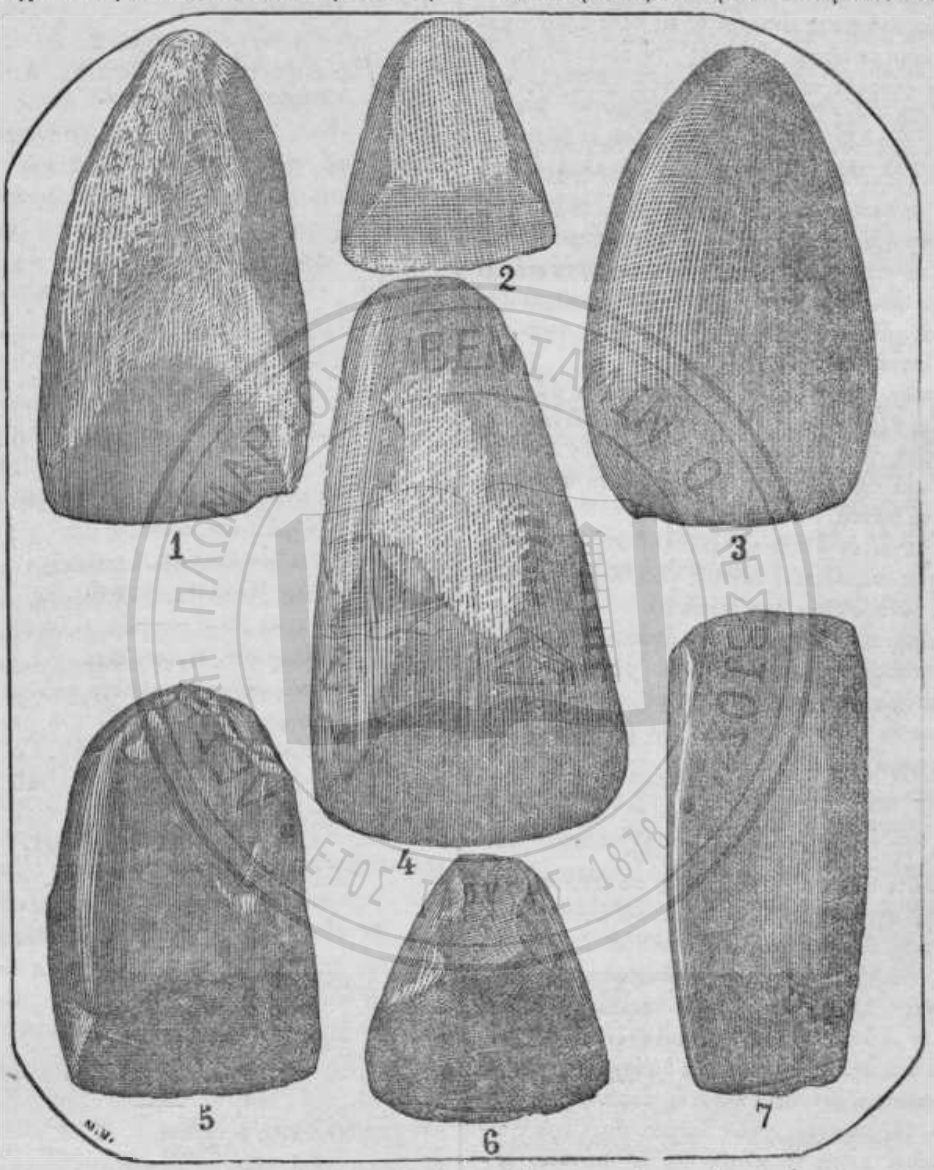

Ἡ Μικρὰ Ἀσία ὑπῆρξεν ἀρχαιοτάτη κοιτὶς ἀνθρωπίνου πολιτισμοῦ καὶ σταθμὸς δι' οὗ διῆλθον πλεῖστα εἰς τὴν Εὐρώπην ἀρχαιότατα ἀσιανὰ ἔθνη. διὸ καὶ νομίζομεν ὅτι προϊστορικῆς ἀρχαιότητος ἀντικείμενα πολυπληθέστερα ἐν ταύτῃ ἢ ἐν πάσῃ ἄλλῃ χώρᾳ τῆς Εὐρώπης εὑρεθήσονται.

ΑΓΑΠΗ

Μίαν μόνον ἡμέραν ἔχετε νὰ διέλθετε ἐπὶ τῆς γῆς, κάμετε τρόπον νὰ τὴν διέλθετε ἐν εἰρήνῃ.

Ἡ εἰρήνη εἶναι ὁ καρπὸς τῆς ἀγάπης· διότι διὰ νὰ ζῇ τις ἐν εἰρήνῃ πρέπει νὰ ἐξεύρῃ νὰ ὑπομένῃ πολλὰ πράγματα.

Κανεὶς δὲν εἶνε τέλειος· ὅλοι ἔχουν τὰ ἐλαττώματά των· πᾶς ἄνθρωπος εἶναι βάρος εἰς τοὺς ἄλλους καὶ ἡ ἀγάπη μόνη καθιστᾷ τὸ βάρος τοῦτο ἐλαφρόν.

Ἂν δὲν δύνασθε νὰ ὑπομένετε τοὺς ἀδελφούς σας πῶς οἱ ἀδελφοί σας θέλουν σᾶς ὑπομένει;

Ἐγράφη περὶ τοῦ Υἱοῦ τῆς Μαρίας· Ἐπειδὴ ἠγάπα τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ οἰκείους του, τοὺς ἠγάπησε μέχρι τέλους.—Ἀγαπᾶτε λοιπὸν τοὺς ἀδελφούς σας, οἵτινες εἶνε εἰς τὸν κόσμον καὶ ἀγαπᾶτέ τους μέχρι τέλους.

Ἡ ἀγάπη εἶνε ἀκάματος, δὲν ἀπαυδᾷ ποτέ. Ἡ ἀγάπη εἶνε ἀνεξάντλητος· ζῇ καὶ ἀναγεννᾶται ἀφ' ἑαυτῆς, καὶ ὅσον πλειότερον ἐκχέεται, τοσοῦτον μᾶλλον πλεονάζει.

Ὁ ἀγαπῶν ἑαυτὸν πλειότερον παρὰ τὸν ἀδελφόν του δὲν εἶνε ἄξιος τοῦ Χριστοῦ, ὅστις ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν του. Ἐδώκατε τὴν περιουσίαν σας ἴσως ἀκόμη καὶ τὴν ζωήν σας, καὶ ἡ ἀγάπη θέλει σᾶς ἀποδώσει τὰ πάντα.

Σᾶς τὸ λέγω ἐν ἀληθείᾳ, ἐκείνου, ὅστις ἀγαπᾷ, ἡ καρδία εἶνε παράδεισος ἐπὶ τῆς γῆς. Ἔχει τὸν Θεὸν ἐν ἑαυτῷ, διότι ὁ Θεὸς εἶνε ἀγάπη.

Ὁ διεφθαρμένος ἄνθρωπος δὲν ἀγαπᾷ, ἀλλὰ βλέπει τὰ τῶν ἄλλων μὲ σφετεριστικὴν διάθεσιν. Ἔχει πεῖναν καὶ δίψαν παντὸς πράγματος· τὸ ὅμμα του, ὡς τὸ ὅμμα τοῦ ὄφεως, θαμβόνει καὶ ἑρπύζει, ἀλλὰ διὰ νὰ καταφάγῃ.

Ἡ ἀγάπη ἐρπύει εἰς τὸ βάθος τῶν ἀγνῶν ψυχῶν, ὡς ῥανὶς δρόσου εἰς τὸν κάλυκα ἄνθους.

Ὦ! ἂν ἠξεύρετε τί εἶνε τὸ ἀγαπᾷν!

Λέγετε ὅτι ἀγαπᾶτε καὶ ὅμως πολλοὶ τῶν ἀδελφῶν σας στεροῦνται ἄρτου διὰ νὰ συντηρήσωσι τὴν ζωήν των, ἐνδυμά των διὰ νὰ καλύψωσι τὰ γυμνά των μέλη, στέγης διὰ νὰ προφυλαχθῶσιν ἀπὸ τὸ ψῦχος, μιᾶς χειροβολῆς ἀχύρου διὰ νὰ κοιμηθῶσιν ἐπάνω εἰς αὐτήν, ἐν ᾧ ὑμεῖς ἔχετε τὰ πάντα ἐν ἀφθονίᾳ.

Λέγετε ὅτι ἀγαπᾶτε καὶ ὅμως ὑπάρχει μέγας ἀριθμὸς νοσούντων, οἵτινες τήκονται, στερούμενοι βοηθειῶν, ἐπὶ τῆς πενιχρᾶς των κοίτης, δυστυχῶν, οἵτινες κλαίουσι χωρὶς νὰ κλαίῃ τις δι' αὐτούς, μικρῶν παιδίων, τὰ ὁποῖα περιφέρονται, τρέμοντα ἐκ τοῦ ψύχους, ἀπὸ θύρας εἰς θύραν, ζητοῦντα παρὰ τῶν πλουσίων ἓν ψυχίον τῆς τραπέζης των καὶ μὴ λαμβάνοντα αὐτό.

Λέγετε ὅτι ἀγαπᾶτε τοὺς ἀδελφούς σας· καὶ τί θὰ ἐκάμνετε λοιπὸν ἂν τοὺς ἐμισεῖτε;

Καὶ ἐγὼ σᾶς τὸ λέγω, ὅστις δήποτε, δυνάμενος νὰ βοηθήσῃ τὸν πάσχοντα ἀδελφόν του, δὲν ἀνακουφίζει αὐτόν, εἶνε ἐχθρὸς τοῦ ἀδελφοῦ του· καὶ ὅστις δήποτε, καὶ τοι δυνάμενος, δὲν τρέφει τὸν πεινῶντα ἀδελφόν του, εἶνε φονεὺς αὐτοῦ.

(Φ. Λαμενναί.)

Η ΕΣΠΕΡΑ.

Ὁ ἥλιος ἐκρύβη
Εἰς νέφη πορφυρᾶ,
κ' ἡ μειδιῶσα Φοίβη
προβαίν' εἰς τὰ νερά.

—

Τὴν δρόσον ἀναπνέει
ἡ ἀναζῶσα γῆ,
κ' εἰς τοὺς ἀέρας πλέει
γαλήνη καὶ σιγή.

——

Ἄστρα κεντοῦν τὸν θόλον
τῶν οὐρανῶν χρυσᾶ,
κ' ἡ αὔρα μυροβόλον
τὸ κέρας της φυσᾷ.

——

Ἡ πλάσις, ὅλη μία
δοξάζουσα φωνή,
ὑψοῦτ' ἐν ἁρμονίᾳ,
τὸν Πλάστην ἐπαινεῖ.

——

Τ' ἀρώματα Τῷ στέλλει
τοῦ ῥόδου ὁ θαλλός,
ἡ ἀηδὼν τὰ μέλη,
τὸν ὕμνον ὁ αὐλός.

——

Καρδίαι ἀγαπῶσαι
τοὺς πρώτους των παλμούς,
καὶ μυριάδες γλῶσσαι
Ἑσπερινοὺς ψαλμούς.

——

Εὐλογητὸς ὁ Πλάσας
Ἑσπέραν καὶ αὐγήν,
τὰς ἀπολαύσεις πάσας
Ὁ πέμπων εἰς τὴν γῆν.

—

Ὁ ὕπνος ἐπιχρίων
ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν,
καὶ εἰς τὴν λήθην λύων
τὰ βάσανα ἡμῶν.

——

Καὶ ὅταν ἐφ' ὑστάτου
μᾶς χορηγῇ Αὐτὸς
τὴν λήθην τοῦ Θανάτου
καὶ τότ' εὐλογητός.

Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗΣ.

ΚΑΡΠΟΣ ΑΝΕΠΑΙΣΘΗΤΟΣ

Τὰ καλὰ τὰ ὁποῖα γίνονται εἰς τὸν κόσμον δὲν γίνονται πάντα ἐπίτηδες, οὔτε ἐν γνώσει. Αἱ ὕψισται καὶ γλυκύτεραι ἐπιρροαὶ ἀπορρέουσιν ἀνεπαισθήτως ἐκ διαγωγῆς χρηστῆς· διαγωγὴ δὲ χρηστὴ, βίος πραγματικῶς ἀνεπίληπτος εἶναι ἐκεῖνος, καθ' ὃν ἡ ἀλήθεια, ἡ φιλοφροσύνη καὶ ἡ εὐγένεια κατήντησαν ἀπαράβατος συνήθεια. Ὁλόκληρος ἡ ἀνθρωπίνη φύσις δύναται νὰ ἐξοικειωθῇ μετὰ τῶν ἰδιοτήτων τούτων τοσοῦτον ὥστε καὶ τὰς ἐλαχίστας πράξεις αὗται νὰ στολίζωσιν, ἡ δὲ ὡραιότης αὐτῶν νὰ ἦναι παροῦσα εἰς τὰς κοινοτάτας φράσεις, εἰς τὰ μικρότατα ἔργα. Ἄνθρωπος τοιοῦτος βαδίζει περικυκλωμένος ὑπὸ ἠθικῆς ἀτμοσφαίρας τόσον ἀσφαλοῦς ὅσον καὶ ἡ εὐοσμία ἣν τὸ ῥόδον περὶ ἑαυτὸ χύνει. Πᾶς δὲ ὁ ἁπάντων τοιοῦτον καθίσταται εὐτυχέστερος, καί τοι μόλις ἐννοεῖ τὸ πῶς.

Πᾶς ἐνάρετος ἄνθρωπος ἐπιθυμεῖ νὰ φανῇ χρήσιμος εἰς τὸν κόσμον· πολλοὶ δὲ λυποῦνται διότι λείπουσιν ἀπ' αὐτῶν εὐκαιρίαι. Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ ἁπλῆ πρὸς χρηστὸν βίον πρόοδος εἶναι πρόοδος εἰς χρησιμότητα. Ἀκριβῶς, ὅσον ἀποκτῶμεν ἡμεῖς πνεῦμα καθαρότητος καὶ ἀγάπης τόση γεννᾶται ἐπιρροὴ καθαρότητος καὶ ἀγάπης ἐπ' ἄλλων, εἴτε ἐν γνώσει εἴτε ἐν ἀγνοίᾳ ἡμῶν. Ἀληθῶς ἡ μεγίστη ἠθικὴ δύναμις ἐν τῷ κόσμῳ εἶναι σιωπηλοῦ καὶ ἀνεπαισθήτου εἴδους. Ὅσον τὸ παιδίον μεγαλώνει, ὁ χαρακτὴρ αὐτοῦ μορφοῦται κατά τινα βαθμὸν ἐξ ὅσων ὡς μαθήματα εἴτε ἐν τῇ οἰκίᾳ εἴτε ἐν τῷ σχολείῳ ἢ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀκούει· ἀλλ' ἡ διαγωγὴ τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς καὶ τῶν συντρόφων αὐτοῦ, μετὰ τῶν ὁποίων εὑρίσκεται εἰς ἀδιάλειπτον σχέσιν, ἐξασκοῦσι τὴν μεγίστην ἐπιρροὴν ἐπ' αὐτοῦ. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ διὰ πάντας ἡμᾶς. Οὐδεὶς ζῇ δι' ἑαυτόν. Ὅσον δὲ χρηστοήθεις ἢ κακοήθεις εἴμεθα, ὅσον ἰδιοτελεῖς ἢ τρυφεροί, κατὰ τοσοῦτον θέλομεν μεταδώσει τὴν ἀρετὴν ἢ τὴν κακίαν ἡμῶν εἰς τοὺς περὶ ἡμᾶς.

ΑΓΝΩΣΤΟΣ ΥΙΟΣ ΒΑΣΙΛΕΩΣ

Ὡραίαν τινὰ καλοκαιρινὴν ἑσπέραν, ἐν τῇ πόλει τοῦ Ἀμβούργου, ὑποδηματοποιός τις εἰργάζετο καθήμενος ἀντικρὺ τοῦ παραθύρου τοῦ ἐργαστηρίου του. Πλῆθος ἐργατῶν διέβαινον ἀπὸ τὸν δρόμον, ὑψηλότερον δὲ εἰς τὸν τοῖχον ἦτο κόσσιφος, ὅστις ἐφαίνετο ὡς λαλῶν μετὰ τοῦ εὐθύμου κυρίου του· καθότι, ἐνῷ ἐκελάδει καὶ ἐφώναζεν, ὁ ἱλαρὸς ὑποδηματοποιὸς ἔψαλλεν παλαιόν τινα ὕμνον κατὰ τὴν μουσικὴν τῆς πατρίδος του.

Τὴν ὥραν ἐκείνην διήρχετο ἐκεῖθεν καὶ νέος τις Ἰουδαῖος σπουδαστὴς, ὅστις θελχθεὶς ὑπὸ τῆς ἐνώπιον αὐτοῦ σκηνῆς ἐστάθη καὶ εἶπε· «Καλὲ φίλε μου, φαίνεσαι εὐτυχὴς ἄνθρωπος.»

Ὁ Ἰωάννης (διότι οὕτως ὠνομάζετο ὁ ὑποδηματοποιὸς) στραφεὶς πρὸς τὸν νέον ἀπήντησεν. «Εὐτυχής, μάλιστα· εἶμαι τῷ ὄντι εὐτυχὴς, ἀδελφέ μου· καὶ διατί νὰ μὴ εἶμαι;»

«Ὅσοι δὲν εἶναι τοιοῦτοι· ἀπήντησεν ὁ σπουδαστὴς στενάζων· ἡ δὲ πτωχία σου ἠδύνατο νὰ ἦναι ἀρκετὴ αἰτία διὰ νὰ λυπῆσαι. Ὁμολογῶ, φίλε, ὅτι θαυμάζω βλέπων ἕνα πτωχὸν ἄνθρωπον, ὡς σὲ, νὰ ἦναι τόσον ἱλαρὸς, τόσον εὔθυμος.»

«Πτωχόν· ἐφώνησεν ὁ Ἰωάννης. Καὶ πῶς εἰξεύρεις, φίλε, εἰς ποίαν θέσιν εὑρίσκονται οἱ μετὰ τῆς τραπέζης λογαριασμοί μου; Πτωχός! ἐγὼ εἶμαι πλουσιώτερος παρ' ὅσον φαντάζεσαι.»

«Ἐμπορεῖ νὰ ἦναι οὕτως, εἶπεν ὁ σπουδαστὴς γελῶν· ναί, ἤκουσα διὰ τὸ ὄνομά σου εἰς τὸ χρηματιστήριον, ἤκουσα διὰ τὰ πλοῖά σου, ἀλλὰ ἐλησμόνησα πότε.»

«Ἀρκετά, εἶπεν ὁ Ἰωάννης, ὡμολόγησας τὴν περὶ ἐμοῦ ἄγνοιάν σου. Τότε δὲ ἀφήσας τὴν ἐργασίαν του, εἶπε μὲ ἱλαρὸν καὶ σοβαρὸν ὕφος. «Ξένε, δὲν εἶμαι πτωχὸς, εἶμαι υἱὸς Βασιλέως.»

Ὁ Ἰουδαῖος, μειδιάσας μειδίαμα ἐμφαῖνον ἀπιστίαν, ἔκυψε χαμηλὰ καὶ προσκυνήσας ἐμπαικτικῶς τὸν ὑποδηματοποιὸν, ἀνεχώρησε.

Καὶ ἐν τούτοις τὸ πρᾶγμα εἶχεν οὕτως, καί τοι ὁ κόσμος δὲν ἐγίνωσκε τὸν ὑποδηματοποιὸν, ὅπως δὲν ἐγίνωσκε καὶ τὸν Πρωτότοκον Ἀδελφόν του. Ὁ πένης ἐκεῖνος τεχνίτης ἦτον ἀληθῶς υἱοθετημένος παρὰ τοῦ Μεγάλου Βασιλέως· τὸ ὄνομά του ἦτο γνωστὸν εἰς τὸν Βασιλέα τῆς Χρυσῆς Πόλε-

ως· αἱ δὲ εὐχαί του, αἱ ἐλεημοσύναι του εἶχον ἀναβῆ εἰς μνημόσυνον πρὸς τιμήν του. Εἶχε πολλὰ πλούτη τυνηθροισμένα ἐκεῖ ὅπου κλέπται δὲν δύνανται νὰ διαρρήξωσι καὶ νὰ κλέψωσιν. Εἶχεν εἰς χεῖράς του τὴν Διαθήκην τοῦ Πατρός του, τὴν ὁποίαν μετὰ προσοχῆς ἀνεγίνωσκε καθ' ἑκάστην καὶ συχνὰ ἐσκέπτετο περὶ τοῦ εἰσοδήματος, τοῦ στέμματος, τῶν δικαιωμάτων, καὶ τῶν κτήσεών του· μεθ' ὑπομονῆς δὲ περιμένων καὶ ἐν τῇ προσδοκίᾳ τῶν μελλόντων ἐντρυφῶν, ἐξετέλει τὸ θέλημα τοῦ Πατρός του μέχρι τῆς ἐλεύσεως τοῦ καιροῦ καθ' ὃν ἔμελλε νὰ λάβῃ τὴν κληρονομίαν του.

Ἀφοῦ παρῆλθε μία ἑβδομὰς ὁ σπουδαστὴς ἦλθε πάλιν εἰς τὴν θύραν τοῦ ὑποδηματοποιοῦ· καὶ ἐξάξας τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς του ἔκυψε μέχρις ἐδάφους καὶ εἶπε « Καλὴ ἑσπέρα εἰς τὴν βασιλικήν σου ὑψηλότητα. »

« Ἄ, φίλε! » ἐφώνησεν ὁ Ἰωάννης· « χαίρω ὅτι σὲ βλέπω καὶ πάλιν. Τὴν ἄλλην ἑσπέραν μὲ ἄφησες πολὺ ἀποπόμως. Ὑποθέτω ὅτι μὲ ἐξέλαβες διὰ τρελλόν. Ἀλλὰ τρελλὸς δὲν εἶμαι. Σοὶ λέγω καὶ πάλιν ὅτι εἶμαι υἱὸς Βασιλέως. Ὅταν κατὰ πρῶτον μὲ διέκοψες ἔψαλλον ὕμνον ὑπόθεσιν ἔχοντα τὴν βασιλείαν μου. Θέλεις νὰ τὸν ἀκούσῃς;

« Βέβαια ἂν εὐχαριστῆται ἡ βασιλική σου ὑψηλότης » εἶπεν ὁ Ἑβραῖος, ὑποπτευόμενος ὅτι ὁ μετ' αὐτοῦ λαλῶν ὑποδηματοποιος ἔπασχε τὰς φρένας.

Ὁ Ἰωάννης, τότε ἤρχισε νὰ ψάλλῃ ὕμνον τινὰ ἐπὶ τοῦ « Ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου· » καὶ μετὰ τοῦτο ἠρώτησε τὸν σπουδαστὴν ἂν κατελάμβανε τὸ νόημά του. Οὗτος ἀπήντησε κινῶν τὴν κεφαλήν. Τότε ὁ ὑποδηματοποιὸς ἤρχισε νὰ ἐκχύνῃ τὴν ψυχήν του περιγράφων τὴν βασιλείαν τοῦ Μεσσίου, ἀναπτύσσων τὴν ἐν τῷ παραδείσῳ τῆς Ἐδὲμ δοθεῖσαν ὑπόσχεσιν, καὶ δεικνύων τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ὑποσχέσεως ταύτης ἐν τῇ ἐνανθρωπίσει, τῷ θανάτῳ, τῇ ἀναστάσει καὶ τῇ βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ, βασιλείᾳ ἧς ἕκαστος ὑπήκοος εἶναι ταὐτοχρόνως καὶ υἱὸς καὶ συγκληρονόμος ὅλου τοῦ ἀρρήτου πλούτου καὶ πασῶν τῶν τιμῶν.

Ὁ Ἑβραῖος ἔστεκε θεωρῶν αὐτὸν μὲ προσηλωμένους τοὺς μέλανας ὀφθαλμούς του καὶ τόσον προσέχων εἰς ὅσα ἤκουεν ὥστε ἐνόμισε ὅτι ἀπεσπάσθη ἀπὸ ὄνειρον ὅταν ὁ Ἰωάννης, λαβὼν τὴν χεῖρά του προσέθηκεν.

« Ἤδη βλέπεις ὅτι εἶμαι υἱὸς Βασιλέως, ὡς καὶ τὸν λόγον τῆς εὐτυχίας μου· διότι γινώσκω καὶ ἀγαπῶ τὸν Ἰησοῦν τοῦτον, καὶ τὰ πάντα εἶναι ἰδικά μου, εἴτε ζωή, εἴτε θάνατος, εἴτε παρόντα, εἴτε μέλλοντα. Σὺ δὲ νέε, » ἠρώτησε μετ' ἐμφάσεως, « πιστεύεις τοὺς προφήτας; Γινώσκω ὅτι τοὺς πιστεύεις, διότι, ἂν δὲν ἀπατῶμαι ἀπὸ τὸ σχῆμά σου, οἱ πατέρες σου τοὺς ἐπίστευον· καὶ σὺ δὲ, παιδί μου, ἂν πιστεύῃς εἰς αὐτοὺς πρέπει ἐπίσης νὰ πιστεύσῃς καὶ εἰς Ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον αὐτοὶ προεκήρυξαν, τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς ἔστειλε διὰ νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ὑπόσχεσιν, τὴν ὁποίαν ἔδωκεν εἰς τοὺς πατέρας σου καὶ διὰ νὰ ἐνθυμηθῇ τὴν ἁγίαν αὐτοῦ διαθήκην, τὸν ὅρκον τὸν ὁποῖον ὤμοσε πρὸς Ἀβραὰμ τὸν πατέρα σου. »

Ὁ Ἑβραῖος ἔμεινε σιωπηλὸς ἐνώπιον τῆς ἀληθείας τοῦ Θεοῦ. Ἄρρητοι στοχασμοὶ ἀνέβησαν εἰς τὴν καρδίαν του. Ἐκ περιεργείας ἤρχισε νὰ ἐρευνᾷ· ἡ δὲ ἔρευνα ἔφερεν αὐτὸν εἰς τὴν γνῶσιν. Ὡς ὁ Μωϋσῆς, θεωρῶν τὸ θαῦμα τῆς φλεγομένης βάτου, οὕτω καὶ αὐτὸς ἠσθάνθη ὅτι ἔπρεπε νὰ στραφῇ καὶ νὰ ἐξετάσῃ. « Ποῦ, ἠρώτησε ταπεινῶς, δύναμαι νὰ μάθω τι περισσότερον περὶ τοῦ πράγματος τούτου; διότι βλέπω ὅτι σὺ πιστεύεις καὶ ἔχεις εἰρήνην. »

« Εἰς τὸ βιβλίον τοῦτο, εἶπεν ὁ Ἰωάννης, ἐγχειρίζων αὐτῷ τὰς Γραφάς. Ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου καὶ ἐκεῖ ἀνάγνωσε περὶ τῆς βασιλείας· ἀφοῦ δὲ μελετήσεις τὰ μέρη τὰ ὁποῖα τώρα θὰ σοὶ δείξω ἐπίστρεψε καὶ πάλιν. Ἐγὼ, κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Μωϋσέως, θὰ προσευχηθῶ διὰ σὲ, καὶ θὰ παρακαλέσω νὰ σὲ ὁδηγήσῃ Τις, τὸν ὁποῖον σὺ ἀγνοεῖς, ἀλλ' ὁ ὁποῖος σὲ γινώσκει καὶ ὁ ὁποῖος εἶναι μεγαλείτερος τοῦ Μωϋσέως. »

Ὁ νέος λαβὼν τὴν χεῖρα τοῦ ὑποδηματοποιοῦ καὶ χαιρετίσας μετὰ σεβασμοῦ ἀνεχώρησεν. Ἤκουσε καὶ εἶδε πρᾶγμα μέγα καὶ ἀπεφάσισε νὰ μάθῃ περισσότερον περὶ αὐτοῦ. Εἶδεν ἄνθρωπον πενόμενον καὶ ὅμως εὐτυχέστερον παντὸς εὐγενοῦς ἢ καὶ βασιλέως, εἶδεν ἄνθρωπον ἔχοντα τὰ ἤθη καὶ τοὺς τρόπους νέας ζωῆς· ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἐφαίνετο ὅτι ἐγίνωσκέ τι τὸ ὁποῖον ἐξηυγένιζεν αὐτὸν, καὶ τόσον ὥστε ἐγγίζον τὴν ἐν τῷ κόσμῳ κλῆσίν του καθίστα αὐτὴν ἔντιμον, ἐγγίζων τὴν ἐν τῇ κοινωνίᾳ θέσιν

του καθίστα αὐτὴν οὐχὶ ἀναξίαν παντὸς κατέχοντος ἔντιμον τάξιν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ. Ἦτο φανερὸν ὅτι βαθμὸς ὡς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πλούτη ὡς πρὸς αὐτὸν δὲν ἐξαρτῶνται ἐξ ἐξωτερικῶν φαινομένων καθότι οἱ ἔντιμοι τοῦ οὐρανοῦ ἦσαν πολλάκις πένητες ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὅμως ἠδύναντο νὰ πλουτίσωσιν ἄλλους. Ὁ ὑποδηματοποιὸς οὗτος ἀπήλαυεν πάντων τῶν ὠφελημάτων τῶν ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ Πατρός του. Ἡ σκιὰ τοῦ θρόνου ἦτον ἐπ' αὐτοῦ, ἐκοινώνει μετὰ τοῦ Βασιλέως καὶ ἐλάμβανεν ἀδιακόπως χάριτας ἐκ τῆς πηγῆς πάσης χάριτος μετ βιβαζομένας διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Οὕτως ὁ Ἰουδαῖος φοιτητὴς ἀνέγνωσε καὶ ἐστάθμισε τὰς ἀποδείξεις τῆς Καινῆς Διαθήκης ἐκ παραλλήλου πρὸς τὰς τῆς Παλαιᾶς. Ἀκολούθως ἦλθε πρὸς τὸν Ἰωάννην καὶ συνωμίλησε μετ' αὐτοῦ περὶ τῶν ἀμφιβολιῶν του, τῶν ἀναπολύψεων καὶ τῶν προσδοκιῶν του· ὁ δὲ ἀμαθὴς τοῦ Χριστοῦ μαθητὴς κατέστη ὁ διδάσκαλος τοῦ γραμματισμένου Ἑβραίου. Ἀποτέλεσμα δὲ τῆς διδασκαλίας ταύτης ἦτο ὅτι διηνοίγησαν οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ φοιτητοῦ καὶ εἶδε καὶ ἐπίστευσε τὰς μεγάλας τοῦ Εὐαγγελίου Ἀληθείας. Οὗτος εἶναι ὁ μετὰ ταῦτα Αἰδεσιμώτατος Ν... ὁ μέγας καὶ ἔνθερμος ζηλωτὴς ὁ ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη διδάξας εἰς τοὺς ἐν Σιβηρίᾳ ὁμοεθνεῖς αὐτοῦ τὸν λόγον τοῦ σταυρωθέτος Σωτῆρος.

Πόσον διδακτικὸν εἶναι τὸ ἱστορικὸν τοῦτο συμβάν πρὸς πάντα ταπεινὸν καὶ εἰλικρινῆ μαθητὴν τοῦ Χριστοῦ εἶναι περιττὸν νὰ εἴπωμεν. Ἐκεῖνο ὅμως τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ προσθέσωμεν εἶναι ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ Βασιλέως, δηλαδὴ οὐχὶ οἱ κατ' ὄνομα ἀλλ' οἱ πράγματι Χριστιανοί, οἱασδήποτε καὶ ἂν ἦναι ἡ κοινωνικὴ αὐτῶν θέσις φέγγουσιν ὡς φῶς ἐν τῷ κόσμῳ εἶναι, τὸ ἅλας τῆς γῆς καὶ πρωτίστην φροντίδα ἔχουσι περὶ τῶν τοῦ οἴκου τοῦ Πατρός των. Ὁ ἀνήκων εἰς τὴν τάξιν τῶν ἐν οὐρανοῖς εὐγενῶν εἶναι ἀνώτερος τῆς ὑλικότητος τοῦ κόσμου καὶ ἔχει, καὶ πρέπει νὰ ἔχῃ πάντοτε κατὰ νοῦν τὸ λόγιον τῶν ἀρχαίων ἀδελφῶν αὐτοῦ «εἶμαι Χριστιανὸς καὶ τοιοῦται πράξεις δὲν εἶναι ἐπιτετραμμέναι εἰς ἐμέ.» Ὦ, ἂν οἱ λεγόμενοι Χριστιανοὶ ἦσαν καὶ πράγματι τοιοῦτοι, ὁποῖος παράδεισος δὲν θὰ ἦτο ἡ νῦν ἀθλία ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης ὕπαρξις!

ΣΚΙΡΟΦΟΡΙΩΝ

Τὸν τελευταῖον τοῦ ἔτους αὐτῶν μῆνα, τὸν συμπίπτοντα μεταξὺ τοῦ καθ' ἡμᾶς Μαΐου καὶ Ἰουνίου καὶ μὲ τὸν τρίτον τοῦ ἱεροῦ ἔτους τῶν Ἑβραίων τὸν καλούμενον Σιβὰν, ἐκάλουν οἱ ἀρχαῖοι Ἀθηναῖοι Σκιροφοριόνα. Ἔδωκαν δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ὄνομα τοῦτο ἐκ τοῦ ὅτι κατ' αὐτὸν ἑώρταζον ἑορτὴν πρὸς τιμὴν τῆς Σκιράδος ἢ Σκιρίας Ἀθηνᾶς, ἐπονομαζομένης οὕτω ἐκ τοῦ πλησίον τῶν Ἀθηνῶν εὑρισκομένης κώμης Σκίρας.

Ἑωρτάζετο δὲ ἡ ἑορτὴ αὕτη τὴν δωδεκάτην ἡμέραν τοῦ μηνὸς, καθ' ἣν ἐτελεῖτο λιτανεία. Κατὰ τὴν λιτανείαν ταύτην οἱ Ἀθηναῖοι περιέφερον τὸ ἄγαλμα τῆς θεᾶς ὑπὸ οὐρανίσκον ἢ παραπέτασμα ὅμοιον μὲ ἐκεῖνο ὑπὸ τὸ ὁποῖον καὶ σήμερον σκεπάζονται κατὰ τὰς λιτανείας αἱ τῶν ἑορταζομένων ἁγίων εἰκόνες, ἢ καὶ πολλάκις οἱ παρ' ἡμῖν πανιερώτατοι δεσπόται ὅταν τὰς συνωδεύωσι. Κατὰ τὴν ἑορτὴν ταύτην οἱ Ἀθηναῖοι κατεσκεύαζον εἰς τὰς αὐλὰς τῶν οἰκιῶν των καὶ εἰδός τι σκηνῶν, ἀναλόγων μὲ τὰς τῶν Ἰουδαίων κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς σκηνοπηγίας των κατεσκευαζομένων.

Τὴν εἰκοστὴν πέμπτην τούτου τοῦ μηνὸς ἑωρτάζετο ἐν Ἀθήναις ἡ ἑορτὴ ἡ καλουμένη Ἡράκλεια πρὸς τιμὴν τοῦ Ἡρακλέους οὐχὶ ὅμως κατ' ἔτος ἀλλὰ κατὰ πενταετίαν ἑορταζομένη. Τὴν δὲ εἰκοστὴν ἐνάτην ἤγοντο τὰ Ἀρρηφόρια, ἑορτὴ μυστηριώδης, περὶ ἧς εὑρίσκομεν τὰς ἀκολούθους εἰδήσεις ἐν τῷ λεξικῷ τῶν Ἑλληνικῶν καὶ Ῥωμαϊκῶν ἀρχαιοτήτων τοῦ κυρίου Σμίθ.

« Τὰ Ἀρρηφόρια ἦσαν ἑορτὴ, ἥτις κατὰ τὰς διαφόρους γραφὰς τοῦ ὀνόματος αὐτῆς (διότι γράφεται καὶ ἐρσηφόρια καὶ ἐρρηφόρια) φαίνεται καὶ πρὸς τιμὴν διαφόρων θεοτήτων. Ἡ πρώτη τοῦ ὀνόματος αὐτῆς μορφὴ «Ἀρρηφόρια,» προερχομένη ἀπὸ τὰ ἄρρητα, δεικνύει ἑορτὴν καθ' ἣν μυστικά τινα ἀντικείμενα περιεφέροντο. Τὸ δεύτερον ὄνομα, δεικνύει ἴσως τὴν Ἔρσιν ἢ Ἔρσιν, θυγατέρα τοῦ Κέκροπος, ἡ πρὸς τὴν ὁποίαν λατρεία συνεδέετο ἀδιασπάστως μὲ τὴν Ἀθηνᾶν. Καὶ τῷ ὄντι ὑπάρχουσι σημεῖα τείνοντα νὰ φανερώσωτιν ὅτι ἡ ἑορτὴ αὕτη ἐγίνετο πρὸς τιμὴν τῆς Ἀθηνᾶς (Ἐτυμ.

Μέγ. λέξ. «ἀρρηφόροι».) Τέσσαρα κοράσια ἀπὸ ἑπτὰ ἕως ἑνδεκα ἐτῶν, (Ἀρρηφόροι, Ἐρσηφόροι ἢ Ἑρρηφόροι· Ἀριστ. θυσ. 642) ἐξελέγοντο κατ' ἔτος ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος, τοῦ ἐπονομαζομένου βασιλέως, καὶ ἐξελέγοντο ἐκ τῶν μᾶλλον διακεκριμένων οἰκογενειῶν τῶν Ἀθηνῶν. Δύο τούτων ἦσαν προωρισμένα νὰ ὑφάνωσι τὸν ἱερὸν τῆς Ἀθηνᾶς πέπλον, τὸ ὁποῖον ἤρχιζε τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ Πυανεψιόνος (Σουίδ. λεξ. χαλκεῖα) αἱ ἄλλαι δύο ἔπρεπε νὰ φέρωσι τὰ ἱερὰ τῆς θεᾶς σκεύη (ἀγγεῖα). Τὰ δύο τελευταῖα κοράσια ταῦτα διέμενον ἐπὶ ἓν ὁλόκληρον ἔτος ἐν τῇ Ἀκροπόλει, εἴτε ἐντὸς τοῦ Παρθενῶνος, εἴτε εἰς συνεχόμενόν τι κτίριον (Ἀρποκρ. ἐν λεξ. Δειπνοφόρος. Παυσ. Α κζ'. 4)· καὶ ὅταν ἡ ἑορτὴ ἤρχιζεν ἡ ἱέρεια τῆς θεᾶς ἔθετον ἐπὶ τῶν κεφαλῶν αὐτῶν σκεύη, τὸ ἐμπεριεχόμενον τῶν ὁποίων οὔτε ταῦτα ἐγίνωσκον οὔτε ἡ ἱέρεια.

ΣΚΙΡΟΦΟΡΙΩΝ

Ἡμ. Σελήνης	Μὴν Ἑλλ.	Μὴν ἀρχ. Ρωμαϊκὸς	Μὴν σημερινός.	
1	Νουμηνία	10 Καλενδ. Ἰουνίου	23	
2	β'. ἱσταμένου	9	24	
3	γ'.	8	25	
4	δ'.	7	26	
5	ε'.	6	27	Μαΐου
6	ς'.	5	28	
7	ζ'.	4	29	
8	η'.	3	30	
9	θ'.	Πρὸ	31	
10	ι'.	Καλενδ. Ἰουνίου	1	
11	α'. μεσοῦντος	4 Νόνων	2	
12	β'. Σκιροφόρια	3	3	
13	γ'.	Πρό	4	
14	δ'.	Νόνας Ἰουνίου	5	
15	ε'.	8 Ἰδῶν	6	
16	ς'.	7 »	7	
17	ζ'.	6 »	8	
18	η'.	5 »	9	
19	θ'.	4 »	10	
20	Εἰκὰς	3 »	11	Ἰουνίου
21	α' φθίνοντος	Πρὸ	12	
22	η'.	Ἴδοι Ἰουνίου	13	
23	ζ'.	18 Καλ. Ἰουλίου	14	
24	ς'.	17 »	15	
25	ε'. Ἡράκλεια	16 »	16	
26	δ'.	15 »	17	
27	γ'.	14 »	18	
28	β'.	13 »	19	
29	Ἕνη καὶ Νέα	12 »	20	

Ἔχοντα ταῦτα ἐπὶ τῶν κεφαλῶν αὐτῶν τὰ κοράσια, κατέβαινον εἰς φυσικὸν σπήλαιον κείμενον εἰς τὴν περιοχὴν τῆς ἐν τοῖς κήποις Ἀφροδίτης, καὶ ἐκεῖ καταθέτοντα ἄφινον τὰ ὑπ' αὐτῶν φερόμενα σκεύη καὶ ἐλάμβανον ἄλλο τι ἀντικείμενον κεκαλυμμένον, τὸ ὁποῖον ταῖς ἦτο ἐπίσης διόλου ἄγνωστον. Μετὰ τοῦτο τὰ κοράσια ἀπελύοντο καὶ ἄλλα ἐξελέγοντο, ὅπως καταλάβωσι τὴν θέσιν αὐτῶν ἐν τῇ Ἀκροπόλει. Τὰ κοράσια κατὰ τὴν ἑορτὴν ἐφόρουν λευκὰς αἰσθῆτας κεκοσμημένας μὲ χρυσὸν, αἵτινες ἀφίνοντο εἰς τὴν θεάν· διὰ τὰ κοράσια δὲ ταῦτα κατεσκευάζοντο καὶ ἰδιαιτέρου τινὸς εἴδους πλακούντια. Διὰ τὰ ἔξοδα τῆς ἑορτῆς ταύτης εἶχε συστηθῇ ἰδιαιτέρα τις λειτουργία, λεγομένη ἀρρηφορία. Εἰδήσεις περισσότεραι περὶ τῆς ἑορτῆς ταύτης λείπουσι.»

ΔΕΣΧΗ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ "ΒΕΝΙΑΜΙΝ Ο ΛΕΣΒΙΟΣ"
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1878

ΔΕΣΧΗ ΠΛΟΜΑΡΙΟΥ "ΒΕΝΙΑΜΙΝ Ο ΛΕΣΒΙΟΣ"
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1878

ΔΕΣΧΗ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ "ΒΕΝΙΑΜΙΝ Ο ΛΕΣΒΙΟΣ"
• ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1878 •